Budapest, 1893. II. évfolyam 1. sz. Vizkereszt ünnepe, január 6.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33 ajtó. kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Programmunk.

A programmadás — a programmigéretek századában nagyon is közismert, elcsépelt kifejezés, melyet könnyen használnak, de nem minden esetben váltanak be.

Mi úgy vélekedünk, hogy a programm adott férfiszó, mely kötelez és ennek tudatában körvonalozzuk programmunkat, egyszerüen és kevés szóval, hogy tér ne maradjon a sorok közötti olvasásra.

Mi tovább haladunk azon az úton, melyet az I. kerületi polgári kör kitüzött és melyen immár hat év óta jár.

Ismerve azon mostoha testvérszerepet, mely Budának kijutott, feladatunk leend Buda és vidékének érdekeit megbeszélni, legjobb tudásunk szerint előmozditani és azokat minden támadás ellen megvédelmezni, megvédelmezni nemcsak a közönyösség ellen, mely sorsára bizta ös Buda fejlődését, de megvédelmezni külső és belső ellenségeivel szemben is. Mert Buda ellenségeinek tartjuk mindazokat, akik összetett kezekkel várják a segitséget kivülről, akik saját fészkük romlását tétlenül nézik és akik a közreműködni óhajtó munkás kezére békót raknak, mindazokat, akik szülővárosunk dicsőségteljes multjának tényeivel ellentétbe helyezkedve, a nagy mult talajában nem türik meg a szép jövő magvait és életképtelenségről szólnak ott, hol tényleg csak szunnyadozás van.

A természet gyönyöreivel megáldott Buda és vidéke nem sorvadozhat a tétlenség, a közönyösség átoksulya alatt, de kell hogy méltóvá váljék a legelső magyar; koronás Királyunk székhelyéhez.

Méltó-e erre ma?

Piszkos utczái, posványos árkai, szabadon folyó szennyvizei, düledező ronda házai, csatornázatlan részei, elhanyagolt közterei, bűzös „üdülő ligetjei“, nyomorlakta barlangjai, mételyező és mérget hányó nagy pocsolyája, megadják a kérdésre a választ.

A közegészség elleni bűnökkel tánczra kerekedett a közönyösség, melyet közintézményeink legnagyobb része fennen hirdet. Ott az iskola, ott a városi kórház, a régenmultak emlékei, ott a temető, a melyben vizben nyugosznak a földi úton elfáradtak, ott a kolerakórház a legszebben fejlődő villaterület kellő közepén.

S ha a napi munka után üdülni vágyó felkeresni óhajtja Buda vidékének pompás ligetjeit, hol a közlekedés? és ha az elszánt vándor fáradtan kiér a természet gyönyörei közé, hol a köztér, hol a népliget, melyben pihenésre hajthatná fáradt tagjait? Mindenütt rideg korlátok, — falak hirdetik azt, hogy ott a levegőszivás már privilegium, melyért adót fizet és adót óhajt a tulajdonos.

És ezen mulasztások, ezen bűnök ellen akarunk küzdeni sajtónk terén is. Ehhez a küzdelemhez sorakozásra szóllitjuk fel ös Buda és vidékének minden egyes polgárát, mert ébreszteni és fejleszteni akarjuk egyúttal a polgárságban az autonóm jogok iránti érzéket.

Az állam és a község egyaránt, intézményeiben a társadalomra támaszkodik, a fejlődő kulturával és humanizmussal az állam és község fokozatosan súlyosbodó kötelességeket, a társadalom nagy áldozatokat ró az egyesekre. Ezekkel a kötelességekkel, ezekkel az áldozatokkal karöltve járnak a jogok, ezeknek a jogoknak lelkes, lelkiismeretes és buzgó gyakorlása azonban, végeredményében megkönnyiti a súlyos terhek viselését, kell tehát, hogy mindenki gyakorolja ezt a jogot — a közjó érdekében.

Mi tagadás benne talán éppen a speciális budai viszonyok folytán ezen jogoknak nemcsak gyakorlásában, de kellő felismerésében és méltatásában a a polgárság közönyt tanusitott, majdnem lethargikus álomban szendergett. Huzva az igát — nem törődött jogaival és ekként kötelességmulasztóvá is vált. Évek óta küzdünk azon, hogy a polgárságot ezen lethargiából felrázzuk, a féleredménnyel meg nem elégedhetünk, küzdeni fogunk tehát ezentul is azért az elvért: a közügyek elintézésébe — jogok gyakorlásába bevonni a polgárság összeségét.

Lelkesiteni akarjuk a sajtó utján is polgártársainkat, hogy kövessék az I. kerületi polgári kört az emberi könyörület terére is.

Nézzék városunk szegény népét — a gellérthegy barlangüregeiben és a kőbánya oduiban lakók nyomorát, azt a sok sajgó szenvedést és a nélkülözések által megtört szervezet szivrepesztő fájdalmait, nézzék, hogy koldusaink ártatlan gyermekeinek didergő testét mily foszlányok védik csak meg a kinzó hi-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

A Svábhegy.

Jókai Mórtól.

Negyven évvel ez előtt a Svábhegy még ősvadon volt. Füvészek és rovargyüjtők számára valódi kincsbánya. Virágos növényzete közt a legritkább fajokat lehetett találni; a pompás rovarok és lepkék, a halálfej, sphinxek és éji pávaszemek, különösen a szép oleander-pillangók messze földről ide csalogatták a természettudósokat.

Az erdőkben biztos tanyát tartott a borz; a menyét ellátogatott a tyúkudvarokba s a rózsák úgy el voltak szaporodva, hogy úton, útfélen lehetett szép, kifejlett példányaikkal találkozni.

Gyönyörü nagy kigyókat lehetett látni a bokrok között és a fákra felfutva; a mély útakban óriási békákat, melyeknek hangja özbögéshez hasonlit; itt „csirke-békáknak“ hitták őket; a János hegyen viperák is voltak s kigyóalakú skinkek. A madárvilág is gazdagon volt képviselve. A Farkas-völgyben még erdei sasok fészkére is lehetett találni s nem ritka látvány volt, mikor a baglyot körülcsiripelve üldözte az apró madár-sereg. Akkor volt szép a Svábhegy, a mikor még a vad állat volt benne otthon; az ember csak úgy vetődött ide, mint kóbor bujdosó, vagy világkerülő különcz. Egy elrejtett zugában a hegynek látszott valami várromforma, ahol egy misanthrop dán báró lakott, aki senkivel szóba nem állt.

Egy félreeső hosszu házban tanyázott egy orvos, aki senkit nem gyógyitott; ellenben volt két harangja, a melyekkel a delet és estét harangozta. Egy kősivatag közepén lakott egy czápaszemü gnom, aki a kőből élt. Az ő kövéből készültek a többi házak.

Mélyen a völgyben eldugva volt a tanyája egy silentiárius ügyvédnek, kit az igazság keze üldözött ki a világból. Az istenhegyi sürü erdő minden bejáratánál ott volt a tilalomfa. Ez erdőnek a sürüjében, emberszem elől elrejtve állt egy magyar főur vadásztanyája, ki később a politikai életben nagy szerepet játszott. Bajos volt azt megközeliteni a szomszédjában letelepült baromorvos elvadult nagy kutyái miatt.

Innen rajta volt a hét ház; ma is meglevő gunyhócsoport. E házak egyikében rejtőzött egy titkos milliomos, akit a kertjén kivül soha sem lehetett látni. Itt biztosan érezte magát; nem verte föl zenki a házát; de amint beköltözött pesti palotájába, ott megölték s elrabolták százezreit.

A legdiszesebb épülete volt a hajdani Svábhegynek az Óra, egy csokoládégyáros háza, kinek legtöbb szőllőszetje volt a hegyen. Ennek a háznak a homlokzatán volt az óra, mely az időt reguláza messze hangzó ütésével, melyet aztán az erdőkerülők kürtjének tutulása adott tovább az erdőknek és lakóiknak. Innen az órás házból intézte Görgey 1849. május havában Budavár ostromát.

S az ősrengeteg nyugoti szélében volt az egyetlen korcsma, a melyet „Adliecer“-nek hittak. Ez volt a magyar szinészeknek kedvelt mulatóhelye, mely néha napján összegyüjtve látta a magyar szinészek matadorait, akik még tudtak örülni a tréfás mulatságoknak, a melyek nem kerültek semmibe s nem hagytak maguk után keserüséget.

A Svábhegyet mint üdülőhelyet, igazán a a szinészek és irók fedezték föl. Ők kezdtek el legelőször ideépitkezni, s lassanként egy helikoni telep támadt a Svábhegyen, melynek legmagasabb helyét báró Eötvös Józsefnek emeletes nyaralója foglalta el.

A Svábhegyen születtek az ötvenes években a magyar drámák és regények, politikai röpiratok és tudományos munkák. Itt tanakodtak komoly hazafiak a nemzet jövendője fölött.

S a művész és iróvilágnak, mely akkor a Svábhegyet dominálta, első gondja volt templomot épittetni az Istenhegyre. Az épitéshez való

deg ellen — mily kiéhezett arczuk — mily szenvedőén kér könnybelábadt szemecskéjük, — azután vessenek egy szempillantást a polgári kör által létesitett vörös kereszt fiokegylet levesosztó állomásába, hol a kör tagjai és nemeslelkü samaritánusok, valóban szivhez szóló gyengédséggel enyhitik az éhség szenvedéseit és kitartásra buzditják a földi kinok alatt már-már roskadozó lelket, a vagy nézzék a szegénygyermekeket gyámolitó egyesületünk müködését, vessenek egy pillantást a melegedő szobába, a hajléktalanok menhelyébe, a gyermekkertbe, a bölcsödébe — és ébredjen fel mindenkiben az a kötelességérzés, hogy az érző szív ezen munkájában részt kell venni, első sorban mindazoknak, a kik a véghetetlen irgalmasság kegye folytán e szenvedéseket nem élték át, a kik nem hideg kövön pihennek, de selyem ágyban, a kik nem könyörögnek száraz kenyérért de kik gazdagon teritett asztal mellé ülhetnek, a kiket nem a barlang küszöbén fogad a kiéhezett életpár és az éhségtől siró gyermekek megdermedt karjainak ölelése — de kényelmes otthonban gond nélkül élő, boldog hitves és örvendező gyermekek meleg ölelése, a kik nem kérnek nem könyörögneh, csak hálálkodnak.

Ime keresetlen szavakban programmunk. Agyunkkal a közügyekért, szivünkkel a szegényekért, mindkettővel Hazánkert, a Királyért és az Istenért.

S végül még csak egy szót.

Mi nem akarunk monopolizálni, — de viszont meg nem engedjük a monopolizálást és épp ezért a közös czél elérésére, a küzdelemre meghivjuk minden egyes polgártársunkat, azokat is, akik eddig, bizonyára csak a viszonyok nem kellő mérlegelése folytán, monopolizáltak. Ők is sorakozzanak hozzánk és küzdjenek a tiszta elvek soraiban a közös, a nemes czélért.

Ha nem velünk, akkor ellenünk.

Ezt a küzdelmet ki akarjuk kerülni. de ha rá szorittatunk, ettől a küzdelemtől sem fogunk visszariadni.

babarczi Schwartzer Ottó tr.
az első kerületi polgári kör elnöke.

A vár.

Irta: **Kasics Péter**, az I. ker. polg. kör alelnöke.

Első közlemény.

Mi a vár? — Könnyebb ezt kérdezni, mint megfelelni reá.

Oszszuk fel a kérdést három részre, igy rájövünk a dolog lényegére. Mi volt ős Budavára? Mi a vár jelenleg? Mivé lesz vagy mivé lehet?

Multja nagy és dicső. Hajdanta, a régi magyar királyok alatt, az ország középpontja volt. Itt és innen uralkodott nagy királyunk, Mátyás az igazszágos. Azután a félhold alá került. Közel másfél század mulva a „szabaditó“ elvette a félholdtól, ez idegen bélyeget nyomott reá; s a törökökkel együtt kiüzve innen a magyarokat is. Igy lett ős Buda „Provinz — Vorort“ vagy valami „Provinz Hauptstadt-féle“, és az maradt nem jog szerint, de tényleg, legujabb időkig. E csapást mai napig sem birta kiheverni.

Áll Buda még! — Ez a jelen. — „Egy köny beszél hazánk nagyságáról...! Egy köny Budáról . . . “ — „Egy bús emlékezet“ . . . „De áll a tér.“ — Igy oszlik meg jelene a költészet és az emlékezet között, egy nagy multnak mauzoleuma, mérsékelve a tetszhalálból feltámadott Magyarország különböző ministeriumainak működése által, melyekben dolgoznak a modern magyar történelem megcsinálásán.

Az alkotás részben ujjáteremtés műve, külsőleg jelezve, nagyrészt innen indul ki, és terjed ki az országra. Mi természetesebb tehát, mint az, hogy a megifjitás műve, nem hagyhatja évszázados elmaradott állapotában épen csak azt a központi székhelyet, a melyből a nemzeti haladás és ujjászületés művét vezetik, vagy legalább irányitani kellene.

Talán ős Budavára is csak olyan tetszhalott mint volt az egész magyar nemzet!? És holtnak vélt nemzet mégis feltámadott, igy hát ős Budának is megint fel kell virulnia?!:

Fell kell virulnia, hisz itt van székhelye, és innen uralkodik magyarok királya,

S ha sokat, avagy mindent vesztettél volna is, magyar királyok székhelye: egyet nem vettek s nem vehettek el tőled, királyi szép fekvésedet, melylyel a természet áldott meg téged. Ezt megtartottad, és igy elmondhatjuk rólad a nemzeti költőnek és államférfinak, kit sok tekintetben szorosan magunkénak „budainak“ is vallhatunk, báró Eötvös Józsefnek ama fenkölt jóslatát:

»Bájlón mosolygsz, mert bár sorsod kemény,
Él még a sir felett is egy reménv.«

Ez tehát a jövő, a te jövőd! — Költészet és — remény. De a jóslat egyik része már megvalósult. A sir, a mauzoleum kapui feltárultak. A tetszhalott felébredt, felkelt sirjából. Ujra él és élni akar. Visszakivánja régi, őt megillető fényes helyzetét, bár fájdalommal érzi, hogy tagjai a hosszú tetszhalál alatt megdermedtek, a világ pedig előrehaladt s ő messze elmaradt.

És már derengni kezd. Uj hajnal pirkad az egész hazában. Éltető, friss szellő járja át. A látszólag elszunyadt magyar eszme és magyar géniusz ismét szárnyra kelt. Ez hozta nekünk azt a jó szellőt. A magyar eszme magában foglalja a korszerű nemzeti haladást. Ez fogja megsegiteni ős Budavárát is, hogy azzá lehessen, a mivé lennie kell: magyar királynak méltó székhelyévé.

Joggal kivánhatja ezt az ősi vár, az ország s nemzet méltóságának érdekében egyaránt. Ámde nem elég csak kivánnia, hanem saját részéről is tennie és megmozdulnia kell. Az utolsó két évtized mulasztásának avagy elmaradásának okát egy részt aligha nem saját kebelében kell keresnie. Kiben vagy miben fekszik ezen ok, vajon a várbeli érdekkörök eddigi vezető elemeiben, vagy más és szintén elháritható helyi körülményekben és egyéb akadályokban, avagy forog e fenn valamely elháríthatlan akadály: erre nézve nézeteinket legközelebb el fogjuk mondani.

Most csak foglaljuk össze a feleletet a kezdetben föltett kérdésekre, ekképen.

A vár hajdanta méltó székhelye volt a királynak s mint ilyen az ország méltóságának is megfelelt.

Jelenleg nem az, de a jövőben ismét azzá kell lennie, javitott és korszerű haladásnak megfelelő kiadásban.

A budai kongressus.

Irta: **Del Medico Ágoston** törvényh. bizotts. tag.

A „Buda és Vidéke“ kiadó tulajdonosa által hozzám intézett szives felkérésre, hogy a budai kongressus ügyeiről a közönséget tájékozzam: szivesen teszek eleget. Előre bocsátom azonban, hogy közleményem czélja nem az, hogy a történtek vagy meg nem történtek felett birálatot mondjak, mivel itéletem, tekintettel ama körülményre, hogy a kongressus előkészitő bizottságának magam is tagja vagyok, nem volna talán egészen helyén. Tehát csak arra szoritkozom, hogy mindazokat, a mik a kongressus történelmi részére vonatkoznak, előadjam, megmondjam továbbá azt is, ami — véleményem szerint — megteendő volna a végből, hogy a kongressus positiv eredményt mutathasson fel. A birálatot és itéletet pedig egyrészt a tisztelt szerkesztőségre, másrészt pedig a főváros közönségére átalánosságban, első sorban pedig a dunajobbparti közönségre bizom.

A kronologiai sorrendet a budapesti polgári lövész-egyesület igazgató választmányának 1892. évi julius hó 8-án tartott üléséről felvett jegyzőkönyv ezen tárgyra vonatkozó kivonata nyitja meg. A kivonat egész terjedelmében igy hangzik:

„Tárgyak: 49) Dr. Toldi László választmányi tag megemlékezik Dr. Országh Sándor „A főváros jobbparti részéről“ czim alatt megjelent füzetéről s tekintettel arra, hogy szerző az emlitett füzetben élénk modorban vázo ja a főváros dunajobbparti részének mostoha állapotát és oda konkludál, hogy annak érdekében már tenni kellene valamit és ezzel megadta az impulsust arra, hogy e fontos ügyet az arra hivatottak figyelmükre méltassák, mi által magának nagy érdemet szerzett: inditványozza, hogy a budapesti lövész-egyesület fejezze ki szerző iránt, ki egyszersmind az egyesület buzgó tagja, köszönetét és elismerését.“

„Ez inditvány kapcsában Dr. Toldi László inditványozza továbbá azt is, hogy elérkezvén a cselekvés ideje — az egyesület vegye kezébe a főváros dunajobbparti része fejlődésének ügyét.“

„Igaz, hogy jelenleg — a nyári szünidők bekövetkezvén — sokat ez érdemben tenni, nem lehet, azonban annyit mégis lehet tenni, hogy az egyesület kezébe vevén a kezdeményezést, szólitsa fel az összes budai oldalon fennálló köröket egy nagy bizottmány megalakitására, mely azután őszszel a tárgyat megbeszélvén, tegye meg mindazokat a lépéseket, melyek Buda felvirágoztatására szükségesek lesznek.“

„Az ig. választmány Rupp Zsigmond, Érczhegyi Ferencz urak és mások felszólalására

---

költséget is úgy énekeltek és deklamálták össze hangversenyeken. Szép, karcsu tornyu templom lett belőle. Festő is akadt (Than Mór), aki az oltárképet, Szent Lászlót, a védszentet, ingyen megfesse. S a templom után jött az iskola, szintén olympusi obolusokból.

Kezdett a Svábhegy divatbajőni. Egy-egy lovagvár tornya emelkedett ki az erdők zöldjéből. Svájczi nyaralók koronázták a tetőket. Egy ilyenben lakott nyaranta Albrecht főherczegnek a családja is. Megtudta a világ, hogy a Svábhegynek a levegője panacea! Ide epidemia nem jön soha. Itt minden betegség meggyógyul. Különösen a gyermekekre nézve ez a paradicsom.

De csak addig volt a Svábhegy paradicsom, amig a spekulansok meg nem tudták, hogy az. Egyszerre csak ellepték a Svábhegyet a szőllőtermesztés vandáljai. Elpusztitották az őserdőket; szőllőt ültettek a helyükbe; kivágták Mátyás király mulató kertjének négyszázados hársfaóriásait, a terebély juharfákat; elüzték a berkekből a rigókat s a múzsákat és szőllőket ültettek mindenüvé.

A Svábhegy aztán azzal állt rajtuk boszút, hogy mikor bort akartak belőle facsarni, a vizet is megtagadta tőlük. Az őserdők kiirtásával elapadtak a források, s mig azelőtt a király kútja Budavárát is ellátta friss ivóvizzel, most a svábhegyi lakosoknak a Dunáról kellett földhordatni szekérrel az ivóvizet. Ez volt a Svábhegy pusztulása.

A Svábhegy manapság elsőrendü mulatóhelye a főváros közönségének, piaczczal, boltokkal ellátva, telefonhálózattal a fővároshoz kötve. S a multat, a mikor még a tulipánok helyén vadvirágok nyiltak, a mikor az őserdők táin még sasok tanyáztak, a harasztban futó kigyó zörgött, az udvaron végig sétált a tüskés borz, a mikor a róka kedélyesen pislogott ki az odúja nyilásán, a kövek közt sütkérezett az aranyzöld gyík, az egész boldog ősvadon képét, melyben éjjel a fénybogarak világitottak, — csak a vén poéta álmodja még vissza, aki azokat mind szemeivel látta.

A fillokszera elpusztitott minden szőllőt, csak egy-egy villatulajdonos engedi még meg magának azt a fényüzést, hogy védekezéssel, amerikai fajokból, dicsekedésből, kertet csináljon szőllővenyigékből; de az elpusztult telkeket kertekkel, ligetekkel ültették be, s ez elég kedvező csere.

A főváros közönsége tudatára jutott annak, hogy az egészség az első alaptőke, amely a többi gazdagságot meghozza, s ennek hypothecája a Svábhegy.

az inditványt egyhangulag nagy lelkesedéssel magáévá teszi és elhatározza:

„1) hogy Dr. Országh Sándor urnak a „Duna jobbparti részéről“ czim alatt szerzett röpiratáért elismerést és köszönetet mond s erről nevezettet jegyzőkönyvi kivonatban értesiti;“

„2) hogy Dr. Toldi László urnak is köszönetet mond az általa tett inditványért és végre“

„3) hogy Dr. Darányi Ignácz, Dr. Toldi László Rupp Zsigmond, Érczhegyi Ferencz, Gombár Tivadar, Dr. Országh Sándor, Eckermann Ede, Biscara Endre, Del Medico Ágoston, Rupp Imre, Hampel Sándor, Szabó M. Ferencz, Kollár Lajos, Havas Sándor, Kugler József, Dr. Tatay Adolf és Sitz Károly urakból álló bizottságot küld ki, mely a budai oldalon fennálló összes körökhöz ez ügyben intézendő felhivás szövegét megállapitja; felkéri egyuttal Dr. Toldi László urat e felhivás szövegezésére és megbizza Érczhegyi Ferencz fölövészmester urat, hogy annak idején a nevezett urakat a szöveg megállapitására hivja össze. Kmf Lohr József s. k. jegyző, Érczhegyi Ferencz, fölövészmester. A jegyzőkönyvi kivonat hiteléül: Budapest, 1892. augusztus 12-én Lohr József egy. jegyző, Érczhegyi Ferencz fölövészmester (p. h.)

A választmány eme határozatához képest néhai Érczhegyi Ferencz fölövészmester 1892. julius utolsó vagy augusztus első napjai egyikére (a napra határozottan nem emlékezem) egybe hivta a kiküldött albizottságot. A bizottság fele ezen az ülésen részt vett. Toldi László dr. felolvasta a budai körökhöz intézendő felhivás tervezetét mely szépen szövegezett tervezet — kisebb módositásokkal — elfogadtatott. A tulajdonképeni vita tárgya az volt, vajjon elfogadható-e Toldi László dr., amaz inditványa, hogy a behivandó nagy értekezleten a körök 25—25 taggal képviseltethessék magukat. Rupp Zsigmond és Darányi Ignácz dr. minél kevesebb delegatus részvételével óhajtották a körök képviseletét; ezzel szemben én — utalva azon körülményre, — hogy Buda lakossága oly nyugodt, higgadt és igénytelen, hogy képviselőivel szemben közérdekű óhajokkal alig lép fel, megérdemli, hogy a mozgalomban minél számosabb egyén által képviseltessék, már azért is, hogy a veleszületett indolenciával szemben állást foglaljunk s ezt gyógyitani igyekezzünk. Azt óhajtottam tehát, hogy ne csak a körök delegáltjai, hanem Buda választó polgársága maga fejezze ki ezen meetingen Buda óhaját. Tudva, azonban azt, hogy ily tartalmú inditványom alig fog helyeslessel találkozni az albizottság előtt, inditványoztam, fogadtassék el a Toldi László-féle tervezet, mely az egyes körök képviseletét 25 delegáltban állapitja meg, — szemben Darányiéval, mely 5 és Ruppéval, mely egyenkint 10 résztvevőnek adna helyet körönkint. Miután azonban megyőződtem arról, hogy ez az inditványom semmi esetre sem számithat elfogadásra, nem erőltettem, várva arra, hogy a választmány plenuma előtt sikeresebben fogom azt érvényre juttatni.

Az albizottság végre a következő határozatban állapodott meg:

„A nagy értekezlet tagjai volnának:
a) az I—III. ker. orsz. képviselők,
b) „ „ „ összes főv. törvh. biz. tagok,
c) az I—III. ker. előljárók,
d) „ „ „ esküdtek,
e) „ „ „ körök és kaszinók, azzal a megszoritással, hogy 1—1 kört vagy kaszinót sak 10 tag képviselhet a nagy értekezleten.

Az albizottság eme határozatát a lövészegyesület választmánya 1892. augusztus 8-án tartott ülésében tárgyalta.

Az albizottság szövegezése elfogadtatott. Én azonban — feltett szándékomhoz hiven — az értekezleten részt veendő körök és kaszinók képviselete tárgyában eredeti inditványomhoz ragaszkodtam és követeltem, hogy minden kör és kaszinó 25 tagot küldhessen a kongressusra. Ez inditványomat főleg azzal indokoltam, miszerint épen a lövész-egyesület szereti magát ama társadalmi góczpontnak tekintetni, amely fehér asztalánál minden alkalommal a liberalismust hirdeti, de egyuttal igyekszik is és minden lehetőt elkövet, hogy a zöld asztalnál folytatott tanácskozásokban minél kevesebben vehessenek részt, mi által ellentétbe helyezi magát, hirdetett szabadelvűségével s eljárásával a polgárságra azt a benyomást teszi, hogy a fehér asztalnál csak azért hirdeti a liberális eszmét, mert szüksége van publikumra, tapsra; ahol azonban a polgárság tényleges befolyását kell ervényre juttatni, a polgárságot a részvételből kizárja, ama 20 egyén kivételével, akik minden egyletben és a társadalom minden rétegében szerepet visznek és ezzel a nagy közönségben sajnosan uralkodó indolenciát méginkább fejlesztik. Inditványomat azzal támadták meg, hogy nem czélszerű nagy és nehézkes testet összeállitani, mivel ez a tárgyalásokat megnehezíti. Sőt akadt olyan is, aki inditványom jogosultságát azzal támadta meg, hogy a választmány teljhatalommal ruházta fel a kiküldött albizottságot, következésképen annak határozatai vita tárgyát nem képezhetik és igy inditványom a választmány által nem is tárgyalható. Erre hivatkoztam a választmány utolsó elhatározására, melynek értelmében az albizottság csakis a szövegezésre nyert felhatalmazást, egyebekben pedig a választmány joga nem korlátoztatott s igy inditványomat egész terjedelmében fentartottam. Elnöklő fölövészmester bámulva azon, hogy inditványomat nemcsak fentartom, hanem fölötte a szavazást is óhajtom: ez utóbbit elrendelte, melynek eredményeképen enunciálta, hogy a többség az én inditványomat fogadta el és határozattá lett, hogy a nagy értekezletre a következők hivandók meg:

a) az I—III. ker. orsz. képviselők,
b) „ „ „ összes főv. tvh. biz. tagok,
c) az I—III. ker. előljárók,
d) „ „ „ esküdtek
e) „ „ „ összes körök és kaszinók,

azon megszoritással hogy 1—1 kör vagy kaszinó 25 tagnál többet nem küldhet a kongressusra.

Inditványoztam továbbá, hogy erről az összes I—III. ker. körök és kaszinók ideje korán értesittessenek és felkéressenek, hogy delegáltjaik névsorát legkésőbb 1892. október 15-ig közöljék, továbbá, hogy a nagy értekezlet napját a lövész-egyesület választmánya által kiküldött albizottság tüzze ki. Ez inditványaimat a többség szintén elfogadta.

Ezek után áttérek az albizottság további működésére.

Az albizottság őszszel, ha jól emlékszem, 1892. október végén vagy november elején tartotta meg ülését. Az ülésen 16 közül mindössze hatan jelentünk meg. Sokáig tanácskoztunk azon, vajjon arra való tekintettel, hogy az ülés oly gyéren látogatott, tartsuk-e meg vagy napoljuk-e el? Én csakis egy elvi határozatot óhajtottam ezen ülésben provokálni, miért is ennek kimondását inditványoztam és ennek megtörténte után — a távollevőkre való tekintettel és udvariasságból — az elnapoláshoz magam is hozzájárultam. Ezen elvi jelentőségű inditványom, mely határozattá is emeltetett, a következő volt:

„Mondja ki az albizottság már most, mielőtt további működését folytatná, miszerint ő igazságosan óhajt eljárni a dunajobbpart mindhárom kerületével szemben és hogy tárgyalásai és elhatározásaiban sem személyes érdekek sem az egyes kerületek között esetleg felmerülő partikulárizmus által nem vezetteti magát, hanem igyekezetét oda akarja irányitani, hogy mind a 3 kerület jogos és igazságos érdekei érvényre jussanak.“

Eme határozat kimondása után az albizottság ülését elhalasztotta.

Néhány nappal később ujra összeültünk a közmunkák tanácsának tanácstermében. A jól látogatott értekezlet napirendjén a következő tárgyak voltak:

1) a kongressus napjának meghatározása,
2) a körök és kaszinók meghivása,
3) a nagy értekezlet programmjának megállapitása és végre
4) saját inditványom, melynek értelmében az előkészitő bizottság javaslatot tenne a nagy gyülésnek egy kiküldendő végrehajtó bizottság tárgyában, melyben — megfelelő arányban — mindazon elemeknek hely volna adandó, amelyekből a nagy értekezlet fog megalakulni oly formán, hogy nemcsak a hivatalosok — értve alatta az orsz. kepviselőket, biz. tagokat és előljárókat — lennének tagjai a végrehajtó bizottságnak, hanem minden kör küldhessen képviselőt a végrehajtó bizottságba.

Ezen inditványom sok fejtörésre adott alkalmat. Az előkészitő bizottság jó része — szemmel láthatólag — nem nézett szivesen oly inditványt, mely a közvetlen részvételben és munkásságban oly elemeket is részeltetett volna, amelyek a fent közölt hivatalos vagy félhivatalos jelleggel nem birnak.

Végre is abban állapodtak meg, hogy a nagy értekezlet napjának kitüzését, a meghivók kiküldését, valamint saját inditványomat egy később meghatározandó napra kell halasztani és az albizottság egyelőre csakis a munka-programm kérdésével kivánt foglalkozni. Itt azonban egy ujabb komplikáció állott be. Valaki, hogy kicsoda, Rupp Imre, Kollár Lajos, Darányi Ignácz, vagy Toldi László-e, arra már nem emlékszem, azt inditványozta, hogy a kongressus programmját ne mi, mint a lövész egyesület albizottsága készitsük el, hanem kérjünk fel erre egy más bizottságot, amely ujabb bizottság által elkészitendő projektumot mi, mint albizottság, felülbirálnók, vagyis más szóval, a lövész-egyesület albizottsága képezze az utolsó rostát. En ennek szükségét ugyan nem láttam, be, de azért, hogy legalább valamit határozzunk s abban a reményben, hogy a dolgot ez által is előbbre viszszük, erre a propositióra is ráállottam. Azok az urak, akik ez ujabb bizottságba is kevés számu munkatársat óhajtottak, megint nehézségekkel állottak elő. Végre is abban állapodtunk meg, hogy minden kerület részéről 8—8 bizottsági tag volna ez ujabb, a programm megállapitásával foglalkozó külön bizottságba felkérendő, ezeken kivül a lövészegyesület részéről a fölövészmester, a jegyző és Toldi László dr. Tehát mindössze 27 egyén, kiknek működése oly programm összeállitására szoritkoznék, mely magában foglalja mindazon lényegesebb törekvéseket, melyeket a kormánynyal és a fővárossal szemben a budai érdekek szempontjából érvényesiteni kell.

A lövész-egyesület albizottsága azon egyének közül, akik a budai oldalon a társadalmi vagy politikai ellenzéket képviselik, a vezérférfiakat — nem tudom czélszerüségi okból-e, de szivesen befogadta ezen külön bizottságba, de nem látta szivesen azt, hogy néhány más egyén delegálását is óhajtottuk. Végre mégis megállapodtak abban, hogy a fentjelzett 27-es bizottságban a kerületek a következő biz. tagokkal legyenek képviselve:

I. ker. Osztoics M., Dr. Szénássy Sándor, Scheich Károly, Dr. Schwartzer Ottó, Rupp Imre, Dr. Országh Sándor, Gombár Tivadar és Szelestey Géza;

II. ker. Eckermann Ede, Rácz Károly, Freyberger Pál, Rupp Zsigmond, Kollár Lajos, Dr. Darányi Ignácz, Dr. Csorba Ferencz és Del Medico Ágoston.

III. ker. Stern József, Dr. Tatai Adolf, Kugler József, Sitz Károly, Gyulányi Adolf, Bendek, Augenstein Samu és Zailig A. (rendőrkapitány).

Hogy azonban 27 egyén ne fáradozzék a programm elkészitésében, egy, Rupp Imre, Kollár Lajos és Tatai Adolf urakból álló albizottság küldetett ki, mely azon kötelezettséget vállalta magára, hogy 14 napon belül a programm tervezetét elkésziti, amelyet 1892. november hó közepe táján a 27-es bizottságnak be fog mutatni; A 27-es bizottság e felett határoz, ezt a határozatot a lövész-egyesület albizottságnak bemutatja, amely ujból határoz, a munka programm kérdése ezzel meg fog oldódni s azután áttérhet a mai ülés napi rendjéről levett többi tárgyra.

A 14 nap eltelt, a 27-es bizottság összehivatott, de a munka programm tárgyalása helyett Toldi László dr. tollából igen szép megnyitó beszédet hallott, melyben általános panaszok — konkret inditványok és javaslatok nélkül — foglaltatnak s a mely megnyitó beszéd a nagy értekezlet számára készült. Egyuttal excusálták magukat Kollár, Rupp Imre és Tatai biz. tagok, azért, hogy a programm tervezetét nem készitették el. Kollár és Tatai urak azt várták, hogy Rupp Imre úr fogja őket értekezletre meghivni. Rupp ur pedig másik 2 társa felszólitására várt. Midőn pedig az elnöklő fölövész-mestert, már ekkor Havas Sán-

dort, megkérdezték, hogy — tervezet hiányában — miért hivta egybe a 27-es bizottságot, azt válaszolta, hogy ő maga is meghivót kapott és nem tudja ki hivta meg őt. Később kiderült, hogy Freyberger Pál ur, aki a lövész-egyesület helyettes főlövész-mestere, nem közölt indokokból czélszerűnek tartotta a 27-es bizottság behivását.

Ez már Rupp Zsigmond urnak is, aki a 16-os albizottság utóbbi értekezletein nem vett részt, sok volt. Erélyesen óhajtotta, hogy most már tegyünk is ám valamit és kérjük fel ujból a hármas bizottság tagjait, készitsék el minél előbb a programm tervezetét. Ez az óhaj helyeslléssel találkozott és miután a hármas bizottság megigérte, hogy megbizatásának lehetőleg gyorsan fog megfelelni: elnöklő főlövész-mester az értekezletet bezárta és megigérte, hogy azt minél előbb egybe fogja hivni.

Ez történt november közepe táján, az óta pedig semmi.

Ezek volnának a budai kongressus előzményei. Ha czélt akarunk érni, szükséges — véleményem szerint — először az, hogy az eszme maga népszerűsittessék és e végből a nagy értekezletre nem csak a körök és kaszinók kiküldöttjei, nem csak a hivatalos és félhivatalos egyének, hanem a három kerület összes választó polgársága meghivandó. A kongressus által kiküldendő végrehajtó bizottságban pedig nem csak a hivatalos és félhivatalosok volnának elhelyezendők, hanem szükséges volna, hogy abban minden kör és kaszinó bizonyos tagszám által képviseltessék. A végrehajtó bizottságba olyan egyéneket, akik csak szerepelni akarnak, választani nem szabad, hanem csakis olyanokat, akik dolgoznak.

Mindenki, aki a főváros pénzügyi helyzetét éber figyelemmel kiséri, tudja azt, hogy a főváros anyagi viszonyai és háztartásának igényei csak nehezen tudják a mai viszonyok között az egyensulyt fentartani és igy természetes, hogy a fővárossal szemben elérendő minden budai vivmány csak nehéz harcz után lesz kieszközölhető, ott pedig, ahol harczolni kell, szükséges, hogy olyan emberek álljanak, akik elég kitartással, elég buzgósággal és elég szivóssággal birnak a harcz felvételére. Szükséges egyuttal őrködni a felett is, hogy ezen harczos k minden társadalmi és politikai táborból egyenlő számban legyenek kiválasztva, ellenkező esetben a végrehajtó bizottság összeállitása a bizalmatlanság veszélyének tétetik ki, mi által a munka nehezebbé, a czél elérése lehetetlenné válik.

Az állami tisztviselő társadalmi helyzete.

Irta: **Petz István.**

Pénzügyi vagy politikai okok késleltették-e a tisztviselők anyagi helyzetének javitását, nem kutatom. Magában véve is szomorú tény az, hogy a husz év előtt nagy arányban megindult mozgalom csak most ér czélt a képviselőház elbirálása alatt álló törvényjavaslat által.

Hogy a czélzott intézkedések nem felelnek meg teljesen a várakozásnak, igazolja a kérvények azon halmaza, mely a pénzügyi bizottság előtt fekszik. De hát ez természetes. Husz év nagy idő az ember életében, egy nemzedék váltakozása. Ennyi idő alatt a legcsökönyösebb phantásiának is hegyesek lettek szárnyai s mentül jobban tisztult a lég, annál merészebb lett a röpkedés törekvése, melyet még a bukás valószinüsége sem volt képes korlátolni, mert azon egy remény mindig vigasztalt, hogy az országnak bölcs kormányzat mellett bekövetkező jólétében mi is feltaláljuk összes vágyaink kielégitését.

Hogy a tisztviselőt a kor megélhetési viszonyokhoz mérten jobb karba kell helyezni, régen elösmert dolog, mit elvben mindenki helyesel, — csak mikor a kivitelre kerül a sor, hangzik egyszerre mindenütt ez: „félteni kell a pénzügyi egyensulyt, mert ha az billen, utánna billen az egész hivatalnok sereg.“

Hát azt készséggel beösmerjük, hogy a pénzügyi egyensúly „visszabillenésétől“ mi is félünk és iparkodunk saját jólétünk rovására is meggátolni. Hiszen husz év kes-rves küzdelme és türelme a nyomor ismétlődő fenyegetése között, elég bizonyság arra, hogy fogékonyságunk a haza ügyét a saját ügyünk elé állitá s ma is képesebbek volnánk — ha szükség lenne reá — helyzetünk reánk nehezedő sulyát tovább vonszolni, mint azon tudatban ébredni mindennap, hogy helyzetünk kierőszakolt javitása hazánkat esetleg válságba sodorhatná.

Nagy szerencsénk az, hogy az ország pénzügyeit azon nagy tehetségü férfiu vezeti, ki a közszolgálatot a legalsó fokon kezdte és ki sokkal nagyobb megfigyelő és emlékező tehetséggel és igazságérzettel bir, semhogy nála a közvetlen és bőven szerzett benyomások a magas polcz fénye által elhomályositthatnának.

Kijelenté ő több izben, hogy érzi a tisztviselők helyzete javitásának égető szükségét. Helyes, mert az ország méltósága és a kormányzat tisztasága megköveteli, hogy ugy a hivatalos, mint a társadalmi kötelességek teljesitésében ne legyen megbénitva sem lelke, sem teste azoknak, kik a nemzeti ügyet, az állameszmét első sorban is közvetlenül szolgálni hivatvák és ne legyen korlátozva, a vagy éppen megakasztva működésük, melyre az országnak és társadalomnak akkor, — midőn egyrészt a nemzetellenes politikai mozgalmak a nemzet egységét és az alkotmány erősségét megbontani és veszélybe sodorni iparkodnak, — égető szüksége van.

Sok egyes kéznek működésére és lankadatlan munkálkodására van szükség, hogy bármily bölcs vezérlet alatt elérhető legyen a czél.

Nagy befolyása van a tisztviselői állás tisztességének a társadalmi életre.

Tekintsünk hátra 25 évvel. A legközelebb eső példa előttünk Budapest jobb partjának magyarosodása.

E sorok irója mindjárt a koronázás után került „Budára“ mint vidéki, magyar város szülötte és neveltje, állandó hadi lábon állott a német nyelvvel, s az eredmény az volt, hogy szótárral kellett a bevásárláshoz és étkezéshez mennie, hogy megértesse magát. Ezen félszeg helyzet érlelte meg 1867 telén a gondolatot húsz magyar ifju tisztviselőben egy magyar kör létesitésére s már decz. 31-én „magyar ifjusági kör“ czimen működését is megkezdette, mint ifjak természetesen a legfőbb működést dal- és tánczestélyek rendezésében fejtettük ki, mert mindjárt dalos kört is alakitánk. Magunk között meg is voltunk mi, szépen, csak közönségünk hiányzott, mert a legbajosabb volt Buda teljesen német közönségét kikezdeni. Társaságukba kezdetben nem mehettünk, mert a nix deuts és nix ungrischon kivül semmi társalgási pontot nem találtunk, mely közös akarattal összefüzött volna minket. A bálokban csak szemjátékkal értekezhettünk s midőn 1868. évben, a körnek a Fáczánban rendezett első estélyén, e sorok irója egyik elhunyt hirneves nemzet-gazdászunk bájos hugával az első csárdást hévvel kezdte tánczolni, nagyobb feltünést és bámulatot keltett, mint az alföld faluiban a mármarosi oláh tánczoló medvéivel.

Három évig volt guny tárgya Budán a csárdás, de azért a mi mulatságunk e nélkül soha el nem mult. A negyedik évben már erősen szállingóztak Budára a magyar tisztviselők s megszaporodott a tánczosnők száma és mert a hasznosért és szükségesért neki vetettük magunkat a német nyelv tanulásának, de meg a magyar táncz heve és tüze még az idegeneket is kezdé melegiteni, — vagy talán más okból is, — elég az hozzá, hogy a benszülött hölgyek is — kik már azóta, hála a gondviselésnek, magyar anyák, sőt nagyanyák is, de azért még ma is szép asszonyok, — belekezdettek a csárdásba és ennek hatása alatt a magyar szavak tördelésébe s rövid idő alatt meghódolva ők lettek a legszenvedélyesebb csárdás tánczosnék.

Már a tánczosokkal nem ment olyan könnyen, ők nem szivesen adtak nyelvet, lábat és pénzt a magyarnak, de mert a műegyetem magyar hallgatóival a várban volt, nem is volt reájok szükségünk s tudván bölcsen, hogy nagyobb országot inkább meglehet egy szép hölggyel, mint 200 vitéz katonával hóditani, csakis a hölgyek megnyerésére fektettünk sulyt.

A hetvenes évek közepén már járatosak voltunk a müveltebb polgári családokhoz, s hogy mennyivel jobb dolgunk volt a mostani ifjuságénál, igazolja az, hogy minket nem küldöttek a leányok a „mamához“ és „papához“, mert igen indokolt védelem volt részünkről a magyarul nem beszélő szülőkkel szemben a hangzatos és öntudatos nix deuts.

Szivesen elismerem, hogy addig, mig a műegyetem a várban volt, a műegyetemi, magyar ifjak többet tettek és tehettek is a magyarosodás terén, mert ők leginkább befolyásolhatták azok családi életét, mig a vendéglőkben és kávéházakban élő tisztviselő csak a társasélet mozgalmaiban egyengethette a fogékonyaknál az utat a magyarság eszméje hóditására. A műegyetem áthelyezése után azonban a felnőtteknél egyedül uralta a tért.

Nem a dicsekvés mondatja ezeket el, — ezek tények, melyeket a történetiró sem hagyhat ki feljegyzéseiből, ha egykor Buda átváltozásának történetét fogja megörökiteni. Tanuim ezek igazságára Buda összes azon időbeli hölgyei, kik ma a legszebb magyar nyelven beszélnek, németül alig beszélő gyermekeikkel s kik sokszor nevetve beszélik el egy egy tüzes csárdás után, hogy milyet fordult a világ 20 év alatt.

Bizony fordult, csak minket nem mozditott.

(Befejező közlemény következik.)

A lipótmező jövője.

Irta: **Dr. Nieſermann Gyula**, kir. tanácsos, törvényhatósági bizottsági tag.

Buda remek tájai, kirándulásai között szép gyöngyszem a Lipótmező, mely már ma is egy egész villa-telep, azzá fejlődött egyesek törekvése, minden hatósági támogatás, vagy megkönnyitések nélkül, csak ugy Isten kegyelméből és magának jóvoltából. Ennyi igyekezettel és ily kevés támogatással létesülnek az elhagyott és elmaradt világrészek gyarmatai is.

Maguk az érdekeltek tömörültek egy akarattal a Lipótmező emelésének előmozditására még az elmult esztendőben is tartottak egy értekezletet ügyeik megbeszélése végett.

A lipótmezei villa- és telektulajdonosok f. é. aug. 28-án tartott értekezlete egyhangu határozata értelmében kivánják:

1) hogy a Lipótmezőnek évek óta vajudó- s egyre sürgősbé váló vasuti összeköttetése mielőbb létesittessék:

A Lipótmező — nélkülözvén eddig a főváros forgalmi hálózatával minden összefüggést — nyaralói jelentősége észrevehetőleg apad, visszafejlődik, az ott való nyaralási kedv megcsappant. Mert daczára a fővároshoz való közelségének, ma a fővárosi lakó kényelmesebben, olcsóbban és gyorsabban is jut, akár Gödöllőre — akár Nagy-Marosra, — tehát a főváros határán tul 5—10-szer távolabb fekvő környékbe, semmint ide.

Ez a mily abnormalis, azonfelül még számottevő veszteséget is okoz székes fővárosunk közvagyonán! Legalább részben volna e közgazdasagi károsodásnak mérve apasztható: a lipótmezei vasutnak létesitésével. E vasutat igénylik a főváros forgalmi hálózatának kifejlesztésére szolgáló azon magasabb követelmények is, melyeknél fogva a jobbparti város sugárszerű forgalmának kifejlesztésére a lipótmezei völgy képezi észak-nyugot felé azt az egyetlen nyilást — kaput — a fővárost övedző hegyvidékben, melyen tova haladva, még közönséges emelkedésü vasut segélyével, a szomszédos falvak részéről, székes fővárosunk élelmeztetéséhez való közreműködés volna biztositható!

S ha a kietlen, homokos, nyaralási czélokra felette meddő balparti városnak helyi és szomszéd vidéke ma már rendelkezik minden irányban a fővárossal való összekapcsoló közlekedő eszközökkel, sőt számos parallel haladókkal is, felette indokolt, hogy a főváros jobbpartján is, annak egyik legkiesebb vidékétől, éghajlati viszonyainál fogva „Gleichenberg“-gel vetekedő „Lipótmező-“től a megfelelő közlekedő eszköz meg ne tagadtassék!

A közvetlen helyi érdekek soráből: ott az országos tébolyda intézet.

Ennek 1000-en felül való összszáma, az ország minden részéből idejövő látogatók.

Sokasága, nemkülönben azon körülmény, hogy 1000-en felül való egyén élelmeztetését saját kezelésben végzi, az országos forgalmi hálózattal való közvetlen összeköttetését kivánják meg.

Utalunk továbbá amaz ezrekre is menő sokaságra, mely betenként háromszor a Lipótmezőn keresztül veszi utját a határon tul fekvő Mária-Remete bucsujáró helyre.

Végül felemlitjük a lipótmezei lakók élelmi ellátásának szerfelett nehéz viszonyait, a legszükségesebb és mindennapi czikkekben való nélkülözést, mert azok megszerzése a hiányzó közlekedő eszköz miatt csak rendkivül drága és körülményes.

A vasuti összeköttetést jogos önvédelmünk és a Lipótmezőnek fellendülhetése érdekében sürgetjük.

2) Óhajunk, hogy a localis uthálózat kiépitessék, tervszerüen és annak fokozatos fejlesztése eszközöltessék a végett, hogy a Lipótmező mai elszigeteltsége megszüntessék.

Mert a Lipótmező ma, különösen a transversalis irányban csaknem minden utösszeköttetést nélkülöz; nincsen ut — kocsi ut — a közvetlen szomszédos Ferenczhalmára 4·5 km. hosszra, daczára, hogy e két telep távolsága 1·2 km.-nél többet nem teszen. Már e két szomszédos nyaraló telep közötti bensőbb érintkezés e miatt csaknem lehetetlen, mert szerfelett időtrabló és költséges.

Szintoly uthiány áll fenn, az országutnak átellenes irányban.

3) Végre sürgetjük, hogy az a hatósági határozat, mely szerint a hidegkuti és kovácsi utak közötti terület népligetté alakittassék mielőbb végre is hajtassék.

Minthogy a nép ezrei számára, melyek e vidékben üdülést keresnek, különösen Mária-Remetéről való visszatérésnél pihenésre, máshely alig található, mint az országutnak, utszéli árkai, oly tarthatatlan a mai állapot, hogy idézett és ezen segitendő határozatnak legsürgősebb végrehajtása — a nép érdekében valóban szükséges.

Budapest fő- és székváros polgármesteréhez intézett és a fentieket tartalmazó beadványt a lipótmezei villa- és telektulájdonosok mind alá irták.

Még eddig nincs okunk a felül kételkedni, hogy e bajok orvosoltatni nem fognak, reméljük, hogy a fővárosi tanács a lehetőt elfogja követni Buda egyik gyöngyének, a Lipótmezőnek emelése érdekében.

E soroknak czélja csak is a figyelmeztetés volt, mert nem jó elfeledkezni arról, a mit az ember tervel, bizton várva, hogy a fő- és székváros tanácsa végezni is fog.

Gyász a majorban.

I.

Irta: **dr. Rátz István** ny. rendes tanár.

Igaza van Jókainak, hogy a gazdálkodást „a zimankós jégesőtől kezdve az utolsó földtúró ürgéig minden és mindennap tanitja és azért meg kell fizetni a tandijat".

Megfizette azt most Kovács Nagy Gáborné asszonyom is, csak az a kérdés, hogy tanul-e érte eleget. De hát a saját kárán még a magyar ember is tanul néha.

Nagy sor is az, ami vele esett meg 's méltó arra, hogy egy kicsit elmélkedjünk felette, mert nem ő az első, ki arra ébredt fel, hogy azok a drága kukoriczával tartott ludak, a dióval tömött pulykák, meg a poulardnak csufolt kappanok, a melyeken tegnap még örömmel látta a gyarapodást, ma reggelre legnagyobb részben halva terültek el a ketreczekben az egész háznak nagy rémületére. És a többiek is, a melyeknek volt még annyi erejük, hogy az ismerős szó hivogatására eljöttek a reggeli etetéshez, többnyire csak ingadoznak, támolyognak, mint a részeg ember s mikor odaérnek, a hol szép sorba hintve vár rájuk a kukoricza, csak leülnek, összeesnek, mintha nagy munkát végeztek volna s kelletlenül csipegetik azt a drága eledelt hogy a fele is ott marad, pedig tegnap a több sem volt elegendő.

Az olyan éles szemü gazd asszonynak, mint Kovács Nagy Gáborné, sem kerüli el ám a figyelmét semmi sem s jól látja ő, hogy annak a Langshan-kakasnak kékes a taraja, könyezik a szeme és az idei Plymouth-jérczék meg leeresztett szárnyakkal, borzas tollal, nyakukat behuzva, ugy gubaszkodnak, hogy az estét is alig érik meg.

Szomoru látvány ez nagyon, de meg a kár is tetemes, mert a piaczon most minden drága; a libának 2 frt darabja, a pulykának meg épen 3 frt, de azok a szépen hizott kappanok is megértek darbonkint 1 frtot s a mit egy éjszaka elpusztitott az apró jószágból, az felér vagy 20 frttal. Hát a többi, a melyeket maga nevelt, tenyeréből etetett, pihe között melengetett és most szeme láttára pusztulnak el.

Es a bosszuságot még az is tetézi, hogy el sem tudja képzelni, mi okozza ezt a nagy kárt. Ha még nyár lenne és rálehetne fogni a nagy forróságra, a mi eltikkasztja a jószágot, a poshadt vizre, a mi nem üditi, vagy a dohos kukoricza, akkor talán könnyebben megnyugodnék, de most ezekre gondolni sem lehet és mégis itt van a veszedelem.

Igy történt aztán, hogy arra az öreg asszonyra esett a gyanu, a ki a szomszédságában lakik és a ki nyáron át csak a virágos kertjében talált örömet, a mig Kovács Nagy Gáborné asszonyom tyukjai és csirkéi fel nem fedezték, hogy a virágágyak porhanyos földjében jobb ám tollázkodni, mint a kavicsos udvaron. Hát igaz, hogy az öreg asszony méltó felháborodása közben sokszor emlegetett kést meg követ, hanem azért ki hinné el, hogy ő mérgezte volna meg azt a sok drága baromfit.

Egyben azért mégis igaza van az elkeseredett gazdasszonynak, mert csakugyan méreg pusztitotta ám el az ő hires baromfi udvarának diszeit, de nem olyan méreg, a milyet e fogalom alatt közönségesen érteni szoktak, hanem annál is veszedelmesebb: egy fertőző betegségnek, a szárnyasok kolerájának a bakteriumai, a melyek kicsinységüknél fogva látatlanul terjednek és szaporodnak s csak a pusztulás jelöli utjukat. Hanem azért kellő gonddal, körültekintettel, egy kis szakértelemmel és türelemmel ez ellen is lehet ám védekezni s a ki nem sajnálja a fáradságot, az minden nagyobb költség nélkül utját állhatja e kelletlen vendég betolakodásának.

Megtehette volna ezt Kovács Nagy Gáborné asszonyom is, ha hogy inkább hallgatott volna az okos szóra, mint azokra a csalhatatlannak tartott vén asszonyos hagyományokra, melyek a baromfibetegségek gyógyszeréül csak a vizbe tett rozsdás vasat, a fekete borsot, a paprikás szalonnát, vagy legjobb esetben a sajtalan vajat ismerik el, mintha a szárnyasok betegségeit ilyen ártatlan szerekkel is meg lehetne gyógyitani.

A veszedelem abból eredt, hogy összevásárolt a piaczon egy csomó szárnyast házi szükségletre, miután a saját neveltjeit sajnálta és az idegen baromfiakat minden aggodalom és óvintézkedés nélkül szétereszteti az udvarában. Másnapra már elhullott egynehány közülök, de hát arra könnyü volt magyarázatot találni: összerázta a szekér megkinozták az összekötözéskor, étlen-szomjan feküdtek a piaczon. Szóval mindenre gondolt, csak arra nem, a mi a legvalószinübb volt, hogy fertőzött udvarból kerültek ki, a hol már régen dühöng a baromfikolera s miután a járványt elfojtani nem tudták, piaczra vittek minden szárnyast.

Ha egy kicsit óvatosabb lett volna s alkalmazta volna azokat az óvintézkedéseket, a melyeket minden gondos tenyésztőnek igénybe kell venni, mikor idegen baromfit visz be az udvarba, akkor ő is megóvhatta volna kedvenczeit a pusztulástól. Ketreczbe kellett volna zárni a piaczi baromfit s legalább is 3—4 napig megfigyelés alatt tartani s csak ugy bocsátani a többi közé, ha ez idő alatt mind egészséges maradt volna, ellenkező esetben meg idejekorán levágni valamennyit, jól kitisztogatni s fertőtleniteni utánuk az ólakat, hogy a ragály ne terjedhessen át a többiekre. Ily módon már másnap észrevette volna, hogy az uj beszerzés veszedelemmel fenyegeti a szép tenyészetet s ártalmatlanná tehette volna valamenynyit, még mielőtt széthordták volna a betegségnek csiráit az udvarban, beszennyezve az etető edényeket, a vizes válut, a ketreczeket és az egész ház környékét, a hol csak megfordultak. De hát eső után késő már a köpenyeg s most már inkább az a kérdés, hogy mit lehetne tenni a végből, hogy a baj ne terjedjen tovább s mint lehet megóvni azokat a baromfiakat, a melyek még teljesen egészségeseknek látszanak. Igen, csakis ez utóbbiaknak megmentéséről lehet szó, mert a melyik tollazata már borzas, szemei beragadnak, taraja elhalványult, vagy kékes, ingadozva jár, vagy egy helyen megül, még a riasztás daczára sem fut odább s azonfelül még bélhurutban szenved, annak megmentéséről, már nem lehet szó, hisz a betegség olyan gyors lefolyásu, hogy gyógyszerekkel nem lehet harczolni ellene s a mennyiben minden beteg terjeszti a bajt, a legczélszerübb levágni a betegeket és az elhullottakkal együtt elásni mélyen, vagy elégetni. Az eltakaritásnak az a könnyü módja, hogy a baromfihullákat kilökik a szemétdombra, a legjobb módszer a betegség szándékos terjesztésére, mert a szárnyasok még akkor is kaparásznak a szemétdombon, ha jól tartják azokat egészséges takarmánynyal és a hol fertőzött betegségben elpusztult baromfi hullája fekszik, ott böven megvan az alkalom arra, hogy valamennyi állat megkapja e bajt.

Mikor a baromfikolera első áldozatait megtalálják, azonnal el kell különiteni az egészséges szárnyasokat, vagyis olyan helyiségbe szállitani, a hol betegek még nem tartózkodtak s az udvart és a ketreczeket pedig, a hol az elhullott baromfiak voltak, a leggondosabbban ki tisztogatni.

A baromfikolerának legveszedelmesebb terjesztője a beteg állatok bélürüléke, a mely rendkivül nagy mennyiségben tartalmazza azokat az apró gombákat, melyek a bajnak előidézői és igy első sorban ezeket szükséges ártalmatlanná tenni, a mi nem történetik másképen, mintha gondosan összeseprik, összegyüjtik minden helyről, azután megégetik, megakadályozandó ez által, hogy a földre szórt takarmánynyal együtt egyes részecskéit és velük a fertőző anyagot felcsipegethessék.

Azután a vizes válút és ha van, az etető edényeket kell elővenni és forró luggal kiforrázni, hogy teljesen vészmentesekké legyenek. Erre nagy szükség van, mert a szárnyasok evéskor, vagy ha isznak, rendesen beleállanak az edényekbe és beszennyezik azt.

Az ólakat, ha fából készitvék, szintén forró luggal kell kimosatni gondosan, ugy azonban, hogy a falak, az alja, a padlása, az ülőrudak, szóval az egész megtisztittassék, — utána még czélszerü 5%-os nyers karbololdattal is fertőtleniteni az edényekkel együtt, csakhogy ez utóbbiak akkor bőven leöblitendők tiszta vizzel, nehogy karbol keveredjék az ivóvizhez, vagy eledelhez. A kőből vagy téglából épült baromfiólakat leghelyesebb ujonnan kimeszelni s csak a benne levő farészeket forrázni le luggal és fertőtleniteni. Ha aztán mind ez megtörtént, akkor pár napi szellőztetés után ujra visszaszállithatók a szárnyasok régi helyükre.

A hol ez eljárásokat kellő gonddal és szigorral hajtják végre, ott a betegség nem terjed tovább, mert a fertőző anyag, a mely létrehozhatná, meg van semmisitve: ha pedig ujra fellép a járvány, az annak bizonyitéka, hogy felületesen és gondatlanul végezték a munkát.

Ismerek nagy értéket képviselő, nemes faju baromfiak nevelésével foglalkozó tenyészeteket, a hol a betegség még sohasem okozott bajt és ez legjobb bizonyitéka annak, hogy sikeresen lehet védekezni ellene, sajnos azonban, hogy az ország egyes vidékein és a főváros környékén is, sokszor a baromfiállománynak legnagyobb részét elpusztitva, ezrekre menő károkat okoz a baromfidifteritiszszel együtt, a melyet majd más alkalommal szintén ismertetünk, nehogy az pusztitsa el Kovács Nagy Gáborné kedvenczei közül azokat, a melyek most megmenekülnek a veszedelemtől.

A magyar római zarándoklat.

Az uj esztendőnek világra szóló eseményei közt XIII. Leó pápa püspöki jubileuma fogja foglalkoztatni a sajtót s ennek közvetitésével nemcsak a földnek 200 millió katholikusát, hanem mondhatjuk az egész világot. Mert XIII. Leó pápa általános rokonszenv és tiszteletnek örvend, bölcseségét és rendkivüli lelki erejét, melyen tekintélye alapul, elismeri különbség nélkül minden vallásfelekezet. XIII. Leó pápa ezelőtt öt évvel 1887-ben mondotta 50 éves papi miséjét, ugynevezett aranymiséjét. Ez ritka esemény volt, mert 19 század alatt mindössze 11 pápa érte meg aranymiséjét. Akkoriban megmozdult úgyszólván az egész világ. — Magyarországból két zarándoklat is indult azon évben. A kik a pápa miséjén jelen voltak. most is szivdobogva gondolnak vissza azon páratlan jelenetre, mikor Szt. Péter templomában 80.000 ember várta a pápa megérkezését a vatikánból. Amint a pápa alakja látható lett, egyszerre mintegy varázsütésre kitört a lelkesedés és 80,000 ember, mindenki a maga nyelvén, éljenzett és kiáltott, kendőjét lobogtatta, s mire a pápa az oltárhoz ért, beállt az áhitat csöndessége, és mindenki sirt és zokogott. Ezen jelenet az ujévben február 19-én ismétlődni fog Rómában, n mikor a pápa mint 50 éves püspök fog bevonulni a Szt. Péter templomba, a mely alkalomra a vatikáni káptalan 80.000 belépő jegyet fog kibocsátani. Együtt lesz a világ minden nemzetségének képviselete, és nem fog hiányozni Magyarország sem. A pápát magyar éljenek is fogják üdvözölni! És reméljük, a budaiak éljenei is visszhangozni fognak a Péter templom márvány falairól. Mert Buda sohasem marad el, amikor a magyarral veleszületett érzelemnek: a loyalitásnak kell kifejezésre jutni. Buda azon történelmi hagyományok őrzője, melyek a pápa és a magyar nemzet közti viszonyra vonatkoznak. Buda őrzi alkotmányunk szent zálogát: a magyar szent koronát, a melyet István Királyunk ugyancsak Budavárában őrzött „szent jobbjával“ vett át II. Szilveszter pápa küldötjétől. Örülünk rajta, hogy a magyar zarándoklat eszméje is Budáról indult ki, amely üdvözölni lesz hivatva a magyar katholikusok nevében az egyház fejét. A magyar zarándoklatot ugyanis hetek óta König Gusztáv, képezdei hittanár és krisztinavárosi lelkész készíti elő. Ő már kétizben tartózkodott Rómában hosszabb ideig, jól ismeri az örök város nevezetességeit, könyvet is irt a vatikánról és a Szt. Péter domról, tavaly tevékeny részt vett a dr. Robitsek Ferencz által rendezett ifjusági zarándoklat rendezésében, a mikor a pápa külön kihallgatáson is fogadta, és mint a budai népszerű fölolvasó egyesület választmányi tagja a fővárosban több fölolvasást is tartott Rómáról. A zarándoklat sikeréhez hozzájárul a jóhirnévnek örvendő fővárosi menetjegyiroda, mely most már harmadizben gondozza a római zarándoklat anyagi ügyeit és eddigi tapasztalásait a zarándokok kényelmére értékesiti. Már az nagy előny hngy az utazás külön gyorsvonaton, kényelmes kocsikban, minden átszállás nélkül Budapestről egyenesen Rómáig történik. Utközben a megszokott időben mindenki jól étkezhetik Rómában elsőrangú szállókban lesznek elszállásolva és öt napig teljesen ellátva, úgy hogy a részvételi jegyek ára csakugyan olcsónak mondhatók: I. osztály 140 frt, II. oszt. 110 frt. ide számitva a vasuti jegyet Rómáig és vissza Budapestre és a római öt napi teljes ellátást. A zarándoklatban résztvehetnek férfiak és nők is. Forduljanak első sorban a saját plébánia — hivatalukhoz, a hová a rendezőség a programmot már elküldötte és bizonyára szivesen fognak útbaigazitást adni. Jelentkezni lehet és programm kapható a főrendezőnél, (czime: König Gusztáv Budapest, I. krisztinavárosi plébánia) és jelentkezéseket elfogad a magy. kir. államvasutak fővárosi menetjegyirodája (Budapest, Hungaria szálló), útlevél nem szükséges.

Az I. ker. polgári kör korcsolyaversenye.

Pénteken, 1893. Január 6-án.

Versenybiróság: Elnök: Babarczi Dr. Schwartzer Ottó. *Versenybirák:* Kollár Lajos, Konrád Mór, Dr. Lisznyay Elemér, Liszkay János, Lung György, Mihályffy Győző, Terbócz István. *Versenytitkár:* Beivinkler Károly. *Időmérők* Gulden Ármin és Turnovszky Gyula, *Térmérő, versenyintéző és inditó* Bély Mihály. Versenyprogramm. A verseny kezdete 3 órakor. (Pálya egyszer körül 275 mtr.) *I. Megnyitó verseny.* 804·5 mtr. Ezüst érem és tiszteletdij az első-nek, bronzérem a másodiknak. Tét 1 frt. Nyitva oly úrkorcsolyázó pályatagok számára, kik még nyilvános korcsolya-versenyben első dijat nem nyertek. Nevezési zárlat 1893 január 5-én. Utónevezhetni kettős tétel a versenyig. — *II. Tanulók versenye.* 300 mtr. Tiszteletdij az elsőnek, másodiknak és harmadiknak. Nyitva oly 10—14 éves tanulók számára, kik egyuttal pályatagok. Nevezés ingyen 1893 januá 5-ig. — *III. Haladók versenye.* 550 mtr. Tiszteletdij az elsőnek, másodiknak és harmadiknak. Nyitva oly 14—18 éves közép iskolai tanulók számára, kik egyuttal pályatagok. Nevezés ingyen 1893 Január 5-ig. — *IV. Nagy sikverseny.* 1609 mtr. Arany érem és tiszteletdij az elsőnek, ezüst érem és tiszteletdij a másodiknak, bronzérem a harmadiknak. Az aranyérem csak abban az esetben adatik ki, ha a nyertes a versenytávolságot 4 percz alatt vagy azon belül futja meg, ellen esetben részére is csak ezüst érem jár. Tét 2 frt. Nyitva minden úrkorcsolyázó számára. Nevezési zárlat 1893. Január 5-én. Utónevezhetni kettős tétel a versenyig. — *V. Tanulók müversenye.* 1. Körzés előre, kifelé 8-as alakban. — 2. Ivezés hátra, kifelé. — 3. 3-as előre, kifelé, folytatva. — 4. Élváltások előre, a jobb és bal lábbal kifelé és befelé kezdve, — 5. Szabadon választott gyakorlatok 2 perczig. Tiszteletdij az elsőnek és másodiknak. — *VI. Müverseny.* Előirt gyakorlatok: 1. Nyolczas élváltással a négy irányban 2. Duplahármas nyolczas alakban, (élváltás nélkül) a négy irányban 3. Hármas, nyolczas alakjában élváltással a négy irányban. Szabadon választott gyakorlatok 5 perczig. Ezüst érem és tiszteletdij az elsőnek, bronzérem a másodiknak. Nyitva minden úrkorcsolyázó számára. Tét 2 frt. Nevezési zárlat 1893. Január 5-én. Utónevezhetni kettős tétel a versenyig.

Általános határozmányok 1. Urkorcsolyázóknak tekintjük azokat, akik a kör egyik tagja által vezettetnek be. 2. Nevezési határidő 1893. Január 5-ének esti 6 órája. Nevezni lehet naponként d. u. 3—6 óra közt az I. ker. polgári kör jégpályájának helyiségében Beivinkler Károly verseny-titkár úrnál szóval vagy irásban. Utónevezhetni kettős tétel a verseny előtt is. — 3. Nevezni csak a nevezési dij előleges lefizetése mellett lehet. Nevezéskor bejelentendő az is, hogy **mily szinü vallszalagot óhajt a verseny alatt viselni.** — Második vagy harmadik dijak csak az esetben adatnak ki, ha az illető versenyben legalább hárman, illetőleg négyen vesznek részt. Legalább két versenyző, vagy nincs verseny. — 6. Holt verseny nincs: ha tehát a versenyzők közül többen egy időben érnek be a czélhoz: elsőnek az tekintetik, a ki a külső oldalon haladt el a czél előtt. — A versenypályabiróságnak jogában áll nevezéseket el nem fogadni. — 8. Start felállitás sorshuzás szerint. — 9. Esetleges disqualificatió iránt, tömeges nevezés folytán szükségessé vált csoportfutamokba osztás, vagy más felmerülhető kérdésekben a versenybiróság legjobb belátása szerint végérvényesen határoz. — 10. Az egyes versenyek közti szünet 10 percznél több ideig nem tarthat. A versenyzők felkéretnek, futamuk előtt adott harangjelre a birói páholy előtt haladék nélkül jelentkezni. — Belépti-dij: pályatagok részére 50 kr., idegenek részére 1 frt. A verseny előkészülete miatt a jégpálya délelőtt zárva. — A fő- és székváros mindkét partjának sportkedvelői nagy érdeklődéssel készülnek erre a jégünnepélyre, melynek fényesé tételére a korcsolyapálya igazgatója, Beivinkler Károly mindent elkövet. A legelegánsabb közönség adott találkozást s reméljük, hogy Halifax tisztelői közül senki sem marad el.

Felhivás előfizetésre.

„BUDA és VIDÉKE“ czimen inditottuk lapunkat Buda és vidéke érdekeinek védelmére. Programmunk lapunk élén olvasható. Biztosan hisszük azt, hogy a közönség fel fogja ismerni, hogy közlönyünkre szükség van, hiszen nem magunkért, hanem a közczélért léptünk sorompóba.

Kérjük Buda és Vidékének részvételét. Lapunk előfizetési ára:

Egy évre	6 frt.
Eélévre	3 frt.
Évnegyedre	1 frt 50 kr.

Előfizetni leket a Kiadóhivatalban Budapest, I. ker. krisztina-utcza 14-ik szám.

Gyüjtőknek minden 10 példányra egy tisztelet példány jár.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósitásokat péntek reggelig kérünk beküldeni.

Kérjük barátainkat a lap terjesztésére.

Mutatvány-számokkal szivesen szolgál a kiadóhivatal.

Különfélék.

Gróf Apponyi Alberthez a nemzeti párt vezéréhez az I-ső kerületi ellenzéki választó polgárok az ujév alkalmával, lelkesszavú üdvözlő táviratot intéztek, egyuttal biztositván a nemes grófot törhetlen ragaszkodásukról és hüségükről. A vezér meleg hangon köszönte meg az ellenzéki választó polgárok figyelmét és kijelentését.

Dr. Falk Miksa, az I. kerület képviselője deczember hó 23-án ünnepelte szerkesztői tevékenységének 25-dik évfordulóját. Falk Miksának a magyar hirlapirodalom terén szerzett páratlan érdemei sokkal ismertebbek, semhogy azokat külön is méltatni szükség lenne. A haza szolgálatában forgatta arany tollát oly időben is, a melyben még a magyar gondolat bün volt. Az ő kiváló szelleme és utólérhetlen tolla kijátszotta a czensurát, ő idegen országok viszonyairól szólt, de mindenki kiérezte a szellemes czikkből, hogy abban a magyar hazafi szózata szólalt meg a haza érdekében. Sok baja lett, de jutalma is: hogy közreműködhetett a magyar alkotmány helyreállitásán. Jubileuma alkalmából számos küldöttség Biró Pál vezetése alatt az I. kormánypárti választóinak küldöttsége is tisztelgett nála, ki hazánk minden részéből, politikai pártkülömbség nélkül, kapott meleghangu üdvözleteket. A mienk talán az utolsó — de azért nem kevésbbé őszinte, mint — a legelső.

Tisztelgés Schwartzer Ottónál. Az I. kerületi polgári kör, ugyszintén a kerületi ellenzék az ujév alkalmából üdvözlő küldöttséget menesztett elnökéhez, dr. Schwartzer Ottóhoz. A szerencsekivánatok kölcsönös kicserlése után kifejlett társalgás közepette kellemes meglepetést okozott a kerület képviselőjének dr. Falk Miksának megjelenése, ki szintén üdvözölni sietett a betegségéből alig felépült, gyöngélkedő házigazdát, mint a kerület egyik vezérférfiát. A képviselőnek ilyen családias körben megnyerő társalgási modora élénk hatással volt a jelenlevőkre s nagyban elősegitette az iránta való rokonszenv terjedését.

Falk Zsigmond kir. tanácsos és a vaskoronarend lovagja, az I. kerület köztiszteletben álló polgára, január 1-sején ünnepelte nyomdászságának ötven éves évfordulóját, mely alkalommal őt a munka emberei lelkes ovációkban részesitették.

Iskolás gyermekek felruházása. A krisztinavárosi szegény iskolás gyermekeket felruházó bizottság 126 szegény iskolás gyer-

meket lábbelivel és ruhával látott el, mi 741 frt 13 krnyi költséget okozott. A kiosztás 1892. évi nov. hó 25-én ünnepélyesen ment végbe.

A „Vöröskereszt-Egylet" krisztinavárosi fiókjának népkonyhája 1892. évi okt. hó 12-től 1892. évi decz. hó 31-ig bezárólag összesen 18,348 adag gulyáshuslevest és ugyanannyi adag kenyeret teljesen dijtalanul osztott ki.

Karnevál herczeg egy fényesnek igérkező vigalommal vonul be Budára. 1893. évi január hó 7-én, szombaton a budai tornacsarnokban leszsz a „Vöröskereszt-egylet krisztinavárosi fiókja" javára egy nagyszabásu jótékony táncz-estély. Ez az egylet megérdemli azt, hogy a közönség minél nagyobb számban vegyen részt a pompásnak kinálkozó estély gyönyöreiben. Az élvezet jöjjön segitségére a szenvedésnek, a nélkülözésnek. A vöröskereszt-egylet krisztinavárosi fiókja levesosztójáról más helyütt közölünk kimutatást, itt csak a mulatságra hivjuk fel a budai közönséget, melynek érdekében a rendez-bizottság élén Dévái Szőllősy Istvánnal és Fekete Józseffel olyan odaadó buzgalmat fejtett ki, hogy a bál fényes sikere előre látható s innen reméljük, a ki teheti, nem marad el. A tornacsarnok izléssel lesz feldiszitve. A czukrászdát fényessé alakitják. Lesz uj táncz darab is. A rendező-bizottság hölgy és uri tagjai fáradhatatlanul működnek közre, hogy minél nagyobb eredményeket érve el a kellemes táncz-estély kedves emlékein kivül a szegény éhezők áldása jusson osztályrészül azoknak, kik ehhez megjelenésükkel és áldozataikkal hozzájárultak. A jótékonyczélu tánczestélyt ajánljuk a közönség figyelmébe megemlitve, hogy jegyek a rendező-bizottság tagjainál és este e pénztárnál kapható.

Toldi Lajos jó hirnevü könyvkereskedő hirdetését ajánljuk Buda és vidéke hölgyközönsége figyelmébe.

Felvilágositásul.

Tudomásomra jutott, hogy az általam igen tisztelt budai torna-egylet tagjai között azon hir kapott lábra, miszerint én elleneztem a torna-egyletnek, a terület átengedése tárgyában, a főváros közönségéhez intézett kérelmét és hogy az épitészeti bizottságban a kérelem ellen felszólaltam és végül ellene szavaztam volna.

Ezen, nem tudom félreértésből keletkezett vagy rosszakaratból koholt hirrel szemben kijelentem:

1. hogy én az épitészeti bizottságnak nem vagyok tagja, — abban tehát helyem nincsen és igy a kérdéses ügyben fel nem szólalhattam.

2. hogy én nemcsak hogy nem ellenzem a teleknek átadását, de ismerve az egyesületnek áldásos működését, valamint az I. ker. polgári körhajót is a fővárosi közgyülésen szavazatommal is oda fogok hatni, hogy a torna-egyletnek méltányos kérelme teljesittessék.

Budapest, 1883. január hó 6.

Beivinkler Károly,
törvhts. bizottsági tag.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.

Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

HIRDETÉSEK.

MAGYAR SZEMLE
SZÉPIRODALMI és KRITIKAI HETILAP.
1893. — V. évf.
Főszerkesztő és kiadó: KACZVINSZKY LAJOS. Felelős szerkesztő: KAPOSI JÓZSEF.
Előfizetési ár egész évre 6 frt.
Mutatványszámokat a legnagyobb készségdel **ingyen és bérmentve** küld a kiadó-hivatal: **Budapest, VI., Uj-utcza 14. sz.** — A megrendelés egyszerü levelezőlapon eszközölhető.

BAUMHOLCZER EDE
FÜSZER-, CSEMEGE- ÉS BORKERESKEDÉSE
A „ZÖLD RÁKHOZ"
II. ker., fő-utcza, Corvintér 8. SZ. alatt.
Eredeti beviteli **tea**, jamaicai **rum**, franczia és magyar **cognac**, valódi **asztali borok**, valamint természetes **ásványvizek** raktára.

CZERKOVICZ SÁNDOR
BUDAPEST,
II. kerület. Fő-utcza 11. szám. „Andrássy palota".
Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászak, chiffonok, asztalkendők, ágyteritők, függönyök**, legujabb **ruhaszövetek, kendők**, női derékravalók, esőköpönyegek, takarók, ugyszintén
uri- és női-ruhák
mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.
Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány. — **Gyászruhák 24 óra alatt elkészittetnek.**
Árúk részletfizetésre legolcsóbban adatnak el.

KIRNER JÓZSEF
cs. és kir. udvari puskamüves
az olasz király ő Felségének udvari szállitója
DUDAPESTEN,
Alapittatott 1808. évben.
RAKTÁRA: **IV. kerület, Szervitatér 2. szám.**
GYÁRA: **VII. kerület, Rózsa-utcza 7. szám.**
Dúsan ellátott raktár legujabb szerkezetü **kettős vadász-fegyverek ből. golyófegyverek, forgó-pisztolyok, salonfegyverek** és **pisztolyok, töltények** és **vadász-szerekből,** melyeknek jóságukért **kezeskedik.**
Leveleket raktáromba kérem czimezni.

Kitünő ennivaló alma és szőllővessző kapható. Beregszász, Szarka Tivadarnál.

Szálloda a sörkocsihoz
BUDAPEST, BUDÁN,
II. ker., Lánczhid-utcza a keresked. ministerium közvetlen közelében.
Jó hirü és teljes kényelemmel berendezett szálloda a főváros közepén. Lóvonat és omnibusz-közlekedés. Szobaárak 1 frt 20 krtól felfelé naponkint.
Kitünő konyha, valódi jó borok, pontos kiszolgálás.
Ebédek, társas vacsorák. esküvők és **egyéb ünnepélyekre** elfogadtatnak. Egy teriték **1 frt 20 krtól** feljebb.
KLEINHACKEL A.
szálloda- és étterem-tulajdonos.

KINTZLY GYULA
füszer-, csemege-. bor-, tea- és rum-kereskedése
AZ ARANYMÉHKASHOZ
Budapest, V., fürdő-utcza 4. sz.
Ajánlja dúsan felszerelt raktárát füszer- és csemegékben első rangu forrásai és olcsó árakkal. Vidéki megrendeléseket és helybeli házhoz szállitásokat pontosan teljesit.

HIRDETÉSEKET
a „BUDA és VIDÉKE"
számára a kiadóhivatal vesz fel.
Budapest. I. ker.. Krisztina-utcza 14. szám.
Kiadó lakások, vételek, eladások, czégek, vendéglők, üzletmegnyitások, tánczvigalmak, eljegyzések, helyiségváltozások hirdetése ajánlatos. A ki többször hirdet, az árelengedésben részesül.

Csász. és kir. szabadalm.

ADRIAI BIZTOSITÓ-TÁRSASÁG

(Riunione Adriatica di Sicurta)

alapittatott 1838. évben.

Magyarországi osztálya:

BUDAPESTEN, VÁCZI-UTCZA 9. SZÁM

a társulat házában.

Intéző: br. Podmanitzky Frigyes. Vezértitkár: Lichtenberger Ignácz. Titkár: Frigyesi Mór.

Biztositéki alap 31.219.763 forint.

A későbbi években esedékes dijkötelezők és váltók által fedezett dijak 20% millió frtot tesznek. A társulat fennállása óta összesen **169 millió** frtot fizetett ki kártérités fejében.

A társulat biztosit

tüz-, jég- és szállitási károk ellen

és köt biztositásokat

az ember életére

különféle módozatok szerint.

A társulat képviselve van az osztrák-magyar monarchia városai s minden nagyobb helységeiben vezér-, fő- és kerületi ügynökségek által.

Kitünő fenyő- és nyárfák, teljesen honosultak, különböző nagyságban és igen nemes cseresznyefák kaphatók a városmajor-utczában 26. szám alatt és a **Svábhegyen a templom mellett, Diana-utcza 6. szám.**

Regale bérlöknek

rum, szilvorium, törköly és mindennemü likőrök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszenciáit és aether olajait

WATTERICH ARNOLD

BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza 1. szám,

Kezelési könyvek ingyen.

Vizahólyag, borzamat, deritőpor, savtalanitópor stb szerek. a borderitéshez.

Tábory Ferencz

körúti sörcsarnoka

→ A NÉPSZINHÁZHOZ ←

Kerepesi-út, a népszinházzal szemben.

Legjobb **magyar konyha**, kitünő **sörök** és **borok** házhoz is szállitva.

HÉTI ÉTLAP:

Hétfő: Nyárson sült.
Kedd: Foghagymás-sült és székely-gulyás.
Szerda: Szegedi csirke csipetkével, téli idényben Császárhus gombócz- és káposztával.
Csütörtök: Serpenyő rostélyos.
Péntek: Szegedi halászlé és turós-gombócz.
Szombat: Angol Rostbeef sós burgonyával.
Vasárnap: Pörkölt csirke burgonyával.

WENINGER M.

Budapest, II. ker., fő-utcza 28. sz., a ponty-utcza sarkán.

Mindenféle **gyarmatáru, füszer, bor, csemege, déligyümölcs, sajt, sódar, szalámi, tengeri hal és pástétomfélék**, ugy ásványviz, **cognac, rum** és tea, **likőrfélék, pezsgőborok**, valamennyi **közvetlen forrásból** beszerezve, folytonosan nagy választékban, kitünő, friss minőségben és pedig ugy bel-, mint **külföldi-termények** a lehető legjutányosabb áron a kitünő jó minőségért és az áru valódiságaért kezeskedve szolgáltatnak ki

Weninger M.

gyarmatáru-, bor- és csemege-üzletében

BUDAPESTEN,

II. ker., fő-utcza 28. sz., a fő- és ponty-utcza sarkán.

A kisforgalom körét meghaladó megrendelések azonnal házhoz szállittatnak.

Helybeli, ugy a vidékről jött megrendelések pontosan és azonnal foganatositttatnak.

WENINGER M.

Budapest, II. ker., fő-utcza 28. sz., a ponty-utcza sarkán.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I. Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOSZORU-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

! Divatlapok !

Január 1-ével kezdődő uj évnegyedtől előfizethetők

Magyar Bazár, ¼ évre	2 frt — kr.,	vidékre 2 frt 30 kr.
Divat Salon. ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Bazár, (berlini) ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Frauenzeitung. nagy kiadás ¼ évre	2 „ 60 „	„ 2 „ 90 „
Frauenzeitung (kis kiadás) ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 50 „
Wiener Mode. ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Elegante Mode. ¼ Mode	1 „ — „	„ 1 „ 50 „
Modenwelt (berlini) ¼ évre	— „ 75 „	„ — „ 90 „

valamint minden egyéb **divat-, szak- és szépirodalmi lapok és folyóiratok.**

Rendelések iskola-, tan-, szak- és szépirodalmi könyvekre a legpontosabban elintéztetnek.

TOLDI LAJOS

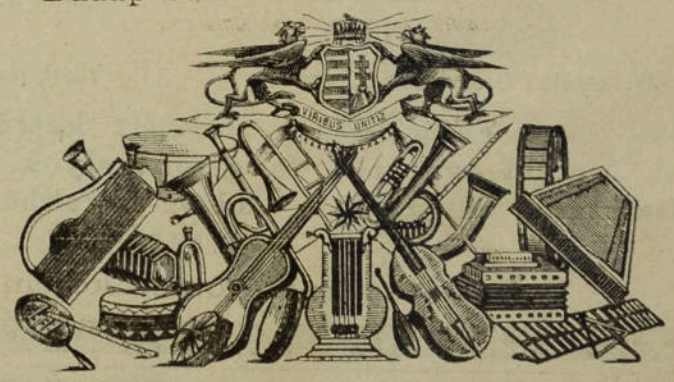
könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

CS. ÉS KIR. SZABAD. HANGSZERGYÁR

STOWASSER J.

Budapest, II., Láncz-hid-utcza 5. sz.

Ajánlja gazdag választéku raktárát mindennemü **érez-, fafuvó-, vonó- és ütőhangszerekben**, valamint azok **alkatrészeiben**, bel- és külföldi **hurok** a **legolcsóbb** gyári árakon.

Czimbalom-különlegességek 40 frttól fölfelé. **Hegedük** jó hanggal, vonóval együtt 2 frt 80 krtól fölfelé. **Községi dob** géppel, ütőfákkal együtt 10 frt 50 kr.

Ugy szintén **Ariston** 6 kottával 18 frt; **Miniatur-Ariston** 8 frt, kották 20 kr.; **Phönix** 22 frt, kották 50, 60, 70 kr.; **Miniatur-Phönix** 15 frt, kották 25 kr.

Legujabb **INTONA** aczél hanggal 10 frt. kották 30 krjával.

Nagy raktár **harmonika-különlegességekben**, legerősebb hanggal és legtartósabb munkával 2 frttól felfelé.

Lelkiismeretes kiszolgálás. — Mindennemü javitások jól és olcsón készittetnek.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 2. sz. Vasárnap, januárius 15.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Az aszalai iskola és a pénzügyi bizottság.

Irta: **Schwartzer Ottó tr.**

A napilapokban egy rövid közlemény jelent meg: hogy a fő- és székváros pénzügyi bizottsága a közoktatásügyi osztálynak a Krisztinavárosban épitendő elemi iskolára vonatkozó előterjesztését, Steiger, Rácz és Forgó bizottsági tagok felszólalása után, szótöbbséggel nem fogadta el, mert a terveket nagyon diszeseknek és drágának találta s ezért visszaküldte az előterjesztést a Tanácshoz azzal, hogy készitessen ujabb és egyszersmint olcsóbb terveket.

Ez a rövid közlemény, a hosszu historikum pedig a következő:

Az iskolaügyért ifju hévvel lelkesedő t. barátom, dr. Szénássy Sándor 1889. év április hó 3-dikán azt az inditványt terjesztette az iskolaszék elé, hogy tekintettel arra a körülményre, miszerint az 1884-ben épült krisztinatéri elemi népiskola a nagyszámban jelentkező tanköteleseket már nem képes befogadni, intéztessék előterjesztés a Tanácshoz, hogy a volt Aszalay laktanya üres telkén, a kor igényeinek megfelelő uj elemi iskola épitessék. Ezen inditvány sorsa kemény, utja hosszu volt. — Bizottságtól bizottsághoz vándorolt és addig járta a rostát mig végre 1891. évi január hó 3-dikán, a Tanácshoz intézett részletes jelentésben nyert alakot. A jelentés főbb pontjaiban imigy hangzott:

A főváros jobbparti kerületei közül egyetlenegy kerület sem képes oly rohamos fejlődést felmutatni, mint az I. kerület, illetőleg a Krisztinaváros. Tekintsünk csak egy rövid évtizeddel is visszafelé, hol volt és mi volt a Krisztinaváros akkor és mi most? Alacsony házak, elhanyagolt viskók között vezetett utunk, minthacsak ezer mértföldnyire lennénk az ország szivétől. Ez a kép ma megváltozott városrészünk előnyére. De nemcsak fejlődés tekintetében szólhatunk örvendetes haladásról, nemcsak a kerület rohamos terjeszkedése és lélekszámának gyarapodása az a mi örömünket növeli, de önérzettel és nemzeties büszkeséggel szólhatunk: a Krisztinaváros magyarosodik.

Pedig ez a városrész volt az, mely leginkább elzárkózott a nemzeties hatás elől és mely legkevesebb érzéket mutatott az assimilálódás iránt. S hogy ez a közönyösség megtört, bátran mondhatjuk, az iskolának és vele együtt azoknak az érdeme, kik mindenkor szivükön hordták a kerület nevelésügyét. S hogy a magyarosodás eme hatalmas tényezőjéhez, az iskolához eljutottunk, egyszersmind eljutottunk óhajunk tárgyához is. Ezelőtt hat évvel, a midőn a főváros a kor igényeinek teljesen megfelelő palotát épitetett a krisztinatéri roskadozó iskola helyére, egy hatalmas lökést adott a kerület tanitásügyének. Mert a régi iskolaépület, nem birta magába fogadni a tankötelesek nagy számát s ezáltal a tanköteleseknek sok százalékától meg volt vonva a tanitás áldása. Ezen a bajon egy csapásra segitett a főváros, az uj iskola által, mely a kor, ugy egészségügyi valamint paedagogiai igényeinek teljes mértékben megfelelt. Igen ám, de azóta sokat változtak a viszonyok, mert az a hat esztendő beleesik a kerület rohamos terjeszkedésének korszakába s az akkor kényelmesnek bizonyult épület ma már szük és nem képes helyt adni a számban mindinkább szaporodó tanköteleseknek.

De had beszéljenek a számok. Az 1884—5-dikí tanévben, tehát az uj iskola létesitésének idejében a létszám volt 461, 1885—6-ban 500-at meghaladta, 1886—7-ben 588, 1887—8-ban 591, 1888—9-ben 651, 1889—90-ben 743, 1890—91-ben 773. — Mig egyrészt eme téuy örömünkre szolgál, addig másrészt paedagogiailag szomoru viszony az, melyben most vagyunk. A krisztinatéri iskolaépület, mely a számitás maximuma szerint 600 gyermeknek adhat helyet, most 773 (1892-ben már 830) gyermeket fogad magába. Sulyosbitja e körülményt még ama kényszerhelyzet is, melybe az osztályok számának elégtelensége folytán jutottunk, hogy t. i. 6 osztály részesül félnapi tanitásban, már pedig ez, a paedagogiának azon elve mellett: minden gyermekkel külön-külön és mennél többet foglalkozni, valóságos átka ugy a növendéknek valamint a tanitónak. Az épületben elhelyezett 12 tanteremben, ide bele van számitva az igazgató lakásából alakitott osztály is, 17 osztálytanul. Es pedig 8 párhuzamos, 2 összevont, 1 vegyes és a már előbb emlitett 6 osztály, mely félnapi tanitásban részesül. Azonkivül az intézetnek egy osztálya az összevont V—VI. leányosztály egy teljesen alkalmatlan folyosószerü helyiségben (mely a mérnöki hivatal jóvoltából iskolaszéki teremnek épült) van elhelyezve.

Összevont osztály! mily hátrányára szolgál ez a tanitásnak és tanulásnak. Minden osztálynak meg van a maga munkaköre, tananyaga, melynek lelkiismeretes, alapos feldolgozása bizony elfoglalja a tanitó minden idejét és erejét. Egyesitett osztályokban a tanitó feladatának meg nem felelhet. S ha most már meggondoljuk, hogy az V—VI. osztályokban a szorosabb értelemben vett polgári családok gyermekei, tehát azok járnak, a kik külömböző okok folytán továbbképzésben nem részesülhetnek és hogy ebből az anyagból kerül ki a kerület polgárságának zöme, azt hisszük, világosan rámutattunk arra, hogy a tanitás sikere érdekében ez osztályoknak nem szabad egyesitve lenni, azért sem, mert ez osztályok amugy is nagy létszámát tetemesen emeli a várban lakó növendékek száma, kik V—VI. osztály hiányában, a krisztinatéri iskolát keresik fel. Ime ez a kép, ilyen viszonyok között folyik a tanitás a krisztinatéri elemi iskolában. Fokozza a sulyos situatiót még az a körülmény is, hogy a Krisztinaváros területén körülbelül 100 tanköteles nem jár iskolába. Ugyan mit tennénk, ha ezek egyszerre beiratkoznának?

Azután ne hagyjuk kombinátión kivül a megeredt épitési kedvet sem. A hol ezelőtt 6 esztendővel üres telkek ásitottak, ma korszerü épületek emelkednek, a hol ezelőtt rövid egy pár évvel munkás kéz töltögette a szőlőbarázdát, ott ma villatelep van épülőben, folyton szaporodik a házak száma és ezekkel egyetemben a tankötelesek száma is. — De a Krisztinaváros külső része is más képet mutat, mint évekkel ezelőtt. A majoros és más egyébb lakók száma folyton szaporodik, fejlődik a retek-utczának az a része is, mely a városmajorral határos és a mely területen lakó gyermekek szintén a krisztinavárosi iskolát keresik fel. — Nos tehát, a legenyhébb számitás szerint mintegy 200 tanköteles gyermekkel szaporodik a jövő tanitási évben az iskolába járók száma, mi pedig a jelenlegi létszámnak sem vagyunk képesek helyet adni, olyat, mely paedagogiai és egészségügyi szempontból megfelelne.

Az itt nagyjában felhozott indokok alapján kérelmeztük és részben szorgalmaztuk is egyuttal, az uj iskola felépitését és pedig tekintettel a városrész fekvésére, valamint a tanköteles gyermekek által lakott vidékre, a volt Aszalay-laktanya üres telkére, mert egy ott épülő iskolát nemcsak a Krisztinaváros de részben a II-dik kerületben lakó tankötelesek is látogathatnák.

A főváros tanácsa hozzájárult a krisztinavárosi iskolaszék előterjesztéséhez és javaslatát a közgyülés 1891. évi április hó 15-dikén 419. sz. a. helybenhagyta. Ennek folytán a Tanács 1891. május 12-én 14.886. sz. a. következő határozatot hozott:

„Az összes tárgyiratok kiadása mellett utasitatik a mérnöki hivatal, hogy a vérmező végén levő s a főváros tulajdonát képező ugynevezett Aszalay-laktanya telkén épitendő elemi fiu- és leányiskolára vonatkozólag, az alább körülirt programm alapján dolgoz asson ki részletes épitési terveket s költségvetést s azt 8 hét leforgása alatt mutassa be, megjegyezvén mikép kisérelje meg az alábbi programmot, az épületnek egy emeletesre tervezésével elhelyezni, a mennyiben pedig ez nem volna kivihető, ugy két emeletre vonatkozólag készitesse a terveket. — Az iskola programmja a következőkben állapittatik meg: 8 tanterem fiuk, 8 tanterem leányok számára, 1 igazgatói lakás, 1 szolgalakás, 1 tanitói szoba, 1 iskolaszéki ülésterem, 1 iroda, 2 szertár, 1 tornaterem és kellő számu árnyékszékek.“

Tehát 8 hét alatt! Ez volt 1891. május 12-dik napján. És nem leszünk hontalanok sem, nem szorulunk többé az I. ker. polgári kör vendéglátására, mert hiszen iskolaszéki termünk is lesz, lesz helyünk a hol dolgozhatunk.

Ily álomképek repkedtek agyunkban. De az ébredés? No ezt eláraljа az iskolaszéknek 1891. évi szeptember hó 24-én 34. szám alatt kelt és a Tanácshoz intézett következő jelentése:

„A most megindult tanév beiratási eredményeit a krisztinatéri elemi iskolát illetőleg, van szerencsénk bejelenteni, hogy az I. a) fiuosztályban 53, az I. a) leányosztályban 53, I. b) fiuosztályban 50, az I. b) leányosztályban 53, II. a) fiuosztályban 48, a II. a) leányosztályhan 49, II. b) fiuosztályban 40, a II. b) leányosztályban 50, III. a) fiuosztályban 51, III. a) leányosztályban 42, III. b) fiuosztályban 48, a III. b) leányosztályban 42, IV. a) fiuosztályban 39, a IV. leányosztályban 68, IV. b) fiuosztályban 49, V—VI. fiuosztályba 65, az V—VI. leányosztályban 26 tanuló iratott be, tehát összesen 826, mely szám a korábbi tapasztalatok szerint még növekedni fog.

A tanulóknak ilyen rohamos szaporulata tette szükségessé a Tek. Tanácsnak azt az intézkedését, hogy a mult tanévben fennállott II. vegyes osztály beszüntetése mellett, II. b) fiu, II. b) leány és III. b) osztály nyittatott, a mely rendelkezés után már most 17 osztály áll fenn 12 tanteremben és 10 osztályt félnapi tanitásban kell részesiteni. Ez már most, meggyőződésünk szerint, végső erőfeszitése volt iskolánknak, az osztályok szétosztása tekintetében. A további szétosztást, a mire pedig a fentebbi számokat tekintve már a legközelebbi jövőben ismét szükség leend, a térés tanóraviszonyok lehetetlenné tesznek és olyat még sem kisérelhetnénk. Kötelességünknek tartjuk e körülményt a Tek. Tanácsnak idejekorán tiszteletteljesen bejelenteni, kérvén egyben a T. Tanácsot, miszerint tekintettel a krisztinavárosi elemi iskolába beiratkozó tanulók folyton szaporodó számára, tekintettel arra a körülményre, hogy több párhuzamos osztály létesitését a térbeli viszonyok, illetőleg a 10 osztálynál fennálló félnapi oktatás tanórabeosztása, absolute lehetetlenné teszik, — tekintve végül azt, hogy a félnapi, főleg délutáni oktatás, a mellett hogy a tanitás sikerét is koczkáztatja, a szülők körében már tényleg igen élénk zugolódást és elégedetlenséget keltett: méltóztassék sürgősen intézkedni aziránt, hogy az Aszalay-laktanya telkén tervezett iskolaépület épitési ügye a tervezgetések stádiumából kiemeltessék, és mielőbb befejeztessék.“

Ez az előterjesztés jelképezi az édes ábrándozásból való felébredezés stadiumát. Most következik a partiális kijózanodás stádinma, melyet a Tanácsnak, előbbi előterjesztésünk folytán 1892. évi január hó 22-én 37682. sz. a. hozott határozata létesitett. Ebből a határozatból ugyanis megtudjuk azt, hogy a mérnöki hivatal a mult évi május hó 12-én, 8 heti záros határidő mellett bekövetelt terveket, még most sem készitette el. De a folytatólagos kellemes ábrándozás alapjául szolgált a tanácsnak az az imperativ felhivása, hogy: „most már **legkésőbb** f. évi február hó 20-ig mutassa be a terveket és a költségvetést“, már t. i. a mérnöki hivatal.

Abban kétség sem lehet, hogy ennek a kategorikus utasitásnak a mérnöki hivatal, mely utóvégre mégis csak alantas közege a Tanácsnak, eleget fog tenni. Ez volt ujabb vigaszunk, ezzel ujra megnyugtattuk az aggodó, részben már ingerült szülőket, ezzel ujra elaltattuk önmagunkat és polgártársainkat.

De ujra felébresztett bennünket a türelmetlen iskolaszéknek 138. szám alatti feljajdulása:

„Tekintetes Tanács! A mult tanévben 72. sz. a. tett alázatos előterjesztésünkben szakférfiak indokolt véleménye alapján voltunk bátrak előadni azon nyomós okokat, melyek a Krisztinavárosban egy ujabb elemi népiskolának létesitését mulhatlanul és sürgősen szükségesé teszik. Ezen előterjesztésünk méltányos figyelembe vételét véltük tapasztalhatni a m. é. április hó 15-én 419. számu közgyülési határozatban, illetőleg az ennek folytán 1891. évi májns hó 12-én (tehát ezelőtt egy évvel) 14886/91. sz. a. kelt tanácsi határozatban, mely a főv. mérnöki hivatalt oda utasitotta, hogy „8 hét leforgása alatt“ (tehát 1891. junius végéig) mutassa be a részletes épitési terveket és költségvetést. A f. é. január hó 22-én 37.682 sz. a. kelt határozatból azonban sajnálattal kellett arról értesülnünk, hogy a tervezet, melynek már az elmult nyár derekán készen kellett volna lenni, még ez év elején sem készült el és hogy a mérnöki hivatal február 20-ig ujabb záros határidőt nyert a tervek bemutatására; de sőt rövid uton nyert értesülésünk szerint mind e mai napig sem készült el a mérnöki hivatal feladatával! Szemben azon körülménnyel, hogy iskolánk nagyszámu növendékeinek elhelyezése már régóta abnormis viszonyokat idézett elő kerületünkben és ezen viszonyok a mindinkább szaporodó tankötelesek számával évről-évre rosszabbodnak: a szóban levő iskola mielőbbi felépitése és megnyitása égető szükséget képez. Bátorkodunk ennélfogva tisztelettel kérni a T. Tanácsot, hogy az Aszalay laktanya telkén épitendő iskola haladéktalan munkába vétele iránt sürgősen intézkedni méltóztassék.“

Erre az előterjesztésünkre válasz — nem érkezett. No ez már jó jel. S annak tartottuk volna mindvégig, ha megint nem fészkelődik a krisztinavárosi iskolaszék a 167. számu beadványban: „Ismételve bátorkodtunk már kérni a T. Tanácsot, hogy a volt Aszalay-féle laktanya telkén épitendő elemi iskola épületének mielőbbi létesittetése által méltóztassék megszüntetni ama közegészségi és közoktatási szempontból egyaránt hátrányos állapotot, mely a krisztinavárosi nagyszámu tankötelesek kellő elhelyezésének utját állja. A krisztinatéri elemi iskola tanulóit alig tudtuk már, sok párhuzamos osztály felállitása s váltakozó tanitási rendszer alkalmazása mellett is — elhelyezni, most pedig aggódva tekintünk a beiratás elé, mert a bizonyára még nagyobb számu gyermekek elhelyezésén most még nem fog segithetni az az iskola, melyet ez év elejére már megnyithatónak reméltünk, még csak a közelmultban is.

Hogy tehát legalább az $189^3/_4$-diki tanévre biztositva legyen az Aszalay-iskolának a megnyilta, bátorkodunk megkérni a T. Tanácsot, hogy az Aszalay-féle laktanya-telekre épiteni szándékolt iskola ügyét, a mennyiben az a közgyülési tárgyalásra már elő van készitve és a mennyiben a most folyó szünidő alatt rendkivüli közgyülés tartása más okokból szükségesnek mutatkoznék, — ezen rendkivüli közgyülésnek szintén előterjeszteni sziveskedjék.“

Az iskolaszéknek ezen előterjesztéséből visszatükröződik a — resignatio, majd meg a diplomatia; a resignatio azon mondatban: „hogy a bizonyára még nagyobb számban jelentkező gyermekeket valószinüleg nem leszünk képesek elhelyezni azon iskola épületben, mely még fel nem épült,“ a diplomatia pedig azon mondatban: „hogy az iskola ügyét a menynyiben az a közgyülési tárgyalásra már elő van készitve, a közgyülésnek előterjeszteni sziveskedjék“. Ugy látszik ez hatott, mert iskolánk ügye immár az épitészeti bizottság elé került. Most már nem félünk. Hiszen ezen bizottságban megbizottaink ülnek — családapák — a kiknek ép ugy szivükön fekszik a gyermek nevelésügye, mint akár a Krisztinavárosi iskolaszék szivén.

De a csalódások ujabb lánczolatáról a legközelebbi számban.

A vár.

Irta: **Kasics Péter**, az I. ker. polg. kör alelnöke.

II.

A történelem a nemzetek tanitómestere, okuljunk tehát a multakon mi is. „Emlékezzünk régiekről!“

A török hódoltság idejéből sok tanuságot merithetünk. Azon időben történt a következő história is. Élt vala akkortájt ős Buda várában egy igen derék effendi Iszkender. Bár renegát volt, mégis teljes mértékben meg tudta szerezni magának az uralkodó török köröknek

bizalmát. Több igen jó és hozzá hiven ragaszkodó barátra tett szert, kik között egy nagyhirü, tudós sejk is is volt, a ki különösen az által szerzett magának nagy tekintélyt, hogy jeles gyógyitónak és a titkos gyógyfüvek nagy ismerőjének hirében állot, sőt némelyek szerint még jogértő is volt és mély bölcseséggel tudta megoldani a legnehezebbnek látszó jogi kérdést is, de jeles tulajdonságai daczára igen szerény volt. Iszkender effendi eme barátainak nevét a történelem nem jegyezte ugyan föl, de annyit tudunk ezekről a becsületes derék férfiakról, hogy barátjukat, mint hü szövetséges társak minden törekvésében, minden vállalatában buzgón és önzetlenül támogatták. Mert az önzetlenségnek legszebb jutalma az, hogy a felsőbb és egyéb elismerés és jutalom, nem úgy csinálva, hanem magától hull az önzetlenek ölébe, minden oldalról.

Igy történt az effendivel és derék barátaival is. Ők sohasem a maguk érdekét, hanem mindenkor csak a közjót tartották szemük előtt. Mint okos emberek látták, hogy a budai főbasát, a ki fontos ügyekkel nagyon el van foglalva, fel kell menteni az alól, hogy az apróbb közügyekkel sokat bibelődjék s hogy őt e tekintetben hathatósan támogatni kell. Mert hát a törökök tudvalevőleg fatalisták, a budai törökök is azok voltak, sőt maga a basa és alparancsnokai ebben a tekintetben szintén elárulták ázsiai eredetöket, de a mi barátaink, noha szintén esküdtek az egyedül üdvözitő alkoránra, a mellett még szemügyesek voltak is, a kik az adott fatalista helyzetben rögtön felismerték azt, hogy ők mintegy praedestinálva vannak az emlitett apróbb közügyek helyes és önzetlen ellátására. Meg is cselekedték azt teljes odaadással. Mindenütt szerepeltek, mindenütt ott voltak, a hol a közügyek terén tenni kellett valamit, akármit, akár adókivetésről, akár a gyaurok között vagy a gyaurok és az igazhivők között teendő igazságról, akár a kerületi kádik és segédeik kiszemeléséről, akár a szultán által Istámbulból küldött szent uléma (főpap) vagy más főur fényes, avagy épen a hatalmas szultán fogadtatásáról, akár a főparancsnok palotájának és kertjének megnagyobbitásáról, egy szóval akár milyen közügyről volt szó, melyet nem maga a budai basa intézett el, — mindenkor ott látjuk a dolgok élén a mi tisztelt barátaink rokonszenves alakjait, élükön az effendivel és a nagyhirü, tudós sejkkel. (Az utóbbi ilyen nyilvános szerepléskor különösen föltünt beszédének lakónikus rövidsége és köztetszésben részesülő velős mondásai által.) És az ügyeket mindenkor a basa teljes megelégedésére intézték. Volt is érte jutalmuk bőséges. A basa referált a szultánnak. S hol az egyik, hol a másik t. barátunk aranyláncot kapott, az effendiből b é g lett, majd még nagyobb czimet s kitüntetést kapott és mikor a szultán egyik hadjáratában, Budán keresztülutaztában, egy darabig itt időzött, személyesen tüntette ki az önzetlen hazafiakat. És a budai basa akárnányszor felkiálltott magában, mások előtt is: Ezek valóban gondviselésszerü férfiak! Nélkülök Budavárát, a budai kerületet meg sem lehetne tartani, ha netalán egyszer ellenség johanná meg!

Hát a többi budaiak s kivált a budai törökök mit szóltak hozzá? Ezek közül, némelyek, a gondolkozó rész — és ez volt a kisebbség — kicsit zugolódtak, hogy hát mindig azok a derék emberek szerepelnek, hát nincs más okos ember Budán? stb. stb. Különösen a Váraljáu és a Várpalánkán lakók éreztek a várbeli effendik által történt mellőztetésüket, nullifikálásukat. (Mert azok az effendik mindannyian a várban laktak a basához közelebb.) De hát végre ők is megszokták a dolgot és mikor a mi t. barátaink önzetlen müködése és buzgósága egyik lustrumról a másikra, majd évtizedről-évtizedre, nemcsak nem lankadt hanem folyton erősbödő fokozatban lépett föl és a felsőbb s legfelsőbb elismerés csak ugy hullott reájuk, mint a legeslegfelségesebb Urnak áldása onnan a magas egekből, — ők is beadták a derekukat és kezdték elhinni fatalista, mindenbe belenyugvó hittel, hogy ennek igy kell lenni, azok a derék férfiak az isteni gondviselést képviselik itt a budai földön, a közönséges földi dolgokban.

Csak igen kevés kételkedő maradt, a kik maguk közt mondták: „Ebből baj lesz, ha az ellenség reánk támad. Mert hisz azoknak a derék férfiaknak szerepléseː valóságos uralommá és mások elnyomására fajult.“

Igy is lett. Kihalt a törökökből a közszellem. Minden az emlitett földi gondviselésre biztak és tőle vártak. Mert bár a budai basa helyébe néha-néha más basa jött is, de ez is jóváhagyta ama gondviselő uralmat, sőt arra támaszkodott. S mikor az utolsó budai basa ide megjött, ez már nem segithetett a dolgon. Késő volt minden fáradozása. A mellőzöttek és elnyomottak felkeltek. A keresztény ellenpárt erősen támadott és — győzött. Elfoglalta Budavárát, a budai kerületeket és nemsokára az egész országot.

Hát azokból az önzetlen, derék férfiakból mi lett abban a nagy általános zenebonában és felfordulásban? Egy monda szerint, — melynek mint mondának hitelességéért jót nem állunk — az ellenfélhez, csatlakozási szándékkal, közeledni akartak, de — ennek nem kellettek. Mivé lettek, a jó Isten tudja. Valószinüleg porrá, hamuvá, semmivé, mint minden gyarló féreg. Mauzoleum, emlék nem jelöli sirhelyöket. Mert a világ gyakran hálátlan épen az „önzetlenek“ irányában.

De egy szellemi bár negativ emlékeztető mégis maradt utánuk még pedig az a tanulság; hogy n e i n t e z z ü k d o l g a i n k a t, ü g y e i n k e t ú g y, m i n t ő k t e t t é k, n e e s s ü n k a b b a a h i b á b a, a m e l y b e a t ö r ö k ö k e s t e k. Szóval: o k u l j u n k a m u l t a k o n, o k u l j u n k a t ö r ö k ö k ö n. Ne engedjük egyesek által monopolizáltatni saját ügyeinket, a mint engedték a törökök. Mert az ily monopolium megöli a közszellemet és ezért a nagy veszteségért nem kárpótol semmiféle nyereség vagy azoknak a kik a monopolium hivei. A v á r — mint nemzeti koszorus irónk oly szépen megjegyzi valahol — n e m v é d i a z t, a k i n e m v é d i m e g a v á r a t.

Azt fogja tán valaki mondani, a ki e történelmi mesét elolvasta, hogy „tout, comme chez nous“, hogy ennek a mesének képében rá lehet ismerni a jelenre vagy a közelmultra s hogy ez a história egy irányzatos, tendencziózus mese.

Ha csakugyan „tout comme chez nous“, ebben az esetben a tükör és a kép, a mely abból kilátszik, igen hiven fest.

De hát vizsgáljuk meg közelebbről a föntebbi megjegyzést!

Igaz, való igaz, hogy a székes főváros polgárai közül sokan nagyon sokan zugolódnak a miatt, hogy némely fővárosi kerületben egyesek — s mint moudják, nem mindig önzetlenül — mintegy monopolizálják a székes főváros polgárait érdeklő városi közügyeket. E nézetet valjják igen sokan épen a mi I. kerületünkben is.

És ki vagy mi ennek s türhetetlennek mondott állapotnak az oka? Nem-e maguk a székes fővárosnak a polgárai? Hiszen ők maguk választják képviselőiket?

Legyen szabad e kérdésre — nagyot kicsinyre alkalmazva — egy hires nagy férfinak változtatott szavával felelni ilyképen: Minden városnak, minden kerületnek olyan kormányzata, olyan szerəplő férfiai vannak a milyeneket megérdemel.

Ha tehát hátramaradás van, e b b e n rejlik ennek az oka. Magunkban is, nem egyedül másban, vagy másokban keressük a hibát. Ha kerületünk egyes részei, különösen szemefényünk a vár, sok tekintetben hátramaradt, részben magunkat is okolhatjuk ezért.

I. kerületi polgárok! S közöttük ti ezernél többre menő szellemi munkások! Meritsetek tanulságot a föntebb elmondott török históriából! Ne nézzük tovább összetett kezekkel, tétlenül és indolencziába merülve elmaradásunkat! Ébredjünk föl a törökös lethargiából és munkálkodjunk közös erővel kerületünk emelésén és európai szinvonalra emelésén. Szüntessük meg a föntebb elmondott török időkre emlékeztető eljárást és gondolkodást, mely kellő eredményt nem képes felmutatni. Foglaljuk el azt

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Egy budai tudós emlékezete.

Irta: **dr. Heinrich Károly tanár.**

A fő- és székvárosnak a várgyhegyen túli vidéke festői tarkaságával, hegyes-völgyes topographiájával és üde, a nagy élet idegessége által még meg nem támadott levegőjével egy paradicsom a maga nemében, mely annyival jótékonyabban hat a szemlélőre, minél inkább tudatában marad az illető annak, hogy ily tömérdek szépség, ily nyugalom és hamisitatlan természetes élet egy rohamosan fejlődő világváros pezsgő, izgatott sürgés-forgásán belül nem található.

Akadt is e kies vidéknek nem egy dalnoka, ki versben és prózában adott kifejezést nagyon is indokolt rajongásának és áldotta a teremtő isten kifogyhatatlan jóságát, úgy, hogy kár volna hivatlan tollnak, az ily költői inspirátióból fakadt magasztalások és dicsőitések számát egy kevésbbé élvezhetővel szaporitani.

De nem is csak a szép iránti fogékonyság, a természet naiv élvezete szerez a Krisztinaváros emberének igaz lelki örömet, foglalkoztatják őt, mikor legszükebb hazáján végig tekint, más, komolyabb gondolatok is, melyek nemcsak élvezettel, hanem jogosult büszkeséggel tölthetik el lelkét. Évről-évre — hogy csak egyet emlitsek — szaporodik az úri lakok száma, más szóval azok száma, kik a túloldalról átmenekülnek, hogy a szép természettel közvetlenebb érintkezésben lehessenek és igy annak ezer meg ezer áldásos hatását élvezhessék.

Vajjon csak puszta mindennapi kedvtelésből? — Nem, határozottan nem és meggyőződésem mind erősebben gyökerezik meg bennem, valahányszor a Naphegyen pihentetem szememet és pedig egy igen különös, talán egyetlen, eredeti épitkezésen. — Egy nagy tudós ütötte fel ott sátorát, egy ritka jó nemes ember fejezte ott be fáradhatatlan munkásságban töltött életét — lehetetlen, hogy azt nem egy magasabb érzés kötötte volna ide, mely érzést épen a Krisztinaváros és csak is nem mindennapias, áldott valójával ébreszthetett.

No ilyen férfi — nem is e haza szülötte! — miután az egész világot bajárta és az egész világot eltöltötte dicsőségével, itt telepszik meg és elválaszthatatlanul itt marad — nem tölthető-e ez el méltán büszkeséggel e kerület minden egyes polgárát?!

B u d e n z József! — Mit jelent e név a Krisztinaválosnak? — Megmondom röviden: A jó polgártársnak és jó barátnak mintaképét!

Nehéz dolog volna, ilyet állitani és azután be is bizonyitani, ha ez bizonyitásra szorulna. Hiszen még nincs egy esztendeje, hogy e ritka embernek a mi földünkben vetettünk ágyat örök nyugalomra és biztos vagyok, hogy még évtizedek után is könnyü dolga lesz a chronistának, ha róla, személyiségéről és erényeiről akar majd referálni: mert akkor is még oly elevenen fog ez mind a közönség emlékezetében élni, hogy a név puszta felemlitése elegendő lesz e nevezetes egyéniség képének felelevenitésére.

Két évtizeden át büszkén a magáénak mondhatta őt a Krisztinaváros. A nagy tudós, kivel a bel- és külföld legelőkelőbb tudós-társaságai szerettek kérkedni — fogják is azt tenni, a meddig a világ ráér, tudománynyal foglalkozni, — ki hazánkban a legnagyobb kitüntetésekben részesült, melyek tudományos érdemek számára léteznek, a kit — röviden mondva — tudományának legelső és legkitünőbb képviselőjének ismert el az egész világ, — ugyan az legjobban is szeretett megpihenni mélyre ható kutatásainak fáradalmaitól és ha maradt még egy felesleges órája, szeretetreméltó egyénisége és szive egész melege a miénk volt.

Ezt mind külön felemliteni nem szükséges! Mindnyájan jól tudjuk, hogy nem volt a polgárságban mozgalom a kerület érdekében, a melyben ő részt nem vett, nem volt jótékonysági alkalom, mely előtt ő kitért volna, nem volt ember, kit ő meleg kézszoritással, kedélyes mosolyával meg nem örvendeztetett volna, akár komoly pillanatokban, akár vidám perczekben nemes szive részvéttel, elmés beszélgetés között meghuzta magát velünk együtt zöld (azaz nem fehér abroszos) asztal mellett, — mert tudta a zöld asztalt hivataloskodásán kivül is

a helyet a mely bennünket megillet! Az akadályok könnyen elháríthatók, kivált ha saját magunk között feltaláltuk őket.

Tegyünk meg valamit részünkről is a várnak, a mi szemefényünknek, a magyar király székhelyének érdekében.

Erről — ha tetszik — legközelebb.

Az állami tisztviselő társadalmi helyzete.

Irta: **Petz István.**

Az igazság kedvéért azt is be kell vallanom, hogy a hetvenes években a megélhetés sokkal könnyebb volt kisebb jövedelemmel, mint most háromszor annyival. Ez is oka volt, hogy a tisztviselők uralták a társas köröket s átalában a helyzetet, ma ez eltünt.

Ha az ipar és kereskedelem örvendetes fellendülése után a kereskedelmi osztály, a nagy iparos s egyszóval a nagy vállalatok keresve keresik a hasznos munkaerőt s oly bért fizetnek, melyért szivesen áll a tanulmányait éppen befejezett ifju, szolgálatába; a jövedelem forrásának bősége kizárván a megélhetés keserü gondjait, egész szellemi erejét szabadon fordithatja akár szórakozástól, akár a közhasznu tevékenység ambitiójától hajtva a társadalmi mozgalmak intézésére és hasznossá tételére, még akkor is, ha egyéni képzettsége vagy társadalmi müveltsége nincs a fejlettség azon fokán, melyet az állami tisztviselőtől ugy az állam, mint a társadalom feltétlenül megkövetel.

Az előbbi esetet csak irigyeljük, de az utóbbi szégyenpirt von arczáinkra, mert nemcsak a működés teréről leszünk szellemi fölényünk daczára is leszoritva, de fitymáló lenézést és megaláztatást is kell sokszor türnünk tehetetlenségünk érzetében, pedig a hadsereg tisztjei is elénk csaptak már biztositott anyagi helyzetük és igy fokozott cselekvési képességük erejével.

A vidéki tisztviselő helyzete pedig mind ennél roszabb.

A kisebb városok társadalmi mozgalmait kizárólag a középvagyonos osztály vezeti, mely ugyan ma már a müveltség bizonyos fokát elérte, de a tisztviselőt eddig túl nem szárnyalta. Milyen szerep jut itt a szükölködő tisztviselőnek?

A fővárosban az élet hullámzásában és zajában félre vonulhatnak észrevétlenül egyesek s kivonhatják magukat a társadalmi élet örömeiből és kötelességeiből: a vidéken ezt tenni alig lehet. A kis város lakói ugy ösmerik egymást, viszonyaikat, cselekvéseiket, életmódjukat és családi körülményeiket, mint a fővárosban az egy házban lakók sem. Ott éles elitélés alá esik, a ki visszavonul, sőt a felebb valóknak nincsen tetszésére, ha a közszolgálat közegei részt nem vesznek, a társadalmi életben, ha pedig részt vesznek és ténykednek, nem képesek az anyagi követelményeket rendes uton kielégiteni, akkor, midőn csekély jövedelmük a család fentartására a legszigorubb beosztás és a szükségesek nagy részének nélkülözése mellett is ritka esetben elég. Mi lesz belőlük? Elmerülnek az adósság tengerében s midőn fejük felett összecsapnak a hullámok, nagy szerencse, ha fellebbvalóik kegyelméből idegen helyre távozhatnak, hol még viszonyaik ösmeretlenek, s hol még — legalább egy ideig — a küzdelem ránczait nem festi pirosra a szégyen és megaláztatás érzete és tudata.

De meddig tarthat az? És milyen sulya és erkölcsi értéke van egy ilyen a küzdésben testileg és szellemileg tehetetlenné vált közerőnek?

A társadalom ilyenkor bizonyára erős, de a követ kétfelé dobja, mert a közvélemény szerint a mely gazdának éhező és korhely, avagy rongyos és rest cseléde van, hiba van ott a gazdában és cselédben egyformán és a szánakozás mindig a gyengébbeket éri utól.

Hát még hogy állhat meg egy ilyen tisztviselő oly városokban, vagy kerületekben, a hol a nemzetiségek uralják a helyzetet?

Hiszen a tisztviselőnek, ki mindenütt, de itt legjobban szolgája az állameszmét, ugy szellemileg, mint anyagilag képesnek kell lenni a közvéleményre hatást gyakorolni, mit csak az erkölcsi erő tisztaságával lehet, mert ez szerez neki fölényt a tömeg fölött.

Mily nevetség és guny tárgya lehet egy elszegényedett, s az árammal küzdeni alig biró tisztviselő, midőn a nép előtt az édes anyáról, a hazáról tesz tanubizonyságot, mely minden gyermekét egyforma szeretettel öleli kebelére, s melynek jólétében minden gyermeke feltalálja saját jólétét. Hiszen ő mindjárt eleven példa . . a világ gunyjára! Pedig a néppel való folytonos érintkezés által éppen az állami tisztviselők lenének hivatva a szélső megyékben arra, hogy a papjaiktól és tanitóiktól félre vezetett népet felvilágositsák az izgatás fegyverének veszélyességéről, s megértessék velük, hogy e honnt., melynek talaját apáink vére közösen annyiszor áztatta, csak a benne lakó nemzetiségek közös szeretete tarthatja fent továbbra is, s hogy a mely pillanatban egymás ellen lázadnak és törnek, elszakad a szeretet láncza, mely ezredéven át összetartá szent István birodalmát s „halált adva és kapva, rommá lesz e viruló hon és rabigába görnyed."

Az elcsüggedés és közöny megakasztja a cselekvést ott, hol fészket rakot, s ily erők csoportosulása megbénit minden hasznos és üdvös állami intéző erőt, bármily erős kéz irányitsa azt.

Első sorban nem az egyén, nem a család de az állam gazdasági gépezetének biztossága tehát a szolgálat érdeke követeli meg a gép összes alkatrészeinek jó karban tartását és cselekvési képességének fokozását, akkor könnyü és áldást hozó munkát végez a gépész, csak ugy ér el biztosan czéljához, mert akkor megszünik a népek viszálya, feléled a közszabadság a testvéri szeretet s dus virágokat hoz. Ekkor lesz boldog édes hazánk, bologok benne a népek, mit a magyarok Istene adjon meg.

(Vége.)

méltányolni, — és kifogyhatatlan volt ilyenkor e komoly, magasztos hivatásától annyira áthatott tudósnak kedélyes humora és megnyerő, ellenállhatatlan pajkos jókedve.

Es a mily rendithetetlen komolysággal szolgálta tudományát, a mily kérlelhetetlen szigorral volt önmaga iránt hivatalos kötelességeinek teljesitésében — tudják azt tanitványai, kiket mind nagynevü tudósokká nevelt — ép oly odaadással szolgálta ő a Krisztinaváros iskolaügyét, miről iskolaszékünk jegyzőkönyvei ékesen szóló, maradandó bizonyságot tesznek.

Fájdalom, egy irigy sors nem engedett neki ez életből oly osztálrészt, melyet emberszerető, önzetlen szive megérdemelt volna; mély, őszinte elszomorodással gondolunk rea, hogy azt az óriási alkatu, megtörhetetlennek látszó ötvenkét éves munkást oly hirtelenül ragadhatta ki közülünk a halál. 1892. husvét vasárnapján adtuk át hamvait az anyaföldnek: — de bármily joggal fogják Budenz Józsefet a Tudományos Akadémia és a Tudományegyetem, valamint az összes tudományos társulatok a magukénak reklamálni, bármennyien lesznek is, kik irodalmi érintkezéseiknél fogva büszkén hivatkoznak majd barátságára és sympathiájára — mi a Krisztinavárosban ép oly joggal bátran és büszkén elmondhatjuk, hogy az ember a miénk volt!

Legyen áldott maradandó emléke közöttünk!

Egy apa kesergése.

Irta: **dr. Romy Béla.**

„Óvakodjunk a meghülé-től!" Szép és bölcs tanács, — követi is féltiben minden józan ember, csak az iskolás gyermekekre nem véli azt a fő- és székváros tanása alkalmazandónak — nehogy elpuhuljanak!

De bizonyitsunk!

A mult hideg szeles napok egyikén kis fiamat kisértem el a krisztinatéri elemi iskolába; igaz, hogy megkésve érkeztem oda, ¼ 9-kor, de a fiúk számára készült kaput betéve találtam, melynek nehéz szárnyát hasztalanul igyekezett néhány szintén megkésett apróság felnyitni. A leányok bejárójának kerülve, tudakozódtam a felől, hogy miért van betéve ama kapu, a mely előtt több apró gyermek didereg a szörnyü hidegben. Kérdésemre egyik tanitó úr volt szives megadni a választ mondván, hogy nyitott kapu mellett a földszinti folyosón oly óriási a léghuzam, hogy nagynak és kicsinek egyaránt kész veszedelem volna azon csak végig is menni, s ez okból ő maga tette be azt a kaput.

No már kérem, vagy szükséges a fiúknak külön bejáró az iskolába, vagy nem. Hogy az előbbi áll, azt számos paedagogiai s erkölcsiségi szemponton kivül maga a külön bejáró létezése is igazolni látszik, mert különben a tek. főv. tanács alább ismertetendő takarékossági hajlamát a fölösleges kapuval szemben is érvényesitette volna. És ha kell s mégis van a külön kapu, legyen az nyitva, ne dideregjenek előtte gyermekeink, nyitogatásával nehéz szárnya ne veszélyeztesse azok testi épségét s a folyosók léghuzama egészségüket és életüket, — találjon módot a hatóság, hogy az inconvenientiák mellőztessenek.

Ezen a nagy közönség előtt talán lényegtelennek látszó ügy kezdett érdekelni, — kiváncsi lettem rá, hogy a saját gyermekemet is érintő mulasztásban ki a hibás? Utánna jártam a dolognak; innen is, onnan is hallottam, — poros aktákból is felkutattam im a következőket:

A krisztinavárosi iskolaszék hét év előtt felkérte volt az akkor még nem székes főváros tanácsát, hogy miután az emlitett iskolaépület földszinti és emeleti folyosóin igen érezhető léghuzam van, mely miatt már több szülő is panaszkodott, sőt nem egy esetben a gyermek megbetegedését is ezen körülménynek tulajdonitották, — és mert a gyermekek d. e. 10 órakor a tantermek szellőztethetése végett néhány perczre a tanteremből kivezetendők, mely rövid időközt a gyermekek télen csakis a folyosókon tölthetik: sziveskedjék a fiúk számára szóló kapunál s az emeleten a lépcsőzetnél szélfogó üvegajtókat alkalmaztatni.

És mit végzett a tekintetes Tanács?

1887. márczius 12-én 41599/86. sz. a. kijelentette, hogy a kérelmezett szélfogó ajtók felállitását nem engedélyezheti, mert azok csakis a gyermekek elkényeztetésére s elpuhitására szolgálnak, — és mert (s itt a lóláb) azokra fedezet sem találtatik.

Az iskolaszék ilyen indokolásban — helyesen tette — nem nyugodott meg; ismételte a kérelmét s előadta, hogy teljes mértékben méltányolja ugyan a tanácsnak a gyermekek edzését czélzó intentióit, — de a helyi viszonyokat ismerve, kijelentette, hogy ama folyosók mai berendezése már nemcsak edzi, hanem egyenesen megrontja, megtámadja a gyermekek egészségét, — a mit szakértők nyilatkozatával is igazolhat. Előadta az iskolaszék ujabb beadványában, hogy ezen folyosókat — helyzetüknél fogva — nap soha sem éri, s maga az épület is köztudomás szerint szélnek nagyon kitett helyen állván, főleg a földszinti folyosón állandóan oly hüvös légjáram uralkodik, hogy annak folytán a megbetegülés veszélye nagyon valószinü, főleg télnek idején, a midőn a gőzös tanteremben áthevült gyermekek néhány perczre kibocsájtatnak. Igazolta még az iskolaszék az állandó légvonatot ezuttal azzal is, hogy a földszinten levő egyetlen üvegajtó táblái a légvonat okozta becsapódások következtében már ismételten összetörtek (ezzel már több forintra rúgó kiadás okoztatván) és hogy szaporodik azon szülők panasza, kik gyermeküket megbetegedését a folyósokon való áthülésnek tulajdonitják.

Erre az lett a végzés, (1887. ápr. 21-én 13795/87.) hogy ama famozus végzés indokolásnál fogva fentartatik, — de azért (gyengébbek kedvéért) ujabb indokul az van benne mondva, hogy szélfogó ajtók a iskolaépületekben nemcsak czélszerütlenek, hanem teljesen feleslegesek is, de különben is ilyenek elkészitésére a költségvetésben fedezet nincsen."

De arra — úgy látszik — már az iskolaszéket is elhagyta türelme. Ujabb előterjesztésében ismételten kérő szót emelt s rámutatott azon nagyobb veszélyekre, melyek a hozott határozatokban való megnyugvását nyomon követnék. „Kötelességünk — úgymond az iskolaszék — felemliteni, hogy az iskola vezetőjének jelentése szeriut ujabb és ujabb panaszok me-

rülnek fel a szülők köréből, hogy gyermekeik egészsége a léghuzamos folyosókon állandóan veszélyeztetve van, sőt nem egy esetben meg is támadtatott; e panaszok oly annyira hangosakká váltak immár, hogy következményük beláthatatlan. Hallottunk hangokat arról is, hogy ezen tarthatatlan állapot hirlapilag is pertraktáltatni fog.*) nem tartjuk a főváros érdekében állónak azt, hogy a tankötelesek egészségét komolyan veszélyeztető ezen állapot, melyen néhány forinttal segiteni lehetne, tisztán takarékossági szempontból csakis azért, mert a költségvetési fedezet nincsen meg, továbbra is fenntartassék. Alázatos véleményünk szerint ilyen czélra kell hogy legyen költség. De nekünk, mint a t. tanácsnak a közoktatás terén egyik közegének csak kötelességünk reamutatni az észlelt hiányokra. Ezt tesszük most harmadizben és tesszük kötelességünk tudatában, szakértő orvosoktól nyert ujabb nyilatkozatok alapján, mint a t. tanács közegei, — és tesszük úgy is mint szülők, a kik gyermekeiket csak úgy veszélyeztetve látják ezen iskolaépületben, mint a többi szülők, kik az iskolaszeknek nem tagjai."

Ezen őszinte es önérzetes hangon irt beadványra a lőv. tanács 1888. szept. 20-án 19162. sz. a. elrendelte . . . nem! nem rendelt el semmit, hanem miután a tanács ezen előterjesztésben sem lat olyan indokokat fenforogni, melyek a korábbi határozatok megváltoztatását szükségessé tennek, ennélfogva stb. mint fent.

Nem hiszem, hogy ezen harmadszori elutasitas ellen is felert volna az iskolaszék, ha nem jön neki épen kapóra a fütést szabályozó 40686/88. számu határozat, s nem sikerül a főv. bölcs tanácsot a saját kelepczéjével megfogni; ebben a határozatban ugyanis a tantermek túlságos fütését tiltja el a tanács, „mert úgymond, számos betegedési esetek abból származtak, hogy a növendékek a meleg szobából a hideg folyosókra vonultak, a mely veszélyes hanyagságból esetleg származható megbetegedésekért az igazgatók fognak felelősségre vonatni." Erdekes volna ugyan ezen felelősségrevonás kérdése mellett is időzni egy perczet, — de tárgyamra nem tartozik, s igy folytatva megemlitem, hogy az iskolaszék ezen tanácsi határozatba kapaszkodva, kijelentette a főv. tanács előtt, hogy a tantermek megfelelő fütése iránt csak azon esetben vállal felelősséget, ha a nem puszta kedvtelésből, de szükségparancsolta kényszerüségből ismételten és indokoltan szorgalmazott nem költséges szélfogóajtókat létesittetni fognak, mely esetben a túlmeleg tantermek hőmerséke az által is csökkenthető lenne, ha az ajtók felnyittatnak, a midőn a folyosóról mérsékeltebb hőfoku levegő áramlanék a tanterembe, az ajtó mellett ülő tanulók nem hülhetnének meg, a mint meghülhetnek jelenleg az ajtó nyitásakor beözönlő jéghideg légáramlattól.

Most már azután, ennyi vajudás után megszületett a 7720/80. számu kegyes határozat, mely szélfogóajtók alkalmazásának ugyan ezuttal sem ad helyt, azonban (milyen jó házibutor a városházán ez a Kossuth-kergető „azonban") tekintettel arra, mikép az iskolaszék most már harmadizben szorgalmazza ezen szélfogó ajtókat és ismételve állitja, hogy az iskola folyosóin gyakran nagy léghuzam van, a mi a tanulók egészségére ártalmassá válhatik, a tanács a kérdéses ajtókra próbaképen nehéz pokrócz-függönyök alkalmazását rendelé el.

Ennél hát alaposabb kudarcz aligha érte a tanácsot, — mert

a) a szélfogó pokróczok engedélyezésével elismerte a mit ismételten tagadott, hogy léghuzam van az illető folyosón s az veszélyes lehet;

b) költseget okozott a fővárosnak, talán 40—50 frtot, (a mit ha megdupláz vala, a bajt alaposan és gyökerében orvosolhatta volna.)

c) czélt nem ért, mert azok a hires pokrócz-függönyök ugyan ott diszteleskednek már évek óta, de hasztalanul, mert felettük, alattuk mellettük süvit a szél a tanács nagyobb dicsőségére és — hány szülőnek talán bánatára.

A tek. iskolaszék tehát úgy látom ma is ott van, a hol volt hét évvel ezelőtt!

Tanácsolnék én neki valamit! Készittesse meg azokat a szélfogó, gummi lemezek, önmaguktól záródó ajtókat valami rendelkezésére álló alapból, s a számlát bársonyba kötve ajándékozza oda örökemlékül — a fővárosi létesitendő muzeumnak.

*) Sajnos, hogy eddig elmaradt. Szerk.

Budai bajok.

Irta: **Aradi Antal** ügyvéd.

Az egészségügy közigazgatásilag még rövid pár évtized előtt Magyarországon alig létezett. A megyei és város úgynevezett tiszti főorvosok tulnyomó része alig foglalkozott hivatalosan egyébbel, mint patika vizitácziókkal előleges tudósitás és utólag felvett aranyok után kiadván az attesztátumot arról, hogy minden rendben van. A közegészség tudományát jóformán csak névből ismerték. Volt még Budán a helytartó tanácsnál egy protomedicus, a ki bizony az egész helytartó tanácscsal együtt épen olyan kevesett lenditett az ország egészség ügyén királyi korában, mint a mikor Haynau-Bach-féle interregnum alatt csász. kir. volt a czime.

De sőt nem csak hogy nem javitották a talajt, hanem még tetemesen meg is rontották. A fővárosban és a vidék nagy városaiban egyaránt szokásban volt nemzedékeken keresztül az, hogy egész városrészeket, minden esetre nagy területeket trágyával töltöttek fel. Pesten ez nem régen szünt meg. Budát főleg az elmaradottság óvta meg attól, hogy egészséges földjét igy meg nem rontották, mert kevesebbet gondoltak feltöltésekkel.

Akadtak azonban lelkes orvosok, a kik nem szüntek meg egészségügyi közintézkedéseket sürgetni, a minek folytán valami kis lépés történt előre; valami, de kevés még ahoz, hogy félig-meddig örömmel tekinthessük ezt a lépést s igy nem csoda, hogy az ország lakosainak halandósága még mindig igen nagy, hogy akadnak egészséges, termékeny vidéken fekvő gazdag városok, a melyek igen nagy halandósági arányokat tüntetnek fel; nem csoda, ha Budapesten annak daczára, hogy nagy része Buda egészséges területeit foglalja el, hogy a hatalmas Duna folyik a főváros közepén át és azon át a budai hegyek a jó friss lehelletét olyan közelről nyerik az egészségi tekintetben rosszabb pesti részek, nem csoda, ha Budapesten ennek daczára olyan nagy a halandóság. A nagy angol gyárvárosokban, még az öt milliónyi lakosságú, roppant nagy proletariatussal biró Londonban is jóval kisebb a halandóság mint Budapesten. Bristolban. Londonban évenkint száz lakos közül 2 hal meg Budapesten 3! A magyar főváros halandóság tekintetében az európai nagyobb városok között 52-ik helyen van, tehát 51 városban kisebb a halandóság és igy a 65 nagy város közül csak 13 áll utánunk; a 65-ik Moszkva, a hol a halandóság 4 százalékon túl áll. Az első helyet Bristol foglalja nem egész 2 százalékkal (Londonban is közel illetőleg ennyi az arány) az utolsót Moszkva 4 és 3 tized százalékkal. Mutatja ez az összehasonlitás, hogy a jó és rosz (az angol és orosz) közigazgatás milyen lényeges befolyást gyakorolnak a halandósági arányra.

Ezek daczára az annyira elmaradt magyar fővárosban a haladás tetemes, mert hiszen 30 év előtt itt a halandóság 6% volt. A vizvezeték, az utczák tisztában tartása, a jobb utcza burkolat, ronda részek, lerombolása a budai részeknek nagyobb mérvü igénybe vétele nyári, részben egész évi lakásoknál mégis tetemesen leszállitották az óriási százalékot, a mely még most is szégyenitőleg magas és leverőleg pusztitó. Budapest halálozása észszerü közintézkedések folytán bizton reméljük, 2% alá fog sülyedni és pedig ezt még az öreg emberek is megélhetik.

Azzal most már nem egészségügyi tudósok, nem csak orvosok, hanem az ugy nevezett laikusok is tisztában vannak, hogy az egészséges talaj és jó levegő mellőzhetlen feltételei a jó egészségi állapotoknak épen ugy mint az egészséges viz. A viz tekintetében kétségtelenül javult az állapot a vizvezetéktelen multhoz képest. Az ujabb lépés is közeleg valahogy lassu tempóban Káposztás Megyer felől.

Jó levegőnk, jo talajunk azonban még kevés. Az Andrássy uton, a külső körutakon már jobbak a viszonyok mint mikor ott egészségtelen viskókban, sikátorokban laktak az emberek. De bizony valami brillánsoknak nem mondhatók közegészségi szempontból. Hiszen ott óriási kaszárnyákban, talpalatnyi udvarokkal biró roppant bérházakban hemzseg a lakosság, a kiket Fodor József legelső higiénistánknak sajnálatra méltó rabszolgáknak nevezett a londoni ember. Londonban t. i. egy házra 9 lakó esik mig Budapesten több mint 30.

Szembeötlő, hogy az egészséges levegőt, a jó egészséges talajt kellőleg nem becsülik a fővárost rendező hatóságok.

Ott van Buda csak a Duna választja el Pesttől. Budának belterületén is mondhatni latifundiumok kinálkoznak a legegészségesebb lakásokul. Mig a pesti belterületen 120—200 □ öl között váltakoznak az épülettelkek legnagyobb részben. Budán az alaguton tul egy puskalövésnyire (nem értve ám Mannlicher-puskát) 1000 sőt több 1000 négyszög ölnyi területekről úgyszólván ki van tiltva a lakosság, a nagy forgalmu alagut környéknek majdnem szomszédságában. A telkek megvannak s bár nagy részük nem esik távolabb a főváros zömétől, például a lánczhidtértől, vagy a belvárostól, mint például az üllői vagy a kerepesi utnak közepe vagy pláne vége, de lakhatlanok, azért mert oda utakat a telkeken keresztül nem hasitanak, de sőt a meglevő utvonalak egy része fs elhanyagolt sőt horribilis majd nem teljesen használatlan állapotban van. Ott van a várral, Buda belvárosával szemben a kékgolyó utcza. Ebből a szépen fenntartott rövid utvonalból nyulik egy „közlekedési vonal", a melyet csak gunyból szoktak annak nevezni. Budának az a része, a melyet az az ut, a csabai utcza, a kékgolyó és a városmajor utcza határolnak gyöngye Budának. A budai góczpontok sőt Pest közelében fekszik jobb s enyhébb levegőt kivánni sem lehet, a kilátás, a mely valóban a résznek számos pontjairól kinálkozik valóban tündéri s majd mindenünnen a legszebbek közzé sorolható még Budán is, a mi nagy szó. Ez az ut azonban a kék golyó utczától a Csaba utczáig kocsin majdnem használhatatlan, nagy esőzések után kocsi ott épen nem járhat, és azonkivül az utvonal olyan mélyre sülyed legtöbb helyen, hogy az ut mellett nem épitenek, mert a kilépés a keskeny utra a magasság miatt majd nem lehetetlen. Igy a városnak ez az annyira értékes része nem lakható. Nem tudjuk menynyibe kerülhet ennek az ázsiai utnak a cziviliziálása.

Ne épitsünk, ne rendezzünk, ne expropriáljunk tisztán a parádé és az ál szépészeti szempontokból, hogy nagy kaszárnya sorok szegélyezte széles utczákra utazhassunk egészségtelen talajon, ne költekezzünk arra, hogy a Rákos süppedékes futó homok területére életképtelen apró tolepeket létesitsünk távol a városról, hanem használjuk fel mindenekelőtt azokat a pompás egészséges részeket, melyek csak közlekedési vonalok hiányában maradnak lakatlanok. Tegyünk meg mindent, hogy ide minél előbb letelepedhessenek emberek, a mi annál is inkább megtérül, mert aránylag a legkevesebb költséget igényli, ne fukarkodjunk legalább ott, a hol fontos egészségügy követeli, a nagyobb adómentességet és ezzel egyidejüleg épitsük ki lehetőleg haladéktalanul az esküteri hidat, adjuk meg a villanyos vaspályának Budán az épitési engedélyt és a mostani nyomoruság megszünik.

Azt, hogy az esküteri hid nélkülözhetlen és olyan szüksége a fővárosnak, mint a falat kenyér. Ez a déli vasutig és a fogaskerekü indóházig terjedő villanyos vonat kiugrással a várba fogja megnyitni Pestnek a budai forgalmat mind a két városrész kimondhatlan hasznára, ez teszi egységessé a két városrészt, melyek dekretált egysége most még satéra számba megy. Ezek után ha késedelmeznék is a főváros a kényszerüség rászoritja a közhatóságot mindazoknak a szabályozásoknak keresztülvitelére, a melyek még most olcsón foganatosithatók a budai részeken; hid, vasut, szabályozás, ördögárok beboltozása stb. Csak az a baj, hogy közhatóságaink nagyon a festina lente elvei szerint járnak el titokzatos lassusággal. Még most se tudja a közönség miben áll a hid ügye.

Miért titkolóznak hiszen a miniszter már okvetlen tudja épit-e és mikor? Miért ezt titokba tartani, ez csak bénitja a vállalkozási szellemet épen úgy, mint a villamos vasut misteriuma. A titokzatosság csak azoknak használ, kik a zavarosban halásznak.

Farsang.

A vöröskereszt-egylet krisztinavárosi fiókja a budai tornacsarnokban fényesen sikerült tánczestélyt rendezett. Mint lapunkban megirtuk, a bizottság, melynek élén Szöllősy István és Fekete József állottak, mindent elkövettek a bál sikerének emelésére. Igen szép és diszes közönség gyült össze s kitartó jó kedvvel tánczolta és élvezte a reggeli órákig a kedves mulatságot.

Az estélyen több mint 120 pár vett részt a tánczban, mit az is emelt, bogy ifj. Halács János jeles zeneszerző egy „Juliska csárdás"-sal lepte meg Szöllősy Istvánné urnő tiszteletére a jelenvoltakat. A csárdás jó magyar zamatával felvillanyozta a tánczosokat. Nem csak alkalmi zene, de maradandó becsü müdarab és számot tesz zeneirodalmunkban.

A jelenvolt szép közönség alig vette észre, hogy bálteremben van, mert azt Szöllősy István, a bál elnöke, fenyőerdővé varázsolta. A bál fényét jelenlétökkel emelték: Dr. Schwartzer Ottó, Darányi Ignácz képviselő, Dr. Farkas László, Dr. Elischer Zsigmond főorvosok, Orgonás Zsigmond honvédezredes. A katonaságot sok törzstiszt és tiszt képviselte. Tudósitónk feljegyezte a következő hölgyeket. Asszonyok: Dévai Szöllősy Istvánné, dr. Vladár Mártonné, Illés Gyuláné, dr. Scalniczkyné, Ferry Narcziszné, dr. Távoli Gyuláné, Mihályffy Győzőné, dr. Draskóczyné, Heckel G.-né, Zsák Hugóné, dr. Romy Béláné, Demel Károlyné, Király Béláné, Szuli Gyuláné, Csathné, Halács Jánosné, özv. Bauer Vilmosné, Schneider Józsefné, Vilersz Györgyné, Natuska Józsefné, Filep Sándorné, Rákos Ernőné, Tukó Jánosné, Kastoffszkyné, Schiska Jenőné, König Antalné stb stb. stb. Leányok: Ferry Auróra, Illés Margit, Jacobei Margit, Heckel Gabi, Csath Pálma, Scalintzky Erzsike, Záborszky Ilona, Schneider Eleonora, Payer nővérek, Szuli Gizella, Király Erzsike, Matuska Helén, Gruber Irma, Fázmándy Melani, Filep Irma, Purman Miczi, Miksits Margit, Loch Irma Hauke Matild, Staudtner Paula, Vilersz nővérek, Bernát Sára, Kastoffszky Józsa, König Olga, Petrik Margit, Babay Irma, Bauval Erzsike stb. stb.

Zsiga Ferkó zenéje villanyozta a társaságot.

Az ételeket és italokat Gürsch Ferencz jó nevü vendéglős szolgáltatta.

*

A jótékony czélra felülfizettek:

Gróf Karácsonyi Jenő 47 frt, Dr. Falk Miksa 17 frt, N. N. (Ganz-gyár) 7 frt, Fekete József 7 frt, Dr. Schwartzer Otto 5 frt 50 kr, Bischitz Dávidné 5 frt, Dr. Darányi Ignácz 3 frt 50 kr, özv. gróf Károlyi Istvánné 3 frt, Dr. Farkas László 3 frt 50 kr, Báró Baich Miklós 3 frt, Karkis István 3 frt, Dévai Szöllősy István 3 frt, Szilassy Etelka 3 frt, Herdlicska Kneusel Arnold 3 frt, Rostaházi Kálmán 3 frt 50 kr, Hatvani Deutsch B. 3 frt, Lederer Sándor 2 frt, Falk Zsigmond 2 frt, Schulcz József 2 frt, Ybl Felix 2 forint, N. N. 1 frt 50 kr, Schweiger Márton 1 forint 50 kr, Liebermann Rezsőné 1 frt, Liebermann Sámuel 1 frt, Divald Oszkár 1 frt, N. N. 1 frt, Nente Lajos 1 frt, Adler Antalné 1 frt, Schimmerlig M. 1 forint, Medgyesi Gézáné 50 kr, Marinovits Jenő 50 kr, Schlick N. 50 kr.

Ez ideig a jótékony czélra begyült tiszta haszon 250—260 frt s miután több jegy ára még ez ideig nem jött be, remélhető hogy ezen összeg még emelkedni fog. Fogadják a nemesszivü adakozók e helyen köszönetünket. Tisztelettel Dévai Szöllősy István elnök, Garay Antal pénztárnok.

Altisztek bálja. Február 9-én a II. kerüieti „Fáczán" helyiségeiben a genie- és pionier-csapatok itt állomásozó altisztjei zártkörü bált tartanak. Kezdete 8 órakor. A bizottság élén Neuberger Róbert és Rogits Wladimir főhadnagyok állanak.

Jelmezes farsangi estély. A „Budai dalárda" a következő körlevelet intézi az egylet pártoló tagjaihoz: „Körlevél az egylet t. cz. pártoló tagjaihoz. Van szerencsénk értesiteni, hogy egyletünk *f. évi február hó 4-én* a vizivárosi „Fáczán" teremben *jelmezes farsangi estélyt* (bohócz estélyt) rendez, melynek jellegét a programmba felvett *„chinai ünnepély"* fogja képezni. Ez estélyen csak az vehet részt, ki az ez alkalomra külön kiállitott jegy birtokában van, mely a t. cz. pártoló-tagoknak az egyleti szolga által a házhoz fog vitetni és egy iv aláirása ellenében a váltott tag- vagy hölgy-jegyhez képest kiszolgáltatni. Tekintettel az e farsangi estély rendezésével járó tetemes nyomtatási és diszitési költségekre, minden egyes jegyért 50 krnyi rendkivüli járulék állapittatott meg. Hölgy-jegy ez estélyre egy-egy tagnak, legfeljebb kettő, és kizárólag női családtagok részére adható ki, melyek férfiak részére nem érvényesek. Minden e két jegyen felül kivánt hölgyjegy, úgy szintén *férfi vendégjegyek ára 2 frt*, mely utóbbiak csak korlátolt számban adatnak ki és Reinl József úrnál II. ker. főutcza 40. sz. lesznek válthatók. Végre felkéri a választmány a t. cz. tagokat és különösen a mélyen tisztelt hölgyeket, hogy az estély fényének emelése érdekében jelmezben megjelenni méltóztassanak. Ugynevezett bohócz-süvegek urak részére az estélyen a ruhatárban igen mérsékelt áron lesznek kaphatók és kérjük azon urakat, kik jelmezben meg nem jelenhetnek, hogy legalább ily bohócz-süvegeket *kivétel nélkül* használni sziveskedjenek. Budapest, 1893. január hó 10-én. Az igazgató-választmány."

A budai tanitóbált, a budai tánczkedvelő fiatalság ezen régi és hagyományos farsangi vigalmát, ez idén is megtartják. A rendezés élén Somlyay József tanitó-egyesületi elnök buzgólkodik. A hangversenynyel és humoros felolvasással egybekötött tánczmulatságot február hó 8-án tartják meg a „Fáczán" vendéglő nagytermében.

Meghivó a budai zeneakadémia működő tagjai által a zeneiskola javára 1893. évi február hó 1-én, szerdán, a II. ker. medve-utczai „Fáczán" termeiben rendezendő zártkörü tánczestélyre. Fellner Ferencz biz. elnök, Vladár József, biz. jegyző, Tholdt József, biz. pénztárnok, B'rtoun Ignácz, biz. ellenőr. Bizottsági tagok: Bosnyákovits Jakab, B'rtoun Adorján, Csizik Béla, Ertl János, ifj Halács János, Herman Gyula, Dr. Holfeld Henrik, Kercser Károly, Kovács Jenő, Kovács Sándor, Mészáros József, Nirsy Tivadar, Nonner József, Dr. Paradeiser János, Zára Antal. Kezdete 9 órakor. Személyjegy 1 frt. Családjegy (3 személy) 2 frt. Jegyek csakis a meghivó előmutatása mellett kaphatók a bizottsági tagoknál és a zeneakadémia helyiségében (II. ker., kapuczinus-épület) naponta délután 4—6-ig.

Budai farsang. A medve-utczai „Arany Fáczán" termeiben a következő bálokat tartják az idei farsangon: Jan. 14-én ifj. Gróf Ráday Gedeon-féle vetéránok bálja. — Jan. 15-én Echten-féle álarczos-bál. — Jan. 21. A kőmivesek ipartársulatának korhely-bálja. A legnágyobb korhely 50 fst jutalmat kap. — Jan. 28-án. Mechanikusok bálja. — Jan. 31. I. II. III. kerületi korcsmárosok bálja — Febr. 1-én. Budai zeneakadémia. — Febr. 2. Echten-féle álarczos-bál. — Febr. 4-én. Budai dalárda bálja. — Febr. 5-én. Typografikusok tánczestélye. — Febr. 8. Budai tanitók bálja. — Febr. 9. Altisztek bálja. — Febr. 11. Budai evangelikus temetkezési egylet tánczvigalma. — Febr. 12. Munkás dalárda vigalma. — Febr. 13. Edelsheim-féle veteránok bálja. — Febr. 14-én. Polgáregyleti bál.

Nőegyleti bál. A Budai Izraelita Nőegylet 1893 évi február hó 2-án a a VI—VII. ker, kör disztermében (Andrássy-út 39. sz.) saját alapja javára zártkörü tánczmulatságot rendez. Weisz Dávidné egyleti elnök. Deutsch Gusztávné, alelnök. Steiner Mórné, egyleti alelnök. Kezdete este 8½ órakor. Jegyek ára: Személyjegy 2 frt. Családjegy (2 hölgy, 1 úr) 5 frt. Jegyek kaphatók: II., öntőház-utcza 5. sz. d. u. 3—6-ig és az estély napján a pénztárnál. Rendelt jegyek postafordultával küldetnek meg.

Az országos Magyar Iskolaegyesület II. ker. választmánya f. hó 5-én a „Fáczán" helyiségeiben sikerült hangversenyt és tánczmulatságot rendezett. A mulatság erkölcsi és anyagi eredménye fényes volt, mert a kik részt vettek benne, mindannyian azon tudattal távoztak onnan, hogy a választmány mindent tőle telhetőt megtett a siker biztositása érdekében. A résztvevők között a kerület intelligentiáját teljes számban találtuk. A szebbnél szebb leányok és asszonyok névsorát hiány nelkül leirni lehetetlen, mert egy egész ujságot töltene be. A hangulat a legjobb volt, a mi abból is következtethető, hogy még a harmadik négyest is 150 pár tánczolta, az utolsó csárdás hangjait pedig 6 órakor reggel is lehetett hallani.

A hangverseny minden egyes száma a közönség tetszését nyerte meg s majdnem minden számot meg kellett ujráztatni. A „Budai Dalárda" férfi négyese, mely Witkowsky A., Kovács S., Fellner F. és Strasser T. urakból állott, a tőlük megszokott praecicitással adta elő, Beschnitt „A csónak gyorsan uszik" czimü dalt. Tóth Elemér úr Chopin, G. moll Balladáját adta elő zongorán, játéka valóban művészi volt s megérdemelte a zajos tapsokat.

Kaszner testvérek remek czimbalom játékukkal elragadták a közönséget. Előbb Erkel F. „Melinda" jelenetét játszották „Bánk bán"-ból, utána Thomas „Raymond"-jából részleteket s végül a hallgatóság kivánságára pompás népdalokat, melyekkel rendkivül hatást keltettek.

Gyurmán Irén k. a. jól iskolázott hangjával elénekelte Weber „Oczeán áriáját" (Oberonból), művészi előadását a közönség élénken megtapsolta. Stankovits István úr zongorakiséretével hozzájárult a sikerhez.

Mambrini Gyula úr Vieuxtemps „Fantasie caprice"-jét adta elő hegedűn s finom játéka által valóban elragadta a közönséget, még nagyobb tetszést keltett bravouros magyar változatok előadása által és méltán megérdemelte a hallgatóság szünni nem akaró tapsát. Őt is Sztankovits I. úr kisérte zongorán.

Liszt „Rigoletto"-ját (Concert Parapluas) Sztankovits I. úr igen sikerülten játszotta zongorán. Jó iskolája van s szép jövő vár a fiatal művészre.

Végül ismét a Dalárda négyese énekelt Lányi-tól „Népdalokat." A közönség a legnagyobb élvezettel hallgatta s többször ujráztatta meg őket.

A hangversenyt reggelig tartó táncz követte, a hangulat a hangverseny következtében emelkedett volt, a mit a csárdások hogy voltjából is meg lehetett látni.

A jelenvolt hölgyek közül sikerült a következőket feljegyeznünk, sajnáljuk, hogy az összesek névsorát nem adhatjuk.

Rupp Zsigmondné, Lengyel Sándorné, Thuránszky Irén, Dr. Buday Józsefné, Éberling Józsefné, Gallner Józsefné, Kollár Lajosné, Kranz Lajosné, Mihalovits Antalné, Mocskonyi Gyuláné, Gyurmán Andorné, Szerelemhegyi Tivadarné, Kozma Gyuláné, Freyberger Pálné, Hlavács Dánielné, Trájtler Károlyné, Szemlér Mórné, Szalkay Gyuláné, Dr. Varga Ottóné, Mambrini Jánosné, Menner Józsefné, Zachár Gyuláné, Gruber Józsefné, Hámpel Sándorné, Éberling Irma, Freyberger Sárolta, Gruber Irma és Hedvig, Gyurmán Irén, Heller Hortensia, Hlaváts Olga, Knoll Lenke, Lengyel Margit, Mambrini Lujza, Szalkay Izabella, Szemlér Jolán és Gizella, Kaszner, Etelka, Thier Irma, Sertz Valéria, Zalház Anna, Czeiner nővérek, Dékány Margit, Varga Margit, Barsztl Irma, Burián Margit, Sárolta és Jolán, Tiszay Etelka, Menner nővérek, Kornai Irén, Lukse-Fábry nővéek, Csoltkó Mariska, Hámpel Ilona, Szalay Melanie, Speidel Vilma, Eitner Ludmilla, Király Bözsike, Straub nővérek.

*

„A tiszta jövedelem meghaladja a 300 frtot. Ezen sikerhez felülfizetéseikkel hozzájárultak: Zirzen Janka 5 frt, Biscara Endre 4 frt, a külső-váczi-uti elemi iskola tantestülete 4 frt, Dr. Ludvig Endre, dr, Dreiszker Józsefné, Hahóthy Sándor 2—2 frt, Brunner Alajos, Hreblay Emil, Takács László, Giresch Gusztáv és Weisz Leó 1—1 forinttal."

Felhivás előfizetésre.

„BUDA és VIDÉKE“ czimen inditottuk lapunkat Buda és vidéke érdekeinek védelmére. Programmunk lapunk élén olvasható. Biztosan hisszük azt, hogy a közönség fel fogja ismerni, hogy közlönyünkre szükség van, hiszen nem magunkért, hanem a közczélért léptünk sorompóba.

Kérjük Buda és Vidékének részvételét. Lapunk előfizetési ára:

Egy évre	6 frt.
Félévre	3 frt.
Évnegyedre	1 frt 50 kr.

Előfizetni lehet a kiadóhivatalban Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14-ik szám.

Gyüjtőknek minden 10 példányra egy tisztelet példány jár.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósitásokat péntek reggelig kérünk beküldeni.

Kérjük barátainkat a lap terjesztésére.

Mutatvány-számokkal szivesen szolgál a kiadóhivatal.

Különfélék.

Az I. ker. polgári kör korcsolyaversenye. Nagyszámu intelligens közönség jelenlétében tartotta meg az I. ker. polgári kör ezidei első korcsolyaversenyét. Örömmel láttuk, a pestieket is szép számmal képviselve. A verseny 3 órakor kezdődött. Eredménye a következő:

I. Megnyitóverseny. (Táv. 804·5 m.) Elsőnek könnyedén Stoffer érkezett be 2·26¼ p. alatt futva be a pályát, mig ugyanazt Harrer, a második nyerő 2·27 p. alatt tette meg.

II. Tanulók versenye. (Táv. 300 m.) Rövid küzdelem után elsőnek Mark (1·51 p.) másodiknak Burkhárd (1·55 p.) harmadiknak Schwoj (1·59 p.) érkeztek be.

III. Haladók versenye. (Táv. 550 m.) Két csoportban futottak. Az elsőnél Köffler, a másodiknál Schöffert vitték el a dijakat.

IV. Nagy síkverseny. (1609 m.) Ez a futás képezte a legnagyobb érdeklődés tárgyát. Az első nyerőnek volt szánva a nagy aranyérem, de csak azon esetben, ha 4 percz alatt teszi meg az utat. Érdekes küzdelem után Gyarmatay (Dáni) Nándor az ismert athleta vitte el az első dijat. A másodikat Áldássy nyerte meg, a harmadikat Fabinyi. Gyarmatay 3·54 p. alatt futotta be a pályát, Áldássy 3·54¼ p., Fabinyi 3·55 p. alatt. A verseny V. és VI. számát a műversenyek képezték, a melyeken Földváry urnak ügyes és merész mutatványait bámulta és tapsolta meg a közönség.

Körülbelül 5 órakor ért véget a mindvégig érdekfeszitő verseny, melynek rendezése körül leginkább Beivinkler Károly urnak, a jégpálya igazgatójának voltak érdemei. Verseny után a zenekar hangjai mellett késő estig vigan folyt a korcsolyázás. — Alter.

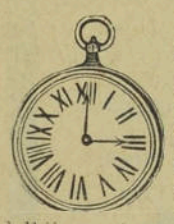
Esküvő Diszes esküvő volt folyó hó 10-én a várbeli evangelikus templomban. Dr. Sennyei József krisztinavárosi jónevü orvos vezette oltárhoz Gamauf Károly tekintélyes polgár és fő- és székvárosi törvényhatósági bizottsági tag kedves leányát, Erzsikét. Az esketést Scholtz Gusztáv várbeli evangélikus lelkész végezte, ki szép beszédet tartott az ifju párhoz. Násznagyok voltak: Peringer Ferencz és Dr. Horn Károly ezredorvos, Nyoszolyúlányok: König Olga, Dörfler Roza, Jankovics Etelka, Domonkos Margit, Koman Paula, Jáncsa Ida kisasszonyok. Vőfények: Gamauf Gyula és Géza. A násznép az esküvő után a Sörkocsi czimü szálloda és étterem első emeleti fényes helyiségében gyült estebédre. Jelen voltak a többi között: Dr. Kertész Aba, Radánovics gyógyszerész, Barabás József, Schiller Gusztáv, Jankovics Károly, Bartalits és neje, Orási Kálmán, Domonkos Gusztáv, Nagy Sándor, Beyer Nándor, Beyer Gyula, Scherer és neje, Müller János és neje, Dörfler G. és neje, Malmarics J. és neje. A gazdag és izletes estebéd közben, mely becsületére vált Kleinhackelnak, a Sörkocsi tulajdonosának, pohárköszontőket mondottak: Pehringer Ferencz, Schiller Gusztáv, Dr. Hoor Károly, Orási Kálmán és Domonkos Gusztáv. A társaság fiatalabb része tánczra perdült. A mulatság, mely hat órakor vette kezdetét, a legjobb kedvvel kivilágos virradtig tartott.

Fölolvasás. Érdekes fölolvasást tartott a II. ker polgári körben (Viziváros, Bombatér 3. sz. I. em.) Dr. Radnai Rezső vendég, ki „Az aesthetika köréből“ czimü értekezését olvasta föl, mely tárgyának nemes lelkesedésre és alapos szakértelemre valló földolgozásánál, valamint kellemes előadásánál fogva a közönségre a legjobb hatást tette, kár, hogy az élvezetes fölolvasást nem nagyobb közönség hallgatta. Midőn ezt közöljük, egyuttal fölhivjuk, különösen a főváros jobb parti részén lakó közönség figyelmét e körnek az idei téli évadban tervezett többi fölolvasásaira is, melyek sorrendjét alább közöljük, melegen ajánlván azok látogatását. 1893. január 15-én Thewrewk Árpád, vendég: Gróf Széchenyi István hősies elszántsága a lipcsei ütközetben. 1893. január 22-én Hangl József körtag: Nehány szó a népnevelés köréből. 1893. január 29-én Dr. Pápay Károly, vendég: Szibériai nyelvrokonaink 1893. február 5-én Thewrewk Árpád vendég: Magyar nyelvkérdések és feleletek, 1893. február 12-én Beke Manó vendég: A számok világából. 1893. február 19-én id. Stielly Gyula, vendég: Lugano. 1893. február 26-án Szabó Lajos körtag: A kék oroszlán szerencséje. (Humoreszk.) 1893. márczius 5-én Dr. Szabolcsi Izidor, körtag: Fő- és székvárosunk közigazgatása. 1893. márczius 12-én König Gusztáv, körtag: A jellemről. 1893. márczius 19-én Dr. Németh Imre, körtag: I. Mátyás királyról (korrajz.) 1893. márczius 26-án Dr. Németh Imre, körtag: I. Mátyás királyról (folytatás.)

A kiadásért felelös:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztö:
mindszenti Erdélyi Gyula.

HIRDETÉSEK.

ÉRTESITÉS.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek és az uraságoknak, a várnak és a környéknek tudtára adni, hogy **Tárnok-utcza 10. sz.**, az első emeleten, az órásművészetnek műtermet nyitottam. Franczia-, Németországban, valamint Svájczban való sokévi tartózkodásom biztositja a megrendelőket, hogy minden munkát lelkiismeretesen, pontosan és a nagyérdemü közönség megelégedésére végezek.

Baumgartner Károly

ÓRÁS

Tárnok-utcza 10. sz. I. em.

Grolig József

KÖNYVKÖTÉSZETE

Budapest, II., Pala-utcza 1. szám.

Ajánlja jól berendezett **műhelyét** minden e szakmába vágó munkák elkészitésére a **füzéstől** kezdve a legfinomabb **diszkötésekig**, különösen **kézi könyvtárak** számára igen elegáns **vászon vagy félbőr-kötéseket** franczia, antique, vagy a mai **modern** izlés szerint.

KIRNER JÓZSEF

cs. és kir. udvari puskamüves

az olasz király ő Felségének udvari szállitója

DUDAPESTEN,

Alapittatott 1808. évben.

RAKTÁRA: **IV. kerület, Szervitatér 2. szám.**

GYÁRA: **VII. kerület, Rózsa-utcza 7. szám.**

Dúsan ellátott raktár legujabb szerkezetü **kettős vadász-fegyverekből, golyófegyverek, forgó-pisztolyok, salonfegyverek** és **pisztolyok, töltények** és **vadász-szerekből,** melyeknek jóságukért **kezeskedik.**

Leveleket raktáromba kérem czimezni.

HIRDETÉSEKET

a „BUDA és VIDÉKE“

számára a kiadóhivatal vesz fel.

Budapest. I. ker.. Krisztina-utcza 14. szám.

Kiadó lakások, vételek, eladások, czégek, vendéglők, üzletmegnyitások, tánczvigalmak, eljegyzések, helyiségváltozások hirdetése ajánlatos. A ki többször hirdet, az árelengedésben részesül.

KUBINSZKY GYÖRGY

női- és férfi-fodrász

ajánlja magát mindennemü **hajmunkák** készitésére. u. m. estély-froufrou, paróka stb. gyorsan és jutányosan.

I. ker., Krisztinaváros, Mészáros-utcza 3. sz.

(a plébánia-lak mellett.)

Regale bérlöknek

rum, szilvorium, törköly és mindennemü likörök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszenciáit és aether olajait

WATTERICH ARNOLD

BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza I. szám,

Kezelési könyvek ingyen.

Vizahólyag, borzamat, deritőpor, savtalanitópor stb szerek. a borderitéshez.

Kitünő ennivaló alma és szőllővessző kapható. Beregszász. Szarka Tivadarnál.

Müvelt keresztény uri kisasszony, árva, ajánlkozik házi kisasszonynak magános úrnő mellé. Fizetés mellékes, inkább azt akarja, hogy családtagnak tekintsék. Czimét a kiadóhivatal adja meg. Válaszhoz bélyeget kérünk mellékelni.

Tábory Ferencz

köruti sörcsarnoka

→ **A NÉPSZINHÁZHOZ** ←

Kerepesi-út, a népszinházzal szemben.

Legjobb magyar konyha, kitünő sörök és borok házhoz is szállitva.

HETI ÉTLAP:

Hétfő: Nyárson sült.
Kedd: Foghagymás-sült és székely-gulyás.
Szerda: Szegedi csirke csipetkével, téli idényben Császárhus gombócz- és káposztával.
Csütörtök: Serpenyő rostélyos.
Péntek: Szegedi halászlé és turós-csusza.
Szombat: Angol Rostbeef sós burgonyával.
Vasárnap: Pörkölt csirke burgonyával.

Naponkint **Farkas Pista zenekara** mulattatja a nagyérdemü közönséget.

! Divatlapok !

Január 1-ével kezdődő uj évnegyedtől előfizethetők

Magyar Bazár, ¼ évre	2 frt — kr.,	vidékre 2 frt 30 kr.
Divat Salon. ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Bazár, (berlini) ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Frauenzeitung. nagy kiadás ¼ évre	2 „ 60 „	„ 2 „ 90 „
Frauenzeitung (kis kiadás) ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Wiener Mode. ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 50 „
Elegante Mode. ¼ évre	1 „ — „	„ 1 „ 30 „
Modenwelt (berlini) ¼ évre	— „ 75 „	„ — „ 90 „

valamint minden egyéb **divat-. szak- és szépirodalmi lapok és folyóiratok.**

Rendelések iskola-, tan-. szak- és szépirodalmi könyvekre a legpontosabban elintéztetnek.

TOLDI LAJOS

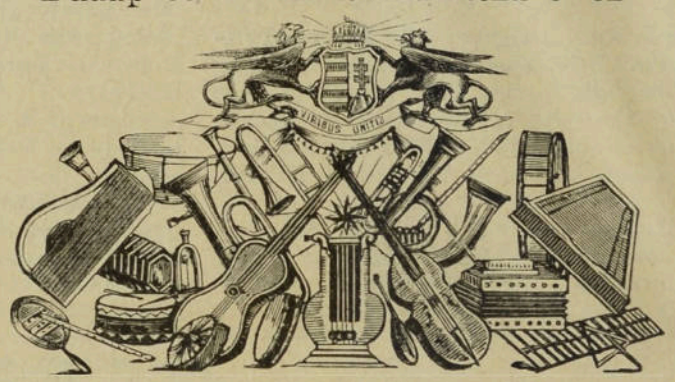
könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

CS. ÉS KIR. SZABAD. HANGSZERGYÁR

STOWASSER J.

Budapest, II., Láncz-hid-utcza 5. sz.

Ajánlja gazdag választéku raktárát mindennemü **ércz-, fafuvó-, vonó- és ütőhangszerekben,** valamint azok **alkatrészeiben,** bel- és külföldi **hurok** a **legolcsóbb** gyári arakon.

Czimbalom-különlegességek 40 frttól fölfelé. **Hegedük** jó hanggal, vonóval együtt 2 frt 80 krtól fölfelé. **Községi dob** géppel, ütőfákkal együtt 10 frt 50 kr.

Ugy szintén **Ariston** 6 kottával 18 frt; **Miniatur-Ariston** 8 frt, kották 20 kr.; **Phönix** 22 frt, kották 50. 60, 70 kr.; **Miniatur-Phönix** 15 frt, kották 25 kr.

Legujabb: **INTONA** aczél hanggal 10 frt. kották 30 krjával.

Nagy raktár **harmonika-különlegességekben**, legerősebb hanggal és legtartósabb munkával 2 frttól felfelé.

Lelkiismeretes kiszolgálás, — Mindennemü javitások jól és olcsón készittetnek.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és dísztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-üzlete

BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogper stb. eladása.

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámháritók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

MINDENNEMÜ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLEK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravuló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s piperecziklek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZERE.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 3. sz. Vasárnap, január 22.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Az aszalai iskola és a pénzügyi bizottság.

II.

Irta: **Schwartzer Ottó tr.**

Az építészeti bizottság saját szempontjából, a terveket csekély módositásokkal elfogadta, épp ugy a közoktatásügyi bizottság is, mely a szabályok értelmében hivatva volt a beosztások és épitési rend felett, peadagógiai szempontból, véleményt mondani.

A fővárosi tanács már most a fedezet kijelölése szempontjából az összes ügyiratokat a pénzügyi bizottságnak adta ki. Ezen bizottság bizonyára a legjobb intentióból, de téves alapon, belebocsátkozott az épitési terveknek felülbirálatába is, azokon lényeges módositásokat tett és végül szavazattöbbséggel kimondotta: hogy a tervek nagyon diszesek és drágák, miért is azokat visszaadja a tanácsnak azzal, hogy készitessen ujabb, olcsóbb terveket. A pénzügyi bizottság nyilván átlépte feladatának határait a midőn az épitészeti és a közoktatásügyi szempontok mérlegelésébe belebocsátkozott. Ezen szempontok megbirálására az épitészeti és a közoktatásügyi szakbizottmányok vannak hivatva és a főváros oly szabályrendeletet vagy törvényt nem ismer, a mely egyik szakbizottmányt illetékesnek jelölne ki a másik szakbizottmány ügyköréhez tartozó ügyekben felülbirálatot mondani. Mennyi tévedésre és helytelen határozatra nyujtana alapot ily intézkedés, mert hisz a meglevő szakerők, mindig a megfelelő szakbizottmányba osztatnak be. Vagy helyes megoldás lenne az, ha a szakférfiakból álló épitészeti bizottságnak egy épitészeti ügyben mondott véleményét, a pénzügyi szakférfiakból álló pénzügyi bizottság birálná felül, vagy az oktatásügy férfiaiból álló közoktatásügyi bizottmány felülbirálná a közélelmezési vagy a vizvezetéki bizottság szaktervezetét?

Bizonyára nem.

De a kérdésnek még más oldala van. Ha a szervezésről szólló szabályrendelet a pénzügyi bizottmányt egyébb szakbizottságok szakelőterjesztéseinek felülbirálására is feljogositaná, akkor a pénzügyi bizottmányt a tanács és részben a közgyülés jog és munkakörében részesiteni, a mi pedig a helyes administratio alapelveivel ellenkezik, — és megbontaná a felelősség elvét is.

A pénzügyi bizottságnak működési feladatát tekintve, nagy munkaköre és jogköre van, de ez annyira nem terjeszkedhet, hogy a pénzügyi véleményező bizottságból egy általános superarbitráló forumot létesitsen.

Szervezetünk csak két ily forumot ismer: a tanácsot és a közgyülést, a többi bármily néven nevezendő bizottság és bizottmány (a közigazgatási bizottság kivételével) csakis véleményező testületet képez saját szakmájában.

Véleményünk szerint tehát a pénzügyi bizottság a szőnyegen fekvő kérdésben hozott határozatával, feladatát tullépte és teljesen csatlakozunk Fenyvessy Adolf bizottsági tag úr és Rózsavölgyi Gyula tanácsnok úr felfogásához, mely szerint a pénzügyi bizottság, feladata volt: a fedezet szempontjából véleményt mondani.

De helytelennek tartjuk a pénzügyi bizottságnak azon nézetét is, hogy az aszalai telken megfelel egy egyszerü iskolaépület is. Közoktatásügyi szempontból utóvégre is mindegy, hogy az iskolaépület frontja mily styl-ben épül, de nem mindegy ez az általános épitési kedv és igy közvetve a városrész fejlődése szempontjából. Nézzük csak a gyakorlati példát. A meddig a Krisztinatéren ott diszlett a földszintes rozoga elemi iskola-épület, környezete sem volt képes a modern fejlődés magaslatára emelkedni. S a midőn a főváros egy modern iskola épületet épittetett a düledező iskola helyére, azonnal megeredt az

A „BUDA és VIDEKE“ TÁRCZÁJA.

Utazás Kossuth Lajoshoz Turinba.

Irta: alsó szelestei **Szelestey Géza** törvhts. biz. tag.

Budapest fő- és székvárosa Kossuth Lajos nagy hazánk fiát 90. éves születése alkalmából diszpolgárrá választotta, mely ténynyel kegyeletének óhajtott kifejezést adni, azon hű fia iránt, a ki az 1848. évi zajos időben, Budapest fő- és székváros alapjait, mint az ország központját első rakta le, ki a szabadság, egyenlőség és testvériség magasztos eszméinek utat törve ezeket az igéket világra szóló ékesszólással hirdette és a nemzet szivébe cseppegtette.

A diszpolgári levél átadására a fő- és székváros Kun Gyula tanácsnok vezetése alatt, Márkus József tanácsnok, Dr. Preyer Hugó mint inditványozót, Helfy Ignácz, Fülöp Károly, Hegedüs Károly, Dezsényi József és Szelestey Géza fővárosi bizottsági tagokat küldötte ki.

A küldöttség 1892. deczember hó 9-én indulva egyhuzamba Velenczéig utazott, a hol a hosszu út fáradalmait némileg kipihenve még 11-én tovább utaztunk Milanon át Turinba. A hosszu útért csakis a Kossuth láthatásának öröme felett érzett lelkesültsége kárpótolt.

Turinba való megérkezésünkkor a vasutnál már nagy öröm ért bennünket, mert Kossuth Lajos hű barátja és házi orvosa dr. Basso Arnoux sietett fogadásunkra, a ki a részünkre előre megrendelt szállodánkra kisért, s este társaságunkban időzött, a midőn természetesen elsőben a Kossuthnál teendő tisztelgés részleteit beszéltük meg s abban állapodtunk meg, hogy deczember hó 12-én délelőtt 11 órakor tesszük nagy hazánk fiánál tiszteletünket.

Szép reggelre ébredve azt a végtelen lekötelező értesülést nyertük, hogy Kossuth Lajos Budapest fő- és székváros küldöttségét a tisztelgés után villás reggelire — szivesen látja.

Alig vártuk az idő közeledését, hogy a tisztelgésre gyülekezzünk, mindegyikünket szokatlan örömláz fogott el, annak érzetében, hogy Magyarországnak történelmileg oly nevezetes egykori kormányzóját szemtől szembe láthatjuk.

Szállodánk mindegy 10 percznyire volt Kossuth lakásától, s midőn Helfy Ignácz orsz. képviselő értünk jött gyalog indultunk ritka küldetésünk teljesitésére.

Kossuthoz megérkezve, azonnal észrevettük, hogy a kormányzó már várja a küldöttséget.

Kossuth Lajos a Via del mille egy egyszerü polgári házának első emeletét lakja, ajtaját egy egyszerü felirás „Kossuth“ jelzi.

Becsengettünk. Az ajtó nyiltával az előszobába értünk, hol téli ruháinkat levetettük. Ekkor a küldöttség elnöke Kun Gyula tanácsnok lépett be, elsőnek Kossuthoz, kezében a gyönyörüen kiállitott diszoklevéllel és a fő- és székváros küldöttsége minden egyes tagját bemutatta.

Kossuth állva fogadott, végig hallgatva ama remek üdvözletet és a küldetés czélját, melyet az ujságok annak idején már ösmertettek, meghatottan köszönte meg, a részéről nagyrabecsült kitüntetést.

Kossuth felelete mindnyájunkra annyira szivreható volt, hogy elérzékenyülve szemünk könybe lábadt, mely rendkivüli érzelmeket még inkább fokozta az a közvetlen érintkezés, midőn az ősz Kossuth megindult kedélyvilágát, eláruló remegő kezét szorithattuk. Ez a nagy meghatottság közepett is észrevehető volt. Kossuth amaz élénk érdeklődése, melylyel a neki átnyujtott fő- és székvárosi diszoklevelét kibontva, tüzetesen szemlélte, öröme remegő kezén és arczának ihletségén át nyert élénk kifejezést.

Az ünnepélyesség befejezésével Kossuth maga körül helyet jelölve, a társalgás Ruttkaynénak bemutatásával egyszerre egész bizalmas benső baráti jelleget öltött.

Alig valánk ott, nagy meglepedésünkre Turin városa tudomást véve Budapest fő- és székváros küldöttségének Kossuthnál való tisztelgéséről, a polgármester helyettese, — azonnal úgy Kossuth, mint küldöttségünk üdvözlésére megjelent.

Ebből látható mennyire magasztalják olaszországban Magyarország történelmi nagy fiát.

A konverzátió élénk, kedves, folyékony és otthonias lett, különösen midőn Kossuth adomáival, példabeszédei és közmondásaival fűszerezte, a fesztelen érzést oda varázsolta, úgy, hogy az az érzés hatotta át a jelenlevőket, hogy csaknem azt mondtuk, hogy „Lajos bácsi de régen nem láttuk egymást.“

Igy repültek ama felejthetetlen pillanatok, mig a szolga Dejeunére való hivása azt meg nem szakitotta. Kun Gyula tanácsos urnak jutott az a ritka szerencse, hogy Ruttkaynét asztalhoz vezethette. Lelket emelő, fesztelen,

építési kedv, egyik díszes épület a másik után emelkedett és ma már nemcsak az egész teret modern házak ékesitik, hanem a mellékutczákban is a régi alacsony és közegészségügyi szempontból felette egészségtelen épületek helyén modern lakházak emelkedtek.

A Krisztinatér és környéke fejlődött, nagyobbodott az adóalap, javultak a közegészségi viszonyok.

Igy láttuk ezt itt, igy látjuk másutt is és a tapasztalatok reményleni engedik, hogy az aszalai laktanya telkén felépitendő uj, modern és díszes külsejü iskolaépület e környéken is fokozni fogja az épltési kedvet és ezzel egyetemben a főváros jövedelmeit.

Az aszalai iskolaépület ügye legközelebb a közgyülés elé kerül, az lesz hivatva eldönteni, vajjon a Krisztinaváros területén lakó polgároknak még meddig kell eltürni azt az experimentatiót, melylyel — megfelelő iskolaépület hiányában — gyermekeik nevelése és tanitása rovására, az iskolaszék (legjobb tudása és meggyőződése ellenére) kénytelen lavirózni, az lesz hivatva eldönteni azt a kérdést, vajjon a modern paedagogia alapelveinek teljes negligálása mellett, még meddig fog fennállani az a szégyenletes állapot, melyeket „váltakozó és vegyes rendszernek“ nevezünk, még meddig kell vétkeznünk a közegészség törvényei ellen, meddig a tiszta logika ellen: hogy az elemi oktatás kötelező volta mellett nem gondoskodunk kellőleg az eredményes tanitás és tanulás lehetőségéről.

Jeremiádánk elhangzott, bár meghallották volna azok is, a kikre a polgárság képviseletét bizta, a fővárosi törvényhatósági bizottsági tagok, a döntő közgyülés tagjai és emlékükbe vésve egy városrész iskola miseriáit, hozzájárulnának a tanács előterjesztéséhez: hogy az aszalai laktanya helyén a modern követelményeknek megfelelő iskolaépület emeltessék.

A vár.

III.

Irta: **Kasics Péter** az I. ker. polgári kör alelnöke.

Nagy multján kivül már a természet is arra rendelte a várt, hogy királyi székhely legyen. Hegyen épülve, a hatalmas, gyönyörü folyammal lábánál, kilátással majdnem az egész budai hegyvidékre egészen Váczig és a nógrádi hegyekig, másfelül pedig az élettől nyüzsgő Pestre azután kelet és délkelet felé a messze elterülő magyar rónára: valóban uralkodó pont és méltó lakóhelye hatalmas királynak.

De ép az a körülmény, hogy ily magasan, azaz hegyen épült, szabja meg fejlődésének határait. A várhegy nem nagy kiterjedésü. Fennsége, magassága egyszersmind izolálttá teszi a várat. Hozzájárul a közlekedés nehézsége és ennek a helyzetnek természetes következménye az, hogy a szükséges előfeltételek hiánya miatt a vár soha sem lehet élénk forgalmu, modern iparos és kereskedelmi városrészszé s igy örökre le kell mondani a fejlődésnek ezen legtermészetesebb és leggyorsabb módjáról s a vele járó eleven lüktető verkeringésről és az élénk modern élet számos előnyeiről.

Érzi és tudja ezt a vár, de meg is látszik rajta. Érzi és tudja ezt egész Budapest. Ha pesti ember azt mondja pesti embernek: „Felmegyek a várba“, a másik többnyire valamely hősi elszántságot avagy különczködő hajlamot lát ebben a vállalatban és valamely, hozzá idegenszerü, jó messze fekvő külön várost s nem ugyanazon székes fővárosnak részét érti a vár alatt.

A várnak valóban megvan a maga különös sajátos jellege. Status in statu. Város a városban. — Ezt is főleg fekvése és régisége okozza.

Hátramaradása is egészen sajátszerü. Egy régibb térképen illetőleg rajzon, mely a várnak 1686-iki visszavivását ábrázolja, utczái és terei majdnem ugyanazok, mint ma. Miként a hegy, a melyen épül a vár, nem változott, ugy alig változtak részei is.

De nem ezen külső, térképbeli változásnak hiánya a baj. Egyik legnagyobb hátramaradása a várnak az, hogy legtöbb háza régi, nagyon régi, talán mult századbeli és disztelen, s a lakások nagy része nem felel meg a jelenkori igényeknek; továbbá, hogy a várnak nincsen a közegészségügyi követelményeknek és egy modern városnak megfelelő csatorna-rendszere. Az 1892-ik évi kolera-járvány alkalmával az I. kerületi járványbizottság, kiküldöttei által, egyebek között meggyőződött arról, hogy sok várbeli ház ma sincsen klosettekkel ellátva. Ennek következtében az illető házak udvaraiban büzös és fertőzött a levegő, a mely rosz levegő azután a lakásokba is benyomul. Különösen pedig meleg nyár idején fokozódik ez az egészségellenes állapot. Ismerünk ilyenkor házat, a melynek udvarán különösen gyengébb idegzetü ember elájulás vagy roszullét veszélye nélkül keresztül nem mehet. A kellő levezetés hiánya következtében meleg időjáráskor a csatorna-nyilásokon is erős bűz terjed, megrontva a környék levegőjét, mi ellen sokszor még az u. n. syphon alkalmazása is alig segit.

A megfelelő csatornázás és levezetés hiányának tulajdonitandó az is, hogy a várbeli, talán évtizedek vagy évszázad óta felgyülemlett foccalis tömegek megtorlódnak és a merre lehet, utat és lefolyást törnek maguknak a hegy oldalán, le a völgybe, megfertőzve a „várallyának“ egész környékét.

Ez magyarázza meg nekünk azt a kellemetlen tüneményt is, hogy a várban, még a gyönyörü bástyasétányon is, a hol Budapestnek tán legjobb és legfrisebb levegője van s a melyet majdnem mindig a hegyről-völgyre törekvő szellőnek tisztitó fuvalma keresztüljár, néha még a legjobb időjáráskor is valami kellemetlen szag üti meg hirtelen szaglási szervünket, melyről sebtiben nem tudjuk, honnan ered, mert okát nem látjuk. Ez nem „májusi fuvalom“, ez nem lehet a hegy üdvözlete! Ezt felszedte völgyi utjában a szellő az emlitett levegőrontó tömegekről és nyilásokról, igy demonstrálva orrainknak, hogy ezen az állapoton alaposan segiteni kell.

Ez tehát igen komoly dolog. Fel is ismerte az I. kerületi kolera-járvány-bizottság a jelzett bajt és egyik legutóbbi üléséből indokolt fölterjesztést intézett a székes főváros tanácsához, illetőleg a központi járvány-bizottsághoz az iránt, hogy a vár lehetőleg rövid idő alatt láttassék el a modern közegészségi követelményeknek megfelelő csatorna-rendszerrel.

Ennek létesitése nem csak magának a várnak, hanem az őt környező összes városrészeknek is eminens érdeke. Követeli ezt az egész I. kerületnek közegészségügye.

Nem kell minden kezdeményezést felülről várnunk. Vegye kezébe maga a polgárság ennek az ügynek az előbbrevitelét az illetékes forumon! Gyüljünk össze s tartsunk értekezletet, a melyen más bajainkat és orvoslásuk módjait is megbeszélhetjük. S miután a közügyek terén bizonyos solidaritás kétségtelenül fennáll, talán nem tulvérmes az a reményünk, hogy ügyünket támogatni és méltányolni fogja az egész fő- és székváros közvéleménye és törvényhatósági bizottsága.

De hát mi történjék a várbeli régi házakkal? Ezeknek a megifjitását és modernizálását is a székes főváros köz szelleme, avagy törvényhatósági bizottsága eszközölje? Avagy a kormánytól várható-e ez?

Nézetünk e tárgyban röviden ez: Első

---

hangulatban foglalta el mindenki kijelölt helyét. Talán sokan abban a hitben és képzeletben élnek, hogy az pazar fényüző lehetett, holott az, a mint következik, egészen az igazi régi magyar vendégszeretetnek felel meg: de egyszersmint azt hiszem, hogy sokakat fog érdekelni annak a nevezetes napnak menüje is. Az étlap a következő volt:

Consummé a la royal — Chianti
Trutte sauce crevette
Filet boeuf a la bordolaise
Poulard a la Jolose
Faisan roti an crescione
Salade verte avec truffes
Glaces — Chambertin
Dessert Champagne
Caffé et liqeurs.

Emelt hangulatban, a magyar szokáshoz hűen Márkus József tanácsnok érzelemmel telt, ismert szép előadásával és kellemes hangjának felhasználásával meghatóan szólalt fel Kossuthot éltetve, ép oly szónoki eloquentiával, Dr. Preyer Hugó szinte Kossuthot éltette, mig Dezsényi József a VI-ik kerületi körnek érkező üdvözlő táviratát olvasta fel.

Mindezekért Kossuth a már az ujságokban ösmertetett szivre ható remek válaszában mondott köszönetet.

Dejeuré után a billárd szobában fekete kávét és likőröket szolgáltak fel, a midőn Kossuth a sajátkezüleg szedett, neki sok örömet szerzett ritka csigagyüjteményét, a gyüjtés érdekes részleteivel illusztrálva, megismertette. Különböző irányu változatos és élénk társalgás között repültek a perczek 4 óráig.

Kossuth figyelme kimerithetlen volt, a mit azzal tetézett, hogy a küldöttséget meghivta thea-estélyre.

Időközben a várost szemléltük meg, a séta közben egyik utczán a folyó mellett, egy nagyobb csoport embert vettünk észre, a csoport vig kiáltozásba tört ki időszakonként, midőn egyik társuk teli torokkal kiáltotta kedvencz szólamát — melyet valamennyien chorusba ismételtek, mint midőn nálunk éljeneznek. A zaj oka után tudakozódván, azt a felvilágositást nyertük, hogy az egyik polgárt valami öröm érte, s azt ily módon fejezi ki és ezt a többiek magukévá téve, kiáltásban ismételik.

Kérdésemre valljon nem ütközik e az a közcsend háborgatásába? azt a választ nyertem, hogy Olaszország szabad ország, szabad annak népe és ilyen tett a törvénybe nem ütközik, érzelmeinek mindenki szabadon adhat kifejezést. Ez igazolja, hogy ott valódi szabadság, nem pedig szabadalom uralkodik, mint valahol Európában.

Este $^1/_2$9 órakor ismét Kossuthnál gyültünk össze, a hol az estét, otthonias kedélyes, fesztelen hangulatban eltöltve, azt vettük észre, hogy 11 óra van, a mikor ősz házigazdánkat nyugvásra térni kértük.

E felejthetetlen estély emlékére mindenki egy kis emléktárgyat óhajtot volna Kossuthtól, és midőn ezt Helfy Ignácz ünnepelt fővárosi diszpolgárunkkal tudatta, Kossuth annak úgy óhajtott kifejezést adni, hogy megigérte, hogy másnap a fő- és székváros küldöttségével együtt lefényképezteti magát, — képzelni lehet mily nagy volt örömünk! A találkozás 13-án egy órára tüzetett ki, M. Schemboche fényképésznél, melynek sikere Calderoni kirakatában látható.

Deczember 13-án a küldöttség délelőtt 11 órakor Turin város municzipális hatóságának tisztelgő megjelenését bejelentette.

Első meglepetésünk a városházhoz érve az volt, midőn a polgári házasságra lépő polgárok névsorára hirdető kifüggesztett táblára figyelmeztetve lettünk, mi ottan ily módon tétetik közhirré.

Második nagy meglepetésünk az volt, hogy midőn beléptünk, a városházán a legnagyobb diszben a polgármester helyettese és az összes tanácsosok által nagy kitüntetések között fogadtattunk.

Küldöttségünk üdvözletét Helfy Ignácz orsz. képviselő úr, ékesen tolmácsolta olasz nyelven. Az üdvözlés viszonzásának fényét és nagy jelentőségét emelte Turin város polgármester helyettesének Riccio urnak ama kijelentése, hogy midőn Budapest fő- és székváros Kossuth Lajos e kitüntetésben részesiti, azzal egyszersmind Turin városa is megtisztelve érzi magát az által, hogy e világhirü történelmi nagy férfiúnak otthont adhatnak, miért is különösen hangsúlyozta, hogy e megtiszteltetésért

sorban az érdekelt köröknek — a házbirtokosoknak — nem szabad feledniök azt, hogy a vár körül minden előre haladt a modern fejlődés utján. A hegy mögött fekvő Krisztinaváros is már tulszárnyalta a várat, a mi a modern igényeknek megfelelő lakásokat illeti. — A Krisztinavárosban ma már a jelenkori igényeket teljesen kielégitő lakásokat kapunk jóval olcsóbb bérért, mint a várban. A lakók tehát oda fognak költözni, a hol jobb és olcsóbb és egészségesebb lakást találnak. S ha a várbeli házbirtokosok összetett kezekkel nézik ezt, még az a nagy vonzerő is, a melyet a vár még mindig sok családra gyakorol, nem lesz képes a jobb módu lakók elköltözését és a vár elnéptelenedését, avagy a várbeli lakbéreknek nagymérvü alászállását, az idők során feltartóztatni.

Nem segit itt még a „röpiratos“ panasz és feljajdulás sem, hogy hát a kormány ezt és azt a hivatalt elvitte a várból és cserébe mást nem adott. Mert elvégre a kormány, ha több hivatalt tenne vagy tehetne is a várba senkit sem kényszerithet arra, hogy a várban lakjék is és nem akadályozhatja meg, hogy a tisztviselők máshova menjenek lakni, ha más városrészben jobb és olcsóbb lakást találnak. Tehát még a várban elhelyezett hivatalok szaporitása sem akadályozná meg a föntebb jelzett elköltözési processust. Ez ellen — ha csak az egész várból nem csinálunk hivatalt, a mi tán még sem lehetséges — csak az segithet, ha a várbeli régi házak a jelenkori igényeket kielégitő állapotba hozatnak, akár alapos renoválás, akár esetleg ujjáépités által.

Ennek előmozditása a mennyiben birhat közérdekü jelleggel, a mennyiben a székes fővárosra nézve nem lehet teljesen közömbös az, hogy a királynak szorosabb értelemben vett székhelyén lehetőleg diszes, mindenesetre pedig a modern követelményeknek megfelelő házak épüljenek. A felülről való támogatás tehát abból állhatna, hogy az ily várbeli épitkezéseknek lehetőleg messze menő adó-kedvezmények, illetőleg mentességek adatnának. Ez természetesen a kormány és az országgyülés határozatától függ, melynek hasonló irányu jó indulatáról egyébiránt az országos törvények tanuságot szolgáltatnak.

Ha tehát a várbeli érdekkörök, saját érdekük előmozditását a maguk kezébe véve, ily irányu mozgalmat kezdenének, ebben — ha nem csalódunk — más polgártársaik aligha fognák megtagadni támogatásukat. Kövessék ők is, kövessük mi mindnyájan a korszerü haladást! Tekintsünk előre! — Mivé leend ős Budavára? — Lesz-e jövője olyszép, mint volt multja valaha? Avagy még ennél is szebb lehet?!

Ha majd elkészül a királyi palota, s a felséges király beköltözik e fényes otthonába; ha majd a magyar főurak királyunkhoz felköltöznek a várba; ha majd egymásután épülnek palotáik, s a hátramaradást haladás váltja föl; ha pezsgő élet foly a téreken, s mindezt a magyar géniusz hatja át: akkor megifjudol, te régi vár és leszesz ismét, mit szivünkből kivánunk, magyar királynak méltó székhelye!

A vidék mozdul.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Nem akarok felesleges bevezetésekre tért vesztegetni, de olvasva a Buda és Vidékében dr. babarczi Schwartzer Ottó úr szép czikkét, melyben ő, mint a lap tulajdonosa programmjába a vidék érdekeit is felkarolni igéri, én is helyet kérek nézeteimnek.

Buda vidéke eléggé kiterjedt. Ide sorozhatjuk a szorosan vett üdülési és nyaraló helyeken kivül azokat a helyeket is, melyek közelségüknél fogva élelmi czikkekkel látják el Budát. Tinnyéig és más irányban Visegrádig terjed ez a vidék, melynek érdekeinek megbeszélése a lap keretébe illik.

Nagyon is ráfér ezekre a községekre, hogy őket is felébreszszék álmaikból és tettre hivják saját érdekökben, hiszen kedvező fekvésök miatt valóságos kincses bánya rejlik határaikban, szin arany folyik telkeik fövenyén.

Magok sem tudják és bajosan fogják megérni mig vezérök nem lesz, ki felvilágositja és kitanitja őket községök értékes fekvéséről.

Ugy vagyok értesülve, hogy Földváry Mihály Pestmegye kitünő és a közügyekért buzgó alispánja már is tanulmányozza ezt az ügyet és mielőbb értekezletre hivja a községek előljáróit és az érdekelteket, hogy egy kész tervet dolgozzanak ki. Az értekezletre tevékeny részvétel végett meglesz hivva Buda és Vidéke kiadótulajdonosa és felelős szerkesztője is, hogy a mozgalmat támogassák és annak minden momentumát nyilvántartsák.

Buda vidékének emelésére alakult eme törekvés dicséretére válik Földváry Mihálynak, ki megyéje gazdasági és anyagi érdekeinek is hű vezére, ott van a gazdasági egylet, ott a megyei hitelszövetkezetek, melyek mind az ő buzgalmának lesznek maradandó emlékei. Nem is csodáljuk ezt, mert a Földváryak hagyománya az, hogy életöket — mint ezt a derék alispán is teszi — megyéjök közügyének szenteljék.

Buda vidékének emelése szintén ilyen maradandó emléke lesz az alispánnak, ki részletesen tanulja a kérdést bár jól ismeri megyéje minden egyes községét.

Azt hiszem mielőbb megkezdődik a munka, hogy már tavaszra kész eredménye lehessen és a sikerek magva ellegyen hintve.

Az alispán nemes és szép terve köré örömmel csatlakoznék mindenki, mert ez félreismerhetlenül nagy eredményekkel kecsegtet.

Nem akarok a kezdeményezés elé vágni, de némely nézeteimet elmondom. A községeknek szerintem érdekszövetkezetté kell alakulni, legalább erkölcsi összeköttetéssel, kell, tervvel dolgozni, mennyi nyaralásra, szünidei gyermektelepre, sanatoriumra gyümölcskurára és egyéb gyógyintézményre alkalmas helyiség van. Milyenek az élelmezési viszonyok, telek árak, mennyibe kerül az épités, milyen a viz és milyen a a levegő, kik volnának hajlandók épiteni, mi a lakások évi bére, milyen intézeteket lehetne elhelyezni stb.

Buda várható terjedésével, villa-épitkezéseivel, arra nagy szükség van már most, hogy az állapot ismeretes legyen.

A községek szépitési bizottságai alakuljanak meg és álljanak egymással folytonos érintkezésbe.

Képezzenek egy kört, mely mint erkölcsi testület járuljon az egyes községek emeléséhez és vezetéséhez.

Ezekben csak körvonaloztam azt, hogy miként is szoktak megindítani egy ilyen mozgalmat ott, a hol a vidék szépségiben rejlő kincseket és annak termékeit értékesiteni akarják.

A többit egész nyugodtan bizom a kérdéssel majdan teljes lelkiismerettel foglalkozó alispánra.

Gyász a majorban.

II.

Irta: **dr. Rátz István** ny. rendes tanár.

Most már csakugyan gyász van a Kovács Nagy Gáborné majorjában s maholnap nemcsak a baromfiudvar lesz néptelenné, a galambducz is. Sőt ez talán még hamarabb, mert ugy látom, hogy azok a pávafarku, kényes járásu, begyeskedve turbékoló galambok majdnem mind betegek, hiszen a hangjukat már napok óta nem hallani. Csak megülnek egy helyben, felfujják magukat, a fejüket behuzzák a szárnyuk közzé, a csörük meg állandóan nyitva van s olyan nehezen lélegzenek, szinte látni lehet, mekkora megerőltetésükbe kerül ez a nehéz munka, de sőt hallani is, hogy a lélegzésüket sipoló, fütyülő zörej kiséri, mintha valami megakadt volna a torkukban. Mások meg előre nyujtják a nyakukat, tátogatják a szájukat s lehunyt szemmel étlen-szomjan gubbasztanak. Van olyan is, a melyiknek egészen be van dagadva a szeme, mogyorónagyságu kidudorodás vörösödik a helyén s mindég oldalt tartja a fejét, erőködve, hogy legalább az ép szemével láthasson.

De ilyen szomoru állapotban van a tyukoknak is egyik része. Azok is csak csipegetik, kapargatják a szemet, de lenyelni nem képesék, mintha bedagadt volna a garatjuk.

Kovács Nagy Gáborné asszonyom is azt gondolta eleinte, hogy kukoriczaszem akadt meg a torkában a tyukjainak, a melyeket most még nagyobb gonddal vett körül, mint azelőtt, hogy az elveszett fejszének legalább a nyele megmaradjon s csak akkor győződött meg a bajukról, mikor megfogatott közülük nehányat, hogy kiszabaditsa a megakadt szemet. Hát bizony most nem kellett erővel kinyitni szegényeknek a csőrét, tátva volt az ugyis s a hogy belenézett a szájukba kétségbeesett az állapotuk felett.

De hogyis ne, mikor azt látta, hogy a nyelvükön, a szájpadlásukon, a torkukban, sőt még a légcsövükben, is mindenütt kisebb-nagyobb sárga-fehér felrakodások voltak, a melyek részint vékony, hártyaszerü lepedéket, részint 1—2 mm. vastag bevonatot képeztek és a szájüreget kibélelő nyálkahártyával erősen összekapaszkodtak. Ha aztán tollal vagy egy kis fadarabbal lekaparta, akkor helyükön vérző seb maradt. A szájüreg többi része meg, a hol ilyen felrakodások nem voltak, sötét vörös szinü volt és sürü nyálka boritotta. Egynémelynél már a szájzugban és az orrnyilás körül is lehetett látni ilyen sárgás álhártyákat s az orrüregük meg beszáradt váladékkal volt eldugaszolva.

A tarajuk, szakáluk halaványsárgás vörös, vérszegény kinézésü, a fejüket folyton rázzák, néha tüszenéshez hasonló hangot hallatnak, az orrukat és csőrüket dörzsölik a földhöz és más kemény tárgyakhoz s igyekeznek a lábukkal is kapargatni, mintha el akarnák távolitani

---

Turin városa Budapest fő- és székvárosnak köszönetét nyilvánitja. Ezután a mi tokaji asszunkhoz hasonló náluk nagybecsü ürmöst szolgáltattak fel, melylyel a testvériség poharát üritve, a legszivélyesebb társalgás fejlődött. Megmutatták remek tanácstermük ritka freskóit, a hozzá illesztett antik faragványokat, megmagyarázva azok históriáját, melyek után bucsut vevénk Turin város tanácsától, kik az előzékenységnek páratlanságát azzal tetézték, hogy a polgármester helyettes összes tanácsossaival fedetlen fővel az emeletről egészen az utolsó lépcsőig lekisértek. Ez valamennyiünket bámulatra ragadott, mert ez a szivélyességnek, rokonszenvnek és a magyar iránti kitüntetésnek páratlan kifejezése, no meg azért is, mert nem szoktuk meg.

A mily örömmel indultunk az első tisztelgésre Kossuthhoz, ép oly meghatottsággal mentünk a bucsu utazásra. Ugyanezt észleltük Kossuthnál is, mert alig hogy ott valánk rajta is szokatlan izgatottság volt észrevehető, hogy honfitársaitól elbucsuzni kénytelen. Ez érintkezésben a különben hajlott agg férfiu, az ajkára toluló érzelmek hatása alatt eszméit vulkánkint ömlő láva gyanánt szórva, történet-filosofiai reflexióit mindig praecise de az a actualitás mellőzésével jutatta kifejezésre, melyek hatása alatt kiegyenesedve ihletten varázsolta 48-diki nagy alakját elő. Lelkének e magas röptü szárnyalása tetőpontját akkor érte el, midőn e szavaknak adott kifejezést: hogy Budapest fő- és székvárosa érdemesebbet ugyan kitüntethetett volna, de hálátadatossabbat nem.

Szavainak hatása szivünket rázta meg, és bevalljuk, hogy csakis nagy erőmegfeszitésünkkel sikerült leküzdeni, hogy mindnyájan hangos zokogásban nem törtünk ki, a szó elakadt ajkunkon s nem tehettünk egyebet, mint némán, szótlanul könyes szemekkel, meleg, forró kézszoritással elbucsuzva távozni ama nagy férfiútól, ki szivünk érzelemvilága felett uralkodva, azt teljesen meghoditotta.

Kossuthtól dr. Bassohoz mentünk szivességét megköszönni, a ki bennünket rendkivüli szivességgel és előzékenységgel fogadva — örömének úgy vélt legjobban kifejezést adni, hogy a bucsupoharat ujjongva-tánczolva töltögette azért, hogy házában a magyar testvéreket üdvözölheti.

E rövid pár napra terjedő idő alatt a legnemesebb érzelmekből oly bő és oly ritka osztályrészünk jutott, hogy én az átélt és felejthetetlen eseményeket éltem legszebb emlékének tekintem, azokat ereklyeként mégőrzöm a miért leghálásabb köszönetem mindazoknak, kik csekélységemet a küldöttségbe ajánlották, s épenúgy hálámat fejezem ki annak is, a ki ama küldöttségbe kinevezni szives volt, hogy részese lehettem ezeknek az örökké felejthetetlen napoknak.

azt a beszáradt váladékot, a mi lélegzésüket megnehezíti.

Hát még azok, a melyeknek a szemük is be van ragadva s a két szemhéjuk összetapadva annyira, hogy erőszakkal is csak nehezen lehet szétnyitni s a mint nagy nehezen elválasztotta egymástól, sárgás fehér, félhold alaku besürüdött izzadmány tolakodott előre, a mely a szemgolyót is elfödte. Mikor aztán kitörülgette ezt a hártyát a könnyező szemből, akkor meg kiderül, hogy a szemnek külső rétege, a mit szarúhártyának neveznek, egészen elhomályosodott a gyuladás következtében. De olyat is látott a melyiknél már az egész szemgolyó tönkre ment s majdnem az egész szemgödröt száraz, sajtszerü törmelék töltötte ki.

A legjobban elcsigázott s már csak lézengő baromfiakat azonkivül még sulyos bélhurut is kinozta, elgyengitve és lesoványitva azokat végképen.

Ehhez ugyan nem kellett nagy orvosi tudomány s Kovács Nagy Gáborné asszony maga is kitalálta, hogy t o r o k p e n é s z, vagy szemnátha pusztitja a baromfiakat, meg a galambjait, a mit a doktorok d i f t e r i t i s z n e k neveznek s csak azt akarta még tudni, hogy ezt a veszedelmet is a piczi csirkék hozták-e az udvarba, vagy talán a hiányos vedlésnek, vagy valami penészes eledel elfogyasztásának tulajdonitható-e rohamos terjedése.

Ennek a gyanusitásnak ellenében védelmezni kell azt a nehány csirkét, a melyek épségben mardtak, mert közülök egyen sem jelentkeztek a difteritisz tünetei; de meg a közönséges tyukfajok kevésbé is hajlamosak ezen betegség iránt. Ez azonban nem zárja ki, hogy olyan tenyésztésben, a hol a baj nagyon befészkelte magát, át ne ragadhasson reájuk is, a mikor aztán a legközönségesebb fajból eredő kendermagos tyuk is lehet terjesztője.

Sokkal valószinübb azonban, hogy az udvar közepén álló nagy galambducznak lakói terjesztették el a bajt, hisz a galambok nagyon kobor természetüek s még akkor is elkoszálnak, ha bőven kapnak eleséget otthon s ilyenkor eljuthatnak fertőzött udvarokba is, a honnan hazaviszik a ragályt; e mellett bizonyit az is, hogy közöttük van most is a legtöbb és legsúlyosabb beteg. A galambokról aztán könnyen átragad a baj, mert minden etetéskor együtt lakmároznak a baromfiakkal és ilyenkor van elég alkalom arra, hogy a megbetegedett galambok szájából és orrából kiürülő nyálkás váladék beszenyezze, megfertőzze a többiek eleségét, ivóvizét és ezeknek közvetitésével terjed a betegség tovább.

A baromfidifteritisz különben is nagyon ragályos természetü megbetegedés s a melyik tenyésztésbe befészkeli magát, onnan csak a legéberebb gondoskodás és a legszigorubb elfojtó intézkedések segélyével irtható ki tökéletesen. Előidézői apró gombák (ugynevezett bakteriumok), a melyek részint a belégzett levegővel, részint az eleséggel és ivó vizzel jutnak be a szájba és az elültő légutakba s ez utóbbiakból terjednek át a szembe. Lefolyása sokkal lassubb mint a baromfi kolerának s többnyire 2—3 hétig, de néha 1—2 hónapig is eltart és a beteg általános elgyengülés folytán pusztul el. Ha megfelelő kezelésben nem részesülnek a betegek, akkor a baromfiállománynak 50—70%-a is elhull, ellenben a gondos és értelmes ápolással legnagyobb részük megmenthető, vagyis teljesen meggyógyitható.

A legsulyosabbak azok az esetek, a melyekben a difteriás gyuladás a szájból átterjed a légcsőbe is; ezeket csak kivételesen s rendkivüli fáradsággal sikerül meggyógyitani s épen azért leghelyesebb levágni és ártalmatlanná tenni az elhulottakkal együtt.

Első sorban arról kell gondoskodni, hogy az egészséges baromfiak a betegektől elkülönitessenek, vagyis azokat a szárnyasokat, a melyeken figyelmes vizsgálat daczára sem fedezhető fel a betegségnek valamely tünete, olyan helyre kell szállásolni, a hol beteg baromfiak még nem tartózkodtak s az első időben czélszerü ½%-os salicylsav-oldatot, vagy 2%-os vasvitriol-oldatot adni ivóviz helyett.

Az ólak, a ketreczek, az udvar, az itató és etető edények difteritisz esetén is nagy gonddal tisztitandók ki és fertőtlenitessenek, a mint azt már elmondottuk, a betegeket meg olyan helyre kell zárni, a hol az egészséges baromfiakkal nem érintkezhetnek. Ügyelni kell azonkivül még arra is, hogy a betegeket ápoló egyéniség meg ne fertőztesse az egészséges baromfiakat s ha már nem bizhatók két külön egyéniség gondozására, akkor legalább arra kell vigyázni, hogy minden alkalommal megmossa a kezét.

A könnyü betegek néha minden kezelés nélkül is meggyógyulnak s ez a magyarázata annak, hogy sokan az eczetet, a czitromnedvet, sőt a hagymát is biztos szernek tartják a baromfidifteritisz ellen. Sokszor azonban csak látszólagos a gyógyulás s egy idő mulva a betegség ujra kitör. Az első esetek rendesen enyhébbek, de a későbbiek mindég sulyosabbak s ezeknél az emlitett szerek egészen hatástalanok. A gyógykezelés általában igen nagy türelmet és fáradtságot igényel s csakis hozzáértő szakember segélyével vezet eredményre.

Azon nagy számu szer közül, melyeket a difteritisz ellen ajánlottak, legjobb, a $2^{00}/_{00}$ szublimát-oldat (20 czentigramm szublimat 100 grm vizhez) és a 2%-os karbolsavas gliczerin (2 grm karbolsav 100 grm gliczerinhez). A kezelés ugy történik, hogy puha ecsettel vagy vékony pálczikára csavart gyapottal, melyet előzetesen az emlitett folyadékok valamelyikébe mártottunk, beecseteljük a megbetegedett részt. A szublimát-oldat beecsetelése után aztán még tömény szódaoldatot is alkalmazunk hasonló módon, hogy a felesleges higanyt kicsapjuk. A difteriás felrakodásokat csakis akkor szabad leválasztani, ha könnyen levonhatók, ellenkező esetben vérzés támad. A nagyon elgyengült szárnyasokat czélszerü naponta legalább kétszer megfelelő mennyiségü tápszerrel megtömni s ugyanannyiszor 1—2 kanál vörös bort is adni nekik. A galambok hasonlóan kezelendők.

Nem szabad azonban az egészségesnek tartott baromfiakról sem megfeledkezni s időközönként azok is megvizsgálandók, hogy a gyanusakat azonnal külön lehessen zárni és a betegeket a betegség első idejében kezelni, a mikor a baj még könnyen leküzdhető.

Végre még egyet! Többször hallottam, de meg olvastam is lapokban, hogy a baromfiak difteritisze átragad a gyermekekre is, a miből az következnék, hogy e két betegség azonos eredetü s ugyanazon fertőző anyag által idéztetik elő. E feltevésnek azonban egyáltalán semmi alapja sincsen és ugy az alapos megfigyelések, valamint a tudományos kisérletek is határozottan beigazolták, hogy a két bántalomnak csak a neve azonos, de a lényege nem. Tagadhatatlan azonban másrészt, hogy vannak a házi állatoknak olyan fertőző betegségeik is, a melyek átragadhatnak az emberekre, azonban a baromfidifteritisz nem tartozik ezek közzé.

A vérmező.

Irta: **Féry Narczisz.**

Számtalanszor megénekelték már a budai várat, a fő s székváros s az ország első kerületének ezen kimagasló pontját, és annyiszor megfeledkeztek rólad édes, kedves vérmezőm és pedig jogtalanul, mert ritka egy oly kis tér, mely összesiti a város és vidék, a mult s j len, az eszményi s anyagi viszonyok oly tarka, oly meglepő képét! A büszke sziklaszirten trónoló vár, szinte kövezve. Nagyméltóságok, méltóságok és nagyságokkal, lenézi a vérmezőt, csak szánakozó pillantásait vetve le s csatornáit is leeresztve. — A vérmező kövezete tavaszszal egy sárgás-barna sivatag; növényzet az év többi szakaiban sárga por vagy várbeli piszkos hó. A koszorúként körülfekvő lakóházak sem hasonlitanak az uj Wekerle d'oron látható simán kifényezett gyöngykoszorúhoz, mert vannak bizony olyanok is, melyekre jobban illik a „viskó“ megnevezés. — A lakosság is szerény sorsu, — hivatalnokok, varrónők, kisiparosok, lámpagyujtogatók és a város szegényei dicsőitik a magyarok Istenét német nyelvnek csufolt ékes budai sváb dialectusban, és csak két nevezetességet ültetett ide a szeszélyes sors, szigetként a mindennapiság puszta tengerébe. Egy nemes gróf és egy nemes gyógyszerész tőszomszédságban letelepedve volnának hivatva a messze vágyó szemek nyugpontjául szolgálni, de sajnos, hogy a gróf úrral úgy vagyunk, mint azon bizonyos, az ó-testamentum alapján állott polgártársunk, ki sem nem látott Istent, sem ez által láttatott; s igy marad a vérmező környékének egyetlen kimagasló pontjának az ő kedves szomszédja, a ki azonban ezért nem elbizakodott s demokraticze osztozkodik vele az ördögárok titokteljes vegyelemzésének büztpárolgó produktumaiban. Ördögárok! kell-e több romanticismus egy fő- s székvárosban?! Ezen árok azért nevezetes, mert nem vizet hoz a városba, hanem a bel- és kültelki minden néven nevezendő piszkot, szennyet és sarat, miért is a város óvakodik ezen nevezetességet a tudományvágyó benszülött s idegen szemlélőktől eltakarni, inkább bizonyos nyugpontot nyujtván az érdekes folyadéknak, hogy magát a nap jótékony hatása alatt tökéletesitse s testté válhasson a német regula: Wenn das Auge sich kann laben, soll die Nase auch was haben.

Hogy ezen közegészségügyi előrelátás mesterműve eddig befolyással nem volt a kolerára, bizonyosan azon körülménynek köszönhető, hogy a közel lakók naponta igen gyéren hozták érintkezésbe kezüket a szájukkal, a mi tudvalevőleg az infectiónak legveszedelmesebb eszköze.

De a hol egy patak van, ott hidnak is kell lenni. Van is a vérmező mentén kettő, egyik szebb mint a másik és nehezen található egy más fő- és székvárosban — kivéve talán Timbuktut — ezekhez hasonló. Sajnos, hogy nálunk a művészet még nem áll azon fokon, hogy felhasználhasson ily hálás tárgyakat megörökitésre. Mert kérem alásan, a staffage sem hiányzik. Mig a háttérben a városrész testébe tüskeként benyuló déli vasut pályaudvara — mint közlekedési akadály — melankolice szundikál, a higitott piszok és sár a tüskés és tövises porlepte bokrok között mormog, a dupla posztóba burkolt paedagógia áldozatai „lánczba“ leereszkednek az árokba s a ruházati szabályokkal merő ellentétben álló jelmezben „faluvéget“ játszanak. Mi baj, hogy ott vezet egy lakott, folyton frequentált utcza, hogy a várból, a királyi lakból egy puskalövéssel meg lehetne zavarni ez idyllikus képet? Vigan folyik ezen játék órákon keresztül, csak a személyek változnak „szükség szerint“ és vagy husz kürtös és dobos solozenéje túlharsog az ezen látványon megbotránykozó verebek csiripelésén. A rendnek őre ott áll az uton, de nem lát semmit, mert neki uniformis a testén, hanem czivil szemek vannak a fejében.

De a vérmezőnek egy más neve is van: Generalwiese, s mint ilyen a katonáké. Vérmezőnek akkor hivják, ha kiváló ünnepélyes alkalommal a fő- és székváros erkölcsnemesitő tanácsa a népnek osztagatja -- ez alkalommal nemcsak a csontokat, — hanem a helyszinen lebunkózott bika nyers, véres husát is. Generalwiese akkor, ha a mező szinház, orfeum és czirkussá válik a jámbor lakók részére. Szinház bizony és pedig belépti dij nékül s ennek köszönheti a „Generalwiese“ azt, hogy még a jó pesti szomszédok is ismerik, a kik különben soh se voltak a várban vagy a budai hegyekben; a vérmező az egyetlen dolog, melyre emlékeznek a szükebb hazai földrajzból a varrónők, iparoslegények s normanapszámba megy minden „parádé“ a vérmezőn. A czirkusról nem szólok, csak annyit vallok be, hogy igaza volt a derék alezredesnek, a ki huszáros német nyelven számtalanszor odakiáltott nekünk: Herr Leidenant, sitzen Sie auf Kuh oder Kanapé? Jó neki, mert már a nagy ármádiánál van, de jó nekünk is, mert már nem kell felülni a „Bandaschimmlire.“ Ha nincs parádé, a vérmező erkölcsnemesitő és asztoicus philosophia tanszékévé változik. Tessék megnézni ezen szögletesen, görbén és ferdén álló, ügyetlenül lépkedő, végtagok feleslegességét elátkozó, szánalmas antiphilosophikus arczkifejezéssel mereven a levegőbe bámuló extramonturba bepréselt ifjurakat! Hát hol van a felgyürt zsákbugyogó? Nem tetszik itt lármázni, mint szoktak hangversenyeken, szinházakban? Nem tetszik szomszédaikat zavarni csevegéssel, nevetéssel, járkálással, mint szokták a templomban? Nem tetszik hadonázni a bunkós bottal csendes emberek orra szemei előtt? Hát hova lett a nobilis chic? Megbénult a lába, nyelve, megfagyott az önérzet és az a „komisz káplár“

nem is fél, hogy gorombaságaiért párbajra hivják? Ime, egy jó iskola a poros vérmező, a mit a szülők, tanitók és tanárok nem tudtak véghez vinni, az sikerül itt egy káplárnak. kitörik a nyakát a societé-fiúnak és faragnak belőle egy derék, becsületes, valóban nobilisan gondolkozásu embert.

A nap lenyugszik, ködös fátyol ereszkedik le a vérmezőre s a városmajor-utcza kilöveli a nyaralók seregét generis feminici és itt a pillanat, a melyben megmutathatjuk a vérmezőt, mint a várostól messze-messze fekvő idyllikus vidéket; a svábhegyi nyaralók teljes pánczélos felszerelésben, keztyükben élvezik a zephyr szárnyán a szomszéd kertből átlebegő gulyásszagot, a vérmező körül nyaralók inkább elfelejtenek otthon nehány ruhadarabot, hol felülről, hol alulról, a hogy épen megesik; a nemzet jövője pedig szeretetreméltó őszinteséggel demonstrálja testi szépségeit és fogyatkozásait és ezen ártatlan természetiesség csordákban vándorol egészen az alagutig terjesztvén az eszmét a fesztelen normalis emberről. De sötét lett, felvillannak a légszeszlámpák és a petroleummécsek. Hát ilyen is van nálatok, kérdezte egy bonyhádi polgár? Hogyne atyafi, de segit rajta a város már 25 év óta: majd lesz a vérmező keleti oldalának az Attila utczával egyetemben légszeszvilágitása, mert berendezik most a villamos világitást, a megmaradt légszeszkészletet pedig ide fuvaroztatják és lesz nálunk is világitás, külömb, mint akár Hidegkuton.

Körülvezettem egy városatyát, megmutatván neki az egyptomi tájképét, közepén egy rengeteg legsötétebb afrikadarabot, hátul balra egy sor légszeszlámpa, elől egy fényesen csillogó világ folyamot, jobbra egy eltörpült fasor mögött nehány sötét barna megmagyarázhatatlan fényfolt félét. Balra a hol az egy sor légszeszlámpa világit, kevesen laknak; elől, a hol a fényáradat vakit, nem lakik senki; jobbra a néhány megmagyarázhatatlan folt mögött lakik a már emlitett hivatalnokok varrónők, stb, tömege, igaz egy városatya sem. Kedves barátom és városatya, kinek a séta a bővebb vacsora után jól esett rázta fejét megbotránkozásában és megigérte, hogy majd segit a dolgon. Vártam, nem történt semmi, belenyugodtam, mert beláttam, hogy mint messzelátó majdnem külföldit, (Ráczváros a tevékenysége szinhelye) nem igen érdekli a dolog. De van közelebb egy városatya, ámbár az is vagy száz lépésnyi távolban lakik a vérmezőtől. Meg is szólitottam, de bizony annak nem kellett a jobb világitás; először. mert este 8 óra után még nem látta Buda tájképét s ha ki kell mennie, akkor lólábon megy, másodszor vállaira egy ház tulajdona nehezedik, mely tulajdonság a légszesz bevezetése esetén bizonyos kiadásokkal lenne összekötve (különben is meg van elégedve a mult idők dicsőségének fényével), felsültem másodszor.

De el nem csüggedtem, van nekem egy még kedvesebb barátom és városatya, a kinek a bizonyos néhány megmagyarázhatatlan folt félét, melyek beható kutatás eredményeként. mint világitás terjesztésére hivatott, Budapest fő- és székváros petroleumlámpái bontakoztak ki résztvevő szivére fektettem orvoslást kérve. Belátta ügyem igazságosságát. baráti feláldozással egyesitette panaszos felkiáltásaimmal saját megrovó itéletét a samarkundi állapot fölött, de „barátom“ — mondta — „nem lehet követelni a légszeszvilágitást ott a hol magánfelek nincsenek mint fogyasztók.“ Vége volt reménynyemnek, mert a vérmező keleti oldalán bizony olyan nincs. Most csak sajnálom az ujonnan nyitott Pauler-utcza lakóit uj drága házaikkal; ezek se kapnak légszeszvilágitást, mert se korcsma, se bolt, se casino, bent pedig a nyolcz uj ház kellő megvilágitására legalább hét légszeszlámpa kellene! Szegény Pauler-utcza! Hát ott a hol senki snm lakik, mért van olyan pazar fény? „Először ott lesz egy második egyetem, a katonai akadémia, egy dugófurógép-gyár és másodszor barátom tudod, hogy a krisztinaváros közlekedési igényeinek kielégitése végtére tetté vált és vasutat kaptunk“. Ez jár minden nap — éjjel — és szállit árukat Ó-Budáról Kelenföldre, de a gépészen és fütőn kivül személyeket nem tür, kell tehát világosság, hogy atjját esetleg el ne téveszsze a kékgolyó-utczába, felébresztve Dr. Schwartzer vagy lovag Falk Zsigmond urakat.*)

Előnyös ezen clair-obscur körüskörül és ez a legfeketébb sötétség közepén több fajta ember üzelmeinek, de nem előnyös az erkölcs, a biztonság részére. Jótékony a sötét fátyol, hogy betakarja a hajléktalanok menedékhelyét, mely 1500 év előtt a Tisza partján mint Attila palotája megfelelhetett a vándorkirály igényeinek, de itt, Budapest fő- és székváros büszke boulevardjai egyikének sarkán nincs helyén és szépség tekintetében méltón csak a szomszédos üres telekkel versenyezhet, mely a középkor romjait és a vadon buja növényzetet oly sikeres módon varázsolja elő a bámuló szemnek, egyszersmind rendőrmentes lebujt teremtvén a később a vérmezőn és annak környékén szerencsét próbáló szárnytalan éjjeli madaraknak. — Nem ritka eset, hogy egy erőteljes, szakállos férfialak egyszer csak előbukkan ezen diszhelyen és kenyérért rimánkodik, többnyire aszszonyoknak vagy fiatal embereknek, és tanácsos bizony egy-két p'czulát nem sajnálni, mert tetszik tudni, a rendnek őber szeme egy oldalon 700 lépés, a másikon 1000 lépés távolságban virraszt, bátor birtokosa pedig, ha nem épen süket és valamit hallott is, helyét szabályszerint el nem hagyhatja, különben is fontosabb feladatának ismervén a cselédeket a szatócshoz és vissza kisérni.

Vannak szakálnélküli koldusok is, fiatalok és vének, a kik nem csak kérnek és vesznek, hanem megforditva is; hagyjuk őket eltünni a sötétségben, mert ezen a réten a szénában ugyse tesznek kárt és igen nehéz volna megállapitani a polgári vagy katonai illetékességet.

Ilyen a mi vérmezőnk nappal és éjjel, nekünk sok drága mulatságot pótol; pótolja az utazásokat, mert van nálunk város és falu, régi és uj; üdvös izgatottságban tart minket, mert van félelmetes sötétség, rom, gyanus koldus. És sok fiatal embert óv meg attól, hogy könnyelmüen és komoly megfontolás nélkül ugorjék a házasság örvényébe, mert a ki reggel hivatalba vagy más kenyér után az ajlanthus fasor hűs árnyékában haladván, az ott kedélyesen társalgók eleven barnássárga s sárgásbarna barchette-szoknyáinak sokaságát látja — az kétségbe esik a szép jövője felett, egy illusióval szegényebb s in functo családi boldogság eszi meg a tizórai sóskiflit, de gazdagabb egy elhatározással s egy, azon sóhajtással tér este haza ugyanazon fasoron, ugyanazon barchette-szoknyák sokaságán keresztül: »Istenem, minek is néz „igy“ ki az „örök nőiesség“?! Baj, hogy szürke minden theoria, de borzasztó, hogy a valót egy barna barchette alkotja!

*) Megfogtuk a szellemes czikkirót, a ki u. l. éjjel nem igen járkál a vérmező környékén, különben tudná, hogy a mikor a naptárban holdölte van a légszeszlángokat már éjfélkor eloltják — és ekkor bizony a mozdony a kékgolyó-utczába is eltévedhetne — ha besötétült az ég. — A szerkesztő.

Felhivás előfizetésre.

„BUDA és VIDÉKE“ czimen nditottuk lapunkat Buda és vidéke érdekeinek védelmére. Programmunk lapunk élén olvasható. Biztosan hisszük azt, hogy a közönség fel fogja ismerni, hogy közlönyünkre szükség van, hiszen nem magunkért, hanem a közczélért léptünk sorompóba.

Kérjük Buda és Vidékének részvételét. Lapunk előfizetési ára:

Egy évre	6 frt.
Eélévre	3 frt.
Évnegyedre l	frt 50 kr.

Előfizetni lehet a kiadóhivatalban Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14-ik szám.

Gyüjtőknek minden 10 példányra egy tisztelet példány jár.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósitásokat péntek reggelig kérünk beküldeni.

Kérjük barátainkat a lap terjesztésére.

Mutatvány-számokkal szivesen szolgál a kiadóhivatal.

Farsang.

A „Budai Dalárda“ 1893. február 4-én a Fáczán helyiségben tartandó farsangi dalestélyének programmja. Pontban 8 órakor gyülekezés a teremben. — Mily váratlan nagyszerü meglepedés!! — A terem a „Mennyei birodalom“ székvárosának legelőkelőbb, a legfényesebben diszitett és kivilágitott utczájává van átvarázsolva. Ezernyi lampionok, lobogók, legyezők ékitik azt. A ½9-ig már egybegyült diszes, jelmezes közönség az előre nem sejtett féntől kápráztatva, bámulatának általános „Ah“ kiáltással ad hangos kifejezést, mire az Európából hangversenyezni érkezett 6. sz. gyalogezred teljes zenekara, élén derék karmestere Philipp Ferencz úr, rákezd a szebbnél szebb nótákra. E közben a bájos hölgykoszorú, mely legnagyobb részt mint ál-chinézernők jelent meg, helyet foglal a legott berendezett parketten s 9 órakor kezdetét veszi a tiszteletükre tartandó „Théâtre paré“. Előadásra kerül a világhirü „Pa-Lö-Tschin-Ta“ szini társulat által Sel-Sei igazgató vezetése alatt egy eredeti „hinai operette, melyet a sok évig nálunk időzött Hop-Pe úr, chinai főkonsul szivességből külön a mai estélyre magyar nyelre forditott. Pál és Virginia operette egy felvonásban. Személyek: Lőcs, nyárspolgár, Ujhold F. úr. Virginia, unokahuga, Hennefeld kisasszony. Pál, unokaöcscse, zongoraművészjelölt, Kronstein F. úr. Báró Rigó, Schmidt G. úr. Czinege, borbély princzipális, Kiss L. ur. Bohócz, álarczos, Sternád R. úr. Pierrot, álarczos Wichmann E. úr. Dutyi és Muki, rendőrök, Zeitler S. úr és Bagonyi L. úr. Borbély segédek, álarczosok, zsandárok. Idő: mindig. — Hely: mindenütt. Mint már több alkalommal, úgy most is az ezen előadásra kibérelt vasuti vonat elkésve érkezvén, vele a „mennyei birodalom“ura is lekésett. Ez okból a „Császár“ és „Császárné“ bevonulása fényes kiséretével az előadás után fog végbe menni az egész chinai nép rettenetes örömrivalgása közepette. Erre a felséges uralkodó pár tiszteletére szerenádot tart a pekingi dalárda, melynek egyes számai oly féktelen kedvbe hozza a tengernyi népet, mintha ötezer ördög“ járná a csárdást, melynek hallatára megkezdik a tánczot és folytatják „kivilágos kivirradtig.“ — Hennefeld kisasszony szivességből működik közre. A zongorát Chmel F. czég szivességből engedi át.

A „budapesti fodrászsegédek önképző köre“ vigalmi bizottsága az önképző ker javára, az 1893. évi január hó 22-ik napján, (vasárnap) este 7 órakor a budai „Corso“ szálloda nagytermében Lánczhid-utcza 12. szavalatokkal és büvészeti mutatványokkal egybekötött zártkörü tánczestélyt rendez. A zenét a Balázs Pista és Fenka Pista nemzeti zenekara szolgáltatja. Személyjegy előre váltva 50 kr. este a pénztárnál 60 kr. Családjegy (1 ur 2 hölgy) előre váltva 1.2 ' cste a pénztárnál 1.50. Jegyek az összes fodrászüzletekben, ugy nem külömben a kör helyiségében kerepesi-ut 50. I. em. és este a pénztárnál kaphatók. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Netáni felvilágositások nyerhetők a rendező bizottság iredájában VII., kerepesi-ut 50. sz. I. em. 48. reggel 8-tól este 10-ig. A t. hölgyeket kérik minél egyszerübb öltözékben megjelenni.

A budapesti II. ker. népkönyvtár egyesület, melynek működését méltatni még lesz alkalmunk, könyvtára javára márczius hó 4-én hangversenynyel egybekötött tánczmulatságot rendez a „Fáczán“ termében. A siker biztositásán széles körü s részben hölgyekből is álló rendezőség buzgólkodik. Ez estély, mely a fiatal egyesületnek kezdeményezése, a budai mulatságok rendes sorozatának ujabb pontja lesz, hol a tánczkedvelő fiatalság adhat egymásnak találkát.

Korcsmárosok bálja. A budapesti I—III. kerületbeli szállodások és vendéglősök ipartársulata temetkezési egylete és zászló alapja javára 1893. év január hó 31-én kedden a II. ker. medve utczai Fáczán termeiben bált rendez. Bálanya Wagner Alajosné urhölgy. A rendező bizottság elnöke Bittner Alajos, pénztárnok Buzik András. Kezdete 9 órakor, a zenét a cs. és kir. 68-ik számu ezred zenekara adja. Belépő jegyek kaphatók a rendező bizottság tagjainál és pedig családjegy 2 frt 50 kr. Személyjegy 1 frt 50 kr. A bál a budai bálok egyik legdiszesebb báljának igérkezik, nemcsak a szállodások és vendéglősök ipartársulata tagjai szoktak itt megjelenni, de a közélet kitünőségei közül is számosan. Az idén is a legszebb reményekkel néz a rendezőség a bál sikere elé, melynek ügybuzgalma a bálanya közreműködésével együtt az eredményt biztositja.

Mulatság. Az első kerületi polgári kör helyiségeiben f. hó 19-én társas vacsorával egybekötött tánczestélyt rögtönzött a kör ifjusága. Csupa ismerősök jöttek össze még Pestről is többen. A várakozáson felül sikerült mulatság reggel négy óráig tartott, a mikor még a Guliska és Margit csárdást ugyancsak jó kedvvel járták. A Margit csárdás ujabb szerzeménye ifju Halács János zeneszerzőnek, ki azt Illés Margit kisasszonynak ajánlotta. A fiatal zeneszerzőt tisztelői egy szép koszorúval tüntették ki.

Jelen voltak: Asszonyok: Bakos Ödönné, Bartalos Lászlóné, Császár Dénesné, Csiszér Kálmánné, Dr. Draskóczy Miklósné, Erdélyi Jánosné, Fröschl Gusztávné, Heckel Ferenczné, Helebrant Kálmánné, Holbesz Józsefné, Illés Gyuláné, Scherer Istvánné, Dévai Szöllősy Istvánné, Straub Józsefné, Schnellein Antalné, Tolnainé, Dr. Wladár Mártonné, Vitál Sándorné stb. — Leányok: Bauer Linuska, Csath Dalma, Csiszér Ida, Erdélyi Ilona, Erdélyi Jolán, Fröschl Irma, Goczigh Stephánia, Gulden Euphenia, Heckel Gabi, Huszár Róza, Illés Margit, Jacobei Margit, Iványos Irén, Ilon és Margit, Keintz Coelestin, Loch Irma, Pázmándy Melanie, Purman Miczike, Schnellein Feri, Szeer Irma, Straub Melanie, Tolnai Etelka, Thorn Mariska, Weiner Lujza stb. — A négyeseket 50—60 pár tánczolta.

Különfélék.

A kamara-erdő Szabadházy Andor urtól Buda-Örs nyugalmazott derék jegyzőjétől kaptuk a következő sorokat: A budai és annak szomszédságában levő budaörsi kamara-erdő ugy szintén a mellette fekvő pistál oly gyönyürü és egészséges mulatóhely, hogy ritkán lehet találni. Már kezd itt is a település fejlődni Loser Mátyás 17 család részére, Dr. Takács Endre a saját részére, két birtokos 7 villát, két buda-örsi földmives szintén 2 villát épitett. Van vendéglő is a hova a nyáson különösen Vasárnap 5—600 kiránduló közlekedik a központi vasuton a kiknek kedvért létesitette az igazgatóság a budaörsi megállóhelyet. Ennek a remek vidéknek emelkedése azonban attól függ, hogy Buda és a kamara-erdő között a volt szőllőkön át vezető ut, — mely kerülne soka — bér és társaskocsi közlekedésre helyreállittatnék. Kivánatos az is, hogy a téli vasut a budai kirándulók kedvéért a különvonatokkal csatlakozhatnék Kelenföldön. A budai kamara-erdő fővárosi birtok lévén ezt legalább részben lehetne népligetté átalakitani.

Budai iparosok és kereskedők mozgalma. A II. ker. Polgári Kör szerdán, folyó hó 18-án fényes estély szinhelye volt. A közelgő kereskedelmi és iparkamarai választások tekintetében az eddig közönyös budai iparosok és kereskedők is mozgalmat inditottak és ezen mozgalom vezetésével megbizott végrehajtó bizottság — élükön Szávoszt Alfons és Del Medico Agoston elnökökkel — e napra társas vacsorával egybekötött pártértekezletet hivott egybe a nevezett kör helyiségeibe. Az estély fényesen és várakozáson felül sikerült s a kétszázat jóval meghaladó jelenlevők közt az I. II. és III. kerület számos kiváló kereskedőit és iparosait láthattuk egybegyülve. Az értekezlet fényét és jelentőségét nagyban emelte az a körülmény, hogy ott a budai párttal szövetkezett pesti pártok elnökei, névszerint Hüttl Tivadar és Ráth Károly, kamarai alelnök is megjelentek. Az egybegyült kör- és párttagokat legelőbb Del Medico Ágoston körelnök éltette, kiemelve a II. ker. Polgári Kör tagjainak örömét a felett, hogy a vendégek megjelenésök által is kimutatták, hogy a kör által kezdeményezett eszmét diadalra segiteni elhatározták. Majd Szávoszt Alfons vál. tag és a végrehajtó bizottság elnöke szólalt fel és egyetértésre, kitartásra buzditotta a párthiveket. Ráth Károly és Hüttl Tivadar a szövetkezett pártok megállapodásait hozták köztudomásra és formailag is kikerekitett beszédeikben a fővárosi összes iparosok és kereskedők közti jó egyetértést, csatlakozást és összműködést hangoztatták. A számos többi szónok közül — kik az izletes és változatos vacsorát talpraesett beszédeikkel füszerezték — különösen Saxlehner Árpád, Kugler József, Sárkány Ferencz, (valódi magyarságu zamatos pohárköszöntőket mondott), Augenstein Samú, Weisz Miksa és Bittner Alajos urakat kell kiemelni. Ez utóbbi Saxlehner Árpádot éltette kivánva, hogy a kamarába bejutva képességeit és lelkesedését érvényesitse. Vegyen részt a budai közéletben is, hol neki miveltsége és vagyoni helyzeténél fogva is előkelő szerep kinálkozik. Erdélyi Gyulát a „Buda és Vidéke“ szerkesztőjét Del Medico éltette, mire a szerkesztő kijelentette, hogy lapja a budai kereskedők és iparosoknak mindig rendelkezésére áll. Minden poharat a magyar haza lelkes polgárainak egészségére a haladás, a demokratikus eszmék diadalra jutására üritettek és igy minden jelenlevőt, de különösen minket, kik minden társadalmi osztály érdekeinek egyaránti előmozditói és képviselői akarunk lenni, arról győztek meg, hogy a budai kereskedők és iparosokban sok egészséges eszme, elismerésre méltó buzgalom, lángoló hazaszeretet és hamisithatlan magyar érzelem lakozik. A sikerült estély, melynek rendezésében az oroszlánrész Bauer József alelnök és Jakab László gazdát illeti, általános megelégedés és lelkesedés közt csak a késő éjjeli órákban ért véget.

Az I. ker. polgári kör január hó 21-én d. u. 5 órakor rendes választmányi ülést tartott, melynek főtárgya: a könyvtár-ügy. — Választmányi ülés után a szombatosok rendes összejövetelt tartottak.

Torbits Endre miniszteri számvizsgáló meghalt 42 éves korában. Az elhunyt közbecsülésben állt tisztviselő az első kerületi polgári kör kiváló tagja volt és számos barátjának részvéte kiséri a korán és váratlanul megnyilt sirba.

Uj asztaltársaság. Január 15-én tartotta alakuló gyülését Járosi Dániel tabáni vendéglőjében a budai iparos-ifjuság „Barátság“ magyar asztaltársasága, melynek szép czélja van. A lelkes fiatalok ugyanis azért alakultak, hogy azokat az idegen ajku gyermekeket, kik a magyar nyelvből jó előmenetelt tanusitanak, felruházzák. Elnök Fábián Gyula, alelnök Hirwater János, jegyző Richter Károly, pénztárnok Bacsányi Károly, ellenőr Zsirosi Béla.

Széchenyi-ünnepély a II. kerületi polgári körben. 1893. január 15-én, a mikor a m. tud. akademia a nagy Széchenyi emlékezetét ünnepelte és azt a jelenetet — a mikor a legnagyobb magyar az akadémia létesitésének czéljaira uradalmainak egy évi jövedelmét felajánlotta — az akadémia diszes palotáján érctáblával megörökitette, Budán is volt Széchenyi ünnep. A II. ker. polgári kör, mely ifju erővel küzd a II. kerület társadalmi életének felvirágoztatásáért, meghonositotta kebelében a felolvasásokat és az 1993. január 15-én tartott felolvasás a „nemzet első napszámosának“ életéből volt meritve. Thewrewk Árpád a nagy tudományu tanár „Gróf Széchenyi István hősies elszántsága a lipcsei csatában“ czimen tartott jeles előadásu felolvasása a legnagyobb magyarnak 1814-től 1848 márczius 17-ig vezetett naplója alapján volt összeállilva és alkalmat szolgáltatott az érdeklődő közönségnek, hogy nemcsak élvezzen és szórakozzon, hanem tanuljon is. A közönség — sajnos — csak közepes számmal látogatta ezt a nagyérdekü felolvasást, de a jég meg van törve és a közönynyel áthatatosan küzdő viziváros kezd ébredezni, ugy hogy a II. ker. polgári körnek alapos kilátása van arra, hogy nemcsak szórakoztatólag, hanem oktatólag is hat a polgárokra. — Legközelebb Január 22-én Hangl József körtag tart felolvasást: Néhány szó a népnevelésről czimen.

A vörös-kereszt krisztinavárosi fiókja javára rendezett tánczestélyre még utólag a következők fizettek felül: Báró Rédl Béla 2 frt, Gróf Hunyady Lászlóné 2 frt, Fényi Béla 2 frt, Szőllősy Marietta 1 frt, Heisler J. 1 frt 50 kr. Az előbbi felülfizetők névsorába tévedésből Szente név helyett Nente lett szedve. Ezek szerint a jótékony czélra a tegnapi napon 300 frt 32 kr, mint a mulatság tiszta haszna lett befizetve.

A III. kerületből. Ó-Buda, Ujlak intézői nagy érdeklődéssel várják a III. ker. társaskör f. hó 22-én tartandó tisztujitó közgyülését. Ez érdeklődés indokát ama ellentétek békés kiegyenlitésének tervezése képezi, melyek a közelmultban lezajlott képviselőválasztás után a győztes ellenzék és a vesztes liberális párt hivei között létrejöttek, s a melyek a casinót nagyon is hátrálták, megindult szép fejlődésben. Miután a mult évi a képviselőválasztás után megejtett casinói tisztujitáskor pártszempontok jutottak érvényre; ezek elenyésztetése czéljából a kiengesztelés nagy művét most a választmány egy 5 tagu candidáló bizottságra bizta, mely Halász Gyula polg. iskolai igazgató elnöklete alatt már ülésezett is, de a mostan nagy elfoglaltságánál fogva lemondani szándékozo elnök Benedek Sándor, miniszteri titkár helyének betöltésére nézve nem birt megállapodásra jutni. Kivánatos, hogy békés uton általános megelégedésre intéztessék el a patriarchális III. kerület e kis belügye, mert e kerület viszonyan is megkivánják, hogy vezérférfiai kiváló buzgalma és tehetsége ne az ellentétek áldáz tusájában fecséreltessék el; megkivánják a kerület viszonyai, hogy hazafias érzelmü intézői ne kényszerittessenek a személyes harczok feltünésével tétlenségbe viszavonulni, látva jóakaratuknak czéltévesztett hatását. Ily körülmények között méltán tekinthetünk érdeklődéssel a 22-iki közgyülés elé.

Eljegyzés. Sédeni Ambrózy Vilmos, budai kereskedő eljegyezte Svoboda Román előkelő polgár kedves leányát Irmát, Esztergomban.

Közgyülések. 1. január hó 22-én d. e. 10 órakor a budapesti alagút-részvénytársaság közgyülése, a társaság hivatalos helyiségében. Alagúti iroda. — 2. január hó 23-dikán d. e. 9 órakor a budapest-budakeszi társaskocsi-részvénytársaság rendes közgyülése. Budakesz, Frankhauser-féle vendéglőben. — 3. január hó 30-dikán d. e. 9 órakor a budakeszi takarékpénztár-részvénytársaság közgyülése. Budakesz, Almássy-féle vendéglőben. — 4. január hó 31-dikén d. u. 4 órakor az első magyar általános biztositó társaság rendkivüli közgyülése. A társaság palotájában. — 5. január hó 31-én d. e. 10 órakor a budaeörsi takarékpénztár közgyülése, a hivatalos helyiségben.

Vendéglősök összejövetele. Az I—III. ker. szállodások, vendéglősök és bormérők ipartársulatának tagjai szokott heti összejöveteleiket január 25-én d. u. 4 órakor Petz Ágoston vendéglőjében tartják, II. ker., Bombatér 3. sz.

Várszinház. Több oldalról vesszük a panaszt, hogy a várszinházban előadás alatt olyan minimalis a hőmérséklet, hogy öreg urak lábzsákot, nők kendőt, bundát viselnek; nem ritkán egész családok inkább ott hagyják az előadást, semhogy alaposan megfázzanak. Ennek az oka vagy az, hogy a tetőzeten levő szellőztető állandóan nyitva van, — vagy pedig az, hogy kevés légszeszláng van meggyujtva — takarékosságból, mert ez már a nemzeti szinház számláját terhelné. Tekintettel a mostani rendkivüli időjárásra, kétszeresen szives figyelmébe ajánljuk ezt a körülményt azoknak, a kiket megillet: Scheich Károly és Ujhelyi Sándor felügyelő uraknak, mert a várszinháznak két felügyelője is van.

Magyarok a pápánál. Lapunk első számában foglalkoztunk a magyar zarándoklattal, a melyet König Gusztáv képezdei hittanár és krisztinavárosi segédlelkész vezet február 16. Rómába. Most arról értesültünk, hogy a római bizottság elnöke levelet intézett a magyar zarándoklat vezetőjéhez melyben arról értesiti, hogy a pápa a magyarok iránt való különös óindulatának óhajtván jelét adni, elhatározta, jhogy az ünnepi programmba fölveszi az országos magyar küldöttségnek fogadtatását is és igy a magyar zarándokok nemcsak a pápai misén lesznek jelen február 19. a római szent Péter templomban, hanem külön kihallgatásra is mennek a vatikánba február 22. A magyar zarándoklat rendezője latin nyelvü levélben köszönte meg a pápa kegyességét.

A császár-fürdő emelkedése. A császár-fürdő a mely eddig is párját ritkitotta, hirességében nyert. A mult nyáron 10 hold területet vett, mit fásit, parkiroz és vizmüvekkel, gloriettekkel, serpentin utakkal látott el. A park, melyből a legszebb kilátás kinálkozik, könnyen hozzáférhető, még kocsin is lehet közlekedni, tavaszszal át lesz adva a közönségnek. A fürdözőknek ez elsőrangu üdülőhelye lesz. Ezzel Dr. Ladik Gusztáv igazgató magának hálára kötelező emléket emelt.

A II. ker. Polgári Kör választmánya f. hó 21-én ülést tartott, a melyen egyhangulag elhatározta, hogy a „Buda és Vidéke“ czimü hetilapot hivatalos közlönyéül választja. Elnök az ülés folyamán bejelenti, hogy Thewrewk Árpád f. évi február hó 5-én kitüzött „Magyar nyelvkérdések és feleletek“ czimü felolvasása helyett „Vasuti élmények“ czimmel tart felolvasást.

A budai olvasó-egylet 1893. évi Február 3-án közgyülést tart d. u. 3 órakor. Tárgy: 1. Rendes ügyek. 2. Rendkivüli ügyek. Az olvasó-egylet helyiségének az I. ker. Krisztinavárosba, Alagut-utcza 1. sz. a. való áttétele. A könyvtár kezelésének az I. ker. polgári körre való átruházása mellett a jelenlegi tagok jogai nem csorbittatnak, az olvasóegylet nyilvános jellege továbbra is biztosittatik.

Kültelki korcsmárosok értekezlete. A budai I. ker. kültelki korcsmárosok Bittner Alajos vendéglőjében értekezletet tartottak, melyen megválasztották 1893-iki bizalmi férfiaikat névszerint Szakál László, Jankovits József, Stein Péter, Hein Lipót, Maierberg Ignácz, Judex, Schiller Jakab és Jerzsabeket. A mai rendszerrel elágedetlenek, a miről jövő számunkban bővebben fogunk megemlékezni.

A krisztinavárosi népkönyvtár. A krisztinavárosi iskola és népkönyvtár legközelebb adta ki könyvjegyzékét, melyből kitünik, hogy a könyvállomány 150 kötet legujabb szépirodalmi müvel gazdagodott. Nem tarjuk feleslegesnek, hogy erre a közhasznu egyesületre Buda és vidékének intelligen közönségének figyelmét. Alapitó tag lehet, ki egyszerre hász forintot rendes tag, ki havonkint 20 krt fizet. A tagdijat a pénztárnok Szöllősy Istvánnál lehet fizetni. A könyvtár helyiség a krisztinatéri községi népiskolában van, a hol a könyvtári órákban a könyveket a könyvtárnok kiadja.

Balogh Pál a „Budapesti Hirlap“ kitünő munkatársa, mint örömmel értesülünk sulyos betegségéből kiépült és nem sokára elhagyja a „Vörös-kereszt“ kórházat.

Elvi jelentőségü inditvány. A krisztinavárósi iskolaszék egy visszaélés folytán arra kérte fel a fő- és székváros tanácsát, hogy keresse meg a rendőrségét miszerint a jótékony czélra rendezendő vigalmakra engedélyt csak akkor adjon, ha az a jogi személy, kinek saját czéljára, vagy hatáskörébe utalt czélokra fog a vigalmi tiszta jövedelem forditatni ezért megkeresi.

—

Kedélyes estély lesz február 4-én Diwald József, Döbrentei-utcza 4. sz. a. levő vendéglőjében, Suhay zenekara mellett. Diwald jó neve ismeretes, itala étele kitünő, s igy az estély előre láthatólag kedélyes lesz. Kezdete 9 órakor.

Meghivó. A Báró Edelsheim Gyulai hadastyán egylet és az I. budapesti női betegsegélyző egylet betegsegélyző pénztáruk javára Hétfőn 1893 évi február hó 13-án „Fáczán“ helyiségeiben II. ker. Medve utcza 6. sz. alatt jelmez-tánczestélyt rendeznek. A tánczestélyen a 58. sz. gyalogezred zenekara fog közreműködni. Kezdete este 8 órakor. Belépti dij: Előre váltot jegyek: Személy-jegy 70 kr. Család-jegy 1 ur 2 hölgy 1 frt 20 kr. A pénztárnál: Személy-jegy 80 kr. Család-jegy 1 frt 40 kr. Tulfizetések köszönettel fogadsatnak és hirlapilag nyugtaztatnak.

*„**The Mutual**“. A világ legnagyobb és leggazdagabb biztositó-társasága. Biztositéki alap: 826 és fél millió frank. Magyarországi vezérigazgatóság: Budapest, Bécsi-utcza 5-ik szám. A legutóbb elért nyeremények egy fényes példája: **15,076. sz. kötvény,** (nem tontina.) Haláleseti biztositás. Kiállittatott 1855. Kifizettetett 1892. Biztositott összeg 5000 dollár, 37 éven át felhalmozott nyeremények 5596·53 dollár, összesen 10,596·53 dollár. E szerint a 37 év alatt felhalmozott nyeremények a biztositott összeget tetemesen meghaladták.

Egy derék polgártársunknak a közelmultban történt kitüntetéséről adtak hirt a lapok Rolny Károly II. ker. fő-utczai czipészüzlet tulajdonost érte a ritka kitüntetés, hogy Ő felsége a nevezettől diszczizmát elfogadni s készitőjének értékes, rubinttal s gyémántokkal ékes melltüt méltóztatott ajándékozni. Szivesen üdvözöljük derék polgártársunkat, a budai lövészegyesületnek régi tagját, ezen kitüntetetése alkalmából.

A szerkesztő üzenetei.

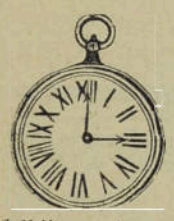
Egy kereskedőnek. Méltányos panaszát azért nem adtuk ki, mert névtelen költeményeket mi nem fogadunk el. A szerkesztőségnek tudni kell ki irta a czikket s azt mindig titokban tartja, ha ugy kivánják.

L. I. Naplótöredékek egy életunt ember naplójából. czimü közleménye nem illik lapunk keretébe. Jó helyi tárczákat és tudósitásokat mindig köszönettel veszünk.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

HIRDETÉSEK.

Értesités.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek és az uraságoknak, a váénak és a környéknek tudtára adni, hogy **Tárnok-utcza 10. sz.**, az első emeleten, az órásművészetnek műtermet nyitottam. Franczia-, Németországban, valamint Svájczban való sokévi tartózkodásom biztositja a megrendelőket, hogy minden munkát lelkiismeretesen, pontosan és a nagyérdemü közönség megelégedésére végezek.

Baumgartner Károly
ÓRÁS
Tárnok-utcza 10. sz. I. em.

Grolig József
KÖNYVKÖTÉSZETE
Budapest, II., Pala-utcza 1. szám.

Ajánlja jól berendezett **műhelyét** minden e szakmába vágó munkák elkészitésére a **füzéstől** kezdve a legfinomabb **diszkötésekig**, különösen **kézi könyvtárak** számára igen elegáns **vászon vagy félbőr-kötéseket** franczia, antique, vagy a mai **modern** izlés szerint.

KIRNER JÓZSEF
cs. és kir. udvari puskamüves
az olasz király ő Felségének udvari szállitója
DUDAPESTEN,
Alapittatott 1808. évben.

RAKTÁRA: IV. kerület, Szervitatér 2. szám.
GYÁRA: VII. kerület, Rózsa-utcza 7. szám.

Dúsan ellátott raktár legujabb szerkezetü **kettős vadász-fegyverekből, golyófegyverek, forgó-pisztolyok, salonfegyverek** és **pisztolyok, töltények** és **vadász-szerekből,** melyeknek jóságukért **kezeskedik.**

Leveleket raktáromba kérem czimezni.

HIRDETÉSEKET
a „BUDA és VIDÉKE“
számára a kiadóhivatal vesz fel.
Budapest. I. ker.. Krisztina-utcza 14. szám.

Kiadó lakások, vételek, eladások, czégek, vendéglők, üzletmegnyitások, tánczvigalmak, eljegyzések, helyiségváltozások hirdetése ajánlatos. A ki többször hirdet, az árelengedésben részesül.

Kitünő ennivaló alma és szőlő lövessző kapható. Beregszász. Szarka Tivadarnál.

GRÓF VAY LAJOS
VIVÓTERME
IV. kerület, Zöldfa-utcza 14-ik szám alatt van.

Apró hirdetések.

JEGYZŐI IRODÁBA gyakornok kerestetik. Ajánlatok válasz - bélyeggel (5 kr.) a kiadó-hivatalba intézendők.

KITÜNŐ TERMÉSZETES borok, olcsóbb és drágább fajok, kisebb és nagyobb mennyiségben eladók. Czimet a kiadóhivatal ad.

BÉRLŐ KERESTETIK: szép kilátásu helyen levő berendezett kávéház és vendéglőhöz. Nagy udvar, tekepálya. Élénk közlekedés, az összes jogokkal. Hol? A kiadóhivatal mondja meg.

ÉVI LAKÁS KERESTETIK a II. kerületben, lehetőleg kilátás a Dunára. Két szoba, konyha és hozzátartozók. Ajánlatok »Lakás« czimen a kiadóhivatalhoz.

FRANCZIA LECZKÉK, a legkitünőbb és gyorsan felfogható rendszer szerint. — Felvilágositást levélben lehet kérni »Franczia« czim alatt a kiadóhivatalban. Levélhez bélyeg melléklendő. Forditások minden nyelvből és minden nyelvre

Jó mindenes cseléd-lány kerestetik tisztességes családhoz. Czimet a kiadó-kivatal adja meg.

AZON NŐK VAGY LEÁNYOK, kik a keztyüvarrást elsajátitani, s ezzel maguknak egy könnyü kereset forrást szerezni óhajtanak, vagy a keztyüvarrásban már jártasak, de munkát nyerni kivánnak, forduljanak az óbudai keztyűvarró tanműhelyhez III. ker., Ujlaki polgári leányiskola. Jelentkezési idő naponkint délután 4 és 7 óra között.

KUBINSZKY GYÖRGY
női- és férfi-fodrász
ajánlja magát mindennemü **hajmunkák** készitéére. u. m. estély-froufrou, paróka stb. gyorsan és jutányosan.
I. ker., Krisztinavaros, Meszaros-utcza 3. sz.
(a plébánia-lak mellett.)

Regale bérlőknek
rum, szilvorium, törköly és mindennemü likörök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszenciáit és aether olajait
WATTERICH ARNOLD
BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza I. szám,
Kezelési könyvek ingyen.
Vizahólyag, borzamat, deritőpor, savtalanitópor stb szerek. a borderitéshez.

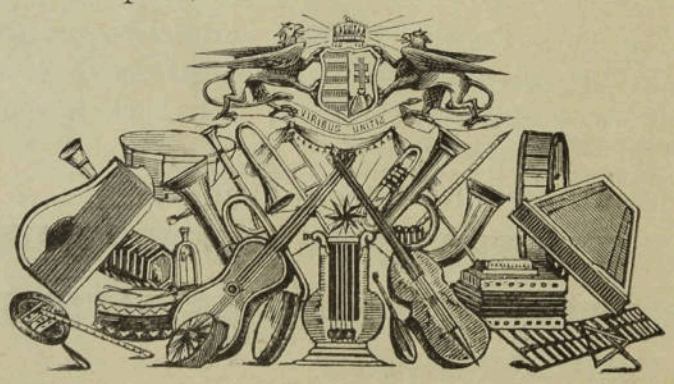
FARSANG 1893.
1 Elegans Atlasz-Claqu.
1 finom báli ing
1 » » kesztyü
1 » » csokor
frt 11
Budapest, II., fő-utcza 7. sz.
Mechlovits Béla
kala,- és férfi-divatáruk-raktárában.

KERN VENCZEL
fodrász- és borbély-üzlete
BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.
Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.
Illatszerek, fogpor stb. eladása.

Bodrogi Lajos
ELSŐ BUDAI ZONA BAZÁRA
Láncz-híd-utcza 4. sz.
(Báró Liptbay-féle palota.)
Ajánlja dúsan felszerelt raktárát norinbergi, diszmű és játékárukban, úgymint: esernyők, sétabotok, iskolaszerek, kézi kosarak, gyermekkocsi, nyakkendők és tűk, valódi tajtszipkák és pipák, Richter-féle kőépitő szekrények, üveg áruk, ébresztő órák 2.20, albumok, emlékkönyvek, kézelő gombok, számoló gépek, hintalovak stb. stb. utazó böröndök nagy választékban.

Krisztinavárosi
Entreprise de pompes funébres
temetkezési vállalat
FISCHER FERENCZ
I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.
Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.
Hullaszállitások legmentes kettős érczkoporsókban,
FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.
Sirkoszoruk. Sirkőraktár,
márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

CS. ÉS KIR. SZABAD. HANGSZERGYÁR
STOWASSER J.
Budapest, II., Láncz-híd-utcza 5. sz.

Ajánlja gazdag választéku raktárát mindennemü **ércz-, fafuvó-, vonó- és ütőhangszerekben,** valamint azok **alkatrészeiben,** bel- és külföldi **hurok** a **legolcsóbb** gyári árakon.
Czimbalom-különlegességek 40 frttól fölfelé. **Hegedük** jó hanggal, vonóval együtt 2 frt 80 krtól fölfelé. **Községi dob** géppel, ütőfákkal együtt 10 frt 50 kr.
Ugy szintén **Ariston** 6 kottával 18 frt; **Miniatur-Ariston** 8 frt, kották 20 kr.; **Phönix** 22 frt, kották 50, 60, 70 kr.; **Miniatur-Phönix** 15 frt, kották 25 kr.
Legujabb: **INTONA** acél hanggal 10 frt, kották 30 krjával.
Nagy raktár **harmonika-különlegességekben**, legerősebb hanggal és legtartósabb munkával 2 frttól felfelé.
Lelkiismeretes kiszolgálás, — Mindennemü javitások jól és olcsón készittetnek.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

! Divatlapok !
Január 1-ével kezdődő uj évnegyedtől előfizethetők

Magyar Bazár, ¼ évre . .	2 frt — kr.,	vidékre 2 frt 30 kr.
Divat Salon. ¼ éyre . . .	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Bazár, (berlini) ¼ évre . .	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Frauenzeitung. nagy kiadás ¼ évre	2 „ 60 „	„ 2 „ 90 „
Frauenzeitung (kis kiadás) ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Wiener Mode. ¼ évre . .	1 „ 50 „	„ 1 „ 50 „
Elegante Mode. ¼ Mode .	1 „ — „	„ 1 „ 30 „
Modenwelt (berlini) ¼ évre	— „ 75 „	„ — „ 90 „

valamint minden egyéb **divat-. szak- és szépirodalmi lapok és folyóiratok.**
Rendelések iskola-, tan-. szak- és szépirodalmi könyvekre a legpontosabban elintéztetnek.

TOLDI LAJOS
könyvkereskedésében
Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 4. sz. Vasárnap, január 29.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A vöröskereszt-egylet Erzsébet-kórháza Budán.

Irta: **Dr. Farkas László** főorvos.

„Önkéntes adakozásból.“ — by voluntary contribution — felirat disziti Anglia legtöbb kórházát. Ez ország azonban okos intézményeivel, melyek a közérdek követelményeinek általánosabban elterjedt helyes felfogására támaszkodnak, ha mintául szolgálhat is bármely törekvő országnak, egészben már az anyagi viszonyok miatt sem utánozható jelesül általunk. Nálunk a legélénkebb követelmény talán még több az áldozatkészség pedig csak fillérekkel rendelkezik.

Annál örvendetesebb, midőn egy európai szinvonalon álló kórház, a vöröskereszt-egylet Erzsébet-kórháza ezrek és ezrek önkénytes hozzájárulásával épült fel pár év leforgása alatt.

E kórház megnyitása ünnepe volt a jótékonyságnak és fényes bizonysága az egylet egészséges élettevékenységének. Báró Mundy európai hirü tekintély a hadegészségügy terén, a vörös-kereszt-egyletek Genfben tartott conferentiáján utánzásra méltó például állitá oda a külföldnek hazai egyletünk szervezetét s intézményeit. Erzsébet-kórházunkat pedig ugy fekvés, mint épités és berendezésre nézve a continens elsőrangu kórház-épitkezései közé sorolta.

Szükségesnek tartom a közönség érdekét azon körülmények iránt felkölteni, melyek a kórház épitésénél irányadók voltak, hogy a hozzáfüződő eszmékből magának tanuságot s azon meggyőződést szerezhesse, hogy az egylet nemcsak háboruban készíti elő a segélyt, hanem béke idején is áldásosan terjeszti a közegészség tanait ép annál a nemnél, mely annak terjesztésére a leghivatottabb.

Az Erzsébet-kórház megteremtésekor kettős czél lebegett a kezdeményezők előtt, egy intézetet teremteni, melyben a szeretet munkájára vállalkozó női személyzet szakszerüen előkészittessék a beteg- és sebesült-ápolás nehéz feladatára s egy mintaszerü kórházat adni át béke idején a nagy közönségnek, háboru alkalmával pedig a szerencsétlen sebesülteknek. Ez az a kettős szerep, melyet anyagi berendezésével ez intézet hivatva van betölteni s mint ilyen erkölcsi és értelmi értéket képvisel. Béke idején a nyilvános életnek, háboruban a hadseregnek szolgál. Lelke az odaadó önfeláldozás, melynek hiánya nagyobb veszedelem a háborunál.

A kórház-épitészet ma már egy külön szakot képvisel, melynek legeleményesebb ujjitásai egy sarkalatos kérdésben öszpontosulnak, mikép lehessen a legnagyobb tisztaságot megközeliteni.

Messze vezetne, ha a kórházi épitészet fejlődéstörténetét csak vázlatosan is ismertetném, elég ha a fekvés, épitészeti rendszer s berendezésre vonatkozólag teszem meg észrevételeimet, melyek az Erzsébet-kórháznál figyelembe vétettek.

Tudvalevő, hogy egy olyan nagy város, mint Budapest rendkivül sok szenynyet produkál, mely ugy a levegőt, mint a talajt bomlásával megfertőzteti. A mint a város terjeszkedik, ráépiti palotáit ősei szemetes gödreire. Megbecsülhetlen előnye az Erzsébet-kórháznak, hogy oly talajon épittetett, mely eddig teljesen parlagon hevert, hogy lejtős felszine a területet a viz pangásából eredhető ártalmas átnedvesedéstől megóvja, hogy a budai oldal emelt helyén fekszik s a főváros zömétől a vár s a Gellérthegy által elkülönittetik, mi által daczára közelségének hegyvidéki kies tartózkodó hely, megóva mindazoktól az egészségtelen befolyásoktól, melyeknek a házak tömkelegébe elhelyezett kórházak ki vannak téve.

Az épületek elhelyezésénél nagyság, egymástoli távolság tekintetében az az elv volt irányadó, hogy a légkeringés a szomszéd-épület által ne akadályoztassék, miután a mellett nemcsak minden betegszoba, terem és folyosók, de a legkisebb fülkék is külön szellőztetési készülékekkel birnak, a szobai tartózkodás mellett kiválólag fontos légcserének a leg-szabadabb tere nyilik.

Miután béke idején csupán ápolónőket képző intézetül szolgál, a kórházból, mely egészben 800 beteget fogad be, 120 ágy lesz betöltve, ez képezi a négy egyemeletes pavillonból álló anyakórházat, melyhez még az ápolónői lakásokat s igazgatósági helyiségeket magába foglaló központi épület, a konyha, gépház, jégverem tartoznak.

A pavillon a legtökéletesebb kórházépitészeti forma Értünk pedig alatta egy olyan különálló kórházi helyiséget, mely csak annyi beteg felvételére való, a mennyi tapasztalatilag egymásra hátrányos befolyást nem gyakorol, azonkivül külön ápolónői szobával, fürdővel, watterclosettel, fütési és szellőzési készülékkel bir s voltakép egy külön kórházi egység. Tiszta pavillon-rendszerrel két épületünknél, a III. és IV. számnál találkozunk s az is kettős, t. i. a lépcsőház ketté osztja az épületet s innen jobbra, balra és földszint ugy mint az emeleten juthatni közép folyosókon át egy közös, nyolcz beteg számára berendezett nagy terembe s egy oldal kórszobába 2 betegnek.

E közép folyosóból nyilnak a mellékhelyiségek: theás-konyha, kamara, ápolónői szoba, fürdő-szoba. E szerint egy pavillon 40 helyre számitva külön négy egységet képvisel, t. i. minden tiztiz beteg teljesen elkülönitve van egymástól.

Ez a különben is tökéletes pavillonszerkezetnek nagyon szerencsés javitása. Már emlitém, hogy minden szoba sőt a legkisebb fülke is külön készülék által a legelőnyösebben szellőztethető. A betegszobák alaposabb tisztogatás végett csiszolt kőlapokkal vannak burkolva.

Ezen két pavillonban fekvő betegek naponkint 1 frt 50 kr ápolási dijjat fizetnek, beleszámitva minden a gyógyulásához megkivántató különleges gyógykezelési vagy költségesebb kezelési eljárást.

Az I. és III. sz. ugynevezett tiszti pavillon, mely háboru esetén tisztek számára tartatik fenn, szintén csak emeletes közös korridorra nyiló 1 vagy 2 ágygyal ellátott szobákból áll, melyek ugy berendezést illetőleg, mint egészségügyi tekintetben a legelőkelőbb igényeket is kielégiteni képesek. Mindegyik pavillon csupán 20 betegre van s bir közös olvasó s társalgó szobával sőt tekéző teremmel is az üdülők számára. A központi konyha-rendszer folytán a szállitásközben az ételek nehogy lehüljenek, külön melegitő kamrákba helyeztetnek el.

A mosó-konyha berendezés a legtökéletesebb, alig $1\frac{1}{2}$ óra mulva a legnagyobb darab fehérnemü már ujból használatba jöhet. Ezenkivül az intézetnek a gyanus ruha és ágynemü fertőtlenitése végett külön desinfektionális kamrája van. Szóval minden felszerelési kelléke meg van a mi egy hygiaenikus kórháztól várható.

A kórház — miért tagadnánk — nálunk ellenszenves, ugy tekintetik az, mint a betegségében kétségbeesettnek menhelye, hova halni tér. Abból a korból maradt fenn e felfogás, midőn még azt tartották, jobb ha a kórházak roszabbak, mert annál kevesebb a beteg ember. És valóban nem egy elszomoritó képét idézhetném a tultömött kórházak végzetes statisztikájának, melyben a halálozási hányad magassága egy részt magának az épitkezések zárt rendszerében találja magyarázatát, másrészt abban, hogy jóformán válogatás nélkül fektettetett egy a biztos gyógyulás kecsegtető kilátásával biró beteg mellé egy fertőző betegségben szenvedő s csak a véletlen

őrzé meg, ha reá is nem ragadt az uj jövevény baja. Ma már azonban az okszerüen épitett kórházakban az egyes épületek közötti tér akkora, miszerint az egymásra való kölcsönös ártalmas befolyásnak annyira nincs meg a lehetősége, mintha akár mértföldnyi távolságban lennének egymástól. Azonkivül a ragályos betegek teljesen elkülönitett ugynevezett ragály-kórházakba vétetnek fel, külön csoportositva a hasonló betegségi nemek szerint, ugy hogy ki van zárva az anya-kórházak fertőzési esélye akár himlőtől, akár hagymáztól, a mint az annak előtte majdnem minden járványnak természetes következménye volt. A mai modern kórház minden tekintetben előnyösebb gyógyfeltételekkel rendelkezik, mint akármely magánház. Nemcsak azért, mert egy lendületes fejlődésben levő épitészettannak legfő büszkeségét képezi, hogy az egészségtan szabályait megtestesiteni törekszik, hanem legkivált azért, mert a beteg kényelmét, nyugalma, jól kiválasztott étkezését s a mi a fő, bajának tüzetes ellenőrzését állandóan és rendszeresen csakis a kórházban találhatja fel.

A családi önfeláldozó ápolást és a hozzátartozók szeretetéből kifolyó gyengéd bánásmódot természetesen semmi sem helyettesiti, de magában a szeretet nem elégséges az ápolás nehéz feladatának teljesitéséhez. Az ápolás egyik legfontosabb tényezője a gyógyulásnak, de azt is mint mindent tanulni kell, elméletileg ugy mint legkivált gyakorlatilag.

A mit a családban előjövő nehány megbetegedési eset után valaki a legjobb igyekezettel s finom megfigyelési érzékével elsajátitott vajmi kevés ahoz az öntudatos biztossághoz és szabatos eljáráshoz képest, a mit kifejteni és végezni képes egy minden körülmények között otthonos ápolóné, kiben betege ép ugy bizik mint orvosában.

A háborus időkben pedig hirtelen és sürgősen felszaporodó beteg és sebesült létszám megfelelő mértékben igényel szakavatott és az ápolás tanaiban jártas kezeket. Ezeket előteremteni nem lehet, csupán hosszabb idő alatt nagy gonddal készithetők elő.

E feladatot tüzte ki magának a vörös-kereszt-egylet Erzsébet-kórháza, melylyel a közönségnek egy minta-kórházat bocsátott rendelkezésére, hol a beteg tüzetesen ellenőrzött ápolásban részesül. Az lévén a czél, hogy tisztének minden részletében begyakorlott és önfeláldozó kötelességérzettel biró ápolónők képeztessenek, kik elméleti és gyakorlati éveik elteltével bármely kórházban a czélszerü ápolás tanait meghonosithassák — kivált háboru esetén.

Közlekedési mizériák,

vagy:

utazás Pestről Budára.

Irta: **gróf Vay Sándor.**

Nagyon szeretem Budát, ösmerőseim egyenesen rám fogták, hogy szerelmes vagyok belé...

Hogy és miként van, magam sem tudom, de annyi tény, hogy semmi uton-módon nem birnak át csalni. Valami csodálatos vonzerőt gyakorol rám a jobbpart, méla csöndjével, elhagyott zig-zug utczáival, kisvárosias hangulatával. Utczámban ösmerek mindenkit, ha hazafelé ballagok szalutál a sarkon álló rendőr, barátságosan mosolyog a gesztenyesütő olasz, a ki nyáron jövendőmondó kanárikkal foglalkozik, a „Fekete kutya“ derék főnöke megkérdez mi ujság oda át és a kis rácz trafikosné Pesten soha nem tapasztalható előzékenységgel rakja elém a legislegszárazabb trabukkókat.

Pedig tessék nekem elhinni, hogy a kinek a nap nagyobb részét, mint például nekem is, oda túl kell töltenem, annak télen valódi halál megvetéssel kell birni a budai lakáshoz és legalább is annyi hősieséggel, mint Zrinyi Miklósnak mikor kirohant Szigetvárból vagy Leonidosnak a Termopyleákon való átmenetelhez.

Értem alatta az ilyen fogvaczogtató, agyvelőt hasogató és a levegő páráiban difteritiszt rejtegelő telet, mint az, mely az üdv 1893. évében ereszkedett ránk.

A Duna . . . nem simára (akármilyen regényesen hangzanék is ez, az igazság kedvéért nem irhatom igy) göröngyösre van fagyva s hókupaczain csak néhány elkeseredett varju ugrándoz . . . a vigan fütyengető, melodikus dalokat zuhogó propellerek réges régen Uj-Pesten és Ó-Budán vannak s mi szerencsétlen budaiak száz mértföldnyire fő- és székvárosunk fiatalabb felétől . . . Buda és Pest ilyenkor játszák a „Divorçons“-t s ebben a vigjátékban a jobbparti lakosságnak jut a tragikus rész.

Mikor a propeller jár fél kilenczkor fölkelek, a lehető kényelmesen megiszom theámat, fölöltözöm, rágyujtok s a negyed tizet veri a barátok tornyán oda át, mikor a hatvani utczába befordulva, „jó reggelt“ kiván a vastag Náthán hordár. Most . . . legjobban szeretnék erről a mostról egyátalán hallgatni, mert az épen olyan mint Heine ama dala, melyben a költő elmondja szenvedéseit, de arra, hogy miként állta ki csak azt jegyzi meg — aber fraget nur nicht wie! én is azt mondom . . . csak budai ember tudja, érzi és talán méltányolja azt, mi az, most átjárni.

Az egyetlen közlekedési eszköz az omnibusz, azok az ó-világi bárkák, melyeket az emberiség kocsizására talált ki valami Torquemada idejéből elkésett, inquisitornak született halandó. Még jóformán szürkül, mikor kibujok az ágyból, nagy sietve hörpintem föl a reggelit, keztyüimet a kapuban huzom föl és rágyujtani egyátalán nem gyujtok rá, nehogy időt vesztegessek mégis uram fia, ha ácsorgások után végre rákaphatok az omnibuszra kilencz órakor, örülök ha déli harangszó előtt néhány perczczel üdvözölhetem a Fonciére tetején tánczoló Merkurt. Van még igaz lóvasut is, de azt csak a II. kerületiek használhatják, mert csak nem kerülök a Tnbánból le a Margithidnak, mikor nekem a betvárosban vagy a VIII. kerületben van dolgom.

Ezek a kocsi-szörnyek rendesen rozogák, piszkosak, lovaik a szegény Rozinante egyenes utódai, melyek szüntelenül a Nirvána felé sóhajtanak. A kocsisok leggyakrabban ködös állapotban úgy hajtanak, hogy jó szerencse, hogy az Andrássy uttól a Rudas-fürdőig legföljebb egyszer borul föl járművük.

A konduktorok, többnyire ama bizonyos Azrák törzséből olyan arrogánsok mint legalább is egy hitelszövetkezeti vezérigazgató s ha az utas egy hatost ád oda s csak zona, azaz szakasz jegyet kér, sehogy sem szeretik visszaadni

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZAJA.

Gróf Széchenyi István hősies elszántsága a lipcsei ütközetben.

(Thewrewk Árpád tanárnak a II-ik kerületi polgári körben Széchenyi emlékére tartott felolvasása január 15-ikén.)

Midőn Széchenyi egy barátja kiséretében (1814.) Nápolyban tartózkodott, a királyi udvarnak is gyakori vendége volt; de mig Széchenyit a nápolyi udvar mindig jobban és jobban megkedvelte és minden módon kitüntette, addig barátját mindinkább növekedő hidegséggel fogadta a királyi család. El is panaszolta ezt végre Széchenyi-nek négyszem közt, a ki ekkor e kérdéssel fordult barátjához: „Irtál-e már haza levelet?“ — „Oh igen, már néhányat,“ volt a válasz. — „S mit irtál meg bennök?“ kérdé Széchenyi. „Hát azt, a mit látok és tapasztalatok itt; nevezetesen, hogy zsarnokság uralkodik itt s hogy járom alatt nyög a nép“. — „Oh te ügyetlen!“ kiálta fel Széchenyi, „hát nem tudod te azt, hogy itt minden levelet felbontanak és elolvasnak? Lám, én is irtam már több levelet haza, de tudván azt, hogy leveleimet fölbontják, csakis arról irtam, hogy mily kellemesen töltöm itt az időt s hogy nevezetesen az udvar mily előzékeny irányomban; azt, hogy politikai tekintetben mily sötét tapasztalatokat szereztem itt, otthon élő szóval fogom elmondani.“ Széchenyit oly előnyösen jellemző nyilatkozat után barátja, Nelátván, hogy nagy bakot lőtt, rögtön elhagyta bápolyt.

Egy második érdekes adat a következő: Széchenyi egy alkalommal magához több mágnást hitt, hogy velök a lánczhidtervét közölje és részleteit velök megbeszélje. Midőn eltávozának, Széchenyi kikisérte őket Tasner Antal titkárával együtt a lépcsőig. Midőn még lent sem voltak egészen a lépcsőn, az egyik hangosan (úgy hogy a lépcső legfelsőbb fokán álló Széchenyinek hallania kellett) igy szólt: »Hallottátok, hogy min töri ismét a fejét az a bolond?“ Szavait a többiek hangos gúnykaczaje követte.

Egy harmadik ismeretlen adat, melyet a felolvasó szintén egy olyantól hallott, ki azt Széchenyi titkárának, Tasner Antalnak szájából hallotta, a következő: A mai Széchenyitér helyén azelőtt bűzös ganéj- és szemétdombok emelkedének és esős időben térdig érő sár boritá a tért. Széchenyi egy napon az ujépületi hadparancsnoknál látogatást tett és előadta neki, hogy ezt a tért, mely a szemre undoritólag az orra boszantólag s a tüdőre fulasztólag hat, sétánnyá szándékozik átváltoztatni s hogy ennélfogva a katonai parancsnokság engedélyét kéri hozzá. A parancsnok nagyon helyeselte a sétány tervét azon megjegyzéssel azonban, hogy a katonaparancsnokságnak a térhez semmi köze sincsen, hogy az engedélyt nem ő, hanem csak a város adhatja meg. Széchenyi ekkor a városhoz folyamodott; de ez illetéktelennek mondta magát ez ügyben és Széchenyit az ujépületi parancsnoksághoz utasította, minthogy csak az adhatja meg az engedélyt. — — — Széchenyi ekként szabad kezet nyervén, azonnal hozzáfogott a munkához és létrehozta ama tért, mely létrehozójának nevéről ma is a Széchenyitér nevet viseli.

A mi Széchenyi-nek egyik legnagyobbszerű alkotását, t. i. a lánczhidat illeti, a felolvasó, előrebocsátván azt, hogy az alapkő letételének napján az inditványoztatott, hogy a nagyszerű mű, minthogy Széchenyi-nek köszöni létét, Széchenyihid nevet nyerjen, azt kérdi, s nem jogtalanul, valjon miért hivjuk mégis csak egyszerüen „lánczhid“-nak? valjon azt gondoljuk-e, hogy úgy is már leróttuk — voltaképen soha eléggé le sem róható hálánkat a legnagyobb magyar iránt? valjon miért nem érzi magát Budapest, mely a lánczhidon kivül a casinót, a gazdasági egyesületet (köztelket), a dunagőzhajózást, a kereskedelmi csarnokot, az első gőzmalmot és gépgyárt, az alagút eszméjét, stb. Széchenyi-nek köszöni, arra indittatva, hogy Széchenyi legnagyobbszerü alkotásainak egyikével, t. i. a lánczhiddal, az ő nevét örök időkre akként kapcsolja egybe, hogy a hidat — mint az már az alapkő letételekor inditványoztatott — „Széchenyi-hid“-nak nevezze?

Széchenyi „naplójára“ vonatkozólag a felolvasó igy szól: „Fájdalom, e naplója nincs meg egészen. Megvan az utolsó 24 kötet, melynek utolsóját 1848. márczius 18-án fejezte be. A későbbi köteteket a bécsi rendőrség 1860. márczius 3-án lefoglalta s azóta senki sem tudja, mi lett belőlük? Valóban már nagy ideje volna utána járni, megvannak-e még Bécsben e kötetek, s ha igen, akkor elmulaszthatatlan kötelességünk, Széchenyi szellemének azzal is leróni a hála adóját, hogy elkobzott köteteinek visszaadását, mint a nemzet vagyonát, követeljük, még pedig annál is inkább, minthogy Széchenyi naplója, — a meglevő kötetek után itélve — a hazai történelem legbecsesebb

a belőle kijáró négy krajczárt. Volt rá eset, fültanuja voltam, mikor egy utasnak, a ki ez iránt interpellálta, egyenesen szemébe mondta, hogy már vissza adta s az illető, nem akarván gorombaságokat zsebre rakni, inkább nála hagyta a sápot.

Azonkivül valóságos autokraták ezek a a kocsivezető urak, órához időhöz nincs kötve se jövet, se menet az omnibusz. A fürdő utcza sarkán, vagy a Ferencz-József téren néha 15—20 perczig is ellehet ácsorogni, mig a láthatáron feltünik ez a modern kinzó kamra, persze többnyire zsufolva.

Tiz személyre van hely, ennyi van a kocsiban függő táblára irva, de a vezető-urak 15, sőt 18 személyt is begyömöszölnek, a kik ilyenkor, ha fantáziájuk élénk, heringeknek képzelhetik magukat, de ha nem az, ugy csak káromkodhatnak, hogy miért kell nekik pénzükért kinlódni. Egymás hátán, fején üll, áll tolong, különösen két óra tájban, beamter, kofa, diák, konzervatoriumbeli kisasszony és a déli vasuthoz sietö vigécz, de a vezető ur tarsolyában csörög a pénz s ugy okoskodik, hogy azért a pár rongy garasért nem is lehet nagyobb kényelmet kivánni.

— Járjon fiakkeron, ha urasan akar utazni!

Ilyek és e fajta megjegyzést akárhányszor volt szerencsém hallani.

És tör, tör a szegény budai, mert ez a kinzó-kamra is jobb talán, mint átgyalogolni a hidon, a mi biztos köszvény, reoma, fülhasogatás vagy egy kis hevenytüdőlobb . . .

Más összeköttetésünk pedig nincs és azt hiszem nem is lesz, mig a XX. században meg nem váltja utódainkat Szekrényessy barátunk kormányozható léghajója . . .

De addig még sok viz lefolyik a Dunán és sokszor fog befagyni ez a vén folyó — tehát a jelen élő nemzedékre is kell gondolnunk. Azért is „nem oda Buda!“ ne hagyjuk magunkat. Valami jó, okszerü, a modern kornak megfelelő közlekedési módozatról kellene gondoskodni, a mely megváltana bennünket szenvedéseinktől s eloszlatná a jobbpartnak, különösen a tabáni résznek azt a valóban mizerábilis és kinszenvedésteljes állapotát.

Rendes, részvényekre alakult társaskocsivállalat vagy villamos-vasut segitene talán legradikálisabban a bajon, de én már ezekről hallgatok.

Én csak egyszerüen elakartam mondani, milyen kinnal jár az átkelés és demonstrálni azt, hogy mennyire kell nekem szeretni Budát.

---

kutfői közé tartozik. — Valóban csodálni való dolog az, hogy e jogos visszakövetelés mindeddig még nem történt meg, jóllehet a „legnagyobb magyar“ irodalmi ereklyéinek jogszerü visszaszerzéséről van szó! — — —

A fölolvasás második részében azt bizonyitja a felolvasó, hogy gróf Széchenyi István a lipcsei ütközetben elévülhetetlen dicsőséget szerzett a magyar névnek, hogy a kősies elszántságu „legnagyobb“ magyarnak a lipcsei ütközetnek a szövetségesekra nézve kedvező kimenetelében oly része van, hogy neve a lipcsei ütközetével össze van forrva örökké.

A fölolvasó végül azon való megütközését fejezi ki, hogy tankönyveink, melyek nem ritkán még a legjelentéktelenebb külföldi eseménykéket is föltálalják a magyar ifjuságnak és holmi dadogó és megharapott arczu külföldi hősöcskék vitézi tetteivel nagyon is bőven ismertetik meg a magyar tanulót, — — hallgatással mellőzik a „legnagyobb magyar“-nak, gróf Szécsenyi Istvánnak párját ritkitó és a lipcsei csatára döntő hősies elszántságát! — „Ez megbocsáthatatlan mulasztás (igy fejezi be fölolvasását), a melyet okvetetlenül jóvá kell tenni, helyre kell pótolni! Hadd tanulja és tudja meg nálunk minden iskolás gyermek azt, hogy a német szabadságharczok döntő ütközetének emlékéhez oly hősies elszántságu magyarnak a neve füződik örök időkre elválaszthatatlanul, ki mint a magyaroknak Álmos után második Mózesse a magyar nemzetet a szabadság és haladás igéretföldére vezette.“

---

hogy ezt a torturát naponta végigszenvedem, a nélkül, hogy Pesten panaszkodnek s szándékot mutatnék az áthurczolkodásra.

Az ó-budai társaskör közgyülése.

A III. kerületi társaskör f. hó 24-én este 6 órakor tartotta meg a nagy érdeklődéssel várt évi rendes közgyülését.

Eltekintve attól, hogy mindenkor voltak és lesznek oly passzionisták, kik a legigazságosabb, legönzetlenebb s leglelkesebb törekvést is gyakran önmagukra nézve inloyalisnak, sőt sértőnek is magyarázzák: — elmondhatjuk, hogy a közgyülés mai végeredményében a kiengesztelődés nagy müve végrehajtatott s az ellentétek felhőinek eloszladozásával a béke tiszta kékje kezd előtünedezni.

Különben az egész közgyülés a kerület intelligens polgáraihoz méltóan: rendkivül csendes mederben folyt le.

A közgyülés lefolyása a következő volt:

Benedek Sándor elnök konstatálva a a közgyülés határozatképességét, megnyitja azt s a napirend első pontjául megteszi saját évi jelentését.

A rendkivüli figyelemmel hallgatott lendületes, szép beszédből a következőket emeljük ki:

Felemliti bevezetésében azon mozzanatokat, melyek a tisztikart a közgyülés utasitásához képest eddigi működésében eddig vezérelték s melyek főként a mult közgyülés alkalmával felmerült ellentétek kiegyenlitését és a casinónak pártszinezetet mellőző társadalmi tevékenység határai között való működését czélozták. Ezután rövid vonásokban adta a casinó mult évi működésének történetét. Elsorolta a mult év folyamán rendezett ünnepélyeket s a társaskörnek emberbaráti sikeres buzgalmát.

Áttérve a kör állapotára, azon nézetének ad kifejezést, hogy részint a vagyoni helyzetnek a mult évihez viszonyitott kedvezőbb volta, — a mennyiben 479 frt 29 kr. a pénztári maradvány; részint a tagoknak jelentékeny számmal való gyarapodása eléggé bizonyitják a választmány sikeres működését, daczára, hogy a választmány ebbeli buzgalmának állandóságát nagyon is kétségessé tevék a rendezett társasösszejövetelek iránti érdeklődés lanyhasága s a casino helyiségeinek látogatottságában beállott csökkenés. — Az egész tisztikar mandátumát a közgyülés rendelkezésére bocsátván, végső szavaiban még csak azon három tényezőre kiván hivatkozni, melyek hivatvák a casinoi életnek nagyobb lendületet adni s ezek:

1) Alkalmas, tágas, barátságos körhelyiség.

2) A tagok ügybuzgalma.

3) A tisztikarnak oly férfiakból leendő megválasztatása, kik felülemelkedve az egyéni indulatokon, vallási, politikai és társadalmi különbség nélkül képesek békés egyetértésben összetartani a III. ker. intelligens polgár elemét.

A helyesléssel tudomásul vett jelentés után második pont volt a számvizsgáló-bizottság jelentése, melynek nevében Gyulányi Adolf emelvén szót, a közgyülés a felmentvényt megadta a lelépő tisztikarnak s különösen az ügybuzgó elnöknek Gyulányi Adolf mondott köszönetet a közgyülés nevében.

Ezután következett a 3-ik pont, a tisztujitás, melynek megejtése előtt Halász Gyula korelnök inditványára kiküldetett a szavazatszedő bizottság s megkezdődött a titkos szavazás. — A hosszabb időt igénylő scrutinirozás után a szavazatszedő-bizottság beszámolt a szavazatok eredményével általános lelkesedést szült, midőn kitünt, hogy elnöknek Gyulányi Adolf főv. igazgató-tanitó s törvényhatósági bizottsági tag választatott meg. Gyulányi a kerület legkiválóbb férfiainak egyike, kinek kiváló tehetsége, lankadatlan buzgalmu tevékenysége általánosan elismertek. — E szerencsés választáshoz őszintén gratulálhatunk s hiszszük, hogy a casinó felvirágoztatásában hozzáfüzött várakozásnak tökéletesen meg is fog felelni.

Ezenkivül megválasztattak még: Lang Gy. földbirtokos alelnöknek; titkárnak: Hortobágyi Antal, polg. isk. tanár, és jegyzőnek: Hauzer Ferencz, iskolaszéki jegyző, kik a kerület legbuzgóbb tényked̄oi közé tartoznak.

Választmányi rendes tagokul megválasztattak: Benedek Sándor, Cristofoli Fortunató, Föllkl János, Gayer József dr., Gergelyi Jakab, Goldberger Lajos dr., id. Halász Gynla, Mittelmann Bernát dr., id. Molnár József, Rakonitz Gyula dr., Szende Antal, Szende Alajos, Schinabeck Engelbert, Tatay Adolf dr. és Wieser Ferencz; póttagokul: Blayer Károly, Rákos István, Janczer Lajos és Linczenpolcz János.

A választás megejtése után Halász Gyula korelnök üdvözlése után Gyulányi Adolf foglalta el az elnöki széket s megköszönve a belé helyezett bizalmat, programmját e szóban foglalta össze: előre! Egyúttal kérte e terhes munkához a tagok jóindulatu, szives közreműködését. E rövid, hatásos szavakat követő éljenzaj lecsillapultával a napirend többi pontjai: a költségelőirányzat és az esetleges inditványok következtek.

A költségelőirányzat Rákos István inditványa és Benedek S. hozzászólása után oly meghagyással lett elfogadva, hogy a választmány vesse meg alapját egy casinói könyvtárnak. — Elfogadtatott s jövő évre a számvizsgáló-bizottság tagjaiul: Czerny Károly, Gajzágó Ödön s Lövy Náthán küldettek ki.

Inditványok során Tatay Adolf dr. szólalt fel a társas vacsorák gyakoribb rendezése tárgyában, — Inditványa általános helyesléssel találkozott.

Egyébb tárgy hijján a közgyülés ezzel véget ért s a Schmidt-féle vendéglő külön helyiségében követte azt pompás vacsora, mely alatt tósztot mondottak: Benedek S. az uj elnökre, Gyulányi A. a tisztikar többi tagjaira, Tatay A. dr. az egyetértésre; Mittelmann dr. a békére, végül Rakonitz dr. szép hasonlatban éltette Tatay Adolfot. — A vidám társaság csak késő éjjeli órákban kezdett oszladozni.

Rákos István.

Kulturtörekvéseink.

Irta: **Eperjessy István** vezető tanitó.

A hazaszeretet, a nemzet történeti hagyományaihoz való ragaszkodás, a magyar nemzeti szellem és müveltség ápolása és továbbfejlesztése; ez az a vezércsillag, mely lapunk egyik főtörekvésének útját megjelöli.

Volt idő, midőn a hit, a vallás, volt idő midőn a szabadság lelkesité e nemzet fiait, ma a nemzetiség az a jelszó, mely áldozatokra hiv fel bennünket.

Nagy és szép feladat vár a nemzeti kultura terjesztése terén a sajtóra és társadalomra egyaránt. Különösen mi budaiak érezzük azt, mily nehéz kötelesség hárul akkor reánk, midőn a magyar nemzeti aspirácziók szolgálatába szegődünk, midőn e még nagyon is vegyes ajku lakosság között, hol még ma is a német szellem a dominálo kizárólag a magyar nyelvnek kivánunk érvényt szerezni. A mai napok eseményei megtanitanak bennünket arra, hogy a nemzeti egység eszméjét, — mely egység eszméje a magyar nyelvben találja meg leghivebb kifejezését — nem szabad eldobnunk magunktól azért, nehogy a sovinismus vádjával illessenek. Megszoktuk már, hogy legjogosabb törekvéseinket a sovinizmus tulkapásainak deklarálják. E vád törekvéseinkben többé nem álterálhat.

Az a szellem, mely Buda és vidéke légkörét még áthatja addig nem lesz igaz magyar szellem, mig nem sikerül benne a magyar nyelvnek teljesen érvényre jutnia, mig idegen nyelven szól a nép Mindenható urához, mig Buda hegyei és falvai között idegen a magyar szó, a magyar dal, a magyar érzés.

E néhány szóval körvonaloztuk egyuttal feladatunk terjedelmét és nagyságát. Oly időre terjedő feladat ez, hogy mi annak az épületnek melynek magyar nemzeti kultura a neve, csak az alapjait rakhatjuk le, hogy a jövő nemzedék tovább épithesse azt. Vén fát már nem lehet nemesiteni ojtás által sem. Az az alap, melyre mi épiteni akarunk, az ifju nemzedék, mely még az iskola küszöbét tapossa vagy taposni fogja. Müködésünk szintere tehát az iskola, ennek támogatásában minden magyarnak tet-

tekben nyilatkozó lelkesedéssel ki kel vennie az őt megillető részt.

Berzeviczy államtitkár egy helyen akként nyilatkozott: „Minden polgárság műveltségének fokmérője az az érdeklődés, melyet az iskola iránt tanusit!“ Mi e szép szavakat a mi speciális viszonyainkra alkalmazva elmondhatjuk, hogy polgártársaink műveltségének és hazafiságának fokmérője az az érdeklődés, melyet az a hazafias szellemü iskola iránt tanusit.

Nemzeti jogos törekvéseinket leginkább az iskolában juttathatjuk érvényre. Hogy állunk e tekintetben?

Buda kültelki iskoláinak tanulói legalább negyed részben nem magyar ajkuak. Buda vidékén pedig absolut többségben vannak a németek. A székesfőváros statisztikai hivatal kimutatása szerint az 1888/9. tanévben 23835 népiskolai tanköteles tanuló között a fővárosban volt 4137 német, 308 tót és 88 egyéb nemzetiségü.

Buda környékének nyelvi és nemzetiségi viszonyairól Tóth József pestmegyei tanfelügyelő által összeállitott statisztikai kimutatás az 1886/7. tanévben a következő képet tárja elénk:

A község neve	Tankötelesek ssáma	Ezek közül magyar	német	tót	szerb	illir
Békásmegyer	231	3	228			
Bogdány	366	42	324			
Boros-Jenő	184		184			
Budafok	909	36	866	7		
Budakesz	645	8	636			
Budaörs	1031		1031			
Jenő	161	13	148			
Kaláz	236	16	136		84	
Kis-Tétény	140	27	113			
Nagy-Tétény	446	63	379	4		
Perbál	298	13	278	47		
Pilis-Csaba	252	12	186	54		
Pilis-Szántó	231			221		
Pomáz	558	145	2 0	68	135	
Solymár	246	8	238			
Szt-Iván	134		134			
Torbágy	249	7	242			
Török-Bálint	394		366		9	19
Vörösvár	546	11	526			
Zsámbék	645	202	443			

E számadatok eléggé jelzik ama nagy kötelességet, mely elénk tárul.

Az „Országos Magyar Iskolaegyesület“ áldásos működésével eddig is szép eredményt tud felmutatni különösen a környékbeli nem magyar ajkuak magyarositása terén, sokat várunk e tekintetben a „Magyar Egyesület“-től is.

Azonban ugy az iskola, mint e két kulturegylet hatása és tevékenysége véleményünk szerint még mindig kevés ahhoz, hogy a jövő felé bizalommal tekinthessünk. Itt szélesebb körü tevékenységre van szükség.

Népies irodalmunk ápolása, iskolai és népkönyvtárak alapitása, ezeknek állandó támogatása, ez képezze törekvéseink főczélját. A népiskola megadja gyermekeinknek azt, a mi a legszükségesebb, megadja egyuttal ama alapot is, melyen az önképzés megindulhat. Ezentul, sajnos, megakad hatása.

Ebben rejlik a baj. A mit a tanuló 10—12 éves koráig megtanult, azt rövid idő mulva elfelejti, mert nincs alkalma ismereteit kibőviteni vagy azokat legalább gondozni. A népkönyvtárak hivatvák az iskola munkáját folytatni, az ismeretkört kibőviteni. A népkönyvtárak intézményét kell tehát a néppel megkedveltetni, hogy az olvasás mintegy életszükségletévé váljék.

A magyar nemzet államfentartó erejével ezer éven át megvédte a hont, kulturájával megszerezte magának a többi nemzetiség között a vezérszerepet; de nekünk a dicső mult s a kulturális haladás fejleményeinek mérlegébe még egy sulyt kell vetnünk, az erős akarat sulyát, hogy magyarságunkhoz szivósan ragaszkodjunk, mert ebben rejlik fenállásunk biztositéka. Nem szabad feladnunk azt az évezredes biztos alapot, melyen a magyar nemzet állami létét megőrizte, hanem érvényesitsük jogainkat, érvényesitsük nyelvünket, ha kell a sovinizmus erejével is.

Budai szinészet.

Irta: **Dr. Váli Béla.**

A budai polgárság egy része igen loyalis. Soha nem kapkod, nem küldöttségez olyanért, ami által a magyar kultúra köztük megizmosodhatna. Szeret szinházba járni, müérzéke igen képzett, de inkább lemond a szinházról, mintsem hogy a magyar szinház állandósitást kérje. Ez elem adja meg a „garnisonstadt“ jelleget Budának.

A polgárság másik része a hivatalnokok phalanxa, fiatal, szabadelvü s nemzeties érzésü elem ez, de a szinházat csak kivülről ismeri, mint legtöbb helyütt a rosszul javadalmazott tisztviselők osztálya. Nincsen miért ennek a társadalmi osztalynak kérni a magyar szinház állandósitását, miután ugy sem képes azt látogatni.

Budán két szinházban két szintársulat játszik évenként. Télen a várszinházban a nemzeti szinház és operaszinház személyzetének azon töredéke, amely nincsen az anyaszinháznál elfoglalva, avagy ott még nem mutatható be, miután nem érte el az ott megkivánt müveszi szinvonalat. Ez nem titok a budai szinpártoló közönség előtt, sőt az sem titok, hogy, úgy az elsőrangu, mint a vélejátszó kezdő, illetve gyakorlásra utalt gárda nem veszi oly komolyan s nem játsza meg oly mügonddal szerepkörét, amint az anyaintézetben megjátsza Mi több köztudomásu tény az is, hisz a hirlapok is több izben megrótták, hogy a budai szinpadon a darabok megcsonkitása és önkényes megröviditése napirenden van. Nincsen is olyan vonzereje e szinháznak, noha szertelen ritkán és kevésszer van nyitva, aminő vonzerőt lenne hivatva gyakorolni Budán.

A nyári szinkörben néhány év óta Krecsányi Ignácz kitünően összetanult társulata játszik. Ha e társulat állandóan a fővárosban birna székhelylyel, rövid idő alatt meghóditaná a budai közönséget. Ámde bármily lelkesedéssel, bármily mügonddal s bármekkora sikerrel mutatja is be e társulat müsorának legjobb darabjait, a budai nagyközönség lenézőleg itélkezik felőlük s elkerüli őket, mivel a „vidéki szintársulatok“ iránt eltörülhetetlen előitélettel viseltetik. És ezt az előitéletet nem képes eloszlatni még az sem, hogy hirlapjaink tárgyilagos szinikritikusai a legszebb elösmerés hangján méltatják a Kreesányi igazgatása alatti szintársulatot.

Nem a nemzeti szinház Budára kényszeritett szinészexpedicziója, sem Krecsányi szintársulata nem sinyli meg e félszeg állapotot, de megsinyli első sorban a magyar szinmüvészet, mely a főváros egyik elszigetelten álló, de igen nagyszámu intelligenciával biró alkotó részében Budán, mai nap annyira biztositott székhelylyel sem bir, amennyivel immár száz év előtt is birt.

Az helytelen lenne, ha még tovább is kénytelen volna a nemzeti szinház mostoha kézzel vezetni Buda közönségének müélvezetét s fiók-szinházként ott értékesiteni (pihentetés helyett) előkelőbb, de müsorba föl nem vett müvészeinek erejét, vagy pedig ott képeztetni ki esetleg ott probálgatni ki a müvészcsemeték képességeit. A magyar szinmüvészet érdeke, szinirodalmunk fejlődése, Buda társadalmi élete s a budai idegennyelvüek megmagyarositása egyaránt sürgeti a budai várszinház és szinkör egyesitését. Az a szubventiótöbblet, melyet a nemzeti szinház a várszinházi kiadások czimén kap, egyesitve a budai szinkör részére utalványozott szubventióval, bizonyára elég volna alaptőkének akkor, ha oly kiváló müérzékkel biró, de egyuttal helyes financziális beosztással rendelkező szinigazgató áll a vállalkozás élén, mint Krecsányi. Az állandósitás sokoldalu hasznosságát belátva, a fővárosi tanács is bizonyára hozzájárulna ez üdvös vállalkozás megsegitéséhez. Igen csekély áldozattal egy állandó szinházhoz jutna a budai nagy közönség, mely a mai viszonyok közt meg van fosztva a legnemesebb élvezettől.

Az alagut-társulat közgyülése.

(Kivonat az évi jelentésből.)

A mult évi alaguti forgalom az 1891. évbelihez képest 1438 frt 98 krnyi többletet eredményezett. Ezen többlet kizárólag a gyalogforgalomra esik, mely ugy mint az előző években, átaljában, azaz majdnem minden egyes hónapban emelkedést mutatott és mely különösen a koronázási jubileum napjaiban rendkivül nagy volt.

A kocsiforgalomban a kétfogatu és leginkább az áruforgalmat közvetitő kocsik száma ellenben érezhetőleg apadt, majdnem 20.000-rel kevesebb kocsi járt át az alaguton, mint 1891-ben.

Ezen tényre nemcsak az általános áruforgalom viszonyai, hanem bizonyos helyi körülmények is, nevezetesen az év folyamában megnyilt körvasut, voltak befolyással. Mindazonáltal az érintett apadás semmiféle nyugtalanitó jelleggel nem bir, mivel az a gyalogforgalomnak jövőben is remélhető emelkedése által ki fog egyenlittetni.

Az 1000 frtot tevő részleges vámtéritési összegből 79 frt a vörös-kereszt egylet társaskocsi-birtokosának és 300 frt az uj várfeljárás épitési vállalatának jutott ki.

A vámjövedelemnél elért többlet, valamint azon körülmény, hogy a különféle üzleti költségek, daczára a koronázási jubileum okozta diszitési és kivilágitási kiadásoknak, jóval kisebbek voltak mint 1891-ben, lehetővé tették, hogy az eddigi szokásos osztalék kisebbitése nélkül az épitmény jókarban tartására szolgáló alapot ismét és pedig 2800 frttal dotálhattuk, mi különösen azért volt kivánatos, mert az alaguti kocsiut burkolatára vonatkozó első 10 jótállási év, mely időre nézve a szükséges összeg még 1883-ban a különféle hitelezők számláján rezerválva volt, mult évi október 6-án lejárt és ennélfogva a második 10 évre a burkolat fonntartására, esetleg megujitására szükséges összegeket az emlitett alapból is fedezhetjük, ha azok a rendes bevételeket nagyon terhelnék. A fővárosi közmunkák tanácsa az alagut krisztinavárosi kapuzat déli oldalán lévő és a tulajdonunkat képező 4, illetve 5 lábnyi terjedék felhasználása mellett az uj várhegyi utig lépcsőt szándékozván épiteni, az ő megkeresése folytán ezen területszalagot tekintettel a közczélra kárpótlás nélkül átengedtük.

A fővárosi tanács 1891. évi márczius 19-én 51,057/1890. sz. a. kelt végzésével azon tervet, hogy az alagut járdái a kocsiuttol korláttal elválasztassanak, végleg elejtvén, az alagutban való közlekedésre nézve egy szabályrendelet alkotását határozta el. Ezen szabályrendelet létrejövén a főváros törvényhatósági bizottságának mult évi április 20. és 21-én tartott közgyülésén elfogadtaáott és a nagyméltóságu m. kir. belügyminiszterium által mult évi junius 3-án 46,628. sz. a. helybenhagyatott. Az eredeti tervezetben foglalt egy pont, mely szerint két méternél nagyobb szélességü kocsik vagy rakományok az alaguti közlekedésből kizárva lettek volna, kihagyatott, a szabályrendelet csak rendőri intézkedéseket tartalmaz, melyekre nézve társulatunk szempontjából semmi lényeges észrevétel nem merülhet fel.

A tavalyi közgyülésben felemlitettük, hogy a honvéd-főparancsnokságnak az alagut fölött álló épülete rendesen csatornáztatni fog. Ez az év folyamában megtörtént és ennélfogva az onnan éredt vizszivárgások is megszünteknek tekinthetők.

Az 1892. évi nyereség az 1891. évből áthozott 232 frt 01 kr levonása után tesz 48,721 frt 72 krt. A részvényeknek folyó hó 31-én esedékes XXXIII. számu szelvénye 9 frttal és az élvezeti jegyeknek ugyanakkor esedékes 11. számu szelvénye 3 frt 75 krral váltatik be és hogy a 129 frt 43 krnyi maradák a folyó évre átvittetik, az eddig kisorsolt és türlesztett 220 részvénynek 5%-os kamatja természetesen a tartalékalap javára iratván. A beváltás január 31-dik, február 1-ső, 3-dik és 4-dik napjain, később minden csütörtökön délelőtt 9 és 12 óra közt történik.

A posta utján beküldött szelvények értéke

haladétalanul posta utalvány mellett származtatik át.

A mi az idén kisorsolandó részvények számát illeti, az 130-ban állapittatik meg, hogy a kisorsolás ugy mint a megelőző két évben, a közgyülés által kiküldött kis bizottság előtt kir. közjegyző által ejtetik meg és hogy a beváltás, mint eddig május 1-én kezdődik.

A kültelki fogyasztás.

Folyó hó 19-én d. u., mint az a „Buda és Vidéke“ legutóbbi számában már emlitve volt, a budai I. ker. kültelki korcsmárosok értekezletet tartottak, melyen az 1893. évi bizalmi férfiaikat megválasztotta, névszerint Szakál László, Jankovits József, Stein Péter, Hein Lipót, Maierberg Ignácz, Judex, Jerzsabek és Schiller Jakab. A választás után megbeszélés tárgyának előhozatott az, hogy miután a tavalyi adóösszeghez 35,000 frt többlet jött, mikénti aránylagos elosztás fog történni, viharos és megelégedetlen volt nagyobb része a megjelenteknek, azért a központi elnökség folyó hó 13-án tartott közgyülés alkalmával kijelentette, hogy 25% felemelés fog minden kerületben történni, mely beozztás ellen — ha 25% volna, de nincs annyi, mert körülbelül 18—20% lesz, — kerületenkint egyaránt, tekintet nélkül, mily forgalom van az I. vagy a X—VI—VII. vagy más kerületben, orvoslást kell keresni és találni, mert mi budai kültelkiek kivétel nélkül, de különösen azok, kik oldalvást az országutról laknak, Kelenföld, svábhegy, Orbánhegy stb., ha csak magunk nem iszunk bort, el nem adnak ugyan hónapok és hónapokig egy csöppet sem, holott a pesti oldalon lévő kültelki kerületek, kivétel nélkül, folyton, nyáron télen, a sok gyárak és folytonos forgalom között vannak. Ezeknek mindegy, akár nyár, akár tél, sőt vannak üzletek ottan, melyeknek télen még jobb forgalmuk van, mint nálunk szerencsétlen budaiaknál, hol semmiféle gyárat épiteni nem szabad, még egy macska sem jár; és örül a szegény korcsmáros, ha kilapátolhatja magát a hóbol, máskülönben el is veszhet bátran, anélkül, hogy valaki észrevenné. Tehát egyik pesti X. kerületnek forgalma nagyobb, mint az egész budaiaké. tehát ezt be kell látni minden igazságos, lelkiismeretes és józan gondolkozásu embernek. Tájékozásul kisértsünk meg egy sétát a Kelenföldre, svábhegyre és onnét a IX—X. vagy más pesti kerületbe, azt hinné az ember, hogy más országba jutott. A tavalyi adókivetési arány volt: az I. kerület fizetett körülbelül 20,000 frtot és a X. kerület kürülbelül 38,000 frtot, hol itt az igazságos elosztás?

A bizalmatlanság gyökeret vert a conzortium ellen és a közóhaj az, hogy a fő- és székváros kezelje ezeket az ügyeket minden consortium nélkül. A biztositék ott van, hisz fizetni fog minden egyes ember anélkül is, ha consortium nem is lesz, mert a városi hatóságot illeti ennek kezelése, nem pedig privát embereket, kik főfelügyelőt, felügyelőt, II-od felügyelőt és más mindenféle állásokat nagy fizetésekkel alakitottak. 4000 frton felül van a költség, mire való ez? Minden egyes korcsmárostól beszednek a kivetett adója után 1%-ot különféle költségekre. Ez mind szükségtelen. Szerény nézetem szerint mi alávetjük magunkat a főváros hatóságának, tegyen velünk a mit jónak vél, mert ha igy megy tovább, évről évre rosszabb lesz, mert annak az egész consortiumnak, a sok gyüléseknek és bizalmiférfi-választásnak nincs értelme, csakis ellenségeskedést, gyülöletet és egymásközti meghasonlásokat idéz elő és szül, (közmondás az, hogy sok beszédnek sok az alja.)

Mért vannak ott kufárkodó szellemek? Mert jól keresztül akarják tanulmányozni, mennyi adó hajtható be, hogy aztán egy alkalommal megragadják az alkalmat és bérbe veszik ők maguk között az egészet és aztán mi leszünk a paripák, akik vért izzadni fognak; ettől félek és alighanem jogosan. A költségkimutatás tájékozásul szolgál, ez az eddigi consortium működése, tekát a kilátás gyönyörü.

Stein Péter.

Felhivás előfizetésre.

„BUDA és VIDÉKE“ czimen nditottuk lapunkat Buda és vidéke érdekeinek védelmére. Programmunk lapunk élén olvasható. Biztosan hisszük azt, hogy a közönség fel fogja ismerni, hogy közlönyünkre szükség van, hiszen nem magunkért, hanem a közczélért léptünk sorompóba.

Kérjük Buda és Vidékének részvételét. Lapunk előfizetési ára:

Egy évre	6 frt.
Félévre	3 frt.
Évnegyedre	1 frt 50 kr.

Előfizetni lehet a kiadóhivatalban Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14-ik szám.

Gyüjtőknek minden 10 példányra egy tisztelet példány jár.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósitásokat péntek reggelig kérünk beküldeni.

Kérjük barátainkat a lap terjesztésére.

Mutatvány-számokkal szivesen szolgál a kiadóhivatal.

Farsang.

Vendéglősök bálja. Az I., II. és III. ker. szállodások és vendéglősök báljukat f. évi január 31-én, kedden a „Fáczán“-vendéglő összes termeiben tartják meg. E bál sikere már bizonyos s hogy fényes lesz arról a rendezőbizottság, — melynek elnöke Bithner Alajos úr — faradhatlan buzgósága biztosit. Számos előkelő budai és vidéki család továbbá a pesti társulat számos tagja s Gundel János elnök ur is részt fog venni. A rendezők a vendégek meglepetéséről is gondoskodnak s igy elárulhatjuk már most, hogy ez alkalommal egy egészen uj induló fog bemutatásra kerülni, mely a bálannya Wagner Alajosné urhölgy ő Nagysága megjelenésekor lesz először a 68. ezred zenekara által előadva, meglepetést képez a hölgyi tánczrend is, melyről azonban csak azt emlitjük, hogy annak a hölgyek igen-igen örülni fognak, mert a vendéglői szakmába vágó csinos piczi — na de nem többet erről. A táncz- és éttermek diszitéséről is gondoskodva van s mondhatni, hogy a rendezők példás buzgósága e bált a budai bálok egyik legdiszesebbjévé fogja varázsolni. Barabás József az I—III. ker. vendéglősök, szállodások, bor- és sörmérők ipartársulatának elnöke.

Mulatság. Mire lapunk az olvasó elé kerül a budai farsangi kronika egy szép lappal gazdagodik. Az első kerületi polgári kör hölgyestélye már a történeté és azt előre is sikerültnek mondhatjuk. Jó kedv, szép hölgyek, jó tánczosnék jó tánczosok fiatal pezsgő kedély, mi kellene egyéb az olyan estélyhez. hol az izléses egyszerüség uralkodik.

A budapesti (budai) tanitóegylet segély-alapja javára 1893. évi február hó 8-án, szerdán a II. ker. medve utcza „Fáczán“ termeiben hangversenyt és tánczmulatságot rendez. Az estélyen való szives közreműködésöket eddig megigértek: Rákosi Viktor ur (fölolvasás) a „Harmonia“-dalkör Héger Lujza urhölgy, továbbá Moser S. Kugler J. és Menner S. urak. — Az estély müsorát annak idején közli a rendezőség. Szörényi Reischl Károlyné elnök. Id. Csepely Sándor, a II. ker., viziváros isk.-szék elnöke. Szörenyi Reischl Károly, a II. ker., ország-úti isk.-szék elnöke. Somlyay József a „Budapesti (budai) Tanitó-egyesület“ elnöke. Bárány Zsigmond, rend. biz. jegyző. Basztl Irma, rend. biz. pénztáros. Hangl József, rend. biz. jegyző. Kimnach Katalin rend. biz. ellenőr. Hajós Mihály, rend. biz. jegyző. Csak személyjegyek adatnak ki. Belépő-jegyek. A jegy ára: 1 frt. Kapható a meghivók aláiróinál; a főv. jobbparti elemi iskolák igazgatóinál és az egyesület pénztárosánál: Jurmann János igazgató urnál (II. ker., Toldy Ferencz-utczai el. iskola). Az esti pénztárnál a jegy ára: 1 frt 50 kr. — Felülfizetéseket a humánus ügy érdekében köszönettel fogadnak. A hangverseny kezdete este 8 órakor.

Álarczos-bál. Az I. kerületi polgári kör február 14-én zártkörü álarczos bált rendez. A rendezőség élén Szöllősy Istvánnal és Gulden Árminnal a legnagyobb erélylyel törekedik azon, hogy az álarczos-bál a mult évihez hasonlóan a közönséget kellemetes élvezetekben részesitse. Még egyelőre a programmot nem áruljuk el, de ugy vagyunk értesülve, hogy a rendezőség ki fog tenni magáért.

Az első budai polgári betegsegélyző- és temetkezési egylet, az 1893-ik évi február hó 14-én a „Fáczán“ vendéglő termeiben (II. ker., medve-utcza 6 sz. a.) a 23. sz. Baden-Baden őrgróf nevét viselő gyalogezred zenekara közremüködése mellett az egyleti alap javára nagy bohócz-estélyt rendez. Kezdete 8 órakor. A jegyek ára: Személy-jegy előre váltva 80 kr, este apánztárnál 1 frt Család-jegy (1 ur és 2 hölgy részére) 2 frt. — Karzati-jegy 50 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

Fodrászok bálja. A „budapesti fodrászsegédek önképző köre„ által f. évi január hó 22-ikén a budai „Corso“ szálloda nagytermében megtartott estély igen jól sikerült. Remélhető, hogy szép tiszta jövedelem fog maradni, a szépen feldiszitett termek zsufolásig megteltek. A négyeseket mintegy 60 pár tánczolta. A jelenlevők közül a következőket sikerült laptudósitónknak feljegyezni. Ott voltak: leányok: Almádi Juliska, Antal Jozefin és Róza, Babula Teréz, Benko Julia, Bren Ida, Czirok Erzsi, Dvorzsacsek Katalin, Euglich Ilona, Filo Etelka, Freicharg Aranka és Mariska, Gemzer Aranka, Gotwald Róza és Teréz, Grósz Vilma, Györfi Julia és Mariska, Gyuna Etelka, Hajdu Anna, Naura és Mária, Hermann Hermin, Hoch Anna, Holczer Emma és Irma, Ivanics Róza, Járfi Mária, Joszt Mária, Kock Luiza, Kökényesi Mariska, Lai Etel és Róza, Lang Antonia, Majer Katalin és Margit, Matola Gizella és Ilona, Német Czäczilia és Irma, Nyári Mariska, Peleskei Róza, Rotter Johanna és Julia, Salay Betti, Schäfer Jozefin, Schneider Antonia, Schwarz Mariska, Sémi Róaz, Trexler Mari, Ujvári Valéria Vagner Eléonora, Róza és Vilma, Vagner Francziska, Veisz Ida stb. — Asszonyok: Czirok Lajosné, Ivanics Györgyné, Mayer Henrikné, Majer Józsefné, Mihelics Józsefné, Németh Jánosné, Szalay Györgyné, Ujvári Ignáczné, Veisz Ignáczné stb.

Ünnepély. A „Harmonia“ daloskör február 1-én fennállásának 3-ik évfordulójai alkalmából a „politikus szatócs“-nál kedélyes dálestélyt rendez. Kezdete este 8 órakor. — Lesz ének, hegedü-solo és lesz Eduárd és Kunigunda, nagy tragicus gyászos opera 1 felvonásban, és végre Dekk és Zekk hires zenebohóczok fellépte, szóval mint minden alkalommal, sok vigság, jó kedv. Dicséretre nem szorulnak.

Különfélék.

Felhivás. Az I. ker. Mozdony-utczában lsvő siketnéma intézet igazgatója szerkesztésében megjelenő „Kalauz“ (folyóirat a siketnémák oktatása és nevelése terén) a következő felhivást teszi közzé, mit mi is ajánlunk lapunk olvasói figyelmébe. Felhivás: A Budapesten lakó siketnémák Cházár András iránt az által óhajtják hálájukat kimutatni, hogy szobrot emelnek neki. A szoborbizottság már meg is alakult s az alábbi felhivást tette közzé: Kedves sorstársaink! Emeljünk szobrot legnagyobb jóltevőnknek! Adjuk jelét hálánknak ne csak szavakban, hanem tettekben is! Cházár András volt az, a ki a magyarországi siketnémák iskoláztatását legelőször hangoztatta, ő volt az, a kinek mindnyájan köszönhetjük, hogy tanitva lettünk. Mik volnánk tanitás nélkül? Nézzétek meg azokat a szerencsétlen gyámoltalanokat, a kik sohasem voltak intézetben. Látjátok arczukról, gyermekes jeleikről, hogy tudatlanságuk

miatt alig tekinthetők eszes embereknek. S vizsgáljátok meg magatokat. Nemde örömmel tölt el benneteket az, hogy hasonlók vagytok a többi emberekhez, hogy ti is számot tesztek a társadalomban, hogy müvelhettek s embertársaitoknak nem szánalmát, hanem becsülését nyerhetitek meg. Lássátok ezen örömet Cházár Andrásnak köszönhetitek, annak, a ki nem a váczi intézetet, hanem a magyarországi siketnémák tanitását kezdeményezte. Tömörüljetek ti is ne tekintsétek azt, hogy hol tanultatok, mindnyájan egyformán tartoztok hálával és elismeréssel neki s rójátok le hálátokat. Emeljünk szobrot legnagyobb jóltevőnknek! Adjuk jelét hálánknak ne csak szavakban. hanem tettekben is! A szobor javára szánt adományokat a szobor-bizottság pénztárosához (Homolka György urhoz, Budapest, II., Toldy-Ferenczutcza 45. sz.) kérjük küldeni. Sorstársi üdvözlettel Budapest. A szobor-bizottság nevében: Reck Vilmos, Hajnal Albert, Oros Kálmán, Homolka György pénztárnok, Breuer Ármánd, Bloch Mór. Felesleges talán olvasóinknak mondani, hogy a siketnémák eme szép szándékuk kivitelénél nem pusztán saját erejükre kivánnak támaszkodni. Olyan kevesen vannak még azok, a kik a felhivást megérteni képesek — tehát a tanitott siketnémák — hogy vérmes reményünek kellenék annak lennie, a ki e kevés adományozó filléreiből akarná a szobrot, bármily szerényet is, létesiteni. E felhivásuk a nagy közönséghez is van intézve.

Pártvacsora. Az I., II. és III. kerület iparosai és kereskedői kedélyes pártvacsorát rendeztek folyó hó 27-én Bittner Alajos vendéglőjében. A budai iparosok és kereskedők élükön a végrehajtó-bizottság kitünő elnökével, Szávoszt Alfonzzal s kitartó fáradhatlan pártvezérökkel, Del Medico Agosttal lelkesen sorakoznak a zászló alá és e lelkesedéssel biztositják győzelmünket, mely Buda ipara és kereskedelme érdekében kivánatos. Minden egyes tag ernyedetlenül vesz részt a munkában és csak tisztelettel emlékezhetünk meg arról a szellemről, mely közöttük uralkodik. A mai pártvacsora tanubizonyságot tett a budai kereskedők és iparosok müveltségéről is, olyan pohárköszöntőket hallottunk, melyek mint országgyülési beszédek is számot tennének. Ki kell emelnünk a nemes ügytől áthatott komolyságot és a törhetetlen egyetértést is. A pesti oldalról is sokan jelentek meg, többek között Ráth Károly, az ipar és kereskedelmi kamara alelnöke, kit nagy ovácziával fogadtak. Lelkesedést szült dr. babarczi Schwartzer Ottónak, a Buda és Vidéke kiadótulajdonosának megjelenése is. Pohárköszöntőket mondottak: Szávoszt Alfonz, Ráth Károly, Del-Medicó Ágost, Babarczi Schwartzer Ottó, Kugler József, Saxlehner Árpád, Beck Lipót, Reitz fodrász és Erdélyi Gyula, a „Buda és Vidéke“ szerkesztője. A végrehajtóbizottság helyisége a II-ik kerületi polgári kör. A legközelebbi pártvacsora február elsején Ó-Budán lesz.

Az **„Országos dijnok segélyegylet“** f. évi január hó 31-én délután 4 órakor saját helyiségébea (II. Ilona-utcza 42. sz. a,) tartja meg rendes évi közgyülését, melyre az érdekelteket ezuton is meghivja.

Jubileum. Az első budapesti polgári betegsegélyző egyesület, melynek elnöke Bauer János, február hóban ünnepli fennállásának tizedik évfordulóját.

Nemzeti asztaltársaság. A tabáni polgárok ilyen czimen alakitottak Roth Lajos kezdeményezésére egy asztaltársaságot, melynek székhelye Nosek Ignácz vendéglőjében van. A társaság minden héten más vendéglőben tartja összejövetelét és czélja az hogy propagandát csináljon egy nemzeti pártkörnek a Tabánban . . .

A jégpályáról. Az „I. kerületi polgári kör“ jégpályája, mely kies fekvésénél fogva a budapesti jégpályák elseje közé számitható, — ritka meglepetésnek volt szinhelye, ugyanis gróf Zichy Aladár több főúr kiséretében megjelent és a fő- és székvárosban állomásozo „Rodich“-ezred zenekarát saját költségén a jégpályára rendelte s ott a multban lefolyt pesti jégünnepélyhez hasonló kedélyes — s tekintettel a jég keménységére és kitünő jóságára — igen sikerült mulatságot rendezett. A jégpályát állandóan nagy és diszes közönség látogatja.

A budapesti (budai) kereskedelmi társulat közgyülése. A budapesti (budai) kereskedelmi társulat f. hó 27-én d. u. 4 órakor tartotta közgyülését az egyesült fővárosi takarékpénztár helyiségében. Freiberger Pál társulati elnök a gyülést megnyitotta a jegyzőkönyv hitelesitésére felkérte Spuller József, Reindl József, Spuller Istvan és Toldy Lajos tagokat. Ezután Kollár Lajos jogtanácsos olvasta föl évi jelentését, mit örvendetesen vettek tudomásul, ugyszintén a zárszámadó-bizottság jelentését. A vagyon 800 frttal szaporodott. Mauks János pénztárnoknak köszönetet szavaztak és a költségvetést a jövá évre 1560 frt bevétellel és 1090 frt kiadással állapitották meg. Ezután Telegdy Károly, Haselberger Imre, Willinger Ferencz, Spatz Ármin, Bauer Miksa tagokból alakult szavazatszedő bizottság közbejöttével megejtették a választást, melynek idejére Freyberger Alajos a gyülést felfüggesztette s annak vezetését egyelőre Ott Lajosra ruházta. Telegdy Lajos hirdette ki a választás eredményét, mely a következő: Elnök: Freyberger Pál, alelnök: Ott Lajos, pénztáros: Mauks János, választmányi tagok: Brunner Alajos, Haselberger Imre, Beck Adolf, Netzasek Károly, Reind József, Frey Alajos, Willinger Ferencz, Steiner Mór, Friedrich Károly, Telegdy Károly, Weninger Mihály, Wolf Márton. Számvizsgálók: Hauer J., Bernát Kálmán, Dely Zsigmond. Békéltető bizottság, rendes tag: Arnold R., Heincz J.; póttag: Hegedüs L., Pély K. Erre Freyberger Alajos elnök éljenzés közben az elnöki széket ujra elfoglalta és szép beszédben köszönte meg a benne helyezett bizalmat elnöktársa és a választmány nevében. Hangsulyozta különösen azt, hogy csekély személyét már 25 év óta kitüntete a társulat ezen állásával, igéri ugy mint eddig a főváros jobbparti kereskedelem tökéletes magyar szellemben fejleszteni és mindenben csekély tehetsége szerint kartársainak és a társulat érdekeit előmozditani, a mit a közgyülés Willinger Ferencz inditványára mély köszönet kifejezése mellett jegyzőkönyvileg örvendetesen tudomásul is vesz. A közgyülés most már a küszöbön levő kamarai választások ügyére áttért és Freyberger Pál elnök előadja az ez ügyben a választmány megbizása folytán a főváros balparti tiz kereskedő-társulat szövetsége iránti ügyre vonatkozó egyesülést. Ő nem kiván a maga részéről a kamarába bejutni, de a társulat részéről kijelölő bizottságot inditványoz, mely megalakult s a következőket ajánlotta: Rendes tagnak: Goldberger Samut a III-ik Ott Lajost a II-ik, póttagul Willinger Ferenczet az első kerülethől. Végül a közgyülés Kollár Lajos jogtanácsosnak buzgó müködéseért köszönetet szavazott

Galdoni Janos nyugalmazott császári és királyi százados meghalt. A megboldogult részt vett az 1859-iki hadjáraton kivül még két hadjáratban Tulajdonosa volt az estei sasrendnek. a katonai érdemkeresztnek. Budán jól ismerték, a házi ezredben szolgált. Nagy részvét mellett temették el f. hó 29-én az ó-budai temetőbe.

Házasság. Örömmel tudósitjuk f. évi január hó 15-én történt egybekelésünkről. Kelt Búdapesten, 1893. évi január hóban Dr. Krisz haber Adolf és neje szül. Herzer Juliska. Lakás: Budapesten II. fő-utcza 6. szám.

Méltányos kérés. A községi szeretetház férfi nevelője Szabó Dezső és Pál Albert irnok tanitó kérelmet intéztek a tanácshoz törzs fizetésöknek a nyilvános iskolai tanitókkal egy rangban való megállapitása végett, a lakás és ellátás kedvezményének továbbra való fentartása mellett. A kérvényben hangsulyozva van az is, hogy a tanszemélyzet mellett csak egy munkavezető van alkalmazva a szeretetházban. A nyilvános iskolákhoz való áttételüket 3 évi itt szolgálat után lehetővé tenni kérik.

Eljegyzés. Tunyogi Szücs Endre bank hivatalnok közéletünk ismert tevékeny tagja a napokban jegyezte el ó-gyalai Szabó Irmát.

Közgyülés. Az „Első budai betegsegélyző- és temetkezési-egylet“ 1893. január hó 29-én tartja 31-ik rendes közgyülését, mely alkalomra a tisztviselői karnak, a választmánynak és felügyelő bizottságnak ujonnan való megválasztása van kitüzve.

A II. ker. Polgári Kör által még a mult évadban rendszeresitett és a magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által 100 frtnyi államsegélyben is részesült heti (vasárnapi) felolvasások részint a felolvasó személye, részint a tárgy érdekessége folytán székesfővárosunk II. kerületében számottevő faktort kezdenek képezni és az irodalom s müvészet iránt kiváló érzéket tanusitó hölgyvilág mind számosabb látogatója lesz az estélyeknek. Igy f. hó 22-én, vasárnap, a mely napon a felolvasó asztalt Hangl József, körjegyző és fővárosi tanitó foglalta el, ugyancsak szép számu hölgyközönség hallgatta számos jelenlevő körtaggal és férfivendéggel együtt felolvasónak „Néhány szó a népnevelés köréből“ czimü értekezését és a számos, a jelenkorból vett epizódokkal füszerezett paedagógiai felolvasás kivált a gyermeknevelésre vonatkozó praktikus utmutatásai folytán valamennyi jelenlevőt kielégitett. Felolvasót sikerült munkájáért számosan üdvözölték A legközelebbi felolvasás, vasárnap, f. hó 29-én, este 6 órakor a kör helyiségeiben (II. Bombatér 3. sz. I. em.) lesz, mely alkalommal Dr. Pápay Károly, ismert nyelvtudós és utazó „Szibériai nyelvrokonaink“ czimen tart igen érdekesnek igérkező felolvasást, melyre t. olvasóink figyelmét e helyen is felhivjuk.

A tabáni első magyar asztaltársasag f. évi január hó 23-án a társaság társaság helyiségében, Adamasky József vendéglőjében (I., budaörs-ut 2. szám) alakuló gyülését megtartotta, elnöknek: Battay János, alelnöknek: Ternyei Farkas, pénztárnoknak: Bacsányi József és jegyzőnek; Kopper Károly választattak meg. A társaság czélja: szegény iskolás gyermekek felruházása.

A Ganzgyári dalkör. Ma vasárnap jannár 29-én tartja közgyülését a Ganzgyári dalkör. Ez nemcsak közgyülés de emléknap is, a mennyiben a szép sikereket elért dalkör fennállásának tizedik évét fejezte be. Az egylet eredményeit saját erején kivül az igazgatóság folytonos támogatásának köszönheti. A dalkör az elmult évben sok izben jelent meg a nyilvánosság előtt és elismerésben részesült. Résztvett az egyesület az országos dalünnepélyen is és előadása mindig nagy tetszést aratott. A dalkör elnökét Hochholzer Károly mérnököt, kinek az egylet felvirágoztatás körül nagy érdeme van, beválasztották az országos daláregyesület igazgatóságába. Az egyesület 10 éves fennállását 1883. év márczius havában nagy diszhangversenynyel ünnepli meg és megemlékezik a gyár igazgatóságáról is, mert felvirágozását az igazgatóság jóakaratának köszönheti. A magunk részéről üdvözöljük a dalkört és annak elnökét kivánva, hogy jeligéjök szerint a dal továbbra is lelkesitse őket.

Összejövetel. A I—III. kerületi vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársnlat tagjai febrúár 1-én d. u. 4 órakor Bittner Alajos éttermében jönnek össze I. ker. Krisztina-tér 7-ik szám,

A Barátság asztaltársaságnak, melynek alakulásáról mult számunkban megemlékeztünk alapitó tagjai lettek: Szőke Viktor, Ott Károly, Fricz József, Valicsek István, Fehér János, Czehmeiszter János.

A budapesti katonai hadastyán egyletek I. budapesti női betegsegélyző egylete, kiadta 1892-ik évi jelentését, melyből kitünik, hogy az egyletnek 363 tagja van. A zászlónanya Neuwerth Ilona urnő az elmult évben is lelkesen foglalkozott az egyesület ügyeivel. Az egylet 876 frt 55 krajczárt forditott betegsegélyezésekre.

A budapesti (budai) kereskedelmi társulat az 1893-ik évi január hó 29-én, délutáni 3 órakor az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár Budai osztályában (II. kerület Lánczhidfő) a segédek évi rendes közgyülését tartja. Tárgy: A kereskedelmi társulat alapszabályainak 30. §. értelmében a békéltető bizottságba: két rendes és két póttag megválasztása.

Esküvő. Grösstenberger István tabáni kereskedő január hó 29-én esküszik Radestaual János leányával Gizellával a várbeli evangelikus templomban d. u. 4 órakor. Esküvő után az örömszülőknél estebéd lesz Ujlakon.

Közgyülés. Az osztr.-magy. monarchia I. általános tisztviselő egyletének budapesti (budai) takarék- és előlegző társulata — korlátolt felelősségü szövetkezet — f. évi február hó 12-én délelőtt 10 órakor a budapesti II. kerületi állami főreáltanoda épületében tartja rendes közgyülését. Napirend: 1. Az igazgatóságnak az 1892. évi üzleteredményről szóló jelentése a mérleggel és a felügyelő bizottság jelentésével együtt; 2. határozat az alapszabályok uj kiadása 20. §. d) e) f) g) h) pontjai alatt felsorolt ügyekre nézve; 3. az 1893. évi osztalék megállapitása; 4. az igazgatóság és a felügyelő bizottság kiegészitésére szükséges választás; 5. jelentés az osztrák-magyar monarchia I. általános tisztviselő egyletének általános müködéséről.

A Budapest II. ker. Népkönyvtár-Egyesület-nek a márczius 4-én tartandó hangversenynyel egybekötött tánczmulatságának rendező-bizottsága már megalakult. Lady patronessenek Rupp Zsigmondné urhölgyet sikerült a rendezőségnek megnyerni. A bizottság elnöke Csepely Sándor viziv. iskolaszéki elnök, alelnökei Frommann István és Tewrewk Árpád, pénztáros, Kossutány Ilona, ellenőr Czeiner Irén, jegyző Jurmann Győző, háznagy Ludvik Elemér. Az estély a budai mulatságok egyik legszebbjének igérkezik, s csak kivánatos, hogy oly anyagi siker is jutalmazza a rendezőség buzgóságát, minőt a nemes hivatásu, kulturális intézmény megérdemel.

*

Vinczán János, alkalmazott a királyi udvarnál hosszas szenvedés után 67 éves korában meghalt. Folyó hó 28-án temették el a németvölgyi temetőben.

AZON NÖK VAGY LEÁNYOK, kik a keztyüvarrást elsajátitani, s ezzel maguknak egy könnyü kereset forrást szerezi óhajtanak, vagy a keztyüvarrásban már jártasak, de munkát nyerni kivánnak, forduljanak az ó-budai keztyűvarró tanműhelyhez III. ker., Ujlaki polgári leányiskola. Jelentkezési idő naponkint délután 4 és 7 óra között.

Budai piacz.

Takács István vásárfelügyelőtől.

Mikor e lap, tulajdonosa és czime változtatásával, első alkalommal kezembe került, kiolvastam belőle azt, hogy programmjával Buda és vidéke emelésén nemcsak szóval, de tettel is iparkodik majd segiteni; azaz, a közczélok előmozditását minden mellékgondolat nélkül tüzte ki feladatául. Ez alkalommal fogamzott meg bennem is az a terv, hogy e lapban a közczélok előmozditására szerény tehetségemmel én is hozzájárulok.

E lapban a budai piaczokra hozott keresettebb árukat s azok piaczi árait ohajtom hetenkint közölni,

Köztudomásu dolog, hogy piaczainkon néha a felhozatal oly sok, hogy a hozott árukat a termelőnek alig lehet értékesiteni, mig más alkalommal meg oly csekély, hogy a fogyasztó közönség, ha még oly drágán akar is valamit beszerezni, azt nem teheti, mert nem találja, mit megvenni akar.

Kellene tehát lenni egy biztos organumnak, mi ugy a termelőt, mint a fogyasztót az élelmezés dolgában tájékoztatná, azt én a „Buda és Vidéke“ lapban vélem feltalálni, azért is határoztam el magam arra, hogy a piaczi árakat e lapban hetenkint közöljem.

Tervemmel — illetve munkámmal — kettős czélt ohajtanék elérni; a termelőt figyelmeztetni arra, hogy nz év mely szakába milyen áruczikk keresettebb, a fogyasztó közönségnek pedig, hogy a vidéket minél jobban ide édesgessem, miáltal a már-már elviselhetlenné vált drága élelmezést olcsóbbá tegyem, vagyis a kinálat és kereslet közt néha-néha mutatkozó nagy ellentéteket, kiegyenliteni segitsem.

Czélom a termelőt serkenteni, hogy könnyen s jól értékesitbető termékét intenzivebben produkálja s a közvetitőknek könnyelmüen átengedett perczenteket majd maga rakja zsebre, mi majd ugy neki, mint a fogyasztó közönségnek is előnyére válik.

Csak nehány itt felhozottakra akarom ez alkalommal vidéki termelőinket figyelmeztetni: tudják-e, hogy itt a fővárosban most egy tojás 6—8 kr,, tudják-e, hogy egy alig 10—15 dekagram zöldség 5—6 kr., a minek az ára az őszszel kilogrammonként 2—3 kr. volt? A ki tehát az őszszel részint hely hiánya miatt, részint szegénységből nem tudott magának a télre zöldséget beszerezni, az most 3 kr. helyett 50—60 krt kénytelen fizetni, de jó volna tehát sok tojást és zöldséget most a piaczra hozni. Azt sem tudja sok tehéntartó vidéki, hogy ez alkalommal tehenének kis borját, mit fölnevelni nem akar, kilogrammonként 40—46 krért tudná itt értékesiteni, ugy-e, ha ezt tudná, nem kellene a faluzó borjukereskedőnek se pénzért, se ingyen azt elvesztegetni, hanem maga behozhatja eladás végett, a miért, ha a borjucska jó is, 15—30 frtot is kapna az ide való mészárosoktól,

Liba, csirke s mindazok, mit a vidéki gazdasszonyok gondossága s szorgalma által jó hirnevet s családjának a kérges tenyerü fáradt férfi mellett egy kis mellékjövedelmet is biztosit, az itt mind-mind igen jó vevőkre talál, de tudni kell ám, hogy mikor lehet azt behozni, mert nem jó lenne, ha a vámnál a fogyasztási adót megfizetik a behozottért, meg értékesiteni nem lehet, azért tehát, ha e lapokban az árak közölve lesznek, akkor ugy az eladónak, mind a vevőnek módjában lesz akkor adni vagy venni, mikor reá nézve azt legalkalmasabbnak találja.

A legutóbbi hetivásári árak a következők:

Bombatéri piacz, f. hó 25-ről: Tojás, egy drb 5—8 kr.; csirke, párja —.90—1.40 kr.; tyuk 1.20—1.50 kr,; kappan 1.60—2.40 kr.; lud 5.80—6.— frt; pulyka 4.80—5.— frt; nyul 1.——1.30 kr.; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.05 kr., turó 20—25 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 7—12 kr.; petrezselyem, 1 csom. 10—15 kr.; zeller és egyéb 4—6 kr.; karaláb 4—6 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 6—7 kr.; foghagyma 22—24 kr.; vörös répa 5—6 kr.; torma (1 drb) édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 2—4 kr.

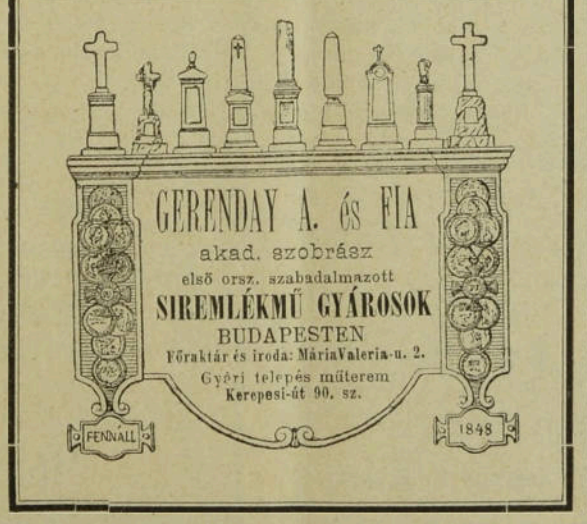
Várbeli piacz, f. hó 28-ról: Tojás, egy drb 6—7 kr.; csirke, párja 1.00—1.40 kr.; tyuk 1.20—1.80 kr.; kappan 2.00—2.20 kr.; lud 0.00—0.— frt; pulyka 5.80—6.— frt; nyul 1,20—1.60 kr.; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.20 kr., turó 22—26 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 5—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 12—15 kr.; zeller és egyéb 2—5 kr.; karaláb 2—4 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.: foghagyma 24—26 kr.; vörös répa 3—4 kr.; torma (1 drb) édes 10—18 kr.; 1 drb erős torma 1—3 kr.

Borju hozatott mintegy 90—100 drb, darabonkint eladatott 13 frttól 35 frtig élő sulyban 40—45 kr. kilogrammonként, pecsenyemalacz volt 150—200 drb darabonként 1 frt 80 3 frtig kelt drbként, élő 44—46 kr. klgrként.

A szerkesztő üzenetei.

Téli éj a budai hegyekben. A leirás igen szép, látszik, hogy a szerző képes a megfigyelésre. A munka befejezetlen és nincsen benne olyan tartalom mely a közlésre jogositana. Küldjön aktuálisabb közleményeket.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Grolig József

KÖNYVKÖTÉSZETE

Budapest, II., Pala-utcza 1. szám.

Ajánlja jól berendezett **műhelyét** minden e szakmába vágó munkák elkészitésére a **füzéstől** kezdve a legfinomabb **diszkötésekig**, különösen **kézi könyvtárak** számára igen elegáns **vászon vagy félbőr-kötéseket** franczia, antique, vagy a mai **modern** izlés szerint.

Kegyes figyelembevétel végett ajánlja

LATZKOVITS A.

cs. és kir. szabadalm. fehérnemü-gyáros

József főherczeg ő cs. és k. Fensége és Sándor szerb király ő Felsége udv. szállitója

Budapest, IV., Váczi-utcza 22.

fehérnemü- és férfi-divat-czikkekben

KÜLÖNLEGES UJDONSÁGAIT,

u. m.: kitünő szabásu **ingek**, **lábravalók**, franczia és angol **nyakkendők**, **kesztyük**, **zsebkendők**, **gallérok**, **kézelők**, **harisnyák**, **utazóingek**, **sapkák és takarók**, **esőernyők**, **kézelőgombok** stb., valamint dusan felszerelt raktárát finom pamut, gyapju és selyem **alsó tricot ruházatban**, igen jutányos árakon.

Tábory Ferencz

köruti sörcsarnoka

A NÉPSZINHÁZHOZ

Kerepesi-út, a népszinházzal szemben.

Legjobb magyar konyha, kitünő sörök és borok házhoz is szállitva.

HETI ÉTLAP:

Hétfő: Nyárson sült.
Kedd: Foghagymás-sült és székely-gulyás.
Szerda: Szegedi csirke csipetkével, téli idényben Császárhus gombócz- és káposztával,
Csütörtök: Serpenyő rostélyos.
Péntek: Szegedi halászlé és turós-csusza.
Szombat: Angol Rostboef sós burgonyával.
Vasárnap: Pörkölt csirke burgonyával.

Naponkint **Farkas Pista zenekara** mulattatja a nagyérdemü közönséget.

Apró hirdetések.

Apró hirdetés rovatunkat ajánljuk a budai kiskereskedők és iparosok figyelmébe. Egy szót 2 krért hirdetünk, kövérebb betükért négy krajczár fizetendő. A czim közlése esetén 30 kr bélyegdij is jár, a rendes áron kivül.

BÉRLŐ KERESTETIK: szép kilátásu helyen levő berendezett kávéház és vendéglőhöz, Nagy udvar, tekepálya. Élénk közlekedés, az összes jogokkal. Hol? A kiadóhivatal mondja meg.

FRANCZIA LECZKÉK, a legkitünőbb és gyorsan felfogható rendszer szerint. — Felvilágositást levélben lehet kérni »Franczia« czim alatt a kiadóhivatalban. Levélhez bélyeg melléklendő. Forditások minden nyelvből és minden nyelvre.

Lapunk részére eláru sitókat keresünk az I. II. III. kerületben. Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban I. ker. Krisztina-utcza 14. sz.

MINDENMEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravuló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Kitünő ennivaló alma és szőlő lövessző kapható. Beregszász Szarka Tivadarnál.

Gürsch Ferencz

VENDÉGLŐJE

a „Politikus Greislerhez"

I. ker., Koronaőr-utcza 6. sz.

TÉLI és NYÁRI HELYISÉGEK.

Ajánlja

saját termésü borait

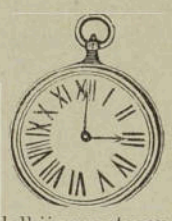
és

kitünő konyháját.

Ajánlkozik **lakodalmak, kézfogók, társas vacsorák** stb. stb. kiszolgálására.

Saison-étkek minden időben.

Értesités.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek és az uraságoknak, a váénak és a környéknek tudtára adni, hogy **Tárnok-utcza 10. sz.**, az első emeleten, az órásművészetnek műtermet nyitottam. Franczia-, Németországban, valamint Svájczban való sokévi tartózkodásom biztositja a megrendelőket, hogy minden munkát lelkiismeretesen, pontosan és a nagyérdemü közönség megelégedésére végezek.

Baumgärtner Károly

ÓRÁS

Tárnok-utcza 10. sz. I. em.

FARSANG 1893.

1 Elegans Atlasz-Claqu.
1 finom báli ing
1 » » kesztyü
1 » » csokor

frl 11

Budapest, II., fő-utcza 7. sz.

Mechlovits Béla

kala,- és férfi-divatáruk-raktárában.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. pápság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel

GLÜCK FRIGYES,

szállodatulajdonos.

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-üzlete

BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogpor stb. eladása.

Regale bérlőknek

rum, szilvorium, törköly és mindennemü likörök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszencziáit és aether olajait

WATTERICH ARNOLD

BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza 1. szám,

Kezelési könyvek ingyen.

Vizahólyag, borzamat, deritőpor, savtalanitópor stb szerek. a borderitéshez.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

! Divatlapok !

Január 1-ével kezdődő uj évnegyedtől előfizethetők

Magyar Bazár, ¼ évre . .	2 frt — kr.,	vidékre	2 frt 30 kr.
Divat Salon. ¼ évre . . .	1 „ 50 „	„	1 „ 80 „
Bazár, (berlini) ¼ évre . .	1 „ 50 „	„	1 „ 80 „
Frauenzeitung. nagy kiadás ¼ évre	2 „ 60 „	„	2 „ 90 „
Frauenzeitung (kis kiadás) ¼ évre	1 „ 50 „	„	1 „ 80 „
Wiener Mode. ¼ évre . .	1 „ 50 „	„	1 „ 50 „
Elegante Mode. ¼ Mode .	1 „ — „	„	1 „ 30 „
Modenwelt (berlini) ¼ évre	— „ 75 „	„	— „ 90 „

valamint minden egyéb **divat-. szak- és szépirodalmi lapok és folyóiratok.**

Rendelések iskola-, tan-. szak- és szépirodalmi könyvekre a legpontosabban elintéztetnek.

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

HEINCZ JÁNOS

BUDAPEST,

II. ker. Fő-utcza 38. szám.

Férfi-ruhák mérték szerint készittetnek.

Nagy választék női és gyermek-felöltőkben.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát (saját gyártmányú) úri- és női fehérnemüekben **gallérok, kézelők, nyakkendők, kesztyük, zsebkendők, harisnyák, nap- és esernyőkben** valamint minden e szakmába vágó czikkekben, a legjutányosabb árak mellett.

Mindennemü báli kellékek.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 5. sz. Vasárnap, februárius 4.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak:** Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A kisebb tisztviselő számokban.

Irta: **Féry Narcisz.**

Az általános mozgalom, mely a tisztviselők valamennyi köréből az utolsó időben oly acute megindult, eleven színekben festette a régóta lappangó számtalan bajokat és tarthatatlan állapotokat, sürgősen követelve orvoslást az arra többé vagy kevésbé hivatott tényezőktől. Hivatkozás történt azon szerepre, melyet a tisztviselőtől követelni lehet és kell is az állam, a társadalom oly sokoldalu életében és ki lett mondva annyiszor is, hogy a mostani viszonyok között a tisztviselő arra nem képes.

Ez mind szép és igaz, de folyton csak általánosságban oda állitva, hogy ugy nem élhetünk meg, ugy az állásunknál összekötött hivatásunk és kötelességünknek eleget nem tehetünk, melyet pedig ugy a társadalom, mint a kormány minden adott alkalommal nem csak elismerni, hanem követelni és igénybe venni is igen kész volt és jövőben is lesz, — ilyen általánosan tartott nehezteléseknek nem gyakorolhatnak döntő befolyást ilyen korszak embereire, melyben csak a concrét számadatok beszélnek, melyben az ember tekintélye, bölcsessége, becsületessége és lelkiismeret mértéke mérvadó kifejezést csupán a statisztika számeredményében talál kifejezést.

Számok beszéljenek, mert közvetlenül hatnak, ellenőrizhetők, cáfolhatók vagy jóváhagyhatók. — Saját tapasztalataim és mások megfigyelése alapján elmondok egy kis statisztikát, egy ugynevezett kisebb hivatalnok háztartásáról. Alapul veszek egy családot, melynek örömében két gyermek osztozkodik, — nem lényeges, vajjon iskolába járnak-e még, vagy a leányok már báloznak és az urfiak a járdataposás igen jövedelmező mesterségét üzik. Baj minden esetben, mert ha kicsinyek a gyermekek, még igen csekély a fizetés; ha nagyobb lett a fizetés, megnőttek bizony a gyerekek is igényeikkel együtt és nem éppen szigoru számtani progressióban. Ilyen családhoz jogosan csatolhatok egy „olcsó“ cselédet is. — Nem érintem statisztikámban azon tisztviselők háztartását, kiknek a „nagyságos“ és méltóságos czimmel a megfelelő nagyobb járandóság lett osztályrészeül; nem ismerem jogos igényeit, sem azon összeg magasságát, melylyel a különböző állami és magán méhkasok gyümölcsöző letéteinek szaporitásához járulnak; érdekes statisztikát készithetne e tekintetben legalább a póstatakarékpénztár.

De szóljunk a tárgyhoz. Fenti öt személy élelmezésére fordittatik:

hús, naponta 75 deka (54 kr.) egy évre	frt	197.10 kr
tej, naponta 1·5 liter, egy évre	„	55.70 „
liszt és lisztfélék, havonta 4 frt egy évre	„	48.— „
kenyér és más sütemény, naponta 29 kr., egy évre	„	73.— „
itt megjegyzem, hogy mindegy, akár az ember házikenyeret készittet, vagy a sütőtől vesz, mert első esetben az érték 20 %-át sütőpénz gyanánt fizeti;		
kávé, czukor és mindennemü bolti czikkek, havonta 5 frt, egy évre	„	180.— „
zöldség, főzelék stb. naponta 10 kr., egy évre	„	36.50 „
mindenféle zsiradék, havonta 3 frt egy évre	„	36.— „
tojás és más piaczi czikkek, hetenkint 40 kr., egy évre	„	20.80 „
mosás, szappan és hozzávaló, egy évre	„	24.— „
világitás: kőolaj és gyertya, egy évre	„	29.20 „
fütés és tüzelés: szén, egy évre	„	50.— „
„ „ „ fa „ „ „	„	35.— „
4 személynek czipő „ „ „	„	64.— „
„ „ ruházat „ „ „	„	100.— „
„ „ fehérnemü, kalapok kesztyük stb. egy évre	„	50.— „
a cseléd bére, egy évre	„	72.— „
Étel, fütés, világitás, ruházat összege	frt	1081.30 kr.

Ha lakpénzről hallgatok, azért teszem, mert sem tisztelt collégáimat nem akarom boszantani, sem pedig a még tiszteltebb háztulajdonos urakat ellenem és a tisztelt szerkesztő ur ellen felbőszíteni. Tessék most fenntí kiadást viszonyozni egy háromtagu családhoz, de egy többtaguhoz is, mert vannak „kisebb“ hivatalnokok, kik előtt a „kétgyermekrendszer“ ismeretlen és kik hazafias buzgóságukban a nemzeti statisztika érdekében működnek „utolsó leheletig“; kivánatos volna bekivánni egy nőtlen ember efajta statisztikáját, vajjon csak a negyed részét tenné-e ki a fenntí összegnek?! Tessék véleményt adni, vajjon az élelmi czikkek fogyasztása buja életmódra enged következtetni, vagy a ruhaszámla pazar fényüzést mutat? — De tessék figyelembe venni azt is, hogy hány ezer tisztviselőnek a fennt kimutatott 1100 frt nem áll rendelkezésre, azt ki sem adhatja, pedig a fenntí számitás csak egy schema akar lenni egy adóságtól ment, igen szerény igényü hivatalnok háztartása részére, melyen alól a megélhetésnek, a rendnek lehetősége sem állhat fenn.

A ki számokat tud olvasni, fenntiekből azt is kifogja olvasni, a mi nincs bennök. Mit szól például az orvos azon táplálkozáshoz? Az adószedő nem találja bent az adót, az iskola a tandijat, a templom, a koldus az ő krajczárjait; a mama nem vehet egy tyukot vagy kacsát sem; vadhús, gyümölcsöt a gyerek soha nem tanul megismerni; bort és sört a családnak csak a deficzit nyujthat és épithet Budapest fő- és székváros egy ötödik és hatodik szinházat is, adják is ingyen a vigadó termeit hangversenyek számára, — ott a „kisebb“ hivatalnok és családja sem szórakozást, sem korszerü müvelődést nem kereshet; betegség: a gyógyszertár és az orvos apodictice ki van zárva; felteszem azt is, hogy dohányozni s szivarozni nem szoktak t. collégáim. De a gyermekek kiképzése becsületes derék állampolgárokká és adófizetőkké, önálló kenyérkeresőkké sem jut a fenti összegből; és ha a tisztviselő nem akar napszámosokat, — mert azzá válik egy tőkenélküli iparos a mi szabadelvü gyármonopolium rendszerünknél, — vagy szocziálistákat és anarchistákat az államnak nevelni, nem marad más hátra, mint folyton ujabb és ujabb pénzforrások után hajhászni; egynek-másnak sikerül pihenési idejének és személyi szabadságának részbeni feláldozása árán hivatalán kivül vagy hivatalában is egy kereseti forrást szerezhetni, a többség azonban — lassan, de bizton halad fatuma elé.

Végül a tisztviselő állását a mai világban következő esetem röviden, de jellemzőn képes illustrálni. — Egy boltban szivart akarván venni, elém tolakodott egy tisztelt demokrata polgártárs, odakiáltván az elárusitónőnek: „Hamar nekem egy cigarettlit, én munkába megyek, az úr várhat, mert nem dolgozik!“ — Mosolyogtam és vártam türelmesen, mig a munkás ki volt elégitve. — Kijövet, belém kapaszkodik egy régi barátom, kinek életfeladata házának jövedelmét elfogyasztani. „Régen láttalak, pajtás,“ szólt „jer velem, meséld nekem, hogy vagy és mit csinálsz?“ — „„Nem lehet, irodába megyek, már 8 óra.““ — „És mit csinálsz ott?“ — „„Nevetséges! mit csinálják?! dolgozom.““ — „Dolgozni? akkor pajtás, te nem vagy úr, hanem rabszolga.“ Szólott és otthagyott az úr. — Az iparosnak munkakerülő úr, az úrnak számba nem veendő rabszolga, az a mai tisztviselő!

Isten segits!

Az egyhuzamban való tanitás kérdéséhez.

Irta: **Czike Imre.**

Gyermekeink tul vannak terhelve. Erre a tényre hivatkozunk mindannyiszor, a midőn tehetetlenül állva az anyaggal szemben, tanitó, tanitvány egyaránt görnyed a munka sulya alatt; ezt ismétli a középiskola, a midőn mustrálja a keze alá került anyagot s mulasztással vádol bennünket.

Ennek a vádnak a fullánkja ugyan megtörik, de a baj azért csak meg van és mindég csak baj marad; mert a népiskola tanitási anyaga semmikép sem áll arányban sem minőség, sem mennyiség tekintetében a gyermek recipiáló tehetségével.

Ez irányban kellene tehát munkálni s érdemleges változásokat létesiteni. Az itt mutatkozó előnyök inkább biztositanak számunkra kedvezőbb eredményeket, mint az egyhuzamban történő tanitás bizonytalan, kétes eredménye. Nem is fog az egyhamar gyökeret verni. Népünk egészséges felfogása irtózik tőle; különben ha előnyét tudná, bizonyára szorgalmazta volna már, mert hisz majd egy egész évtizede kisért bennünket.

Már ez a hosszu vajudás is ellene szól. De leginkább szól ellene az a természetes érv, hogy az elemi iskola a nép iskolája, hová nem a kiváltságosak, hanem a nép egész közösségének gyermekei járnak. S hogy a népiskola a nagy többség iskolája, annak a nagy többségnek egyedüli iskolája, mely tanulmányait ott fejezi be; a kikre nézve tehát sem a születés, sem a vagyoni állapot, sem semminemü egyéb viszonyok nem nyujthatnak alkalmat arra, hogy tanulmányaikat a középiskolában folytassák. Ez a bizonyára számot tevő többség az, melynek tehát nemcsak tanitásáról, hanem főleg neveléséről is hivatva van gondoskodni a népiskola.

Első sorban is tehát az ő igényeiket kelle mérlegelnünk s ezt hagyja figyelmen kivül egyrészt a tanterv s másrészt ezt ignorálja az egyhuzamban történő tanitás leginkább.

Nevelni kell a gondjainkra bizott gyermeket! Különösen alkalmazható ez reánk nézve, a kiknek itt a jobbparti kerületekben, alkalmunk van tapasztalni annak a földhöz ragadt néposztálynak siralmas helyzetét, a melynek osztályrészeül nem jutott egyéb a nyomornál. Alkalmunk van tapasztalni azt is, — épen e nyomasztó helyzetből származó regeteg mulasztást, melyet a szülé elkövet gyermekével szemben, midőn a keservesen keresett és megosztott falat kenyéren kivül szellemi táplálásáról gyermekének teljesen megfeledkezik. Ez a mulasztás azonban nem pusztán saját hibájából származik, része van ebben annak a végzetnek is, mely arra kárhoztatta őt, hogy reggeltől napestig nehéz munkával keresse családja számára a betevő falatot.

Igy találjuk ezt most annál a néposztálynál is, mely eddig ezen kerületek jobbmódu eleme volt; ezek kezéből is kivette a filloxszera a kenyeret s nyakába akasztotta a koldus tarisznyát.

Erre a népre valóságos csapás lenne, ha terhes napi munkája közben az az aggodalom is gyötörné, hogy gyermeke felügyelet nélkül lévén, — a félnapi tanitás pedig ezt eredményezi — ki van téve mindennemü kisértéseknek s az erkölcstelenségek hatásának. Épen a társadalom eme osztályának gyermekeire kellene különös gondot forditani, hogy ezeket megmentsük a bizonyos elzülléstől. Mert ezek az apró tévedések, ezek a kis hibák képezik előiskoláját a jövőnek, melyben már kifejlődött bennök a naplopó, a csavargó, a feslett életü ember, a ki előtt már a börtön említése sem szökteti a vért az arczába.

És ez nem csak ide van irva, hanem a valóságban ugy is van. Egyébbként hatalmasan támogatja ez állitás valóságát az a napról-napra égetőbbé váló szükség érzete, mely hangosan követeli a javitóintézetek szaporitását s a meglevőknek kibővitését.

Mivel pedig szegény néposztály mindenütt, de különösen a jobbparti kerületekben s a balparti külvárosrészekben bőviben van, tehát ezek az igazán nyomoruságos állapotok itt is ott is ismétlődnek s kétségbeejtően szaporodnak. És most ennek a néposztálynak gyermekétől akarják a neveles áldását megvonni? Nem az egyhuzamban történő tanitás győzelmét kellene kivivni sietni, — mert az ilyen győzelemre Pyrhus mondását alkalmazhatjuk, — hanem arról kellene gondoskodnunk, mint adjunk a nép gyermeke fejlődésének egészséges irányt. Arról kellene gondoskodnunk, hogy azt az időt, melyet a tanterem falain kivül tölt, hogy értékesithetné jövő életére kihatólag gyümölcsözően. Ha a tanitó, nem csak a tanitás ideje alatt, hanem azon kivül is, mennél gyakrabban érintkezhetnék növendékeivel s gyakorolhatná üdvös reáhatását, erős a hitem, hogy az erkölcsök szelidülnének s a nagy társadalomra csak előnyök háramlanának ezáltal.

Ha elismerjük, hogy a tanitó példaadása nagy hatással van a gyermekre, hogy a pontos kötelességét hüen teljesitő tanitó egyénisége a gyermek érzületére alakitó hatással van, ugy elismertük egyszersmind annak is igazságát, hogy a tanitó nevelő hatása annál közvetlenebb, mennél gyakrabban van alkalma növendékeire hathatni. Elismertük másrészt ennek a gyakoribb érintkezésnek a szükségét is. De igy, ha csak délelőtt találkozik velök, hová vész a szoktatás, meg a példa hatása? Hogy ismerheti meg őket annyira, hogy nevelő eljárását czéltudatosan irányitsa; mert hogy a tanitó sikeresen oktathasson, nevelhessen, kell hogy növendéke hajlamaival, gondolkodásával, szóval egész egyéniségével teljesen megismerkedjék. A ki ezt nem cselekszi, vagy bárminemü oknál fogva nem képes cselekedni, az nem érzi át hivatásának fontosságát.

Fájdalom, a tömött osztályok bizony nagyon szüken adnak most is alkalmat arra, hogy a tanitó növendékei egyéniségével behatóan foglalkozzék, hogy igy egyrészt a tanitás sikerét biztositsa, másrészt nevelő reáhatását teljes mértékben kifejthesse. Hátha még bekövetkeznék az az idő melyben az iskola nemes feladatának még annyiban sem felelhet majd meg mint most, hová jutunk akkor? Hisz a szülők részéről nem ritka most sem az a gyanusitás, hogy a gyermek nem tanul semmit, hogy napról-napra hanyagabb, mert a tanitó nem foglalkozik, nem törődik vele; mint fognak gondolkozni a szülők akkor, ha majd a tanitás félnapos lesz? És ezek felett a vélekedések felett nem szabad ám oly könnyelén elsiklani.

A „BUDA és VIDEKE“ TARCZÁJA.

Mért lakom én a retek-utczában?

Irta: **E. Szabó Lajos.**

Akármilyen fogadást mernék fölajánlani annak a beigazolására, hogy a budai retek-utczában legalább is van annyi korcsma és bormérés, mint a mennyi kereskedés és kirakat a váczi-utczában.

Pedig még tiz évvel ezelőtt is más világ volt erre. Akkoriban a „fekete retek“, az „utolsó fillér“ és a „trombitás“ uralták a helyzetet. Persze, hogy akkor sok volt a bor, kevés a korcsma, most sok a korcsma, de nincsen bor. Nem hiszem, hogy az egész főváros területén volna annyi asztal-társaság mint a retek-utczában. Van 1 Hunnia, 1 Atila, 2 Árpád, 2 Hunyadi, 1 Széchenyi, 2 Petőfi és 5 Kossuth Lajos asztal-társaság. Hát még a veteránok „Radetzky“, a hajósok „Hillaria“ és a vasutasok „Fehérvári bicska“ társulata! Legtöbbet isznak a „kabai asszony“ asztaltársaságban, mert itt két liter boron alul nem kell föl vendég az asztaltól. A legifjabb asztaltársaság a „Küry Klára“-társulat, mely csupa bajusztalan pesti fiatal emberekből áll. Ez különben a leglármásabb asztaltársaság. A „rogyásig“ czimü szintén fiatal emberekből alakult asztaltársaság, müködésének végeredményeit elnevezésében viseli.

A miénket ugy hijják hogy: Busuló.

A „Busuló“ határozottan demokratikus alapokon nyugszik. Mindannyian per te szólitjuk egymást és a korcsmáros is per te beszél velünk. Az ivásban a legszabadelvübb eszmék korlátoznak csak bennünket. Mindenki annyit iszik, a mennyit gyomra és erszénye megbir. Miután azonban a társaság legtöbbnyire miniszteri tisztviselőkből áll, közös elhatározással megegyeztünk abban, hogy szidni csak a kormányt szabad.

Igy ittunk, iddogáltunk, mikor egy ködös november estéjén, a midőn már mindannyian együtt voltunk, Kludák, a korcsmáros, roppant desperát arczczal állt meg előttünk.

Végzetes bajt gyanitottunk. Ugy is volt.

— Bruderok! — szólt nagy szomoruan, — végünk van! A háziur fölmondta a szállást. Ki kell hurczolkodnunk. Ezt az elhatározását azzal indokolja, hogy nem tür többé korcsmát a házában. Nyugalmas lakót akar, mert azt mondja, hogy az utczában ugy is elég nagy a lárma.

Mindannyian rám függesztették szemeiket; tőlem várták a megváltó szót. Nem voltam ugyan a társaság megválasztott elnöke, de mindenki annak tekintett már hivatalbeli állásomnál fogva is. Számtanácsos vagyok, mig a többiek legfeljebb szám- és irodatisztek.

— Halljuk Spratek tanácsos urat! — szóltak többen.

— Halljuk, halljuk! — volt az általános vélemény.

Fölálltam. Szükségét láttam, hogy e kritikus helyezetben beszóljek:

— Mélyen tisztelt ivó társulat! Kludák barátunknak azon kijelentése, miszerint a házi ur általi fölmondás következtében beállott kiköltözködés szükségessége reánk nézve immáron elkerülhetlenné válik, vagyis bekövetkezendik, illetőleg annak kikerülése semminemü, rendelkezésünkre álló eszközzel el nem háritható, engedjék meg konstatálnom, hogy ezen fölöttébb elszomoritó tény, mindannyiunkat csak bánatos érzéssel tölthet el. (Igaz! Ugy van!) Minek következtében inditatva érzem magamat azon javaslat megtevésére, hogy ezen mindnyájunkat mélyen lesujtó hir által legközvetlenebbül érintett kedélyállapotunk néminemü fölviditására legelőször is az asztaltársaság közös költségén 5 liter móri bort igyunk meg. (Általános, viharos helyeslés.) És én azt hiszem, hogy a közóhajt tolmácsolom, a mikor kimondom, hogy e móri elfogyasztása mellett a további teendőket alaposan megbeszélhetjük! (Éljenzés. A szónokkal mindnyájan kezet szoritanak.)

Az öt liter móri elfogyasztása után azt határoztuk, hogy nem lesz tanácsos a dolgot elhamarkodni s hogy jól fontolóra kell vennünk a teendő lépéseket.

Végre számtalan öt literes adagu móri elfogyasztása után kimondtuk, hogy Kludáknak okvetlen lakás után kell nézni.

Csakhogy ez a vállalat roppant nehézségekbe ütközött. Először is az én személyem miatt. Göthös, 65 éves, ideges ember vagyok, a ki a busulót évek hosszu során át annyira megszoktam, hogy alig tudnék ma már máshova járni. Sokszor megharagitottak és olyankor mindig ott hagytam, hogy más tanyát keressek magamnak. De nem birtam ki sokáig. Mert a többi korcsma vagy messzebb vagy közelebb esik lakásomhoz. Ha megszokott sétámnál többet gyalogolok, roppant köhögések fognak el, ha pedig kevesebb mozgást teszek, nem birok aludni és étvágyam is rosszabbra fordul. Más korcsmák borairól nem is beszélek, mert volt idő, mikor oly gyanus származásu óriási bort adtak elém, hogy 2 hétig sem birtam utána gyomromat helyreállitani. Most is csak ugy jártunk. Mert Kludák által fölkutatott és kiadandó helyiségek vagy közelebb vagy sokkal távolabb estek a busulónál.

Végre azt határoztuk, hogy ott hagyjuk Kludákot és más korcsmát keresünk, mely ugyanoly távolságra esik, mint a busuló volt.

Ezek határozottan szép napok voltak!

Alkalmat kell tehát a tanitónak adni arra, hogy mennél többet érintkezhessék növendékeivel.

Nem osztom azt a felfogást sem, mely szerint az egyhuzamban történő tanitás mellett, a tulterhelés kérdése megszünnék. Igaz ugyan, hogy a gyermek felfogó képessége erősebb, frissebb délelőtt, mint az ebéd utáni emésztés ideje alatt s hogy pihent elmével könnyebben birkózik meg a tanitással is; de ez még mind nem elég arra, hogy a tulterhelés kérdését és veszélyét eloszlassa, elháritsa.

Arra a közkeletü mondásra sem épitek sokat, hogy az iskolában kell megtanitanunk azt, a mit a gyermeknek tudni kell. Bár szép mondás ez és egy kicsit igaz is, de itt alkalmazva, egy kicsit sántit is.

Minden paedagógus tudja és érzi azt, hogy a népiskolában a tanitás jól felfogott érdeke ugy kivánja, hogy okszerü begyakorlás által az anyag maradandóságát biztositsuk. Már most hol marad ez a begyakorlás, ha a délelőtti tanitás mellett, a megértetés nehézségei foglalják el a tanitót? Talán odahaza eszközli azt a gyermek maga?

Az intelligens családok gyermekei talán megteszik, de az alantasabb néposztályé, — pedig különösen ez van érdekelve — hogy megteszi-e azt már kétlem. Különben erre nézve kiábrándithat bennünket a tapasztalás; azt hiszem elengedik az ezt bizonyitgató bővebb fejtegetéseket.

Hát kérdem most már, ez az eljárás nem vezet inkább tulterhelésre?

A mellett a teljesen meg nem emésztett anyag, sohasem lesz a gyermek teljes birtoka, határozott tudása; mindég lesznek tudásában hézagok, melyeket áthidalni, kipótolni magából kiindulva, még nincs elég értelme. Mert a gyermek nem azért tanul, mert belátja, hogy neki arra a mit tanult, később szüksége lesz, hanem mert tudja, hogy azt a tanitó kikérdezi, tehát tudnia kell. Mindenesetre egyébb inditó okai is lesznek, minők a versengés, az önbecslés neves érzései. De ezeket az érzéseket dédelgetni kell a gyermekben, mert ezek csak szunnyadoznak benne s ha ezeket a tanitó nem ébreszti kellő gonddal és tapintattal életre, nagyon könnyen elfajulnak s lesz belőlük gyülölet, irigység, önbizalom vesztés.

Tehát hogy ez érzéseknek életet adjunk, nem elég csupán durva kezekkel felrázni azokat, hanem hosszú, czéltudatos, meg nem szünő ráhatással, fejlődésüknek a helyes irányt meg is kell adni.

A mi most már a kérdésnek egészségtani és társadalmi szempontokból történő elbirálását illeti, az ez irányban szerzett tapasztalatok nagyon megnyugtathatnak bennünket.

A jelenlegi rendszerrel szemben, a változtatás eszméjét, mint egyik leghathatósabb, — a közegészségügyi — szempont idézte fel. Hát tagadhatlan, hogy a most uralkodó viszonyok között, a midőn a tanitás az egész délelőtt folyamán keresztül ugyszólván megszakitás nélkül tart, a folytonos ülés a gyenge, fejlődésben levő szervezetre károsan hat s hogy az elevenség után vágyakozó gyermekseregre nézve nem csak testileg de szellemileg is, mondjuk bénitó hatással van.

De álljunk csak meg itt egy perczre!

Vajjon a csak délelőtti tanitásnál a midőn már a IV. osztály mindennap 12 óráig kénytelen a padban ülni s az V.—VI. osztály pedig heti 26 órai tanitás mellett legalább kétszer kénytelen 1 óráig az iskolában maradni, — hát ez nem okozna aggodalmat az iránt, hogy szervezete megsinyli ezt a próbáratevést? Vagy talán biztathatjuk azt a szervezetet, hogy: no még csak egy kicsit, — délután azután pihenhetsz? És ennek a felfogásnak komolyan akadnának hivei?

Nem, ez nem helyes beosztás!

A tanitási idő czélszerübb beosztását eszközölhetjük akkor azáltal, ha az órák számával együtt, az anyagot is redukáljuk. A szellemi tulterhelés kérdése előbb-utóbb (még pedig szeretjük hinni, hogy már a közel jövőben) ugyis ily megoldást nyer; az órák számának a redukálása pedig, különben is a küszöbön áll. Rövid idő kérdése t. i. az, hogy az elemi iskolából a német olv. és irás tanitását egyszerüen kitörüljék. Ha ezek a változások bekövetkeznek, ugy mindenesetre éle vétetik annak az érvnek, mely most hangosan hirdeti, hogy az iskola merényletet követ el gyermekeink egészsége, testi épsége ellen.

Ekkor azután nyilik alkalom arra is, hogy az osztályok szellőztetése alaposan eszközöltessék. És ennek folytán gyermekeink a délutáni tanitáson is friss, üde levegőben tölthetik idejöket.

A mi most már arra a kérdésre vonatkozik, mely szerint a délutáni tanitás nem ér semmit, arra vonatkozólag megjegyzem, hogy tapintatos tanitó ugy igyekezik a délelőtti tanitás tárgyait beosztani, hogy az „erősebb“ óra után egy „pihentető, felviditó“ órát vesz; igy a gyermek lelke rugékonyságából kevesebbet veszit. Délutáni 2 óráig ismét kiugrálhatja magát, tehát teste kivánságának is eleget tett s az ideig lelke is pihent s a d. u. tanitásra ujult erővel, friss kedélylyel érkezik meg.

A délutáni oktatás tárgyait inkább a begyakorlás czéljaira és a jobbára gépies munkára szánjuk. S a munkaanyagnak ilyen felosztása mellett, bizony nem kaphat sem a test, sem a lélek csömört.

Hogy a gyermek-betegség csiráinak legkedvezőbb talajául az iskolaszobát jelölik meg, az alaptalan ráfogás.

Nem a modern igényeknek s az egészségtan követelményeinek teljesen megfelelő s a kor szinvonalán álló iskolákban kell e bajok kutforrását keresni, hanem a hiányos táplálkozás, hiányos öltözködés, a felügyelet lanyhasága, de legfőkép a lakásviszonyok mostohaságában. A bajok innen erednek, az iskola legfeljebb az érintkezés utján sokszorositja. De ha igy áll a dolog, s az egyhuzamban történő tanitást is ezért sürgetik, no akkor az egyhuzamban való tanitás is, legalább is lelkiismeretlenség, mert az a baj, ha már egyszer ragadós, bizonyára nem vár a délutánra, hogy másra átragadhasson.

De meg mit is akarnánk mi a délutáni szünetelés által, — a pihenést kivéve elérni? Alkalmat akarunk adni ugyebár a többek között arra is, hogy a szegényebb sorsu szülők (pedig ezek képezik az elemi iskolások zömét) gyermekeiket a szabad félnapon munkára foghassák. Hogy alkalmat adhassunk nekik, hogy elvihessék őket téglát, követ hordani, talicskázni, el a füstös bűzös gyárakban csekély pénzért dolgozni; jobban mondva elcsigázni őket, éretlen szervezetöket fejlődésökben meggátolni, örökre tönkre terni, s kitenni őket századunk rákfenéje, a szocziálizmus mérgező lehének.

S mindezt miért? . . .

Tegyük szivünkre a kezünket s gondolkozzunk a dolog felett mélyebbre ható an.

Korlátlan kimaradás és kapukulcs a feleség részéről. Uj bor, uj arczok, uj élet!

Csakhogy én másnap már annyira megrontottam a gyomromat, hogy egy álló hétig nyomtam az ágyat.

Egyszer aztán azt vettük észre, hogy megint csak Kludáknál vagyunk.

De mit tegyünk? Már szinte röstelleni kezdtük, hogy ennyi okos ember nem tudja a kérdést megoldani, pedig ugysincsak fogyasztottuk a mórit. Egy este azonban Kludák örömtől sugárzó arczczal fogadott bennünket.

— Bruderok! azt hiszem, hogy ma megfogjuk oldani a kérdést, — szólt mosolyogva az obligat 5 liter mórit az asztalra helyezve.

— Halljuk Kludákot! — rivaltunk valamennyien.

— A kérdés nagyon egyszerü; — szólt Kludák komolyan, — csak attól függ, késznek nyilatkozik-e Spratek tanácsos barátunk egy kis áldozatra?

Mindenki rám nézett; megint csak tőlem várták a biztató szót.

— A mi engem illet, jól tudjátok, hogy minden lehető áldozatra kész vagyok, — szóltam ünnepélyes fogadalmat téve.

— Tehát figyeljetek! — szólt Kludák. Miután Spratek donáti-utczai lakása 3 szobás és a busuló is három szobás, egyszerüen lakást cserél Spratek a busulóval. Spratek ide hurczolkodik, mi meg elmegyünk busulónkkal a donáti-utczába. A házi ur Spratekban békés lakót kap, kinek ezután is ugyanazt az utat kell majd megtenni, mit eddig tett, csak hogy megforditva, a retek utczából jön a donáti utczába. No, mit szólsz hozzá Spratek?

Örömmel egyeztem bele a kérdés ilyetén megoldásába.

Ezért lakom én május óta a retek-utczában!

Közlekedési mizeriák

vagy

utazás Pestről Budára.

Ily czimen irt gróf Vay Sándor e lapok mult heti számában egy szellemes czikket, — de mert ebben csakis a dunajobbparti körületek egynémely részeiben lakó polgártársaink kinszenvedéseiről van szó: szükségesnek tartom a jeles czikk kiegészitéseül s az igazságnak megfelelően a következőket elmondani, megjegyezvén, hogy én viszont Budáról Pestre fogok utazni.

Hogy a czikkiró nem kényszerüségből, hanem Buda iránt érzett szeretetből szenvedi végig naponta a mindenkitől érzett közlekedési mizeriák tortoráit, ez a körülmény legfeljebb a czikkben foglalt kesergések subjectiv indokát csökkentheti, a budaiak részéről azonban bizonyára teljes méltánylást nyer. De mit szóljunk mi „bennszülöttek“, kik anyagi viszonyainknál, foglalkozásunknál fogva nem puszta „szeretetből“, hanem kényszerüségből vagyunk ide utalva? És ha már tolla hegyére vette czikkiró ezt a sokaktól panaszolt tárgyat: látogatott volna el a várba s a krisztinavárosi részekbe is. Itt sem végig tejföl minden, különösen nem a közlekedés dolgában. A tabánnak még meg vannak a maga özönviz előtti bárkái, melyek elég sürü egymásutánban viszik át áldozataikat a balpartra; — de hogyan áll a másik két városrész?

A várból még a hetvenes évek elején is két omnibus szállitotta át az utasokat Pestre; ez a vállalat a gőzsikló felépültével megszünt; pedig a gőzsikló felső állomásától a várnak északnyugoti sarkáig, hová az ott lakókon kivül naponta sok száz ember jár az ott levő számos közintézetbe (belügyminiszterium, országos levéltár, pénzügyi biróság, egyetemi nyomda, pénzügyminiszterium, állampénztár, előljáróság stb.) egy-két omnibusnak a járatása, ki is fizetné magát, kivánatos is volna.

A Krisztinavárosnak pedig mik a közlekedési eszközei manapság? Egy magánvállalkozónak két kis társaskocsija a városmajori vizgyógyintézettől a Deák-szoborig, mely eltekintve attól, hogy inkább az illető magánintézet lakóinak szolgál, csak nagy időközökben közlekedik s aránylag drága is. A második és egyuttal utolsó közlekedési eszközünk itt a vöröskereszkórháztól a Cálvintérig döczögő vehiculum, — de ebben sem telik sok gyönyörüségünk. Ha három kocsi közlekedik e hosszu utvonalon, már „sürün“ járnak, — pedig igy is nagyon próbára teszi azok türelmét, kik a helyett hogy gyalogszerrel előznék meg a lassu járásu alkotmányt, az alagutban tapasztalható légvonattól tartva, hajlandóbbak lesni a megváltó tülkölést, hogy azután az Erzsébetkórház személyzetével, lábbadozóival s vendégeivel megtelt kocsit kivülről megtekinthessék s csak ezután részesüljenek a turisták gyönyörében. És ennek az „alkalmatosságnak“ van még egy másik alkalmatlansága is, a melyre a rendőri hatóság is ügyet vehetne. Már a napilapokban is panasz tárgyát képezte az, hogy ennek a kocsinak a tülkölése felriasztja két városrésznek a nyugalmát. Minő kisvárosi tempó is az, hogy jövetmenet az Alaguttól az Erzsébetkórházig és vissza folyton fujja azt a kacsász-kürtöt, melynek fülhasogató hangja felhat a királyi palotába, felzavarja az egész városrész betegeit, alvó gyermekeit s behat az iskola tantermeibe! Ennek ugyan semmi czélja sem lehet és rendőrileg megtiltandó volna.

De azt mondják türelem! meglesz a villamos vasut mihelyt megépül a negyedik Dunahid! Nem lehetne-e ezt a villamos pályát már ebben az évben kiépiteni egyidejüleg a Szarvastér munkáival, mit a közmunkák tanácsa most tavaszszal már meg fog tenni?

És ott van a körvasut sinhálózata a Jánoskórháztól a délivasutig! Miért nem tud az államvasutak igazgatósága a közuti vasuttársulattal már egyszer megegyezni arra nézve, hogy ezen már mult nyár óta készen álló s éjjel teherforgalomnak máris felhasznált sinpáron legalább a Margithidnak kerülve juthasson át egy városrész nagyszámu lakossága a pesti részekre olcsó tengelyen?

Ezek egészitik ki a kezdetben emlitett czikket, s teszik azt czimére érdemessé.

R. B.

Farsang.

A budai zeneakadémia bálja.

Irta: **Fellner Ferencz.**

Akármit mondjanak a poeták, mégis csak az az igazság, hogy legszebbik szakasza az esztendőnek a farsang. Mert ekkor legszebb a természet arczulatja (már mint a két rendbeli fiatalságé) vagy legalább ekkor akar legszebb lenni.

Már maga a bálterem, a természet hü képmása, a legdusabb menyasszony ékességeivel csillog és rajta vagy inkább benne, repesővé teszik szemeidet a sok üde arcz, melyeken virágokkal mosolyog az ifjuság. Aztán megzendül a muzsika s pörge ütemei, mint valami finoman sodrott aranyzsinórok nyulnak végig a sima parketten. A zsinórra füződnek szép rendben, kettesével a rubinok, smaragdok, eleven drágakövek és a gyönyör ezer nemei melyek csábitó szinekben vágyat, epedést ifju mámort es gyöngéd szerelmet szikráznak ki. Gyönyérüséges látvány! Akár benne vagy e prizmatikus forgatagban karjaid között egy csinos leánykával, mikor is édes lázroham rezg végig rezg végig rajtad le egészen a lábujjadig, akár nem vagy benne, hanem egyik zugban meghuzódva, lelked a hangok és a tipegő ritmusok hullámain az álmok tengerén andalog ringatózva az mintegy akár táncolj akár ne! azért mégis egyéni lényednek pozitiv és negativ sarka ugymint a tested elektromos árral villódzik és telik meg, a mit — a legislegnagyobb képü széptani komolysággal! az esztétikai elektromosság legszebbikének és legédesebbjének lehetne nevezni. Mert ilyen eleven, gyujtó és elevenitő árt, sem a természet évszakai sem semmiféle müvészet nem képes produkálni — elhibeti akárki.

Azért mondom, hogy a farsang és a bál a legszebbik szaka az esztendőnek.

Legalább nincs idő és nincsen hely, a mikor a vad közelébb várná a vadászt, a hol jobban lehetne virágot vásárolni, könnyen ismerkedni, titkolt érzelmet egy kézszoritással tudtul adni, pillantással levelezni, szerelmet vallani és a többi.

Erről tanuskodhatik mind az, ki valaha földközi tüzet hordott keblében s attól megszabadulhatni egyedül a bálban akadt arravaló reménytelen nyilásra, a kik pedig ilyen elásott titkot hordoznak, jegyezzék meg magoknak a beszédet, mely báli társaság kitanult rókaitól származik.

Aztán milyen társaság az a báli társaság együttvéve, Istenem! de milyen . . . A legelegánsabb társaság, a legsikerültebb szinpadi jelenés, mit valaha emberi elme kigondolt s a mellett a legérdekesebben mulattató. Számüzve van innét a duna jobbparti körökben a kényelem nyomán mind gyakrabban pusztitó két ellenség: az unalom és elszigeteltség s annak táborkara: az önzés, nagyzás, közöny, lenézés, a spleen, et tutti quanti. Ah, itt mindenki mulat. Mint egy szerep szerint mindenki hazulról a legszebbet és a legjobbat hozza abból a mivel bir. Szép, kedves, módos igyekszik lenni a fülek, lábak és a szemek e konczertjében — s hozzá ugy a hogy közlékeny. És ez tetszik édes mindnyájunknak, sőt megnyer minket. Jól esik a megcsukrozott valót en passant lenyelni. Mert házi gond, nyomoruság, szenvedés vagy több ily mizeriája e kevély világnak, itt nem létezik. Mindenki adja, mintha csak nektárt innék (aliász pezsgő), ambróziával élne (otthon!) s egyedül csak a nemes, finom, uri időtöltést ismerné. S milyen bájoló még ehez aztán a közösen gyakorlott tapintat egymással szemben. Csupa édes, enyelgő szavak, sőt az igaz is a bók álczája alatt mutatkozik. Nyomor? őszintesség? a szenvedély észrevehető kinyomata? Sértőleg hatna bántana mindnyájunkat. Ledöntené a vidám hangulat fellegpalotáját, megsértené a közösen épitett báltermet, e szép menyasszonyt, ki pedig olyan lángszemekkel ragyog, mosolyog, tánczra kér és az illattól csupa mámort és arczpirt lehel.

Igy van és higyjétek meg, igy van ez jól! E mostoha viszonyok között, hol mindnyájunkat annyi minden aggaszt, sért, kedvetlenit, ingerel, nyomaszt e napi mizériák közepette jól egy kis öncsalással szabadulnunk a gondok terhe alól. Jól esik megfeledkezni önmagunkról felkeresvén a helyeket, hol számunkra élvezet és hála (mert a bálok többnyire jótékonysággal vannak eredmenyeikben összekötve) hol számunkra talán rokonszenv talán boldogság kinálkozik. Mai napság a munka és ideges lázroham közepette, jól esik elszóródni, feledni és mulatni!

Mulatni módjával, mérsékelten! ez legyen a jelszó.

És ha e kellemes örömök után önnek szép kisasszony! lelkiismeretét erkölcsi öröm szállaná meg lengeségéért, hallgasson prédikácziót, ön pedig filigrán gavallér: igyék szódát. Jó orvosságok!

* * *

Hanem eféle orvosságra nincs szüksége azoknak, kik szerdán azaz február 1-én a budai zeneakadémia müködő tagjai által rendezett bálon a II. ker. „Fáczán" vendéglő nagytermében részt vettek. Majpnem virradatig! Jele, hogy a nagy társaságban sokan voltak, a kik egymásban gyönyörüséget találtak s hogy a rendezők önmagokba gyönyörüséget lelhettek abból következik, hogy buzgalmuk hiába nem esett, mert tánczosok dolgában, Budán a négyes vigalmak ez esti mühelyén ugyancsak bő aratás volt. S a hölgyek ilyen mulatságokban szoktak legjobban mulatni és volt is benne részök.

Bele markolni az eleven virágok közé s ugy mutatni fel azokat gyönyörködtetésül a világnak, hejh! mekkora baj volna az a szegény reporterre nézve.

De mivel eleven virágok helyett, (édes dolog azokat szivünk felett, érezni!) az ujság megelégszik a puszta névvel is hát álljanak itt a következők:

Asszonyok: Özv. Aranyossy Károlyné, Brunner Károlyné, Biscara Endréné, Brichta Ferenczné, Hegyi Lajosné, Liebhardt Károlyné, Matuska Ferenczné, dr. Szalkay Gyuláné, Antolek Józsefné, özv. Neboviczky Jánosné, Kasztovszky Jánosné, Mayer Józsefné, Pichler Lipótné, Noszeda Tódorné, Záborszky Ferenczné, dr. Dettre Lászlóné, Fricke Henrikné, Mambrini Jánosné, Szemler Mórné, Hanzély Jánosné, özv. Fretschl Józsefné, Kapeller Kristófné, özv. Ostián Ferenczné, Schöbitz Ferenczné, özv. Szadeczky Mihályné, Herczegh Imréné (Duna-Vecse), Schiller Györgyné, Tamássy Gézáné, özv. Schmidt Ferenczné, Schwingenschlögel Károlyné, Gruber Szilárdné, Dörner Mihályné, Koller Károlyné, Károly Jánosné, Staudtner Gyuláné, Eisen Károlyné, Biegelbauerné, Csukay Istvánné, Wilke Gottlibné, Hampel Sándorné, Hoor Jánosné, Klarner Jánosné, Brtaun Ignáczné, Medvey Lajosné, Wagner Alajosné, Weisse Ernőné.

Lányok: Staudtner Polika, Aranyosi Ilona, Brichta Karolin, Károly Mariska, Brunner Margit, Kapeller Etelka, Gruker Irma, Biskara Ilona, Liebhart Anna, Koller nővérek, Matuska Róza, Szalkay Izabella. Friche Hilda, Hegyi Szeréna, Holéczy Katinka (Veszprém), Mambrini Luiza, Szemler nővérek, Hanzéli nővérek, Schmidt nővérek, Osztián Ilona, Schwingenschlögel nővérek, Gretschl Adél, Schővitz Mariska és Hermina, Herczeg Emma és Herczeg Irén (Duna-Vecséről), Straub Ilona, Méhes Istvánka, Dörner Anna, Antolek Juliska, Neboviczky Marianne, Schiller Irma, Gyovay nővérek, Ertl Aranka, Kasztovszky Józsa, Mayer nővérek, Pichler Amalia, Záborszky Ilona, Soóty Mariska, Seniczey Miczi, Biegelbauer nővérek, Csukay Róza, Wilke Irén, Hampel Orzsi, Hror Amália, Klarner Sarolta, Hermann Ilka, Medvey nővérek, Csellát Jolán, Wagner nővérek, Weissze Anna, Herold Lujza és Anna.

A „Harmoniá"-ról.

„Lelkesit a dal, enyhet és vigaszt ád" ez a jeligéje annak a jó barátokból álló dalártársulatnak, melyet „Harmonia" néven ismer a főváros budai oldala, de különösen a Krisztinaváros; ez a — talán egyetlen — társulat, melynek elnöke nincs, — ez az a társulat, mely czélul tűzte ki, hogy a dal magasztosságával bilincselje le az emberek figyelmét, hogy a dallal a kedélyeket felfrissitse, hogy mulattassa a jó ismerősöket, barátokat és önmagukat. Immár 3 éve áll fenn s akkor Hoppe Rezső, egyházi karnagy és okl. zenetanár vezetése alatt egy négy tagból álló kis társaság állt egybe azon czélból, hogy dalban keressék az élet fűszerét. Nekik még akkor talán eszükben sem volt, hogy annyira gyarapodnak és egyebekben, hogy ma már számbavehető dalkörnek tekintetik. Eleinte csak azért énekelgettek, hogy egymást gyönyörködtessék, később, hogy másokat is részesitsenek a gyönyörökben, akkor 4-en voltak, ma 17-en vannak. Ez a „Harmonia" többször kedélyes estéket rendez s arra a saját ismerőseit meghivja, igy most is, f. hó 1-én, a „Politikus Greiszlernél" tölt meg a tágas terem 8 órakor 2 énekkel nyitotta meg az estét. Utána Hoppe Rezső olvasta fel szellemes kis rajzát, melyben vázolja a „Harmonia" 3 éves történetét. A „Harmonia" iránti szivességből Erdélyi Sándor játszotta el hegedün Wienawsky legendáját. — Komikus szavalatban sem volt hiány, Deák Jenő és Hajós Mihály együtt szavalták el Petőfii „Ebéd után"-ját. Az egyik beszélt, a másik gezztikulált. Witkowsky Antal gyönyörü tenorhangjával ragadta el a jelenlevőket. Dekk és Zakk (Deák Jenő és Zöld Károly), zenebohóczok mokázása is igen tetszett. De a legnagyobb hatást az „Eduárd és Kunigunda" czimü nagy tragikus, gyászos opera keltette. A darab 4 szereplője (Rohrer Ferencz, Hoppe Rezső, Witkowitz Antal és Wichmann Ede) jeles énekükkel és játékukkal zajos tapsokat arattak. A karmester e darabnál Dr. Paradeiser János volt, ki kiváló zenei tehetséggel vezette a zenekart, melyben játszottak Szvoboda, Vlaszák, Zöld, Ert és Zipszer. Minden darab között egy-egy énekszám volt, ezek közül igen szép volt dr. Paradeiser János szerzeménye (tavaszi éj és esti dal) és Geneé: Chinai teaszerenádja. A jelenlevők mindvégig igen jól érezték magukat, — egy baj volt csak, hogy tul volt zsufolva a terem s ez elég jele annak, hogy a budai közönség szereti a „Harmoniát", melynek tagjai a következők: Bárány Zsigmond, Bosnyakovits Jakab, Ert János, Gartner Rezső, Hackl Lajos, Hajós Mihály, Hoppe Rezső, Jancsek Pál, Koller János, Magyar József, dr. Paradeiser János, Rohrer Ferencz, Vlaszák István, Wichmann Ede, Witkowsky Antal, Zipszer Károly és Zöld Károly.

A hölgyek közül az estélyen jelen voltak Hoppe Rezsőné, Szőke Istvánné, Honeisek testvérek, Somlyay Józsefné, Scheuer Alajosné, Gold Istvánné, Romy Béláné, Erényi Antalné, Ujhelyi Sándorné, Koncsek Lajosné, Kuthyné, Kuthy nővérek, Kun Alajosné, Méhes Ernőné, Erényi Antalné, Bucsi Kálmánné, Rhorer Ferenczné, Farkas Józsefné, Farkas Gyuláné, Schwetz Vilmosné, Machovitsné, Sörbély Jenőné stb. stb. (Ki tudná megszámlálni a csillagokat!)

Ott láttuk továbbá dr. babarczi Schwartzer Ottó iskolaszéki elnököt, Schwetz Vilmos, kir. s. tanfelügyelőt, Somlyay József, főv. igazg. tanitót, Mihálffy Győző, honv. főhadbiztost, Perthl Géza, iskolaszéki gondnokot, Ujhelyi Sándor, főv. biz. tagot, Böschatt, főv. lelkészt, dr. Arányi Antalt stb.

Hajós Mihály.

Az I. II. és III. ker. vendéglősök bálja.

A budapesti I—III. ker. vendéglősök fényes és mindenben igen sikerült bált rendeztek f. é. január hó 31-én kedden a II. ker. Fáczán összes termeiben. A legfényesebb elite bálokon sem lehet több szép asszony és leány, mint a

vendéglősök e mulatságán tánczolt. Pont 10 órakor megjelent — bájos leányával — a bálanya Wagner Alajosné urhölgy, kit Barabás József társulati és Bittner Alajos bálbizottsági elnök üdvözölt, a 68. ezred zenekara pedig előadta az ez alkalomra Kutsera Alajos által szerzett vendéglősök indulóját. A bálanya megérkezése után megkezdődött a tánez. A fiatalság mindjobban belemelegedett a tánczba s oly vig és kedélyes hangulat vett erőt mindenkin, hogy a zene reggel 6 órakor huzta az utolsó csárdást. A tánczrend — egy piros bársony keretre erősitett miniature pezsgőpalaczk — gyönyörü szép volt s kiállitása a hölgyeket meglepte. Az első négyest 120 pár tánczolta.

A bálon megjelentek: Dr. Darányi Ignácz orsz. képviselő, babarczi Schwartzer Ottó egyetemi tanár, Hampel Sándor II. ker. elöljáró, Fekete József gymnáziumi igazgató, Malmarits Ignáez fő- és székvárosi bizottsági tag, Muchmayer Ferencz számtanácsos, Louis Francois pezsgőgyáros Wagner Alajos és Wer-Adolf szikvizgyárosok, Fenkl Gyula a részvény serfőződe képviselője, a véghlesi Vera és a Baross-forrás képviselői, továbbá a pesti szállodások és vendéglősök képviseletében: Gundel János, Teasdale Otto, Stadler Károly, Kommer Ferencz, stb. A tánczban résztvettek.

Asszonyok: Bittner Alajosné, Buzik Andrásné, Müller Jánosné, Malmarits Ignáczné, Bruckner Alajosné, Gürsch Ferenczné, Gallauner Károlyné, Schlemcher Ferenczné, Venzl Ferenczné, Zalder Venczelné, Bauer Jánosné, Kubanek Venczelné, ifj. Fanda Pálné, Hübner Józsefné, Szép Józsefné, Wohlfarth Ödönné, Kubál Jozsefné, Molenda Edéné, Lerner Mihályné, Manner Istvánné, Schmidtné, Schillinger Ádámné, Wittmann Jánosné, id. és ifj Frühling Antalné, Ráczky Ignáczné, Klehblatt Nándorné, Rotta Nándorné, Albecker Antalné, Medicz Jánosné, Fritz Rozina, Grösztenberger Istvánné, Schierer Károlyné, Pavlicsek Adolfné, May Gyuláné, Bojcsics Simonné, Müllner Edené Peszneker Józsefné, Maderlik Lujza, Wisenberger Vinczené, Burger Ferenczné stb. Leányok: Bergmann Gizella, Buzik Irma, Rajkai nővérek, Berger Margit és Irma, Tilly Julcsa és Lujza, Fanda Emma, Wiesenberger Róza és Irma, Kogler Etel, Szép Liszka, Knopp Anna, Wittmann Katalin, Ráczky Emilia, Buhász Irma és Ludmilla, Dobrovits Irma, Klehblatt Irén, Wavbricska Piroska, Mihályi nővérek, Müllner Irma, Mayer Paula, Szalmann Gizella, Hainisch Anna, Petrall Irma, Wellischék stb.

Mulatság. Az elsőkerületi polgári kör f. évi január hó 28-án társas vacsorával egybekötött tánczestélyt tartott s mint már előre jeleztük, a mulatság kedélyesen és jó kedvvel folyt le. A sikerült családias estélyen jelen voltak: Dévai Szőllősy Istvánné, dr. Wladár Mártonné, Hellebronth Kálmánné, Demel Károlyné, Mayr Ottóné, Straubné, Féry Narczisné, Plisics Miklósné, Schneider Eleonora, Féry Aurora, Muchmayer Lujza, Tolnai Etelka, Straub Melanie, Tamás Vilma, Baltzár Irén, Serptz Lola, Fekete Mariska, Farkas Józsa és Emma, Plisitz Ilona.

Álarczos estély. Az I. kerületi kör fáradhatlan ifjusága február 13-án tartja meg az álarczos estélyt, melyre a résztvevők 50 krajczárért személyenként jelvényt kötelesek váltani a könnyebb ellenőrzés végett s ez már előre kapható a kör helyiségében s a rendező bizottságnál. A rendezőség élén dévai Szőllősy István, Muchmayer Ferenczczel és Gulden Árminnal az álarczos bál érdekében mindent elkövet s már is sokan igérték megjelenésöket.

Meghivó. A III. ker., (Ujlaki) első magyar asztaltársaság szegény gyermekek felruházása és segélyezése javára 1893. évi február hó 11-én, a császárfürdő összes termeiben zártkörü tánczvigalmat rendez. Személyjegy 1 frt, családjegy (3 személyre) 2 frt. Felülfizetések az egyesület nevében köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdete 8 órakor. Közlekedésről gondoskodva van. Jegyek kaphatók: a rendező bizottsági tagoknál és a tánczvigalom estéjén — a meghivó felmutatása mellett — a pénztárnál. A rendező bizottság: Jánczer Lajos elnök. Mittelmann Bernát dr. elnök. Rakonitz Gyula dr. elnök. ifj. Halász Gyula jegyző. Schleicher Ferencz pénztárnok. Kudelka Károly ellenőr.

Batyubál. Az 1893. február hó 11-én, (Alkotás-utcza 11. szám) alatt, ezelőtt Rauscher-féle vendéglőben batyu-bál lesz. Pathó István, Ebner Mátyás, Birgenhauer Thomas, Rosenzweig János, Huszmüller Miklós, Fodor Ernő rendezők.

Felhivás előfizetésre.

„BUDA és VIDÉKE“ czimen nditottuk lapunkat Buda és vidéke érdekeinek védelmére. Programmunk lapunk élén olvasható. Biztosan hisszük azt, hogy a közönség fel fogja ismerni, hogy közlönyünkre szükség van, hiszen nem magunkért, hanem a közczélért léptünk sorompóba.

Kérjük Buda és Vidékének részvételét. Lapunk előfizetési ára:

Egy évre	6 frt.
Félévre	3 frt.
Évnegyedre	1 frt 50 kr.

Előfizetni lehet a kiadóhivatalban Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14-ik szám.

Gyüjtőknek minden 10 példányra egy tisztelet példány jár.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósitásokat péntek reggelig kérünk beküldeni.

Figyelmeztetjük és kérjük előfizetőinket, hogy ha lapunk idejében kezeikhez nem érkezik, azt azonnal reklamálják, mert a postai kézbesités körül ugylátszik eddig nincs elég szabatosság.

Különfélék.

Dr. Falk Miksa az I. kerület országgyülési képviselője január hó 25-dikén a bécsi „Verein für Literaturfreunde“ estélyén „Allerlei Erinnerungen“ czim alatt nagyérdekü és széles körben feltünést keltő felolvasást tartott, mely magán életéből vett és a közügyekkel kapcsolatos, érdekes részleteken kivül, számos fontos és az akkori viszonyokat élesen megvilágitó politikai reminiszencziákat is tartalmaz. Lapunk olvasóit ez uton is figyelmeztetjük, hogy a szellemes előadás egész terjedelmében a „Pester Lloyd“ január 27-diki számában jelent meg.

Fölolvasás. Fölötte érdekes és tanulságos előadást tartott f. hó 29-én (vasárnap) dr. Pápay Károly egyet. magán-tanár, vendég a II. ker. polgári körben szibériai nyelvrokonainkról. Előadó, ki maga is Szibériában utazott, kellemes modorban adta elő ott szerzett tapasztalataival kiszinezve az osztják és vogul nép nyelvének a magyarral való hasonlóságát s ennélfogva rokonságát. Nevezetesen a számok, testrészek, közönségesebb eszközök neveit, mint e népeknek őskorából származó és közös eredetre valló szavak, továbbá vallása és szokásai, föltünő hasonlatossága valósággal meglepte a feszült figyelemmel hallgató közönséget. Különösen érdekessé tette az előadást, egyes uti epizódok közbeszövése, melyek mind a nyelv- és fajrokonság mellett bizonyitó adatok gyanánt szolgáltak. Igy többek közöt elbeszélte előadó, midőn e népek között az Ural vidékén utazott, az orosz expedicziónak teherhordó lovai között volt egy szürkés-fehér ló is, melyet a kalauzul szolgáló vogulok minden áron megvenni akartak és pedig azon czélból, hogy azt az ős magyarok módjára Istenüknek feláldozzák! Előadót a közönség élénken megéljenezte és megtapsolta. F. évi február 5-én Tewrewk Árpád vendég „Vasuti élmények“ czimmel fog fölolvasni a „Magyar nyelvi kérdések és feleletek“ helyett.

Utasitás a kerületi elöljáróknak. Gerlóczy Károly kir. tan. I. alpolgármester, mint a közp. járványbizottság elnöke, f. é. január 27-én a következő utasitásokat adta ki:

1. 1972/93. kjb. Utasitom az összes kerületi elöljáróságokat, hogy a kerületükben levő azon helyiségeket, a hol a közönség nagyobb számban szokott összegyülni és hosszabb ideig tartózkodni, milyenek pl. a kávéházak, vendéglők, s több effélék, éber felügyelet alatt tartsák a tekintetben, hogy ezen helyiségek állandóan tisztántartassanak, különösen pedig, hogy az árnyékszékek és vizeldék minden nap, még pedig, ha kell többször is megtisztittassanak és fertőtlenittessenek. E czélból tehát ezen helyiségeket naponkint vizsgátassák meg, állandó ellenőrzés alatt tartsák, s a mennyiben hanyagságot tapasztalnának, a leggyorsabban és legszigorubban járjanak el, esetleg a tisztogatást és fertőtlenitést az illetők költségén maguk eszközöltessék.

2. 1973/93. kjb. Ugy egyes magán felek, mint a házak vizsgálatára kiküldött ellenőrző orvosok részéről általános panasz tárgyát képezi, hogy az egyes kerületekben és utczákban a házi szemetet gyüjtő kocsi csak minden másodnap jár, sőt egyes utczákban nem is megy, hanem valamely szomszédos utczában megállva, arra kényszeriti a szomszédos utczák lakóit, hogy a házi szemetet egy másik utczába vigyék. Ennélfogva felhivom az összes kerületi elöljáróságokat, hogy a házi szemétnek naponkint való kifuvarozását a legszigorubban ellenőrizzék és a menniyben a házi szemét kifuvarozása tekintetében hanyagságot tapasztalnak a legerélyesebben járjanak el.

A III. ker. keztyüipar telep czéljaira a főváros végleges helyiségről lévén hivatva gondoskodni, a kulcsár-utczában fekvő telkén 20.000 frtnyi költséggel épületet emel. A költség fedezete tárgyában a főszámvevő javaslatát a pézügyi és gazdasági bizottmány január hó 23-án tartott ülésében elfogadta ugyan, egyidejüleg kikötötte azonban, hogy a szerződés, mely az épületnek a kereskedelmi miniszter ur részére használatul leendő átengedése tárgyában megkötendő lesz, a bizottmánynak előbb bemutattassék.

Összejövetel. Az I—III. kerületi szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai február hó 8-án délután 4 órakor Henig Antal vendéglőjében tartják (II. ker. Várfok-utcza 11. sz.) összejövetelüket.

Meghivó és napirend. Az első budai polgári betegsegélyző és temetkezési egylet rendes tagjait az 1863. február hó 26-án tartandó X-dik rendes közgyülésre és e napra, mint az egylet ünnepére, tervezett isteni tiszteletre és társas vacsorára. Napirend: I. Gyülekezés az egylet irodájában reggel $^1/_2$9 óráig. II. Ünnepi isteni tisztelet a II. ker. országuti plébánia szentegyházában 9 órakor. III. Rendes évi közgyülés s II. ker. polgári kör nagy termében délután $^1/_2$3 órakor, II. bombatér 3. sz. a. Tárgysorozata: 1. 2 jegyzőkönyv hitelesitőnek és szavazatszedő bizottság 5 tagjának megválasztása. 2, Elnöki ünnepi beszéd. 3. A számadás megvizsgálása és a felmentés megadása. 4. Esetleges inditványok. 5. Az elöljáróság megválasztása. IV. Társas vacsora a II. ker. polgári kör nagy termében este 8 órakor, II. bombatér 3. sz. I. emeleten, Petz Ágoston vendéglője felett. Ezen vacsorára előjegyezhetni az egylet irodájában február 24-én este 6 óráig. Egy teriték ára ital nélkül 1 frt. — Esetleges inditványok — a közgyülés megelőzőleg — legalább 3 nappal előbb irásban beadandók, különben azok nem tárgyalhatók.

Ó-Buda és a kamarai választások. Február elsején az ó-budai iparosok és kereskedők Kronstein Lajos e czélra szépen feldiszitett és gyülésekre alkalmas helyiségében, a kamarai választások megbeszélése czéljából vacsorát rendeztek, melyre az ó-budaiakon kivül többen jelentek meg az I. és II. kerület kamarai választói közül. Jelen voltak többek között Birkl Károly, Fölkl János, Bauer Mátyás, Hajám Jakab, Arnold Rikhárd, Wimmer Márton, Schütz György, Tomásek József, Topits Ferencz, Tomásovits Jánor, Heisler Jaroslav, Schödl Lajos, Weiser Márton, Kosár Lajos, Lauturner Jakab, Hergni Antal, Tittel Lipót, Kemeter Antal, Henzler Endre, Neuhauser Vil-

mos, Ruzicska Ferencz, Polifka Károly, Herpy Antal, Glockner Mihály, Weisz Sándor, Finali Zsigmond, Jakab László, Stowasser József, Schromm József, Effert Nándor, Petrovics Márkus, Héberger Károly, Kosár Lajos, Prajacsek Ferencz és többen. Az első pohárköszöntőt Kemeter Antal mondotta, lelkesedésre összetartásra intse a polgárságot, felolvasta a vezérférfiak levelét, a kik elmaradásukat betegségükkel mentették ki. Utána Jakab László, a II-ik kerületi polgári kör tagja szólt a kamarai választások fontosságáról és a lelkes összetartás eredményeiről és sikeréről, mire Finály Zsigmond válaszolt, az ó-budaiak bár sajnálják, hogy Augenstein Samu takarék pénztári igazgató, kit legjobban szerettek volna a jelöltségről leköszönt, de az összetartást ők meg nem zavarják és kitartanak a zászló mellett. Ennek és Kemeter Antal valamint Szakál László lelkes beszédjének lehet köszönni, hogy az ó-budaiak az actióban megmaradnak. A társaság derült hangulatban maradt együtt a késő éjjeli órákig.

Budai hölgyek és a honvédszobor. Budapest székes főváros I-ső kerületében bizottsággá alakult nők elhatározták, hogy az országos honvédemlékre 1893. május 21-én művésziesen készült impozáns bronzbabérkoszorut helyeznek, s hogy a koszoru tervezetére és elkészitésére hazánk jeles szobrászát, Zala György urat, a szalagra vésendő fölirat fogalmazására pedig Horváth Gyula orsz. képviselő urat kérik fel. A várból kiindult mozgalom iránt való érdeklődés nemcsak a fővárosi, hanem a vidéki honleányok körében is oly nagy mérveket öltött, hogy előreláthatólag a begyülendő pénzből, a költségek fedezése után még tekintélyes összeg fog fentmaradni, melyre nézve a bizottság azt határozta, hogy annak egy részéből létesittessék egy „Honleány alapitvány", melynek kamatai évente kétszer és pedig: Budavár bevételének és Ő felségeik a király és királyné megkoszoruztatásának évforduló napján, azaz május 21-én és junius 8-án fordittassanak egy pártszinezet nélküli tekintélyes egyénekből alakult bizottság által közelebb meghatározandó hazafias czélra. Másik részéből pedig abban az évben, melyben Hazánk fennállásának ezredik évét ünnepeljük, négy pályadij tüzessék ki egy-egy irodalmi, festészeti, szobrászati és zenészeti alkotásra, mely hazáját, szabadságát szerető nemzet érzelmeinek legyen hü kifejezője. Annak idejében arra hivatottakból fog bizottság alakulni, mely a pályázatok föltételeit szabatosam körülirandja, a végleges döntést azonban a tervezetet kibocsájtó nőbizottság tartja fent magának. Az adakozások gyüjtésére a fővárosi hirlapok kéretnek föl. Budapest 1893. Szelestey Gézáné elnök, Mátyus Arisztidné, Mátyus Caca, Dévay Szőlősy Istvánné, Heneberg Emma férj Filepné, Forberger Albert, özv. Gáspár Andrásné elnök, özv. Benárd Lajosné, özv. Kovács Pálné, Dömötör Sándorné, Bárczay Oscárné, Erzsébetvárosi Patrubányné, Kováts Etelka. A bizottság egy lelkes felhivást intézett a haza hölgyeihez, melynek eredményében nem kételkedünk.

Az Aszalay iskola. Lapunkban babarczi Schwartzer Ottó tr. tollából hosszabb czikkeket közöltünk az Aszalay telken tervezett iskola ügyében. Olvasóinknak tudomására hozzuk azt az örvendetes dolgot, hogy Budapest fő- és székváros tanácsa a pénzügyi bizottság javaslatának daczára az iskola épitését elhatározta.

Társaskocsi közlekedés. A fővárosi tanács és a vállalkozó Vanderschueren között megállapitott szerződési tervezet szerint Budán következő utvonalak létesitettnek. 1. Rudas-fürdő (belső végpont) Döbrentey-utcza, Döbrentey-tér, Várkert-rakpart, Lánczhid, Ferencz József-tér, Fürdő-utcza, Marokkói-utcza, Andrássy-ut, Arena-ut, (külső végpont). 2. Császárfürdő (belső végpont) Pállfy-tér, Bombatér, Fő-utcza, Lánczhid, Ferencz József tér, Akadémia-utcza, Arany-János-utcza, Váczi-körut, Andrássy-ut, Városliget (külső végpont). 3. Miatyánk-utcza (belső végpont), Erzsébet-tér, Harminczad-utcza, Ferencz József-tér, Lánczhid, Lánczhid-tér, Alagut, Alagut-utcza, Krisztina-tér, Krisztina-utcza, Városmajor-utcza, téli hónapokban vagyis október 1-től márczius végéig külső végpont a Városmajor-utcza vége, a nyári hónapokban, vagyis április 1-től szeptember végéig a külső végpont a fogaskerekü vasut városmajori indóháza. Ezen vonal keresztezési pontja a lánczhid-tér, az utasok innen folytathatják utjokat az 1 és 2-dik vonal kocsijain átszálló jegyekkel egészen a miatyánk-utczáig vagy az ellenkező irányban. — Viteldijjak: Rudas-fürdő—városligeti és császárfürdő—városligeti-utvonalokon, egész jegy 10 kr, lánczhiddal 12 kr, szakaszjegy 6 kr lánczhiddal 8 kr. Gyermekjegy 5 illetöleg 7 kr. Gyermek szakasz-jegy 4 illetőleg 6 kr. A Miatyánk-utczától a Városmajorig illetőleg a fogaskerekü vasutig: Egész jegy 20 kr. Gyermekjegy 10 kr, Városmajor-utcza végéig 18 kr illetőleg 10 kr. Szakaszjegy: A Miatyánk-utczától a lánczhid-térig 8 illetőleg 6 kr, a krisztinavárosi templomig 12 illetőleg 7 kr, innen a végpontig 8—4 kr.

Dr. Tatay Adolfné kitüntetése. A főváros tanácsa f. hó 26-án tartott ülésén egyhangulag elhatározta, hogy köszönő és elismerő sorok intéztessenek Tatay Adolf-né urnőhöz, ki fáradhatlan buzgalmával immár 18 éve vezeti a III. ker. népkonyhát. — A közszeretetnek örvendő urnő e tettével bizonyára hálára kötelezte e kerületet, mely minden alkalommal tapasztalja Tatay-né áldott kezeinek működését. Nincs jótékony czél, melynek érdekében valaki többet tett volna Tatayénál; — Nem volt és nincs egy emberbaráti cselekvény se, melynek sikeréért e nemeslelkü urnő áldozatot ne hozott volna. Eltekintve attól, hogy a népkonyha mintaszerü vezetésének 18 éve alatt sajátkezüleg mintegy egy millió háromszázezer adag ételt osztott ki, nem volt gyermeköltöztetés, melyre ne Tatayné szabta és csinálta volna meg a kis leánykák ruháit. S mindezt önzetlenül, szerényen visszavonulva, nemes szive jóindulatából kifolyólag elismerésre való számitás nélkül. Adja Isten, hogy a III. ker. még sokáig élvezhesse e jótekony kezek áldásos működésének gyümölcseit.

A kültelki fogyasztási adó. Mult számunkban közöltük a külterki italadó, consum és fogyasztási adó körül felmerült viszásságokat. Most azt a méltánytalanságot jegyezhetjük fel, mit a fő- és székváros követett el az által, hogy a kültelki ital-, consum- és fogyasztási adót 25%-kal felemelte. E szerint az első kerület, mely eddig 29390 frttal volt terhelve, majdnem 40.000 forintot fog fizetni, a harmadik kerület eddigi 8291 frtja is szépen felszökik. A többi kerületek nincsenek igy megróva. De hát mi budaiak vagyunk, velünk minden történhetik.

Halálozás. Id. gyerkényi Pyber Károlyné született Huszty Vilma urnő elete 64-ik évében meghalt. A köztiszteletben álló urnőt f. hó 3-án nagy részvéttel temették el a németvölgyi temetőben. — **Sooty János** honvédminiszteri főszámtanácsos halála, kit febr. 2-án szélhüdés ért hivatalában nagy feltünést keltett. Az elhalt tevékeny 54 éves férfiu jól ismert alakja volt a budai közéletnek s hivatalában is kiváló. Halálát özvegyén kivül gyermekei és nagyszámu ismerösök gyászolják.

Kaland egy cseléddel. Egy a felsőhegy utczában lakó vasuti-hivatalnokné ugyancsak megjárta a cselédfogadással. Elmult hétfőn ugyanis elment cselédet keresni és a nélkül, hogy helyszerzőhöz ment volna, csak az utczán fogadott egyet, a ki nagyon megnyerte tetszését mert erős, markos leányzó volt. Kedden reggel a vasuti hivatalnokné elment a piaczra s az uj cselédre bizta a házat. Mikor aztán hazajött ugyancsak szép meglepetés várta, mert a lakásban hült helyét találta a cselédnek s azzal együtt eltünt a szekrényből az ő 50 frtos, férjének 150 frtos aranyórája, egy drága téli nagy kendő és valamelyes készpénz is. A károsult hivatalnokné most már arra kezdett emlékezni, hogy az erős, markos leányzónak egy kis fekete pehely, a férfiasság moha is sarjadzott orra alatt s alapos a gyanuja, hogy inkább nadrág mint szoknya illett volna deli, teli termetére. Ebből az a tanulság, hogy legyünk óvatosak a cseléd fogadásnál és ne vegyünk cselédet — az utczáról!

Évi jelentések. A piliscsabai Máriáról elnevezett temetkezési egylet kiadta évi jelentését. Az egyesületnek 365 tagja van, az elmult évben meghaltak ketten. Több jótékony adakozás folyt be. Igy Stadion Adél grófnő 50 frt adott az egyesületnek. Elnök Parázs András, alelnök Knopp András, pénztárnok Puck Pál és Schön Márton, jegyző Schiesler János, ellenör Schuller György.

A budakeszi temetkezési egylet 1892-iki évi mérlege 2457 frt 72 kr bevételt tüntet fel. Meghalt 18 tag. Az egylet elnöke Szabadházy József. Jegyző Reisz Antal, pénztárnok Merkl János, Pfendner András ellenőr.

A hidegkuti „Szent István" temetkezési egylet, melynek elnöke Hölder János 132 frt 81 krajczár tiszta haszonnal zárta 1892-ik évi mérlegét. Az egyesületnek 570 tagja van. Meghaltak hárman a mult esztendőben.

Közgyülések. A pátyi önsegélyző egylet mint szövetkezet közgyülése február hó 14-én délelőtt 9 órakor — A szent-endrei takarékpénztár közgyüléset február 27-én d. e. 11 órakor. — Az első hazai takarékpénztár közgyülése február 5-én d. e. 10 órakor. — A Lujza gőzmalom közgyülése február 25-én.

Elhalasztott közgyülés. Az „Országos dijnok segélyegylet" által f. évi január hó 31-ére egy behivott rendes évi közgyülése — a megjelent tagok csekély számára való tekintettel — f. évi február hó 12-ik napjára (vasárnapra) elhalasztatott. Ugyanakkor az uj tisztviselők is meg lesznek választva.

A városmajor még az ötvenes években is szebb volt mint most; ha egy vállalkozó szellemü ember „lawn tennis" teret csinálna, a mi úgyszólva semmibe sem kerül s ozsonnáló helyről, meg ennivalóról gondoskodnék, bizonyára oda gyüjtené az I. ker. szépnemének azt a részét, mely télen korcsolyázik. Ez a sport épp olyan egészséges, mint a korcsolyázás, kevesebb veszélylyel jár s az az előnye, hogy nyárban lehet üzni, mikor a természet már nem halott, mint a korcsolyázás idejében, mikor fehér, nedves, ködös, hideg a háttér.

Egy kis statisztika. A fővárosi rendőrség a pénzügyigazgatósággal egyetértve a Budapesten kiadható italmérési engedélyek számát 2505-ben állapitotta meg. Ebből esik az:

I. kerületre: 150 vendéglő, 91 szatócs és füszeres, 4 nagy pálinkamérő, összesen 245.

II. kerületre: vengéglős 101, szatócs és füszeres 75, pálinkamérő 6, összesen 182.

III. kerületre: vendéglős 96, szatócs és füszeres 108, pálinkamérő 6, összesen 209.

A kimutatásból kitünik az is, hogy minden 204 lélekre esik egy szeszmérés.

Kirándulás az orfeumba Ilyen czim alatt közli velünk egy fiatal családapa keserveit. Vidéki rokonaival az operába akart menni, de miután ott jegyet nem kapott benézett az orfeumba. A vidéki atyafiak ugyancsak megharagudtak a vezető rokonra, mert ott csak németül nyelvbukfenczeztek, azt még ellehetett volna szenvedni, de a hogy azután tánczoltak azt megértette ő is meg az atyafiság is és pirultak is miatta ugy viselték magukat a „művésznők". Azért jobb itt Budán, mert itt sem operába sem orfeumba nem tévedünk.

Műkedvelői előadás. A budapest jobbparti katholikus Legényegylet vasárnap f. hó 5-én és hétfőn f. hó 6-án saját helyiségében II. ker. főutcza 6. sz. műkedvelői előadást rendez, mely alkalommal szinre kerül a „Sárga csikó" czimü népszinmü. Kezdete mindig 7 órakor. A budai katholikus legényegylet előadásai a legjobb műkedvelői előadások közé tartoznak.

Családi ünnep. Szép családi ünnepély folyt le a köztiszteletben álló Schoth János déli vasuti főellenőr házánál, Ő és nejje házasságuk harminczadik évét ünnepelték, melyhez sokan küldték el jó kivánataikat, ugy kartársai, mint az ismerősök köréből. Az ünnepelt több emléktárgyat is kapott.

Helyreigazitás. A multkori, a III. ker. társaskör közgyüléséről szóló tudósitásban a rendes választmányi tagok sorából tévedésből kimaradt Grósz József ur neve, ki egyszersmind a legutóbbi választmányi ülésen pénztárnoka lett a társaskörnek.

A III. kerületi szinpártoló egyesület.

Ó-Buda-Ujlak felszinen levő kérdései közül a casinói választások lezajlása után ez idő szerint a kerületbeli szinpártoló egyesület és az ez által felvetett kérdés: egy állandó szinház létesitésének kérdése játsza a legnagyobb szerepet. Fennállása után most rendezi első szép reményekkel kecsegtető tánczvigalmát a Császárfürdőben f. hó 4-én. Ezóta állandóan szinpártolás a szó-beszéd tárgya a III. kerületben.

A tapasztalat bölcsei ugyan fejcsóválva nézik az ifju lelkesedés culturmunkáját e phylloxera rombolt területen s erősen kételkednek a sikerben; de nem azért volt kezdeményezője s jelenleg is fővezetője e mozgalomnak Mittelmann Bernát dr., hogy ennek sikertelenségével egy szebb jövőbe vetett remény dugába düljön. Ha valakinek az állandó szinház és szinpártolás dolgában scrupulusai vannak, ajánlhatom: forduljon Mittelmann dr. urhoz, ki az egyesület megalakulása óta nem tesz mást, mint argumentál és capacitál. Már pedig ha mint orvos ő alkalmazza érveivel ama bizonyos hatványát valakin, ugy az, azt hiszem, nem tehet mást, minthogy megtér istenéhez és belép a szinpártoló egyesületbe rendes tagnak. Igy lett az, hogy a rendes tagok sorában találkozhatunk olyanokkal is, kik egykor mint a tapasztalat bölcsei kétkedőleg néztek e merész vállalkozás sikere elé. S ma már az egyesület 100 rendes és 50 alapitó taggal bir, holott ezelőtt még rövid idővel egyetlen tagja volt csak maga az elnök: Mittelmann dr. személyében. Az ő közmondásos szerencséje soh'sem hagyta el. Midőn a mult évben Ó-Budán nagyon is csikorgott Thespis kegyetlen kordéja, Mittelmann dr. rövid két nap alatt mintegy hatszáz forintot gyütött a szinészet támogatására. Később pedig mind a fővárosnál, mind pedig az államnál kieszközölt nagyobb összegü subventiót. Mindez pedig szint oly rövid idő munkája volt, mint a szinpártoló egyesület létesülése és megindult szép fejlődése. Hogy ebben a szerencsének némi része volna, azt nem hiszük; de a mi az ügyet ily szép virágzásnak inditotta, az nem más, mint maga az eszmének immár közkedveltsége, illetve fontossága.

Egy állandó szinház létesitésének szükségessége forog fenn. Ezt mutatja a szinészetnek mult évi sikeres működése; ezt a III. ker. lakosságának meleg érdeklődése a szinügy iránt. Ezen tények voltak megalakitói e kerületbeli szinpártoló egyesnletnek is, ezen tények adták az impulzust e mozgalomhoz: ezek szülő okai ama lelkesedésnek, melylyel karöltve ifjak és vének e kérdést mint e kerület kultárális kérdését tárgyalják, hogy annak idején egy kész memorandummal lépjenek a nyilvánosság illetve competens forumok elé. S tényleg e mozgalom komoly indokai elől nem zárkózhatunk el s elismerjük, hogy miután a magyarosodás a kerületbeli iskolák buzgó, sikeres működésével mind inkább tért hódit, e kerület közmüvelődési tekintetben igen sokat nyerhet a szinházkérdésnek a kerületi közmüvelődési tekintetbe vevő szerencsés megoldásával. Mert hiszen pláne a III. kerületben épen fekvésénél s mintegy elszigeteltségénél fogva az iskolákon kivül nincs is más müvelődési tényező az egységes magyar nemzeti szellem mielőbbi megteremtésére a magyarosodás előmozditására. A kerületen kivül eső kultur-eszközök pedig oly távol vannak, hogy azok igénybevétele a nagyon is nagy szerepet játszó költség és roppant kényelmetlenség terhe nélkül alig történhetik. Hisz, hogy példával bizonyitsam, ha ma a nemzeti v. népszinházba megy valaki a III. kerületből, eltekintve a kényelmetlenségből, annyit költ uti költségre, mint a mennyi untig elegendő lenne egy másodszori belépésre. Ily körülmények között nem kivánható, hogy a kerületnek contingensét képező szegény munkásnép, a szinészet iránti bármily magas foku érdeklődése daczára is áldozatot hozzon. Az iskolák fáradságos kulturmunkája után a társadalmi életben is kell, hogy adassanak módok a magyarosodásra; kell, hogy a földrajzi fekvésre való tekintetből helyben is létesitessenek oly hathatós müvelődési eszközök, melyek hivatvák az iskola megkezdett hazafias misszióját a honfiui érzelmek fejlesztése és ápolásában tovább folytatni s majdnem dicsőségesen befejezni. — Ha erről gondoskodás nem történik, ha az iskolától várunk mindent és mindent; akkor az egységes magyar nemzeti szellem megteremtése és diadala sokkal későbbi idők vivmánya lesz, sem mint hisszük és hiszik a nagy szavak emberei. Ha a magyarosodás nagy munkáját elkezdtük figyeljünk meg minden körülményt, mely akadályozója e nagy műnek; vegyük tekintetbe e specziális viszonyokat, melyek péld. Ó-Budán is uralkodnak. Mi pedig csak gratulálunk a III. kerületnek e tettéhez, mely gyors léptekkel sietteti a magyarositás kérdésének megoldását. Jelenleg ez ügy részlegesebb birálatába nem bocsátkozunk s e nehány sorral csupán előhirnökei kivánunk lenni egy impozánsnak igérkező társadalmi mozgalomnak, mely nemes intentióból származva, méltán megérdemli a legszélesebb körben való érdeklődést.

Kivánjuk, hogy az egyesület ez első szárnypróbálgatásának sikere a legbátrabb magasbatörésre szolgáljon buzditásul!

Rákos István.

A budai hegypálya 1892-ben.

A budai hegypálya közgyülésén nagy meglepetést okozott az, hogy a hegypálya jövedelme az elmult évben 2493 frt 20 krajczár többletet, mutat fel, minek oka a király jubileuma alkalmából rendezett ünnepélyek rendkivüli forgalmában keresendő.

Az üzleti jelentésből közöljük a következőket:

„Pályánk és forgalmi eszközeink az 1890-eszközölt gyökeres helyreállitások és átalakitások folytán még teljesen jó karban vannak ugyan, miután azonban az eddigi tapasztalatok szerint előrelátható, hogy néhány év mulva ismét nagyobb helyreállitások lesznek szükségesek, ezeknek biztositását egy perczig sem szabad szem elől tévesztenünk, hogy annak idejében a megkivántató tőkék rendelkezésünkre legyenek.

A magunk részéről tehát inditványozzuk, hogy a lefolyt 1892. üzleti év bevételeinek rovására az „ujjutási- és helyreállitási-alap“ részére ismét 5000 frt, azaz ötezer forintnyi járulék állapitassék meg, ugy hogy ezen alap, mely a Nmlt. m. kir. pénzügyminister 1883. évi május 1-én 24,939. s. a. kelt rendelete szerint jövedelmi adó alá nem kerül, eddigelé 17146 frt 40 krra emelkedett, miként azt az 1892-ről szóló vagyonmérleg is igazolja.

Ezek előre bocsátása után, van szerencsénk az 1392. deczember 31-én lejárt XXIII-ik üzleti évről készitett mérleget, valamint a nyereményés veszteség-számlát bémutatni.

A mérleg 10,340 frt 50 kr nyereményt tüntet fel, melyből az alapszabályok 45. §-a értelmében levonásba veendők:

a) törlesztési alapot illető . . .	750 frt
b) szinte a törlesztési alap számára az eddig beváltott vagy kisorsolt 147 drb részvény 6% kamata vagyis . . .	882 frt
c) az igazgatóság és üzletvezető jutaléka	1350 frt
Összesen tehát	2982 frt

Ezen 2982 frt levonása után fenmaradt 7358 frt 50 kr összegre vonatkozólag, mely felett a t. közgyülés van hivatva rendelkezni, bátorkodunk javaslatba hozni, hogy:

a) a forgalomban levő 837 drb részvény után egyenkint 8 frt, azaz nyolcz frt osztalék adassék és a czimen 6696 frt kifizettessék;

b) a kisorsolt 102 drb részvény után kibocsátott élvezeti jegyek után egyenkint 2 frt osztalék, összesen tehát 204 frt fizettessék;

c) a fennmaradó 458 frt 50 kr. pedig a folyó 1893-ik üzleti év javára uj számlára átvezetessék.

Kérjük továbbá, hogy a törlesztési terv értelmében ismét 16 azaz tizenhat darab részvény kisorsolását a közgyülés szine előtt eszközöltetni sziveskedjék, mely 16 drb részvény f. évi Julius 1-én teljes 190 frt értékben fog a fentebb levonásba vett 760 frt és 882 frt összesen tehát 1632 frt felhasználásával beváltatni s melyek helyett ugyanazon számok alatt az élvezeti jegyek fognak kiszolgáltatni.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 1-ről: Tojás, egy drb 6—8 kr.; csirke, párja —.75—1.00 kr.; tyuk 1.30—1.50 kr,; kappan 2.20—2.50 kr.; lud 5.80—6.— frt; pulyka 5.00—5.50 frt; nyul 1.——1.20 kr.; tej 7—12 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.05 kr., turó 20—25 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 8—12 kr.; petrezselyem, 1 csom. 6—12 kr.; zeller és egyéb 3—5 kr.; karaláb 2—5 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 9—10 kr.; foghagyma 24—25 kr.; vörös répa 5—6 kr.; torma (1 drb) édes 15—20 kr.; 1 drb erős torma 2—4 kr.

Várbeli piacz, f. hó 28-ról: Tojás, egy drb 6—7 kr.; csirke, párja 1.00—1.40 kr.; tyuk 1.20—1.80 kr.; kappan 2.00—2.20 kr.; lud 0.00—0.— frt; pulyka 5.80—6.— frt; nyul 1.20—1.60 kr.; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.20 kr., turó 22—26 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 5—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 12—15 kr.; zeller és egyéb 2—5 kr.; karaláb 2—4 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.: foghagyma 24—26 kr.; vörös répa 3—4 kr.; torma (1 drb) édes 10—18 kr.; 1 drb erős torma 1—3 kr.

Borju hozatott mintegy 90—100 drb, darabonkint eladatott 13 frttól 35 frtig élő sulyban 40—45 kr. kilogrammonként, pecsenyemalacz volt 150—200 drb darabonként 1 frt 80 3 frtig kelt drbként, élő 44—46 kr. klgrként.

A kiadásért felelős:
Dóvai Szöllösy István.
Felelősszerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

KINEK?
A ki köhög.
A kinek nehéz a lélegzése.
A ki rekedt.
A kinek nyilalása van.
A ki éjjel izzad.
A kinek forrósága van.
A ki vérese köp.
A kinek szörcsög a melle.
A ki álmatlan.
A kinek melle és háta fáj.
A ki étvágytalan.
A kinek fejbőfögése van.
A ki gyomorfájós.
A kinek kedélye izgatott.
A ki erőtlen.

A kinek a gyomra dagadt.
A ki mindezektől biztosan megszabadulni akar vegyen dr. Molnár főorvos **tüdő- és gyomor teájából**, melyet több jeles orvos **tüdő- és gyomor betegeknek** a legmelegebben ajánl 1 doboz 50 kr, két dobozzal 1 frt 5 kr előre beküldése mellett bérmentve küld »Sz.-Lajos« Gyógyszertár Budapesten, külső váczi-ut 78. sz. Kapható még **Török József** urnál Budapesten, király-utcza 12.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel
GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-üzlete

BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogpor stb. eladása.

Berger J. és Társa

férfi szabók

Budapest, II. ker., fő-utcza 1. szám, Láncziidpalota.

Ajánlják legdivatosabb belés külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint pontosan eszközöltetnek.

Kitünő ennivaló alma és szőllővessző kapható. Beregszász. Szarka Tivadarnál.

Gürsch Ferencz

VENDÉGLŐJE

a „Politikus Greislerhez"

I. ker., Koronaőr-utcza 6. sz.

TÉLI és NYÁRI HELYISÉGEK

Ajánlja

saját termésü borait

és

kitünő konyháját.

Ajánlkozik **lakodalmak, kézfogók, társas vacsorák** stb. stb. kiszolgálására.

Saison-étkek minden időben.

Kegyes figyelembevétel végett ajánlja

LATZKOVITS A.

cs. és kir. szabadalm. fehérnemü-gyáros

József főherczeg ő cs. és k. Fensége és Sándor szerb király ő Felsége udv. szállitója

Budapest, IV., Váczi-utcza 22.

fehérnemű- és férfi-divat-czikkekben

KÜLÖNLEGES UJDONSÁGAIT,

u. m.: kitünő szabásu **ingek, lábravalók**, franczia és angol **nyakkendők, kcztyük, zsebkendők, gallérok, kézelők, harisnyák, utazóingek, sapkák és takarók, esőernyők, kézelőgombok** stb., valamint dúsan felszerelt raktárát finom pamut, gyapju és selyem **alsó tricot ruházatban**, igen jutányos árakon.

Regale bérlöknek

rum, szilvorium, törköly és mindennemü likőrök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszenczióit és aether olajait

WATTERICH ARNOLD

BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza 1. szám,

Kezelési könyvek ingyen.

Vizahólyag, borzamat, deritőpor, savtalanitópor stb szerek. a borderitéshez:

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámháritók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon**.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban.

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Tábory Ferencz

köruti sörcsarnoka

A NÉPSZINHÁZHOZ

Kerepesi-út, a népszinházzal szemben.

Legjobb magyar konyha, kitünő sörök és borok házhoz is szállitva.

HETI ÉTLAP:

Hétfő: Nyárson sült.
Kedd: Foghagymás-sült és székely-gulyás.
Szerda: Szegedi csirke csipetkével, téli idényben Császárhus gombócz- és káposztával,
Csütörtök: Serpenyő rostélyos.
Péntek: Szegedi halászlé és turós-csusza.
Szombat: Angol Rostbeef sós burgonyával.
Vasárnap: Pörkölt csirke burgonyával.

Naponkint **Farkas Pista zenekara** mulattatja a nagyérdemü közönséget.

Kitünő fenyő- és nyárfák, teljesen honosultak, különböző nagyságban és igen nemes cseresznyefák kaphatók a városmajor-utczában 26. szám alatt és a Svábhegyen a templom mellett, Diana-utcza 6. szám.

FRANCZIA LECZKÉK, a legkitünőbb és gyorsan felfogható rendszer szerint. — Felvilágositást levélben lehet kérni »Franczia« czim alatt a kiadóhivatalban. Levélhez bélyeg melléklendő. Forditások minden nyelvből és minden nyelvre.

Lapunk részére elárusitókat keresünk az I. II. III. kerületben. Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban I. ker. Krisztina-utcza 14. sz.

FARSANG 1893.

1 Elegans Atlasz-Claqu.
1 finom báli ing
1 » » kesztyü
1 » » csokor

f r t 11

Budapest, II. fő-utcza 7. sz.

Mechlovits Béla

kalap- és férfi-divatáruk-raktárában.

!Divatlapok!

Január 1-ével kezdődő uj évnegyedtől előfizethetők

Magyar Bazár, ¼ évre . .	2 frt — kr.,	vidékre 2 frt 30 kr.
Divat Salon. ¼ évre . . .	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Bazár, (berlini) ¼ évre . .	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Frauenzeitung. nagy kiadás ¼ évre	2 „ 60 „	„ 2 „ 90 „
Frauenzeitung (kis kiadás) ¼ évre	1 „ 50 „	„ 1 „ 80 „
Wiener Mode. ¼ évre . .	1 „ 50 „	„ 1 „ 50 „
Elegante Mode. ¼ Mode .	1 „ — „	„ 1 „ 30 „
Modenwelt (berlini) ¼ évre	— „ 75 „	„ — „ 90 „

valamint minden egyéb **divat-. szak- és szépirodalmi lapok és folyóiratok.**

Rendelések iskola-, tan-. szak- és szépirodalmi könyvekre a legpontosabban elintéztetnek.

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 6. sz. Vasárnap, februárius 12.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG,
I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó,
kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Közszellem.

A lezajlott kereskedelmi és iparkamarai választásoknál tapasztaltuk azt, — a mi Budán ritka látvány — a közszellemnek egyöntetü megnyilatkozását.

Az I. II. és III. kerület képezné voltaképen Budát, de ezek a városrészek bizonyos közöny által vannak elválasztva egymástól és csak ritkán történik, hogy mint a kamarai választásoknál megesett, a városrészek egymással találkozzanak.

Üdvözöljük a közszellemnek ezt az egyöntetü ébredését, ez biztositék igéret a jövőre nézve. Igaz, hogy a pártok is jelentkeztek, nem volt teljes az egyetértés, de minden árnyalat az I. II és III. kerület együttes tanácskozásának volt eredménye.

Ebből tanuságként vonhatjuk le azt, hogy eredményekre csak abban az esetben számithatunk, ha mind a három kerület kezet fog és közeledve egymáshoz segiti egymás érdekeinek győzelmét és e közeledés által ápolja a közszellemet.

Nem hagyhatjuk dolgainkat odáig, hogy magoktól fejlődjenek. A csodák világa lejárt, semmi magától nem áll elő, mozgató erő nélkül nem létesül semmi. Az összes társadalmi tényezők egyöntetü működése képezi a helyes irányu közszellemet.

Legelsőbben is ennek a közszellemnek a viszálkodó elemekkel kell leszámolni, mert ezeknek a hiuságának kielégitése, az ezután való törekvés ál a létesülés utjában.

A nagy egyesülések a parányi fractiókat elnyomják egyes hióalkodók akna munkája megsemmisül a zöm erélyes fellépésével szemben.

Buda csak magára számithat, a hatóság más felé vtn elfoglalva, a mi hátrányunkra emelkednek más városrészek. De nem is lehet és nem is jó mindent a hatóságtól várni, arra való a társadalom, hogy a hatóságok mulasztásait pótolja és azt serkentse, hogy mulasztásainak száma gyérüljön.

A társadalmi életet kell első sorban sok tekintetben reformálni Budán és kiemelni azt pangásából.

Ennek egy módja van s ez az érintkezés. Ha különféle elemek és rétegek gyakrabban találkoznak, mindjárt tisztázódik az a kérdés mennyiben számithat egyik a másikra s ki hol mozdithat az ügyön, az erők és befolyások mennyiségtani ismerete igy szerezhető meg.

Teremtsünk szellemi életet Budán, ha a közönség nem keres fel, keressük mi fel a közönséget s a legtágasabb körben és a legkisebb zugban ébreszszünk érdekeltséget.

Társaskőreink jó része megteszi a maga kötelességét, betölti hivatását. Vannak jótékony egyesületeink, különféle asztaltársaságaink, testületeink kisebb és nagyobb célokért. Ez igen szép dolog, de azért még nem elegendő feladatunk megoldásához.

Ennek egy módja van a közeledés és az érintkezés.

Mi a budai közélet, közszellem érdekében fogtunk ezuttal tollat. A nagy és kis célok, törpe és óriási sérelmek felsorolása azok orvosszereinek kutatása még nem alkotja a közszellemet.

A közszellem nem részleges, hanem általános vonásokból alakul s ezek az általános vonások adják meg a jellegét.

Egyes körök és más vezérelemek hiába törekednek bármire mig a közszellem nem érik meg nagy általánosságban.

Valljuk be őszintén — hiszen ezt minden kör tapasztalhatta — hogy a budai társadalom fő bünei: egy kis közönyösség, a megszokott szeretete, az ujjitástól való félelem, visszavonulás a

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Keleti reminiszczenczíák.

Bárczay Oscartól.

Kelet társadalmi viszonyairól a legtöbb embernek felszeg fogalma van, az operettek badar sujet-i s az olyan utazók iratai teszik e fogalmak forrását, kik utaznak, néznek s hazatérnek a nélkül, hogy valamit láttak volna. Megnézik a táncoló derviseket néhány dsamiát, türbét stb. azokat, melyeket Bedecker vagy más ilynemü könyvek ajánlanak, de a legérdekesebbet, a társadalmat, az ember szellemi világát, figyelemre sem méltatják s róluk azt a fogalmat viszik haza a melyet hazulról hoztak volt.

A keleti emberről azt hiszik, hogy az mind erkölcstelen, ki egyébre nem is gondol mint bujálkodásra, különösen az európai nők, vagy elborzadva gondolnak a sok feleségü musulmanra, vagy egészen más bordából szőtt embernek tartják mint az európai férjeket, s ha a kettőt összehasonlitják az nem az európaiak előnyére van.

Ezeknek az utóbb emlitett asszonyoknak igazuk van, de nem azért a mit ők sejtenek, hanem azért, mert ezek morálisabbak, lévén a törvényes polygamia erkölcsösebb, mint az európaiak titkos polygamiája. A keleti társadalmat általánosan jó erkölcs jellemzi, a családi élet jobban ki van fejlődve mint Európában, de különösen jobban mint a németeknél, kik pedig „Häuslichkeit“-ről s „Familienleben“-ről beszélnek, de hivatalmentes óráikban mindig a sörházban „beim Früh- vagy Nachmittags Schoppen ülnek s haza csak azért jönnek, hogy feleségeik emészthetetlen rossz german ételeivel gyomrukat még inkább elrontsák, mint a sörrel.

Az izlam követői sok elnézéssel és jóindulattal vannak egymás iránt s bármily nagy ür teszi is a határt a néposztályok között, azért testvéri szeretet füzi azokat egymáshoz.

A korán megengedi, hogy mindenkinek, a ki teheti négy törvényes felesége legyen és annyi rabszolgája, a mennyit el tud tartani.

A férj elválhat, de köteles az asszony ellátásáról gondoskodni. Az elválás könyen megy, de ritkán történik és nagy szégyennek tartják A családapai hatalom olyan korlátlan, mint hajdan Rómában volt, az asszonyok a legnagyobb tisztelettel beszélnek férjeikről s a gyermekek szeretetteljes tisztelettel csüngnek rajta.

Agglegény igen kevés van keleten s azt nem is jó szemmel nézik.

A korán rendelkezései következtében a keleti feleség állása sokkal előnyösebb mint az európai asszonyoké. Férjétől moringot kap s e mellett, ha van, saját vagyona fölött is rendelkezik, nem lévén kötelezve a háztartás költségeiben részt venni; ha férje elválik tőle ellátásáról tartozik gondoskodni, és ha özvegygyé lesz, férje vagyonának egy részét örökli.

Az asszony a legnagyobb tiszteletben részesül s az, a ki a musulman asszonyok sorsát szánandónak tartja nem ismeri a viszonyokat.

Nagy hibája az embernek, hogy mindent a mi nem olyan mint az otthoni, rossznak tart, pedig helytelen és tökéletlen nevelésre mutat az idegenszerünek ab initio való kárhoztatása.

Le Bon franczia akadémikus, ki éveken keresztül tanulmányozta Kelet viszonyait egyik korszakalkotó művének bevezetésében igen helyesen mondja, hogy „Kelet egészen más látványt tár elénk (mint Europa), megosztásunk és lázas életünk helyett a csend és nyugalom képét mutatja. Az a nép mely számánál fogva az emberi nem legtekintélyesebb részét képezi régóta ahoz a csöndes megadásnoz jutott, mely ha nem is a boldogság maga, de legalább annak képe.“

„Ezt a társadalmat az a szilárdság jellemzi, melyet a mienk elvesztett. A nálunk föloszlásnak indult család náluk százados állandóságát megtudta óvni.“ A muzulman nők a ház háremnek nevezett részében laknak, melyről az európaiaknak még tévesebb fogalmuk van mint egyébről s ez könnyen érthető ha tudjuk, hogy ez az a hely, melyet europai szem nem igen láthat s melyről phantáziájuknak szabad folyást engedve irtak a rendesen frivol gondolkozásu irók. A hárem szó arabul azt teszi: „szent hely!“ és itt laknak a nők!

Azok az európai nők kik valoban voltak valamely háremben, csodalkozva látták, hogy lakói férjeiket szeretik, gyermekeik gondozásával, nevelésével vannak sokkal inkább elfoglalva mint a nőegyleti gyüléseken apáczák elleni harczot folytató, joure-okra s szinházba járó európai nők s a kik teljesen meg vannak sorsukkal elégedve, nem is kivánkoznak onnan ki.

A keleti nő őszintén sajnálja az európai nőt a miért az nem ér rá teljesen annak élni a mire hivatva van — családjának.

Ha valamely rabszolganőnek urától gyermeke születik az a feleség gyermekeivel egyenjogu, az anya pedig szabad s haláláig teljes ellátásban részesül.

Tehát a közmorált őrző és policialis néző pontból is tökéletes intézkedés a családi életnek ily módon való elrendezése. Ennek köszön-

közügyektől, a vá'aszfalak emelésének kedvelése.

A milyen gyorsan támadnak itt reform-ötletek, a legtöbb esetben épen olyan hamar alusznak el. A török járom megszünt, de Abdurahman basánál sulyosabban üll nyakunkon a közöny.

Buda anyagi és szellemi tőkéjét átviszi Pestre. A legspeciálisabb pesti dolognak könynyebb hiveket toborzani, mint fontos budai érdekeknek.

Nem azért beszéljük mi ezeket, mintha a fővárosnak egyesülése ellen akarnánk izgatni. Ezt a vádat egyszer s mindenkorra visszautasitjuk, mi azt akarjuk, hogy Buda ne maradjon el Pesttől. Minden virágozzék ugy mint ott, legyen olyan élénk mint ott.

Sokat lehetne erről beszélni. Hiszen még azok a virágzó vállalatok, melyek Budáról sok hasznot visznek át Pestre sem tesznek Budáért semmit. Ezeknek is az az elve, hogy Budának minden jó. A pesti ember Budát csak provinciának tekinti és ide legfelebb kirándul, ügyes bajos dolgait végezni jön.

A Duna másik partján lakó villatulajdonosaink csak keresztül hajtanak Budán, de nem vesznek részt annak közügyeiben, közérdekeit nem emelik, ha csak ez nem a maguk érdeke. A budai közjótékonyság müködésében ritkán találkozunk ezekkel a villa tulajdonos urakkal, legfeljebb politikai esetekben. Ha az ut, mely villáikhoz vezet elég jó, ugy nem ébred fel bennök a budai közszellem.

Ezeket is bele kell vonni a budai életbe. Vegyüljenek bele a társadalomba és segitsenek emelni Budát, hiszen Buda és vidékének emelkedésével saját értékök is növekedik . . .

A közszellem igy gyakorolhat befolyást, a közszellemből igy születhetnek tervek Buda emelésére és csak igy vihetők e tervek keresztül . . .

Erdélyi Gyula.

A Naphegy fejlődése.

Irta: **Willinger Ferencz.**

Budapest fő- és székvárosának legregényesebb és általánosan elismert legegészségesebb részében, a Krisztinavárosnak ugyszólván közepén, alig pár lépésnyire a piacztól, templomtól, szinkörtől, elemi és zárda-iskolától, a magyar királyi palotával szemben egyforma magaslatot képez a természeti szépségekben bővelkedő Naphegy, mely daczára közelségének, előnyös és szép fekvésének, eddig még oly rendezetlen, hogy bátran a főváros ázsiai részének nevezhető.

Ezt a főváros szégyenére váló rendetlenséget megszüntetni kivánták a telektulajdonosok, midőn 1892. február hó 3-án és 10-én tartott közös értekezletük alapján megállapitott kérvényüket egy küldöttség Gerlóczy Károly alpolgármester úrnak 6091/92. iktató III. ügyosztály sz. alatt benyujtotta és szives jóindulatu pártfogását is kikérte.

Ugyanaz időtájban a budai közügyek terén legtevékenyebb I. kerületi polgári kör is kérelmezte a főv. tanácsnál a naphegy rendezését, mely két kérvényre a 6091/1892. III. 8685/1892, III. sz. határozat hozatott. A tanács elismeri, hogy a Naphegy fejlődésnek indult és a menynyiben tőle függ, a fejlődést készséggel hajlandó előmozditani, hozzájárul a barak kórház eltávolitásához, hozzájárul a Naphegy-utcza egy kis részének szabályozásához, a mészáros-utcza jobb világitása ügyében tervezetet készitett és annak szabályozását tárgyalás alá vétette. Végül kifejti, hogy a telektulajdonosok az utakra eső területet ingyen engedjék át, akkor rendezhető lesz.

Ez a hosszura fogalmazott, de vajmi kevés reményt nyujtó tanácsi határozatra az érdekelt tulajdonosok megbizták Adamasky József elnököt és Lányi Ernő tanár, mint jegyzőt kik uj kérvényt nyujtottak be 24.515. igtató, II. ügyosztály sz. alatt, melyben kifejtették a szükséges és mulhatatlan teendőket, melyek nélkül a naphegy nem fejlődhetik soha. Erre az 1892. junius hó 20-án átadott kérvényre, azonban a fővárosi tanács máig még csak határozatot sem adott, pedig ezt a kérvényt, mely következőleg hangzik megszivlelhetné:

24515/92. iktatószám. II. ügyosztály. Másolat.

Tekintetes Fő- és Székvárosi Tanács!

A magyar nemzetnek forró ohajtása, hogy a főváros ugy culturális, mint nemzetgazdasági és kereskedelmi, de különösen politikai tekintetben méltó helyet foglaljon el a világvárosok sorában. Most, midőn a főváros egyszersmind a székváros czimet is kiérdemelte, azon büszke remény tölti el keblünket, hogy talán nem soká fog késni azon idő, mikor fővárosunk nemcsak czimben, hanem egy külön magyar udvartartás és Ő Felsége, kegyelmes királyunknak huzamosabb itt tartózkodása által a valóságban is székvárossá lesz.

Midőn azon meggyőződésben vagyunk, hogy e hazának minden hazafias polgára forrón ohajtja azt, hogy fővárosunk Ő Felségének és magas családjának gyakrabban és huzamosabban történő itt tartózkodása által politikailag is a megérdemelt magaslatra emelkedjék, egyszersmind szabadjon hinnünk azt is, hogy a fő- és székváros tek. Tanácsa el nem mulaszt semmit, mi e várva-várt jövőnek előkészitésére s esetleg siettetésére szolgálhat. Erről tanuskodnak azon munkálatok, melyek a királyi palota megnagyobbitására s annak diszesebbé tételére már folyamatban vannak. Szerény meggyőződésünk szerint azonban a királyi palotával annak környezete is szoros összefüggésben van s igy a Krisztinavárosnak, mely közvetlenül a várpalota alatt terül el, rendezetlen állapota épen nem méltó Magyarország fő- és székvárosához. E városrész mintegy természesszerüleg hivatva van arra, hogy ne csak egy grófi palotával — a Karácsonyi-félével — dicsekedhessék, hanem benn a főranguaknak egész palotasora emelkedjék s képezze a várpalota méltó környezetét. És hogy ez — minek, előbb-utóbb ugy is meg kell történnie — kellően előkészitessék, czélszerünek tartanók, hogy a tekintetes fő- és székvárosi tanács már jó eleve, midőn az a sok üres telek és rozzant viskók között sokkal könynyebben eszközölhető, kellő gondot és erőt forditana arra, hogy e városrész megérdemelt szép jövője érdekéből kellőképen szabályoztassék és rendeztessék.

Ma még az üres telkek tulajdonosai között igen sokat találhatunk, kik a szükséges utrészeket, ha azok által területük tulságosan meg nem csonkittatnék, ingyen, a legtöbben pedig a legmérsékeltebb áron engednék át a fővárosnak.

---

hető, hogy Keleten nincs bukott nő, nincs törvénytelen gyermek, nincs gyermek-gyilkos nő, kitett gyermek, nincs prostitutio s annak gyászos következményei.

Naplemente után az utczák csöndesek, mert mindenki családja körébe tért, melyet mindenek fölött szeret, a családi életnek előttük annyi varázsa van, hogy nem is gondolnak más szórakozásra.

De Amicis ki a polygamiáról mint olyanról igen helyesen elitélőleg szól, az asszonyokra vonatkozva azt mondja, hogy azokkal rendesen tisztelettel és lovagias illemmel bánnak, egy ember sem merné kezét asszonyra emelni s a legvadabb rendőr sem merné érinteni még a leglármásabb asszonyt is. A férj ceremoniosus illemmel bánik feleségével, az anya pedig különös cultusnak tárgya stb.

Ha a rabszolgaságot halljuk emliteni, önkéntelen arra a rabszolgaságra gondolunk, melynek oly fölháborító képét festette Tamás bátya kunyhójának irója, mert kevesen tudjuk, hogy milyen nagy különbség van a keresztények volt rabszolgáinak állapota és a mohamedanusokéi között.

Kelet rabszolgáinak állapota sokkal irigylésre méltóbb, mint a mi cselédeinké, ezeket a család tagjainak tekintik, nem ritka eset, hogy egy rabszolga beleházasodik abba a családba, melyet szolgál, előlük nincs elzárva a legmagasabb hivatalokba vezető út sem.

A rabszolgaság fogalmában semmi megalázó nincs keleten ott a rabszolgát sokkal jobban szereti és kiméli gazdája, mint nálunk a cselédet.

A ki keleten járt s mindent megfigyelt, azt a meggyőződést nyerte bizonyára, hogy az európaiak inkább lármás, mint önzéstelen reclamatioja a rabszolgaság ellen ok nélkül való dolog.

Kevesen tudják, hogy Egyptomban bár minden rabszolga szabaddá lehet, ha a biró előtt egyszerüen kijelenti ebeli szándékát, mégis oly kevesen érvényesitik e jogukat.

About, ki a mohamedán világot a suezi csatorna épitésének idejében ismerte meg alaposan és Ebers a hirneves egyptologus hasonlóan nyilatkoznak, utóbbi azt mondja, hogy az islam követői rabszolgáinak állapotát kellemetesnek kell itélni.

Charmes még tovább megy s azt nyilvánitja ki, hogy a rabszolgák állapota oly természetes, oly hasznos s oly szelid, hogy eltörlése valódi szerencsétlenség lenne. A mikor Afrika belsejének lakói sem fogják eladhatni hadifoglyaikat meg fogják enni, pedig a rabszolgaság jobbnak tünik föl, mint az anthropophagia különösen ha a megevett álláspontjára helyezkedünk.

A kairói nyelvészeti iskola igazgatója pedig azt irja „ma a rabszolga kényekedvre szerint élhet háboritatlanul, de kevesen élnek ezzel a szabadalommal, leigáztatás nélkül való szolgaállapotukat jobban szeretik, mint a szabad állapot bizonytalanságát. Az egyptomi rabszolgák conditiója távolról sem szerencsétlen és a legtöbbnél jobb mint az, melyből kikerült.

A gazdának mint láttuk rabszolganőtől született gyermeke a törvényes gyermekkel egyenlő jogu s ha atyjának első gyermeke mind azok az előjogok megilletik, melyek rangjával járnak.

Nemcsak Egyiptomban van ez igy hanem mindenütt hol az Izlam törvényei szerint élnek Lady Blond azt mondja, hogy az arabok rabszolgái inkább elkényeztetett gyermekek mint szolgák.

Eszem ágában sincs tagadni, hogy elvben a rabszolgaság elitélendő, de az ember alkotta mesterséges elvek gyönge alkotmányok, melyek nem nagy szerepet játszanak a világ forgásában.

A hypokrata európaiak beavatkozása nem egyéb, mint hiábavaló kisérletezés addig, mig a keleti viszonyok teljesen meg nem változnak, a mire pedig nincs egyhamar kilátás, mert a keleti társadalmakat szilárdság jellemzi s a társadalom alapját tevő család évszázadokon keresztül föntartotta állandóságát és fön fogja még sok száz éven át tartani, nem lesz tehát egyéb eredménye a nagy garral kezdett donquichottiadnak, mint az, hogy még jobban fognak bennünket keleten gyülölni, mint ma, mert tudják, hogy ugyanazok az európai philantropok, kik vérengzés s gyilkolással akarták Sudánban a rabszolga-kereskedést megszüntetni, nem is olyan régen ágyutüzzel kényszeritették a chinaiakat, hogy az opium bevitelét szenvedjék, az opiumét, mely egy esztendő alatt több embert tesz tönkre, mint a rabszolgaság egy évszáz alatt.

„A kelet és nyugat közötti különbség sokkal nagyobb semhogy az egyik szellemének és gondolatmenetének a másiktól való elfogadását remélni lehetne", mondja a keleti viszonyok nagy ismerője, Le Bon

A keleti ember minket nem ért, mi meg őket, ez az oka, hogy sem társadalmi sem vallási intézményeink keleten nem terjednek abban a mértékben, mint azt mi kivánnánk; a legjobb szándéktól vezérelt önzetlen, önfeláldozó hittéritőt is bizalmatlanul fogadják keleten — azért mert tudják, hogy a pálinkás, az üzérkedő nyomon követi.

Midőn tehát a naphegyi telektulajdonosoknak a Naphegy szabályozása és rendezése érdekéből a folyó 1892. évi február hó 11-én 24 aláirással ellátott folyamodványára a tekint. tanácsnak ez év május 19-én 6991. szám alatt kelt és alulirottakkal felzeten közölt végzése szerint, a fővárosnak az a kivánsága, hogy a szükséges utrészeket az összes telektulajdonosok ingyen engedjék a város tulajdonába, ebből arról győződtünk meg, hogy igy a Naphegy szabályozása rendkivül hosszu időre halasztatnék el s még akkor sem remélhető, hogy az utakra eső részeket az összes tulajdonosok ingyen engedjék át, mert némelyeknél az utczarészek a telek javarészét emésztik fel, másoknál a birtokterület hasznavehetetlenné silányul, sőt soknál teljesen meg is semmisül.

Ennélfogva bátrak vagyunk a tek. fő- és székvárosi Tanácshoz azon ajánlattal és kéréssel járulni, hogy úgy a főváros magas jövőjének, mint a phylloxera pusztitása által elszegényedett birtokosok érdekében e városrésznek minél előbb való teljes rendezését elhatározni s azt ez idő szerint még csekély áldozatok mellett kivinni méltóztassék s e végből a kellő tervezetek alapján az egyes tulajdonosokkal való egyezkedést egyenként vagy tömegesen megkezdeni méltóztassék.

Egyuttal ismételten fölhivjuk a tek. fő- és székvárosi Tanács becses figyelmét a következőkre:

1. Alázattal kérjük, hogy a barak-kórháznak már elvben elhatározott eltávolitását, minél inkább siettesse.

2. A naphegyre vezető jelenleg egyedüli út és később is mindig a legélénkebb főutat képező Lisznyay-utcza teljes hosszában szabályoztassék, illetőleg a kiszélesités, leásatás, vizvezeték-, kanális- és világitással való ellátás és makadamirozás által a forgalomra alkalmas állapotba hozassék, annyival inkább, mivel tudomásunk szerint az ezen út mentén fekvő telkek tulajdonosai a szükséges területeket a legméltányosabb áron hajlandók a fővárosnak átengedni.

3. A Mészáros-utczának forgalmi akadályai s különösen a 10979/b, 10978/a és 10981. h. r. számu telkeknél a kiszögellés megszüntettessék és a Mészáros-utcza egyenes vonala a Budaeörsi-utig kinyitassék, vizvezetékkel, gázvilágitással és makadamiroztassék.

4. Ismételten kérjük a tek. Tanácsot, hogy a déli vasut áthidalását s igy a Mészáros-utczának a Győri-úttat való összeköttetését siettetni méltóztassék;

5. hogy a Naphegy összes telektulajdonosai a mérnöki hivatal által egy együttesen tartandó gyülésre egyenkint meghivassanak, hogy az átengedendő útterületekre vonatkozó megállapodás egyszerre és együttesen megvalósitható legyen.

6, Hogy a Naphegy tetején fekvő 10944. h. r. számu telket a főváros minél előbb sajátitsa ki, mivel e terület teljesen az oda tervezett körtérségbe esik s mivel ennek kisajátitása s rendezése által a szomszéd tulajdonosok telkeikhez jutván, a fejlődés könnyebben utjára indulhat.

7) Hogy a Karkis villa előtt a Lisznyai-utczából kiinduló, a Naphegy körül a Mészáros-utczával párhuzamos utczán a Karkis és Wachtelné közötti kerités bontassék le s a 11007. és 11006. h. r. sz. területeken az utcza nyitassék meg, mivel ezen részek már amugy is a főváros tulajdonát képezik.

8. A Naphegy tetején levő és a főváros tulajdonát képező szemétgödör egészségügyi szempontból minél előbb töltessék be.

9. Hogy ezen — már sok éven keresztül mostohán kezelt — kerület s különösen a Naphegy és vidéke némi kárpótlásban részesitessék s a sok nehézségek és áldozatok némileg elviselhetők legyenek, és végre-valahára e vidék a sok vajudás után némi kedvezőbb fejlődésnek indulhasson, alázattal kérjük a tek. fő- és székvárosi tanácsot, hogy a Naphegy és annak környékén épitendő házakra, a földszinteseknél 20-, az emeleteseknél pedig 25 évi adómentességet engedni méltóztassék. Csak igy képzelhető a Naphegy gyors fejlődése, igy az 1895. évre rendezendő ezredéves ünnepélyre a királyi kastély környékének a fő és székvároshoz méltóbb átalakulása, hogy a főváros többi nevezetességei között a királyi palotát is mindig meglátogató idegenek előtt e palota környéke is méltó látképet nyujthasson s nem oly szomorút, a melyben a magas szomszédságba jutott viskók szégyenkezve takargatják szennyeiket.

Ezek után mint több naphegyi tulajdonos megbizottjai magunkat és kérésünket a tek. fő- és székvárosi tanács szives jóindulatába ajánlva, maradtunk

Budapesten, 1892. évi junius hó 20-án (beadva 21-én)

alázatos szolgái:

Ádámásky József mint elnök,

Lányi Ernő, mint jegyző.

A naphegy-utczai háztulajdonosok is hatan 1892. május hó 11-én 18435/92 iktató sz. II. ügyosztály alatt beadott kérvényükben szintén kérték a Naphegy némi gondozását, vagyis a Lisznyay-utcza rendezését, úgymint kiszélesitését és roppant gyorsan emelkedő nagy közlekedhető pontjának leásatását, a mi által házaik Lisznyay-utczai oldalán egyenes vonalat kapnak és egyesek düledező keritése a rendes vonalba jönne, még a kiépitett házaknál a magasabban fekvő utcza kiásása folytán a nedves lakások szárazzá tétetnének, de a Naphegy fejlődésének legnagyobb akadálya is megszünnék s a királyi palota környéke méltóbb fejlődésnek indulna. Ezen kérvény is azonban eddig elintézetlen, miután erre 1892. Május hó 11-ike óta, vagyis nyolcz hó óta válasz, vagyis határozat nem adatott még a főv. tanács részéről.

1893. deczember 3-án öt naphegyi telektulajdonos egy ujabb kérvényt adott be, melyben kérik két oly teleknek a kisajátitását, a melyek ugyszólva egészen az oda tervezett köztérségbe esnek és előbb-utóbb kisajátitandók lesznek, de fejlődési akadályt képeznek és egyik oldalon a telektulajdonos által ingyen átengedett 130 □° utczát a másik oldalon levő telektulajdonos által 700 egynehány □° ingyenesen átengedett zsákutczákat összekötni, illetve véglegesen kinyitni volna hivatva, a mi most még sokkal olcsóbban foganatositható, mint későbbi kiépitkezéskor. Hivatkoznak a városi 6091/1892. III. tanácsi határozatra, melyben kifejeztetik, hogy: „A tanács a fejlődésnek indult Naphegy rendezését, a mennyiben a hatóságtól függ, készséggel hajlandó előmozditani.“

De biz ez a kérvény is, mint az előbbeniek is még elintézetlenek és megoldásra vár és igy a naphegyi telektulajdonososok, daczára egyesek épitkezni kivánságának csak a jobb jövőt reménylik.

Emlékeink.

Sajátságos furcsa össze-vissza épületekből állt ez a Buda, mintha az évszázadok épitő modorának kiállitása lett volna. Itt és amott ma is állanak ilyen házak, melyeknek gerendájában sok sok emberöltő óta segit az enyészetnek a szú.

Különösen a Tabánban, viziárosban vannak olyan házak, melyek a török hodoltság idején lehettek diszes épületek.

Nem czélunk Buda történetét illusztráló régiségekről beszélni, azt hivatottabb toll és értelem fogja a lapok hasábjain megtobb szakéve beszélni.

gasztos és kiemelkedő pontja van Sok ma nek. Mátyás templomában imádBuda történetel k Róbert Károlytól kezdve sok koztak királyaine ok épitkezés mutatja azt, hogy ideig. A várban s mint a nagy urak akkori korugy a polgárok, mo szesen épitkeztek, erre leghoz mérten elég dra vallanak. Az országház inkább a kapualjak párkányzata góth modoru. utczai 20-ik számu ha nia épület, ebben is lát-Érdekes a várbeli plébbról egy, balról pedig ható a kapualjban jobb. A bányakapitányság két csucsos falmélyedés nk hasonló nyomokat. épületében szintén találu nu házban nagyon ér-A Fortuna-utcza 14. szám dekes a kapualjba vezető régi alacsony ajtónyilás, mely érdekes és köből faragott. A bécsi kaputéren és Verbőczy-utczában szobor töredékekre akadunk. Sok szobrászati töredékek voltak a bástya falában. A Jezsuita lépcső felső bejáratánál van egy vörös márványkőből faragott dombormü töredék, mely fekvő oroszlánt ábrázol. A krisztinaváros felöli falban pedig négyszögü mezőben szárnyas angyal fejecskék. Ezek sirkövek lehettek.

E pusztult minden, még Mátyás palotájának maradványai is. Csak a Szentháromságtér 1. sz. ház sarkán látható még egy vörös márványból készült levélszerü töredék. Nézzük most már ezeket a tabáni és a vizivárosi nemely törökházakat, ugy élő krónikáit látjuk Buda hányatott multjának.

Érdekes lett volna ezeket a házakat legalább lefényképeztetni, tanuság és az épites történelme kedvéért.

Igen ám, de elmulasztották, most már csak alig menthető meg valami, de a mi megmenthető, annak őrizzük meg nyomát az utódok kedvéért.

A fő- és székváros tanácsa nehány házat ellátott történelmi táblákkal és ezért dicséretet is érdemel, azonban terhelik mulasztások is, különösen egy, a miért felszólalunk.

1877-ben a magyarországi műemlékek ideiglenes bizottságához a főváros azt a kérdést intézte, hogy a fehérvári kapu mellett levő bástyatorony méltó-e a fönntartásra.

A bizottság odanyilatkozott, hogy igen. A főváros az indokokat elfogadta, a bástya fenntartását elhatározta és ime 15 év mulva lerombolták.

Tudtunkkal ez volt a Török Bálint bástyája, melybe kezdőbetüi is benne voltak. Mind ebből csak az látható, hogy a főváros itt sem gondolt Budával anynyit, a menynyit kellett volna. Árvak valánk és vagyunk e tekintetben is.

A történelmi emlékek elhanyagolása kegyetlenségre mutat s a kegyeletlen jelen merőben sivar. A nemzet, mely nem őrzi meg multját, abban kevés a tetterő.

A régiségek lelkiismeretes megőrzése a történelmet kedvelteti. A mely nép történelme irányában közönyös az jövőjét is koczkáztatja. Nem él csak sinlődik.

A budai köröknek lenne feladata az, hogy egy kicsit fellendülnének és élesztenék a régiségek ápolásához a kedvet.

A főváros régebben többet foglalkozott a Buda határában levő emlékekkel. Közgyülésileg rendelte el p. o. Árpád sirjának kinyomozását, mit Gömöri Havas Sándor nyug. miniszteri tanácsos fő- és székvárosi bizottsági tag dicséretre méltó buzgósággal folytatott nyolcz even keresztül.

Anonymus szerint Árpád sirjának Kis-Czelltől éjszakra fekvő ujlaki téglagyár telepén kellene lenni. Itt volt a Fehéregyház, mit Nagy Lajos határjáró leveléből biztosan ki lehet számitani. Gömöri Havas Sándor bár nem találta meg Árpád sirját, még is azt inditványozta, hogy a főváros Árpád emlékére a kis-czelli katonai kórházat alakitsa át szeretetházzá és a hajdani szilárd épitésü templomot restauráltassa Szent István tiszteletére, ki e tájon épitette Fehéregyházat, a magyarok bejövetele óta az első templomot. Itt lehetne a főoltáron elhelyezni Szent Istvánnak kararai márványból faragott szobrát.

A tensik környékéből pedig legyen egy Árpád-nget.

Ez az ajánlat is elhangzott a pusztában, pedig jo lett volna meghallgatni.

Budai cselédek.

Nem tudom hogyan s miként de annyi bizonyos, hogy a Fin de siècl-ben a cselédek virágzási korukat élik. Azt hiszem, hogy a társadalom alsófoku néposztályában nem találuuk oly egyént, kinek könnyebb életmódja volna, mint a mai cselédeknek. Lusták tudatlanok rendesen, de nagy bért szedni, ehez kitünően értenek.

Habár a nagy bér követelésre a helyszerző tanítja őket, mert hiszen mindkettőnek érdeké-

ben áll, hogy a cselédtartótól mentől többet kérjen illetve zsaroljon, tudva, hogy a helyi körülmények által kényszerü helyzetbe került gazda cselédekben nem igen válogathat s kénytelen lesz végre is a feltételekbe beleegyezni.

Bizony nem más ez mint zsarolás. S mi távolabb fekvő kerületekben lakó háziasszonyok, minden egyéb eszköz hijján, mit tehetünk egyebet, minthogy havi 8—9 frtnyi bér mellett megfogadjuk a legközönségesebb sváb leányt, ki még állni sem tud, s kit kezeinek ügyes használatára is magunknak kell megtanítanunk. A modorról ilyennél természetesen szó sem lehet. Ha pedig van egy kicsiny, az oly parlagias, durva, hogy az ember igen gyakran ugyancsak röstelkedhetik vendégei előtt cselédeinek miatta.

Az ember végre is kénytelen tehát bajlódni vele s ha keresztény emberbaráti türelemmel tanítja, oktatja, azt nyeri fáradságáért, hogy a midőn már tud valamit, felmond s tovább áll, hogy ismét nagyobb bérhez jusson. Ha pedig azután a véletlen egy oly cselédet hoz, ki már tud valamicskét, az meg hallhatatlan igényekkel lép fel. Megköveteli a cseléd-szobát, fehér ágyat s legalább is annyi pecsenyét délben és este, hogy a felét a házmesternének adhassa, kit ő aprófa készitésére, konyha edények sikálására, cselédszoba takarítására husznál fel, mert hiszen ezen munkák a szakácsnő rangját sértenék.

S ha gavallérjával haragba jön, akkor tisztességes arczot ne várjunk tőle, de azt igen, hogy edény vagy üveg, biztosan szét megy a keze alatt, mert hát dobál ide-oda mindent, a mi az utjába esik.

Na és a szobaleány ez még finomabb portéka. Kérem ő szőnyeget nem porol, mert a karja megfájdul tőle, de különbeu is van már szőnyegporoló intézet, élni kell nekik is.

Padlót fényezni? Ettől köhög, — prüszköl — de hiszen ott a „Zimmerputzer“, mi volna ennek a dolga, ha a szobaleány a vikszelést elvállalná. Ablakot nem tisztit, mert a kapaszkodástól derékfájást kap s a „nagysága“ kénytelen az ablaktisztitókat odarendelni.

A nagy mosáskor? biztosan „migrain“-t kap s ágyban marad, hogy még a szagát se érezze, mert a „dunst“ megárt. Egy szobaleány kitünő majom, akarom mondani utánzó képességgel bir. A legkisebb hajszálig utánozza a nagyságát, a legelső a „mosdóviz“ „rispor“ „parfum“ „migrainstift“ mit beszerez magának sokan nem is fárasztják magukat a megvevéssel mert hiszen ott a „Nagysága“ készlete a toillette asztalon, csak hozzá kell nyulni s ki venni belőle a napi adagot.

E napokban egy kedves barátnőmet kerestem fel. Délelőtt lévén csodálkozva vettem észre, hogy ő maga takaritja a szobákat. Ugyan kedvesem, miért fáradsz magad? kérdezém, vagy talán szobaleány nélkül vagy? Oh nem édesem, van szobaleányom, de kénytelen voltam elengedni a fogorvoshoz a fogait blombáltatni.

S tényleg blombáltatta is, még pedig aranynyal, — s ezóta állandóan mosolyog mindenkire, mintegy hirdetve, hogy semmi tekintetben sem áll „nagyságának“ mögötte. Mert megjegyzem, hogy e barátnőm szintén „aranyos! Nem akarom állitani, de föltehető, hogy e szobaleány foga csakis azért fájhatott erre.

A majmolás és pöffeszkedés egyik netovábbja szintén az is, midőn a cseléd az üzletben nagysádoltatva, kegyes főbolintással rendel árúkat; s meghagyja, hogy a csomagot küldjék utána.

De hiszen ez még nem oly baj, a kegyes főbolintás, a csomag hazavitetése oly dolgok, melyekből végre semmi kár sem háramlik az urnő fejére.

Nem is e tulajdonságok, de az ebből származó egyéb következmények azok, melyek a cselédet végre is elkapatják, s elrontják kötelessége lelkiismeretes teljesitésétől, s oly szeszélyeknek él, melyek egy urnőnek meglehetnek engedve, de nem egy cselédnek.

Hát még a mindenes! Ez mindent vállal, főz, takarit, mos, vasal egyaránt. Havi 9 frt 14 frtig követelnek. S ha az asztalra jön a főzte kozmásan, elpancsolva ne szóljon neki senki valahogy, mert hamar elő rukkol, hogy: „tessék szakácsnőt fogadni, majd az jobban tudja!“

Ha rendetlen takaritásért megrovod, megadja a feleletet hamar, hogy neki ugy is sok a dolga; tessék szobaleányt fogadni, az majd másképen teszi.

A kár a mit egész hónapban elkövet kapitális számba megy. Üveg pohár, tányér, tál, ablak, repedve csorbitva, törve jön a keze alól. Aztán ha van „Néniké“-je vagy „szoba asszonya“ biztos lehetsz, hogy annak a konyhájára a tiedből kerül ki jócskán.

De különösen szeretik a zsebkendőket pártfogásukba venni, a melyet mindég csak az uj helyen használnak. És ha esetleg olyasmin kapod, mely lopásfélének is beillik és e miatt tovább adsz rajta, könyvébe a legjobbat kell vezetni, hogy hűséges, szorgalmas, erkölcsös, kifogástalan, mert ha valót jegyezed be, ugy kapitányságra czitálnak s kénytelen lennél az előbbit kitörölni, hogy a meg nem érdemelt jót leird s e mellett ffgyelmeztetve leszel, hogy legközelebb 50 frtot fizetsz, ha mered a leányt kompromitálni.

A törvény ellenben azt mondja, hogy pénzbirságot fizet az, ki a bizonyitványokat nem hűen és nem lelkiismeretesen állitja ki. Mi itt a való?

De hát mit tegyünk most? Ha az előbbit alkalmazzuk, az is baj, ha az utóbbinak tennénk eleget, hogy kénytelenek vagyunk jónak bizonyitani oly egyént, ki a javitó intézetbe volna való, ezzel csak egyik gazda a másikat ámitja.

Aztán vegyük azt is figyelembe, hogy a mai cselédek könyvébe alig van 2—3 havi szolgálati időnél több s a hely nélkül töltött idő, négyszeresse a szolgálati időnek. S ebből az következik még, hogy ruhája értékesebb holmija, a „szoba asszony“-nál marad zálogba, mert tartás díját kiegyenliteni nem tudja, kénytelen tehát silány öltözetben szolgálatba állni e mi természetesebb, minthogy beteg leszsz, főleg télviz idején.

S azután megint csak a gazdát veszik elő, hogy a betegség költségeit fedezze.

Bizony szomoru világot élünk.

Érdemes volna illetékeseknek a cseléd-ügyet különösen kissé rendezni, mert a mai körülmények között csak visszasirjuk azon szép időket, melyekben a hüség és odaadás, ragaszkodás évtizedekig tartott cselédeket az uri-házaknál.

Egy budai nő.

Megróvás.

Őszinte örömmel olvastam e lap f. é. 5. számában Rákos István ur sorait, melyekben beszámol a III. ker. szinpártoló egyesületről, annak viselt és viselendő dolgairól. E sorok irója, mint a III. kerület szülöttje szivből örül, valahányszor Ujlak-Ó-Buda magyarosodása — (jobban mondva: magyarositása) egy-egy lépéssel előbbre halad; s azért valóságos élvezettel olvasta Rákos ur czikét, s elgondolta magában, hogy mennyire megváltozhattak a viszonyok ott kinn Ó-Budán, mily szépen halad a magyarosodás utján. Ámde örömöm nem soká tartott: másnapra rá kezembe került egy nyomtatvány ugyanis az „Ó-Budai Dalkoszorú“ meghivója volt, a melylyel az illető dalosegylet f. hó 13-án tartandó farsangi estélyére invitálja az olvasót. Hogy a meghivó a dualizmusnak megfelelően — magyar és német nyelvel szól, ez még a legkisebb baj; de az estélyre azon közzé tett műsora ellen alapos kifogásunk van.

Programmon van ugyanis 6 szám; ezek közül 5 (jól értsük meg: öt, tehát az összes műsor $^5/_6$ része!) tiszta német, a hatodik, nos a hatodik, meg kell vallanom magyar és pedig Beschnitt német zeneszerzőnek egy magyarra forditott dala.

Ne értsenek félre kedves földieim! Én jól tudom, hogy az egyesületnek sok németajku pártoló és működő tagja van; jól tudom, hogy ezek is akarnak valamit érteni abból, a mit hallanak, vagy pláne énekelnek; én azt is jól tudom, hogy az „Ó-Budai Dalkoszorú“ megszűnik, ha e németajkuak kilépnének az egyesületből; jól tudom, hogy az egyletre Ó-Budán szükség van; de én ezenkivül azt is tudom, hogy az egylet vezetői az elmult években mindig el tudták érni azt, hogy a magyar nyelv az egylet előadásain legalább is akkora érvényre jusson, mint a német; jól tudhatom ezt, mert hisz, a kik csekély személyemet ismerik, emlékezhetnek rá, hogy hónapokig magam voltam az, a ki tűzzel-vassal dolgozott az egylet magyarositásán!

Még élénken emlékezem arra az időre, a midőn Lányi Ernő vezetése alatt állott az „Ó-Budai Dalkoszorú“; jól emlékezem, minő szépen haladt a magyar szó, a magyar dal a dalosok között; arra is jól emlékezem, hogy körülbelül $1^1/_2$ évig tartó, mint a Lányi utódaként való működésem alatt, hogyan sikerült lassan rászoktatnom az egylet tagjait arra a gondolatra, hogy az egylet előadásainak műsorán legfeljebb annyi német dal áljon, a mennyi magyar; — mondom, jól emlékezem minderre; s épen azert nem fog senki sem csodálkozni azon, hogy most valósággal elkeserit az, hogy az „Ó-Budai Dalkoszorú“ igy visszanémetesedik.

E helyen, a nyilvánosság foruma előtt, következő kérdéseket vetem fel:

1. Kérdést intézek az egyesület elnökéhez: hogyan fogja okát adni annak, mit tud mentségeül felhozni arra, hogy az egylet a germanizálásra adta magát?

2. Kérdem az egyesület alelnökét: Hogyan egyezteti össze fő- és székvárosi vezető tanitói állását az „Ó-Budai Dalkoszorú“ alelnöki állásával, mint olyan egyletével, a mely mint a fönt emlitett műsor bizonyitja, jóformán sült németté fejlődött vissza?

Miért nem akadályozza meg a t. alelnök ur ezen visszafejlődést egyéni és társadalmi tekintélyének teljes latba vetésével?

4. Kérdést intézek az egyesület karmesteréhez, mint a kinek legnagyobb bűne, hogy az egylet ennyire elnémetesedett; kérdem tőle: meg tudja-e egyeztetni fő- és székv. tanitói működésével azon germanizáló tevékenységet, a melyet az „Ó-Budai Dalkoszorú“-ban kifejt? Nem tartja-e ő a tanitó legszebb és legszigorubb kötelességének, hogy édes hazánk nyelvét istápolja, annak ügyét minden tőle telhető módon és alkalommal előmozditsa? és ennélfogva nem tartja-e reá nézve szégyenletesnek, hogy: a midőn és a hol neki bő alkalma volna, németesit, a helyett, hogy magyarositana?

Ezen kérdések után pedig nem tehetek egyebet, nem tehetek jobbat, minthogy felkérem kedves földieimet, felkérem a III. ker. hazafias érzületü közönségét: éraztessék az „Ó-Budai Dalkoszorú“-val azt, hogy mi Magyarország fő- és székvárosában vagyunk, szoritsák reá annak betátására, hogy itt magyarosodni kell, s ha nem akar forditsanak hátat az ilyen hazafiatlan dalostársaságnak!

Hoppe Rezső.

Két budavári képirónő.

Budavárának a törököktől való visszavétele után nem volt, hogy ki épitse föl a romba dölt házakat; a középkori épületek közül azok, melyek a nagy Mátyás után következett csehnémet uralom jellegét tevő pusztitás alatt megmaradtak a félholddal dültek össze. Idegen zsoldosok a szó teljes értelmében ingyen futottak e romban heverő házakhoz annak az országnak fővárosában, melyet hazájuknak tekinteni csak unokáik kezdenek.

Ott, hol ma az Országház-utcza vége és a helyőrségi templom van a mult évszáz elején egy kis tér volt, e téren lakott, régi palota falakhoz tákolt szinpadi házhoz hasonló viskóban egy skót katona fia, kit atyja halála után egy magas állásu német hivatalnok nevelt volt Bécsben, de előzte házától, mert a fogadott fiunak annyi lánglelkü művészhez hasonlóan demokratikus izlése volt az asszonyok dolgában s a szép, de egyszerü Mariandl-t oltárhoz vezette. A skot katona fiát Falkooner Györgynek hivták s ez volt atyja a második házasságából 1714-ben született Falkooner Anna Erzsébetnek, ki egy szent képeket festő vallásos embernél nevelkedve, ellenállhatatlan vonzalmat érzett a klastromi élethez, legalább azt hiszszük, de ki tudja, nem csalódunk-e, hiszen a mult évszázak női sziveinek is megvoltak a maguk regényei. Ki tudja, nem par dépit lett-e az arczképe

után itélve szép fekete szemü, bársonyos őszi taraczkhoz hasonló arczu Anna Jézusnak menyasszonya? És pedig hozomány nélkül, mit valamely pénz helyett protegálással fizető akkori maeczenás pártfogása mellett a képirásban való jártasságnak köszönhetett.

A Clarissa szűzek uj tagja Zsófia testvér, számtalan freskót és oltárképet festett az Ur dicsőségére és hálájának lerovására. Sajnos, hogy nagyobb részük elkallódott mikor II. József a contempláló életet folytató szűzek szerzetét elörölte, mert a korunkig fennmaradt két műve nem közönséges ügyességre vallanak. Az egyik a legközelebb mult időkig a Mátyás-templomban volt, honnan magántulajdonba ment át és egy középkori szép ifju nőt ábrázol valószinü, hogy az Árpátházbeli Margitot (boldog) IV. Béla leányát, a másik egy albumnak aquarel czimlapja, mely az országos levéltár kincstári osztályában van.

Zsófia testvér műhelyét, mikor a kolostorból kiszorult, fivére házába tette át s az ott czellává alakitott szobában sem pihentette ecsetét 1790-ben bekövetkezett haláláig.

Az idők mulnak s a korunkbeli budai képirónőt nem csupán a krisztus szerelme lelkesiti, de a hazaszeretet is utóbbinak hatalma pedig nagy. Kovács Etelka művésznőről szólok, ki rövid pár évnyi tanulás után dicsőségére válik mestereinek Locznak, Ebnernek, Mészölynek és a méltón hirneves Karlovszkynak. Női fejet ábrázoló tanulmányait két év előtt szivesen láttuk a műtárlaton ugy mint a müértő fiumeiek azt a kapuczinus fejet, melyet 1891-ben ott állitott volt ki. Föltünést keltett Bécsben a kiállitáson a „kis primás“, melyet Turn-Taxis herczegné vett volt meg s a melynek vázlatát a művésznő budavári lakásában lehet látni, egy szép alföldi tájat mutató szinrajz több férfi és női tanulmányfő társaságában. Hogy Kovács Etelka képeit mennyire szereti a müértő világ abból is láthatjuk, hogy alig készül el egy képe már is gazdája akad. Munka alatt levő befejezetlen képei komoly tanulmányozást tanusitanak s biztos zálogai annak, hogy jó történelmi genre festő lesz belőle, szinei igazak és a mit örvendve lát az ember szépek is, a kőszén és kávéházi pipafüst nem vont hamuszin leplet szeme elé, ő ugy látja a szineket, mint a hogy tündöklenek s nem ugy mint a napsugarait is szürkének látó ujabb festőknek egy egész serege.

E jó festőnő jó honleány is és lelke azoknak a hölgyeknek, kik választmánynyá alakulva a budavári honvédemléket fogják megkoszoruzni mi több e szép gondolat az övé a mire méltán lehet büszke.

Felhivás előfizetésre.

„BUDA és VIDÉKE“ czimen nditottuk lapunkat Buda és vidéke érdekeinek védelmére. Programmunk lapunk élén olvasható. Biztosan hisszük azt, hogy a közönség fel fogja ismerni, hogy közlönyünkre szükség van, hiszen nem magunkért, hanem a közczélért léptünk sorompóba.

Kérjük Buda és Vidékének részvételét. Lapunk előfizetési ára:

Egy évre	6 frt.
Félévre	3 frt.
Évnegyedre	1 frt 50 kr.

Előfizetni lehet a kiadóhivatalban Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14-ik szám.

Gyüjtőknek minden 10 példányra egy tisztelet példány jár.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósitásokat péntek reggelig kérünk beküldeni,

Figyelmeztetjük és kérjük előfizetőinket, hogy ha lapunk idejében kezeikhez nem érkezik, azt azonnal reklamálják, mert a postai kézbesités körül ugylátszik eddig nincs elég szabatosság.

Farsang.

* **Álarczos-bál.** Az első kerületi polgári kör álarczos báljára, mely folyó hó 13-án, hétfőn lesz, nagyban folynak az előkészületek. Előreláthatólag igen kedves és izléses álarczosok és jelmezesek lesznek. A rendezőség társasjátékokkal fogja szórakoztatni a közönséget és mindent elkövet, hogy a mulatság kedélyes legyen.

* **A Typographia-daloskörnek** sikerült bohóczestélye volt folyó hó 5-én a „Fáczán“-ban. A tánczot karnevál ő fensége elsőbbsége alatt az egész földkerekségről egybesereglett hiveinek válogatott bemutatása előzte meg, melytől aztán a legjobb kedvre hangolva reggelig tartó tánczra perdültek hálás vendégei: Barakovich N., Bendtsen nővérek, Durigo Anna és Ilona, Endrődy Sarolta, Fauszek Teréz, Grafl N., Hegyi Róza, Horvát Emma, Huszár Gizella, Inleiter nővérek, Kmein, Viser Erzsébet és Mária, Kronvetter Róza, Láng Erzsébet és Juliska, Pencsár Katalin, Schmidt Matild, Terényi Irma, Tigyi Ilka stb. Asszonyok: Barakovich Józsefné, Barakovich Károlyné, Dobos Ignáczné, Durigo Jánosné, Frech Sándorné, Gmainer Józsefné, Grafl Jánosné, Henck Józsefné, Hertsch Jánosné, Hofmann Antalné Huszár Antalné, Kaltenecker Arturné, Kőberling Károlyné, Ligeti Józsefné, Lejáwa Istvánné, Machan Vinczéné, Ócskay Józsefné, Paulik Józsefné, Prihorda Bertalanné, Teschauer Vinczéné, Thomas Antalné, Wallac Jánosné stb.

* **A budai tanitók mulatsága.** A „Budapesti (budai) Tanitóegylet“, mint minden farsangban az idén is — febr. 5-én — a „Fáczán“-féle vizivárosi vendéglő termeiben igen sikerült hangversenynyel egybekötött tánczmulatságos rendezett. A hangversenynek 3 pontját a „Harmonia“ daloskör töltötte ki szép, szabatos énekével igen tetszett meg Seebald, Moser, Menner, Kugler hegedü quartettjük és Kugler gordonkaszólója. Héger Luiza zongora játékával érdemelte ki a zajos tapsokat. Rákosi Viktor felolvasta „Vizi biztos“ czimü tárczáját. A hangversenyen ott láttuk Darányi Ignácz, orsz. képv., Csepely Sándor iskolaszéki elnököt és a csalogány-utczai tanitónőképezde növendékeit is. A tánczmulatságon jelenvoltak: a) Asszonyok; Menner Alajosné, Lobgesang Fereuczné, Bucsi Kálmánné, Hajós Mihályné, Szojka Károlyné, Somlyay Józsefné, Velősy Lipótné, Ekkert Antalné, Göőz Józsefné, Bárány Zsigmondné, Vlaszák Istvánné, Goldinger Adolfné, Kákolnai Gyuláné, Koncsek Lajosné Patacsics Jánosné, Krausz Alajosné, Kiss Jánosné, Károlyi Béláné, Knotz Viktorné, Trajtler Károlyné, Moussong Istvánné, Schischka Jenőné, Váradi Amadéné. b) Leányok: Maygraber Mari, Menner Irma, Máxich Mária, Batisz Irén, Bucsi Nina, Honeisek Vilma, Szocsvay Irén, Jurencsek Anna, Brandtner Józsa, Silberszky Ferike, Kobszinek Teréz, Dékány Margit, Goldinger Gusztika, Kugler Bella, Kovács Irma, Griblinger Anna, Basztl Irma, Lobgesang Aranka.

* **A budai izr. nőegylet** február hó 2-án tartotta meg a Terézvarosi Caslno helyiségeiben ez évi bálját, mely ezen mulatságok régi jó hirnevét minden tekintetben igazolta. Fesztelen folyt a mulatság a hajnalhasadtáig és ha volt valami, a mi egy kissé mégis kellemetlenül érintett, a terem tultömöttsége volt az. Ismét a fő- és székvárosnak hiánya mutatkozott a kellő számu mulatóhelyekben, mert a vigadó nagytermén kivül nincsen oly helyiség, a hol 800—1000 ember fesztelenül mozoghatna, nem is emlitve, hogy Budán égető szükség volna egy a modern igényeknek megfelelő mulató termet mellékhelyiségekkel létesiteni, hogy ha már a budaiak mulatni akarnának, mulathassanak — otthon. Az egylet vezetősége részéről jelen voltak: Weisz Dávidné elnök férjével, Deutsch Gusztávné alelnök férjével és Irén leányával, Steiner Mórné alelnök férjével, Beck Lipótné Irén leányával, Augenstein Dávidné leányával, Deutsch Lajosné férjével és leányával, Dr. Doctor Henrikné férjével és Sarolta leányával, Breuer Albertné férjével, Frank Leóné férjével, Dr. Goldberg Rafaelné Helén leányával, Grünwald Samuné férjével, Pillitz Gyuláné férjével és még számos mások. Dr. Darányi Ignácz országos képviselő, Szávoszt Alphons, Delmedico Ágost, Saxlehner Árpád és több II. kerületi előkelő polgárok megtisztelték megjelenésükkel a mindenképen sikerült mulatságot. A rendezőség Dr. Sziklai S. ó-budai orvos vezénylete alatt kitünően végezte tisztségét. Befolyt 1400 frt 50 kr. Ebből levonva 435 frt 50 kr. költségek, maradt 965 frt tiszta jövedelem.

* **Bál Ó-Budán.** A III. ker. szinpártoló egyesület f. hó 4-én tartotta alaptőkéjének gyarapitására első tánczvigalmát a Császárfürdőnek ez alkalomra csinosan feldiszitett nagytermében. A mulatság, tekintve, hogy az itteni magyar asztaltársaság is a napokban tartja vigalmát — igen jól sikerült s a tánczot a legjobb s legfesztelenebb hangulatban a reggeli szürkületkor ért csak véget. Sajnáljuk, hogy nem adatott mód, miszerint az estélyen résztvevő szép hölgyek névsorát közölhetnők, de azért egyszerüen jelezzük, miszerint az egész III. kerület intelligenciája jelen volt s a jókedv után itélve hiszszük, hogy felejthetetlen emlékezetü lesz mindnyájokra nézve e nemes intenczióju egyesület ügyes rendezésre való tánczmulatsága. Nem csodálandó, ha a III. kerületnek nincs deficzites mulatsága, mert oly lelkes ifjuság, mint az itteni, ritkán tekintetben párját ritkitja. Nem is volt itt petrezselyem-árulásról szó se. Elnöktől kezdve mind az egész rendező bizottság — kivéve az öregebb urakat — csak ugy izzadt a ropogós souper-csárdásnál, mely két és fél óráig tartott. Mig a terem csak ugy rengett a tánczról, addig a szomjasabb természetüek a vendéglő külön helyiségében fogyasztották a hegy (?) levét s mindhangosabban argumentáltak, természetesen az óbudai szinügy érdekében. Igy van ez a patriarchális III-ik kerületben. Az egyesület pedig ezuttal kedves kötelességet vél teljesiteni, midőn a felülfizetések nyilvánosan nyugtázásával azokért legmélyebb köszönetét fejezi ki. Felülfizettek: budai Goldberger Samu 8 frt, budai Goldberger Róbert 1 frt, budai Goldberger Lajos 1 frt, Goldberger-gyári üzlet 1 frt, Freiberger Mór 1 frt, Witzegrad Izsák 1 frt. Weitzenfeld József 1 frt, N. N. 1 frt 10 kr., Weisenbacher Endre 50 frt, Weisz Leó 10 frt, Augenstein S. 5 frt, Kaufler Samu 1 frt.

* **A budai dalárda estélye.** Rég nem volt oly sikerült estély, mint a budai dalárda estélye február 4-én. A rendezőség ügyességét, tapintatát nagy eredmény koronázta. Minden előadott darabot zajosan megtapsoltak. Mint mindég ugy ezuttal is látszott, hogy a jelenlevők jó hangulata valóban lélekből és szivből jő. A kedélyesség és szellem tekintetében a budai dalárda báljai párjokat ritkitják. A bálon a „Buda és Vidéke“ meglepetésül külön kis kiadásban jelent meg. A jelenvoltak közül tudósitónknak a következőket sikerült feljegyezni: Asszonyok: Almásy Jánosné, özv. Aranyossy Antónia, Fischer Antalné, Freyberger Pálné, Gretsch Ferenczné, Gallauner Károlyné, Goldinger Adolfné, Hlavács Kornélné, Hermann Adolfné, Heiszler Jaroslávné, Herold Ferenczné, Kanyó Sándorné, Kemény Istvánné, Kercser Károlyné, Kiss Lajosné, Kheim Jenőné, Kleeblatt Nándorné, Koller Ferenczné, Kovács Sándorné, Kronstein Ferenczné, Kunszt Antalné, Lejtényi Dezsőné, Löschinger Zsigmondné, Mambriny Jánosné, Mayer Józsefné, Mechlovics Béláné, Mihályffy Győzőné, Mocskonyi Gyuláné (oláhnő), Nagy Józsefné, Peterek Lajosné, Pilmayer Károlyné, Rajkay Mihályné, Reinl Adolfné, Reusz Józsefné, Schwarzmayer Ferenczné, Trajtler Károlyné, Turner Károlyné, Wagner Alajosné, Wilke Gottfriedné. — Lányok: Antalik Juliska, Aranyossy Ilka (sport), Brychta Karolin és Irma, Greschl Adél, Berger Emilia (olasz leány), Berger Karolina (egypt. leány), Buchgraber Stefi, Domonkos Aranka (pereczes fiu), Domonkos Leopolda (tanuló leány), Eitner Ludmilla, Freyberger Sarolta (magyarleány), Gruber Irma, Hennefeld Hedvig, Hermann Ilka, Hermann Paula (sport), Herold Anna (viczellér lány), Herold Luiza (czigánleány), Hlavács Olga, Kabon Anna, Kemény Etelka, Kimnach Lászlóné, Klárner Sárika, Koller nővérek, Kovács Irma, Kunst nővérek, Major Ilona, Mambriny Lujza (Piroska), Mayer nővérek, Menner nővérek, Niemann Anna, Peterek Róza, Rajkay Teréz, Schedl Janka, Schmiedt Irén, Schwarczmayer Irma, Schwartzer Ella (pereczes fiu), Speidl Vilma, Thier Irma,

Tonigold Mariska, Wagner Miczi és Vilma, Wilke Gizella, Wiesenberger Róza (tanuló leány), Mayer nővérek, Herczeg nővérek (Duna-Vecse), Roch Ilona, Szemler nővérek, Káldi Jnlis, Fellner Tekla, Esztergomi Erzsi. Brychta Ferenczné, Antalek Jánosné. Czeitler Sándorné, Tit Istvánné, Szemler Mórné, Kovács Ferenczné, Petz Ágostonné, Mihálovits Béláné, Nagy Lajosné, Pozsonots Istvánné, Roskonyi Károlyné, Suhajda Györgyné. B'rtoun Ignáczné, Béla Péterné, Wolfarth Anna stb. A négyeseket 130 pár tánczolta. Dicséretére váljék a rendezőségnek különösen Jáhl Nándor egyleti alelnöknek, hogy fáradságot nem ismerő, kitartó buzgalommal, minden szabad idejét föláldozva, egy valóban élvezetes estélyt szerzett a budaiaknak. A nagy terem kinai jelvényekkel, kárpitokkal, trofeumokkal, a levegőben függő halakkal, madarakkal, sárkányokkal s még számos kinai módra eltorzitott más szörnyekkel, lámpiónokkal volt feldiszitve s az estélyen a közönség nagy része jelmezekben jelent meg. Az estélyt Offenbach gyermekszimóniája nyitotta meg, melyet 24 tag adott elő. Utána következett Pál és Virginia Kipper-féle tréfás operette, Sellei karnagy vezetése alatt, ügyes és összevágó előadásban. A magánrészeket Henneberg Hedvig k. a. Kronstein, Kiss, Sternád, Wichmann Neichold, Bredl és Bagonyi urak ügyesen adták elő s feltünt különösen Hennefeld k. a. Virginia szerepében, szép és iskolázott sopran hangjával; a közönség megnevettetéséről pedig Nagy (Kiss) Lajos (czinege borbély princzipális) és Sternád (Csillag) Rezső (bohócz) urak gondoskodtak. A vidám operette magyar átdolgozása Hoppe Rezső egyleti tagot dicséri.

—

Mulatságok.

A déli vasut budapesti tisztviselői f. hó 13-án, hétfőn a „politikus szatócshoz“ czimzett vendéglőben tánczczal és tombolával egybekötött társas estélyt rendeznek. A mulatság családias szinezetü, kedélyben és hangulatban párját ritkitja. Szép bál szokott lenni. — A III. kerületi (ujlaki) első magyar asztaltársaság által szegény gyermekek felruházása és segélyezése javára 1863. évi február hó 11-én a császárfürdő összes termeiben rendezendő zártkörü tánczvigalom igen fényesnek mutatkozik. Ez a bál nemcsak Ujlak de az egész Duna jobbpartjának kedves mulatsága. — A báró Edelsheim Gyulay hadastyán és az I. budapesti női betegsegélyző-egylet 1893. évi febuár hó 13-án a medve-utczai „Fáczán“ vendéglő termeiben jelmezes tánczestélyt rendez, melynek sikere érdekében a rendezőség mindent elkövetett. — A tabáni iparos ifjuság az ujonnan alakult „Barátság“ asztaltársaság javára 1893. évi február hó 19-ik napján (vasárnap) este 7 órakor a budai rudasfürdő vendéglőhelyiségeiben tombolával egybekötött zártkörü tánczestélyt rendez, A tiszta jövedelem a tabáni szegény gyermekek felruházására fordittatik. — Az első budai polgári betegsegélyző és temetkezési egylet február hó 14-én a „Fáczán“-vendéglő termeiben az egyleti alap javára nagy bohócz-estélyt rendez a 23. számu Baden-Baden őrgróf nevét viselő gyalogezred közremüködése mellett. Jegyek ára: személyjegy 80 kr, este a pénztárnál 1 frt. Családjegy 1 ur és 2 hölgy részére 2 frt. Karzatjegy 50 krajczár. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdete 8 órakor.

Különfélék.

— **„Budapest helyzete árviz elleni védekezés szempontjából“ czim alatt Zsák Hugó műszaki tanácsos, az I. ker. polgári kör helyiségében (alagut-utcza I. szám I. emelet) február hó 12-én azaz vasárnap d. u. 5 órakor előadást tart, melyre a kör tagjain kivül nem körtagok is szivesen láttatnak.**

— **Személyi hirek.** Huszár Adolf királyi tanácsos, a budai társaság kedvelt és kitünő tagja, mint örömmel értesülünk, betegségéből felépült és ismét résztvesz a társaságokban, melyeknek kitünő kedélye igazi fűszere. — Szabadházy Andort, Budaörs nyugalmazott jegyzőjét, a magyarországi jegyzők egyik vezérférfiát, kinek neve a közigazgatási irodalomban is előnyösen ismeretes, a király az arany érdemkereszttel tüntette ki.

— **Fölolvasás.** Érdekes fölolvasást tartott f. hó 4-én a II. ker. Polgári Körben Tewrewk Árpád tanár mint vendég, „Vasuti élmények“ czimmel, melyben részint komoly, sőt borzalmas, részint — és pedig fölolvasása végén — vig részleteket s történeteket mondott el a vasutiak életéből. A fölolvasó a bevezetésben hangsulyozta, hogy a vasuti élet festésével foglalkozó irodalom még egészen uj, s hogy azért még csak nagyon kevés e nemü irodalmi terméket bir fölmutatni a világirodalom. Magyar könyvet, mely a vasuti életet ecseteli, a fölolvasó hármat talált, melyek közül az egyiket, mint frivol irányut, hallgatással mellőzi. A másik kettő a következő: „Vasuti történetek. A szárnyas kerék regéi. Irta Siklósy József“; — a másiknak ez a czime: „A szárnyas kerék. Elbeszélések, rajzok, karczolatok a vasuti életből. Szerkeszti Balogh Arthur és Follinus Emil. Budapest. 1892.“ — Német könyvet a fölolvasó csak egy említésre méltót talált. Czime: „Von der Strecke. Herausgegeben von Ludwig Eisenberg. Wien. 1891.“ — Mutatványképen három történetet olvasott föl Siklósy könyvéből, azután egyet magyar átöltöztetésben a német könyvből. A fölolvasó a vigat utoljára hagyta; úgy, hogy a hallgató-közönség a fölolvasó-termet a legderültebb hangulatban hagyta el. Fölolvasót, sikerült fölolvasásáért, a hálas közönség élénken megéljenezte. A legközelebbi fölolvasást február hó 12-én Beke Manó vendég tartja, ki „A számok világából“ czimmel fog fölolvasni.

— **A viziváros** sz. Annáról nevezett plébánia-templomban a nagybőjt folyamán hetenként kétszer tartatik sz. beszéd: minden kedden magyar és szombaton német. A magyar szent beszédeket Miokovich Mátyás, a németeket pedig Horváth József segédlelkész tartja. A sz. beszédeket, melyek a nevezett napokon d. u. 4 órakor kezdődnek, az ájtatos közönség figyelmébe ajánljuk.

— **Körlevél.** A budapesti II. ker. alsófoku kereskedelmi iskola igazgatója társulatunk elnökségénél panaszt emelt a miatt, hogy az alsófoku kereskedelmi iskolába járó kereskedőtanonczok feltünő sokszor mulasztják el az előadások látogatását. — Ezen körülmény magának a kir. tanfelügyelőnek figyelmét is magára vonta, ki a kereskedelmi iskola igazgatóját ezen visszás állapot megszüntetésére hivta fel. Utóbbi tehát kereskedelmi társulatunkhoz intézett átiratában kijelenti, hogy a tapasztalt mulasztásoknak oka főleg abban rejlik, mert legtöbb főnök könnyelmüen állitja ki a kereskedő-tanoncz részére az iskolamulasztást igazoló bizonyitványt, holott a tanoncz otthon maradása nem indokolható. — Hivatkozik az igazgató ur a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletére, melynek értelmében a tanoncz csakis komoly betegsége miatt vagy csak akkor maradhat távol az előadásokról, ha a főnök családjában halál eset fordult elő vagy a főnök családjának oly beteg tagja van, hogy az otthon maradás a tanuló erkölcsi kötelestége. Minthogy azon esetre, ha a tanoncz megbetegszik, egyébként is a kereskedelmi kórház orvosa látogatja meg, a főnök családjában történt komolyabb betegség esetén pedig a főnök családjában történt komolyabb betegség esetén pedig a főnök családjának orvosa adhat ki bizonyitványt, — figyelmeztetjük tisztelt tagtársainkat, hogy az alsófoku keresk. iskola igazgatójának átirata szerint csak azon esetre fog a tanoncznak mulasztása igazoltnak tekintetni, ha ezt a tanoncz orvosi bizonyitványnyal igazolja. Erről azon megjegyzéssel értesitjük, hogy az igazgató felhivását figyelembe venni szivesked-jék, mert a mennyiben a tanoncz az iskolából való elmaradását orvosi bizonyitványnyal nem tudná igazolni, a főnök ki van téve, hogy sulyos pénzbirsággal fog büntettetni. Budapesten, 1893. február hó 3-án. Freyberger Pál, elnök. Ott Lajos, alelnök. Kollár Lajos, jogtanácsos és jegyző.

— **Műkedvelői előadás.** A budai katholikus legényegyletben rendezett műkedvelői előadás kitünően sikerült. Szinre került a „Sárga csikó“ czimü népszinmü. Az előadók közül sok tapsot arattak: Illésy Esztike, Cseh Gabriella, Kleinhauer Ernesztine.kisasszonyok, László Károly, Veigl Endre és Barsi Imre (rendező) urak. A többiek is megállták helyöket.

— **Budai nők.** A budavári honvédemlékre helyezendő bronzbabérkoszorú ügyében f. hó 9-én a választmány Kovács Etelka művésznő lakásán értekezletet tartott, melyben elhatározták, hogy a vármegyék alispánjaihoz, főszolgabiráihoz s a városok polgármestereihez s más előkelő személyiségekhez gyüjtő iveket küldenek, e szükebb körü értekezleten kivül a további teendők megbeszélése végett f. hó 16-án Szelestey Gézáné elnök lakásán lesz választmányi gyülés. E czélra szánt adományokat kiadóhivatalunk is elfogad.

— **Vendéglősök összejövetele.** Az I—III. kerületi szállodások-, vendéglősök-, bor- és sörmérők ipartársulata rendes heti összejövetelét Kronstein Lajos vendéglőjében, III. ker., Szentendrei-utcza tartja, f. hó 15-én délután 4 órakor.

— **Halálozás.** Király János krisztinavárosi háztulajdonost és 1848—49-iki honvédet sulyos csapás érte, 16 éves leánya, Ilona meghalt. A németvölgyi temetőbe tették kedves halottjukat nyugodni a mélyen szomorodott szülék.

*

— **A magyar római zarándoklat,** mit Dr. König Gusztáv a városi menetjegyiroda közbenjöttével rendez, f. hó 16-án indul. Budáról is sokan vesznek részt. A rendezőség mindent elkövet, hogy az utazás kényelmesen történjék.

— **8 frt havi fizetésért,** hirdet szabászati tanfolyamot kellő képzettséggel biró s a tanitásra jogositott nő, f. é. Márczius hó 1-re, szabászati rajz, szabászat és ruhavarásra, negyedévi tanfolyamot. A tanmódszer, a melyet az illető Bécsben tanult és a melyet tényleg már tanit is, kitünő és könnyen elsajátitható. A tanulók csakis saját ruháikon dolgoznak. Bővebb felvilágositással szivesen szolgál, naponta délelőtt 9—11 óráig: **Vár, Országház-utcza 12. szám alatt,** balra az udvaron. Ugyanitt és ugyanezen órában történnek a beiratkozások is Február hó 25-ig bezárólag, tisztelettel **Andrée A.**

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 8-ról: Tojás, egy drb 7—8 kr.; csirke, párja —.80—1.30 kr.; tyuk 1.30—1.60 kr,; kappan 1.60—2.20 kr.; lud 4.40—6.— frt; pulyka —.———.— frt; nyul —.80—1.— kr.; tej 7—12 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.05 kr., turó 20—25 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller és egyéb 2—4 kr.; karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 9—11 kr.; foghagyma 24—25 kr.; vörös répa 1—2 kr.; torma (1 drb) édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 2—6 kr.

Várbeli piacz, f. hó 11-ről: Tojás, egy drb 6—7 kr.; csirke, párja 1.00—1.40 kr.; tyuk 1.40—1.80 kr.; kappan 2.00—2.40 kr.; lud 7.50—8.— frt; pulyka 5.60—6.50 frt; nyul 1.00—1.30 kr.; tej 7—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.20 kr., turó 22—26 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr. zeller és egyéb 2—5 kr.; karaláb 2—4 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.: foghagyma 24—26 kr.; vörös répa 3—4 kr.; torma (1 drb) édes 10—18 kr.; 1 drb erős torma 1—3 kr.

Borju hozatott mintegy 110 darab, darabonkint eladatott 14 frttól 34 frtig élő sulyban 40—45 kr. kilogrammonként, pecsenyemalacz volt 150—200 drb darabonként 1 frt 80 3 frtig kelt drbként, élő 44—46 kr. klgrként.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelősszerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

Aranyérem

Elvállal min en e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkutakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag**; **tűzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

A tisztelt köz nség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága, kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: 1/8 kilós doboz 30 kr.
1/4 » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében

IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

Kitünő fenyő- és nyárfák, teljesen honosultak, különböző nagyságban és **igen nemes** CSERESZNYEFÁK **kaphatók a városmajor-utczában 26. szám alatt** és a **Svábhegyen a templom mellett, Diana-utcza 6. szám.**

Tábory Ferencz

köruti sörcsarnoka

A NÉPSZINHÁZHOZ

Kerepesi-út, a népszinházzal szemben.

Legjobb **magyar konyha**, kitünő **sörök** és **borok** házhoz is szállitva.

HETI ÉTLAP:

Hétfő: Nyárson sült.
Kedd: Foghagymás-sült és székely-gulyás.
Szerda: Szegedi csirke csipetkével, téli idényben Császárhus gombócz- és káposztával,
Csütörtök: Serpenyö rostélyos.
Péntek: Szegedi halászlé és turós-csusza.
Szombat: Angol Rostboef sós burgonyával.
Vasárnap: Pörkölt csirke burgonyával.

Naponkint **Farkas Pista zenekara** mulattatja a nagyérdemü közönséget.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel

GLÜCK FRIGYES,

szállodatulajdonos.

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-üzlete

BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogpor stb. eladása.

Pesti könyvnyomda-részv.-társaság.

Meghivás

a

rendes közgyülésre

mely **1893. fecruár hó 16-án esti 5 órakor** fog az intézet iroda-helyiségében **(hold-utcza 7. szám)** megtartatni.

A tanácskozmány tárgyai:

1. Az 1892. évi mérleg és zárszámadási jelentés előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Az osztalék meghatározása.
4. Netáni inditványok. (A részvényesek részéről teendő inditványok az alapszabályok értelmében nyolcz nappal a közgyülés megtartása előtt az igazgatóságnál irásban adandók be.

Az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 198. §-a és a társasági szabályok 38. §-a értelmében a felügyelő-bizottság által átvizsgált évi mérleg, valamint az igazgatóság jelentése 8 nappal a közgyülés megtartása előtt a társaság irodájában a t. cz. részvényesek rendelkezésére áll.

A közgyülésen való szavazatjog gyakorolhatására alapszabályszerüleg megkivánt részvények február 14-ig az intézet irodájában teendők le.

Az igazgatóság.

Legnagyobb és legmodernebb budai

Kölcsönkönyvtár

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

PALLAS NAGY LEXIKONA.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II., Fő-utcza 2. sz.

Apró hirdetések.

Apró hirdetés rovatunkat ajánljuk a budai kiskereskedők és iparosok figyelmébe. Egy szót 2 krért hirdetünk, kövérebb betükért négy krajczár fizetendő. A czim közlése esetén 20 kr bélyegdij is jár, a rendes áron kivül.

KINEK?

A ki köhög.
A kinek nehéz a lélegzése.
A ki rekedt.
A kinek nyilalása van.
A ki éjjel izzad.
A kinek forrósága van.
A ki véreset köp.
A kinek szörcsög a melle.
A ki álmatlan.
A kinek melle és háta fáj.
A ki étvágytalan.
A kinek fejbőfögése van.
A ki gyomorfájós.
A kinek kedélye izgatott.
A ki erötlen.
A kinek a gyomra dagadt.
A ki mindezektől biztosan megszabadulni akar vegyen dr. Molnár főorvos **tüdő- és gyomor teájából**, melyet több jeles orvos **tüdő- és gyomor betegeknek** a legmelegebben ajánl 1 doboz 50 kr, két dobozzal 1 frt 5 kr előre beküldése mellett bérmentve küld »Sz.-Lajos« Gyógyszertár Budapesten, külső váczi-ut 78. sz. Kapható még **Török József** urnál Budapesten, király-utcza 12.

1 frtos Részletfizetésre előleg nélkül kapnak helybeli évi lakással biró felek sodrony ágybetéteket, Afrik s lószőr madraszokat, vendégágyat vasbutort, továbbá elegáns ebédlő-divánt, ottománt, háló-divánt, mindent gyári árban, megrendelhető a legjobb szerkezetü Singer Varrógépek 6 évi jótállással. A venni szándékozók kéretnek lakczimeiket, Szilassi Félix Krisztina-tér 7. a zöldfa vendéglőbe küldeni.

A Márvány-utczában 2 utczai és 2 udvari szobából és előkertből álló lakás május 1-től kiadó. Bövebbet a kiadóhivatalban.

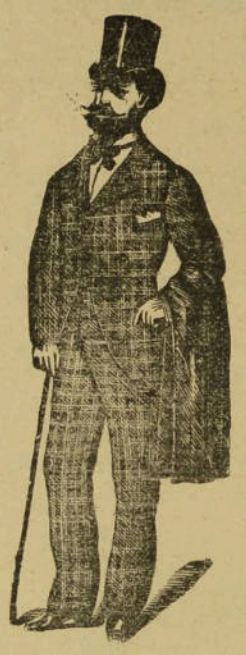
FRANCZIA LECZKÉK, a legkitünőbb és gyorsan felfogható rendszer szerint. — Felvilágositást levélben lehet kérni »Franczia« czim alatt a kiadóhivatalban. Levélhez bélyeg melléklendő. Forditások minden nyelvből és minden nyelvre.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II. ker. fő-utcza 1. szám,

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint

mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár rendes közgyülését

folyó évi február hó 18-án délután 4 órakor budai osztályában (II. ker., Fő-utcza 2. szám alatt, saját épületében) tartja, melyhez a t. cz. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §§-ai értelmében tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a mult évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapitása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása.
2. Egy igazgatósági tagnak pótválasztása egy évre.

☛ Azon t. cz. részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni s szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §§-ai értelmében legkésőbben 1892. deczember hó végéig saját nevükre irt részvényeiket legkésőbben 3 nappal a közgyülés előtt, a takarékpénztár központi vagy budai osztályában (V. ker. Dorottya-utcza 4. szám vagy II. ker. Fő-utcza 2. szám) letenni; ugyanott a megvizsgált 1892. évi zárszámadások és a felügyelő-bizottsági jelentés példányai az alapszabályok 147. §-a értelmében átvehetők.

Budapesten, 1893. évi február hó 1-én.

Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

Kitünő ennivaló alma és szőlő kapható. Beregszász, Szarka Tivadarnál.

MINDENMEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravuló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, kesztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s piperecikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

GRÓF VAY LAJOS

VIVÓTERME

IV. kerület, Zöldfa-utcza 14-ik szám alatt van.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások legmentes kettős érczkoporsókban,

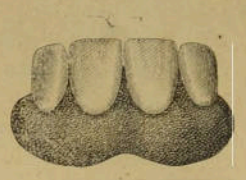
FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

fogorvos. COHN fogorvos.

Ajánlja magát mindennemü **fogműtétekre**, tömésekre (plombálás), egyes, valamint **egész fogsorok** készitésére.

Mérsékelt árak.

Budapest, II. ker., fő-utcza 7., jégverem-utcza 2.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Gürsch Ferencz

VENDÉGLŐJE

a „Politikus Greislerhez"

I. ker., Koronaőr-utcza 6. sz.

TÉLI és NYÁRI HELYISÉGEK.

Ajánlja

saját termésü borait

és

kitünő konyháját.

Ajánlkozik **lakodalmak, kézfogók, társas vacsorák** stb. stb. kiszolgálására.

Saison-étkek minden időben.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

Regale bérlöknek

rum, szilvorium, törköly és mindennemü likőrök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszencziáit és aether olajait

WATTERICH ARNOLD

BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza I. szám,

Kezelési könyvek ingyen.

Vizahólyag, borzamat, deritőpor, savtalanitópor stb szerek. a borderitéshez.

☛ **FARSANG 1893.** ☚

1 Elegans Atlasz-Claqu.
1 finom báli ing
1 » » kesztyü
1 » » csokor

frei

Budapest, II., fő-utcza 7. sz.

Mechlovits Béla

kalap- és férfi-divatáruk-raktárában.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 7. sz. Vasárnap, február 19.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör és a II. kerületi polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiókegylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Budapest helyzete az árviz elleni biztonság szempontjából.

Zsák Hugó, műszaki tanácsos előadása az I. ker. polgári körben f. é. február hó 12-én, d. u. 5 órakor.

Mélyen t. hölgyeim és uraim! A kör igen t. elnöke, Dr. Schwartzer Ottó kedves barátom felhivására a fővárosnak az árviz elleni biztosság helyzetével szándékom Önöket megismertettni é. p. azért mivel a szép tavaszi idő beköszöntével, midőn még jégtakaró boritja Dunánkat, a napilapok tele szoktak lenni rémhirekkel és vészjelzésekkel, melyek évről-évre ilyen alkalmakkor mindannyiszor közrebocsáttatnak. Előadásomnak az a czélja, hogy árviz elleni védekezés szempontjából t. hallgatóim tiszta fogalmat alkothassanak maguknak a főváros helyzetéről s megitélhessék, valjon csakugyan oly nagy veszedelemben forog-e a főváros az előre láthatólag megindulo jégzajlás alkalmával, mint azt a napilapok folytonosan hangoztatják. Engedjék meg azonban, hogy előadásomban egy kissé messzebbre kitérhessek, s szóljak ne csak a fővárosról, hanem általában a Duna folyóról.

Ha bármily térképet megnézünk, legyen az egy világrésznek vagy egy országnak térképe, azt fogjuk látni, hogy a legtöbb község és város a vizfolyások mentén fekszik, a nagyobb városok a nagy folyók mentén, sőt a tengerpartján is. A hegyes vidékeken is azt tapasztaljuk, hogy rendesen a források, patakok mentén telepedtek le az emberek. Miért? Azért, mert az emberi és állati életnek nélkülözhetlen szüksége van a vizre. Szükséges az, mint ivóviz, szükséges az az emberi testnek tisztántartására, de szükséges a viz nyáron, mikor a nap heve süti a földet és kiszáritja, a növényzetnek felfrissitésére. Ugyszólván a természetes ösztön után indultak az emberek, midőn vizfolyások mentén telepedtek le.

A viznek azonban még más haszna is van, a mennyiben könyü közlekedési eszközül is szolgál. Bármennyire is előre haladt a müszaki tudomány a vasutak és más közlekedési eszközök feltalálása tekintetében, azért a viz még is mindig a legolcsóbb és legkönyebb közlekedési eszköz marad.

De nem bocsátkozom ennek további fejtegetésébe, mert nagyon is elterelne előadásom tulajdonképéni czéljától. Legyen elég csak annyit konstatálnom, hogy a városok legtöbbnyire nagyobb folyók mentén vagy a tengerparton keletkeztek.

A viznek ennyi áldásos jósága mellett azonban van árnyoldala is. Ez kitünik akkor, mikor az egyes folyók a légcsapadékok, esőzések folytán annyira felduzzadnak, hogy partjukat áthágják és elöntenek mindent, földeket és házakat, ha azok nem épültek kellő magaslaton. Ennek következtében, mert az emberek legelőször is lakhelyüket akarták biztosságba helyezni, azok a városok és falvak, melyek folyók mentén feküsznek, körtöltéssel biztos tották magukat.

Körtöltés alatt azt értjük, hogy ha egy bizonyos földtömeget kiásva egymásra felhányunk s az igy egymásra hányt föld mintegy sánczolatként veszi körül a városokat vagy falvakat.

Midőn már a lakhelyek biztosságban voltak, az illető tulajdonosok földjeiket is biztositani igyekeztek az elárasztás ellen. Igy emelkedtek lassanként a paralel töltések, melyeken a vizet csak akkor eresztették át, ha arra szükségük volt. Ismerjük ugyanis az ilyen vizeknek azt a tulajdonságát, hogy tömérdek iszapot hordanak magukkal, mely ha a földekre lerakodik, azokat termékenyekké teszi.

Ilyen vizáradás vagy duzzadás a folyóknál két okból keletkezhetik. Az egyik a vizbőség. Midőn t. i. a hegyekben, a hol a folyók forrásai fakadnak, nagyon sok hó esett, mely a tavasz bekövetkeztével egyszerre olvadásnak indul, vagy pedig nagy záporeső, felhőszakadás volt, a mikor is annyi vizmennyiség tódul le a hegyekből, hogy az a folyók ágyában meg nem fér, a folyókat felduzzasztja s partjait áthágja. Ez a természetes vizbőség. Ilyen vizbősége van pl. Olaszországban a Po folyónak, a melynek szabályozása a leghiresebbek egyike, ilyen vizbőségük van a tiroli vizeknek és ilyen folyóviz Magyarországon a Tisza.

A Duna már nem ilyen. A Dunának magas vizállása nagyon ritkán ered természetes vizbőségből. Ennek egészen más oka van. Okozza ezt a jégzajlás alkalmával keletkező jégdugulás. Ha t. i. az a rengeteg nagy jégtakaró, mely nagy tél idején, mint pl. az idén is, az egész folyó mentén végighuzódik, Passautól-Orsováig, ha ez a rengeteg jégtömeg egyszerre megindul, még pedig a felső jég előbb indul meg, mint az alsó, akkor a felülről jövő jégtömeg reátolul az alsóra, egy része ennek tetejére mászik, más része alája csuszik, összetorlódik, a vele rohanó nagy vizmennyiség nem találván elég helyet a folyó medrében, a partokat áthágja és igy magas vizszint idéz elő. És ez a jégdugulás okozta magas vizszín nem huzódik ugy végig az egész folyón, mint a természetes vizbőségből eredő magas vizszin; hanem közvetlenül a jégtorlasz felett keletkezik, ott felduzzad, kisebb eséssel visszafelé tolul és addig-addig tömi és tölti el a medenczét, mig egyszer azután a jégtorlaszt felemeli és elsodorja.

Hogyan képződnek a jégtorlódások és jégtorlaszok? Ime, itt van a Dunának egyik legjobb keresztszelvénye. Fel van jegyezve rajta a kis vizszin és a nagy vizmagasság. Ezen a keresztszelvényen láthatjuk, hogy a Dunának igen szép mélysége, igen szép medre van.

Ámbár meg vagyok arról győződve, hogy t. hallgatóimnak legnagyobb része tudja, hogy mi az a keresztszelvény; de mert előadásomban igen sokszor elő fog fordulni ez a kifejezés s ugyszólván ezen alapul egész előadásom, engedjék meg, hogy egy pár szóval megmagyarázzam, hogy mit értünk keresztszelvény alatt.

Ha valamely tárgyat keresztülmetszünk, ez a keresztülmetszett oldal mutatja e tárgynak keresztszelvényét. T. hölgy-hallgatóim bizonyosan megértenek engem, ha a kenyérre hivatkozom, mint példára. Ha én egy kenyeret a közepén éles késsel kétfelé vágok, akkor annak keresztülmetszett oldala mutatja a kenyérnek keresztszelvényét. Alkalmazzuk ezt a Dunára. Képzeljünk egy nagy üvegtáblát, melyet a Duna egész szélességében annak fenekéig lemártanánk, ugy hogy a Duna vizét mintegy kettészelné, s ha ez az üvegen nyomot hagyna hátra, ez mutatná a Dunának keresztszelvényét.

Most méltóztassanak elképzelni, hogy ennek a keresztszelvénynek a felületén az egész folyó hosszában jégtakaró van. Ez a felületen levő jégtakaró nem gátolja a viz folyását, mert a medernek csak mintegy 20—30 czentiméternyi részét foglalja el. Ha már most a felülről megindult jégzajlás alkalmával az uszó jégtáblák a még mindig álló jégtakaróhoz jutnak, egy részük erre felcsuszamlik, másik részük a viz alá merülni kénytelen; de mivel a jég könnyebb fajsulyánál fogva nem merülhet egészen a viz alá, felfelé törekszik, s igy a szelvénynek csak egy bizonyos részét foglalja el. Ezt bizonyára már t. hallgatóim is tapasztalták. H pl. egy viztartó edénybe, dézsába egy jégdarabot lökünk, az mindig a felszinre jön, hiába igyekezünk azt ujjunkkal a viz alá meriteni, az mindig felbugygyan.

Mentül jobb tehát a szelvény, azaz, mentül mélyebb a folyó medre, annál kevesebb a veszély. Mert a jégnek csak egy kis része merül viz alá. Hogy tehát a Dunának ezt a szelvényét a jég egészen eldugaszolja, ahhoz roppant nagy

jégtáblák kellenének, hogy élükkel felállítva hegynyi magasságra emelkedjenek ki; ez pedig teljesen lehetetlen.

Sok tanulmányozás után, körülbelül 200—300 szelvénynek összehasonlításával arra jutottunk, hogy ha a Dunának 3 méternyi nulla alatti mélysége, vagyis árviz alkalmával 10 méternyi vizoszlopa van, oly jégdugulás nem képzelhető, mely ilyen vizmélységnél ne uszhasson tovább. Ennélfogva azon kell igyekeznünk, hogy a Dunán, a melynél a jégdugulások sokkal veszedelmesebbek, mint a természetes vizbőség, hogy keskeny és mély szelvényeket teremtsünk.

Nézzük meg, hogyan állunk ebben a tekintetben a főváros környékén? Feljegyzéseink szerint a legnagyobb árviz 1838-ban volt, a mikor a vizállás a mostani vizmércze szerint 9 36 m. volt. Mi okozta ezt? Az, hogy akkor szintén ilyen nagy tél lévén, nagyon sok jég folyt le a Dunán és mikor a jégzajlás felülről megindult, az a főváros alatt, ugyszólván még a főváros határán belül akadályba ütközött, megállott és jégtorlaszt képezett. Mi volt ez az akadály? Ennek magyarázatát a Dunának rendkivüli szélességében találjuk meg, körülbelül azon a helyen a hol most az összekötő vasuti hid van. Mint méltóztatnak látni, itt a szelvényen ez a barna rész akkor még Duna volt. Az a szelvény, mely a Rudas- és Sárosfürdőnél még alig 360 méternyi szélességü volt, itt lent 1000 egész 1200 méternyi szélességre terjedt. A laikus talán erre azt mondhatja, hogy mentül szélesebb a szelvény, annál több viz fér el benne. Igen, de a jégtáblák ilyen széles és csekély vizben nem usznak. Már pedig, mint mondtam, a Dunán ezek a jégtáblák sokkal veszedelmesebbek, mint a természetes vizbőség.

Abban a széles és csekély vizü szelvényben megakadt a jég, feltartotta az utána jövő jeget, összetorlakodott és igy képződött ez a roppant nagy jégtorlasz.

Ez a szelvény azért volt olyan rosz, mert itt a Duna két ágra szakad, t. i. a soroksári Duna-ágra és a nagy Dunára. A soroksári Duna-ág a Duna vizének alig 20—25%-át fogyasztotta el. Lerajzoltattam a Duna ezen részének akkori időbeli szelvényét. Méltóztassanak megnézni, ez a szelvény kis vizállásnál nem volt használható. Itt a folyó annyira elfajult, hogy zátonyok képződtek. Ez a szelvény itt olyan rosz volt, hogy midőn a Ráczkeve és Dömsöd tájékáról jövő hajókat vontató lovak idáig jutottak — mert akkor még lovakkal vontatták a hajókat — kis vizállásnál ezt a kis szelvényt egyszerüen átuszták és a zátonyra érkezve ujra vontatni kezdték a hajót, miért is ezen zátonyt lózátonynak nevezték. Három zátony képződött itt a Dunán. Az egyik a most emlitett ló-zátony, a másik az ugynevezett kopaszi zátony és a harmadik a nyul-zátony volt. Ez a a szabályozás folytán most már mind szárazföld és nem szerepel többé mint Duna.

Az itt képződött rengeteg jégtorlasz volt az oka 1838-ban annak, hogy az árviz majdnem egész Pest városát elöntötte, ugy hogy alig maradt száraz hely. Vizmentes maradt a mostani Erzsébettér, az Ujépület, a Károly-kaszárnya és gondolom, a muzeum környéke. Ez az árviz roppant nagy kárt okozott. Ámbár a főváros akkor még nem volt olyan szép és diszes, mint ma, de a kiket ez a csapás sujtott, nagyon érezték annak sulyát, Mért is az árviz lefolyása után boldogult József nádor, József főherczegnek édes atyja pályázatot hirdetett a fővárosnak árviz elleni megvédése czéljából tervek készitésére. Mint az ilyen pályázatnál szokásos, igen sok pályamü nyujtatott be, melyek több vagy kevesebb becscsel birtak. Ezen pályamüvek megbirálására egy országos bizottság küldetett ki, a mely országos bizottság tanulmányozás alá vevén a pályamüveket, abban állapodott meg, hogy első sorban a Dunának a Sárosfürdő alatti része szabályozandó; de addig is, mig ez szabályozva lesz, a főváros csak ugy lesz védhető, ha körtöltéssel láttatik el. Igy készült el az ugynevezett Tüköry-töltés, körülbelül az a vonal, mely a Margithidtól a volt osztrák államvasuthoz vezet. Innen azután lekerült ez a töltés a váczi köruton egészen az ugynevezett Fuchs-kaszárnyáig és ezzel a régi Pest városa be volt foglalva töltéssel. A Kőbánya vidékén nem volt szükség töltésre, mert ez már magaslaton van.

A Duna Sárosfürdő alatti részének az országos bizottság által javaslatba hozott szabályozását azért nem kezdték meg, mert bekövetkeztek az 1848/49-ki évek. Ez után pedig méltóztatnak tudni, hogy milyen viszonyok voltak, ugy hogy akkor a szabályozásra gondolni sem lehetett. Az alkotmányos aera beköszöntével, a a koronázás után gr. Andrássy Gyula, akkori miniszterelnök ujra megindította ez ügyet. — 1870/71-ben szintén erős tél lévén, ugyanaz a veszély fenyegette a fővárost, ami 1838-ban és 2871. év elején tényleg csakugyan elöntötte az árviz Budának alacsonyabb részeit, a Ráczvárost és a Vizivárost. Igy a dolog ismét akúttá vált és Andrássy Gyula, akkori miniszterelnök boldogult Mihalik János miniszteri tanácsost bizta meg a duna-szabályozási művek összeállitásával. A szabályozási tervek elkészültek, azonban a város határain tul ugy felfelé, mint lefelé meszszebbre terjeszkedve. Résztvettek ezen tervek készitésében Reitter Ferencz, Herich Károly és Klasz Márton, kik azóta már elhaláloztak. De tevékeny részt vett ebben a munkában az a férfiu is, aki jelenleg a belügyi tárcza élén áll, Hieronymi Károly miniszter úr. Ezek az urak már akkor határozottan kiejelentették, hogy a Dunaszabályozásnak a főváros biztossága érdekében, ennek határain kivül lejebb sokkal meszszebbre kell kiterjeszkednie és igy is készitették el a szabályozási tervet. Minthogy azonban a nyeremény-kölcsönből nemcsak a Dunát kellett szabályozni, hanem még a Sugár-utat, a mostani Andrássy-utat és a Margithidat kiépiteni, valamint a Lánczhidat is beváltani, az első tervezet költségei 12 millióról 7 millióra redukálódtak. Ezenkivül még az is kiköttetett, hogy ebből a 7 millióból a fővárosi Duna-meder nem csak szabályoztassék, hanem még szép rakpartok is épittessenek. Igy 7 millióból 5 és $^1/_2$ milió a fővárosnak ugyszólván csak szépitésére és kereskedelmi érdekeinek emelésére fordittatott; mert a rakpartok szabályozási szempontból nem voltak oly szükségesek, lévén a Duna medre a főváros közt egészen szabályos. A tulajdonképeni szabályozás is a Margitsziget körül és az ugynevezett Kopaszi zátony körül vitetett véghez. A margitszigeti szabályozás abból állott, hogy a Dunának itt kétfelé váló része két egyenlő folyamágra osztatott. Hosszasan tanakodtak afelett, hogy a Margitszigettel mi történjék, mert a vizszabályozásnak alfája az, hogy nem szabad folyóvizet két ágban folyatni engedni, mert igy a folyam elfajul; mivel azonban a Margitsziget kincse a fővárosnak, nem volt más mód, mint a Dunát itt két egyenlő folyammá kiképezni és arra ügyelni, hogy az mindig egyenlő maradjon; mert természet szerint rendesen csak az egyik ág fejlődik ki, a másik pedig eliszapolódik. A kopaszi zátonynál a rengeteg szélességet kellett megszüntetni, a folyót normális szelvények közé szoritani, s a medernek kellő mélységet adni. Ez megtörtént és habár itt a Duna nem is bir olyan mélységgel, mint a főváros között, de mélysége mégis elegendő arra, hogy ott jégtorlasz ne képződjék, mint ez bebizonyodott az 1876-ki árviz alkalmával, amikor már az 1871. évi X. t.-cz.-kel engedélyezett fővárosi szabályozási munkák bevégeztettek.

Mint már emlitettem, itt lent a zátonyszabályozásokon kivül még a soroksári Dunaág elzárását is végre kellett hajtani; mert, mint az imént is mondtam, minden szabályozásnak az alfája az, hogy a folyót nem szabad két ágban folyatni engedni. A soroksári Duna-ág tehát, mely a fő Duna vizének mintegy 25 %-át nyelte el, elzáratott, s ezzel a promontori Duna-ág szelvénye tökéletesen kifejlődött, a mit sohasem értünk volna el, hogy ha a Dunát itt szabadon engedtük volna két ágában folyni. Az 1876-ki árviz lefolyása bebizonyitotta, hogy az 1838-ki jégdugulás ezen a helyen nem ismétlődött; az 1876-iki jégzajlás pedig volt olyan erős, mint az 1837-iki és mégis minden akadály nélkül szépen elvonult az a főváros határából.

Megakadt azonban a jég Budapesten alul mintegy 15—20 kilométernyire Érd alatt Battánál. Méltóztassanak a Dunának ezt a részét megtekinteni. Itt Érd alatt, vagy más néven Hamzsabég alatt egy agyaghegy van, mely messzire belenyulik a Dunába és a Dunafolyót itt kényszeriti kétszer 90 fok alatt megfordulni, s ez okozza azt, hogy mikor a jégzajlás ideérkezik, itt más irányt kapva, a szigeten át a soroksári Dunaágnak akar rohanni; a hegy háta megett, Battánál egy nagy zátony terült el, az ugynevezett kácsás, a melyen a jég 1876 és 1878-ban megakadt. Természetesen e fölött a vizszin megint emelkedett a földeket elöntötte, mignem a szigeten át a soroksári Duna-ágba jutott, a jégtorlasz pedig jó ideig ott maradt. Ez eklatáns bizonysága annak, hogy a viz erejét széteresztení nem szabad, mert ha a viz itt nem terjedhetett volna szét, még egy pár czentiméterrel emelkedve, a jégtorlaszt magával ragadta volna. Igy azonban a jégtorlasz fölött szétterjedve a sorokséri Dunaágba futott, a jégtorlaszt pedig mozdulatlanul ott hagyta.

Az 1876-iki árviz tehát igazat adott azoknak a műszaki egyéneknek, akik már 1871-ben azt mondták, hogy nem elégséges csak a főváros körül szabályozni, hanem azzal lejebb is kell menni. Ennélfogva 1876 után elrendeltetett az ugynevezett promontori Duna-ágnak tanulmányozása, a melynek eredményeképen készült egy tervezet, mely szerint az egész promontori Duna-ág, Budapesttől egészen Tassig, mintegy 60 kilométer hosszuságban szabályozandó.

Csakhogy ezzel a tervezettel is részben ugy jártunk, mint a fővárosi szabályozási tervezettel; a mennyiben a promontori Duna-ág szabályozásának költsége 10 millióra volt tervezve. A kormány ezt sokalván, olcsóbb terv készitésére adott utasitást. Igy készült azután egy olcsóbb terv. Azon alapult, hogy a szükséges szelvénynek egyelőre csak egy bizonyos részét állitjuk elő mesterségesen, a többi részének fejlesztését pedig a viz erejére bizzuk. Ha a viz ereje elviszi a megmaradt kavicsot és homokot, jó, ha pedig nem viszi el, akkor egy pár év mulva mégis csak mesterségesen kell az egész szelvényt előállitani, s az eredeti költségesebb tervet kell megvalósitani. Igy is történt. Az olcsóbb tervezet fogadtatott el és az 1881. évi L. t.-cz-vel elrendeltetett a promontori Duna-ág szabályozása.

Ez a szabályozás jó részt ugyanabból állt, mint a fővárosi Duna-szabályozás. T. i. a zátonyoknak az a része, mely a viz egészséges folyását rontja, abba belenyulik, mesterséges uton, gépekkel elkotortatott és az igy nyert anyagból párhuzam-művek készitettek, ugy hogy a meder 400—500 méternyire összeszorittatott, a mi által a Duna ebben a szelvényében rendes folyást nyert, mint ez a térképen látható. Tartott ez a munka 1886-ig.

Hogy egy kis fogalmunk legyen arról, mennyi munkába kerül az ilyen dolog, bátor leszek egy pár adatot felemliteni. Pl. a fővárosi Duna-szabályozásnál 40,000 darab czölöp veretett be, készült 48,000 köbméternyi beton, 36,000 köbméternyi falazat emeltetett, kikotortatott a Dunából 2 millió köbméternyi anyag és készült 200,000 köbméternyi kőhányás. A promontori Dunaág szabályozásánál szintén 200,000 köbméternyi kőhányás készült és ki-

kotortatott 5 millió köbméternyi anyag. Mindez rengeteg munkába és fáradtságba került.

A promontori Duna-ág szabályozása ekként 1886-ban az olcsóbb tervezet szerint elkészülvén, 1887, 1888 és 1889-ben a jég itt szépen elvonult és nem okozott bajt. Csak 1891-ben tünt ki, a mikor szintén erős telünk volt, hogy Bata-Érdnél nem volt elég, a mit tettünk. Mert nem kotortuk ki az egészet, hanem arra számitottunk, hogy ebben segélyünkre lesz a viz ereje.

Ennélfogva 1892-ben a kormány erre a czélra nagyobb összegeket vett fel a költségvetésbe és igy a pótmunkák, melyek az eredeti első tervezet szerinti szelvényt hivatvák előállitani, a mult évben elkezdődtek, folyamatban vannak, s az idei nyáron, mihelyt a jég elvonul, folytattatni fognak.

Minthogy azonban a promontori Duna-ág szabályozását 60 kilometernyi hosszúságban nem vagyunk képesek rövid idő alatt végrehajtani, a földmivelési miniszter úr, hogy addig se legyen kitéve a főváros lakossága az utóbbi években tapasztalt árvizveszedelemnek, mig a promontori Duna-ág szabályozása elkészül, arra utasitotta a főváros hatóságát, hogy emelje fel a főváros közt a partokat. Mert 1891-ben, mikor Bata-Érdnél a jég megállott, igaz, hogy a fővárosban csak 6.89 méternyi volt a vizállás, tehát $2^1/_2$ méternél kisebb, mint 1838-ban és 0·8 méterrel kisebb, mint 1876-ban, de mivel Bata-Érdnél és Nagy-Marosnál volt egy jégtorlasz, tehát a főváros két jégtorlasz között állott, hivatalosan megvizsgáltuk, hogy mennyi a fővárosnak a biztossága, s ekkor kiderült, hogy ez a biztosság különböző a főváros egyes helyein. Azért az 1891-ki árviz elmultával utasitotta a földmivelési miniszter ur a főváros hatóságát, hogy Budapest rakpartjait 9 méterre a 0 vizszin fölé emelje fel.

És itt talán nem lesz felesleges, ha megmagyarázom, hogy mi az a nulla vizszin. Mert mindig halljuk, hogy a vizállás most 6 méter, most 7 méter vagy 8 méter a nulla vizszin fölött. Hogy a viz magasságát meglehessen mérni, minden folyónál megszoktunk állapitani egy nulla-vizszint. Ez a nulla-vizszin pl. a Dunán 1834-ben állapittatott meg, a mikor éppen egy igen kis vizállás állott be. Ekkor egy bizonyos napon és ugyanegy órában az egész Duna viztükre Pozsonytól-Orsováig ugyanegy perczben fixiroztatott, t. i. a hol a vizszine a partot érte, mértföldről-mértföldre egy jel állitott fel és mikor a 12 órát harangozták megjegyezve, lett az akkori vizszin, s ez mint nulla-vizsin állapitatott meg, ugy hogy Pozsonytól Orsováig a Dunán beállitott minden vizmérczének nullapontja megegyezik ezzel a megállapitott nullaponttal. Azért a helyett, hogy azt mondanánk, hogy pl. Budapesten a vizszin 90·3 m. az adriai tenger szine felett, a mit a nagy közönség, különösen a hajós ember nem igen tudna megérteni, azt mondjuk, a mit különösen a hajós ember könnyen megért, hogy két, három, négy vagy öt méteres viz van. Ettől a nulla-vizszintől tehát képzelve méterenként párhuzamos vonalakat kilencz méternyi magasságig fel, ez a kilencz méternyi magasság az, a melyre a partok felemeltettek. Ezzel elértük azt, hogy most mindenki egész könyüséggel és pontossággal megállapithatja, hogy mennyi még a fővárosnak a biztossága. Ha pl. most a vizállás 3.75, és nehány nap mulva eléri a 4 métert, minthogy plus 9 méterig biztosságban vagyunk, egész biztosan tudja mindenki, hogy még öt meternyi biztosságunk van. Ugy, hogy ha az idén a vizállás 7 méterre felszöknék, nyugodtan mondhatnánk, hogy Ujpestről le a Sárosfürdőig még két méternyi biztosságunk van.

Ezzel a partépitkezéssel azt akartuk elérni, hogy a főváros biztossága ugy a jobb, mint a balparton egyenletes legyen. A főváros ezen partmagasitást tényleg mindenütt végrehajtotta. Legyen szabad ezen partvonalakat röviden elősorolnom. Biztositva van a főváros először a jobbparton az ugynevezett Filatorigát által. Ez a gát tart a budapest-szentendrei uttól a Dunáig és itt a Dunaparton végig vonul a Margit-hidig, mely töltésen most a körvasut szalad és innen a déli vasuthoz hajlik be. A Margithidnál kezdődik a rakpart és tart a Rudasfürdőig. Itt a Rudasfürdőtől egy régi fal vonul le egészen a Sárosfürdőig, mely művek mind 9 méterre felemelve lettek. Itt már nem lehetett a parton haladni a magasitással, hanem bekapcsolódik ez a magasság a promontori országutba, mely a kellő magassággal bir. Ebből méltóztatnak látni, hogy a budai oldal mindenütt biztositva van. — A pesti oldalon kezdődik a biztositás a vizafogó-gátnál, mely be van kapcsolva a budapest-ujpesti utba, mely szintén elég magas. — A vizafogó-gát a Rákospatak mellett huzódik végig a Dunáig. Itt egy párhuzamos töltés vonul a Magithidig. Itt kezdődik a rakpart, mely az épülő országháznál elég magas. Innen a Lánczhidig és a Lánczhidtól a Petőfitérig szintén felemeltetett a rakpart kilencz méternyi magasságra. Csak a Petőfftértől a vámházig nyuló lépcsőzetes rakpart nem emeltetett fel. A főváros ugyanis arra kérte a minisztert, engedné meg, hogy ne kellessék a partnak ezt a részét felemelnie, hanem hogy itt ideiglenes védekezéssel biztosithassa a partot esetről-esetre. Ez ügy ép most van tárgyalás alatt; a miért nem akarok e felett itéletet mondani. Véleményem azonban az, hogy ha már annyi pénzt áldozott a kormány és a főváros a teljes biztosság érdekében, kár volna ezt a 700 méternyi hosszu vonalat igy hagyni, hogy árvizveszély esetén itt a legnagyobb sietséggel és idegességgel kellesen egy védművet létesiteni; holott két lépcső-fokuak a lerakásával ezt a biztosságot ellehetne érni. Innen a vámháztól a közraktárak mellett le a összekötő vasuti hidig épült part teljes biztosságot nyujt. A vasuti összekötő hidtól a soroksári utig szintén megvan a kellő magasság.

Méltóztatnak tehát látni, hogy mindkét part kellőleg biztositva van. Az természetesen nem kellemes dolog, hogy valahányszor a viz bizonyos magasságot elért, gőzszivattyukkal szivattyuzzák ki a vizet a csatornákból, a mi mindig zajjal és lármával jár, s ez a közel lakóknak kellemetlen. Ez azonban csak átmeneti intézkedés. Még most ugyanis a csatornák ugy vannak összefoglalva, hogy azok ugy a pesti, mint a budai oldalon négy-öt helyen ömölnek a Dunába. Ez jövőre a pesti oldalon meg fog szünni; a mennyiben már épités alatt van az ugynevezett levezető főcsatorna, mely az összekötő vasuti hid alatt fog a Dunába ömölni.

Már most, midőn a partok a főváros közt plus 9 méterig felemeltettek; midőn, mint szerencsém volt kimutatni, a főváros mentén a Duna-keresztszelvények oly szépen kiképződtek, hogy itt jégdugulásról egyáltalában szó sem lehet; midőn már a promontori Duna-ág szabályozása is annyira haladt, hogy jégdugulás csak nehezen történhetik, ugy hiszem a veszélyt oly imminensnek nem mondhatjuk és ha a szabályozás egészen elkészül, azt hiszem, el fogjuk érni azt az időt, a mikor a főváros minden polgára nyugodtan végzi dolgát és nem fog törődni azzal, hogy milyen a Dunának a vizállása.

Az előadottakból méltóztatnak látni, hogy a főváros nem forog oly nagy veszélyben, mint azt a napilapok hangoztatni szeretik, mert kilencz méternyi magas vizállás alig lesz többé a fővárosban; de ha ez mégis bekövetkeznék, még akkor sem kell kétségbe esnünk, hanem mindent elkövetnünk, hogy az árviz-veszedelmet elháritsuk. Ha azok a kis községek a Duna és Tisza mentén, melyeknek alig van 1000—2000 lakója, képesek magukat megvédeni, ugy azt hiszem, a főváros, melynek félmillió lakosa van, csak szintén képes lesz magát megvédeni.

Ha sikerült önöket t. hallgatóim meggyőznöm arról, hogy ugy a kormány, mint a főváros hatósága már igen sokat tett és folyton tesz az árviz elleni védekezés szempontjából és hogy a főváros nincs oly eminens veszélyben mint ez egyesek és a napilapokban gyakran állittatik, ugy czélomat elértem és magamat eléggé megjutalmazva érezve köszönetet mondok szives figyelmükért.*)

*) Kállay Bertalan gyorsirói jegyzése nyomán.

A Gellérthegyi egylet.

(Felhivás.)

Az Andrássy-ut, a körutak, a szabályozott rakpartok s a fővárost körülvevő vidék nyaralói, tanulságul szolgálnak amaz élénk fejlődésnek, mely az ország fővárosában az alkotmányos élet nyomában megindult. Alig van utcza a Duna balpartján, hol a népesség szaporodásával arányban álló épitkezések, ujabb szabályozási munkálatokat ne vontak volna maguk után. A budai városrész nyugotnak fekvő oldalán, a Margit-hid s a közuti vaspálya forgalma, a városmajor körül egészen uj utcza sorokat teremtett. Csak a főváros egyik legszebb s legegészségesebb pontján alló Gellérthegy és környékének tulnyomó része nem bir kibontakozni régi elhagyaéott állapotából, mely e vidéket a többi városrésztől elszigeteli. Ha ennek indokát kutatjuk, ugy az nem az egyesek áldozatkészségének hiányában, hanem oly tényezőkben fogjuk megtalalni, melyek a villatulajdonosok hatáskörén kivül állanak.

Hiszen valóban erős elhatározás kellett ahhoz, hogy azon szolgalmi igényekkel szemben, melyet minden jogalap nélkül, csupán a czitadella fennállásának tényénél fogva, a katonai hatóság az egész Gellérthegy területére támasztott, a magántulajdonosok házaik lebontásának eshetősége daczára, a főváros diszére szolgáló villákat épitsenek. Az az áldozat, melyet egyesek e tekintetben boztak, bizonyára nincsen arányban azon áldozatokkál, melyeket eddig a főváros közönsege fordirott e vidékre. De hát ez áldozatokat is csak azok hozhatták meg, kik a lebontás eshetőségével számoltak. A telektulajdonosoknak legnagyobb része nem volt abban a helyzetben, hogy a mig a czitadella áll, elpusztult szőlője helyére villát épitsen, avagy telkét másként értékesithesse, s e miatt a főváros kebelében levő Gellérthegy fejlődése a sokkal távolabb eső kültelkek és Svábhegy fejlődésétől messze elmarádt.

De elmaradt nemcsak a Gelléthegynek, hanem a Gellérthegy vidékének fejlődése is. Mert eltekintve ama forgalomtól, melyet a Gellérthegyen keletkezendett villák kelthettek volna, e vidék a propellerjáratokat kivéve, majdnem kevesebb főközlekedési vonallal rendelkezik, mint 40 év előtt, midőn Pestet a Gellérthegy vidékével s a Krisztinavarossal, a szarvastérre nyiló hajóhid kötötte össze.

Ezen, a szolgalmi igények megszüntetése után is fennmaradt állapotok orvoslására alakult a Gellérthegyi egylet, melynek czélja, bogy a szomszédos birtokosokat, kik eddig alig érintkeztek maguk közt, egymáshoz közelebb hozza és részükre a félmilliónál több telket számláló fő- és székváros területén — hol a város fejlesztése iránti nézetek már az egyes városrészekhez kötött érdekeltségnél fogva is sokkal szétágozóbbak, mint máshol — egy gyupontot létesitsen, mely azonkivül, hogy rendes szórakozási helyül szolgál, alkalmat nyujtson egyszersmind az egylet tagjainak, azon alkotások, eszközök és módok fölött való eszmecsere, melyek ezen vidéknek s eszel az egész fő- és székváros kedvező fekvésének kihasználása, forgalmának élénkitésére és felvirágoztatására szolgálnak.

Odahatni kiván ez uton az egylet, hogy a Gellérthegy és vidéke, a fő- és székváros I-sö kerületének kiegészitő része oly állapotba helyeztessék, mihelyt egy fő- és székvárosi kerület rendezésére nézve közlekedési utak, világitás és rendőri felügyelet tekintetében a legszerényebb igények megkivánnak.

Feladatául tekinti az egylet, hogy odahasson, miszerint az évek óta tervbe vett közlekedési eszközök, ugymint a fő- és székváros eme két részét összekötő hidak, a Gellérthegyre felvezető sikló s a fő- és székváros jobbpartján végigvezető közuti vasut mielőbb létrejőjjön, s a czitadella átvétele és lebontása iránt tárgyalások mielőbb bejefeztessenek.

Biztatásul szolgálnak erre az irányadó körök nyilatkozatai, melyek általánosan elismerték, hogy a közigazgatásban összpontositott fő- és székváros egyesitése csak akkor lesz végrehajtva, ha a fő- és székváros eme részét a bel- és Ferenczvárossal összekötő hidak fogják egy-

máshoz közelebb hozni s vétkeznénk ama férfiak iránt érzett tisztelet ellen, ha feltételezni mernők, hogy az erre nézve tett kötelező nyilatkozatokat azóta a Duna habjai magukkal vitték. — A közvélemény talaján nőtt csemeték e tervek, melyek minden tavasszal kihajtanak és minden ősszel levelüket hullatják, de élnek s azokat gyümölcshozó terebélyes fává növeszteni, csak a folytonos érdeklődés állandó melege fogja, melyet ez egylet ébren tartani s a szétágazó érdekek áramlata ellen megóvni akar.

Meg vagyunk győződve, hogy a mi az egyesek hiu vágyát és többek hasztalan törekvését képezi, azt e kerület egyesült működése a megvalósuláshoz közelebb fogja hozni s ott, hol e kerület jogosult kivánsága a közérdekbe olvad, sem az állami, sem a fő- és székvárosi közigazgatási tényezők nem fognak azon meggyőződés elől elzárkózhatni, hogy a mit tesznek, azt az állam, az ország fő- és székvárosáért, — a fő- és székváros pedig saját magáért teszi. — Mert hiszen az egyesek elpusztulnak de az alkotások megmaradnak. S ha az illlető tényezők a Gellérthegy és vidékének szabályozása által azt a természetalkotta kedvező fekvést — mit a külföld székvárosainak minden vagyona sem képes pótolni — felhasználják és értékesitik, ezzel a királyi székhelyet oly festői távlattal fogják körülövezni, mely a hely fenséges voltának minden tekintetben méltó szegélyzeteül szolgáland s melynek párját az itt időközönként megforduló idegenek máshol aligha fogják megtalálni.

Eme törekvések által indittatva van szerencsénk tisztelettel felkérni, hogy a mennyiben az egylet ily irányu mozgalmát érdeklődésre érdemesnek tartja s magát a tagok sorába felvétetni kivánja a mellékelt ivet aláirásával ellátni sziveskedjék.

Tájékozásul megjegyezzük itt, hogy egyletünknek lesznek alapitó és rendes tagjai.

Alapitó tag az, ki egyszer és mindenkorra az egylet pénztárába 50 frtot befizet;

Rendes tagok 1893. évi január 1-től kezdődő három évi kötelezettséggel évenként 5 frtot fizetnek az egylet pénztárába;

Tisztelettel s szervező bizottság nevében.

Elnökök: Hilóczky Béla, miniszteri tanácsos, Luczenbacher Pál főrendiházi tag. Alelnökök: Gervay Mihály, főrendiházi tag, Lindtner Imre, m. á. v. vezérfelügyelő. Benkő Kálmán, ügyvéd. Bálint Ferencz, ügyvéd. Titkár: Hets Ödön, ügyvéd. Pénztárnok: Mészáros Ferencz, birtokos. Árkay Sándor. Glasz Ignácz. Szeghfy István. Domonkos György. Dr. Kocsis Alajos. Dr. Sóós Ernő. Müller János. Péntek Gáspár. Ternyey Farkas, Gergye Sándor. Janitsek Róbert. Müller Ignácz. Zolczer Salamon. Kovács Zsigmond. Stein Péter, Dr. Gortvay Bertalan. Dr. Glasz Izsó. Novák Ferencz. Fuchs Nándor. Dr. Vargha László. Havas Izsó. Fogdt György. Deme László. Pap Károly.

Közegészségellenes állapotok a Krisztinavárosban.

Lehet, hogy mire e sorok napvilágot látnak, már teljesen eltűnt a földszinéről az a sok hó, mi a fő- és székváros tanácsa, vagy az I. kerületi elöljáróság rendelete folytán a vár- és Krisztinaváros összez havát és ezzel piszkosságát is egy csomóba a vérmezőre hordatta.

Ez valóban nagy vétség a közegészség és köztisztaság ellen és méltáu kelt közmegbotránkozást. Azt mindenki tudja és már többször is láthatta, hogy a frissen esett hó a legrövidebb állás után szép fehérségét elveszti és piszkos, szennyes szint ölt és magába veszi az utczai szemetet és rondaságot. Legtöbbször ide gyülemlik a magánházakból ez elrutult és beszennyesedett hó és ez a gyülevész anyag magában rejtve a betegségek csiráit és igy együttesen kerül a vérmezőre, megfertőzve ezáltal egy egész városrészt.

Hiszen ez valóságos meleg ágya a ragályok és kórok csiráinak, sőt mondhatjuk, hogy valóságos hivatalos járvány baczillus szaporitás, a mit egészség rendőri intézkedés utján kellene betiltani.

Először is azért, mert az enyhébb idő beálltával az ugyis alacsonyabb fekvésü és minden lefolyást nélkülöző egyenetlen vérmezőn a hó szétfolyik és számos pocsolyát képez és magával viszi a különböző ragályos kórok csiráit, másodszor azért, mert a visszamaradt szilárd anyag a tulajdonképeni szemét. konyahulladék, rongyok, rossz czipő, szalma stb. nedvességénél fogva rosszabb a nyári szemétnél. A nyári szemét ugyanis száraz és a baczillusokat legjobban szaporitó kellék a nedvesség.

A hatóság tovább folytatja mulasztását. széthányatja a havat s ezzel a jó szándéknak betudott ténynyel követi el a legnagyobb vétséget, mert szétszuratva a nap behatása folytán kényelmes alkalmat ad a bakteriumok szaporodásának és elősegiti azoknak ragályosabb ellenálló képességét.

Ha a hó elolvadt és kiszáradt, a városrészünkön nagyon is gyakran keresztül fuvó erős északi szelek felkapva a sok és sok millió baczillust. — mely mesterségesen lett tenyésztve. — az ördögárok iszap. piszok, szemétfogójának gőzével együtt széthordja, befertőzi a lakásokat és veszélyezteti a lakók egészségét.

Már magában véve az is ázsiai állapot, hogy az ördögárok egy ily szép, fejlődésben levő, a főváros egyik legegészségesebb részét szeméttel, iszappal rondítja el és teszi egészségtelenné. Hiszen a nálunk megszokott huza-vona intézkedés mellett is mindjárt két éve lesz, hogy felépitették a felső iszapfogót a városmajor felső részén és ezt most iszappal telve tartják. Milyen látvány tárul itt a bámuló elé, tanuja lehet a mocsár légfejlődése tünményeinek.

Az ördögárkot még kiközvezett jó meder mellett sem szabad a fővárosban hagyni. A főváros tanácsának már három éve van alkalma tünődni az I. kerületi polgári kör ily irányu kérelme felett, mit Dr. Szénássy Sándor, Rostáházy Kálmán és Szöllősy István bizottsági tagok adtak át.

Többet mondunk, már az 1885/86. kolerajárvány alkalmával, tehát majdnem 8 éve meg volt igérve az ördögárok beboltozása. Jó volna talán a fő- és székvárosnak a milleniumra tervezett nagyobb alkotások közé felvenni. Ennek az ördögároknak nyitva hagyása ellenkezik a járványbizottsági határozatokkal is, mely minden háztulajdonosnak elrendelte, hogy az udvaron levő kanális nyilásokat légmentesen syphonnal való elzárását s egy ilyen nagy piszok fogót szabadon nyitva hagynak s nem törődnek azzal, hogy ezen az ördögárkon a Lipótmező összes piszkos szenyvize azonkivül egy nagy disznó hizlalda — a hol 100—150 disznó van hizlalás alatt — piszkát vezeti le városrészünkön.

Lépést tett ez ellen néhai gr. Karácsonyi Guidó is és ezért nem is időzött szép palotájában huzamosabban. Ha az ördögárkot beboltoztatnák, mostani tulajdonosa — hisszük — kész örömmel járulna hozzá a beültetéshez és parkirozáshoz és lenne egy szép kis sétányunk. Ez is fokozná az épitési kedvet és megszünnék a mostani ázsiai állapot. A fő- és székvárosi tanácsnak is észre kellene venni, hogy mi sok kisebb várostól el vagyunk maradva. Ott van villanyvilágitás, lóvonat, jó omnibusz-közlekedés. Mire való a szükkeblüség, a mely megakasztja egy szép városrész fejlődését, sőt elveszi a vállalkozás kedvét is.

Végezetül azzal zárjuk panaszunkat, hogy jó volna a szemetet, a mi visszamarad, vagy elhordatni, vagy elföldelni, de mindenesetre desinficiálni.

Egy háziúr.

Válasz a „Megróvás"-ra.

E becses lapok mult vasárnapi számában, Hoppe Rezső ur felháborodással ront neki az „Ó-Budai Dalkoszorú" elnökségének, mint a ki visszamenve a „biedere alte Zeiten"-ba még most is, midőn a magyarosodás a fő- és székváros ezen azelőtt tiszta német kerületében is örvendétesen halad, mely haladás kétségtelen eredményeivel itt lépten-nyomon találkozhatunk — oly programmot csirál egyik farsangi estélyére, mely majdnem csupa német „zengeráj stiklikkel" abrakoltatja közönségét.

Mint e dalegyesület ez időszerinti alelnöke, mely egylet mellesleg emlitve, a fő- és székváros legrégibb dalegylete, engedtessék meg e helyen, hogy először is azon incriminált műsor miként való keletkezésére — másodsorban pedig e dalegylet működési viszonyaira nézve egyetmást elmondjak, melyből önként ki fog világlani, mennyire érheti az elnökséget és ezzel kapcsolatban csekélységemet — mint a kit Hoppe ur ugyancsak cathegoricze „elővesz", a germanizálás vádja.

A dalkoszorú választmánya még a mult hó folyamán egy bohóczestély megtartását elhatározva, annak rendezésére egy szükebb bizottságot küldött ki, megbizva azt az estély rendezése körül felmerülő minden teendő elvégzésével. E bizottság állitotta össze a szóban forgó műsort is, melyet azonban alapszabályszerü jóváhagyás végett a választmánynak bemutatni elmulasztott s igy történt, hogy a műsor, mely a választmánynak felülbirálásra beterjesztve bizonyára olyanná alakittatott volna, hogy közmegütközés tárgyát nem képezte volna, akkor került kezeim közé, midőn az, 1000 példányban kinyomatva már közkézen forgott.

Jól tudom azt, hogy egyleti ténykedésekért első sorban az egylet választmánya felelős, mely utóbbi ismét az elnökséget vonhatja kérdőre.

Nem ia átalja az elnökség bevallani, hogy a rendezés körül hiba történt és nehogy ugy tűnjék, mintha a kiküldött rendező bizottságnak bűnbaknak való odaállitásával, a felelőség alól való kibuvás kényelmes expediensét keresné, kész az elkövetett hiba odiumát magára venni; de nem elégedve meg ezzel, egyidejüleg módról is gondoskodott, hogy a méltán felháborodott közérzületet megnyugtassa.

Ugyanis még mielőtt a „Megróvás" dörgő szavai napvilágot láttak volna, hazafiui kötelességemnek tartottam, az elnököt abbeli megmásithatlan elhatározásomról értesiteni, hogy azon ezetre, ha a módositott műsorban nem lesz legalább is annyi magyar — mint német kar, kénytelen leszek a társadalomban elfoglalt állásomnál fogva az általam eddig viselt alelnöki tisztséget letenni, fentartva magamnak, mint az egylet egyszerü tagja annak más uton való, most már teljeseu magyarrá való tételét czélzó további lépéseket.

Az elnök részéről teljesen kielégitő és megnyugtató választ nyervén, továbbá elhatározásomat, az estélyen való tapasztalataimtól tettem függővé. Nos ezek örvendetesek voltak annyival is inkább, mert misem erőtleniti inkább Hoppe R. ur a dalegylet elnémetesedésére vonatkozó kissé merész állitását, mint a dalároknak ezen estélyen való szereplése. A ki látta — sajnálom, hogy czikiró ur nem volt jelen — a műsor magyar számainak igaz, hamisitatlan lelkesedéssel való előadását, a ki látta, hogy mily megütközést keltett a tagok közt, az állitólagos germanizálás vádja, az meggyőződést szerezhetett magának nemcsak arról, hogy nem sülyed vissza régi németségébe, hanem igenis legjobb uton van — a mi egyébiránt az egylet vezetőségének legfőbb törekvése is — hogy minden izében teljesen magyarrá váljék.

Hogy alelnöki tisztségemről ezek után le nem mondtam, természetesnek fogja találni czikkiró ur is, mert épen ezen állásnál fogva, melyet a fő- és székvárosnál betölteni szerencsém van, a magyarositás elém tűzött czél elérése végett, e helyen kitartani, megmaradni morális kötelességem. Nyugodt lehet Hoppe ur, hogy szives figyelmeztetése nélkül is, tudni fogom hivatalos állásommal járó kötelességeimet az azon kivül eső kötelességekkel összeegyeztetni.

Ezeket tartottam szükségesnek és kivánatosaknak ugy a saját — mint az „Ó-Budai dalkoszoru" reputatiója érdekében, de meg a t. olvasó közönségnek egyletünkről, persze a „Megróvás" nyomán nyert fogalmának tisztázására felhozni.

Végül Hoppe urnak csak annyit, hogy akkor, a midőn a magyarositás szent ügyének szolgálatában áll, legyen óvatos, nehogy a viszonyok felöli nem kellő tájékozottsága, no meg talán egy pillanatnyi felhevülése által — melynek egyedül tulajdonithatom, hogy oly embereket leczkéztet „Megróvás"-ában, kik évek hosszu során át egészségük koczkáztatásával küzdenek ugyanazon ügy diadalra juttatásáért

— ne ártson többet, mint a mennyit a hirlapirodalom terén aratott ilynemü „sikerek“ által használ.

Budapest, 1893. február 15.

Schinabeck Engelbert
főv. vezető-tanitó, az O-Budai Dalkoszorú ez időszerinti alelnöke.

A jó tojás.

Irta: **Takács István** vásárfelügyelő.

Piaczon vásárló közönségünktől sokszor hallottam, hogy egykor s máskor mennyi rossz tojást vett a piaczon, pedig látják, hogy vizsgálják a tojásokat, s mégis akad árusitó, ki a közönséget több alkalommal a szigoru vizsgálat daczára is rossz tojással csalja meg. Mi lehet ennek az oka? Lehetne-e azon segiteni, hogy ilyesmi ne történjék? Vagy ha történik is, az minél ritkábban fordulhasson elő, kik azok, kik a rossz tojást árulják? van-e valami felismerhető jellegük? mivel lehet a jó tojást a rossztól könnyen felismerni. Ez nagy baj, hogy igy van és ezt a közönség indolentiójának kell betudni. Ezen nem lehet máskép segiteni, minthogy a közönségnek megmagyarázzuk, milyen a jó tojás, hogyan lehet azt minél könnyebben felismerni, mi által a csalók látva, hogy üzletet nem tudnak csinálni majd önkényt felhagynak a rosz tojás árusitásával.

Ezen segitendő, megkisérlem leirni, hogy milyen a jó tojás s hogyan lehet azt felismerni.

A jó, friss tojás élénk világos rozsaszinü, belseje kevés rázásnál nem mozdul meg.

Talán tapasztalták azt, ha összeszoritott kezük ujain nap- vagy lámpafénynél keresztül néztek milyen élénk világos rozsaszint láttak. Ilyen rózsás élénk szinünek kell a jó tojásnak is lenni s ezt ha jól szemügyre veszszük meglátjuk még minek előtte a kezünkbe vettük volna is, mert az egészséges belső a tojás vékony külzetén könnyen átlátszóvá lesz — ide nem számithatjuk a fajtyukok által tojni szokott szines tojásokat — mig a rossz tojás halvány, szederjes, ólomszürkés, üveges szinbe játszik.

A szederjes, ólomszürkés vagy üvegszürkés tojás vásárlásától már nagyon ovakodni kell, nem mondom, hogy mindenkor rosz lehet az ilyen tojás de már gyanus s mihelyt gyanus annak a vásárlásától már nagyon ovakodni kell. Elmondom miért.

A tojás a rendes élénk, rózsás szinét elveszti, ha sokáig egy helybe tartogatják vagy ha normális hőfokon felüli melegbe néhány napig fekszik, ez által a fehérnye a kéreg alatt összehuzódik, beszárad s gyenge rázás által könnyen mozgásba jön. Ilyen tojást a tavasszal s ősszel hoznak sokat a piaczra. Tavasszal azért, mert a gazdasszonyok által a kotlós tyukok alá elrakott tojások tán a gondatlan kezelés által vagy más egyébb körülmények miatt nem váltak fiasokká, miknek egy része tán még megromolva sincs, de azért a tyukok alól ki kell szedni. Nagy mennyiségüknél fogva egy-egy kis családba a sok félig megromlott tojást egyszerre elhasználni sem tudják, de egyik vagy másik helyen, ha elhasználni tudnák is, kárt is tennének vele, mert a Jancsinak vagy Zsuzsinak kik iskolába járnak, nem tudnának mit adni a min griffit meg irkát vagy nem tudom mi mindenféle házi szükségletetet vegyenek a görbe vagy füligláb boltosnál.

Ezeknek a falusi bótosoknak a lelkiismeretük megengedi, hogy a szomszédasszony rosz tojása holmi értéktelen tárgyakért hozzávándoroljon, hisz a jókat is ő szokta megvenni, neki egyedüli elve az, hogy a hozzá vett tárgy minél több, az érte adott valami pedig minél kevesebb legyen, tehát ez összeszedi a faluba a tojást még akkor is, ha már a csirke ki akarna belőle bujni, hisz az a városi szakácsné ki majd azt megtalálja venni, annál többet nyer, mert nehány krajczárért tojást is, meg csirkét is kap.

Őszszel pedig azért gyakori a rossz tojás, mert nyáron dolog idő lévén, a nénémasszony, vagy Sári hugom nem ért rá az összeszedegetett tojásokat a piaczon értékesiteni vagy most tán a nyár folyamán ára sem volt, olcsó pénzen pedig a gazdaasszonynak ezt az egyedüli keresetforrását csak nem lehet ily könnyen elvesztegetni, tehát meg kellett tartogatni arra az időre mikor jó ára van, mert hát kell az ünnepekre egy-egy uj ruha, ezt pedig másból nem lehet pótolni, mint a tojás árából. Az ilyen takargatott tojások rendesen rosszak szoktak lenni, tudja is ezt az eladó, de együgyű redős arcza bizalmat kelt a városi vevőnél, hisz ez az öreg jó anyóka csak nem csalja meg őket, de meg bizony, még pedig mint látszik elég alaposan azért vigyázni kell az ilyen tojás árusokra is. A soká takargatott tojások foltosak, s ha nem is egészen rosszak, de dohosak szoktak lenni.

A Duna baloldalán több kiviteli tojás nagykereskedő van, kol az érkezett tojást naponként számos napszámos válogatja azért, hogy a külföldre szállitandó tojások közé rossz ne keveredjék. Ezen a helyeken az igy kiválasztott tojást aztán olcsó pénzen tóthfalusi, rákospalotai, soroksári s más vidéki származásu, de budapesten tartózkodó asszonyok s leányok összeszedik s a hátukon kosarakba házhoz hordva, vagy a piaczok közelében az utczák sarkán meg-megálva, ez a piaczokon is járva-kelve olcsón kinálgatják az arra elhaladó asszonyoknak s cselédeknek, kik megörülnek annak, hogy most milyen olcsón vásároltak, de örömük nem soká tart, mert hazamenve veszik csak észre, hogy a mit oly olcsón vettek mind rossz volt. Ezeket a vásárfelügyelők s biztosok hiába üldözik, a piaczokról eltiltani nem tudják, mert a piaczot csak délfelé keresik fel s ekkor is csak olyan helyeket keresnek fel, hogyha egy gyanus arczot észre vesznek azonnal könnyen elillanhassanak az ilyen árusoktól tehát óvakodjon minden vevő, mert ezek rendesen rossz tojást árulnak, tehát csalók.

Tisztelt olvasóinknak még egy tojásról akarok valamit elmondani, ez a meszes tojás. Habár ez nem is oly nagy csalásnak látszik, de tán nem lesz érdektelen, hogyan lehet a jó friss tojást a meszes tojástól megkülönböztetni.

A meszes tojás felülete ritkán lukacsos, a mész a polusokat kitölti miáltal az egyelővé válik, ha azonban a mész lerakódás a tojás felületén oly sok, hogy azt kőporral reszelővel s más érdes tárgyal surolják le, az ilyen lesurolt tojás a csalódásig hasonlit a friss tojáshoz, ezzel tehát szintén a vásárló közönség csalódik. Ezt azonban ugy lehet könnyen megismerni, ha két tojást a jobb kezünkbe teszünk s azokat egymáshoz dörzsöljük, ha érdes tapadós a felületük bizvást állithatjuk, hogy az meszes, a tojás felülete sima a dörzsölés alkalmával nem tapad a kézbe, könnyen lehet egymás mellett forgatni.

Farsang.

* **Vasutasok mulatsága.** A déli vasut tisztikara f. hó 13-án a „Politikus Greiszler“ czimü vendéglő helyiségeiben tombola és tánczczal egybekötött fényes társas estélyt rendezett. A mulatságon annyi szép asszony és leány jelent meg, hogy a csinosan és izlésesen diszitett tánczterem alig volt képes befogadni a vendégek seregét. E helyiségben az egész eddigi farsang alatt nem tánczoltak talán annyit és oly fesztelen jó kedvvel, mint ezen az estélyen, hja meglátszott rajta, hogy vasutasok rendezték. Előkelő és izléses volt, mint eddig minden évben. A társas estélyen Weiss Dávid, Kleeblatt Nándor főfelügyelő és Pallanek Ferencz felügyelőn és Ujlaki Hirschler Henrik alsó domborai birtokosonkivül a hivatalnokok csaknem teljes számmal jelentek meg. Az est sikerét feltétenül az előnyösen ismert állomás főnök Bursics Antal urnak köszönhető, ki nem kimélve fáradságot, minden lehetőt megtett, hogy páratlaná tegye az estélyt és hogy a megjelent szép közönséget a legvidámabb hangulatban tartsa. Hozzájarult még egy jól sikerült tombola, mely Oberhuber Jenő és Paduch Gyula fáradozásainak köszönhető.

A tánczterem csodálatos izléssel volt diszitve, különféle a vasuti szolgálatban használt jelzési eszközök és a terem egyik oldalán felállitott mozdony vázlat a három piros jelző lámpával valóságos vasuti poezis volt. Dorninger Hugó mérnök vezetése alatt készült eme munkák valóban mesterükre vallanak. Karneval horczegnák is csak legfeljebb az a panasza lehet, hogy a terem szük volta okozott itt-ott torlódásokat és bizony néha küzdelmet kellett vivni egy talpalatnyi helyért, de azért komolyabb „összeütközés“ még sem fordult elő. Gürsch vendéglős is kitett magáért.

Szünórakor a tombola-játék alatt a hangulat tetőpontját érte. A kisorsolt tárgyak között voltak olyanok is melyek komikus voltuknál fogva valóságos nevetési görcsöket idéztek elő.

A hivatalos és nem hivatalos felköszöntőkben sem volt hiány. Különösen emlitésre méltó Pillitz Gyula helyettes állomás főnök rögtönzött felköszöntője, melyben köszönetet mond Weiss és Kleeblatt főfelügyelő és Pallauch felügyelő uraknaknak és nejeiknek, hogy szives megjelenésükkel menuyire emelték az est erkölcsi sikerét és kéri őket, hogy jövőre is tartsák fenn eme baráti viszonyt hivatalnokaikkal szemben mert csakis ily kedves és jóakaratu támogatással lehet igazi és egészséges testületi szellemet teremteni. Az egybegyült szép számu vendégeknek is hálával adózik és végre üriti poharát az összes jelenlevők egészségére.

Az első négyest 40 pár tánczolta. Jelen voltak a következő hölgyek:

Asszonyok: Özv. Ánger Lajosné, Bursics Antalné, Bányai Fülöp drné, Breuer Mórné, Bittner Alajosné, Dorninger Hugóné, Geröly Józsefné (Siófok), özv. Hoffmann Ágostonné, Jakob Gusztávné, Károlyfi Imréné, Komlosssy Lajosné, Kotzig Antalné (Siófok), Kovács Alajosné, Kovács Józsefné, Kremsir Aladárné, Meszlényi Boldizsárné, Neumann Nándorné, Ober-Huber Jenőné, Pállánek Ferenczné, Pilisy Istvánné, Pilltz Gyuláné, Prosz Rudolfné, Kiskamoni Szallay Gézáné, Schlosser Nándorné, Sckalnitzky Henrik drné, Salgó Henrikné, Tomásko Frigyesné, Weiss Dávidné.

Leányok: Bányai Jolán, Dorninger Anna, Engel Róza és Ernesztin, Hoffmann Berta, Hübner Fánni, Kovács Róza, Neumann Róza, Nitscl Anna, Oberhuber Lenke, Schnetzler Józsa és Jrma, Schröder Ilka, Spady Gizella, Szekeres Erzsike (Kanizsa), Schwartz Janka (Sz.-Fehérvár), Tomásko Ilona, Wawák Teréz, Weber Octavia, Szale Vilma, Tomicic Zseni. m.

* **Az ujlaki magyar asztaltársaság** e hó 11-én a császárfürdő termeiben tánczmulatságot tartott. Az estély mely kivált az ujlakiaknak kedvelt találkozója, ez alkalommal is a legjobban sikerült s czimerekkel, lobogókkal és szőnyegekkel gazdagon feldiszitett terem, daczára az esős időnek, alig birta magába fogadni a vendégek seregét. A négyest 80 pár tánczolta. A szép siker Kugler István és Göőz József dr. érdeme. A szép jövedelmet a szegény gyermekek felruházására és segélyezésére forditják. Csak a közönség óhajának vagyunk kifejezői, midőn az estély jó nevének biztositása végett szigorubb mértéket ajánlunk az intézőknek. Az estély budai mulatságokat általában dicsérő fesztelen hangulatban folyt le, mely reggelig tartotta együtt a jelenvoltakat: Kornay Etelka, Nieda Irén, Róka Ilona, Markovics Kati, Oderoczky Józsa, Kopp Laura, Egh Anna, Kékessy Irma, Rolne Róza, Kell Regina, Bellovits Józsa, Schlanger Panla, Hohlschein Laura, Holzspach Olga, Schubert Olga, Singer Zseni, Weiszberg Ernesztin, Kohn nővérek, Kohn Riza, Schmiedeg Friduska, Goldstein Jolán, Pinkay Gizella, Güttler Lina, Silberer Irma, Schneider Jetti és Zsani, Mitlen Anna és Paula, Kohu Vilma, Drexler Kati, Winter Róza, Friedrich Teréz, Wohlschein Róza, Maletiner Czili, Hischekker Tilda, Weiszberg Róza. Asszonyok: Göőz Józsefné, özv. Kornay Antalné, Nieda Nándorné, Benedek Sándorné, Kugler Józsefné, Oderszkyné, Ranzató Istvánné, Czajlik Lajosné, Grawatch Rezsőné, Ispán Jánosné, özv. Höchel Béláné, Lenarduzzi Jánosné, Ritzlerné, Holzspach Andrásné, Holtzspacher Miksáné, Mandel Lipótné, Schubert Edéné, Schubert Sándorné, Krausz Jakabné, Sellesinger Ignáczné, Richter Henrikné, Hein Jenőné, Jarmer Ignáczné, Wimmer Mártonné, Stresatich Jánosné, Schmiedeg Vilmosné, Wolkenstein Hermanné. Schmatt Edené, Güttler Vinczené, Ssabolcsi Samuunné. Grösstenberger Istvánné, Fehr Albertné, Bäcker Jakabné, Bacher Jakabné, Hegedüs Árminné, Khon Mórné stb. J.—

* **A Budapest, II. ker. Népkönyvtár-Egyesületnek** márczius 4-én tartandó hangversenye és tánczmulatsága elé élénk érdek-

lődéssel tekintenek. A rendezőség, mely 200 tagból, köztük 60 hölgyből áll, elkövet mindent az estély fényének emelésére; élükön Rupp Zsigmondné urhölgy és Csepely Sándor viziv. isk. széki elnök állanak. Már is biztos, hogy az ifju egyesületnek, mely buzgó működésének már nem egy jelét adta, ez estélye is egyike lesz a legfényesebb, a legsikerültebb mulatságainknak. Kellemes meglepetés lesz már a meghivó is, melynek gyönyörü czimképe Dörre Tivadar műve. A hangversenyre több kiváló erő közreműködését sikerült kieszközölni; lesz humoros felolvasás is, melynek tartására egyik kitünő irónk vállalkozott. A meghivókat most küldik szét. A rendezőség fölkéri mindazokat, kik azt tévedésből még nem kapták, ezirant hozzá a Toldy Ferenez-utczai elemi népiskolába fordulni szíveskedjenek.

* **A báró Edelsheim Gyulai hadastyán-egyesület** és az I. budapesti női betegsegélyző egylet segélyalapjuk javára f. hó 13-án tartották jelmez-tánczestélyöket a „Fáczán"-ban. A terem szorongásig telt meg a jelmezesek tarka sokaságával. A derék veteránok megmutatták, hogy a tánczteremben sem riadnak vissza: ifju tüzzel járták reggelig. Szivesen emlitjük fel, hogy a katonaság közül is többen jelentek meg, a mire büszkék is a régi bajtársak. A négyest legelább 130 pár tánczolta. Jelen voltak: Kondai Kiss Ábrisné, Herzig Julianna, Plesko Irma, Laczina Irma, Menczel Zsuzsana, Farb Irma, Schmalholz Francziska, Scherer Lujza, Geith Julia, Vörös Julia, Fuchs Irma, Gönnert Teréz, Golombini Julia, Major Teréz, Prasil Ágnes, Litkey Irma, Jablonitzky Irma, Schäffer Anna, Heinrich Anna, Ambrosositz Erzsébet, Ermann Anna, Woita Róza, Richter Janka, Kovács Paula, Hoffmann Gizella, Tostory Vilma, Greisler Zseni, Schneider Örzsi és Giza, Gönnert Giza, Stadler Irma, Presenzky Irma, Mészáros Irma, Bertly Róza és Antónia, Schäffer Francziska, Ohnbrosovitz Klotild, Fischelmayer Jozéfa, Hildebrand Mariska Olajnik Katicza stb. J.—

* **Estély.** Szép és sikerült estély volt dévai Szőllősy István vendégszerető házánál, f. hó 16-án. Ekkor ünnepelte a ház urnője, ki a közjótékonyság terén oly önfeláldozóan működik, névnapját. A ház urnője és a házigazda kedélyessége a legjobb hangulatba hozta a társaságot, mely reggelig maradt együtt. A mulatságon jelenvoltak a Mohai, Wladár, Hellebronth, Demenel, Hanzély, Farkas és Koncz családok tagjai.

* **A budapesti munkás dalárda** f. évi február hó 12-én tartotta meg a „Fáczán" összes helyiségeiben álarczos bolondestélyét, melyen az előadott „szabó hymnust" s a „hangverseny-bolondok" énekei igen nagy tetszést arattak. Ez estélyen a fáczán összes helyéségeiben annyi nép fordult meg, hogy ember-ember hátán volt, — mondhatni, hogy a budapesti munkás dalárda mint minden évben ugy az idén is kitett magáért.

Alarczos bál az I. kerületi polgári körben.

Az első kerületi polgári kör vigalmi bizottsága által rendezett álarczos bál az elmult farsang egyik legszebb mulatsága volt. A szebbnél-szebb jelmezek, a bájosabbnál-bájosabb álarczosnők koszoruja alig fért el a ma már a kör élénk életénél fogva kicsinynek bizonyult nagy teremben.

Nagyon bajos lenne valamennyi jelmez hű leirását adni. Tudósitónk a következőket jegyezte fel: Hellebranth Kálmánné német patriczius nő, igen szép ékszerrel. Dévai Szöllősy Istvánné idójós jelmez, Dr. Wladár Mártonné czigányleány, Büttelné Naszluhácz Nelli, mint napraforgó, Rákos Ernőné genie jelmez, Demmel Károlyné, mint arany daemon, Heckel Gabi Satanellu, Muchmayer Luiza Marguerite, Kastowszky Józsa orosz leány, Dobó Katicza napraforgó, Scalnitzky Ilon hajosnő, Iványos Margit és Irén pereczesek (pereczeket osztottak) Erdélyi Jolán magyar leány, Erdélyi Ilonka magyar menyecske. Ezen kivül sok szép rokokó, római nő, postás, lengyel nő, görögnő és sok izléses maszk. Egy óráig nem is lehetett jól tánczolni. Körülbelül 70—80 pár vett részt a négyesben. Nagy tetszést aratott a három méter magas czukor-süveg.

Jelen voltak asszonyok: Baczuni Józsefné, Bauer Vilmosné, Büttel Jánosné, Császár Dénesné, Demmel Károlyné, Erdélyi Jánosné, Féry Narczisné, Gaber Lajosné, özv. Gulden Konrádné, Glatz Istvánné, Heckl Ferenczné, Hellebranth Kálmánné, Holbesz Józsefné, Illés Gyuláné, Iványos Miklosné, Jánosy Dánielné, özv. Király Béláné, Knoll Károlyné, Kastowscky Jánosné, Liptai Arthurné, Liebhardt Antalné, Moussong Andorné, Matuska Józsefné, Mayr Ottóné, Rákos Ernőné, Schneider Józsefné, Schiller Györgyné, Dévai Szőllősy Istvánné, Dr. Szabó Alajosné, Sohr Józsefné, Szuly Gyuláné, Saursitz Péterné, Straub Józsefné, özv. Sckalnitzky Józsefné, Staudtner Gyuláné, Tolnai Imréné, Dr. Vladár Mártonné, Walter Vilmosné, özv. Vurzlerné, Záborszky Ferenczné stb.

Leányok: Baltzár Irén, Bauer Sarolta, Bauer Linus, Botka Xaveria, Csatt Dalma, Chehál Anna, Doba Katicza, Erdélyi Ilona és Jolán, Czipfinger Katinka, Eisinger Gizella, Fekete Mariska, Féry Auróra. Felderer Ella, Gulden nővérek, Góczig Stefánia, Gtuber Irma, Heckel Gabi, Hevess Antalka, Huszár Róza, Iványos Irén, Ilona és Margit, Illés Margit, Jánosy Mariska, Király Erzsi, Kasztovszky Józsefa, Knoll Lenke, Kollár Berta, Koncz Gizella, Liebhardt Anna, Matuska Róza, Muchmayer Lujza, Pázmándy Melanie, Purmann Miczike, Saursitz Margit, Schwingenschlögl nővérek, Schneider Eleonora és Schneider Vilma, Szehr Irma, Szuly Gizella, Straub Melanie, Rudolf Karolin, Sckalniczky Zsófia, Staudtner Paula, Tolnay Etelka, Záborszky Ilona és Zaitsek Coelestin stb. A rendezőség büszke lehet, hogy ily szép estét szerzett a közönségnek.

Az. I., II. és III. ker. szállodások és vendéglősök.

Mig a regále nem képezett állami jövedéket, hanem a főváros egyik jövedelmi forrása volt — tehát az 1888. évi XXXV. t.-cz. életbeléptetése előtti időben — főváros ezen jövedelméről egy külön szabályrendeletet adott ki, melyben nemcsak a regále-kezelés, az egyes üzletek osztályba sorozása, hanem az is benfoglaltatott, hogy köteles volt minden egyes a regálejogot gyakorló egyén magát a megfelelő ipartársulat kötelékébe felvétetni. A szabályrendelet ezen intézkedése nagyon helyes volt, mert megkönnyitette egyrészt az ellenőrzést, másrészt az osztályba sorozást. Sajnos, hogy ezen üdvös intézkedés az 1888. évi XXXV. t.-cz.-ből hiányzik, de az ipartörvényben sem foglaltatik s igy hát várnunk kell, mig a mi iparunktól nemcsak azt, hogy az illető erkölcsi magaviselete kifogástalan, hanem azt is, hogy szakmájában — ugy mint a többi iparosok — teljesen kiképezve legyen, követelni fogják.

Hogy ily körülmények s ily csekély tagsági dij — évi 1 forint — mellett társulatunk még létezik s a jövőben is létezni fog, az a tagok szoros összetartásában s azon bizalomban rejlik, melyet a társulat vezetősége bir, Bátran hivatkozhatom e bizalomra, mert tagjaink üzletükre vonatkozó esetekben mindenről értesitést s felvilágositást nyernek s még nem fordult elő eset, hogy bárki is hiába kereste volna fel társulatunkat. Pedig van ám nekünk budai és óbudaiaknak sok panaszunk, mert velünk nemcsak a természet, hanem a törvény is mostohán bánik. A phylloxera tönkretette szőlőinket s megfosztott jövedelmi forrásunk nagyobb részétől, mert saját termésü borunk helyett kényszeritve vagyunk drága pénzen vett s minőségében nem is oly jó bort kimérni. Ennek pedig az a következménye, hogy pesti vendégeink, kik a budai vendéglőket gyakran meglátogatták, most kimaradtak.

Hozzá jön még azon reánk nézve sulyos körülmény, hogy forgalmi összeköttetésünk a pesti oldallal igen hiányos, de minden télen a jégzajlás miatt — ha a csavargőzösök nem járnak — majdnem teljesen megszakad.

A törvény ezen az I., II. és III. kerületbeli vendéglősöket sulyosan terhelő körülményeket nem veszi figyelembe, mert mig azelőtt a főváros a budai korcsmákat 20—30 forint regáleadóval terhelte meg, az állam most ugyanazon üzletek után — kisebb osztály hiányában — 50 forint italmérési illetéket vesz be, azonkivül pedig megdrágitotta az italnemeket az italmérési adóval.

Ha már most még azt is figyelembe veszszük, hogy járványos időkben a járványbizottság a korcsmaipart illető záridőt még megröviditi, könnyen kimagyarázható, hogy miért apad évről-évre az üzletek száma.

Ily körülmények közt nagyon természetes, hogy társulatunk vezetősége az alapszabályokban előirt teendőkön kivül arra is törekszik, hogy a tagok közt létező összetartást és jó viszonyt továbbra is fentartsa. E czélból minden héten egyszer más-más kerületekben társas összejöveteleket tart, melyeken az iparunkra vonatkozó napiesemények a megbeszélés tárgyát képezik.

Ezen összejövetelekből kifolyólag tartott társulatunk f. é. január hó 31-én temetkezési egylete és zászlóalapja javára a „Fáczán" helyiségben bált. E bál — most már mondhatjuk — minden tekintetben igen sikerült s a résztvevők a legnagyobb dicsérettel vannak e kedélyes és családi jelegü mulatság felül. E siker mögött az anyagi siker sem áll hátrább, mert 1012 frt 90 kr nyers bevételből levonva az összes 468 frt 64 krnyi kiadásokat mutatkozik tiszta bevétel 544 frt 26 kr, mely összeg a fent emlitett czélra fog forditatni.

Nem mulaszthatom el végre e helyen, mind azon alább nevezeteknek, kik felülfizetéseikkel és a tiszteletjegyekért beküldött összegekkel jövdelmünket növelni sziveskedtek, hogy társulatunk nevében őszinte köszönetemet ki ne fejezzem s egyszersmind kérjem, hogy társulatunkat a jövőben is pártolni és támogatni sziveskedjenek.

Wagner Alajosné urhölgy bálanya 200 frt, Részvény serfőzöde 30 frt, Werner Adolf ur 25 frt, Hagenmacher Henrik ur 15 frt, Schleicher József ur 12 frt 50, babarczi Dr. Schwartzer Ottó ur 20 korona = 10 frt Fenkl Gyula ur 10 frt, Gundel János ur 10 frt, Kommer Ferencz ur 10 frt, Louis Francois ur 10 frt, Löwenstein Nándor ur 10 frt, Vera forrás képv. 10 frt, Engel József ur 7 frt 50 kr, Aich János ur 5 frt, Beranek Elek ur 5 frt, Dr. Darányi Ignácz ur 5 frt, Glück Frigyes ur 5 frt, Gyüszü István ur 5 frt, Löffelmann Vilmos ur 5 frt, Mayer N. ur 5 frt, Schleisz Károly ur 5 frt, Stadler Károly ur 5 frt, Illics József ur 4 frt, ifj. Fanda Pál ur 3 frt, Klein Lipót ur 3 frt, Hermann Ferencz ur 3 frt, Wirth Ferencz ur 3 frt, Kerpmayer M, ur 2 frt 50 kr, Molnár Norbert ur 2 frt 50 kr, Édeskuty Lajos ur 2 frt 45 kr, Halastik János ur 2 frt, Teasdale Ottó ur 2 frt, Diewald József ur 1 frt 50 kr, id. Kammer Ernő ur 1 frt 50 kr, Lejtényi Dezső ur 1 frt 50 kr, Deinböck János ur 1 frt, Michels József ur 1 frt, Beck Károly ur 50 kr, Gill Antal ur 50 kr, Jankovits József ur 50 kr, Kapsz József ur 50 kr, Kleinhackel József ur 50 kr, Kolumbov N. ur kr, Kubanek János ur 50 kr, Löwenstein Tivadar ur 50 kr, May Gyula ur 50 kr, Morbitzer N. ur 50 kr, Nagy István ur 50 kr, Novák Ignácz ur 50 kr, Poppa Antal ur 50 kr, Schnegg Béláné urhölgy 50 kr, Strausz Ferenczné urhölgy 50 kr, Tábori N. ur 50 kr, Vida Gyula 50 kr, Wenzl Ferencz ur 50 kr, Wenzl Miklós ur 50 kr.

Budapest 1898. február hó 14-én.

Barabás József,
társulati elnök.

Különfélék.

— **Zsák Hugó** műszaki tanácsos érdekes előadását, mely nemcsak alkalomszerü, de különben is értékes, lapunk elején közöljük. Az előadást diszes és válogatott közönség hallgatta és zajosan megéljenezte a kitünő műszaki tudóst. Az előadás élvezetét fokozta az is, hogy ezt példákkal illustrálta. Az előadást Kállay Bertalan gyorsirói feljegyzése után közöljük.

— **A II. ker. polgári körben** sikerült fölolvasást tartott f. hó 12-én dr. Beke Manó vendég e czimen l „A számok világából." A számlálás művészetének titkáról szólva, rámutat arra, hogy egyes népek még ma sincsenek

a czivilizáczió oly fokán, hogy számlálni tudnának. Mi is kezünknek, lábunknak köszönhetjük, hogy számlálni tudunk. Áttér az egyes számok mystikus tulajdonságaira, melyekkel az égyptomi és görög bölcsészet felruházta. Beszél a nagy számokról, melyek emberi értelmünket meghaladják és melyek az indiaiaknál a fenséges érzetét fejezték ki. Az álló csillagok távolságáról szólva ráutal arra, hogy e csillagok mai fénye régi keletü. E gondolat kapcsán igy fejezi be előadását: „Igy folyik össze a mult, jelen és jövő. Évszázadok előtt kiindult fénysugarak ma érkeznek hozzánk és a mi napunk mai fénye csak évszázadok mulva érkezik el idegen világokba. Az emberiség életében is igy folyik össze a mult és jövő. Évek hosszu soráig tart mig egy régi eszme megvalósul az emberiségben és mai ténykedéseink, a mai kor eszméi is bizonnyal csak a késő jövőben válnak közkincscsé. Régen kihült csillagok leszünk mi, mire a XIX. század mozgató eszméi: a társadalmi korlátok és mesterségesen felemelt khinai falak lebontását czélzó törekvések, a terstvériség és egyenlőség, az igazi humanismus eszméi megvalósulnak; de az egyént az sarkalja munkára a köz érdekében, e korszakot az örök idők érdekében, hogy ugy mint bennünk testté vált a multnak egész hosszu sorozata, ugy mindegyikünk akkor, mikor a közért dolgozik, mikor családjáért működik, mikor gyermekét neveli és önmagát müveli, meggyujtja azt a fáklyát, melynek fénye elérkezik fogékony lelkekhez, melyeket biztosan buzgó tevékenységre sarkalnak. — Fölolvasását a közönség élénken megéljenezte. F. évi február 19-én id. Stielly Gyula vendég: „Lugano“ czim alatt fog fölolvasni.

— **A budai honvédemlék megkoszoruzása.** A budai hölgyeknek a budavári honvéd emlékszobor megkoszoruzása dolgában megindult mozgalom élénk visszhangra talált a főváros minden körében. A bizottság, melynek Szelestey Gézáné az elnöke, mindent elkövet, hogy a gyüjtőivek szétküldése, a vidék belevonásával és a rendelkezésére álló minden módon biztositsa az ügy sikerét.

— **Birálat a modern nevelésről.** Spert György nyugalmazott katholikus plébános és fővárosi spiritualis egy érdekes és hosszabb tanulmányt küldött be lapunknak, mely tanusága annak, hogy ez a fiatal aggastyán, kinek félszázados áldozárságát a mult évben ünnepeltük, ma is érdeklődik minden iránt, A tanulmány mit hozzánk küldött az ő tágkörü olvasottságából ered, ez egy angol legfőbb törvényszéki birónak beszédén alapszik, mit a végzett ipariskolai tanulóknak tartott. Nagyon sajnáljuk, hogy a terjedelmes tanulmányt lapunkba térszüke miatt nem közölhetjük, de felhivjuk erre az érdeklődők figyelmét. Jelszava az, hogy a mely nemzet a népnevelést felkarolta, az halhatatlan nemzetté válik. Nagyon örülünk rajta, hogy Spertl György, ki élete java részét a népneveléssel töltötte el, hajlott korában is kimutatja érdeklődését.

— **Az Aszalay iskola**. A fő- és székváros köztörvényhatóságának közgyülése megszavazta az Aszalay iskola épitési költségeit. Mint értesülünk az iratok helybenhagyás végett fel vannak terjesztve a belügyminiszteriumhoz s innen nem sokára visszaérkeznek jóváhagyással ellétva tanácshoz s ezután a munkát azonnal megkezdik. Az épitésre 132.000 forint van előirányozva.

— **A pesti könyvnyomda-r.-t.** a napokban tartotta 25-ik közgyülését. Az igazgatóság jelentése szerint a társaság ez évben érte el fennállása óta a legnagyobb brutto bevételt. A haszon az üzleti költségek, leirások és adók levonása után 87.061 frt 32 krt tesz ki, melyből leszámitván a jutalékokat és a tartalékzalap dotálását, 9859 frt 18 krt, 37.202 frt 17 kr marad. Ebből osztalékul kifizetnek 35,280 frtot, a fenmaradó 1922 frt 17 krt pedig a jövő évi szám[illegible]a irják. Az 500 frtos részvény szelvényé[illegible] frttal váltják be.

Muscl[illegible]a János, kit szőllőmüvelési és pinczegazdá[illegible] eszközei miatt több kiállitáson tüntette[illegible]i Hungaria nevü szénkénes fecskendőivel nagy szolgálatot tett a szőllőmüvelésnek. A földmivelési miniszter is jónak ismerte el készitményeit s azoknak vásárlója. Müintézete II. ker. kapás-utcza 17. sz. a. van.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 15-ről: Tojás, egy drb 4—5 kr.; csirke, párja —.80—1.40 kr.; tyuk 1.30—1 80 kr,; kappan 2.——2.40 kr.; lud 3.80—7.20 frt; pulyka 5.——5.50 frt; nyul —.80—1.— kr.; tej 6—12 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.05 kr., turó 20—25 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller és egyéb 2—4 kr.; karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—1 kr.; foghagyma 20—26 kr.; vörös répa 1—2 kr.; torma (1 drb) édes 10—18 kr.; 1 drb erős torma 2—5 kr.

Várbeli piacz, f. hó 18-ról: Tojás: egy drb 4—5 kr.; csirke, párja 1.00—1.30 kr.; tyuk 1.40—1.60 kr.; kappan 2.00—2.40 kr.; lud 7.50—8.— frt; pulyka 5.60—6.50 frt; nyul 1.00—1.30 kr.; tej 7—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.20 kr., turó 24—26 kr. 1 kgr. Zöldseg: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller és egyéb 2—5 kr.; karaláb 2—4 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.: foghagyma 24—26 kr.; vörös répa 3—4 kr.; torma (1 drb) édes 9—18 kr.; 1 drb erős torma 1—5 kr.

Borju hozatott mintegy 110 darab, darabonkint eladatott 14 frttól 34 frtig élő sulyban 40—45 kr. kilogrammonként, pecsenyemalacz volt 150—200 drb darabonként 1 frt 80 3 frtig kelt drbként, élő 44—46 kr. klgrként.

A kiadásért felelös:
Dévai Szöllösy István.
Felelősszerkesztö:
mindszenti Erdélyi Gyula.

The Mutual
a világ legnagyobb és leggazdagabb biztositó társasága
Biztositéki alap: 826½ millió frank.
Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, bécsi-utcza 5. szám.
30 758. sz. kötvény (nem tontina).

Biztositott összeg	5 000.—	dollár
Felhalmozott nyeremények	3.343.—	»
Kifizettetett	8.[illegible]43.—	»
Befizetett dijak	4.703.30	»
Nyeremények	3.843.—	»
Eszerint marad	860.30	»

mint tiszta költség az 5000 dollárnyi biztositás után 28 éven át.

Kitünő ennivaló alma és szőlő lövessző kapható. Beregszász, Szarka Tivadarnál.

Regale bérlöknek
rum, szilvorium, törköly és mindennemü likőrök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszenciáit és aether olajait
WATTERICH ARNOLD
BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza I. szám,
Kezelési könyvek ingyen.
Vizahólyag, borzamat, deritőpor, savtalanitópor stb szerek. a borderitéshez.

MEGHIVÁS.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete

1893. évi márczius hó 19-ik napján délelőtti 10 órakor Budapesten, az intézet saját helyiségében, — **Bálvány-utcza 19-ik szám** —

RENDES KÖZGYÜLÉST

tart, melyre az intézet tagjai az alapszabályok 33. szakasza értelmében ezennel meghivatnak

NAPIREND:

1. Az évi üzleteredményről való igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentés tárgyalása.
2. Zárzsamadások felülvizsgálása és az évi mérleg megállapitása.
3. A tiszta jövedelemről való rendelkezés.
4. Az alapszabályok némely §§-ának esetleges módositása.
5. A mult évi közgyülés rendelkezése folytán betöltetlenül hagyott alelnöki, az ez által esetleg megüresedö igazgatósági tagsági állásnak, nemkülönben a Hajós József igazgatósági tag lemondása folytán megürült és az alapszabályok 44. §§-a értelmében kilépő két igazgatósági tag helyeinek betöltése.
6. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása és dijaztatásának megállapitása.

Az igazgatóság.

Alapszabály-kivonat: 34. §. A ki saját magáru nézve, akár pedig más tagok nevében, mint azok meghatalmazottja a közgyülésen szavazati jogát gyakorolni akarja, tartozik az igazgatóságtól szavazati jegyét legkésőbben 3 nappal a közgyülés előtt kivenni, mely időn tul szavazati jegy ki nem szolgáltatik.

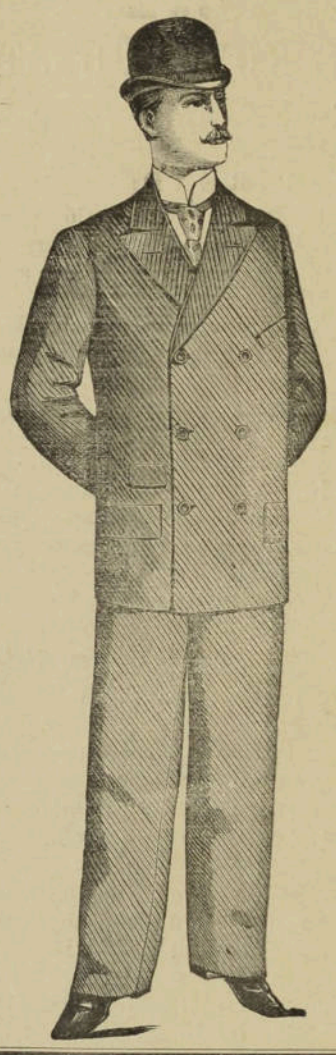
Figyelmeztetés. A ki jogát megbizott által óhajtja gyakorolni a közgyülésen, annak arra nézve szabályszerü meghatalmazást kell kiállitani.

A szavazati jegyek az intézet hivatalos, helyiségében (Budapesten, Bálvány-utcza 19. sz. I. emeleten) márczius hó 15-én, 16-án és 17-én délelőtt 9 órától délutáni 2 óráig adatnak ki.

Gürsch Ferencz
VENDÉGLŐJE
a „Politikus Greislerhez“
I. ker., Koronaőr-utcza 6. sz.
TÉLI és NYÁRI HELYISÉGEK.
Ajánlja
saját termésü borait
és
kitünő konyháját.
Ajánlkozik **lakodalmak, kézfogók, társas vacsorák** stb. stb. kiszolgálására.
Saison-étkek minden időben.

Pannonia szálloda
Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.
130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.
A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.
A ftő. papság kedvelt szállodája.
Kiváló tisztelettel
GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

KINEK? **A ki** köhög. **A kinek** nehéz a lélegzése. **A ki** rekedt. **A kinek** nyilalása van. **A ki** éjjel izzad. **A kinek** forrósága van. **A ki** vérese köp. **A kinek** szörcsög a melle. **A ki** álmatlan. **A kinek** melle és háta fáj. **A ki** étvágytalan. **A kinek** fejbőfőgése van. **A ki** gyomorfájós. **A kinek** kedélye izgatott. **A ki** erőtlen. **A kinek** a gyomra dagadt. **A ki** mindezektől biztosan megszabadulni akar vegyen dr. Molnár főorvos **tüdő- és gyomor teájából**, melyet több jeles orvos **tüdő- és gyomor betegeknek** a legmelegebben ajánl 1 doboz 50 kr, két dobozzal 1 frt 5 kr előre beküldése mellett bérmentve küld »Sz.-Lajos« Gyógyszertár Budapesten, külső váczi-ut 78. sz. Kapható még **Török József** urnál Budapesten, király-utcza 12.

A Márvány-utczában 2 utczai és 2 udvari szobából és előkertből álló lakás május 1-től kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

FRANCZIA LECZKÉK, a legkitünőbb és gyorsan felfogható rendszer szerint. — Felvilágositást levélben lehet kérni »Franczia« czim alatt a kiadóhivatalban. Levélhez bélyeg melléklendő. Fordítások minden nyelvből és minden nyelvre.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Legnagyobb és legmodernebb budai

Kölcsönkönyvtár

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

PALLAS NAGY LEXIKONA.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II., Fő-utcza 2. sz.

HIRDETÉSEKET

a „BUDA és VIDÉKE“

számára a kiadóhivatal vesz fel.

Budapest. I. ke.. Krisztina-utcza 14. szám.

Kiadó lakások, vételek, eladások, czégek, vendéglők, üzletmegnyitások, tánczvigalmak, eljegyzések, helyiségváltozások hirdetése ajánlatos. A ki többször hirdet, az árelengedésben részesül.

Novák Ignácz

Arany érem

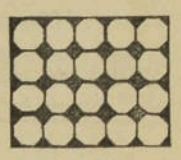
Aranyérem

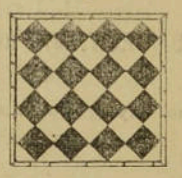
czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

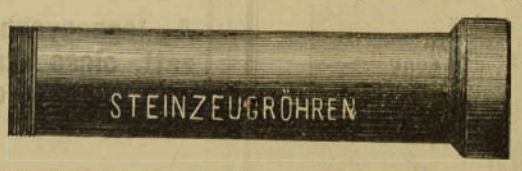
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzment es tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

TÜZELŐ-ANYAG-RAKTÁR

Herzmann Ferencz

BUDAPEST,

I., Krisztina-körut 97. szám.

Raktár mindennemü **agyagcső, kéményfeltétek** (Zsolnay-féle gyártmány), **agyagragaszsimitó, hidraulikus mész, Portland-kőragasz,** fedél- és **épitő-téglak,** továbbá mindennemü **szárazfestékek, fedel- és isolierragasz, mész** és **homok, stukaturcsövek** és minden az épitési szakmába vágó czikkek.

Általánosan ismert jóságu

porosz szenet és faszenet

a legjutányosabb árakon házhoz szállit.

Gyors kivitelről és tökéletes mértékről biztositom.

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-üzlete

BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogpor stb. eladása.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 8. sz. Vasárnap, február 26.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Egyet-mást Tabánról.

Irta: **Alm Károly.**

I.

Népszámlálás idejében volt, hogy Körössy József, a székesfőváros statisztikai hivatalának érdemdus igazgatója initiativámra maga is szükségesnek találta, hogy az I-ső kerület azon lakóit is kellene összeirni, kik rendes lakhely nélkül, éjjel ott huzzák meg magukat, hol nekik a véletlen menedéket nyujt, vagy az ismert lebujokban és pinczeürökben csakis éjjel fellelhetők.

A megbeszélt terv csakhamar kivitelre készen volt s igy egy esküdt és két rendőrrel, a népszámlálási biztos napi felvételeivel ellátva, éjfél felé, zord hidegben elindultunk — Tabán rejtekei felé.

Hirnök-utcza 3. szám! Casinónak hivták e házat. Közelebbi megjelölés és feltalálás kedvéért pedig a Casino név előtt azt az epithetont alkalmazták, melyet némely rakonczátlan mesterinasok német nyelven megdorgálásánál használnak.

Egy düledező, alacsony házikó, melynek kapuja huzamosb kopogtatásunkra kinyilt.

A ház tulajdonosnője, egy tisztességesnek látszó matrona, kérdezésünkre nem tud más lakókról, mint a kik a népszámlálási biztos által fel lettek véve. Lakik tehát a házban 8 egyén. Igenis nyolczan. Ez nagyon pontos felvétel, válaszolá a kapu között megálló asszonyság — és be akarja csukni a kaput.

Szemünk azonban egy mélyen fekvő pinczeajtóra irányult, melynek kinyitását kivántuk.

Ez azonban nem volt egy könnyü dolog. A pincze ajtót — bár nem volt bezárva és kezünk mozgásának engedett — valami láthatatlan erő tartotta és annak kinyitását akadályozta.

Folytatott és mind erősebbé vált rázkódtatásunkra valami szakadás volt érezhető, a pinczeajtó kinyilt és — emberi hang hallatszott a mélységből.

Rendőrök előre, — ide a lámpásokkal!

Soha nem érzett, kimondhatatlan büz ütötte meg orrunkat és különböző gondolatok közt lehatoltunk — a Casino fenekére.

Az első egyén — a portás — a kinek teste a pinczeajtó belsejében erősitett azon spárga telefon-vezetékkel volt összekötve, a melyet a pinczeajtó kinyitásakor kettészakitottunk — egy ismert koldus volt, kinek müködési tere a tabáni csavargőzös-állomás mellett létezett — meg sem mozdult. Tovább aludt rongyaiban a puszta pinczealjon. Azóta sem láttam.

Testén át behatoltunk a Casino mélyebb részeibe.

Öreg-ifju, férfi-asszony, gyermekek voltak itt rendetlen csomagokban, a pinkának még e légkört is tulható párolgásaiban, egymást átölelve s igy melegedve, ágynemü nélkül fekve a puszta földön és feledve álmukban nyomoruságukat.

Harmincznyolczan voltak e patkányürben, kikkel a népszámlálás anyagát szaporitottuk.

E ház később lebontatott s igy vele e nevezetes Casino is megszünt.

Menjünk tovább!

Holdvilág-utcza 14-ik szám!

A biztos nappali adatai szerint lakik benne 15 egyén.

A háztulajdonos, ki ezenfelül tejjel boldogitja embertársait, szintén nem tud több lakóról.

Az eresz alatt, a földdel egy magasságban, alig észrevehető csapóajtó kelti itt fel figyelmünket.

Nyissa csak fel ezt az ajtót! Meg akarunk győződni, nem-e tudta nélkül lopódzott be ide mégis valaki s igy háza biztonsága is veszélyeztetve lehet.

Nagy habozás után a pinczeajtó felhuzatott. Sötét tátongó ür előttünk. A leeresztett lámpákkal lépcsőt vagy valami lejáratot felfedezni nem lehet.

Ez ür lakói bizonyos elővigyázattal voltak; a lépcsőt egyszerüen behuzták a pinczébe.

A rendőrnek — hanganyagának ismételt felhasználásával — sikerült e pinczét is megelevenitenі.

Egy lépcső támasztatik alulról a pinczenyilás elé és azon leereszkedtünk.

Akárcsak a dunai rakpart pesti oldalán lettünk volna. Az ott dolgozó tót atyafiak egy jó része talált itt menedéket. Huszonegyet olvastunk össze.

Hanem még mindig tovább!

Felsőhegy-utcza 4. szám!

Mit kivánnak az urak ily későn nálam! Az én házamban a legnagyobb rend van, azt tudja a rendőrbácsi is!

No de Berki néni! nem bántjuk mi önt, csak kiváncsiságból jöttünk ide, valjon a hegyoldalba furt lyukban nem-e tartózkodnak ily hidegben farkasok vagy egyéb vadállatok.

És csakugyan! Egy pékkemenczéhez hasonló, (oly alacsony de sokkal rövidebb) egyenesen a hegyoldalba beásott ürben, melynek bejárata egy kővel volt jelezve, három — suhancz hált.

Most már le az alsóbb régiókba!

Döbrentei-utcza 39. számu ház, — kis Páris!

Elnevezését onnét vette, mert kemenczealakú szük udvarába néha-néha, ablak nélküli, az egyes lakosztályokat összekötő folyosóira pedig soha, de soha Istennek éltető napsugara be nem hatolt. Tehát Dumas „Páris titkai“ földfeletti katakombái.

A ház két emeletes és elég tisztességes külsőt mutat.

Megkezdjük itt is a vizsgálatot alulról. — Egy rendőr maradjon a kapunál, nehogy a tulajdonos azt állitsa, mikép az itt találtakat maga a bizottság csempészte be házába, legnagyobb bosszuságára és megütközésére.

Meredek, nyirkos, a legnagyobb elővigyázatot parancsoló falépcsőn le a föld mélyébe.

A levegő dohos, tele azon kimondhatatlan szaggal, melyet a piszok, a legalsó fokon álló emberek kigőzölgése és a rothadás vegyüléke alkot.

Benne vagyunk, az emberek között! Széditő atmosféra! Itt — majdnem négy ölnyi mélységben, jóformán elevenen eltemetve — 22 lelket mentettünk meg — a népszámlálásnak.

Felérve a szabadba, rövid hálát mondtunk az Istennek szerencsés megmentésünkért és hozzáfogtunk a jobbmódu éjjeli madarak összeolvasásához.

Ezek — rendesen négyen-öten, úgy a hogy a sors őket összehozza, ismeretlenül, egymást átölelve, a lelkes bérlő jószivüségéből, no meg 10 krnyi beléptidij mellett a konyhában a puszta földön fekszenek.

Ilyenekből kikerültek az egész házból 49-en és ezeket is beszolgáltattuk a többi anyaghoz.

E ház is tért engedett az általános szabályozásnak.

Most uraim, egy kis pihenöt, melyet elővigyázatból is kell vennünk, — ármádiánk szaportására.

Először már veszedelmesebb a hely, a hová most készülünk és másodszor most ujabbi vizsgálatunk tárgya — a vaskörte — négy kapuval bir, — négy kaput pedig két rendőr tudvalevőleg nem őrizhet.

Számban megerősödve, elindultunk tehát a fehérvári-út 4—6. és promontori-út 3—6. számu, ugynevezett vaskörte házba

Hosszabb utunkon elmélyedtünk az emberek mostoha sorsa felett, annyi nyomor láttára, azonfelül még egyéb gondolatok is bántottak s igy elérkeztünk a kitüzött házba.

A rendőröket kiállitottuk a kapukhoz, mi pedig beléptünk.

Rémséges alak áll előttünk! Egy rongyos katonaköpeny a vállán, lábait rongyokba burkolva, hosszu ősz hajjal, rendezetlen ugyanily szakállal, beesett fáradt arczczal, meghajlott testtel, pislogó istálló-mécscsel a kezében, — igy állt előttünk Macskásy úr!

Ki többet akar tudni, megtudhatja Macskásy úrtól, hogy ő cs. és kir. főhadnagy volt, hogy vesztére sokat foglalkozott filozofiával, hogy egyetemet hallgatott, hogy előkelő rokonai voltak, hogy ő ettől a háztól megválni nem tud és hogy ő itt éjjeli felügyelő, lévén pedig a lakása oti fenn, egy istálló feletti reteszben.

Ismeri a ház titkait s igy vezetése alatt indulunk.

Hányan laknak itt Macskásy úr? Ja, kérem szépen, az változó! Van itt 200 ember, de volt már 400—500 is. Nem egyforma, mint tetszik látni.

Tehát ki a népszámlálási napi jelentésekkel.

1-ső számu lakás. Lakók száma 3. Lövész János zsákhordó, neje és egy gyermeke. Csakugyan nincs több lakó itt?

A konyhában senki! De hová vezet kérem ezen ajtó?

Oh, kérem, ez egy kis kamra, rég nem használjuk, kulcs nincs hozza és igy ki sem nyitható. — Tán megy az kulcs nélkül is. Kinyitottuk és ezen ablak nélküli ürben szép egyetértésben még három egyén hál. Felirtuk.

Minden lakásban találtunk a népszámlálás alól kivont anyagot.

A 8-ik számu, egy kis szobából álló lakásban, nem elég, hogy a házaspáron kivül, annak szülői, egy pár rokon a hozzávaló gyermekekkel, rongyokban, piszokban, összezsufolva, vagy 14-en hálnak, — nem, a nyomor rákényszeriti őket, hogy titokban még öt egész ismeretlen egyénnek is adnak szállást a puszta földön.

A 9. számú lakhelyiségben Grósz házaló, neje és 8 gyermek.

A konyha itt is üres, de két ajtóval bir.

Egyik ajtóra mutatva, azt kérdeztük, tartózkodnak-e itt emberek.

Oh, kérem — nem!

Egy szük, ablak nélküli, dohos, piszkos ürben négy egyén fekszik a földön.

Igy ment ez tovább!

152 oly egyén lett itt felvéve, mely a nappali összeirásnál Budapesten nem lakott sehol.

Régi ismeretségnél fogva sok dolga volt itt a rendőrségnek is.

Reggel felé járván az idő, el is fáradtunk, — hazamentünk. Igy mentettünk meg sok lelket — a népszámlálásnak, hogy a közegészségügynek tettünk-e szolgálatot . . . ? — —

Tabán egyéb nevezetességeiről és e városrész feltünő hanyatlásának egynémely okairól — máskor.

A Naphegy fejlődése.

Irta: **Willinger Ferencz.**

Legközelebb a Naphegy fejlődéséről irtam általános vonásokban, de az alkalommal nem meritettem ki e tárgyat ugy, hogy minden mondani való szőnyegre került volna.

Van még sok érdekes mozzanat, a mely igazolja, hogy milyen mostoha sorsban részesült a Naphegy.

Ezuttal az elejtett fonalat annak az örömnek a jelzésével kezdhetjük meg, — a mely sajnos álomként oszlott el — midőn a sajtóban 1891. október hó 3-án azt olvastuk, hogy a tanács elhatározta a Naphegy és Lisznyay-utcza makadamirozását és azt az 1892-ik év munkatervébe fel is vette.

Elmult az 1892-ik esztendő és eltünt elévült napjaival az az álom is, miről a költségvetésben is olvastunk, hogy a Lisznyay-utcza makadamiroztassék. Ha valaki erről tudakozódnék a naphegyi teiek tulajdonosnál ez a kérdezősködőt ha uj makadámot akarna látni elvezethetné Mexikóba is csak a Lisznyay-utczába nem.

Nem lehet azt eltagadni, hogy itt egy közgyülési határozat végre nem hajtásáról van szó, a mi Budával szemben gyakran megtörténik és hálás interpellátió tárgya lehetne a budai törvényhatósági bizottsági uraknak. Elvégre le kellene venni a tanács urak szeméről azt a sötét szemüveget, melyen keresztül nem látják az elhagyatott Duna jobbarti részeket, mert ezen keresztül csak a balparti részek láthatók. Nem is csoda, mert ott rohamos a fejlődés, nemcsak a városon belül, de a városon kivül is. Egész kis városrészek emelkedtek, a tisztviselőtelep, Rákosfalva, József főherczeg telep, Almássy Pál telep, Mátyás föld stb. Ezzel szem között nálunk a budai oldalon stagnálás. visszafejlődés, maradás, elfeledkezés, rossz közlekedés, mulasztás, rendezetlen állapotok stb.

Minden hatósági támogatás nélkül kinnal vergődnek össze az épitkezések, nem tapasztalnak könnyitést csak akadályokat.

Van épitési kedv mindezek daczára, de ha lehetetlenséggel állunk szemben. Nézzük csak, hogy pl. Mutsó Mihály, Mehner Vilmos, Bittermann István, Reisz Nándor és Teréz, Kramer Franczіska, Marida György, Cettel Ágoston s a többi épitkezni szándékozók, ha ut nincs, hogy hordassanak a Naphegyre földet.

Nem kell sok bizonyitás ahoz, hogy a mai állapotok szerint ez lehetetlen. Mozdulni kell a fő- és székvárosi tanácsnak. Munkába kell fogni a Lisznyay-utcza kiszélesitését, beásatását és keresztül kell vinni annak makadamirozását, hogy a közlekedésre alkalmatos legyen.

Szükséges továbbá a 10944. és 10046. számu telkek $^7/_8$ részének kisajatitása, hogy a tervezett köztérség (mit talán Budenz térnek lehetne nevezni) a közhasználatnak átadassék, mert a legtöbb telektulajdonos csak ebben az esetben közlekedhetne telkéhez. Azt, hogy a tanács határozata szerint e czélra ingyen adjanak területet senkitől követelni nem lehet.

A Naphegy egyik hatósági átka az a fővárosi telken levő nagy gödör, melynek hivatása viztartó, különben rendszerint szemét lerakodó. Ezt a gödröt egészségügyi okokból is be kellene fedni.

Ismételten felhivjuk a fő- és székvárosi tanács figyelmét a rozzant barakkórház eltávolitására is. A déli vasutnál megforduló és alkalmazott számos munkás, a most még csak éjjel egy szakaszon járó, de később az egész fővárost behálózó közuti vasut veszedelmesen hurczolhatja széjjel a ragályt.

A magánosokkal szemközött is megtehetné a fő- és székvárosi tanács, hogy ügyeik elintézésével ne várakoztatná őket évekig, ha nem intézni el egy pár hó alatt, igy 1896-ban a millenium ünnepén a Naphegy és királyi várlákkal szemben diszes villa városrész lehetne. Ezt a nemzeti ünnep méltósága és a király is megérdemelné. Vegye tekintetbe a fő- és székváros tanácsa, hogy a Naphegy állapota legközelebbről a királyt is érdekli.

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

A Margitsziget multjából.

Irta: **Gróf Vay Sándor.**

Nem éneklek „daliás időkről“ . . . Nem akarom bolygatni a sziget hajdankorát; megcselekedték ezt már jó krónikairók és rossz poéták. Elmondták körülményesen kiknek a tulajdonát képezte, kik lakták elmult századokban azok, emezek pedig eleget idézgették sirjaikból a szép halavány Krisztus menyasszonyokat és fejedelemnőjüket szűz szent Margitot, a magyar király leányát.

Csak a legközelebbi multról akarok beszélni, arról a melyben nem éltem ugyan, de a melyet emlegetni nagyon sokat hallottam és arról, a melyet már saját tapasztalataim után tudok.

Az ötvenes évek derekán, mikor a magyarra olyan nagyon szomorú idők jártak, mikor a közélet mindenütt pangott, a sivár társadalmi életnek valóságos óázisa volt a Margitsziget.

Százados fái, csalitjai, pázsitja nem volt még gondozott ugyan, nem kábitott a rózsák édes mámoritó illata, mint most, nem volt modern kényelem, vendéglősök, fürdő, kávéházak, távirda és telefon, ez a sok fin de siècle vivmány — és hátrány is, a Margitsziget úgy nézett ki mint egy nagyon szép, nagyon bájos asszony — a toilette előtt, de kedves, titokzatos, elragadó, szeretni való volt, épen olyan formán mint a szép asszony, a kinek megölelésében nem gátol bennünket a füző.

Ezt a romantikus félvad helyet, mely ugy hasonlitott akkor a Páris melletti Ermonvillei Rousseau szigetre, egyetlen egy épület diszitette akkor, a romok közelében még most is meglévő ugynevezett „kastély“ a század elején divott, épen nem izléses, esetlen „Jésuiten styl“-ben épitve.

A budapesti társaság egy szép, rendkivül szellemes asszonya, Tahy Károlyné lakott benne, a ki egyszersmint az egész szigetet is bérelte.

Tündér-fénnyel kiállitott nyári bálok, estélyek folytak le azokban az időkben a „kastély“-ban s tizenhat evezős legény, az urnő egyenruhájában öltözve egyebet sem tett, mint hordta ladikokon Budáról Pestről a meghivott vendégeket. A mi csak észre, névre, szellemre, szépségre fine fleure-je volt az akkori szocietásnak mind találkát adott egymásnak Tahyné báljain s a pezsgős dugaszokkal versenyt pattogtak az éles esprit sziporkázó röppentyüi. Ábrándos magyar melodiák hangjait kapta szárnyára a kósza szellő és szállt-szállt velök a langyos, illatos, csillagfényes nyári éjszakában, busan zokogva az akkori magyar sziveknek oly jól eső dalt:

»Megvirrad még valaha,
Nem lesz mindig éjszaka — — —«

Nem igen volt valamire való budapesti gavallér-párbaj, a mely ne a „kastély“ nagy termében folyt volna le s az ajtóba alkalmazott kis kerek nyiláson át nem ritkán bevillant egy tüzes szép szem az urnő szeme, a mely gyönyörködve nézte a hévvel lelkesen viaskodó modern gladiátorokat.

Egy római császárné, a ki rabszolgái harczában gyönzörködik, ó, mert mélyebb és gyógyithatatlanabb sok sziven ama seb, melyet ez a szép szem ütött rajta, annál a vágásnál melyet esetleg az éles penge rejtett.

Kiváló, veterán irónknak, Berecz Károlynak lapja, a „Hölgyfutár“ rendkivül sok édekes adatot tartalmaz a Margitsziget akkori életéről s különben is valódi kincsbányája lesz annak, a ki később le akarja majd irni az ötvenes évek társadalmi életét.

* * *

És most ahoz a multhoz értünk, melyet már én is áteltem és a mely örökké fájó hurt pendit meg bennem, mert egy drága sirhoz vezetnek már nyomai csupán, feledhetetlen, drága jó atyám sirjához.

Akkor volt ez, a hetvenes évek első éveiben, mikor a legmagyarabb főherczeg, dicsőült József nádor fia, elhatározta, hogy paradicsomot teremt a főváros mindinkább emelkedő intelligenciájának.

Ekkor kezdték a Margitszigetet ős állapotából kifésülni, miderezni.

Csodaszép, délszaki virágokból nagy táblák

Hogy lettem én budai?

Irta: **Muzslai János.**

Mert, tetszik tudni, három-négy évvel ezelőtt még Pesten laktam, a pipa-utczában. Nem tudom, honnan kapta a nevét: a formájáról-e, vagy arról a mocsokról, mely benne mindig hagyományos bőségben találtatik. Különben arról nevezetes, hogy néhány élelmes lakója az utcza-tisztitásnak egy uj és felette czélirányos módját találta fel, melyet nem lehet eléggé ajánlani az érdemes tanács figyelmébe.

Az ugy történt, hogy valamelyik télen abban az utczában teljesen fennakadt a közlekedés. Egész hegyláncz huzódott rajta végig óriási hórakásokból, melyek az idők folyamán koromból és szemétből kombinált pompás fekete patinát kaptak. Hogy a csalódás teljes legyen, a hegyek alján tavak és patakok keletkeztek, ugy, hogy a kép egy mosdatlan Svájcz benyomását tette. Talán ez lehetett az oka, hogy csak tapasztalt turisták mertek arra vállalkozni, hogy hegymászó botokkal és kaucsuksandolinokkal ellátva rajta keresztülhatoljanak.

A lakosság ama része, melynek nem volt érzéke a turisztika magasabb gyönyörei iránt, kezdte ezt az állapotot tűrhetetlennek találni. Elvégre, az ember mégis szeretne télen is néhanéha saját szemeivel meggyőződni róla, hogy meg vannak-e még a régi tisztes omnibuszok s hogy csakugyan nem épült-e még fel a központi városház, (Hogy az uj vizvezeték nincs meg arról otthon is meg lehet bizonyosodni.)

Szóval: kiütött a ribillió. Utczai csődületről természetesen szó sem lehetett. Ilyet ott legügyesebb rendőrbiztosaink sem lettek volna képesek rendezni. E helyett az elégületlenek népgyülést tartottak — telefonon. Ennek eredménye volt az a pompás eszme, melynek nincs párja az európai kontinensen, a hol pedig az utcák tisztántartását egyaránt szivén hordja a közönség is, meg a hatóság is. Ebben különbözik Ázsiától, hol az utcza szemetjével sem a közönség, sem a hatóság nem törődik. Budapest, mint a földrajzból tudjuk, az a város, a hol Európa végződik és Ázsia kezdődik, viselnie kell tehát mind a kettőnek a jellegét. Talán innen van, hogy nálunk az európai dolgok iránt a közönség érdeklődik, a hatóság pedig inkább Ázsia felé huz.

Hogy a népgyülés egy hódolatteljes folyamodvány volt ő Felségéhez. Nem denunciálták a tanácsot. Óh nem. Még csak a kormányra sem panaszkodtak. Arra kérték a szeretett királyt, a ki akkor Budán tartózkodott, örvendeztesse meg legalázatosabb jobbágyait azzal, hogy — egyszer, csak egyetlen egyszer -- hajtasson végig a pipa-utczán. Valami ártatlan ürügy alatt, hiszen olyan könnyü rá alkalmat találni. Ők meg vannak győződve róla, hogy ő felségének az a puszta elhatározása, hogy az ő utczájukon fog áthaladni, ugy elfujja onnan a hóhegyeket, a tavakkal és patakokkal együtt (az egész Svájczot), hogy hirük sem marad.

Hát nem nagyszerü eszme ez? Én Istenem, a király már annyit tett az ő hűséges magyarjaiért, ez a csekélység már számba se jönne. Évenkint, a legsárosabb, leglutskosabb téli időben, szép lassan sorra venné az utczákat. Még talán ki sem kellene mindig mozdulni a palotából. Elég volna kilátásba helyezni, hogy hátha, meglehet stb. Hogy ragyogna minden! Milyen elégedett ábrázattal tekintene végig Ráth Károly (nem iparos) a kiszemelt „utvonalakon“, önkénytelenül mormolva hangulatmérő bajusza alatt a kaleidoszkop elvei szerint berendezett közmondását, mely lelki örömmel kezdődik és az emberi kor legvégső határánál végződik!

Mindez bizonyos érdekességet kölcsönöz a pipa-utczának s lehet, hogy engem is ez vonzott oda.

Udvari lakásom és szebb kilátásom volt, mint a szomszédomnak, kinek a szobái pedig utczára nyiltak. Mert ő az ablakaiból egy szemközti baromfikereskedő raktárába és műhelyébe látott, én pedig a Dunában s a gellérthegyi czitadellában gyönyörködhettem. (Rövid idő alatt a hajó-jelző kosarászat terén meglehetős tekintélyre vergődtem.) Igaz, hogy szomszédom viszont abban az előnyben részesült, hogy nemcsak a vánkosa volt pelyhes, hanem a kávéja, meg a levese is. Mindjárt az első fertály alatt egész madárfeszek képződött a gyomrában.

Mikor én kinéztem az ablakon, ez nagy gyönyörüség volt nekem, mikor pedig a nyári nap nézett be rajta, az meg neki lehetett nagy gyönyörüség. Ezt abból következtetem, mert nem tudott vele betelni. Délelőtt tiz órától este nyolczig a világért nem mozdult volna el onnan. Ezalatt a lakásomban kedélyes élet fejlődött ki. A hőmérő kéjesen fortyogott s nagy ambiczióval ugrándozott a negyvenes szám felé. (Mindig gyülöltem a kiállhatatlan strébersége miatt.) A nagyobbik fiam, a Jani egész nap fözősdit játszott. Papirfazekokban forralta a vizet. A kisebbik, az Anti, nem játszott semmit, hanem barnára sülve lihegett a szőnyegen. Néha-néha ugy tett, mintha lubiczkolna. Azt hitte, hogy fürösztik. A legkisebbik . . . no az akkor még nem állott közelebbi vonatkozásban a napvilággal.

A feleségem, meg én filozofálni kezdtünk. Különösen azt a kérdést taglaltuk behatóan, miféle lelki elváltozások vezethetnek egyes szerencsétlen halandókat arra, hogy mesterséges gőzfürdők értékesitésével spekuláljanak. Ezeket találtuk ugyanis a világ legfölöslegesebb intézményeinek.

Egyszer meglátogatott egy ismerősünk. Nagy örömmel fogadtuk. Az első perczekben igen jól érezte magát. Azután elkezdett izzadni. Ezt természetesnek találtam. Majd olyan vörös lett, mint a rák. Ezt kissé különösnek találtam, mert nem mondtam, semmi olyant, a mitől pirulnia kellett volna. Negyedóra mulva engedelmet kért, hogy levethesse a kabátját. Természetesen megengedtük. Legalább én is levethettem. A második negyedóra mulva a mellényét is levetette. A harmadik negyedóra leteltével — nem vetett le semmit, inkább ujból magára vette a mellényét is, meg a kabátját is és ünnepélyesen kijelentette, hogy ebben a meleg lakásban nem tudna megmaradni egy napig sem. Ajánlotta magát és a nyaralást, azután hizelgő gyorsasággal távozott.

Elment, de nálunk hagyott egy bogarat, — a nyaralást. Remegve őriztük, mert féltettük a nap haragjától. Csak borus időben mertük elővenni, de akkor aztán nagy szeretettel ápoltuk, becéztük, mig lassankint akkorára megnőtt, hogy majd bekapott bennünket. Végre is be kellett látnunk, hogy ennek egy „kisebb javadalom“ a fél fogára sem elég s egy szép napon, nem minden köny és verejtékhullatás nélkül, tuladtunk rajta.

Elkeseredésünkben neki indultunk a világnak és fölfedeztük — Budát. Azóta többre tartom magamat Kolumbusnál. Mert az olyan földet fedezett fel, melyet a világtenger végtelenje rejtegetett, én meg azt, mely itt volt a szemünk előtt, még se láttuk meg. Makacsul ragaszkodom ahhoz a gondolathoz, hogy az utóbbi nehezebb.

---

emelkedtek, a gyepet megnyirták, sok fát kiirtottak s megkezdték az épitkezéseket, az utak szabályozását. A jó öreg „Szubovits bácsi“ Szubovits Antal a főherczegi javak igazgatója, királyi tanácsos, már akkor egész nyáron át ott lakott abban az egyik kis svájczi házban, mely az alsó vendéglő mellett van és legelőször készült el. Ő dirigált, igazgatott, jött, ment s tanácskozott a főherczeggel, a ki hetenként egyszer-kétszer rendesen kirándult a készülőben levő paradicsomába s ilyenkor egész családi fesztelenséggel ebédre is vendégül maradt Szubovitséknál.

Rendesen szegény jó apámmal, a ki akkor főudvarmestere volt s még néhány segédtiszttel jött egyik délelőtti hajóval.

Szubovitsék, édes anyám és öcsém többnyire a hajóhidnál várakoztunk reájuk s a fenséges urnak mindenkihez volt egy nyájas, lekötelező szava.

Egyszer, soha sem felejtem el, szintén Szubovitséknál ebédelt ő fensége kiséretével s határozott kivánságára. atyám bennünket gyermekeket is kénytelen volt az asztalhoz ültetni. Én az asztal legvégén ültem, épen szemben a főhelyen ülő fenséges urral.

Első fogásnak valami rettenetesen megpaprikázott leves-féle jött az asztalra, melylyel sehogy sem tudtam megbirkozni. Köhögni nem mertem, a szemeim könyeztek s minden kanál leves mellé titkon egy jókora darab kenyeret gyürtem a számba.

József főherczeg ugy látszik sokáig nézte kinlódásomat, mert egyszerre csak jóizün elmosolyodott szokott vontatott modorában odaszólt hozzám:

— A ki katona akar lenni, meg kell annak enni a paprikás levest.

Hátha puskapor lett volna, nem e birkóztam volna meg vele. Szerencsésen lecsuszott az utolsó kanál is. Az élet sokkal feketébb leveseket is megkóstoltatott azóta, de merészen elbántam azokal is, — nehéz napokban mindig fülembe cendült a fejedelmi szózat és bizony — soha sem a leves gyürt le engem!

A már szépülő édennek igérkező szigeten láttam sétálni a belgák királynéját, a ki akkor még nem is sejtette, hogy szőke fürtü, angyal szép kis lenyának milyen tragikus sors fog jutni Magyarország történelmében. Mért is nem engedhette meg a kaján végzet, hogy Szent-István trónján egykor oly utód üljön, kinek ereiben József nádor unokájának vére csörgedez . . .

Itt kötöttek neki illatos virágokból három szinü bokrétát, itt hangzottak mélabus hárfakiséret mellett ajkairól a „Képeddel alszom el“ ábrándos akkordjai — — —

Régen, régen volt. A fejedelmi álom teljesült, a Margitszigetet József főherczeg valoban Budapest paradicsomává tette és a Duna e gyöngyét méltán irigyelheti tőlünk minden európai főváros, de én mindig busan bolyongok árnyat vető platanusai alatt, mert lombjai nekem a multról beszélnek, a mi visszahozhatatlan, a mi mindörökké fáj-fáj . . .

Nyilt levél.

Tek. Schinabeck Engelbert urnak, mint az »Ó-Budai Dalkoszoru« ez időszerinti alelnökének.

Igen tisztelt alelnök ur! Ön e lap ez idei 6. számában közzétett felszólalásomat arra méltatta, hogy a mult számban „Válasz a megróvásra“ czimen nyilatkozatot adott ki.

Fogadja érte első sorban köszönetemet és pedig nemcsak azért, mert érdemesnek találta, hogy nyilatkozzék, hanem azét is, mert soraiból látom, hogy nekem mekkora és mennyire igazam volt. Lássuk csak:

Ön beismeri, hogy a kifogásolt programm semmiképen sem felel annak a várakozásnak, a melylyel minden magyar ember az „Ó-Budai Dalkoszoru“ iránt viselkedik; ön beismeri, hogy a kérdéses programmon majdnem csupa német „zengeráj stikli“ (e szót ön használja!) volt jelezve, elismeri, hogy azt a müsort kinyomatták, szét is küldték (mert hisz különben én sem vehettem volna róla tudomást!) tehát a legkomolyabban gondoltak arra, hogy azokkal a „zengeráj stiklikkel“ „abrakoltassák közönségüket“ (e kifejezés is az öné!); s elismeri azt is, hogy az ön határozott fellépésére volt szükség, hogy a „szép“ terv dugába dőljön.

Engedjen meg nekem egy kijelentést, t. alelnök ur! Azt hiszem be fogja látni, hogy én, s velem együtt mindazok, a kik azt a hirhedt müsort olvasták, nem tudhattuk, nem tételezhettük fel, hogy azt egy u. n. szükebb bizottság az elnökség tudta nélkül nyomassa ki, s annak appróbálása nélkül oszsza szét; ha ezt meggondolja, nem fogja rosz néven venni, hogy az ön általam nagyrabecsült személyét is szóba hoztam multkori felszólalásomban. A mint kijelentéséből látom, megtette azt, a mire én felhivtam minap: latba vetette egyéni és társadalmi tekintélyét és csakugyan meg volt a foganatja. A midőn tehát e helyen kijelentem, hogy Önhöz intézett multkori kérdéseimet illetőleg a „nem kellő tájékozottságot“ (a hogy Ön mondja); egyuttal kalapot emelek az Ön hazafisága előtt.

Ámde ez nem azt jelenti, hogy én nekem nem volt a minap igazam. Ezen beismerésem egyes-egyedül csakis Önt, az egyesület ez időszerinti alelnökét illeti; mert a mennyire sikerült Önnek magát tisztázni a germanizálás vádja alól, akaratlanul, önkénytelenül is ugyanakkora mértékben rásüti az egyletre ezen vádat, melyet én multkor emeltem.

Maga az a tény, hogy a kilogásolt műsort lehetséges volt összeállitani; maga az, hogy akadt az „Ó-Budai Dalkoszoru“-ban egy „szükebb bizottság“, a mely egy német programm előadásának lehetőségére még csak gondolni is mert; s hozzá az, hogy az Ön kilépési szándékának kijelentésére volt szükség, hogy meggátolhassa az előadást: ez eléggé mutatja, hogy nem olyan rózsás ott a magyarosodás dolga, mint a hogy Ön is gondolja. Nem kell ám a „biedere alte Zeiten“-be visszamenni! Csak k. b. $1^1/_2$ évvel ezelőtt is az egylet pénztárosa nem akart tőlem magyar nyelvü nyugtatványt elfogadni; — ez ez a nagy lelkesedés? Sőt, ha már régi emlékekről szólunk: tudja azt, t. alelnök ur, hogy az én karmesterségem utolsó tényén a műsoron levő 14 kar között 12 magyar és 2 német volt? S ma? Ma az alelnök kénytelen lemondással fenyegetődzni, ha azt akarja, hogy legalább akkora tér jusson a magyar szónak, mint a németnek!

Hát ez nem visszafejlődés?

Ha szabad kiváncsiskodnom, számoljanak be az urak, hogy 1891. decz. 1. óta, a midőn én letettem a karmesteri vezénylő pálczát, hány magyar és hány német kart tanulták be? De hogy visszatérjek az én „Megróvás“-omra: ujból kijelentem, hogy a 2. és 3. sz. kérdést visszavonom. Kérdezhetném ugyan Öntől, t. alelnök ur azt is, hogy miért documentálja magyar buzgóságát csak akkor, midőn már majdnem késő — de ne többet erről: jobb későn, mint soha.

De hát hol marad az 1. kérdésemre való felelet? És főleg, hol marad a 4. kérdésemre illő válasz? Vagy csak nem akarja t. alelnök ur bárkivel a világon elhitetni, hogy egy dalestélyt rendező, bármilyen „szük„ bizottságban a karmester nem volna benne?

Vagy tegyük fel, (a mit ugyan köszönne bármely dalegyleti karmester!) hogy őt kihagyták abból a famozus „szükebb bizottságból“: az előadandó darabokat csak ő neki kell kiválasztania! Vagy ha még azt is conczedálom, hogy t. i. nem ő választotta volna ki; akkor is csak meg kellett, hogy kérdezzék! Mert hisz azoknak a „zengeráj stikliknek“ nagy része olyan volt, hogy zongorán kellett kisérni; ez pedig kinek a dolga, ha nem a karmesteré?

Sőt én még azt is elhiszem, hogy nem ő játszta a zongora kiséretet; de hát akkor is jelen kell, hogy legyen a próbákon, akkor is tudnia kell, mit fog az egylet az ő nevének firmája alatt előadni. Lám, t. alelnök ur, próbálja meg, mossa fehérre ezt a szerecsent, ha tudja!

T. alelnök ur azt mondja, hogy az egylet vezetőségének legfőbb törekvése a magyarositás. Bocsánat: a mig az egylet technikai vesetése meg fogja engedni, hogy a multkorihoz hasonló műsor készüljön és osztassék ki: addig nem merem elhinni, hogy sikerül az „Ó-Budai Dalkoszoru“ magyarosodása a mig az „Ó-Budai Dalkoszoru“-ban lehetséges, hogy a magyar nyelvü és érzületü elnök kénytelen lemondani, hogy helyét egy magyarul alig beszélő, német nyelvü elnök foglalhassa el; a mig lehetséges, hogy a titkárt magyarsága miatt lemondatják, hogy helyét egy olyannak engedje át, a kitől kevésbbé kell félteni a németség ügyét szóval a mig (az Ön személyét kivéve) a mostani vezetőség alatt marad az „Ó-Budai Dalkoszoru“ addig hiában beszél nekem lelkesedésről, hiába tagadja az egylet elnémetesedését akárki! Végül még egy nehány szót, t. alelnök ur!

Ön avval gyanusit engem, hogy én holmi irodalmi sikerek után való vágyódásból irtam a „Megróvást“. Csalódik! Én igenist vártam sikert soraimtól, de nem irodalmit! Az én felszólalásomnak meg volt az a sikere, hogy Önök más műsort készitettek és adtak elő estélyükön; meg volt az a haszna, hogy a magyar tagokban felébredt végre a k. b. $1^1/_2$ évig szunnyadó magyar érzület, s lelkesedéssel énekeltek a magyar dalokat, (a hogy Ön mondja); megvolt végre az az eredménye, hogy ezentul az „Ó-Budai Dalkoszoru“ jobban fog majd tán vigyázni magára, s jó eleve körmire koppint azoknak, a kik a megrótt műsorhoz hasonlót akarnának ismét becsempészni. Ez az a siker, a mely után vágyódtam, s a melyet el is értem!

A midőn tehat Öntől, t. alelnök ur, ujból bocsánatot kérek, a miért a „Megróvás“-ban megemlitettem egyuttal kivánom, hogy törekvéseit hazafias buzgóságát kövesse az a siker, a mely megilleti s ha majd az „Ó-Budai Dalkoszoru“ teljen átmagyarosodva fog a közönség előtt megjelenni, e sorok irója büszke lesz, hogy némiképen hozzájárult ezen átváltozáshoz.

Budapesten 1892. február havában.

Kiváló tisztelője

Hoppe Rezső

bp. krisztinavárosi egyh. karnagy, az »Ó-Budai Dalkoszoru« volt karmestere.

Budapest fő- és székváros

Duna jobbartján az utóbbi hét folyamán előfordult birtokváltozások:

1. a budai 9662. sz. tjkvben (931—8312/1.) krszám alatt foglalt sasadi szőlő Feldhoffer Teréz férj. Ritter Józsefnére, ajándék jogczimen;

2. a budai 9663. sz. tjvkben (8310—8312/2.) hrszám alatt foglalt sasadi szőllő ugyanazokról ajándék jogczimén: Feldhoffer Éva férj. Hauser Mátyásnéra;

3. a budai 9664. sz. tjkvben (8310—8312/3.) hrszám alatt foglalt sasadi szőllő ugyanazokról: Feldhoffer Mária férj. Hauser Péternére ajándék jogczimén.

4. a budai 9665. sz. tjkvben (8310—8312/4.) hrszám alatt foglalt sasadi szőllő ugyanazokról: Feldhoffer Gertrud férj. Treier Györgynére ajándék jogczimén;

5. a budai 5895. sz. tjkvben (8310 – 9312/5.) hrszámu ingatlan ugyanazokról: Feldhoffer Teréz férj. Ritter Józsefnére ajándék jogczimén;

6. a budai 1563. sz. tjkvben folalt 5603. hrszámu Ferenczhalmi szőllő Gallegó Edéről Lázár János és neje Lang Klárára 1000 frt vételárban;

7. a budai 7714. sz. tjkvben (8588—8593/2.) hrszámu Vigadombi szőllő Bognár örökösökről Gerstl Ferencz és neje Sulzberger Alojziára 225 frt vételárban;

8. a budai 6095. sz. tjkvben (8588—8593/c.) hrszámu ingatlan, vigadombi szőllő, Bognár örökösökről Gerstl Ferencz és neje Sulzberger Alojziára 225 frt vételárban;

9. a budai 3876. sz. tjkvben 8332. hrszámu sasadi szőlő Bognár örökösökről Siebreich Károlyra 425 frt vételárban;

10. a budai 9666 sz. tjkvben 6699. hrszám alatt foglalt virányosi szőllő Nepp Józsefről Dr. Pollák Gyula orvos és neje Grünhut Olgára 4000 frt vételárban;

11. a budai 4873. sz. tjkvben 7470/a. hrszám alatt foglalt orbánhegyi szőllő Trstyánszky Károlyról Antalffy Andor és neje Faul Antal Gizellára 150 frt vételárban;

12. a budai 7961. sz. tjkvben 8118. hrsz. a. foglalt sashegyi szőllő Müller Károlyról a Budapesti szervitarendre 800 frt vételárban;

13. a budai 162. és 63. számu tjkönyvekben foglalt (297.298), 132. (6488—6490/a). 6500—6501) és (6502. 6503) hrszámok alatt felvett ingatlanoknak Köffinger Frigyest illető $^1/_3$-ad részei özv. Rössler Mórné szül. Köffinger Sabinára öröklösödés jogczimén.

14. A budai 6561, sz. tjkvben 7558. hrsz. alatt foglalt mártonhegyi szőllő Wichtl Mihályné szül. Leveszi Anna, Leveszi Józsefné szül. Jesch Julia, kisk. Walter József és Ferencz és Leveszi Ferenczről Budapest fő- és székváros közönségére, 2550 frt árban kisajátitás jogczimén;

15. a budai 2559. sz. tjkvben 4586. hrsz. alatt felvett ingatlan Rosenauer Gyula és neje szül. Csejkovszky Vilmáról Egyesült tégla és cementgyár részvénytársaságra 4000 frt vételárban.

16.a budai 9640. sz. tjkvben 5493. hrszám alatt foglalt ujlaki ingatlan Holtzspach A. fiai czégről Egyesült tégla és cementgyár részvénytársaságra 3500 frt vételárban.

17. a budai 6854. sz. tjkvben (6437. 6438.) hrszám alatt foglalt ingatlan Brachfeld Gyuláné szül. Ehrenfeld Amáliát illető fele része, Brachfeld Arthurra öröklés jogczimén;

18. a budai 6786. és 773. számu tjkönyvekben foglalt $1517^1/_3$/a. és $1516^1/_2$. hrszámu ingatlanok Hollausz szül. Csermetzky Józsefről Hollausz Edére öröklés jogczimén.

19. az ó-budai 1019. 673. 1121. 1965. 3774. és 3775. sz. tjkvekben foglalt. A I. $^1/_8$-ad telek, — A I. $^1/_8$-ad telek és 2770. 3743. 3446/b. (1189. 1190.) és (246 247.) hrszámu ingatlanoknak fele részei Lutz Mátyásról özv. Lutz Mátyásné szül. Poldt Borbálára örökösödés jogczimén;

20. Az ó-budai 628. számu tjkvben 3841. hrszám alatt foglalt ingatlan Lutz Mátyás és Borbáláról Lutz Pálra örökösödés jogczimén;

21. az ó-budai 2731. sz. tjkvben 5813. hrszám alatt felvett ingatlan fele része Ackerl Mártonné szül. Donaberger Terézről Ecker Márton és neje szül. Strohlberger Erzsébetre 12 frt 50 kr. vételárban;

22. az ó-budai 647. sz. tjkvben (1337. 1338.) hrszám alatt felvett ingatlan kiskoru Geigenbaum Berta és Samuról (Feigenbaum) Fodor Adolfra 2120 frt vételárban;

23. Az ó-budai 2287. sz. tjkvben (979. 980.) hrszámu ingatlan Lutz József és Annáról Lang Károly és neje Kimmerling Magdolnára 3375 frt vételárban;

24. A budai 7653. sz. tjkvben 3420. hrsz. alatt foglalt ingatlan Gróf Forgách Gizelláról: Hüttl Tivadar és Ernőre 10.000 frt vételárban.

25. a budai 8940. sz. tjkvben foglalt (8045·8047. 8041—8044.8048/c) hrszámu németvölgyi b./1. szántó Dr. Weinock Józsefné szül. Rosconi Jankáról — Schumy István és nejére 2255 frt vételárban.

Néró unokái.

»És az Isten teremté az állatokat a földön.« Móz. I. 1. 52.

Midőn a télnek utolsó haragos fuvalatai s jeges dörmögései a megifjudott nap rezgő sugarai elől a kikiricsek láthatatlan tündérszárnyán tovazugó harang-szólamtol kisérve, futnak az örökké fagyos észak birodalmába, felszabaditva felsóhajt az alvó anyaföld és uj életet sejtető szivdobogás reszketi át, melegedni kezdő keblét. A hol csak egy kis földecske megkönyül a fagy dermesztő hatása alól, a hol a nap hizelgve ölelgető, melegen átható sugarai csábitásának engedve, a hó apró patakocskákban szabaditja meg a sulya alatt lenyomott füvet és a tavaszi szende lehélet után vágyódó növényeket, ott a kikelet ragyogó napfénynyel és az uj élet édes sejtelmivel telt isteni természetben feltámad hosszu téli álmából a kis álatkák sokasága is először egyenként és félénken, később bátrabban, elszántabban és többed magával, — végre vidáman mozogva, sürögve, futkosva tömegenként kibujnak a sötét téli lakásból: az az összekuszált, összenyomott pázsit labyrinthszerü barlangjai s csapásaiból a föld falak s kőrakások üregeiből: — bogarkák ékesen ragyogó szindus pánczélban; sugárlermetü, fürge gyikok gyönyörü szép fekete barátságos szemmel, minden nagyságban a száját harczias feltáto hatalmas nagyapótól egészen a czérnaszál-farku, a tavasz leheletét csak először szivó gyik-hőkömig és a méltóságteljes lassusággal és bölcs meggondoltsággal — szürke, barna s zöldszinü nagyszemü békák.

És ezek mind örülnek a melegnek, a világnak, az életnek; örülnek, mert joguk van hozzá, mint a jó Isten teremtményeinek, melyek élnek, élveznek minden mellékgondolat, minden számitás nélkül, ugy a hogy a hatalmas természet nekik előirta, mást nem kérvén, csak türést és békét.

Boldogak lehetnének, ha boldogságuk körébe be nem lépne: az ember, jobban mondva — az emberke. — Ugyanazon tavaszi boldogság mámora csalja ki a szabadba a mi kedves kis és nagy gyermekeinket, az aranyos, kevésbé vagy többé mosdott gyémántos „egyetleneket“ is és a természet felébredése fölötti örömüket, néha a mosolygó s biztató szülők és dadák szemeláttára is oly módon juttatják kifejezésre, hogy felébred bennünk a bünös kétely a bibliai Genesis, de a tudós Darwin elmélete iránt is, mert ezen „emberbimbók“ sem az Isten, sem a majom közbejöttével látszanak teremtve lenni, — hanem méltó ivadékai egy tigris és egy hiena közti sikerült keresztezésnek. — A mi csak mozog, a mi csak él, az összetiportatik, szét-

szaggattatik, agyonüttetik; győzelmi rivalgás harsan fel, ha sikerül egy gyikot ostor vagy botcsapással leteriteni, lábát, farkát kiszakitani; a bogaraknak szárnyait s lábait letörni; egy békát számtalan kőhajitással agyonkinozni. — Tisztelt szülők, tanárok, tanitók, népnevelők, — tisztelt rendőrség! Ne méltóztassék ezt gyerekes, kicsinyes, apró, nem fontos dolognak venni! Ez nem játék — ez egy szomoru, minden gondolkozó embert sulyos aggodalmakba ejtő dolog; ez az irgalmatlanság, a fékezhetetlen vadság a kannibálizmus és a gyávaság főiskolája.

Igen, a gyávaságnak, mert a gyenge, védtelen kis állatka ellen irányul a vad hajsza, — nem szünetel, mig csak előrántható, előkerithető egy uj ártatlan áldozat, hogy minél több legyen a hulla a dicső csatatéren, mintha érezné a kis gyilkoló tigris, hogy a gyávaságot, ilyen gyenge lények pusztítását, — az áldozat tömegével kell palástolni.

Mily szomoru kép tárul a tavaszt élvezendő sétáló ember szeme előtt lépten-nyomon! Ne tessék gondolni, hogy tulzott az én előadásom, inkább higyjék el, hogy nem vagyok képes e sajnos állapotot a valósággnak megfelelőleg találó s kimeritő szinekben festeni.

A figyelmeztetés, a megintés az idegen részéről nem használ, mert a mi gyermekeinket nem Sparta módjára — az öregebb iránti tiszteletre, szófogadás és fegyelemre tanitjuk, hanem a világon megállható önérzetet, a személyi szabadságnak ferde fogalmát és ezeknek excessiv cultusát oltjuk be itéletképtelen fejükbe s miveletlen szivükbe.

Lehet-e csodálni, ha ily gyerekből oly ember lesz, kinek az Isten természete, az Isten teremtményei iránt semmi érzése, semmi kiméletе sincs, s ha ez ember szintily borzasztó hideg kedélylyel, fagygyasztó közönnyel nézi embertársait és ezek szenvedéseit, más lényt csak addig türvén maga mellett, mig szeszélye vagy más ok a kést, a kalapácsot, vagy egy bunkót kezébe nem nyom, mely hidegvérrel ugyanazt elkövetі, a mit annak idején a szegény állatokon, kezdvén a gyikkal és madárral, folytatván kutyákon, macskákon, végezvén — embertársán.

S ha őt később társadalmi állása, vagyona, talán a szerzett miveltség és sorsának kedvező volta nem juttatja egészen a gyilkosságig, emberölésig, higyjék, a zsenge gyermekkorban vérontásban, csonkitásban, a halálküzdelem és a végvonaglás borzasztó látványán edzett szív az egész életre megkövesül, részvét és igazságérzet nélkül, — a világot alkotott, fenntartó, boldogitó szeretet hiányában mint az emberiség ellene halad az életen keresztül. Kisebb, gyengébb iskolatársát csipdesi, üti, rugja; a hol lehet, bever idegen fejekkel kirakatokat; később felfricskáz neki nem tetsző embereket, verekedik, hogy csak valahogy vérlátáshoz jusson! Mint fiatal ember garázda, verekedő, mint katona irgalmatlan és szivtelen, mint polgár Isten- és rendtagadó!

Ezen segiteni kell, ha nem akarunk visszaesni a kannibalizmus, a kinzások korszakába, — ezen segiteni lehet, ha van jó akaratunk, consequentiánk és üdvös példaadás.

Erre egyaránt van hivatva a szülő, a tanitó, a rendőr. Ha már a felnőtt állatkinzót durva és vad kedélyéből kivetkőztetni módunkban nem áll, irányitsuk egész erőnket, egész szeretetünket a még nem romlott, fogamzó, puha gyermekszivek ez utálatos fekélytől való megóvására, a kegyetlen, vad ösztönök csirájukban való kiirtására.

Enged a gyermek a hizelgő szónak, csak tessék szeretettel, türelemmel vele foglalkozni, megszokik a gyerek kivüle levő tárgyakat és lényeket kimélni, csak tessék őt arra inteni s jó példával előremenni. Nem az állatok esetleges hasznos voltát kell neki magyarázni, mert a gyerek ezt nem érti; kár is volna már a gyereket az utilitarizmus rideg ösvényére vezetni, hanem kell, hogy szivében be legyen vésve, hogy neki nincs joga a kinzásra, a megsemmisitésre, hogy neki ilyesmi semmi körülmény között nem szabad. Eljátszik a gyerek százféle tárgygyal, nem kell, hogy Isten teremtménye szolgáljon szeszélye játékául. De jó példa s elővigyázat a nagyobbak részéről a sikernek elmaradhatatlan felétele.

Édes anyám házában soh'sem láttam cselédet vagy más valakit, véres késsel, pedig mi is ettünk szárnyast, disznóölésre gyereket nem bocsátottak és nem volt szokásos, hogy majdnem egészen nyilvánosan, egy udvarban vágassanak sertések, bárányok és borjuk, melyek halálhörgése összevegyül a zsenge gyermekek örömkiáltásaival. — Ezt pedig itt, Budán láttam!

Gyermeknevelők! csak jó akarat, szeretetteljes oktatás, óvatos példaadás és a siker nem fog kimaradni; a hol kell, ott lépjen közbe a rendőrség, hogy a veszélyes szikra már kezdetben eltiportassék. Ne nevessenek rajtam, t. polgártársaim, hogy egy letépett gyikfarknak tulajdonitok ilyen fontosságot, — szivesen átengedem hivatottabb tollnak annak magyarázatát, milyen kapocs létezik a vér és a népek kulturális és történelmi fejlődése között, — miért nevezzünk egyes népeket irgalmatlanoknak, hogyan lettek és miért maradtak ilyenek. — Én csak azt bátorkodom végül megjegyezni, hogy mily parányi állatka a phylloxera és ime több kárt okozott, mint Napoleon összes háborui, vagy szabad nekünk itt közönnyel, összefont karokkal tétlenül néznünk, mert nem anyagi kárról van szó, hanem csak népünk szivbeli és kedélyi állapota van veszélyeztetve?! Pedig tisztelt olvasóim, a ki a gyerek szivétől, kedélyétől távol tudta tartani a vérszomj, az irgalmatlanság ösztönét, az többet tett az emberiség haladásáért, mint a repülőgép esetleges feltalálója.

Féry Nárcis.

Mulatság.

Előleges jelentés. Folyó hó 21-én látogatott értekezlet volt az I. ker. krisztinavárosi községi elemi népiskola tanácstermében, melynek tárgya egy tánczestély rendezése volt a szegénysorsu iskolás gyermekek felruházása javára. Az értekezlet elhatározta, hogy márczius hó 18-án az első kerületi polgári kör helyiségében egy nagyobb szabásu szini-előadással és hangversenynyel egybekötött jótékonyczélu tánczvigalmat fog rendezni. Elnökké egyhangulag dévai Szőllősy Istvánt, alelnöknek dr. Szkalniczky Henriket és Gulden Ármint. Garay Antal iskolai igazgatót pénztárnokká, Muchmayer Ferenczet ellenőrré, Czike Imrét jegyzővé. A rendező bizottság Szőllősy elnöklete alatt egy szükebb körü bizottságot küldött ki Walter Vilmosné, Csath Dalma, Suly Gizella urhölgyek, dr. Szkalniczky, Deák és Garay urakból, hogy az előadandó szindarabot és a müsort állapitsák meg. Nagy lelkesedéssel fogadták azt, hogy egy tag Náday Ferencznek fellépését kilátásba helyezte.

* **Meghivó** a budapest—II. ker. népkönyvtár-egyesület javára 1893. évi márczius hó 4-én, szombaton, a II. ker. Medve-utczai „Fáczán“ termében rendezendő hangversenyre és tánczmulatságra. A hangversenyen több kiváló erő szivességből müködik közre; a müsort annak idején közzéteszszük. A hangverseny kezdete este 8 órakor. Belépő-jegyek a választmányi és rendező bizottsági tagoknál, valamint az egyesületben (II. ker., Toldy Ferencz-utczai el. népiskola) válthatók. Személyjegy ára 1 frt. Felülfizetéseket a kulturális czél érdekében köszönettel fogadunk.

* **A Barátság asztaltársaság tánczestélye.** Sikerült házias jellegü mulatságot rendezett a tabáni iparos ifjuság Barátság asztaltársasága a Rudasfürdő vendéglő összes helyiségeiben. A tiszta jövedelmet szegény gyermekek felruházására forditják. A négyest körülbelül negyven pár tánczolta. Jelen voltak. Asszonyok: Dolfel Istvánné, Burgmayer Jánosné, Hegedüs Jánosné, Böcz Sándorné, Ádám Vilmosné, Sipos Ferenczné, Járosy Dánielné, Geltner Józsefné Zita Józsefné, Virt Károlyné, Szvircsek Antalné, Rákos Sándorné, Batay Jánosné, Gellék Károlyné, Vripelyi N.-né stb. Leányok: Elzinger Gizella, König Evelin, König Amália, Schneider Erzsébet, Sztovicsák Mariska, Bacsányi Katicza, Sipos Ninna, Pór Emácska, Dolfel Hermina es Ilóna Járosy Mariska, Geltner Katicza, Reidolf Karolin, Sochticz Irma, Czéchmeister Etelka, Fricz Teréz, Brandt Erzsike, Gallik Lujza, Brantweiner Emma, Wolf Irma, Petrovics Mariska.

* **Zártkörü tánczestély.** A II. ker. polgári kör helyiségeiben (II. Bombatér 3. szám I. em.) rendezendő társas vacsorával egybekötött zártkörü tánczestély lesz. Elnök: Sorsich József. Rendező-bizottság: Balogh József, Beranek József, Guckler Vilmos, Jakab László, Keuler Sándor, Mamoriny Jenő, Pantl Kálmán, Quikker Mihály, Rácsay Géza, Ritter Géza, Schwartz Jenő, Wagner Ferencz. A Table d'Haute egy teriték ára 1 frt. A hölgyek kéretnek egyszerü öltönyben megjelenni. Kezdete 8 órakor.

Különfélék.

Tisztelettel kérjük lapunk megrendelőit, kik még az előfizetést be nem küldötték, hogy ezt beküldeni a kiadóhivatalba krisztina-utcza 14. mielőbb sziveskedjenek.

— **Az első kerületi** polgári kör látogatottsága olyan mérveket öltött, hogy a választmány inditatva érezte magát a helyiségnek 6 szobával való megbővitésére, a mi a következő téli évadban már berendezve áll a tagok rendelkezésére.

— **Fölolvasás.** A „II. ker. Polgári Kör“-ben ugy tárgyánál, mint kellemes modoránál fölolvasást tartott f. hó 19-én id. Stielly Gyula vendég „Lugano“ czim alatt. Benne a svájczi községek környékének szépségeit, társadalmi, élet- és közlekedési viszonyait, köztársasági lakóinak erényeit és gyöngéit, nevezetesen — rangkórságát ecsetelte. Fölolvasását a közönség lelkesen megéljenezte. A legközelebbi fölolvasást f. hó 26-án Szabó Lajos körtag tartja, ki „A kékoroszlán szerencséje“ czimü humoreszkét fogja fölolvasni, melyet érdekes rajzával illusztrált.

— **Kérelem.** Az első budapesti szegény gyermekkert-egylet feloszolván, a „Thé dansant“ rendező-bizottsága elhatározta, hogy évenkint megtartatni szokott tánez-estélyének jövedelmét a „fehérkereszt országos lelenczház és gyermekvédő-egyesület“ czéljainak javára áldozza. Ez egylet 9 évi fenállása óta már több ezer gyermeket mentett meg az elpusztulástól a hazának és üdvös működését egy 40 ágyra berendezett központi intézetén kivül 20 fiók-egylet által is gyakorolja, s ha sikerül a társadalom tehetősbjeinek lelkes támogatása mellett lelenczházi telepeket és szeretetházakat létesitenünk: ezen emberbaráti czélok megvalósitása fenséges védasszonyunk. Stefánia özvegy trónörökösné szavai szerint ezredéves ünnepélyünknek az egylet által emelt legszebb maradandó emléke leend. Midőn e nemes feladat teljesitésére segédkezet nyujtó, a „Thé dansant“ rendező-bizottsága meghivóját tisztelettel mellékeljük, bátorkodunk egyszersmind hazafias és emberbaráti irányú vállalatunkat szives jóindulatába ajánlva arra kérni, hogy a szegény elhagyott gyermekek megmentése érdekében a belépő jegyet elfogadni kegyeskedjék. Budapest, 1893. február havában. — Gróf Károlyi Alajosné, elnök. Fekésházy Tabody József, cs. és kir. kamarás, m. elnök.

— **Panasz.** Sajátságos eljárást és szabályellenes viselkedést tanusitanak a m. kir. állam vasut egyes hivatalnokai, a mennyiben már több alkalommal megtörtént, hogy a világosan kiirt s a budai déli vasut állomására czimzett vasuti szállitóleveleket önhatalmulag kijavitják és igy a pesti oldalon lévő központi pályaudvarba érkezik a csomag, miáltal a kézbesités is több időbe kerül és a Budára való hazahozatala a csomagnak kétszeres költséget és időt igényel. Bátor vagyok erre a budaiakra nézve oly sérelmes ügyre az illetékes szakközegek figyelmét felhivni s kész vagyok ezt több ily kijavitott szállitó levéllel is igazolni. Szőllősy István.

— **Vendéglősök összejövetele** A budapesti I—III. kerületi szállodások, vendéglősök, bor és sörmérők ipartársulatának tagjai márczius hó 1-én Haberl vendéglőjében II. kerület, Hattyu-utcza, jönnek össze délután 4 órakor.

— **Az országos dijnok segélyegylet** f. évi február hó 12-én tartotta meg

rendes évi közgyülését, mely alkalommal az alapszabályok értelmében a régi tisztviselők leköszöntek állásaikról. Az ez idei tisztujitáson megválasztatott elnöknek; Sorecz József, alelnöknek: Egyed Ignácz, pénztárnoknak: Eisenkolb Antal és ellenőrnek: Lehel Andor.

— **Irók és müvészek találkozása.** A Budán lakó irók és müvészek, lapszerkesztők elhatározták, hogy havonkint egyszer találkozót rendeznek, hol ügyeiket megbeszélik és egymás erkölcsi támogatására módokat állapitanak meg. Ezek a találkozók is élénkiteni fogják a budai közéletet.

— **Hymen.** A krisztinatéri elemi iskola két tagja tartotta mult héten esküvőjét: Deák Jenő és Hajós Mihály. Deák Jenő a ferenczvárosi plebánia templomban február 4-én vesette oltárhoz Kuthy Clarisse k. a.-t. Tanuk voltak: Szabó N. Ferencz, gépészmérnök és Lukács Sándor, min. számtanácsos. — Hajós Mihály február 5-én esküdött örök hüséget Honeisek Erzsi k. a.-nak a krisztinavárosi plébánia templomban. Az esküvőn jelen volt Schwetz Vilmos, kir. segédtanfelügyelőn kivül a főv. tanitóság számos tagja. Tanuk voltak: Hajós Gyula, honv. tiszthelyettes Zomborból és Egresi Péter, főv. füszerkereskedő. Mindkét esküvő diszét a „Harmonia daloskör éneke emelte, mely daloskörnek mindkét vőlegény tagja. Isten áldása legyen frigyükön!

— **A Magyar Szemle,** mely ötödik évfolyamában is hasonlóan bátor és erős kritikát gyakorol az irodalmi viszásságok felett nagyobb terjedelembeá jelenik meg. Mutatvány számmal szolgál a kiadóhivatal VI. Uj-utcza 14.

— **Nagybőjti ájtatosság.** A budavári plébánia templomban minden csütörtökön délután 4 órakor Varga József tart bőjti szent beszédet a litánia előtt. — A krisztinavárosi templomban a bőjti szent beszédeket Liptai Ede katona káplán tartja. Vasárnap délután 4 órakor.

— **A budapesti tabáni** Nép- és Iskolai Könyvtár-Egyesület f. hó 18 án tartotta rendes évi közgyülését, melyen több fontos, az egyesület szervezetét is érintő ügy nyert elintézést. Ugyanis a közgyülés elfogadta a választmánynak az alapszabályok módositására vonatkozó előterjesztését, mely jóváhagyás végett a nm. m. kir. belügyminisztériumhoz felterjesztetett. A régi tisztikar egyhangulag ujból megválasztatott, nevezetesen elnöknek: Hetzer József, jegyzőnek: Vlaszák István, könyvtárnoknak: Martinek Ágoston és pénztárosnak Szporni István. Választmányi tagok lettek: Dr. Arányi Árpád, Merntler Ferencz, Koczka István, Dr. Kovács Gyula, Malmarics Ignácz, Nagy Jenő és Neubauer Zsigmond. Részletes tudósitást az Egyesület müködéséről s könyvtárának állapotáról lapunk jövő számában adunk.

— **Gyászrovat.** Dr. Szénássy Sándort a krisztinavárosi iskolaszék közbecsülésben álló alelnökét, fő- és székvárosi törvényhatósági bizottsági tagot, a központi honvédegyesület választmányi tagját nagy csapás érte. Egyetlen fia Szénássy László m. kir. belügyminiszteri számtanácsos legszebb férfikorában meghalt. A megboldogult mint ember, mint tisztviselő szépen töltötte be hivatását. A mélyen szomorodott atya bánatában őszinte részvéttel osztoznak jó ismerősei, barátai és tisztelői. Mi is résztveszünk az atya fájdalmában óhajtva, hogy sebe enyhülést találjon. A temetés fejezte ki legjobban hogy dr. Szénássy Sándor bánatában őszinte és megható, de egyuttal vigasztaló részvéttel mennyien osztoznak. Az I. kerületi polgári kör igyekezett minden módon kimutatni, hogy tisztelt és kiváló tagját ért csapást átérzi. Dr. babarczi Schwartzer Ottó elnök vezetése alatt testületileg jelent meg a végtisztességen, ugy szintén az iskolaszék is. Koszorut helyezett a kör, az iskolaszék, a kör és az iskolaszék elnöke dr. babarczi Schwartzer Ottó, Fekete József a krisztinavárosi internátus tulajdonosa és igazgatója. A koporsót sok sok koszoru boritotta. Megjelentek a temetésen Dr. Darányi Ignácz, dr. Falk Miksa országgyülési képviselők, dr. Niderman Gyula és Stesser József miniszteri tanácsos és a budai közélet kitünőségei közül is számosan. A diszes és nagy közönséget szivében hatotta meg a vesztesség, mit a barátok és tisztelők rokonszenve enyhithet a mély vallásosságon kivül, mely dr. Szénássy Sándor szép tulajdonai között egyik jelentékeny tulajdona. Mint értesülünk az I. ker. polgári kör és a krisztinavárosi iskolaszék részvét iratot intézett a mélyen lesujtott apához. — Barsi József, a bölcsészet tudora, a magyar tudományos akadémia levelező, a természettudományi társulat, a statisztikai hivatal volt beltagja életének 83 éves korában meghalt. A nagy tudományú férfiu itt élt visszavonultan a Krisztinavárosban jól megérdemelt nyugalomban. — Havassy Dezsőné született Holfeld Gizella urnőt nagy közönség kisérte az örök nyugalom helyére mozdony-utczai lakásából.

— **Ünnepély.** Folyó hó 26-án tartja a Bauer János elnöklete alatt levő első budai polgári betegsegélyző egylet hasznos fenállása tizedik évfordulójának ünnepélyét. A programmot már közöltük, ezuttal csak azt az érdeklődést jelezzük, melylyel az ünnepélyt várják a tagok és a közönség. Üdvözöljük a derék egyesületet s annak elnökét fennállása tizedik évfordulóján.

— **Szent Endréről** irják lapunknak, hogy ott a tisztujitásra nagyban készülnek. A város intelligentiája körében olyan törekvések mutatkoznak, melyek arra engednek következtetni, hogy Szent Endre is érdeklődni tud jövőjéért.

— **Amerikában.** Egy lap kis hirdető rovatában biztositó társasághoz alkalmazottakat kerestek. A hirdetés nyomán egy budai polgárunk elment az „intézetbe“ és ajánlkozott a hirdetett alkalmazásra. Alkalmazás nem volt, de a társaság prospektusait a kezébe nyomta egy hivatalnok és egész cynikusan kijelentette, hogy ők ezt az utat tartják legalkalmasabbnak intézetük kihirdetésére. Akár csak Amerikában.

— **A honvédemlékre** helyezendő bronzbabérkoszoru ügye iránt az érdeklődés országszerte fokozódik. A választmány f. hó 23-án tartott ülésében kötötte meg a szerződést Zala György müvészszel.

— **Interpellátió.** A Dunahidak kérdésében Helfy Ignácz országgyülési képviselő közelebb interpellálni fogja a minisztert s az indokolásban kifejti, hogy a hidak felépitése milyen elodázhatlan érdeke a Duna jobbparti részeknek.

— **Régi kép.** Mátyás királynak aligha van olyan jól talált egykoru arczképe mint a mely Rosconi J. budai előkelő polgár birtokában van. Ez a kép nemcsak régiségénél, de müvészi értékénél fogva is becses és méltó volna, hogy a szakértők ezt a képet megtekintenék.

— **Uj egylet Ó-Budán.** A III-ik kerületi elöljáróság disztermeben f. hó 20-án este 6 órakor látogatott értekezletet tartottak egy polgári társaskör alakitása érdekében. Végh János korelnöklete és Gyárfás Jenő jegyzősége mellett. Kiküldötték a szervező-bizottságot, mely a következő tagokból áll: Angenstein Sámuel, Csilléry Dávid, Kugler József, Kovács Rezső, Schäffer Rezső, Stern József dr., id. Schlosser József, Tóth Ferencz, Nepp József, Birkl István, Láng György, Flesszner József, Mihályi József, Vég János és Gyárfás Jenő.

— **Mécsvilágok.** Ezen a czimen adta ki Simay Ödön Szent-Endrén lakó iró elbeszéléseit. Az elbeszélések nem tartoznak a modern káprázatokhoz. A ki azokat irta ismeri az életet, tehetséggel figyelte meg és vonzó modorban festette le. Nem a divatnak, de a széptan és lélektan törvényeinek hódolt. Az elbeszéléseken meglátszik az eredeti zamat. Előadása könnyed, alakjai élnek és nem más regényekből vannak kivágva. A fővárosi sajtó megdicsérte Simayt, ki az irodalomnak régibb munkása. Egy kötetre menő munkája megrendelhető nála Szent-Endrén. Ára a szép kiállitásu műnek 1 frt 50 krajczár.

— **Emlék-renoválás.** Üröm községben van eltemetve boldogult József nádor felesége Mária Alexandrovna főherczegnő. Ugy értesülünk, hogy a kápolnának renoválása van tervbe véve. A kápolna környékét is parkirozni fogják, a mi a községet emelni fogja.

— **Menekülés.** A csavargőzös vállalat az árvizveszély elől a lánczhidi állomásával a lánczhid sikátorába menekült és ne hogy megtudják hol volt valaha, kivágatta azt a néhány élő fát, mely a bódé mellett volt. Oly kevés pedig ott a fa, hogy még egy akáczfának is meglehetett volna kegyelmezni.

— **A budai posta hivatalt,** melynek forgalma napról-napra emelkedik meg fogják nagyobbitani, a mostani hivatal helyiséghez ujabb lakásrészleteket béreltek. Bizony megérdemli már azt a budai közönség, hogy e téren is történjék valami.

— **Értekezlet.** Több budai polgár értekezletet szándékozik összehivni a budai vigadó tárgyában. Az idei farsang igazolta, hogy milyen szükség volna Budán egy vigadóra.

*

Eladás és vétel.

Tapasztalt és megbizható egyén, ki e téren járatos és nagy helyi ismeretséggel rendelkezik ajánlja magát

vétel
és
eladás

közvetitésére jutányos százalék mellett.

Ajánlatok: „Megbizható“ czimen a szerkesztőségbe, I. kerület, Pálya-utcza 2. sz. 33. ajtó. Válaszokra 2 drb 5 kros bélyeg mellékendő.

*

Nendtwich Károly ingóságait f. hó 27-én árverezik el nyilvánosan. A megboldogult sok értékes tárgy birtokában volt. Felhivjuk erre az árverésre olvasóink figyelmét.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 22-ről: Tojás, 1 drb 3—3½ kr.; csirke, párja —.90—1.50 kr.; tyuk 1.40—2.— kr.; kappan 2.——3.20 kr.; lud 7.——7.50 frt; pulyka 4.50—5.— frt; nyul —.80—1.— kr.; tej 6—12 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.05 kr., turó 20—25 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller és egyéb 2—4 kr.; karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.; foghagyma 20—26 kr.; vörös répa 1—2 kr.; torma (1 drb) édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 2—5 kr.

Várbeli piacz, f. hó 25-ről: Tojás: egy drb 3—5 kr.; csirke, párja 1.00—1.40 kr.; tyuk 1.60—1.80 kr.; kappan 1.80—2.60 kr.; lud 7.50—8.— frt; pulyka 6.80—7.— frt; nyul 1.00—1.30 kr.; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.20 kr., turó 20—25 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller és egyéb 2—5 kr.; karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.: foghagyma 24—26 kr.; vörös répa 1—3 kr.; torma (1 drb) édes 10—25 kr.; 1 drb erős torma 1—5 kr.

Borju hozatott mintegy 110 darab, darabonkint eladatott 13 frttól 35 frtig élő sulyban 44—48 kr. kilogrammonként, pecsenyemalacz volt 20—25 drb darabonként 2 frttól 3.50 frt kelt drbként, élő 44—46 kr. klgrként.

A szerkesztő üzenetei.

Zenő. A női zenekar czimü czikkecske, lehet, hogy másutt beválnék, de mi nem adhatjuk ki.

Karmen. Elolvastuk a levelet, szellemesen van irva.

Levelező Pomáz, Szt-Endre és Budakesz. Most már kitavaszodott, tehát itt volna az ideje, hogy a vidék társadalmi életéről tudósitásokat kapjunk. Buda és Vidéke programmjához hiven a vidéki életet, a nyaralás, a település, az emelkedés minden részletét fel akarja ölelni, szóval élénkiteni a mi eddig pang. A magyarositás szintén feladatunk és ez irányban a küzdelmeket készségesen támogatjuk, élesztjük és ébresztjük a hangulatot. Szóval, jelszavunk volt és leszsz Buda és vidékének emelése.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelősszerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

MINDENMEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s piperecikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-ülzete

BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogpor stb. eladása.

Gürsch Ferencz

VENDÉGLŐJE

a „Politikus Greislerhez“

I. ker., Koronaőr-utcza 6. sz.

TÉLI és NYÁRI HELYISÉGEK.

Ajánlja

saját termésü borait

és

kitünő konyháját.

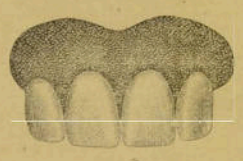
Ajánlkozik **lakodalmak, kézfogók, társas vacsorák** stb. stb. kiszolgálására.

Saison-étkek minden időben.

---

fogorvos. COHN fogorvos.

Ajánlja magát mindennemü **fogműtétekre**, tömésekre (plombálás), egyes, valamint **egész fogsorok** készitésére.

Mérsékelt árak.

Budapest, II. ker., fő-utcza 7., jégverem-utcza 2.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

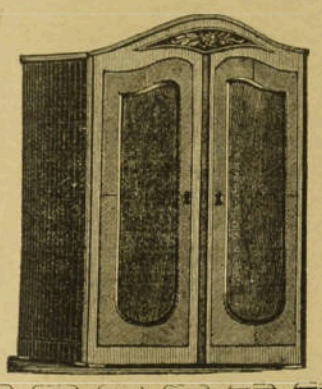
BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

A Márvány-utczában 2 utczai és 2 udvari szobából és előkertből álló lakás május 1-től kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

FRANCZIA LECZKÉK, a legkitünőbb és gyorsan felfogható rendszer szerint. — Felvilágositást levélben lehet kérni »Franczia« czim alatt a kiadóhivatalban. Levélhez bélyeg melléklendő. Fordítások minden nyelvből és minden nyelvre.

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

butor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Tábory Ferencz

köruti sörcsarnoka

A NÉPSZINHÁZHOZ

Kerepesi-út, a népszinházzal szemben.

Legjobb **magyar konyha**, kitünő **sörök** és **borok** házhoz is szállitva.

HETI ÉTLAP:

Hétfő: Nyárson sült.
Kedd: Foghagymás-sült és székely-gulyás.
Szerda: Szegedi csirke csipetkével, téli idényben Császárhus gombócz- és káposztával.
Csütörtök: Serpenyő rostélyos.
Péntek: Szegedi halászlé és turós-csusza.
Szombat: Angol Rostboef sós burgonyával.
Vasárnap: Pörkölt csirke burgonyával.

Naponkint **Farkas Pista zenekara** mulattatja a nagyérdemü közönséget.

The Mutual

a világ legnagyobb és leggazdagabb biztositó társasága

Biztositéki alap: 826½ millió frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, bécsi-utcza 5. szám.

30 758. sz. kötvény (nem tontina).

Biztositott összeg	5.000.—	dollár
Felhalmozott nyeremények	3.343.—	»
Kifizettetett	8.343.—	»
Befizetett dijak	4.703.30	»
Nyeremények	3.843.—	»
Eszerint marad	860.30	»

mint tiszta költség az 5000 dollárnyi biztositás után 28 éven át.

Legujabb!

Cs. és m. kir. szab. keféléshez használandó **padlófényesitő máz.** Felülmul minden más gyártmányt; fény és tartósságra nézve páratlan! A vele való kefélés igen gyors és nem fárasztó. 1 darab sárga, utasitással 1 forint, kisebb 60 kr. 1 drb fehér 80 kr. Kapható a következő uraknál: Bandhauer János, Ferencziektere; Kintzly Gyula, Fürdő-utcza; Sárkány Pál, Váczi-utcza; Seidl József, Koronaherczeg-utcza; Szenes Ede, Dorottya-utcza; Szimon István, Váczi-körut; Szalády Antal, Andrássy-út; Ludwig Károly, Krisztina-utcza; Gaizler Béla, Vár; Schedel János, fő-utcza és **Nagy István** feltaláló és szab. tulajdonosnál, **Budapesten, Fortuna-utcza 9.** — Megrendelések utánvét mellttt, leirás bérmentve küldetik.

Böjti eledelek.

1 hordó 5 kilós I-ma **orosz hal**	frt	1.40
1 hordó 5 kil. I-ma keletteng. páczolt **häring**	»	4.—
1 hordó 5 kilós I-ma **angolna** páczolt lében	»	6.—
1 nagy doboz **rákfark** súlya 1.05 kiló	»	2.—
1 közép doboz **rákfark** súlya —.60 kiló	»	1.20
1 kis doboz **rákfark** súlya —.30 kiló	»	—.60
1 nagyobb doboz **thonhal** súlya —.55 kiló	»	1.60
1 kisebb doboz **thonhal** súlya —.26 kiló	»	—.80
1 nagy. doboz **lazacz** olajban, súlya —.55 kil.	»	1.20
1 nagyobb doboz franczia **szardinia**, súlya —.50 kiló	»	1.30
1 kisebb doboz franczia **szardinia**, súlya —.30 kiló	»	—.70
1 doboz **fillet häring** marinirozott, sútya —.35 kiló	»	—.70
1 üveg **halsaláta** kevert, súlya —.25 kiló	»	—.50
1 üveg nagyszemü **kaviar**, súlya —.25 kiló	»	1.—
1 üveg **Miszed Pickles**, súlya —.45 kiló	»	—.45
1 üveg olasz **pfefferoni**, sulya —.45 kiló	»	—.45
1 drb fran. **Camemberth sajt**, súlya —.45 kil.	»	—.70
1 drb **Romatour-sajt**, súlya —.40 kiló	»	—.40
1 drb **Schwarzenbergi sajt**, súlya —.60 kiló	»	—.46
1 drb **Pusztadöry sajt**, súlya —.40 kiló	»	—.40
1 tégla **Palocsai sajt**, súlya 2½ kiló, kilója	»	—.90
1 tuczat **Imperial-sajt**, súlya 1½ kiló, 1 tucz.	»	2.—

Istriai **Szardinia** à 22, 28, 36, 45 és 80 krért küld bárhová postán, csomagolás felszámitás nélkül, utánvét mellett.

GAIZLER BÉLA

csemege-kereskedő

Budapest. I. ker., Vár.

WILLINGER FERENCZ

BUDAPEST,

I. kerület, Krisztina-tér 7. szám.

Ajánlja raktárát

vas-, szerszám-, házi-, konyha- és gazdasági-czikkekben,

ugymint **öntött- és lemezedényeket, tűzhelyeket, kávépörkölő és darálókat, szénvasalókat** stb.

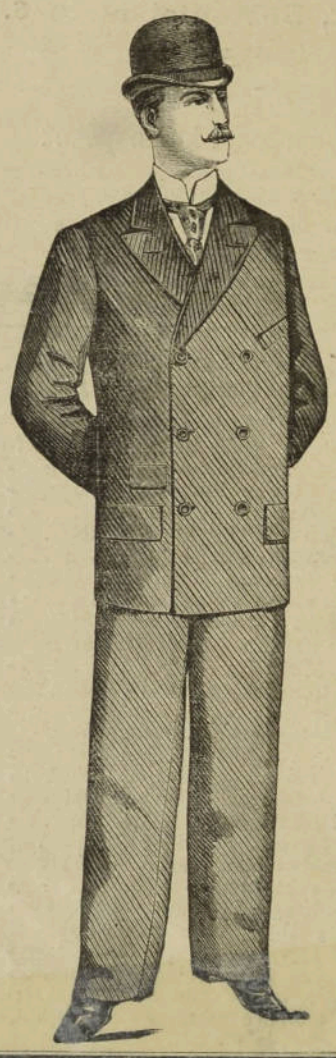
Nyaraló telkek alkalmi vétele!

A Grulich József es neje csődtömegéhez tartozó budai ingatlanok, melyek a zugligeti ut mentén feküsznek, jelesül a **„Villa fecunda“** név alatt ismert nyaraló és gazdasági telep, valamint 18, fekvésénél fogva nyaralóépitésre alkalmas üres telek folyó évi márczius hó 9-én **önkéntes árverés utján** a budapesti I—III. kerületi járásbiróságnál (Buda II. ker. fazekastér és székely-utcza sarkán) **el fognak adatni.**

Közelebi felvilágositás Szmik Lajos ügyvéd tömeggondnok irodájában (II. ker. fő-utcza 8. sz. a.) nyerhető, hol az egyes ingatlanok pontos vázrajzai is megtekinthetők.

Kitünő fenyő- és nyárfák, teljesen honosultak, különböző nagyságban és **igen nemes CSERESZNYEFÁK kaphatók a városmajor-utczában 26. szám alatt** és a **Svábhegyen a templom mellett, Diana-utcza 6. szám.**

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., Fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

AZON kedves kellemes uri hölgy, ki 20-án Szikszaynál ebédelt, kit egy uri ember a kigyó-utczán keresztül a hídig kisért és ott várt, mig egy budai bérkocsin társnéjával Budára ment, kéretik komoly szándék czim a. a kiadóhivatal útján értesiteni, hogy mikor és hol találkozhatnánk.

Budai.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

HIRDETÉSEKET

a „BUDA és VIDÉKE“

számára a kiadóhivatal vesz fel.

Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14. szám.

Kiadó lakások, vételek, eladások, czégek, vendéglők, üzletmegnyitások, tánczvigalmak, eljegyzések, helyiségváltozások hirdetése ajánlatos. A ki többször hirdet, az árelengedésben részesül.

1891 KIÁLLITÁS KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI DILIGENTIAE ET ARTIBUS

Aranyérem

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

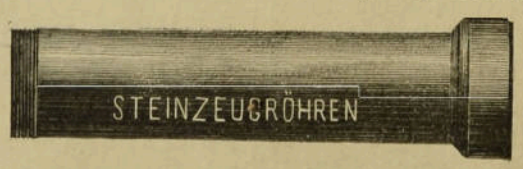
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szikkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Regale bérlőknek

rum, **szilvorium**, **törköly** és mindennemü likőrök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszencziáit és aether olajait

WATTERICH ARNOLD

BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza I. szám,

Kezelési könyvek ingyen.

Vizahólyag, **borzamat**, **deritőpor**, **savtalanitópor** stb szerek a borderitéshez

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 9. sz. Vasárnap, márczius 5.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Iparosok önképzése

A magyar társadalmi középosztály megteremtése érdekében sok érdekes és érdektelen inditvány került napfényre és papirosra.

Hol van hát a magyar társadalom középosztályának igazi gyökere, a honnan megeredve izmos terebélyes fává fejlődhetnék.

Melyik osztály lehetne ennek a fának igazi nevelő talaja.

Nem mondunk valótlant, ha azt állitjuk, hogy a legjobb talaj —, a legalkalmasabb talaj.

Legalkalmasabb talajt pedig akkor találhatunk, ha a talajt a müvelés által a mennyire lehet egyenlővé teszszük. Itt minden tár adalmi osztály szerepet vállalhat és magát szellemileg jellemileg önképezve, a középosztály megteremtésében részt vehet.

Minden rázkodtatásnál több vá'aszfalatt rontott és ront le a művelödés; ez hozza legközelebb egymáshoz az embereket, természetesen zsinormértékül nem a kivételeket, de a nagy többséget véve fel.

A társadalom ereje a közmüveltség, mely a vagyonosodásnak is termékenyitő anyaga.

A társadalmi egyenlőség létfeltétele a müveltség, mely nélkül senki a közügynek nem használhat, abban részt nem vehet, pedig munkánkból megmaradt felesleges időből embertársaink javára is kell egy némely részt forditani.

Gróf Széchenyi István a napot foglalkozási körökbe osztva be, azt ajánlotta, hogy 6 órát a tanulásra szenteljünk.

Ma fájdalom igen kevés embernek van ugy beosztva a létért való keserves küzdelemnél fogva az ideje, hogy hat órát tanuljon, mert rendes foglalkozásán kivül, még mellékfoglalkozást kell üznie vagy munkaidejét majdnem erő t.lfeszitve meghosszabbitani, hogy küzdve megélhessen.

Leginkább kimerül testileg napi foglalkozásában az iparos osztály, a melyből jó részben alakult Németországban a közép osztály s a melyből nálunk is nagy zöm sorakozott és sorakozik ide.

Az iparostól különösen küzdelmei első évében alig lehet kivánni, hogy testileg kimerülve azonnal neki fogjon és megrabolva éjjeli nyugalmát siessen utánna pótolni azt a mi ismeretéből hiányzik

Azt is be kell vallanunk, hogy az iparos iskolákat, az esti oktatásokat sem látogatják az iparos tanonczok, mint kellene. Hiszen lapunk legközelebbi számában közöltünk egy felhivást az iparüzlet tulajdonosokhoz, hogy a tanonczokat több lelkiismerettel és szigorusággal szoritsák az ipariskolák látogatására.

Ez az idő az, a mikor a serdülő ifju lelkes és ügyes tanitók vezetése a'att elsajátithatatja későbbi önképzésére az alapot.

Igy valósulhat meg az a nagy czél, mit az iparos munkások képzésére alakult országos bizottság kitüzött.

Ezt a bizottságot, még Baross Gábor alakitotta, elnöke Jónás Ödön müegyetemi tanár, ki lankadatlan buzgalommal tölti be tisztét és nem csak a fővárosban, hanem a vidék nagyobb városaiban szervezett népszerü előadásokat az iparos ifjuság részére, hogy megkönnyitse azoknak az önképzést

Töle értesülünk, hogy mig a pesti oldalon zsufolt termek előtt folynak az előadások addig Budán, — melyek vasárnaponkint a II-ik kerületi főreáliskola és a III-ik kerületi polgári iskolában tartatnak igen gyéren járnak az iparosok. — Az ügyet azért tárgyaltuk annak megfelelő fontossággal, mert elvárjuk a budai de-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZAJA.

Az egynapos asztaltársaság.

Irta: **Czike Imre.**

Akkor volt biz az és nem is olyan régen, a midőn a „allg. deutsch. Schulverein“ jobbára politikai czélok rugóitól indítatva, a szászföldet elárasztotta ügynökei által.

Hogy-hogy nem, azt már biz én nem tudnám megmondani, egy ily fajta ember elakadt ide is a Krisztinavárosba. Tán nem voltak egyébb szándékai, csak a kiváncsiság hozta ide, ám meglehet. Vagy talán — mert akkoriban még volt mit a lopóba szivni abból a jó budai bikavérből — mondom talán ez hozta ide, az is meglehet. De hogy erről a látogatásáról megemlékezik és soha sem felejti el, no ezt már biztosan állithatom.

A dolog ugy történt, hogy Reiner Willibald ur (igy hivták ezt a jó urat), megértvén a kocsmai jelvények internationális jelentményét, betért ott a Városmajorban egy ilyen bormérésbe.

Kezdetben nagyon szótalan volt, csak a nyelvével csettingetett hébekorba, nyilván mert izlett neki a bor, de később azután a nyájas házigazda, de legfőképen a tüzes sashegyi, megoldották a nyelvét a kelletténél még jobban is. Elannyira, hogy a házigazda küldetésének czéljával, szándékaival terveivel teljesen tisztába volt azzal is, hogy mit kellene és mit fog ő ezzel az emberrel tenni... Mert ilyen pompás fogást nem szabad elszalasztani.

Hát, hogy a kezére játszék, kezdte befeketiteni a magyarokat, (pedig Isten bocsássa a bünét, testestől-lelkestől magyar érzésü volt) hogy azok mennyire gyülölik a németet, tüzzel-vassal magyarositanak, az apró gyermekek nyelvét hogy csavarják gúzsba, hogy azt a ropogós, pattogós magyar szót (a mit az a német gyomor oly nehezen vesz be) kiejthesse, egy szóval, hogy milyen szomorú jövőnek néznek elébe!

Szegény jó . . . György gazda, a mig ezeket mondta nem győzte a keresztet vetni, hogy az Isten a bünét megbocsássa a mért oly galádul szidalmazza a magyar szót. No de leszámolok én még ezzel vigasztalta önmagát. És le is számolt derekasan . . .

Ugy beszélték volt a dolgot meg, hogy a holnapi nap estélyén egy „asztaltársaság“ (itt is hazudott az öreg) tartja összejövetelét nála, a mi németünk beszélni fog nemzetboldogitó eszméiről.

Ebben állapodtak meg, s igy váltak el egymástól. Kölcsönösen örvendtek azután a történtek felett; a német is, meg a magyar is és kölcsönösen megis voltak egymással is, meg önön magukkal is elégedve; a német is, meg a magyar is . . . . Hogy a német készült, s hogy egy nagyszabásu dikczióra készült, talán mondani is felesleges. De ne is bántsuk őt, hadd dörzsölje a tenyerét zavartalanul. Lesz nekünk emide át több látni valónk; nézzük csak, mit csinált . . . . György gazda?

Legelsőbben is kirendelte Trézsit, (akkoriban még minden valamire való korcsmárosnak a leányát igy hivták) az ivóba, maga pedig kiczirkalmazta még egyszer pontról-pontra csatatervét A hogy ezzel is készen volt, nyakába vette a világot — akarom mondani a kabátját, s megindult harczosokat keresni. Mindenekelőtt egy „asztaltársaságra valót“ kellett összetoborzania. Kezdte tehát az elnöknél.

Beállitott a nagybajuszú, sok beszédü . . . István komájához, ki nagy kortes hirében állott, az majd csak elvezeti a gyülést . . .

Hogy . . . István megtudta, miről vagyon a szó, végigsimitotta összeránczolt homlokát s kérges tenyerével nagyot ütött az asztalra, hogy csakugy csörömpölt bele a sok kés, villa, kanál ott az asztal fiában . . . No megállj, adta németje!!

Kis vártatva már ketten igyekeztek kifelé, majd négyen, nyolczan, tizenhatan ugyanannyifelé, s csakhamar együtt volt a társaság. Mind szép szál emberek, tele igaz szeretettel minden iránt ami magyar.

*

Együtt ült már az érdemes társaság; az asztalfőn a sok beszédü . . . István elnökölt. Jobbján ült Willibald ur; hirtelen szőke arcza ideges nyugtalanságot árult el, sovány hosszu termete, mint valami felkiáltójel magaslott ki az izmos s napbarnitott arczú szomszédjai közül. Szinte látszott az arczán mint lesi, várja, mikor kerül reá a sor.

Elnök egy kis üdvözlőféle után, Willibald urat bemutatván, megnyitotta az ülést.

Több apróbb tárgy elintézésre került azután szőny gre.

. . . István becsülettel birta a szót s oly tapintattal körültekintően és a mi fő komolyan és meggyőzően intézte az ülés folyását, hogy az asztaltársaság többi igen tisztelt tagjai, majd csak hogy ki nem estek szerepükből.

A visszafojtott kaczagás kitörésének utolsó próbája alkalmával hallatszott kivülről közeledő

rék iparos ifjuságtól, hogy a nevezett helyeken ebben az idényben még három vasárnap tartandó földrajzi előadáson, minél számosabban jelenjenek meg, hogy önképzésöket ezek hallgatásával megkönnyitsék.

Az ipar fejlődésének biztositéka az iparosok müveltsége, mit minden alkalmat megragadva, fokozni kell.

Erdélyi Gyula.

A várból.

Ama várakozáson felüli rohamos emelkedésnek, melyet utóbbi időben Budapest fő- és székvárosunk életében örömmel constatálhatunk, — egyes sugarai a fő- és székváros mostoha gyermekére, a csendes budai várra is visszasugárzanak; — csakhogy mig Pesten uj városrészek, fények körutak, pompás középületek, nagyszabásu gyártelepek stb. emelkednek mintegy varazsütésre, — addig a vár megőrizve történelmi traditióit, megtartva sajátszerü eredeti charakterét: — lassanként lépésről-lépésre igyekszik Pest világvárosszerü emelkedését követni.

A pompás királyi palota rövid időn kiépitve, két csász. és kir. főherczeg állandóan etablirozva, a herczegprimás az egész telet budavári palotájában tölti; az érseki vikariatus itt van elhelyezve, főpapjaink beköltözését a kalocsai érsek már megkezdette; főrangu családjaink közül a Zichyek, Hunyady, Batthyányi, Festetich, Korniss stb. grófok itt rendezték be fényes háztartásaikat s igazán ha még a királyi palota nem lenne olyan ijesztően csendes, — mily szépen visszaálmodhatnánk azon régi-régi időket, a melyeken olyan jól esik lelkünknek elmerengni!

Minél nagyobb arányban tűnik fel azonban előttünk ezen emelkedés, annál inkább kidomborodnak egyes nagyobb hiányok is, annál világosabban kézzelfoghatóbban lépnek előtérbe oly dolgok, melyek természetüknél fogva megkövetelik, hogy velük behatóbban foglalkozzunk, különösen akkor, ha az örvendetesen megindult emelkedést egyoldaluvá tenni nem akarjuk.

Az érem fényes oldala után, — nem akarnám, hogy úgy mondjam — a másik oldal rozsda foltjait egyszerre előmutatni, épen azért első sorban csak egyre, ama csaknem botrányosnak nevezhető állapotra óhajtom a figyelmet felhivni, hogy az egész várban egyetlen szálloda, egyetlen egy vendéglő sincsen. Ama sok katonatiszt, kiknek Lobkovitz herczeg hadtestparancsnokkal, vagy Rohonczy generális térparancsnokkal, az intendaturával vagy épen az ujonnan épitett laktanyában dolguk akad: papjaink, kik akár a herezegprimáshoz, akár a vicariatushoz jönnek: ama nagyszám — legtöbbször vidéki érdekeltek, kiknek akár a miniszterelnökségnél, akár a pénzügyi-, honvédelmi, vagy horvát miniszteriumnál elintézni valójuk van, — kénytelenek, — bármily kényelmetlen is az reájuk nézve, — nemcsak lakni, hanem még az étkezés végett is Pestre menni.

Már pedig tekintve az elősoroltak nagy számát, hozzávéve még az utazókat s magukat a vár lakóit is — oly summát kapunk, a mely nemcsak megérdemli, de egyenesen meg is követeli azt, hogy ezen anomalia minél előbb megszüntessék.

Különben maguk a várbeliek is régóta érzik ezt a hiányt s ennek következtében született meg az a terv, hogy az u. n. Fortunaépületet, mely régebb időben is ezen czélra szolgált, — vissza kell szerezni eredeti rendeltetésének; miután ez azonban egyrészről még állami bérlet alattt van, — mely csak két év mulva telik le, s annyira a kérqést elódázni nem lehet, másrészről sokkal nagyobb is, mint a minőt a tényleges szükséglet igényelne, — nézetünk szerint más kisebb localitásra lenne szükség, minőt az esetleges vállalkozó minden nagyobb utánjárás nélkül találhat, hol a megfelelő 8—10 vendégszoba, 2—3 étkező helyiség, a szükséges mellék lokalitásokkal egyetemben könnyen elférne.

A berendezés, kiállitás stb. tekintetében nincsenek nagy igényeink, a modern luxust minden aranyozásával, bársonyaival és márványaival együtt, — mint a melyél különben is mindig csak az árak, kiszolgálat stb. rovására esnék sőt magának a vállalkozónak existentiáját is veszélyeztetik: szivesen elengedjük egy kevés, egyszerü — tísztaságért; a magas röptü, változatos étlapokhoz sem ragaszkodnánk, a külföldi kisebb városok mintájára — hiszen maga a vár is ilyen! — beérnénk rövid étlappal és jól tisztán, izletesen készült ételekkel.

Mint főtényezőt ki kell emelnem azt, hogy ily szempontok mellett a vállalat semmi nagyob tőkét nem involvál, az elkerülhetetlen kis befektetés pedig busásan behozná a kamatokat.

Papp István.

A budai festők.

Myslai Mojtá-tól

A „Buda és Vidéke“ 12-ik számában, abban a czikkelyben, mely két budai festőnővel foglalkozik egy Falkoner nevü festőről emlékezik meg az iró, én ezenkivül még több multszázadbeli budai festőt szándékozom a budaiaknak bemutatni, kikkel Némethy Lajos révén ismerkedtem meg az „Archeologiai Értesitőben.“

Az 1755-iki népösszeirás eredményét tartalmazó iratokból, melyeket a budavári főplébánia levéltárában lehet megtekinteni, azt látjuk, hogy a Falkoner családból kikerült festőkkel egyidőben még több festő is volt Budán, ezeket persze nem kell mind művészeknek képzelni, mert festő név alatt volt bejegyezve az a mesterember is, ki czégérekre festett zöld oroszlánt, arany szarvast, fekete kutyát, két kék bakot stb. Tehát csak azokat fogom az olvasók körébe vezetni kikről biztosan tudom, hogy a czégér festésen kivül magasabb ambitiójuk is volt. A többieknek csak nevét sorolom föl. Különben nehogy igazságtalan legyek ki kell jelentenem, hogy azok között is lehetett jó festő, kiknek csak nevét jegyezte föl a városi irnok, mert valószinü, hogy soknak kallódtak el művei.

Falkoner György szent képei igen népszerüek lehettek abban az időben, mert egy Taub nevü budakeszi lakos betegsége alatt megfogadta, hogy ha fölgyógyul vele festet egy képet, melyet a Budára vezető ut melletti tölgyfák egyikére fog akasztani, megis tette s e tölgy mellett keletkezett a „Makkos Máriának“ nevezett bucsujáró hely. Később e kép a Zichy család 1768-ban épittette kápolnába került, ma pedig a budakeszi templom oltára fölött van. Taub uram nem sokra becsülte saját egészségét és a művészetet, mert Falkonernek csak 2 rénes forintot fizetett művéért.

Valamivel többet, 34 frtott kapott a Szent Annáról nevezett vizivárosi templom számára festett képért, mely szt Annát ábrázolja a mint a 10 éves Máriát oktatja, e kép állitólag a vizivárosi plébánia egyik raktárában hever az 1876-iki árviz óta.

A 95 éves korában elhalt György fia Polikarpus is festő volt, másik fia Henrik carmelita lett s mint ilyet Julianusnak nevezték, ez festette rokonaival a carmeliták templomának — (a mai várszinház) freskóit. A vizivárosban lakott Barzien János György, ki a pestbelvárosi plébánia templom főoltárképét festette, melynek tárgya a boldogságos szűz mennybemenetele.

Falkoner Polikarpus fia Xav. Ferencz festette a várőrségi templom freskóit, melynek tárgya a kereszténység diadala a pogányság fölött.

A budakeszi templom szentélyének boltiveit is ő festette és a nemzeti muzeumban levő képet, melyen pinx Franc. Falkoner olvasható.

Ennek 1765-ben született fia festette a magántulajdonban levő, a haldokló St. Xavert Jndia apostolát ábrázoló képet, ugyszintén a tömlöczbe vetett egyptomi Józsefet ábrázolót is.

Ennek felesége Okkenfusz Anna vagyonos budai polgárnő volt, ugy látszik gyermekei nem voltak, mert vagyona, melynek nem megvetendő része volt 5 kitünő budai szőllőskert, fogadott fia Horváth Ferencz, Mészes Katalin, Venos Margit és mások kezére került 1808-ban történt halála után.

A kristinavárosi templom szentélye freskóit s állitólag a szent Józsefet ábrázoló főoltárképet is Falkoner József festette.

A Szt. Zsigmondról nevezett prépostsági templom kápolnájában látható Szent Istvánt ábrázoló képet egy budai polgárrá lett, de bajor születésü Fischer Vincze nevü festő készitette, ki a főoltárképet is festette. E templom freskói a bécsi születésü Haminger Józsefnek művei.

Budának egyik legnépszerübb alakja volt Scherevitz Mátyás, ki 1742-ben lett budai polgár, ez festette 1757-ben a kapuczinusok budai templomában a bethlehemi jászlat, a festéket hozzá a szerzet adta és tiszteletdijul 2 aranyat fizetett neki, ez a festő a polgári gárda első századához tartozott.

A fölsoroltokon kivül még a következő multszázatbeli festők neveit ismerjük, de mü-

---

kocsi zörgés s egyidejüleg intett . . . György gazda az elnöknek, hogy rendben van minden. Elnök akkor egyébb tárgy hián, az ülést berekesztette s átadta a szót a helyéből már emelkedő Willibald urnak.

A német nem volt nagy szónoki tehetség, de azért a mit mondott annak mindnek megvolt a maga hatása. Különösen érezte ezt . . . György gazda, a kit két markos embernek kellett ott a „kimérő“ mellett fogni, hogy kárt ne tegyen a németben, mert csakugy toporzékolt benne a szenvedély . . .

Legjobban meglepte Willibald urat az az érthetetlen közönyösség, melylyel beszédét kisérték. Kezdetben azt hitte, hogy talán nagyon is burkoltan fejezi ki gondolatait s elkezdett meztelen leplezetlenséggel beszélni, s mikor azután ez sem használt, kijött a konczeptusból és sietett befejezni mondokáját.

Néma esendben ült le, sehol egy meggyőzött, rokonszenves arcz, sőt a, mint mellette, körülötte összesugtak, kezdte magát ugyanis rosszul érezni. Szeretett volna menekülni ebből a kinos helyzetből . . .

Ez a merev fogadtatás alkalmas bevezetése volt annak a viharnak mely nemsokára elementáris erővel tört ki és tépte szét Willibald ur dédelgetve ápolt reményeit.

Egy ünnepi, kimagasló mozzanata következett most a programmnak (mi ezen a néven ösmerjük: baka viczcz!) bár Willibald úr ezt szivesen elengedte volna, csakhogy a dologhoz hogy sikerüljön épen ő, és csakis ő kellett.

Mint mikor arczkép leleplezéseknél szokás, hogy a függöny a képről legördül, azon módon gördült — nem is annyira függöny, mint inkább egy termetes ponyva Willibald barátunk kérdőjellé görbült alakjára.

Hogy azután mi történt, arról legkimeritőbben tudna beszélni . . . György gazda, a ki gondviselés által pazarul megáldott két öklét három napig hordta gipsz közé ékelve; csakhogy eredeti formáját — hacsak megközelitőleg is, de visszanyerje. Büszke is ám még ma is rá, és szivesen beszéli is el, ha kérdik: miért is pokróczozták meg azt a németet?

Reiner Willibald úr pedig, a mint a ponyva szük világából kibontakozott, minden érdemleges felvilágositás mellőzésével, az imént elnöklő . . . István ur és egy más ismeretlen (Willibald ur bizony nem igen emlékezett a nevére, de talán a sajátját sem tudta volna hirtelenében megmondani) gondviselésére bizva, a kint várakozó konflis közremüködésével a mai „Nyugati Vasut“ „i n d u l“ oldalára vitetett . . .

Willibald ur agyvelejében minden olyan zürzavarosan kergette egymást s ha nem érezte volna annak az irgalmatlan masszirozásnak erős fájdalmait, bizonyosan elhitette volna magával, hogy alszik. De hogy mindez nem lehet álom, érezte akkor is, a midőn hogy a coupéba kapaszkodott, hát nagyon jólesett kisérőinek karjaira támaszkodnia.

Az elnök ur ekkor a markába nyomott egy Drezdáig szóló elsőosztályos jegyet s hangos jóéjszakát kivánva, becsapta a coupé ajtaját.

Reiner Willibald ur pedig, a kerekek egyhangu zakatolása mellett bizonyára inkább gondolt minden másra, mint arra, hogy neki küldetéséről egy kis jelentést is kellene irnia . . .

veikről nem tudunk semmit, lehet hogy csak czégér festők voltak, lehet azonban az is hogy műveik padláson, kamrában sötét folyóson függnek eldugva olyan családok birtokában, kik tőlük származnak. Neveiket azért közlöm, mert remélem, hogy ezen az uton talán több kép kerül elő lomtárból s igy jobban fogjuk ismerhetni a festő művészet multszázadbeli állapotát Budán.

Amrubra Jeromos, Amon József, Arzt János és Károly, Eri Ferencz, Golcz Ignácz, Kranawetter József, kinek felesége Wittman Tamás budai polgár özvegye volt. Stettner alias Gstettner született Kronawetter Teréz festőnő 1758-ban halt meg a várban. Kristof Márton erdélyi születésü budai polgári festő, Mayer Antalné született Csermák Rozina, ki Ó-Buda mellett kis Czelben esküdött meg férjével 1787-ben. Mertz János Falkoner Ferencz veje a vizivárosban. Obershauser János, Possinger Farkas Henrik, Schuler Frigyes, ki Falkoner Polikarpus özvegyét vette volt feleségül, Stettner (Gstettner) Sebestyén 1736-ban lett budai polgárrá. Wiltzl Mátyás, Vogl Gerő Ó-Budán fia György a várban lakott és Landtrachtinger János Gáspár.

Az idegenek forgalma.

Nemsokára elkövetkezik az az idő, mikor Buda és vidéke más képet nyer.

Megérezzük egy kissé az idegenek forgalmát, megnépesülnek a nyaralók; mert ma már nem csak a budai hegyekben, de a vidéken is emelkedett a nyaralók száma.

Albertfalva, Bia, Budafok, Budakesz, Budaörs, Jenő, Kis-Tétény, Nagy-Tétény, Páty, Perbál, Telki, Tinnye, Torbágy, Tök, Török-Bálint, Zsámbék, Békásmegyer, Ó-Buda, Buda, Kalász, Csobánka, Duna-Bogdány, Hidegkut, Nagy-Kovácsi, Pilis-Csaba, Pilis-Szántó, Leányfalu, Pócs-Megyer, Pomáz, Szent-Endre, Solymár, Szent-Iván, Üzbég, Tahi Tóthfalu, Üröm Visegrád, Vörösvár, Pilis Szent-László stb., mind mind a legszebb vidéken kinálkoznak a nyaralók rendelkezésére.

A turista-egyesületnek nagy érdeme az, hogy ennek a vidéknek szépségeit felkeresi, tagjainak és a résztvevő vendégeknek bemutatja. De még ez nem elég a hatóságok kölcsönös érdekszövetkezése, — a hogy ezt Földváry Mihály Pest megye alispánja tervezi — (mint lapunkban jeleztük) mozdithatja elő csak a valódi idegen forgalmat.

A községi előljáróságok buzgó közreműködése nélkül nem történhetik itt nagy dolog és csak távozunk az igazi eredményektől, nem hogy hozzájutnánk.

Legyenek először is tisztességes számu lakható egészseges nyaralók megfelelő élelmezés és ellátás, jó utak és jó forgalom.

D legtöbb község daczára, hogy a filokszera tönkre tette, vagyonos lakosait elszegényitette még mindig csak magára bizza a dolgot és nem tapasztaljuk a kellő energiát.

Valósággal törvényre vagy törvényhatósági szabályrendeletre volna itt szükség, mert tétlenül csak nem nézhetjük a lakosoknak e másokra nézve is, de saját magokat veszélyesen érintő közönyét.

Ki van adva a jelszó és derekasan is hozzá fogtak a munkához, az ország legmesszebb vidékén nyaralótelepek szervezéséhez.

Ott van a nemzeti park eszméje, mit a Tátrában gróf Csáky Gyula szepesi főispán valósit, mely emelni van hivatva a Tátrát és lakosságát s a minek ereje bizonyos központi igazgatás és a tervek egyöntető végrehajtásában rejlik.

Nem e lehetne az intéző és már is kezdeményező köröknek egy ilyen Buda és vidéke parkját létesiteni.

A főváros és a megye kezébe veheti az ügyet és mint már megirtuk, tegye egyöntetüvé a nyaralási viszonyok reformját.

A mint lesz miért kirándulni, egy kis jó ellátást kap a közönség leszsz elegendő idegen forgalom.

Nézzük csak a már sokszor idézett Svajczot itt a legutolsó kis községben is találunk angolokra, oroszokra, amerikaiakra és magyarokra.

Ez az idegenek forgalma. de parkszövetkezés nélkül ez nem lehet Kisértsük meg.

Sz . . . F.

Jobbparti vigadó.

Vége van a farsangnak. A Buda és Vidéke nem hódolt annak az általános szokásnak, melynek majdnem minden lap rabja t. i., hogy a farsangot tárczában, czikkben vagy a különfélék rovatában el bucsuztatta volna.

Mi a rovatokban is alig vehetjük észre, hogy elmult a farsang és hamvazó szerdával beköszöntött a böjt, mert bizony mulatság ma is van elég a miről a lap tudósitói beszámolnak.

Elmondhatta volna lapunk a franczia iró cynikus megjegyzését a bálról, hogy az nem egyéb, mint egy nemzet gazdagsága rongyokban foszlányokban kifejezve. De mi nem mehetünk, nem megyünk idáig, mert mi nem itélhetjük el a bált, a mulatságokat, mert mi belátjuk azt, hogy nem csak az igazolja a bálok, tánczmulatságok jogosultságát, hogy a mulatság egyik nemzeti jellemvonásunk, hanem a társadalmi feladat is. Mi egy bálnak a lényege? . . .

Először is az érintkezés, a kedély ápolása, a társalgási képesség fejlesztése, a modor iskolája stb. stb.

E mellett a bálok a humanizmusnak is szolgálnak, mert a legtöbb bált jótékony czélra rendezik. Az emberiség csak addig állhat fel, mig emberszeretet leszsz, mert ez az alapja az emberiség létezésének. Emberszeretet nélkül nem képzelhető a világ és bármily sivár is ma az emberek jó érzése azért még is meg vannak gyökerei, mit ápolni kell.

A báloknak bizonyos tekintetben közgazdasági jelentősége van, mert az ipar fejlesztését is elősegitik.

A közéletet éberen tartják élesztik és az embereket közelebb hozzák egymáshoz.

Beszéljen más a bálok árnyoldaláról, mi átengedjük a bálok elitélését másoknak, mi azok közmüvelődési, közgazdasági és közjótékonysági hivatását elismerjük. Bálokról elmélkedve el nem hallgathatjuk azt, hogy Budán bár az elmult farsangban elég bál volt, a báloknak nincs igazi helyisége.

Tehát elérkeztünk ismét egy pontra, mely a mai kérdéseink között egyik tengeri kigyó és ez a budai vigadó kérdése.

Régen, nagyon régen beszélnek már arról, hogy a főváros gondoskodni fog mielőbb arról, hogy Budán a körülményeknek, igényeknek és viszonyoknak megfelelő vigadó épüljön.

Csakhogy az már a kis kátéban megvagyon irva, hogy magától még egy gunyhó sem épülhet fel, hát még egy budai vigadó?

Ezt a kérdést tanulmány tárgyává kell tenni, mert először is az a fontos, hogy hol legyen? A budai vigadónak olyan heiyen kell épülni, a hol egy impozáns épület kitünhet és czélszerüen épülhet.

A II-ik kerületben van ma is az egyetlen bálnak alkalmas terem s ez a Fáczán, hol legalább huszonöt bál volt az idén.

A III-ik kerület Ó-Budáról nem beszélve a Császárfürdőt használja.

Ebből a körülményből az tünik ki, hogy a mulatságok góczpontja — a mi a nagyobb bálokat illeti — a II-ik kerület.

A legnagyobb élite bálja Budának a the dansant a várban a várszinházban székel.

A bálok statisztikája a II-ik kerület javára döntené el a mérleget.

A Duna parton mindenesetre szépen venné ki magát egy stylszerü vigadó, melynek felépitése tekintve az idei budai farsangot elodázhatatlan szükség.

Kaszap Béla.

Budáról.

Irta: **Királyfalvi G.**

A mily mértékben enyészett ős Budavárának dicsősége, ép ugy elmult a hajdan hirneves, vagyonos budai polgárság befolyásos előkelősége, gazdasága! És itt azt kérdjük miért van az igy? Azért mert a fő- és székváros jobb oldali része meg van bénitva haladásában; fejlődésében nem csak hogy az európai kultur városokkal nem tarthat lépést, de mostoha gyermeke lévén a fő- és székvárosnak, rohamosan hanyatlik, mert mig a pesti rész modernizálására száz és száz milliókat tud és akar elkölteni, addig a budai rész a modernizálás tekintetében egy árva krajczárban sem részesül. Vagy talán a jó budaiak nem fizetnek adót és nem járulnak a főváros költségeihez ép oly mérvben s oly arányban mint a pestiek? Oh igen! A különbség csak az, hogy mig azok egy-egy ablaktalan piczi helyiségért 2—300 forint bért kapnak, addig Budán egész nagy házat lehet ugyanannyi összegért kibérelni; mig amott aszfalt és faburkolat diszitik az utczát, addig itt még a főutczák kikövezve sincsenek! És nem a legmélyrehatóbb érzéketlenség és indolenciára vall-e az, hogy a természet által párját ritkitó, szép, üde, egészséges fekvés és gyógyvizeiben kincsekkel pazarul megáldott budai oldal áldástalan kietlenségben fekszik kimagasló befásitlan kopár hegyeivel előttünk és meglévén mindenkép gátolva a lábai alatt elterülő aranybányák kiaknázásában, más czélra hivatott kültelkein zabot vet és burgonyát ültet, a helyett, hogy az mint megbecsülhetetlen hátterét a világhirü gyógyforrásoknak a világ forgalomnak átadná.

Nem csak helyi, de nemzetgazdasági szempontból is kimondhatatlanul káros ez az alig elképzelhető elmaradottság. Hány ezer és ezer ember keres a külföldi fürdőkben és hegyek közt üdülést, egészséget nemcsak a főváros hanem az egész országból. Egy fürdő statisztikus 40 millió forintra teszi a magyarok által az idegen fürdő és üdülő helyeken elköltött pénzt, mert hiszen fürdőzni, üdülni, nyaralni most már nemcsak divat, hanem az életküzdelmek hullámverésében kimerült idegek megedzése, felfrissitésére immár olodázhatlan szükség.

Hát nincs elég fürdő Budán!? kiáltanak fel erre az ósdi vaskalaposok. Ott van: a Sáros, Rudas, Király, Császár és a Szent-Lukács-fürdő! Eltagadhatlan, hogy ezek bizony mint itt vannak, de oly állapot, oly kietlen környezet, oly por sáriészek és oly pokolí zaj, dübörgés gőzmalmok, tégla és más gyárak közepette, mely nem hogy a beteget egészségessé, de az egészségest is beteggé teszi.

Meglehet, hogy évszázadok előtt, a török hódoltság idejében megfelelt ez az állapot a török izlésnek, de azt állitani, hegy a mai kor kényelméhez szokott vendég igényeit kielégitse, azt még egy városi vagy közegészségügyi tanácsos képzelőoéséről sem teszük fel.

Vegyük csak szemügyre a Császár és Lukácsfürdők forrását képező azt a büzös pocsolyát, mely azok közvetlen-közelében a főutczán elterül. Ez az undoritó piszkos tó, düledező ronda omlatag keritésével, mely minden piszoknak egyszersmind rakhelyül szolgál, tövisek és kórókkal benőtt sziklás oldalával, igazi ázsiai képet nyujt, melyre méltó büszkeséggel tekinthet a fő- és sékváros képviselő testülete.

Pedig ott van ennek a két fürdőnek a legszebb háttere: a Rózsadomb és a József-hegy, tiszta levegője és páratlan kilátásával. Igen is ott van, de ember legyen, a ki a szédítő vizmosások, járhatlan utak, kövek, tüskék közepette csak néhány száz lépésnyire is oda felhatolhassen. Ott van a Sáros és Rudas-fürdő, szemetes Dunapart és hőt árasztó sziklatömbök közé szoritva elrettentő példájául minden beteg vagy szórakozást kereső vendégnek. Pedig ezeknek is gyönyörü hátterök van: a Szent Gellért-hegy. Ezenkivül ott van a Császárfürdő mellett elterülő hosszu lankás oldal a Rózsadombbal, mint végponttal. — Ez mintegy teremtve lenni látszik arra, hogy árnyas fák között épült kis nyaralói és fenyvesékkel kiültetett dombjai hegyi tiszta levegője s csendjével a fürdőket használó betegek és az üdülést kereső családok és idegeneknek kedvencz tartózkodási helyül szolgáljon. Ehez persze mindenek előtt árnyas nyaralók, fenyvesek és főkép modern közlekedési eszközök kivántatnának; melyeknek azonban egytől-egyig teljes hiányában tündöklünk, Ezek helyett a nap perzselő hevének kitett tövises bozóttal benőtt kopár hegyek, járhatatlan meredélyek és a legprimitiv közlekedést is teljesen nélkülöző s a város terjedését gátló temetőkkel szegélyezett

sivár területeket látunk. Ha csak egy-két évtized előtt akkor a mikor a pesti oldal modernizálását kezdték, történt volna ez érdemben valami, most már megvolnának teremtve a nép vagyonosodását és az azzal járó kulturális és ipari fejlődést előmozditó tényezők. Hogy miért nem történt semmi, erre megfeleljenek a főváros ügyeit intéző körök. Nem frázisok ezek uraim, hanem szomoru tények, melyek hova tovább mindjobban megboszulják magukat! Volnának csak a budai hegyek keserü forrásaik, kénköves, sós és iszap-fürdőikkel Svájcz vagy Németországban, Párist, Londont nem is emlitve, majd fel tudnák azok azt használni és általok ipart, jólétet és kulturát teremteni . . .

A főváros Ujlakon.

A polgári leányiskola tantestülete, valamint a III. ker. lelkes hölgyközönsége által f. hó 25-én rendezett hangverseny és szinielőadással, tea- és tánczvigalommal összekötött jótékonyczélu mulatság a legfényesebben sikerült. A hangversenyen és sziniélőadáson a 3. kerület oly szép számmal volt képviselve, hogy az intézet tornatermébe bejutni immár lehetetlenség volt, mert máris a közönség egész csoportja a folyosón állva, az üvegajtón keresztül nézte a szinigyakorló iskola növendékeinek: Fülöp Róza, Vukovics Aranka, Güttler Rezső, Deutsch Vilmos Gathry Ferencz, Turi Elemér, Leövey Leó stb.-nek előadását, a kik „A lumpaczius és a három jó madár“ czimü bohózattal a jelenvoltaknak valóban élvezetes estét szereztek. Nemkülönben elismerő tapsokat és kihivást nyertek a szinigyakorló iskola azon növendékei, a kik a hangverseny-számokat előadták. Mindenesetre az egyes szereplők rátermettsége járult első sorban a szép sikerhez, de része van ebből ugy az igazgatónak Fülöp Sándornak, valamint a színész gyakorló iskola tanárainak Solymosi Eleknek is.

A mulatság erkölcsi sikeréhez és annak emeléséhez hozzájárult az a körülmény, hogy a pesti oldalról Budapest fő- és székváros tanácsa Gerlóczy Károly, Nagy Lajos dr., Márkus József és Rózsavölgyi Gyula tanácstagok által volt képviselve.

A hangverseny és szinielőadás után a nagy közönség az a része — ugy 100-an — a kik a részvételi ivet aláirták, felvonultak az iskola 2. emeletére, hogy a rajzterembe berendezett buffet patkó alaku asztalánál helyet foglaljanak

Nem mult nagy idő, s felkelt Göőz József dr. igazgató, a házi gazda jogczimén üdvözölve Budapest fő- és székváros jelenlévő tanácstagjait és többi vendégeket.

Erre megszólalt elsőnek Végh János törvényh. biz. tag, poharát Budapest fő- és székváros érdemdus tanácsára emelve Az elhangzott pohárköszöntő után Gerlóczy Károly polgármester személyében a tanács szive szólalt meg, mert igazán szólva, e lakomán a tekintetes tanács szivből beszélt, s azért szivhez is szólott.

Ugymond a polgármester: „Sok szép meghivó egész garmadája gyült be asztalomra a farsang alatt és én nem mentem egyik mulatságra sem. Ide eljöttem, nagyon szivesen jöttem és legjobban érzem magamat itt. Bebizonyitva látom, hogy 100 forintos ruha, 10 forintos teriték nélkül is igen jól lehet mulatni. Ezt pedig az itt jelenlevő szép és intelligens hölgyeknek lehet köszönni, a kik az ily dolgokban eddig divó pazarlás ellenében megmutatták, hogy szerényen, egyszerüen fellépve, azért az igazi jókedv megterem. Poharát azon megjegyzéssel üritette a jelenlevő hölgyekre, hogy vajha e ma tapaszalt jó példa után indulnának a hölgyek az ezután rendezendő mulatságokon. Végezetül pedig felszólitja az ifjuságot, hogy perdüljön tánczra s vigadjon, mulasson.“

Ezután modtak lelkes, hazafias köszöntőket Végh János, Lengyel Sándor, Göőz József dr., stb. Göőz 2. toasztjának során bevallotta, hogy harmadfél év előtt maga sem hitte volna, hogy a III. ker.-ből negyedfélszáz olyan lelkes magyar embert tudjon összehozni, mint a milyen ma az iskola tornatermében örömében, jókedvében tapsolva mulatott. A hazafias köszöntők után, felköszöntötték külön Kugler Józsefnét és Végh Jánosnét is. Mindezen felköszöntőkhöz az impulzust a polgármester köszöntőjén kivül Márkus József tanácsnok költőileg fejtegetett eszméi adták. Az idők elmulnak — ugy mond, — de az eszmék az idő hálával nem szünnek meg, de sőt erősödnek, izmosodnak. Hogy Budapest a kultura és a nemzeti műveltség eszméitől áthatva, minden lépéssel előbbré jut, nem egyesek érdeme, de az összességgé. Mi — a tanács tagjai — csak képviselői vagyunk azon nemes törekvéseknek, mely e fő- és székváros lelkes közönségét át meg áthatja. Nem is lehet más mint a nemzeti műveltség, nem is lehet más mint csakis magyar nyelv felemelő szelleme, a mi e fővárost tényleg magyar fővárossá tegye. Nagy, igen nagy része van ebben az iskolának, a tanitóknak és a tanároknak, a kik a serdülő ifju és leány lelkébe belecsepegtetik idején a magyar nemzeti szellemet. Azért nem is arra kell törekednünk, hogy kiváltságosan csakis egyes kerületeket dédelgessünk, de valamennyi kerületét Budapestnek egyformán akarjuk segiteni, felemelni. mert csak ezen egyöntetü munka vezethet el bennünket egy szebb, egy boldogabb jövő felé és biztositathatja a legfényesebb sikert.“

A jelenvolt hölgyek, a kik nemcsak pompásabbnál pompásabb, izletes eledelekkel szolgáltak, de a mi ennél többet ér, jó kedvet, lelkesedést öntöttek a férfiakba, kivilágos-kivirradtig, reggeli 6 óráig együtt mulattak siró-rivó hegedüszó mellett a férfi világgal.

Már a február hó 2-án volt hangversenyen is találkozást adott a III. ker. intelligens közönsége, most pedig ujból találkoztak. Ezek után mondja aztán valaki, hogy a III. kerületben nem éreznek magyarul, mikor maga a leányiskola negyedfélszáz lelkes magyart hozott együvé, ünnepelve a magyar géniuszt.

Jelenvoltak: a) Asszonyok: Dr. Nagy Lajosné, Márkus Józsefné, Nagy Gyuláné, Kugler Józsefné, Végh Jánosné, Czajlics Alajosné, Benedek Sándorné, Lengyel Sándorné, Lindner Károlyné, Csilléry Eávidné, Milde Józsefné, Hertelendy Zsigmondné, özv. Hlavács Dánielné, Bellovitsné, Drexlerné, Augensteinné, Fölkl Jánosné unokanővérével és Göőz Józsefné stb.

b) Leányok: Augenstein E., Bellovits Józsa, Bonin Gizella, Drexler Katinka, Fekete Jolán, Fellner Olga, Fekete Olga, Fölkl, Hlavács Olga, Kugler Erzsi, Lengyel Margit, Ligethy Vilma, Mohr Lujza, Petrick Mariska, Tiborcz Ide stb

Ecset.

Mulatságok.

— **A szegény gyermekekért.** A krisztinavárosi szegény iskolás-gyermekek felruházási alapja javára az I. ker polgári kör (alugut-utcza 1. sz. I. em.) összes termeiben 1893. évi márcz. 18-án rendezendő szinielőadással egybekötött tánczmulatság lesz. A rendező bizottság: Dévai Szőllősy István, elnök. Dr. Szkálnitzky Henrik, alelnök, Guldon Ármin, alelnök. Garay Antal, pénztárnok. Czike Imre, jegyző. Muchmayer Ferencz, ellenőr. Beiwinckler Károly, Bosnyákovits Jakab, Berczik István, Csatth Dalma, Csehál Anna, Deák Jenő, Doroghsághy Dénesné, Erdélyi Ilona, Erdélyi Jolán, Frimmel Jánosné, Féry Aurora, Fekete József, Gorgolák Károly, Görög Istvánné, Gulden Rezső. Hajós Mihály, Halács János, Heckel Gabriella, Heinrich Róza, Illés Margit, Iványos Ilona, Iványos Irén, Iványos Margit, Karkis Istvánné, Kercser István, Munzáth Károly, Nowák Mária, Petrik Margit, Postl Ferencz, Perthl Géza, dr. Pokornyi Sándor, dr. Romy Bél, Schwetz Vilmos, Sauersitz Pál, Schischka Jenőné, Scherer Kálmán, Sorsich József, Szahota Mihály, Szőllősy Istvánné, Szuly Gizella, Stolcz István, Tacsocsik Dezső, Walter Vilmosné, Zöld Károly, Záborszky Ilona. Kezdete pont 8 órakor. Belépti-jegyek ezen meghivó előmutatása mellett a rendező bizottsági tagoknál, a krisztinatéri iskola igazgatójánál és este a pénztárnál vehetők. Személy-jegy 1 frt. Felülfizetések a jótékony czél érdekében köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtáztatnak. A meghivókat a napokban küldték szét, de ha valaki tévedésből meghivót nem kapott volna, az forduljon a fennevezett rendezőségi bizottsági tagokhoz. A csinosan és izléssel kiállitott meghivó czimképét, a hol Szent Erzsébet osztja a ruhát Szakniczky Zsófia ismert festőművésznő, — kinek képe a karácsonyi kiállitáson méltó feltünést keltett — rajzolta. Ez is mutatja, hogy a rendezőség mindent elkövet a sikerért. A műsor meg fogja lepni a közönséget, nemcsak szinielőadás lesz, hanem gazdagodott hangverseny darabokkal is, mit mind első rangu művészi erők adnak elő. Az előadandó szindarab: Barátságból. A rendezőség buzgalmát a közönség azzal ismerheti el, hogy a nemes czélra való tekintetből minél számosabban jelenjenek meg, hiszen azokért van ez az ernyedetlen buzgalom, kiket nemcsak ruhával láttak el, de könyvekkel is. És erre nincs más alap, mint a közönség áldozatkészsége s erre hivatkozik a rendezőség, ettől várják az enyhülést, a segélyt a szegények.

— **A Budapest II. ker. Népkönyvtár-Egyesületnek** e hó 4-én lefolyt hangversenyéről és tánczmulatságáról bővebben jövő számunkban emlékezünk meg; annyit azonban már ez alkalommal is elmondhatunk, hogy az estély egyike volt a legelőkelőbb, legszebb mulatságainknak és gazdag erkölcsi s anyagi sikerrel jutalmazta a törekvő egyesület vállalkozását.

* **Tánczestély.** Jól sikerült tánczmulatságot rendezett szerdán, márczius elsején, a budai ifjuság, a II. ker. Polgári Kör helyiségeiben. Az estély ugy nyolcz óra után kezdődött s tartott kivilágos kiviradtig, mig a felkelő nap kiváncsi sugarai nem kandikáltak be az ablakokon, a jókedvü s fáradhatatlan tánczos hölgyekre s urakra, Az első négyest hatvan pár tánczolta. Éjfél táján volt a vacsora, ezt követte a tombola huzás. Sok és zajos derültséget keltettek a nagyszámu közönségben a tombola tréfás nyereményei. Jelenvolt tudósitónknak sikerült az estély szépei közül a következőket följegyeznie. Asszonyok: özv. Aranyossy Károlyné, Bucsy Kálmánné. Dély Zsigmondné, Fánya Gusztávné, Fischer Ignáczné, Frenkl Ferenczné, Frey Alajosné, özv. Halász Oszkárné, Hegedüs Jenőné, Jakab Lászlóné, Járossy Dánielné, Kalocsa Ferenczné, Karcsay Vilmosné, Knazovtzky Sándorné, Mally Konrádné, Mambriny Jánosné, özv. Quicker Alajosné, Ritter Jánosné, Rudolf N-né, Staud Kálmánné, Székely Elekné, Szkapa Nándorné. Vargha Ottóné és Zubek N-né stb. Leányok: Aranyossy Ilon, Babirát Paula, Bucsy Anna. Dély Emilia, Doktor Emilia, Eisinger Gizella, Frey Annuska, Hegedüs Irma, Hering Kornélia, Hiebsch Mariska, Jakab Jolán, Járossy Mariska, Kalocsa Amália, Karátsonyi Gizella, Karcsay Mariska, Knazovitzky Ilonka és Nelly, Lutsch Fanny, Mally Stefánia, Mambriny Lujza, Quicker Mariska, Stand Iluska, Szkapa Heinrika és Regina, Tellér Mariska, Vargha Miczi és Rózsi, Weréby Angyalka és még többen.

* **Mulatság.** A Hungária szálló személyzete kedélyes mulatságot tartott, melynek házias szinezete volt ugyan, de mégis fényesen sikerült, tósztokban sem volt hiány s a kedélyes mulatság tetőpontját a Duminy-pezsgő gyöngyöző habjai mellett érte el.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 7762. számu tjkvben 2473. hrszám alatt foglalt ingatlannak Haslinger Józsefnét szül. Szabó Klárát illető $^1/_4$-ed része: Haslinger Ignáczra és kiskoru Haslinger Józsefre, öröklés jogczimén;

2. a budai 3523. számu tjkvben 7036. hrszám alatt foglalt ingatlan Boreisz Józsefné szül. Fritz Katalinról, kiskoru Fritz József és Istvánról: Kréhus Pálra és nejére Nemcsik Zsuzsánnára 300 frt vételárban;

3. a budai 2826. és 5736. számu tjkönyvekben 5393. és 5391. hrszámu Józsefhegyi szőllőknek Baumholczer Edénét illető $^1/_4$-ed részei: Scherter Gyulára és Scherter Imrére 625 frt vételárban;

4. a budai 9668. sz. tjkvben 659/1—44./a. 4. hrszám alatt foglalt krisztinavárosi háztelek Krantz Edéről: Schäffer Sándor és neje szül. Frauenhoffer Herminára 4250 frt vételárban;

5. a budai 2731. számu tjkvben 6079. hrszám alatt foglalt Termékeny dülőbeli szőllő

Kohn Jakabról: kiskoru Horovitz Szerénre 50 frt vételárban;

6. a budai 8598. számu tjkvben 9632/b. hrszám alatt foglalt Kőérberki szántónak Braun Máriát férj. Winkler Istvánnét illető fele része: Schillig Jánosra 90 frt vételárban;

7. a budai 4241. számu tjkvben 9007 hr. szám alatt foglalt madárhegyi szőllőnek Braun Jakabot, Winkler szül. Braun Máriát, Braun Annát férj. Winkler Józsefnét és Braun Terézt férj. Hartmayer Józsefnét illető részei: Braun Silveszter és neje szül. Krizsanovics Máriára 120 frt vételárban;

8. a budai 2155. számu tjkvben 3748. hrszám alatt foglalt országuti ház Krayzell Ferencz és neje szül. Stracka Kláráról: Mayer István és neje szül. Jedofszky Teréziára 3300 frt vételárban;

9. a budai 6792. sz. tjkvben 1405. hrszám alatt foglalt tabáni ház Nohejl Ferenczné szül. Malek Josefinről: Eörsy Nagy Antal és neje szül. Ifju Erzsébetre 3500 frt vételárban;

10. a budai 3039. számu tjkvben 5967. hrszám alatt foglalt Termékenydülőbeli szőllő Bossert szül. Therbald Augusztáról: Bledi Adolfra és Gallegó Edére árveréseni vétel jogczimén 149 frt vételárban;

11. a budai 3609. számu tjkvben (7337—7339.) hrszám alatt foglalt Svábhegyi háznak Tamássy Kálmánt illető $^1/_4$-ed része: özv. Vancsay Sándorné szül. Kaiser Ludmillára 7000 frt vételárban;

12. a budai 8036. számu tjkvben 8203. hrszám alatt foglalt sashegyi szőllő Feldhoffer Mártonról: Ritter József és neje szül. Feldhoffer Teréziára 400 frt vételárban;

13. a budai 7229. számu tjkvben 8079. hrszám alatt foglalt sashegyi földszintes ház Winter Vilmos és nejéről: Fried Samu és neje szül. Holczer Borbálára 2500 frt vételárban;

14. az óbudai 2877. számu tjkben 6470. hrszám alatt foglalt Mühlried dülőbeli legelő Flesser Márton és nejéről: Kren Pál és nejére, szül. Gigler Máriára 40 frt vételárban;

15. az óbudai 1201. számu tjkvben 3030. hrszám alatt foglalt Einsiedlerhut-dülőbeli szőllő Liegl Jánosról: Wichnalek Rozinára 150 frt vételárban;

16. a buda 500. számu tjkvben 7982. hrszám alatt foglalt Németvölgybeli szőllő Bikics Imréről: Burger Antal és neje szül. Ontl Annára 800 frt vételárban;

17. a budai 6854. sz. tjkvben (6437. 6438.) hrszám alatt foglalt Zugligeti szőllőnek Brachfeld Arthurt illető fele része: Györgyei Kálmánra 2500 frt vételárban;

18. A budai 7554. sz tjkvban 10850. hrszám alatt foglalt Gellérthegyi szőllő Leiner Józsefről: Lányi Ernő és neje szül. Gyarmathy Annára 2500 frt vételárban;

19. az óbudai 890. számu tjkvben foglalt I. és II. alatti $^1/_8$-ad telkeknek és a 6163. és (374. 375.) hrszámu ingatlanoknak özv. Thaller Pálnét illető feletö fele része: Thaller Katalin, Rozália, István, Magdolna és Ferenczre örökösödés jogczimén; végül

20. az óbudai 3371. számu tjkvben foglalt 6136. hrszámu ingatlannak Lang Károlyt, Josefát, kiskoru Lang Ferenczet és Rozáliát illető része: özv. Müller szül. Kren Rozáliára 28 frt 15 kr. vételárban.

Ingatlan árverések.

1. a badai 3253. tjkvben Starz Mátyás nevén álló 6325/3. hrszámu kuruczles-dülőbeli szőllő 918 frt kikiáltási árban, határnap f. évi márczius 13.

2. A budai 5619. sz. tjkvben Füredi Nándor és neje nevén álló 4597. hrszámu 2 hold 850 négyszögölny Szépvölgy-dülőbeli szőllő 507 frt 50 kr. kikiáltási árban. határnap f. évi márczius 30.

3. Grulich József és neje összes ingatlanai, határnap f. évi márczius 9.

4. A budai 7143. számu tjkvben Csaudinger Mátyás és Julia nevén álló gazdagrét-dülőbeli 600 négyszögöl területü szőllő 158 frt kikiáltási árban, határnap f. évi márczius 29.

5. Az óbudai 2125. sz. tjkvben Löw Jakab nevén álló 2607. hrszámu Goldberghut-dülőbeli 800 négyszögölnyi területü szőllő 90 frt kikiáltási árban, határnap f. évi márczius 28.

6. A budai 5958. számu tjkvben Brunner Ferencz nevén álló 4575. hrszámu 1050 négyszögölnyi ingatlan 246 frt kikiáltási árban, határnap f. évi márczius 24.

7. Az óbudai 504. sz. tjkvben Wimmer Lőrinczné nevén álló 2914. és 2956. hrszámu Neuwiese-dülőbeli ingatlanok 275 frt 15 kr. és 260 frt 58 kr. kikiáltási árban. határnap f. évi márczius 11.

8. A budai 3227. számu tjkvben Páni József nevén álló 5163/a. hrszámu Vadaskerti szántó 119 frt 70 kr kikiáltási árban, határnap f. évi márczius 14.

9. A budai 3851. tjkvben Winkler szül.: Daxhammer Éva nevén álló 9053. és 9819/4. hrszámu madárhegyi és Kőérberki ingatlanok 518 frt és 420 frt kikiáltási árakban, határnap f. évi márczius 10.

Különfélék.

Tisztelettel kérjük lapunk megrendelőit, kik még az előfizetést be nem küldötték, hogy ezt beküldeni a kiadóhivatalba krisztina-utcza 14. mielőbb sziveskedjenek. A pénzt legczélszerübb posta-utalványnyal beküldeni.

— **Csak azért is.** A királyi várlakhoz vezető uj kocsiut kiépitésénél, a zerge-lépcső folytatásaképp, a Kelety-féle villa északi oldalán széditően meredek lépcsőt épitettek. Ezt a félig befejezett lépcsőt, mióta a használatnak át van engedve, naponta száz és száz ember szidja, mert próbára teszi mindenkinek a tüdejét és izmait. A sok panasz folytán az I. kerületi polgári kör föl is irt a városhoz, ezen a lakosság egészségét és életbiztosságát veszélyeztető lépcső eltávolitása vagy módositása végett. Annál inkább reménylettük, hogy a panasz orvosolva lesz, mert a másik régi lépcső is ilyen meredek s mert az uj még teljesen be sincs fejezve, de most hogy az épitkezés njból kezdetét vette sajnosan tapasztaljuk, hogy ez a kérés is a pusztában elhangzott szó volt, mert a befejezetlen és a mellett épitészetileg is izléstelen lépcsőt az eredeti rossz terv szerint fejezik be. Ugy látszik az illetékes tényezőknek a panaszokra nincs más válaszuk, mint — csak azért is.

— **Az I. ker. tabáni nép- és iskolai könyvtár-egyesület,** melynek f. é. közgyüléséről lapunk m. heti számában röviden már megemlékeztünk, a lefolyt évben könyvtárát teljesen ujra rendezvén, egy uj könyvjegyzéket állitott össze, mely a napokban jelent meg 500 példányban. Ára 30 fillér (15 kr). E könyvjegyzék szerint a fent czimzett egyesület könyvtára 8 csoportból áll. Az I. cs. mely nevelés-oktatástani müveket, tankönyveket, iskolai értesitőket és tanügyi jelentéseket foglal magában, 439 müvet tartalmaz 461 kötet és 118 füzetben. A II. cs. mely nyelvtudományi és bölcsészéti müvekből áll, 72 müvet tartalmaz 117 kötet és 4 füzetben. A III. vagyis a természettudományi csoport 81 kötet és 7 füzetben 62 müvet tartalmaz . A IV. cs. vallási, társadalmi, jogi, statisztikat és állam tudományi müveket tartalmaz 78 kötet és 20 füzetben. Az V. cs. mennyiségtani, épitészeti, gazdászati, ipari és kereskedelmi müveket foglal magában és 63 müből, illetve 63 kötet és 26 füzetből áll. A VI. cs. 136 földrajzi és történelmi müvet tartalmaz 175 kötet és 11 füzetben. A VII. cs. Szépirodalmi müveket foglal magában 735 kötetben. Végre a VIII. cs. 491 kötet ifjusági iratot tartalmaz. Az emlitett könyvtár e szerint összesen 1771 müvet foglal magában 2201 kötet és 216 füzetben. A lefolyt évben e könyvtárból 51 egyesületi tag összesen 2222 müvet és 120 népiskolai tanuló 535 kötet ifjusági iratot használt. Az egyesület alapitása óta, vagyis 1876—1892. év végéig körülbelül 1200 szakmü 10000 szépirodalmi és 18000 ifjusági irat adatott ki olvasás végett a fentczimzett könyvtárból. Sajnos, hogy ezen egyesület iránt, mely a főváros egy részének magyarosodása körül oly sok érdemeket szerzett, oly csekély az érdeklődés s hogy azt oly kevesen pártolják; jelenleg is csak 60 tagja van az egyesületnek. Ajánljuk különösen a tabáni n. é. közönségnek s a tanuló ifjuság szülőinek szives pártfogásába a fentczimzett egyesületet, melynek rendes tagja lehet, ki 1 korona (50 kr) beiratási dijat s a belépés idejétől kezdve negyedévenként 1 koronát előlegesen fizet. Az egyesület könyvtára a szarvastéri közs. el. népiskola üléstermében van s hetenként 2-szer u. m. hétfőn és pénteken d. u. 5—6-ig áll a tagok reneelkezésére.

— **Fölolvasás.** A II. ker. Polgári Körben nagy számu közönség előtt sikerült fölolvasást tartott f. évi febr. 26-án Szabó Lajos körtag, ki „A kék oroszlán szerencséje„ czimü humoreszkével megnevetteté a jelenvoltakat. Jó izü humorral irt beszélykéjében leirta egy fiatal kezdőnek versengését egy régibb kereskedővel; a „Kék oroszlán“ küzdelmét a „Zöld oroszlán“-nal melyben végre, mint Mátyás király ismert mondása szerint a boldog Ausztria, házasság utján győz a „Kék oroszlán“ s oltárhoz vezeti a gazdag „Zöld oroszlán“ bájos leányát. Ezzel megalapitja a jövőbeli „Kék oroszlán dinasztia“ jövőjét! Fölolvasót zajosan megéljenezték. A legközelebbi fölolvasáson azaz márcz. 5-én dr. Szabolcsi Izidor köztag: Fő- és székvárosunk közigazgatása czim alatt fog fölolvasni, mely fölolvasásra különösen fölhivjuk a t. közönség figyelmét.

— **Jelentés.** Az ujlaki magyar asztaltársaság által rendezett jótékonyczélu tánczvigalmon felülfizettek: Az ujlaki tégla- és mészégető részvénytársaság igazgatósága 18 frt, Gazdig János 9 frt, Goldberger F. Samu 8 frt, Leipziger Vilmos 3 frt, Schubert Ede 14 frt. A miért a társaság lapunk átján köszönetet mond.

— **Vendéglősök összejövetele.** Az I—III. kerületi szállodások, vendéglősök, borés sörmérők ipartársulata legközelebbi összejövetelét márczius 8-án Lindmayer Kerrsztély vendéglőjében tartja III. ker. vörösvári-utcza 7-ik szám.

— **Népszerü előadások.** Folyó hó február 5-én az iparos munkások képzésére alakult országos bizottság a II-ik kerületi főreál és a III-ik kerületi polgári iskolában — délután — népszerü előadást rendezett. Tárgya: A Balkán félsziget és Ausztria földrajza, ipari és kereskedelmi viszonyai. Előadók: Brozik és Kecskoczy tanárok. Az előadás három egymásután következő vasárnapon meriti ki tárgyát. Az ellátogató iparosok ingyen belépti jegyeket fognak kapni a márczius végével rendezendő nagy hangversenyre, mely kizárólag az iparos munkások szellemi szórakozására fog fordittatni.

— **Szabadságharczunk országos ereklye** muzeumának Budapesten leendő fentartására a kultuszminiszter évi 1400 forint segélyt helyezett kilátásba. Fő- és székvárosunk tanácsa pedig már ez év elejétől fizetendő évi ezer forintot szavazott meg ugyan e czélra. A muzeum rendezősége országos gyüjtést indit és fölkéri a nagy közönséget, hogy kiki tehetségéhez mérten támogassa a fő- és székvárosba illő szabadságharczi muzeum fentartását. A rendezőség felszólitja az 1848/49-iki tárgyak, képek stb. tulajdonosait, hogy e becses ereklyéket ne hagyják megsemmisülni a vidéken, hanem küldjék azokat a fővárosi szabadságharczi ereklyemuzeumnak Budapestre, Károly-körut 3. sz. a., a hol az egész ország közönsége lelkesedést és hazaszeretetet merithet azokból, mig a vidéken szétszórva, elrejtve és föl nem keresve, lassanlassan elpusztulnak a mi dicső szabadságharczunk szent ereklyéi. A szabadságharczi ereklyemuzeum Budapesten nagyszámu és értékes olyan képeket és könyveket kapott ajándékba, a melyekből a rendezőség mindenkinek küld csere-ajándékképen példányokat az 1848/49-iki muzeum fentartására küldött pénzösszegekért, vagy a muzeumnak küldött olyan ereklyékért, a melyekért a tulajdonos pénzt el nem fogad.

— **A Budapest (budai) Tanitóegylet** f. hó 2-án a Török-utczai el. iskola épületében Somlyay József elnöklete mellett igen látogatott közgyülést tartott. Napirendre két igen fontos és nem kevésbé aktuális előadás került. Az egyiket Lédérer Ábrahám nyug. tanár tartotta ezen czim alatt: „A napi sajtó pszihologiája és pedagógiája.“ Előadó ebben ama hatást rajzolta különösen, melyet az ujságok az olvasók erkölcseire, kedélyére, lelkületére, jellemök fejlődésére gyakorolnak. Nagy figyelemmel hallgatott előadását számos példával, s

történeti események fölemlitésével fűszerezte. Az elismerés tapsai méltán megillették a veterán-paedagogust. — A másik felolvasást Farkas Elek, főv. tanitó tartotta az egyhuzamban való tanitás szükségességéről. Alapos érvekkel támogatott s szépen irt értekezése meglehetős nagy vitát provokált, melyben Trájtler Károly, Rákos István, Nagy László, Schwetz Vilmos s. tanf, Lakits Vendel és Koncsek Lajos nyilvánitottak pro és contra nézeteket a kérdést illetőleg. A közgyülés azután szavazással döntött a kérdés fölött, s a többség az egyhuzamban való tanitás helyessége mellett tört pálczát. — Az ülés folyamán hirdette ki az elnök az egyesület által a f. évre megállapitott pályakérdéseket is, melyekről jövő alkalommal számolunk be.

— **Az első budai polgári betegsegélyző-egylet ünnepélye.** Február hó 26-án tartotta az „Első budai polgári betegsegélyző és temetkezési egylet“ 10 éves fennállásának ünnepét. A tisztán családias jellegü s csakis az egylet tagjaira kiterjedő ünnep reggel 9 órakor az országuti plébánia szentegyházában tartott ünnepi isteni tisztelettel vette kezdetét, melyen a Kapisztranus ferenczrendiek főnöke czelebrált fényes segédlettel.

Délután 4 órakor nyilt meg az egyletnek 10-ik-rendes közgyülése, mely magatartásban és haugulatban — kifolyásaképp a mai napnak — egészen elütött a sablonos közgyülésektől s az elnöknek, Bauer József fő- és székvárosi törvh. biz. tagnak az egylet élén töltött 5 évét azzal hálálta meg a közgyülés, hogy nejét, Eisenmann Alojzia urnőt riadó lelkesedéssel és egyhangulag disztaggá választotta meg. A gyülés a II. ker. polgári kör szivességéből, ennek nagytermében tartatott meg.

Ugyancsak itt tartotta meg az egylet a napot bezáró közvacsoráját is, a melyen az egyleti tagok által bevezetett jóbarátaikon kivül, kedves vendégekül Hampel Sándor ker. előljáró, Del Medico Agoston, a kör elnöke, Wimmerth Károly gyógyszerész, Petsits Márkus egyleti orvos, Dr. Józsa Mihály ker. jegyző, Erdélyi Gyula a „Buda és Vidéke“ szerkesztője és Meditz Jánosné, az egylet lobogójának keresztanyja, Hankl Lajos országuti kántor és sok mások jelentek meg.

Fesztelen jó kedv jellemzé a vacsorát. Elnök a vendégekre emelvén poharat, utána egyik felköszöntő a másikat érte. Petsits Márkus a tagokra, Hampel Sándor a hölgyekre, Miletics József Del Medico Ágostonra, Del Medico Ágoston a fizikai és szellemi jótékonyságra később a Buda és Vidéke felvirágzására. Eble Lajos Meditz Jánosnéra, Kéky Imre az egylet orvosaira, majd Bauer Józsefnére és Wimmerth gyógyszerészre. Fel se lehet sorolni kik és mi czimen emeltek poharat.

— **Kinevezés.** Dr. Csorba Ferencz miniszteri fogalmazó miniszteri titkári czimet és jelleget nyert. Csorba Ferencz a budai társadalomban előnyösen ismert kiváló egyéniség és kinevezése széles körben okozott köztetszést. Irodalmi téren is jól ismert neve van. Két müve különösebb feltünést keltett, az egyik a „Clotüret“, a másik a katholikus autonomiát tárgyalja. A fő- és székváros törvényhatóságában, melynek tagja, önálló férfias felszólalásairól és erélyéről eléggé ismeretes. Szellemileg nagy tevékenységet fejtett ki a II. ker. polgári körben. Az ott tartott felolvasások szerzőinek nagy számát az ő buzgóságának köszönhetjük. Kiváló egyéni tulaldonsága, hogy ő szellemi képzettségének fellebbvalóságát egyszerübb emberekkel szemben soha sem érezteti meg, feltalálja magát minden ember eszmejáratában és mint minden igazi gentiemen, valódi democrata a szellemi harczosok táborában.

— **A honvédszobor koszoruja.** Szelestey Gézáné elnök s a koszoru-bizottság hölgyei fáradhatatlan müködését nem várt eredmény fogja jutalmazni. A társadalom minden rétegében hallatlan érdeklődés mutatkozik az iránt az ügy iránt, mely nem csak a bizottságé hanem az egész magyar birodalomé, minden magyar emberré. Nem csodálkozunk rajta mert biztosak voltunk benne, hogy a mindenkor hazafias katholikus papság is magáévá teszi e kegyeletes ügyet. A mint értesülünk a főpapoknál járt küldöttség ivén tetemes összeg gyült össze ezeknek hozzájárulása által. Zala György müvész a koszoru modelirozásával e napokban már elkészül.

— **Szökökut az alagutban.** Az alaguton járó kelők tegnap egy nagy meglepetésben részesültek, mint egykor Áron vesszeje érintkezésére viz fakadt a sziklából, ugy az alagutban is egy kalapácsütésre vastag sugaru szökökut ömlött ki a járó-kelők nyakára.

— **Halálozások.** Laszky Márton, a magyar államvasutak jegynyomtatója, 63 éves korában meghalt hosszu szenvedés után. Márczius hó 4-én délután 4 órakor temették el a II. ker. 18. sz. házból. — Schedel Jánosné született Zánder Mária élete 41-ik évében meghalt. Jó nő és jó anya volt. Férjén és gyermekein kivül sokan siratták és kisérték ki németvölgyi temetőbe. — Postl J. déli vasuti titkárt és az első kerü- leti polgári kör kedvelt tagját sulyos csapás érte. Elvesztette kitünő édes anyját. Nagy részvéttel temették el.

— **Krisztinaváros emelkedése.** Mint halljuk, az alagut utezában levő „Alaguthoz“ szimzett kávéházi helyiséget a jó hirnévnek örvendő várbeli kávés Wellisch Zsigmond bérelte ki, a ki is azt a legmodernebb igényeknek megfelelőleg alakittatja át és már a jövő hóban meg fogja nyitni.

— **Meghivó** a „Budai kath. legény-egyesület“ helyiségeiben (II. ker. Apor-utcza 4. szam.) f. é. márczius 5-én d. u. 5 órakor tartandó értekezletre. Tárgy: a Belügyminisztérium és Budapest fő- és székváros tanácsa által a „kath. tanonczokat védő egyesület“ jóváhagyott alapszabályainak kiegészitése. Budapesten 1893. márczius 2-án. Turcsányi Dezső ideiglenes jegyző.

— **Közgyülés.** A budai Chevra-kadisa egyesület márczius hó 12-én délután 3—5-ig tartja tisztujitó közgyülését a budai izraelita hitközség tanácstermében. Választanak 3 fő- 3 alelőljárót, 15 választmányi, 5 póttagot és 3 számvizsgálót. Választási joga van minden oly férfinak, ki tagdijjal nincs hátralékban. Elnöknek dr. Ernyei Mór van kijelölve.

Közgazdaság.

— **Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár** közhirré teszi, hogy ezentul $48^1/_2$ éven át fizetendő évi $5^0/_0$-os járadékkal törlesztendő jelzálogi záloglevél kölcsönöket is engedélyez. Az $5^0/_0$-os évi járadékban a kamat és a tőketörlesztési hányad benfoglaltatik. Ezenkivül a takarékpénztár ugymint eddig, továbbra is 45 éven át $5^1/_2{}^0/_0$-os járadékkal törlesztendő záloglevél-kölcsönöket, nemkülönben jelzálogi készpénz-kölcsönöket is ad. A jelzálogi kölcsönök e három neme közt a kölcsönkérő szabadon választhat. Értesitések és kérvényürlapok a takarékpénztár titkári hivatalában átvehetők. Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár.

— **Közgyülések.** Márczius 5. Ujlaki tégla és mészégető részvény-társulat d. e. 11 órakor V. Béla-utcza 5. sz. — Magyar aszfalt részvény-társaság Andrássy-ut 30. d. e' 11 órakor. Márczius 8. — Pannonia gőzmalom d. u. $^1/_2$4 a Lloyd kis termében. Márczius 11. — Pesti magyar kereskedelmi bank d. u. 6 órakor. — Első budapesti gőzmalom részvénytársaság V. Klotild-utcza d. u. 4 órakor. Márczius 12. — Budapest szent lőrinczi téglagyár d. e. 10 és $^1/_2$ órakor Zrinyi-utcza 4. sz.

— **Pályázat.** Az 1892. II. t-cz. értelmében Budapesten ezredéves nemzeti kiállitás tartatik, mely a városligetben fog rendeztetni.

A kiállitás két főcsoportból fog állani, még pedig:

I. a történelmi kiállitásból,

II. a jelenkori kiállitásból.

A történelmi kiállitást egy e czélra külön emelendő épületben szándékozom rendeztetni.

Pályadijban kivánom részesiteni:

1-ször azon pályaművet, mely a leghelyesebben és legczélszerübben megoldja az elhelyezés kérdését, azaz a kiállitás tartozékát képező összes épitmények és létesitményeknek ugy általános, valamint viszonylagos elhelyezésének módját.

2-szor: azon pályaművet, mely az alantabb jelzett eszmének leginkább megfelelő tervrajzot mutatja be.

Minthogy a tervezett kiállitás a honfoglalás és a magyar állam ezredik évfordulója alkalmából rendeztetik, ennélfogva különös gondot kivánok forditani arra, hogy a kiállitás ezen jellege kellően kidomborodjék és hogy különösen azon épitmény, a melyben a kiállitás történelmi része lesz elhelyezendő, külső kiképzésére nézve is az emlitett jellegnek és czélnak megfelelő és ahhoz méltó legyen. E feladat megoldandó és ezen épületnek tervrajza bemutatandó. A pályázatban részt vehet minden magyar honpolgár, még pedig vagy a kitüzött kérdések egyikére vagy mindkettőre nézve.

A részletes pályázati programm, valamint a városligeti terület jelenlegi helyzetrajza a Kereskedelmi Muzeum Tudakozó Irodájában (Akadémia-utcza 12.) naponkint délután 3—6-ig átvehetők.

A pályázati határidő az első kérdésre nézve 1893. évi márczius hó 31-ik. a második kérdésre 1893. évi április hó 30-ik napja.

A jeligével és lepecsételt jeligés levéllel ellátott pályamüvek a jelzett napokig déli 12 óráig a kereskedelemügyi miniszter segédhivatali igazgatójánál vevény mellett benyujtandók.

A kitüzött határidőn belül beérkezett pályamunkák nyolcz napig közszemlére lesznek kiállitva, Ezen idő letelte után a tervek előzetesen egy szakférfiakból kinevezendő bizottság által fognak megbiráltatni, s annak véleményével együtt a kiállitási országos bizottság elé terjesztetni, mely a jutalom odaitélése iránt javaslatot teend.

Az első kérdés leghelyesebb megoldása 2000 (kétezer) koronával, az azt legjobban meg közelitő második pályamű 1000 (egyezer) koronával fog jutalmaztatni, A második kérdés leghelyesebb megoldása 4000 (négyezer) korona, az azt legjobban megközelitő második pályamű 2000 (kétezer) koronából álló pályadijban fog részesülni.

A megjutalmazott pályamüvek a kiállitási alap tulajdonába mennek át s azok kivitele iránt a kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendelkezik. A kereskedelmügyi m. kir. miniszter.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 1-ről: Tojás, 1 drb 3—$3^1/_2$ kr.; csirke, párja 1.80—1.60 kr.; tyuk 1.40—2.— kr,; kappan 2.40—2.50 kr.; lud 6.——7.50 frt; pulyka 6.——7.50 frt; nyul —.80—1.— kr.; tej 7—12 kr., tejfel 30—; 35 kr. literje; irósvaj 1.——1.05 kr., turó 20—25 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller és egyéb 2—b kr.; karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 9—12 kr.; foghagyma 22—25 kr.; vörös répa 1—2 kr.; torma (1 drb) édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 2—5 kr.

Várbeli piacz, f. hó 4-ről: Tojás egy drb 3—5 kr.; csirke, párja 1.20—1.40 kr.; tyuk 1.50—2.00 kr.; kappan 1.80—2.60 kr.; lud 5.60—7.— frt; pulyka 6.80—7.— frt; nyul 1.00—1.30 kr.; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——1.20 kr., turó 20—25 kr. 1 kgr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller és egyéb 2—5 kr.; karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.: foghagyma 24—26 kr.; vörös répa 1—3 kr.; torma (1 drb) édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 1—3 kr.

Borju hozatott mintegy 100 darab, darabonkint eladatott 13 frttól 30 frtig élő sulyban 42—46 kr. kilogrammonként, pecsenyemalacz volt 20—25 drb darabonként 2 frttól 3.50 frt kelt drbként, élő 44—46 kr. klgrként.

A kiadásért felelős:

Dévai Szöllösy István.

Felelősszerkesztő:

mindszenti Erdélyi Gyula.

Novák Ignácz

Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

Aranyérem

BUDAPESTEN,

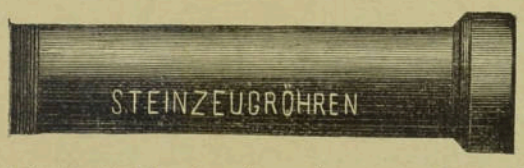
I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granit-terasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes anyag**; **tüzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

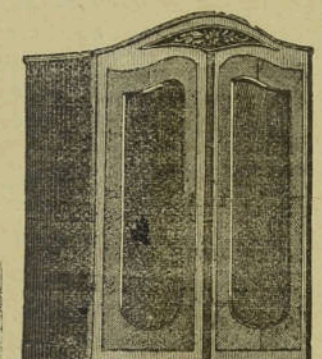

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

A Márvány-utczában 2 utczai és 2 udvari szobából és előkertből álló lakás május 1-től kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

FRANCZIA LECZKÉK, a legkitünőbb és gyorsan felfogható rendszer szerint. — Felvilágositást levélben lehet kérni »Franczia« czim alatt a kiadóhivatalban. Levélhez bélyeg melléklendő. Forditások minden nyelvből és minden nyelvre.

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

butor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

HIRDETÉSEKET

a „BUDA és VIDÉKE“

számára a kiadóhivatal vesz fel.

Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14. szám.

Kiadó lakások, vételek, eladások, czégek, vendéglők, üzletmegnyitások, tánczvigalmak, eljegyzések, helyiségváltozások hirdetése ajánlatos. A ki többször hirdet, az árelengedésben részesül.

Tábory Ferencz

köruti sörcsarnoka

A NÉPSZINHÁZHOZ

Kerepesi-út, a népszinházzal szemben.

Legjobb **magyar konyha**, kitünő **sörök** és **borok** házhoz is szállitva.

HETI ÉTLAP:

Hétfő: Nyárson sült.
Kedd: Foghagymás-sült és székely-gulyás.
Szerda: Szegedi csirke csipetkével, téli idényben Császárhus gombócz- és káposztával,
Csütörtök: Serpenyő rostélyos.
Péntek: Szegedi halászlé és turós-csusza.
Szombat: Angol Rostboef sós burgonyával.
Vasárnap: Pörkölt csirke burgonyával.

Naponkint **Farkas Pista zenekara** mulattatja a nagyérdemü közönséget.

Legujabb!

Cs. és m. kir. szab. keféléshez használandó **padlófényesitő máz.** Felülmul minden más gyártmányt; fény és tartósságra nézve páratlan! A vele való kefélés igen gyors és nem fárasztó. 1 darab sárga, utasitással 1 forint, kisebb 60 kr. 1 drb fehér 80 kr. Kapható a következő uraknál: Bandhauer János, Ferencziektere; Kintzly Gyula, Fürdő-utcza; Sárkány Pál, Váczi-utcza; Seidl József, Koronaherczeg-utcza; Szenes Ede, Dorottya-utcza; Szimon István, Váczi-körut; Szalády Antal, Andrássy-út; Ludwig Károly, Krisztina-utcza; Gaizler Béla, Vár; Schedel János, fő-utcza és **Nagy István** feltaláló és szab. tulajdonosnál, **Budapesten, Fortuna-utcza 9.** — Megrendelések utánvét mellttt, leirás bérmentve küldetik.

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-üzlete

BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogpor stb. eladása.

Regale bérlöknek

rum, szilvorium, törköly és mindennemü likőrök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszencziáit és aether olajait

WATTERICH ARNOLD

BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza I. szám,

Kezelési könyvek ingyen.

Vizahólyag, borzamat, deritőpor, savtalanitópor stb szerek. a borderitéshez.

Nyaraló telkek alkalmi vétele!

A Grulich József es neje csődtömegéhez tartozó budai ingatlanok, melyek a zugligeti ut mentén feküsznek, jelesül a **„Villa fecunda“** név alatt ismert nyaraló és gazdasági telep, valamint 18, fekvésénél fogva nyaralóépitésre alkalmas üres telek folyó évi márczius hó 9-én **önkéntes árverés utján** a budapesti I—III. kerületi járásbiróságnal (Buda II. ker. fazekastér és székely-utcza sarkán) **el fognak adatni.**

Közelebi felvilágositás Szmik Lajos ügyvéd tömeggondnok irodájában (II. ker. fő-utcza 8. sz. a.) nyerhető, hol az egyes ingatlanok pontos vázrajzai is megtekinthetők.

GRÓF VAY LAJOS

VIVÓTERME

IV. kerület, Zöldfa-utcza 14-ik szám alatt van.

Böjti eledelek.

1 hordó 5 kilós I-ma	**orosz hal**	frt 1.40
1 hordó 5 kil. I-ma keletteng. páczolt	**häring**	» 4.—
1 hordó 5 kilós I-ma	**angolna** páczolt lében	» 6.—
1 nagy doboz	**rákfark** súlya 1.05 kiló . .	» 2.—
1 közép doboz	**rákfark** súlya —.60 kiló .	» 1.20
1 kis doboz	**rákfark** súlya —.30 kiló . .	» —.60
1 nagyobb doboz	**thonhal** súlya —.55 kiló	» 1.60
1 kisebb doboz	**thonhal** súlya —.26 kiló .	» —.80
1 nagy. doboz	**lazacz** olajban, súlya —.55 kil.	» 1.20
1 nagyobb doboz franczia	**szardinia**, súlya —.50 kiló	» 1.30
1 kisebb doboz franczia	**szardinia**, súlya —.30 kiló	» —.70
1 doboz	**fillet häring** marinirozott, sútya —.35 kiló	» —.70
1 üveg	**halsaláta** kevert, súlya —.25 kiló .	» —.50
1 üveg nagyszemü	**kaviar**, súlya —.25 kiló	» 1.—
1 üveg	**Miszed Pickles**, súlya —.45 kiló .	» —.45
1 üveg olasz	**pfefferoni**, sulya —.45 kiló .	» —.45
1 drb fran.	**Camemberth sajt**, súlya —.45 kil.	» —.70
1 drb	**Romatour-sajt**, súlya —.40 kiló . .	» —.40
1 drb	**Schwarzenbergi sajt**, súlya —.60 kiló	» —.46
1 drb	**Pusztadöry sajt**, súlya —.40 kiló .	» —.40
1 tégla	**Palocsai sajt**, súlya $2^1/_2$ kiló, kilója	» —.90
1 tucza	**Imperial-sajt**, súlya $1^1/_2$ kiló, 1 tucz.	» 2.—

Istriai **Szardinia** à 22, 28, 36, 45 és 80 krért küld bárhová postán, csomagolás felszámitás nélkül, utánvét mellett.

GAIZLER BÉLA

csemege-kereskedő

Budapest. I. ker., Vár.

WILLINGER FERENCZ

BUDAPEST,

I. kerület, Krisztina-tér 7. szám.

Ajánlja raktárát

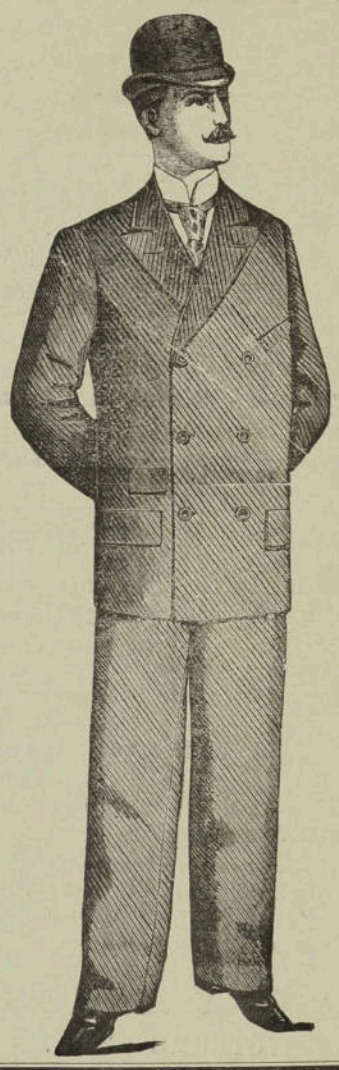
füszer, anyag, gyarmatáru,

festék,

bor, cognac, ásványvizekben,

TEA, RUM stb.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

AZON kedves kellemes uri hölgy ki 20-án Szikszaynál ebédelt, kit egy uri ember a kigyó-utczán keresztül a hídig kisért és ott várt, mig egy budai bérkocsin társnéjával Budára ment, kéretik komoly szándék czim a. a kiadóhivatal utján értesiteni, hogy mikor és hol találkozhatnánk.

Budai.

ZIMMERMANN FÜLÖP

vendéglője a „zöld keritéshez"

Buda, I. ker. Alagut-utcza 2. szám.

Vasárnap: Kedélyes estély.
Szerdán: Gulyás estély.
Pénteken: Szegedi halászlé.

Természetes tolnavidéki borok és Dréherféle sör. (Koronasör á la Pilseni palaczkokban.)

Mindennap zeneestély.

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám.

„Andrássy-palota."

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritók, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarék,** ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk résztetfizetésre legolcsóbban adatnak el.

TÜZELŐ-ANYAG-RAKTÁR

Herzmann Ferencz

BUDAPEST,

I., Krisztina-körut 97. szám.

Raktár mindennemü **agyagcső, kémény-süvegek** (Zsolnay-féle gyártmány), **czementlemezek, vizhatlan mész, Portland-czement,** fedél- és épitő-téglák, továbbá mindennemü **szárazfestékek, fedő- és elszigetelő kéreg, mész és homok** és minden az épitési szakmába vágó czikkekből.

Általánosan ismert jóságu **porosz Weidensteinsegen-féle darabos és koczka-szén,** valamint **Baglyasi-féle kőszén, faszén és gyertyánfa a legjutányosabb árakon házhoz szállitva.**

Gyors kivitelről és tökéletes mértékről biztositom.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 10. sz. Vasárnap, márczius 12.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG,
I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó,
kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

Egyet-mást Tabánról.

Irta: **Alm Károly.**

II.

Tabán közbiztonsági állapota a hatvanas években igen szomorú volt. Az akkori rendőrségnek sem szervezete, sem anyaga nem volt. Patriárchális tráditiókból élt — mától holnapra.

Az albiróság (a nép nyelvén Blutgericht) bejáratánál sütkérezett két negyedmester kik egyúttal a halottszállitással is foglalkoztak. Volt azonfelül mindenkitől ismert három „titkos“ czivilbiztos, a várban egy hadnagy, őrmester, káplár és husz poroszló. De ez azután elég is volt egész Ó-Buda határáig.

Ezek a negyedmesterek birták a nép bizalmát. Ők puhatoltak, nyomoztak, megfordultak minden házban és a hány szála volt az akkori justitiának, az mind az ő kezükön ment keresztül.

Teendőik sokoldalusága ma nem is képzelhető. A házak számozása sőt az utczák elnevezése is az ő hatáskörükhöz tartozott. Igy történt, hogy a „nemzeti szellem tüzes ébresztőjének“: Virágh Benedek utczájának nevét egyszerüen „Blumengassé“-ra változtatták át. — A házak számozását — minden városrészben, az utczákra való tekintet nélkül egytől-végig — szintén igen elmés módon ejtették meg.

Körültekintő magaslaton készült hozzá a terv olyformán, hogy a negyedmester a számozást a leghosszabb utczában — az Attila-utczában — kezdte és a mely kanyarulat ujjának engedett, abban folytatta mindaddig, mig az ujja ismét hozzá visszatért.

Valóságos úttévesztőt létesitett olyannyira, hogy m ndenki arra volt kényszeritve, hogy a házak számait könyv nélkül tanulja meg.

Hogy a tabáni templom épület a számozásnál kimaradt, az legkevésbé sem alterálta az ezermestert.

Mikor a hiba kitudódott, a számozással már fent voltak a hegyen. Ott a következő szám a számozásból kivétetett, a templomra illesztetett és a számozási munka nyugodtan tovább folyt.

A hatóság külömben csak a házak keresztelésére — a számoknak a falra jelzésére — vállalkozott. A házszámnak tetszés szerinti pléhtáblára irása és annak a ház bármely oldalára alkalmazása, kizárólag a háztulajdonos jogaihoz tartozott.

Hogy azonban annyi áldásos polgári működés mellett a rendőri szolgálat se szenvedjen, az akkori tényezők egyszerű eszközhoz nyultak.

Azon elvből kiindulva, hogy a hasonló bűn összetartó mint az enyv, a tanoncz pedig rendesen azt a mesterséget folytatja a melyet tanult; türték és elősegítették az oly tanyák és buvóhelyek virágzásait, a hol ezek az egyforma lelkek találkoztak. A pertractáczióhoz szükségelt anyagot azután czeremonia nélkül itt szedték össze.

A szőlőhegyi kunyhók — a szőlőérés rövid idejétől tán eltekintve — mind lakva voltak.

Ezeknek lakói a rendőrség megjelenését megszokták és nem is igen tartottak tőle, mi külömben természetes is volt. A rendőri közeg tudniillik csak megbizásának tartozott eleget tenni és igy ovakodni kelletett, hogy valahogy a nyomozáshoz nem tartozó elemeket bele ne vonjon, mert ezáltal nemcsak e kiváló melegágyakat — a rendőrség tekintélyének elhomályosításával — szétbomlasztotta, de saját kenyerét is veszélyeztette volna.

Az évi csősz külömben a kerületében letelepedett kunyhólakókat mind névről ismerte.

Hogy ez a „rendszer“ mily abstractiókat szült, kitünik abból, hogy a csősz — tán a saját bőrét is féltve — a helyszini kihallgatások alkalmával nem egyszer egyik-másik védőjéül felcsapott, igy megmentvén őt a jogszolgáltatás következményeitől.

Ha mindamellett e kihallgatások alkalmából oly gyanus körülmény merült fel, hogy tetteseket véltek felfedezni, ugy az ilyen kunyhókból összeszedett egyéneket bekisérték és ezeknek vallomásai következtében másnap, — nem mindég a panaszolt cselekmény, — hanem sokszor más büntény került napvilágra.

A legveszedelmesebb helyek egyike azonban a tabáni régi szemétlerakodó hely volt.

Ős Buda városa itt szerezte be hosszú éveken át fövényszükségletét és az ezáltal keletkezett üregeket szemétlerakásra használta fel, sohasem lévén képes azokat tökéletesen befedni.

A labirintusok mélysége, a bejáratok elrejtett és egyhamar fel nem található sokasága, a bátrabb emberek között is félelmet ébresztett, mikor azokba a szolgálat érdekében behatolniok kellett.

E mélyedésekben rejtőztek nemcsak a Tabán hanem sokszor a messzeföld szülte gonosztevők is.

A nyilások, repedések, üregek szemmeltartása daczára volt eset, hogy behatolva, csak hült helyét találták a keresetteknek — annyi alkalmuk volt a menekülésre. De volt azután eset, hogy megtalálták és akkor felfegyverkezve fáklyafénynél kellett őket rejtekhelyeikből kierőszakolni és kötéllel a napvilágra felhuzni.

Ezen szomoru időre esik a Tabán egyébb ügyeinek hanyatlása is. Nem volt ott az időben más, mint bor, ennek jövedelmét pedig a rosz termési évek rendesen felemésztették.

Fénysugárként terül szemünk elé a Tabán ezen időszak előtti állapota a midőn abban sokféle iparág volt meghonosulva.

A természettől oly bőségesen megáldott és a hatalmas Dunával támogatott Tabánban volt a Staffenberger-féle bőrgyár, a Müller-féle selyemfestő gyár, a Pejákovics-féle szappan- és gyertyagyár, a Brunner-féle téglagyár, az Ockenfuszféle keményitő gyár és a gazdag kereskedőknek nagy száma.

Négy-öt ügyvéd is élt ott gond nélkül. Most egy sem, mi ugyan nem volna baj, ha nem azt bizonyitaná, hogy nincs már perelni való.

Fáj a szivünk, ha oly fényes mult után csak enyészetet látunk és bár örömmel tekint szemünk erre a gyönyörü vidékre, kötött kézzel nézzük a hanyatlással járó pusztulást.

Tán kevés a lüktető erő? kihalt köztünk a czéltudatos polgári elem, vagy csak egy ideig elpártolt tőlünk? Nem hiszem.

Ha a Tabán hanyatlásának okait kutatjuk, szerintem a lánczhidnál kell kezdenünk.

E monumentális mű minden logika nélkül, természetellenes helyen épült fel.

Ott van a Duna partján kezdődő kies völgye a Tabánnak, melynek folytatása az Attila-utcza, mely predestinálva van, hogy föltárja Buda minden szépségeit, testvériesen átölelve a kies Krisztinavárost, a páratlan szépségü harangvölgyet, zugligetet és lipótmezőt

A lánczhidnak e természetes helyen épitése világhirüvé, gazdaggá tette volna a Tabánt.

Igy oda épitették hol a várhegy elzárja a rajta keresztül vezető út folytatását bizonyosan abból a czélból, hogy alagutat keljen épiteni, hol az ember télen náthát kap, nyáron pedig a nap sugarait enyhitendő zuhany-fürdőben részesül.

A Tabán hanyatlásának egy másik oka lakosságának közönyössége. Fejtők azt a szegény szőlőtőkét, mig végkimerülésben jobblétre nem szenderült.

Száz és száz család nagyja és kicsinye élt ebből a tőkéből, generáczión át, a nélkül hogy még egy is gondolt volna arra, hogy biz ez máskép is lehet.

A ki dolgozni képes volt vagy saját szőlejéből élt vagy napszámban dolgozott, de a szőlőkapáláson és Istenen kivül a világról mit sem tudott.

Mindenki csak a bortól várta élete forrását, sem mesterséghez, sem iparhoz vagy más keresethez nem nyult és ez oka, hogy a mikor az utolsó tőkét kivágták a szőlőből, az utolsó falat is kiesett szájukból.

Egy más oka a Tabán hanyatlásának az, hogy az iparnak a Kelenföldön való fejlődése ki van zárva az által, hogy a keserü vizeknek óriási védterületet biztositottak, ennek következése, hogy az a sok ipartelepet épiteni akaró vállalkozó, ki ezt a helyet választotta ki, fenti ok miatt kérelmével elutasittatott.

Pedig a főváros alsó részén ipartelepek keletkezését már közegészségi szempontból is kellene előmozditani.

Ezen bénitó körülményekhez járult még a Tabán hegyoldali épületeinek lebontása és ez aggasztóan megingatta a Tabán életének alapját.

Midőn 1878. évben a Tabánnak e részén fekvő 304 háznak a lebontása elhatároztatott, azon elvi megállapodás jött létre, hogy kiki a maga házát felajánlva — tehát a kisajátitási jog érvényesülése nélkül — szabadon egyezkedjék a vételárra nézve a fővárossal és hogy e művelet 10 év alatt tökéletesen be legyen fejezve.

Tizenöt év mulva azonban mit látunk? A házak tulnyomó része még most is fennáll, mert csak az lépett önként egyezségre, ki arra anyagilag rászorult vagy a kinek háza, a szomszédház lebontása folytán düledezni kezdett és igy kényszerhelyzetbe került, de a ki csak birta, megtartotta házát mai napig.

Ez az ember természetében rejlik, mert mindenki nehezen válik meg attól, a mihez szokott, a mit megkedvelt. A mi konzervativ népünk, mely házának lebontásában ifjukori és szülőinek emlékét látja elpusztulni nem igen teszi azt önként és ez az a mi a jelzett müvelet befejezését roppant késlelteti.

Nem segit ezen más, mint e házak rationális kisajátitása és lebontása. A kormánytól ki kell eszközölni a kisajátitási jogot, hogy az évek hosszu során át kifizetett kártalanitási összegek sokáig parlagon ne heverjenek és hogy a kisajátitott házak helyeibe gyorsan uj adóalap létesüljön, mert a mostani módszer mellett mindenki kárára még legalább 20—25 év telik el mig eredményhez jutunk

Ha már a multak tényezői annyit mulasztottak a Tabánban, törekedjünk legalább mi most, egy uj éra kezdetén azokon a bajokon segiteni, melyeket ők okoztak és pedig kettőzött erővel és akarattal, nehogy a Rudasfürdői hid kiépitése által a Tabánra várható tőkepénz tulajdonosai e földrengéses düledező helyet kerülve, máshol telepedjenek meg, hanem kész kinálattal, szép és rendezett telkekkel találkozzanak és hogy a milleniumi ünnepélyek alkalmára várható idegenek özöne, ezen kiválóan exponált hely nyomoruságos állapotának láttára, a hanyatlás bélyegét ránk ne süsse.

A bástya-sétányról.

Csevegés.

Ha önök csak sejtenék is, hogy én még nem is egészen másfél év óta vagyok budai lakós, bizonyára mosolyognának ama naivság fölött, hogy épen én akarok egy oly helyről és épen önöknek beszélni, kik azt mindnyájan sokkal régibb idő óta ismerik s talán jobban is mint én — azaz pardon, ha az elsőt kényteleu vagyok is elismerni, — de már a másodikat magamnak vindicálom, mert én azt az egész másfél évi időt ugyszólván a bástya sétányon éltem le.

Télen át itt tanulmányoztam az isteni providentiából lehullott és a városi tanács atyai jóindulatából állandósitott hórétegeknek hegyekké képződését; tava zszal oda csalt ki az első enyhe napsugár és szép szemei azoknak az aranyos kedves budai lányoknak; nyáron: — no akkor aztán kénytelen voltam a télen és tavaszszal szerzett benyomásokat és azoktól a tüzes szemektől ütött sebeket messze hegyek balzsamos levegőjével gyógyitani!

Óh te édes, te drága bástya-sétány, hogy megváltoztál egy pár hónap alatt, hogy átalakitott tégedett is a fin de siecle! Hová lettek azok a boldog baka-idyllek — az ő összes szakácsnéi ábrándjaikkal? Hová tűnt el a mistikus homály, melynek sikerült tégedet mindeddig az ismeretlenség homályába beburkolni?

Az ábrándokat, idylleket tönkre tette a gázlámpa; — az ismeretlenség misticizmusát eloszlatta — Bedäcker.

Hányszor fedeznek fel az idegeneket olyan jól megkülönböztetni tudó fővárosias szemeink naponként csupa ismeretlen egyéniségeket, hónuk alatt egy piros könyvvel, kezükben a messzelátóval, legtöbbször egy-egy hordárnak mint cicerónénak társaságában? Minő jóleső érzés fog el bennünket annál a tudatnál, hogy távolról való idegenek hallván valamit a mi elragadó kilátással biró sétányunkról, eljöttek, hogy saját szemeikkel gyönyörködjenek abban, — talán a ködös Angliából vagy még annál is messzebbről — Budapestről!

Igen, az a hely, melyre büszke lenne bármely világváros, melyet mindenik mint főékességét mutatná meg dicsekedve az idegennek: az a hely a pestiek nagy része előtt még ma is terra incognita. Hiszen igaz, hogy oly messzire esik hozzájuk!

S hogy most mégis napról-napra többen keresik azt fel, azt kell hinnem, miszerint a mai tourista-világban a tátrai, szepesi stb. osztályok mintájára alakult egy budai tourista osztály is, melynek tagjai bejárván az ország legtávolabbi szögleteit is, — utóvégre reá szánták magukat Budára is felrándulni.

De ha nem ez lenne az ok, akkor bizonyára neked köszönhetjük azt óh halhatatlan Bedäcker, hogy a pestieket felfedező utjokban ide is elvezéreled. Ha el nem igértük volna már előbb a Gellérthegyet, megérdemelnéd, hogy abból faragják ki a te életnagyságu monumentumodat!

Előbb emlitettem a gázlámpákat is, nos, ha önök megengedik, elmondok azokról egy történetet.

Még 1891. deczember havában gróf Hunyady László, mint az eszme megpenditője Vaszary

A „BUDA és VIDEKE“ TARCZAJA.

A legrövidebb felolvasás.

A Budapest II. ker. Népkönyvtár-Egyesületnek 1893. márczius 4-én tartott estélyen előadta:
E. Szabó Lajos.

Szerencséjét senki sem kerülheti ki! Ma már mindenki valamely rangosztályba tartozik. Csak a fölolvasókra nem gondolt még senki. Pedig ők okvetlenül 3 rangosztályba tartoznak. III. rangosztály: a szerény felolvasó, a ki felolvasását minden körülmény között bocsánatkérésen kezdi és azon végzi, hogy nem született felolvasónak; II. rangosztály: a keresett fölvasó, a ki már nem kér bocsánatot, de tud fölolvasni; I. rangosztály: a hirneves fölolvasó, a ki bocsánatot se kér, de fölolvasást se tart. Bocsánatot legföljebb utólagosan kér, természetesen nem a hallgatóságtól, hanem a rendező bizottságtól, hogy t. i. felolvasását közbejött és elháríthatlan akadályok miatt nem volt képes megtartani. Szerencsés halandó, a ki magát e rangosztályba felküzdheti, mert akkor egyátalában nem is kell már felolvasásokat tartania.

Én határozottan a 3. rangosztályba tartozom, mert még minden felolvasásomat bocsánatkéréssel kezdtem el; és nagyon természetes, hogy még egyetlen-egy felolvasásom sem sikerült. Én ma sem fogom magamat megtagadni és megint csak bocsánat kérésen kezdem a dolgot. Bocsánatot kell kérnem önöktől, hogy nem tudok felolvasást tartani, még pedig annál az egyszerü oknál fogva, mert felolvasásomat otthon felejtettem. Nagyon jól tudom, hogy a tánczolni vágyó „arany-ifjuság“ nekem máris megbocsájtott és ha még elmondom, hogy családapa vagyok, akkor az itt ülő családapák részvétteljes elnézésére minden körülmény között számithatok. Legnehezebben lehet birni a családanyákkal! Ők csak elfogadható mentségek után képesek megbocsájtani. De az ő számokra is hoztam magammal egy mentséget, hogy t. i. roppant szórakozott ember vagyok.

Minden felolvasásomat természetesen a feleségemnek kell először felolvasnom. Ő gyakorolja az első, de legkérlelhetetlenebb kritikát fölöttem. És miután bokros elfoglaltságom miatt minden felolvasásomat az utolsó pillanatban irom meg, nagyon természetes, kifogyok az időből. És ilyenkor nagyon könnyen megtörténhetik az emberrel az, a mi ma is megtörtént velem, hogy gyermekeim megitták az én langyos mosdó-vizemet, én meg az ő ezerjófü-herbateájukban mosdottam meg. Ugy-e bár nem csodálkoznak most már azon, hogy felolvasásom helyett a nagynéném keresztlevelét hoztam el magammal.

Pedig higyjék el kérem, hogy nagyon sikerült felolvasást irtam erre az alkalomra. Igaz ugyan, hogy az én felolvasásaim nem igen szoktak sikerülni, de ez egyszer valósággal kitettem magamért. A kinek csak felolvastam, az mind sirt. Hogy az én felolvasásom milyen szép volt, legjobban teszem, ha az én János barátomra hivatkozom. Mert ő 2 hét lefolyása alatt 17-szer volt nálam. Hiszem, hogy önök mindnyájan ismerik. Ő ennek a könyvtár-egyesületnek legmozgékonyabb korifeusa. Valóságos eleven kéneső!

Először következőképpen kopogtatott be hozzám:

— Kedves barátom! Neked a népkönyvtár-egyesület mulatságán felolvasást kell tartanod. No no, semmi ellenvetés! Még pedig egy tartalmas, vig, tanulságos, érzékeny, szórakoztató, mulatságos, rövid felovasást! Van-e ilyen heverő témád?

— Óh, van egy egész sereg!

— Bravó! És mi volna az például?

— Hát a czime elvégre az is lehetne, hogy: Miért van nekem gyomorkatharusom?

— Pompás, nagyon pompás! Hát a tartalma?

— A tartalma következő: Feleségem nagyon szigoruan neveli a gyermekeket. Föltétlen engedelmességet kiván tőlük. Igy pl. mindegyiknek meg kell ennie azt, a mit eléje tálalnak. Addig a világért sem kap a második tálból, mig az elsőt meg nem ette. Csakhogy melyik gyerek eszi meg a levest, ha tudja, hogy a konyhában még lekváros palacsinta is van? Természetes, hogy a mint feleségem a konyhába kimozdul, mind az 5 gyerek rögtön elém tolja kihült levesét: Papa edd meg! Papa segits! És én, mit tehetek egyebet, megeszem mind az 5 porczió levest, már ama bizonyos házi béke kedvéért is. A feleségem persze mód felett örül, hogy az ő gyermekei milyen szófogadók. Gondolj

herczegprimás, Lobkovitz herczeg, Zichy Géza gróf intendáns, dr. Országh Sándor, dr Gombár Tivadar s még vagy 50 érdekelt fél aláirásával egy kévényt nyujtott be a fővárosi közmunka tanácsához, melyben a legmeggyőzőbb indokok olősorolása kiséretében kérelmezték a bástyasétánynak a primitiv olajlámpák helyett gázzal való kivilágitását. Hogy aztán a közmunkatanács a kérvényt véleményezés végett a mérnöki hivatalnak adta át, — ez pedig azon okból, mert a bástyán üzletek nincsenek a kérvényezőket az ő instántiájukkal együtt elutasitotta, — azt önök ismerve a fővárosi atyák eljárását — azt hiszem előre kitalálták.

Az érdekeltek azonban nem hagyták annyiban a dolgot, hanem annak keresztülvitelére minden befolyásukat latba vetették. Most aztán megszorult a bölcs tanács; ha enged következetlenségbe jön önmagával, — ha nem enged, — ki tudja mi mindent tesznek azok a nagy urak! Keresett hát egy alkalmas kibuvót ebből a zsák-utczából, — s hála a vele született bölcsességnek — talált is.

Bizalmas úton ugyanis felszóllitotta a gáztársulatot, hogy most csupa áldozatkészségből a tanács elutasitó végzése daczára ő tegyen ajánlatot a bástyának gázzal való kivilágitására; igy aztán a tanács is tisztára lesz mosva, a gáztársulat is gavallér hirbe jön, a jó budaiak pedig öröm mámorban fognak ünnepelni!

Igy született meg a gázvilágitás!

Hogy aztán a gáz épen szent karácsony éjszakáján született meg, az csupa merő véletlen; hogy kevés a lámpa abba meg bele kell nyugodnunk, hogy meg épen festetlen állapotban vannak az is csak azért történik, mert külömben mit szóllanának ahoz a festetlen rozoga korlátok a düledező ülő padok, egyszóval mivé lenne a harmonia?!

Nos ugy-e bár még is elmondtam valamit, a mit önök nem mindnyájan tudtak, sőt engedelmükkel más egyebet is el fogok beszélni — de majd csak máskor.

Papp István.

A néptanitó hivatása.

— Somlyay József, elnök megnyitó beszéde a budai tanitóegylet f. é. márcz. 2-án tartott közgyülésén. —

Igen tisztelt Közgyülés! — Ez esztendőnek lezáruló napjai nevezetes eseménynek fogják évforduló napjait képezni. Az 1868-iki népoktatási törvény megalkotásának 25 éves fordulója lesz ez. — Nevezetes időpont a tanitóság, s szeretem hinni, hogy az egész magyar nemzet életében.

Huszonöt évvel ezelőtt mondotta ki hazánk törvényhozó testülete, hogy azon kiválóan fontos kérdések között, melyek a nemzet életerének úgyszólván forrását képezik, a népnevelés ügye az elsők közt foglal helyet. Égetően szükség van arra, hogy az életbevágó kérdés törvényhozási uton oldassék meg. S még az évben megalkotta a törvényhozás a XXXVIII. törv. czikket mely új irányt volt hivatva adni a hazai népoktatás ügyének.

Mi vált be a törvényből az eltünő negyedszázad alatt? Ne kérdezzük ma, ne bonczolgassuk! Hisz' úgy is tudom, hogy egyesületünk készül majd méltóan ünnepelni meg ama nagy napot, mely új fényt hozott az iskolák életébe; reményt, vigasztalást öntött azok munkásainak, a néptanitóknak lelkébe. Akkor majd elég alkalmunk lesz mélyebben beletekinteni a 25 év történetébe.

Egyet azonban a tények ma is bizonyítanak már, s az az, hogy a magyar nemzet népoktatás ügye egy negyedszázad alatt rohamosan haladt előre s bátran állithatjuk azt is, hogy e negyedszázad nem egy, de talán több század mulasztásait hozta helyre.

S kinek köszönheti a nemzet e szép haladást, e meglepő sikert? — Feleljen erre annak a halhatatlan nagy embernek a szelleme, ki első vett részt a törvény megalkotásában, s ki szellemének örökkön fénylő világával itt őrködik folyton e nemzet s annak legszerényebb napszámosai: a néptanitók felett. — Ő, br. Eötvös József mondta azt 25-évvel ezelőtt, hogy: népnevelésünk emelkedéséhez az egész nemzet közreműködése kivántatik, de az egész nemzet körében éppen a néptanitók osztálya az, melytől e nagy nemzeti feladat megoldása leginkább függ. — Felismerte ő azt az erőt és hatalmat, mely a néptanitó munkájában rejlik, azért hangoztatta nem egyszer, hogy: a népiskolában tulajdonkép minden a tanitóktól függ, és bizonyos, hogy ha néptanitóink mindenike annyit tenne, a mennyit tehet, a meglevő hiányok mellett is népoktatásunk rögtön a legnagyobb átalakuláson menne keresztül.

Tőlünk, néptanitóktól várta Eötvös a nemzet ujjászületését; meggyőződése volt a nagy államférfiunak, hogy a tanitó munkájának sikere nem azon díjtól függ, melylyel fáradozása jutalmazva van, hanem azon buzgalomtól, melylyel hivatását betölti, bármennyire sanyaru legyen is különben helyzete a tanitónak.

„A tapasztalás igazolni fogja — igy szól egy helyen — a néptanitókban helyezett azon bizodalmamat, melylyel népoktatásunk gyors emelkedését buzgóságuktól várom.“

Nem érte meg a hazáját lángolón szerető nagy hazafi, hogy magasztos ideáját a népnevelésügy gyors fejlődéséről megvalósulva s a tanitókba vetett bizalmát megszilárdulva lássa.

Mi, kik e szerény egyesületben együtt munkáljuk a nevelés ügyét, bizonyithatjuk, hogy bold. miniszterünknek felőlünk táplált véleménye igaz volt, erős alapokon ngugodott s nem jutott a csalódás örvényébe. Mellettünk bizonyit a nevelésügy gyors fejlődése is.

A mi mai gyülekezetünk is tanuságot tesz arról, hogy megértettük Eötvös szózatát s hivatásunkhoz méltóan munkáljuk a népoktatás ügyét az iskola falain belül, de szeretettel munkáljuk ezt e falakon kivül is.

Huszonnégy év óta állunk egyesülve, mint egy test és lélek a legszentebb czél szolgálatában. Erősek voltunk a munkában; ápoljuk az erőt még nagyobb gonddal és szeretettel a jövőben is!

Egy reményt ne öljünk ki szivünkből! A mint mi megértettük Eötvös szózatát, reméljük mi is teljes bizalommal, reméljük csüggedetlenül, hogy a nemzet is meg fogja lassan-lassan érteni néptanitóinak jobb sorsért, kedvezőbb anyagi helyzetért imádkozó szavát.

Adja isten, hogy ez idő mihamarább bekövetkezzék!

Egy kis gyakorlati séta.

Lapunk czime által bátorítva s a tavaszi szellőtől csábítva, bátorkodom ezuttal a mi ragyogó szép vidékünkre egy kis sétát tenni, azzal a meggyőződéssel, hogy a nyájas olvasó szivesen fog követni. Nem megyünk virágot szedni, mert még nincs; nem törtetünk tüskönbokron keresztül, hegyoldalon fel és le, mert még hiányzik az erdők tavaszi, szüzies zöld lombozata és hó s sár fedi még a mezőt, erdőt egyaránt. De nem is a természet szépségeit akarom ma vizsgáló szemmel átkutatni ujabb és ujabb meglepő titkaiban, hanem áldásos, a szorgalmas embernek életét, örömet szolgáló bőkezüségét.

Sajnos, most már régi nóta, hogy bizony elhagyott minket a hajdan oly pazarul szóró anyaföld, elvonta tőlünk a századok óta megszokott jövedelmező ajándékot, csak mutatványnak hagyván itt-ott egy árva szőlőtőkét. És ott, a hol a budai tüzes bornak lelkesítő forrásai között büszke önérzettel örvendezett a kecsegtető jövő termésnek — a termelő s a fogyasztó egyaránt, — ott terem a jámbor igásló részére a luczerna, ott a hájat alkotó tengeri vagy a kapaszüretnek érő burgonya. Hogy e termények kevesebb munkáltatást, kevesebb pontos gondozást igényelnek, valószinű, hogy sokkal kevesebb jövedelmet hajtanak, mint hajtottak az immár elpusztult szőlők, bizonyos. De nem létezik-e a világon más mint szőlő, gabona vagy burgonya? Kell-e a mondható legnemesebb kulturából gondatlanul átmenni a keveset jövedelmező közönséges mezőgazdasághoz? Kell-e a mindennapi silány felszinen maradni? Szerény véleményem szerint nem. Itt is, mint mindenütt, csak jó akarat, a világban mindent alkotó, az ügyhöz való szeretet szükségeltetik, hogy egy régihez legalább megközelitőleg hasonló állapot létesíttessék.

A kinek bizalma van az uj szőlőfajok iránt, a ki megteheti annak módjában is van egy uj szőlő-mivelést kezdhetni, talán sikerül a borászat ellenségét legyőzni; de a ki nem várhat évekig, vagy más okokból sorsát, élete fenntartását nem akarja a szőlőtőkére bizni, lépjen bátran egy uj küzdőtérre s legyen meggyőződve, hogy a komoly szorgalomnak ki nem marad a kellő jutalma.

Egy nagyváros félmillió lakossal sokat igényel, sokat emészt, sokat fizethet. Hogy a főzelék és a zöldség termelése a mi vidékünknek egy hét pecséttel elzárt titok, mindennap láthatjuk, ha a hazatérő falusiak valamennyien a fővárosból visznek kosarukban haza zöldséget és főzeléket, a hol nehány négyszögméter minden porta mellett, mely most mint pázsitos, dudvás szemétlerakodó helyül szolgál, a családot

---

még ehez, 5 porczió szószt marhahússal, és 5 porczió főzeléket auflággal. Ekkor aztán jön a lekváros palacsinta! Mond meg kérlek, ne kapjon az ember ilyenek után gyomorhurutot? — De különben, mit szólsz a témához?

— No, elég jó, csak ird meg csinosan!

Ezzel eltávozott. Én még hozzá sem fogtam felolvasásom megirásához, amikor 3 nap mulva megint az én János barátom állit be hozzám.

— Kedves barátom! én jól meggondoltam a dolgot, ne ird te meg azt a felolvasást. Nekünk más felolvasás kell! Tudod olyan, mely a könyvtár-egyesületek világából van merítve. Én azt hiszem, hogy az ilyesmi jobban hatna!

— Jó, hát irunk olyat!

— Volna talán ilyenforma meséd is?

— Hogyne volna? Pl. „A legszerencsésebb unokaöcs.“ Mondjuk, hogy van egy gazdag nagybátyám, akinek igen szép könyvtára van. Barátai és ismerősei nagyon szeretik könyvtárát igénybe venni, de egyetlen kötetet sem hoznak neki vissza. Egy revizió alkalmával csak azt veszi észre, hogy fél könyvtára hiányzik. Roppant dühbe jön és megfogadja, hogy egyetlen kötet könyvet sem vesz többé, hanem beiratkozik a II. ker. népkönyvtár-egyesületbe. Innen kiveszi egyízben Robidának a XX. század czimü regényét, melynek elolvasása közben megüti a guta. És én végre mint egyedüli rokona, összes vagyonának örökébe jutok. No. jó lesz-e ez?

— Nagyon pompás, ennél maradunk barátom!

Ezzel megint eltávozott. De másnap meg már korán reggel rontott be hozzám.

— Barátom baj van! Ezt a guta-ütéses felolvasást neked egyáltalában nem szabad megtartanod. Hiszen, te ezzel, nemhogy tagokat szereznél az egyesületnek, hanem még a meglevőket is elriasztod. Ezt a fölolvasást hallva, az egyesület tagjai rögtön bejelentik kilépésüket, annyira megijednek a gutaütéstől. Épen egy ellenkező tárgyú felolvasás kellene! Érted?

— Hogyne érteném! Hát irunk majd egy ellenkező tárgyú felolvasást, egy valóságos szerelmi históriát, melynek czime pl. Mért lettünk mi a könyvtár-egyesület tagjaivá? Kezdődhetik ezen a bálon Pista meg Irén halálosan beleszeretnek egymásba. De az árgus-szemü mama és egy minta-erkölcsü vén leány nagynéne roppant akadályokat gördítenek a szerelmi idill elé. Könnyfacsaró torturák után végre eszükbe jut egy mentő gondolat: mind a ketten belépnek a könyvtár-egyesületbe. Könyvtáróra után hazakisérgetések és kurizálások. A könyvtárból kivett könyvek rendkivül alkalmasak szerelmes billet-doux-k és forró ömlengések kölcsönös kicserélésére. Ezalatt mulik az idő. Pista hivatalt kap és elveszi Irént. Nagy lakzi sampanyer, nászutazás és Velencze! Nos, hát mit szólsz ehhez a tárgyhoz?

— Ez az igazi felolvasás barátom! Mert ebben nem is egy, hanem egyszerre 2 uj tagot kap az egyesület. Ezt fogod fölolvasni! Ezt, ezt!

Ez az a felolvasás hölgyeim és uraim a melyet én otthon felejtettem! De azt hiszem, hogy kárpótoltam önöket, mert én tulajdonképen 3 fölolvasást olvastam föl.

Pedig akármibe mernék fogadni, hogy ez volt a legrövidebb felolvasás!

ôbb forint készkiadá stól kimélne meg és miután már mindenütt nyaralók vannak, még hasznot is hozna. Egy különös, csak nálunk észlelhető tünemény, hogy a falusi ember a fővárosból hazavisz oly czikkeket, melyek előállításából valamennyi más nagyváros környékének százezrekre menő lakossága magát fenntartja! De ha már nem akar a mi svábunk versenyezni a bolgárral a hagyma, kelkáposzta s töktermeléssel, vagy a paradicsom és retek áruba hozatalával a szorgos ó-budai kertészszel, van az Isten füvészkertjében számtalan más növény, melyek az ápoló kezet megaranyozzák!

Nézzük svábjaink törzsrokonait. — Würtemberg és Badenban a bogyós gyümölcsök termelése olyan fokon áll, hogy nemcsak mint csemegét bocsátják áruba, hanem 100,000 hectoliterre menő mindenféle gyümölcsbor készitésére is felhasználják, — és ebből megélnek egész kerületek. A mi kitünő éghajlatunk alatt szamócza, málna, ribiszke, pösméte dusan jövedelmez és a mit a félmilliós Budapest el nem fogyaszt, azt elviszi a vasut, a hajó oda, a hol a természet mostohább. Egy aránylag kis darab föld, beavatott kéz által szorgalmasan müvelve, aránytalanul több jövedelmet nyujt akkor a legszebb kukoriczásnál. Ha tovább délfelé vagy északfelé nézünk, a földmivelés megint más, nem kevésbé jövedelmező ágára akadunk. Dél-Franczia ország és Thüringia, ugy mint a Harcz-vidék, egész Európát elárasztja gyógyfüvekkel és Felső-Olaszországgal együtt illatszerekhez való anyaggal. Nálunk, a hol az erdőkben, a hegyi réteken számtalan ily gyógyfü honos, hol a terep alakja szintén kinálkozó ezen kertészeti ág meghonositására, majdnem bün, hogy tudatlanság vagy közöny e kincset heverni engedi. Az egész müvelt világon nem létezik az, hogy egy oly szép, termékeny vidékkel környezett főváros legközelebbi szomszédságában, — melynek telhetetlen gyomra a legtávolabb vidékekről is kénytelen magához szivni a mindennapi táplálékot, — oly számos miveletlen, dudvával ellepett telek parlagon heverjen. Gazdagabbak vagyunk-e, mint más szomszédaink, kiknél még a mes.ye is a mezőkön járót majdnem balanczirozó kötéltánczra kényszerit?

Az emlitett gyógynövények majdnem mind az ajakosak és fészkesek (labiatae et compositae) fajtájához tartoznak, évelők és nem minden évben uj vetést, hanem nem több gondozást igényelnek, mint pl. a „farkasvölgy“-ben és más helyeken évtizedek óta viruló lavendula. A budapesti droguisták és gyógyszerészeknél jó, friss áru mindenesetre kiszoritaná a külföldi terményt és nem áll annak az utjában semmi, hogy éppen ugy, mint most Erfurt és Quedlinburg, ugy Buda vidéke is szerezzen magának másutt piaczot; akár hol gyógyitanak vele, akár hol dolgozzák fel illatszerek, — a pénz itt marad. Az erfurti spárgát megeszik Berlinben, a frankfurtit Erfurtban: a nagy-marosi, most máshonnan szerzett szőlők N.-Maros közvetitésével Hamburg, Berlin, Dresda, Boroszló, Warsó stb. asztalait diszitik.

A kis növénytől térjünk át a nagyobbra, — a fára. Mily szomoru e tekintetben vidékünk kinézése! Néhány kihalóban levő — napról-napra fogyó baraczk, mandulafa és ritka cseresznye, csak elhagyott kertekben tömegesebben álló elfajult diófák; korábbi szorgalom maradványaként imitt-amott: eperfa-sövény, néhány példány gesztenye és nyospolya képezi gyümölcsflóránk szegényes képét.

Mennyi tér felhasználatlan; mennyi munka elvégezetlen; mennyi üresség indolenczián kiáltó jele!

Nem akarom elmondani, hogy néz ki e tekintetben lajtántuli szomszédaink legtöbb tartománya, hogyan Szászország, hol a cseresnyepásztorok csaknem külön emberkasztot képeznek, hogy néz ki Thüringia, Dél-Németország, a Rajnavidek egész hosszában, mert nálunk sem hiányzott unszolás, biztatás, de ugy látszik, itt — hasztalanul.

E század elején egy E . . . herczeg berendeztette faiskoláját a legnemesebb gyümölcs fajok oltványaival. Ki lett hirdetve, hogy a „jobbágyok“ ingyen kaphatnak nemesitvényeket, csak jöjjenek. A kik nem jöttek, azok a jámbor „jobbágyok“ voltak; bizonyosan valami „uri furfarg“-tól tartván, kézzel-lábbal ellenzék a szerintök „danai ajándék“ot. Néhány év mulva már nem csak látható volt a nemes pomolog czéltudatos tevékenységének gyümölcse, hanem izlelhető is és pedig a „jobbágyok“ részéről is, kik bizonyosan csak kiváncsiságból dézsmálták meg a herczegi kertet. És iz ett nekik, mert azontúl mind gyakrabbak lettek a panaszok a gazdatisztek részéről, hogy nem csak a gyümölcsöt, de most már a fákat lopják a makacs „jobbágyok“. Mosolyogva szólott a herczeg: „Lássátok, mégis elérem szándékomat, hagyjátok őket csak lopni.“ És úgy is történt, csoportosan behatoltak a ledőlt keritésen át a faiskolába, száz, ezer fácskát czipeltek haza s örültek, milyen boszuságot okoztak a „nagy ur“-nak. És ma? tessék megnézni Sopron, Vas és Mosony-megye gyümölcstermelését; most köztünk járnak a furfangos, most már nem „jobbágyok“ jóizü, piros-pozsgás almáikkal és leányaikkal, még mindig abban a hitben, hogy ők szedték rá az „urat“, hogy ők boszantották jóakarójukat.

A hatvanas években volt alkalmam egy minden faluba járó lapban más rokon kérdések mellett a gyümölcs termelésről is egyet-mást irni; mennyire használt a jóakarat, az oktatás, a kormány támogatása, arról nem sokára meggyőződtem, midőn sorsom megengedte, hogy az országban ide-oda barangolva, tanulmányozzam népünket és viszonyainkat. A minden iskola részére faiskolának és gyümölcs termelésre való oktatásra kihasított föld vagy kert a legritkább esetben lett átadva hivatásának; a hol nem hevert parlagon és szerbtövis tenyésztőül, ott vagy dohány termett vagy bab és burgonya a kántor-tanító úr részére; hogy a falusi iskolaszékek ez ellen felszólaltak volna, nem hallottam.

Gyümölcsfa, bogyógyümölcs, gyógyfüvek egy tágas tért engednek a vállalkozó, leleményes földmivelőnek; szakavatott tudósok, gyakorlati szakemberek nyujthatnak oktatást, mutathatnak irányt, a melyen haladni kell, kereskedelmi speculatio az utat, a piaczot, hova fordulhatunk termékünk értékesítése végett.

Végül megemlitem a nem érdektelen tényt, hogy a szerény, senki által figyelemre nem méltatott „árvalány-haj“ számtalan ládában szállitatik külföldre, honnan viszatér hozzánk a méregdrága müvirág- és kalap-kereskedésekbe. Exempla trahunt!

Féry Nárczis.

A nő szerepe a betegápolásban.

A Mária-Dorottya-egyesületben fölolvasta:

Dr. Farkas László.

A jó tett végrehajtása nagy lelki élvezet s mint minden élvezet a gyakorlat folytán szükségletté válik. A jól alkalmazott segély, a megnyugtató vigasz épp ugy felmagasztal akár csak a hit, hisz mindkettőnek alapja a felebaráti szeretet. És van még egy más közös vonása e két legelőkelőbb lelki tulajdonságnak, t. i. ugy a jónak, mint a vallásnak gyakorlása közben megszünnek az előjogok, a rang a születési és vagyoni kiváltságok.

A San-Servani Jeanne Jugan, midőn a gyámoltalan koldusokat lakásába fogadja s helyettök maga jár koldulni, épp olyan jóltevője az emberiségnek, mint Auguszta császárné, ki első apostola volt a vöröskeresztnek. És mindkét nő tevékenységének eredménye csodás.

Az előbbinek történetét a „Revue des deux Mondes“ olvasói Maxime du Camp ragyogó tollából bizonyára ismerik. A közel 50 éves cseléd-leány 1839-ben szállásolta be padlás-szobájába az első koldust és 4 év mulva már 75 koldus számára járt egyedül alamizsnáért és ma 50 év után 30 ezer gyámoltalan öreg részére koldulják össze nap-nap után jótékony lelkek a mindennapi kenyeret.

„Egy oly eszmének — mondja Maxime du Camp — mely csak jóra törekszik és nem törődik a társadalmi előitélet és a világ itéletével, ereje legyőzhetlen.“

A vörös keresztnek is nagy szüksége volt Auguszta császárné hathatós támogatására, mert kezdetben visszariadtak a katonai tekintélyek egy internacionalis segély lehetőségétől, mely a vörös keresztet, mint a humanizmus jelvényét, a hazafias érzülettel szembeállitani és a katonai hősies érzés és sok más képzelt érdeket sérteni látszott.

Egy alapos német tudós, hogy a genfi konvenció felesleges voltát bebizonyitsa, összeállitotta azokat a korábbi szerződéseket, szám szerint 303-at, mely szerződésekben a hadviselő felek bizonyos kedvezményeket biztositottak kölcsönösen toglyaiknak és sebesültjeiknek.

De erőködése mitsem használt.

A talaj elő volt készitve.

Az emberiség, bár elismerte, hogy a tudósnak igaza van, kapva-kapott a tisztán humanisztikus intézményen, tapasztalatból tudván, hogy az igazság, ha szemei be is vannak kötve, mégis csak az egyik felet szokta védelmébe venni, mig az irgalmasság teljesen vak, nem lát az se barátot, se ellenséget, csak a szenvedést és nyomoruságot szolgálja és enyhitni iparkodik azt ott, hol előtalálja.

Csak alá kellett jegyezni az államoknak a genfi egyezményt és a vörös-kereszt-egyesületnek szervezkedése nem volt nehéz. Majd minden államban egy vagy több már jól szervezet nőegyesület csatlakozott hozzája, vagy mint nálunk a hatalmas „Magyar Országos Segélyző Nőegyesület“ egyenesen átalakult vörös-kereszt-egyesületté.

És ez igy van rendén, mert csakis mindkét nemnek közös tevékenysége biztositja az egyesületek virágzását. És háboru idején a munkán osztozni kell. A hadakozás maradjon tisztán férfias foglalkozás, — de a betegek és sebesültek ápolására a nő hivatott, azon rendkivüli tulajdonságainál fogva, melyekkel őt a természet megáldotta. A férfi elég erős ahhoz, hogy sebet ejtsen, de nem elég gyengéd, hogy a sebesültet ápolja. A sulyos beteg ágyánál a női arcz mosolya megnyugtat, a férfié visszatetsző. A férfiban hiányzik az éjjeli megerőltető virasztáshoz a kitartás. — Nem tud a férfi vigasztalni. — A nő hozzászoktatott bennünket, hogy a csin és tisztaság tőle származzanak. A hogy a nő társaságban nyelvünket zabolázza, ugy hat egyszerü jelenlétével egy nagyobb kórterem durvább betegeire is szeliditőleg, — mig a férfi-ápoló szolgai jellegét alig vetkezheti le.

Képzeljenek csak magoknak egy tábori kórházat. — Az orvos, a ki ágytól ágyhoz menve elvégzi napi látogatását, minden betegnek sebét megfelelő ellátásban részesiti, a beteg aggodalmát legfeljebb bajára nézve oszlatja el. — A felügyelő nő ellenben el nem mulasztaná, hogy ne tudakozódjék az elhagyatottnak szülőföldje és övéi után. — A napi hireket közli, a leveleket felolvassa, levélválasz elmaradása miatt a beteget megnyugtatni iparkodik; ha kell, maga ir, szabatosan czimezi a boritékot. Ha a sebesült idegen nyelvet beszél gyorsan megtanulja a legszükségesebbet, hogy az orvosnak tolmácsul szolgálhasson. — Üditő szereket nyujt, eteti a gyámoltalant. — Felolvassa a harczi tudósitásokat, kivált a beteg ezredének viselt dolgairól. — Biztatja, bátoritja a gyengülőt. A végkimerülőnek utolsó szavait feljegyzi, a hozzátartozókat értesiti a gyász-hirről. — Ha maradt valami kedves emlék a hős után, azt összecsomagolja, hazaküldi!

A nőknek arra kell törekedni, hogy jól szervezett társulatba lépve, eloszlassák azon tudatlanságot, melyet népünk az egészség törvényei iránt tanusit, hogy rendszeresebb életmódhoz szokjék s ez által ugy testi, mint társadalmi jóléte gyarapodjék. A legegyszerübb embernek is kell annyi természettudományi ismerettel birni, hogy elkerülhesse szerény viszonyai között is azon kedvezőtlen befolyásokat, melyek egészségének ártanak.

Ibsennek, a társadalmi nyomoruságok mesteri dramatizálójának, egyik darabjában a Népgyülölőben a főszemély, az orvos elbukik, mert egy mocsaras talajra épitett gyógyfürdőt kivánna más, egészséges pontjára a községnek elhelyezni, de ez nagy pénzáldozatba kerülne. Ebben tükröződik vissza az általános közegészségi politika mizériája. De a valóságban a pénzáldozat a felénél is kisebb része annak, a mit az egészség biztositása érdekében hozni kell. A tényleges részvétel, az okszerü intézkedések végrehajtása a fő, ez lényege a közegészségi szolgálatnak.

Ha valakit anyagi kár ér, vagy személyében megtámadnak, a vagyon- és személybiztonság őrét könnyen megtalálja a rendőrben, csendőrben s az e fölött álló hatalmas birósági szervezetben s ez rendén is van igy. De ha valaki egészségileg szenved, egyetlen hatósága az orvos s az ha lelkiismeretes, kivált a fővárosban, megteheti betegének érdekében mindazt, a mi tudománya és tapasztalata szerint a legczélszerűbb, ha a betegség ragályos, elkülönitheti a beteget, vagy kórházba szállittatja, hol a betegek számarányának megfelelő számu orvos és ápolónő gyakorolja a kezelést és felügyeletet.

De tegyük fel azt az esetet, hogy oly vidéken, hol egy orvos teljesit 5—10 községben 10—15 ezer lakos felett egészségi ellenőrzést — egyszerre tömegesen fellép a járvány, mit lehet ott az egyetlen orvostól várni? Betegkezelést semmi esetre sem, legfeljebb beteglátogatást. Ekkor oktat, utasit, rendel 4—5 napra való gyógyszert — legtöbbször olyan környezetnek, mely meg nem érti ezt az oktatást, nem fogja fel az óvintézkedések horderejét s ha a baj hirtelen jobbra nem fordul, nem bizik a rendelvényben.

És átszalad ahhoz a jó szomszédasszonyhoz, ki nemcsak tanácscsal szolgál, hanem át is megy hozzája, hogy megnézze a kicsikét. És ha a beteget megkente, megfürösztötte — belsejében telve a jó cselekedet édes érzésével megy haza, külsőleg pedig telitve a gyilkos betegségi anyaggal, akár a leideni palaczk a villamossággal s rövid időn az egész község fertőzve van és marad mindaddig, mig hivatalosan nem jelentik, hogy pl. Szent-Mihályon megszünt a difteritisz. — A mi ugy értendő, mint Verescsagin három hires képe, melylyel ezt a katonai sürgönyt illusztrálja: „A Sipka-szorosban minden nyugszik“ t. i. a megfagyott tábori őrt eltemeti a hó, — a községben a legfiatalabb gyermek 7 éves, a kisebbeket elvitte a Szent-Mihály lova.

Nagy nyomoruság ez, melyen segiteni kell, de nem tanácskozással és rendelettel, melyet a kiviteltől egy mély örvény választ el, mibe a legczélszerűbb határozatok sirjokat lelik, hanem rendszeres oktatással a jó egészség feltételeiről, az uralkodó járványok elleni óvintéztedesekről és a betegek ápolásáról stb.

Külföldön már jóformán minden államban alapitottak a nők nagy közegészségügyi társulatokat, a melyek közt a legelőkelőbb helyet foglalja el az angol Ladies Sanitary Association: a nők közegészségi társulata.

E társulat felolvasásokat tartat az ország különféle városaiban, az egészségügygyel kapcsolatos kiállitásokat rendeztet, milliókra menő népszerű füzeteket oszt szét, nagy dijakkal tünteti ki azokat, a kik a közegészségügy szolgálatában kitüntek. A helyes öltözést tanítva, ostorozza a divat czélszerűtlenségeit, ügyel az iskolákra, ellenőrzi a tornázást az iszákosság korlátozása végett kieszközli a pálinkás boltok korai záróráinak hatósági elrendelését; satnyább gyermekek ezreit küldi egészségesebb vidékre, szakács-tanfolyamon az eledelek egészséges főzési és sütési módját sajátíttatja el a betegségből lábbadozók számára üdülési állomásokat létesit, járványok idején a hatósági orvos utasítására a fertőzött lakásokat ellenőrzés czéljából felkeresi, hogy a beteg elkülönítése és a kellő dezinfekczió el ne hanyagoltassék; kisebb lakásból a betegnek kórházba szállíttatását ajánlja és eszközölteti vagy oly esetben, hol a szüle erre nem hajlandó, a család többi tagjának számára kerestet ideiglenes lakást, a szomszédokat figyelmezteti járvány esetén az érintkezés veszélyességére — és mindezt a legelőkelőbb nők szivesen végzik.

A III. ker. ifjak önképző köre.

Kiváló figyelemre méltó ez önképző kör visszavonult, csendes, de hatásos munkálkodásában. Létrehozása óta sok akadályt legyőzve s fontos változásokon átmenve: ma e czim alatt a III. kerület intelligens ifjainak zöme képezi Ó-Buda társadalmának egyik kulturtényezőjét. A ki szemlélője volt e kör lassu, de folytonos fejlődésének, az leginkább tudja, hogy ma, a methamorphozisok legvégsőbbikén átesve: e kör mily fontos hivatással bir a III. kerületben.

Az előtt az egyéni önképzés, önművelődés mellett távolabbi hatása alig, vagy semmi sem volt. Az ujabb időben már, — áthatva magasztos hivatásától, — a nemzeti szellem terjesztésének egyik hatalmas bajnokaként mutatkozott nem szóval, de tettel. Hogy példával bizonyitsuk ez állitást, felhozzuk, hogy a mult évben az ó-budai szinkör létesitésekor e lelkes ifjak körülbelül 600 frt áru jegy eladásával segitették előbbre Thespis megrekedt kordéját. Ily és hasonló tényeket csakis komoly tettvágyak; fenköltés hazafias érzelmek szülnek. Ily törekvés teljes elismerést, s nemcsak egy töredék, de az egész fiatalság részéről őszinte támogatást érdemelne.

Az egyesületi összetartás, egyetértés és a hazafias érzelmek felköltése és ápolása adja meg ily körnek az erkölcsi alapot; adja a czélját, melynek elérésére a kör nagyszámu tagjainak összbuzgalma is kivántatnék, — mert hiába — egyesek nemes gondolkozása és törekvése mindenkor hajótörést szenved a többség közönyén.

E közöny azonban, — melynek daczára a kör működése elég hatásos volt, — örömmel jelezzük: megszünni igérkezik a régi légkörből való kibontakozás, illetve egy uj elnök bevonulása által. Igy tehát bizton remélhető, hogy a III. kerület összes ifjai, a zászlajára ily nemes eszméket tűző körben, — összetartásuk s lelkes kitartásukkal mindenkor buzgó harczosai lesznek a magyarosodásnak, a nemzeti szellem terjesztésének, a melyre nézve e kerületben ugyis minden hazafias érzelmü polgárra nagy feladat terhe nehezedik. Kivánjuk, hogy e kör ujjá születésével — működése eredményteljes és áldásdus legyen!

Az uj aera bekövetkeztével, a kör a mult sikeres küzdelmei, a jelen elég szép sikerei után a bizton következtethető szebb jövő örömére f. hó 4-én este saját helyiségeiben társasvacsorát rendezett. A pompásan sikerült, családias jellegü vacsora tósztjainak központja, természetesen, az uj elnök: Mittelmann dr. volt, kit első sorban Fleischmann József dr. alelnök, azután Kaiser Samu, ifj. Halász Gyula és Orova Károly éltették. Mindezekre igen szép beszédben válaszolt az uj elnök. Majd ismét ifj. Halász Gyula Deutsch Zs.-re ürítette poharát, mint a kör egyik legkiválóbb bajnokára. Végül a jelenlevő vendég: Rákos István rövid beszéd után éltette a kör tagjait. A kedélyes társaság ezután hazafias dalokra gyujtott s a legjobb hangulatban csak éjfél körül kezdett oszladozni.

A budai kongresszus.

— Közli Herman Gyula, ügyvédjelölt és a II. ker. polgári kör jegyzője —

Márczius 12-én nagy napra virrad Buda lakossága, a Duna jobbparti városrészek érdekeinek előmozditására nagy értekezlet ül össze, mely hivatva legyen az itt érzett hiányok és bajokat feltárva, azok orvoslása iránt tanácskozni.

A mozgalmat, mint az közismeretes, még a mult nyár derekán a budapesti polgári lövészegyesület inditotta meg s az eddig elmult három negyed év az előkészitő bizottság ülésezéseivel telt el. A legközelebbi vasárnap összeülő nagy értekezlet nem népgyülés lesz, hanem csak egyes meghivottak gyülekezete, mely összejövetel azonban tekintettel a meghivás módozataira, elég egyetemesnek, minden társadalmi osztályt képviselőinek igérkezik. Az előkészitő bizottság ugyanis a nagy értekezletet vagyis, a mint általán mondják, a budai kongresszust, úgy alakitotta meg, hogy oda a székes főváros I. II. és III. ker. országgyülési képviselőit, ker. elöljáróit, a fővárosi bizottsági tagokat és a Budán székelő 8 polgári kör és kaszinó 25—25 kiküldöttjét hivta meg.

Az igy megalakult értekezlet napirendjére tárgyalás végett az előkészitő bizottság által bemutandó memorandum kerül, mely a Duna jobbparti városrészek érdekeinek előmozditására alkalmas mindazon óhajokat és kivánalmakat foglalja magában, miket Buda lakossága már évek óta hangoztat és melyeket daczára jogos alapjoknak eddig keresztülvinnünk nem sikerült. Magát a memorandumot csak nagyjából ismerjük s annyit tudunk, hogy szó van benne a közlekedési eszközöknek a budai városrészekben való kiterjesztéséről és a viteldijak mérséklésére, a dunahidak mielőbbi épitéséről a Margitrakpart kisajátitásáról, budai szinház és vigadó emeléséről stb. és ha figyelemmel vagyunk arra, hogy a memorandumnak egyszeri hallása utáni hozzászólás és felszólalás nem lehet alapos, nem lehet a részletekre kiterjeszkedő, ugy sajnálatunkat fejezhetjük ki a felett, hogy az előkészitő bizottság nem gondoskodott arról, hogy a memorandum legalább a meghivott köröknek eleve megküldessék.

Hogy mennyire áll az, a mit fentebb elmondtunk, kitünhetik abból is, hogy a II. ker. Polgári kör által kiküldött 25-ös bizottság előértekezletén Del Medico Ágoston körelnöknek, ki az előkészitő bizottság tagja is — magyarázó szavai és a jelenlevők éber figyelme volt szükséges ahhoz, hogy a vita eredményt tudott felmutatni. A bizottság illetve annak egyes tagjai, elfogadják a memorandumban foglaltakat; csak egyben térnek el az előkészitő bizottság inditványától: nem helyeslik, hogy a nagy értekezleten választandó végrehajtó bizottság továbbra önállóan működjék, mert azt hiszik, hogy az e kerületi lakosok érdekeit és óhajait tolmácsoló memorandum értéke, súlya nagyobb lesz, az eredmény, mely e lépéstől várható, biztosabb, ha az az összeség nevében készittetik. Ezért a végrehajtó bizottságnak csak tanácskozó testületnek szabadna lennie, a határozathozatal egy majdan összeülő nagy népgyülésnek legyen fentartva.

Ez a nézet uralkodik a II. ker. Polgári kör kiküldöttei közt, melyet én, mint az előértekezlet jegyzője, azon hitben teszek közzé, hogy az igaz ügynek a titkolódzás, nem pedig a nyilvánosság, s az érdekelteknek figyelmeztetése árthat legjobban.

Krisztinavárosunk közegészségügyi mizériái.

Irta: S—z J—ő

Valóban olyan ázsiai állapotok uralkodnak a közegészségügy tekintetében a mi Krisztinavárosunkban, hogy még a legsötétebb Afrikában is sötétnek találná őket az afrikai kisközségi tanács.

A multkor foglalkozott e lapok hasábjain egy háziur azokkal a förtelmes állapotokkal, melyek a Krisztinaváros kellő közepén, a vérmezőn uralkodnak. A tisztelt czikkiró ur — ki valószinüleg a vérmező környékén birja a maga házát — nagyon helyesen fejtegette azokat a hátrányokat, melyekkel a szemétnek a vérmezőn való lerakása jár. Igen helyes alapon fejtegette a tisztelt czikkiró, hogy az ottan lerakott szemét valóságos üvegháza, téli kertje, melegágya a mikroba telepeknek.

A mikrobák — ez az én véleményem — az egyenletes melegü, pilledt szemétben korlát nélkül szaporodhatnak. A szemét annyira jó takarójok a fejlődő mikrobáknak, hogy még az idei kemény fagyok ellen is védve voltak általa. Most azután jöjjön egy könnyü márcziusi szél, mely a tavaszelői nap hevétől kiszáradt szemetet felkavarja a levegőbe s evvel utnak indit millió s millió mindenféle bakteriumot, s lerakja azokat a házak udvarán, a falakon s háztetőkön, szóval mindenütt. Természetes, hogy innét azután nagyon könnyen a lakásokba hordatnak el a kolera, diftéria, vörheny, torokgyik stb. mikrobái, megmételyezvén velük egy egész család, esetleg egész ház, utcza, sőt városrész egészségét és egészséges hirét.

Mert ugyan kérem, ki jár szivesen olyan utczában, a melyben a diftéria uralkodik? Melyik családapa jár szivesen arra? Ugy-e, hogy egyik sem?!

Ilyenek az állapotok a vérmezőn! De ezek még kérem aranyállapotok! A ki fogalmat akar magának szerezni a szemét, az ocsmányság igazi, undoritó képéről, meg a ki nem hiszi, hogy létezik olyan undokság, mint a milyennel Zola Emil regényeiben találkozunk, az látogasson el arra az üres (azaz, dehogy „üres“! Tele!

piszokkal, szeméttel tele!!!) telekre, a mely a krisztina-körut, s az I. kerületi Polgári kör jégpályája között terül el.

A ki oda elmegy, az aztán teljes képét birja a „piszok“ s „szemét“ fogalmának!!

A vizivárosban, a várban s a Krisztinavárosban összegyült havat azt a fő- és székvárosi tanács a legutolsó lapátnyiig ide hordatta.

S milyen ez a hó!

A magánházakban, a kényelmes partájok, ilyenkor télen nem öntik ki a szemetet az e czélra szolgáló szemetes kocsiba, hanem szépen belecsapják az udvaron összegyülemlett hóba. S mikor azután ilyenkor márcziusban megindul az olvadás, hát a hó a benne felgyült piszoktól, büzös, egészségtelen, határozatlan szinü lével olvad.

Nos ilyenkor kihordják ezt, a mindenféle piszoktól megfertőzött havat, mely ki tudja hány esetben rejti magában a hálál csiráit, oda arra a két nagy telekre, melyet a fő- és székváros a Peringer-féle telek parczellázása alkalmával nyert.

Találni ezen szemét lerakó helyen mindent! Kezdve az ócska kalabrézeren, mit egy kóbor talián hajitott oda, a maga bennlakóival egyetemben, le, egészen a félretaposott sarku valamikor „czipő“-nek csufolt idétlen, forma nélküli, penészes börtömegig . . . Van ott, kérem, minden! Szalma, törött üveg, rozsdás abrincsok, czitrom héj, ruha foszlányok, állati dögök, hó, viz, piszok, sár!

A tulnyomó massza természetesen a hó, mely most alizarin téntaszerü levet enged magából.

S ezt az undokságot kell szemlélniök a környék lakóinak már deczember eleje óta, a mikor az első hó leesett!

Deczember eleje óta poshad ott ez a Zolába illő undokság. Deczember eleje óta terjeszti ott a fővárosi tanács mesterségesen a mindenféle betegségek mikróbáit.

Tudtommal, volna a fővárosnak más szemétlerakó helye is. Ott lenn a promontori határon, meg a régi szeszélesztő gyárnál, ott volna elég hely ezen szemét számára.

Ha ezen szemetet oda vinnénk, ugy az több szempontból igen üdvös volna. Először is: nem volna ezen vidék mindenféle ragályos nyavalyának kitéve; másodszor is: nem undoritaná el az ottani környék lakóit ezen förtelmes szemét; s harmadszor: nem volnának még augusztusban is ott a szemétnek dicső nyomai.

Mindezek után azt hiszem a tek. tanács is megfogja érezni, hogy rothad valami, ha nem is Dániában, hanem a legsötétebb Krisztinavárosban.

Budai borvásár.

E lapok hasábjain élénk szinekkel volt leirva Buda egyes városrészeinek mostani szomoru helyzete s fel lettek emlitve azok az okok és módok, a melyek jövendőbeli felvirágozására nézve czélszerüek és hasznosak lennének. Sorrendben lett felvetve a vár, a Krisztinaváros, a Svábhegy, Ujlak, viziváros stb. jelen állása, a melyek mind elszomoritó képét nyujtják az elmaradottságnak, hogy ne moudjuk elhanyagoltságnak, a melyben a fő- és székváros dunajobbparti része minden oldalról találkozik,

Ez alkalommal a dunajobbparti kereskedésre akarom felhivni egyrészről olvasóim becses türelmét, másrészről az illetékes befolyásos köröket.

Ha most elsétálunk a budai Corson s ez alkalommal a hosszú téli álmából felszabadult Dunára tekintünk, mily mozgalmas képét látjuk annak a pesti oldalon s mily szánalmas egyhangu monoton mozgását a jobb oldalon: ott az élet, a vagyon az előre haladás és vagyonosodás képe tárul elénk; itt a tespedés, a lemondás, a szegénység és elhanyagolás, mi bennünk budaiakban a jövő század árnyképei felé való ábrándok u'áni vágyakat gerjeszthet csak, de örömöt megelégedést nem.

És mi ennek az oka, kérdik olvasóim? erre igen könnyü a válasz: „a kereskedelem hiánya.“

Kereskedelmet tehát a dunajobbparti városrészének.

Tudjuk s bebizonyitott tény, hogy egy-egy várost mily nagygyá s virágzóvá tudott tenni e varázsszó „kereskedelem.“ A pesti oldalt egyenletes fekvése mintegy predestinálta a budai oldal fölébe kereskedelmi várossá, s ez jó is volt igy addig, mig az a jobboldal elnyomása árán azzá nem fejlődött a mi ma már.

És itt sajnosan kell bevallanunk, hogy ennek okai egyedül mi vagyunk. A főváros egyesitése után mi nem gondoltunk városunk fejlődésével, néztünk közönyösen, hogy a vasutakat hogyan centralizálják a pesti oldalra. De ki is gondolt volna Pest fejlődésére s a vasutak elvitelére; a mi virágzó szőllő termő hegyeink nem ejtettek gondolkodóba — sőt nagyon sokszor szükkeblüek voltunk esetleg egy tán fejlődésnek vagy már életképes vállalatnak a támogatására, hogy ama fejlődés nekünk egykor majd hátrányunkra válhat: büszkeségünk s vagyonunkat azonban tönkre tette a philoxera.

Ekkor vettük csak észre, hogy hol állunk. Vagyonunk s büszkeségünk megsemmisültével a nálunk tartózkodni szokott munkások ezrei elvándoroltak tőlünk, kereskedőink s iparosaink részben tönkre mentek, részben a pesti metropolisba huzodtak át jobb sorsot keresni, az épitési kedv a lakosság elvándorlásával sok ideig szünetelt, mert nem volt kinek épitenünk. Egyik városrészünket a Tabánt elkezdtük szabályozni is, de ez sincs befdjezve, ugy, hogy a kinek tehetsége, kedve vagy akarata volna is hozzá, nem tehet semmit s ezt mind a kereskedelem hiányának kell betudnunk.

Midőn 1888-ban az országház épitése alkalmával a tanács a pesti oldalról kiszorult borvásárt a főváros belsejébe elhelyezni nem tudta, egy pár lelkes bizottsági tag, kiknek már akkor is lelkén feküdt e városrészek elhanyagoltsága, a köz élelmezési bizottságba inditványozta, hogy a borvásárt a budai oldalra helyezzék el, s ez inditvány el is fogadtatott s az most 1889-ik év tavasza óta itt a rudasfürdő és ördögárok közötti partrészen évenkint négyszer tartatik, de sajnos csak ideiglenesen.

E borvásárral mint a leendő budai kereskedelem magvával akarom megismertetni e lapok tisztelt olvasóit.

Nálunk 1889-ik évben vette kezdetét az első borvásár s ez évben a négy vásárra érkezett 51 hajó melyen mintegy 20—26 ezer hektoliter bor hozatott, melyből csak az állam 80—86 ezer forint fogyasztási adót vett be. 1890-ben 29 hajó mintegy 10—12 ezer hektoliter bort hozott, 1891-ben, mikor Tolna, Baranya megyék nagy részét a jég elverte s a peronoszpora is mint ismeretlen penészgomba ez évben lépett fel először a mi ellen sok vidék nem tudott védekezni már csak 16 hajó jött s csak mintegy 6 ezer hektoliter bort hozott. 1892-ben vagyis a mult évben már emelkedér mutatkozott, ekkor 24 hajó érkezett mintegy 10—12 ezer hektoliter borral; de hozatott ezeken kivül minden vásárra vasutakon is, balatonvidéki Tata és Neszmely tájakról is, valamint a budapesti helybeli kereskedők is nem egyszer kisérlették meg a vásárt boraikkal s nem is eredménytelenül.

E vásárok tartama alatt pezsgő élet keletkezett a duna jobbparton is. A közeli szállodákban éjjeli vendégek voltak, vendéglők, korcsmák kávéházak, trafikok, de sőt a piacz is igen megérezte, hogy körülötte élénkebb élet pezseg, fuvarosaink közül egynéhányan egy-egy vásáron 3—4 száz forintot is kerestek mig a napszámos nép tisztességes napi bért. S ha e vásár esetleg a hivatalos nyomás következtében tőlünk elvitetnék — ez a szerény egy évben csak négyszer két-két hétig tartatni szokott kereskedelmünk is — nagy kárt okozna a budai közönségnek. Azért én annak minden áron való megakadályozását tartanám szükségesnek.

S hogy ez megakadályozható legyen első sorban szükséges volna a borvásár állandósitása és pedig akár a jelenlegi helyén (ha a hid épitése akadályul nem szolgál) akár a rudasfürdőn alól még ki nem épitett partrészen akár a Pálty-téren is, de mindenütt födött helyen, hogy az eladó és vevő közönség az idő viszontagságainak valamint a hozott áruk is ne legyenek kitéve mint eddig volt; erre alkalmasnak találnám faoszlopokon nyugvó kátrányos tetőt, mi alig néhány száz forintba kerülne a fővárosnak.

Honositsunk kereskedelmet a budai oldalon is s ha ez természetesen nem fejlődik mesterségesen is segitsük elő mint azt az állam Fiuméval tette, mert ha nem, elhalasztjuk az alkalmat s majd évtizedek kellenek mig arra ujabb alkalom kinálkozik.

A legelső évben az állam 80—86 ezer forint jövedelmet vett be fogyasztási adó czimen a borvásáron a vásár csökkenésével természetesen kevesebbet. Könnyen ki lehet számitani hogy a borhozatal csökkenésével a bevétel is csökkene. Ez a veszteség-e vagy más körülmény-e? de valami arra inditotta az állami közegeket, hogy a borvásárnak a budai dunaparton való tartása ellen ugy személyesen, mint hatalmuk egész sulyával agitáljanak s ezt anyira vitték, hogy azt végleg megsemmisiteni akarták — mely fellépésök ellen a közgyülésen interpellátió is tétetett. — Eleinte azt állitották fel elvül, hogy a hajókból bort kirakni nem szabad, ha valaki ekkor mégis mintaképpen egy hordót kitenni akart, azért megbüntették később meg azt is kivénták, hogy a bort mind ki kell rakni akkor meg ha valamelyik kereskedőnek finomabb s drágább bora volt s ha a forró melegség vagy a nagy hideg ellen megvédeni akarta s azt a hajóban szerette volna visszatartani ezért mértek rá a büntetést, ha több hajó érkezett egyszerre s a kirakást elkezdték addig mig valamennyi kész nem volt a kirakással a vásártartást nem engedték meg, ugy hogy a naptári vásár megkezdése után 4—5 napig kellett varniok, hogy vásárt tarthassanak, ha pedig a vásár végnapja, szombat este 6 órakor elérkezett, a megmaradt borokat egy óra alatt be kellett a hajókba rakni, mert máskülömben megbüntették őket. Jégzajlás vagy más elemi csapások miatt az árusok többször folyamodtak a vásár meghosszabbitásáért s azt ha arra kellő indok volt, meg is kapták. Egy alkalommal az engedélyt már szombaton nem lehetett kézbesiteni, az adófőnök telephonon értesült ugyan hogy a vásár meg lett hosszabitva, nem használt a felek könyörgése. Más irás pedig mi az adótárnoknak imponálhatott volna nem volt, tehát beszüntette a vásárt.

Azzal a közönséggel, mely az állam adóalapjához évenként ötven-százezer forinttal járul ily inhumánusan bánni még sem volna szabad, de nem helyes a kereskedelmet sem megölni, mert abból ezer és ezer ember táplálkozik.

A legközelebbi borvásár e hó 12-én kezdődik s tart két hétig, ezt specziálitásánál fogva is érdemes megtekinteni, látni lehet a mi fővárosi embernek inycsiklandozó, hogyan főzik a halpaprikást, sütik a száraz halat.

A dunajobbparti vagyis jobban mondva budai kereskedelem előmozditásának legelső és alapfeltétele, mi sürgősen megoldandó volna, első sorban a Szarvastérről a Dunához legközelebb levezető Apród-utczával szemben kocsilejáró épitése. A kelenföldi vasuti állomástól a Sárosfürdőig egy szárnyvonal vagy esetleg lóvonat vagy villamos vasut létesitése a Dunán érkező áruk elfuvarozására s egyuttal személyszállitásra is, a budai partrészek olcsóbb bérbeadása, a partmenti házaknak ujraépitése alkalmával alól jó száraz raktárak épitése stb. hogy a gabonakereskedőknek esetleges árhanyatlás vagy előre nem látott okok következtében gabonáikat távol a parttól ne kelljen messze drága raktárakba vitetni. Ha e csekélynek látszó de fontos tényezők közös erővel megvalósittatnak ekkor Budán a kereskedelem erős lendületet nyerne.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. Az óbudai 395. sz. tjkvben 389/b. hrszám alatt fogház Sturz szül. Klempa Terézről Boschán Márk és neje szül. Husz Eleonorára 5000 frt vételárban;

2. a budai 1061. és 5135. számu tjkönyvekben foglalt 7912. és 4851. hrszámu ingatlanok fele részei Mayer Mórné szül. Ebert Terézről Ligeti Józsefre öröklés jogczimén;

3. a budai 8399. számu tjkvben foglalt 10116. hrszámu ingatlan Huber Józsefről Wenczl Mátyásra 240 frt vételárban.

4. a budai 3655. számu tjkvben foglalt (7770.7771.) hrszámu mártonhegyi szőllő özv. Boreisz Józsefné és társairól Budapest főváros közönségére 1200 frt kisajátitási árban;

5. a budai 7762. számu tjkvben foglalt 2473. hrszámu ingatlan $^1/_8$-ad része Freyberger Pálné szül. Henszler Magdolnára Haszlinger Ignáczról 750 frtos vételárban;

6. a budai 456. számu tjkvben foglalt 7015. hrszámu ingatlan Geber András és nejéről: Prokesch szül. Buzsán Adélra 1100 frt vételárban;

7. a budai 6534. számu tjkvben foglalt 2767. hrsz. ingatlan fele része Petlach Józsefnéről: Petlach Antoniára, Ágostonra, Károlyra, Annára és Máriára öröklés jogczimén;

8. a budai 1737. sz. tjkvben 2957. hrsz. ház $^2/_9$-ed része Vancsó Lajosról és Vancsó Gizelláról Schönhoffer Frigyes Emilné szül. Hagen Magdolnára és Appelné szül. Hagen Karolinára 2444 frt vételárban;

9. az óbudai 2391. számu tjkvben foglalt 2078/4. hrszámu ingatlan fele része Policzer Fülöpről Policzer Jánosra öröklés jogczimén;

10. a budai 4329. számu tjkvben foglalt 9082 hrszámu ingatlan Laboranovits Józsefről Riedl Jánosné szül. Laboranovits Annára öröklés jogczimén;

11. a budai 4326. számu tjkönyvben foglalt 9082/1. hrszámu ingatlan Laboranovits szül. Daininger Máriáról Laboranovits Antalra öröklés jogczimén;

12. a budai 1420. számu tjkvben foglalt 2463. hrszámu vizivárosi ház ifj. Schieszler Károlyról Lettner József és neje szül. Schieszler Irmáról Plesz Gábor és neje szül. Hellwein Ilonára 6400 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

13. a budai 2. számu tjkvben foglalt 57. 54. 58. (59—62.) hrszámu házak egészben és az (530.531.) hrszámu ugynevezett vérmezőből 666.454 ölnyi rész a katonai kincstárról közterületül. A fővárosi közmunkák tanácsára 119.383 frt 02 kr. kisajátitási árban;

14. a budai 181. és 2847. számu tjkönyvekben foglalt (6799.6800) és (373.374.) hrsz. ingatlanok $^1/_{16}$-od részei kiskoru Türnböck Richárdról Türnböck Károlyra öröklés jogczimén;

15. az óbudai 236. számu tjkvben foglalt filatori dülőbeli ingatlan Schlosser József és nejéről Gebhardt Antalra és nejére szül. Jaski Erzsébetre 360 frt vételárban;

16. a budai 6854. számu tjkvben foglalt (6437.6438.) hrszámu ingatlan Györgyey Kálmánról Wellisch Sándorra és Wellisch Gyulára 12,000 frt vételárban;

17. az óbudai 1452. számu tjkvben foglalt 3112. hrszámu ingatlan Legányi Frigyesnéről az ujlaki tégla- és mészégető-részvénytársulatra 1700 frt vételárban;

18. a budai 6704. számu tjkvben foglalt 6359/b. 4. és 6371/b. 4. hrszámu ingatlanok kiskoru Geiselhardt testvérekről Bernárdt Győző és neje szül. Sigmund Adelére 1600 frt vételárban.

Ingatlan árverések.

1. a budai 7278. számu tjkvben Mengemann József nevén álló 10456. hrszámu 2 hold 1000 □ ölnyi Lágymányosi szántó 539 frt kikiáltási árban, határnap f. évi április 4.

2. a budai 1428. számu tjkvben foglalt II. ker. Palautcza 9. számu háznak Schubert Edét illető fele része 6292 frt kikiáltási árban; a budai 7830. számu tjkvben foglalt III. ker. Csemeteutcza 6. sz. ház 563 frt kikiáltási árban és a budai 8618. számu tjkvben foglalt III. ker. Lajos utcza 50. és 52. számu ház és telek 14,485 frt kikiáltási árban, határnap f. évi április 12.

3. a budai 2651. számu tjkvben Hecht Mihály és neje Kovács Anna nevén álló 4755. hrszámu Pálvölgyi 850 □ ölnyi szőllő 220 frt kikiáltási árban, határnap f. évi április 15.

4. a budai 3183. számu tjkvben foglalt 6213. hrszámu Petneházi dülőheli szántónak Darson Alajosné szül. Farkas Ilkát illető $^1/_{10}$-ed része 38 frt 10 kr kikiáltási árban határnap f. évi május 16.

5. a budai 3754. számu tjkvben foglalt 7862. hrszámu Németvölgyi szőllőnek Hirsch András illető fele része 182 frt kikiáltási árban és a budai 5473. számu tjkvben foglalt 4995. hrszámu törökvész dülőbeli szőllőnek ugyanőt illető fele része 151 frt kikiáltási árban; határnap folyó évi május 18.

Különfélék.

Tisztelettel kérjük lapunk megrendelőit, kik még az előfizetést be nem küldötték, hogy ezt beküldeni a kiadóhivatalba krisztina-utcza 14. mielőbb sziveskedjenek. A pénzt legczélszerübb posta-utalványnyal beküldeni.

— **Lapunk mai számához két oldalas melléklet van csatolva.**

— **A krisztinavárosi iskolaszék** az 1891. XI. t. cz. értelmében kekelében a felügyelő-bizottság kiegészitette magát hölgytagokkal és pedig megválasztattak Szőllössy Istvánné, Halpert Izidorné, Hellebronth Kálmánné, Demmel Károlyné, Frohnyek Ferenczné, Kún Gézáné, dr. Wladár Mártonné és Illés Gyuláné urhölgyek. A hölgytagok f. hó 9-én tartott alakuló gyülésen a törvény által előirt esküt letették. A bizottság a gyülést folytatva a tanács felszólitására óvódahelyül: a Mészáros-utczában az ugynevezett gazdasági telket ajánlja. Miután konstatáltatott, hogy az Istenhegyen 75—80 óvóköteles gyermek van, a felügyelő bizottság határozatilag kimondja, miszerint az istenhegyi közs. el. iskola mellett — a város tulajdonát képező telken is épittessék egy óvóda, minek értelmében a főv. tanácshoz felterjesztés fog intéztetni.

— **László főherczeg,** ki tudvalevőleg katonai kiképeztetése tartama alatt a várban, a főherczegi palotában lakik katonai nevelői Himmel alezredes és Dobner főhadnagy kiséretében naponként a főváros nevezetesebb helyeire kirándulásokat tesz; azonkivül látogatásokat is az arisztokratia egyes tagjainál; igy kedden délben Himmel alezredes kiséretében gróf Hunyady Lászlót kereste fel, kinél több mint $^3/_4$ óráig időzött.

— **A keresk. ministerium közp. számvivősége főnökének jubileuma.** Szmekál József királyi tanácsos, keresk. ministeri számvevőségi főnök állami szolgálatának 40-ik évfordulóját f. hó 16-án fogják megünnepelni az emlitett számvevőség tisztviselői; — mely alkalommal a szeretett főnöknél testületileg fognak tisztelegni és egy diszes emléktárgyat nyujtanak át az ünnepeltnek. Ugyanaznap este pedig fényes lakomát rendeznek tiszteletére az „István főherczeg“ nagyszállóban.

— **A honvédemlékre helyezendő koszoru** költségein nemcsak a főpapság és a társadalom gazdagabb köréből gyülik a pénz, hanem azok is adakoznak reá, kik ugyszólván szájuktól vonják el azt, igy a Ganz-féle wagongyár munkásai küldtek szép összeget e napokban a bizottság elnökéhez Szelestey Gézáné Ő Nagyságához, ki a fiatalabb nemzedéket is bevonta a gyüjtésbe s már is több vidéki leányiskola növendékei gyüjtésének eredménye érkezett a pénztároshoz. A fővárosi polgári leányiskolákban való pénzgyüjtést több rendbeli tanács rendelet tiltja, remélhető azonban, hogy ebben az esetben a tanács nem fogja kivánni tiltó rendeleteinek tekintetbe vételét s az e tekintetben hozzá beadott kérvényét a koszoru-bizottságnak kedvezően és gyorsan fogja elintézni, mi által a polgári leányiskolák igazgatóinak aggályai el fognak oszolni s a kis honleányoknak is meg lesz adva a lehetőség a haza oltárára áldozhatni.

— **A II. ker. Polgári Kör** választmánya elhatározta, hogy f. évi márczius hó 15-én, szerdán, tekintettel e nap nagy történeti jelentőségére, hölgyestélyt rendez, melyre úgy a kör tagjai, mint azok női családtagjai vendégeikkel együtt ez úton is meghivatnak.

— **Fölolvasás.** A II. ker. Polgári Körben dr. Szabolcsi Izidornak „Fő- és székvárosunk közigazgatása“ cz. alatt f. hó 5-ére hirdetett fölolvasása közbejött akadályok miatt elmaradt. A legközelebbi fölolvasást König Gusztáv körtag tartja f. hó 12-én, melyen: „A jellemről“ czim alatt fog fölolvasni. Ez évadban még hátra van dr. Németh Imre körtag fölolvasása, ki kétszer és pedig folytatólagosan f. hó 19-én és 26-án: **„I Mátyás királyról“** czim alatt egy korrajzot fog fölolvasni.

— **Vendéglősök összejövetele.** Az I—III. kerületi szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulatának tagjai márczius 15-én Adamasky József vendéglőjében jönnek össze I ker. budaörsi-ut 7. szám. d. u. 4 órakor.

— **Köszönet-nyilvánitás.** A budai tanitó-egylet a m. hó folyamán temetkezési és segélyalapjának gyarapitására hangversenynyel egybekötött tánczvigalmat rendezett. A rendező-bizottság e napokban zárta le a számadásokat; kitünt ebből, hogy az alap a bál tiszta jövedelméből 215 frttal gyarapodott. A humanus czélra felülfizettek ez alkalommal: dr. Schwartzer Ottó 5 frt, Malmarits Ignácz 5 frt, dr. Darányi Ignácz 4 frt, dr. Falk Miksa 4 frt, Kaffka Károly 4 frt, budai Goldberger S. 4 frt, Barabás József 4 frt, Eisdorfer Gusztáv 4 frt, dr. Heinrich Kálmán 2 frt, Fischer Béla 2 frt, dr. Axaméthy Lajos 1 frt, dr. Tatay Adolf 1 frt, Gergelyi Jakab 1 frt, Décsy Izidor 1 frt, N. N. 1 frt, N. N. 1 frt, N. N. 1 frt, összesen 45 frtot. — A nemes szivü adakozóknak becses adományaikért, a közreműködőknek szives szolgálatkészségükért, valamint a rend.-bizottság tagjainak az erkölcsi és anyagi siker biztositása körül tanusitott fáradozásaikért a tanitó-egyesület nevében hálás szivvel mondok köszönetet. — Budapesten, 1893. évi márczius 7-én. Somlyay József, egyesületi elnök.

— **A „Budai Magyar Ifjusági kör“** 1893. évi márczius hó 12-én (vasárnap) a „Fáczán“ összes termeiben részben Schauerschütz Julia 1848/49-iki honvédhősnő javára Komáromi Mariska urhölgy, a népszinház müvésznője szives közreműködésével hangversenynyel és szini előadással egybekötött tánczvigalmat rendez. A hangverseny kezdete este 7 órakor. A tánczhoz a zenét Kovács Marczi kedvelt nemzeti zenekara szolgáltatja. Egész éjen át világposta. Belépti-dij: Személyjegy 1 frt, családjegy 2 frt 50 kr., a hangversenyre karzat 30 kr. Jegyek válthatók: a körhelyiségben, II. ker., Fő-utcza 23. szám, Lebeda Ferencz urnál, (II., Irma-tér), Kertész János ur vendéglőjében, Lohr Mária urnő virágkereskedésében, Weizel György ur vendéglőjében, Anton Antal ur fodrász-üzletében, II. Irma-tér 2. szám és flók-üzletében fazekas- és kacsa-utcza sarkán, Patzik Kertész Lujza urnő szivartőzsdéjében (Szervita-tér), a kör tagjainál és este a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

— **Estély.** Folyó hó 5-én kedélyes házi mulatságot tartott Schiller György fő- és székvárosi bizottsági tag ur saját házánál kedves Irma leányának születésnapja alkalmából. A házigazdának s kedves nejének szives vendéglátása a jelenvolt vendégek jó hangulatát annyira fokozta, hogy csak a hajnal pislogó sugarai kényszeritették a vig társaságot szétoszlásra. A jelen volt hölgyek közül tudositónknak a következők neveit sikerült feljegyezni: Bauerné, Lánghné, Nebowidzkyné, Rochné, Straubné; — Bauer Linuska, Faludy Etelka, Lángh Józsa, Nebowidzky Marianna, Platz Ilka, Purman Miczi, Roch Ilka, Szalay Mella, Straub Ilka és Irén stb.

— **A budai zeneakadémia** f. évi márczius hó 3-án esti 7 órakor tartotta meg saját egyleti helyiségében nagyszámu válogatott közönség részvétele mellett ez idei III-ik házi hangversenyét. A csinosan összeállitott müsor 1-sö számát Raffnak hangulatteljes „nagy zongora hármas-a“ képezte, melyet Juhász Aladár (zongora), Sigmund Sándor (hegedü) és Rauders Manó (gordonka) tanár urak öszhangzó előadásban fényesen oldottak meg. A müsor 2. és 3-ik számát Beethoven Sonatá-ja (A-dur) és Mendelssohn Hegedüverseny-e (II. tétel) töltötte be, melyben Juhász Aladár és Sigmund Sándor tanár urak brillans előadásait a nagyszámu közönség frenetikus tapsal jutalmazott. Végül Schmidt Gusztáv egyleti tagnak szabatos éneke fejezte a müsort. A legközelebbi IV-ik házi hangverseny, mely a növendékek haladásáról fog tanuságot tenni, f. hó 20-án azaz hétfőn a zeneakadémia nagytermében fog megtartatni. — A budai zeneakadémia e napokban nagy kitüntetésben részesült, a mennyiben zeneiskolája részére ő. cs. és kir. apostoli Felsége 1893—1895. évre, évi 600 frtnyi segélyt saját pénztárából legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— **Szegény gyermekekért.** Az I. kerületi polgári körben a szegény gyermekek felruházására márczius 18-án tartandó hangverseny teljes müsorát a rendezőség még nem állithatta össze Nem pedig, mert a müsort még mindég gazdagitani akarja. Eddigelé a következők igérték meg közreműködésöket: Wawrinecz Mórné, ki férje zongora kisérete mellett régi magyar dalokat énekel, Kaszner Adel és Kaszner Károly Mascagni „Parasztbecsület" czimü operából egyveleget adnak elő, a mely a müsör egyik kimagasló pontját fogja képezni. Közreműködnek a jótékony czélra való tekintetből Heckel Gabriella, Káldy szép tehetségü tanítványa énekkel; továbbá a „Barátságból" czimű darabban fellépnek Walter Vilmosné, Iványos Ilona, Deák Jenő, Hajós Mihály, és Berczik István urak. Kiss Mihály népszinházi tag a budaiak kedvencze Bartos Gyula ujabb népdalait fogja énekelni u. m. „Lehullott a virág" és „Eszembe jut csalfaságod" czimüeket. A müsornak egyik érdekes száma lesz dr. König Gusztáv felolvasása, ki római utját fogja ismertetni. Szóval a rendező bizottság, mint már több alkalommal ugy most is mindent elkövet, hogy minél élvezetesebb estélyt szerezen a közönségnek. A mulatság elé ismerve a rendezőség buzgalmát és tapintatát az egész budai oldalon feszült várakozással néznek. Meghivók még mindig kaphatók az elnökségnél. A szegény gyermekeknek bizonyára szép összeg fog jutni, mert olyan nagy az érdeklődés. Mindenki szivesen áldoz erre a czélra.

— **A Budapest II ker. Népkönyvtár-Egyesület,** miként már mult számunkban is jeleztük, kitünően sikerült estélyt rendezett e hó 4-én a „Fáczán"-ban. Valóban mi sem mutathatja jobban, mennyire szivenviselik e nemes hivatásu intézmény felvirágzását, mint az az örvendetes tény, hogy az estélyen együtt találtuk a kerület egész intelligenczináját. E gazdag erkölcsi eredmény a legszebb biztositéka leend a jövőnek. Az estély ilyetén való sikere a rendezőség érdeme, melynek élén Nyilhegyi Rupp Zsigmondné urhölgy állott. Az est hangversenynyel kezdődött, mely minden tekintetben meglepte a jelen voltakat. Valóságos tapsvihar volt az, melyet Semsey Mariska k. a. remek énekével keltett, Thomas, „Mignon"-jából adott elő egy áriát, majd Tosti: Vorrei morire-dalát énekelte el a legnagyobb hatással. A szünni nem akaró tapsviharra magyar dalokra gyujtott. Jurencsák Anna k. a. magyar dalokat adott elő zongorán, mély érzéssel. Mambrini Gyula hegedült; sokkal jobban ismeri őt a budai közönség, semhogy művészies játékát külön megdicsérnünk szükséges volna. Tóth Elemér zongorajátékával érdemelte ki a legszebb sikereket. Meglepő technika, finom érzéssel párosulva szép jövőt jósolnak a fiatal tehetségnek. E. Szabó Lajos „A legrövidebb felolvasás" czim alatt szabad előadást tartott, mely kitünő humorával s könnyed előadásával jóizü kaczajra hangolta nem egyszer a hallgatóságot. (Előadását mai tárczánk hozza — Szerk.) A hangversenyt a „Harmonia" daloskör szép éneke nyitotta és zárta be Hoppe Rezső karmester vezetése mellett. Hangverseny után táncz volt, mely a legjobb kedvben kitartott világos reggelig. A négyest 120 pár tánczolta.

— **Tornászbál.** A budapesti (budai) tornaegylet helyiségeiben I. kerület Atilla-utcza 5-ik szám alatt folyó hó 11-én sikerült tornászbál volt. A mulatságon szép közönség jelent meg.

— **A Filharmonia társulat** Erkel Sándor vezetése alatt f. hó 20-án, este 7 órakor a fővárosi vigadó nagytermében előadja Bach világhirü zeneköltőnek „Romeo-Juliá"-ját, melynek közreműködésében a budai dalárda összes működő tagjai Selley Gyula karmester vezetése mellett résztvesznek. Ezen valóban élvezetes hangverseny részvételére, felhivjuk a n. é. közönség figyelmét.

— **A budai dalárda** pártoló tagjainak tiszteletére f. évi ápril hó 8-án a II. ker. „Fáczán" termeiben tánczczal egybekötött rendes dalestélyt rendez. Felkérem ennélfogva a dalárda t. cz. működő tagjait, hogy az előadandó darabok művészi betanulása szempontjából minden hét keddi napján, esti 7 órakor tartandó próba gyakorlaton mulhatatlanul megjelenni szíveskedjenek. Fellner Ferencz jegyző.

A II-ik ker. polgári kör estélye.

Az elismerés és köszönetnek igen szép nyilvánulását mutatták a kereskedelmi és iparkamarának duna-jobbparti kiküldöttei, midőn f. hó 8-án az egyesült végrehajtó bizottság tiszteletére a II. ker. polgári kör helyiségeiben egy igen sikerült és mint a meghivókban is kitüntetve volt, valóban barátságos vacsorát rendeztek. Az I. II. és III. ker. igen számos érdemes polgárait láttuk ott egybegyülve, kik mind activ harczosai voltak a lezajlott kamarai választásoknak.

Feljegyeztük Szávoszt Alfonz, Del-Medico Ágoston, Beck Adolf és Saxlehner Árpád urakat, a kamara beltagjait, kik a szives házigazdák voltak, továbbá Schmelhegger Nándor, Krausz Dávid. Bauer József, Bernáth Kálmán, Frommer Adolf, Fischer Vilmos, Csiszer György, Hatsek Béla, Haselberger Imre, Sárkány Ferencz, Kemeter Antal, Mechlovits Béla, Kéky Imre, Futsek Károly, Schifferdecker Antal urakat stb.

Vig poharazás közben volt sok sikerült toaszt és lelkes felszóllalás. Csak ily alkalmakkor tapasztaljuk, hogy a mi békés budai polgáraink, saját kötelességeik mellett hazafiui kötelességeiknek is teljes mértékben igyekeznek megfelelni, ha arra alkalom nyilik.

Nem csoda, hogy eddigi elhanyagolt állapotokkal a fő- és székváros I. II. és III. kerületekben a polgárok szembeszállni nem igen mertek, mert egyesek felszólamlásai czélhoz nem vezettek és a társadalmi életnek szövetkezetei, vajmi keveset törődtek a közös ügyekkel. Most látjuk azonban, hogy csak egy rugóra van szükség, mely őket otthonokból kiszóllitsa, hogy szövetkezve egy hatalmas erővé tömörüljenek össze.

Ily rugó a II. ker. polgári kör is, a mely érdemdus elnökének Del-Medico Ágoston urnak vezetése alatt, feladatává tüzte ki, lokális érdekeinknek kihivását. Az innét kiindult mozgalomnak egyik sikeres ténye már az is, hogy kerületeink most már a kereskedelmi és iparkamarában legalább részben méltóan vannak képviselve. E kiküldöttek erre az estére halasztották, hogy választóiknak a bejöjök helyezett bizalomért és a végrehajtó-bizottságnak működéseért köszönetüket fejezzék ki.

Szávoszt Alfonz, mint a végrehajtóbizottság elnöke üdvözli az egybegyülteket és lelkes szavakban inti polgártársait, hogy az eddigi apáthiából kiemelkedve érdekeinket szivünkön hordjuk és minden alkalmat megragadva a közös ügyeinkért vállvetve működjünk.

Del-Medico Ágoston kiemeli, hogy nem csak a lezajlott kamarai választás legyen impulzus a tevékenységre, hanem tovább is fejlesszük polgári kötelességeinket, mert a főváros budai része az akczió korszakába lépett és mozgalmak előtt állunk, a melyek tetterőre hivják fel polgárait, hogy azoknak sikeres megoldása lehetővé váljék. Legközelebb összeüll a budai kongresszus, mely nemcsak a lokális ügyeknek előmozditását, hanem kereskedőink és iparosaink helyzetének javitását is igyekezni fog kivivni. Továbbá buzditja a jelenlevőket, hogy haladjunk állandóan a kultura terén, mert ez legszebb nyilvánulása az emberi méltóságnak, hogy ez által ugy egyéni, mint hazánk iránti kötelességünknek mindenkép megfeleljünk.

Beck Adolf a végrehajtó bizottságnak köszönetét fejezi ki és szól kartársaihoz, mint fiatal erője a kamarának, mindig előre törve, az országos kereskedelmi és ipar érdekek mellett kerületeink érdekeit se mulasszák el előmozditani.

Krausz Dávid élteti a keresk. és iparkamarának budai delegáltjait, kik mozgalmuk és megválasztatásuk által felébresztették ezen kerületeket letárgiájukból és a sikernek ezen példája buzditólag fog hatni ujabb tevékenységekre.

Saxlehner Árpád poharát üriti a II. ker. polgári körre és annak érdemes elnökére, kinek vezetése alatt indult ki az a mozgalom, mely hivatva lesz az ország fővárosának dunajobbparti részén, méltó viszonyokat teremteni.

Még beszéltek Sárkány, Kéky, Kemeter és többen, a budai ügyeket érdeklő igen élénk eszmecsere után a jókedvü társaság csak az éjféli órákban oszlott széjjel.

A végrehajtó-bizottság működését azonban nem fejezte be mivel Sárkány Ferencz inditványára mint állandó dunajobbparti kereskedelmi és ipari bizottság alakult meg, mely bizottság sikra fog szállani minden fontosabb alkalommal a budai kereskedelmi és ipari érdekek fejlesztése érdekében.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 8-án: Tojás, 1 drb 2—3 kr., 16—20 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.80—1.90 kr.; csirke, 1.50—1.60 kr.; kappan 2.20—2.30 kr.; récze, hizott —.———.—; récze, sovány —.———.— kr.; lud, hizott 5.——.— frt, sovány —.——.— frt; pulyka hizott 6.——7.— frt, sovány —.——.— frt; tej 6—12 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj, 1 kgr. —.84—1.— frt, tehénturó 20—22 kr. juhturó 1 kgr. 56—— kr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller és egyéb 1 drb 2—5 kr., karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—12 kr.; foghagyma 22—24 kr.; vörös répa 1 drb 1—2 kr.; torma (1 drb)édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 2—5 kr.

Várbeli piacz, f. hó 11-ről: Tojás, egy drb 3 kr., 17—18 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.60—2.20 kr.; csirke, párja 1.40—1.50 kr.; kappan párja 2.80 — kr.; récze hizott párja —.— —.—, récze sovány —.— —.—, lud hizott, párja —.— —.—, sovány —.—, pulyka 7.— frt; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 95—1.20 kr., turó 20—24 kr, Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller 1—5 kr.; karalábé 1 db 1—3 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—12 kr.: foghagyma 1 kgr. 24—26 kr.; vörös répa 1 db 1—4 kr.; torma édes 1 drb 10—20 kr.; torma erős 1 drb 1—5 kr.

Közgazdaság.

— **A magyar leszámitoló és pénzváltóbank** folyó hó 7-én tartotta közgyülését. Az igazgatóság bejelentette a közgyülésnek, hogy 112 frtban állapitotta meg azon árat, melyen a régi részvényeseknek az uj részvények felajánltatnak és hogy ezen áron kivül a névérték, vagyis 100 frt után 1893. január 1-től az átvétel napjáig számitandó 5%-os folyókamat és a részvénybélyeg lesz lefizetendő. Tudomására hozta végül a közgyülésnek azt is, hogy nehány előkelő pénzintézetekkel oly megállapodásra jutott, mely szerint ezek a netán a részvényesek által nem kivánt darabokat ugyanazon ár mellet, mely a részvényesekre mérvadó fix átveszik miáltal a tőkefelemelés keresztülvitele biztositva van. Az igényjog gyakorlására adandó határidő legközelebb fog hirlapilag közzététetni.

— **A salgótarjáni kőszénbánya r.-t.** jelentése szerint az 1892. év elején az enyhe időjárás csökkentette a darabos szén fogyasztását, a tavaszi duzzadások a bányákban drágitották a termelési költségeket, de a gyári szén iránt az egész év alatt igen élénk volt a kereslet, ugy, hogy a mult üzletév jó eredménynyel zárul. A társulat 1892-ben 7,645 814 q kőszenet termelt, 516.046 q-ral többet, mint az előző évben. A tiszta nyereség 1,038.364 frt. 82 krt tesz, a melyből 25.000 darab részvényszelvényt 28 frtjával váltanak be. Végül megengedte a közgyülés, hogy a társulat kisebb ingatlanait — bányák kivételével — az igazgatóság is eladhassa és a társulat tőkéit magyar állampapirokba helyezze el. A közgyülés határozata folytán, hogy a részvényszelvényt márczius 6-tól kezdve beváltja, a tőzsdei jegyzékben e naptól fogva társulati részvények szelvény nélkül jegyeztetnek.

— **A magyar ipar- és kereskedelmi bank** részvény-társaság 1893. márcz. 24-én délután 4 órakor Budapesten az intezet saját helyiségében, Nádor-utcza 4. sz. a. tartja meg II-ik rendes közgyülését.

— A **Magyar Asphalt-részvénytársaság** Márczius 5-én tartotta meg Dr. Országh Sándor elnöklete alatt rendes közgyülését. Az igazgatóság jelentéséből értesülünk, hogy a társaság az üzlet nagymérvü terjedése

folytán a felső-dernai gyártelepet ujabb építkezésekkel kibővítette és ezen telepet az évek során szerzett gazdag kőszéntelepekkel, drótpályával kötötte össze. Ezen kőszéntelepek nemcsak a termelést fogják olcsóbbá tenni, de azoknak szélesebb alapra fektetett értékesítése is hasznosnak igérkezik. A Felső-Dernán termelt nyers olaj feldolgozása czéljából a társaság Mezőtelegd állomáson egy olajfinomító gyárt épített fel. Ezen gyár a mult ősz óta teljes üzemben van és a gyártott jeles minőségü gép és kenőolaj már is jó kelendőségnek örvend. A közgyülés elhatározza, hogy a 92745 frt 77 kr. tiszta nyereségből bő értékleirások, az igazgatóság javadalmazása után 12 frt = 12% osztalék fizettessék és 15406 frt 12 kr. mintegy 3% uj számlára vitessék elő. A felmentvény megadása uttán az igazgatóságba mint uj tagok Jellinek Henrik és Abonyi Emil miniszteri tanácsos választattak.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelősszerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

MINDENMEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,
„A ZOLD VADÁSZHOZ“
ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü), **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá
női divat s pipereczikkek.
Szövött és rövid áruk.
Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

MORGENSTEIN ENDRE
kályhás
Budapest, I., Krisztinaváros, Tábor-utcza 14. sz.
(saját házában.)
Ajánlja dúsan felszerelt raktárát: **szabályozható-, töltő- és ó-német cserépkályhák és takaréktűzhelyekből.**
Elvállal minden szakmájába vágó **javitásokat**, különösen saját módszere szerinti **füstszabályozásokat**, pontos kivitel és jutányosárakon.

Regale bérlőknek
rum, szilvorium, törköly és mindennemü likőrök előállitásához ajánlja jutalomdijazott esszencziáit és aether olajait
WATTERICH ARNOLD
BUDAPEST, VII. kerület, dohány-utcza I. szám,
Kezelési könyvek ingyen.
Vizahólyag, borzamat, deritőpor, savtalanitópor stb szerek. a borderitéshez.

Némethi Mátyás
Vendéglős az »Arany szarvashoz«
Buda, I. Attila-utcza 61.
Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.
Szobák 60 krttól feljebb.

KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI KIÁLLITÁS 1891 — DILIGENTIAE ET ARTIBUS
Arany érem

Novák Ignácz
czementmunka-vállalkozó
földtermék-készitő.
BUDAPESTEN,
I. ker., Budaörsi-ut 285.
Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat ugymint:
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

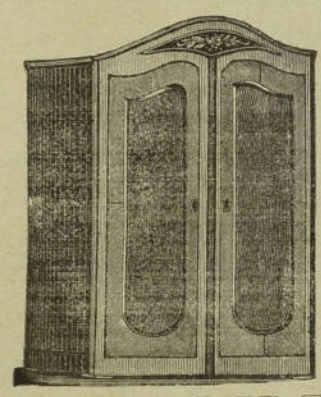
Saját találmányom
és
saját kőbányámból:
Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsi nyben és nagyban elfogadok.
Árjegyzéket bérmentve küldök.

A Márvány-utczában 2 utczai és 2 udvari szobából és előkertből álló lakás május 1-től kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kerestetik kitünő Török Bálint almafa-csemete. A fáknak legalább 3 éveseknek kell lenni. Bővebben a szerkesztőség.

Friedländer Lajos
BUDAPEST,
I. ker., Döbrentei-utcza 6.
Ajánlja gazdagon felszerelt
bútor-raktárát
és
menyasszonyi kelengyéket
a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.
Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

HIRDETÉSEKET
a „BUDA és VIDÉKE“
számára a kiadóhivatal vesz fel.
Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14. szám.
Kiadó lakások, vételek, eladások, czégek, vendéglők, üzletmegnyitások, tánczvigalmak, eljegyzések, helyiségváltozások hirdetése ajánlatos. A ki többször hirdet, az árelengedésben részesül.

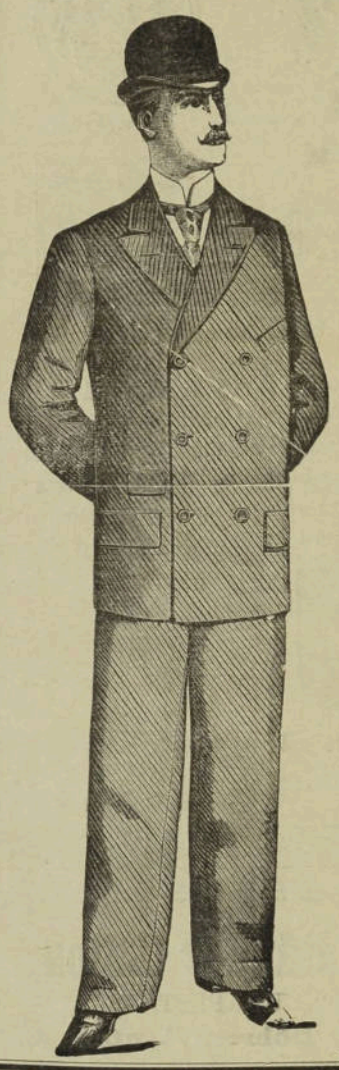
Tábory Ferencz
köruti sörcsarnoka
A NÉPSZINHÁZHOZ
Kerepesi-út, a népszinházzal szemben.

Legjobb **magyar konyha**, kitünő **sörök** és **borok** házhoz is szállitva.

HETI ÉTLAP:
Hétfő: Nyárson sült.
Kedd: Foghagymás-sült és székely-gulyás.
Szerda: Szegedi csirke csipetkével, téli idényben Császárhus gombócz- és káposztával,
Csütörtök: Serpenyö rostélyos.
Péntek: Szegedi halászlé és turós-csusza.
Szombat: Angol Rostboef sós burgonyával.
Vasárnap: Pörkölt csirke burgonyával.
Naponkint **Farkas Pista zenekara** mulattatja a nagyérdemü közönséget.

Legujabb!
Cs. és m. kir. szab. keféléshez használandó **padlófényesitő máz.** Felülmul minden más gyártmányt; fény és tartósságra nézve páratlan! A vele való kefélés igen gyors és nem fárasztó. 1 darab sárga, utasitással 1 forint, kisebb 60 kr. 1 drb fehér 80 kr. Kapható a következő uraknál: Bandhauer János, Ferencziektere; Kintzly Gyula, Fürdő-utcza; Sárkány Pál, Váczi-utcza; Seidl József, Koronaherczeg-utcza; Szenes Ede, Dorottya-utcza; Szimon István, Váczi-körut; Szalády Antal, Andrássy-út; Ludwig Károly, Krisztina-utcza; Gaizler Béla, Vár; Schedel János, fő-utcza és **Nagy István** feltaláló és szab. tulajdonosnál, **Budapesten, Fortuna-utcza 9.** — Megrendelések utánvét mellttt, leirás bérmentve küldetik.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia művekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

FRANCZIA LECZKÉK, a legkitünőbb és gyorsan felfogható rendszer szerint. — Felvilágositást levélben lehet kérni »Franczia« czim alatt a kiadóhivatalban. Levélhez bélyeg melléklendő. Forditások minden nyelvből és minden nyelvre.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-üzlete

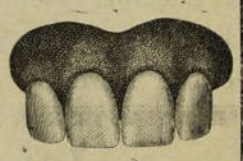
BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a háznál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogpor stb. eladása.

fogorvos. COHN fogorvos.

Ajánlja magát mindennemü **fogműtétekre**, tömésekre (plombálás), egyes, valamint **egész fogsorok** készitésére.

Mérsékelt árak.

Budapest, II. ker., fő-utcza 7., jégverem-utcza 2.

Böjti eledelek.

1 hordó 5 kilós I-ma **orosz hal**	frt	1.40
1 hordó 5 kil. I-ma keletteng. páczolt **häring**	»	4.—
1 hordó 5 kilós I-ma **angolna** páczolt lében	»	6.—
1 nagy doboz **rákfark** súlya 1.05 kiló	»	2.—
1 közép doboz **rákfark** súlya —.60 kiló	»	1.20
1 kis doboz **rákfark** súlya —.30 kiló	»	—.60
1 nagyobb doboz **thonhal** súlya —.55 kiló	»	1.60
1 kisebb doboz **thonhal** súlya —.26 kiló	»	—.80
1 nagy. doboz **lazacz** olajban, súlya —.55 kil.	»	1.20
1 nagyobb doboz franczia **szardinia**, súlya —.50 kiló	»	1.30
1 kisebb doboz franczia **szardinia**, súlya —.30 kiló	»	—.70
1 doboz **fillet häring** marinirozott, sútya —.35 kiló	»	—.70
1 üveg **halsaláta** kevert, súlya —.25 kiló	»	—.50
1 üveg nagyszemü **kavíar**, súlya —.25 kiló	»	1.—
1 üveg **Mixed Pickles**, súlya —.45 kiló	»	—.45
1 üveg olasz **pfefferoni**, sulya —.45 kiló	»	—45
1 drb fran. **Camemberth sajt**, súlya —.45 kil.	»	—70
1 drb **Romatour-sajt**, súlya —.40 kiló	»	—40
1 drb **Schwarzenbergi sajt**, súlya —.60 kiló	»	—.46
1 drb **Pusztadöry sajt**, súlya —.40 kiló	»	—.40
1 tégla **Palocsai sajt**, súlya 2½ kiló, kilója	»	—.90
1 tucat **Imperial-sajt**, súlya 1½ kiló, 1 tucz.	»	2.—

Istriai **Szardinia** à 22, 28, 36, 45 és 80 krért küld bárhová postán, csomagolás felszámitás nélkül, utánvét mellett.

GAIZLER BÉLA

csemege-kereskedő

Budapest. I. ker., Vár.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Állal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITŐVIZ

a legkivánlóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 11. sz. Vasárnap, márczius 19.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

Felhivás előfizetésre.

Lapunk nem sokára egy uj évnegyed küszöbét lépi át. A hirlapoknál az a szokás, hogy a szerkesztő összeállitja ilyenkor lapja mérlegét és az elért eredményekre hivatkozva a közönséget annak megitélésére hivja fel, menynyire és milyen mértékben tartotta be programmját?

Mielőtt felhivnánk az olvasót, hogy lapunk évnegyedében megjelent dolgokra visszapilantson, engedje meg, hogy figyelmét egyik tekintélyes napilapunk megjegyzésére irányitsuk.

A tekintélyes napilap Buda emelkedése érdekében czikkezve ezeket irja: „A budai polgártársakban egy idő óta helyes és jogos önérzet, öntudatosság szólal meg, hogy a fő- és székváros ama régi elmaradt részét az ujabb igények szinvonalára felemeljék, s környékének természetes kincseit kihasználják.“

Ez a kijelentés bizonyitéka annak, hogy mi programmunknak igyekeztünk megfelelni és annak az önérzetnek és öntudatosságnak ébredésében nekünk is részünk van.

Az elmult évnegyedben mi, városrészünkkel szemben elkövetett sok mulasztást és a mulasztások következményeit sulyosbitó közönyre nemcsak rámutattunk, hanem a közszellem élénkitésére, a társadalom szövetkezésére minden alkalmat megragadtunk, hogy kitűzött czélunkhoz közeledhessünk, mely Buda és vidékének emelése.

Vállalatunk létjogosultságát mi sem igazolja annál jobban, mint hogy a kitűzött zászló körül Buda lakosságának minden osztálya sietett a maga fegyvernemével résztvenni a harczban.

A budai polgárság felocsudott lethargikus álmából, felismerte jogait s ha ezt felismeri, különösen a budai érdekekkel szemben nem lehet kötelességmulasztó, a közügyek elintézésében, a jogok gyakorlásában több részt vesz.

Már maga az a körülmény, hogy Buda társadalmának minden osztálya képviselve van azok között, kik lapunkat megtisztelték közleményeikkel — mondjuk ez a tett minden szónál szebben bizonyit mellettünk.

Lapunk terjesztésében, szellemi részének emelésében közremunkáltak egyesek és egyesületek és segéltek arra, hogy Buda és Vidéke, Buda és vidéke életének, bajainak, óhajainak hű tükre lehessen. Ez a szives és előzékeny közreműködés a mi legnagyobb erősségünk és kezesség arra nézve, hogy reményeink nemcsak a virágzásban, de a termésben is teljesedni fognak.

Kérjük továbbra is ezt a jóindulatu támogatást, mert csak igy lehet az, hogy a közönség és közöttünk lévő családias kötelék tökéletesedjék és erősödjék és együtt munkálva emelhessük Budát és vidékét és együtt oldhassuk meg a megoldásra váró kérdéseket.

E munkában szivesen látunk mindenkit, legyen az erős vagy gyenge. A méltányos érdekek előmozditása elől nem zárkózunk el soha.

Ismételjük azt a mit lapunk első számában mondottunk:

„Mi nem akarunk monopolizálni, de viszont meg nem engedjük a monopolizálást és ép ezért a közös czél elérésére, a küzdelemre meghivjuk minden egyes polgártársunkat, azokat is, a kik eddig bizonyára csak a viszonyok nem kellő mérlegelése folytán monopolizáltak. Ők is sorakozzanak hozzánk és küzdjenek a tiszta elvek soraiban a közös a nemes czélért.“

Azt hisszük, hogy a kitűzött czél Buda és vidékének emelése ellenségeket nem, csak barátokat teremt.

Ezeket előre bocsátva kérjük lapunk támogatását és terjesztését. Minél szélesebb körben terjed el lapunk, annál inkább erősebb lesz és annál könnyebben oldhatja meg feladatát . . .

A szerkesztőség azon fog igyekezni, hogy minél inkább kielégitse a közönség igényeit és Buda és Vidékét, Buda és vidékén nélkülözhetlenné tegye.

Lapunk előfizetési ára:

Egy évre . . . 6 frt,
Félévre . . . . 3 „
Évnegyedre . . 1 „ 50 kr.

Előfizethetni a kiadóhivatalban Budapest I. ker Krisztina-utcza 14. szám.

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Óda márczius 15-ére.

(Az I. kerületi felsőbb leányiskolában rendezett ünnepélyen szavalta egy növendék.)

Szabadság napja, téged ünnepelni
Gyült áldozóra e lelkes sereg
S bár külső pompa, fény nem fejedelmi,
A szívben drága, szent érzés rezeg;
Tavasz derűje, égi ihlet lángja
Lobog szemünkben, gyúl az arczokon
S ajkunk ama dicsők emlékit áldja,
Kik által szebb lőn és miénk e hon.

Hajh! volt idő, midőn e hősi nemzet
Bilincsbe verve némán haldokolt;
Körülte elnyomói dala zengett
S mely béfedezze, várt a síri bolt;
De jobb kor bűvös, éltető legétől
Dermedt tagokból tűnt a zsibbadás;
Múlt romjain magasztos templom épül:
Új ezred év, boldog feltámadás.

S miről nagy lelkek vágyva álmodának,
Betelt az ige, hangzott: „talpra fel!“
Lángszózatától fölkent dalnokának
Olvadt a jég, kitágult a kebel;
Jobbágyot úr testvéreül tekintvén
Milljók kezéről a bilincs lehúllt;
Egünk reménynyel biztató zenithjén
Új alkotások fényes napja gyúlt.

Ti művetek volt, szellemóriások,
A márczius termékeny idusa
S melynek dicsét, fenségét bámulá sok,
A létért vivott vértelen tusa:
Midőn rövidke perczek lobbanása
Megszerze törvényt, nyelvet és jogot
S egy biztató, vezéri dobbanásra
Hősöknek légiója támadott.

S bár a tavasz mosolygó reggelére
Sötét ború jött, romboló vihar;
A síri árnyak serge visszatére,
Hogy öldököljön, sors villámival;
Árpád honának ékes, dús mezőit
Szent vértanúk hő vére mosta bár:
A nemzet, tűzhelyét védelmezőn, itt
Uj Anteuszként izmosodva áll.

Alpár ugarján, ime, Istenéhez
Szabad magyarnak hő imája kél;
Mit ész kigondol, agy sejt, lélek érez,
Ezrek szivében munkál, terjed, él;
S melyen áldáz csordái napkeletnek
Megtörtek, áll a vár, a szent paizs;
Őrzői múltat, esküt nem felednek,
Megvédni bátrak, hogy ha kell, ma is.

Küzdj, nemzetem, a szellem fegyverével
Serényen most, mig béke boldogit
S ha rád rohanna észak durva népe,
Övezd föl régi, szép erényeid:
Zord ellened vitézül porba sujtva
Hazádért áldozz, férfi, hősi vért
S a honleány magasztosulva nyujtsa
A balzsamot, a könyet és babért.

Szabadság napja, téged ünnepelvén
Honszerelemtől ég e kis sereg
S apái megnemesbült, drága nyelvén
Megtartójához hő imát rebeg;
Budának szebb reménye, ifju társak,
— Tavasz virági szentelt romokon, —
Csak szivetekben ennyi érzést lássak
S örökre nagy lesz, él, virul e hon.

Dr. Varga Bálint.

Gyüjtőknek minden 10 példány után egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk. Kérjük az előfizetések szives megujitását és lapunknak ismerőseik körében való ajánlását.

Reklamációkat, hirdetéseket, apróhirdetéseket a kiadóhivatalhoz kérünk intézni.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósitásokat péntek reggelig kérjük beküldeni.

A szerkesztőség és a kiadóhivatal.

Egy nemes-szivü alapító.

Tekintélyes számmal gyültek egybe a napokban a fő- és székváros tanítói és tanítónői, hogy meghallgassák tartalmát annak a levélnek, mely őket oly közelről érdekli. Feszült figyelemmel várta mindenki a levél felolvasását. Néma csendben állt fel a főváros kir. tanfelügyelője, kezében a nagy pecsétes levéllel s kezdé olvasni, a mint következik:

Alapító levél. — Számos éven át a tanítói pályán működvén, bő alkalmam volt tapasztalni: mennyi gonddal és küzdelemmel teljes e pálya, különösen azokra nézve, kiket az Ég nagyobbszámu családdal áldott meg. A gondos családfőt nem ritkán szólítja el a halál az élet küzdő-teréről oly viszonyok között, hogy özvegyének és árváinak jövőjéről nem gondoskodhatott. — A kereszténvi felebaráti szeretettől áthatott lelket bizonyára kell, hogy érdekelje az ilyen, önhibájokon kivül a sors által keservesen sujtott hátrahagyottak szomorú helyzete. — Társadalmunk dicséretre méltó humánus érzülete nem is késik a legkülömbözőbb módokat felhasználni, hogy segélynyujtással iparkodjék megszüntetni, vagy legalább enyhíteni az ily szerencsétlenek nyomorult helyzetét.

Magam is ez érzelmektől áthatva — miután az Ég nem részesített a családi élet örömeiben — 80-ik életévem betöltésését, 1892. május 5-ét, kegyeletes szándékkal használom fel, hogy e nap emlékére tehetségem és vagyoni helyzetem arányában s különösen a pályám és azon küzdő társaim iránt viseltető szeretetem némi tanúsításául hozzájáruljak pályatársaim azon özvegyei s árvái sorsának enyhítéséhez, a kiknek arra szükségök van.

E végből örök alapítványként átadok ezennel a főváros Tanácsának két db. pesti hazai I, takarékpénztári részvényt és tiz db. egyesült budapesti főv. takarékpénztári részvényt (a jelenlegi árfolyam szerint 30,000 forintot) kezelésképen oly kikötéssel, hogy azoknak esedékes szelvényei évről-évre beváltatván, a nyerendő összeg (ez idő szerint 1200 frt) a főv. igazgató-, vezető- és osztálytanítók özvegyei és árvái között segélykép kiosztassanak oly módon, hogy abból 200 frtnál kevesebb s 300 frtnál nagyobb segély adható ne legyen. A kiosztást a főv. tanítóság kebeléből választandó hat-tagu bizottság eszközölje, melynek mindenkori elnöke a főv. kir. tanfelügyelő, vagy enek akadályoztatása esetén a főváros tanügyi tanácsnoka. E bizottság megfogyatkozás esetén önmagát egészíti ki s jogában áll az alapitványt a főváros Tanácsával egyetértőleg gyümölcsözőbbé is tenni.

A segély adományozásának jogát azért ruháztam egy, kartársaimból alakítandó bizottságra, mert ők ismerik kartársaik özvegyeinek és árváinak viszonyait legjobban, és ennélfogva nekik áll leginkább módjokban a segélyt a legméltóbbnak odaitélni.

Feszült érdeklődéssel várta mindenki a nagylelkü alapító nevét. Szivből jött, lelkes éljenzés tölté be a termet, midőn elhangzott a nemes-szivü alapító neve. Örökitsük meg e helyen is nevét a derék s örök hálára kötelező nagynevü alapítónak.

Frey József, nyugalmazott főv. iskolai igazgató tette a 30,000 frtra menő alapítványt. Egyike ő ama férfiaknak, kik a polgárság köztiszteletét és nagyrabecsülését vívták ki maguknak szerénységükkel s hasznos munkálkodásukkal.

Székesfehérvárott született 1812-ben, május 5-én. Atyját, ki kereskedő volt, 9 éves korában elvesztette; a félárva Lángra került Zichy gróf családjához. 18 éves korában Budára jött, itt elvégezte a tanító-képezdét, mint segéd-tanító, itt nyert először alkalmazást Budán. Pár év mulva Pestre ment segédnek. Fáradhatatlan munkásságát csakhamar felismerték s 1837-ben már főtanítóvá választották. Sokat küzdött a leánynevelés felvirágoztatása érdekében. Ennek tanulmányozása czéljából saját költségén külföldön is tett utazásokat. 1857-ben a Belvárosban felállított leányiskolának lett igazgatója. A legszebb siker koszorúzta mindenkor ügybuzgó fáradozásait, ennek köszönhette, hogy mint tanárt, a tanítónő-képezdében is alkalmazták. Tanítványai a rajongásig szerették s hatósága mindenkor a legnagyobb elismeréssel adózott munkásságának. Koronás királyunk két izben is kitüntette e derék tanférfiút. 1860-ban nyerte el az arany érdemkeresztet s nehány évvel ezelőtt a koronás arany érdemkeresztet tűzték mellére. Megérdemelte. 1871-ben nyugalomba ment, de mint főv. köztörvényhatósági biz. tag mély értelmi képzettsége s dús tapasztalatainál fogva tevékeny részt vesz ma is a főváros közügyeinek s különösen az oktatásügynek előmozdításában.

Egyedüli óhajtása az áldottlelkü jó öregnek, hogy megérje alapítványa kamatainak első kiosztását, melynek mindenkor születése évfordulóján kell megtörténnie. A korban bár előrehaladt, da azért még mindig friss szellemi és testi erővel rendelkező férfiú ezt meg is érheti, sőt szivünk igaz szeretetével kivánjuk, hogy érje is meg még igen sokszor.

A főváros tanítósága, mely a nagynevü alapító nevét mindenkor hálás szivvel fogja emlegetni, az alapító levél kihirdetése alkalmával (márcz. 2.) mindjárt meg is választotta a segélytosztó bizottságot. Ennek tagjai: dr. Verédy Károly, kir. főv. tanfelügyelő, mint elnök, továbbá: Jeny József, Sántha Lajos, igazg. tanítók, Somlyay József, vezető-tanító, Rácskay Rezső, Farkas József oszt.-tanítók és Nemecskay Irma, oszt. tanítónő. — E bizottság már e napokban ki fogja irni a pályázatot négy heti hadáridővel s az első kiosztás ez év május 5-én okvetetlenül megtörténik.

Isten áldása legyen a férfiún, ki igy letörli az özvegyek és árvák könnyeit!

Antiquus.

A budai kongresszus.

Lapunk első számában foglalkoztunk a budai kongresszus kérdésével. A czikk irója Del-Medico Ágoston ur bemutatta a kongresszusnak eszméje keletkezését és történetét. A nagy tárgyilagossággal irt közlemény széles körben keltett feltünést és azt hiszszük, hogy hozzájárult a munka megkezdéséhez.

A kongresszus előértekezlete megtörtént a medve utczai iskola tornatermében, összejöttek és tanácskoztak a budapesti polgári lövész-egyesület által a dunajobbparti érdekek előmozditása ügyében kiküldött előkészitő bizottság előterjesztése alapján.

Ez az előterjesztés röviden kivonatolva igy hangzik:

A budapesti polgári lövész-egyesületnek mult év julius 8-án tartott választmányi ülésében azt inditványozták, találjon a lövész-egyesület módot arra, hogy a főváros jobbparti része fejlődés, szépülés, emelkedés tekintetében tartson lépést a balparti részszel. Az eszme megtetszett mindenkinek és azonnal tizenhat tagból álló bizottságot küldöttek ki a felhivás szövegének megállapitására, melyet azután a budai oldalon levő társasegyesületeknek is megküldenek. Ezek az egyesületek a mai értekezleten valamennyien képviseltették magukat.

Az előterjesztés ugy találja, hogy az utolsó 25 év alatt a főváros budai része rendkivül mostoha elbánásban részesült. Nemcsak hogy uj közintézményeket nem kapott, de sőt elvették tőle azt is, a mije volt, hogy a pesti oldalt gazdagithassák vele. És igy magyarázható az, hogy a pesti rész rövid idő alatt bámulatosan fejlődött.

Ennek az elhanyagolásnak megszüntetésére az előterjesztés konkrét javaslatokkal áll elő.

Tevékenységünknek fő irányelve az legyen — igy szól az előterjesztés — hogy legelső sorban a budai részek összességének emelkedése és fejlesztése tartassék szem előtt, tekintet nélkül egyes városrészek és vidékek saját külön érdekeire, de mégis ugy, hogy a fejlesztés nem egy csoportba való összehalmozás által, hanem kellőképen és észszerüen történjék, a mi természetesen magában involválja azt, hogy egyik-másik kérdésben nem mellőzhetjük az egyes városrészek megnevezését. Buda emelésének egyik tényezőjéül azt akarjuk elérni, hogy azon középületek, intézmények és intézetek, melyekre nézve nem fontos az, hogy a messze elterülő pesti sikságon emelkedjenek és létesüljenek, s melyeknek élete és munkássága nincs azon folytonos mozgékonysághoz és sietséghez kötve, mely főkép az adminisztrácziő és az üzleti élet szempontjából a pesti oldalon természetszerüen kifejlődhetik, Budán helyeztessenek el, s ez által a budai oldal fellendülésének is tápot nyujtsa ak.

Hogy a pesti és a budai rész között az összeköttetés minél szorosabb legyen, az értekezlet kérni fogja a hidvám eltörlését és azt, hogy a Duna mentén Ó-Budától le egészen a Lágymányosságig minél több uj hid épüljön. Felépitendőnek tartja az értekezlet az eskütéri, továbbá az eskütéri és az összekötő vasuti hid közötti hidat, nemkülönben a bombatéri és a filatori gátnál az esztergom—doroghi vasuti hiddal kapcsolatos hidat.

A közuti vasuti közlekedést a két partrész között olcsóbb dijak és czélszerübb vonatok, de sőt uj vonalak megépitése által élénkebbé akarja tenni az értekezlet. Reformálni kivánja a társas kocsik közlekedéseinek idejét, a csavargózösök közlekedését és nevezetesen kivánatosnak tartja, hogy a III. kerület Dunapartjának ama része, mely a „Császárfürdön“ felül terjed, csavargőzösökkel köttessék egybe az átellenes pesti parttal, mindenik ott, a hol ezt a két part közötti sürübb közlekedés igényli.

Hogy Budán az épitkezési kedv nagyobb legyen, szükséges, hogy a közmunkatanács a Duna mentén elhuzódó vonalat, a Margithidtól a Gellértrakpartig kisajátitsa, a Margithidtól föltelé pedig a szabályozási vonalat végleg megállapitsa; hogy, főképp tekintettel arra is, hogy a budai oldalon az épitkezés jóval drágább mint a pestin, az épitkezni akaróknak a nevezett vonalon 30 évi állami és 20 évi községi adómentesség, a Zsigmond- és Lajos-utczában s a jobbart fő közlekedési vonalain pedig legalább 25 évi adómentesség biztositassék. A várra nézve és a Margithid környékére ez az adómentesség már meg van adva, de ez nemsokára lejárván, ho szabbittassék meg, a budai körutra nézve pedig eszközöltessék ki a 30 évi adómentesség oly feltételekkel, milyeneket az 1884: XVIII. t.-czikk a pesti nagy körutnak biztosit.

Budára kellene áthelyezni a kir. kuriát és a vele kapcsolatos budapesti királyi táblát, a műegyetemet és az állami tanitóképző-intézetet. A nemzeti muzeum épületéből, mely már régesrégen szűknek bizonyul az ott levő gyüjtemények számára, egy vagy két gyüjteményt ki kell hasitani és azok számára Budán egészen külön épületet emelni. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumot is vissza kell helyezni Budára.

A budai rész társadalmi tekintetben való elmaradottságán segiteni kell azáltal, hogy a III. kerület számára az ott levő „Korona“ nevü épületet vigadóvá alakitják át, mert a fővárosi hatóság által már megigért vigadó-épületnek csak az I. és II. kerület veheti hasznát. A jelenleg fennálló szinházak fentartása mellett még szinházat kell épiteni a jobbpart oly részén, hol az nemcsak a sürübben lakott II. kerület, hanem a távolabb eső III. kerület lakosai által is megközelithető legyen.

Az ipar és a kereskedelem érdekében a budai oldalon, a Lágymányos tájékán kellene létesiteni azt a kikötőt, melynek szükségességét utóbbi időben sürűen emlegetik. A filloxéra pusztitásai által elszegényedett embereknek munkát kell adni ugy, hogy a budai hegyvidékeken közutakat épittetnek velük, a mi egyszersmind alkalmassá tenné az eddig elhanyagolt vidékeket nyaralók épitésére. Továbba oda kellene hatni, hogy a főpapok és a főurak a fővárosban való tartózkodásra Budán keressenek maguknak otthont.

Az előterjesztés igy végződik:

Ha czélt akarunk érni, működésünket rendszeresiteni kell. Ez okból inditványozzuk,

válaszszon az értekezlet 63 tagból álló végrehajtó-bizottmányt, melybe beválasztandó volna az I. II. és III. kerület törvényhatósági bizottsági tagból 36 és pedig ugy, hogy minden kerületből 12 legyen e végrehajtó bizottságban. Továbbá a Budán fennálló 8 kör mindenikéből 3—3 tag és a budai oldal 3 országos képviselője. A 36 törvényhatósági bizottsági tagot az illető kerületi bizottsági tagok összessége a körök képviselőit pedig ezek választanák. Az igy létesülő 63 tagból álló végrehajtó-bizottmány maga választaná meg tisztikarát és állapitaná meg működésének módozatait. Időnként azután össze fogja hivni őket, hogy teljes ülésben számoljon be működéséről és meghallgassa amaz előterjesztéseket és inditványokat, melyeket ez értekezlet ama tagjai kivánnak tenni, kik nem lesznek tagjai a választandó 36-os bizottságnak.

*

Sokan voltak jelen, számszerint vagy 400-an. Ott voltak a kerületek orsz. képviselői: Falk Miksa, Darányi Ignácz és Horváth Gyula is. Képviseltették ezenkivül a kaszinó-egyesületek s nagyobb társas testületek küldöttségileg magukat.

Az elnöki széket egyhangu felszólitásra Falk Miksa foglalta el. Az előadói teendőket Toldy László dr. főv. főlevéltárnok látta el.

A hidépités kérdésénél Tatay Adolf az óbudai hid tervét is fölvenni ajánlá. Rónay Károly és Kanócz min. titkár azt kivánják, hogy az értekezlet tartózkodjék a részletektől. Darányi Ignácz kifejtette, hogy az épitkezés helyét és sorrendjét megjelölni még most korai volna s a részletek a végrehajtó-bizottságra hagyandók. (Helyeslés.)

A forgalmi eszközök kérdésénél több szónok egy uj sikló épitését, uj utépitést a fehérvári ut s a Kelenföld közt, a fogaskerekü vasut vasárnapi tarifáinak leszállitását kivánta, — az értekezlet kimondta, hogy a forgalmi eszközök szaporitására s javitására a főváros egész területén törekedni fog.

A Dunapart szabályozása dolgában Olay Szilárd és Hampel előljáró felszólalása után az emlékirat szövege változatlanul elfogadtatott.

A kuria épületnek Budán emelését az értekezlet Falk felvilágositása folytán mellőzte. Falk ugyanis ez ügyben már küldöttséget vezetett az igazságügyminiszterhez, de Szilágyi Dezső a kivánság teljesitését megtagadta, ujabb lépések szintén eredménytelenek volnának.

E tárgyhoz még visszatérünk.

Régi dal.

Simulj hozzám, kis tubiczám,
Tubi-tubi-tubi-tubi, kis tubiczám,

A fennti dal-refraint dudolta maga előtt Kálmán barátom, mikor évek óta először lévén nála látogatóban, régi jó bajtársommal elmerengtünk az elmult évek boldogságában és bolondságaiban. A hányszor beszédünben egy kis szünet beállott, rögtön rákezdett e dal mormogására vagy plane fütyülésére.

„Ki a manó tanitott téged erre a rigótempóra? — szóltam végtére, egy kissé boszankodva — ha már lelki kényszered van régen látott barátodat dudolással traktálni örventesd legalább egy kis változékonysággal! Talán több dal is létezik a világon és emlékezetedben?!“

„„Igaz — mosolygott — van több dal, de nekem csakis ez egy megy dalszámba, lelkemet, szivemet legbenső boldogság varázsával töltvén el, emlékezetemben kápráztató szépségü képeket teremtvén, ragyogóbb, mint a legmerészebb fantáziának aranyos sugárban rezgő délibáb túlvilági alkotásai““ és a lelkesedéstől sugárzó arczczal, felindulástól remegő hanggal ujra rákezdette:

Simulj hozzám, kis tubiczám,
Tubi-tubi-tubi-tubi, kis tubiczám.

„Szánalomra méltó ember — gondolám magamban — milyen vig, kedélyes, okos fiú voltál — és most?!“

„„Ho, hó, barátom“, szakitotta félbe gondolatim menetét, mintha arczomról leolvasta volna a bekövetkező conclusiot, „ne hogy hiába fárazsszad agypathologiai tudományodat elmesélem neked, miért oly kedves előttem e dal!“

És szemeit a látóhatárt ölelő, biboros ködben úszó hegyekre szegezvén, igy kezdé:

„„Tudod, hogy kerültem ki a nagy városok zajos hajszájából az én remetei magányomba a Kárpátok alján. Egy kis katlanszerü völgyecskében, meredek, sziklás hegyek ölében állott elég tágas házam; három-négy kunyhó hajlékot adott ugyanannyi családnak. Velem egy házban lakott a testi kellékeimről gondoskodó „Zsuzsi néni“, azon napokat élvén már, melyek a szentirás szerint „már nem szépek“; fösvény kézzel készitette részemre s fél tuczat ebeim részére a mindennapi kenyerünket. Szomszédok voltak egy oldalon egy órajárásnyira két tót falu, melyek oly szegények voltak, hogy még pálinkás-zsidó sem telepedett le bennök, itt lakott egy 80 éves lelkész; más oldalra szintén egy órányi távolságban egy városka feküdt, melynek politikai és vallási viszonyai azonban reám nem lehettek csábitók. Tehát emberi társaság hiányában magamra maradtam a szép természettel és kutyáimmal. Puskával a vállamon, kalapácsos bottal a kezemben, egy-két vizsla vagy kopó által kisérve, barangoltam a hegyek között, imitt-amott megijesztvén egy vigyázatlan rókát, a frissen felturt hangya-halmon látható medvenyomokról örömmel véve tudomást a legközelebbi vadászat javára, vagy pedig a kőzeteket tördelve s kalapácsolva, arany vagy ezüst érczeket kutatván — hasztalanul. Nem mentem én prédát ejteni, hasznot sem kerestem, csak virágcsokrot hoztam rendesen az én magányos szobámba. És mégis kerestem valamit, a nélkül, hogy tudtam volna mit, éreztem szomorú magányomat és még sem kerestem fel senkit. Boszantott, hogy mindenütt párosan, hármasával, stb. élnek és csak egyedül én lopom czéltalanul s magamra hagyva az Ur Istenek legszebb napjait. Egy napon, mikor megint sajnáltam, hogy bőröm nincs berendezve gombolásra, mert szerettem volna tizszer is egy negyedóra alatt kibujni belőle, kirohantam az erdőbe, futkostam bent keresztül-kasul, mig egy kissé megnyugodtam és egy terebélyes bükkfa alatt áfonya-cserjecskék közé lefeküdtem. Előttem ezüstös habjaival ugrándozott egy hegyi patak, mohlepte sziklákon át, szeszélyesen jobbrabalra vetvén magát a sötét-zöld sürüség árnyékában, felettem a nyári meleg szellőben szendén mozgó ágakat ellepték a piczi kis czinegék, himbálódzván, röpdösvén, egymást kergetvén és végtelenül csicseregvén.

A gyönyörü természet e titokzatos magányában magamhoz tértem, csendesebb lett a felkorbácsolt idegzet és mikor messziről áthallatszott egy gerle szerelmetvágyó turbékolása, már én is hegyeztem ajkaimat, neki felelendő, de szándékomat abba kellett hagynom, mert bámulat, meglepetés torkomba rekesztette turbékolásomat, s nyitott szájjal bámultam az erdő sürüjébe. És volt is okom. A patak mentén két hölgy — akkor majd azt hittem, hogy tündér — közeledett, vidámszinü nyári ruha lebegett kaczérkodva az időnként látható harisnyák vakító fehérsége s a kőről-kőre ugrándozó piczi lábacskák csókolnivalósága körül. És az életkedvtől duzzadó biboros ajkaktól csak úgy tört az árnyas faóriások, az azurkék ég felé, egy érző szív kimondhatatlan melegével:

Simulj hozzám, kis tubiczám,
Tubi-tubi-tubi-tubi, kis tubiczám.

És feleltek erre a gerlék magas fészkükben és feleltem én egy fájós sóhajjal. Röviden szólva, az egyik tündért ösmertem, kedves kis kaczér asszonyka volt, a völgynek urnője, az énekesnőt, mint barátnéját mutatta be, ki hozzá jött bucsut venni messzi földről, mert bucsut vesz az egész világtól egy közeli kolostorban.

Hogy nézett ki?! mint egy erdei őzike. Sugár termete, villogó, sötét szempár, fekete fürtös haj, mosolygó, üde arcz, az egész lény hajlékony, mint egy tropikus lianna. Megismerkedtünk, jól mulattunk a szép természetben, szamóczát szedtünk, ijesztgettük a patak villámgyors pisztrángjait a naplenyugvásig.

Haza felé menvén, józan eszem felét ott vesztettem valahol a patak habjai között, mert mikor át kellett kelni a más-oldalra, a szőke kis asszonyka, megszokván már a hegyi sétákat, fürgén ugrott át egy kőről a másikra, nevetvén és gúnyolódván, hogy segitsem át a fővárosi úrnőt, ki nincs betanitva ily expedicziókra. Szomszédnémra néztem, ez félénken vsszahúzódott, rózsás pir lepte el kedves arczát, tágra nyitott tüzes szemeit reám szegezte, félig ijedten, félig fenyegetőleg, de én a mint mondám, eszem felével csak birván, illendőség ide illendőség oda, megfogtam a kedves leánykát, felemeltem karjaimba, magamhoz szoritottam és uczczu neki a sziklás pataknak; igaz, hogy a puha kezecskéknek valamennyi tiz rózsás ujját és körmeit éreztem az arczomon és szakálomban, de bántam is én, az édes teher letevésével a tuloldalon is eleget késlekedtem, csak reá néztem és halkan ismételtem dalát:

Simulj hozzám, kis tubiczám,
Tubi-tubi-tubi-tubi, kis tubiczám.

Akkor kezdődött életem legszebb szaka; nem volt már üres a szivem, nem közönyös többé a világ, kezdettem megint a mit már eltanultam volt, kivánni s reményleni.

Hetek mulva, mikor már-már a kolostor sötét kapuja nyitva állott, hogy azt a szabadságszerető, életvidám őzikét a zord, szürke falak között eltemesse, mikor nála voltam, a fejedelem-asszonyhoz ajánló levelet hozván — bucsuzni s akkor valahogy találhoztak kezeink és tekintetünk és a kolostor rideg falai helyett karjaim dobogó szivemhez szoriták a kedves kis galambot, boldogan és boldogitva, halkan dudoltuk együtt akkor is:

Simulj hozzám, kis tubiczám,
Tubi-tubi-tubi-tubi, kis tubiczám.

Az idők multak, a fürge őzike, most már az én kis menyecském, kezdette a sziklás sétákat valahogy nem kedvelni; kissé bágyadtabb, fáradtabb lett és ha azt mondtam neki „maga lustácska már megint fekszik, a helyett hogy velem sétálni menne“, elfordult, elpirult és mindég valami titkolni, takarni valója volt; varrni, kötni, himezni, vasalni volt az ő folytonos programmja, nekem pedig kellett egy szép uj fűzfakosarat zöld posztóval bélelni, csokrokkal, szalagokkal disziteni s tudja az Isten mi minden érthetetlen dolgot végezni; — hála az Ur-Istennek, kedves barátom, végre mégis kisült, mi baja volt és nem sokára versenyeztünk a zölddel bélelt bizonyos kosár körül, odahajolva a vigan kapálodzó kis emberkéhez, kirántván őt kényelmes párnáiból és mindkét fülibe énekelve:

Simulj hozzám, kis tubiczám,
Tubi-tubi-tubi-tubi, kis tubiczám.

Szerény, csendes életünkben ily felvonás több is volt, boldogitván egymást, észre sem vettük, hogy most már minden oldalról simulunk egymáshoz; igy egy kis világot képezvén, a külvilág boldogságunkra vajmi kevés befolyással van, ugy mint mi sem kivánunk boldog megelégedésünkkel kitelé tolakodni.

És hogy oly soká tart szivemben, lelkemben utóhangja annak az erdőben oly régen hallott dalnak, az egy édes titok, kedves barátom, melyet testi s lelki üdvöd kedvéért neked elmondok; a kis feleségem . . .“

E pillanatban felugrott . . . barátom futólag kezet szoritott velem, odavetette: „bocsánat máskor . . . mert . . .“ és egy ugrással kint volt a szobából. — A lakás tulsó szobáiból pedig egy női hang édesgetve énekelte:

Simulj hozzám, kis tubiczám,
Tubi-tubi-tubi-tubi, kis tubiczám.

Féry Narczis.

Kossuth levele gróf Kreithhoz.

Kedves gróf Kreith!

Az elintézett és el nem intézett levelek halmaza összekeveredtek asztalomon, tartok tőle, hogy e miatt válaszom október 3-iki becses levelére késő érkezik, de az hogy a 48—49-iki szabadságharcz országos muzeumnak ép azért, mert „országos“, helye csak a főváros lehet, előttem annyira világos dolog, miként reméllem, hogy az én véleményemre nem volt szükség, miszerint a kérdés ily értelemben döntessék el.

Sok mindent czentralizálnak a fővárosban, a mit czentrelizálni nem kellene, de hogy „or-

szágos muzeum valahová a vidékre utasittassék, azt én képtelen eszmének tartom. Ohajtom, hogy szabadságharczunk minden nevezetes eseménye emlékkel legyen a történet szinhelyén megörökitve, megannyi oltáraul a hazafiság religiójának, de a muzeumba való tárgyaknak egy helyen kellene ö-szegyüjtve tartatni, mert az eldarabolás csökkentené történelmi becsüket s a közérzületre hatásukat; s mert egy helyre tartom összegyüjtendőnek, az hogy azon hely csakis a főváros lehet, előttem annyira természetesnek látszik, miként megvallom csodálkozom, hogy az csak vitatás alá is jöhetett.

Engedje gróf ur megujitanom köszönetemet becses látogatásáért, mely mindig kedves emlékeim közé fog tartozni, s nagyra becsülésemet a fáradhatlan buzgalomért, s eléggé nem méltányolható áldozatkészségéért, melyet ön a 48—49-iki korszak történelmét felvilágositó adatok kifürkészésére s összegyüjtésére és a tényezőkre való visszaemlékezés ébren tartására szentelni meg nem szünik; oly hazafiui kegyelet ez, mely ama nagy nemzeti erőfeszités iránti érdeklődés élesztésével hatályosan közre hathat arra, hogy a multnak kegyeletes emlékezete csirája legyen a jövendőnek.

Fogadja gróf ur tiszteletem kijelentése mellett őszintén barátságos üdvözletemet.

Kossuth Lajos.

A szegényekért.

A „Vörös-Kereszt-Egylet“ krisztinavárosi fiókjának levesosztó állomása f. é. márcz. hó 15-én fejezte be áldásdus működését, mely által a lefolyt kemény télen át az I. kerület szegény lakossága teljesen dijtalanul lett naponta izletes meleg ebéddel ellátva.

Tudósitónk nevezett állomás működéséről a következőket jelenti:

Az állomás 1892. évi okt. hó 12-én nyilt meg és szakadatlanul 1893. évi márcz. hó 15-ig, — tehát 155 napon át működött. Ezen idő alatt 38 251 adag gulyáshus-leves és ugyanannyi adag kenyeret teljesen dijmentesen osztott ki s igy naponta átlag 247 személy étkezett. Az összes költségek 2451 frt 32 krra rugtak. Egy adag meleg ebéd kenyérrel együtt $6^4/_{10}$ krba került.

A levesosztó állomás költségeinek fedezésére hozzájárultak:

Budapest fő- és székváros 2 izben 500 és 400 frttal = 900 frt; a „Pester Lloyd“ szerkesztősége 2 izben 250 frt és 369 frt 40 kr = 619 frt 40 kr; a „Gyermekbarát-Egyesület“ 210 frt; f. é. jan. hó 7-én tartott tánczmulatság tiszta jövedelme 300 frt 32 kr. összesen 2029 frt 32 kr. A kiadás többlete nemes-szivü emberbarátok adományaiból fedeztetett, melyek közül különösen felemlitendőnek véljük Dr. Babarczi Schwartzer Ottó ur, a „V. K. E.“ krisztinavárosi fiókegylet elnökének és családjának 215 frtnyi és gr. Csekonits Endre ő excellenciájának 100 frtnyi adományait.

A levesosztó állomás teendőit egy bizottság teljesitette, mely Dr. babarczi Schwartzer Ottó elnöklete alatt a következő tagokból állott:

Dévai Szöllősy Istvánné urhölgy a gazdasszonyi teendőkkel volt megbizva. E sok gonddal és fáradsággal járó munkában teljes lelkesedéssel segédkeztek Schischka Jenőné, Valter Vilmosné, Szuly Gizella, Nowák Mária, Csehál Anna, Petrik Margit, Csatth Dalma, Garay Gizella és Muchmayer Lujza urhölgyek, mig a felügyeletet Perthl Géza, Dévai Szöllősy István, Muchmayer Ferencz, Garay Antal, Czike Imre, Hoppe Rezső és Bosnyákovits Jakab urak felváltva teljesitették.

Működése alatt meglátogatták az állomást: Gróf Zichy Nándorné, urnő ő exczellenciája, mint a „V.-K.-E.“ elnöke, özv. grf. Teleki Sándorné urnő ő méltósága, mint az egyesület alelnöke, Bischitz Dávidné és dr. babarczi Schwartzer Ottóné urhölgyek, grf. Csekonits Endre ur ő exczellenciája, mint a „V.-K.-E.“ elnöke és dr. Darányi Ignácz ur, mint a „V.-K.-E.“ főgondnoka, Gerlóczy Károly kir. tanácsos, polgármester, mint a közp. járványbizottság elnöke, Matuska Alajos fő- és székvárosi tanácsos, mint hatósági biztos, Gyalokay Lajos rendőr-kapitány, Osztoics Mihály ker. előljáró továbbá dr. Takács Endre, dr. Farkas László, dr. Heinrich Károly, dr. Hoór Károly, dr. Hegedüs János, dr. Rácz István, Walheim János, Fekete József, Kasics Péter, Dr. Steffek Adolf, alsó-domborúi Dolán János, alsó-domborúi Hirschler Miksa, dr. Nemes Antal, König Gusztáv, Tálos Gyula s. t. m.

Márczius 15.

A III. ker. kaszinóban.

A III. ker. társaskör márczius 15-én este 7 órakor saját helyiségeiben alkalmi ünnepélyt rendezett, mely nagyszámú s díszes hallgatóság jelenlétében folyt le sikerrel. — E magasztos nap nagy jelentőségéhez méltóan lett megünnepelve a programm érdekes pontjaival.

Az ünnepélyt az „Ó-budai Dalkoszorú“ Kölcsey „Hymnus“-ával nyitotta meg. Ezután Rákos István szavalta nagy hatással Ábrányi Emil remek alkalmi költeményét, melyet a szerző szíves engedelmével a kör ki is nyomatott s tagjai között emlékül kiosztott. — Majd ismét a dalkoszorú énekelt s megragadta a jelenvoltak figyelmét egy quartett, melyet a sok ujrázásra ismételnie kellett.

Ez ének elhangoztával következett az est legkimagaslóbb pontja, midőn kedvelt költőnk: Komócsy József a hallgatóság éljenzése között lépett az asztalhoz s szabad előadásban szólott a márcziusi eseményekről. Vázolva az ekkor történteket nagy szellemünk: Jókai Mór említésekor lelkes éljenzés tört ki. — Komócsy szokásos gyönyörű előadásának úgy formájával és lényegével elragadta a közönséget s midőn intő s buzdító szavakkal befejezte azt, szünni nem akaró éljenzés jutalmazta, mely után saját ünnepi dalát szavalta el nagy hatással, s ennek befejeztével bizonyára nem csekély örömet okozott Benedek Sándor, min. titkár kis leányának e költeménye kéziratának odaajándékozásával.

Komócsy remek előadása után ismét az „Ó-budai Dalkoszorú“ szerepelt; elénekelte a szózatot és több hazafias dalt. A hallgatóság tapsolt a dalkoszorú szépen és szabatosan előadott énekszámainak, sőt többször meg is ujrázta. — Azt hiszszük: ez volt az alkalom, hogy e dalkoszorú rehabilitálja magát a visszanémetesedés vádja alól. Elmondhatjuk, hogy ez mai fellépése eredményével teljesen sikerült is, s mi szives örömmel adózunk elismerésünkkel e hazafias dalkoszorúnak és buzgó karnagyának: Hackl Lajosnak.

A szép, lelkes hangulatot keltő ünnepély után 50 terítékes társas-vacsora következett a Schmidt-féle vendéglő külön helyiségében, a hol azután jo hangulatban, czigányzene mellett, késő éjfélig maradt együtt a díszes társaság. — A vacsora folyamán pohárköszöntőt mondtak: Gyulányi A. és Tatay A. dr. Komócsyra. Majd Komócsy igen szép beszédben éltette nagy hazánkfiát: Kossuth Lajost. Mittelmann dr. a közszellemet éltette. A szellemes ötletekből kifogyhatatlan Komócsy ezután a kölgyekre mondott köszöntőt, mely több izben keltett derültséget. Gyulányi A. Milde József kir. tanácsost és nejét, majd ismét Komócsy Tatay drt és nejét éltette. Rákos István a kör elnökére: Gyulányi A.-ra és nejére emelte poharát.

A társaskör a következő táviratot küldte Kossuthnak Turinba:

Kossuth Lajos nagy hazánkfiát, az örökké szép és magasztos márczius tizenötödiki eszmék megteremtőjét üdvözli és reá Isten áldását kéri: a budapesti III. ker. társaskör.

Az estélyen jelenvolt hölgyek névsora: Milde Józsefné, Dr. Tatay Adolfné, Dr. Weber Károlyné, Bleyer Károlyné, Gartenfeld Mórné, Benedek Sándorné, Benedek Józsefné, Grósz Józsefné, Gyulányi Adolfné, Kuncze Lajosné, Schinabeck Engelbertné, Jakobi Józsefné, Milde Alicze, Sitz Hermina és Szidónia, Bauer Lenke, Benedek Gizella, Korach Aranka és Benedek Jolán.

—

A III. kerületi polgári leányiskola által 1893. évi márczius hó 15-én tartott ünnepély műsora a következő volt:

Reggel 8 órakor istentisztelet az ujlaki r. kath. templomban. Énekek: Im arczunkra boéulunk. Himnusz (Kölcsey), három szólamra. Tartsd meg Isten a királyt! kezdetü ének. Hazádnak rendületlenül (Vörösmarty), három szólamu. Ima a hazáért és a királyért. Egyházi szónok: Ott Ádám dr. plébános. — Ugyancsak reggel 8 órakor a protestánsok istentisztelete az óbudai református templomban. Egyházi ének. Ima a hazáért. Egyházi szónok: Varga Zsigmond hittanár. Himnusz. D. e. 10 órakor az iskola zeneteremében az összes növendékek és a tanári kar jelenlétében az ünnepély folytatása. 1. Himnusz. Három szólamra. Harmonium-kiséret mellett éneklik a növendékek. 2. Ünnepi emlékbeszéd (Miért ünnepeljük márczius 15-ikét?) Tartja Göőz József dr. igazgató. 3. Szilágyi Erzsébet. Tóth Kálmántól. Szavalja Schlesinger Irén I. oszt. növendék. 4. A honleány. Rudnyánszky Gyulától, Szavalja Freudenberg Frida II. oszt. növendék. 5. A magyar nyelv. Ábrányi Emiltől. Szavalja Tholt Margit III. oszt. növendék. 6. Nemzeti dal Petőfi Sándortól. Szavalja Trebiczky Ilona, IV. oszt. növendék. 7. Szózat Három szólamra. Harmóniumkiséret mellett éneklik a növendékek.

A templomi ünnepélyen a III. kerület előljárósága testületileg vett részt; míg az iskolában ott láttuk Végh János főv. bizottsági tagot, az iskola látogatóját, valamint nagytiszteletü Mészáros Samu ref. lelkészt.

Göőz József dr. igazgató beszédjére, melyben oly lelkes szavakban fejtegette, hogy miért ünnepeljük márczius 15-ét, Végh János felelt, aki megköszönte dr. Göőz Józsefnek mint igazgatónak és mint az ésszme tervezőjének, valamint a tanári karnak és a növendékeknek a lélekemelő ünnepet. „Ily ünnepek behatása alatt nevelődve — úgy mond — lesz a leányból valódi honleány, a nemzeti érzéstől áthatott anya. Hiszem is, hogy e mozgalomból országos ünnep lesz, hasonló a Szent-István ünnepéhez, melylyel a magyar királyság nyer kifejezést. Legyen is e szent nap országos, hogy mindenkor dicsőithessük a legalkotmányosabb királyt, az egyenlőség, szabadság és testvériség eszméit.“

A II. ker. Polgári Kör márczius 15-ét a többi fővárosi körhöz hasonlóan szinte dísz-lakomával ülte meg, mely alkalommal a kör tagjain kivül hölgyek és vendégek is jelentek meg a kör helyiségeiben. Az egybegyült ünneplő közönséget az elnök távollétében Bauer József alelnök üdvözölte, egyszersmind felolvasta egy a kör elnökének hozzá intézett és az egybegyültek üdvözletét tartalmazó táviratát. Az ünnepi beszédet Herman Gyula, a kör jegyzője mondotta el, majd Geizler Kálmán körtag szavalta el Petőfi „Talpra magyar“ czimü költeményét. A szép számmal egybegyült társaság csak a késő éjjeli órákban oszlott szét, előbb azonban még számosan a nap jelentőségére vonatkozó és az alkalomhoz illő pohárköszöntőt mondtak, általános tetszést aratva.

Különfélék.

— **A vár fejlődése.** Most már végleg el van határozva, hogy Jenő főherczeg a várba költözik és a Batthyány herczegi majorátushoz tartozó palotában fog lakni a disztéren. A főherczegnek ideköltözése reánk nézve nem csak megtisztelő nyereség, de azért is fontos, mert ez a vár fejlődésére nagy befolyással lesz. A főherczeg már májusban budai lakos lesz. — Cselka Nándor vikarius ugyancsak május hó elsején az országház-utcza 11. számu házba költözik, mely sokkal alkalmasabb a vikárius eddigi lakásánál. — Rohonczy tábornok térparancsnok szintén a várban lakik, a mi jelentékeny előny. Mindezekből csak az tünik ki, hogy a vár fejlődésképes és az ott lakók a hatóságtól megérdemlik a figyelmet.

— **Tavaszodik a Svábhegyen.** A hét elején uralgott enyhe időjárás sok városit csalt ki a hegyek közé. A Svábhegy fensikjain délutánonkint a nyári lakást keresők, kirándulók zaja visszhangzott, központjain pedig bérkocsiállomások keletkeztek. A kirándulók közt láttuk László főherczeget is egy katonatiszt kiséretében. Midőn a főherczegi turista az „Eötvös“-vendéglőbe ozsonára betért, meg sem látszott rajta, hogy ős Buda rengetegeit már bejárta. Követte a népszerü fejedelmi sarjnak férfias és testedző példáját a budai jeunesse dorée is, hogy ifuságunk testben lélekben erős s a magyar is erre minden tekintetben méltó legyen.

— **Szmekál József kir. tanácsos jubileuma.** A keresk. miniszteri közp. számvevőségi főnöknek, Szmekál József királyi tanácsosnak jubileumi ünnepélye f. hó 16-án, csütörtökön tartatott meg. Ez alkalomból a számvevőség személyzete d. e. 11-kor tisztelgett a szeretett főnöknél, kit Maurer Vilmos királyi tanácsos meleg szavakkal üdvözölvén, átnyujtotta neki az ez alkalomra készült diszes emléktárgyat. Szmekál József királyi tanácsos mélyen meghatva az iránta való szeretet és ragaszkodás nyilvánulásától, gyönyörü beszédben köszönte meg derék tisztikarának gyöngéd figyelmét. Többszöri éljenzéssel megszakitott beszédben vázolta ama barátságos viszonyt, mely közte és a számvevőség személyzete között sok évi együttmüködésük alatt oly bensővé vált, a mely viszony bensősége különösen a derék tisztviselői kar kötelességérzetének, másrészt az ünnepelt valóban lovagias és humánus bánásmódjának tulajdonitható. Este az „István Főherczeg“ szálloda disztermében fényes bankett volt, melyen Maurer Vilmos királyi tanácsos Lukács Béla keresk. miniszterre, Herczegh Bertalan számtanácsos az ünnepeltre, Kövesdy Béla számtanácsos pedig Czöke Ferencz miniszteri elnöki osztályfőnökre mondottak lelkes és remek felköszöntőket. A társaság a legkedélyesebb hangulatban csak késő éjjel oszlott szét.

— **Czimadományozás.** Ő felsége a király f. hó 6-án Territetben kelt legfelsőbb elhatározásával Herczegh Bertalan keresk. miniszteri számvizsgálónak, a miniszteri számtanácsosi czimet és jelleget dijmentesen adományozta. A kitüntetett nagyon jó tisztviselő és kartársai között nagy szeretetben részesül.

— **Udvardy Gyula** kitünő arczképfestő művészünk, ki Budafokon lakik, közelebb Zalka János győri püspök arczképét fogja lefesteni, mint értesülünk a katholikus kör számára. Udvardynak nagyon sok jól sikerült arczképe van. A közélet kiválóságai közül már számosan festették le magokat a művész által.

— **Köszönetnyilvánitás.** A Budapest, II. ker. Népkönyvtár-Egyesületnek f. hó 4-én tartott hangversenyének és tánczmulatságának szép anyagi sikerehez felülfizetéseikkel hozzájárultak: Rupp Zsigmond 15 frttal, a Ganzgyár 5 frttal, Darányi Ignácz dr. 4 frttal, Csepely Sándor 3 frttal, Taewrewk Árpád 3 frttal, Eckermann Ede 2 frttal, Horn Ede 2 frttal, Bauer József, Csiszár Sándorné, Dikovits Tóth Dániel, Hauer Pál, Feszl Lászlóné, Lencz Lambertné, Rajkay Mihály, Somlyay József és Supp Ferencz 1—1 frttal; ugyanez alkalomból a Pesti könyvnyomda-részvény-társaság 20 frtot adományozott a kulturális czélra. A nemesszivü adakozóknak szives áldozatkészségükért, mindazoknak pedig, kik a siker biztositása érdekében oly odaadó buzgalommal fáradoztak, ez uton mond hálás köszönetet, Budapest, 1893. márczius 11-én — az elnökség.

— **A siketnémák érdekében.** Olvasóink figyelmét többször volt már alkalmunk felhivni a siketnémákra, a kiknek sorsa hazánkban valóban szánandó, mert számukra alig 3 intézet létezik és ezekben is a 3975 tanköteles koru siketnéma közül csak 352 részesülhet jelenleg kellő nevelés- és oktatásban. Hogy a sors eme csapását némileg enyhitsék s hogy a különben teljesen értelmes siketnémákat munkaképes egyénekké neveljék, a fő- és székvárosban egy egyesület van alakulóban, melynek czélja: első sorban, hogy a fő- és székváros területén élő összes tanköteles koru siketnémák nevelését és oktatását előmozditsa; másodsorban pedig, hogy a hazánkban még nagy számban élő s minden nevelés és oktatás nélkül felnövő siketnémák érdekében a városokban és megyékben hasonczélu egyesületek létesitését kezdeményezze s egyuttal oda hasson, hogy ezen szerencsétlenek tankötelezettsége törvényhozásilag kimondassék; végül, hogy a segélyre szorult siketnémákat megfelelő támogatásban részesitse Az egyesület megalakitása a legkisebb tagsági dijjal (1 frttal) van tervbe véve. Tagadhatatlan, hogy a számos meglevő egyesület között a közönség támogatására alig van érdemesebb, mint ez, a megalakulás stádiumában levő intézmény, mely az ország 19874 siketnémájának óhajtja megszerezni a nevelést és tanitást, a miből e nagyszámu szerencsétlen önhibáján kivül meg van fosztva. Figyelemmel és érdeklődéssel fogjuk kisérni a mozgalmat, a mint nem mulaszthatjuk el, hogy pártfogásába ne ajánljuk olvasó közönségünknek is.

— **Uj iskola a Krisztinavárosban.** A tanács tegnapi határozata értelmében előterjesztés tétetik a közgyülésnek, hogy szeptemberben a Krisztinavárosban polgári leányiskola nyiljék meg, még pedig 1. és 2. osztályval. A 3. és 4. osztály csak az 1894. évben fog megnyilni. A várban ellenben megszüntetik fokozatosan a most fenálló polgári leányiskolát és csak a 6 osztályu felső leányiskolát hagyják meg.

— **A „kath. tanonczokat védő egyesület“** közgyülése örvendetes tudomásul vette, hogy a belügyminiszterium a fő- és székváros Tanácsa utján felterjesztett alapszabályokat jóváhagyta, csakis azt kötötte ki, hogy az alapszabályok az 1508/1875. eln. sz. belügyminiszteri rendelet IX-ik pontja alapján kiegészittessenek. Ez megtörténvén az alapszabályok megerősités végett ujból a belügyminiszteriumhoz terjesztettek föl. Pokornyi Sámuel titkár örömmel jelenti, hogy az egyesület bár csak alakuló félben van, már is fényes eredményt mutathat fel. Van ugyanis eddig: Alapitó tag, 20 frtjával: 55. Rendes és pártoló tag: 400. Jóttevő tag: 63. Összesen 518.

— A **„Budai Magyar Ifjusági Kör“** által 1893. évi márczius hó 12-én megtartott hangverseny, szinielőadás és tánczvigalom igen szépen sikerült, noha Komáromi Mariska urhölgy közbejött akadályok miatt nem müködhetett közre, mindazonáltal a hangverseny müsorának többi számai és a szinielőadás igen jól sikerült és sokkal nagyobb látogatottságot érdemelt volna, mert a jótékony czélra alig jut valami az estélyen befolyt összegből. A négyeseket 70 pár tánczolta. Ott voltak: asszonyok: Márton Istvánné, Molnár Jánosné, Saukál Ferenczné, Prindl Károlyné, Melegh Alajosné, Pásztor Mihályné, Prindl Mátyásné, Lossi Miksáné, Glász Antalné; leányok: Magistrat Janka, Rozsa Anna, Schlézinger Anna, Schmidt nőv. Kovártsik Irma, Pásztor Anna és Mariska, Juszkó Vilma, Melegh Irma, Stano Sarolta, Tamássy Ilona, Wizelberger Irma, Staub Angela, Jámbor Laura, Prindl Aranka, Szelegh Paula, Császtek Mariska, Csik Katicza, Kribusz Irma, Hunyady Georgin, Slesz Irma és Amália, Király Juliska, Ruff Amália, Udvaros Juliska, Brodszky Hermin stb. A zenét Horváth Mátyás nemzeti zenekara szolgáltatta.

— **A második kerületi polgári körből.** Folyó hó 12-én vasárnap, a II. ker. Polgári Körben a megjelenésében akadályozott König Gusztáv körtag helyett Szabó Lajos körtag tartott „És még sem lett belőle miniszter“ czim alatt humoros felolvasást, melylyel a szép számmal egybegyült közönség tetszését annál könnyebb volt kinyernie, mert a budai közönség előtt előnyösen ismert neve a sikert már előre is biztositotta. F. hó 19-én vasárnap, Duma György körtag tart „A levegő, mint testünk lehütője“ czimen felolvasást, mig dr. Németh Imre körtag f. hó 26-án „I. Mátyás királyról“ czim alatt tartandó felolvasásával az ez idei estélyek véget érnek. — A II. kerületi Polgári Kör 1893. évi márczius hó 25-én, szombaton d. u. 4 órakor rendes évi közgyülését tartja, melyre a kör t. tagjai ez uton is meghivatnak. — A II. ker Polgári Kör közügyi bizottsága f. hó 15-én tartott ülésében a terézvárosi polgári kör által oda áttett azon inditványt tárgyalta, mely egy az Andrássy-uton végig vezetendő villamos vasut és ezzel kapcsolatban a budai omnibuszközlekedés szabályozását tárgyazza. Az e tárgy körül a bizottság kebelében folytatott élénk részletes eszmecsere után a bizottság tulnyomó többséggel azon javaslatot hozta, melyet a választmányi ülés elé terjeszt elfogadás végett, hogy a kör a terézvárosi polgári kör mozgalmához örömmel csatlakozik, sőt a mennyiben a kifejlendőkhöz képest ez szükségesnek mutatkoznék ez inditvány érdekében a II. kerületben külön mozgalmat megindítani is kész.

— **Az állatkert felfrissitése.** Serák Károly az állatkert buzgó és fáradhatatlan igazgatója a tavaszi évad beálltával a közönség szórakoztatására a napokban nagy állatbevásárlásokat tett, igy többek közt sikerült a berlini állatkertből 7500 forintért egy teljesen kifejlődött hatalmas vizi lovat vásárolni. Szándéka az igazgatónak a külföldi állatkertek mintájára különféle állatokon való nyargalást és kocsizást is berendezni a nyár folytán és erre a czélra már megszerzett egy 8 láb magas idomitott és teljesen szelid nöstény elefántot 4000 frtért Hamburgból a mely egyszerre fog megérkezni a vizilóval. Ezeken kivül még néhány ritkább faju értékes antilopot, struczot, számos különféle papagályt és vizi szárnyast szerzett be, ugy hogy az eddigelé megvett és megrendelt állatok 20 ezer forintot meghaladnak. Tervezik a frissen fejt tejnek poharankint való kiszolgálását, úgy hogy ahhoz nem csupán az állatkert látogatói, hanem a városligetben üdülők is hozzáférhessenek. Erre a czélra egyelőre 6 fiatal simenthali tehenet szerzett be az igazgató. Szóval Serák Károly mindent elkövet, hogy mennél élvezetesebb órákat szerezhessen az állatkert látogatóinak.

— **Vendéglősök összejövetele.** Az I—III. ker. szállodások, vendéglősök bor- és sörmérők ipartársulata márczius hó 22-én Kleinhackel József éttermében jön össze délután 3 órakor.

— **Halálozások.** Dr. Janny Gyulát, a vöröskereszt-egylet igazgatóját sulyos csapás érte. Édes anyja, özvegy Janny Józsefné szül. Pilhoffer Anna hosszas szenvedés után élete 76-ik évében meghalt Székesfehérváron. Nagy részvéttel temették el alig pár hóval ezelőtt meghalt férje mellé. A család fájdalmában részvéttel osztoznak az ismerősök és a tisztelők. — Bakó Sándor táborkari a ezredes, a király hadsegédje hosszas szenvedés után meghalt. A budai katonai kórházból temették el. A kitünő katona végtisztességén megjelentek: Jenő főherczeg, Lobkovitz herczeg, Rohonczy térparancsnok, a tábornokok, a törzstisztek és a tisztikarból számosan. A temetést Liptai katonalelkész végezte segédlettel. — Heller Józsefet eltemették alsóhegy-utczai házából. A megboldogult uttörője volt ugyszólván a magyar fényképészetnek. Még a dagerotip képekkel tünt fel. A Nagy Kristóf-féle fényirdát, hol most Goszleth István kitünő műterme van ő alakitotta meg. Budán is volt később az Albrecht-uton fényirdája s általános közkedveltségnek örvendett a budai körökben. Heller hires emberekkel élt jó viszonyban, igy Horváth Mihállyal, Szalayval Jókaival stb. A nemzeti szinház régi tagjait mind ő fényképezte.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. A budai 1761. sz. tjkvben foglalt 2983. hrszámu ház $^{2}/_{14}$-ed része Holczer Gottliebről: Holczer Annára, Károlyra, Josefára, Amáliára, Rozinára, továbbá Knotz Emmára, Arankára és Sándorra öröklés jogczimén;

2. a budai 7497. számu tjkvben foglalt 10562 b. 2. hrszmu ingatlan fele része Blédi Adolfról: Mayerberg Ignáczra és nejére Heinlein Máriára vétel jogczimén 82 frt vételárban;

3. a budai 6967. számu tjkvben foglalt 9800/11. hrszámu kőérberek dülőbeli 1 holdnyi szántó Konrág János és nejéről: özv. Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára árveréseni vétel czimén 660 frt vételárban;

4. a budai 9423. számu tjkben foglalt 2759/b. hrszámu ingatlan fele része Deutsch Zsigmondról: Deuesch Zsigmondné szül. Sternberg Jennyre öröklés jogczimén;

5. a budai 3010. számu tjkvben foglalt (5909. 5918. 5919. 5948.) hrszámu törökvészdülőbeli nyaraló fele része Virágh Gyuláról: özv, Virágh Gyuláné szül. Király Máriára öröklés jogczimén;

6. a budai 1227. számu tjkben foglalt 2081. haszámu ingatlan Tomanek Venczelné szül. Frank Josefáról: Budapest fő- és székváros közönségére 10,000 frt kisajátitási árban;

7. a budai 7382. számu jkvben foglalt (6404. 6405. 6406. 6406 a./a.) hrszámu kuruczlesdülőbeli szántó és ház Egerer József és Juliannáról: Frint Antalra és nejére Braunauer Annára vétel jogczimén 22,300 frt vételárban;

8. a budai 7603. számu tjkben foglalt

5293. hrszámu Istenhegyi szöllő Millacher Mátyásról: Futó Lászlóra s nejére Kvál Máriára vétel jogczimén 300 frt vételárban;

9. a budai 9671. számá tjkvben foglalt 7015. hrszámu ingatlan Geber András és nejéről: Prokesch szül. Buzsán Adélra 1100 frt vételárban;

10. az óbudai 3784. számu tjkvben foglalt 1426/5. hrszámu ingatlan Schlosser József és nejéről: Gebhardt Antalra és nejére Jasky Erzsébetre 360 frt vételárban;

14. az úbudai 753. számu tjkvben foglalt (300. 301.) hrszámu ház özv. Schlosser Istvánnéről: Schlosser Mártonra és nejére Thaller Erzsébetre 3000 frt vételárban;

12, az óbudai 2966. sz. tjkvbén foglalt 6054. hrszámu ingatlan Schlosser István és nejéről: Schlosser Márton és nejére 3000 frt vételárban;

13. az óbudai 753. számu tjkben foglalt $^1/_8$-ad telek Schlosser István és nejéről: Thaller Mátyásra és nejére 1200 frt vételárban;

14. az óbudai 848. számú tjkvben foglalt 2595. 2646. hrszámu ingatlanok Schlosser István és nejéről: Thaller Mátyásra és nejére 1200 frt vételárban;

15. a budai 7780. számu tjkvben foglalt (3276. 3277, 3279. 3280.) hrszámu ingatlan Szeszler Henrik és Ernesztinről: Kállay Józsefre és Sternberg Lajosra árveréseni vétel jogczimén 25,100 frt vételárban;

16. az óbudai 358. számu tjkvben foglalt A, III. alatti $^1/_8$-ad telek id. Frey Györgyről: Raab Istvánra 2100 frt vételárban;

17. a budai 8094. számu tjkvben 7294/5. hrszámu ingallan Szőke Györgyről: Thuróczy Kálmánné szül. Pákai Kölber Arankára 3730 frt vételárban;

18. a budai 2653. számu tjkvben foglalt 5208/a. hrszámu ingatlan Schaffer Jánosról: Loidl Károlyra és nejére Müller Annára 90 frt vételárban;

19, a budai 2427. számu tjkvben foglalt (4266. 4267.) hrszámu ujlaki ház Novotny Antalról: Lord és Társa czégre 4354 frt 17 kr. vételárban;

20. a budai 9497. sz. tjkvben foglalt 6391. hrszámu kuruczles dülőbeli szöllő Székely Jánosról; Berkes Kálmánné szül. Dankos Amáliára 400 frt vételárban;

21. az óbudai 899. 1861. és 2752. számu tjkvekben foglalt 2105. 2104. és 6160. hrszámu ingatlanok Thaller Mátyás és nejéről: Weisz Istvánné szül. Thaller Máriára, Thaller Mátyásra, Schlosser Mártonné szül. Thaller Erzsébetre, Thaller Istvánra és Thaller Ferenczre örökség jogczimén;

22. az óbudai 899. számu tjkvben foglalt 1622. 1651. 1971. és 2281. hrszámu ingatlanok Thaller Mátyásról és nejéről: Thaller Istvánra öröklés jogczimén;

23. az óbudai 899. 1802. és 2752. számu tjkvekben foglalt 2644. 2722. 2643. és 4393. hrszámu ingatlanok Thaller Mátyás és nejéről: Weisz Istvánné szül. Tdaller Máriára öröklés jogczimén;

24. az óbudai 3127. számu tjkvben foglalt 4482. hrszámu ingatlan Thaller Mátyásról: Thaller Ferenczre öröklés jogczimén;

25. a budai 9254. számu jkvben foglalt 659/1—44/a. 1. hrszámu krisztinavárosi telek Stowasser János és nejéről: Holzmann Salamonra és nejére Schwartz Ernesztinára 5200 frt vételárban;

26. az óbudai 3768. számu tjkvben foglalt 2068. hrszámu ingatlan kiskoru Zeller Rozina és Máriáról: az ujlaki tégla- és mészégető részvénytársulatra 466 frt 67 kr. vételárban;

27. a budai 6534. számu tjkvben foglalt 2767. hrszámu tjkvben foglalt 2767. hrszámu ingatlan Petlach testvérekről: Raum Konrádra és nejére Petlach Antoniára 6300 frt vételárban;

28. a budai 2726. és 5812. számu tjkvekben foglalt 6308. és 7434. hrszámu ingatlanok $^1/_6$-od részei kiskoru Kopper Elekről: kiskoru Kopper Károlyra, Ferenczre, Irmára, Istvánra és Erzsébetre öröklés jogczimén;

29. a budai 1638. 5178. 5045. 3529. és 6908. számu tjkvekben foglalt 2795. 6913. 5882. 7088. és 6973. hrszámu ingatlanok özv. Tachedl szül. Berger Borbáláról kiskoru Málly Stefániára és Konrádra öröklés jogczimén.

Vendéglősök közgyűlése

Az I., II. és III. ker. szállodások, bor- és sörmérők ipartársulata és temetkezési-egylete e hó 17-én, pénteken délután tartotta rendes évi közgyűlését Barabás József elnöklete alatt. Az elnöki jelentés kiemelte, hogy a társulatnak 300, a temetkezési egyletnek 294 tagja van. A társulat vagyona 510 frt 61 kr., a temetkezési-é pedig 1498 frt 79 kr.

A közgyülés elhatározta, hogy a társulat fennállásának 10. évfordulóját megünnepli s ezen ünnepélyt zászlószenteléssel köti össze. Az előkészítő-bizottságba megválasztattak: Nosek Ign., Stoszmann Lőrincz, Hauberl István, Rajkai Mihály, ifj. Frühling Antal és Heberger K. urak.

Ezek után következett az egyes tisztviselők megválasztása. A közgyülés nagy lelkesedéssel Barabás Józsefet választotta meg egyhangulag a társulat és temetkezési egylet elnökévé. Számvizsgáló-bizottsági tag lett Bacher Jakab; választmányi tagok: Bauer János, Bruckner Alajos, Kubanek Venczel, Mihály József, Kuncze Ödön, id. Frühling Antal, Heberger Károly és Hermann L. pót.

Közgazdaság.

— **Meghivó** a „Magyar Földhitelintézet“ részéről az alapitóknak 1893. évi márczius 19-én délelőtti 11 órakor Budapest, Lipótváros, bálvány-utcza 7. szám alatt tartandó gyülésére. Tárgyai: 1. Megürült alapitványi helyek betöltése. 2. Az igazgatósági elnöki állásra három intézeti tag kijelölése. 3. A felügyelőbizottság 18 tagjának megválasztása. 4. Lőkösházi Tavaszi Antal intézeti tagnak az alapszabályok módositása tárgyában beterjesztett inditványai s ezekre vonatkozólag a felügyelő-bizottság és az igazgatóság együttes előterjesztése.

— **A budaörsi takarékpénztár** 1892-ik évben 9.171 frt 16 krajczár nyereséggel zárta üzletét. Az intézetnek összesen 634.390 frt 88 krajczár vagyona van. Elnök Albiker János, pénztárnok Hauser János. Az intézet vezetősége buzgalmának köszönhető e szép eredmény.

— **Budapesti közuti vaspályatársaság.** A budapesti közuti vaspálya-társaság XXVIII. rendes közgyülése folyó évi marczius hó 25-én délelőtti 10 órakor az evang. iskolaépület disztermében (IV. ker., sütő-utcza 1. sz.) fog megtartatni. Napirend: 1. Igazgatósági évi jelentés; előterjesztése az 1892. évi zárszámadásnak és mérlegnek, s a felügyelőbizottság erre vonatkozó jelentésének, az osztalék megállapitása, határozat a felmentvény megadása érdemében. 2. Előterjesztések a hálózat kiterjesztése tárgyában. 3. Netaláni egyébb inditványok a t. cz. részvényesek köréből, a mennyiben alapszabályszerüen (8 nappal a közgyülés előtt irásban) fognának az igazgatóságnál bemutattatni. Az igazgatóság.

— **Budapesti helyi érdekü vasutak részvény-társaság.** A budapesti helyi érdekü vasutak részvény-társaság III-ik rendes közgyülése f. évi márczius 24-én délelőtti 11½ órakor a társulat helyiségében Andrássy-út 9. sz. a. fog megtartatni. Napirend: 1. Igazgatósági évi jelentés; előterjesztése az 1892. évi zárszámadásnak és mérlegnek, s a felügyelő-bizottság erre vonatkozó jelentésének; az osztalék megállapitása; határozat a felmentvény megadása érdemében. 2. Igazgatósági inditvány a nyugdij-alapszabály jóváhagyása tárgyában.

— **Az Első magyar általános biztositó társaság** ez évi rendes közgyülését az alapszabályok 13. és 15. §§-ai értelmében folyó évi márczius hó 24-én délutáni 4 órakor Budapesten, a társaságnak dunaparti épületében, az első emeleti teremben fogja megtartani, melyre a t. cz. részvényesek, az alapszabályok 18. és 19-ik §§-ainak rendelete szerint, személyesen vagy meghatalmazottjaik által leendő megjelenésre tisztelettel felkéretnek. A közgyülés tárgyai: 1. Igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentés az 1892. évi üzleteredményéről. 2. A mérleg és a tiszta jövedelem felosztása iránti határozathozatal az alapszabályok 22. §-a értelmében. 3. A választmány és az igazgatóság a közhasznu czélokra megszavazandó összeg iránti javaslatának tárgyalása. 4. Az üresedésbe jött választmányi tagsági helyek betöltése az alapszabályok 29. §-a értelmében. 5. A választmány és az igazgatóság által jóváhagyott tisztviselői nyugdij-szabályzat előterjesztése. Budapest, 1893. márczius hó 7-én. Az „Első magyar általános biztositó társaság“ igazgatósága.

— **A folyó hó 12-én megkezdett** borvásárra érkezett eddig 4 hajó s ha az idő s előre nem látott körülmények engedik még két hajó jön. Hozatott a borból 2215 hektoliter, pálinka 188 hektoliter, hajón kivül hozatott 825 hektoliter bor és 167 hektoliter pálinka, összesen 3400 hektoliter bor és 355 hektoliter pálinka. A borok között vannak jó minőségü fehér és vörös borok, de találkozik gyengébb is. Általában ez idén a felhozott borok jobb minőségüek mint az előző években voltak. Az árakat meghatározott áraknak nem lehet mondani, mert ugy az eladók, mint a vevők is igen tartózkodók, az eddig mintegy 6—7 száz hektoliter eladott borok árai a következők voltak: schiller 15—20 frt, fehér (uj) 18—22, fehér óbor 20—25, vörös 18—26 frtig adó nélkül. Mivel az összes szállitmány még nem érkezett meg, ugy az eladók mint a vevők igen tartózkodók a vásártól, miért is az eddigi vásárt lanyhának kell tekinteni. Pálinka-árak 35 forinttól 45 frtig

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 15-én: Tojás, 1 drb 3—3½ kr., 16—18 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.50—2.40 kr.; csirke, 1.40—1.60 kr.; kappan 2.20—0.00 kr.; récze, hizott —.——.—; récze, sovány —.——— kr.; lud, hizott —.——.— frt, sovány 4.50—.5 frt; pulyka hizott 0.——0.— frt, sovány —.——.— frt; tej 6—12 kr., tejfel 30—35 kr. literje; irósvaj, 1 kgr. —.——1.05 frt, tehénturó 20—24 kr. juhturó 1 kgr. 56—— kr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller és egyéb 1 drb 2—3 kr., karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—12 kr.; foghagyma 22—24 kr.; vörös répa 1 drb 1—2 kr.; torma (1 drb) édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 1—6 kr. Harcsa eleven 1 kgr. 80—1.20, nem eleven 60—1.20, csuka eleven 80—1.—, nem eleven 60—1.—, ponty eleven 80—1.20, nem eleven 60—1.—, fogassülő eleven —.—, nem eleven 70—1.20, közönséges kis halacska 14—60 kr.

Borju hozatott mintegy 50—55 darab, darabonkint eladatott 16 frttól 32 frtig élő sulyban 42—44 kr. kilogrammonként, pecsenyemalacz volt 45—50 drb, darabonként 2 frttól 3 frt 50 krig. Bárány hozatott 15 darab, eladatott páronként 6 frttól 7 frtig.

Várbeli piacz, f. hó 18-ról: Tojás, egy drb 3 kr., 18—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.40—1.80 kr.; csirke, párja 1.10—1.30 kr.; kappan párja 2.80 — kr.; récze hizott párja —.— —.—, récze sovány 3.— —.—, lud hizott, párja —.— —.—, sovány —.—, pulyka —.— frt; tej 7—10 kr., tejfel 30—35 kr. literje; irósvaj 1—1.20 kr., turó 20—26 kr, juh-turó 50—60 kr, juh-sajt 50—60 krajczár. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller 1—4 kr.; karalábé 1 db 1—3 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 9—10 kr.: foghagyma 1 kgr. 24—26 kr.; vörös répa 1 db 2—3 kr.; torma édes 1 drb 12—20 kr.; torma erős 1 drb 1—5 kr.

Harcsa eleven 1 kgr. 80—80, nem eleven 60—1.20, csuka eleven 70—80, nem eleven 60—60, ponty eleven 70—80, nem eleven 60—70, fogassülő nem eleven 60—80, közönséges kis halak 35 kr.

Borju 140—150, eladatott darabonként 10—30 frtig, élő sulyban 33—42 kr. Malacz 30—35 drb, eladatott 2 frttól 2 frt 50-ig darabonként, bárány 30—35 drb, eladatott 2.60—3.70 darabonkint.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelősszerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Novák Ignácz

Arany érem — Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

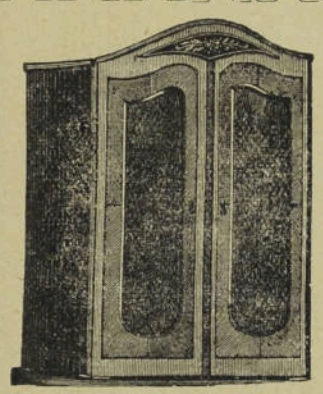
Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag**; **tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

butor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

A Márvany-utczában 2 utczai és 2 udvari szobából és előkertből álló lakás május 1-től kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Okleveles szülésznő ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód“ név alatt a kiadóhivatalba.

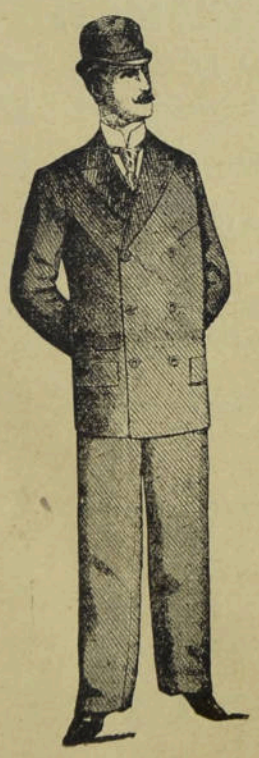
HIRDETÉSEKET

a „BUDA és VIDÉKE“

számára a kiadóhivatal vesz fel.

Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14. szám.

Kiadó lakások, vételek, eladások, czégek, vendéglők, üzletmegnyitások, tánczvigalmak, eljegyzések, helyiségváltozások hirdetése ajánlatos. A ki többször hirdet, az árelengedésben részesül.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Kávéházi-megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudtára adni, hogy **Budán, II. ker., Fő-utcza 89. sz.** alatt levő

Pálffy-kávéházat

átvettem és azt a mai kor igényeinek megfelelőleg berendeztem és azt saját vezetésem alatt vezetem.

Mindennemü hideg ételek és saját termésü boraim, továbbá szeszes italok, jóizü kőbányai- és korona-sörök a legpontosabb kiszolgáltatás mellett jutányos árak mellett fognak b. vendégeimnek kiszolgáltatni és iparkodni fogok b. pártfogóimnak a bennem helyezett bizalmat, a melylyel eddig is megtiszteltek — a miért köszönetet is mondok — továbbra is megtartani és esedezem további pártfogásukért és kérem becses látogatásukkal minél gyakrabban megszerencséltetni.

Helyiségemben Zsiga Ferkó zenekara állandóan fog müködni.

Kiváló tisztelettel

Anda György, kávés.

Ludwig Károly

FÜSZER-, CSEMEGE- és BORÜZLETE

az igaz »mérleghez«

Budapest, I., Krisztina-utcza 6. sz.

HUSVÉTI

prágai és erdélyi sonkák

olcsó áron kaphatók.

1 liter jó siller bor . . . . . 28 kr.
1 » fehér asztali bor . . . . 44 »

Dréher-féle

ászok, dupla-márcziusi és korona palaczksör

minden nap friss és bérmentve házhoz küldve.

Mindenféle bőjti étkek még mindig készletben.

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-üzlete

BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogpor stb. eladása.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

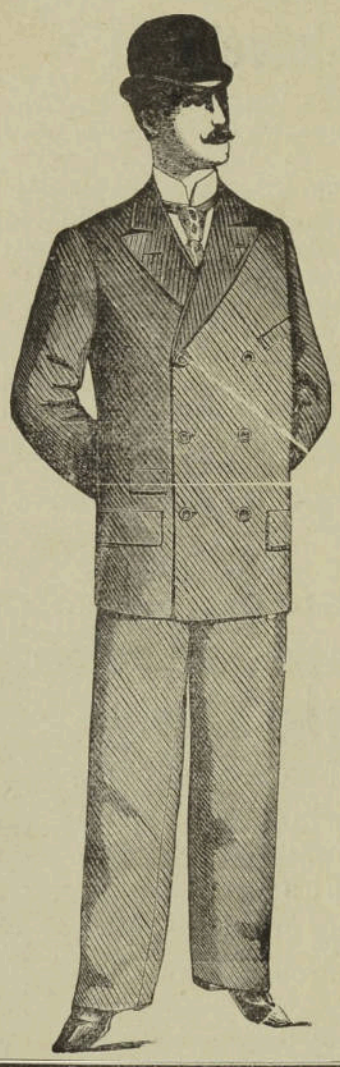
Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia művekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

FRANCZIA LECZKÉK, a legkitünöbb és gyorsan felfogható rendszer szerint. — Felvilágositást levélben lehet kérni »Franczia« czim alatt a kiadóhivatalban. Levélhez bélyeg melléklendő. Forditások minden nyelvből és minden nyelvre.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Jelentés.

Van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy az I. ker. Krisztinaváros alagut-utczában levő és általam átvett

„ALAGUTHOZ“

czimzett kávéház

a folyamatban levő átalakitási munkák miatt négy hétig zárva marad.

Tisztelettel

Wellisch Zsigmond

kávés.

Böjti eledelek.

1 hordó 5 kilós I-ma **orosz hal**	frt	1.40
1 hordó 5 kil. I-ma keletteng. páczolt **häring**	»	4.—
1 hordó 5 kilós I-ma **angolna** páczolt lében	»	6.—
1 nagy doboz **rákfark** súlya 1.05 kiló	»	2.—
1 közép doboz **rákfark** súlya —.60 kiló	»	1.20
1 kis doboz **rákfark** súlya —.30 kiló	»	—.60
1 nagyobb doboz **thonhal** súlya —.55 kiló	»	1.60
1 kisebb doboz **thonhal** súlya —.26 kiló	»	—.80
1 nagy. doboz **lazacz** olajban, súlya —.55 kil.	»	1.20
1 nagyobb doboz franczia **szardinia**, súlya —.50 kiló	»	1.30
1 kisebb doboz franczia **szardinia**, súlya —.30 kiló	»	—.70
1 doboz **fillet häring** marinirozott, sútya —.35 kiló	»	—.70
1 üveg **halsaláta** kevert, súlya —.25 kiló	»	—.50
1 üveg nagyszemü **kaviar**, súlya —.25 kiló	»	1.—
1 üveg **Miszed Pickles**, súlya —.45 kiló	»	—.45
1 üveg olasz **pfefferoni**, súlya —.45 kiló	»	—45
1 drb fran. **Camemberth sajt**, súlya —.45 kil.	»	—70
1 drb **Romatour-sajt**, súlya —.0 kiló	»	—40
1 drb **Schwarzenbergi sajt**, súlya —.60 kiló	»	—.46
1 drb **Pusztadöry sajt**, súlya —.40 kiló	»	—.40
1 tégla **Palocsai sajt**, súlya 2½ kiló, kilója	»	—.90
1 tucza **Imperial-sajt**, súlya 1½ kiló. 1 tucz.	»	2.—

Istriai **Szardinia** á 22, 28, 36, 45 és 80 krért küld bárhová postán, csomagolás felszámitás nélkül, utánvét mellett.

GAIZLER BÉLA

csemege-kereskedő

Budapest. I. ker., Vár.

A tisztelt köz nség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága, kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: ½ kilós doboz 30 kr.
¼ » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében

IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 12. sz. Szombat, márczius 25.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

Seprü és viz.

Elmult a zord hideg, elolvadt a hó, zöldül a pázsit, kifakadnak a rügyek, ki tehát a szabadba, ki a barátságtalanná vált szobából, örüljünk a tavasznak, az üditő tiszta friss levegőnek! Igen ám, csak hogy a kapun kilépve, már is lelkesedésünk nehány fokkal alább száll, mert kellemetlenül ér minket a „frissen fujjó tavaszi szellő“ és a mit nekünk hoz, az a tavaszi lelkesedésünk utolsó maradványait is magával viszi. A szél ellen tudvalevőleg hiába küzköd, opponál és morog az ember, mert a természet csoportjába tartozó dolgok ellen nincs appelláta, hanem az ellen, a mit ez a tavaszi szél hoz, már egy kis felszólalásunk lehet, mert ez nem más, mint az utczák, utak és terek felhalmozott pora, szemete és szennye, ezeket pedig, ugy hallottam, czivilizált helyeken a természet abszolutikus fennhatósága alól ki szokták venni és alkotmányos felelőséggel járó közegekre bizni Ugy hiszem, nálunk is igy lesz és nem kell más, csak egy szerény figyelmeztetés, hogy beállott már a tavasz, felszabadult és mozgékony lett az utczák valamennyi dolomit, trachit és gránit-porocska és sietni fognak a hatalommal felruházott, de bizonyosan a felebaráti s polgártársi jó indulattal és jó akarattal eltelt közegek, hogy a most már napirendre vergődni akaró ölő por garázdálkodásainak véget vessenek. A kinek érdekében áll, hogy jó tüdejét és szemeit még egy ideig megtarthassa, vagy ha már rosszak, attól megóvja, ne kogy még rosszabbak legyenek, az ezen tavaszi nem vírág, hanem por-dallamot magyarázat nélkül is megérti. És a segitség igen egyszerü a por ellen: seprü és viz.

Tudják is ezt nálunk, és nem ezen fontos találmány révén akarom halhatatlanná tenni nevemet, hanem egyet az I. kerületi intéző körök és talán mások is nem tudnak, t. i. hogy a por nem igen vár május elsejéig, mikor végtére a különféle százszor átrostált, bővitett, ujitott és korlátozott utasitások, szerződések és tervek alapján kezdetét veszi az irtónak hirdetett harcz a por ellen, mely hogy mily eredményt mutat, tapasztaltuk már minden évben. Márczius, április hóban kimélik nálunk a port, mint a nyulakat, ezt pedig rosszul teszik, mert épen a tavasz első napsugarai, az ujonnan ébredő természet mindenkit egészséges és beteg embert egyaránt —, és talán az utóbbiakat még inkább — kicsalnak a szabadba, a hol tiszta levegőt szeretnének élvezni, a mi a mostani rendszer mellett lehetetlen, ha csak a por nem hajlandó addig elbujni, mig a hatóság statutum szerint neki megengedi, hogy a nyaralás beálltával, akkor ébredő emberszeretete által a villatulajdonosok robogó fogatai alatt sárrá változzék.

Nincs ok arra, hogy ne akkor öntöztessenek az utczák, mikor por van; és ugy tünik fel ezen kalendáriumhoz kötött tisztaságra és kötelességre forditott gond, mint az astronomia alapján berendezett világitásunk. A Krisztinaváros igen hosszu vonalnak örvend olyan utczákból a hova a kövezés találmánya magának még nem tudott utat törni és hogy éppen ezért a locsolás nem köthető május 1-én való ünnepélyes megnyitásához, mutatja ezt a fő- és székvárosi tanácsnak egy a helyzetet igen helyesen és méltóan megitélő határozata, melyben habár csak egy bizonyos utvonalra nézve utasitja az I. ker. előljáróságát, hogy akkor locsoltasson, a mikor arra szükség van, tekintet nélkül a kalendárium keltére. Hogy megkiméljem a tisztelt előljáróságot az utánkeseséstől mindjárt meg is mondom, hogy az érintett irat 5911/1892. számot visel. Kérünk tehát — nem: panem et circenses — hanem seprüt és vizet!

Most pedig egy szót — a bizonyosan nem sokára megkezdődő locsolás módjáról. Történik pedig ez vagy kocsival vagy gyaloglocsolóval. Hogy miért kell kocsiknak ott járni, a hol hydrautok vannak, — nem tudom, hogy van e ellenőrzés e tekintetben, hogy hányszor fordul egy kocsi naponta s az öntözendő vonalra mennyi vizet fecskendez felületesen, miért hajtja a kocsis a szegény gebéket trappba fel és le, azt sem tudom, csak egyet tudok, hogy t. i. a sors szeszélyétől függni látszik, hogy miképen locsolnak a szerződtetett kocsik, vagy pedig locsolnak e általában, ha mindjárt 3 hüvelyknyi por fedi is az utat, másrészt azt sem tagadhatom, hogy a zuhanó esőben is láttam a derék atyafiakat hősi életmegvetéssel

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Hogy lettem én muzsikus.

Budán lakom és ez elég. A budai ember tudni fogja azt, hogy mit jelent ez az „elég“. A ki ismeri Budát, az minden bizonynyal tudni fogja azt, hogy nincs a föld kerekségén több olyan hely, a hol annyi muzsikus ember laknék, mint Budán. Már korán reggel — még a legmélyebb alvásomból is — felébreszt egy-egy leendő primadonnának — kinek jelenlegi polgári foglalkozása szobalány vagy szakácsné — eget és poklot-ostromló bájos hangja. No de ez még csak hagyján. E mellett még hasznom is volna, a mennyiben megtakaritom vele a vecker-órát. Hanem most jön a java. A lakók közül egyedül én vagyok az a ki nem ért semmiféle instrumentumhoz. Ezért le is néznek mindnyájan, még a házmester Pepi fia is, ki mellesleg megjegyezve kitünően harmonikázik. Mielőtt ki-ki rendes polgári foglalkozása után látna, nem állhatja meg egyik sem, hogy reggeli után egy-két bús vagy vig áriát — kinek milyen a kedélyállapota — ki ne verjen, huzzon, fujjon vagy billegesen. Mindezek közül leginkább kihallatszik a sánta kapitány úr kutyamosójának vadászkürtölése. Miután valódi kürtre még nem tehetett szert, szájával produkálja azt.

Ilyenkor eszembe jut Jerichó és elcsodálkozom azon, hogy mennyire haladt már az épitésztudomány. Ha az a néhány rongyos trombita, mit a zsidók magukkal vittek Jerichó alá, letudta dönteni annak vastag falait, ugy hogyan lehet ez a ház épitve, hogy ilyen pokoli lármára össze nem dült?

Menekülni iparkodtam e zsivajból. Felmentem a várba hivatalomba. A folyosón — a saját zenei talentuma következtében — ékesen kiczifrázott Roxelán-indulóval fogad a hivatalszolga, Brazsák.

Brazsák! kiáltottam rá dühtől remegő hangon. Ha nem hagyja abba ezt az átkozott fütyülést, rögtön kitekerem a nyakát!

Ezzel becsaptam magam után irodám ajtaját és leültem asztalomhoz. Nem tudtam dolgozni. Fejemben folytonosan vadászkürtöltek, harmonikáztak, zongoráztak és klarinétoztak. Csak ugy zúgott tőle a fejem. Rögtön elhatároztam magamban, hogy még e hónapban elköltözködöm onnan. Nem, még e héten, még ma! Alig vártam, hogy vége legyen a hivatalos órának és mehessek haza.

Horváthné hallja? én nem bolondultam meg, hogy tovább is itt lakjam.

Hiszen itt meg kell bolondulni az embernek. A lakást felmondom. E szavakkal rontottam be szobaasszonyomhoz.

Horváthné pedig azt gondolta, hogy máris megbolondultam.

Rögtön elindultam uj lakást keresni. Hosszas keresés után találtam is egyet az Iskola-utczában, a mely megfelelt volna kivánalmaimnak.

Mikor ide hurczolkodtam, mintha egy más világon lettem volna. A milyen zaj volt régi lakásomon, olyan csend volt itten. Csak kis kanári madaram csattogott. Szegény kanári! Most már ez se trillázik, hanem vadász kürtöl. Eltanulta a kutyamosótól.

Egy szép meleg napon ebéd után otthon ültem és csibukoztam. Kanárim kiszökött kaliczkájából és a szobában röpködött. Most idegen hangok ütik meg fülemet. Mi lehet ez? Kinyitom az ablakot, hogy jobban hallhassak.

Jézus Mária, czimbalom, kiáltottam fel ijedten. Hát már itt is üldöz a fátum? Sehol sem lesz már nyugtom ettől az átkozott muzsikától?

Ilyen és több efféléket beszéltem, mikor megláttam, hogy a kanárit sehol sem látom. Kinézek az udvarra, hát a szemközt levő ablakon üll, ott a hol az előbb czimbalmoztak. Oda mentem én is, hogy megfogjam. Ezzel meg

teljesiteni kötelességüket. Most nézzük meg a gyaloglocsolók művét.

És érdekes mindenesetre a kép, melyet elvégzett locsolás után ott hagynak mulatságos és borzasztón titokzatos rejtélyességével változatosságot és szórakozást nyujtván a vándorlónak és felébresztvén tudományvágyát e titokzatos tünemény oka s czélja felől. Szabályosan kimért sávokban váltakozik egy feketeszinü sáros és egy tenyérnyi magasságu porréteggel dicsekvő fehér sik egymás után messze-messze távolságba, a meddig csak a hatóság locsoló karja nyul, gyalogjárókat és fogatokat a sáros rétegből a porosba, a porosból a sárosba és igy egy élvezetből a másikba vezetvén.

Egy, a déli vaspályaudvarra eltévedt porosz gárda hadnagy tudta is méltányolni ezen mestermüvet, megelégedéssel és kegyesen tudomásul véve a fő- és székváros iránta való gyengéd figyelmét és a kulturához való közeledésünket a porosz suprematia elismerése által, mert azt képzelte a jövendőbeli világhóditó, hogy a porosz szinekkel diszlő utvonal számára egy mély tisztelettel párosult hódoló „Isten hozott!“

Egy reczipiálandó polgártársunk megint mást látott ezen képben. Megemlékezett furfangos és leleményes ősére, ki feleségéért juhászkodott az elveszett paradicsom homokos pusztáin és juhnyájbeli tarka kamatait az által tudta a szerződésben kikötöttnél nagyobb fokra emelni, hogy az itató vályukat és csöveket részbeni lehámozással csíkosra változtatta — és a hogy olvasható — sikerrel is. Talán spekulál a főváros is ilyen benyomásra, a kétszinüség hasznos gyarapitása czéljából? Igaz, hogy egy mérges, elégedetlen adófizető erre azt mormogta: Vajmi kevés szükség van már erre nálunk!

Végtére egy szakavatott utkaparó leplezte le e sáros titkot az idegenek előtt. A hadnagy ur nézete hiu álom — egyelőre — mondta; a fővárosnak imputált czéltudatos eljárása aljas rágalom és az egész dolog abban áll, hogy vagy a mérnökök 2 méterrel rövidebbre számitották ki a csöveket, vagy pedig a szállító ur röviditette meg ezeket (t. i. a csöveket) 2 méterrel. Talán hibás a vizigazgató is, hogy a vizvezeték nyomását nem alkalmazta a csövek hosszához.

És ugy rontotta el az utkaparó az utazók álomképeit, hogy tovább haladva meggyözödjenek a valóról, a sár és a por anyagi voltáról és azon örökös igazságról, hogy mint mindenütt az utak kezelésénél is csak ott jöhet létre tiszta összhang, a hol a seprü s viz segélyével az elöljáróság az időjárással összhangban müködik. Mi polgárok pedig bizunk a tisztelt elöljáróságnak finom érző hallásában, hogy a disharmóniának erélyesen végét fogja vetni. Dicsérni fogja őt minden tüdö és minden szempár!

Féry Narcisz.

A Krisztinaváros közlekedési utai.

A mi ezt a fogalmat: közlekedés illeti, ez a Krisztinaváros legsötétebbb pontjai közé tartozik!

Elösmerem, hogy van a Krisztinavárosnak egy egész légió ilyen sötét pontja, de ez a legsötétebb mindannyijuk között.

A krisztinavárosi embernek mindig meg van a maga baja! Télen térdig gázolhat a hóban — különösan a hivatalnok ember, a kinek már reggel ott kell lenni a hivatalában. Persze a nagyságos házmester urak (az uj czim és rangfokozat ezt a czimet állapitotta meg a mi modern Cerberoszainkra) azok kilenczig alusznak reggel, s nem érnek rá a havat seperni az utczán, s igy a téns-hivatalnok ur nyakig botorkálhat a hóban. — Tavaszszal s öszszel, akkor élvezhetjük a mi speciális krisztinavárosi sarunkat, mely ellen nem védi meg az embert akár tiz pár „kalocsni“ sem.

A Krisztina-ut folytatása a Krisztina körutnak, s az egyedüli kocsiut, a melyen a kocsik közlekedhetnek befelé: Pesttel, s kifelé pedig a Svábhegygyel, Zugligettel, Budakeszszel, Lipótmezővel, Hidegkuttal stb. S milyen állapotban van ez az ut?!

Esztendők óta nincs gondozva. Az ut közepén óriási gödrök, melyek felfogják az esővizet, ugy hogy örökös sár van ezen az uton. No és azután milyen kellemes dolog egy ilyen kátyus uton kocsizni. Először kellemetlen az utazóra nézve, másodszor meg kellemetlen az állatra. Tessék csak gondolni, hogy ha teszem egy portékával megrakott szekér — mint a milyen halomszámra megy ezen az uton a déli vasuthoz — bennreked egy ilyen szekérmarasztó kátyuban, mennyi ideig kell a lovakat az ostorral megargumentálni, mig a szekeret kihuzzák a kátyuból. Ez csak elősegiti az állatkinzást.

Térjünk át a járdáinkra!

A mi járdáinkat illeti, azokat a fővárosi közmunkatanács egyenesen Kamerunból hozatja. Mert lehetetlen, hogy másunnét ilyen járdákat lehetne beszerezni. — Aszfaltnak hire-nyoma sincsen sehol.

Tessék végig menni az Atilla, Krisztina, Alkotás stb. utczákon, hogy milyen járdákat méltóztatnak itt találni.

A járdák valóságos kis Alpeseket képeznek. Kiálló Montblankokkal s tengerszemekkel, — melyek már nem állnak ki, hanem nagyot czuppannak, ha az ember beléjök lép, s kedves nyomokat hagynak a járókelők nadrágjain.

A legjelesebb járdát ott találhatjuk — a hol egyáltalján nincsen járda, a mi sajnos igen sok helyütt előfordul.

Hanem azért olyan járdát, mint a milyenhez a Városmajor-utczában van mindennap szerencsém, azaz szerencsétlenségem, olyat még sem láttam, pedig már megfordultam életemben a világ legnevezetesebb pontjain, még Soroksár-Harasztin is. A járda mészkő göröngyökből van kirakva; a mészkő darabok ugy mint kuglóf oldalán a mandola, vannak egy egymás mellé rakva, egyik igy áll, másik amugy. Természetes, hogy az ilyen járdán ezután igen kellemes a sétálás. Épp olyan, mintha az ember egy földrengést kiállott utcza kövezetén járna. Ezért is hijják ezt a „flaszter“-t, mely különben a Városmajor-utcza 1-sö számától egész 9-ik számu házáig terjed kizárólag „Hühneraugenflaster“-nek.

S mit szóljunk még, a hol nincs is kövezett járda. Mindenesetre a fő- és székvárosi tanács legmelegebb figyelmébe ajánlhatom a Városmajor és Krisztina-utczákat, melyeknek mind kocsiutján, mind gyalogjáróján találna még javitani valót a közmunkák érdemes tanácsa.

Azután meg, azt hiszem, mégis czélszerü volna a sarat is elkapartatni az utakról, a mi a közlekedést nem akadályozná annyira. Mert valóban szégyen, hogy mekkora sár van ezeken a krisztinavárosi kocsiutakon. Ennek különben egyrészt az is az oka, hogy annak idején nem hordották el az utak mentéről az összegyülemlett havat, s a most a megolvadott hó undok sárral tölti be az egész városrészt.

A II-ik kerületi polgári kör jelentése.

A II-ik kerületi polgári kör, a dunajobbparti körök között kiváló helyet foglal el, ugy a szellemi és társadalmi életben, mint a közügyek élesztésében.

Üdvözöljük a derek kört mai közgyülése alkalmából és őszintén óhajtjuk, hogy felvirágzása még nagyobb arányokban történjék és sikerrel oldhassa meg feladatát.

A körnek a budai közéletben jelentékeny számot tevő polgárok körében 317 ügybuzgó tagja van.

A kör dicséretre méltó tevékenységéről képet nyujt az évi jelentés, mit egész terjedelmében közlünk.

Tisztelt közgyülés!

A múlt évben tartott első rendes közgyülés alkalmából önök elé terjesztett évi jelentésünkben azon biztos reményünknek adtunk kifejezést, hogy e kör kerületünk társadalmi életében mérvadó tényező leend, hogy működése által régen és sajnosan nélkülözött hiányt pótoland s egyuttal felkértük önöket, t. tagtársaink, arra is, hogy a választmányt fentebb jelzett törekvésében támogatni, segiteni sziveskedjenek.

Azóta egy teljes év mult el, elég hosszu idő arra, hogy a szerzett tapasztalatok alapján az elért eredményeket összegezzük. Ha akkor reményt fejezhettünk ki, ugy most az elért, vagy megközelitett sikerről beszélhetünk, ha akkor kérő szóval fordultunk önökhöz, most itt az ideje annak, hogy a támogatás mérvéről szólhassunk. S valóban örömmel és megnyugvással jelentjük ki mindenki előtt, hogy a II. ker. Polgári kör az elmult esztendő alatt is elismerést elismerés után aratott és működésének sokfélesége, irányának nemessége, czéljának általánossága és létrehozott intézményeinek nép-

---

csak azt értem el, hogy berepült a szobába és odaült a czimbalomra. Mit volt mit tennem, mint utánna menni; de nem ám az ablakon, mint ő, hanem szépen neki kerültem az ajtónak

Kopogtattam.

„Szabad“ hangzott belülről egy kedves női hang. Beléptem. Egy csinos leány állt előttem.

Zavarodottan álltam meg előtte és előadtam jövetelem okát. Hanzi, igy hivták a kanárit — megszökött és ide repült. Őt szeretném vissza vinni.

Bementünk a szobába és ő készségesen segitett az elfogásban. De ez sehogy sem akart sikerülni. Már-már megvolt, mikor kezünk alól a szoba tulsó oldalára repült.

Igy bizony sohasem fogjuk meg, szólott, hanem tudja mit . . . izé úr — itt vettem csak észre, hogy micsoda baklövést tettem, be se mutattam magamat — hozza át a kaliczkát, majd akkor be fog repülni és elviheti.

Siettem magam bemutatni. Nevem Schtiglicz Joachim. Esczéhával.

Örvendek.

Verő Angyalka vagyok.

Örvendek.

Mivelhogy örvendeni már örvendtünk egymásnak és ennek daczára a madarat meg fogni nem tudtuk, beszélgetni kezdtünk.

Nagysád czimbalmozott előbb.

Igen.

Mennyire örülök ezen, hogy olyan helyre kerültem, a hol zenét is hallhatok. (El is felejtettem már, hogy épen a zene kergetett el előbbi lakásomról.)

Szereti a zenét? kérdé.

Rajongok érte. (Most meg már rajongok is.)

Ismeri ezt a szép nótát? „Jaj annak jaj — a ki szivből szeret.“

Nem ismerem.

Ha meghallgatja eljátszom.

Ha lesz olyan jó.

Ezzel hozzáfogott a játszáshoz.

Olyan szépen játszott, hogy elfeledtem a zene iránti ellenszenvemet. Gratuláltam neki és megköszöntem.

Még egy keveset diskuráltunk és ajánlottam magamat.

Ezután gyakran átlátogattam hozzá, ugy hogy annyira megkedveltem a czimbalmot, hogy én is vettem egyet.

Most már hárman czimbalmozunk. Ő vagyis Angyalka, én Schtiglicz Joachim és . . . Hanzi a kanári. Ez utóbbi időközben elfelejtett vadászkürtölni és megtanult helyette czimbalmozni.

Igy lettem én Budán muzsikális ember.

I—k—b. L.

szerűsége által számottevő tényezője lett székes fővárosunk Dunajobbparti kerületeinek.

Hogy ezt elérhettünk, azt elsősorban és legfőképpen azon meleg és kitartó támogatásnak kell betudnunk, melyben a kör tagjainak túlnyomó része minden működésünket, minden intézményünket részesitette, bizonyitani akarván ezzel is, hogy az egy társadalomban élők kölcsönös érintkezése, a polgártársaknak egyedül jellemökhöz mért tisztelete, ugy nemkülönben egymásnak a kölcsönös érintkezés okozta megismerése által az egész társadalom tisztultabb, korunk uralkodó eszméinek megfelelő képet nyer.

Ezt olvassuk ki körünk mult évi működéséből, melyről, hogy meggyőződjenek, im halljják az egyes részleteket.

A kör vezetésével megbizott választmány a mult év folyamán tartott 10 ülése alatt főképpen az egyes tisztviselők havi jelentéseit tárgyalta, a pénztárkezelést ellenőrizte és folyó ügyekkel foglalkozott, mind a mellett azonban arra is törekedett, hogy részint kezdeményezés, részint a határozatok foganatositása által a különböző szakbizottságok működését fejleszsze.

Azon közérdekü kérdések közül, melyek a választmányt rendes teendőin kivül foglalkoztatták, első helyen emlitendő a székes főváros Dunajobbparti kerületeinek fellendülése érdekében megindult mozgalom, illetőleg a budapesti polgári lövészegyesület átirata folytán e tárgy körül a választmány kebelében megindult eszmecsere. A kör választmánya egyesek talpraesett felszólalásai után egyhangulag elhatározta a mozgalomhoz való csatlakozást, a behivandó nagy értekezletre kiküldötteit megválasztotta, de ezek működéséről, mert a jelen évre esik ezen évi jelentésünkben be nem számolhatunk.

Dicsőségesen uralkodó királyunk koronázási jubileuma alkalmából a választmány kezdeményezésére megindult gyűjtés oly eredményeket ért el, hogy körhelyiségeink egyike volt a jobbparton legizlésesebben feldiszitett és kivilágitott épületeknek.

Ugy nemkülönben nagy hazánkfia, Kossuth Lajos 90. születésnapja alkalmával körünk is zászlódiszt öltött.

Csak legutóbb emelkedett határozattá azon inditvány, mely czélozván, hogy a köréletéről a velünk ritkábban érintkező közönség is biztos értesülést nyerjen, — a „Buda és Vidéke“ czimü hetilapnak a kör hivatalos közlönyéül leendő megválasztását tárgyazta. S mióta e határozat a nevezett lap kiadótulajdonosa és szerkesztője részéről a kör iránt tanusitott előzékenysége folytán foganatosittatott, — örömmel tapasztaljuk, hogy a „Buda és Vidéke“ hasábjaiban hetenként megjelenő közleményeink által a nagy közönség érdeklődését és figyelmét is mindinkább magunkra vonjuk. Engedjék meg e helyen is pártfogásukba ajánlanunk körünk hivatalos közlönyét annál is inkább, mert e lap a Dunajobbparti városrészek különleges érdekeit különösen pártolván, rászolgál arra, hogy támogassuk.

Ugyanitt véljük felemlitendőknek a kör által az elmult évadban is rendszeresitett felolvasásokat. A változatos műsor, de különösen t. vendégfelolvasóink is — mert és jó hangzású nevei, úgy az élvezetes előadás megérdemelték azt az elismerést és népszerűséget, melyben ezen állandósitani szándékolt vasárnapi estélyeink a nagy közönség úgy férfi, — mint női tagjai által részesültek. Ha a felolvasásokat részletezzük, azon eredményt nyerjük, hogy a szépirodalmi és oktató tárgyú felolvasások meghaladják a közügyieket, a mennyiben az első felosztás alá 13 felolvasás, és pedig

Dr. Margalits Ede vendégé: „A szép a természetben és a művészetben“, Dr. Szterényi Hugó vendégé: „A kenyérről“, Dr. Radnai Rezső vendégé: „Az aesthetika köréből“, Thewrewk Árpád vendégé: „gr. Széchényi István hősies elszántsága a lipcsei ütközetben“ és „Vasuti élmények“, Hangl József körtagé: „Nehány szó a népnevelés köréből“, Dr. Pápay Károly vendégé: „Szibériai nyelvrokonaink“, Dr. Beke Manó vendégé: „A számok világából“, id. Stielly Gyula vendégé: „Lugano“. Szabó Lajos körtagé: „A kék oroszlán szerencséje“, König Gusztáv körtagé: „A jellemről“, Duma György körtagé: „A levegő, mint testünk lehűtője“, Dr. Németh Imre körtagé: „I. Mátyás Királyról“ czim alatt, mig az utóbbi alá Herman Gyula körtagnak „Nehány szó a Dunajobbparti reformtörekvésekhez“ czim alatt tartott felolvasása tartozik. Fogadják mindazok, kik felolvasásaink érdekében velünk oly sikeresen közreműködtek, a kör összesége nevében köszönetünket!

Felolvasási estélyeinkkel azonban nemcsak körtagjaink, nemcsak a nagy közönség elismerését és érdeklődését értük el, de méltányolta az ezzel összekötött általános közmivelődési és különösen magyar nemzeti törekvéseinket a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister Úr is, ki tudomásul vevén intézményünket, körünket e czimen 100 frtnyi államsegélyben részesité.

Ezek voltak a választmány főbb intézkedései, melyeket külterjesen foganatositott. Nem kerülte el azonban figyelmét semmi olyan, melylyel elérhetőnek vélte azt, hogy a körtagoknak helyiségeinkben való tartózkodása, egymás közti érintkezése és szórakozása fokozható és kellemessé tehető. Azon volt hogy a fővárosban megjelenő nagyobb és jelentősebb napi, — heti — és élczlapok a kör olvasóasztalán feküdjenek, sőt nem sajnálta a költséget akkor sem, midőn arról volt szó, hogy külföldi napi — és élczlapok előfizetése által a körtagok részéről hangoztatott kivánalmak teljesittessenek. A billiarde és játékdijak leszállittattak, a gőzfürdőkbe, a fővárosi szinkörbe és állatkertbe mérsékelt árú jegyeket eszközöltünk ki. A szombati heti társasvacsorák alkalmával egyes felvetett kérdések felett folyt a vitatkozás, hogy pedig a körtagok női családtagjai is megfordulhassanak a kör helyiségekben, a havonként egyszer megtartatni szokott hölgyestélyeket rendszeresitettük, a mikor is nem egyszer czigányzenével lepte meg a kör gazdája a mindenkor szép számban jelenlevőket.

A kör szellemi élete az egyes szakbizottságokban összpontosult, melyek közül különösen a számvizsgáló, a közügyi, az iparos és kereskedői s a könyvtárbizottságokat kell kiemelnünk: e bizottságok összesen 15 ülést tartottak, melyekhez, ha a választmány 10 és a tisztikar 6 ülését hozzáadjuk, 31 ülésnapot kapunk, elég tekintélyes szám és külsőleg is fényes bizonyitéka a kör eredménydús működésének.

A számvizsgáló bizottság a kör pénztárkezelését ellenőrizte és a vagyon helyes és czélszerű hováforditása érdekében munkálkodott.

A közügyi bizottság a kör által rendszeresitett felolvasó estélyek műsorát állapitotta meg és mindazon teendők elrendezésével foglalkozott, melyek az e tárgy körül kitűzött czél elérésére kivánatosak, szükségesek voltak. Az idei felolvasások műsorából már megemlékezvén, e helyen csak azt akarjuk még megjegyezni, hogy ugy a napi mint — több szépirodalmi és hetilapban nemcsak a felolvasások műsora, hanem a megtartott estélyekről beküldött rövid tudósitások is megjelentek, ugy, hogy a nagyközönség az itt történtekről mindenkor kimeritőleg tájékozva volt.

A rendezőbizottság tevékenysége főleg az általa 1892. évi augusztus 7-én a budaeörsi kamarai erdőbe rendezett társas kirándulásban nyilvánult, mely számos tag és vendég részvétele mellett igen jól sikerült. E kivül a társas vacsorák, hölgyestélyek és felolvasó estélyek rendezése is hatáskörébe utaltatott, de a kör pénzügyi-viszonyainak más téren szükségelt igénybevétele miatt, az elmult évben sem vihette keresztül egy nagyobb szabásu tánczestély rendezését, melyhez, hogy a szükséges helyiségek a jelenlegi bérlemény területén megvannak, kitünik abból, hogy a f. évi márczius 1-én nehány fiatal ember által rendezett tánczestély számos tag és családjaik részvétele mellett fényesen sikerült.

A könyvtárbizottság a tagok által felajánlott könyvek rendezése és lajstromozásán kivül egy könyvtárszabályzatot dolgozott ki, mely a választmány által megerősittetvén, ma is irányadóul szolgál.

Valamennyi bizottság közt az elmult év folyamán a legszélesebb és legnagyobb működést az iparos és kereskedői szakbizottság tudja felmutatni, a mennyiben a folyó évben végbement kereskedelmi és iparkamarai választások alkalmából e bizottság kebeléből oly mozgalom indult ki, mely czélul tűzvén ki a budai érdekeknek a kamarában leendő méltányos képviseltetését, nemcsak az összes Dunajobbparti kerületekre terjedt ki, hanem ezen az elvek egyöntetűségén alapuló párt a balparton alakult számos párt részéről is szivesen fogadott, sőt kereset szövetséges is volt. Hogy ezen mozgalom eredményre vezetett, hogy a körünk kebeléből alakult e párt, a választások alkalmával győztesen hagyta el a szavazó urnát, — ezt is főleg annak tudjuk be, miszerint az innen kiinduló eszmék és mozgalmak életrevalóságáról körünkön kivül álló polgártársaink is meggyőződtek és hogy körünk képes is, tud is érvényt szerezni elveinek. Nem lesz felesleges e helyen felemliteni azt is, hogy e bizottság kezdeményezéséből körhelyiségeinkben több mint 200 tag és vendég részvételével nagy estély rendeztetett, mely a mellett, hogy emlékezetes estét szerzett résztvevőinek, körünk tagállományára is kedvező befolyással volt.

Áttérve körünk vagyoni viszonyaira, megemlitendőnek véljük, hogy 1732 frt 22 kr cselekvő vagyonnal szemben 322 frt 84 kr adósság áll, mely csekély összeget nemcsak, hogy a folyó év folyamán törleszteni remélhetünk, de tekintettel körünk folytonos gyarapodására uj beruházásokra is 350 frtot vettünk a folyó évre szerkesztett költségvetésbe fel.

Midőn ezek után az 1892. évi zárszámadást és vagyonkimutatást, ugy az 1893. évi költségelőirányzatot jelen évi jelentésünk kapcsán bemutatjuk, kérjük ezek elfogadását és a számadás évére a felmentvény megadását.

Del Medico Ágoston, elnök, **Herman Gyula**, jegyző, **Jakab Béla**, II. jegyző, **Hangl József** II. jegyző.

Inditvány

a fővárosi Közmunkák Tanácsához a Várbeli Fortuna és Verbőczy-utczák által határolt telektömb és a budai Dunapart rendezése és ujjáépitése iránt.

Irta: **Dr. Országh Sándor**
miniszteri tanácsos, a föv. Közm. tanácsának és a föv. törvényhatósági bizottság tagja

Inditvány.

Tekintetbe véve, hogy a főváros balparti részei az utolsó két évtized alatt alig reménylett örvendetes lendületet vettek, mig a főváros jobbparti részei aránylag igen hátramaradtak;

tekintetbe véve, hogy a balparton tapasztalt lendület, különösen az Andrássy út és nagykörút kiépitése csak úgy volt, aránylag rövid idő alatt eszközölhető, hogy ezen utak nyitását, a tisztelt tanács előterjesztései alapján, maga az állam nem csekély áldozatok árán kezdeményezte;

tekintetbe véve, hogy ezen emlitett nagy utak csaknem készen állanak s igy a főváros harmonikus fejlődésének érdekében immár sürgős szükséget képez, hogy a hátramaradt jobbparti részek emelése czéljából erélyesebb actio fejtessék ki s igy ezen városrészek immár mindenki által elismert elhagyottságukból szinte kiemeltessenek;

tekintetbe véve, hogy ezen elmaradás leginkább észlelhető a Dunaparton és a várhegyen:

tisztelettel inditványozzuk, mondja ki a tisztelt tanács, hogy

„úgy a várban a Fortuna és Verbőczy utczák által határolt telektömb, valamint a budai Dunaparton a Margithidtól — a Rudasfürdőig elterülő ház sor — egyes nagyobb és modern házak kivételével — kisajátitandó, az ekként nyerendő területek uj, épitésre alkalmas telkekre felosztassanak és ezek határidő alatt leendő beépités czéljából ismét eladassanak. — E czélból utasitja a tanács a műszaki osztályt, hogy a szóban álló ingatlanok felvételét és becslését eszközölje, az uj háztelkekre való felosztás tervezetét elkészitse és az egész művelet költségeire vonatkozó előirányzatot készitsen, hogy az ekként beérkezendő adatok s azok tanulmányozása alapján a magas kormányhoz az államkincstártól nyerendő segély és támogatás czéljából az előterjesztés mihamarább megtétethessék.“

Budapest, 1893. márczius hó 16-án.

Dr. Országh Sándor Br. Lipthay Béla
Ribári József, Luczenbacher Pál
Scheich Károly.

Indokolás.

Európának bármely fővárosát tekintve, azt tapasztaljuk, hogy ujabb modern épületek a kö-

zönség által rendszerint csak is még beépitetlen üres telkeken emeltetnek; ellenben a már régebben házakkal beépitett területeken, az ujabb kor igényeinek megfelelő épitkezések csak igen ritkán eszközöltetnek. — S ez nagyon természetes, mert a már fennálló régi, rozoga házak mégis csak kisebb-nagyobb jövedelmet hoznak, s igy az illető épitkezőnek nemcsak magának a teleknek, hanem a rajta állódo lebontandó régi épületnek a jövedelmezőséghez mért értéket is meg kell fizetnie s igy ez utóbbi határozottan drágábban épit, mint az ki üresen álló telken épiti fel házát. — Ehhez járul még, hogy sokan nem szeretnek régi, rozzant házak tőszomszédságában uj épületeket emelni.

Ezen körülményből önkényt folyik, hogy ott, hol a város régiebb beépitett részein, szabályozási, közegészségi, vagy szépitési szempontokból ujabb modern épitkezést akartak előidézni, ez csak úgy történhetett, hogy az illető terület kisajátittatott, uj szabályos telkekre felosztatott s ezek megfelelő áron ismét magánosoknak beépités kötelezettsége mellett eladattak.

Igy történt ez Páris boulewart-jaival, Köln körútjánál, Frankfurt Königszeile-jén, s mindenfelé másutt; s igy történt különösen Budapesten az Andrássy út és a nagy körúton.

Ha a régi retek és könyök utczák ki nem sajátittatnak, ha a nagykörút egész útteste ki nem sajátittatik, úgy az Andrássy út és nagykörút megmaradtak volna a papiron, melyre a 70-es évek elején terveztettek, de sohasem mentek volna át a valóságba. — S ezen, bármely nagy adókedvezmény sem segitett volna, mert ez önmagában nem elég a fentebb emlitett régi házak értékének fedezésére, annál kevésbbé, mert maga az adókedvezmény csakis a régi házak tulajdonosainak igényeit szökteti fel, de az épitésre nem csábitja.

Ha tehát akarjuk, hogy a budai részek is fejlődjenek s egyes beépitett részeken, a modern igényeknek megfelelő épületek létesüljenek, itt is ugyanazon úton kell haladnunk, ugyanazon eszközöket kell igénybe vennünk, melyek által a kivánt czél másutt is eléretett.

Hogy pedig a budai részekért is már tenni kell, ezt jelenleg, a főváros egyesitésének 20-ik évében minden elfogulatlan ember, éppen az egész főváros érdekében egyhangulag elismeri.

S erre a jelen időszak határozottan kedvező mert az Andrássy út egészen készen áll, a nagykörút pedig legnagyobbrészt szinte kiépült. — Az uj épület lebontása folytán nyerendő területek beépitése, mely szintén fontos fővárosi érdek, pedig még távol áll, mert mig az azt helyettesitő kaszárnyák és egyébb épületek elkészülnek s azután az uj épület tényleg le fog bontatni, addig még a legjobb esetben is 6—8 év fog elmulni.

Ezen 6—8 éven át tehát nem létezik a belső városrészekben más oly terület, melyen a modern beépitkezést sürgösen kellene előmozditani és éppen ezen időközt kell felhasználni arra, hogy az annyira sürgös budai fejlődést tegyük lehetővé, mely fejlődés annál valószinűebb, mert a hidak kérdése is már a megvalósulás stádiumába lép s azt hatalmasan elő fogja mozditani.

Ezen általános észrevételek előre bocsájtása után áttérünk az inditvány két részének külön indokolására, nevezetesen:

I.

a várban, a Fortuna és Verbőczy utczák által határolt telektömb.

A budai vár, a főváros keretében nagy jelentőséggel birt a multban, miként ezt hazánk története tanusitja s nagy fontossággal bir a jelenben is, mint a magyar király székhelye, ki most vetteti meg fejedelmi bőkezüséggel az uj királyi palotának alapjait.

Ehhez járul még, hogy a vár, kiemelkedő helyzeténél fogva, mindig kiváló pontja leend a fővárosnak, mely szépészeti szempontból is nagy mérvben érdemli meg figyelmünket, mert bármiként fejlődjék fővárosunk, nincs hely, honnan az megláthato ne volna, valamint nincs idegen, ki ne innen tekintse át a főváros egészét.

Mindezekért a vár nem maradhat meg jelen elhagyatott állapotában, s fővárosnak jól felfogott érdeke kivánja annak élénkülését és felvirágoztatását, annyival inkább, mert a vár mindazok részére, kik nem élnek az üzleti világ forgalmában, legalkalmasabb lakhelynek kinálkozik friss, üde levegőjénél, számos sétahelyeinél (bástyasétány, clipse) minden oldalra terjedő gyönyörű kilátásánál és páratlan egészségi viszonyainál fogva. — (A Cholerajárvány alatt itt egyetlen egy eset sem fordult elő.)

A vár területén jelenleg 5800 ember lakik, holott ha az modern, 2 emeletes házakkal volna beépitve, legalább 9000 ember lakhatnék. — Jelenleg a vár ki van halva, az üzletek naponként hanyatlanak és ez még rosszabbra forduland, mert a m. kir. honvédfőparancsnokság kiépitése és József főherczeg által szándékolt épitkezések (önmagukban örvendetes tények) folytán ismét 8—10 lakóház és azokkal 40—50 család fog eltünni, s igy a vár még inkább hanyatlani fog.

E hanyatlásnak pedig okvetlenül elejét kell venni, nemcsak magának a fővárosnak érdekében, melylyel össze nem egyeztethető, hogy úgyszólván közepén egy holt hely létezzék, de leginkább azért is, mert a vár Ő Felségének a királynak székhelye s ennek okvetlenül életvidorabb, megfelelőbb környezetéről is kell gondoskodnunk.

Az általunk fennjelzett, a Fortuna és Verbőczy utczák által határolt telektömb, kivétel nélkül régi, a modern igényeknek meg nem felelő, ezért kevesebbet jövedelmező házakból áll, melyek kisajátitása aránylag éppen ezért kisebb költséget is okozand.

Az ekként nyerendő uj szabályos telkek, kellő adómentességben részesitve, szivesen fognak magánosok által megvétetni, mert ma is vannak igen sokan, kik szivesen laknának a várban, ha megfelelő modern lakásokat találhatnának. — Ehhez járul, hogy az evang. templom és paplak, valamint a közigazgatási bíróság és polgári leányiskola részére amugy is kell telkekről gondoskodni; — továbbá, hogy a primási palota szándékba vett épitése folytán ismét régiebb házak el fognak tünni, melyeket pótolni kell.

E lakhiány még érezhetőbbé fog válni, ha mint fentebb jeleztük, ismét több ház eltünik és életbe hivatik a közigazgatási bíróság, melyet a kormány határozottan ide kiván elhelyezni és melynek tagjai szintén a várban való lakásra tartanak majd igényt.

A kisajátitás költségei legnagyobb részt fedezetüket találandják a nyerendő telkek eladási értékében s igy aránylag csak kis áldozatról lehet szó, melyet bizonyára megérdemel azon körülmény, hogy a fővárosnak legkiválóbb, minden idegen által látogatott pontja, a királynak székhelye, lendületet nyerjen és szép modern városrészszé alakittassék.

A III. ker. első magyar asztaltársaság közgyülése.

Több mint egy évtizede működik a III. kerületben ez az asztaltársaság áldásosan a a jótékonyság terén. Évek e hosszu lánczsorozatán keresztül, körülbelül 800 szegénysorsu szülők gyermeke részesült adományokban. Különösen az utóbbi időben, midőn a kerület számos jómódu polgára, a phyloxera borzasztó csapása által koldusbotra jutott, érezhető az asztaltársaságnak a nyomor enyhitése körül kifejtett tevékenységének jótékony hatása és szükségessége.

Sajnos azonban, hogy a kerület társadalmának érdeklődése, a magasztos czélu intézmény iránt évről-évre halványul és az a lelkesedés, melylyel a multban az asztaltársaságot felkarolta, hanyatlott. Félő, hogy e rideg közönynek eredménye az lesz, hogy az asztaltársaság kellő érdeklődés, támogatás hiányában, nem fog megfelelhetni kitüzött nemes czéljának. Egyeseknek buzgó tevékenysége nem elegendő az aszaitársaság sikeres működéséhez, szükséges hogy a kerület minden jobb módu polgára egyenként és együttesen teljesitse kötelességét a szegénység némi vigasztalása érdekében.

Vajha átértené és átérezné a kerület minden polgára a nagy tetszéssel fogadott titkári jelentés eme végszavait: „Most van szüksége a kerületnek oly intézményekre, melyek a jótékonyság gyakorlását tüzik ki czéljokul, most kell a társadalmi tevékenységnek oly irányban nyilvánulni, hogy a létező bajokon segiteni kiván. Gyökeresen orvosolni a bajt, teljesen megszüntetni a nyomort, emberi hatalom nem képes, ez nem is képezheti feladatunkat, de enyhiteni: az kötelességünk.

Hogy az asztaltársaság működését siker koronázza, szükséges tagtársaink részéről, az asztaltársaság ügyei iránt való őszinte érdeklődés. Ne legyen az gépies, ne az érdek szabályozza azt, hanem a sziv sugalmazza, a sziv nem tagadja meg azt az áldozatot, melyet a jótékonyság oltárára tesz. Állandó érdeklődéssel, lelkesedésben soha meg nem szünő igyekezettel törekedjünk tovább is szolgálni az asztaltársaság magasztos ügyét és éljen bennünk az az öndutat, hogy a humánus gondolkodás mindenkinek kötelessége."

A közgyülés folyó hó 18-án tartatott meg a tagok nagyszámu részvéte mellett. A közgyülés egyhangu bizalma ismételve Kugler József főv. bizottsági tagot óhajtotta az elnöki széken, ő azonban megköszönve a megtisztelő bizalmat, nagy elfoglaltsága miatt az elnöki tisztséget nem fogadta el. A közgyülés Dr. Tatay Adolf iditványára, a bokros érdemek elismeréséül, melyeket Kugler József mint a III. ker. első magyar asztaltársaság elnöke évek hosszu során át szerzett, az asztaltársaság felvirágzása érdekében tanusitott buzgó és áldozatkész tevékenysége által, örökös tiszteletbeli elnökké választotta. A választás eredménye a következő: Elnök: Benedek Sándor, alelnök: Dr. Gőöz József és ifj. Bun József, titkár: ifj. Halász Gyula, pénztárnok: Kögler Gusztáv, gazda: Lindtner Károly.

Választmányi tagok: Dr. Tatay Adolf, Végh János, Gyulányi Adolf, id. Halász Gyula, Sitz Károly, Kugler József, Gazdik János, Dr. Stern József, Zboray Béla, Dr. Fekete Mór, Schwarczmann Rezső, Urs Nándor, Hortobágyi Antal, Czajlik Alajos, Tóth Ferencz, Dr. Kepes Alfonz, Vörösváry Bernát, Belgrády Miklós, Kudelka Dávid, Sollich Ferencz. A közgyülést társasvacsora követte, mely a legjobb hangulatban a késő éjjeli órákban oszlott széjjel.

ifj. Halász Gyula.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 9649 sz. tjkvben foglalt (5432. 5433/a. 5433/b./2.) hrszámu ingatlan Feszl Lászlóné szül. Kozáry Máriáról: Feszl Lászlóra 2200 frt. vételárban;

2. az óbudai 1415 számu tjkvben foglalt 5533. és 5653. hrszámu ingatlanok Gernede Károlyról: Mihályi Jánosra 101 frt vételárban;

3. a budai 6893½ számu tjkvben foglalt 5051/a hrszámu ingatlan özv. Holzspach Károlyné szül. Sauer Katalinról, Holzspach Andrásról és Kiskoru Holzspach Károlyról: Nagy Gyulára 600 frt vételárban;

4. az óbudai 1648. számu tjkvben foglalt (1282. 1283.) hrszámu ingatlan fele része Wohl Józsefről; Wohl Györgyre, Wohl Julia férj. Ehleitner Györgynére és Kiskoru Wohl Lujzára öröklés jogczimén;

5. az óbudai 1648. számu tjkvben foglalt 4930. 5185. 6231. és 5583. hrszámu ingatlanok Wohl Józsefről: özv. Wohl Józsefné szül. Schäffer Rozinára öröklés jogczimén;

6. a budai 1496. számu tjkvben foglalt 2504. hrszámu ingatlan Jálics Dénesről: Ecker Károlyra és nejére szül. Horváth Borbálára 8500 frt vételárban;

7. a budai 5855. számu tjkvben foglalt 2470/a hrszámu ingatlan Umlauf szül. Brandl Teréz hagyatékáról: Gröger Ferenczre és nejére szül. Umlauf Jankára, öröklés jogczimén;

8. a budai 8655. számu tjkvben foglalt (1046. 1047. 1049/m. terv. 10.) hrszámu ingatlan Grüner Dávid, Dr. Dévai Mór és Braun Gusztáv társtulajdonosokról: Klein Józsefre és nejére szül. Bruck Katalinra 1500 frt vételárban;

9. a budai 2109. számu tjkvben foglalt 6011. hrszámu ingatlan Neumann István és neje szül. Hadersprung Teréziáról: Isoz Simeon de Château D' Dexné szül. Walter Emiliára 600 frt vételárban;

10. a budai 3657 és 3244. számu tjkönyvekben foglalt 6300. és 6304/b. hrszámu ingatlanok $^{2}/_{6}$-od részei Frankhauser Sebőről: Házy Ferenczre 1030 frt vételárban;

11. a budai 9134. számu tjkvben foglalt 5901. hrszámu ingatlan Kotsy Ersikről: Mervay Sándorra 2940 frt vételárban;

12. az óbudai 165. számu tjkvben foglalt 3189. hrszámu ingatlan Flesser Antalné szül. Perl Terézről: Flesser Antalra és Flesser Istvánra, 100 frt vételárban;

13. a budai 1555. számu tjkvben foglalt 2675. hrszámu ingatlan Hermann Márton és neje szül.

Neuschl Rozináról: Hermann Jánosra és Hermann Mártonra öröklés jogczimén;

14. az óbudai 203. számu tjkvben foglalt 344. hrszámu ingatlan Dr. Reiss Mórról: Tomaszovics Jakabra és nejére szül. Topita Máriára 5000 frt vételárban;

15. a budai 2043. számu tjkvben foglalt (3573. 3574.) hrszámu ingatlan Schaffer Józsefné szül. Móró Alojzia, Móró József, András, Julia és Károlyról: Ernst Károlyra 5700 frt vételárban;

16. a budai 7203. számu tjkvben foglalt (3392/a. 3393/a) hrszámu ingatlan Milhoffer Mátyás és neje szül. Killmayer Erzsébetről: Auernik Józsefné és nejére szül. Reichardt Karolinra és Enter Istvánra 15,400 frt vételárban;

17. a budai 5810. számu tjkvben foglalt 6299. hrszámu ingatlan Taferner Jánosné szül. Frankhauser Zsuzsánnáról: Házy Ferenczre 581 frt vételárban;

18. a budai 5073. számu tjkvben foglalt 6873. hrszámu ingatlan Schultz szül. Tagscherer Franciskáról: Schuler Józsefre és nejére szul. Schuler Gizellára 570 frt. vételárban;

19. a budai 441. számu tjkvben foglalt (1068. 1069.) hrszámu ingatlan Noster Mátyásné szül. Neubrand Helénről: Soós József és neje szül. Somogyi Máriára 1925 frt vételárban;

20. a budai 1286. számu tjkvben foglalt 2170. hrszámu ingatlan Gyomlay Gellértről: A fővárosi közmunkák tanácsára 8000 frt kisajátitási árban;

21. a budai 977. számu tjkvben foglalt 1768. hrszámu ingatlan Bittermann Jánosról: Budapest fő- és székváros közönségére 1500 frt kisajátitási árban;

22. a budai 1207. számu tjkvben foglalt 2054. hrszámu ingatlan Mandl Mór és Mandl Rózáról: Budapest fő- és székváros közönségére 18000 frt kisajátitási árban.

Ingatlan árverések.

1. az óbudai 729. számu tjkvben Reiter György és neje szül. Frank Katalin nevére irt 2916. 2933. és 2954. hrszámu Neuwiese dülőbeli ingatlanok 675 frt, 753 frt és 326 frt kikiáltási árakban, határnap 1893. május 29. délelőtt 10 óra.

2. a budai 2247. tjkvben Angster Antal és neje nevére irt 3929. hrszámu ujlaki ház 2886 frt kikiáltási árban; továbbá a budai 7358. számu tjkvben ugyanazok nevén álló (4887. 4888. hrszamu Csatárka dülőbeli szöllő 244 frt kikiáltási árban, — határnap 1893. április 29. d. e. 10 óra.

3. a budai 2603. számu tjkvben Kreisel Ignácz nevére irt 4613. hrszámu 1000 négyszögöl területü Mátyás hegyi szöllő 272 frt kikiáltási árban; határnap 1893. április hó 14. délelőtt 10 óra.

4. a budai 6073. számu tjkvben Büchler Istvánné nevére irt 9285. hrszámu 900 négyszögölnyi Bazini-major dülőbeli szöllő 168 frt kikiáltási árban, — határnap 1893. április 18. d. e. 10 óra.

5. az óbudai 3746. számu tjkvben Wohland Mihály nevén álló 199 négyszögölnyi Filatori dülőbeli házhely és az azon épült, azonban nem telekkönyvezett földszintes ház 528 frt kikiáltási árban, — határnap 1899. április 28. délelőtt 10 óra.

Felhivás előfizetésre.

Folyó évi aprilis hó elejétől lapunkra uj előfizetést nyitunk. Tisztelettel kérjük lapunk megrendelőit a hátralékos előfizetések beküldésére és előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, annak szives megújítására, nehogy a szétküldésben zavar támadjon.

Ezeket előre bocsátva kérjük lapunk támogatását és terjesztését. Minél szélesebb körben terjed el lapunk, annál inkább erősebb lesz és annál könnyebben oldhatja meg feladatát . . .

A szerkesztőség azon fog igyekezni hogy minél inkább kielégitse a közönség igényeit és Buda és Vidékét, Buda és vidékén nélkülözhetlenné tegye.

Lapunk előfizetési ára:

Egy évre . . . 6 frt,
Félévre . . . . 3 „
Évnegyedre . . 1 „ 50 kr.

Előfizethetni a kiadóhivatalban Budapest I. ker Krisztina-utcza 14. szám.

Gyüjtőknek minden 10 példány után egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk. Kérjük az előfizetések szives megujitását és lapunknak ismerőseik körében való ajánlását.

Reklamációkat, hirdetéseket, apróhirdetéseket a kiadóhivatalhoz kérünk intézni.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósításokat péntek reggelig kérjük beküldeni.

A jövő évnegyedben Jókai Mórtól fogunk egy hosszabb elbeszélést közölni.

Különfélék.

— **Hideg szél, fagyos Virágvasárnapja.** Hetekkel vetette vissza a budai kirándulásokat az a kegyetlenül rossz időjárás, mely napokon keresztül dúl a főváros felett. A mennyire örült a budai ember, hogy Virágvasárnapján, ragyogó napsugarak mellett büszkélkedhetik a kihajtott ünnepi „barkával“, a melyet még megengedett érni az elpusztult szőllőhegyek Flórája: most elvonulva, mogorván tér „langyos“ tűzhelyéhez és a régi jó napokról beszél a már magyarul gagyogó unokáinak, hogy más Virágvasárnap volt akkor . . . akkor, a mikor a „Gellérthegy oldaláról annyi piros tojás hullt alá, a kis kunyhók tetejére, a melyre visszaemlékezni még a legöregebb budai sváb sem tudna. Olyan üres, sivár a budai korzó, olyan csendes a piacz és oly néma egyhanguság honol a polgári kocsma falain belöl. Semmi kedv, semmi tréfa, csak a szél zúg, kofák dühöngenek s a közelégedetlenség moraja hallszik ajkról-ajkra, pedig itt van a „nagy hét“, a melyre készül a nagy társadalom. Virágvasárnap volna az ő ünnepi pompájával, olajágaival, zöld gallyaival, virágaival, a nagy tragédiát megelőző fényes bevonulással és mégis, az a dermesztő fagyos éjszaki szél megrázza az emberek lelki idegeit s hozzá akarja késziteni a legnagyobb katasztrófához, a midőn az „Isten ember“ a zsoldosok közben elvérzik a Golgothán. Hideg éjszaki szél rázza a lánczhid vaskapcsait s csikorgatja a budai kikötőhidak levert oszlopait. Nem füttyent vigan a propeller kis sipja, mert összehuzódott szemöldökkel, dideregve áll a vezető „kapitány“ tavaszi szellőt, ibolya illatot, piros tojásokat nem várva, nem remélve a husvét ünnepére. Hideg éjszaki szél, zordon idő! nem vágod ki szivünkből a meleg szeretetet, melyet a megváltás érzete kelt fel bennünk. A feltámadás a fakadó bimbókkal együtt az eszmét képviselik, kogy ha az éjszaki fagyos szél megdermeszti is a természetet, de ennek daczára a szeretet melege átömlik az élet és a sirok felett, akkor a midőn utolsó utjára kisérjük a világ megváltóját: „Én vagyok az élet! a feltámadás!“ Lehet, hogy mire e sorok napvilágot látnak, a természet megkönyörül, s verőfényes tavaszi nap hinti sugarait a főváros Virágvasárnapja felett.

— **A gazdatisztek és erdészek segélyegyesületének választmánya** Bujanovics Sándor elnöklete alatt márczius 16-dikán és folytatólag 17-én tartá havi választmányi ülését. Főtárgyát képezte a „Mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdij-intézete“ alapszabályainak tárgyalása. — Miután ezen intézmény létesítése szövetkezeti alapon, ezen a szövetkezeti törvény rendelkezései szerint nehézségbe ütközött volna, elhatároztatott, hogy az egyesületi alapon létesíttetik és ezért „nyugdij-intézet“ elnevezés javasoltatik. — Az alapszabályok azoknak, kik magukat belépésre kötelezték, rövid idő alatt el fog küldetni. A segélyegyesület évi közgyüléee april hó 4-ére, d. e. 9 órára, a nyugdíj-intézet alakuló ülése mindjárt utána, tehát szintén april hó 4-én 10 órára a „Köztelek“ üléstermébe tüzetett ki. Az előleges tervezet szerint tehát egy nappal elhalasztatott, hogy a résztvenni szándékozó vidéki tagok a husvéti ünnep legalább első napját egészen otthon tölthessék. A nyugdij-intézet sikere máris biztosítva van. A jelentkezők között találjuk Brankovits szerb patriarcha tisztikarát, Majláth József gróf személyesen jelenté be, hogy gazdatisztjeivel a nyugdíjintézetbe lép. Jelentkeztek a gödöllői korona uradalom gazdatiszti karából és a gödöllői szőlészeti és borászati szövetkezet alkalmazottjai. — Kik kötelező nyilatkozatukat az alakuló ülést megelőzőleg küldték be, azok a 10 frt beiratási díj fizetése alól fel vannak mentve.

— **A hid kérdés Ó-Budán.** A III. ker. társaskör f. hó 26-án d. u. 3 órakor rendkivüli értekezletet tart, melyre az összes tagok meg lettek hiva. — Az értekezlet tárgya: — az ó-budai hid kérdése és evvel kapcsolatban a budai kongresszus végrehajtó bizottságába ö t t a g k i k ü l d é s e, illetve megválasztása. — Megemlitendő hogy a kör közügyekkel — daczára, hogy ezt alapszabályai előirják — fennállása ota csak most foglalkozik először. Tekintve, hogy az ó-budai hid kérdésének kedvező megoldása egyik létfeltétele e kerület felvirágzásának, az értekezlet iránt az érdeklődés is általános.

— **Felolvasás a III. ker. önképző körben.** E hó 13-án este 8 órakor a III. ker. ifjak köre szép számu s diszes hallgatóság jelenlétében estélyt rendezett saját helyiségeiben. Az estély bevezetését M i t t e l m a n n Bernát dr. érdekes felolvasása, illetve szabad előadása képezte „A r a g á l y o s b e t e g s é g e k r ő l é s a z a z o k e l l e n i v é d e k e z é s r ő l.“ A rendkivüli figyelemmel hallgatott előadás folyamán ismertette a különböző ragályos betegségeket okozó bacillusok alakját és azok fejlődését a szervezetben. Sok szaktudós kutatásainak eredményét elősorolva, következést vont az ó-korban s ujabban létező ragályos betegségek nagy befolyásáról egyes nemzetek átalakulására és megsemmisülésére. Érdekes történeti adatokat hozott fel ezek során. Végül áttért az azok ellen való védekezésre, miután felsorolta a járványt előmozditó talaj-, éghajlati- és tápviszonyokat. A védekezés módjai közül mint legfontosabbat felhozta az alkalmas, czélszerü épitkezési módot, melynek ellenkezője tapasztalható mai városainkban; — továbbá a helyes csatornázást és a jó ivóvizet. Befejezésül megemliti, hogy nekünk maayaroknak különösen mindent el kell követnünk, hogy a halálozás kisebb mérveket öltsön, mert mig Németországnak 200 évre van szüksége, hogy mai létszáma megkétszeresödjék — addig nálunk, tekintve a születés és elhalálozás közti arányt, több ezer évre van szükség Buzditó szavai elhangoztával szünni nem akaró tapsvihar keletkezett, melyet meg is érdemlett szép előadásával. Ezután néhány pillanat mulva — deus ex machina — ként teritett asztalok kerültek a diszterembe, s párolgó tea, sütemény és sok egyébb édesség tálaltatott. Deutsch ur pedig szép hegedüjátékával emelte jó a hangulatot, mely azután még sokáig együtt tartotta a szép társaságot s csak éjfél körül kezdett oszladozni. A jelenvoltak bizonyára örömmel emlékeznek vissza e fesztelen, kedves estélyre.

— **Az I. ker. nemzeti asztaltársaság** tisztválasztó közgyülésén a következőleg alakult meg: Diszelnökül, hogy ezáltal is tanúságot tegyenek meggyőződésükről, általános lelkesedéssel A p p o n y i Albert grófot választották meg, Elnök: Roth Lajos; alelnök: Novák Ignácz; jegyzőül: ifj. Swoboda Ferencz; pénztárnokul: Nosek Ignácz; Gondnokul: Schilberszky Ágoston választattak meg. Az asztaltársaság hivatalos helyisége: Nosek Ignácz-féle vendéglő (I. ker. Attila-utcza 19), rendes összejövetelek hetenkint egyszer, k e d d i napon mindig más és más helyen lesznek, melyet a hivatalos helyiségben hetenkint csütörtök este tartandó értekezlet állapit meg. A Nemzeti Asztaltársaság jövő kedden összejövetelét Barabás József vendéglőjében I. ker. Döbrentei utczában tartja meg, kéretnek a t. tagtársak minél számosabban megjelenni. A havi járandóságot (25 kr.) az asztaltársaság megbizottja nyugta ellenében a tagok lakásán szedi be.

— **Kitüntetés.** Elbl és Pietsch jó hirü budai fényképészek, kiknek fényképész műtermükből igen szép alkotások kerültek ki, az u d v a r i f é n y k é p é s z czimet kapták, jeléül annak, hogy művészetüket a legfelsőbb helyen is elismerik. Műtermük a fő-utcza 18. szám alatt van. Örülünk rajta, hogy ma már Budán ilyen

kitünő fényképészek vannak, kiket a legelső budai ember a király is annak ismer el.

— **A budai zeneakadémia** f. é. márczius hó 20-án esti 7 órakor tartotta meg, saját helyiségében ez idei IV-ik házi hangversenyét. A csinosan összeállitott müsorban: Liszt, Raff, Mendessohn, Chopin, Dancla, Popper, Rubinstein, Wagner, Hubay és Gall-féle darabok fordultak elő, melyeket a zeneakadémia növendékei fényesen oldottak meg. Különösen kiemelendőnek tartjuk: Juhász Aladár zongora Awakumovits Wöhler Mária ének, Sigmund Sándor és Saphir Károly hegedü és Kauders Manó gordonka tanárok növendékeit, kik kiváló technikai készültséggel tiszta és szabatos előadással lepték meg a nagy számban megjelent szüléket. A legközelebbi házi hangverseny jövő hó 10-én hétfőn tartatik meg.

— **Összejövetel.** Az I.—III. kerületi vendéglősök, szállodások, bor és sörmérők ipartársulatának tagjai f. hó 29-én Wickhardt Károly vendéglőjében jönnek össze, III. kerület Lajos-utcza 77.

— **A budai „Typographia“** dalkör f. hó 26-án, vasárnap a „Fáczán“ összes termeiben mükedvelői előadással egybekötött tánczestélyt rendez, szinre kerül: „Náni“ népszinmü. Rendezi Láng Frigyes. A főbb szerepeket játszák. Terényi Irma k. a. (Náni) Láng Erzsébet k. a. (Róza), Liszkayné urhölgy (Molnárné), Láng Frigyes (Kreutzer), Petőfi Béla (Józsi), Weisz Izsó (Sándor), Weisz Zsigmond (Szilárd). Kezdete 7 órakor. Beléptidij: személyjegy 50 kr családjegy (1 ur 2 hölgy) 1 frt.

— **A Frey József-féle alapitvány** segélyeit adományozó bizottság az ez évi számszerint 6 két-két száz forintos segélyek elnyerhetése végett pályázatot hirdet, mely 1893. április 20-án jár le. Pályázhatnak a fő- és székvárosi községi elemi népiskolák igazgatóinak, vezető-tanitóinak és tanitóinak özvegyei és árvái, A pályázatra vonatkozó közelebbi felvilágositást szivesen nyujt a fővárosi kir tanfelügyelő, Verédy Károly.

— **Hirdetmény.** A t. cz. közönségnek tudomására adom, hogy társaskocsiaim Buda, Albertfalva és budafok között a következő menetrendbe közlekednek: indulás Budafokról: reggel 6 órakor, délelőtt 9 órakor. Délután 1, 4 és 7 órakor. Indulás Budáról: reggel $^1/_2$8 órakor, delelőtt $^1/_2$11 órakor. Délután $^1/_2$3, $^1/_2$6 és $^1/_2$9 órakor. Indulóhely Budán: az „arany libához“ czimzett vendéglőben, I., Döbrenteiutcza 37. sz. Budáról Promontorra 20 kr., Albertfalváról Budáig 15 kr., Albertfalváról Promontorig 10 kr. Tisztelettel Szick Pál, társaskocsi-tulajdonos.

— **Gyászrovat.** Fajth Péterné sz. Serédy Izabella urnő halála széles körben keltett részvétet. A megboldogult müvelt lelkü urnő a városmajori hidegvizgyógyintézet tulajdonosa volt és mint ilyen előzékenységgel, gondossággal, rendszeretettel kötelezte le vendégeit. Több figyelemreméltó zenedarabot s a fővárosi lapokban sok tetszetős elbeszélést irt. Müvelt, szeretetreméltó urhölgy volt. Béke hamvaira. — Özvegy Ott Lipótné született Lekler Anna urnő élete 78 éves korában meghalt, f. hó 24-én temették el a viziárosi temetőben levő családi sirboltba nagyszámu tisztelő közönség jelenlétében. Az elhunytban Hampel Sándor a II-ik kerület derék előljárója anyósát gyászolja.

— **Lapunk mai száma a kettős ünnep miatt egy nappal előbb, azaz szombaton jelent meg.**

Az I. ker. polgári kör estélye.

Nincs magasztosabb momentum a társadalmi élet prózai világában, mint midőn a felebaráti szeretet oltárán áldozunk; nincs lelkesitőbb, midőn látjuk, hogy a könyörületes, nemes szivek egy zászló alá csoportosulva, égő vágygyal, tiszta érzéssel lépnek a jótékonyság terére, csak azért, hogy a humanus eszmék diadalát cselekedeteik babérjaival koszoruzzák. Valóban az I. ker. polgári kör e fontos missióját: „a társadalmi élet rögös pályáján szenvedők felsegélyezését“ soha szeme elől nem tévesztette, mit a mult fényesen beigazolhat.

A „fin de siecle“ a humanus eszmék diadalának kora; e diadalban mi is osztozni akarunk, a nemes cselekedetek hervadhatatlan koszorujához egy néhány virágot füzni, nekünk is czélunk ép ugy, mint mindazoknak kiket lélekemelő eszmék lelkesitenek, kik nemcsak érezni tudnak, de cselekedni is akarnak.

Az I. ker. polgári-körnek f. hó 18-án aratott erkölcsi és anyagi diadala egy ujabb bizonyitéka a létjogosának, nemes törekvésének, czélirányos, humanus működésének.

E diadallal kapcsolatban nem szabad megfeledkeznünk e kör vezetőiről, azokról az agilis, nemesszivü, tettvágyó férfiakról, kiknek a krisztinaváros szegényei, árvái, — a nyomor sötét világától — megváltásukat köszönhetik, azokról kik a részvét nemes érzelmeivel felszáritják a fájó könnyeket, megnyugvást teremtenek az élet viharaitól megtört, szánalmas lelkekben; azokról, kik a közügyek terén épp ugy mint az első kerület érdekeinek előmozditásában, fáradhatatlan, ügybuzgó munkásságukkal hervadhatatlan érdemeket szereztek s szereznek.

Ezeknek nevéhez annyi szép tett füződik, dicséret illeti ezért dévai Szőllősy Istvánt a jótékonyczélu mulatságok nestorát és másokat is, kiknek neveit ezuttal mind fel nem sorolhatjuk.

Fogadják e helyen ügybuzgó, lankadhatatlan munkásságukért — közvetve a Krisztinaváros polgárainak, közvetlenül a rendezőbizottság hálás köszönetét.

A hangverseny lefolyásáról, mely az eddig tartott hangversenyeket messze fölül szárnyalta — a következőkben referálhatunk.

A programm kiváló pontja a „Barátságból“ czimü vigjáték volt, melyben Valter Vilmosné és Iványos Ilon arattak zajos tapsokat, játékuk elevenségével s dilletansoktól meglepő alakitásaikért. A tapsból bőven jutott ezenfelül még a többi férfi szereplőknek is, kik a hatás érdekében önmagukat multák felül.

Dicsérettel kell megemlékeznünk a programm többi pontjairól is, főleg a Kaszner testvérek remek, művészi, érzéssel teljes czimbalom játékáról, melylyel Mascagni Pietro „Parasztbecsület“-ének, az eddig aratott sikereket nem tekintve, kiváló becsületet szereztek; nemkülönben Wavrinecz Mórné kellemes, átérzett énekéről, melylyel magával ragadta az egész hallgatóságot.

Nagy hatást ért el Halmay Irma, az országos zeneakadémia növendéke is, ki Liszt: „Rigoletto phantasie“-jával gazdagitotta a programmot. Először hallottuk Budán játékát, de reméljük, hogy még többször fogja a művészetben gyönyörködni tudó, lelkes budai közönséget, művészi játékával, brillans technikájával, maga iránt hálára kötelezni.

Tyuskai Pap Zoltán a tőle már megszokott szép költeményeit olvasta fel tapsok között.

Sajnálattal kell megemlitenünk, hogy Kiss Mihály akadályoztatása miatt a hangversenyen nem működhetett közre, de igéretét birjuk, hogy a jövőben kipótolja, mit a sors szeszélye miatt — elmulasztott.

A programmon kivül még két fiatal zeneszerző sikereiről kell megemlékeznünk: Bartos Gyuláról, ki igazán magyaros „Juliska csárdás“ ával, melyet Zsiga Ferko ügyes zenekara 2 óra hosszáig játszott, felvillanyozta a csárdás-cultus hiveit, továbbá ifj. Halács Jánosról, ki „Emma tipegő“-jével ujabb jelét adta zenei tehetségének.

A hangversenyt táncz követte, mely a hajnal sugaraival ért véget. A jelen volt közönség derült hangulatban oszlott szét e szavakkal „Au revoir“!

A jelen volt hölgyek névsorát — bár „nehéz a csillagokat megszámlálni“ — a következőkben adhatjuk:

Leányok: Andreánszky Vilma, Baltzár Irén, Brankovits Irma (Iklad), Csehál Anna, Deringer Etelka, Erdélyi Ilon, Erdélyi Jolán, Farkas Ilonka, Farkas Emma, P. Farkas növérek, Féry Aurora, Goczigh Stefánia, Garay Gizella, Gulden Euphemia, Gulden Amália, Halmay Irma, Illés Margit, Iványos Ilon, Iványos Irén, Iványos Margit, Jakobey Magit, Kászner Adél, Kozocsa Margit, Kasztowszky Józsa, Knoll Lenke, Kuthy Ella, Lang Margit, Loch Irma, Matuska Róza, Muchmayer Lujza, Mikoits Mariska, Petrik Margit, Plisitz Irma, Schneider Eleonora, Straub Melanie, Szahota Irma, Szully Gizella, Tolnai Etelka, Tóth Irma, Záborszky Ilonka stb.

Asszonyok: Berczik Istvánné, Babes Ödönné, Czike Imréné, Demel Károlyné, özv. Deringer Ferenczné, Dr. Draskoczi Miklósné, Erényi Antalné, Erdélyi Jánosné, Féry Narczisné, Frimmel Jánosné, Garay Antalné, Gallauner Gezáné, Halács Jánosné, Hellebronth Kálmánné, Holbesz Józsefné, Hajós Mihályné, Illés Gyuláné, Kun Gézáné, Kozocsa Tivadarné, Kastowszky Jánosné, Plisitz Sándorné, Prybil Ferenczné, Dévai Szőllősy Istvánné, Szully Gyuláné, Straub Józsefné, Schiska Jenőné, Szahota Mihályné, Tolnay Imréné, Valter Vilmosné, Vitál Sándorné, Wavrinecz Mórné, Dr. Wladár Mártonná, Willers Györgyné, özv. Würsterné Iványos Fáni stb.

Közgazdaság.

— **A Magyar Jelzálog-Hitelbank** t. cz. részvényesei az 1893. márczius hó 27-ik napján déli 12 órakor a bank helyiségeiben (V., Erzsébet-tér 9. sz. a.) tartandó XXIV-ik rendes közgyülésre ezennel tisztelettel meghivatnak. Napirend: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése. 2. Az 1892. évi mérleg előterjesztése és a felmentvény megadása. 3. Határozathozatal a tiszta nyereség hová forditása iránt. 4. Alapszabályok módositása. 5. A felügyelő-bizottság megválasztása. A részvények letehetők: Budapesten: a bank főpénztáránál (V., Erzsébettér 9. sz.) és a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál. Bécsben: az Union-Banknál. Párisban: a „Société generale pour favoriser le développement du commerce et de l'Industrie en France“ czimü banknál. Az igazgatóság.

— **A budai takarék és előleg egylet szövetkezet.** (II. Plébánia utcza 4.) 1893. Márczius hó 28-án tartja a Bpest II. ker. Medve utczai iskola torna termében rendes közgyülését. A megküldött mérlegből a következő adatokat közöljük: Pénztári forgalom 33.949 frt; A tagok által befizetett törzsbetétek összege: 29080 frt; Künlevő előlegek 32.471 frt; Tartalék alap 3.015 frt; Az 1892. évi tiszta nyereméný 2.101 frt; — Felemlitjük még, hogy az egylet 1880. év óta áll fen. és a törzsbetétek után eddig 6%-os osztalékot fizetett.

— **Az első magyar papir-ipar részvénytársaság** részvényesei a f. évi márczius 28-án, kedden délelőtti 11 órakor a társulat helyiségében (V., nagy-korona-utcza 5. sz.) megtartandó rendkivüli közgyülésre az alapszabályok értelmében meghivatnak. Napirend: I. Igazgatóság inditványa a csetnekvölgyi h. é. vasut törzsrészvényeinek jegyzése illetve átvétele tárgyában és e feletti határozathozatal. 2. Igazgatósági tag választása. Azon tisztelt részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni óhajtanak, sziveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 14-ik §-a értelmében legkésőbb f. évi márczius hó 20-ig és pedig: Budapesten a társaság pénztáránál, Bécsben áz Unionbanknál letéteményezni. A szavazatjog személyesen vagy meghatalmazott által gyakorolható. Ily meghatalmazás csak részvényesnek adható. Budapestan, 1893. márezius hó 12-én. Az igazgatóság.

— **Borvásár.** Az eladók és vevők még mindig tartozkodók a vásártól. Az előbbiek ugyan már egy-két forinttal lejebb szálltak követeléseikkel azért eddig még a vásárt nem lehet mondani vásárnak. Közép minőségü bor árak 15—18 frt a jobb minőségü bor árak 19—22 frt, adatott el ugyan 24—28 frtért is de ez kisebb mennyiségü, egy-egy hektoliter a mi inkább megrendelt, mint vásári bor volt. A borkereskedők és termelők a nagy viz s jégzajlás miatt, de részben az állandó nagy szelek miatt is a rendes időben kezdődő vásárnapra e hó 12-ére nem érkezhettek meg áruikkal, tehát részben ezért is, de részben a sok vásár miatt is 8 napi (halasztást) vagy meghosszabitást kértek a kereskedelmi minisztertől, ki is mint rövid uton értesültünk a vásárt meg is hosszabitotta volna 8 napig. Korcsmárosaink és vendéglőseinknek tehát bő alkalmuk nyilik még ha kell szükségleteiket a vásáron beszerezni.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 23-én: Tojás, 1 drb 3—3½ kr., 17—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.50—2.— kr.; csirke, 1.40—1.80 kr.; kappan 2.50—3.— kr.; récze, hizott —.———.—; récze, sovány —.———.— kr.; lud, hizott —.———.— frt, sovány 3.3.50— frt; pulyka hizott 6.——9.— frt, sovány —.———.— frt; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj, 1 kgr. 1.10—1.12 frt, tehénturó 20—24 kr. juhturó 1 kgr. 56—— kr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller és egyéb 1 drb 2—3 kr., karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—12 kr.; foghagyma 22—24 kr.; vörös répa 1 drb 1—2 kr.; torma (1 drb) édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 1—6 kr. Harcsa eleven 1 kgr. 80—1.—; nem eleven 60—1.20, csuka eleven 50——.80, nem eleven 60—1.—, ponty eleven 70—1.—, nem eleven 50—1.—, fogassülő eleven 50.—1.—, nem eleven 50—1.—, közönséges kis halacska 30—60 kr.

Borju hozatott mintegy ——25 darab, darabonkint eladatott 14 frttól 22 frtig élő sulyban 40—42 kr. kilogrammonként, pecsenyemalacz volt —30 drb, darabonként 2.50 frttól 3 frt 50 krig. Bárány hozatott — darab, eladatott páronként 0 frttól 0 frtig.

Várbeli piacz, f. hó 24-ről: Tojás, egy drb 3 kr., 17—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.50—2.— kr.; csirke, párja 1.10—1.50 kr.; kappan párja —.— kr.; récze hizott párja —.— —.—, récze sovány —.— —.—, lud hizott, párja —.— —.—, sovány —.—, pulyka —.— frt; tej 7—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.05—1.20 kr., turó 22—26, juh-turó 52—60 kr, juh-sajt 56—60 krajczár. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller 1—4 kr.; karalábé 1 db 1—3 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—12 kr.: foghagyma 1 kgr. 24—26 kr.; vörös répa 1 db 1—2 kr.; torma édes 1 drb 10—20 kr.; torma erős 1 drb 1—6 kr.

Harcsa eleven 1 kgr. ——90, nem eleven 70—1.—, csuka eleven 60—70, nem eleven 60——, ponty eleven ——80, nem eleven 60—60, fogassülő nem eleven 50—70, közönséges kis halak 28—60 kr.

Borju 65—70, eladatott darabonként 13—32 frtig, élő sulyban 39—45 kr. Malacz 30—35 db, eladatott 2.50 krtól 3 frt 50-ig darabonként, bárány ——— drb, eladatott — — — darabonkint.

A kiadásért felelös:
Dóvai Szöllösy István.
Felelősszerkesztö:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Üzlet-megnyitás.

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy a Krisztina-utczában fennállott Záborszky testvérek-féle üzletből kiléptem és **I. Krisztina-tér 3. sz. a.** (szemben a templommal)

új mészárszéket és hentes-üzletet

nyitottam.

Midőn a t. cz. közönség eddig tapasztalt szives támogatását továbbra is kérném, egyúttal tudatom, hogy a megrendelt árukat kivánatra házhoz szállítom.

Záborszky János,
mészáros és hentes.

Tavaszi idény.

Legújabb szines és fekete **kalapok**, elegans **cylinder** angol és bécsi gyártmány minden létező alakban, a legolcsóbb árakon.

Saját gyártású férfi-fehérnemü.

Nagy raktár: nyakkendők-, gallérok-, kézelök-, esö- és napernyökben urak részére.

Mindennemü férfi-divatáruk.

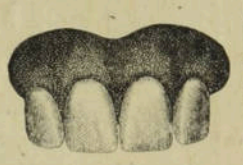
Mechlovits Béla,
BUDAPEST,
II. k., fő-utcza 7. sz. Lánczhid közelében.

MORGENSTEIN ENDRE
kályhás
Budapest, I., Krisztinaváros, Tábor-utcza 14. sz.
(saját házában.)
Ajánlja dúsan felszerelt raktárát: **szabályozható-töltő- és ó-német cserépkályhák és takaréktűzhelyekből.**
Elvállal minden szakmájába vágó **javításokat**, különösen saját módszere szerinti **füstszabályozásokat**, pontos kivitel és jutányosárakon.

KERN VENCZEL
fodrász- és borbély-üzlete
BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a háznál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.
Illatszerek, fogpor stb. eladása.

fogorvos. COHN fogorvos.

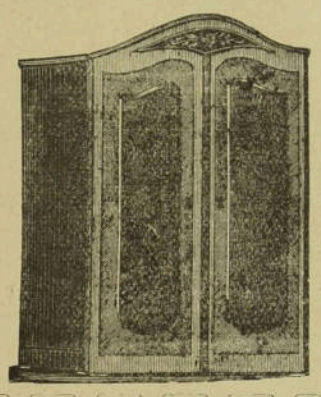

Ajánlja magát mindennemü **fogmütétekre**, tömésekre (plombálás), egyes, valamint **egész fogsorok** készitésére.
Mérsékelt árak.
Budapest, II. ker., fő-utcza 7., jégverem-utcza 2.

MINDENMEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS
II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,
„A ZOLD VADÁSZHOZ"
ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü), **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, baríśnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá
női divat s piperecziklkek.
Szövött és rövid áruk.
Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

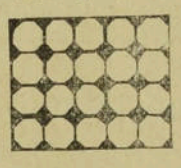
Friedländer Lajos
BUDAPEST,
7. ker., Döbrentei-utcza 6.
Ajánlja gazdagon felszerelt
butor-raktárát
és
menyasszonyi kelengyéket
a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.
Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idö alatt elkészittetnek.

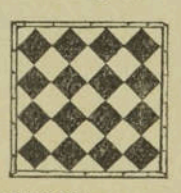
Okleveles szülésznő
ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód" név alatt a kiadóhivatalba.

Novák Ignácz
czementmunka-vállalkozó
földtermék-készitő.
BUDAPESTEN,
I. ker., Budaörsi-ut 285.

KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI KIÁLLITÁS 1891 * DILIGENTIAE ET ARTIBUS
Arany érem

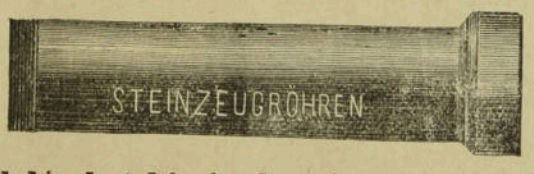
Aranyérem

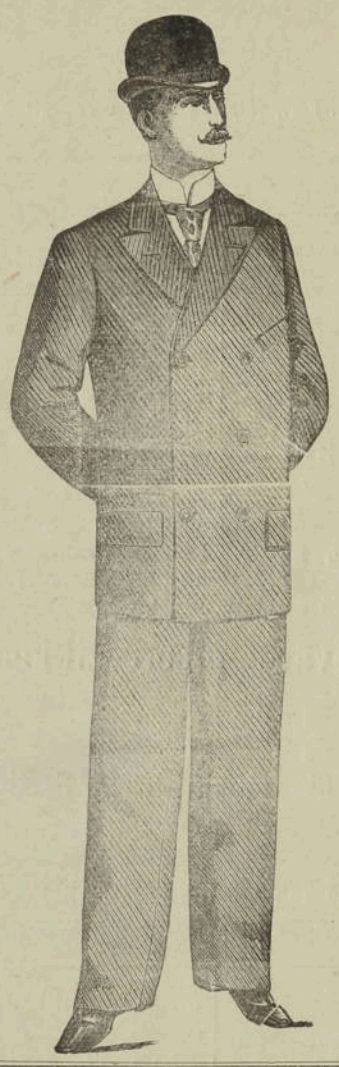
Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:
Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.
Árjegyzéket bérmentve küldök.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

A Márvány-utczában 2 utczai és 2 udvari szobából és előkertből álló lakás május 1-től kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és díszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Állással ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

GRÓF VAY LAJOS

VIVÓTERME

IV. kerület, Zöldfa-utcza 14-ik szám alatt van.

Jelentés.

Van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy az I. ker. Krisztinaváros alagut-utczában levő és általam átvett

„ALAGUTHOZ“

czimzett kávéház

a folyamatban levő átalakitási munkák miatt négy hétig zárva marad.

Tisztelettel

Wellisch Zsigmond

kávés.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Ludwig Károly

FÜSZER-, CSEMEGE- és BORÜZLETE

az igaz »mérleghez«

Budapest, I., Krisztina-utcza 6. sz.

HUSVÉTI

prágai és erdélyi sonkák

olcsó áron kaphatók.

1 liter jó siller bor	. . . . .	**28 kr.**
1 » **fehér asztali bor**	. . . .	**44 »**

Dréher-féle

ászok, dupla-márcziusi és korona palaczksör

minden nap friss és bérmentve házhoz küldve.

Mindenféle böjti étkek még mindig készletben.

Budapest, 1893. II. évfolyam 13. sz. Vasárnap, április 2.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

Mikor lesz szép Budapest?

I.

Irta dr. **Fodor József**, egyetemi tanár, fő- és székvárosi törvényhatósági bizottsági tag.

Szép-e Budapest?

Már hogyan is lehet kérdezni? Persze, hogy szép. Csakhogy csupán . . . távolról. Közelről nézve, jól megtekintve, teremtőm! mennyi a fogyatkozása

A fekvése, hegyei, völgyei alakulása, a széles Duna, a pesti háztenger, azon tul a távolba nyuló mérhetetlen sikság megkapók, elbájolók. De ne nézzünk meg semmit apróra. Mert akkor látni fogjuk, hogy hegyei jó részt kopárok, völgyei viztelenek, a háztenger valóban csupa tégla és vakolat tenger, kert, park, lomb nélkül, s a végtelen sikság ép oly végtelenül egyhangu, kietlen, fátlan pusztaság, mint egy Kanzászi nagy farm.

Az átutazó, a ki a várhegyről, vagy az ős Gellértről nézi tájképünket, el van ragadtatva. Mi azonban, a kik élünk s minden hibáját közelről látjuk és érezzük, boszankodunk, panaszkodunk s ha jó vezérre akadunk, akcziózunk, a mig bele nem fáradunk.

Különösen panaszkodhatik a budai oldal elmaradottsága miatt. A természet kertnek, egy világváros parkjának rendelte. S micsoda most? Kopár, elmaradó kis város. Kisvárosiasak rendezetlen utczái; el van zárva a város tömegétől rosz közlekedésénél fogva és el van zárva önönmagától is, terjedése területétől, a Svábhegyi hegyoldaltól, a keresztben fekvő, alvó óriás, egy szörnyeteg Gulliver, a déli vasut által.

És az a szép, lassan emelkedő hegyoldal, a várostól fel a Széchényi-hegy oromzatáig — milyen pusztaság! Temetőkkel, kőbányákkal népesiti és disziti a főváros.

A mig szőlő volt, legalább termékeny föld képével birt és legalább őszkor fölhangzott a mustos kocsik csöngése, a szüretelők dala, a rakéták ropogása. Most kihalt kopár minden. Néhány elmaradt, félig száraz őszi baraczk bólintgat a filokszérától megkopaszitott hantokra, mint a cziprusfa az ősök temetőjén.

Mi volna a Krisztinaváros, a budai hegyoldal fel a Svábhegyig, ha Bécsben, vagy akár kisebb német, angol, franczia városban volna. Milyen Prágának vizen tul eső hegyes-völgyes oldala; milyen Flórenczben az Arnon tul fekvő halom és völgy! Ottan bizonyára legelőször is befásitanák a kopárságot, még pedig nemes fákkal és nem akáczfával vagy pákosztos gyümölcsfákkal.

A mi polgártársaink még mindig késnek a befásitással. Egyre a szőlőn buslakodnak s szőlőültetésen evődnek. Hagyják el. A nagyváros közelsége villaterületté jelölte ki a fővárosnak ezt a részét. Mert nincsen a fővárosban körös-körül sehol olyan alkamas villaterület, mint ez. Minő értéke lesz e területnek majdan, ha árnyékos fák boritják s kényelmes közlekedés hozzáférhetővé teszi a pesti sikságnak lakossága számára. De a mig fa, erdő nincs, a mig utak nincsenek, a mig közlekedés nincsen, addig puszta marad az a vidék, elmaradottabb, mint a soroksári határ, mint a Mátyás földje, mint az ujpesti homokbuczkák, mert ezeknek már van közlekedő utjuk s legalább akáczfájuk.

Igaz, a ki fákat ültet, alig látja azoknak erdejét. De hisz nem vagyunk mi jövevény és vándor nép itten. Gondoljunk csak gyermekeink, unokáink jövőjére, akkor örömmel ültetünk s várjuk az évenkint szaporodó rügyeket, még ha nem is érhetjük meg az erdőt. Ha már nekünk, mai budapestieknek nincs módunk városunk körül szép és egészséges parkokat, villatelepeket láthatni: szerezzük meg a jövő nemzedéknek, — hogy legyen okuk a miért megáldjanak, — a mint nekünk van okunk áldani nádorunkat, a ki a városligetet ültette, főherczegünket, a ki a Margitszigetet teremtette és van okunk szidni és kárhoztatni ama kába embereket, a kik kivagdalták a Hármas-határhegy, a Gellérthegy, a Sashegy, s a többi hegy erdeit, s nekünk kopárságot hagytak. Kezdjük meg már egyszer a fásitást, mert az idő repül s a fásításhoz sok idő kell, magától pedig nem támad!

De nyilvánvaló, hogy hiába sürgetjük, hiába biztatjuk polgártársainkat faültetésre, villaépitésre; nehezen szánhatják rá magukat, mert nyomorúságosak

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az óbudai Gulliver utazása.

Irta: **E. Szabó Lajos.**

Óbuda okvetlen két dologról nevezetes. Az egyik az, hogy ott halt meg Petravics János az utolsó nemzeti csizmadia, a másik meg az, hogy ott született Plank Károly, az óbudai Gulliver. Egész határozottan merem állitani, hogy Plank volt Magyarországnak „legnagyobb“ férfia. Mert mikor Forinyák tábornok legelőször megpillantotta, roppantul elröstelte magát és igy sóhajtozott magában: Most látom csak, hogy mily igénytelen és törpe vagyok! Mindig nagyságról álmodoztam, de a valóság kijózanit és be kell ismernem, hogy e hazának még nagyobb fiai is vannak nálamnál.

Plank sohasem járt tul Szentendrén. Oda is csak két izben került, a mikor még Óbuda ott választotta országos képviselőit. Egy kis kilátásba helyezett gulyással, pörkölttel, borral és sörrel könnyen föl lehetett csalni. De ő mégis legkiváltkép a verekedések kedvéért rándult föl ilyenkor. Politikai éleslátással mindenkor a nagyobb termetü képviselő-jelölt mellett foglalt állást, mert ugy vélekedett, hogy kis emberből sohasem lehet nagy ember. Igy történt aztán, hogy a törpe Ács Károlylyal szemben a nagyobb Kállay Bénit protegálta. Kállay megbukott. És ezt sokan annak akarják tulajdonitani, hogy akkoriban a fiatal Plank még nem igen értette a kortes verekedések aranzsirozását. Persze, hogy ez már régen volt 1864-ben. De Plank már ekkor is megjósolta, hogy Kállayból valamikor nagy politikus lesz, mert ő nem hiába verekedett mellette.

Az óbudai Gulliver különben igen csendes ember volt. Nyáron az apjának aranyhegyi és kis-czelli szőllőjét müvelte, télen szőllőkarót faragott, füstölt hust evett, csiger-bort ivott és legföljebb még elment a Dunapartra sétálni. Csak vasárnap tett aztán ki magáért, mert akkor már délelőtt kezdte az ivást a »fekete bak« sörházában, délután pedig elment egy kis „ruf máriás“-ra a Berner-féle kávéházba. Billiardozni természetesen sohasem tanulhata meg, miután a billiárd-dákókat csak is sétapálczának használhatta volna. Este aztán sorra kerültek a külső kocsmák, Lindmayer Krisztl, Beringer, Wittmann, Czeller stb.

És ki tudja meddig járta volna ez igy a maga egyformaságában, ha Plank apja azt nem mondta volna egyszer, hogy jó volna most már annak a Károly gyereknek meg is házasodni.

Megházasodni? Hiszen gondolt már ilyenformát Károly is. Csakhogy hol van az a leány a ki Plank barátunkhoz ment volna feleségül? Aztán meg az is nagy bökkenő volt, hogy Károlynak a kis, alacsony termetü lányok tetszettek. Ezek után sonfordált leginkább.

Egyszerre réme lett Plank az óbudai leányos házaknak, a mint hire ment, hogy az öreg Plank meg akarja a fiát házasitani. Nem is ijeszthettek meg leányt jobban, mint hogyha azt mondták: megállj, majd eljön Plank és elvisz feleségnek.

Plank Károly barátunknak a koronautczai Ecker bogár-szemü kis leánya tetszett legjobban. Alacsony kis termetü igénytelen lányka volt. Csak bogárfényü szemei, örökké mosolygó piros kis orczácskája feledtették az emberrel, igénytelenségét. Nagyot is nézett Ecker bátyánk a mikor egy vasárnap délután az öreg Plank fiával megjelenvén a leányt ünnepélyesen megkérte. De Ecker leánya a dologról már előre értesülvén ugy elszökött a háztól, hogy nem volt ember, a ki 2 hét alatt megtalálta volna. Számtalan kosár után végre Károly barátunk is belátta, hogy senkisem született prófétának a maga hazájában, roppant dühbe jött és megfogadta, hogy nem fog óbudai leányt elvenni feleségül — csak azért sem!

Önök bizonyára ismerik a hedzsirát; kezdetét a pogány időszámitásnak, a mikor Mahomet Mekkából Medinába futott. Óbudának is van ilyen külön időszámitása, a mikor t. i. Plank Károly hátat forditott Óbudának és Ujlakra ment feleséget keresni.

Ez volt az óbudai Gulliver utazása.

A mi magát az utazást illeti, az bizony nem tartott sokáig, mert néhány lépés és Plank Ujlakon termett. De nem is erről van itt szó,

az utviszonyok. Mintha félreeső zug mezőváros volna Buda, oly silány és rendetlen a külső telkeinek uthálózata. Mig fenn a Svábhegy nyugati oldalán négy széles ut szalad párosan egymás mellett itt, bejebb a város felé . . . semmi, semmi jóravaló. Olyan telekre pedig, melyhez csak girbe görbe, sáros, poros, napos mezei ut jár s ez is bizonytalan, nem lehet villát épiteni.

Meg kell állapitani a fővárosnak, a jövő fejlődésnek előrelátásával, az utak s utczák irányát s már ma ebben a keretben kell vezetni a városrész fejlődését. Mennyit tanulhatnánk e tekintetben Berlintől, a hol előre meg vannak már állapitva a majdan két milliós városnak uj épitési területei, utczáinak hálozata; ezekben gondoskodva van már most a szükséges középületek telkeiről, iskolákról, templomokról, kisebb kertekről. Nálunk fejlődik kifelé a város, a hogy tud, mint a vadul növő fa, melyet nem gondoz értelmes kertész.

Faültetést a polgárok részéről, utak kimetszését a hatóság részéről, ezt sürgetjuk első sorban a budai oldal külső részeinek fejlődése, terjedése érdekében.

S a Svábhegyen?

Ott rendben van minden?

Dehogy. Ottan felverték kis területen a telkek értékét. Egymás nyakára épitkeztek, s most egymás kapuja elé bocsátják a moslékvizeket.

Szép helyzet.

Templom és közönség.

Virágvasárnapon kerületünk templomában az a nem mindennapi eset adta elő magát, hogy a szent misét szolgáltató lelkész a mise kellő közepén kénytelen volt a közönséget csendre és nyugalomra inteni. Midőn nem régen Bülow a nyugtalan hangverseny-közönséget aposztrofálta, a sajtó tele volt e botránynyal és akár melyik félnek fogta a pártját, az ügygyel való foglalkozásával annak bizonyos fontosságát elismerte, mert felvetette azt a kérdést, — ha nem is döntött fölötte — vajjon ha az ember valami czélból egy e czélra szolgáló helyen megjelenik, a kénye-kedve szerinti cselekedhetésének teljes szabadságát viszi-e be magával, vagy pedig köteles a helyzethez alkalmazkodni s a szabadakarat egy arányos részét bizonyos időre felfüggeszteni?! Kényszerítő törvények erre nézve nincsenek és bemehet ily helyre a szerény alkalmazkodó s a korlátlan személyi szabadságért rajongó egyaránt, csakhogy az utóbbi belépésekor künn reked az illem, a miveltség, bennt pedig csak a „bánom is én“ durva botránynyhajhászat foglal helyet.

A társadalom ily salaktól meg is tud szabadulni, ha az illetlen magaviselet és zaj a szinházban, hangversenyben, korcsmában, sőt tingl-tanglban is kellemetlen kezd lenni, — vagy önsegély, egyszerü kidobás vagy pedig a rendelkezésre álló rendőr által, — a magánházban pedig az inas vagy a házmester szokott elbánni ily alkalmatlankodókkal. Csak az Isten házában nincs látható korlát, mely az illetlenségnek utját állaná, nincs jogosult kéz, mely őt a templom szentélyétől távol tarthatná, nincs hatalom, mely a jogosult méltatlankodásnak érvényt szerezzen.

Oh, azok az emberek! A gazdagabb polgárt, a „nagyságos urat“ már husz lépésnyire alázatosan süvegeli, annak előszobájában már nem tudják, miképpen álljanak, mit tegyenek, hogyan tartsák kezüket s lábukat, a szó torkukban reked és az ünnepi ruhába gyömöszölt test csavarva, hajlongva nem tud megállapodni a megkivántató legkedvezőbb állásban; — és ime, ide, az Ur házába belépnek minden mélyebb érzés, minden tisztelet nélkül, hideg közömbösséggel és tudatlansággal a tölött, hogy hol vannak és tulajdonképpen miért jöttek. De ez már nem a mi feladatunk, hogy kutassuk és vizsgáljuk az emberek szivét és veséjét, hanem igen is feladatunk azon őrködni, hogy nálunk a fő- és székváros I. kerületében az illetlenség, a durvaság külsőleg se fejlődhessék oda, hogy korcsmai s tőzsdei szokásokat vigyenek be a templomba, elterjedvén az öreg s fiatal között és befertőztetvén még utolsó szentségünket is, a „fin de siècle divatos anyagiság tengerének piszkos hullámaitól körülnyaldosva ostromolt vallássosságunk szigetét.

A ki hangversenyben, szinházban illendőnek nem tartja, hogy szomszédja élvezetét zavarja, ne zavarja a hivőket sem ájtatosságukban a templomban; a nagyok gondolják meg, hol vannak és fékezzék járkálási, csevegési ingerüket $^1/_4$ vagy $^1/_2$ órára, mig az Ur Istennek tartozni vélnek a „visittel“; a gyerekeket, kik nagy ritkán jelennek meg kiséret nélkül a templomban, oktassák az Isten házának szentségére a szülők, a tanitók és az intézetek részéről erre hivatott közegek, a zsenge gyermek fogékony szivében ugy is honol a szent iránti alázatosság, az ájtatosság és a hit az ő tisztán ragyogó hamisitatlan gyönyörüségében; jó szóval, egy gyengéd intéssel, jó példával óvjuk meg ezen gyengéd virágot, a durvaság és ridegség férgétől és tartsuk fenn, mint elpusztithatatlan kincset az egész életre.

A ki pedig nem képes ugy viselni magát, mint az Ur házában illik, az talál elég más helyet, a hol a lárma s zsibongás nem csak engedve van, hanem kelléknek is tekintetik. A fenti templomnak homlokzatán még ürességében diszlő két márványtábla egyikébe pedig bevésésre ajánlom Urunk megtorló szavait: „Az én házam imádkozás házának mondatik, ti pedig azt latroknak barlangjokká tettétek.“ (Máté: XXI. 14.)

Féry Nárcziss.

---

hanem a sikerről. Mert Plank feleséget hozott magának Ujlakról.

Harmadik vasárnapon már serenádra szotyogtyant az óbudai troubadur-óriás és az ujlaki lelkész-utcza egyik alacsony háza előtt (melynek kéményén akár be is nézhetett volna) rákezdett arra a mélabus, szerelmes nótára, mely azt mondja hogy:

Is ten des a Goatn-Haus?

A környékről minden élő ember megfutamodott annak a roppant pincze-mélységü basszusnak a hallattára. Csak az az igénytelen, alacsony szőke kis leány nem ijedt meg tőle hanem csengő hangon adta rá a feleletet:

Ja des is a Goatn-Haus.

A teljes biztonság okáért a második kérdést is megkoczkáztatta:

Is ten ta a Fenster trauf?

Bátor csengő női hang felelt reá:

Ja ta is a Fenster trauf.

A rokon keblek még a legkomiszabb alsóausztriai áriákban is megértik egymást. Mert mikor a legközelebbi vasárnapon a nagy Plank a kis Gittinger Rózát megkérte, a szülők minden vonakodás nélkül adták neki oda. Örültek, hogy tulestek ezen a félelmetes és elkerülhetlenné vált aktuson. Különösen leendő anyósa nézett rá tiszteletteljes félelemmel.

Meglehet, hogy az óbudai Gulliver volt az első szerencsés vő, kitől még az anyósa is félt.

A közmunkák tanácsa Budáért.

A fővárosi közmunkák tanácsának hivatalos jelentése 1889. 1890. és 1891. évről sok Budát érdeklő közleményt tartalmaz.

A szabályozás czimü fejezetben foglaltakból közöljük a Budát érdeklő részleteket, elmélkedés és tanuság okáért.

A Duna jobbpartján fekvő városrész belterületének szabályozására és fekszineire eddig is van ugyan terv, de az a hetvenes évek elején sebtiben állittatván össze, nem számol eléggé a helyi különleges s főleg a terepviszonyokkal. Természetes, hogy végrehajtása e miatt sok nehézségbe ütközik, esetenként pedig egyenesen lehetetlennek bizonyul. Ebből az egyes helyeken máris mutatkozó fejlődés arányában mind nagyobb bajok állhatnának elő, mert a felmerülő telekrendezési és épitési ügyeket nem lehetne a kivánatos rendszerességgel és gyorsasággal elintézni. Nehogy tehát a több oldalról nyilatkozó fejlődés akadályba ütközzék, s feltételei hiányozzanak: a jobbparti városrészt belterületének szabályozási és felszini tervét revizió alá vettük s ezt az örvendetesen élénkülő nyaraló vidékekre és más kültelkekre is kiterjesztvén, rajta leszünk, hogy e nagy munkálatot mielőbb be is fejezzük.

Ezt általánosságban előre bocsátva, a tárgyalásra került egyes nevezetesebb szabályozási ügyekről kerületenként az alábbiakban szólunk:

I. kerület.

A Gellért-rakpart rendezése.

E czélból a Rudas-fürdő gőzházától a Sáros-fürdőig terjedő házsort tudvalevőleg ki kell sajátitani, mely művelethez a fővárosi pénzalap 40,000 frtnyi hozzájárulást vállalt. A főváros kivánságára e megállapodást oda módositottuk, hogy a fővárosi pénzalap a tényleg felmerülő költségek egyharmadát fogja viselni, a mi 40,000 frtnál előreláthatólag több lesz. Egyuttal tekintetbe vevén, hogy a főváros kisajátitási alapja egyéb szabályozások által csaknem teljesen igénybe vétetett, nehogy a Gellért-rakparton megkezdett kisajátitások szünetelni legyenek kénytelenek, a már előbb kifizetett 20,000 frton felül a fővárosnak ujabb 20,000 frtot utalványoztunk, igéretet vevén arra, hogy a főváros is ügyelni fog arra, hogy kisajátitási alapja az eddiginél nagyobb mértékben legyen a szóban forgó czélra forditható. Ezek együttvéve alapos reményt nyujtanak arra, hogy a Gellérthegy délkeleti oldalának rendezése most már fokozatosan mielőbb keresztülvitetik azon megállapodás szerint, mely e tanács és a főváros között vegyes bizottmányi tárgyalás utján még 1884-ben létrejött s melyen időközben csak az a módositás eszközöltetett, hogy az utvonal és a Gellérthegy között fennmaradó terület rendeltetésének megállapitása akkorra tartatott fenn, mikor a szabályozás a végrehajtás stadiumába jut. Miután pedig e nagyszabásu városrendezési műveletnek a Gellért-rakpart kiépitése oly előfeltételét képezi, mely nélkül czélra jutni nem lehet: nem mulasztottuk el idejeben kérelmezni a magas kormánytól, hogy a rakpart kiépitésének előmunkálatait — tekintettel a tervezett negyedik hid épitésére is — immár foganatba vétetni és a kivitelt is gondoskodása tárgyává tenni méltóztassék. Mélyen sajnáljuk, hogy a földmivelésügyi miniszter ur a kérelmet nem találta teljesithetőnek, e rakpart épitését községi feladatnak nyilvánitván. Válaszát közöltük az érdekelt fővárossal.

A Gellérthegy szabályozása.

A tervezet, melyet a Gellérthegy szabályozására a főváros hozzájárulásával megállapitottunk, az utakat illetőleg alkalmazkodik a hegy configuratiójához és a lejtviszonyoknak megfelelő mostani dülő utakhoz, melyeket némi correctiókkal lát el és egymás között is czélszerü kapcsolatba hoz. E végre két kereszt-ut van tervezve, oly formán, hogy ezeken a vizlevezőtő árkok is helyüket találják. Az egyelőre tervezett uthálózattal minden telek hozzáférhetővé válik s ha a fejlődés során szüksége állana elő annak, hogy a párhuzamos utak több ponton is összeköttessenek, e végből ujabb kereszt-utak létesitéséről később bármikor lehet gondoskodni:

E szabályozás alkalmából a Gellérthegyi telkek felosztási és beépitési mótját is megfontolás alá vettük s a következő megállapotásokra jutottunk:

1. Az ugynevezett kis Gellérthegyet, mely szőlőkkel körülvett homokbányát képez, a nyaraló-övezetből kivéve a IV. épités övezetbe soroztuk, minthogy nyaralók épitésére e helyen már a temető szomszétsága miatt sem lehet kilátás. A Gellérthegyi nyaraló-övezetnek éjszaknyugati határát tehát most már az az ut képezi, mely a déli vasut alagutja felett vonul el.

2. E nyaraló-területen a telekfelosztási minimumot az eddigi 1000 □ ölről 600 □ ölre szállitottuk le, mert különösen ha a negyedik hid kiépül, itt előreláthatólag oly nyaralók fognak kaletkezni, melyeket télen-nyáron állandóan lakni fognak.

3. A határ-utakra, nevezetesen a budaörsi-utra, sáncz-utczára, orom-utczára és a fehérvári-utra dülő telkeket, illetőleg a felosztási minimumot 300 □ ölben, az épitési módot pedig ugy állapitottuk meg, hogy a kérdéses telkeken nyaralószerüleg kell épitkezni, kivéve mégis a fehérvári-uti telkeket, melyeken épp ugy, mint a naphegyi mészáros-utczában, az utczai vonalon zárt sorban kell épiteni.

Az »Erzsébet« sósfürdő és környékének szabályozása.

Az „Erzsébet“ sósfürdő telepét korábbi terv szerint egy ut szelte volna át. Nehogy a telep ekként szétdaraboltassék, az emlitett utat elejtettük és az uj szabályozást ugy állapitottuk meg, hogy a fürdő-telepet mind a négy oldalról ut fogja határolni. Az 1870. évi X. t. cz. 22. §-a alapján egyszersmind kimondottuk, hogy a négy uj ut által közbefogott területen, melynek mintegy közepén van a fürdő-intézet, nyaralószerüleg kell épitkezni. A telkek alakitására nézve az épitészi szabályutasitás 74. §-ának 2-dik pontját azzal a módositással terjeztettük ki, hogy az egyes parczelláknak minimumban nem a budai oldalra megállapitott 1000 hanem a pesti oldal nyaraló-övezetére megszabott 600 □ öl térfogattal kell birniok. Ezen eltéréssel azt kivánjuk elérni, hogy a szóban forgó, egészben nem nagy területen lehetőleg számos nyaraló keletkezhessék.

A városmajor-utcza környékének szabályozása.

Egy telekfelosztási ügy alkalmából szükségesnek ismertük fel a városmajor-utczától nyugatra fekvő legközelebbi vidék szabályozásával foglalkozni és első sorban megállapitani azt, hogy a kültelki határvonal arról az utczáról, mely a városmajor-utczával a hársköz folytatásában tervezve van, kivülebb helyeztessék, arra a dülő-utra, mely a kékgolyó-utczából nyilva a fennebb emlitett utczákkal körülbelül párhuzamos irányban halad. Indokoltnak találtuk ezt főleg azon okból, mert ez a terület, melyet a városmajor-utcza, kékgolyó-utcza, az emlitett dülő-ut és ez utóbbit éjszaki oldalon a városmajor-utczával összekötő, tervezett utcza közbefog a városhoz való közelségénél és kedvezőbb lejtviszonyainál fogva igen alkalmas arra, hogy rajta kisebb családi házak vagy nyaralók épüljenek, a mi azonban szerfelett meg lenne nehezitve, ha a jelenlegi kültelki határvonal meghagyatván, az ezen tul fekvő telkek 1000 □ ölnél kisebb részletekre feldarabolhatók nem lennének.

A mi a fentebb körülirt terület szabályozását illeti, a főváros által bemutatott térrajzból az volt kivehető, hogy a katonakincstári-ut és a városmajor-utcza összefolyásánál egy tér létesitése van szándékba véve. E térnek itt semmi czélja nincsen; nemcsak mert nagyon kicsi s csekélyke területét az a közlekedés tartaná lefoglalva, mely a katonakincstári uton veszi irányát a városmajor-utczába s innen vissza, — de nincs czélja főleg azért sem, mert a terek létesitésének legfőbb oka: a levegő és világosság nyerése, itt bizonyára nem forog fenn. E körülmények vonták maguk után azt, hogy a kérdéses tér elejtése egy izben már határozatba ment. E határozatot tehát továbbra is fentartottuk. A hárs-köz folytatásában 6 öles utcza volt eddig is tervezve; ennek végső szakaszát, mint feleslegest elhagytuk. A hárs-közön felül levő dülő-ut vonalában rendes 6 öles utczát vettünk az általános szabályozási tervbe, folyományául annak, hogy jövőre ez az utcza fogja a kültelki határvonalat képezni. A mi a szóban forgó terület felosztási és beépitési módozatait illeti, legczélszerübbnek találtuk az I. ker. naphegyre nézve létrejött megállapodásokat erre a vidékre egyszerüen 'kiterjeszteni. Ehez képest itt a parczellák 300 □ öl minimalis területtel alakithatók és nyaralószerüleg épitendők be. Csupán a városmajor-utczára és ezt a fellebb fekvő dülő-uttal összekötő utczára szolgáló telkekre nézve tettük azt a kivételt, hogy azokon — épp ugy, mint a mészáros-utczában — az utczai vonalon és zárt sorban kell épitkezni.

A svábhegyi fogaskerekü vasut pályaudvarának és a városmajornak rendezése.

A budai köruttal kapcsolatosan némi rendezés alá jött a retek-utcza délnyugati oldala is, a mennyiben itt a fogaskerekü vasut alsó állomásáig kavicsolt járdát létesitettünk. E czélra a szükséges területet részben a fogaskerekü vasut pályaudvarából vontuk el. Részint ezért, részint üzemi okokból szükségessé vált, hogy a vasuttársulat pályaudvarát a másik oldalon, t. i. a városmajor felé kibővitse. Az e részben előterjesztett tervet elfogadtuk. Kapcsolatosan azonban egy gyalogut volt tervezve, mely a városmajorból folytatólag vezetne a fogaskerekü vasut töltésén keresztül; ennek az ördögárok mostani partján szándékolt elrendezése csak ideiglenes és igen rövid tartamu lehetett volna, ugy, hogy arra költekezni érdemesnek nem hittük. Az ördögárok itteni könyökhajlása ugyanis 3, csecsekély szelvényü hidat hordván magán, — melyek nagyobb eső alkalmával már az első perczben eliszapolódva és betömődve valóságos zárgátakat képeznek, — oly veszedelmes, mely miatt a diósárok szabályozása után is méltán tarthatni attól, hogy az 1875. június 26-diki nagy szerencsétlenség ismét bekövetkezhetik. Ez az eshetőség parancsoló követelménynyé teszi, hogy az ördögárok kérdéses szakasza a tervezett egyenes vonalban annyi évi vajudás után most már további késedelem nélkül szabályoztassék. Nem mulaszthattuk el ennélfogva a fővárost felhivni, hogy e könyökhajlás szabályozását sürgősen hajtsa végre; ennek folyományaként pedig kivántuk, hogy a városmajori gyalogut az eredeti terv elejtésével az ördögárok uj vonala mentén vezettessék. Ugyanekkor utalva arra, hogy a városmajor, bár a budai oldal legközelebbi üdülőhelyét képezné, egészben nagyon elhanyagolt állapotban van; útalva továbbá arra, hogy a retek-utcza mentén elterülő része a tilalom daczára szemét- és törmelék lerakó helyül fog használtatni mindaddig, mig nem parkiroztatik: egyszersmind arra kértük a fővárost, hogy e parkirozást s általában az egész városmajor rendezését tegye sürgős gondoskodása tárgyává.

Levél a szerkesztőhöz!

(Viszhang a II-ik kerületből.)

Figyelemmel olvassuk a Buda és Vidéke minden czikkének azt a nemes törekvését, a melynek egyedüli czélja a Duna jobbpartján elterülő városrészek gyors fejlődése és felvirágzásának előmozditása és midőn kinyilatkoztatjuk, mennyire örül az elhagyatott, de immár lethargiájából felébredt polgárság, hogy létkérdését e lap oly melegen felkarolta, éppen ez okokból engedje meg t. szerkesztő ur, hogy ez alkalomból a II-ik kerületi polgárság nevében szót emeljünk e lapok hasábjain s elmondhassuk az összeséggel egyetemben — de magyar őszinteséggel — a mit itt a II-ik kerületben mindnyájan érzünk és a mely bizonyára megérdemli, hogy nyilvánosságra is hozassék.

A II-ik kerületbeli eddigi előljárót eltemettük, részvétünk kisérte sirjába s az elhunyt helyét betöltötte egy férfi, a ki mióta hivatalát viseli, fokozodottan kiérdemelte a polgárok bizalmát, szeretetét, megbecsülését.

Hampel Sándor előljáróról van szó, ki nem kimélve fáradságot, mindent elkövet, hogy a kerület érdekeit mennél jobban előmozditsa.

Rend, pontosság, szorgalom, mindenre kiterjedő figyelme vezetik minden lépteit. Hivatalában előzékeny mindenkivel szemben. Nincs egyetlen ember sem, ki ott megfordul, hogy tanácsot, felvilágositást gyorsan ne kapjon. Panaszos legyen bár, vagy terhelt, ügye gyors elintézést nyer, mert nem huza-vonával, nem ujabb meghivásokkal, elhalasztásokkal zaklatja az illetőket, hanem az ügy állásához mérten, érdemben momentán intézkedik.

De nem csak hivatalában végzi nagy gonddal teendőit, hanem figyelmét nu sem kerüli ki a mi azon kivül is történik kerületében. Hogy csak egyes példákra hivatkozzunk; nagyon sokan látták őt a zord tél folyamán, viharos éjfélek után felkelve, talpon állni, a midőn utánna nézett a hótisztitásnak, az utak járhatóságának, mindenütt ott volt a kirendelt munkásoknál s a hol akadályt látott jószivü tanácscsal és ha kellett katonai szigorral és gyorsan intézkedett. Semmi sem kerüli ki figyelmét, gondját, az utczák tisztitását lelkiismeretesen ellenőrzi; itt is, ott is megjelen, csakhogy az utczák, terek, csatornák rendben legyenek s ezzel a közegészségügyet a mennyire hatáskörébe esik, ellenőrizze.

Éppen ezért, mert buzgalma, munkálkodása már is annyira észrevehető e kerületben, egy-két kérelmünk is volna hozzá, a melyet bizton hiszünk, hogy méltányolva a fontos okokat — és ismerve a kerület érdekében kifejtett annyi czélirányos és üdvös munkásságá — keresztül is fogja hajtani.

Kérelmünket pedig a következőkben adjuk elő:

1) A kik Budapest fő- és székváros jobboldali Dunapartján, a korzón, a lánczhidfőtől a régi Széchenyi-szállóig élvezik a nap lenyugvásának hüvös és illatos szellőjét, tavasz kezdetén pedig a jól eső sütkérező nap sugarait, bizony-bizony sokszor jut eszünkbe, hogy a hosszu és élvezetes séta után, jól esnék gyönyörködni a megifjodott balparti Pest szépségén is, el-el nézve a gyönyörü palotasorokat, elmélázva a közte lévő, mostanában krém szinü Duna fodrán, az átellenben nyüzsgő embergomolyon, — de nem mindig sétálva, hanem ülve is. Hajh! de kevés ám a pad, kevés a leülő hely, a hol a fáradt test megpihenhetne, és épen ez okból nagy hálára kötelezné az előljáró úr a kerület polgárait, ha érdemes szavát latba vetné a főváros „sétatéri bizottságánál“ és nyomós szavánál fogva e tekintetben is a mérleget a mi részünkre nyomná le, a kik ezt régen óhajtjuk, esdve várjuk, de nincs hová fordulnunk.

2) A másik kérésünk volna továbbá, de ez már egy kissé kényesebb természetü, de hát a közerkölcsiség, köztisztaság és közegészségügy tekintetében ezt is meg kell tennünk, mert hát nagyváros, maholnap világváros is leszünk. A tisztelt előljáró úr beláthatná azt, hogy a lánczhidfőtől a régi Széchenyi-szállóig nincs oly hely sem, hol természet parancsolta szükségleteit az ember kielégithetné. A lánczhidra igyekvő és onnan jövő, valamint a főúton munkájok után látó embersokadalom keresi a helyet, de nem találja, pedig igen czélszerü volna a csavargőzös állomása melleti lánczhid alját e czélra kiszemelni, s ott a megfelelő „Pissoir“-t állitani fel, mert ezáltal sok mindenféle kellemetlenségtől menekednének meg nemcsak az ottani rajonban lakók, hanem Budapest számos kiránduló tagja is.

Szivlelje meg az itt elmondottakat az érdemes előljáró úr, s nagy hálára kötelezi azokat, kik a II-ik kerületben laknak, s kiknek szeretetök és tiszteletök mindenha állandó marad.

Többen.

A budai Dunasor.

Irta: **Dr. Országh Sándor**
miniszteri tanácsos, a főv. Közm. tanácsának és a főv. törvényhatósági bizottság tagja.

A főváros szép képének gyönyörü keretét képezik a hatalmas Dunának partjai; ezek képezik mintegy kirakatát a fővárosi életnek s csakis ezek adják meg Budapestnek világvárosi jellegét.

A balparton, kezdve az uj országház nagyarányu épületétől le a vámházig egy hosszu diszes palotasor terül el, mely közbe-közbe terek, sétányok, szobrok által megszakitva, oly látványt nyujt, melyhez hasonlót Európa legnagyobb városaiban is hiába keresünk. — Evvel szemben azomban a budai parton, mely pedig kiegészitő részét képezi a Dunai látképnek, egyes modern és az uj szabályozási vonalon épült paloták és házak kivételével oly állapotok léteznek, melyeket leirni nem kivánunk, melyeket mindenki ismer s melyekre nézve csak is egy hang, egy nézet uralkodik, hogy azok tarthatlanok s hogy ezeket a főváros szépészeti érdekében is gyorsan és mihamarább meg kell szüntetni s meg kell tenni mindazt, hogy itt is a balparthoz méltó házak emelkedjenek.

A Margithidtól a Rudasfürdőig terjedő partvonal, szemben az uj országházzal, Akadémiával, Ferencz József térrel, az Eötvös és Petőfi szobrokkal, a vigadó épületével és parkjával s a szép magánházak hosszu sorával, a maga rozoga, eltemetett, alacsony kis házaival oly kiáltó ellen-

tétet képez, hogy bármely idegen szinte lehetetlennek tartja, hogy e partrészek ugyanazon folyónak képezzék mellékeit, mely egy és ugyanazon várost hasitja át.

Ezen az állapoton szinte nem lehet másként segiteni, minthogy az egész házsor, a Margithidtól — a Rudasfürdőig — kivéve az ujabb modern házakat — kisajátittassék, uj szabályos telkek alakittassanak és azok kellő adómentesség biztosítása mellett beépités kötelezettségével ismét eladassanak.

A kisajátitási költségek itt még inkább fogják a nyert telkek értékesitésében fedezetüket találni s a hozandó esetleges áldozat csak igen kicsiny lehet, mert a budai rakpart, reggeli napjával, délutáni árnyékával a folyam szomszédsága folytán, mindig friss és üde levegőjével, oly lakályos szép helyet képez, melyet örömmel fognak felkeresni házak épitésére.

Csak ha ezek megtörténtek s igy a budai részek kiválóabb részei a balparti részek fényével és szépségével némileg arányba hozatnak, csak akkor lesz elérhető a főváros egységes jellege, csak akkor lesznek a folyamnak két mellékei, igazán egy — és ugyanazon fővárosnak kiegészitő részei s csak akkor lesz Budapest a magyar nemzetnek méltó fővárosa, a magyar királynak méltó székhelye.

Az ó-budai híd.

Hosszu idő: közel egy évtizede annak hogy a III. kerület viruló s busásan jövedelmező szőlői a filloxé-racsapás következtében teljesen elpusztultak; — egy hosszu évtizede, hogy az itteni törzslakosságnak több mint fele a tönk szélére jutott s azóta teng, nem feledve a boldog multat, de rettegve — mentőeszköz hijján — a közel jövőt; — egy évtizede már, hogy e munkaszerető, hangyaszorgalmu nép, megfosztva legfontosabb keresetétől, az itteni talajviszonyok folytán csekély jövedelmü kertészettel küzködik, a megélhetés nehéz gondjai ellenében. Az ősi foglalkozás e becsületes, józan népe ma már csak tengődik régi szerzeménye romjain s ha e helyzeten a kellő időben és hathatós befolyás nem segit, úgy — minden gyámolitás nélkül — ki van téve e kerület a szükség és nélkülözés, végre a teljes tönkrejutás veszélyének.

De nemcsak a földmives népet, a törzslakosság e nagy részét, de részben a többi lakosságot: a kis iparosokat és kereskedőket is érzékenyen sujtja a szőlőpusztulás; innen van, hogy már hosszu idő óta pang e kerületben ugy az ipar, mint a kereskedelem.

A nagy gyáripar se mutat oly fejlődést, mely a mindinkább szaporodó munkaerőt foglalkoztatni tudná; sőt miután több gyár, igy pl. ó-budai hajógyár is, csekélyebb üzeméhez képest, redukálta a munkások számát és bérét, a rendes gyári munkások is kénytelenek e kerület exponált helyzeténél fogva, roppant időveszteség és költség árán, más városrészek, különösen az V. és VI. kerület gyártelepein megélhetési forrás után nézni.

Ennek természetes következménye azután azon gyakori eset, hogy az ily munkások nagy része elköltözik e kerületből más közelebbi városrészbe, leggyakrabban Új-Pestre.

Ily körülmények között nem épen közel jövő kérdése a III. kerület isméti felvirágzása, s legkevésbé se csodálható, ha ugyanitt mindezek folytán egészséges társadalmi élet se létezik, a mely pedig épen a III. kerületben nagy feladatok teljesitésére van hivatva kulturális tekintetben.

E nyomasztó helyzetben csak a következő alternetiva között lehet választás: — vagy még jókor egyesül minden számottevő tényező a kerület megmentésére a filloxceracsapás és topografiai viszonya szerencsétlen következményeitől; — vagy — mi a jelek után itélve alig hihető — engedik továbbra is a kerületet e veszélyes lejtőn lejebb és lejebb haladni, akkor, midőn más városrészek egyes pontjainak csupán esztetikai hatása kedvéért százezrek költetnek.

Nem alamizsnát kér a szegénység, mert nem koldus az, ki jogosat követel; — az önhibáján kivül elszegényedett nép méltán kérheti oly intézmény létesitését, mely hivatva lesz a kerület fekvési és egyébb csapásoktól eredő hátrányait megszüntetni. E czélból, mint elodázhatlan szükségesség nyilvánul: egy önálló, gyalog és kocsiközlekedésre szolgáló híd épitése, mely alkalmas ponton összekötné a III. kerületet a nagy ipartelepekkel biró V. és VI. kerülettel.

Az aggodalmas viszonyok közt tengődő III. kerületre nézve valóságos megváltás volna e kérdés sikeres megoldása. Ez volna azon segitség, mely alapföltételét képezi mielőbbi felvirágzásának; — egy híd létesitése az, mely következményeiben áldásthozó lesz a kerület minden lakosára, de különösen a szegény munkásosztályra, melynek alkalma nyilik ezáltal csekély időveszteséggel és fáradság; de a mi legfőbb: csekély költséggel felkereshetni a balparti gyártelepeket.

S vajjon a híd létesitésével nem fognák-e, a balparti részen elszórtan és egészségtelen lakásokban lakó munkáscsaládok, az egészségesebb légkörü III. kerület olcsóbb lakásait lakni; s igy nemcsak hogy megszünnék a távolfekvés miatti elköltözködés, de még emelkednék az itteni lakosság száma és evvel együtt az ingatlanok értéke is. Ezáltal pedig a közélet oly természetes fejlődéshez segittetnék, mely a többé aligha visszavarázsolható szőlőmivelési és mezőgazdasági foglalkozás helyett e népet is az ipar és gyári munka köreben a biztos önfentartás és megélhetés forrásaihoz vezetni.

Miután bármely szempontból sem lehet közömbös dolog az illetékes hatóságok előtt a III. kerület ilyeténi helyzete; de sőt népesedési és nemzetgazdászati szempontból kiválóan figyelemre méltó: reméljük, hogy ez ügy minden oldalról a legméltóbb pártfogásban fog részesülni s sikeres keresztülvitelével, e kerület uj életre ébresztve, még idejekorán meg lesz mentve a jövőnek!

Az ó-budai hid eszméjével már két év óta foglalkozik a III. ker. bizottsági tagok értekezlete, s ez ügyben ugyancsak két népgyülés is tartatott. — De ekkor a budapest-dorogi h. é. vasut engedvényesei által épitendő dunai hiddal kombinálva tárgyalták azt, s ily értelemben két izben kérvényezték is boldogult Baross kereskedelmi miniszternél, ki hajlandó is volt a vasuti hid felépitése esetén azt gyalog- és kocsiközlekedésre is alkalmassá tenni, — bár Ó-Buda belterületén jóval kivül — ha az e körüli költségtöbbletet: egy millió nyolczszázezer forintot a főváros fedezi.

Miután azonban f. év márczius havában tartott ülésein a fő- és székváros középitési és pénzügyi-gazdasági bizottsága ez ajánlatot nem fogadták el: — az ó-budai hid ügye egészen más mederbe szoríttatott.

Igy keletkezett azután az ó-budai külön hid kérdése, melynek létesítése érdekében a III. ker. bizottsági tagok egy küldöttsége már tisztelgett is a miniszterelnök, illetve pénzügyminiszternél, átnyujtván az ez iránti kérvényt. — Most legujabban pedig a III. ker. társaskör indított ez ügyben mozgalmat.

Mindeme fáradozás bizonyára megtermi gyümölcsét, s a legszomorúbb viszonyok közt tengődő III. kerület fel fog ismét virágozni, s ennek következtében társas élete is képessé válik majd a reá várakozó kulturális feladatoknak könnyebb megoldására.

Reméljük végül ismét, hogy illetékes forumok e kerület felvirágzása és teljes tönkrejutásának alternativája előtt állván, bizonyára nem fognak habozni mentőkezet nyujtani egy harminczezer lelket számláló városrésznek, nem fognak habozni a III. kerületet a többihez méltó városrésszé fejleszteni s egy hid épitése által neki a fellendülés első alapföltételét megadni.

Kiváló férfiak jóakaró buzditása volt az, mely felbátoritotta e kerületet egy önálló hid kérelmezésére s a miniszterelnöknek a bizottsági tagok küldöttsége előtt tett azon nyilatkozata, hogy a III. ker. aggályos helyzete mindenkor ismert volt előtte s ennek megszüntetésére mindent elkövet s valamint a hid eszméje ő benne már régén megfogamzott: ama reményt önti belénk, hogy kérelmünk a legjobb akaratu pártolásban részesülve, még idejekorán segitve lesz e kerületen.

Rákos István.

Budai érdekek.

Irta: Dr. **Németh Imre.**

I.

A budapesti polgári lövészegyesület által a Duna jobbparti érdekek előmozditása ügyében kiküldött előkészitő bizottság az 1893. évi márczius 12-re összehivott értekezletnek egy előterjesztést mutatott be.

Nem tudjuk hogy a lövészegyesület vagy az általa kiküldött előkészitő bizottság szándékosan mellőzte-e a meghivottt egyesületek véleményét — magának akarván fenntartani nem csak a kezdeményezésnek dicsőségét, hanem a végrehajtást is, vagy csak véletlenségből történt minden ugy — a hogy történt, t. i. hogy a kinyomtatott előterjesztés csak az értekezleten osztatott szét az ott megjelent meghivottak között és igy kizáratott annak lehetősége, hogy a 16 oldalra sürün nyomtatott előterjesztés tartalmát az érdeklődők figyelemmel átolvassák, miáltal nemcsak azt érte el a lövészegyesület, illetve az általa kiküldött előkészitő bizottság, hogy az előterjesztés összeállitásához a kiküldött bizottsági tagokon — tehát a lövészegyesületen — kivül senki hozzá nem szólhatott, hanem azt is, hogy az értekezlet teljesen tájékozatlanul fogott e munkába és sem idő, sem alkalom nem volt arra, hogy az előterjesztés minden egyes felvetett eszméje komolyan biráltassék, még kevésbé volt alkalmas a helyzet arra, hogy uj eszmét vettessenek fel, legfelebb általános óhajok és kivánságok hangoztattak, de határozott inditványok nem tétethettek, mert senki sem tudta előre, hogy az előkészitő bizottság milyen inditványokkal áll elő, arra pedig ugy látszik senki sem vett magának fáradtságot, hogy inditványokat csak az esetre készitsen elő, ha ugyanezen inditvány az előkészitő bizottság előterjesztésében benne nem foglaltatnék, de különben is háladatlan szerep volt az értekezleten az előkészitő bizottság előterjesztésében foglalt inditványok módositása iránt szót emelni, mert az értekezlet félt, hogy a nagy terjedelmü előterjesztéssel egy délután végezni nem tud és igy minden módositó inditvány felett napirendre tért azon megokolással, hogy ez az inditvány a részletekre tartozik, itt pedig csak általánosságban tárgyaltatnak a kérdések, igy történt, hogy a lövészegyesület előterjesztéséhez hozzáadni valót az értekezlet nem talált.

Az első kerület nagyérdemü orsz. gyül. képviselője mint az értekezlet felkért elnöke azon bölcs és igaz mondással nyitotta meg az értekezlet tanácskozását, hogy „segits magadon és az isten is megsegit.“ Sajnos ezen bölcsmondás az előterjesztés tartalmában nem lel testet!

Az előkészitő-bizottság előbb panaszkodik, hogy a haladás, a fejlődés utjáról le vagyunk szoritva, azután előadja, mint szerény óhajt és kivánságot, hogy mit kellene tenni a m. kir. kormánynak és mit kellene tenni a székesfővárosnak a budai részek emelése érdekében, de hogy mit kellene tenni a budai részek lakóinak és ingatlan tulajdonosainak, hogy a budai oldal emelkedjék és virágzásnak induljon, erről az előterjesztés hallgat, tehát segittetni kiván magán, de ő maga nem segit!

Nem egészen lényegtelen hiánya az előterjesztésnek az is, hogy nagyon egyoldalu, mert ha mindazon kivánságok, melyeket ezen előterjesztés hangoztat a budai lakosok kérelmére, könyörgésére vagy mondjuk követelésére, teljesedésbe mennek: kap a budai oldal csillogó középületeket és olyan palotasorokat, melyek a mostani budai lakosság kétszeresét alkalmasak befogadni, ámde a tündöklő paloták a csillogó város csak megelégedett embereket gyönyörködtetnek, arról pedig az előterjesztés egy szót sem szól, hogy miként volna lehetséges a budai részek polgárságának jóllétét, megelégedését, vagyonosodását előmozditani, hogy miként lehetne — nem azoknak kiket a palotasorok befogadnak, ha t. i. ezek a palotasorok felépülnek — hanem legalább azoknak kik a mostani századokat látott épületekben laknak — keresetforrást nyitni és mindenkinek legalább is azt a jóllétet, azt a keresetet lehetővé tenni, melylyél a budarészi polgárok a szőlők elpusztulása előtt birtak?

Az előterjesztés az összes elpusztult szőlőterületeket óhajtja nyaralókkal benépesíteni. Ez kivihetetlen, mert nemcsak most nincsen, de 100 sőt 200 esztendő mulva sem lesz a székes fővárosnak annyi lakosa, hogy ezen óriási területet nyaralókkal ellátni és ezen nyaralókat benépesiteni tudná, de ez czélhoz sem vezethetne, mert a nyaralókat csak a vagyonosabb osztály veszi igénybe, mert továbbá a budai részek törzsökös polgárainak anyagi sorsán ezen nyaralók nem segitenek, ezeknek nem nyaraló, hanem kenyér kell, igy a kipusztult szőlőket nem kényelmes pihenő kertekké átalakitani, hanem gyümölcsözővé tenni lehet és kell, hogy legyen a budai közönség feladata, mert azt az előkészitő bizottság tagjairól senki nem akarja feltenni, hogy ezen törzsökös budai polgárokat ősi birtokaikból kivándoroltatni kivánja, és viszont ezen régi budai polgároktól sem kivánhatja senki, hogy mindannyian hivatalnokok, iparosok vagy bérház-tulajdonosok legyenek, igy ezen régi polgárság érdekében első és fődolog, a mit a III. kerületben álakulás alatt álló polgári kör alapszabályaiban fel is vett, hogy az elpusztult szőlőterületek tétessenek ismét jövedelmezőkké.

Ha — mint az előterjesztés mondja — a budai hegyek közt utakat akarnak épiteni, ezzel a polgárok megélhetését még nem biztositják, részint mert az az utépités nem tart örökké, részint mert ott az összes volt szőlősgazdákat foglalkoztatni nem lehet, részint, mert a volt szőlősgazdákra nem lehet élethivatás az, hogy jövőben napszámból tengessék életüket.

A III. ker. polgári kör alakuló közgyülése.

A III. kerületi társadalmi élet fejlődésének és élénkülésének kétségtelenül örvendetes jelét képezi a polgári kör megalakulása. Örvendetes jelenség egyszersmind az a rendkivüli rokonszenv, melylyel a kerület polgársága a kör érdekében kifejtett mozgalmat kisérte az az impozáns részvét, támogatás, melyben az uj kör részesül, ezt bizonyitja, hogy az a bünös közöny, mely már a kerület egész társadalmát korrumpálta, megtört. Voltak olyanok kik kicsinyléssel fogadták e mozgalmat, mig mások a hagyományos szalmatüz jelenségeihez sorolják a kör létét; csalódni fognak, mert e jóslatuk nem fog beteljesedni, a legszebb reményekkel lehetünk eltelve a polgári kör jövője iránt, melynek programmja: a tett, mely nem egy pártnak, hanem a közérdeknek, mely nem egyéneknek hanem a társadalomnak szolgálatában fog állani. A kör czélja felébreszteni a kerület polgárságában az érdeklődést, a kerület vitális és aktuális ügyei iránt, a társadalmi kérdésekben s azok megoldásában az együttmüködést elősegiteni, a közmüvelődést és a társas életet ápolni, fejleszteni, az elemi csapások által érzékenyen sujtott föld és szőlőbirtokosoknak uj élet alapot teremteni. A kerület társadalmának mai zilált viszonyai között csak örömmel üdvözölhető egy oly intézmény, melynek tendenciája a polgárság között az egyetértést létrehozni és a polgárságban öntudatra ébreszteni a polgári kötelességek érzetét.

A czél ki van tüzve, most már csak a kerület polgárságán mulik azok elérése, komoly és kitartó támogatásától függ, hogy a polgári kör a hozzá kötött szép reményeket a kerület javára fokozatosan megvalósithassa.

Sorakozzanak, tömörüljenek a kibontott zászló alatt, teljesitsék polgári kötelességeiket egyenként és együttesen, minden tövekvésük oda irányuljon, hogy a polgári kör, az elültetett csemete mély gyökereket verjen a kerület társadalmában és hogy kitartó buzgó ápolás, munkásság által ez ifju csemete már a közeljövőben mint terebélyes fa mindjobban és jobban terjessze szét erős ágait. Azon lelkesitő tudatban, hogy a kör minden egyes tagjában lelkes támogatókra talált, és hogy a kör müködése által a kerület társadalmi élet intenziv fejlesztésére kedvező hatást fog gyakorolni, ennek bizalma és reménye mellett — legyen üdvözölve a polgári kör.

A közgyülés lefolyása a következő volt. Elnök Végh János nyitotta meg a közgyülés czélját. Ezután Dr. Stern József olvasta fel az alapszabály tervezetet, mely némi módositással elfogadtatott. Ezek után megtörtént az ideiglenes tisztikar megválasztása. Elnök: id. Molnár József, jegyző: Kovács Rezső és ifj. Halász Gyula, pénztárnok: Gebhardt József, ellenőr: Ruh Géza, gazda: Schäffer Rezső.

A megválasztott elnök id. Molnár József ugy saját, mint tiszttársai nevében köszönetet mondott a kitüntető bizalomért, tekintve a kitüzött czélok fontosságát, a tagoknak buzgó és kitartó támogatását kérte. A közgyülés a kör megalakulása érdekében kifejtett mozgalomnak buzgó és tevékeny vezetőjének Végh János főv. bizotts. tag éltetésével oszlott széjjel.

ifj. Halász Gyula.

A vár kiépitéséhez.

Az I. kerület álmainak egy része a megvalósulás stádiumába lép. Oly nagyszabásu munkálatoknak a létesitéséről van szó, a milyenek itt évszázadok óta, vagy tán soha sem voltak.

Mátyás királyunk fényes korabeli tündérszerü feltámadás készül és ha a már megállapitott terveket a véletlen el nem ódázza, oly alkotásoknak leszünk szemtanui a közel jövőben, a melyek kihatók lesznek az egész fővárosra, sőt az országra is.

A királyi lak tágas itthont biztositandó kiterjesztése által egész környékének kiváló átalakitására adott impulzust.

A régi fegyvertár romba dől és tért enged az uj palota egyik bejáratának; a hét emeletes krisztinavárosi szárnyoldal képezendi a palota másik oldalát, mig annak tabáni homloka köszönti majdan a szent Gellérten épitendő nagyjaink mauzoleumát.

József főherczeg ő Fensége, alkotásaival nyomban követi a királyt.

Palotájának — a melyet már is örök áron megvett — megszerezte a volt Fehérvári kapu felé eső négy ódon háznak a tulajdonjogát és azok helyén, valamint a lerombolandó „Fehérvárikapu laktanya“ egy részének felhasználásával gyermekének gyönyörü palotát épittet.

E két palota közt park létesül, mely kiterjed az uj feljárási ut szegélyéig és a Keleti féle háznál bekanyarulással s az egész területet harmonikusan elzárja.

Ezenfelül a honvédelmi miniszteriumhoz épült két régi bérház, az evangelikus templommal együtt szintén lebontatván, a vár ezen pontja is nagyszabásu átalakulásnak néz elé.

A jelzett épületek helyére impozáns palota épül és elhatározott dolognak tekintendő, hogy az, a királyi ház egy családos főherczegének állandó tartózkodásául fog szolgálni. Ebben lesz elhelyezve a m. kir. honvédség főparancsnoksága is.

Ha mindehhez hozzá veszszük, hogy D. Kovács Pál ügyvéd polgártársunk, az ismert zöld koszoru háza helyére három emeletes bérházat épittet és hogy a Ferencz József kapu lebontása most kerül sorra, a vár e részének ilyetén átalakulása szebb jövőt enged reménylenünk kerületünk többi részeire is.

Alm Károly.

Felhivás előfizetésre.

Folyó évi aprilis hó elejétől lapunkra uj előfizetést nyitunk. Tisztelettel kérjük lapunk megrendelőit a hátralékos előfizetések beküldésére és előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, annak szives megújitására, nehogy a szétküldésben zavar támadjon.

Ezeket előre bocsátva kérjük lapunk támogatását és terjesztését. Minél szélesebb körben terjed el lapunk, annál inkább erősebb lesz és annál könnyebben oldhatja meg feladatát . . .

A szerkesztőség azon fog igyekezni hogy minél inkább kielégitse a közönség igényeit és Buda és Vidékét, Buda és vidékén nélkülözhetlenné tegye.

Lapunk előfizetési ára:

Egy évre . . . 6 frt,
Félévre . . . . 3 „
Évnegyedre . . 1 „ 50 kr.

Előfizethetni a kiadóhivatalban Budapest I. ker Krisztina-utcza 14. szám.

Gyüjtőknek minden 10 példány után egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk. Kérjük az előfizetések szives megujitását és lapunknak ismerőseik körében való ajánlását.

Reklamácziókat, hirdetéseket, apróhirdetéseket a kiadóhivatalhoz kérünk intézni.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósitásokat péntek reggelig kérjük beküldeni.

A jövő évnegyedben Jókai Mórtól fogunk egy hosszabb elbeszélést közölni.

Különfélék.

— **Feltámadt!** A sziklák megrepedeztek, a földburkát körülvevő sötét homály szétfoszlott, a sirüreg teteje felpattant és feltámadt az Eszme és él örökös-örökön. Bánatos keresztények, szünjék meg a ti jajjaitok! Törüljétek fel könyeiteket, s buba borult arczotokat forditsátok immár tul a fellegeken, a csillagokon tul is, a honnan áldólag terjeszti ki kezét rátok és a nagy mindenségre az Istenember, a világ Megváltója, a szeretet Istene. Hozsánna! Feltámadt! A tél dermesztő fagyát felengedte a kikelet ragyogó napsugara. Elrejtett bokrok tövében nyilik az ibolya, s kopár sziklák között kékellik a kökörcsin. A tél nagy temetése után, itt van a megujuló természet fiatal bájával, ragyogó pompájával és a sötétség elmultával, a sziklakoporsó felnyiltával hangzik az Ur szava: „Én vagyok az Ut, az Élet és Igazság!“ A magasztos nagy ünnepen boldog megelégedést kivánunk t. olvasóinknak, ismerősök és barátainknaksőt ellenségeinknek is, hisz a Ki ma feltámadt, megbocsátott mindenkinek egyaránt!

— **A királyné Gödöllőn.** Mint értesülünk, a királynét május hónapban Gödöllőre várják és erre nézve mielőbb megindulnak az előkészületek.

— **Kereszt fölszentelés.** A II. ker. országuti kálvárián egy általánosan ismert nevü budai család uj feszületet állitott fel, körülvéve Máriának, Magdolnának és szent Jánosnak szobraival. A felszentelést Bogisich Mihály prépostplebános e hó 16-án végezte, amely aktus után a kálváriahegyi kápolnában nagy aszisztencziával ünnepi misét mondott. A feszület bekeritése és festése közadakozásból került ki, mely ügyben Bauer József és Prokesch Antal országuti polgárok fáradoztak. Az ünnep után Bauer József meglátogatta a feszületet felállittató özvegyet, megköszönvén neki hitbuzgó áldozatkészségét. Ugyancsak a fentnevezett polgárok itt köszönik meg a bekeritésre letett adományaikat.

— **Elért eredmény.** Ugy látszik egy előbbi figyelmeztetésnek meg lett az a haszna, hogy a bástya-sétány lámpa oszlopai be lettek festve, — most már csak arra vagyunk kiváncsiak, vajjon az ugyanott levő padok és korlátok szintén megérik-e azt az időt, hogy az előljáróság atyai figyelme reájuk is kiterjedjen. Jól esik különben hallanunk, hogy az előljáróság a legmelegebben érez minden ily dolgok iránt s e tekintetben felterjesztést is intézett a tanácshoz s merjük remélni nem is sikertelenül, mert nem hihetjük, hogy az egyesek közönyössége itt is olyan szégyenkövet produkáljon, mint — az elipsisen. Egy olvasó.

— **A III. ker. társaskör az ó-budai hid ügyében.** A III. ker. társaskör márczius 26-án d. u. 3 órakor saját helyiségeiben látogatott értekezletet tartott, melyen a tagok

majdnem teljes számban megjelentek. Tárgya: az ó-budai hid ügyén kivül a budai kongresszus végrehajtó bizottságába öt tag kiküldése volt. Elnök: Gyulányi Adolf megnyitván az ülést, alapos és érdekes referádában ismertette az ó-budai hid ügyét fejlődése első stádiumától egész mostani kifejléséig. Felemlitette a történeti rész után azon fontos indokokat, melyek egy hid létesitését a III. kerületre nézve életkérdéssé teszik. Végül inditványozta, hogy mondja ki az értekezlet egy gyalog- és köcsiközlekedésre szolgáló hid épitésének rendkivüli szükségességét és ez értelemben intézzen a kör kérvényt a miniszterelnök, illetve pénzügyminiszterhez, melyet egy nagyobb küldöttség lesz átadandó. Az értekezlet ez inditványt minden hozzászólás nélkül egyhangulag elfogadta; egyszersmind felkérte Tatay Adolf drt a küldöttség vezetésére, melynek tagjaiul aláirás utján 18 tag jelentkezett. Elnök ezután fel is olvasta a kérvény szövegét, melyet némi módositással szintén elfogadtak. Az értekezlet nevében Tatay Adolf dr. köszönetet mondott az elnöknek buzgó fáradozásáért. A hid ügye ezzel letárgyaltatott. Következett a budai k. végrehajtó bizottságába öt tag választása. Elnök inditványára az értekezlet e czélból egy négytagu kandidáló bizottságot küldött ki, melynek ajánlatát egyhangulag el is fogadták. A megválasztott öt tag: Kämeter Antal, Löwy Náthán, Unterberg Adolf dr., Varga Ignácz és Wieser Ferencz. A tárgysorozat pontjainak kimeritésével az elnök felhozta, hogy a kör választmánya jelenleg több közérdekü ügygyel is foglalkozik, melyek azonban már könnyebben kivihetők, de szintén igen fontosak. Kéri az értekezletet, miszerint ezek szorgalmazását bizza teljesen a választmányra, mely azután kötelességének tartja azok mielőbbi keresztülvitelét. Az emlitett közérdekü ügyek: az ó-budai felső hajógyári szigetnek üdülőhelylyé leendő átalakitása, egy állandó szinház épitése és egy szövetkezet alakitása, mely az itteni gazdákon volna hivatva segiteni. Az értekezlet kész örömmel adta beleegyezését ehez, mely után egyébb tárgy hiányában az értekezlet az elnök éltetésével 5 órakor véget ért.

— **Labdajáték.** A magyar athletikai klub körében felmerült az az eszme, hogy a tavaszszal a vérmezőn labda játékot fognak rendezni. A testedző és érdekes sportnak jó tere lesz a vérmező.

— **A budai irók,** müvészek, szerkesztők, lapok, szaklapok munkatársai első összejövetelöket f. évi április hó 8-án tartják délután 6 órakor Buzik András Karácsony-utczai vendéglőjében, a mire ezuttal figyelmeztetjük az érdeklődőket.

— **Jótékonyczélu előadás.** Az I. kerületi polgári kör helyiségeiben április 9-én Bogisich Mihály prépost a régi magyar zenéből fog Chiszér Irén urhölgy közremüködése mellett remek darabokat bemutatni. A meghivók a napokban lesznek szétküldve. Belépti dij nem lesz, de tekintve a jótékony czélt önkéntes adományok a pénztárnál vagy előre köszönettel fogadtatnak.

— **Összejövetel.** Az I.—III. kerületi vendéglősök, bor- és sörmérők társulata április hó 5-én Nosek Ignácz vendéglőjében (Attila-utcza 19.) jönnek össze.

— **A II. kerületi Polgári Kör** f. évi márczius 25-én Del-Medico Ágoston körelnök vezetése alatt rendes közgyülését tartotta meg, melyen a körtagok nagy számban, közöttük kerületünk előkelőségei is megjelentek. A közgyülést elnök meleg szavakkal üdvözölvén, felkérte Herman Gyula jegyzőt, hogy az évi jelentést, — mely lapunk mult heti számában egész terjedelmében megjelent — olvassa fel. A közgyülés a felolvasott évi jelentést, zárszámadást, költségelőirányzatot és vagyonmérleget tudomásul vette és a kör pénztárosának, ellenőrének és gazdájának a felmentvényt megadta. Erre a közgyülés napirendjének utolsó pontja, a tisztikar, választmány és számvizsgáló bizottság ujraválasztása került tárgyalás alá, mely alkalomra elnök a közgyülés egyidejü felfüggesztése mellett szavazatszedő bizottságot küld ki, ennek elnökéül Duma György, tagjaiul Schäffer Antal és Dr. Csorba Ferencz körtagokat jelölvén ki. A szavazás megejtése után Duma György szavazószedő bizottsági elnök kihirdette a szavazás eredményét, mely szerint megválasztattak elnökké: Del-Medico Ágoston, alelnökké: Bauer József, jegyzővé: Herman Gyula, másodjegyzőkké: Jakab Béla és Tonigold Lajos pénztárossá: Oesterreicher Tivadar, ellenőrré: Lechner Imre, gazdává: Jakab László, jogtanácsossá: Dr. Németh Imre; ezen kivül 40 választmányi tagot és 5 számvizsgálót választottak. A szavazás eredményének kihirdetése után az uj tisztviselők helyeiket elfoglalván, elnök ugy a maga, mint megválasztott tisztitársai nevében köszönetet mond, egyuttal hosszabb beszédben kifejti azon irányelveket, melyeket a választmány a jövőben is követni fog. E szerint, mint eddig, ugy ezután is a demokratikus alapon tervezett társas élet fejlesztése, a közügyek megbeszélése, a társas vacsorák, nyilvános felolvasások, hölgyestélyek, kedélyes esték, tánczvigalmak és mükedvelői előadások rendezése lesz a czél, melyet elérni törekedünk, elérni akarván ez által azt is, hogy a kör iránti érdeklődést a nagy közönségben is felköltsük, illetve ébren tartsuk. Az elnök élénk figyelemmel hallgatott és több helyen lelkes éljenzéssel és helyesléssel kisért záróbeszéde után a közgyülés véget ért. Még megemlitjük, hogy a közgyülést társas vacsora követte, melyen az ujonnan megválasztott tisztikaron és választmányon kivül számos körtag is megjelent és számos felköszöntő mellett a nagyszámu társaság a késő éjjeli órákig együtt maradt. — A II. ker. Polgári Kör számvizsgáló-bizottsága szerdán, folyó hó 29-én este 6 órakor ülést tartott, mely alkalommal a rendes negyedévi pénztárvizsgálaton kivül a pénztárt a volt pénztáros és ellenőr az ujonnan megválasztott tisztviselőknek adta át. — A II. ker. Polgári Kör választmánya f. évi márczius hó 20-án tartott rendkivüli ülésében a Terézvárosi Polgári Körnek egy az Andrássy-uton létesitendő villamos vasut és az ezzel kapcsolatos budai társaskocsi közlekedés érdekében meginditandó mozgalom csatlakozására felhivó átiratát tárgyalta és rövid vita után tulnyomó szótöbbséggel elhatározta, hogy a mozgalomhoz, melynek sikeres müködésében és elérendő eredményében a II. kerület érdekeit és óhajait is kielégitve látja, csatlakozik; egyuttal a kiküldendő értekezletre képviselőiül egy, Bock János, Hofhauser Elek és Kokos Lajos körtagokból álló hármas bizottságot választott meg és erről a megkereső testvéregyesületet átiratilag értesitette is.

— **Sok dekretum.** A tisztviselők fizetésének szabályozása folytán nagyon sok tisztviselő kap uj dekretumot. A közlekedési miniszter egymaga 35,000 dekretumot fog aláirni, mi nagyon sok időt vesz igénybe.

— **Mi lesz a czitadellából?** A napokban szóba került az egy társaságban, hogy mi legyen a czitadellából? A jelenvoltak — közöttük több befolyásos egyén — azt tartották legjobbnak, ha a szabadságharcz ereklye-muzeumot ide helyeznék el a katonaság kiköltözése után. Mint értesülünk e terv létesitésére tekintélyes mozgalom indult.

— **Hirdetmény.** A budapest-budaeörsi társaskocsi részvénytársaságnak 1893. évi márczius hó 9-én tartott közgyülésében a részvénytársaságnak feloszlása lett elhatározva és a felszámolásnak keresztülvitelére az igazgatóság lett megbizva. Ezen felosztási határozat folytán az 1875. évi XXXVII. t. cz. 202. §-a alapján felhivatnak a társasági hitelezők, hogy követeléseiket ezen hirdetménynek harmadszori közzétételétől számitott 6 hónap alatt a külömbeni jogkövetkezmények mellett érvényesitsék. Budapest, 1893. évi márczius hó 9-én. A budapest-budaeörsi társaskocsi részvénytársaság felszámolás alatt.

— **Adókivető bizottság.** Pestmegye alispánja az 1883. évi XLIV. t. cz. 19. §-a értelmében az adókivető bizottságba a törvényben meghatározott napidij mellett 1893—95. évre Budára kiküldötte Zermann József budafoki, Szabadházy József budakeszi bizottsági tagokat rendes tagnak, Poholszky József budafoki, Madarász Béla tinynyei bizottsági tagokat póttagnak. Budapestre pedig a bányaadó bizottságba Loosz Károly Nagy-Kovácsiról, Schwarzer Sebő Csobánkáról rendes, Feleky Miklós és Szalay Pál póttagoknak.

— **Fölolvasás.** Érdekes és tanulságos fölolvasást tartottak f. hó 19-én és 26-án a II. ker. Polgári Körben Duma György és dr. Németh Imre körtagok. Előbbi Pettenhofer tanár nyomán „A levegő, mint testünk lehütője“ czim alatt gyakorlati példákkal illusztrálva, élvezetes modorban magyarázta, mint szabályozza testünk hőfokát. A másik fölolvasó I. Mátyás királyról (az igazságos) olvasott föl, kinek származására, életére vonatkozó s fenkölt gondolkodását jellemző, számos ügyesen csoportositott adattal mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét. Mindkét fölolvasót a közönség élénken megtapsolta.

— **Tüzoltó-egylet Budaörsön.** A budaörsi tüzoltó-egyletről irják lapunknak, hogy az 1889-ben alakult, melynek 30 alapitó és 71 évdijas pártoló és 91 működő tagja van. Csulics János főparancsnok buzgólkodása folytán egy bált tartottak, mely 86 frtot jövedelmezett. A tüzoltószerek jó állapotban vannak. A mult évben egyszer volt tüz, mit a derék tüzoltók azonnal elfojtottak.

— **A nemzeti asztaltársaság** folyó hó 28-án Barabas József jóhirü vendéglőjében tartott népes összejövetelt, melyen sok lelkes felköszöntőt mondottak. Legközelebbi összejövetel Diwald vendéglőjében lesz.

— **A m. kir. belügyminiszter** f. évi márczius 5-én kelt 18391—VI/11. számu rendeletével Hidassy Józsefnek az I. kerület, fehérvári-ut 12. sz. házban lévő, a Szent-Gellérthez czimzett gyógyszertár személyes üzleti jogát, az 1876. évi XIV. t.-cz. 131. §-a alapján ugyanily jogczimmel Ekkert József okleveles gyógyszerészre ruházta át.

— **A budaörsi temetkező egylet** megtartotta évi közgyülését. Az egyesületnek a mult évben 1002 tagja volt. Elhalt 8 tag. Készpénz maradvány 693 frt 24 kr. Özv. Helly Ágostonné egy 1000 frtos halotti kocsit ajándékozott az egyletnek. Az elmult évben 100 uj tag lépett be.

— **Leköszönés.** Lernbacher Antal, az I. kerület gazdája, mint értesülünk, nemsokára nyugalomba vonul. Az a terv, hogy a gazdasági hivatalt beszüntetik és a fővárosi központi gazdasági hivatal fogja az ügyeket ellátni.

Panaszok.

Sürgősen felhivjuk a hatóság figyelmét, hogy az első kerületben öntöztessen. A száraz időjárás szükségessé teszi ezt. Sajnálatos és türhetetlen az a mint az éjszaknyugati szél felkavarja a port, felhőkbe kavarodik az toronymagasságig. A mészpor egészségtelen és veszélyes, különösen a nagy forgalmu Krisztina-utczában, melyen közlekednek a Svábhegyre, déli vasuthoz, a zugligetbe szóval az egész külterekre. Nagy mulasztás egy ily főközlekedési vonalat ki nem követni illetve burkoltatni, hiszen a pesti oldalon ehhez nem is hasonlitható forgalmu utczát eddig már többször át is követtek volna, mig itt ily utczát évente egyszer kifoltoznak mészkő kavicscsal. Az ilyen ut jó országutnak a szabadban, de nem fővárosi fő közlekedési utvonalnak, házak között; vagy talán a budaiakat csak felemelt adó és mégjobban felcsigázott vizvezetéki dij fizetőknek tekintik? Az igaz eddig igy volt, de most elmult, mi is haladni akarunk, ha nem adnak kérünk s ha ez sem használ követelünk és alkalom adtán érvényesitni fogjuk jogainkat.

Meg van a széles nagy Krisztina (budai) körut és egész portenger, ezért kár volt ugy sietni, tessék folytatni, adni közlekedési eszközt összeköttetést. Ha a pesti oldalról hol villany, lóvonat omnibusz közlekedés van, az alaguton át jön haza az ember egész falunak tünik fel, pedig ugyanazon adókulcs szerint (sőt jobban emelve) fizettetik az adót. Felvesz a város 5—6 milliós nagy kölcsönöket és pótadóban kirójja reánk, a pesti oldalon be is épitik, a budaiaknak nem semmit. Sőt ha itt akarnak valami nagyobb szabásu intézetet mint tervbe volt több is, azt is át viszik a pesti oldalra. Adnak ingyen vagy olcsó telket stb.

Szóval kérjük a por eltakaritást és kérjük az utczák locsolását, járdát bár minden utczában csak az egyik oldalon.

És ne akkor öntözzenek mikor esős az

idő. A mi a világitást illeti gyönyörü szép holdvilágos este minden lámpa ég s sokszor meg borult felhős idő, de holdtölte van a naptár szerint tehát nem kell meggyujtani, lehet sötét, vagy talán a naptáron levő holdtöltéstől várják a világitást? A pesti oldalon nincs ilyen takakarékosság.

Hogy azonban egyoldalu vagy ellenszenvesnek ne látszassék panaszunk, mindjárt meg is köszönjük a hatóság figyelmét, a mennyiben a vérmezői szemetet és piszkot, mi a hó összehordásból keletkezett, 10—12 szekérnyi volt, össze takaritgatta és elhordatta. Valóban csak elismerés és köszönet illeti ezért.

Egy háztulajdonos többek nevében.

— **Méltányos óhaj.** A legsötétebb Krisztinavárosból kaptuk a következő sorokat, mit a közérdek szempontjából itt közlünk is: Mi krisztinavárosiak nagyon sok port látunk, annyira, hogy nem sokára egyebet sem fogunk látni, mert a kik e látványt beszüntethetnék nem néznek utánna, mert a kerületi előljáró Osztoics ur a legritkább látványok egyike a Krisztinavárosban. Még báró Edelsheim Gyulai Lipót temetésének is csak a végén láttuk az öntözés megkezdését. Volt is ott por elég, pedig mikor a szél fuj az nem lehet kellemes. Ha az előljáró ur többször fordulna meg a Krisztinavárosban ugy tanulmányozhatná a port is. Sokan állitják a krisztinavárosiak közül, hogy az előljáró urat még sohasem látták ott, czélszerü volna talán valahol fényképét kiállitani. Z. K.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. az ó-budai 890. számu tjkvben foglalt (374.375) hrszámu ingatlan Thaller Rozália, István, Magdolna és Ferenczről: Günther Jánosné szül. Thaller Katalinra 5700 frt vételárban;

2. az ó-budai 3058. számu tjkvben foglalt 4162/a. hrszámu ingatlan a kir. kincstárról: az Első cs. és kir. szab. Dunagözhajózási társaságra 524 frt vételárban;

3. a budai 8423. számu telekjegyzőkönyvben foglalt (7297.7298/37.) hrszámu ingatlan Berecz Antalról: Sárkány János Ferenczre 13,500 frt vételárban;

4. a budai 6155. számu tjkvben foglalt 3306. hrszámu ingatlan Chinorányi József és nejéről: Radocza Jánosra 15,000 frt vételárban;

5. az ó-budai 1573. számu tjkvben foglalt 3145. hrszámu ingatlan Albrecht Antalról: Ogersthnig Keresztélyre 300 frt vételárban;

6. a budai 8860. sz. tjkvben foglalt 7319/a/40½ hrszámu ingatlan. Vaskovics Jánosné utóbb Dr. Fajth Péterné szül. Serédy Izabelláról: a Svábhegyi fogaskerekü vasut-társaságra 390 frt 96 kr. vételárban;

7. a budai 5188. és 8595. 4609. és 6270. számu tjkönyvekben foglalt 9948. 9485. 9708. 9453/30. hrszámu ingatlanok Deigner Jánosról: kiskoru Deigner Katalinra, Máriára és Teréziára, öröklés jogczimén;

8. a budai 7329. sz. tjkvben foglalt 5018. hrszámu ingatlan özv. Karrer Mátyásné és kiskoru gyermekeiről: Müller Lajosra árveréseni jogczimen, 150 frt vételárban;

9. a budai 1208. sz. tjkvben foglalt 2055 hrszámu ingatlan Bayer Jánosné s kiskoru Tóth József és Ödönről: Budapest fő- és székváros közönségére, 11,000 frt kisajátitási árban;

10. A budai 1215. számu tjkben foglalt 2063. hrszámu ingatlan Petsics szül. Floris Máriáról: Budapest fő- és székváros közönségére, 4000 frt kisajátitási árban;

11. az ó-budai 587. számu tjkvben foglalt 3322. hrszámu ingatlan Berner Ferenczről: Mödlhammer Mátyásra és nejére szül. Pregersbauer Erzsébetre, 190 frt vetelárban;

12. a budai 7780. számu tjkvben foglalt (3276. 3277. 3279. 3280.) hrszámu ingatlan Kállay József és Sternberg Lajosról: Bláthy Ottó Titusra, 40,000 frt vételárban;

13. a budai 8627. számu tjkvben foglalt (7173. 7175/b. 19.) hrszámu ingatlan Mauthner Ödönről: Gompercz Zsigmond és neje szül. Gompercz Rózára 26,500 frt vételárban;

14. az ó-budai 173. számu tjkvben foglalt (1262. 1263.) hrszámu ingatlan fele része Baumgartner Antalról: Maresch Henrikné szül. Baumgartner Máriára ajándékozás jogczimén:

15. a budai 8384. számu tjkvben foglalt (6149. 28. b/6. 6149. 29. b/7. 6149. 28. b/7. 6149. 29. b/7.) hrszámu ingatlan Lukse Fábry Béláné szül. Thiersing Gizelláról: Geller Józsefre és nejére Wengert Annara 7000 frt vételárban;

16. a budai 8062. számu tjkvben foglalt 6031. hrszámu ingatlan fele része Heger Ferenczről: Blau Oszkárra, vétel jogczimén 380 frt vételárban;

17. a budai 8062. számu tjkvben foglalt 6031. hrszámu ingatlan egynegyed része Rozovits Borbáláról: Blau Oszkárra 142 frt 50 kr. vételárban, árveréseni vétel jogczimén.

Ingatlan árverések.

1. a budai 3364. számu tjkvben foglalt 6646/b. hrszámu 1250 □ ölnyi virányosi dülőbeli szőllőnek Follát Ferenczet illető fele részét 550 frt kikiáltási árban; határidő 1893. évi junius hó 12-ik napja;

2. a budai 1428. számu tjkvben foglalt 2442. hrszámu viziváresi háznak Berger Nándort illető 1/10-ed része 1258 frt 40 kr. kikiáltási árban; határidő 1893. évi junius hó 19-ik napja.

Közgazdaság.

— **A Ganz és Társa** vasöntő- és gépgyár részvénytársulat Budán, t. cz részvényesei 1893. április 5-én, szerda délután 4 órakor Budapesten, II ker., Ganz-utcza, a gyár helyiségében megtartandó huszonnegyedik rendes közgyülésére tisztelettel meghivatnak. Napirend: 1. Az évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság s a felügyelő-bizottság jelentései, az ezekben foglalt inditványok, a tiszta nyeremény és osztalék iránti határozat; a fölmentvény megadása. 2. Választás az igazgatóság kiegészitésére a mostani igazgatóság mandátumának hátralevő idejére 3. A felügyelő-bizottság megválasztása. 4. Netaláni inditványok az alapszabályok értelmében.

— **A budapesti kereskedelmi- és iparbank részvénytársaság** 1893. évi április hó 13-án délután 4 órakor, saját helyiségeiben (Andrássy-ut 6.) rendkivüli közgyülést tartand, a melyre a tisztelt részvényesek ezennel tisztelletteljesen meghivatnak. Napirend. 1. A részvénytőkének esetleg elsőbbségi részvények kibocsátása általi felemelésére vonatkozó inditvány. 2. Alapszabályok módositása. 3. Választások. Az igazgatóság.

— **A budai takarék és előleg egylet, szövetkezet,** f. évi márczius hó 28-án tartotta XIII-dik rendes közgyülését, mely alkalommal a kisorsolt Kanyó Sándor és Reinl József igazgatók és Werner Adolf felügyelő bizottsági rendes tag ujra megválasztattak. Szavazattöbbséggel megválasztattak továbbá: Dr. Rácz Károly, Rosconi Lipót, Pogány Ferencz, Friedrich Károly, Brunner Imre és Dely Zsigmond, igazg. póttagokká, Szattinger Aladár, Lóhr József és Ott Lajos felügy. biz. póttagokká és Balogh Gusztáv, Fanzler János, Gretschl Imre, Heisler Jaroslav, Herald Lajos, Klotzbücher Károly, Liebelt József, Novák József, Rolny Károly, Schwarz József, Simon Ferencz, Vajda Pál és Zaillner Gyula választmányi tagokká. Megmaradtak továbbá: Weisz Antal elnök, Polák Lajos, Laumann József és Szabó M. Ferencz igazgatók, Maerle Vilmos és Freyberger Pál felügyelő bizotts. rendes tagok.

— **Az Adria magyar** királyi tengerparti részvéuy-társastg gróf Szapáry István elnöklete alatt tartotta meg rendes évi közgyülését. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének felolvasása után a 346,452 frt 61 kr. tiszta nyereséget feltüntető mérleg megállapittatott s ennek hovaforditása tekintetében az igazgatóság javaslata elfogadtatott, mely szerint az alapszabályszerü leirások s levonások után, a tartalékalap s biztositási alap egyenként oly összegekkel szaporittatnak, hogy azok mindegyike most már 350,000 forintra rug. — Az ezután még fennmaradó tiszta nyereségből az idei részvényszelvények 10 forintjával váltatnak be. — Az igazgatóság- s a felügyelőbizottságnak a felmentvény megadatván, az üresedésben levő igazgatósági tagsagra Dr. Rosenberg Gyula választatott meg. — A felügyelőbizottság tagjaivá gróf Teleki Domokos, budai Goldberger Gyula, Stern Gusztáv, Kilényi Béla, dr. Kolosváry Lajos, Ullmann Emil és Bisicz Lajos urak választattak meg.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelősszerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Barabás József
vendéglője a „ZÖLD KORDO"-hoz,
Budapest, I., Rudasfürdő-tér 1. sz.
Saját termésü borok.
Dréher-féle sör. — Egész nap meleg konyha.

Jáhn Ferencz József
szobafestő,
ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ
BUDAPEST,
I. ker., Attila-utcza 19. szám.

Kávé, Cognac, Rum.

Cuba kávé, valódi, óriás szemü	kilója	2.30
„ „ „ nagy „	„	2.20
Ceylon kávé, kitünő	„	2.10
Arany Jáva, legszebb	„	2.20
Mocca, valódi arab	„	2.10
Gyöngy kávé, különlegesség	„	2.20
Jamaika kávé, finom	„	1.70
Cuba, óriás szemü, pörkölten	„	2.60
Cuba, Mocca, Jáva „	„	2.40
Jáva „	„	2.—
Cognac, valódi franczia, 3 csillagos, 1 üv.		3.—
„ Világosi, 2 csillagos	„	1.70
„ Californiai	„	2.—
„ kimérve, a legjobb, magyar, literje		1.80
Rum, Ananas, kitünő régi	1 üveg	2.50
„ Jamaika, legfinomabb	„	1.80
„ Havanna	„	1.—
„ Braziliai	„	—.80
„ Belföldi, jó minőség	literje	—.90

bárhová postán, csomagolás felszámitás nélkül, utánvét mellett.

Gaizler Béla
csemege-kereskedő
Budapest. I. ker., Vár.

Fel! Fel! Hová?
a 11. §-hoz czimzett vendéglőbe
BUDÁN,
I. ker., Istenhegyi-út, svábhegy alján.

Halljátok e mesét, melyről ma mindenkit tudósitok,
Az istenhegyi úton van egy vendéglőm, melyben jó fehér és vörös bort kaphattok,
És jó sört és finom ételt, aki azt kikéri,
Az ár igen olcsó, miért is lépjen be mindenki:
Oda a hol a 11. §. van és a szomjas svábhegyi!
Ameddig **Mindler** lesz **a** korcsmáros,
Addig tréfa és móka is lesz számos,
Azért aki meg akarja próbálni, jöjjön el!
Mert csak ott van jó konyha, sör és bor, fel! fel!
S ha azt akarod vendégem megtudni,
Mit szokott a 11. szakasz magában foglalni?
»Jó borban, ételben Mindlernél megbizunk,
Elkez jük és szépen tovább eszünk, iszunk!«

Mindler István,
vendéglős.

Hülyék és gyengeelméjüek
budapesti intézete
Budapesten, I. kerület, Alkotás-utcza 2./b. sz.
hülyéket, gyengeelméjüeket és nehézkórosokat, (epilepticus) ellát, neveltet és ápoltat.
Hidegvizgyógymód be van hozva.
Az intézet fekvése a legegészségesebb.
Bővebbel szolgál
Dr. Frim S. igazgató.

MINDENMEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü), **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s piperecikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Helyiség-változtatás!

Köszönetnyilvánitás.

A n. é. vendégeimnek a régi — Szép Ilona — vendéglőmben tett látogatásokért hálás köszönetemet kifejezve, kérem egyúttal az — egynéhány lépéssel tovább — Hidegkúti-út 12. szám alatt berendezett **uj vendéglőmet** is szives látogatással megtisztelni.

Előleges jelentés.

A **„Zöld vadász“-hoz czimzett uj vendéglőmet** szép kerttel, táncteremmel és verandával Hidegkúti-út 12. szám alatt 1893. május 1-én megnyitom.

Ünnep- és vasárnapokon tánczvigalom a nagykovácsi kedvelt zenekar (Czeml) közreműködése mellett.

Kitünő konyha, italok és kiszolgálás által az igen tisztelt vendégeim bizalmát kiérdemelni, ezentúl is főtörekvésem leend.

Dréher-féle sörraktár saját házamban.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esdve maradtam:

kiváló tisztelettel

JUDEX MÁTYÁS,
vendéglős.

Grünwald Samu

BUDAPEST,

I., Vár, szt. Háromság-tér 8.

Ajánlja

JÓL BERENDEZETT RAKTÁRÁT

a tavaszi idényre.

Legujabb nőiruha-kelmék,

divatos mosókelmék,

selyem napernyők,

nagy választékban gyári ár mellett számittatnak.

Női és férfi-fehérnemü Király-Chiffonhól.

DILIGENTIAE ET ARTIBUS — KOMÁROMI IPAR- ÉS GAZDASÁGI KIÁLLITÁS 1891

Arany érem

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

Elvállal min en e szakmába vágó munkákat úgymint:

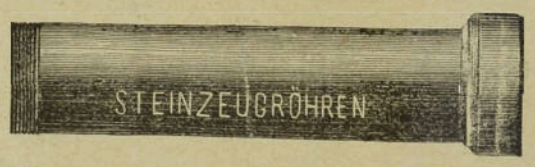
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes anyag; tüzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Jelentés.

Van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy az I. ker. Krisztinaváros alagut-utczában levő és általam átvett

„ALAGUTHOZ“

czimzett kávéház

átalakitási munkái annyira előre haladtak, hogy az üzletet **f. év april 15-én megnyitom.**

Tisztelettel

Wellisch Zsigmond
kávés.

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám,

„Andrássy-palota.“

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritők, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarók**, ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk részletfizetésre legolcsóbban adatnak el.

Tábory Ferencz

köruti sörcsarnoka

A NÉPSZINHÁZHOZ

Kerepesi-út, a népszinházzal szemben.

Legjobb magyar konyha, kitünő sörök és borok házhoz is szállitva.

HETI ÉTLAP:

Hétfő: Nyárson sült.
Kedd: Foghagymás-sült és székely-gulyás.
Szerda: Szegedi csirke csipetkével, téli idényben Császárhus gombócz- és káposztával.
Csütörtök: Serpenyő rostélyos.
Péntek: Szegedi halászlé és turós-csusza.
Szombat: Angol Rostboef sós burgonyával.
Vasárnap: Pörkölt csirke burgonyával.

Naponkint **Farkas Pista zenekara** mulattatja a nagyérdemü közönséget.

TÜZELŐ-ANYAG-RAKTÁR

Herzmann Ferencz

BUDAPEST,

I., Krisztina-körut 97. szám.

Raktár mindennemü **agyagcső, kéménysüvegek** (Zsolnay-féle gyártmány), **czementlemezek, vizhatlan mész, Portland-czement, fedél-** és **épitő-téglák**, továbbá mindennemü **szárazfestékek, fedő- és elszigetelő kéreg, mész és homok** és minden az épitési szakmába vágó czikkekből.

Általánosan ismert jóságu **porosz Weidensteinsegen-féle darabos és koczka-szén**, valamint **Baglyasi-féle kőszén, faszén és gyertyánfa a legjutányosabb árakon házhoz szállitva.**

Gyors kivitelről és tökéletes mértékről biztositom.

fogorvos. COHN fogorvos.

Ajánlja magát mindennemű **fogmintézetekre**, tömésekre (plombálás), egyes, valamint **egész fogsorok** készítésére.

Mérsékelt árak.

Budapest, II. ker., fő-utcza 7., jégverem-utcza 2.

MORGENSTEIN ENDRE

kályhás

Budapest, I., Krisztinaváros, Tábor-utcza 14. sz.

(saját házában.)

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát: **szabályozható-töltő- és ó-német cserepkályhák és takaréktűzhelyekből.**

Elvállal minden szakmájába vágó **javításokat**, különösen saját módszere szerinti **füstszabályozásokat**, pontos kivitel és jutányosárakon.

KERN VENCZEL

fodrász- és borbély-üzlete

BUDAPEST, I., KRISZTINA-UTCZA 1. SZ.

Havi bérletek úgy az üzletben, mint a házaknál mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás.

Illatszerek, fogpor stb. eladása.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

I. TŰZ-, SZÁLLITMÁNY- és JÉGBIZTOSITÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK. Harmincötödik évi zárszámla 1892. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK.

	forint	kr	forint	kr
I. Tüzbiztositás.				
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonása után	1697537	03		
Függőben maradt károk tartaléka	135321	88		
Szerzési költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával	287576	24		
Jövedelmi adó és bélyegilletékek	110924	95		
Postabérek	4915	81		
Adakozások közhasznu célokra	6650	—		
A tüzbiztositási üzletet terhelő igazgatási költségek	424878	83		
Behajthatlan követelések leirása	5861	99		
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	1800000	—	4517908	73
II. Szállitmány-biztositás.				
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonásával	49008	58		
Függőben maradt károk tartaléka	10673	88		
Szerzési költségek	10521	60		
A szállitmány-biztositási üzletet terhelő igazgatási költségek	1274	13		
A következő évnek dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonásával	1835	39	101296	58
III. Jégbiztositás.				
Viszontbiztositások és törlések	228149	44		
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonásával	1400469	38		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositások utáni bevételek levonása után	222622	35		
Behajthatlan követelések leirása	2302	11	1853543	38
1892. évi nyeremény			610998	02
			7083746	61

	forint	kr	forint	kr
1891. évi nyeremény-számla: maradvány				615 95
I. Tüzbiztositás.				
Az 1891. évről áthozott készpénz dijtartalék a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül			1763217	98
430,162,747 frt 83 krnyi kötött biztositások után, valamint a folyó évben lejárt dijrészletekből befolyt dijak 4 998,340 76				
levonva: törlesztett dijak 452,051 09				
viszontbiztositási dijak 603,784 96				
lejárt visszbiztositási dijrészletek — 1.038,300 44	2 094,136	49	2904204	27
Az 1891. évnen függőben maradt károk tartaléka			127786	98
			4795209	23
II. Szállitmány-biztositás.				
Az 1891. évről áthozott dijtartalék			1875	86
33 558,680 frt 51 krnyi kötött biztositások utáni dijak	150,265	14		
levonva: törlesztett dijak 2,823 31				
viszontbiztositási dijak — 68,579 28	71,402	59	7886	55
Az 1891. évben függőben maradt károk tartaléka			1142	90
			10865	31
III. Jégbiztositás.				
84.138,092 frt 66 krnyi kötött biztositások utáni dijak			1696322	96
			1696322	96
IV. Egyéb bevételek.				
Beváltott szelvények után, valamint egyéb befolyt kamatok és árfolyamnyereség eladott értékpapirok és idegen pénznemek után			422310	61
Társasági házak tiszta jövedelme			60628	55
			482939	16
			7083746	61

VAGYON. Mérleg-számla 1892. december 31-én. TEHER.

	forint	kr
Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztárak- és bankoknál	3802809	33
980,000 — Magyar királyi italmérési jog kártalanitási 4½%-os kötvények á 100 = 980,000 frt — kr.		
800,000.— m vasuti 4½%-os ezüst kölcsönkötvény á 100 = 800,000 frt — kr.		
375,000 Lira olasz alapitv. kötvények á 90⅜ = 338,906 25 frs. — cs. á. 9.58½ 162,420 frt 82 kr.		
18,700.— Pesti Lloyd társ. kötvények á 99.50 = 18,606 frt 50 kr.		
Bécsi biztositó társasági részvények 2737 drb á 188.— = 514,556 frt — kr.		
A fenti értékpapirok után az év végéig esedékes kamatok — 25,082 frt 40 kr.	2500665	72
Leszámitolt, visszleszámitolt és egyéb váltók	721864	66
A társaság házai Budapesten	1210000	—
Különféle adósok:		
a) Pénzkészlet és maradványok a képviselőségeknél	796299	87
b) Maradványok idegen biztositó intézeteknél	200196	66
Jégbiztositási osztály folyó számlán	236442	83
Központi pénzkészlet	77130	15
A következő években lejáró dijváltók és dijkötelezvények összege 14.171,029 frt 48 kr.		
	9544909	22

	forint	kr
Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 egész részvény á 1000 forint — 2.000,000.—		
Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 fél részvény á 500 forint — 1.000,000.—	3000000	—
Társasági tartaléktőke	2656259	59*)
Tüzbiztositási dijtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül — 1.800,000 frt — kr.		
Szállitmány biztositási dijtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül — 18,351 frt 39 kr.	1818	351 39
Tüzbiztositási függő károk tartaléka	135321	88
Szállitmány biztositási függő károk tartaléka	10673	88
Árkülönbözeti tartalék	238064	49
Különféle hitelezők	177309	25
Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok	1221	—
Első magyar általános biztositó társaság Lévay-alap	77056	98
Tisztviselők nyugdijalapja	502185	29
Életbiztositási osztály folyó számlán	317432	15
1892. évi nyeremény	610998	02
	9544909	22

*) A társ. tartaléktőke az 1892. évi nyereményből kiegészittetik 3.000,000.— forintra

II. ÉLETBIZTOSITÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK. Harmincadik évi zárszámla 1892. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK.

	forint	kr	forint	kr
Törlesztett kötvények dija	139675	31		
Visszaváltott kötvényekért	176936	77		
Halálesetek után kifizetett károsszeg	780513	97		
Lejárt kiházasitási tőkékért	566073	37		
Kiházasitási biztositásoknál haláleset következtében dijvisszatérités	111006	75		
Függőben levő károk tartaléka	228608	09		
Évjáradékokért	47288	40		
Viszontbiztositási dijak	64539	32		
Bélyegekért	52778	01		
Irodai bér, póstadijak, nyomtatványok, úti- és egyéb költségek	148095	72		
Tiszti fizetések	50263	81		
Jövedelmi adóért	8157	99		
Orvosi dijakért	27731	68		
Szerzési és dijbehajtási költségek	212772	92		
Behajthatlan tartozások leirása	9334	07	2623470	18
Dijtartalék ez év végén			17985648	55
1892. évi nyeremény			329013	14
			20938131	87

	forint	kr	forint	kr
A mult évből áthozott dijtartalék			16597754	72
Befolyt dijak: ez évben kiállitott kötvények után	515951	53		
az előbbi években kiállitott kötvények után	2613053	34		
a biztositott tőke emelésére forditott nyeremények	17174	31	3146179	18
Mult évi függőben volt károk tartaléka			211721	27
Illetékek			65055	20
Kamatjövedelem			817421	50
			20938131	87

VAGYON. Mérleg-számla 1892. december 31-én. TEHER.

	forint	kr
Értékpapirok — 16 251,303 frt 95 kr. ugyanis:		
757,000 frtnyi m. földhitelint 4½% záloglev. 100 frtjával	757000	—
6.878.300 frtnyi m földhitelint 4% zálogl. 96¾ frtjával	6654755	25
3 000,000 frtnyi magy. földhitelint. 4% talajjavitási é- szabályozási záloglev. 95½ frtjával	2865000	—
1.179,500 frtnyi magyar kir. államvasuti ezüst kölcsön 4½%-os kötvények 100 frtjával	1179500	—
1.620,300 frtnyi magyar északkeleti vasut 5%-os ezüst elsőbbs. kötvények 100 frtjával	1620300	—
2.065,800 frtnyi Budapest fővárosi 4½%-os kölcsönkötvények 100 frtjával	2065800	—
Beszterczebánya-brezovai és piski vajdahunyadi vasuti els. kötvény	1102877	07
14,018 Lire 29 c. olasz 5%-os járadék és kamatai	6071	63
1892-ben esed. kamat és elszám. pénzküldemény	254020	10
Jelzálog-kölcsönök	175830	91
Kötvény-kölcsönök	1837509	—
Viszontbizt. kötvény-kölcsönök	11069	32
A központ tartozása folyó számlán	317432	15
Vezér- és főügynökségek s mások tartozásai	437545	28
	19284710	71

	forint	kr
Dijtartalék — 18.384,948 86 levonva a viszontbiztositási dijtartalékot — 399,300 31	17985648	55
Biztossági alap	243925	40
Kiházasitási tőkék nyeresége	489270	59
Függőben levő károk tartaléka	228608	09
Dijleszállitásokra vonatkozó nyeremények tartaléka	692	65
Előre fizetett dijak 1893—1896. évekre	2008	28
Fel nem vett nyeremények 1891. évről	8	07
Viszontbiztositó intézetek és mások követelései	5540	94
1892. évi nyeremény	329013	14
	19284710	71

Budapest, 1892. december hó 31-én.

Ágoston József, vezérlitkár, mint az életbiztositási osztály főnöke. **AZ IGAZGATÓSÁG:** **Szende Károly**, a központi könyvezés főnöke.

Harkányi Frigyes, Jeney Lajos, Lévay Henrik, Ormódy Vilmos, báró Schosberger Zsigmond, gróf Zichy Nándor.

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készülteknek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőknek találtuk.

Budapest, 1893. március hó 14-én.

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Gróf Batthányi Géza. Giczey Samu. Jekelfalussy Lajos. László Zsigmond. Szitányi Izidor.

Kaczvinszky János, életbiztositási könyvvivő.

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

Kávéházi-megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudtára adni, hogy **Budán, II. ker., Fő-utcza 89. sz.** alatt levő

Pálffy-kávéházat

átvettem és azt a mai kor igényeinek megfelelőleg berendeztem és azt saját vezetésem alatt vezetem.

Mindennemü hideg ételek és saját termésü boraim, továbbá szeszes italok, jóizü kőbányai- és korona-sörök a legpontosabb kiszolgáltatás mellett jutányos árak mellett fognak b. vendégeimnek kiszolgáltatni és iparkodni fogok b. pártfogóimnak a bennem helyezett bizalmat, a melylyel eddig is megtiszteltek — a miért köszönetet is mondok — továbbra is megtartani és esedezem további pártfogásukért és kérem becses látogatásukkal minél gyakrabban megszerencséltetni.

Helyiségemben Zsiga Ferkó zenekara állandóan fog müködni.

Kiváló tisztelettel

Anda György, kávés.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel

GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos.

Ludwig Károly

FÜSZER-, CSEMEGE- és BORÜZLETE

az igaz »mérleghez«

Budapest, I., Krisztina-utcza 6. sz.

HUSVÉTI

prágai és erdélyi sonkák

olcsó áron kaphatók.

1 liter jó siller bor . . . . . 28 kr.
1 » fehér asztali bor . . . . 44 »

Dréher-féle

ászok, dupla-márcziusi és korona palaczksör

minden nap friss és bérmentve házhoz küldve.

Franczia és magyar cognac ; likőrök és pezsgők.

Minden nap friss felvágott.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

Bodrogi Lajos

ELSŐ BUDAI ZONA BAZÁRA

Lánczhid-utcza 4. sz.

(Báró Liptbay-féle palota.)

Ajánlja **dúsan felszerelt raktárát norinbergi, diszmü- és játékárukban,** úgymint: sétabotok, gyermekkocsi, kőépitő szekrények, üveg-áruk, hintalovak stb. stb.

Utazó böröndök nagy választékban.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

ZIMMERMANN FÜLÖP

vendéglője a „zöld kerítéshez"

Buda, I. ker. Alagut-utcza 2. szám.

Vasárnap: Kedélyes estély.
Szerdán: Gulyás estély.
Pénteken: Szegedi halászlé.

Természetes tolnavidéki borok és Dréher-féle sör. (Koronasör á la Pilseni palaczkokban.)

Mindennap zeneestély.

Üzlet-megnyitás.

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy a Krisztina-utczában fennállott Záborszky testvérek-féle üzletből kiléptem és **I. Krisztina-tér 3. sz. a.** (szemben a templommal)

új mészárszéket és hentes-üzletet

nyitottam.

Midőn a t. cz. közönség eddig tapasztalt szives támogatását továbbra is kérném, egyúttal tudatom, hogy a megrendelt árukat kivánatra házhoz szállitom.

Záborszky János,
mészáros és hentes.

The Mutual

a világ legnagyobb és leggazdagabb biztositó társasága

Biztositéki alap: 826½ millió frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, bécsi-utcza 5. szám.

30 758. sz. kötvény (nem tontina).

Biztositott összeg	5.000.— dollár
Felhalmozott nyeremények	3.343.— »
Kifizettetett	8. 43.— »
Befizetett dijak	4.703.30 »
Nyeremények	3.843.— »
Eszerint marad	860.30 »

mint tiszta költség az 5000 dollárnyi biztositás után 28 éven át.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővitette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Kőszikláből fakadó kristálytiszta
VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize.

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izű üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Legujabb orvosi bizonylatok a VERA FORRÁS-ról:

A véghlesi **VERA-forrás** vizét úgy a vezetésem alatt álló m. kir. egyetemi belgyógyászati kórodán, valamint a magán-gyakorlatban, évek során át és folyvást növekedő kiterjedésben sikerrel használom a **légzőszervek, gyomor ivarszervek és hólyagnak heveny és idült hurutos megbetegedésénél, sápkór és vérszegénység** eseteiben, ugyszintén **Bright-kóros szivbetegek és diabetikus** betegeknél.

Ezen viznek teljes *tisztasága, kitünő kezelése, szerencsés vegyi alkata* és **sziklatalajból** való eredése teszik, hogy ez teljesen **fertőzetmentes**, egészséges italt képez, a mely kiválóan ajánlható ott, hol a **cholera, tiphus** és más az ivóviz által terjedő fertözeti betegségek uralkodnak.

Budapesten, 1893. márczius hó 1-én.

Dr. Korányi Frigyes,
a főrendiház tagja, királyi tanácsos, egyetemi tanár, az Országos közegészségügyi tanács elnöke.

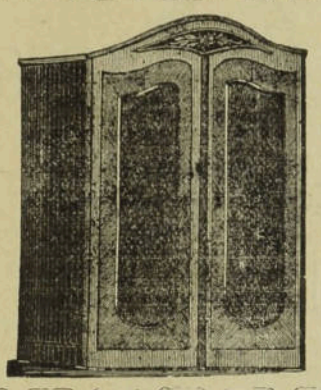
A véghlesi »**VERA**«-**forrás** vizét, ugy a nyilvános gyermek-gyógyintézetemben, mint a magán-gyakorlatomban: az **emésztési** és **légzési szervek**, nemkülönben a **vizellési bántalmak**, ugyszintén az **angolkór** és **vérszegénységben** szenvedő gyermekeknél évek óta sikerrel használom. Általában a gyermekek e vizet szivesen isszák, s minthogy az anyagcserét élénkíti, s igy a **szervezetet erősíti**, azt nemcsak beteg, de egészséges gyermekeknek és amennyiben, mint tisztán **forrásviz a trachyt-sziklából** nyeretik; tiszta ivóviz hiányában, vagy járvány alatt rendes használatra különösen ajánlom.

Budapesten, 1893. márczius hó 25-én.

Dr. Kővér Kálmán, gyermek-gyógyász.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Friedländer Lajos

BUDAPEST,
I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt
butor-raktárát
és
menyasszonyi kelengyéket
a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Ki nekem biztos szerződésemre, melynek hitele és értéke kétségbevonhatlan 3—400 frtot kölcsönöz, azt nyereségemből jutalmazni fogom. Levelek „Jó üzlet" czimen a kiadóhivatalba.

Okleveles szülésznő ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód" név alatt a kiadóhivatalba.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ

a legkivánlóbb és legolcsóbb bakteriamentes
asztali savanyúviz
és
egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.
→ **Telefon 90—97.** ←
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

WEISZ ANTAL

VENDÉGLŐJE
a „Márvány menyasszonyhoz"
I. ker., Márvány-utcza 6. szám.
→ **TÉLI és NYÁRI HELYISÉGEK.** ←
Ajánlja
saját termésü borait
és
kitünő konyháját.

Ajánlkozik **lakodalmak, kézfogók, társas vacsorák** stb. stb. kiszolgálására.

Saison-étkek minden időben.

Tavaszi idény.

Legújabb szines és fekete **kalapok**, elegans **cylinder** angol és bécsi gyártmány minden létező alakban, a legolcsóbb árakon.

Saját gyártású férfi-fehérnemü.

Nagy raktár: nyakkendők-, gallérok-, kézelők-, esö- és napernyőkben urak részére.

Mindennemü férfi-divatáruk.

Mechlovits Béla,

BUDAPEST,
II. k., fő-utcza 7. sz. Lánczhid közelében.

Krisztinavárosi
Entreprise de pompes funébres
temetkezési vállalat
FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

ROTTA NÁNDOR

→ Kárpitos és diszitő. ←
BUDAPEST,
II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Állal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Laudon és Baitek
KÁVÉHÁZA
A KORONÁHOZ

Budapest, II. ker., fő-utcza 9. szám.

Kitünő billiard-asztalok.

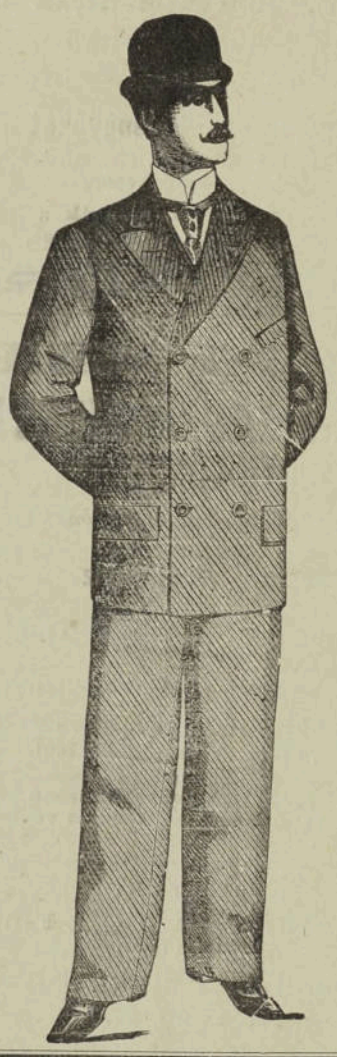
Minden létező bel- és külföldi ujság.

Pontos és gyors kiszolgálat.

Egész éjjel nyitva.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Jelentés.

A legjobb minőségben, legolcsóbb áron és legnagyobb választékban találhatók a legdivatosabb

mindennemü ruhák, mosószövetek, pliszé-zéfirek,

napernyők fodrokkal és fodor nélkül,

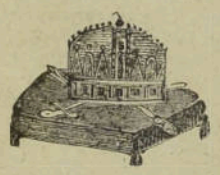
vászonáruk, különféle divatos kész blúzok,

szőnyegek, függönyök, csipkék, kész csipkegallérok,

szövet és rövid-áruk

MANDL ADOLF

előnyösen ismert áruházában

A „MAGYAR KORONÁHOZ"

Budapest, vár, Tárnok-utcza 15. szám.

Igen tisztelt vevőinket és a t. cz. közönséget mély tisztelettel meghivjuk áruink megnézésére.

Szabónők a kellékek bevásárlásánál különös előnyben részesülnek.

Vidéki megrendeléseket utánvét mellett pontosan teljesítünk.

Minták kivánatra ingyen és bérmentve.

Heincz János

szabászati műterme

Budapest, II. ker., fő-utcza 38. sz., vám-utcza sarkán.

A SZÉP JUHÁSZNÉHOZ.

Készít a legfinomabb bel- és külföldi szövetekből

férfi-ruhákat

mérték szerint.

Egyben ajánlja **kész női felöltők-, gyermekruhák-, férfi és női divatczikkek és fehérnemü** nagy raktárát.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

KUBINSZKY GYÖRGY

női- és férfi-fodrász,

ajánlja magát mindennemü **hajmunkák** készítésére, u. m. estély-froufrou, paróka stb. gyorsan és jutányosan.

I. ker., Krisztinaváros, Mészáros-utcza 3. sz.

(a plébánia-lak mellett.)

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

A tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága, kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: 1/8 kilós doboz 30 kr.
1/4 » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében

IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 14. sz. Vasárnap, április 9.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Mikor lesz szép Budapest?

II.

Irta dr. **Fodor József**, egyetemi tanár, fő- és székvárosi törvényhatósági bizottsági tag.

Megérjük még a romlott vizek utján, hogy a Svábhegy lesz Budapest tifuszos városrésze.

Hogy a Svábhegyen nem csupán rózsaillatot lehet szagolni, azt szomorúan tapasztalják ottan úgy a villatulajdonosok, mint azok, akik a méregdrága nyári lakásokat bérlik.

És mondhatjuk előre, hogy e tűrhetetlen állapot egyre és még roszabbá fog fajulni. A vizvezetékes klozetek lassankint átáztatják majd a házak talaját, a moslékvizek pedig rohadóvá teszik az utczák fölszinét, burkolatát — akkor tessék majd ottan nyaralni!

Nagy hiba volt a telkek túlságos elaprózása, a sürü épités és nagy hiba volt a klozeteknek, csatornázatlan területen, megengedése.

Mit tegyenek?

Nehéz a jó tanács.

Csatornázzák a Svábhegyet — mondják. Elvileg helyes, — de gyakorlatilag szörnyű nehéz, költséges tanács. Jó csatornákat, meredek hegyoldalakon nem is lehet épiteni, — vagy csak igen gondos higienikus berendezéssel, ami drága. Azután levezetni a hegyi csatornát a város mostani csatornáiba — megint nagy és költséges feladat. Azt pedig, hogy a hegyi moslékvizeket az esőárkokon végig lebocsássák az alább fekvő telkek felé, — amint most teszik, — eme telkek tulajdonosai nem fogják sokáig megtűrni, kivált, ha majd benépesíteni kezdik a hegy és a város között fekvő területet.

A Svábhegynek más egészségi fogyatkozása, hogy nincs uszó, fürdő helye. A nyaralás akkor ér igazán sokat a gyermeknek és serdülőnek, ha úszhat, sőt csolnakázhat. A poros úton, a mesterségesen cziczomázott kertecskében őgyelgés unalmas a gyermeknek s egy cseppet sem edző, frissítő. Egy darabka folyópart, tópart, uszóhelylyel, csólnakkal hasznosabb a gyermeknek a Svábhegy összes drága virágházainál.

Már most is uszodába küldi le a gondos és vagyonos szülő gyermekeit a Svábhegyről — le a Dunához, vagy a Császárfürdőbe. De én Istenem! mily áldozat ez, és mily kevés a haszna. A leutazás, felutazás rengeteg időbe, pénzbe s forró levegőn megpörzsölésbe kerül. Alig éri meg a Császárfürdő langyos, álló vize ezt az áldozatot!

A hegyen kell uszoda, sőt kell tó, hogy csolnakázhassanak, szórakozhassanak. Uszodát aránylag könnyű volna létesíteni, — összetartással s egy kis áldozatkészséggel, — no meg egy kis érzékkel a hatóság részéről a közönség egészségi érdekei iránt. De nincs vállalkozó, kezdeményező. Idővel talán mégis meglesz. De sőt idővel talán oda jut a Svábhegy, hogy tava is lesz, melyben uszhatnak és csolnakázhatnak, — ha bátrabb, áldozatkészebb, gondosabb, egyetértőbb lesz lakossága, mint ma. A budai hegyek között több helyen lehetne mesterséges hegyi-tavat létesíteni. Szabó József tanár már évek előtt javasolta, hogy a Zugligetben készítsünk egyet, a Fáczány alatti völgyben, völgyzáróval. Még inkább lehetne a Svábhegy tetején, a vizrezervoir környékén, hegyi tavat készíteni, körülötte fenyvessel, avagy lomberdővel. Egy új Csorbai-tó, a főváros kebelében! Mily szép látvány volna az, — mily hasznos a nyaralókra, a gyermekekre, a fürödni, úszni, csolnakázni szeretőkre nézve. Az a tó s parkja az egész Svábhegy klimáját megjavítaná. Csökkentené a nyári forróságot, port s télre jeget adna. De lehetséges-e olyan mesterséges tó készítése? Igen, csak akarni kell, — de komolyan kérdezzék csak meg, hogyan csinálták a Hyde-park óriás tavát, a Serpentinet, a londoniak gyönyörűségét.

A parkban, a tó körül sanatoriumok épülnének idővel meg hotellek. Igy van ez a művelt, vagyonos külföldön, még a vidéken is, a hegyek között. A kis Bonnal szemben, a Rajnán tul, a Siebengebirge hét hegyorma emelkedik, meredeken, de erdősen. Hasonlitanak a mi János-hegyünkhöz, csakhogy alacsonyabbak pár száz lábbal, mint emez. És e hegyormok valamennyiét immár Sanatoriumok koszorúzzák, fogaskerekű vasut, tengernyi turista és üdülő jár fel rájuk. Mi pedig nem tudjuk felvirágoztatni, a félmilliós főváros közvetlen közelében, a sokszorta szebb, hatalmasabb budai hegységet. Persze, a kinek Budapesten pénze van, az elmegy a Siebengebirge-be. Ott „penziót“ vesz és kényelmesen és olcsón él, s onnét méltán gunyolja és kicsinyli szülővárosát, a nagy világvárost, a mely büszke, hogy annyira jutott, miszerint „restaurácziót“ épittetett a Jánoshegyen, deszkákból.

Szép-e Budapest? Szép, de csak tá-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Temetőben.

Tavasz van. Az áprilisi melegek kicsalják az ibolya leveleket a földből, neki mindegy, a zugliget bokrai alatt, vagy a sirok tetején illatozik.

Temetőben járunk. A halottak fényűzése a sirköveken látható, a természet szegénysége még itt-ott hó alá rejti meztelenségét. A napos helyeken zöldül a fű, szemünkbe csillognak az obeliszkek arany betüi, az árnyékban apró fakeresztek daczolnak a hóval és a korhadással.

A bokrokon még nincs levél, kopaszok a fák, csak czinke ugrándozik a száraz ágakon, meg a szél muzsikál azoknak, a kik már ugy sem hallják.

A budai temetőben vagyunk. Talán fölösleges volna megmondani, melyikben, mert minden temető egyforma. Mindegyikbe halottakat temetnek; a falusi sirkert ép oly mértékben ébreszti föl bennünk a megsemmisülés gondolatát, mint a köztemető-uti halottak fő- és székvárosa. Az egyik siron a mult évi koszoruk porladoznak, a másikon évtizedek feledékenysége ültetett csalánt és (ápol) virít csipke rózsát. Itt egy elfeledett olajos pohár emlékeztet a mult év mindszentek napjára, amott egy vakondturás mutatja az utat az örök nyugalom felé.

Az enyhe napok kicsalják az embert a szobából, az egyik koszorut hoz kezében, a másik imádságot tartogat a szivében.

Egyik könyeket sir a korhadt fejfa fölött, a másik irigy szemmel nézi a könyezőt, sir, mert tud szereretni.

Jön egy lányka, a siron még nem volt más virág mint a koszoruké, kicsoda a lányka? hogy oly félve néz körül nem látja-e valaki, nem ismerjük, de tudjuk, hogy nem a nővére, szegény, huszonkét éves volt.

Ki akar regényt irni?

Özvegy Marczál Jánosné fakeresztjénél állunk. Tiz éve, hogy itt pihen, de a gyermekei nem tudják hol. A fia be van csukva, a lánya nagyon szabad. Jó sujet, feldolgozásra vár.

Ha két hónappal később jönnél, akkor már nem oly elhagyatott az özvegy sirja. A száraz fűszálak helyén lehevert vadvirágokat találsz, a mogyoró bokor árnyékában festőgyári napszámosok és faczér malommunkások ütik a krajczáros bankot. Este még csókokat is hallhatnál, ha volna „merszed“ temetőbe járni.

A temető a halottak birodalma. Csendesen lépj be, ne zavard a holtak álmait, ne ijeszd meg a krajczáros hazardirozókat, ne zavard a siron enyelgőket.

A fák lombjai közt átszürődik a sápadt holdvilág, a szentjános bogárkának, mintha féltékeny tekintete meredne a szerelmesekre. A szentjános bogárka eltünt a csók hallatára, a szellő vigan fütyürészett, fejfa azt sugja az obeliszknek, hogy a szerelem ott is virit, a hol minden kihalt, mert az ibolyának mindegy, a zugliget bokrai alatt, vagy a sirok tetején illatozik.

Augusztin István.

volról. Közelről nem jó az arczába tekinteni. De még távolról is láthatunk rajta ragyaverést. A ki a bécsi hajóval érkezik, már messziről látja a Kis-Svábhegy rút kőbányáját. És évtizedek óta tűrjük, hogy ott, nevetséges csekély bérért, aknázzák a silány uti kavicsot, s rút foltot csináljanak a Svábhegy ábrázatába — a helyett, hogy ezt az előormot is befásítanák és benépesítenék.

Budapest szép lesz, de majd csak akkor, ha nem csupán a futólag szemlélő gyönyörködhetik benne, hanem az itten élő is. Ezt pedig nem azzal érjük el, ha házat házra, palotát palota mellé építünk, — ha csupán a téglatengert szaporítjuk; hanem ha a természet szépségeit is fejlesztjük; — ha üde levegőt szerzünk s a lombot gyarapítjuk városunkban s annak környezetében. E nélkül a város marad kopár fal, környezete pedig kopár mező.

Mélyen tisztelt budai szépítő kongresszus! Szép és hasznos munkát vállalt magára, amikor a budai oldal emelésére egybeállott. Legyen sikere buzgalmuk és fáradozásuknak, — de kérem, ne feledjék ki programmjukból s ne is tegyék a programm végére a budai hegyoldal és hegység befásítását, parkozását, villavárossá fejlesztését.

Budai érdekek.

Irta: Dr. **Németh Imre.**

II.

A lövészegyesületnek minden esetre vannak élettapasztalatokban gazdag tagjai, a kik ha foglalkoznak vele, meg is találják az utat és módot a budai hegyvidék jövedelmezővé tételére, mert az mégis csak hihetetlen, hogy az a hegyvidék semmi másra mint nyaraló telepre — nem volna alkalmas, hihetetlen, hogy a hegyvidék lakóinak a szőllőmivelésről, a bortermelésről mindenkorra le kell mondani, hihetetlen, hogy az a kincs, mit a budai hegyvidék boraiban évről-évre előállitott — örökre elveszett volna! De kellett lenni Budán virágzó gyümölcsészetnek is, igaz, hogy a budai piacz most elsőrendü gyümölcsöt nem szolgálhat, még a közép minőségü is ritkaság számba megy, de igaz az is, hogy a pesti oldal piaczán az elsőrendü cseresznye és őszi baraszk azért drága, mert állitólag „budai“ és ugyancsak a pesti piaczon minden paradicsom és hónapos retek fölött áll az, a mit állitólag „ó-buda“ termel! Tehát ha nincs is, de minden esetre volt a budai oldalon ugy a gyümölcs tenyésztés, mint a konyhakertészet is virágjában, a mi volt, azt ismét meg lehet tenni csak akarni kell és ahoz értő szakemberek kezébe kell letenni az ügyet.

Lehet, hogy mindez — különösen a kezdeményezés pénzzel jár, dehát ugy az államnak mint a székes főváros közönségének kötelessége bizonyos határig áldozatot hozni és azon pénz, mit a szőllőhegyek virágzása idejében a hegyi utak jó karban tartására fordittatott és a melyet az előterjesztés nyaralóhoz vezető utak kiépitésére akar forditani — egyelőre nagyon elég volna arra, hogy abból akár pénzben, akár szőllővesszőkben, akár gyümölcs csemetékben azon budarészi polgárok segélyeztessenek, kik eddig is kizárólag a föld terményeiből tartották fenn magukat és családjukat.

Marad nyaraló telepnek a budai hegyekben akkor is elég terület, ha a volt szőllőföldek eddigi rendeltetésüktől nem vonatnak el, vannak a székesfőváros tulajdonában befásitott, de sőt — a mi nem valami dicséretes dolog — kopárterületek is elég nagyszámmal, a nyaralás nem életszükséglet, a kinek kell és telik — az ezen helyeken is tündérlakokat varázsolhat magának és a szekesfővárosnak kötelessége is volna — ha másért nem, hát szépészeti okokból — ezen helyeket benépesiteni és igy azokat értékesiteni, mely helyek most ugy is csak nagyon csekély vagy épen semmi jövedelmet nem hajtanak a törvényhatóságnak.

Azt mondja az előterjesztés, hogy a budai rész nagyobb kereskedelmi forgalom kifejtésére nem igen alkalmas, de hogy, mivel alkalmasabb e czélra a pesti Dunapart mint a budai — azt nem mondja. Tessék csak a budai rakpartot a pestihez hasonlóan felszerelni, akad arra vállalkozó elég, tessék keresztül vinni, hogy a budarészi vaspálya állomásokhoz vezető utak jókarba helyeztessenek, hogy a budai részre szánt áruk a budai állomásokra utaltassanak — gyarapodni fog a forgalom is; de a mai helyzet tényleg nem alkalmas arra, az utolsó kis falunak is — melynek határán a vonat megáll — utja van az állomáshoz, a magy. kir. államvasutak kelenföldi állomását pedig kocsival nem lehet megközeliteni, ide nem vezet ut, igy a ki Budán akar kiszállni az is még félóra hosszat kénytelen vasutazni, hogy a központiba jusson és onnan Budára vissza kocsizzon, pedig ha az ember málha nélkül van — azon tél óra alatt a mig a vonat a Kelenföldről a központba bejut — a kelenföldi állomásról kényelmesen belehet sétálni a székesfőváros budai részébe. Sok budarészi polgár van, a ki keresztül tudná vinni, hogy oda ut épittessék, hogy továbbá oda is bérkocsi rendeltessék ki minden vonat érkezéshez.

A mi a kereskedelem elmaradottságát illeti — arczpirulással kell a budai polgárságnak bevallani, hogy a hiba önmagában van, mert nem áll az, hogy a kis kereskedelmet a pesti rész egyes megszokott utczáiról elterelni nem lehet; — igaz nem lehet ugy, hogy a pesti nép Budára jöjjön bevásárolni, de azt igenis keresztül vihetjük, hogy szükségleteinket Budán szerezzük be, ha budai ember semmit nem vesz a pesti részen, akkor a budai kis kereskedelem fel fog virágozni. Első sorban le kell győznünk önmagunkban azt a balhitet, hogy a pesti oldalon mindent jobban kapunk, a budai részen például legalább is annyi füszeráru fogyasztatik el pesti üzletből beszerezve, mint a mennyit budai üzletekből vásárolnak össze, leginkább a finomabb — bátran kimondhatjuk a jobb jövedelmü hivatalnokok és honoratiorok — közönség az, a melynek semmi nem jó a mit budai üzlet szolgáltat, pedig hát kétségtelen hogy czukor, kávé, rizs stb. füszeráru épen olyan jó és finom minőségü van az első rendü budai üzletekben, mint a Dorottya, Koronaherczeg vagy Hatvani-utczában, lehet hogy Budán pár krajczárral olcsóbb, mint a nagy házbért fizető pesti üzletben, de ez a jóságából nem von le semmit.

Alig van Budán uri nő, a ki a toilettjéhez valamit Budán vesz, legnagyobb része tü, czérna és kötőpamuk szükségletét is a pesti oldalon szerzi be, ruha anyag nagy ritkán kerül a budai üzletben eladásra ugy, hogy azt urinő a maga vagy családja szükségletére szerezze be, ha egyszer elérjük azt, hogy az ilyen czikkekért budai zsebből kifolyt pénz budai zsebben marad — felfognak virágozni az ilynemü budai üzletek is.

Sokan vannak, kik a pesti üzletek iránt való előszeretetüket azzal okadatolják, hogy ezt vagy azt Budán nem lehet kapni, vagy ha lehet, nem olyan finomat, nem olyan jót. Ez egyes dolgokra tényleg áll, áll pedig azért, mert az a budai kereskedő a ki ilyen finomabb dolgokat beszerzett — legtöbbször maga vagy családja volt kénytelen felhasználni, mert a budai közönség ilyen finomabb dolgot budai üzletben nem keres, ha tudja az a budai kereskedő, hogy egy czikk kerestetik — be fogja szerezni, mert az, a ki a budai jó nevü kereskedőket ismeri, kénytelen bevallani, hogy ezek a pesti kereskedőknek sem értelem, sem üzleti szellem tekintetében semmit nem engednek és ha mégis boldogulni, óriási raktárakat tartani nem tudnak, a hiba nem a kereskedőkben, hanem az őket mellőző közönségben van.

Volt Budán egy üzlettulajdonos olyan üzletágban a milyen a budai részen addig még nem volt, kinlódott két évig, a budai hölgyek elkerülték üzletét és ő naponként látta, hogy a budai hölgyek az ő üzletéhez hasonló pesti üzletekből származó csomagokat hordanak el üzlete előtt — kapja magát ez a kereskedő — átteszi üzletét Pestre és azon idő óta tizszer annyi budai vevője van mint volt addig, pedig hát az az üzletember semmivel sem jobb, mint itt volt és az egész üzletben csak annyi a változás, hogy most nem budai, hanem pesti és hogy a nagyobb házbér miatt valamivel drágább.

A közmunkák tanácsa Budáért.

II. kerület.

A bombatér szabályozása.

A bombatér szabályozására nézve, egyetértőleg a fővárossal, módositott tervet állapittottunk meg. E szerint a Batthyány-utczának a Dunáig tervezett meghoszabbitása elesik, maga a bombatér pedig az Erzsébet-apáczák telkéből tetemesen ki fog bővitettni. E szabályozás végrehajtásának módját illetőleg, elfogadtuk a középitési bizottság javaslatát s ehez képest az apáczák telkéből első 414 □ ölért ráfizetés követelése nélkül átengedtük azon 641·2 □ ölnyi terjedéket, mely a zárda telkéhez a dunapart felöl csatolandó lesz; mert ámbár ez utóbbi terjedéknél a mutatkozó többlet, 227·2 □ öl, csak 100 frtján elszámitva, 22·720 frt értéket képvisel, ezen áldozatot a tér szabályozása érdekében készségesen meghoztuk. Nem teljesithettük ellenben a középitési bizottság abbeli kivánságát, hogy az apáczák telkén tervezett pótépitkezés 57.500 frtnyi költségéhez 20.000 frttal járuljunk. Városrendezési, szépészeti és czélszerüségi szempontból e pótépitkezést ugyan igen üdvösnek tartottuk és azért kivitelét melegen ajánlottuk a fővárosnak; de minthogy az nem szükségképeni folyamánya a szabályozásnak, hanem abból a czélból terveztetett, hogy az apáczák kórházukat további 24 ágyra kibővithessék, nézetünk szerint a költséget egészben a fővárosnak kell viselni, annyival inkább, mert az apáczák kórházában a főváros betegei ápoltatnak, kikről a saját közkórházaiban kellene különben gondoskodni és — mint a középitési bizottság kimutatta — a főváros a szóban forgó épitkezés által 24 beteg állandó ellátásáról sokkal jutányosabban gondoskodnék, mint azt közkórház épitésével tehetné. Hasonlókép nem teljesithettük a főváros későbbi kivánságát sem, hogy t. i. az apáczák temploma toronydiszitésének költségeihez hozzájáruljunk, mert ez meg már éppen messze esik a fővárosi pénzalap rendeltetésétől.

Fazekas-tér.

A pesti református egyháztanács a budai oldalon templomot óhajtván épiteni, a fővároshoz megfelelő telek adományozásáért folyamodott. Két hely vétetett számitásba, u. m. a krisztinavárosi János-tér és a viziváros fazekas-tér. A főváros abban állapodott meg, hogy ez utóbbiból fog 218 □ ölet kihasitani. Ehez részünkről hozzájárultunk, mert ámbár a Szent-János-tér szerényebb igényü templom épitésére alkalmasabbnak látszik, azért is, mivel ott a paplak is elhelyezését találhatná; mégis döntőnek vettük, hogy az egyházközség monumentalis templomot szándékozik épiteni, mely czélra a fazekas-tér kétségen felül megfelelőbb. Az az eszme, hogy a fazekas-térre szinház épitessék, egyuttal természetesen elejtetett.

Lukács-fürdő.

A Lukács-fürdő szabályozása alkalmából a főváros a fürdőtelek és az előtte létesitendő sétány között a császárfürdőbe ütköző 6 öles zsák-utczát kivánt az általános szabályozási tervbe felvenni, ehez azonban nem járulhattunk, mert e zsák-utczára szükség nincsen s azt hiszszük, jövőre sem lesz. S ha ez utóbbi tekintetben csalódnók, a lehetőség fenn fog maradni, hogy később is bármikor megnyittassék. Egy másik utczát tervezett a főváros a Lukácsfürdő délkeleti sarkától a Dunára 6 öl szélességben, ezt elfogadtuk, azzal a javaslattal együtt, hogy a Lukácsfürdő és Császárfürdő között 6 mtres sikátor 6 öl szélességben nyerjen a Dunára folytatást. Azon alkalommal sürgettük egyszersmind, hogy a főváros a Lukácsfürdői tó beboltozását hajtsa végre.

Mecset-utcza.

A középitési bizottság egy érdekelt magán fél kivánságára a mecset-utcza elejtését hozta

javaslatba. Részünkről azonban a mecset-utczát ugy a mint tervezve van, fontos közlekedési vonalnak tartjuk, mert a török-, Zsigmond- és ürömi-utczával párhuzamosan haladva, övezi a Kálvária-, Rézmál- és Szemlőhegyet és hozzáférést nyit egy olyan emelkedett nagy területhez, mely egyrészt különösen alkalmas nyaralók épitésere, miután közvetlen közelében fekszik a városnak, szép vidéke van és gyönyörü kilátást nyujt; mely másrészt, ha a mecset-utcza elejtetnék, e természetes rendeltetését alig tölthetné be, mivel a felvezető keresztutczák meredekségük miatt kocsiközlekedésre nem alkalmasak.

Az utcza elejtésének ellene szól továbbá az ottani telkek czélszerű felosztásának érdeke is. Azok a telkek ugyanis, melyek a mecset-utcza és a lentebb ezzel bárhuzamosan haladó utczák közt fekszenek, sokkal előnyösebben lesznek feldarabolhatók a szabályozás fentartása, mint ennek elejtése esetében.

Végre a nyitva levő utczaszakasz elejtését egyenesen kizártnak láttuk, minthogy erre már homlokzatok keletkeztek.

Ezeknél fogva a középitési bizottság javaslatát, hogy a mecset-utcza az általános szabályzati tervből töröltessék, nem fogadtuk el, sőt számolva a terepviszonyokkal, a szabályozási terven oly módositásokat eszközöltünk, hogy a mecset-utcza bevágások nélkül, tehát könnyebben és ugy legyen megépithető, hogy az egyes telkekhez kocsival közvetlenül erről az utczáról lehessen bejárni.

Jenő főherczeg Kelenföldön.

A szép tavaszi napokat felhasználva Jenő főherczeg kilovagolt Kelenföldre és ott megpihent. Társalgás közben kijelentette a rossz utak felett bosszankodva, *nem hitte volna*, hogy a *főváros területén ilyen állapotok létezhessenek*. Ő fensége az utakat értette ez alatt.

A kelenföldi utak állapota valóban elszomoritó. Ott van a Budapest-Kelenföld személy és pályaudvar, a dunajobbparti vasutak góczpontja, daczára, hogy ez 12 év óta áll fenn, még mindig nincs rendes összekötő utja a közvetlen közelében levő fehérvári uttal. Igy a fővárostól valóságosan Isten háta megett esik.

Minden falu, melynek területén vasuti állomás létezik, ez utóbbival rendes kocsiut által össze van kötve. Ime Budapest fő- és székvárosában lehetséges volt, hogy egy ilyen vasuti csomópont, mint Kelenföld állomás 12 éven keresztül egy rendes országutat nélkülözzön, mely különben a vidék lakóira nézve nagyfontosságu volna.

Annak daczára, hogy az állomás, mint emlitettük, a fehérvári ut, a Gellérthegyi nyári lakok, továbbá Albertfalva közvetlen szomszédságában van és e vidék lakói, kereskedői, iparosai ugy a személy, mint a teherforgalmat illetőleg, ez állomásra utalva volnának, csak igen ritkán vehetik azt igénybe, mivel a létező mezei ut a legcsekélyebb esőzés esetében, nemcsak a kocsi, de a gyalogforgalomra nézve is, merőben alkalmatlan.

Igy tehát az áruknak fel- és leadásával a messzefekvő déli vasut, illetőleg a Duna baloldalán levő nyugati, vagy pedig a dunaparti állomás pályaudvaraira vannak utalva és különösen ez utóbbi esetben a fuvarkocsiknak azt a nagy utat a Margithidon keresztül kell megtenniök, miáltal a fuvarozási költség jóval drágábbá válik.

Erzsébet sósfürdő 5 percznyi távolságra a vasuti állomástól minden rendes összeköttetést nélkülöz az állomással, és pusztán egy mélyen fekvő árok, mely a hegyi vizek lefolyására szolgál az egyetlen idvezető ut — ha ez ugyan annak nevezhető.

A fehérvári és promontori utak lakosai, kereskedői és iparosai, a Gellérthegyi nyári lakok tulajdonosai, továbbá Albertfalva lakosai ezelőtt körülbelül $1^1/_2$ évvel a fő- és székváros tanácsához fordultak, ez útnak sürgős kiépitését kérelmezve. Néhai Baross Gábor kereskedelmi miniszter ez utnak fontos voltát felismerve, annak kiépitését ugyancsak hasonlóképen sürgette a nevezett forumnál. A fő- és székváros tanácsa e kérelemnek tényleg helyt adott és az ut épitését elhatározta. Azóta már több mint egy év mult el és a városatyák határozata idáig csak határozat maradt. Ugy látszik, hogy az illető aktát valahol a por lepi; az emlitett ut épitkezésnek, még előjelei sem mutatkoznak ez ideig.

A főherczeg rosszalása talán előbbre viszi ügyünket, s mire ujra Kelenföldre jön: nyilatkozata meg fogja teremni gyümölcsét s az utat sürgősen létesitik.

H. L.

*

A tanácstól kérték az érdekeltek az ügyet az I. kerületi elöljáróság ugy sem sokat lenditett volna. A mit az ember a fő- és székváros tanácsától kér azt sokkal jobban eléri, mintha az I. kerületi elöljárósághoz fordulna, mert ez a hatóság és vezetője nem igen veszi észre mi történik *Budán*. El vagyunk árvulva, megesik, hogy az I. kerület egészen kénytelen lesz elfeledni, hogy elöljárója van. Mert ez csak *illuzió*. Az első kerületi elöljáróság legkivált az elöljáró ur elálmodja kerületünk ügyeit.

Néhány szó az I-ső kerületi gimnázium ügyében.

Széltében-hosszában beszélik a krisztinavárosban, hogy a közoktatásügyi miniszterium tervbe vette a Ferencz József-nevelőintézetnek a krisztinavárosba való lehozatalát.

A „Buda és Vidéke“ jónak látta ez ügyben a maga közönségét tájékozni és e végből e czikk iróját bizta meg avval, hogy Jancsó Benedek urtól, az első kerületi, jelenleg egy osztályu gimnázium vezető-igazgatójától szerezzen ez ügyben informácziót.

A czikkiró a napokban meg is kérdezte e tárgyban Dr. Jancsó Benedek urat.

Arról szó sem lehet, hogy a Ferencz József nevelő intézet jelenegi palotáját elhagyja. Ennél az a volt II-ik ker. főgymnázium-épületnél alkalmasabb épületet sohasem találna a miniszterium az internatus czéljaira. Ellenben több mint valószinü, hogy a II-ik ker. *főgimnazium idővel megszünik s a fokozatosan fejlesztendő első kerületi gimnázium kebelébe olvasztatik be.*

A mi pedig az első kerületi gimnázium ügyét illeti, az már igen előhaladott stádiumban van.

A közoktatásügyi miniszterium őt — Jancsó urat — megbizta, hogy alkalmas helyet keressen a Krisztinavárosban, az első kerületi gimnázium számára. Ő eddigelé három helyet szemelt ki az intézet czéljaira, u. m. az egyik Attilla-, Pauler- és Mikó-utczák közötti telek; a másik pedig az a telek, a hol jelenleg a Fekete-féle gymnázium és nevelő-intézet van s végül a harmadik a Granichstädten-féle épület az alkotás- és kékgolyó-utczák sarkáu.

A gimnázium az 1893/94-iki tanévben nyilnék meg. Dr. Jancsó — mint a jelenlegi kis gimnázium vezetője — fölterjesztette ezen propozicziót a miniszteriumhoz, hogy: az uj tanév kezdetével, a jelenleg fennálló első osztály mellé parallel osztály állittassék; továbbá a két első osztály mellé, nyittassék meg a második osztály s a gimnazium fokozatosan — évenként egy uj osztályt nyitva meg — fejlesztessék ki nyolcz osztályu főgimnáziummá s végül, hogy már a jövő tanév kezdetével négy rendes tanári állás szerveztessék, mely pályázat utján töltendő be.

Eddig az interjev.

A mi most már az első kerületi gimázium ügyét illeti, a Krisztinaváros lakói tökéletesen meglehetnek elégedve, szinte bizonyos, hogy az uj gimnáziumot a Krisztinavárosban létesiti a vallás és közoktatásügyi miniszterium.

S ha a gimnázium tényleg az első kerületben állittatik fel, ugy természetes, hogy ez a Krisztinavárosra nézve is nagy előnyökkel jár. Fel kell gondolni, hogy hány szülő jön a gimnázium közelébe lakni, csak azért, hogy gyermeküket ne fáradjon messzire az iskolába. stb.

S—z J—ő.

A magyarországi tanitók háza.

Egy-két éve csak, hogy tanügyi lapjainkban s az „Eötvös-alap országos tanitói egyesület“ kebelében felvettetett az eszme: Épitsük fel a magyarországi tanitók házát!

Az elvetett mag termőföldbe, jó talajba került. A hazai tanitók örömmel fogadták az eszmét, lelkesedéssel karolják azt fel s a gyüjtés országszerte megindult a „Tanitók Háza“ felépitésére.

Most, mikor a közfigyelem kezd oda fordulni, jónak látjuk a tanitók háza tervezetének rövid leirását. — Érdekes is, érdemes is, annál is inkább mert a tanitók házának *Budán* volna helye.

A „Magyarországi tanitók házának“ kettős czélt kell szolgálnia, nevezetesen: magába kell fogadnia 1. a felsőbb iskolákat, kölönösen pedig az egyetemeket látogató ifjuság szállását és ellátását eszközlő intézetet, 2, a magyarországi tanitók azon országos egyesületeinek az otthonát, a melyek a fővárost választották székhelyül, továbbá azoknak a fővárosi tanitó-egyesületeknek a tanácskozó helyiségeit is a melyek a „Magyarországi tanitók házában“ óhajtanak állandó hajlékot maguknak berendezni. Ezen kettős czélhoz képest a „Magyarországi tanitók házának“ két, egymástól teljesen elkülönitetett, külön-külön bejárattal biró, nagyobbszabásu épületrészekből kell állania.

A felsőbb iskolákat és az egyetemeket látogató ifjuság számára berendezendő épületrészt oly módon rendezhetnék be, mint a hogyan a bécsi „Rudolfinum“ van szervezve, a melybe a technikát látogató szegényebb sorsu ifjuság talál ingyen szállást és igen mérsékelt dijért teljes ellátást.

Ezen berendezésnek megfelelőleg a tanuló ifjuság otthonát magába fogadó, teljesen elkülönitett részben a „Magyarországi tanitók házának“ annyi három-három s egymásba nyiló szobából álló és egy ajtóval elzárható lakosztályt kellene felállitatnunk, a hányszor hat, esetleg nyolcz ifju számára tervezzük intézetünket, hogy igy minden egyes hat-hat, vagy nyolcz-nyolcz tanulóból álló csoportnak legyen egy, a folyósóra nyiló nappali illetve dolgozó termén kivül egy jobbra és egy balra nyiló, háló, illetve pihenő szobája, a melyek három-három, esetleg pedig négy-négy egyén számára volnának berendezendők.

Az ifjuság ezen száz tanuló befogadására tervezett lakosztályán kivül gondoskodni kell az épületben könyvtári helyiségről, egy-két olvasóteremről, hangszerekkel fölszerelendő szobákról, egy-két kisebb fogadóteremről, felügyelői lakásról, szolgák lakásáról, fürdőszobákról, ruhanemüek, tüzelőanyag raktáraiul szolgáló és más egyéb nélkülözhetlen helyiségekről.

A háznak ez a része a nagy szünidő alatt, a midőn az ifjuság a fővosból eltávozik, néhány héten át arra is föl volna használhtó, hogy a fővárosba sietö vidéki néptanitóknak és tanároknak olcsó pénzért nehány napra szállásul szolgáljon.

A „Magyarországi tanitók házának“ másik, az előbbitől teljesen elkülönitett és külön bejárattal ellátandó részben az országos tanitói egyesületek és a velük egy fedél alá vonulni kész fővárosi tanitó-egyesületek számára berendezendő irodai helyiségeken kivül kell egy nagyobb, közös tanitói könyvtári helyiségről, egy kisebb és nagyobb, körülbelül 300 egyénre számitott tanácskozó teremről, egy háznagyi, egy házmesteri lakásról, továbbá egy olyan vendéglői helyiségeket magába foglaló nagyobb lakosztályról gondoskodni, melyben a vendéglős az intézetben elhelyezett ifjaknak, megszabott olcsó áron rendes élelmezést adjon és a tanitók által rendezendő összejövetelek és estélyek alkalmával étekezésről gondoskodjék.

Ezekben vázoltuk volna az épületnek a berendezését, a mely „Magyarországi tanitók Ferencz József-ház“ nevét viselné.

A magyarországi tanitók ezen házának, ugy a tanitó-egyesületek otthonát képező valamint a tanuló ifjuság „Eötvös-intézetét“ magába foglaló részét is egy külön, ezen czélra egybeállitható igzgató-tanács gondozhatná, a melynek tagjait részben az „Eötvös-alap orsz. tanitói

egyesület“ választhatná a saját tagjai és a fővárosi felsőbb iskolák és egyetem tanárai közül.

Ezen igazgató-tanács a „Magyarországi tanitók házát“ és a benne elhelyezett „Eötvös-intézetet“ az „Eötvös-alap orsz. tan. egyesülete“ által megállapitandó szabályoknak megfelelőleg gondozza és kormányozza. A „Magyarországi tanitók házának“ ez az igazgató-tanácsa készitteti el az épület tervrajzát s ügyel arra, hogy az „Eötvös-alap országos egyesületének“ közgyülése által is elfogadott, épületterv szerint a megkötendő szerződések magatartásával épüljön fel kettős intézetünk. Az igazgató-tanács hat-hat évi időtartamra választja meg a tanitóegyesületek otthonának a háznagyát s az „Eötvös intézet“ felügyelőjét; ez erősiti meg és bocsátja el az illető felügyelő és háznagy által hozandó intézeti szolgaszemélyzetet és ez köti meg a tanitók otthonában alkalmazandó vendéglőssel a részletes szerződést. Ugyancsak az igazgatótanács készíti elő a „Magyarországi tanitók házának“ az „Eötvös-alap orsz. tan. egyesülete“ által helybenhagyandó évi költségvetést és ennek az elnöke utalványozza ki az „Eötvös-alap“ központi pénztárából a költségvetés keretén belül a szükséges kiadásokat.

Az igazgató-tanács teendői közé tartozik továbbá az is, hogy a tanító egyesületek otthonában az egyes irodai helyiségek fölött intézkedjék, azokat az illető egyesületek rendelkezésére bocsássa és az egész otthonban követendő házi rendet, a háznagy hatáskörét, a szolgaszemélyzet teendőit megállapitsa, továbbá hogy az „Eötvös-intézet“ házi szabályait, a felügyelő hatáskörét és az intézeti cselédség teendőire vonatkozó pontozatokat elkészitse s azoknak a megtartása fölött őrködjék.

A „Magyarországi tanitók igazgató-tanácsa“ hirdeti ki végül az „Eötvös-intézetben“ betöltendő helyekre vonatkozó pályázatokat és ez intézkedik végérvényesen a beérkező folyamodványok ügyében, azaz ez fogadja be a jelentkező ifjuságot és szükség esetén ez távolitja el az intézetbe fölvett ifjak közül azokat, a kiket az intézet felügyelőjének és az ifjuság köréből választandó ifjusági bizottságnak egybehangzó itélete szerint az „Eötvös-intézetben“ megtartani nem lehet.

Felhivás előfizetésre.

Folyó évi aprilis hó elejétől lapunkra uj előfizetést nyitunk. Tisztelettel kérjük lapunk megrendelőit a hátralékos előfizetések beküldésére és előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, annak szives megújitására, nehogy a szétküldésben zavar támadjon.

Ezeket előre bocsátva kérjük lapunk támogatását és terjesztését. Minél szélesebb körben terjed el lapunk, annál inkább erősebb lesz és annál könnyebben oldhatja meg feladatát . . .

A szerkesztőség azon fog igyekezni, hogy minél inkább kielégitse a közönség igényeit és Buda és Vidékét, Buda és vidékén nélkülözhetlenné tegye.

Lapunk előfizetési ára:

Egy évre . . .	6 frt,
Félévre	3 „
Évnegyedre . .	1 „ 50 kr.

Előfizethetni a kiadóhivatalban Budapest I. ker Krisztina-utcza 14. szám.

Gyüjtőknek minden 10 példány után egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk. Kérjük az előfizetések szives megujitását és lapunknak ismerőseik körében való ajánlását.

Reklamácziókat, hirdetéseket, apróhirdetéseket a kiadóhivatalhoz kérünk intézni.

Minden Budát és vidékét érdeklő közleményt szivesen veszünk. Tudósításokat péntek reggelig kérjük beküldeni.

A jövő évnegyedben Jókai Mórtól fogunk egy hosszabb elbeszélést közölni.

Különfélék.

— **Elismerés.** Lapunkat mely lelkiismeretesen és buzgalommal igyekezik a dunajobbparti érdekeket képviselni a fővárosi sajtó egyhanguan kedvezően birálta el. Közelebb Falk Miksa az I. kerület képviselője, ki maga is osztakozik a budai érdekek felvirágoztatása munkájában, tekintélyes lapjában a Pester Lloyd-ban megemlékezik rólunk. A magyarországi hirlapirásban vezér szerkesztőnek ez az elismerése igazolja létjogosultságunkat s a budaiak méltányos óhajainak létjogosultságát. E sorokat hü magyar forditásban adjuk: A **„Buda és Vidéke“ czimü** heti lap egy negyedév óta előnyére megváltozott alakban jelenik meg s az az érdeklődés, melylyel minden egyes számát különösen a főváros jobbparti közönsége fogadja azt mutatja, hogy uj szerkesztője Erdélyi Gyula ur szerencsésen megtalálta azt az irányt és hangot, mely leginkább illik egy szigoruan vett olyan helyi laphoz, melynek minden pártpolitikától távol kell magát tartani. A budai városrészek érdekét a Buda és Vidékében erélyesen képviseli, a helyi eseményekre benne leginkább fektetnek sulyt és dicséretképp legyen mondva, hogy e lap budai polgártársaink társadalmi életét minden tekintetben előmozditja. Kiadójának Schwartzer Ottó drnak személye a legjobb garantia arra nézve, hogy a közérdek s a társadalmi élet emelése ezentul is irányul fog szolgálni a Buda és Vidékének, mely ma eredményesen bevégzett próbaideje után az olvasóknak barátságosan ajánlható.“

— **Eredmény.** A II-ik kerület éber előljárója Hampel Sándor ur még nem is engedte azt, hogy ugy szólván lapunkon a nyomdafesték megszáradjon, már is cselekedett s az ott kivántak egy része teljesülésbe ment, a másik pedig nem sokára létesül. Maga az előljáró ur tudósitotta erről lapunkat. A sajtó a közönség érdekeinek ellenőre. Felszóllalásai eredményéről be kell számolni. Kivánatos volna, hogy bennünket az I. kerületi előljáróság is részesitene hasonló kellemes meglepetésekben, a mit mi, ha megtörténik, szivesen registrálnánk.

— **Lesz még szöllő, lágy kenyér!** Sokat gondolkozik a budai polgár, ha szétnéz a kipusztitott területen, hol egykor sürü gerezdekkel megrakott szöllője virított, a midőn vigan döczögött a felpántlikázott és csengőzött lovak által vont, s édes mustot vivő kocsija. Üres, kopár minden, a merre csak széttekint, ritkás luczerna és arankás lóhere foglalták el helyét annak a földterületnek, a mely a világra szólló tüzes bort, a néhai „Sashegyi“-t termelte. Próbálnak mindent, előhuzakodnak mindennel, hogy visszaadhatnák még egyszer a földnek azt a nemes szöllőtőt, a melyet oly kegyetlenséggel irtott ki a filloxera. És e próbát most megkisérli Báró Lipthay Béla is, ki mindenha szivén viselte és viseli Budának igaz érdekeit. Mint értesülünk, a nemes báró a Sashegyen egy nagyobb területet vásárolt, a melyet ha nagy áldozatok árán is, de be fog ültetni szöllővel, valamint nagyobb szabásu borházat is szándékozik épiteni a megvásárolt telken. Mint főur, mint mintagazda jó példával megy előre és mi lelkünk igazából kivánjuk, hogy fáradságos és áldozatokkal járó munkáját siker koronázza. Az ő példáját követni fogják majd többen, s rövid idő mulva a budai hegyek ismét visszhangozni fognak a szüretelők vig zajától. Lesz még szöllő, lágy kenyérrel Budán is!

— **Buda érdekében.** A fővárosi tanácshoz a gellérthegyi vasut terve ujra be van adva. Novák mérnök ezuttal reményli, hogy a vasut terve sikerül. A dunai hidak felett miniszteri tanácsok folynak, maga Hyeronimi Károly belügyminiszter mérnöki szempontból dolgozott bele uj combinatiókat. Wekerle miniszter a Gellérthegyen járt. E sok esemény mutatja, hogy mozognak és mozgunk Buda érdekében.

— **A budapesti (budai) tornaegylet** f. évi április hó 15-én esti 7 órakor tartja XVIII-ik rendes évi közgyülését. Napirend: 1. A választmány jelentésének előterjesztése. 2. Az 1892/3. tornaévre vonatkozó pénztári kimutatásnak és vagyonmérlegnek, valamint a felügyelő-bizottság jelentésének bemutatása. 3. Az 1893/4 tornaévre a költségvetés megállapítása. 4. Inditványok tárgyalása. 5. Elnök, alelnök, 20 választmányi és 5 felügyelőbizottsági tag választása. Budapesten, 1893. április 5-én. A választmány nevében: Kollár Lajos, elnök; Dr. Ary Pál, jegyző.

— **Bibliás kocsi.** A budai hetivásárokon rendesen összeverődik a kiváncsi publikum egy négykerekü piros kocsi körül, a mely valóságos mozgó könyvkereskedés. Az angol bibliaterjesztő társulat tulajdona s egyike a legpraktikusabb kolportagenak. Egy ló van elébe fogva s a hol az árusitást megkezdik, a lovat egyszerüen kifogják; ekkor a kocsi egyik oldalát a kapcsoktól megszabaditják s leeresztik, s ezzel kész az árusitó asztal, mig a kocsi másik felében a különféle nyelvü bibliák és egyéb vallásos iratok vannak a könyvszekrényekben elhelyezve. A kocsis ekkor beüll kis boltjába, s kiszolgálja a nagyközönséget, kikből még nem halt ki a vallás és hit iránti buzgalom. A nemes czél, a melyet a bibliaterjesztő társulat szolgál, ez ujabb praktikus ténye által dicserendő munkát végez.

— **Krecsányi jön.** A budai szinkör kedvelt igazgatója a kiváló müizlésü Krecsányi Ignácz május elején érkezik budai otthonába hozva magával érdekes müsort és jól szervezett társaságot. Megnyitó előadásul a „Madarász“ kerül szinre. A társulat tagjai: Nők: Berzsenyi Julia, Béres Mariska, Egyed Margit, Girethné Teréz, Haraszty Hermin, Homoky Rózsa, Keletyné Hajnal, Konrád Irén, Krecsányiné Veron, Kovács Fanny, Ledofszky Mariska, Lénardné Emilia, Ligeti Jozsika, Mészáros Lujza, M. Lászy Etelka, Peterdy Jolán, Pintérné Sz. Olga, S. Melczer Juliska, Serédy Sarolta, Szilágyi Mariska, Tóvölgyi V. Margit, Várnay Paula, Veresné T. Teréz. Gyermekszereplők: Óváry Erzsike, Óváry Rózsika, Gyöngyi Jolánka. Férfiak: Bartha István (ügyelő), Berky Ferencz, Bognár János, Czakó Vilmos, Ernyei Emil, Füredy József, Gireth Károly, Góth Sándor, Gyöngyi Izsó, Kassay Károly, Kelety Márton, Keller Antal (festő), Korcsek Pál, Krecsányi Ignácz (igazgató), Kovács Mihály, Landosz Albert, Lángh Lajos, Molnár József, Molnár László, Németh János, Orbán Árpád (karnagy), Óváry Jenő (pénztáros), Pinter Imre, Réthey Lajos, Sarlay Cornél, Szabó Károly, Szentes János, Takács Kálmán (sugó), Vendrey Ferencz, Veress Sándor. Dittmann Gyula zenekar igazgató. Somolik Lőrincz titkár. Czigler János diszmester. Bedecs István főruhatárnok, két segéddel. 24 zenész.

— **A krisztinavárosi szegény iskolásgyermekek** javára f. é. márczius hó 18-án rendezett, hangversenynyel egybekötött tánczmulatságra a következő felülfizetések folytak be: Dr. Falk Miksa 5 frt, Reitz Emil 5 frt, Fekete József 5 frt, Paál József 2 frt, özv. Blaskovich Józsefné 2 frt, Halpert Izidor 2 frt, N. N. 2 frt, N. N. 2 frt, Babics Gergely 1 frt, Farbinger Antal 1 frt, Tálos Gyula 1 frt, özv. Müller Mátyásné 1 frt, Schwetz Vilmos 1 frt, Novák Mária 1 frt, Harczy Antal 1 frt, Hartmann István 1 frt, N. N. 1 frt, N. N. 1 frt, Divald Oszkár 1 frt, Záborszky Ferencz 1 frt, özv. Ábel Nándorné 26 kr. Fel kel emlitenünk még, hogy tekintettel e nemes czélra Kubinszky György ur fodrász, a szini előadás körül teljesitett jeles szolgálatáért dijt nem fogadott el; ugy szintén dijtalanul engedett át Hevesi Ba-

lázs, zongoragyáros ur egy zongorát mig Bürger Auguszta virágkereskedőnő a szállitott csokroknak csak önköltségét számitotta fel, miért is fentiekért a rendezőség e helyen is köszönetet mond.

— A **„Budapesti Typographia Dalkör"** által f. évi márczius hó 26-án a II. ker. „Fáczán" vendéglő helyiségeiben szini-előadással egybekötött tánczestély, mint minden alkalommal, úgy most is igen szépen sikerült. Az estélyen szinre került „Náni" 3 felvonásos pályanyertes népszinmű Follinus Aurélitól. A darabban a czimszerepet Terényi Irma k. a. végzett szininövendék kitünően adta elő s úgy játékával, mint kellemes iskolázott hangjával szórakoztatta a jelenlevő közönséget. Még kitüntek: Láng úr Kreuczer Michel s Láng Erzsi k. a. Róza szerepében, egyáltalában a működvelők helyt álltak valamennyien. Az előadás után hozzáfogtak a tánczhoz, mely világos kivirradtig tartott. A zenét a dalkör saját tagjaiból állitotta egybe s ezt Kaltenecker Arthur karmester vezényelte.

— **Buda és vidéke parkja**. Gróf Csáky Gyula szepesi főispán, a tátrai nemzeti park tervezőjéhez fordultak többen, hogy Buda és vidéke parkja czimen alakulandó szépitő egylet megalkotására tőle utasitást kérjenek. A gróf érintkezni fog Földváry Mihály alispánnal és a szépitő egylet szervezetére nézve közli vele nézeteit.

— **Meghivó.** F. hó 13-án (csütörtök) d. u. 4 órakor tartja, a krisztinatéri közs. el. isk. tanácskozási termében közgyülését a „Bpest Krisztinavárosi Iskolai- és Népkönyvtár" egyesület. A közgyülés az egyesület jövő sorsa felett fog dönteni, a mennyiben az egyesület a feloszlás küszöbén áll. Az egyesület életébe vágó eme fontos kérdés bizonyára megérdemli azt, hogy a tagok, az ügy fontosságához méltó számban jelenjenek meg. A kik tehát bármily körülmény folytán meghivót nem kaptak volna, kegyeskedjenek a fennebbieket ezuton tudomásul venni. Elnöki megbizásból, Czike I. jegyző.

— **Összejövetelek.** Az „I. ker. Nemzeti Asztaltársaság" f. hó 4-én Divald József vendéglőjében (Döbrentey-utcza) tartott összejövetelén Róth Lajos elnök bejelentette, hogy a tagok száma a 100-at már meghaladta. A diszelnöknek megválasztott gróf Apponyi Albertnek küldöttség fogja az oklevelet átadni. Legközelebbi összejövetel f. hó 11-én lesz Bojcsics Simon három 7-hez czimzet szarvastéri vendéglőjében. — A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulatának tagjai összejövetelöket Aprilis 12-én Petz Károly vendéglőjében II. ker. Törökvész, Trombitás-út 5805. szám tartják.

— **Esküvő**. Némethi Mátyás, kinek vendéglője az Attila utczában van, az „Arany szarvashoz", nőül vette Gábris Lujzát özvegy Gábris Istvánné leányát Esztergomból.

— **A Vaskovics-féle gyógyintézet.** Közelebb irtuk meg Vaskovics Józsefné úrhölgy halálát. Többen intézték lapunkhoz azt a kérdést, hogy mi történik a városmajori kitünő hidegvizgyógyintézettel. Arról értesültünk, hogy a Vaskovics-féle intézetet tulajdonosai továbbra is fenntartják és igyekezni fognak a gyógyulást kereső közönség igényeit kielégiteni. — Értesitést szivesen ad vagy küld az intézet, mely méltán érdemli meg a közönség bizalmát.

*

— A **The Mutual** biztositó társaság, a mely az országban mind nagyobb tért hódit és mind mélyebb gyökeret ver a biztositó közönség körében, soha sem felejtkezik el a humánus és jótékony czélokról, valamint a hazafias cselekedetekről sem. Éppen ez alkalommal felemlitjük, hogy nagyobb összeggel járult a budai hölgyek által, a honvédek szobrára teendő bronz koszoru költségeihez, a mi jellemző a The Mutual biztositó társaság magyar szellemére, hazafiságára, s dicsérendő minden körülmények között.

*

— **Vendéglő megnyitás.** Ezennel van szerencsém a tiszt. közönségnek becses tudomására adni, hogy az I. ker. Budaörsi-uton, a déli vasut alagutjának átellénében lévő Arad városához czimzett Novák Ignácz-féle nyári vendéglő és kávéház 1893. évi márczius hó 25-én megnyittatott. Izletes ételekkel és jó italokkal, valamint pontos és gyors kiszolgálással remélem a t. cz. vendégek megelégedését megnyerhetni. A helyiség igen czélszerü ünnepélyek és mulatságok rendezésére. — Tekepálya is áll a vendégek rendelkezésére. Hivatkozva a három „8 8 8-as" vendéglőben számos éven viselt főpinczéri állásomra, bátorkodom a fenti helyiségben is további becses pártfogását kikérni. Tisztelettel: Lorencz Henrik főpinczér.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 1206. számu tjkvben foglalt 2053. hrszámu ingatlan kiskoru Tóth Józsefről és kiskoru Tóth Ödönről: Budapest fő- és székváros közönségére 12,000 frt kisajátitási árban;

2. a budai 1230. számu tjkvben foglalt 2086. hrszámu ingatlan Pálházy András és neje szül. Kluzacsek Máriáról: Budapest fő- és székváros közönségére 11,000 frt kisajátitási árban;

3. az ó-budai 1609. számu tjkvben foglalt 1372/2. hrszámu ingatlan Neuthaller Györgyről: Ranzetta Jánosra és nejére szül. Thaller Magdolnára 1000 frt vételárban;

4. a budai 3253. számu tjkvben foglalt 6325/3. hrszámu szőllőnek Starz Mátyást illető fele része Rónay Károly ügyvédre 410 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

5. az ó-budai 833. számu tjkvben foglalt 3253. hrszámu ingatlan Szodics János és Anna hitvesekről: Friedländer Miksára árveréseni vétel jogczimén 87 frt vételárban;

6. a budai 3039. számu tjkvben foglalt 5967. hrszámu ingatlan Blédi Adolf és Gallegó Edéről: Vomácska Frigyesné szül. Brachtl Franciskára 250 frt vételárban;

7. a budai 3847. számu tjkvben foglalt 8220. hrszámu ingatlan Müller Jánosról: Hierwarter Mihály és neje szül. Arnold Katalinra 1400 frt vételárban;

8. a budai 966. számu tjkvben foglalt 1756. hrszámu ingatlan Ambrus Istvánról: Ambrus Lajosra, Ambrus Zsigmondra, özv. Weisz Lajosné szül. Ambrus Juliannára és Kotza Dezsőné szül. Ambrus Franciskára öröklés jogczimén;

9. a budai 3528. számu tjkvben foglalt 7087. hrszámu ingatlanfele része Strebel Károlynéról annak gyermekeire: Strebel Ferencz Györgyre, Miklósra, Annára, Katalinra, Józsefre és Károlyra öröklés jogczimén;

10. a budai 7394. számu tjkvben foglalt 7296/28. fogaskerekü vasut-társaságról: ifj. pákai Kölber Fülöpre 12,000 frt vételárban;

11. A budai 9542. számu tjkvben foglalt 9317. hrszámu ingatlan Bader Györgyné szül. Winkler Erzsébetről: Helly János és neje szül. Winkler Katalinra 480 frt vételárban;

12. az ó-budai 4. sz. tjkvben foglalt 1678. 1716. és 2549. hrszámu ingatlanok özv. Auernek Józsefné, Auernek Antal, József, Anna és Györgyről: Niedl Mátyás és neje szül. Naszmann Rosinára 1200 frt vételárban;

13. a budai 4914. sz. tjkvben foglal (9976. 9977.) hrszámu ingatlan: Bauer Miksa és neje Natsik Máriáról: özv. Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára 2000 frt vételárban;

14. a budai 2230. számu tjkvben foglalt (3897. 3898) hrszámu ingatlan és az ó-budai 1282. 2233. és 243. sz. tjkvekben foglalt 4080. és 3261. 3552. hrszámu ingatlanok Máry Gyuláról: kiskoru Máry Jolán, Klementina, Gyula és Dezsőre, öröklés jogczimén;

15. A budai 1638. számu tjkvben foglalt 2795. hrszámu ingatlan kiskoru Mally Stefánia és Konrádról: Karger Pálné szül: Schuer Gizellára 4500 frt vételárban;

16. az ó-budai 1431. számu tjkvben foglalt 1549. hrszámu ingatlan Niedl Mátyás és nejéről: Wiegner Gusztávra 1300 frt vételárban;

17. a budai 9312. számu tjkvben foglalt (7154. 7155/12. hrszámu ingatlan Schmiedlechner Károlynéról: Tschögl Henrikre 3000 frt vételárban;

18. a budai 2639. számu tjkvben foglalt 4764. hrszámu ingatlan Baldián szül. Ferschl Teréz és érdektársairól: Dallos Nándorra 100 frt vételárban;

19. a budai 9580. és 7800. számu tjkvekben foglalt 2097. és 10610. hrszámu ingatlanok Pálházy Andrásné és érdektársairól: Szántó Bernát és neje szül. Bölcskey Terára 4000 frt együttes vételárban;

20. a budai 5958. számu tjkvben foglalt 4575. hrszámu ingatlan Brunner Ferenczről: Blédy Adolfra és Gallegó Edére 132 frt vételárban;

21. a budai 5141. számu tjkvben foglalt 7105. hrszámu ingatlan Wein Jánosról: Csasznek Károlyra 280 frt vételárban.

A közjótékonyság.

Egyik fiatal miniszteri tisztviselő a közjótékonyság, a szegényügy és egyéb közigazgatási intézmények tekintetéből tanulmányutat tett. Tanulmányából érdekesnek találjuk a közjótékonyságnak Párisban való ellátásáról szóló részeből egy kis szemelvényt közölni, mely a közsegélyezésügyről szól. Érdekes ezt közölni lapunkban annál is inkább, mert az I., II. és III. kerületekben a közjótékonyság eléggé kifejlődött.

A közsegélyezés ügye Párisban egész külön szervezettel bir. A közsegélyezés ügye Szajnamegye főnökének illetőleg a belügyminiszternek felügyelete alatt Szajnamegye főnökének előterjesztésére a belügyminiszter által kinevezett igazgató (directeur de l'assistance publique) vezetesére van bizva. Ezen igazgató intézi nemcsak a kórházi és tápintézeti, továbbá az otthon való segélyezés ügyét, hanem a tébolydák is alája vannak rendelve. A jótékonysági intézeteket ő képviseli törvény előtt, csupán az ezen intézetek vagyonállagára vonatkozó szerződések igénylik Szajnamegye főnökének aláirását.

Az igazgató előkészíti a budgetet, utalványozza a kiadásokat, közigazgatási számadástétellel tartozik. A személyzetet nagy részt ő nevezi ki.

Az igazgató mellett működik egy felügyelő tanács (conseil de surveillance), melynek nem határozó, hanem tanácsadó, véleményező hatásköre van. Véleményt ad vagyonrendezési ügyekben, a költségvetést, számadásokat illetőleg, a szolgálatra vonatkozólag stb. Tagjai: Szajnamegye főnöke, mint elnök és a rendőrfőnök hivatalból, azután a köztársasági elnök által kinevezett tagok és pedig a párisi községtanács hét tagja, két kerületi polgármester, a kerületi közsegélyezési bizottságok két tagja, egy államtanácsos, az orvosi egyetem egy tagja, egy kórházi orvos és sebész, egy iparkamarai tag és még öt külön kinevezett tag.

Mind a husz kerületben van egy-egy közjótékonysági intézet (bureau de bienfaisance), melynek a segélyezésre szorulók otthoni segélyezése képezi feladatát. Egy bizottság rendezi az ügyeket, melynek elnöke a kerületi polgármester, továbbá van a polgármester által előterjesztett candidationalis lista alapján Szajnamegye főnöke által kinevezett 12—18 tagja, pénztárnoka, számvevője, orvosai.

A jótékonysági intézet által nyujtott segélyezés vagy állandó vagy ideiglenes. Állandó segélyezésben csupán franczia polgárok, kik Párisban laknak, betegek vagy tehetetlenek, 64 évet meghaladtak, avagy 13 éven aluli árvák részesülnek. A segély természetben vagy pénzben nyujtatik.

Az egyes intézetek rendelkezésére állanak a gyüjtésekből, adakozásokból, hagyományokból, ajándékokból befolyt összegek és a központból kiutalványozott segély-összeg. A központ által nyujtott szubvencziő egy ötöde a lélekszám arányában, két ötöde az adóalap nagyságával forditott arányban osztatik meg a kerületi jótékonysági intézetek között, két ötöde végül a legszegényebb kerületek intézeteinek jut. Minden kerületi jótékonysági intézet költségvetése és számadása a községi tanács és a községélyezési felügyelő tanács véleményének meghalllgatása után hagyatik jóvá.

Panaszok.

— **A fogaskerekü vasut.** Husvét ünnepén nagyon sokan csalatkoztak. Tömegesen akartak kirándulni a svábhegyre és örömrepesve mentek a fogaskerekühöz. A fogaskerekü azonban még mindig nem támadt fel. Nem járt a hidépités miatt. Ugyan nem lehetett volna ezt a hidat hamarább elkésziteni? A. F.

— **Gomba telep.** Azt mondják: Budán minden elpusztult és alig terem valami. Kérem alássan ez csalódás. A gondviselés kegyelméből megengedte érnünk azt, hogy a Krisztina-körúton levő szemét-telep vulgó hóraktár helyén valóságos jó ennivaló gombák teremtek, mit le is szedtek. Lám mire jó a szemét? M. R.

— **Már megint az az omnibusz.** Ugy látszik, hogy az omnibusz mizériák már sohasem akarnak kifogyni. A napokban egy teljesen üres rudasfürdői omnibuszra akartam felszállni, de a kocsivezető azzal utasitott vissza, hogy a kocsiban csomagok vannak, tehát személyeket nem szállithat. Igy kénytelen voltam onnan leszállni és utamat gyalog folytatni, mert nem volt egy csep kedvem se, hogy talán csak egy óra mulva jövő másik kocsit megvárjam.

Panaszommal az ellenőrhöz folyamodtam, ki ugyancsak azt a választ adta, mit a kocsivezető. Jó volna talán, ha az illetékes körök is utána néznének a dolognak és intézkednének aziránt, hogy e szárazföldi bárkákat adnák vissza rendeltetésüknek: a közönség oly részének szállítására, melynek bérkocsira nem telik. J. L.

Egyletek.

— **A budai zeneakadémia** hétfőn e hó 10-én este 7 órakor a kapuczinusok zárdájában levő nagytermében tartja rendes házi hangversenyét. Az érdekes müsor sikerét a jövő számunkban fogjuk méltatni.

— A **Budai Dalárda** az 1893. évi április hó 15-én, szombaton, a II. ker. medveutczai „Fáczán"-hoz czimzett vendéglőhelyiségben Selley Gyula egyleti karmester igazgatása és Eberling Irma kisasszony szives közreműködése mellett dalestélyt rendez. Műsor: 1. Weinzierl. Dalavatás; kar, zongorakisérettel. 2. Lányi E. Reszket a bokor; kar. 3. Esser H. A kikelet erős vitéz; kar magánnégyessel és zongorakisérettel. A magánnégyest előadják Kronstein F., Ebner K., Wichmann E. és Barakovics egyleti tag urak. 4. Dalok, előadja Éberling Irma kisasszony. 5. Dr. Szőllősy Atila. Rég veri már a magyart a teremtő; kar bariton magánrészszel és zongorakisérettel. A magánrészt énekli Jáhl Nándor ur egyl. tag. 6. Ádám. Éji dal; kar. 7. Müller. A vig zenészek; kar, tenor magánrészszel, énekli Kronstein F. ur egyl. tag. 8. Thern. Tihany ostroma; kar, zenekar kisérettel. A müsor után táncz következik.

Közgazdaság.

— **A budai takarék és előleg egylet, szövetkezet.** Az egylet czélja készpénzbeli részbetétek elfogadása által tagjainak alkalmat szolgáltatni megtakaritott pénzeik gyümölcsöző elhelyezésére valamint tagjainak lehetőleg olcsó előlegeket nyujtani. Egy részbetét névértéke kitesz 50 frtot, mely összeg egyszerre, avagy részletekben, azonban legalább havonkénti 1 frttal befizetendő. Minden tag 20 részbetétet jegyezhet. Teljesen befizetett részbetétek felmondhatók. A felmondás a folyó üzleti év szeptember 30-ig bejelentendő, ha a tag, az üzletév lejártával kilép, a részbetét kifizetése pedig a kilépést követő év lejártával történik meg. A beiratási dij egyszer midenkorra 1 frtban állapittatott meg. Az egyleti tagok az egylet minden tartozásáért csupán a jegyzett részbetéteik erejéig együttesen szavatolnak. A tartalékalap jelenleg kitesz 3100 frtot. Az előlegek két félék. 1. A befizetett részbetét összegének 75%-a erejéig minden biztositék nélkül. 2. Nagyobb összegek kezesség jelzálogi bekebelezés vagy kézi zálog alapján. Az alapszabályok értelmében a befizetett törzsbetéti összegek után 5%-os osztalék fizetendő. A közgyülés határozata alapján ugy mint eddig az elmult évre nézve is az osztalékot 6%-ban állapitotta meg.

— **A budapesti** dunántuli kereskedelmi társulat folyó évi április hó 10-én délutáni 5 órakor választmányi ülést tart. Elintézendő tárgyak: 1. A február hó 3-án tartott ülési jegyzőkönyv hitelesitése; 2. Elnöki jelentés és előterjesztés; 3. A f. évi márczius hó 15-én tartott rendkivüli közgyülés határozat iránti intézkedés; 4. A főváros jobbparti érdekek előmozditásának végrehajtó bizottságába öt tag megválasztása; 5. Pénztárnoki jelentés a f. évi első negyed pénztármozgalmáról és állásáról; 6. Bekebelezés: Krausz Dávid liszt és terménykereskedő I. ker. (Krisztinaváros) Mészáros-utcza; 7. Felavatás és felszabaditás; 8. Netáni inditványok.

*

— **A római fürdőt,** hova legkönnyebb a helyi érdekü vasuttal Ó-Budáról utazni ajánljuk a közönség figyelmébe. Százados fái forró délben is árnyat adnak. Természettől langyos vizü kényelmes férfi- és női-uszodája igen kellemetes. A vendéglőt maga a tulajdonos Ringer vezeti. Neve biztositéka a jó ellátásnak, árai mérsékeltek.

A közönség köréből.*)

Köszönet-nyilvánitás.

Pár hete, hogy a budapesti kerületi betegsegélyző pénztárba beléptem, már is meggyőződtem ennek a pénztárnak nagyon is humánus voltáról, — midőn tehát e sorok által a fenti pénztárnak őszinte köszönetem nyilvánitanám, nem mulaszthatom el ez alkalommal Dr. Stipanics Elek pénztári ellenőrző orvos urnak áldozatkészségét felemliteni, ki szegény nőmnél egy nap 5 izben, hajnaltól — egy veszélyes szülés bekövetkeztéig — este 8 óráig, az ő ismert szakavatottsága, buzgalma és áldozatkészsége által segitett, és felemlitem egyben Dr. Kertész Aba pénztári kezelő orvos urat, ki a szülés napján 2 izben és a szülés után is szives megjelenésök és orvosi utasitásaik által nőm állapotán javulást idéztek elő.

Őszintén ajánlom úgy ezen betegsegélyzőpénztárt, valamint a fenti orvos urakat, a kiknek én örökké lekötelezettjük vagyok, a nagy közönség szives figyelmébe.

Budapest. 1893. April 6.

Büttel Imre,
vizvezetéki hivatalnok.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 5-én: Tojás, 1 drb 2½—3 kr., 17—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.50—1.70 kr.; csirke, 1.60—0.00 kr.; kappan 2.20—2.50 kr.; récze, hizott —.——.—; récze, sovány ———.— kr.; lud, hizott —.——.— frt, sovány 3.3.50— frt; pulyka hizott 6.——9.— frt, sovány —.——.— frt; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj, 1 kgr. 1.——1.10 frt, tehénturó 20—24 kr. juhturó 1 kgr. 50—56 kr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller és egyéb 1 drb 2—4 kr., karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.; foghagyma 20—24 kr.; vörös répa 1 drb 1—2 kr.; torma (1 drb) édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 1—6 kr. Harcsa eleven 1 kgr. 80—1.—; nem eleven 80—0.—, csuka eleven 50——.80, nem eleven 60—1.—, ponty eleven 90—1.—, nem eleven 50—1.—, fogassülő eleven 80.—1.—, nem eleven 50—1.—, közönséges kis halacska 30—60 kr.

Borju hozatott mintegy ——30 darab, darabonkint eladatott 17 frttól 19 frtig élő sulyban 40—42 kr. kilogrammonként, pecsenyemalacz volt —30 drb, darabonként 2.50 frttól 3 frt 50 krig. Bárány hozatott — darab, eladatott páronként 0 frttól 0 frtig.

Várbeli piacz, f. hó 8-ról: Tojás, egy drb 3 kr., 18—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.60—2.— kr.; csirke, párja 1.40—1.90 kr.; kappan párja —.— kr.; récze hizott párja —.— —.—, récze sovány —.— —.—, lud hizott, párja —.— —.—, sovány —.—, pulyka —.— frt; tej 7—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——0.— kr., turó 22—24, juh-turó 50—56 kr, juh-sajt 56—60 krajczár. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller 2—6 kr.; karalábé 1 db 1—3 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.: foghagyma 1 kgr. 20—24 kr.; vörös répa 1 db 1—3 kr.; torma édes 1 drb 8—20 kr.; torma erős 1 drb 1—6 kr.

Harcsa eleven 1 kgr. ———, nem eleven 80—1.—, csuka eleven ———, nem eleven 50——, ponty eleven 90—95, nem eleven 70——, fogassülő nem eleven 50—70, közönséges kis halak 30—70 kr.

Borju 100—110, eladatott darabonként 10—32 frtig, élő sulyban 40—45 kr. Malacz 50—60 db, eladatott 2 forinttól 4 forintig darabonként, bárány 30 drb, eladatott 2.50—3 frt — darabonkint.

*) E rovat alatt közlöttekért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

A kiadásért felelős:
Dévai Szőllősy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb

tánczterme

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirándulások megtartására egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% ármérsékletet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér

teljes tisztelettel

Balanek Antal,
vendéglős.

Fel! Fel! Hová?

a 11. §-hoz czimzett vendéglőbe

BUDÁN,

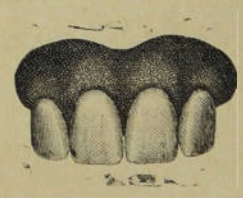
I. ker., Istenhegyi-út, svábhegy alján.

Halljátok e mesét, melyről ma mindenkit tudósitok,
Az istenhegyi úton van egy vendéglőm, melyben jó fehér és vörös bort kaphattok,
És jó sört és finom ételt, aki azt kikéri,
Az ár igen olcsó, miért is lépjen be mindenki:
Oda a hol a 11. §. van és a szomjas svábhegyi!
Ameddig **Mindler** lesz a korcsmáros,
Addig tréfa és móka is lesz számos,
Azért aki meg akarja próbálni, jöjjön el!
Mert csak ott van jó konyha, sör és bor, fel! fel!
S ha azt akarod vendégem megtudni,
Mit szokott a 11. szakasz magában foglalni?
»Jó borban, ételben Mindlernél megbizunk,
Elkezdjük és szépen tovább eszünk, iszunk!«

Mindler István,
vendéglős.

Kiadandó Kis-Tétényben egy 2 szobából, konyhából álló nyári lakás. Bővebbet a kiadóhivatalban.

fogorvos. COHN fogorvos.

Ajánlja magát mindennemü **fogműtétekre**, tömésekre (plombálás), egyes, valamint **egész fogsorok** készitésére.

Mérsékelt árak.

Budapest, II. ker., fő-utcza 7., jégverem-utcza 2.

MORGENSTEIN ENDRE

kályhás

Budapest, I., Krisztinaváros, Tábor-utcza 14. sz.

(saját házában.)

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát: **szabályozható-töltő- és ó-német cserépkályhák és takaréktüzhelyekből.**

Elvállal minden szakmájába vágó **javitásokat**, különösen saját módszere szerinti **füstszabályozásokat**, pontos kivitel és jutányosárakon.

Novák Ignácz

Arany érem

Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granit-terasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban. Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

Hirdetések

A „Buda és Vidéke“ részére felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, I. ker. Krisztina-utcza 14.

Helyiség-változtatás!

Köszönetnyilvánitás.

A n. é. vendégeimnek a régi — Szép Ilona — vendéglőmben tett látogatásokért hálás köszönetemet kifejezve, kérem egyúttal az — egynéhány lépéssel tovább — Hidegkúti-út 12. szám alatt berendezett **uj vendéglőmet** is szives látogatással megtisztelni.

Előleges jelentés.

A **„Zöld vadász“-hoz czimzett uj vendéglőmet** szép kerttel, tánczteremmel és verándával Hidegkúti-út 12. szám alatt 1893. május 1-én megnyitom.

Ünnep- és vasárnapokon tánczvigalom a nagykovácsi kedvelt zenekar (Czeml) közreműködése mellett.

Kitünő konyha, italok és kiszolgálás által az igen tisztelt vendégeim bizalmát kiérdemelni, ezentúl is főtörekvésem leend.

Dréher-féle sörraktár saját házamban.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esdve, maradtam:

kiváló tisztelettel

JUDEX MÁTYÁS,

vendéglős.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

GRÓF VAY LAJOS

VIVÓTERME

IV. kerület, Zöldfa-utcza 14-ik szám alatt van.

Jelentés.

Van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy az I. ker. Krisztinaváros alagut-utczában levő és általam átvett

„ALAGUTHOZ“

czimzett kávéház

átalakitási munkái annyira előre haladtak, hogy az üzletet **f. év april 15-én megnyitom.**

Tisztelettel

Wellisch Zsigmond

kávés.

Ludwig Károly

FÜSZER-, CSEMEGE- és BORÜZLETE

az igaz »mérleghez«

Budapest, I., Krisztina-utcza 6. sz.

HUSVÉTI

prágai és erdélyi sonkák

olcsó áron kaphatók.

1 liter jó siller bor . . . . . 28 kr.
1 » fehér asztali bor . . . . 44 »

Dréher-féle

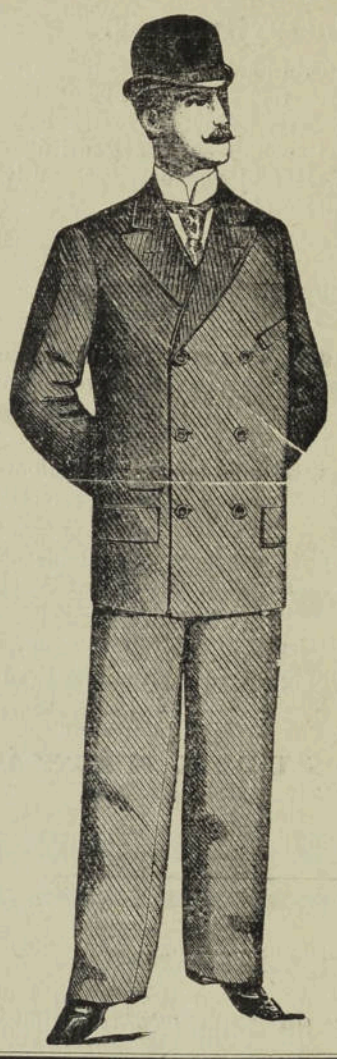
ászok, dupla-márcziusi és korona palaczksör

minden nap friss és bérmentve házhoz küldve.

Franczia és magyar cognac; likörök és pezsgők.

Minden nap friss felvágott.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Jelentés.

A legjobb minőségben, legolcsóbb áron és legnagyobb választékban találhatók a legdivatosabb

mindennemű ruhák, mosószövetek, pliszé-zéfirek,

napernyők fodrokkal és fodor nélkül,

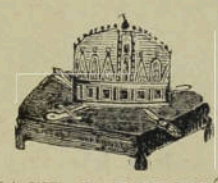
vászonáruk, különféle divatos kész blúzok,

szőnyegek, függönyök, csipkék, kész csipkegallérok,

szövet és rövid-áruk

MANDL ADOLF

előnyösen ismert áruházában

A „MAGYAR KORONÁHOZ"

Budapest, vár, Tárnok-utcza 15. szám.

Igen tisztelt vevőinket és a t. cz. közönséget mély tisztelettel meghivjuk áruink megnézésére.

Szabónők a kellékek bevásárlásánál különös előnyben részesülnek.

Vidéki megrendeléseket utánvét mellett pontosan teljesitünk.

Minták kivánatra ingyen és bérmentve.

Kőszikláből fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize.

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izü üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Legujabb orvosi bizonylatok a VERA FORRÁS-ról:

A véghlesi **VERA-forrás** vizét úgy a vezetésem alatt álló m. kir. egyetemi belgyógyászati kórodán, valamint a magán-gyakorlatban, évek során át-és folyvást növekedő kiterjedésben sikerrel használom a **légzőszervek, gyomor ivarszervek és hólyagnak heveny és idült hurutos megbetegedésénél, sápkór és vérszegénység** eseteiben, ugyszintén **Bright-kóros szivbetegek és diabetikus** betegeknél.

Ezen viznek teljes *tisztasága, kitünő kezelése, szerencsés vegyi alkata* és **sziklatalajból** való eredése teszik, hogy ez teljesen **fertőzetmentes**, egészséges italt képez, a mely kiválóan ajánlható ott, hol a **cholera, tiphus** és más az ivóviz által terjedő fertőzeti betegségek uralkodnak.

Budapesten, 1893. márczius hó 1-én.

Dr. Korányi Frigyes,
a főrendiház tagja, királyi tanácsos, egyetemi tanár, az Országos közegészségügyi tanács elnöke.

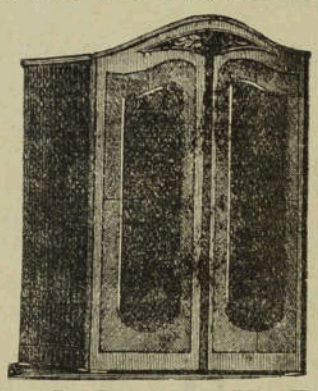
A véghlesi »**VERA**«-**forrás** vizét, ugy a nyilvános gyermek-gyógyintézetemben, mint a magán-gyakorlatomban: az **emésztési** és **légzési szervek**, nemkülönben a **vizellési bántalmak**, ugyszintén az **angolkór** és **vérszegénységben** szenvedő gyermekeknél évek óta sikerrel használom. Általában a gyermekek e vizet szivesen isszák, s minthogy az anyagcserét élénkíti, s igy a **szervezetet erősíti**, azt nemcsak beteg, de egészséges gyermekeknek és amennyiben, mint tisztán **forrásviz a trachyt-sziklából** nyeretik; tiszta ivóviz hiányában, vagy járvány alatt rendes használatra különösen ajánlom.

Budapesten, 1893. márczius hó 25-én.

Dr. Kővér Kálmán, gyermek-gyógyász.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

bútor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Ki nekem biztos szerződésemre, melynek hitele és értéke kétségbevonhatlan 3—400 frtot kölcsönöz, azt nyereségemből jutalmazni fogom. Levelek „Jó üzlet" czimen a kiadóhivatalba.

Okleveles szülésznő ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód" név alatt a kiadóhivatalba.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITOVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 15. sz. Vasárnap, április 16.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

A herczegprimás veszélyben.

Irta: **König Gusztáv.**

A napi sajtó méltóképen adott kifejezést annak az általános részvétnek, a melylyel a herczegprimás élete ellen elkövetett merénylet mindnyájunkat eltöltött. Mindazonáltal nem tehetjük, hogy a „Buda és Vidéke“ részéről utólagosan külön is ki ne fejezzük egyreszt fájdalmunkat azon nagy veszély tudatában, melyben szeretett primásunk élete forgott és melyet a jó Isten kegyelméből csak hüséges titkárja, Kohl Medárd mentett meg hősies elszántságával és saját életének koczkáztatásával.

Másrészt határtalan a mi örömünk, hogy az isteni gondviselés őrködött hazánk nagy főpapja fölött, sőt megmentette kötelességét teljesitett nemes titkárját is. Nagy a mi örömünk különösen nekünk budaiaknak, a kiknek körében a herczegprimás az évnek legnagyobb részét tölti. S valahányszor rövid távollét után ő eminenczciája körünkbe visszatér, ugy érezzük, mintha nagyobb bizalommal lennénk az egyház és a haza jövendő sorsát illetőleg mert már megszoktuk a primásnak áldott jóságos lényében képviselőjét sőt biztositékát látni annak a békének a melynek föntartását ő jelszavául és élete föladatául kitüzte s melynek biztositására hozzá kell járulni mindenkinek, ki a hazaárulás vádjától lelkiismeretét tisztán tartani kivanja.

Meghajolunk primásunk nagy erényei, hithüsége, tudománya s hazafiassága előtt és eliszonyodunk annak a határtalan gonoszságnak láttára, a mely egy ilyen nemes életnek kioltására tör; egy ilyen életet akar kioltani, a mely jóságra és önzetlenségre nézve párját ritkitja nemcsak a primások sorában, hanem a mely az önzésnek jelen idejében fároszként világit: jótékonyságával szétjelosztván utolsó fillérét a szerencsétlen szegények és árvák között!

A problematikus lelki sülyedés, mely az ez esetben a merénylő kezébe adja a tőrt, arczunkba kergeti a vért s szégyeljük, hogy emberek vagyunk.

De fölemel és vigasztal az a kézzelfogható tény, hogy az Isten a gonoszságnak is megszabja határait, a melyen hogy ha tullép, irgalom nélkül az igazság büntető kezébe esik. Adjunk hálát az Istennek, hogy hazánkat megmentette a következményeiben kiszámithatatlan szerencsélenségtől és megtartotta a jóknak igaz örömére biboros herczegprimásunk drága életét. Nagy a mi örömünk és szivből üdvözöljük ő eminenczciáját azon őszinte óhajtás-al, hogy a gondviselés még igen sok éven át dobogtassa jóságos szivét egyházunk és hazánk javára.

A jóságos Isten nagy az ő kegyelmében! Áldassék érte szent neve, hogy ő eminenczciája drága élete megmaradt értünk, nekünk.

Kohl Medárd sebeit pedig segitse gyógyitani a kötelesség eszményi teljesitésének tudata mellett az a meggyőződés, hogy birja mindannyiunk háláját és tiszteletét, mert a mint Cselka Nándor püspök ur a fővárosi papság nevében mondotta a herczegprimásnak, azt elmondhatjuk jó lélekkel mi budaiak is: „Kohl hüsége eminenczciád iránt, a mi hüségünk, az ő szeretete, a mi szeretettünk.“

A „BUDA és VIDEKE“ TARCZAJA.

Márczius 18.

— Csevegés. —

Ne csodálkozzanak kedves olvasóim, hogy eddig senkisem méltatta, sem politikailag, sem történetileg, de egyébként sem, Márcz. 18-ikának jelentőségét, hanem azért mégis csodálkozzanak, mert Márczius 18. oly gazdag eseményekben, hogy arról megfeledkezni, azt a mult ködébe temetni, a legnagyobb bünnek rövta volna fel Klio, az események muzsája és a kis hunczut Ámor.

Irjuk be tehát e napot a dicsőség tollával, a memento fényes könyvébe s tegyünk fölébe egy hervadhatatlan „nefelejts“-et.

*

Illatos bálterem, mosolygó, üde leányarczok, ingerlően fess menyecskék, andalitó zene, vágyak, remények, csalódások tarka képei . . . ezekben kulminál Márczius 18-ikának jelentősége.

Nem fráziskép hozom fel e motivumokat; tény az, hogy a bálterem illatos volt, széditettek a mosolyok, ingerkedtek a menyecskék, lelket elringató volt a zene, teljesültek a vágyak, fakadtak a remények s egymást érték a csalódások.

Igaz, — mondhatják önök — könnyü lehet irni valamit, nehezebb elhinni, de legnehezebb bebizonyitani! Én az utóbbit — látszólagos sisifusi munkát — választom.

Ki ne hinné el, hogy 150 ibolya csokor mámoritó illatot áraszthat; már pedig az I. ker. polgári kör mulatságán minden hölgynek (különös! mind kaptak!) egy illatos ibolya csokorral kedveskedett a rendezőség. A merre a szem látott mindenfelől a tavasz szende kis virága köszöntötte, mindenfelől báj, kedvesség vonzotta: halvány nefelejtsek, rózsás arczok, bübájos illat . . .

Mennyországban éreztük magunkat, az angyalok honában, hol illatos a légkör, lágyak a dalok, ott hol a boldogság harmatja üditi a lelket, a szeretet élteti, a megelégedés rózsás fénynyel koszoruzza.

Ki ne hinné, hogy e mennyország angyalainak mosolya széditő volt, nyugalmat rabló . . . feledhetetlen! . . .

Ha nem hiszik kedves olvasóim, kérdezzék meg Jenő barátomat, azt a fekete szemü, ingerlő bajuszu, schneidig jogász gyereket, ki a nőgyülölet alól emanczipálva magát, ez estély óta egy ibolya körül szédeleg, mely lelke illatával, pajkos mosolyával annyira elszédítette, hogy azóta idióta s az a rögeszméje, hogy: „csak egy kis lány van a világon“! (pedig hej! van több is!)

Ki ne hinné, hogy a menyecskék — egy veterán ujságiró szerint: — „ezek az üvegházi kaczér virágok“ ingerlőek s hunczutság az elemök. Hiszem, hogy ezt mindannyian tapasztaltuk, kik lepke módjára elég merészek voltunk e kaczér virágok körül röpködni, de különös szerencsétlenséggel, egy fess (gondolom szőke!) gyógyszerésztan hallgató, kit a menyecskék lelkében csintalankodó amorettek, nem egyszer sziven talaltak s azután fájdalmain jóizüt kaczagtak!

Ki ne hinné, hogy Zsiga Ferkó bandája ne tudna szivhez szóló, andalitó nótákat muzsikálni, mit bizonyithat az „Emma tipegő“ lyrai motivumokban gazdag, kellemes harmóniája, melynek hatása alatt — több szemfüles tanubizonysága szerint — a tipegő csábos hangjaira, több szerelmi vallomás tipegett elő a tipegő fiatal emberek lázas kebléből. (Ezt „sub rosa“ mondom!)

A vágyak teljesülését: a kipirult, a boldogság fényétől ragyogó, átszellemült, rózsás arczok igazolták. Máskor oly nehezen olvashattunk a lány szeméből, — plane, ha azok egy kissé hamisak voltak is — akkor még a gondolatot, melyek a hófehér lelkekben fakadtak, sem volt ördöngös mesterség kitalálni. Sic itur ad astra!

A remény boldogitó érzéséről eléggé tanuskodhatik a tánczestélyen lévő leányok titkos jurnálja, (kettőt sikerült ezer veszély között átpillantani,) melyek e két jelentős szóval gazdagodtak: „Ő szeret“!

A csalódások nyomon követték egymást, ezt bizonyitják: az alkalmi felolvasás elmaradása, Kiss Muki, a budaiak kedvenczének kedvetlen „czinye mintyézése“, Pista bácsi a budai kedves lányok legkedvesebb bácsija („corpus delicti“ van reá!) „Jövedelmi csalódások“ czimü szomoru monologja s még egész hosszu sora a szivbeli csalódásoknak, mit elsorolni csak azért is félek, mert nem szeretném, hogy költői rendetlenségnek örvendő dus hajzatom, a hölgyek rózsás ujjaival (akkor nem lennének azok) megismerkednék.

Akár hiszik, akár nem, de igaz, hogy az asszony-néptől egy idő óta, mióta Jenő barátom idióta — nagyon félek; meglehet, hogy ezen „efemer“ érzés nekem is csak „offo“ rögeszmém, mig „sub rosa“ pedig imádom az asszonyi hajszálat, vágyódom a csók után s a bolondulásig szerelmes vagyok . . .!

No de ezt már magam sem hiszem el, mégkevésbé az, kinek hajszálát imádom, csókjára vágyom s kibe bolondulásig szerelmes vagyok.

Visszatérve az eredeti kerékvágásba, a föntiekkel bebizonyitottam állitásaimat; hogy akad még ujságiró (ne tessék rosszat gondolni!) ki, a mit állit, azt be is bizonyitja . . .! Már pedig

Budai érdekek.

Irta: Dr. **Németh Imre**

III.

Ha tehát azt akarjuk, hogy a budai kiskereskedelem felvirágozzék, vigyük keresztül — ide nem kell sem állami, sem városi támogatás — hogy mindent a mit konyhánkon elfogyasztunk, mindent a mi házi kényelmünkre szolgál, a ruhát melyet viselünk — Budán szerezzük be; például szolgálhatnak vidéki nagyobb városaink, Debreczen, Arad stb. hogy ott, a hol a városi polgárok a városi kereskedelmet és ipart támogatják — ugy a kereskedelem mint az ipar fejlődik, halad, és pedig leginkább azért, mert egyik a másikhoz fordul szükségleteiért és nem megy idegenbe. Erre ugyan azt lehetne felhozni, hogy ott nincsen a szomszédban egy virágzó város, de hát ott van Pozsony, ez a határszéli városunk egészen a torkában van az osztrák székvárosnak, de a pozsonyi polgár első sorban pozsonyi és csak azért megy Bécsbe, a mit otthon nem kap, vegyünk mi példát Pozsonytól és legyünk első sorban budaiak, támogassuk azt a budai kereskedőt és iparost, a ki köztünk él, azokat a kik között élünk, kell hogy egy kis helyi patriotizmus verjen bennünk gyökeret, mert ha megmaradunk eddigi — Pestfelé hajló — elveink mellett, Buda egészen ki fog vetközni városi jellegéből és oda fog jutni, a hol most Budafok van.

Hogy az előterjesztés Budán gyárakat a budai hegyekben nyaraló telepeket akar létesiteni, ez talán egy kis nyelvbotlás, mert bizony egy füstölő vagy egy zakatoló gyár szomszédságában nem nyaral szivesen senki, de jobban is megél Buda ha gyárai lesznek és a nyaralók a budai hegyek közt olyan helyekre vonulnak, a hol gyárfüst már nincsen, tekintettel pedig arra hogy a Lágymányoson ugy akar az előterjesztés egy gyárvárost emelni, hogy oda hidat épit, tekintettel arra, hogy — bár a pesti részen van — a külső váczi út mint gyárváros már felépült, tekintettel továbbá arra, hogy ezen gyárvárossal szemben az elpusztult szőllőgazdáktól népes Ó-Buda áll és Ó-Budán a hajógyár tevékenységének összeszoritása miatt sok elbocsátott gyári munkás is van, tekintettel végül arra, hogy mind ezen ó-budai lakosoknak Ó-Budán vagy házuk, vagy legalább olcsó bérlakásuk van, mely lakásuk egészségesebbek is mint a gyárak közt levő kaszárnyaszerü munkásházak — oda kellene hatni, hogy az esküteri hid felépitésével egyszerre vagy közvetlen ezután Ó-Buda és a váczi-ut közt épittetnék egy közlekedési hid, addig pedig e helyen a gyári munkásokat kedvezményben részesitő csavargőzös forgalom nyittatnék meg. Igaz, hogy ez a hid legalább kezdetben nem fizetné ki magát és a befektetett tőkének kamatait sem hozná be, de hát az államnak nemcsak érdeke, de kötelessége is, hogy az állampolgárok érdekében akkor is tegyen, ha az az államnak közvetlen hasznot nem hoz, mert az államnak haszna az is, ha polgárai megelégedetten élnek — ezen felül a székesfőváros közönsége az ó-budai résznek tartozik azzal, hogy ott a saját hibáján kivül elszegényedett polgárságon segitsen, ezt pedig az által is előmozditja, ha az ottani lakosságnak alkalmat nyujt arra, hogy eddigi házacskájában vagy olcsó bérletében megmaradva, könnyen juthat keresettel kecsegtető gyártelephez, mi a mostani viszonyok között azért nem lehetséges, mert az ó-budai ember a Margithidon csak óriási kerülővel juthat a váczi-uti gyárakhoz és az ilyen munka előtti s munka utáni egy-két órai gyaloglás nemcsak idő, hanem erőpazarlás is.

A városi élet felpezsdüléséhez a kereskedelem és ipar virágzásán felül a közlekedési viszonyoknak a lehető legjobbakká tétele játsza a főszerepet, mig a kereskedelem és ipar felvirágoztatása sok tekintetben a város polgárságának jóakaratától, pártfogásától a helyi patriotizmustól függ, addig a közlekedési utak megteremtése a municzipium feladata, e téren a budaiak nemcsak kérhetnek, hanem követelhetnek, a lóvasuti hálózat kiterjesztése, a villamos vasut behozatala már-már elódázhatatlan. Tudjuk, hogy e tekintetben a vállalkozási kedv nem hiányzik, tudjuk azt is, hogy minden ide vonatkozó kérdés az egyes pénzügyi stb. bizottságban akad fenn és hogy fennakad — ennek is részben mi budaiak vagyunk az okai, mert sok olyan képviselőnk van, a ki a kerületi érdekekkel nem törődik, vagy nem ér rá törődni, az az egynéhány képviselőnk, a kiket tevékenységük folytán nagyon jól ismerünk, nem győzi azt, hogy mindenütt ott legyen; ha minden városi képviselő erkölcsi kötelességének tartja akár a közgyülésen, akár a szakbizottságokban szavát felemelni és azt a mi a kerületnek érdeke — elhalasztani nem engedni, semmi halasztásba bele nem nyugodni, sürgetni, zaklatni, ily eljárás mellett aligha történhetett volna meg a szarvastér leásásának éveken át való halogatása, mely a helyi vasuti hálózat kiterjesztésének egyedüli és fő-fő akadályaként már évek óta emlegettetik.

Mi budaiak mindnyájan tudjuk, hogy a hidak gyalogforgalmát jó részben a budaiak teszik, mi mindenért átmegyünk Pestre ha kell, ha nem, mig a pestiek csak kis része jár át Budára, miután nem méltányos az, hogy ezt a nagy adót a székesfőváros kisebbik fele t. i. a budaiak viseljék, de nem is jogos, hogy egy városnak a központján lévő közlekedési út csak vámfizetés mellett legyen használható a gyalogközlekedők által is, miután a hidaknál alkalmazott személyzet — ha a gyalogosok átkelése szabaddá tétetik — a mostaninak negyedrészére vagy alább is leszállítható volna, és igy az állam bevétele — a kiadás is leapadván — nem sokkal volna kevesebb mint ma: a kormánynál befolyással biró kerületi polgároknak, különösen a budai ker. orsz. gy. képviselőinek kellene a mozgalmat megindítani arra nézve, hogy a gyalogosok hidvámja a legrövidebb idő alatt eltöröltessék, miáltal a papiron már régen egygyé tett Buda és Pest még közelebb jutna egymáshoz.

A csavargőzösökről az előterjesztés alig mond valamit, pedig ezekre is áll az, hogy a részvényesek busás osztaléka legnagyobb részben a budaiak filléreiből kerül ki, itt is arra kell módot találni, hogy az átkelési dij — a mi most tulságosan drága — méltányosan leszállíttassék, a mi a forgalmat esetleg megkétszerezné, de a leszállítással kapcsolatban beszüntetendő volna az a most fennálló törvényes de nem igazságos eljárás, hogy az átkelési dijakkal együtt a hidvám is beszedetik, hiszen aki a csavargőzöst használja, az nem használja a hidat és igy a hidvám szedése nem igazságos, de különösen nem igazságos az, hogy a ki a csavargőzöst használja, az jövet is, menet is megfizeti a 2—2, összesen 4 krt, mig a hidhasználó közönség jövet-menetért csak 2 krt fizet, e téren a csavargőzös igazgatósága és tekintélyesebb részvényesei is megindithatnák a mozgalmat, mert hiszen az természetes, hogy az olcsóbb közlekedési eszközöket több ember venné igénybe. A gyalogosok hidvámjának megszüntetésével, — ha ez a csavargőzösöknél keresztül vitetik, itt is nyerne az állam azáltal, hogy elbocsáthatná a csavargőzösöknél alkalmazott közegeit.

A helyihajók menetjegyénél is megfizetjük a hidvámot és pedig akkor is, ha a Margitszigetre megyünk, pedig oda a hidon nem lehet eljutni, és akkor is, ha Ujpestre megyünk, pedig Ujpest nem tartozik Budapesthez. Ennél nagyobb baj az, hogy a helyihajókat járató cs. kir. társaság a viteldijakat ismét fel akarja emelni, az erre illetékes köröknek, még mielőtt a felemelés megtörténnék, minden befolyásukat fel kell használni arra, hogy ez ujabban hangoztatott szándék teljesedésbe ne menjen; lehet, hogy a társaság a helyiközlekedésre reáfizet, de ennek fejében élvez ezen társaság olyan előjogokat Magyarországon, hogy hasonlóval egyetlen külföldi társaság sem dicsekedik, pedig nincsen Magyarországon egyetlen külföldi társaság sem, mely annyira német lenne, mint a Dunagőzhajózási társaság.

Minden budai őszintén kivánja, hogy az előterjesztésben is emlitett és az egyes társulatok kebeléből alakuló szükebb bizottság tevékenységét siker koronázza, de hogy valamihez jussunk, arra főkellék ezen szükebb bizottság tagjainak helyes megválasztása, csak olyan egyének küldessenek oda ki, akik tudnak és akarnak is tenni, legyen meg minden kiküldöttben az a férfias önállóság, hogy ha tevékenykedése iránt bizalmat nem táplál, ne is fogadja el a kiküldetést, de legyen meg minden kiküldött tagban is az erős akarat a munkára és fáradhatatlan tevékenység a kivitelre, ne tartsák magukat szorosan a lövész-egyesület előterjesztéséhez, ejtsék el annak kivihetetlen részeit, de karoljanak fel minden az ezen előterjesztés által mellőzött olyan eszmét, melynek megvalósitásától ha keveset is, de valamit várnak, igyekezzenek nemcsak ujakat létesiteni, hanem megtartani azt is, a mi van, de fő fő kötelességüknek ismerjék, minden budai lakosba a budai patriotizmust belecsepegtetni, mindenkivel megkedveltetni azt, hogy ő budapest-budai, akkor Buda áll és fel fog virágozni!

— szólok alazatosan — szörnyü nagy dolog ám ez, főleg miután köztudomásu, hogy a legtöbb ujságirónál a hazugság nem ujság, s legkevésbé igaz, hogy iró.

Most veszem észre, hogy philosophálok... kár lenne a nyomdafestékért... no meg nincs benne köszönet... csevegjünk inkább tovább!

Hol is hagytam el? Az igazságnál. Apropos! Higyjék el, hogy a mit eddig irtam, az mind igaz, most már önök figyeljék meg mennyi hazugság lesz a többi igazságban!

Csevegésem történeti hüsége érdekében, nem hagyhatom szó nélkül Satanellot, ki szellemes megjegyzéseivel a szerelmes sziveket az elkeseredésig saturálta. Nem volt mulatság mondja egy barátom, hol Satanello jól ne mulatott volna s csak ott volt igazi mulatság, a hol Satanello mulatott!

Ugy-e bár kiváncsiak Satanellora?!! Satanello, egy nefelejts szemü, rózsás ajku, liliom termetü, »nebántsvirág« kedélyü gyönyörü leányka, ki szerelmi lázba hozta mindazon ifjakat, kikre szeme sugaraiból egy-egy sugár tévedt, mosolyából (az angyalok sem mosolyoghatnak szebben) pedig, egy parányi elismerés...!

Sejtem, hogy egy ilyen sugár tévedt Jenő barátom lelkébe is, mert azóta, hogy Satanelloval megismerkedett, teljesen kivetkezett rendes mivoltából.

Márczius 18-ika óta versel s még hozzá szenvedélyes lyrai poemák foglalkoztatják lelkét; imádja a holdvilágos estéket, tündérekről álmodik s a halál sötét gondolatával ringatja el fájó lelkét...

Szegény fiu! Boldog Satanello, kit az istenek ajándékoztak meg a bübáj ezer tulajdonaival, ki kedélyeddel bearanyozod a borus lelkeket, szemed sugaraival elhomályositod a napot, szépségeddel emlékeztetsz a természet lágy ölén ébredő, fakadó virágokra, légy irgalmas, könyörülj a sziveken, a melyek oltárképen őrzik bájos arczodat s törd össze, vagy válaszsz közülök! A viszontlátásra! **Bartos Gyula.**

A közmunkák tanácsa Budáért.

Vásárcsarnokok.

Szükséges hogy a II. ker. bomba-tér és I. ker. Döbrentey-tér környékén egy-egy detailcsarnok épittessék.

A vár pedig fekvésénél és a közlekedésnek ezzel járó nagy nehézségénél fogva szükségli, hogy egy, a lakosság számarányának megfelelő detail-csarnokot nyerjen, annyival inkább, mert nézetünk szerint nem volna méltányos a várat élelmezési tekintetben más városrészre utalni, vagy továbbra is a nyilt piaczra és az ezzel összekötött sokféle hátrányokra kárhoztatni.

Budai köruti közuti vaspálya.

A budai körut folytatólagos kiépitése már legközelebb módot fog nyujtani arra, hogy a Krisztinaváros és a Tabán is be legyen vonható a közuti vaspálya hálózatába. Emeli e régen érzett szükség fontosságát az a körülmény, hogy a Duna jobbparti körutnak ezen a szakaszán van a déli vasut pályaudvara, melynek kedvéért előbb arról volt szó, hogy oda a Zugligeti vágányokból kiágazva külön szárnyvonal létesittessék. A Duna jobbparti körvasut kiépitése következtében a szárnyvonal eszméje végkép elesett ugyan, de a Krisztina-körut és az Attila-körut küszöbön levő rendezése az ott vezetendő közuti vaspálya ügyét állitotta előtérbe és en-

gedélyezéséért mind a két közuti vaspályai vállalat folyamodott.

A budapesti közuti vaspálya-társulat tervére a következő észrevételeket tettük:

1. a vérmező nyugati oldalán tervezett egyes vágány megröviditendő annyira, hogy az azon közlekedő kocsi a kettős vágány mindkét végpontjáról észre legyen vehető;

2. a déli vasut érkezési oldalához tervezett kiágazás a budai körvasuttal összhangzásba hozandó;

3. a Szent-János-utczából csak egyik vágány vezethető a Szent-János-téren át az Attila-utczába; a másik az árok- és az iv-utczán vezetendő ki az Attila-utczába;

4. az Attila-utcza déli végétől (a szarvastértől) a Rudas-fürdőig kettős vágány legyen;

5. a vágányok oldalt helyezendők el, ugy, hogy a járdák mentén a kocsi-utból 2·765 mtr. szabadon maradjon;

6. hogy a főváros déli részéről szintén közvetlenül lehessen a Zugligetbe és vissza közlekedni, e végből a vágányok a retek-utczai vágányokba is bekötendők;

7. a Rudas-fürdőtől a dunaparton a lánczhidig tervezett szárnyvonal semmi szin alatt nem engedélyezhető.

A mi pedig a villamos vasuti vállalat tervét illeti, kijelentettük, hogy a vonal iránya a Rudas-fürdő és a déli vasut pályaudvara között nem lehet más, mint az, melyet a lóvasut számára megállapitottunk; a déli vasuttól a fogaskerekü terjedő vonalrészt pedig nem találtuk engedélyezhetőnek, mert a kiszemelt irányban a budai körvasut (magyar kir. államvasut) sinei fognak feküdni, melyek a villamos üzem czéljaira nem alkalmasak; mert továbbá ez a vonalrész folytatólag a reteg-utczában haladt volna, honnan a nagy fogalom miatt a lóvasut sineit is át kellett helyezni a városmajor szélére.

A villamos vasuti vállalat terveiből és irataiból nem volt kivehető, hogy az áramvezeték a föld felett, vagy a föld alatt fog-e elhelyeztetni? Ezért szükséges volt kijelentenünk, hogy az eddigi megállapodásokhoz alkalmazkodva, az áram a föld alatt lesz vezetendő, a központi áramfejlesztő-telep elhelyezése pedig még engedélyezés előtt tisztába hozandó.

Teljesen egyetértve a középitési bizottmánynyal hangsulyoztuk végül azt, hogy a szóban forgó közuti vaspályai vonal ugy fog a közlekedés érdekeinek legjobban megfelelni, ha az engedély a budapesti közuti vaspálya-társulatnak adatik meg, mert csak ez esetben válik lehetségessé, hogy a budai részeknek a pesti részekkel a Margithidon át már meglevő vasuti összeköttetése a Krisztina-körúton, Attila-körúton és a Gellért-rakparton folytatva s a vámházi hid segélyével a pesti belső körúti vonalba ismét bekötve körré egészüljön ki. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy e budai vonalat az épitendő hidtól kezdve a déli vaspályáig a villamos vasuti vállalat is használhassa; de ha közlekedését a fogaskerekü vasut indóházáig kivánná kiterjeszteni, e czélból a városmajor-utczán kellene haladnia.

Dunajobbarti (Budai) körvasut.

E vasut létesitésének elhatározását hosszas tárgyalások előzték meg, mert azon érdekek, melyeknek kezdeményezését köszöni, igen nehezen voltak összhangba hozhatók a városrendezési és szabályozási érdekekkel. Aggodalom támadt első sorban a miatt, hogy e körvasut egy helyiérdekü vasut jellegével vala tervezve. Nem lehetett megbarátkozni azzal sem, hogy a Lukácsfürdő előtt a dunaparton rendezendő pályaudvar létesüljön. A vasut átvezetése a Margithidon és Lipót-körúton a Csáky-utczába, hol a balparti körvasut iparvágányaival egyesült volna, szintén határozott ellenzésre talált. Sok megfontolni valót adott továbbá az is, hogy a vasut a dunapartot és a közutakat veszi igénybe, melyek természetesen legelső sorban az általánoe közlekedés czéljaira vannak rendeltetve. — E nehézségekkel szemben, támogatva a nagyméltóságu belügyminiszter ur részéről is, a fővárossal együttesen igyekeztünk a goudjainkra bizott érdekeket a lehetőségig megóvni és hálás elismeréssel tartozunk a nagyméltóságu kereskedelemügyi miniszter urnak, hogy aggályainkat, észrevételeinket és kivánságainkat — mint az 1891. évi XXIV. t.-czikkből kitünik — végre is nagyrészben figyelembe vette.

Ehez képest a dunajobbparti körvasut dijszabási tekintetben a m. kir. államvasutak kiegészitő részét képezi ugyan, de jellege: „gőzmozdonyu közuti vasut"; a Mardithidi elágázás elmaradt, a dunapartra tervezett rendező pályaudvarral együtt, az utóbbit a császárfürdő felett kitérők fogják helyettesiteni; végre peagejog alapján rendeztetett, hogy a körvasut vágányai a közuti vaspályai közlekedés czéljára is használtathassanak.

A szóban levő körvasut iránya a végleges megállapodások szerint a következő: Indul a budapest-szent-endrei helyiérdekü vasut óbudafilatóri állomásából és átszelvén a szentendrei utat, a filatóri töltésen, illetve a rakparton halad a Császárfürdőig, innen külön töltésen a Margithidi aluljáróig, ezen át a Pálffy-térre kanyarodik és a királyhegy-utczán, Margitkörúton, Széna-téren és Krisztina-körúton, jelesen az ördögárki hidon átmenvén, az alkotás-utczába és a déli paspálya-udvarába tér be, a déli vasut vonalán jutván el a kelenföldi állomásra, mi mellett gondoskodva van arról is, hogy a beiktatott összekötő iv segelyével az összekötő vasut s illetőleg a hidon át a balparti körvasut vonalára juthasson.

A terv ekként megállapittatván, a Duna jobbarti városrész kereskedelmének e vasuttól függő érdekeiért a saját részünkről is siettünk a Margit-körutat és ezzel kapcsolatosan a királyhegy-utczát ugy rendezni, hegy ezen a vonalon egyidejüleg a vágányok is véglegesen le legyenek fektethetők. Különösen a gránit-burkolatot kellett jobban kiterjesztenünk, mint a hogy azt különben terveztük. A rendezés költségét a királyhegy-utczánál a főváros, a Margitkörutnál közösen a főváros és mi viseljük; bizonyos munkák költségét azonban, a melyek kizárólag a vasut miatt váltak szükségesekké, a m. kir. államvasutak igazgatósága téríti meg.

A körvasutból kiágazólag iparvágány engedélyeztetett eddigelé: a Spitzer Gerzon féle telepre, a Grünwald-féle telepre a cs. és kir. ruhatári telepre, a Lujza-malomhoz és a cs. és kir. élelmezési telepre.

A vöröskereszt népkonyha Budán.

A magyar vörös-kereszt egylet központi igazgatósága most rendezi sajtó alá 1892. évi jesentését. Ismeretes azon áldásos működés, melyet a mult évben különösen a kolerajárvány alkalmából fejtett ki, de főképen érdekelni fogja t. olvasóközönségünket a budai vöröskereszt választmányok buzgó közreműködése oly irányban, hogy a járvány alatt minél több szegény láttassék el lehetőleg ingyen étellel. Az e czélból létesitett három népkonyhára vonatkozó adatokat a fenti jelentés a következőkben részletezi:

a) A krisztinavárosi vörös-kereszt fiókegylet a krisztinatéri iskolaépületben létesitett népkonyhát, melyet 1892. évi októher hó 12-én nyitott meg és 1893. évi márczius hó 15-én zárt be. Ezen idő alatt kiosztatott 38251 adag ebéd és pedig 34751 adag ingyen a krisztinavárosi és várbeli szegényeknek és 3500 adag az iskolás gyermekeknek à 6 kr., mely összeget a gyermekbarát egyesület téritett meg. A felmerült berendezési és fentartási költségekhez 2451 frt 32 krnyi összegben járultak: a fő- és székváros 900 frttal, Dr. Falk Miksa orsz. képviselő ur a „Pester Lloyd" gyüjtéséből 619 frt 40 kr., a gyermekbarát egyesület 210 frt, az 1893 évi január hó 7-én tartott tánczmulatság jövedelme 300 frt 32 kr; gróf Csekonics Endre vörös-kereszt egyleti elnök adománya 100 frt, Dr. Schwartzer Ottó fiókegyleti elnök és családjának adománya 215 frt, egyéb adakozások 106 frt 60 kr. Összesen 2451 frt 32 kr. A népkonyha felügyelő bizottság tagjaiul szives voltak közreműködni:

Dr. Schwartzer Ottó mint elnök; dévai Szőllősi Istvánné, Garay Antal, Gyalokay Lajos, Muchmayer Ferencz, Osztoich Mihály mint felügyelő bizottsági tagok és Perthl Géza mint gondnok.

b) A budapesti II. ker. városi választmány népkonyháját a budapesti hajléktalanok menhely egyesületének szegényház-utczai épületében 1892. évi október hó 20-án nyitotta meg és 1893. évi márczius hó 15-én zárta be. Ezen idő alatt kiszolgáltatot 7175 adag reggeli, 24592 adag ebéd és 3984 adag vacsora. Reggel tea rummal vagy a nélkül, délben leves, főzelék hussal és kenyérrel, este rántott leves szolgáltatott ki és pedig 5254 reggeli, 3625 ebéd és 3984 vacsóra ingyen, 1921 reggeli à 2 kr. és 20967 dbéd à 10 kr. A költségek összesen 3943 frt 13 krt tettek ki, melyekhez a fő- és székváros 711 frttal, a vöröskereszt egylet 381 frt 99 krral, Bischitz Dávidné a báró Hirsch-féle alapból 200 frt és magánjótékonyság 515 frttal járult (ez utóbbiból tekintélyesebb összeget báró Lipthay Béla és a Ganz gyár igazgatósága adományoztak; 2135 frt 84 kr. pedig az adagok árában folytak be.) A felügyelő bizottságban működtek: báró Lipthay Béla mint elnök; báró Lipthay Béláné, Rupp Zsigmondné, Strauss Ferenczné, Eckermann Edéné, Garba Gyuláné, Lukse Fábry Béláné, Dr. Doctor Henrikné és Szvierák Ágostonné mint felügyelő bizottsági tagok és Eckermann Ede mint pénztárnok és gazda.

c) A budapesti III. ker. fiókegylet a bécsi-utcza 17. számu házában nyitott népkonyhát 1892. évi október hó 17-én és azt 1893. évi márczius hó 15-én zárta be. Összesen kiszolgáltatott 4760 adag reggeli (leves) ingyen, 22,226 adag ebéd (leves, főzelék hússal és egy darab kenyér), melyből 792 adag ingyenes, végül 5614 adag vacsora (rántott leves) ingyen. A mutatkozott kiadások 2683 frt 64 krt tettek, melyekhez a fő- és székváros 300 frttal, a vörös-kereszt-egylet 160 frttal és magányjótékonyság 49 frttal járult. A hátralevő 2174 frt 64 kr. a 10 krnyi ebédjegyek árából folyt be. A felügyelő-bizottságban működtek:

Dr. Országh Sándor, elnök; Lindtner Károly, jegyző; Gergelyi Jakab, pénztáros; Gyulányi Adolf, Weissenbacher Endréné, Kugler Józsefné, Holzspach Nándorné, Seidl Józsefné, Schubert Edéné, Kögler Róza és Kögler Irma felügyelő-bizottsági tagok.

A magyar vörös-kereszt-egylet központi választmánya a lelkes közreműködők fáradhatlan tevékenységeért elismerését és köszönetét fejezte ki."

Megjegyezzük, hogy a magyar vöröskereszt-egylet az egész országban a mult év folyamán közel 55,000 frtot fordított jótékony czélokra.

Levél a szerkesztőhöz.*)

Tisztelt szerkesztőség!

Csak ma jutott kezembe becses lapjának f. évi április 2-iki száma, melyben dr. Németh Imre úr „Budai érdekek" czimü czikke foglaltatik.

Legyen szabad e czikk némely állitásait helyreigazitanom.

Mindenekelőtt megjegyzem, hogy különös dolog az, hogy a budapesti lövészegyesület, melynek kebelében a Buda emelését czélzó mozgalom megindult, e különben tartalmas és már eddig is sok jó és életrevaló eszmét felvetett lapban, már másodizben éri a megtámadtatás, éri pedig oly csekély jelentőségü dolgokért, melyek, ha igazak is, eltűnnek azon kétségbevonhatatlan érdem mellett, melyet a lövészegyesület a mozgalom megindításával s annak eredményessé tételében eddig szerzett magának.

Dr. Németh Imre úr elsőbben is azon vádat emeli a lövészegyesület ellen, hogy mellőzte a meghivott egyesületek véleményét. Ez nem áll, mert azon huszonhetes bizottságban, mely az előkészitő-bizottság által kidolgoztatott előterjesztést megvitatta és elfogadta, s csak azután igy került a márczius 12-iki nagygyülés elé, jelen voltak a meghivott budai egyletek képviselői; a huszonhetes bizottságban mind a három kerület jelen levén, az előterjesztés szövege ezek véleményének meghallga-

*) Az audiatur et altera pars elvénél fogva minden megjegyzés nélkül közöljük e czikket.

tása után állapittatott meg; s igy a lövészegyesületet távolról sem érheti az a vád, hogy magának akarta fentartani a kezdeményezés dicsőségét és a végrehajtást is. (Ez utóbbit már az is megczáfolja, hogy épen ez előterjesztés kivánta egy végrehajtó-bizottság kiküldetését, mely a felvetett eszmék megvalósitását keresztülvigye, s a lövészegyesület mint ilyen a márczius 12-iki üléssel befejezte a mozgalom tervezése körüli működését.)

Dr. Németh Imre ur második vádja az, hogy az előterjesztés csak a nagygyülésen osztatott szét és igy a lövészegyesületen kivül más nem szólhatott hozzá az előterjesztéshez. Hát igaz, hogy az előterjesztés csak az utolsó órában osztatott szét, de ez czélzatosság nélkül, technikai akadályok miatt történt, a mennyiben az előterjesztés csak márczius 10-én került ki a sajtó alól. Minthogy azonban az előterjesztésben nem transcendentális filozofiai tételekről, hanem a gyakorlati életbe vágó kérdésekről van szó, mindenki egyszeri hallásra is alkothatott magának véleményt arról, jók-e, czélszerüek-e az abban felsorolt gondolatok, inditványok.

Egy oly gyülésen, milyen a márczius 12-iki volt, melyen 3—400 ember volt jelen, részletes tárgyalásnak még akkor sem lehet helye, ha mindenki jóval előbb megismerkedett volna az előterjesztés szószerinti tartalmával. Czikkiró, ha jelen volt azon az ülésen, bizonyára észrevette, hogy a második óra kezdetén máris nagyfoku türelmetlenség vett erőt a gyülekezeten; mi lett volna akkor, ha mélyen beleereszdtünk volna a részletekbe?

Czikkiró urnak az előterjesztés további birálgatására nem akarok reflektálni, mert elismerem mindenkinek azon jogát, hogy birálhat mindent, a mihez kedve van. De nézetem szerint nem jól választotta meg a helyet, a hol birálatát megeresztni szükségesnek tartotta. Választassa be magát Németh ur a végrehajtó bizottságba, dolgozzék ott szorgalmasan, álljon elő jó tanácsokkal, életrevaló eszmékkel, s meglehet győződve, szivesen fogják meghallgatni. De ne törekedjék igazságtalan és egyoldalu kritikával gyengiteni azt a mozgalmat, melynek hasznosságát bizonyára ő sem kivánja letagadni, s ne kicsinyelje azon tényezőket, melyek ez ügyben buzgalommal, szeretettel lelkesedéssel dolgoztak eddig, s ily irányu munkálkodásokat ezentul sem fogják megvonni a felvetett kérdésektől.

Végre még egy szavam volna azokhoz, kik sokat beszélnek, irnak a budai érdekekről, s ez az: ha oly nagyon érdeklődnek Buda emeléséért, ne vonják ki magokat a munkából, jőjjenek el oda, a hol dolgozni, eszméket meghányni kell és érvényesitsék tudásukat, ott, a hol az érvényesitésnek helye van. Ezt azért mondom, mert sajnosan tapasztaltam, hogy az u. n. vezérférfiak közül többen egyetlen egyszer sem találták érdemesnek megjelenni az előkészitő és a huszonhetes bizottság ülésein. Ha igazán érdeklődtek volna a dolog iránt, meghozták volna azt az áldozatot, a melyet mi többen, kik szintén dolgozunk, keressük a kenyerünket, meghoztunk, hogy a meginditott mozgalmat düllőre vigyük.

Budapest, 1893. április 12.

Dr. Toldy László
az előkészitő huszonhetes bizottság tagja.

Markovits Iván.

Lelkiismeretesség, végtelen skrupulozitás s mégis nehézded munkálkodás volt sajátja azon férfiunak, kit e hó 7-én szivreható bucsúztatókkal fektettünk a budai németvölgyi sirboltba.

Főérdemeit elmondták nálamnál hivatottabbak, de ha én ez alkalommal lelkiemelkedettségét, emberi jóságát, munkaserkentő tulajdonságát hangsúlyozom, teszem azt azon meggyőződéssel, hogy az ő hangyaszorgalma, szivós ereje, páratlan munkaképessége és kitartása az elhunyt éltében a körülötte csoportosultak százaira méltó példakép hatottak és fognak hatni a jövőben is.

E sok közül az ő buzdításai emlékezetemben épek maradnak. Az ő serkentése fölért egy Leonidas hőstettével; mert a ki az országgyülési gyorsiroda tömkelegei között a Caleydoskopból némi tiszta képet tudott alkotni, az ő vala, ki habár óvatosan működött is, de bizonyára önelégülten távozott el mindig a terhes munka szinhelyéről akkor, midőn mindent rendben talált.

Sokan a gyorsirodai irnokok közül már rég az estebéd, vagy esti munkálkodás terén buzgólkodtak, ő még mindig a napilapok részére készült hosszú oktávokat várta a gyorsiroda könyomdai helyiségében.

Pulszky Ágoston beszédei reviziója mintegy a sors ironiájaként, gyakran önkénytelenül az ő pontos lelkiismeretü munkás kezeibe akadtak; ilyenkor rendesen bonczoló, merész vágásaival igazitott, simitott s kefélt a szónok beszédjén. E kefélés a délelőtt 10 órától este fél hat és hat óráig egyfolytában dolgozó irnokokra valóságos fatumként nehezedett.

A lelkiismeretesség mindenekelőtt uraim! Ez vala a revizor és később Markovits — főnök úr jelszava, ha ily későre nyúlt az előreláthatlan lelkiismeretes munka. Abban az időben, amidőn még Könyi Manó volt az országgyülési gyorsiroda főnöke, Szilágyi Dezső beszédjeit rendesen ő simitgatta s kefélte a napi sajtó részére.

De a nagy Szilágyi revizió módja az irnokok részére a fenti fátumhoz képest, valóságos tengeri kigyó vala. Az ülés után a kaszinóból hozatott beafstekek száma és az x darab londres-sek voltak ama hadüzenetek jelei, melyek az irnokok kebelében támadtak.

A bő étkezés és kényelmes szivarozás, az utólagos stilizálás közt történt fel és alájárás a külső termekben dolgozó irnok urak között rémséges állapotot idézett elő. Ilyenkor rendesen Markovits Iván volt az, ki az ő békülékeny természetü, szelid mosolyával a turnusvezetőhöz fordult és javasolta az az napi munkáért a fizetési felemelést.

Ez előleges intézkedés az irnok urak tudomására juttatva, megnyugvást idézett elő s a munka bármily késő ideig tartása zokogás nélkül türetett

Ily és hasonló jóindulatu magatartás, előzékenység s részvéttelt odaadás méltó tanuságkép tükröztetik vissza Markovits magatartását.

A képviselőház gyorsirodai irnoksága őt valódi atyjának ismeré és nevezé.

Bármily ügyes-bajos összeütközés keletkezett légyen a háborgó méhkasszerü irnoksereg között, mindannyiszor Markovits volt a békebiró. A mily előzékeny, szives s gyakran anyagilag is szivesen segitő vala, ő ép oly következetes, pontos volt az esetleg becsuszott irási hibák elkövetői ellen.

Az elkövetett hiba elnézése a szónok nagyságától függött.

Jaj annak az irnoknak, ki egy miniszter, pártvezér vagy corypheus beszédében tett akár vigyázatlanság, akár sietségből irási hibát, lévén az érthetetlen hézag, kellemetlen elcserélés stb.

Ilyenkor vagy fegyelmi, vagy pénzbirsági elitélést kelle a hibát elkövetett irnoknak türnie.

Érdekes volt az ülésszakok kezdetekor az irnok fölvételi mód megfigyelése.

Ama szerencsések, kik országgyülési képviselő urak, korifeusok s általában előkelő protekczió által kecsegtethették magukat, mily biztos reménynyel fordultak a gyorsiroda küszöbét átlépve, a minden, bármily kis körülményre érdekkel viseltető, áldott természetü Markovits főnök urhoz.

A mintairásra negyvenen jelentkeznek rendesen s csak a rövid ülésekre 10—12, a rendes ülésekre 16—17 irnok alkalmaztatik.

Hogy egyeztessék most ki a 23 igényt tartható, a kellékeknek teljesen megfelelő munkakedvtelt jelentkező kérése?

Erre csak Markovits képes. Az önkéntelenül tartalékban maradt 23 munka után epedő, jobbára szorgalmas egyetemi hallgató a tapintatos munkabeosztó által osztályozva lesz. Mindegyiknek lakása szokott pontossággal evidenciában tartatik s följegyeztetik külön rovatba a gyorsirászatban való esetleges jártassága és képzettsége.

Az ily osztályozás volt az elhunytnak legkedvesebb foglalkozása. A csira, a pete, a bimbó s mindannyi embriológiai tüneményekhez képest lettek a gyorsirászatban jól elkészültek, a félelkészültek s csak a hallás után ismert jelvények és monogrammok kezelői beosztva. Jelentkezhettek bárhányan, Markovits Iván mindenikről gondoskodott; ha nem a jelentkező perczben, de 8 nap, két hét, vagy egy hónap alatt minden bizonynyal.

Az ő aegise alatt fentartott gyorsirászati tanfolyamokba vagy Forrai, vagy Vikár úr e kezdőkből bizonyára avattak oly gyorsirókat, a kik a képesitési bizottság előtt a képesitési okmányt saját részükre megszerezték s igy, ha ők az országgyülési gyorsirodában mint volonteurök vagy gyakornok-segédek kezdetben nem is alkalmaztathattak, bejutottak közjegyzői vagy ügyvédi irodákba, hol tanulmányaik folytatása mellett a vizsgálat idejéig mellék, sőt gyakran főkeresetet biztositottak maguknak.

Mint Pestalozzi, ugy őrködött ő féltékenyen az általa fölfedezett tehetség fölött; ápolta, gyámolitotta, serkentette, buzditotta, s ha kellett, anyagilag támogatta őt.

„Minden szál fűnek megvan rendeltetése a természetben.“

Igy szokta ő mondani, mikor egy serdülő, leendő gyorsiró kiképeztetéséről volt a szó. Akadályt ő a munka elvégzésénél nem ismert. Ha lassan bár, de rendszeresen, biztosan az etimologiai kellékeknek teljesen megfelelőleg készité ő el a stenogrammok revisióit. A mutatkozó űrt skrupulositással tölté ki. Kétszer, háromszor elolvasott egy oly mondatot, mely iránt kétsége volt. Innét volt az, hogy bármily gyorsan irt a szónok után, de a gyorsirásból a közönséges irásba való átültetésnél nem éppen a leggyorsabb kézzel kecsegtethette magát. A gyorsirók között ő volt az, ki bár magyar születésü, németesen gondolkozott és stilizált. Fogékonysága volt az idegen nyelvü gyorsirászat iránt.

Főérdeme, hogy Gabelsberger német gyorsirászatát, rendszerét, iskoláját átülteté és alkalmazta a mi nyelvünkre.

Rendszert alkotott, vitatott, javitott, kutatott, gyorsirászati pályázatokat rendezett; az alkotó ész, kutató szellem, párosulva edzett munkaerővel, kitartó példátlan szorgalommal voltak kiváló fényes tulajdonságai, ékességei. Élt, halt a gyorsirászat terjesztéséért.

Valóban, ha valakira, ugy ő reá ellehet mondani: azon kövek, melyeket éltében összehordott ez iskola, ez épület felépitésére, messze jövőben fogják érczné! maradandóbban hirdetni az ő működését s e szak iránt alkotott érdemeit

Éltében látá a jövő fejlődés első bimbóinak nyilásait.

Büszke öntudattal tehintheté ama ambicziózus felkarolást, melyet hivei irányában és rendszere iránt tanusitottak.

Szilárd alapra van az ő kezdeményezése fektetve, legyenek azok résen, kik e magasztos hivatás tovább fejlesztésére és megóvására hivatva, az ő emlékét dicsően fogják az utókor részére megóvni és örökiteni. Isten áldása e modern titán alkotó müvén mindenha . . .

Budán lakott. Szerette e városrészt, mely csendes kedélyéhez olyan jól illett.

Stein Sz. Mór.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. A budai 593. számu tjkben foglalt 1281. hrszámu ingatlan tele része Fritsch Antalról: Fritsch Máriára öröklés jogczimén;

2. A budai 2161. számu tjkvben foglalt 3757. hrszámu ingatlan Németh Károlyról: Németh Vilmosra öröklés jogczimén;

3. A budai 8668. számu tjkvben foglalt (7374., 7376., 7378—7383/b.) hrszámu ingatlan Nagy Sándorné szül. Etlényi Máriáról: Dr. Hummel Szaniszló Adolf és neje szül. Schwingenschlögl Vilmára 4000 frt vételárban;

4. Az óbudai 536. sz. tjkvben foglalt 2852. hrszámu ingatlannak fele része Reszmann Károlyról: Gerstl Károlyné szü. Reszmann Magdolnára. Skrinár Jánosné szül. Reszmann Katalinra és Reszmann Ferenczre öröklés jogczimén;

5. Az óbudai 1026. sz. tjkvben foglalt 3318. hrszámu ingatlan Strohberger Mátyás és nejéről: Dr. Freund Miksára és Deutsch Jakabra 1400 frt vételárban;

6. Az óbudai 707. számu tjkvben 767/b. hrszámu ingatlan $^1/_8$-ad része kiskoru Hirt Kálmánról: kiskoru Hirt Gézára, Istvánra és Gizellára öröklés jogczimén;

7. Az óbudai 608. számu tjkvben foglalt (124., 125.) hrsz. ingatlan Polczner József és neje szül. Kohlbeck Magdolnáról: Lutz József és nejére szül. Polczner Magdolnára 6150 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

8. A budai 363. számu tjkvben foglalt (873., 874.) hrsz. ingatlan Danielv Máriáról: Frenczl Károlyné szül. Rotter Máriára 5500 frt vételárban;

9. Az óbudai 2359. és 2360. sz. tjkvben foglalt 3616., 1679., 1715/b., 2462. és 2548. hrszámu ingatlanok Beck Istvánné szül. Perl Annáról · Brückner Tódorné szül. Beck Erzsébetre, ifj. Beck Istvánra és kisk. Beck Károlyra öröklés jogczimén;

10. A budai 2887. számu tjkvben foglalt 10790. hrszámu ingatlan Sándor János és neje szül. Dór Terézről: Dr. György Istvánra 6000 frt vételárban;

11. A budai 4536. számu tjkvben foglalt 9388/a. hrszámu ingatlan $^1/_6$-od része Albecker Benedek és nejéről Michlberger István és neje szül. Roth Borbálára 200 frt vételárban;

12. Az óbudai 3057. számu tjkvben foglalt 4164/a. hrszámu ingatlan fele része Molnár Józsefről: ifj. Molnár Józsefre 1000 frt vételárban;

13. A budai 851 7. sz. tjkvben foglalt (7207. 7210/15.) hrszámu ingatlan Dr. Reich Józsefről: Grünsfeld Vilmosra 1201 frt 30 kr. vételárban;

14. A budai 8338. számu tjkvben foglalt 6597/a. hrszámu ingatlan Misztl Ferenczről: Gruber Vilmosra 800 frt vételárban;

15. A budai 3918. számu tjkvben foglalt 8430. hrsz. ingatlan Jesch Mátyás és nejéről: Czekus József és neje szül. Slanicz Zsuzsánnára 600 frt vételárban;

16. A budai 5019. számu tjkvben foglalt (6818 6869) hrszámu ingatlan Misztl Rozináról: Misztl Mária férj. Geiger Józsefnére öröklés jogczimén;

17. A budai 5338. számu tjkvben foglalt 6597/a. hrszámu ingatlan Misztl Rozináról: Misztl Ferenczre öröklés jogczimén;

18. Az óbudai 878. számu tjkvben foglalt 2070. hrszámu ingatlan özv. Gernedl Mihályné szül. Thaller Annáról: az ujlaki tégla- és mészégető részvénytársulatra 2900 frt vételárban;

19. Az óbudai 2535. sz. tjkvben foglalt 3022. hrszámu ingatlan Thaller Istvánné szül. Haszmann Annáról: az ujlaki tégla és mészégető részvénytársulatra 1500 frt vételárban.

Kórházak vasárnapja.

Szegény beteg, ugy nyög a kórházi ágyon. Meg-meg remeg lelkében a gondolat, hogy ha mint egészségest kieresztik is, mi lesz belőle, elgyengülve, fáradtan, munka, kereset nélkül. Testi fájdalma már muló félben, de szörnyen rá nehezedik az a gondolat, hogy ki kell mennie a nyüzsgő tömegbe, végig kell járni a czifra kirakatu utczákat garas nélkül, kilátás nélkül minden nélkül csak egy eltörődött összeesett testtel. Ezt az irtóztató gondolatot akarja a „Szamaritánus“ egyesület kitörölni a szegény betegek ágyából, a midőn oda igyekszik, hogy nyilvános gyüjtés utján gondoskodik arról, hogy kikerülve a kórházból, egy pár fillérrel enyhitse azoknak nyomorát. Az Isten házát használják fel e czélra és nagyon helyesen!

Hová menne az ember máshová, mint Annak a Házába, ki felettünk van bünkben, örömünkben? a ki vigaszunk, reményünk, boldogságunk! Az Ur házában a könyörülő ember szive is megindul s juttat majd feleslegéből azoknak is, kik halványan, betegen, elhagyottan rászorulnak az Irgalom Istene után az emberek jó szivére is.

A budai oldalon a „Szamaritánus“ egyesület által felkért hölgyek közül az első kerületi várban gyüjteni fognak:

Pallavicini Ede őrgrófnő, Gróf Hunyady Lászlóné, Országh Sándorné és leánya, Krizsik Istvánné és leánya, Gál Emma és Dömötör Marianne urhölgyek, Héger nővérek.

I. Krisztinaváros. 6—7. Schuhmi Rezsőné, Jankovits Jánosné. 7—8. Löwenstein Antalné, Ujhelyi Sándorné. 8—9. Kun Gézáné, Schuhmi Istvánné. 9—10. Zsák Hugóné, Zborav Ábrisné, Dr. Wladár Mártonné, Demmel Károlyné. 10—11. özv. Vérey Kálmánné, Kemény Etelka, Hilberth Irén, Farkas Zephin. 11—12. Szőllősy Istvánné, Jankovits Jánosné, Kummer Margit és Wachtl Etelka urnők. A szent beszédet 11 órakor P. Bán Sándor mondja. A nagy mise alatt Kummer Margit k. a. énekel. Vasárnap f. hó 22-én Rostaházy Kálmán a Herczegprimás szerencsés megszabadulásáért „Te Deum“-ot tart.

I. Tabán. 7—8. Schönva Aurelné, Vogronics Aranka. 8—9. Szelestey Gézáné. Ott Fülöpné. 9—11. Eiszdorfer Gusztávné, Mauks Jánosné. 11—12. Heinrich Kálmánné, és Kemszky Mihályné urnők.

A II. ker. Anna-templomban: Eberling Józsefné, Eberling Irma, Hebentanz Nándorné, Kapsz Józsefné, Novák Józsefné, Thier Józsefné, Thier Irma, Wagner Alajosné, Wagner Irma és Wagner Róza urhölgyek.

A II. ker. Kapuczinusok templomában: 6—7. Parnitzky Edéné, Varga Matild. 7—8. Emmer Kornélné, Gozsdu Marcsa. 8—9. Wachtel Etelka, Gyulányi Ilona. 9—10. Forster Gyuláné, Máder Károlyné. 10—11. Mentsik Ferenczné, Moldoványi Sarolta. 11—12. Rupp Zsigáné és Ebner Béláné urnők.

Különfélék.

— **Lawn tenis.** A budai tornaegylet az I kerületi polgári kör jégpályája területén lawn tenis játékot rendez naponkint d. u. 4 órakor. A játékban résztvevők a beszerzett eszközökért egy-egy délutánra 10 krajczárt fizetnek. Ezenkivül ugyanitt minden csütörtökön nagy Métát játszanak gyülekezés d. u. 5 órakor a csarnokban, a játék kezdete 6 órakor. Üdvözöljük a budai tornacsarnokot a kellemes sport-szorakozások behozataláért. A tornacsarnok az egyleti egyenruha gyanánt használt, a mindennapi viseletre is kitünőnek bizonyult sötétkék cheviot-szövetből, ez idén is — és pedig ezuttal zsolnai gyárból — nagyobb mennyiséget rendelt. A kik eddig előjegyeztek, azok a megrendelt mennyiséget a torna-csarnokban a torna-napokon esti 6—8 óra között átvehetik. Azok, a kik ezen hazai gyártmányból ezentul óhajtanának rendelni, szíveskedjenek a tornacsarnokban kitett ivet a mennyiség megemlitése mellett aláirni, hogy 80—100 méterre rugó megrendelésnél a szövet megküldése iránt intézkedjünk. A szövet ára méterenként 2 frt 85 kr.; szállitási költség méterenként 4—6 kr. A szinkörben nyáron tartandó előadásokra a kedvezményes jegyekre vonatkozó utalványokat a tagok az egyletben kaphatják.

— **Hangverseny.** A budai zene-akadámia hétfőn, f. hó 10-ikén tartotta ez idei V-ik házi-hangversenyét, nagyszámu és diszes közönség előtt. A hangverseny első száma Beethoven A-dur vonósnégyese volt, melyet a közreműködők nagy bravurral adtak elő. Az ezt követő szám Brunner Margit k. a. éneke volt. Kedves szinte csicsergő hangjával egészen elragadta a közönséget, mely vagy ötször hivta ki a lámpák elé. Ezt követte Sebald Sándor ur mesteri hegedüjátéka, ki Paganini „Hegedü-verseny“-ét adta elő. A darabot, mely Paganini legnehezebb darabja, meglepő technikával és vervevel adta elő. Játékával oly hatást ért el, hogy kénytelen volt még két darabot eljátszani, melyekkel szintén óriási tapsot aratott. Ezután Schmidt Mariska k. a. lépett a pódiumra s az ő ismert bájos organumával néhány darabot énekelt el, melyeket frenetikus tapsvihar követett, hogy a kisasszony kénytelen volt még nehány „ujrá“-val megtoldani énekét. Utánna Dienzl Oszkár zongorázott kiből valamikor még jó zongorás lehet. A legsikerültebb pontja a hangversenynek Noseda Tivadarné urhölgy éneke volt, kinek gyönyörü, terjedelmes s erős koloraturáju hangja egészen elbüvölte a közönséget, mely nem győzött betelni a számos „ujrával“. A müsor utolsó száma Liszt „Galopp Chromatique“-ja volt, melyet Tormásy Eugenia és Stratzinger Elvira kisasszonyok adtak elő két zongorán, nagy készültséggel. A kisasszonyok játéka nagy rokonszenvre talált a közönségben. —z —ő.

— **A Budapest-II. k. Népkönyvtár-Egyesület** f. év márczius hó 4-én tartott tánczmulatságának rendezősége elhatározta, hogy tagjai között az ügy érdekében kivánatos érintkezést létesitendő, időnkint társas összejöveteleket tart. Első ily estélye f. hó 22-én, szombaton lesz a medve-utczai „Fácán“ éttermében, melyen a rendezőség tagjain kívül részt vesznek az általok meghivott vendégek is. Az estély fél 8 órakor kezdődik, a table d'hôte-vacsora után táncz lesz éjfélig.

— **Egy különcz halála** A Krisztinavárosban sokan ismerték az öreg Panian Károlyt. Valóságos jellemalak volt. Fekete pápaszeme, fekete kendővel beburkolt feje, galambősz szakála, sajátságos külsőt adtak az agglegénynek, ki e mellett tulságos nagyot hallásával is feltünt. Folytonosan sürgött, forgott, élénk mozgékony volt. Az öreg úr már ezelőtt 12 évvel megcsináltatta koporsóját s azt lakásán egy ládában tartotta. A koporsó többé nem üres, 12 év mulva befogadta tulajdonosát. Panian Károlyt, ki 80 éves korában halt meg.

— **A II. ker. Polgári Kör** ujonnan megalakult választmánya f. hó 13-án, csütörtökön, ülést tartott, melyen a rendes bejelentéseken kivül egyéb, a nagy közönséget is érdeklő kérdések kerültek tárgyalás alá. A legnagyobb érdeklődést Falk Miksa országyül. képviselő, mint a budai kongresszus elnökének azon átirata keltette, melyben a kört a végrehajtó bizottságba kiküldendő 5 tag megválasztására hivja fel. A választmány titkos szavazás utján képviselőiül Bauer József, Beck Adolf, Duma György, Sárkány Ferencz és dr. Wladár Tivadar körtagokat választotta meg és a megejtett választás eredményéről a kongresszus elnökét is értesitette. E kivül a választmány a szakbizottságokat is megalakitotta, úgy hogy a könyvtárbizottságba 7, a közügyi bizottságba a tisztikaron kivül 40, a rendező bizottságba 10 és az iparos és kereskedői bizottságba 50 tagot választott. Az ülés folyamán Bock János m. á. v. főfelügyelő s vál. tag inditványt tett, hogy a kör a Lukácsfürdő előtt végighuzódó gödör mielőbbi betöltése iránt a fő- és székváros tanácsához felterjesztést intézzen. Az inditvány elfogadtatván, tárgyalás végett a közügyi bizottsághoz utaltatott. A számvizsgáló bizottság jelentése alapján felmentvénynek a volt pénztárnok és ellenőr részére történt megadása után a szépen látogatott ülés véget ért.

— **Összejövetelek.** A vendéglősök és szállodások, bor- és sörmérők 1—I. kerületi ipartársulata f. hó 19-én Kubanek Venczel vendéglőjében, III. ker., szőllőkert-utcza 14. sz. alatt tartja összejövetelét. — A Nemzeti Asztaltársaság f. hó 11-én Bojcsics Simonnál tartott összejövetelen Roth Lajos elnök figyelmeztette a nagy számban összejött tagokat, hogy az összejövetel helyét hivatalosan mindig a „Buda és Vidéke“ közli. Legközelebbi összejövetel f. hó 18-án Sulzberger István vendéglőjében leszsz, felsőhegy-utcza 11. sz. a.

— **Duna-Bogdányban** nyaralásra alkalmas különféle helyiségek olcsón kiadók, közlekedés a fővárossal hajó hétköznapokon egyszer, vasár- és ünnepnapokon kétszer. Visegrád és Bogd. között pedig omnibuszszal a kiránduló közönség kényelmére. Irásbeli vagy személyes megkeresésre bővebb felvilágositással szolgál a társaskör elnöksége.

— **Hálaadó isteni tisztelet.** A lipótmezei kápolnában a herczegprimás szerencsés megmeneküléseért alkalmából hálaadó isteni tiszteletet tartottak. A szent mise áldozatot Spertl György spirituális végezte. Jelen voltak Niedermann Gyula kir. tanács, az intézeti tisztviselők orvoskara és a Szent-Vincze testvérek.

— **Halálozás.** Neugebauer Vinczéné sz. Pranter Josefin urnő meghalt életének 69-ik évében hosszas szenvedés után. A köztiszteletben álló urnőt nagy számu rokonság gyászolja.

— **Kaláz emelkedése.** Buda-Kaláz község derék jegyzője Scholtz Ferencz vezetése alatt emelkedik. Társaskör alakult. A községben már több fővárosi tisztviselő lakik állandóan. Most folyik a telekkönyv kiigazitása, mit Erdélyi Oszkár törvényszéki biró eszközölt. Közelebb fontos intézkedések fognak történni a községi közgazdaság emelkedése érdekében.

*

— **Van már droguistánk is Budán.** Lassan bár, de biztosan haladunk, mindennap, minden héten regisztrálhatunk valami olyast, a mely a budai résznek hol társadalmára, hol kereskedelmére bir fontossággal. Nagyobb szabásu droguista üzlete Budának ez ideig még nem volt, s most Bieber és Wirth a II. ker. fő-utcza és jégverem-utcza sarkán egy a közönség igényeit minden tekintetben kielégitő fényesen berendezett üzletet nyitott, a melyben a mindennemü gyógynövények és szerek mellett gazdag tárházát képezi a különféle pipere és illatszereknek. Háztartási és gazdasági czikkel

bőven el van látva, ugy, hogy a budai polgárnak és közönségnek e nemü czikkek megvételéért nem kell Pestre fáradnia. A czikkek elsőrendü minőségüek, s az árak a legméltányosabban számittatnak. Bieber és Wirth mint e nemben kezdeményező megérdemli a közönség támogatását.

— **A svábhegyi fogaskerekü vasut** forgalma f. hó 15-én, szombaton megnyilt. A vonatok indulnak Városmajor-állomásról d. e. 7, 8 és 12, d. u. 3, 4, 5, 6 órakor. A svábhegyi állomásról egy fél órával később. A menetrendek a hirdetési oszlopokon közzé vannak téve.

— **Wellisch Zsigmond** kávéháza diszszel, izléssel berendezve, fényes helyiségeivel az Alagut közvetlen közelében a közönség rendelkezésére áll. A legjobb italok és pontos kiszolgálás, mit Wellisch régi jó hirneve biztosit. Vannak külön szobák is, hol a legdiszesebb társaság találkozhat. Zsiga Ferkó zenéje villanyozza a látványosságnak is beillő s a kor igényeinek minden tekintetben megfelelő kávéház látogatóit. A kávéház emeli Budát, közelebb a Krisztinavárost. Ajánljuk olvasóinknak ezt a kellemes szórakozási helyet, mely a legdiszesebb fővárosi kávéházakkal versenyez s a pártolást megérdemli.

Közgazdaság.

— **A magyar pamut-ipar** részvénytársaság f. hó 13-án tartotta rendkivüli közgyülését. A régi igazgatóság lemondott, az uj igazgatóságba beválasztották Weisz Adolf, Weisz Leo, Weisz Márkus, Weisz Géza és Hirsch Manó, a felügyelő-bizottságba Münich Aurel urakat, a gyár tovább müködik.

— **A Danubius Magyar Hajó és Gépgyár** részvény-társaság f. hó 14-én Bokros Elek elnöklete alatt tartotta 1892-ik évi közgyülését a gyár sikeres müködése eredményeként 60.842 frt 45 kr tiszta nyereség-eredményt mutat fel. Az igazgatóságnak ugy a felügyelő bizottságnak a felmentvény megadatott vezérigazgatóul Rosenberg Gyula választatott meg.

— **A budapesti kereskedelmi és iparbank** f. hó 13-án Dégen Gusztáv elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott. Napirenden volt még a régi igazgatóság inditványa az alaptőkének 100.000 forintnyi elsőbbségi kölcsön kibocsátása által való fölemelése. Dégen Gusztáv elnök a bank állapotát vázoló hosszabb beszédben azonban e tárgynak napirendről való levételét inditványozta. Dr. Huszár Kálmán, dr. Löw Tivadar és Oppody János részvényesek felszólalasa után elfogadták Dégen inditványát s elhatározták, hogy négy hét mulva értekezletet hiv össze az igazgatóság s ez értekezlet elé terjeszti további javaslatait. Végül a választmány tiz tagját választották meg. Ezek a következők: Benz Ferencz, Dr. Feleki Béla, Kálnoki Henrik, Kirsch János, Klein H. János, Neuwelt Ede, Paulheim István, Pollák Miksa, Scheibel Károly, Waldner Ágoston.

— **Tőkeemelés.** Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár f. hó 11-én délután Aebly Adolf elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott az alaptőke fölemelése dolgában. A részvénytőkét 2000 darab 300 forint névértékü és 1893. évi január 1-jétől járó, osztalékszelvénynyel ellátott részvény kibocsátásával 2 millió 400,000 forintról 3 millióra kell fölemelni. Minden 4 régi részvény tulajdonosának egy uj részvényhez van joga, illetve minden egyes részvény-tulajdonos $^1/_4$ ideiglenes részvényt vehet át 600 forint, illetve a $^1/_4$ részvényekre 75 forint ráfizetéssel. Minden részvény után ez év január 1-jétől a befizetésig járó 5%-os kamat fizetendő s az uj részvénytőke a felülfizetésekkel együtt legkésőbb augusztus hó 31-éig befizetendő. Ez inditványnyal szemben Jankovich János részvényes tulmagasnak tartja a 600 forintos felülfizetést. Dr. Országh Sándor igazgatósági tag megnyugtató válasza után a közgyülés két részvényes kivételével elfogadta az előterjesztést.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 12-én: Tojás, 1 drb $2^1/_2$—3 kr., 18—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.80—2.— kr.; csirke, 0.00—2.00 kr.; kappan 0.00—0.00 kr.; récze, hizott —.——.—; récze, sovány 1.80.—2.80 kr.; lud, hizott 7.50—.— frt, sovány 3.40—— frt; pulyka hizott 0.——0.— frt, sovány —.——.— frt; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj, 1 kgr. 1.——1.00 frt, tehénturó 20—24 kr. juhturó 1 kgr. 50—56 kr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller és egyéb 1 drb 2—4 kr., karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.; foghagyma 22—24 kr.; vörös répa 1 drb 1—2 kr.; torma (1 drb) édes 10—25 kr.; 1 drb erős torma 1—8 kr. Harcsa eleven 1 kgr. 80—1.20, nem eleven 80—1.—, csuka eleven ———.—, nem eleven 40—0.60, ponty eleven 80—1.20, nem eleven 60—0.70, fogassülő eleven 00.—0.—, nem eleven 40—0.70, közönséges kis halacska 20—60 kr.

Borju hozatott 17 darab, eladatott élő sulyban 44 krron.

Várbeli piacz, f. hó 15-ről: Tojás, egy drb 3 kr., 17—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.80—2.— kr.; csirke, párja 1.60—1.80 kr.; kappan párja —.— kr.; récze hizott párja —.— —.—, récze sovány 2.80 —.—, lud hizott, párja —.— —.—, sovány —.—, pulyka —.— frt; tej 7—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.——0.— kr., turó 22—24, juh-turó 50—56 kr, juh-sajt 56—60 krajczár. Zöldseg: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller 2—6 kr.; karalábé 1 db 1—3 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—10 kr.: foghagyma 1 kgr. 22—26 kr.; vörös répa 1 db 1—2 kr.; torma édes 1 drb 8—22 kr.; torma erős 1 drb 1—6 kr.

Harcsa eleven 1 kgr. ———, nem eleven 1.—.——, csuka eleven ———, nem eleven 50——, ponty eleven ———, nem eleven 60—70, fogassülő nem eleven 50—70, közönséges kis halak 30—40 kr.

Borju 40—45, eladatott darabonként 14—33 forintig, élő sulyban 40—48 kr. Malacz 20—25 db, eladatott 2 forinttól 4 forintig darabonként, bárány 20 drb, eladatott 2.50—3 frt — darabonkint.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Ferdinánd testvérek
Budapest. Ferencz József-tér 5. szám.
Telefon-összeköttetés 805.
Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.
Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.
Gyarmatáruk raktára.
Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.
Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

Eötvös villa vendéglő
TELEFON. Svábhegy. TELEFON.
Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb
tánczterme
fényes világitással,
nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulások megtartására egész dijtalanul.
Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.
Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.
* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *
Állandó zenekar.
Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% armérsékletet nyujt.
Nagyrabecsült látogatást kér
teljes tisztelettel
Balanek Antal,
vendéglős

Danneberg Miksa
Budapest, II., fő-utcza 31.
A vörös rákhoz czimzett házban.
Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő
férfi- és női divatáru-üzletét
f. évi márczius hó 1-jétől
férfi-szabászattal
kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.
Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Novák Ignácz

KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI KIÁLLITÁS 1891 · DILIGENTIAE ET ARTIBUS

Arany érem

Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

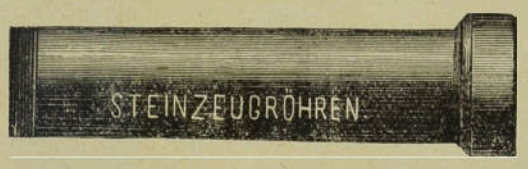
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szikkutakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek, Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag**; **tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönséggel tisztelettel tudatni, hogy a Vaskovits-féle városmajori és svábhegyi vizgyógyintézetet eddigi tulajdonosnője néhai édesanyánk elhunyta után is tovább fogjuk vezetni s főtörekvésünk ezután is oda fog irányulni, hogy a gyógyulást kereső közönség igényeit, ugy az orvosi kezelés, mint ellátás tekintetében teljesen kielégitsük. Az intézeti gyógykezelés és jó hirnevét továbbra is fentartsuk. Az intézet gyógykezelés és fürdőkozó ismertetést kivánatra bérmentve küldünk. Bővebb, valamint a svábhegyi intézetben levő lakásokra vonatkozó felvilágositást a városmajori gyógyintézetben bármikor készséggel nyujt az igazgatóság.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet tulajdonosai.

Helyiség-változtatás!

Köszönetnyilvánitás.

A n. é. vendégeimnek a régi — Szép Ilona — vendéglőmben tett látogatásokért hálás köszönetemet kifejezve, kérem egyúttal az — egynéhány lépéssel tovább — Hidegkúti-út 12. szám alatt berendezett **uj vendéglőmet** is szives látogatással megtisztelni.

Előleges jelentés.

A **„Zöld vadász"-hoz czimzett uj vendéglőmet** szép kerttel, tánczteremmel és verándával Hidegkúti-út 12. szám alatt 1893. május 1-én megnyitom.

Ünnep- és vasárnapokon tánczvigalom a nagykovácsi kedvelt zenekar (Czeml) közreműködése mellett.

Kitünő konyha, italok és kiszolgálás által az igen tisztelt vendégeim bizalmát kierdemelni, ezentúl is főtörekvésem leend.

Dréher-féle sörraktár saját házamban.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esdve, maradtam:

kiváló tisztelettel

JUDEX MÁTYÁS,

vendéglős.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Kiadandó Kis-Tétényben egy 2 szobából, konyhából álló nyári lakás. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kávéház-megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudtára adni, hogy **Budán, I. ker., Krisztinaváros, Alagut-utcza 1. sz.** alatt levő

„Alagút"-kávéházamat,

mely elegáns berendezésével, a sajtó összes magyar és német termékeivel, cabinet-separé-ival, mindennemü hideg étkeivel, italaival, mérsékelt árak, gyors és pontos kiszolgáltatással bármely elsőrendü kávéházzal szemben megállja helyét, **f. é. április hó 15-én megnyitottam.**

Naponként zene Zsiga Ferkó ismert primás vezetése alatt.

Midőn a nagyérdemü közönség kegyes pártfogását kérem, van szerencsém a Krisztinaváros diszére szolgáló kávéházamat szives figyelmébe ajánlani.

Tisztelettel

Wellisch Zsiga,

kávés.

Ludwig Károly

FÜSZER-, CSEMEGE- és BORÜZLETE

az igaz »mérleghez«

Budapest, I., Krisztina-utcza 6. sz.

1 liter jó siller bor	. . . . .	**28 kr.**
1 » fehér asztali bor	. . . .	**44 »**

Dréher-féle

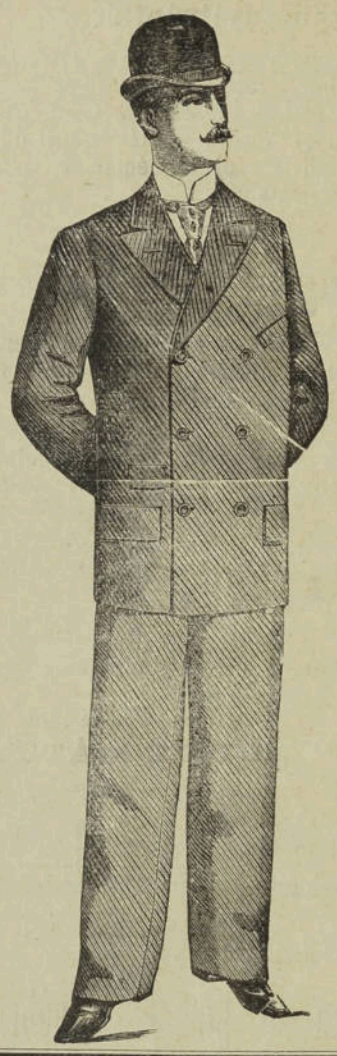
ászok, dupla-márcziusi és korona palaczksör

minden nap friss és bérmentve házhoz küldve.

Franczia és magyar cognac; likörök és pezsgők.

Minden nap friss felvágott.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánljak

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Jelentés.

A legjobb minőségben, legolcsóbb áron és legnagyobb választékban találhatók a legdivatosabb

mindennemü ruhák, mosószövetek, pliszé-zéfirek,

napernyők fodrokkal és fodor nélkül,

vászonáruk, különféle divatos kész blúzok,

szőnyegek, függönyök, csipkék, kész csipkegallé ok,

szövet és rövid-áruk

MANDL ADOLF

előnyösen ismert áruházában

A „MAGYAR KORONÁHOZ"

Budapest, vár, Tárnok-utcza 15. szám.

Igen tisztelt vevőinket és a t. cz. közönséget mély tisztelettel meghivjuk áruink megnézésére.

Szabónők a kellékek bevásárlásánál különös előnyben részesülnek.

Vidéki megrendeléseket utánvét mellett pontosan teljesitünk.

Minták kivánatra ingyen és bérmentve.

Kőszikláből fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izű üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

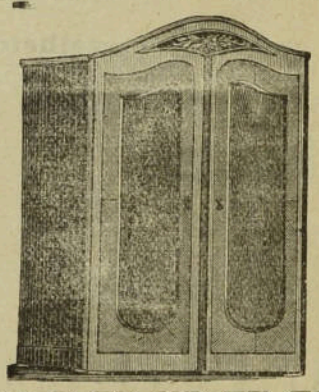
Legujabb orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

A véghlesi »**VERA**«-forrás az előttünk fekvő kitünő elemzés szerint az égvényes savanyuvizek sorába tartozik, főalkatrészei nagymennyiségü szénsav, szénsav-nátron, szénsavas vas és szénsavas mész, ezen szerencsés vegyüléki viszonynak is köszönheti a »**VERA**«-forrás, hogy nemcsak mint **üditő, szomjuságot csillapitó diaetetikus** viznek, hanem vegyalkatánál fogva **kitünő gyógyviznek** tartom és azok sorában mindig méltó helyet van hivatva elfoglalni, javalva van a »VERA«-forrás 1-szer mint oly szer, mely a savat köti, bizonyos gyomorbajokban, melyek előidéztetnek tulságos gyomorsav által és ennek folytán **gyomorégés** (Sodbrennen), **gyomorgörcs**, idült gyomortakárnál; 2-szor, miután a szikéleglugosságot növeli ott alkalmazandó, a hol a vér csökkent, lugossága fennáll, igy **hugyhomok, hugykő és veseköveknél** csuznál; 3-szor, vérszegénységnél és **ezen alapból fejlődő kóroknál**, ugymint sápkór, ideges gyomorgyengeség, idegesség, általjaban tulságos és gyakran heves fájdalmas havi vérzésnél, ideggyengeség, féloldali fejfájás; 4-szer, a vérszegénységgel járó **görvénykór** (skrofulosis) és **angolkór** eseteiben; 5-ször, az üdült hörghurut eseteiben, vérszegényes egyéneknél vagy tisztán, vagy melegitve, tej vagy savóval; 6-szor, a hólyaghurut könnyü eseteiben. Ezen vizet már régebben alkalmaztam **Szliácson, még mielőtt kereskedésbe jött a viz és megszerettem különösen azért, mert eltérőleg a közönséges vasas vizek nehezen emészthető tulajdonságától, natron-tartalmuk által a betegek azt jól türik** és az emészt sre és az egész anyagforgalomra éltetőleg hat. Örömmel konstatálom a többi hasonvizektől eltérő tulajdonságot, miszerint a viz a **palaczkban az utolsó cseppig tiszta** és csapadék nélkü marad; hogy a szorgos vizsgálatok szerint **bakteriumoktól mentes**, a min nem csodálkozhatni, ha szem előtt tartatik a **viz eredésének geologiai természete és a sziklából való előjövetele a földszinére. Ez utóbbi tulajdonsága és kitünő kezelése folytán a kolera és más az ivóviz által eredhető és terjeszthető fertőző betegségeknél ajánlható közönséges ivóviz helyett.** — Budapesten, 1893. márczius hó 23-án.

Dr. HASENFELD MANÓ
egyetemi m. tanár, fürdő-orvos Franzensbadon.

Kapható minden gyógyszertárban, fuszerkereskedés és vendeglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

butor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Ki nekem biztos szerződésemre, melynek hitele és értéke kétségbevonhatlan 3—400 frtot kölcsönöz, azt nyereségemből jutalmazni fogom. Levelek „Jó üzlet" czimen a kiadóhivatalba.

Okleveles szülésznő ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód" név alatt a kiadóhivatalba.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITOVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-apoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-uteza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 16. sz. Vasárnap, április 23.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker. Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

A krisztinavárosi főgymnasium.

Lapunk mult számának a krisztinavárosi gymnasium helyiségének megválasztása tárgyában irt czikk, mint örömmel értesülünk, széles körben keltett figyelmet s e mellett meglepetést is.

A politikai élet küzdelmei rendesen háttérbe szoritják a tanügyi kérdéseket s igy a főváros legszélesebb rétegében alig volt a polgároknak fogalmuk arról, hogy a fővárosnak oly népes s oly intelligens városrésze, mint a Krisztinaváros, mily mostohán, elhagyatva áll a középiskolák dolgában.

Felényi, sőt negyedrésznyi nagyságu vidéki városkáknak is van gymnasiumuk; míg a főváros eme tekintélyes, intelligens nagy városrészében nyoma sem volt eddig nyilvános középtanodának.

Nem bolygatták e kérdést eddig valami nagyon, ugy látszik meg is feledkeztek erről.

Ezért keltett mult számunk czikke figyelmet és meglepetést.

Biz erre nem is gondoltunk! — hangzik azóta mindenfelől. — E mostoha állapoton segiteni kell, még pedig minél gyorsabban.

A magyar kormány rég belátja ezt, de pénzügyi nehézségek állták a baj orvoslásának utját; mig végre a kormány elérkezettnek látta az időt az előkészületeket megtenni egy főgymnasium felállitására e városrészben, de korlátolt anyagi ereje mellett csakis successive fogja felállitni gymnasiumát, évente egy-egy osztálylyal s igy a krisztinavárosi polgároknak még hét évig kellene várakozniok a főgymnasiumra.

A figyelem azonban most már fellévén keltve, az ügy iránt e városrész minden szép és jóért lelkesülő polgárai elhatározták, hogy minden követ meg fognak mozditni arra nézve, hogy addig is legyen városrészünknek nyilvános főgymnasiuma s a kedvező körülményeknél fogva ezt ugy a kormánynak, valamint a városrész polgárainak minden anyagi megterheltetése nélkül egy kis jóakarattal könnyen és gyorsan megvalósithatni reménylik.

Évek óta van ugyanis Fekete József ny. kir. főgymn. tanár magángymnasiuma és nevelő-intézete.

A mindennapi érintkezés folytán évek óta éber figyelemmel kisérik az intézet működését s meggyőződtek arról, hogy az intézet tulajdonos-igazgató, Fekete József, egyike a legjobb, legalaposabb paedagogusoknak s e mellett jelleme és társadalmi modorával e pár év alatt is ugy meg tudta nyerni polgártársainak közbizalmát és szeretetét, hogy a legutóbbi városi választásoknál már a fővárosi képviselőtestület diszes körébe is beválasztották.

Gymnasiumát és nevelő-intézetét pedig már is ugy tekintik, mintha az nem is az ő, de az egész városrészé lenne.

Csakis szépet és jót mond ez intézetről mindenki, a ki közelről megismeri; sőt a magas kormány is kimutatta megelégedését az intézet iránt, midőn annak négy alsó gymnasiumi osztályának megadta a nyilvánossági jogot.

A kormány főgymasiuma csakis hét év mulva lesz teljes; a Krisztinaváros tekintélyes polgárai tehát teljes joggal azt óhajtják, hogy Fekete József négy osztályu nyilvános gymnasiuma és nyolcz osztályu magán gymnasiuma és nevelőintézete mind a nyolcz osztályra az érettségi vizsgálatra nézve is a kormány által nyilvánossági joggal felruháztassék, s igy már most legyen e kerületnek nyilvános főgymnasiuma.

Ez iránti kérvényét Fekete József igazgató, mint halljuk a főigazgatóság utján már beterjeszté a kormányhoz s e kérvényt a városrész polgárai is támogatni fogják, mert szerintük az ügy kedvező eldöntése nem csak Fekete igazgató magánügye, de sokkal inkább az egész kerület és városrész közérdeke.

Mint mondtuk, e városrész polgárai évek óta nagy figyelemmel kisérik a Fekete József-féle nevelő-intézetet és örömmel tapasztalják mind, hogy az intézet nem a tudatlanok átsegitője a vizsgákon, de valódi menedékhelye a tanulmányaikban hátramaradt növendékeknek és ez intézet épen a gymnasium felsőbb osztályaiban érezteti üdvös hatását; mert az algymnasiumon valahogy csak átusznak a gyengébb növendékek, mert legalább elégségest megérdemelnek a nyilvános nagy gymnasiumoknál is, de aztán a kik netán betegség vagy fejlettség, vagy kellő felügyelet hiánya miatt az alapismereteket kellőképen el nem sajátithatták, a gymgasium felsőbb osztályaiban már nem birnak tovább haladni, elbuknak és pályatévesztettekké vállnak. Már pedig az ilyenek szülői társadalmi állásuknál fogva is kénytelenek a felnőtt fiut a tudományos pálya folytatására tovább képezni, — menedékhelyet kere snek tehát, hol fiukkal a hiányokat pótolva, a középiskolát bevégezhesse.

Epen az nyerte meg a Fekete-féle intézetnél a kerület polgárainak tetszését, hogy látták, miként tudta az intézet igazgatója és tanári kara ernyedetlen buzgalommal elsajátittatni a gyenge növendékkel is az alapismereteket, sőt ez alapon megkedveltetni velük a tanulást és tantárgyakat oly módon, hogy az itt kiképzett növendékek a legszigorubb nyilvános gymnasiumokban is nem csak az osztályvizsgálatokat tették le mind sikerrel, de az érettségi vizsgálatokat is.

De az intézet létjogosultságát szerényebb követelményei is igazolják.

A Ferencz József internátusban, habár egyes szerényebb sorsuaknak nyujt is alapitványos helyeivel menedékhelyet, de általán véve az intézet mégis csak leginkább a főranguak és a gazdagok gyermekei részére lett és van felállitva; ép ugy a Duna balpartján levő nevelőintézet is jóformán csak a gazdagabb szülők gyermekei részére szolgál menedékhelyül, mig a Fekete-féle intézet a szerényebb anyagi viszonyok közt élő honpolgárok gyermekeinek ád alkalmat tanulmányaik folytatására.

Már pedig a szerényebb vagyoni viszonyu honpolgárok, kik gyermekeiket mégis alaposan kiakarják képeztetni, legalább is vannak tizszer annyian, mint a nagydijak fizetését megbiró gazdagok. Hát épen a szerényebb anyagi viszonyu polgárok gyermekei számára ne legyen oly menedékhely? Ez hát a demokráczia?!

Boldogult Trefort miniszterünk megmondta már, hogy az ifjuságnak szüksége van ily menedékhelyre.

Az állam maga nem gondoskodhatik erről.

Mit csináljon az apa 15—16 éves fiával, ki alapismereteinek hiányosságai miatt megbukik a felsőbb iskolákban.

A nyilvános főgymnasiumokban nincs alkalom, tér és idő arra, hogy ujra kezdjék velük az alapismeretek tanitását. Csakis a magán nevelő-intézetek képesek és hivatvák erre s igy ezek működését valóban áldásosnak lehet nevezni, mert évente igen sok ifjat mentenek meg a szellemi elzülléstől s nevelnek a tudományos pálya hasznos férfiaivá.

Egy tekintet az internátusok költségvetésébe, meggyőz arról, hogy a Fekete-féle intézetbe egy fiu ellátása és nevelése felébe se kerül annak, mint a főváros más nevelőintézetébe.

A Fekete intézet a szerényebb anyagi viszonyu polgárok fiainak nevelő-intézete s mint ilyen kétszeres pártolást érdemel.

Csakis az drágitja itt meg a dijat, hogy az intézetnek a felsőbb osztályokban (hol erre legnagyobb a szükség) nem lévén nyilvánossági joga, a fiukat másutt kell levizsgáztatni s igy azért évente 100 forinttal többet kell fizetnie külön a szülőknek vizsgálati dij stb. czimen.

Gróf Csáky Albin, a figyelmes miniszter, a Ferencz József internátust évről-évre nagyobbittatja kerttel, szabad térrel, mert belátja, hogy ifjaknál a test edzése a fődolog s ez a torna és télen a korcsolyázás által érhető el.

Fekete József intézeténél is erről jobban van gondoskodva, mint a főváros bármely más nevelőintézeténél s ezt maga a helyiség fekvése is nagyban elősegiti. Hegyek övezte szabad téren van az intézet, két tágas udvarral, nagy kerttel, biz ilyen intézeti helyiség nincs több a fővárosban, de nem is fordult ez intézetben fennállása óta még elő (ha nem is palotaszerü épület) az ifjak közt komolyabb megbetegedés. Ide aztán nyugodtan adhatja és adja is a vidéki szülő gyermekét.

Ha a magas kormány megadná végre az intézet összes osztályaira a nyilvánossági jogot, ezzel sokat segitne a Krisztinaváros polgárain is, mert sok vidéki szülő adná ellátásra fiát a krisztinavárosi polgárokhoz.

Ime, csak egy kis kormányi jóakarat kell ahhoz, hogy a kormány minden anyagi megterheltetése nélkül a Krisztinavárosnak már az idén legyen nyilvános főgymnasiuma. Meggyőződtek a krisztinavárosi polgárok saját tapasztalataikból és meggyőződhetett már a kormány is s módjában áll még jobban meggyőződni, hogy a Fekete-féle internatus paedagogiai tekintetben méltán versenyezhet a nyilvános gymnasiumokkal; egészségi tekintetben pedig fölötte áll a főváros bármely gymnasiumának és nevelő-intézetének: mi sem áll tehát utjában annak, hogy a Krisztinavárosiak régi óhaja valahára teljesüljön s egyszerre meg legyen főgymnasiumuk, de olyan (mert csak abban van reájuk előny) hogy az ifjak ott érettségi vizsgálatot is tehessenek.

Nem kell ahhoz más, csak a kormánynak egy szava, mely megadja az intézetnek a teljes nyilvánossági jogot.

Hisszük is, hogy a kormány teljesiteni fogja e derék, intelligens, népes városrész e jogos óhaját és kérését.

Annál inkább hisszük pedig ezt, mert e városrésznek Falk Miksa urban jelenleg oly országos képviselője van, ki a tanügy fontosságát egész lelkéből áttudatja érezni s ki szivén, lelkén viselvén kerületének közérdekeit, mihelyt értesülve lesz kerületének e tanügyi állapotáról, bizonynyal sietni fog mindjárt a kormánynál felemelni pártoló, kérő szavát és Falk Miksa szava nem szokott a pusztában elhangzó szó lenni.

Válasz

Dr. Toldy László urnak a 15. számban megjelent levelére.

A budai érdekek előmozditása ügyében megindult mozgalom tulajdonképen csak 1893. évi márczius 12-én vette kezdetét, a mikor a budapesti polgári lövész-egyesület által kiküldött előkészitő bizottság előterjesztése az ezen napra összehivott értekezleten szétosztatván a felett az eszmecsere megindult.

Azt lehetett hinni, és az előterjesztés tárgyilagos összeállitásából következtetni, hogy ezen előterjesztés a nagy közönség részére és azon czélból állittatott össze, hogy ahoz az érdeklődők hozzá szólhassanak, igy látott napvilágot e lapok hasábjain a „Budai érdekek“ czimü közlemény, mely közlemény tartalmát eddig senki nem birálta nyilvánosan, de annak szerzőjét, Dr. Toldy László ur — azon bátorságért, hogy az ügyhöz hozzá szólni merészelt — már is megtámadta.

A „Budai érdekek“ czimü közleménynek nem volt czélja a budaiak érdekében nagyon is üdvös mozgalmat a személyes kérdés felé terelni, és ha annak szerzője most mégis kénytelen ezen lapok t. olvasóitól „személyes kérdésben“ szót kérni, ezt csak azért teszi, hogy a vádat, melylyel Dr. Toldy ur vádolja — magáról elháritsa.

A közölt czikk egy szóval sem támadja meg a lövész-egyesületet, különben azon, igazán csekély jelentőségü tévedéseket és technikai akadály okozta mulasztást, melyek a „Budai érdekekben“ a lövész-egyesületre vonatkozólag felhozattak, Dr. Toldy ur is igazaknak ismeri el, a mi már magában kizárja annak valószinüségét és lehetőségét, mintha a lövész-egyesület megtámadása szándékoltatott volna, ily szándéka a közleménynek nem lehetett, mert minden budai lakosnak el kell ismerni, hogy a lövész egyesület által felvetett eszme időszerü, szükséges és egészséges eszme, miért az egyesületet nem gáncs, hanem a legnagyobb elismerés illeti meg.

A kérdéses előterjesztés nyiltan viseli homlokán, hogy a lövész-egyesület által kiküldött huszonhetes bizottság állitotta össze, igy ha az előkészitő bizottságban mind a három budai kerületnek voltak is képviselői, ha a tagok egyike-másika valamelyik budai egyesületnek is tagja volt, még mindig nem áll az, hogy az előkészitő bizottságban az összes budai egyletek képviselve voltak, mert egyetlen egyesület sem kéretett fel arra, hogy az előkészitő bizottságban egy vagy több tag kiküldésével magát képviseltesse, de nem is küldött oda egy budai egyesület sem képiselőket, hivatlanul sem avatkozott be senki, ugy hogy az előkészitő bizottság csak a lövész-egyesület kiküldötteiből állott.

Az nem vád, hanem igazság, hogy az előterjesztés csak a nagy értekezleten osztatott szét és lett általánosan ismertté, igaz az is, hogy abban filozofiai tételek nem voltak és igy bölcselkedésre alkalmas az előterjesztésnek egyetlen egy pontja sem volt, de viszont Toldy ur is kénytelen beismerni, hogy az az anyag a melynek összeállitása az előkészitő bizottság részéről hónapokat vett igénybe — azon idő alatt — a meddig az értekezlet tartott — nyugodtan és figyelemmel nem volt átolvasható, a mire pedig szükség lett volna, mert nem csak az előterjesztett indidványok birálata, hanem az előterjesztés való vagy vélt hézagainak pótlása is a nagy értekezlet hatáskörébe tartozott volna; határozottan körvonalozott inditványokat pedig azon értekezleten — mely a meglevő anyag átvételére sem volt elegendő — tárgyalni nem lehetett. Az értekezleten jelen voltak tapasztalták, hogy a türelmetlenség nagy foku volt, nem csak a második órában, hanem már akkor is a mikor Dr. Tatay Adolf ur az óbudai hid kérdését felvetve, az előterjesztés részben való megváltoztatását kérte, sőt akkor is a mikor Eiszdorfer Gusztáv ur a kelenföldi vasutállomáshoz vezető kocsiutnak az előterjesztésbe leendő pótlólagos felvételét inditványozta.

Miután a végrehejtó bizottságnak mindenki nem lehet tagja, miután a „Budai érdekek“ megirója nem tartozik azok közé — személyes ismerősei bizonyithatják — kik magukat minden áron megválasztatni kivánják és azért, hogy polgártársai bizalmi szavazatukkal megtiszteljék — lépést soha nem tett, miután — a mint a következés megmutatta — ez időszerint sem elegendő ismerettsége és összeköttetése, sem pedig elegendő érdemei nincsenek arra, hogy polgártársai bizalma agitácziója nélkül is felé forduljon, miután mindezeknek daczára voltak és vannak olyan eszméi,

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Kari barátunk «vad-disznó»-ja.

Irta: **Féry Nárczis.**

A lenyugvó nap rezgő sugarai aranyozó csókkal ölelték át a budai hegyek nyugati oldalát, mikor egy könnyü kocsiból három vadász szállott ki vizsláival együtt és a hegyoldalon felfelé haladván, szüzies zölddel kifakadó cserjék és a barna haraszt kiváncsian kikandikáló hóvirágok köszöntgető harangjai között felértek a bércz tetejére, a honnan a vidék sajátságos szépségével elterülő képen gyönyörködtethették szemüket. De biz — nem nézni jöttek ők, hanem vadászni s pedig szalonkára. — Elmult oculi, laetare és indica és még egy tollat sem hoztak haza, — de most már biztos remény vezérelte őket, mert beváltotta szavát a természet és ma, a „palmarum“ vasárnapján valóban körüskörül a gyenge esteli szellőben a fűzfák, topolya és mogyorócserjék zöld, vörös és szürke ágain számtalan ezüstben fénylő s aranyos port szóró barka himbálódzott.

„Fogadni mernék, hogy ma legalább hat szalonkát viszek haza“ — szólott a kis társaság vezetője, — „mert három kéményseprővel találkoztam a kéményseprő kápolna előtt, — és ilyen esetben, barátom, fogadok a mult télen lőtt 50 róka-bőrért, bizony barátom!“

„„Hát te ötven rókát lőttél e télen, Kari?““ kérdezte egy társa. „Nos, nem láttad pipázó-szobám falait körüskörül bevonva rókabőr szőnyeggel?“ — „„Hisz, te nem is pipázol, Kari!““ — „Igaz, de azért szobám van.“ Itt felszólalt a harmadik vadász: „„„Én elhiszem neked, Kari, mert tudom, hogy két erdélyi borzebet hozattál 300 frért; azt is tudom, hogy mig te a budai közművelődési körben nemzetgazdasági felolvasásokat tartottál, jó betanitott borzebeid keresztül-kasul furták a kelenföldi vasuti töltést és minden rókát összefogdostak.““ — „„De akkor a rókák nincsenek löve“ — ellenkezett a „zöld“ Tamás. — „„„Hallgass kérlek, mégis az ő jelenvolt szelleme dolgozott az ebekben, tehát övé az érdem.““ — „„No, de menjünk, mert elhallgatott már a rigó, fénylik már az esthajnali csillag a sötétkék égen.““ — „Én itt maradok“ szólt a szerencsésében bizó rókabőr tulajdonos, mig a másik kettő tovább haladt előnyös állóhelyt keresendő.

Kari barátunk ravasz mosolylyal körültekintett, ilyen helynek párja nincs az egész hegyoldalon; háta mögött magas erdő, élesen elütvén az ég világosabb hátterétől, előtte a völgynek ereszkedő lejtő cserjés csoportokkal és kis tisztásokkal; csak nehány lépéssel alatta egy elhagyatott szénégető-mile-hely, körülvéve sürü cser-, gyertyánfa és galagonya bokroktól.

Az alvó természet néma csendje uralkodott körülötte, — se jobbra, se balra egy lövés, — szalonkának nyoma sincs; — de hirtelen felvillan Kari barátunk szeme, fel a puskával az arczhoz, hogy boszankodva és lassan megint levegye, mert a fekete pont az égen egy rekedt „krá! krá!“-val legitimálta magát. Az est mind sötétebb lett, nyugot felől elhuzódó sötét felhők az esthajnali csillagot is eltakarják; Kari barátunk a hosszas, hiábavaló feszes figyelemtől kimerülve álmodozni kezd, fantáziájának szabad röptöt engedve: majd a messze ó-budai vadászterületre, hol egy homályos monda szerint szarvast lőttek, majd az alatta elterülő erdőbe, benépesitvén ezt a magas vadászat minden vaddal, — haj, szólt valamit a kerülő vaddisznóról is.

Egyszerre a vadásztarisznyához kötött vizsla egyet ránt, Kari barátunk felébred és látja, mikép az előtte lévő szénfekete milehelyre egy sötét pont ereszkedett le, — most a homályon keresztül vakitó fehérség érinti szemét — a tojó szalonkának legyezőként az ég felé tartott fénylő fehér farkalja — útmutatoul a szerelemvágyó hímnek. — És ime, — a kutya megint egyet ránt — pszt-pszt, rau-rau, — a rég óhajtott hang üti meg Karcsi barátunk fülét, de mielőtt magát tájékozhatta volna, hogy hová kell forditani a halálthozó fegyver csövét, a szalonka nyilsebességgel leereszkedett hivó kedvese mellé. — Lőni vagy nem lőni? — A vadász-fegyelem hiusága, fogadása, jó szivének sugallata egy másodpercz alatt a legvadabb tusát vivta Kari barátunk agyában, — olyannak látszott neki a fehér, legirtóztatóbb legyező, mint a vakitó fehérségü himzett szoknyácska, ha a homály szemérmes leple alatt feltünik a lehulott selyem ruha alól; felsóhajtott, félig akaratlanul megérintette ujja a ra-

melyeket az előterjesztés keretén belül, vagy annak pótlásaként, talán egyes kérdésekben az előterjesztés álláspontja ellenében a budai érdekek előmozditása érdekében — helyesen vagy tévesen — hasznosnak vél: nincs és nem lehet más hely, hol eszméit megeressze, mint épen ezen lapnak hasábjai, mert tudja, hogy e lapokat a budai érdekek iránt érzékkel biró budaiak olvassák és igy a mit eszméiből szükségesnek, hasznosnak, elfogadhatónak találnak, felkarolhatják, a mi erre nem alkalmas — azt elejthetik.

Bocsássa meg tehát Dr. Toldy ur, hogy a budai érdekeket illetőleg bátorságot vett magának arra, hogy szóljon, tudva, hogy egy kérdésnek minden oldalról való megvitatása csak használhat, de soha nem árthat az ügynek, ez nem gyengiti hanem erősbiti a mozgalmat, annyival is inkább mert a kifogásolt közlemény sem nem egyoldalu sem nem igazságtalan és csak annyi áll ezen odavetett állitásból, hogy nem mindenben ért egyet Dr. Toldy urral, de ez nem hiba és az ellenvélemény nem egyértelmü a váddal.

A „Budai érdekek“ irója nem dicsekedhet azzal, hogy az u. n. vezérférfiak közé tartozik, igy Dr. Toldy ur közleményének befejezése reá nem vonatkozik, de aláirja és pedig annál is inkább, mert Buda iránt érdeklődik, mit közleményével nyilvánvalóvá tett, épen ezért nem riad vissza a megtámadás elől és ha szükségét látja, ezután is ugy mint eddig tette, szoros tárgyilagossággal és minden személyes vonatkozás nélkül — jelentkezni fog ismét e lapok hasábjain, itt mondja el azt a mit nem „vezérférfi“ szóval el nem mondhat — szerényen de igazán, mert tartja a közmondás azon kijelentését, hogy „a kinek nem inge, ne vegye magára!“

Dr. Németh Imre.

A budai torna-egylet közgyülése.

A budapesti (budai) tornaegylet folyó hó 15-én szombaton este hét órakor tartotta meg évi közgyülését.

A tagok, mint rendesen nagy számmal jelentek meg, ezáltal is mutatva az egylet iránti nagymérvü érdeklődésöket.

Kollár Lajos mint egyleti elnök üdvözli a megjelenteket és a közgyülés óhaját hiszi teljesiteni, midőn Dr. Darányi Ignácz orsz. képviselőt kéri fel a közgyülésen való elnöklésre. Dr. Darányi Ignácz elfoglalván az elnöki széket, a közgyülésnek köszönetét fejezi ki a beléje helyezett bizalomért s a közgyülés jegyzőkönyvvitelére Argay Jánost, annak hitelesitésére Blaskovics Sándor és Tichtl Frigyes urakat kéri fel.

Következik a napirend, mely az egylet választmánya által kiadott évi jelentésben tüzetett ki.

Az első négy pontot a közgyülés teljesen elfogadja. Inditványkép Tóth Gerő egyleti tag az elnöknek jegyzőkönyvi köszönetet kiván szavaztatni azon buzgalomért és fáradságért, melylyel a teleknek az egylet részére való megszerzése körül kifejtett. Ezt a közgyülés éljenzések közt helyesli.

Következett a napirend 5-ik pontja, ugyanis elnök, alelnök, 20 választmányi és 5 felügyelő-bizottsági tag választása.

E titkos választások megejtésére, mely szavazó-czédulákkal történik, az elnök szavazatszedő bizottságkép Wettstein Gyula, Ferencsics Vilmos, Pécs Kálmán, Dr. Rose Henrik és Sztehlo Otto urakat kéri fel s a közgyülést pedig 15 perczre felfüggeszti.

A kitüzött idő lefolyása után a választások eredménye kihirdettetik. Elnöknek egyhangulag Kollár Lajos, alelnöknek Thaly Guido, választmányi tagokul Alkér Ernő, Argay János, dr. Ary Pál, Balassa Gyula, Belháry Emil, dr. Czölder János, Dürr Károly, Follert Károly, dr. Sackt Frigyes, Krenedics Gyula, Kapus Béla, Nagy Lajos, dr. Porteleky László, Rónay Emil, Schömer Ferencz, Tichtl János, Törzs Kálmán, Tóth Gerő, ifj. Ujhelyi Sándor és Wein Dezső urak. Felügyelő-bizottsági tagokul: Horn Imre, Hoogh Gyula, Nagy Imre, Pitczek János és Rónay Károly urak választattak meg.

A választás megejtésével a napirend kimerittetvén Dr. Darányi Ignácz meleg szavakban köszöni meg a közgyülésnek bizalmát, melylyel őt megtisztelte.

Erre Kollár Lajos jegyzőkönyvi köszönetet inditványoz Dr. Darányi Ignácznak azon meleg pártfogásért, melylyel az egylet, annak tagjai iránt, de kiválólag azért, hogy oly hathatósan támogatta a fővárosi tanács előtt az egyletnek a telek megszerzése körüli tevékenységét.

Dr. Darányi Ignácz ezek után a közgyülést zajos éljenzés és tetszésnyilvánitás között berekeszti.

A közgyülést mint minden évben egy az egylet helységeiben tartott közös vacsora követte, hol a tagok kedélyes együttlétöket és összetartásukat hangoztatva ülték meg az egyleti élet e fontos napját.

Dr. Ary Pál.
min. s. fog.

A mi utczáink.

Az I. kerületi előljáró urat meg kell dicsérnünk. Több levél érkezett hozzánk, melyben arról értesitenek, hogy az előljáró ur öntözteti az utczákat. Szivesen registráljuk ezt a meglepetést.

E czim alatt emlékezünk meg egy hozzánk beküldött figyelmeztetésről, mely a kocsival való öntözést — helyesen — elitéli és azt czélszerübbnek tartaná szivattyukkal és csövekkel végeztetni, mert a kocsik ezt arányosan és egyenlően nem győzik.

Nem győzik különösen itt nálunk, hol az utak olyan kövekkel vannak makamadirozva, a melyekből pár nap alatt por lesz. Nem-e helyesebb volna pedig olyan kövekkel csinálni az utakat, melyek kötnek annál is inkább, mert ezek 10-szer annyi ideig tartanak. De hát azt hiszik itt a mi uraink, hogy Budának jó minden, mit törődik azzal a helyi intéző hatalom, ha pl. a Bocskay-tér valóságos homokbánya lesz is. A régi budai tanács urak is azt tartották, hogy jó levegő és jó bor, azután nem kell egyéb. Levegőnk meg van, borunk elfogyott, de ha igy gyártják hivatalos uton a port, ugy bizony levegőnk is meg fog romlani.

Ez a Bocskay-tér az előljáróságnak mostoha gyermeke, a melynek érdekeit nem előre, de hátra mozditja. E porral dusan ellátott szép téren ott van a fővárosi elemi iskola is. Itt van a fuvarosok állomás helye is. Bizony elkellett volna már évekkel ezelőtt egy kis öntözés, de ennek szükségét nem ismerte el az előljáró ur. Malmarits Ignácz és társai mintegy 30-an folyamodásban kérték a tanácstól a Bocskay-tér öntözésének elrendelését, a mit a tanács el is rendelt, s a végzés már április 8-án a kérvényezők kezeiben volt.

Az öntözés azonban még 11 nap mulva sem következett be, az előljáró ur nem hajtotta a tanács rendeletét végre. Mikor e miatt hozzá fordultak, azzal menekült a végrehajtás elől, hogy nincsen elegendő öntöző kocsi.

Ezt a kérvényezők belátják, de azt nem tudják felfogni, hogy ha az öntöző kocsikat az árok utczában töltik meg miért ne tehetnének egy fordulót a Bocskay-téren is.

A panaszlevél beküldője azt a talányt adja fel az előljáró urnak, hogy olyan nehezére esnék azoknak a kocsiknak és intézkedéseknek jobbra fordulni.

Baczillus-fészek a viziárosban.

A járványos betegségek mikrobáinak és baczillusainak fejlesztésére és tovább tenyésztésére annyi alkalmas melegágy — kivéve talán Panamát — nincs sehol, mint Budán.

A napokban a „Budapesti Hirlap“-ban jelent meg egy czikk dr. G. T. aláirással, melyben a czikk irója elénk szinekkel festi, hogy milyen állapotok uralkodnak a krisztinavárosi jégpálya fölött elterülő szabad helyre

---

vaszt és eldördül a lövés a már teljesen beállott éj titokzatos csendességébe. — A kutya ránczigál, a földről felemelkedik kaczagó „pszt, pszt, rau-rau“-val két enyelgő szalonka a levegőbe, Kari barátom mormog egy káromkodást és a lövésre visszhangként felel egy rövid, méltatlankodó röffenés; a galyak recsegnek és tompa ütések hallatszanak, melyeket egy halálig sebzett vad szokott előidézni, ha fejjel veri a mohlepte, porhanyos talajt. — Kari barátunk nem látta a sötétségtől a sötétben, mi van ott lennt, kutyáját biztatta „előre“, de ez farkát behuzva, ura lábai közé ékelte magát, onnan inkább siráshoz, mint bátorság jeléhez hasonló ugatást hallatván, milyent egy jó nevelésü vizslától nem igen vár az ember. Mi maradt más hátra, mint hogy Kari barátunk indult a sürüség felé s ime nehány lépésnyire, a szénégető helyt környező bozótokban ráakadt egy terjedelmes, sötét valamire, a mit puskacsővel, aztán lábhegygyel, végtére kézzel megérintvén, mint forró villámütés járta át testét — aranyosszőke fejbubjától a jégpálya okozta fagyos lábujjáig — a magasztos öntudat: egy vaddisznó!

Jöttek a czimborák üres tarisznyával és hosszu arczczal; a pipás Tamásnál akadt egy szál gyufa, — és valóban ez egy szál gyufa kisérteties fényénél ott láttak heverni a bozótokban egy, bár sovány, de hosszu disznót, melynek a szemén keresztül hatolt be a halálthozó lövés. Volt sok kérdés, sok homályos felelet, — végre közös erővel kihuzták a fontos zsákmányt az utra, onnan levitték a kocsiba és mint egy „imperator triumphans“, büszkén támasztva lábait az elejtett ellenség meredt testére ült Kari barátunk, a puskát mint világhóditó sceptrumot egyenesen felfelé tartván, büszkén szikrázó szemeit szánandó mosolylyal társaira szegezvén, kik a sötétben titokzatosan suttogtak, többször lehajolva s a zsákmányt megtapogatva. „Ugy-e barátom, mondtam, hogy három kéményseprőt láttam, ni itt van a vadkan!“ „Te Kari“, — felelé a Tamás — kell ennek éppen kannak lenni? Ha ujjaimmal szerzett tapasztalatom nem csal, erre a kérdésre a világosságnál még visszatérünk; azonkivül gondorhaju is a zsákmányod, mint te magad!“ — „Oh, sárga irigység“ nevetett Kari barátunk és tovább hajtott a kocsi a vámsorompó felé. A „finánez“ naponta szerzett tapasztalata alapján oda se hederitett a vadásztársaságra s akadálytalanul robogott a kocsi a városba. A zöld szarvas előtt, a barátok törzsvendéglője előtt megállott a kocsi, a vadászok leszállottak és Kari barátunk kihivta a korcsmárost a zsákmány átvétele s illő felhasználása czéljából. Kijött a korcsmáros, felemelt lámpással megszemlélte a zsákmányt és fagyos közömbösséggel oda vetette: Nagyságos ur, nem használhatom a disznót, mert nem „saisonszerü“, ha pedig kész sertéskarajjal vagy malaczpecsenyével szolgálhatok, tessék besétálni! — megfordult és bement; Kari barátunk két vadásztársa nevetve hozzá fordult és Tamás odaszólt jóakarólag: „Vidd vissza, Kari, a disznót oda, a hol találtad, — mert először nem kan, hanem kocza, másodszor nem fekete, hanem anilin-szőke, mint a szakálod és harmadszor nem vad, hanem házi-disznó; — Szervusz pajtás, jó éjt!“ Döhösen felelt a szerencsés vadász: Löttél már vaddisznót? ugy-e nem; láttál már egyet? ugy-e azt sem; hát ne beszélj; majd megmutatom én nektek, hogy ez egy vadkan, mert hála az Istennek, van még tudomány is Magyarországon; nem elég csak lönni, de tudni is kell és ismerni, mit lő az ember! Erre felszállott a kocsira, az akadémia elé hajtatott, bement, a sötétség alkatrészeiben buvárkodó inspectiós természettudósnak elmesélte esetét, barátainak ellenmondásait és átadta a disznót szakszerü vizsgálat és döntés végett. A tudós folyton jegyezgetett Kari barátunk elbeszélése alatt, bevitette a zsákmányt egyelőre saját konyhájába reá szegezvén hosszu gembostűvel a jegyzeteket, — bizonyosan ideiglenes véleményét: Sus scropha, 10 liter vörös bor, 10 liter jó eczet, 5 kiló sárga répa, petrezselyem, paiztmáka, zeller, család- és vöröshagyma, 10 gramm bors, 20 babérlevél; 5 óráig főzni, csontokat kivenni, zsirt leszedni, a hust szeletekben vagy fazékba tenni, a levét ráönteni, pinczébe tenni; alkalom adtán szeleteket kivenni „ad libitum“, kocsonyával felmelegiteni, torma vagy hecsepecs lequár hozzá.

Elérkezett a döntés napja, melyen a tudósok kiküldött bizottsága hivatva volt Kari barátunknak odaitélni a magas vadászat önérzetét, vagy egy ritka számba menő szelid kocza-baklövést.

Meghivták az érdekelt feleket is és midőn

lerakott szemétdombok között. És hogy valóban milyen botrányos állapotok uralkodnak ott, tanusitja az is, hogy nem sokkal a fenti czikk megjelenése után „S—c J—ő. aláirással egy szintén oly irányu czikk jelent meg e lap hasábjain.

Ezen baczillus-melegágyhoz hasonló van a II. ker. gyorskocsi-utczai Balási-féle házban is. Csakhogy azzal a különbséggel, hogy mig amaz a szabadban, addig ez egy emberektől lakott házban van. Tehát kétszeresen veszélyes helyen.

Az emlitett házban — eltekintve az udvaron garmadában heverő házi és istáló-szeméttől — egy nagy baczillus-telep — egy bőrszáritó helyiség van.

A nyers bőr, száradás végett felakasztva egyuttal rothad is, a mi természetesen dögletes büzt terjeszt. Oly annyira, hogy az arra menő gyöngébb idegzetü ember kénytelen az orrát is befogni.

Tudvalévő dolog az is, hogy a baczillusok fejlesztésére és tenyésztésére semmisem alkalmasabb, mint a nyers bőr. Téli időben még csak megjárja, mert a hideg némileg megakadályozza a baczillus fejlödését, hanem a nyári hónapokban, mikor a forróság — mely maga is elegendő tényező járványos betegségek előidézésére — párosulva rothadó szemét és bőrök kigőzölgésével, képes nemcsak egy házat vagy kerületet, hanem egy egész várost is inficziálni.

Valóban csodálatos, hogy a II. kerületi rendőrkapitányság, mely közvetlen tőszomszédságában van az illető háznak, még nem érezte meg azt az orrfacsaró rettenetes büzt, melylyel különben az egész utcza tele van.

Az alig elmult kolera fényesen beigazolta, hogy nem elég az üdvösségre, hogy csak akkor dezinficziáljunk nyakra-főre a mikor a baj már nyakunkon van, hanem gondoskodni kell arról is, hogy a járványos betegségek fellépése és keletkezése is minél jobban megakadályoztassék, és ha már fellépett, csirájában fojtassék el. A mi csakis az által érhető el, ha ilyen szemétdomb és bőrszáritó-féléket a város kebelében nem türünk meg.

Mi megtettük kötelességünket az által, hogy a nyár folyamán még talán megujulható kolerára való tekintetből felszólaltunk.

A további intézkedések az illetékes hatóságok körébe tartoznak.

Jakab László.

A városmajorból.

Igen tisztelt szerkesztő úr!

Meg lévén győződve hogy megütközést keltő sérelmek leginkább csak akkor orvosoltatnak, ha azok a nyilvánosság elé hozatnak, a mihez tekintve a budai érdekeket, az ön lapja legalkalmasabb, bátorkodom e sorok tartalmát becses figyelmébe ajánlani s önt felkérni, ha jónak látja azt becses lapjában közzétenni szíveskednék s reménylem, hogy lesz ennek jó sikere.

Tavaly a városmajor-utczában nyaraltam családommal s a legrövidebb utam a Csaba-utczán keresztül vezetett s ha nem tudnám, hogy ezen utcza rendben tartása, tisztittatása épúgy kötelessége a fővárosi hatóságoknak mint akár az Andrássy-uté, akkor azt kellene hinnem hogy talán a Budakeszi elöljáróság teendőihez tartozik ez, ámbár a most nevezett falu utczái locsoltatnak és a Csaba-utcza nem.

Fő- és székvárosunk abban a más világvárosok által irigyelt szerencsés helyzetben van, hogy üdülő helyei határain belül vannak s a helyett, hogy ezen helyzetet kihasználva, csábitó rendtartás által az épitőkedvet előmozditanák és ez által a közegészségnek tennének üdvös szolgálatot, az illető hatóság elposványittatja, szóval lehetetlenné teszi, hogy a fővárosi közönség a gyönyörü városmajort üdülésre használhassa éppen csak azáltal, hogy a nevezett utczát se nem söprik, se nem locsolják.

Hüvelyknyi magasságu porréteg fedi el ez utczát, különösen kocsiutját s ha az ember véletlenül akkor megyen végig rajta, ha azt szekér vagy szél futja át, leirhatatlan szituáczióba kerül.

Át nem látható porfellegek fojtják el az ember lélegzetét és teljesen befedik a környezetben levő vegetácziót, a mely ezáltal tönkretétetik épugy, mint az ott ujonnan épült villák és kerteket teszi tönkre.

Ha már az ott járó kelő és lakó közönséget semminek tekinti a tekintetes elöljáróság, a mi bár nem róható eléggé meg, felelősségre vonható a fö- és székváros azért, mert az oltalma alá helyezett árva gyermekek egészségét veszélyezteti; a mennyiben odaépitette a Mayer-féle árvaházat, a hol a bennlevők tiszta levegőt nem élvezhetnek, hanem porral teltet. Kötve hiszem, hogy ez az eljárás a nemes alapitó intenczijának megfelel.

Még más kellemetlenséget is nyujt ez az utcza:

Ha a közlekedő ép akkor ér az ördög árkon átvezető rozoga, hanyagul s már most kikopott deszkákból összetákolt hidra, a midőn az ott gyakran átmenő teherrel megrakott szekerek egyike megy végig rajta, akkor olyan érzelem futja át az embert, mintha ezen tákolat lovastól szekerestül emberestül együtt az árokba akarna szakadni.

Midőn még bocsánatot kérek, hogy voltam bátor alkalmatlankodni soraimmal, meg vagyok róla győződve, hogy számtalanok lesznek kik hálával fogják elismerni a nyilvánitásnak e hasznos módszerét, különösen akkor, ha nem siket fülekre talál sóhajunk.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 2840. számu tjkvben foglalt (5439/b. 5440/b. hrszámu ingatlan fele része Freiszleder Nándorné szül. Schmidtlechner Erzsébetről: Hafner Józsefné szül. Freiszleder Irmára, öröklés jogczimén;

2. a budai 8797. számu tjkvben foglalt 867/3. hrszámu ingatlan Fennes Pálról: Lernbacher Antal és neje szül. Niederberger Erzsébetre 12,300 frt vételárban;

3. a budai 6223. számu tjkvben foglalt 5938. hrszámu ingatlan Frenczl Ferencz és Annáról: Zimmermann Károly és neje szül. Benák Máriára 480 frt vételárban;

4. a Lujza gőzmalom és a Duna közt elterülő 519,800 ölnyi városi telekkönyvezetlen terjedék: a Lujza gőzmalom részvény-társaságra, 7586 frt vételárban.

5. az óbudai 2125. számu tjkvben foglalt 2607. hrszámu ingatlan Löw Jakab és gyermekeiről: Gallegó Edére és Blédy Adolfra 50 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

6. a budai 100. számu tjkvben foglalt 190. hrszámu ingatlan fele része Verderber Gyuláról: Verderber Katalinra, 7000 frt vételárban;

7. a budai 3131. számu tjkvben foglalt 6396. hrszámu ingatlan Koch András és nejéről: Becker Károly és neje szül. Wartha Sároltára 1000 frt vételárban;

8. az óbudai 2077. 1715. 185. 1379. 849. 3628. 2809. számu tjkönyvekben folalt (1171. 1172.) 4604. 5275. 6345. 3971. 3515. 3972. 4123. 4582. 4767. 4242. 4583. 4768. 6170. 4906. 5235. 5945. 5312. 4685. 5106. és 5806. hrszámu ingatlanok fele részeire Schütz Józsefné szül. Erschinger Magdolnáról: Kreutzerl Péterné szül. Schütz Magdolnára és kiskoru Schütz Istvánra és Józsefre öröklés jogczimén;

9. a budai 2332. számu tjkvben foglalt 4782. hrszámu ingatlan Fahrner Kristofról: Lebhardt Ferencz és neje szül. Meszner Máriára 100 frt vételárban;

10. a budai 593. számu tjkvben foglalt 1281. hrszámu ingatlan Fritsch Antalné szül. Albert Erzsébetről és Fritsch Máriáról: Puck József és neje szül. Preiszer Ludmillára 2000 frt vételárban;

11. a budai 3542. számu tjkvben foglalt 7118 hrszámu ingatlan Eberhardt Pálnéról: Mayer István és neje szül. Wozár Krisztinára 400 frt vételárban;

12. a budai 2659. számu tjkvben foglalt 4791. hrszámu ingatlan özvegy Tiszeck Lipótnéről: Schübert István és neje szül. Wagner Paulinára 180 frt vételárban;

---

szépen leültek a tudomány zöld asztala körül, a portást felhivták, hogy hozza elő a megvizsgálandó tárgyat. — „Adporto obiectum“ — szólt méltóságteljesen a tudományban felnőtt cerberus, — távozott, — bejött, — és az asztalra állított egy félvedernyi fekete fazekat és egy fél iv papirost az elnöklő Zoophág tanár elé. — „De amice, a vaddisznót és a jegyzőkönyvet hozza be“, szólott ez. — „„Ez az, kérem alásan; bennt van a fazékban, a mennyi befért, — ez pedig a protocollum, ezen utasitás szerint praeparáltam az obiectumot, a hogy a nagyságos tanár úr parancsolni méltóztatott; ugy ám!““ Benéztek a fazékba, biz ott voltak egy a művészet rendje szerint elkészitett disznónak legpuhább részei, de semmi serte, semmi csont, a miből meghatározhatták volna a disznónak vad vagy szelid voltát, — ezeket már kivitte volt a szemetes kocsi Kőbánya határáig, a mindennapi profán szeméttel vegyítvén azokat. — „Hát induljunk ki a jegyzőkönyv alapján, melyet a titkár úr oly bölcs előrelátással felvett;“ — szólt az elnök, kezébe vette a féliv papirost és olvasni kezdte: „bor, hagyma, petrezselyem .... hisz ez egy konyha-czédula tisztelt collega uram! — hol a jegyzőkönyv?“ — De jegyzőkönyv bizony nem volt, mert mikor Kari barátunk az eleven disznó képét ecsetelte büszke buzgósággal, az inspectiós tudós ábrándozó szeme előtt feltünt egy másik, egy szebb kép: az inyencz kedve szerint elkészitett illatos fűszer és zamatos zöldséggel, tiszta borban és eczetben, étvágygerjesztő darabokban úszó főtt disznó képe! — Elvégre se disznó, se protocollum, de baj sincs, mert egy jó tudós semmiből is tud magának és másoknak itéletet alkotni.

Meghallgatták Kari barátunkat, meghallgatták Tamás kétkedő megjegyzéseit és megindult a vita. „Hogy a disznó vörös volt, nem jele a szelidségnek, szólt az elnök, bátoritólag mosolyogva Kari barátunkra; fiatal korában tarka és szabadságában áll neki mindenesetre későbbi életére is azt a szint megtartani, mely neki legjobban tetszik, akár fekete, akár vörös vagy sárga, de lehet fekete-vörös és fekete-sárga is, ha bőre éppen tűri; a szin a tudományban nem mérvadó, és ha szabad a fáczánnak vagy szarvasnak fehér jelmezben járni, miért ne szabadna egy disznónak? És kérem, tisztelt közönség, hogy csak egy közelfekvő példát emlitsek, nem marad rózsa a rózsa, akár vörös, akár fehér!

„Hogy az elejtett vad kocza lett volna, sajnos, nem bizonyitható többé; de ha az is lett volna, kannak is vehető, mert ez esetben csakis kivételkép lehetett kocza, és kivételek a regula mellett szólnak, tehát mindenesetre kannak veendő; vagy talán azon eset foroghat itt fenn, melyre vonatkozólag tudományunk alkotói, a görögök, szobrokat állitottak „hermaphrodita“ neven? bizonyosan nem alapos ok nélkül! „Hogy végre a bordák száma inkább a szelid, mint a vad-disznóhoz sorolta volna az előttem fekvő praeparatumot, — a hogy imént egy megjegyzést hallottam — el nem dönthető az emlitett csontok hiányában, de különben ki állitja ezt? Hivatkozik a tisztelt közbeszóló valami Cuvier és Buffon-ra! Kérdeztem tisztelt tagtársaimat, ismernek-e ilynemü embereket és voltak-e ezek valaha akadémiáink tagjai és létezik e valami, általunk kiadott művük pinczeinkben vagy padlásunkon? És ime, tudósunk hallgat, mi egy megsemmisitő itélet rájok nézve; és aztán nem láttunk-e már kétfejü borjukat, ötlábu birkákat? mit jelent a mindenható természetnek egy bordával több vagy kevesebb?! „Uraim! a hol egy már állásánál fogva a művelődést és tudományt terjesztő, a igazságot szerető szakférfi állitása; a hol azon erdőnek szakvizsgázott őrének vallomása, mely szerint ott vaddisznók járhatnak akadály nélkül, a mérleg egyik oldalát nyomják: ott pehely gyanánt billen fel valami Cuvier és Buffon elavult és nálunk általában érvénytelen véleménye. És azért tisztelt Kari ur, kijelentem, hogy az ön által elejtett vad, minden rosszakaratu ellentmondások daczára, egy vaddisznó volt.“

Kari barátunk arcza sugárzott, rövid, de velős beszédben megköszönte a tudós urak fáradságát, felajánlván nekik örök emlékül a praeparatumot . . . Nehány nap mulva beérkezett egy jelentés a tyáfi uradalmi igazgatósághoz, hogy a csorda legöregebb vörös koczája nyom nélkül eltünt. — De azért Kari barátunk büszkén visel óraláncán egy félfontos aranydisznót, kalapját pedig, melyre közönséges halandók egy hamis „gamsbart“-ot tüznek fel, egy széles, valódi vörös disznósertékből készült ecset disziti.

13. a budai 5626. számu tjkvben foglalt (4341. 4342.) hrszámu ingatlan Kauszky Ferencz és nejéről: Miskolczi Lajos és neje szül. Csech Amáliára 8250 frt vételárban;

14. a budai 9254 számu tjkvben foglalt 659/1—44/a. 9. számu ingatlan Stowasser János és nejéről: Gabányi Mórné szül. Schick Katalinra 2966 frt vételárban;

15. az óbudai 2138 és 2217. számu tjkönyvekben foglalt 2218 és 2217. hrszámu ingatlanok Kren Pál és nejéről: Wiegner Gusztávra, Weisz Jakabra és Weisz Mórra 3000 frt vételárban;

16. az óbudai 1682. sz. tjkvben foglalt 2213/a. hrszámu ingatlan Wohl szül. Schäffer Rozináról: Wiegner Gusztávra, Weisz Jakabra és Weisz Mórra 1500 frt vételárban;

17. az óbudai 1491. számu tjkvben foglalt 2200. hrszámu ingatlan Lucz József és nejéről: Wiegner Gusztávra, Weisz Jakabra és Weisz Mórra 1500 frt vételárban;

18. a budai 6823. számu tjkvben foglalt 10310/a. hrszámu ingatlan Weudler szül. Feldhoffer Terézről: Márkus Józsefné szül. Szücs Juliannára 1100 frt vételárban;

19. a budai 7631. számu tjkvben foglalt 10038/a. hrszámu ingatlan kiskoru Kindtner Jánor, Gertrud, Mátyás, Katalin és Andrásról: özv. Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára 662 frt 50 kr. vételárban;

20. a budai 7349. 7347. és 7348. számu telekjegyzőkönyvekben foglalt (6271. 6272. 6274/a. 7. 8. 9.) hrszámu ingatlanok Eschenbach Károlyról: Jerzsabek Jánosra és nejére szül. Király Eleonorára 1248 frt vételárban;

21. a budai 1231. számu tjkvben foglalt 2087. hrszámu ingatlan özv. Kluzatsek Ágostonnéról: Budapest fő- és székváros közönségére 10.000 frt kisajátitási árban;

22. a budai 3271. számu tjkvben foglalt (6433. 6434.) hrszámu ingatlan Kenossék Mária férj. Kleiner Arminnéről: Földeáki Névay Aladárné szül. Kleiner Ilonára, öröklés jogczimén;

23. az óbudai 2365. számu tjkvben foglalt 2215. hrszámu ingatlan Szeif Józsefről: Wiegner Gusztávra, »Weisz Jakab és Mór« czégre 1500 frt vételárban;

24. az óbudai 1506. számu tjkvben foglalt 2226. hrszámu ingatlan Götz szül. Gruber Magdolnáról: Wiegner Gusztávra és »Weisz Jakab és Mór« czégre 1500 frt vételárban;

25. az óbudai 2529. 2544. és 2030. számu telekjegyzőkönyvekben foglalt 2216. 2219. 2220. hrszámu ingatlanok Schlosser Mátyás és nejéről: Wiegner Gusztávra és »Weisz Jakab és Mór« czégre 4500 frt vételárban;

26. A budai 1807. számu tjkvben foglalt 8383. hrszámu ingatlan Pfanzelt Jánosról: Szlavonits szül. Beranek Jankára, 950 frt vételárban;

27. A budai 5380. számu tjkvben foglalt 6835. hrszámu ingatlan Kren Pál és nejéről: Jármann Jánosra és nejére szül. Fellegi Irmára 748 frt vételárban;

28. A budai 7348. számu tjkvben foglalt (6281. 6272. 6274/8) hrszámu ingatlan Metsnek Lőrincz és neje szül. Holl Éváról: Jerschebek János és neje szül. Király Eleonára 1140 frt vételárban;

29. az óbudai 358. számu tjkvben foglalt 2222. hrszámu ingatlan idősb Frey Györgyről: Wiegner Gusztávra és »Weisz Jakab és Mór« czégre 1500 frt vételárban;

30. az óbudai 3806. sz. tjkvben foglalt 2224. 2229. és 2228. hrszámu ingatlanok Neuthaller Györgyről: Wiegner Gusztávra és »Weisz Jakab és Mór« czégre 6000 frt vételárban;

31. A budai 7364. számu tjkvben foglalt 6331. hrszámu ingatlan Kren Ferencz és nejéről: Pákh Albert és neje szül. Mitnyákovics Erzsébetre, 800 frt vételárban;

32. A budai 469. számu tjkvben foglalt (1118., 1119.) hrszámu ingatlan Hajós Zsigmondról: Festl Anna férj. Hajós Zsigmondnéra ajéndék jogczimén;

33. A budai 6375. számu tjkben foglalt 5239. hrsz. ingatlan özv. Schrott szül. Obermayer Magdolnáról: Kocsis Bélára, 600 frt vételárban.

Különfélék.

— **Jenő főherczeg,** a ki már május elsején elfoglalja Budavárában lakhelyét. E napokban dr. Hoor Károly ezredorvost, egyetemi tanárt, a kiváló szemészt budai lakásán kereste fel és megvizsgáltatta általa szemeit. A kitünő szakférfiú véleményét a főherczeg elfogadta, tudvalevőleg dr. Hoor a főherczegnél nem konstatált szembajt, csak kis foku rövidlátónak találta őt és ehez való szemüveget rendelt. A főherczeg nagy elismeréssel nyilatkozott Dr. Hoor Károlyról.

— **A budai dalárda estélye.** A „Budai dalárda“ folyó hó 15-én tartotta meg társzmulatsággal egybekötött dalestélyét a „Fáczán“ vendéglő-helyiségében. A termeket szépszámu és elegáns közönség töltötte be. A dalestély fél 9 órakor kezdődött és fél 11 óráig tartott. A nyolcz számból álló műsor igen érdekes és változatos volt. A karénekek sok készültségre és ügyes vezetésre vallottak. A magán szólamokban leginkább kitünt Jáhl Nándor ur bariton és Kronstein F. ur szép tenor hangjával. Említést érdemel még Schmidt Gusztáv ur is tiszta, csengő tenor hangjáért. Az est fénypontját azonban kétségkivül Eberling Irma kisasszony fellépte képezte, ki tiszta mezzoszoprán hangjával elragadta a közönséget. Eberling Irma k. a. Mendlné tanitványa és magasabb kiképeztetésben részesült. Első debütje valóban fényesen beigazolta a tehetsége felől táplált reményeket. Valóban szinpadra termett hang és alak. A „Die böse Farbe“ Schubert és Johanna-keringő (olaszul) C. Machesi-től, programbeli számokon kivül — melyeket szünni nem akaró tapsvihar kisért — még Hubainak egyik magyar dalát is énekelte. Tisztelői egy gyönyörü csokorral lepték meg. Ki kell emelni még dr. Szöllősy Attilát, ezt a fiatal müvészt, kinek sikerei szép jövőt igérnek. A budai dalárda ezuttal is bebizonyitotta, hogy méltó az „ország első dalárdája“ elnevezésre. Az előadást táncz követte, mi — tekintve, hogy a budai jeunesse doree egy nagy része is jelen volt — fényesen sikerült és a közönség csak a reggeli órákban oszlott szét. Az első négyest 60 pár tánczolta.

— **A budai Horváth-kert** felöltötte tavaszi mezét. A cserjék rügyei kipattantak, a gesztenyefák kövér, enyves bimbóit gyönge levelekké csalta ki a már valahára jobbra változott enyhe idő. Az utak tiszták, a virág ágyakban virit az árvácska, a gyep gondosan felgereblyélve, a foltos részek fümaggal bevetve. Szóval az egész kert pompásan diszlik a mi nem kis érdeme Szelestey Géza urnak, ki egész buzgalommal látott hozzá, hogy az elhanyagolt sétahelyet egész kis paradicsommá alakitsa át. Az arena is teljesen kitatarozva és kicsinositva várja Thália papjait, hogy a csendet vig zaj váltsa fel a budai oldalnak ez igazán kies sétahelyén.

— **Szent-Endréről irják lapunknak:** Szent-Endre kies vidéke az idén is küzd a hátrányos közlekedés régi kellemetlenségeivel, a mi a vidéknek gazdaságilag is sokat árt. A Budai helyi érdekü vasut Ó-Buda-Szentendrei vasut vonaláról (melynek régi drága tarifája is változatlan) az a hir volt elterjedve, hogy az idén a lánczhidig, vagy a Margithidig be fog járni, de ez is elmarad. A Duna gőzhajó-társaságnak Szent-Endre városával kötött szerződése szintén lejárt, a minek eredménye, hogy a hajó közlekedés késön indult meg s igen hanyagul tartják fönn. Pedig a vidék iránt a fővárosiak nagyon érdeklődnek. A kedves Leányfalu már régi hirben áll, az idén Izbéghen is uj lendület volna, de hát a közlekedés senkit sem vonz, de annál többeket elriaszt. Hir szerint a máskor indolens szentendrei hatóság most összeszedi magát és Lukács Béla kereskedelemügyi miniszternél küldöttség utján fogja kérni a Budai helyi érdekü vonat és a Duna gőzhajó-társaság felébresztését és megszabályozását. Kár, hogy a főváros környékének egyik legszebb része ilyen gondviselésben részesült eddig is.

— **A budapest-jobbparti** Páli szt. Vincze egyesület, a tavaszi hónapok folyamán, következő sorrendben tartja üléseit: Május 5-én, Május 19-én, Junius 2-án, Junius 16-án, Junius 30-án. Az ülések, a budavári plébánia helyiségében tartatnak délután 5 órakor. Budapesten 1893. április 7-én. A budapest-jobbparti Páli szent Vincze egyesület elnöksége.

— **Kórházak vasárnapja** a budai Ferenczrendiek templomában. A Ferenczik országuti templomában szintén buzgólkodtak folyó hó 16-án a jótékonyság szolgálatában e városrész nemesszivü hölgyei. A gyüjtéssel, mely reggeli 6 órától délig tartott, változva a következő hölgyek fáradoztak: Bauer Józsefné, Lehmayer Brigitta, ifj. Breslinger Mártonné, Schindler Walpurga, Prokesch Antalné, Tilly Károlyné, Verderber Róza, Mommer Teréz, Christián Jánosné, Wimmerth Károlyné, Schaffer Györgyné, Sz. Reischl Károlyné, Strobl Ferenczné, Berner Pálné, Lindenbach Istvánné, Mommer Borbála, Tilly Juliska, Peterek Lajosné, Bernátzky Antónia, özv. Strausz Ferenczné, Zinnhober Antalné, Faludy Ágostonné és Tabermann Gusztávné. A gyüjtés eredménye 62 frt 50 kr. volt, mely összeget Bauer József templomatya a zárdafőnökkel átvevén, a hölgyeknek a „Szamaritánus-egyesület“ nevében megköszönték fáradozásukat, egyuttal fölkérvén őket, hogy az ottani szent-sirnak a közel jövőben történő átalakitása czéljára eszközlendő gyüjtésnél szintén közreműködni szíveskedjenek. A hölgyek ezt készséggel megigérték.

— **Baleset egy iskolában.** Április hó 4-én 1/4 9 órakor a 18 osztályból álló szarvastéri iskola IV. A) leány-osztályában hirtelen több leányka roszúl lett, kiket az isk. szolga kihozott a folyosóra, mig a tandijt fizetni jött Tetl János fodrász és a véletlenül az iskolaház mellett elmenő Hoser Viktor, isk. széki tag urak által előhivott Kertész, Arányi és Steffek orvos urak rögtön ápolás alá vettek, megvizsgálták és gáz-mérgezést konstatáltak, holott el nem kerülte figyelmöket azon körülmény, hogy sem ezen, sem a mellette vagy alatta levő osztályban a gáz be sincs vezetve. A szülők megnyugtatására a rögtön ott termett iskolaszéki alelnök ur rendeletéből a leány-osztályok hazabocsájtattak s a IV. A) leány osztály a vizsgálat sikere érdekében az napra bezáratott. — A megbetegedett gyermekek, kik körülbelül egy óra mulva kivétel nélkül saját lábukon mentek haza, Kroneraff Paula és Vimmer Irma már másnap reggel, Curcsek Anna és Ehrlich Irén pedig ugyanaz nap délután jelentek meg a tanitáson. Természetes, hogy mind ez nem történhetett meg anélkül, hogy a járó-kelők figyelmét föl ne keltse és csoportosulást ne okozzon, mi aztán okul szolgált a lapokban megjelent többé-kevesbbé túlzó leirásokra. A tabáni iskolaszék Kerntler Ferencz elnöklete alatt f. hó 11-én tartott ülésében tárgyalta ezt az esetet, és úgy a nevezett elnök beható vizsgálatának eredménye, valamint Dr. Kertész Ába és Dr. Heinrich Kálmán orvos urak meggyőző érvelése folytán egyhangulag kimodta, hogy a gyermekek roszulléte az egyik gyermeken kitört epyleptikus roham következtében u. n. hysterikus utánzás-ból származott, s miután a gyermekek mind annyian a maguk lábán mentek haza s komoly baja egyiknek sem történt: vád vagy felelősség e véletlen baleset miatt senkit sem terhel. — Martinek Ágoston isk. széki jegyző.

— **Rózsavölgyi Gyula** tanácsnok ur, a tanügyi osztály buzgó főnöke, a napokban — f. hó 13-án — járta be azon telkeket, melyeket az iskolaszék a szarvastéri és hadnagy-utczai iskolák fölépitésére alkalmasaknak jelölt ki. Tehát alapos a remény, hogy a megifjulni készülő Tabán rövid idő alatt két uj iskolaházzal gyarapszik.

— **Társas kirándulás Konstantinápolyba.** A magyar királyi államvasutak városi menetjegy irodája (Hungária-szálló) ez évben is társas utazást rendez a török fővárosba, oly időben, mely a keleten való utazásra és ott tartózkodásra legkellemesebbnek bizonyult és ez május hava. A programm hű képét nyujtja azon törekvésnek, hogy a résztvevőkkel a Kelet, legfőkép a török főváros érdekességekben gazdag tárházát alaposan megismertesse. Kényelmes lesz az utazás háló- és étkezőkocsival; érdekes és tanulságos lesz a Konstantinápolyban való ötnapi tartózkodás, a mennyiben a menetjegyiroda jó előzőleg gondoskodott a török főváros minden izületét jól ismerő kalauzokról (dragománok), kiknek gyakorlott vezetése mellett megtekintik a résztvevők a török főváros mindennemü hirneves egyes részleteit, alkalmuk lesz május 12-ikén, pénteki napon, a török szultán mecsetbevonulását (Szelamlik) megtekinteni és meglátják a török császárság legfőbb méltóságait, Konstantinápoly helyőrségét s magának a szultánnak testőrségét is. Hozzávéve még azt, hogy a résztvevők lakással és étkezéssel való ellátására a legmodernebb szállodák lettek Konstantinápolyban lefoglalva, méltán következtethetni azt, hogy egy valódi élvezetekben gazdag kirándulásról van szó, melyre a résztvevők mindig kellemesen fognak visszaemlékezni. A különvonat f. é. május 6-án este 6 órakor indul a keleti pályaudvarból és 8-án déli 12 óra 42 perczkor érkezik Konstantinápolyba. Résztvételi dijak I. osztály 195 frt, II. oszt. 160 frt, beleértve az étkezést a vasuton Konstantinápolyig és az 5 napra való teljes ellátást Konstantinápolyban, ellátás nélkül I. osztály 120 frt. II. oszt. 90 frt. Jelentkezések 50 frt előleg lefizetése mellett elfogadnak május hó 1-ig bezárólag a magyar királyi államvasutak Budapest, (Hungária szálló). Aradi, belgrádi, brassói,

fiumei, kolozsvári, kassai, nagyváradi, pécsi, temesvári és zágrábbi városi menetjegy-irodái, a melyek készségesen és bérmentve szolgálnak programmal.

— **A kutású halála.** Bicske községben egy földmives kutat ásott. Ásás közben a föld ráomlott. Három nap mulva találták meg abban a helyzetben föld alá temetve a mint az utolsó kapavágás közben halálra vált. Élettelen megdermedt kezeiben szorosan tartotta kapáját.

— **Összejövetelek.** Az I. ker. Nemzeti Asztaltársaság f. hó 25-én Wimmer Ferencz vendéglőjében (I. ker. Attila-utcza 2. sz.) tartja rendes összejövetelét. — Az I—III. ker. szállodások, vendéglősök f. hó 26-án Mihály József vendéglőjében, III. ker., szőllőkert-utcza 14. sz. a. jönnek össze délután 4 órakor.

— **A „Merkur"** tekéző társaság 1893. évi április hó 24-én (hétfőn) este 9 órakor a „Sörkocsihoz" czimzett vendéglő külön helyiségében alakuló ülést tart, melyre a tagokat ezennel meghivja. Budapest, 1893. április hó 19-én. A rendező bizottság.

— **Esküvő.** Dr. Szkalnitzky Henrik a Krisztinavárosban előnyösen ismert kitünő fiatal orvos f. hó 18-án vezette oltárhoz Raichl Adél kisasszonyt Raichl János zombori nagykereskedő kedves és müvelt leányát. Az esküvőn, mely Zomborban volt tanuként szerepeltek a mennyasszony részéről id. Raichl Péter, a vőlegény részéről dr. Lumnitzer József és Haberditz Vilmos főhadnagy-hadbiró. Őszinte boldogságot kivánunk.

— **Banket Szász Károly tiszteletére.** Az óbudai református egyházközség tagjai f. hó 20-án a császárfürdői vendéglő nagy termében Szász Károly püspök tiszteletére banketet adott, a mi, tekintve azt, hogy 200-an felül voltak jelen, fényesen sikerült. A notabilitások közül jelen voltak: Gerlóczy Károly alpolgármester, Falk Miksa, az I. ker. képviselője, Darányi Ignácz, a II. ker. képviselője, Rózsavölgyi Gyula tanácsos, Szántó János esperes, Végh János, Kasits Péter min. tan. Dr. Kiss Áron, Kontra Kálmán stb. Az első felköszöntőt Mészáros Sámuel óbudai lelkész a királyra, királynéra és az uralkodó családra mondotta, Csilléry a protestáns egyházra és Szász Károlyra. Szász Károly a hazáért és a főváros törv.-hatóságáért üriti poharát. Felköszöntőket mondottak még: Rózsavölgyi, Falk, Darányira és Gerlóczyra. Gerlóczy Budapest közönségére és Szász Károlyra. Falk, Szász Károlyra, mint költőre, Darányi a protestáns egyházra és a III. ker. közönségére Benedek, a budai képviselőkre, Tatai Szász Károlyra, Végh Gerlóczyra, végül Csepely Sándor Szász Károlyra és az épitendő vizivárosi templomra.

— **Az első viziváros**i nemzeti asztaltársaság helyiségét a fazekastéri Maxe Imre vendéglőjéből a Corvintér 1. szám alatt lévő Unger-féle vendéglőbe helyezte át. Az uj helyiségben az első összejövetel f. hó 16-án volt, mely alkalommal Kossuth Lajos mellképet leplezték be.

— **Posta galambok.** A Columbia körben, melynek helyisége az I. ker. Alkotás-utczában van, Hesz Jánosnál, ki egyike a legbuzgóbb tagoknak, élénk megbeszélés tárgyát képezte az az elhanyagolás, a melylyel a kormány részéről találkoznak. Hogy mily nagy szolgálatokat tett és tehet a posta galamb a háborus időben, azt nem szükséges bővebben megmagyaráznunk és ennek a daczára még csak felhivást sem tesz közzé a kormány erre hivatott tagja, hogy összeiratná azokat, kik ily anyaggal rendelkeznek. A derült láthatárt borus is válthatja fel, s ki biztosit bennünket nem-e következik be már a közel jövőben olyan esemény, mely nagyon is indokolttá tenné ez ilyen posta galambok tulajdonosainak összeirását? Nemcsak dijjakat kellene a kormánynak kitüzni, de a tulajdonosokat vasuti kedvezményben is részesiteni, hogy galambjaikat annál nagyobb buzgalommal és igyekezettel, de kevesebb anyagi áldozatokkal készithessék elő arra a feladatra, a mely éppen speciálisan a postagalambok eredményes czéljául van kitüzve.

— **Az állatkert,** a fővárosnak ez a specziális kiránduló helye Serák igazgató gondos, s odaadó buzgalma folytán mindnagyobb látogatotságnak örvend. A nagy költséggel beszerzett állatok elvannak helyezve. A tanulságos és a tudomány szempontjából is érdekes séta mellé az igazgató szerződésbe lépett Onischtschenkó Nikollal a Salamonsky európai hirü nagy czirkusz képiselőjével, a ki az előkészületeket már is megkezdte az állatkert igazgatójával, hogy a hirneves czirkusz május hó 6-án előadásait megkezdhesse.

— **Nem virágot, csak kis gyepet.** A tabáni plébánia templom kivülről tekintve, elszomoritó képet nyujt. A főbejárat baloldalán magas kerítéssel ellátott terecske van Krisztussal a feszületen s ezzel az aláirással talapzatán: ANNO 1806. Abban az időben, midőn a templom épült, bizonyára az a becsületes épitőmester és tervező már a simétria tekintetéből is igy gondolkozhatott: Legyen az Isten háza ékesebb és csinosabb, ezt a kis terecskét majd beültetik apró kis cserjékkel, közbül egy kis virágágygyal, sárga violával, s illatos rezedával. Az a becsületes épitőmester avagy tervező alaposan csalódott az ő kiszámitott reményében, mert ezt a bekerített helyet a felfeszített Krisztus kőszobor alján, felverte a gaz, meg a dudva. Ugy tudjuk, hogy a fő- és székváros kegyuraság is lenne, szeretettel kérjük tehát, gondoljon egy kissé az elhagyatott térre is, s ha már kertészeinek gondos kezére nem is bizza azt, legalább egy napszámossal tisztíttassa ki a dudvától, mely felburjánzott a kövek és piszok között megbotránkozására az ott járó embereknek és az ájtatos hivőknek. Nem virágos ágyat, csak egy kis fűmagot kérünk, hogy legyen zöld pázsit a Krisztus keresztje előtt.

Vidéki levelezőinket kérjük, hogy lapunkat minél többször keressék fel közleményeikkel. Minden a vidék társadalmi, tanügyi, közgazdasági és közigazgatási életére vonatkozó közleményt szivesen veszünk.

*

Vendéglő-megnyitás. A németvölgyi ut és mozdony-ut sarkán levő Szép Ilona nyari vendéglői helyiséget Méry Ferencz jó hirnévnek örvendő vendéglős bérelte ki és azt a mai napon megnyitotta.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 19-én: Tojás, 1 drb 2½—3 kr., 17—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.60—2.— kr.; csirke (idei) 2.00—2.40 kr.; kappan 0.00—0.00 kr.; récze, hizott —.——.—; récze, sovány 2.70.—0.00 kr.; lud, hizott 5.80—.6 frt, sovány ——.—— frt; pulyka hizott 0.——0.— frt, sovány —.——.— frt; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj, 1 kgr. 0.95—1.00 frt, tehénturó 20—24 kr. juhturó 1 kgr. 50—56 kr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller és egyéb 1 drb 3—5 kr., karaláb 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 9—12 kr.; foghagyma 22—24 kr.; vörös répa 1 drb 1—2 kr.; torma (1 drb) édes 10—25 kr.; 1 drb erős torma 1—8 kr. Harcsa eleven 1 kgr. ——1.20, nem eleven 80—1.20, csuka eleven ———.—, nem eleven 50—0.60, ponty eleven 80—1.20, nem eleven 60—1.00, fogassülő eleven 40.—0.80, nem eleven 40—0.70, közönséges kis halacska 20—80 kr.

Borju hozatott 25 darab, eladatott élő sulyban 45—46 krron.

Várbeli piacz, f. hó 22-ről: Tojás, egy drb 3 kr., 18—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.80—2.— kr.; csirke (idei), 1.40—2.50 kr.; kappan párja —.— kr.; récze hizott párja —.— —.—, récze sovány 2.00 —.—, lud hizott, párja —.— —.—, sovány —.—, pulyka —.— frt; tej 7—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 0.95—1.— kr., turó 22—24, juh-turó 50—56 kr, juh-sajt 56—60 krajczár. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller 2—6 kr.; karalábé 1 db 1—2 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—14 kr.: foghagyma 1 kgr. 24—30 kr.; vörös répa 1 db 1—3 kr.; torma édes 1 drb 8—22 kr.; torma erős 1 drb 1—6 kr.

Harcsa eleven 1 kgr. ———, nem eleven 0.80.—90, csuka eleven ———, nem eleven ———, ponty eleven 70—80, nem eleven 60—70, fogassülő nem eleven 50——, közönséges kis halak 22—40 kr.

Borju 90—100, eladatott darabonként 13—30 forintig, élő sulyban 38—46 kr. Malacz 45—50 darab, eladatott 1.80—3.50 forintig darabonként, bárány 30 drb, eladatott 2.50—3 frt — darabonkint.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb

tánczterme

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulasok megtartása a egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% armérsékletet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér

teljes tisztelettel

Balanek Antal,
vendéglős

Vendéglő-megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséget, valamint vendégeimet értesiteni, hogy **II. ker., Zárda-utcza 59. sz. a.** (Rózsa-dombon) Feszl László épitőmester úr villájában

a „török prófétához"

nyári vendéglőt

nyitok **f. év april 30-án (vasárnap)** és ennek vezetését Dömötör Ignácz úrra biztam.

Tekepálya a n. é. közönség rendelkezésére áll.

Naponta nemzeti zene.

Jó természetes borokról, Dréher-féle sörről, hideg és meleg ételekről, pontos és olcsó kiszólgálás mellett gondoskodik és a n. é. közönség kegyes pártfogását kéri:

Zimmermann Fülöp,
vendéglős.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Jáhn Ferencz József

szobafestő,

ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ

BUDAPEST,

I. ker., Attila-utcza 19. szám.

Arany érem

Novák Ignácz

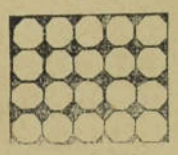
czementmunka-vállalkozó

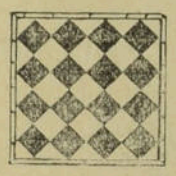
földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

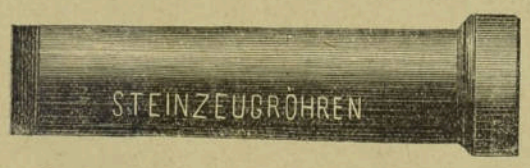

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szikkőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, - köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag**; **tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönséggel tisztelettel tudatni, hogy a Vaskovits-féle városmajori és svábhegyi vizgyógyintézetet eddigi társtulajdonosnője néhai édesanyánk elhunyta után is tovább fogjuk vezetni s főtörekvésünk ezután is oda fog irányulni, hogy a gyógyulást kereső közönség igényeit, ugy az orvosi kezelés, mint ellátás tekintetében teljesen kielégitsük s az intézet régi jó hirnevét továbbra is fentartsuk. Az intézeti gyógykezelés és felkozó ismertetést kivánatra bérmentve küldünk. Bővebb, valamint a szebben levő lakásokra vonatkozó felvilágositást a városmajori gyógyintézetben bármikor készséggel nyujt az igazgatóság.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet tulajdonosai.

Helyiség-változtatás!

Köszönetnyilvánitás.

A n. é. vendégeimnek a régi — Szép Ilona — vendéglőmben tett látogatásokért hálás köszönetemet kifejezve, kérem egyúttal az — egynéhány lépéssel tovább — Hidegkúti-út 12. szám alatt berendezett **uj vendéglőmet** is szives látogatással megtisztelni.

Előleges jelentés.

A **„Zöld vadász"-hoz czimzett uj vendéglőmet** szép kerttel, tánczteremmel és verándával Hidegkúti-út 12. szám alatt 1893. május 1-én megnyitom.

Ünnep- és vasárnapokon tánczvigalom a nagykovácsi kedvelt zenekar (Czeml) közreműködése mellett.

Kitünő konyha, italok és kiszolgálás által az igen tisztelt vendégeim bizalmát kierdemelni, ezentúl is főtörekvésem leend.

Dréher-féle sörraktár saját házamban.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esdve, maradtam:

kiváló tisztelettel

JUDEX MÁTYÁS,

vendéglős.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Kiadandó Kis-Tétényben egy 2 szobából, konyhából álló nyári lakás. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kávéház-megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudtára adni, hogy **Budán, I. ker., Krisztinaváros, Alagut-utcza 1. sz.** alatt levő

„Alagút"-kávéházamat,

mely elegáns berendezésével, a sajtó összes magyar és német termékeivel, cabinet-separé-ival, mindennemü hideg étkeivel, italaival, mérsékelt árak, gyors és pontos kiszolgáltatással bármely elsőrendü kávéházzal szemben megállja helyét, **f. é. aprilis hó 15-én megnyitottam.**

Naponként zene Zsiga Ferkó ismert primás vezetése alatt.

Midőn a nagyérdemü közönség kegyes pártfogását kérem, van szerencsém a Krisztinaváros diszére szolgáló kávéházamat szives figyelmébe ajánlani.

Tisztelettel

Wellisch Zsiga,

kávés.

MINDENMEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü), **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

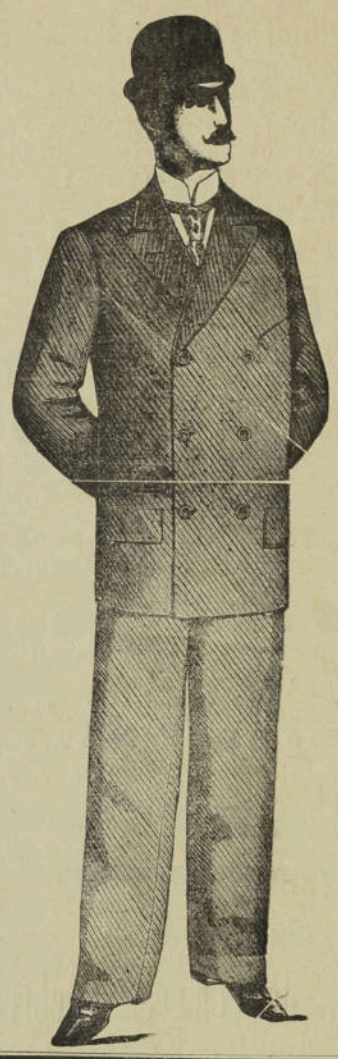
női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Jelentés.

A legjobb minőségben, legolcsóbb áron és legnagyobb választékban találhatók a legdivatosabb

mindennemü ruhák, mosószövetek, pliszé-zéfirek,

napernyők fodrokkal és fodor nélkül,

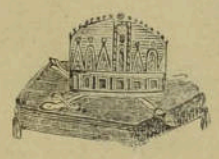
vászonáruk, különféle divatos kész blúzok,

szőnyegek, függönyök, csipkék, kész csipkegallérok,

szövet és rövid-áruk

MANDL ADOLF

előnyösen ismert áruházában

A „MAGYAR KORONÁHOZ"

Budapest, vár, Tárnok-utcza 15. szám.

Igen tisztelt vevőinket és a t. cz. közönséget mély tisztelettel meghivjuk áruink megnézésére.

Szabónők a kellékek bevásárlásánál különös előnyben részesülnek.

Vidéki megrendeléseket utánvét mellett pontosan teljesítünk.

Minták kivánatra ingyen és bérmentve.

Kősziklából fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izű üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Legujabb orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Másodlat.

Hazánkban az utóbbi időkben számos ásványviz került forgalomba, melyek egyike-másika nemcsak hogy semmi gyógyító értekkel nem bir, de sőt a szerfelett hiányos kezelés, czélszerűtlen eltartás s a kelendőséget bénító egyéb körülmény folytán hosszabb ideig, néha éveken keresztül raktáron maradva, mint állott, megromlott ásványviz az egészségre határozottan ártalmas.

Nem igy van az a »**Vera**«-**forrással**, melyet úgy **természeti kiválóan előnyös sajátságai**, valamint kitünő **szakkezeltetése** miatt szivesen rendel az orvos minden azon esetekben, a midőn ásványviznek applicatiója javaltnak mutatkozik.

Részemről a »**Vera**«-**forrás** vizét kedvező vegyi alkatrészei alapján, különösen **a tüdő és légutak**, valamint az **emésztő szervek összes hurutos bántalmaiban mindenkor igen jó eredménynyel rendelem**, a **cholera** és **járvány** idején pedig a kutviz helyettesitője gyanánt **praeservativum**-képen, ugyszintén **tifuszos** betegeknél **a belek bántalmazottsága ellen teljes sikerrel alkalmaztam.**

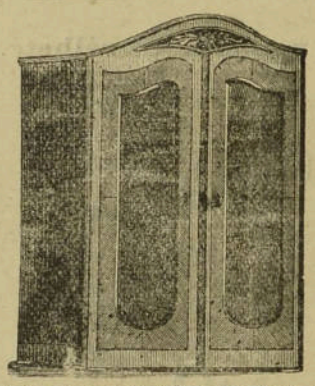
Budapesten, 1893. márczius hó 30-án.

Dr. Lőrinczy Ferencz,

ny. miniszteri titkár,
tüdő- és szív-speczialista,
a közegészségi »Kalauz« szerkesztő-tulajdonosa,
a községi- és körorvosok országos egyletének elnöke.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

butor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Ki nekem biztos szerződésemre, melynek hitele és értéke kétségbevonhatlan 3—400 frtot kölcsönöz, azt nyereségemből jutalmazni fogom. Levelek „Jó üzlet" czimen a kiadóhivatalba.

Okleveles szülésznő ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód" név alatt a kiadóhivatalba.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITOVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 17. sz. Vasárnap, április 30.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 33. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

Buda sétányai.

Irta: **Wladár Róbert.**

A mióta Buda fejlesztése érdekében alakult bizottság megkezdte működését, a közönség valóban nem remélt érdeklődéssel várja mindazon tervek megvalósítását, melyek a közel jövőben Budát a modern városok szinvonalára emelni hivatva lesznek.

A napilapokban, valamint e lap hasábjaiban több izben tárgyalva volt mind az, a mije Budának mindeddig nincs és a minek a főváros rohamos fejlődése mellett már évtizedekkel ezelőtt meg kellett volna lennie. Nem bocsátkozom ennélfogva ismétlésekbe; eléggé konstatálva van, hogy Budát igen sok tekintetben a provinczia bármely nagyobb városa túlszárnyalta, hogy számos közintézete az egyesités alkalmával Pestre vándorolt, hogy Buda mint a magyar király székvárosa a királyi székvárosok sorában nem foglalja el méltó helyét.

Pedig joggal mondhatjuk, hogy Budát a természet is fejedelmi székvárosnak alkotá. — Sajnos, hogy az ország, uralkodóját csak vendégkép tisztelheti s az igazi magyar udvartartást talán a jövő században az alkotmányos eszmék gyökeres átalakulásai fogják véglegesen megalkothatni.

Eltértem azonban tárgyamtól. Czélom tulajdonkép Buda meglévő sétányairól irni és csak most veszem észre, hogy igéretem daczára magam is csak arról irhatok a mi tulajdonkép nincsen.

Igaz ugyan, hogy ő felsége jóakaratából palotájának kertje a közönség által szabadon használható; ha azonban az udvar Budapesten tartózkodik, akkor a várbeli lakosság kizárólag a bástya-sétányra van utalva, mely tudvalevőleg jelenlegi állapotában a nap heve miatt csakis későn este használható. Az alsó bástya-sétány elhanyagolt állapotát illusztrálni fölösleges és itt csak azon reménynek adhatok kifejezést, hogy a várba vezető uj ut elkészülte után a fővárosi tanács talán ezen utvonalra is forditja jóakaró szemeit. Szükségesnek tartom azonban felemliteni, hogy a vár falához támaszkodó lejtő begyepesitése a legsürgősebb teendők sorába tartozik, még mielőtt jókora tavaszi záporeső a meglazult földtömeget végtelen sár alakjában az utra le ne n hordja.

A halász-bástya a Mátyás templom épitése miatt évtizedek óta el van zárva. A kik emlékeznek e helyre tudni fogják, hogy innen az alant elterülő városra a legelragadóbb kilátás nyilik. Most, hogy a templom épitése befejezéséhez közelg, kivánatos volna, ha ezen hely parkirozására különös gond fordittatnék, a honnan az uj országház és ennek környékén rohamosan fejlődő városrész a legjobban szemlélhető.

Helyén valónak találom ez alkalommal felemliteni, hogy a honvédszobor körül kisded park létesitése esztetikai szempontból igen kivánatos volna.

Az elips rendezésére a mult évben nagyobb összeg irányoztatott elő. Láttunk is a mult év folyamán 5 vagy 6 munkást kapálgatni, nem vagyunk azonban hajlandók elhinni, hogy az eddigi munkálatok az előirányzott összeget teljesen igénybe vették volna. Az alagut fölött levő óriási erkély, kioszk épitésére igen alkalmas s minden esetre akadna vállalkozó, ki nem kimélve a költséget, e helyen diszes kioszkot épitene, föltéve természetesen, hogy az elips végleges rendezése által helyisége megfelelő hátteret nyerne.

A viziváros egyedüli befásitott helye a Corvin-tér. E hely habár terjedelménél fogva diszes sétány létesitésére alkalmasnak kinálkoznék, jelenlegi unpraktikus beosztása miatt még a környék lakói által sem lesz igénybevéve. A viziváros lakói kizárólag a Dunaparton keresnek némi szórakozást, mely hely azonban számos oknál fogva a pesti korzóhoz absolute nem hasonlitható. A Krisztinaváros Horvát-kertje Budának egyetlen modern sétahelye, kis terjedelemnél fogva azonban korántsem elégiti ki a fejlődő városrész lakosságát. Van e helynek egyszersmind egy speciálitása, melyet nem hagyhatok emlités nélkül. A fővárosi tanács

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Jönnek ....

— Jönnek!..

Néhány nap óta akár merre megyek, mindenütt ezt az egy szót hallom.

A propelleren ezzel fogadja a hóditó kivágott mellényben feszelgő tiszteletbeli segéd, számfeletti gyakornok úr a fogalmazót, a ki fölényesen hajitja szemébe a monoklit és czigarettája mögül vele dörmögi ...

— Hm, ... igen ... tudom — én ujra a tavalyi helyemet bérlem ki, ah! az az isteni Sarolta ... hányszor pillantott oda, várva, hogy egy-egy bravour-ária után megadjam a jelt a tapsolásra.

A gyakornok sóhajt, búsan néz végig ellenállhatatlan mellényén, mert ennek daczára is, ő nincs abban a boldog helyzetben, hogy habitue szerepet vihessen és örül, ha sok sok herczegovina czigaretták árán szombat vagy vasárnap este megvonulhat az oszlopok árnyában rejtőzködő sötét erkélyen.

— Ledofszky Mariska rám bizta a lakáskeresést ... Hadarja, egy várbeli fiatal óriás, mialatt eltéveszti a lakást, a labdát kivágja és majd beledöfi a dákót annak a testes tabáni főszeresnek a szemébe, a ki épen most lépett a kioszk kávéházba.

— Jönnek ... Csakhogy jönnek! Vége leszsz már az én unalmas estéimnek is, — örvendez az elegáns kis titkárné, a ki majd holtra unta már magát a téli estéken, mig férj uram az I. kerületi körben kergette a pagátot.

A diák gyerekek elhatározzák, hogy egész héten át nem esznek tiz órait, összerakosgatják a pénzt és meggyüjtik vasárnap estére, mert:

— Jönnek ám!

A baka is azt mondja Julcsa szakácsnénak, hogy vasárnap nem mennek se a szép Ilonához tánczolni, se az „Arany libá“-ba, estére kell a pénz, hiába:

— Jönnek!

Az érzelmes szobaleányok egész héten azon imádkoznak, hogy a „naccsága“ vasárnap ránduljon ki valamerre, hogy az ő kalapját tehessék fel estére, az alatt pedig kecsesen kirázzák a portörlőt és mikor a lajdinand úr, az Attila-utczán vezeti végig a poros bakákat, rágyujtanak a postás Milka nótájára ...

— Jönnek! — Jönnek!

Egy hét óta kisért ez a szó, egy hét óta van lázban ős Buda, mert — jönnek ... hogy kik, hiszen ezt mindenki tudja, még a Horváth-kert diszbe öltözködött cserjéin ugrándozó verebek is ezt csiripelik.

Ők, a magyar muzsa vándor apostolai, a kik magyarrá tették a Kraxelhuberok városát két hónapon át, a kik missziót teljesitenek már évek óta az osztrák szoldateszka megrögzött fészkében, Temesvárott, a „Náczi direktor“ vig muzsa csapatja, a magyar szinészek, a kik Temesvár és Pozsony után hazajönnek Budára, a hol szeretnek, a hol őket is szeretik.

Krecsányi Ignácz, a kit régi jó ösmerősei neveznek Náczinak, bizalmas szeretet és tisztelet jeléül, folyó hó 30-án nyitja meg a Horváth kerti szinkört, a „Madarász“ czimü dallamos zenéjü, vig operettel.

Választhatott volna talán hazafias darabot is, de jó Isten ... olyan fin de siècle a mai publikum, hogy a hazafias frázisok bizonyára üres padok előtt puffogtak volna el és a napi költséget se fedezné a bevétel; pedig hát a kenyér, a művésznek is csak kenyér ma napság.

Mikor a szerkesztőségünkbe behozták az első jelentést, rövid kis hir volt a kőnyomatos hircsarnok-ban, egyszeribe föltámadt bennem a régi masztix-láz ... Szinészek, vidéki szinészek, hozzá még a Krecsányi társulata, a melyhez engem annyi kedves, feledhetetlen emlék köt rég elmult fényes, ragyogó napokból, a fiatalság — bohóság korából, mikor elmentem utánnuk Budáról Pozsonyba, Esztergomba, onnan fel Kassára, le Egerbe, meg Debreczenbe ... Képzeletemben föltünt a kuliszák misztikus homálya, a virágillattal, parfüm-mel vegyes forró levegő, melyben elvegyült a szinpadi villámlás borax és gyantaporos szaga ... Láttam magamat mint bolondos gyermeket, szavalni langyos — limonádéhoz hasonló verseket egy szép asszonynak, a ki a társulatnak akkori drámai csillaga volt és aki azóta régen a nem-

ugyanis kisebb gyermekek szórakozására külön játszóhelyet kerittetett be, hol a rendelkezésre álló homokban a környék szegényebbsorsú lakóinak gyermekei kedvök szerint játszadozhatnak. Nem akarom kétségbevonni ezen intézkedés üdvös voltát, sőt örömmel elismerem, hogy a szórakozás ezen módja a gyermekek egészségére jótékony befolyással van. El kell itélnem azonban azt, hogy a játszó hely felügyelet nélkül lévén, 12—14 éves fiuk rakonczátlankodásának legalkalmasabb territoriuma. Tanuja voltam egyes homokcsatáknak, mely alkalommal a kisebb gyermekek sarokba szoritva, dörzsölték homokkal telt szemöket. A játék ily körülmények között komoly következményeket vonhat maga után s épp ezért ajánlatos volna a kisdedek fölött szigorubb felügyeletet gyakorolni.

Visszatérve czikkem tulajdonképeni tárgyára azt hiszem immár kevés mondani valóm van. A városmajorról, mint a végtelen unalom helyéről fölösleges bővebben foglalkoznom, az épülő körut mindinkább összeszoritja határait s azt hiszem rövid idő mulva nyoma sem marad a budai spiesbürgerek hajdani kiránduló helyének.

Kárpótolni fogja majdan a budaiakat a mindinkább szépülő Gellért-hegy, ha t. i. az ujonnan épitett serpentina kiinduló pontján zseniálisan megalkotott padlás garádics helyébe a fővárosi tanács praktikusabb feljáratról gondoskodik.

A régi Budáról.

Irta: **dr. Baróti Lajos.**

I.

Milyen volt Buda abban az időben, mikor Mátyás király tartotta benne udvarát? Milyen volt később, mikor a félhold ragyogott tornyairól? Milyen élet folyt hajdan falai között?

E kérdéseket olvasóim bizonyára már fölvetették magukban, ép azért hiszem, hogy érdekelni fogja önöket, ha a régi Budáról elmondok egyet-mást.

Manapság, ha valaki külföldre, teszem Olaszországba utazik, első dolga megvenni a Baedekert, mert e nélkül lehetetlen útra kelnie. Ez tájékozza őt a követendő útirányra nézve, megismerteti vele az egyes városokat s azok nevezetességeit — szóval nélkülözhetetlen kalauz, kire az utazó épúgy rá van szorulva, mint vak a vezetőre.

A mult országába szándékozván ellátogatni, nekünk is Baedekerre van szükségünk; annál is inkább, mert ez az ország nagyon ködös, ködösebb még mint Anglia, úgy hogy vezető nélkül egy lépést sem tehetnénk ott. S vajjon ki lesz a Baedekerünk? Senki más, mint a régi utazók, főleg pedig a diplomaták, kik megfordultak a magyar királyok udvarában, vagy a német császártól a szultánhoz küldetvén, Budát is útbaejtették.

Hazánkban a XI. és XII. században, a keresztes vitézek rendesen a Duna mentén iparkodtak kelet felé. Azonban tévedne, ki e körülményből azt következtetné, hogy Budáról már ebből az időből maradt fönn leirás. Sőt egykorú tudósítások egyetlen egy szóval sem említik a várost. És pedig azért nem, mert a keresztesek és általában a nyugatról keletre utazók abban az időben, hacsak nem mentek hajón, rendesen elkerülték a Duna könyökét. Természetesen, mert Esztergomon alul annyira összeszorul a folyam völgye, hogy oly nagyszámu és oly rendetlen seregek, minők a keresztes hadak voltak, csak ügyel-bajjal nyomulhattak volna előre. Mint említém: nem is mentek erre, hanem Győrről Székesfehérvárnak kanyarodtak, onnan pedig Dunaföldvárnak, Tolnának és igy aztán le Belgrádnak.

De föltéve, hogy mindvégig a Duna mentén haladtak volna a keresztesek, Budáról még sem emlékeztek volna meg, mert a vár akkoriban még nem létezett, a várhegy alján, a Gellérthegy tövében elterülő helység, valamint Ó-Buda pedig sokkal jelentéktelenebbek voltak, hogysem magukra vonták volna az utazók figyelmét.

Az első részletes leirás, mely Budáról szól, Zsigmond király korából való, mikor már vagy kétszáz éve elmult, hogy a vár épült s mikor Buda már királyaink székhelye s Magyarország fővárosa volt. E legrégibb leirása Buda városának egy burgundi lovagtól: Bertrandon de la Brocquière-től ered, aki 1432-ben, a szent földről jövet látogatta meg Budát. „Buda — úgymond — Magyarország fővárosa s hosszasan elnyuló hegyen áll. Kelet felé a Duna folyik, nyugati oldalán völgy terül el. Délen egy nagy palota emelkedik, melyet a császár (t. i. Zsigmond) kezdett építtetni s mely ha elkészül, nagyszerű és erős épület lesz.*) Ezen az oldalon, de a várfalakon kivül igen szép meleg fürdők vannak; a keleti oldalon is van néhány, de ezek nem érnek annyit.“

Érdekes, mit Brocquière a város lakosságáról mond. Első helyen emliti a németeket; az ő soraikból kerültek ki a város bírái, az ő kezökben volt a kereskedés és ipar. Sok Franciaországból kiüzött zsidó is tartózkodott akkoriban Budán, sőt francziák is, akik gobelineket készítettek és Zsigmond császár által hivattak be.

Buda környékét mindenki csodálja, aki csak idejön. Megcsodálta Brocquière is. Akkor még szőlők borították a budai hegyek lejtőit s kitünő fehér bor termett rajtok, melynek tüzességét utazónk a sok meleg forrásnak s az azokban levő kénnek tulajdonította.

A XV. században Nyugati Európában még javában divatoztak a lovagi játékok vagy tornák. Ilyennek volt szemtanuja Brocquière Budán is, itt mulatása ideje alatt. A lovagjátékban előkelő urak vettek részt, többi között Gara nádor fia is. Az érdekes látványnak kétségkivül sok nézője volt s a nézők sorából nem hiányzottak a hölgyek sem. Brocquière a nádor fiáról megjegyzi, hogy igen szép magyar nőt vett feleségül. Nem mondja ugyan, de kétségkivül látta e nőt a lovagjáték alkalmával. Hogy is hiányozott volna ez ünnepélyről, mikor férje is a porondra lépett? A bajnokok gazdag díszruhát viseltek, apró lovakon, alacsony nyergekben ültek és igen kurta lándzsákkal küzdöttek. A lovak és nyergek egészen egyformák voltak s a vitézek sorsot húztak, ki melyiken üljön. A viadalra párosával álltak ki. Ha valakinek sikerült ellenfelét kiemelni a nyeregből, nem küzdhetett tovább. A győző jutalma aranypálcza volt.

Mátyás király idejében Buda fénykorát élte. A nagy király udvarában számos külföldi követ, művész és tudós fordult meg vagy tartózkodott huzamosb ideig. És csodálatos: míg a király személyét és udvarának fényét nem győzik magasztalni, addig Buda városáról úgyszólván alig tesznek említést. A király személyének varázsa, az udvari ünnepélyek káprázató fénye mellett a város szinte elhomályosult.

A királyi palotáról is csak Bonfini, Beatrix királyné felolvasója, emlékezik részletesebben, abban a nagy történeti műben, a melyet Mátyás király megbizázából hazánk multjáról irt.

Mátyás a királyi palotát uj épületekkel gyarapította, a meglevőket pedig megujíttatta és kidiszitette. „Palotákat építtetett, — mond Bonfini — melyekben tágas ebédlők, pompás szobák vannak aranyos mennyezettel és remek kályhákkal. Keletre különféle téli, nyári lakások vannak s bennök ezüst ágyak, ezüst karosszékek. A palota közepén egy nagy tér, oszlopos folyosótól körülvéve. A téren három szobor áll: közepén Mátyás, fején sisakkal, dárdával kezében, amint pajzsra támaszkodva, gondolatokba merül. Tőle jobbra atyja, a nagy Hunyadi, balra pedig bús arczczal bátyja, a szerencsétlen László. A tér közepén érczből öntött kút áll, márvány medenczével; a kút fölött Pallas istennő szobra. A tér bejáratánál két oldalt hatalmas érczszobrok állnak őrt, pajzszsal, bárddal és karddal kezökben. A palota előtt levő téren Hercules szobra emelkedik, a belső udvart pedig Diana és Apolló aranyozott érczszobrai ékesitik.“

*) Ezen palotát, melyet Zsigmond király 1417 táján kezdett építtetni, közönségesen fris-palotának nevezték. Közvetlenül a fegyvertár helyén állott, a miniszterelnöki palotával szemközt. Nagy kiterjedésü, kevésbbé szép épület lehetett, melynek egy nagy és hat kisebb tornya volt.

---

zeti szinház deszkáin aratja a tapsokat és régen elfelejtette az én rettenetes verseimet . . .

Régen volt mindez . . . Eszembe villant egyszerre, a mint a „Hircsarnokot“ eleimbe tette a szerkesztő, hogy irjam meg a szinkör megnyitását. Aztán pedig eltoltam magamtól azt a hosszú, szarkalábokkal tele rótt papiroslepedőt és nem tudtam tovább dolgozni.

— „Auch der Räuber hatt ja Stunden . . .“ mondatja Grillparzer egyik darabjának hősével, Jaromirral, mért ne lehetne az ujságiró legénynek is olyan órája a melyben nem képes megemészteni a sok elemi csapást, tavaszi ünnepélyt, uj versenylovakat, épülő országházat és a külső váczi-uton beszakadt pöcze-gödröt — és egy szivar füstje mellett nekivágva a hatvani-utczának, vissza gondol arra az időre mikor még úr volt, gavallér volt, habitué volt és csak passzióból irt rossz lyrai verseket meg szinházi apróságokat.

Fuit . . . Nagy bolondság az élet . . . a sors a legrosszabb librettista és nincs az a drámairó a ki olyan Lemondás-t tudjon összekompingálni, mint a minőket a sors kényszerit ránk.

Nem akarom elégiával végezni . . . Üdvözlöm a Budára érkező szintársulatot, kivánok a direktor urnak „zsufolt ház“-akat, az előttem ösmeretlen müvésznőknek és müvész uraknak „falrengető tapsot — virágzáport.“

Levente.

A III. kerületi állandó szinház.

Annak idején egy hosszabb czikben méltányoltuk a III. ker. szinpártoló egyesületnek egy állandó szinház létesitése érdekében tett mozgalmát s kifejtettük azon okokat is, melyek ez ügyet a kerületre nézve csakugyan igen fontos kérdéssé teszik. Ez impozáns mozgalomból kifolyólag az egyesület nem régiben kérvényt intézett a székes-főváros tanácsához, melynek átadásakor, mint halljuk, Rózsavölgyi tanácsnok igen kedvezőleg nyilatkozott ez ügyről. A memorandum, mely meggyőző objektivitással igen ügyesen van szerkesztve, — hazafias közgazdasági és egyébb tekintélyes szempontokból indokolja alaposan az állandó szinház iránti kérelem jogosultságát. Mi ez emlékiratban foglalt indokok helyességét nemcsak elismerjük, de őszinte hozzájárulásunk mellett kivánjuk is, hogy az igazán buzgó III. ker. szinpártoló egyesület további kitartással párosult önzetlen hazafias tevékenysége sikeres eredménynyel koronázza majd e kulturális mozgalmat; egyuttal reméljük, hogy illetékes forumok, daczára hogy kulturális tekintetben egyébb fontos teendő is vár reájuk: a III. kerület e kérelmét méltó figyelmökben fogják részesiteni.

A sok és meggyőző érvvel támogatott szép memorandumból kiemeljük a következőket:

A három tényező közül, melyeket az 1872-iki városegyesités összefoglalt, Ó-Buda volt a leggyengébb; igen természetes tehát, hogy a helyi érdekek favorizálása mellett, a III. kerület a legkisebb mértékben részesült a városfejlesztés áldásaiban, mivel igényei legkevésbé tudtak érvényesülni. Nagyon messze vezetne, ha felsorolnók, mindazon ténykedéseket, a melyek azóta Budapestet világvárossá és mindazon mulasztásokat, a melyek a III. kerületet egy teljesen elütő jellegü városrészszé tették, a melyre, mint az elhanyagolt mostoha gyermekre, — önhibáján kivül — rá lehet fogni, hogy szégyenére válik a családnak. Csupán azon mozzanatok felemlitésére szoritkozunk, melyek a fő- és székváros kulturigényeinek kielégitését czélozzák. Az iskoláktól eltekintünk, mivel ez irányban okunk más panaszra nem lehet, minthogy a III. kerületben ezeken kivül másnemü közmüvelődési intézményeink egyáltalán nincsenek.

A nemzeti szinház központi fekvésénél fogva három városrésznek: a Bel-, József- és Erzsébetvárosnak szól. Utóbbi kettő külső részei számára Népszinházzal és bőven segélyezett nyári szinkörrel van ellátva. A Teréz- és Lipótvárosnak van operája, emennek a Belvárossal együtt hungversenyes Vigadója. A budai oldalnak van nyári szinköre és Várszinháza. De hiszen e kerületek Budával együtt oly kikeritett egységet képeznek, hogy a felsorolt kulturintézetek valamennyi számára többé-kevésbé könnyen hozzáférhetők. Azonfelül állandó és időszaki kiállitások, képtárak, muzeumok, nyilvános könyvtárak stbiek hirdetik Budapest kulturvárosi mivoltát. Egyedül a III. kerületnek nincs semmije, még csak hangversenyterme sem; s mivel földrajzilag egészen külön fekszik, a közlekedés nehézkes és szegény emberekre nézve megkétszerezi a szinház árát, — lakossága egészében véve ama nemesitő, képző és műveltséget terjesztő élvezetek igénybe vételétől ki van zárva. S ha mindazáltal egyelőre csak szinházat kérünk, ezt azért teszszük, mivel ez véleményünk szerint jelenleg, a város tulajdonát képező Korona-vendéglő átalakitása alkalmából könnyen megvalósitható.

Ha ama igények jogosultságát el akarjuk birálni, melyeket a III. ker. a művelődési intézeteket illetőleg támaszthat, e kerület teljesen elkülönitett társadalmi életével vélemenyünk szerint ugyanòly szempont alá esik, mint bármely 29 ezer lakossal biró vidéki város. Hazánkban összesen 30 vidéki város bir állandó szinházzal. Ezek közül 19-nek kevesebb a lakója, mint a III. kerületnek, 9-nek fél-annyi sincs (Beszterczebánya, Deés, Eperjes, Lugos, Nagy-Szombat, Nyitra, Pápa, Sátoraljа-Ujhely és Lőcse; utóbbinak 6318 lakója van.) S hogy e tekintetben mégis hátrább vagyunk a felsorolt vidéki városoknál, ezt ama körülménynek kell betudnunk, a mely különben kellene, hogy előnyünkre szolgáljon, hogy t. i. a műintézetekkel ellátott gazdag fővároshoz tartozunk.

Még csak azt a esetleges ellenvetés sem állja helyét, hogy hiszen a felsorolt vidéki városok egy-egy környezetnek kulturális centrumai lévén, a bennök rejlő értelmiség igényelheti a szinházat. Mert hisz kinek van kulturterjesztési szempontból nagyobb szüksége a ssinházra: az intelligenciának avagy a népnek. Erős meggyőződésünk, hogy a művelt közönségre nézve lehet nemes szórakoztató, de tulajdonképeni hivatással csak a népre nézve bir.

Beérhetnénk a kérelem jogosságának sikert igérő demonstrálásával, ha egy sokkal hatalmasabb érv nem tenné a magyar fővárosra nézve egyenesen kötelezővé egy a népnek szánt szinház felállitását a III. kerületben. Ez érv a kerület lakosságának nyelvarányban rejlik. 12,156 magyar ajku lakóval szemben van 16,698 idegen ajku, tehát az összeség 55·57%-je. A főv. statisztikai hivatal XXIII. jelentése szerint: „A németség legerősebbnek mutatkozik a III. kerületben, hol a lakosság felénél is több, mig a Belvárosban 13%-ot tesz, a többi pesti kerületben pedig 18 és 20% között ingadozik.“ Ugyan-e jelentés más helyen mondja: „A 10 közigazgatási kerület közt jelenleg már csak egy van olyan, melyben a magyarság abszolut többségben nem volna, t. i. Ó-Buda.“ — Ez világosan beszél és világosan kijelöli a teendőt, ha egy minden izében magyar fővárost akarunk teremteni. Ha az állam érdeke, hogy a magyar nyelv hazánk minden részében hóditásokat tegyen, az állameszme szempontjából mennyivel fontosabb, hogy a főváros, az ország politikai súlypontja, egységes magyarságával imponáljon ugy kifelé mint befelé a nemzetiségek.

Ha a most emlitettek általános érdeküek, ugy a következő szempont helyi érdeküségénél fogva érdemel megfigyelést. A ki a kerület viszonyainak alapos ismerője, megfigyelhette, hogy a vagyonosabb osztály innen lassan-lassan elköltözik; kivándorolunk mint Felső-Magyarországi polgártársaink nem az anyagi, hanem a szellemi táp hiányában. A ki csak teheti s nincs lekötve, elhagyja e kerületet, a hol a munka után nincs üdülés, a hol a társadalmi élet igényei nem találnak kielégitést, a hol a szellemi életnek nincs semmi lendülete. Igy áll szoros összefüggésben a társadalmi élet pangásával a kerület folytonos elszegényedése. A vagyonosabb, a jobb módban levő elemek eme kivándorlását meg akarjuk akadályozni, oda akarunk hatni, hogy az a kevés kereseti fölösleg, melyet szórakozásra, mulatásra, szánhatunk, ne vándoroljon Pestre, ne vonassék el a kerületből, mert irtózunk attól, hogy e kerület egy rideg munkásnegyed szomoru sorsára jusson. Igaz, pezsgő társadalmi élet megteremtéséhez nem elég a szinház, de igaz az is, hogy első rendü faktor, mely esetleg képes a külvagyon némi fluktuatióját a kerületbe előidézni.

Még ez év őszén fog a régi Korona-vendéglőbe ideiglenesen áthelyezett iskola saját épületébe bevonulni, amaz pedig a Tekintetes fő- és székvárosi Tanács intencziójához képest restaurálva eredeti rendeltetésének vissza adatni. Ez épületre vonatkozólag minden a kerületben számot tevő tényező óhaja az, hogy avatassék fel a kerület társadalmi életének központjává. Legyenek benne kávéház és vendéglő, továbbá hangversenyek, felolvasások, gyülések és tánczmulatságok rendezésére alkalmas termek. E köz óhaj keretébe illesztjük a magunkét. A fő- és székváros Tekintetes Tanácsa méltóztassék elhatározni, hogy a Korona vendéglő az általános restaurálásnál bővitessék ki állandó szini előadásokra alkalmas helyiségekkel.

A főváros a nemzet fennállása 1000 évének ünnepléséből bizonyosan kiveszi a maga részét. E részben nem méltatlan mozzanat lesz arra utalni, hogy három eredetileg német városból mikép lett a magyar faj amalgamáló képessége folytán egységes, magyar főváros. De ez eredményhez hiányzik még a befejező munka: a III. kerület magyarrá tétele. E befejező munka egyik lényeges eszköze pedig a III. kerületi állandó szinház.

Köztereink.

A világ valamennyi nagyobb városában arra törekesznek, hogy a város kebelében minél több szabad hely, minél több tér legyen. Ha a város szépitése és a közegészség megkivánja, nem riadnak vissza semmi költségtől és fáradságtól; házakat sajátitanak ki és rombolnak le, hogy terekett nyerjenek. Nézzük csak meg a külföld városait, mindenhol nagy, árnyas és diszes sétatereket találunk. Budapest fő- és székváros tanácsa nem akarja a külföld üdvös példáját követni, hogy tereket létesitsen, hanem még a meglevőket is beépitteti. Azt tartja ugyanis a nevezett tanács hogy minek nekünk tér? Ha valaki sétálni vagy friss levegőt akar szivni, elég nagy a Városliget vagy Budán a városmajor. A pestieknek még csak kijut a jóból, mert ott vannak az Erzsébet, József és Széchenyi-terek, a Muzeum, Orczy-kertek stb., melyek szépségükkel igazán diszére válnak a fővárosnak. Mig Buda — a főváros eme mostoha gyermeke — a császár- és Lukács-fürdőket nem számitva, csakis egy séta térrel dicsekedhetik — a krisztinavárosi Horváth-kerttel.

Van ugyan egy pár tere még Budának, igy a Corvin-, Bomba- és Fazekas-terek, de ezek oly puszták és kietlenek, hogy szót sem érdemelhetnek. Az igaz, hogy a mult években a tanács elhatározta, hogy a Corvin-teret parkirozni fogja. És mi volt ez a parkirozás? nem egyéb, mint hogy egy pár méter sodronyhálót huztak keritésnek. Vagyis: „Nesze semmi fogd meg jól.“

A boldogult Milacher szikviz-gyáros 20000 frtot hagyományozott, egy a Bomba-téren épitendő szökőkutra. A pénz megvan, de szökőkut nincs.

Hátra van még a Fazekas-tér. A közel jövőben felépitendő „Budai Vigadó“ homlokzatával a fazekas-térre fog nézni. Ha már most a Fazekas-teret szépen parkiroznák és beültetnék, ez kétségkivül Buda egyik legszebb pontja és nevezetessége lenne. De mit csinál a tanács? A tanács neki áll, oda ad a Fazekas-térből egy nagy darabot a református templomra, vagyis beépitteti. Az épitkezés első munkálataihoz már hozzá is fogtak. Ez ellen már tenni nem lehet semmit sem, de azt megkivánhatjuk és meg is követeljük, hogy ha a templom felépült, a körülötte elterülő térséget pusztán ne hagyják, hanem — a mi a templomnak is diszére válna — beültessék és parkirozzák.

Ez a kivánság ugy hiszszük nem csak méltányos, hanem jogos is.

J. L.

Krecsányi itthon.

Hát mi szegény budaiak, mint mindennel, a szinházzal is nagyon mostohán vagyunk, mostohábbul, mint az ország bármely nagyobb vidéki városa. Nem régiben merült csak fel az állandó budai szinház kérdése, megpenditve épen e lap hasábjain; történt is e tekintetben még akkor valami, mikor az általános mozgalom megindult a budai részek rendezése és fellenditése érdekében, el lett ugyanis ismerve, hogy e nagyfontosságu kérdés jogosult, megoldása szükséges, — egyelőre azonban hadd érjen meg a kérdés egész teljességében.

Van téli és nyári szinházunk most is; előadásra kerülnek bennök a szinművészet valamennyi fajai a tragédiától a bohózatig nagy változatosságban. Ott a várszinház, itt a szinkör, kitünő erőkkel van szervezve mindkettő az igaz, de hát ez nem minden! Fejtegethetnénk ugyan e helyen most a várszinház kérdését is bővebben, de — azt hiszem — ezuttal elég lesz csak annyit megjegyezni róla, hogy — daczára a nemzeti szinház védnökségének — csekélységénél, izolált fekvésénél s az előadások beosztásánál fogva közelről sem felelhet meg akár hivatásának, avagy a budai résznek e téren felmerült jogos követelményeinek. Azon pedig talán egészen fölösleges vitatkoznunk, hogy a pesti rész szinházai távolról sem szolgálhatnak budai érdekeket.

Itt van hát a mi nyári szinkörünk s minthogy jóformán egyedül erre vagyunk utalva egészen, mondhatjuk egyszersmind Buda egyetlen szinháza, eltekintve az állandó, várbeli fiókintézettől. De hát azért provinciális jellegü bizony nagyon, éppenséggel nem egy fővároshoz, egy királyi székhelyhez illő és épenséggel nem megfelelő egy 90—100 ezer lakossal biró különálló főváros-résznek. Másrészről meg be kell ismernünk, hogy évek sora óta teljes erejéből, dicséretes munkával igyekszik az itt működő társulat pótolni, kevésbé érezhetővé tenni mindazokat a hiányokat, melyeket a szinházkérdés részéről méltán felhozhatunk.

Krecsányi szinigazgató társulata a vidéki szinészet között minden kétséget kizárólag legelső helyen áll, szaporodva, erősbödve minden évben, kitünő, ismert tagokkal, szinre hoz minden éven több-kevesebb sikerült, érdekes ujdonságot; siet megszerezni s előadni a nemzeti és népszinház sikert aratott premier-darabjait, szóval minden tekintetben iparkodik megfelelni minden szezonban a várakozásoknak, — feladatának. Ismeri őt már régtől a budai nép, ismeri ő is közönségét s talál is mindig utatmódot, hogy izlését állandóan kielégitse.

Mikor kivirul a nagy természet a kikelet enyhe fuvalmára, megnyilnak a horvátkerti szinkör kapui is és eleven élet költözik a krisztinavárosi „Thália berkei“-be. S csakugyan oly várva-várt is ez az idő, mint majdnem maga a természet tavasza. A budai lakosságnak az a középosztálya, mely készséggel hódolna különben a szellemi kimüvelés és szórakozás e nemének, nélkülözve azt a hosszu téli szezón idején, ilyenkor örömmel üdvözli hát Krecsányi jöttét és szinköre megnyitását.

Az idén ismét több kitünő uj taggal szaporodott a társulat, ismét több ujdonsággal fog kedveskedni közönségének. Első bemutató előadását e hó 30-án tartja a „Madarász“-szal, melynek előadásával ugy Pozsonyban, mint Temesvárott is sok sikert aratott.

Egyszersmind mi is állandó rovatot fogunk ezután nyitni a budai szinészetnek, hogy éber figyelemmel kisérhessük a társulat működését s elmondjuk fölötte jó vagy rosszaló véleményünket, tudva azt, hogy nemcsak szellemi szórakozást, hanem egyuttal nagy és kényes nemzeti missziót is van a budai szinészet hivatva betölteni.

gh. Gyula.

A tejről.

Irta **Takács István**, vásárfelügyelő

I.

Az egészség fentartása a legdrágább kincse az emberiségnek, s hogy ez a nagy néptömegben minél jobban megóvható legyen, már évszázadok óta a legnagyobb gondoskodásuk tárgyát képezte az arra hivatott egyéneknek és hatóságoknak: miért is felkutattak s kutatnak még ma is mindent, hogy megtalálják azokat az anyagokat — mikrobákat, bacilusokat, melyek a táp- és élelmiszerekben az egészségre ártalmasaknak bizonyulhatnak.

Mi, néptömeg köszönettel és végtelen hálával tartozunk az önfeláldozó tudományburváknak, de fájdalom, a mily mértékben halad az egészség fenntartása czéljából előre a tudomány, ép oly mértékben segiti elő egyuttal az üzérkedő, gyorsan meggazdagodni vágyó emberek lelketlen nyereségvágyát az egészség megrontására ugyancsak a tudomány.

Alig van táp- vagy élelmiszer ma, mi kisebb-nagyobb mértékben meghamisitva ne jönne a nagy fogyasztó közönség kezébe és ez ma már oly tökélyre emelkedett a kémia-tudomány segitségével, hogy a szakértőt is gyakran tévedésbe hozza.

Meghamisitják a kolbászféléket, kávét, csokoládét, lisztet, kenyeret, sót, zsirt, olajat, fűszert, bort, sört, pálinkát, vajat, turót, sajtot stb. és a tejet is.

Hamisitják állitólag a tejet liszttel, keményitővel, rizs, korpa és árpafőzettel, szappanos vizzel, tojás fehérjével, arabgummival és boraxxal is, de ezeket — a liszt és keményitő kivételével — hosszas gyakorlatom alatt nem tapasztaltam, de vegyvizsgálat czéljából általam vett s a fővárosi vegyészeti hivatalba beküldött s ott vegyileg megvizsgált tejben sem lett egyetlen egyszer sem kimutatva e hamisitások egyike sem. De igenis gyakori, vagyis minálunk az egyedüli hamisitás a vizzel történik.

A tejnél nem mindig a hamisitás káros az egészségre, hanem annak tisztátalan kezelése is, s ez, mint majd alább látni fogjuk, sokkal károsabb is, mint az egyszerü vizzel való hamisitás.

A mi tejeseink (milimári) s tejkereskedőink — sajnos — még eddig sem nevelve, sem szoktatva nincsenek arra, hogy a tejjel milyen tisztán kell bánni, azért, hogy az káros ne legyen az azt élvezőknek.

Vizsgálataim alatt gyakran láttam s ezért jó lélekkel el is mondhatom, hogy alig van egy-két tejes — legyen az akár helybeli vagy vidéki — ki az általa behordott tejes edényeibe innét a fővárosból az itt nem értékesithető hulladékokat ki ne hordaná, a mit neki az asszonyok, szakácsnék, házmesternék, korcsmák, kávéházak, kávémérők stb. összegyüjtenek.

A fővárosi rendőrség — úgy emlékszem — még a nyolczvanas évek közepe táján a tejet szállitó kocsikról eltiltotta a külön moslékos edényeket, a minek volt is foganatja, mert akkortájban nem hordtak moslékot, de az élelmes milimári más módot eszelt ki, azért, hogy a házakban összegyülemlett sok moslék — mit ők ingyen kapnak — kárba ne veszszen, eltiltott külön edények helyett most a tejes edényekbe — persze tiltott uton — öntögetik a moslékot, a mivel fertőzik az edényeiket s vele együtt a tejet is.

E sorok irója ilyen kihágásért már többeket följelentett, de kevés egy ember, ha ezerféle teendője másfelé is elfoglalja — az ilyen visszaélések meggátlására. Ezt még hatósági szigorral is nehéz leszsz megakadályozni. Az ilyen rossz szokást társadalmi uton kellene megakadályozni és pedig első sorban azoknak, kik a konyhahulladékot a tejesek számára összegyüjtik.

Ha tudnák a mi gazdasszonyaink, hogy az ilyen összegyüjtött hulladékban mennyi betegség csiráját táplálják s hozzák vissza házaikba azok a tejesek, tudom nem gyüjtenék s adnák nekik a hulladékot, hanem a cselédeikkel azonnal kiöntetnék s megsemmisittetnék.

Sokan azt mondhatják s tán mondják is erre: hisz azokat az edényeket, ha piszkosak, ki is mossák, ezzel tehát nem fertőzhetik a tejet? Sajnos, hogy kevés olyan tejes van, ki a befertőzött edényeket kellő elővigyázat mellett forró vizzel, lúggal kimosná.

Azok a tejes edények, a melyek különösen nyáron át 2—3 napos konyhahulladékkal fertőztetve vannak, kisztithatók-e egy tudatlan falusi vagy akár ide való cseléd által is kellőleg? Bizony nem. Ezeknek a tisztaságról nagyon kevés fogalmuk van, de ha volna is, ha a gazdájának ugy is jó, mennyivel jobb az a cselédnek, ha kevés munkával is beéri a gazdája. Ezek saját könnyebbségükre a bádog edényeket hideg vizzel mossák, a faedényeket meg kevés kőporral surolják ki s aztán más nap a tejet ugy öntik bele.

Az edények fenekén bemélyedések vannak, az ilyen mélyedésekbe a feloszlásnak indult hulladékok-mikrobák befészkelik magukat s a kellőleg nem stearilizált forralt tejben aztán gyorsan szaporodnak s száz meg százféle betegség előidézői lesznek.

Több alkalommal találtam már egyes tejes kocsikon olyan tejes edényt, a mit hetekig sem tisztogattak ki, a mint egyik napról a másikra a tejet kiöntötték belőle, olyan piszkosan öntötték bele ujra a fris tejet az edénybe, a melynek oldalán ujjnyi vastagon volt a hetekig beletapadt tejmaradék és egyébb szenny. Elképzelhetni milyen lehet az ilyen edényekbe töltögetett tej.

Ilyen eseteket tudva és látva meg fognak nekem bocsájtani, ha azt állitom, hogy a központi járványbizottság a kolera alkalmával igen helyesen tette, hogy a tejes kocsik és tejes edények tisztán tartásának ellenőrzését szigoruan elrendelte, én ezt azzal toldom meg, hogy a kolera elmultával is ezt az ellenőrzést naponként a legszigorubban gyakorolom is.

Budai polgári lövölde.

Május első napjaiban — mint ezt lapunkban egy más helyen közöljük — a lövölde idénye megkezdődött. A budai társadalmi élet ez által ismét nyer élénkségében. A budai polgári lövészegylet egyike kiválóbb oly köreinknek, hol nem csak szórakoznak, de közügyeinknek is szentelnek időt.

Ez évben a lövész-egyesület tömeges jubileumot üll, több tagja tiszteletére.

A választmány a következő meghivót küldötte szét:

Szép és nemes czél eléréséért való munkálkodásban egy negyed évszázadon át tanusitott lankadatlan kitartás méltán megérdemli a munkatársak elismerésének koszoruját. Ily elismerés megadását czélozta a budapesti polgári lövész-egyesület választmánya akkor, midőn f. évi április hó 7-én tartott ülésén elhatározta, hogy jubileumi ünnepet rendez azon lövésztagok tiszteletére, kik az 1893. évben 25 vagy több év óta való tagságuk évfordulóját elérvén, az egylet felvirágoztatására czélzó buzgó közreműködésukkal tagtársaik tiszteletét és elismerését teljes mértékben mindenkor kiérdemelték. Az ünneplendő tagok névsora a következő: Zellerin Mátyás, tagjai az egyesületnek 33 év, Id. Bún József 32 év, Dicmayer Conrád 32 év, Iványi Mihály 32 év, Mendl István 32 év, Dr. Országh Sándor 32 év, Oetl Antal 32 év, Ribáry József 32 év, Szőke János 32 év, Scheich Károly 32 év, Török József 32 év, Wilcke Gottlieb 31 év, Peringer Ferencz 30 év, Pfeiffer János, 30 év, nyilhegyi Rupp Zsigmond 30 év, Dr. Andaházy László 29 év, Freyberger Pál 29 év, Mihálovits Antal 29 év, bagosi Pucher József 29 év, Radocza János, győri Gschwind Mihály 28 év, Grund Vilmos 28 év, Weil Simon 26 év, Weil Jakab 26 év, Frenreisz István 25 év, Kerntler Ferencz, 25 év, Lazarusz Antal 25 év, Netzasek Károly 25 év, lovag Wechslmann Ignácz 25 év, Déván Károly 25 év, Némethy Antal 25 év, Schiller György 25 év óta.

A választmány által elhatároztatatott, hogy a fent felsorolt tagok tiszteletére f. évi május hó 27-én szombaton esti 8 órakor az egyesület helyisége en (II. ker., Nagy Rókus-utcza) diszlakoma rendeztessék, melyre az ünnepeltek mint vendégek meghivassanak.

Felkérjük a t. lövésztagtárs urat, hogy ezen diszlakomán résztvenni s részvétjegyét legkésőbb f. évi május hó 25-éig Budán Ott Lajos urnál (II. ker., Fő-utcza 52 sz.), vagy Lohr Irma virágkereskedésében (II. ker., Fő-utcza 1. sz.), vagy Pesten Kirner József urnál (IV. ker., Szervita-tér) megszerezni sziveskedjsk. A fenti határidőt azért vagyunk bátrak becses figyelmébe ajánlani, mivel a banket helyes rendezhetése szempontjából jegyek ezen határidőn tul kiadva nem lesznek.

Egy teriték ára — italon kivül — 2 frt. — A zeneköltség ezen összegben bennfoglaltatik.

As estélyről hazatérők részére a lánczhidfőig társaskocsikról gondoskodva leend.

Az estély pont 8 órakor veszi kezdetét.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. A budai 1206. számu tjkvben foglalt 2053. hrszámu ingatlan kiskoru Tóth Józsefről és kiskoru Tóth Ödönről: Budapest fő- és székváros közönségére 12.000 frt kisajátitási árban;

2. A budai 1230. számu tjkvben foglalt 2086. hrszámu ingatlan Pálházy András és neje szül. Kluzúcsek Máriáról: Budapest fő- és székváros közönségére 11,000 frt kisajátitási árban;

3. Az óbudai 1609. számu tjkvben foglalt 1372/2. hrszámu ingatlan Heuthaller Györgyről: Ranzetta Jánosra és nejére szül. Thaller Magdolnára 1000 frt vételárban;

4. A budai 3253. számu tjkvben foglalt 6325/3. hrszámu szőllőnek Starz Mátyást illető fele része Ronay Károly ügyvédre 410 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

5. Az óbudai 833. számu tjkvben foglalt 3253. hrszámu ingatlan Szodics János és Anna hitvesekről: Friedländer Miksára árveréseni vétel jogczimén 87 frt vételárban;

6. A budai 3039. számu tjkvben foglalt 5967. hrszámu ingatlan Blédi Adolf és Gallegó Edéről: Womácska Frigyesné szül. Brachtl Franciskára 250 frt vételárban;

7. A budai 3847. számu tjkvben foglalt 8220. hrszámu ingatlan Müller Jánosról: Hierwarter Mihály és neje szül. Arnold Katalinra 1400 frt vételárban;

8. A budai 966. számu tjkvben foglalt 1756. hrszámu ingatlan Ambrus Istvánról: Ambrus Lajosra, Ambrus Zsigmondra, özv. Weisz Lajosné szül. Ambrus Juliannára és Kotzer Dezsőné szül. Ambrus Francziskára öröklés jogczimén;

9. A budai 3528. számu tjkvben foglalt 7087. hrszámu ingatlan fele része Strebel Károlynéról annak gyermekeire: Strebel Ferenczre, Györgyre, Miklósra, Annára, Katalinra, Józsefre és Károlyra öröklés jogczimén;

10. A budai 7394. számu tjkvben foglalt 7296/28. hrszámu ingatlan a fogaskerekü vasút-társaságról: ifju pákai Kölber Fülöpre 12,000 frt vételárban;

11. A budai 9542. számu tjkvben foglalt 9317. hrszámu ingatlan Bader Györgyné szül. Winkler Erzsébetről: Helly János és neje szül. Winkler Katalinra 480 frt vételárban;

12. Az óbudai 4. számu tjkvben foglalt 1678., 1716. és 2549. hrszámu ingatlanok, özv. Auernek Józsefné, Auernek Antal, József, Anna és Györgyről: Hiedl Mátyás és neje szül. Haszmann Rozinára 1200 frt vételárban;

13. A budai 4914. sz. tkjvben foglalt (9976. 9977.) hrszámu ingatlan: Bauer Miksa és neje Hatsik Máriáról: özv. Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára 2000 frt vételárban;

14. A budai 2230. számu tjkvben toglalt (3897., 3898.) hrszámu ingatlan és az óbudai 2233. és 243. sz. tjkönyvekben foglalt 4080. és 3261. 3552. hrszámu ingatlanok Máry Gyuláról: kiskoru Máry Jolán, Klementina, Gyula és Dezsőre, öröklés jogczimén;

15. A budai 1638. számu tjkvben foglalt 2795. hrszámu ingatlan kiskoru Mally Stefánia és Konrádról: Karger Pálné szül. Schauer Gizellára 4500 frt vételárban;

16. Az óbudai 1431. számu tjkvben foglalt 1549. hrszámu ingatlan Hiedl Mátyás és nejéről: Wiegner Gusztávra 1300 frt vételárban;

17. A budai 9312. sz. tjkvben foglalt (7154. 7155/12.) hrszámu ingatlan Schmiedlechner Károlynéról: Tschögl Henrikre 300 frt vételárban;

18. A budai 2639. számu tjkvben foglalt 4764. hrszámu ingatlan Báldián született Ferschl Teréz és érdektársairól: Dallos Nándorra 100 frt vételárban;

19. A budai 9580. és 7800. számu tjkvben foglalt 2097. és 10610. hrszámu ingatlanok Pálházy Andrásné és érdektársairól: Szántó Bernát és neje szül. Bölcskey Terára 4000 frt együttes vételárban;

20. A budai 5958. számu tjkvben foglalt 4575. hrszámu ingatlan Brunner Ferenczről: Blédy Adolfra és Gallegó Edére 132 frt vételárban;

21. A budai 5141. számu tjkvben foglalt 7105. hrszámu ingatlan Wein Jánosról: Csasznek Károlyra 280 frt vételárban.

Májusi gondolatok.

A hosszu, soha véget nem érőnek látszó telet végrevalahára felváltja az a kedves, mindenki által szeretett, növényt, állatot, embert, szóval az egész természetet uj életre keltő felviditó tavasz.

Mikor a tavasz tündére langyos lehelletével elsöpri a föld szinéről azt a kérget, mely a vizeket áthidalja, elsöpri azokat a fehér, csillogó pelyheket, melyek megvédték a talajt a tél szigorától, öröm tölti el szivünket, mert tudjuk, hogy ezt követi a természet ébredése.

S tél apó, mintha kötekedni akarna azzal a tündérrel, olykor-olykor fel-felüti fejét s próbálgatja elvesztett hatalmát visszanyerni, rettegésbe ejtvén a gazdákat s ez eleinte sikerül is neki többször, de végre is a tavasz tündére folyton erősödvén, kénytelen átadni neki a természet feletti uralmat, érezvén utolsó perczeit.

A tündér minden erejét, teljes hevét felhasználja, hogy azt, mit elődje, a mogorva tél elrontott, elpusztitott, ujra életre gerjeszsze, kicsalja először is börtönéből a zöldelő pázsitot, hogy mintegy reményt nyujtson a többi rabtársának, kik nemsokára követik is; megjelenik az ártatlanság jelképe, a hóvirág, a szerény kék ibolya, a harmatcseppszerü gyöngyvirág. A fák lombjai fakadozni kezdenek, hogy szemet, lelket gyönyörködtessenek, hogy a levegőnek üdeséget adjanak.

S eljönnek messze-messze földről hódolatukat bemutatni a csevegő kis madarak Istent, természetet magasztaló énekükkel betölteni a vidéket, dicsérni a kikeletet.

A kertek megnépesülnek, az üvegházak halvány virágai uj, viruló szint kapnak, mint az a halvány beesett arczu, egészségétől megfosztott leány, ki kénytelen volt a szobát őrizni, ki midőn lábadozni kezd, a szabad levegőn, Isten szabad ege alatt élvezi az éltet adó, világot fenntartó szabadságot, mind jobb-jobb szint kap, mind jobban erősödnek petyhüdt tagjai, mig végre felépülvén, a fiatalság teljes szépségével ragadja csodálatra a szemlélőket.

S ismétlődjék bár a tavasz az ember rövid életében bármennyiszer, senki szemében nem lesz az megszokottá, unottá, mindig szebbnek és szebbnek tűnik fel előtte a megkapó, a természet minden panorámáját felülmuló felséges látvány. S mikor a tavasz elérte a természet szemet, lelket andalitó, mindeneket felüditő ébredését, szerényen visszavonul s átadja helyét a nálánál hatalmasabbnak, a nyárnak.

Hajós Irén.

A csavargőzösök és a közönség

Több alkalommal szólaltak már fel a csavargőzösök viselkedése ellen egyesek a napilapokban, de a társaság mintegy daczolva a közönséggel, a visszásságokat nem szünteti meg. Adnak az átkelőnek egy szelet papirrongyot s azt is beszálláskor megfelezik s a másik felét hurczolni kell a másik partig s ha esetleg elveszti az ember, ujból megfizetheti az átkelést. S látják, tudják, hogy ez boszantja a közönséget s ők e szabályt megváltoztatni nem akarják. El vannak bizakodva, engedményeket nem adnak, tudják, hogy a tabáni ember aligha fog a lánczhidon át menni a belvárosba. S a hajó személyzete e visszás, boszantó állapotot tetézi durvaságával. E hó 5-én d. u. 6 és 7 óra között tanuja volt e sorok irója a következőknek: 2 nő, láthatólag az iparosok osztályához tartozó, egy kis, 2—3 éves gyermekkel szálltak 2 jegygyel a rudasfürdői állomásnál a csavargőzösbe, a kikötéskor a matróz kéri s 3. jegyet, az asszony hivatkozik arra, hogy a balpartról ingyen hozhatta át ölben a kis gyermeket. A matróz a kapitány jelenlétében, ki kontrázott a matróznak, kvalifikálhatlan nyerseséggel parancsolt az asszonyra, hogy menjen, váltson még egy jegyet. Az egyik asszony szó nélkül sietett a pénztár felé, a kis gyermek sirni kezdett s folyton kiabálta: jaj, az Erzsi néni! hiába csillapitották. A kapitány pedig nem várva be a 3. jegygyel szaladó asszonyt, hanem, nem törődve a bennmaradtak kérésével, a gyermek sirásával, meginditotta a hajót.

Ajánljuk e basáskodást a társaság figyelmébe!

H. M.

Különfélék.

— **Püspökök felszentelése.** Május 11-én áldozó csütörtökön a belvárosi templomban szenteli fel a herczegprimás Cselka Nándor és Jung János püspököket. Segédkező püspökök lesznek Meszlényi szathmári püspök, mint egykori iskolatársa Cselka Nándornak és báró Hornig Károly veszprémi püspök mint a Religio munkatársa, mit egykor Cselka szerkesztett. Meghivást kapott még Pater Kneipp Sebestyén is, kinek kuráját használta és kinek köszönheti Cselka, hogy egészségét visszanyerte.

— **Lawn tennis.** A Dr. Kollár Lajos tornaegyleti elnök által létre hozott budai lawn-tennis egylet tagjai minden délután játszák az érdekes játékot, az I-sö ker. polg. kör jégpályájának szabad terén, melyen ez ideig három tennis és egy croquet-pálya áll a tagok rendelkezésére. Budának szép hölgyei is különös előszeretettel űzik az ujonnan behozott játékot, s a labda elé futó hölgyek érdekes képet nyujtanak a járó-kelőknek, nemkülönben a piros bluzos, zsoké sapkás urak, kiknek kezében ernyedetlenül suhog egész délután a rakát, melylyel a gummilabdát, a melyet speczielt a lawn tennisben használnak, kiütik. A játékot Bély Mihály ur tanitotta be, a ki maga is élénk részt vesz a játékban. Kiküldött tudósitónknak sikerült a hölgyek közül a következőket feljegyezni: Stoffer Miczi, Bedő Albertné, Balassa Gyuláné és Balassa Ilka, Bély Róza és Gizella, Gyulay Etelka, Jenny Blanka, Székács Irén, Aragay Miczi, Féry Nárczisné és Féry Aurora és Margit, Novák Gita, ifj Ábrányi Kornélné, Hoffhauser Elekné és Hoffhauser Szidike, Andaházy nővérek, Kapsz Imike, Mérey Ödönné, Hegedüs Rózsika stb.

— **Május 1.** Tavasz fakadása, hurczolkodás napja! Szegénynek, gazdagnak mozgalmas hónapja vagy te virágos május! Nagy társzekerek czammogó meklenburgi lovakkal viszik ki a jómóduak selymes párnáit, ruganyos madraczait, ki, a hüvös, árnyékos nyaralókba, hol az illatos, balzsamos levegő felfrissiti a petyhüdt tüdőt, mozgásba hozza a vért, megenyhiti a fájdalmat, enyhet, nyugalmat ad, s szerelmet hirdet a csalitban csattogó madár dala. Amott huzza a családfő rozoga talyigáját összes czokmokjával, megrepedezett ládájával, meghasadozott ágydeszkáival, rongyaival tetején. Izzad a férfi, utána hűséges párja gyermekét tartja karján, mig a többiek ruhájába kapaszkodva fáradtan, elmélázva, szomoru tekintettel néz maga elé. Egyik nedves pinczelakásból megy a másikba, kevés reménynyel, csak Istenben való hittel. Ezeknek nem hoz a május semmit! Nem változik életökben semmi, csak a verejtékes munka marad velök egész a sirig. Mennél több levegőt, tisztább lakást, sétatereket a munkába elfáradt szegény népnek, s akkor talán május 1-je is zöld lombjaival, fakadó bimbóival felkelti ő bennök is a jó reményt, hogy igaz örömmel üdvözlik a tavasz pompájával, a terhes hurczolkodással az év legmozgalmasabb, de legragyogóbb hónapjának első napját: május elsejét. Virágos május! üde levegőddel, langyos fuvalmaddal üdvözöld a szegényt és gazdagot egyaránt.

— **Szakáll Antal,** az első magyar „Shakespeare recitátor“ közelebb nagyszerü műszavalati előadást tartott Budán a „Ferencz József“ gymnásiumban és az állami reáltanodában. Minden egyes szám után felhangzott a tapsvihar, s a jelenvolt tanárok elismerésöket nyilvánitották a ritka műélvezetért. Az előadott darabok a következők: „Az ibolya álmai“, virágrege: Tompától. „Szülőföldemen“: Petőfitől. „Három a daru“ Tompától. „Monolog ellen“, monolog: Ábrányi Emiltől. „Falu végén kurta korcsma“, Petőfitől. „Bánk bán“ Katona Józseftől és „Coriolánus“ Shakespearetól.

— **Az elöljáróságok szervezése.** A belügyminiszter — mint ezt a a napilapok már jellezték és közölték — is kiadta a fő- és székváros kerületi elöljáróságairól szóló törvényjavaslatot és május 2-ára szaktanácskozmányt hivott össze. A törvényjavaslathoz, mit a legnagyobb örömmel fogadunk, hozzászólunk. A szaktanácskozás összeállitása eléggé megnyugtató, bár hiányoznak onnan némelyek, kik nélkülözhetetlenek és hivatottak. Ezuttal kiemeljük azt, hogy a belügyminiszter az elöljáróság mellé választmányt tervez, a mi az ellenőrzést terjeszti ki és a végrehajtás szigorubb biztositéka leszsz.

— **Megifjodás.** Már megemlékeztünk arról, hogy Lernbacher Antal az I. kerületi gazdasági hivatal vezetője egykor Buda város gazdája nyugalomba vonul. A fő- és székváros az I. kerületi gazdasági hivatal vezetésével Kulcsár Ferencz osztály mérnököt bizta meg, ki már a gazdasági hivatal összes leltárát és a szegény házét is tényleg átvette. Működését május elsején kezdi meg. Kulcsár Ferencz ügybuzgalma, szakképzettsége, tevékenysége a budai gazdasági hivatalban megifjodást jelent. A régi kényelmes sine cura tehát megszünik és kezdődik a tetterő munkássága, melynek sikerei nem fognak elmaradni. Üdvözöljük az uj hivatal főnököt.

— **Rejtélyes csontvázak.** A polgárhegyen két csontvázra akadtak munka közben. A környékbeliek között az a hit van elterjedve, hogy talán Beniczky Lajos eltünt honvédezredes csontváza az egyik, ki egy versió szerint csakugyan a budai hegyekben szenvedte ki rejtélyes halálát. Mások az évtizeddel ezelőtt történt juniusi katasztrófa áldozatainak vélik.

— **A budakeszi erdő átvétele.** A fő- és székváros tanácsa a budakeszi erdőt a kincstártól átvette és fecerunt utánna magnum áldomás. Ez már a szittya vér szokása. A kérdés azonban az, hogy hátra van e a fekete leves t. i. mit szándékozik vele tenni a fő- és székváros tanácsa. Üdülésre szánta-e vagy értékesitésre? Ez utóbbit csak módjával ajánlanánk.

— **A tabáni gázömléshez.** A tabáni iskolaszék a már lapunkban is emlitett esetet feljelentette a fővárosi tanfelügyelőnek is és ajánlotta Kronarof Paulának, mint idegesnek és veszélyesnek az iskolából való eltávolitását. A tanfelügyelő e miatt a miniszterhez fordult és véleményezte az iskolaszék ajánlatát. A miniszter a vizsgálatot elrendelte, minek következtében az iskolaszék a kerületi orvost dr. Steffek Adolfot kereste meg. A kerületi orvos tekintettel arra, hogy a leány már 4 évig jár iskolába és ez időn belül görcsös rohamai az iskolában nem voltak a leánynak az iskolából való eltávolitását nem javasolja, annál is inkább, mert a szarvastéri iskolában előfordult eset nem a hysterikus görcsök utánzása folytán, de a fütés és kőszén kigőzölgés folytán következett be.

— **Hirdetés.** Solymár község telekkvi betéteinek szerkesztésére kirendelt bizottság közhirré teszi, hogy az 1886. XXIX. törvényczikkben erőirt helyszini eljárás végett 1893. évi május hó 8. napján a községben megjelenend. Felhivatnak ennélfogva: 1. Mindazok. a kik a községben levő valamely ingatlanhoz a tjkvi állással szemben tulajdoni jogot tartanak, hogy a mennyiben az eljárt birósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratokat át nem adták, tulajdonjoguk bekebelezését a fent kitett határidőig a telekkvi hatósághoz intézendő szabályszerü beadvány utján kieszközölni, vagy az 1886. XXIX. t.-cz. 15—18. és az 1889. XXXVIII. törvényczikk 5., 6., 7., §-ai értelmében az átirásra szükséges adatokat megszerezni íparkodjanak és azokkal igényöket a bizottság előtt annak a községben teljesitendő működése folyama alatt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekjkvi tulajdonos, illetve ennek örököse vagy hagyományosa az átruházási jogügylet létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánitsa, mert ellenesetben jokaikat ezen előnyös uton nem érvényesithetik és a bélyeg- és illetékelengedés kedvezményétől elesnek; 2. Mindazon jelzálogos hitelezők és azok, a kiknek javára egyéb nyilvánkönyvi jogok vannak bejegyezve, de a bejegyzett követelések, illetőleg egyéb nyilvánkönyvi jogok tényleg már megszüntek, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, vagy a törlési engedély nyilvánitása végett a szerkesztő bizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek. Kelt Budapesten, 1893. évi ápil hó 4-én. A betétszerkesztő bizottság.

— **A budai dalárda.** Országos hirü budai dalárdánkat az a kitüntetés érte, hogy a Jókai jubileumát rendező bizottság a menet és

szerenád rendezésére kérte fel. Megvagyunk győződve, hogy a sok babért aratott dalárda ezuttal is kivivja azt.— A budai dalárda még közreműködik, a filharmonikusok által a m. kir. opera házban f. é. május 10-én; továbbá a tüzkárosultak javára f. é. május 14-én a városligeti iparcsarnokban az irók és művészek által rendezendő nagy hangversenyben s végül, az Arany János szobor leleplezési ünnepélyén.

— **Az uj pénz.** A koronák május 15-én jönnek forgalomba. A régi 25 krajczárosok május elsején már kivétetnek a forgalomból.

— **A budapesti kéménysöprők ünnepe.** A kéményseprők ipartársulata, melyhez a pala- és cserépfedők, kútcsinálók és kályhások tartoznak, védőszentjének, Flórián-nak emlékére folyó évi május hó 4-én (csütörtökön) ünnepélyt tartanak. Előjegyezhetni május elsejének esti 7 óráig Bauer József, Davidovits Miklós, kéménysöprő; Winkler József és idősb Kovács Ferencz cserepező; Lefeber Agoston kútcsináló és Wohlmuth Ferencz kályhás mester uraknál, végre az ipartestületi irodában. — Az ünnepély sorrendje: 1. Reggeli 8 órakor ünnepélyes átadása a kéménysöprők alapitványa ez idei kamatainak Bukovics József h. csővezető számára a VIII. kún-utczai tűzoltó gyakorlótéren. 2. Délelőtt 10 órakor ünnepi nagy mise a krisztinavárosi kéménysöprő kápolnában. 3. Déli 12 óra 30 perczkor társas ebéd a budapesti (budai) lövészegyesület helyiségeiben (II., Nagyrókus-utcza). 4. Ebéd után különféle társasjátékok, mely czélból az egyesület összes helyiségei, terjedelmes parkja, tekepályái, tekeasztalai stb. a megjelent vendégek rendelkezésére állanak. Részvételi jegy: személyenkint 1 frt 80 kr., ital nélküli ebéddel együtt.

— **A budapesti hadastyán egyletekről.** Az Albrecht főherczeg nevét viselő budapesti hadastyán egylet viselt dolgait hozták a folyó hó 21-ki napilapok, melynek utolsó felvonása a bíróságnál fog befejeztetni; ez nemcsak a mondott egyletnek hanem az összes budapesti hasonnemü egyleteknek dicsőségére nem válik. Nem hagyhatjuk felemlités nélkül, hogy az összes magyar hadastyán egyletek tekintélyeinek lealázására alkalmas dolgok és cselekedetek csak oly egyletekben fordulhatnak elő, melyek olyanokat is vesznek fel tagokul, kik katonák nem voltak. Az összes budapesti hadastyán egyletek közül csakis egyetlen egy bir igazi katonai jelleggel ez Budán a II. kerületben van és néhai Báró Edelsheim Gyulai nevét viseli. Tagjai kiszolgált katonák, kik miután a polgári életbe visszaléptek, a barátságos egyetértést fentartva, tagjainak anyagi és szellemi jólét előmozditásán fáradoznak, a rend példás, a fegyelem pedig katonás. Az Albrecht főherczeg hadastyán egylet dolgairól ezen uton fejezzi ki rosszalását. Budapest, 1893. április hó 24-én. A báró Edelsheim Gyulai hadastyán egylet elnöksége.

— **Gavallér öngyilkos.** A Propeller vendégfogadóban egy mészáros legény öngyilkossági kisérletet követett el. A lövést szájába irányitotta és mégsem volt halálos. A lövés okozta seb következtében elalélt és arra ébredt fel, mikor a személyzet a meg nem kapott boroavalók miatt sopánkodott. Ekkor felemelkedett belenyult zsebébe és odaadott 40 krajczárt s ezzel visszahanyatlott. A mentők szállitották el.

— **A III. ker. polgári kör** folyó hó 22-én nyilt meg. Ez alkalommal társasvacsora rendeztetett, melyen a kerület polgársága igen nagy számban vett részt. A kedélyes estén, számos felköszöntők mondattak, többek között Végh János a kör tagjaira, Fantus N. a polgári körre, Szabó József Végh Jánosra, mint a szabadelvü eszmék hü harczosára, Dr. Stern József a kerület képviselőjére, Horváth Gyulára, Schubert Sándor Dr. Stern Józsefre és Dr. Csilléry Dávidra emelték poharukat. Az egész estélyen át a legjobb hangulat uralkodott.

— **A hatósági orvosok testülete.** A főváros összes hatósági orvosai e hó 24-én az István-főherczeg szállodában teljes számban megjelenvén: értekezletet tartottak, melyen megalakitották a kerületi orvosok és halottkémek magántestületét oly czélból, hogy a főváros egészségügyét egyetértőleg, testületileg mozditsák elő s maguk közt a kartársi szellemet ápolják. A tisztviselők megválasztása egyhangulag történt. Elnöknek megválasztották a III. ker. orvosát: Tatay Adolf drt, alelnöknek: Dévay Mór drt és jegyzőnek Wein Manó drt, kik ugyanez ülés megbizásából 25-én jelentek meg a szintén egyhangulag megválasztott díszelnöknél: Gebhardt Lajos dr. tiszti főorvosnál, hogy ez állás elfogadására fölkérjék. A főorvos egész készséggel fogadta el kartársai megtisztelő bizalmát.

— **Rózsakirályné ünnep.** Szent Iván községben nagy ünnep készül. Május 7-én tartják a rózsaleány ünnepet. Az ünnep reggel 9 órakor kezdődik, délután 6 órakor pedig a táncz. A meghivót Ekhardt Géza körjegyző és Brandhaber József biró már szét is küldötték.

— **A kereskedelemügyi m. kir. minister** f. évi 19,185. szám alatt kelt rendeletével megengedte, hogy a Szent-Endre r. t. városban tartatni szokott országos vásárokon marhafelhajtás is gyakoroltassék.

— **A pünkösdi országos római zarándoklat** programmja már megjelent és a rendezőség által most küldetik szét. Kiterjed az úgy az utazás, mint a Rómában való tartózkodás részleteire és bár a vezetőség avatott kezekben van letéve, szolgál maga a programm is minden szükséges tudnivalót. — A zarándok társaságot maga a herczegprimás, Vaszary Kolos ő eminenciája személyesen fogja a pápának bemutatni. — A főpapok közül -- az eddigi elhatározások szerint — résztvesznek még ezen zarándoklatban Czászka György kalocsai érsek, Dr. Dulánszky Nándor pécsi, Bende Imre nyitrai és Dr. Hornig Károly veszprémi püspökök. — Programmok kaphatók König Gusztáv krisztinavárosi s. lelkésznél, Dr. Való Simon, pápai kamarásnál (Budapest, IV., központi papnövelde) és a városi menetjegyirodában (Hungária szállóban.)

— **Nyári személyvonat.** Török-Bálint község előljáróságának kérelmére elrendelte a kereskedelmi miniszter, hogy Budapest és Bicske között a nyári menetrend szerint a már eddig is közlekedő vonatokon kivül május elsejétől fogva Budapestről Bicske felé reggel 9 órakor és visszafelé Bicskéről Budapestre éjjel 3 órakor vonat induljon.

— **Halálozás.** A budai közönséget mindenesetre érdekelni fogja az a szomoru eset, hogy Schäffer Bandi a volt budai szarvastéri kávés, a budai dalárdának vagy 20 év óta tagja e hó 21-én meghalt s kinek temetése 23-án a ferenczvárosi Bakácstéri előljárósági épület helyiségéből, hol lakása és kávés üzlete volt, impozáns részvét mellett történt. Kurz Vilmos plébános nagy segédlettel végezte a szertartást, melynek bevégzése után Farkas Bandi a Budapesti Lyra Dalegylet elnöke s az elhunytnak barátja mondott az elhunyt fölött megható beszédet, kiemelvén az elhunytnak ritka szép hangját, mellyel ugy a budai dalárdában valamint az országos dalárünnepek alkalmából a müértő közönség előtt különösen feltünt és melyet a templomokban is, legkivált a Tabánban, többször halihatták a zenés misék alkalmával. A beszéd után a Lyra dalegylet elénekelte, Egressy „Mért oly borus“ czimü gyászdalát, melynek bevégzése után megindult a gyászmenet a Soroksári-utczán ezrekre menő közönség kiséretében s elől egy zenekarral. A kerepesi-uti temetőben várakozott a budai dalárda, hogy ő is lerója az elhunyt iránti szeretetét s a sirnál megható dallal bucsuztatta el elvesztett tagját. — Erdélyi Antal földbirtokos neje Rauscher Paula egyik legkiválóbb budai patriczus család tagja, hosszas szenvedés után élete 36-ik, boldog házasságának 16-ik évében elhalálozott. Kitünő feleség, jó anya és párját ritkitó nő volt. Halála általános részvétet keltett.

— **Salamon Ferencznek,** a hires történet-tudósnak, — ki annyira szerette, sőt rajongott Budapest jobbparti részeért, — a hunyadmegyei történelmi s régészeti társulat junius hó 11-én dévai szülőházát emléktáblával fogja megjelölni. A közadakozásból elkészitett márványtábla Gerenday és fia szobrász czég mütermében készült és az ottani református paplak homlokzatát fogja disziteni. A leleplező ünnepen Kuun Géza gróf a társulat elnöke s Sólyom-Fekete Ferencz alelnök mond majd alkalmi beszédet.

— **Összejövetelek.** Az I. ker. Nemzeti Asztaltársaság legközelebbi összejövetelét május hó 2-án Gürsch Ferencz „Politikus greizler“-hez czimzett vendéglőjében (I. ker. Koronaőr-utcza 3. sz.) tartja meg. A tagok kéretnek minél számosabban megjelenni. — Az I—III. kerületi szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai május hó 3-án Buzik András vendéglőjében I. ker. Karácsonyi-utcza 17. sz. délután 4 órakor találkoznak, mire a tagokat a Buda és Vidéke utján is meghivja az elnökség.

— **Hirdetmény** Budapest főváros I. közigazgatási kerületének előljárósága mint I. fokú közegészségügyi hatóság közhirré teszi, hogy a kerületben az oltó-bizottság megalakult és hogy a védhimlő-oltást f. évi május hó 2 án megkezdi. Az oltás — mely mindenki részére ingyenes — hetenként kétszer, kedden és pénteken délután 3 órától 5 óráig — a kerületi orvos rendelő helyiségében (Attila-utcza 16 sz.) alatt történik. Minthogy az 1887. évi XXII. t.-czikk szerint minden gyermek — a mennyiben valóságos himlőt ki nem állott volna, — élete első évében védhimlővel beoltandó; továbbá az elemi iskolába járó tanköteles gyermekek — ha eredménynyel be nem oltattak, vagy a legutóbbi 5 év alatt valóságos himlőt ki nem állottak — szintén beoltandók; — nyilvános és magán-iskolák és intézetek növendékei pedig, ha életük 12. évének betöltése előtt 5 éven belül valóságos himlőt ki nem állottak, vagy a fent emlitett időn belül sikerrel be nem oltattak — ujra oltandók; az előljáróság figyelmezteti a szülőket, gyámokat s általában mindazokat, kik gyermekeikről gondoskodni tartoznak, hogy a nekik kezbesitendő meghivásra a meghivásban kitett időben a beoltandó gyermekekkel együtt az oltó-bizottság előtt megjelenni tartoznak. A szülők gyermeiket magán-orvos által is beolthatják, csakhogy ezt az oltó-bizottságnak bejelenteni és a magán-oltó-orvosok oltási vagy az oltás alóli felmentést igazoló bizonyitványát felmutatni kötelesek.

Kivonat az 1887. évi XXII. t.-czikkből: 11. §. Az, ki a gyermek első beoltására jelen törvény által kötelezve van, ha ebbeli kötelezettségének nem tesz eleget, az elsőfoku egészségügyi hatóság által első izben megintetik s kötelezettségének záros határidő alatti teljesitésére utasittatik stb. Az elsőkerületi előljáróság mint első foku közegészségügyi hatóság. — Osztoits Mihály s. k. előljáró.

— **Nagy lövészet.** A budapesti polg. lövészegyesület 1893-ik évi május hó 7-én, vasárnap megnyitó nagy-lövészetet tart. A lövészet sorrendje: Május hó 7-én, vasárnap, reggeli 8 órakor a lövészet megkezdése, mely 6 taraczklövéssel jeleztetik. A lövészet tart déli 1 óráig, ekkor társas-ebéd. Délután 2 órakor a lövészet folytatása alkonyatig, ezután a lövések osztályozása és a dijak ünnepélyes kiosztása, mely után társas-vacsora. A déli 1 órakor tartandó társas-ebédre egy teriték ital nélkül 1 frt 20 kr. Jegyek előre válthatók: Ereyberger Pál urnál, II. ker. Fazekas-tér; Kirner József urnál, IV. ker. Szervita-tér; Ott Lajos urnál, II. ker. Bomba-tér és az egyesületi ügynöknél, a teriték ára lefizetése mellett.

— **Kirándulás.** A magyar turista-egyesület tanitói osztálya április 30-án a Sashegyre kirándulást rendez. Indulás d. u. 3 órakor az I. ker. szarvastéri iskolából a Gellérthegyre, onnan a Németvölgyön át a Sashegyre s le a Kelenföldre és a Sósfürdőhöz. Vezető: Drajkó István. — Május 4-én az Ó-budai Grünwald-féle szeszgyárat tekintik meg. Indulás d. u. 3 órakor a III. ker. Tanuló-utczai leányiskolából. A gyár megtekintése után dijakkal egybekötött versenytekézést rendez, mely alkalommal minden dobás érvényes. Vezető: Marks Henrik.

*

Saxlehner András nagylelküségéről győződtünk meg, a mi eddig bár már régen folyik, köztudomásra nem jutott. Kerületünk

e kiváló nagybirtokosa már évek óta bocsát dr. Steffek Adolf kerületi orvos rendelkezésére keserüvizet a szegény betegek számára. E tény ugyan magamagát dicséri, de nekünk, mint a nyilvánosság közegének a megemlités erkölcsi kötelességünk.

— **Kirándulók figyelmébe** ajánljuk a Kék hétfőhöz czimzett vendéglőnek mai lapunkban megjelent hirdetését. A jelenlegi bérlő a régi Blau Montagot a mai kor igényeinek megfelelőleg alakitotta át, ugy, hogy most ott nemcsak kétköznapokon, hanem vasár- és ünnepnapokon is a legelegánsabb közönség ad egymásnak találkát. Ez inditotta a bérlőt arra, hogy szakitva a régi szokással, többé nem budakeszi és at trararara bum muzsika, hanem egyike a legjobb katonai zenekarnak fogja ott ünnep- és vasárnapokon a közönséget szórakoztatni.

— **A Vidovics és Dánczinger-féle** pilseni sörcsarnok megnyitása május 1-jére volt tervezve. Az átalakitási munkák miatt azonban csak május 6-án fog megnyittatni, mint az a mai lapunkban megjelent hirdetésből is látszik.

Lapunkhoz két oldal melléklet van csatolva.

Levél a szerkesztőhöz.

Tisztelt szerkesztő úr!

Nem volt szándékom becses lapja f. évi 15-ik számában közzé tett levelem után tovább is folytatni a polemiát dr. Németh Imre úrral, mert nem tartom helyén valónak, hogy nagyfontosságu közérdekek szolgálatában a vitatkozást személyes térre vigyük át. S hogy most mégis helyet kérek e soroknak, annak egyedüli oka az, mert Németh úr az én levelemre e lapok 16-ik számában felelvén, tagadásba veszi azt, hogy ő a bpesti polg. lövészegyesületet támadta. Ha ő ezt nem tette volna, úgy én felesleges munkát végeztem volna akkor, mikor a lövészegyesület müködését az ő vádjai ellen védelmeztem.

Lássuk mit ir Németh úr „Budai érdekek“ czimü 1-sö czikkében, e lapok 13-ik számában? Mindjárt a 2-ik bekezdésben azt mondja: „nem tudjuk, hogy a lövészegyesület vagy az általa kiküldött előkészitő bizottság szándékosan mellőzte-e a megbizott egyesületek véleményét, magának akarván fentartani nemcsak a kezdeményezés dicsőségét, hanem a végrehajtást is ...“ Én ugy hiszem e sorokból minden elfogulatlan olvasó azt a vádat olvassa ki, hogy a lövész-egyesület vagy az általa kiküldött előkészitő bizottság mulasztást követett el, s Németh ur meg is mondja, hogy minőt, azt t. i. hogy a megbizott egyesületek véleményét nem kérte ki az előterjesztés szövegének megállapitásakor. Hát ebben csakugyan téved Németh ur legalább lényegileg, mert azon 27-es bizottság, melyet a lövészegyesület által kiküldött előkészitő bizottság hitt meg a szövegezés dolgában tartott értekezletekre, tényleg azokból alkottatott össze, kiket a budai egyletek a nagygyülésre kiküldöttek és kik az értekezleten már illető egyleteik kivánságait valóban tolmácsolták is. És igy az Előterjesztés szövegébe mindaz felvétetett, a mit az illető egyletek a magok körében felveendők gyanánt kijelöltek. Meglehet, hogy ezen értekezleteken egyik-másik egylet nem volt képviselve, de ennek oka csak az volt, hogy a megbizottak nem jelentek meg teljes számban, a mi nem ok arra, hogy az előkészitő vagy a 27-es bizottság vagy a lövészegyesület megrövásban részesüljön. Sőt konstatálhatom, hogy volt oly budai egylet is, mely még a márczius 12-iki nagygyülésre kiküldött képviselőit is csak az utolsó perczben, rövid idővel a nagygyülés előtt nevezte meg.

Mindjárt I. czikkének további folyamában egyoldalunak mondja Németh ur az Előterjesztést, s mivel azt fentebb, mint a lövészegyesület vagy az általa kiküldött előkészitő bizottság müvét állitja oda, melynek szövegezésébe ezeken kivül más nem folyt be, az egyoldaluság vádja is ezen testületeket éri.

Kimondottam multkori levelemben, hogy czikkiró úrnak, s hozzáteszem, bárkinek joga van birálgatni minden ténykedést, mely a közélet terén felmerül, de meg kell maradnom azon állitásom mellett, hogy a birálgatás azon módja, amint azt Németh úr gyakorolja, nem a nyilvánosság elé, hanem azon testület elé való, mely most már hivatva leszsz a budai érdekek dolgában a szükséges mozgalomnak irányt adni, s a kellő lépéseket megtenni.

Es ha Németh Imre úr nem is „vezérférfiú“ Budán, nem lesz neki nehéz azok közé felvétetni, kik hivatva lesznek a budai ügyeket a „végrehajtó-bizottságban“ intézni, sőt én azon óhajnak is adok kifejezést, hogy az ő működésének itt tér nyiljék, mert gondolatai, eszméi megszivlelésre érdemesek. Láthatja ebből, hogy én nem akartam személyeskedni, de kötelességemnek éreztem az ő soraiban rejlő gyengéd gúnyolódás és vád ellenében a hasznos mozgalmat megindító lövészegyesület védelmére kelni.

Azon megjegyzéssel zárom e sorokat, hogy tovább nem fogom fűzni a polemiát, és pedig csakis azon okból, mert nincs reá időm, de szivesen helyt állok Németh úrnak a zöld asztalnál és elfogadom minden oly inditványát, mely meggyőződésem szerint alkalmas lesz a budai érdekek emelésére.

Budapest, 1893. április 27.

Dr. Toldi László.

A budai zeneakadémia hangversenye.

A budai zeneakadémia f. hó 28-án Szautner Zsigmond vezetése alatt, a „Fáczán“ vendéglő termében tartotta meg ez évadban III-ik egyesületi hangversenyét. A változatos müsor igen sikerült lefolyású volt. Az első szám Volkmann Serenada (D moll) volt, vonós hangszerekre. Elöadta az egyesületi zenekar. A benne előforduló gordonka-magánrészt Kauders Manó tanár nagy preczizitással és müvészettel játszotta. Ezt követte Rubinstein „A földön“ és „A manók“ vegyes karéneke. Előadatva az egyesületi énekkartól, a mit meg kellett ismételniök. A harmadik szám Rubinstein „Barcarolle“ (5. sz.) és Liszt „Cantique d'amour“ Mészáros J. müvészi játéka volt. A „Tipregó“, „Addio“ és „A rózsa“ 4-ik számbeli darabokat, az előadóknak háromszor kellett ismételniök. Előadták: Schmidt Mariska k. a., Antolek Juliska k. a. és Jancsó Jenő ur. Az utolsó szám Schubert „Zongora ötös“-se (Forellen Quintet) volt, a melynek elég ajánlás az, hogy Juhász Aladár tanár (zongora), Góczigh József (hegedü), Brandl Vincze (mély hegedü), Kauders Manó tanár (gordonka) és Könyves Károly ur (gordon) adták elő. Hogy a budai zeneakadémia iránt mennyire érdeklődnek, kitünik abból, hogy a hangversenyt mintegy 300 főnyi diszes közönség hallgatta meg.

—b—ó.

Ne kinozzuk a szegény állatokat.

Az állatvédő-egyesület szivességébe ajánljuk e sorokat, mert ha eredmenyes munkát végez is, de nem tekint ide át a budai részre mindent látó szeme, a hol kegyetlenül kinozzák még most is azt az igavonó állatot, mely a végkimerülésig huzza a terhet, s midőn mármár lerogy s megszakad: tűri az ostorcsapást, a suhángolást, de inkább nem mozdul, mintsem induljon tovább.

A budai oldal lánczhidfőjétől az alagut bejárójáig megkezdődik az ostorcsattogás, isten káromlás. A rendőr — dicsérettel legyen emlitve — röktön intézkedik, hogy előfogatot rendeljen a megterhelt kocsi kihuzására. A kocsis makranczoskodik, büszkeségét sérti, hogy lovai ki nem huzzák a tul terhelt kocsit. Hiába a rendőr figyelmeztetése, a kocsis tovább káromkodik s a lovak tovább nem mozdulnak.

A nép összegyül, a közlekedés megakad, a rendőr futkos ide-oda a szegény kidült állatok kinosan fujnak orrlyukaikon keresztül. Minek irnók le az Albrecht-utat, a krisztinavárosi alagut utczát egész a déli vasutig, hisz megrezdül minden idegünk, midőn napról napra kell szemlélnünk e kegyetlen kinzásokat, a melyeknek csakis az állatvédő egyesület eddig is méltányos buzgalma és nyomatékos szava vethet véget.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 26-án: Tojás, 1 drb 2½—3 kr., 17—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.60—2.— kr.; csirke (idei) 1.60—2.20 kr.; kappan 0.00—0.00 kr.; récze, hizott 2.80—3.—; récze, sovány 2.—.— 2.40 kr.; lud, hizott 5.80—.6 frt, sovány ——.— frt; pulyka hizott 0.——0.— frt, sovány —.——.— frt; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj, 1 kgr. 1.00—0.00 frt, tehénturó 20—24 kr. juhturó 1 kgr. 52—56 kr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller és egyéb 1 drb 3—6 kr., karaláb 1—3 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—14 kr.; foghagyma 28—30 kr.; vörös répa 1 drb —— kr.; torma (1 drb) édes 10—25 kr.; 1 drb erős torma 1—8 kr. Harcsa eleven 1 kgr. 60—1.20, nem eleven 60—1.00, csuka eleven 80——.—, nem eleven 50—0.70, ponty eleven 65—1.20, nem eleven 50—0.80, fogassülő eleven 00.—.000, nem eleven 40—1.00, közönséges kis halacska 10—50 kr.

Borju hozatott 38—40 darab, eladatott darabonként 18 frttól 26 frtig, élő sulyban 42—43 krron.

Pecsenyemalacz hozatott 30 drb, eladatott darabonként 2.20—3.60 kron.

Várbeli piacz, f. hó 29-ről: Tojás, egy drb 3 kr., 18—19 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.50—1.80 kr.; csirke (idei), 0.80—2.00 kr.; kappan párja —.— kr.; récze hizott párja —.— —.—, récze sovány 1.80—2.—, lud hizott, párja —.— —.—, sovány —.—, pulyka —.— frt; tej 7—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 0.95—1.— kr., turó 22—24, juh-turó 50—56 kr, juh-sajt 56—60 krajczár. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 2—6 kr.; petrezselyem, 1 csom. 2—6 kr.; zeller 2—7 kr.; karalábé 1 db 1—10 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—14 kr.: foghagyma 1 kgr. 24—30 kr.; vörös répa 1 db 1—3 kr.; torma édes 1 drb 10—26 kr.; torma erős 1 drb 1—8 kr.

Harcsa eleven 1 kgr. ———, nem eleven 0.70.——, csuka eleven ———, nem eleven ———, ponty eleven ———, nem eleven 50—60, fogassülő nem eleven 50—70, közönséges kis halak 30—40 kr.

Borju 80—85, eladatott darabonként 13—26 forintig, élő sulyban 40—46 kr. Malacz 45 darab, eladatott 2—4.50 forintig darabonként, bárány 45—50 drb, eladatott 2—3.20 frt — darabonkint.

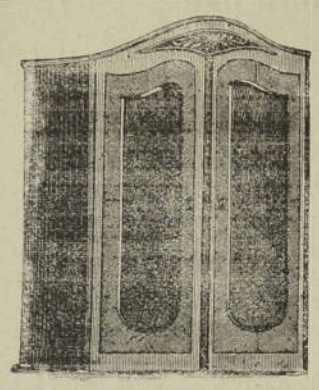
A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Vendéglő-megnyitás.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **II. ker., vizi-város, fő-utcza 8. sz.** a. levő vendéglői helyiséget átvettük és azt a kor igényeinek megfelelőleg teljesen **ujonnan berendezve f. é. május hó 6-án** megnyitjuk.

Midőn jó magyar **konyhánkat,** tisztán kezelt **hazai borainkat,** továbbá **Pilseni sörünket a polgári sörfőzödéből** s e mellett **kőbányai sör-kimérésünket,** a n. é. közönség becses figyelmébe ajánljuk, bátorkodunk szives pártfogásukat s minél számosabb látogatásukat tisztelettelljesen kérni.

Vidovics és Dánczinger,
vendéglősök.

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

V. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

bútor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Magányos özvegy.

okleveles szülésznő ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód“ név alatt a kiadóhivatalba.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb

tánczterme

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulások megtartására egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% armérséklet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér

teljes tisztelettel

Balanek Antal,

vendéglős.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90–97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel

GLÜCK FRIGYES,

szállodatulajdonos.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

A BUDAI SZINKÖR

mai napon megnyilván, van szerencsém tudatni, hogy az áttellenében fekvő

„Krisztinavárosi sörcsarnok“

nyári helyiségeit ujból berendeztem és azt mai napon t. vendégeim rendelkezésére bocsájtottam.

Kitünő konyha, csapolt sör és valódi borokról kezeskedem.

Minden este női zenekar.

Schlaucher Ferencz,

vendéglős.

The Mutual

a világ legnagyobb és leggazdagabb biztositó társasága

Biztositéki alap: 826½ millió frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, bécsi-utcza 5. szám.

30.758. sz. kötveny (nem tontina).

Biztositott összeg	5.000.—	dollár
Felhalmozott nyeremények	3.343.—	»
Kifizettetett	8.343.—	»
Befizetett dijak	4.703.30	»
Nyeremények	3.843.—	»
Eszerint marad	860.30	»

mint tiszta költség az 5000 dollárnyi biztositás után 28 éven át.

Kérvényeket szerkeszt, ügyekben eljár, sürget egy tapasztalt egyén. Közbenjár, minden megbizást elvégez jutányos feltételek mellett. Levelek a kiadóhivatalba 2 db 5 kr s postabélyeggel »X. Y. 3.«

BUTORSZÁLLITÁSI,

lakás és ablaktisztitási vállalat.

Költözködéseket nyári lakásokba zárt vagy nyitott kocsin a legjutányosabban elvállal.

WEISZ JENŐ

Budapest, Károly-körut 22. (Röser bazár.)

Heintz Henrik Tivadar

mázoló

Budapest, II. ker., viziváros medve-utcza 6. sz. a.

Elvállal mindennemü mázoló munkát a legegyszerübb és legizlésesebb kivitelben jutányos árak mellett.

Festékek eladása.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

Ma

és

minden vasárnap

KATONA-ZENE

a németvölgyi-úton fekvő

„Kék hétfőhöz“ (Blau Montag)

czimzett vendéglőben.

Saját termésü borok, Dréher-féle sör.

Pontos és gyors kiszolgálat.

Staudhammer Ignácz,

vendéglős.

„A csalogányhoz“

czimzett vendéglőmet (I. kerület, a Németvölgyben) ajánlom a nagyérdemü közönségnek.

Izletes meleg és hideg ételek.

Kitünő borok és Dréher-féle sör.

Pontos és szolid kiszolgálás.

Vasár- és ünnepnapon **kerti zene.**

Fedett tekepálya,

a mely **hétköznapokon** társaságoknak kiadó.

Tisztelettel

TOMASKO KÁROLY,

vendéglős.

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Arany érem

Aranyérem

Elvállal min en e szakmába vágó munkákat úgymint:

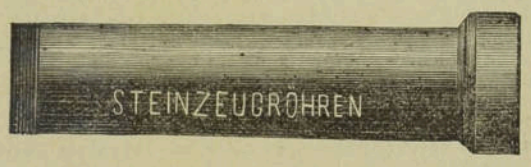
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granit-terasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szükkutakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönséggel tisztelettel tudatni, hogy a Vaskovits-féle városmajori és svábhegyi vizgyógyintézetet eddigi tá[rsa]stulajdonosnője néhai édesanyánk elhunyta után is tovább fogjuk vezetni s fő[tö]rekvésünk ezután is oda fog irányulni, hogy a gyógyulást kereső közönség igé[nyei]t, ugy az orvosi kezelés, mint ellátás tekintetében teljesen kiérdemeljük s az intézet régi jó hirnevét továbbra is fentartsuk. Az intézeti gyógykezelés és felvételre vonatkozó ismertetést kivánatra bérmentve küldünk. Bővebb, valamint a svábhegyi intézetben levő lakásokra vonatkozó felvilágositást a városmajori gyógyintézetben bármikor készséggel nyujt az igazgatóság.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet tulajdonosai.

Jelentés.

A **„Zöld vadász"-hoz czimzett új vendéglőmet** szép kerttel, tánczteremmel és verandával Hidegkúti-út 12. szám alatt 1893. május 1-én megnyitom.

Ünnep- és vasárnapokon tánczvigalom a nagykovácsi kedvelt zenekar (Czeml) közreműködése mellett.

Kitünő konyha, italok és kiszolgálás által az igen tisztelt vendégeim bizalmát kierdemelni, ezentúl is főtörekvésem leend.

Dréher-féle sörraktár saját házamban.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esdve, maradtam:

kiváló tisztelettel

JUDEX MÁTYÁS,

vendéglős.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások legmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Vendéglő-megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséget, valamint vendégeimet értesiteni, hogy **II. ker., Zárda-utcza 59. sz. a.** (Rózsa-dombon) Feszl László épitőmester úr villájában

a „török prófétához"

nyári vendéglőt

nyitok **f. év april 30-án (vasárnap)** és ennek vezetését Dömötör Ignácz úrra biztam.

Tekepálya a n. é. közönség rendelkezésére áll.

Naponta nemzeti zene.

Jó természetes borokról, Dréher-féle sörről, hideg és meleg ételekről, pontos és olcsó kiszólgálás mellett gondoskodik és a n. é. közönség kegyes pártfogását kéri:

Zimmermann Fülöp,

vendéglős.

Kiadandó Kis-Tétényben egy 2 szobából, konyhából álló nyári lakás Bővebbet a kiadóhivatalban.

A szinkör megnyitása

alkalmából van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudtára adni, hogy **Budán, I. ker., Krisztinaváros, Alagut-utcza 1. sz.** alatt levő

„Alagút"-kávéházamat,

mely elegáns berendezésével, a sajtó összes magyar és német termékeivel, cabinet-separé-ival, mindennemü hideg étkeivel, italaival, mérsékelt árak, gyors és pontos kiszolgáltatással bármely elsőrendü kávéházzal szemben megállja helyét, **f. é. aprilis hó 15-én megnyitottam.**

Naponként zene Zsiga Ferkó ismert primás vezetése alatt.

Midőn a nagyérdemü közönség kegyes pártfogását kérem, van szerencsém a Krisztinaváros diszére szolgáló kávéházamat szives figyelmébe ajánlani.

Tisztelettel

Wellisch Zsiga,

kávés.

Jáhn Ferencz József

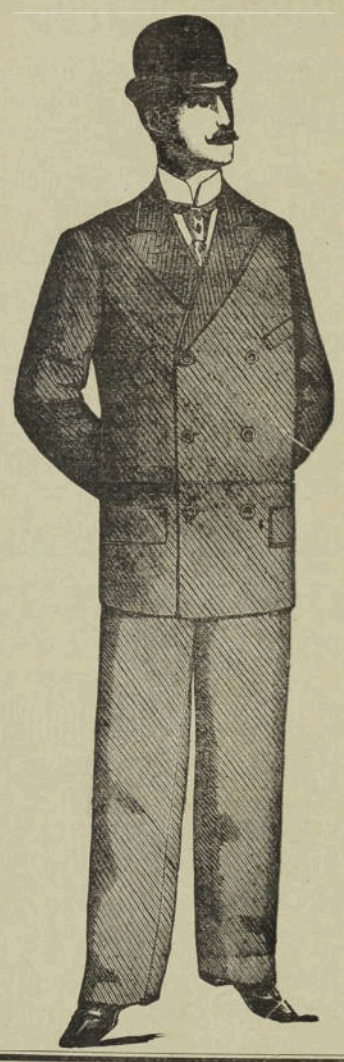
szobafestő,

ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ

BUDAPEST,

I. ker., Attila-utcza 19. szám.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár.

HIRDETMÉNY.

Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárnak 1893. április 11-én tartott rendkivüli közgyülése elhatározta, hogy **a társasági alaptőke 2.400,000** frtról 3.000,000 **frtra emeltessék** s e végből 2000 darab 300 frt névértékü, az 1893. január 1-től folyó osztalékszelvénynyel ellátott uj részvény kibocsátassék melyeknek 900 frt kibocsátási árfolyamon s ánnak f. é. január 1-től számitandó 5% kamat összegén leendő megvételére a társasági részvények jelenlegi birtokosai előjogot birnak olykép, hogy négy darab részvény jogot ad egy darab uj egész részvényre, egy, két vagy három darab részvény pedig egy, két vagy három darab ideiglenes $^1/_4$ részvényjegynek átvételére.

Az ideiglenes $^1/_4$ részvényjegynek négy darabja a kitüzendő határidő alatt egy egész részvénynyel becserélendő.

A fentebbi 900 frtnyi kibocsátási árból 300 frt a társasági részvénytőke, 600 frt pedig az adók, illetékek és költségek levonásával a rendes tartalékalap javára fog fordittatni.

E végből a takarékpénztári részvények birtokosai, kik az elővételi jogukat gyakorolni kivánják, felhivatnak, hogy részvényeiket (**szelvények nélkül**) **f. é. április 25-től f. é. május 31-ig** terjedő határidő alatt a takarékpénztár pesti vagy budai osztályában (V. ker., Dorottya utcza 4. sz. vagy II. ker. fő-utcza 2. sz. a.) vasár- és ünnepnapok kivételével bármely hétköznapon 9–12 óráig, az ott készletben levő ürlapokon kitöltendő jegyzék mellett mutassák be s ez alkalommal az uj 300 frt névértékü részvény 900 frt kibocsátási árának első részletét 300 frtot o. é. s annak 1893. január 1-től számitott 5% kamatait ideiglenes $^1/_4$ részvényjegyeknél pedig a 225 frtnyi kibocsátási árnak 75 frtnyi I. részletét és annak 1893. január 1-től számitott 5% kamatait, esetleg pedig, ha a részvényesek ugy kivánják az egész 900 frtnyi kibocsátási árt, ideiglenes $^1/_4$ részvényjegyeknél az egész 225 frtnyi kibocsátási árt s azoknak 1893. január 1-től számitott 5% kamatait annál inkább fizessék be, mivel **e bejelentési határidőnek lejárta után a részvénybirtokos által az elővételi jog többé nem gyakorolható** és a takarékpénztári igazgatóság a részvénybirtokosok által át nem vett uj részvények felett szabadon fog rendelkezni.

Ha a részvénybirtokos a fentebbi 900 frtnyi kibocsátási árt részletekben kivánja befizetni, II. részlet 200 frttal f. év junius 30-ig, a III. részlet 200 frttal f. év julius 31-ig, a IV. részlet 200 frttal f. év augusztus 31-ig, ideiglenes $^1/_4$ részvényjegyeknél pedig ugyanezen határidőkben ezen részleteknek $^1/_4$ része, minden részlet az 1893. január 1-től számitandó 5% kamatokkal együtt az ideiglenes részvényjegyek szövegében foglalt különbeni következmények terhe mellett pontosan befizetni tartozik.

Az uj részvények elkészültéig ideiglenes részvényjegyek lesznek kibocsátva, melyek annak idején részvényekkel be fognak cseréltetni, miről a részvényesek külön hirdetmény utján értesitve lesznek.

Az uj részvények kibocsátásával járó bélyegköllségeket a takarékpénztár fogja viselni.

Budapest, 1893. április hó 19-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Kőziklából fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izü üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Legujabb orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Másodlat.

Hazánkban az utóbbi időkben számos ásványviz került forgalomba, melyek egyike-másika nemcsak hogy semmi gyógyitó értekkel nem bir, de sőt a szerfelett hiányos kezelés, czélszerűtlen eltartás s a kelendőséget bénitó egyéb körülmény folytán hosszabb ideig, néha éveken keresztül raktáron maradva, mint állott, megromlott ásványviz az egészségre határozottan ártalmas.

Nem igy van az a **»Vera«-forrással**, melyet úgy **természeti kiválóan előnyös sajátságai,** valamint kitünő **szakkezeltetése** miatt szivesen rendel az orvos mindazon esetekben, a midőn ásványviznek applicatiója javaltnak mutatkozik.

Részemről a **»Vera«-forrás** vizét kedvező vegyi alkatrészei alapján, különösen **a tüdő és légutak,** valamint az **emésztő szervek összes hurutos bántalmaiban mindenkor igen jó eredménynyel rendelem,** a **cholera** és **járvány** idején pedig a kutviz helyettesitője gyanánt **praeservativum**-képen, ugyszintén **tifuszos** betegeknél **a belek bántalmazottsága ellen teljes sikerrel alkalmaztam.**

Budapesten, 1893. márczius hó 30-án.

Dr. Lőrinczy Ferencz,

ny. miniszteri titkár,
tüdő- és szív-specializista,
a közegészségi »Kalauz« szerkesztő-tulajdonosa,
a községi- és körorvosok országos egyletének elnöke.

Kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Arverési hirdetmény.

Alulirott kir. közjegyző ezennel közhirré teszi, hogy a néhai **Paulovits László** hagyatékához tartozó ingatlanok, úgymint:

1. a budai 1874. számu tjkvben (3177. 3178) helyrajzi szám alatt irt, **II. ker. Toldy Ferencz-utcza 34. sz.** alatt fekvő **ház és kert . . . . . 19800** ft,

2. s a budai 6639. tjkvben $\frac{11112-11117}{104-108.}$ hrszám alatt irt, **II. ker. Ilona-utcza 12. sz.** alatt fekvő **nyaraló** és **kert . 21000** ft

kikiáltási árban az **1893. évi május hó 6-án délelőtt 9 órakor** alulirott kir. közjegyző irodájában tartandó **önkéntes árverés** utján a legtöbbet igerőnek eladatni fognak.

Venni szándékozók tartoznak óvadék gyanánt a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverés egyéb feltételei az eljáró kir. közjegyző irodájában (Budapest, II. ker., lánczhid-utcza 2. Klusemann-féle ház) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Budapesten, 1893. évi április hó 24.

Zimányi Alajos,

kir. közjegyző.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 18. sz. Vasárnap, május 7.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

A budai »Gobi sivatag«.

Irta: **Féry Narcisz.**

Nem igen régen volt, hogy egészséges, friss levegőt és fesztelen mozgási teret kereső családok szivesen ellentállottak a balparti városrészek ujkori igények szerint felépült palotaszerü házainak, csábitó kényelmeinek, elkerülték a dunamenti zajos, szük házsorokat és letelepedtek a Krisztinavárosban, élvezendők a tágas, zöldpázsitos vérmezőn átlebbenő gőz, füst és pormentes, de annál több rét- és erdőillattal telt hegyi levegőt. Csak az ablakokat, az ajtókat kellett kinyitni s a beáramló fűszeres, illatos levegőben megtalálta az ember a legdrágább hegyközi fürdő s klimatikus gyógyhely jótéteményes hatását — ingyen és annál több örömmel. Tessék most az ablakokat, ajtókat kinyitni; vastag kendő nélkül száj és szemek előtt a volt és a vélt paradicsomba kilépni! Milyen szörnyü változáson ment át rövid idő alatt a mi városrészünk. Nem a locsolási és söprési mindennap százszor elénekelt misériát akarom megint szőnyegre hozni, hisz söpörnek, locsolnak, hanem oda akarok utalni, a honnan a baj ijesztő, folyton növekvő, majd már javithatatlan módon származik. És ezen baj okozói nem mások, mint saját szeretett fiaink, a cs. és kir. hadseregben vitézlő bakáink és lovasaink, rendkivül fokozott tettvágy és gyakorlati buzgóságukkal. Ennyi gyakorlat, ennyi ember naponta a vérmezőn azelőtt soh' sem volt; az „ainzel abriktolás", a „glédába" és „zug-ekreczirozás" a laktanyák folyosóin és tágas udvarain történt idővesztés nélkül; a századok és zászlóaljak kivonultak a „Rákos"-ra, mely Duna fel- és lefelé tágas és alkalmas helyet nyujtott az akkori katonáknak úgy taktikai mint szétszórt gyakorlatainak.

Ünnepszámba ment, ha egy bizonyos diszes gyakorlat vagy általában egy diszkivonulás történt a vérmezőre. Térdig érő zamatos fűben gázoltak akkor a katonák és ha az akkor oly divatossá vált „hasrafekvés" százszor egymásután gyakoroltatott, puha fűben lélegzett fel a baka. Még néhány év előtt szénapetrenczék állottak a vérmezőn, jeléül annak, hogy még valóban rét; de szaporodtak a gyakorlatok, minden egyes hátramaradt ujoncot már itt oktatnak ballerina-művészetre, a legkisebb szakasz már nem talál méltóbb helyett arra, hogy tanulja, miképpen kell majd háromszáz lépést futni nyilt terepen az ellenség ellen — bizonyosan azon feltevésben, hogy a jámbornak nincs Manlichere vagy pedig a Hurrah! kiáltás előtt hátat fordit.

Most tessék egy statisztikusnak kiszámitani, hányszor veri meg e sokaság nem selyem czipőbe, hanem vastag, kemény bőr és számtalan fejes szög és patkóval elláttott bakkancsba vagy csizmába bujt lába a szegény gyenge gyepet, — mennyi idő kell ahhoz, hogy a legszivósabb növény végtére engedjen ezen folytonos irgalmatlan taposásnak? Látható s érezhető is az eredmény. Az idő s ezen bánásmód viszontagságainak még utolsó perczig is ellentállott, már a gobi sivatag növényzetéhez tartozó 2—3 növényfaj is elpusztult, mely mig kiméltek, mintegy háladatosságból szálankint egy jó maroknyi fekete port magához kötött és tovarepülésében feltartott, — és az egész vérmező egy puszta, agyag, kavics és porlepte Sahara egy lakott város, egy üdülő helynek is csufolt vidék közepén, a pompás diszben felépitendő királyi lak és csoda-utak közvetlen szomszédságában. A puszta talaj felveretik, a legkisebb szellő telemeli a milliárd földrészeket és első sorban a Mikó-, Attila-, Pauler- és Krisztina-utcza lakóinak mutatja be magát, ujnyi vastagságu réteget rakván le a szobák legutolsó zugában, az ablaknyitást lehetetlenné téve s még a higlevesét kanalazó boldog krisztinavárosi lakó fogai közé hizelegvén be magát. Hogy milyen a viszony a város és a katonai kincstár között a vérmezőre nézve, nem tudom, de tapasztalataim szerint itt is az esetleges szerződés egy kissé ho-

A „BUDA és VIDÉKE" TARCZÁJA.

A budai hegyek között.

(Emlékezés. Irta: **Andreánszky Jenő.**)

Ide s tova két hónapja lesz, hogy megváltam az aranyszabadságtól s kedves budai otthonomat a szegedi államfogházzal cseréltem fel!

Az államfogház egy kezdetleges park kellő közepén áll, melyet négy méter magas fal vesz körül; a fal nagyságáról fogalmat adhat az, hogy a fal mentén körülfutó s bokrokkal szegélyzett ösvény kétszáz méter hosszu.

De sokszor végigmérjük lépteinkkel ezt a „körutat"! Főleg most, a mióta kezdünk bizni a tavasz közelségében.

Igaz, hogy az időjárás nem épen tavaszi. A mit a poéták „lágy tavaszi fuvallat"-nak kereszteltek el, az itt kellemetlen s jóformán állandó hűvös szélvészben nyilvánul. Soha olyan szeles vidéket, mint ez a szegedi! A ki a „Nem fuj a szél, nem forog a dorozsmai szélmalom" ... kezdetű szép magyar nótát csinálta, az bizonyosan soha sem volt a Szeged közelében fekvő Dorozsmán, mert ott alig hiszem, hogy alkalma lett volna ilyen szélcsendes nótára gondolni.

Mennyivel jobb ilyenkor odahaza Budán, a hol a szélnek javarészét fel fogják a jótékony hegyek!

Hanem azért a mi „parkunkban" is rügyeznek már a fák és bokrok, kezd zöld lenni a pázsit. Igy azután némi joggal mégis elkeresztelhetjük a ház körüli kullogásunkat — tavaszi sétának.

Ez a szabadban való mozgás szomorú fogságunknak „enyhitő körülménye."

Érdekes lenne — persze csak úgy: kivülről — nézni, milyen buzgósággal gyalogolunk köröskörül.

Egyik fogolytársam, Hurbán Szvetozár, a ki szabad óráiban a tótok között agitál a magyarság ellen, de a ki különben hivatásos poéta s igy nagy kedvelője a szabad természetnek, a legbuzgóbb sétálók egyike. Ő még jegyzőkönyvet is vezet sétáiról, valahányszor körüljár, mindig egy-egy „rovást" ir a falra, s ilyen módon minden perczben tudja, hogy mekkora utat tett meg összesen fogsága alatt. Eddig összesen 410,000 métert, vagyis 410 kilométert gyalogolt, úgy hogy ennyi fáradsággal kényelmesen elsétálhatott volna innen Pozsonyig, a hol elitélték.

De, ha itt járkálunk is körben, — sokszor eszembe jutnak ilyenkor a budapesti állatkertnek elcsukott fenevadjai; a melyek oly csodálatos kitartással járnak ketreczeikben körös-körül — gondolataink messze innen kalandoznak ... odahaza. S a mig Hurbán gondolatai a maga fatornyos trencsénmegyei hazájában járnak, a mint azt a „Fenyőhöz" irt szép költeményéből látjuk, — az én gondolataim meg oda fenn a budai hegyek között kalandoznak.

Elgondolom, hogy ott most szintén megkezdődik a tavaszi sétáknak, tavaszi kirándulásoknak ideje. S ha nem vagyok is poeta, hogy költeményt tudjak irni a Norma-fához, ehhez a leghiresebb budai fához, lelki szemeim előtt látom a csonka növényóriást, a mint száraz karjait a távoli ködből kicsillámló szép fővárosunk felé nyujtogatja.

Körülbelől egy esztendeje lesz annak, hogy utoljára arra jártam.

A legszebb idő volt, a mikor az ibolyák már, — a gyöngyvirág pedig még a ritkaságok közé tartozott itt.

Vidám társaságban, tavaszi verőfényes hangulatban, kaczagó nők társaságában rándultunk ki a budai hegyek közé.

Azt sem tudtam, hogy hamarjában miben gyönyörködjem inkább? A természet üde tavaszi köntösében, szines, tarka-barka mezei virágaival, csicsergő madaraival csakugyan komoly vetélytársa lett a hölgyeknek, pompás tavaszi toálettjeiknek, ragyogó szemeiknek és csengő kaczagásuknak ....

A fogaskerekü vasút prüszkölve tolt fel bennünket a Svábhegyre. Onnan a Normafa mellett el, kirándulásunk végczéljához, a Pozsonyhegy csúcsára igyekeztünk. Mennyi gazdag változata a természet szépségeinek kinálkozott elénk a két órai úton!

Megérkeztünk a Pozsonyhegynek — nem tudom, miért keresztelték el a derék öreg Szent-János hegyet igy? — csúcsa alá, oda, a hol az erdő sürüjéből egyszerre egy kopár, csak itt-ott egy pár fával, bokorral ékeskedő sziklás domb mered felfelé.

Egy kis pihenés az erdő szélén, hogy a

mályos lesz, különben a netalán fennálló joggal sem mennénk messze, adott viszonyok mellett; nem marad más hátra, minthogy a katonai kincstár jóakaratához és méltányosságához folyamodjunk, ha nem is tartozik már a vérmező szénája az „Emolumente des kk. Festungs Commandos“ közé, kérvén, hogy ha már a városnak mostoha gyermekei vagyunk, ő tegyen valamit érettünk. Néhány zsák szénapolyva, fűmag és csak egy tavaszon át nyugalom, egy nyáron át kimélése a vérmezőnek és helyreállhat a régi állapot, kimélve lesz mindenki, a kit illet, azon jogos szemrehányástól, hogy a hol a lapokban, egyletekben stb. szabad, befásitott, gyepes zöld terek után kiabálunk, orrunk előtt egy városrész közepén egy sivatagot teremtünk megbocsáthatatlan közömbösséggel, tudatlansággal és kötelességérzet minden hiányával. Ha ugy fognak tovább fejlődni a mostani szánalmas viszonyok, épithetnek palotákat, körutakat; nem lesz a ki belőlök kérne, mert a legmegrögzöttebb Krisztinavárosmániában szenvedő végtére kénytelen lesz tüdejét, szemeit és csekély házi berendezését poroszon elől máshova vinni.

Hogy a vérmezőn tarthatatlan állapotok mily botrányosakká váltak már, mi sem bizonyithatja jobban, minthogy — bizonyosan a katonaság közbenjárása folytán városi kocsikkal locsoltatják a vérmezőt. Csak az a sajnálandó benne, hogy ezt egy diszszemlén pillanatra segitendők, teszik, nem pedig, hogy a fuldokló krisztinavárosiak jogos panaszán állandóan segitsenek.

Az I. ker. polgári kör könyvtáráról.

Egy éve lesz, hogy Fekete József, a krisztinavárosi magángymnasium és nevelőintézet igazgató-tulajdonosa az I. ker. polg. kör könyvtárának 500 kötet diszes kötésü szépirodalmi müvet ajándékozott.

E fényes ajándék volt az első, melyben könyvtárunk részesült, de nem az utolsó, mert ez első adakozó utánzásra méltó nemes példáját nemsokára követték többen is, kik között babarczi dr. Schwartzer Ottó, dr. Berczik Árpád, dr. Romy Béla nemcsak szépirodalmi de igen értékes szakmunkákkal is gazdagitották könyvtárunkat.

De a még mindig a kezdet nehézségeivel küzdő — bár sokat igérő és önerejéből gyors lendülettel felvirágzásnak indult könyvtárakat egy csapással a fővárosi társaskörök legnagyobb könyvtárává tette a közel 50 év óta fennállott, de pártolás hiánya miatt feloszlatását kimondott „budai olvasó-egylet“, mely 6000 kötetet tartalmazó könyvtárát körünknek ajándékozá, nem kötvén ki más feltételt, minthogy a könyvtár nyilvánossági jellege megóvassék s igy azt az I. ker. polg. kör tagjain kivül polgártársaink bármelyike is — az olvasó egyletnél eddig érvényben volt szabályok és dijak mellett használhatja a jövőben is.

A könyvtárt használni kivánó polgártársaink köteleztetnek ezek szerint 1 frt 5 kr biztositékot letenni és negyedévenként 1 frt 5 krt tagdijak fejében előleges részletekben lefizetni.

Ez oly csekély dij, melyet a sokkal kisebb kölcsönkönyvtárak használatáért fizetendő nagyobb dijakhoz még csak hasonlitani sem lehet, — hozzáférhetővé teszik e könyvtárt — s ez által nagyban elősegitik a közmüvelődést — oly egyének számára is, kik a magasabb dijak miatt más kölcsönkönyvtárt esetleg nem használhatnának.

Körünk tagjai biztositékot nem tartoznak letenni, de előleges részletekben fizetendő évi 2 frtért használandják könyvtárunkat.

Tekintve azt, hogy a kör régi könyvtára a budai olvasó-egylet átengedett könyvtárával egyesittetvén, oly ritka terjedelmü és értékes munkákban gazdag könyvtárrá alakult, mely nemcsak a kötetek száma által, melyek 10.000-et meghaladnak, — de tartalmukat tekintve a külföld legnevezetesebb iróinak kitünő forditásu müvei mellett, a belföldi irók összes jóhirü munkáit foglalja magában, — tekintve továbbá azt, hogy kerületünk lakossága tulnyomóan az intelligens osztályhoz tartozik s mint ilyen a szellemi élvezetek dolgában még nagyobb áldozatoktól sem riad vissza — alapos reményünk van, hogy az egylet könyvtára tagjai sorába mihamarább a kerület értelmiségének összeségét felvenni szerencsés lesz s ez által azon helyzetbe jut, hogy a már most meglevő hatalmas könyvtárt tovább is fejlesztheti és az irodalom ujabb termékeit is könyvtára részére beszerezheti.

Megemlitjük még, hogy a kerületi népkönyvtár is a legrövidebb idő alatt körünk könyvtárát fogja szaporitani s igy bizton állithatjuk, hogy mindazok kik könyvtárunkat használni fogják, kellemes, tanulságos és költség tekintetében számba sem vehető szórakozást fognak találni.

Erényi Antal.

A régi Budáról.

Irta: **dr. Baróti Lajos.**

(Folytatás.)

Bonfini adatait a királyi palotáról némileg kiegészitik a későbbi leirások, a melyekből kitünik, hogy az II. Ulászló idejében még mindig régi fényében ragyogott.

1502 őszén az udvar addigi csöndjét szokatlan vígság váltotta föl. Ugyanis a király megemlékezvén ama bizonyos bibliai mondásról, mely Ádám óta majd minden férfinak eszébe jut, nőül vette Candalei Anna herczegnőt, a franczia királyné rokonát. A menyasszony kiséretében levő urak egyike a Székesfehérvárott történt nászünnepélyről és koronázásról, valamint a budai ünnepélyekről értesítvén a franczia királynét, természetesen Budáról s a királyi palotáról sem feledkezett meg.

Az utóbbiról az elragadtatás hangján ir. Azt mondja róla, hogy szebbet képzelni sem lehet s hogy szépségét még emeli gyönyörű fekvése. Nem győzi magasztalni a palotában látható szebbnél szebb üvegfestményeket, butorokat és selyemszőnyegeket, mely utóbbiak közül különösen a Trója ostromát ábrázoló nyerte meg tetszését. Talán ez borította falát annak a teremnek, a melyben a király lakomát adott s a melyről a franczia főur — a ki pedig otthon királyainak palotájában nem egy gyönyörű termet láthatott — úgy nyilatkozik, hogy az a világ egyik legnagyobb és legpompásabb terme.*)

A palota egyik legfőbb nevezetessége Mátyás korában és utóbb is Mátyás király híres könyvtára volt. Erre vonatkozólag a legrészletesebb adatokat Oláh Miklós, a későbbi esztergomi érsek egyik művében találhatni. E művet a tudós főpap ugyan 1536-ban, Brüsselben irta, ahol mint II. Lajos özvegyének egyik főtanácsosa tartózkodott, azonban épen a királyi palota és általában Buda leirásából látszik, hogy régebbi, 1526 előtti állapotokat rajzol, mikor Szolimán gyászos emlékü első látogatásának nyomai a városon és a királyi palotán még nem valának láthatók.

A könytár két teremben volt elhelyezve. Az egyik a görög, a másik a latin kodexeket vagyis irott könyveket foglalta magában. A könyvek gyönyörű miniatureökkel voltak diszitve. Kötésük is rendkivül diszes volt: szines selyem vagy bársony, a melyet aranyos czifrázatok tettek még diszesebbé. A táblákat arany- és ezüst csattal kapcsolták össze. Oláh Miklós öreg emberektől hallotta — kétségkivül akkor, mikor még II. Ulászló és II. Lajos udvarában tartózkodott — hogy Mátyás király állandóan harmincz könyvfestőt tartott, a kik a könyveket másolták is. Felügyelőjük egy Ragusai Felix nevü tudós férfiú volt, aki egyaránt értett latinul, görögül és arabsul s a ki ügyesen bánt az ecsettel is. Ő ügyelt arra, hogy a másolásnál hiba ne essék.

A könyvtárt Candalei Anna kisérője nagynak mondja, mégis csak 300—400 kötetre becsüli. Ez a szám azonban kétségkivül nem felel meg a valóságnak. Oláh a könyvtár nagyságáról nem szól, de fölemlíti, hogy a nagy könyvtáron kivül még két kisebb könyvtár is volt.

Oláh Buda városáról és környékéről is részletesen ír. Szerinte Buda az olasz, német, lengyel és török kereskedők gyülekező helye és egész Magyarország kereskedelmének középpontja. A kereskedők házai — ezt az előbb említett franczia főur leveléből tudjuk — olasz vagyis renaissance-stilben voltak épitve.

A város környékét Oláh „elbájoló-“nak mondja. „A várhegy tövében — úgymond —

*) S valóban úgyis volt. Oláh Miklós, ki sok országot bejárt, 1536-ban azt irja, hogy csakis Párisban, a parlament épületében látott aranyozott deszkákkal és gerendákkal kirakott termett, a milyenek a budai és a visegrádi paloták számos termei.

---

mindég szellős hegycsucson meg ne hüljünk s aztán fel az „Erzsébet-oromra“!

Minek irjam le a pompás panorámát, mely onnan elénk tárul! hisz ösmerik önök is mindnyájan, látták sokszor és még sem elégszer, épen ugy, mint én. Látták az ott levő állványról, melynek gerendáit a buzgó kirándulók nevei, monogrammjaik és emlékbetüik kifaragásával évről-évre vékonyabbra silányitanak, a székes fővárost, fölötte azt a vastag, sürü, füstből, gőzből és porból álló csunya felhőt, mely a házak tetejére látszik nehezedni — pedig a tüdőkre nehezedik; látták önök is az ellenkező oldalon Budakeszit, apró tiszta házacskáival, sötétzöld kertjeivel; — látták a hegy tövében itt is, ott is a fák közül kimagasló nyaralókat; és látták önök is az állvány előtt azt a vaslánczczal körülkeritett gránit-emlékkövet, mely bizonyságot tesz arról a nekünk ma szinte hihetetlen tényről, hogy az uralkodóház tagjai voltak magyar székvárusukban is, sőt annak határában sétáltak, jártak-keltek, jól érezték magukat . . . . . Azt már nem tudom, vajjon eszükbe jutott-e önöknek is, az a mi nekem? hogy milyen hálás nép az a magyar, mely emlékkövel, aranybetükkel örökiti meg a puszta helyet is, hová koronás királynéja — lábát tette.

Mindezt itt részleteznem felesleges, önök is látták, tudják, érzik azt, a mit én.

Betelve a páratlan kiállitás nézésétől, lesiettünk az erdő szélén álló úgynevezett „vadászlak“-hoz. Igaz, hogy vadász nem lakik benne, de a mi ennél, — legalább reánk kirándulókra nézve, — többet ért, van benne egy élelmes korcsmáros, a ki jól behűtött sörrel, szalámival, sódarral, kávéval — és más tavaszi ozsonnákra alkalmas élelmiczikkekkel könnyit a kirándulók fáradalmain — no meg a zsebein is.

Maga a „vadászlak“ is érdekes épület. Anno 1885 — az első országos kiállitás ideje alatt — ott állt a városligetben, büszkén foglalván magában az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter kiállitását . . . . Ha az idén is lenne kiállitás, azt hiszem a mostani kultuszminiszterium pavillonját produktumaival együtt legszivesebben a — Kakuk-hegyre helyeznők el: hiszen ott is szép a kilátás.

Vig dalolással ereszkedtünk le a Disznófőhöz, a Zugligetbe, a honnan a lóvasút gördített be ismét a városba.

— — — — — — — — — — —

Oly élénken emlékezem vissza mindenre és csak azon csodálkozom, hogy mindezeket látni tudtam s hogy nem homályositotta el ez emlékeket azoknak a fekete szemeknek a ragyogása, melyek oly veszedelmes tulajdonai voltak egyik bájos „kiránduló-társnőmnek“ . . .

A villanyos csengő csillingelése s a vasrácsos kettős kapu csörömpölése kiragad ábrándozásomból — ezek emlékeztetnek a valóra. Nem a budai hegyek között sétálok! Azok messze vannak innen s én egy évig nem láthatom őket!

Sietek tehát a póstás elé, — mert az csöngetett be az imént — hogy legalább hirt halljak, olvassak felölük; talán épen egy tavaszi kirándulás hirét irták meg otthonról . . . ?

hires meleg források fakadnak, a nyugati oldalát és az alatta elterülő völgyet (tehát a mai Krisztina-várost) gyönyörü királyi kertek borítják. A hegyek köröskörül szölővel vannak beültetve. Északon (helyesebben észak-nyugaton) van a Nyék nevü királyi vadaskert, mely mindenféle vadban bővelkedik s nemcsak az erdőkkel borított hegyeket, hanem a nagy kiterjedésü réteket is magában foglalja."

Ez a vadaskert, amelyet 1526 őszén Szolimán szultán is meglátogatott, a Szép Juhásznőhöz címzett vendéglő táján volt. Ugyanott láthatók még most is a Remete Szt. Pálról nevezett apátság romjai. Ez az apátság egykoru leirások szerint gyönyörü épület lehetett. Közelében királyi lak állott, melyet II. Ulászló király építtetett.

Mátyás király idejében Budáról északra volt Mária Fehéregyháza, ettől délre pedig Ó-Buda, a melynek sok szép épületét és templomát Candalei Anna kisérője különösen dicséri.

Aquincum egykori épületeinek fönmaradt követ akkor még nem hordták el. Tekintélyes romok állottak még és hirdették a város hajdani nagyságát. Mind Oláh, mind az előbb említett tudósító a soha nem létezett Sicambria romjait látta bennök, sőt a franczia meg volt győződve, hogy népe őseinek ez volt első szállásuk azután, hogy Trója földulatott és lakosai szétszóródtak. A franczíák ugyanis középkori szokás szerint Trója királyának, az ősz Priamusnak Franko nevü mesés unokájától, Páris fiától származtatták magukat, aki Trója pusztulása után kivándorolván, népével először a Duna partján állapodott meg és itt Sicambria városát alapította; innen ment azután Franciaországba és építette Párist. Képzelhetni, mily áhítattal nézhette Aquincum romjait a franczia!

A Buda északkeleti oldalán fakadó meleg forrásokat, melyekről Brocquière nem nyilatkozik nagyon dicsérőleg, Oláh úgy említi, mint a melyekben rendesen a parasztok és a szőlőmunkások szoktak fürödni. Ezekről a meleg forrásokról nevezték akkoriban a mai Császárfürdő táján elterülő városrészt Felhévvíz-nek.

Buda környékén ezelőtt négy-öt száz évvel sok bor teremhetett, mert már Oláh idejében az egész várhegy belül üres volt a sok borpinczétől. Minden várbeli lakos tudja, hogy ez nem mese.

A Baedekereket nem tartják tökéletesseknek, ha nincsenek illusztrálva. A képek a leírást élénkitik, sőt a szebb tájakról, a városok fekvéséről, épületeiről, szobrairól, nagyobb utczáiról és tereiről csakis ezek nyujthatnak világos fogalmat. Az én leírásom fogyatékos, tökéletlen magában véve s fogyatékosságából, tökéletlen voltából csak úgy veszíthetne, ha Buda városának fönmaradt régi képeit is bemutathatnám. Sajnos, hogy ezt e helyen nem tehetem. Csak arra utalhatok, hogy Buda legrégibb, Mátyás korabeli képe 1493-ban Hartmann-Schedel krónikájában jelent meg s hogy e kép másolatát olvasóim az „Osztrák-magyar monarchia irásban és képben" czimü münek Budapestről szóló kötetében megtalálhatják.

Szent Flórián ünnepe.

A budapesti kéményseprő, pala, cserépfedő, kutcsináló és kályhás ipartestület folyó hó 4-én tartotta meg az ipartársulat védszentje Szent Flóriánnak ünnepélyét, a mi daczára annak, hogy az ipartársulat balparti tagjai is szép számmal jelennek meg, valódi budai ünnep. A krisztinavárosi templom kezdete a kéményseprők áldozatkészségéből ered, azért nevezi az ipartársulat ezt hagyományosan kéményseprő-kápolnának. Az ünnepély azzal kezdődött, hogy Bukovics József helyettes csővezetőnek a VIII. kerületi kun-utczai tüzoltó gyakorló téren átadták az ipartársulatnak a legjobb és legkitartóbb tüzoltók részére alkotott alapitvány kamatait. Beszédet a tüzoltó főparancsnok tartott. A krisztinavárosi templomban délelőtt nagymise volt, mit König Gusztáv segédlelkész végezett. 12 óra 30 perczkor a budai polgári lövész-egyesület helyiségében diszes hölgyközönség részvéte mellett ebéd volt, mely magyaros zamattal és választékosan derült hangulatban folyt le. A pohárköszöntők sorát az ipartársulat szeretett és ügybuzgó elnöke Devecis Gyula, kinek nagy érdemei vannak e téren, nyitotta meg, ki a vendégekért üritette poharát. Utánna dr. König Gusztáv éltette az ipar valódi haladását. Prohászka Ferencz fő- és székvárosi jegyző, az ipartestület biztosa, költői hasonlatokkal gazdag beszédben mondott lendületes vonatkozásokat az ipartársulat különféle szakjaira, a kéményseprőkre, pala- és cserépfedőkre, kutcsinálokra, valamint a kályhásokra. Janicsek tűzoltó-parancsnok a kitüntetett tűzoltót éltette. Markusovszky tűzoltóparancsnoknak pohárköszöntője köztetszésben részesült. Markusovszky kiváló humorral fejezte ki azt, hogy Szent Flóriánt nem hagyja a kéményseprők által a tűzoltóktól eladoptálni. Zajos és általános tetszést aratott Dr. Vadas pohárköszöntője, ki a budai részen általánosan közbecsülésben részesülő Bauer Józsefet éltette, ki az ünnepélyt hivatott erélylyel és izléssel rendezte, s a kinek köszönhető ennek sikere. A magyar szellemü és a szaktársi összetartást fényesen igazoló mulatságon a hölgyek közül ott láttuk Devecis Gyuláné, Bauer Józsefné, Graf Antalné, Sciaroni Bernátné, Nessi Gyuláné, Biberal Józsefné, Lefébre Ágostonné, Jüllek Antalné urhölgyeket, Bauer és Leféber nővéreket. Ki kell emelnünk Thierry Adolfot az ipartársulat jegyzőjét is, a kinek jó része van abban a dicséretre méltó szellemben, mely ott uralkodik. Az elnök délután svábhegyi villájában vendégelte meg az ipartársulat keretébe tartozó segédeket. Az ebédet és italokat pontosan és izletesen Kertész budai vendéglős szolgáltatta.

A tejről.

Irta **Takács István**, vásárfelügyelő.

II.

A piaczi tejet még a kóstolgatással is megfertőzik.

Ha végigmegyünk akármelyik budapesti piaczon, látjuk, hogy sokan tejvásárlás czéljából egy üveget vagy más háziedényt kézben tartva, úgy vásárolják be a napi szükségletüket, hogy a piaczi tejeseket összejárva, azok áruit sorra kóstolgatják s csak azután vásárolnak már, ha saját izlésük szerint biztosan tudják, hogy melyik tejesnél találták a legjobb s legolcsóbb tejet is.

Elképzelhetjük, hogy ilyen vásárlási mód mellett egy-egy tejesnél hányan kóstolgatnak s ezek a kóstolgatók mindenféle nyavalyával fertőztethetik azt a tejes edényt, a mivel az elárusító a tejet is kiméri. Sok szegény családban csaknem állandó vendég a difteritisz, kanyaró, vörheny, torokgyik s több veszélyes fajtája a ragadós betegségeknek.

Fertőzhetik még a tej az állati betegségek által is, de valamint a tisztátalanságból eredő fertőzmények a forralásnál az egészségre káros befolyásukat elvesztik, úgy az állati betegségekből eredő fertőzmények is a forralásnál megsemmisülnek.

Van még egy másik fertőzménye is a tejnek, melyet azonban már nem a tejtermelők, — de melyet mégis azokra szeretnének fogni azok, kik ennek eredetét nem tudják, — hanem a gazdasszonyok vagy szakácsnék követnek el azzal, ha a forralt tejet gyümölcs, hagyma vagy más illatos tárgy mellé teszik. Ez már nem ártalmas, legfeljebb csak kellemetlen izüvé teszi a tejet, de a melyet mégis szükségesnek tartottam felemliteni, mivel sokan nem tudják az okát, hogy miért rossz a kávéjuk, pedig nagyon egyszerü volna kitalálni, ha arra figyelnének, hogy milyen helyen hűtsék ki a felforralt tejet. A tejet, ha azt akarjuk, hogy minden kellemetlen mellékiztől ment legyen, a felforralás után, szabad tiszta levegőn kell hagyni, mert ha az zárt helyen, kivált ha többféle ételmaradék közé jut, az az összes ételnemekben rejlő illó részeket mind magába veszi, miáltal kellemetlen szagu és izüvé válik.

Sok betegnek gyógyulás szempontjából az orvosok a friss nyers tej ivását rendelik. A tisztán kezelt tej minden esetben jó, de itt a fővárosban, ebben a mindent meghamisitó szennyel és porral kevert nagy metropolisunkban hol lehet találni tiszta tejet? Sehol.

Azért tehát, a kinek tiszta nyers tejet rendel az orvosa, az egyúttal jól is teszi, ha mindjárt tiszta, jó egészséges vidéken, nem pedig itt a fővárosban, kezdi meg a tejkurát.

A tejnek vizzel való hamisitása többféleképen történhetik. Egy részben úgy, hogy a kifejt tejet egyszerüen csak vizzel vegyitik, vagy úgy, hogy jól kihűtik s a kihütés alkalmával a tej szinét leszedik s az igy megmaradt tejet vizzel s egy kevés liszttel, vagy keményitővel vegyitik s azután megczukrozzák, vagy liszt és keményitő hozzáadása nélkül a lefelezett tejet felforralják s úgy vizezik meg.

A hamisitott tejek közül a két utóbbi sokkal rosszabb, mint az egyszerü vizzel kevert, azoknak tápértékük majd alig van, mig az egyszerü vizzel higitott a zsirtartalmából nem veszit sokat, csak a lefelezett, az egész zsirnélküli tejet hamisitók mégis e két utóbbit jobban gyakorolják, mivel az ilyen tejet jobban értékesithetik, mert a közönséget vele jobban is lépre vezetik.

Az egyszerü vizzel hamisitott tej már kevés viz hozzáadásával is kékes szint játszik, mi a laikus közönségben is gyanút támaszt, mig a liszttel vagy keményitővel kevert tejnél a szin szép fehér, valamint a forralt tejnél is. E két hamisitott tej a megtekintés alkalmával sokkal sürübbnek is látszik, tehát a félrevezetés is sokkal biztosabb, mint a másiknál.

Ha mindezek igy vannak, mondja a tisztelt olvasó, nem elég ezt itt igy leirni, hanem modját is kellene nyujtani annak, hogy hogyan lehetne mindazokat könnyen és alaposan megismerni, mivel minden háztartást vezető asszony, szakácsné vagy cseléd csak nem lehet egytől egyig mind vegyész, hogy az igy meghamisitott tejet felismerje.

Erre vállalkoztam én jelen soraimmal, miszerint azt elmondjam, hogy a hamisitott tejet habár nem is mindig, a legbiztosabban, de mégis megközelitőleg hogyan lehet a jó tejtől könnyen megkülönböztetni, vagyis a hamisitást felismerni.

A természetes tejnek sárgás fehér szinünek s egyúttal sürü bársonyforma felületének s kellemes édes izünek s a nyelven kevéssé tapadósnak kell lenni. A vizzel higitott tej kékes szinü s tömör kinézésü s kevéssé édes izü, a liszttel vagy keményitővel kevert s czukrozott tej világos fehér, átlátszó s természetellenes édes izü, a forralt s vizzel kevert tej szinte fehér, de nem oly átlátszó s édesebb mint a forralatlan.

A természetes tejből, ha egy cseppet a körmünkre cseppentünk, az egy csomóban ott marad, mig a hamisitott tej szétfolyik.

Felismerhető a természetes tej a hamisitottól spirituszhozzáadásával s ez az egyedüli s a legbiztosabb módja a hamisitott tej felismerésének.

Alig képzelhető itt a fővárosban olyan háztartás, hol spirituszt ne tartanának. Igaz, hogy 80—90 fokos erős spirituszt nem mindenütt található; de jó erre a denaturált szesz is, habár ebből a kisérlethez egy kevéssé több is kell, de ha az a szesz vizzel van hamisitva, ugy a kisérlet nem sikerül; azért tehát a ki teheti, mindig sokkal jobban teszi, ha 90 fokos szeszt használ.

A próba ugy történik, hogy leves- vagy kávéskanálba félig tejet öntünk s hozzá ugyanannyi spirituszt — szeszt. — Ha e műtét alkalmával a tej megalszik, akkor a tej jó és pedig aszerint, a hogy az alvadék sürübb vagy kevésbé sürü, vizzel vagy más egyébbel hamisitott tej nem alszik meg.

Az itt elmondottakkal fel akartam kelteni a közönség figyelmét arra, hogy a tej oly tápszerek közé tartozik, mi nálunk a legtisztátalanabbul kezeltetik s legjobban hamisittatik, tehát nagyon ovatosnak kell lennünk, hogy a csalók és hamisitók ne aknázzák ki tudatlanságunkat.

A tej az egyedüli tápszer, mi a kisdedek felnevelésénél elkerülhetetlen, s hol találunk nagyobb közönyt lelketlenebb spekulációt mint a tejeseknél?

Az a szegény anya, ki jóhiszemüleg tejjel táplálja gyermekét, csak nem tudhatja, hogy hamisitott rossz kotyvalékot ad siró s napról napra testben s erőben-fogyó gyermekének? Hol van a legnagyobb halandóság, nem-e a kisdedek

között? S ennek nagy részben a tej az okozója. A tej a legkeresettebb házi tápszerek közül való. Alig találunk piaczot, hol naponként nehány száz liter ne jönne forgalomba, a mihez hozzá kell számitani a házhoz való megrendelt tejet is, — mert ezek között sem találunk ám valamí sok jó tejet, — s ezeknek nagyobb része, ha nem is vizezett, de lefelezett olcsó 6—7 kros, a minek elkövetését a törvény sem tiltja, noha lefelezett tej is sok táp értéknélküli.

Nem eléggé ajálhatom tehát, hogy a tejjel való bánás s annak megválasztása mily nagy s különös gondoskodását kell hogy képezze a a háztartást vezetőknek s ezek között is a gyermekekkel biró családoknak.

A produczens azon van, hogy termelvényét jól értékesithesse s ezt semminél sem tudja jobban elérni, mint a tejnél.

Hány család van itt a fővárosban s annak környékén, kinek csak egy vagy két tehenecskéje van s az illetők ebből a kis gazdaságból, kevés munkával, ha nem is urasan, de elég jól megélnek. S hogy lehet ez, kérdezik sokan? Igen egyszerűen, a tehéntől nyert tejjel manipulálnak. Emlitettem, hogy a tejet lefelezik. Ezek is, minek előtte a tejet hazulról elvinnék, — ép ugy mint a tejszövetkezetek — a tejet elsőbben lefelezik s az igy nyert tejfelt, vagy jobban mondva tejszint habtejnek czukrászdákba, kávéházakba s nagyobb uriházakba hordják, persze ezek nem tudják úgy, mint a tejszövetkezetek értékesiteni, de azért elég jól, 30—1 frtig értékesitik literenként. A megmaradt rosz tejet pedig megveszi a szegény ember, de azért elég drágán, 6—7 krért literjét.

Buda speczialitása.

A fő- és székváros mostoha gyermekének — Budának sok bajjal kell küzdenie és a folytonos küzdelemnek eredménye — sajnos — semmi. Süket fülekre találunk mindenütt, ahol csak egyik-másik szomorú állapot megszüntetése iránt felszólalunk. Folyton ülésezik és tanácskozik a fő- és székvárosi tanács városrendészeti és szépészeti bizottsága, egyre szavaztatnak meg kisebb-nagyobb összegeket jámbor városatyáinkkal, de azért a régi türhetetlen állapotok sehogy sem javulnak.

Nem tulajdonitjuk ezt az eljárást rosszakaratnak, hanem igenis bizonyos foku együgyüségnek, melyet a főváros velünk szemben mindenkor tanusitott.

Nem utalunk ezuttal régebben hangsulyozott szomoru látványosságokra, mint pl. a valóságos szemétdombbá alakult „városmajor“, vagy a város szivében fekvő és a miniszterelnökség palotája alatt elterülő szerencsétlen „elips“ ügyére, melyek rendezésére lelkiismeretes tanácsunk – úgy látszik csak az ezredéves ünnepség után gondol, hanem felszólalunk és figyelmeztetjük az illetékes hatósági közegeket a II. kerületi gyönyörü fekvésü és nagy kiterjedéssel biró bombatér közepén diszelgő épitményre, ha egyáltalán annak nevezhető. Ez ily állapotban vegetált még a Szapáry-kormány alatt s diszeleg a fő- és székvárosi tanács örömére ma is még. Hanem hát mily állapotban, — tekintve különösen északi oldalát!

Vagy talán e primitiv és ronda épület az ezredéves ünnepély egyik előmüve kiván lenni?

Bármily furcsának is látszassék e kérdés, tény az, hogy ez a szükségletet kielégitő remekmű még a 12-ik óráig is fennállana, ha tiltakozásunknak ez uton kifejezést nem adnánk.

Reméljük, hogy ez egyszer az illetékes hatóságok figyelmeztetésünkre hallgatnak.

Hiszen nem nagy anyagi áldozatokba kerül ennek végleges eltüntetése a piacz közepéről és ujabbnak alkalmasabb helyen leendő felállitása, vagy — ha már szépészeti szempontból a hely e diszétől meg nem fosztható — annak legalább némi eltakargatása.

Van a budai városi faiskolákban cserje, bokor, fácska quantum satis!

Egy kis jóakarat a hatóság részéről és a baj orvosolva van.

Mi szerény budaiak kevéssel is megelégszünk!

Egy budai lakos.

Különfélék.

— **Báró Fejérváry Géza.** Abból az alkalomból, hogy a honvédelmi Miniszter ur fia megnősült, Dr. Schwartzer Ottó mint az I. ker. polgári kör elnöke, a választmány nevében, Báró Fejérváry Géza tiszteletbeli taghoz meleghangon irt üdvözlő iratot intézett. Az üdvözlő iratot Báró Fejérváry Géza következő levélben köszönte meg:

„Igen tisztelt Elnök Ur! Nagy örömömre szolgált, hogy az I. kerületi polgári kör választmánya rólam, mint a kör tiszteletbeli tagjáról azon alkalomból is megemlékezett, hogy fiam esküvőjét tartotta. — Nagyságodnak e részben hozzám intézett levelében foglalt szives és ékes, nekem jóleső üdvözleteért, Nagyságodnak és az igentisztelt választmánynak legőszintébb köszönetet mondva, kérem a polgári kört: hogy engem jóindulatában továbbra is megtartani méltóztassék, s mint viszont nekem is örömömre szolgál a körnek gyarapodása és a kerület kulturális érdekeiért folytatott eredményes tevékenysége.

Nagyságodnak, Budapesten 1893. évi május hó 2-án

őszinte tisztelője
Báró Fejérváry Géza.

— **A király itthon.** Élénk képet mutatott Budavára a mult napokban a király itt időzése alatt. A várba hosszu kocsisorok robogtak, melyekben kihallgatásra sietők ültek. Feltünő nagy számban volt a katonaság képviselve. Az előléptetettek köszönték meg előléptetésöket. A király nagy érdeklődéssel figyelte a vár épitkezésének haladását.

— **A Frey József-féle 31,000 frtot meghaladó alapitvány** ez évi kamatját, mely 1320 frtot tesz ki, e napokban osztotta ki az e czélból alakitott tanitói bizottság. Hat főv. tanitó özvegye és árvái részesültek ezuttal 200—200 frtnyi segélyben, nagyobbrészt olyanok, kik elhalt férjök után nyugdijban nem részesülnek. Segélyt nyertek: özv. Bäcker Györgyné, özv. Sauersitz Péterné és özv. Csőkey Jánosné ig. tanítók özvegyei; továbbá: özv. Steklács Istvánné, özv. Stohlár Istvánné és özv. Topits Nándorné oszt. tanitók özvegyei. A fenmaradt 120 frt a jövő évben kiosztandó segélyhez csatoltatik. A segélyért összesen 17-en folyamodtak. A bizottság elnöke, dr. Verédy Károly, e hó 5-én, mint a nemesszivű alapitó születésének 81 évforduló napján nyujtotta át a szerencsétlen özvegyeknek a részükre megszavazott segélyösszeget.

— **A budai polgári lövészegyletbe,** mint az ott levő táblán látható felvételöket kérték a többek között Tisza István gróf, Hadik Barkoczy Endre országgyülési képviselő, Gajáry Ödön a Nemzet szerkesztője és Szilágyi Dezső igazságügyminiszter.

— **Kontra Kálmán** a pilisi felső járás főszolgabirója, mint értesülünk beteg. Szász Károlyt a dunamelléki egyházkerület superintendensét kisérte egyházlátogató utjában és e közben aggasztó mellhártya gyuladást kapott. Tóthfaluban fekszik betegen. A gondos ápolásnak sikerülni fog legyőzni a betegséget és reméljük, hogy a kitünő főszolgabiró mielőbb megkezdi közhasznu működését.

— **Eljegyzés.** Deschán Gellért banktisztviselő e napokban jegyezte el Freyberger Sarolta kisasszonyt, Freyberger Pál tekintélyes budai nagykereskedő kedves leányát.

— **Az előljáróságokról** szóló törvényjavaslat felett folynak a szaktanácskozások. A résztvevők nagy figyelmet és érdeklődést tanusitanak a tárgyalások közben. Remélhető, hogy a szaktanácskozmányok befejezése után az országgyülés mielőbb letárgyalja a törvényjavaslatot.

— **Összejövetel.** Az I—III. kerületi szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulatának tagjai f. hó 10-én Kertész János vendéglőjében találkoznak II. ker. Fő-ut 23. — Az I. kerületi nemzeti asztaltársaság f. hó 9-én Németi Mátyás vendéglőjében Attila-utcza 61. sz. alatt tartja összejövetelét.

— **A medve-utczai tekéző-kör,** mely a II. ker. tanférfiaiból és tanügy barátaiból alakult, mint már több év óta, az idén is megalakult. A mult vasárnap tartott megnyitási ünnepélyen jó kedvvel láttak a tagok a kuglizás mulatságához. Vig sörözés és borozás közt kezdték meg a „munkát“, hogy még szent Kristófnak a kuglizók védőszentjének is öröme telhetett benne. A körnek 76 tagja van.

— **Andreánszky Jenő** irótársunk, a „Budai Hirlap“ volt szerkesztője tollából közlünk ma egy sikerült tárczát. Andreánszky a szegedi államfogházban, hol párbaj miatt van, irta e sorokat, bizonyságot téve arról, hogy szülőföldjére ott is mily szivesen gondol.

— **Arany menyegző.** Maderlik István és neje általánosan tisztelt és becsült fővárosi polgárpár, május hó 7-én a terézvárosi plébánia templomban déli 12 órakor tartják arany menyegzőjüket. Kivánjuk, hogy a tisztes vőlegény és menyasszony friss egészségben tarthassák meg majd gyémánt lakodalmukat is.

— **Kirándulások.** A Magyar Turista-Egyesületnek, mely czéljául tüzte ki hazánk természeti szépségekben gazdag vidékeinek fölkeresését és hozzáférhetővé tételét, fővárosunkban is immár három osztálya van: a Budapesti, Egyetemi és Tanitói Osztályok, melyek időről-időre érdekes kirándulásokat rendeznek a főváros vidékének különböző részeibe. Bizonyára nagyban fognak e kirándulások hozzájárulni ahoz, hogy Buda és vidékének számos, természeti szépségekben bővelkedő, de mindeddig jobbára ismeretlen részére a közönség mind nagyobb részének érdeklődését is felköltsék. Már e körülményt is, eltekintve kivált a „Budapesti Osztálynak“ az utjelzések és épitkezések körül kifejtett tevékenységére, oly fontosnak tartjuk, hogy hétről-hétre az egyesület által rendezendő kirándulásokról lapunkban emlitést teendünk. Budapesti Osztály: május 7-én Ercsibe rándul és itt megkoszoruzza Eötvös József br. siremlékét. Május 14-én a Pilisi-hegység egyik vadregényes szépségü helyére, a „Prédikálószékre“. Indulás Ó-Buda fő-térről a helyi érdekü vasut reggel 6 órai vonatával. — Egyetemi Osztály: május 7-én Szép Juhászné, Hárshegy, Lipótmező. Indulás a zugligetből d. u. 3 órakor. Május 11-én Szt-Endrére, hol az osztálynak majálisa lesz a Gilliczer-féle vendéglőben. Kimenetel a h. é. vasut d. u. 3 órai vonatával. Május 14-én a nagykovácsi Nagy-Szénáshegyre. Indulás reggel 7 órakor a „Szép Ilona“ kertből. Délutáni csatlakozás Remete Márián. Indulás d. u. 3 órakor a „Szép Ilonától“. — Tanitói Osztály: május 11-én Tata-Tóvárosba. Indulás a közp. pályaudvarból reggel 6 óra 45 perczkor. (J. Gy.)

— **Felolvasás.** Bárczay Oszkár cs. és k. kamarás lapunk dolgozótársa érdekes felolvasást tartott a magyar történelmi társulatban a régi magyar konyháról.

— **Országos római zarándoklat.** Az e hó 18-án Rómába induló országos zarándoklatra serényen folynak az előkészületek. Az anyagi ügyek vezetésével megbizott városi menetjegyiroda a sok előkelő résztvevő magas állásához képest tette meg ezuttal intézkedéseit ugy az utazás mint az ellátás tekintetében és szakavatottsága valamint ezen fényes zarándoklat sikere körül különösen kifejtett buzgalma biztositékul szolgálnak arra nézve, hogy a résztvevők igényei mindenekben kielégitést fognak nyerni. Rómában a legelőkelőbb szállodák — Hotel Royal, Minerva, Lauzatti és Roma — szerződésileg biztositottak — különösen kikötve azt is, hogy az ellátásnak franczia konyha szerint kell történnie. Jelentkezéseket elfogad dr. Valló pápai kamarás, központi papnövelde, dr. König Gusztáv krisztinavárosi segédlelkész-

nél és a városi menetjegyirodában (Hungária szálloda). Hogy mily nagy érdeklődés nyilvánul, a városi menetjegyiroda iránt, kitetszik abból, hogy a május hó 6-án Konstantinápolyba indult társas utazásban nemcsak Magyarországból, hanem külföldről München, Berlin, Boroszló, sőt Kopenhága városokból is előkelő családok résztvesznek, szép jeléül azon bizalomnak, melylyel még külföldi körök is a menetjegyiroda által rendezni szokott kirándulások iránt viseltetnek.

— **Térzene.** Május hónapban már elkezdődött a térzene, minden kedden a várban és minden pénteken a várbazár előtt levő kioskban játszik a katona-zenekar és pedig felváltva más-más ezred.

— **Lóverseny**. Ma kezdődnek a tavaszi lóversenyek. A magyar lovaregyesület az intézők buzgalmánál és e közönség érdeklődésénél évről-évre izmosodik s mindinkább megfelel fontos nemzetgazdasági hivatásának a lótenyésztés emelésének.

— **Heti műsor a szinkörből.** Hétfő: „Az aranyember“. Kedd: „A madarász“. Szerda: „Rip van Winke.“ Csütörtök: „Szökjünk“. (Először.) Péntek: „A gazdag szegények.“ (Először.) Szombat: Ugyanez.

— **A magyar hölgyek** budai honvédszobrot koszoruzó bizottsága felkéri a közönséget, hogy a szétküldött gyüjtőiveket ha üresen is f. hó 15-ig Döbrentey-utcza 50-ik szám alatt az elnökséghez beküldeni szivesked-jenek.

— A kik lapunkat meg nem kapják, kérjük azt azonnal a kiadó-hivatalnál levelező-lapon reklamálni.

*

— **Kubinszky György** krisztinavárosi fodrász (mészáros-utcza 3.) szabályozható bajuszkötőt talált fel. A találmány előnye egyéb bajuszkötők felett az, hogy bármily méretü fejhez használható.

— **Ujdonatuj Lakos-féle** nagy takarék-tüzhely, melynek vételára 240 frt volt megvásárolható 80 frtért Friedländer Lajosnál Döbrentey-utcza 6. szám alatt

Budai szinkör.

Az első találkozón úgy a fogadtatás a közönség részéről, mint a bemutatás Krecsányi szintársulata részéről egyformán kielégitették a kölcsönös várakozást.

A mult vasárnap bemutatóul szinrekerült „Madarász“ előadása, melynél, mellesleg legyen mondva, alkalmasabb darab is kerülhetett volna elő, a szinkört zsufolásig megtöltő közönség a viszontlátás örömében tapsolt, éljenzett Pintér (Ádám, tiroli madarász), Gyöngyi (Csörsz báró), Németh (Szaniszló) stb. ismert alakjainak, a vendégnek Somlóné-Vadnay Vilma asszonynak, ki sikerrel helyettesité az akkor még betegeskedő primadonna Serédi Saroltát „Postás Milká“-ban; óriás babérkoszorúval tünteté ki viszontlátott kedves és megszokott ismerősét, Ledofszky Mariskát (Mária fejedelemné); Krecsányi igazgatót a lámpák elé hivta, — szóval, a lelkes publikum, daczára a nagyon is ismert bemutató darabnak, tüntető nagyszámu megjelenésével, nemkülönben a kitünően szervezett társulat elismerésre méltó igyekezetével a legkecsegtetőbb igéreteket tették egymásnak. A szereplők, az énekek, a zenekar általában semmi kivánni valót nem hagytak.

De hát: „ne csak igérj, hanem adj!“ éneklé elmés és egyenes czélzással egyik kuplé-jában Ádám, a tiroli vadász (Pintér Imre) az ujrázó közönségnek, amit az a közönség mindjárt vissza is fordithatott szintoly figyelmeztető czélzattal. Mert hát mit láttunk másnap hétfőn? Ismét „A madarász“-t — nem is csoda hát, hogy — alaposan megcsappant közönség előtt; s azt hiszem, a kölcsönös igéret e gyors elhanyagolásának némi elkedvtelenitő symptomái nem is késtek azonnal mutatkozni. A „Postás Milka“, „Ádám, a „madarász“, „Mária fejedelemné“, „Csörsz báró“, „Szaniszló“ stb. már-már unottá vált alakjai, uton utfélen felhangzó elcsépelt dalaikkal még Somlóné, Pintér, Ledofszky, Gyöngyi és Németh alakításai és dalai daczára sem tudnak már érdeklődést kelteni. És hogy „A madarász“ csütörtökön harmadszor ismételt előadásán közepes számu közönség tapsolt „Postás Milka“ alakjának, az kétségkivül csupán Serédi Sarolta kisasszonynak szólt.

A drámai erők „A vasgyáros“ keddi előadásán kerültek bemutatóra és Ohnet ez egyik legkitünőbb drámája elég szép számu közönséget is vonzott. Viszontláttuk itt is a tavalyiakat mind megerősödve, izmosodva. Haraszthy Hermin kisasszony Claire nehéz és fárasztó szerepében jeles tragikának bizonyult, ki a legmegrázóbb jeleneteket is igazi drámai temperamentummal oldotta meg. A közönség nem is késett teljes elismerésével adózni, virágbokrétával kedveskedni kitünő játékáért. Egyébként jó alakitásokat adtak Derblay kényes szerepének alakitója, továbbá P.-Szép Olga (Susanne), Vendrey (Moulinet), Tóvölgyi Margit (Athenais ellenszenves alakja daczára), Krecsányiné (Sophie), Góth Sándor (Octave), mindannyian, csak Bligny herczeg alakja volt merev és tulhajtott.

S ha aztán a szerdai „Egy millió vagy a férjvadászat“, e legkevésbé sem elsőrangu s e közönséget tekintve jóformán hiréből is alig ismert franczia vigjáték előadására térek, ismét csak eszembe jut annak a bizonyos kuplénak végsora: „ne csak igérj, hanem adj!“ — ennek a közönségnek valót, mely — különösen a hétköznapi — nagyon kényes és finnyás nem ugyan a szerepek és szereplők, hanem az előadandó darab megválogatásában. A két komikus, Kovács (Carbonell) és Vendrey (Duplan apó), szintúgy Gyöngyi Izsó (Perugin), bizony csak gyér nézőség előtt érvényesithették tehetségeiket. Mert hisz nemcsak az eljátszás teszi a darabot s különösen csodálnók Krecsányi úr részéről, hogy épen ő ne tudna régtől ismert közönségének e makacs természetéről; s ha pedig tud, hogy ne is tudná azt kielégiteni, a mint szeretjük is hinni, hogy ki fogja elégiteni; s épen e tekintetből a jövő héten szinrekerülő, az „Arany ember“ és Jókai Mór a „Gazdag szegények“ cz. 3 felv. énekes szinműve mint ujdonság elé, melyeknek próbái már javában folynak, fokozott érdeklődéssel tekintünk. Az első hét e lanyhasága után, méltán várhatjuk az élénkülést a társulattól, a mely különben — ismételten mondjuk — megérdemelné a közönség állandó és meleg pártolását.

A hét utolsó két napján „Náni“ és „Mukányi“ kerültek szinre. (—gh.)

Paloczy Antal terve.

Tudósitónk felkereste Paloczy Antalt, kinek Budára vonatkozó terveiben fontos az a szándék, hogy a milyen szép a királyi vár, olyan szép legyen környéke. Paloczy Antal terve mintázva az országos iparegyesület uj-utczai helyiségében van kiállitva. Tudósitónk Paloczy Antalnak a hiddal összefüggő, továbbá Budát érdeklő tervéről a következőket közli!

A Rudas-fürdőnél végződő hidtól kezdve Paloczy terve szerint 40—50 méter széles körút indulna, mely egész a szt. János-térig vezetne, hol két ágra oszolnék. Az egyik az Attila-, a másik a szt. János-utczában folytatódnék.

A körut impozáns palotasorból állana; a a házak előtt mindenütt előkerttel. Paloczy nem véli megengedhetőnek, hogy a körut, mint a budai körutak, földszintes házakból álljon nagyobb részt.

A körut az árok-utcza mentén halad, párhuzamosan az Attila-utczával.

A királyi palotához vezető feljáró előtt pedig 300 m. széles és 150 m. hosszu parkirozott tér leszsz, szökő-kutakkal, izléses kis parkszerü kerttel, mely valóban modern sétatér képét fogja egykor nyujtani.

A tér folytatását képezendi a naphegyre vezető lépcsőzet kaszkádokkal.

Összefügg a terv a naphegy szabályozásával is, a mennyiben sürgeti a naphegyi villanegyed felépitését.

A terv Hausmann tanárnak, a királyi palota épitőjének is megnyerte tetszését.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. A budai 7796. sz. tjkvben foglalt 4646. hrszámu ingatlan és a budai 2346. sz. tjkvben foglalt 4584. hrszámu ingatlan Nagy Edéné szül. Prohaszka Máriáról: Prohászka Edére, — s viszont a budai 7737., 6311. és 6165. számu tjkvekben foglalt (4249., 4358.) 4837/6. és 4590. hrszámu ingatlanok Prohaszka Edéről: Nagy Edéné szül. Prohászka Máriára — osztályegyesség alapján;

2. Az óbudai 693. számu tjkvben foglalt 2223. hrszámu ingatlan Bolczner Józsefről: Wiegner Gusztávra és »Weisz Jakab és Mór« czégre 1500 frt vételárban;

3. Az óbudai 2515. sz. tjkvben foglalt 2227. hrszámu ingatlan ifj. Weisz Györgyről: Wiegner Gusztávra és »Weisz Jakab és Mór« czégre 1500 frt vételárban;

4. A budai 3851. számu tjkvben foglalt 9819/4. hrszámu ingatlan Winkler Évától: Özv. Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára 300 frt vételárban árveréseni vétel jogczimén;

5. A budai 835. sz. tjkvben foglalt 1570. hrsz. ingatlan özv. Bernáth Máriától: Bernát Józsefre öröklés jogczimén;

6. A budai 2423. számu tjkvben foglalt 7563. hrszámu ingatlan Gáll János és társairól: Budapest fő- és székváros közönségére 1715 frt 60 kr. kisajátitási árban;

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 3-án: Tojás, 1 drb 2½—3 kr., 18—20 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.50—1.80 kr.; csirke (idei) 80—2.00 kr.; kappan 0.00—0.00 kr.; récze, hizott 0.00—0.—; récze, sovány 0.—.—0.00 kr.; lud, hizott 5.50—.6 frt, sovány ——.—— frt; pulyka hizott —.—.——.— frt, sovány 4.—4.50 frt; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj, 1 kgr. 1.00—1.10 frt, tehénturó 20—24 kr. juhturó 1 kgr. 52—56 kr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller és egyéb 1 drb 2—8 kr., karaláb 1—3 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 10—28 kr.; foghagyma 30—32 kr.; vörös répa 1 drb —— kr.; torma (1 drb) édes 10—18 kr.; 1 drb erős torma 1—8 kr. Harcsa eleven 1 kgr. 60—1.00, nem eleven 50—1.00, csuka eleven ———.—, nem eleven 40—1.00, ponty eleven 60—1.—, nem eleven 40—0.80, fogassülő eleven 00.—.000, nem eleven 50—0.80, közönséges kis halacska 10—60 kr.

Borju hozatott 80 darab, eladatott darabonként 15 frttól 25 frtig, élő sulyban 40—46 krron.

Pecsenyemalacz hozatott 25 drb, eladatott darabonként 2—4 forintig.

Várbeli piacz, f. hó 6-ról: Tojás, egy drb 2 kr., 19—20 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.40—1.80 kr.; csirke (idei), 0.80—1.60 kr.; kappan párja —.— kr.; récze hizott párja 2.70—2.80, récze sovány 0.00—0.—, lud hizott, párja —.—.—, sovány 4.—4.20, pulyka 3.80—4 frt; tej 7—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 0.95—1.— kr., turó 22—24, juh-turó 50—56 kr, juh-sajt 56—60 krajczár. Zöldseg: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller 2—10 kr.; karalábé 1 db 4—10 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 8—22 kr.: foghagyma 1 kgr. 18—30 kr.; vörös répa 1 db —— kr.; torma édes 1 drb 10—20 kr.; torma erős 1 drb 1—8 kr.

Harcsa eleven 1 kgr. ———, nem eleven 0.70.—90, csuka eleven ———, nem eleven 50——, ponty eleven ———, nem eleven 50—70, fogassülő nem eleven 60—70, közönséges kis halak 30—30 kr.

Borju 90—100, eladatott darabonként 13—32 forintig, élő sulyban 40—46 kr. Malacz 20—25 darab, eladatott 2—3 forintig darabonként, bárány 10—15 drb, eladatott 2—3 frtig — darabonkint.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám,

„Andrássy-palota.“

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritók, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarók**, ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk résztetfizetésre legolcsóbban adatnak el.

A tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága, kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: 1/8 kilós doboz 30 kr.
1/4 » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében
IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb

táncterme

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulások megtartására egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% armérsékletet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér
teljes tisztelettel
Balanek Antal,
vendéglős.

Kérvényeket szerkeszt, ügyekben eljár, sürget egy tapasztalt egyén. Közbenjár, minden megbizást elvégez jutányos feltételek mellett. Levelek a kiadóhivatalba 2 db 5 kr s postabélyeggel »X. Y. 3.«

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

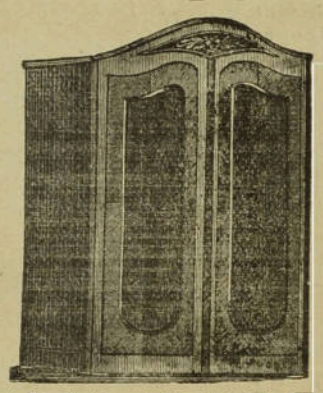
f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővitette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Magányos özvegy. okleveles szülésznő ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód“ név alatt a kiadóhivatalba.

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

butor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

Heintz Henrik Tivadar

mázoló

Budapest, II. ker., viziváros medve-utcza 6. sz. a.

Elvállal mindennemü mázoló munkát a legegyszerübb és legizlésesebb kivitelben jutányos árak mellett.

Festékek eladása.

The Mutual

a világ legnagyobb és leggazdagabb biztositó társasága

Biztositéki alap: 826½ millió frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, bécsi-utcza 5. szám.

30.758. sz. kötvény (nem tontina).

Biztositott összeg	5.000.—	dollár
Felhalmozott nyeremények	3.343.—	»
Kifizettetett	8.183.—	»
Befizetett dijak	4.703.30	»
Nyeremények	3.843.—	»
Eszerint marad	860.30	»

mint tiszta költség az 5000 dollárnyi biztositás után 28 éven át.

Ma

és

minden vasárnap

KATONA-ZENE

a németvölgyi-úton fekvő

„Kék hétfőhöz“ (Blau Montag)

czimzett vendéglőben.

Saját termésü borok, Dréher-féle sör.

Pontos és gyors kiszolgálat.

Staudhammer Ignácz,
vendéglős.

Novák Ignácz

Arany érem

Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granit-terasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüség'endö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag**; **tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönséggel tisztelettel tudatni, hogy a Vaskovits-féle városmajori és svábhegyi vizgyógyintézetet eddigi tulajdonosnője néhai édesanyánk elhunyta után is tovább fogjuk vezetni s fötörekvésünk ezután is oda fog irányulni, hogy a gyógyulást keresö közönség igényeit, ugy az orvosi kezelés, mint ellátás tekintetében teljesen kiérdemeljük s az intézet régi jó hirnevét továbbra is fentartsuk. Az intézeti gyógykezelés és felvételre vonatkozó ismertetést kivánatra bérmentve küldünk. Bövebb, valamint a svábhegyi intézetben levő lakásokra vonatkozó felvilágositást a városmajori gyógyintézetben bármikor készséggel nyujt az igazgatóság.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet tulajdonosai.

Vendéglő-megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséget és t. vendégeimet értesíteni, hogy **II. ker., Zárda-utcza 59. sz. a.** (Rózsa-dombon) a **„török prófétához“** czimzett

nyári vendéglőm ünnepélyes megnyitása

mai napon, f. hó 7-én

(vasárnap) leend.

Az üzlet vezetését Dömötör Ignácz úrra biztam.

Tekepálya a n. é. közönség rendelkezésére áll.

Naponta nemzeti zene.

Jó természetes borokról, Dréher-féle sörről, hideg és meleg ételekről, pontos és gyors kiszólgálás és olcsó árak mellett gondoskodva leend; a n. é. közönség kegyes pártfogását kéri:

teljes tisztelettel

Zimerman Fülöp,

vendéglős.

Jáhn Ferencz József

szobafestő,

ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ

BUDAPEST,

I. ker., Attila-utcza 19. szám.

Budapesti lóversenyek

1893. május 7., 9., 11., 14., 16., 18. és 21-én.

Kezdetük mindig délután 3 órakor.

Belépti-jegy naponkint:

I. oszt. (Passepartout) uraknak	5 frt
» » » hölgyeknek	3 frt
» » » katonatiszti	3 frt
II. oszt. urak vagy hölgyeknek	1 frt
Állóhely a versenypálya közepén	30 kr.

Egész évi (Saison-) jegyek 24 napra:

(**Május 7 nap, augusztus 9 nap, október 8 nap.**)

I. oszt. (Passepartout) uraknak	80 frt
» » » hölgyeknek	40 frt
» » » katonatiszti	40 frt

A májusi hét napra:

I. oszt. (Passepartout) uraknak	30 frt
» » » hölgyeknek	15 frt
» » » katonatiszti	15 frt

A külön elkeritett fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti-jegy **mind a 7 napra 15 frt.**

A totalisateurökhöz azonban, mint eddig, ugy ezután is szabadon léphetni. Lóvonatú vasutak és omnibuszok egész a helyszinig közlekednek. — **Katonazene és frissitőhelyek minden osztálynál.**

Esténkint 7 óra 20 percz. külön gyorsvonat indul Bécsbe étteremkocsival.

Kiadandó Kis-Tétényben egy 2 szobából, konyhából álló nyári lakás. Bővebbet a kiadóhivatalban.

A szinkör megnyitása

alkalmából van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudtára adni, hogy **Budán, I. ker., Krisztinaváros, Alagut-utcza 1. sz.** alatt levő

„Alagút“-kávéházamat,

mely elegáns berendezésével, a sajtó összes magyar és német termékeivel, cabinet-separé-ival, mindennemü hideg étkeivel, italaival, mérsékelt árak, gyors és pontos kiszolgáltatással bármely elsörendü kávéházzal szemben megállja helyét, **f. é. április hó 15-én megnyitottam.**

Naponként zene Zsiga Ferkó ismert primás vezetése alatt.

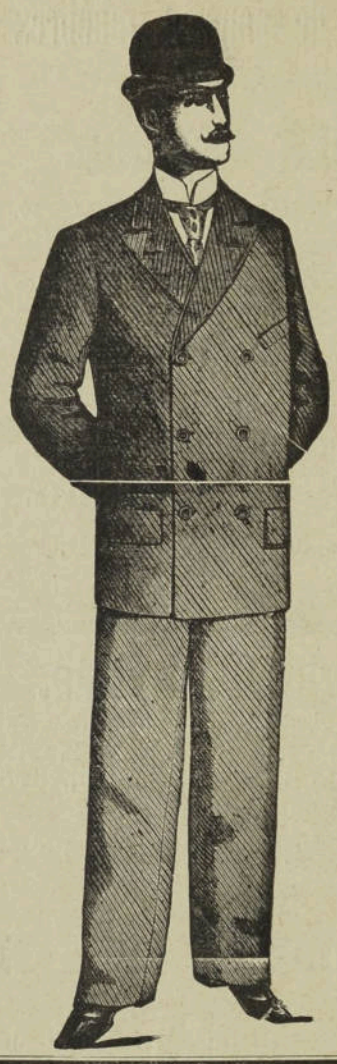
Midön a nagyérdemü közönség kegyes pártfogását kérem, van szerencsém a Krisztinaváros diszére szolgáló kávéházamat szives figyelmébe ajánlani.

Tisztelettel

Wellisch Zsiga,

kávés.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Kősziklából fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izű üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröcs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Legujabb orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Másodlat.

A véghlesi »**VERA**«-**forrás** vize a szénsavdus földes vasas savanyu vizek között tekintélyes helyet foglal el és haszonnal élvezhető a gyomor, légzőszervek és hólyag hurutos bántalmainál, valamint a vesebajok némely alakjainál.

Bizonyos járványok idején pedig, igy cholera, hasi hagymáz stb. s ott, hol az ivóviz nem megbizható, kiváló szolgálatokat tehet.

Kelt Budapesten, 1893. márczius hó 15-én.

Dr. Kétli Károly,
egyetemi ny. r. tanár.

A véghlesi »**VERA**«-**forrás** vizét mintegy hat év óta nemcsak a nyálkhártyák idült hurutos bántalmainál, ugymint gége-, hörg-, gyomor- és hólyaghurutoknál, **kitűnő sikerrel alkalmaytam**, hanem **az utóbbi években felmerült járványok ideje alatt üditő és diaetetikus ital gyanánt is ajánlottam**, mely czéira ez **ritka tisztasaga, kitününő kezelése s kedvező természetes** vegyi alkatrészei miatt **kiválóan alkalmasnak bizonyult**.

Budapesten, 1893. márczius hó 25-én.

Dr. Koller Gyula,
az Első cs. és kir. Dunagőzhajózási társulat főorvosa.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Vendéglő-megnyitás.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **II. ker., viziváros, fő-utcza 8. sz.** a. levő vendéglői helyiséget átvettük és azt a kor igényeinek megfelelőleg teljesen **ujonnan berendezve f. é. május hó 6-án** megnyitottuk.

Midőn jó magyar **konyhánkat,** tisztán kezelt **hazai borainkat,** továbbá **Pilseni sörünket a polgári sörfőzdéből** s e mellett **kőbányai sör-kimérésünket** a n. é. közönség becses figyelmébe ajánljuk, bátorkodunk szives pártfogásukat s minél számosabb látogatásukat tiszteletteljesen kérni.

Vidovics és Dánczinger,
vendéglősök.

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

MORGENSTEIN ENDRE

kályhás

Budapest, I., Krisztinaváros, Tábor-utcza 14. sz.

(saját házában.)

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát: **szabályozható-töltő- és ó-német cserépkályhák és takaréktüz helyekből.**

Elvállal minden szakmájába vágó **javításokat,** különösen saját módszere szerinti **füstszabályozásokat** pontos kivitel és jutányosárakon.

ZIMERMAN FÜLÖP

vendéglője a „zöld keritéshez"

Buda, I. ker. Alagut-utcza 2. sz.

Vasárnap: Kedélyes estély.

Szerdán: Gulyás estély.

Pénteken: Szegedi halászlé.

Természetes tolnavidéki borok és Dréherféle sör. (Koronasör á la Pilseni palaczkokban.)

Mindennap zeneestély.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébania-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 19. sz. Vasárnap, május 14.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó. kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

Buda-Duna-pest

Ország-világ tudja, hogy Budapest egy város, mi budapestiek is váltig igyekezünk magunkra erőszakolni, hogy nem Buda és Pest, hanem Budapest, de ennek daczára nap mint nap érezzük, hogy nem vagyunk egy, hogy a Duna a hatalmas folyó, a székes főváros egyik kiváló szépsége nem kapcsolja össze Budapestet, hanem külön választja Budát Pesttől.

Nagy mederben indult meg a mozgalom nehány év előtt, hogy a Duna széles medre ne legyen akadály az összeolvadás utjában és hogy hidak alakjában hatalmas összekötő kapcsok létesittessenek a két városrész között, hogy a mozgalom nem volt egészen hiábavaló azt mindannyian örömmel tapasztaltuk a közelmult napokban, mert a dunai hidakról szóló törvényjavaslat közeli kilátásba helyezi a két legégetőbb szükséget képező hidnak felépittetését.

Hogy a sárosfürdői hid a „Lágymányos“ fejlődését vonja maga után, az nem szenved kétséget, nekünk budaiaknak — a Gellért-hegyi nyaralókat tekintve — sokkal több szolgálatot tesz itt a hid, mintha az a „Boráros-térről“ épittetett volna, mert a Boráros-térrel szemben a Lágymányos lakossága nagyon gyér, ennél a sáros-fürdő környéke sokkal népesebb. A mi az Eskütér-Rudasfürdőtér közti hidat illeti, ez hivatva van a Tabánt ismét azon helyre emelni, melyen az a régi hajóhid idejében volt, hisszük hogy ott az élet ismét felpezsdül és ha nem is fogja a viziváros tól — kereskedelem és ipar tekintetében — elvonni az elsőbbséget, bizonyára versenytársa lesz, bár tagadhatatlan, hogy a tabáni igényeket jobban kielégitette volna — az elejtett terv szerinti — azon hid, mely a kerepesi uttal egy vonalban, a régi városháza és belvárosi templom lebontásával terveztetett, mely hidról a törvényjavaslat is elismeri — a pesti oldalt tekintve — hogy szépészeti okokból elsőbbséget érdemel, mert a mi áll a pesti, ugyanaz áll a budai oldalra is. A törvényjavaslat szerint a hid neki megy a Gellérthegynek, mig az elejtett terv szerint a hid nyilása a budai oldalon is völgyre esett volna, a mi nem csak szebb, de a városrész fejlődése tekintetéből talán czélszerűbb is volna, hanem hát három és fél millió korona — mert ennyi a külömbség a két terv költségei közt — sok pénz és olyan összeg a mi miatt egy kis szépségi hiánytól el is lehet tekinteni.

A törvényjavaslat nem áll meg az összekötő kapocs létesitésénél, hanem egy kis csalétekkel is kedveskedik a 48 láb magas ház épitésére elegendő anyaggal rendelkező polgártársaknak — adván nekik adókedvezményt ha épitenek. Helyes dolog az, ha egy oly nagyszerű épitménynek, mint a milyennek az uj hidak igérkeznek, környeke szépitéséről is gondoskodás történik, de a törvényjavaslatnak ez a része egy kissé hiányos, mert a hid környéke még nem lesz szép azáltal, ha ily uj és szép épületek csakis az ujonan létesitendő telkeken emeltetnek, e kedvezményt ki kellene terjeszteni azon telkekre is, melyek sem hozzáadással nem nagyobbodnak, sem kisebbé nem tétetnek, de a hidfőre néznek; a Margit hid budai feljárójának környéke tanuságot tehet arról, hogy a régi telkek minden adókedvezmény nélkül a régiek maradnak. A pesti oldalra nézve tartalmaz a törvényjavaslat ilyen telkek tekintetében is intézkedést, de a budai oldalon határozottan csak azon telkeken lehet adó kedvezmény mellett épiteni, a melyek kisajátitandó telkekből vagy közterületből ujonnan fognak alakittatni, pedig hát a budai oldalon inkább helyén volna a kedvezmény és pedig nemcsak azért, mert a pesti oldalon minden kedvezmény nélkül is hamarabb vállalkozik a tőketulajdonos az épitkezésre, hanem különösen azért is, mert ez a hid lesz

A „BUDA és VIDEKE“ TARCZAJA.

Buda asszony „arczgödröcskéje.“

Irta: **Féry Narczisz.**

Ki ne látta volna még egy bájos leányka, egy igéző asszonyka üde arczán azon kis gödröcskéket, melyek oly kellemességgel és oly bűverővel oda vonják az ábrándaiban nyilt szemmel álmodozó férfit, ki daczára annak, hogy a terep tulságosan is meg van világitva a szép asszonyka ragyogó villampillantásai, vagy a szende leány selymes szempillái alól hibukkanó azurkék varázsfény által, mégis menthetetlenül belébotlik és odavész e látszólag oly parányi gödröcskékben, nem tudván kiszabadulni testének és lelkének minden erőfeszitésével és akaratával sem, a boldog mámor hullámaival szivén és fején átcsapó e feneketlen mélységből.

Hja, bár barátságosabbak ezen gödröcskék, mint a bengál tigrist fogó török, mégis erősebbek és hathatósabbak, mert nemcsak tigrisek, mint amazokban, hanem a legvadabb férfiu is megszelidül bennök.

Hogy miért beszélek én erről, kinek szeme már csak nagyitó üveggel ellátva indulhat gödröcskék feltalálására, és hogy miért itt, e helyen, hol csak budai és vidéki gödröcskékről van jogom szólani, azonnal meg fogják érteni, ha megmondom, hogy Buda asszonyról van szó, kinek szeretett arczát is ilyen gödröcske dísziti: a hogy én mondom, — csunyitja: a hogy mások mondják. Pedig egy megelégedettségben boldog arcz mindig szép és friss, ha nem is fiatal, bájos mindig a gödröcskéje; csunya s öreg az asszony csak akkor, ha közömbösség és elhanyagoltság a tápláléka és piperéje és az arczgödröcskéből ráncz válik.

Talán kitalálták már, esetleges olvasóim, hogy arról a katlanszerű földmélyedésről beszélek, mely a János-kórház és a városmajor között fekszik és melyet egyesek betemetendő csunya gödörnek neveznek, én pedig és velem száz és száz vidám fiatal és fiatalságát megőrzött éltesebb sziv is „Buda asszony gödröcskéjének“ nézünk. Nem árt az senkinek, sem a közlekedésnek, sem a kereskedelemnek, talán csak titkos speculátiónak; — nem csunya, mert bekerített, pázsitos, kellemes hely, egy oazis a körülötte röpködő portengerben, és mégis találkoznak periodicus epe-eruptiók, szebbnek tartván a városmajor szemétlerakó helyét és a vidéket rontó, utczaport gyártó koloniát a kis-Svábhegyen.

Emlékezzünk csak vissza, hogy nézett ki ezen hely, mikor még kóczos, kenderhajú Máriánkák a vályog bizonyos mennyiségének elkészitése után, kaczér mosolylyal a duzzadt ajkakról odasóhajtott: „No Jano!“ hivással eltűntek a tövis, ördögczérna s áttörhetlennek látszó gazzal ellepett iszonyú bűzű téglagyártelep lejtőin, mig lent a feketés zöld vizet takaró stagnationalis productumokon úszkálni igyekezett egy kurutyoló béka-sereg, imittamott felriasztván egy világfájdalomból ide eltévedt szárcsa által; a holdnak e kép nem tetszett, görbe szájjal félrehúzódott, de a mellette kocsikázó népbol . . . dogitóknak tetszett a piszok, a szeny, a bűz, a gödör, mert volt részvény, volt „dividenda, tantiéme és presenzmárka“ . . . Most mindent nivellálni, sima lapályra szabályozni akarnak, csak a saját szeretett énjük emelkedhessék föl akár kis ragyogó csecsebecsék és méltóságok, akár háromemeletes házak alakjában, és hogy ezt elérjék, még a hegyen fölfelé folyást is rátukmálják a szegény vizre s a mi kedves gödrünk téli fagyott vizét azzal rágalmazzák, hogy az úttöltés által elkülönített magasabban fekvő pinczékbe hatol; — boldog borgyártók, ha igaz volna!

De hogy megváltozott e kép! Áldozat, készség, belátás és jó akarat teremtett Budának egy helyet, hol most már télen-nyáron alkalom nyujtatik olyan szórakozásnak, testi üdülésnek és hasznos gyakorlatnak, melyek egy főváros lakosságának éppen úgy nélkülözhetetlenek, mint a mindennapi kenyér. — Szegények vagyunk, szerények is legnagyobb részt; a mit nekünk nyujtanak, hálás szivvel veszszük, élvezzük és nem kritizáljuk és azért talán magasabbra törő lényeket a mi megelégedett, philosophicus egységünkből, testünkből kilövelünk — Pestre, irigység nélkül maradván állitólag kisebb, de mindenesetre boldogabb budaiak.

Keletkezett a jégpálya, keletkezett egy házikó. Kint örülnek a sima jégnek még fiatalok és már megint fiatalok is, a „szép“ és a „nem szép“ nemből tarka vegyülékben mesterek és tanulók, repülő tündérek és csuszkáló bácsik, de valamennyi vidám, egészséges, jókedvű s elégedett. Furcsa az a jég mindenesetre, a hogy azt a jégpálya érdemdus igazgatója sajátkezüleg és sajáteszüleg csinálja egy katonazene segitsé-

hivatva közvetiteni a forgalmat a pesti rész és a vár között, a törvényjavaslat szerint itt vonulnak majd fel az ünnepélyes menetek a magyar király udvarába, már pedig a Rudasfürdő téren és környékén a mostani Palota és Attila-utczákon — a leendő Attila-körúton — levő földszintes és egyemeletes házak — melyeknek legnagyobb része talán a török hódoltságot is látta — nem valami jó benyomást tesznek a helyben lakókra sem, hát még az idegenekre?! Igy czélszerünek mutatkoznék ezen adókedvezményt a Rudasfürdő térre, Döbrendei térre, a Döbrentei utczának ezen két tér közötti részére, az Egyháztérre, a Palota-utczára, a Szarvastérre és az Attila-utczára is kiterjeszteni, legalább az alagutig, bár a vérmezőn tartatni szokott diszkivonulások és ezekkel kapcsolatos ünnepségek — melyek a magyar udvartartás létesitése után valószinüleg szaporodni fognak — kivánatossá teszik, hogy az épitési kedv a vérmező környékén is emeltessék.

A törvényjavaslatnak egyetlen egy rendelkezése van olyan, a mi a budaiaknak nem kedves és ez a fennálló és épitendő hidak jövedelme, a mit mi budaiak hidpénz néven ismerünk és tartunk mindig készletben. Óhajtva óhajtottuk volna olvasni a javaslatban vagy legalább az indokolásban, hogy a magas kormány a gyalogközlekedést szabaddá teszi, vagy legalább, hogy a szabaddá tétel eszméjével foglalkozik, mert mig ez be nem következik addig mindig Buda-Duna-pest lesz, pedig mi igazán óhajtjuk, hogy legyen már egyszer úgy a mint mondjuk: Budapest!

Dr. Németh Imre

— **A budai érdekek előmozditására alakult** végrehajtó bizottságnak már is üdvös tér nyilt a működésre, értjük az uj hidakról szóló törvényjavaslatot, mely a pesti oldalon a hiddal össz-köttetésben egyes utczákon épülő uj házak tulajdonosainak helyez kilátásba nagyobb mérvü adómentességet, mig a budai oldalon azon telek tulajdonosoknak, kik a Rudasfürdő-téri hidtól a Krisztinavárosi és a várba vezető uj ut vonalon — tehát a Döbrentey-utcza egy részén, az egész Palota-utczán és Szarvas-téren valamint az Attila-utcza egy részén akarnak épiteni — ezen adókedvezmény megadása nem terveztetik. Felhivjuk a végrehajtó bizottság vezető férfiait, hogy müködésük megkezdését siettessék és hassanak oda, hogy a tervbe vett adókedvezmény a budai részekre is kiterjesztessék; az ügy sürgős, mert a törvényjavaslat rövid idő alatt tárgyalás alá kerül. Meg kell emliteni, hogy a dunai hidak körül nagy érdeme van Kovács József országgyülési képviselőnek, ki a dunai hidak tárgyában interpellálta a miniszterelnököt. Elismerés illeti Wekerle miniszterelnököt is.

Központi meteorologiai intézet Budán.

Legujabban a törvényhozás gyakorlati intézkedései alapján, a gyakorlati meteorologia oly széleskörü támogatásban és érdeklődésben részesül, hogy mi sem mulaszthatjuk el lapunk olvasóival rövid vonásokban megismertetni a gyakorlati meteorologia czélját, hasznát és jelentőséget.

Mióta Falb az ő theoriájával fellépett, mióta a kritikus napok elméletét ismerjük, azóta a laikus világ kedvencz foglalkozása az időjóslás. Nem czélom sem Falb, sem Mathieu de la Drome sem Buys Ballott időjós theoriáival foglalkozni, hisz e tekintetben magában a napi sajtóban is annyit olvashattunk, hogy magam részéről uj, de mindenesetre hypothesisekben alapuló elméletekkel nem kivánom igen tisztelt olvasóimat pertraktálni. Részemről ugyanis azt tartom, hogy mindenesetre tartózkodással kell fogadnunk minden oly állitást, mely a logika kritikája előtt meg nem állhat, melyet mint L place mondja, a mathematikával nem lehet beigazolni.

Az összes égi tünemények magyarázata a tudósok között is még mindig terra inkognita. Az üstökösök anyagának megállapitása ma is csak hypothesiseken alapszik. Tyndall szerint az üstökösök gőzökből állanak, Zöllner szerint folyékony meteorok s a csóvák a villanyosság tünetei. Tait szerint az üstökösök apróbb meteorok összeütközése folytán előállott gőzelegyek stb. Igy vagyunk a meteorologiai theoriákkal is.

A meteorologia mint gyakorlati tudomány azonban egészen más jelentőségü. Itt tényekből és nem feltevésekből következtethetünk. A meteorologia czélja kiváló fontossággal bir a nemzetgazdaságra, különösen az erdészet és mezei gazdaság szempontjából. A meteorologiai állomásokon megfigyelik az égalji viszonyokat, hogy a földrajzi fekvés, a környezetben mutatkozó jelenségekről, következtetni lehessen a lég-, talajhőmérsékletre, a talaj-, a légnedvességre, mely tényezőknek igen nagy befolyása van a növényi élet fejlődésére. A növények tenyészhelyeinek megválasztásánál e három tényező mindenesetre mérvadó.

Megfigyelik ezen kivül a légnyomás változatait, a villanyossági és optikai tüneményeket, a szélirányt, a csapadékokat. A különböző helyekről megtáviratozott megfigyelések alapján megállapithatják az időjárásban bekövetkezhető változásokat illetve megállapithatják az időjárási prognosist. Nálunk e tekintetben meglehetősen lépést tartunk a külfölddel s napi időjárási jelentések szerkesztésével a m. kir. földmüvelésügyi miniszterium részéről a budai központi meteorologiai intézet van megbizva.

Az intézet hivatalos helyisége Budán, II. ker. Fő-utcza 6. sz. házban van, mig a napi megfigyelések I. ker. Lovas-ut 2. sz. alatti telken történik.

Az intézet élén kiváló tudósok, az ó-gyallai hires csillagda tulajdonosa, Konkoly Thege Miklós dr. áll. Aligazgató dr. Kurländer Ignácz. Assistensek Róna és Fraunhoffer, Accumulator: Héjas.

Az ország különböző pontjairól 27 észlelő küld naponként távirati jelentést s az európai kontinens 61 városából érkeznek naponként a távirati tudósitások az időjárás változásairól s ez alapon lesz összeállitva az intézet időjárási sürgöny-jelentése, mely az összes fővárosi lapoknak megküldetik sőt a főváros néhány pontjára is ki lesz függesztve.

Van ezenkivül 200-ra menő első-, másod- és harmadrangu meteorologiai állomás, honnan havonként érkeznek be a napi feljegyzések. A fő- és székváros területén a központi intézeten kivül a Zugligetben, a pesti Dunaparton és a Városligetben történnek megfigyelések. A zugligeti állomás létesitésével többszörösödött ama tapasztalati igazság, hogy az erdő a hőmérséklet absolut szélsőségeit a maximumot és minimumot kissebbiti, vagyis hogy a Zugligetben soha sincs oly meleg sem hideg, mint a városban. Átlagos számitás szerint 2—3·5 fokkal kisebb a meleg nyáron és 1·5—2·5° kisebb a hideg télen.

A levegő természetesen nyirkosabb, az elpárolgás csekélyebb, a csapadék-mennyiség különösen nyáron mindig nagyobb, az ozonfejlődés is nagyobb mint a városban s igy a Zugliget kora tavasztól késő őszig valóságos klimatologiai gyógyhelynek válik be.

De nézzük sorra a megfigyeléseket. A barometrikus megfigyelések czélja rendszeresen észlelni a légköri változásokat, a légnyomás nagyságát. A barometrikus minimum és maximum helyeinek megállapitásával történik naponként az időjárási prognosis megállapitása. Oly helyeken, hol a tengerszinre redukált barometer-állás 750 milliméteren alul van, rendesen időváltozás, esőzés vagy havazás, a hőmérséklet csökkenése áll elő. A magas nyomásu helyeken vagyis 765 milliméter fölött változás csak akkor várható, ha a minimum gyorsan közeledik e hely felé. Az időjárási sürgöny-jelentésekhez mellékelt térképen az u. n. izobar vonalak által határolt területek eléggé világosan jelzik a maximum és minimum barometer-állás helyeit.

A ki figyelemmel kiséri a meteorologiai intézet napi jelentéseit, tapasztalni fogja, hogy a jóslatok 95% beválik.

Az u. n. psychrometrikus megfigyelések czélja a száraz és nedves hőmérő adataiból a légkörben levő vizpára mennyiségét, annak feszerejét s közvetlenül a légnek nedvességi fokát meghatározni.

Az eső, illetve csapadékmérésre egy kerek tölcséralaku bádog edény és egy mérőcső szolgál. A bádogedény tulajdonképen csak gyüjtőedény, melybe 60 milliméter [60 liter] csapadék fér. A csapadék, ha csapadékos nap volt, reggeli 7 órakor lesz megmérve.

---

gével; azt mondják, hogy éppen a fagyban s a jégen válik sokszor legforróbbá a szív és vannak esetek, a hol ebből valóban összeforrasztás keletkezett; de vannak oly esetek is, a hol ugyanazon jégen megint a legforróbb reménységek fagytak meg irgalmatlanul.

Ilyen esetben aztán tanácsos egy bepillantás az emlitett házikó utolsó szobájába, hol egy pohár bor vagy sör vagy igen nehéz esetben egy-két pohárka cognac a szíven segit és egy két perecz alkalmat nyujt, hogy gondolatban azt a bizonyos szivtelent összetörjük; csak kis türelem, hevesvérü ifju, a beálló tavaszszal elmulik a jég és vele az általa okozott fájdalom is, kivéve a fagyos lábujjakat, melyeket feláldozásukban a mindkét nembeli chaperonok szeretek.

Változik a kép, tavaszi napsugár, lenge szellő smaragdos gyep. És a gyepre egyszerre odavarázsolva derék tornászaink kék, fehér és vörös szinekben tarkáló képben.

Ott van fiatalságunk szine-java, a mi büszkességünk, a nemzet reménye, de ott vannak meglett, kerületünkben számot tevő férfiak is, kik bölcsen megtudták őrizni a fiatalság testi s szellemi rugékonyságát; ott van nem egy „agg-szakali“, ki mint druszája Ázsia rónáin a lovas-seregeket, itt bámulatosan conservált ifju fürgeséggel s kitartással résztvesz a vigkedélyü csapatok játékán magyar szeretetreméltósággal és franczia galanteriával, meghóditván asszony, leány, férfi-szivet egyaránt Mert bizony fürge, pajkos asszonykák és viruló leánykák is hemzsegnek ott feszteleriül és bájos ügyetlenkedéssel is szeretetreméltó, sziverősitő képet nyujtván. Ugrás, szaladgálás, nevetés, az Ur isten szabad, friss levegőjében, minden tettetés, ámitás, fitogtatás nélkül, mily élvezet, mily jótétemény testnek és léleknek. Ott van egy sereg kis leány és fiu s köztük, osztozkodván játékuk és örömükben, valamennyi bácsi, a kik a játékokban már elfáradtak vagy résztvenni nem óhajtanak.

Ha ott a vért mozgásba hozó Lawn-Tennis vig zsibajjal és repülő labdákkal tölti be a levegőt, mellette a csendes Croquette körül minutiosus lökéssel ütik a fagolyókat, a bácsik és gyerekek karikáznak és labdáznak az ügyhöz való s méltó buzgósággal és boldogan felejtik a poros aktákat, a barátságtalan hivatalszobákat és iskolatermeket.

A bejáratra pedig felirjuk: „Gyógyintézet komorság és világfájdalom ellen.“ A ki még nem tanult nevetni, jöjjön ide, ha a nagy labdajáték — tornász műnyelven „foot-ball“ — folyik és ha a legutolsó baczillus misanthropicus el nem uszik fejéből a nevetéstől patakzó könnyekkel, akkor kötelezem magamat, hogy saját koponyámat használjam ütő helyett. Itt bukik hátára az egyik, mert nagyot akart rugni a labdán, ott botlik orrára egy másik, mert leütötte lábáról a labda, amott pedig három versenyző ököl egyesült erővel igyekszik vissza, kivágni az óriási labdát magas röptibe, de a hamiskás labda kitér a lökés elől és a három ököl közül kettő energicus adhäsióval egyesül a harmadik ököl birtokosának szikrát vető orrán.

És ezt akarnák nekünk rontani, talán azért, hogy egy fölösleges zöldség-piaczot teremtsenek? Ne hagyd magad Sch . . ., pardon! I, kerületi polgári kör és budai tornaegylet egyesült jég és gyep sport-szövetkezete! For ever!

Fontos még a szélirány, a szélerő, a felhőzet alakja, iránya illetve tuzama; mind oly tényezők melyek a kedvezőtlen időjárás előjelei.

A meteorologiai megfigyelések mellett történnek még több helyütt phänologiai megfigyelések különös tekintettel a növényfejlődésre, az állatok megérkeztére és elvonulására stb.

A fő- és székváros klimatologiai viszonyainak alapos megismerése szempontjából, de különösen tudományos szempontból igen kivánatos volna, ha a Jánoshegyen mint Budapest legmagasabb pontján a trigonometriai felmérések csúcsán is felállittatnék egy meteorologiai pavillon. Itt a megfigyelések természetesen csak regisztráló készülékek alapján történhetnének, a mennyiben aligha akadna vállalkozó, ki télen, nyáron 7, 2, 9 órakor leolvasná az adatokat.

A központi meteorologiai intézet hivatalos kiadványai közül, a napi időjárási jelentéseken kivül különös figyelmet érdemelnek a havi jelentések, melyek által számokban elénk tárják egy hó időjárásának lefolyását, háromszori leolvasás által jelezve a barometrikus állást, hőmérsékletet, páranyomást milliméterekben, nedvességi fokokat százalékokban, szélerőt és irányt, felhőzetet, ozonfejlődést, csapadékot.

Az intézet f. év márczius havi jelentéséből kitűnik, hogy a barometrikus állás maximuma 21-én volt 756·5 mm., a minimum 17-én 739·8 mm. A hőmérséklet maximuma 15-én 18·8° C, a minimum —6·0° C. A páranyomás maximuma 15-én 7·9 mm., a minimum 2·3 mm. 28-án. A felhőzet közepe 4·3. Ozonfejlődés havi középértéke éjjel 5·5, nappal 6·2. Csapadékmennyiség 40·7 mm. Csapadék-maximum 17-én 12·3 mm. záporeső alakjában este 7 és 8 óra között. Az ógyallai földmágnességi megfigyelésekből kitünik e következő havi elhajlási középérték: Reggel 7 órakor 8° 0·4′. Délután 8° 10·3′. Este 9 órakor 8° 2.5′. Horizontális intenzitás középértéke: Reggel 7 órakor 2·0888. Délután 2 órakor 2·0907. Este 7 órakor 2·0897.

Az intézet évkönyve az egész országban észlelt adatokat tárja elénk. A mű magyar nyelven jelenik meg, az adatok felirati jelzése azonban latin nyelven történik, hogy ez által a mű a külföldi tudományos világ előtt is érthetővé és használhatóvá váljék.

Ezekben kivántam röviden körvonalozni az intézet jelentőségét, működésének czélját és gyakorlati hasznát ama kivánsággal vajha a fő és székváros tanácsa részéről is kellő méltánylással lennének az intézet ama működése iránt, melyet az eddig a fő- és székváros klimatologiai tanulmányozása terén elért.

Eperjessy István.

— **A krisztinavárosi főgymnáziumról** irt czikkünk, melyben az egész Buda óhajtását tolmácsoltuk intéző körökben is méltánylásra talált. Az I. II. III. kerület országgyülési képviselői mint értesülünk magokévá tették a kerületek jogos kivánságát és befolyásukat érvényesiteni fogják a végből, hogy Fekete József mind a nyolcz osztályra kapja meg a nyilvánossági jogot. Sok nehézségbe most már ugy sem ütközhetik, mert Csáky Albin gróf a legkedvezőbben informálta magát a jó hirü intézetről s erre még több alkalma leszsz, ha a polgárok nagy küldöttsége őt Fekete József főgymnáziuma ügyében felkeresi.

A régi Budáról.

Irta: **dr. Baróti Lajos.**

(Folytatás.)

II.

Megismerkedtünk a Mátyás korabeli Budával, mikor Magyarország első városa volt és fényével minden más hazai várost elhomályosított, most lássuk: mily ünnepélyeknek és mulatságoknak volt színhelye multjának emeragyogó napjaiban.

A legfényesebb ünnepély kétségkivül az volt, mikor Mátyás király menyegzőjét ülte Beatrixszal, a nápolyi király leányával, a kivel 1476 deczember havában kelt egybe.

Az ünnepélyről a jelen volt külföldi követek részletes jelentései tudósítanak.

Miután deczember 10-én Székesfehérvár előtt megtörtént a találkozás a király és menyasszonya közt, akit Szilágyi Erzsébet, a király anyja, husz előkelő hölgygyel kisért Pettauból az ősi koronázó városba, s miután harmadnapra nagy fénynyel végbe ment a koronázás, deczember 13-án, pénteki napon, a király és a királyné az egész udvari kisérettel Fehérvárról Budára vonultak.

Vasárnap reggel érkeztek Budára. Képzelhetni, hogy a rendkivül látvány kiváncsivá tett mindenkit. A város összes lakosai, apraja-nagyja, mind tódultak ki a fehérvári-útra, a honnan a fényes menet érkezését kiváncsian várták. Egyszerre nagy lovas csapat tűnt föl. Ez nyitotta meg a menetet, élén huszonnégy díszruhás trombitással. A hélezer főnyi csapat után jöttek a külföldi követek: a szász és a pfalzi fejedelem követe, a liegnitzi herczeg, a ki személyesen jött el az ünnepélyre, a többi sziléziai herczegek követei, Boroszló város küldöttei, számos cseh és osztrák főur és nemes. A külföldi követek után a magyar főurak és főpapok következtek, kétségkivül lóháton és fényes díszruhákban. Azután a király kilencz kamarása és kilencz apródja vonult el a bámuló tömeg előtt fényes öltözetben, gazdagon szerszámozott paripákon. Amint ezek elhaladtak, föltűnt a király délczeg alakja. Fehér paripán lovagolt és fövege, vörös ruhája és saruja csak úgy csillogott a sok gyöngytől és drágakőtől. A király után lovas apród lépdelt mindkét kezében arany czimerpajzsot tartva. A tömeg kiváncsisága most tetőpontra hágott: közeledett az ifjú királyné. Fejét korona, testét aranynyal átszőtt kék ruha és sárga selyempalást födte. Ruhája alig látszott a sok aranytól és drágakőtől. Mennyezet alatt lovagolt, kisérve grófok-, bárók- és lovagoktól, a kik gyalog lépdeltek mellette. Végül nyolcz aranyozott diszkocsi következett, melyek elé hat-hat fehér ló volt fogva. E kocsikban a király anyja, a főrangú hölgyek s a királynő olasz udvarhölgyei ültek.

Igy haladt a menet föl a várba, Nagyboldogasszony templomába,*) a hol a király és a királyné szerencsés megérkezéseért hálaadó istentisztelet tartatott. Ennek végeztével a király menyasszonyával a palotába vonult.

Hétfőn pihenő volt, miközben készületeket tettek a másnap tartandó lakomára.

A lakomát a királyi palota egyik díszes termében tartották, melynek falait ez alkalommal aranynyal áttört piros selyemmel vonták be. Az asztal fölött, a falon három barna bársonyszőnyeg függött, középen a magyar, oldalt a nápolyi és szicziliai czimerekkel, melyek aranynyal és drágakővel voltak beszőve.

Az asztal közepén ült a király és a királyné; a király czobolyprémes sárga selyem ruhában, a királyné szintén czobolyprémes, aranynyal átszőtt vörös ruhában. A király és a királyné mellett az olasz és egyéb előkelő külföldi vendégek foglaltak helyet. A magyar főpapok és zászlós urak számára hét asztal volt terítve, mindegyik előtt külön pohárszék, megrakva aranyozott kupákkal, serlegekkel és evőeszközökkel. A király asztala előtt állt a legnagyobb pohárszék. Tiz rőf volt a hossza és kilencz polczán ötszázhatvan aranyozott ezüst serleg, billikom és kupa volt elhelyezve. A királyi asztal fődisze egy tiszta aranyból készült ló volt, továbbá egy rendkivüli nagy egyszarvú, melynek nyakáról a Hunyadi-czimer függött le. A királyi asztal előtt három mázsa súlyú magas ezüst szökőkút lövelte vizét, mellette öt ezüst kenyérkosár állott. A mennyezetről pedig négy részre osztott két kis ezüst hordó függött le, melyből négyféle italt lehetett csapolni.

A lakoma alatt főurak szolgáltak fel. Vége felé a magyar nemesek és városok küldöttei járultak a királyné elé és átnyujták neki a százezer forintnál nagyobb értékü nászajándékot.

Ebéd után táncz következett, melyben a király és királyné is részt vettek. A királynéval először a király táncolt, azután fivére: a nápolyi herczeg. Utóbbi egy szép olasz tánczot járt el vele, mely majd egy óráig tartott.

*) A mai Mátyástemplom.

Karácsony előtt való vasárnapon, azaz deczember 22-én volt az esküvő. E napon az urak és a vendégek már korán reggel összegyülekeztek a királyi palotában, ahonnan a király s a királyné lóháton mentek a Boldogasszony templomába. A király anyja és a magyar és nápolyi főrangú hölgyek aranyozott hintókon hajtattak oda.

A templomba szép rendben vonultak be. A király menyasszonyát, aki arany koronát, kibontott hajában gyöngyfüzért, nyakán pedig drága ékszert viselt, kezénél fogva vezette az oltárhoz, ahol Gábor egri püspök megeskette őket. Az esküvő után fényes lakoma, ezután pedig lovagi játék következett.

Lakoma, táncz és lovagi játékok három hétig váltakoztak egymással, mig el nem érkezett vizkereszt napja s vége szakadt az udvari ünnepélyeknek.

Azonban nemcsak a király lakodalma alkalmával, máskor is rendeztek fényes ünnepélyeket Budavárában. A király nagy kedvelője volt a bajvivásnak és a tornáknak, a melyekben olykor maga is részt vett. Egy ízben egy Holubár nevü német lovag jött Budára, a ki mindenképen fitogtatta erejét s ellenfeleit rendesen földre is terité. Mátyás király végre maga is kedvet kapott, hogy megmérkőzzek a német óriással. De Holubár vonakodott, mert félt, hogy a királyt megsérthetné s akkor baj lesz. A király ismételt unszolására végre beleegyezett, de el volt határozva, hogy a legelső összecsapásnál, tetetve, mintha a király kiemelte volna őt a nyeregből, lefordul a lováról. Mikor Mátyás király Holubár szándékáról értesült, maga elé hivatta és kijelenté, hogy azonnal kivégezteti őt, mihelyt észreveszi, hogy nem igazán küzd vele. Azonfelül megeskette, hogy úgy fog vivni vele, mintha halálos ellensége volna.

Elérkezett a nap, a melyen a bajvivásnak meg kellett történnie. Óriási nép gyült össze ez alkalommal a Zsigmond palotája előtt való téren (a mai Szt.-György-téren), hogy tanuja legyen a király és Holubár párviadalának. Megkezdődött a tornajáték. Mátyás és ellenfele iszonyú erővel rontottak egymásnak. Egy pillanat — és Holubár, homlokán kapva ütést, lezuhant lováról és tört karral, eszméletlenül terült el a földön. A király is kapott ütést a mellén, ő is lesikolt lováról, de estében megragadta a ló kantárszárát és nem bukott a földre.

Mátyás király megelégedett azzal, hogy a henczegő lovagot megszégyenítette; gondoskodott gyógyíttatásáról s mikor fölépült, gazdagon megajándékozta s úgy bocsátotta haza.

Érdekes látvány lehetett, midőn a nagy király egy-egy háborúja után diadalmasan vonult be Budavárába; vagy midőn vitézei tértek meg mint győztesek, foglyokat és zsákmányt hozva magukkal. Az utóbbi eset történt például 1476 őszén, mikor a nándorfehérvári kapitányok az Aldunánál legyőzvén Ali szendrői basát, feljöttek Budára, hogy a királynak hírt adjanak győzelmükről és bemutassák neki a szerzett zsákmányt. A király annyira megbecsülte vitézeit, hogy egész udvarával és a külföldi követekkel eléjök ment s úgy fogadta őket. A különös látvány sok népet vonzott oda, mely nem győzte csodálni a töröktől elszedett zászlókat, dobokat, fegyvereket, ruhákat és a sok török foglyot.

Az udvari ünnepélyeken a nép nemcsak mint néző vett részt. Mátyás és Beatrix esküvője alkalmával volt népmulatság is, a melyen a többi között tizennégy tarkaruhás legény lóháton piszkafával rohant egymásra és úgy viaskodott. Aki csak látta e jelenetet, az nevetett rajta.

Ilyen népmulatságokat tartottak a nagyobb egyházi ünnepek alkalmával is, kivált úr napjan. Az ünnepi körmeneten a király is rendesen résztvett s jelenlétével emelte az ünnep fényét. 1501-ben, II. Ulászló idejében úrnapján Budavára egyik terén egy szökőkút volt felállítva, melyből egész nap bor csörgedezett. A nép oda tódult s bögrékkel, fazekakkal, kalapokkal merítette a bort; volt, ki a szájával fogta fel a borsugarat. Természetesen volt veszekedés, különösen, mikor a legsürübb tömeg közé sült kappanokat, libákat és galambokat dobáltak. Min-

denki szeretett volna egy-egy sülthöz jutni, az emberek ütötték-verték egymást s darabokra tépték a közéjök dobott prédát.

«Megnyitó lövészet»

(a budapesti (Budán) polgári lövöldében 1893. Május 7-én.)

A reggeli 8 órát 12 taraczk lövés jelzé a budapesti polgári lövöldében, a midőn ugyanis nagy érdeklődés mellett a mai megnyitó-díszlövészet kezdetét vette. Havas Sándor főlövész mester beteg lévén, Freyberger Pál helyettes főlövészmester, Axaméthy Lajos, Déván Károly, Litschauer József lövészmesterek elfoglalták lőállványaikat, mely jó példát nyomban követték a többi lövészek is. Kitünő hangulat és lövészeti kedv mellett folyt a lövészet, melyet — hogy az ismét szakadatlanul estig folytattassék — csak a lövész ebéd volt képes megszakitani.

Ősi szokás szerint, nem mulhat el egy lövész ebéd sem „a nélkül, hogy az egyesület főlövészmestere Ő felsége a király által ajándékozott borral telt arany serleget ne emelné a legelső magyar ember egészségére. Igy volt ez mindig, szegény Erczhegyi Ferencz tavaly ilyenkor tette ezt 23-adszor és legutoljára, de mindig nagy örömmel; egész átszellemülve folytatta ezt ma a mi jó Pali bácsink, kinek mint első ülő főlövészmesternek jutott e szerencse; a társaság állva halgatta a talpra esett toasztot mialatt a kertben durrogtak nyakra-főre a taraczkok. Szabó M. Ferencz egyesületi ellenőr József főherczeg Ő fenségére és családjára emelte poharát. Toasztiroztak még: Darányi Ignácz a II. ker. képviselője és egyesületi tag a lövész egyesület vezetőire, Reich Zoltán Darányi Ignáczra, ifj. Bun József lövészmester a „Buda és Vidéke“ hetilap jelenlevő szerkesztőjére: Erdélyi Gyulára, viszont Erdélyi Gyula az egyesület felvirágozására, Hampel Sándor Freyberger Pálra, kinek leánykáját eljegyezte Désán Gellért, Temesmegye volt főispánjának fia, Darányi Ignácz a minden jóban elöljáróra: Hampel Sándorra.

Ebéd után a szorgalmas lövészek lőállványaikat foglalták el, folytatva alkonyatig a lövészetet.

Számos idegen lövész is volt közöttük: Mesztrits Mátyás Gödöllőről, Konda Samu Nagyváradról, Sághy Gyula Pécsről, Tamási Lajos Győrből. Estig 6250 lövés tétetett, a midőn a lövések osztályoztattak és a dijak kiosztattak.

Dijakat nyertek:

1. A hölgyek czéltábláján: Szilágyi Györgyné, Jaritz Andrásné és Reich Zoltánné.

2. A verseny czéltáblán: Tamásy Lajos, Obervalder Lajos Jelenik Antal, Benkő Ferencz, Némay Antal, Welsch Emil, Matheidesz Daniel, Konda Samu, Wolf György, Mesztrits Mátyás, Binder Pál, Oberwalder János, Déván Károly, Freyberger Pál.

3. A 150 meter távolságu rendes czéltáblán: Matheides Dániel, Arnold Robert, Freyberger Pál, Déván Károly, Benkő Ferencz, Welsch Emil, Wolf György, Némay Antal, Konda Samu Oberwalder János.

4. Ugyanezen czéltáblán kördijakat kaptak: Némay Antal, Jelenik Antal, Mesztrits Mátyás, Benkő Ferencz, Welsch Emil, Litschauer József, Arnold Róbert, Freyberger Pál, Konda Samu, Matheidesz Dániel.

5. A 300 méter távolságu mezei czéltáblán: Wolf György, Oberwalder János, Jelenik Antal, Konda Samuel, Krauze Nándor, Welsch Emil, Némay Antal, Benkő Ferencz, Harsányi István.

6. Ugyanezen czéltáblán kördijakat kaptak: Jelenik Antal, Konda Samu, Radiche Harry, Welsch Emil, Benkő Ferencz, Matheidesz Dániel, Harsányi István, Wolf György, Reich Zoltán, Némay Antal.

7. A pisztoly czéltáblán: Harsányi István, Axaméthy Lajos, Wolf György, Molnár Béla, Rosconi Károly, Tamásy Lajos, Jaritz András.

8. Ugyanitt kördijakat kaptak: Axaméthy Lajos, Molnár Béla, Detsinyi Gusztáv, Jelenik Antal, Harsányi István, Tamásy Lajos, Jaritz András

9. A vadász czéltáblán: Reich Zoltán, Fodor József, Déván Károly, Lax Adolf, ifj. Bún József, Harsányi István.

Ezek ünnepélyes kiosztása után Freyberger Pál az ezentul minden vasárnap megtartandó díszlövészetre hivta fel a lövészek figyelmét, mire a szép és nagy társaság a főlövészmestert lelkesen éltetve a vacsorához ült, a hol késő estig vig pohárkoczczintásokkal fejezte be a szép lövészünnepélyt.

Lakner János
egyes. jegyző.

Járható útat kérünk.

A budaörsi-útról, a déli vaspálya üzletvezetősége felé vezet egy közlekedésre használt út, mely botrányosan rossz állapotban van. Száraz időben a sok göröngy, a minden lépten-nyomon felbukkanó mélyedések és lyukak között még csak elbukdácsol ember, gyerek, állat egyaránt, de mihelyt csak egy kis eső hull alá, teljesen járhatatlanná lesz. Nem az örökös panasz viszketege szólaltat meg bennünket olykor-olykor, hanem az a czél, hogy a nyilvánosság utjára tereljük jogos kivánalmainkat, követeléseinket, azon reményben, hogy majd csak egyszer megszivlelésre talál.

A budaörsi-úton fekszik Novák Ignácz czémentmunka-vállalkozó több háza és ezeknek hátulső részeiben, valamint a mellette lévő szomszédos házakban mintegy 70—80 tankötelés gyermek lakik. Szüleik iskolába küldik a gyermekeket, jó kedvvel neki is indulnak a kis csemeték, csak a tanító uraknak nincs hozzájuk szerencséjök, mert esős időben nem birnak átgázolni a kátyun, agyagos sáron. — A tanitók, a tanfelügyelők, sőt az elöljáróság is szigoru lelkiismeretességgel megkövetelik, hogy a szülők iskolába küldjék gyermekeiket, de mi haszna! ha az elmaradás igaz okát figyelembe nem veszi a fő- és székváros tanácsa, ha meg nem javittatja, járhatóvá nem teszi az utat, a melyen járniok kell.

Adófizetők laknak a budaörsi-úton is; beszedik azt tőlök, akár csak a fényes palotákban lakóktól; jogos követelesüket tekintetbe kellene venni már csak a mindennél mélyebbre ható tanügy szempontjából is. Hiszen nem költséges utat óhajtanak, nem akarják megterhelni a főváros kasszáját túlságosan, mert mint értesülünk, Novák Ignácz úr e czélra a szükséges anyagot ingyen ajánlotta fel az elöljáróságnak. És még sem történt semmi!

Felhivjuk ez igazán minősithetetlen könnyelműségre, hogy ne mondjuk botrányos tétlenségre, és semmivel nem törődésre az illetékes hatóság figyelmét.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. A budai 1600. számu tjkvben foglalt 2732. hrszámu ingatlan Eszter Istvánnéról: Eszter Istvánra és Auernik Józsefnére öröklés jogczimén;

2. a budai 1276. számu tjkvben foglalt 10605. hrszámu ingatlan Bleicher Józsefné és társairól: Bogisich Mihályné szül. Reder Rosinára osztályegyesség alapján;

3. a budai 1260. számu tjkvben foglalt 2164. hrszámu ingatlan Paulovics Zsófiáról: Dr. Berténvi Iványa 29,000 frt vételárban;

4. a budai 3549. sz. tjkvben foglalt (7156. 7157. 7157/a. 2.) (7 56. 7157. 7157/a. 3.) hrszámu ingatlanok Schumann Frigyesnéről: Tschögl Gusztávra és nejére Szontagh Bertára 6190 frt 50 kr. vételárban;

5. az óbudai 2879 számu tjkvben foglalt 4454. hrszámu ingatlan Schmidt Arnoldnéről: Zeller Magdolnara 40 frt vételárban;

6. a budai 627. számu tjkvben foglalt 1327. hrszámu ingatlan Schneider József és nejéről: Meixner Rezső és nejére szül. Drechtler Leopoldinára 6000 frt vételárban;

7. a budai 583. számu tjkvben foglalt 1265. hrszámu ingatlan Matusich Jánosról: Rehm Zsigmondra 2300 frt vételárban;

8. a budai 4872. számu tjkvben foglalt 10182. hrszámu ingatlan Theisz Jánosról: özv. Sixlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára 500 frt vételárban, árvereseni vétel jogczimén;

9. az óbudai 840. 656 és 240. számu tjkvekben foglalt 3023/a. 3574. és 3589/b. hrszámu ingatlanok Bachmann Imrénétő: kiskoru Szaunec Máriára, kiskoru Bachmann Katalinra, Rudolfra, Rózára és Terézre, öröklés jogczimén;

10. a budai 3345. számu tjegyzőkvben foglalt 6605. hrszámu ingatlan Esterle Ferencz és neje éről: Herholt Adolfra 1200 frt vételárban;

11. a budai 8069. számu tjkvben foglalt 5810/b. hrszámu ingatlan Killmayer István és nejéről: Brunner Alajosra, 1500 frt vételárban;

12. a budai 5958. számu tjkvben foglalt 4575. hrszámu ingatlan Bledi Adolf és Gallegó Edéről: Brunner Györgyre 200 frt vételárban;

13. az óbudai 3810. sz. tjkvben foglalt 2213/b. és 2214. hrszámu ingatlanok Ratzenbeck Antalról: Wiegner Gusztávra és »Weisz Jakab és Mór« czégre 3000 frt vételárban;

14. a budai 9681. számu tjkvben foglalt (5098. 5 099/a.) hrszámu ingatlan Menner Pál és Károlyról Semler Mórné szül. Wichlein Rozára 6400 frt vételárban;

15. a budai 7541. számu tjkvben foglalt 524/a. hrszámu ingatlan özv. Stöckl Irén és társairól. Demel Károlyra 7500 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

16. az óbudai 1456. sz. tjkvben foglalt foglalt 3859. hrszámu ingatlan Gallegó Edéről: Dr. Landau Imréné szül. Juszt Karolinára 170 frt vételárban;

17. az óbudai 175. számu tjkvben foglalt (1345. 1346.) hrszámu ingatlan ő. vegy Friedreich Lipótnéről: Friedreich Antal és neje szül. Rösner Juliannára 300 frt vételárban;

18. az óbudai 2571. számu tjkvben foglalt 3337/a. hrszámu ingatlan Weisz Mór és nejéről: Reichl Máriára 3000 frt vételárban;

Különfélék.

— **Az I. ker. polgári kör** folyó hó 27-én tartja évi közgyülését. A kör élénk és szellemi eredményekben gazdag egyleti évéről szóló jelentést lapunk melléklet gyanánt hozza. A jelentésből a körnek gyarapodása és emelkedése tünik ki, mit a kör tagjai és barátai s a nagy közönség, melynek érdekeit felkarolja mindenesetre örvendetes tudomásul vesz.

— **Meghivó.** Az „I. ker. polg. kör“ 1893. évi május hó 27-én szombaton d. u. 6 órakor tartja saját helyiségében (I. ker. Alagut-u. 1. sz. I. em.) évi közgyülését, melyre tisztelettel meghivni ezennel van szerencsénk. Tárgy: 1. Évi jelentés, a zárszámadás és a felmentvény feletti határozathozatal. 2. Az évi költségelőirányzat megállapitása. 3. A választmány által tett, vagy a tagok által a közgyülést megelőzőleg legalább 8 nappal beadott netaláni inditványok tárgyalása s ezek felett határozathozatal. 4. Az elnök, 15 választmányi tag s a számvizsgálók megválasztása. Budapesten 1893. évi május hó 11-én. Kasics Péter s. k., alelnök. Garay Antal s. k. m. titkár. — Becses figyelmébe ajánljuk „Buda és Vidéke“ a kör hivatalos közlönyének idecsatolt f. évi május 14-iki számát, melyben az évi jelentés, a számvizsgáló bizottság jelentése, az 1892. évi zárszámadás és az 1893. évi költségelőirányzat és vagyonmérleg foglaltatnak. A közgyülést társas vacsora követi.

— **Hivatalos értesités.** Az I. ker. polg. kör könyvtára kültagok számára is rendelkezésre áll d. u. ½4—5 óra között. Biztositéki dij 1 frt 5 kr. Tagdij havonta 35 kr. Az I. ker. polgári kör könyvtárnoka.

— **Kontra Kálmán** a pilisi felső járás főszolgabirája, mint örömmel értesülünk tul van a veszélyen. A kitünő tisztviselő egészsége felépülésén bizonyára nemcsak járásában örülnek, de a megyében és a fővárosban is, hol számos barátja és tisztelője van.

— **A Rózsahegyről.** Panaszos levelet kaptunk, melyben többen panaszkodnak arról, hogy a Rózsahegyre, mely a főváros közvetlen közelében van, alig fordit gondot a hatóság. Nincsenek utak, vizvezeték, e miatt az épitkezés lehetetlen, a fák elpusztulnak. Sürgősen felhivjuk a fő- és székváros tanácsának figyelmét e gyönyörü, de elhanyagolt vidék fel

karolására. E helyütt emlitjük meg azt, hogy dr. Hatala Péter a kitünő iró és orientalista közelebb Gül Babáról ir czikket lapunknak.

— **A m. k. földmivelési** miniszter az erdőbirtokosokhoz és erdészeihez fölhivást intézett, melyben lelkes szavakkal a milleniumi kiállitáson való tömeges részvételre szólitja őket fel, mert csak ugy lesz biztos a siker, ha a gazdák, erdőbirtokosok és erdészek teljes buzgalommal és odaadással vesznek részt a kiállitás munkálataiban. E felhivást a földmivelési miniszter lapunknak is megküldötte és mi abban a reményben közöljük, hogy ez Budán és vidékén nem fog a pusztába hangzani.

— **Pályázat.** A pesti könyvnyomda részvény-társaság a kiállitás emlékére a zene terén pályázatok kitűzésével indit mozgalmat. A milleniumra pályadijat tűz ki, kiállitási ünnepi nyitányra, milleniumi szonátára és kiállitási dalra. Ezt a szép tényt dicsérettel emlitjük meg. Bővebb részleteket szerezhetni a pályázati feltételekben, Pesti könyvnyomda részvény-társaságnál Budapest, V. ker., Hold-utcza 7.

A budai kath. legény egylet folyó hó 7-én saját helyiségében igen szépen sikerült szinielőadást rendezett, mely alkalommal Szigeti József „A csizmadia mint kisértet“ czimü népszinműve került szinre. A nagyszámu közönség bőven részesitette a valóban megérdemelt tapsokban az egyes szereplőket, különösen Cseh Gábriella és Illés Esztike k. a., Barsi Imre, Rácz Sándor, Csicsay Mórt, kik nehéz szerepükben derekasan megállták helyüket. Az egyes énekszámokat, melyeket az egylet karmestere Güttler Rezső tanitott be, sokszor ismételtette meg a hálás közönség.

— **Kövessük.** A magyar vöröskereszt-egylet krisztinavárosi fiókjába a honvédtisztek közül egyszerre léptek be Csalányi Géza alezredes, Lenz Győző, Bányay Béla, Kovács Károly, Békésy József, Tamásovits Gyula, Szurmay Sándor századosok, Gacsal Sándor, Breit József, főhadnagyok. Ez a tömeges belépés nagy lelkesedést keltett az egész városrészben. A követésre méltó példa a honvédelmi minisztert is dicséri, ki az egyesület iránt mindig meleg érdeklődést tanusit és e tömeges belépés is az ő impulzusára történt. Üdvözöljük a lelkes tiszteket.

— **Évforduló.** A József főherczeg védnöksége alatt lévő első budapesti katonai hadastyán egylet Pünkösd vasárnap 1893. Május hó 21-én a régi krisztinavárosi temető átellenében „Arad városához“ czimzett vendéglő helyiségében az egylet alapitásának hat éves évfordulóján ünnepélyt rendez. Lesz zenehangverseny, dijtekézés, valamint tombola. A dijtekézés dijai 1 kecske, 1 zsámbéki fáczán, 2 sült csirke és 25 brittanika szivar. A tombola főnyereménye 1 malacz azután a többi dijak 1 torta és 1 külföldi kakas. A hangverseny és dijtekézés kezdete d. u. 3 órakor. A tiszta jövedelem az egylet betegpénztára javára esik. Személyjegy 30 kr. Tánczjegy előre váltva 25 kr.

— **Van szerencsénk** becses tudomására hozni, miszerint alólirt egyesület Budán, II. ker., Fazekas-tér 4. szám alatt folyó évi május hó 4-én fiók-irodáját megnyitotta, a hol az I—III. kerületi 15-ös bizottságunk az egyesületi ügyekben megkivántató bárminemü felvilágositásokra nézve a délelőtt 10—12, délután 3—5 óráig tartandó hivatalos órák idején készséggel áll b rendelkezésére. Tisztelettel a „Báró Hirsch Mór“ jótekonysági és önsegélyző egyesület elnöksége.

— A **„Harmonia“ daloskör** f. hó 18-án, csütörtökön zártkörü kedélyes dalestélyt rendez Gürsch Ferencz vendéglőjének összes helyiségeiben (terem és kert.) A kik tévedésből nem kaptak volna meghivót, — a mely egyuttal belépti jegy is — s ilyenre igényt tartanak, sziveskedjenek ez iránt való kérésükkel a Harmonia karmesteréhez, Hoppe Rezső urhoz fordulni. (I. ker. Mészáros-utcza 18. sz.) A dalestély müsora; Jelige. 1. a) Maurer: A dal. b) Hoppe: Ki a szabadba! (első előadás). 2. Weber: Euryanthe nyitány; zongorán, fuvolán és hegedün előadják: Maresch Antal, Pleban Nándor és Vlaszák István urak. 3. a) Ádám: Éji dal. b) Rieger: Isten hozzád. 4. Az antiszemita! Nagy opera 4 felv. előadja Hoppe Rezső, zongorán kiséri dr. Paradeiser János. 5. a) Storch: Éjjeli üdvözlet. b) Lányi: Reszket a bokor. 6. A szórakozott kisasszony, vig monolog, előadja: Honeisek Vilma urhölgy. 7. a) Paradeiser: Csalódás! b) Hoppe: Népdalfüzér (a „Próbaházasság“ dalai, első előadás.) 8. Magyar dalok; czimbalmon előadja: Kaszner Károly ur. 9. a) Paradeiser: Ha'álharang (első előadás). b) Schäffer: Utolsó kisérlet; (polka) magán négyesek, éneklik: Witkowszky Antal, Ertl János, Hoppe Rezső és dr. Paradeiser János. 10. Neszwedba: Paraphrase, előadják: Maresch Antal, Plebán Nándor és Vlaszák István urak. 11. Miért nősültem én meg olyhirtelen? vig monolog, előadja: Hoppe Rezső. 12. a) Paradeieser: Harangszónál, (első előadás) b) Kremser: Páros dal. Kezdete este pont 8 órakor. Jegyzet: Honeisek Vilma urhölgy, Kaszner Károly, Maresch Antal és Plebán Nándor urak a Harmonia iránt való rendkivüli szivességből fognak közremüködni. Határozottan esős idő esetén a dalestély reá következő csütörtökön május 25-én lesz. E helyen felemlitjük azt is, hogy a Harmonia daloskör f. hó 17-én szerdán d. u. 6 órakor a ft. kapuczinus atyák budai templomában, a májusi ájtatosság alkalmával elő fogja adni Hoppe Rezső: „Ave Maria“ czimü férfikar szerzeményét.

— **Országos magyar zarándoklat Rómába.** A f. hó 18-án Rómába induló országos magyar zarándoklattal bezárulnak a pápai püspöki jubiláris ünnepélyek és tekintve a résztvevők számát, valamint a vezetők fényes állását, méltán mondhatni, hogy ezen utolsó magyar zarándoklat a jubiláris ünnepségek koronáját fogja képezni. A pápa a zarándokokat f. hó 25-én fogja fogadni és azokat az ország biboros herczegprimása személyesen — környezve hét magyar érsek és püspöktől — fogja bemutatni. Jelentkezéseket elfogad Dr. Való Simon pápai kamarás (Budapest, IV. központi Papnövelde) és Dr. König Gusztáv krisztinavárosi segédlelkész.

— **Összejövetelek.** Az I. ker. nemzeti asztaltársaság f. hó 9-én népes összejövetelt tartott Némethi Mátyás Attila-utczai vendéglőjében. Az összejövetelen megállapitották a gróf Apponyi Albertlez menesztendő küldöttség tagjait, elhatározták, hogy f. hó 13-dikán fognak gróf Apponyinál tisztelegni és a diszoklevelet neki átadni. A küldöttség eljárásáról lapunk más helyén emlékezünk meg. A társaság legközelebbi összejövetele f. hó 16-án lesz Zimerman Fülöp vendéglőjében, alagut-utcza 2. szám. — A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata társas összejövetelöket e hó 17-én Beringer Mátyás vendéglőjében III. ker. Ürömi-utcza 2. szám alatt tartja.

* * *

Közelednek a pünkösdi ünnepek. Ilyenkor a legkisebb faluban is azt tapasztaljuk, hogy a gondos háziasszony tisztogat, takarit, befesti a szoba ablakait ajtaját, védekezik a férgek ellen. Kis faluban csak kezdetleges háziszereket talál, mi azonban itt Budán és vidékén abban a szerencsében részesülünk, hogy Bieber és Wirth jól berendezett gyógyfüszer üzletében kitünő a takaritáshoz és festéshez szükséges szereket jutányos áron kaphatunk (II. ker. Fő-utcza 12. sz.) Legkivált ajánlhatók a következő évad tárgyak. Olaj kencze festék puhapadlónak. Viaszk-paszta parket padlónak, mindennemü olajfestékek ugy szintén feregpusztitószerek, rovarpor, molypor, svábpor és a világhirü eredményekben gazdag Mortus poloska tinktura, melyek itt raktáron vannak és e szereket a Buda és vidéke közönségnek ajánljuk.

— **Ujdonatuj Lakos-féle** nagy takarék-tüzhely, melynek vételára 240 frt volt megvásárolható 80 frtért Friedländer Lajosnál Döbrentey-utcza 6. szám alatt.

Szerény kérelem.

A fővárosi tanitói karnak egyik igen érdemes tagja, a szakirodalom terén is előnyösen ismert iró, Somlyay József, 25 évi ügybuzgalommal eltöltött pályája után igazgató-tanitóságért folyamodik.

Az angol humoristák gyönyörü rajzot tudnának irni erről, t. i. huszonöt év egy tanitó életéből, melynek szinhelye egy még fel nem munkált, tövisekben dus parlag. Azt hiszszük, e megható történetre a fő- és székvárosi tanács felelete nem leszsz cinikus satira

Ha valaki Somlyay József kérvényét, melyben igazgatói állást kér, átolvassa, lehetetlen, hogy meg ne legyen hatva ettől a meglepően igaz és érzékeny történettől, melyben az önérzet hangja mellett kellő akkord a nemes szerénység, melynek szivhez szóló viszhangja az, hogy hosszas tanitói pályáján nem szolgáltatott okot arra, hogy működését kifogásolják. Ehez csak azt teszszük hozzá, hogy Somlyay József az ország összes tanitóinak hálaját bőven érdemelte ki és igy a fővárosét is.

Nem mulaszthatjuk el, hogy Somlyay József munkás életéből és kitüntetéseiből néhányat fel ne soroljunk, mint fáradhatatlan munkássága szerény jutalmát.

Somlyay Józsefet tiszteletbeli tagjává választotta a fehérmegyei, vértesaljai és nógrádmegyei tanitótestület.

Elnökké választotta a hazai tanitóegyletek egyik legrégibb és legtekintélyesebb tanitóegylete, a közel negyedszázados multtal biró budapesti (budai) Tanitó-egylet.

Elnökévé választotta a néptanitók szolgálati viszonyainak rendezése tárgyában a hazai tanitók országos bizottsága kebeléből kiküldött igazgató-tanács.

Elnökévé választotta a fő- és székvárosi elemi népiskolai tanitók anyagi helyzetének javitása czéljából a főváros három tanitó egyesületének kebeléből kiküldött bizottság.

Alelnökké választotta az egyetemes tanitó gyülés kebeléből alkotott „Magyarországi tanitók országos bizottsága.“

Alelnökké választotta a krisztinavárosi népkönyvtári egyesület stb. stb.

Egy kérvényben van foglalva ez a statistikai életrajzi vázlat és lehetetlen, hogy a fő- és székváros tanácsa egy érdempénzzel és egy köpönyeggel ne jutalmazná a katonát.

E szerény kérelem nem teljesitése szerintünk lehetetlen.

Budai szinkör.

Az után — a mostoha időjárás kegyetlenségéből tragikusan vig-játék Csiky G. „Mukányi“-ja után, mely a mult hét szombatján az akár egyenes, akár átvitt értelemben véve, összefagyott közönség dermedt mosolya s tagjaira való szánalmas tekintettel, gémberedett tetszése mellett került szinre, hála a Magasságbelinek! az idő is, a közönség is lassan-lassan belemelegednek; no mert hisz másrészről Kr ecsányi úr is, úgy látszik, most már ugyancsak erős ostrom alá veszi a publikumnak az előző napok időjárásához hasonló magatartását és számottevő eszközökkel igyekszik annak állandó és folytonos pártolását részére hóditani.

A lefolyt hét változatos és látványosságokban gazdag műsoráról különben ismét közelebbről figyelhettük és győződhettünk meg a társulat főerőinek sokoldalu szinuművészetéről és láttunk az élvezetes dráma, látványos népszinmű, regényes operettek mellett nagyot és merészet: premierdarabot is, még pedig Jókai Mórnak, a magyarirók e halhatatlan Nesztorának még mindig kitünő és eleven tollából.

Igen szép és valóban élvezetes estét nyujtott már Jókai Mórnak előző darabja, az ismert, szingazdag és bájos meséjü regényből átalakitott „Arany ember“ mult hétfői előadása is, melyben a szereplők egyöntetü, ügyes, sikerült játéka, a dráma hőseinek igazán remek alakitásai a közönség részéről jóval több méltánylást és érdeket kelthetett volna. Kü önösen Molnár László (Timár Levetinczy Mihály) a

maga egészében megérthetővé, felfoghatóvá varázsolta át az „Arany ember“ mesebeli alakját és bebizonyitotta, hogy a társaság tavali hősszerelmesének, Komjáthynak helyét, ki szintén adta ugyanezt a szerepet, nem kevesebb sikerrel tudja betölteni. Haraszthy Hermin drámai tehetségét Timea ügyesen alakitott szerepében ujabb oldaláról láttuk; P.-Szép Olga a naiv kis Noemiban, Kovács Brazovics rövid szerepében is, Tóvölgyi Margit Athaliában, Réthey Lajos Krisztyán Tódor cinizmusával, L.-Kétszery K., mint különben minden mamaszerepben, Tercsában is, tehetségüknek teljesen megfelelő, kitünő alakokat adtak mindvégig, s a közönség az élvezetes és gyönyörü estéért teljes elismerésével nem is késett minden jelenetnél adózni.

A szerdai „Rip van Winkle“ regényes operett előadása, különösen a két kis szineszsarj, Gyöngyi Jolánka (Alice) és Óváry Mariska (Adrien) kedves és megkapó, bátor szereplésével általán szintén sikerültnek mondható, amint nem volt az a csütörtöki darab Vidor Pál „Szökjünk“ cz. 3 felv. fővárosi életképe, melyről bizony nem sok, azaz jóformán semmi jót sem mondhatunk. Nem mintha a szereplők nem tudtak volna megfelelni, — ez még hagyján! Bár — daczára a legjobb erők közreműködésének, itt is volt kivánni való, hanem maga a darab, mely elbukott a népszinházban, előre láthatólag itt sem arathatott volna több sikert. A közönség, mely egyébként, ünnep lévén, vasárnapi szinezetü volt ugyan, megtölté egészen a szinkört és itt-ott tapsolt is Pintérnek (Verő Pista), a karzat Serédy Saroltának (Pepi), kimutatta mégis, hogy izlés dolgában nem sokkal áll mögötte a népszinházának, s a darab vége felé az egyhangu vélemény: de most már „szökjünk!“

* * *

Pénteken került először szinre Jókai Mórnak külön a budai szinkör számára irt eredeti, új vig szinműve „**A gazdag szegények.**“

Korántsem holmi ifju szerelmi történet megrázó drámai motivumokkal, vagy épen — mert hisz vigszinmü — kacagtató humorral, nem is a szenvedélyek harcza az ebből avagy talán a helyzetből eredő komikummal, nem! A nagy iró e legujabb szinmüve ezekben — szegény, de annál gazdagabb az igaz, őszinte szeretetnek, annak a leplezetlen szegénységnek egyszerü és mégis megkapó szinekkel festett természethü alakjaiban, hol mindegyik az ő egyszerüségében azért mégis megelégedett, boldog, mert hiszen összefüzi őket a közös, a legerősebb kapocs: a szegénység.

A darab magva — tárgya ismeretes regényéből — Kapor Ádám (Vendrey) elbocsátott, elagott vasuti váltóőrnek és Kömény Zsuzsa (L. Kétszery E.) mosónőnek, hosszu, de békés és idyllikus szeretetben eltöltött 50 évi együttélés után való törvényes egybekelése, mit halasztottak mind ez ideig a szegénység, a körülmények. De most már késő vénségükre a szegények menházába akarnak bejutni, mindketten, hanem hát még mindig nincsenek törvényesen összeesketve! Ehhez pedig pénz, ruha, és sok-sok minden kell! Ott vannak hát a szegény, de jó népek: Szüköl Makár (Réthey) az előljárósági diurnista, Paczal János (Pintér) a konstábler, Kranyecz Franyó (Kovács) a bögre- és bicska áruló tótlegény, Lizi (Tóvölgyi) a varrólány kisasszony, Ritka Panna (Krecsányiné) a rákospalotai hagymaárulónő, Gyogyuláné (Berzsenyi J.) a pereczsütőnő, Gyugyori (Füredy) a czigány muzsikus, Csicsonka (Serédy S.) a virágáruslány, kik mind-mind olyan istenadta szegények, no meg még kényszerüségből Tarafás Spiridion (Gyöngyi Izsó) a háziúr is közös erővel valahogy csak összeütik a két öreg lakodalmát s boldoggá teszik őket. — Ez a darab meséje, élénkitve több helyt a tótlegény s a virágáruslányka dalaival, valamennyi alak jóizü mókáival. A közönség pompásan mulatott, mert kapott Jókai darabjában épen az egyszerüségével erősen kidomborodó csoportképet a gazdag szegénység tanyájáról, melynek alakjait a szereplők, élükön Vendrey és Kovácsesal hiven adták vissza. Az első felvonás után a szerző hivására Krecsányi igazgató mondott köszönetet a közönségnek.

Jövő hetet a „Gazdag szegények“, a „Trapezunti herczegnő“, „Londoni koldusok“ és az „Apja leánya“ töltik be. (—gh.)

Közérdek.

— **A nemzeti asztaltársaság gr. Apponyinál.** Az I. ker. nemzeti asztaltársaság folyó hó 13-án adta át diszelnökének grf Apponyi Albertnek a diszoklevelet. A küldöttséget Roth Lajos az asztaltársaság elnöke vezette. A küldöttségben részt vettek az elnökön kivül:

Weszelovszky Mihály, Bock János, Faix József, Mindler István, Ürge Imre, Hertl Károly, Pilcher Ferencz, Fojt István, ifj. Szwoboda Ferencz, Schilberszky Ágost, Novák Ign., Vatter Vilmos, Wellisch Zsiga, Pertl István, Zimerman Fülöp, Szelestey Géza.

Apponyi Albert gróf igen szivesen fogadta a küldöttséget. Az üdvöslő beszédet Roth Lajos elnök tartotta, szép beszédében kifejezte, hogy a vezér elveinek szelleme meggyökeresedve él már az I. kerületi független polgárok között.

Apponyi Albert gróf igen jó néven vette az I. ker. nemzeti asztaltársaság tagjai által kimutatott ragaszkodást, ezt nagyra becsüli; a polgároknak küzdelmeikhez kitartást és eredményt kivánt.

Apponyi gr. szerdán május 17-én este 7 órakor Gürsch F. vendéglőjében rendezendő banketten, hacsak fontos akadályok nem tartják vissza, meg fog jelenni.

— **A budai olvasó-egylet** miután utolsó közgyülésének határozata, mely szerint könyvtárát az I. ker. polg. kör tulajdonába bocsájtotta, a nm. m. k. b. ü. m. által jóváhagyatott zárülését f. évi május hó 28-án d. e. 1/2 12 órakor az I. ker. polg. kör helyiségében Alagut-utcza 1 sz. tartandja meg, mire a budai olvasó-egylet t. tagjai tisztelettel meghivatnak.

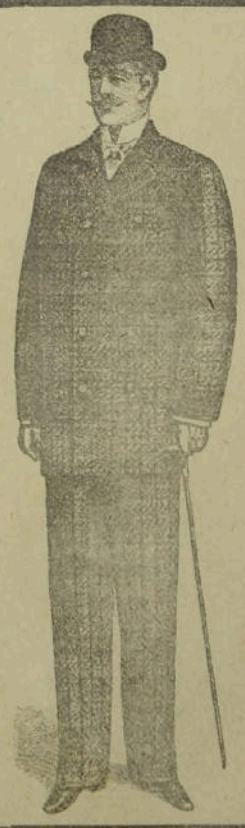
— **Hirdetmény.** Ma délelőtt 9 és 10 óra között az I. ker. Verbőczy-utcza 23. számu háztól a gőzsikló alsó állomásáig egy aranygyapjas-rend miniature-jelvény elveszett. A megtaláló felhivatik, hogy azt a fő- és székv. m. k. államrendőrség I. ker. kapitányságánál szolgáltassa be, hol részére 50 forint jutalom biztositttatik. Budapesten 1893. május hó 12-én. A fő- és székvárosi m. kir. államrendőrség I. ker. kapitánysága.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

„Kék hétfőhöz“ (Blau Montag)
czimzett vendéglőben
(németvölgyi úton)
minden
ünnep- és vasárnap
KATONA-ZENE.
Kitünő konyha. Hideg és meleg ételek.
Saját termésü borok, Dréher-féle sör.
Pontos és gyors kiszolgálat.
Staudhammer Ignácz,
vendéglős.

Bleier H. szobafestő-mester I. ker. Árok-utcza 67. szám minden szakmájába vágó munkát felvállal.

„Török Prófétá“-hoz
czimzett
nyári vendéglőmet
II. ker., Zárda-utcza 59. sz.
(Margithidtól 6 percznyi séta) megnyitván, van szerencsém tudatni, hogy:
A **tekepálya** a n. é. közönség rendelkezésére áll és **egyletek** részére **bérbeadandó.**
Naponta zene.
Minden pénteken: szegedi halászlé.
Jó étel- és italokról és pontos kiszolgálásról gondoskodtam.
A n. é. közönség kegyes pártfogását kéri:
teljes tisztelettel
Zimerman Fülöp,
vendéglős.

Danneberg Miksa
Budapest, II., fő-utcza 31.
A vörös rákhoz czimzett házban.
Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő
férfi- és női divatáru-üzletét
f. évi márczius hó 1-jétől
férfi-szabászattal
kibővitette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.
Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Novák Ignácz

Arany érem

Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását továbbá szikkutakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüség endö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

A szinkör megnyitása

alkalmából van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudtára adni, hogy **Budán, I. ker., Krisztinaváros, Alagut-utcza 1. sz.** alatt levő

„Alagút"-kávéházamat,

mely elegáns berendezésével, a sajtó összes magyar és német termékeivel, cabinet-separé-ival, mindennemü hideg étkeivel, italaival, mérsékelt arak, gyors és pontos kiszolgáltatással bármely elsörendü kávéházzal szemben megállja helyét, **f. é. április hó 15-én megnyitottam.**

Naponként zene Zsiga Ferkó ismert primás vezetése alatt.

Midön a nagyérdemü közönség kegyes pártfogását kérem, van szerencsém a Krisztinaváros diszére szolgáló kávéházam at szives figyelmébe ajánlani.

Tisztelettel

Wellisch Zsiga,

kávés.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönséggel tisztelettel tudatni, hogy a Vaskovit-féle városmajori és svábhegyi vizgyógyintézetet eddigi tulajdonosnője néhai édesanyánk elhunyta után is tovább fogjuk vezetni s főtörekvésünk ezután is oda fog irányulni, hogy a gyógyulást kereső közönség igényeit, ugy az orvosi kezelés, mint ellátás tekintetében teljesen kiérdemeljük s az intézet régi jó hirnevét továbbra is fentartsuk. Az intézeti gyógykezelés a közönség ismertetését kivánatra bérmentve küldünk. Bővebb, valamint a svábhegyi intézetben levő lakásokra vonatkozó fe világositást a városmajori gyógyintézetben bármikor készséggel nyújt az igazgatóság.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet tulajdonosai.

NYÁRI IDÉNY

1893.

Legujabb **kemény kalapok**, legszebb szinekben **1.80** krtól **5** frtig.

Legujabb **puha kalapok 1.50** krtól **4.50** kr.

Czilinder, minden divatos alakban **3.—, 8.—, 9.—** frtig.

Saját keszitményü férfi-fehérneműek lehetőleg olcsó áron.

Férfi-napernyők, esőernyők, nyakkendők, zsebkendők, török törülközők, harisnyák, gallérok, kézelők és angol nadrágtartók **legolcsóbb áron.**

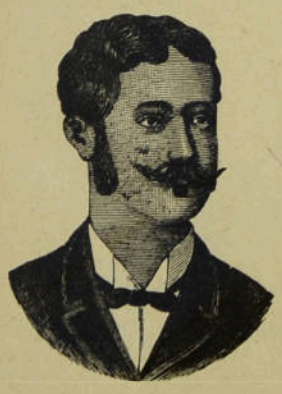
Mechlovics Béla

kalap gyári raktára és férfi-fehérnemü gyára.

II., fő-utcza 7. Láncz hid közelében.

Kiadandó Kis-Tétényben egy 2 szobából, konyhából álló nyári lakás. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kérvényeket szerkeszt, ügyekben eljár, sürget egy tapasztalt egyén. Közbenjár, minden megbizast elvégez jutányos feltételek mellett. Levelek a kiadóhivatalba 2 db 5 krcs postabélyeggel »X. Y. 3.«

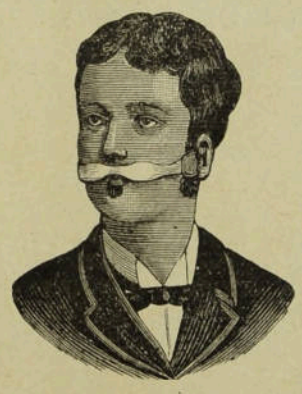
Szabályozható bajuszkötő

kapható a feltalálónál

KUBINSZKY GYÖRGY

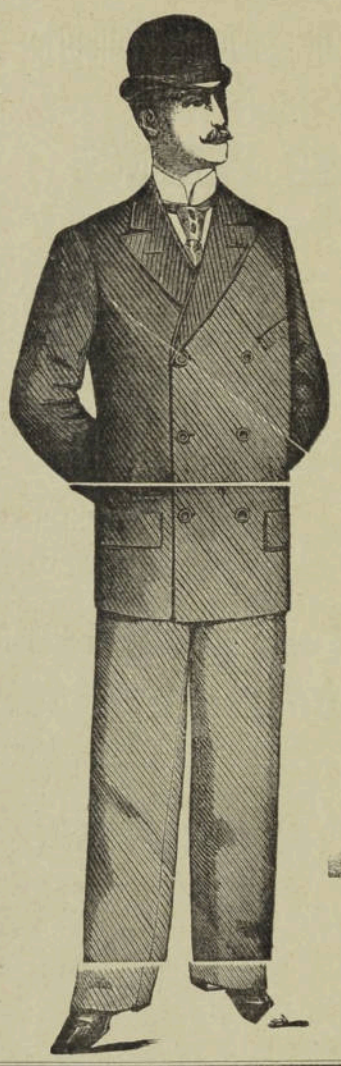
fodrásznál

(Budapest I. ker. Mészáros-utcza 3. sz.) és minden fodrászüzletben.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Kőszikláról fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izű üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Legujabb orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Másodlat.

A véghlesi »**VERA**«-forrás vize a szénsavdus földes vasas savanyu vizek között tekintélyes helyet foglal el és haszonnal élvezhető a gyomor, légzőszervek és hólyag hurutos bántalmainál, valamint a vesebajok némely alakjainál.

Bizonyos járványok idején pedig, igy cholera, hasi hagymáz stb. s ott, hol az ivóviz nem megbizható, kiváló szolgálatokat tehet.

Kelt Budapesten, 1893. márczius hó 15-én.

Dr. Kétli Károly,
egyetemi ny. r. tanar.

A véghlesi »**VERA**«-forrás vizét mintegy hat év óta nemcsak a nyálkhártyák idült hurutos bántalmainál, ugymint gége-, hörg-, gyomor- és hólyaghurutoknál, **kitünő sikerrel alkalmaytam**, kanem **az utóbbi években felmerült járványok ideje alatt üdítő és diaetetikus ital gyanánt is ajánlottam**, mely czélra ez **ritka tisztasaga, kitününő kezelése s kedvező természetes** vegyi alkatrészei miatt **kiválóan alkalmasnak bizonyult**.

Budapesten, 1893. márczius hó 25-én.

Dr. Koller Gyula,
az Első cs. és kir. Dunagőzhajózási társulat főorvosa.

Kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

MORGENSTEIN ENDRE

kályhás

Budapest, I., Krisztinaváros. Tábor-utcza 14. sz.

(saját házában.)

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát: **szabályozható-töltő- és ó-német cserépkályhák és takaréktüz helyekből.**

Elvállal minden szakmájába vágó **javításokat**, különösen saját módszere szerinti **füstszabályozásokat** pontos kivitel és jutányosárakon.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb

táncztermе

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulások megtartasára egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% mérséklet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér

teljes tisztelettel

Balanek Antal,
vendéglős.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-uteza 3. szám.

Telefon 90–97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Jelentés.

A „Zöld vadász"-hoz czimzett új vendéglőmet szép kerttel, tánczteremmel és verandával Hidegkúti-út 12. szám alatt 1893. május 1-én megnyitom.

Ünnep- és vasárnapokon tánczvigalom a nagykovácsi kedvelt zenekar (Czeml) közreműködése mellett.

Kitünő konyha, italok és kiszolgálás által az igen tisztelt vendégeim bizalmát kierdemelni, ezentúl is főtörekvésem leend.

Dréher-féle sörraktár saját házamban.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esdve, maradtam:

kiváló tisztelettel

JUDEX MÁTYÁS,
vendéglős.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén díjmentesen a házhoz szállittatnak.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 20. sz. Vasárnap, május 21.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

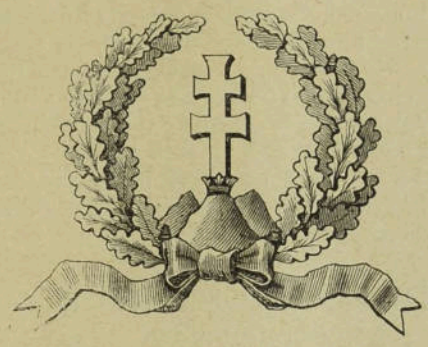
Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

Ezernyolczszáznegyvenkilencz — Ezernyolczszázkilenczvenhárom.

— Május 21. —

Negyvennégy éve.

Tavasz volt akkor is. A zugliget vad bozótjaiban csattogott a madár; bólingatott a fürtös kékes zsálya s a harmatcsöppü gyöngyvirág zöld köntösében meghuzta magát az erdő mélyén. A fürge gyík sebesen siklott a szirteken s a kis hangya-csoport szorgalmatoskodott, hogy felépitse otthonát a porhanyó buczkákon. Ember, virág, nagy és kis állat ugy örültek az életnek, a szabadságnak.

De zúgó zivatar keletkezik

Megvillan a napsugárban a szuronyos puska! Jó kéz tartja. Megdördülnek a hegyek ormai és lábainál az ágyuk, gyilkos tüzet szórva mindenfelé. Biztos szem céloz.

A hegyről le, a völgy sikjain át kipirult arczczal rohan a honvéd — egyebe sincs, a lelkesedésnél — fel-fel a vártetőre !

Még lobog az ellenséges zászló! Felsir a csatakürt: Előre! előre!

Nincs a ki féljen a haláltól! egyiknek kibugyan piros vére és megfesti a vár alatti fehér kőport. Elalél, összerogy és kiröppenő lelkéből sóhajtként hallszik szava: Éljen a haza!

Majd jön a másik és küzd, vág, tör, szúr, de zsoldos golyótol holtan rogy össze, üveges szemei égve felé néznek, de kibirja még mondani: Éljen a haza!

És véreznek és hullanak megdicsőülve, az édes hazával ajkikon.

Megreszket a föld, a lég. Bömbölnek az ágyuk, de létrákat támaszt a várfalnak a halált nem ismerő honvéd: Fel-fel a zászlóval!

Puska ropog, kartács szórja öldöklő szilánkjait, megmordul az ágyu ércztorka és rést nyit a falakon. Halálhörgés mindenfelé, de bátran lép fel a bástya oromra a honvéd, győz a félisten s meglengeti a szél a magyar trikolort. „Ős Budavára a miénk!“

Tavasz volt akkor réges-régen! negyvennégy esztendeje már annak s vérrózsákat termett a sziklatömb, a porhanyos föld, a homok. A megdicsőültek kifrecscsent véréből kifakadt a szabadság fája.

* * *

Tavasz van most is. A felkelő nap arany kévéit megrezegteti ős Budavár falain. Most is csattog a madár, fürgén szalad a gyik a hegyszakadékokban s a szorgalmas hangya család gyüjti a fészket a hangya bolyokon.

Él és virágzik minden. Az ágyu dörej messze elhangzott, a szuronyos puska nem csillan már fel öldökölni.

A régi budai polgár felvezeti unokáját a várba, mutogat neki valamit a mit ő talán jobban ért mint a nagyapa. Ezért lett szabad hazában szabad polgár.

Itt van a dicsőség a hallhatatlanság szobra, a halált megvető, a vitéz, a nagy honvédeké, a félisteneké, a névtelen hősöké, kiknek véréből kipattant az egyenlőség, testvériség és szabadság virága.

Te ős Buda! századok viharjaival falaidon, te láttad bástyáidon a pogányt, láttad az ellenünk törő idegen hadakat; oh küld ki ormaidról a fehér galambot olajággal csörében, a mely hirdesse Bécstől az Adriáig s onnan a messze felnyuló éjszaki sziklákig, hogy az a szobor, mely itt a várban hirdeti a honvédek dicsőségét, vitézségét és halhatatlanságát: útjelzője a magyarnak, mint kell élni és halni e vérrel szentelt földért: édes magyar hazánkért!

A felkelő nap ráhinti sugarait a budai honvédek érczszobrára. Ezrek — és ezrek állják körül. Vének szemében égő tűz csillog, az ifjaknak idegei megremegnek. Meghaltak, elvérzettek, — értünk! Milyen fenséges tragedia!

De béke van a hazán! Szétfoszlott a setétség, derengő fény mindenfelé. Király és nemzet kibékült. A szabadság fája terebélyes lett, virágzik s bőven termi gyümölcseit. A legalkotmányosabb király független parlamentjének élén őrködik e hazának alkotmánya felett. És fátyol borult a véres multra és a kiengesztelődés és a béke angyala lebeg felette.

Haladás mindenütt, minden nyomon.

És midőn az ósdi budai polgár lenéz megifjodott testvérére, a balpartra, lelkének szárnyai messze csapkodnak át, könyeit letörli barázdás arczáról; mellette magyarul gagyog unokája és csak annyit tud, csak annyit akar kimondani: Tiétek a jövő! Legyetek nemcsak szellemben, de nyelvben is magyarok.

Éljen a nemzet! éljen a koronás király!

Budavár bevétele 1849-ben.

A magyar szabadságharcz legszebb napjának, Budavár bevételének emlékére állitott érczszobrot pünkösd vasárnapján leplezték le a nemzet jobbjainak szine előtt.

Egykoru irók és szemtanuk följegyzései nyomán álljanak itt a következők Buda bevételéről:

Május 21-ikén, midőn már a fehérvári kapu körül igen nagy rést ütöttek a magyar ágyuk, négy hadtest gyalog honvéd fogott hozzá a második nagyszerü ostromhoz.

Az első támadást Knezics tábornok emberei kezdék meg éjfélkor a bécsi kapu tájékán. Éjfél után egy órakor az Aulich vezérlete alatt állott 2-ik hadtest, a vár főkapuját s az e körüli bástyákat rohanta meg a szent Gellért hegy felől. Kmetty ezredes a czövekes sánczokkal védett vizcsatornát ügyekezett ugyanekkor birtokába keriteni a pesti oldalon. Mig Nagy Sándor a budai hegyek felől az ütött rést és tájékát rohanta meg első hadtestével.

Az ostrom tervét Görgei intézte a Széchenyi hegyről: s az összevágó kivitel a legiszonyubb viadal, a legvérengzőbb csata közt folyt egész reggelig.

Nagy Sándor, hajdani hellen névrokona hősi erényével személyesen vezeté és buzditá honvédeit s az egymás mellett sürüen felállitott hosszu lajtorjákon első hadtestének zászlóaljai hágták meg először a vár falait.

A 47-ik zászlóalj bajnokai voltak legelsők a résen mig a 43-ik és 29-ik ugyanakkor más ponton nyomult előre.

A többi zászlóaljak is követve elszánt fő- és altisztjeik lelkesitő példáját, mindenfelől bámulandó bátorság- és vitézséggel törekedtek az óriási akadályokat legyőzni, s a szent emlékezetü Budát visszahóditani.

A császári katonaság, mind a mellett, hogy már két hét óta szüntelen talpon volt, s a legtöbb éjet fárasztó munka s álmatlanság közt virrasztá föl, a végsőig keményen tartotta magát, s kétségbeesve védelmezé a sokfélekép megrősitett várat.

Senki nem goodolt itt többé életével s mind a két fél az elszántság legrettentőbb harczába keveredett.

A vár védői sokkal biztosabb állásukból, a legsürübb kartács- és puskatüzzel, és szuronyaik ezreivel ügyekeztek visszanyomni, megsemmisiteni a feltolakodó ostromlók sokaságát, s a vár bástyáiról roppant nagyságu köveket is hengergettek le rájuk.

Mind ez nem használt . . . nem rettenté vissza a neki lelkesült vitézeket, kik életökkel számot vetve, semmi akadálylyal nem gondolva, mint egy vakon rohantak a fölöttük lebegő halálos veszély tüzörvényébe.

Ha közülök hármat-négyet visszavertek, vagy a halál mélységébe taszitottak le a meredek falakról, az ötödik, hatodik és a többi, mintha csak az elhullottak keltek volna fel, a legnagyobb erőmegfeszitéssel még is beküzdé magát a vár belsejébe.

Volt rá eset, hogy egy honvéd előtt nyolcz társa hullott vissza egymásután a hágcsóról, — s ő, a kilenczdik, zergeszökelléssel ugrott át a szomszéd lajtorjára és szerencsésen behatolt az erősségbe.

A páratlan vitézségü Dom Miguel zászlóaj alig verekedett be a magas falakon, s őrnagy-vezetőjük tüstént halva rogyott össze lábaik előtt, s átalán véve több főtiszt „éljen a haza! s előre!« — kiáltások közt ada ki lelkét, mi az ostromlókat még inkább lelkesité.

Máriássy ezredest a hét ölnyi magas falról két izben taszitották le, s egy szurás által kapott vérző sebbel harmadszor mégis benyomult a vár belsejébe, s csodálatos módon mégis életben maradt.

Midőn igy bámulandó elszántságuk s kitartásuk által belől a falakon csakhamar szépen megszaporodának, az annyi küzdést és áldozattal bevett bástyák fölé, a magyart éltető kiáltozások közt tüzék ki győztes nemzeti zászlóikat.

Hanem még itt nem volt egészen bevégezve a nagy munka. Még egy óriási gáton kelett áttörniök.

Reggeli 5 óra tájban a bástyákról elüzött császári katonaság, a városnak mindenfelől torlaszokkal elzárt szük utczái és házaiba vette be, s még innen is elszántan védte magát, s a két fél közt iszonyu utczai harcz fejlődött ki.

A torlaszok által födözött ágyuk és apróbb lőszerek pusztitólag kezdték dulni a honvédek sorait; de ágyuikat egyszernél többször nem süthették el, mert a honvédek látva elesett társaikat, felbőszült oroszlánként rohanták meg a torlaszokat s egy pillanat alatt mindent összeromboltak, a mi csak útjokban állt.

Öt óra után már csak a pesti oldalon lehetett hallani apró fegyverekkeli lődözést, mely csak 7 óra tájban némult el végképen.

A várbeli katonaság látva kikerülhetlen sorsát, több helyeken elhányá fegyvereit s élethálálra megadta magát — és a honvédek még tetőpontra ingerelt harczi dühök ezen pillanatában is nagyobb részt életben hagyák . . . de azért tömérdek holttest és egész vérözön boritá el a város utczáit s a várhegy oldalait.

A várat egész a végsőig erélyes kitartással védelmező Hentzi tábornok a résnél halálos sebet kapott s a honvédek fölismervén őt, a Rákóczi-induló diadalmi zenéje mellett vitték végig az utczákon egy középületbe, a nélkül, hogy kegyetlenséget vagy gyalázatot követtek volna el elleneik haldokló főnökén.

Budai honvédszobor története és leleplezése.

1893. évi május hó 21-én.

Elmondta:

révkomáromi dr. Szénássy Sándor,

honvédszázados főorvos, szoborbizotts. elnök.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Kedves bajtársak!

Ma 44 éve e téren, hova most mi gyülekeztünk, — a csata küzdelmeiben testileg és lelkileg elfáradt, úgyszólván kimerült honvédek gyültek össze, egyrészt hogy a kemény haditusa után fegyverüket lábhoz bocsátva, pihenőt tartsanak, kipihenjék a heves, véres csata küzdelmeit a vár bevétele fölött való örömeik között; másrészt, hogy a dicső honvédek közül, a vitézségi érmet kiérdemlők, elvegyék igazán megérdemlett kitüntetésüket.

Hogy jól esett a pihenés azoknak, kik önfeláldozásuk és halált-megvető bátorságuk által, visszaadták a nemzet törvényhozó-testületének otthonát és megmentették a haza szivének lakosait az örökös rettegéstől — elgondolhatjuk; az akkor egybegyült közönség tagjai közt, nem egy könnyes szemü találkozott, aki abbeli örömének adott kifejezést, hogy Budavára az ellenségtől visszafoglaltatott, olyanok is voltak nem csekély számban, kik az elesett hősök közt testvért, férjet vagy talán atyát sirattak; de öröm vegyült ott még a legborusabb arczkifejezések közé is, öröm, — mint a miénk, — kik miként ők — megszabaditásuk napját, úgy vártuk mi e napot, hogy a legnagyobb örömmel jelenjünk meg e nemzeti ünnepélyen; a nemzeti vitézség emlékének leleplezésén; tehát e nap nemzeti örömnap, melynek emléke nevelje a nemzet büszke önérzetét.

Ez az a hely, mely legjobban megérdemli, hogy feledhetetlenné tétessék, s ma már itt áll a jelvény, megőrzi emlékezetünkben a magyar szabadságharcz legkimagaslóbb mozzanatát, melyről abban a reményben vonom le a leplet, hogy a magyar szabadságszeretetének örök kirdetője és emlékeztetője leend.

(Szónok intésére a lepel lehull.)

Szeretve tisztelt nemzetem!

Kedves bajtársak!

Miután 22 esztendei fáradságos és viszontagságos gyüjtésünk eredményét, nemzetünk hagyományos vitézségének emlékét voltam szerencsés a nemzet őrizetének átadni; legyen szabad röviden egy visszapillantást vetnem a szobor történetére és azon nehézségekre, melyek ezen emlék felemelésének gátjaként állottak előttünk.

A kiegyezést követő koronázás a 4⁸/₉-es honvédek szabadabb lélegzésének és mozgásának is kezdő pontja lőn. Egymástól elszigetelve élni hogyne lett volna teher azoknak, kik a harcztéren egymás mellett állottak? érezték ők a társulás és egymással való érintkezés szükségét, melyre az engedelmet meghozta az 1867. esztendő, mely évben a honvéd-egyletek azonnal alakulni, az egyletek alakulásával a honvéd győztes csataemlékek is mind sürübben szaporodni kezdtek. Igy a buda-ó-budai honvédegylet 1871-ik év május havában Sántha Lajos ezredes elnöksége alatt közgyülést tartott s itt merült fel azon eszme, hogy önvédelmi harczunk lefolyása alatt több rendbeli győztes csaták legdicsőbbike, a budavár bevétele még ekkoráig jelzés nélkül van; nem tartaná-e a közgyülés kivánatosnak, hogy budavár bevételének emléke egy felállitandó szobor által megörökitessék. Ezen eszme a közgyülés által nagy lelkesedéssel és örömmel fogadtatott s az egyhangu határozat oda nyilatkozott, hogy budavár bevételének emlékére szobor állittassék, melynek költségeit nemzeti adakozásból kellend megszerezni. A gyüjtés eszközlésére kiküldendő bizottság elnökét, a közgyülés még az nap megválasztván, oly meghagyással, hogy a legjobb belátása szerint alakitsa meg 5 tagu bizottságát s ezzel a működését mielőbb kezdje meg.

A közgyülés bizalma, az egylet alelnöke dr. Szénássy Sándor százados főorvosban összpontosulván, felkéretett, hogy azon fontos feladatot t. i. a szoborbizottsági elnökséget elválalni sziveskedjék. Dr. Szénássy az egylet kérelmének engedve a szoborbizottsági elnökség elválalását hazafiui kötelességének ismerve, meghajlott a közgyülés kivánalma előtt és mint teljhatalommal és rendelkezési joggal felruházott szoborbizottsági elnök, működését azonnal megkezdte. A szoborbizottságot dr. Szénássy Sándor a következő tagokból állitotta össze: jegyző; Józsa József főhadnagy, pestvárosi hivatalnok, pénztári naplóvezető: Kleberg Osváth főhadnagy m. kir. pénzügyminiszteri számtiszt. Fabó Sándor és Wohl János főhadnagyok, mint dijnokok, tehát az 5 tagból álló bizottság megalakult.

E megalakulás után a bizottság serényen hozzá látott az alapgyüjtés előkészületeihez. Gyüjtőiveket készittetett és azokat 800 példányban kibocsátotta az országba.

Alig 8 nap alatt az első gyüjtőiv Ó-Buda mezővárostól nem épen csekély összeggel beérkezett. — Ó-Buda bár nyelvére német, de hazafiságra nézve az elsők közé sorolható. Utána rövid időre Fiume város hátóságától érkezett 200

frt azon hazafias jelzéssel, melyszerint bocsánatot kér a törvényhatóság e szerény adományért, de ezuttal nem képes többet küldeni, mivel pénztárában több pénz nincs; mert ha több volna azt is elküldené. A bizottság a legmelegebb köszönettel fogadta az adományt. Fiume város ily szép példával mutatta meg magyar, hazafias érzelmét. Ezután az adakozás folyt, kisebb-nagyobb összegben, hazafias, meleg érzülettel, melyből azonban mégis kiderült, hogy mig a nemzet szegényebb sorsu tagjai áthatva a hazafias érzülettől mintegy vetélkedve adták filléreiket, 3—4—5 krt, a nemzet hagyományos vitézségi emlékére; addig nagy uraink, főpapjaink, gazdag pénzintézeteink (kevés kivétellel) elmaradtak nagyobb összegü adományaikkal; a legnagyobb forgalmu pénzintézet alig 50 forinttal gyarapitotta az alapot.

Mágnásaink 4 kivételével vagy nem vettek tudomást a létesitendő szobor ügyében meginditott mozgalomról vagy szándékosan maradtak távol adományaikkal. E négy adakozó közül is megérdemli a különös kiemelést egy, kinek családtagja a hadjáratok alkalmával szigoritott haditörvények itéletének esett áldozatul, melyért hátramaradt övéi, — félretéve a bosszu nemtelen fegyverét s meghajolva nemzeti szabadságunk szentsége előtt; szép összeggel járult e hősi jelvény anyagi áldozataihoz.

Nem áldoztak főpapjaink a nemzet hagyományos vitézségi emlékére, alig 4—5 kivételével, ezek közt első helyen a nem is magyar származásu istenben boldogult Kruesz Krizoszton panonhalmi főapát, ki a konventtel egyetértve 50 frtot adományozott. A nemzet áldása lengje körül nyugvó porait nemes adományáért.

Igaz hogy a nemzet áldozatkészsége a 22 év alatt számtalan oldalról vétetett igénybe, melyet kiaknázni tán jobban módjában lett volna a szobor alap-gyüjtő bizottságnak, ha ennek az élén nem egy szerény honvéd főorvos áll. Én tehát azért, hogy az adakozás oly csekély mértékben folyt s hogy 22 év kellett ahhoz, hogy a budai honvédemlékre összesen 30 ezer frt gyüljön össze, első sorban magamat okozom, hogy mint szerény honvéd főorvos miként bátorkodtam, egy oly nemzeti intézmény, mint a honvédszobor felállításának keresztülvitelére vállalkozni: bármilyen becsülettel kezelje is az alapot, az a becsületes szerény polgári származásu vezérférfi; az eszme megvalósitása csak tengődik.

A gyüjtés bár lassan, de folytonosan szaporodott ugyanyira, hogy 1875. évben Halász N. szobrász ur egy bástyán álló honvédet ábrázoló szobor mintát készitett, a szerény 8000 frtos pénz készlet erejéig.

Mit azonban a fővárosi közmunkatanács, bár gr. Andrássy Gyula ő nm.-nak nagyon tetszett, nem fogadott el; később a budavári honvédszobor bizottság ismételt kérelmére, felállitási helyül, egy Krisztinaváros felőli körönd jeleztetett. S midőn a szoborbizottság e körönd átadását kérelmezte, a közmunkatanács kiutasitotta az emlékkel a sirkertbe, hol az elesett hősök nyugosznak.

A bizottság megboszankodva a közmunkatanács ezen kicsinylő elutasitásán; elhatározta, hogy a honvéd sirokhoz emléket állittat, mit 1877. május 21-én Gerenday Antallal fel is állittatott 657 frtnyi költséggel, igy elzárva az utat a közmunkatanács terve elől, mely szerint budavár bevételének csata és győzelmi emlékét a várból kizárni szándékozott. Most a bizottság kettőzött erélylyel dolgozott azon, hogy a budavár bevételének emléke, a vár diszterén találjon felállitási helyet; a bizottság ezen elhatározott terve végre valahára mégis sikerült mert a bizottság ismételt kérelmére a főváros középitési bizottsága, bár kevés szótöbbséggel, de mégis 1886-ik évben a diszteret adta át a szobor helyéül, most már a diszes hely meglévén, a bizottság kettőzött erélylyel iparkodott az eszme megvalósitásához különben is gyenge szoboralapot erősiteni, hogy ezt elérhesse, tekintélyes és befolyásos egyéneket iparkodott megnyerni a szoborügynek s a bizottsági elnök az 1887. évi országos-honvédgyülésen felszólalván, arra kérte a gyülést, hogy az eredeti szoborbizottság támogatására, sziveskedjék befolyásos és tekintélyes bajtársakat beválasztani; s a régi 7-es szobor-bizottságot 13-ra kiegésziteni. Ekkor történt nm. Ivánka Imre ezredes v. b. t. t. úr, báró Liptay Béla, Búsbach Péter, gróf Hunyady László, Lévay Henrik felsőházi tag és Tisza László orsz. gy. képviselő beválasztása.

Midőn az egyesült szoborbizottság megalakult, legelébb Zala György szobrász úrral történt megállapodás a szobor művészi dijának meghatározása tekintetéből.

Majd a gyenge alap erősitése végett Lévay Henrik bizottsági tag ur gyüjtőiveket nyomatott és bocsátott forgalomba hivatalos területén köröztetendő, melynek eredménye 7331 frt 10 kr. lett, mely a budai szobor-bizottság összes gyüjteményének tiszta készletével vagyis 24.032 frt 85 krral 31.363 frt 95 krt tett, ehhez járult egy lelkes hazafi 4637 frt névtelen adománya, melylyel 36.000 frt készpénz volt, mit csekélységem volt szerencsés a művésznek átadhatni.

E szerint az elkészült szobor művészi dija egy krajczárig ki lett fizetve, mit azon nagy hazafinak köszönhetünk, ki nem engedte a honvédszoborra azt a szégyent hárulni, hogy azt adósság terhelje, a hiányzó összeget az I-ső magy. ált. biztositótársaságnál rendelkezés alá bocsátotta. Hátra volt még a szobornak beburkolása; miután a leleplezés elhalasztatott bizonytalan időre, a szobor pedig leplezetlenül nem állhatott, miután a burkolást a főváros tanácsa is sürgette s annak költségeit mérnöki hivatala által mintegy 260 frtnyi kiadásban állapitván meg oly megjegyzéssel, hogy az esetleg több is lehet. A burkolást és ujbóli szabaddá tételt maga Zala ur volt szives eszközöltetni, a munkálatok dijazását 300 frtban állapitván meg; mit a szoborbizottság készséggel bocsátott rendelkezésére, természetesen ezen költség a szoboralap maradékából fedeztetett.

Midőn a honvédszobor-bizottság kezdettől végig hazafiui kötelességéhez hiven gyümölcsözőleg kezelte a szobor alapjára begyült nemzeti adományokat; gondoskodott a szobor elkészitéséről és annak lehető díszes leleplezéséről; de gondoskodott még a vár hősies ostrománál elesett névtelen hősök lelkiüdvéért, az évforduló napján tartandó engesztelő miseáldozatról akként, hogy ezen czélra 350 frtos alapitványt tett a krisztinavárosi plebánia-hivatalnál, mely összeg nm. Hollán Ernő tábornagy ur neje Békássy N. urhölgy ő nm. által már régebben letett 100 frttal együtt 450 frt.

Ezen összeg 5%-os kamatja, vagyis 22 frt 50 kr. fedezi az engesztelő mise költségeit, melyet annyival is inkább jónak látok e helyen felemliteni, hogy a nemzeti közönségnek tudomása legyen ezen miseáldozatról.

Most, a midőn a magyar honvédek vitézségének emléke egészen készen áll előttünk, minden a szobrot terhelő adósság nélkül, kedves kötelességet vélek leróni azzal, hogy a nemzetnek hazafias áldozatkészségéért hálás köszönetet mondok, különösen fogadják köszönetemet a vármegyék főszolgabirái, kik igazán fáradhatatlan apostolai voltak a gyüjtés eszközlésének. A magyarok istenének áldása, az adakozó honfiakra egyenként és összesen: éljen a magyar!

Hogy ezen diszes honvéd vitézségi emlék ily művészi kivitelben itt áll, az a jeles szoborművész: Zala György tanár úr érdeme, ki a legnagyobb odaadással és művészi ihletséggel értékesitette jeles képességeit, melyért a legnagyobb mértékben megérdemli, nemcsak az összes honvédség, hanem az egész nemzet elismerő hálaköszönetét. E mű méltó jutalmazásaként engedje az ég számára a valódi művészet megillető hervadhatlan babérkoszorut.

Dicséretet érdemel a magyar hölgyek koszoruzó testülete is, mely a szobor diszét emelni iparkodott s a magyar honleány hazaszeretetének, kegyeletének és az ide helyezett diszes koszoruval adván igaz tanujelét. Forró köszönet a magyar hölgyek koszoruzó-testületének; az isten éltesse sokáig őket s adjon sok ily honleányt e hazának.

Minden támogatások és áldozatok közt legnagyobb a fő- és székváros hazafias meleg támogatása, mely nem csak szellemi támogatás, hanem tetemes anyagi segélyezésből áll; szellemi támogatásban részesitette a főváros középitészeti bizottsága a szoborbizottságot akkor, midőn a szobor helyének oda ajándékozta ezen történelmileg nevezetes helyet. A középitészeti bizottság ezen ajándékozását a fő- és székv. hazafias tanácsa, nemkülönben a közmunka tanács is örömmel vett tudomásul, melyek után a nm. belügyminiszter ur készséggel adta beleegyezését. Éljen a fő- és székváros t. tanácsa soká s tartsa meg az 1848—49-iki honvédeket továbbra is hazafias emlékezetében.

Végre nem mulaszthatom el hálaköszönetemnek itt e helyen kifejezést adni kedves bajtársaimnaka szobor felállitása körül kifejtett nem épen tövis nélküli munkálataikért, nem épen tövistelennek nevezhetem azért, mert a szoborbizottság sok meg nem érdemlett támadtatásnak és sérelemnek volt kitéve és nem egyszer akarták szegény honvéd

bajtársaink. a szobor alapot a bizottság illetve az elnök kezei közül kivenni és azt önmaguk közt felosztatni, de megvolt a szilárd ellenállás, egy pár adakozónak a gyüjtő iven jelzett azon kivánalma hogy a pénzt csakis a jelzett honvédszoborra kivánja fordittatni és végre a budaó-budai honvédegylet határtalan bizalma által támogatva, melylyel a bizottságot megtisztelte, ezen alapon a szoboralap megőriztetett minden kellemetlenségtől.

1892. november hóban a 13 tagból álló szoborbizottság, miután abból a 6 később, az országos gyülés által választott tag kilépett, ujból állittatott össze s ezen ujonnan összeállitott szoborbizottság, mely ma itt ünnepélyesen leteszi mandátumát, a következő tagokból állott:

Csekélységem elnöklete alatt: Bogdánffy Antal ezredes, Pyber Károly százados, Palugyay Elek főhadnagy, Bodó Antal főhadnagy, Hauda Frigyes, Wavrik Mihály hadnagy bajtársakból, a kiknek munkálkodásáért is forró köszönetet mondok. Ezekben voltam szerencsés a szobor történelmének rövid vázát befejezhetni.

És végre kegyeskedjék, az itt igen nagy számban ünnepiesen megjelent nemzetem, forró hálaköszönetemet fogadni és megigérni, hogy a nemzet első katonáját az 1848—49-iki honvédet, ki hazája megsértett alkotmánya visszaszerzése közben kész volt életét is áldozni — nem felejti el soha.

Éljen és virágozzék kedves hazánk.

Degré Alajos beszéde.

Hazafias gyülekezet!

Itt a feltámadás.

Lelki szemeink előtt megnyiltak a sirok, s a ma negyvennégy éve elesett hősök alakjai képzeletünkben felvonulnak. A deli vitéz Almásy Felix ezredes, a rettenthetlen Burdina Don Miguel őrnagy, azon Don Migueleké, kik vitézségükkel a halhatatlanságra ép ugy rászolgáltak, mint I. Napoleon világhirü gárdája; Perczel Ferencz, Lovász Sándor, Ghyczy István, Kleinheincz s még sok főtiszt, számtalan altiszt s tömérdek névtelen hős. Tudni akarják, van-e még Magyarország, melynek védelmére fegyvert ragadtak? áll-e még az ezredéves alkotmány, melyért magokat feláldozták? a fa, melynek gyökereit szivvérökkel öntözték, megtermette-e a szabadság, jólét és béke gyümölcseit?

Felelet rá e szobor, itt e helyen.

Felelet rá, hogy az országgyülés hivatalosan megjelent, a ház nagy nevü elnökének vezetése alatt, ki a nemzet nevében koszorut helyez a szoborra.

Felelet e diszes nagy közönség, mely ide sereglett, hogy ma lerójja a kegyelet adóját.

A nemzet üdvözöl titeket, kik vért s éltet áldoztatok a legszentebb ügyért. Ti hiven betöltöttétek Isten és a haza iránti kötelességeiteket, mint betöltötték azok is, kik a magasztos eszmeért veletek együtt harczoltak.

Nem kellett most, mint hajdan az országban a véres kardot meghordozni, hogy sereget gyüjtsenek, (nem volt szükség alispáni rendeletre, szolgabirói fogatosításra), hogy ujonczokat állitsanak, el g volt illetékes helyről ennyi: a haza veszélyben van s a pap az oltártól, tanárok s tanitványok könyveiktől, a vőlegény menyasszonyától s az ország összes ifjusága — osztálykülönbség nélkül — mindenétől mi otthon kedves, lelkesedéssel vált meg, hogy vérét-életét hazájának felajálnlja.

Ezekből váltak aztán azok a honvédek, kik nem sokára csodákat miveltek. Vagy nem volt-e hajmeresztő csoda Branyiszkó megvétele? És a tápió-bicskei hallatlan fegyvertény, hogy a hidat két ellenséges üteg kereszt-tüzben tartván, a halhatatlan harmadik zászlóalj, versenytársával a veressipkásokkal, a halál eszméjének megvetésével, vakon rohantak a hidra s véres áldozatok árán hatalmukba keritették. Nem tekintve, hogy egy harmada ott veszett, szurony szegezve rohammal az ellenséges ütegeket is elfoglalták. A legdicsőbb tábornok levett csákóval lovagolt végig e bámulatos csapat arczéle előtt.

A hazafias lelkesedéstől ittasult vitéz sereget azok a félistenek, az egész hadsereg által bálványozott tábornokok győzelemről-győzelemre vezették, a lángoló hazaszeretet s a lelkesedés ragadta a csatákban előre, mindég előbbre. Hatvan, Isaszeg, Vácz, Nagysarló, Komárom mind meg annyi véres diadal s igy babéroktól elhalmozva értek Pestre, hol a keserü lehangoltsággal küzdő lakosokat üdvriadalom rázta fel merengéseikből. Öröm kitörése viharzott végig az utczákon s a néptelen helyek egyszerre megteltek sokasággal s eget rázó éljenekkel. Az első huszár őrszemeket üdvözölték. Virágokat szórtak s kendőket lobogtattak elébök, a kiknek sikerült egy-egy nemzeti zászlót elrejteni, azt most kitüzték. Az egész várost valóságos örömláz lepte el. Minden uton iparkodtak elragadottságukat kifejezni. A huszárok kezeit, térdeit s a kik nem fértek hozzájok, paripáikat érintették. Egy maig is élő, kiváló urnő lelkesedésében zsebkendőjét pénzzel tele tömve oda nyujtotta az egyik huszárnak, ki a pénzt markába szórva, visszaadta azzal a megjegyzéssel: ad nekünk a haza, a kendőt pedig zsebre gyürve, szólt: ezt . megtartom emlékül. (Ilyen önzetlen, ilyen büszke volt a honvéd.)

Ős Budavárát a nemzet virágaiból, az ifjuságból összeállitott koszoru fonta körül, a hegyre ellenben sulyos kőkoszoruban a vár falai nehezültek; lent májusi üde tavasz honolt, fent rideg téli kopárság. Napok óta szórják fel s le a villámokat. Csodálatos! a virágkoszoru szilárdabbul állja a gyilkos tüzet, mint a kőkoszoru. Hulltak, erősen hulltak a virágok, de termettek helyibök ujak, fent omlottak a falak, de azokat nem pótolta semmi.

Közeledett a döntő pillanat. A mily bátor és heves volt a támadás lent ép oly elszánt és komoly volt a védelem fent. Nem tekintve azt, hogy ki miért harczol, mint katonák méltó ellenfelei egymásnak. A honvédeket vitte a lelkesedés, a hazaszeretet, az ellenfélt a kötelességérzet s a katonai becsület. Oroszlánok harcza volt az oroszlánok ellen. Mindkét fél győzni vagy halni kész.

A honvédek egy része folyton tüzelt a várfalakon levőkre, kik azt hevesen viszonozták; más része létrákat támasztva a bástyákhoz, mint az indiánok kusztak fölfelé Elől zászlók lobogtak. A zászlótartót lelőtték, ki „éljen a haza!“ kiáltással adta ki hős lelkét. A zászlót a következő ragadta fel — szintén elesett, el a harmadik, ötödik, hetedik, de a zászlók azért mindig elől és magasan lengtek. Igy nyomultak a derék honvédek mindig feljebb és feljebbb.

Egyszerre csak veresleni kezdett valami a lőrésen át; oh! az első honvédattila, utána a második, ötödik, tizedik, századik. Erősen nyomulnak előre, s minden talpalattnyi földet véren vásároltak; nem drága, a hazáért folyik. A küzdelem óriási volt, nem csoda, mikey Kázmér vezette. A csapatból kiválik egy tagbaszakadt, vállas ifju, kezében zászló leng, s golyó-zápor közt rohan a várfokra, hol a zászlót kitüzi. Erősen tüzelnek rá, de Püspöky Gráczi rendületlenül áll zászlója mellett.

Most a bécsi- és a várkapun rontottak be a honvédek, — a helyőrség házakba s udvarokba vonul vissza s onnan szórja a halált. Amott egy atleta termetü ezredes sebéből vérzik, de azért nem vezényel kivont karddal, hanem szuronyos fegyverrel a kezében, s mig ajka dörgő hangon oszt parancsot, izmos karja jobbrabalra arat a halálnak. Mellette egy szállas százados iparkodik példáját követni.

A puskaropogások ritkulnak, majd csak szórványosan hallhatók .... Az ezredes arcza kérlelhetetlen keménységet s szemei vad haragot fejeztek ki, arczáról egyszerre csak tünedezni kezdenek a félelmes vonások, szemei nyájasan fénylenek s ajkain jóságos mosoly lebeg. Az egész ember hirtelen átalakult s igy szól: Fiaim! győztünk, a vár kezünkben van, eddig vitéz katonák voltatok, most legyetek jószivü emberek. Mutassátok meg, hogy a magyar győzelmében nem elbizakodott, hanem nagylelkü. Százados úr! intse erre a csapatokat. Ez az ezredes Máriásy János volt, ki a kiegyezés s az alkotmány helyreállitása után altábornagyság s báróságra vitte. A százados meg Szende Béla, ki nem rég mint honvédelmi miniszter hunyt el.

Meg volt mondva, hogy az egész helyőrség kardélre hányatik, de a tisztek lovagiassága, a legénység emberies érzelmei ily vad kegyetlenséget végrehajtani irtózott. E helyett horvátok, olaszok s honvédek összeölelkeztek. A népek nem ellenségei egymásnak, csak nem kell egymás ellen lázitani.

A felkelő tavaszi nap első sugarai a budai várfokon a nemzeti zászló három szinét csókolgatták.

Budavár a mienk, itt a magyar hadjárat elérte dicsőségének netovábbját. A hir villámszárnyakon járta be az országot, s mig mindenfelé zászlók lengtek, örömtüzek égtek s zúgtak a harangok; mig Debreczenben azon tanakodtak, hogy miként hálálja meg a nemzet a nagy vezéreknek s a hadseregnek vitézségét; mig Pesten a füstölgő romok közt zajlott az öröm, folytak a vig lakomák, addig a derék honvédek Budán elesett bajtársaikat temették el. Mennyi remény, üdv és

költészet szállt e sirokba! Az apa büszkeségét, örökösét, nevének entartóját vesztette el; ott egy anya, szemevilágát, üdvét és támogatóját látta eltemetni; a boldog ara, ki lelke egész költészetével csüggött a pillanaton, ha hőse a duló csatákból hazatér, mily mennyei érzés közt fog vele oltár elé lépni, s most a menyasszonyi koszorút, a helyett hogy igéző fejére tenné, észbontó fájdalom közt tűzi vőlegényének keresztfájára.

Apák! anyák! arák! vigasztalódjatok, hisz kedveseitek abban a hitben estek el, hogy a haza szabad; akkor estek el, mikor a magyar fegyverek elérték a dicsőség legmagasabb fokát. Ami azután következett, a honvédekre százszorta nehezebb volt, mint a győzelem közepette elesni. Szebb, istenemre szebb és boldogabb volt halálotok, mint a világba szétszórt bajtársaitok élete. Erre azonban fent is, lent is fátyolt boritottak, hát töröljük ki emlékezetünkből örökre.

Sok gyászt okozott halálotok, de nem véreztetek el hiába. Ti fegyvereitek élével véstétek a világtörténelem aranylapjára a magyar vitézséget. Nektek köszönheti a nemzet, hogy a magyar név bejárta a földkerekét; vitézségtek nyitotta meg az utat, hogy a mivelt nyugati államokkal szemben is mint nemzet számot teszünk. Van koronázott s legalkotmányosabban uralkodó királyunk; van szabadsajtónk s népképviseleti országgyülésünk; van felelős magyar kormányunk. Van honvédségünk, nem ugyan egyenes leszármazási utódaitok, de mellékágon örököseitek; magyar vezényszó, veres zsinór, magyar legénység, magyar sziv, magyar jellem .... nem fogja ez magát megtagadni soha! ... magyar marad az, mig Magyarország lesz. Minden téren szellemi és anyagi felvirágzás, ... lépten-nyomon szaporodó gyáraink, emelkedő kereskedelmünk és haladó gazdasági iparunk. Van fényes utczákkal, meglepő terekkel s tündéri palotákkal büszkélkedő fő- és székvárosunk.

Hogy mindezt oly rohamosan megértük, abban sok része van dicsőséges halálotoknak. De hisz katonának csatában elesni szép s ha halálával nemzetének használt dicsőség.

Dicsőség hát nektek, mert e véres áldozatból a hazának üdv fakadt. Békén nyugodhattok megszentelt sirotokban, a nemzeti kegyelet e szobrot emelte emléktekre s hantjaitokat babérokkal árasztja el.

Legyen e szobor figyelmeztetés az utódoknak, hogy a hazáért miként kell élni és halni.

ÓDA

a budai honvédemlék leleplezésére.

Irta: **Bartók Lajos.**

Lenn nyugszanak mély sírvölgyben a bátrak.
Kik föl, kevély bércz várfokára törtek,
Kik vissza vívták a fejedelmi várat,
S majdan királyuk szivét, nemzetöknek.
De fönn a vár, s a vár fölött ragyogva
Emlékök áll s néz szomszéd csillagokra,
Mert legmasb pont a haza felett:
Hol jelben él a hős honszeretet!

A honszerző s honvédő bajnokoknak
Utódi ők! Ők Alpár sík terén
Párducz-hadában Árpádnak robogtak;
Ők Kún Lászlónkkal mint bősz harczi rém
Tiprották March-mezőn a cseh oroszlánt,
A koronát Rudolf bajtársnak osztván:
S ők voltak Mátyás rettegett hada,
Melynek csapásin Bécs leroskada.

S bár villogott az ozman sárga holdja,
Letörve Mátyás tornya érczkeresztjét.
Szarvát letörték ők is, megtorolva,
Honvédő ősök Budát visszavették.
El nem fajult a szittya párducz gyáván,
Arszlán szökéssel első volt a bástyán.
Nem is vesz rajta senki diadalt,
Csak a magyar ne bántsa a magyart!

Hah! dúlt kül-ellen, e hazát tiporta
Török-tatár, buzdítván belviszály:
De átkozottabb három század óta,
Melynek zsákmánya volt nemzet s király.
Láthatlan szörny, magát berágja mélyen.
S dúl titkon nemzet és király szivében,
S annyi könnyet, vért, s vértanút kiván, —
Ti zúztátok be szörnyfejét Budán!

A kétszín ármány, nép s fejdelme vesztén
Mely ön zsarnok-hatalmát épité,
Mérges gyanú kigyóit fészkeltetvén
Szent koronánkba: itt lett semmivé!
Ez hősök legfőbb érdeme s jutalma,
E bástyákról veték le széttagolva
Az ádáz szörnyet, hogy temetve lenn,
Örökre veszve s kárhozott legyen!

S csak vérözön bírt bitorok falával,
De győze a hon, s mindig győzni fog,
Mert mit törődünk akkor a halállal,
Ha a hon élte, mely koczkán forog!
Oroszlán volt a harcz; elestek bátran
A védők, s béke él velök a halálban;
Hős vert le hőst, s a bosszut megveti,
Vert ellen híre hírünk' élteti.

És győze a hon, s mindig győzni fog,
Mert kőfalon véres roham ha megdől:
Im fölragadni roskadt bajnokot
Egy kéz nyulik le láng- s füstfellegekből.
Nézzétek, itt István királyi jobbja,
Mely a gyilkost fagyasztva térdre dobja,
Él, s apostol hatalma védi meg
Nagy alkotmányát, mit ő épitett.

S ők felrohantak, és a vár örülve,
Még ágyulángtól égő homlokára
Győzelmi zászlónk' mint rózsát kitűzte,
S legbüszkébb: néz uj győzelmek sorára.
S fejdelmi várunk porba sohse dűlhet,
Vívhatlan áll, mint a nemzetbecsütet.
Vár, város, ország szebb lesz, bármi rom,
Szebbé építi a honvéd szurony!

... S áll a szobor magas hegy tetején ...
S némán kiált: „Nemzet, mely önmagában
Megbizik, áll csak dönthetlen helyén,
Sors, jog, királya abban bízhat bátran!“
S vén bajnokok, megosztva győzedelmet,
Halálban kik bajtársak nem lehettek,
Most könnyüket ontják, hol vérök omlott:
Ők megdicsőültek s hazájok boldog!

Nincs több keserv már bátor, hű szemökben,
A vérfolyam medrén áldással árad:
Remény nélkül halók nyertek jövőnkben
Jutalmat, a hon sírjokból föltámadt.
Csak élj, bizalmunk a fejdelmi napban,
Homályos hajnal feltündöklik majdan!
S itt lesz az ifju honvéd, ősekint,
Ha a haza s király csatára int!

Állj, hős, e helyt, félisten, kit nevedről
Nem ismerénk; a nemzet a neved!
Tekints szét, fönnen, mint a hármas hegyről,
S emeld Átlaszként a magyar eget!
Ey legmagasab pont a honban; s a ökölbe
Kardod szoritsd, s nézz sólyómkint a földre;
Mint harczi őrszem, a nemzet s király
Várának őre, mindig ébren állj!

Szemed éjszakra villámot löveljen,
S kelet felöl intsd Árpád sergeit.
Föld- s égből visszatér a honfi szellem,
A hadak utján hun tábor segit.
Az isten-ostor elleneinkre törtet,
Kikorbácsolja sarkiból a földet,
S te vérözön közt állsz, mint Ararát,
Hős honszerelmed megtartván hazád'!

Spur János beszéde.

Az ügy igazsága iránti hittől, egy jobb jövő reményétől és a haza szeretetétől áthatott, dicső halállal elesett névtelen honvédek emlékére emelt e szobor szolgáljon az utókornak, az önzéstelen hazaszeretetnek és feláldozásnak mintaképéül, legyen a magyar nemzetnek vezércsillaga az ősi erény és szabadság megőrzésében.

Az ezrek kegyeletes adakozásából emelt ezen szobrot van szerencsém az 1848—49-ki honvédség nevében Budapest fő- és székváros mélyen tisztelt képviselőinek gondozása alá bocsájtani, illetve átadni azon kéréssel, hogy ápolja azt oly szeretettel, a mily kegyelettel a hősök iránt az adakozók ezen emlék létesitéséhez hozzájárultak.

Éljen a haza!

A régi Budáról.

Irta: **dr. Baróti Lajos.**

(Folytatás.)

III.

Buda fénykora csak rövid ideig tartott: Mihamarább fölváltotta a 145 évig tartó török uralom, mely átokként nehezedett rá és teljes pusztulását vonta maga után. Mert a törökök a mecseteken és fürdőkön kivül úgyszólván semmit sem építettek Budán, sőt a meglevő épületek föntartásáról sem gondoskodtak. Miért is tették volna? A város lakossága jobbára török katonákból állt, a kik zsoldjukból éltek s akiknek kisebb gondjuk is nagyobb volt annál, hogysem a düledező épületeket javítsák. Bánták is ők, ha a megrongált tetőn át beszivárgott az eső vagy ha a falon repedések mutatkoztak. Az emeletet, ha még olyan nagy volt is, az egereknek és patkányoknak engedték át; ők maguk megelégedtek egy kis száraz helylyel, a hol lovukat bekötötték s maguknak ágyat vethettek. Vallásos fölfogásuk is visszatartotta őket attól, hogy pompás épületeket emeljenek. Ugyanis a török házát csak ideiglenes szállásnak tekinti és fönhéjázás, sorsával való elégedetlenség jelének veszi, ha valaki díszesebb házat vagy palotát épít magának.

Ily viszonyok mellett csoda-e, ha a város pusztulásnak indult?

Azonban, nemcsak uj lakosainak közömbössége, hanem azoknak vandalismusa is oka volt Buda romlásának. 1526 szeptember havában, nehány héttel a gyászos emlékü mohácsi csata után Szolimán szultán Budát is meglátogatta, mely alkalommal katonái fölgyujtották és kirabolták azt. Csak a királyi palotát kiméltek meg, de megfosztották műkincseitől, melyeket Szolimán Konstantinápolyba vitetett.

A törökök 1541-ben csellel foglalták el a várost. Tizenhárom évvel utóbb meglátogatta Busbek, I. Ferdinándnak Szolimánhoz küldött követe s azt irja róla, hogy régi igen díszes házai, melyekkel azelőtt ékeskedék, meg vannak támasztva, vagy egészen összedőltek már.

A XVI. és XVII. századból számos leirás maradt fönn, — kivétel nélkül a portához küldött császári követektől, — melyek egyhangulag a török uralom gyászos voltát s az egykor oly fényes és gazdag város romlását hirdetik. E leirásokat olvasva egy ronda török város áll előttünk, a fényes mult pusztuló emlékeivel, melyben a mecseteken és fürdőkön kivül alig van valamire való épület.

A követeket a budai pasa rendesen fényes fogadtatásban részesité. Apró zászlókkal földiszített naszádokat küldött eléjök, melyekről ágyulövésekkel fogadták őket. Alig hogy kikötöttek, egy csausz jött üdvözlésökre, majd szolgák érkeztek a pasa nevében mindenféle ételnemüt u. m. birkát, halat, csirkét, salátát, rizst, czukrot, valamint bort hozván számukra.

A követek természetesen tisztelegtek a pasánál, átadták neki a császár ajándékát, a mely rendesen óraműből, pénzből és serlegekből állott, és értekeztek vele a béke megtartása fölött.

A pasa egy közönséges házban lakott[1]), melynek belsejében két sötét és kényelmetlen terem volt. A külső teremben szolgák lebzseltek, a belsőben hosszú lóczákon a pasa főtanácsosai ültek, fönt pedig egy alacsony széken a pasa foglalt helyet. A termet szőnyegek borították, még a falakat is. A követ átadta a császár levelét, melyet a pasa állva fogadott, megcsókolt és turbánja fölé tartott. Azután következett az ajándékok átnyujtása, melyeket a pasa kaftánok vagy lovak ajándékozásával viszonzott. Az értekezés tolmács segítségével történt.

Budán tartózkodkodásuk alatt a követek és kisérőik a város nevezetességeit is megtekintették, első helyen a királyi palotát, melyet oly részletesen irnak le, hogy nem egy érdekes adattal egészitik ki a Mátyás korabeli hézagos tudósításokat.

Schweigger Salamon, ki Zinzendorf követ kiséretében 1577 őszén járt Budán, a palotában tett látogatásáról ezeket irja: „A palota a hegy egyik oldalán fekszik, a melyen részben a város is áll. Két tágas udvaron haladtunk át. Belül a régi épületet romba dőlve találtuk, egy része pedig düledező félben volt. Egy igen szép termet láttam, de ez még nem volt kiépítve. Valamennyi teremben az ajtó- és ablaknyilások kivétel nélkül szép vörös márványból vannak faragva, de ezeket befalazták és csak akkora nyilást hagytak rajtok, hogy valaki a fejét kidughatja. Eljutottam a királyi könyvtárba is, ahol egy taskában („Danister“) néhány irást találtam, de ezeket hamarjában nem nézhettem meg. A szentek latinul irt legendáját is találtam, a melyet a vén töröktől, a ki a teremben volt, el is kértem, de ő azt mondta, hogy nem szabad odaadnia, mert az a császáré. Egy másik szép szobában is ült egy előkelő török. Ugyanabban a szobában a falakon körös-körül még sok szép festményt láthatni, melyek a gyermekkort, a mértékletességet, a bátorságot, a reményt, a hitet, az erőt, a vitézséget, az előrelátást és az igazságot ábrázolják. Ugy látszik a királyné szobája volt, mert a falon e szavakat vettem észre: Isabella regina, sic fata voluntˀ), melyeket valaki kézzel karczolt a falra. Corvin Mátyás királynak czimerét is sok ajtón találtam kőből faragva. Azután egy remek folyosóra jutottam, melynek menyezetén a tizenkét égi jegy van fából igen szépen kifaragva és megaranyozva. Egy másik teremben a menyezet szépen faragott és aranyozott gyíkokkal („Eidexs“), ismét egy másikban csinosan faragott aranyos rózsákkal van diszítve. Egy másik nagy terem negyvennyolcz lépés hosszú és tizennyolcz lépés széles. Egy boltozatos szoba falára az éggömb van festve és rajta az égi testek járása feltüntetve azon időben, mikor Mátyás király született. Mellette ez a felirás olvasható:

Aspice Matthiae micuit quo tempore regis,
Natalis coeli, qualis utroque fuit.[3])

Közvetlen szomszédságban egy másik boltozatos teremben szintén látható egy festett éggömb, mely az egész falat borítja, s mely a csillagok állását Ulászló király trónralépése idején mutatja. Ez van odaírva:

Magnanimus princeps diademate gaudet utroque
Vladislaus, tollit ad astra caput.[4])

Egy másik ajtó fölött ez áll: Matthias Corvinus Rex Hungariae.[5]) És ismét egy másik ajtó fölött: Vladislai hoc magnificum opus. Anno MDII.[6]) Egy hosszú folyosóba jutottunk, mely 209 lépcső hosszú. A belső udvarban vagy 200 kerekes ágyú van egy rakáson a szabad ég alatt.

Ez majdnem a legnevezetesebb, amit a palotában láttunk.“

[1]) A mai hadtestparancsnoksági épület helyén.
[2]) Izabella királyné, így akarja a sors.
[3]) Nézd Mátyás király születése idején, hogy ragyogott az ég s milyen volt mindkét felén.

Az uj királyi palota és környéke.

»Parturiut montes, nascetur ridiculus mus.«

Ide s tova három éve, hogy az uj királyi palotát Holtzspach vállalkozó elkezdte épiteni.

A királyi palota nélkai Ybl Miklós tervei szerint épittetik, s jelenleg az épités abban a stádiumban van, hogy két-három év alatt tökéletesen elvégezhető.

Holtzspach vállalkozót ezért csak a nagy közönség nyilvános dicsérete illetheti meg, ő megtesz mindent, a mit megtehet.

De van a dolognak mégis egy bibije.

A dolog tudniillik ugy áll: az uj királyi palota épitésének tervével össze van kapcsolva a királyi palota környékének szabályozása.

Elhatározódott tehát, hogy fű-fa, az uj királyi palota körül, kisajátittatik. Motto: „kisajátitani“ lőn.

Kevés történt.

Mert utóvégre az nem nevezhető valaminek, hogy a tanács két esztendei vajudás és lamentálás után kisajátitott 5—8 utba eső házat.

Ez semmisem! Többet kérünk; sőt, ha a kérés nem használ, hát követelünk!

Ha Holtzspach ur, ki nem rendelkezik akkora apparátussal, mint a melyen a tisztelt közmunkatanács képes a palotát a kitűzött időre elkészíteni, mert ne lenne képes a tanács végrehajtani addigra, mig az uj királyi otthon elkészül, a környéknek tervbe vett szabályozását?

A sajtóban mindenfelé találkozunk evvel a kifejezéssel: loyalitás.

Első sorban azt hiszem, merő loyalitásból és nem a budaiak iránti különös jóindulatból megszabályoznák az uj uralkodói palota nyomoruságos környékét. Ezt merő loyalitásból. Merő loyalitásból épittetné fel a tanács a negyedik Duna-hidat, mely az eskütért kötné össze a Rudas-fürdővel.

Ugyan, kérem, mely államban tűrnék azt el az intéző körök, hogy a királyi palotához olyan utak vezessenek, mint fognak vezetni nálunk és melyik állam, illetőleg város intéző körei tűrnék azt el, hogy a királyi palotából olyan városrészekre nyiljék kilátás, mint a budai rácz-város, mint a budai naphegy oldal. Ám tisztelet a kivételnek, vannak itt csinos házak, nyaralók is, de egy szép ház, vagy csinos nyaraló kedvéért nem kell megkötni egy nem csinos, meg nem szép városrészt.

A fő- és székváros tanácsa igérget. Igérget nyakra-főre.

Kapunk mi, budaiak, már — igéretben — budai közvágóhidat; kaptunk: egyszerre három hidat; kaptunk: villanyos és lóvasutat stb. Csakhogy az a bökkenő, hogy ezekből a szép igéretekből még beteljesedett valamit nem láttunk, azon egyszerü okból, hogy a tanács az igéret mellé mindig odadudolja az ösmeretes operette-áriát:

De csak úgy, —
Ha lehet . . .

Meg lehet győződve mindenki, ha ezek az ügyek más kézben volnának, mint vannak jelenleg, ugy Buda néhány esztendő lefolyása alatt hatalmas, egységes várossá fejlődhetnék ki, manapság majdnem ugy vagyunk, hogy az igen tisztelt tanács nemhogy elősegitené a jobbparti részek fejlődését, hanem még akadályul szolgál azoknak.

Vegyünk csak példát.

A tanács és mások inicziativája folytán el lett határozva, hogy Budán, a pesti nagykörut folytatásaképpen körut létesittetik, mely beépitendő, stylszerü modern házakkal.

S beépitették a körutat?

Kicsiny, jobbára földszintes családi házakkal, itt, amott egy három emeletes bérkaszárnya van a kis házak közé ékelve. Elszorva akadunk egy kétemeletes házra is a cseprő földszintes épületek között. Ilyen izléstelenség jóváhagyásával Buda sohasem fog felvirágozni, mert ilyen viszonyok között Buda nem lesz szép város soha sem! . . .

De eltértünk tárgyunktól!

Az uj királyi palota környékének szabályozásáról volt utoljára a szó.

Mint illetékes forrásból értesülünk a szabályozásnak roppant nagy akadálya — a pénzhiány. Ezért nem szavatolunk. De ha tényleg igaz, akkor sem óriási baj.

Vegyen föl a fő- és székváros kölcsönt és épitse fel abból az épitendőket.

Legyen bármi az ürügy, melynél fogva a szabályozást ne akarják, azt nekünk budaiaknak elfogadnunk nem szabad. Ezen szabályozást véghez kell vinni mindenesetre!

S legyenek a tanácsos urak bármikép is ellene, a szabályozást mégis keresztül kel vitetni. Ha másképen nem, hát itt a három budai országos képviselő a kik ezért meginterpellálhatják Hieronymi Károly belügyminiszter urat, a ki különben sem nézi jó szemmel a fővárosi gazdálkodást, a hires kaposztásmegyeri vizvezeték szemle óta.

Tehát a horácziusi mondás mégis csak beteljesedett: Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus. Nagy lárma és reklám közt megszületett a dekretum, hogy kell szabályozás; kell körut a ráczvárosba; kell esküténi hid! — ennek három esztendeje.

Ma, három év multán, a palota alapozási munkálatai befejezvék.

Hanem azért a szabályozásra még terv sincs kitűzve. Palóczi Antal készitett ugyan egy alkalmas tervet, melyről lapunkban már számoltunk, de hát ennek a tervnek a jövője igen kétes.

A mi az esküténi hidat illeti, arra még tervpályázat sem tüzetett ki, különben a tanács még nincs tisztában azzal, hogy esküténi hidat, tulajdonképen az eskü-, vámház-, vagy fazekas-téren épittesse-e?

De mit is beszélünk ilyen dolgokról?

„Ejh! ráérünk arra még!“ mondja Pató Pál ur és vele a Tanács.

S. J.

[4]) Ulászló, a nagylelkü fejedelem, két koronának örvend s fejét a csillagokig emeli.
[5]) Hollós Mátyás Magyarország királya.
[6]) Ulászlóé e dicső mü, az 1502. esztendőben.

Élő emlék.

Irta: **Ördögh Gyula.**

Még itt jár-kél közöttünk; társai lassan, csendesen, mint a homokóra lefutó porszemei elfogynak, el-elhullnak mellőle. Ő maga még görnyedő alakjával egy élő emlék, megviselt, horhadó emlékoszlopa, gazdag tárháza a multnak, annak a dicső múltnak, azoknak a fényes, majd sötét, de mindvégig nagy napoknak, melyeket mi unokák csak a történelem élet betüiből ismerhetünk már oly szépnek oly magasztosnak.

Ugy elnézem hosszan, némán, csendesen ezt a tisztes törődött aggastyánt, a ki még itt maradt közöttünk s alig-alig vonszolja vénhedt tagjait. Ah, ő már nem érti, idegen előtte az elfajzó unokák szava, beszéde, uj szokatlan néki ez a szellem, ez erkölcsök, nem ebbe a világba való, kivénült közölünk, ugy érzi, ugy tudja ezt ő maga is, — szótalan, mogorva.

Hajh! futnak az évek. A gyermekből férfiu lesz, az öregből aggastyán. A gyermek-emlékek más-más foszladozó, bübájos világából megmegjelen néha egy fenséges kép előttem és olyan üdén, élénken tükröződik vissza lelkembe, mintha csak most is látnám, hallanám és átélném ujra meg ujra azokat a gyermekképzelet szőtte csodás képeket, mint akkor, midőn azok valának legkedvesebb, egyedüli gyermekmeséim.

S a mint nézem félő tisztelettel, szent áhitattal az élő romot, a réveteg tekinteten, a

hó fürtökön át lelkemben mintha megelevenednének a multak s kikről annyi szépet, nagyot és csodásat regéltek egykor nékem az anyai ajkak, testet öltnek azok az óriások, hősök, — azok az én mesebeli alakjaim. S mily megható e kép! mi más lehetett akkor az élet, a világ, az emberek.

. . . Éj, sötét, borus éj vala. Aludtak mélységes, nyomasztó álomban a népek; álmodtak rémes viharos napokról, bősz csatákról, népek, nemzetek hálás küzdelmeiről; láttak vérrel ázott tereket, hullákkal fedett mezőket, iszonyatot mindenfelé. De majd a vihar lecsendesedett, ismét kiderült s álmunk egy boldogabb jövőbe látott, hol azután másképen folyt az élet, mások az emberek. Álmuk felett a sötét éjben egyszerre két fényes, sugárzó szellem lebegve, szállva tündéri szárnyakon jött alá a földre, hogy végre felébreszsze a mélyen alvókat, életre, öntudatra keltsen népeket, országokat, meghozza hirdesse egy ujabb nemzedék éltének tavaszát, uj eszmék szülöttét, diadalát. És elértek hozzánk is, erre a sokat sinylett, nyomorgott földre, tespedő népeire. Tavasz lön itt is. Nyomukban uj, szokatlan élet derengett, valami édes, mámoritó érzés hatotta át a kebleket, rázta föl szenderükből ez ország népeit, terjesztve, hintve vakitó fényt, világosságot utjokban szerteszét, adva erőt, kitartást, lelkesedést a bilincsekben elzsibbadt testbe lélekbe.

„Szabadság", „Testvériség"! ez a két isteni szó zengé át a bérczes, kies tájakat, a végtelen rónát, a kunyhót, a palotát, ihletve, gyujtva mindenütt, hogy megszerezhessék mindazt, a mihez jogunk volt. És megszerezték.

De jött a rut önkény, hatalom, jöttek az elvakitott, uszitott bőszült csordák, hogy kegyetlen megtorlást vegyenek az öröm mámorban uszó elhagyatott népen. És elő támadtak ekkor azok a nagy és hős férfiak, azok a halhatatlan félistenek, hogy a védtelen nép élére kelve, ha kell, hát harczra, küzdelemre keljenek, vérükkel szentesitsék, életükkel váltsák meg szent jogaikat. És dult a harcz; öldöklő csaták rémes zaja tölte be erdőt, zúgot, ligetet; folyt a vér, sok, sok vér a borzasztó tusában. Az akarat, a kitartás, a lelkesedés szent tüze lehetetlent mivelt, csodákat alkotott, bámulatra ragadott kivül egy világot hősiességével, erejével, ittben saját nemzete előtt halhatatlan mithosszá vált.

Végre kimerült, de meg nem törött e nép és besötétedett, beborult ujra fölötte, de nagy maradt a türés, a megadás nyomasztó napjaiban is.

És ő ez a megrokkant, törődött aggastyán ott volt, ott küzdött, harczolt a pusztitó, elkeseredett küzdelemben, ádáz csaták zsivajában, tüzében, tanuja, részese annak az örök dicsőségnek, melynek mi az utódok csak oltárokat, emléket emelhetünk.

S a mint ugy nézem, bámulom őt, ugy rémlik, mintha a bágyadt pillák alatt meg-meglobban olykor-olykor az a kitörő fény, annak a rég letünt dicső napok emlékének szunnyadozó lángja, kiegyenesedik a görnyedő alak, megrebbennek a galambősz fürtök, a lankadt karokba mintha visszaszállna egy pillanatra a régi ifjui erő, látom megnyilni a csukódott ajkakat, feltárul az élő emlék és beszél lassan egyre fokozódó hévvel, avval a kimondhatatlan átható lelkesedéssel, melyre mi már csak megérteni, felfogni is alig-alig vagyunk képesek az ő idejéről, — negyvennyolczról. S a mint hallgatom némán csendben a kegyelet, a rajongás szent áhitatával, szemeim előtt a halhatatlan, a negyvennyolczas alak észrevétlen körül szövődik a megdicsőülés örök glóriájával.

Miért? — Hát ezért!

(Előadta a Harmonia dalkör május 18-iki estjén Hoppe Rezső.)

A merre csak megfordulok, a hol csak találkozom valakivel s akárkivel találkozom, mindenütt, mindenkitől ezt a kérdést kell hallanom: „Miért nősült meg oly hirtelen?" Eleinte nevettem rajta; később untatott, végre felbőszitett a dolog. Ha még ugy 3—4 szóval meglehetett volna felelni a kérdésre, akkor hagyján! de mivel az én hirtelen nősülésemnek hosszu története van, kénytelen voltam mindenkinek, a ki tudakozódott utána, az egészet elmondani; mikor aztán tegnap épen 12-szer recitáltam el történetemet különböző jóbarátok és ismerősök előtt, elhatároztam magamban, hogy megirom és nyilvánosság elé viszem: hadd olvassa el mindenki, a kit érdekel; legalább nem kell többé elmondanom, ha valaki kérdeni fogja, egyszerüen azt mondom majd: „Olvassa el kérem a „Buda és Vidéke" ez évi 20. számának a tárczáját". Ime tehát nősülésem históriája:

Midőn tavaly ilyenkor jegyet váltottam mostani kedves feleségemmel, jó és roszakaróim (evvel ujabb és régibb hitelezőimet értem) barátaim, ismerőseim, megkapván eljegyzési kártyánkat, melyen ékes betükkel tudattuk, hogy:

Haragos Julcsa
és
Szelid Benedek
jegyesek,

mindannyian elbámultak és elcsodálkoztak, nem tudták elgondolni, ki az én menyasszonyom. Az én Szelidségem széles körben ismerős és ismert volt, de hogy ki az a Julcsa, a kit magamra „haragitottam", azt senki sem tudta. Nosza, megindult a sok kérdezősködés, tere-fere, meg a sok gratuláczió! A szabóm mosolyogva biztositott arról, hogy hitelem nála határtalan; (ugy látszik, jó hireket kapott apósomat illetőleg;) a takarítónőm könnyes szemekkel fényesitvén czipőimet (akarom mondani: a kefével fényesitette, de szemei könyeztek!) „Hát csakugyan meg tetszik nősülni, fiatal ur?" A sok kérdezősködésnek, faggatásnak mind az volt a vége, hogy: „Mikor lesz az esküvő?" Én mindenkinek azt azt feleltem: „Jövő évi októberben". És tessék, még alig vagyunk februárban, már nős vagyok.

Persze, hogy rengeteg módon kinoznak, mi történt, hogy oly hamar nyélbe ütöttem a dolgot!"

Hát ugy esett, hogy mindszentek ünnepén a menyasszonyom névnapot ünnepelt; (akkor t. i. mind-Szent között ott van az övé is!) Beállitottam egy szép ajándékkal s meleg szavak kiséretében átnyujtottam neki. Ő (nem az ajándék, hanem a menyasszonyom) nyakamba borult (ez akkor szokása volt, most már nem!) s sirva mondá, hogy nagy titkot akar velem tudatni, de könyörgött, hogy ne haragudjam meg reá (nem a titokra, hanem a menyasszonyomra!)

Mit ne igérne meg egy vőlegény ilyen ünnepélyes pillanatban a jegyesének? Én sem voltam kivétel s kezemet szivemre szoritva, meghatottan biztositottam, (nem a szivemet, hanem a menyasszonyomat) hogy ne aggódjék. Erre ő fuldokló hangon megvallotta, hogy ő nem 20 éves, mint előbb mondani szokta, hanem 24 esztendős. Egy kissé meglepett ugyan a dolog, de hamar vigasztalódtam, gondolván, hogy a szerelem nem nézi a keresztlevelet.

Elmult néhány hét; jött az én születésem napja. Az én kedves menyasszonyom egy pár papucsot himzett nekem; (csak most érzem, hogy miért épen papucsot!) s azokat mosolyogva elém tette. Kérdeztem, hogy mivel viszonozzam e gyengéd figyelmét? ő erre ujra elkezd sirni, jajgatni, hogy ő minő szerencsétlen; hogy ő engem becsapott; hogy én neki nem fogok megbocsátani stb. stb. „Mi bajod édesem? Mondd meg, mi bántja szivedet? Előre is megbocsátok!" Igy szóltam én. Erre szégyenkezve kirukkolt, (a menyasszonyom, nem a szive!) hogy ő nem 24 éves, hanem 27!

Nagyon bamba képet vághattam, mert ujra belefogott a jajveszékelésbe; (nem a képem, hanem a menyasszonyom!) hogy lám, én haragszom rá; ő ezt túl nem éli stb. stb.

Valahogy rendbeszedtem a gondolataimat s megnyugtattam, (a menyasszonyomat, nem a gondolataimat!) hogy az én szerelmemet az a 3 eszténdő nem fogja lehüteni!

Jött a karácsony. A szokásos ajándékozgatások után az én leendő anyósom félrevon, s szép szavakkal bocsánatot kér: hogy ne haragudjam meg familiájukra, mert ők engem félrevezettek; de a leány engem nagyon szeret, nélkülem nem akar élni stb. stb. Kérdésemre aztán ki-be és megvallotta, hogy az ő Julcsa leánya, az én jegyesem nem 20, se nem 24, nem is 27, hanem 30 éves! — Ez aztán a kriszkindli! Ilyet is csak anyóstól kaphat az ember!

Kezdett a dolog boszantani, de ekker feltünt lelki szemeim előtt az öreg Haragos 3 emeletes háza; s sóhajtva megbocsátottam.

Ad vocem öreg Haragos! Róla még nem is szóltam. Fiatal korában mészárosságon kezdte, s az Isten felvitte dolgát; (értsd: vagyonát): ma az *utczában van egy szép 3 emeletes háza; nem is szólva a többi földi javairól!

De mégis! Egyet közülök meg kell említenem, t. i. a boros pinczéjét, mert ez hozzá tartozik a historiámhoz. Nevezett pinczébe t. i. Haragos engem ujév napján levezetett; sorba kóstolgattuk a különböző szinü, izü és koru borocskákat; összeölelkeztünk, összetegeződtünk; s a keblek érzelmeinek ezen nyilatkozása azt eredményezte, hogy az én leendő apósom értésemre adta, hogy Julcsa t. k. 35 éves!

No már ez a szó legszorosabb értelmében sok!

Nemde azt hiszik önök, hogy én ezt gondoltam? Oh igen, gondoltam, de csak másnap! Hogy az nap mit gondoltam, mit mondtam, mit tettem még, arról csak annyit tudok, amennyit Haragos később elbeszélt: hogy én esküdtem, hogy leányát elveszem, daczára a 35 esztendőnek!

Most már én is haragos lettem; (de a mint látják, kis h-val) s igy szóltam: „Elhatároztam, nem várok, itt a farsang, 2 hét mulva megtartjuk a lakzit; mert ha még soká halogatom, megérem, hogy a saját öreganyámat kell feleségül vennem!"

— Lám; ezért nősültem én meg oly hirtelen!

Küzdés.

A tengeren vihar jártatja ekéit s barázdái között bukdácsol egy lelekvesztő. Viharmadár szeli át a levegőt s egyenesen a küzdő hajós felé tart s fülébe búgja: „Hasztalan törekvésed, vesd eveződ a tengerbe s magad is ott keress menedéket, a part messze még, lehetetlen elérned." De a derék hajós a viharmadarat elüzi, fohászát az égbe küldi s az evezőt erős kézzel fogva veri a felkorbácsolt habokat.

A vad, kiméletlen hullámok pedig játszanak a parányi csolnakkal, dobálják ide s tova. Majd két felemelkedő, szerelmes hullám törekszik egymás felé, nem nézvén a közöttük utat kereső küzdőt, annak feje fölött omlanak egymásba. Még egy pillanat s nincs többé küzdelem, megszünik az erőlködés, megszünik a fájdalmas gondolat, megszünik a csalfa remény.

S a habok összecsapnak s ah! a hajós és csolnakja sértetlen marad. Éber figyelemmel kisérte a hullámok emelkedését s a végső pillanatban ember feletti erővel dolgozván, ragadja ki kis járművét a biztosnak látszó megsemmisülés alól.

De a veszély, a baj egyedül soha sem jár, alig menekül az ölelkező hullámok fenyegetésétől, már is ujabb veszedelmet lát maga előtt, a vihar már-már a sziklához sodorja, ismét megsemmisülés fenyegeti s ismét kikerüli azt.

A veszély egymást váltja, a vihar nőttön nő, a hajós lankadni kezd, a remény kezdi elhagyni, a kétségbeesés küszöbén áll.

Oh irgalmas Isten! nem volnál igazságos, ha elveszni hagynád e nemesen küzdő embert, nem volnál igazságos, ha megengednéd, hogy a vihar s a hullámok nyomorult martaléka legyen az ennyire reménykedni tudó. Hisz ki igy tud küzdeni, ki igy tud reménykedni, nem érdemli meg e nehéz megpróbáltatást.

Ah, de igazságos vagy, mentő angyalod a szerencsétlen felé vezet egy hajót, — a hajósban ujra feltámad a remény, igyekszik a hajó felé, közel ér hozzá, segitségért kiált, de — jaj! — a vihar elviszi szavát mindenfelé, csak oda nem, hol meghallhatnák, csak oda nem, honnan segély érkezhetne, csak oda, hol senki sem hallja, a nagy semmiségbe.

Ő ismét ellankad, megtörten hanyatlik csolnakába, görcsösen szoritván kezébe evezőjét.

S ekkor, mintha felülről e szózatot hallaná:

„Ember küzdj s bizva bizzál!"

E szózat uj erőt kölcsönöz neki, utolsó

erőfeszitéssel evez ismét s ime — partot pillant a közelben — még egy rövid idő — s eléri azt.

Letérdel és hálát rebeg!

„Isten! köszönöm, hogy segitségemre voltál megmenekülésemben, köszönöm, hogy nem mások segélye, hanem magam ereje által jutottam ki a biztos halál körmei közül!“

S ekkor, mintha ujból e szózatot hallaná:

„Ember, küzdj és bizva bizzál!“

*

Bár csak sok oly embert találhatnánk, ki a sors viharos tengerén ennyire tudna küzdeni és reményleni.

Hajós Mihály.

Feloszló kisdedóvó egyesület.

Az „Első kerületi kelenföldi kisdedóvó egyesület“ folyó hó 18-án közgyülést tartván elhatározta, hogy mint egyesület feloszlik és az általa a kelenföldi munkástelepen fenntartott óvódát a székesfőváros törvényhatóságának adja át.

Az egyesület 1885. november óta áll fenn és a kelenföldi volt téglagyár területén a telektulajdonosok Herz Ármin és Beimel Jakab urak által létesitett munkás telepen a mellett, hogy a kisded nevelést és a gyermek gondozást sikeresen végezte — a magyar nyelvnek is egyik előharczosa volt, igy működésével nemcsak jótékonyságot gyakorolt, hanem egyuttal a magyar nemzeti közmüvelődésnek is szolgálatában állott, hogy mennyire méltányoltatott működése azt leginkább bizonyitja azon körülmény, hogy a magyar királyi kormány, Budapest törvényhatósága, az országos kisdedóvó egyesület és több elsőrangu budapesti pénzintézet évenkénti pénzsegélyben részesitette, de mert tagjainak száma a 200-at soha nem haladta meg, mert továbbá ovodáját majdnem kizárólag munkáscsaládok gyermekei látogatták és ezek legnagyobb része tandijmentességet élvezett, minden támogatás daczára sem erősödhetett meg annyira, hogy a kisdedóvásról szóló törvény életbeléptetése után a törvényszerü átalakitásoknak és a további fenntartásnak majdnem kétszeresen nagyobbodó költségeire fedezetet teremthetett volna; ehez járult az is, hogy a tagoknak legnagyobb része a pesti oldalon lakik, de a budai oldalon lakóktól is annyira távol fekszik az egyesület müködési területe — a kelenföldi munkás-telep, hogy a törvény és életbeléptetési utasitások szerinti szigoritott felügyeletet és más felszaporodott teendőket felelősség terhe alatt és ugy a mint a kiadott utasitások azt előirják — a választmány nem gyakorolhatja.

Az egyesület vezetői ily változott viszonyok mellett lemondottak annak lehetőségéről, hogy a kiválóan jótékonyczélu egyesületet fenntartani tudják és mert a közgyülés is ezen álláspontot foglalta el — kimondatott az egyesület feloszlása és pedig olyképen, hogy a mostani tisztikar és választmány meghatalmazást nyert az egyesületi ovodának a székes főváros kezelése alá adása iránt, ennek bekövetkezteig pedig az egyesület tartja müködésben az ovodát.

Az egyesület alapitványi vagyona — mely meghaladja a 2000 frtot — mint alapitvány adatik át a fővárosnak azon rendelkezéssel, hogy annak jövedelmei évenként a kelenföldön létező ovodát látogató gyermekek felruházására fordittassanak.

A beküldött jelentésből kiemeljük, hogy az ovodát havonként átlag 57 gyermek látogatja és ezek közül tandijmentességben részesül 40 gyermek. A karácsonyfa-ünnep alkalmából 55 gyermeket látott el az egyesület ujdonatuj ruhával, mely készletnek, ugy a nagymennyiségü játék és gyümölcsnek adakozás utján való beszerzése körül Herz Arminné, az egyesület elnöke fejtett ki fáradhatatlan tevékenységet. Ugyancsak a Herz-család áldozatkészségének köszönheti az egyesület, hogy alapitványi vagyona aránylag rövid 7 év alatt 2000 frton tul emelkedett, mert a telep tulajdonosai a bérelt helyiségek évi 200 frt bérösszegét négy éven át e czélra adományozták, igy általuk 800 frttal gyarapodott az alapitványi vagyon.

n. i.

A játék-terek.

Követ és követ, cserepet és falat látunk csak, kertet, sétateret pedig hosszú járóföldön sem, büszke fővárosunk falai között.

Maga az új körút is kő kövön, ház ház mellett; szinte belefárad az ember szeme a megszakitás nélkül messzenyuló palotasorai végtelen falainak nézésében. Sehol egy tenyérnyi zöld, hova a fáradt szem megpihenni térne; sehol egy talpalattnyi árnyékos fás hely, hol a tüdő friss, üde levegőt szivhatna. Budapest félmilliónyi embere számára a szó legszorosabb értelmében véve, az egyetlen városligeten kivül, könnyen elérhető üdülő helye nincs. Pedig ez nagy baj egy olyan rohamosan fejlődő, maholnap világvárosra nézve, mint a milyen a mi szeretett fővárosunk.

E mellett az épitési-üzleti szellem mellett gyermekeink nem fogják tudni, mi az a szabad természet, az ő tudásuk körét a vörös téglák, az otromba kövekből egymásra rakott emeletek zárják be. Pedig az épitészeti remekek (kaszárnyák) meg a kirakatok mükincsei mellett, bizony nagyobb szükségük volna szabad térre, hol amúgy gyermek módjára — mert most valóságos kis öregek gyermekeink — kitobzódhatnák magukat; talán kevesebb volna közöttük a túlérett, a sápadt arczu, madár mellü s bizonyára meg volna ennek úgy paedagógiai mint fizikai és politikai nagy értéke. Mi budaiak e tekintetben valamivel kedvezőbb viszonyok között vagyunk; nekünk van friss levegőnk, szabad terünk. S a statisztika számai megdönthetlenül igazolják is, hogy úgy a gyermekhalandóság, valamint a betegedések arányszámai is, messze elmarad a balpart számaitól . . . Megdöbbentők ezek az adatok! És semmi kétség aziránt, hogy amidőn e mostoha állapotok kútforrásait keressük, meg kell állapodnunk a fennebb megjelelt okok mellett is. Bár kétségtelen, hogy itt egyéb okok közrehatásából származó mulasztásokkal és hatásokkal is kell számolnunk.

Azonban legyen ez az állapot bármilyen körülményeknek és viszonyoknak is okozata, az az egy bizonyos, hogy ezeken változtatni kell.

A változtatásoknak, átalakitásoknak szelét már érezzük is; sajnos azonban, hogy az inditó mozzanatot most is a külföld adta meg erre. Közoktatási miniszterünk Német és Franczia-ország, Svájcz, Ausztria, de leginkább Anglia példáján indulva, üdvös reformokkal kecsegtet bennünket. Ennek már is egyik kifolyása az az intézkedése, melyben a főváros közönségét, valamint a törvényhatósági városok közönségét is szabad ugy nev. játszó-terek létesitésére hivta fel. Adja Isten, hogy ennek a félhivásnak mennél gazdagabb foganatja legyen, mert mennél több játék-tér létesül, annál inkább biztositjuk a jövő nemzedéknek, a haza kincsének, leendő polgárainak egészségét, erejét . . .

Hogy a játékok érdekében kiadott eme rendelkezése a közoktatásügyi miniszternek üdvös hatásu lesz, az kétségtelen, mert a játék az az egyedüli testgyakorlás, mely a fiatal kor higiéniájának legjobban megfelel . . . A játék az izmokra gyakorolt jótékony hatása mellett képezi és gyakorolja a szellemi erőt, azt produkczióra vezeti, a midőn a játék adta kényes helyzetek között leleményességet, gyorselhatározást, megfontolást követel. Lélektanilag mérlegelve tehát sokkal fontosabb, mint a mai rendszeres torna-tanitása.

Bár kétségtelen, hogy ezáltal is képezzük erősitjük és edzük az izmokat, de egyoldalu meredsége mellett még sem képes egyedül a torna, a testinevelés jótékony hatását teljesen kifejteni. Különben a tornászat nagy mestere Jahn maga kijelentette, hogy a tornászat ügye játékok nélkül nem virágozhatik.

De meg a játék, mint hatásos nevelési eszköz is szerepet kér, mert játék közben a gyermek egyénisége a maga leplezetlenségében mutatkozik s a tanitó akkor lesheti meg növendékeinek hajlamait s igy állapithatja meg nevelői reáhatásának irányát.

A játékok által megreformált rendszeres tornatanitása igazán üdvös hatásunak igérkezik. Csak a testi nevelés érdekeit czélzó törekvésekben az egyedüli hiány az, hogy a mig a közép és felsőbb iskolák növendékeinek testi kiképzésére gondot fordit, addig az elemi iskolák igényeit szem elől téveszti. Pedig a népiskola épen ugy, vagy talán még jobban megérdemli a vele való foglalkozást.

Ugyancsak nagyobb figyelmet érdemel leányaink testi nevelése. Csak rövid idővel ezelőtt még fáztunk e kérdés hallatára, de most már hála az Istennek belátjuk ennek is szükségességét. Nekik ép ugy, mint a fiuknak szükségük van a testedzésre. Ha azt akarjuk, hogy a jövő nemzedék erős, egészséges legyen, ugy első sorban is erős, egészséges anyákra van szükségünk. Leányaink tornatanitásáról is tehát minél előbb gondoskodnunk kell; az ő tornájuknak is a játék képezze főelemét.

Játéktereket kell tehát minden kerületben legalább egyet-egyet létesiteni, a hol mindkét nembeli ifjuságunk terhes szellemi munkájuk után hasznos szórakozást találjanak. Az az eredmény, az az üdvös hatás, mely itt kinálkozik, kárpótolja, felülmulja a más oldalon reá áldozott kiadásokat.

Egyedül áll e tekintetben az egész fővárosban a Krisztinaváros, a hol a város közepén levő üdülő helyből, az árnyas Horvát-kertből vettek el egy részt s rendezték be 10 éven alóli gyermekek számára játszó-térül.

Ide kell elmenni, itt van azután az eleven pezsgésü élet; csupa piros, örömtől ragyogó arcz, jókedv, gyermeki boldogság. Ez kell a gyermeknek, — amelyre azután még vén korában is szivesen emlékszik vissza — nem pedig a guvernant nénik szigorú felügyelete alatt végzett napi kiszabott 1—2 órai séta az aszfalton, ahol és amikor a „nem illik“ paragrafusai diktálnak szabadot és nem szabadot.

Elismerés illeti a „Budai Tornaegylet“-et is, hogy jégpályáját berendezte tagjai és azok családja, különösen nőtagjai számára „Lawn-Tennis“ játékra.

A legnagyobb elismerés illeti azonban azokat, a kik szakitva a társadalmi ferde előitéletekkel, leküzdvén azokat, eljárnak a játszótérre s kiveszik ebből az igazán egészséges edző testmozgásból derekasan a maguk részét.

Hetenként egyszer a vérmező is megnépesül a krisztina-téri el. isk. növendékeivel, kik tanitóik vezetése mellett 20—25 játszócsoportra felosztva játszanak. Természetesen még a kezdet nehézségeivel küzdenek, de a mag el van vetve s erősen hisszük, hogy megérjük gyümölcsözését, megérjük, hogy gyermekeink testben, kedélyben és erkölcsökben és lélekben meg fognek izmosodni.

A millennium emlékére létesitendő intézmények között a legelsőnek kellene lenni, a játék-terek létesitésének . . .

Czike Imre.

A budai református templom.

A fazekas-téren megkezdették a budai református templom előmunkálatait. Szépen be van keritve az a hely, hol a templom emelkedni fog.

A templom épitésére nézve mindjárt az elején elágazók voltak a vélemények.

A bizottság nem vette teljesen figyelembe a helyi viszonyokat. Ezt abból a véleményből tudhatjuk meg, hogy a református lakosság tulnyomó része nem ott lakik, hol a templom épül. Az I. kerületnek a területe legalább ötször annyi mint a második kerületé. Ebből azonnal kitünik, hogy ezt a körülményt, melyből a népesség legjobban felismerhető a bizottság figyelmen kivül hagyta és itt amott már is beszélik, hogy e tekintetben is egy nem kielégitett budai érdekkel állunk szemben.

Nekünk kötelességünk ez ügyben a tárgyilagosság szemüvegén nézni keresztül és ugy vonni le a következményeket.

Nem lehet figyelmen kivül hagyni azt sem, hogy a második kerületek közül vannak olyanok, kik e tér elfoglalásában a második kerület bizonyos rövidségét látják, mert a fazekas tért ők köztérnek szerették volna.

Ebben is van jogosnak ismerhető feltevés és szándék, mert Budán a közterekről nincs eléggé gondoskodva és ez szép városrészünknek nagy hátránya.

Szakitani kell a hagyományos épitési politikával, melynek hátrányai már most is keservesen tapasztalhatók. Ennek a politikának az

eredménye a tulzsufolás és az izléstelenség, mit a külföldi szakemberek elitélő és kirivó szinekkel ecsetelnek, oly kirivó szinekkel, hogy már a vak is megláthatná.

A budai református egyház vezetőségében egy olyan vélemény volt, mit nagyon figyelembe kellett volna venni s ez az a terv volt, mely a református templomot a János-térre akarta volna helyezni, a mi által meg lett volna oldva a királyi palota épitkezés szépségarányait annyira sértő árok-utcza rendezése is.

A reformátusok ez által nagyobb térhez jutottak volna egyfelől, másrészt pedig ott lett volna a templom, hol a reformátusság zöme lakik, kik ide inkább eljárnak, mint a távol eső fazekas-térre . . .

Azt is hangoztatják, hogy az eklezsiának már rég önállónak és függetlennek kellene lenni, nem pedig még mindig leányegyháznak.

Panaszkodnak arról is, hogy a templom épités terveit Pesten állitották ki nem pedig Budán.

Mi a kérdést szőnyegre hoztuk, mert méltó arra, hogy a közhangulat e téren is nyilatkozzék és a vélemények tisztázva legyenek. Készséggel adunk helyet minden magyarázatnak.

Gipszöntő mühely.

A midőn a vallás- és közoktatásügyi miniszter az I. ker. állami tanitóképző intézetben ezt az intézményt felállitotta: kettős czélt tűzött maga elé. Az egyik paedagogiai, a másik közgazdasági természetü.

Paedagogiai czélja, hogy a rajztanitás — minek fontosságát ma már vitatni sem kell — mindenütt, hol e tárgynak akár művészet-aesthetikai, akár ipari és müipari szempontokból nagyobb jelentőség tulajdonittatik, a lapminták eddig szokásban volt egyoldalu és gépies használása helyett a methodikai és művészeti helyes elvek szerint megválasztandó plasztikus minták használatának utjára tereltessék az által, hogy minden iskola a saját rajztanitásának megfelelő mintasorozatokat készen, egybeállitva, könnyen és aránylag olcsón megszerezhesse. (30—50% olcsóbban mint hasonló külföldi intézményektől.)

Közgazdasági czélja az, hogy ez a már szervezeténél fogva is minden nyerészkedéstől távol álló, s csupán kultur czélokat szolgáló intézmény lehetővé tegye a jó, szép és tetszetősen kidolgozott mintalapok, önálló szoboralakok, allegorikus csoporzatok, belső szobadiszek, ornamentek és épületdiszek belföldön, tehát itt a hazában leendő beszerezhetését, hogy ezáltal azok a jelentékeny összegek, melyekkel eddig a hazai összes iskolák e czimen a külföldnek adóztak, benn a hazában legyenek megtarthatók.

Paedagogiai és közgazdasági czélokat szolgál az intézmény az által is, hogy a paedagogium azon növendékeit, kik mint leendő felső nép és polgáriskolai tanárok ezen iskolákban a rajz és mintázás tanitására lesznek hivatva, az általuk készitett s később tanitványaik által is készitendő mintázatok gipszbe való kiöntésére tanitja s ebbe őket begyakorolja; másrészt, hogy a gipszöntésben jártas müiparosokat neveljen, s ezáltal a hazai műipar ez ágát fejleszsze, hazai munkaerőkkel ellássa s az erre vállalkozó ifjaknak tisztességes kenyérkereseti forrást nyisson.

Nem kevésbé fontos czélja az is, hogy a classicus szobrászati remekek sokszorositása által ugy a magasabb foku népoktatási intézetek és középiskolák, valamint a felsőbb foku szakiskolák (theologiai seminariumok, katonanevelő intézetek stb.) részére oly gyüjtemények, muzeumok alakitását tegye lehetővé, melyek az aesthetika, történelem tanulmányozására, valamint általában a müizlés fejlesztésére alkalmas eszközökül szolgálhassanak; s hogy hazai jeleseink műbecscsel biró mellszobrainak sokszorositása által egyfelől a hazafias kegyelet ápolására hasson, másfelől a középületeknek (az iskolák disztermeinek, a törvényszéki és törvényhozási, hatósági termek sb.) valamint magánlakásoknak a hazai képzőművészet jobb termékeivel leendő feldiszitését tegye lehetővé.

E czikk a fent nevezett intézménynek minél szélesebb körben leendő ismertetését tűzte ki feladatául, miért is álljanak itt annak szervezetére és készitményeire vonatkozólag a következő adatok.

A gipszöntő műhely az állam tulajdonát képezi, s mint ilyen a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium felügyelete alatt áll, s fölötte a felügyeletet Gyertyánffy István tanácsos, — paedagogiai igazgató gyakorolja; a paedagogiai és művészeti vezetéssel és ellenőrzéssel pedig Gyulai László festő művész és paedagogiumi rajztanár van megbizva, ki a minták legnagyobb részét tervezte, s a különböző iskolák számára a rajzoktatáshoz szükséges mintasorozatokat összeállitotta. A műhely közvetlen vezetése Baranyay József gipszöntő szobrász (az intézet egykori növendéke) kezében van, ki az állammal szerződéses viszonyban áll, s ki a mintázást és öntést az általa fölfogadott és betanitott segédmunkások közreműködésével maga végzi.

A gipszöntő műhelynek, — a közönség által is bármikor megtekinthető, — szépen berendezett muzeuma van közel ezer öntvénynyel, melyek közül a műhely képes árjegyzéke (az árak megnevezésével) 720 példányt foglal magába, s képezi többszörösités és elárusitás tárgyát. Vállalkozik azonban bármely más rajz után való megrendelés elkészitésére és szállitására. A készletben levő minták tárgyuknak és természetüknek megfelelően a következő 4 főcsoportba oszthatók:

I. Az iskolai rajzoktatáshoz tartozó mintasorozatok.

II. A mintasorozatok tetszés szerinti kiegészitésére alkalmas minták (vegyes rajzminták.)

III. A classica-philologiai és műtörténelmi oktatáshoz szükséges szemléltető eszközök gyanánt használható öntvények (szoborművek, mythologiai alakok.)

IV. Középületek, magánlakások belső diszitésére alkalmas dekoráczió öntvények. Ornamentek, faldiszek, relief szoboralakok épületek külső diszitésére.

Az I. alatti mintasorozatok közzé tartoznak:

Az I. alatti mintasorozatok közsé tartoznak:

A) A négy alapsorozat 88 mintája (lásd képes árj. és tárgymutató I., II., III., IV. számu photographicus tábláit) az általános rajzoktatáshoz és pedig a felső nép- és polgári iskolák, valamint tanitóképezdék és gymnásiumok számára az I. és II. sorozat, a reáliskolák és hatosztályu polgári iskolák számára ezeken kivül még a III. és IV. sorozat. Az első sorozat 20, a II-ik 22, a III-ik 25. és a IV-ik 21. mintalapból áll. Az igy összeállitott 4 alapsorozat első csoportja főleg iparilag alkalmazható épitészeti tagozatok választékából áll, melyek a különféle mértani testek kombinációját és különösen azoknak egymással való áthatását szemléltetik, mi mellett árnyéktani szempontból is igen tanulságosak. E mintáknak kettős czéljuk van, u. m. egyfelől átmenetet képeznek a plastikus minták szabadkézi rajzolásába, másfelől pedig az általános vetületi ismeretek betetőzéseül szolgálnak. Ennélfogva a minták részben szabadkézi, részben szerkesztési rajz szükségei szerint használhatók. A második, harmadik és negyedik sorozat mintái osztályonkint viszik előbbre a tanulót a plastikus tárgyak rajzolásában, a szabadkézi rajznak a szerkezeti rajztól való minden élesebb megkülönböztetése nélkül. E sorozatok csupán anyag gyanánt akarnak szolgálni az általános továbbrajzolásra, tekintet nélkül a különleges egyéni czélra.

B) Az V-ik sorozat 40 mintával az alsófoku u. n. ismétlő ipariskolák számára. (Lásd képes árj. és tárgym. V. számu photographicus tábláját.)

C) A VI-ik sorozat 35 mintával a középfoku ipari- kölönösen műlakatos szakiskolák számára. (Lásd képes árj. és tárgym. VIII. sz. photographicus tábláját.)

D) A VII-ik sorozat 33 mintával polgári és felsőbb leányiskolák, tanitónőképezdék számára. (Lásd képes árj. és tárgy. VI. sz. photographicus tábláját.)

A II-ik szám alatti s az előbbi mintasorozatok kiegészitésére alkalmas öntvények közzé tartoznak.

A) A polgári és középiskolai ornamentális rajzoktatásra 24 minta. (L. k. árj. VII. photogr. tábláját.)

B) A polgári és középiskolai rajzoktatásra való további 30 olasz renaissancze minta, (Lásd a képes árj. és tárgymutató XIII. sz. photographicus tábláját.) haladottabbak számára.

C) Reáliskolai és épitőiparos szakiskolák számára 42 minta, melyek a különböző épitészeti stylokat ábrázolják. Három közülök oszloprendekkel van bemutatva. (Lásd képes árj. és tárgymutató IX. és XII. sz. photogr. tábláit.)

D) Műasztalossági és műfaragászati szakiskolák rajzoktatásához 61 barokk és német stylű minta. (Lásd képes árjegyzék és tárgym. X. és XI. sz. photogr. tábláit.)

E) Festészeti és szobrászati szakiskolák számára alkalmas 22 minta. (Lásd képes árj. és tárgym. XXV. sz. tábláját.) E csoport öntvényei közül különösen kiemelendők a Vignola-féle oszloprendek, különbféle épitészeti-, ornamentális-, figurális- és iparművészeti tárgyu gipszöntvények, melyekből az egyes szakiskolák a magasabb igényü rajzoktatás anyagának megfelelő számok tetszésszerint választhatók. Hasonlóképen kiemelendők a mintaszerü, mezőkre osztott diszitményü példányok, melyek egész művészek. Az eredeti minták a XV-ik századból Tulio Lombardo, Dominico és Bernardius di Mandua mesterektől valók, s a velenczei Santa Maria dei Miracolo, San Michels in Murano, Scuola di San Marco templom falainak diszitéséül szolgálnak. Kiemelendők továbbá a román és góth stylü ékitmények, olasz, német és franczia renaissancze egyes példányai, barokk és rococo korbeli időket feltüntető ékitmények, melyek mind alkalmasak a stylfogalmak egymásutánjának megismertetésére. Végre figyelemre méltók az antik fejek és alakok eredeti nagyságban vagy kisebbitett méretekben, ugyszintén emberi testrészek természetes öntvényei.

A III. szám alatti classica-philologiai és műtörténelmi oktatáshoz való szemléltető minták, (szobrok és görög-római középületek utánzatai) 137 öntvénynyel képviselve. (Lásd képes árj. és tárgymutató XIV., XXIV., XV., XVI., XVII., XVIII., XIX., XX., XXII., XXIII. és XXIV. photographikus tábláit.) E csoport összegyüjtésénél különös gond fordittatott arra, hogy az eredeti antik tárgyakról vett másolatok szereztessenek be, mert ezek felelnek meg leginkább az oktatás czéljának. Az ezen csoportba tartozó öntvények mérete átlag 70—80 cm. miáltal a szemléltetésre osztálytanitásnál is alkalmasak.

Mindezekhez kiegészitésül kiváló renaissancze-kori mesterek müveiből egyes ujabbkori eredetiek és jó antik utánzatok is föl vannak véve a gyüjteménybe. Végül a gipszöntő műhelyben olyan darabok is készülnek, melyek ily méretü alakban egyáltalán sehol sem kaphatók. Ilyenek a szétszedhető Diana templom, a reconstruált ógörög szinház; — Achilles harczi kocsija a hőssel, kocsissal és 2 lóval; néhány alak a nevezetesebb trojai hősök közül; görög és római vázák, oszloprendek és ókori eszközök. A mellszobrok mind eredeti antik szobrok öntvényei. Most van folyamatban a gyüjtemény teljes kiegészitése, hogy az e nembe vágó összes szemléltető eszközök egy hazai forrásból legyenek beszerezhetők, — hol a gyüjtemény az összes európai hasonló raktárak és muzeumok eddig meglevő tárgyait máris felöleli — s ekként egyrészt a szaktanárok megkiméltessenek attól a fáradságos munkától, hogy az egyes darabokat külön-külön Bécs-, Berlin-, Stuttgart- vagy Münchenből kutassák és szerezzék össze; másrészt az intézetek is megkiméltessenek a hiában való nagy költekezéstől, mert a gipszöntő műhely öntvényei a bécsi osztrák muzeum öntvényeinél 30%-kak, a berlini és más külföldi öntvényeknél — vámot és szállitási költséget is számitva 50 sőt 60% olcsobbak. Minőségükre nézve pedig a versenyt bármely külföldi öntvénynyel szemben bátran kiállják.

A IV. szám alatt a decorativ öntvények gyüjteménye van bemutatva 58 drbbal. (Lásd képes árj. és tárgymutató XIV., XV., XVIII., XXI. és XXIV. photographikus tábláit.) Az itt elsorolt decorativ czélu öntvények, akár tiszta gipsz külsővel, akár az eredeti érczet utánzó patinával ellátva, alkalmasak faldiszitésekre, etágerek, disz- és illatszekrények decorálására.

A szintén e csoportba tartozó mellszobrok, — s általában a többi öntvények is — alabástrom gipszből öntvék, s igy eredeti szinök hófehér, de kivánatra bronz vagy arany patinával, elefántcsont mázzal ellátva is allitható elő.

A fennebbiekben elősorolt tárgyakon kivül van még raktáron — a mi öntés és elárusitás tárgyát képezi, de az árjegyzékben felvéve nincs — 164 drb öntvény, mik az árjegyzék keltétől kezdve lettek mintázva, részint mint kész öntvények többszörösitéshez beszerezve. Ezek két csoportba oszthatók. Az egyik csoport oly öntvényeket tartalmaz, melyek további kiegészitő mintákul használhatók a különböző foku rajzoktatásnál. A második csoport oly öntvényeket tartalmaz, melyek a classica-philologiai és műtörténelmi oktatáshoz való szemléltető gyüjtemény további kiegészitésére alkalmasak. Mindezek szintén megtekinthetők a gipszöntő műhely muzeumában.

Rövid ismertetésem után a nemes czélokért küzdő intézményt olvasó közönségünk figyelmébe ajánlva pár szóban még azt emlitem meg, hogy a megrendelések, s minden e szakba vágó ügy elintézése legczélszerübben a tanitóképezde igazgatósága utján (I. ker. győri út 9) intézhető el.

Budai szinkör.

Most e szezon átmeneti időben, midőn naponkint öt-hat külömböző szinház veszi igénybe és foglalja le a fővárosnak szinház kedvelő közönségét, némi nyomait véljük észlelni annak, hogy bizony, igazat szólva Kecsányi ur társulata hiján van egy-két különösen népszinmüi alakitóknak. „A londoni koldusok“ cz. rémséges népdráma hétfői szinrehozatalán ugyan ujabban ismét két meglepő drámai tehetséget tapasztaltunk P.-Szép Olga (Smike) az árva fiu és Berky Ferencz (Ralph) pénzváltó alakitásában; csütörtökön pedig „A falu rosszá“-ban Haraszthy Hermin (Boriska), Góth Sándor és Ledofszky Mariska (Finom Rózsi) szokatlan szerepükben többé-kevésbbé szépen beváltak, hanem hát ez nem csupán az ő sokoldaluságukat bizonyitja, a mellett azonban, hogy ez által egyszersmind épugy veszthetnek is eredeti s megfelelő tehetségükből, hanem még inkább azt, hogy lévén ők főkép külön-külön tragikai, drámai és operetbeli alakitók, bizony érezhető hiján van a társulat a kizárólag erre hivatott erőknek. De hát bennünk is él a hit, hogy e bajon is lészen majdan segitve.

A honvédszobor leleplezése alkalmából, mint egyébkor is mindig az ilyes kiváló nevezetességü napokon a szinkör is diszelőadással járul a nap ünnepélyességéhez, szinre hozva a „Honvéd huszárok“-at, melyet Endrődy Sándor alkalmi hazafias költeményének elszavalása előz meg. (—gh.)

*

— **Vendégszereplés.** Dobó Katicza urnő, ki egyike a legkiválóbb és legtehetségesebb operette-énekesnőknek és a ki Szombathelyen Monori szintársulatánál két estén át valóságos extázisba hozta a közönséget, a mely kedves játékáért, pompás dalaiért, — a melynek minden számát ismételni kellett — a rokonszenv ritka kitüntetésével s formális virágesővel árasztott el, mint értesülünk legközelebb a budai szinkörben fog vendégszerepelni. A művésznő iránt annál nagyobb kivánesisággal néz a budai közönség, mivel Dobó Katicza urnő gyermek éveit itt töltötte a budai városmajor-utczában, a hol sokaknak friss emlékezetében van meg az élénk és fürge leányka. Hisszük, hogy vendégszeplése a hozzá füzött fényes reményeket igazolni fogja.

*

Heti müsor. Hétfő: Apja lánya (diszelőadás). Kedd: A trapezunti herczegnő. Szerda: Trichoche és Cacolet. Csütörtök: Czigánybáró. Péntek: Az erdő szépe. Szombat: A trapezunti herczegnő. Vasárnap: A siroki románcz.

* * *

— **Ó-budai szinészet.** Rakodczay Pál jól szervezett szintársulata bemutatta magát Ó-Budán. Megnyitó előadásul szinre került Apja lánya. Üdvözöljük már azért is, hogy nem operettel kezdette meg az évadot. Ó-Budán hazafias missziót teljesit a szinészet, az ó-budaiaktól függ, hogy e missziót a társaság betölthesse.

Harmonia-estély.

Jó ideje annak, hogy a „Harmonia“ nem adott életjelt magáról s igy nem csodálhatjuk, ha a csütörtöki (május 18.) est alkalmából a „Politikus Greiszler“ tágas udvara egészen megtelt. A jelenlevőket pontosan meg nem olvastuk, de megközelitette az 500-at. Az idő is kedvezett, a szép enyhe tavaszi est még fokozta a vidámságot, élénkséget.

Sokan, midőn megkapták a meghivót, csodálkozva kérdezték, mikép lehet az, hogy az estély — belépti dij nélkül — a tüzkárosultak javára rendeződik? Hja, ez is diplomáczia, a Harmonia tagjainak nejei kézi munkájukat adták e czélra.

Igen csinos dolgokat láttunk közöttük, különösen szép volt egy kis tálczakendő (Rhorerné munkája), egy kefetartó (Hoppéné m.), egy óratartó (Honeisek V. m.), egy névjegytartó (Hajósné m.), egy lámpaernyő (Bárányné m.) stb.

Fogadják a hölgyek e helyen is a „Harmonia“ hálás köszönetét a maga és a tüzkárosultak nevében, kiknek a szerelmi póstából befolyt összeggel együtt körülbelül 40—45 frt jutott.

A programm mult számunkban közölve volt már, mely csak annyiban változott, hogy Kaszner Károly úr nem jöhetvén el, czimbalomjátéka elmaradt.

Az énekszámok közül igen tetszettek Hoppe Rezső és dr. Paradeiser János szerzeményei. Maresch, Plebán és Vlaszák hegedü, zongora és fuvolajátéka is zajos tapsokat arattak.

Készakarva hagytam a monologokat legutoljára, volt ebben is részünk. Honeisek Vilma urhölgy igen jó „Szórakozott kisasszony“ volt. Kár, hogy a szabadban a távolabb ülők csak gyengén hallhatták.

A fő-fő mindenes, a Hoppe, mint mindig, most is bebizonyitotta, hogy ezermester. A mikor nem árusitotta a programmot, akkor vagy dirigált, vagy előadott. „Az antisemita“ 4 felvonásos nagy opera igen nagy hatást ért el, dr. Paradeiser János, a ki egymaga a zenekar volt, és Hoppe, a ki szereplők volt, igen kitettek magukért. S mikor a 4. felvonás után kijelentette Hoppe, hogy „most a függöny legördül s aztán még egynehányszor kihivják az operahöst, mert ez hozzátartozik a hecczhez“, minden tenyér csattogott, minden arcz nevetett s minden száj azt mondta: „nagy Spitzbub ez a Hoppe!“

Egy symphoniát is előadott, meg egy komoly szavalatot, mind a kettőt ő maga irta is. Már, már azt hittük, hogy komoly dolgot is tud cselekedni Hoppe, áhitattal hallgattuk rimbe szedett szerelmi ömlengéseit, egész fellelkesültünk, elkomolyodtunk, midőn végén kihúz páthoszszal a zsebéből egy hamis hajfonatot s azt szavalja, hogy szerelme hevéből a rendes kerékvágásba térvén, a lány elszökött s ott hagyta — hamis hajfürteit.

Ha az igen tisztelt olvasók lapunk tárczáját elolvassák, elgondolhatják a tartós, zajos, élénk, meg-megujuló derültséget, mit az ott leirt Hoppe-féle „Miért nősültem én meg oly hirtelen“ monolog idézett. Persze, hogy ezt szintén a szerző maga adta elő.

Ott voltak asszonyok: Bárányné, Erdélyiné, Ehmanné, Farkasné, Goldné, Hoppéné, Hajósné, Hofhauserné, Kronbergerné, Kohárynė, Lobgesangné, Oroszné, Plavetzkyné, Piláthyné, Rhorerné, Sörtélyné, Szőkéné, Somlyayné, Szabó Lajosné, Scheuerné, Takácsné, Vlaszákné, Vitálné stb. Leányok: Batisz Irén, Hofhauser Szidi, Honeisek Vilma, Lobgesang Aranka, Paradeiser Juszti, Petrik Margit és Vilma, Szalay Amália, Vasváry Gizella és Vitál nővérek.

A kedélyes est éjfélig tartott, mikor a társaság jó kedvvel oszlott szét.

H—s.

Különfélék.

— **Lapunk mai száma 16 oldalon jelenik meg alkalmi tartalommal. A nemzet ünnepén olvasóinknak tartoztunk ezzel a meglepetéssel, a mi a hazafiságon kivül, viszonzása akar lenni annak az érdeklődésnek, melylyel a közönség lapunkat napról-napra nagyobb arányban tünteti ki.**

— **Meghivó.** Az „I. ker. polg. kör“ 1893. évi május hó 27-én szombaton d. u. 6 órakor tartja saját helyiségében (I. ker. Alagut-u. 1. sz. I. em.) évi közgyülését, melyre tisztelettel meghivni ezennel van szerencsénk. Tárgy: 1. Évi jelentés, a zárszámadás és a felmentvény feletti határozathozatal. 2. Az évi költségelőirányzat megállapitása. 3. A választmány által tett, vagy a tagok által a közgyülést megelőzőleg legalább 8 nappal beadott netaláni inditványok tárgyalása s ezek felett határozathozatal 4. Az elnök, 15 választmányi tag s a számvizsgálók megválasztása. Budapesten 1893. évi május hó 11-én. Kasics Péter s. k., alelnök. Garay Antal s. k, m. titkár.

— **Piros pönkösd napja.** Az Istenember felszállt az örökkévalóságba! A tanitványok remegve verődtek össze a rozoga viskóban. Arczukon a sápadt félelem, lelkökben még mindig a kétely. A sötét felhőkben, czikázó villám, égzengés és menydörgés közepett visszajött még egyszer tüzes nyelv képében hozzájok és bátoritólag szólt: „Ha a ki engem szeret, az Én beszédemet megtartja.“ És kiderül az arcz, kiegyenesedik a derék, ihlet szállja meg a bátortalanokat és a tanitványokból egyenként és összesen apostol lesz, hogy hirdesse éjszaktól-nyugatig és kerek az egész mindenségen át: Én vagyok az Igazság! És nem retteg az Ige hirdetésétől már senki. Ki birták a haláltusát s nem félték a kerékbetörést sem. És száll-száll az Eszme millió szíveken keresztül: Te meg vagy váltva nép! szabaddá tettelek, az maradj! Piros pünkösd napja, fényes napsugaraddal, miriárd csillagjaiddal a kék égbolton, hozd meg a népek boldog megelégedését! Virágfüzért, babérkoszorut az elvérzett hősöknek, igaz fohászt és áhitatos imát az Istenembernek, ki a mai napon felszállt, hogy sötétség helyett legyen világosság. Boldog ünneplést az olvasónak!

— **Egyházi ügyek.** A budapesti érseki helynök Május hó 20-án az egyetemi templomban gróf Csekonics Endre által az ő patronátusa számára készített harangot felszentelte. — Cselka Nándor érseki helynök pünkösd ünnepén, azaz május 21-én a Szent Szív zárdában osztja ki a bérmálás szentségét. Pünkösd hétfőn Ó-Budán; május hó 25 ikén ujolag Ó-Budán; 28-ikán a ferenczvárosi Mária-intézetben, 31-edikén a Ranolder-féle intézetben, és igy tovább a nyár folyamán a főváros minden plébániáján a szükséghez mértten esetleg többször is fog bérmálni, a mennyiben egy-egy alkalommal 200—250-nél többet nem hajlandó megbérmálni és pedig azért, mert a nagy tódulásokkal rendszerint együttjáró, de sem az Istenházának rendeltetesével, sem pedig a bérmálás szentségének méltóságával egyáltalán össze nem egyező tolongásnak, helyért való küszködésnek s az ebből származó zajnak, sokszor éles kifakadásoknak egyszersmindenkorra elejét szándékozik venni. Ezért inkább többször, sőt addig fog bérmálni, mig az utolsó jelentkezőnek is fel nem adta a bérmálás szentségét. Tájékozás és megnyugvás végett, illetékes forrás nyomán, hozzuk ezt t. olvasóink tudomására.

— **A budapesti polgári lövészegyesület jubiláris ünnepe.** Előző szá-

munkban jeleztük már, hogy a budapesti polgári lövészegyesület, a főváros társas életében oly nagy szerepet játszó eme hatalmas testület, e hó 27-én azon tagjai tiszteletére, kik már 25 vagy több év óta tagjai az egyesületnek, jubileumi ünnepet rendez. Egy pillantást vetve az ünneplendők névsorára, kivetel nélkül oly férfiak neveivel találkozunk abban, kiknek mindegyike, akár a közjólét, az ipar, a kereskedelem előmozditása körül kifejlett fáradhatlan buzgólkodása által a fővárosi társadalomban előkelő helyet vivott ki magának, s ha daczára idejük és tehetségük sokoldalu igénybevételének több mint egy negyedszázadon keresztül sem szüntek meg szellemi s anyagi támogatásukkal a lövészegyesület érdekeit előmozditani, csak annál nagyobb mértékben kiérdemelték fáradozásuk rokonszenves méltatását s tagtársaiknak elismerő kézszoritását. Midőn e helyütt felhivjuk az érdeklődők figyelmét eme valóban nemes czélzatu polgári ünnepélyre, részünkről is üdvözöljük az ünneplendőket és kivánjuk, hogy áldásos működésüket még számos éven át ifju erővel és teljes sikerrel folytathassák.

— **A lövész-egyletből.** A budapesti polgári lövész-egyesület május 12-én megtartott választmányi ülésében elhatározta, hogy az egyesület helyisége mellett levő parczellázott telkeit eladja oly képen, hogy ujságilag fogja fehivni azon testületeket avagy magán vállalkozókat, kik az egész 20 parczellára reflektálnak, miszerint ajánlataikat junius végén terjesszék be az elnökséghez. Miután már eddig is több reflektáns jelentkezett, a leghelyesebb utat vélte a választmány választani akkor, midőn az eladást nyilványos pályázat utján eszközölni elhatározta. Tekintettel a telkek olcsóságára (2—3 frt négyszög ölenként) jó fekvésére, és a városhoz közelségére valóban ritka jó alkalom ez mindazoknak, kik olcsó áron maguknak otthont alapitani akarnak. De mert nem egyenként, hanem csak az összes parczellára tehető az ajánlat, minden valószinüség szerint az eddig legkomolyabb ajánlattevőnek látszó tisztviselői consortium fogja elnyerni e szép telkeket, mely ott egy cottage telepet szándékozik létesiteni. Elhatározta továbbá hogy a csömöri-uton levő volt pesti lövöldét is eladja. Uj tagok gyanánt kérték felvételüket: Andrisa András min. hivatalnok, Bittner Alajos vendéglős, Dobrovszky Ágost könyvkereskedő, Farkas Lajos mag. hivatalnok, dr. Farkas László főorvos, Hadik Barkóczy Endre gróf orsz. képviselő, Gajári Ödön lapszerkesztő, Hermann Frigyes czukrász, Keller József kereskedő, Károlyi János min. hivatalnok, Koncsny Ferencz sütő, Klinger Béla bankhivatalnok, Lithvay Mátyás kir. táblai biró, Müller János bortermelő, ifj. Miklós Gyula orsz. képviselő, Virschny Tivadar és Antal mag. hivatalnokok, Schön Jusztin takarékpénztári főkönyvelő, Szilágyi Dezső miniszter, Tisza István orsz. képviselő, Teschauer Vincze asztalos mester, kik valamennyien egyhangulag elfogadtattak tagokul.

— **Mulatság.** Az I. ker. polgári kör saját könyvtára javára a svábhegyi Eötvösnyaraló helyiségében Junius hó 3-án zártkörü nyári tánczvigalmat rendez. A rendező-bizottság élén állanak: Dévai Szöllőssy István, elnök. Muchmayer Ferencz, elnök. Dr. Skalnitzky Henrik, alelnök. Gulden Ármin, alelnök. Gogolák Károly, pénztáros. Radzó Zenó, ellenőr. Tacsocsik Dezső és Munzáth Károly, jegyzők. Részvételi-jegy ára 1 frt, a melyben a fogaskerekü vasút hegy és völgymenete, valamint a lóvasút különmenet viteldija is benfoglaltatik. Külön vonatok indulnak a Svábhegyi állomástól éjjel 2 és reggel 5 órakor, a melyekhez külön lóvasúti kocsik fognak csatlakozni. — Jegyek kaphatók a rendező-bizottság tagjainál, valamint a mulatság estején a fogaskerekü vasút pénztáránál. A mulatság kedvezőtlen idő esetében is megtartatik. Kezdete 8 órakor. — Jó czigányzenéről gondoskodva van. A polgári kör mulatságai oly sikerültek és oly kedélyesek, hogy sem ajánlatra, sem dicséretre nem szorulnak és meg vagyunk győződve, hogy a budai közönség nagy számban fog igyekezni résztvenni a páratlannak igérkező mulatságon.

— **A krisztinavárosi iskolaszék** több év óta azt tapasztalván, hogy a felügyeletére bizott külteleki iskolákban a beiratási időt a szülők nem tartják meg pontosan s elkésett beiratkozásokkal a tanitás rendes menetét és eredményét zavarják és a vezető-tanitók teendőit is felesleges módon szaporitják, a mult napok egyikén tartott ülésében elhatározta, hogy a beiratásokra vonatkozó s azok idejét, feltételeit stb. tartalmazó szokásos hirdetményeket ezentul már augusztus hava első felében kiadja s egy-egy példányban minden külteleki házba kézbesitteti. Annak idején lapunk sem fog késni ezen iskolai hirdetményt közölni s arra érdekelt polgártársaink figyelmét kikérni.

— **A budai olvasó-egylet** miután utolsó közgyülésének határozata, mely szerint könyvtárát az I. ker. polg. kör tulajdonába bocsájtotta, a nm. m. k. b. ü. m. által jóváhagyatott, zárülését f. évi május hó 28-án d. e. $^1/_2$12 órakor az I. ker. polg. kör helyiségében Alagut-utcza 1. sz. tartandja meg, mire a budai olvasó-egylet t. tagjai tisztelettel meghivatnak.

— **Nem ismeretlen** t. olvasóink előtt ama körülmény, hogy a krisztinavárosi toronyóra felette szeszélyes és hagyományosan megbizhatlan. Örömmel adhatunk hirt róla, hogy ezen sok évig tartott botrányos állapot is meg fog immár szünni. A krisztinavárosi iskolaszék ugyanis, mely mindenre kiterjeszti a figyelmét, a mi a tanitás ügyével kapcsolatban van, 1891. évben kérelmezett a főv. tanácsnál ez ügyben. A határozathozatallal illetékes helyen ugyan nem nagyon siettek, de végre mégis csak megérkezett. A főváros tanácsa ugyanis elrendelte, hogy uj toronyóra készittessék s ennek 679 frtban megállapitott költsége az 1894. évi költségvetésben fedeztessék. Minthogy azonban e rendelkezés mellett a toronyóra 1894. őszi évadja előtt aligha készülhetne el a krisztinavárosi iskolaszék e napokban az iránt folyamodott a főv. tanácshoz — s reméljük nem eredménytelenül, — hogy annak az órának az elkészitésére már most adassék megbizás, hogy akkora, a mikor annak a költsége a felsőbb hatóságilag helyben hagyandó budget alapján kifizethető leend, az óra már készen is legyen.

— **Sajnálattal** vettük tudomásul, hogy Berczik Istvant a magyar kir. kereskedelemügyi miniszter úr a fiumei m. kir. tengerészeti hatósághoz helyezte át. — De annál kellemesebben lepett meg azon ujabbi hir, hogy a miniszter ezen elhatározását akként változtatta meg, hogy Bercziket a szolgálat érdekében a miniszterium kebelében hagyta.

— **Régi dal . . .** Már hiába, el nem fogy a nóta és meg kell énekelni az I. kerületi előljáróságot ismét. Nem sokára odaérünk, hogy bakter kiáltja az órát ad normam: „Ha Peleskén óra volna!“ A várbeli városház órája ugyanis hónapok óta nem jár, talán azért, mert az előljáró úr irtózik megtudni azt, hogy hányat ütött az óra. Beszéljünk az öntözésről talán? Sok volna itt is a panasz, csakhogy egyet emlitsünk, az öntözést délután kezdik a Ráczvárosban egy csővel és mire a Krisztina-utczába érnek, addig öreg este van. A délutáni nagy forgalom pedig óriási porfelleget ver fel. Egy cső ára csak 25 forint. Miért nem szereznek be többet? Az előljáró úr már egyszer foglalkozhatnék talán a kerület érdekeivel is, hogy végre a mit örömmel tennénk, dicséretet lehetne irni róla. Hadd látnánk már fehér hollót is.

— **A hullámvasut.** Panaszos sorokat kaptunk a városmajorról. Az ugynevezett hullámvasuttal foglalkozik a felszóllalás, a mely elhanyagolt állapotban van és elcsufitja a városmajort. Mi méltányoljuk e felszóllalást, de a magunk részéről azt tesszük hozzá, hogy az izlés szemmel tartásával a városmajorban már gondoskodni kellene arról, hogy ott a gyermekeknek a kor igényeihez illő szórakozás lenne nyujtva.

— **Értesitő.** Ezennel van szerencsénk tudomására hozni, hogy a „Sir Montefiore M. betegsegélyző-egylet“ (Budán, I. ker., alagut-utcza 2. sz. a.). Zimerman Fülöp-féle vendéglő-helyiségében Fiók-egyletet alakitottunk. A Montefiore-egylet, mely 28 évi fenállása óta lelkiismeretes működésével a főváros legjobb köreinek nagyrabecsült bizalmát kivivta, tagjainak a következő élvezeti jogokat nyujtja: 1. Betegség esetén az egyleti orvos gondos gyógykezelésben részesiti, valamint a gyógyszert az egylet terhére való beszerzését nem csak a tag részére, hanem törvényes neje és szülői háznál élő törvényes gyermekeiket is. 2. A tag betegségének tartamára hetenkint 10 korona betegsegélypénzt 6-, esetleg 12 heti időtartamra. 3. Az egylet minden rendes tagjának elhalálozása esetén az örökösöket illetőleg a tag törvényes özvegyét vagy törvényes gyermeit 1000 korona jutalékban részesiti. 4. A tagok kötelességei havonkint 3 korona vagy félhavonkint 1 korona 50 fillér tagsági dijat fizetni. 5. Tagok felvétetnek nem -és valláskülömbség nélkül, az 50 évet még meg nem haladott korig, minden beiratási- és felvételi dij nélkül. 6. Az egyleti irodában mindenap 6—8-ig, vasárnap délután 3—5 óráig tagok felvétele és befizetések eszközöltetnek és minden, az egyletre vonatkozó felvilágositások készséggel megadatnak. Az egyleti orvos dr. Doctor Henrik (lakik: Buda, viziváros, fő-utcza 11. sz.) A t. közönséget tisztelettel értesitjük, hogy ezen körlevél visszavételénél az egyleti szolga a tagok felvételét is eszközölheti Hazafiúi üdvözlettel A z e l n ö k s é g.

— **Buda vidékének emelkedése.** Örömmel értesülünk, hogy Török-Bálint községében a fürdőt ujonnan alakitották át, a mi bizonyára csak fokozni fogja a kedves és kies hely emelkedését. — Leányfalun már élénk a saison s pezsgő a társadalmi élet. Mindenfelől Buda vidékének fejlődéséről tudósitanak, a mi nekünk megelégedésünkre szolgál, mert lapunk is ezért küzd.

— **Évforduló.** Emlékeztünk már arról a kedélyes ünnepről, melyet a József főherczeg védnöksége alatt álló hadastyán-egylet az A r a d városához czimzett vendéglőben, a régi krisztinavárosi temetővel szemközt, rendez. Az előjelekből itélve, a mulatság sikerülni fog annál is inkább, mert igen sok jegyet adtak el.

— **Az idő pénz.** A becsületes jó angliusoknak ezt a közmondását nagyon élénken demonstrálják az Ó-Buda—Szt.-Endrei helyi érdekü vasut alkalmazottjai, csakhogy egy kissé megforditva s a közönség zsebeinek rovására. Vagy kirándul a fő- és székváros lakosa, vagy üzleti dologban jár. Mindkét esetben pontosan megigazitja óráját s hozzá alkalmazkodik a nagy plakátokon is hirdetett menetrendhez. Jha! csakhogy ember tervez, a kis vasut pénztárosa végez. A lófejü vasut rendesen megérkezik a kis vasút indulóházához, van még ideje elég, hogy az utas jegyet váltson. Ámde a szellős előterembe nagy csalódás éri, ohajának most már netovábbja, a pénztáros-szobának zöld függönyei nem lebbennek fel. Künn a vágányokon rendezik a kocsikat. Nyüzsög kint, bent az utazó közönség, de nem mozdul a zöld függöny. Éles sip is hallatszik, a kis daráló masinának a füttye. Beszállani! beszállani! kiált a vonatvezető, majd édesen kecsegtetőn és biztatóan integet, csak tessék felszálni, mert mindjárt elkésünk. — Nincs jegy kiáltják többen. — Nem tesz semmit, lehet ide bent is váltani, — szól nyájasan a szárnyas sapkás konduktor. Az idő pénz, belátja azt minden utazó, mert hát pontos időre akar megérkezni. Jóhiszemüleg felszáll a kupéba, nyugodtan helyet foglal s pontosságáért megsarczolják utánfizetés czimén 10 krral. Ki osztozik hát ezen a pénzen? Avagy a nagy utazó közönség a hibás, hogy órára, perczre megérkezvén, jegyet nem kaphatott? avagy az álmos vagy tulterhelt hivatalnok miatt — csakhogy időt ne veszitsen s dolgait el ne mulassza — köteles tulfizetéssel megváltani utazását? Hiszen tisztelt részvényes urak! a nagy államvasutak illető rendelkezési §§-ai talán éppen ugy illenek a kutyabagosi mint az ó-buda—szt.-endrei viczinál-vasutra is? Mért nincs hát a pénztáros urnak annyi ideje, hogy legalább a vonat elindulása előtt 10 perczczel nyissa fel kasszáját? Seregestől fekszenek a panaszok szerkesztői asztalunkon. Nyilvánosság vagyunk, kiadjuk, azzal, hogy tessék a részvényes urak bármelyikének inkognitó utazni az emlitett vonalon s biztositjuk, hogy még 5 perczel a vonat inditása előtt jegyet nem kapván, méltatlankodva s boszankodva bár, elfoglalja helyét a kocsiban és szépen ráfizeti a büntetésből kiszabott 10

krajczárt. Az idő pénz ugyan, de a becsületes anglius igazságát ne forditsák a közönség zsebére. Orvoslást kérünk.

— **Ünnepélyes mise**. Budavár bevételének évfordulóján (ezuttal egy nappal elébb) a Budavár ostrománál elesett honvédhősök emlékére ünnepélyes gyászmise volt a krisztinavárosi templomban, a misét Rostaházy Kálmán krisztinavárosi plébános mondotta.

— **A budai katholikus legényegylet** junius hó 3-án a „Szép juhászné hoz" kirándulást rendez. Műsor: Találkozás $^1/_2$6 órakor az egylet helyiségében, 6 órakor a városmajorban. Fél 7 órakor továbbindulás a szép Ilonától zene mellett a „szép juhászné hoz." Villásreggeli étlap szerint. Séta a Jánoshegyen, a barlang megtekintése. Ebéd 12 órakor étlap szerint. Délután versenyfutás férfiak számára két dijjal. Zsákfutás. Versenyfutás nők részére három dijjal. Hangverseny. Fél ötkor táncz. Egész nep dijtekézés és galambposta. — Személyjegy 50 kr., hölgyeknek 40 kr. Jegyek kaphatók az egyleti helyiségben. Cseh Janka úrhölgynél, I. ker., kereszt-utcza 16. sz. és Echten Ágostonnál.

— **A m. kir. Ferencz József nevelő-intézet** vizsgálatainak sorrendje az 1892/93. iskolai év végén. Július 4-én, vasárnap, délelőtt 10 órakor testgyakorlás, vivás és katonai gyakorlatok. Junius 5-én, hétfőn, d. u. 3—4-ig hegedü és czimbalom, (Sabathiel József és Késmárky Árpád tanitványai.) Délután 4—5-ig zongora. (Szente Pál tanitványai.) Junius 6-án, kedden, délután 3—5-ig kézimunka; 5—6-ig gyorsirászat. Junius 7-ikén, szerdán, d. u. 3—5-ig ének, zongora és hegedü (Szabó Xavér és Vavrinecz Mór tanitványai.) Junius 9-ikén, pénteken, d. u. 3—4-ig franczia nyelv az I szakasz (I—IV. osztálybeli) növendékeivel: délután 4—5-ig franczia nyelv a II. szakasz (IV—VIII. osztálybeli) növendékeivel. A gimnáziumi tantárgyakból való vizsgálatok az iskolai vizsgálatok sorrendje szerint junius 21—24-ig fognak megtartatni.

— **Főuri nász**. Gróf Zichy Aladár a a magyar aristokráczia egyik kiváló és szép jövőre hivatott tagja eljegyezte a kedves és szellemes Hunyady Margit grófnőt. Áldást kivánunk e boldog frigyre.

— **Összejövetelek.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata társas-összejövetelöket f. hó 24-én Hötzel József vendéglőjében I. ker. Lepke-utcza 2. szám alatt tartja. — Az I. ker. nemzeti asztaltársaság f. hó 16-án népes összejövetelt tartott Zimerman Fülöp alagut-utczai vendéglőjében. A társaság késő estig maradt együtt, igen természetes, hogy a lelkes felköszöntők el nem maradhattak. A legközelebbi összejövetelt kirándulással kötik össze és az elnökség ez uton kéri a tagokat, hogy f. hó 23-án kedden d. u. 3 órakor sziveskedjenek megjelenni a társaság hivatalos helyiségében Attila-u. 19. sz., a honnan testületileg fognak kiránbulni Mindler István istenhegyi-uti vendéglőjébe. A kik a jelzett időben a hivatalos helyiségben meg nem jelenhetnének, kéretnek egyenesen a kirándulás helyére ki jönni. Kellemetlen időben is megtartatik a kirándulás. Omnibusz közlekedésről gondoskodva lesz.

— **Ismeretlen, nem kézbesithető**! Nem a sötét Afrikában, nem a zulukafferek földjén, de még a czopfos Kinában sem, hanem megtörtént a fő- és székváros Duna jobb partjának II-ik kerületében levő telegrammos hivatalban az a nevetségesen boszantó eset, hogy egy 18 éve egyhelyt levő, soha nem változó s hosszú éveken keresztül megszámlálhatatlan sürgönyöket váltó czég részére érkező telegramm küldetett vissza: Ismeretlen, nem kézbesithető! Furcsa! A villamos drót megviszi az üzenetet: sürgös intézkedést kérek. Válasz fizetve. Az üzletember várja a feleletet. Válasz nem érkezik. Mi történhetett? Elköltözködött, avagy megbukott az illető? Dehogy! Megjön a levél, mely nyitjára vezet a problematikus helyzetnek. 48 órai izgatottság, levélváltás, árumegrendelés, időmulasztás mind csak azért, mert oly képtelen kihordókat alkalmaznak a telegramhivatalnál, a kik jobban ismerik talán a Szent-János hegy tövében levő kis csárdát, mint a lánczhid fejénél éveken keresztül működő üzlet tulajdonosát. Ezen is lehetne talán segiteni, s igy nem volna ok a jogos panaszra.

— **A József Főherczeg** I. Budapesti hadastyán-egylet női osztálya zászlószentelését impozánsan akarja megtartani. E czélból az összes hadastyán-egyletekhez felhivást intéz, mit egész terjedelmében közlünk. Igen tisztelt elnök úr! A f. évi julius 16-án megtartandó zászlószentelési ünnepélyünk programját és egyleti czimükkel ellátott zászlószöget azzal a kéréssel van szerencsénk mellékelve megküldeni, hogy egyletük testületileg való részvételével ünnepünk fényét emelni szives-kedjék, egyszersmind a zászlószög beverésével nagyérdemü egyletük nevét megörökithessék. Ez alkalommal tisztelettel kérjük, sziveskedjenek bennünket legkésőbb f. évi julius 1-ig értesiteni, hogy a tisztelt egylet testületileg a zászlóval vagy csak küldöttségileg kiván-e részt venni ünnepségünkben. Midőn még arról biztositjuk, hogy minden lehetőt el fogunk követni arra nézve, hogy ezen zászlószentelési ünnepély egy nagy fővárosi egylet méltóságának megfeleljen, — még főtörekvésünket fogja képezni az is, hogy a résztvevő t. egyletek és testületek maradandó kellemes emlékük közé számithassák ünnepségünket. A rendező-bizottság nevében: Schram Kázmér elnök; Toperczer Ottó titkár.

*

A pünkösdi ünnepek alkalmából. Pünkösdkor a legkisebb faluban is azt tapasztaljuk, hogy a gondos háziasszony tisztogat, takarit, befesti a szoba ablakait ajtaját, védekezik a férgek ellen. Kis faluban csak kezdetleges háziszereket talál, mi azonban itt Budán és vidékén abban a szerencsében részesülünk, hogy Bieber és Wirth jól berendezett gyógyfüszer üzletében kitünő a takaritáshoz és festéshez szükséges szereket jutányos áron kaphatunk (II. ker. Fő-utcza 12. sz.) Legkivált ajánlhatók a következő évad tárgyak. Olaj kencze festék puhapadlónak. Viaszk-paszta parket padlónak, mindennemü olajfestékek ugy szintén féregpusztitószerek, rovarpor, molypor, svábpor és a világhirü eredményekben gazdag Mortus poloska tinktura, melyek itt raktáron vannak és e szereket a Buda és vidéke közönségnek ajánljuk.

— **Köszönet nyilvánitás.** Forrón szeretett boldogult nőm temetése alkalmából tanusitott részvétért fogadják köszönetemet mindazok a rokonok, jó barátok és ismerősök, kik ott megjelentek. Hálás köszönetemet nyilvánitom a báró Edelsheim Gyulai katonai hadastyán egylet férfi- és női-osztályának, ő csász. és kir. fensége József első budapesti hadastyán egylet férfi- és női osztályának, a budai munkás dalárdának különösen annak karnagya Lippscher urnak és mindazoknak, kik koszorut voltak szivesek küldeni. — Tautz Adolf.

A czitadelláról.

Irta: **Bárczay Oszkár**.

Az egygyé forrt főváros közepén emelkedő Gellérthegy tetejére a szabadságharcz vége után egy erődöt emeltek temérdek pénz árán, olyan módon, hogy az a katonai tudomány akkori szinvonalának sem felelt meg. De erről ma már senki sem tehet, érte senkit sem lehet felelősségre vonni, hiszen a tudatlanság, kapzsiság és a magyargyülölet emberei voltak annak mesterei, kik, ha még élnek, annak a feledésnek fátyola alul nem látszanak ki, melyet a rancune-t nem ismerő magyar nemzet boritott a multra. Ez az erőd (fort) ugy épitve, mint a hogy van, árván, egyedül, semmiféle katonai rendeltetésre sem jó; belőle nem lehet nagyobb hatással müködni, mint egy közönséges, hevenyében készült ütegsánczból és a benne elhelyezett lövegeket az ügyetlen, messze látható falak nem képesek ugy oltalmazni, mint egy közönséges, de a tudomány mostani szinvonalán álló harcztéri, hevenyészett erődités. Ezt azterődöt nevezik nálunk széltiben „czitadellá"-nak, pedig ez épen ugy nem czitadella, mint a hogy a filtrált viz nem destilált viz, daczára, hogy sokan annak mondják, annak irják.

Czitadellának (fellegvár, akropolis) az olyan erődöt nevezik, melyhez az ellenség csak a tulajdonképeni vár bevétele után juthat, mely a védelmező katonaságnak utolsó refugiuma. Hol van hát Budapesten az a vár, melyet az ellenségnek előbb be kell vennie, hogy az ódiózus gellérthegyi erődhöz jusson, hol az a vár, melynek őrsége a gellérthegyi erődre tekint, mint legvégső menedékhelyére? Ugy-e sehol. Ne mondjuk, ne irjuk tehát ezt az erődöt czitadellának, hiszen gyülölhetjük a sárga-fekete reakcziónak ezt az ügyetlen épületét, az egyesült ostobaság, kapzsiság és magyar-gyülölet e memorandumát, ha „fort"-nak, erődnek nevezzük is, erre való tekintetből a név nem lényeges.

Sok mindenféle tervről olvastam, egyik Pantheont, a másik csillagvizsgáló-épületet óhajtana ott látni, hol ma a kiklopszi falak rései közül egy-két ágyu ásit a főváros fiatalabb felének porfellegektől alig látszó palotái felé, hol ma eléggé eszeveszett könnyelmüséggel puskaport, lövedékeket, továbbá egyébb robbanó szereket tartanak és a hová az unalom istenasszonyának áldozni küldenek föl naponta egy-egy szegény tüzértisztet inspekcziósnak.

Bármennyire tetszetős is első tekintetre ez a két terv, nem lehet jónak mondani, mert Budapest védelmében a Gellért-hegy fontos pont és ha előbb-utóbb háborura kerül a sor, Budapestet, mint az ellenség valószinü stratégiai objektumát, meg kell erősiteni, ebben az esetben pedig a Gellérthegyre okvetetlen ütegállásokat fognak épiteni vagy hányni, mert onnan a Dunán való átkelést, ha kell, meg lehet akadályozni, mert a Gellérthegy uralkodik a Duna fölött és e munkálatoknak könnyen áldozatul fogna esni akár a Pantheon, akár a csillagvizsgáló épület. Különben nézetem szerint nehéz föladat ehhez a sziklaóriáshoz olyan befejező épületet tervezni, mely annyira hozzáillő volna, mint ez a gyülölt erőd is rengeteg sok pénzbe is kerülne.

Hordassák el belőle — ha lehet — a veszélyes robbanószereket és méressenek a kazamatták hüs boltivei alatt üditő italokat valamint körülötte olyan könnyü modorban emelt vendéglő-épületekben, melyeknek a védelem tekintetéből szükséges leromboltatása nem okoz érezhető kárt senkinek.

Budai piacz.

Bombatéri piacz, f. hó 17-én: Tojás, 1 drb $2^1/_2$—3 kr., 18—20 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.70—1.80 kr.; csirke (idei) 70—1.70 kr.; kappan 0.00—0.00 kr.; récze, hizott 0.00—0.—; récze, sovány 0.—.—.0.00 kr.; lud, hizott 5.60—.6 frt, sovány 2.60—3.80 frt; pulyka hizott —.—.——.— frt, sovány 3.—4.— frt; tej 6—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj, 1 kgr. 1.10—1.20 frt, tehénturó 20—25 kr. juhturó 1 kgr. 50—56 kr. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller és egyéb 1 drb 5—10 kr., karaláb 4—8 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 12—20 kr.; foghagyma 35—60 kr.; vörös répa 1 drb —— kr.; torma (1 drb) édes 10—20 kr.; 1 drb erős torma 1—8 kr. Harcsa eleven 1 kgr. 70—1.00, nem eleven 60—1.00, csuka eleven ———.—, nem eleven 00—1.00, ponty eleven 70—1.—, nem eleven 60—0.80, fogassülő eleven 00.—.000, nem eleven 50—1.00, közönséges kis halacska 10—60 kr.

Borju hozatott 80 darab, eladatott darabonként 15 frttól 30 frtig, élő sulyban 40—44 krron.

Pecsenyemalacz hozatott 80 drb, eladatott darabonként 2—3 forintig.

Várbeli piacz, f. hó 20-ról: Tojás, egy drb 2 kr., 20—21 drb 40—40 kr.; tyuk párja 1.20—1.80 kr.; csirke (idei), 0.60—1.40 kr.; kappan párja —.— kr.; récze hizott párja 0.00—0.00, récze sovány 1.50—1.80, lud hizott, párja 5.50—6.—, sovány 2.20—3.50, pulyka 3—3.50 frt; tej 9—10 kr., tejfel 30—40 kr. literje; irósvaj 1.00—1.30 kr., turó 24—26, juh-turó 50—56 kr, juh-sajt 56—60 krajczár. Zöldség: sárgarépa, 1 csomag 3—7 kr.; petrezselyem, 1 csom. 3—7 kr.; zeller 6—8 kr.; karalábé 1 db 4—7 kr.; vöröshagyma, 1 kgr. 10—16 kr.: foghagyma 1 kgr. 30—35 kr.; vörös répa 1 db 2—4 kr.; torma édes 1 drb 10—25 kr.; torma erős 1 drb 3—10 kr.

Harcsa eleven 1 kgr. ———, nem eleven 0.60.—80, csuka eleven ———, nem eleven ———, ponty eleven 70—80, nem eleven 60—60, fogassülő nem eleven 60—60, közönséges kis halak 10—50 kr.

Kirándulás.

A „Magyar turista egyesület“ budapesti osztálya 1893. május 14-én szép kirándulást rendezett a Budavidéki hegyekbe.

A 31 tagból álló társaság, köztük csak egy nő — Téry Etuska — reggel 6 órakor indult az óbudai főtérről a szentendrei helyi érdekü vasuttal és Pomázra $^3/_4$7 órakor érkezett meg, honnan a budai Jánoshegynél magasabb Csikovár hegycsúcsra indult, hova 9 óra előtt megérkezett és rövid pihenés után folytatta utját a sikárosi völgybe, hol az erdészlak előtti mezőségen pihenőt tartva, a Keserűs-hegyre kapaszkodott fel és a Keserűshegy legszebb pontján, a Prédikáló-széknél, mint a kirándulási terv végontján állapodott meg.

A kirándulás egész vonalán a turistalelkeket gyönyörködtető kilátások kinálkoztak, a gyönyörü hegy- és völgyalakulatok és a felfeltünő szikla-kiemelkedések megkapó látványt nyujtottak, különösen a Prédikáló-székről való kilátás kötötte le a kirándulók figyelmét, honnan a legszebb kilátás nyilik a visegrádi várromra, a felső Duna hármas kanyarulatára, a Visegrád környékére és a szembenlevő nagymarosi hegyekre.

A társasághoz a Prédikáló-széken még heten csatlakoztak, — köztük két nő — kik délben indultak vasúttal Zebegénybe, innen csónakkal a Dunán átkelve, kapaszkodtak a Keserüs hatalmas gerinczére, hol az egész társaság jól megpihenve és a táj szépségétől eltelve — indult vissza és Dömösnél a Dunához érve, egy óriási uszályhajón evezett Nagy-Marosra és onnan gőzösön hazaindult.

A „Magyar turista-egyesület“ buzgósággal és ügyszeretettel munkálkodik azon, hogy a turistaságot ezt a testet és lelket egyaránt edző szórakozást Magyarországon meghonosítsa és általánossá tegye és fáradozásait siker is koronázza, mert a minden vasár- és ünnepnapokon rendezett kirándulások évről-évre jobban sikerülnek, népesebbekké lesznek; a mi előbb csak a fiatalságnak volt kedvtelése, a hegyek közt való regényes kóborlás, az átragadt az apákra is és ma már nem ritkaság, hogy ilyen 8—9 órai gyaloglást igénybevevő kiránduláson az apa a fiával együtt vesz részt.

Ajánljuk figyelmébe a természet szépségében gyönyörködni szerető olvasóinknak ezt a nemesczélu egyesületet, mely szivesen fogad kebelébe mindenkit, a ki az ügy iránt lelkesedni tud és készséggel szolgál utbaigazitással azoknak, kik kirándulás-rendezési ügyben hozzá folyamodnak.

*

A „Magyar turista-egyesület tanitói osztálya“ május 25-én Mária-Remete, Budakesz, Török-Bálintra rendez kirándulást. Indulás reggel $^1/_2$7 órakor a Károlykaszárnyától induló lóvaspályán Szép Ilonáig, innen gyalog Mária-Remetére. Itt a templom megtekintése és tiz órai. Utána az út folytatása a Hosszú erdőn, Határdombon és Hársbokor hegyeken át Budakeszre. Ebéd. Az elfáradtak innen társaskocsival visszatérhetnek. A kitartó turisták délután tovább mennek Mária-Makkon, Csikhegyen át Török-Bálintra, honnan az esteli vonattal térnek vissza. Vezető: Telek József úr.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. A budai 7956. számu tjkvben foglalt 7988. hrszámu ingatlan Laumann Józsefről a »Nagypénteki református társaság« egyesületre — 3 67 frt 60 kr. vételárban;

2. A budai 5206. sz. tjkvben foglalt 5550. hrszámu ingatlan Bartsch Annáról és Terézről: Végh János és neje szül. Fábri Annára 1040 frt vételárban;

3. A budai 656. sz tjkvben foglalt 10896. hrszámu ingatlan »a budai görög nem egyesült egyház«-ról: Amtmann Gézára, Wirkner Endrére, özv. Petrovits Szilárdné szül. Luppa Annára, Petrovits Mihályra és Hermann Bélára 17,000 frt vételárban;

3. A budai 2974. és 5788. sz. tjkvekben foglalt 5380. és 5381. hrszámu ingatlanok özv. Braunauer Sebestyénné és társairól: Schulek Frigyesné szül. Ricke Johannára 10500 frt vételárban;

5. Az óbudai 118. számu tjkvben foglalt 4469., 5362. és 6096. hrszámu ingatlanok Devecseri József és társairól: Weisz József és neje szül. Müller Rozáliára 250 frt vételárban;

6. A budai 1844., 3593. és 3596. sz. tjkvben (foglalt 3187/b. 3188/b. (7354. 7355.) 7354/a. és 7271/a. hrszámu ingatlanok Etlényi Lajosnéről: Etlényi Lajosra öröklés jogczimén;

7. A budai 2651. számu tjkvben foglalt 4755. hrsz. ingatlan Hecht Mihály és nejéről: Bledi Adolfra és Gallego Edére 75 frt vételárban. árveréseni vétel jogczimén;

8. Az óbudai 652. sz. tjkvben foglalt 2875. hrszámu ingatlan Pillmann János és nejéről: Bledy Adolfra és nejére 60 frt vételárban árveréseni vétel jogczimén;

9. A budai 1958. számu tjkvben foglalt 5983. hrsz. ingatlan Kotschi Erik és nejéről: Mayer Jánosné szül. Schmidt Katalinra és Nyomárkay Aurélra 4.0 frt vételárban;

10. A budai 8835. sz. tjkvben foglalt 11074/62/$_4$ hrszámu ingatlan Stadler Károlyról: özv. Vass Lászlóné szül. Krumpholcz Filomenára csere utján;

11. A budai 7116. sz. tjkvben foglalt (10988., 10990/5/b.) hrszámu ingatlan Domanitzky Istvánról: Storm Gyulára 13200 frt vételárban;

12. A budai 5867. számu tjkvben foglalt 5765. és 5767. hrszámu ingatlanok Zichler Antalról: Killmayer József és neje szül. Zichler Rozinára, 120 frt vételárban;

13. A budai 1061. számu tjkvben foglalt 7912. hrsz. ingatlan Ligeti Józsefről: Mayer Mórra csere utján;

15. A budai 6437. számu tjkvben foglalt 10648. hrsz. ingatlan Reichardt Jánosról: Vikár Béláné szül, Krekács Juliára 13000 frt vételárbán;

16. A budai 3313. és 3312. számu tjkönyvekben foglalt 6562. hrszámu ingatlanok Wegmann József és nejéről: J. C. Kohler Jánosra és neje szül. Waldhauser Emmára 1480 frt vételárban;

17. A budai 3694 sz. tjkvben foglalt 7034/b. hrszámu ingatlan bellusi Baross Géza és nejéről: Galánfi Sándor és neje szül. Leeb Irénre 4600 frt vételárban;

18. A budai 2438. számu tjkvben foglalt (4307., 4380.) hrszámu ingatlan Holzspach A. fiai czégről: »Sieburger és Társa« czégre 32956 frt 30 kr. vételárban:

19. A budai 38. és 8077. sz. tjkvekben foglalt 10823. és 19824. hrszámu ingatlanok Svastich Sándorról: Salzer Salamonra 5000 frt vételárban;

20. Az óbudai 146. és 938. számu tjkvekben foglalt 6235., 4617. és 4833. hrszámu ingatlanok Weiner Jakabról: Müller Venczelre, Józsefre és Istvánra 150 frt vételárban;

21. A budai 8367. sz. tjkvben foglalt 10601/b. hrszámu ingatlan: Janitsek Józsefnéről: ifj. Janitsek Józsefre 4000 frt vételárban;

22. A budai 1298. sz. tjkvben foglalt 2224. hrszámu ingatlan Mayer Henrikről Brück Izidorra 15100 frt vételárban;

23. Az óbudai 2125. sz. tjkvben foglalt 2607. hrsz. ingatlan Gallegó Edéről és Blédy Adolfról 90 frt vételárban;

24. A budai 8685. sz. tjkvben foglalt 9785. hrszámu ingatlan Konrád Zsuzsánnáról: Niedermann Mihályné szül. Konrád Máriára és testvéreire vagyonvisszaruházás jogczimén;

25. A budai 9264. sz. tjkben foglalt 6041. hrszámu ingatlan Pribaum Mihálynéról: Novák Antal és Dömök Borbálára 850 frt vételárban;

26. Az óbudai 1737. és 3739. sz. tjkvekben foglalt 1520., 1521. hrsz. ingatlanok Heuthaller Györgyről: Götz Jánosné szül. Gruber Magdolnára 2000 frt vételárban;

27. Az óbudai 507. számú tjkvben foglalt 3009. és 3588/c. hrszámu ingatlanok fele részei Liegl Jánosról: özv. Liegl Károlyné szül. Berner Annára ajándék jogczimén;

28. A budai 5513., 8858., 2977. és 2893. számu tjkvekben foglalt 2611., 3490., 5699. és 5072. hrszámu ingatlanoknak kiskoru Binder Ludmillát illető részei: Binder Irmára, Matildra és Henrikre, öröklés jogczimén;

29. A budai 2129. számu tjkvben foglalt 6149/15. hrszámu ingatlan fele része Haszmann Ferenczné-ről: Házmann Cornélra és kiskoru Mennig Gáborra öröklés jogczimén;

30. A budai 221., 7874., 7388., 5479. és 3095. sz. tjkvekben foglalt (507., 508.) 8033/d. f., 7430., 7428., 7429. hrsz. ingatlanok Bauer Józsefről: Bauer Ferenczre, Bauer Károlyra és Müller Gáspárné szül. Bauer Alojziára öröklés jogszimén;

31. A budai 2159. számu tjkvben foglalt 3755. hrszámu ingatlan Krécsy Károlyról: Wagner Jánosra 1400 frt vételárban.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Ferdinánd testvérek
Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.
Telefon-összeköttetés 805.
Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.
Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.
Gyarmatáruk raktára.
Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.
Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

BUTORSZÁLLITÁSI,
lakás és ablaktis titási vállalat.

Költözködéseket nyári lakásokba zárt vagy nyitott kocsin a legjutányosabban elvállal.
WEISZ JENŐ
Budapest, Károly-körut 22. (Röser bazár.)

Habermann Gusztáv
épület-bádogos
Budapest, II. ker., Török-utcza 24. szám.
Vállalkozik: **Légszesz-, vízvezeték-, closet-**, ugyszintén **zuhany- és fürdő-szoba** berendezésre.

Heincz János
szabászati műterme
Budapest, II. ker., fő-utcza 38. sz., vám-utcza sarkán.
A SZÉP JUHÁSZNÉHOZ.
Készít a legfinomabb bel- és külföldi szövetekből
férfi-ruhákat
mérték szerint.
Egyben ajánlja **kész női felöltők-, gyermekruhák-, férfi és női divatczikkek és fehérnemü** nagy raktárát.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

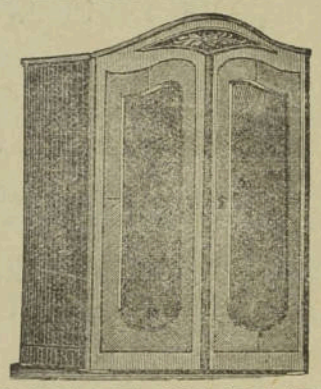
f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

butor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Magányos özvegy. okleveles szülésznő ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód“ név alatt a kiadóhivatalba.

Bleier H. szobatestő-mester I. ker. Árok-utcza 67. szám minden szakmájába vágó munkát felvállal.

„Kék hétfőhöz“ (Blau Montag)

czimzett vendéglőben

(németvölgyi úton)

minden

ünnep- és vasárnap

KATONA-ZENE.

kitünő konyha. Hideg és meleg ételek.

Saját termésü borok, Dréher-féle sör

Pontos és gyors kiszolgálat.

Staudhammer Ignácz,

vendéglős.

Jáhn Ferencz József

szobafestő,

ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ

BUDAPEST

I. ker., Attila-utcza 19. szám.

The Mutual

a világ legnagyobb és leggazdagabb biztositó társasága

Biztositéki alap: 826½ millió frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, bécsi-utcza 5. szám.

30.758. sz. kötvény (nem tontina).

Biztositott összeg	5000.—	dollár
Felhalmozott nyeremények	3.343.—	»
Kifizettetett	8.343.—	»
Befizetett dijak	4.703.30	»
Nyeremények	3.843.—	»
Eszerint marad	860.30	»

mint tiszta költség az 5000 dollárnyi biztositás után 28 éven át.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel

GLÜCK FRIGYES,

szállodatulajdonos.

Fel! Fel! Hová?

a 11. §-hoz czimzett vendéglőbe

BUDÁN,

I. ker., Istenhegyi-út, svábhegy alján.

Halljátok e mesét, melyről ma mindenkit tudósitok,
Az istenhegyi úton van egy vendéglőm, melyben jó fehér és vörös bort kaphattok,
És jó sört és finom ételt, aki azt kikéri,
Az ár igen olcsó, miért is lépjen be mindenki:
Oda a hol a 11. §. van és a szomjas svábhegyi!
Ameddig **Mindler** lesz a korcs náros,
Addig tréfa és móka is lesz számos,
Azért aki meg akarja próbálni, jöjjön el!
Mert csak ott van jó konyha, sör és bor, fel! fel!
S ha azt akarod vendégem megtudni,
Mit szokott a 11. szakasz magában foglalni?
»Jó borban, ételben Mindlernél megbizunk,
Elkez jük és szépen tovább eszünk, iszunk!«

Mindler István,

vendéglős.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajá lja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Gróf Vay Lajos

VIVÓTERME

IV. kerület, Zöldfa-utcza 14-ik szám alatt van.

„Török Prófétá“-hoz

czimzett

nyári vendéglőmet

II. ker., Zárda-utcza 59. sz.

(Margithidtól 6 percznyi séta) megnyitván, van szerencsém tudatni, hogy:

A **tekepálya** a n. é. közönség rendelkezésére áll és **egyletek** részére **bérbeadandó.**

Naponta zene.

Minden pénteken: szegedi halászlé.

Jó étel- és italokról és pontos kiszolgálásról gondoskodtam.

A n. é. közönség kegyes pártfogását kéri:

teljes tisztelettel

Zimerman Fülöp,

vendéglős.

Novák Ignácz

Arany érem

Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal min en e szakmába vágó munkákat úgymint:

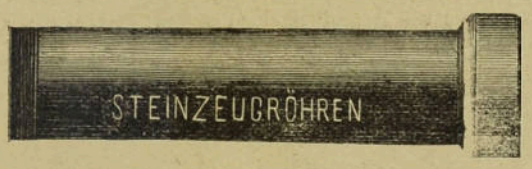
udvarfolyo sói betonirozásokat, konyha granitterasso lera katolat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szikkőkútakat, cem ent lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mozaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag**; **tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

A szinkör megnyitása

alkalmából van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudtára adni, hogy **Budán, I. ker., Krisztinaváros, Alagut-utcza 1. sz.** alatt levő

„Alagút"-kávéházamat,

mely elegáns berendezésével, a sajtó összes magyar és német termékeivel, cabinet-separé-ival, mindennemü hideg étkeivel, italaival, mérsékelt arak, gyors és pontos kiszolgáltatással bármely elsörendü kávéházzal szemben megállja helyét, **f. é. április hó 15-én megnyitottam.**

Naponként zene Zsiga Ferkó ismert primás vezetése alatt.

Midön a nagyérdemü közönség kegyes pártfogását kérem, van szerencsém a Krisztinaváros diszére szolgáló kávéházam at szives figyelmébe ajánlani.

Tisztelettel

Wellisch Zsiga,

kávés.

Legnagyobb és legmodernebb budai

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

magyar, német és franczia müvekben.

!! Előnyös feltételek !!

Az előfizetés bármikor kezdődhetik; **naponta cserélhető.**

Továbbá **1 frt 50 kros havi részletfizetés mellett** kapható

Pallas Nagy Lexikona.

Előfizetések elfogadtatnak bármily

divatlapokra

TOLDI LAJOS

könyvkereskedésében

Budapest (Buda) II. kerület, Fő-utcza 2. szám.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönséggel tisztelettel tudatni, hogy a Vaskovits-féle városmajori és svábhegyi vizgyógyintézet eddigi tarstulajdonosnője néhai édesanyánk elhunyta után is tovább fogjuk vezetni s fötörekvésünk ezután is oda fog irányulni, hogy a gyógyulást kereső közönség igényeit, ugy az orvosi kezelés, mint ellátás tekintetében teljesen kiérdemeljük s az intézet régi jó hirnevét továbbra is fentartsuk. Az intézeti gyógykezelés és felvételre vonatkozó ismertetést kivánatra bérmentve küldünk. Bővebb, valamint a svábhegyi intézetben levő lakásokra vonatkozó felvilágositást a városmajori gyógyintézetben bármikor készséggel nyujt az igazgatóság.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet tulajdonosai.

NYÁRI IDÉNY

1893.

Legujabb **kemény kalapok**, legszebb szinekben **1.80** krtól **5** frtig.

Legujabb **puha kalapok 1.50** krtól **4.50** kr.

Czilinder, minden divatos alakban **3.—**, **8.—**, **9.—** frtig.

Saját keszitményü férfi-fehérneműek lehetőleg olcsó áron.

Férfi-napernyők, esőernyők, nyakkendők, zsebkendők, török törülközők, harisnyák, gallérok, kézelők és angol nadrágtartók **legolcsóbb áron.**

Mechlovics Béla

kalap gyári raktára és férfi-fehérnemü gyára.

II., fő-utcza 7. Lánczhid közelében.

Kiadandó Kis-Tétényben egy 2 szobából, konyhából álló nyári lakás. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kérvényeket szerkeszt, ügyekben eljár, sürget egy tapasztalt egyén. Közbenjár, minden megbizást elvégez jutányos feltételek mellett. Levelek a kiadóhivatalba 2 db 5 kros postabélyeggel »X. Y. 3.«

Heintz Henrik Tivadar

mázoló

Budapest, II. ker., viziváros medve-utcza 6. sz. a.

Elvállal mindennemü mázoló munkát a legegyszerübb és legizlésesebb kivitelben jutányos árak mellett.

Festékek eladása.

Szabályozható bajuszkötő

kapható a feltalálónál

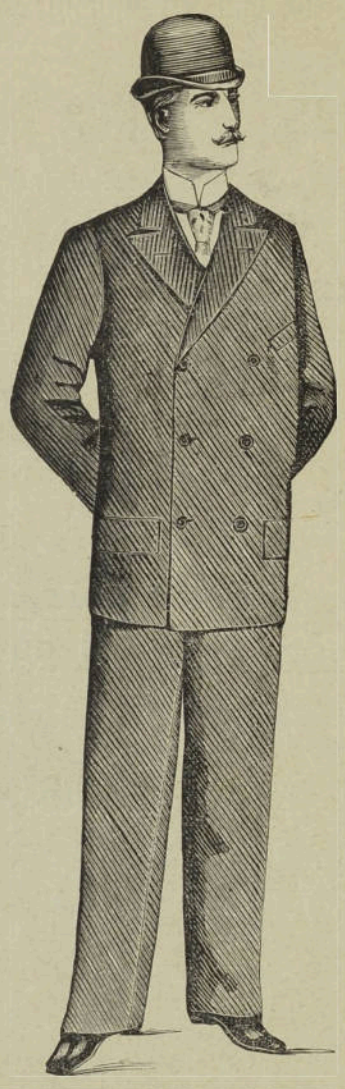
KUBINSZKY GYÖRGY

fodrásznál

(Budapest I. ker. Mészáros-utcza 3. sz.) és minden fodrászüzletben.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Kőszikláról fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izű üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **frőcos** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Legujabb orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Másodlat.

A véghlesi »**VERA**«-**forrás** vize a szénsavdus földes vasas savanyu vizek között tekintélyes helyet foglal el és haszonnal élvezhető a gyomor, légzőszervek és hólyag hurutos bántalmainál, valamint a vesebajok némely alakjainál.

Bizonyos járványok idején pedig, igy cholera, hasi hagymáz stb. s ott, hol az ivóviz nem megbizható, kiváló szolgálatokat tehet.

Kelt Budapesten, 1893. márczius hó 15-én.

Dr. Kétli Károly,
egyetemi ny. r. tanár.

A véghlesi »**VERA**«-**forrás** vizét mintegy hat év óta nemcsak a nyálkhártyák idült hurutos bántalmainál, ugymint gége-, hörg-, gyomor- és hólyaghurutoknál, **kitünő sikerrel alkalmaytam**, kanem **az utóbbi években felmerült járványok ideje alatt üditő és diaetetikus ital gyanánt is ajánlottam**, mely czélra ez **ritka tisztasága, kitününő kezelése s kedvező természetes** vegyi alkatrészei miatt **kiválóan alkalmasnak bizonyult**.

Budapesten, 1893. márczius hó 25-én.

Dr. Koller Gyula,
az Első cs. és kir. Dunagőzhajózási társulat főorvosa.

Kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Jelentés.

A „Zöld vadász"-hoz czimzett új vendéglőmet szép kerttel, tánczteremmel és verandával Hidegkúti-út 12. szám alatt 1893. május 1-én megnyitom.

Ünnep- és vasárnapokon tánczvigalom a nagykovácsi kedvelt zenekar (Czeml) közreműködése mellett.

Kitünő konyha, italok és kiszolgálás által az igen tisztelt vendégeim bizalmát kiérdemelni, ezentúl is főtörekvésem leend.

Dréher-féle sörraktár saját házamban.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esdve, maradtam:

kiváló tisztelettel

JUDEX MÁTYÁS,
vendéglős.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a külterek legszebb

tánczterme

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirándulások megtartására egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta.

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% ármérsékletet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér

teljes tisztelettel

Balanek Antal,
vendéglős.

Bodrogi Lajos

ELSŐ BUDAI ZONA BAZARA

Lánczhid-utcza 4. sz.

(Báró Lipthay-féle palota.)

Ajánlja **dúsan felszerelt raktárát norinbergi, diszmü- és játékárukban,** úgymint: sétabotok, gyermekkocsi, kőépitő szekrények, üveg-áruk, hintalovak stb. stb.

Utazó böröndök nagy választékban.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 21. sz. Vasárnap, május 28.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

Az I. kerületi polgári kör.

Ezt a czikket be kellett volna mutatnom az első kerületi polgári kör választmányának, de ismerve az elnökség és választmány szerénységét, elmulasztottam, mert féltem, hogy a vörös iron nagy censurát fog gyakorolni.

A magam felelősségével és nevem aláirásával jelentetem meg tehát e közleményt, mit senki nem sugalmazott és adatait a történelem megczáfolhatlan tényeiből meritettem.

Nem irhatok lapomban a közgyülését tegnap tartott körről annyit, mint szeretnék, mert a lap az I. kerületi polgári kör hivatalos közlönye és igy pro domo csak határok között beszélhetek.

A kör munkás és küzdelmekben gazdag életének 11-ik évét fejezte be és ez év is mint az előzőek munkásságban és a közügyek terén megindított kezdeményezések eredményeiben volt gazdag.

Nem akarjuk itt ismételni azt a sok kivivott dolgot, melyről az évi jelentés, mint az I. kerületi polgári kör diadalairól számol be, ez már ismeretes lapunk olvasói előtt, hanem ezuttal igenis a kör érdemes multjának, jelenének és jövőjének óhajtjuk képét adni.

A kör élén tudvalevőleg dr. babarczi Schwartzer Ottó a kitünő tudós és iró, a páratlan gentleman és a messze földön mását alig található emberbarát áll, a ki polgártársainak háláját és tiszteletét bőven kiérdemelte és érdemét csak az indokolatlan sanda irigység vonhatja kétségbe. A vezér és táborkara, a választmány kötelességöknek, hivatásoknak megfelelnek, teremtik, ápolják és fenntartják azt a közszellemet, mely ott uralkodik s a melyből az a sok üdvös dolog áll elő.

Az első kerületi polgári körnek az iskola mellett nagy érdeme a Krisztinaváros magyarosodása. Az iskola mellett a körnek köszönheti a Krisztinavárosban a magyarosodás eredménye.

A ma szellemileg és anyagilag hatalmas kört, melynek szép cselekedeteinek vázolását a fennebbiekben kezdettük meg, évekkel ezelőtt nagy rázkódás érte. Rupp Imre miniszteri tanácsos és többen kicsinyes okokból kiléptek a körből.

A távozók és a közönség egy része azt hitte, hogy a körnek halálos itélete van a kilépés tényével aláirva.

A kör nem halt meg, él és virul s vezeti az I. kerület, közelebbről a Krisztinaváros szellemi és humánus életét, mit akkor sokan a kisebb hitüek közül reményleni sem mertek.

Azt hogy a kör minden tekintetben vezet és szellemi tulsulyát érvényesiti, mutatja az, hogy az iskolaszéki, mint a köztörvényhatósági bizottság tagjai választásánál többségben kerültek ki az urnából és a körnek, a tagok összetartásának köszönhető az, hogy egy világhirü tudós, ki a fő- és székváros közegészségügyeért lankadatlanul fárad és ir a fő- és székváros törvényhatóságának tagja lett, a nagyon is élesen tanusitott aknázás daczára.

Hogy mily fontos az, ha az iskolaszék ügyeiben az I. kerületi polgári kör viszi a vezérszerepet, mutatja az a még elő nem fordult eset, hogy Verédy Károly a fővárosi tanügy vezetője elismerő okirattal tüntette ki az iskolaszéket, pedig ez nem kis dolog, mert a krisztinavárosi iskolaszék hatásköre nagy területü, messze terjed a kültelkekben is.

A dr. babarczi Schwartzer Ottó elnöklete alatt áldásosan müködő iskolaszéknek eredménye az is, hogy egy év alatt a fő- és székváros az iskolaszék előterjesztésére két iskolát az Aszalay minta iskolát és az istenhegyi elemi iskolát épit.

Az I. kerületi polgári kör vezetésre hivatottságát a fő- és székváros tanácsa is elismeri, mert inditványait és előterjesztéseit, melyeket a közügyek szeretete és ismerete sugalmaz, gyorsan és előzékenyen teszi magáévá.

A Krisztinaváros szellemi, társadalmi és humánus élete szorosan összefügg az I. kerületi polgári körrel, mely ambitióját nem palota épitésében, de a szellemi élet emelésében keresi, az emberszeretetnek emel templomot.

Meglepő kép az, amit az I. kerületi polgári kör termei nyujtanak. A polgárság mellett ott látjuk az egyház, a tanítás, a tisztviselők, a művészet és irodalom képviselőit, ügyvédeket, orvosokat, a honvéd tisztikart nagy számban a honvédelmi miniszterrel együtt, úgyszintén a közös hadsereg sok tagját, a legkifejlettebb szellemi és társadalmi életet folytatva együtt, szép, harmonikus mozaikban.

A kör és elnöke, elnöktársaival és a választmánynyal együtt a kezdeményezésben ernyedetlen, félelmet, csüggedést nem ismer, nem hátrál. A társadalmi élet megölőjének, a politikának ajtó van mutatva, még futó vendég sem lehet. A kör elnöke és két alelnöke két politikai párthoz tartoznak, de azért egyet értenek a kör felvirágoztatásában és vetélkednek azon, hogy a kör viruljon.

Tényleg virul is és előljár minden jóban. Innen intézik Szénássy Sándor dr. elnöklet alatt alakult egyesülését a szegény gyermekek felruházásának.

A levesosztás áldásos ténye Perthl Géza és társai vezetése alatt a körből indul ki; a levesosztás nem sikerül úgy, ha a kör nem áll erkölcsi és anyagi támogatásával a levesosztó állomás megett, nélküle nem lett volna képes fennállani.

A kör multjából kiemelkedő pont az is, hogy a negyedik hid épitését Zboray Béla inditványára a kör hozta szőnyegre, tehát, úgyszólván alapkövét letette, erről szóló emlékirata a sajtó osztatlan elismerésével találkozott és szép emléke a kör befolyásának és ügyszeretetének.

Nem hagyhatjuk említés nélkül azt a dicséretes cselekedetet sem, hogy a kör elnöke, választmánya a hozzájok csatlakozott derék tantestület, nemes szivü lelkes urhölgyek, Schumy Istvánné, Kun Gézáné és Sorsich Ferenczné közreműködésével 1000 arany forintot gyüjtött a szerb-bolgár háboru alkalmával a vörös kereszt-egyesület javára. A lelkes honleányok neveit az idők tanuja, a történelem számára jegyeztük fel.

Az sem utolsó, hogy a mult évben uralkodott duló ragály idején az I. kerületi járványbizottságban az előljáróság hivatalos személyzetén kivül csak is az I. kerületi polgári kör tagjai vettek részt, kik odaadó buzgalommal teljesitették feladatukat.

E vázlatos és csak vonalakban adott képből kitünik, hogy az első kerületi polgári kör átérzi hivatását és nem csak szórakozik, de ott a hol kell: tettre hevül.

A gróf Zichy Nándor elnöklete dr. babarczi Schwartzer Ottó és Bogisich Mihály alelnöklete alatt álló Szent Vincze egyesület, mely a télen az egész Budán ezreket és ezreket látott el eledellel, pénzzel, fütővel, meleg ruhával és pénzzel tagjai zömét az első kerületi polgári kör tagjaiból nyeri.

A kör közel 10.000 kötetből álló könyvtára biztositéka annak, hogy a szellemiekben is betölti feladatát.

Ily példákat látva nem csodálkozunk, hogy Buda fiatalsága, azok a lelkes fiatal emberek, kik pályájukat most kezdik, tömegesen lépnek be e körbe, hogy annak komoly küzdelmeiben részt vegyenek és átöröklik szép hagyományait és biztositsák jövőjét, átvigyék a szép multat a szép jövőbe.

Eltudtam volna én mondani ezeket talán szebb szóval is, de nem akartam túllépni a krónikás feladatát, ki az eseményeket feljegyzi és igazságos birálat alá terjesztve igy szól:

Itt az irás olvassátok,
Higgadt észszel, józanon.

A történet tanuságát nem a káprázatok, de a tények szolgáltatják.

Erdélyi Gyula.

A budai vágóhid.

Irta: **Kauser József** müépitész

Már régebben, de különösen e század közepén szükségesnek mutatkozott egészségügyi szempontokból a szarvasmarha és a husfogyasztás élvezetére szánt egyéb állatok szempontjából a városon kivül — lehetőleg folyó közelében — oly vágó telepet létesiteni, mely az avval járó kezeléseknek: nevezetesen vám és vásár és a fent emlitett élvezeti igényeknek minden tekintetben megfelelhessen.

Ily féle telepek legelőször Franciaországban létesültek és nem is a franczia fővárosban, hanem a vidéken; ugy hogy az elsők közé a roueni, dijoni, beaumi, lillei stb. sorolható.

Később ben Németországban, különösen Frankfurtban, a Sveiczban Zürichben és Berlinben is ezek mintájára hasonló berendezésü telepek alakultak.

Főbb részeiben egy vágóhid a hivatalos és adminisztráczióra szánt épületeken kivül a következőkből áll:

1-ször: Egy nagyobb istállóból a marha megpihentetésére; 2-szor a sajátképeni marhavágó csarnokból; 3-szor a hütő helyiségből. Mindezen három főkellék egészen a legujabb időkig egy szoros kapcsolatban álló épülettestben volt egyesitve.

Jellemző részei a régebben szerkesztett vágóhidaknak, a melyekhez az 1870-ben Budapest balpartján épitett vágóhidat is kell sorolnunk, hogy az istálló és vágó kamra közt fedett udvar van hagyva, továbbá az is, hogy a vágókamra innen eső része közvetlenül összeköttetésben áll a hütő helyiséggel, inkább jégkamrával, mely jégkamra a télen át termelt jégtábláknak felraktározása által tápláltatik.

Jellemző továbbá a régi vágóhidakra azon sajátlagosság, hogy az csak egyes kamrákból áll, a melyek átlag 14 m. hosszuak és mintegy $7^1/_2$ m. szélesek.

Az ujabban szerkesztett vágó hidak, melyeknél a kor haladását természetesen tekinteten kivül hagyni nem lehetett, már magában is kivánatossá tette azon czélszerü elrendezést, hogy az istálló a vágókamráktól egy nyitott udvar által elválasztva legyen, nehogy az istálló gőze, büze a vágó csarnokokba behatoljon. Nevezetesebb ujitást képez azonban azon folyosószerü rész közbe iktatása, mely a vágókamra és a hütő helyiség között foglal helyet. Ennek a czélja az, hogy a levágott marha bőrétől, beleitől megtisztitva és széjjel tagolva egy oly félig hütött helyiségbe kerüljön, minő az imént leirt folyosó, mely kellő világitással és szellőztetéssel látandó el. Ezen folyosó közbeiktatása még azért is szükséges, hogy a vágókamrákban az állati hőség által fejlődött meleg levegő a hütőkamrákat fel ne melegitse. Ezen előhütőhelyiségnek azon czélja is van, hogy a frissen levágott hús felszinére kerülő fehérnyenedv beszáradhassék és csak igy kerüljön elraktározásba a sajátképeni hidegebb + 4°-ra lehütendő kamrába.

Egy másik ujitása a vágókamráknak, a mely a budai vágókamráknál is figyelembe veendő volt, azon intézkedés, hogy a sajátképeni vágókamrák sora nem széjjel osztva, hanem egy csarnokba egyesittetett és csak fél magas drót fonadékkal ellátott vasvázas falakkal van széjjel osztva, melynek csak alja és egyébként többi részei vannak márványlapokkal fedve. A pestivel szemben egy másik ujitással is találkozunk itt és ez abban áll, hogy a mészáros a vágókamrában külön kis bódészerü szobácskát nyer, hogy a marha vágását és a hús kidolgozását ellenőrizhesse, illetve hogy ezen helyiségben könyvet is vezethessen.

Tekintetbe volt veendő azon körülmény is, hogy a jégtermelés változó viszonyai nem engedik meg azt, hogy a hütő kamrák fölött, ugy mint a balparti részen is alkalmazott jégkamrák kellő mennyiségü jéggel láttassanak el, azaz annyival, hogy a nyári időszaktól kezdve a jövő télig is a szükséges hideg léggel ellátva lehessenek a kamrák. Ezért a legujabb vágóhidak mindenütt mesterséges hideglég-készitő apparátussal láttatnak el, mely azonkivül azzal a nevezetes előnnyel bir, hogy a hütőkamrák egyszersmint szellőztethetők is. A mig tehát a balparti vágóhid hütőkamráiba a körléget csak féltve eresztik be, a budaiba az alkalmazandó mesterséges hütő nemcsak hogy megengedhetővé, de némileg nélkülözhetlenné is teszi a légcserét, mely természetszerüleg a már fent leirt előhütő folyosóra is kiterjed.

Nevezetesebb ujitásnak tekinthető az is, hogy a budai vágóhid hütőkamrái ellentétben a balparti pesti kamráival természetes világitásban és a levegőt nem rontó elektromos fényárasztó készülékkel is el lesz látva.

Az általános helyi dispoziciókra nézve érdekes felemliteni, hogy a budai vágóhidi telep egyuttal sertésvágóhiddal is össze van kapcsolva, a mely a balparti részen még nincs, valamint az is, hogy a jobbparti rész minden esetre bekövetkezendő emelkedése előrelátásában, a teleknek egy nagy része a későbben épitendő vágókamrák kibővitésére van fenntartva.

A sertés vágóhid, habár a marhavágóhiddal ugyan azon adminisztráczió és felügyelet alatt áll, ettől egészen egy rácskeritès által van elkülönitve.

A sertés-vágóhid berendezése a mi sajátlagos viszonyaink mellett, melyek a hentes üzletnek külömböző irányban való hús és zsir felhasználásától függnek, ezen vágóhidnak egészen uj megoldási problemára nyujtott alkalmat, melynek alapelve a beosztásra nézve mindazonáltal a házilagos kezelés szemmeltartása volt.

Ennek a vágócsarnoknak a lenti leirása felvilágosit a felől, miként sikerül az ugynevezett házi kezelést egyuttal a kereskedő és hentes mesteri érdekekkel kiegyenlitve keresztül vinni.

Azon körülmény, hogy a sertéseknél minden legapróbb részecske felhasználható, szolgált kiinduló eszméül az egyes helyiségeknek egymás mellé sorakozásában. Az épület törzse áll egy nagyobb központi csarnokból, melyben két nagyobb szabásu forróvizzel ellátott üst van kellő közepébe felállitva, ugy hogy körülötte szabad mozgás legyen. E csarnok belső kerületén és mentén vannak a szuró kamrák, ismét csak fél magas falakkal egymástól elválasztva. E kamrák a középcsarnok felé egészen nyitva állanak s világosságukat innen s a nagy csarnokban levő ablakokon át nyerik. A középcsarnokból jobbra-balra két tágas folyosó nyilik, melyek a sajátképeni dolgozó kamrák előterét képezik. Minden ily dolgozó kamra áll egy pinczéből a zsír olvasztásra és elraktározására; a földszintből, mely egy bikkfa asztallal és két vizmedenczével van ellátva, a melynek egyike forró, a másika hideg vizet foglal magában, és az e fölött levő emeletből, mely a hütő kamrát képezi.

Kövessük tehát könnyebb megérthetés czéljából a levágás müveletét.

A sertés ólból az állat közvetlenül egy alacsony nyiláson át a fent leirt szuró kamrába jut, itt leszuratik.

A szükséges forróviz a szokásos fateknőbe az üstökből csapoltatik le.

Az állat sertéitől megtisztittatik s a szuró kamrába visszakerül.

Itt a sertés ki lesz bontva, s egyes alkatrészei u. m. a belek, vese, máj stb. a legnagyobb gonddal és ellenőrzés mellett a dolgozó kamrába kerül. A sertés részeiből akkor már csak a kellően kitisztitott két oldal marad. E két oldalt már most az illető azonnal kocsira teheti és elvitetheti, vagy ha nem, ugy e részek is a dolgozó kamrába kerülnek és ott a mesterséghez képest feldolgozhatók. Nevezetesen ha a féloldalok a szallonától meg lettek fosztva, az a dolgozó kamrába a rendelkezésre álló bikkfa asztalon besózhatók, kisebb zsiradékrészek egy a padlóba erősitett tölcséren át a pinczében elhelyezett zsirolvasztó üstbe dobhatók.

E pincze félig az épületen kivül áll és üvegfedéllel ellátott világitással és szellőztető készülékkel bir.

A zsirjától megfosztott oldalak pedig felvitetnek az épület középrészét elfoglaló s már emlitett hütő-kamrákba, melyhez ugy mint a pinczébe, minden dolgozó kamrából kis lépcső vezet.

A midőn a budai vágóhidaknak leirását kellőleg megvilágitottam, talán felesleges is megemlitenem, hogy a kellő műgonddal és a legujabb vivmányok szemmeltartásával épült budai vágóhid, ugy mint egyéb vágóhidak, a többek közt nagy usztatóval, a hentesek és mészárosok külön istállójával, mázsáló házzal, tüzőrségi épülettel, paczalmosódával, vérházzal és gépházzal stb. el van látva.

Ezzel a vágóhiddal a budai polgárok jogos igényei teljesedésbe mentek, sőt bátran állithatjuk, hogy a korszerü technika felhasználásával a budai oldal vágóhidja egy nagy lépéssel előrehaladott a balpartihoz képest, daczára hogy a pesti vágóhid a 70-es évek elején Európa egyik elsőrendü ilynemü telepének tartatott.

A budapesti polgári lövészegyesület.

Most, a midőn a budapesti polgári lövészegyesület azon tagjai tiszteletére, kik az idén már 25 vagy több év óta tagjai az egyesületnek, jubileumi ünnepélyt rendez, talán nem lesz érdektelen egy pillantást vetni ezen egyesület történetére, mely a hazafiságot és a közérdeket tartva mindenkor szem előtt, a közjó emelésére a társadalom bármely terén felmerült törekvésekből és munkából mindig kivéve részét a közönség rokonszenvét minden időben kivivta magának.

A mai budapesti polgári lövészegyesületnek alapját a pesti lövésztársasággal 1889. évben történt egyesüléseig „budai lövészegylet“ elnevezés alatt létezett társaság képezi, mely bár egy téves hiedelem folytán, — mely szerint tudniillik az egylet Mária Terézia korában egy ezen nagy királynő által adományozott telek felhasználása mellett alakult volna meg — 1871. évben százéves fennállásának jubileumát ünnepelte, valójában azonban már sokkal régebb idő óta áll fenn, s mint azt dr. Országh Sándor a lövészegyesület jelenlegi diszes egyesületi helyiségének ünnepélyes felavatása alkalmával tartott felolvasásában — melyből én is legnagyobb részben adataimat meritettem — kimutatja, 1896. évben tehát 3 év mulva, kétszázéves fennállásának évfordulóját ülheti meg.

Egykoru feljegyzések szerint ugyanis a XVII. század végén 1696. évben létezett az országut és szt. János (vagy mint akkor nevezték „Truckene“) utczák között egy ház és telek, melynek neve lövőház „das Schiesshaus“ volt és melyet még 1731. évben is e néven ismertek, a mint azt egy ettől különböző más ingatlanra vonatkozó 2. számu vizivárosi telekjegyzőkönyvi kivonat bizonyitja, mely ezen ingatlant akként jelöli meg „in der st. Johannisgasse neben der Schiesstätte“, — s hogy ez nem csupán üres elnevezés volt, hanem hogy az időben tényleg létezett lövészegyesület is, melyben a lövészetet gyakorolták, bizonyitják első sorban Budavár tanácsának 1700. évi április 21-én tartott ülésében hozott határozata, melylyel egy Urbanek Mátyás nevü polgárnak két lövész „Schiessleute“ ellen beadott panasza intéztetett el, továbbá, ugyanazon tanács jegyzőkönyveinek 1718., 1719., 1742., 1743., 1744., 1746. és 1769. évi évfolyamaiban található jegyzések, melyekben a lövészeknek — mint a jegyzőkönyvekben neveztetnek „Burg und Rohrschützen, Flintenschützen, s végül Schützengesellschaft“ — a tanácshoz az egyesület segedelmezése, az egyesület helyiségének kitatarozása, lődijak adományozása stb. iránt intézett kérelmei tárgyaltatnak s rendszerint teljesittetnek is. — A mint tehát látjuk a budai lövészegyesület 1740. előtt, midőn Mária Terézia királynő trónra lépett már rég fennálott s igy a királynő annak megalakulására be nem folyhatott, — a telek, melyről fentebb emlitést tettem minden valószinüség szerint városi tulajdont képezett s 1686. évben a törököknek budavárából való kiüzetése után lőn az egyesület tulajdonába átadva, s általa több mint 186 éven ét birtokolva.

Az egylet alapszabályai először 1743-ban lettek jóváhagyás végett bemutatva s jóváha-

gyattak a fővárosi tanácsnak ugyanazon évi április 5-én hozott következő határozattal: „Die beiliegende Privilegia seiend zu expediren vervilliget.“

Mint nem habozik az egyesület ma, ugy nem habozott akkor sem erejét és áldozatkészségét a közügyek érdekében érvényesiteni. A törökök kiűzése utáni időben rendes hadseregről — minő a mai — szó sem lehetvén, a haza, a városok — az ipar és kereskedelem a vagyonosodás eme székhelyeinek és góczpontjainak, a polgárok házi tűzhelyeinek megvédése a polgárok feladatává lőn. Mi természetesebb, hogy ezen feladat teljesitésére első sorban azok, kik a fegyver kezelésében béke idején is gyakorolták magukat, — tehát a lövöldék — voltak hivatva, s a budai lövészegylet hiven teljesitette az idők által rárótt eme kötelességet. Fennállásának első évében a lövészek voltak egyuttal a közbiztonság őrei s midőn a franczia háboruk alatt seregünk az országból kivonultak és Buda teljesen katonaság nélkül maradt, a lövészegylet tagjai a többi polgárokkal együttesen éveken át teljesitették a katonai őrszolgálatot a város egész területén, mely czélra a katonai parancsnokság (General Comando) 500 darab lőfegyvert bocsátott kölcsönkép rendelkezésükre.

És Buda város nem is feledkezett meg a lövészegylet mindig tanusitott önzetlen áldozatkészségéről. Mint előbb emlitettem az egyletnek hozzá intézett kérelmeit hacsak lehetett, nem hagyta teljesitetlenül, azonkivül — mint ezt Grassalkovichnak az akkori m. kir. udvari kamara elnökének 1769. évi április 8-án kelt engedélye tanusitja — tagok buzditása czéljából a városi házi pénztárból a lövészet megnyitása alkalmára évenkint hat darab aranyat utalványozott lődijakra, mely összeget később 12 aranyra emelte, — 1805. évben pedig tanácsi határozattal kimondotta, hogy mindenki ki polgárlevelet nyer, egy darab aranyat köteles fizetni a lövészegylet javára, — mely kötelezettség egész 1868. évig fennállott.

De nemcsak a fegyverkezelésben gyakorolták a tagok magukat, hanem az egyesület a társadalom nevezetesebb mozzanatai, minők, koronázások, városi tiszujitások stb. valamint az évenkint kétszer rendezni szokott fővészet alkalmával helyiségeit a közönség részére vendégszeretően megnyitván az azokban rendezett társas összejövetelek és vigalmak a polgárok közötti — mindig, de különösen válságos időkben olyannyira szükséges — összetartás egyik jelentékeny eszközlőjévé lettek s azok is maradtak máig.

A régi helyiség helyzeténél fogva (lakóházak között, a városi kórház közvetlen szomszédságában feküdt) sok panaszra és felszólalásra adott alkalmat, mi arra inditotta az egyesületet, hogy más alkalmasabb helyről gondoskodjék. Ez irányban már 1787. évben tárgyalások indittattak, de a közbejött zavaros idők elódázták a kérdés megoldását, úgy, hogy csaknem 100 év telt el, mig végre az egyesület régi helyét elhagyhatta s jelenlegi — a nagy Rokus-utcza végén levő fényes helyiségbe költözhetett.

Az uj otthon 1885. évi október hó 4-én avattatott fel ünnepélyesen az összes miniszterek s a nyilvános élet nagy számu kitünőségének jelenlétében.

Nemsokára nagy öröm érte az egyesületet. Midőn a főváros házi ezrede a Mária Terézia ezred nevet nyerte az egyesület 1888. év junius 24-én diszes ünnepélyt rendezett helyiségeiben, melyen ő felsége I. Ferencz József dicsőségesen uralkodó szeretett királyunk is megjelenni kegyeskedvén, az egyesületet mintegy másfél órai látogatásával tüntette ki. E kitüntető magas látogatás emlékére az egyesület azóta minden évben a látogatás napjának évfordulóján nagy lövészetet rendez, mely ünnepélyre a főváros 100 darab aranyat adományoz az egyesületnek évente lődijakra.

Ezenkivül az egyesületi közgyülés a látogatás jelenetét egy művészies olajfestményen határozta el megörökittetni, mely kép elkészülvén, jelenleg az egyesület tanácstermének legszebb diszét képezi.

1889. év szeptember havában történt az egyesületnek a pesti lövésztársasággal való egyesülése, mely alkalommal alapszabályai ujból átdolgoztatván az egyesület a „budapesti polgári lövészegyesület“ nevet vette fel, főlövészmesterévé a volt budai lövészegyletnek hosszu időn át volt főlövészmesterét, helyettes főlövészmesterévé pedig a volt pesti lövésztársaság érdemdus addigi főlövészmesterét Havas Sándort választván. Érczhegyi Ferencznek 1892. évben történt elhalálozása után az egyesület bizalma a főlövészmesteri polczra az eddigi helyettes főlövészmestert Havas Sándort emelte, kinek bölcs vezetése alatt áll az egyesület ma is.

És az egyesület virul, erősödik, gyarapodik, régi traditiójához hiven buzgón szolgálja a közérdeket, ápolója minden nemesnek, jónak, hasznosnak mindig fokozottabb mértékben folytatja áldásos ténykedését. Adja a magyarok Istene, hogy még sok századon keresztül folytathassa!

Loosz István.

Az előljáróságokról.

Nunc venió . . . Ha valahol ugy nálunk az első kerületben, — hol az arena faalkotmányának korhadtsága bebizonyitásával sikertelenül foglalkozott a tanács — beszélhetünk arról, hogy az előljárói intézmény mostani alakjában túlélte magát . . .

Százával jelentkeztek panaszosok az I. kerületi előljáróság ellen és mi abból csak só adagozásban adtunk ki, csupán azért, hogy az előljáró urnak alkalmat adjunk tevékenysége kimutatására, mire egy közhivatalnok a nyilvánossággal szemben kötelezve van. Az előljáró ur létezését vagy nagyon magas polczra hiszi helyezve, hogy a misera plebs jogos óhajaival szemben elnémul, vagy nincsen tisztában azzal, hogy miért van ő rendelve a kerület érdekei képviselésére és végrehajtására. Előttünk fekszik az egész törvényjavaslat és ugy látjuk — bár sorok között van feledve — hogy az előljárói intézmény a törvényjavaslat szellemében átörökléseannak a nemes feladatnak és kötelességnek, mit Róma még erkölcsének meg nem ingott korában a tribunus plebisre rótt. A tribunus plebis fogalma ebben a kifejezésben rejlik: *én a nép vagyok*. Tehát az előljáró, mint e klaszikus méltóság hagyománybeli utódja a nép képviselője a tanács és mellérendelt közegeinek alkotmányában. Fenhéjázás, dacz nem illik be a fogalom keretébe, de igenis jellegezi ezt a nép jogos és méltányos óhajainak teljesitése.

Az előljáró nem vállalkozhatik Coriolán szerepére, ki gunynyal és fel nem vevéssel siket dacz tanusitásával illeti a nép fenséget . . .

Nem esett nekünk jól az, hogy lapunk eddig betöltött pályafutásában mindig csak panaszt kellett emelni az I. kerületi előljáró ur hivatalos énje ellen és pedig a nélkül, hogy ő e panaszokat orvosolni vagy azok jogosultságát megczáfolni igyekezett volna.

Ez a nem tetszetős modor igazolja azt, hogy az ilyen előljárók elkorhadtak az intézmények lényegében és őket a nagyobb közkárok megelőzése érdekében a közigazgatásból mai alakjokban ki kell rekeszteni.

Ismeretes olvasóink előtt az előljáróságokról szóló törvényjavaslat és a köztanácskozmány lefolyása. Ebből bővebb vizsgálat nélkül levonhatja a szemlélődő azt a következtetést, hogy Budának speciális érdekei csakis abban az esetben nincsenek koczkára téve, ha az előljáró teljes minősitéssel rendelkező és tanácsosi ranggal felruházott közeg leszsz, ki állása méltósága, nemes feladata és kötelességei tudatában tölti ezt be.

A tervezetben lefektetett lényegesebb alapelveket mi általánosságban nemcsak helyeseljük, hanem azt egy oly szerencsés alkotásnak tartjuk, melylyel a főváros elposványosodott adminisztrácziója uj életre kelthető. A főváros ósdi szervezetében a kerületi deczentralizáczió által bevezetett uj vérkeringés, mely a helyi ügyek elintézését a központból a kerületekbe viszi át s ott a kerületi választmányok szervezésével az önkormányzati tevékenységnek hatályos ellenőrzését, közreműködését biztositja, de egyuttal gondoskodik a hatósági ügykör személyes felelősség terhe alatti ellátásáról, — oly szerencsés konczepcziónak tátjuk, melynél megfelelőbb és korszerűbbet az adott helyzetben alig lehetne összeállitni. A kerületi előljáróságok egyes szerveinek konstruálása s azoknak a kerületi előljáróságok hatáskörébe való beillesztése, valamint az előljáróság hatáskörének megállapitása s azoknak a kerületi választmányok közreműködéséveli összeolvasztása, — szóval a hatáskörök elkülönitése és ismét összevonása — ismételjük oly sikerült alkotás, hogy az megfelelő jelzéssel mestermünek mondható.

Ha ezen elismerésünk kifejezésének nyilvánitásával egy pár megjegyzést mégis teszünk, azt inkább e sikerült alkotás tökéletesebbé emelése czéljából hozzuk fel.

A szervezet logikusabb egységéért nagyon indokoltnak tartanók, hogy a kerületi előljáróságok élére valóságos tanácsnokok állittassanak, kik a központi tanácsnokokkal egy létszámot képezzenek. E módositás mellett igen lényeges szervezeti indokok szólanak. A kerületi előljárók — a tervezet szerint is — a tanácsnokokkal egyforma minősitéssel és fizetéssel fognak birni; nem tudjuk tehát belátni, hogy miért ne képezhetnének azokkal egy létszámot, különösen ha figyelembe veszszük még azt is, hogy hatáskörük még terhesebb leend.

A kerületi választmányok szervezésére vonatkozó rész, mely megint lényeges ujitás, némi átalakitással igen sikerült konczepcziója a tervezetnek. A kerületi választmányok életképes működésükkel, a kerület érdekeinek megóvásánál nagy szolgálatokat tehetnek s ellenállhatnak annak, hogy egyes partikuláris szempontok előtérbe jutása miatt, egyik kerület a másiknak hátrányára istápoltassék. Ha a kerületek szükségletei előirányzatának elkészitésénél a kerületi választmányoknak befolyásuk biztositva leend, az eddigi tapasztalt háttérbe szoritások nem oly könnyen fognak előfordulni.

A választmánynak a hatósági teendőkbeni közreműködésétől — ismerve a főváros közéletét — az igazat megvallva, mi nem sokat várunk. Elvi szempontból az önkormányzati elemeknek a hatóságok jogkörébe való bevonását helyeseljük ugyan, de a hatósági teendők folytonos elláthatása tekintetéből, a kerületi előljáróságoknál eddig bevált esküdti intézményt, egy kisérlet kedvéért eldobni indokoltnak nem tartjuk. Az esküdtek alkalmazásával a kerületi választmány sokkal üdvösebben és hatályosabban betöltheti fontos és széleskörü feladatát, mint a nélkül.

Nem fogadhatjuk el azonban a kerületi előljárók életfogytiglan való kinevezését, mert ez megsértése az alapelveknek.

Az autonom jogok védelmét, mi zászlónkra irtuk és e jogok védelmére hatáskörünkben sikra is szállunk. Az életfogytig való kinevezésben az autonómia utolsó morzsai felemésztését látjuk. Inkább beleegyeznénk abba, hogy ne 6, de 12 évre válaszszák az előljárót.

A szegénység sérelmét látjuk abban az intézkedésben, mely a kerületi *orvosokat* és *halottkémeket* a magán orvosi gyakorlattól eltiltja, mert tapasztalásból tudjuk azt, hogy a szegényebb néposztály — ha nem is hivatalosan szegény — ezeket veszi igénybe, ezeket ismeri közelről, hozzájok van legtöbb bizalma. Ezen mindenesetre változtatni kellene.

Örömmel jelenthetjük azonban azt ki, hogy az előljárói intézmény mai alakja nem sokára a történelemé leszsz és ezentul csak olyan előljárók állhatnak az ügyek élére, kik a nép érdekeit megóvni tudják és azt nem koczkáztatják.

A hősök szobra.

— Visszapillantás május 21-re. —

Lehullt a lepel.

Ős Buda várában ott áll a halhatatlan hősök szobra. Bearanyozza a megsebesült hőst a fényes napsugár s a géniusz, koszorujával megdicsőiti a lankadó honvédet, ki kardját leeresztve bár, de arczán a lelkesedés, a biztos győzelem édes reményének, a halált nem félő vitézségnek élő mintaképe. Mintha csak beszélne. Mintha csak elmondani akarná, — véreztünk, elhulltunk, de vérünkből ki kélt a szabadság fája, mely hirdetni fogja örökös örökön a magyar honvéd vitézségét, halhatatlanságát.

Lezajlott az ünnep! Öreg, roskatag hon

védek lépkedték meg a mostani budai várat. Pergett az öreg dob, felharsant a régi trombita is, és a ránczos arczról hullottak a könynyek.

Az öröm, a rég elmult szenvedések avagy a bizonytalan jövő sajtolta-e ki azokat? Ki tud a szivekbe és vesékbe látni!

Kora reggelen mint a hangyaboly nyüzsgött a nép. Talpon volt az egész Budapest. Pünkösd első napja lelövelte fényözönét a fellegtelen égboltról s csak ugy sippadt a forró aszfalt a lábnyomoktól.

A nemzeti nagy ünnep, a hősök emlékezete Budapest fő- és székváros falai közzé fogadta a megyéket, az egyesületeket, a főranguakat, az ország törvényhozó testületét s a földmivelő agg polgárokat. Telitve volt a levegő lelkesedéssel a melynek kinyomata ott volt az arczokon, büszkévé téve a lelket s ruganyosabbá téve a meglazult idegeket.

A nép ezrével tódult a vár felé. A pesti oldalról csak ugy ontotta a lánczhid az ember gomolyt. Az alagut torkolata, a hidfő telisdedtele volt ünneplő közönséggel.

Buda várába feljutni csak jegygyel lehetett. Hogy lerójja a nép a hősök iránti kegyeletet ahhoz belépő jegy kellett, mely csodálatos módon! nagyon is fehér holló volt.

De eljöttek a megyék s a bakon ülő diszruhás megyei huszárok mindenike pompásnál-pompásabb koszorut tartott kezében; eljöttek az egyesületek, a külömböző küldöttségek, eljött a nép, eljött a népképviselet, a főrendek s lerakta a megdicsőültek szobrára koszoruit.

Tiz óra után a Sándor utczából megindult a törvényhozó testület hosszu kocsisora élén báró Bánffy Dezső képviselőházi elnökkel. A fényes napsugár megcsillogtatta a díszruhákon ragyogó ékszereket. Jöttek a főrendek az összes Károlyiakkal, jött a fő- és székváros deputácziója Gerlóczy Károlylyal, a város koszorújával.

És azután ős Buda várába nem jött már senki. A rendőrök elzárták az utakat.

A nemzeti ünnep megkezdődött. A budai dalárda rázendített a Himnuszra; Dr. Szénássy Sándor elmondotta a szobor történetét, miközben lehullt a vászontakaró s előttünk állt Zala György remek alkotása, a budai vár védelmében elesett hősök szobra. Viharos éljen zugott fel. A jelenlevők arczán ott vibrált az érzelmek egész skálája.

Az agytól le, az egész testen keresztül megrezegtek az idegek, csak nézte, csak csodálta mindenki a hős honvédet karddal kezében, s egyhangu volt a felkiáltás: Budapestnek ez az egyetlen szobra, mely beszél.

Sokat is tudna elmondani az az érczszobor! Hősi vitézségről, lelkesedésről, halálmegvetésről és hazaszeretetről beszél az és arról, miként kell élni és halni érette!

Degré Alajos ünnepi beszéde következett ezután, majd Bartók Lajos szavalta el lendületes ódáját, melynek minden versszakát lelkes éljen követte. Spur János átadta a fővárosnak a szobrvt, a mit Gerlóczy Károly át is vett, azzal az igérettel, hogy Budapest fő- és székváros tanácsa mindenha gonddal fogja megőrizni és ápolni a hősök emlékét. A budai dalárda — a mi büszkeségünk — Szózatot énekelte el s az ünneplő közönség lassan lehömpölygött az annyi viharokat átélt Budavár vérrel áztatott tereiről.

A Duna jobbpartján zajlott le a nemzeti ünnep. A Duna jobbpartján jelenünk meg mint ujság, hogy a testvérváros érdekeit, jólétét, felvirágzását — gyenge szavunkkal bár, — de nemes buzgalommal előbbre vihessük.

Megtettük azt, hogy minden fővárosi lapot megelőzve és csak egyedül mi már pünkösd első napján, tehát ugyanazon napon az összes ünnepi beszédeket szóról-szóra közöltük.

A Buda és Vidéke kiadóhivatala több ezer példányban ingyen osztotta ki a régi honvédek és a nagy közönség között ünnepi számát, hogy ezzel letegye kegyelete adóját és meghálálhassa azt a szives és rokonszenves támogatást, a melylyel a Duna jobbparti részek polgárai által részesittetik.

Hagy legyenek a közlött beszédek — a melyeknek minden sora csak a hazaszeretet szent eszméjét hirdeti — maradandó emléke a lezajlott nemzeti ünnepnek s a késő unokák is elolvasva, megtanulhassák, mint kell szeretni, mint kell elvérezni e szóért: Szabadság.

Az I. kerületi Nemzeti asztaltársaság összejövetele.

Nemes czél mozgatja, igaz hazafiúi érzés vezeti minden egyes tagját ennek az asztaltársaságnak. Az együtt működés, a baráti érzés kapcsolja össze és szeretik a hazát, szeretik annak nyelvét és részt akarnak venni a közügyekben, hozzászólnak minden kérdéshez és kedélyesen elmulatnak egymás között. Az I-ső kerületi Nemzeti asztaltársaság, a mely rövid fennállása óta máris oly nagy lendületet adott a polgári elem felbuzditására, a közügyek iránti érdeklődésre e hó 23-án pompásan sikerült társas összejövetelt tartott, — a mely már inkább kirándulás számba ment — az Istenhegyi úton levő Mindler István jó hirü vendéglőjében, a mely a 11. §. czégért viseli a fellobogózott kapu tábláján. Már kora délután nagy szammal gyülekeztek a vendégek, gyalog és kocsikon, úgy, hogy négy órakor mintegy 45 tag foglalta el az árnyas udvaron felteritett asztalokat.

Az idő kedvező volt. Este felé azonban a Svábhegy keleti oldaláról hüvös szél csapkodott, a mi azonban sem a jókedvvel társalgókat, sem pedig a szélső asztalokhoz vonult csendes kalábriástákat egy cseppet sem alterálta. Majd vacsorához ült a társaság s csakamar megeredtek a tósztok. Elsőben is Veszelovszky Mihály köszöntötte fel a buzgó és fáradhatlan lelkes alelnököt Róth Lajost, ezután Róth Lajos a Nemzeti asztaltársaság alelnöke emelte poharát és együttartásra, a kölcsönös baráti szeretet kapcsának megerősitésére, a társaság szellemi vezérére Apponyi Albert grófra üritette ki. Lelkes éljenzés és taps követte beszédét.

Tihanyi Ferencz a sajtó hatalmáról beszélt, a mely ha hűen teljesiti kötelességét, úgy leplezetlenül tárja fel elénk a multat, a jelent, s gondol a jövőre is. Élteti Erdélyi Gyula szerkesztőt, ki annyi buzgalommal küzd lapjában a polgárság zömének támogatásával Buda és vidékének felvirágzása érdekében. Erdélyi Gyula zajos éljenek közt egy másik nagy hatalomért a nőkért üriti poharát, mit a jelenlevő hölgyek tetszéssel fogadtak.

Öreg este volt már, midőn Muchmayer Ferencz tanácsos, Perthl Géza vasuti felügyelő stb. kiséretében megjelent babarczi dr. Schwartzer Ottó a budai polgároktól — ha szabad igy szólnunk — rajongó szeretettel tisztelt férfiu az I. kerületi polgári kör elnöke. A szivből fakadó, igaz lelkesedés zaja hangzott fel azokban az éljenekben, a mely a tagok mindegyikének ajkáról elhangzott. Az ő jelenléte felvillanyozta a társaság minden egyes tagját, pezsgett a jó kedv, folyt a szóáradat és csengtek a poharak a késő éjszakába, s a bujdosó hold fényénél szétoszlott a társaság abban a reményben, hogy legközelebb ismét ily jó kedvvel találkozik Tomaskó Károly „Csalogány"-hoz czimzett vendéglőjében.

— s.

A krisztinavárosi arena.

Szegény jó öreg arena te! A magyar művészet ringató bölcsője és dajkája, a halál itélet lebegett feletted. Szép multadat figyelembe nem véve, jól conserválásodat nem tekintve a fő- és székvárosi tanács elakart törülni a földszinéről.

Kevesen tudják ezt, eddig még nem került nyilvánosság elé, a jegyzőkönyvet már az irattár őrzi.

Milyen kár lett volna a mult e szép emlékéért, mely nyáron megbecsülhetetlen a fővárosi közönségre.

A hidak épitéséről beszélnek, milyen könnyen lehet akkor ide jutni és szinház után még alkalmas vendéglői helyiségekben elszórakozni. A fővárosi emberre megbecsülhetetlen egy olyan szinház a hova való eljutással már üdül, és jó levegőt kap ide sétálás közben.

Már az a panoráma mi elénk tárul, ha az alagutból kijutunk, megérdemli, hogy pár lépéssel többet tegyünk és egyéb védelmek mellett fontos érv az arena fennmaradása mellett.

Micsoda körülmények okozták azt, hogy a bizottság, mely ebben az évben az arenát megvizsgálta, ellenséges hajlamokat táplált az arenával szemben nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy az ellenséges hajlamok körjelei mutatkoztak. A krisztinaváros ugyis oly kevésben részesül, hogy az arena elvesztése valóban lesujtó lett volna a városrészre. A bizottság felbontatott mindenféle helyen deszkát és gerendát, hogy korhadtságot állapithasson meg.

Nem lehetett, de ez nem a jó szándékon mult, hanem a szolid régi épitkezésen és a bizottság egyik szakértő tagja Horváth József ácsmesteren.

Nevét nekünk budaiaknak érdemes megörökiteni, mert neki köszönhetjük, hogy arenánkban Krecsányi az idén játszik.

Horváth József bebizonyitotta a bizottságnak azt, hogy a szinház még legkevesebb 12 évig elég erős épület és nem kell félni semmi olyan balesettől, mely az uj szinházaknál bekövetkezhetik.

Tehát 12 év az arena élete, de azután mi leszsz! addig tataroznak, a szinház buzgó felügyelője előterjesztésére és bevárják a lassu haldoklást.

Ideje volna, hogy a fő- és székváros tanácsa mielőbb megtestesitené azt a szándékát, a miről már tavaly beszéltek, hogy egy a modern igényeknek megfelelő arenát emelnek vasból a Horváth-kertben.

Jó volna e terv megvalósitásába belefogni.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke", mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek előljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházákban, szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmű leszsz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Kérjük azokat, kik eddig lapunkat vissza nem küldötték, hogy az előfizetési pénzüket küldjék be, mert e számunk után őket előfizetőkül tekintjük és az

előfizetési dijakat postai megbizás utján számitoltatjuk le.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza I. sz.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 658. sz. tjkvben foglalt 1515. hrszámu ingatlan kiskoru Kopper Károly, Ferencz és Elekről: kiskoru Kopper Máriára, Istvánra és Erzsébetre 4000 frt vételárban;

2. a budai 2631. számu tjkvben foglalt 4759. hrszámu ingatlan Schulzer Mórról: Buron Sándorra;

3. az óbudai 2310. számu tjkvben foglalt (429. 430.) hrszámu ingatlan Vörösvári Mihályról: Denhof Bernátné szül. Vörösvári Ceciliára, Schesinger Samuelné szül. Vörösvári Bettire és Vörösvári Samura, öröklés jogczimén;

4. a budai 3376. számu tjkvben foglalt 6664. hrszámu ingatlan Reich Józsefről: Földváry Pálné szül. Géczy Borbálára 100 frt vételárban;

5. az óbudai 3033. számu tjkvben 5378. hrszámu ingatlan Seger József és nejéről: Ujlaki tégla- és mészégető részvény-társaságra 130 frt vételárban;

6. a budai 6532. sz. tjkvben foglalt 5415. hrszámu ingatlan Fabian Antal és nejéről: Dr. Kresz Gézára és nejére szül. Franz Elzára 2000 frt vételárban;

7. a budai 6976. számu tjkvben foglalt 9804/c. hrszámu ingatlan Hess Jánosról: Winkler Mihályra 210 frt vételárban;

8. a budai 848. számu tjkvben foglalt 1620. hrszámu ingatlan Kiss József és nejéről: Szukup József és neje szül. Wieser Kunigundára 1000 frt vételárban;

9. az óbudai 2922. sz. tjkvben foglalt 5288. hrszámu ingatlan Huber Károly és társairól: Reiter Józsefre 45 frt vételárban;

10. az óbudai 2002. számu tjkönyvben foglalt 1460. hrszámu ingatlan özv. Schlosser Erzsébetről: Thaller Mátyásné szül. Schlosser Máriára 74 frt vételárban;

11. a budai 2601. számu tjkvben foglalt 6773. hrszámu ingatlan Laub Mórnéról: Hevesi Jakab és nejére 300 frt vételárban;

12. a budai 5005. számu tjkvben foglalt 5174. hrszámu ingatlan Takács Sándorról: Vavrek Gusztáv és neje Szabadszállási Zsázsannára 300 frt vételárban;

13. a budai 1982. számu tjkvben foglalt 6909. hrszámu ingatlan Heszmann Pál és nejéről: Kappel János és neje szül. Welk Juliára 1050 frt vételárban;

14. a budai 6848. számu tjkvben foglalt (10280. 10282/b1.) hrszámu ingatlan Hess Orbánné szül. Rader Terézről: Bötz Sándorné szül. Szlovicsák Krisztinára 1621 frt vételárban;

15. az óbudai 280 sz. tjkvben foglalt (38. 39.) hrszámu ingatlan Rosenstock Adolnéról: Rosenstock Zsigmondra, Johannára és Raditz Adolfra öröklés jogczimén;

16. a budai 7307. számu tjkvben foglalt 5414. hrszámu ingatlan Holtzspach Nándor és nejéről: Dr. Kresz Géza és neje szül. Franz Elzára 1750 frt vételárban;

17. a budai 2349. számu tjkvben foglalt 5276. hrszámu ingatlan Bock Mórról: Keller Ferencz és neje szül. Almássi Katalinra 650 frt vételárban;

18. a budai 1264. sz. tjkvben foglalt 2176. hrszámu ingatlan Dr. Faix Cornélról: Lyka Emilre 16,000 frt vételárban;

19. a budai 3355. és 7859. számu tjkönyvekben foglalt 6622. és 6191. hrszámu ingatlanok Frank Jánosról és Náthó Franciskáról: Endele Józsefné szül. Rozáliára és Szautner Györgyné szül. Frank Terézre öröklés jogczimén;

20. a budai 6306. számu tjkvben foglalt 8371. hrszámu ingatlan Schinkás Judáról: Nagy Mihály és neje szül. Tebeli Rozáliára 250 frt vételárban;

21. az óbudai 3101. számu tjkvben foglalt 5364. hrszámu ingatlan Quittner Árminról: Ney Edére 130 frt vételárban;

22. az óbudai 2969. számu tjkvben foglalt 5379. hrszámu ingatlan Gröschl József és Rosináról: Ney Edére 135 frt vételárban;

23. az óbudai 2879. számu tjkvben foglalt 5372. hrszámu ingatlan Schmidt Arnoldnéról: Ney Edére 125 frt vételárban;

24. az óbudai 2935. számu tjkvben foglalt 5367. hrszámu ingatlan özv. Niedl Máriáról: Ney Edére 130 frt vételárban.

Különfélék.

— Figyelmeztetjük polgártársainkat, hogy a képviselő választók összeirása most folyik. Igyekezzenek azon, hogy a polgár legszebb jogát a választói jogosultságot megszerezzék és jelentkezzenek a küldöttség előtt. A ki 1874. előtt szavazat-joggal birt, az ma is beirathatja magát régi jogánál fogva habár adójával tartozik.

— **Junialis.** Az I. kerületi polgári kör junius hó 3-án tartandó tánczmulatságának rendező bizottsága utóbbi ülésén, tekintettel a beállt hüvösebb és esős időre, intézkedett, hogy a közönség részére ugy lóvonatu zárt kocsik, valamint a fogaskerekü kocsijai is két oldalt jól lehuzható ponyvával legyen ellátva, valamint az Eötvös nyaralóban is védve legyen a széltől, sőt többek felszólalására mérsékelt étlap is lett bekérve, mely a bizottság láttamozása után fog a n. érd. közönség részére kitétetni ez estélyre. Szóval, hogy az estély az eddigiek jó hiréből és kedélyességeiből mit se veszitsen, sőt az mindig kellemesebb és otthoniasabb legyen, a rendező-bizottság mindent elkövet a siker érdekében. A meghivók a napokban lettek szétküldve, akik azonben tévedésből nem kaptak volna, forduljanak a rendező-bizottsági tagokhoz (alagut-utcza 1. sz.), vagy az I. ker. polgári körben erre a czélra kitett ivre irassák fel magukat s haladéktalanul meg fogják azt kapni. Kéretik a n. érd. közönség a jegyet előre váltani, mert az a fogaskerekü vonaton már használható. — Mint halljuk, szünetközben kint a zöldben az operától 4 vadászkürtös több szép operarészletet fog bemutatni.

— **Pünkösd hétfőjén** volt a hagyományos bucsu az Istenhegyen. Gyönyörü időben százával sereglettek a kirándulók már kora reggel, hogy az Istenhegy nagyszerü, üditő levegőjét élvezhessék. D. e. 10 órakor a kápolnában ünnepélyes misét mondott Rostaházy Kálmán, krisztinavárosi plébános, utána pedig magvas szent beszédben méltatta a nap egyházi jelentőségét. Tán felesleges megemlitenünk, hogy a kis templom zsufolásig megtelt a nyaraló hivők nagy számával, kikhez még a környékbeli lakosok is csatlakoztak. A mise zenei részeit Hoppe Rezső, a krisztinavárosi templom karnagya végezte. E helyen tudatjuk az érdeklődőkkel, hogy az istenhegyi kápolnában pünkösdtől kezdve az egész nyári időszakon át, minden vasár- és ünnepnapon mise lesz és pedig d. e. 10 órakor.

— **Felhivás** az elzüllött gyermekeknek Otthont alapitó „Nagypénteki Ref. Társaság“ pártolására. A főváros budai részén, a mult nagypénteken „Nagypénteki Ref. Társaság“ czim alatt egy uj egyesület alakult. A társaság czélja a szeretet munkáinak gyakorlása s legelőbb a teljesen elárvult vagy olzülött iskolaköteles gyermekek számára Otthon alapitása. A társaságnak sikerült is már a vörös kereszt mögött a hantosut és a mozdony-utcza összetalálkozásánál e czélra egy 1834 □° területü telket szereznie. A felekezeti jelleg benne van a társaság czimében s nevet ad azon körülménynek, mely a kezdeményezőket összehozta, de a felveendő gyermekekre nézve csak annyiban lesz hatása, hogy a felvételnél a ref. gyermekeknek elsőbbségük lesz. Egy olyan iskola lebeg a kezdeményezők szemei előtt, mely a munka nemesitő hatása alatt embereket neveljen az utcza szánalmas alakjaiból. Karolja fel, segitse, gyámolitsa őket s képezzen belőlük becsületes cselédeket, munkásokat, iparos inasokat stb. Tudjuk, hogy ily intézet van már Budapesten, de azt is tapasztaljuk, hogy az utcza ép ugy tele van azért elhagyatott gyermekekkel, mint régebben. Mi karöltve akarunk haladni az eddigi testvér-intézetekkel s a magunk részéről is közreműködi, hogy azok közt az elárvult gyermekek közül, kik a főváros területét ellepik, mentül többet megmentsünk s előttük a börtön helyett a tisztességes társadalom ajtaját megnyissuk. Ha a társadalom segit bennünket, Isten oltalma alatt, mielőbb házat emelünk a fentebb emlitett telken s megkezdjük a czélul tűzött jó munkát, s esetleg az alapitandó intézetet oly központi teleppé fejlesztjük, mely a jövőben kinn a vidéken fióktelepeket fog állitani s áldásos tevékenységét az ország más helyeire is ki fogja terjeszteni. Szándékunk megvalósitása érdekében kérjük tehát a közönség támogatását, hiszen a társadalom magát s a fennálló rendet védelmezi, mikor az elégedetlenek számát ez uton is csökkenti; kérjük első sorban hitfeleink, de általában minden emberbarát és politikus gyámolitását, hogy ekkép intézetünk általánosabb jellegü lehessen s az emberiségnek s a hazának egyaránt használhasson. A tásaságnak örökös tagjai lehetnek, a kik egyszer s mindenkorra 100 forintot adnak a fentebb körülirt czélra, alapitó tagok, a kik 50 forintot, rendes tagok a kik 10 frtot adnak; pártoló tagok, a kik 3 évenként évi egy-egy frt fizetésére kötelezik magukat. Az adományokat Szőts Albert honvédelmi min. oszt.-tanácsos urhoz (lakik: I. ker., Lovas-út 58. szám) a társaság pénztárosához kérjük intéztetni. Az adományokról s azok felhasználásáról nyilvánosan fogunk a közönség előtt számot adni. Budapesten, 1893. május 1. Dr. Kiss Áron, m. kir. képezdei igazgató id. elnök. Kasics Péter, honv. miniszteri oszt.-tanácsos, id. alelnök. Dr. Kecskeméthy István. budai ev. ref. segédlelkész, id. jegyző. Szőts Albert honv. min. oszt.-tanácsos, id. pénztárnok.

— **Megemlékezés.** A magyar turistaegylet tanitói osztálya junius hó 1-én a mohácsi hajón Ercsibe rándul d. e. 11 órakor. Ercsiben megkoszoruzzák báró Eötvös József sirját. A budai oldalon lakó tagtársak a tabáni hajóállomásnál, a pesti oldalon lakók pedig a Petőfitéri görög templom előtt levő hajóállomáson szállnak fel. Megérkezés után ebéd s utána Br. Eötvös József sirjának megkoszoruzása. Visszatérés a d. u. 5 óra 48 pkor induló vonattal. Megérkezés a közp. pályaudvarba este 7 óra 30 pkor. Vezető Moussong Géza ur.

— **Öt nyelvü szótár.** Robicsek Zsigmond budapesti könyvkereskedő kiadásában és Somogyi Ede szerkesztésében igen érdekes és valóban hézagot pótló vállalat indult meg. A vállalat czime: Öt nyelvü szótár és felöleli a magyar, német, angol, franczia és olasz nyelvet. A müben igen fontos és gyakorlati ujitást tapasztalunk, a mennyiben mind az öt nyelvnek szókincse egyetlen folytatólagos, megszakittatlan ábéczerendben van feldolgozva, a mi lehetőségessé tette azt, hogy minden egyes szó valamenyi többi négy nyelvre le van forditva. Hogy némi fogalmat nyujtsunk a szótár haszálhatóságáról, csak azt jegyezzük meg, hogy az aránylag szük tér daczára összesen körülbelül 800.000 szót fog tartalmazni. Az egész mü 32 füzetben fog megjelenni és egy füzet ára 30 kr. Mindazoknak, a kik idegen nyelvekkel foglalkoznak, melegen ajánljuk e közhasznu mü megszerzését.

— **Siófok Balaton-fürdő** ismerteti dr. Preysz Kornél. Kiadja az Eggenberger czég. Ily czimü kiállitásu füzetet kaptunk, mely dr. Chyzer Kornélnak a belügyminiszterium közegészségügyi osztálya főnökének a hazai fürdők buzgó ismertetőjének van ajánlva. A füzetből, a ki elolvassa hü képet nyer a kies Siófokról.

— **Helyi érdekü vasut.** Végre mozdulni készül a hegy. Mint értesülünk a helyi érdekü vasut az állomást átakarja hozni a lánczhidhoz. Azt is hallottuk, hogy Szent-Endrétől Leányfaluig hosszabbitja meg vonalát. Itt az ideje.

— **Ünnepély.** A jótékonyságban kiváló József főherczeg védnöksége alatt álló hadastyán egyesület női osztálya fényesnek igérkező zászlószentelési ünnepélyét junius hó 16-án tartja II. kerületben a viziváros kapuczinusok templomában. Zászlóanya a köztiszteletben álló Fritz Rozina urnő föld és házbirtokosné leszsz. Az ünnepélyt banket és mulatság követi a Fáczán termeiben.

— **Előleges jelentés.** A II. ker. polg. kör folyó évi junius hó 17-én a viziváros „Fáczán“ vendéglő kerti helyiségében egy társas vacsorával, előadásokkal tréfás tombolával stb. egybekötött „Tavaszi ünnepélyt“ rendez. A kör vigalmi bizottsága a rendezőségre 30 hölgyet és ugyan annyi fiatal embert kért fel, a mi már előre is érdeklődést kelt.

— **Falk Zsigmond jubileuma.** Ma folyik le impozáns részvét mellett lovag Falk Zsigmond jubileuma. A közélet e kiváló alakja, kinek a hazai nyomdászat annyit köszönhet, fo-

gadja a mi üdvözletünket, annál is inkább, mert ő mint budai villatulajdonos nem téveszti soha szem elől városrészünk érdekeit és a jótékonyságot is gyakorolja az egyesületekkel szemben.

— **Halálozás**. Herqui Károly az államnyomda szakképzett litografusa 41 éves korában meghalt. A boldogult városszerte ismert és szeretett egyéniség volt, kitünően rajzolt, a katasteri térképeknél volt alkalmazva sokan sajnálják, szombat délután temették el nagy részvét mellett.

— **A II. ker. polgári körből.** A kör iparos és kereskedői szakbizottsága, mely a folyó évi rendes közgyülés után a mult hó folyamán ujraalakult és elnökévé egyhangulag Beck Adolf körtagot választotta meg, f. évi junius hó 1-én délelőtt $10^1/_2$ órakor ülést tart melynek napirendjére egyebek közt a kereskedelmi és iparkamarai választások, ugy nemkülönben a III. oszt. kereseti adó ügyének tárgyalása tüzetett.

— **Összejövetelek.** Az I. ker. nemzeti asztaltársaság legközelebbi összejövetelét e hó 30-án kedden Tomasko Károlynak a „Csalogány"-hoz czimzett vendéglőjében tartja. — A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata társas-összejövetelét e hó 31-én Wittreich János vendéglőjében II. ker. Főutcza 84. szám alatt tartja.

*

A svábhegyi bucsu. Pünkösd hétfőjén volt a svábhegyi bucsu szokott jó kedv és kedély uralkodott. Mindenki elfelejtette a gondokat és a szórakozásból megujulást meritett a munkához. Egész patriarchialis módon vonultak ki és jöttek haza, felbokrétázva, koszoruzva énekszóval. Sokan magok vitték az élelmi szeroket, de azért a vendéglők is eléggé megvoltak telve. A kirándulók nagyon dicsérik Balanek Antalt az Eötvös-villa jóhirü vendéglősét, ki a sok ezer embert pontosan szolgálta ki és mint mindig ezuttal is kielégitette a közönséget. — Junius 3-án nála leszsz az I. ker. polgári kör juniálisa s a kör iránt való figyelemből árait is mérsékelni fogja.

— **Fontos a háztartásra**. Nagy gondot ad a nyári idényben az, hogy miként óvjuk meg a téli ruhákat a romboló molytól, erre legalkalmasabb ellenszerül a molypor, molypapir, patchouli fü, naphtalin camphor, jó minőségben kapható Bieber és Wirth czégnél. E helyiségek megtekintése ajánlatos. Nem mulaszthatja el senki a megtekintést, mert bőforrását találja a bevásárlásra alkalmas fürdői czikkeknek, u. m. franzensbadi vaslápsó, kénmáj, kreutznachi anya lúgsó, vasgolyó, fürdő szappan szivacs és frottirkeztyük a legjobb minőségben. Szoda vizkészitésre, borkősav és ketted szénsavas natron.

Lapunk mai számával kapják előfizetőink a Bieber és Wirth czég diszes árjegyzékét. Főüzlet Bombatér 5. sz. Fióküzlet fő-utcza 12. sz. Ajánljuk előfizetőink figyelmébe.

—

Lepkék rajzása.

A fő- és székváros tanácsa csak nem akarja még Buda egyes részeiben keresztül vinni, hogy legyen világosság. Milyen erkölcsi nyomoruságot okoz p. o. az, hogy nincsen elegendő gázlámpa.

A sötétségben burjánzik azután a gyom, a gomba és nő ki belőle a sok éjjeli pillangó.

A vizivárosi iskolás leányoknak, ha nem akarnak kitérő utat tenni, a pala- és kapuczinus-utczán kell keresztül menni, hanem fájdalom a rosszul világitott elhagyott utczában alig husz lépésnyire a fő-utczától a pislogó olajlámpák homályában szürkület után rajzanak szemérmetlen üzletet ajánlgatva az éjjeli lepkék, kik körül repesik a serdülő leányokat és ezek kénytelenek, hogy megmeneküljenek kerülő utakon jönni haza az ipariskolából vagy a kapuczinusok iskolájából. Megesik az is, hogy tiz-tizenkét éves fiu-gyermeket fognak el legarczátlanabbul és bünös tréfát üznek velök, megmételyezve ártatlanságukat. Ha már a rendőrség különféle megmagyarázható okokból engedélyezi a szégyen ipart, legalább vegye elejét annak, hogy nyilvánosan ne repkedjenek, mint p. o. egész éjjel a jégverem- és pala-utczákban. A család szentélye és a nevelés követeli ezt. K. J.

Közérdek.

A budai érdekek előmozditása czéljából kiküldött végrehajtó bizottságnak 1893. Május 23-án a közmunkák tanácsa tanácstermében tartott alakuló ülésében — melyen ugyszólván a végr. biz. minden tagja jelen volt — elhatároztatott, hogy 3 albizottság alakittatik és pedig: 1. Közlekedésügyi bizottság. 2. Épitészeti és szépészeti bizottság. 3. Kültelki bizottság. A 3 budai kerület országos képviselői hivják kerületeikben az első ülést egybe, a hol ezen szakbizottságok megalakulnak, a három kerületbeli szakbizottságok együttesen megválasztják elnöküket és előzdójukat. Ezen szakbizottságok határozataikat a központi bizottság elé terjesztik.

A végrehajtó bizottság elnöksége is megválasztatatt; és pedig: elnökké: dr. Falk Miksa, alelnökké: dr. Darányi Ignácz, Horváth Gyula, titkárokká: dr. Toldy László, Lakner János, pénztárossá: Biscara Endre, ellenőré: dr. Ronay Károly.

Az állandó központi bizottság áll: a fenntebb nevezett elnökségből továbbá: a közlekedésügyi bizottság, az épitészeti és szépészeti bizottság, a kültelki bizottság elnökéből és előadóiból. Elhatároztatott továbbá: hogy a végrehajtó bizottság minden tagja 2—2 frtot és a társaskörök és egyesületek 20—20 frtot fizetnek nyomtatványok és egyébb készkiadások fedezhetésére. Lakner János,
biz. titkár.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

A leleplezési ünnepély alatt, szinkörünkben e nap estéjén a honfiui kegyelet, a negyvennyolczas emlékek lelkes, hazafias ünnepe volt; Réthey Lajos Jókai Mórnak „Nagyok, nagyobbak, legnagyobbak" cz. gyönyörü költeményének szabatos és ügyes szavalata a szobor allegorizált képe s a „Honvédhuszárok" cz. népszinmű sikerült diszelőadása, különösen Pintérnek gyönyörü Kossuth énekével teljesen hozzájárult e nap kegyeletes és komoly hangulatához. De mégsem hagyhatjuk azonban minden megjegyzés nélkül, hogy bizony sokkal inkább alkalomszerübb lett volna a Budavár ostrománál elesett honvédek emlékszobrának leleplezése alkalmával, Budavár bevételének évfordulója napján épen a budai szinkörben diszelőadásul „Budavár bevételé"-t szinre hozni, mely általánosabban ismert ugyan „A honvédhuszárok"-nál, de hát mégis e napon csak helyén valóbb. Másnap azután, minthogy némileg a diszelőadás ismétléseül amugy is volt ujra szavalat — Góth Sándor szavalta nagy hatással Endrődy „A hősök emléke" cz. szép és lendületes költeményét — ugyszintén az allegorikus kép is megismételtetett, mily szép összhangzásban kerülhetett volna szinre „A honvédhuszárok" is.

Szép este volt azért a hétfői is az „Apja lánya" népszinmü előadásával, Molnár L. (Nehéz János) Pintér (Anzel Miklós) és Haraszthy Hermin (Panni) különösen ügyes játékával. De már a „Tricoche és Cacolet" 5 felv. franczia bohózat, melyet szerdán láttunk hosszu heverés után felelevenedni, daczára Vendrey (Tricoche) és Kovács (Cacolet) s a többi igyekezetének a közepes számu közönség részéről bizony-bizony csak gyér tetszéssel találkozott, a mi pedig jóformán csak a darabnak tudható be, melynek nagyon is franczias izü viccein, fogásain és erőltetett komikumán a mi közönségünk a frappans tetszés helyett inkább csak mosolyog. Csütörtökön „A czigánybáró" került szinre, általán véve jó szereposztással; Kovács (Zsupán), Ledovszky (Szaffi), Pintér (Gabos) és Gyöngyi (Carnero).

Egyébként a lefolyt hét kissé erősen „bohózatos« müsorán, mint komoly tárgyu szinmü pénteki előadásul Feuillet „Az erdő szépe" cz. drámája szerepelt.

Vasárnapra a „Siroki románcz" népszinmü van kitüzve, mely csak a tavalyi szezonban adatott először elég szép sikerrel a népszinházban; előadása elé hát fokozott érdeklődő kiváncsisággal tekintünk. (— gh.)

*

Érdekes bemutató-előadás lesz közelebb a Krisztinavárosban, először kerül szinre dr. Barthos Andor kereskedelmi miniszteri titkárnak egy sikerült egy felvonásos darabja.

Heti müsor: Hétfő: Pry Pál. Kedd: A madarász. Szerda: Tricoche és Cacolet. Csütörtök: Felhő Klári. Péntek: A nevető örökösök. (Először.) Szombat: A nevető örökösök. (Másodszor.)

—

— **Ó-budai szinkör**. Jól szervezett, lelkes csapattal vonult be Rakodczay Pál a III-ik kerület arenájába. Elvitték magukkal a lelkesedés tüzét s igazgatójuk fenn lobogtatja a zászlót, a melyre fel van irva: Nyelvében él a nemzet!" És küzd a kisded csapat még mindig a megcsökönyösödött részvétlenséggel és oda adná szivvérét, csakhogy a megélhetés mellett teljesitse misszióját. A fő- és székváros összes kerületei között a legárvább, a legmostohább a III-ik kerület. Anyagilag tönkre téve a filloxera dulásától resignálva türi sorsát egy jobb jövő reményében. Ez igaz! de van Ó-Budának jólétnek örvendő polgárai is, kik szivükön hordják a közművelődés és a mi ennél is magasztosabb: a magyarosodás eszméjét. Fogjanak össze, segitsék, pártolják, s mozditsák elő a szintársulat ügyét, hiszen oly válogatott és művészi szinvonalon álló társaság Rakodczay igazgatóval az élén minden körülmények közt megérdemli a méltánylást, a melynek igazi nemzeti czél a rugója: a magyarosodás. Hogy Rakodczay társulata mily válogatott, s müsora mily gonddal van összeállitva, eléggé bizonyitja a mult héten előadott darabok sora: Vasárnap az Apja lánya; hétfőn Pünkösdi királyné; kedden Madarász; szerdán Pezsgő; csütörtökön Czigánybáró; pénteken Szigetvári vértanuk kerültek szinre, valamennyi gonddal, izléssel, szép kiállitással s a mi a legszomorúbb — kevés közönséggel. Az ó-budai polgárság önmagát tiszteli és becsüli meg, ha anyagi támogatásával előbbre tolja a nemes czélért buzgó társaság rozoga szekerének rudját.

Heti müsor: Hétfőn Polgári házasság gőzerővel. Kedd: Kékszakállu herczeg. Szerda: Kaméliás hölgy. Csütörtök: Madarász. Péntek: II. Rákóczy Ferencz fogsága. Szombat: Rablók. Vasárnap: Lányasszony.

Közgazdaság.

— **Cs. kir. szab. riunione adriatica di sicurta** „Adriai biztositó-társulat" Triesztben Az igazgatóságnak van szerencséje a t. cz. részvényes urakat a f. évi május 31-én este 6 órakor a társulat üzlethelyiségében Triesztben (saját házában, Via-Valdirivo Nr. 4.) tartandó közgyülésében akár személyesen, akár felhatalmazott általi megjelenésre felhivni, hol a következő tárgyak vétetnek tanácskozás alá: 1. Igazgatósági jelentés és az 1892. évi zárszámadás előterjesztése. 2. Egy igazgatósági tag megválasztása báró Morpurgo Márk ur hivatalos működési idejének letelte folytán. 3. Egy számvizsgáló és egy számvizsgáló-helyettes megválasztása Afenduli György ur hivatalos működési idejének letelte folytán.

— **A „Lótenyésztés emelésére** alakult részvény-társaság Budapesten" Budapesten, a Köztelek-épületében (üllői-ut 25.) folyó évi junius hó 3-án d. u. 4 órakor tartja meg XV. évi rendes közgyülését, melyre részvényeseit ezennel meghivja. Budapest, 1893. május hó 12-én. Az igazgatóság.

A kiadásért felelős:
Dóvai Szöllősy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Tabermann Gusztáv
bádogos-mester
Budapest, II. ker., Török-utcza 24. szám.
Vállalkozik:
Légszesz-, vizvezeték, closet-, ugyszintén suhany- és fürdő-szoba berendezésre.

Novák Ignácz

Arany érem

Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal min en[illegible]e szakmába vágó munkákat úgymint:

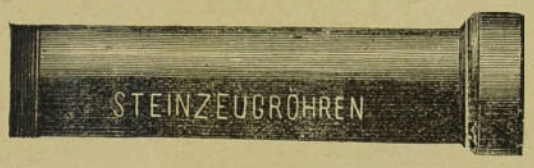
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását továbbá szikkőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Nyári lakók figyelmébe!!

Szén- és fa-eladás.

ROSENTHAL GÉZA

Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.

A Trifaili-szénbányának

kizárólagos elárusitási főügynöksége.

HÁZTARTÁSI SZÉN

2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.

Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.

Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

Eladó

két legjobb karban levő gyermek kocsi, az egyik négy kerekü, a másik három kerekü toló séta-kocsi. Bővebben a szerkesztőség.

Kiadandó nyári lakások.

Budapest fővárosához 30 percznyire, az Ó-Buda-Szent-Endrei helyiérdekü vasut mentén Kalázon, egészséges, üde levegő, a fővárosiaknak ujabban felkarolt nyaraló helye. Vasut és posta állomás. Emeletes szép villában két kényelmes lakás kiadó. Az emeleti áll 2 szoba, konyha, kamrából, a földszinti ugyanannyiból. Bővebb felvilágositással szolgál a Buda és Vidéke szerkesztősége.

Geizler Kálmán

BÁDOGOS

légszesz- és vizvezeték-berendező

ajánlja magát mindennemü

DISZMÜ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,

BUDAPEST,

II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.

Nagy választék fürdőkádakban.

„Budai kalauz"

a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tanácshoz miniszteriumokhoz és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nősülési engedélyekért** ugy szintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkel, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágosit mindan ügyben. Kérdések „**Kalauz**" czimen a szerkesztőségbe intézendők megkereséshez 3 db 5 kros bélyeg mellékendő.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

Kerestetik egy csinos kis **modernül berendezett ház** több évre való bérbe vételre. Kert okvetlenül szükséges. A bérlet augusztus vagy november 1-én kezdődik. A lakás a Krisztinavárosban legyen.

ZIMERMAN FÜLÖP

vendéglős a „ZÖLD KERITÉSHEZ"

BUDA, I. KER., ALAGUT-UTCZA 2. SZ.

a fő- és székvárosi n. érd. közönségnek becses figyelmébe ajánlja **magyar konyháját.** — Természetes **tolnavidéki borok** és **Dréher-féle sör.** (Koronasör á la Pilseni palaczkokban.)

Minden pénteken szegedi halászlé.

A szinkör tisztelt tagjai abonement-re is felvétetnek.

Mindennap zeneestély.

„Szép olasznő"

VENDÉGLŐ

Budapest, I. kerület, mozdony-út.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a régi jó hirnévnek örvendő **„Szép olasznő"**-höz czimzett vendéglőt átvettem, azt újra berendeztem és jelenleg a t. közönség rendelkezésére áll.

Jó magyar konyha. Saját termésü borok. Dréher-féle sör. Pontos kiszolgálat.

Tisztelettel

MÉRY FERENCZ,

Birtokeladási hirdetmény.

15357. A magyar vallás-alapnak a Nyitravármegyei Kolon község határában fekvő gethfalusi mezőgazdasági birtoka, a mely birtok szántóföldben $354^{84}/_{1600}$ holdat, rétben $44^{1397}/_{1600}$ holdat, kertben $1^{266}/_{1600}$ holdat, legelőben $29^{421}/_{1600}$ holdat, erdőben $5^{1200}/_{1600}$ holdat földadó alá nem eső részekben $13^{999}/_{1600}$ holdat, vagy összesen $448^{1158}/_{1600}$ holdat tesz ki, a rajta fekvő gazdasági épületekkel, valamint az ugyanott levő két uradalmi malommal együtt, zárt ajánlatu verseny utján örökáron eladatik.

A venni szándékozók felhivatnak, hogy ivenként 50 kros bélyeggel ellátott és sértetlen pecséttel biró irásbeli zárt ajánlataikat készpénzben, vagy az előző napi tőzsdei árfolyam szerint, vagy a mennyiben az a névértéken felül állna, névérték szerint számitott állami értékpapirban leteendő tizenháromezer (13000) forint bánatpénz csatolása mellett és a következő megjelöléssel: „A vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszteriumhoz — vételajánlat a géthfalusi vallás-alapitványi birtokra" ezen miniszterium segédhivatalai igazgatóságánál 1893. évi junius hó 20-ik napjának délelőtti 10 óráig beadják.

A beadott ajánlatok a ministerium kebelében még a fentemlitett határnapon bizottságilag fognak felbontatni, mely eljárásnál az ajánlattevők mint hallgatók jelen lehetnek.

Később beadott, be nem pecsételt, sértett pecsétü, vagy a meghatározott bánatpénzzel el nem látott ajánlatok, vagy bármiféle utóajánlatok el nem fogadtatnak és az ilyen, vagy a jelen feltételektől eltérő ajánlatok a versenyből kizáratnak.

A részletes adásvevési feltételek a kir. közalapitványi főtisztségnél Vág-Sellyén és ezen miniszterium segédhivatali igazgatóságánál a hivatalos órákban bármikor megtekinthetők.

Budapest, 1893. évi május hó 2-án.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumtól.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

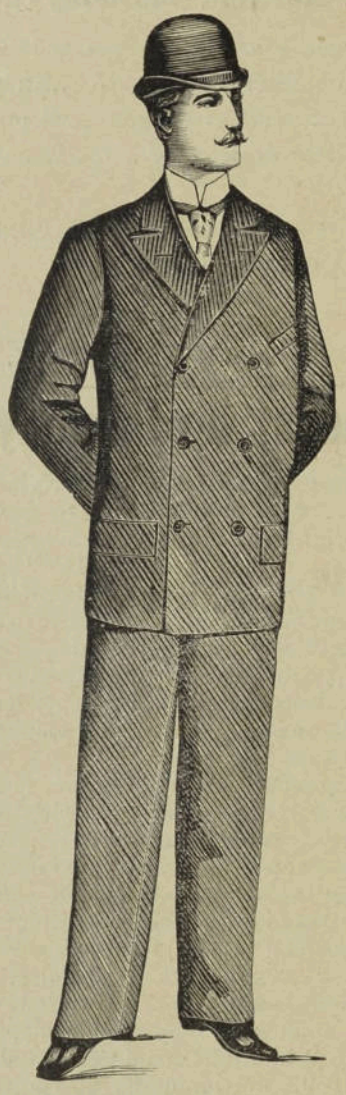
Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhid-palota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Kősziklából fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izű üditő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Legujabb orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Másodlat.

A véghlesi »**VERA**«-**forrás** vize a szénsavdus földes vasas savanyu vizek között tekintélyes helyet foglal el és haszonnal élvezhető a gyomor, légzőszervek és hólyag hurutos bántalmainál, valamint a vesebajok némely alakjainál

Bizonyos járványok idején pedig, igy cholera, hasi hagymáz stb. s ott, hol az ivóviz nem megbizható, kiváló szolgálatokat tehet.

Kelt Budapesten, 1893. márczius hó 15-én.

Dr. Kétli Károly,
egyetemi ny. r. tanár.

A véghlesi »**VERA**«-**forrás** vizét mintegy hat év óta nemcsak a nyálkhártyák idült hurutos bántalmainál, ugymint gége-, hörg-, gyomor- és hólyaghurutoknál, **kitünő sikerrel alkalmaytam**, kanem **az utóbbi években felmerült járványok ideje alatt üditő és diaetetikus ital gyanánt is ajánlottam**, mely czélra ez **ritka tisztasaga, kitününő kezelése s kedvező természetes** vegyi alkatrészei miatt **kiválóan alkalmasnak bizonyult**.

Budapesten, 1893. márczius hó 25-én.

Dr. Koller Gyula,
az Első cs. és kir. Dunagőzhajózási társulat főorvosa.

Kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Szabályozható bajuszkötő

kapható a feltalálónál

KUBINSZKY GYÖRGY

fodrásznál

(Budape st I. ker. Mészáros-utcza 3. sz.) és minden fodrászüzletben.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb

tánczterme

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulások megtartására egész díjtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% ármérséklet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér

teljes tisztelettel

Balanek Antal,
vendéglős.

Jelentés.

A **„Zöld vadász"-hoz czimzett új vendéglőmet** szép kerttel, tánczteremmel és verándával Hidegkúti-út 12. szám alatt 1893. május 1-én megnyitom.

Ünnep- és vasárnapokon tánczvigalom a nagykovácsi kedvelt zenekar (Czeml) közreműködése mellett.

Kitünő konyha, italok és kiszolgálás által az igen tisztelt vendégeim bizalmát kierdemelni, ezentúl is főtörekvésem leend.

Dréher-féle sörraktár saját házamban.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esdve, maradtam:

kiváló tisztelettel

JUDEX MÁTYÁS,
vendéglős.

A VASKOVITS-féle

VIZGYÓGYINTÉZET.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönséggel tisztelettel tudatni, hogy a Vaskovits-féle városmajori és svábhegyi vizgyógyintézetet eddigi társtulajdonosnője néhai édesanyánk elhunyta után is tovább fogjuk vezetni s főtörekvésünk ezután is oda fog irányulni, hogy a gyógyulást kereső közönség igényeit, ugy az orvosi kezelés, mint ellátás tekintetében teljesen kiérdemeljük s az intézet régi jó hirnevét továbbra is fentartsuk. Az intézeti gyógykezelés és felvételre vonatkozó ismertetést kivánatra bérmentve küldünk. Bővebb, valamint a svábhegyi intézetben levő lakásokra vonatkozó felvilágositást a városmajori gyógyintézetben bármikor készséggel nyujt az igazgatóság.

A Vaskovits-féle vizgyógyintézet tulajdonosai.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, fűszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-uteza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

BURES HENRIK

keztyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Wenfuger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyű 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 22. sz. Vasárnap, junius 4.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

A Nagypénteki Ref. Társaság Otthonja.

Irta: **Dr. Kiss Áron.**

A fővárosi filanthrop-negyed a déli vasuton tul azon a szép fensikon az ugynevezett Németvölgyön fog megalakulni, mely a Sashegy s a két Svábhegy közt terül el. Ezt a térséget a hegyek által való védettsége, kitünő levegője s az épitkezésre alkalmas sik terület egyenesen kijelölik e czélra

Mi budai reformátusok is itt akarunk az elzüllött gyermekek számára Otthont alapítani.

Notabene ez a felekezeti jelző ne hozzon tévedésbe senkit. Budán szokatlan dolog reformátusokról beszélni, de szokatlan volt itt a magyar szó is. Véletlenül a reformátusok elüzetése és a magyar szó elnémulása Budán egy időre esik. 1686-ban visszavivta Budát a keresztyén sereg, de nem a magyarság számára. Arra találtak ürügyet, hogy a magyart saját fővárosából kiüzzék, egyik ürügynek jó volt az is, hogy egy részök református volt, a többi résznek meg találtak egyéb ürügyet s igy tovább. Majd megcsinálták a főváros számára azt a szép nyakravalót, melynek meg az volt a hivatása, hogy a főváros sohase lehessen magyarrá, t i. a környékére telepitettek német falvakat. Ily nemes czélból épittetett németekből Promontortól kezdve, Budaörs, Albertfalva, Budakeszi stb. stb. falvak egész köröskörül Soroksárig. Hanem hát a számitás nem történt egészen a gazda tudtával s lassankint változtak a viszonyok. A főváros csinos nyakravalója megszakadt Palota körül, s megkezdődött a környék magyarosodása, a jó budai svábok közt is sürübb lesz a magyar szó s ma már Istennek hála, épen nem fehér holló. S a magyar szóval együtt a budaiak hozzászoknak a református felekezethez is. Hiszen ez a közfogalom: református és magyar ma is együtt jár s a hol nem jár együtt, itt nálunk Magyarországon, az kóros állapot.

Ez azonban nem azt teszi, hogy csupán azok a visszaszármazott reformátusok tennék Budán a törzsmagyarságot, épen nem. A fentebbi elmefuttatás csak a református jelző jó fogadtatásának akar alapot vetni.

Tehát egy református társaság, mely azon napról, a melyen alakult „Nagypénteki Ref. Társaság“-nak nevezi magát, akar Budán, a czikkem elején kijelölt filanthrop-negyedben az elzüllött gyermekek számára Otthont alapitani. De hát miért teszi ezt a felekezeti jelleg alatt? A ki ilyen kérdést tenne fel, az nem ismeri a reformátusokat. Az ilyenek számára hadd jegyezzük fel, hogy nálunk első dogma a hazafiság s ezt még erénynek sem tartjuk, hanem puszta kötelességnek s csak azután következik minden más. És ez az érzékünk annyira ki van fejlődve, hogy nincs köztünk, a ki a kátét elébe tenné a hazafiság parancsainak. Meginditottuk a dolgot, felekezeti alapon inditottuk meg, mert ezt az alapot a siker biztositékának tartottuk s más oldalról hitsorsosaink vallásos hitét s buzgóságát is éleszteni kivántuk s ép erre a református magyar egyház által még kevéssé kultivált térre irányozni óhajtottuk.

Hanem ezzel vége is a felekezeti iránynak. A növendékek közt csak a felvételnek lesz elsőbbsége a református vallásuaknak, de az adakozás mértéke szerint fel fog az Otthonba vétetni mindenki, akármilyen legyen is a katekizmusa. S hogy ha egyszer felvétetett, azután különbség nem lesz köztük, ez a dolog természetéből foly.

Afféle honfoglalási művelet ez. Templom, a magyar szó számára. Vagy ha ugy tetszik, egy szociális olajcsepp, mely kevesbiti a mai társadalmi rendet ostromló tömegek számát.

Én a magam részéről az egyesületi tevékenységet természetesen nem tartom elégnek. Szerintem ez csak arra való, hogy előkészitse ennek az ügynek, t. i. a munkások s általában a szegény osztályok nevelési ügyének egészen közügygyé tételét.

Ezért szeretem, ha mentül több ilyen czélu társulat alakul. A nagy társaságok mint a nagy vizek, nehezen s keveset mozognak: az uj, virgoncz, eleven egyesületek, mint az apró patakok, csevegéseikkel, sebes futásokkal több életjelt adnak magukról. S aztán azért is jó a

A „BUDA és VIDÉKE“ TARCZÁJA.

Tündérek harcza.

Dr. Szkalniczky Henriktől.

I.

Sok, sok ezer év előtt, mikor még nem oly sok ember élt a világon, szebb volt a budai hegyek vidéke, mint ma. Vadregényes volt e vidék. A hegyek sziklái, kopár csucsai őserdők közepette égnek meredeztek, a sziklatömegekkel boritott völgyekben pedig patakok ragadó árjai hömpölyögtek nagy zajjal a közeli Dunának. Ember nem lakta a vidéket, nem tévedt oda soha vadász s az őserdőket lakó vadállatokat nem zavarta nyugalmukban senki.

De azért a vidék nem volt egészen lakatlan. Mélyen benn az egyik völgyben, messze a Dunától állott egy pompás kastély, melynek gyönyörü szép csarnokait és kertjeit tündérek lakták, a kik Delivel, a nagy tündérország hatalmas fejedelmével jöttek oda minden évben, hogy ott töltsék a nyarat.

Sok harczba és fáradságba került, mig Delinek és tündérhadjainak sikerült e vidéket a hatalmas hegyi szellemektől elhóditani s a völgyekben szanaszétheverő óriási sziklatömegek annak a harcznak emlékei. De a rettenetes harcz végre is Deli és a tündérek javára dőlt el s mintegy varázsütésre emelkedett fel a tündérkastély, és mikor a kopár hegycsucsokra s járhatatlan őserdőkbe menekült hegyiszellemek a hideg északi szelleket és zivatarokat bocsátották a tündérkastélyra, Deli ezek ellenében a langyos déli szeleket és a nap meleg sugarait állitotta s ha a zivatarok és viharok nem egyszer alapjaiban rendidették meg a kastélyt, azért Deli nem csüggedt el, ernyedetlenül folytatta a harczot és sikerült is végre békére birni a hegyi szellemek királyát, ki a völgyet egészen neki engedte át, mig viszont Delinek a szivárvány szineire kellett fogadnia, hogy sem ő, sem alattvalói a hegyekre soha fel nem nyomulnak.

És ezentul sok éven keresztül háboritlanul tölthette Deli tündéreivel együtt a nyarat kastélyában, a honnan sok áldást árasztottak a vidékre. De a tündérekben csakhamar vágy támadt a hegyekre. Látták az őserdők mögül kimagasló hegycsucsokat, de nem tudták, mik és kik laknak ott, milyen a világ ott. Legerősebben Százszorszép és Hófehérke tündéreket bántotta a kiváncsiság és csakhamar többen csatlakoztak hozzájuk, kik szintén az erdőkön tuli ismeretlen világ után kivánkoztak. Voltak azonban, a kik a kiváncsi tündéreket vágyuk teljesitéséről mindenkép le akarták beszélni s különösen Viola tündér a távollevő Deli király helyettese nem szünt meg társait mindennap, sőt óránkint is könyörögve kérni, mondjanak le kiváncsiságukról s ne szegjék meg a hegyek királyának, Morgónak tett esküt. De hiába figyelmeztette őket azon vészes következményekre, melyeket meggondolatlanságuk maga után vonhat. Százszorszép és Gyöngyike körül mind többen csoportosultak s jobban hangoztatták a jelszót: „Fel a hegyekre!“ A legnagyobb bánatot pedig az okozta Violának, hogy Rózsa is, Deli király kedvencze az esküszegők közzé állott és semmiképen sem volt rábirható, hogy szerencsétlen óhajáról lemondjon.

Egy szép holdvilágos este szomoruan állott Viola a tündérpalota erkélyén. Révedező tekintete a völgyből feltévedt a hegyekre s mikor ezeket megpillantotta, nagyot sóhajtott. E pillanatban lépett hozzá Hófehérke s hizelgő szavakkal csalogatta, vegyen ő is részt a hegyi kirándulásban. „Lásd, — ugymond — mi szép a völgy az ő virányaival, kertjeivel, forrásaival. Szeliden lengedeznek itt a szellők s hozzánk viszik a ligetekben s kertekben éneklő csalogányok büvös dalát. De mégis szebb lehet a világ ott fenn a hegyeken, a szabad levegőben, közel a csillagokhoz s a naphoz! Hej, mily élvezet volna ott a hegycsucson megállapodni, körülhordani a tekintetet a messze elterülő vidéken s daczolni a most hegyiszellemek haragjával s a vihar és jégeső dühével. Jöjj fel te is, légy a mi vezérünk. Hadd mutassuk meg a hegyek királyának, hogy mi mégis hatalmasabbak vagyunk, mint ő.

sok különféle jellegü társaság, mert mindannyia más meg más közönséget nyer meg az ügynek.

Igy aztán ezek a különféle társaságok megmunkálják a talajt s bekövetkezik, a minek a dolgok logikája szerint be kell következnie, hogy a szegény-nevelés közügygyé lesz. Vagyis minden község kötelezve lesz, hogy a szegény elárvult gyermekekről állami felügyelet alatt álló nevelőházak felállitása által gondoskodjék.

Ezt készitse elő tehát a minden irányu s jellegü egyesületi tevékenység!

Mi a Krisztinavárosban alapitandó Otthon növendékei közzé 6—12 év közti gyermekeket veszünk fel. Távoli czélunk, hogy vidéken is alapithassunk egyes vidéki fiok társaságok felügyelete alatt ily otthonokat s a fővárosi felesleget oda telepitsük. Nekünk nincs Kanadánk, mint az angol, hasonló czélu társaságnak, hogy a mi „arabjainkat“ oda telepitsük, de van hazánknak akármennyi vidéke, a hol még olcsó a föld. Ilyen helyek lesznek alkalmasak a vidéki gyermek otthonok elhelyezésére. Itt a fővárosban nyáron kertészkedéssel, télen közegészségi munkával tervezzük a gyermekeket foglalkoztatni, de foglalkoztatni fogjuk okvetetlen. A mi Otthonunkban a munkának előkelő szerepe lesz, mert a növendékek földmivesekké, iparos inasokká fognak lenni. És szeretnők támogatni őket akkor is, mikor már az Otthonból ki kell lépniök. Mindegyiknek gyámot, gondviselőt fogunk adni, a ki őket vezesse, tanácsolja s az Otthon meg otthonjuk marad továbbbra is, hova mindig haza járhassanak. Az egész intézmény szelleme pedig első sorban hazafias és keresztyén leend, kizárva természetesen mindent, a mi elválaszt s keresve azt a mi egyesit s egymásnak testvérévé tesz és munkára lelkesit.

Ez a czélja annak a Nagypénteki Ref. Társaságnak, melynek felhivását e becses lapok mult száma közölte. A kezdemény testet öltött s a társadalom támogatását, biztatnak a jelek, hogy megnyernünk sikerül. Ily biztató jel, hogy első örökös tagunk éppen Schwartzer Ottó, a ki nem református, de a hazafiságban közös oltár előtt áldozik velünk. Az uj intézmény, ha Isten segit, egy szép levele lesz annak a koszorunak, melyet Budán a bölcsőház, a szegény gyermekkert, a a Clotild- és a fővárosi szeretetház s a Mayer-árvaház alkotnak. Vajha lenne még több levele ennek a koszorunak, mert sokan vannak, a kikről gondoskodni kellene!

Az I. kerületi polgári kör közgyülése.

Az „I. ker. polgári kör“ f. é. május hó 27-én tartotta meg évi rendes közgyülését Kasics Péter alelnök elnöklete mellett, — mely alkalommal az évi jelentés az 1892. évi zárszámadás és vagyonmérleg, nemkülönben az 1893. évi költségelőirányzat helyeslőleg tudomásul vétetett s a számvizsgáló bizottságnak működéséért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. — Fekete József-féle intézet nyilvánossági jogának kieszközlése tárgyában beadott inditvány a választmányhoz tétetett át, melynek feladata leend ez ügyben mihamarabb a szükséges lépéseket megtenni. Miután a választmány egyharmadának megbizatása a szabályzatok értelmében lejárt, Blaskovich Sándor elnöklete alatt Perthl Géza, Fekete József, Muchmayer Ferencz, Farkas Jenő és Garay Antal körtagokból álló szavazatszedő bizottságot küldött ki, mely működésének befejezésével jelenti, hogy a választmányba szótöbbséggel a következő tagok választattak meg: Csimponeriü Dénes, Czeitler Béla, Davidovics László, Erényi Antal, Féry Narczisz, Gedeon Antal, Grassanovits Ignácz, Gyertyánffy István, Dr. Heinrich Kálmán, Kun Géza, Rákos Ernő, Reischer Aurél, Szaibb Lipót, Ujhelyi Sándor és Zsák Hugó. — Miután még a „Buda és Vidéke“ szerkesztőségének meleg hangon szóló köszönő levele felolvastatott, a közgyülés e lapot, mint a kör hivatalos közlönyét — ezentul is tőle telhetőleg erkölcsi támogatásban részesiteni határozza, s annak terjesztését a kör tagjai figyelmébe ajánlotta. A közgyülést igen jól látogatott társasvacsora követte, mely alkalommal Rostaházy Kálmán lelkes pohárköszöntővel az elnökséget, Kasics Péter pedig a választmány uj tagjait éltette.

G. A.

*

Ezzel az I. ker polgári kör egy uj körévet kezdett meg, mely csak oly fényes lesz eredményekben, oly dus a tettekben mint az előzőék.

Haladni fog azon a nyomokon, mint eddig, melyeknek utját törte a közügyekben magas ihletségü és önfeláldozó egykori elnöke boldogult Dr. babarczi Schwartzer Ferencz, kinek szelleme ma is él, kinek példája ma is lelkes munkára serkenti a kitünő fiut — a jelenlegi elnököt — elnöktársait, választmányát s a kör összes tagjait.

Szép mult biztositja a szép jövőt.

A lövész-egyesület jubileumi ünnepélye.

A budapesti polg. lövész-egyesület május 27-én az egyesület 32 legidősb tagjai tiszteletére, kik mint egyesületi tagok 25 éve sőt részben 33 éve az egyesület érdekei körül hervadhatlan érdemeket szereztek fényes lakomát rendezett. Pont 7 órakor 25 taraczk lövés jelzé az ünnepeltek testületileg való megjelenését, kiket Havas Sándor főlövészmester több száz egyesületi tag jelenlétében a bejáratnál fogadott és szép beszéd kiséretében jelzé a mai ritka nap jelentőségét. Az ünnepeltek a következők: Zellerin Mátyás, idősb Bun József, Dikmayer Konrád, Iványi Mihály, Mendl István, Országh Sándor, Oetl Antal, Ribáry József, Szőke János, Scheich Károly, Török József, Wilcke Gottlieb, Peringer Ferencz, Pfeiffer János, Rupp Zsigmond, Andaházy László, Freyberger Pál, Mihalovits Antal, Pucher József, Radocza János, Gschvindt Mihály, Grund Vilmos, Weil Simon, Weil Jakab, Frenreis Ferencz, Kerntler Ferencz, Lazarus Antal, Vetjasek Károly, Wechtelman Ignácz, Déván Károly, Némethy Antal, Schiller György.

Az ünnepély a diszteremben folyt le mely megtelt egyesületi tagokkal. A lakomán jelenvoltak dr. Darányi Ignácz országos képviselőn, Matuska Alajos székes fővárosi tanácsnokon, Lechner Lajos épitészeti igazgatón, Sipöcz László árvaszéki elnökön kivül a következők:

Szabó M. Ferencz, Mechwart András, Loosz István, Büttel János, Szundy Radó, Erdélyi Gyula a Buda és Vidéke szerkesztője, Holcsek József, Bauer József, Del-Medicó Ágoston, Deschán Gellért, Józsa Mihály, Brunner Alajos, Seide József, Reich Zoltán, ifj. Bun József, Rátz Gerő, Kárpáth Miklós, Rothauser Miksa, Heisler Jaroslav, Stowasser János, dr. Ludwig Endre, Moldoványi Sándor, Matuska Alajos, dr. Vaszilievics János, Vuk Lajos, Szerbovszky Szaniszló, Csorba Ferencz, Csepely Sándor, Lengyel Nándor, Kulicska Antal, Liptay Lajos, Meditz János, Jarmer Ignácz, Pajtsits Gábor, Lohr József, Linzbauer Fülöp, Weisz Antal, Novák József, Khein Lebrecht, Haselberger, Sárkány Béla, Bock Máté, Wörner Jakab, Leféber Ágoston, dr. Paldt, Sartory Béla, Eckerman Ede, Hofhauser Elek, Biscara Endre, dr. Axamety Lajos, Ott Lajos, Kollár Lajos, Andaházy László, Bucher József, Ribáry József, Weninger Ferencz, Sabody József, dr. Rónay Károly, Vörös Kálmán, Grund Vilmos, Wolf Márton, Rausch Ferencz, Iványi Mihály, Lazarus Ferencz, Lazarus Antal, Lazarus István, dr. Kriszhaber Adolf, Tüll János, Baitek Ferencz, Berger Adolf, Rosconi Lipót, Kozma Gyula, Lakner János, Skrobanek Károly, Lindmayer Ferencz, Pfeffer János, Szwierák Agoston, Rotta Nándor, Gallaune Károly, Herman Frigyes, Mártonffy László, Dobrowszky Ágost, Hampel Sándor, Némai Antal, Lakos Lajos, Ginter Károly, Schiller György, Havas Sándor, dr. Országh Sándor, Rupp Zsigmond, Freyberger Pál, Mihálovics Antal, Zellerin Mátyás, dr. Toldy László, Frenreisz István, Lechner Lajos, Bun Géza, Balassa Gyula, Nagy Lajos, Porzsolt Kálmán, Andretti Anselm, Ríttinger Károly, Szabó Lajos, dr. Falt Lajos, Mechlovics Béla, Jellinek Antal stb.

A toasztok sorozatát Havas Sándor főlövészmester kezdte meg, ki szivélyes szavakban a jelenlevőkre emelte poharát. Ezután felolvasta dr. Falk Miksa sürgönyét Bécsből és Oetl Antal sürgönyét Győrből, valamint Gerlóczy Károly székes főváros polgármesterének levelét, melyben meg nem jelenhetésüket tudatják és az ünnepelteket üdvözlik. Darányi Ignácz egyesületi tag szép beszédben az ünnepelteket köszöntette fel, mire az elengedhetetlen házi rend következtében az összes jelenlevő ünnepelteknek sorra kellett járni a 3 soros hosszu asztalnál ülőket és velük koczintani. Kollár Lajos egyesületi ügyészünk Matuska Alajos tanácsnokot, Lechner Lajos épitészeti igazgatót és Sipőcz László árvaszéki elnököt, mint a székesfőváros képviselőit éltette, dr. Toldy László egyesületi tag pedig egy igen tanuságos beszédben a sajtóra s annak jelenlevő képviselőire emelte poharát. Felköszöntőket mondtak még Porzsolt Kálmán a „Hercules“ lap szerkesztője, Csepeli Sándor, Ribáry József miniszteri tanácsos, Sipőcz László árvasz. elnök, Országh Sándor min. tanácsos, Peringer Ferencz városi képviselő, Rupp Zsigmond kir. közjegyző és Szávoszt Alfonz, ki a következő pohárköszöntőt mondott:

„Megelégedéssel tekinthetnek ünnepelt társaink azon fejlődésre, melyet a lövész-egylet 32 év óta elért és elismerem, hogy a társadalmi élet fejlesztésére gond lett forditva.

Kivánatosnak tartanám azonban, hogy ne elégedjünk meg az eddigivel, hanem követve a nagy német nemzet példáját s valósitsunk meg e téren is oly reformokat, melyek kielégitik a fiatalabb generáczió óhajtásait és várakozását.

Meg vagyok győződve, hogy akkor sikerülni fog a lövész-egyletbe bevonni a főváros legintelligensebb és legelőkelőbb polgárait s ha czéltudatosan igyekezünk kiegyenliteni a fennálló ellentéteket e neutrális helyen, a lövészeti sport fejlesztése mellett, számottevő faktorrá neveljük a lövész-egyesületet a fővárosban és vezéregyletté az országban.

E czélt azonban csak akkor érjük el, ha mérvadó férfiaink az egyetértés helyreállitásán tevékenykednek.

Az egyetértésre emelem poharamat!“

Ezután jöttek a mulatságos felköszöntők, melyeknek vége még a hajnali órákban sem szakadt meg. A vig társaság reggelig mulatott Dudás Pali jó zenéje és az ünnepeltek által ajándékozott franczia Champagner mellett.

Meg kell emlékeznünk arról is ki a jubilánsok között hivatalosan nem volt felvéve és ez Kirner József allövészmester, a kinek éveit nem jól számitották a pesti lövölde beolvadásakor, az egylet legrégibb, legbuzgóbb tagja már 7 éves korában ő töltötte meg a fegyvert V. Ferdinánd királynak és atyja az akkori lövészmester adta a király kezébe.

A rendezés körül sok érdeme van Szabó M. Ferencznek, az egylet e kiváló és ügybuzgó

tagjának és a fő és székváros jeles törvényhatósági képviselőjének.

Az ételeket és italokat pontosan és izletesen Kertész János egyleti vendéglős szolgáltatta.

Budától — Mária-Remetéig.

Alighogy a hármat elütötte. A felkelő nap arany sugarai megfényesitik a királyi palota bádog kupoláit.

Budapest fő- és székváros alszik. Csend mindenfelől. De alighogy széttekintesz, nehézkes csoszogással feltünik egy-egy alak.

Most bujnak ki oduikból a rongyos, elzüllött emberek. Asszony is van köztük, felpüffedt arczczal, nagy barázdákkal, kidülledt szemekkel s lilaszin piros orral, pálinka méregtől reszkető tagokkal.

Csend borul még az utczák kövezetére, de megnyikorog a némaságban egy-egy bolt sarka, most nyitják fel a mérget áruló pálinkás bugyikokat.

Megcsap a gőz, a büz, hogy majd le szédülsz, de becsoszog a nyomorult, szederjes embertárs s otthonra talál a mocskos tölgyfenyőfa asztaloknál.

Hagyjuk e sötét képet!

A budai főuton véges-végig már megrakodt szekerek döczögnek, az élelmes sváb atyafi elsőnek jelentkezik rózsáival, rozmaringjával, felkutatott gombáival, sőt még füstölt disznólapoczkákkal és kolbásszal is megrakodottan.

Majd sunyitva néz körül darócz ruhájában kassal a hátán egy előtted ismeretlen alak. Nem tér be sehova, nem beszél senkivel, csak a szeme villan meg olykor. Ez az alak a budai, de leginkább a visegrádi hegyek, erdők vad madarásza. Most viszi az ártatlan rigókat, a csacsogó seregélyeket, a bus fülemiléket — orozva kiszedve fészkükből — rabságba: a madárpiaczra.

A törvény is tiltja, eléggé felügyelnek is e tilalomra, csakhogy e csempész vérében van már az erdő fészkeinek kirablása.

Vajjon nem nagyobb bünös-e, a ki megveszi őket?

Elhagytuk a János-kórházat, tépő gondolatainkkal együtt, és ime kibukkanva a krisztinavárosi körútra megcsapkodott a budai hegyek levegője, kifeszitve az idegeket s enyhet adva a léleknek.

A fogaskerekü vasut mentén mind sürübb-sürübben verődtek össze, különösen az asszonynépség. És csudálatos! utjok nem befelé a városba, hanem kifelé tartott. Ezek Mária-Remetére igyekeznek.

Lassan, ájtatosan lépkednek, hangosan nem beszélgetnek, de magukba vonulva csendesen morzsolják az olvasót.

A „Szép Ilona“ mellett vonulnak el. A fehér kőporos utat a gesztenyefasorok közt átverődő napsugár még élénkebb ragyogó fehérré teszi. És Budapest fő- és székváros tanácsa itt már megérdemli, hogy külön megemlékezzünk róla. Példás az a tisztaság, az a rend a melylyel itt minden nyomon találkozunk. Fák, utak, az oldalakon átfutó élő sövények csak ugy ragyognak. Minden gondos kézre vall. — Papirhulladékot, gazt, elszórt szalmaköteget itt hiába keresel. Por nélkül, öntözött uton, balzsamos lég által körül csókolva mehetsz tovább, — tovább egész Mária-Remetéig.

Azalatt a hivők mennek, imádkozva, csendesen. Már az omnibuszok is döczögnek, ezeket tehetősebb polgári családok vették bérbe. Fiakkerek sőt magán fogatok mutatkoznak a lejtőn, ezek a meggazdagultaké.

Az erdős út még mindig tart. A ki most teszí meg először, az félve kérdi szomszédjától: Messze van-é?

— Mindjárt, mindjárt ott leszünk! Megtöröli verejtékes homlokát s tovább ballag imádkozva, csendesen. Mészégető mellett megyünk s a hogy átléptünk egy kiszáradt patakon, a domb alján nagy bükkfa derekához támaszkodva felüti fejét az első koldus.

Már közel lehetünk! Itt vannak az elő futárok. Oda adod az első krajczárt, majd a másodikat, a tizediket, de a kanyargó hegyi ösvényen ötven, száz nyujtja feléd kezét és ha mindeniknek egy krajczárt adtál, 2 koronádból nem maradt egy filléred sem.

Egy sóhaj! s előtted a hegyek koszoruzta bádog-tornyu kápolna: Mária-Remete!

Árnyas lombok veszik körül, szanaszét téglák hevernek s közbül az egész helyet felverte a gaz. Hull a templom vakolata, az idő vasfoga belerágott a tetőbe, egy-egy repedés mind mélyebben és hosszabban nyulik és terped szét a falakon.

Ki gondozza? Ki ápolja a természet e legremekebb helyén épült Istennek házát?

Hisz tudtunkkal alapja is volna és évtizedeken keresztül két, háromszorosan teszi kitett perselyekbe a nagyszámu hivő közönség filléreit? Hogy mi lesz, hogy lesz, épitenek-é? avagy tataroznak-é? feleletet nem tud adni senki. Csak sug-búg a nép, terjed a hir s nem akasztja, sőt terjeszti a beszédet a szél is.

Bent a kápolnában, a szentélyben falat már nem látni, be van aggatva Mária-képekkel.

Virágfüzér az oltáron, erdei virág bokréta a lépcsőkön. Elszáradt menyasszonyi koszoru libenő fátyolával az Isten anyja szobrán.

A felaggatott képek nagy része a 40—50-es évekből való. A hit, a vallásos érzés buzgalma kifejezést talál mindeniken. Itt fával megrakodott kocsi borul fel, a hasábok ráomlanak a szülők örömére, reményére: egy hatéves kis fiura. Az apa és anya kétségbeesve állják körül a kocsit, de a háttérbe a felegek közt Mária jelenik meg a kisded Jézussal s már kitaláljuk, hogy a gyermek megszabadult.

A másik kép emeletes házat mutat, egyik ablakából ép most zuhan alá egy kék ruhás kis lányka. Rémes arczok, tördelve összecsapott kezek a szülők jajjait mutatják, de ismét feltünik Mária jóságos képe s a rebbenő szárnyu angyal ott suhog a leányka mellett, most már tudjuk, hogy ez is szerencsésen, nagyobb baj nélkül földre ért.

Az ajtótól balra vén sváb anyóka ül egy kő asztal mellett, most csepegő viaszk czirádákkal ékesitve. Gyertyácskák égnek rajta. Elalszik kettő-három, tesznek helyébe tizet-huszat. Az ájtatoskodók az otthon marad családtagokért is meggyujtanak egy-egy szálat.

A nyitott ablakon felszállt a füst a fellegek felé s a kaczér napsugár játszott fényességével a fekete gomolyon.

Beharangoztak. És egyszerre hangos lett német szótól a kápolna. Németül imádkozott a pap, németül énekelt a kántor. A csendes misében belezugott az erdő moraja. Édesen vert a buzából a fürj; jókedvében pacsirtát utánzott a lombok között a fekete rigó; trillázott a pinty, s a kényes vereshasu gimpli nyikorgott a galagonya bokrokon, csak a csalogány hallgatott, fészket rakott, most pihen.

Ünnepies hangulat az egész tájon.

A misének vége. Megkönyebbülve hagyják el a templomot.

Lelke megvigasztalódott a hivőnek, kitartást meritett az ujbóli nehéz küzdelemhez, s tüdejét tele szivta balzsamos levegővel.

Kinek a fenhatósága alá tartozik Mária-Remete? azokhoz küldjük szavunkat. Adjanak nekünk egy hónapba hacsak egy napon is magyar papot, magyar kántort, hogy az erdő madaraival mi is elzenghessük a magyarok védasszonyának Máriának, az Isten anyjának kápolnájában: Im arczunkra borulunk előtted nagy Istenség!

Hogy Mária-Remetétől miként vonul Budapest fővárosába visszafelé a kiránduló csapat, majd elmeséljük a legközelebbi alkalommal.

Sellő.

Mozgalom az adókivetés ellen Budán!

A mint bizonyára mindnyájan tudjuk, a III. oszt. kereseti adó kivetésénél tapasztalt sérelmek orvoslására a székes főváros balparti városrészei nagy mozgalmat inditottak, melynek eredménye a pénzügyminiszter úrnak a hozzá menesztett küldöttség előtt tett kijelentésében foglalt azon megnyuvást adó igéret lett, mely szerint a kivetés körüli méltányosságot a miniszter úr közegeinek előirta.

E ministeri igérettel azonban néhány budai polgár, kik a miniszteri kijelentéseket a csütörtökön megjelenő napilapokból tudták meg, nem elégedett meg azon okból, mert a budai városrészek viszonyait a pestiekétől elütőknek találják és különösen is reá akarnak mutatni azon tényezőkre, melyek a viszonyok kedvezőtlen alakulását okozzák. E végből a II. ker. Polgári Kör. iparos és kereskedői szakbizottságának f. hó 1-én tartott ülésében az adókivetés ügye tárgyalás alá vétetett és a nagy számban megjelent biz. tagok egyhangú határozata alapján intézkedés tétetett az iránt, hogy a budai polgárság sérelmei az illetékes körök elé kerüljenek. A bizottság a kitűzött czél elérésére nagy mozgalom megindítását határozta el és f. hó 4-ére (vasárnap) d. u. 3 órakor a kör helyiségeibe (II. Bombatér 3.) nagy értekezletet hivott egybe, melyről az érdekelt polgárságot falragaszok utján értesiti. Az értekezlet napirendjére a dunajobbparti polgárságnak az adókivetés körüli sérelmekhez való állásfoglalása tűzetett és előterjesztés fog tétetni az iránt, hogy a pénzügyminister úr a budaiak kedvezőtlen anyagi helyzetéről küldöttség utján nyerjen értesülést; a küldöttség egy kidolgozandó emlékiratott is át fog nyujtani a a miniszter úrnak, a melynek szövegét, úgy nem különben a mozgalom további lefolyását jövő heti számunkban fogjuk közzétenni. A II. ker. Polgári Kör által kibocsátott felhivás teljes szövegében igy hangzik:

Polgártársak! A III. oszt. kereseti adó túlmagas kivetése folytán fő- és székvárosunk balparti részein nagy mozgalom indult meg, mely a kivetés körül tapasztalt sérelmes eljárás orvoslását czélozván, megnyugvást talál azon kijelentésben, melyet a nmlt. pénzügyminiszter úr a hozzá menesztett küldöttség előtt tett. Miután azonban a jobbparti városrészek viszonyai a balpartiakétól lényegesen különbözők, és mert, daczára kedvezőtlenebb helyzetünknek, az adó kivetés körül mi is nagy és érezhető sérelmet szenvedtünk, — fölötte szűgséges, hogy az adó kivetése körül tapasztaltalt sérelmek orvoslása érdekében a budai polgárság is mozgalmat inditson. Felhivjuk ennélfogva a III. oszt. kereseti adót fizető összes I., II. III. ker. érdekelt polgárokat, (iparos, kereskedő, orvos, ügyvéd stb.) hogy folyó évi junius hó 4-én, vasárnap délután 3 órakor a II. ker. Polgári kör helyiségeiben (II Bombatér 3. szám I. em.) tartandó nagy értekezletre minél számosabban megjelenni sziveskedjenek, hogy az akkor hozandó és eljárásunk mikéntjét megállapitandó határozat minél nagyobb sulylyal birjon.

Budai borvásár.

Szomoru tanya nagyon.

Ott gubbaszkodnak egykedvüen, álmosan a hajós emberek a kitett hordók árnyékában. Bent a hajón ölik az időt durákkal, meg Fájerrel. Nincs kedv, nincs vevő!

A deszkaléczből összerakott s homokkal megrakott láda-tűzhely is csupa hideg. Rég látott az is rotyogó paprikást a hátán, üszök, korom, por, hamu foglalta el helyét.

Ezt a szomoruság tanyáját hej! de nagy kinlódással adta nekünk budaiaknak a nemes tanács! És mintha a nemezis borult volna rá, mintha még ezzel is egy ütéssel többet kapott volna ez a szegény jobbparti oldal. Az irigység sanda szeme kielégitést nyert már most, mert a gyilkos filokszera némává tette az egykoron oly magasan felcsapkodó zajos borvásárt.

Mindössze öt hajó kötött ki a Rudas-fürdői parthoz. Képviselve vannak a Pollák és Lővy, Pollák Hermann és Zukfil bornagykereskedő czég Báttaszékről és Orbán János hajóján Ferencz József, Takács József, Takács Ferencz, Veszтergomby István bortermelők Szegszárdról.

Mindenütt panasz-panaszra tornyosodik. — Hiába — hiába uram! nincs más, nem hozhatunk különbet! szól az egyik — még ezt sem veszik meg — közbekiált a másik.

Szomoruság tanyája vagy te budai borvásár, pedig hát megérdemelnéd, hogy vigabb, zajosabb is légy! Azok a hires korcsmárosok, a kik fennen dicsekednek saját termésü boraikkal ne szégyeljék magokat egy pár lépcső fokot megtenni a Rudas fürdő rakodó partjához és ne szégyeljék a tiszta lopóból kiöntött fehér, siller és keményebb pecsenyebort fogaik közt megszürcsölni, mert bizonyára különb az daczára

a nap hevének, mint az ő annyiszor és annyi patikával összeházasitott boruk.

De hogy is lehetne nekünk élénk, zajos, jókedvü borvásárunk! minek idézzük fel a multak szép napjait! hisz eléggé gondoskodnak arról, hogy minél inkább megöljék és megugrasszák még azt az öt hajót is, a mely a mostani borvásárra kötött ki.

Az öt hajó közül kettő a kitüzött határdőn belől két nappal előbb érkezett meg Bátaszékről. Nyakon fogta már abban a pillanatban az a zöld zsinoros rém, a melynek finánez a neve. Se szó, se beszéd vissza a határon tul! hogy milyen alapon, mi joggal, micsoda megokolással? mit kérdi azt a finánez!

És gyötrik és vérig boszantják ezeket a borkereskedőket; és zaklatják és nyugvást nem engednek nekik.

Pedig hát nekik is volna egy alázatos szerény kérésük a fő- és székváros gavalléros atyáihoz. Adjanak vagy 22 darab czölöpöt, — majd ők leverik maguk is és adjanak egy pár méter kátrányos ponyvát — majd azt is felszegezik, hogy ne forrjon fel a nap hevének kitett hordóban a még szüzies tisztaságában megmentett bor.

Különben az árak a következők: A Pollák és Lövy-czégnél Bátaszékről fehér 18—22; Siller 14—20, vörös 15—20 frt hektoliterenként. Az Orbán hajóján Szegzárdról. Siller 15—17; fehér 16—24; vörös 17—25 frt hektoliterenként.

A borvásárra a következő hajók érkeztek és kötöttek ki az alább kitüntetett rakománynyal: Pollák Herman „István“ hajón D.-Szekcső 601 hl. bor és 48 hl. pálinka, Zukfil Nándor „Péter“ hajón D.-Szekcső 474 hl. bor és 38 hl. pálinka. Simon Ferencz „Erzsike“ hajón Promontor 251 hl. bor és 27 hl. pálinka. Berger Samu „Bátor“ hajón D.-Szekcső 540 hl. bor és 85 hl pálinka, Orbán János „Szt. József“ hajón Szegszárd 329 hl. bor és 71 hl. pálinka, összesen bor 2195 hl. és pálinka 270 hl.

Az érdeklődők figyelmét felhivjuk a budai borvásárra, kóstolgassák jóizüen, jókedvvel és próbálják meg a vásárt és szivleljék meg a tisztelt korcsmáros urak is, mert hát talán csak jobb ez a nedü — melegen bár — a kétes ekzisztenciáju jégbe hütött olasznál.

Bajaink.

Bérkocsi viszonyok Budán

A főváros jobbparti része Buda nagyon, de nagyon sok tekintetben mögötte áll a balpartnak, Pestnek. Hogy többet ne emlitsünk, vegyük csak a bérkocsikat. A pesti bérkocsik legnagyobb része jólovu és elegáns. A budaiak mind rozzant, régi és talán még a kőkorszakból vissza maradt czézák. A lovak pedig kritikán alóliak. Egyenesen a vágóhidról csempésztékel őket.

Ennek is megvan a maga oka.

A pesti bérkocsi állomások ugyanis mind jó szellős és árnyas helyeken, mig a budaiak többnyire eldugott zsák-utczákban, vagy a nap tűzének kitett helyeken vannak. A hol némileg alkalmas helyük van a bérkocsiknak, ezt a fővárosi tanács nem nézi jó szemmel Budának. Példa rá a vári bérkocsi állomás. A nevezett bérkocsi állomás eddig a szellős és árnyas Disztéren volt. Innen a Tanács, állitólag a honvéd szobor leleplezéseig ideiglenesen a Tárnok utczába helyezte át. De ugy a bérkocsi tulajdonosok, mint a várbeli közönség sajnálattal tapasztalja, hogy hát a honvédszobor leleplezése már megtörtént, de a bérkocsi állomást a Tanács a Tárnok utczából a Disztéren levő régi helyükre mindeddig nem helyezte vissza

Ez az állapot annyival is inkább türhetetlen, mert a nevezett bérkocsi állomás a vár legelegánsabb fűszeres boltja előtt van.

Jó volna talán a közegészségügyi bizottságnak is foglalkozni a bérkocsiknak a Disztérre való visszahelyezésével, mert a közeledő forró nyári napok alatt a bérkocsiállomásokon összegyülemlő nagymennyiségü légy az ott heverő ganajról egyenesen az előtte levő fűszeres boltba repül, a hol az árukra szállva, azt beköpve, természetesen megfertőzi.

A mint halljuk, a bérkocsik visszahelyezése tárgyában a vári közönség és a bérkocsi tulajdonosok nyujtottak is be kérvényt a fővárosi tanácshoz.

J. L.

A császárfürdő bajai.

Tekintetes szerkesztőség!

A Császárfürdőben egy idő óta olyanok az állapotok, hogy a fürdözők egészsége és kényelme a legkomolyabban veszélyeztetve van.

A vendégek igen gyakran piszkos, szennyes vizben kénytelenek fürödni, olyanban, amely már napok óta áll ott és a vendégek egész tömegének szolgált fürdőül. Ennek az az oka, hogy nincs jó levezető csatorna. A régi levezető csatornát a vasut épitésekor a mérnök urak betömették, és mindössze kis kerek lyukat hagytak a töltés alatt a viz levezetésére; az iszap gyakran ugy betömi ezt a lyukat, hogy a használt viz nem vezethető le, ott marad a bazinban a vendégek „üdülésére.“

Egy másik nagy panasz a fura berendezés miatt van. A vendégekhez képest kevés a kabin, csaknem mindig el van foglalva valamennyi. A pénztáros erről nem vesz tudomást, csak adja el pecsételi le tovább is a jegyeket, amelyeknek tulajdonosai azután órákig ügyeleghetnek ott, mig fürdőbe jutnak.

Olyan bajok ezek, melyeken gyorsan kell segiteni. Ajánljuk e sorokat az illetékes hatóságok figyelmébe.

Egy fürdőlátogtó

Tekintetes szerkesztő úr!

Ne átalja tekintetes szerkesztő úr néhány sornyi panaszomat végighallgatni. Két év előtt meghozta a fővárosi tanács azt a bölcs határozatát, hogy a zugligetben iskólát állit. Nagy jótétemény volt ez ránk nézve szülőkre, de szogény gyermekeinkre nézvést különösen is. Legalább télviz idején nem kell háromfertály órát gyalogolniok mig a legközelebbi iskolát érik. A mint a „Budapest“ czimü lapban olvastam, most meg a közmunkák tekintetes tanácsa hozott egy bölcs határozatot, melyben felhivja a fővárosi tanácsot, hogy a zugligeti iskola kertjéből hasitson ki egy részt, hogy ott bérkocsi állomást lehessen csinálni. Peleske község tanácsa sem hozna ilyen határozatot, arról jót állok, pedig azok között a jegyzőn kivül nincs kaputos ember. Egy iskola bejárása előtt bérkocsi állomást csinaltatni igen nagy meggondolatlanság volna már a gyermekek testi egészsége és épsége végett is. Sziveskedjen erről tekintetes szerkesztő úr valamit irni becses lapjában, nehogy ilyen szégyen megessék rajtunk. Kérem legyen olyan szives.

1893 május 28-án.

Alázatos szolgája
N. N.

A városmajor bajai.

T. szerkesztő ur!

Szomoru állapotok vannak a budai városmajorban.

1. A városmajor tele van kétes exisztenciáju emberekkel, kik egész nap a füben hevernek és kártyáznak, éjjel pedig veszélyeztetik a közbátorságot. Rendőr nem áll ott.

2. A városmajor egész nap tele van iskolakerülő utczagyerekekkel, a kik ott rakonczátlankodnak és kővel dobálóznak.

3. A tiszta szolgák és urasági lovászok veszettül nyargalásznak lóháton, még pedig nemcsak a kocsi-, hanem a gyaloguton is s óriás port vétnek fel, az elgázolás folytonos veszedelmeiről nem is szólva.

4. Ünnep- es vasárnap a biciklisek tömegei zavarják a járókelőket.

5. Mindehez legutóbb még az is hozájárult, hogy fiatal hadnagyocskák embereikkel a fák alatt gyakoroltatnak, a honnan a sétálókat egyszerüen kiutasitják. Hát mirevaló a vérmező?

Tisztelettel

Budai lakos.

Szószerint adtuk ezt a felszólalást a Bupesti Hirlapból, hogy I. kerületi előljáró ur lássa azt, hogy a rendetlenségek ellen másuistt emelnek panaszt, tehát a mi felszólalásaink nem személyeskedések. De a közönség érdekeinek tolmácsolásai.

Tessék belenézni más tükörbe is.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. A budai 1104. és 201. számu tjkvben foglalt 1931. és 8074/b. hrsz. ingatlanok Felkisch Mihályról: kiskoru Felkisch Terézre öröklés jogczimén;

2. A budai 2862. számu tjkvben foglalt 5489. hrsz. ingatlan Bobojcsor Péterről: Havasi Józsefre 710 frt vételárban;

3. A budai 3381. számu tjkvben foglalt 6679. hrsz. ingatlan Merkl Mártonné szül. Faller Annáról: Reif János és neje szül. Zandler Terézre 600 frt vételárban;

4. Budai 2852. számu tjkvben foglalt 6736. hrszámu ingatlan Thier Józsefről: Pollák Fülöpre 375 frt vételárban;

5. A budai 27 8. számu tjkvben foglalt 5270. hrsz. ingatlan Litschauer Antal és nejéről: Tarr Alajos és neje szül. Rajis Lujzára 1000 frt vételárban;

6. A budai 8356. számu tjkvben foglalt 7827. hrsz. ingatlan Mayer Hugóról: Gimpl Pál és neje szül. Strohberger Máriára 1000 frt;

7. Az óbudai 1613. számu tjkvben foglalt (23. 24.) hrsz. ingatlan fele része Freund Jakabról: Freund Jakabné szül. Hilf Herminára ajándék jogczimén;

8. A budai 4765. számu tjkvben foglalt 10714. hrszámu ingatlan fele része Staubach Boldizsárné szül. Kicsinyi Jankáról: Staubach Boldizsárra vagyonmegosztás jogczimén;

9. A budai 6797. számu tjkvben foglalt 10555. hrsz. ingatlan Petz Józsefről Hang Józsefre 1550 frt vételárban;

10. A budai 8865. sz. tjkvben foglalt 7191/a/3/2/b. hrszámu ingatlan Gergelyi Kálmánról: Dr. Dezső Izora és Dezső Sándorra 3500 frt vételárban;

11. a budai 6463. számu tjkvben foglalt 3632. hrszámu ingatlan Trendl Mihályné és társairól: Schwertzig Antalra és nejére szül. Brestyenszky Viktoriára 3400 frt vételárban;

12. a budai 3546. számu tjkvben foglalt 7148. hrszámu ingatlan Gnóth Sándorné szül. Ostffy Máriáról: Gászner Borissára 5859 frt 69 kr. vételárban;

13. a budai 6848. számu tjkvben foglalt (10280. 10282/b. 1. hrszámu ingatlan Kess szül. Badet Terézről: Bötz Sándorné született Szlovitsák Krisztinára 1621 frt vételárban;

14. a budai 8089. számu tjkvben foglalt 7187/terv. 5. hrszámu ingatlan Vuk Gyula és nejéről Walther Gida és neje szül. Pákai Kölber Mariskára 7800 frt vételárban;

15. a budai 1648. 2694. sz. tjkönyvekben foglalt 2810. és 4949. hrszámu ingatlanok Noff Pálné szül. Knoll Annáról: Nedelkovits Jánosné szül. Knoll Karolinár a öröklés jogczimára;

16. a 8074. számu tjkvben foglalt 1004/I. h számuingatlan özv. Martiny Józsefnéről: Dr. Thirring Gusztávra és nejére szül. Weisbecker Irénre 1800 frt vételárban.

Különfélék.

— **Az Urnak napja.** A nagy mindenségen ott lebeg a teremtő Isten ereje, hatalma. Nem dönti meg a filozofáló, a mindent kutató ész. A fü, ha letapossák, a harmatcseppre felkél és tovább nő. A madár fészket rak s ugy örül élete párjának, kisded fiainak. A vadul zugó orkán, mély barázdákat vág folyón, tengeren, de ott fenn szól az Ur: Ember! magamhoz emellek! Légy nyugodt! Az Urnak napja virágözön napja. Fehér ruhás kislánykák veszik körül az Urnak szolgáját Rózsa hull utjára a merre elvonul a körmenet. És felbuzdul a lélek és elfogja az áhitat megszentelt érzése és tudja, mert sugja valami sejtelem: Nagy, hatalmas, mindentudó vagy te Isten! Urnapja volt. Budapest fő- és székvárosában szokásos ünnepséggel adóztak az ájtatos hivek, méltóan a naphoz. Körmenetek jártak a templomok körül és felzengett a zsolozsma: Szent, szent a Seregek Ura, Istene!

— **Dr. ilenczfalvi Sárkany Andor** kereskedelmi és közlekedési miniszteri titkárt a király osztálytanácsossá nevezte ki. Ezen a kitüntetésen mi aránylag egy korára nézve még fiatal tisztviselőt ért kartársai őszintén örülnek, mert az szorgalmasan eltöltött évek és munkásság elismerése. Sárkány Andor megfelelt állásának, felfogta hivatását, tehetsége mellett pontossága, ügybuzgalma tette őt ki-

válóvá. 1879. óta csaknem minden osztályában volt a miniszteriumnak. Ő volt a kereskedelmi miniszter képviselője a mezőrendőri törvényjavaslatnak a földmivelési miniszteriumban tartott bizottsági tárgyalásoknál, hol feltünt szakértelmével. A közutakról és vámokról szóló 1890. évi I. t.-cz. szerkesztésével őt bizta meg Baross Gábor és ezt oly jól végezte el, hogy elismerésül müködési pótlékban részesült. Ezekben van lerakva a Sárkány Andor szép jövőjének biztositéka.

— **Huszonöt éves találkozó.** Van szerencsém a fő- és székvárosban tartózkodó azon volt iskolatársaimat, kik 1868-ik évben tanulmányaikat velem együtt a budai (most II. kerületi) kir. főreáltanodában végezték, — az idei augusztus hó első felében tartandó közös találkozás megállapitása czéljából — szerdán, azaz junius hó 7-én esti 8 órakor a „Noé bárkájához“ (II. ker. iskola-utcza) czimzett vendéglő helyiségeiben tartandó értekezletre tisztelettel meghivni. Budapest, 1893. junius hó 1-én. Rosenbach Ferencz m. kir. posta- és távirda-főtiszt.

— **Figyelemreméltó munka.** Ribáry József főrendiházi tag és nyugalmazott miniszteri tanácsos egy figyelemreméltó munkát irt „A vörös-kereszt eredetéről, czéljairól, eszközeiről és fejlődéséről.“ Kivánatos, hogy ez az érdekes mű a közönség minél távolabbi köreiben is ismertessék. A füzetet a vörös kereszt-egylet központi irodája, IV. ker. Koronaherczeg utcza 2. sz. bárkinek dijtalanul küldi meg. Ajánljuk olvasóinknak, hogy e kitünő művet megszerezzék és az abban foglaltakból lelkes tanuságot meritsenek.

— **Pomázról** irják lapunknak, hogy ott a nyaralásra minden intézkedés meg van téve. A pomázi zugliget, a mint mi is ismerjük, nagyon jó kirándulási hely, a levegő jó, a közlekedés könnyü, a hatóság előzékeny. Ajánljuk a nyaralók és kirándulók figyelmébe.

— **Himen.** Hebentanz Nándor és neje valamint Ribáry Gábor és neje örömmel tudatják gyermekeiknek, Margit és Gábornak május hó 24-én történt eljegyzésüket.

— **Török-Bálinton** élénkül az évad. Az előkelő nyaraló közönség junius hó 3-án, tehát mire e sorok napvilágot látnak, a veszprémi és egyéb tüzkárosultak javára a Borbás-féle vendéglőben mulatságot rendezett. A mulatságról a jövő számunkban fogunk részreletesen emlékezni.

— **A Nagypénteki Ref. Társaságba beléptek**: örökös tagul, 100 frttal, babarczi dr. Schwartzer Ottó; — alapitó tagokul, 50 frttal: Budapesti Ref. Német Leányegyház (Bieberauer Tivadar); dr. Darányi Ignácz, dr. Faik Miksa, Felföldi Dániel, Kasics Péter, dr. Kecskeméthy István, dr. Kiss Áron, dr. Kiss Károly, Szász K. Szőts Albert, Telegdy Károly és Telegdy Károlyné, — rendes tagokul, 10 frttal: Babinetz Emma, Barabás Samu, Benics József, dr. Bernáth István, Bieberauer Richard, dr. Csánki Dezső, Csepely Sándor, Fábián János, Györki József, Gyulai László, Hegedüs Sándor, Hermann Antal, Kasics Péterné, Király Pál, Kovács János, százados, Kovács János, tanár, Miklos Gergely, Miklos József, Nagy Gyula, Oláh Dezső Karász, Oláh Gyula V.-Namény, Pettkó Béla, Quapill Zsigmond, Bécs, Scheich Károly, dr. Szabó Aladár, Szőts Farkas, Takách László, Takách Lászlóné, Takách Mihály Pomáz, Török Árpád, özv. Török Pálné, dr. Varga Bálint és Zabosy Róza, — pár oló tagokul: Bolnár István, Fischer Dezső, Gyenes Lajos, Karlovszky Endre, Kiss Aladár, Miklos Dániel, Quapill Mária, Sinkovich Mihály, Surányi Ferencz, özv. Szőts Józsefné Kolozsvár és Török Árpádné. Adományoztak: dr. Bernáth István 10 frt, br. Kaas Ivor 5 frt, Nagy Sándor szegedi lelk. utján 3 frt 10 kr., Sáfrány Zsigmond téglási l. u. 1 frt 17 krt. Budapesten, 1893. május 24-én. Szőts Albert id. penztárnok.

— **Jubiláris ünnepek.** Az 1868. évben alapitott „Hirsch-Ehrlich Samu“ betegsegélyző és temetkezési egylet f. é. junius hó 11-én ünnepli meg 25 évi működését, mely alkalomból az egylet zászlója beszenteltetik. A zászlóanya tisztségét Dr. Tatay Adolfné szül. Tottis Emma urnő ő Nagysága kegyeskedett elvállalni. Egyidejüleg, — az egylet fenállása óta érdemdusan működő Dr. Tatay Adolf ur, országes közegészségügyi tanácsos, ker. orvos, fő- és székv. törvényhatósági tag, olajfestményü arczképe is le epleztetik. Az ünnenély helye: a III. ker. kiskorona utczai iskola tornaterme. Az ünnepély folytatásaként délután 3 órakor a „Római fürdőben“ nagy népünnepély és este 8 órakor tánczmulatság rendeztetik. Délutánra szóló 20 kros személyjegyek a rendezőségnél, az egyleti irodában (III. ker., Lajos-utcza 187. sz.) és hirdetéseken megjelölendő helyeken kaphatók. Kedvezőtlen időjárás esetén a szegbeverés folytatása, a táncz és a többi mulatságok a III. ker., Mókus-utczaban levő „Brody“ termében tartatik meg. Felülfizetések köszönettel elfogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

— **Kitüntetés.** Stowasser János jóhirü hangszer készitőt (Budapest II. Lánczhid-utcza 3. sz.) szorgalma és működése elismeréseül a kereskedelmi miniszter azzal tüntette ki, hogy az 1896-iki ezredéves kiállítás bizottságába a II. főcsoport V. csoportbizottságának tagjává nevezte ki. Örülünk derék polgártársunk e kitüntetésének, mert szakértelme bistosit, hogy a közügynek hasznára lesz.

— **Eredmény.** A naphegy-utcza rendezését, mit lapunk erélyesen sürgetett a fő- és székváros tanácsa megkezdette. A tanács ezt az eljárását midőn szivesen emeljük ki, kérjük jókaratu kezdeményezése folytatását.

— **Mulatság.** A budai kath. legény egylet által 1893. junius hó 4-én az egylet alap javára kirándulást rendez a „Szép Juhásznőhöz“ czimzett vendéglőbe. Rendező bizottsági tagok: Kollmann Ferencz I. Dékán, Foller Andor II. Dékán. Hölgy bizottság: Illés Esztike k. a. Kleinhanz Ernőke k. a. Obersthauszer Juliska k. a. Liebhard Irma k. a. Cseh Gabriella k. a. Weigel Józsa k. a. Brader Roza k. a. Wiesenberger Roza, Anna, Irma nővérek. Urak: Kulick Károly, Gillner Károly, Trisztinovits Gyula, Cseh István, Werner József, Illy János, Rácz Sándor, László Károly, Weigel Endre, Roth Vilmos, Schwartz Géza, Mészáros Aladár, Nagy Kálmán, Honni Ferencz, Schmitz Károly, Kultsitzky János, Varga Ferencz, Bányai József, Kecsemethy Géza, Windschidel Nándor. Személyjegy uraknak 50 kr. — Hölgyek 40 kr Jó zenéről gondoskodva van.

— **A „Zion“ jótékonysági egylet előljárósága** értesiti t. tagjait: miszerint 1. a volt Szt. László egylet tagjai leérkezett miniszteri jóváhagyás folytán f. évi junius hó 1-én a Zion egyletbe bekebeleztetnek, és hogy 2. a Zion egylet működését alapszabályai értelmében a fő- és székváros I. és II. kerületére is kiterjesztette. Felvétetni kivánó tagok Dr. Weber Adolf urnál (főutcza 40. sz. a.) jelenlkezhetnek. Az I. és II. kerületi egyleti iroda folyó évi augusztus hó 1-én fő-utcza 4. sz. a. leend. A III. kerületben az egyleti iroda Lajos-utcza 152. sz. alatt van. Az egylet felhivását lapunk mellékletül küldi szét az olvasóknak azzal, hogy az egylet nemes és jótékony czélt tüzött feladatául, s már eddig is jelét adta életrevalóságának. Ajánljuk a nagy közönség szivességébe és pártfogásába.

— **Halálozás.** Császár Dénes kultuszminiszteri számvizsgálót, az I. ker. polgári kör tagját, sulyos veszteség érte, atya Csikrákosi Császár Antal birtokos 48/49 honvédhadnagy élte 70-ik korában meghalt Csik-Rákoson. A derék férfiut nagyszámu rokonság a barátok és tisztelők köre gyászolja.

— **Főv. dunajobbparti kiskereskedők társulata elnökségétől.** Meghivó a főv. dunajobbparti kiskereskedők társulatának temetkezési egylete által 1893. junius 22-én d. e. 9 órakor a viziváros kapuczinusok templomában tartandó ünnepélyes évi misére. Az elnökség.

Összejövetelek. Az I. kerületi nemzeti asztaltársaság népes összejövetelt tartott Tomaskó Károly „Csalogány“-hoz czimzett vendéglőjében. Legközelebb junius 6-án Weisel György vendéglőjében a várban lesz a találkozás — Az I—III. kerületi szállodások és vendéglősök junius 7-én Albeker Antal vendéglőjében jönnek össze.

— **A jó uton.** Az I. ker. nemzeti asztaltársaság mind nagyobb tevékenységet fejt ki, hogy a budai rész kulturális és hazafiui óhajait, czéljait minél előbb érvényre juttassa. Hetenként tartott összejövetelei valamennyién másmás nemes intenczióju kérdés merül fel, mely mindenkor pártolásra talál. Legközelebb a krisztinavárosi szinkör támogatása került elő. A tagok hozzájárultak a feltett kérdéshez s elhatározták, hogy ezentul tömegesen látogatják a szinkört. Krecsányi értesülvén a nemes buzgalomról, azonnal tudatta az asztaltársaság elnökével Roth Lajossal, hogy a legnagyobb készséggel bocsát a tagok és azok családjai részére kellő igazolás mellett kedvezményes jegyeket. Az árakra és helyekre nézve felvilágositással szolgál az elnökség Árpád-utcza 10.

— **Tavaszi ünnepély.** A II. ker. Polgári Kör 1893. évi junius hó 17-én (szombaton) este 8 órakor a viziárosi „Fáczán“ kerti helyiségeiben részben a veszprémi tüzkárosultak, részben vigalmi alapjának gyarapitására hangversenynyel, tombolával virágversenynyel, postajátékkal, társasvacsorával és tánczczal egybekötött zártkörü tavaszi ünnepélyt rendez. Jakab László, elnök. Del Medico Ágostonné, elnök. Szabó Lajos, alelnök. Speidl Vilma, alelnök. Károly Mariska, alelenök. Augenstein Ilona, alelnök. Dr. Wladár Tivadar, alelnök. Jakabb Béla, I. jegyző. Lehner Imre, pénztárnok, Dr Frommer Zsigmond, ellenőr. Jakabb Árpád István, II. jegyző, Vacsorajegy zenével együtt 1 frt, mely 16-áig okvetlenül megváltandó. A müsor egyes számai közt és után táncz. Vacsora jegyek kaphatók: a rendező bizottsági tagoknál és a II. ker. polg. körben (Bomba-tér 3. szám, I. em.) 1. A virágverseny jury elnöke: Bauer Józsefné. Egy csokor ára tetszésszerint. 2. A tréfás tombola játék elnöke: Károly Jánosné. Egy jegy ára 10 kr. 3. A postajáték főpostamestere: Lutz Károlyné. 3 drb levelező lap ára 10 kr.

— **Pancsolt tej.** Avatott toll irta meg lapunk részére, miként és mivel hamisitják az annyira nélkülözhetlen, sőt okvetlenül szükséges élelmi czikket: a tejet. Ma már annyira jutottunk, hogy félve kell kávés kanalunkat bele meriteni a szinre nézve tejet mutató folyadékba, nehogy veszedelmes nyavalyának tegyük ki magunkat. A II. kerület vásárfelügyelője a budai polgárok, az anyák hálaját rég kiérdemelte azzal, hogy következetes szigorusággal néz utána, hogy a piaczra hamisitatlan tej kerüljön. Néz, kutat, s a legkisebb gondatlanságból származott hibát is nyomban megtorolja. És hogy e tekintetben irgalmat nem ismer, bizonyitja a mult keddi hetivásár, a midőn 60 liter hamisitott és pancsolt tejet öntetett a Dunába. Hány szegény csecsemő menekedett meg ezzel egy nagy fájdalommal járó s végzetessé is válható betegség csiráitól!

— **Temetés rokonok nélkül.** Gulterer Károly bécsi illetőségü nős könyvkötő a József főherczeg védnöksége alatt álló hadastyán-egylet tagja lakott I. kerület Tabán, Palota-utcza 10. szám, mint elmebeteg megfigyelés végett a II. kerület Fő-uton levő János-kórházba szállittatott, innen pedig az Erzsébet-kórházba Pestre. Miután felepülésére nem volt remény, felesége és leánya gyászruhában mentek a kórházba, hogy a temetést megrendeljék. Ez történt május 29-én, de ekkor azt a szomoru értesitést kapták, hogy Gulterer Károly már május 21-én meghalt és el is temették. A kórház-igazgatóság nem tartotta érdemesnek, hogy a rokonokat és engem, hites feleségét értesitsen. A halottat az ugynevezett létrakocsin vitték ki Kérem szerkesztő urat sziveskedjék ezt az esetet nyilvánosságra hozni, hogy a mulasztót felelősségre vonhassák Tisztelettel Gulterer Karolina.

*

— **Budapesti kereskedelmi és iparkamra.** Mechlovits budapesti és budai czégnek Rákosfalván létesitett nemezáru ipartelepe részére az 1890. évi XIII. t. czikkben meghatározott állami kedvezmények engedélyezése iránt a keresk. m. kir. miniszter elé terjesztett kérelme tárgyában van szerencsénk a tek. ügyvéd urat, mint a nevezett folyamodó jogi képviselőjét a miniszter úrnak f. évi febr. 18-án 8949. sz. a kelt rendelete alapján értesiteni, hogy a miniszter úr a pénzügyminiszterium vezetésével megbizott miniszterelnök ur hozzájárulásával a kérelmezett állami kedvezményeket folyamodó czég emlitett ipartelepe részére az 1892. évi május hó 1-től számitandó 10 évre engedélyezte.

— **Buda emelkedésének** mondható a Corsó szálloda uj berendezése. Versenyez a legjobb fővárosi szállodákkal. A közönség kényelmet, jó ellátást talál. Fel is karolta az elegáns világ. Az idegenek névsorában több kiváló egyéniség mellett számos törzstiszt nevével találkozunk.

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut sz.) a közelgő nyári idényre nagy szállitmányt hozatott, hogy megkönyitse a közegészségügyi teendőket, Jegeczes Carbolsav, vegytiszta Carbolviz, nyers 100% Carbolsav, Carbolpor, Clormész, Zöld gáliczból. Intézetek, gyárak, korházak, hivatalos helyiségeknek nagyobb megrendeléseknél olcsóbb árak.

— **Méry Ferencz** vendéglője a „Szép Olasznőhöz“ a Németvölgyben, jó konyhával és izletes italaival hódit a közönségnél. Nyári lakók olcsón étkezhetnek. Kirándulásra nagyon alkalmas.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

Krecsányi ur, ugy látszik, erősen hozzá látna, hogy valamikép hasonsorsu társai, a városligeti és ó-budai szinkörök mellett a pártolás kiérdemlésében el ne maradjon.

Most pénteken láttuk már a második ujdonságot, „A nevető örökösök“ 3 felv. operettet, mely minthogy Bécsben már számtalanszor megismételtetett, nem egészen premier darab ugyan, de magyar szinpadra hozva ezuttal látjuk először. A bécsi „Karl Theater“ e nagy sikert aratott darabja, nálnuk jóval kevesebbel is megelégedett. A darab erősen érezhető bécsi izü szóvicczein, néha felette pikáns, de különben igen mulattató jelenetein, itt-ott meglehetősen fülbemászó, szép dalain a közepes számu közönség elég jól mulatott és tapsolt is az ügyes alakitóknak, mint első sorban Kovács (Braxtell Ciprian) kitünően alakitott privatdiener-ének, Ledofszky M. (Vaneer Meeran Margit) az elrejtőzött örökös és Németh J. (Villiam hadnagy) a másik örökös énekeinek Gyöngyinek (Vander Bernbrom százados) a felsült örökös ügyes alakitójának és Serédy Saroltának (Koolbaaz Elly).

Egyébként a lefolyt hét müsorán a komoly dráma leszorultával két népszinmü is szerepelt. Az első a mult vasárnap szinre került Siroki románcz egy-két alakjában nem épen a legmegfelelőbb szereposztással, nagy hatással a melynél nagyobb volt azonban a csütörtöki „Felhő Klárié“, melyben nemcsak a váratlanul elmaradt Molnár László helyét láttuk Berky (András molnár) szép játékával némileg betöltve, hanem Haraszthy H. (Violáné) paraszt menyecske alakjában is egész preczizitással tudá érvényesiteni mély, drámai tehetségét; Pintér (Ferkó) és Ledofszky (felesége) szintén kierdemelték a tapsokat szép énekükkel. De már ezuttal Giréth Károlyról (Csik Istók) sem feledkezhetem meg egészen, kinek mint már előzőleg is volt már többször alkalmunk meggyőződni dicséretes igyekezetéről. —gh.

—

A „Kérés napján“. Barthos Andor dr. egy felvonásos vigjátéka e hó 45-én kerül szinre. A főbb szerepek P. Szép Olga, Vendrey, Krecsányiné és Góth kezeiben vannak. A darab — mely iránt széles körben nagy érdeklődés mutatkozik — Offenbach „Fecsegők“ operettejével együtt kerül szinre.

Ó-budai szinkör.

Az ó-budai szinkörben ez évadban Rakodczay Pál, a vidéki direktorok egyik legismertebbje működik jeles tagokból álló társulatával és igen változatos műsorral; de igazán elszomoritó, hogy e buzgó direktor minden igyekezete, melylyel a közönség igényét kielégiteni törekszik, hajótörést szenved a III. kerületi polgárság rideg közönyén. — Oly sokszor hallottuk hangoztatni, hogy alkalmat kell adni a német ajku lakosságnak a magyarosodásra; hallottuk hangoztatni, hogy az iskola mellett szinház is kell a III. kerületnek a nemzeti szellem felébresztése és ápolására. S most, mikor egy derék szinigazgató vállalkozott, áldozatok árán bár, e hazafias misszió teljesitésére; akkor azok, a kik a szinházban életföltételt látnak e kerületben szellemi életének fölvirágzására nézve: tüntetőleg távol tartják magukat a szinháztól, s a lelkes (?) ó-budai közönség nem igen lép tettekkel a küzdtérre. Pedig megszüntek már az okok, melyek lohasztották a polgárságot lelkesedésében; nincs itt Károlyi gyenge társulata, ki kritikán aluli műsorral és alig egy-két szál, valamire való erővel s boszantóan rosz előadásaival csökkentette a szinészet kulturális fontosságának becsét. Daczára ennek egy nemes ügy iránti tekintetből, Károlyi anyagilag a mult szezonban elég tisztességes sikert aratott; ha nem is volt megérdemlett pártfogás, volt sok meg- és meg nem engedett utonmódon előidézett mérsékelt pártfogás.

Ha tehát a mult évben egy érdemetlen társulatot, a szinészet fontosságára való tekintetből, csupa nemes intenczióból pártolt a polgárság, miért nem pártolja Rakodczayt, ki mindent elkövet, hogy az előadások minél sikerültebbek legyenek? Saját költségén nagyobb átváltoztatásokat eszközöltetett a szinpadon; a külső kiállitásra és a jelmezekre igen nagy gondot fordit, szóval mindent elkövet, hogy megkedveltesse a szinházat. Minden héten müsorába vesz egy-egy remek történeti darabot fél helyárakkal s mégis azt kellett látnunk, hogy a mult héten is a Szigetvári vértanuk kitünő előadása alig nehány szálnyi közönség jelenlétében folyt le. A társulat tagjai között pedig oly jeles erők vannak mint: Bácskay Julcsa, Benkő Etel, Szende Anna énekesnők; Aitner Ilka és Laczkó Aranka tragikai hősnők, Kantay Teréz komika; továbbá Ferenczy kitünő s kedvencz komikus, Kövessy, Hunfi, Bihari és maga Rakodczay direktor is. E héten adták nagy sikerrel Dalos Pistát, Kis molnárnét és a Kaméliás hölgyet, mely szerepben Laczkó Aranka brillirozott a közönség lelkes tapsai között. Maguktól az előadásokról általánosan elismerőleg nyilatkozik a közönség, a párttogás mégis lanyha; csakis Madarász csütörtöki előadása folyt le egészen telt ház előtt, mi arra mutat, hogy a jég olvadni kezd s a III. kerület intelligenczia példáját követve, a polgárság is méltó pártfogásában fogja részesiteni Rakodczayt. Ugy legyen!

Hihető, hogy úgy az állam, mint a főváros méltó segélyben részelteti majd e derék társulatot. Kedden tisztelgett is egy küldöttség Mittelman Bernát dr. szinpártoló egyesületi elnök vezetése alatt a belügyminiszternél, ki ez alkalommal igen kedvező igéretet tett a nyujtandó subvencziora nézve.

—

Heti müsor: Hétfőn: Bánk-Bán. Kedden: Kékszakállu herczeg. Szerdán: Pont-Biquet család. Csütörtökön: Kis molnárné. Pénteken: Egy magyar huszár káplár Bécsben. (Fél helyárakkal.) Szombaton: Velenczei kalmár. Vasárnap: A leányasszony.

Közérdek.

Lepkék. Mult számunkban megemlékeztünk arról a visszaélésről, mit a jégverem-utcza, pala-utcza és kapuczinus-utczában az éjjeli lepkék űznek. Dicsérettel kell megemlékeznünk a II. kerületi kapitányságról, mert azonnal intézkedett, hogy a lepkék a tisztesség határai között tartsák magokat. Többet megbirságolt és közegei által éber figyelemmel kiséri repkedésöket, hogy ha kell szárnyukat szegje. A közügy érdekében köszönetünket nyilvánitjuk a II. kerületi kapitányságnak.

Reinprecht Alajos. A Margitszigeti vendéglős Junius 5-én a veszprémi tüzkárosultak javára a Margitszigeten Óváry Ferencz veszprémi képviselő, a fürdővendégekből, a fürdőfelügyelőségből alakult bizottság közreműködésével nagy jótékonysági tombolát rendez. Pezsgőt ajánlt a fővárosban nagy tért hóditó és jótékonysági momentumoknál élénk résztvevő Duminy czég. Reinprecht Alajos sok áldozattal rendezi a tombolát, mit melegen ajánlunk a budai lelkes közönség figyelmébe

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Schranz Gottlieb
BÁDOGOS MESTER,
légszesz- és vizvezeték berendező
elvállal mindennemü
DISZNÜ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.
Nagy választék fürdőkádakban.
BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.
Telefon 90—46.

CORSO-SZÁLLODA
Budapest, Budán, Lánczhid-utcza 12. sz.
Szobák 80 krtól felfelé. — Fürdőszobák. — Gőzhajóállomás. Telefon. — Étterem.
A főváros legszebb pontján — a Duna mentén — fekvő »**CORSO-SZÁLLODÁ**«-t (ezelőtt Széchenyi) bátorkodunk a t. utazó-közönség becses figyelmébe ajánlani, azon megjegyzéssel, hogy szállodánk **kényelmes berendezése és mérsékelt árak** által, ugy **fekvésénél** fogva, mint **egészségi szempontból** is, e nembe vágó vállalatok sorában **első helyet** foglalja el. — Tőszomszédságban: a kir. várpalota, kereskedelmi és honvédelmi miniszterium, törvényhatóságok, gyógyfürdők, kirándulási helyek, stb. — A midőn becses pártfogást kérünk, maradunk tisztelettel
Argauer és Unrein
szálloda tulajdonosok.

WEISZ ADOLF
Sirkő-raktára
Alapittatott 1870. évben
BUDÁN.
Főüzlet: II. ker. Lánczhid-utcza 4. sz.
Fióküzlet: II. ker. fő-utcza 4. szám.

A nyaralók figyelmébe.
„Szép olasznő“
VENDÉGLŐ
Budapest, I. kerület, mozdony-út.
Van szerencsém a t. nyaralók, villatulajdonosok és kirándulók becses figyelmébe ajánlani, hogy vendéglői helyiségemben egész napon át ugy **hideg** mint **meleg** ételeket szolgáltatok ki.
Társas ebédek, **vacsorák** megrendelése pontos szolgálat mellett s jutányos árakon számittatnak.
Saját termésü borok, Dréher és Pilseni sör mindenkor friss és pontos kiszolgálat mellett a közönség rendelkezésére áll.
A tisztelt kirándulók becses figyelmébe ajánlja magát
tisztelettel
MÉRY FERENCZ.

Tabermann Gusztáv
bádogos-mester
Budapest, II. ker., Török-utcza 24. szám.
Vállalkozik:
Légszesz-, vizvezeték-, closet-, ugys zintén **zuhany- és fürdő-szoba** berendezésre.

Ferdinánd testvérek

Budapest. Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén díjmentesen a házhoz szállittatnak.

Nyári lakók figyelmébe!!

Szén- és fa-eladás.

ROSENTHAL GÉZA

Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.

A Trifaili-szénbányának

kizárólagos elárusitási főügynöksége

HÁZTARTÁSI SZÉN

2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.

Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.

Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

ZIMERMAN FÜLÖP

vendéglős a „ZÖLD KERITÉSHEZ"

BUDA, I. KER., ALAGUT-UTCZA 2. SZ

a fő- és székvárosi n. érd. közönségnek becses figyelmébe ajánlja **magyar konyháját.** — Természetes **tolnavidéki borok** és **Dréher-féle sör.** (Koronasör á la Pilseni palaczkokban.)

Minden pénteken szegedi halászlé.

A szinkör tisztelt tagjai abonement-re is felvétetnek.

Mindennap zeneestély.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, kesztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

„Budai kalauz" a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositminden ügyben. Kérdések „**Kalauz**" czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melleklendő.

Kerestetik egy csinos kis **modernül berendezett ház** több évre való bérbe vételre. Kert okvetlenül szükséges. A bérlet augusztus vagy november 1-én kezdődik. A lakás a Krisztinavárosban legyen.

Egy ügyes Wehler-Wilson gép-varrónő fehérvarrásra azonnal felvétetik. Tudakozódhatni: I. ker. Welisch alagut kávéházában.

Magányos özvegy. okleveles szülésznő ajánlkozik. Legelső házakhoz jár. Házánál lakás és ellátás is kapható. Levelek „Jó bánásmód" név alatt a kiadóhivatalba.

Kőszikláből fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izü üditő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröcös** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Legujabb orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Másodlat.

A véghlesi **›VERA‹-forrás** vize a szénsavdus földes vasas savanyu vizek között tekintélyes helyet foglal el és haszonnal élvezhető a gyomor, légzőszervek és hólyag hurutos bántalmainál, valamint a vesebajok némely alakjainál.

Bizonyos járványok idején pedig, igy cholera, hasi hagymáz stb. s ott, hol az ivóviz nem megbizható, kiváló szolgálatokat tehet.

Kelt Budapesten, 1893. márczius hó 15-én.

Dr. Kétli Károly,
egyetemi ny. r. tanár.

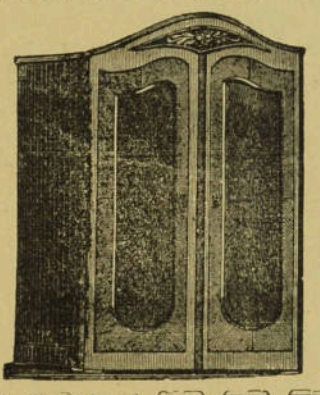
A véghlesi **›VERA‹-forrás** vizét mintegy hat év óta nemcsak a nyálkhártyák idült hurutos bántalmainál, ugymint gége-, hörg-, gyomor- és hólyaghurutoknál, **kitünő sikerrel alkalmaytam,** kanem **az utóbbi években felmerült járványok ideje alatt üditő és diaetetikus ital gyanánt is ajánlottam,** mely czélra ez **ritka tisztasága, kitününő kezelése s kedvező természetes** vegyi alkatrészei miatt **kiválóan alkalmasnak bizonyult.**

Budapesten, 1893. márczius hó 25-én.

Dr. Koller Gyula,
az Első cs. és kir. Dunagőzhajózási társulat főorvosa.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Friedländer Lajos

BUDAPEST,

I. ker., Döbrentei-utcza 6.

Ajánlja gazdagon felszerelt

butor-raktárát

és

menyasszonyi kelengyéket

a legolcsóbb árak mellett részletfizetésre is, vagy kölcsönképen.

Asztalos- és kárpitos-munkák a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Kiadandó nyári lakások.

Budapest fővárosához 30 percznyire, az Ó-Buda-Szent-Endrei helyiérdekü vasut mentén Kalázon, egészséges, üde levegő, a fővárosiaknak ujabban felkarolt nyaraló helye. Vasut és posta állomás. Emeletes szép villában két kényelmes lakás kiadó. Az emeleti áll 2 szoba, konyha, kamrából, a földszinti ugyanannyiból. Bővebb felvilágositással szolgál a Buda és Vidéke szerkesztősége.

A tisztelt köz nség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: 1/8 kilós doboz 30 kr.
1/4 » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében

IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

Eladó

két legjobb karban levő gyermek kocsi, az egyik négy kerekü, a másik három kerekü toló seta-kocsi. Bővebben a szerkesztőség.

Jelentés.

A **„Zöld vadász"-hoz czimzett új vendéglőmet** szép kerttel, tánczteremmel és verandával Hidegkúti-út 12. szám alatt 1893. május 1-én megnyitottam.

Ünnep- és vasárnapokon tánczvigalom a nagykovácsi kedvelt zenekar (Czeml) közreműködése mellett.

Kitünő konyha, italok és kiszolgálás által az igen tisztelt vendégeim bizalmát kiérdemelni, ezentúl is főtörekvésem leend.

Dréher-féle sörraktár saját házamban.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esdve, maradtam:

kiváló tisztelettel

JUDEX MÁTYÁS,
vendéglős.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb

táncztermе

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulások megtartására egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% armérsékletet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér

teljes tisztelettel

Balanek Antal,
vendéglős

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-apoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám,

„Andrássy-palota."

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritók, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarók**, ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk résztetfizetésre legolcsóbban adatnak el.

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Arany érem — Aranyérem

Elvállal min en e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását továbbá szikkőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes anyag; tüzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Geizler Kálmán

BÁDOGOS

légszesz- és vizvezeték-berendező

ajánlja magát minden nemü

DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,

BUDAPEST,

II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.

Nagy választék fürdőkádakban.

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

Jáhn Ferencz József

szobafestő,

ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ

BUDAPEST,

I. ker., Attila-utcza 19. szám.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 23. sz. Vasárnap, junius 11.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Elzüllött gyermekek.

Irta: **Szőke István**, árvaházi igazgató.

Az Isten áldja meg az eszmét és annak megpenditőit, kik „Otthont“ adnak az elzüllött gyermekeknek.

De hát vannak-e?

Sajnos, igen. De hála az égnek, nálunk még nem oly gyakoriak, mint a sürübben lakott, gyáripart üző nyugati tartományokban.

A kis Belgium, Hollandia öt-hat intézetet tart fenn egyik-egyik, hogy békés társadalmának nyugalmát megmentse a züllöttek háborgatásaitól — elsősorban, másodsorban pedig: magukat a gyermekeket a társadalom számára.

A kik itt is javíthatlannak mutatkoznak, azokat elhelyezik a Rise-Leedei (Rözléd) intézetbe, hol kizárólag a tengerész-életre készitik öket elő. „Nem fértél el a száraz föld társadalmában, eredj világgá, légy pionierje a czivilizacziónak valahol a legsötétebb Afrikában, vagy nyeljen el a tenger.“ Igy rázza le a nyakáról a nyughatatlan salakot.

Hogy milyen veszedelmes a salak, legyen elég egy példát megemlitenem. A wichinei (visin), intézetben complotot alakitottak, hogy az igazgatót családostul elpusztitják. Egy egész hálószoba bele volt avatva s nem akadt köztük áruló.

Felszedték a padlót, megkeresték a légszesz-cső vezetékét lyukat furtak az igazgató hálószobája plafonjába, lyukat reszeltek a légszesz-csőbe, aztán visszahelyeztek mindent szépen s gondoskodtak arról, hogy a nyomás csak az igazgató szobája felé hasson. Másnap félholtan találták a családot s egyik lánykája belehalt a gázmérgezésbe. Az aszódi gyerek meg baltával vágta szét alvó tanitójának homlokát. Köszönheti kemény fejének, hogy most is él.

Az elzüllöttek nagy százaléka, $^{8}/_{10}$-ed megjavulva tér vissza a társadalomba. Legnehezebben, vagy absolute nem javulnak a fajtalankodók, szimulánsok, az alkoholosok és a szokásos tolvajok.

Az első osztályba különösen a lánygyermekek szolgáltatják a nagy kontingenst. Egy hamburgi intézetben láttam egy tizenegy éves lányt, a kin a bujakórság minden faja már végig ment. A kérlelhetlen élet lesodorta a legalsó néposztályba s az állat-ember könyörtelensége megalázta, meggyalázta. Egy csatornában volt a tanyája, onnét szedték fel. Az ilyenek számára csak arra való az intézet, hogy időt szerez a fizikai kifejlődéshez, mert kétségtelen, hogy visszaesik, a mint lábát kiteszi az intézetből. A gráczi házban nagy leányok javitgatásával tesznek kisérleteket, apácza kezelés mellett. Hogy milyen eredménynyel, elég egy látogatás, a psychologus játszva leolvashatja a fitymáló arczról, melylyel végig méri a szegény szürkenénét, mint ha mondaná, ugyan te sem vagy jobb nálamnál egy hajszállal, csakhogy véd a szenteskedő viselet — meg a ruha.

Kérdésemre elég őszinte volt a főnöknő megvallani, hogy ők a bünt megelőzni, megakadályozni nem tudják, mert ők csak olyan gazságokat ismernek a milyenekre a lányok rávezetik őket.

A Grosz-Hennersdorfi intézetben egy fiu szimulálta a butát, hogy ne kelljen tanulnia. Csudálatos zsenialitással és kitartással üzte bolondos mesterségét. Ha magára maradt, csendes lustálkodásban töltötte idejét. Mihelyt azonban sejtette, hogy megfigyelik, elkezdett ideoda ugrálni, bolondokat beszélni, vakarózni, töprengeni mintha valami nagy dolgon törné az eszét. Nevét nem akarta tudni, tagadta, hogy ő született, ergó: születéshelye sincs s ilyen logikás füllentéseivel árulta el helyes eszét. Szemtelen butasággal nevetett az ember szeme közé majd meg reszketni kezdett s nagymérvü félszt és ijedelmet affektált. 17 éves mulott már s kérdésemre: hogy mi lesz vele? azt mondták, átadjuk 20 éves korában a katona ágnak s ha ott elkövet valamit, börtönbe kerül, de az életbe vissza nem eresztjük: denn bei uns wird der Mann gedrillt.

És igy eléri czélját: léha tétlenségbe él a társadalom terhére.

Alkoholos van nagyon sok és ezek nehezen javithatók s nagyon sok esetben visszaesők.

Sajnos, a szülők hitványsága rontja el sokszor a jó magot. Csak a napokban olvashattuk a nyitramegyei gyerek esetet, ki 7 éves korában delirium tremenszben halt meg s még apja dicsekedett vele: hogy ebből lesz aztán az ember, már most is hogyan győzi! Ilyenek előtt nincs biztonságban semmi, a minek szesz a neve. Jaj az eczetes üvegnek, a spirituszt leissza az olvasztott enyvről, festékről stb. Liebenben néztem az intézet gyönyörü állatgyüjteményét, hát nem üres volt egy kigyónak a spirituszos palaczkja? Leitták róla ketten, mert a szesz szaga és a hatás rögtön nyomra vezették az igazgatót. A vein-zirli intézetben a legnagyobb vigyázat mellett akárhányszor elitták a misebort. Ha nem jutnak hozzá a kész szeszhez, csinálnak maguknak. A gyümölcs, a ribizli, az egres mind azért terem nekik, hogy rejtekben szeszt készitsenek, azt erjesszék, erősitsék s tilosban, határtalan triumfussal megigyák. Ezek is jobbadán visszaesnek az élettel való uj érintkezés után.

A szokástolvaj már olyan kórság, melyek gyógyitása inkább a psychiatriai intézetekben van helyén, mint a javitó vagy szeretetházakban vagy az elzüllöttek otthonában. Ezeknél a lélek egy megfoghatatlan presszíója alatt cselekszik a test. Nincs értéke annak a tárgynak, nincs haszna a tolvajnak magának belőle, de ellopja, mert nem tud elleni nélküle.

Hónapokik rejtegetett egy Marienhofi gyerek egy ellopott poharat a bokor alatt, földben. Hasznát nem vehette, álmát nyugtalanitotta a gondolat, hogy hát ha meglopja valaki őt s nagy izgalommal s nagy óvatossággal közelitgette meg rejtett kincsét meggyőződést szerezvén, hogy még helyén van. Mikor a brünni intézetet látogattam, épen baromfi-kiállitás volt a városban. 40 gyerek nézte meg a kiállitást az igazgató és két felügyelő vezetése alatt. Hazatérvén, a vizit alatt kitünt, hogy egyik egy megfojtott tyúkot szorongat a hóna alatt. Mennyi ügyesség kellett ahhoz, hogy annyi látogató és társ között ezt észrevétlenül megtehesse! Ez is, meg a poharas gyerek is nem tudta okát adni, miért loptak? Látszott rajtuk a büntetéstől való félelem, a büntudat, sőt a bünbánat, de okát adni tettük „miért“-jének nem tudták. „Ich hab's müssen, ich hab's nicht können dort lassen“, ebben meritették ki önvédelmüket.

Ez a faja az elzüllötteknek adja a legtöbb szökevényt. A Raues Hausban ezek külön pavillonban vannak. S szökésük oka legtöbbször az, hogy ottkinn szabadabban üzhessék tolvajlási mániájukat. A gorbitzi intézetből egy fiu vagy huszszor kereket oldott. Nem tudtak rajta kifogni másként, pojácza ruhába bujtatták. Igy is kisérletet tett, de a gyermekek csufolkodása visszakergette az intézetbe. Vagy három évig igy járt, mikor egy fejedelmi látogatás alkalmára kikönyörögte az igazgatótól a tisztességes ruhát nagy javultságot affektálván s szégyenkezvén erösen, hogy igy csak nem jelenhetik meg a fejedelem előtt. Alig volt azonban tisztességes ruhában a Hans, ott hagyott igazgatót, intézetet, fejedelmet, maig sem tudják hová lett. A sonnenbergi intézet egy ilyen maniakusa harmadik szökése után, mikor látta, hogy keresik és sarkában vannak, levetette magát a szikláról s ott halt. Zsebei tele voltak összelopkodott értéktelen holmikkal.

Mi ezekhez képest az én „fehér kisasszonyom“ romlottsága (ez az intézeti

neve H. Kálmánnak), a ki csak azért csinált magának szalma czigarettát és gyujtott rá nagy félsz között a padláson, hogy egyszer már ő is megmutassa, hogy „mert valamit elkövetni.“ Persze, hogy ezen az egyetlen merszen is rajta kapta a balekot a papa.

Ezekről a gyerektypusokról is irok majd egyszer egy pár jellemző vonást, majd ha már nem leszek árvaházi direktor, majd ha az intézet némelyek szerint már megszabadul tőlem, a mi — reménylem — jóakaróim segélyével nemsokára meglesz.

Nincs — hála istennek — nálunk az a nagymértékü gyermek-romlottság, de azért Isten áldja meg az Otthon eszméjét, annak művelőit, a kik közé én is ezennel bejelentkezem — reformátusnak, hogy dr. Kiss Áron urral egy hiten lehessek.

A III. oszt. kereseti adó kivetése ellen.

Az a mozgalom, mely két héttel ezelőtt a balpart nehány legtekintélyesebb kereskedelmi testülete kezdeményezése folytán keletkezvén, különféle pesti érdekköröket buzditott müködésre, hullámait a jobbpartra is átvetette és igy a székes főváros összes érdekelt polgársága tiltakozott az adóügyi közegeknek azon méltánytalan és felette önkényes eljárása ellen, melyet a III. oszt. kereseti adó az idei kivetése alkalmával követtek.

Agyoncsépelt dolgot ismételnénk, ha foglalkozni akarnánk akár a számtalan bajokkal, melyek a méltánylást indokoltá teszik, akár a szükségtelen adófelcsigázás következményeivel melyekről napilapjaink az utolsó két hét alatt annyit és oly sokféleképen irtak. Nem is hoztuk volna ujólag fel, ha a II. ker. Polgári Kör által ez ügyben inditott mozgalom oly eredményeket nem mutatna fel, mely nekünk, mint Buda érdekeit képviselő közlönynek, egyenesen kötelességünké teszi azt, hogy e ténykedést különösen is kiemeljük. A II. ker. Polgári Kör daczára rövid két éves létének annyi tanujelét mutatta életképességének, a közügyek terén annyiszor jelent meg kezdeményező képen vagy pedig mint a közjót czélzó mozgalmak első sorban álló harczosa, hogy méltán állithatjuk, miként e kör a hazafias és a közjóért lelkesülő szellem, az ott felhalmozott nagy tehetség és szorgalom ugy a kitünő vezetés által Buda legelső társas egyesületei közé küzdötte fel magát. Üdvözöljük a II. ker. Polgári Kört legujabb sikeréért, elismerjük tagjainak kiváló tulajdonait és őszinte örömünket fejezzük ki a felett, hogy Budán két oly kör van, mely a polgárság szellemi és anyagi jólétének előmozditásán annyit fáradozik és mely Buda közmivelését oly hathatósan támogatja, előmozditja: az I. és a II. ker. Polgári Kör.

Az adókivetés ellen Budán megindult mozgalom lefolyásáról, — melynek keletkezéséről mult heti számunkban számoltunk be — részletes tudósitásunkat következőkben adjuk.

Mult vasárnap, f. hó 4-én, délután 3 órakor a II. ker. Polgári Kör helyiségeiben, a kör iparos és kerekedői szakbizottságának felhivása folytán a három budai kerület nagyszámu érdekelt polgára jelent meg oly czélból, hogy a III. oszt. kereseti adó kivetése ellen állást foglaljanak.

A szép számmal megjelenteket — a kör nagytermén kivül az összes mellékhelyiségek is megteltek — Beck Adolf, a szakbizottság elnöke üdvözölte, köszönetét fejezvén ki az iránt is, hogy a mai értekezletre Tabódy József cs. és kir. kamarás és fővárosi adófelügyelő, ugy Csudnay Károly I. és II. ker. adóügyi előadó is megjelentek. Ajánlatára az értekezlet elnökévé Del Medico Ágoston körelnököt választották, ki a jelenlevők beleegyezésével a jegyzőkönyv vezetésével Herman Gyula szakbiz. jegyzőt bizta meg.

Ezek után az értekezlet megalakulván, a napirend tárgyalása következett.

Kämeter Antal nem elégszik meg, ha az adó a status quo ante mellett marad, hanem általános adóleengedést és e czélból küldöttség választását óhajtja.

Sárkány Ferencz hosszasabban fejtegette az iparvállalatoknál a megbirálás hiányát és azt akarja, hogy a kereseti adó ne a megbizhatlan lakbér, hanem a kipuhatolandó tiszta jövedelem alapján legyen kivetve.

Dr. Németh Imre elejét akarván venni a hosszadalmas általános megjegyzéseknek és mert hallotta, hogy az értekezleti jegyző emlékirat tervezetet dolgozott ki, kéri annak felolvasását.

Miután Krausz Dávid személyes sérelmeit még per longum et latum feltálalta és Tabódy József adófelügyelő is hozzájárult Dr. Németh inditványához, elnök felhivására Herman Gyula felolvasta a memorandum tervezetet, mely a pénzügyminiszterhez volt czimezve.

Ennek megtörténte után a jelenlevő adófelügyelő hosszabb beszédben előadta, hogy az ok, mely a pénzügyminiszter előtt leendő kérelmezést indokolná, már megszünt a mennyiben a 200 frton aluli adótételek is, még pedig az ő személyes közbenjárása mellett ujra átdolgoztattak és mert neki nem az a czélja, hogy az állam a szegény polgárok fillérein gazdagodjék meg, hanem, hogy köztartozásait mindenki jövedelméhez képest arányosan fizesse, mely czél őt a javaslatok átdolgozásánál is vezette, — úgy azt hiszi, hogy memorandum nélkül is nyugodtak lehetnek az iránt, miként sérelmeik orvosolva lesznek. Mint a II. ker. régi lakosa szivesen jelent meg polgártársai körében és az itt hallott panaszok és sérelmek figyelembe vételét igérte.

Dr. Németh Imre az adófelügyelő előterjesztései alapján a memorandum mellőzését, mig Beck Adolf azt inditványozta, hogy az emlékirat a fővárosi adófelügyelőnek küldöttségileg átnyujtassék. Miután néhányan még felszólaltak az értekezlet Beck Adolf inditványát elfogadta, s elhatározta, hogy a jegyző által tervezett memorandumot Sárkány Ferencz inditványával az adófelügyelőnek átadja, a küldöttségbe Del Medico Ágostont, Bauer Józsefet, Beck Adolfot, Kämeter Antal és Krausz Dávidot választotta be és az adófelügyelő és elnök élénk éljenzése közt feloszlott.

Az emlékirat átnyujtásával megbizott küldöttség Tabódy József fővárosi adófelügyelőnél f. hó 6-án délelőtt 11 órakor tisztelgett.

A küldöttség vezetője Del Medico Ágoston hosszabb beszéd kiséretében, melyben a közgazdasági miseriákat hozta fel a polgárságnak az adófelügyelőhöz tett bizalomteljes közeledését hangsulyozta, — az értekezlet által elfogadott következő emlékiratot adta át:

Mélyen tisztelt adófelügyelő ur!
Méltóságos uram!

A III. oszt. kereseti adó kivetése körül a jelen év folyamán követett eljárás fővárosszerte elégületlenséget keltett és az érdekelt körök valamennyien azon általánossá vált meggyőződésre jutottak, hogy a kivetendő adónak esetről-esetre történő rendkivüli és aránytalan felemelése a polgárság létjogát veszélyezteti, miért is a pénzügyi közegekkel szemben a jogos és céliránynos önvédelem szükségessége

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Tündérek harcza.

Dr. Szkalniczky Henriktől.

II.

S a hizelgő csábszavak megtörték Viola akaratját és szilárd hangon mondá: megyek! Hófehérke azonnal összehivta társait és ujjongva határozták el, hogy legközelebb utra indulnak. Akkor még nem sejtette senki, hogy Hófehérkének milyen gonosz tervei vannak.

Felviradt végre a nagy nap s Hófehérke, ki a hegyi szellemeket már előre értesitette a tündérek kirándulásáról, még hajnalban előresietett a hegyi szellemeket a tündérek megérkezéséről tudósitani.

A kastélyban visszamaradó tündérek könynyes szemekkel és forró ölelésekkel bucsuztak el a távozóktól s egyikök, s Liliam, ki mindeddig nem szólt a kirándulás ellen semmit, mintha sejtette volna, hogy a kirándulókat veszély fenyegeti, most mindenképen vissza akarta őket tartani. Hasztalan! A tündérek gyorsan s vigan énekelve hagyták el a kastélyt és csakhamar a hegyi szellemek birodalmába érkeztek. Bámulattal szemlélték ott azt a zord nagyszerüséget, melyet a szellemek országának minden egyes alkotása és része szemeik elé tárt: a hatalmas sziklavárakat, a végtelen jég- és hómezőket és a villámoktól czikázó szörnyü nagy felhőket, végre csodálták a tündérek az előttük eddig idegen országot, mikor egyszerre fülsiketitő fütty hangzott fel. E pillanatban áthatatlan sötétség terült a tündérek fölött. Leirhatatlan rettegés fogta el ezeket, de mintha titkos hatalom kergette volna, nem hátra siettek, kastélyuk felé, hanem előre, csak előre. És e közben iszonyatos vihar kerekedett, mely óriási szikladarabokat hengergetett alá a völgybe, a tündérek országába. Galambtojás nagyságu jégdarabok hullottak alá a tündérek fejei fölött tornyosodott felhőkből és a sötétséget egymásután világitotta meg egy-egy pillanatra a villám és a szüntelen menydörgés csak fokozta a megrémült tündérek félelmét. A tündérek egymásután elmaradtak a csoporttól a többiek azonban kétségbetsetten előre törtek. Végre is száz veszély után egy szabad térre értek s ott megállottak, várva a hátramaradtakat kétségbeesetten jajgatva s gondolva a jövőre.

A vihar lassan lecsöndesült, a villámlás és menydörgés elállott s a sötétséget világosság váltotta fel. De az a világosság is csak arra való volt, hogy a veszélyt, mely a tündéreket fenyegette, még jobban tárja ezek szeme elé. A merre a boldogtalanok tekintettek, mindenütt csak halált és pusztitást láttak és mikor tekintetök azon tájra irányult, a hol kastélyuk állott, rémületökre azt látták, hogy a völgyet szörnyü nagy sziklák és jégdarabok boritották, a kastély pedig eltünt, nyomtalanul eltünt. Ebben a pillanatban termett előttük Morgó, a hegyek királya s körülötte a hegyi szellemek belátlan fenyegető serege. Morgó király dörgő hangon vetette szemükre a tündéreknek esküszegésüket és végül mondá: minthogy ti meg nem elégedtetek a völgygyel és még itt is a hegyeken megakartátok zavarni nyugalmunkat s birodalmam határait vakmerően átléptétek, én ezennel örök fogságra kárhoztatlak benneteket. Itt fogtok élni ezentul, ezen a helyen és én szemeitek elé fogom varásolni az ég és a föld szépségeit, s ti kinokat fogtok szenvedni, a miért ezeket soha többé nem fogjátok élvezhetni.

És ugy lőn. Deli király visszatérve a völgybe s kastélya helyében csak romokat találva, könyörögve kérte Morgó királyt, adja vissza neki kedves tündéreit, hogy velök innen eltávozhasson. De a hegyek királya hajthatatlan maradt. Deli őt jeges, zord birodalmában nem támadhatta meg s igy a tündérek királyának tündérei nélkül kellett távoznia . . .

Az óta sok, sok ezer év mult el s a hegyi szellemek birodalma az évezredek folytán elpusztult. Foglyaik azonban még mindig vannak s ha tavaszi s nyári napokon a hegyekre rándulnak a vidám emberek ott lálják őket: Hófehérkét, Violát és Gyöngy— és a többit, valahányan vannak.

mutatkozott, mit a legérezhetőbb, mert jólétöket érintő viszonyaikban megtámadott adófizetők úgy véltek leghathatósabban elérhetőnek, ha pártfogást Méltóságod körültekintő és a polgársággal szemben mindig előzékenynek mutatkozó személyében keresnek.

Ez a czél vezette a fő- és székváros több kereskedelmi és iparos-testületének képviselőit a nagymélt. m. kir. Pénzügyminiszter ur elé és hogy a panaszttevők sikert értek el, ez a körülmény buzditott fel minket is arra, hogy mint Budapest Dunajobbparti érdekelt polgárságának képviselői feltárjuk Méltóságod, mint a székes fővárosi adófelügyelőség köztiszteletben álló főnöke előtt azon okokat is, melyek méltányos figyelembe vétele jogos igényeink respektálását képezné és a mely okok kétszeresen szükségessé teszik az adókivetéssel megbizott közegek körültekintését. S bár a kérelmezők előterjesztésére adott miniszteri válasz alkalmas arra, hogy abban megnyugvást találjunk, mindazáltal nem tartottuk feleslegesnek Méltóságod előtt megjelenni, mert a magas kormány előtt is ismeretes budai viszonyok külön méltánylást, enyhébb birálást igényelnek. Ez volt a czél, mely a székes főváros Dunajobbparti városrészén lakó polgárságot mai napon tartott értekezletén eljárásának mikéntjében vezérelte, ez volt az ok, mely miatt az értekezlet megbizásából Méltóságod elé járultunk és bizvást remélvén azt, hogy kegyes gyámolitást találandunk, legyen szabad azon különleges, egyedül reánk, jobbpartiakra nehezedő kedvezőtlen viszonyok és körülmények felsorolásába bocsátkoznunk, melyek indokolttá fogják tenni Méltóságod előtt is azon általános mozgalom jogosultságát, mely által a budai városrészek polgársága viszonyainak különös méltánylását óhajtjuk elérni.

Az ipar, a kereskedelem viszonyaiban az utolsó kivetést követő 3 év alatt javulás nem állott be, az ma is úgy pang, mint már néhány év óta eddig is, és ha a nagymélt. m. kir. Pénzügyminiszter úr előtt a mult hét folyamán megjelent és a balparti érdekköröket képviselő küldöttség e körülményre mint latba vetendő közgazdasági miseriára mutatott, úgy joggal hozhatjuk fel mi is, hogy a székes főváros Dunajobbparti városrészeiben az iparosok és kereskedők kedvezőtlen anyagi körülmények közt élnek és pedig annyival is inkább, mert a fővárosi törvényhatóságnak mostoha gondoskodása folytán az olcsó közlekedési eszközöket, a járható közutakat is nélkülözzük. Az e téren tapasztalható visszamaradás, a viszonyok kedvezőtlen állásának a budai társadalmat és anyagi jólét veszélyeztető jellege, a Dunajobbparti polgárság legszélesebb köreiben is azon öntudatot keltette fel, hogy javulás, a viszonyok jobbrafordulása csak a magas kormány, a fő- és székvárosi törvényhatóság és társadalom együttes működése által érhető el, minek folytán a budapesti polgári lövészegyesület által kezdeményezett azon nagyszabásu mozgalom létesült, mely a budai polgárság összes érdekcsoportjait és irányzó tényezőit is felölelvén, működését Méltóságod előtt is bizonyára ismert módon máris megkezdette. E körülmény pedig nem lehet mellékes, de ellenkezőleg az itteni fölötte kedvezőtlen viszonyok egy fő inditó oka, mert a nehéz és költséges beszerzés folytán drágább áruczikkek és ipartermékek fogyasztóit apasztja, az e városrészekben lakó termelők versenyképességét bénitja, az iparos és kereskedő osztályt fölöttébb érezhető módon kárositja annál is inkább, mert daczára a Dunajobbparti városrészek kitünő hygienikus helyzetének, nagy akadályokat gördit az elé, hogy a balparti lakosság egy része itt telepedjék meg.

Már az imént felsorolt okok is elégségesek volnának arra, hogy meghallgattatásunkat indokolják. S mindazonáltal ezek csak a kisebb bajok! A szekes főváros félmillió lakossága körében felhalmozott óriási vagyon legnagyobb része a balparti városrészekre esik. A jobbpart fogyasztó közönsége körében a vagyonos osztály mondhatjuk, számba sem jön. Idegen forgalomról szólnunk sem lehet. És igy a jobbparti polgárság fogyasztó közönségét, kivált mióta a Buda vidéki szőllők elpusztulása folytán a forgalmat élénkitő vidéki fogyasztók kimaradtak az egymást támogató iparos és kereskedő osztályon kivül csak a hivatalnokok képeznék. Eltekintve azonban attól, hogy éppen az utolsó három év alatt, — a mely időre pedig a fővárosi adófelügyelőség a viszonyok consolidálását gondolta — a jobbparton elhelyezett hivatalok nagy része a balpartra helyeztetett át, a hivatalnokok nagyobb része hivatalaikkal együtt Pestre költözött, az itt maradt, bár nem kicsiny rész hasonlóan a Budán lakó intelligenczihoz tartozó minden rangu és állásu egyénhez vagy Pesten szerzi be legcsekélyebb szükségleteit is, vagy pedig a fogyasztási szövetkezetek karjaiba vetette magát és daczára annak, hogy ezen szövetkezetek székhelye a balparti városrészeken van és szükségleteiket az ottani nagykereskedőktől szerzik be, — tagjainak majdnem kétharmada a budai hivatalnokosztályból kerül ki.

Ily szomoru viszonyok közt, annyi kedvezőtlen körülmény behatása alatt küzd léte fenntartásáért az a budai polgár, melyek összesége az államfenntartó elemet képezi. A székes főváros Dunajobbparti városrészeiben lakozó polgárság a haza érdekét mindenek fölé helyezi. Hazafias czélokért a legnagyobb áldozatokat meghozni kész, nemzeti és állami szükségletek kielégitéséhez örömmel járul filléreivel; nem is kér lehetetlent. De mert tudja hogy létszükségleteinek elvonása által ez állam alapépülete ing meg s mert látja, hogy a kereseti adó folytonos és aránytalan felcsigázása által a tönk szélére jut és igy drága magyar hazánkat fenyegeti a veszedelem, — felszólal a megtámadott jog és méltányosság érdekében és esdő szavát Méltóságod elé az iránt intézi, miszerint az adókivető közegeket oda utasitani méltóztassék, hogy javaslataiban a körültekintő méltányosság vezérelje; a kivetés alapjául ne a legtöbb esetben megbizhatlan lakbért, hanem a jövedelemhozó iparág átlagos hozadékát, a tiszta hasznot vegye és figyelembe véve a felette kedvezőtlen közgazdasági miseriákat, nemcsak, hogy a mostani adófelemelését mellőzze, hanem lehetőleg arra igyekezzék, hogy a tényleges viszonyoknak megfelelőleg most is tulmagas adó leszállitassék. Alázattal kérjük kegyes gyámolitását

Méltóságodnak alázatos szolgái

Budapest, 1893. jun. 4-én.

a székesfőváros I. II. és III. ker. érdekelt polgársága értekezletének megbizásából:

Herman Gyula, értekezleti jegyző. **Del Medico Ágoston**, értekezleti elnök.

Tabódy József adófelügyelő átvevén az emlékiratot, köszöni a polgárságnak beléje helyezett bizalmát, méltányolja az előadottakat és mindent megteendőnek igért, hogy a felsorolt körülményeket tekintve, a budaiak adója ne emeltessék. A badaiak megnyugtatására azt is felemliti, hogy a jelen kivetésnél a tételek száma a balparton 4450-nel növekedett, mig a jobbarton 260-nal apadt, a mennyiben ezeket az I. osztályba soroztatta. Megigérte, hogy a lisztkereskedők és norinbergi áruk eladói adófelemelésben egyáltalában nem fognak részesülni, valamint belátta azon helytelen eljárást is, hogy az adókivető bizottságokban sokszor a felek adójának tárgyalásánál olyanok tanácsára és bemondására hallgatnak, kik az illető versenytársai.

Ezután a kir. adófelügyelő még hosszasan és szivélyesen beszélt a küldöttség minden egyes tagjával és őket azzal bocsátotta el, hogy a polgárságnak felvilágositással bármikor szivesen szolgál és örömmel veszi, ha ügyeik támogatásáért bizalommal fordulnak hozzá.

S ezzel a II. ker. Polgári kör által a III. oszt. kereseti adó felemelése ellen inditott mozgalom remélhetőleg számos budai polgár megelégedésére eredménydus befejezést nyert.

A régi Budáról.

Irta: **dr. Baróti Lajos.**

(Folytatás.)

Hasonló képet, mint Schweigger, fest Gerlach István a királyi palotáról. Gerlach 1573-ban Ungnad Dáviddal, Miksa és Rudolf királyok követével ment Konstantinápolyba és ez alkalommal ejtette útba Budát. „Dicső, hatalmas épület lehetett, — irja a királyi palotáról — szépen faragott külcsarnokokkal; belülről pedig folyosó van szép vörös márványból, magas oszlopokkal s hosszában két nagy terem, aranyozott menyezettel mindkettő. Az első diszitményei csupa üstök lobogó tüz fölött s mellettök könyv. Ezen terem márványajtaja fölött (tudni kell ugyanis, hogy a termek ablakai és valamennyi ajtajai márványból valók) olvasható e felirás: Magnanimum principem victoria sequitur 1484.[1]) A másik terem menyezetén csupa arany kigyó van farkaikkal szájaikban. E mellett más szép terem található s ajtaja fölött ezen irás: Wladislavi regis hoc est magnificum opus.[2]) A magyar királyok szépen kifaragva, de összetépett arczulatokkal, a tizenkét égi jegy és szép könyvtár szemlélhetők benne. Ebben az égi testek állása van lefestve, ily felirással:

Cum Rex Matthias suscepit sceptra Bohemae Gentis, erat talis lucida forma coeli.[3])

S ilyen szép terem még igen sok van, de mindnyáját nem nézhettük meg. Mind Gerlach, mind Schweigger Buda pusztulását Isten büntetésének vették. Az előbbi igy kiált fel: „Mindenki világosan láthatja itt az isteni fenyegetés valóságát. Ime a legpompásabb épületek disznóólakká lettek, mert a törökök összetépik, összevagdalják a szép királyképeket, az ablakokat betapasztják sárral, agyaggal, a háztetőket lehányják és deszkákkal rekesztik el a bejárást.“ És Schweigger ekkép elmélkedik: „Ha ez történt ezzel a palotával és királyi székvárossal, ezzel az országgal, nem eshetik-e meg a mi hazánkon is idővel. Mert büneink miatt mi is megérdemelnők, ha Isten igazságos haragjában és érdemünk szerint akarna bánni velünk.“ Megjegyzendő, hogy mindkét iró lutheránus pap volt.

De nemcsak a királyi palota, hanem a város is nagyon szomorú képet nyujtott a török uralom idején. Schweigger szerette volna a várost megtekinteni, de egy-két fürdőn kivül alig láthatott valamit, mert a csőcselék mindenféle csúfságot követett el rajta és társain. Ép úgy jártak Sophiában, a hol a török gyerekek utánok szaladtak és hólapdákkal dobálták meg őket, folytonosan azt kiabálva, hogy „gyaur! gyaur!“ Gerlach e tekintetben szerencsésebb volt, ámbár a látvány, amely szemei elé tárult, midőn Buda utczáit bejárta, mélyen elszomoritotta őt. „Nagyon kell fájlalni — irja — hogy ez a szép város, mely a fenálló kevés maradvány tanusága szerint olyan pompás és dicső volt, hogy a gyönyörűséges Augsburg városa sem multa felül, disznóóllá és kutyarekeszszé vált. Mert a pompás épületeknek már csak külső falai vannak meg; a belső ronda és dísztelen. A gyönyörű erkélyek és ablakok vagy le vannak ronta vagy sárral betapasztva. A törökök itt is, valamint Pesten és Esztergomban semmit sem épitenek, semmit sem hoznak helyre, ha valami roskadásnak indul.“ Mindössze két kőházat talált a városban; egyiket a vásártéren[4]) e verssel: Nemo confidat nimium secundis;[5]) a másikat egy templom mögött ily felirással: Sic transit gloria mundi.[6])

E két mondás egészen ráillett a törökkori Budára . . .

Mint emlitettük: a törökök a mecseteken és fürdőkön kivül semmit sem építettek Budán. Mecsetekül is részben a régi keresztény templomokat használták, melyeket czéljaik szerint átalakitottak. Vallásuk szigorúan tiltván az istenség ábrázolását, első dolguk volt a keresztény templomokban levő képeket kidobni s a szobrokat megcsonkítani. A mai Dísztéren, körülbelül a honvédszobor helyén, a középkorban Szt.-György temploma állott s ennek egyik boltivében a vértanú szobra. A törökök a szent fejét kegyetlenül megrongálták s esztelen dü-

[1]) Azaz: »A nagylelkü fejedelem diadalt aratott 1484.« A Frigyes császár fölött kivivott győzelem emlékére készült. Mátyás ez évben foglalta el Bécs városát.

[2]) Lásd a megelőző czikket.

[3]) »Midőn Mátyás király a cseh királyi pálczát vette kezébe, a ragyogó ég formája ilyen vala.«

[4]) Vagy a Mátyás-templom előtti tér, vagy a mai Bécsikapu-tér.

[5]) Senkise bizzék nagyon a szerencsében.

[6]) Igy mulik el a világ dicsősége.

hökben még az alatta levő sárkányt sem kiméltek meg. Ily állapotban találta 1666-ban Leslie, I. Lipótnak Konstantinápolyba küldött követe. A Mátyás-templom a törökök főmecsete volt. Két évvel ezelőtt a pénzügyminiszteriumnak a templomhoz hozzáépített szárnya lebontatván, a déli bejárat fölött egy érdekes szobormű került napfényre. Krisztust ábrázolja tanítványai körében, azonban sajnos: egyetlenegy alaknak sincs feje, a törökök mindnyáját leverték!

A pasának külön mecsetje volt, a hova nagy ünnepeken díszmenetben vonult be. A menetet janicsárok nyitották meg, kiket török lovas katonák vagy szpáhik követtek; ezek után lovagolt a pasa drága aranyszövetü ruhában.

Az isteni tisztelet idejét, mint Törökországban általában, úgy Budán is a sugár minarétek erkélyéről a muezzinek éktelen kiáltással adták tudtára a hiveknek. A harangozás tilos volt. E körülmény, hogy nem lehetett hallani harangszót, valamennyi utazónak föltünt. Annál furcsábbnak találták a muczczimek kiáltását, melyhez csak nehezen tudtak hozzászokni.

A mecsetek udvarain tánczoló derviseket is lehetett látni. Vagy tizen összefogódzva folytonosan forogtak középen álló társuk körül és kiabáltak mindaddig, mig lélekzetük el nem állott s kimerülten, elaléltan össze nem roskadtak. A dervisek affele török barátok. Budán több török kolostor létezett. Egyiknek főnöke volt Gülbaba, a rózsák atyja, a kit a törökök mint szentet tisztelnek s kinek sirját még most is fölkeresik jámbor mohamedán zarándokok. Gülbaba kolostorát egy angol utazó, Brown Eduárd 1669-ben látogatta meg. Az öreg dervis szerzetestársaival nagyon szivesen fogadta a kolostor szokatlan vendégét, bevezette egy terembe s dinnyével és gyümölcscsel vendégelte meg. Brownnak föltünt, hogy Gülbaba övén tenyérnyi nagyságú fehér követ hord. Fölvilágosították, hogy e követ tejkőnek nevezik s hogy nagy becsben tartják, mert Mohammed próféta egyik csodájának bizonyítéka.

A törökök, mint a keleti népek általában, nagy gondot fordítanak a fürdőkre. Vallásuk is parancsolja a mindennapi fürdést. E parancsnak Budán könnyen tehettek eleget. S valóban a városnak hévizekben való gazdagságát hasznukra is fordították. Számos fürdőt építettek, melyek között a külföldi utazók különösen a Gellért-hegy közelében (a mai Rudasfürdő helyén?) állott és Szolimán szultán által épített Velibey-fürdőt emelik ki. Négy sarkán és közepén kupolák emelkedtek, melyeket hatalmas oszlopok tartottak. A fürdők szépségét, a viz melegségét egyhangulag dicsérik a Budán járt utazók. Berendezésüket legrészletesebben Vratiszláv báró irja le, a ki 1591-ben fordult meg városunkban. A fürdőszobák előtt nagy tornáczok voltak, padokkal, a melyeken a fürdővendégek ruháit őrizték. A tornácz közepén széles márvány-medencze volt, ott kellett lemenni az alsó fürdőszobába, melynek belseje kerek kápolnához hasonlított és tarka márványnyal volt kirakva. A fürdőmedencze kerülete 43 lépés, mélysége pedig akkora volt, hogy középtermetü embernek nyakáig ért a viz. A medencze körül három sor márvány lépcső volt azok számára, a kik nem akartak mélyen a vizbe menni. A fürdő-medencze mellett kilencz kerek kamrát látott Vratiszláv; mindegyikben két sárgarézcsap volt a falban alkalmazva, melyeken fölváltva hideg és meleg vizet lehetett ereszteni. Ugyanigy történt a viz lecsapolása is. A nők fürdője a férfiakétól el volt különítve és utóbbiaknak halálbüntetés terhe alatt meg volt tiltva, hogy oda belépjenek.

Bajaink.

Némely városrész fejlődését, — ha nem is teszik tönkre, de minden bizonynyal hátráltatják a városrész közepén lévő szabadalmazott monstrum épületek. A külföld nagyobb városaiban sehol sem tűrik meg a malmokat, gyárakat s több efféle levegő rontó és a várost eldisztelenitő épületeket. Ezek egy bizonyos, külön e czélra létesitett s a város kebelén kivül álló, ugynevezett gyárvárosokban vannak. Csak Budapest az, a hol — és hozzá a fő-utczán — disztelenkedik egy füstös, valóban ronda malom, a „Pesti magy. ált. hitelbank“ gőzmalma.

Az idegen, ha Budára jő, nem győzi elégé csodálni a lánczhidtól fölfelé menve a szebbnél szebb palotákat egész addig, mig a nevezett bank malmáig, az ugynevezett „Blumm“ malomig nem jut. Ez az épület elrontja egész illusióját Budáról. Az embert kellemetlenül érinti, ha a fényes palotasorokból hirtelen egy füstös, piszkos gyárvárosba toppan. A budai fő-utczán csak egy olyan, nem oda való épület van még: a katonai raktár. Ez azonban nem marad ott sokáig, mert a közel jövőben lebontják és a budai Vigadó jön a helyére.

A Donáti-utcza lakói, azon gondolatukban, hogy lakásuk némileg magasabban fekszik és igy tisztább levegőjük lesz, mint lent a Főutczán — keservesen csalódtak, mert a malom kürtőjéből előtörő füst épen oda száll és az ott lakást kellemetlenné teszi. A szobák szellőztetése a nap egyes szakaiban az odaszálló és lerakodó füst és koromtól teljesen lehetetlen. Azonkivül azon roppant nagy por, mi a malmokkal együtt jár az ember tüdejére aligha van kedvező befolyással. Az ember a malomból kijövő liszteskocsiktól soha sincs biztonságban; mindig az elgázolás veszélyének van kitéve. A déli szünetek alatt félmesztelen molnárlegények lepik el a malom főutczára néző kapuját és a közönség közé vegyülve, egyik-másik ruháján kedves emlékeket hagynak.

A vizivárosi Anna templomnak, — a melyhez az illető malom hozzá van épitve — aligha lesz kedves ez a szomszédság.

Az Isten házának szomszédságában nem tűrhető meg az emberi kapzsiságnak eme telepe.

Ha talán azt gondolják azok a bizonyos urak, hogy az a hely, a hol a lelki táplálékot nyujtják összefér avval, a hol a testit adják, — akkor nagyon csalódnak, mert mikor Krisztus Urunk az üzérkedőket korbácscsal kergette ki a templomból, minden bizonynyal annak környékéről is elkergette őket. Az Isten háza a természet fölöttiek helye és mint ilyen nem maradhat az emberi gyarlóság s különösen ilyen piszok fészek szomszédságában.

A mint tudjuk az illető bankuak a malomra nézve fennálló szerződése nem sokára lejár és elvárunk annyit a fővárosi tanácstól, hogy azt többé meg nem ujitja, hanem lebontatja és az igy nyert teret más kép értékesiti, Buda szépitési érdekeinek szem előtt tartásával.

Ez nemcsak a mi, hanem Buda polgárainak is kivánsága!

J. L.

A Naphegy-utcza rendezése.

Kérünk, sürgetünk, követelünk is olykor, de mindig tekintetbe veszszük a méltányosságot és a lehetőséget s nem zaklatjuk a fő- és székváros tanácsát végre nem hajtható ideákkal, ujabb eszmékkel; mi csak a rég igérteknek beváltását óhajtjuk és sürgetjük. Lapunk mult számában röviden megemlitettük, hogy a tanács a Naphegy-utcza rendezését megkezdette, erre vonatkozólag több I-ső kerületi polgár aláirásával a következő közleményt vettük:

A junius hó 4-iki Buda és Vidéke számában „E r e d m é n y“ felirat alatt egy rövid kis közlés jelent meg, hogy a sürgetett Naphegy- és Lisznyai-utcza rendezését a tek. fő- és székvárosi tanács már megkezdette.

Örömmel és köszönettel vettük városatyáink ezen tényleg csak kevés rendezését is tudomásul, de nem ok nélkül sóhajtunk fel, hogy mikor teljesül azon régi közóhaj, melyet a felsége is utolsó ittlétekor kifejezett, hogy a királyi palota körül szép villák épüljenek, hogyha még 1891-ik év október havában már megszavazott Naphegy- és Lisznyai-utcza makadamirozása csak most két év mulva és annak is csak kis része, de ezen részletke is csak ideiglenesen lesz most rendezve?

Hogyha ez a megszavazott köl'ség a Naphegy- és Lisznyai-utczák csak részben és annak is csak ideiglenes rendezésére elegendő; mikor lesz a városnak megint annyi jóindulata, hogy végre már egyszer az egész Naphegy- és Lisznyai utczákat egészen és végleg rendezni fogja és evvel együttesen az egész naphegyi utczákat megnyittatja, melynek foganatositása nélkül a naphegy fejlődése, mely a királyi palotával szemközt fekszik nem is képzelhető?

Mikor lesz a folyamodottak vizvezeték és csatornázási ügye teljesitve, hogy a még nagyon terhes feltételek mellett a fejlődés végre már megindulhasson?

Kérjük a tek. fő- és székváros tanácsát e kérdések mielőbbi szives megoldására.

A Naphegy-utcza rendezését illetőleg a magunk részéről még csak a következő megjegyzésekre szoritkozunk. Bizonyára nagyon szép s a szemet is gyönyörködtető a dombos pázsit, de csak akkor és ugy, ha kellőleg megkészitve és gonddal ápolva van. Nem ugy van ám a Naphegy utczának mindjárt elején sem, hol Fuchs Jenő polgártársunk háza végén a levágott domboldalról folyton csuszamlik a föld, mert az ut mentén sem kőgátakkal nem védték, sem keritéssel nem látták el azt. A fővárosi tanács figyelmét e nem kicsinylendő dologra is felhivjuk, azon reményben, hogy már közizlés szempontjából is segiteni fog a bajon.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. A budai 5107. számu tjkvben foglalt 5107. hrszámu ingatlan Kertser Károlyról: Csokonai Vitéz Ferenczné szül. Kertser Teréziára 1200 frt vételárban;

2. a budai 2598. számu tjkvben foglalt 4619. hrszámu ingatlan özv. Behringer Ferenczné és társairól: Sliaszki János és neje szül. Horcsiska Máriára 85 frt vételárban;

3. az óbudai 3784. számu tjkvben foglalt 1426/5. hrszámu ingatlan Gebhardt Antal és nejéről: Sturz Pál és nejére 1000 frt vételárban;

4. a budai 2044. számu tjkvben foglalt (3558. 3558/a. 3575/2.) hrszámu ingatlan Windisch Imréről: Weimesz Gyulára 5750 frt vételárban;

5. a budai 1019. számu tjkvben foglalt 1822. hrszámu ingatlan fele része Tutz Mihályról: kiskoru Tutz Máriára, Borbálára és Annára öröklés jogczimén;

6. a budai 3088. számu tjkvben foglalt 6059. hrszámu ingatlan Behringer István és nejéről: Nagy Mihály és nejére szül. Friedmann Annára 400 frt vételárban;

7. az óbudai 1487. számu tjkvben foglalt 3735. hrszámu ingatlan Künstler János és nejéről: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 1300 frt vételárban;

8. az óbudai 669. számu tjkvben foglalt 2211. hrszámu ingatlan Solnay Ferenczről: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társasá ra 2000 frt vételárban;

9. az óbudai 932. számu tjkvben foglalt 3736. hrszámu ingatlan özv. Weisz Mihálynéről: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 1382 frt 40 kr. vételárban;

10. az óbudai 1789. számu tjkvben foglalt 3717. hrszámu ingatlan özv. Kraft Károlynéről: a budapesti tégla és mészégető gyár részvény-társaságra 900 frt vételárban;

11. a budai 2694. számu tjkvben foglalt 4939. hrszámu ingatlan Nedelkovics Jánosnéról: Muschinek Jánosra 40 frt vételárban;

12. az óbudai 1956. számu tjkvben foglalt 2210. hrszámu ingatlan Brenner Ferenczről: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 2000 frt vételárban;

13. az óbudai 1901. számu tjkvben foglalt 3668. hrszámu ingatlan Zeller Józsefről: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 1800 frt vételárban;

14. a budai 1549. számu tjkvben foglalt 2432. hrszámu ingatlan fele része Haynald Istvánról: Pótoczky Sománé és érdektársaira öröklés jogczimén;

15. az óbudai 381. számu tjkvben foglalt 3670. hrszámu ingatlan özv. Raab Károlynéról: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 2300 frt vételárban;

16. a budai 2543. számu tjkvben foglalt 2207. hrszámu ingatlan Karl Jánosról: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 1500 frt vételárban;

17. az óbudai 973. számu tjkvben foglalt 3734. hrszámu ingatlan Gernedl Ferencznéről: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 937 frt vételárban;

18. az óbudai 162. számu tjkvben foglalt 3724. hrszámu ingatlan Flesser Mártonról a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 1350 frt vételárban;

19. az óbudai 757. számu tjkvben foglalt 3698. hrszámu ingatlan Niedl Györgyről: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 1500 frt vételárban;

20. az óbudai 1035 sz. tjkvben foglalt 3700. hrszámu ingatlan ifju Krenn Pálról: a budapesti tégla és mészégető gyár részvény-társaságra 3000 frt vételárban;

21. az óbudai 931. számu tjkvben foglalt 3669. hrszámu ingatlan Weisz Istvánról: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény társaságra 1800 frt vételárban;

22. az óbudai 2662. számu tjkvben foglalt 3699. hrszámu ingatlan Neberger István és nejéről: a buda-

pesti tégla- és mészégető gyár részvénytársaságra 1500 frt vételárban ;

23. az óbudai 1502. sz. tjkvben foglalt 3833. hrsz. ingatlan s az óbudai 2081. sz. tjkvben foglalt 3827. hrsz. ingatlan Hechtl György és nejéről ; a budapesti tégla- és mészégető gyár részvénytársaságra 3200 frt vételárban ;

24. a bud i 9013 számu tjkvben foglalt 531/b/1. hrszámu ingatlan Schumy Rezső és nejéről : Ugron Ákosra 24500 frt vételárban ;

25. az óbudai 2159. számu tjkvben foglalt 3706. hrszámu továbbá az óbudai 677 2098. 1608. 2009. számu tjkönyvekben foglalt 3704. 3705. 3718 és 3706/a. hrszámu ingatlanok Gigler István és nejéről : a budapesti tégla- és mészégető gyár részvénytársaságra 6000 frt vételárban ;

26. az óbudai 1548. számu tjkvben foglalt 3671. hrszámu ingatlan Graf Jánosnéról : ugyanarra 2000 frt vételárban ;

27. az óbudai 2592. számu tjkvben foglalt 3719. hrszámu ingatlan Eckersammer Józsefről : ugyanarra 1150 frt vételárban ;

28. az óbudai 2056. számu tjkvben foglalt 3828. hrszámu ingatlan ifj. Haszmann József és nejéről : ugyanarra 1600 frt vételárban ;

29. az óbudai 994. számu tjkvben foglalt 1218. hrszámu ingatlan Kárpáti Józsefről : Petrovics Márkra 4700 frt vételárban ;

30. a budai 7482. számu tjkvben foglalt 6082. hrszámu ingatlan Lukschauder Ignácz és Teréz hitesekről : Binder Mihályra 2750 frt vételárban ;

31. a budai 5946. számu tjkvben foglalt 2443. hrszámu ingatlan Jakoby Károlyról : Remete Lajos és nejére 5900 frt vételárban ;

32. a budai 6806. számu tjkvben foglalt 7972. hrszámu ingatlan Szehr szül. Kellner Annáról : Szehr János és neje szül. Kaszlinger Katalinra 1450 frt vételárban ;

33. a budai 1815. számu tjkvben foglalt (3056. 3059.) 3060. hrszámu ingatlanok Köller Arthurnéról : Köller Arthurra öröklés jogczim n ;

34. az óbudai 3805. 3804. 3810. 2321. 3807. 3809. 3803. 1343. 3813. 3811. 3806. 3808 3815. számu tjkönyvekben foglalt 2200. 2213/a. 2213/b. 2214. 2215. 2216. 2219. 2220. 2217. 2218. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2228. 2229. 2226. 2227. hrszámu ingatlanok Wiegner Gusztávról és Weisz Jakab Mórról : a budapesti tégla- és mészégető részvénytársaságra átruházás jogczimén ;

35. az óbudai 603. számu tjkvben foglalt 3697. hrszámu ingatlan Schlosser Gáspár és nejéről : a budapesti tégla- és mészégető gyár részvénytársaságra 1600 frt vételárban ;

36. az óbudai 2180. számu tjkvben foglalt 4072. hrszámu ingatlan 1/6-od része Lang Josefáról : kiskoru Lang Ferenczre és Rozáliára vétel jogczimén.

Fekete József főgymnáziuma.

Lapunk 16. száma, melyben avatott toll irta meg Fekete József főgymnáziumának létjogosultságát, kellő helyen talált viszhangra. Az I. ker. polgári kör Kassics Péter honvédelmi miniszteri osztálytanácsos, a kör alelnöke vezetése alatt küldöttségileg tisztelgett gróf Csáky Albin közoktatási miniszter és Berzeviczy Albert államtitkárnál Fekete József főgymnáziuma nyilvánossági jogának kiterjesztése tárgyában. Kassics Péter szép beszédben hangsulyozta, hogy a Fekete József-féle intézet nyilvánossági jogának kiterjesztése milyen fontos és elodázhatlan érdeke a budai részeknek, közelebbről az I. kerületnek. A miniszter megigérte, hogy a polgárság óhaját teljesiteni fogja, ugyszintén az államtitkár is. Gróf Csáky Albin és az államtitkár ur meggyőződhettek, hogy e tekintélyes küldöttség, melyben tisztviselők és polgárok egyaránt vettek részt, egy égető közóhajt tolmácsolt. A küldöttségben részt vettek : Dr. Kassics Péter, a kör alelnöke, osztálytanácsos, Dr. Szénássy Sándor, az iskolaszék alelnöke, Rostaházy Kálmán plébános, Huszár Adolf királyi tanácsos, Perthl Géza felügyelő, törvényhatósági biz. tag, Herdlicska Arnold aleazredes, Muchmayer Ferencz tanácsos, Dévai Szöllösy István, a „Buda és Vidéke“ felelős kiadója, gyógyszerész és háztulajdonos, Stolcz Istv., az Erzsébet-kórház gondnoka, Szuly Gyula tisztviselő, Tillman Lajos dohánygyári igazgató, Kállay Bertalan képviselőházi gyorsiró, Dr. Arányi Árpád, Erényi Antal fő- és székvárosi tisztviselő, Malmarics Ignácz törvényhatósági biz. tag, Roth Lajos elnök, Kun Géza kereskedő, Gürsch Ferencz, Buzik András, Wellisch Zsigmond, Pertl István háztulajdonosok, birtokosok és polgárok. A miniszter megnyugtató válaszát egész Budán örömmel fogadták, mert valóban közérdek, hogy Fekete József négyosztályu nyilvános gymnáziuma és nyolczosztályu magángymnáziuma nevelő-intézete, mind a nyolcz ztályra, az érettségi vizsgálatra ezve is a kormány által nyilvánossági joggal felruháztassék.

Itt közljük a miniszter és államtitkár beszédeit :

Csáky Albin gr. vallás- és közoktatásügyi miniszter : Igen t. Urak ! Ismervén a főváros budai oldalának tanügyi viszonyait és ismervén annak helyzetét abban a tekintetben, hogy ott a Fekete-féle intézet kétségen kivül hézagot pótol, a miről az eddigi tapasztalatokból is meggyőződtem, miután a legjobb indulattal vise tetem ezen intézet iránt, én a magam részéről elősegitendem és igyekezni fogok azon, hogy lehetővé tegyem az önök kivánságának és óhajának teljesitését, mihelyt az ügy jelenlegi stadiumában elém fog kerülni.

A miről most önök utján csak szóbeli tudomást nyertem, mely szerint az emlitett intézetnek továbbfejlesztése forog kérdésben, hogy t. i. az intézet felsőbb osztályaira is kiterjesztessék a nyilvánossági jog, természetesen behatóan fogok ezzel a kérdés el foglalkozni azzal a jóindulattal, a melylyel az önök kivánságának és óhajának meghallgatása után az intézet iránt viseltetni tartozom, (Élénk éljenzés.) és meglehetnek arról győsődve, hogy a mi ebben a tekintetben tőlem függ, az meg fog történni. Egyet azonban nem követelhetnek tőlem és azt kétségen kivül nem is kivánják, azt, hogy a törvény rendelkezésein tul terjeszkedjem. Ez módomban sem áll, mert hiszen elsősorban nekem a kötelességem a törvényeknek minden irányban tiszteletben tartása.

Én tehát kénytelen leszek megállapitani azt, hogy valjon az intézet fenntartója minden tekintetben megfelelt-e a törvényben előirt kötelezettségeknek, mert ha nem felelt meg, köteles vagyok őt erre szoritani és csak akkor adandom meg a nyilvánossági jogot, ha az intézet fentartója ezen kötelezettségeknek megfelelt. Ámde azt gondolom, hogy ebben a tekintetben az önök kivánságának óhajtásának megfelelően fogok intézkedhetni.

Igéretem tehát, a mit tehetek, röviden abból áll. hogy ha az intézet fentartója megfelelt azon kellékeknek melyeket tőle, mint iskolafentartótól a törvény megkiván, én részemről igen szivesen és készséggel fogok hozzájárulni az önök kivánságának teljesitéséhez. (Élénk éljenzés.)

Berzeviczy Albert, vallás és közoktatásügyminiszteri államtitkár : Igen t. urak ! Teljes mértékben meg vagyok győződve ez ügy fontosságáról és belátom azt, hogy a főváros első kerületében csakugyan szükség van egy főgymnáziumra.

A mi a Fekete-féle intézetet illeti, annak viszonyairól a szükséges és részrehajlatlan információkat meg fogom magamnak szerezni és biztosithatom a t. urakat, hogy az ügy elbirálásánál nem fogom szemem elől téveszteni azt a körülményt, hogy a főváros polgárságának tekintélyes része melegen érdeklődik az intézet sorsa iránt. (Élénk éljenzés.)

E méltányos óhaj mellett az I. ker. képviselője Dr. Falk Miksa ur is közben járt sőt a II. kerület képviselője, Dr. Darányi Ignácz ur is készséggel vállalkozott e jogos kivánság tolmácsolására és pártolására. Mi pedig, mint az összes budai érdekek pártatlan képviselő közege mindazoknak a számos egyesületeknek és magánosoknak kik a Fekete József főgymnáziuma nyilvánossági ügyében felvilágositásért fordultak hozzánk, azt válaszoljuk, hogy a miniszter válasza megnyugtathatja mindnyájokat, hogy a kérelem teljesedni fog.

Különfélék.

— **Az I. kerületi polgári kör elnökétől.** Értesités. Igen t. Tagtárs úr ! A midőn igen tisztelt Tagtárs úrral az alakuló választmányi ülés jegyzőkönyvének a megejtett választásra vonatkozó kivonatát, becses tudomásvétel végett közlöm, egyúttal kérem, hogy a választást elfogadni és a kör felvirágoztatásán bölcs tapasztalatával és az ügy iránt mindenkor tanúsitott lelkesedéssel közreműködni sziveskedjék. Bátor vagyok egyúttal a **bizottsági elnök urakat** felkérni, hogy az elnökletük alatt működő bizottságokat **alakulás** és a **munkatervezet megállapitása** végett összehivni és a bizottsági ülés jegyzőkönyvét **f. é. julius hó 15-ig** hozzám elküldeni sziveskedjenek. Budapest, 1893. junius hó 7-én. Dr. Schwartzer Ottó, az I. ker. polgári kör elnöke.

— **Az összeirások eredménye** az 1894. évben választói jogsultsággal biró polgárok összeirását az I—II. kerület adóhivatalnál a bizottság befejezte. Van választó az I-sső kerületben 2264, ebből hivatalnok 1142 más választó 1122, a II-ik kerületben 2379, ebből hivatalnok 1314, más választó 1065.

— **Lawn-tennis.** Ember tervez, Isten végez, régi mondás ez, de való ! A jó Béldy Miska, a hatalmas Allah növeszsze meg szakállát és nyujtsa hosszura árnyékát, szépen kidolgozta a lawn-tennis játszásnak a tervét, folyt is vigan a játék a budai mesterséges jégpályán, de közbejött egy vizenyős „deus ex machina“, mely meglehetetlenitette az oly szépen s oly buzgó hévvel meginditott nemes ánglus játék játszását. Volt pedig ez a fátumos „deus ex machina“ a majdnem egész héten át tartó országos eső, mely lehohasztotta egészen a tennisért élők-halók lángoló érzelmeit, hatván azokra olyképen, miként a hideg zuhany, nyári napnak delelőjén. No de majd elmulik az eső s lesz majd megint tennis !

— **Kitüntetés.** Jakab Lászlót, a budai vegyes ipartestület elnökét szorgalma és működése elismeréséül a kereskedelmi miniszter azzal tüntette ki, hogy az 1896-iki ezredéves kiállitás rendezőségében közreműködő „Budapest fő- és székvárosi bizottság“ tagjává kinevezte. Fogadja gratulácziónkat kitüntetése alkalmával derék polgártársunk és hisszük, hogy szakértelmével ezuttal is hasznára lesz a közügynek.

— **Ünnepélyek.** A II. ker. Polgári leányiskola növendékei f. hó 4-én tartották meg ez évi ünnepélyüket. Szivesen jegyzem föl, hogy a bemutatott gazdag müsor, a növendékek törekvései és előadásai egyaránt kedvezőn világitják meg az iskolai belső életet, a lelkes és munkás szeretetet, melyet a tanárók és tanárnők növendékeik kiképzésére forditanak. A nagy számban megjelent közönségnek különösen a karénekek tetszettek. Az énekkart Gyulay Elek énektanár vezette, kinek nevét büszkeséggel mondja három iskola. A közönség nem is maradt most sem adósa, hosszan tartó s többbször ismételt taps és éljenzéssel adott kifejezést megelégedésének. Ifj. S. F. — A II. kerületi kir. kath. egyetemi főgymnázium dalköre f. hó 11-én, vasárnap délelőtt tartja rendes évi hangversenyét. Az előttünk fekvő 12 pontból álló programm mindenesetre érdekes, hanem azt az egy dolgot mégis egy kissé furcsának tartjuk, hogy a főgymnáziummal kapcsolatos Ferencz-József nevelő-intézet abszolute nincs képviselve, egyetlenegy számban sem. Avagy talán a Ferencz-József nevelő-intézet ereiben folydogáló kék vérnek tilos a főgymnázium piros vérével egy érben csörgedezni ? — A II. kerületi főreáliskola önképző köre f. hó 8-ikán a koronázás 26-ik évfordulóján iskolai ünnepélyt rendezett, mely minden tekintetben jól sikerültnek mondható. A közreműködők közül különösen Dékány Rafael VIII. oszt. növendék tünt ki ügyes darabjaival. Az „Ave Maria“ zeneszámmal zajos tapsot értek el a közreműködők, különösen pedig Trettina Sándor VII. oszt. tanuló, a prim-hegedüs.

— **Értesités.** Az I. ker. polgári kör könyvtára kültagok részére havi 35 kr. dij mellett rendelkezésre áll. A kör tagjai évenként 2 frtot fizetnek. Könyvtári órák hétköznap fél 4—5-ig.

— **Épitkezési kedv.** A várban nagy épitkezési kedv mutatkozik. A többek között özv. Kovács Pálné Koszoruhoz czimzett házát f. évi augusztus hóban lebontják s annak helyébe egy 3 emeletes bérpalotát épit, melyben egy modern kávehéz ugyszintén vendéglő helyiség fog lenni. Örömmel tudatjuk, hogy ezen épitkezés Illés Gyula müépitész tervei szerint fognak készülni, ki Pesten számos diszes bérházak, középületek és nagyszabásu gyártelepek épité-

sével magának jó hirnevet szerzett. — Örömmel konstatáljuk, hogy Illés Gyula a ki már a főváros másik részében nagy sikereket mutat fel, Budán is feltünik ugy a hogy megérdemli, szakmájában való kiváló képzettségénél fogva.

— **Alakuló gyülés.** A Nagypénteki Ref. Társaság f. hó 16-án d. u. 6 órakor a várbeli ref. h. lelkészi hivatalban rendes közgyülést tart. Tárgy: a végleges megalakulás, választások, folyó ügyek. Budapesten, 1893. jun. 7. Az elnökség.

— **Esküvő.** Raum Oszkár meteorologiai intézeti tisztviselő f. hó 5-én d. e. 11 órakor vezette oltárhoz a vizivárosi plebánia templomban nagy és diszes násznép kiséretében Weisz Klementint a budai körökben általánosan kedvelt és müvelt urnőt.

— **A „Hirsch-Ehrlich Samu" általános betegsegélyző- és temetkezési egylet** zászlószentelési ünnepélyének sorrendje. 1. A megjelent vendégek üdvözlése az egylet elnöke Fantus Fülöp Mór által. A zászlóanya üdvözlése Ehrlich Samu által. 3. Hymnus, előadja az „Ó-budai Dalkoszoru". 4. Hock János orsz. képviselő diszszónoklata és a zászló leleplezése. 5. dr. Klein Gyula főrabbi diszszónoklata és dr. Tatay Adolf arczképfestménye leleplezése. 6. Varga Zsigmond diszszónoklata az egylet 25 évi müködéséről. 7. Szózat, előadja az „Óbudai Dalkoszoru". 8. A szegbeverés kezdete. A rendező bizottság.

— **A hülyék és gyengeelméjüek** budapesti intézetében (I. ker. Alkotás-utcza 2/b sz. a.) az év zárvizsgálata f. hó 18-án d. e. 8 órakor fog megtartatni, melyhez az ügybarátok tisztelettel meghivatnak.

— **A zugligeti** nyaraló-tulajdonosok között mozgalom indult meg egy rendőrállomás létesitése érdekében, mely kérelem köz- és vagyonbiztonsági szempontból nagyon is indokolt, a 70—80 villa télen teljesen elhagyottan áll, rendőrt csak alig elvétve látni a mi nem is csoda, a mennyiben roppant terület van felügyeletökre bizva. Egy nyilvános telefon felállitását is kivánják a nyaralók. Télen ez sincs, a mi leginkább tüzbiztonsági szempontból eminenter szükséges.

— **Lakoma.** A II-ik kerület országos képviselője, Dr. Darányi Ignácz e hó 9-én, pénteken nagyszámu választóközönség előtt nagyszabásu beszédet tartott a budapesti (budai) lövészegyesület helyiségében. Az alkalommal, hogy a III. oszt. kereseti adó felemelése annyira felrázta az összes kerületeket, a kereskedő és iparos osztály egész tömege vett részt a lakomán. Darányi Ignácz kiterjeszkedett e kérdésre is s igéretével megnyugtatta a polgárságot. Kivánjuk, hogy ne csak igéret maradjon! Beszédeket mondottak: Rupp Zsigmond, Mérő János, Darányi, Ribári József, dr. Rácz Károly s a legnagyobb lelkesedést szült Tabody József adófelügyelő toasztja, melyben ujólag hangoztatta, hogy mindent meg fog tenni különösen a budaiak érdekében, hogy adójuk fel ne emeltessék. A lakoma a késő éjjelig tartott s annak sikerülése különösen Szabó M. Ferencz és Freyberger Pál érdeme. A vacsorát Kertész János vendéglős a jelenvoltak megelégedésére szolgáltatta.

Összejövetelek. Az I. kerületi nemzeti asztaltársaság legközelebbi összejövetelét f. hó 13-án Hank József vendéglőjében (I. ker. Aranykakas-utcza 5.) tartja meg. — A budapesti I—III. ker. szállodások és vendéglősökbor- és sörmérők ipartársulata társas összejövetelét junius 14-én szerdán Mindler István vendéglőjében tartja (I. ker. Istenhegyi-ut a 11. §-hoz).

— **A „Zion" jótékonysági egylet előljárósága** értesiti t. tagjait: miszerint 1. a volt Szt. László egylet tagjai leérkezett miniszteri jóváhagyás folytán f. évi junius hó 1-én a Zion egyletbe bekebeleztetnek, és hogy 2. a Zion egylet működését alapszabályai értelmében a fő- és székváros I. és II. kerületére is kiterjesztette. Felvétetni kivánó tagok Dr. Weber Adolf urnál (főutcza 40. sz. a.) jelentkezhetnek. Az I. és II. kerületi egyleti iroda folyó évi augusztus hó 1-én fő-utcza 4. sz. a. leend. A III. kerületben az egyleti iroda Lajos-utcza 152. sz. alatt van.

— **Szaporodik az ellenzék.** A III osztályu kereseti adó legszomorubban érinti Tabán lakosságát. Az I-ső kerületben nagy az elkeseredés. Tabánban p. o. ez feletébb jogos; az embereket a lakások rombolásával megfosztották jövedelem forrásuktól és mégis fokozták adójukat az adóképesség jelentékeny csökkentése daczára. Kevés vigasz az a polgárokra, hogy az elkeseredés folytán az I. kerületi ellenzék 43 taggal szaporodott.

— **Az alagut ifjodik.** Az alaguton a sikló felől egy szép szerkezetü és izléses villanyos óra mutatja hányat ütött Budán, az uj tükör ablakok fiatalos szint kölcsönöznek a vénült alagutnak. Az ujitás a közönség hasznára van.

— **Nyaraló-helyek szaporodása.** Arról tudósitanak, hogy Páty és Hidegkut is mozgalmat inditottak arra nézve, hogy a nyaralási kedv feléjök is irányuljon. Üdvözöljük ezt a mozgalmat. E helyen megjegyezzük, hogy Grátzer vendéglős Hidegkuton a társaskocsi forgalmat fokozta. Társaságoknak ha előre megirják külön kocsit küld. A kirándulás Hidegkutra Mária Remete érintésével történik.

— **Felhivás és figyelmeztetés.** A II-ik kerületi előljáróság, mint I. foku iparhatóság a kerület összes kereskedőihez és iparosaihoz felhivást tesz közzé, melyben a törvény ide vonatkozó §§-ai alapján figyelmezteti őket, hogy netán még szerződtetve nem levő tanonczaikat legkésőbb f. évi junius hó 20-ig, jövőben pedig a felvétel alkalmával az előljáróságnál, mint I. foku iparhatóságnál, illetve az illető ipartestületnél mulhatlanul beszerződtessék és iskoláztatásukról gondoskodjanak, mert ezen határidő elteltével a mulasztók ellen a kihágási eljárás haladéktalanul meg fog indittatni.

*

— **Legyen világosság.** A Krisztina-utcza és alagut-utcza sarkán a fák oly sürüen vannak ültetve, hogy az üzleteknek sem a czimtáblája sem a kirakata nem látszik. A járda különben is keskeny, igy a hivatott közegeknek mindenesetre kell a baj kellő eltávolitásával világoságot teremteni különösebb vandalizmus nélkül, hogy az előponyvákat is felhuzhassák a kereskedők, kik abban a reményben jöttek a Krisztinavárosba, hogy firmájokat észrevegyék. Legyen világosság. Az uj épitkezések hatósági engedélyezésénél ezt a kivánságot teljesiteni lehetne. X. Y.

— **A József főherczeg nevét viselő hadastyán egylet női osztálya.** A f. év julius 16-án tartandó zászlószentelési ünnepély alkalmából elhatározta a női osztály választmánya, hogy 45 éves korig dijtalanul és beiratási illeték nélkül vesz fel az egylethe tagokat f. év julius 31-ig. Betegség esetében a tag ingyen orvosi kezelést és gyógyszereket és napi 50 kr betegilletményt kap. Halál esetén a hátramaradott családja 50 frt o. é. temetési jutalékot kap. Tiz ember vonul ki egyenruhában zenével. Schram Kázmér I. elnök.

— **Vera-forrás** hirdetésére felhivjuk lapunk olvasóinak figyelmét. E kedvelt viz hatását az orvosi szaktekintélyek és a közönség egyaránt elismerik. Versenytársai között nagy előnye van.

— **Bleier H.** szobafestő mester elvállal minden e szakmába vágó munkákat. Budapest, I. ker., Árok-utcza 67, kereszt-utcza sarkán.

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut 8. sz.) a közelgő nyári idényre nagy szállitmányt hozatott, hogy megkönyitse a közegészségügyi teendőket. Jegeczes Carbolsav, vegytiszta Carbolviz, nyers 100% Carbolsav, Carbolpor, Clormész, Zöldgáliczból. Intézetek, gyárak, kórházak, hivatalos helyiségeknek nagyobb megrendeléseknél olcsóbb árak.

Az I. ker. polgári kör juniálisa.

Hogy az I. kerületi polgári kör mulatságai iránt mily vonzalmat táplál a közönség mi sem igazolhatta jobban, mint az, hogy a körnek Junius 3-án az istenhegyi Eötvös nyaralóban tartott juniálisán a szakadó eső daczára szél, viharban ritka szép közönség mulatott a legderültebb hangulatban. Mi ennek az oka? Először is dévai Szőllősy István ernyedetlen, táradhatlan lelkesedése, ki mindent elkövet, hogy a humanus czélok érdekében a mulatságok sikerüljenek, mi egyrészről társadalmi és személyes közkedveltségének tulajdonitható, másrészről a maga köré toborzott kitünő rendezőségnek.

A budai hölgyek szintén dicséretet érdemelnek, hogy diszes megjelenésökkel a mulatságok sikerét biztositják. Az I. ker polgári kör mulatságainak családi jellege, kedélyes jó hangulata mindig eredményeket ér el. A mi a 3-iki juniálist illeti a fényes multhoz volt hasonló. 50—60 pár tánczolta a négyest és a hajnal is ott érte a társaságot, sőt jó részét még ott találta a reggel is.

Ki kell emelni Balanek Antalt, a ki a körre való tekintetből árait mérsékelte és pontosan szolgálta ki a jó ételeket és italokat. Látó János tolnai primás bandája jó zenével járult a juniális hangulatához.

Jelen voltak közül tudósitónk a következőket jegyezte fel:

Asszonyok: Dévai Szőllősy Istvánné, Hellebront Kálmánné, Erdélyi Sándorné, özv. Würstlerné szül. Iványos Fáni, Grabocsai Adolfné, Schillerné, Sauersitz Pálné, Gál Istvánné, König Lajosné, Saager Imréné, Kovács Ferenczné, Kiszelényi Edéné, Krövik Ödönné, Ull Antalné, özv. Knollné stb.

Leányok: Iványos Ilonka, Iványos Irén, Iványos Margit, Goczigh Stefánia, Erdélyi Jolán, Erdélyi Ilona, Baher Tina, Schiller Irma, Zsitvay Irma, Sauersitz Margit, Jacobei Margit, Strobl Dodi, Szabó Irma, Novák Mária, Knoll Lenke, Purmann Miczi, Lányi Vilma, Szabó Irén, König Margit, Sol Ilonka, Koncz Gizella, Koncz Margit, Schmetzler Józsa, Kiszelényi Ilonka, Wesseli Gizella. Láng Ilona és Józsa, Ull Ilona, Buchwaldt Flóra, Zadubánszky Irén, Loh Irénke, Saager Ida, Kovács Irma.

Helyreigazitás.

Tekintetes Szerkesztőség!

„Egy fürdőlátogató" czélszerünek látta ugyanazon valótlan panaszát, a melyet a „Magyar Hirlap"-ban közöltetett, becses lapjukban is közzététetni.

A „Magyar Hirlap" készséggel rectificálta ezen teljesen légből kapott vádat és nagyon kérem a tek. Szerkesztőséget, sziveskedjék az alábbi helyreigazitást becses lapjában szintén közzétenni.

Nem áll, hogy vizlevezető csatornáink nem volnának jók. Azok teljesen rendben vannak és igy sem ezen, sem bármely más ok nem akadályoz bennünket abban, hogy minden társas fürdőnk vizét — uszodáinkét is — naponként leboczássuk; kádfürdőink pedig mindig üresek és a vendég szeme láttára lesznek megtöltve. Erről a tek. Szerkesztőség, valamint bárki is ki a dolog iránt érdeklődik, bármikor személyesen szerezhet meggyőződést, a mely végből mindenkinek a legnagyobb készséggel állok szolgálatára és határozottan állitom, hogy nincs Budapesten fürdő, a melyben a tisztaságra több gond és figyelem fordittatnék, mint a Császárfürdőben.

De ellent is mond az „Egy fürdőlátogató" önmagának, a midőn a tisztátalanság vádja mellett fürdőink tultömöttsége miatt panaszkodik. A nagy közönség, a melyből egy állandó törzsközönséget csakis úgy lehet elhóditani, ha annak igényei mindenkor a leggondosabban kielégittetnek, bizonyára nem tisztelné meg intézetünket tömeges látogatásával, ha fürdőink vize vagy helyiségeink tisztátalanok avagy bánásmódunk incorrect volna.

A túlzsufoltság előfordul néha nálunk is, mint bármely más nyilvános intézetben, de ez nem is háritható el, miután fürdőjegyek nemcsak jegypénztárainknál válthatók, hanem a lóvasuton, hajón stb. is. Ily esetekben azonban minden lehetőt elkövetünk, hogy vendégeinknek panaszra ne legyen okuk.

Ily alaptalan vádak nem is aggasztanak törzsközönségünkkel szemben a mely intézetünket, annak soliditását, rendjét és tisztaságát nagyon is jól ismeri; azonban rosszul esik azon

tudat, hogy még egy oly jótékonyczélu intézet is, mint a minő a Császárfürdő, mennyire oda van dobva az egyesek szeszélyének, hogy ezek azt téves informácziókból, vagy esetleg roszhiszeműségből eredő panaszaikkal (?) a nagy közönség előtt — teljesen alaptalanul — meghurczolhassák!

Kiváló tisztelettel

Budapesten, 1893. junius 5-én

Dr. Ladik Gusztáv,
alapitványi világi gondnok.

*

Örülünk rajta, hogy a gondnok ur e czáfolattal bennünket felkeresett, mert alkalmat adott ezáltal arra, hogy Dr. Ladik Gusztáv ur vezetését és a fürdőt megfigyeljük. Ennek eredményekép azt jelenthetjük ki, hogy Dr. Ladik Gusztáv ur mindent elkövet a Császárfürdő niveaujának emelésére és a közlött panasz történeti hüsége nem teljes. Mi közöltük azt és készséggel adunk helyet a czáfolatnak és ez utóbbiban foglaltakat a közönség figyelmébe ajánljuk.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

A mig a három nyári szinkör ketteje, a városligeti és az óbudai minden lehető eszközökkel fáradoznak azon, hogy részükre legalább valamivel melegebb pártolást hóditsanak, addig a mi régi Krecsányink nagyon is erősen bizva az ő jól ismert közönsége rokonszenves pártfogásában, — hogy ugy mondjam — bizonyos egykedvüséggel intézi a szinház dolgainak változatlan folyását krisztinavárosi szinkörünkben. A városligetben egyre-másra produkál Feld ur, bárha nem is valami kitünő, de hát — a mi a nyári saison publikumánál a fő, látványos és mulattató ujdonságokat; Ó-budán megfeszitett kitartással és nagy áldozatokkal hozza szinre Rakodczay legkitünőbb történelmi szinműveinket, most meg már a Shakespeari-i darabokat is; — nálunk két-három héten át láttunk egy külföldi nem épen a legkitünőbb darabot föl-föltünedezni, mint azelőtt a Madarászt, most meg a Trapezunti herczegnőt. Pedig hát talán itt sem ártana kissé több figyelmet forditani annak a közönségnek igényeire, mely a másik két szinköré mellett, ugy hiszszük még a legmelegebb pártolásban részesiti szinészetét. Egyébként némi kielégitésül szolgál majd a jövő heti műsor, melyen a már eddig is nagy érdeklődést keltett Barthos Andor dr. „Kérés napján“ cz. egy felv. vigjátéka és Holéczy Ilona jónevü vidéki primadonna, mint vendég, szerepel.

A lefolyt hét két kiváló estélye a keddi és pénteki volt. Kedden ritka alkalmunk volt ismét láthatni a társulat elsőrendü drámai erőinek oly sikerült játékát, mint a „Quasimodo“ népies drámában mely különösen Kétszery E. (Gervais) Haraszthy H. (Eszmeralda) és Berky F. (Quasimodo) ugyszintén Góth S. (Phoebus) és Réthey (Chotenpers) megrázóan hü alakitásai folytán az igen szép számu közönség teljes elérzékenyülése mellett folyt le.

Ugyancsak nagy számu és igen előkelő közönség gyült össze pénteken a szinkörnek ez idei saisonban első operájára „Hoffmann meséi“-re s a szereplők általánosságban elég sikerezen tudtak megküzdeni az opera nehézségeivel. Legfőkép Németh J. (Hoffmann) szép tiszta hangjával álta meg helyét. Csak az volt kár, hogy a zenekar sok helyt tul erős kisérete mellett a közönség az énekek szövegéit teljességgel nem értheté meg s ezt jó lesz egyébként a jövő alkalmakra is megszivlelni.

(—gh).

—

Heti müsor. Hétfő: A trapezunti herczegnő. Kedd: Szép Heléna. Szerda: Quasimodo, a notre-damei templom harangozója. Csütörtök: Kérés napján és A saragossai fecsegők. Péntek; [illegible]nez. Szombat: Cleinenceu. (Holéczy Ilona, [illegible]gedi szinház volt tagja vendégjátéka). [illegible]ap: A vén bakancsos és fia a huszár.

Ó-budai szinkör.

Az ó-budai szinkörnek rendkivüli leleményességgel összeállitott műsora — melyben lépten-nyomon a szini irodalom legpompásabb alkotásaival találkozunk — arról tesz tanuságot, hogy Rakodczay mintaszerüen betartja azokat a határokat, melyek tullépése dehonestálta a mult évben itt működött Károlyit. Rakodczay társulata oly műsort és előadást produkál, mely ugy műélvezet, mint komoly önmüvelődés, magyarosodás tekintetében hathatós tápanyagot nyujt e kerület polgárságának. A magyar drámairodalom klaszikai remeke: Katona Bánk bán-ja nyitotta meg az e heti műsort, mely a kerület orsz. képviselőjének tiszteletére adatott, beszámolója alkalmából egészen telt ház előtt. Magáról az előadásról a legnagyobb dicsérettel szólhatunk csak. A czimszereppel egy fiatal erő: Bihari küzdött meg, de kevés szerencsével, bár egyes jelenetekben meglehetős alakitást nyujtott, különösen az érzelmek kitöréseinél maszkja és szinpadi magatartása is sok tekintetben esik kifogás alá.

Kiválóan megfelelt szerepének Petur bán szerepében Mátray, ki minden tekintetben mintegy typusát adta a királya iránt önfeláldozó, hü, de igazságtalan jármot nem türő önérzetes magyar főurnak. Mint Melinda Ábray Aranka keltette fel a közönség rokonszenvét. Biberach, a kóbor lovag Rakodczay volt, ki stoikus flegmával intrigál s készíti elő a darab nagy összeütközéseit. Sokszor nyilt jelenetben is tapsokra ragadta a közönséget. Aitner Ilkának Gertrud szerepében kevésbé volt szerencsés estéje. Ezen est sikerét követte a csütörtökön szintén nagy közönség jelenlétében immár másodszor előadott Kismolnárné cz. operett, melynek czimszerepében a sziniiskola nem rég végzett növendéke: Benkő Etel a közönség valódi kedvenczévé lett. Csinos megjelenése, üde hangja s mi fő, diskrét játéka méltó hősnőjévé teszik őt a felzudult tapsviharoknak. Kezdő létére oly (routinnal) bir, hogy ezek után a legszebb reményeket füzhetjük Benkő Etel jövőjéhez. Mellette mint fejedelem Szende Anna részesült megérdemlett ujrázásokban korrekt éneke és játékával. Kövessy a régi jó volt. Ily válogatott társulattal, ilyen gondosan összeállitott müsorral minővel Rakodczay Ó-Budára bevonult, mindenesetre megdemli annyira a hatóság támogatását, mint a városligeti szinkör igazgatója Feld Zsigmond.

—

Heti müsor: Hétfőn: A csikós. Kedden: Nap és hold. Szerdán: Tamás bátya kunyhója. Csütörtökön: Madarász. Pénteken: Gritti. (Fél helyárakkal.) Szombaton: Boccaccio. Vasárnap: Leányasszony.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

A nyaralók figyelmébe.

„Szép olasznő“

VENDÉGLŐ

Budapest, I. kerület, mozdony-út.

Van szerencsém a t. nyaralók, villatulajdonosok és kirándulók becses figyelmébe ajánlani, hogy vendéglői helyiségemben egész napon át ugy **hideg** mint **meleg** ételeket szolgáltatok ki.

Társas ebédek, **vacsorák** megrendelése pontos szolgálat mellett s jutányos árakon számittatnak.

Saját termésü borok, Dréher és Pilseni sör mindenkor friss és pontos kiszolgálat mellett a közönség rendelkezésére áll.

A tisztelt kirándulók becses figyelmébe ajánlja magát

tisztelettel
MÉRY FERENCZ,

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely,
a kültelek legszebb
tánczterme
fényes világitással,
nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulások megtartására egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% ármérséklet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér
teljes tisztelettel
Balanek Antal,
vendéglős.

CORSO-SZÁLLODA

Budapest, Budán, Lánczhid-utcza 12. sz.

Szobák 80 krtól felfelé. — Fürdőszobák. — Gőzhajóállomás.
Telefon. — Étterem.

A főváros legszebb pontján — a Duna mentén — fekvő **»CORSO-SZÁLLODÁ«-t** (ezelőtt Széchenyi) bátorkodunk a t. utazó-közönség becses figyelmébe ajánlani, azon megjegyzéssel, hogy szállodánk **kényelmes berendezése és mérsékelt árak** által, ugy **fekvésénél** fogva, mint **egészségi szempontból** is, e nembe vágó vállalatok sorában **első helyet** foglalja el. — Tőszomszédságban: a kir. várpalota, kereskedelmi és honvédelmi miniszterium, törvényhatóságok, gyógyfürdők, kirándulási helyek, stb. — A midőn becses pártfogást kérünk, maradunk tisztelettel

Argauer és Unrein
szálloda tulajdonosok.

Schranz Gottlieb

BÁDOGOS MESTER,
légszesz- és vizvezeték berendező
elvállal mindennemü
DISZNÜ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.
Nagy választék fürdőkádakban.
BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.
Telefon 90—46.

Krisztinavárosi
Entreprise de pompes funébres
temetkezési vállalat
FISCHER FERENCZ
I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**
márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hö- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitök általános gyöngeség eseteiben.

Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.

A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.

Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.

Massage és villamozási gyógymód.

Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.

Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünö közlekedés.

Kőszikláből fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izü üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

A véghlesi **Vera-forrás** tisztelt igazgatóságának felhivására szivesen nyilvánitom, hogy a véghlesi **Vera-forrás** vizének **kitünő** és **üdvös** hatásáról **mindennemü hurutos** bántalmak, ugy mint **hörg, gyomor, vesemedencze** és **hólyaghurut** eseteiben, nekem is volt **bőséges** alkalmam meggyőződni.

Budapesten, 1893. márczius 15.

Dr. Lumnitzer Sándor,
egyetemi tanár, min. tanácsos.

A véghlesi **Vera-forrás** vizét ugy saját magamon, valamint orvosi gyakorlatomban is kipróbálván, azt tapasztaltam, hogy ezen **kedvező összetételü** viz a **légcső-szervek nyálka elválasztását megkönnyiti** az **étvágyat fokozza** s a **tápláló csatornát élénkebb müködésre serkenti,** ennél fogva ajánlható a légutak **elnyálkodásánál, renyhe emésztésnél** s mindazon betegségekben, melyek fogyatékos táplálkozással járnak, e mellett tekintetbe véve, hogy a **Vera-forrás** közvetlenül trachyt-sziklából ered s igy szerves vagy **bomlásban levő anyagokkal fertözve nincs,** fontosnak tartom e becses forrás alkalmazását (ivóviz gyanánt) **járványok alatt és malarikus vidékeken,** dus szénsav tartalmánál fogva a **Vera-forrás borral vagy gyümölcslével vegyitve üditő italnak is nagyon ajánlatos.**

Budapest, 1893. márczius 15-én.

Dr. Balogh Tihamér,
gyakorló orvos,
Aradm. és város tiszteletbeli főorvosa stb.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Geizler Kálmán

BÁDOGOS

légszesz- és vizvezeték-berendező

ajánlja magát mindennemü

DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,

BUDAPEST,

II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.

Nagy választék fürdőkádakban.

Kerestetik egy csinos kis **modernül berendezett ház** több évre való bérbe vételre. Kert okvetlenül szükséges. A bérlet augusztus vagy november 1-én kezdődik. A lakás a Krisztinavárosban legyen.

Nyári lakók figyelmébe!!

Szén- és fa-eladás.

ROSENTHAL GÉZA

Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.

A Trifaili-szénbányának

kizárólagos elárusitási főügynöksége

HÁZTARTÁSI SZÉN

2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.

Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.

Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

BURES HENRIK

kesztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü kesztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár kesztyü 1 frt.

M grendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

KIÁLLÍTÁS 1891. KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI DILIGENTIAE ET ARTIBUS

Arany érem

Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

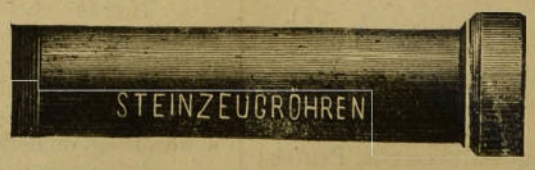
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit,** (szikviz gyárnak,) hegyi kréta **tüzmentes anyag; tüzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 24. sz. Vasárnap, junius 18.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

Ismét egy . . .

Elhagyatottak, árvák vagyunk bár itt a fő- és székváros jobbpartján, de nagy a mi szeretetünk és erős bennünk a hit, hogy keblünkre ölelhessük ezt a nagy társadalmat, még kóros állapotában is és igyekszünk megmenteni a mi még menthető. E czélból alakult fővárosunkban a mult hó végén egy jótékony egyesület, mely emberbaráti működése által hivatva van korunk egyik égető kérdésének, a munkáskérdésnek, keresztény és hazafias szellemben való megoldásában fontos szolgálatot tenni. Értjük a katholikus tanonczokat védő egyesületet, melynek czélja az iparos tanulók testi lelki gondozása. Az egyesület létesitésének eszméjét társadalmi állapotaink és főleg az iparos tanulók vagy mesterinasok helyzetének elgondolása érlelte meg. A társadalomnak a szociáldemokrácziával való küzdelmében a helyes gondolkodásu iparososztályban kell egyik legerősebb támaszát keresnünk, mert az a munkások nagy körében, nagy intelligenciája miatt vezérszerepre volna hivatva. Azért tehát oly nagy fontossággal járó kötelesség az iparra készülő növendékeket a leggondosabb nevelésben részesiteni.

Azonban mit tapasztalunk?

Nemde azt, hogy az u. n. iparos tanulók nevelése, értem főkép a vallásos és erkölcsös nevelést, ugyszólván teljesen el van hanyagolva. Általános a panasz az inasgyerekek vásottságáról. De nem kézzelfogható dolog-e hogy ennek oka leginkább a nevelés hiányában rejlik? A mióta a családi élet mindinkább veszit a hagyományos vallásosságból, a mióta a mesterek, kevés kivétellel nem számitják többé családjukhoz, a mühelybe szegődött inast, ki tanitja azóta a szegény gyermeket vallásra és jó erkölcsökre? Vagy ha azokat magával hozta volna a mühelybe, nem kell-e azoknak az ellenkező irányu beszédek, a guny, a rosz példa következtében csakhamar elpusztulniok?

Testileg gyakran tulterhelve, a rosz bánásmódtól, elkeseritve a rosz társaságtól megrontva, sokszor teljesen elvadulva nőnek fel, minden lelki vezetés nélkül. Mit várhatni az ilyen nemzedéktől?

Lehet-e csodálni, ha az ilyenek a társadalomnak, a mely őket annyira elhanyagolta ellenségei lesznek? Lehet-e ezek további elhanyagolásával az iparos osztály emelkedését, becsülésben való emelkedését várni?

E gondolatok egyesitettek több fővárosi polgárt kik az iparostársak testi-lelki gondozása czéljából a kath. tanonczokat védő egyesületet alapitották. Ennek a czélja elérésére alkalmas gyülekező helyeket akarnak szervezni, a hol az inasok szabad idejökben lelkes tanférfiak gondos vezetése és folytonos felügyelete mellett vallásoktatásban részesüljenek és egyéb az iparos embernek szükséges és hasznos ismeretekre tanitassanak, valamint ifju korukhoz mért és testre és lélekre egyaránt üdvös szórakozással legyenek elfoglalva. Ez némileg ellensulyozná a káros befolyást, a mely alatt talán hétköznap állanak, megakadályozná szabad idejök czéltalan eltöltését és egyszersmind távol tartaná őket a nem nekik való helyektől és sokszor tisztességtelen szórakozásoktól. Továbbá a gyülekező helyekkel kapcsolatban ifjusági könyvtárakat akarnak létesiteni. Végre anyagi eszközeik szaporodtával menházakat is alapitani, hol azok az iparos és kereskedő-ifjak kik gazdáiknál a mühelyekben vagy gyárakban lakáshiány miatt szállást és élelmet nem kaphatnak, egészen ingyen avagy igen olcsón teljes ellátást nyerhetnek.

Az egyesület, melynek alapszabályait a nmélt. m. kir. belügyminister f. é. márcz. 22-én helybenhagyta a máj. 17-én tartott első közgyülésén gróf Szapáry László országgyülési képviselőt világi, Vezinger Károly apátot pedig egyházi elnökké választotta. Alelnököknek továbbá megválasztották: Kanótz István min. titkárt és Peringer Ferencz iparost; titkárnak: Pokorny Emanuel hittanárt, jegyzőnek: Turcsányi Dezső fővárosi tanárt, pénztárosnak: Dr. Herald Ferencz főgimnaziumi tanárt.

A hölgybizottság tagjai a következő urhölgyek lettek:

Bolgár Ferenczné, Éberling Józsefné, Forgó Istvánné, Gerlóczy Károlyné, Ghyczy Ida, gr. Győri Teréz, Herald Ferenczné, Hegyessy Zsófia, Hirsch Istvánné, Hoffmann Józsefné, gr. Hunyady Lászlóné, Jankovich Jánosné, gr. Károlyi Sándorné, Láng Györgyné, Muskovich Károlyné, őrgróf Pallavicini Edéné, Perthl Gézáné,

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól**.

Vedd fontolóra, magyar nemzet, e történetet, mit előtted most leirok.

Sokat vétettél önmagad ellen, sokat bűnhödtél önmagad miatt.

Kerested a veszedelmet és megtaláltad; elhajitottad magadtól a jó szerencsét és nem találtad meg többet.

Terhedre volt a nagy hatalom, a mit Mátyás király hagyott rád, alig vártad, hogy azt apró darabokra feloszthasd; sok embernek jusson belőle; senkié se legyen.

Mikor végveszedelmedre esküdt ellenség jött határodra, akkor belháborut csináltál magadnak, abban vérzettél el.

Mikor eljött rád a válság napja, nem voltál rá készen; álmodból riaszta fel a jajszó. Egy hatalmas nemzet, mint te, egy maroknyi haddal jelent meg felkészült ellensége előtt; az [illegible] elveszett, elhullott. Dicsőség legyen szomorú sirjaikon! A kik túlélték őket, irigyelnek tőlük a halál nyugodalmát.

A szabad magyar barbár parancsszónak [illegible]t engedelmeskedni; adott harácsot számlálatlan pénzben, csókolta kezét-lábát nagy urak szolgáinak, nagyságos urnak hivta, a ki rátütött.

Várait látta egyenkint ellenség kezére jutni, látta megjelenni tornyain a félholdakat, tanult törökül, tatárul, hogy megértsék, ha panaszolnia kell

Szép nagy országát elosztották két darabra; egyik tartozott a római birodalomhoz, másik ozmán tartomány volt, a szép ősi czimer, a négy ezüst folyóval kétfelé vala repesztve: egyik folyó ide szakadt, a másik amoda; a magyarnak csak a köztük levő véres mező maradt.

Erős, hatalmas ellenség tette nyakára vaslábát, a kiket ő megragad, három kézzel ragadja meg!“ (értve európai, ázsiai és afrikai hadait). És minden egyes keze erősebb volt, mintsem kiszabadithassa belőle magát egy lánczra füzött rab.

És ime a három kezü óriás most kórágyon fekszik: beteg embert csináltak belőle az idők, végtagjait bántják gonosz gyuladások, egy-egy gyógyithatlan részt el-elvágnak belőle bölcs orvosai s tanácsot tartanak élete fölött s vitatkoznak — hátralevő napjainak számán.

Te pedig, magyar nemzet, élsz, és lélekben, gondolatban egészebb vagy, mint valaha voltál.

Haladsz csendesen, de biztos nyomon; — megszüntél önmagadat gyülölni s ez nagy nyereség; — tanultál hóditani erősebb fegyverekkel, mint vas és tűz; — még azok is, a kik szeretni nem akarnak, tudnak becsülni.

Emeld fel szivedet.

Multad volt olyan, a milyet megérdemeltél s jövendőd lesz olyan, a milyet megérdemelsz.

Nézz bele a történetnek e lapjaiba s gondold meg azután: mi voltál? mi vagy? s mi légy?

* * *

Ezerhatszáznyolczvanöt tavaszán épen százegyvennégy éve volt annak, hogy Magyarhon fővárosát, Budát, Szulejman császár elfoglalta. Azóta hat ostromot kiállt, nyolczvan ozmán helytartó nevével ismerkedett meg s azon dicsőségben részesült, hogy a török történetirók által az ozmán birodalom városai között rang szerint tizediknek irassék. (Három első volt a három szultáni székhely: Sztambul, Drinápoly és Brussa; azután a három szent város: Mekka, Medina és Jeruzsálem, azután Kairó, a hasonlithatlan; majd Damaskus, a paradicsomként illatozó; Bagdad, az üdv hazája; ez után következett Buda: az izlam védbástyája Európában, az ozmán birodalom zárja és kulcsa.)

A város külső alakja is inkább azt mutatja, hogy ez a török birodalom végvára, mint azt, hogy Magyarország egykori fővárosa·

Pucher Józsefné, Riegler Edéné, Schotz Róbertné, Strausz Ferenczné, Szabó Ilona, gr. Szápáry Gézáné, Szelestey Gézáné, özv. Taschner Károlyné, Tátray Lajosné, Topics Alajos Józsefné, Weiszenbacher Endréné, gr. Wenkheim Frigyesné, Zellerin Mátyásné.

Az igazgató választmányba a következő tagok jutottak:

Almásy Jenő, Dr. br. Barkóczy Sándor, min titkár, Dr. Bartók Géza, min. fogalmazó, Bauer József, kéményseprőmester, Bogisich Mihály prépost, Bozóky István, ker esküdt, Dr. Dékány Rafael, főreáliskolai igazgató, Drexler Antal segédlelkész, Duma György, főgimn. tanár, Forgó István, üvegkereskedő, Dr. Fuhrmann Ferencz, Gabler Lajos Pál, p. ü. titkár, Dr. Gombár Tivadar, kir. tan. Hunkár Géza, segédlelkész, Kánter Károly segédlelkész, Kraemer Jakab, keresk., Kronberg József, egyházi szerek gyárosa, Kugler József mézeskalácsos, Lindenbach István, kovácsmester, Lubrich Ágost. egyet. tanár, Mihálovits Antal, miniszteri tanácsos, Nikolics főgymn. tanár, Ott Antal, tisztviselő, Ott Lajos, rövidáru kereskedő. Pacséry Károly főgymn. tanár. br. Rédl Béla, Rolny Károly iparos, Schiller György mészáros-mester, Tomor Ferencz főgymn. tanár, Toldy Lajos, könyvkereskedő. Trájtler Károly iparisk. igazgató, ifj. dr. gr. Zichy János.

Az egyesületnek eddig 94 alapitó 530 rendes és 70 pártoló tagja van. A tagok sorában a társadalom legkülömbözőbb osztályainak képviselőit találjuk, a nm. püspöki kartól és a magas arisztokraciától kezdve az egyszerü munkás osztályig.

Adja a jó Isten, hogy az egyesület fontos és üdvös voltát minél többen megismervén, azt minél szélesebb körben terjeszszék és igy lehetővé tegyék, hogy minél többen az egyesület jótéteményeiben részesülhessenek a társadalom javára, a haza felvirágzására.

E.

Zászlóavatás és arczképleleplezés Ó-Budán.

Impozáns ünnepély folyt le e hó 11-én, vasárnap délelőtt Ó-Budán, a Kis-Korona utczai el. iskola tornatermében. Az ó-budai Hirsch-Erlich Samu cz. általános betegsegélyző és temetkezési egylet tartotta huszonöt éves fennállása alkalmából zászlóavatását kapcsolatban Tatay Adolf dr., egyleti orvos, arczképének leleplezésével, ki e humánus egyletnél alapitása óta működik. Az ég is kedvezni látszott e magasztos ünnepélynek: szép, derült, tiszta időben már reggeli fél kilencz órakor gyülekezhetett a buzgó, tapintatos rendezőség udvarias figyelmessége között, a III. ker. intelligenciája a tornaterem izlésesen diszitett helyiségében. Kilencz óra után vonaltak fel a különböző egyletek és a kerület gyárainak tüzoltósága a hajógyári tüzoltó bandával az élükön. Csinos, fehér ruhás leánykák, szép bokrétákkal kezeikben, egészitették ki az ünnepségre idetóduló nép tarka vegyülékét. Fél tiz táján érkeztek a notabilitások, kikket a teremben mindannyiszor lelkesen megéljeneztek. A zsufolásig telt helyiségben már-már türelmetlenkedve várták a program kezdetét, mig végre a távolból hallható zeneszó jelezte a zászlóanya: Tatay Adolfné szül. Tottis Emma urnő közeledtét, kit pompás diszkiséret közepette vittek lakásától az ünnepély szinhelyére. Midőn a zászlóanya Mittelmann Bernát dr. önképzőköri elnök karján a terembe lépett, szünni nem akaró éljenzés és taps keletkezett, melynek lecsillapultával egy kis leányka üdvözölte őt s nyujtott át neki egy gyönyörü, nagy bokrétát.

Az egylet nevében Erlich Samu tisztb. elnök tartott szép beszédet a zászlóanyához, melyben kiemelte Tatayné eredményteljes működését a közjótékonyság terén, s röviden vázolta azon önzetlen buzgalmat, melyet ő úgy a népkonyha vezetése körül, mint a szegény gyermekek felruházása alkalmával, vagy akár mint az ó-budai Frőbel nőegylet elnöke, mindenkoron kifejtett. Valóban igen helyesen alkalmazta a szónok e kitételt: „Könnyü ily nőt keresni, de nehéz találni.“

E beszéd elhangoztával az „Ó-budai Dalkoszorú“ által meg ismét derekasan a helyét a Hymnus két szakaszának precziz eléneklésével, mely után Linczenpolcz Jánosné, szül. Wodianer Sarolta urnő üdvözölte, melynek végén éltette ugy őt, mint érdemdús férjét. Ekkor az alkalmi beszédek nagy mestere: Gerlóczy Károly polgármester szólott s először is üdvözölte az egyesületet huszonöt éves áldásdús működésének megünneplésekor, s ama óhajának adott kifejezést, hogy az egycsület továbbra is szép sikerrel gyakorolja a jótékonyságot a III. kerületben, mely sajnos a legszegényebb. Ezután az egylet huszonöt év óta működő orvosára: Tatay Adolf urra tért át. Örömmel tapasztalom, ugymond, hogy a kerület, melynek bizalmát én is birom, mint bizottsági tag, közügyeinek terén mindenkor szerencsés vagyok találkozhatni Tatay nevével, ki nemcsak igazi szakértelemmel jár el hivatásában, de azonkivül is minden ügyben valódi fáradhatlan buzgalmat tanusit. Lelkes beszédét e szavakkal fejezte be: Hogyha a III. kerületnek jót akarok kivánni, azt kivánom: hogy Tatayt az Isten sokáig éltesse!

A polgármester után mindjárt Tatay állt fel s ama dicséretre, melylyel őt, mint a kerület egyszerü napszámosát, Gerlóczy illette, avval felelt, hogy ő viszont Gerlóczyt, mint a székes-főváros munkás polgármesterét éltette a kerület, a főváros és a haza javára. Sokáig tartó tüntető éljenzés hangzott a népszerü polgármester felé.

Ekkor következett a tulajdonképeni zászlóavató beszéd, melyet Hock János, országgy. képviselő tartott. Az általános érdeklődés központja már napokkal ezelőtt Hock volt, ki remek szónoklataival és tárczaczikkeivel ma már egyaránt kedves a közönség előtt. Nem csalódom, ha azt állitom, hogy a közönség egy része csakis Hock beszéde kedvéért jött el. De tartott is oly remek beszédet, mely tökéletesen elragadta a hallgatóságot. Thémája a szeretetből fakadó jótékonyság széles alapu fejltegetése volt remek hasonlatokban. A nagyhatásu szónoklat végén történt az egylet zászlójának leleplezése.

A zászlóavatást követte az egylet orvosának: Tatay Adolf dr. olajbafestett arczképének leleplezése, melyet megelőzőleg Klein Gyula dr. ó-budai főrabbi méltatta az ünnepelt huszonöt évi működését. A jól sikerült arczképet az egylet megrendeléséből Walter nevü fiatal festő készitette.

Az egylet huszonöt évi életrajzát Varga Zsigmond ref. lelkész mondta el lendületes, szép beszédében. Az egyletet Hirsch, egykori ó-budai rabbi alapitotta, ki jelenleg Hamburgban főrabbi. Az ő távoztával Erlich Samu, a Goldberger-gyár akkori főkönyvelője, vette át a vezetést, s oly érdemeket szerzett az egylet szervezésében és megszilárditásában, hogy az alapitó neve mellé, hálából az övét is bevették az egylet czimébe, s igy lett Hirsch-Erlich Samu cz. általános betegsegélyző és temetkezési egyesület, melynek jelenleg ötszáz tagja van.

Az ünnepélyt az „Ó-Buda Dalkoszorú“ fejezte be méltóan a Szózat két versszakával. Ezután kezdetét vette a szegbeverés, mely délre ért véget. E megkapó és emlékezetes ünnepség vidám befejezést nyert a Római fürdőben, hol ez alkalomból népünnepélyt rendeztek 20 kr. belépti dijjal. A mulatság három órakor kezdő-

---

Az ötfelé osztott város részeit kősánczok és védpalánkok különzik el egymástól, a zsidóváros szük, szemetes utczái közt emelkedik a török mecset, hosszu fehér minaretjével, a Dunaparton áll egy tömör ágyustorony, melyből falazott sikátor visz fel a felvárosba; a Mária-templom nyolczszögü tornyán kivül még hat mecset tornya tükrözi magát vissza a Dunában s a várszánczok apró tornyain mind aranyos félholdak ragyognak. A várszögleti körönde (rondella) terét egy vastag épület foglalja el, sárgára festett réztetővel, ez a hadi szertár, pinczéiben a lőporkészlettel.

Mátyás király palotája még áll, de a hatszori ostrom s a török helytartók restsége miatt az is omladozik már. Itt csak a külső bástyákra van gond. Az ős épület falai azon módon vannak, a hogy az ágyugolyók beléjük ütődtek: némely kapu félig el van már boritva a koronkint legördült omladványtól, a dombormüvek megcsonkitva, néhol pusztára leverve, a nagylevelü falfüvek közt látszik még néhol a dicsőséges czimer: a gyürüs holló: fölötte ott lengnek a basák lófarkas zászlói.

Az első bejáratnál valamelyik a sok helytartó közül pompás tornáczot kezdett épittetni keleti izlés szerint, a kit aztán időközben lefejeztek s a megkezdett mü félbenmaradt, az ajtók és ablakok veres márvány rámái még csak össze sincsenek a falakkal róva; ugy járnak rajtuk keresztül.

A legdicsőbb király pompás elfogadási terme most a csauszok őrszobájául szolgál; a szép fresko-festmények, mik a fő erények alakjait ábrázolák: a bölcseség, mérséklet, bátorság, hit, remény és erő jelképei, azokba most szegek vannak verve, mikre a török katonák aggatják tarisznyáikat és burnusaikat. Valamelyik ablak párkányára e név van késsel felkarczolva: Izabella regina, a rajta ülő ozmanok papucsai nem koptatták még le egészen.

Az innen nyiló terem a legnagyobb a várban, hossza 44, széle 18 lépés: az volt hajdan a trónterem. A padmaljra az égi állatkör jelképei vannak festve, a háttérben a négy oszlopon nyugvó boltozatos mélyedés, mely alatt a trón állt egykor.

E trónmélyedés kerek boltozatán van ultramarinnal festve az egbolt, ezüst csillagaival abban az állásban, melyben volt Mátyás király születése órájában; körüle e latin sorok irva:

»Aspice MatHIAE micuit que tempore REGIS,
thiae regis
Natalis Coeli, qualis utroque fuit.«

Az átelleni mélyedés boltozatán hasonló égrajz más csillagállással; ez Ulászló trónraléptének óráját jelezi. Mind a kettőt belepte már a füst (itt sokat dohányoznak); alig látszik ki az eredeti szin, az apró csillagocskák s a mythologiai alakokon keresztül-kasul vannak irva a Koránból vett mondatok, arab betükkel, pirosan vagy aranyozva, miket a basák festettek oda.

Ez a terem a budai vezér nappali pipázó szobája; itt ül alacsony kerek divánján a délutáni meleg órákban két vendégével, az egyik Ihánzáde Mehemed, a jeruzsálemi főimám, a másik Petneházy Ferencz, fiatal kuruczvezér.

Abdurrahman, vagy mint röviditett névvel szokták hivni, Abdi basa, eredeti typusa a török fajnak; hosszukás, barna szinü arcz, hosszu fekete szakállal; nyugodt, hideg tekintetü szemek; szenvedélytelen vas tekintet. Az imám, a dervisek egyszerü szőrköntösében, a II. Szulejman által annyira üldözött török mystikus költők egyike, arcza csupa ráncz, szemei mélyen beesve összenőtt szemöldei alatt, szakálla göndör, fehér, melynek havát itt-amott egy-egy fényes fekete szál zavarja még meg. A kuruczvezér könnyelmü, délczeg fiatal arcz és alak; Tököli után divatozott rövid nyirott bajuszszal, mely barnapiros arczához olyan jól illik; gesztenyeszin hajfürtei homlokon és két oldalt hármas üstökbe csavarintva, a hogy a kuruczok akkoriban viselték — az allongeparókák daczára, miket gonosz betegség hozott magával divatul Franciaországból.

Ez a három férfi sajátságos mulatsággal van elfoglalva.

(Folyt. köv.)

dött s körülbelül három ezer főnyi közönség volt jelen, mely azután fesztelen jó kedvben élvezte a méreg drága ételt s italt. A népünnepély igen szep összeget eredményezett az egyesület javára. A mai nap sikere ismét bizonysága annak, hogy a III. ker. önképzőkör fiatalsága rendezés dolgában nélkülözhetetlen és egyuttal páratlan. Az egylet felkérésére ők végezték a mai ünnepélyek rendezését, még pedig eléggé kézzel fogható sikerrel.

R. I.

Néhány szó Kneipp páter gyógymódjáról.

Szinte boszantott ama elfogult és kicsinylő nyilatkozat, melylyel napi lapjaink némelyike az öreg vörishofeni plébános gyógymódjáról, a folyó héten a Margitszigeten tartott felolvasása alkalmából tett, daczára azon kitünő eredménynek, melyet eddigelé a szenvedő emberiség több ezerre menő tagjánál felmutatott. Pedig, ha valaki, ugy leginkább Kneipp érdemelte ki már eddigelé is, természetes gyógymódra fektetett gyógyeszköze által mindnyájunknak osztatlan elismerését, mert ő az, ki megmutatta fényes eredménynyel beigazolva, hogy a hideg viz czélszerüen alkalmazva minden betegség ellen ugyszolván egyedüli biztos gyógyeszköz, s bár orvosaink legtöbbja őt csak scharlatánnak tartja, bizonynyal csak kenyér irigységből, a szenvedő emberiség jó része mégis, látva ama fényes eredményt, melyet gyógymódja által elért, teljes bizalommal fordul hozzá.

S ha valaha, ugy leginkább most van az öreg páternek valóságos missiója, mert a „fine de siecle"-nek egyik divatos s grassáló betegsége az idegesség, s az abból eredő számtalan különféle betegségnek egyedüli orvoslása csakis az ő gyógymódja által érhető el; s a mellett a a legolcsóbb, mert ahhoz nem szükséges egyéb, mint egy dézsa, melybe az illető bele álljon, s egy kanna, melylyel az öntéseket magán megtehesse, s igy azt még a legszegényebb ember is minden nagyobb anyagi áldozat nélkül használhatja; az öntések különféle nemének alkalmazására teljes és részletes felvilágositást könyve nyujt, melyet minden könyvkereskedésben pár hatosért megkaphatni.

S ha az anyák gyermekeik nevelésénél követnék az öreg páternek a gyermekek neveléséről irt munkájában osztott bölcs tanácsait, ugy a jövő generáczió a jelenben grassáló betegséget, az idegbetegséget már csak hirből ismerné.

Hiszem is, hogy azok az anyák, kik hivatásukat a maga teljében felfogják, az öreg páternek bölcs tanácsait lelkiismeretesen fogják követni, hiszen legdrágább s legféltettebb kincsről, gyermekök egészségéről van szó.

Bármint nyilatkozzanak tehát a napilapok és sokan a hivatottak közül az öreg Kneipp gyógymódjáról, mind a mellett azok a kicsinylő nyilatkozatok az emberiség józanul gondolkozó részében a Kneipp gyógymódja iránti bizalmat és hitet nem lesznek képesek soha sem megingatni, mert „minden Demestheresnél szebben beszél az eredmény!"

E. J.

Egy kis világról.

Irta: **Kühne Ferencz.**

A rovarok roppant sokassága közül, mely szemeink előtt a világot ellepi, tündöklő csillagként válik ki a méhek képe. Ismeretesek ők már évezredek óta az ember előtt, a ki gondos ápolásába fogadta, miért ők hála fejében páratlan készitményükkel használnak neki és maguk iránt a föld minden részén szeretetet és tiszteletet keltve, alkalmul szolgálnak arra, hogy az emberi érzelmeket is nemesitsék.

Az ő teljesen rendezett — s hogy ugy mondjam — állami közösségüket csodálatukban az emberek már a rég elmult időkben is mint az állami idealját álliták föl.

Mikor a nap elhagyva téli pályáját s mind e[illegible]sbra emelkedik az égen és meleg sugarai[illegible] életet lehel a természetbe, a téli álom [illegible] méhek világában is lassu, halk áram át; terjeszkednek, mozgolódnak és elkezdik a téli nagy összeszorultságban elgyürődött toilette-jukat rendezgetni, simitani szolgálatkészen segitve egyik a másikának.

A mint egyre jobban enyhül az idő, a kis államban is mind élénkebbé lesz az élet: a kas nyilásán eleinte csak egyes fejecskék kandikálnak ki s ha érzik, hogy kivül is kellemes, egzesek ki is repülnek, hogy kipróbálják repülőkéjüket. Majd a vidám zümmögés által felkeltve, mind többen és többen követik e példát, mignem ezer meg ezer méhecske röpdösi körül a tanyát. Hej! micsoda örömrivalgás ez a zümmögésük, akár csak mint mikor a pajzán iskolás fiuk a tudomány rideg falai közül szabadulnak.

A méh kolonia „város atyá"-ja sem a vizvezetéken sem az általános csatornázás fölött nem töri fejét és még egy Hieronymi miniszter sem ül ösztökélő kiváltságkép nyakukon, mégis nékik is tétlenül kell eltürni a hosszu télen át összegyülemlett hulladékot fülkéjükben. De ha aztán az első kirepülés alkalmával szabadulhatnak a kellemetlen kényszer alól, jaj annak a házi asszonynak, a ki ily időben száritgatja a szabad ég alatt fehérneműit! egyszerre tele lesznek apró vesszők, pontok és felkiáltó jelekkel csalhatatlan bizonyitékául a megfestés valódisága iránt.

Ez előzmények után mialatt otthonuk is megtisztul a téli szenytől, megkezdődik az általános munkálkodás. A királynő sem henyél, látva maga körül alattvalóinak serény tevékenységét; itt az ő ideje, hogy népe fenntartása érdekében munkálkodjék s elkezdi a kitisztitott kis bölcsőkbe lerakni parányi petéit eleinte csak csekély számban, majd napról-napra növekedve, a legnagyobb fokot is eléri, a mikor a naponkint lerakott peték száma a 3000-et meghaladja.

S ha már megjelennek a kasban a fiatalok, ugy kezdetét veszi a vizhordók munkája, kiket oly helyeken hol viz gyülemlik össze, nagy számmal lehet látni, hogy serényen magukba sziva azt, hazavigyék, a mint megérkeznek a kasba, mindjárt elveszik tőlük a fiatalok és táplálékul a mézből és virágporból álló péppel elegyitik. És hogy kedves kicsinyek majd a sok édeségtől el ne rontsák gyomrukat, kenyeret is kell hozzá adni, mit a virág porára elhintve a méhek apró piros, sárga, zöld vagy fehér golyócskák alakjában hátulsó lábukon hordanak be.

Miután a méhpetéből álcza lett s az egy ideig a nyitott sejtben fekszik ellátva bőségesen pépnemüvel, a sejt egy viasz fedéllel elzáródik. Ebben a szük kis kamrácskában azután a kis méhfióka selyem finom lepellel szövődik körül, melyet bizonyos idő mulva lehánt magáról, hogy mint teljesen kész rovar hagyja el azután zárkáját.

Életében már első lépésével is megkezdődik a kis világ polgár számára a munka. Születésük után tizennégy napra elsajátitanak már mindenféle munkát a kasban, szövik a sejteket, készitik a lépet, gondoskodnak a pépről, tápanyagról, szellőzésről és megvédik otthonukat az idegen ellenséges betörésektől. S bár semmi vétekre sem képesek, az Ur reájuk is kimérte a részt: „Arczod veritékével keresd meg kenyeredet!"

Ha bizonyos idő multával uj jövevények váltják fel őket munkájukban, a fiatal még csak 14 napos méhecske megteszi első lépését a nagy világba s nagy kornak érzi magát. Szép napos idő mellett teszik meg első kirepülésüket a szabadba. Körülröpdösik szülőhelyüket mind nagyobb és nagyobb körökben, hogy a sajátjukat, a kas környékét és tájékát emlékükbe véssék, nehogy visszatérésnél más idegen kasba szálljanak, hol barátságos fogadtatás helyett biztos halál várna rájuk. Igy mennek aztán réteken, mezőkön a virágokra.

Ha pedig tavaszszal a szép idő korán beköszönt, gyakran nincs még elég virág arra, hogy a méhek mézet vehetnének és igy gyüjtő ösztönüket kellőleg kielégithetnék. Ily körülmények között aztán épen nem válogatósak, hanem elfogadnak minden édességet, a hol csak találhatnak tekintet nélkül az enyém és tied közötti különbségre. Jaj aztán ilyen időben az olyan csapatoknak, melyek gyöngébbek avagy nincsenek elkészülve, majd hogy egy pár éjszakára ki lesznek zárva. Eleséggel terhelten megrakva térnek haza és azonnal ezren és ezren jelentik a pompás leletet: ily kézalatti zsákmánylásban egyik a másikát az utolsó csep mézik kifosztja.

Máskor azonban teljesen felkészült és erős családra bukkannak, hol elég erős őr áll az ajtónál, ki minden jövevényt visszautasit vagy a törvényességre figyelmeztet.

De végre a szükség mind nyomasztóbbá válik, egyre tömegesebben lepik el a nyilást, ilyenkor a nyilás őre gyors alarm jelekkel hivja segélyül társait, kezdetét veszi a szabályszerü ütközet, a szülőföldért és birtokért, hol a holtakban sincs hiány és a bátorság is mindkét fél részéről a legfényesebb próbákat kiállja. Itt tanulhat az ember igaz hazaszeretetet, láthatja, mily sokra becsült az otthon és mint harczol egy az összesért, az összes egyért, hogy megtarthassák, illetőleg megszerezzék az idegen otthont és javakat. De végre is az anya természet is kiönti virágai által a méz bőség szaruját s nem vágyik nem tör egyik a másikéra. Láthatjuk ekkor a kisded állatkákat, mint az állam szorgalmas polgárai munkálkodnak a jólét és felvirágzáson kora reggeltől késő estig.

Ha aztán a szabad természet már virágtengerben uszik és az enyhe lég dallal, virágillattal van tele, a méhek szorgalma nem ismer határt. Néha annyira teleszivják magukat a virág nedvével, hogy teljesen elfáradva érkeznek a kas elé, pihenőt kell tartania avagy sokszor halálra fáradva hull el a földre, mielőtt beszállhatott és édes terhétől megszabadulhatott volna.

Azon közben a királynő, ki eddig csak munkás méh petéket rakott, elkezd a himek vagyis a herék részére is petéket lerakni. Ezek részére a dolgozók bölcs gondoskodással nagyobb sejteket is készitettek. A teremtés urai a méheknél azonban legkevésbé sem játszanak parancsolói szerepet, egyedüli előnyük a büntetlen henyélésben és bölcső idők hosszasságában nyilvánul, a mennyiben mig a dolgozók a lerakott petékben husz nap alatt végzik átalakulásukat, a heréknek huszonnégy napra van szükségük. Kifejlődnek azután nem sokára a herék is sejtjeikből és eljön az idő a királyné megtermékenyitésére. Igen, mert hát a család megerősitése, a munka megosztás után egyszersmind az uj család alapjait is megvetik. Mert kell, hogy minden egyes méhcsalád élén egy-egy királyné álljon, mint parancsolója és anyja minden egyesnek, hogy a természet által előirt feladatukat betölthessék. Az ujonnan alakulandó kolonia királynéjának részére a dolgozók még annak idején mintegy huszorta nagyobb makkformáju reteszt -- anyaméh sejtet — készitettek, melybe a királyné engedve népe akaratának, egy munkásméh petét is tesz.

(Folyt. köv.)

Kényes helyzet.

A ki engem ismer jól tudja, hogy a mindenható természet mindenre inkább alkotott, csak turistának nem. Egy utazás gyalogszerrel ellenkezik testem 175 kgr. élő sulyával és azon titokzatos vonzerővel, mely a vámsorompó legelső csárdájánál ellentállhatatlan delejességgel húz be a frecscset osztogató, hűsitett kancsók közvetlen szomszédságába. A kocsizást nem tűri tüdőm makacssága, mely semmi áron sem kapaczitálható, hogy az utaink felett lebegő sűrű mikrokosmos-világot életfentartó levegőnek vegye be. A vasut rongálja gyenge idegeimet sebességgel, fütyüléssel, zakatolással, füsttel; azonkivül nem vagyok barátja semmiféle összeütközésnek. Hajóra szállás pedig egyenlő egy hatványozott kolera-rohammal, miért is életemben nem voltam más vizben mint az ülőkád sekély hullámaiban, de akkor is csak ugy, ha esetleges szerencsétlenség elháritása czéljából egy elszánt, feláldozó emberbarát őrködött oldalomon.

És én mégis turista lettem! Hja, a sors utai kiszámíthatatlanok és az ember nyugalmas boldogsága, lelkének egyensulya sokszor függ egy pár harisnya (kérem, üres harisnyáról van szó) minőségétől.

Van nekem egy jó barátom, rokonom, jóltevőm, egyszóval egy olyan fajta gondviselésem Pista bácsiban; és egy jóságos, áldozatkész,

szeretetreméltó — anyósom; itt meg kell jegyeznem, hogy az esetleges rossz élczek kikerülése végett egy helyhatósági bizonyitvány állitásom mellett tanuskodik.

Eddig, a mint látni tetszik, semmi különös nincs a sorsomban, mert jótevő barát és kedves anyósa számtalan embernek is lehet. De hogy éppen ezen két, — boldogságomat, jólétemet, nyugalmamat biztositani egymással versenyző angyali lény egy más téren is versenyeznek, az keverte életem édes bilikomába a keserű cseppet, hogy annak hatása alatt még turista is lenni képes lettem. Pista bátyám a gyári iparban látja szeretett hazánk felvirágoztatásának leghathatósabb eszközét és elnöke az „Első honi czérnaharisnyagyár által készitett gyártmány használatát terjesztő egyesület“-nek. Ezen áldásos tevékenység ötödik évfordulóját éppen most készül megülni az egyesület, egybekötve harisnya-kiállitással és Pista bátyám 100-as számu czérnával himzett arczképének leleplezésével. Mivel pedig én gyerekkoromban zongorázni tanultam, a tót nyelvet is annyiramennyire elsajátitottam és hivatalomban elég ügyesen végzem számadási munkáimat, bátyám bizalma hozzám fordult, nálam rendelt egy verses prológot hexaméterekben és a jurybe is beválasztatott. Hogy mi az egy prológ és hexaméter, könnyen kibetüztem egy — könyvből: „Ész, élcz, tudomány és bölcseség alfabeta szerint“, mely könyvtáram legbecsesebb műve mindig zsebemben van és melyből meritve minden kérdésben szoktam döntő veleményemet nyilvánitani. A harisnya kérdésben pedig fordultam anyosomhoz egy kis informáczióért és — ez vala rossz.

Anyósom ugyanis szintén működik a közérdekek terén és elnöke a „házi ipar által előállitott pamut-harisnyák használatát előmozditó aggszűzek, nagynénék, nagymamák és anyósok egyesületé“-nek.

Mikor az ellentábor terveiről hallott, azonnal telegrafált és telephonált a szélrózsa minden irányába, hogy lesz kiállitás, verseny és tudj' Isten, mi minden; engem pedig egyszerüen a czérna-harisnya hexaméteres prológjától eltiltott és utasitott, hogy rögtön üljek le és irjak egy ünnepi beszédet ily czimmel: „Harcz és győzelem a jámbor házi tűzhely mellett alkotott meleg puhasággal a lábhoz simuló pamutharisnyának az ujkor lélektelen és foszlányozó gép-czérnaharisnyák férczmunkája fölött!“

De volt még a harisnyaügyön kivül egy mély, tátongó seb anyósom szivében, keserüséggel eltelve Pista bátyám ellen. Ez pedig a gyerekeim neveltetésének a kerdése. Igaz, hogy én vagyok az apjok, hogy anyjuk is van, hanem mi nem számitunk semmit; szeretett anyósom a gyerekeket minden rossz befolyástól óvandó, a kicsikéket szoknyája mellett szeretné tartani, ellenzi a pajtásokat, mert csak rosszat tanulnak tőlük, — ellenzi az iskolát, mert elfelejtik a tudományban és felvilágosodottságban az Istent, a szülők és nagyszülők iránti engedelmességet, szerenységet, igénytelenséget; — idegen, eddig ismeretlen, káros eszmék, vágyak, stb. elrontják engedékenységüket, megcsontositják a gyereki szivüket; — csak Laczi fiamnak enged mindent, annak szabad egész nap katonásdit játszani, testvéreit czibálni, csipni, kenyerükről a vajat lenyalni: anyósom arcza akkor boldogságban ragyog a kedves kis Laczi szeretetreméltó pajkosságán és a panaszkodó gyerekeket szigoruan inti türelemre a család büszkesége iránt.

Pista bácsi ki akarja dobni a gyerekeket az élet edző, erősitő viharai közé, neki nem kell a sziv puhasága, hanem kell akaraterő, vasököl és szeretetreméltó szemtelen önbizalom a gyerekeknél, de követeli a gyerekek egyenlő bánásmódban való részesitését s ha Laczi rosszalkodik, bizony megnáspágolja őt.

Innen a mindennapi harcz, Pista bátyám metsző gunyja, anyósom ránczos homloka s mérges pillantása, ha az ember egyikét a másik előtt emliti.

És most én kinek adjak igazat?! Kit haragitsak meg?! Mert tény, ha mind a két fajbeli harisnyát is lehetne elsőnek deklarálni — ha czérna s pamut harisnyát egyszerre is huznék fel békeszeretetem leghatásosabb demonstrácziójaként, egyik mindenesetre fog reám haragudni, neheztelni, tevékenységemet avagy mulasztásomat meg fogja boszulni.

Hálával tartozom ugyan Pista bácsinak, mert neki köszönöm hivatalomat, ő gyermekeim keresztapja, ő segitett a legrosszabb, veszteljes időkben feláldozó szeretettel, — most is minden alkalommal igyekszik családomért megtenni azt, a mit csak lehet, ugyszólván nélküle nem lehetnék, a mi vagyok, de ám, az anyósom sem pléhből való. Nála van ingyen lakásom, vasárnaponként ingyen finom ebéd, hébe-korba finom szivar, finom cognac és igen-igen finom kék papir-czédulkák, melyek láttára még az aranyborju is örömében elbőgi magát. Tessék most azon harczot elképzelni, mely az én gyengéd, érző szivem mélyében dult, e borzasztó tusát a hálaérzet és józan praktikus eszem között; — kétely, szégyenpir, dacz, illem, franczia cognac-iz, havanna-füst, korai spárga és nyári fogoly, őszi fenyű-madár, a lazacz és kecsege mámoritó illata boritották nyomasztó ködbe érzékeimet és a ködből kihallatszott a rózsás pezsgő sziszegő gyöngyözése. Oh! És ott a köd közepén, áll szemem előtt Pista bácsi jóságosan mosolygó arcza, a szendén fénylő kék szemekben az önzetlen, változatlan szeretet, a jóság és csak a balszem külső szélén, villámgyorsan suhan át valami, mintegy a szánó guny halvány árnyéka.

Oh, irgalmas teremtőm! Gyengéd szivem, mely senkit sem akar szomoritani, nemes érzésem, mely mindenki előtt akar jó, korekt lenni, — hova forduljanak, mit tegyenek? És ime, a kétségbeesés pillanatában, melyben a szegény, földhöz ragadt, műveletlen pária vigaszt talál az ő képzelt vallásában, — én, mint kabátos, mivelt ember kijöttem a dilemmából — persze philoszophia utján! Miért is haboztam, az ügy olyan egyszerü! Régtől ismert dolog, hogy a lelkiösmeret csak az ész gyengesége; hát a hálaérzet, az a bizonyos szégyenlő nyugtalanság, belsőnk fészkelődő reszketése más volna? Dehogy, az is csak gyerekes gondolkozási módunk, idegzetünk rossz dispositziójának kóros következménye; mit is ártok Pista bácsinak, ha nem vagyok háladatos és nem irom meg a „czérna prológ“-ot és nem leszek ott képének leleplezésénél? De ellenkezőleg jellemző, helyes észjárás, az élet lényegének megokolt felfogását bizonyitja, ha az anyósom oly kellemes kis szivességeit magamnak jövőre is biztositom.

Talán nem bűn, ha az ember — ha már ember — emberi dologra is fektet sulyt? Elsoványodott, éhező, fogatlan asketák engem nem fognak érteni, hanem — honnan is, ha soh'sem kostolták ilyen anyósnak ebédeit, vacsoráit?

Hogy az ő kiállitására sem megyek, azt majd megbocsátandja, mert elég neki, ha csak Pista bácsién nem voltam. Hogy nem megyek harisnyákat birálni, az már bizonyos; de milyen elég fontos ok szolgáljon arra, hogy innen elutazhassam, mert akárhogy borsódzik is a hátam ezen gondolatnál, utazni kell, — mert itt találnának, elhurczolnának és — isten veled áldozatkész barátság és anyósom kellemes, vendégszerető házának illattelt ebédlője! — Isten veled mindörökre!

Testsulyom apasztása véget Karlsbadba, Kissingenbe; idegeim helyreállitása czéljából a Balaton vagy Riviera hullámos partjaira — sósfürdőkre Mármarosba: sajnos, nem mehettem az idő rövidsége miatt; — a kőbányai sörházban, a Margitszigeten, a kutyavillában reám akadnak; messzebb-messzebb kell elmenni, a hol senki sem keres: a közeli világ végére.

Ni, — végtére megvan! Az ó-budai vasut végére; utazás a legmesszebb pontra és mégis közel, vasuttal és, megis lassan! Oh, áldott feltaláló, szent Hárászti Jellinek Endre!

Anyósomnak és Pista bácsinak irtam, hogy főnököm értesülvén a szándékolt mai nyilvános szereplésem felől a két egyesület ünnepélyén, hivatalnoki becsületem és méltóságom megóvása tekintetéből bölcs előrelátással elrendelni méltóztatott, hogy a vasut végállomásán (azt már nem irtam meg, melyikén) a szél által bevert ablakok leltátozására azonnal induljak el.

Ugy-e okos fejem van, ha kicsi is? most haragszik Pista bácsi s anyósom a főnökömre, s én a szabadságsértő, durva hatalom szánalmas áldozata vagyok, a legszebb kilátásokkal a jövőre; azt pedig mind önmagamnak köszönhetem, mert leráztam minden gyerekes gyengeséget és oda állottam bátran, mint a század igaz férfia, a nyugodtan mérlegelő ész, a haszon bölcs belátásának szilárd alapjára.

Elutaztam, — de ez első utazásom korszakalkotó eseménye megérdemel egy külön ivet.

Féry Narczis.

Haza felé.

— Mária-Remetétől Budáig. —

A midőn az utolsó áhitatos fohász és ima is felrebbent az oltár felé, a midőn a szellő elkapkodta az orgona utolsó ütemeit is és utoljára lobbant fel a kőasztalon hamvadó viaszkgyertyácska vékony kanócza, áthatva a megroskadt és meggyötrött lelket a hit vigasztaló és mindent pótló ihletétől: oszladozni kezdett Mária-Remete kápolnája körül a hivők csapata.

A koldusok hosszu vonalban, kettős sorban állottak fel a kijárat felé s bevárták az utolsó szál embert is.

Irigység! ember hibája, büne vagy! Bent vagy te a rongyokba burkolt imádságos száju koldusban is.

Adtál egyiknek, kihagytad a sorból a másodikat és észreveheted kapkodásából, hogy három szemet pergetett le egyszerre Olvasóján. Pedig három „Miatyánk“-ot jelent minden szem. Ilyenkor nem néz ég felé tekintete, hanem végig méri az adakozót, ki adott, végig koldus kollegáját, ki kapott, le-le egész a föld rögéig. És hogy e perczben nem Istent dicséri mormoló fogai között, azt visszatükrözi lelkének háborgó kinyomata: arcza s vadul forgó szemei.

Irigység! te az emberi-benső csuf tanyája! Hej! de legtöbb emberbe fészkeled be magadat! és utálatossá teszed ezt a sárhüvelyt, a melyben a lélek él s kipattanó szikrája mégis csak ég felé tör s a csillagokon tul vágy.

Dél felé jár az idő. Az isteni tisztelet végével mintha az erdő zugása is megcsendesedett volna.

A kápolna mellett felállitott fabódékban megkezdődik a vásár.

Emléket visznek haza, az otthon maradottaknak. Aranyoskeretü képecskét, piros klárisu olvasócskát, mind-mind Máriával.

A kocsik, omnibuszok tanyája egyszerre megmozdul, sürgés-forgás mindenfelé. A kocsisok rakják fel a kantárokat — mert hát volt elég ideje a szürkéknek vigan harapdálni a harmatos fűbe — szoritják fel az istrángokat a kisafára, a leteritett pokróczok felkerülnek az ülésre és Gyü!! Gyü!! már a kanyargós völgyi uton hangzik lassan elhaló dübörgésük. Ezek a fiakkeresek és magánfogatok, a melyek világért sem engednék magukat megelőztetni egy-egy nehézkes omnibusz által.

Az omnibuszok tehát maradnak, de annál kedvesebb az ezek melleti élénkség mely elődbe tárul. A jól megtermett piros-pozsgás családanya bóbitás franczia kalapját veszi le s elhelyezi biztos helyre, utánna viganóját gombolja ki, hogy kényelmesebb legyen a hajolás s ekkor szép rendben előhozakodik a kosarakkal és szép sorjában elhelyezi a pázsitra. A természet isteni szépségü szőnyegén nagy komolysággal, no és megfelelő lassusággal előkerül a kiránotott csibe, a fokhagymával keresztül bökdösött birka czomb, nagy és széles száju befőttesből az elkészitett fejes saláta, sajt, töpörtös pogácsa stb. és vig zaj közepette letelepül a a család, a jó ismerős szomszéd és mint a kik jól végezték munkájokat öröm és vigsággal, boldog megelégedéssel szivükben látnak hozzá az evéshez.

Előkerült már a kosarakból minden, de nem látsz öblös és potrohos hasu üvegeket kibujni, nem hallod a dugók vig pattogását és nem látod a serczegő savanyuvizes bort a pohárba, mint akkor régen ... elvitte, agyongyilkolta a gyilkosok legnagyobbika: a filloxera.

A maradékot szépen összeszedik s szétosztják a fűben pihenő koldusok közt, aztán szép lassan készülődni kezdenek, hajtja már őket a szomjuság. Az omnibuszos Jánosnak meghagyják, hogy kerüljön be a völgybe, ők majd a rövidebb uton mennek le — s álljon meg a korcsma mellett.

Nevezetes korcsma ez nagyon! jó puskalövésre a kápolnától s a legnagyobb speciálitása a süket pinczér. A gazdájával együtt itt öregedett meg, nyelve nem tanulta meg a magyar szót; egy viharos téli éjjel meghült s aztán megsiketült, de talán most is olyan boldog mint ennek előtte. Ha leülsz az asztalhoz két féle italt hoz, bort is, butellás sört is, a melyikhez hozzányulsz azt ott hagyja, a másikat odább viszi. Nem kérdez tőled semmit, de minek is? ugy se hallaná.

És a völgyi korcsmába az asztalok mind sürübben megtelnek, mind hangosabb lesz a szó, lassan, de biztosan kigyulnak az arczok.

Azalatt a hidegkuti uton vágtatnak a kocsik s elsőbben is a Balázs jóhirü vendéglője mellett állanak meg.

Czigányzene hallatszik ki az árnyas udvarról, csinnal felteritett asztalok várják a vendégeket. Párolog a májas gombócz leves s piroslik az idei liba a hosszu tálakon. Bor, sör, étel, kiszolgálás kifogástalan a Balázs vendéglőjében. A kocsikon érkezett rangosabb közönség a fehér abroszu asztalokat foglalja el, a gyalogos publikum meghuzza magát a veres teritéknél. A pompás vidékről, kanyargó erdei utakról, Mária-Remetéről beszélgetnek. És fogy az étel, fogy az ital, derül a jó kedv s már 5-re jár délután az idő.

Az omnibuszok is ledöczögnek a lankásról, már körül vannak tüzdelve zöld galyakkal. Vigan ugrándoznak ki a vén csézából a fiatalok körül csapkodja őket a czigánymuzsika s hopp, hajrá! pihegve taposság a kavicsos udvart.

Jönnek és mennek folyton-folyvást. Az emberek találkoznak itt-ott vagy az uton s bár csak a kápolnában látták egymást, ismerősül köszöntgetnek.

A nap mindjobban nyugovóra száll. A hidegkuti ut csupa árnyék, csupa illat.

Egy része a publikumnak betekint még Jerzsabek vendéglőjébe egy ittal hüsitő italra, a másik része Judex Mátyás „Zöld vadász"-hoz czimzett, a kor igényeinek teljesen berendezett nyári vendéglőjében telepszik le, mely egyike a legszebb e nemü kiránduló helyeknek. Habzó sör, jó minőségü hamisitatlan bor itt még jobban feltüzeli a vendégeket s talp alá huzza a nagy-kovácsi zenekar.

A felhők összébb tornyosulnak, hüvös szél fut át a Szt.-János hegy felől. Az est átveszi a sötétség birodalmát.

Még egy stáczió s ott vagyunk „Szép Ilonánál".

Ezután már kifáradva alig huzza testének sulyát a gyalogos, a kocsikban bóbiskálnak s a czammogó omnibuszokon elszunnyad a zaj. Hátradőlve s egymás vállaira hajolva alszik minden.

Az édes otthon várja őket, késő van bár, de a szomszédok ébren vannak.

A fáradságtól, kimerüléstől ellankadva el kell még számolni töviről-hegyire, tizszer-huszszor: hol jártak, mit láttak, történt-e valami, szép-e Mária-Remete?

Majd osztogatják az emléktárgyakat.

Nyugodni! aludni!

Gyorsan suhognak szárnyai az éjszaka zümmögő bogarainak, lepéinek.

A fővárosra ismét ráborult a feketeség. Csend! csend az utcza kövezetén.

Buda alszik. Hétköznap van.

És a kirándulók álmodnak az Isten anyjáról karján a kisded Jézussal, és álmodnak örömről, lelki nyugalomról, megvigasztalásról, megelégedésről, édes boldogságról.

Legyen álmuk tartós s felébredésük mosolyt fakasztó!

Sellő.

A legbolondabb ember.

— Hivatalos titok. —

Felolvasta a II. kerületi kör nyári mulatságán
E. Szabó Lajos.

Azt hiszem, hogy az önök előtt fekvő műsorból már tudomást vettek arról, hogy a legbolondabb ember én vagyok. No, de ez csak részben igaz! Mert tessenek elhinni, hogy sokkal okosabb bolondnak látszom, mint a milyen valóságban vagyok. Ugy hozzám van e jelző ragadva mint a kullancs, melytől semmiféle módon nem birok megszabadulni, sőt mondhatom, hogy mint bolond ember elég gyors karriért csináltam az életben.

Gyermekkoromban, azt mondják, okos kis fiu voltam. Csak két hibám volt, 1. hogy nagyon szerettem a szafaládét és 2. hogy minden áron akadémiai tag akartam lenni. Ezért aztán elneveztek kis bolondnak. Pedig nem volt igazuk. Mert a szafaládé és az akadémiai tagság rokon fogalmak, illetőleg egymást kiegészitik. Rendes körülmények között a tudósok nyomorognak és szafaládét esznek. Ennek a sok szafaládé evésnek koronája aztán az akadémiai tagság. De hála apám erélyes föllépésének és azon szerencsés véletlennek, hogy sem Gyulay Pállal, sem Szász Károlylyal semmiféle rokonságban nem állok, örökre lemondtam gyerekes szándékomról.

Csakhogy rajtam is bebizonyult az a svéd vagy nem tudom kinai közmondás, mely azt tartja, hogy a nagyon okos gyerekekből lesznek rendesen a nem okos férfiak. Hetedik gimnázista koromban (mert eddig fölvittem) minden Vergelius és Homérnál jobban szerettem a lányokat. A sok szoknya után való futkosásnak az lett a vége, hogy én nem tudtam semmit, a tanáraim meg tudtak mindent és — megbuktattak. Forrongó vulkánnal szivemben és elégtelen bizonyitványnyal zsebemben beállitottam Greizinger papához, a szabó mesterhez és megkértem ünnepélyesen a leánya kezét. Az öreg mosolyogva simogatta meg csupasz arczomat, persze csak azért, hogy minden föltünés nélkül megfoghassa a fülemet; egyet lóditott rajtam és kidobott. Csak azt kiáltotta utánam: fél-bolond!

Nagyon természetesnek fogják önök találni, hogy innen a miniszteriumba kerültem. Eleintén napidijas irnok voltam Garaboly Döme osztálytanácsos ur mellett. Itt azonban már határozott jövőt jósoltak pályafutásomnak, mert nagy műgonddal tudtam a pipákat kitisztitani és megtömni, roppant lassusággal fölvágni az ujságokat, tizóraimat pedig sohasem birtam $1^1/_2$ óránál hamarabb elkölteni. Azt mondták, hogy idővel még elég jó miniszteri tisztviselő válhatik belőlem. Egyszer aztán magához szólitott az osztálytanácsos ur.

— Rapcsák!

— Tessék parancsolni, nagyságos ur!

— Maga csinos ficzkó, maga nekem tetszik.

Nagyon megörültem s hivatalos mosolyba vontam ajkaimat.

— A jövő héten Hevesmegyébe megyek vadászni, magát is elviszem magammal.

A nagyságos ur észrevette zavaromat.

— No, ne féljen semmit, a költségekről én gondoskodom. Csak jól viselje magát, akkor legközelebb kineveztetem irodatisztté.

Örömittasan tántorogtam iróasztalomhoz.

Rákövetkező héten csakugyan elmentünk Gyomródra és az apát-plébános urhoz szálltunk. A gyomródi apát-plebánosnak volt 2 unokahuga. Minden apát-plebánosnak rendszerint van egy pár unokahuga. A hölgyek nem voltak már nagyon fiatalok, de azért elég csunyák voltak. En mindazonáltal pompásan mulattam Gyomródon. Ittam, ettem, vadásztam, tarokkoztam és kurizáltam. Az oszt. tanácsos ur, ugy látszik meg volt velem elégedve, mert 2 hét mulva kineveztetett irodatisztté. Föltünő a dologban csak az volt, hogy valahányszor Gyomródról megérkeztünk, mert utolsó időben sürübben jártunk vadászni, a nagyságos ur mindig igy szólt hozzám: Rapcsák! Ugy látszik, hogy maga egy nagy bolond!

És ez sehogy se tetszett énnekem. El is határoztam, hogy véget vetek ezeknek a gyomródi kirándulásoknak: megnősülök. Mikor a férfiak már nem tudják, hogy mit csináljanak, akkor rendesen megnősülnek. Tehát én is igy cselekedtem.

Elő is rukkoltam vele a tanácsos urnak.

— Nagyságos uram, meguntam már ezt az egyedül való életet, megakarnék nősülni.

— Bravó! No látja ezt már szeretem. Ugy látszik, hogy lassanként meggyün magának is az esze, Rapcsák barátom. Nagyon örülök! Igazán nagyon, örülök!

— Ha igy van, hát arra kérném Nagyságodat fogadná el esküvőmön a násznagyi tisztet.

— Nagyon szivesen kedves Rapcsák, nagyon szivesen! Hát aztán mikor utazunk?

— Utazni? Bizon arra nincs költségem, mert tetszik tudni apósom mint aféle szegény szabó mester . . .

— Szabó mester? Hát kinek a lányát veszi el?

— A sánta Greizinger szabóét, nagyságos uram! Hat év óta kurizálok már szegénynek.

— A Greizinger szabónak a lányát?: Hahaha! Hahaha! No kedves Rapcsák barátom, maga mégis a legbolondabb ember a világon!

Ezzel sarkon fordult és faképnél hagyott.

No, most már mondják meg hát önök énnekem, mért vagyok épen én a legbolondabb ember a világon?

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 9693. sz. tjkvben foglalt 11161. hrszámu ingatlan a cs. kir. déli vaspálya társaságról: a »cs. kir szab. déli vaspályatársaság bécsi nyugdij intézete«-re ajándékozás jogczimén;

2. a budai 1639. számu tjkvben foglalt 2764. hrszámu ingatlan Haszmann Istvánról: özv. Haszmann Istvánné szül. Ivanovszky Hedvigre, Haszmann Istvánra, Rezsőre, Józsefre és Roch Istvánnéra öröklés jogczimén;

3. a budai 7591. tjkvben foglalt 7090. hrszámu ingatlan Haszmann Jánosról: Haszmann Istvánra, Rezsőre, Józsefre és Roch Istvánnéra öröklés jogczimén;

4. a budai 2132. 2195. 1904. 1684. és 2720. számu tjkvekben foglalt (489. 490.) (462. 463.) (94. 95.) 3561. 4410. 5315. és 6418. hrszámu ingatlanok Kasper Nándorról: Kasper Nándorra, Edére, Rudolfra, Rozinára és Terézre öröklés jogczimén;

5. a budai 8906. számu tjkvben foglalt 2225. hrszámu ingatlan Hamary Dánielről és Orbán Ottmárné szül. Hamary Melindáról: dr. Hamary Bélára és Hamary Kornélra öröklés jogczimén;

6. a budai 2691. számu tjkvben foglalt A † (2038/$_2$ 2038/$_4$ 2039/$_2$ 2039/$_4$ hrszámu ingatlan Graf Józsefné szül: Irtzl Máriáról: Rohr József és neje szül. Peter Katalinra 750 frt vételárban;

7. az óbudai 2691. számu tjkvben foglalt A † (2038/$_2$ 2038/$_4$ 2039/$_2$ 2089/$_4$) hrszámu ingatlan Graf Józsefné szül. Irtzl Máriáról: Rohr János és neje szül. Schlagmüller Erzsébetre 750 frt vételárban;

8. a budai 699. számu tjkvben foglalt 1427 hrszámu ingatlan özv. Behm Alajosné szül. Waller Johannáról: Podoletz Ferenczné szül. Behm Jankára és Obermann Lipótné szül. Behm Ludmillára ajándékozás jogczimén:

9. a budai 473. számu tjkvben foglalt 1125. hrszámu ingatlan Goldinger Vilmos és Etsy Károlynéról: Halács János Károlyra 3000 frt vételárban;

10. a budai 699. számu tjkvben foglalt 1427. hrszámu ingatlan Podoletz Ferenczné szül. Bem Jankáról: Obermann Lipótra, 2300. frt vételárban:

11. a budai 2092. számu tjkvben foglalt 3642. hrszámu ingatlan özv. Bierfeldner Jozefinről: Hammer Lőrincz és neje szül. Back Rozinára 6500 frt vételárban;

12. a budai 6115. számu tjkvben foglalt 10901. hrszámu ingatlan Domonkos György és nejéről: Latzkovits Antalné szül. Metz Máriára 5100 frt vételárban;

13. a budai 1291. számu tjkvben foglalt 2173. hrszámu ingatlan Mutsa Mihályról: Kégl Paulára és Kégl Gábriellára 22.000 frt vételárban;

14. a budai 1644. számu tjkvben foglalt 2803. hrszámu ingatlan Szelényi Gusztáv és nejéről: Varga Imrére és nejére Gridl Viktoriára 8950 frt vételárban;

15. a budai 333. számu tjkvben foglalt 5475. hrszámu ingatlan Braunsteiner Gusztávról: Klein Flórára 9075 frt vételárban;

16. az óbudai 3058. számu tjkvben foglalt 4162/a. hrszámu ingatlan az I. cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaságról: Hyam Jakab és neje szül. Rigler Máriára 3100 frt vételárban;

17. az óbudai 304. számu tjkvben foglalt 4147. hrszámu ingatlan Höltzl Jánosról: Stadler Józsefre 480 frt vételárban;

18. a budai 3530. számu tjkvben foglalt 7119/b. hrszámu ingatlan Milatu Jánosné szül. Matinovits Alojziáról: Havasi Józsefre 1700 frt vételárban;

19. a budai 9375. számu telekjkönyvben foglalt 659/1—44/a. 5. hrszámu ingatlan Krantz Edéről: özv. Aba Mihályné szül. Bertalan Etelre 5600 frt vételárban;

20. a budai 7347. számu tjkvben foglalt (6271. 6272. 6274/a) hrszámu ingatlan Rettig Józsné és társairól; Jerzabek János és neje szül. Király Eleonorára 1131 frt vételárban;

21. a budai 4349. számu tjkvben foglalt 10248/1. hrszámu ingatlan Schimlásch Judáról: Pintér Györgyre 1821 frt vételárban;

22. a budai 9629. számu tjkvben foglalt 7117. hrszámu ingatlan Rohr Jánosról és testvéreiről: Schwartz József és nejére 961 frt vételárban;

23. a budai 2306. számu tjkvben foglalt 6563. hrszámu ingatlan Hamuer Lőrinczről: Kohler Károly Jánosra 1450 frt vételárban.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházákban szállodákban, szóval mindenütt kérni

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmű leszsz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Lapunk mai számában — igéretünket beváltva — Jókai Mór koszorús költőnk „Az utolsó budai basa“ czimü nagyszabásu történeti elbeszélését kezdjük meg. Feleslegesnek tartjuk nagy költőnknek ez elbeszelésére olvasó közönségünk becses figyelmét ez alkalommal különösen is felhivni.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **Mulatság.** A Buda és Vidéke szerkesztősége azzal akarja viszonozni azt a meleg érdeklődést és mindinkább élénkülő részvételt mit a budai közönség részéről tapasztal, hogy az előfizetők részére egy házias mulatságot rendez, a Harmonia daloskör és a nemzeti asztaltársasággal egyetemben Judex Mátyás vendéglőjében f. hó 24-én. E mulatság jótékonyczéllal van összekötve, tiszta jövedelme a népkonyhák javára esik. Fő és erkölcsi czélja pedig az, hogy a szerkesztőség és a közönség között családias kapocs létesüljön, a mi olyan jótékony hatásu volt az ötvenes és hatvanas években. A mulatság hangversenynyel van összekötve, érdekes müsorral. Belépő dij 1 frt a Buda és Vidéke előfizetői, ugyszintén a nemzeti asztaltársaság tagjai 30 krt fizetnek személyenkint. A nyár folyamán az I. II. III. kerületben és a vidéken több ilyen mulatságot rendezünk, melyre előfizetőinket ezuttal is meghivjuk . . . A Judex Mátyásnál hidegkuti-ut 12. sz. a. tartandó mulatság este 7 órakor kezdődik.

— **Gyár és munkás.** Tüsszögve dübörög a meginditott gép. Szilajul kergetőznek az apró és nagy szijjak a hengerek körül. Munkások sürögnek fel-alá a gyárban. Szótlanul teljesiti mindenki a maga dolgát. És szakadatlanul zakatol a gép, csikorog a fürész, tompán zuhan alá a szétmetélt hasábfa. Dél van. Széjjel szalad mindenki, mint midőn kánya keriti a fias tyúkot. Ott marad mégis egy-kettő, a legdolgosabb, a legföldönfutóbb napszámos, mert hát a nagy tengelyt s annak ágyát kell tisztogatni, megkenni. És igyekszik ez a szegény ember, hull a verejték róla. Talán gondolata sincs, vagy ha van azt sóhajban haza küldi az övéihez. A gép kergeti veszettül a szijjakat, véletlenül egy kéz hozzáérint s Fendek András árvamegyei 19 éves napszámos mindkét karjával együtt a gyorsan forgó tengelyre van csavarva. Eltörött keze lába, a szijj pedig a melybe bele keveredett, — ketté szakadt. A mentők összeszedik, de mielőtt a kórház szalmazsákjára tennék, meghal. A rendőrség értesiti Rakovszky Antal soros vizsgáló birót, a ki első sorban is elrendeli a törvényszéki felbontást, majd kihallgatja a tanukat. A jegyzőkönyvek halmazát átteszik az ügyészséghez. Szegény Fendek András a közös sirban az alatt porlad. A gyár masinája tüsszögve tovább is dübörög, az ügyészség pedig a per beszüntetését kéri. Vajjon értesitették-e a várva-váró szülőket, hogy Fendek összetörött? Minek? Ad akta. Ennek a hónak épen derekán történt ez az eset. Minek irjuk ki a gyáros nevét, tegyünk inkább ide egy nagy fekete pontot.

— **Mindenkit érhet baleset.** A budapesti önkéntes mentő egyesület a budai oldalon is, a Lánczhidtőnél, szemközt Heisler J. kő- és könyvnyomdájával felállittatta táblás oszlopát, a melyen különféle mentő eszközök erős kapcsokon függnek a szerencsétlen vizbe esettek, vagy az önhalált keresők gyors kimentésére. Parafából készült övek, hosszu kötelekre erősitett parafa gömbök és könnyen kezelhető mentő csáklyák röktöni használatra készen vannak, s ezeket a tárgyakat a mentő egyesület a közönség oltalmába ajánlja, valamint a baloldali oszlopon kitett persely adakozásra hivja fel a jószivü embereket az egyesület javára, a mely nemes emberbaráti cselekedeteért nagyonis rászolgál arra. Egyben megemlitjük, hogy a városligati iparcsarnokban vasárnap óta látható az az óriási terjedelmü, művészi üvegfestmény, melyet az önk. mentő egyesület javára 10 kr. belépő dij mellett Kratzman Ede, az ismert üvegfestész állitott ki, s a melyet eddig is számosan néztek meg s a legnagyobb dicsérettel nyilatkoztak róla.

— **Járhatatlan út.** Ismét panasz! panasz-panaszra tornyosodik és legjobb akarattal sem térhetünk ki alóla, mert itt és ott, lépten-nyomon és mindenütt az adók felemelése mellett csak a budai rosz utakról folyik a beszéd, hangzik a panasz. Nagy költséggel épitette ki a főváros az ugynevezett Németvölgyi uj temetői kocsi utat, a mely Cserhalmay ny. m. kir. honvéd főhadbiztos ur nyaralójának érintésével a Sashegy nyugoti oldalához vezet. Helyesen is, jól is tette, hogy kiépitette, köszönet érte! csakhogy és — itt a bökkenő — azt az utat a mult heti huzamos esőzés alaposan tönkre tette, alámosta, s egy részét magával sodorta az ár, úgy, hogy teljesen járhatatlanná vált annyira, hogy a Sashegy egyik nyaralójában sulyosan fekvőbeteg gyors orvosi segitségben sem részesülhetett, mivel a meghivott orvos a nyaralót kocsin meg nem közelithette. Bajnak elég baj ugyan, nem is rekriminálunk, de hát az elemi csapások ellen is talán jobban — vagy ha szabad igy kifejezni — több szakértelemmel lehetne védekezni.

— **A Mária-remetei kápolna alapja.** Mint illetékes forrásból értesülünk a kápolna alapja teljes épségében meg van s napról-napra gyarapodik az ájtatos és buzgó hivők filléreiből. Ma már 22 ezer forint áll rendelkézésre s ez már bizonyára oly tekintélyes összeg a melylyel az épitkezést meg lehetne kezdeni. Mária-Remetén minden héten u. m. Kedden, csütörtökön és szombaton mindenkor d. e. 10 órakor misét szolgáltatnak, hogy a legtávolabbi városrészekből és környékről jövők is ideje korán az isteni tiszteletre beérkezhessenek.

— **A budai kath. legényegylet** pompásan sikerült kirándulást rendezett a „Szép Juhászné“-hoz czimzett helyiségben e hó 12-én. Volt hangverseny Güttler Rezső egyleti karnagy vezetése alatt, azután többféle tombola, zsákfutás, dijtekézés, léghajók felbocsátása és különféle egyéb mulatságok. Délután a társaság jó czigányzene mellett tánczra perdült. Szép leányok is szép számmal jelentek meg, köztük: Wiesenberger Róza, Anna és Irma nővérek, Kleinhans Ernőke, Heisler Erzsike, Illés Esztike, Weigl Józsa, Cseh Gabriella, Oberhauser Juliska, Liebhardt Irma, Brader Róza, Pap Irén, Maier Irma, Braun Teréz, Kaul Mari, Pehát Róza, Takács Irma, Mahos nővérek, Vajda Józefa k. asszonyok st. stb.

— **A Császárfürdő élénksége.** Hogy a Császárfürdőt mint első rangu üditő és gyógyfürdőt mennyire felkarolta a közönség, fényes bizonyitéka az a hivatalos kimutatás, mely minden szónál ékesebben beszél. Az év kezdetétől vagyis január 1-től május 31-ig az intézetben 247 személy lakott és 110,368 személy fürdött. Az előkelőségek között felemlitjük Szász Domokos kolozsvári ev. ref. püspök urat, ki gyógyczélból ez évben már három izben kereste fel s tisztelte meg látogatásával a Császárfürdőt.

— **A budai zeneakadémia** zeneiskolájában az egyes vizsgák 1893. junius hó 19-én d. u. 4 órakor kezdődnek és 1882. junius hó 28-án nyernek befejezést. Junius 29-én csütörtökön, d. e. 11 órakor a II. ker. „Fáczán“ termében nagy növendék hangverseny tartatik, melyre a belépő jegyek az utolsó három vizsga napon mindenkor d. u. 4—6-ig adatnak ki. A vizsgarend következő: Hétfőn, junius 19-én, d. u. 4 órakor. Összhangzattan. Tanár: Szautner Zsigmond úr. Vizsgálati biztosok: Halács János és Czizik Béla urak. Kedden, junius 20-án, d u. 4 órakor. I. hegedü-osztály. Tanár: Bendiner Adolf úr. Vizsgálati biztosok: Goczigh József és Éberling István urak. Szerdán, junius 21-én, d. u. 4 órakor. II. és III. zongora osztály. Tanárnő: Cserményi Mária asszony. Vizsgálati biztosok: dr. Holfeld Gyula és Brtoun Adorján urak. Csütörtökön, junius 22-én, d. u. 4 órakor. I—IV. zongora-osztály. Tanár: Mészáros József úr. Vizsgálati biztosok: Szabó Lajos és Fellner Ferencz urak. Pénteken, junius 23-án, d. u. 4 órakor. a) II. és III. hegedü-osztály. Tanár: Sigmund Sándor ur. b) I. és II. zongora-osztály. Tanárnő: Medvei Irma kisasszony. Vizsgálati biztosok: Éberling István és Saphir Károly urak. Szombaton, junius 24-én, d. u. 4 órakor. III. és IV. zongora-osztály. Tanárnő: Cserményi Mária asszony. Vizsgálati biztosok: Almássy János és Strasser Timót urak. Hétfőn, junius 26-án, d. u. 4 órakor. a) Gordonka-osztály. Tanár: Kauders Manó úr. b) III. és IV. hegedü-osztály. Tanár: Saphir Károly úr. Vizsgálati biztosok: Goczigh József és Kovács Jenő urak. Kedden, junius 27-én, d. u. 4 órakor. I. II. és III. ének-osztály. Tanárnő: Avakumovics-Wöhler Mária asszony. Vizsgálati biztosok: dr. Szalkay Gyula és Brtoun Ignácz urak. Szerdán, junius 28-án, d. u. 4 órakor. IV. és V. zongora-osztály. Tanár: Juhász Aladár úr. Vizsgálati biztosok: dr. Szalkay Gyula és Liebscher Vilmos urak.

— **Iskolai hangverseny.** A II-ik kerületi főgimnázium dalköre f. hó 11-ikén tartotta rendes évi hangversenyét. A hangverseny minden tekintetben kitünően sikerült, s hogy igy sikerült, az leginkább Mambriny Gyulának, az intézeti dal- és zenekör zseniális karmesterének az érdeme, ki időt és fáradságot nem kimélve, teljes odaadással iparkodott azon, hogy a koncert jól sikerüljön. S hogy fáradságát siker koronázta, bizonyitják a nagyszámu és fényes közönség tapsai, melyek bizony három negyedrészben Mambriny Gyula urat illetik. A mi magát a hangversenyt illeti, a közreműködők mind megállották derekasan a helyüket. A daloskör nagy hatást ért el minden énekszámával, különösen pedig a Marseillais-sel, melyet a daloskör tagjai igazi hévvel és lelkesedéssel adtak elő. Különösen kiemelhetjük Kasics Ozmánt, ki nagy tehetségre és alapos készültségre valló zongora játékával egészen magához bilincselte a közönség tetszését annyira, hogy határozottan őt mondhatjuk a nap hősének. Perényi Vilmos és Schönwald A. VIII. oszt. tanulók Hubay S. „Csárdajelenet“-évél zajos, de megérdemlett tapsot arattak. Az utolsó előtti pontjában a hangversenynek ismét Schönwald A. zongorázott. Schubert-Heller egy Caprice-ját adta elő, bámulatos könnyedséggel küzdve meg a darab nehézségeivel, a közönség hálás tapsaival jutalmazta meg a tehetséges fiatal zongoristát. A hangverseny a fönnebb méltatott „Marseillais“ precziz eléneklésével ért véget.

—tz —ő.

— **Irodalom.** „A magyar zene sajátságai“ irta: id. Ábrányi Kornél kiadta: Rózsavölgyi és társa. Ára 3 korona. Ilyen czimü könyvet kaptunk. A kiadó czég elismerést érdemel, hogy a kiváló zenész és zeneiró munkáját kiadta, mert már ott vagyunk, hogy elfogyott a magyar nóta. Ujabb szerzeményeink idegen kifejezésekkel vannak telve. Id. Ábrányi Kornél hivatott arra, hogy a magyar zene sajátságaival megismertessen, a harmonizálás és dallam titkába bevezessen. A kit érdekel a magyar zene az szerezze meg ezt a jeles munkát.

— **Felavatás** Mint legutóbb megemlitettük, a „Sir Montefiore M. Betegsegélyző-Egylet“ (központi iroda: VII., dob-utcza 20. sz.) fiók helyiséget nyitott az I. kerület, alagut-utcza 2. sz. a. levő Zimmerman Fülöp-féle vendéglői helyiségben. A fiók-egylet felavatási ünnepélye folyó évi junius hó 18-án, vasárnap délután 5 órakor leszsz a Zimerman Fülöp-féle vendéglő helyiségben, alagut-utcza 2. sz. alatt. Ezen felavatási ünnepélyre a tisztelt tagtársakat és becses családját tisztelettel meghivja.

— **Az elzüllött gyermekek** számára Otthont alapitó Nagypénteki Ref. Társaságba beléptek örökös tagul, 100 frttal: szilasi és pilisi Szilassy Aladárné szül. Vizsolyi Mária, örökös rendes tagul, évenkint 10 frttal: Szilassy Etelka, alapitó tagokul, 50 frttal: dr. Fröhlich Róbert és Takách László. Rendes tagokul, 10 frttal: Barkasy Géza, Borosnyai Oszkár, Dévai takarékpénztár, Döry Dénes, (Paradicsom) Kötse István, Papszász Lajos és neje szül. Szontagh Mária (P. Tenk) és Pogány György (Déva). Pártoló tagokul, Balog Gyula (Déva) és Szőts Farkasné. Adományoztak: br. Fejérváry Géza 5 frt, Földessy egyh. Kiss Ferencz l. u. 3 frt, Pelsőczi s. l. Dusza János gy. 2 frt 53 kr, Vályi Nagy Pál gy. Csalah Kálmán 1 frt. Bartha József, Csuka Károly, Egy r. kath. Kocsis József és Szőts Sándor 50—50 kr, Abosi l. Fizéli Frigyes 2 frt, Omoraviczai s. l. Csáki István grf, Kazai János 1 frt, özv. Sós Imréné és Szabó Erzsébet 20—50 kr. Mányi l. Kiss Károly gy. 1 frt. Budapest, 1893. évi junius hó 6-án. Szőts Albert id. pénztáros.

— **Rendetlenség.** Paraszt kaptunk egy igen befolyásos embertől — de magunk is meggyőződtünk róla, hogy a fogaskerekü vasut városmajori állomásának külkörnyekén igen sok szennyesség van, a mit a társaságnak jó volna eltávolitani. Megvagyunk győződve, hogy e felszóllalásunknak eredménye lesz.

— **A budapesti nagy árviz** (1838.) emléktáblája. A f. évi junius 15-iki határidővel hirdetett pályázatra, mint értesülünk, hat dombormü mintája küldetett be. A pályaművek egyelőre még nincsenek közszemlére kitéve, de felölök már is több dicséretet hallottunk. Igy a többek közt — a mi saját „lokalis patriotismusunkat“ is érinti — Stocklass József budai fiatal polgártársunk pályamüvéről, melynek különösen költői conceptióját emelik ki, azok a kik e dombormü agyagmintáját látták, Strobl Alajos epreskert-utczai szobrászati akadémiájában, melynek Stocklass ur egyik tehetséges növendéke. Addig is mig a bronzirozott gipszmintát egész kivitelében ismertetni alkalmunk lesz, csak annyit emlitünk meg, hogy a dombormü főalakja — Wesselényi Miklós báró — mellett: József nádor és fia István főherczeg, Eötvös József báró, (egy fiatalkori eredeti arczkép után mintázva) Dessewffy Aurél grófi, Havas József fővr. tanácsos, gr. Ráday Gedeon s több, az akkori időben szerepelt nevezetes férfiak alakjai vannak csoportositva. Az árvizi jelenetben a Jókai Mór Kárpáti Zoltánjában megragadó költői fantáziával s a mellett történeti hüséggel rajzolt képek egyike van szerencsésen kiválasztva s lendületesen visszaadva. Fiatal polgártársunknak sok szerencsét s művészi pályáján minél több sikert kivánunk ez első, nyilvános föllépéséhez!

— **A „Zion“ jótékonysági egylet előljárósága** értesiti t. tagjait: miszerint l. a volt Szt. László egylet tagjai leérkezett miniszteri jóváhagyás folytán f. évi junius 1-én a Zion egyletbe bekebelezvék, és hogy 2. a Zion egylet működését alapszabályai értelmében a fő- és székváros I. kerületére is kiterjesztette. Felvétetni akarni tagok Dr. Weber Adolf urnál (fő-utcza 40. sz. a.) jelentkezhetnek. Az I. és II. kerületi egyleti iroda folyó évi augusztus hó 1-én fő-utcza 4. sz. a. leend. A III. kerületben az egyleti iroda Lajos-utcza 152. sz. alatt van.

— **A III. ker. ujlaki magyar asztaltársaság** e hó 15-én rendezte első nagyobbszabásu társas vacsoráját a Schmidt-féle vendéglő külön helyiségeiben, mely egészen megtelt vendégekkel. Elsőnek, a vacsora folyamán, Végh János szólalt fel s éltette az érdemes elnökséget. Ezután a társaság elnöke: Benedek Sándor min. titkár beszélt. A III. ker. magyar asztaltársaságnak — ugymond — nincsenek ugyan belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályai, azért czélja mégis mindenki előtt ismeretes. A czél nem más, minthogy módunkhoz képest necsak meleg ruhával ruházzuk fel évenként a kerület toprongyos didergő gyermekeinek testét, hanem hogy felruházzuk még a hazaszeretet melegével is azok szendergő sziveit. Hogy e czél elérésében sikerei vannak a magyar asztaltársaságnak, annak legfényesebb bizonyitéka a mai este, melyen a humanismus eszméje — legnagyobb örömére — összehozta a kerület minden hatékony tényezőjét vallás- és párttekintet nélkül. Szép beszédét a jelenvoltak éltetésével fejezte be. Igen jól és nagy hatással beszélt még Tatay dr., Kugler József, az asztaltársaság örökös tisztb. elnöke és Göőz József dr. Beszéltek még: Kämeter József és Stern József dr. A vacsora után a „Kakuk“ dalárda szép korrekt előadott dalait élvezték a jelenvoltak. A társaság a legjobb hangulatban késő éjfélig együtt maradt.

— **Sikerült juniális.** Buda és vidékének oly kiránduló helye is van, melyről sok fővárosi turistának tudomása sincs. Ilyenek közé tartozik Pomáz és Csobánka között lévő Laszlovszky liget is, mely egy kis Schweiczt tüntet elénk, hol 10-én a pomázi inteligenczia fényes Juniálist rendezett. Délután 3 órakor az oszolyi erdő oldaláról mozsár lövések jelezték az uri fogatok érkezését, az asszonyok között ott voltak: dr. alföldi Alföldy Sándorné, Baross Pálné, Baross Károlyné, Feley Gyuláné, Laszlovszky Béláné, Báró Luzsenszky Zsigáné, Kállayné Hermin, Kubinyi Kálmánné, Takách Mihályné, Tregele Jakabné, Wattay Gusztávné, Szlávy Sándorné stb. Leányok: Baross Margit, Gellér Erzsike, Mares Ilona, Takách Ilona, Tregele Emma, Ella és Giza, Szabó Margit, Klein Margit (Zomborból) stb. A kedélyes mulatság sikerét igazolja az, hogy a társaság a legjobb kedéllyel világos viradatkor oszlott széjjel.

— **A budapesti polgári lövészegyesület** 1893. junius hó 29, 30, julius hó 1. és 2-án király-lövészetet tart. A lövészet sorrendje: junius hó 29-én, csütörtökön, (Péter és Pálnapján) reggel 8 órakor a lövészet megkezdése, mely 12 tarack-lövessel jeleztetik. A lövészet tart déli 1 óráig, ekkor lövész-társasebéd, zeneszó mellett. Délután 3 órakor a lövészet folytatása alkonyatig. Este társas vacsora. Junius hó 30-án pénteken, reggel 8 órakor a lövészet kezdete déli 12 óráig, ekkor társas-ebéd, délután 2 órakor ismét lövészet — alkonyatig. Julius hó 1-én, szombaton, hasonlókép az előző naphoz. Julius hó 2-án Vasárnap. Lövészet kezdete 8 órakor — déli 1 óráig, ekkor társas-ebéd; délután 2 órától — 6 óráig lövészet, ezután a lövések osztályozása és a dijak ünnepélyes kiosztása; az ünnepély befejezéseül este katona zene mellett társas-vacsora és tánczmulatság.

— **Nagy keleti utazás.** A m. kir. államvasutak budapesti menetjegy-irodája (Hungária szálló) f. évi szeptember hó 2-án a második nagy keleti utazást rendezi. Az utazás részletes programmja emlitett irodában már f. hó 10-án lesz kapható, addig is tájékozásul, hogy az utazás különvonaton történik Budapesttől Konstantinápolyig, melyhez a nemzetközi hálókocsi-társaság étkező- és hálókocsija is csatolva lesz. Konstantinápolyból 5 napi tartózkodás után tovább utazás külön gőzhajón Alexandriába, Kairóba, Jaffába s onnét Jeruzsálembe, visszautazás Damaskus, Beyront, Smyrna, Athén, Corfu, Brindisi megtekintésevel Fiumén át Budapestre. Az egész utazás körülbelül 5 hetet vesz igénybe.

— **Helység és vasuti térkép** jelent meg Nagel Bernát kiadásában. Főerdeme e térképnek, hogy a legujabb megyei beosztás szerint készült, kiegészitve az összes vasuti hálózattal. A helységekre nézve elmondhatjuk bátran, hogy egyike a legtökéletesebb térképeknek. Aránya 1:1,152.000. Ára 2 frt, vászonra huzva 3 frt. Kapható Toldi Lajos könyvkereskedésében II. ker. Fő-utcza 2. szám.

Összejövetelek. Az I. kerületi nemzeti asztaltársaság legközelebbi kirándulását, mint lapunk hirrovatának elején olvasható, a „Zöld vadászhoz“ czimü Judex Mátyás nyári vendéglőjében, Hidegkut-ut 12. szám alatt, a rendes heti összejövetel pedig e hó 20-án, kedden Klajo Mátyás vendéglőjében (I. Kereszt-tér) tartja meg. — A budapesti I—III. ker. szállodások és vendéglősök bor- és sörmérők ipartársulata társas összejövetelét junius 21-én szerdán Tilly Károly vendéglőjében tartja (II. Török-utcza 5. sz.)

*

— **Halászlé-est a dombon.** Nagy város is volnánk, világváros is leszünk nem sokára. Kijut még a filloxera agyon nyomorgatott budaiaknak is a mulatságból. Szaporodnak a nyaralók, büszkén üti fel fejét a kopárságra egy-egy tornyos épület, aztán meg hüs nyugvó helyet adó vendéglő. Ilyen a „Török prófétához“ (I. ker. Zárda-utcza 59. sz.) czimzett betekints is. Zimerman Fülöp jóhirü vendéglősünk rendezte be kényelemmel, jó italok és gondos kiszolgálással. Dömötör Ignácz ur a felügyelő, kinek konyhájáról kitünő halászlé került ki e hó 16-án a nagyrészt pestiekből álló publikum asztalára. Ugylátszik a budaiaknak ez a kies mulató hely még „terra inkognita“. Próbálják meg az ide való kirándulást s biztositjuk, hogy teljes megelégedéssel lelkökben s vidám hangulatban szivökben térnek késő este nyugovóra.

Bérmálás a várban.

Csütörtökön, e hó 15-én fényes egyházi ünnepélye volt a róm. kath. egyháznak: Budapest első püspöke, Cselka Nándor, érseki vikárius, kinek püspökké szentelése csak a mult napokban történt, bérma körutját a várban, a helyőrségi templomban kezdte meg. A tágas templomot már reggel 8 órakor megtöltötte a fehérbe öltözött lányok, az ünnepi diszt öltött fiuk és a hozzájuk tartozó bérmaanyák és bérmaatyák serege. 9 órakor a papság Bogisich Mihály, prépost-plébános vezetése alatt a templom főbejáratához ment, hogy a nehány perczczel később érkező püspököt első bérmálása alkalmával fogadja. A kórus „Ecce sacerdos magnus“ hangjaival üdvözölte, miközben a püspök folyton áldást osztva, haladt a főoltár felé. Miután magára öltötte a mise ruhát, csendes misét szolgáltatott, melynél celebráltak: Bogisich Mihály prépost-plébános, Ulmer György, budaeörsi plébános, Varga József, az ujonnan kinevezett nagy-sallói plébános, dr. Nemess Antal, várbeli káplán és több növendék-pap. Mise végeztével Bogisich Mihály a szószékről ékes szavakkal tartott szentbeszédben oktatást adott a bérmálandóknak, figyelmezetetve őket arra, hogy hitükhöz erősen ragaszkodjanak s azt semmi körülmények közt el ne hagyják. Ezek után Cselka püspök magára öltvén a fehér selyem palástot ugyancsak fehér selyem püspöksüveget, megkezdette a bérmálás szentségének kiosztását, kérvén a bérmálandókra a Szentlélek áldását. Teljes 1 órát vett igénybe a szentség kiosztása, miközben a kitünő kórus alkalmi énekeket zengett, különösen kivált az éneklők közül Vavrinecz Mórné tiszta, szép csengésü kellemes hangja. A bérmálás befejezése után a főpap áldást adott és beszédet tartott, férfias, messze hallatszó erős hangon kiemelvén a bérmálás szentségének fontosságát s intve a bérmáltakat s bérmaszülőket vallási kötelességeik teljesitésére. A megbérmáltak száma 306 volt s daczára e nagy számnak a szentség kiosztása a bérmáló püspök teljes megelégedésére a legpéldásabb rendben és igazán épületes ájtatossággal ment végbe. Miután a papság a püspököt ismét kikisérte a templom bejáratáig — utközben áldást osztott a püspök — a közönség a kijárat felé indult, hogy odakinn bérmagyermekeiket megvendégeljék s nekik emléktárgyat nyujtsanak a nap emlékére. A püspök

20-án a felső vizivárosi iskolásokat, 22-én a kapuczinusok plébániájának összes hiveit és 27-én a vizivárosi felnőtteket fogja bérmálni a bombatéri templomban.

H—s.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

F. hó 15-én rendkivüli tetszés mellett adták dr. Barthos Andor miniszteri fogalmazó kitünően sikerült vigjátékát. „A kérés napján“ falrengető tapsviharral jutalmazott szerző ötször lett a lámpák elé hiva. Tapsolt ott mindenki igaz szivből lelkesen. A premiére határozott sikere után szerzőnek jövőt jóslunk ezen a téren is.

Szerzőt két diszes babérkoszorúval lepték meg tisztelői. És pedig a budapesti hölgyek e felirattal: „Győzelmed biztos, haladj tovább ez uton“, — a másik koszorút kassai barátai adták e felirattal: „dr. Barthos Andornak A kérés napján szerzőjének — kassai barátai. Junius 15.“

A kedves és üde ötletekben gazdag vigjáték meséje a következő:

Garanyi Iván szigorló orvosnak Bukovayskodását örege megsokalván, meghagyja neki, hogy állitólagos tanulmányait abba hagyva, menjen — haza: gazdálkodni. Iván, nehogy Bécsben a nagy város kisértéseinek kitéve legyen, — elmegy tanulni falura egy gyermekkori barátjához, Karádi Bódoghoz. Itt a Bódog nejében régi barátnőjére ismer.

Ugyane falunak egyik földbirtokosa Aggteleki Agenor — a nagyvárosi életben megvénhedett — egy „gentlemann“ szerelmes a Karádi sógornőjébe Tinikébe: egy ennivaló fruskába, kinek a tetszését azonban nem sikerül megnyerni. Annál inkább megnyeri aztán egymás tetszését a két fiatal t. i. Iván és Tinike. Egyszóval beleszeretnek egymásba.

A boldog szerelmes Iványnak első dolga ezt elmondani Agenornak, a ki mindeddig halogatta a megkérést. Vetélytársa eme nyilatkozata Agenort tettre serkenti. Elhatározza, hogy még az nap megkéri a Tinike kezét.

Hogy pedig vetélytársát lerázza, a hazudozás nemes mesterségét miveli: midőn egyfelől Ivánnak azt füllenti, hogy Tinike az ő (Agenor) mennyasszonya, másfelől Tinikének pedig azt, hogy Iván már nős.

A szerelmesek persze sopánkodnak. Szerencsétlenkét játszanak.

De nem sokáig; mert a jólelkü sógornő kivallatja a két „boldogtalan“-t. Igy sül ki, hogy Agenor — a gentlemann — hazudott itt is, ott is. A fiatal asszonykának e közbenjárása már-már jóra fordítana mindent, azonban férje — ép e kibékitő közbenjárását félremagyarázva — féltékenykedni kezd.

A férj féltékenységét Agenor arra akarja felhasználni, hogy versenytársát — a szigorló orvost — eltegye láb alól. Tanácsára Bódog sürgönyöz az Iván atyjának, hogy jöjjön s vigye haza mitsem tanuló fiát.

Időközben azonban az apa megérkezik. Ámde Agenor urnak ebből semmi haszna sem lett. Mert hazudozásaira rájönnek; s mire ő — frakkban, bokrétával — megkérni jő — Tinikét, az öreg úr a fiatal párra: Ivánra és Tinikére ráadta atyai áldását.

Ugy aztán a felsült Agenornak Eufrozina — egy tizenhárompróbás vén kisasszony — jut. Eufrozinát ugyanis a gentlemann házassági igéretekkel ámitgatta. Ezt a sógornő tudva, Eufrozinát levélben értesiti arról, hogy Agenor aznap szándékozik megkérni Tinike kezét.

Eufrozina — erre mint a villám ott terem, követelve, hogy Agenor tüstént váltsa be ez igéreteit. Agenor szabodik, de hiába! Mert — a gentlemant — viszik.

Pénteken nagy közönség előtt ismételték a darabot. Az előadás az előzőnél frissebb s könnyebb menetü volt. Gyorsan pergett le s minden szereplő az igazi hangot találta el. Dicsérettel kell megemlitenünk P. Szép Olgát, ki Tinike szerepében bájosan csicsergett és szivből szólt a szivhez. Szerzőt a felvonás végén háromszor hitták a lámpák elé. Az ezután következett Offenbach Saragossai fecsegőkben különösen Serédi Sarolta ugy fecsegett, hogy azt hittük spanyolul karepeli el mondókáját. A közönség jól mulatott, s tapsban, ujrázásban nem fukarkodott.

Az előadást Lukács Béla kereskedelmi miniszter és Reiszig Ede államtitkár családjaikkal együtt végig nézték.

—

Ó-budai szinkör.

A társulat mult heti műsorának legkiemelkedőbb pontja a szombaton előadott Velenczei kalmár volt. — Rakodczayt, az ambicziózus direktort, ismertté a vidéken shaksperi alakitásai tették s nem mondok nagyot, ha azt állitom, hogy csakis ezért lett szinigazgatóvá a különben vagyonos ember. — Az ó-budai szinkör deszkáin szintén láttuk őt önálló fölfogásával Shylok szerepében; — láttuk mint küzködik az igénytelen alak és a különben kis terjedelmü hang egy nagyratörő ideális lélek roppant akaraterejével szemben. Igen jól megállta helyét s rendkivül ügyes játéka egész kiemelte őt gyönge környezetéből, kik agyon deklamálták és gesztikulálták szerepeiket. Ferenczy Lanceolot szerepében grotesz alakitást nyujtott, melyhez hozzájárult feltünő szerep nem tudása.

Közönség igen szép számban volt jelen.

Klasszikus est után népszinmü, majd operette kerül szinre Rakodczay igazgatása alatt az ó-budai szinkörben és valamennyi gondos rendezés, kiváló előadásban. E hó 15-én adták Boccacciot telt ház előtt. És ez a telt ház teljes megelégedéssel hagyta el a szinkörnek csufolt bódét, mert ugy a szereplők, mint az egyöntetü játék és figyelmes rendezés még a fő- és székváros legfinyásabb közönségének igényeit is teljes mértékben kielégitette. Bácskai Julcsa szép hangját, precis játékát vitte a szinpadra s a mily mértékben megfelelt Ferenczy a mulya kádármester szerepében, épp oly jól és annyira kivált a környezetből Hevér Julia mint Izabella eleven, üde játékával, énekével s gondos alakitásával. Kantay Teréz, ez a kiváló alakitó szinésznő mint Lambertuccio szatócs neje kabinet alak volt. Osztozott a sikerben Kövessy mint férj humortól csillogó játékával. Szende Anna mint Fiametta kedves és szeretetreméltó volt, mint mindig. Szóval vig, derült hangulat, jóizü mosoly lengett a szinkör és egy jó adag vigasz a lelkes direktor és társai felett.

Heti müsor: Hétfő Leányasszony. Kedd Tartuffe, Szerda Hangverseny. Csütörtök Szép-Helena. Péntek Dobó Katicza, vagy az egri szép napok. Szombat Szinházi képtelenségek. Vasárnap Boccaccio.

Közgazdaság.

Borvásár.

A mult hó 28-án kezdődött s f. hó 10-én befejeződött ugynevezett „Medárdnapi borvásár“ lefolyása a következő volt:

Érkezett 5 hajón 2195 hectl. bor és 269 hectl. pálinka, tengelyen 545 hectl. bor és 39 hectl. pálinka, melyből eladatlan maradt 551 hectl. bor és és 74 hectl. pálinka.

Jelenlegi borvásárt a legközelebb volt márcziusi borvásárhoz viszonyitva — daczára hogy az árak csaknem olyanok voltak mint a mult vásáron — valamivel jobbnak lehet mondani — habár a jelenlegi felhozatal kevesebb volt mint a multkor; Az eladás mégis több volt.

A mult vásárra felhozott 3472 hectl. borból akkor csak 1951 hectl. adatott el mig a jelenleg felhozott 2740 hectl. borból most 2180 hectl, adatott el.

A jelenlegi vásár eleinte igen vontatottan kezdődött, a vevők annyira tartozkodók voltak, hogy az egész vásár alatt alig láttunk vevőt; — mi talán részben a kedvezőtlen időjárásnak is tulajdonitható volt. Olyan eladó is volt a vásáron akárhány, hogy a vásár legutolsó napjáig egy csepp bort sem tudott eladni.

A két utolsó nap azonban ugy megélénkült, hogy az eladók alig tudták kielégiteni a vevőket, s az az eladó is ki egész vásár alatt nem tudott üzletet csinálni, az utolsó napon minden borát eltudta adni. A vásár csak helybeliek s a szomszéd községekből való borkereskedők és korcsmárosok látogatták, helybeliek közül sok háztartást vezető fél magán fogyasztás vásárlása czéljából is felkereste a vásárt; igy hogy többet ne emlitsünk Mihályfy Győző m. kir. honvéd főhadbiztos is itt szerezte be már három izben is házi szükségletét.

Az a vérmes reményünk tehát, hogy vásárunk nemzetközivé alakul, nehezen lesz elérhető, mivel a 89—90-es években itt járt s meglehetős üzletet csinált külföldiek a leguto só vásárokról teljesen elmaradtak, mi a két utóbbi év rendkivüli magas boráraknak is tulajdonitható.

Az árak a mult vásárhoz viszonyitva alig változtak.

A jelenlegi árak adó nélkül igy alakultak: vörös óbor 18—24 frtig, vörös ujbor 17—22 frtig, fehér óbor 15—22 frtig, fehér ujbor 15—20 frtig, schiller óbor 16—22 frtig, schiller ujbor 15—18 frtig, a szilvapálinka 45—60 frtig, törköl pálinka 36—42 frtig, fordultak elő egyes kötések 26—36 frtig is, de ezek csak 100—200 liternyi mennyiségben s ezek is inkább megrendelt pecsenye, mint közönséges vásári borok voltak.

—

— **Közgyülés.** Folyó hó 21-én tartja Erzsébet-köruti helyiségében közgyülését a magyar keramiai részvénytársaság, mely ügybuzgó elnöke Ghiczey Lajos vezetése alatt eredményesen müködik a közhaszon javára. E társaság a főváros emelkedéséhez jó anyag termeléssel és szállitással, pontos technikával járul hozzá és méltó arra, hogy Buda is figyelemben részesitse, mert az teljesen megérdemli. A meghivót itt közöljük. A magyar keramiai gyár részvénytársaságnak f. 1893. évi junius hó 21-én d. u. 4 órakor Budapesten, (VII. Erzsébet körut 24. sz.) tartandó rendkivüli közgyülésére. Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság jelentésének előterjesztése. 2. Az alaptőke felemelése feletti határozathozatal. 3. Az alapszabályok több szakaszának módositása feletti határozathozatal. 4. Két igazgatósági és egy felügyelőbizottsági tag megválasztása.

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut 8. sz.) a közelgő nyári idényre nagy szállitmányt hozatott, hogy megkönyitse a közegészségügyi teendőket. Naphtó-Carbol Desinfektor. Legjobb ovóeszköz minden ragályos betegség, különösen cholera, dyphtiritis, himlő, typhus, szamárburut stb. ellen. Tisztitja a levegőt, szétrombolja a ragályokat hozó anyagokat, elüzi az alkalmatlan rovarokat. Semmiféle helyről, mint gyermek és alvó szobák és closetekből ne hiányozzék. Intézetek, gyárak, kórházak, hivatalos helyiségeknek nagyobb megrendeléseknél olcsóbb árak.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

VENDÉGLŐ
a
Szt.-Lukácsfürdő kertben.
Délelőtt czigányzene.
Délután és este katonazene.
Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.
Udvari sör a részvényserfőzdéből.
Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.
Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik
Bereczky Lajos
vendéglős.

PRAUDICH PÁL
ÓRÁS
Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.
Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.
Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb

táncztermе

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulások megtartására egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% armérséklet nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér

teljes tisztelettel

Balanek Antal,

vendéglős.

CORSO-SZÁLLODA

Budapest, Budán, Láncshid-utcza 12. sz.

Szobák 80 krtól felfelé. — Fürdőszobák. — Gőzhajóállomás.

Telefon. — Étterem.

A főváros legszebb pontján — a Duna mentén — fekvő »**CORSO-SZÁLLODÁ**«-t (ezelőtt Széchenyi) bátorkodunk a t. utazó-közönség becses figyelmébe ajánlani, azon megjegyzéssel, hogy szállodánk **kényelmes berendezése és mérsékelt árak** által, ugy **fekvésénél** fogva, mint **egészségi szempontból** is, e nembe vágó vállalatok sorában **első helyet** foglalja el. — Tőszomszédságban: a kir. várpalota, kereskedelmi és honvédelmi miniszterium, törvényhatóságok, gyógyfürdők, kirándulási helyek, stb. — A midőn becses pártfogást kérünk, maradunk tisztelettel

Argauer és Unrein
szálloda tulajdonosok.

Schranz Gottlieb

BÁDOGOS MESTER,
légszesz- és vizvezeték berendező
elvállal mindennemü
DISZNÜ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.
Nagy választék fürdőkádakban.
BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.
Telefon 90—46.

Krisztinavárosi
Entreprise de pompes funébres
temetkezési vállalat
FISCHER FERENCZ
I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**
márvány, granit, sienyt siremlékekből
stb.

„Budai kalauz" a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkel, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositást minden ügyben. Kérdések **„Kalauz"** czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hö- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hömérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.

Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.

A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.

Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.

Massage és villamozási gyógymód.

Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.

Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünö közlekedés.

Geizler Kálmán

BÁDOGOS
légszesz- és vizvezeték-berendező
ajánlja magát mindennemü
DISZMÜ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,
BUDAPEST,
II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.
Nagy választék fürdőkádakban.

A nyaralók figyelmébe.

„Szép olasznő"

VENDÉGLŐ

Budapest, I. kerület, mozdony-út.

Van szerencsém a t. nyaralók, villatulajdonosok és kirándulók becses figyelmébe ajánlani, hogy vendéglői helyiségemben egész napon át ugy **hideg** mint **meleg** ételeket szolgáltatok ki.

Társas ebédek, **vacsorák** megrendelése pontos szolgálat mellett s jutányos árakon számittatnak.

Saját termésü borok, Dréher és Pilseni sör mindenkor friss és pontos kiszolgálat mellett a közönség rendelkezésére áll.

A tisztelt kirándulók becses figyelmébe ajánlja magát

tisztelettel
MÉRY FERENCZ,

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

MINDENNEMÜ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,
„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A fő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel
GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos.

Jáhn Ferencz József

szobafestő,
ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ
BUDAPEST,
I. ker., Attila-utcza 19. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirott királyi közjegyző a tekintetes szentendrei kir. járásbiróság 3290|1892. számu végzése folytán ezennel közhirré teszem, hogy a néhai nagymélt **Stojkovics Arzén** püspök ur hagyatékához tartozó különféle ingóságok, különösen mellkeresztek, nyaklánczok, gyürűk, ezüst gyertyatartók, étszerek és egyéb **ékszerek s ezüstnemüek,** — ugyszintén **ruha- és fehérnemüek istálló-szerek, takarmányfélék és borok, pálinka, hordók és pinczeszerek stb. a szentendrei püspöki residencziában folyó évi junius hó 21-én szerdán d. e. 10 órától kezdve** és esetleg folytatólag a következő napokon tartandó nyilvanos árverés utján a legtöbbet igérőnek azonnali készpénz fizetés mellett el fog adatni.

Kelt Budapesten, 1893. junius 2-án.

Rupp Zsigmond,
kir. közjegyző.

Kőszikláből fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izű üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

A véghlesi **Vera-forrás** tisztelt igazgatóságának felhivására szivesen nyilvánitom, hogy a véghlesi **Vera-forrás** vizének **kitünő** és **üdvös** hatásáról **mindennemü hurutos** bántalmak, ugy mint **hörg, gyomor, vesemedencze** és **hólyaghurut** eseteiben, nekem is volt **bőséges** alkalmam meggyőződni.

Budapesten, 1893. márczius 15.

Dr. Lumnitzer Sándor,
egyetemi tanár, min. tanácsos.

A véghlesi **Vera-forrás** vizét ugy saját magamon, valamint orvosi gyakorlatomban is kipróbalván, azt tapasztaltam, hogy ezen **kedvező összetételü** viz a **légcső-szervek nyálka elválasztását megkönnyiti** az **étvágyat fokozza** s a **tápláló csatornát élénkebb müködésre serkenti,** ennél fogva ajánlható a légutak **elnyálkodásánál, renyhe emésztésnél** s mindazon betegségekben, melyek fogyatékos táplálkozással járnak, e mellett tekintetbe véve, hogy a **Vera-forrás** közvetlenül trachyt-sziklából ered s igy szerves vagy **bomlásban levő anyagokkal fertőzve nincs,** fontosnak tartom e becses forrás alkalmazását (ivóviz gyanánt) **járványok alatt és malarikus vidékeken,** dus szénsav tartalmánál fogva a **Vera-forrás borral vagy gyümölcslével vegyitve üditő italnak is nagyon ajánlatos.**

Budapest, 1893. márczius 15-én.

Dr. Balogh Tihamér,
gyakorló orvos,
Aradm. és város tiszteletbeli főorvosa stb.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Nyári lakók figyelmébe!!

Szén- és fa-eladás.

ROSENTHAL GÉZA

Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.

A Trifaili-szénbányának

kizárólagos elárusitási főügynöksége

HÁZTARTÁSI SZÉN

2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.

Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.

Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

BURES HENRIK

kezyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyű 1 frt.

M grendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

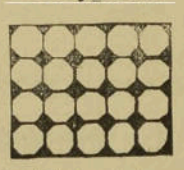
földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

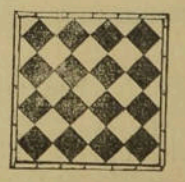

Aranyérem

Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit,** (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes anyag; tüzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 25. sz. Vasárnap, junius 25.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni

A családi házak kérdése.

Irta: **Willinger Ferencz.**

I.

A tek. fő- és székvárosi tanácsnál most folytak a gyülésezések a családi házak fejlesztése érdekében s azoknak adómentességet akarnak biztositani még későbben is, a jelenlegi nagy adó egy része alól mindenkorra felmenteni, vagyis sokkal kevesebb adót reá kiróni, mely czél egyrészt a mily üdvös és jótékonyan hangzó az épitkezni vágyóknak, másrészt a kivitelben oly nehéznek s meg nem felelőnek bizonyult a mostani tervezés szerint.

A jelenlegi tervezet t. i. csak oly házakra kivánja megadni a proponált előnyöket, ha abban a háztulajdonos és legfölebb még házmesteren kivül senki nem lakik, vagyis kiadó lakás nincs is épitve, ilyen házakra is azonban csak oly esetben, ha legkevesebb ötven ház épül egymás mellett.

Hiszen e feltételekből kiolvasható, hogy miután nincs oly telektulajdonos kinek ötven házhelyre való eladó fővárosi belterülete van, ezen előnyt magán telektulajdonos nem is élvezheti (s ha szórványosan volna is, ugy csak ezen reá nem szoruló gazdag ember élvezhetné ez előnyöket.) Ha kis telkek, melyek a főváros bármely részén legyenek is, eltekintve az épitendő házak számától, az előnyből kizáratnak, ugy az egész intenczio nem felel meg annak, hogy szegény ember családi hajlékhoz jusson.

A proponált feltételekben benne fekszik a megoldásnak azon módja, hogy oly legalább is ötven épitkező tagból álló társulatnak, mely ugyszólva csakis a fővárostól vehetne például a külső kerepesi uton, Rákosfalván, vagy tisztviselő telep körül stb. helyen ötven egymás mellett fekvő telket ezeknek minden nyujtható előny megadatik. Az eddigi propozitió azt látszik igazolni, hogy az csakis a városi telkek jó értékesitése végett hozatott s nem a szegény ember boldogulásáért, s ezen mézből font czérnaszál is csak balpartiak által élvezhető, mert a Duna jobbparti oldalán sem a fővárosnak, de még kevésbbé privát embernek van az épitkezésnek és lakásnak minden tekintetben megfelelő ötven egymás mellett fekvő eladó házhelye s igy a budai oldal megint csak a pesti oldal gyámsága alatt marad valószinüleg.

Vajjon nem volna-e előnyösebb, ha a tönkrement szőlősgazdáknak telkeik előnyösebb értékesitésére megadatnának ezen előnyök az egész budai oldalon és a hegyekben is? A mi által egyrészt a reá szorult szegény nép nyomorán némileg enyhittetnék, mig másrészt az amugy is természet s szépsége és egészséges, bűzmentes vidéke daczára is annyira hátramaradt fejletlen városrésznek kiépülése biztosittatnék, az intencziónak is jobban megfelelne, de meg volna adva a főváros jobbpartján lakóknak is azon előny, hogy czéljuknak Rákosfalva stbnél megfelelőbb, közelebb és egészségesebb helyen épitkezhetnek.

Buda és — Pest városának külön megnevezése csak akkor fog megszünni, ha a tek. fő- és székváros tanács nemcsak elvben s a közterhek viselésében, hanem minden előnyben is egyformán adminisztrálja a két egymástól, a fejlődésben nagyon is eltérő várost

Sajnosan kell azonban tapasztalnunk, hogy a Budapest város kérdése oly roppant egymástól eltérő sulyu két tényérral bir, mert még előbbi a budai városrész, mely mint Magyarország székvárosa, ugy az ipar mint kereskedelemben csak pang a fejlődésben, vagyis az épitkezésben is feltünően hátramaradt, melynek legnagyobb oka leginkább a sokoldalu rendetlenségben keresendő, szabályozatlan utczák és járdák vizhiány és kanális nélkülözés nem kevésbé az uralkodó sötétség vagy csak távol egymástól álló petroleum pislogókban. Ily példáknak egész halmazát lehetne elősorolni, mint az ördögároknak a városban levő beburkozatlan része a Karácsonyi-féle palota előtti vizfogója és büzt terjesztő medenczéje, a szénatéren télen lerakodó hó helyei, mely a tavaszszal beálló időben ezen vidéket egy pocsolyává és egészségtelen helylyé teszik. A Krisztinavárosnak piacz hiánya nem kevésbbé, hogy ezen kerületnek az alagut-utczán kivül egyetlenegy utczája sincs, mely mindkét oldalon teljesen járdával ellátva volna, a szent-János-téren levő és városi tulajdont képező rozoga régi tüzőrségi laktanya, a Horváth-kertnek négy féle bekeritése és járdakövezés hiánya, a naphegynek járhatatlansága az egész Tabán és Ráczváros rendezettlensége stb. stb. ily állapotok

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZAJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

A kerevet előtti szőnyegen áll egy nagy üveggömb valami fehér nedvvel megtöltve. A gömbnek felül kis szük nyilása van. Az imám térdelve áll a gömb előtt s egy kezében tartott phiolából koronkint valami sárga sürü, nyulós nedvet csöppent az üveggömb nedve közé; a csepp egyszerre zöld szint kap, aztán mentől jobban üllepszik a gömb feneke felé, annál több szint vált, átmegy a kékbe, sötét lilaszinbe, mig végre a feneket érve, egészen pirossá válik s mint valami veres felhő marad ott libegve s e közben mindenféle tüneményes alakzatokra oszlik szét majd gomolygó füstfelhőket képez, mikből soktornyu városok emelkednek ki, majd zavargó atomokba zilad szét, mintha bomló hadseregek ütköznének meg egymással s a kuszált chaoszból apró vörös gömböcskék hullanak gyorsabban alá: tán idő előtt elhullottak fejei? Majd meg szép zöld ligeteket képez, sötétzöld erdőket, pálmafákkal; keleti sikságot, tarka sátormint egy valóságos tábor. — E tünejelenetekből aztán jóslatokat mondanak hoz értők. II. Szulejmán szultánnak is ez volt a legkedvesebb foglalkozása; de a mióta Szilihdár aga lett a szeralyi kegyencz, ki vannak tiltva a kabbalisták a szeralyból, mind a kik jóslatokat mondanak. Pedig ezen az uton sok igazat lehetett mondani a szultánnak, hanem az utóbbi évek óta jobb volt neki nem tudni mit hozhat a jövendő?

Petneházy először vett részt e mysteriumokban Mint református és akadémiákon utazott ember, nem tartotta az egészet egyébnek mulatságos vegykémleti tréfánál s ezt a meggyőződést nem is igen iparkodott titokban tartani. Neki sok szabad volt, mert vitéz kurucz létére szerették a török urak; sőt tán Abdi basa még azt is feltette róla, hogy egykor vejévé teheti. A fiatal ember nagyon szerelmes volt Abdi basa egyetlen leányába, Tellibe; a basa tudta ezt és nem bánta nagyon: vitéz és eszes ember előtt fényes ut van nyitva.

Ihánzáde jósló figyelemmel nézte az üveggömb nedvében terjengő büvészi alakulásokat s beszélt belőlük Abdi basának egész komolysággal.

— Látod ezt a sárga kört, Abdi? ez itt Buda várának a sáncza; körüskörül kék reczés felhők tódulnak feléje mindeu oldalról; ezek a keresztyének seregei. Ostromra jönnek.

— De a sárga körön nem birnak keresztültörni.

— Hétszer visszaveretnek! de most nézz oda, egy veres vonal támadt, mint egy hosszu kigyó a kék felhő között; az behatol a sárga körbe.

— De a feje ott szakad s maga visszazsugorodik.

— Most ismét egyesül a fejével s keresztültör, az egész kör lángvörössé válik: a gyöngyök mind lefelé szállnak, felfelé egy sem. Meglátod Abdi, hogy az idén elveszited Buda várát és nem menekül meg belőle senki s te fogsz lenni az utolsó basa Budán.

Abdi basának egy vonása sem rándult meg e szóra.

— De el fogok esni vitézül?

Ihánzáde összevont szemölddel nézett az üveggömbbe:

— Az a czikázó csillag, mely legtovább ellenkezik a vörös felhő gomolyagában, te vagy. Lassan mulik el; azután egy világos kék csepp hull sebesen a fenékre; az te voltál.

Abdi fejével bolintott csendesen; helyeselte a magyarázatot.

Petneházynak nagyon mosolyghatnék volt azon, hogy két komoly, tekintélyes állásu férfiú ilyen gyermekjáték felől olyan komolyan beszél. Megszólitá Ihánzádét:

— Hát én hol vagyok ott imám? nézz utánam, ha megtalálsz.

A dervis száraz, reszketeg ujjával odamutatott az üvegre.

mellett képzelhető-e, hogy ezen vidéken ipar, kereskedelem vagy forgalom növekedjék? Ily körülmények csak a megfojtásra alkalmassak. Éppen ez okokból kifolyólag a régi jobbmódu budai családok részint Pestre költöztek már vagy legalább is vagyonuk illetve tőkéjük egy részét pesti ingatlanba, mint jobb, jövedelmezőbbe fektették, mint a budai oldalon kevesebbet jövedelmezőbbe és rendezetlensége folytán, aránylag többe kerülő ingatlanba. Ezen tény is igazolja, hogy a budai körutat is a pestivel egyetemben egyforma előnyben a 30 évi adómentességben kelletett volna részesiteni s nem mostoha gyermeknek tekinteni.

A budai női ipariskola kézimunka kiállitása.

A budai női ipariskola kézimunka kiállitása f. hó 21-én 9 órakor megnyilt. Egy keleti bazár a maga apró ékes csecsebecséivel. Mindmegannyi remeke a női kézi munkának. Az ember maga elé képzeli azokat a bájos leányarczokat, a mint finom kis kezeskéikkel szorgalmasan forgatják a tűt és ollót, hogy minél szebb munkákat készitsenek és övéké legyen a dicsőség. A hölgyek finom izlésökkel párositják a hasznost a széppel. Hogy mennyire ragaszkodnak munkájokhoz és azoktól megválni nem tudnak, tanusitja az alábbi párbeszéd, melynek tanuja voltam.

Az első teremben ugyanis, a hol a „fehérvarrások“ vannak, egy pongyola öltöny látható „Eladó“ felirással.

Egy hölgyike azt mondja egyik társnőjének, hogy: „én bizony nem adnám el a munkamat 1000 frtért sem.

„Én meg 100,000 frtért sem“ felelt a másik. Vagyis tudják, hogy munkájuk megfizethetlen.

A kiállitás három csoportra van osztva: az első a fehérvarrásterme; tanitónője Héger Lajosné, a második terem a szabóság osztálya; tanitónő Klein Adolfné, a harmadik s egyuttal a legérdekesebb, a vegyes munkák terme; tanitónő Ócska Ignáczné.

Gyönyörü munkák vannak itt felhalmozva. Értékük meghaladja a 30,000 koronát.

Nézzük sorba a termeket.

Nem értek a varráshoz, legfeljebb ha a kabátomról a gomb leszakad és azt kell felvarrnom, tehát nehezen fogok hozzá.

A fehérvarró teremben az ember fogalmat szerezhet magának, hogy mi mindenre van szüksége egy férjhez menendő hölgynek. Van itt suprikált stb. stb. (több ilynemü termius technikust nem tudtam magamnak megjegyezni) ing ugy, ingbetét és pongyola öltöny. Minden darab készitése avatott kezekre vall. A legszebb darabokat Gömöry Karolin, Kocsis Margit, Zachár Anna, Létay Etelka és Szalontay Margit készitették.

Innen a szabóság termébe jutunk, a hol fabábukon vannak a ruhák kiállitvá. A felületes szemlélő a csinos és elegáns ruhák közt álló hölgyeket is — kiállitott tárgyaknak véli és csak akkor jut eszére, mikor az illető hölgy vagy megmozdul, vagy — elpirul.

A kiállitott ruhákkal Hanzély Vilma, Titze Fanni, Standtner Paula, La-Croix Ella, Porkoláb Juliska, Melcher Hedvig, Féry Aurora és Buchwald Flóra megmutatták, hogy nem szorulnak Monaszterlyre.

Mint minden dolgnak ugy ennek is a vége a legérdekesebb. Most jutunk a vegyes munkák osztályába.

Az álványokra kiteritett gyönyörü himzések közül az ember nem tudja, hogy melyiket nézze meg hamarabb. Tömérdek himzett zsebkendő, asztalfutó, teritő, asztal service-ek és a jó Isten tudja még mi minden található itt. Hej! tudom, hogy sok fiatal ember nem adná egy félvilágért, ha azokból csak egyetlen egy is az ő számára készült volna.

Gyönyörü munkáikkal emelik a kiállitás szépségét és fényét: Szwierák Gizela és Margit himzésükkel Roth Józsa mühimzésü munkái pedig ámulatba ejtik a nézőt. Oly munkák, mint Roth kisasszony czimbalom teritője bármely főuri szalonnak is diszére válna. Elismerést érdemelnek még szép mühimzésü munkáikért: Farkas Mariska, Popovics Anna (kalotaszegi varrotas) Bogisich Erzsébet, Féry Aurora özv. Horváth Ferenczné, Sasse Irén (himzés és diszkivarrás) Dália Etelka (perzsa szőnyeg himzés és disz himzés mindkét oldalon egyforma) és még többen, kiknek neveit és munkáit helyszüke miatt nem nevezhetjük meg.

Hogy a kiállitás fényesen sikerült annak az az oka, hogy az intézet Héger Lajosné, Ócska Ignáczne és Klein Adolfné tanitónők vezetése alatt áll.

J. L.

Egy budai méhész telepe.

A régebbi korban, mikor a czukor még nagyon drága vagy egyáltalán még nem volt, az ételek édesitésére a mézet használták. A czukor feltalálásával a méz mindinkább kiszorult a háztartásból. Ugy, hogy napjainkban már csak csemegének és egyes betegségeknél gyógyszerül használják.

Nagyban különbözik a régi méhtenyésztés a mostanitól. A régi szalmakaptárak helyét a modern és sokkal czélszerübb Dzierson-féle kaptárak foglalják el, melyek könnyü és praktikus kezelésüknél fogva minden valamirevaló méhészetben tulnyomó számmal vannak.

A napokban meglátogattam a Kühne-féle méhtelepet és valóban meglepett az az okszerü méhészet, mit Kühne úr űz.

Maga a méhes 50 kaptárból áll. Többnyire Dzierson-félék; csak néhány darab van köztük szalma, ez is a tenyésztésre. A Dzirson-kaptárak fedeleinek leemelése után az ember megnézheti az üveglapon át a méhek munkáját. A temérdek méh — egy kaptárban körülbelül 50000 — zsongva és bongva hordja lábain a viaszt és gyomrában a mézet, mit lerakva, épiti a sejtet és tölti be a mézet. Egyik a másik hátán mászva iparkodik eljutni egy-egy üres sejtüregbe, hogy ott a gyomrában feldolgozott mézet lerakja és beépitse — a kapzsi emberek számára. Ime a szorgalom és munkásság eszményi példányképe! Maga a méhecske küzd és fárad, hogy kincsét, a mézet összegyüjtse, csak azért, hogy ezután az ember rabló kezével elvegye tőle.

Érdekes, hogy hogyan készitik a kereskedésben található, kisebb keretü lépes mézet. A kaptár felső részébe kisebb méretü kereteket, ugynevezett „boxes“-seket tesznek, melyek a szabályos épités végett üveglapokkal vannak ellátva. — Az igy beépitett keretek körülbelül 0·5 kilot nyomnak és nagyobb keletnek örvendnek, mint a nagy és körülbelül $1^1/_2$ kilót nyomó keretek.

A méhesből az asztalos műhelybe mentem, a hol az ujonan készitett Dzierson-féle kaptárak nagy garmadában állva, várnak az elszállitásra. Az idén Kühne úr körülbelül 500 drb uj kaptárt szállitott. Ugyancsak itt láttam a Kühne úr által feltalált mézpergetőket, melyek a régebbi pergetőktől annyiban különböznek, hogy mig azokban a keretek függélyesen vannak, addig ezekben egy sodronyhálózaton feküsznek és igy a lépkiesés és törés — a mi a régebbi pergetőknél nagyon gyakran megtörténik — itt nem lehetséges.

Nem kevésbé érdekes a méhészeti szerek raktára, a hol a méhészethez szükséges összes szerek beszerezhetők.

Itt néztem át a Kühne úr szerkesztésében német nyelven megjelenő méhészeti folyóiratot és szintén Kühne úr által irt „Méhészeti Káté“-t.

A budai gazdák jól tennék, ha a méhészetet minél többen űznék, mert igazak Kühne úrnak eme szavai, hogy „minden keret méz, egy talált forint.“

—b. —ó.

A hülyék záróvizsgája.

A türelemnek, az emberbaráti szeretetnek, a kor e kiváló humánus intézetének vasrácsos kapuja megnyilt e hó 18-án reggel, hogy az évzáró vizsga alkalmából magába fogadja az intézet iránt érdeklődő nagy közönséget, szülőket, barátokat, ismerősöket.

Az I. kerület Alkotás-utcza 2-dik szám alatt van a hülyék és gyengeelméjüek háza. Nem is ház, hanem gondosan parkirozott emeletes palota. A tantermek világosak, szellősek, az emeleten a munkatermek vannak.

A földszinti vizsgázó teremben nagy ABC-és táblák függnek a falakon, majd Magyarország fali térképe mellett az állatvilág egész serege.

Az asztalfőn Dr. Szénássy Sándor urnak tisztes őszbeborult feje jóságos arcza tünik fel, mellette ül a közoktatásügyi miniszter kiküldött biztosa: Dr. Lippich Elek s Frim J. igazgató.

A tanterem akként van ketté osztva, hogy a középen fekvő asztallal szemközt a növendékek foglalják el a padokat; jobbról a lánykák, balról a fiuk, a másik felén pedig a közönség talál helyet a sorjába rakott székeken. Az asztalon halmazban feküsznek a különféle irkák s rajzfüzetek. Az intézetben két tanitó müködik az igazgató mellett u. m. Purth Lajos Károly és Straub er Jakab urak. Mindkettő élénk, mozgékony, értelmes tanitó s arczukon a kötelességtudás minden érzelmeivel, mosolylyal ajkukon, ha a felhivott növendék precis feleletet ad. Nem izgatottak, egész lényükön valami csendes nyugalom ömlik át, a mely méltó önmagukhoz, méltó az ügyhöz s az intézethez a melyet szolgálnak.

Az első osztály vizsgázik éppen!

Olyan érzés fogja el az embert, mintha egyszere sirni és nevetni akarna. Ajkunk szélein átsiklik a mosoly egy-egy tünő vonása, és szivünk mégis elszorúl, úgy fáj valami ott belől.

A növendékeknek nincs vezetéknevök: itt csak Gizella, Antal, Laczi, Róza, Árpád, Manó, Pista, Etel, Lajos, Gyula stb. van. Vajjon tudják-e, hogy hijják szülőiket?

Se az igazgató, se a tanitók nem emlitik, de minek is? úgy is átnyilallik a szülők szivén az a nagy kín, a midőn látják s hallják szerette gyermeköket itt; és e helyen mosolyogva bár, — de gyenge elmével — a társadalomból — ha rövid időre is, de elszigetelve — megadni a feleletet, mit tanitóik tesznek fel.

És mégis megrezeg a szivünk, s a megelégedés vidámsága hat át, látva azt a nagy eredményt, a mit az igazgató lelkes buzgalma, a tanitók példás odaadása, bámulatos türelme, — elért.

— Gizella a táblához!

A piros-pozsgás kis lány, csupa élet, csupa egészség, mosolyogva kel fel a padból, piros ruhácskájában fehér vállas köténnyével a legjobb benyomást teszi. Ir, olvas, számol, de azért mindig mosolyog. Vajjon tudja-e, kik azok, kik eljöttek őt nézni, őt hallgatni?

— Antal mond meg, hogy két cseresnye meg egy cseresnye hány cseresnye? (A tanitók

---

— Te vagy ott annak a vörös kigyónak a feje: első fogsz lenni, a ki a budai sánczokra mászik s a magyar zászlót kitüzi rájok.

Ekkor a kigyónak a feje másodszor is elszakadt s czikkázva hullt alá a büv-csoportozatból. Ihánzáde hirtelen megrázta az üveggömböt, arra egy szürkés köd lepte el az egészet, melyben nem látszott meg többé semmi alakzat.

— Ha Allah ugy rendelte, legyen ugy. Szólt Abdi megindulás nélkül.

— Ugy fog lenni felelt rá Ihánzáde s azzal felvette az üveggömböt, köpenye alá rejté s papucsait előkeresve a kerevet mögül, eltávozott.

Petneházy nem állhatta meg, hogy nagyot ne nevessen, mikor egyedül maradt Abdival.

— Mehemed apó egy kissé eszelős.

— Az eszelősökön Isten lelke van, fiam: felelt rá Abdi; azokban idegen szellem lakik, a kit nem jó megcsufolni.

— Tán csak nem hiszed, a miket itt jósolt. Abdi sokára felelt rá valamit.

— Valóban, Érsekujvár elvesztét is megjövendölé: és a Bécs alatti vereséget; megjósolta egy évvel előbb Ibrahim szultán trónról leestét. Sztambulban a hol az emberek napfényben fürdenek rémül tőle minden főur; azért is kellett neki onnan eljönni ide és Budát nem szabad elhagynia.

(Folyt. köv.)

a növendékeket tegezik, kivéve egyet, a kit Lajosnak hivnak).

— Négy! szól önérzettel Antal.

— De hát miért éppen négy?

— Azért mert négy, aztán punktum!

— Majd megmondja nekünk Laczi, hogy ha egy zsemlye két krajczár, akkor három zsemlye hány krajczár?

A Laczi gyerek pedig ravaszul sunyitva néz körül, boldog megelégedéssel mosolyog, mintha előre kiszámitaná, hogy most ő milyen bolondul okosat fog mondani.

— Hát három zsemlye 5 krajczár! (Általános derültség), de hozzá teszi Laczi:

— Hisz ennyiért veszem a grajzlerájból!

— Herman a mit az ujjaim közt tartok mi ez?

— Tű.

— Ki varr a tűvel?

És Herman erre elkezd vigyorogni. Csupa jókedv ömlik át rajta és nagy csendesen majdnem sugva mondja:

— Az ápolónő!

— Jól van! leülhetsz.

A második osztályban a felnőttebbek foglalták el a padokat.

Jobbra az elsőben Etel ül.

Öt esztendeje az intézet növendéke. Magas, sugár alak. Szemei csupa beszédesek. Élénken, de szerényen nézi környezetét. Fürkészni, ellesni vágy mindent. Szegény Etel! nem hall semmit. Süket. És ez a fiatal serdülő leány a legképzettebbek egyike a növendékek között. Ir olvas, a térképen Magyarország folyóit, tavait megmutogatja, pálczájával bekeriti a nagy és kis alföldet, megjelöli a megyéket és mind ezt annyi értelemmel, hogy bámulatba ejti a hallgatót.

Balra, a harmadik padsorban nagy domboru homlokát simogatja elmélázva a 27 éves tar koponyáju, megvénhedt ifju: Lajos ur!

Mélyen el van merülve. Milyen eszmék, milyen gondolatok, öntudatos beszámitás csillámlik-e át agyán? Ki tudná megmondani!

Lajos elszavalja Petőfi versét: „Egy gondolat bánt engemet . . .“ És nangsulyoz értelmesen, hangja az érzelmek skálája a megdöbbenésig. Meghajtja magát és leül. Ez a megöregedett fiatal ember csupa rejtély, csupa talány. Emlékező tehetségével bámulatba ejt. Értelmesen, történelmi hűséggel beszél Mátyás királyról, Bonfiniusról, Vitéz Jánosról, a Corvinákról. Beszél logikai összefüggéssel a Római birodalomról, Romulusról, Tarquiniusról és részletesen elmondja a szerb kiralyság alakulását, az áliamcsinyt, a régenseket s hozzá teszi: „mindez a radikálisok nagy kárára történt!“

Az igazgató felteszi hozzá e kérdést:

— Lajos, ösmeri maga dr. Szénássy Sándor urat?

— Személyesen nincs szerencsém, de azt tudom, hogy 48/49-iki honvéd volt és nagy beszédet tartott a budai várban elesett hősök szobránál leleplezésénél, május 21-én

— Dr. Szénássy Sándor ur itt elnököl, szólt az igazgató.

— Most már van szerencsém! Én Lajos, intézeti növendék és diplomata jelölt vagyok!

Nagy komolysággal végig simitja kopaszodó fejét és ismét elfoglalja helyét a padban.

Az igazgató hoszánk fordul s felvilágosit arról, hogy Lajos növendék a história minden nevezetesebb momentumát év, hó, nap és órára megmondja, de — és itt a megfejthetetlen probléma — a világért sem tudja összehozni, hogy 2 + 2 = 4.

Szóval nem tud számolni. No lélekbuvárok, orvos professzorok, pedagógusok ezen tessék eligazodni?

A midőn a növendékek az összes tantárgyakból vizsgáztak, Etel lépett elő s záró beszédet mondott. Könybe borult minden szem. E sorok irója erős, kemény természetű, sok és nagy csapások, viharok megedzették idegeit, de nem szégyenli bevallani, hogy e helyen, abban a perczben a mint elhangzottak a bucsu szavak, a mint engedelmet kért a közönségtől, ez a nyulánk alak, ez a beszédes szem hogy ők gyenge lé[illegible]jüek, de nagy bennök a tudás utáni vágy [illegible]yekezet: megcsuklott a fájdalom miatta s [illegible]ivel, az egészszel együtt ő is szétmorzsolt egy-egy könyüt, a mely kilopódzott a szemhéjjakra.

Dr. Szénássy Sándor meghatva felelt s körülbelül ezeket mondotta:

„Kedves gyermekeim!

Meghatva mondok köszönetet az igazgató urnak és tanitó uraknak! Tőlletek kedves gyermekeim a természet egy nagy kincset vont el, de kárpótlást találtatok itt e helyen az önfeláldozó, buzgó őket és lelkiismeretes tanitóitokban. Tartsa meg őket a jó Isten friss egészségben az emberiség és a ti javatokra. Ti pedig szorgalmatoskodjatok, dolgozzatok, hogy innen kikerülve hasznos tagjai legyetek az emberiség nagy társadalmának. Isten áldjon meg benneteket!“

A Hymnus elénekelése után a közönség a munkatermekbe vonult, majd az ügyes torna mutatványokban gyönyörködött, s aztán szétoszlott.

Jó emléket vitt magával mindenki a szeretet, a humanismus e csendes hajlékából, mely bizonyára megérdemelné, hogy a fáradhatatlan igazgató Frim Jakabnak az intézet tulajdonosának ugy az állam mint a főváros anyagi támogatást nyujtana.

Kivánjuk méltányosságból, kivánjuk emberbaráti szeretetből, hogy ugy legyen!

Sok és nagy türelem, nyugodtság, a kötelességnek a szó-szoros értelmében nemesen átérzett tudása kell ahhoz, hogy az ide került szerencsétleneket az emberi társadalomnak visszaadják, vagy legalább az elhomályosult elmébe egy kis világot gyujtsanak és megkiséreljék a lélek és a gondolat egyensulyos működését.

Frim J. eredményes munkát mutatott be, s ezért feltétlen dicséret illeti. Az intézet belső életéről legközelebb elbeszélünk egyet-mást.

Két ünnepély.

Az „Első bpesti szegény gyermekkert egylet“ az általa fenntartott gyermekkerteket átadta a székesfőváros közönségének, mely azokat további gondozása alá vette F. évi julius 1-től kezdve már az I. és II. ker. előljáróságok fognak ezen óvódák fentartásáról a főváros számlájára gondoskodni.

Az egylet a gyermekkertekkel együtt összes vagyonát átadván a fővárosnak, az átadás alkalmára az egylet tagjai szép ünnepélyt rendeztek mindkét gyermekkertben.

Ezen ünnepélyek egyike f. hó 15-én az egylet I. ker. Árok u. 62. sz. házában folyt le és össze lett kötve azon márványtábla leleplezésével, melyet az egylet tagjai elnökük Báró Lipthay Béláné müködésének emlékére készittettek.

Az ünnepélyen jelen volt a főváros képviseletében Gerlóczy polgármester, Osztoics ker. előljáró, Kerntler Ferencz az iskolaszék elnöke, Eiszdorfer Gusztáv annak alelnöke, a mérnöki hivatal kiküldöttjei stb.

Az egylet nőtagjai Rupp Zsigmondné lakásán gyülekeztek s onnan együtt felvonultak elnökük br. Lipthay Béláné lakására a kit az egylet titkára Szmik Lajos üdvözölt, felkérvén arra, hogy az átadás foganatositása végett jelenjék meg az ovodában.

Innen az összegyült tagok elnöküket lekisérték a gyermekkertbe, hol az ünnepély emelkedett hangulatban folyt le.

Az egylet nevében dr. Darányi Ignácz képviselő tartott igen hatásos beszédet, megemlékezvén az egylet alapitása s az ovoda első benépesitéséről, a mi nem csekély nehézséggel járt, mert a szülők bizalmatlankodtak s nem akarták elhinni, hogy akadjanak oly igaz emberbarátok, a kik önzetlenül felkarolják a szegény elhagyott s az elzüllés veszélyének kitett gyermekek sorsát.

A gyermekmenhely 17 év előtt teljesen felszerelve, készen — de egészen üresen állott.

Ekkor a báróné maga látott a munkához. Bejárta a ráczváros szegényes gunyhóit, felkereste a gyermekeket, kiktől az intézetet benépesiteni kivánta; felvilágositotta arról, hogy az egylet csak arra az időre veszi gyermekeiket magához és gondozása alá, mig ők munkában vannak, mert onnan hazatérve, kiki átveszi gyermekét s az egylet csak azt akarja, hogy a gyermekek addig, mig szüleik munka után járnak, gondozás és felügyelet alatt legyenek. S midőn a felvilágositó szavaknak sem volt meg a kivánt eredménye. a báróné jutalmat igért és adott azon anyáknak, a kik gyermekeiket az óvódába adják. Igy sikerült a gyermekkertet benépesiteni az első nehézségek leküzdése után seregesen tódultak a szülők az egylet helyiségébe, hogy gyermekeiknek felvételét kieszközöljék. A báróné személyesen ügyelt fel arra, hogy a gyermekek jó bánásmódban részesüljenek. S minthogy a bérelt helyiség sok tekintetben nem felelt meg a czélnak és már szüknek és elégtelennek bizonyult, a báróné kezdeményezésére az egylet elkatározta, hogy házat épit, a melyben a gyermekkertet mintaszerüen fogja berendezni. Erre megindultak a gyüjtések; az egylet minden nőtagja sietett saját ismerősei körében összeszedni a lehető legnagyobb összeget s bár az adományok szépen gyültek, melyeknek sorát a báróné s a közügyek előmozditásán oly nemes önzetlenséggel buzgolkodó férje 1000 frttal nyitotta meg, — mégis csak messze kilátásban állott oly tőke felteremtése, melyből a női szivek hő vágya megvalósitható lett volna.

Ekkor a báróné egy új és bő jövedelmi forrást nyitott az egyletnek; rendezett egy tánczvigalommal egybekötött thea-estélyt a várszinházban, mely e czélra át lett alakitva bálteremmé s ez oly fényesen sikerült, hogy az egylet innen kezdve évenként meg is tartotta ezen „The dansant“ név alatt ismert és közkedveltségüvé vált tánczvigalmat, mely az egylet jövedelmét sok ezer forinttal gyarapitotta. — A főváros szintén meleg érdeklődéssel es rokonszenvvel kisérte az egylet humanus működését, annak ingyen engedte át a telket, melyen az óvóház csakhamar felépült s hogy e valóban minta gyermekkert, melyben tágas és árnyas udvar van a gyermekeknek játszóhelyül berendezve, teljesen megfeleljen feladatának, az egylet magára vállalta a gyermekeknek ellátását is, úgy hogy a szülők, kiknek gyermekei ide felvétettek, minden gond alól fel lettek mentve, mert a kisdedek a báróné és a többi lelkes hölgyek jóvoltából, teljesen el lettek látva egész napon át, sőt téli melegruhát is kaptak.

Az egylet feloszlását és a gyermekkerteknek a főváros további gondozásába átadását elhatározó közgyülés határozattá emelte azt is, hogy az elnök, báró Lipthay Béláné feledhetlen érdemeit egy emléktáblán fogja megörökiteni, mely Dr. Darányi beszéde közben lett leleplezve.

A tábla gyönyörű fekete márványlapon, melyet Hauszmann Sándor úr és neje ajándékoztak az egyletnek, a következő felirással van ellátva:

„Az első budapesti szegény gyermekkert-egylet ezen épületet a kisdedóvás ügyének emelte 1877-ben. Az egyletnek 1893. Márczius 5-én tartott közgyülése ez intézetet Budapest fő- és székváros közönségének további gondozás végett átadni határozta s ezen alkalomból az egylet fáradhatlan elnökének és nemeslelkü alapitójának, báró Lipthay Béláné urnőnek az egylet körül szerzett érdemeit megörökiteni kivánta.“

Dr. Darányi ünnepi beszédét lelkes éljenzés követte, melynek lecsendesülte után Gerlóczy polgármester tartott igen szép beszédet, méltatva azon érdemeket, melyeket az egylet a kisdedóvás ügyében szerzett s igérve, hogy a székes főváros az alapitó és eddigi fenntartó egylet szellemében kivánja továbbra is vezetni az intézetet, mely oly nagy jóltevője a szegénysorsu lakosságnak.

Azután báró Lipthay Béla emelt szót, hogy neje, mint az egylet elnökének tulajdonitott érdemeket ismert szerénységével átháritsa az egyleti választmányra és az összes tagokra és megköszönje a kitüntetést, melyben az egylet tagjai szeretett elnöküket részesitették. Beszédének befejezése után megujultak az elnököt illetett lelkes ovácziók s ezután az egész közönség meghatottan hallgatta végig az e gyermekkertet kitünően vezető óvónő, Mayerffyné szül. Földessy Teréz által bemutatott gyermekek előadását, az elmondott versecskéket és az éneket. — A polgármester, a kerületi előljáró, az iskolaszék elnöke s a többi jelenlevő vendégek mindannyian kifejezték elismerésüket az ügyes óvónőnek, a ki a gyermekeket okosan és ügyesen foglalkoztatva, a magyar nyelv kizárólagos

használatát honositotta meg az intézetben és pedig teljes sikerrel

Ezután a gyermeksereg asztalhoz ült, mely a báróné rendeletéből gazdagabban lett teritve, mint máskor.

Az egyleti tagok közül ott láttuk az ünnepélyen Osztoics Mihályné és Péchy Józsefné gazdasszonyokat; Gruz Albertné, Rupp Zsigmondné, Schreiber Mórné és Nándor Jakabné intézőket; a választmányi tagok közül Doctor Henrikné, Eiszdorfer Gusztávné, Holtzspach Nándorné, Kugler Józsefné, Moskovitz Irma, Rosenzweig-Saphir Sarolta, Szmik Lajosné, Tatay Adolfné, Weisenbacher Endréné úrnőket.

Kiváló érdemeket szereztek az egylet körül s annak alapitó tagjai voltak: Br. Edelsheim-Gyulay Lipótné, báró Nikolics Fedorné, báró Schoszberger Zsigmondné, özv. Saxlehner Andrásné, Szokoly Gyuláné, Damjanich Jánosné, Kralovanszky Istvánné, Mechwart Endréné, dr. Országh Sándorné, Steinbach Györgyné, Tisza Kálmánné, Töry Gusztávné; továbbá Ivánka Imre, mint örökös tiszteleti elnök, Beniczky Ferencz, Hanzély János, Mechvart Endre, dr. Országh Sándor, Paulay Ede, dr. Verédy Károly tanfelügyelő, Szokoly Gyula, Forster Gyula és Weisenbacher Endre.

Rendes évi segélyben részesitették ez egyletet: a pesti hazai takarékpénztár, a Waggonkölcsönző-társaság, a Gyapjumosó társulat, a Concordia gőzmalom és sok más intézet.

A III-ik kerületben Budaujlakon levő gyermekkert átadásának ünnepélye f. hó 22-én ment végbe, csekélyebb számu, de szép közönség résztvétele mellett.

A kitüzött határidőre pontosan megjelent az elnök Br. Lipthay Béláné az egyleti titkár kiséretében; a női választmány tagjai már teljes számban összegyülekeztek, csak egy tag, az egylet pénztárosnője és az óvódának legbuzgóbb gondozója, Weisenbacher Endréné volt kénytelen betegsége miatt elmaradását kimenteni.

A főváros képviseletében megjelent a kerületi előljáróság kiküldötte Belgrády Miklós jegyző, az iskolaszék elnöke Dr. Tatay Adolf, Dr. Ott ujlaki plébános és még többen.

Az átadásnál Szmik Lajos egyleti titkár intézett beszédet a főváros képviselőihez, kiemelvén az egylet intenczióit és kérve, hogy a székes főváros vegye atyai gondviselése ala az intézetet, melynek további fejlődését az egyleti tagok élénk figyelemmel fogják kisérni. Azzal az óhajtással zárta beszédét, vajha a lelkes urnő emlékezete, kinek ez óvoda létesülését köszöni, mindig kegyelettel lenne megőrizve ez intézetben. Szavaira Dr. Tatay Adolf az iskolaszék elnöke felelt, biztositván az egylet tagjait, hogy az iskolaszék kiváló gondot fog forditani ezen humanus intézetre s miután a III. ker. iskolaszék már megválasztotta nő-tagjait s azok ezen egylet kebeléből valók, ezeknek szives közreműködésével az iskolaszék képes lesz ez áldásosan működő közintézetet az elszegényedett lakosság üdvére fenntartani és tovább fejleszteni.

Végül kifejezte köszönetét az egylet elnöke, titkára és az egész választmánynak azért a lelkes buzgalomért, melyet az intézet érdekében kifejtettek.

Ezután következett a gyermekmenhely megtekintése, hol a kisdedek ügyességét a közkedveltségnek örvendő óvónő Kögler Róza mutatta be s azután a gyermekek szabályos rendben vonultak a megteritett asztalhoz, mely itt is bővebben volt ellátva ételekkel és csemegével, mint külömben szokott s a közönség megelégedetten oszlott szét.

E gyermekkert alapitása és fentartása körül kiváló érdemeket szereztek: Weisenbacher Endréné, Tatay Adolfné, Führer Robertné, Holtzspach Nándorné, Kugler Józsefné, Moskovitz Irma és mégtöbben.

Reméljük, hogy br. Lipthay Béláné urnő ez egylet feloszlása után ismét keres és talál más oly nemes eszmét mint az volt melyet a közjó érdekében oly fényesen megvalósitott.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 1737. sz. tjkvben foglalt 2957. hrszámu ingatlan $^1/_9$-ed része Vancsó Máriáról: Schönhoffer Frigyes és Emiliára szül. Hagen Magdolnára és Appel szül. Hagen Karolinára 1222 frt $33^1/_3$ kr. vételárban;

2. a budai 8273. sz. tjkvben foglalt (3262. 3264.) hrszámu ingatlannak $^3/_{25}$-töd része Bogisich Magdolnáról, Györgyről és Lászlóról: báró Tünkel Ottóra, Adolfkára, Hugóra, Jenőre és Arankára 2400 frt vételárban;

3. a budai 3090 számu tjkvben foglalt 6063. hrszámu ingatlan fele része Jerzsabek Venczelről: Jerzsabek Venczelné szül. Machalek Mariskára ajándék jogczimén;

4. a budai 4942 számu tjkvben foglalt (5598. 5599. 5600.) h számu ingatlan Amspacher Józsefről: Zsillag Istvánra és nejére Vörös Johannára 700 frt vételárban;

5. az óbudai 1905. sz. tjkvben foglalt 3681. hrszámu ingatlan özv. Haszmann Ferenczné: Behringer Mátyásra kiigazitás jogczimén;

6. a budai 679. számu tjkvben foglalt 8309. hrszámu ingatlan Szabó István és nejéről: Siebreich Károlyra 390 frt vételárban;

7. az óbudai 2574. számu tjkvben foglalt 3703. hrszámu ingatlan Karl Erzsébet és társairól: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvénytársaságra 1800 frt vételárban;

8. a budai 642. számu tjkvben foglalt 1345. hrszámu ingatlan Jarek József és nejéről: Zauberer Ferencz és nejére 1875 frt vételárban;

9. a budai 5242. számu tjkvben foglalt 6149/24. hrszámu ingatlan Fuchs Rudolfról: özv. Fuchs Rudolfné szül. Weber Karolinra öröklés jogczimén;

10. a budai 8922. számu tjkvben foglalt (6700. 6701/2.) hrszámu ingatlan Leipniker Gyula és nejéről: Szimon Istvánra és nejére szül. Birkenhauser Elizre 3500 frt vételárban;

11. a budai 4121. számu tjkvben foglalt 8829. hrszámu ingatlan Gozolics Jakabról: Winkler Jánosra és nejére szül. Weber Máriára 600 frt vételárban;

12. a budai 8845. számu tjkvben foglalt 10952/b. hrszámu ingatlan Dr. Budenz Józsefről: Dadai Király Pálra 10,000 frt vételárban;

13. a budai 2469. számu tjkvben foglalt 4383. és 4384. hrszámu ingatlan Elsass Miksáról: Lujza gőzmalomra 20,000 frt vételárban;

14. a budai 3810. számu tjkvben foglalt (8026. 8027.) hrszámu németvölgyi ingatlan Laumann Józsefről: Gyertyánffy Istvánra, Dr. Kiss Áronra és Szuppán Vilmosra 12,000 frt vételárban;

15. a budai 5325. számu tjkvben foglalt 6675. hrszámu ingatlan Gruber Máriáról; Dubsky szül. Bauer Klárára 2800 frt vételárban;

16. az óbudai 3063. számu tjkvben foglalt 4731. hrszámu ingatlan Berthol Antalról: Watzek Ignácz és neje szül. Pallmann Annára 30 frt vételárban;

17. a budai 1911. számu tjkvben foglalt (3314. $3314^1/_2$.) hrszámu ingatlan Saxinger Józsefről: özv. Sieber Pálné szül. Dobrovits Terézre 8500 frt vételárban;

18. a budai 7632. számu tjkvben foglalt 5003. hrszámu ingatlan Einzenberger Imre és neje szül. Zorn Ilonáról: Wittmann István és neje szül. Kitzinger Máriára 695 frt vételárban;

19. a budai 1381. számu tjkvben foglalt 2385. hrszámu ingatlan Hunfalvy Géza s Jászay férj. Petz Irén, Jaszay Hermina, Jaszay Jolán, Royka Irén és Jászay Antal tulajdonosokról: a budapesti ev ref. egyházközségre 28 000 frt vételárban;

20. a budai 3622. és 3648. számu tjkönyvekben foglalt 7398. és 7399. hrszámu ingatlanok Schartzmayer István és nejéről: Oeffner Antal és neje szül. Csigaházy Antoniára 1084 frt 50 kr. vételárban;

21. az óbudai 1292. számu tjkvben foglalt 3725. hrszámu ingatlan Behringer Mátyásról: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvénytársaságra 1100 frt vételárban;

22. az óbudai 2157. számu tjkvben foglalt (312. 313.) hrszámu ingatlan Thaller Márton és nejéről: Kéky Imre és neje szül. Fischer Évára 6500 frt vételárban;

23. a budai 3183. számu tjkvben foglalt 6213. hrszámu ingatlan $^4/_{50}$-ed része Pitz Mária, Erzsébet, Teréz és Katalin testvérekről: Pitz Egyedné szül. Ferwarner Erzsébetre 30 frt vételárban;

24. az óbudai 3156. számu tjkvben foglalt 2009/5. hrszámu ingatlan fele része Berne Károly és nejéről: Mufics János és nejére 1200 frt vételárban;

25. az óbudai 3550. 2358. és 1567. számu tjkönyvekben foglalt (158—160/b. 2.) 1371/a. 3. és 3396. hrszámu ingatlanok Varga Andrásról: özv. Krusche Gottliebné szül. Varga Antoniára, Ehrlich Lajosné szül. Varga Irmára és Eckhardt Józsefné szül. Varga Vilmára, öröklés jogczimén.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek előljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmű leszsz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Teljes számu példányokkal az elmult félévből szolgálhatunk.

A ki hat előfizetőt gyüjt, a hetedik példányt dijtalanul kapja.

Jókai Mór szép elbeszéléséből az eddig megjelent számokat ujonnan belépő előfizetőinknek készségesen küldjük meg.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **Az I. ker. polgári kör nyilvános** jellegü könyvtárát e kör tagjain kivül a nagy közönség is használhatja. Egy-egy (1—5 kötetig) munka kiadásáért: 1 frt 5 kr. 2 kor. 10 fill. biztositék és havonként 35 kr. 70 fill. Három mü egyidejü kiadásáért: 2 frt 10 kr. 4 kor. 20 fill. biztositék és havonként 70 kr. 1 kor. 40 fill. A könyvek jegyzéke 20 kr. 40 fill. Egy-egy kötet 14 napig olvasható. A könyvtár minden hétköznap d. u. $3^1/_2$—5 óráig van nyitva. A letett biztositék az eredeti nyugta felmutatása után adatik csak ki. A kivett könyvet másnak adni nem szabad Az I. ker. polg. kör tagjai biztositékot nem adnak; dijaikat $^1/_3$ évi részletekben fizetik évi 2 frttal számitva.

— **Mért nem hamarabb?** Nem panaszkodhatunk mi budaiak levegő tekintetében. Az a friss, üde áram a hegyek ormairól igazi hű vendégünk nekünk. A Kisztinaváros számbavehető nyilvános kertje csak a Horváth-kert, szivesen el-el sétálgat benne kora reggel kivált a hivatalnok osztály, a mely a poros akták mellől ide szabadul tele szini tüdejét. De hát úgy látszik, hogy a Horváth-kertnek felügyeletével megbizott közeg későn fekszik és későn ébred. A kora reggel nem lehet megközeliteni ezt az üdülő helyet, mert zárva vannak a rácsos ajtók. Segitsen e bajon valamiképpen Szelestey Géza úr, hisz emlitettük már, hogy a Horváth-kertet figyelmes gondozásával ő alakitotta egy kis paradicsommá, a Krisztinaváros teljes megelégedésére s örömére. Utasitsa az illető közegét, hogy hamarabb nyisson ki s aztán nem bánjuk, ha visszatérve boldogan álmodja tovább is az igazak álmát.

— **Névünnepély.** Lélekemelő, szép ünnepély folyt le e hó 17-én reggel a III. ker. Kis-Korona utczai el. iskola pompásan diszitett tornatermében az intézet érdemdus igazgatójának: Gyulányi Adolfnak névnapja alkalmából. A tantestület mint eddig, most is a leglelkesebben tüntetett e derék férfi mellett, ki kiváló tehetségével, korrekt jellemével és a mi fő: tapintatos modorával méltán érdemelte ki kartársai nagyrabecsülését. A feledhetetlen benyomásu ünnepély kezdetét a gyermekkarnak harmonium kiséret mellett elénekelt üdvözlő dala képezte, melynek elhangoztával Varga Zsigmond tolmácsolta lelkes szavakban a tantestület érzelmeit. Könyekig meghatva köszönte meg az ünnepelt a jókivánatokat s szavait a kartársak éltetésével fejezte be. Ekkor a gyermekkar Mohr Lujza k. a. vezetése alatt „A tavasz érkezése“ cz. dalt énekelte meglepő kifogástalansággal, Weisz Vilma és Winkler Vilma IV. osztályu leánykák egy duó elénekelésével emelték e minden izében szép ünnepély fényét. A szintén jelenlevő gyermeksereg nevében Dirnbeck Melanie üdvözölte az „igazgató bácsi“-t egy gyönyörü bokréta átnyujtása kisé-

retében. Befejezésül a kar a Hymnus két szakát énekelte. Az ünnepélyt, melynek rendezésében Muschál Imre tant tagnak vannak bokros érdemei, este 8 órakor folytatást és méltó befejezést nyert egy 32 teritékü társas vacsorában, melyen az ünnepelt családján kivül a kerület kiválóbbjai is részt vettek. Az első tósztot Gyulányira Rákos István tant. tag mondotta. Majd ismét Tatay Adolf dr., iskolaszéki elnök üdvözölte pohárköszöntőjében a jeles tanférfiut. Éltették még Tatayt is, mint a tanügy leglelkesebb barátját. A diszes társaság körülbelül éjfélig maradt együtt a legjobb hangulatban.

— **Pásztorok.** Nagy az elkeseredés a budai volt szőllőbirtokosok körében, kik elpusztult telkeiket gyümölcsfákkal ültették be, sőt többen már uj szőllőket alapitottak. A szőllők és gyümölcsfák is kezdenek teremni, de elloplnak mindent. Pásztort látni lehetetlenség — bizonyosan kézbesitéssel vannak elfoglalva. Természetes, hogy a ki mihez jut azt elviszi. Zsályát, pünkösdi rózsát, gyümölcs-oltványokat tövestől visznek el. Egy tekintélyes budai polgárnak a Rézmálin, a kis és nagy Szemlőhegyen levő fa gunyhóját is elvitték, bizonyosan plajbász és léniának, mint hajdan a diákok szokták. Elég baj, hogy nemcsak az elemekkel és pusztitó undok férgekkel kell duló harczot vivni az emberi szorgalomnak, de még a vagyonbiztonság felett is elég ok van az aggodalomra. A fő- és székváros területén nem volna szabad ilyesminek előfordulni. A bajoknak leggyökeresebb orvoslását kérjük.

— **Ujra! hogy volt?** Az I. ker. polgári kör legközelebb tartott juniálisa olyan kedélyes volt, hogy a közönség alig akart eloszlani és csak a viszontlátás reménye, a környek egy ujabb mulatságán oszlathatja el az elválás keserüségét. Milyen nagyszerü mulatság volt ez mutatja, hogy a közönség ujráztatni akar, hogy volt? kiáltások hangzanak, a mi elől a rendezőség nem térhet ki és julius 8-án a svábhegyi Eötvös-villa nyaralóban a „hogy voltra“ egy szép mulatsággal felel közkivánatra. A rendező bizottság már megalakult és magát kiegészitette.

— **Török-Bálint,** a Duna jobbpartjának ez a mindinkább látogatott nyaraló helye, a társadalmi élet mozgalmas, élénk képét nyujtja. Meg is érdemli már fekvésénél fogva is, mert erdőkoszoruzta helyen fekszik s a mozgató elem számot vetett azzal, hogy a magyarosodás tekintetében is mennél előbbre vigye a községet. A mult évben a nyaralók jótékony czélu hangversenyt rendeztek, melynek tiszta jövedelme 100 frt volt. Az iskolás gyermekek záróvizsgájára Tóth József pestmegyei tanfelügyelő személyesen jelent meg és lelkes beszéd kiséretében osztotta ki a magyar nyelvben legjártasabb és legtöbb buzgalmat kifejtett növendékek között az erre czélra adományozott összeget felosztva egy—öt koronásokban. Megemlitjük külön, hogy Török-Bálintnak kaszinója van, a melynek elnöke Borbély Vidor fővárosi ügyvéd s egyszersmind a község ügyvédje is. A kaszinóban a társadalmi kérdések megvitatásra találnak, s a község érdekében kiinditott egészséges mozgalom soha sem meddő. Zimányi Ignácz plébános volt orsz. képv. és szent-széki ülnök anyagi áldozatokkal alapitott és fentartott leányiskolában a növendékek közt különféle ruhanemüt osztatott ki, buzditva, szorgalomra intve őket.

— **Kegyelet.** A budai zeneakadémia választmánya mély sajnálkozását fejezte ki ma jegyzőkönyvében Erkel Ferencz nagynevü zeneszerzőnk halála felett s egyuttal az alábbi részvétiratott küldötte fiához, Erkel Sándor m. kir. opera első karnagyához: Nagyságos Erkel Sándor urnak, a m. kir. operaház első karnagyának Budapesten. Nagyságos ur! Engedje Nagyságod, hogy azon általunk nagyrabecsült összeköttetésnél fogva, melyet a budai zeneakadémia már huzamosabb idő óta Nagyságoddal és a m. kir. operaházzal ápolni szerencsés volt, a nagymester, hazai zenevilágunk disze és szemefénye, Nagyságodnak mélyen tisztelt atyja, Erkel Ferencz ur elhunyta feletti mélyen érzett fájdalmunkat és őszinte részvétünket Nagyságod előtt tolmácsolni megengedtessék. Óhajtjuk es őszintén kivánjuk, hogy az Isten megadja Nagyságodnak és mélyen tisztelt családjának azon lelki erőt, mely képessé tegye ezen nagy veszteséget és csapást az Úr akaratában helyezett megadással és lelki erővel elviselni s óhajtjuk egyszersmind, hogy azon általános fájdalmas részvét és együttérzés, mely ezen gyászos eset felett az egész magyar hazát a Kárpátoktól az Adriáig átlengi, — Nagyságodnak és mélyen tisztelt családjának némi vigasztalást és enyhitő ir gyanánt szolgáljon a nagy és pótolhatatlan veszteség elviselésére. Kik egyébbiránt hazafiui tisztelettel vagyunk Budapesten, 1893. junius 18-án a budai zeneakadémia nevében alázatos szolgái: Csizik Károly elnök, Fellner Ferencz titkár. Végül a végtisztesség megadásánál a budai zeneakadémiát Csizik Károly elnök, Szantner Zsiga zeneigazgató, Dr. Szalkay Gyula alelnök és Fellner Ferencz titkár képviselte.

— **Csatornázási bajok.** Az esős időszak mutatja csak meg, hogy milyen nyomoruságosak a mi csatornázási viszonyaink. Számtalan felszóllalás érkezik hozzánk naprólnapra. Az állapot legtürhetlenebb az Attila-utczának vérmező felől levő részén, hol a háztulajdonosok legnagyobb buzgalma sem tudja a bajt megszüntetni. Óriás veszélyt rejt ez a mulasztás magában és terheli az I. kerületi elöljáróságot. A Krisztina-körutón az, hogy nincs utczai csatorna már az épitési kedvet is lohasztja. Gyors intézkedést kérünk.

— **A „Zion“ jótékonysági egylet elöljárósága** értesiti t. tagjait: miszerint l. a volt Szt. László egylet tagjai leérkezett miniszteri jóváhagyás folytán f. évi junius hó 1-én a Zion egyletbe bekebelezetnek, és hogy 2. a Zion egylet működését alapszabályai értelmében a fő- és székváros I. és II. kerületére is kiterjesztette. Felvétetni kivánó tagok Dr. Weber Adolf urnál (főutcza 40. sz. a.) jelentkezhetnek. Az I. és II. kerületi egyleti iroda folyó évi augusztus hó 1-én fő-utcza 4. sz. a. leend. A III. kerületben az egyleti iroda Lajos-utcza 152. sz. alatt van.

— **Nagy keleti utazás.** Emlitettük már, hogy a magy. királyi államvasutak városi menetjegyirodája (Hungária szálló) f. é. szeptember hó 2-ára nagyobbszerü társas utazást rendez a Keletre és pedig a legnevezetesebb városok mint Konstantinápoly, Alexandria, Cairo, Yaffa, Jeruzsálem, Damaskus, Blykuth, Smyrna, Athen, Corfu, Brindisi érintésével. Az érdekesnek igérkező programm, melyre tisztelt olvasóink figyelmét előre is felhivjuk még e hó folyamán fog megjelenni és a nevezett irodában dijtalanul lesz hapható.

— **A II. ker. polg. kör tavaszi ünnepélye.** A II. ker. polg. kör f. hó 17-én rendezett tavaszi mulatsága várakozáson felül fényesen sikerült. Gyönyörü idő volt! szebb eget pingálni sem lehetett volna és igy nem is csodálható, ha a közönség tömegesen tódult az ünnepély szinhelyére a „Fáczán“ vendéglő kerti helyiségébe. 8 órakor a Harmonia daloskör Hoppe Rezső karnagy vezetése alatt néhány dalt énekelt a mivel az ünnepély kezdetét vette. Szabó Lajos „A legbolondabb ember“ czimü felolvasása helyett Kovács Mihály a budai szinkör tagja, Gabányi „Egy ideges ember“ cz. monologját adta elő, mi a közönség közt nagy derültséget keltett, valamint a „Már késő“ kupléi is. A legérdekesebb természetesen a virágverseny és a világposta volt, a melyben a hölgyek alaposan kiüritették a fiatal emberek zsebeit. A virágversenyen az aranyérmet (fából) Károly Mariska nyerte meg. A világpostán a legtöbb levelet Szász Margit kapta (104. drb). A soupé alatt a „Buda és Vidéke“ rendkivüli kis kiadását, mely az ünnepély leirását közölte, osztották szét a vendégek közt. A programm többi száma is jól sikerült. Tánczban sem volt hiány, a mit az ifjúság reggeli 3 óráig járt. Felülfizettek: Duma György 1 frt, Binder Lajos 1 frt, Hauer és Márton 1 frt, Hlavács Kornél 1 frt.

— **Uj zenemü.** „Kesergő“ czimü, énekre és zongorára irt eredeti dalára hirdet előfizetást Csete Lajos, kinek ez a 12-ik zeneszerzeménye. A csinos kiállitásban, f. é. julius vége felé megjelenő zeneműnek előfizetési ára 1 korona (50 kr.) Szerző e művének tiszta jövedelmét a napokban elhunyt Herczenberger István, volt budapesti népszinházi zenekarigazgató és jeles magyar zeneszerzőnek állitandó siremlék költségeihez adja. Előfizethetni a Vasut szerkesztőségénél, Budapest, VIII., Mária-utcza 7. sz. a. és a kibocsájtott előfizetési ivek utján.

— **Zárünnepélyek.** A III. ker. kis-korona utcza és munkástelepi el. népiskolában f. hó 27-én d. e. 9 órakor tartatik a tanévet bezáró ünnepély, melyen szavalat, karének és disztornázás van müsorba véve.

— **Az érdem jutalma.** Varga József budavári segédlelkész nagysallói plébános lett. Varga József kiváló egyházi és társadalmi műveltsége szép jövőre jogositja, a mihez a plébánia még csak az első lépés. A nagy-sallói egyház büszke lehet uj lelkészére, ki a papi állást nemcsak hivatalnak, de apostoli hivatásnak tekinti. Mi budaiak, kik őt általánosan szerettük, tiszteltük az elválás alkalmával sok jót kivánunk a derék lelkésznek és reméljük, hogy egykori otthonára Budára szivesen gondol és megőriz emlékében. Isten velünk!

— **Jubileum.** Valóban megható és lélekemelő ünnepély folyt le f. hó 21-én esti 8 órakor az „Első magyar budai szikviz és syphon“-gyárban. Reiter Tivadar, a gyár szellemi vezetője tartotta meg hivataloskodásának 25 éves jubileumát. Az ünnepeltet már a délelőtti órákban számosan üdvözölték. A gyár alkalmazottjai pedig egyszerü, de keresetlen szavakban adtak szeretett vezetőjüknek őszinte ragaszkodásukról kifejezést. — Az ünnepelyt a jubiláns vendégszerető házánál gazdag lakoma fejezte be, hol számos és lendületes tósztok mondattak az ünnepeltre és családjára. Végül a munkásegylet dalárdája Liebscher Károly karmester vezetése alatt szebbnél-szebb nótákkal gyönyörködtette az éjfélig együtt maradó vig társaságot.

— **Összejövetelek.** Az I. kerületi nemzeti asztaltársaság legközelebbi összejövetele kedden, f. hó 27-én, Novák Ignácz Budaörsiuton levő „Arad városához“ czimzett vendéglőjében tartatik meg, hol ez alkalommal több közérdekü dolog kerül szőnyegre. — A budapesti I—III. ker. szállodások és vendéglősök bor- és sörmérők ipartársulata társas összejövetelét junius 28-án szerdán Gürsch Ferencz vendéglőjében tartja (I. Koronaőr-utcza 6. sz.)

— **Az elzüllött gyermekek** Otthont alapitó Nagypénteki ref. Társaságba beléptek, örököstagul 100 frttal dr. Bernáth István; évenként 10 frttal Rakovszky Istvánné sz. Szilassy Ida; — rendes tagokul 10 frttal: dr. Andaházy László, dr. Csengey Gyula, Hamary Béla, Mezőtúri r. egyház, Petri Elek, Szőke István és özv. Wattay Jusztiné (Losoncz); — pártoló tagokul: Asboth Ilona, Bodoky Lajos, dr. Rajner Gyula és Sztrelkó Gusztáv. Adományoztak: Budai e. isk. tanulók 15 frt, Érmihályfalvi egyh. Gulya Gy. l. u., Nagy János és Reiner Zsigmond 5—5 frt. Budapesten, 1893. évi junius 20-án. Szöts Albert, pénztáros.

— **A felhuzó gépen.** Nincs a fővárosban erősebben látogatott miniszterium, mint épen a kereskedelmi. Nem fordul meg sehol annyi ügyes-bajos ember, mint épen itt a Duna jobbartján a nehai Észak-keleti vasut igazgatóság megrenovált palotájában. Szivesek itt az emberek a hivatalnokok épugy, mint a szolgaszemélyzet. A kinek ügye-baja van, készséggel utbaigazitják. A kereskedelmi minisztérium palotájának második felében van egy felhuzó gép, hogy ne járja a töméntelen lépcsöket fel a negyedik emeletig se hivatalnok sem a fél. E héten történt hogy egy magát megnevezni nem akaró úri embernek dolga akadt a negyedik emeleten. A felhuzógép kabinjában foglalt helyet, a melyet ez alkalommal Tóth Zoltán alkalmazott kezelt. A jelet megadta, s a gép szép tempóban felfelé szállt. A harmadik emeletig emelkedett a masina, a midőn a bent levő abban a hiszemben, hogy már helyen van, — kilépni igyekezett. Tóth Zoltán azt észrevette s lélek-

jelenlétét el nem vesztve az illetőt éppen a kellő pillanatban átkarolva visszarántotta a még mozgásban levő kabinba, s ezzel elejét vette a szerencsétlenségnek, mert ha az illető kilép, okvetlen az oldalfal és gép közé szorul s roncsokban szedik össze. Tóth Zoltán megérdemli, hogy neve a nyilvánosság előtt dicsérettel legyen felemlitve.

— **Por.** (Beküldetett.) Ugyan tudja-e azt az I. kerület előljárója, tiszteletre méltó Osztoics ur, hogy egy □ méter legerősebb forgalmu uton 1800 gramm por van? Hát azt tudja-e, hogy egy kilométer utczán 18 métermázsa por a mi a tüdőre száll? Szivesen kérjük az előljáró urat, tessék leszállni abból a százados viharokat átélt régi városházából, tekintsen olykor-olykor a Krisztinaváros felé is és ne sajnálja a városatyák által már jó előre megszavazott vizvezeték csapjait megnyitni. Aztán meg, ne gazdálkodjék az előljáró ur ennek a gazdag fővárosnak a rovására. Minek bocsátja széllé azokat a szegény utczaseprőket akkor, a midőn nagyon is sok az I-ső kerületben a sepreni való! Ne csak fent a magas tanács szine előtt, de legyen lent az adófizető polgárokkal szemben is méltányos az előljáró ur! Gondozza ezt az intelligens nagy kerületet, hiszen jó polgárai ezek a fő- és székvárosnak. Haraggal, dölyffel nem! jóságos igyekezettel sokat el lehet érni még akkor is, ha valakit Osztoics urnak hinak s ki épen az első kerület előljárója. Még egyszer! ne sajnálja a vizet, öntöztessen, ha másért nem, csak azért, hogy ne szálljon az a sok por a kisdedek tüdejére. Jöjjön, lásson és győződjék meg, hogy a Krisztinavárosban nem lehet az ablakokat kinyitni, hogy beillanjon az üde lég, mert a zongorától kezdve az utolsó esztergapadig a porrétegre rá lehet irni: Mért nyugszik Osztoics ur!?

— **A budai ének- és zeneakadémia** III. és IV. hegedü osztály növendékei (tanár: Saphir Károly) 1893. évi junius hó 26-án (hétfőn) délután 4 órakor évi zárvizsgálatot tart. A műsor a következő: 1. Huber K. iskola 140. számu és Kayser C. 10. sz. etudjét előadja Heisler János, 2. Kayser C. Etudja előadja Pifkó Irén, 3. Kayser C. Etude előadja Martinidisz Margit, 4. Kayser C. etude előadja Milhoffer Alajos, 5. Kayser C. Etude előadja Mátits György, 6. Kreutzer K. Etude előadja Mátits József, 7. Rode D. Etude előadja Juhász Ernő, 8. Kreutzer K. Etude (24.) előadja Swoboda Ferencz. Szóló darabokat játszanak: Pifkó Irén, Martinidesz Margit, Mátits György, Mátits József, Milhoffer Alajos, Juhász Ernő és Swoboda Ferencz.

— **Mulatságok** A budai dalárda julius hó 1-én a Medve utczai Fáczán kertben nyári mulatságot rendez. — A II-ik kerületi községi kereskedelmi iskola végzett növendékei ifjuságának az „Eötvös nyaraló“ helyiségeiben junius hó 26-án zártkörü mulatsága leszsz.

*

— **Felavatási ünnep.** A Sir Montefiore M. betegsegélyző egylet abból az alkalomból, hogy a központi iroda fiók helyiséget nyitott Zimerman Fülöp vendéglőjében I. ker. alagut-utcza 2-ik szám alatt, felavatási ünnepet rendezett. A Montefiore egylet a jótékonyság terén rég kiérdemelte a főváros polgárainak teljes bizalmát. Huszonnyolcz éve áll fenn, s az egylet tagjai mindabban az előnyökben részesülnek, a melyet az ilyenül alakult virágzó egylet adni szokott és tényleg ad is. A tagok nagy számmal jelentek meg az uj helyiségben a főváros mindkét partjáról. Beszédeket tarttottak Löw és Schvartz elnökök, s élénk tetszés között Zimerman Fülöp. A „zöld keritéshez“ czimzett vendéglő falai aligha láttak még ehhez hasonló a jókedvtől duzzadó társaságot. Abban a reményben oszoltak szét a tagok, hogy az anyaegylethez méltóan, az ujonnan felavatott fiókegylet is virágozni fog.

— **Véghlesi Vera-forrás.** Mindenki dicséri, nincs kifogása senkinek, a kinek alkalma volt megizlelni ezt az egészséges ásványos vizet, Vegyészek bontották fel elemeire, tudós professzorok, hires praktizáló doktorok egyhangulag kiadták rólla a bizonylatokat, hogy a véghlesi Vera-forrás mint ilyen páratlan a maga nemében. Mindenütt használják, s alig van család, a melynek asztaláról hiányoznék. Nagymennyiségü szénsav, szénsav nátron, szénsavas vas és szénsavas mész szerencsés vegyületénél fogva a Vera-forrás nemcsak mint üditő, szomjuságot csillapitó diaetikus viz, hanem vegyalkatásánál fogva kitünő gyógyviz is. A mely vizről Dr. Korányi Frigyes, az orvosi kar e kitünősége azt irja, hogy „ez a szikla-talajból fakadó viz, teljesen fertőzetmentes, egészséges ital“ s mint ilyet a m. kir. egyetemi belgyógyászati kórodába bevezeti és ajánlja, és a mely vizről egy Dr. Kövér Kálmán, Dr. Kétly Károly, Dr. Lumnitzer Sándor, Dr. Balogh Tihamér, Dr. Müller Kálmán, Dr. Farkas László, Dr. Kresz Géza stb. az orvosi tudomány e kimagasló alakjai csak dicséretest tudnak mondani, ezekkel szembe csak egyetlen szavunk van az olvasóhoz: használják!

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut 8. sz.) a közelgő nyári idényre nagy szállitmányt hozatott, hogy megkönyitse a közegészségügyi teendőket. Naphtó-Carbol Desinfektor. Legjobb ovóeszköz minden ragályos betegség, különösen cholera, dyphtiritis, himlő, typhus, szamárhurut stb. ellen. Tisztitja a levegőt, szétrombolja a ragályokat hozó anyagokat, elüzi az alkalmatlan rovarokat. Semmiféle helyről, mint gyermek és alvó szobák és closetekből ne hiányozzék. Intézetek, gyárak, kórházak, hivatalos helyiségeknek nagyobb megrendeléseknél olcsóbb árak.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

Krecsányi Ignácz, a budai szinkör igazgatója az elmult héten a legkedveltebb magyar művésznő, Blaha Lujza asszony vendégszerepeltetésével lepte meg a budai közönséget. Elismerés illeti ennek a magas műélvezetnek közvetitéséért, egyet azonban nem hagyhatunk említés nélkül s ez az a kis értesités, mely Blaha Lujza asszony művészi ünnepszámba menő fellépései alkalmával szinlapjain volt olvasható: Egyleti kedvezmény utalványjegyek csakis délelőtt kilencz órától tizenegyig kaphatók. Mit jelentsen ez? Egyébkor mindig lehet utalványokkal jegyet kapni még este is. Ezek az utalványok talán csak akkor jók, ha a nézőtér Kongót ábrázol, de ha van közönség, ugy a budaiak szépen a skartba tétetnek? Ezt az eljárást hiában kendőzzük akárhogy, magyarul figyelmetlenségnek hivjak, a mit nem érdemel meg a budai közönség Krecsányi úrtól. Az egyleti utalványok ugy sem nagy kedvezmények, tehát legalább ilyen zárlatokkal ne sulyositsák. Hiszen az utalványokat oroszlán részben tisztviselők használják, kik csak délután vehetnek jegyet. Ne szigoritsa ezek helyzetét Krecsányi ur.

Mi az ő érdekében szólaltunk fel, mert tudomásunkra jutott, hogy a budai körökben ezt az eljárást keményen birálják el és lépéseket akarnak tenni annak meggátlására, hogy ilyenek ne forduljanak többé elő . . .

A hét különben elismerésre meltó a nagy művésznő mellett a társulat jó erői is kitüntek, a mi Krecsányi rendezői talentumára is dicséret.

Volt premiére is egy kis dramolet Susanne Thury Zoltántól, a mit az előadók tisztességes sikerig emeltek.

Heti műsort nem kaptunk! Nem adhatjuk!

Ó-budai szinkör.

Rakodczay társulatának e heti előadásai fénypontját adják itteni müködésének. S ha eddig egyáltalában lehetett volna skrupulusunk az iránt, hogy e társulat nem képes megfelelni ama nehéz feladatnak, mely részben a kényesebb müizlést kielégiteni; részben pedig egy magasztos eszme szolgálatában, a köznépre is hatni van hivatva: ugy megszünnék az azon benyomás által, melyet a heti müsor „Madarász“, „Szép Heléna“ és „Tartuffe“ remek előadásai reánk gyakoroltak. — A közönség is méltányolni kezdi — sajnos, hogy csak most kezdi — a társulat kiváló buzgalmát s több izben telt házzal jutalmazza azt meg. Vasárnap „Madarász“ előadásán tombolásig lelkesedett a közönség s a „frenetikus tapsvihar“-ok egész áradata zudult Benkő Etel felé, ki Postás Milka szerepében, mint egyébkor, ma is elbüvölte a közönséget csengő, üde hangjával és diskrét játékával. — Kapott is érte egy pompás virágkosarat. — Hunfi, Juhász és Kantaynak is kijutott nemcsak a tapsokból, de a tüntető éljenekből is. — A vendég Halmay Hedvig rendkivül küzdött a lámpalázzal, mindazonáltal elég figyelemre méltó volt. — Kedden „Szép Heléna“ adatott az ifjusági önképzőkör javára rendkivül nagyszámu közönség jelenlétében. A czimszerepben Bácskay Julcsa aratott sürün tapsokat, bár egy kis önmérséklés nem ártana a különben ügyes játékának. — Mint Menelaus Ferenczy tartotta folytonos derültségben a közönséget remek mókáival. — Legkiemelkedőbb pontja e hét műsorának azonban a szerdai „Tartuffe“ volt, a czimszerepben Rakodczayval, ki az álszenteskedő, mások jóhiszeműségét kiaknázó jellemtelent nagy sikerrel ábrázolta. Egyáltalában oly szerepeket, melyekben nagyobb emócziók nélkül, nyugodt intrigával kell mások boldogságát aláásni s a darab cselekvényét komplikálni, mindenkor remekül tölt be. Az ő alakitásai az első pillanatban, ugyszólván, érthetetlenek, homályosak s csakis a végkifejlődés közeledtével látjuk mindinkább kidomborodni egyszerü természetességével, mely minden tulzás nélkül adja tökéletes jellemét alakjának. — Valóban, Rakodczay fölfogása ily nehéz szerepekben oly különleges valami, mely látszólag igénytelennek tünteti föl ugyan az alakitó művészt; de tulajdonképen egy bonczoló elme s kiváló műérzékről tesz tanuságot, mely őt óriási magasba helyezi környezete fölé. Rakodczay játéka maga egy tanulmány, melynek mélyére hatolva, láthatni a nagy alakitó művészt. — Mellette Orgon szerepében Fehérváry állta meg helyét derekasan s aratta egyikét legszebb diadalainak.

Csak egy szavunk volna még Rakodczayhoz s ez az: hogy vetne véget azon uzusnak, miszerint a szereplők izetlen rögtönzéseikkel rontsák a jó összjátékok illuzióját. Egy-kettő, ha sikerül, megjárja; de parforsz üzni ezt, nem igen megtisztelő a jelenlevőkre.

Az ó-budai szinkör havi kiadása 4500 forint. Müsorában a klasszikus müvek mellett ott vannak a népszinművek s operettek is. Hetenként egy eredeti magyar mü kerül szinre fél helyárakkal, a melyeket leginkább a még magyarul nem tudó, de a nyelv tudása iránt hajlammal biró közönség látogat. A karzat ilyenkor tulzsufolt ugyan, de a bevételek még a havikiadások felét sem fedezi. Kell-é a magyarosodás eszméjéért nagyobb áldozat, mint minőt Rakodczay igazgató hoz?

A jövő héten lép fel Dobó Katicza, a gyakorló szinészeti iskola egyik legtehetségesebb végzett növendéke a Madarászban. A közönség már is nagy érdeklődéssel néz az előadás elé.

Heti müsor: Hétfő „Peleskei nótárius“. Kedd „Lear király“. Szerda „Madarász“ Dobó Katicza vendég-felléptével. Csütörtök „Ó-budai ruhafestő és ikertestvére“. Péntek „Könyves Kálmán“. Szombat „Szép Helena“. Vasárnap „Ó-budai ruhafestő és ikertestvére“.

Közgazdaság.

— **A Ferencz-csatorna részvénytársulat** folyó hó 10-én tartotta közgyülését. Az üzleti év igen élénk volt. A társulat igazgatósága becsülettel felelt meg feladatának s ezuttal is bebizonyitotta azt, hogy szép hivatásának teljes tudatában van.

— **A magyar keramiai** gyár részvénytársaság f. hó 21-én Tolnay Lajos elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott, a melyen az igazgatóság inditványára, mely szerint a részvénytőke 1000 drb részvény kibocsátása által 350000 frtra emeltessék, elfogadtatott. Ezen részvények már 120 frtos árfolyam mellett jegyeztettek és az összegből 20000 frt a tartalékalap javára fordittatik. Az alapszabályok szükségszerü módositásai után az igazgatóságba dr. Posch Gyula és Popper Károly, a felügyelő bizottságba dr. Schober Béla választattak meg.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, miszerint **II. ker.**, (Budán) **fő-utcza 10. szám alatt** egy a divat igényeinek megfelelő

élővirág-kereskedést

nyitottam.

Olasz és Délfranciaországi legnevezetesebb összeköttetéseim és a legügyesebb munkásnőim által azon kellemes helyzetben lévén, miszerint a legmerészebb igényeknek ugy **bámulatos olcsóságom**, mint választott izlés tekintetében megfelelhetek: főtörekvésem oda leend irányozva, hogy izléses, elegáns kivitelü áruk kiszolgáltatásával, valamint olcsó árak mellett mélyen tisztelt vevőim becses bizalmát maradandóan magamnak biztositsam.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

☞ **Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.**

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

kiváló tisztelettel
özv. Culmann Rezsőné.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötö-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

VENDÉGLŐ
a
Szt.-Lukácsfürdő kertben.

Délelőtt czigányzene.

Délután és este katonazene.

Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.
Udvari sör a részvényserfőzdéből.
Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.

Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik

Bereczky Lajos
vendéglős.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ

a legkivánlóbb és legolcsóbb bakteriamentes
asztali savanyúviz
és
egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.
Telefon 90—97.
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Tisztán kölcsönös részényesei nincsenek.
A legnagyobb és leggazdagabb biztositó társaság a világon.
Biztositási alap 1893. január 1-én 907 millió frt.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztositó társaság
Alapittatott 1843.

Biztosit az ember életére minden módozat szerint.
Táblázatokkal és bővebb felvilágositásokkal szolgál a
Magyarországi vezérigazgatóság
Budapest, Bécsi utcza 5.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel
GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos.

Kőszikláról fakadó kristálytiszta
VÉGHLESI
„Vera"-forrás.
Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize
Hathatós szer az emésztési zavaroknál.
Borral vegyítve kellemes savanykás izü üdítő és tiszta italt képez,
a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröcsös** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

A véghlesi Vera-forrás vegyi összetétele.

A szénsavsók hydrocarbonatokká számitva. 1.000 s.-r. vizben.

Natriumhydrocarbonat	$NaHCO_3$	1·6502 s.-r.
Kaliumhydrocarbonat	$KHCO_3$	0·3219 »
Lithiumhydrocarbonat	$LiHCO_3$	0·0039 »
Calciumhydrocarbonat	$Ca(HCO_3)_2$	7·1867 »
Magnesiumhydrocarbonat	$Mg(HCO_3)_2$	4·9196 »
Ferrohydrocarbonat	$Fe(HCO_3)_2$	0·2558 »
Manganhydrocarbonat	$Mn(HCO_3)_2$	0·0071 »
Kaliumchlorid	KCl	0·0487 »
Calciumsulfat	$CaSO_4$	0·1211 »
Strontiumsulfat	$SrSO_4$	0·0152 »
Calciumphosphat	$Ca_3(PO_4)_2$	0·0127 »
Aluminiumhydroxid	$Al_2(OH)_6$	0·0106 »
Kovasavhydrat	K_2SiO_3	0·9773 »
Az oldott szilárd alkatrészek összege		15·5308 s.-r.
Szabad szénsav		22·7811 = 11591·6 C. C.

A viz fajsúlya 18·5° C-nál 1·0004. Hőmérséke 11·6° C. (Levegő 18° C.)

Az elemzésből kitünik, hogy a véghlesi **„Vera-forrás"** nagyobb mennyiségü calcium és magnesium hydrocarbonat mellett még főképen natriumhydrocarbonatot és vashydrocarbonatot tartalmaz. Figyelemreméltó a vizben oldva foglalt szabad szénsav mennyisége, mely a félig kötött szénsavval együtt a viz literében 1362·8 köbcentimétert tesz s mely ezen viznek a **szénsavdús földesvasas savanyú vizek** között **igen jelentékeny** helyet biztosit.

Budapesten, 1887. május hó 13-án.

Dr. LENGYEL BÉLA,
vegytani r. tanár a m. k. egyetemen Budapesten

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Hirdetések
a
BUDA ÉS VIDÉKE
részére felvétetnek
a kiadóhivatalban
I. Krisztina-utcza 14.

Geizler Kálmán

BÁDOGOS
légszesz- és vizvezeték-berendező
ajánlja magát mindennemü
DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,
BUDAPEST,
II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.
Nagy választék fürdőkádakban.

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.

Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.

A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.

Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.

Massage és villamozási gyógymód.

Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.

Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünő közlekedés.

Eötvös villa vendéglő

TELEFON. Svábhegy. TELEFON.

Gyönyörü kirándulási hely, a kültelek legszebb

tánczterme

fényes világitással,

nyári tánczvigalmak, majális és társas kirandulások megtartására egész dijtalanul.

Külön étkező helyiségek, meglepő szép kilátással az erkélyről.

Egész napon át **friss ételek**, valamint **eredeti hegyiborok, udvari sör** pontos kiszolgáltatása városi árak mellett.

* Május elsejétől fagylalt és jegeskávé naponta. *

Állandó zenekar.

Fogaskerekü vasuti menetjegygyel kapcsolatos étkező-jegy 30% illetve 50% kedvezményt nyujt.

Nagyrabecsült látogatást kér

teljes tisztelettel

Balanek Antal,
vendéglős.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

CORSO-SZALLODA

Budapest, Budán, Lánczhid-utcza 12. sz.

Szobák 80 krtól felfelé. — Fürdőszobák. — Gőzhajóállomás. Telefon. — Étterem.

A főváros legszebb pontján — a Duna mentén — fekvő »**CORSO-SZÁLLODÁ**«-t (ezelőtt Széchenyi) bátorkodunk a t. utazó-közönség becses figyelmébe ajánlani, azon megjegyzéssel, hogy szállodánk **kényelmes berendezése és mérsékelt árak** által, ugy **fekvésénél** fogva, mint **egészségi szempontból** is, e nembe vágó vállalatok sorában **első helyet** foglalja el. — Tőszomszédságban: a kir. várpalota, kereskedelmi és honvédelmi miniszterium, törvényhatóságok, gyógyfürdők, kirándulási helyek, stb. — A midőn becses pártfogást kérünk, maradunk tisztelettel

Argauer és Unrein
szálloda tulajdonosok.

A nyaralók figyelmébe.

„Szép olasznő"

VENDÉGLŐ

Budapest, I. kerület, mozdony-út.

Van szerencsém a t. nyaralók, villatulajdonosok és kirándulók becses figyelmébe ajánlani, hogy vendéglői helyiségemben egész napon át ugy **hideg** mint **meleg** ételeket szolgáltatok ki.

Társas ebédek, **vacsorák** megrendelése pontos szolgálat mellett s jutányos árakon számittatnak.

Saját termésü borok, Dréher és Pilseni sör mindenkor friss és pontos kiszolgálat mellett a közönség rendelkezésére áll.

A tisztelt kirándulók becses figyelmébe ajánlja magát

tisztelettel
MÉRY FERENCZ,

Nyári lakók figyelmébe!!

Szén- és fa-eladás.

ROSENTHAL GÉZA

Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.

A Trifaili-szénbányának

kizárólagos elárusitási főügynöksége

HÁZTARTÁSI SZÉN

2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.

Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.

Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

Schranz Gottlieb

BÁDOGOS MESTER,

légszesz- és vizvezeték berendező

elvállal mindennemü

DISZNŰ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.

Nagy választék fürdőkádakban.

BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.

Telefon 90—46.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Arany érem

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

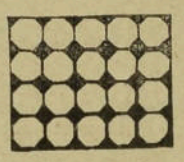
földtermék-készitő.

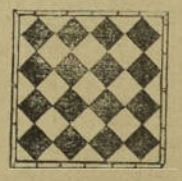
BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

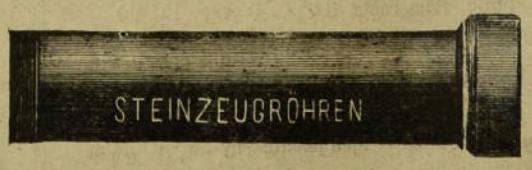

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 26. sz. Vasárnap, julius 2.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A családi házak kérdése.

Irta: **Willinger Ferencz.**

II.

A pesti oldal, mint a tulajdonképeni főváros, ugy a kereskedelem mint a kis és nagyipar hivatott góczpontjává lett, a mit azonban nemcsak az e czélra jobban megfelelő és kiterjeszthető területnek tulajdonitható, hanem leginkább a gyors városi rendezésnek, mint utczák kövezése, vizvezeték, csatornázás valamint gázvilágitásnak, de különösen nagyobb vagyis hosszabb adómentességnek lehet köszönni, mely utóbbi előnyből fejlődött a pesti oldal. Dunapartja az egész pesti körut (budait kizárva) a pesti Podmaniczky-utcza stb. stb.

A pesti oldalon a nélkül, hogy a közönség kérte volna ezeknek az utczáknak adómentességét, a fővárosi tanács a közmunkák tanácsával egyetértőleg maga kinálta a hosszu időre való adómentességet, de a budai körut ebből az előnyből már akkor kizáratott. Már most hogy lehessen Budát és Pestet egy Budapest városnak képzelni, ha az egy utczáját, a nagy körutat is a hatóság maga budai és pesti külön részbe választja és külön egymástól nagyon is eltérő, előbbit hátrányban, mig utóbbit előnyben részesiti. Van azonban Budának egy igen hátramaradott fejletlen része a Naphegy, melynek tulajdonosai pedig még 1892. Junius 6-án 24515/92. II. alatti indokolt folyamodványukban kérték a Naphegy és környékén épült földszintes házakra a 20 évi, mig emeletes házaknál illetve villáknál a 25 évi adómentességet megadni, de ezen kérvény ugylátszik mai napig vagyis egy év óta még nem is tárgyaltatott, vagy legalább ezt kell feltételezni, miután erre vonatkozó határozatot folyamodók még nem kaptak.

A naphegyi telek tulajdonosok eddig 17 személyi kérvényt adtak be a fővárosi tanácshoz, melyek közül 8 felosztás vagy bekeritès ügye elintézést nyert, de kilencz kérvény, mely vizvezeték, kanálizálás és épitkezésre vonatkozik eddig még elintézetlen. Benyujtott azonkivül 10 közös kérvényt is, melyek közül 5-re határozat hozatott, de vajmi kevés eredménynyel, 5 kérvényre pedig eddig semmi hivatalos válasz sem érkezett.

Az egyes folyamodók mindegyike elé pedig esetről-esetre oly nehézségek és költekezések kötetnek ki czéljuk elérése elé, melyek mérsékelten kifejezve a legnagyobb méltánytalanságok. Igy pl. még 1887-ben a mikor is a Ruprecht-család egyik felosztott telkét dr. Urbanek Ferencz törzsorvos urnak ölenként 12 frtjával eladta, a tanács az épitkezési engedélyt előbb ki nem adta mig e telkek előtt a Lisznyai-utcza hosszán ez utcza kiszélitésére eső 153 □ öl a város által lebecsült potom áron 4 frtért ölenként át nem adatott, s mit sem használt a felmutatott közjegyzői szerződés, hogy annak valódi és eladás szerinti értéke 12 frt volt már akkor.

Dr. Budenz József egyetemi tanár ur épitkezésekor 1886-ban Hirwarter volt telektulajdonos urnak az utcza területébe eső részét át kellett engednie a városnak a mit azonban csak két év mulva vagyis 1893-ban fizettek meg.

Poldini Ede ur már évek óta foglalkozik telkének két részre való osztásával, de miután értékes telkéből az utcza kiszélesitésére való eső részt a valódi értékének a város által ajánlott $^1/_3$ rész árért éppen nem hajlandó átengedni, igy telkének parczellázása nem engedélyeztetik és a természetes fejlődés is a város szükkeblüsége folytán megakad. Ritterman István urnak a telkei felosztásakor kiköttetett az uj utczákba eső 219 ölnek nemcsak egész ingyenes átengedése, a mi maga a most még jutányos 15 frt árral számitva 11,000 frtnak felel meg, de köteles még a saját költségén az utakat egyengetni is, még ellenben a várostól kapott ca. 45 ölet meg kellett fizetnie.

Huber és Sulzberger uraknak közös telkük felosztási kérvényükre kiköttetett, hogy a Naphegy kiszélesitésére eső, de nem az ő tulajdonukat képező 514 □ ölet a mi körülbelül 2·500 kubik ölnek megfelelő földtömeg a saját költségükön, a mi pedig tényleg 1460 frtba kerül, elhordassék, azonfelül pedig kénytelenek még az ott álló Fidoli-féle házat, a mi 700 frtba kerül, megváltani és azt minden kártérités nélkül lerombolni. Igy ezen két közös telektulajdonosok összesen 2160 frtba kerülő oly városi közmunkák teljesitésének fedezésére kényszerittetek, a melyek még nem is az ő telkükön foga-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

— De hiszen, ha mindent elhiszesz, a mit mondott, akkor azt kell tenned, hogy engemet rögtön lefejeztess, mint a ki szerinte első lennék Budavár falain.

Abdi basa nyugodt arczczal viszonzá reá:

— Isten kezét senki se előzze meg. Ha te lészsz az első, te lészsz; ha más lesz, más lesz; azért a mi meg van irva, ki nem lesz törülve.

— De ha most engem lánczra veretnél, ugy-e bár, nem lenne semmi Mehemed jóslatából?

— Beteljesülne az mégis. Én pedig egy hajad szálát sem görbittetem meg, hanem olylyá tartalak, mint édes fiamat, a kire rábizom a fejem őrzését, mikor alszom.

Petneházy forrón szoritá meg az eléje nyujtott kezet s föltette magában, hogy rögtön utána megy a dervisnek; számon kérendő tőle honnan veszi e képtelen jóslatokat, a mik olyan [illegible]sze vannak a teljesülés lehetőségétől, mint [illegible]; a földtől.

A Petneházynak nem volt többé maradása Abdi basánál; nyugtalan, izgékony kedélye sietteté Ihánzáde felkeresésére, kinek a Szent-György téren levő templomban volt lakása; ez a szép, márványkővel kirakott templom egy része ugyanis török mecsetté volt alakitva, másik része pedig elfalaztatván, fegyvertárnak használtatott; a sekrestyében volt az imám lakása.

Petneházy sokszor ment már e templom udvarán és hosszu folyosóiu keresztül, de soha sem tetszett neki oly felötlőnek, hogy a fülkékbe faragott martiroknak le vannak verve a fejeik. A bolond török még az arkangyal lábai alatt heverő sárkánynak is letördelte a fejét, mintha az is valami szent állatjuk volna a keresztyéneknek. Petneházynak máskor nem jutott eszébe hogy felsóhajtson, mikor az elektelenitett bolthajtások alatt végigment.

Az imám nem volt szállásán, hanem a csausz, ki a fegyvertárra őrködött, mondá Petneházinak, hogy előre meghagyta neki, ha majd a fiatal keresztyén bég jönni fog és kérdezősködik utána, küldjék hozzá a könyvtárba.

Tehát már azt is előre tudta, hogy Petneházy őt keresni fogja.

A kurucz hadnagy ment utána a könyvtárba.

Mátyás király világhirü könyvtára volt az; egykor a palota főtermében, melyet faragott tornáczokon kellett körüljárni; fehér veres kék márványból voltak a falai; karzatait aranyozott oroszlánok emelték; hanem abban a teremben nem maradhattak a könyvek; egyrészt azért, mivel minden jövő-menő követ, tolmács és alkalmatlankodó idegen folyvást lopta a javát; a kurd őrök egy pár ezüst pénzért a legbecsesebb kéziratokat el engedték czipelni; de nagyobb baja volt a könyvtárnak az, hogy a mint egy ágyugolyó valaha a réztetőt behorpasztotta, azon lassankint keresztül ázott a padmalja s a könyvekre csorgott az eső, ugy hogy mire észrevették csupa penész és gomba volt valamennyi. Akkor aztán, hogy a maradékot megmentsék, kiszedték szép fehérre festett aranyozott szekrényeikből lehordták az alatta levő pinczébe, ott halomra hányták s ha jöttek kiváncsi német tudósok megnézni Mátyás király könyvtárát, oda vezették le őket; a kik is aztán örültek, hogy mentől hamarább kiszabadulhattak onnan. Néha pecsétet is ütöttek az ajtóra mikor valami babonás várparancsnok elhitette magával, hogy abban lakik a keresztyének minden bölcsessége, a mihez, ha egyszer hozzáférhetnek, megint visszafoglalják Budavárát.

Mikor Ihánzádét a mysticusok üldözése napjaiban Budára számüzték, az lőn rábizva, hogy szedje rendbe Mátyás király könyvtárát s a mi Törökországot érdeklődő iratokat talál, azokat válogassa külön s küldje fel Sztambulba. Azt hitték, hogy majd e munkába belehal. Azonban már akkor a negyvenezer kötetből álló

natositttatik, melynek teljesitése után azután a fővárosi tanács tőlük a legmélyebb alázattal kért parczellázási engedélyt a legkegyelmesebben megengedni méltóztatik.

Ily méltánytalan tulkövetelések után csoda-e, ha e gyönyörü és szép fekvésü nagyszerü kilátással biró a fő- és székváros legegészségesebb részén a Krisztinavárosban a királyi kastélylyal szemben fekvő telkek sem épültek ki és most is még a hortobágyi puszta magányára emlékeztetnek, a mit ő felsége is már megunva azt a kivánságot fejezte ki utolsó ittlétekor, hogy reményli a palota környékét a palotával szemben is, a palotát épitő iroda villához hasonló számtalan épület fogja nemsokára disziteni. A fővárosi és közmunkák tanácsa kis jóindulata is meghozná a kivánt eredményt, melyet a telektulajdonosok maguk is óhajtanak, kik fáradhatatlanok a fejlődés és rendezés törekvésében, sőt roppant nagy áldozatot is hoztak már mint pl. az uttörő Kárkis Géza, Poldini Ede, Dr. Budenz József és Dr. Urbanek Ferencz urak nyaralói, hol télen is laknak s már rég készen díszelegnek.

Ritterman István, Czettel Ágoston és Lányi Ernő urak telkeiket szépen bekeritették és azokat nemesitett gyümölcs és fenyőfákkal beültették, az uj utakra eső részeket ingyen átengedték és igy már e szabályozott és felosztott telkek is igen jó benyomást gyakorolnak a szemlélőre. Tomsai József ur nyaralója szintén már tető alatt van, mig Bitterman István urnak már engedélyezett és 33,000 frtba kerülő szép villája most épül. Huber és Sulzberger urak, kik szintén külön-külön épiteni akarnak, most rendezik telküket, a honnan az elhordandó földtömeget a Naphegy tetején volt és szemét lerakódásra szolgált s bűszt terjesztett gödröt betöltik.

A Naphegy és Lisznyai-utcza eleje is most sajnos, hogy csak ideiglenes rendezés alatt van már, de remélhető, hogy e munkálat nem fog halasztást szenvedni s jövő évben folytattatik, a mit különben a telektulajdonosok két közös kérvényben már kérelmeztek is. Hiszszük, hogy a budai lövölde testület által életbe léptetett budai érdekek előmozditására alakult bizottság figyelme is ki fog terjedni a Naphegy rendezésére, különösen azonban a Lisznyai-utcza tervezett egyenes utjának kinyitására a Czako utczába, ez utcza végképeni kiszélesitésére, a közlekedésre alkalmas állapotba helyezésére épugy e fő utvonalnak kanálizására és teljes világitására. A Mészáros-utcza végleges és természetes egyenes vonalba való rendezésére a budaeörsi utig valamint annak jobb világitására. Az Orvos-utczának tervezett meghosszabbitására a Naphegyen keresztül a Mészáros utczába és onnan a déli vasut (már évek óta vajudó) áthidalása a Győri-utcza s az Erzsébet koroda irányába A Naphegy tetejére tervezett körtérség kinyitására, mely most nagy akadályt képez a fejlődésben és e szép térnek érdeméhez való kertté alakitása és rendezése.

Palóczy Antal műépitész tanár ur által szépen tervezett a királyi uj várfeljárással szemben elhelyezendő lépcső feljárat és közlekedésre alkalmas utvonal megnyitására, melynek gipszmintája az országos iparegyesületnél VI. Uj-utcza 14. sz. megtekinthető.

A jelenlegi Nyárs-utcza, mely eddig zsák utczát képez, a másik végén is zsák utczát képező részéveli összeköttetésére, épugy a Kárkis villa előtt kiinduló és részint a városnak már átengedett folytató része vagyis a Naphegyet körül övező még névtelen utcza kinyitására s ugy ez, mint már kinyitott s még nyitandó utczák elnevezésére azt hiszszük szintén kiterjed a bizottság figyelme. Ezek volnának a legszükségesebb és mulhatlan teendők hogy a fejlődés végre ezen magasztos szép és egészséges helyen is megindulhon, de kivánatos volna a városnak komoly és méltó támogatása sok más tekintetben is, különösen azonban az egyes érdekelt felekkel szemben a humanus és méltányosabb eljárás.

---

könyvtár alig állt négyszáz foliansból, az imám régen elvégezte a reá bizott munkát s sürgette hazabocsátását: azonban otthon szintoly régen el volt felőle határozva, hogy soha se lássa meg többé az „édes vizek palotáit".

Petneházyt egy őrt álló jancsár bebocsátá a vasajtón, mely a pincze bejáratát őrzé s onnan harmincz lépcsőn levezeté egy alacsony bolthajtásos terembe, melynek dohos szagát dohányfüsttel iparkodott elverni a benne dolgozó imám.

A félablak nem adott annyi világot kivülről, hogy a mécset nélkülözni lehetett volna; nappal is ott égett az Ihánzáde asztalán, ki az ifju kuruczot látta jönni s megkinálta, hogy üljön le kerevetére, meghagyva a jancsárnak, hogy a mig együtt vannak, senkit se bocsásson be hozzájuk.

Mikor egyedül maradtak, Petneházy szemrehányásokat kezde tenni az imámnak.

— Tudod-e azt, kedves barátom hogy te engemet a mai hókuszpóku zoddal a legbolondabb galibába hoztál? Én nem hiszem a jóslatodat, te magad sem hiszed; de hitelt ad neki Abdi s ha most ő nem szeretne engemet annyira személyesen, könnyen megérhetném tőle azt a tréfát, hogy a fejemet tenyerembe tételti.

Az imám keserü gunynyal tekinte a könnyüvérü ifjura.

(Folyt. köv.)

Lapunk mulatsága.

A Buda és Vidéke a Harmonia daloskörrel és a nemzeti asztaltársasággal egyesülve junius 24-én Judex Mátyás jóhirü vendéglőjében, mely a Zöld vadászhoz van czimezve tavaszi dalos tánczestélyt tartott. A mulatság szinhelyéül a Lipótmező táját azért választottuk, hogy éleszszük azt a mozgalmat és lépten-nyomon felhangzó kivánságot, — miről lapunk f. évi I-ső számában Niderman Gyula királyi tanácsos is irt — mely a lipótmezői közlekedés könnyitését és javitását czélozza.

Buda ide legtávolabb eső részéből sereglettek vendégeink, kik meghotránkozásuknak adtak kifejezést a felett, hogy milyen nehéz a közlekedés és a szép vidék megközelitése. El sem hinné az ember, hogy már egy évnél több ideje feneklik a fővárosi tanácsnál a lipótmezeiek kérvénye. El is határozták, hogy e kérvény keresztülvitelére a távolabbról érdeklettek is lépéseket tesznek, mert csak ilyen véd és dacz szövetkezéssel érhetünk a budai érdekekkel czélt, a mit nagyban elősegitenek a társas összejövetelek. Igy egyesül a hasznos a széppel.

A mulatság, daczára, hogy e napon Budán több mulatság volt, sikerült és tanusitotta a közönség érdeklődését lapunk irányában, a mi bátoritás arra nézve, hogy több ilyen társadalmi érintkezésre adjunk alkalmat, hol egyik rész a másik rész érdekeivel megismerkedhetik.

A kedvezőtlen idő is sokakat visszatartott, de azért elegen voltak és kedélyesen mulattak, élvezték a sikerült hangversenyt.

A műsort Straus Antal zeneszerző és zongoraművész nyitotta meg, ki akkortájban, mikor a királyi udvar Gödöllőre jött, a királyi család előtt is játszott és a királyné zamatosan előadott magyar darabjaiért gyémánt melltűvel tüntette ki. Az udvarnál a királyné akaratára a Jaj de stb. czimü nótát is eljátszotta. Játékával igazolta régi művészi hirnevét. Azt hiszszük, a budaiaknak e kitünő művészt többször leszsz alkalma hallani. Nagyon kiváló zenetanár és őt a legmelegebben ajánljuk, czimével szerkesztőségünk szolgál.

A hangversenyen egyik jelentőségteljes pont volt az, hogy három fiatal tehetséget mutattunk be a közönségnek, kiknek jövőjében bizni teljes jogunk van.

Dobó Katicza kisasszony, a szinészeti gyakorló iskola végzett növendéke először a „Buda és Vidéke" mulatságán mutatta be magát a közönségnek. Első felléptével igazolta azt, hogy művészi egyénisége van. Ebben érdeme van a szinészeti gyakorló iskolának is, hol a kiképzésnél a fősuly nem az utánzásokra, hanem az egyéni eredetiség fejlesztésére van fektetve. A mi művésznőink és művészeink rendesen, ki Ujházinak, Blahánénak, Pálmainak, Márkus Emiliának képezik magukat és eredeti felfogásuk nincsen. A fiatal művésznő, ki mulatságunkon énekelt, határozottan Dobó Katicza. Megérdemelte a tapsot, a mivel pazarul tüntették ki a jelen voltak és büszke diadaljelként őrizheti azt a szép bokrétát, mivel művészetét elismerték s a mit izlésesen állitott ki özvegy Culmann Rezsőné virágcsarnoka, mely ismét Buda emelkedését jelenti.

Dobó Katicza kisasszony sikeréhez és fényes művészi pályájához, melyre tőlünk indult el, gratulálunk.

Ifju Svoboda Ferencz a nemzeti asztaltársaság jegyzője szabatos művészi hegedü-játékával járult hozzá az élvezet emeléséhez. Felfogása, technikája meglepő, szerénységgel uralkodik ambiczióján. Játékában sok az érzés és határozott a kifejezés.

Ifju Jakab László lapunk munkatársa humoros rögtönzése arra vall, hogy a tehetséges fiatal ember az irodalmi pályára hivatott. Előadása kitünő és gazdag humoros ér nyilatkozik alkotásában.

A Harmonia daloskör Hoppe Rezső karmester és zeneszerző vezetése mellett ezuttal is azt igazolta, hogy a legjobb daloskörökhöz tartozik. Előadott darabjaik művészi hatása elragadta a jelenlevőket. Ők nemcsak dalolnak, de előadnak is. A művészi hév jellemzi éneküket. Az est folyamán élvezettel hallottak tőlük a következő darabokat. Huber K. „Magyar dalárinduló", Abt F. „Az erdő ájtatossága", Zimay László, e minden izében magyar kitünő művész és zeneköltő „Suhog a szél" szép dala, Storch A. M „Éjjeli üdvözlet", dr. Paradeiser J. „Csalódás", gr. Festetich Leó „Árvalányhaj", Koch „Lévi úr bálja."

Vége hossza nem volt a sok tapsnak és ujrának. A Harmonia daloskör ezzel az estével is gazdagította művészi létezésének történetét.

Hangverseny után Roth Lajos elnök mondott a közreműködőknek köszönetet s ezután Erdélyi Gyula, a „Buda és Vidéke" szerkesztője a következő beszédet mondotta;

Tisztelt közönség!

Kedves előfizetőim!

Annak, hogy a „Buda és Vidéke" szerkesztősége, két kiváló egyesülettel szövetkezve az előfizetőknek ezt az estélyt rendezi jelentősége van . . .

Félévet fejezünk be julius 1-én és egy ujat kezdünk. A közönség figyelmét, a rohamos és tömeges pártfogásért alkalomszerünek találtuk viszonozni az által, hogy e szép vidéken, e kellemes szórakozási helyen találkozva jöttünk össze.

A „Buda és Vidéke", melynek nagy feladata van, arra utalt, hogy olvasóival minél gyakrabban lehetőleg személyesen is találkozzék.

Engedjenek meg, hogy szives türelmüket ezuttal igénybe veszem és ugyszólván egy előfizetési felhivást mondok a „Buda és Vidékére" élő szóval.

Ez nem csak előfizetési felhivás, de lapom létjogosultságának igazolása is.

Az elmult félévben megjelent közleményeink Buda és Vidéke érdekében voltak irva és nagyon soknak volt eredménye. A hatóság meglehetős figyelemben részesit bennünket és nyomban intézkedik a felszólalások után.

A társadalmi élet sokkal élénkebb, mióta nyilvánulásai nagyobb terjedelemben kerülnek napvilágra, melyre a Buda és Vidéke különösen alkalmas . . .

Mi minden mozzanatára kiterjeszkedünk a budai életnek és őrei vagyunk a közönség érdekének még arra való ösztönzésben is, hogy szükségleteinket budai kereskedőknél és iparosoknál szerezzük be.

Nem szerénytelenség tehát, ha kimondjuk azt, hogy a „Buda és Vidékére“ szükség van és joggal várhatjuk, hogy egyesek és testületek tegyenek meg mindent a lap terjesztése érdekében, melytől oroszlán részben függ az, hogy Buda és Pest Budapest legyen. Mi sürgetjük Budának, a mostoha testvérnek jogait.

A villa-tulajdonosok a saját jól felfogott érdekeiknek tesznek eleget, ha a „Buda és Vidéke“ körül sorakoznak és bajaikat, sérelmeiket itt sorolják fel, hogy sürgős orvoslást nyerjenek.

Érintkezzünk minél többször, találkozzunk minél többször. Sem a szerkesztőség sem a kiadóhivatal nem kiméli az áldozatokat, hogy a lap minél magasabb szinvonalra emelkedjék.

Üdvözlöm önöket e mai estén és kérem, hogy erősitsék a lap és önök között a családi jó viszonyt.

Ekkor teljesül:

Áll Buda él magyar még.

Erre a közönség egy része a tánczterembe vonult, hol jókedvü tánczra lendült, mely csak a reggeli órakban ért véget.

Judex Mátyás a „Zöld vadász“ vendéglőse pontosan és jól szolgálta ki a nagyszámu közönséget.

Minket pedig e szép siker arra bátorit, hogy mielőbb ismét ily élvezetes estén találkozzunk előfizetőinkkel.

Első darabom.

Dr. **Barthos Andor**-tól.

E tisztelt ujság szerkesztője Erdélyi Gyula „Frőbel-kert“-nek nevezte el azt a társaságot, a melynek plántája az én első darabom: a „Kérés napján.“

A „Frőbel-kert“ voltaképen egy társaság. Alapitva 1890-ben. Alapitója egy ismert hirlapiró. Most szerkesztő. Olyféle társaság volt az, melyet sem az általános magánjog sem a kereskedelmi jog nem qualifikál. Az alapitáskor ki lett adva a jelszó: „Nem szédelgés uj szivekkel, valódi urnőktől levetett férfi szivek társasága“. Frőbel-kertnek Erdélyi azért nevezte el, mert az alapitót kivéve a társaság valamennyi tagja bajusztalan s jó részt tul fiatal emberkékből állott.

A jelszóból talán kitünik a társaság célja is. A társaság maga, mint önczél.

A társaság természetesen igyekezett magának alkalmas terrenumot találni.

Együtt voltak szende- és kaczér hajadonok, kétértelmü kifejezésre piruló lánykák. Bókoló anyós-jelöltek. Bókot váró — aggszüz. (Egy darab!) És mi t. i. a társaság.

Társas játékot inditványozott egy a csók fogalmától is irtózó fiatal asszonyka. (56 éves férje nem volt jelen,) Nincs annales vagy krónika, mely arról regélne, hogy társasjáték-inditvány valamikor teljes visszavetéssel találkozott volna. Ebben az esetben sem.

Kiki azt kérdezte attól a hölgytől — és viszont — a mit akart.

A sor rám kerülvén, társaságunknak egy karc utermetü 16 éves hölgytagjához ezt a kérdést intéztem:

— Hogy fogja fel a házasságot?

A szólitott „felsőbb leány“ volt. Tudják önök mit jelent e büvös tartalmu szó: felsőbb [illegible]v?

— Nem tudhatják kérem. Addig mi se tudAz [illegible]id.

Még Déri Gyula se tudta. Pedig sok min-

Déri — van-e ki e nevet nem ismeri — a nagy birodalom alapitó és ujságiró volt ugyanis egyuttal a mi társaságunk alapitója is.

E kérdésem által jutottam annak megismeréséhez, hogy mi egy felsőbb leány. Megtudtam azt a szólitott lánykának — kis gondolkozás után adott — válaszából.

— Mit tartok a házasságról? Az valami nagyszerü lehet. Az ember hata mögött nincs mindig a — mama, azt főzethetünk otthon, a mi nekünk tetszik, egyedül mehetünk sétálni. Az ember kap egy csomó puszit, ezt kötelesség gyorsan visszaadni. A házastársak együtt veszekesznek. Jön a mama, az persze még jobban összeveszíti őket. A mama elmegy czupp, czupp! szent a béke.

A mint a lányka ezt elmondta már megszületett bennem a kérés napján eszméje. Ez a válasz volt a mag, melyből a plánta kikelt.

Könnyü volt: Tinike — egy eleven kedves valóság — élt. Él ma is és „éljen az emberi kor legvégső határáig.“

A „Frőbel-kert“ gyakran tartott kirándulásokat. (Kálmán királyunk kimondta, hogy boszorkányok — a szegedi modern — nem léteznek, tehát) ama bizonyos koros és a seprővel vonatkozásban levő hölgyek a sok szép lányka láttára a rendesnél számosabban jelentek meg az éjjeli startnál és prüszkölve inditottak.

A „Frőbel-kert“ időközben bővült 2 jeles taggal. Az egyik volt egy kassai veres haju technikus, a ki sikerrel próbálta meg nem unni négy év alatt a technika első évi tananyagát. Majd Mars fiává szegődött.

A technikus eredeténél fogva kitünően értette Kubinyi Gyurka akcentusát, mely akcentus és Szvatopluk közt pedig nem hiányzik minden vonatkozás.

Ebből és az akkor Ujpesten tartott pékesztrájkból támadt aztán a következő ötlet, melyet az előtte volt estén betanitott kis technikus barátunk derekasan, hogy ugy mondjam — eljátszott.

Másnap a Gellérthegy egy kiránduló helyén a társaság egyöntetüségének megóvása végett a Frőbel-kert összes polgári szakosztályai teljes ülést tartottak.

Nagy garral jött be egy részeg ember.

Technikus barátunk volt. Elbontott nyakkendő, bemeszelt ruha, bevert és félrecsapott kalap, szájában pipa. Ezek voltak a kiemelendő vonásai.

„Fegyverre honfiak“ azt dudolta. Majd helyt fogva, nagy hangosan „b o r o t“ és „v i z t“ kért.

Mi tovább társalogtunk. De nem sokáig.

Mert a technikus ügyesen tettetett részegségében — a kedélyességet szem előtt tartva — beleszólott társaságunkba.

Egyszerre felugrik és rámutat a társaságunkban levő T i n i k é r e.

— Aztat a kisaszonkat bizomisten elvenám felesigül, aztat se nem niznik, mi bene van sparkaszaban.

Elképzelhető panik — a hölgyek közt.

— Micsoda dolog ez hogy itt uri hölgyeket részeg emberek inzultálnak? Kérdé a nagy birodalomalapitó Déri Gyula.

— Egy sztrájkoló péklegény; már ma is kétszer kidobattam felelt a betanitott korcsmáros.

— Aztat nem igaz, a Pecsenka baratomat dobtak ki nem engem. Mégis elveszek feleségül azt a kisaszont.

— Ez mégis sok! szóltak a hölgyek.

— Hallja jó ember, elég lesz! fenyegetőzik Déri.

— Csak D é r i ur ne beszéljen. Ismerek én magát, ki firkalja munkasok ellen czikkeket. Ezzel az akkori Budapesti Ujságot lobogtatta.

„Mozgás“ a hölgyek közt.

N e v é n szólitotta Dérit. Ez hatott, t. i. a komprommitáló bizalmaskodás.

— Honnan ismer maga engem.

— Kis pipából, hova jarja mulatni.

Még nagyobb blamage! Az ember journalistát az u j s á g o k b ó l szokta ismerni.

Déri elnevette magát.

— Adjanak egy liter bort neki.

Erre csendes lett az álpéklegény, rövid idő mulva aztán elől kezdte a mókákat.

Nagyobb nézeteltérés az álpéklegény és Déri közt ez utóbbit a következő kifakadásra inditotta.

— Takarodjék ki s z e m t e l e n!

— Ha mar igy megbarátkoztunk, üljünk egy asztalhoz inditványozta az álpeklegény.

Ez inditványa érthető és közelfekvő okokból elvettetvén azt az ujabb inditványt tette, hogy engedje meg a társaság, hogy ő (az álpéklegény) őket lefotografirozhassa, mert ő dilettans fotografus.

Ezzel egy dobozzal a kezében a társaság felé tartott. A dobozt felbontva:

— Jaj, jaj eltévesztettem, hisz ez nem fotograf aparat, de elemozsia.

Tartalmazott pedig a doboz a legfinomabb fajtából salon czukrot s más jóféle nyalánkságot.

— J . . . y Henrik barátomat mutatom be önöknek fordultam az elámult hölgyek felé.

E váratlan fordulatra elképzelhető jó kedv kerekedett.

Végén csattan azonban az ostor.

Volt ott abban a helyiségben egy komoly vagyis valóságos mesterlegény, a ki nem akart jobb lenni, sem Noénál, sem Deákné ama bizonyos vásznánál.

Ez a mesterlegény látta, hogy egy „m á s i k“ gorombáskodott az „u r i“ társasággal és e társaság a gorombáskodót a maga asztalához ültette, gondolta magában: mért ne tenne ő is épen ugy. És a miként gondolkozék — cselekedett vala.

A dolognak a vége az lett, hogy el kellett hagynia a helyiséget, vagy a mint a huszároknál mondják kidobták.

Az álpéklegénynek ez a szereplése azután hosszas ismerettséget eredményezett.

Ezen a réven ismerkedett meg az ö r ö k s z i g o r l ó o r v o s n ö v e n d é k az álpéklegénynek a testvérbátyja Tinikével.

Az örökszigorló mindaddig egyféleképen cselekedett. A gyakorlati borászati chémiát tanulmányozta a „Kis pipá“-ban.

És azóta meg kell fogni, hogy minden vizsgát le ne tegyen.

És szerelmes lett Tinikébe.

És be is vallotta ezt neki.

Hogy miként?

Tessék megnézni a „Kérés napján“-t.

Egy kis világról.*)

Irta: **Kühne Ferencz**.

(Folytatás és vége.)

A királyi sejtet felette dúsan látják el a a méhek a szükséges tápanyaggal s teljesen elkészülve, nyilása bezáródik és lecsüngő makkhoz hasonlit. Ez anyaméh-sejt azután mind nagyobb féltékeny nyugtalanságot okoz az öreg királynőnek a ki különben a pete lerakása által maga gondoskodot annak ekzistenciájáról s bizony, ha a többiek meg nem gátolnák, féltékeny dühében szerte is dulná.

Az ujabb generáczió felléptével a nyugtalanság, melegség, hőség tulszorultság végre annyira türhetetlen lesz, hogy egyszerre, akár csak egy felroppant lőporos hordó, kitörnek a kasból vagyis rajzanak.

De a kiröpülés előtt még rátörnek a kas méz készletére s utra való gyanánt ugyancsak felpakkolják magokat. E pillanatot ünnepnapnak lehet nevezni a méhek életében, midőn csapatosan röpködve vigan zümmögve a kas körül, hogy aztán egy óriási fürtös csomóba helyezkedjenek. Ezt a pillanatot ragadja meg azután a méhész, hogy — ha nagyságánál fogva érdemes arra — a rajnak egy uj családi otthont szerezzen a mi sokszor a fulánkos kis családsarjakkal szemben nem kis gondot okoz neki.

Másrészről pedig már a méhek is ösztönüket követve keresnek alkalmas tanyát maguknak, e czélból még a rajzás előtt a régi fészekből küldözgetnek ki egyeseket, a kiknek igazi szállásmesteri feladatuk van, kikémlelni a környéket és alkalmas tanyát keresni. Majd megint, ha hosszabb ideig maradnak ismét észrevétlenül ilyen rajban, ujra felkerekednek s nagy dongás-bongással vonulnak valamely kiszáradt fatörzsre, sziklacsucsra, hova a kiküldött kémek őket vezetik.

*) Lásd a 23. szám-ot.

Ha ellenben a rajt a méhész szerencsésen letelepitette, kezdődik egy uj gazdálkodás, melynél minden hiányzik, mindent elölről kell kezdeni. Legelébb még egy kis szin játékot rendeznek a kas előtt, hogy uj otthonukat s környékét teljesen megismerjék, kitanulmányozzák, mert minden egyes mezőről hazatérő munkás, ha idegen kasba tér, az ellenséges kezek között biztos veszedelembe kerül. Azután hozzáfognak mézből és virágporból a sejtek és köpük készitéséhez, elsősorban a szükséges viasz előállitásához. E czélra több mézet és virágport szednek, mint rendesen s a fölös anyagot mint ötszegletü kis viaszlapocskákat izzadják ki hátsó testrészök gyürüin.

Hogy minő óriási munkát kell végezniök, elég lesz annyit felemliteni, hogy egy kilogramm viasz előállitására 16 kilogramm nyers anyagra van szükségük, a mit mézből kell előállitaniok, összehordva a testükön a szabad természetből.

Az elkészült viaszlapocskákat azután nyáladékkal látják el, miáltal azok nyulékonyak és idomithatók lesznek. Majd az épitő munkát kezdik meg, ki egyenlitve, simitva a kas egyenetlen göröngyeit, betapasztva a hézagokat, akárcsak az embereknél. Egymásba kapaszkodva csüngve alolról a tetőig előlánczot képeznek melyen mint a kőmivesek és adogató gyerekek a létrákon le s föl járnak, az épitő anyagot kézről kézre adogatják.

Egy része a leendő tanya alapkövét rakja le, a kas tetejére tapasztva a már kidolgozott viaszt, majd többen követik őket, mások átveszik az adogatóktól a kész anyagot, mig a viasz fal egy bizonyos vastagságot és hosszuságot el nem ér. Más munkások a reteszek formáját szabják ki, ismét mások, azok falait épitik, a viasz telepet szélesbitik ugy, hogy az egyes sejtek mihamar teljesen elkészülnek.

Mindez a legnagyobb csendben, békés egyetértésben történik e kis állatkáknál, tanusitva ebben a legparányibb részekig menő bámulatos pontosságot minden szögmérő és rajzeszköz nélkül. És ösztönük igen praktikusan oldja meg a mathematikai kérdést: mikép kell a sejtek alakját megadni, hogy a lehető nagy belső ür mellet, legkevesebb anyag basználtassék el.

Ha ezt a csodálatos ügyesség produktumát közelebbről figyeljük, ugy találjuk, kogy az ily sejtek ugyanazon kasban háromféle alakuak: van dolgozók-, herék- és királynő-sejtek. A hatszögletü dolgozók és herék sejtje alakra nem, csak nagyságra különböznek, a bennök lévő tápanyag és méz menyisége szerint. A királynő sejt a kasban csak rajzás idején fordul elő, alakja gömbölyü, aránytalan, lefelé csüngő makhoz hasonló. Az egyes táblák kettős egymásba illeszkedő sejtsorból állnak, mely mindkét sor csupa egyes sejtekből álló középfal által van elválasztva. A mézzel telitett sejtek szélei kissé felfelé vannak hajlitva, hogy az édes nedv ki ne folyhassék. A lépes táblák között kis köz van hagyva, hogy a sejtekhez hozzá lehessen férni. A sejtek száma a viasz mennyiségtől függ, a mi viszont a természet és a környék virággazdagságától.

Az ujonnan igy megalapitott családban a sejtek elkészültével hozzáfog a királynő is az ő anyai kötelességeinek teljesitéséhez, amiben sokszor oly serény, hogy a reteszeket, mielőtt azok teljesen felépültek volna, már petéivel rakja tele, mert ő sem akar serénység dolgában dolgos alattvalóinak mögötte maradni. És csakugyan a mesével határos az az eredmény, amit nálok az igy egyesitett erő, a jó és arányos tehermegosztás produkálni képes, összegyüjtve 10—15 font mézet egy-egy méhcsalád. Fáradságot nem ismerő kitartással kalandoznak el, sokszor órákjárásnyira édes terhükért, melylyel a legnagyobb bőségben is takarékosan bánnak.

A megtelt kis kamrácskákat viaszlappal zárják el a télre, s amint a nyár vége felé silányul a zsákmány, gondoskodnak arról, hogy a kast a haszontalan élősködőktől kitisztitsák. Ilyenek a herék, kik a himnemü elemet képezik a kasban s csak a megtermékenyitésnél szolgálnak a fiatal királynőnek. Még tavaszszal az uj kolonia alapitásakor megteszik a szükséges lépéseket e tekintetben fajuk fentartására, a mikor is az elkészült heresejtekbe a királynő petéit lerakja. Később, mikor már a fiatal királynő s a herék is repülőképesek, megtörténik a „nászkiröpülés“ és fenn a légben a királynővel minden egyes here — egyszer egész életében — párosodik. Egész nyáron át aztán csak megtűrik maguk közt a heréket, szükség nincs többé rájuk s élnek munka nélkül igazi henyeéletet. De őszszel kiűzetnek a dús Kanaánból; minden ellenkezésük daczára 2—3 munkás belekapaszkodik egy-egy herébe, leöldösik vagy kihurczolják a kasból, — ez a „hereöldöklés“.

Végre a hüvös, szeles, ködös napok közeledtével elzárják házuk minden kis nyilását, rését, sokszor, ha erős télre számitanak, majdnem egészen a fönyilást is, belül összébb és összébb huzódnak, szorulnak, hogy aztán egy csomóba összebujva, átvegetálják a telet.

Ez volna hát nagyjából a méhek életének képe egy év leforgása alatt. És méltán csodálkozhat az ember a természet eme rejtélyes talánya fölött. Az a szorgalom, a munkásság, az épitési művészet, az a ragaszkodás királynőjükhöz, otthonukhoz, az egymás iránti szeretet stb. még itt fel sem emlitett vonásai a méheknek valóban páratlanul állnak az állatvilágban. Az ember oda lép hozzájok, el-elnézi munkájukat s példát vesz rólok.

Az én házi uraságom.

Felolvastatott a »Buda és Vidéke« által 1893. Junius 24-én rendezett nyári mulatságon.

Ezelőtt csak 600 frtos kis hivatalnok voltam és egyéb semmi. Most megint csak az vagyok. De, — hogy bűnül ne róják fel — voltam házi úr is.

Házi uraságomat megelőző időben rendesen jártam hivatalomba és munkámat pontosan végeztem. Akkor megvoltam elégedve magammal is, meg feleségemmel is. És most se a feleségémmel, se magammal.

Nade halljuk, hogy hogyan lettem én házi úr és hogyan hegedülte el azt szent Dávid.

Mint hivatalnok 2 órakor rendesen hazamentem szerény ebédemet elfogyasztani, utána, — hogy a feleségem és öt gyerek lármáját kikerüljem — kávéházba mentem egy pikoló feketére. Innen — miután az összes lapokat átböngésztem — hazamentem.

Ettől a rendtől csak ritkán tértem el.

Egy délután rendes kávéházamban szürcsölgettem a szokott pikolot, miközben ujságot is olvastam. Egyszerre egy még eddig nem látott lap, a „Buda és Vidéke“ került kezembe. Ni-ni, még ezt se láttam. Kiváncsian kezdtem olvasgatni. Hirtelen valami ösmerős név tünik szemembe. Mintha a nagynénémé lett volna. Elkezdem olvasni.

„Hirtelen halál. Ma délután öt óra tájban az aranykacsa-utcza 9. sz. ház tulajdonosnőjét, özv. Kakas Károlynét szivszélütés érte. A rögtön ott termett mentők fáradozásának sikerült még néhány perczre életre hozni. A szerencsétlen nő végperczeiben a jelen volt tanuk előtt, Szwoboda Petykó unoka-öcscsét nevezte meg egyedüli örököséül.

Képzelhetik, hogy miféle hatással volt rám ez a hir. Nagynénémet — ki különben életerős asszony volt — hirtelen megüti a guta . . . és én házi ur lettem.

Szerettem volna az asztalokra ugrálni örömömben és mindenkinek a fülébe kiabálni, hogy én most házi ur vagyok, tehát gazdag ember, mert nagynénémet megütötte a guta.

Hirtelen felugrottam és el akartam rohanni, hogy megvigyem a hirt feleségemnek. De az ajtónál valaki megfogja a galléromat. Hátra fordulok, hát a pinczér volt.

„Uram ön még nem fizette meg a feketéjét!“ szólott.

Ja igaz . . . El is felejtettem . . . Na nem is csoda, ha az embert ilyen nagy szerencse éri . . . Itt van 20 kr., 12 kr. a pikoló és 8 kr. tringeld. Érti? . . . Máskor engem ne merjen megfogni . . . Nem vagyok én svindler. . . . Nem szököm én el . . . Tudja?

Ezzel rohantam hazafelé.

Egy pár embernek nekimentem az utczán, kik rámrivaltak „nem tud vigyázni!?“

Végre egy hentesbolt elé értem.

Halt! ide bemegyek. Viszek valamit haza vacsorára.

Kérek két rőf kolbászt, szóltam a hentesnéhez.

„De kérem, a kolbászt nem rőffel mérjük, hanem kilóval.“

Nem bánom én, ha mindjárt literrel méri is, csak két rőf legalább is legyen.

A hentesné lemérte a két kilót és mentem haza.

Otthon a feleségem, mikor oda adtam neki a kolbászt, összecsapta kezeit és felkiáltott.

Jézus Mária ennyi kolbász! Mond csak te ember, hogy tudtál te ennyi pénzt kidobni egy vacsorára? Hiszen ennyiből két napig is eléltünk volna.

Most már tehetjük anyjukom, mert gazdagok vagyunk.

Micsoda? Talán kineveztek? Nem, hanem örököltünk. Ezzel elmondtam neki, hogy mit olvastam a „Buda és Vidékében.“

Szegény feleségem majd hogy nem nagynéném sorsára jutott.

Egész éjjel nem aludtunk semmit, hanem tervezgettünk.

Elhatároztuk előre, hogyha majd a házat átvesszük nem fogunk ám költekezni, hanem a házbért szépen összerakjuk és csak a fizetésből élünk, ugy mint eddig.

Elhatároztuk azt is, hogy mire neveljük a gyerekeket. Poldi, a legnagyobb, ez jó lesz katonának, mert szeret verekedni. Most is az egyik gyereknek a fejét törte be, a másiknak meg a fogát ütötte ki. Fániból szinésznőt nevelünk, mert mindig énekel. Pista tudós lesz, mert alig lehet elhuzni a könyvtől. (Csak később tudtam meg, hogy a betyár levette a német könyv fedelét és abba tette a mesés könyvet.) Gyurival még nem tudjuk bizonyosan, hogy mit csináljunk. Ez a gyerek versenyt verekszik Poldival és tul bődül még Fáni hangján is. Megvárjuk, mig kiforrja magát. No a Jancsi, arról még egyáltalán nem szólhatok semmit, mert ennek a lármázás mellett fő passziója még a szopás.

Igy megegyeztünk mindenben szépen.

Másnap, mikor hivatalomba mentem, már mindenki tudta szerencsémet.

A hivatalszolga, ki eddig csak a fogai közül mormogta ki, hogy „jó reggelt“, most alázatosan köszöntött és még meg is hajtotta magát. Még a főnököm is kezet nyujtott, a mit különben sohasem tett meg.

A fentiek után egy hónapra már a Budapest fő- és székváros I. kerületében, az Aranykacsa-utcza 9. számu házban laktunk. Csakhogy az előbbi tervezgetésekből nem lett ám semmi, mert a mint az első házbért megkaptuk, biz azt nem tettük a takarékpénztárba, hanem zongorát, butort és több efféléket kellett beszerezni. Mert azt mondta a feleségem, hogy olyan butor, mint a mostani nem illik háziurhoz.

És ez ugy ment minden házbér fizetéskor.

Az ebéd a rendes két tál ételről felszökött öt-hat tálra. Ez még csak megjárta volna, mert ennek én sem vagyok ellensége, hanem hogy a feleségem még zsurokat is adjon arról álmodni sem mertem volna. Mikor ez ellen szót emeltem, a feleségem rendesen azzal válaszolt, hogy most a Fehérékét, most meg a Vörösékét kell visszaadni.

No jól van, de még se kellene ezért olyan költségeket csinálni.

„Egy házi ur szájából kell ilyeneket hallanom?“ szólott.

No jó-jó én nem bánom. Pedig jobb lett volna, ha akkor bántam volna és erélyesebben léptem volna fel feleségemmel szemben.

Igy kikerülhettük volna azt a „platzmuzik“-ot, a mit az árverelők dobbal rendeztek a házunk előtt.

Mikor ez a muzsika megszólalt, feleségem — a szokás kedvéért — háromszor ájult el és csak másfél liter pacsuli és ugyanannyi levendula-szeszszel tudtuk csak életrehozni.

Az ezután következő részletet felesleges elmondani, csak elég az hozzá, hogy idáig tartott az én házi uraságom.

És most megint csak kis hivatalnok vagyok és egyéb semmi.

Jakab László.

Iskolai zárünnepély.

F. hó 28-án tartotta meg az I. ker. krisztinatéri közs. el. fiú- és leányiskola tanítótestülete a tanoda növendékeivel — miután miniszteri rendelet folytán ez évben a szokásos vizsgálatok elmaradtak — a zárünnepélyt, mely alkalommal az iskolaszék részéről Dr. Szénássy Sándor iskolaszéki alelnök, Perthl Géza, iskolaszéki gondnok, Dr. Jankovits János és Szőllősy István iskolaszéki tag urak voltak jelen.

Az ifjuság által előadott szép kétszólamú dal után Csillag Benő és Précsényi Mária IV. osztálybeli tanulók hazafias költeményeket szavaltak, mire az iskola köztiszteletben álló igazgatója, Garay Antal, lelkes beszédet tartott az ifjusághoz, melyben többek között kiemelte, hogy a folyó tanévben a tanulók 11%-a kitünő, 16%-a jeles eredménynyel végezte tanulmányait. A kitünő- és jelesrendü tanulók nevei az iskolánál levő „Aranykönyvben“ megörökittettek s ezeknek nevei dicséret kiséretében az ünnepély alkalmával felolvastattak.

Kiosztattak egyuttal a különféle alapitványokból rendelkezésre álló jutalmak.

A „Dr. Szénássy Sándor“-féle alapitvány 10—10 frc-os jutalmát Knoll József VI. és és Szkalka Janka V. osztálybeli tanulók nyerték el.

A „Zichy Antal“-féle jutalmat Csillag Benő IV. osztálybeli tanuló kapta.

A „Rökk Szilárd“-féle alapitvány 40—40 frtos segélydiját Papp Ilona és Koch Etelka III. a) osztálybeli tanulók nyerték el. — Végre még szép szavalásért Précsényi Mária IV. osztálybeli tanuló egy magát megnevezni nem akaró gyermekbarát által lőn megajándékozva.

Miután szónok még az iskolától távozó tanulóktól meghatóan búcsuzott, az iskolaszéknek köszönetet mondott azon atyai gondoskodás, szeretet és áldozatkészségért, melylyel ez évben is ezen iskola összes növendékeit, de különösen azokat körülvenni szives volt, kiktől a sors még a legszükségesebbet is megtagadott, a mennyiben 126 tanulót ruházattal ellátott.

Végre még a tantestületnek mond hálás köszönetet, hogy felelőségterhes állásában fáradhatlanul támogatta s kéri ezen munkásságot fővárosunk és szeretett hazánk felvirágzása érdekében a jövőben is kifejteni.

Egy hazafias dal eléneklésével az ünnepély véget ért, mely után az ifjuság Tálos Gyula segédlelkész és tanodai hitelemző által tartott hálaistentiszteletthez a krisztinavárosi plebániai templomba vonult.

Vidék.

— **Sipulusz Pomázon.** Rákosi Viktor a Sipulusz irói néven ismert magyar humorista Pomázon nyaral és már irt is egy jókedvü tárczát Pomázról a Budapesti Hirlapban. Tiszteletreméltó irótársunk a komolyt megsozza egy kis humorral, a mi megcsipi a pomáziakat is. Nagyon örülünk rajta, hogy e kies község hova közelebb szünidei gyermektelep is megy, ilyen kiváló nyári lakót kapott, ki mindenesetre hozzá fog járulni a humoroson kivül komolyan is Pomáz emeléséhez és segit felfedezni a fővárosiaknak a vidék szépségét és előnyeit, hozzájárul a társadalmi és gazdasági élet fejlesztéséhez szóval üdülése mellett hasznos nyaralója lesz Pomáznak.

— **Leányfaluról.** Leányfaluról panaszos levelet kaptunk, melynek irója szemrehányja nekünk azt, hogy Leányfaluval oly keveset foglalkozunk. Valóban többet szeretnénk mi is emlékezni Leányfaluról, mely oly gyorsan lett a legkedveltebb nyaraló helyek egyikévé, de számtalan felszóllitásunkra nem kaptunk onnan tudósitást. Pedig azt hiszszük, hogy lehetne onnan irni eleget, a társadalmi élet élénk és van kivánni való is, mit elérni könnyebb a nyilvánosság utján. Ezuttal a felszólalásra csak ey rövidke hirrel szolgálhatunk s ez az, hogy Leányfalvi kirándulók jó ellátásban részesülnek József-nél a Holschag Antal-féle vendéglő jénél.

— **Szokolyi Viktor** e kiváló iró, ki már régibb idő óta hallgat az irodalom végtelen kárára Tinnyéről, hol lakik levelet intézett lapunk szerkesztőjéhez, ki első irodalmi munkáját az ő általa kitünően szerkesztett Hazánk és Külföldben irta és tudatta vele, hogy a Buda és Vidékét egy czikkel tünteti ki. Ezt az örvendetes hirt tudtul adjuk most olvasóinknak.

— **Vári Szabó Antal** a magyar birói kar e kitünő tagja, mint értesülünk sulyos betegségéből felépült és nemsokára visszanyeri teljes egészségét és ujra részt vesz a közügyekben, hol szép szerepe van. Vári Szabó Antal Hidegkuton a legszebb gyümölcsösök egyikét birja és kiváló pomolog is, nemcsak kiváló biró.

— **Nagy-Kovácsiból** tudósitanak, hogy oda közelebb gróf Tisza Lajost várják, ki több ideig fog ott maradni. Ezt az alkalmat fehasználják arra, hogy a gróf befolyását a Nagy-Kovácsi-Hidegkut stb. körvasut mielőbbi kiépitésére érvényesitse.

— **Kaláz** község jelentékeny jégkárt szenvedett, az előljáróság — mint értesülünk — adóelengedésért tett hivatalos lépéseket. Azt az érdékes hirt is közlik velünk, hogy az ottani katholikus lelkész a községi jegyzőre egyházi adót akart kiróni.

»A bányába.«

Kérem nyugodtan maradni, — nem a föld alatti — ezer ölnyi mélységben levő bányáról, hanem csak egy föld feletti, az is csak néhai névre érdemesült bányáról van a szó.

Nincsenek itt mogorva képü, élet kedvtelen bányászok, sőt ellenkezőleg, feslő rózsabimbók, félig és egészen nyiló rózsák, nyugodt, kedélyes férfiak, ezek képezik a „bánya“-beli köztársaság tagjait.

Ritka helyen lehet találni az egyéni szabadság olyatén becsülését mint itt, no de csak rendbe.

Hol van ez a bánya?

Hasztalan lenne megmondani, mert annak felkeresésétől a kényelemszeretők elijednének, másrészt a sportkedvelők nagy rövidtávolságnak tartanák.

Erre ugy kell reáakadni, mint a remegő aranykereső bányásznak.

Én is ugy akadtam reá, mikor már egész Pestet és háromnegyedrészben Budát átkutattam „egy pohár igaz hamisithatlan borért.“

Már reményt vesztetten, keseregtem, egy hatóságilag elhordatott emeletes ház sarokkövén, kettős volt a bánat, — elvesztém a világ legolcsóbb hajlékát.

Szegény emeletes ház, — halványsárga szineddel, mily boldogságot rejtél magadba.

Lakód valék és nem fizettem házbért, mert a birósági végrehajtó megtiltá, hogy a házi gazdának, az adóvégrehajtó meg azt tiltá meg, hogy a birósági végrehajtónak fizessek és ennyi tilalom után nem fizettem egyiknek sem és valami hiányos felmondási kérdés miatt, még nekem fizetett a város egy negyedévi lakbért, midőn az első csákány-ütés rezgeté meg e boldog emlékü és házmester nélküli házat.

Kettős volt a keserüség, mert a város által kifizetett negyedévi bér eltünt a „hamisitlan bor“ után való utazásba.

Kettős volt a fájdalom, mert mellékfoglalkozáskép oly lakást kerestem, hol e nekem rokonszenves két végrehajtó egymás ellenében foglaltak.

Valami sejtelem fogott el, hogy ott a gellérthegy-utcza felett, a hajdani budai bortermelők szellemei lebegnek, mert a vizvezeték ott müködött legjobban, — a naphegy-utcza felett pedig a hajdani akcis-szedők néma csoportját képzelém, mert ott nem lehetett vizet kapni.

Odább a kétségbeesésig girbe-görbe kisutcza, a veszedelmes lejtőjü kereszt-utczán, a himalaji kövezetü hadnagy-utcza tyukszemnevelő járdáján pedig egy-egy kikorcsmábólitott, hitelképtelen alakot, sejtett a képzelődés.

Itt kóboroltam később, midőn az utolsó kapusaroktól is elbucsuztam, e küszöbön vesztve az utolsó remény halvány csillagát.

Elbámultam a felsőhegy-utcza merész fordulatait, mindenhol lelve a régmult idő kedves emlekét.

Hol most merészen viaskodik a hivatalból kétfelé tépett oroszlán a fagyugyertyával, — hisz itt mérték a hires sashegy még hiresebb aranysárga borát, tüzes volt a bor, tüzes szemü a korcsmáros leánya, — a bor elfogyott a tüzesszemü leány meg elfonyadott, télen sült és főt gesztenyét, nyáron gyümölcsöt árul, szine hagyott esernyő alatt, — némán huzom a szememre a kalapom, hát ha eszébe jut neki az az örjöngő könyörgés, az a sok eskü, igéret, a mivel ezelőtt ki tudja hány évvel esdeklően ostromoltam egy csókért, hej ha most önként kinálná.

Brr . . . de nagyot változott ez a Buda, mióta az átkozott filloxera orozva megtámadta és elrabolta a legdrágább kincsét, a borát.

Elveszett a bor, — és utána azok a tüzesszemü leánykák, kik képesek voltak egy hamis, bohókás pislantással évek szenvedését felejtetni.

Vagy tán mikor a budai hegyek aranynedüjét élveztük, más szemüvegen át néztük a világot?

Hamlet, a boldogtalan királyfi közel sem állt olyan válságos ponton „az ő hires lenni, vagy nem lenni“ töprengésével, mint én azzal, hogy inni vagy nem inni.

Mert hisz az a napnál is világosabb, hogy ha magát okosan viseli, akkor a lét kérdése meg van oldva, ha pedig okvetetlenkedik, akkor keresztül spékelik a mérgezett fringiával és az is tiszta dolog, hogy a nemlét kérdése meg van oldva.

De én, ha nem iszom . . . elvisz az ördög, ha pedig iszom, nem tudva mit iszom és attól is elvihet az ördög.

Már pedig az ördög iránt kiváló respektussal viseltetem tisztán szabóm, czipészem és egyébb tiszteletre méltó hitelezőm érdekébe, mert ha az ördög elvisz engem, elviszi az ő számlájukat is, már pedig ezt kivánni nem lehet.

Néma tépelődésem között, egy elhagyott trafikra akadtam, vén török fehér szakálla látszott csak a czimtáblán, a többit a rozsda, por és piszok csodálatos fellegbe burkolá, a tulajdonosa szerint nem annyira a fentiek, mint a pípázó török csibukfüstje takarta el a művészi alakot, hát még benn a trafikba csepegő szalonát, hamvas szafaládit, görcsös ostornyelet, illatozó sajtot, százféle aprólékos dolgot láttam, elbámultam ezt a boltot, hol ugylátszik hiven a czimképhez, minden oly ragasztós piszokba burkolódott, hogy szinte elfelejtém az utat, hol bejöttem és bódultan az ellenkező ajtón támolyogtam ki, — Jézus minő hely ez — szük ut, jobbról-balról alacsony lakások, az ajtókba apró félmeztelen porontyok, sápadt arczu fonyadt nők.

A szegénység nyomoruságos képe, de a házigazda élelmessége, ki még ezeknek is tud lakást adni, meghatott, sőt mosolyra fakasztott, a sikátor végén, a sarkon, egyenesen a ház falából előtörő körtefe, dusfehér virágával, — inkább beépitette, mintsem kárba vesszen a gyümölcsöt hozó fa, pedig arra fogadni mernék, hogy arról a fáról még emberi halandó érett gyümölcsöt nem evett, tekintve azt a parityázó gyerek-hadat.

Tovább szépen, virágos fejeiket bolyogató szilva, körte, mandula-fák hajlongtak, azt a megfizethetlen jó budai levegőt, egész tüdővel szivtam magamba, szinte örültem, hogy abból a fészekből kikerültem.

Hatalmas sárga neufulandi eb hatalmas öblös hangjával fogadott.

A szokatlan fogadtatás nem a legbiztatóbb volt, de a köteles ugatást végezve bejelentette az idegent, azután hizelegve közeledett és rögtöni barátságot köténk.

Ettől a percztől ő volt a különböző házikók között a vezetőm és ott a diófák és vad gesztenyefák alatt, néhány egyént találtam.

Ismerősöm is, földim volt köztük.

Igazán meglepett ezen sokat mondó csend, a mely mellett fogyasztották a bort.

A korcsmáros, jobban mondva a házigazda nőtlen fia, barátságosan interpelált meg, hogy schiller vagy fehér tetszik-e?

Tehát itt ismét a kérdés, tekintve az ivók csendes hangulatát, nem valék valami jóra elkészülve, de hát a véletlen hozott ide, tán még sem visz el az ördög, ha annyi mérges jószágra még reá öntünk egy fél liter mérget.

Földim protekcziója mellett odatelepedtem az ismeretlenek közé, — szivélyes, magyar barátsággal bántak velem, beszélgettünk és vitattuk az ország sorát.

De a bor, — no majd hogy ki nem ugrottam a bőrömből, ugyan nem volt a régi sashegyi testvére, talán unokatestvére sem, de tiszta volta, tiszta egész a maga nyers valójába.

„Heureka" akartam kiálltani örömömbe, de álszeméremből, igazán abból, inkább megittam még egy féllitert.

Megelégedve mentem haza, elfelejtém az összes keserüséget — és kifizettem a házbért előre.

Egy pár kenyeres jó pajtásomnak megsugtam a felfedezést, erős reábeszéléssel kettőt kicsaltam, — és ezek összeszidtak, nyers, savanyu, gyenge a bor, nem is bor, hanem czitrom-lé.

Elbusultam magamat, ily rövid idő alatt, hogy idomulhat át az izlés, annyi műbort, annyi pancsolt bort ittak össze-vissza, hogy a melyik nem édes az ólomczukortól, a melyik nem bóditó a spiritusztól, a melyik nem rubintszinü a fuchsintól az nem is bor.

Mit érdekli már ezeket a filloxera, nekik már a tiszta szinbor, olyan mint az a malacz sirása, a mit az amerikaik kifütyültek, szembe az utánzó sivitásával.

Azóta csak magam járok, nem hivok társat, hanem ott a köztársaságba morzsolom le estéimet.

Ha a gazda fia, a műkedvelő korcsmáros néha-néha vidámabb hangulatba csap át, — akkor egyik vagy másik odasugja:

— Jön a papa!

És az a nőtlen 68 éves fiu, olyan szépen elcsendesül, — mert a 89 éves papa szörnyü kordába tartja az ő fiát.

Hej, a levegőbe van itt a patrialchalis élet.

A ki kiváncsi reá keresse meg, mert én meg nem mondom, mert még reklámnak gondolnák.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 4147. számu tjkvben foglalt 8870. hrszámu ingatlan Sattelberger szül. Helly Máriáról: Sattelberger Jánosra osztály illetve ajándék jogczimén;

2. a budai 4147. számu tjkvben foglalt 9331/a. hrszámu ingatlan Sattelberger szül. Helly Máriáról: Sattelberger Konrádra és Weber Jánosné szül. Dörflinger Magdolnára osztály illetve ajándék jogczimén;

3. a budai 4147. számu tjkvben foglalt 9453. 28/a. hrszámu ingatlan Sattelberger szül. Helly Máriáról: Weber Jánosné szül. Dörflinger Magdolnára öröklés jogczimén;

4. a budai 4171. számu tjkvben foglalt 8902/b. hrszámu ingatlan Sattelberger szül. Helly Máriáról: Sattelberger Jánosra ajándék jogczimén;

5. a budai 4171. számu tjkvben foglalt 9333/a. és 9440. hrszámu ingatlanok Sattelberger szül. Helly Máriáról: Sattelberger Konrádra;

6. a budai 4662. számu tjkvben foglalt 8558. hrszámu ingatlan Sattelberger Jánosról és Helly Máriáról: Sattelberger Jánosra és Weber Jánosnéra ajándék jogczimén;

7. a budai 6268. számu tjkvben foglalt 9331/b. hrszámu ingatlan Sattelberger szül. Helly Máriáról: Sattelberger Jánosra ajándék jogczimén;

8. a budai 6013. számu tjkvben foglalt 9003/a. hrszámu ingatlan Sattelberger János és nejéről: Sattelberger Konrádra és Weber Jánosné szül. Dörflinger Magdolnára öröklés jogczimén;

9. az óbudai 2500. számu tjkvben foglalt 1456. hrszámu ingatlan Haszmann János és nejéről: Schlosser Gáspárra és nejére szül. Linczenpolcz Katalinra 1400 frt vételárban;

10. a budai 5204. számu tjkvben foglalt 10766. hrszámu ingatlan $^2/_3$-ad része Gula Katalin és Gula Eleonoráról: Szántay Adolfra vétel jogczimén;

11. a budai 9697. számu tjkvben foglalt 11162., 11163., 11164., 11165., 11166., 11167., 11168. és 11169. hrszámu ingatlanok a cs. kir. szabadalmazott déli vaspálya társaságról: Budapest fő- és székváros közönségére kisajátitás jogczimén;

12. a budai 4697. számu tjkvben foglalt 9406/a. hrszámu ingatlan özv. Ricker Józsefnéről: Hierholcz Sylveszterre és nejére szül. Fritzenschaft Katalinra 500 frt vételárban;

13. a budai 7616. számu tjkvben foglalt 6623. hrszámu ingatlan Szautner Sebestyénről: Szautner Sebestyénné szül. König Franciskára házassági ajándék jogczimén.

14. az óbudai 3642. számu tjkvben foglalt 2003. hrszámu ingatlan Lenz Béláról: Heuthaller Györgyre 2200 frt vételárban;

15. az óbudai 536. számu tjkvben foglalt (681., 682.) hrszámu ingatlan Részmann Károly és társairól: Zinnert Antalra és nejére szül. Starek Annára 2255 frt vételárban;

16. a budai 8940. számu tjkvben foglalt (8046., 8047/b. 3.) (8041—8048/c.) hrszámu ingatlan Dr. Weineck Józsefné szül. Rosconi Jankáról: Potisti Károly Rezsőre és nejére szül. Demmel Ilkára 2000 frt vételárban;

17. a budai 8651. számu tjkvben foglalt 3800$^1/_2$ és (3804., 3805., 3806.) hrszámu ingatlanok (Lukácsfürdő) $^3/_{20}$-ad része kiskoru Palotai Margitról: özv. Palotai Fülöpnére 30,000 frt vételárban;

18. a budai 8981. számu tjkvben foglalt 3268—3271/10.) hrszámu ingatlan Iványi Mihály és nejéről: Mandl Fülöpnére és Mandl Mórra 30,000 frt vételárban;

19. az óbudai 932. számu tjkvben foglalt 4320. hrszámu ingatlan özv. Weisz Mihálynéról: Weisz Lipótra 100 frt becsértékben, ajándékozás jogczimén;

20. az óbudai 932 számu tjkvben foglalt 6532. hrszámu ingatlan özv. Weisz Mihálynéről: Weisz Mártonra 30 frt becsértékben ajándékozás jogczimén;

21. az óbudai 1832. számu tjkvben foglalt 3784. hrszámu ingatlan özv. Weisz Mihálynéról: Lichtenstein Józsefné szül. Weisz Annára ajándékozás jogczimén;

22. az óbudai 2358. és 3550. számu tjkvekben foglalt (1371/a. 3.) és (158—160/b. 2.) hrszámu ingatlanok egy-egy tized részei Mihálik Mártonné szül. Varga Erzsébetről: Mihálik Mártonra örökösödés jogczimén;

23. az óbudai 2087. sz. tjkvben foglalt (2023—2027.) hrszámu ingatlan Ersching Józsefről: Burger Áronra és Grosz Adolfra árveréseni vétel jogczimén, 3001 frt vételárban;

24. a budai 2703. számu tjkvben foglalt 4977. hrszámu ingatlan Pospesch Károlyról: bessenyői Szabó Kálmánra és nejére szül. Keusch Máriára 1200 frt vételárban;

25. a budai 1534. számu tjkvben foglalt 2662. hrszámu ingatlan Huber Antalnéról: Wagner Alajosra ajándék jogczimén;

26. a budai 8964. számu tjkvben foglalt 79. hrszámu ingatlan Érczhegyi Ferenczről: özv. Érczhegyi Ferenczné szül. Ott Máriára örökösödés jogczimén;

27. a budai 4440. számu tjkvben foglalt (9244., 9245.) és (9287—9289., 9291., 9311—9315.) hrszámu ingatlanok kiskoru Schubert Károly, Auguszta, Frigyes és Mariannáról: Hornung Bélára 6000 frt vételárban;

28. az óbudai 491. számu tjkvben foglalt A † (1272., 1273/b.) hrszámu ingatlan Lindmayar Jakabnéról: Spori R. József és neje szül. Schüller Terézre 800 frt vételárban;

29. a budai 8651. számu tjkvben foglalt 3800$^1/_2$. (3804., 3805., 3806.) hrszámu ingatlanok (Szent Lukácsfürdő) özv. Palotai Fülöpné és Társairól: A »Szent Lukácsfürdő részvény-társaságra« 500,000 frt vételárban;

30. a budai 2282. számu tjkvben foglalt (3863. 3864.) hrszámu ingatlan Kiss Sándor és nejéről: Földvári Jakab és neje szül. Mechlovits Herminára 5000 frt vételárban;

31. a budai 6959. és 3472 számu tjkönyvekben foglalt (1364., 1368.) és 6905. hrszámu ingatlanok egy-egy harmadrészei Wolfsgruber Gyulánéról: Heind Lujzára és Rezsőre, tulajdonközösség megszüntetése jogczimén;

32. a budai 662. számu tjkben foglalt 10916. hrszámu ingatlannak $^2/_3$-ad része Heindl Lujza és Rezsőről: Wolfsgruber Gyulánéra, tulajdonközösség megszüntetése jogczimén;

33. a budai 2711. számu tjkvben foglalt 4980. hrszámu ingatlan Brunecker Katalin és társairól: Müller Ferencz és neje szül. Ringer Rozinára.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke", mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek előljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházákban szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmű leszsz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Teljes számu példányokkal az elmult félévből szolgálhatunk.

A ki hat előfizetőt gyüjt, a hetedik példányt dijtalanul kapja.

Jókai Mór szép elbeszéléséből az eddig megjelent számokat ujonnan belépő előfizetőinknek készségesen küldjük meg.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **Lapunk mai számához két oldalos melléklet van csatolva.**

— **Értekezlet.** Az I. kerületi polgári kör több tagja — tulnyomó részben a várban lakók — értekezletet tartott az előljáró állásnak annak idején leendő betöltése tárgyában és abban állapodtak meg, hogy Szabó Károly tanácsjegyző megválasztása mellett foglalnak állást.

— **Bérmálás.** Péter és Pál apostolok ünnepén a Krisztinavárosban volt a bérmálás. Korra reggel erősen tüzött le a nap, az égen felhő se látszott, a levegő megállt s a falevél nem mozdult. Tikkasztó volt a hőség. Cselka Nándor érseki helynök pontban 9 órakor érkezett meg a templom bejárójához s a papság által fogadtatott. A kóruson Hoppe Rezső karnagy vezetése alatt felhangzott a krisztinavárosi zárda nörendékeinek éneke. A püspök fényes asszintencziával csöndes misét mondott. Rostaházy plébános magyar beszédben fejtegette a nap jelentőségét. Erre a bérmálás kezdetét vette. 350 gyermek: fiu és lányka; ugyanannyi bérmaapa és anya foglalták el a templom hajóját. Lányka, menyecske, asszony; ifju, férfi, tisztes agg; viruló tavasz, nyár és ősz egy csomóban, egy fedél alatt. Egy egész élet! Végezetül a püspök lelkes beszédet intézett a jelenlevőkhöz, a mely nem egy könyet csalt ki a szemekből. Az utolsó áldás után a püspök a papság kiséretében a templomból kivonult. Az egyházi szertartás véget ért. Megható jelenet következett ezután. Mindenki: bérmaszülők ugy mint a gyermekek a püspök közelébe igyekeztek jutni és a ki megközelitette, kezét s violaszin ruhájának szélét csókolta. A tiszteletnek ez a nyilvánulása és a példás rend, mely az egész isteni tisztelet alatt a templomban volt, a püspökre is látszólag a legjobb benyomást tette, legalább abból a derült mosolyból, a mellyel a gyermekekhez gyöngéden szólott, erre következhetünk. Mi azon örülünk, hogy a hitélet felvirágzásával Budán a magyarositás hazafias munkája is közeledik a befejezéshez s kivánjuk, hogy a jóságos Isten élessze mindnyájunk szivében a vallásos hazaszeretetnek szent tüzét.

— **Halálozás.** A nőnevelésnek gyásza van. Egyik uttörője, buzgó, lelkes előharczosa özv. Dusovszky Károlyné a budai tanitónőképezde ny. igazgatónője f. hó 23-án, hosszu szenvedés után 73 éves korában elhunyt. Érdemekben teljes élet szállt vele a sirba. Aldás kiséri még porait is a nemes keblü nőnek, ki életének minden idejét a nőnevelés minél magasabb fejlesztésére forditotta. Midőn mint igazgatónő nyugalomba vonult, Mozdony-uti villája telepén okszerü gyümölcsészetet honositott meg s mert szerette az embereket szerette vele a természetet is, ápolta a fiatal csemetéket, hogy majdan jó gyümölcsöket teremjenek. Temetése e hó 25-én ment végbe nagy részvét mellett. A gyászban első sorban gyermekei s ezek közt Dusovszky Károly miniszteri titkár osztozik, de csendes nyugodalmat és áldást kér rá mindenki e házában, ki barátja a nevelés s kivált a nőnevelés fontos ügyének. Békében nyugodjanak porai!

— **Helyesen van, jól is van!** Említést tettünk a Sashegy felé vezető Németvölgyi köztemető utról, melyet a zápor alámosott. Kötelességszerüleg most ki kell emelnünk azt a gyors intézkedést, melyet a hatóság foganatositott. Az uton lázasan foly a munka, a napszámosok, utcsinálók egész raja dolgozik ott s remélhető legrövidebb idő alatt rendeltetésének át is lesz adható.

— **A cseresnye mag.** Rosz szokása az embereknek, pajkos gyerkőczöknek meg divat számba megy, hogy cseresnye éréskor, az előbbiek titokban lehullatják az izes nedvtől csúszos kis magot, az utóbbiak pedig egymásra puskáznak vele. Tele lesz a járda s nincsenek erdei mókusaink, sem ürgéink itt, hogy szép szerével behuzkodják azokat óduikba. Ott maradnak a járó-kelők lábai alatt s mert a főváros utcza seprője se lehet mindig készletben, hát ezek a kis magok sok szerencsétlenségnek lesznek okozói. Igy járt lapunk szerkesztője is, ki a mult héten egy nedves cseresnye magra hágott, elczuszott s jobb lába térdben meghibbant. Két hétig tartott a baj s csak Dr. Szkalniczky Henrik krisztinavárosi orvos szakszerű bekötésének tulajdonitható, hogy a szerkesztő most már könynyebben jár. Feltétlen elismerés és dicséret illeti a jeles orvos urat, ki szerkesztőnket talpra állitotta.

— **Mükedvelők szinielőadása.** A II. kerületi „Katholikus Legény-egyesület“ f. évi junius hó 25-én és 26-án igen sikerült szinielőadást rendezett. Előadták Rátkay László Felhő Kláriját. Az előadás sikereinek oroszlánrésze Illés Esztikét és ifj. Mihina Pétert illeti, kik valóban művészi játékukkal, előbbi csinos énekével, utóbbi meglepő alakitásaival — igen sokszor szünni nem akaró tapsra ragadták — az intelligens s szép számu közönséget. Kiválóbbak voltak még a Weigel testvérek, Molnár s különösen László Károly, ki igen kis szerepe daczára, humoros alakitásaival többször megnevetette a publikumot. A rendezés Lebeda Ferencz ügyességéről és fáradhatatlanságáról adott tanubizonyságot. A zenekart összhangzó játékáért szintén dicséret illeti. Mint halljuk, legközelebb Follinus Aurél népszinművét „Nánit“ adják elő a czimszerepben Nagypatonyi László Rózsikával, kinek bájos játékát, hangjának szép koloraturáját már a multból ismerjük, miért is csak gratulálhatunk a rendezőségnek tapintatos eljárásáért.

— **Az érdem jutalma.** Hevesi Balázs zongora gyárost szép és megérdemelt kitüntetés érte a mult napokban, ugyanis az országos iparegyesület junius hó 18-án tartott nyilvános közgyülésén ipari jelességeért ezüst diszéremmel jutalmazta. Hevesi Balázs volt az, ki a zongoragyártás terén uttörő volt s önnön szorgalmából s képességével kiemelkedve minden kedvezmény nélkül, senkitől sem támogatva — egyedül a nagy közönségtől — oly zongorákat gyártott és gyárt ma is, a melyek mindenha a legnagyobb elismerésre és tetszésre találtak. A kitüntetésre Hevesi Balázs már rég rá szolgált és mi csak gratulálhatunk ugy az országos ipar egyesületnek, mint a kitüntetést nyert Hevesi Balázs gyáros urnak.

— **Hogy volt!** Az „I. ker. Polgári Kör“ vigalmi bizottsága a svábhegyi „Eötvös nyaraló“ helyiségeiben 1893. évi julius hó 8-án (szombaton) zártkörü nyári tánczmulatságot tart közkivánatra. A rendező bizottság a következőleg alakult meg: Muchmayer Ferencz vigalmi biz. elnök, dévai Szöllősy István, r. biz. elnök, Dr. Skalnitzky Henrik, r. biz. alelnök, Gulden Ármin r. biz. alelnök, Gogolák Károly, r. biz. pénztárnok, Radzó Zenó r. biz, ellenőr, Barcsai Dezső, rendező bizottsági jegyző, Munzáth Károly, r. b. titkár és Sauersitz Pál r. b. jegyző. Részvételi jegy ára 1 frt, a melyben a fogaskerekü vasut hegy- és völgymenete, valamint a lóvasut különmenet viteldija is bennfoglaltatik. Külön vonatok indulnak a Svábhegyi állomástól éjjel 2 és reggel 5 órakor, a melyekhez külön lóvasuti kocsik fognak csatlakozni. Jegyek kaphatók a rendező-bizottság tagjainál, valamint a mulatság estéjén a fogaskerekü vasut pénztáránál. A mulatság kedvezőtlen idő esetében 1893. julius hó 12-én tartatik meg. Kezdete este 8 órakor.

— **Összejövetelek.** Az I. kerületi nemzeti érsaság junius hó 27-én Novák Ignácz „Városához“ czimzett vendéglőjében népe vetelt tartott. Novák Ignácz, a nem altársaság alelnöke, a közügyekben jelentékeny részt vesz, áldozatkész polgár és lelkes hazafi. Ezuttal hatvannál több tag jelent meg, hogy az alelnök iránt érezett bizalmukat és ragaszkodásukat kimutassák. Az alelnököt Roth, az ögybuzgó elnök köszöntötte fel, lelkes szavakban emelve ki annak érdemeit. Ez alkalommal több közérdekü tárgy, többek között a krisztinavárosi szinkör igazgatójának eljárása az utalványokkal is szóba került. Tárgyalták ezenkivül a Naphegy és Gellérthegy rendezését, melyhez hozzászólottak Roth elnök, Novák alelnök, Willinger F. és mások. A komoly dolgok mellett a kedélyességnek is kijutott, a mennyiben dijtekézés volt, melyre Novák Ignácz tiz ránttott csirkét ajánlott fel. Ezuttal elhatározták, hogy a nyár folyamán csak minden második kedden lesz találkozás. E héten elmarad. — A budapesti I—III. ker. szállodások és vendéglősök bor- és sörmérők ipartársulata társas összejövetelét julius 5-én szerdán Fahrner Kristóf vendéglőjében tartja (III. Lajos-utcza 225.)

— **A „Zion“ jótékonysági egylet előljárósága** értesiti t. tagjait: miszerint 1. a volt Szt. László egylet tagjai leérkezett miniszteri jóváhagyás folytán f. évi junius hó 1-én a Zion egyletbe bekebeleztetnek, és hogy 2. a Zion egylet működését alapszabályai értelmében a fő- és székváros I. és II. kerületére is kiterjesztette. Felvétetni kivánó tagok Dr. Weber Adolf urnál (főutcza 40. sz. a.) jelentkezhetnek. Az I. és II. kerületi egyleti iroda folyó évi augusztus hó 1-én fő-utcza 4. sz. a. leend. A III. kerületben az egyleti iroda Lajos-utcza 152. sz. alatt van.

— **Áldás.** Ugyancsak neki fogtak lapunk ébresztő szavai folytán a budai dolgok legyezésének és elintézésének. A dunai hidak, az Attila-utcza rendezése a Gellérthegy rendezése, a királyi palota környéke stb. stb. Nagyon örülünk rajta, hogy az alvókat sikerült felkelteni s azokat, kik ébren voltak buzditani. Ez alkalommal a budai ügyek leglelkesebb előharczosát kell kiemelnünk Máttyus Aristidet, ki a dunai hidak kérdésénél Buda érdekeit legjobban kifejezte.

— **Eredmény.** Közóhajnak tett eleget a fővárosi tanács azzal, hogy Somlyay Józsefet hasznos szolgálata után igazgató-tanitónak választotta. Kötelességünk ezt olvasóink örvendetes tudomására hozni annál is inkább, mert a kitünő tanférfiu megválasztása mellett mi is irtunk és az elért sikerben egy parányi részünk nekünk is van. Általános a vélemény, hogy Rózsavölgyi tanácsos páratlan igazsággal vezeti ügyosztályát.

— **Dijtekézés.** A „Merkur“ tekéző társaság 1893. évi julius 5-én (szerdán) II. ker. Iskola-utcza 14. sz. a. levő saját külön helyiségében dijdobást rendez, a hol is legizletesebb, de élő állapotban létező házi szárnyasokból álló nyeremények bocsáttatnak a négy legszerencséselb dobó rendelkezésére. Ugyanezen alkalommal étlap szerinti társasvacsora rendeztetik hideg étkek kerülnek teritékre tetszés szerinti ár és minőségben, de csak azoknak, kik arra magukat legkésőbben julius 5-én délután 7 órakor előjegyeztetik; bicskáról kiki maga gondoskodik; ezen önköltségü vacsorához bor is rendelhető készpénz fizetés mellett, a számitani tudóknak fennmarad a remény, hogy a „pummerlis“-ek jóvoltából potyára is borhoz jutnak. A dijdobásra gyülekezés 3 órakor, de ha az időjárás nem kedvez — fedett helyek is lévén — szabad jönni korábban is. A ki mer — az nyer, ha van szerencséje.

— **313-as rendőr.** Ez lehetne czime egy mulattató regénynek, ha Paul de Kock humora és tolla állana rendelkezésünkre. Annyi bizonyos, hogy az anyag hálás kidolgozással kecsegtet. Történt pedig a dolog akként, hogy már julius 1-én néhány hivatalnok és fürdeni vágyó elkényesztetett fő- és székvárosi lakos egy omnibuszon ülve elbizakodottan lemosolygták a gyalogbakiató polgártársaikat. Titkos kéjörüm ült az omnibuszban ülők arczvonásain, mennyivel hamarabb érnek ők a lánczhidon át Budára.

De hát ember, még ha az cs. és kir. kamarás is, tervez — és rendőr végez.

Mert egyszerre az omnibusz — megállitódik. Miért? Ez oly hivatalos titok, melyet a rendnek 313-al jelzett szigoru és félemletesen kikent bajszu őre őriz. A kocsi tehát és a rendőr szemben álltak, miközben a rendőr bámulatos gyorsasággal vette ki jegyzőkönyvét, egy iront és irni kezdett.

Hogy mit? Sajnos nem elégithetjük ki olvasóink indokolt kiváncsiságát. Ez ismét a 313-as rendőr titka. (Még hatásosabb a czim.)

Egy idősebb ur felszólal. Mivel a rendőr oly gyorsan cselekedett.

— Ne irjon kérem itt regényt.

— Ha nem tetszik — felel ez rendőröknél megszokott szerénységgel — jelentsen fel! („Úr“ — ezt a szót a rend őrzői nem ismerik.)

Erre a kedélyeskedésére a 313-asnak tulajdon kezében eltörött a czeruzája. Csakhogy ez őt nem izgatta. Egy angol lord modora megzabolázathatlan vad fürgeségü ahhoz a nyugalomhoz képest, a mivel a 313-as a czeruzahegyezéshez előkészül és azt megcselekszi.

Közbe a közönség nem tudni mivel indokolt türelmetlen kifakadására, nagy leereszkedéssel szól — kötelességemet teljesitem.

Kötelességteljesités és czeruzahegyezés azonos fogalmakká nőttek ekként.

Végre elhangzik a várva várt „Mehet“ szó a 313 numerussal jelelt úr ajkáról.

Az omnibusban ülők — felsóhajtanak. Amint a lánczhid közepére értek, azóta már Budára ért gyaloglók fen a várban nagy kaczagással beszélik, hogy miként mosolyogták le őket kevélyen az omnibuszban ülők, a kikkel még most is csak a lánczhidon az omnibusz — vágtat.

— **Bucsuk.** Mult csütörtökön volt az ó-budai bucsu, mely szokott élénkséggel folyt le. Ma van a László-napi bucsu a Svábhegyen és Ujlakon. Sokan igyekeznek a hidegkuthi bucsura is, hol gondoskodva van arról, hogy Kratzer József nagyvendéglőjében a fővárosi kirándulók jó ételeket és italokat kapjanak jutányosan. A tánczterem ujonnan van berendezve. Hidegkut emelkedik és készül minél több nyaraló befogadására. Levelezőnk onnan arról tudósit, hogy az elzárt temető fűtermését, mely a községet illeti s ezt a község le is kaszáltatta, a plébános összegyüjtette és hazahordatta. Az előljáróság ezt orvoslás végett bejelenti az alispánnak. A lakosság között nagy az elégületlenség, hogy az utak rossszak, pedig lett volna alkalom azokat helyrehozatni . . . .

*

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut 12. sz.) a közelgő nyári idényre nagy szállitmányt hozatott, hogy megkönyitse a közegészségügyi teendőket. Naphtó-Carbol Desinfektor. Legjobb ovóeszköz minden ragályos betegség, különösen cholera, dyphtiritis, himlő, typhus, szamárhurut stb. ellen. Tisztitja a levegőt, szétrombolja a ragályokat hozó anyagokat, elüzi az alkalmatlan rovarokat. Semmiféle helyről, mint gyermek és alvó szobák és closetekből ne hiányozzék. Intézetek, gyárak, kórházak, hivatalos helyiségeknek nagyobb megrendeléseknél olcsóbb árak.

— **A Krisztinaváros emelkedése.** Kereskedelem, ipar igyekszik tért hóditani a budai részeken. Áldozatok árán is, egyelőre kevés kilátással bár a haszonra, befekteti több budai kereskedő tőkéjét, hogy itt is ez elhanyagolt részen állithasson oly üzletet, a mely úgy minőség, mint ár tekintetében versenyezhet a pesti oldal ilynemü üzleteivel. E czél buzditotta Grünwald Samu czéget, a mely 10 év óta a legjobb névnek örvend a várban. Nagy diszszel, elegancziával akar berendezni a Krisztinavárosban uri és női divatáru-kereskedést annak legélenkebb pontján, s már ki is bérelt egy ujonnan épült sarokházban nagyobb helyiséget. Baj azonban, hogy az épület előtt a járda keskeny, s a régebben oda ültetett fák lombjai teljesen beárnyékolják, — de nem is, — hanem befödik a czég leendő fényes kirakatát, bejáró ajtaját is. E miatt, s ezen segitendő, fentemlitett Grünwald Samu a tanácshoz kérvényt nyujtott. Ezt közelebb hozzuk.

Pápai áldás a fővárosban.

Megható ünnepély folyt le Péter Pál napján a budapesti Sacrée Coeur zárdában.

A pápa ugyanis hirtelen értesülve arról a kitünő működésről, a melyet ez a nevelő

intézet a nönevelés terén kifejt, viszonozni kivánta az intézeti növendékek szerető figyelmét, kik az ő püspöki jubileuma alkalmából egy bazárt rendeztek és ennek jövedelmét, 1500 arany koronát fölajánlották a pápa patronusának: Sz. Joakimnak Rómában épülő templomára.

A pápa örömmel fogadta az ajándékot és König Gusztáv krisztinavárosi s. lelkészt bizta meg azzal, hogy a Sacrée Coeur intézet növendékeinek vigye meg a pápai áldást.

Péter Pál napján az intézet házi kápolnája gyönyörüen föl volt diszitve. Az oltár fényárban uszott s a növendékek fehér fátyolban és ünnepi ruhában lázasan várták a pápa küldöttjét. Először isteni tisztelet volt, a mely után König Gusztáv magyar nyelven majdnem egy óráig tartott alkalmi beszédet mondott. Élénk szinekben ecsetelte annak a kitüntetésnek nagyságát, a mely az intézetet a pápa jóságos figyelme által érte, elmondotta, hogy a mikor a jubileum alkalmával megmozdult ugyszólván az egész világ — a pápa mennyire örült, hogy a hódolók sorából nem hiányzott a magyar nemzet sem, a melynek sorsa a történelem folyamán a római szentszékkel a legszorosabban összefolyt. A pápa az ünnepélyes audiencián, a melyen Vaszary Kolos bibornok herczegprimás mutatta be a magyar zarándoklatot megáldotta felséges királyunkat, a királyi családot és egész Magyarországot és a bemutatás alkalmával König Gusztávnak megbizást adott, hogy a Sacrée Coeur növendékeit az ő nevében áldja meg ezen szavakkal: mond meg az én gyermekeimnek, hogy őket szeretem és meghagyom neked, hogy egy ünnepélyes alkalommal az én nevemben részesitsed őket az apostoli áldásban.“ A beszéd végén a szónok buzditotta a jelenlevőket a pápa, a király, a haza és a vallás iránt való hűségre és szeretetre és mély csöndben egy arany kereszttel kezében ráadta a jelenlevőkre az apostoli áldást.

Leirhatatlan az az öröm, a mely a gyermek sziveket eltöltötte, kik most az iskolai év befejeztével hazatérnek a szülői házhoz, hogy oda is megvigyék a szeretetnek, a békének és boldogságnak legjobb áldását.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

Blaháné vendégszereplése szép és telt házak mellett folyt le. Mit irhatnánk Blahánéról? Egész kis szótárt képeznek azok a jelzők, melyekkel a nemzet büszkeségét már kitüntették. Itt volt és ragyogott. Most már a napirendre tér Krecsányi ur és az utalványokat is elfogadja, délben és este is.

Az I. és II. kerületi polgári kör választmánya Krecsányi ur eljárását tárgyalni fogja s e tárgyalások azt fogják eredményezni, hogy Krecsányi népszerüsége meginog.

Lapunkat, mely az I. és II. kerületi polgári kör hivatalos közlönye még annyi figyelembe sem részesitette, hogy multkori felszóllalásunkra az utalványok kérdésében felelt volna, hol bizonyos méltányossági okokat sorolhatott volna fel.

Az élelmesség igen szép dolog, de a méltányosság is valami.

Krecsányi ur érdekében nagyon sajnálnánk, ha az ügy érdes szinezetet nyerne. A közönség figyelembevétele nem sérti a művészi ambicziót.

Kivánjuk, hogy okuljon ebből az esetből, mielőtt a budai lokális patriotizmus ébredéséből nagyobb mérvü hátrányai lehetnének.

Krecsányi különben az elmult héten is érdekes műsort hozott szinre. Volt két premiére. Irma öröksége Gyöngyi Izsótól szinmű 3 felvonásban. Ezt a darabot a szinkörbe járó nyári riporterek megdicsérték. Azok közé a darabok közé tartozik, mit különösebb irói hajlamok nélkül, a technika állit ki: apjok a szinpad ismerete, anyjuk a hatás vadászat, a szülött pedig nem egészséges.

Valaha a műkedvelő irók oda irták az ilyen dilettans termekekhez: irta a maga mulatságára. Meglehet, hogy ezután Gyöngyi ur a műizlés hasznára is fog termelni . . .

Az előadók Irma örökségét igyekeztek a szinpadi leltárban megtartani, Krecsányi kitünően rendezett.

A másik premiere hasonló sikerrel a Primadona volt Kövessy Albertől.

Ó-budai szinkör.

Lapunk felszólalásának és sürgetésének eredménye van. Rakodczay Pál a kitünő szinigazgató a fő- és székvárostól némi segélyt kapott t. i. 3000 frtot. Rakodczay ezt teljesen megérdemli, mert ő valóban hivatást tölt be Ó-Budán, a hivatás valódi nem csak frázis. Nagyszabásu tehetség ez a Rakodczay és mint rendező páratlan. Műizlése elvitázhatlan.

Az elmult hét is igazolta, hogy ő megfelel a legmagasabb várakozásnak és tiszteletben tudja tartani közönségét. Csakis oly igazgató számithat tartós támogatásra, ki közönségével egy családot igyekszik képezni.

Szerencsés gondolat volt tőle, hogy Dobó Katicza kisasszonyt, kiről lapunk más helyén is megemlékezünk felléptette és alkalmat adott ez által, hogy ugy az Ó-budai, mint az ide nagy számban sereglett fővárosi műizlésü közönség a kisasszony szabatos és szép jövővel kecsegtető müvészi játékában gyönyörködhessék. Dobó Katicza a közkedveltségü „Madarász“ kitünő Postás Milkájában lépett fel és elragadta a jelenvoltakat eredeti felfogásával, kedélyes temperámentumával. Lelkesen tapsoltak és az első felvonásban remek bokrétával jutalmazták. A fővárosi sajtó osztatlan elismerésben részesitette a kisasszonyt és mindenki arról volt meggyőződve, hogy a jövő egy kedvelt primadonnaja játékában gyönyörködött . . . Dobó Katicza k. a. egymásután kapja az ajánlatokat a vidékről vendégszereplésre. Most Ungvárra utazott, hol Halmay jól szervezett társaságánál a „Próbaházasság“-ban lép fel vasárnap. Sajnáljuk, hogy a krisztinavárosi szinkörben nem láthatjuk, mert mint értesülünk, Balaton-Füredre szerződött.

Heti müsor: Hétfő „Szökött katona“. Kedd „Nap és hold“. Szerda „Az ó-budai ruhafestő és ikertestvére“. Csütörtök „Ripp van Winkle“. Péntek „A törvénytelen vér“. Szombat „Mikádó“. Vasárnap „Az ó-budai ruhafestő és ikertestvére“.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

A tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.
Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.
Ára: 1/8 kilós doboz 30 kr.
1/4 » » 50 »
Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében
IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

Krisztinavárosi
Entreprise de pompes funébres
temetkezési vállalat
FISCHER FERENCZ
I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.
Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,
FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.
Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**
márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.
OTT LAJOS
II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,
„A ZÖLD VADÁSZHOZ“
ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá
női divat s piperéczikkek,
Szövött és rövid áruk.
Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.
HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Özv. Culmann Rezsőné
élővirág-kereskedése
BUDAPESTEN,
II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.
Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.
Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »
Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.
Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.
Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

ZIMERMAN FÜLÖP
vendéglős a „ZÖLD KERITÉSHEZ“
BUDA, I. KER., ALAGUT-UTCZA 2. SZ.
a fő- és székvárosi n. érd. közönségnek becses figyelmébe ajánlja **magyar konyháját.** — Természetes **tolnavidéki borok** és **Dréher-féle sör.** (Koronasör á la Pilseni palaczkokban.)
Mindennap zeneestély
Fióküzletem: „a török prófétához“, II. k., zárda-utcza 59. (Rózsadomb) minden szombat és vasárnap **dijtekézés** ugyanott minden pénteken **szegedi halászlé.**

SCHIEN KÁROLY
mü- és épület-lakatos
Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.
VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT
ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

VENDÉGLŐ
a
Szt.-Lukácsfürdő kertben.

Délelőtt czigányzene.

Délután és este katonazene.

Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.
Udvari sör a részvényserfőzdéből.
Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.

Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik

Bereczky Lajos
vendéglős.

Tisztán kölcsönös részényesei nincsenek.
A legnagyobb és leggazdagabb biztositó társaság a világon.
Biztositási alap
1893. január 1-én
907 millió frt.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztositó társaság
Alapittatott 1843.

Biztosit az ember életére minden módozat szerint.
Táblázatokkal és bővebb felvilágositásokkal szolgál a
Magyarországi vezérigazgatóság
Budapest, Bécsi utcza 5.

Tabermann Gusztáv
bádogos-mester
Budapest, II. ker., Török-utcza 24. szám.
Vállalkozik:
Légszesz-, vizvezeték-, closet-, ugyszintén **zuhany- és fürdő-szoba** berendezésre.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ
a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes
asztali savanyúviz
és
egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.
Telefon 90–97.
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel
GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos.

BURES HENRIK
keztyű- és sérvkötő-gyára
Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán
Weninger M. füszerkereskedése mellett.
Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr párnákat stb.
Egy pár keztyü 1 frt.
Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Kőziklából fakadó kristálytiszta
VÉGHLESI
„Vera"-forrás.
Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize
Hathatós szer az emésztési zavaroknál.
Borral vegyítve kellemes savanykás izű üditő és tiszta italt képez,
a bort nem festi,
a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

A véghlesi **Vera-forrás** vizét ugy saját magamon, valamint orvosi gyakorlatomban is kipróbálván, azt tapasztaltam, hogy ezen kedvező összetételü viz a légcső-szervek nyálka elválasztását megkönnyiti, az étvágyat fokozza s a táplaló csatornát élénkebb müködésre serkenti, ennél fogva ajánlható, a légutak elnyálkásodásánál, renyhe emésztésnél, s mindazon betegségekben, melyek fogyatékos táplálkozással járnak, e mellett tekintetbe véve, hogy a **Vera-forrás** közvetlenül trachyt-sziklából ered, s igy szerves vagy bomlásban levő anyagokkal fertőzve nincs, fontosnak tartom e becses forrás alkalmazását (ivóviz gyanánt) **járványok alatt és malarikus vidékeken**, végül dús tartalmánál fogva a **Vera-forrás** borral vagy gyümölcslével vegyitve üditő italnak is nagyon ajánlatos.

Budapest, 1889. márcz. 15-en.

Dr. Balogh Tihamér,
gyakorló orvos
Aradm. és város tiszteletbeli főorvosa sat.

Örömmel konstatálhatom, hogy a véghlesi **Vera-forrás** kitünő égvényes-muriatikus savanyúviz, mely minden esetben, hol rendelni alkalmam volt, különösen a **gége, légcső, gyomor** és **bél nyálkahártya hurutos** szenvelgéseknél kitünőnek bizonyult, ugy hogy nem mulaszthatom el, ezen viz elterjedésére és használatára nézve különös kedvező kilátást jósolni és joggal feltenni, hogy idővel a többi ásványvizeket, mint: »Giesshübli«, »Krondorfi« stb. háttérbe szoritja.

Temesvár, 1891. aprilis hó 8-án.

Dr. Fischhoff J.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Hirdetések
a
BUDA ÉS VIDÉKE
részére felvétetnek
a kiadóhivatalban
I. Krisztina-utcza 14.

Geizler Kálmán
BÁDOGOS
légszesz- és vizvezeték-berendező
ajánlja magát mindennemü
DISZMÜ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,
BUDAPEST,
II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.
Nagy választék fürdőkádakban.

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.

Az ivó gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.

A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.

Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.

Massage és villamozási gyógymód.

Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.

Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünő közlekedés.

Schranz Gottlieb

BÁDOGOS MESTER,

légszesz- és vizvezeték berendező

elvállal mindennemü

DISZNÜ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.

Nagy választék fürdőkádakban.

BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.

Telefon 90—46.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám,

„Andrássy-palota."

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritók, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarók**, ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk résztetfizetésre legolcsóbban adatnak el.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Jáhn Ferencz József

szobafestő,

ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ

BUDAPEST,

I. ker., Attila-utcza 19. szám.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

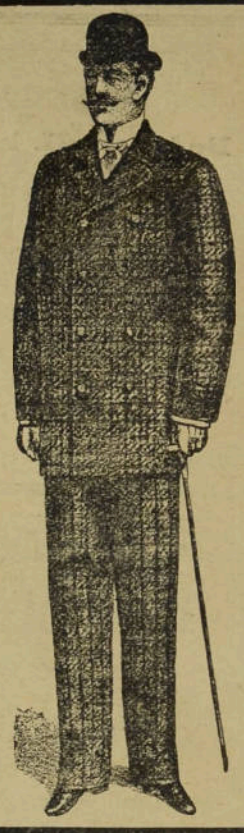
Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Nyári lakók figyelmébe!!

Szén- és fa-eladás.

ROSENTHAL GÉZA

Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.

A Trifaili-szénbányának

kizárólagos elárusitási főügynöksége

HÁZTARTÁSI SZÉN

2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.

Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.

Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

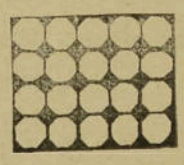
Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

Novák Ignácz

Arany érem

czementmunka-vállalkozó

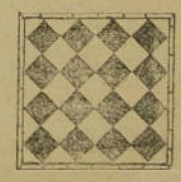
földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

Elvállal min len e szakmába vágó munkákat úgymint:

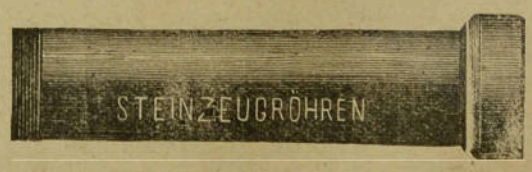
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes anyag; tüzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 27. sz. Vasárnap, julius 9.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A családi házak kérdéséhez.

A „Buda és Vidéke“ f. évi junius hó 25-én megjelent 25. számában Willinger Ferencz érdekes czikksorozatot kezdett meg a családi házak kérdésében. S e czikksorozat annál is inkább érdekes, mert a fejezetben megjelölt tárgyon kivül messze felöleli mindazon kérdéseket, a melyek Buda felemelésére vonatkoznak.

De örvendetes körülménynek is tekinthető e czikk megjelenése, mert kétségtelen bizonyitékát szolgáltatja annak, hogy Buda polgárai nemes indulattal igyekszenek városrészök felemelkedését előseg.iteni s a fejlődésben támogatni.

Nem is lenne e czikkhez az elismerésnek nyilvánitásán kivül egyéb szavam, ha annak egyes részeiben oly tévedések nem volnának, a melyek homlokegyenest ellenkeznek azon felfogással, a melylyel a lakásügyi bizottmány a budapesti lakásviszonyok rendezésének kérdését tárgyalta s azon tényekkel, a melyek e bizottmánynak már a törvényhatósági bizottsági közgyülés által is elfogadott javaslataiban foglaltatnak.

Teljesen téved a czikk irója, mikor azt állitja, hogy a javaslatok csakis az oly családi házakra kivánják megadni az előnyöket, a melyek csoportokban épülnek s legalább is 50 házból álló telepet képeznek.

A lakásügyi bizottság épp ez ellen foglalt állást a legjobban.

Ez e feltétel a még 1885. évben alkotottt szabályrendeletben volt meg, s ennek eltörlését mondotta ki most a lakásügyi bizottság javaslata alapján a törvényhatósági közgyülés.

Javaslatának indokolásában a lakásügyi bizottság a legnagyobb nyomatékkal hangsulyozta, hogy a kedvezményes telkek átengedéséhez nem szükséges kikötni, miként az csak abban az esetben adható meg, ha legalább 60 családi ház épül egy csoportban, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy az épitkezési kedv sokkal jobban indul meg, ha egyes vonzó példákat lát maga előtt s épp azért sokkal gyorsabban remélhetjük bizonyos telepek kiépitését, ha az egyes kijelölt helyekre egyenkint is bocsáttatnak a jelentkezők, semmint ha csoportoknak alakitását kivánjuk meg előbb, melyek sokszor épp annak következtében nem alakulhatnak meg, mivel a hosszu idő alatt, mely egybeállitásukhoz s valóságos összetoborzásukhoz szükséges, a legjobban lelkesedők is kimérülnek fáradozásaikban, s elvesztik épitési kedvöket a meddő kisérletezésekben.

Ha a családi házak részére ki vannak jelölve a helyek, akkor a talán még egymagában álló legelső jelentkezőnek is meg kell adni a kedvezményeket. Egyik épület a másikat fogja odavonzani s minél inkább gyarapodik a telep lakóinak száma, annál nagyobb lesz a hajlandóság családi házakat épiteni.

Világos tehát ebből, hogy teljesen hamis forrást használt czikkiró, midőn a Gerlóczy Károly első alpolgármester elnöklete alatt működött lakásügyi bizottság s annak munkálatai alapján a székes főváros tanácsának előterjesztéseiben a családi házak részére megadni javasolt kedvezmények feltételéül azon minden körülmények között helytelen követelményt vélte feltalálni, hogy előbb 50 háznak egy csoportbon való felépitését kell biztositani, s csak akkor s csakis ez esetben nyujtatnak kedvezmények. A lakásügyi bizottság mindig azon volt, hogy a családi házak épitése valójában előmozditassék s éppen azért tartózkodott minden olyas javaslat megtételétől, mely esetleg a czélt koczkáztathatta volna.

Aztán a legnagyobb hiba is lett volna az, ha oly kikötések tétettek volna, a melyek megtartása a gyakorlatban lehetetlen.

A mi pedig azon szigorú meghatározását illeti a családi házaknak, hogy olyannak csak az tekinthető, ha abban csakis egy lakás van: ezt ugy hiszem természetesnek fogja találni mindenki, mert lehetetlen elképzelni, hogy kedvez-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól**.

— S bizonyos vagy-e a felől, hogy Abdi basa azért a miért olyan nagyon szeret, egy este nem adja ki a parancsot, hogy másnap reggelre lemessék a fejedet, ha eszébe jut tőled félni? Oh én sokkal kedvesebb fejeket is láttam már a földön végig gördülni, a miknek homlokát az előtt egy órával a szultánok csokolták.

— No annyival inkább veszedelmes helyzetbe hoztál bolondos jóslatoddal. Én itt most a miatt szüntelen az életemmel játszom.

— Nem fogsz vele játszani, ne félj.

— Hogyan nem?

— Mert el fogsz szökni Budáról három nap alatt s nem jösz vissza másképen, mint a hogy mondám: „fegyverrel a bástyarésen“.

— Hogy én három nap alatt elhagyom Budát? Azt nem éred meg, jó imám. Először is már egyszer kurucz vagyok s hozzátok vagyok kötve, itt kell győznöm, innen várok minden jót szegény népemre: — másodszor meg — szerelmes vagyok az őrülésig.

— A mi a csillagokban van irva! — szólt Ihánzáde ihletett arczczal.

— Ne állj nekem elő csillagokkal, imám; én kálvinista vagyok: a mit hiszek azt erősen hiszem, hanem azután erős dolog is velem valamit elhitetni. Előttem az auspiciumok, constellatiok, horoskop felállitása, szellemidézés, mind szemfényvesztő mesterség; jó megcsalni vele a köznépet meg a nagyurakat, de felvilágosodott ember arra nem ad semmit. Én pedig, tudd meg, hogy Wittembergben jártam akadémiákon; azért én bizony a ti török jövendölésteiket sem hiszem, akár az abadir mondta is azokat neked, akár a takimi vekai-ból olvastad, akár elhagytad magad temettetni félholtan és ismét felásatni, hogy azalatt a más világon a prófétával beszélj. A jövendőkbe nem láthat be emberi lélek, mert az a teremtő titka.

Ihánzáde figyelmesen hallgatá a fiatal protestáns szavait s néha helyeslőleg inte rá fejével.

— Igazad van, fiam. Az abadir, a magától iró nád, a takimi vekai: mind szemfényvesztés, a csillagokban nincsen semmi irva; az eltemetett dervis álomitalt vesz be, attól lesz tetszhalott; a kettős látás nem egyéb, mint két embernek összebeszélése, ha a kérdező mondatát ez vagy amaz igével végzi, amannak mit kell rá felelni; mikor a pergamentre hintett fekete porzó a kérdező szavára egyszerre elkezd betükké alakulni s feleletté válik, az nem egyéb, mint vaspor mit egy rejtett mágneshegy a pergamen alatt járva, ember akarat után alakit.

— Tehát csak játék.

— És mégsem játék; a meztelen igazmondás olyan utálatos alak, a mit meghajigálnak sárral, de ha beburkolják a jóslatok titkos fénykörébe, bejárata van a császárok és padisák palotáiba is. Mikor a becsületes emberek, az igaz férfiak mindnyájan számüzettek a szerályból, vagy az eunuchok parancsára éjszaka megfojtattak, hogy a nagyoknak, a hatalmaseknak ne legyen többé a ki igazat mondjon, a ki a szultán kezét megfogja, midőn az saját országai vesztére felemeli, akkor nem volt más eszköze az igazságnak, hogy szavát hallassa: mint a hazugság palástját venni fel magára. Ki mondhatta volna meg Ibrahim szultánnak, hogy mik történnek egész országában? a ki szerálya belsejében, nyusztprémmel kivert szobákban ezerötszáz rabnő énekétől, bortól és ámbra-füsttől ittassan hevert s mikor kiment a városba, az utczákon embernek nem volt szabad látszani sehol. De a Mehlewi mégis odaveté magát lova lábaihoz s beszélt hozzá és nem bántották, mert őrült. S ha a két Khaszéki szultána közül valamelyik, tán a Szadzsabaghli (a feikötött haju) vagy a kegyencz rabnők, Shererpara, vagy a Shekerbuli (czukorfalat, czukorlapda) unták magukat s játékul, mulatságból bebocsáták a vén dervist, ki az abadirból rejtélyes jóslatokat tud nekik mondani, akkor a szultán is odajött, ő is mondatott magának jövendőt. S a szemfényvesztő olyankor nem saját hasznáért beszélt hanem a közromlás miatt. Ez után sok veszély elhárult az ozmán birodalom fölül; sok rossz ember végtt érte; a jósok a verseket iró bohóczok sok kegyenczet megbuktattak, kiknek a diván-tanács minden gyülölete még csak fejfájást sem okozott. A szultán egykori kegyencze, a szilihdár aga, végre meg akará törni e rejtélyes befolyást, mely egyedül volt rá nézve veszedelmes. A költőket, kiknek csipős verseit a szerályban oly örömest olvasák, számüzeté Sztambulból; a jósokat a Jedikulába vettette; a kitünőbbeket megfojtatá s a rabnőknek nem volt szabad többé a jóslatokkal foglalkozni. A szultánnak az

mények, a melyek az állam és község pénztárának jövedelmét csökkentik, olyanok részére is adassanak, kik azt esetleg spekulációkra használnák fel.

E végből kellett a családi ház, t. i. azon családi ház fogalmát, mely kedvezményekben részesül, ily szigoruan meghatározni, mert, a ki ingatlanát nem saját szükségleteire, hanem jövedelmező kereseti forrásul használja, tehát bérbe adja, azt semmikép sem lehet rendkivüli kedvezményekben részesiteni.

Az meg a javaslatok szerint éppenséggel nincs kizárva, hogy ily családi házak bárhol épithetök ne lennének. S az, hogy egyes helyek, mint a külső kerepesi-út, Rákosfalva stb. ily családi házak részére alkalmasoknak jeleztettek, az csak útmutatásul szolgál arra, hogy a székes főváros a saját telkeiből hol bocsáthatna bizonyos területeket egyesek rendelkezésére családi házak épitésére és világért sem megszoritással a tekintetben, hogy ily kedvezményes családi házak esetleg másutt épithetők ne lennének.

Az adókedvezmények minden egyes családi házra érvényesek lesznek, ha a javaslatokat a magas kormány elfogadja s az egyedüli feltétel csak az, hogy a kedvezményes házban csak egy lakás legyen, melyet a tulajdonos használ, de bérbeadható helyiség abban ne legyen. Mert mihelyt ily helyiség tényleg bérbe adatnék, a kedvezmények azonnal hatályukat vesztik.

Ne féljenek a budaiak! Ha ők telkeiken bárhol családi házakat épitenek, a kedvezményeket megkapják épp ugy, mint azok, a kik a pesti oldalon épitkeznek.

E tekintetben a lakásügyi viszonyok rendezése körül teljes egyenlőség javasoltatott, valamint hogy ma már Budapesten nem is lehet kétféle érdek.

Meg vagyok győződve, hogy a t. czikkiró a lakásügyi bizottság munkálatainak hiányzó ismerete folytán tévedett s hogy ez a következő czikkben elkerültessék, e felvilágositó soraim kiséretében tisztelettel megküldöm az e részben kidolgozott előterjesztéseket.

Dr. Melly Béla,
a lakásügyi bizottság jegyzője.

A turisták és a községek.

A magyar turista egyesület budapesti osztálya Julius 9-én Visegrádra, Pomázra, Pilis Szent Lászlóra rándul ki, vezető Jurman Győző. Ezt olvassuk a magyar turista egylet programmjában.

A turista egylet nemcsak sportot művel, hanem etnografiai szolgálatot is tesz. Hogy mennyire hasznos a helyrajzi irodalom művelése azt nem kell hosszasabban fejtegetni. A turista-egylet közlönyének már sokat köszönhetünk, mert sok olyan helyet ismertetett meg, a mi eddig az isten háta megé volt sorolva.

A budapesti turista-egylet tanitói és egyetemi osztályának azonban van a mellett egy olyan feladata is, mivel hozzájárulhat Buda és vidéke emeléséhez, egy kis humanisztikus jóakarattal.

A Buda és Vidéke felajánlotta az elnökségnek, hogy hasábjai mindig készen állanak az egyesület közleményeinek, leirásának különösen, ha az egyes községek nyaralási és települési alkalmazását is tárgyalja ez a leirás.

A községek, sőt maga a közigazgatási hatóság is nem ismeri fel kellően azokat az érdekeket, melyekben az emelkedés magva rejlik. Ez először az erő megitélésében nyilvánuljon. Mire képes a község? A turista-egylet tanulmánya segélyére lehet a közigazgatási hatóságnak, mert ehez az a gyakorlat kell, mit a turista szerez meg. Ritka eset, hogy a turistaság iránt főszolgabiró annyira érdeklődjék, mint pl. Kontra Kálmán a pilisi felső járás főszolgabirája, de még ő sem szentelhet magára az ismertetésre elég sulyt.

Lapunkban már több közlemény jelent meg a vidék emeléséért, sőt közöltük Földváry Mihály alispánnak azt a szándékát is, hogy a községekkel az értelmiséggel s Buda kiváló lakosaival konferenciát tart. Az alispán leköszönő nyilatkozata elódázta ezt a tervet, de a mi halad az nem marad.

Lapunk átküzdötte a kezdet nehézségeit és a vidéken is tért foglalt, hivatását kellő mértékben méltányolják annál is inkább, mert a két pilisi járásnak hivatalos közlönye nincs és ennek jelenleg csakis a Buda és Vidéke tekintendő. A vidék e tekintetben is mozdul s már is elég távolról csatlakoznak Buda vidékéhez. Van kezeinkben egy befolyásos embertől inditványt tartalmazó czikk, mely a régi Buda (Pilis) vármegye a két pilisi járás, Fehérmegye és Esztergom határ falvainak hozzájárulásával — felélesztését óhajtja.

Néhány évvel a fővárosi egylet is tárgyalni kezdette Buda vármegyét, de abba maradt. A terv ha felvettetik érdemes a hozzászólásra.

De térjünk vissza tárgyunkhoz t. i. a turistákhoz és községekhez. Kezeink között van gróf Csáky Gyula a „Nemzeti park“ létesitésén buzgólkodó szepesi főispánnak egy terve, mely turistáktól vár legtöbbet a vidékek fejlesztése tekintetében és ezt különösen alkalmasnak a budai vidékekre tartja.

A turisták az ismertetés és felfedezésén kivül ha osztályokra alakulnak, hozzájárulhatnak a községek gazdasági és társadalmi fejlesztéséhez is.

A budai részek gazdasági fejlődésére nem fordit elég gondot a megyei gazdasági egyesület sem, egy kis zöldojtási tanfolyam, egy kis peronospora fecskendezés kisérlet és ezzel vége. Hol van egy kis szövetkezet, mely a szőllőmivelés megkezdését segitené elő, hol az állami segély, megyei jóakarat?

Mindezeket a turista-egylet serkentheti, ébresztheti és akkor a községeket örök hálára kötelezi.

A játékról.

„Jó és üdvös szokás, hogy az iskolai értesitőkben a tanári kar valamelyik tagja valami tudományos vagy neveléstani kérdésről értekezik még pedig oly modorban, hogy azt első sorban az iskola növendékei s a növendékek szülői olvassák haszonnal és élvezettel, de másodsorban a nagy közönség, sőt a szakemberek is találjanak benne valami maguk számára valót“. E szavakkal vezette be Dr. Jancsó Benedek h. igazgató, az I. ker. kath. gymnasium ez évi Értesitőjét s kiválasztván egy igen hálás thémát, a játékot, arról mond a gyermekeknek sok szép dolgot, és még annál is több igazságot. Az igazgató úr nem választja a per maga, per ön titulázást, hanem beszél a gyermekekhez mint igazi apa, ki szivén hordja gyermekeinek jóllétét, testi és szellemi előmenetelét. Beszél hozzájok bizalmasan a „te-megszóllitással és ez a helyes, ez a bizalomgerjesztő egyedül.

A „Buda és Vidéke“ egy czikkelyben foglalkozott a gyermekek játékaival, különösen is felemlitvén a Horváth-kertben levő játszóteret. Elmondtuk abban, hogy bölcs intézkedés volt e bekeritett homokos teret átadni a gyermekeknek, csakhogy megjegyeztük, hogy egyedüli baj itt csak az, hogy a gyermekek kellő felügyeletben nem részesülnek. Az igazgató úr czikkelyében erre is kiterjeszti figyelmét s ide vonatkozólag a következőkben szól:

Gyermekek között nagyon könnyen megtörténik, hogy játékközben összeverekednek. Bár az ilyes verekedés nem valami nagy baj, de azért mégis kerülni kell, mert az a lélekben keserüséget, bosszuérzetet hagy hátra. Testi sértés és gyakran sulyosabb természetü baleset is gyermekek között ilyen játszásközben előforduló verekedés alkalmával szokott leginkább megesni. Emlékezhettek ti is, hogy közületek két fiu mérgesen kajbakapott s egyik a másikat öklével ugy fülön ütötte, hogy az sirva szaladt hozzám s egy-két óráig a megütött fülére egy hangot sem hallott. Mikor ezt megtudta az illető és én megmagyaráztam, hogy az ütés következtében esetleg meg is siketülhet, hogy meg volt ijedve, mint könyörgött, mint fogadkozott, hogy ő nem akaratból, nem szándékosan ütötte meg társát. Szerencsére baj nem történt, a sértett fél egy kis fülzugás árán még aznap megszabadult minden bajtól.

Arra is figyelmeztettelek, hogy az egymás iránt való türelmesség azt is megkivánja, hogy ne legyetek kényesek és kényességből folytonosan panaszkodók és árulkodók. Emlékezhettek, hogy ilyen fiu is volt köztetek. Különösen kezdetben alkalmatlankodott sokat folytonos árulkodásával és panaszkodásával. Egy véletlen azonban kigyógyitotta meglehetősen. Jól emlékezhettek, hogy egy szünet közben irtóztató rivást vitt véghez az illető a folyosón. Én az irodából ijedten szaladtam ki, azt hive, hogy valamelyiketeknek karja törött vagy szemét ütöt-

---

imondták, hogy ez csak játék, mely hozzá nem vllik, mert csak gyermekeknek és tudatlanoknak baló. A siketlelkü bohóczok felvilágosodásról szeszéltek a bölcsek ellenében. Mi elmentünk jaámüzetésünk helyeire; a kegyenczek nem hallek jóslatainkat többé. De hallják, a mi azoknál Érttenetesebb: a jóslatok beteljesültét! Elveszett gesekujvár, elveszett Esztergom; mit mi Dsijárdilennek neveztünk, keresztyének szivét átónak, az most ránk nézve lett dsigerdilen; elvették tőlunk Váczot; tavaly megostromolták Budát s a basa a védvivásban lelte halálát. Ezt meghallják Sztambulban is s valahányszor egy ilyen rémhirt hallanak, utána mondják: ezt megjósolá Ihánzáde Mehemed! s mindannyiszor egy kegyenczneк a feje aláhull, mindaddig, mig egy van, a ki Ihánzáde és a padisah szive között áll.

— Ebből annyi kiderül, hogy a jövendőmondás nálatok szép és udvös intezmény, de még az nem, hogy igaz dolog-e s legkevésbbé az: hogy minek keversz te engemet bele, mikor én nem vagyok a szultánodnak se kegyencze, se fővezére.

Ihánzáde hagyta beszélni a tüzeskedő ifjut, nem vágott szavaiba.

— Édes fiam, ha az ember csak azt tudná, a mit szemeivel lát, akkor a kutyánál valamivel alávalóbb állat volna, mert az megérzi a földrengést előre és elfut onnan. Az embernek ilyen ösztöne nincs, de van helyette esze. A ki ötven évig a magas kapu udvarában élt, ki tolmács volt sok ideig a divánnál s Európa minden hatalmasságánál levő főurakkal, tudósokkal ismeretséget kötött, a ki tudja, hol és mi végre, ki ellen és mi mellett kötnek szövetséget: annál sem hazugság, sem csudatétel: ha évekkel előre biztosan meg tudja mondani, minő országos változások fognak történni a világon? Nem kell álomlátás hogy tudjam, mi történik Sztambulban és Edrenében. A szultán történetirója Abdi nem jegyzé-e fel napról-napra azon eseményeket, a miknek kimaradhatlan gyermeke a jövendő? Ha egy terhes nőt látsz nem megtudod-e jósolni: hogy gyermeket fog szülni s ha apja szerecsen volt, nem megmondhatod-e előre, hogy gyermeke mulát lesz? Ilyen terhes anya az idő és a születendő jövőnek épen ilyen fekete apja van. Az ozmán birodalom belől régóta rothad már és ellene régóta szilárdul össze egy ellenséges hatalom a világ minden keresztyéneiből: izről-izre fogják rólunk letépni a hatalom karjait, miket dicsőbb elődök növesztének a törzsre. De ez javunkra válik. A szerencse, a gazdagság, a fényüzés elpuhitott bennünket; mindenki csak saját gyönyörüségére gondol; kell, hogy nagy csapások érjenek bennünket, hogy saját kapuinkon dörömböljön az ellenség vaskeze: hogy felébredjünk az átkozott álomból, melybe a kéj a mámor sülyeszte mindenkit, mert mig egy kéjpalota van az édesvizek mellett, addig nincs gyógyulás az ozmanlik számára; de majd ha a padisah ismét rászorul arra, hogy azon a tevebőrön üljön, melyen Omár khán aludt a pusztában, akkor uj nap fog sütni Törökországra. (Folyt. köv.)

ték ki. Mikor az illetőhöz szaladtam és kérdeztem: mi baja van, azt mondta, hogy őt társa pofon ütötte. Igaz volt ugyan, de a pof oly gyönge volt, hogy arczán az ütés nyoma se látszott meg. Mikor kisült, hogy ő ily csekélységért orditott oly szivszaggatóan, én keményen leszidtam, megbüntettem, ti meg kinevettétek gyávasága miatt. A gyógyszer használt. Azóta nem volt olyan érzékeny s nem is igen jött többé ilyen haszontalansággal panaszra.

Az embernek játékközben türni is kell. Egy-két ökölcsapásba még senki sem halt bele. El kell és el lehet ilyesmit viselni gyermeknek minden panasz nélkül, hisz a játéknak czélja nemcsak a test és lélek fegyelmezése, hanem edzése is. Nemzetünk történetéből tanultátok, hogy aránylag csekély számu őseinket a harczban az tette félelmessé, hogy erős fegyelmet tudtak tartani és edzettek voltak. Ha ezt a fegyelmet és edzettséget ti megszerezitek gyermekkorotokban, akkor derék férfiak lesztek az életben, akkor kibirjátok annak sulyos küzdelmeit, ellenkezően elbuktok még a harcz megkezdése előtt, mint kiből a sorból a gyenge és beteges katona a csatatér felé való menetközben.

Játékközben különösen ezekre figyeljetek s akkor aztán tanáraitoknak sem lesz panaszuk ellenetek s beteljesedik iskolába küldő édes anyátoknak azon ohajtása is, hogy jó magaviseletetek miatt tanáraitok szeressenek. Akkor nemcsak azt fogjátok tudni, hogy mens sana in corpore sano mit teszen, hanem saját egyéniségetekkel is befogjátok bizonyitani, hogy annak a régi latin embernek, ki e mondást először használta, mennyire igaza volt.

Asztaltársaságok szövetkezése.

A nyári szünetét élvező budai kongressus előkészitő bizottsága lantját szegre akasztva álmodik Buda jövőjéről.

Milyen szép álom lehet ez? Fájdalom, hogy csak álom, mert ennyi energiával az ébredés nem várható legfelebb a nyári álom téli álommá változik.

Össze van állitva Buda emelése érdekében a bizottság a budai társaskörök kebeléből és ott az szépen a fekete táblákon diszeleg is . . .

A nyaralás megindult, a kirándulások folynak, de nem látjuk megkönnyitve a közlekedést, az igéretek csak nem valósulnak, mintha a közönség csupa turistákból állana.

A szépen kidolgozott előterjesztés holt betü és nem szolgál ösztönzésül arra, hogy tegyenek valamit. Ez a szünetelés bizonyos fokig elkeseritette a polgárokat és az álom másoknál ébredést okoz.

Lapunkat arról értesitik, hogy az összes budai asztaltársaságok egy közös gyülésre jönnek össze, hogy Buda emelése érdekében ők is szövetkezzenek.

Azt hiszszük e szövetkezés nem árt a kongresszus által kiküldött előkészitő bizottságnak, sőt használ, mert más érdekek más felfogások is jöhetnek felszinre, a mi anyagul szolgálhat az előkészitő bizottságnak azaz nevezzük most már végrehajtó-bizottságnak.

Mi a magunk részéről a monopoliumok ellen beszéltünk és beszélünk, tehát az asztaltársaságok jó akaratu mozgalmát részünkről csak üdvözölhetjük. Ha egyébért nem, már azért is, mert az asztaltársaságok Buda sok féle részében lévén elszórva valóságos gyüjtői lehetnek az érdekeknek, bajoknak és panaszoknak s terjesztői a jó intentióknak.

Hiszen a humanisztikus czél művelése mellett erre ráérünk és hivatásuk körébe tartozik is a társadalmi élet, a közmüvelődés, közügyek fejlesztése és ébren tartása.

Kisebb vidéki városokban sőt a külföldi nagy városokban üdvösnek bizonyult az az eljárás, hogy a polgárságot belevonják a közigazgatási életbe annak megfigyelésébe és ellenőrzésébe sokkal nagyobb mértékben mint nálunk.

Az asztaltársaságok szövetkezése erre is hasznos lehet és nem kell eltérni a kitüzendő czéltól sem, mely a bajok megfigyelése és orvosszerekről való gondoskodás.

Az élvezet igy párosul a hasznossal. Már folynak több asztaltársaságnál a tanácskozások a nagy értekezlet összehivásának módja megállapitása tárgyában . . . Az eredményt közölni fogjuk.

A városmajor-utcza.

A városmajor-utcza nyári szezónja elérte tetőpontját. A nyári lakásokat egytől-egyig elfoglalták a nyaralók.

A hónapokon át üres lakások visszhangzanak a bérlők lármájától, jókedvétől.

Különben itt megjegyezhetjük azt is, hogy mig a svábhegyet leginkább a lipótvárosi „haut creem“, addig a városmajort a Teréz- és Erzsébetvárosok frekventálják.

Az idén is a Teréz- és Erzsébet városakban lakók lakják leginkább nyáron által a városmajort. A lipótvárosi ritka a sok VI. és VII. kerületbeli nyári lakó között, ritka mint a fehér holló.

A városmajor-utcza a főváros e kedvelt nyaraló helye, melyet a rossz nyelvek „külterület“-nek neveznek minduntalan, valóban a főváros egyik legszebb pontját képezi.

A városmajor-utcza a főváros egyik legszebb utczája. Egész hosszában árnyas-lombos fákkal van beültetve két oldalt. A sok szép és csinos ház szinte elvész a sürü gesztenye és akáczok susogó koronái között.

A járda ellen ugyan lehetne egy kis kifogásunk — a mit különben e lapok hasábjain meg is tettünk — de hát a fővárosi tanács papiron már meg is tette a járda javitást, s reméljük, hogy tényben is meg fog ez történni. Mert mi városmajori őslakók még eddig barátságos viszonyban vagyunk a tanáccsal, a mennyiben az eddigi ohajainkat nagyobbára teljesitette.

A városmajor-utczának különös szerencséje van. Ugyanis a csinos téli házak között barátságosan emelkednek ki a kényelmes szép nyári lakok és humánus intézetek.

A városmajor utczának három humánus intézete van: a Mayer Ferencz árvaház, az utcza derekán; és egymással szemközt az utcza végén az európai hirü Vaskovits-féle gyógyintézet, meg a Klotild szeretetház. Mind a három igen csinos épület, s a városmajori évi lakó örömmel mutatja őket vendégeinek.

A nyári lakok sorából különösen kiemelhetjük az özv. Máthé Domokosné félét, mely a kis Svábhegy tövében a domboldalban épült renézansz stilben egy kis mesterséges fenyves között. A nyárilak nem is annyira villa már mind inkább kastély. E nyári lakot még a megboldogult B. Máthé Domokos emeltette s fejedelmi fénynyel rendezte be, ugy, hogy e nyári lak — kastély a városmajor egyik látványosságát képezi.

A másik nyári lak, mely, mind épitését, mind kényelmét tekintve különösen kiválik a többiek sorából, Br. Bánffyné tulajdona.

Ez szintén domboldalon épült. Az utczából, százados gesztenye fákkal beültetett udvaron keresztül gyönyörü, sárga porondos kocsiut vezet fel. A kastély előtt kaszkados terrasz van, antik szobrokkal diszitve. A nyári lak, azaz hogy inkább évi lak, gőzfütéssel, villanyos világitással, lifttel stbvel, szóval a legnagyobb kényelemmel van berendezve, oly kényelemmel, melyet művelt ember magának a XIX-ik században csak elképzelhet.

A harmadik nyári lak a Ladtstätter-féle, mely szintén az utcza egyik ékességét képezi.

Mind a mellett nekünk városmajoriaknak volna mégis egynéhány panaszocskánk.

Pro 1-mo: a járda bizony egy kicsit gyatrácska. A közmunkák tanácsa jó tenné, ha felszólitaná az egyes háziurakat, hogy a járdájukat tisztességes állapotba hozzák.

Pro 2-do: az utczát vagy nem locsolják, vagy ha locsolják, hát akkor sárt csapnak az utra az öntöző kocsikkal, hogy a járó egyik feléről a másikra átmenni élet, vagyis inkább czipőveszélyes dolog, mert az ember czipője ott ragad a nagy sárban. Meg sem emlitve azt, hogy a nyitott kocsikban ülőknek, a robogó kocsi kerekéről mind a ruhájukra esik a visszapattanó sárgalacsin.

Pro 3-io: Közbiztonság dolgában egy nivón állunk Kamerunnel. Kamerunban, négerországban, nincs m. királyi rendőr, itt sincs. Egyetlen egy száll rendőr van az utcza elején ott, hol az alkotás utczába beletorkollik a városmajor és a kék golyó-utcza. Tavaly is napirenden voltak a rablások és betörések a városmajor utczában s félő, hogy ha a rendőrközegek az idén sem szaporittatnak meg, a tavalyi dolgok fognak ismétlődni az idén is.

s. j.

Buda-Kalászról.

Közel a fő- és székvároshoz nem is egy egész órányira fekszik Buda-Kalász, ez a rohamosan fejlődő szomszédos község. Hegyoldalban épült s szép kalászos földek s virágzó rétek határolják, a fejedelmi Duna földjeit paskolja s csak ugy dül fodros hátáról az üde levegő. A község előljárósága élén a derék jegyzővel, Scholtz Ferenczczel mindent elkövetnek, hogy a község felviruljon. A filloxera itt is megtette pusztitó munkáját, hát másfelé kellett tekinteni, más forrásokról gondoskodni, hogy a község lakói tisztességesen megélhessenek. Hogy ezt minél eredményesebben elérhessék, felkellett rázni az épitési kedvet. A jó levegő után elmegy a fővárosi ember messzebbre is, mért ne menne el csak ide a szomszédba?

Egyik nyaraló a másik után épült s már egész kis koloniát képeznek az itt nyaraló fővárosiak. S hogy minél többen megszeressék és megkedveljék a pompás levegőjü helyet az előljáróság arról is gondoskodott: példásan ügyelvén fel a rendre, a tisztaságra. A község belélete nyugodt, csendes, eléggé vagyonosodik is, mert csak a jó minapában adott el jó áron egy terméketlen földrészt téglagyárnak.

Az államnak volna első sorban kötelessége, hogy Kalász községében valami ipartelepet vagy jótékonysági intézetet szervezne, hogy ezáltal a lakosság még inkább keresetforráshoz jutna s e tekintetben az előljáróság a lépéseket már meg is tette a mit az ott levő kaszinótagok is melegen támogatnak.

Egyebekben a következőkben mondjuk el legujabb hireinket:

I. A Budapest-Szent-Endrei helyiérdekü vasut-társaság a már évek során tartó kérelmekre, panaszokra és interpellációkra elvégre hallgatva, a vidéknek ezt a méltányos és jogos kedvezményt megadta, hogy a szent-endrei, pomázi, buda-kalászi és békásmegyeri állomásoktól, a római fürdő megállóhelyre, mérsékelt áru, fürdőjegygyel kombinált menettérti jegyeket kiadott. A kombinált menettérti jegyek dijszabása a következő: Békásmegyerről a római fürdőbe 15 kr; Budakalászról 20 kr; Pomázról 35 kr. és Szt-Endréről a római fürdőbe 45. kr. ezek aztán oly árak, hogy e mellett vidékünkön, bármely szerény körülmények közt lakó és nyaraló közönség, a kellemes és igen gyógyhatásu római fürdőt mindennap is meglátogathatja.

II. Kontra Kálmán szeretett főszolgabiránk sulyos betegségéből teljesen felépült, ennek tiszteletére s a főszolgabiránk szivélyes üdvözletére a pilisi felsőjárás jegyzői kara folyó hó 6-án Pomáz község közelében, regényes vidéken fekvő „Laszlovszky“-ligetben örömünnepet rendeztek. Az ünnepély fényesen sikerült. A betegségéből felépült szeretett főszolgabirót minden oldalról a legmelegebben üdvözölték, a melyekre meghatva válaszolt. Az összegyült jegyzői kar egyben elhatározta, hogy a „Buda és Vidékét“, mely az ő érdekeiknek is szószólója, melegen fogja ajánlani a községeknek s annak felkarolására és terjesztésére minden lehetőt el fognak követni.

III. Julius 3-án d. u. 4 órakor a falu alsó részén a katholikus templom közelében tüz támadt, négy lakház és két gazdasági épület égett le, a lakosságnak tevékeny és tulfeszitett munkaerőnek köszönhető, hogy a tüz tovább nem terjedt és nagyobb károkat nem okozott, az oltásnál segédkezett Szent-Endre város derék tüzoltósága egy fecskendővel, Békásmegyer, Pomáz és Üröm község egy-egy fecskendővel, két órai munkába került a tüzet megfékezni, teljesen csak az esti órákban sikerült eloltani.

A község előljárósága lapunk utján mond köszönetet a szomszédos községek emberbaráti segélyezéséért.

X.

A hülyék és gyengeelméjüek budapesti intézetéről.

A záróvizsgálat megtörtént. Dr. Szénássy Sándor iskolaszéki elnök buzditó szavai elhangzottak, de a szegény szerencsétlenek nem bucsuztak el az intézet falaitól, a szerető szülők ölelő karjai nem fogadták az édes otthonban, ott maradtak továbbra is tanulni, dolgozni. Frim J. igazgató vezetése alatt levő és saját tulajdonát képező hülyék intézete bátran elmondhatni: mintaszerű. Tisztaság és példás rend uralkodik mindenütt. A hálótermek, az ebédlőszobák mind-mind a gondosság és figyelem mintaképei.

Az intézetet körülvevő park gondozva van, előtte a rózsák egész ligete virul, szétszórva befuttatott lugasok árnyas helyet adnak, tovább a gazdasági kert következik, a melyeknek munkáit szórakozás no meg tanulás czéljából is a szerencsétlen növendékek látják el.

A tantermek szellősek, a padocskák tisztán és dicséretökre legyen mondva, bicsakkal itt nem örökitik meg nevök kezdőbetüit, mint az ugynevezett nagy diákoknál szokásos, még akkor is, ha a mint mondani szokás, fejök lágya már benőtt.

A munkatermek a fiúk részére a földszinti helyiségben vannak. A kefekötés egyik legjobban kultivált ipar itt. A falak szekrényekkel vannak ellátva, melyben nagy mennyiségben van felhalmozva a különféle keféknek egész tömege. Bekenő kefe, fényesitő kefe, sárkefe, úgynevezett rizskefe, szóval minden kefe raktározva készletben van.

A mosókonyhában két tagbaszakadt növendék ugyancsak neki látott a mángorláshoz. Kedvvel végzik munkájokat, s hozzá nagy ügyességgel. Ezek elbocsátva hasznos szolgálatot tehetnek a most mindinkább elszaporodó tisztitó intézetetekben.

A bent lakó tanitó urak ez évben két nagy termet rendeztek be selyemtenyésztésre, s mondhatni szép sikerrel. A millió számra menő selyemhernyók a tiszta asztalokon felállitott szalmakévécskékbe most kezdenek gubózni.

A szegény hülyék felügyelet mellett nagy szeretettel mennek gyüjteni eperfaleveleket, s ha megérkeztek, nagy örömmel mutatják tanitóiknak, a ki velök együtt megkezdi az etetést és tisztogatást.

A leánykáknak szintén van egy kisebb gyüjteményük s tanitónőjük gondoskodása és buzgalma folytán ez is szép sikert mutat.

A mi a hülyék nevelését és tanitását illeti, a mint azt Frim J. igazgató ur kifejtette, első és legfontosabb szükséglet a levegő. A levegő mellett tekintetbe jön a melegség. Nagyobb meleget a hülyék nem türhetnek, elálmosodnak és gyöngék lesznek. Tehát a napon nem szabad soha hajadonfővel hagyni őket, télen tulságos kályhamelegség elől legyenek védve. A harmadik főkellék a gyenge, elsatnyult izmok erösitésére szolgáló mozgás. A gyermekeknek rendes gyakorlatokat kell végezniök, különös sulyt a gyógytornára kell fektetni. A gyakori fürdők okvetlenül szükségesek, mert a bőr gondos ápolást igényel s a tisztaság nemcsak a testi épség feltétele, hanem a szellem nevelésére is nagy befolyással bir. Az étel jól készitett, tápláló és könnyen emészthető legyen és pedig inkább növényi mint állati.

A hülyéket rendre és engedelmességre kell szoktatni. Ez is az által érhető el, hogy mindenben bizonyos rendet követnek a nevelők, nem sokat parancsolnak, de attól mi elrendelve vagy tiltva van soha sem térnek el. A szeretetteljes bánásmód a legelsőbb feltétel, mert a hülyék őszinte ragaszkodással csüggnek azokon, kik szeretetet tanusitanak iránt uk.

Ezek az elvek az uralkodók a Frim J. intézetében. Ezekhez a főelvekhez ragaszkodnak, s abból nem engednek egy jottát sem; s ez irányelvek mellett az intézet a rend és tisztaság képét nyujtja. Hazánkban a hülyék száma 20,000, kiknek 75%-át a szegénysorsuak képezik. A Frim J. intézete magán tulajdon, hova minden szegény nem juthat be. A hülyék ügye nem egyéni, hanem közérdek. Hazánkban 20,000 hülye részére csak egyetlen egy magán jellegü intézet létezik. Az állam engedélyezett ennek fenntartására évi 2500 frtnyi segélyt, s ebből is az intézet 10 szegénysorsu hülyét tart el. Hát a többiekkel mi történik? az utczán kóborolnak város és falu szerte és pajkos gyermekek csufságos tárgyai.

Mit kellene hát tenni? Felelet rá: az államnak kellene az ügyet jelentőségének megfelelően felkarolnia.

A mint értesülve vagyunk, Frim J. igazgatóval a tárgyalások már meg is kezdődtek, még pedig egyszerre három miniszteriummal, u. m. pénzügyi, belügyi és közoktatásival, s remélhetőleg legrövidebb idő alatt a Frim J. hülyék intézetét az állam veszi birtokába, a mit kivánunk is, mert Frim J. intézete eredményes munkát végez, az intézet maga felszerelve készen áll, és mert szükségesnek tartjuk hogy az országszerte elhagyatva tengődő szegénysorsu hülyékről az állam gondoskodjék.

Az ujlaki bucsu.

Az ujlaki bucsu a fő- és székváros egyik legnevesebb bucsuja. Tömegesen ránduInak ki ide a fővárosból s az egész nap élénk képet nyujt.

Az idei ujlaki bucsu jelentőségteljes Ujlak életében a mennyiben bizonyságtétele volt a magyarosodásban való előhaladásnak és a magyar szellem erősödésének.

A délelőtt tartott Istentiszteleten Ott Ádám magyarul szónokolt s a Goldberger-féle óbudai gyár zenekara a mise előtt és mise után a Hymnust zenditette rá. A magyarosodásban való haladás szép tanujele az és eredményéül tudható be annak a munkásságnak, mit az „ujlaki magyar asztaltársaság“ fejt ki. Elismerés illeti Kugler Józsefet ezt a kiválóan lelkes polgárt, ki a közügyekben soha nem fárad el és minden idejét annak szenteli. Inditványoz, alkot, sürget és eléri czélját. A fő- és székvárosi tanács figyelemre méltatja Ujlakot, mit részint tettek, részint igéretek igazolnak. Bár ezek az igéretek sokszor olyan lassan lesznek beváltva, mint a rossz keletü papirosok. A fő- és székváros tanácsának kiadott igéretei sokszor nagyon is hosszu lejáratuak és lejárat után az ovatolás elmarad s a közvélemény ezt sokszor mint behajthatlan követelést számolja el. Meg vagyunk győződve, hogy Ujlak helyzete kedvezőbb, mert ügyeinek oly őre van, mint Kugler József.

Ámde beszéljünk magáról a bucsuról. Volt itt minden, mézes kalácsos sátorok, órdögmalom, amerikai fénykép, jósló és lutri számot huzó madarak, játék kereskedés, késdobálás, szörp árulás, kép és könyvkereskedés habár nem a javából és sok egyéb pld. az ipartörvény megsértése is, a mennyiben működvelő sütemény készitők házaltak süteményeikkel, a mi ellen már a czukrászok és mézesbábosok ipartestülete számtalanszor keresett orvoslást . . . Az ujlaki bucsun az ilyen működvelő sütők olyan számban voltak, hogy a törvényt végrehajtó rendőrfelügyelő alig tudta őket eltiltani, mert a mint egyet elkergettek öt-hat tünt fél helyettök.

Az ipartestület szigorubb védelmet fog kérni a fő- és székváros tanácsától . . .

A bucsun a rendet Irinyi Zoltán rendőrfelügyelő tartotta fenn és pedig ugy, hogy ezért dicséretet érdemel.

Sok minden meg volt az ujlaki bucsun jókedv és különféle mulatságok, de hiányzott valami: a jó egyetértés, a mi a III-ik kerületből a legutóbbi képviselő választások óta egészen tünedező félben van. A politikai gyülölködés nyomai még a bucsun is meglátszottak. Mig ez az egyetértés helyre nem áll, addig a III-ik kerületben nem lesz teljes a bucsu.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 3537. számu tjkvben foglalt (7176. 7177.) hrszámu ingatlan 1/4-ed része Libasinszky Vinczéről: Dr. Aigner Imre és érdektársaira örkösödés jogczimén;

2. a budai 3183. számu tjkvben foglalt 6213. hrszámu ingatlan 1/16-ed része Dorson Alajosné szül. Farkas Ilkáról: Pitz Egidiusra 30 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

3. a bu ai 7171. számu tjkvben foglalt 2168. hrszámu ingatlan Bauer Miksa és nejéről: Deutsch Károlyra 14,000 frt vételárban;

4. az óbudai 3558. és 3550. számu tjkönyvekben foglalt (1371/a. 3.) és (158—160/b. 2.) hrszámu ingatlanok egy-egy tized-részei Mihálik Mártonról: Varga Ignáczra és érdektársaira 800 frt vételárban;

5. a budai 6730. sz. tjkvben foglalt (11099/91. 11103/94. a.) hrszámu ingatlan Gulden Friederikáról: Gulden Gyulára öröklés jogczimén;

6. az óbudai 3840. sz. tjkvben foglalt 3337/b. 3. hrszámu ingatlan Kreutzerl Péterről: Schütz Györgyre 1000 frt vételárban;

7 a budai 8693. és 8659. számu tjkönyvekben foglalt (10283, 10285., 10287/b.) és 10321. hrszámu ingatlanok Zsolnay Vilmosról: Hein Lipót és neje Róth Josefinre és Koch József és neje Pell Rozinára 30,000 frt vételárban;

8. a budai 1977. és 1997. számu tjkvben foglalt 3462., 6663. és 7556. hrszámu ingatlanok Éberling Jánosról: Éberling Rozáliára, Antalra, Teréziára és Irmára öröklés czimén;

9. a budai 9537. számu tjkvben foglalt 75. hrszámu ingatlan Hofbauer Ödönné szül. Bruckner Irmáról: Hofbauer Ödönre öröklés jogczimén;

10. a budai 615. hrszámu tjkvben foglalt 1315. hrszámu ingatlan Eckhardt Juliáról: Kiss József és neje szül. Hoffer Katalinra 1350 frt vételárban;

11. a budai 5458. számu tjkvben foglalt 4230. hrszámu ingatlan Bognár Pálnéról: Ziegler János és neje szül. Schrott Katalinra 1820 frt vételárban;

12. a budai 9193. számu tjkvben foglalt 10777. hrszámu ingatlan Arkay Sándor és nejéről: báró Kemény Gyulára 22122 frt vételárban:

13. a budai 9521. számu tjkvben foglalt (6594—44/a. 8) hrszámu ingatlan Egert Rózáról: Dr. Oesterreicher Mórra 4375 frt vételárban;

14. a budai 7528. és 7556. számu tjkvekben foglalt 4947/b. és 4979. hrszámu ingatlanok Berger Jánosról: Müller Ferenczre 512 frt vételárban;

15. a budai 3083. számu tjkvben foglalt 6042/a. hrszámu ingatlan Hendl Ferencz és nejéről: Münzberger Ferenczné szül. Bronarth Idára 450 frt vételárban;

16. a budai 7143. számu tjkvben foglalt 8783. hrszámu ingatlan Csaudinger Mátyás és Juliáról: Müller Lajosra 80 frt vételárban;

17. a budai 4068. számu tjkvben foglalt 8717 hrszámu ingatlan özv. Schmidt Erzsébetről: Müller Lajosra 121 frt vételárban;

18. az óbudai 1582. sz. tjkvben foglalt 3738/a. 4. hrszámu ingatlan Schmidt Antalnéról: a budapesti tégla- és mészégető gyár részvény-társaságra 500 frt vételárban;

19. az óbudai 3841. számu tjkvben foglalt 2230. hrszámu ingatlan Krinitzky Lajosné és társtulajdonosairól: a budapesti tégla és mészégető gyár részvény-társaságra 1800 frt vételárban;

20. a budai 8544. számu tjkvben foglalt A † ·/. (8046., 8047.) (8041—8044.,8048.) 3. terv. 1. hrszámu ingatlan Kotschy Erikről: Schumy Antal és neje szül. Reiterer Brigittára 2000 frt vételárban;

21. a budai 3815. számu tjkvben foglalt 7763. hrszámu ingatlan Brod Silvesterné és társairól: Budapest fő- és székváros közönségére 5000 frt kisajátitási árban;

22. a budai 9004. számu tjkvben foglalt (3268—3271/33.) hrszámu ingatlan Feder Laiosról és Emmáról: Lemayer Nándor és neje szül. Ludvig Máriára 18,000 frt vételárban.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházákban szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü leszsz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Teljes számu példányokkal az elmult félévből szolgálhatunk.

A ki hat előfizetőt gyüjt, a hetedik példányt dijtalanul kapja.

Jókai Mór szép elbeszéléséből az eddig megjelent számokat ujonnan belépő előfizetőinknek készségesen küldjük meg.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **Lapunk tisztelt előfizetőit felkérjük, hogy a nyár folyamán bárhová mennek is fürdözni, vagy nyaralni, annak helyét velünk levelező lapon közölni sziveskedjenek, hogy a kiadóhivatal a megrendelt helyre a lap küldése iránt intézkedését megtehesse.**

— **Rothadó iratok.** A várból elvitték a kultuszminisztériumot, mert féltették, hogy épitésrendőri szempontból nem biztos az épület. Igaz ugyan, hogy az országos levéltár ma sem dült össze, hanem a kultuszminisztérium iratai jó része oda át rothad. Igy regéli azt a hir — de mit mondanak hivatalosan nem tudjuk.

— **Zászlószentelés.** A budapesti I., II. és III. kerületi szállodások és vendéglősök, bor és sörmérők most készülnek ipartársulatuk fennállásának tizedik évfordulóját zászlószenteléssel és alapitási ünnepélylyel megüllni. E kettős ünnep napja és sorrendje még megállapitva nincsen, de sikere már is biztos. Biztositja ezt első sorban az a közszellem és egyetértés, baráti összetartás, mely az ipartársulatot jellemzi, s ez az ő elnökének, Barabás Józsefnek érdeméül tudandó be. A zászlóanyai tisztségre Höltzel József vezetése alatt 18 tagból álló küldöttség Barabás Józsefné született Hellinger Teréz urhölgyet nyerte meg. Ezt az összes ipartestület nagy lelkesedéssel fogadta és már is előre látható az ünnepély sikere.

— **Mükedvelői előadás.** A budai mükedvelők köre f. hó julius hó 9-én a „Fáczán“ vendéglő kerti-helyiségében, II. kerület Medve-utcza 6. mükedvelői előadással és világpostával egybekötött tánczestélyt rendez. Szinre kerül a „Vörös sapka“ czimü szinmü. Kezdete 7 órakor. Esős idő esetén az előadást 14 nap mulva tartják meg. A Tipografia-dalkör zenekara szivességből működik közre.

— **Szálloda a várban.** Mint értesülünk a várban egy vállalkozó szállodát akar nyitni, a mire itt már égető szükség volt. A várat ezen szálloda élénkiteni fogja és nagyban emeli az idegenek forgalmát is. A szállodás tekintettel az ott levő számtalan hivatalnokra pensiot is rendez be.

— **Az ifjuló lánczhid.** A lánczhid lánczait festik, hogy ezáltal is edzék az idő viszontagságai ellenében. Ott a hol a munka folyik a rendőrség elrendelte a lépésben hajtást. Már több bérkocsit és magánfogatot megbirságoltak a miatt, hogy a rendeletet eleinte nem vették kellő figyelembe, de most már hozzá szoktak.

— **Budáért.** Az elmult hétről több Budát érdeklő eseményt jegyezhetünk fel. Igy azt is, hogy Lobkovitz herczeg a hadtestparancsnokság épületében talált régi falfestményeket renováltatja. E freskók ismertetését közelebb adjuk. — Azt is olvastuk, hogy a Mátyás-templom felszentelése aug. 15-én leszsz, a hálaadó isteni tisztelet pedig a Szent-István ünneppel együtt aug. 18-án. — A vásárcsarnok ügye, mely a Döbrentey-téren leszsz, is előhaladt. — A szabadság-szobrot a czitadella helyére is tervezik.

— **Diszvacsora.** Az ó-budai Hirsch-Ehrlich Samu általános betegsegélyző és temetkezési egylet a mult héten a Zehetner-féle vendéglőben vacsorát) ett azon alkalomból, hogy az egylet zászló- e ünnepélye oly fényesen sikerült. A vacsora a legpompásabban sikerült, s fesztelen jó hangulatban a diszes társaság késő éjfélig együtt volt, mely idő alatt a tósztok egész áradata zúdult úgy az egylet elnökére: Fantusz Fülöpre, mint Tatay Adolf drra, kik buzgó harczosai voltak az egylet negyedszázados sikeres küzdelmének. Mondtak még tosztot: Rákos István Reiss és Mittelmann doktorokra, mint az egyletnek önzetlenül fáradozó orvosaira; Reiss dr. Rákosra. — Éltették még az egylet buzgó jegyzőjét és pénztárnokát és az önképzőkör jelenvolt tagjait: Deutsch Zsigmond és Halász Gyulát, kiknek a zászlóavatási ünnepély szép sikeréből a rendezés által oroszlánrész jutott.

— **A Gellérthegyről.** Becses lapjának legutóbbi számában olvastam „helyesen van jól is van“ czim alatt a Sashegyi utnak dicséretes munkába vételét. Sajnos, hogy a gellérthegyi utak tekintetében, különösen a Czitadella közelében levőket illetőleg nem mondhatunk hasonlót Ezek jókarban tartásáról alig történik gondoskodás. A mult havi huzamos esőzések óta, melyek bizony nem javitottak a különben rosz utakon, maig sem történt javitásukra semmi, de az adót, vizdijat beszedni bezzeg nem mulasztja el a fő- és székváros hatósága! Azon reményben, hogy ezen felszólalásunknak is meglesz a kellő eredménye s azon igérettel, hogy a gellérthegyi dolgokról alkalmilag még többet is fogok közölni, zárom ezuttal soraimat s maradok a tisztelt Szerkesztő Ur Budapest, 1893. jul. 4-én Gellérthegyi.

— **A „Zion“ jótékonysági egylet előljárósága** értesiti t. tagjait: miszerint l. a volt Szt. László egylet tagjai leérkezett miniszteri jóváhagyás folytán f. évi junius hó 1-én a Zion egyletbe bekebelez tetnek, és hogy 2. a Zion egylet működését alapszabályai értelmében a fő- és székváros I. és II. kerületére is kiterjesztette. Felvételeni kivánó tagok Dr. Weber Adolf urnál (főutcza 40. sz. a.) jelentkezhetnek. Az I. és II. kerületi egyleti iroda folyó évi augusztus hó 1-én fő-utcza 4. sz. a. leend. A III. kerületben az egyleti iroda Lajos-utcza 152. sz. alatt van.

— **Csak várja . . . várjatok!** Szegény budai rész, de mostohán is bánnak el veled! Igérgetéssel tartanak, egy-két szép szóval biztatnak a jövendőnek szépséges reményében, hogy aztán huza-vonással mindkésőbb teljesedjék jogos óhajod. Még a 70-es években kies mulató helye volt Budának az Elips. Szép és nagy közönség gyönyörködött lenézve estenden — s nem is irigykedve — az ifju testvérre a fejlődésnek indult Pestre. Katona és czigánybanda mellett ott mulatott a nagy közönség és egyszerre csak a jó karban levő utak megrongálódtak, a kövek szétmállottak, a bojtorján és gaz felverte az oldalok pázsitját. Az Elipsen elnémult a zaj. 36 ezer forint van a főváros kasszájában ennek helyreállitására. A pályázatot a kőmunkákra kiirták. Be is érkezett két ajánlat. Kauzer gránitkőből akarja elkésziteni, a másik homokkőből. És itt megakadt az egész. Csak várja . . . várjatok! mert most már bölcsen azon kell tanácskozni, hogy melyik előnyösebb? A nyáron tehát az épitkezésből nem lesz semmi. Majd talán a jövő kikeletkor vagy mikor?

— **Tűz van!** Ezt kiáltották tegnap a mozdony-utcza lakói és már mentésre is gondoltak. A mozdony-utról olyan felhő füst vagy mi közeledett, mintha az egész Németvölgy lángban állt volna. Végre sikerült felfedezni a kiket sorsuk mell- és tüdőszigorlatra bevezetett, hogy ez nem füst, hanem valóságos por: Pulvis Osztoicsana. E tájon öntöző kocsit a legidősebb emberek sem láttak. Azt mondják, az uj kerületi előljáró, t. i. az eljövendő már álmodik róla. De addig? Por és hamu . . .

— **Eljegyzés.** Soltész Gábor és neje született kellemesi Melczer Mária örömmel tudatják fiuknak, Jánosnak özv. Pallaghi Jánosné szül. Geréb Cornélia urhölgy ő nagyságának leányával, Pallaghy Jolánka kisasszonynyal, f. hó 25-én történt eljegyzését. Özv. Pallaghy Jánosné született Geréb Cornélia örömmel tudatja leányának Jolánkának, Soltész Gábor ur és neje született kellemesi Melczer Mária urhölgy fiával Soltész Jánossal f. hó 25-én történt eljegyzését. Zsadányban, 1893. év junius hó 25-én.

— **A III. ker. szinpártoló egyesület** elnöksége ellen több egyesületi tag azzal a panaszszal lép föl, hogy minden ügyben önhatalmulag jár el, a választmány teljes ignorálásával, mi az általános érdekü egyesület működését egészen privát jellegünek tünteti föl. — Mi ismerjük az elnök Mitelmann Bernát dr. önzetlen buzgalmát, s hiszszük, miszerint az alapszabályszerü formákat minden eljárásában szem előtt igyekszik tartani, bár a gyors elintézést kivánó ügyeknek, a sok választmányi ülésezés hosszadalmasságánál fogva, gyakran hátrányára van; mégis az egyesület tagjainak megnyugtatása végett czélszerü volna a sürgős eljárásoknak is megfelelő hivatalos formát adni.

— **Elite társas utazás a keletre külön gyorshajóval.** A keletre való utazási idény kezdetével a magy. kir. államvasutak városi menetjegyirodája szeptember hó elejére egy nagy előkelő társas utazást rendez a keletre. A nevezett menetjegyiroda, mely különös feladatául tüzte ki a kelet alapos megismertetését, ezen társas utazást — minden tekintetben — kiváló izléssel fogja rendezni. Egy fényesen kiállitott, villany világitással, fürdőkkel és lehető legnagyobb kényelemre berendezett gyors hajó viszi majd a résztvevőket Fiuméből Athenbe (Pyraeus) innen Konstantinápolyba, Smyrnába, sorra következnek ezek után Rhodus, Bayrouth, Jaffa, Jeruzsalem, Betlehem, Port-Said, Alexandria, Cairó (pyramisok) innen Corfun át Spalató érintésével vissza a magyar tengerpartra Fiuméba. Az utazás és általában a rendezés minden egyes részletének pontos kivitele felett a menetjegyiroda főnöke személyesen fog őrködni, ki az utazók érdekében arról is gondoskodott, hogy hirneves orientalisták utközben — a hajón — szakszerü felolvasásokat tartsanak. Az utazás tartama 40 napra fog kiterjedni annak ára mindenütt teljes ellátással I. osztály 600 forint, II. osztály 450 forint. Jelentkezések csak f. évi augusztus hó 1-éig fogadtatnak el; azok 150 forint előleg beküldésével a magyar királyi államvasútak városi menetjegyirodájához (Hungária szálloda) intézendők, hol részletes programok dijtalanul kaphatók. — A nagy keleti elite-utazás programmja épen most megjelent. E programm nemcsak érdekes az által mit kilátásba helyez, hanem azon szakértő, értelmes modor által is, a melyen az utiterv kidolgoztatott, ugyszólva egy plasztikus előállitásu térkép. A programm ingyen kapható a magy. kir. államvasutak menetjegy-irodája által (Budapest Hungária-szálloda).

— **Az elrontott lovasut.** Buda egyik legszebb sétáló helye volt a lovasut, hol volt szép pázsit, kellemetes árnyékban. Elegáns közönség sétált itt, mindaddig mig a királyi palotához vezető feljárót épiteni nem kezdették, ekkor tönkre ment a szép pázsit, nem vetették be többé fümaggal csak széna murvával hintették be felületesen, az utat pedig a terhes kocsik összerontották ugy, hogy az most egy Sahara egy homok tenger. A mérnöki hivatalnak nem jut eszébe az ut helyreállitása a mi eléggé sajnos.

— **Az öt nyelvü szótárból,** a melyet Somogyi Ede szerkeszt s Robicsek Zsigmond könyvkereskedő czég ad ki, megjelent a II. III. és IV-ik füzet. A szótárban mind az öt nyelv szavai folytatólagos és megszakittatlan abczérendben következnek egymás után. Az érdeklődők figyelmét felhivjuk az érdekes s irodalmunkban egyedül álló füzetes vállalatra.

A

— **Kitüntetés.** Nyirák Gyula, Zsámbék község derék jegyzője, ki különben a magyar jegyzői karnak is kiváló tagja, saját élete koczkáztatásával egy gyermeket a Dunából kimentett, mint értesülünk, a bátor mentőt már kitüntetésre ajánlotta a főszolgabiró.

— **Rendkivüli előadás.** A krisztinavárosi szinkör előtt felemelt helyárak nélkül az állatkinzásból egy rendkivüli előadás folyt le, melynek rendezője Tauszky butor-szállitó volt. Tulságos teherrel megrakott kocsijával szánalomraméltóan küzdött tovább menni két elcsigázott szegény ló. Mind hiában, a jármü nem mozdult. A kocsis ostorával lépett közbe és párját ritkitó állatkinzást követett el. Egy hölgy lépett közbe, kinek erélyes fellépését a közönség is támogatta és elismerte, a mire az őrt álló rendőr végre beleavatkozott. Szemtanuk azt állitják, hogy ez az eset a legnagyobb állatkinzások közé tartozott, mit ember valaha látott. Tauszky uramat jó volna megtanitani, hogy a szegény állatok, ha még butorszállitásra vannak is kárhoztatva, kiméletet érdemelnek és ne rendezzen többé a jó érzésü emberek megbotránkozására ilyen rendkivüli előadást. Birságot reá!

— **Melyik fürdőre menjünk?** Milyen vizzel éljünk? Erre a kérdésre dr. Gerlóczy Zsigmond és dr. Hankó Vilmos egy csinos kiállitásu és közhasznu tartalmu könyvben felelnek meg, mely a jónevü Toldi Lajos könyvkereskedő bizománya. (II. ker. Fő-utcza 2. sz.) Ára 1 frt. Ajánljuk olvasóink figyelmébe. A müvet terjedelmesebben is fogjuk ismertetni.

— **Budakeszről** arról tudósitanak, hogy ott az idén körülbelül 800 nyaraló tartózkodik. A villák szaporodnak. A közlekedés emelésére az ottani nyaralók maguk is tartanak fenn ugynevezett „Gigerli-omnibuszokat“, melyek a Szép Ilonáig közlekednek. A hatóság most a fővárosnál lépést tett, hogy a „Szép Juhásznétól“ kezdve vizvezetéki vizzel öntöztethesse az utat . . .

— **Kedélyes mulatság.** A „Merkur“ tekepálya-társaság megtartotta dijtekézését iskola-utczai helyiségében. A kiváló budai polgárokból álló társaság teljes számban jelent meg. A dijakat Stowasser János és Wagner szódagyáros nyerték. A társaság legjobb kedélyben mulatott és az elnök, Seide ur éltetésével oszlott szét.

— **Botrányos eset.** Nagy izgatottságban van Kalász községe. Belágyi József plébános Lehoczky Béla földmivelési miniszteri tisztviselő nejét nyilvánosan felpofozta. A kinos feltünést okozott esetre az adott alkalmat, hogy a plébános birói árverésen megvett egy ingatlant, melynek lóhere termését Lehoczky a volt gazdától megvette és árát is kifizette. A lóhereből tehát cselédje jóhiszemüleg hozott egy csomót haza. E miatt előbb szóval támadta meg az urhölgyet a plébános és midőn az védekezett felbőszülve neki rohant és a védtelen nőt felpofozta. Ilyen eset, hogy nem lelkészhez illik azt mindenki elbirálhatja.

— **Szemle.** A közlekedési minisztérium és a magyar államvasutak egy-egy főhivatalnoka közelebb a déli vasut vonalait és állomásait fogja bejárni és ott az anyagokat és épületeket megvizsgálni. Az utazás incognitóban történik.

— **Összejövetelek.** Az első kerületi nemzeti asztaltársaság legközelebbi összejövetelét kedden, julius 11-én Ternyei Farkas vendéglőjében tartja a budaörsi-uton. — Az I., II. és III. kerületi vendéglősök ipartársulata Peyerl József II. kerület Margit-utcza 15. számu vendéglőjében találkoznak.

— **Remekmü** Utólagosan érdemesnek tartjuk megemliteni, hogy br. Lipthay Bélánénak a kisdedovó-egyletek által átnyujtott diszokiratot Michalovich János kalligrafista és kereskedelmi miniszteri számtiszt szépirta. Az irás oly szép, hogy párját ritkitja és azt nagyon sokan dicsérik.

*

— **Grünwald Samu** jóhirü kereskedő, ki a Krisztinavárosban egy fényesen berendezett divatáru kereskedést nyit meg augusztus 1-én, az üzlethez közel levő fák eltávolitása végett a következő kérvényt intézte a fő- és székváros tanácsához:

Tekintetes Tanács!

Alulirott alázattal bátorkodom oly kéréssel járulni a tekintetes Tanácshoz, miszerint kegyeskednék elrendelni, hogy a folyó évi augusztus hó 1-én az I. ker. Alagut-utcza és Krisztina-tér sarkán ujonnan épült Casinohelyiségben nyitandó divatáru-kereskedésem elől az erősen lombos fa eltávolitassék; mely alázatos kérésemet a következőkkel vagyok bátor indokolni:

A ház előtt a járda igen keskeny, a fák alacsonyak és igen lombosak, ugy hogy a földszinti helyiségek sötétek, a czégtáblát és az üzlet kirakatait, melyek az üzlet felvirágozását előmozditják csak az veheti észre a ki arra előre figyelmeztetve lőn és a ház elé a fák mögé megy.

Különben a fasorra ott egyáltalában szükség nincsen, mert szemben a templom körül tér van, mely be van fásitva.

Minthogy pedig meg vagyok győződve, hogy a tek. Tanács a főváros kereskedelmének előmozditására minden lehetőt megtesz és ezen fák megmaradása üzletem sikerültét teljesen meggátolná, sőt biztos tönköt tenne kilátásba, bátorkodom kérni a fák eltávolitását.

Alázatos kérésem megujitásával vagyok a tek. Tanácsnak

Budapest, 1893. junius hó 16-án, alázatos szolgája Grünwald Samu.

— **Margit-uszoda.** Ez az uszoda a lánczhid közvetlen közelében a legdiszesebb fővárosi uszoda, előkelő közönség látogatja, megérdemli a legszélesebb körü támogatást. Közerkölcsiség szempontjából sem esik kifogás alá, mert nem bámulhatják a fürdőzőket a kivánesiak. Az igazgatóság elhatározta, hogy az idén uszó-versenyeket rendez.

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut 8. sz.) A fő- és szekvárosnak különösen jobb partján a közönség nagy számban látogatja a világhirü üdülő és gyógyfürdőket. A vidékiek a nyári évad alatt itt adnak egymásnak találkozót. A társalgás semmiről sem foly csak a fürdőéletről, a fürdő czikkekről, s azoknak bevásárlási forrásáról. A budai oldalon e tekintetben minden igényeket kielégit **Bieber és Wirth** czég, hol a következő czikkek nagy raktáron vannak és jutányos áron számittatnak u. m. szivacsok, frottier keztyük, fürdőszappan, cserfahéj, franzensbadi vaslápsó, kénmáj, maláta, jegeczes szikső, tengeri só, vasgolyó. A fürdöző közönség figyelmét úgy fentemlitett czégre, mint a megjelölt czikkekre készséggel felhivjuk.

— Egy fiatal, nőtlen **boltiszolga** a Krisztinavárosban azonnal felvétetik. Bővebbet a szerkesztőség.

— **Pályázat.** Az eddig csupán szigorló orvos által ideiglenesen betöltött jenő-telki körorvosi állomásnak választás utján betöltésére f. hó 18-ik napjának d. e. 11 óráját Jenő községházához, mint a kör székhelyére, kitüzöm, miről a pályázni óhajtók azzal értesittetnek, hogy kérvényeiket f. évi julius hó 16-ik napjáig alulirottnál nyujthatják be, mely kérvény orvostudori oklevéllel felszerelendő; később benyujtott kérvény figyelembe nem vétetik. A javadalmazás következő: 1. Jenő község részéről 300 frt készpénz, 50 frt lakbér. 2. Telki község részéről 200 frt készpénz, 20 frt lakbér. 3. Látogatási dij mindkét községben nappal 20 kr, éjjel 50 kr, halottkémlés 30 kr. Az orvos mindezekért tartozik hetenkint kétszer Telkin megjelenni. Kelt Bián, 1893. junius 17-én. Bódiz, főszolgabiró.

Budapesti polg. lövész-egyesületből.

A f. évi junius 20. 30. és julius 1. 2-án megtartott ez idei király-lövészet fényesen sikerült. Jelen voltak valamennyi lövészeink, sőt számos vidéki lövészegyesület képviselői is megjelentek és versenyeztek a szép dijakért, melyeket a választmány ezuttal kiváló bőkezüséggel a lövészek rendelkezésére bocsájtott. Az utolsó lövészeti napon: julius 2-án programszerüleg 6 órakor a lövészet berekesztetett, a lövések osztályoztattak és ünnepélyesen, szép hölgykoszoru jelenlétében, a dijak kiosztattak. A legszebb dijat ezuttal Konda Sámuel (Arad) vitte el.

Délutántól kezdve estig kerti helyiségeink zsufolva telt meg előkelő közönséggel, halgatták a katonai zenekar előadásait és a tüzijáték s tombola után következett disztermünkben a tánczmulatság, a melyen az első négyest 50 pár tánczolta. Jelen voltak: Szabó Ferenczné, Jaritz Andrásné, Forche Románné, Szwirák Ágostonné, Müller Károlyné, Braunstein Jánosné, Reich Zoltánné, Pardavi Józsefné, Welsch Emilné, Szoyka Károlyné, Gunda Lajosné, Kemény Istvánné, Bauer Józsefné, Benkő Ferenczné, — továbbá: Balázs Józsefin, Koller nővérek, Szoyka Babette, Kobzinek Teréz, Bauer nővérek és még számosan a sok szép hölgyek közül, kiknek nevét a tánez közepette nem irhattuk össze. A tánez éjfélig tartott.

Az ez idei király lövészeti ünnepélylyel szép sikert ért el egyesületünk.

A Julius 7-én megtartott választmányi ülésen az egyesület által épitkezési czélokra annak idején kibocsájtott 10 frtos részletjegyekből 100 darab kisorsolása — Rupp Zsigmond kir. közjegyző ur közbenjötte mellett — eszközöltetett. Kisorsoltattak a következő számu részletjegyek:

689. 240. 1136. 434. 255. 79. 1452. 815. 1435. 1036. 1186. 551. 999. 348. 861. 534. 1475. 1230. 180. 880. 91. 292. 220. 146. 3. 1339. 802. 923. 135. 515. 1057. 356. 1306. 1081. 1241. 403. 1227. 781. 233. 1411. 214. 1068. 1377. 391. 445. 569. 228. 895. 284. 895. 991. 26. 53. 237. 651. 362. 101. 183. 576. 1238. 1021. 339. 37. 120. 1369. 1025. 1351. 1309. 383. 1103. 17. 125. 1302. 511. 740. 122. 934. 1326. 1267. 150. 309. 1061. 48. 258. 1039. 637. 1441. 978. 1382. 505. 149. 1066. 997. 664. 152. 1161. 1297. 952. 888. 129á.

Melyeknek tulajdonosai a részlet-jegy előmutatása mellett az érte járó összeget az egyesületi pénztárosnál Ott Lajos II. ker. fő-utcza) bármikor felvehetik.

A felvett uj tagok között van Horváth Gyula is, a III. kerület országos képviselője.

Budapest, 1893. julius 7-én.

Lakner János,
egyes. jegyző.

Budapest tüzrendészetének szabályozása.

Chudy Hugó cz. rendőrkapitány Budapest fő- és székváros tüzrendészetének szabályozásával már régibb idő óta foglalkozik. A tüzrendészet a fő- és székvárosban kellően szabályozva nincsen, még az a kérdés sem lett eldöntve, mely tüzrendészeti funkcziók illetik a közigazgatási s melyek a rendőri hatóságot?

A fennálló tüzrendészeti szabályrendeletben e kérdés sem megoldva sem felvetve nincsen. Az 1872. XXXVI. t.-cz. értelmében a főv. tanács az előljáróságok utján gyakorolta az összes tüzrendészeti funkciókat.

Az 1881. XXI. t.-cz. értelmében ez a rendőrségre ruháztatott, mi által az 1872. XXXVI. t.-cz. I. §-a elvesztette hatályát.

Tüzrendészeti szempontból a közigazgatási hatóság alatt a rendőrség értendő, ez végrehajt, a törvényhatóság pedig alkot szabályrendeleteket.

Chudy szerint a tüzrendészeti szabály alkotás-joga nem gyakorolható a fő- és székvárosi tanács, hanem csak a törvényhatósági bizottság által.

Fejtegetéseit Chudy igy végzi:

Az 1872. évi XXXVI. t.-cz. szerint a fővárosi törvényhatóságot megillető és a B) alatti fejtegetések szerint csak a municzipális közgyülés által gyakorolható szabályalkotási jog tényleg csak ugy érvényesithető, ha a kiadott szabályok végrehajtatnak és foganatositttatnak. Erre pedig a közgyülés szervezeténél fogva nem alkalmas. De a közgyülési határozatok végrehajtására első sorban hivatott tanács szintén nem alkalmas a tüzrendészeti szabályok végrehajtására. Mert a tüzrendészeti mint egyáltalában a

rendészeti szabályok végrehajtása és foganatositása közben gyakran szükség van egyrészt kényszereszközök alkalmazására, másrészt oly intézkedések és rendelkezések életbeléptetésére melyek nem respektálása büntethető legyen. A fővárosi tanács pedig sem a kényszer alkalmazásához szükséges karhatalommal nem rendelkezik, sem nem tehet oly intézkedéseket és rendelkezéseket, melyek a közönségre nézve büntetés terhe alatt kötelezők.

Ellenben a fővárosi rendőrség egyrészt a tüzrendészeti szabályok kényszer utján leendő foganatosításához szükséges karhatalommal és a karhatalom kifejtésére törvényesen feljogositott közegekkel rendelkezik, másrésst az 1881. évi XXI. t.-cz. 8. §-a alapján fel is van jogositva, hogy büntetés terhe alatt kötelező intézkedéseket tehet.

Miután tehát a tüzrendészeti tevékenység második hatósági funkciójának gyakorlásához szükséges két feltétel a fővárosi rendőrség rendőrség szervezetében és jogkörében meg van adva ezen funkczió gyakorlására Budapesten csakis a rendőrség lehet illetékes annát inkább, mert a tüzrendészet ezen második funkciója csaknem kizárólag a biztonsági rendészet körébe esik, melynek ellátására amugy is a fővárosi rendőrség van hivatva.

Ezek szerint tehát a kompetenciák ugy osztandók meg, hogy

a) a szabályalkotási jog a törvényhatósági bizottság,

b) ellenben a végrehajtási, intézkedési és büntető jog a rendőrség hatáskörébe utalandó.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

Krecsányi folytatja a vendégszerepléseket és az utalványokkal való méltánytalanságot. Közegei kimondják, hogy utalványnyal csak akkor lehet jegyet kapni, ha marad. Ebben az esetben este is szivesen szolgálnak vele.

Nyilt hadizenet ez a budaiak ellen, s mi akármennyire becsüljük is egyébként Krecsányit, nem leszünk képesek meggátolni a visszahatást, ha nagyobb mértékben fog felébredni a budaiak önérzete.

Komáromi Mariska elég szépen haladt, a sajtó még mindig sokat előlegez neki, de nem az a primadonna, kinek fellépését rendkivüli előadásnak tudhatnánk be. Krecsányi mostani énekesnőinél valamivel jobb, de nem elégiti ki teljesen a műizlést.

Vendégszereplése nagyobb esemény számba nem jöhet.

A másik „Primadonna“ szintén kisértett a mult héten s mert a lapok a darab erkölcstelensége felett siránkoztak, felköltötték a közönségben a kiváncsiságot, mely egy élelmes igazgató legkivánatosabb tőkéje.

Panasz.

Nem szeretik az igazságot Krecsányinál. Ezzel a kijelentéssel kezdem felszóllalásom. F. hó 6-án csötörtökön d. e. 9 órakor elküldöttem egy inast, hogy hozzon az I. ker. polgári kör utalványával egy nagy páholyt. Az inas azzal jött vissza, hogy nincs páholy, erre elküldöttem inasom utalvány nélkül és kitünt, hogy nem mondtak igazat, mert utalvány nélkül mindjárt kapott páholyt. Mint I. kerületi polgár azt inditványozom, hogy ha őszinteséget és udvariasságot akarnak polgártársaim tapasztalni, ugy látogassák inkább a városligeti szinkört, mert ez nem tulságosan élvezhető Krecsányinál.

K. M.

Ó-budai szinkör.

A régi tradiczióhoz hiven színészek között mindig merülnek föl bizonyos ügyek, melyek azután a legnagyobb diszkréczió daczára is rendesen a nyilvánosság előtt bonyolódnak le, vagy lesznek inditó okai oly tragédiának, melyből a katasztrófa csakis a közönségre háramlik. Ily kulissza-históriákba tehát már elvből sem szoktunk beleavatkozni; de a jelen esetben, midőn egy általunk igen méltányolt, derék, törekvő igazgató ellen érkezett lapunkhoz több oldalról panasz, kötelességünknek ismerjük azt ugy a helyzet tisztázása, mint a közönség megnyugtatása végett is. E több oldalu panasz pedig Rakodczay szinigazgatónak az az eljárása szolgáltatott volna okot, hogy ő, hivatkozva a közönség nagyon is lanyha (?) érdeklődésére, egyes tagoktól a szerződésben kikötött rendes fizetésből **negyven százalékot** levont s igy megesett, hogy oly igen használható jó erő, mint Szigeti, havi 28, mondd huszonnyolcz forintból kénytelen nyomorogni nagy családjával. Szende Anna, Ábray Aranka, Boross Ferike, Bihari, Füredi s többen a társulat kiváló erői pedig már el is távoztak Rakodczaytól járulékuk e megröviditése következtében. Mi ez eljárás birálatába jelenleg nem bocsátkozunk; de ha igaz, hogy Rakodczay a lanyha pártfogással indokolta eljárását, ugy az bizony nem volt helyes, mert épen az utóbbi időben nagyon is meg lehet elégedve müködésének nemcsak erkölcsi, de anyagi sikerével is, tekintve azt, hogy maga az áldozatkész székesfőváros is három ezer forint szubvencziót szavazott meg. Ily körülmények között oly deficzitről nem lehet szó, melynek fedezésére negyven százalék levonás szükségeltetnék.

Reméljük Rakodczay a kedvező megoldásra megtalálja a modus vivendit s eljárásának igazságos és humánus voltát egy pillanatra sem engedi kétségbevonni ily ügyek felmerülésével, melyek a leglelkesebb törekvést is nagyon kétes értékűvé tennék.

Az ó-budai szinkör e heti müsora különben állandóan nagyszámu közönség jelenlétében folyt le, bár az előadásokon nagyon is meglátszott, hogy az eltávozott jó erők szerepeit kezdők vették át, kik nagyon kevés dicséretest nyujtottak. E héten adták először „Az ó-budai ruhafestő és ikertestvére“ cz. bohózatot, melyet Nestory eredetije után Kövessy Albert, a társulat kitünő komikusa, magyarositott helyiérdeküvé. A czimszerepet Kövessy adta, ki mókáival sokszor megkaczagtatta a közönséget. Mellette Bácskay Julcsa tünt ki eleven játékával. Az egész mü különben összefüggéstelen csoportozatokból áll, melyek mindegyike eldülöngéli a maga szerepét zeneszó, vagy éktelen zsibongás mellett s ezzel a függöny legördül. Igazi nyári müélvezet! R. J.

Heti müsor: Hétfő: „Czigány“. Kedd: „A kis molnárné“ (Benkő Etel jutalomjátéka). Szerda: „A nagymama“. Csütörtök: „Mikádó“. Péntek: „A két Barcsay“. Szombat: „Ripp van Winkle“. Vasárnap „Czigánybáró“.

Svábhegyi szinház.

Fülöp tanár a szinészeti gyakorló iskola kitünő igazgatója a szinészeti gyakorló iskola végzett növendékeivel és vendégek közreműködésével egy kis szintársulatot alkotott, melylyel a svábhegyi szini évadot megnyitotta.

Az első előadás a Hegyvidéki turista-egylet vigalmi alapja javára volt pénteken Julius 7-én és az előadás fényesen sikerült.

A szinészeti gyakorló iskola kitünő iskola és azt helyesen teszi, hogy végzett művész növendékeit mielőtt szerződést kapnának felléptetni ilyen elite közönség előtt mint a svábhegyi. Szinre került az „Egy csésze tea“, melyben a következő drámai erők mutatkoztak be sikerrel: Villedeuil báró Turi Elemér, Villedeuil báróné Nagyfalussy Juliska, Gamouflet Leövey Leó, József Berényi Béla, Inas Várdafi József. Ezt követte: Tiz leány és egy férj sem. Vig operette 1 felv. Szerző: Suppé F. Karmester: Schweida Rezső. Személyek: Kakasfi Leövey Leó, Hidalga Kékesy Ilona, Britta Vécsey Camilla, Machinka Futaki Teréz, Pomaria Hidegkuti Adél, Almina Szelepcsényi Linka, Limonia Fülöp Riza, Giletta Neményi Helén, Marianka Aranyosi Hermin, Preciosa Felvidéki Ferike, Szidi, Kakasfi gazdaasszonya Dobo Katicza, Páris Gálosi János.

A szereplőket tapsolták különösen Dobó Katiczát, ki itt is hóditott.

A szintársaság megérdemli a pártolást. Az előadások kezdete 8 órakor vége 10 előtt. Budaiak közül is nagyon sokan vettek részt az előadás hallgatásában.

Vasárnap a „Nagymama“ kerül szinre.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

BURES HENRIK
keztyű- és sérvkötő-gyára
Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán
Weninger M. fűszerkereskedése mellett.
Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.
Egy pár keztyü 1 frt.
Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Özv. Culmann Rezsőné
élővirág-kereskedése
BUDAPESTEN,
II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.
Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.
Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »
Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.
Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.
Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Krisztinavárosi
Entreprise de pompes funébres
temetkezési vállalat
FISCHER FERENCZ
I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.
Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.
Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,
FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.
Sirkoszoruk. Sirkőraktár,
márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*
HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.
az árak előleges beküldése mellett.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ
a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes
asztali savanyúviz
és
egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-uteza 3. szám.
Telefon 90—97.
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Nyári lakók figyelmébe!!
Szén- és fa-eladás.
ROSENTHAL GÉZA
Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.
A Trifaili-szénbányának
kizárólagos elárusitási főügynöksége
HÁZTARTÁSI SZÉN
2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.
Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.
Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

KIÁLLITÁS 1891. B. KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI
DILIGENTIAE ET ARTIBUS
Arany érem

Novák Ignácz
czementmunka-vállalkozó
földtermék-készitő.
BUDAPESTEN,
I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szikkókutakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:
Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.
Árjegyzéket bérmentve küldök.

VENDÉGLŐ
a
Szt.-Lukácsfürdő kertben.
Délelőtt czigányzene
Délután és este katonazene.
Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.
Udvari sör a részvényserfőzdéből.
Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.
Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik **Bereczky Lajos**
vendéglős.

Schranz Gottlieb
BÁDOGOS MESTER,
légszesz és vizvezeték berendező
elvállal mindennemü
DISZNŰ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.
Nagy választék fürdőkádakban.
BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.
Telefon 90—46.

Geizler Kálmán
BÁDOGOS
légszesz- és vizvezeték-berendező
ajánlja magát mindennemü
DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,
BUDAPEST,
II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.
Nagy választék fürdőkádakban.

Hirdetések
a
BUDA ÉS VIDÉKE
részére felvétetnek
a kiadóhivatalban
I. Krisztina-utcza 14.

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hö- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérsèke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.
Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.
A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.
Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.
Massage és villamozási gyógymód.

Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.
Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünő közlekedés.

Rövid-, szövött-
és
DIVATÁRU-RAKTÁR
a
Krisztinavárosban.

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy üzletemet az I. kerületi Krisztina-téren, a polgári casino épületében, f. é. augusztus 1-én megnyitom és hogy a várban, a szentháromság-téren évek óta fennálló üzletemet továbbra is fentartom.

Tisztelettel
GRÜNWALD SAMU.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 28. sz. Vasárnap, julius 16.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Hazafiság a nemzetiségnek!

E büszke jelszóval gyüjtötte össze boldog emlékezetü Molnár György azt az alapot, a melyből felemelte a néhai budai népszinházat. Hazafiság a nemzetiségnek, ez a felirás diszlett a budai népszinház falain. Molnár György a maga szinházát magas szinvonalra emelte, innen indultak pályájokra a szinmüirás és szinmüvészet legelső ma is élő, vagy a közelmultban elhunyt müvelöi közül nagyon sokan.

Dóczinak itt adták elő „Jeruzsalem pusztulása“ czimü szinmüvét, itt lépett fel legislegelőször Blaháné mint gyermek. Irók és müvészek egyben szövetkeztek, hazafiság a nemzetiségnek, és a nemzet megértette, hogy a budai szinészetnek missziója van, tehát itt szinigazgatóskodni nemcsak magánvállalkozás, hanem müvészi és hazafias küldetés.

Nem akarom én Krecsányinak érdemeit kisebbiteni, ő kitünő igazgató és rendező, de nincs tisztában küldetésével. Lapom szinházi rovatában már többszörösen foglalkozott a rovatvezető ama rossz vért szült utalvány-históriával, mely ma már készül odáig mérgesedni, hogy a budai szinpártolás kedve inog meg. Ez pedig nem egyedül Krecsányi üzleti érdekeit veszélyezteti, hanem az egész szinügyet Budán.

Itt az ideje, hogy ezzel a kérdéssel mint közügygyel lapom élén foglalkozzam és a vád és a ki nem fejezett védelem esélyeit mérlegeljem.

Krecsányi Ignácz, hogy könnyebben felelhessen meg müvészi küldetesének, subventiót kap. Ha ezt nem kapná, e lap és azt erkölcsileg támogató egyesületek tennének érte lépést, hogy kapjon.

E subventió arra való, hogy a budai közönség szerényebb kiadások mellett hozzájuthasson a magasabb müélvezethez is. Ehez azonban a folyó évadban csak akadályok mellett juthatott, vagy teljesen nem jutott.

Nyilvánvaló, hogy Krecsányi nem felelt meg küldetésének, mert ő csak akkor ad jegyet utalványra, ha háza üres, tehát ha eső nincs, jó a harmat.

A „Buda és Vidéke“ az egyetlen budai lap, reá nézve sokban befolyásosabb a fővárosi sajtónál, mely ide a pesti müvészekkel együtt jobbadán csak vendégszerepelni jön, ez az egyetlen budai lap, mely az egész Buda hivatalos és erkölcsi képviselője, jó akarattal figyelmeztette Krecsányit, hogy milyen utvesztőbe jut. Ő nem is hederitett erre — a mivel nem a lapot, hanem a budaiakat sértette meg. Nem is igyekezett igazságát (?—) bebizonyitani. Lehet, hogy nem olvassa. Erről nem tehetünk, igy a mi ebben irva van, arról tudomása nincsen. Kár reá nézve, mert késedelmezik a baj enyhitő szereivel.

A budaiak most igy gondolkodnak, ha mi csak szinháztölteléknek vagyunk jók, ugy nagyobb engedményeket kérünk, p. o. 40—50%-ot, ekkor azután jobb hiányában bármily előadásra elmegyünk és felemelt helyáru rendkivüli előadásaira utalványok nélkül is vehetünk jegyet.

A másik vélemény egészen a szerződések jogi természetére helyezkedik s ez az, hogy Krecsányi úr ha épen kerülni akarja a jelszót, t. i. hazafiság a nemzetiségnek és érdekeit csak üzleti szempontból tekinti, legalább is legyen őszinte szerződő fél és mikor mi őt, a közibénk érőt, örömmel üdvözöljük, kösse ki azt, hogy 20—30 rendkivüli előadást tart és ekkor megnehezítheti az utalványokkal való jegyvásárlást.

Krecsányi Ignáczra nézve nincsen megirva, hogy a budai szinkörnek örökös igazgatója leszsz, más idők más embereket hoznak felszinre, tehát neki nem szabad koczkáztatni a szinház ügyét az utalvány agiotage-al.

Nem hagyhatjuk szó nélkül a szinköri bizottság magatartását sem. E bizottságnak, ha nincs is tiltó joga, de jóakaratú figyelmeztetésének szerezhetne érvényt .. és védelmére kelhetne a budai szinügynek . . .

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Az öreg dervis egészen tüzbe jött e szavakra; épen ilyen szavakért hurták karóba azelőtt egy héttel Mohamed Lárit a Valedih khan előtti téren. A szultán lóhátról nézte a kivégzést s halotta mit beszélt hozzá a rajongó.

— Édes fiam, folytatá az imám, Bécs felszabadulása óta nekünk nincs maradásunk Magyarországon többé. A három kezü birodalom most nem három karral támad, hanem három karral védi magát. A karok még erősek, de a fő, de a sziv rosz, erőtelen. A hadsereg virága nem harczol, hanem Sztambulban lázong; vezéreket, ulemákat emelget és buktat: ki hogy fizet. A főpapok versenyeznek a basákkal a fényűzésben, a rabnőkkel való mulatásban, a nép zsarolásában; — maga a mufti, sheik Vani megy rosz példával elő. Egyszer, midőn arról prédikált a népnek, hogy a Korán szerint kárhozatba jutnak azok, a kik igazságtalanul szerzett vagyonból rabnőket, nyalánkságokat vesznek, megkérdém tőle: hát te magad nem igazságtalanul szerzett vagyonból vásárolsz-e? Nevetve felelt rá a mufti: az nem úgy van; én ha rabnőt vásárlok, hitelbe veszem; tehát azzal a pénzzel még tartozom a min vettem, csak később szerzem azt meg; tehát az irás szavai ellen semmikép sem vétek. Hát maga a szultán, a bi[illegible]om feje? egy olyan fő, melyben nincs gondolat. Egész életét vadászatban tölti; egész hadseregek indulnak ki véle dámvadakat, medvéket hajtani, s estendenkint Abdinak azt kell jegyezni, hány vadkant és szarvast ejtett el a szultán saját kezével? Ez üres, lélektelen hajszát félbeszakítja néha egy ünnepély, mindenféle oktalan alkalomra; például: ha a Validehnek egy tulipánja kinyilt, ezt meg kell ünnepelni egész Sztambulnak. Ilyen eseményekből áll most az ozmán birodalom története, mit Abdi az utókor számára megír. Nyujtsd mosdótálamat, Abdi! a szultán megmossa kezét szappannal. Ird történetkönyvbe, hogy én megmostam kezemet szappannal. Ilyen nagy dolgok vannak ez évben fölirva Törökország történetében. Egy napon kérdezé a szultán Abdit; mi van ma beirva a naplóba? Valóban, szólt a történetiró, mai nap semmi sem történt. Erre Mohammed felkapott egy dsiridet s hozzáhajítá, hogy a dsirid hegye végighasitotta Abdi vállát. No már most van mit beirnod naplóba; történt valami. És ugyanazon napon történt az, hogy az ozmán hadat kétszer megverték tengeren és szárazon.

Petneházy gondolá magában: ez ugyancsak malecontentus egy vén török, aligha valami ivadéka magyar nem volt.

— Hanem hát lásd, kegyes imám, én nekem semmi bajom a te bajoddal, nekem a szultánod nem szultánom, én nem akarok Sztambulban divántanácsnok lenni, sem szandsák-főnök a tartományokban; én nem verekszem Törökország jóvoltáért, hanem harczolok a magam hazájáért s minthogy ti is épen az ellen harczoltok, a ki ellen én, igy találkozzunk egymás oldala mellett, de sohasem egymással szemközt. A basák, kik fegyverszövetségeseink, nem kedves emberek, de legalább őszinték a gorombaságig; a mit meg lehet fogni, azt elveszik; de a láthatatlanokhoz nem nyulnak s azért, a mit hisznek, vagy nem hiszek: nem visznek gályákra.

Ihánzáde e szókra felállt vánkosáról és egy vasládát felnyitva, abban egy csomó penészes iratot mutatott Petneházynak.

— Itt vannak Mátyás királytok s a budai kormányzó basák irattárának legtitkosabb okmányai. Olyan levelek, a mikről, ha kibeszéled, hogy szemeiddel egy pillantást vetettél beléjük, elég lesz arra, hogy a magad fejét és az enyémet elveszicsd; de meg kell látnod őket, hogy megtudd, mit jelent rátok magyarokra nézve a basákkal való szövetség. Im itt ez összekötött könyvben vannak foglalva a Mátyás és Dsem herczeg közti alkudozások. Ez volt az alkalom, hogy a magyar a török nemzettel egy kalap alá kerüljön, mint van egy részben most. A boritékra saját kezével látod felirva e sorokat (minő erőteljes vonások!)! „A ki ellenségével szövetkezik saját testébe veri a kést.“ Emitt vannak Kara Mustafa levelezései egy római birodalombeli nagy államférfiúval; csak az aláhuzott vörös sorokat lásd a mik ezen kezdődnek: „Legyen a magyar a czethal gyomrában, de egy helyen s nem fogja semmi megemészthetni; de oszszátok kétfelé s tegyétek külön paradicsomba és el fog veszni!“

Sok volt ott még megirva, mik uj dolgok voltak az avatlanok előtt. de miket Petneházy csak vállvonitva hallgatott.

(Folyt. köv.)

A

Feltételezem, hogy Krecsányi élelmessége nem egészen czélzatos, azt is megengedem, hogy nagy kiadásai vannak és ezt be kell hozni. Ámde rosszul számít, mert ha elkedvetlenitené a budaiakat a szinházba járástól, ugy magának árt legtöbbet, mert végül, ha a statisztika tanuságait veszszük igénybe, a legtöbb jegyet ő egy évadban mégis az utalványokkal ad el, tehát mi leszsz abból, ha az utalványnyal jegyet vásárlók száma megapad, ebből az is kárt szenved, ki utánna jön.

Blahánét eleget látják a pestiek — mi budaiak keveset, a 7 fellépésből méltányos lett volna legalább négyet a a budaiaknak tartani s a szinlapról elhagyni, hogy utalványok egyáltalán érvénytelenek (két eset) és csak 9—11-ig lehet utalványokkal jegyet váltani (öt eset). Tehát a ki nem kötött rendkivüli előadásokkal ő nem csinált jó üzletet . . .

Nem szabad nekünk ezért bosszúállóknak leuni, de neki sem szabad ezt az eljárást folytatni a még hátralévő vendégszerepléseknél. Intézkedjék, mielőtt ez az ügy az ő és a magyar müvészet s a közönség kárára elmérgesednék.

Gondoljon arra, hogy az ő hivatása — mit eddig tisztességgel töltött be — sem más, mint hazafiság a nemzetiségnek....

Erdélyi Gyula.

Uj épitkezések.

Előttünk fekszik az idén befejezett épitkezések kimutatása az az a főváros szépülése számokban kifejezve. A balparti részeket nem érintve e számok között megtaláljuk a jobbparti rész azaz Buda emelkedését is.

Mind a három kerületről meglepő képet kapunk e kimutatásban, még a harmadik kerület is élénk épitkezési kedvet mutat.

Kerületek szerint fölépült az idén: az első kerületben: 39 földszintes, 12 egyemeletes és 1 háromemeletes ház; épülőben van ugyane kerületben 38 földszintes, 3 egyemeletes, 2 kétemeletes és 1 háromemeletes ház, vagyis az összes uj épitkezések száma e kerületben 96. A második kerületben elkészült: 12 földszintes, 2 egyemeletes és 1 kétemeletes összesen 15 ház; épülőben van 23 földszintes, 4 egyemeletes és 4 kétemeletes, összesen 31 ház; az épitkezések száma tehát e kdrületben 46. A harmadik kerületben felépült 13 földszintes és 1 kétemeletes, összesen 14 ház; munkában van 35 földszintes ház. Az összes épitkezések száma e kerületben 49.

A budai hegyes vidéken a nyaraló-épitkezés is élénken folyik. Felépült az év első felében az első kerületben 20, a második kerületben 3, a harmadik kerületben 1 nyaraló. Épülőben van jelenleg, az első kerületben 10, a második kerületben 6 nyaraló.

Összegezve a számokat 191 ház és 40 nyaraló a melyek már jó részben fel vannak épülve vagy épülnek. Kétszázharminczegy épitkezés egy évben. Káprázatos tetszős szám.

Vizsgáljuk mit nyert ez által Buda, legkivált szépészeti szempontból? Gondoltak-e az utcza rendezésre, igyekeztek e azon, hogy villa város jelleget adjanak ott a hol lehet, kellő távolságra kerttel elválasztva vannak e egymástól az épületek vagy pedig fal, falhoz tapadva?

Sajnos nem. Számokban nyertünk, de város szépészeti szempontból nem. Össze-vissza hányt a mi czéljainkkal ellenkező háztömegek, épitészeti talányok, hogy minél több lakás legyen egy kis házban, czélszerütlen apró berendezésekkel.

Hol van itt a nyoma annak az épitészeti és lakás viszonyokról szóló tanulmánynak hosszas bizottsági tárgyalásoknak?

A pincze lakások kiürültek, sokan mentek lakni a közeli falvakba és munkás házakról mindeddig gondoskodva nincsen. Ez közegészségügyi és népesedési tekintet a mivel most időt nem tölthetünk, inkább az izlés és a villaváros természete ellen elkövetett merényletek általános megitélésére szoritkozunk.

Budának nem igy kellene épülni, nem különösen az I. kerületben. A bérházak össze torlódása más irányban tereli a Krisztinaváros fejlődését, melynek egy kies park városrésznek kellett volna lenni.

Fájdalom ennek lehetősége ma már nagyon is valószinütlen. Mindig a külföldet szeretjük utánozni és meghallgatni, miért nem hallgattuk meg a külföldi szakértőknek azt a véleményét, mely az épitkezést erre a modorra utalta.

Most már a mult tévedéseit nem hozhatjuk helyre, de okulhatunk a jövőre nézve és az ezután történő épitkezésekre nézve előirhatja a hatóság a kivánt feltételeket, hogy legalább egy részében legyen szépen épülve Buda. A szőllő területeknek villa telekké való felhasználásával sem ért mindenki egyet, mert abból a tőkéből, ha még busásan adja is el valaki telkét, mit ennek ára képvisel nem élhet meg és ez ellen, gazdasági tekintetek is szóllanak.

A földmivelési miniszter, mint értesülünk, arról gondolkodik, hogy mi módon lehetne a szőllő ültetést nagyobb arányban megkedveltetni és ujra szőllővel népesiteni be a budai hegyeket és e kérdésre közelebb törvényjavaslatot akar előterjeszteni. Mindebből csak az tünik ki, hogy legfőbb törekvése legyen a hatóságnak az egyensuly megtartása. Ne tévelyegjen, de haladjon a helyes középuton.

Budai német asztaltársaság.

A „Buda és Vidéke“ programmjában kitüzte és eddig e programmtól egy hajszálnyit sem tért el Buda és vidékének magyarosodását természetes és nem tulcsigázott alapon, testvéri szeretettel, jó akarattal . . . .

A magyar iskola-egyesület folyó hó 26-án bált tart a Császárfürdőben, tehát életjelt ad magáról, a magyar egyesület a budai oldalon nagyobb előkészületekkel foglalkozik, mielőtt actióba lépne . . . .

Mind a két egyesületre nézve hasznos, ha mi tanulmányokat teszünk és ezt az anyagot ők felhasználhatják, e tanulmányok elseje volt az a kitünő és irányadó körökben is feltünést okozott czikk, mit Eperjessy István úr irt Buda vidékének nemzetiségi viszonyairól az iskolalátogatás szempontjából. A községek egyre mozognak, közelebb Kalász állit községi iskolát.

Tóth József királyi tanácsos a buzgó tanfelügyelő fáradhatlan a magyarositás munkájában, iskolák, kisdedovodák felállitásával apostoli hivatást tölt be. De ő csak egy ember, a magyar egyesület még erre nem gondolt, legalább tudtunkkal nem. Buda vidékét pedig fel kell ölelni munkásságába, mert e nélkül nem érhetünk el valódi sikereket. A solymári rózsa ünnepnek is meg van a maga hatása, a nyaralók is tesznek valamit, de a megye nem annyit, mint a mennyi hatalmában volna.

Uraim! nem érünk rá, minden pillanatot munkával kell eltölteni a magyarositás terén és nem szünetelni soha. Ha valahol, ugy itt van veszély a késedelemben.

Sokat mulasztottunk, évtizedekig nem törődtünk azzal, milyen nyelven beszélnek Buda vidékén, pedig ez a nép rokonszenvezik velünk, magyar ruhában jár; a mit mi már levetettünk. A jóakaratnak olyan simboluma ez, mit figyelmen kivül nem hagyhatunk.

A magyar egyesületre itt sok munka vár, miért nyugszik, hiszen még nincsenek babérai.

De térjünk vissza a fő- és székvárosi jobbparti részébe, Budára és a szives olvasó legalább jelképileg nézzen meg egy levelet, mit e lapok szerkesztője kapott, melynek boritékán ez a czég olvasható: Német asztaltársaság a Mély pinczében. A boritékban egy névtelen német levél volt, melyben sajnálkoznak a felett, hogy ők, kik Buda és vidéke érdekeiért szintén lelkesülnek, nem olvashatják a „Buda és Vidéké“-t, mert az nem németül van szerkesztve és panaszkodnak a felett, hogy a német ember e hazában, ha a magyar nyelvet nem tudja, nem viselhet állami hivatalt.

Nem tudjuk, eddig nem fedeztük fel, kikből áll ez a Német asztaltársaság, benszülöttek-e annak tagjai, vagy külföldi németek? Létjogosultságok, ha a magyar nyelv nem tudása miatt történt mellőzés hozta őket össze, nincsen. Nekünk is vannak honfitársaink külföldön, kik magyar-egyesületté alakulnak, de megtanulják annak az államnak a nyelvét, melyben élnek, és a miatt, hogy ennek nem tudása gátolja a hivatalba jutást, nem panaszkodnak Ha ez a Német asztaltársaság csak azért van, hogy a Németországból idekerültek, összejőjjenek és szülőföldjük emlékeivel foglalkoznak, ugy létezzen. Van itt elég Helden-Gemeinde és különféle Bund, kiknek tagjai nem érzik magokat sértve, hogy a magyar nyelv Magyarországon kötelező.

Ámde ha idevalók, itt születtek, ugy elitéljük őket, legelőször is legsulyosabban elitélik azok a más országból itt letelepült németajku jó hazafiak, kiknek e levelet megmutattuk.

Ártatlan mulatságot üzhetnek, de ne tartsák sérelemnek a magyar nyelv tudásának követelését. A mit Jancsi meg nem tanult, azt nem tanulja meg János. Éljenek jó békességben és szeressék hazájukat, ha németül imádkoznak is annak boldogságáért.

Különben ajánljuk őket a magyar egyesületnek.

A vasárnapi munkaszünet végrehajtása.

A budapesti (budai) kereskedelmi társulat az 1891. XIII. t.-cz. végrehajtására vonatkozó miniszteri rendelet módositása és a felmerült sérelmek orvoslása végett Lukács Béla kereskedelmi miniszterhez valamint Wekerle Sándor miniszterelnökhöz felterjesztést intézett, a kérvényt egész terjedelmében közöljük, hogy azzal is kiemeljük és elismerjük a kérelem méltányosságát. Reméljük a kormány minden lehetőt megtesz a budai kereskedők e sérelmének orvoslására.

A kérvény igy hangzik:

Nagyméltóságu m. kir. Miniszterelnök Ur!

Nagy örömünkre szolgált, hogy bellusi Baross Gábor volt kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur a vasárnapi munkaszünetről szóló 1891. XIII. t.-cz. végrehajtására vonatkozó rendelet módositása iránt a kereskedelmi és iparkamarák, a kereskedelmi és ipartársulatok részéről előterjesztett kérelem folytán az üzletek bezárási idejére, a munkaszünet kezdetére nézve egységes időpontott állapitott meg.

Kérelmünk második része azonban, hogy t. i. a dohánytőzsdével biró füszerkereskedők is részesüljenek a törvény által nyujtani kivánt előnyökben, mindeddig nem teljesülvén, bátrak voltunk ezen méltánylást érdemlő kérelmünkre Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter ur Ő Excellenciájának figyelmét felhivni és jóindulatát kikérni, egyuttal pedig Nagyméltóságodhoz azon kérelemmel fordulni, méltóztassék jogos és az alábbiakban indokolt kivánságunk mellett a kereskedelemügyi miniszter urnál pártolólag közbenjárni.

Sérelmesnek tartjuk ugyanis a végrehajtási rendelet azon intézkedését, hogy éppen azokat zárja ki a törvény által biztositott előnyből, a kiknek nagyobb mértékben kellene részesülniök a munkaszünet kedvezményeiben, a kereskedők közül azokat t. i., kik megélhetésük

biztositására dohánytőzsdével is birnak, mert ezeknek meg van tiltva a dohány- és szivarnemüek elárusitását vasárnapon abban hagyni, hanem kötelesek akár az üzletben magában. akár pedig a kapu alatt, az utczán vagy bódéban a dohányelárusitást vasárnap délután is folytatni.

Kérelmünk oda irányul, hogy a törvény a kereskedők ezen osztályára is kiterjesztve, a törvényre vonatkozó végrehajtási rendelet e tekintetben módosittassék.

Méltóztassék a kereskedelemügyi miniszter ur Ő Excellencziáját arról meggyőzni, hogy e kérelmünk teljesitésével sem a fogyasztó közönség, sem pedig az államkincstár, mely a dohányjövedékből jövedelmet huz, rövidséget nem szenved, mert hisz van elég, kizárólag dohánynemüeket elárusitó üzlet, mely a közönség igényeit teljesen kielégiti; ha tehát vasárnap délután egy pár órára a dohánytőzsdével biró kereskedő üzletét bezárva, a dohányelárusitását is beszünteti, a dohány-elárusitási forgalom azért nem csökken. A dohányzó szivar készletét vasárnap délután nem a dohánytőzsdével biró füszer- vagy más üzletben, hanem az egy pár lépéssel távolabb levő kizárólagos dohánytőzsdében szerzi be.

Mig ha a füszerkereskedő a rendes czikkek elárusitásának tilalma mellett dohánynemüt köteles elárusitani, azt pedig üzletének nyitva tartása mellett kénytelen teljesiteni, vagy pedig bizonyos mennyiségü dohánynemüt a kapu alatt vagy a ház előtt bódéban tart eladásra készletben. — Első esetben nemcsak annak van kitéve, hogy törzsvevője éppén e minőségénél fogva, azon kedvezményre tart igényt, hogy vele kivételt téve, általa kért más, a törvény által elárusitani tilalmazott áruczikkeket is szolgáltasson ki, mit ha teljesit, kihágás miatt pénzbüntetés éri, a kérelem megtagadása esetén pedig törzsvevőjét elveszti: hanem ezenkivül, ha az üzletében adja ki a dohány- és szivarnemüeket, — ha csak maga a kereskedő odaállani nem akar, — egy másik alkalmazottat is kell ellenőrzés végett felhasználnia, nehogy csupa barátságból a gazda felelősségére más áruczikket is szolgáltasson ki. — De figyelembe kell még venni az üzleti helyiség fütheteln ségét s azt is, hogy mig a rendes forgalom alkalmával a segéd vagy inas kiszolgálás közben folyton nagy mozgást visz véghez a mi a testet felmelegiti, addig vasárnap délután eltekintve attól, hogy rossz időjárás esetén alig 3—4 ember fordul meg az üzletben szivart vagy dohányt vásárlandó, tétlenül egy helyben kell várnia a minden fél órában érkező dohányzót, hogy csekély pár krajczár nyers bevétele legyen.

Érdemes-e tehát az oly csekély jövedelemért két embert, a ki ily körülmények közt bizonyára magasabb dijazásra tart igényt, — kitenni a hidégnek, holott ezalatt szellemi élvezetet szerezhet magának? Bizonyára nem kivánja ezt az államkincstár érdeke, mert hisz ha ott nem, másutt — dohánytőzsdében — vesz a dohányos dohányt.

De talán még rosszabb a helyzet, ha a széljárta kapu alatt, kofa módjára árusitja a szivart, melynek a nedvesség, az egyik helyről a másikra szállitgatás legkevésbbé sem válik hasznára.

Bármikép tesz is eleget a törvény kivánalmának, legyen az a legpraktikusabb mód, — egytől meg van fosztva ugy a kereskedő, mint alkalmazottja, — éppen attól, a miben a törvény szellemi intentiója részesiteni akarja: a vasárnapi szabadságtól, a fárasztó egész heti elfoglaltság után megkiaánt és felette szükséges pihenéstől. A mostani állapot fentartása pedig nem fogná eredményezni a törvény által kitüzött magasztos czél elérését.

Ez a kereskedelmi miniszter urhoz intézett kérelmünk.

Nagyméltóságodhoz pedig azon kérelemmel fordulunk, hogy — mivel épp Nagyméltóságod, mint a pénzügyi-tárcza vezetője — van hivatva ezen ügyet financziális szempontból birálat alá venni, a kereskedelmi miniszter urnál kérelmünk teljesülésének szükségességét és lehetőségét hangsulyozva, azt kegyes pártfogásával támogatni szlveskedjék.

Azon reményben, hogy kérelmünk Nagyméltóságod helyeslésével találkozik és igy sikertelen nem marad, — maradunk

Nagyméltóságod hivei:
a budapesti (budai) kereskedelmi társulat nevében:

Kollár Lajos, jegyző ügyész. **Freyberger Pál**, elnök.

Az ó-budai szinészet ügye.

Becses lapjában ellenem intézett czikke folytán a közönség előtt eddig csorbitatlan tisztességem érdekében kérem a következők közlésére:

1. Tagjaim eleinte ugy szerződtek, hogy fizetés nélküli két havi szünidőt kapnak. De szerződésükben ki volt kötve, hogy ha e két hóban müködnek, fizetésüknek 40%-a vonatik le. Miért irták ezt alá? Hisz mehettek volna máshová. Miért szerződtek éppen hozzám, mikor ezt előre tudhatták s elfogadták?

2. Az eredeti gage épp az esetleges szünidőre való tekintettel oly magas, hogy a 40% levonás után is mindenkinek tisztességes fizetése van, legalább is annyi mint egy tisztviselőnek.

3. Ki mondhatja, hogy e héten (és mindig) nem volt „lanyha“ a pártolás? Ki mondhatja, hogy a gázsit 40%-os levonással is nem a saját zsebemből fizetem? S ki mondhatja, hogy az emlitett szubvenczió után is nem lesz-e még ugyanannyi deficzitem?

4. Igaz, hogy 4 tag (az 5-iknek régebben felmondatott művészi okokból) kivette két havi szabadságidejét, mert ezeknek szerződésében meg van a szünidő, de nincs meg a 40%-os levonás s elég méltánytalanok voltak a többiekkel szemben kivételt képezendők, a teljes gagera reflektálva a müködést megtagadták. De az ensemble, a műsor távozásukkal nem változott s különben is vissza jönnek még.

5. Tessék körülnézni a szinészvilágban nincs-e a nyári keserves hónapokban másutt nem 40, hanem 50 százalékos levonás. Csak ezt fizetnék meg másutt oly pontosan mint én a magamét mióta igazgató vagyok.

6. Két éves igazgatóságom alatt 8000 frt deficzitem gyült össze, de ennek daczára tagjaim 1-én és 16-án felvették gagejukat.

Rakodczay Pál, szinigazgató.

—

Közöltük Rakodczay Pál igazgató urnak lapunkhoz intézett válaszát, melyből az tünik ki, hogy szerződésszerüen járt el. Minden esetre dicséretet érdemel, hogy Rakodczay igyekezik megnyugtatni a közvéleményt. Mi kiadtuk a támadást, kiadjuk a védelmet azzal a megjegyzéssel, hogy mi e támadást nem ellene intéztük és az nem anynyira támadás volt, mint a megtörténtek előadása, a melyeket nem czátol meg egészen Rakodczay ur csupán a helyzetet világositja meg.

Az ő érdemeit mindig készséggel emeltük ki és ki is fogjuk emelni, mert ő megérdemli a sajtó elismerését nem csak a hozott anyagi áldozatok miatt, hanem mert kitünő igazgató és ép ezért kell neki ovakodni attól, hogy eljárásához gáncs férhessen, neki nem szabad azonositani magát olyan igazgatókkal, kik felett ő sokkal magasabban áll.

Abban teljesen igazat adunk neki, hogy szerződés szerüen járt el, de ovakodni kellett volna attól, hogy ez közbeszéd tárgya legyen. Örülni fogunk rajta, ha többet nem lesz alkalmunk a kitünő igazgató ellen panaszt jegyezni fel, ki valóban sokat tesz a magyar müvészetért mert még áldozattal is müveli a történeti szinmüvek előadását.

Hiszszük, hogy méltányossága ellen tagjai ezután kifogást nem emelhetnek.

Lipótmezei érdekeltek szövetkezete.

Lipótmezei érdekeltek szövetkezete czim alatt dr. Niedermann, a lipótmezei tébolyda igazgatója elnöklete alatt korlátolt felelősségü szövetkezet alakult, melynek czélja a budapest-lipótmező-máriaremetei helyi érdekü vasut kiépitése, a Lipótmező fellenditése, nagyobb szálloda épitése, villák és telkek vétele és eladása. A szövetkezet tartama 25 év és tagja csak az lehet, ki legalább egy részjegy tulajdonosa, melyre a belépő szövetkezeti tag 25 éven keresztül évenkint 10 forintnyi összeg lefizetésére kötelezi magát. A szövetkezet élén állanak: dr. Niedermann, Weiszenbacher Endre, dr. Radocza, Emich Gusztáv, dr. Arányi Miksa, Jahn épitész, Tömöry Kálmán épitész stb. Egyuttal egy lipótmezei egyesület is alapittatott, melynek czélja a vasutépités czéljából megalakult szövetkezetet a kormány és hatóságok előtt támogatni és társadalmi uton az annyira elhanyagolt Lipótmező emeléséhez hozzájárulni.

A „Buda és Vidéke“ már legelső számában, mint ezt közelebb felemlitettük, épen dr. Niedermann Gyula királyi tanácsos ur tolából közölte a lipótmezei érdekeltség kivánságait. Az a kirándulással egybekötött hangverseny, mit szerkesztőségünk a Lipótmezőn Judex Mátyás vendéglőjében rendezett és az erről szóló tudósitás járult ahoz, hogy a lipótmezeiek elhatározázát siettesse és lelkesültségét fokozza. Ennek a mulatságnak az eredménye az, hogy egyesületeink nagyobb mértékben fordulnak figyelmökkel a Lipótmező felé és most legközelebb a „Budai dalárda“ ránduI Judex Mátyáshoz, hogy a fejlődéshez a Lipótmező szépségének elismerésével járuljon és e helyen szólaljon meg a dal, mely hasson el odáig, hol meg kell azt hallani, talán akkor azok is belátják, hogy mit érdemel a szép vidék. Csakis ugy boldogulunk, ha erkölcsileg támogatunk minden érdekeltséget, hiszen a Lipótmező emelkedése nemcsak az ott lakók, hanem az egész Buda, sőt az egész fő- és székváros érdeke.

A lipótmezei érdekeltek szövetkezete megalakulása még nem elegendő, mert ez csak a kezdet kezdete és a papiroson is maradhat, a szövetkezetet kiegésziti és erősiti a lipótmezei egyesület.

Mi a magunk részéről szivesen élesztjük ezt a tüzet és kopogtatunk a lipótmezeiek érdekében mindenfelé. A társadalommal szemben a hatóságnak kötelezettségei vannak, nem tolhat a hatóság mindent a társadalomra . . . .

A svábhegy a hatóság legjobban kényeztetett gyermeke, a milyen rohamosan fejlődött és kapott meg mindent ez, oly nehezen indulnak a Gellérthegy, a Lipótmező, a Szemlőhegy. A Zugliget pedig egészen el van már hanyagolva, persze ott nincsen polgármester.

Üdvözöljük a lipótmezei érdekeltek szövetkezetét és annak elnökét dr. Niedermann Gyula kir. tanácsos urat és kérjük őket, hogy az érdekeltségbe a közeli és velök direkte szomszédos községeket is vonják be.

Budai fürdők és vizek.

Mult számunkban jeleztük annak a hasznos és jó könyvnek a megjelenését mi Toldi Lajos bizományában jelent meg (ára 1 frt II. ker. fő-utcza 2.) mit dr. Gerlóczy Zsigmond és dr. Hankó Vilmos irtak feleletül arra a kérdésre — es egyuttal a czim is — Melyik fürdőre menjünk? Milyen vizzel éljünk? A könyv részletesebb ismertetését igértük. Leghelyesebbnek tartjuk azonban hogy maga a könyv beszéljen, ennélfogva közölünk belőle minket budaiakat legközelebbről érdeklő mutatványt, a budai fürdők és vizekről.

Saxlehner »Hunyadi János« keserüviz-forrása.

A dobogói völgyben, délről a dobogói domb és a kamarai erdő, északról pedig a vadászhalom és a Péterhegy által köritett tágas sikon vannak azon források, a melyek a Saxlehner András czég tulajdonát képezik és a melyeknek vizét „Hunyadi János keserüviz“ elnevezée alatt hozzák kereskedelembe.

A füstölgő kémények, az óriási raktárépületek, töltőházak, a csinos munkáslakások, a nyüzsgő munkás-rajok, a telepet át- meg átszelő vasuti sinek, a raktárból kirohanó vonatok egy futó tekintetre is egy hatalmas ipartelep benyomását teszik az emberre.

Egy termékeivel egész világrészeket felölelő ipartelep ez valóban bübájos keretbe foglalva.

A Saxlehner-féle telep mintegy kétszáz holdra menő területet képez, melyen festői rendben sorakoznak egymás mellett a villák, a hivatalnok- és munkás-lakások, a raktár-épületek és töltőházak, meg a keserüvizet szolgáló kutak.

A dobogói keserüviz-telep tulajdonosa néhai Saxlehner András telepén hetven és egynéhány kutat ásatott; ezeknek egy része használatban van, mig a másik pihen, pihen addig, mig ismét visszakapta előbbi sürüségét. Ilyen eljárás mellett lehetséges csak azután, hogy a piaczra bocsátott viz összetétele csak igen szük határok között változik.

A kut-aknákból a vizet hatalmas gőzszivattyuk a töltőházban elhelyezett Saxlehner szabadalmát képező rendkivüli elmés töltő készülékbe vezetik, a melyből a lefolyó-csövek alá helyezett palaczkokba kerül. A töltő-gép munkaképessége a csodával határos; egy nap leforgása alatt 100 ezer palaczk megtöltésére is képes.

Nemcsak a töltés, de a dugaszolás, kapszulával ellátás is mehanikai uton történik. A kezelés egyetlen phasisában sem jut emberi kéz a vizzel érintkezésbe.

A viz töltésére kizárólag uj palaczkokat használnak. Ezen intézkedés hygienikus szempontból rendkivül nagy fontosságu; méltó reá, hogy világszerte méltánylásra és követésre találjon. Az üres palaczkokból egy milliónál több van minden időben raktáron. A palaczkok kimosása egy kitünő szerkezetü mosó-készülékben történik. A készüléket a gépház nagy gőzgépje látja el vizzel. E készülék is Saxlehner szabadalma.

A palaczkokat bedugaszolva, vignettával, kapszulával ellátva a nagyszabásu raktári helyiségbe szállitják; innen vasuti sinek indulnak ki, melyek a telepet direkt összeköttetésbe hozzák a kelenföldi állomással, illetőleg a magyar államvasutak vonalaival.

A palaczkok szállitása faládákban történik, melyek a forrástelephez tartozó mühelyben készülnek. A palaczkok csomagolására szükséges szalmatokokat a Saxlehner-czég váczi gyárában készitik.

Pompás látvány, midőn estefelé kigyulnak a telep villamos lámpái s a munkások kavargó tarka sokassága, a rakodó szekerek, vasuti kocsik, a robogó vonatok ezüstös fényben zsibongnak szemeink előtt. Ki mindezt látja, lehetetlen, hogy a legteljesebb elismeréssel ne adózzék Saxlehner András emlékének, ki a hatalmas telepet megalkotá s a magyar névnek és iparnak az oczeánon tul is becsületet szerzett. Örvendetes, hogy mit az apa oly magas fokra emelt: az üzlet tekintélyét a czég világhirét a fiuk nagy szakértelemmel, kitartó munkássággal, fáradhatatlan tevékenységgel még fokozzák. A czég ma már állandóan 600 munkás-kezet foglalkoztat, évenként 5—6 millió palaczk vizet küld szét a világ minden részére, százak munkája árán millióknak nyujt gyógyitó-orvosságot az egészség és élet ezen forrásaiból.

Saxlehner keserüvize: a „Hunyadi János keserüviz“ világszerte ismeretes orvosság, a legkisebb magyar faluban épp oly ismeretes, mint Párisban, Londonban, Berlinben, Pétervárott, Konstantinápolyban, Kalkuttában, Alexandriában, New-Yorkban, St.-Franciscoban, Rio de Janeiroban vagy Sidneyben.

A viz mintaszerü, realis kezelése, kiszolgálása, a tulajdonosok szakértelme, fáradhatatlan tevékenysége, áldozatkészsége alapitotta meg a viznek hirnevét. Ezen tényezőkben van a talizmán, a mely a vizet világra szóló gyógyszerré és kereskedelmi czikké tette.

A Hunyadi János keserüvizet az 1870. év nyarán a nagyhirü Liebig is elemezte; szerinte „a viz tartalma keserü- és glaubersó tekintetében minden egyéb ismert keserü-forrást fölülmul. Hatása a kitünő összetételeknek megfelelő“. Bunsen, minden időknek e legnagyobb chemikusa, a viz értékét illetőleg Liebiggel teljesen egyetért. Nagy előnye ezen viznek az is, hogy összetétele évek során sem változik; Ludwig elemzésének tanusága szerint a Hunyadi János keserüviz 12 esztendő alatt egészében, alkotórészeiben alig változott valamit.

A viz gyógyitó-értékét illetőleg az orvosi tudomány legelső coripheusai nyilatkozatai közül ide iktatunk egyet, Spiegelberg dr. egészségügyi tanácsos (Boroszló) véleményét: „Szivesen bizonyitom, hogy a keserü-vizek között egyet sem találtam, mely oly gyors, egyenletes hatásu s fájdalommentes lett volna, mint a Hunyadi János forrás vize. Egyiket sem lehet oly huzamosan minden hátrány nélkül használni, mint ezt. Mióta ismerem azóta más keserüvizet nem rendelek“.

Különfélék.

— **Az I. kerületi polgári kör juliálisa.** A fáradhatatlan rendezőség által közkivánatra megujrázott mulatság fényesen sikerült. Jellemezte a hölgyek egyszerü öltözéke, fesztelen családias hangulat, jókedv. A négyest 182 pár tánczolta. Sok szép hölgy volt jelen. A nagy sokaság daczára minden a legnagyobb rendben folyt le. A külön vonatok pontosan közlekedtek, zsufolásig megteltek, a közönséget a czigányok Rákóczyval kisérték a vonathoz. Mindenki jól mulatott és kedves emlékkel távozott. A jelenvoltak névsorából a következőket jegyezte fel tudósitónk. Leányok: Féry Auróra, Sefesik Irénke, Standtner Paula, Szabó Irma és Gizella, Jálics Gizella, Farkas Irma, Gulden nővérek, Goczigh Stefánia, Wittál Augusta és Emma, Krishauer Teréz, Mayer Ilka, Payer Aranka, Záborszky Ilona, Stessel Margit, Jankó Adigel, Czipfinger Katicza, Ferschner Rozina, Tolnay Etelka, Kramer Margit, Krausz Blanka, Christian Stefánia (Pancsova), Pfisterer Elvira, Muchmayer Lujza, Formágyi Nóra, Boné Miczi, Bauer Linuska, Purmann Miczi, Schiller Irma, Láng Józsa, Dobó Katicza, Erdélyi Ilonka és Jolán, Huszár Olga, Knoll Lenke, Novák Mariska, Sauersitz Margit, Schneider Eleonora, Baltzár nővérek, Hirt Irma és Aranka, Szalai Róza, Strobl Ida, Uhl Ilona, Vabricska, Irma, Buchwald Flóra, Medvey nővérek, Tóth Irén. Straub Melanie, Schick Elvira, Lovassy Emma és Blanka, Schaller Aranka és Malvin, Grell Julia, Szekér nővérek, Rácsay Giza, Greil Adolfine, Zombori Sarolta, Jagemann Anna, Kreibig Miczi, Juhász Ida, Liebhart Anna, Greguska Emma, Onódy Teréz, Kunhegyi Kamilla, Matuska Róza stb. Asszonyok: Szőllősy Istvánné, Dobó Imréné, Büttel Jánosné, Erdélyi Jánosné, Féry Narczisné, Rákos Ernőné, Jankó Jánosné, özv. Gönczy Mária, Pfistszer Miklósné, Hajnal Győzőné, Keresztessy Lajosné, Sauersitz Péterné, Jáborszky Ferenczné, Schiller Györgyné, özv. Bauer Vilmosné, Payer Béláná, Láng Józsefné, Standtner Guláné, Dierenbeck Józsefné, Wittál Mihályné, Antalffy Sándorné, Somogyi Zsigmondné, Stessel Jánosné, Schneider Józsefné, özv. Hirt Pálné, Grabocsayné, Réth Józsefné, Mayer Ottóné, Pázmándi Istvánné, özv. Singerné, Jálics Ignáczné, Schaller Ferenczné, Tompané stb.

— **Első mise a krisztinavárosi templomban.** Tisztelendő Perneczky Kálmán győregyházmegyei áldozó pap f. hó 16-án d. e. 10 órakor mondja első miséjét a krisztinavárosi plébániatemplomban. Mise után a fiatal pap először szüleit és rokonait s aztán a hiveket egyenkint fogja áldásában részesiteni.

— **A millenium érdekében.** Az 1896. évi országos kiállitás zeneművészeti és szinművészeti előadója: Dr. Váli Béla, a Szinművészeti Lapok szerkesztője, a kereskedelmi Miniszter megbizásából kiküldetett az ország nevezetesebb levéltárai és muzeumainak átkutatására. Dr. Váli, mint értesülünk, legközelebb Budára szándékozik jönni a zene és szinművészeti ereklyék megtekintése végett. Nevezett kiállitás teljessége érdekében Dr. Váli felkéri ezennel mindazon műkedvelőket, akiknek valamely zene avagy szinművészeti ereklye, és pedig régi hegedű, zongora, hangjegyiratok, levelek, naplók, szinlapok stb. effélék birtokában vannak, hogy azok felől nevére czimezve egy levelező lapon értesitsék (Budapest, Aréna-út 34. szám alá czimezve) avégből, hogy idejövetele alkalmával azokat megtekinthesse, esetleg megvásárolhassa.

— **Az I. ker. polgári kör nyilvános** jellegü könyvtárát e kör tagjain kivül a nagy közönség is használhatja. Egy-egy (1—5 kötetig) munka kiadásáért: 1 frt 5 kr. 2 kor. 10 fill. biztositék és havonként 35 kr. 70 fill. Három mű egyidejü kiadásáért: 2 frt 10 kr. 4 kor. 20 fill. biztositék és havonként 70 kr. 1 kor. 40 fill. A könyvek jegyzéke 20 kr. 40 fill. Egy-egy kötett 14 napig olvasható. A könyvtár minden hétköznap d. u. $3^1/_2$—5 óráig van nyitva. A letett biztositék az eredeti nyugta felmutatása után adatik csak ki. A kivett könyvet másnak adni nem szabad Az I. ker. polg. kör tagjai biztositékot nem adnak: dijaikat $^1/_3$ évi részletekben fizetik évi 2 frttal számitva.

— **Értesités.** A „Budai Dalárda“ ez uton is tudtára adja összes müködő és pártoló tagjainak, hogy f. hó 18-án, kedden, a a Lipótmezei-uton levő Judex Mátyás-féle, a „Zöld vadász“-hoz czimzett vendéglőben (a „Szép Illonán“ túl k. b. 50 lépésnyire) kedélyes nyári dalestélyt rendez. Kezdete este $^1/_2$7 órakor. Mindazok, a kik ez estélyen megjelenni szándékoznak, sziveskedjenek ezen szándékukat, valamint esetleges vendégeik számát (legalább hozzávetőleg) legkésőbb hétfőn, f. hó 17-én délig Fellner Ferencz úrnál, mint a „Budai Dalárda“ titkáránál (II. ker. Bombatér 2. sz.) bejelenteni. — A „Budai Dalárda“ választmánya.

— **Krisztinaváros emelkedése.** A várban Országház-utcza 5. sz. a. Haberecker Zsófia igazgatónő vezetése alatt 25 év óta fennálló felsőbb leányiskola f. é. szeptember hó 1-től kezdve a Krisztinavárosban fog megnyittatni. Az intézetre vonatkozó bővebb ismertetést jövő számunkban fogjuk közölni.

— **A családi házak kérdése.** E czim alatt a „Buda és Vidékében“ junius hó 25-én és julius hó 2-án megjelent közleményemre a julius hó 9-iki vagyis 27-ik számban Dr. Melly Béla ur a lakásügyi bizottság jegyzője volt szives válaszolni, kinek jóindulatu felvilágositó soraiért a legmélyebb köszönetemet fejezem ki ugy a magam, mint sok budai polgár nevében is. E válasz azonban különös örömünkre és megnyugtatásul is szolgál, miután épen felszólalásom alapja és kiinduló pontja, hogy az egyes tárgyalásoknál szóba hozatott. „Csak oly helyen engedtessék a hosszabb adómentességi előny, hol legalább is 50 ház épül.“ A véglegesen megállapitott határozatokban a lakásügyi bizottság által (kivánságunkkal megegyezőleg) elvettetett vagyis ilynemü propoziczió fel nem vétetett. De másrészt Dr. Melly Béla úr válaszsoraiban biztositását látjuk annak, hogy a tek. fő- és székvárosi tanács részéről mi budaiak is már méltányosabb és a balparti lakókkal egyenlő jogosult reményekkel várhatjuk a családi házakra vonatkozó üdvös törvények szentesitését. Kérjük a hatóságok és bizottságok minden egyes tagját, hogy jóindulatukkal és támogatásukkal minden adandó alkalommal bennünket pártolni méltóztassanak s akkor buda nem fog a főváros fejlődésétől annyira visszamaradni, de nem is lesznek a különben csendes és békés természetü budai polgárók annyira elégedetlenek. Willinger Ferencz.

— **Eljegyzés.** Schoenichen Rajmond és neje örömmel tudatják Margit leányuk eljegyzését Weisz Miksa minisztériumi számellenőr és tart. hadnagy urral. Budapesten, 1893. Julius havában.

— **Ünnepély.** A József Főherczeg ő császári és királyi Fensége védnöksége alatt álló hadastyán betegsegélyző és temetkezési egylet női-osztálya f. évi julius hó 16-án, vasárnap, megtartandó zászlószentelési ünnepélyének és ugyanaznap a II. ker., medveutcza 6. szám alatt levő „Fáczán“-hoz czimzett vendéglő helyiségeiben megtartandó zenehangversenye és tánczvigalmának programmja: 1. Reggel 8—$^1/_2$9 órakor összejövetele az ünnepélyen résztvevő vendégeknek, egyleteknek és testületeknek a Döbrentei-utcza 4. sz. a. levő egyleti helyiségben, továbbá a menet rendezése a Várkert rakparton. 2. $^1/_2$9 órakor Schram Kázmér elnök úr vezetése alatt egy küldöttség megy a zászlóanyáért, Fritz Rozina ő nagyságáért. 3. Ünnepélyes fogadtatása a zászlóanyának az egyleti helyiségben, a zászlóanya üdvözlése Tautz Adolf úr által, az elnökség átveszi a zászlószalagot és átadja a 3 leánykából álló diszkiséretnek. A megjelent vendégek és az ünnepély rendezői a zászlóanyának bemutattatnak. 4. Indulás a Döbrentei-utczán át, Palota-utcza, Apród-utcza, Várbazár, Lánczhid-utczán

és Fő-utczán át a kapuczinusok templomába. 5. 10 órakor Kozma Angelus P. rendbeli áldozár által tartandó diszmise, ki ugyanis a zászlót felszenteli, diszbeszédet tart, és kezdetét veszi a zászló szegbeverés. 6. Elindulás a templomból a Fő-utczán, Batthány-utczán át a Medve-utczai Fáczán vendéglő helyiségbe, ugyanitt Somogyi Ferencz úr ünnepi beszédet mond, a Hymnus eléneklése a budai kath. legény-egylet dalköre által, Güttler Kilian Rezső karnagy személyesvezetése alatt; ezután a zászlószeg beverésének folytatása esti 7 óráig. 7. 2 órakor diszebéd a vendéglőkerti helyiségében és hangverseny az egyleti zenekar által. 8. 9 órakor este táncz: rendezi Illy János úr. Szeg-beverés folytatása Julius 23 és 30-án, továbbá Augusztus 6, 13 és 20-án mindenkor 3 órától 6-ig délután az egyleti helyiségben. — Diszebédjegyek személyenként 1 frt, belépti-jegyek a pénztárnál a kertbe 30 kr., a tánczvigalomhoz 50 kr., családjegy 1.40 kr. Előre váltott jegyek a kertbe és tánczvigalomra személyenként 70 kr. Családjegy 1.20 kr.

— **A nagy keleti utazás Jeruzsálemig.** Az eddig beérkezett és folyton beérkező jelentkezések szerint itélve, egy valódi elite-társaság lesz az, mely szeptember elején elhagyandja a fővárost, hogy a kelet csodavilágát bejárja. De nemcsak magyarokból alakuland az utazási társaság, mert külföldről is, nevezetesen Németországból feltünő sokan jelentkeznek a magyar államvasutak menetjegy-irodájánál, mely ezen valódi eliteutazást rendezi. Ennek egyik főelsősége abban keresendő, hogy az ut legnagyobbrészt tengeren egy legujabb szerkezetü külön gőzösön tétetik meg, mely minden kényelmet — a villamos világitás és a tornahelyig — nyujt. Érdekes ujitás az is, hogy a hajón szakbeli felolvasások fognak hirneves orientalisták által tartatni. Rövebb tudósitást ad az igen szakszerü utazásiprogramm, mely a magyar kir. államvasutak városi menetjegy-irodája által (Budapest, Hungária-szálló) ingyen szolgáltatik ki.

— **A III. ker. polgári kör** f. hó 16-án, azaz vasárnap délelelőtt 1/211 órakor tartja végleges alakuló közgyülését a Schmiedtféle vendéglő helyiségében.

Helyreigazitás. Lapunk mult számában Diszvacsora cz. alatt levő közleményünkben fölemlitettük, hogy Halász Gyula és Deutsch Zs. urak az Ifjusági önképzőkör képviseletében voltak jelen. Illetékes helyről vesszük ennek czáfolatát ama nyilatkozat kapcsán, hogy az Ifjusági önképzőkör a Hirsch-Erlich Samu egylet részéről a zászlóavatási ünnepély alkalmával tanusitott buzgó fáradozásáért nemcsak, hogy meghivást nem kapott a diszvacsorára, de meg csak meg sem köszönték buzgalmát.

— **Mulatság.** Az országos magyar iskola egyesület hazafias czéljai javára 1893. évi julius 16-án (szerdán) a császárfürdő gyógyudvarában „Anna"-bált rendez. Személyjegy 1 frt, családjegy (3 személyre) 2 frt. Felülfizetések az egyesület nevében köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdete 8 órakor. Közlekedésről gondoskodva van. Jegyek kaphatók: a bálrendező-bizottság irodájában (III., főtér 3. sz., óbudai városhoz), a rendező-bizottsági tagoknál s a bál estéjén — a meghivás felmutatása mellett — a pénztárnál. A rendező-bizottság: Kugler József elnök. Belgrády Miklós alelnök. ifj. Halász Gyula jegyző. Gergelyi Jakab pénztárnok. Szende Antal ellenőr.

— **Méltányos kérelem.** A helyi érdekü vasuton óhajtandó volna, hogy kivétel nélkül minden munkás kapna szakasz jegyet, hogy mérsékelten utazhatnék. Mint értesülünk e tekintetben a községek kérvényt intéztek a helyi érdekü vasut igazgatóságához. Hisszük, hogy az igazgatóság ezt a kérvényt mieltányosan intézi el.

— **Szerencsétlenség.** Köztudomásu dolog, hogy utépitések és lerombolások, vagy feltöltési munkálatok alkalmával két kerekü egyfogatosok hordják a földet. Négy-öt ilyen kocsihoz a kubikoló vállalkozó csak egy kocsist oszt be, a ki a lovakat szabadjára hagyja, maga pedig több társával szórakozik a nélkül, hogy e szórakozás és lovak szabadsága eddig a rendőrségnek feltünt volna. Sok szerencsétlenség szülő oka ez a fegyelmetlenség. Közelebb megrenditő balesettel végződött. A németvölgyi uton ugyanis az utmunkánál alkalmazott egy kitörőnek 2 éves kis fiát egy ilyen magában haladó kocsi elgázolt. A gyermek szörnyet halt. Az ilyen kubikosok oly jól vannak fizetve, hogy a rendőrség minden kocsi mellé rendelhetne kocsist.

— **A budai polgári lövölde által kisorsolt 100 darab részletjegy jegyzéke:** 3. 17. 26. 37. 48. 53. 79. 91. 101. 120. 122. 125, 135. 146. 149. 150. 152. 180. 183. 214. 220 228. 233. 237. 240. 255. 258. 282. 284. 292. 309. 339. 348. 356. 362. 391. 403. 434. 445. 505. 511. 515. 551. 569. 576. 634. 637. 651. 664. 689. 740. 781. 802. 815. 861. 880. 888. 895. 896. 923. 934. 952. 978. 987. 991. 999. 1021. 1925. 1036. 1039. 1057. 1061. 1066. 1068. 1091. 1103. 1136. 1161. 1186. 1227. 1230. 1238. 1240. 1261. 1267. 1297. 1302. 1306. 1309. 1326. 1339. 1351. 1367. 1377. 1382. 1411. 1435. 1441. 1452. 1475.

— **Összejövetel.** Az I., II. és III. kerületi vendéglősök ipartársulata julius 19-én Szulczberger István vendéglőjében I. kerület Felsőhegy-utcza 110. szám alatt jönnek össze.

— **Siketnémák háza.** Miért laknak a siketnémák bérházban és fizetnek ezért Budán évi 2000 forint bért. A miniszterium és a főváros támogatásával ez a jótékony intézet saját magának szerezhetne házat, hogy annál jobban szolgálhatná az emberszeretet ügyét.

— **A gödöllei pinczeegylet** megtekintésére, mely a korona-uradalom védnöksége alatt áll s tiszta és természetes boraival kereskedik nagyban és üvegekben, közönségesebb asztali fajtól a legjobb pecsenye-borokig, közelebb több budai vendéglős fog borkóstolásra kirándulni.

— **Kirándulás.** A magyar turista-egyesület budapesti osztályának azok a tagjai, kik a tátrai nagy kirándulásban részt nem vesznek, julius 16-án Irhásárokhoz rándulnak ki. Indulás d. u. 3 órakor a fogaskerekü vasut állomásáról. Vezető Bárdossy Antal.

— **Feljáró a déli vasuthoz.** A kik a kis svábhegyről gyalog járnak be, nagyon szeretnék, ha a déli vasut érkező oldalánál egy átjárás lenne, melyen gyorsabban jutnának be a városba. Ez irányban már tárgyalásokat kezdettek meg.

— **Budai gazdasági hivatal.** Mióta a Lernbacher nyugalomba vonult és a gazdasági hivatalt az uj gazda Kulcsár Ferencz átvette észre lehet venni, hogy gazdasági hivatal létezik Budára és hogy ez nem pihenő állomás, hanem igyekvő embernek sok dolgot adó hely. Az uj gazda erélyesen látott a munkához és a régi semmit nem tevést szerénységre forditotta Azért is dicséretet érdemel, hogy a gazdasági hivatalnak külsőleg is tisztességes formát igyekszik adni és az épületeken czélszerü javitásokat eszközöltet.

— **Török-Bálintról** irják. A magyar kaszinó-egyesület f. hó 9-én ujonnan épült helyiségében közgyülést tartott, mely alkalommal az uj választást megejtették. Elnök lett idősb Koricsánszky Gyula. A mult évi számadásokat a közgyülés megvizsgálta, helybe hagyta és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta. A mutatkozó 100 frt fölöslegből 50 frtot a kaszinói könyvtárra utalványoztak. Török-Bálinton az idény élénk, 150 család nyaral künn.

*

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut 8. sz.) A fő- és székvárosnak különösen jobb partján a közönség nagy számban látogatja a világhirü üdülő és gyógyfürdőket. A vidékiek a nyári évad alatt itt adnak egymásnak találkozót. A társalgás semmiről sem foly csak a fürdőéletről, a fürdő czikkekről, s azoknak bevásárlási forrásáról. A budai oldalon e tekintetben minden igényeket kielégit **Bieber és Wirth** czég, hol a következő czikkek nagy raktáron vannak és jutányos áron számittatnak u. m. szivacsok, frottier keztyük, fürdőszappan, cserfahéj, franzensbadi vaslápsó, kénmáj, maláta, jegeczes szikső, tengeri só, vasgolyó. A fürdőző közönség figyelmét úgy fentemlitett czégre, mint a megjelölt czikkekre készséggel felhívjuk.

Ó-budai szinkör.

E héten a „Nagymama" és „Mikádó" kerültek szinre a közönségnek feltünő csekély érdeklődése mellett; bár az előadások minden tekintetben teljesen kielégitők voltak. Törökné mint nagymama játékával tanuságot tett finom érzékéről s ily szerepekre való rátermettségéről. Meg is tapsolták nyilt jelenetben is. Mátray a társulat egyik leghaszna vehetőbb tagja, remekül megállta helyét. Kitüntek még: Kantay Fehérvári és Makó ügyes játékukkal. — „Mikadóban" Kövessy és Ferenczi szereztek jó perczeket a közönségnek. Bácskay Julcsa, Benkő Etel, Hevér Julia és Kantay Teréz szintén hozzájárultak az est sikeréhez.

Heti müsor: Hétfő: „A koldusdiák". (Ferenczy Frigyes jutalomjátéka). Kedd: „Felhő Klári." Szerda: „Szakács és titkár." „Huszárszerelem". Csütörtök: „A parasztkisasszony". Péntek: „Dr. Faust házisapkája". Szombat: „A koldusdiák". Vasárnap „Szép Heléna".

Közgazdaság.

— **Cs. kir. szab. Adria biztositó társaság.** Ezen társulatnak a folyó év május 31-én Triesztben tartott közgyülése elé terjesztett az 54-ik üzletévre (1892.) vonatkozó igazgatósági jelentésének a számadataiban következő jelentékenyebb adatok foglaltatnak. Az életbiztositó osztálynál jelentékeny gyarapodás mutatkozik, a mennyiben az 1892. évben kötött biztositások 12.430,274 frt tőke, 639,458 frt évi járadék összeget képviselnek. A biztositási állomány az év végével kerekszámban 67 millió forint tőke és 164.462 frt évi járadék összegre rugott. A dijbevétel 2.090,015 frtott tett. Halál és balesetre szóló biztositások után 1.293,797 frttal emelkedett saját számlára, az tehát kerek 14.400,000 frtra rug. Az elemi (tüz, szállitmányi és jég) biztositási ágak dijbevételei 8.12,928 frtot tettek. — A visszbiztositások 3.124,078 frtot és a károk a vissbiztositási részek levonása után 3.335.988 frtot vettek igénybe. Ezenkivül 467.094 frt függő károk részére helyeztetett tartalékba. A dijtartalék 1.681,713 frtot s a több évi biztositások dijkötelező tárczája 22.276,765 frtot tesz. A lefolyt 1892. évben az összes biztositási ágak többé-kevésbbé mind nyereséget hoztak, ugy, hogy az összeredmény igen kedvezőnek mondható. — Tekintettel a kamatlábnak mindinkább való csökkenésére, az évi jövedelemből 338,806 frt a járadék és életbiztositások dijtartalékának rendkivüli dotálására és 150.000 frt az életbiztositási összeg külön nyereség tartalékának gyarapitására fordittatott, továbbá 164,314 frt az értékpapirok áringadozására fentartatott. Az ezután mutatkozó 379.659 frt 25 krt tevő nyereségegyenletből 50.000 frt két ingatlan értékének leirására fordittatik és az általános nyereség-tartalékalapok alapszabályszerü dotálása valamint a többi alapszabályszerü fedezetek után fenmaradó 240.000 frt osztalékra (részvényenkint 60 frt) fordittatik. A dij- és nyereségtartalékok 1892. évben kerete 1.900.009 frttal emelkedtek és a következő tételekből állanak: Az életbiztositási osztály dijtartartaléka 13.326.347 frt. Tüzbiztositások dijtartaléka 1.63,243 frt. Szállitmánybiztositások dijtartaléka 49.465 frt. Rendelkezésre álló tartalék 5.000,000 frt. Értékpapirok áringadozási tartaléka 577.154 frt. Az életosztály külön nyereség tartalékára 500,000 frt. Általános nyereség tartalékalap 1.187,165 frt, összesen közel 18 millió frt. Az igazgatósági jelentés említést tesz a „Meridionale" jég és visszbiztositó társaság nemrég történt alakulásáról is, mely a jövő evtől kezde az „Adriai" biztositó társulat helyett a jégbiztositási üzletet közvetlen fogja folytatni, időközben azonban az Adriai biztositó társulat ez évi jégüzlete visszbiztositás utján fog ráruházatni.

1
e.
A

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 1258. számu tjkvben foglalt 2174. hrszámu ingatlan özv. Hazucha Ferenczné ről és társairól: Kégl Paulára és Kégl Gabriellára 1400 frt vételárban;

2. a budai 4832. számu tjkvben foglalt 10789. hrszámu ingatlan Schusil Györgynéről: Dr. Kiss Károly és neje szül. Lajos Ilonára 7500 frt vételárban;

3. a budai 2088. számu tjkvben foglalt (3633 3634.) hrszámu ingatlan Glättli Károlyról: Dr. Heller Simon és neje szül. Leitner Elizre 7200 frt vételárban;

4. az óbudai 733. és 3225. számu tjkönyvekben foglalt (48., 49.) 4894., 5220., 4490., 4895., 4488., 4893., 4489., 4896. hrszámu ingatlanok Reitzer Vilmos Lipótról: Reitzer Izidorra és testvéreire örökösödés jogczimén;

5. a budai 1823. számu tjkvben foglalt 3346. hrszámu ingatlan $^1/_4$-ed része, Neubrandt Annáról: kiskoru Neubrandt Rozinára öröklés jogczimén;

6. a budai 7932. számu tjkvben foglalt 6062. hrszámu ingatlan Simon János és Lidiáról: Peterka Istvánra 1100 frt vételárban;

7. a budai 7386. számu tjkvben foglalt 5975. hrszámu ingatlan Guf Ferencz és nejéről: Sartory Bélára 950 frt vételárban:

8. a budai 459. számu tjkvben foglalt 1107. hrszámu ingatlan Roschek Ferenczről: Krempf Antalra 2050 frt vételárban;

9. a budai 2739. számu tjkvben foglalt 7814/a. hrszámu ingatlan fele része Részer Józsefről: Részer Máriára s kiskorn Részer Annára, Katalinra és Józsefre öröklés jogczimén;

10. a budai 873. számu tjkvben foglalt (1638. 1644.) hrszámu ingatlan Dr. Heinrich Nep. Jánosról örököseire: Dr. Heinrich Lajosra és M. érdektársaira, örökösödés jogczimén;

11. a budai 7685. számu tjkvben foglalt (7154 7155/b.) hrszámu ingatlan Déry Károlyról Dr. Klempa Istvánra 11000 frt vételárban;

12. az óbudai 1374. számu tjkvben foglalt 3707. hrszámu ingatlan Schlosser Gáspár és nejéről: a budapesti tégla és mészégető gyár részvény-társaságra 2500 frt vételárban;

13. a budai 8729. számu tjkvben foglalt 10235. hrszámu ingatlan Eberhardt István és nejéről: Hegedüs Jánosra és nejére szül: Szlovitsák Rózára 956 frt 20 kr vételárban;

14. a budai 173. számu tjkvben foglalt 319. hrszámu ingatlan Dr. Hegedüs Jánosról: özv. Petschacher Gusztávné szül. Weninger Irmára 15000 frt vételárban:

15. a budai 2492. számu tjkvben foglalt 4459. hrszámu ingatlan Heidrich Antal és testvéreiről: Dr. Czambel Samura 7000 frt vételárban;

16. a budai 7783. 2382. 5034. 5357. 7817. számu tjkvben foglalt 2257. 5561. 5997. 6000. 6048. hrszámu ingatlanok $^1/_4$—$^1/_4$-ed részei ifj. Walter Józsefnéről: kiskoru Walter Józsefre és Ferenczre, öröklés jogczimén;

17. az óbudai 379. számu tjkvben foglalt 3284. és 3316. hrszámu ingatlanok Kopp Józsefről: Dr. Freund Miksára és Deutsch Jakabra 2250 frt vételárban;

18. a budai 2819. számu tjkvben foglalt 5366/b. hrszámu ingatlan Preisz Rudo fról: Fövényessy Józsefre 1550 frt vételárban;

19. az óbudai 3225. és 3843. számu tjkvekben foglalt 4364. 5891. és 5893. hrszámu ingatlanok Reitzer Vilmos L. és nejéről Karl Nándor és nejére 3330 frt vételárban;

20. az óbudai 733. és 3225. számu tjkvben foglalt 5220. 5015. 5016. és 5070. hrszámu ingatlanok Reitzer testvérekről: Schmidt Pál és nejére 450 frt vételárban;

21. a budai 4653. számu tjkvben foglalt 9635/c. hrszámu ingatlan Rücker Andrásnéről, — a budai 4718. számu tjkvben foglalt 6654/b. hrszámu ingatlan pedig ifj. Kaczol Jánosról: Rosconi Lipótra 2081 frt 20 kr vételárban;

22. a budai 8685. számu tjkvben foglalt 9783. hrszámu ingatlan Niedermayer Mihályné és társairól: Deigner Jakabné szül. Konrád Évára 583 frt 34 kr vételárban;

23. az óbudai 152. számu tjkvben foglalt (1288. 1289/a.) hrszámu ingatlan Frey Józsefné és társairól: Hauser István és nejére osztály egzesség jogczimén;

24. az óbudai 152. számu tjkvben foglalt (1288. 1289/b.) hrszámu ingatlan Frey Józsefné és társairól: Frey Györgyre és nejére szül. Berlinger Máriára osztályegyesség alapján;

25. az óbudai 152. számu tjkvben foglalt 4590. 5286. és 6052. hrszámu ingatlanok Frey Józsefné és társairól: Schmidt Károly és neje Frey Juliannára osztályegyesség alapján;

26. az óbudai 3030. számu tjkvben foglalt 4212. 5502. és 6174. hrszámu ingatlanok Frey Józsefné és társairól: Koller Jánosné szül. Frey Magdolnára osztályegyesség alapján;

27. a budai 2962. számu tjkvben foglalt 8378. hrszámu ingatlan Mayerberg Ignácz és nejére 274 frt 50 kr erjékben; a budai 1864. számu ingatlan pedig 274 frt 50 kr értékben Benedek Róbert és nejére, csere szerződés utján;

28. a budai 9452. számu tjkvben foglalt (5432. 5433/a. 5433/b.) hrszámu ingatlan Feszl Lászlóról: Havasi Józsefre és nejére 2900 frt vételárban.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

„Budai kalauz" a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositminden ügyben. Kérdések „**Kalauz**" czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkereséshez 3 db 5 kros bélyeg melleklendő.

Egy vegyészeti felfedezés terjesztésére társ kerestetik. A tárgyra a földmivelési miniszter már évekkel ezelőtt pályázatot hirdetett, mely azonban eddig eredményre nem vezetett. Ajánlatok »Földmivelés« czimen a szerkesztőségbe.

Kerestetik Ujlakon bérbe egy három szobás kis ház, csinosan épitve. Novemberre kell a ház. Ajánlatok »Lakás« czimen a szerkesztőségbe.

Kösziklából fakadó kristálytiszta
VÉGHLESI
„Vera"-forrás.
Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize.
Hathatós szer az emésztési zavaroknál.
Borral vegyítve kellemes savanykás izü üdítő és tiszta italt képez,
a bort nem festi,
a miért a nagyérdemü közönség **fröcs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Azon tapasztalatra támaszkodva, melyet a **Vera-forrás** előnyére **chloroform altatás utáni hányásoknál tettünk,** több izben rendeltetett szövődményes gyomor- és bélhurutnál s ugy a **túlsavképződésnél** mint **atomiánál** és **puffadásnál kitünő eredménynyel,** ezenkivül **idült hólyaghurutnál,** mely nagyfoku nyákhártya fellazulással jár, **jó sikerrel használtatott,** a mennyiben egyrészt a medencze-szervekben levő pangást csökkenteni képes, másrészt a **szervezeti erőtlenség elháritására hat jótékonyan** s ennélfogva a helybeli gyógykezelésnek **kitünő segédeszközéül szolgál.**

Dr. Farkas László,
az Erzsébet-kórház főorvosa.

Alulirott a vezetésem alatt álló fővárosi Szent János-kórház különböző osztályán a rendelkezésemre küldött véghlesi **Vera-forrás** vizet használtattam és azon meggyőződésre jutottam, hogy ott, hol a **giesshübli** viznek **javalata** fenforog, azt **teljesen pótolni képes** és igy gyomor- és hugyszervi bántalmaknál jó sikerrel használható.
Kelt Budapesten, 1889. márczius 15-én.
Dr. Ludwigh Endre,
a Szent János-kórház igazgató orvosa.

A véghlesi **Vera-forrás** vizét több izben betegeimnek rendelvén, tapasztaltam, hogy annak hatása különösen a **légutak és elválasztási szervek, heveny és idült hurutos** állapotainál **valóban kitünő.** A forrás vizét azonban mint egyszerüen üdítő frissitő italt is **igen ajánlottam.**
Budapest, 1889. márczius 23. **Dr. Kresz Géza,**
orvos, sebész, szülész.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.
Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Jáhn Ferencz József
szobafestő,
ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ
BUDAPEST,
I. ker., Attila-utcza 19. szám.

Hülyék és gyengeelméjüek
budapesti intézete
Budapesten, I. ker., Alkotás-utcza 2./b. sz.
hülyéket, gyengeelméjüeket és nehézkórosokat, (epilepticus) ellát, neveltet és ápoltat. — Az intézet 1875. óta áll fönn.
Hidegvizgyógymód be van hozva.
Az intézet fekvése a legegészségesebb.
Bővebbel szolgál
Dr. Frim J. igazgató.

Alakult 1838-ban. **Cs. kir. szab.** Alakult 1838-ban.

Adriai Biztositó Társulat Triesztben.

(RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTA.)

VAGYONKIMUTATÁS.

Életbiztositási osztály. — A) Mérlegszámla 1892 deczember 31-én.

VAGYON:	Osztr. ért. forint	kr.	TEHER:	Osztr. ért. forint	kr.
Ingatlanok Trieszt-, Bécs-, Brünn-, Budapest-, Milano- és Velenczében	2.933,700	—	Külön nyeremény-tartalék	500,000	—
Értékpapirok az A) részletezés szerint	10.015,782	—	Tartalék árfolyamingadozások számára	333,822	42
Jelzálog-kölcsön	31,888	90	Díjtartalék	13.326,346	98
Szerzett járadékok és tőkék	18,324	55	Kártartalék	192,946	05
Kötvényekre adott előlegek	1.120,212	45	Nyeremény-osztalékkal biztositottak számára kiszolgáltatandó osztalékok	11,702	02
Különféle ügynökségek	309,956	08	Különféle társulatok	361,740	16
Különféle társulatoknál	205,253	42	Különféle hitelezők	59,564	32
Társasági összigazgatás (f.-számla egyenl.)	123,622	71			
Különféle adósoknál	27,381	85			
Átvitt jutalékok és szervezési költségek	—	—			
	14,786.121	96		14,786,121	96

ELEMI BIZTOSITÁSI OSZTÁLY.

B) Mérlegszámla 1892 deczember 31-én. (Az életbiztositási osztály kivételével.)

VAGYON:	Osztr. ért. forint	kr.	TEHER:	Osztr. ért. forint	kr.
Künnlevő részvénybefizetések	2.400,000	—	Részvénytőke	4.000,000	—
Váltótárcza és bankutalványok	454,640	98	Nyeremény tartalékalap	1.187,164	86
Értékpapirok a B) részletezés szerint	3.478,159	—	Tartalék árfolyamingadozások számára	243,331	83
Ingatlanok Triesztben	380,000	—	Díjtartalék tűzkárbiztositásokra	1.632,248	22
Pénztár-állomány az igazgatóságnál és a vezérügynökségeknél	121,033	68	« szállitmány-biztositásokra	49,465	07
Jelzálog-kölcsön	1,000	—	Rendelkezésre álló tartalék	500,000	—
Követelések hitelintézetek, takarékpénztárak és bankároknál	1.261,271	96	Tűzkártartalék	406,538	—
Ingóságok és biztositási táblácsák az igazgatóságnál és az ügynökségeknél	30,704	25	Szállitmány károk tartalaléka	60,556	31
Különféle adósok	116,901	13	Takarék- és ellátási pénztár a társulati tisztviselők számára	441,790	23
Vezérügynökségek (a folyó számlák egyenl.)	1.148,812	18	Életbiztositási osztály (folyó számla)	123,622	71
Főügynökségek « « «	73,422	63	Különféle biztositó intézetek	615,722	24
Kerületi ügynökségek « « «	9,554	72	Fel nem vett osztalékok	2,431	—
Különféle biztositó társaságok	500,908	84	Osztalék az 1892. évben	240,000	—
Átvitt jutalékok és szervezési költségek	—	—	Igazgatók és számvizsgálók illetéke	45,096	06
			Különféle hitelezők	377,521	01
			Átvitel az 1893. évre	50,921	83
	9.976,409	37		9.976,409	37
Későbbi években befolyó dijak összege	22.271,765	99			

Trieszt, 1893 május havában.

Frigyessi Adolf, vezértitkár.

Az igazgatóság:

Glanstätteni dr. Alber Ágost, Morpurgo Márk, Neumann Henrik, Ralli Pál, Reinelt C., Salem H.

Számvizsgálók: **Afenduli György, Pojai Alberti Emil, Parisi József.**

Magyarországi osztály:

Budapest, IV., váczi-utcza 9. sz. a., saját házában.

Báró Podmaniczky Frigyes intéző. **Frigyessi M.** titkár. **Lichtenberger J.** vezértitkár.

Helyettesek felvétetnek a kiadóhivatalban: I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

a »BUDA ÉS VIDÉKE« részére

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, kesztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

Özv. Culmann Rezsőné élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

☛ **Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.**

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

i
e.
A

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes
asztali savanyúvíz
és
egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-uteza 3. szám.
Telefon 90—97.
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Nyári lakók figyelmébe!!
Szén- és fa-eladás.
ROSENTHAL GÉZA
Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.
A Trifaili-szénbányának
kizárólagos elárusitási főügynöksége
HÁZTARTÁSI SZÉN
2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.
Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.
Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

DILIGENTIAE ET ARTIBUS — KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI KIÁLLITÁS 1891.
Arany érem

Novák Ignácz
czementmunka-vállalkozó
földtermék-készitő.
BUDAPESTEN,
I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:
Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes anyag; tüzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.
Árjegyzéket bérmentve küldök.

VENDÉGLŐ
a
Szt.-Lukácsfürdő kertben.
Délelőtt czigányzene.
Délután és este katonazene.
Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.
Udvari sör a részvényserfőzdéből.
Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.
Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik **Bereczky Lajos**
vendéglős.

Schranz Gottlieb
BÁDOGOS MESTER,
légszesz- és vizvezeték berendező
elvállal mindennemü
DISZNŰ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.
Nagy választék fürdőkádakban.
BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.
Telefon 90—46.

Geizler Kálmán
BÁDOGOS
légszesz- és vizvezeték-berendező
ajánlja magát mindennemü
DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,
BUDAPEST,
II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.
Nagy választék fürdőkádakban.

Előfizetések
a
BUDA ÉS VIDÉKE
részére felvétetnek
a kiadóhivatalban
I. Krisztina-utcza 14.

Császárfürdő Budapesten.
Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérsèke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.
Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.
A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.
Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.
Massage és villamozási gyógymód.

Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.
Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünő közlekedés.

Rövid-, szövött-
és
DIVATÁRU-RAKTÁR
a
Krisztinaországban.

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy üzletemet az I. kerületi Krisztina-téren, a polgári casino épületében, f. é. augusztus 1-én megnyitom és hogy a várban, a szentháromság-téren évek óta fennálló üzletemet továbbra is fentartom.

Tisztelettel
GRÜNWALD SAMU.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 29. sz. Vasárnap, julius 23.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Fuzió Ó-Budán.

Már második éve, hogy a III. kerület társas életében az akkor lezajlott képviselőválasztás alkalmával szakadás jött létre és az amugy is csekélyszámu intelligenczia között pártok keletkeztek, melyek ugy politikai, mint szocziális kérdésekben egymás ellen harczoltak, akkor, midőn a kerület fontos érdekei nagyon is megkivánták a számottevő tényezők összmunkálkodását. Megoszlott erők, bármilyen kitartás árán is, tevékenységükben sohasem oly hatékonyak és eredményteljesek, mintha mindazok egy czélért együtt küzdenek. Ó-Buda e kettészakadt társaséletének voltak és vannak is vezetői, kik a közügyek terén való buzgó működésükkel méltán kiérdemelték a kerület polgárainak tiszteletét és becsülését s kiket egymáshoz is a legrégibb baráti és bajtársi viszony köteléke fűz. Ily kiváló erők megoszlása a kerületre nézve minden tekintetben kártékony hatással van s a vezérférfiak ez akcziója, hogy számításba nem vett reakcziót szült, észrevehető az a kerület egyhangu, lanyha és mozdulatlan társadalmi életéről is. Hogy kit, vagy kiket terhel a felelősség a viszály fölkeltéséért, azt jelenleg fölöslegesnek tartjuk bizonyitgatni; de hogy mindnyájuknak szigoru erkölcsi kötelessége az ellentétek békés kiegyenlitése, az elvitázhatatlan az esetben, ha a kerület érdekeit csakugyan szivükön viselik. A kibékülés hiánya mindinkább érezhetővé kezd válni e kerületben.

Tudják ezt mindnyájan; tudják különösen azok, kik az eddig megindult s közérdeket czélzó mozgalmak által sohasem látták elérve a kivánt eredményt. A sajnos jelenség és oka tudva van és általánosan ismert: miért tehát a késedelem annak megszüntetésére? Miért késlekednek azok, kik leginkább meg vannak győződve arról, hogy a közérdek mellett csakis a béke az, mely az ő kipróbált erejüket e szegény kerületre nézve annyira szükséges, üdvös müködésre serkentheti; mert béke nélkül, a viszályok harczában, a legönzetlenebbül törekvő buzgalom is hatásvesztett és sikertelen. Ha más népes, nagy kerületben a politikai ellennézetek más-más táborba osztják a társadalmi életet is, az még érthető, mert ott az egésznek egy-egy ily része is életképesebb, mint mi, ha mindnyájan együtt vagyunk. Hisz a mi kerületünkben a legbékésebb egyetértés és összetartás is csak megfeszitett erővel teremthet oly társadalmi életet, mely keresztülvinni volna hivatva azon programot, melyet a III. kerület jövőjének érdeke szükségszerüen állitott össze. Ily körülmények között igazán csodálandó, hogy épen a III. kerületben hoztak létre a politikai nézetek oly ellentéteket, melyek az amugy is agóniában levő társadalmi életnek a végső kegyelemdöfést adták meg. E nyomasztó és egyuttal aggodalmas helyzet nem tarthat sokáig s önzetlen hazafiságát vonjuk kétségbe azoknak, kik nem sietnek ennek megszüntetésére a régi egyetértés helyreállitásával. Az intézők nagy része már a kibékülés utján van, nem hihető tehát, hogy volna csak egy is, ki valamelyes okból kivonná magát ez alól, hogy az ellentétek áldáz harcza továbbra is végezze romboló munkáját a sors által amugy is eléggé sujtott szegény kerületben. Ám ha lesz, olyannak megsemmisitésére a többség is mindenkor rendelkezni fog módok- és eszközökkel. Biztos forrásból értesültünk miszerint a III. kerületi két társaskör egyesitése czéljából már mozgalom indult meg, mely ha sikerre vezet s fuzió jő létre, ugy a kerület intézői között immár két év óta huzódozó viszály ugyanazon ügygyel lesz elintézve, mint a mely azt támasztotta: a Társaskör ügyével.

Nagyon is kivánatos, a kerület vitális érdekei miatt is, hogy e fuzióval, mint az általános kiegyezés csalhatatlan jelenségével a békétlenségek egyszer s mindenkorra véget érjenek s hogy e kerületben a béke végezze áldásthozó müködését lelkes férfiainak buzgó közremunkálásával. Kik a béke utját egyen-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

— Mind tudom én ezeket, Mehemed; én sohasem reméltem semmi jót a török barátságból; de tudod, van egy elv, a mi néha dühödt ellenfeleket is egy sátor alá hoz; ezt ugy hivják, hogy „idem nolle“ (ugyanazt nem akarni). Ez tart bennünket itt; ha azt betölt, akkor következik a határozottabb jelszó. Akkor különválunk, de addig maradunk. Látod nem vagyok kevésbé őszinte, mint te vagy. Titkaimat mondom ki, a mikre nagyon jó ez az ölnyi vastag boltozat itt.

— És ha ezeket a titkokat már tudnák az ozmán főurak is? ha jól tudnák azt, hogy a magyar nem harczol a római császár seregében levő magyarok ellen, sem azok ő ellen; hogy a magyar segédcsapatok, a honnan csak lehet, elkésnek a csatából, miben a török fogyasztja magát? . . .

— Azt mondanók rá: nem igaz, fényes példák igazolják az ellenkezőt s helyén maradna mindenki.

— Egy bizonyos napig.

— Az itéletnapig.

— Azt mondtad, hogy őszinte vagy; azt mondtad, hogy kálvinista vagy; egyik sem vagy! van egy jel, melyre mindnyájan meg fogtok futamodni a török táborból. Midőn vezértek, a mindnyájatoknál eszesebb és merészebb Tököli, utoljára hadnagyait összehivá, nem azzal vált-e el tőletek: „a török holdja fogyóban van, félő, hogy veszteségeinek okát bennünk találandja, én közéjük megyek bünbak gyanánt, de ti vigyázzatok arra, ha hirét halljátok, hogy engemet valahol elfogtak: akkor mindenkinek ott jobb, a hol a bőre nem ázik“. Nem ezt mondta-e Tököli?

Petneházy bámulva intett fejével igent. Valóban igy volt.

— No tehát tudd meg, hogy Tökölit négy nap előtt elfogatá a nagyváradi basa s fogva küldé Istambulba, te pedig el fogsz szökni Budáról még az éjjel.

Petneházy könnyü vérét nagyon megzavarta ez az utolsó hir. Szeretett volna benne kétkedni, lehetetlennek találni, hogy Tököli Imrét, kit maga a szultán tett királylyá, magyarok fejedelmévé, most egy török szeraszkier elfogja és lánczokba veresse; azonban jól tudá, hogy Ihánzádé a szüntelen koborló mehlevi dervisek utján mindenről, a mi a török birodalom határai között történik, jól szokott értesülve lenni és utoljára — a török rendszer mellett ez sem volt lehetetlen, kivált miután a szeraszkier Sátán Ibrahim s a nagyvezér, Fekete Ibrahim, Tökölit személyesen a magyarokat pedig általában gyülölik.

Azonban, hogy e felől bizonyosabbá legyen, visszament Abdihoz, kire félórát várakoznia kellett, mig a fürdőből kijő; azalatt szóbeszédbe elegyedett az előszobában ácsorgó csausztisztekkel s szóba hozta, ha nem kapott-e a basa Nagyváradról valami izenetet? Azok közül egyik azt felelte, hogy onnan nem, hanem Egerből. Rossz kedve volt-e, vagy jó az izenetével után? Bizony nagyon rossz.

A kijövő basa azonban most is szokott atyai nyájasságával fogadá Petneházyt, mint szokták szives atyák fogadni leányuk bevallott szerelmesét, a kikben ők s meg vannak nyugodva. Behivta magához alvószobájába és szokás szerint kávét és pipát adott neki.

Petneházy többször megkisérté, hogy Tókölire vigye a beszédet, de a vén török vezérből e tárgy felől nem lehete választ kicsalni. Ugy tett, mintha ő tudna erről legkevesebbet s segitett ő is találgatnt ifju vendégének.

Egyszer aztán azt kérdé tőle Petneházy: „Mi hir Egerből?“

Erre a kérdésre ránczba vonult a basá homloka, látszott rajta, hogy ez a kérdés boszantja.

— Bizony fiam, Egerből rossz hir jött. Ismerted a kassai kuruczparancsnokot, Petróczyt?

Ez Petneházynak testi lelki barátja volt; azonban a török légkör anyira hatott már az ifju lelkére, hogy jónak látta, némelykor nem tudni azt, a mit tud.

— Nem ismerem. Felelé közönyösen.

A basa gyanusan nézett szemei közé; kávéját megkavargatá, egyet szürcsölt belőle fogain át s hosszu vártatva kimondá:

— Ez a hitszegő kutya átadta Kassát a római császárnak.

(Folyt. köv.)

1
e.
A

getik, üdvös, nagy munkát végeznek, de azok is, kik feledve a multat, egy kerület jövője érdekében áldozatot hoznak!

Rákos István.

Állandó szinházat Budának!

Van Budának állandó szinháza — de hogy nincs benne köszönet, azt konczedálom. Ez az állandó szinház a várszinház, melyben játszanak egynehány hónapon keresztül egy évben s még a mikor játszanak, akkor is csak 3—4 előadás van egy héten.

Szó a mi szó, a várszinház nem elégiti ki a budai müvelt és szinházbajáró közönség igényeit.

Budának állandó szinház kell, melyben télen-nyáron, tavaszszal és őszszel, szóval mindig legyen előadás. Természetes olyan erőkkel, a kik képesek megfelelni a fővárosi közönség követelményeinek; mert Dicsőffy Lóránt szerezte müélvezetet köszönjük — de az legfölebb falura való.

Van egy második szinházunk is (bocsánat ezért a zsurnalisztai nagyitásért, melynek helyesen igy kellene állnia: Van még egy deszka bódénk is, melyet a költői lelkületüek, kik mindent rózsás színben látnak, „szinkör"-nek csufolnak . . . van kérem még egy szinházunk: a krisztinavárosi szinkör.

A mi az itten nyert müélvezetet illeti, azzal a budai közönség ugy nagyjában meg van elégedve. Krecsányi meg tesz minden lehetőt, hogy a közönség és a sajtó kritikáját megnyerje. (?)

Hanem lehet igenis panaszsza a főváros illetékes köreire, kiknek kezében a két fővárosi — a krisztinavárosi és városligeti — szinkörök ügye nyugszik.

Ez a tisztelt bizottság minden esztendőben megszavaz, többek között egy summát a budai szinkör javitására. El kell ösmernünk, hogy ez nemes és loyalis cselekedet.

Csakhogy nem érünk vele semmit.

A budai szinkörnek csufolt deszkabódé soha, a mig állani fog, modern szinház nivójára nem emelkedhetik — ezt elösmerte ma a szinköri bizottság is.

Esztendőről-esztendőre javitják a szinkört. Betetőzik ujra. Javitásokat eszközlenek a nézőtéren. Kitatarozzák a szinpadot. Furnakfaragnak, mázolnak, gyalulnak, sikálnak s mindennek semmi haszna.

A javitásokba fektetett tömérdek pénz meg sem látszik. A szinkör a folytonos javitásokkal olyannak látszik, mint egy régi ruha, hiába föstetik, hiába alakitják azt tizszer és tizféleképpen által . . . régi marad az mindig.

Épp igy vagyunk a szinkörrel, deszka bódé marad az mindig, nem lesz abból soha — magy. kir. dalmü szinház.

Sokkal ajánlatosabb volna az évenkénti javitások horribilis summáját összerakni és abból egy nagyszerü, modern és a mai kor kivánalmainak megfelelő szinházat épittetni. Ha még hozzá vesszök azt, hogy a várszinház igy teljesen fölöslegessé válik és magán vállalkozónak kiadható bérbe, az igy nyert bérösszeg is jelentékenyen megkönnyitené a főváros e czélra való költségeit.

Több oldalról fölmerült az a terv, hogy az uj dunai hidak elkészülésével egyszerre elkészüljön az ötödik a vigszinház is, Budának valamely alkalmas pontján.

A terv szép, azt elösmerem és Buda fejlődésére nem birna a terv semmi hátránynyal, legfölebb csak ujabb lendületet nyerne ezáltal Budának már-már megindult fejlődése.

Hanem azért a budai szinházba járó ember egy sem lelkesül ezért az eszméért.

Nem lelkesül pedig azért, mert ennek a vigszinházunk a fölépülésével tökéletesen el volna vágva az állandó szinház felépitéséhez füzött minden fonala a reménynek.

A vigszinházban örökösen a vigjáték, ez a kaczagtató drámai müfaj, volna és lesz is, ha t. i. a vigszinház meglesz müsoron. Pedig hát a budai közönség megköveteli a komoly darabokat, a drámát, tragédiát és operát is.

Minthogy pedig a buoai közönség a vigszinház felépitésével más szinházat nem remélhet, ugy arra volna kárhoztatva, hogy vagy a vigszinházba járjon vagy pedig menjen el komoly darabokat meghallgatni — Ó-Budára.

Látom, hogy már nagyon is bele mélyedtem témám tárgyalásába. Legyen tehát szabad még egy nehány megjegyzést tennem, hogy a miért követeljük mi budaiak a szinkör helyébe az állandó szinházat.

Először is merő loyalitásból. Nem akarjuk, hogy Ő Felsége az épülő uj palotájából a budai szinkör „kutya-kaparó„ féle képét szemlélje, a mi bizonyára visszatetszést szülne az udvarnál.

Másodszor pedig azért, mert meg akarjuk kimélni a fővárost az évenkinti „szinkör-javitások" cz. tételre forditandó költség-összeg czéltalan kiadásától.

Harmadszor, mert olyan hideg tavaszi napokon, mint a milyenek napjaink voltak a szinkör megnyitásának első hetében, szinkörbe járni merő képtelenség. A szinkörben oly rémitő hideg van, hogy az ember majd megfagy. És csak erős meghülés koczkáztatása mellett lehet eljárni ilyenkor a szinkörbe. (Tudja ezt Krecsányi, a hüvös napokon csak ugy kong a szinház az ürességtől. Olyan kevesen vannak ilyenkor, hogy az ember szinte az ujjain számlálhatja meg a közönséget.)

És végül pedig haladéktalanul követeljük az állandó szinházat azért, hogy a tűztől legalább félig-meddig biztos szinházba járhassunk.

A budai szinkör . . . pardon: a budai alkotmány a lehető legjobb tűzmatéria. Egyszer gyuladjon csak ki egy gyomorult oldalkortina is, el van veszve az egész szinház. Leég a fekete földig az egész bódé. És a jó sors tudja, milyen és mekkora szerencsétlenség származhatik ebből, mert a deszka, a kátrányos tető és a viaszkos vászon diszitések roppant hamar lángra kapnak, hogy a szinkör egyszerre kigyul köröskörül, teljesen elzárva a közönség elől a menekülés utját.

Igy azután nagyon könnyen ismétlődhetik a bécsi Ringtheater égése alkalmával történt gyászos szerencsétlenség.

Ezek voltak szavaim az állandó szinház érdekében. Nem uj szavak, az bizonyos. Ha a fővárosi szinkör-bizottság figyelembe veszi szavaimat, ugy lehetetlen, hogy ne ahhoz a meggyőződéshez jusson, a melyhez jutott már annyi budai ember s jutottam én is, hogy: haladéktalanul kell állandó szinház Budának!

S. G.

Egy jó iskoláról.

A budapest fő- és székvárosi I. kerületi nyilvános községi polgári és felsőbb leányiskola tizenkettedik értesitőjét küldötte be annak kitünő igazgatója Póra Ferencz, a kinek az intézet létesitése körül feledhetlen érdemei vannak.

Az értesitő bevezetéséből kiemeljük a következő részt:

„Végre-valahára elértük a czélt, mely 5 év óta szemünk előtt lebegett: a polgári leányiskola átalakult 6 osztályu felsőbb leányiskolává. Nehéz volt a küzdelem a közérdek és egy szivósan és ravaszul védelmezett magánérdek közt; de a győzelem biztositva volt abban a pillanatban, a melyben a kérvényező szülők és kerületi bizottsági tagok élére állott dr. Falk Miksa, az I. kerület országos képviselője. Ő vezette a polgárság küldöttségét a tek. Tanácshoz; ő támogatta az ügyet szóval és tollal; ő eszközölte ki a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur jóváhagyását.

A budai szülők egy régi óhaját teljesitette a fő- és székváros tanácsa, midőn számos érdekelt szülő kérelmére a várbeli polg. leányiskolának V. és VI. (felsőbb leányiskolai) osztályokkal való kibővitését elhatározta. A tanács nem zárkózhatott el az általunk felhozott nyomós okok elől s a kérelem teljesitése által nagy mértékben kötelezte le magának a szülőket.

A gondos szülő nem határozhatta el magát arra, hogy leányát a pesti oldalon levő felsőbb leányiskolákba küldje, tudatában annak, mennyi erkölcsi és egészségi veszélynek van kitéve a hosszu uton; valakit pedig kisérőül felfogadni, annyira megdrágitja ez különben is drága iskolák látogatását, hogy le kell róla mondani.

Igy történt azután, hogy sokan önként ismételték a IV. osztályt, vagy pedig beléptek, ha ugyan sikerült, a tanitóképezdébe, holott nem is volt szándékuk a tanitói pályára lépni s mind e helytelen lépés csak azért történt, mert nem volt hozzáférhető felsőbb leányiskola.

Ezeknek előrebocsátása után áttérhetünk arra a kérdésre: Mi a felsőbb leányiskola czélja és alapelve?

A felsőbb leányiskola czélja, alkalmat nyujtani arra, hogy benne társadalmunk női tagjai élethivatásukra szükséges általános müveltséget szerezhessenek.

A czél elérésére, mind a tanrendszernek és tantervnek megállapitásánál, mind az egész oktatás meneténél, mind a növendékek fölvételénél a következő alapelvek szolgálnak irányadókul:

1. Az iskola növendékeinek lelkét a jó, a szép és az igaz iránt valósággal megnyerni iparkodik s gondosan kerüli mindazt, mi csak álmüveltséget eredményezne.

2. Kerüli továbbá a müveltség minden luxusát is és csak azt tanitja, a minek ismeretére nem csupán néhány növendéknek, hanem általános müveltségük érdekéből mindazoknak szükségük van, kik e tanintézetbe lépnek.

3. A nevelés, oktatás és tanitás mind czélját, mind módszerét, mind a tananyagot illetőleg a positiv életviszonyokhoz és mindenek előtt a női egyéniséghez s ennek jogosult sajátlagosságaihoz alkalmazkodik.

4. A tantárgyak s a tanitandó ismeretek mennyiségére és mértékére nézve még a következő szempontok irányadók, u. m.

a) hogy csak az és annyi tanittassék, a mit és a mennyit az egyes tanfolyamokban a rendelkezésre levő idő alatt s a növendékek előképzettsége szerint, kellő alapossággal lehet megtanitani, még pedig ugy, hogy a tanulók a tanultakat értsék is és adandó alkalommal megfelelő biztossággal alkalmazni is tudják."

Nem hagyhatjuk emlités nélkül, midőn e jó iskoláról beszélünk a kitünő tanári kart és Kassits Péter miniszteri osztálytanácsost ki a miniszterhez beadott memorandumot szerkesztette és Rózsavölgyi Gyula fő- és székvárosi tanácsost sem. A polgári leányiskola I. és II. osztálya már az 1893/94. tanév kezdetén leköltözik a Krisztinavárosba. Legmelegebben ajánljuk a szülők figyelmébe.

Az idegenek forgalma a fő- és székvárosban.

Halhatatlan Széchenyi István látnoki jóslata bekövetkezett.

„A haza fő- és székvárosa legyen gyüközpontja, lüktető eleme, visszhangja az országnak s a nemzetnek."

Évtizedek előtt komoly intézkedések történtek arra nézve, hogy Budapest fekvéséhez mérten: a Duna folyama, a kies budai hegyek, a természetadta gyönyörü fekvés, a páratlan Dunapart, e drága hon kincse, a fő- és székváros méltó képe maradjon!

A honalkotás ezer évi forduló méltó ünnepélyéhez közeledünk. Hivatott férfiak tanácskozásokat folytattak aziránt, hogy minő eszközök és módok foganatositassanak, hogy a fő- és székváros idegenek által gyakori látogatottságnak örvendjen.

A fő- és székváros jelenlegi mintaszerü épitkezései, a megtartott országos kiállitás oly tényezők az akkor itt megfordult idegenek gyakoribb visszatérésére, melyek kétségkivül kivánatosak. Az eziránt folyt tanácskozások oly közhasznu intézkedéseket határoztak, melyek reménlhetőleg eredményteljesek lesznek.

Igen, a külső formalitások fognak a központba idegeneket vonzani. De hogy arra biztositék nyujtassék, hogy az itt megfordult idegen gyakran, szivesen jöjjön a központba, ez főleg függ a fő- és székváros társas szellemét előmozditó éber lakosságától is. Nézzünk körül: megvan-e a biztositék arra, hogy a nyilvános hatósági intézkedéseken kivül a lakosság is igyekezzék e közhasznu czélt előmozditani? Apáthia, vagy előzékenység mutatkozik-e? Főuraink számosabbjai el-ellátogatnak Európa nevezetesebb fővárosaiba, tesznek ismerkedéseket,

rábirják-e a külföldi nagyurak hajlamát, hogy honunkat, fő- és székvárosunkat gyakran meglátogassák? Egyes esetekben igen, nagyjában nem.

A nálunk megfordult külföldi irók is hézagosan ismertetik hazánk leirását. Még egy Madame Ádám sem birt egy jó munkát irni e thémáról. A nagykereskedők, kik üzleti összeköttetéseik által ugyanabban a helyzetben volnának, hogy az anyagi érdekeken kivül a kulturális, népismertetési, földrajzi viszonyokról is tennének külföldi ismerőseik közt említést, azonban a „Times is money“ sokkal hatalmasabb, mintsem közhasznu, közmüvelődési viszonyokra kiterjeszkednék.

A magyar középosztály, mely traditionális nép- és vendégszeretetén kivül egyebet sem nyujthat e téren, remélhetőleg adandó alkalommal megállandja helyét.

Kivánatos, hogy igy legyen. Nem értünk ezalatt napok, heteken át tartó mulatozásokat, de kivánjuk, hogy a fő- és székvárosban élő középosztályu ember ne ragadtassa el magát az anyagi korszakban divatos önzési visszavonulás által. Ha teljesen tárt karokat nem is nyujthatna az idegennek, de bilincselje őt le szivélyes előzékeny bánásmódja által.

A nép ama zöme, mely a szegénységen kivül csak jó szivvel rendelkezik, mutassa legalább azt meg, hogy sajátságos polyglott alkotásunk daczára megőrzi a magyar népszokás eredetiségét. Az idegen legeltesse legalább az eredeti népszokáson kiváncsi szemeit. Vigye ő e látottat az idegen honba s czáfolja meg az eddig e honról téves alakban megjelent ismertetéseket. A hatósági nyilvános intézkedések kellő biztositékot nyujtanak arra, hogy tömeges idegen látogatás lesz a fő- es székváros falai között s a szivélyes fogadtatások emlékül maradnak az itt megfordultak emlékezeteiben.

Tengerre, Keletre magyar! Ez érvényesittetik a világforgalmi salonichi vonal s a Vaskapu szabályozása bevégeztével az előkészitő bizottság ama határozata által, hogy a szomszéd keleti tartományok képviselői intézkedendnek aziránt, hogy e Kelet és nyugot közti drága hon metropolja a szomszéd keleti tartományok lelkes lakósai minél számosabb látogatása által kitüntettessék. A szállodások, vendéglősök, kávéháztulajdonosok, bérkocsisok, forgalmi intézeteink bizonyára lelkesülten megragadandják az alkalmat ez örvendetes ténynél, hogy az iránt tuk táplált igények teljesitése minden tekintetben kifogástalan legyen.

Hozott az idegen forgalom előmozditását czélzó fővárosi előkészitő bizottság egy határozatot, mely a társadalomra appellált. Hogy állunk e kérdéssel?

Az önzetlen magyar társadalomra mindenkor lehetett jogosan számitani. Örvendünk a kimondott határozat alapján életbe léptetendő fő- és székvárosi társas egylet megalakitásán. Annak szervezése bizonyára olyan leend, mely méltó azon hivatott férfiakhoz, előkelő polgárokhoz, kik azt életbeléptetendik.

A klubbok, különféle körök, különleges érdekeket képviselnek. Lesz-e a fő- és székvárosban alakitandó társaskör által oly szervezet, hol jól fogja magát érezni a főuri osztálytól kezdve a lakosság minden osztálya?

A zászló ki van bontva. Az ige legyen testté! Örvendjünk, hassunk közre mindnyájan, hogy Széchényi mondása: „E drága hon központja, Budapest fő- és székvárosa tárja fel Európa előtt müvelt lakosságának előzékenységét idegenekkel szemben“ — rajtunk ne múljon.

Hassunk! Alkossunk! Fejleszszünk jólétet, egészséges társas szellemet mindnyájunk megelégedésére!

Stein Sz. Mór.

Törökbálint.

A „Buda és Vidéke“, mint helyi érdekü társadalmi lap, t. olvasóinak hü tükrét czélozván adni ős Budáról és annak regényes környékéről; tehát nem vélek haszontalan dolgot mivelni, ha megkisérlem a fő- és székváros n. é. közönségére nézve nem csekély jelentőséggel biró „nyaralás“ szempontjából — ezen a vasuti közlekedés igen kedvező voltánál — mondhatni közvetlen közel fekvő kies táju falut megösmertetni.

Ha követ a nyájas olvasó, elvezetem ebbe a három oldalról erdőkoszorúzta völgyben elterülő tündéri vidékre, mely a történetileg nevezetes Nagy-Török Bálintról nyerte elnevezését.

A Törökbálintra érkezőnek szives tudomására szolgál az első benyomás a vasuti állomáson, hol a rendelkezésére álló társas- és egyéb bérkocsik mérsékelt dijszabása elkerülhetővé teszi a különben eléggé jó karban tartott és kellően befásitott uton való gyönge negyedórányi sétagyaloglást a községbe.

A környékén emelkedő és aljában nem is olyan régen még szőlőkkel boritott erdős hegylánczolat páratlan szép fekvést kölcsönöz a különben is csinos községnek, melynek fákkal gazdagon beültetett utczáiban a külső csin és tisztaságban egymással vetekedő lakházak idylli csoportozata és az utczák egyszerüségükben is lebilincselő berendezése valóban kellemes hatást gyakorol mindenkire.

Egészben véve a község környékét igen változatosan alakitotta és busásan áldotta meg szépségével a természet.

Közel a faluhoz, avval szinte összefüggőleg terül el a község alsó részén az urasági „akáczos“ erdő, mely az itt időző nyaralók kis „városligetje“; itt sétálgat az évente circa 200—300 családot tevő nyaraló közönség szinejava és itt játszadozik a gyermekek hadserege.

A község felső — várbeli — részének folytatásában az u. n. urbéri erdő kinálja a magánytkedvelőknek a sürüség mélyében elhelyezett padjait.

Közeli kirándulásul kinálkozik a biai hegyormon levő „Iharos“, mely e gyönyörteljes tájékra a legszebb kilátást nyujtja: csodálandó a természet mesterkéletlen szépségeit; — ennél sokkal érdekesebb s nagyobb élvezettel szolgál a már a szomszédos Fehérmegyében, de szintén még elég közel fekvő „Kutyavár“, mely a gyönyörü panorámán kivül tengerszemhez hasonló tavával is kellemesen lepi meg az oda kirándulókat.

* * *

A tartózkodhatási viszonyok teljesen kielégitők; — van e községben annyi és olyan üzlet, a mennyit és a milyet még bármely vidéki városban is hiába keresnők.

Van itt három fűszer- és csemege-kereskedő, ugyanannyi mészáros és sütő; van továbbá számos szatócs, négy korcsma és egy nagyvendéglő, olyan diszesen berendezett kerti és egyéb helyiségekkel, hogy még a fővárosnak sem válna szégyenére.

Van a községnek saját orvosa is, a ki helyben lakik és ügyességénél fogva felette kedvelt; a gyógyszertár pedig épen most nyittatik meg. A fürdő és uszoda, valamint az itteni czukrászda is kellemesen elégiti ki az itt tartózkodók igényeit.

* * *

Tekintve, hogy a filloxera pusztitása folytán eredeti bortermelő keresetében megrövidült, e községbeli lakosság megélhetése csak a nyáron át üdülés czéljából kiköltözködő fővárosi közönség mindinkább tömegesebb és hosszabb állandóbb jellegü tartózkodásra való ideterelése által leszen biztositható, a községi helyhatóság időszerünek látta egy szépitészeti bizottságot alakitani, melynek feladata a lakosság jóllétét és kényelmét előmozditani.

E bizottság megalakulásának köszönhetjük immár, hogy Törökbálint utczáin nyáron át rendesen locsoltatnak és éjjelenként kivilágittatnak.

Szinész-menhely.

Az országos szinész-egyesület kormányzó tanácsa egy nemes terv létesitésén buzgólkodik, elaggott szinészeknek menhelyet tervez.

Ugy tudjuk, hogy vidéki városaink közül többen, jelesül Rima-Szombat házat ajánlt fel a szinész-menhelynek.

Ez szép és humánus cselekedet.

Mi azt hiszszük, Rima-Szombat egy kicsit messze van az országos szinész-egyesület kormányzó tanácsától. E fajta menhelyekben az aggastyánok sokat békétlenkednek, az öreg korral járó elégedetlenség viharokat okoz, nehéz azt és költségbe kerül messziről intézni.

Vessünk csak egy pillantást a honvédmenházra és ugy tapasztaljuk, hogy sok baj van itt, elég gondot ád a vezetés nemcsak a parancsnok tapintatának, hanem a választmánynak is. E menháznak Budán, vagy Buda vidékén kell létesülni, állami és társadalmi segélylyel. Vagy épitsenek, vagy keressenek és bizonyára találnak is egy arravaló kastélyszerü épületet.

Ez a vidék eléggé nyugalmas, a kormányzó tanács közel van és intézkedhetik, mikor szükséges.

Kőrösi József most czikkezett arról, hogy a főváros milyen könnyelmüen árulja telkeit gyári és ipari czélokra, de egy szóval sem emlékezett arról, hogy ő elitélné, ha a főváros humánus czélokra ad telket.

A balparti rész szegénynyházakra, menhelyekre nem alkalmas, erre Buda van rendelve. Itt kell azoknak felépülni az egészséges levegőn, hol a nyugalom és üdülés biztosabb.

Megvagyunk győződve, hogy felszólalásunkat az országos szinészegyesület kormányzó tanácsa figyelembe veszi és tapogatódzni fog alkalmas helyről. A vidéket Feleky Miklós jól ismeri, ő mindenesetre talál ilyen helyet és befolyása valamint közkedveltségével állami, megyei és társadalmi segélyt is eszközöl ki.

Leányfalun vagy Verőczén talán lehetne találni ilyen helyet, ha a fő- és székváros nem tudna kijelelni és létesitéséhez megfelelő áldozattal hozzájárulni.

Eléggé kárhoztatjuk, hogy a tanitók Otthonát nem itt Budán épitették és mindenáron Pestre törekedtek. Később fogják belátni káros hatását.

Mi a menhelynek legalkalmasabb helyéül Budát vagy Buda vidékét tartjuk. Tegye magát érintkezésbe a kormányzó tanács Feleky Miklós utján s Bényei István bevonásával Bodiz László és Kontra Kálmán főszolgabirákkal, kik megadják a kellő utbaigazitást.

Vegyék figyelembe, hogy Rima-Szombat egy kicsit messze van.

Budai fürdők és vizek.

Mattoni Erzsébet-sósfürdője.

Mélyen elrejtve a budai hegyek között, ott, hol az ősz Gellért-hegynek emelkednek magas sziklafalai, a hegyektől félkör alakban körülövezett kelenföldi síkon fekszik az Erzsébet-sósfürdő.

Maga a fürdő-telep egy pompás park árnyékos sétahelyekkel, illatos virág-ágyakkal, izléses facsoportokkal, kitünő keserüviz-forrásokkal, diszesen körülvett és befedett kutakkal, fürdő-, lakó- és gépházakkal, gyönyörü villákkal, elegans vendéglőkkel. Ezen épületek meglehetős szétszórtan fekűsznek a parkban. Az épületekre árnyékos fák lombsátora borul, a földet ifju zöldben pompázó bársony gyep takarja, mely mint óriás szőnyeg tarka virágokkal van kihimezve. A fürdő levegője tiszta, portól mentes, balzsamos, vize kitünő összetételü: predestinálva van arra, hogy gyógyitó-, üdülő és nyári tartózkodási hely legyen.

A keserüvizeket rendszerint a piaczról szerzi be az ember. Az Erzsébet-sósfürdő az egyetlen hely, hol a keserüviz a forrásnál magánál használható ott hol erejének teljességében felbuzog. Itt a keserüvizet nem csak isszák, de fürödnek is benne.

A fütdő-telep középpontja a fürdőház. Diszes emeletes épület ez, az emeleten minden kényelemmel felszerelt vendégszobákkal, a földszinten 65 márvány-, czink és rézkádakkal ellátott, kitünően berendezett fürdőszobával. Ezen fürdőszobák felszerelésüket, berendezésük czélszerüségét, elegantiájukat illetőleg ritkitják párjukat. Itt van a pompás ivócsarnok is; alatta az Erzsébet-forrás.

A fürdőkhöz a vizet az Erzsébet-forráson kivül még hét ezzel meglehetősen hasonló összetételü forrás szolgáltatja. Ivásra a fürdő-telepen az Erzsébet-forrás vizét használják. A vizet emelőgép vezeti a kristályüvegből készült viztartóba, honnan csapon bocsátják a kurát-használók poharaikba.

A villák, lakóházak csinosak, szép fekvésüek, a szobák egészségesek s minden megki-

vántató kényelmet nyujtanak s e mellett olcsók. A vendéglők a kor igényeinek megfelelők s berendezés dolgában egész nagyvárosi szinvonalon állanak. A szolgálat ellátás, konyha az igazgatóság szigoru ellenőrzése alatt áll.

A villákban, a fürdő- és lakóházakban — nem tekintve a társalkodó és olvasó-termeket — hetven és egy néhány pompásan berendezett lakószoba áll a vendégek rendelkezésére. E szám a fürdő rohamos emelkedésének megfelelőleg évről-évre emelkedik. Az épületeket, fürdőket, kutakat a legnagyobb gonddal fentartott utak, pompás sétahelyek kötik össze. Az utak szélesek s akként vannak készitve és gondozva, hogy eső után is sár nélkül járhat rajtuk az ember. Kedvezőtlen időben a sétát a nagy kényelemmel berendezett fedett sétahelyen végzik a vendégek.

Az Erzsébet-forrás vizét ugy szintén a többi budai keserüvizet a következő bajok ellen használják sikerrel: székrekedés, alhasi és általános vérbőségnél, aranyérnél, a máj müködési zavarainál, lépbajoknál, elhizásnál, köszvényes bántalmaknál, idegbajoknál stb,

Fürdők alakjában használva a keserüvizek akként hatnak, mint a sósvizek. Az Erzsébet-fürdő vize külsőleg használva jótékeny hatásunak bizonyult: csuzos és köszvényes bántalmaknál, az alhasi bántalmak egész sorozatánál, általános elhizás esetében, idegbetegségeknél s mindenek fölött a női ivarszervek betegségeinél. Különösen a női bajokban szenvedők keresik fel nagy előszeretettel e helyet. Méltán számitják tehát az „Erzsébet-fürdőt“ a női fürdők sorába. Sok ezer nő áldja, magasztalja kitünő vizét, mert sok ezernek adta vissza elveszett egészségét.

A szobák ára azok fekvése és nagysága szerint a következők: egy szoba egy ágygyal hetenként 6 frttól 15 frtig. Egy szoba két ágygyal hetenként 14 frttól felfelé. A mi a fürdők árát illeti, egy salon-fürdő ruhával 1 frt 50 kr; egy I. oszt. fürdő 1 frt; egy II. oszt. fürdő 70 kr.

A fürdő orvosa dr. Bruck Jakab a kitünő női-orvos, kinek nagy része van abban, hogy a fürdő rövid idő alatt a mai magas kulturális niveaura emelkedett.

Nagy uszóverseny.

A fő- és székváros első és legszebb uszodájában a Margit uszodában, hova kiváló és elite közönség jár, egy nagy uszó versenyt rendeznek, a mi tekintve a nagy érdeklődést sikerülni fog. Biztositja ezt a résztvevők buzgalmán kivül a Margit uszoda kitünő helyisége terjedelme és jó hirneve.

A részletes feltételek és programm a következő:

I. Megnyitó verseny: (nyilt verseny) 100 m. (2 hossz le és 2 hossz fel). Elsőnek: ezüst érem; másodiknak: bronz érem; hat indulónál harmadiknak is bronz érem. — II. Gyermekek versenye: (zárt verseny.) a) 8—11 évesek számára (1 hossz le) 25 m. Elsőnek tiszteletdij. b) 12—15 évesek számára. 25 m. (1 hossz fel). Elsőnek: tiszteletdij. — III. Gyorsuszás: (nyilt verseny) 50 m. (1 hossz le és egy hossz fel). Elsőnek: ezüst érem; másodiknak: bronz érem; hat indulónál harmadiknak is bronz érem. — IV. Kezdők versenye: (zárt verseny) 50 m. (1 hossz le és 1 hossz fel). A. M. F. azon tagjai számára, a kik még nyilvános versenyben dijat nem nyertek. Elsőnek: bronz érem. — V. Kisérleti verseny: (nyilt verseny) 100 m. (2 hossz le és 2 hossz fel). Elsőnek: ezüst érem; másodiknak; bronz érem; hat indulónál harmadiknak is bronz érem. — VI. Ugró verseny: (nyilt verseny). Minden versenyzőnek 3 ugrást kell végeznie. Döntő a szép kivitel, s az ugrások nehézsége. Elsőnek: ezüst érem; másodiknak: bronz érem. — VII. Kitartó verseny: (nyilt verseny) 250 m. (5 hossz le és 5 hossz fel). Elsőnek: ezüst érem és tiszteletdij; másodiknak ezüst érem; ha legalább hárman indulnak; hat indulónál harmadiknak is bronz érem. — VIII. Vigaszverseny: 50 m. (1 hossz le és 1 hossz fel). Részt vehetnek azok, kik a verseny napján érmet nem nyertek. Elsőnek: bronz érem.

Tét: minden nyilt versenynél (zárt versenynél tét nincs) 1 frt.

Verseny napja: augusztus 6-án délelőtt 11 óra. Nevezési zárnap: augusztus 2-án este 8 óra. Szinhely: Margituszoda. Iroda: II., Ganz-utcza 5. sz.

Általános verseny-rendszabályok: 1. A nyilt versenyben részt vehet az M. F. és minden magyar sport-egylet amateur tagja. — 2 A versenyeken uszónadság és sapka viselése kötelező. — 3. A tét versenyzésnél és nem indulásnál egyaránt visszatartatik. — 4. Bánatpénz nincs. — 5. A versenybiróság határozata ellen felebbezésnek helye nincs. — 6. A versenyfeltételekben megállapitott sorrend végleges. — 7. A nevezésnek tartalmaznia kell: a) a versenyző vezeték- és keresztnevét, b) polgári állását, c) lakását, d) a verseny nemét, melyre nevez, e) a versenyöltöny szineit, f) a tétet, g) az egylet nevét, melynek tagja. — 8. A versenyeknél tömeges jelentkezés esetében sorshúzás útján csoportuszások tartatnak s a végén a csoportgyőztesek döntő küzdelemben vesznek részt. A kitartó versenynél csoportuszás esetében a döntő küzdelem 2 hossz le és 2 hossznak feluszásából, azaz 100 méternyi távból áll. — 9. Holt versenyeknél döntő küzdelemnek csak azon esetben van helye, ha az elsőséggel tiszteletdij jár, külömben a holt versenyzők mindegyike, mint első dijaztatik. — 11. A versenyek időjárásra való tekintet nélkül megtartatnak.

Az 1893. évi julius hó 16-án megtartott választmányi gyülés alapján.

Gaizler Béla, s. k. elnök. **Toldi Lajos**, s. k. alelnök.

A choleráról.

(A tiszti főorvosi hivatal jelentése Budapest fő- és székvárosában 1892/93. évben fellépett choleráról.)

A fekete asszony rettenetes látogatásáról dr. Gebhardt Lajos, a főváros ügybuzgó és tudományos tiszti főorvosa egy vaskos kötetben emlékezik, statisztikai adatokkal erősitve azt a tudományos képet, mit bemutat.

A tudományos alapon feldolgozott jelentés előszavában a tiszti főorvos hangsulyozza, hogy főczél volt a cholera okának kinyomozása, a védekezés rendszeresitése.

A szükséges nyomozások, kutatások és észlelések alkalmával Pettenhofer és Fodor tanárok kiválóan fontos tapasztalatait és buvárlatait is felhasználta a főorvosi hivatal.

Érdekes a kitünő tanulmány előszavában, hogy a kutatások tárgya, a talaj, a talajviz, léghőmérséklet, nedvesség, esapadék, a ház tisztasága, udvar- és utczakövezet és csatornázás volt.

E mellett szükségesnek bizonyult „előfordult cholera-esetben az illető betegnek egyéni hygienicus viszonyait ts kinyomoztatni, igy megelőző egészségi állapotát, életmódját, esetleges iszákosságát, táplálkozását, tápláléka s italának minőségét, ennek beszerzési forrását (korcsmát, kávémérést, tej-, füszeres-üzletet stb.-it), ezen helyen előforduló hygienicus állapotokat, a beteg lakását (pincze, földszinti, emeleti, udvari vagy utczai voltát), a lakás egészségi kivánalmait (tisztaságot, zsufoltságot stb.-it), a beteg foglalkozását (műhelyt, gép-, szappan-. bőr-, tészta, conserv-, szikviz-, tégla-gyárt, malmot, hajót, rongytelepet, szemétdombot stb.-it) az ezen helyen nyilvánuló egészségi viszonyokat (tisztasagot, ivóvizet stb.-it), a betegnek másokkal, esetleg cholerás egyénekkel való érintkezését s végül az ugyanazon foglalkozás vagy az ugyanazon táplálóknak s igy különösen az ugyanazon ivóviznek másokra való behatását, nemkülönben az ezen eltérő viszonyokból, mint a másféle ivóviz használatából stb.-ből származó következményeket.

Az ilyen kutatások alkalmával igen sokszor kitünt, hogy a hivatalosan bejelentett lakások nem feleltek meg a valóságnak, ugy, hogy csakis az ismerősök s az esetleg távol lakó rokonok felkeresése s kihallgatása után sikerült a tényleges lakást, ugy a beteg foglalkozását is megállapitani. Igen sokszor előfordult, hogy lakásul az a ház vétetett fel, a mely előtt vagy a melynek kapujában az illető sulyos betegen találtatott, pedig lakása egészen más ellentétes irányu kerületben volt, sőt gyakran a valódi lakást nem is lehetett kipuhatolni. A betegre vonatkozó fontos felvilágositásokat pedig rendesen nemcsak a beteg családtagjai vagy lakótársainak, hanem az ugyanazon ház lakóinak kihallgatása alapján volt lehetseges beszerezni.

A kutatások eme vázolt nemével a hygienicus szolgálatában a nyomozási rendszert óhajtottam behozni s mint az eredmény is mutatja, teljesen kielégitő sikerrel, ugy, hogy erős meggyőződésem, miszerint a hygienicus hutatásoknál a jövőben eme módszer nem lesz mellőzhető.

Az oknyomozás eme nagyfontosságu feladatával Ötvös József dr. v. Szt.-Rókus kórházi rendelő orvost s középiskolai egészségtani tanárt biztam meg, ki eme feladatának dicséretes buzgalommal, kiváló szakértelem és teljesen kielégitő sikerrel felelt meg.

Párhuzamosan ezen nyomozásokkal rendszeres bacteriologiai és vegyi vizsgálatokat is eszközöltettem.

Kochnak ez ivóviz segélyével történhető fertőzésre vonatkozó tapasztalatai alapján szükségesnek véltem a fő-és székváros ivóvizeit bacterium tartalmukra, ugy különösen a cholera bacterium jelenlétére nézve bacteriologiailag megvizsgáltatni. Törekvésünk volt továbbá a bacteriologiai vizsgálatok segélyével a cholera korai biztos diagnosisát megtenni, hogy igy a szükséges intézkedéseket idejekorán elrendelhessük. Eme vizsgálatok mellett azonban még sikerült nekünk a cholerabacterium természeti sajátságaira, ugy bizonyos gyógyszerekkel szemben való viselkedésére vonatkozó igen fontos és érdekes adatok birtokába jutni.

A vegyi vizsgálatok szintén a fő- és székváros ivóvizének hygienicus voltáról nyujtanak igen becses s tanulságos felvilágositást s a kezdetben nyert vegyi vizsgálati eredmények voltak azok, a melyek minket leginkább figyelmeztettek arra, hogy a viznek a cholerával való összefüggését kuttassuk s hogy a helyes irányról le ne térjünk.

A bacteriologiai vizsgálatokat Pertik Ottó dr. egyetemi tanár, a fő- és székvárosi bacteriologiai intézet vezetője és Nékám Lajos dr. tanársegéd, a vegyieket pedig Balló Mátyás dr. fő- és székvárosi vegyész végezték.“

A fő- és székváros közönsége hálás lehet a főorvos úr e kitünő tanulmányaiért, és bizonyos nyugalom töltheti el, hogy a közegészségre ily Argus szemekkel őrködnek.

Különfélék.

— **Személyi hirek.** — Dr. Heinrich Károly lapunk kitünő munkatársa a Tusnádi fürdőn üdül. — Dr. Steffek Adolf szabadságon van, augusztus 1-én tér vissza, eddig dr. Arányi Árpád helyettesiti. — Csendics Gyula fő- és székvárosi tanácsos Kis-Czellben nyaral. — Kullman Lajos fő- és székvárosi főjegyző Kalászon tölti a nyarat.

— **Iskolaszéki tagok választása** A krisztinavárosi iskolaszék ujjá választására kiküldött bizottság legközelebb tartott ülésében összeállitotta a hivatalos listát. Az iskolaszék 30 rendes és 15 póttagból fog állani. E fontos ügyet közelebb érdemében méltóan tárgyaljuk és közöljük majd a hivatalos névjegyzéket is.

— **Az elzüllött gyermekek** részére otthont alapitó Nagypénteki ref. társaságba beléptek: 50 frttal alapitó-tagul Mechwart András; 10 frttal rendes tagokul Babics József (Zsombolya), özv. Harmatzy Béláné, „Koszorú“ szerk. és Pándi István (Kigyós); pártoló tagokul Garzó Lajos, Garzó Eugenia (Pécs), dr. Harmatzy Dezső, Kanel Emilia, özv. Rodriquez Károlyné. Adományoztak: Kovács János (Tata) 10 frt, Budai el. isk. gyerm. 3 frt 41 kr., K.-Szt.-Miklósi r. e, 3 frt, Fejérvári Gyula hoboli l. 2 frt 25 kr., Pál János (Nagyvárad) 1 frt 50 kr., Baksay Sándor, Deák Lajos (M.-Vásárhely), Lepage Lajos, Stark A. és Szalay Sándor (B.-Csaba), dr. Hajnal Albert (Kigyós), özv. Losonczyné, Rodriquez Károly és Vándorfi Venczel 1—1 frt. Városhidvégi e. 89 kr. Budapest, 1893. julius 17-én. Szőts Albert, pénztáros.

— **Nyaralók szövetkezete.** Az elhanyagolt Zugliget végre ébred. A zugligeti nyaraló tulajdonosok végre belátták, hogy e kies vidék érdekében mozdulni kell, elhatározták, hogy egy érdekszövetkezetet alkotnak a Zugliget emelése érdekében. Mi ezt az eszmét felette üdvösnek találjuk és óhajtjuk, hogy az ige mielőbb testté válljék. A „Buda és Vidéke“ hasábjai az érdekszövetkezetnek rendelkezésére állanak.

— **Az előljáróságok ujjászervezése.** Az előljáróságok ujjászervezésére megindult az illetékes körökben a mozgalom. A belügyminiszter az előljárók tiszteletdiját 250, az esküdtekét 50 aranyban állapitotta meg, tehát helybenhagyta a fő- és székváros előterjesztését. Az előljárói állásokra kerületek szerint a következőket kombinálják a dunajobbparti részekben: I. kerület: Szabó Károly I. oszt. tanácsjegyző; II. kerület: Pohl Ferencz I. oszt. tanácsjegyző, Kollár Lajos dr. ügyvéd, Végh János ügyvéd; III. kerület: Belgrády Miklós II. oszt. tanácsjegyző.

— A **„Budai Dalárda“** f. hó 18-ára tervezett kedélyes nyári dalestélye a kedvezőtlen időjárás miatt nem volt megtartható. Kérjük ennélfogva az összes működő tagokat, sziveskedjenek a f. hó 25-én este 7 órakor az egylet helyiségében tartandó dalpróban minél számosabban megjelenni, hogy az elmaradt dalestély megtartásának idejét végérvényesen megállapithassuk. — A „Budai Dalárda“ választmánya.

— **Eljegyzés.** Lukse-Fábry keresk. ügyi miniszt. műszaki tanácsos bájos leányát, Mariskát f. hó 19-én jsgyezte el Wittinghoff Gyula pénzügyigazgatósági fogalmazó.

— **Művészet.** Stocklász József fiatal szobrász művész — budai polgártársunk — a ki a mesteriskolát közelebb végezte eredménynyel és művével a Wesselényi pályázaton méltó feltünést keltett, jelenleg egy lovas tanulmányon dolgozik. Uj szobra egy honvédhuszárt ábrázol lóháton teljes tábori felszerelésben mint előörsöt. Ezt a szobrot a fiatal művész a Ludovika akadémia lovardájában valódi honvédhuszárról és lóról mintázza. Ezt a szobrot s azonkivül több mellszobrot (közöttük egy nálunk Budán kedvelt tudós és előkelő vezérférfiu mellszobrát) az őszi kiállitáson ki fogja állitani. A fiatal művésznek a szakértők határozottan szép jövőt jósolnak.

— **Zenemüvek.** Rozsavölgyi és társa cs. és kir. udvari zenemükereskedésében Kristóf-tér 2. sz. megjelentek a következő zenemüvek: Pusztai hangok. 2-ik bővitett kiadás hangverseny előadásra, zongorára szerzé Siposs Antal ára 2 korona 40 fillér. A kitünő zeneköltő szép szerzeménye határozott magyar motivumokkal, az ő nemes szive és jó kedélye sugárzik ki a darabból, szivhez szóló hangok magyar zeneköltőtől magyar embereknek. Szeretem én a lányokat. Küry Klára urhölgynek ajánlva. Dal-szövegét irta Jakab Ödön énekhangra zongora kisérettel szerzé Pechán János. Sikerült fülbemászó ária. 1 korona 20 fillér. Rococo. Gyors polka szerzé Baka-Baitz Irma, egy kedves táncz-zene. 1 korona 20 fillér. Magyar dalok és népdalok. Lyuk, lyuk, lyuk és Lelkemet is elfogta a bubánat. Ára 1 korona 20 fillér az első Berényi Lajos jó átirata az utóbbi Gaal Ferencz sikerült zamatos szerzeménye.

— **Anna-bál** a III. kerületben. A Magyar iskola-egyesület harmadik kerületi választmánya minden évben a legsikerültebb nyári mulatságok egyikét reudezi az Anna bállal. A mulatság a Császárfürdő gyógyudvarában tartatik meg. A rendezőség Kugler József egyesületi elnök élén buzgólkodik és készíti elő a talajt e kerületben. Mindenki nagy várakozással tekint az egyesület e malatsága elé, mely nagyon epedve várt mulatsága a III. kerületnek s az eddigi mozgalomból itélve rendkivül sikeresnek igérkezik. A mulatság e hó 26-án tartatik meg.

— **Összejövetelek.** Az I. ker. nemzeti asztaltársaság legközelebbi összejövetele f. hó 25-én kedden, lesz Wichtl József ur kereszt-utczai vendéglőjében. Ez alkalommal Roth Lajos elnök inditványt fog tenni a „Buda és Vidéke“ által inditványozott asztaltársaságok kongresszusa tárgyában. — Az I., II. és III. kerületi vendéglősök ipartársulata julius 26-án Pavlicsek Adolf vendéglőjében III. kerület Zsigmond-utcza (Gyógyforrás) jönnek össze.

— **Ünnepély.** A József főherczeg nevét viselő hadastyán egylet női osztályának zászlószentelési ünnepélye — a már általunk közlött programm szerint fényesen sikerült Az egyesület tapasztalhatta azt, hogy jótékony müködését és derék elnöke Schram Kázmér ügybuzgóságát mennyire méltányolja a közönség. A zászlóba szeget vert be a „Buda és Vidéke“ szerkesztősége is kivánva az egylet szép jövőjét s hogy a mult csak példa legyen most. A banket és mulatság a legjobb kedvvel és nagyszámu diszes közönség részvételével folyt le.

— **Lógó keritések.** Mióta a Naphegy rendezésével összefüggő Lisznyay-utczát leásták, az ide szögellő keritések valóságosan levegőben lógnak. Az érdekeltek a fővároshoz folyamodtak, hogy a bajon segitsen és őket az esetleges károsodástól óvja meg. Reméljük, hogy a kérvénynek foganata leszsz.

— **Mementó.** A fő- és székváros tanácsa kiadta a cholera ellen való óvó intézkedésekre az utasitást. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy saját jól felfogott érdekében a falragaszokon is hirdetett utasitásokat tartsa be és segitsen érvényt szerezni a hatóság jó szándékának.

— **Svábhegyi szinház.** A Hegyvidéki turista-egylet védnöksége alatt működő és a gyakorlati szini iskolát végzett növendékekből alakult és igazgatójuk által vezetett szintársulat a Svábhegyen kellő érdeklődést tapasztal. Folyton válogatott közönség élvezi a jó és művészi előadást. Az igazgató 12 estvére bérletet nyitott, melyre eddig közel százan jelentkeztek. Szinre került Jul. 15-én Egy ur és egy asszonyság czimü vigjáték, melyben Turi Elemér és Nagyfalussy Julia tüntek ki. Ezenkivül az ez esti műsort Szemes legény szemes leány czimü operette töltötte ki, melyben Dobó Katicza kisasszony és Leövey Leó arattak megérdemelt tapsokat. Ferenczy Károly és Várdafi József osztoztak az előadás sikerében. Jul. 18-án az Egérke és Szép Galathea került szinre, melyben szintén az emlitettek részesitették a közönséget műélvezetekben. 20-án telt házat vonzott A végrehajtó, melyen a jelenvolt szerző Ábrányi Emil is ovácziót tárgya volt és a Matrozok a födélzeten operette. Az igazgató a következő felhivást bocsátotta közzé: Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, miszerint minden kedden, csütörtökön és szombaton tartandó 12 szinielőadásra bérletet nyitok. Bérletár a 12 előadásra: Támlásszék 10 frt, zártszék 8 frt. Midőn több oldalról jött felszólitásnak engedve, ezen nagy áldozatokkal járó vállalkozásra elhatároztam magam, tettem ezt egyrészt azon meggyőződésben, hogy szinielőadásaimmal egy rég érzett hiányt pótolok, a mennyiben a nélkülözött szellemi szórakozáson kivül a nyaraló közönségnek alkalmat is nyujtok semleges téren való találkozásra, másrészt pedig azon reményben, hogy a n. é. közönség nagyobb mérvü pártfogása által a nemzeti és culturalis ügy diadalra fog juthatni. Teljes tisztelettel Fülöp Sándor.

— **Mozgalom.** A Magyar Egyesület már az őszszel magyar nyelvi tanfolyamokat állit fel, egyelőre csak a Tabánban, Ujlakon és Óbudán, a hol vasárnaponkint reggel 8—10 óráig kipróbált tanerők fognak tanitani. A magyar nyelv gyakorlati és elméleti tanitásán kivül különösen a hazai történelemre fognak gondot forditani. E tanfolyamok nemcsak az idegenajkuaknak, hanem az iskolavégzett német törzslakosságnak is alkalmat fognak szolgáltatni a magyar nyelv tökéletesitésére s a magyar szellem ápolására, mert a tapasztalás bizonyitja, hogy a fővárosban az az akadálya a magyarosodás terjedésének, hogy a mit az iskola épit, lerontja az élet. A fiatal generáczió az iskola falain kivül, a felnőttek legnagyobb része mellett nem talál módot arra, hogy lelkét magyaros irányban erősitse, s mert idegen szó, idegen szellem veszi körül, néhány év multán azt is elfelejti, a mit az iskolában tanult. A tanfolyamok berendezésére Hahóthy Sándor polgári iskolai igazgató kapott megbizást. A magyar egyesület mozgalmát üdvözöljük, csak azt teszszük hozzá, hogy ennek csak az esetben lesz sikere, ha a berendezésnél a helybeli viszonyokkal ismerős egyéneket is belevonnak legkivált olyanokat, kiknek a lakosság körében kellő népszerüségök van.

— **Az ó-budai szinkör hetimüsora:** Hétfő: „Ripp van Winkle“. Kedd: „Denevér.“ (Juhász Sándor jutalomjátéka Juhászné Pajor Ágnes felléptével). Szerda: „Egy szegény ifju története.“ Csütörtök: „A mikádó“. Péntek: „A halott-rabló“. Szombat: „A primadonna“. Vasárnap: „A primadonna“.

— **Kirándulás.** A magyar turista-egylet budapesti osztálya julius hó 30-án Korényi János vezetése alatt Lipótmezőre, Vadaskertbe, Hüvösvölgybe rendez kirándulást. Indulás Szép Ilonától d. u. 3 órakor. Ez a kirándulás és az esetleges érintkezés a lipótmezeikkel ismét élénkiti azt a mozgalmat, mely a Lipótmező emelésére indult. E helyütt emlitjük meg, hogy a lipótmezei érdekeltek szövetkezetének alapszabály tervezete külön füzetben már megjelent, a mely biztositéka annak, hogy a lipótmezeiek komolyan munkához láttak.

— **Felszóllalás.** A következő sorokat kaptuk: Tisztelt szerkesztő Ur! Lapja egyik közelebbi számában olvastam azt a beadványt, mit Grünwald ur intézett a fő- és székvárosi tanácshoz azért, hogy a Krisztina-utczában ritkitsák a fasorokat. Grünwald urnak a maga szempontjából talán igaza lehet, hogy diszes kirakata nem fog látszani. Gondolja meg azonban Grünwald ur, hogy milyen nehéz egy fát elültetni és azt felnevelni is milyen jótékony hatása van a fának az emberiségre. Az ő czége sokkal jobban ismerős, minthogy az a két fa ennek ártana. Ismerjük őt Budán jól. Czége leköltözése emeli a krisztinavárosi kereskedelmet, de talán a közönségben e két fa kivágása nem szülne jó vért. E kivánsága nem népszerü, mert a fák kivágása vandalizmus lenne. A Buda és Vidéke bemutatta őt — a régi ismerőst — a közönségnek. Ne csináljon magának ellenségeket.

— **Orang-utang az állatkertben.** Az állatkertnek ez idén szerencsés esztendeje van: nagy bevásárlásait megint gyarapitotta egy ritka állattal, melyből alig egy-kettő található az európai nagy állatkertekben. Egy orang-utang ez, melyet kétezer frankért vett az állatkert igazgatója egy borneoi angol embertől, ki csecsemő kora óta neveli a majmot. Az orang-utang, mely ideiglenesen a korcsolyacsarnokban van elhelyezve, tiz éves, egy méter magas, fürge, igen szelid állat, mely jókedvü mókáival nagy mulatságára lesz a közönségnek.

*

— **Iharos** legszebb kirándulási hely, vadregényes tájék, Bia-Torbágy állomás mellett, I. zóna, az erdő közepén vendéglő, hol mindenkor friss sör, jó bor és hideg ételek kaphatók.

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut 8. sz.) A fő- és székvárosnak különösen jobb partján a közönség nagy számban látogatja a világhirü üdülő és gyógyfürdőket. A vidékiek a nyári évad alatt itt adnak egymásnak találkozót. A társalgás semmiről sem foly csak a fürdőéletről, a fürdő czikkekről, s azoknak bevásárlási forrásáról. A budai oldalon e tekintetben minden igényeket kielégit **Bieber és Wirth** czég, hol a következő czikkek nagy raktáron vannak és jutányos áron számittatnak u. m. szivacsok, frottier keztyük, fürdőszappan, cserfahéj, franzensbadi vaslápsó, kénmáj, maláta, jegeczes szikső, tengeri só, vasgolyó. A fürdőző közönség figyelmét ugy fentemlitett czégre, mint a megjelölt czikkekre készséggel felhivjuk.

— **Kerestetik nőtlen fiatal bolti szolga,** ki azonnal felvétetik, krisztinavárosiak előnyben részesülnek. Jelentkezhetni a szerkesztőségnél.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

Nem voltunk abban a helyzetben, hogy a fővárosi szinkör műsorát — miért lapunkhoz intéztek többen felszóllalást — közöltük volna, mert Krecsányi ur a mult héten ezt nem küldötte be . . .

Tehát a mulasztás a budai közönséggel szemben nem minket terhel, hanem őt.

Dicsérettel jegyezhetjük fel az elmult hétről Romaszéki Gusztáv jó népszinművének „A Dadai uzsorás“-nak szinrehozatalát.

Dumas dramatizált regénye „Gróf Monte Christo“ jó előadásban került szinre.

Offenbach kedvelt és kedves zenéjü operettejében „Orpheus az alvilágban“ is gyönyörködhetett a közönség. Csurgay Etel Diana szerepében sikerrel vendégszerepelt. A kisasszonynak igen szép hangja van. Orpheust Németh János adta. A kitünő szinész méltán kedvencze a budaiaknak. A többi szereplők is hozzájárultak jó előadásukkal az est sikeréhez.

Kétszer is láttuk a „Primadonná“-t azonban primadonna még mindig nincsen.

Ó-budai szinkör.

Hétfőn a „Koldusdiák“ került szinre Ferenczy Frigyesnek, a társulat törekvő fiatal tagjának jutalomjátékául. A szinkör látogatói sokkal inhább ismerik és méltányolják Ferenczy tehetségét, hogysem a szinlapon kitett önajánlás szükségessé vált volna. Eddigi szerepeiben nemcsak hogy dicséretesen állta meg helyét és érdemelte ki a közönség tüntető rokonszenvét, de ügyes játékával mindenkor képes volt feledtetni azon hátrányát is, mely kis terjedelmü hangjában rejlik. Sokan mondják, hogy Ferenczy oly jóképü, hogy lehetetlenség szinte őt meg nem kedvelni. És ez tökéletesen igaz is. De mig sok diáknál a jóképüség siker és előrehaladás egyedüli előmozditója, addig Ferenczynél ez csak előnynek tudható be. A sikernek biztos tudata soha se tette e derék komikust elbizakodottá és arroganssá a közönséggel szemben, a legzajosabb tapsvihar által se volt elkapatva s jó izlése és müérzékéről tett mindenkor tanuságot, de a mi fő, s a mi a szinészeknél oly igen ritka: szerénységéről is. A mily igénytelen megjelenésünek látszik Ferenczy, oly hatalmas erővel biztositotta magának egyszer s mindenkorra a közönség meleg rokonszenvét, mely a Koldusdiák előadásánál oly lelkesen tüntetett melette s szép babérkoszoruval lepte meg kedvenczét. Mi csak szivből üdvözöljük e derék szinészt s kivánjuk, hogy sikerei buzditással szolgáljanak további tanulmányaihoz.

Másik esemény e héten a pályadijazott Fehő Klári előadás volt az Első ó-budai leányegylet javára, mely szinültig telt házat eredményezett. Buzgólkodtak is a leányegylet szép, csinos tagjai a jegyeladás körül s hogy ily szép sikerrel, az nem is csodálható, mert a szép, csinos leány már magában is nagy hatással van az emberrre; de ha az illető még ó-budai is, úgy bárki is kedves kötelességének ismeri a kinált jegyek megváltását. Az előadás méltó is volt a telt házhoz, s Ráttkay kitünő népszinműve most is megtette hatását. A czimszerepet Bácskay Julcsa adta, ki ugy játékával, mint csengő, szep hangjával szinte elragadta a jelenvoltakat. Igazán elemében volt ez este. Dalait többször megismételtették; bár egy alkalommal maga is annyira elérzékenyült, hogy nem volt képes az ismétlésre s bájos mentegetődzése után a közönség is elállt óhajától.

Aba András szerepében az általunk már többször méltányolt jeles erő: Mátray nyujtott remek alakitást. Egy alkalommal Bánkbán-báu mint Petur érte el alakitó képessége legnagyobb fokát. Siker dolgában Mátray Aba Andrása méltón sorakozhatik Petur mellé. Legkisebb részletekig terjedő gondos játékával nyilt jelenetben is tapsokat aratott. Törökné mint Aba Andrásné kötötte le a publikum figyelmét szép játékával. Aitner Ilka ó-budai szereplése óta ma játszott legsikeresebben s Violáné szerepében Bácskayval nagy hatást ért el egyes jelenetben. A leányegylet mindkettőt gyönyörü, nagy bokrétával lepte meg. Kitüntek még: Juhász Ferkó, Kövessy Istók, Fehérváry Tenger Ádám, Szabóné Rokkáné szerepében.

Szerdán a „Huszárszerelem“ került szinre Kálmán szerepében Túry Elemérrel, a szinészeti gyakorló iskola végzett növendékével. Túry első bemutatója rendkivül sikeresnek mondható s jeles képességeiről tett bizonyságot. Már magában megjelenése is igen jó hatást gyakorolt a nézö közönségre. Túrynak mai játéka után, szép jövőt jósolhatunk. — Közönség, sajnos, nagyon csekély számban volt jelen.

R I.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 5790. számu tjkvben (4473. 4474.) hrszám alatt felvett, a III-ik kerületben Lajos-utcza 90. sz. a. fekvő és 298 □ öl kiterjedésü ujlaki ház és kert Baron Zsigmond és Francziska hitesekről: Kitzinger Ferenczre és nejére szül. Behringer Erzsébetre 7400 frt vételárban;

2. a budai 5014., 5832., 5010., 6136., 7950., és 8027. számu tjkönyvekben 10097., 10096., 10096., 10098., 10099., 10081. (10072/15., 10072/16.) hrszámok alatt felvett, az örmező (Feldhut) dülőben fekvő 1200., 1200., 1200., 1200., 1500. és 3950. $^{70}/_{100}$ □ öl területü rétek illetve szántó földek Ungár Ignáczról: özvegy Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára vétel jogczimén, a szerződésben határozottan ki nem irt vételárban;

3. a budai 403. számu tjkvben (965., 966) hrszám alatt felvett, az I-ső kerület, Krisztinaváros, Márvány-utcza 7. sz. a. fekvő 195 □ öl területü ház és kert fele része özv. Romy szül. Dömötör Antoniáról: Romy Máriára, Idára, Gizellára Belára, Gézára és Korneliára öröklés jogczimén;

4. a budai 6156. számu tjkvben 5848. hrszám alatt felvett 550 □ ölnyi területü Törökvész-dülőbeli szőllő Haszmann Józsefről: Timáry Mihály és neje szül. Seres Juliannára 300 frt vételárban;

5. a budai 6073. számu tjkvben 9285. hrszám alatt felvett 900 □ ölnyi Basini major-beli szőllő Schweitzer Magdolnáról: Dr. ifj. Draskóczy Miklós ügyvédre, 30 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

6. az óbudai 951. számu tjkvben 2878. és 2893. hrszám alatt felvett, a III-ik kerületben Neuwiese dülőben fekvő 2 hold 600 □ öl és 950 □ öl területü szántók $^1/_6$-od részei Bledy Adolfról és Gallagó Edéről: Hellebrandt Mihályra 400 frt vételárban;

7. a budai 5937. sz tjkvben 5067/b. és a budai 3076. sz. tjkvben 5025. hrszám alatt felvett, a II-ik kerületben, a Törökvész dülőben fekvő 800 □ öl és 1 hold területü szőllők $^1/_4$-ed részei Holl Andrásnéről: Komjádi Józsefre 136 frt vételárban;

8. a budai 9023. számu tjkvben (821., 822., 8034., 8035/5. hrszám alatt felvett, az I-ső ker. Krisztinavárosban fekvő $348^{80}/_{200}$ □ ölnyi tevületü telek Bergel Simon és nejéről: Peteile Róbert festőművész müncheni lakósra 6000 frt vételárban;

9. a budai 3764. sz. tjkönyvben 7887. hrszám alatt felvett az I-ső kerület, Németvölgyben fekvő 1 hold 400 □ öl területü szőllő Schinkás Judásról: Móker Györgyre 1000 frt vételárban;

10. a budai 4381. számu tjkvben 9158. hrszám alatt felvett az I-ső kerületben Hochstrasse dülőben fekvő 1 hold 100 □ öl területü szőllő Gallego Edéről: Nagy Ferenczné szül. Bauer Rózára 170 frt vételárban;

11. a budai 6910. számu tjkvben 7855. hrszám alatt felvett, az I-ső kerület Németvölgyben fekvő 1126 □ öl területü szőllő és az azon épült földszintes lakház özv. Szombathy Sámuelné szül. Töltéssy Lidiáról: Szombathy Kálmánné szül. Káldor Etelre öröklés jogczimén;

12. a budai 2106. számu tjkvben foglalt 6636. hrszámu 750 □ öl területü Zugligeti szőllő Wichtl Györgyről: Wichtl Katalinra, Erzsébetre, Alojziára és kiskoru Wichtl Máriára, Aladárra és György re öröklés jogczimén;

13. a budai 2603. számu tjkvben 4613. hrszám alatt felvett, a II-ik kerületben a Mátyáshegyen fekvő 1000 □ öl területü szőllő Gallegó Edéről: Sloboda Samu és neje szül. Müller Margitra 190 frt vételárban;

14. a budai 2830. számu tjkvben 5319. hrszám alatt felvett, a Józsefhegyen fekvő 1400 □ öl területü szőllő Kanczler Annáról: Leister Ferenczre és nejére szül. Vida Erzsébetre 2300 frt vételárban;

15. a budai 7974. számu tjkvben foglalt 9470. hrszámu, az I-ső kerület-kőérberek dülőben fekvő 1 hold 1565. □ öl területü szántó Friedländer Miksáról: Weber Jánosra 1300 frt vételárban;

16. a budai 627. számu tjkvben 1327. hrszám alatt felvett, az első kerületben, Tabánban Holdvilág-utcza 2. és Kőmüves-utcza 22. sz. a. fekvő 103 □ ölnyi kiterjedésü ház és udvar Meixner Rezső és nejéről: Prokesch Adélra 6000 frt vetetárban;

17. a budai 2651. számu tjkvben 4755. hrszám alatt felvett, a III. ker. Pálvölgyi dülőben fekvő 850 □ öl területü szőllő Gallego Edéről: Svoboda Samura és nejére 160 frt vételárban;

18. a budai 159. számu tjkvben (291., 292.) hrszám alatt felvett, az I-ső kerület, Vár, Nándor-utcza 5., 7. sz. a. fekvő ház $^2/_{10}$-ed része kisk. Striberny Sándorról és Fröhlich Jakabról: Paldt Sándorra, Dr. Paldt Lajosra, Wünscher Frigyesre és kisk. Paldt Jenőre 4064 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

19. a budai 4603. számu tjkvben (9517., 9518.) hrszám alatt felvett, az I-ső kerület, Kamaraerdő dülőben fekvő 1 hold 550 □ öl területü szántó Winkler Jánosról: ifj. Winkler Jánosra és Weisz Károlyné szül. Winkler Katalinra öröklés jogczimén;

20. a budai 4490. számu tjkvben 9319. és 9455. hrszámok alatt felvett, az I-ső kerületben a Spanyol rét és Kamaraerdö dülőkben fekvő 1 hold 1400 □ öl és 2 hold 900 □ öl területü ingatlanok Winkler János és testvéreiről: Winkler Mihályné, Sattelberger Andrásné, Preyer Andrásné, Ritter Sebőné, Daxhammer Mária és Hafner Mátyásné budaörsi lakosokra öröklés jogczimén;

21. a budai 4679. sz. tjkvben 9722. hrszám alatt felvett, az I-ső kerületben a Koronaerdö dülőben fekvő 2 hold 100 □ öl területü ingatlan Winkler Jánosról: ifj. Winkler János, Winkler Mihályné, Sattelberger Andrásné, Weisz Károlyné, Preyer Andrásné, Ritter Sebőné, Daxhammer Mária és Hafner Mátyásné budaörsi lakosokra öröklés jogczimén;

Ingatlan árverések.

1. A budai 3537. számu tjkvben (7176., 7177.) hrszám alatt felvett s a Libasinszky testvérek illetve örökösök nevére irott, az I-ső kerületben, a Svábhegyen fekvő 9 hold 807 □ öl tercletü nyaraló erdővel együtt 32,595 frt kikiáltási árban, — határidő 1893. november 20 d. e. 10 óra;

2. az óbudai 1481. számu tjkvben 2606. hrszám alatt felvett s Lesch György nevére irott, a III-ik kerületben óbudán a Goldberghuth dülőben fekvő 120) □ öl szőllő 156 frt kikiáltási árban, — határidö 1893. szept. 18. d. e. 10 óra;

3. az óbudai 699. sz. tjkvben (1302, 1303.) hrszám alatt felvett, a kiskoru Fischer testvérek nevére irott, a III-ik kerületben, óbudán, Timár-utcza 13 és Pacsirtamező-utcza 15. sz. a. fekvő ház és kert 14,932 frt kikiáltási árban, — határidö 1893. november 21. d. e. 10 óra;

4. a budai 6235. és 6209. számu tjkönyvek 5766/b. és 5766/d. hrszámok alatt fetvett, néhai Schönreiter Lajos hagyatéka tulajdonát képező, a II-ik kerületben a Rókushegyen fekvő 1 hold 600 □ öl és 850 □ öl területü szőllők 314 frt és 582 frt kikiáltási árakban, — határidö 1893. október 2-án d. e. 10 óra;

5. a budai 66. és 147. számu tjkönyvekben 135. és 268. hrszámok alatt felvett és Dr. Paldt Lajos és társai tulajdonát képező, az I-ső kerületben, a várban Uri-utcza 26. és Fortuna-utcza 5. s Yerbőczy-utcza 4. sz. a. fekvő 41 □ öl és 120 □ öl kiterjedésü házak 16,403 frt és 37,593 frt kikiáltási árban, — határidö 1893. julius 29-én d. e. 10 órakor.

Közgazdaság.

— **„The Gresham“ életbiztositó társaság Londonban.** E társulat évi jelentése, mely az 1892. évi deczember 31-én befejezett 44-ik üzletévről szól, és a részvényesek 1893. évi május 30-án tartott rendes közgyülése elé terjesztetett, rendelkezésünkre állván, következő főpontjait közöljük. Az elmult időszak eredménye rendkivül kedvezőnek mondható. A lefolyt 18 havi üzleti időszakban a társasághoz 15,206 biztositási ajánlat érkezett 125.732,050 frankra, melyek közül elfogadtatott 13,091 darab 102.636,475 biztositási összeggel és erről a megfelelő számu kötvény ki is állittatott. A dijbevételek, levonva a visszbiztositásért fizetett összeget, 25.753,445 frank 42 cts-ra rúgtak, a miben a 3.744,277 frank 19 cts-ot tevő első évi dijak bennfoglaltatnak. A kamatszámla mérlege 7.690,898 frank 01 cts-ot tett ki, és a társaság jövedelmét a dijbevételekkel együtt 33.444,343 frank 43 cts-ra emelte. A társaság az elmult évben 12.908,048 frank 96 cts-ot utalványozott oly követelések alapján, melyek életbiztositási kötvényekből eredtek; lejárt kiházasitási- és vegyes biztositásokra 2.801,455 frank 42 cts-ot, kötvények visszavásárlására pedig a tizennyolcz havi időszak alatt 1.909,171 frank 57 cts-ot fizetett ki a társaság. A biztositási és járadékalapok 7.922,421 frank 77 cts-al gyarapodtak. Az aktivák főösszege a lefolyt tizennyolcz havi időszak végével 1892. évi deczember 31-én 125.305,150 frank 62 cts-ra emelkedett. Tőkebefektetések: 49,425 frank 52 cts angol állami papirokban, 401,616 frank 77 cts indiai és gyarmati kormányok értékeiben, 19.584,857 frank 40 cts idegen államok értékpapirjaiban, 253,396 frank 14 cts vasuti részvények, elsőbbségek és garantáltak, 61,191,868 frank 02 cts vasuti és egyéb kölcsönkötvényekben, 17.536,889 frank 18 cts a társaság ingatlanaiban (ezek között vannak a társaság budapesti és bécsi házai), 5,328,359 frank 43 cts jelzálogokban, és 20.958,747 frank 16 cts különböző értékekben.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllössy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

A folyó évi junius 5-én Budapesten megalakult

„Magyar Villamossági Részvény-társulat“

a nagyérdemü közönség tudomására hozza azt, hogy müködését megkezdette.

A magyar villamossági részvény-társulat a „Ganz és Társa“ vasöntő- és gépgyár részvény-társasággal kötött egyezmény alapján a „Ganz és Társa“ czég és Budapest fő- és székváros között a villamos világitás ügyében kötött szerződést átvette s igy Budapest fő- és székvárosában az emlitett szerződés értelmében a villamos világitást és erőátvitelt a **magyar villamossági részvény-társulat** fogja szolgáltatni.

E czélra központi villamos telepe Budapesten, a külső Váczi uton épül és épitése annyira előrehaladt, hogy a **magyar villamossági részvény-társulat** központi villamos telepe már a folyó év őszén üzembe vehető.

Ez okból a **magyar villamossági részvény-társulat** már most elvállalja a lakásoknak, üzleteknek, telepeknek és más helyiségeknek villamos világitására vagy ipari erő-szolgáltatásra való belső berendezését, valamint elvállalja az általa épült, mint az esetleg más vállalkozók által netán már eszközlött villamos berendezéseknek a fő- és székváros balpartján épugy mint jobbpartján fektetendő kábelhálozatához leendő csatlását és a villamos áramnak annak idejében leendő rendes szolgáltatását.

A **magyar villamossági részvény-társulat** ügykörébe felvette továbbá azt, hogy Budapesten kivül, villamvilágitásra és központi villamtelepek felállitására más városokban és községekben is engedélyeket szerez és ott, a mennyiben a távvezetés szükséges, az általánosan kitünőnek elismert Ganz-féle transformator rendszert (Zipernowsky-Déry-Bláthy szabadalma) fogja alkalmazni.

Tervezetekkel és költségelőirányzatokkal, valamint netalán kivánt felvilágositásokkal szivesen szolgálunk.

Jelentkezések budapesti központi villamos telepünkhöz való csatlakozás iránt elfogadtatnak ideiglenes irodánkban

V. kerület, Thonet-udvar, II. em. II. lépcső,

nemkülönben Ganz és Társa czég városi irodájában, **(Gizella-tér, Haas-féle palota).**

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkel, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett**. Felvilágositást minden ügyben. Kérdések „**Kalauz**“ czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

Egy vegyészeti felfedezés terjesztésére társ kerestetik. A tárgyra a földmivelési miniszter már évekkel ezelőtt pályázatot hirdetett, mely azonban eddig eredményre nem vezetett. Ajánlatok »Földmivelés« czimen a szerkesztőségbe.

Kerestetik Ujlakon bérbe egy három szobás kis ház, csinosan épitve. Novemberre kell a ház. Ajánlatok »Lakás« czimen a szerkesztőségbe.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbör-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

SZABADALMAT uj találmányokra kieszközöl és éttékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI., Andrássy-út 30. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlöny**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

Előleges jelentés.

Augusztus hó elején nyitom meg a **kasinó** épületben, **Krisztinaváros,** Alagut-utcza, a

krisztinavárosi

KASINO-SÖRCSARNOKOT,

a mit az ujabb kor igényeinek megfelelően, kényelemmel és fényesen rendezek be, áldozatot nem kimélve, hogy a legmagasabb várakozásnak is megfeleljek.

Van szerencsém ezt a nagyérdemü közönségnek már előre is tudomására hozni.

KLEINHACKEL J.

a »SÖRKOCSI« tulajdonosa.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához”

zimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához“** czimezve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel

Fukáts János.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Tisztán kölcsönös részényesei nincsenek.
A legnagyobb és leggazdagabb biztositó társaság a világon.

Biztositási alap 1893. január 1-én 907 millió frt.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztositó társaság
Alapittatott 1843.

Biztosit az ember életére minden módozat szerint.

Táblázatokkal és bővebb felvilágositásokkal szolgál a

Magyarországi vezérigazgatóság
Budapest, Bécsi utcza 5.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Hülyék és gyengeelméjüek

budapesti intézete

Budapesten, I. ker., Alkotás-utcza 2./b. sz.

hülyéket, gyengeelméjüeket és nehézkórosokat, (epilepticus) ellát, neveltet és ápoltat. — Az intézet 1875. óta áll fönn.

Hidegvizgyógymód be van hozva.

Az intézet fekvése a legegészségesebb.

Bővebbel szolgál

Dr. Frim J. igazgató.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel

GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ
a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes
asztali savanyúviz
és
egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.
Telefon 90—97.
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Nyári lakók figyelmébe!!
Szén- és fa-eladás.
ROSENTHAL GÉZA
Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.
A Trifaili-szénbányának
kizárólagos elárusitási főügynöksége
HÁZTARTÁSI SZÉN
2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.
Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.
Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

Novák Ignácz
czementmunka-vállalkozó
földtermék-készitő.
BUDAPESTEN,
I. ker., Budaörsi-ut 285.
KIÁLLITÁS 1891. KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI DILIGENTIAE ET ARTIBUS
Arany érem
Aranyérem
Elvállal min len e szakmába vágó munkákat úgymint:
udvarfolyosói betonirozásokat, konyhai granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szikkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.
Saját találmányom
és
saját kőbányámból:
Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes anyag; tüzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.
Árjegyzéket bérmentve küldök.

VENDÉGLŐ
a
Szt.-Lukácsfürdő kertben.
Délelőtt czigányzene.
Délután és este katonazene.
Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.
Udvari sör a részvényserfőzdéből.
Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.
Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik **Bereczky Lajos**
vendéglős.

Schranz Gottlieb
BÁDOGOS MESTER,
légszesz- és vizvezeték berendező
elvállal mindennemü
DISZNŰ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.
Nagy választék fürdőkádakban.
BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.
Telefon 90—46.

Geizler Kálmán
BÁDOGOS
légszesz- és vizvezeték-berendező
ajánlja magát mindennemü
DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,
BUDAPEST,
II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.
Nagy választék fürdőkádakban.

Hirdetések
a
BUDA ÉS VIDÉKE
részére felvétetnek
a kiadóhivatalban
I. Krisztina-utcza 14.

Császárfürdő Budapesten.
Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.
Gőzfürdője a maga nemében páratlan.
Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.
Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmanyok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.
Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.
A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.
Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.
Massage és villamozási gyógymód.
Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.
200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.
Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünő közlekedés.

Rövid-, szövött-
és
DIVATÁRU-RAKTÁR
a
Krisztinavárosban.
Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy üzletemet az I. kerületi Krisztina-téren, a polgári casino épületében, f. é. augusztus 1-én megnyitom és hogy a várban, a szentháromság-téren évek óta fennálló üzletemet továbbra is fentartom.
Tisztelettel
GRÜNWALD SAMU.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 30. sz. Vasárnap, julius 30.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Buda 100 év előtt.

Irta: **Eperjessy István.**

Egész irodalmunk van már, még pedig tudományos niveaun álló müvekből, melyek tisztán Budapest történetével foglalkoznak. Salamon Ferencz, Schier Aistus, Schams Ferencz, Podhraczky József, Rupp Jakab, Gööz József, Horváth István, továbbá Schönwiesner, Schuster, Rössler, Hauffler, Dortlinger müvei mind kiválóan tudományos becsü müvek. Biztos kutfők alapján megismertetik velünk Apuincumot, megismertetnek beunünket Buda és Pest keletkezésének történetével.

Tudományos és irodalmi mübecs szempontjából különösen figyelemre méltó munkák Salamon, Rupp, Podhraczky, Schönwiesner munkái. Ma már mint történelmi munka figyelmet érdemel Schamsé ki Budát nagy részben közvetlen tapasztalatai alapján ismerteti. Schams a mult század végén s e század elején élt Budán s emlitettem müve 1822-ben jelent meg német nyelven.

Müvének első részében Buda keletkezésének történetét mondja el. Leirja Aquincumot. Szerinte a mai Tabánt IV. Béla király idejében Kis-Pestnek nevezték. (A Tabán elnevezés Rupp szerint a török világból veszi eredetét. Tabán törökül hegylábat jelent.) Az ujlaki templomtól délre a Császárfürdőig volt Szt. Jakabfalva. A mai Országut Szt. Háromság városának neveztetett. Podhraczky IV. Béla 1224-ik évi Privilegiumából, melyet a pesti polgároknak adott, azt következteti, hogy Pest elnevezés alatt akkoriban a Dunán innen és tul fekvő várost értették. Több okmányból kitünik, hogy IV. Béla a mai Buda várát az u. n. pesti uj hegyre épitteté s a lakosság ezt, mivel Buda részén épült Uj-Budának, mig a tulajdonképpeni Budát Ó-Budának nevezte el. Szerző e fejtegetések után leirja Buda fénykorát és hanyatlását stb.

Ránk nézve igen érdekes a mü ama része, melyben Buda leirását 100 év előtti időkből adja. Leirja a várt, elősorolja nevezetes épületeit, a királyi palotát, a Szt. György-téren levő gr. Teleki-féle házat, hol akkoriban Estei Ferdinánd főherczeg lakott. Sorra leirja ezután a többi városrészeket, elősorolva még terek és utczák neveit is.

Schams szerint Budán a mult század végén 3000 ház volt. A Várban 228, a Vizivárosban 757, az Országuton 371, Ujlakon 396, Tabánban 956, a Krisztinavárosban 292.

A lakosok száma 25.228 volt, ebből róm. kath. 23.935, evangelikus 170, református 62, görög egy. és nem egyesült 595, izraelita 466. Ehhez megjegyzem, hogy Windisch szerint 1780-ban Budán csak 21,665 ember lakott, tehát a lakosság minden évtizedben csak 100 lélekkel szaporodott. E korban már egy óriási hanyatlás előtt állunk, mert ha hitelt adhatunk ama szerzőnek, ki Buda viszfoglalását a törököktől 1686-ban elmondja, Budának már akkor 30.000 keresztény, 10.000 izraelita és 16.000 mohamedán vallásu lakosa volt.

Nyelv tekintetében bizony szomoru állapotok uralkodtak akkoriban Budán. Schams szerint, minden 10 németre esett 1 nem német ajku s éppen a többségben levő németajku polgártársaink iránti tekintetből, a városi tanács hivatalos nyelve is német volt. A tudományos férfiak érintkezési és társalgási nyelve a latin volt, magyar szó ritka volt, mint a fehér holló.

Iskoláink is igen gyéren voltak. A várban levő archi gymnáziumban, mely négy grammatikai osztályból állt, hat tanár és egy exhortator vezetése alatt 517 tanuló nyert oktatást. A vári főelemi iskolában 3 tanító vezetése alatt 282 tanuló, a leányiskolában 2 tanító vezetése alatt 193 leánytanuló sajátithatta el az elemi ismereteket.

A vizivárosi Szt. Anna iskolában 1 tanitó, 2 segéd vezetése alatt két teremben 279 tanuló, a vizivárosi Szt. János iskolában 1 tanító és két segéd vezetése alatt, két tanteremben 285 tanuló, a vi-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Petneházyt ez a hir nagyon megrendité; alig birta elrejteni fölindulását; hogy Petróczy az elégületlenek legszivósbika feladja a rábizott Kassát, felső Magyarhon kulcsvárát, a protestáns felek első védbástyáját, ez több mint árulás, ez árultatás! Most már bizonyos, hogy Tököli el van fogva, hogy a török porta a magyarokat a milyen magasra felemelte, olyan magasról ejtette le.

Petneházynak minden csepp eszére szüksége volt, hogy megzavarodását eltitkolja; most már ugyancsak örült rajta, hogy eltagadta Petróczyvali barátságát. Ő is elkezdte azt hütelennek szidni a basa előtt. „Mit fog majd erre Tököli mondani?“

A basa megveregeté fiatal vendége vállát bizalmasan azt felelé rá:

— Ezt majd megkérdheted tőle nemsokára magad.

Petneházynak erre a válaszra olyasmi jutott eszébe, mintha Tököli ezóta már a magas mennyekben lehetne s rövid nap alatt neki is utána kellene menni. Mégis több magyarázatot akart hallani.

— Hogyan gondolod ezt Abdurrahman?

— Ugy, hogy Tököli ezóta Sztambulban van és rövid időn téged is oda foglak küldeni.

— (Értem a fejemet. Gondolá erre magában a kuruczvezér.)

Késő este volt, midőn Petneházy odahagyta Abdi basát. Nyugtalansága nem engedte szállására menni, mintha érezné, hogy ott legkönnyebben rátalál minden veszedelem. — Egy hosszu mellvédő sáncz vezetett végig a vár keleti oldalán, melynek egyik végét a hajdani királyi vadaskert zárta el; a kuruczvezér ide jött ki fejét szellőztetni.

Innen a Dunára és a rákosi rónára lehetett látni, jobbról a Csepel-sziget, balról a Margitsziget, átellenben a gödöllői halmok adtak nyugvópontokat: Petneházy azt hányta-vetette magában, vajjon a Csepel-szigeten át vagy a dunai molnárok segélyével Ó-Buda felől lehetne-e biztosabban menekülni. Hatvan felé. A dunántuli rész felé nem tanácsos, mert még ott tele van kóbor török hadakkal minden vármegye s a palotai s veszprémi agák portyázói hamar kézrekeritik az embert.

Csak az a kérdés, hogyan lehessen észrevétlenül eltünni a várból? Minden kapu zárva, a külső kapukon kettőzött őrszemek járnak, minden óranegyedben hallani tábori jelkiáltásaikat: „Jekhdür Allah!“ (egy az Isten!) Egy kis merészség és leleményes ész azonban könnyen segit; a vadaskert ajtaja most nyitva van, azon keresztül lehet menni, annak belső fala nagy fügefákkal van bevonva, azoknak a rostélyzatán fel lehet kapaszkodni a fal tetejére, a fal párkánya aztán lépcsőzetesen hanyatlik egész az alvárosi sánczig, onnan pedig csak egy jó ugrás s az ember meg van mentve.

Hogy a vadaskert ajtaja nyitva van, oh! ezt Pétneházy nagyon jól tudta, mert hiszen a szép Teli most ott várakozik rá; ő szokta kedvese előtt e kis ajtót nyitva hagyni, mikor mindenki alszik a várban. Hanem ezuttal nem volt szándéka Petneházynak a szép Telli ragyogó szemeiben vizsgálni a csillagokat, sőt inkább nagyon örült annak, hogy az egész eget bevonta valami bárányfelhő, s az éj kezdett bizalmas sötétté válni; a mint az ismeretes ajtócskán belépett, gondja volt rá, hogy az ne nyikorogjon, azután meg szép óvatosan lappangott végig a szőlő-rácsozatos fal mellett, lépteire is vigyázva, hogy zajt ne üssön. Ha Tököli is igy megérezte volna egy nappal előre a bajt, most nem ülne a Jedikulában.

Mátyás király hires vadaskertje már akkor csak névszerint volt vadaskert, őzek, vadkanok, aranyfáczánok kipusztultak abból, csak az apró fehér tengeri nyul szaporodott el, az futkosott minden lépten párosával Petneházy előtt; a kinek most nem sok gondja volt rájuk, sem pedig arra, hogy a kioszk, melyben Telli vár rá, belül mind ilyen fehér tengerinyul-prémmel van kiszőnyegezve, még az oldalai is.

Már elérte a fügefa-rácsozatot, midőn a kert belsejéből megzendül egy ismeretes dallam, egyike azon szép török gházéleknek, miket a shirászi hölgyek olyan bűbájjal tudnak énekelni, hogy egész éjjel nem bir tőlük aludni, a ki hallja. És Telli shirászi leány volt.

Erre a dalra szétrepült minden józan gondolat Petneházy fejéből, elfeledte félelmeit, szökési tervét, Tökölit, Abdi basát, a Jedikulát és a selyemzsinórt; visszafordult, félrenyomta süvegét és bokrokon, virágágyakon keresztül sietett vissza a kioszk felé.

A leány meghallotta a léptek csörtetését

zivárosi magyar tannyelvü iskolában 1 tanító vezetése alatt 56 tanuló, az országuti iskolában 1 tanító, 1 segéd vezetése alatt két tanteremben 274 tanuló, az ujlaki iskolában 1 tanitó, két segéd vezetése alatt 250 tanuló, a krisztinavárosi iskolában 1 tanitó 1 segéd vezetése alatt két teremben 141 tanuló, a tabáni német iskolában 1 tanító, 2 segéd vezetése alatt két teremben 253 tanuló, a tabáni illyr nem egyesültek iskolájában 1 tanitó vezetése alatt 40 tanuló, a tabáni illyr-katholikusok iskolájában 1 segéd vezetése alatt 53 tanuló nyert oktatást.

Ó-Budán 700 ház volt. A lakosok száma meghaladta a 7356-ot. Ezek közül róm. kath. 4000, lutheránus 20, református 146 és 3210 izraelita. Ó-Buda népiskolájának öt osztályában 300 tanuló nyert oktatást.

Schams müvében ezután elősorolja ama férfiak nevét, kik Budán irodalmi téren müködtek. 35 irót sorol föl, ezek közül csak hat irt magyar müveket. Jelesebbek voltak: Brunswick Teréz grófnő, Cziráky Antal gróf, Gyöngyössy János, Kiáltossy Antal, Köffinger Pál, Majláth János gr. Nagy Antal, ki egyuttal censor is volt. Öffner József Rössler József, az Ofner-Pester Zeitung szerkesztője, Sághy Ferencz, gr. Teleky Ferencz, Verseghy Ferencz, Virágh Benedek.

Egy statisztikai kimutatás szerint volt 7 gyógyszerész, 19 chirurgus, 48 pék és lisztkereskedő, 8 könyvkötő, 1 könyvkereskedő, 39 pintér, 27 mészáros, 28 hentes, 11 üveges, 14 aranyműves, 29 szatócs, 54 kereskedő, 5 kalapos, 4 kéményseprő, 31 szücs, 3 mézeskalácsos, 4 kömüves mester, 12 paroka készitő, 2 kövező, 11 nyerges, 20 magyar-, 106 német-, 24 illyr-szabó, 144 czipész, 17 lakatos, 6 szitakötő, 39 asztalos, 9 órás, 19 bognár, 5 takács, 240 korcsmáros, 3 cserepes, 69 csizmadia, 4 ács, 6 czukrász.

A leghiresebb vendéglők voltak a Várban a Fortuna, a Vizivárosban az Arany Hajó és az Arany Korona, a Tabánban a hajóhidnál az Arany Perecz, az Arany Korona, a Hét Választófejedelem, a Vörös Ökör, az Országuton a Fehér Farkas, az Utolsó Fillér, a Fekete Retek, a Fekete Kapu, a Kék Csillag, Ujlakon a Zöld Fa.

Tizenhat kávéház közül négy a Várban volt.

Bérkocsi körülbelül 100 volt. A viteldijak meglehetős olcsók voltak. A hajóhidtól a várba 1 frt (az akkori frt értékben) a Császár-fürdőbe 1 frt 15 kr, a Városmajorba 1 frt 12 kr, Ó-Budára 1 frt 40 kr, Pestre 1 frt, Mária-Remetére 2 frt 40 kr.

A Vizivárosban volt a postahivatal a honnan a staffeták és postakocsik indultak. Hetenként kétszer szerdán és vasárnap indult a postakocsi Bécs felé, a mai Gyorskocsi-utczából. Minden két hétben hétfőn Kassa, havonként kétszer Temesvár Nagy-Szeben és Eszék felé indult a személyszállitó postakocsi. Viteldij Bécsbe 7 frt 30 kr ezüstben, Kassára 7 frt, Eszékre 13 frt. A posta kocsi 3—4 nap alatt fölért Bécsbe, a mit igen rövid időnek tartottak.

Nevezetes intézménye volt a városnak a polgárőrség. A polgőrség hivatva volt mozgositás esetén a helyőrségi szolgálatot teljesiteni. Budán 12 század gyalogos és egy fél Escadron huszár, összesen 2490 ember volt polgárőr. A vezényletet Stermensky András, Mayerffy Ferencz és Stankovits őrnagyok vitték. A fővezénylet Kalmárffy városi főbiró és ezredesre volt bizva. Egyházi ünnepélyek alkalmával a polgárőrség mindig kivonult. Minden budai polgár egyuttal köteles tagja volt a polgárőrségnek s viszont polgárőr csakis polgárember lehetett.

Két gyár is volt Budán. Müller Fülöpnek a Krisztinavárosban volt egy kocsigyára, Rosconi Károlynak — milanói születésü olasz — a Vizivárosban az Öt-Pacsirta-utczában volt egy selyemgyára, hol naponkint 60 ember nyert foglalkozást.

Schwartner statisztikája szerint a mult század végén középszámitás szerint Magyarországon 18 millió akó bor termett, ebből évenként csak Budán 230—240 ezer akó termett, beleszámitva a környéket is. a mennyiben a határos községekben termett borok is mind budai bor név alatt jöttek forgalemba. A bor akója 7 és 10 frt értékü volt.

Az előadottakból kitünik, hogy a mily mértékben haladt Buda a nemzeti kulturális fejlődés terén, oly mértékben hanyatlott a polgárság az anyagi jólét szempontjából. A lakosság fele az elpusztult szőllők által meg lőn fosztva attól a keresettől, melylyel eddig jólétet biztositott magának.

Mindamellett, ha tekintetbe vesszük azt az óriási haladást, melyet Buda 100 év óta elért, nem eshetünk kérségbe Buda jövője fölött. Biznunk kell a jövőben biznunk kell abban az alakitó hatásban, mely előtt Buda áll, mely ha megvalósul elmondhatjuk „Buda nem volt hanem lesz.“

A Zugliget.

Ha szabad Jókai Mórnak, koszorus költönknek nevezetes nyaraló társaival együtt oly annyira kiemelniök a Svábhegyet és a Svábhegy különös előnyeit, azt ~~hiszem~~ én is formálhatok kis szabadságot arra, hogy ugyanezt tegyem a Zugligettel. Igaz, hogy nagy az itt felmerülő különbség, ha tekintetbe vesszük a pártolt tárgyat és a pártolókat. Ott a szószolók babérokkal dusan elhalmozott hirneves emberek, itt pedig a helynek egyes kiváltságai vannak tulsulyban. És addig, mig a Svábhegy daczára minden szépségének és a kolerát fumigáló helyzetének (bocsánat dr. Fodor József állitása szerint) mégis csak rászorul némi pártfogásra, addig a Zugliget öntudatos büszkeségében csak dicsőitésre és magasztalásra vár. Az örök gondviselés, a mely mindent oly célirányosan intéz

---

és eléje futott: egy sárga tövistelen rózsabokor alatt találkoztak össze; azt a csókot, azt az ölelést ki tudná megszámlálni!

Tellinek nagy fekete szemei voltak, ezek még a sötét éjszakán át is tudnak ragyogni; picziny gömbölyü ajkai: ezekre is rá lehet ismerni, bármilyen sötét az éj; de a miről még a kriptában is meg lehetne tudni, hogy ő az, az göndör, rövid haja volt, melynek puha selymében dúlni szerelmes ujjakkal olyan gyönyör! Nem tudom, jutott-e eszébe Petneházynak e perczben a sirbolt, a hol olyan sötét van.

— Olyan sokáig várattál magadra: feddé a leány; forró ölelése bizonyitá, hogy a várakozás nehéz volt.

— Atyád tartóztatott vissza, Abdi basa.

— S te az apáért elfelejtetted a leányát. Beszéltetek háboruról, vezérek cselszövényeiről, elveszett várakról, megbukott főurakról; ezek tégedet érdekelnek nagyon, jobban mint Telli szerelme, Telli dallai, Telli csókja.

Petneházynak nehéz is volt, meg könnyü is e vádra megfelelni. Csókkal könnyü, szavakkal nehéz.

— Aggasztó hirek érkeztek atyádhoz. Magyar vezérek estek fogságba, mások átpártoltak a labanczokhoz.

— Tudom, szólt Telli, nekem is mondta ezeket atyám. Még többet is mondott, a mit neked csak holnap fog tudtul adni; a mit pedig én tőlem még ma megtudsz; mit adsz érte, ha megmondom.

— Magamat.

— Azzal ne tréfálj; mert ha el találom fogadni, nagyon nehéz sorsod lesz, akkor nem lesz szabad tőlem eltávoznod soha, és akkor nem várakoztatod Tellit magadra fél északán át.

— Jól van: neked ajándékozom.

— Tudod jól, hogy csak cserélsz. Még jobban is megtudod. Atyám a délesti órákban, hogy rossz hirei jöttek, odahitt magához s azt kérdé tőlem, hogy akarok-e nőd lenni? Gondolhatod, mit feleltem. Elmondá, hogy a kurucz vezérekkel elégedetlen a díván, s rövid idő alatt nagy változások fognak történni, s hogy egy emberre van szükség, a kiben a magas kapu megbizhatik, a kinek vitézsége, hadvezéri ismerete bizonyos, és az senki más, mint te vagy. Szuleimann basa nagyvezér kérdést tett atyámnál, hogy kit ajánlana a magyarok közül Tököli helyére, s ő tégedet nevezett meg; két nap mulva várja visszza a kinevezési tetvát. Látod Telli mennyire bizik benned; Telli elárulja neked, hogy három nap mulva nagy ur leendesz, a nagyur kegye által első embere Magyarországnak; ezt Abdi basa el akarta titkolni előtted; elébb azt akarta, hogy légy férjem, attól tartva, hogy ha magas polczon fogsz állni, Tellit akkor kicsinyleni fogod; de én nem félek ettől, s kezedbe adom titkodat; ha szeretsz, csak szivemért szeretsz.

Petneházynak szive megtölt mámorral. A miket Telli beszélt, azok részegitő dolgok voltak; ki ne ittasult volna el belőlük?

— Abdi basa keresztény szokás szerint akar bennünket összeesketni. Ma este felhivatta a hamzsabégi lelkészt, két óráig tanultam tőle a hiszekegyet és miatyánkot: meghallgatod-e?

Petneházy oda vette ölébe a leányt és az ájtatosan összetéve kezeit, mondá el előtte a hitformát és az Ur imáját, egész a megkülönböztető végszókig: „mert tied az ország!“ a miről a reformátusok egymásra ismernek.

A kurucz vezér összecsókolá a szép török leány imádságos ajkait; s azontul sem Ihánzáde bölcs jóslatai, sem társainak balesetei nem jutottak eszébe, csak arra hallgatott, miket beszél előtte a szép Telli? hogyan fog ő valódi Magyar nő lenni, kit nem férje őriz, de erénye, ki nem játékszere, de hitvestársa szerelmesének és hogy mindez milyen közel van . . .

Már hasadt a hajnal, mire Petneházy a vadaskertet ujra elhagyta.

Másnap reggel felkereste Ihánzádét Petneházy a könyvtár pinczeboljában.

— Csodálkozol ugy-e, hogy még itt látsz?

— Szerelmetes fiam — én semmin sem csodálkozom; én azt mondtam, hogy ma fogsz elszökni, nem tegnap.

— Pedig látod, sem ma nem szököm, sem holnap; hanem itt maradok.

— Ne ugy mondd, édes fiam! „Itt maradtam“ ezt mondhatod. De az, hogy „itt maradok“ a jövendők árnyékában van, s azokba te nem látsz. Tudom nagyon jól, hogy miért maradtál itt? Tellivel találkoztál, vele beszéltél, enyelegtél; tele vagy az ő szemeinek tüzével. Tellinek igen szép, édes hangja van, azoktól nem hallod a szót, a mit egy fejed fölé lehajló láthatlan ajk, hozzád közel, beszél; elfelejtesz miatta minden veszélyt, bánatot, a mit tégedet és hazádat fenyeget. Igen jól van. Azért a mi meg van irva, az meg van irva; de jusson eszedbe egyszer, majd mikor erényeidnek, hős szivednek jutalmát várod és — nem kapod meg, hogy ez büntetés rajtad, a miért egy időben az asszony miatt elfelejtéd a férfit. (Folyt. köv.)

el s minden zavaró ellentétet oly kegyes elővigyázattal egyenlit ki, igen jól tudja, miért plántálta Jókait és üdülő társait s Svábhegyre, igénytelenségemet pedig a Zugligetbe tisztán azért, mert ott a személyek oltamazzák inkább a tárgyat, itt pedig jóformán a tárgy szólal fel a személyért.

Van is szüksége a Zugligetnek, ennek az áldott isteni ajándéknak különös dicséretre is pártfogásra! Európa majd minden zegét-zugát bejártam. Láttam Casertát, a nápolyi öblöt, a mosolygó Sorrentot és Caprit, Comot, tavának csodaszép partvidékét. Helvétiának megható természetcsodáit, a vierwaldstädti tó környékét, Pilatust, a Rigiről szemlélhető nagyszerü tájékokat és a „schänzli"-ről áttekinthető berni havasoknak ezüst szinben ragyogó kupoláit, keresztül bolyongtam a bájós szőke Rajna vidékét és Thüringiának üditő sötétzöld erdeit. Mit szóljak szeretett Erdélyünknek kedves völgyeiről és fönséges bérczeiről? Mit a kedélyes Jenáról, a hol ugyan keveset tanultam, de annál többet mulattam; kedves Jenámról, a hol hosszabb ideig tartózkodtam?

Be kell vallanom, hogy Olaszország derüs ege, hullámos tengere, örök zöld tájékai, füstölgő kráterei — gyönyörüek; Svájcz ezüstös ormai, hatalmas hegyláncai — fenségesek; a Rajna vidék festői romjaival, ragyogó zöld szőllőhegyeivel — költői; Jena végtére talán a legkedélyesebb hely a világon. Az pedig, a ki Jenát látta és e két csodával dicsekedő városkának boldogitó nyilvános és „titkos" tulajdonságaival megismerkedett, az bizonyosan velem együtt érez és méltányolni fogja ezekre vonatkozó rajongásomat. Sőt beismerem, hogy a Svábhegy is szép, sok nevezetessége van — de a Zugliget ezeknél mégis csak többet ér. Vannak igen megható, nagyszerű és elragadtató helyek, de olyan hely, a hol annyi jó tulajdonság, oly harmonikus egészbe olvadjon, olyan nincs több

A Zugliget ugyan sem polgármesterrel, sem patikával nem rendelkezik. Habár nagyobb rendre és némi polgármesteri intézkedésre nagy szükségünk is volna, de a patikát, ezen minden mixturát is éltető gyógyitalt dúsan pótló helyen bátran nélkülözzük. Ismerik is a pestiek (a budaiakról fájdalom nem szólhatok, ezek nem igen járnak ki a Zugligetbe) a Zugligetnek megbecsülhetetlen adományait és egyes pontjainak meglepő szépségeit, u. i. a „Mennyországot" is a „Normafát". De kivált ez utóbbit. Ez valóban ama ritka hely: a hol az élő bámulattal telve elnémul és a halottak beszélni kezdenek.

Részemről igazán nem értem a budaiakat, hogy ők a Zugligetet, az Istennek ezen megbecsülhetetlen ajándékát jobban méltányolni nem birják. Vagy ide is illik az ismeretes közmondás: a mit birunk, avval nem igen törődünk. Sok budai, véleményem szerint, bámulatos türelemmel várja négy falai közé zárkozva az utolsó itélet napját s az ekkor felszólaló trombiták harsogását, a melyek őt a mennyei uradalomba tisztelettel beinvitálják, holott nem gondol arra, hogy tőszomszédságában szintén létezik egy paradicsom, a melybe minden belépti jegy és üdvözitő bárcza nélkül potyán juthat. Tudniillik, ha mind vendég szerepel s arra az ügyetlen gondolatra nem jön, hogy a „Fáczán" vendéglőben vagy a „Szép Ilonánál" drága pihenőt tartson.

Mondhatom, én szegény megboldogult Nendtvich bácsinak elveit nem mindenben követem és véleményeink sokban szétágoztak, de abban folytonosan egyet értettünk, hogy a Zugliget oly áldott hely, a melynek párja nincs. A mi pedig az öreg Nendtvichet illeti, ő világlátott ember volt.

Dr. Frederik Jenő.

Budai fürdők és vizek.

Császár-fürdő.

A Császár-fürdő a Józef-hegy lábánál, a Duna jobb partján, a Margit-sziget átellenében fekszik. Világhirét nagy hőmérsékletü, kitünő összetételü s rendkivül gazdag forrásainak s pompás berendezésének köszöni.

Ezen források már a legelső magyar királyok idejében ismeretesek voltak. A törökök a XVI-dik században nagyszerü fürdőházat épitettek a források fölé; a mai gőzfürdő ennek a fürdőháznak a maradványa. A Császár-fürdői források közül nyolcz meleg, egy langyos és egy hideg. A Szamár-forrás hőmérséklete 65.5° C., a Kápolna-forrásé: 61.1° C., az Ivó-forrásé 59.5° C., a Nádor-forrásé 61.25° C., a gőz-fürdő három forrásáé 58.75—60° C., a Török-forrásé 28.2° C. a felsorolt források vizgazdagsága naponkint 117.000 hektoliter, holott a többi budai fürdőké (Sáros-, Rudas-, Rácz-, Király-, Lukács) együttvéve csak mintegy 63243 hektoliter; ebből látható, hogy a Császár-fürdő egymaga több meleg forrásvizzel rendelkezik, mint az elősorolt budai fürdők együttvéve.

Buda visszafoglalása után a Császár-fürdő kincstári birtok lett; 1806-ban Marczibányi István kezébe került, ki azt ugyanazon évben az irgalmas rendnek ajándékozta, ezen kitünő rend az adományozó rendelkezéséhez képest a fürdő összes jövedelmét a leghumánusabb czélra, a vagyontalan betegek gyógyitására forditja.

A Császár-fürdő Budapest legnagyobb fürdőtelepe, egyszerre ezer ember fürödhetik benne; hatalmas négyszöget képező épület-csoport ez; ebben vannak a vendégszobák, mintegy 200, a legnagyobb kényelemmel berendezett helyiségek, a melyekből széles, télen fütött üveges folyosók vezetnek a fürdőhöz. Ezek:

A gőz-fürdő; a török időkből származó eredeti épitmény, rendkivül nagy fényüzéssel, kényelemmel aerendezve; benne értékesitve találjuk a modern balnotechnikának összes vivmányait. Tepideriumának ásványviz-medenczéjében 50 ember fürödhetik benne.

Az iszap-fürdő női- és férfiosztályra elkülönitett igen kényelmes fürdő, 20 izzasztó-kabinnal és 24 öltöző-szobával. A viz hőmérséklete állandóan 40° C., az iszapé 34—44° C. Az iszap-fürdő legujabban teljesen átalakittatott.

A női ásványviz uszó-fürdő 360 négyszögméter területü fedett vizmedencze, 80 diszesen berendezett vetkező fülkével, zuhanykamarával, toilette-helyiséggel körülvéve. A medencze fölött egy bizánczi stylben épitett, terracotta diszitményekkel ékesitett diszes épület emelkedik. Folyton megujuló vize, melyet a 27.5° hőmérsékletü Török-forrás szolgáltat, kristálytiszta, mint kárpáti tengerszem s fenékig átlátszó. A medencze egyik része uszni nem tudók és gyermekek számára van berendezve s a testgyakorláshoz szükséges tornaeszközökkel ellátva. Ezen uszoda, mely a Császár-fürdőnek méltó büszkesége, nagyságát, berendezésének czélszerüségét, elegantiáját illetőleg Európában páratlanul áll.

A férfi uszo-fürdő óriási, 1860 négyszögméter területü ásványviz-medencze, a kontinens legnagyobb ásványviz uszó-fürdője, 120 minden kényelemmel ellátott vetkező fülkével, tornaeszközökkel ugró emelvényekkel; vizzel ezt is a Török-forrás látja el. A medencze alacsonyabb része uszni nem tudók számára van fentartva; nagyobb része azonban 2—4 méter mély. Vize kristálytiszta s még a mélyebb részeken is fenékig átlátszó. Zuhanyait a Duna vize táplálja. A medencze nyitott, csak a park árnyékos fáinak sürü lombja borul fölé.

Ezeken kivül van 22 tükör-fürdő (37—40° C.), 18 török-fürdő (27.5° C.), 8 pompás porczellán-, 7 fehér- 28 vörös márvány-és 20 czink-kádfürdő; valamennyit természetes hőfoku ásványvizforrások táplálják. Zuhanyai is ásványviz-forrásból (Török-forrás) kapják vizüket.

A Császár-fürdő sétahelyei a legszebb s a legjobban gondozott séta-helyek, parkok. Ezek között is kiválik a nagy gyógyudvar. Pompás félköralakban épitett oszlopos épületnek százados fákkal beültetett hatalmas udvara ez, a hol a fürdő saison ideje alatt reggel-este katonazene mellett mulatoznak a fürdővendégek s a főváros szórakozni vágyó közönsége.

A Császár-fürdő vizei közül csak a nagy gyógyudvar déli folyosójának pompás csarnokáhan vörös márványba foglalt Ivó-forrás vize, a kápolna-épület bejárata alatt eredő forrásból s Lukács-fürdő halas tavából származó Török-forrás és a kápolna-épület utczai frontjának főfala alatt eredő Kápolna-forrás vize van elemezve. A többi összetétele nem sokban térhet el e három forrás vizétől.

Az Ivó- és Kápolna-források vizének összetételében lényegesebb eltérés nincs; ezek összetételüket illetőleg igen közel állanak a margitszigeti ártézi kutéhoz, továbbá a trencsén-tepliczi és badeni hévforrásokéhoz.

A mi a Császár-fürdői vizek gyógyitó hatását illeti, a langyos török-fürdőket és ásványviz uszó-fürdőket mint általános zsongitó és erősitő eszközöket szokták alkalmazni; a meleg, sőt forró kád- és kőfürdőket, a gőz- és iszapfürdőket kitünő eredménynyel használják az izmok, izületek, ideghüvelyek. csuzos, köszvényes izületi lerakodások, zsugorodások és merevségek. bőrfekélyek, csontszu, görvélyes és bujakóros bántalmak ellen. Az ivóforrás vizének belső használata mellett jó eredményt érnek el különösen a gyomor-, bél- és lélekzőszervek hurutjánál. Gyógyitó tényezők még a Császár-fürdőben; az inhalatió, a sós- és láp-fürdők és a massage.

Az egyes szobák napi ára 60 krtól 3 frtig terjed. Emlitettük, hogy a szobaberendezések, ezeknek a fürdőkkel való összeköttetései a téli kurát is lehetővé teszik. A lakások ára a téli saison alatt 50%-kal mérsékeltebb.

A mi pedig az egyes fürdők árát illeti: a gőz- iszap-, I. oszt. kő-, porczellán- és fehérmárvány-kádfürdő jegy ára 50 kr., a vörösmárvány- és I. oszt. kádfürdő-jegy ára 40 kr., a II. oszt. kő-, II. oszt. kád- és törökfürdő jegyek ára 37 kr. a női uszoda-jegy ára 40 kr., a férfi uszoda-jegy ára 30 kr, a népfürdő-jegy ára 5 kr.

A Császár-fürdő, daczára a magas niveaunak. a melyen áll, még mindig a fejlődés stádiumában van. Emelkedésében a fürdőbizottság áldozatkészségén, dr. Diescher Ferencz fürdőorvos buzgalmán kivül legnagyobb része van dr. Ladik Gusztáv világi gondnok erélyes, tapintatos vezetésének, mindenre kiterjedő figyelmének s fáradhatatlan tevékenységének.

A fürdő-telep épületében van vendéglő, kávéház, posta-, táviróhivatal, nyilvános telefonállomás, társalgó- és váróterem. A közlekedést a főváros középpontjával a lóvonatu vasut s a Dunagőzhajózási társulat helyi gőzösei közvetitik. A lóvonatu vasut megállóhelye a váróterem ajtaja előtt, a gőzhajók kikötőhelye a sétatéren van.

Martin Konrádné.

(1837—1893.)

Martin Konrádné, szül. Hofmann Erzsébet, a III. ker. tantestület nesztorának általánosan kedvelt, áldott lelkü neje, f. hó 22-én reggel két órakor, életének ötvenhatodik és boldog házasságának negyvenedik évében, elhunyt. Hozzátartozóinak legönfeláldozóbb, gondos ápolása daczára, a gyötrő hosszas betegség után a halál csak megváltás volt az övéit rajongó szeretettel övedző jó anyára. A gyászba borult s mélyen sujtott családtagok fájdalmában osztozott az egész kerület, hisz mindnyájan ismerték a női erények e mintaképét: a derék nőt, a legjobb anyát, ki nemes szive vonzalmát követve a szegényeknek is mindenkor jóltevője volt. A kérlelhetetlen végzet ily nagy csapást mért a fővárosi tanügy egyik ősz bajnokára: Martin Konrádra, ki fél századnál több ideje, hogy uttörő munkása e kerület kulturájának. Idegeneknek is könyet csalt szemébe, látva a becsületes munkában megőszült, de betegség által szintén megtört galambősz férfiut a drága hitvestárs ravatalánát, ki negyven év változó szerencséjében volt hü küzdtársa s boldogságának koronája. Nyugodjék békében!

Az elhunyt beszentelése vasárnap délután hat órakor történt a gyászházban: III. kerület Zichy-utcza 7. szám alatt, az ágost.-evang. egyház szertartásai szerint. A halottas szoba egész kápolnává lett alakitva s maga a ravatal a legszebb délszaki növényzettel volt környezve.

Hat órakor kezdődött a gyászszertartás az Ó-budai Dalkoszoru gyászdalának elénekelésével. Ezután Scholtz Gusztáv evang. lelkész mondott emelkedett szellemü s a nagyszámu jelenvoltakat könyekig megható szép beszédet a halott fölött. A beszentelés szertartása után ismét a dalkoszoru énekelt egy bucsúdalt, mely után a gyászmenet a kedves halottat elkisérte végső nyughelyére: a III. kerületi köztemetőbe.

Az elhunyt tizenkét gyermek anyja volt, kik közül jelenleg hét van életben, u. m. Sán-

dor, ki orvos; Erzsébet, férjezett Szende Antalné; Konrád magy. államvasuti tisztviselő; Mariska Zboray Gyula gyógyszerész arája; Gyula okl. tanító; János VII. gymn. oszt. és Pista kereskedelmi iskolai tanuló.

A ravatalokra koszorukat helyeztek a következő felirásokkal: „Felejthetetlen hitvesének: gyászoló férje"; „Áldott emlékednek: Sándor, Margit"; „Gyermekeid szeretete veled lesz mindenkor"; „Szeretett, jó anyánknak: Antal, Erzsébet"; „Áldásodban vigaszunk: Gyula, Mariska"; „A legjobb nagymamának: hálás unokái"; „Áldott jó Martin néninek: Juhász József és neje", „Kegyelete jeléül: a Molnár-család". Volt ezenkivül még számos felirás nélküli koszoru is.

A temetésen jelen voltak többek között: babarczi Schwartzer Ottó dr., Perthl, Géza, a déli vasut felügyelője, Végh János dr., Csillery Dávid dr., Mészáros Sámuel, ref. lelkész, Knar Lajos ág. evang. hitközségi felügyelő, Thienensani Ottó hitközségi gondnok, a kerület tantestülete stb.

Az első fehér ruha.

Lehet-e szebb mint egy szép májusi délután, ha a nap szerelmesen mosolyg reánk s egy-két bárányfelhő uszik az égen s hogy meg ijeszti a fehér ruhás leányt legkisebb dörgése az égnek, pedig hát nincs szebb a szép természetnél s mégis ijesztő ez olykor. Talán azért is nem esik az esö, mert a sok ártatlan fehér ruhás kiránduló kis leány szivszorongva kéri a jó Istent, csak ma, csak ma ne essék az eső!

Ez alatt a gazda ki áll a verandára s káromkodik, ha a felhők eloszolnak, a nélkül, hogy megázott volna a fehér ruha, akarom mondani a vetemény.

Oh az én fehér ruhámnak nagy a története. Tizenhat éves voltam már, midőn bérmálni vittek s keresztanyám, a jó mérnökné egy szép fehér ruhával lepett meg s egy gyönyörü fehér napernyővel (jobb lett volna egy esernyő.)

Huszonkilenczedik május volt, én már egész éjjel nem aludtam ugy örültem a bérmálásra, nem! nem arra a fehér ruhára, meg a kirándulásra a budai hegyek közé.

Milyen szép leszek gondolám, minden bűn nélkül hófehérkének öltözve, s milyen jó ebéd vár reám, hát még délután, egész délután Lajos a bérma keresztanyám fia fog nekem udvarolni, szép fiú 19 éves, már nem sokára önkéntes lesz, s ha holnap jól nézek ki a fehér ruhában belém szeret s a jövő évben is nekem fog udvarolni. A szememet nem hunytam be. Reggel lett.

Sohsem voltam oly friss, mint bérma napom reggelén, már hat óra előtt felkeltem, minden ruhámat kikészitettem, azután lassan lábujhegyen kimentem a konyhába mostani, a szappan a szemembe ment s csipte derekasan, mit sem törődtem vele. Kinyitottam szememet, mert a bérma keresztanyám szolgálója egy szép rózsabimbó csokrot hozott, azt hittem a Lajoska küldi, pedig dehogy, csak a mamája. A csengetésre anyám is kijött, jól összeszidott, hogy olyan lármát csinálok akár egy sarki kofa, a papa nem bir aludni, azután majd délután lesz álmos. Bántam is én akár mit beszél anyám, meg ha felébred is apám, csak már öltözhessek. Ez is megtörtént

Végre 8 óra lett. Megáll egy gyönyörü fiacker a házunk előtt olyan robogással, hogy az egész háznép kiszaladt megnézni ki jött, én is azt hittem, hogy talán a Lajost küldte értem keresztanyám, csalódtam, ő maga volt Lajos nélkül.

— No kis leány, készen vagyunk-e? kérdezi nyájasan, hát a fehér ruha jól áll-e? csak hamar fiam gyerünk a templomba, hogy helyet kapjunk, mert ma sokan lesznek nagyon. Hát a mamácska hol van?

— Mindjárt itt lesz kérem feleltem izgatottan, már itt is van a mama. Persze összevissza csókolták egymást, pedig egyiknek sem volt inyére a csók, a keresztmama a költségért bánkódott, a mama meg apával czivódott, mert apa még utolsó reggelen is azt prédikálta a mit egész héten, hogy a bérmálás csak komédia, őt sose bérmálta pap, s mégis él. No, de hagyjuk ezeket, én keresztanyámmal csakhamar a szép nyitott fiackerbe ültem s mentünk a belvárosi templomba. Most örültem először, hogy a külvárosban lakunk, legalább jól kikocsiztam magamat. Életemben először ültem fiackeren.

Azt hittük az elsők leszünk a templomban, pedig dehogy, már majd nem tele volt a sok fehér ruhás lánynyal s a sok uj bérma keresztszülékkel. Vajjon mikor kerül rám a sor, leszsz akkor 11 óra is, meg is éheztem nagyon, meg alig láttam magamat otthon a tükörben, (kár hogy a templomban nincs tükör gondoltam).

— Már a keresztmama is unta a dolgot s iszonyu meleg kezdett lenni. Jaj csak már jönne a püspök mondja keresztanyám. Imádkoztál már Ilonkám? örülsz-e a délutánra?

— Mi leszsz délután kérdeztem kiváncsian, mert tudni szerettem volna Lajos ott lesz-e?

— Hát nem is tudod fiam, nem mondta meg édes atyád, az estve terveztük, hogy ma ti mindnyájan nálunk ebédeltek s ebéd után mindannyian kirándulunk a budai hegyek közé. Nini itt a püspök imádkozzál Ilonkám.

Sziv repesve imádkoztam, igazán olyan különös áhitat fogott el, midőn a püspök érintette arczomat, egy olyan érzés, a mely üdvözit és midőn vége volt a funkcziónak megkönnyebbülve mentünk ki lassan a templomból.

Ujra a szép kocsiba ültünk s hajtattunk sebesen haza keresztanyámhoz ebédre. Ott már az ajtóban fogadott a szoba leány, az előszobában a kisasszony a mérnökné leánya és a többi gyerekek csak Lajost nem láttam sehol. A mérnök ur is haza jött s beszélni kezdett velem atyámról, elmondta, milyen jó barátok voltak gyermek korukban csakhogy atyám pályát tévesztett, most ő is mérnök vagy ügyvéd lehetne, nem József városi tanító nem kellene a sok rossz gyerekkel bajlódnia. Én gondolatban igazat adtam neki, gondoltam bizony jobb lenne, most nem kellene 800 frtból sinlődni, lehetne nekem is zongorám, mint az ő lányának, de nem szóltam semmit. Folyton az ajtóra néztem, jön-e Lajos, ismertem már messziről a járását hiszen két év előtt mikor még a mérnökék falun laktak 10 holnapig nálunk volt kosztban, de Lajos nem jött, hanem szülőim jöttek nagy jajgatva, hogy olyan meleg van.

Az asztal szépen meg volt teritve, s én az éhségtől majdnem elájultam, s lopva pislogtam a compótra, mely az asztal közepén diszül állt, tele különféle befőttel.

Apa és a mérnök ur kognakot ittak a jobb napok emlékére, mikor még szilvórium járta, anyám és a bérma keresztanyám a kanapén ültek, s a gyerekek csintalanságáról beszéltek, Seni kisasszony pedig egy étvágycsináló nótát zongorázott. Vártuk az ebédet mindannyian, nem is az ebédet, hanem Lajost, mert még csak ő hiányzott. Végre nagy szaladva ő is megérkezett.

Vártam a hatást, hogy fogok neki tetszeni a fehér ruhában. Rám sem nézett, de hogy is nézett volna mikor az atyja rögtön jól leszidta ott előttünk, úgy, hogy az étvágya elmulhatott volna szegénynek, de nem mult el.

Itt a leves, mond a mérnökné, tessék asztalhoz ülni. Elhelyezkedtünk kiki a kijelölt helyre, Lajos szembe ült velem. Hála Istennek csak észre veszi a fehér ruhám.

Volt leves, hideg hal, apám el is rontotta a haltól a gyomrát, nem evett régen hideg halat azzal lakott jól, pedig majonest nem evett, nem szereti.

A rostbeuf angolosan volt, de mi ezt nem eszszük, otthon sem. — Nyers ez lelkem, ne egyél azt mondja anyám, nem szegény népnek való ez. Volt azután rántott csirke salátával, meg cseresnyés rétes. Bizony már három óra is elmult még mindig ettek, Seni kisasszony meg én az ablakhoz álltunk beszélgetni, de alig szóltunk egyet-kettőt, elkezd dörögni az ég, az én szivem összeszorult, mondva ha esni fog hogy megyünk a budai hegyek közé.

— No, három óra elmult, mindjárt négy lesz, szedelődjünk mondja a mérnök úr, kimegyünk a hármas hegyhez Budán a hidegkuti ut végéhez, ott jó bor van, meg jó czigány hadd mulassanak a gyerekek egy kicsit vigan leszünk.

A szép Ilonáig lóvasuton mentünk, azután gyalog, a nap hol elbujt, hol meg forrón sütött, mi fiatalok ugrálva mentünk előre az erdőbe gyöngyvirágot böngészve, szüleink hátra maradtak, egyszerre ugyancsak dörög az ég, villámlik kegyetlenül s az eső csak ugy szakad, szüleink elmaradva az utkaparó háza alá menekültek.

Mi jól messze mentünk már, az utkaparó házhoz vissza nem térhettünk, szaladtunk, ki merre látott. Lajos látta mily kinokat állok ki az eső miatt s nevetett, azt mondta ugy nézek ki mint egy ázott veréb. Végre megsajnált, vagy talán malicziából kiáltott reám: Ilona nyissa ki napernyőjét, hisz agyon ázik fehér ruhája. (Hál Istennek, végre mégis észre vette Lajos az első fehér ruhámat.) De akkor selyem napernyőm ázik meg kiálték vissza, a selyemnek nem árt mondja Lajos s eltünik.

Én szót fogadtam kinyitottam napernyőmet, kissé későn ugyan, mert ruhám már facsaró viz volt.

Azóta nem voltam a Budai hegyek között, mert nem mindennap van ám bérma nap, s egy szegény tanitó leánya ritkán jut fehér ruhához.

Lajos se lett önkéntes, hanem szinész, megszökött ugyanakkor a nagy esőben, a melyen a Budai hegyek között találkát adott akkor! a mikor utólszor hallottam szép bariton hangját, a mikor azt kiáltotta nyissa ki a napernyőjét. Igy töltöttem bérmanapom, Julius 27-én a szép, kies — kedves Budai hegyek között, felejthetetlen ez nekem, de főkép az első fehér ruhám.

Pilisy Róza.

A nagy keleti utazás.

A Levante valóságos világa a maga czivilizácziójával, szokásaival, nézeteivel egészen indokolttá teszi azt a nagy mértékü érdeklődést, a melylyel európaszerte feléje fordulunk. Görögország, Konstantinápoly, a kisázsiai partok, a görög szigettenger, Egyptom olyan lánczolatát képezik a reánk nézve idegen vidékekrek, hogy természetes, ha mindenki vágyakozik életében legalább egyszer járni ott, a hol a természet meglepő szokatlan alakban jelenik meg előttünk. És ha ebbe az érdekes lánczolatba belefüződik még Palestina Jeruzsálemmel s az összes szent helyekkel valamint Sziczilia az ő bájos szép tengerpartjával, akkor valóban olyan utiprogramm fekszik előttönk, a melyet nagyon kevés ember valósithat meg, bármennyire szeretné is, ha csak fel nem használja azt a rendkivülien kedvező alkalmat, a melyet a magyar királyi államvasutak városi menetjegyirodája által szeptember 3-án elinditandó nagy keleti utazás nyujt. Az utirány a következő: Budapest, Fiume, Zára, Ragura, (félnap) Kattaró, Patrasz, Korinthusi-csatorna, Athén (egy nap), Konstantinápoly (öt nap), Szmyrna (egy nap), Rhodusz (három óra), Peyruth (félnap), Jaffa-Jeruzsálem (három és félnap), Port Said (két óra), szuezi csatorna, Alexandria (egy nap), Cairo (négy nap), Szirakuza (fél nap) Katánia (fél nap), Korfu (egy nap), Zára (hat óra), Fiume, Budapest. Az egész utazás körülbelöl másfél hónapot vesz igénybe és az idő kitünő felhasználásával, a programm jeles beosztásával, a mit érdekest és szépet lehet látni, a mennyit az emberek nagy része egész életén át sem tapasztal. De ha az uti programm nem is volna egyike a legkivánatosabbaknak, maga a tengeri utazás egymagában megérdemelné a részvételt a kirándulásban.

Az Iris, az osztrák Lloyd egyik legjobb hajója, kitünő konyhával, nagy fürdővel, férfi és női gondos kiszolgálással, minden megkivánható komforttal folytonosan a társaság rendelkezésére áll.

A gyönyörü esték élvezetét a födélzeten elektromos világitás fogja még kellemesebbé tenni. Vig, mozgalmas élet fog folyni különben is a hajón. Naponkint alkalmi lap jelenik meg, hangversenyek, felolvasások és tüzijátékok fogják szórakoztatni a közönséget, ugy hogy a résztvevők bizonyosan egész életükön át szivesen fognak visszaemlékezni a nagy keleti utazásra.

Hogy ellátás és kényelem dolgában hiányt senki nem fog szenvedni az iránt biztositékot nyujtanak a magy. kir. államvasutak városi menetjegyirodája által eddig rendezett összes utazások. Az árak e mellett igen mérsékeltek,

Az egész út, beleszámitva a vasut és hajó-

dijat nemkülönben a teljes ellátást a hajón, az egyes városokban Fiumétől Fiuméig I. osztályu utasoknak 600 forint, II. osztályu utasoknak 450 forint. Az ellátás a hajón a következőkből áll: reggeli: kávé vagy tea, vajjal süteménynyel; villás reggeli fél 12-kor: 4 fogás; estebéd d. u. 6 órakor: 5 fogás; este 8 órakor thea. Hotelekben az esti theát kivéve az ellátás ugyanaz. A hajón a villásreggelihez és estebédhez egy-egy kis üveg bor. A Budapestről Fiuméba szóló menettérti jegy érvényessége 60 napra terjed, ennélfogva a visszautazás ezen időn belül is történhetik bármely rendes vonattal, tehát gyorsvonattal is. A társaságot minden tartózkodó állomáson külön fogadott ciceronék vagyis dragománok (kiknek dijait a menetjegyiroda fizeti) fogadják s kalauzolják a nevezetességek megszemlélésében. Jelentkezések ezen kirándulásra bezárólag f. év augusztus hó 1-ig fogadtatnak el. Ily jelentkezések czimzendők a budapesti menetjegyirodához (Hungária-szálló) vagy a bécsi menetjegyirodához (Wien, Kärthnerring, Grand Hotel) avagy az aradi belgrádi, brassói, fiumei, kolozsvári, nagyváradi, pécsi, pozsonyi, temesvári, zágrábi menetjegyirodához. Részletes programm ugyanott dijmentesen kapható.

*

A m. kir. államvasutak városi menetjegyirodája (Hungária szálló) a f. év szeptember hóban tartandó nemzetközi orvosi kongresszus alkalmából Rómába társas utazást rendez, melynek programmja már meg jelent, az a nevezett irodában, valamint annak vidéki fiókirodáiban dijtalanul kapható.

Anna-bál a III. kerületben.

A magyar iskolaegyesület III. kerületi választmánya f. hó 26-án este 8 órakor tartotta a Császárfürdő gyógyudvarában szokott Anna-bálját az egyesület hazafias czéljai javára. Az elért siker minden tekintetben becsületére válik a rendező bizottságnak, melynek élén Kugler József elnök, Belgrády Miklós alelnök, ifj. Halász Gyula jegyző, Gergelyi Jakab pénztárnok és Szende Antal ellenőr fejtettek ki igazán fáradhatatlan buzgalmat. Hogy az iskolaegyesület e nyári mulatsága évről-évre nagyobb és fényesebb sikerü lesz, az csak azt bizonyitja, miszerint az Anna-bál immár biztos jövőre tett szert s kellemes társaságával, fesztelen mulatságával hiányt pótol a III. kerület eltespedt társadalmi életében. E fényes est legméltóbb bizonysága annak, hogy a kerület intelligenciája mily szépen összhangba tudja hozni a hazafias czélt a kellemes szórakozással. A III. kerület társadalma páratlan tényező lehetne a kerületre annyira szükséges kulturális eszmék keresztülvitelében, ha patriachális voltához méltó összetartással is birna.

A magyar iskolaegyesület magasztos czéljával kapcsolatban a kellemes szórakozás ingere hozta egybe az Anna-bál fényes nagy közönségét; de sokan hiányoztak még onnan, kiknek semmi esetre sem szabad lett volna hiányozniok. Lehet, hogy a csendesebb és békésebb idők ezt a bajt orvosolják.

A mulatság egész lefolyásában a legimpozánsabb és egyuttal a legfeszelenebb volt. A nyári helyiségek már esti fél kilencz órakor teljesen megteltek a diszes közönséggel, mely azután a katona zenekar bevezető csárdásával annyira belemelegedett a tánczolásba, hogy éjfél után két órakor se akarták abba hagyni. A négyest kilenczvenhét pár tánczolta. A buzgó rendezőség még csinos tánczrendekről is gondoskodott. A szünóra alatt néhány fiatal rendező, karjukon kedves hölgyekkel, mentek jegyet árusitani a „Falu rossza“ jövő heti előadására, mely az egyesület javára adatik az ó-budai szinkörben. Hogy mily eredménynyel járt az az elárusitás, az könnyen elképzelhető. A legzordabb szivüek sem tudtak ellentállni e beszédes szép ajkak varázsának s mosolyogva, örömmel adták ki, illetve oda sokan végső leheletöket bár. Igy járt e sorok irója is. A szünóra után még fokozódott kedvvel járta a tánczot s a felejthetetlen benyomásu estély diszes társasága pompás jó hangulatában majdnem reggelig együtt maradt. A bál az egyesület czéljaira körülbelül kétszáz forintot eredményezett.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. a budai 708. és 8188. számu tjkönyvekben 1438. és (1102, 1103.) hrszámok alatt felvett az I-sö kerületben, Tabán, Aranykakas-utcza 7. és Krisztinaváros, Gellérthegy-utcza 63. sz. a. fekvő 38 □ öl és 104 □ öl területü két ház fele részei Ziegler Miklósné szül. Mihelits Rozináról: öröklés jogczimén Ziegler Miklósra;

2. a budai 8667. számu tjkvben 9915/b. hrszám alatt felvett, a Péterhegyen fekvő $877^{15}/_{100}$ □ öl területü szőllő ifj. Eltässer Vinczéről: Molnár Norbert és neje szül. Stehlik Katalinra, 300 frt vételárban;

3. az óbudai 3683. sz. tjkben (1286., 1287/b. hrszám alatt velvett, a III-ik kerületben, Kiskoronautcza 30. és Pacsirtamező-utcza 43. sz. a. fekvö 166.8 □ öl területü ház és kert Kitzinger Ferencz és nejéről: Kéhli Károly és neje szül. Héberger Terézre 5200 frt vételárban;

4. a budai 6639. számu tjkvben A † (11112/104., 11113/105. 11114/106. 11115/$106^1/_2$. 11116/107. 11117/108. hrszám alatt felvett, a II-ik kerületben Ilona-utcza 12. és Hunfalvy-utcza 3. 5. sz. a. fekvö $1337^3/_{100}$ □ öl területü ház és kert néhai Paulovits Lászlóról: őrgróf Pallavicini Edéné szül. Mailáth Etelkára 24,600 frt vételárban;

5. a budai 473. számu tjkvben 1125. hrszám alatt velvett, a III-ik kerületben, a Hullám-utczában fekvő 36 □ ölnyi ujlaki ház $^1/_4$-ed része kiskoru Goldinger Vilmáról: Halács János Károlyra 750 frt vételárban;

6. a budai 3903. számu tjkvben 10768. hrszám alatt felvett az I-sö kerületben, Gellérthegyen fekvő 1500 □ öl területü szöllő Mészáros Ferenczről: Lukács Vilmosra 3000 frt vételárban;

7. az óbudai 3750. sz. tjkvben foglalt, a III-ik kerületben, a filatori düllőben fekvő 6174. hrszámu 193 □ öl területü legelő Koller Jánosné szül. Frey Magdolnáról: Lang István és neje szül. Brenner Máriára 275 frt vételárban;

8. a budai 9 11. sz. tjkben foglalt A † (534/a. 2. 536/b. 6—7., 535, 536/a. 7/b.) hrszámu, az I-sö kerületben fekvő $131^{70}/_{100}$ □ ölnyi Krisztinavárosi telek Schumy Rezső és nejéről: Dr. Reitz Emilre 4000 frt vételárban;

9. az óbudai 2:86. sz. tjkvben foglalt, a III-ik kerütetben mühlhuth dülöben fekvő 3312. hrszámu 800 □ öl kiterjedésü szöllő Nebenführer István és nejéről: Dr. Freund Miksára és Deutsch Jakabra 1400 frt vételárban;

10. a budai 3306. sz. tjkvben foglalt, az I-sö kerületben, Zugligetben fekvő 6548. hrszámu 1350 □ öl kiterjedésü szöllő Finn Jánosról: Beck Adolfra 1000 frt vételárban;

11. a budai 7319. sz. tjkvben foglalt, az I-sö kerületben, Tabánban fekvő 2084. hrszámu, a Gellértrakpart 35. sz. a. ház Kerntler Ferenczről: Budapest fő- és székváros közönségére 3250 frt kisajátitási árban;

12 a budai 1646. számu tjkvben foglalt, az I-sö kerületben, Tabánban fekvő 1856. hrszámu, a Gellérthegy-utcza 65. sz. a. ház Haber Ignácz és nejéről: Budapest fö- és székváros közönségére 4600 frt kisajátitási árban;

13. a budai 6873. sz. tjkvben foglalt, az I-sö kerületben, Tabánban fekvő 1872. hrszámu, a Gyökérutcza 11. és Kör-utcza 33. sz. a. ház Haber Ignácz és nejéről: Budapest fő- és székváros közönségére 6800 frt kisajátitási árban;

14. a budai 4440. sz. tjkvben foglalt A † (9244., 9245.) és (9287—9289., 9291—9311—9315.) hrszámok alatt felvett, az I-ö kerületben, Bazini major dülőben fekvő 3 hold 1150. □ öl kiterjedésü szöllő és erdö telkek Horming Béláról: Windisch Imrére 2800 frt vételárban;

15. a budai 6677. számu tjkvben 5269. hrszám alatt felvett, a III-ik kerületben, Szemlőhegyen fekvő 850 □ öl kiterjedésü szöllő Gabriel Tamásról: Dugár Ignácz és neje szül. Balogh Zsuzsannára 650 frt vételárban;

16. a budai 9512. számu tjkvben 2564. hrszám alatt felvett, a II-ik kerületben, Vám-utcza 5. sz. a. fekvő 48 □ öl kiterjedésü ház Nagy Györgyné szül. Lejtényi Lilláról: özv. Sullay Edéné szül. Tóth Juliára 10,000 frt vételárban;

17. a budai 3364. számu tjkvben 6646/b. hrszám alatt felvett, az I-sö kerületben Zugligetben fekvő 1250. □ öl kiterjedésü szöllő Folláth Ferencz és nejéről: Hevesi Jakabra árveréseni vétel jogczimén 132 frt vételárban;

18. a budai 3024. számu tjkvben 5932. hrszám alatt felvett, a Termékeny dülőben fekvő 750 □ öl területü szöllő Götz Lipót és nejéről Obermayer Lajosra 1450 frt vételárban;

Ingatlan árverések.

1. A budai 4376. számu tjkvben 9141. hrszám alatt felvett, az I-sö kerületben, a főuton (Hochstrasse) fekvő, Rausch szül. Klauszmüller Magdolna nevére irott, 450 □ öl kiterjedésü 130 frtra becsült szőllő, — határidö 1893. nov. 14-ik napjának d. e. 10 óráig.

2. a budai 7971. sz. tjkvben $5295^1/_2$. hrszám alatt felvett, a III-ik kerületben, a Szemlőhegyen fekvő, Kállay Lajos nevére irott 1 hold 750 □ öl kiterjedésü, 3363 frtra becsült szőlő és ház, — határidö 1893. évi november hó 16-ik napjának d. e. 10 órája.

Különfélék.

— **Elismerés.** A krisztinavárosi iskolaszék elnöke az iskolaszék legutolsó nyári közgyülése megállapodása folytán az iskolaszék területén müködő igazgató Garay Antal, ugyszintén Gotgeb Antal, Eperjessy István és Hoffer Ferencz vezető tanitóknak, valamint a tantestület összes tagjainak buzgó és eredményes működéséért elismerését és köszönetét fejezte ki.

— **Értesités.** Folyó évi aug. 5-én, szombaton, Havi Boldogasszony ünnepén lesz a krisztinavárosi templom védőszentjének ünnepe. Ez alkalommal a következő ájtatosságok lesznek: Aug. 4-én d. u. 6-kor, ugyszintén az utána következő 7 napon, ugyancsak d. u. 6-kor litánia. — Aug. 5-én d. e. 10-kor énekes nagy mise. — Aug. 6-án, vasárnapon a krisztinavárosi bucsú napján pedig: reggel 6 órakor orgonás kis mise, 8 órakor szintén orgonás kis mise, utánna prédikáczió a német hivők részére, tartja König Gusztáv s. lelkész; 9 órakor magyar prédikáczió, tartja Rostaházy Kálmán plébános ur, utána kedvező idő esetén körmenet a szabadban, s ezután zenés nagymise. D. u. 4 órakor ünnepélyes vecsernye. — Aug. 11-én, d. u. 6 órakor a nyolczad befejezése „Te Deum“-mal. — A midőn mindezeket előzetes tudtára adjuk a közönségnek, megjegyezzük, hogy a zenés misén előadandó egyházi zeneműveket illető részletes értesitést lapunk legközelebbi számában fogjuk közölni.

— **Fuzió Ó-Budán.** Multkori számunk ily czimü vezérczikke a legszélesebb körben élénk tetszésre talált s a benne foglalt komoly igazságok elől senki sem zárkózik el. Remélhető tehát, hogy a legközelebbi jövőben, az e czélra kiküldött bizottság konferálása után, a két társaskör közti fuzióval a kerület belbékéje is helyre lesz állitva, mely azután megbonthatatlan egységével fogja végezni áldásthozó munkálkodását. Egyelőre semmi sem hallatszik a kölcsönös tárgyalások eredményéről; annyit azonban határozottan tudunk, hogy az irányadók mindnyájan nagyban dolgoznak a fuzió érdekében. E dologra különben még visszatérünk.

— **Többen vagyunk.** Huszár Adolf királyi tanácsost, az első kerületi polgári kör volt alelnökét s annak egyik oszlopát, a budai társas körök kedvelt tagját családi öröm érte, leánya Margit Peez Károly várnai alkonzul a diplomácziai kar egyik kiváló tagjának neje fiugyermeket szült. A köztiszteletben álló nagyapának számtalan üdvözlést küldenek, ezzel is megakarván mutatni azt a ragaszkodást és rokonszenvet, mit a társadalmi és tisztviselői életben kifejtett hasznos munkásságával és kedves előzékeny modorával, szivélyes jó kedélyével kiérdemelt. A kis unoka a keresztségben Sándor nevet fog kapni. Mi a magunk részéről is üdvözöljük a boldog nagyapát és kivánjuk, hogy a kis unoka sokat örököljön az ő nemes és szép tulajdonságaiból.

— **Ünnepély.** A „Budai Nőegylet“ helyiségeiben az idén is megülték Szt. Anna napját a szokásos módon. D. e. 10 órakor az intézet e czélra berendezett termében diszes társaság gyülekezett, s az egylet gyámoltjainak, s a fényes közönségnek jelenlétében szt. misét mondott König Gusztáv, krisztinavárosi s. lelkész. Mise közben magvas, lendületes szent beszédben méltatta szt. Anna erényeit, majd az egylet ápoltjaihoz fordulva, szép szavakkal buzditotta őket hálára, köszönetre azok iránt, a kiknek nemeskeblüsége hozta létre s tartja fenn az ő otthonukat. A zenei részt dr. Paradeiser János E-dur miséjét, egy a „Harmonia“ daloskör néhány tagjaiból alakult férfi négyes adta elő Hoppe Rezső vezénylete alatt; az offertorium magán részt Witkowsky Antal énekelte. A mint már emlitettük, fényes közönség soraiban láttuk: Brunsvick grófné, Löwenstein Antalné, Gamaufné, Schumy Rezsőné, Seidl Józsefné uryőket, dr. Országh Sándor, volt orsz. képviselő urat stb. stb.

— **Összejövetelek.** A budapesti III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sör mérők ipartársulata tagjai Augusztus 2-án Péter József vendéglőjében II. ker. Főut 71. sz. alatt jönnek össze. — Az I. ker. nemzeti asztaltársaság legközelebbi összejövetele augusztus 1-én kedden, Schlaucher sörcsarnokában lesz, a Krisztinavárosban, mire a tagoknak nagy számban való megjelenése kéretik, mert fontos és sürgős ügyek lesznek megbeszélve.

— **Mulatság.** A „Budapest III. kerületi önképző egylet“ 1893. évi augusztus hó 12-én a Császárfürdő összes termeiben saját könyvtára alapja javára zártkörü nyári tánczestélyt rendez. Dr. Mittelmann Bernát elnök. Dr. Fleischmann József alelnök. Kaiser Sándor titkár. Előre váltott személyjegy 1 frt családjegy 2 frt. Este a pénztárnál személyjegy 1.20 családjegy 2.50. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. A hölgyközönség kéretik minél egyszerübb ruhában megjelenni. Kezdete este 8 órakór.

— **„Budai Dalárda“.** A f. hó 25-én tartott dalpróba alkalmával határozatba ment, hogy tekintettel arra, hogy a dalárda számos tagja nyári tartózkodásra eltávozott a székes fővárosból, augusztus 29-ig dalpróbát nem tartunk. Kérjük a t. müködő tagokat, hogy ezt sziveskedjenek tudomásul venni s az aug. 29-én tartandó első próbán minél nagyobb számmal megjelenni. A „Budai Dalárda“ választmánya.

— **A Császárüfürdőben tartott Anna-bálon** jelen volt hölgyek névsorát kaptuk. Jelenvoltak a többek között: Asszonyok: Abel Jenőné, Bagonyi Mihályné Benedek Sándorné, Bárány Gyuláné, Beretzky Józsefné, Czajlik Alajosné, Ernyei Kálmánné, Güttler Vinczéné, Hamary Béla drné, özv. Höchel Béláné, Herrcsbacher Rezsőné, Jarmer Ignáczné, Jámbor Alajosné, Kugler Józsefné, Kheim Jenőné, Kressinszky Mártonné, Kovács Elemérné, Liebhardtné, Ligethy Ferenczné, Mitter Heinrichné, Orova Árminné, Ritzler Jenőné, Rogányiné, Stresztik Jánosné, Szilágyi Alajosné, Szalontay Béláné, Strobl Lajosné, özv. Tholt Tituszné, Vitál Mihályné, Vojnicsné (Szabadka), Vojnics Lászlóné stb. Leányok: Abel Janka és Katicza, Bagonyi nővérek, Benedek Gizella, Bárány Lujza és Vilma, Bacher Irma, Beretzky Hermina, Güttler Sarolta, Gündler Vilma, Hirschecker Jolán, Guttman Czeczil és Teréz, Kugler Erzsike, Kressinszky Antonia, Jámbor Anna és Malvin, Kovács nővérek, Orova Czeczil, Stresztik Lujza és Laura, Szilágyi Irén, Szalontay Emilia, Strobl Anna és Sarolta, Tholt Malvin és Irén, Vitál Auguszta és Emilia, Vojnics Matild (Szabadka). Ottlyk nővérek stb.

— **Szent Anna-bucsu a vizivárosban.** Ma vasárnap jul. 30-án tartják meg a vizivárosi bucsut, a melyen nem csak a buzgóságot elégitik ki a hivők imádkozva és énekelve Szent Anna tisztelstére, hanem a mulatságnak is kijut. A vizivárosi bucsu a régi hagyományhoz hiven élénk és kedélyes szokott lenni azaz mára leginkább magyar szinezetü.

— **Szőllők ujraültetése.** Mint értesülünk a pestmegyei gazdasági egyesület kebelében a Buda vidékének elpusztult szőllői ujjá ültetésére mozgalom indult. Harmincz-negyven hold területből képeznek egy érdekcsoportot. Öt évig kezeli a szövetkezet azután megkapják a költségek amortisácziója mellett az egyes érdekeltek.

— **Leányfalusi bucsú.** Ma vasárnap van a bucsu Leányfalván, mely élénk nap e szépen fejlődött gyönyörü helyen. A fővárosból sokan rándulnak ki a kies vidékre és mulatnak kellemesen, jó kedélylyel

*

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut 8. sz.) A fő- és székvárosnak különösen jobb partján a közönség nagy számban látogatja a világhirü üdülő és gyógyfürdőket. A vidékiek a nyári évad alatt itt adnak egymásnak találkozót. A társalgás semmiről sem foly csak a fürdőéletről, a fürdő czikkekről, s azoknak bevásárlási forrásáról. A budai oldalon e tekintetben minden igényeket kielégit **Bieber és Wirth** czég, hol a következő czikkek nagy raktáron vannak és jutányos áron számittatnak u. m. szivacsok, frottier keztyük, fürdőszappan, cserfahéj, franzensbadi vaslápsó, kénmáj, maláta, jegeczes szikső, tengeri só, vasgolyó. A fürdöző közönség figyelmét ugy fentemlitett czégre, mint a megjelölt czikkekre készséggel felhivjuk.

— **Uj üzlet.** Grünwald Samu-féle női- és férfi divat valamint kötött és rövidáru üzlet a Krisztinavárosban augusztus 1-én megnyilik és a legelső fővárosi üzletekkel fogja a versenyt kiállani. A czég semmi költséget nem kimélt, hogy az üzletet ugy külsőleg, mint tartalmában a legfényesebben állitsa ki. A remek tükör üveg az ugynevezett belga üveg Forgó Istvántól került ki. A kárpitozás meglepően szép. Szóval minden meg van téve, a mi egy modern divatáru üzlethez szükséges.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

A nyár egyéb különlegességei mellett elmaradhatlan egy szindarab gyümölcs Lukácsy Sándortól, a legtermékenyebb magyar szindarab öntőtől. Izlelésre a szinkörben mutatták be a „Mákvirág“-ot. A féle nyári gyümölcs, mit sokáig müsoron tartani nem lehet, a jó előadás daczára sem. Kétszer tálalták fel a nélkül, hogy magasabb müétvágyat keltett volna.

A „Diurnistá“-ban Follinusz Aurél a szegedi szinház tagja sikerrel lépett fel. Jó temperamentumu szinész, élénk és rugékony a szinpadon.

Pénteken Jókai szép drámájában „Az aranyember“-ben gyönyörködött a közönség, megérdemelt tapsokban részesitette. Molnár Lászlót ki hosszabb szünet után lépett fel Timár Mihály szerepében, egyik legjobb alakitásai közé tartozik.

A hetet „A boszorkányvár“ fejezte be.

Ó-budai szinkör.

Ó-Budán nem akar emelkedni a szinházlátógatók száma. Magok a helybeliek is megmegtölthetnék a kis szinházat, nem számitva azt, hogy ide kirándulni is érdemes, de hiába a szellemi élvezetet nyujtók jobbára közönynyel találkoznak különösen, ha az izlés és széptani törvények korlátai között mozognak. Magának az ó-budai társadalomnak kellene mindent elkövetni, hogy ott a magyar müvészet ne üres házban pironkodjék. Egy kis lelkesedés azután meg van minden.

A „Denevér“ Juhász Sándor jutalomjátékául Pajor Ágnes felléptével, sem vonzott nagyobb közönséget pedig Juhász a közönség kedvencze és az előadás egészben a sikerültebbek közé sorozható.

„Egy szegény ifju története“, ez a remek darab, mely költészettel van telve sem hóditott. Ki kell emelnünk e darabban Laczkó Aranka, Hevér Julia és Turi Elemér a szinészeti gyakorló iskola végzett növendékének szép játékát.

„A halottrabló“ czimü darabból szenzácziót lehetett volna kiolvasni és még a szenzáczió sejtelme sem töltötte meg a szinházat.

A sok üres ház birta talán Rakodczayt arra, hogy a „Primadonná“-t Ó-Budára szöktesse s annak kétes hirével kisértse meg, hogy az ó-budaiak méltányolják előadásait.

Heti müsor: Hétfő: „A madarász“. (Benkő Etel jutalomjátéka Petrik Ágnes k. a. felléptével). Kedd: „Plumet öröksége.“ Szerda: „A falu rossza.“ (Az orsz. iskolaegyesület javára.) Csütörtök: „A koldusdiák“. Péntek: „Bécsi varróleány.“ Szombat: „Boccaccio“. Vasárnap: „Herczegasszony“.

Svábhegyi szinház.

A szinészeti gyakorló-iskola előadásai a hegyvidéki turista-egyesület védnöksége alatt a Svábhegyen nagy érdeklődés mellett folynak. A héten a 3., 4. és 5. számu bérlet telt le a közönség megelégedésére.

Julius 25-én szinre került a „Regény vége“, vigjáték 1 felvonásban, melyben Arabella szerepét Fehér Kamilla k. a. mint mükedvelő tetszetősen személyesitette. A kisasszony krisztinavárosi lakos és egyike kedves ismerőseinknek. Ezt követte Offenbach szép operetteje, „Fortunio dala“, melyben a többi jeles előadó mellett Dobó Katicza és Leövey Leo tüntek ki. Julius 27-én „Egyik olyan, mint a másik“ franczia vigjátékban Nagyfalussy Juliska aratott sok tapsot ezt követte a „Tiz lány és egy férj sem.“

Szombaton „Papaganót“ adták Leövey L. jutalmára, telt házzal.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Ferdinánd testvérek
Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.
Telefon-összeköttetés 805.
Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.
Czukor, kavé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.
Gyarmatáruk raktára.
Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.
Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

SZABADALMAT uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**
szabadalmi és mérnöki irodája
Budapest, VI., Andrássy-út 30. szám.
Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlöny**«
A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

PRAUDICH PÁL
ÓRÁS
Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.
Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.
Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

MINDENNEMÜ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.
OTT LAJOS
II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,
„A ZÖLD VADÁSZHOZ“
ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készités ü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá
női divat s piperecikkek.
Szövött és rövid áruk.
Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.
HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

A folyó évi junius 5-én Budapesten megalakult

„Magyar Villamossági Részvény-társulat"

a nagyérdemü közönség tudomására hozza azt, hogy müködését megkezdette.

A magyar villamossági részvény-társulat a „Ganz és Társa" vasöntő- és gépgyár részvény-társasággal kötött egyezmény alapján a „Ganz és Társa" czég és Budapest fő- és székváros között a villamos világitás ügyében kötött szerződést átvette s igy Budapest fő- és székvárosában az emlitett szerződés értelmében a villamos világitást és erőátvitelt a **magyar villamossági részvény-társulat** fogja szolgáltatni.

E czélra központi villamos telepe Budapesten, a külső Váczi uton épül és épitése annyira előrehaladt, hogy a **magyar villamossági részvény-társnlat** központi villamos telepe már a folyó év őszén üzembe vehető.

Ez okból a **magyar villamossági részvény-társulat** már most elvállalja a lakásoknak, üzleteknek, telepeknek és más helyiségeknek villamos világitására vagy ipari erő-szolgáltatásra való belső berendezését, valamint elvállalja az általa épült, mint az esetleg más vállalkozók által netán már eszközlött villamos berendezéseknek a fő- és székváros balpartján épugy mint jobbpartján fektetendő kábelhálozatához leendő csatlását és a villamos áramnak annak idejében leendő rendes szolgáltatását.

A **magyar villamossági részvény-társulat** ügykörébe felvette továbbá azt, hogy Budapesten kivül, villamvilágitásra és központi villamtelepek felállitására más városokban és községekben is engedélyeket szerez és ott, a mennyiben a távvezetés szükséges, az általánosan kitünőnek elismert Ganz-féle transformator rendszert (Zipernowsky-Déry-Bláthy szabadalma) fogja alkalmazni.

Tervezetekkel és költségelőirányzatokkal, valamint netalán kivánt felvilágositásokkal szivesen szolgálunk.

Jelentkezések budapesti központi villamos telepünkhöz való csatlakozás iránt elfogadtatnak ideiglenes irodánkban

V. kerület, Thonet-udvar, II. em. II. lépcső,

nemkülönben Ganz és Társa czég városi irodájában, **(Gizella-tér, Haas-féle palota).**

Kösziklából fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izü üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröccs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Azon tapasztalatra támaszkodva, melyet a **Vera-forrás** előnyére **chloroform altatás utáni hányásoknál tettünk,** több izben rendeltetett szövődményes gyomor- és bélhurutnál s ugy a **túlsavképződésnél** mint **atomiánál** és **puffadásnál kitünő eredménynyel,** ezenkivül **idült hólyaghurutnál,** mely nagyfoku nyákhártya fellazulással jár, **jó sikerrel használtatott,** a mennyiben egyrészt a medencze-szervekben levő pangást csökkenteni képes, másrészt a **szervezeti erőtlenség elháritására hat jótékonyan** s ennélfogva a helybeli gyógykezelésnek **hitünő segédeszközéül szolgál.**

Dr. Farkas László,
az Erzsébet-kórház főorvosa.

Alulirott a vezetésem alatt álló fővárosi Szent János-kórház különböző osztályán a rendelkezésemre küldött véghlesi **Vera-forrás** vizet használtattam és azon meggyőződésre jutottam, hogy ott, hol a **giesshübli** viznek **javalata** fenforog, azt **teljesen pótolni képes** és igy gyomor- és hugyszervi bántalmaknál jó sikerrel használható.

Kelt Budapesten, 1889. márczius 15-én.

Dr. Ludwigh Endre,
a Szent János-kórház igazgató orvosa.

Megkeresésre szivesen tudatom, miszerint intézetünk részére kisérletezés végett küldött **Vera-forrás** vizének használata **igen jónak bizonyult** a légzési és emésztési szervek hurutos bántalmainál, különösen **heveny hörg-hurutnál, gyomorizgatottságnál** stb.

Budapest, 1889. márczius 15.

Dr. Szeitl Szervácz,
az irgalmasrend betegápoló-intézetnek főorvosa.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához"

zimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához"** czimezve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel

Fukáts János.

Özv. Culmann Rezsőné
élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtől 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Hülyék és gyengeelméjüek
budapesti intézete

Budapesten, I. ker., Alkotás-utcza 2./b. sz.

hülyéket, gyengeelméjüeket és nehézkórosokat, (epilepticus) ellát, neveltet és ápoltat. — Az intézet 1875. óta áll fönn.

Hidegvizgyógymód be van hozva.

Az intézet fekvése a legegészségesebb.

Bővebbel szolgál

Dr. Frim J. igazgató.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Jáhn Ferencz József

szobafestő,

ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ

BUDAPEST,

I. ker., Attila-utcza 19. szám.

Előleges jelentés.

Augusztus hó elején nyitom meg a **kasinó** épületben, **Krisztinaváros,** Alagut-utcza, a

krisztinavárosi

KASINO-SÖRCSARNOKOT,

a mit az ujabb kor igényeinek megfelelően, kényelemmel és fényesen rendezek be, áldozatot nem kimélve, hogy a legmagasabb várakozásnak is megfeleljek.

Van szerencsém ezt a nagyérdemü közönségnek már előre is tudomására hozni.

KLEINHACKEL J.

a »SÖRKOCSI« tulajdonosa.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ
a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes
asztali savanyúviz
és
egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR:
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-uteza 3. szám.
Telefon 90—97.
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Nyári lakók figyelmébe!!
Szén- és fa-eladás.
ROSENTHAL GÉZA
Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.
A Trifaili-szénbányának
kizárólagos elárusitási főügynöksége
HÁZTARTÁSI SZÉN
2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.
Nagy választék **tűzifában** hasábban és apritva.
Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

Novák Ignácz
czementmunka-vállalkozó
földtermék-készitő.
BUDAPESTEN,
I. ker., Budaörsi-ut 285.
Arany érem — Aranyérem
Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granit-terasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szikkutakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.
Saját találmányom
és
saját kőbányámból:
Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.
Árjegyzéket bérmentve küldök.

VENDÉGLŐ
a
Szt.-Lukácsfürdő kertben.
Délelőtt czigányzene.
Délután és este katonazene.
Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.
Udvari sör a részvényserfőzdéből.
Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.
Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik **Bereczky Lajos**
vendéglős.

Schranz Gottlieb
BÁDOGOS MESTER,
légszesz- és vizvezeték berendező
elvállal mindennemü
DISZNÜ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.
Nagy választék fürdőkádakban.
BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.
Telefon 90—46.

Geizler Kálmán
BÁDOGOS
légszesz- és vizvezeték-berendező
ajánlja magát mindennemü
DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,
BUDAPEST,
II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.
Nagy választék fürdőkádakban.

Hirdetések
a
BUDA ÉS VIDÉKE
részére felvétetnek
a kiadóhivatalban
I. Krisztina-utcza 14.

Császárfürdő Budapesten.
Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hö- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.
Gőzfürdője a maga nemében páratlan.
Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.
Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.
Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.
A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.
Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.
Massage és villamozási gyógymód.
Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.
200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.
Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünő közlekedés.

Rövid-, szövött-
és
DIVATÁRU-RAKTÁR
a
Krisztinavárosban.
Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy üzletemet az I. kerületi Krisztina-téren, a polgári casino épületében, f. é. augusztus 1-én megnyitom és hogy a várban, a szentháromság-téren évek óta fennálló üzletemet továbbra is fentartom.
Tisztelettel
GRÜNWALD SAMU.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 31. sz. Vasárnap, augusztus 6.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Hol vegyünk lakást?

Irta: **Dr. Szabó Sándor**, egészségtan tanár és iskolaorvos.

A járványos betegségek elterjedségének foka és állandósága legjobban mutatja valamely hely egészséges voltát, csakhogy forditott arányban. Minél kevesebb ideig tart és minél szórványosabban fordul elő valamely helyen a fertőző betegség annál ajánlatosabb hely az ottlakásra. Oka ennek a levegő, viz és talaj aránylagos tisztasága. A mult évben behurczolták a kolerát a fő- és székvárosba. A pontosan összeállitott adatok szerint ugyis, de népességi egységre számitva is elenyésző csekély százalék esik ebből a jobbpartra. Az is bizonyos, hoy a budai kórházba szállitottak majdnem mind betegen jöttek át a balpartról. A gyermekeknél előforduló fertőző bajok is sokkal nagyobb arányban pusztitanak és tovább állanak fenn oda át. Számadatok igazolják azt is, hogy a gümőkorság, mely az egész földön nem pusztit sehol olyan nagy arányban, mint épen Budapesten, — mert 100 halálesetből 8-nál ez a végzetes kimenetel oka, — szintén kisebb foku az első három kerületben, mint a többiben.

Könnyü a következést levonni. Buda sokkal egészségesebb mint Pest. Nem nehéz erről a köztudomásu dologról meggyőződni se, Ha az ember föl megy a Szt. Gellért hegyére és végig tekint gyönyörü fővárosunkon, azonnal föl tünik, hogy mig a budai városrészek tiszta átlátszó levegőtől köritvék, addig a pesti fél sürü, átlátszatlan légbe van burkolva. A por, párák, bomlásból felszálló gázak keverve vannak ott az uralkodó északnyugati szél által állandóan oda terelt füsttel mely a gyárak kéményeiből áramol. Nagyon sok ostora a tüdőnek, nagyon kevés oxigénnel oda át; élenydus, por, füst, rothadási gázaktól mentes levegő itt.

A viz, hogy ez ideig Budán jobb, ki vonná kétségbe, hiszen csak meg kell izlelni ezt és azt, szembeötlő a különbség? De a vegyi és górcsői vizsgálat is azt mutatja.

A mi a talajt illeti: bizony nem ideális az Budán se. Oka egyszerü: több ezer éve szolgál a Duna 2 partja ezen helyen emberi lakásul. A hol pedig laknak, ott sok szeny termelődik. Igaz, hogy jó csatornázás mellett nem igen szabad e sok szenynek a talajba jutnia, most legnagyobb része nem is jut: de jutott eddig, illetőleg addig, mig csatornázásunk nem volt. A budai fél sokkal régebben lakott hely, mint a pesti, tehát fertőzöttebb talajnak hihetné az ember. Pedig nem ugy van! A mi talajunk sokkal kevésbé fertőzött, mint a balpartiaké. Ennek oka az, hogy mig Pestnek lapos fekvésénél fogva minden szenynye bemosatott talajába a csatornázásig, sőt most is jó része oda kerül, de meg a különben egészséges feltöltés is jó részben a kihordott szemétből, tehát rothadó állati és növényi hulladékokból került ki, addig a hegy-völgyes Budán az eső nem be, hauem lemossa a piszkokat a völgybe, hol a természetes csatornák: a patakok sietnek azt átvenni és a Dunába hordani. Hogy ez igy van, ismét a bizonyitó chemiai és fizikai vizsgálatok igazolják.

Kétségtelen ezek után, hogy ugy levegőnk, mint vizünk és talajunk hasonlithatlanul jobb mint a pesti, kétségtelen, hogy Buda egészségi szempontból sokkal alkalmasabb lakóhelynek mint Pest.

Tudták ezt már régen is, azért laktak itt és nem ott.

Mi az oka mégis, hogy nem lakják annyira, nem oly szivesen, mint a balpartot?

Kettős oka van: egyik a tulságos kényelem-szeretet, másik az egészségügyi érzék hiánya? Mert azt okul alig mondhatnám, hogy nem épitkeznek. Az épitési kedvet növekedése szokta szülni.

A tulságos kényelem-szeretet ugy értendő, hogy mert minden szükséglet nagyobb választékban nyerhet kielégitést,

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

— Ne vádolj, imám; hallgasd meg elébb, a mit nekem Telli beszélt.

— Édes fiam; nekem abból nincs mit tanulnom, a mit te tudsz. Tartsd meg magadnak. Nektek van egy hosszu hitformátok, melyben elmondjátok, hogy miben hisztek: egy istenben, szentháromságban, bünbocsánatban, örökéletben; pedig mindezekben összeséggel nem hisztek anyyira, mint az asszonyok szavában. Nálunk ez a hit nincsen. A muzulmán őrzi az asszonyt s nem hisz a beszédének. Tegnap este, mielőtt Abdihoz mentél volna, a basa háremében felkeresé leányát, Tellit, ki gyermekei közt első kegyencze. Ez parancsol a többinek, még anyjának is, a ki különben egy tudatlan georgiai rabnő; senki sem ügyel rá. A basa ölébe vonta leánykáját s azt mondá neki, szép borzas haját még lobban felborzolva: kedves leánykám, szemem fénye, holnap reggel férjednek fejét vétetem.

— Micsoda férjének? kiálta közbe Petneházy.

— Épen ezt kérdezte Telli is: „Micsoda férjemnek?“ Abdi elnevette magát; (háremében nevetni is szokott) kicsiny leánykám lásd én jól tudom, hogy te Petneházyval titokban megesküdtél, nejévé lettél; magától a rabnőtől tudom, ki téged minden éjjel ki szokott bocsátani a háremből a vadaskert felőli ajtón; te magad mondád el neki.

— Minden éjjel? kérdé szorongó szivvel Petneházy.

— Ne az jusson eszedbe, hogy „minden éjjel“; hanem az, hogy fejedről beszél valaki.

— De az nem igaz; én hetenkint egyszer szoktam vele találkozni egy rövid órára és lelkemre mondom, e találkozás oly tiszta volt, mint mikor a napsugár és a harmat találkoznak.

— Az mindegy: a bölcs ezt nem kérdezi. Telli lesütötte szemeit, midőn apja azt mondá s nem tagadott semmit. Kedves leánykám, férjednek meg kell halni. Telli azt kérdezé, miért? Mert áruló felelt a basa. Mit vétett? kérdé Telli. Még nem vétett, de majd véteni fog. Kár érte, mert igen szép ember, mondá Telli; ne ölesd őt meg holnap; hadd éljen még egy hétig. Sokat kérsz, mondá a basa, annyit nem adhatok; de ha még gyönyörködni akarsz szép szemeiben, engedek egy napot és két éjszakát, egy napig, két éjszakáig nem öletem meg; addig nem öletem meg; addig örüljetek egymásnak“. A dervis vállára ütött a bámulva hallgató Petneházynak. Kedves fiam, az egyik éjszaka már letelt!

Petneházy felrezzent ámulatából.

— Ez mese. Álmodtad ezt, elámitott valaki, a kitől hallád. Hiszen, ha Abdi azt hivé, hogy Telli nőm, hogy bizta volna rá azt a titkot, hogy engem meg akar öletni, azzal az engedélylyel, hogy engemet még többször láthasson, velem beszélhessen; hisz azt csak képzelheté, hogy egy szerető hölgy figyelmeztetni fogja kedvesét e veszélyre, mely feje fölött függ s azon lesz, hogy őt megszöktesse onnan, a hol fenyegetik.

— Pedig te előtted Telli nem árulá el e titkot, ugy-e bár? Egészen más dolgokról beszéltetek. Dicsőségről, sztambuli utról, kitüntetésekről, aztán boldog szerelemről, vidám családi körről, a mikben a keresztyének annyi költészetet találnak? Telli mosolygott, Telli szemei ragyogtak, Telli boldog volt; tehette volna-e ezt, ha az igaz volna, hogy Abdi basa két nap mulva le akarja Petneházyt fejeztetni? Tudna-e ily képtelenségeket összerimezni valaki? ugy-e bár?

— Ugy van? Ezt magyarázd meg.

— Szerelmes fiam: a süketnek éles szemeket adott az ég, hogy lássa, a mit meghallani nem bir; a vaknak finom hallást, hogy pótolja szemeinek látását; de te vak is vagy, süket is vagy; neked érezned kell; ütést kell érezned, kemény ütést, hogy magadhoz térj. Legyen meg az is. Jőjj el ma este, mikor a muezzim másodszor kiált a minareten, a győzelemtérre, hol a csigaszökőkut van: ottan találsz a kut fala mellé elrejtve egy gyaloghintót hordárok nélkül. Ott várj addig, mig én is megérkezem; a többit majd megmondom akkor, vagy talán nem is mondom, de meglátod magad.

— Petneházy nem felelt, de arczából láthatá Ihánzáde, hogy az ajánlatot nincs kedve elfogadni.

— Te csak a muezzim harmadik kiáltása után vagy a vadaskert kioszkjába rendelve, addig visszatérhetsz.

Petneházy meg volt lepetve:

— Honnan tudod ezt?

mert minden szinház és találkozó helye a „jobb köröknek“ az év legnagyobb részén Pestre esik és mert a legfelsőbb iskolák is oda vitettek át; mindezeknek hozzáférhetése ottlakás esetén természetesebben kisebb fáradságba kerül. Pedig — ellenvethetnők — itt van a várszinház és az arena, mely mellett bizony megszünik napi szükséglet lenni a pesti szinházak fölkeresése. Aztán az épülő hidak a távolságot és hozzáférhetlenséget jóformán megszüntetik. De meg iskolánk is van első rangu minden fajtából, az egyetemet kivéve. Találkozó helyet pedig teremthetünk mi is, ez különben komoly okként föl se hozható.

Nagy vádat emelek a fő- és székváros közönsége ellen, mikor az egészségügyi érzék hiányát panaszlom föl. Ha azonban czélom az, — a mint más nem is lehet, — hogy ezen állapot megszünjék, azon kétségtelen igazmondást kell mentségemül fölhoznom, hogy ki baján segitni akar, először ismerje meg azt.

Tessék egy 2—3—4 szobás lakásban körültekinteni, nagyon kevés — elismerésre és helyes egészségügyi érzékre való — kivétellel a legnagyobb, legtágasabb, legvilágosabb, legjobban szellőzhető utczai szoba szalonnak van berendezve és a sötét, gyakran nyirkos, udvari, söt fülkés szoba a hálószoba. Pedig ha az illető meggondolná, hogy a háló szobában tölti az ember életének majdnem felét, kivált ott, hol az nem csak alvásra, de más használatra is be van rendezve, ellenben a szalon van legkevésbé igénybevéve, ha megfigyelné, hogy a fülke alig, az udvari szoba is nehezebben szellőzhető s akkor se kifogástalan levegő jut bele, mig az utczai szoba levegő cseréje jó és gyors: bizony-bizony megküzdene övéi és a maga testi épségeért a bal előitélettel s a legjobb szobájában laknék és aludna, ott volna a hálószobája

A mint áll ezen nem tudás vagy vele nem törődés a lakás beosztására, úgy áll az a lakás helyének megválasztásával is. Nem azon városrész, vagy utcza iránt birnak vágygyal nem oda törekesznek, hogy egészséges levegővel, jó vizzel, aránylag száraz tiszta és emelkedett talajjal biró házba jussanak, hanem azon óhaj vezeti első sorban, hogy olyan lakást vegyenek föl, mely mindenhova közel van. Közel a hivatalhoz, vagy gyárhoz, közel az iskolához, ne messze az ismerősöktől, olyan helyen, hogy kéznél legyen szinház, találkozóhely, áruhelyek stb. ez az első és fő czél.

Nem veszik figyelembe, hogy ugyancsak a hivatalban ülő családfőnek, mint az iskolás gyermeknek az a séta, mely talán a kissé távolabbi otthontól vezet a hivatalig vagy iskoláig nemcsak nem árt, de ellenkezőleg, föltétlenül szükséges, hogy a test el ne tespedjen, hogy a tüdő szellőztessék. Nem gondolnak arra, menynyivel inkább ki vannak téve ott — tán megengedem nagyobb kényelmükben — a betegségek ezer neménck, melyek a zsufoltsággal, rossz levegővel, vizzel és talajjal karöltve járnak mert ha meggondolnák, ha nem a magok akkor övéik érdekében sietnének Budára lakni.

Hiszen a közel jövőben, mint emlitettem, a hidak fölépitésével hamarább lesz Budán a főváros közepéből az ember, mint a külvárosokban s ezzel a „messze van“ vádja, mert csak vád elesik. Itt majd tapasztalja az, ki átjött, hogy mig ott át egyik családtag után a másik betegedett meg, egyik fertöző baj a másiknak adott helyett, a gyermekek néha hónapokig voltak kitiltva az iskolából, a lakás is drágább és rosszabb volt, addig itt a betegségek tetemesen csökkentek, a kedélytelen, korán érő, sápadt gyermekek vidám, élet-szinü, jól fejlődő iskolát járni képes reményeivé nőnek övéinek és a fő- és székvárosnak, illetőleg magyar hazánknak.

Az esküténi hid.

Ha a vidéken egy **fahid** épül, ahoz véleményadás végett hivatalból meghivják az előkelőket öt mértföldnyi távolságról is, — Budapesten épitenek milliós hidakat, a nélkül, hogy a puskalövésnyire sem eső budai előkelőket meghallgatnák, mintha ahoz nékik semmi közük sem volna.

A mi a Konstantinápoly és Galata közt levő hid, az leszsz nekünk az esküténi. Ez a hid lesz hivatva arra, hogy ezen át a Belváros áttelepüljön a legközelebb eső egészséges Rácz- és Krisztinavárosba. Ez a hid lesz hivatva Budapestnek igazán világvárosi jelleget adni, mert ezen a hidon fog hullámzani Budapest lakossága és annak összes vendégközönsége a központi indóháztól, a kerepesi-úton át egész a Gellérthegyre, Buda bájos panorámájába és annak hüvös ligeteibe. Milliókat költenek, hogy a kerepesi-útról egyenes vonalban juthassunk a jobbpartra, egy akó tinta fogyasztatott el az a feletti vitában, hogy hol legyen az esküténi hid; most pedig a két budai városrészt alapjából kiforgatják, disz-várossá, villateleppé, paradicsommá változtatni kormány és főváros vállvetve igyekeznek.

A hid épül, de hogy az esküténi hid vasuttal lesz-e ellátva, a mi ennek és vidékének leglényegesebb feltétele, a hirlapok azon hiresztelése ellenében, **hogy az könnyü szerkezetü targonczás hid lesz**, az aggódó nagy közönség részéről senki sem nyerhet megnyugtató tájékozást, pedig feltünően más az, ha pl. a Svábhegyről vagy épen a Rudasfürdőből lóvasúton nem a legközelebbi esküténi, hanem a jóval távolabb eső vámházi hidon át juthatunk a belvárosba vagy vissza.

Nagyon egyenlően a kormány, a főváros, úgy mint egyesek érdeke parancsolja, hogy az esküténi hid vasúttal legyen ellátva, mert ellen esetben a két városrész Szeged sorsára jut; lesznek — ha igaz — 2—3 emeletes házai, körutai, gyönyörü palotái, hypothekái a hitelintézeteknek; a végrehajtók telepe leszsz ez, — de lakó nem leszsz.

Ma még nem késő, az emlitett városrészek előkelői beszéljék meg az ügyet, járuljanak az intézőkhöz, mert ha a hid meglesz vasut nélkül, akkor már nagyon hosszú időre késő lesz minden.

Az I. ker. nemzeti asztaltársaság nevében: Weszelovszky.

Hidegkut.

Budának környéke kisebb-nagyobb kirándulásokra szolgálván alkalmat, azt hiszem, nem cselekszem haszontalan dolgot, ha a „Buda és Vidéke“ t. szerkesztősége által elfogadott és Törökbálintról szóló ismertetésem folytatásául sorra veszem a Budát környező falvakat, annyival is inkább, mivel voltaképen csak az általánosságban felkeresni szokott Svábhegyi és zugligeti kiránduló helyeken kivül tárul elénk csoda szineivel a természet mesterkéletlen szépsége és mivel csakis faluhelyen találjuk fel a tulajdonképeni csendélet megbecsülhetetlen örömét!

A ki Budát és vidékét ismeri, bizonyára hallotta hirés a „Hüvös Völgy“-nek és „Mária-Remeté“-nek is, mely utóbbi már század éves bucsujáró hely, kicsiny kápolnával az erdő közepén.

Alig tiz percznyire a kápolnától, az erdő koszoruzta „Remete-hegy“ alján, tanyai kutat találunk, melynek kitünő **hideg** vize a „Remete-Lak“-ba rándulók szomját oltani van hivatva.

Maga a község is állitólag e kutról nyerte volna elnevezését és pedig akként, hogy az alapitó földesur, a ki állitólag jól bekámfázott álpotban sokszor járt az akkoriban még nyitott s minden kerités nélküli kut melletti keskeny gyaloguton, egyizben nem jól kalkulált mértani kisérletet produkált és megmérte saját testének hosszával a kut vizének mélységes voltát.

Miután pedig e derék magyar földesur fizikai tanulmányokkal nem igen foglalkozhatott, számba se vette Galilei állitásának ezen közvetlen tapasztalás utján szerzett csalhatatlan bizonyitékát és telhetőleg kimeritvén a káromlottak tengerét, nagy valahára kitápászkodott a kutból.

— Az idők kiszámitása, egyszerü összeadás és kivonás.

— Homályosan beszélsz.

— Annak a ki nem gondolkozik, fölötte homályos az; — majd világosabban fogsz érteni, ha látsz. Nem akarod megtudni e kérdés magyarázatát: „minden éjjel“?

Petneházy fogva volt e szóval. Ihánzáde tudta, hogy a féltés foga erősebben megragadja a férfit, mint az oroszláné.

— Jól van. El fogok menni.

— Addig is két dologra kérlek: az egyik az, hogy ne menj haza, egész nap ne légy szállásodon. Mikor az embert a veszély keresi, jó neki nem lenni otthon: az ugy is addig keres, mig rád talál.

— Kedvedért ráállok.

— Másodszor arra kérlek, hogy meg ne kisértsd a várnak bármelyik kapuján való kimenetelt, mert azt elhiheted nekem, hogy a parancs már ki van adva: bármerre akarnál eltávozni, rögtön elfogjanak.

Petneházy vállat vonitott, mint a ki ezt sem hiszi.

— Én kisegitlek e kelepczéből, a miben lánczczal és selyem hálóval vagy megfogva, de senkivel ne közöld titkodat. Hogy meggyőzzelek a veszély jelenlétéről, — egyre figyelmeztetlek. A mig hozzám jöttél, hátad mögött egy édespiláf áruló török jött mindenütt, fennhangon kiabálva: „vegyetek piláfot, édes piláfot!“ erre te eddig nem figyeltél; majd vigyázz reá, most itt áll az ajtóm előtt s a mint kimégy, ismét utánad fog menni, fejére teszi kosarát, veszi háromlábu asztalát s kisér, kiabálva mindenütt; a hol te megállsz ő is megáll; ha valami házba bemégy, annak az ajtaja előtt lerakja sátorfáját s méri a nádmézes rizspogácsát a jövőmenőknek. Ez a rád vigyázó kém. Egy átöltözött mutefellika, a ki fejével felelős a tiedről s ezért mindenütt nyomban követ. Ha pedig egyszer valamelyik kapuhoz közelitenél, akkor ez a mutefellika egyszerre meggyorsitaná lépteit, eléd kerülne, elhagyna néhány lépéssel s az őrház előtt háromszor kiáltva: vegyetek édes piláfot! ez volna az, a kit az őrszemnek le kell tartóztatni. Ha kimégy, majd tapasztalod, hogy igazat mondtam. A süteményárus mindenütt kisérni fog. Meg sem intheted érte, mert hiszen neki az a kenyérkeresete, hogy a várost járja s arról nem tehet, ha te is mind ott jársz, a hol ő. De ne is erőszakoskodjál vele, hanem légy ravasz mind ellenfeleid. Itt vannak mindenféle kitömött állatok a régi Mátyás-gyüjteményből, a miktől a törökök irtóznak; ezek közül egy kis fekete patkányt rejtsd el mentéd ujjába. Mikor le akarod a kémet rázni nyakadról, fordulj oda hozzá s kérd, hogy engedjen a hátán levő kosárból piláfot választanod; akkor csusztasd a sütemény közé a kitömött patkányt. azzal keress fel valami piaczot, a hol török nép van; ott menj be a kapu alá; a kém a kapu előtt megálland, a nép körülfogja sütemenyét venni kezdi s megtalálja közte a patkányt. Arra mindenki, „varázslót, hitetlent“ fog kiáltani, a mutefellikát megrohanják; te az alatt, mig a kém felvilágositja, hogy ő ki és mi, a zavarban nyomot veszthetsz s a kitüzött helyre siethetsz onnan aztán az én gondom odább vinni. (Folyt. köv.)

Azóta kigyógyult ugyan a már jobblétre szenderült hősünk az akkoriban még influenzának nem minősitett náthából, de az általa gyarmatositott községre, annak elnevezésében, örök időkre rászáradt a tanyai kut hideg vizének országra szóló jó hirneve!

A „Remete-Lak“ barlangszerü tágas sziklahasadék, mely felett, valamivel távolabb, impozáns szikla-nyulványok tarkitják e osodaszép vidék vadregényes látványosságait.

Innen egy jó órányira fekszik Nagykovácsi, a Mária-remetei kápolnától pedig alig egy negyedórányira van Hidegkút.

Hidegkut — kupalaku hegyeiről nézve — festői ecsetre méltó fekvésnek örvend.

A községet átszelő csermely partjain fűzfabokrok diszelegnek; a helység utczái tiszták, a házak pedig eléggé csinosak.

Hidegkut, mint hajdanában, most is székhelye saját nemeseinek.

Talán sehol a környéken nincs annyi földesúr, mint épen Hidegkuton.

A köznép által viselt „Erdőffy“, „Turcsányi“ és hasonló — nem 50 kros bélyeg árán nyert — családnevek is fényesen igazolják, hogy ezen helyseg nem volt mindig sváb-falu, mióta pedig állami iskolája és ovodája van, azt is mondhatjuk, hogy már nem lesz sokáig — sváb-község!

A község közgazdasági viszonyait, daczára a szőlők kipusztulásának, tűrhetőnek lehet mondani, mert a rövid idő alatt rohamosan keletkezett számos ipartelep munkát és keresetet nyujt a községnek mezőgazdaságot nem folytató szegényebb sorsu lakosainak.

Ott találunk számos kőfejtő-telepet, homokbányát és mészégető kemenczéket, melyek télen át még a telkes-gazdáknak is juttatnak keresetet a fuvarozással.

* * *

Legjobban kell csodálnunk azt, hogy Hidegkut, daczára szép fekvésének és a fővároshoz valú közelségének, eddigelé a nyaralás tekintetéből még nincs kellőleg felkarolva; — alig van odakint nyáron át 5—10 család!

Igaz ugyan, hogy az odajuthatás nehézkes, de e bajon állandó omnibusz-közlekedéssel lehetne segiteni à la Budakesz.

Vagy nem éri fel az ottani gazdaközönség, hogy a nyaralók behonositása csak üdvös jövőt biztosithat a községnek.

Pedig lehetne ott nyaralni, mert megfelelő lakás van elég és a megélhetés sem drága: lévén elég üzletember s különösen a korcsmárosok rátermettsége képesnek látszik az étkezés iránt támasztható minden igények kellő kielégitésére.

A Mária-remetei „Vadász-Lak“, ugy a köznép által „Lust“-nak nevezett „Csillár-Csárda“, valamint a „Malom-Korcsma«, legkivált Kratzer vendéglője, mind meg annyi közelfekvő kiránduló helyül szólgál a nyaraló-közönségnek, hol jó bor és friss eleség mellett kétszerte szebb a tájék lebilincselő panorámája.

A „Lust“-nak nevezett „Csillár“-dülőben egy hajdani templom romját látjuk, melyhez a falu népe többféle tradicziót köt; legvalószinübb, hogy e dülő fensikján valamikor külön község létezett.

Figyelmet érdemlő épületeletekről felemlitendők vári Szabó Antal, özv. Párvyné és hidegkuti Steinbachné — ottani földes uraságok — kastélyai, melyek parkszerü ültetvényeikkel mesebeli kéj-ligetekhez hasonlitanak.

A község társadalmi viszonyai sem megvetendők; az emlitett földesuraságok és azok alkalmazottjain kivül ott van a világ legkedvesebb plébánosa, a község jegyzője pedig a vele született páratlan őszintesége és önzetlensége folytán szerfelett rokonszenves alak.

Az állami iskola vezértanitója, ki egyszersmind a róm. kath. hitközség kántora is, szintén kiváló müveltségü egyén, kinek a méhészet terén a község javára kifejtett hasznos müködése különös dicséretet érdemel.

Van a községben postamester és az egyes iparvállalatoknál több rendbeli magánhivatalnok is, kik mindnyájan a község intelligenczijáját előnyösen emelik.

A helység körorvosa: Szennyes Kálmán ugy elméletileg, mint gyakorlatilag ügyes szakember. Solymáron székel s naponta jár át Hidegkutra.

Gyógyszertárra ugyan nincs a községnek, de egy Budára vagy Vörösvárra menesztendő lovas küldöncz lehetőleg gyorsan hozza Aeskulap latin konyhájának főzeményeit!

* * *

A község személyi és lakviszonyaira nézve hadd álljanak itt a legutóbb megejtett népszámlálás és az ugyanakkor foganatositott hivatalos összeirások hiteles adatainak kivonatos főösszegei.

A község — 309 háztartásban — összesen 1402 lelket számlál, és pedig a véletlen ritka játéka folytán akként, hogy 701 férfira épen 701 nő esik.

Van t. i. a községben 262 férfi családfő és 47 önálló háztatást vezető özvegyasszony, kiknek családjához 384 férfi és 618 női családtag tartozik; — a cselédek és egyéb munkások száma: 91; még pedig a férfiaké 55, a nőké 36.

A lakviszonyok meglehetősen kedvezők, a mennyiben 221 lakóházban 693 lakrész van, és pedig esik 231 konyhára 462 szoba; — igy tehát az összes háztartásoknak csak 25 százaléka van közös-, illetőleg félkonyhára utalva, mig a többség (75 százalék) külön konyhával rendelkezik.

A lakszobákat illetőleg esik 154 fél konyhára ugyanannyi egy szobából álló lakás, a többi 154 külön konyhára pedig átlag számitás mellett — felében 2—2, felében pedig 3—3 szobából álló lakások esnek.

* * *

Ezekben kivántunk a jobb sorsra érdemes Hidegkutról megemlékezni; legközelebb pedig Solymárról, arról a rózsa-szüzeiről hires Eldorádóról fogunk tereferélni, hol egykoron Corvin Mátyás sólyomvára volt.

Navarra József.

*) Van. A Jégverem-utczából indul. Szerk.

A lipótmezei érdekeltek szövetkezetének alapszabályai.

I.

A szövetkezett czége, székhelye, czélja és tartama.

1. §. A szövetkezet czége: „Lipótmezei érdekeltek szövetkezete.“

Székhelye: Budapest, Lipótmező.

2. §. A szövetkezet czélja: A Lipótmező fellenditése és emelése általában, különös tekintettel a telektulajdonosok érdekeire, a Budapest-Lipótmezei Mária-Remetei helyi érdekü vasut felépitése és fentartása, esetleg kamatbiztositás s egyéb előnyök nyujtása által a vasutnak más által eszközlendő felépitését előmozditani.

3. §. A szövetkezet tartama 25 évre, vagyis 1918. évi deczember 31-ig terjed.

II.

A szövetkezet tagjai; azok belépése és kötelezettségei és az alaptőke.

4. §. A szövetkezet tagja lehet minden kifogástalan személy, ki legalább is egy részjegy tulajdonosa.

A szövetkezetbe való belépés irásbeli nyilatkozat alapján, a szövetkezetnél lévő aláirási ivbe eszközölt aláirás által történik.

5. §. A szövetkezet megalakulása után a tagok felvétele iránt az igazgatóság szótöbbséggel határoz.

A tagok száma határozatlan.

6. §. A tagok részjegyeik számához s arányhoz képest osztoznak a nyereség- és veszteségben. Veszteség esetén a tagok szavatossága nemcsak az általuk jegyzett részjegyekre már teljesitett fizetések, hanem azoknak bár be nem fizetett egész névértéke erejéig terjed.

7. §. A részkönyvecskék 250 frtnyi névérték összegben bocsáttatnak ki.

Ezen névérték befizetése oly módon történik, hogy a tagok minden év szeptember 1-ig 10 forintot tartoznak a szövetkezet pénztárnál lefizetni, ugy hogy a 25 év elteltével a részjegy egész névértéke teljesen kifizetve legyen.

8. §. A szövetkezeti tag az általa jegyzett részjegy névértékének pontos befizetéseért összes ingó s ingatlan vagyonával szavatol.

9. §. Az igazgatóság előleges jóváhagyása mellett a szövetkezeti tag részjegyét más szövetkezeti tagra vagy a szövetkezeten kivül álló személyre is átruházhatja. Azonban ez esetben is az átruházott részjegy névértékeért az uj tulajdonossal együtt a szövetkezettel szemben egyetemleges kötelezettségben marad addig, mig az teljes befizetve nincs.

10. §. Minden belépő szövetkezeti tag minden általa jegyzett részjegy után egyszer mindenkorra 2 frtnyi felvételeti dijat fizett, amely dij a tartalékalap szaporitására és a folyó költségek fedezésére fog forditatni.

11. §. Jogában áll a szövetkezeti tagnak az évenkinti résztfizetéseket félévi részletekben vagyis szeptember és február 1-én is teljesiteni; mely esetben azonban a hátralékos félévi részlet után 6% késedelmi kamatot tartozik fizetni. Ugyancsak 6% késedelmi kamat fizetendő akkor is, ha a szövetkezeti tag bármely részfizetés pontos teljestését elmulasztja.

12. §. A részesületi könyvecskék névre szólók; az ezekre eszközölt fizetések nyugtatványozása olyképen történik, hogy azoknak teljesitését a következeti pénztárnok és egy igazgatósági tag aláirásaikkal a részkönyvecskében igazolják.

13. § A részjegyekre történendő évi, illetve félévi fizetések a szövetkezeti pénztárnál legkésőbben az esedékesség után 15 napra teljesitendők. Késedelem esetén az illető szövetkezeti tag az esedékes részfizetés 8 nap alatti befizetésére ajánlott levélben felszólittatik és ha a felszólitás napjától számitott ujabbi 30 nap alatt az esedékes részletet s késedelmi kamatait le nem fizeti, kettős joga van az igazgatóságnak, és pedig vagy perelheti a szövetkezeti tagot a hatralék befizetése iránt vagy pedig a késedelmes tagot törli a tagok sorából, mely esetben a részéről már teljesitett fizetéseket elveszti, azok a szövetkezet tulajdonába mennek át és a tartalékalap javára forditandók.

Ha azonban a részjegyre három évi részlet már befizettetett és további részletek a tagtól be nem hajthatók, ugy befizetései el nem vesznek, hanem őt a szövetkezet feloszlásakor reá jutó mérlegszerü vagyon fogja megilletni.

14. §. A részesületi könyvecskék folyó számokkal láttatnak el, és a szövetkezeti könyvekben a birtokos, esetleg az ez által történt tulajdoni átruházás bevezettetnek.

15. §. A részjegynek átruházása esetén 2 frt átruházási dij fizetendő.

16. §. Valamely elhalálozott szövetkezeti tag jogutódainak jogában áll maguk közül valakit kijelölni, aki a tagsági viszonyt a szövetkezettel szemben folytatni és az avval járó kötelezettségeket teljesiteni fogja. De ép ugy szabadságukban áll a tagsági viszony felbontását a szövetkezetnek bejelenteni, amely esetben a már befizetett részletek arányában osztozni fognak ugyan az üzleti nyereményben, azonban semminemü tagsági jogokat nem gyakorolhatnak.

(Folyt. köv.)

Budai fürdők és vizek.

Rudas-fürdő.

Rudas-fürdő a Gellért-hegynek keleti sziklaoldala alatt fekszik. A fürdőt valószinűleg már a rómaiak használták. A török uralom alatt Mustafa pasa 1556-ban egészen újból kijavittata, mig nem Leopold császár győzelmével a töröktől ismét Buda város tulajdonába került. Mostani épülete 1831-ben keletkezett s csak ujabban, 1883-ban alakitotta át azt a főváros a kor igényeinek teljesen megfelelő diszes fürdőintézetté.

A fürdő a Gellért-hegy meredek sziklafalából előbugyogó öt forrásból kapja vizét, mely a hegy tövében egy nagy viztartóban összegyülve az országút alatt elhuzodó zománczozott részcsatornán át ömlik a fürdő gépháza alatt levő nagy vizmedenczébe. A viz teljesen átlátszó, szintelen és szagnélküli; hőmérséklete 45° C. A források vizbősége 24 óra alatt 10900 hektoliter.

A Rudas-fürdő berendezése mintaszerű. A csinos egyemeletes épületnek két udvara van. A nagyobbikban, az ugynevezett gyógyudvarban vannak a kád-fürdők és pedig a földszinten 38, az emeleten pedig 16. Az egyes fürdőfülképen példás tisztaság uralkodik. A kisebbik udvarban van a középkori épités remeke, a nagy gőzfürdő,

mely 1560—70 közt épült, s melynek nagy tükörmedenczéjét nyolcz külön álló oszlopon nyugvó hatalmas török boltozat födi. A gőzfürdő keretébe tartozik a tükör-medencze körül levő négy hütő medencze, 28° R. meleg levegővel; egy száraz gőzhelyiség, melynek hőfoka 38° R. és két nedves gőzhelyiség, melynek egyike 36° R. a másik pedig 40° R hőmérsékü. Itt vannak a dörzsölő (frottirozó) és hideg vizkurára is alkalmas többi helyiségek.

A gőzfürdőt orvosi tanácsra következőképen használja a beteg. Először a 28° R. hőmérsékletü nagy teremben tartozkodik, illetőleg a tükör-fürdőben megfürdik, innen az elkülönitett száraz vagy nedves gőzkamarába megy, majd a frottirozóba s onnan fokozatos lehütés czéljából a hütő medenczékbe. A lehütés mindeddig csak a bőr felületére szoritkozik, a mennyiben a levegőben 28 fokú marad, s csak azután megy az ugynevezett tüdőhütőbe, hol 22° a levegő és ugyanolyan hőmérsékü a viz. A ki gyógyitás czéljából használja a gőzfürdőt, az innen a keleties pompával berendezett, pihenő megy, hol a levegő szintén 22° R hőmérsékü; a ki ellenben hidegviz kúrát használ, vagy csak egyszerüen felüditès czéljából fürdik, az a 19° hütő szobába megy, hol különféle vizzuditókkal (zuhanyokkal), végül pedig egy 17 R° hőmérsékü szobában 14° R-os vizben való fürdéssel fejezi be a sorozatot. Ebből látható, hogy az intézet hidegviz gyógyitási módra is be van rendezve. A gőzfürdő használata személyenként 60 kr, vasár- és ünnepnapokon 80 kr; ezért azt csak a főváros intelligensebb közönsége látogatja. Délután nők számára van nyitva. A kádfürdők ára 30 és 45 kr.

A Rudas-fürdőnek ugynevezett társas fürdője a szegény nép számára van föntartva, balszárnya nők, jobb szárnya férfiak számára. A természetes meleg ásványvizfürdő egy nagy basinban, a mely mellett hütő medencze is van, vizzuditókkal, 10 krajczárért kapja a szegény ember.

A fürdő épületében 12 lakószoba van 1 frt 20—1 frt 70 napi árral. A szobák a Dunára tekintenek, s áruk a téli hónapokban jutányosabb.

A Rudas-fürdő Budapest fő- és székváros tulajdona.

A fürdőben lakók és a látogatók kényelmére a fürdőépület előtti parkban vendéglő van, hol felváltva czigány- és katona-zenekar játszik. A közlekedés igen kényelmes. A pesti oldalról, az esküterről, öt perczenkint közlekedik a csavargőzös, ezenkivül társas kocsik a a fürdőig visznek, s bérkocsiállomás is van a fürdő közelében.

A Rudas-fürdő vize kiválóan krónikus izületi, izom és idegbántalmaknál van javalva, ha a sziv részéről nagyobb fokú zavarok fönn nem forognak. A polyarthritis rheumatica idült alakjai, izületi merevségek, lerakodások, zsugorodásoknál meglepő gyógyulási eredmények érhetők el. Nagyon természetes, hogy a gyógyulás egyik legfőbb követelménye az, hogy a beteg a fürdőkúrát orvosi felügyelet alatt végezze, illetőleg, hogy orvos tanácsa nélkül a fürdőket ne használja. Kitünő eredményü a viz különféle hurutos bántalmaknál, különösen cystitisnél: továbbá lobos izzadmányok felszivodását nagyban előmozditja. Bőrbetegségeknél, de különösen mint utókúra luesnál igen jó hatással alkalmazható.

Fürdő-orvos: Dr Szabó Sándor, ki szakismeretével és buzgóságával közegészségügyi tetekintetben is hozzájárul a fürdő jó hirnevének emeléséhez.

A Naphegyen.

Nyár van.

Itt ülök a kertben. Ezt a helyet a naphegynek nevezik és ezt az időt nyárinak mondják.

Hajdan, a török uralom idején, karcsu minaret csucsáról itt üdvözölték szép nyári reggelen a nap keltét.

Szegény török! szerencséd, hogy nem vagy már itt s nem áll minareted, mit üdvözölnél már egy hét óta.

E magaslaton hurták karóba ugyanakkor, régen a keresztény foglyokat, innen a hegy második neve: Nyárshegy.

Később, sokkal később a karóknak egész erdeje boritá e környéket. Közöttük karóra huzva állt a rongyos madárijesztő, mellőlök szüretelték a jó budai bort.

Boldog vala és elégedett a nép. Dolgozott és élt nyugodtan, mintha másképen nem is lehetne már.

Mult az idő, teltek a napok, évek s virágfakasztó május havában ágyuk döreje reszkettete meg a földet, tüz virágok keltek szárnyra, innen küldték a leghatalmasabb lövegeket az ostromlott vár felé.

Majd jött pusztitó hadával a fillokszéra, eltüntek a karók s vele a szüretek.

Két nyáron puszta volt a Naphegy. Kóró és bozót tenyészet halmain. Az esti szellőben lábra kelt a királytövis és rohant le a kiégett hegyoldalon. Nyalánk veréb hiába sirta vissza a gazdag szüretet, csak béka kuruttyolás volt rá a felelet. Az elszórt sziklakövek között vigan tanyázott a gyik, nem zavarta őt futásában emberi zaj. S a kik előbb dolgoztak s éltek nyugodtan, higgadt családapák, gyámoltalan özvegyek, bubamerülve, tanácstalan álltak a pusztulás felett.

Sok könny futott versenyt a futó gyikkal, a szélkergette királytövissel.

De mult az idő. Kő, kő után gyült fel a hegyre, a kőből fal lett a falból épület s körülte kert.

Eltünt a bogáncs, el a királytövis, van már enni a verébnek, a béka rejtett lyukakban tanyáz csupán, suttyomban siklik egyik kőtől másikig a tarka gyik.

Nem aggódik a családfő, nem könnyezik már az özvegy, van ujra jólét nyugalom.

Egyik nyaraló a másik után keletkezik, mintha nem is épitenék, hanem ugy bujna ki a földből, telehordják divatos butorokkal, beleköltöznek divatos emberek, szép ifju lányok, jóságos mamák, dolgos apák, dologtalan fiuk s várják a nyarat, a meleget. h.

Budapesti iparossegédek egyesülete.

A következő felhivást vettük:

Tisztelt Polgártárs!

Társadalmi életünkben bizonyos kóros jelenségek nyilvánulnak. — Ezek közül ez alkalommal csak egyre kivánunk rámutatni, mely azonban egy-maga is, jelentőségénél fogva, elég arra, hogy minden igaz hazafit, minden lelkes polgárt lehangoljon.

Ez elszomoritó jelenség a polgárok jelentékeny részénél, de főkép önálló kisiparosainknál észlelhető közöny a közügyek iránt, mely főkép abban nyilvánul, hogy polgári állásukkal, az ehhez fűzött jogaikkal és ezek gyakorlásával vajmi keveset törődnek. — A jogokkal azonban kötelességek is járnak s a ki azok iránt közönyös, az ezekkel sem igen törődik . . . .

Igy válik a közöny társadalmi bajjá, mely annál nagyobb, s károsabb, minél szélesebb körben, minél több társadalmi osztályban terjed.

Mi iránt vagyunk közönyösek? — Az iránt, minek becsét, valódi értékét nem ismerjük. — Hol közöny van, ott hiányzik a haladásra való törekvés, ott beáll a tespedés.

Pedig korunk szelleme intve figyelmeztet a haladásra, a tökéletesedésre, hogy el ne maradjunk abban a versenyben, melyre a minden téren való haladás kényszeriti az embereket.

Tisztelt Polgártárs! Engedelmeskedjünk ez intő szózatnak, művelődjünk, s akkor haladunk, tökéletesedünk!

Az átkos közöny legbiztosabb elűzője, kiirtója: a müvelődés.

Ez alapigazságból kiindulva, igaz hazafiságunk parancsolja, hogy sikra szálljunk a jelzett társadalmi kórságnak nem csak orvoslására, hanem annak a jövőben való megelőzésére is.

A jövő a fiatalságé. — Ha tehát a jövő iparos-nemzedéket — a mai segédeket — e kárhozatos közönytől megmenteni kivánjuk: tanitsuk, buzdositsuk, lelkesitsük a helyes- és szépre, a jóra és hasznosra.

Alapitsunk tehát oly egyesületet, melynek czélja: hogy a most magukra hagyott, társadalmunkban elszigetelten élő iparos-segédeknek otthont nyujtson, mely óvja őket az erkölcsi sülyedéstől: otthont, hol fárasztó munkájuk után egymással találkozván, megtanulják, megszokják s megkedveljék a tisztességes társaséletet; otthont, hol szivük nemesedjék, lelkök művelődjék, hol megerősödjenek az igaz hazafiságban s polgári erényekben.

E szükség tudatától áthatva alulirottak elhatároztuk, hogy a főváros II. kerületében mozgalmat inditunk polgártársaink körében ily nemes czélu felekezeti jelleg nélküli egyesület alakitására, melynek czime: „Budapesti iparossegédek egyesülete“, székhelye a II. kerület legyen.

Ez egyesület szervezete olyan lesz, mely önálló iparostársainknak, mint pártoló tagoknak jogot s alkalmat ad tapasztalataikat, véleményöket nyilvánitani, érvényesiteni.

A tervbevett egyesület az öregek tapasztalatait az ifjak lelkesedésével kivánja egyesiteni, hogy a mai iparossegédekből — a mesterek jóakaratú támogatása mellett — a hazának hü, müvelt, becsületes és önérzetes iparosai legyenek!

Abbeli meggyőződésünkben, hogy hazafias, közhasznú czélra törekszünk: bizton reméljük polgártársainktól ügyünk erkölcsi és anyagi támogatását, s ezt annál inkább hiszszük, mivel a tervezett egyesület saját társadalmi állásuk emelését tüzi ki czélul.

Vállalkozásunknak és kérelmünknek az ad erkölcsi súlyt, hogy maga az iparos-ifjuság, mely érezvén ily egyesület szükségét, bizalommal fordult hozzánk, mint mi Önökhöz, ez egyesület megteremtésére.

Tisztelt Polgártársak! Bizván az Önök hazafiságában, valamint az ifjuság komoly törekvésében s szivós kitartásában: kérjük, vállalkozzanak velünk karöltve megteremteni a „Budapesti iparossegédek egyesületé“-t, mely hivatva van a hazai iparos-osztálynak tekintélyt, önállóságot és jólétet biztositani.

E reményben bocsátjuk ki jelen felhivásunkat, melyet e jeligével végzünk: „Isten áldja a tisztes ipart!“ Polgári szervező bizottság: elnöke: *Duma György*, titkára: *Hangl József*. Tagjai: *Árgay Ferencz, Bauer József, Csókás Gusztáv, Dely Zsigmond, Hampl József, Jakab László, Kabakovits György, Kéky Imre, Killmeyer József, Kugler József, Lenz Ferencz, Lindenbach Károly, Oesterreicher Tivadar, Pósz Endre, Sárkány Ferencz, Schiller György, Szabó János, Zsigmond Lajos.*

Reméljük, hogy e felhivásnak kellő eredménye lesz.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. Az óbudai 41. sz. tjkvben (580. 581.) hrszám alatt felvett, a III-ik kerületben, Majláth-utcza 49. sz. a. fekvő ház és kert fele része özv. Blaskó Ferenczné ről: Thaller Istvánra, 100 vételárban;

2. a budai 2444. sz. tjkvben (4321. 4322.) hrszám alatt felvett, a III. kerületben Ujlakon, Lajos-utcza 35. és Lukács-utcza 1. sz. a. fekvő 286 □ öl területü ház és kezt özv. Étsy Ferenczné szül. Thoma Emiliáról: Budapest fő és- és szekváros közönségére 7000 frt kisajátitási árban;

3. a budai 6862. sz. tjkvben 8121. hrszám a. felvett, az I. kerületben a Sashegyen fekvő 900 □ öl kiterjedésü szöllö és ház Tafferner József nejeről: özv. Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára 12700 frt vételárban;

4. az óbudai 150. sz. tjkvben 6141. hrszám alatt felvett, a III. kerületben Óbudán a Filatori-dülöben fekvő 193 □ öl kiterjedésü házhely Forstner József és nejéről: Kreutzer Jakabra. 100 frt vételárban;

5. a budai 6665. számu tjkvben (6045. 6046.) hrszám alatt felvett, a termékeny dülöben fekvő 800 □ öl kiterjedésü szöllö Ősz Vilmos és nejéről: Münzberger Ferenczné szül. Barnerth Idára 500 frt vételárban;

6. a budai 5620. számu tjkvben (7286. 7287./4.) hrszám alatt felvett, az I. kerületben Svábhegyen fekvő 1200.80 □ öl kiterjedésü erdőtelek a fogaskerekü vasuti társaságról: Peterek Lajosra, Wagner Marczelra és Wagner Juliánra, 2900 frt vételárban;

7. a budai 3599. számu tjkvben 7295/13. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Svábhegyen fekvő 1198 □ öl kiterjedésü erdötelek a fogaskerekü vasuti társaságról: Peterek Lajosra, Wagner Marczelra és Wagner Juliánra, 3400 frt vételárban;

8. a budai 1974. számu tjkvben (3177. 3178.) hrszám alatt felvett, a II. kerületben, Toldy Ferenczutcza 34. sz. a. fekvő 227 □ öl kiterjedésü vizivárosi ház és kert néhai Paulovits Lászlóról: dr. Krejcsi Rezsőre 16,240 frt vételárban;

9. a budai 877. számu tjkvben 7828. hrszám alatt felvett, az. I. kerületben, a Németvölgy-dülöben fekvő 800 □ öl kiterjedésü szöllö Kellner György és nejéről: Kielnhoffer János és neje szül. Granek Bertára, 750 frt vételárban;

10. A budai 498. számu tjkvben (478. 479.) hrszám alatt felvett, az I. kerületben, Krisztinaváros, Lógody-utcza 52. sz. a. fekvő 357. □ öl kiterjedésü ház és kert fele része Wlasek Edéről ennek neje özv. Wlassek Edéné szül. Manó Amáliára, öröklés jogczimén.

Ingatlan árverések.

1. Szitár Dénesné szül. Láng Bertának az I. kerüle ben, az Istenhegyen, a Normafa körül fekvő, több parczellázott erdőtelke, határidő 1893. aug. hó 12-én d. e. 10 óra. — Árverési f ltételek és az ingatlanok részletes leirása megtekinthetők az I—III ker. kir. jbiróság telekkönyvi hivatalánál.

2. Vagyonbukott Grulich József és neje összes ingatlanai; határidő 1893. aug. hó 25. d. e. 10 ór. — Árverési feltételeh s az ingatlanok közelebbi és részletes leirása megtekinthetők az I—III. ker. kir. járásbiróság telekkönyvi hivatalánál.

3. A budai 1568. sz. tjkvben 2693. hrsz. a. felvett, a Ganz-utcza 7. sz. a. fekvő háznak Mader Ferenczet illető fele része 5315 frt kikiáltási árban, — továbbá a budai 6860. sz. tjkvben 4868. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, a Csatárka dülöben fekvő szöllönek ugyanöt illető fele része 630 frt kikiáltási árban. Határidő 1893. évi augusztus hó 28-án d. e. 10 óra.

4. A budai 7528. számu tjkvben 9447/b. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, Csatárka-dülöben fekvő s Berger János tulajdonát képező 800 □ öl területü szöllö 26 frt kikiáltási árban. — Határidő 1893. aug. hó 30-án d. e. 10 óra.

Különfélék.

— **Krisztinavárosi bucsu.** Aug. 6-án, vasárnap a krisztinavárosi templomban, a 10 órakor tartandó zenés nagy misén következő egyházi zenemüvek fognak előadásra kerülni: Tantum ergo (E-dur), vegyes kar Hoppe Rezsőtől. Pembaur József: C-dur mise. Keller Sán. Mihály: „Ave maris stella“ (hymnusz) Marchesi Matild: „Ave Maria“, énekli: Gerhardt Teréz urhölgy. A délutáni vecsernyén, 4 órakor pedig: Hoppe Rezső: Tantum ergo (D-moll). Peterson G. Ünnepi vecsernye. Hoppe Rozsó: „Ave maris stella“ (hymusz). Saar Lajos: Salve Regina, orgonakisérettel énekli Witkovszky Antal. Mindkét alkalommal Rostaházy Kálmán krisztinavárosi plébános végzi fényes segédlettel; a zenei részt pedig Hoppe Rezső egyh. karnagy fogja vezényelni.

— **Egy nagylelkü háziúr.** Igazi fehér holló, hogy akadjon még a székes-fővárosban egy olyan háziúr, kinek szivében a pénzszerzés vágyán kivül a nagylelkűség nemes érzelme is megférkőzhessék. A puritán erkölcsök hazájában: Budán történhetik ilyesmi is csak. Ezen nem mindennapi esetnek története a következő: Ó-Budán a kis-korona-utczában levő 56. számu háznak id. Haszmann József a tulajdonosa. Ennek házában lakott már huzamosabb idő óta egy Brandl János nevü napszámos feleségével és négy apró gyermekével. Brandl szorgalmas, józan ember volt, ki veritékkel szerzett csekélyke heti keresményét mindig hiány nélkül hazavitte. Otthon azután a jó feleség elvitte abból a szatócsnak azt, ami a szatócsé és a hentesnek is, a mi a hentesé, s félretette azt, a mi a háziúré, mert ez a legfőbb. Mindig maradt azonban még annyi, hogy olykor-olykor úgy nekik, mint a kis apróságnak egy kis ruhára és czipellőre is tellett. A A boldogság derüje hatotta át e szegény család lakhelyét. De az idők változnak s megtörtént egyszer, hogy Brandl munka nélkül maradt. — Ó-Budán ez nem csoda. A munka mennyisége s evvel együtt a munkások száma is e kerületben nagyon változékony. Hiába volt lótás-futás bármerre is: Brandl csak nem kapott munkát, miközben a kontó mindjobban növekedett A szegény ember remélt, s reménysége adta neki is, mint olyan soknak, a kitartást a nyomorúsággal való tovább küzdésre. Igy tartott ez két hónapnál tovább. A szatócs és hentes felmondta a hitelt, a háziúr a lakást s Brandl még mindig munka nélkül volt. — Most elsején kellett kihurczolkodniok, de hátra voltak kétnegyed házbérrel. A nagylelkü háziúr elállt követelésétől s Brandlék máshova hurczolkodtak. Brandl végtére már kapott munkát, de most meg katonai gyakorlatra hivták be. Egyik bajból a másikba. A korona-úteczai ház lakói látva a szegény család ujabbi nyomorát, annak enyhitésére maguk közt gyüjtést rendeztek. hogy legalább addig elélhessen a szegény asszony apró gyermekeivel, mig a kenyérkereső kiszabadul a katonaságtól. — Úgy a jóltevő lakóknak, mint a derék háziúrnak nagylelkü tette méltán megérdemli a dicséretet és felemlitést.

— **Uszóverseny.** A Margit-uszoda fürdőközönsége által augusztus hó 6-án d. e. 11 órakor tartandó nyári versenyre nagy az érdeklődés. A rendező-bizottság mindent elkövet arra, hogy az eredmény impozáns legyen. A versenyeken ezüst és brouz érmek a dijak. A legérdekesebb pont a kitartó verseny leszsz 5 hoszsz le 5 hoszsz fel az az 250 méter. Emeli az érdekességet az, hogy most a Duna meg lévén áradva, a viz erősen szakit s igy nehéz a viz ellen uszni. Miután jó uszók neveztek, erős és érdekes küzdelemre van kilátás. 30 nevezés érkezett, a következő sportegyletekből: Budapesti Torna-Club, Nemzeti Torna-Egylet, Budai Testedzők Köre és Magyar Uszó-Egyesület. A versenyeknél tömeges jelentkezés esetében sorshuzás utján csoportuszások lesznek döntő küzdelemmel. A versenyrendező-bizottság 22 tagból áll. A versenybiróság tagjai: Hadik Sándor gróf tiszteletbeli elnök, Barátosi Porzsolt Gyula tiszteletbeli alelnök, Gaizler Béla elnök, Toldi Lajos alelnök és Erzhegyi Géza inditó. A versenyen totalisateur lesz, mely az uszóversenynél első eset Budapesten s igy szép idő esetén remélhetőleg nagyszámu közönség lesz, mely majd épugy rakhat a versenyuszókra a Margit-uszodában, mint a hogy a lóversenyeknél a gyepen. A totalisateurnél a legkevesebb tét 1 korona s a legtöbb tét 10 korona. Végül megemlitjük, hogy a belépti jegy ára 40 kr, melyet a Margit-uszoda pénztáránál lehet váltani. Családjegy nincs, csak személyjegyek. A verseny csunya időjárás esetén elhalasztatik.

— **Uj napilap.** Jövő év január elején indul meg a „Hazánk“ czimü nagy politikai napilap, melynek programmját a leendő szerkesztő, Baross Károly szét is küldötte, az uj lap a földbirtok, technikai körök s a vidéki népesség érdekeit szándékozik védeni s üldözni fogja a „léha kapkodást, az üres dilettans nagyhangu szerepléseket s a protekczió szülötteit“

— **Kedves vendég.** Hentallerné Pauli Mariska, a budaiak kedvencz művésznőjét sikerült Krecsányinak vendégszereplésre megnyerni. A kitünő művésznő folyó hó 7-én kezdi meg vendégszereplését. A „Szegény Jonathán“ Mollyjában fogja elragadni a közönséget. Ezt a hirt sietünk olvasoinkkal tudatni, mert tudjuk jól, hogy a kedves vendég viszontlátásán mennyien örülnek budai tisztelői, kik már is nagy várakozással tekintenek a ritka művészi esemény elé.

— **Az I—III. ker. bognár, fésüs,** gyertyamártó, hangszerész, kalapos, kelme- és fonálfestő, kötő-szövő, pipafaragó, szappanos, szűcs stb. ipartestület irodai helyiségét II. ker. Corvintér 2. szám alól, Corvintér 4. szám alá tette. Hivatalos órák: hétfőn és csütörtökön 6—8 óráig vannak. — Az ipartestület augusztus hó 7-én, hétfőn este 6 órakor a miskolczi országos ipar-kongresszuséa képviselő kiküldése tárgyában előljárósági ülést tart. — Ifj. Jakab László, ipartestületi jegyző.

— **Halálozás.** Következő gyászjelentést vettük: Luzinai és Regliczey báró Luzsénszky József mint férje ugy saját mint fiai Luzinai és Regliczey báró Luzsenszky Zsiga és neje homai Homa Gizella s gyermekei Erzsébet és Zsiga, Luzinai és Regliczey báró Luzsénszky Felix és neje gróf Clonebough Butler Aranka csillagkeresztes hölgy, továbbá gróf Clonebough Butler Aladár és neje szül. Luzinai és Regliczey báró Luzsénszky Mária s leányuk Éva, végül Flachnecker Gusztáv cs. és kir. közös hads. nyug. kapitány s neje Luzinai és Regliczey báró Luzsénszky Emilia és leányuk Lujza, mélyen szomorodott szivvel jelentik szeretett neje, illetve édes anyjuk, anyósuk és nagyanyjuk, méltóságos Luzinai és Regliczey báró Luzsénszky Józsefné szül. Cserneki, Tarkeöi és Szirmabessenyői gróf Szirmay Lujza úrnőnek élete 69-ik, boldog házassága 44-ik évében Krasznik-Vajdán mult hó 27-én hirtelen történt gyászos elhunytát. A drága halott tetemei f. hó 29-én fognak helyben beszenteltetni és f. hó 30-án Nagy-Sároson eltemettetni. Krasznik Vajda, 1893. évi julius 28-án. Az engesztelő szent mise áldozatok f. é. augusztus hó 1-én fognak Krasznik-Vajdán és Nagy-Sároson az Urnak bemutattatni. Béke lengjen porai felett. Az elhunyt kitünő nőben báró Luzsinszky Zsigmond rendőrségi tisztviselő édes anyját gyászolja.

— **Budai vágóhid.** A budai vágóhid épitése közeledik a megvalósuláshoz. A hid állásával emelik az alapot egy szinvonalra s a feltöltési munkálatokat ugy eszközlik, hogy a vágohidra bemehet a vonat, mely sertés és marha szállitásra leszsz berendezve. A tervnek bizonyos módositásai azt hozzák magokkal, hogy még területet kell hozzávenni.

— **Uj kertész.** Mint értesülünk, Osztoics Mihály kerületi előljáró úr szenvedélyes kertész s ezt ujabb idő óta kellő szenvedélylyel üzi, erre mutat az a temérdek ritkábbnál ritkább faju gyom és gaz, mely u·on utfélen diszeleg kitünő példányokban, hirdetve azt, hogy tenyészetök milyen dús az előljáró úr kegyelméből.

— **Összejövetelek.** A budapesti III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sör mérők ipartársulata tagjai Augusztus 9-én Weiss Antal vendéglőjében I. ker. Márvány-utcza 6. sz. alatt jönnek össze.

— **Az I. kerületi egészségügyi ellenőrző-bizottság** augusztus hó 2-ikán az I. kerületi előljáróság hivatalos helyiségében alakuló ülését megtartotta Kiáltossy Theofil kir. tanácsos s a közügyek terén oly buzgó és köztiszteletben álló helyettes előljáró elnöklete alatt. Miután jelenleg a kerület egészségi állapota kitünő, a bizottság naponként nem tart ülést, hanem müködését a mult évi beosztás szerint az utczák és terek tisztaságának ellenőrzésével megkezdette. A bizottság szivesen fogadja, ha akár szóban, akár irásban a közönség panaszait bejelenti, hogy azonnal lehessen intézkedni.

— **Kleinhackel József** étterme megnyitásáról szóló hirdetését ajánljuk olvasóink figyelmébe. A fényes helyiséget, a mit már is nagy közönség látogat, érdemes megtekinteni.

Nyelvében él a nemzet. Ezt a felirást választotta helyiségében jelszóul Watter Vilmos vendéglős, ki a régi jóhirü 8 8 8 vendéglőt vette át és azt csinnal, izléssel átalakitotta s teljesen magyar szellemben fogja vezetni. (I. ker. Iv-utcza 10.) Jó ételek és jó borok, jutányos árak, pontos kiszolgálás képezi programmját. Ajánljuk a szórakozni vágyó közönségnek.

— **Bieber és Wirth** czég (II. Főut 8. sz.) A fő- és székvárosnak különösen jobb partján a közönség nagy számban látogatja a világhirü üdülő és gyógyfürdőket. A vidékiek a nyári évad alatt itt adnak egymásnak találkozót. A társalgás semmiről sem foly csak a fürdőéletről, a fürdő czikkekről, s azoknak bevásárlási forrásáról. A budai oldalon e tekintetben minden igényeket kielégit **Bieber és Wirth** czég, hol a következő czikkek nagy raktáron vannak és jutányos áron számittatnak u. m. szivacsok, frottier keztyük, fürdőszappan, cserfahéj, franzensbadi vaslápsó, kénmáj, maláta, jegeczes szikső, tengeri só, vasgolyó. A fürdöző közönség figyelmét ugy fentemlitett czégre, mint a megjelölt czikkekre készséggel felhivjuk.

Tüzfészek a sármány-utczában.

A fővárosi tanács és a mérnöki hivatal nem tudni mi okból engedélyt adott, hogy a sármány-utcza végére keresztbe házat épitsenek, a mi által az utcza természetesen el lett zárva.

Utczákat nyitni, ennek van értelme, de egy már meglevő utczát elzárni és zsák-utczává tenni, ez hallatlan. Vegyük már most azt, hogy az illető zsák-utczában, a hol óvoda is van, a zárdautczába torkoló részen tűz támadna, a mi különben sem nagy lehetetlenség, mert az egész utcza apró zsindelyes házakból áll, hogyan meneküljön az ember? A házon keresztül nem lehet. Az utcza másik vége be van épitve, ott sem lehet. Mit szól ehhez a tek. tanács? Avagy talán a mi adónk nem olyan jó pénzben lesz fizetve, mint másoké? Persze az urak kényelmes és biztos palotájukból nem látnak le mi ránk szegény budaiakra. De ez még mind nem elég! A tanács lebontatja a Török-utczára néző házakat és az igy nyert teret, pusztát, telve undoritó piszokkal, valódi klasszikus ázsiai rondaságban hagyja, Egy olyan főforgalmu utcza, mint a Török-utcza és hozzá szemben a pestvidéki kir. járásbirósággal, szabad ilyennek lenni? Nem, jó uraim! Ne tessék egyes utczák és emberek sorsát olyan könnyelmüen venni. Ne tessék csak ugy vaktában hivatalból intézkedni, hanem vegyenek magoknak egy kis fáradtságot és győződjenek meg személyesen a dolgok állapotáról. Az ilyen hübelebalázs módra tett intézkedések rendesen megboszulják magukat.

Mi szerény emberek vagyunk és nem kivánunk egyebet, minthogy a város által kisajátitott és a Török-utczára levezető házhelyekből szakitsanak ki csak egy kis részt is utczának, hogy legalább ne kelljen mindig rettegnünk attól a rémes kiáltástól, hogy „tűz van".

Ha ez a felszólalá-unk süket fülekre talál, úgy kénytelenek leszünk a belügyminiszterhez fordulni. **Egy sármány-utczai háztulajdonos.**

Ó-budai szinkör.

A „Primadonna" cz. énekes bohózat bemutatója Ó-Budán a mult hét szombatján volt. A jelenvolt közönség ezuttal két Kövessyt élvezhetett. Az egyik maga a darab. A ki ismeri ezt a sokoldalu, rendkivüli leleményességü s a hatás titkait tökéletesen ismerő buzgó színészt, észrevehette azt, hogy a „Primadonna" minden egyes alakja egy-egy Kövessy. A másik Kövessyt pedig Czinczár Kajetán szerepében láttuk, ki ugyancsak kedvére kitombolta magát ez önalkotta szerepben. Marietta Bácskay volt, kinek pikáns dalai s hatásos mozdulatai egészen az orpheum légkörébe ragadták a közönséget. Maga a darab fonák meséjével és sajátszerü szituáczióival nagy hatást keltett s a közönség alig fogyott ki a nevetésből. Ezek után itélve a „Primadonna" Ó-Budán tartós sikerre számithat. A darabról különben komolyan szólni nem lehet, mert a szerző se irta ezt komoly szándékkal. Vasárnap telt ház mellett ismételték. Mindkét alkalommal a szerző Kövessyt is zajos ovácziókban részesitette a közönség.

Hétfőn Zeller szép zenéjü operettje: „A madarász" került szinre Benkő Etel jutalomjátékául egészen telt ház előtt. Benkőt kiléptekor lelkes tapsokkal s valóságos bokréta- és koszoru-záporral fogadta a közönség. Póstás Milka szerepében tündökölt ma Ó-Buda kedvencze s csengő, üde hangjával, páratlan kedves játékával ma is elragadta a jelenvoltakat. Kár, hogy Benkőnek majd minden jelenésével ismerősök által forszirott tapsolás keletkezett, mely tulbuzgalomnak visszatetsző következménye az lett, hogy pisszegés keletkezett, azután ugy az összjátékot, mint a közönség illuzióját nagyon is zavarta. Benkőnek a „Madarász"-ban méltó partnere Juhász volt Ádám szerepében. Kitüntek még: Hunfi mint Szanizsló és a vendég Petrik Ágnes mint Mária fejedelemné.

Kedden a „Nagymama" került szinre csaknem üres padok előtt. Pedig az ujonnan szerződött tag: Hahnel Aranka fellépése, Mártha szerepében, igen figyelemre méltó volt. Hahnel Aranka igen kellemes s rokonszenvet keltő megjelenés, játéka pedig alig eshetik kifogás alá. Csak hangjának némi fátyolozottsága volt első fellépése teljes sikerének utjában. Gondos s mélyen átérzett játékával megérdemelt tapsokban részesült. Rakodczay igen jó erőt nyert e fiatal szinésznőben társulata részére. Gratulálunk is hozzá.

Szerdán „A falu rossza" meglehetős előadását élveztük. Az országos magyar iskolaegyesület javára került ez szinre elég nagyszámu nézőközönség előtt. Juhász: Göndör Sándor s Hahnel: Feledi Boriska szerepében voltak az est hősei. Dicséret illeti mindkettőt jó játékáért. Hahnel ismét bizonyságot tett arról, hogy pompás játékával igazi müélvezetet nyujtani van hivatva s Juhász pedig arról, hogy mint népszinmü énekes nélkülözhetetlen kiváló tagja a társulatnak. — Diszletek dolgában azonban Rakodczay, ugylátszik, még sokáig megmarad ősállapotában. Különösen szólok a népszinmüvek diszleteiről.

R. I.

Heti müsor: Hétfő: „Az óbudai ruhafestő és ikertestvére". Kedd: Fokról-Fokra. (Laczkó Aranka jutalomjátéka). Szerda: „Doktor Klaus." Csütörtök: „Primadonna." Péntek: „Kis madaram." Szombat: „Herczegasszony". Vasárnap: „Girofle-Girofla".

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

A tisztelt köz nség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: 1/8 kilós doboz 30 kr.
1/4 » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében
IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

SCHIEN KÁROLY
mü- és épület-lakatos
Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.
VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT
ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

LOHR IRMA
Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.
élővirágkereskedése
elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

Tudomásul!

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a Krisztinavárosban, a casino-épületben a
krisztinavárosi
CASINO-SÖRCSARNOKOT
megnyitottam.

A legujabb kor igényeinek megfelelően, kényelemmel és fényesen berendezett vendéglői helyiségeimet tisztelettel ajánlva, számos látogatást kér

KLEINHACKEL J.
a »SÖRKOCSI« tulajdonosa.

ROTTA NÁNDOR
Kárpitos és diszitő.
BUDAPEST,
II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.
Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

ZIMERMAN FÜLÖP
vendéglős a „ZÖLD KERITÉSHEZ"
BUDA, I. KER., ALAGUT-UTCZA 2. SZ.
a fő- és székvárosi n. érd. közönségnek becses figyelmébe ajánlja **magyar konyháját.** — Természetes **tolnavidéki borok** és **Dréher-féle sör.** (Koronasör á la Pilseni palaczkokban.)
Mindennap zeneestély.
Ma, vasárnap,
nagy bucsú-ünnepély.

MORGENSTEIN ENDRE
kályhás
Budapest, I., Krisztinaváros, Tábor-utcza 14. sz.
(saját házában.)
Ajánlja dúsan felszerelt raktárát: **szabályozható-töltő- és ó-német cserépkályhák és takaréktüzhelyekből.**
Elvállal minden szakmájába vágó **javításokat,** különösen saját módszere szerinti **füstszabályozásokat** pontos kivitel és jutányosárakon.

Tabermann Gusztáv
bádogos-mester
Budapest, II. ker., Török-utcza 24. szám.
Vállalkozik:
Légszesz-, vizvezeték, closet-, ugyszintén **zuhany- és fürdő-szoba** berendezésre.

A folyó évi junius 5-én Budapesten megalakult

„Magyar Villamossági Részvény-társulat“

a nagyérdemü közönség tudomására hozza azt, hogy müködését megkezdette.

A magyar villamossági részvény-társulat a „Ganz és Társa“ vasöntö- és gépgyár részvény-társasággal kötött egyezmény alapján a „Ganz és Társa“ czég és Budapest fő- és székváros között a villamos világitás ügyében kötött szerződést átvette s igy Budapest fő- és székvárosában az emlitett szerződés értelmében a villamos világitást és erőátvitelt a **magyar villamossági részvény-társulat** fogja szolgáltatni.

E czélra központi villamos telepe Budapesten, a külső Váczi uton épül és épitése annyira előrehaladt, hogy a **magyar villamossági részvény-társulat** központi villamos telepe már a folyó év őszén üzembe vehető.

Ez okból a **magyar villamossági részvény-társulat** már most elvállalja a lakásoknak, üzleteknek, telepeknek és más helyiségeknek villamos világitására vagy ipari erő-szolgáltatásra való belső berendezését, valamint elvállalja az általa épült, mint az esetleg más vállalkozók által netán már eszközlött villamos berendezéseknek a fő- és székváros balpartján épugy mint jobbpartján fektetendő kábelhálozatához leendő csatlását és a villamos áramnak annak idejében leendő rendes szolgáltatását.

A **magyar villamossági részvény-társulat** ügykörébe felvette továbbá azt, hogy Budapesten kivül, villamvilágitásra és központi villamtelepek felállitására más városokban és községekben is engedélyeket szerez és ott, a mennyiben a távvezetés szükséges, az általánosan kitünőnek elismert Ganz-féle transformator rendszert (Zipernowsky-Déry-Bláthy szabadalma) fogja alkalmazni.

Tervezetekkel és költségelőirányzatokkal, valamint netalán kivánt felvilágositásokkal szivesen szolgálunk.

Jelentkezések budapesti központi villamos telepünkhöz való csatlakozás iránt elfogadtatnak ideiglenes irodánkban

V. kerület, Thonet-udvar, II. em. II. lépcső,

nemkülönben Ganz és Társa czég városi irodájában, **(Gizella-tér, Haas-féle palota).**

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkel, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositást minden ügyben. Kérdések „Kalauz“ czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

Egy vegyészeti felfedezés terjesztésére társ kerestetik. A tárgyra a földmivelési miniszter már évekkel ezelőtt pályázatot hirdetett, mely azonban eddig eredményre nem vezetett. Ajánlatok »Földmivelés« czimen a szerkesztőségbe.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

8.8.8.

Üzlet-megnyitás.

A **„Három nyolczas“**-hoz czimzett régi jó nevü vendéglőt f. évi aug. hó 5-én megnyitottam.

Izletes ételek délben és estve, valódi moóri borok állnak a közönség rendelkezésére, úgyszintén kitünő tekepálya a kellemes kerti helyiségben.

Vatter Vilmos,

vendéglős a **„Három nyolczas“**-hoz

I. ker., Iv-utcza 10. sz.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához“

zimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához“** czimezve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel

Fukáts János.

Hülyék és gyengeelméjüek

budapesti intézete

Budapesten, I. ker., Alkotás-utcza 2./b. sz.

hülyéket, gyengeelméjüeket és nehézkórosokat, (epilepticus) ellát, neveltet és ápoltat. — Az intézet 1875. óta áll fönn.

Hidegvizgyógymód be van hozva.

Az intézet fekvése a legegészségesebb.

Bővebbel szolgál

Dr. Frim J. igazgató.

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám,

„Andrássy-palota.“

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritók, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarók,** ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a leguiabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk résztetfizetésre legolcsóbban adatnak el.

Özv. Culmann Rezsőné élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI., Andrássy-út 30. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlönyt**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ
a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes
asztali savanyúviz
és
egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknal, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnal.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.
Telefon 90—97.
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Nyári lakók figyelmébe!!
Szén- és fa-eladás.
ROSENTHAL GÉZA
Budapest, I., déli-vaspálya 8 sz.
A Trifaili-szénbányának
kizárólagos elárusitási főügynöksége
HÁZTARTÁSI SZÉN
2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.
Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.
Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

DILIGENTIAE ET ARTIBUS — KIÁLLITÁS 1891. — KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI
Arany érem

Novák Ignácz
czementmunka-vállalkozó
földtermék-készitő.
BUDAPESTEN,
I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

Elvállal min'en e szakmába vágó munkákat úgymint:
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:
Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.
Árjegyzéket bérmentve küldök.

VENDÉGLŐ
a
Szt.-Lukácsfürdő kertben.
Délelőtt czigányzene.
Délután és este katonazene.
Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.
Udvari sör a részvényserfőzdéből.
Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.
Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik **Bereczky Lajos**
vendéglős.

Schranz Gottlieb
BÁDOGOS MESTER,
légszesz- és vizvezeték berendező
elvállal mindennemü
DISZNÜ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.
Nagy választék fürdőkádakban.
BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.
Telefon 90—46.

Geizler Kálmán
BÁDOGOS
légszesz- és vizvezeték-berendező
ajánlja magát mindennemü
DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,
BUDAPEST,
II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.
Nagy választék fürdőkádakban.

Hirdetések
a
BUDA ÉS VIDÉKE
részére felvétetnek
a kiadóhivatalban
I. Krisztina-utcza 14.

Rövid-, szövött-
és
DIVATÁRU-RAKTÁR
a
Krisztinavárosban.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a **Krisztinavárosban, Krisztina-tér 1a.** szám alatt (Casino-épület) egy a legujabb kornak megfelelő **női- és férfi-divat, rövid- és kézműáru-üzletet** nyitottam. Főtörekvésem oda irányul, hogy a n. é. közönség teljes pártfogását kiérdemeljem. Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

A várbeli 10 év óta fönnálló üzletemet továbbra is fenntartom.

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérsèke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.
Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.
A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.
Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.
Massage és villamozási gyógymód.
Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.
Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünő közlekedés.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 32. sz. Vasárnap, augusztus 13.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Nincsen viz.

Ha Tokajnak aranynedvet, vagy Budának nektár zamatu bort termelő hegyein viruló tőkékből ujra fakadt volna a nemes ital nem zengedeztek volna olyan zsolozsmát a lapok, mint mikor a káposztásmegyeri szürő csövein a tiszta és meghamisitatlan viz csergedezett a fő- és székvárosba.

Ha már egyébben nem, legalább a vizben jutunk hamisitatlan italhoz. Sahara vándorai nem örülnek ugy az oáznak, mint a lakosság örült ennek a kijelentésnek.

Megszüntek végre hát a rémes állapotok, mikhez hasonlót rossz gyermeknek dajka meséjében regél. Nem kerül kiállitásra többé, a sok csoda és szörnyeteg, mit a vizvezetéki viz undok süppedéke termelt a közönség félelmére.

Tiszta vizet kapunk, olyant a minőt az eltikkadtnak az Isten bölcs gondviselése rendelt, nem pedig a technikai tévelygés által elrontott mocsárlevet.

Viz még ilyen elragadtatásba a közönséget nem hozta soha, mióta csak az emberek javára létezik.

Boldogan szürcsölték a fő- és székváros lakói azzal a meggyőző tudattal, hogy most már a legáz,azabb ragálylyal is szemközt nézhetnek nem lévén lakótanyája többé az enyészet elemeinek a viz.

A sajtó vezérczikkekben dicsőitette ezt az örvendetes változást. Szép és elragadó dicséneket zengett, a melynek mámoritó hatása megbénitotta az izlést és az emberi érzéket alkalmatlanná tette a csalódás észrevételére.

Csoda, hogy vizenyös korunk poétái vizdalokat nem zengettek. Senkinek nem jutott eszébe pár nap mulva, hogy talán m g sem ez a viz az, melyért százezrek ajka epedett.

A káposztásmegyeri vizszürőből egy furcsa hir szivárgott ki, melyről a sajtó, mely dicsdalaiban az első csepeknél kifogyhatlan volt, mely éber és hirsovár nem tartotta talán érdemesnek, hogy hivatása szerint a közönség érdekeinek ellenőre is legyen.

A fő- és székvárosi tanács egy szóval sem árulta el azt a kis (?) balesetet, mi a hires angol gyár gépeivel történt volna, vagy talán a tanács nem tudott erről semmit.

Vagy igaz, vagy mende-monda. Ha igaz, a fő- és székvárosi tanács méltóságához őszinteség illik, vagy mendemonda, akkor el kell hallgattatni és a közönséget, hol ez a hir tartotta magát megnyugtatni.

Az eset, mit velünk közölnek a következő: Folyó hó 4-én délután 2 és 3 óra között a Northington-féle szivattyuk egyike elromlott s a vizcsatornából ennélfogva a viz visszaömlött és elöntötte az egész gépházat, hol lehet még most is a viz eltávolitásán és a gépek üzemképességbe hozásán működnek.

E baleset után beállt állapotot technikusok is megnézték és bámultak is rajta. Az ottani vezetőség maga (állitólag) 4—5 napra irányozta elő a javitási munkálatokat, tehát körülbelöl 8 napig tartott a rendetlenség.

Mi a hirlapirást ugy magyarázzuk, hogy a közönséget sem rémiteni, sem félrevezetni nem szabad. Közöltük ezt a tudomásunkra jutott értesülést már csak azért is, hogy a fő- és székváros tanácsának alkalma legyen ezeket a gépeket

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Petneházy csakhamar meggyőződött felőle, hogy Ihánzáde sok tekintetben igazat mondott. A mint elhagyta a könyvtárt, mindjárt sarkában volt az édespiláf-árus s azontul kisérte utczáról utczára; azt is megkisérlé vele, hogy mi fog történni, ha valamelyik kapuhoz közelit? a piláfárus ott gyorsitott léptekkel eléje került s az őrterem katonái mind előjöttek a kiáltozásra, mintha ők akarnának legerősebben czukorcsemegéket vásárlani; Petneházy aztán felkerült a bástyáknak, a hol rajta kivül egy lélek sem járt. Arról már meggyőződött, hogy itt ebben a várban fogoly. De azt nem birta megerteni, hogy Telli tudhatta ezt és ne mondta volna meg neki. Ebben az egyben mégis aligha nem csalódott a becsületes Ihánzáde. Aztán mit is vétett ő, a miért egyszerre a legmagasabb kegy fokáról a legmélyebb bünhödés padja alá essék? Elég-e Tököli kegyvesztése, a protestáns vezérek elpártolása arra, hogy minden magyar és református feje érett gyümölcscsé váljék a porta előtt.

Erre a kérdésre senki sem adott neki választ, pedig mögötte husz lépésnyire voltak azok a nyitott szájak, a mik megfelelhetek volna rá: a bástyabörtönök alacsony ablakai, kettős vasrácsokkal, sürü sodronyhálóval elsötétitve, csak azokhoz kellett volna fordulnia, azok majd elbeszélték volna, hogy lenn a dohos bástyafenéken most is száz meg száz jó magyar keresztyén alatt rothad a nyirkos szalma, kiknek minden vétkük abban áll, hogy népük szeretete kitünteté őket; a kik ott már hosszu évek óta sorvadnak, a nélkül, hogy valaha megmondták volna nekik, hogy miért? Néha egy-egy keresztyén udvartól jövő követ meglátogatta őket, adott nekik alamizsnát, de panaszkodniok nem volt szabad; különben őreik megverték őket. A sürüen egymásután következő várkormányzó basák nem is igen tudhatták, miért verette azokat bilincsbe a megelőző parancsnok?

Hanem hát Petneházy e néma szájakra nem ügyelt, szive nagyon el volt foglalva azon talány fejtegetésével a minek a neve asszonyi szív; a börtönök pedig sokkal mélyebbek, hogy sem azokból lánczcsörrenés, epedő sóhajtás felhangzanék.

A bástyán volt egy nagy terebélyes füzfa, Petneházy az alá leült, a piláf-árus nem messze tőle szintén lerakta sátorfáját. Petneházyt e nyilt szemtelenség nagyon ingerlé; ha a nő iránti szerelme, bátorsága jobb részét el nem orozta volna, bizonyosan megdöngette volna az álczás mutefellikát gubacsfejü buzogányával, a kinek ezen a magányos helyen csakugyan nem volt semmi ürügye mézespitét árulni.

Azonban ez az egy gondolat nem hagyott nőni szivében semmi mást; e miatt nem látta az ős Buda templomain meredő minarékat, nem vette észre az utczakövek közt, miken végig gázolt, a püspökök és hadfiak siremlékeit, miket a templomokból, a sirboltokból kihánytak és kövezetnek használtak fel; csak Telli szemei felől kért magyarazatot a sorstól. — Azt is elfelejtette, hogy egyék; naphosszant ácsorgott a bástyán, várva, hogy est legyen; végre megszólitá a nyomában járó mutefellikát, hogy engedjen süteményéből kiválasztani s mig annak háti kosarából válogatott, a kitömött ürgét oda rejté a pogácsák közé. Azzal sietett a Györgytérre: ott betért egy földalatti lebujba, hol méhsert árultak, a mutefellika kivül maradt.

A csel sikerült, az őgyelgő népség rögtön észrevette a tisztátalan állatot a sütemény között s nagy lármát ütött a mutefellika ellen; a ki azonban nem ijedt meg a zajtól, hanem elvetve kosarait, pisztolyt, handsárt huzott elő s halállal fenyegetett mindenkit, a ki hozzá közelit. Utoljára egy nagy kővel találták, arra összeesett; Petneházy közbeveté magát, hogy agyon ne verjék, beczipelte a csárdába, ott rábizta a csaplárosra, hogy vegye ápolása alá s reggelig ki ne engedje menni onnan. Adott neki érte egy pár régi denárt.

Azután megszabadulva kisérőjétől, egy pár sikátoron át nyomot vesztett s a bekövetkező sötétség oltalma alatt eljutott oda, a hová Ihánzáde rendelé a csiga-szökőkuthoz.

Egy nagy márványból faragott tengeri csigahéj alakja volt az, mely a medenczét képezé; a csiga minden rovátkájába egy-egy tartomány czimere volt domborul kivésve, mik Magyarországnak hódolnak, közöttük volt még Ausztriáé is, a mi azt bizonyitá, hogy e szökőkutat Mátyás király Bécs bevétele után emelteté. Hajdan gazdagon csorgott e nevezetes csigateknő rovátkáin alá a viz, a mit a budai hegyekből vezettek idáig égetett cserépcsövek;

jól megvizsgálni, nehogy ugyszólván a főpróba alkalmával előfordult baleset olyankor ismétlődjék, mikor egy ragály beköszönése rendez szomorujátékot a népességgel.

Az adókivetésről.

A fő- és székváros I—II. közigazg. kerületében alakult adókivető-bizottság befejezte működését, melynek tagjai a következők voltak:

Szelestey Géza, mint a bizottság elnöke.
Mauks János,
Freyberger Pál,
Telegdy Károly.
Frey Alajos, mint a bizottság tagjai.
Kun Géza,
Schmellhegger Nándor,
Szabó M. Ferencz, mint a bizottság póttagjai.
Beranek Elek,
Ferenczffi Antal, mint a bizottság bizalmi férfiai.

Csudnay Károly, bizottsági előadó.

Ácz Gyula bizottsági jegyző.

Visszaemlékezvén a mult 3 évi cziklusra azt vehetjük észre, hogy a polgárok adója nem emeltetett, ha emeltetett ugyan egyes polgárok részéről, akkor egyszersmind arányosittatott más hason foglalkozáshoz vagy üzletforgalomhoz.

Tudvalevő dolg, hogy a budai mint a pesti oldalon zugolódtak a polgárok a javaslatba hozott adójuk miatt, gyüléseztek és egy bizottságot menesztettek Ő excellenciájához, valamint a fő- és székváros adófelügyelőjéhez, kik a bizottságot azzal az igérettel bocsátották el, hogy mindenképen oda fognak törekedni, hogy a polgárok adója a jövedelem és kereset viszonyainak megfelelőleg fog kivettetni.

A mi az adónak emelését illeti, az a mészárosok és hentesek részén történt, mely eddig csak az üzlet forgalmának hiréből vagy pedig a fél tetszés szerinti bevallott levágott marháinak, sertéseinek száma szerint, most pedig a kerületek állatorvosai által kiállitott hivatalos kimutatás alapján vettetett ki az adó.

Ezt ugyan a mészárosok mind a hentesek megütközéssel vették tudomásul, de utoljára is a bizottságnak meggyőző felvilágositása folytán belenyugodtak t. i. az adóztatás a multra nézve történt.

A mi pedig a füszeresek valamint a szatócsok által emelt panaszt illeti t. i. a fogyasztási szövetkezetek részéről támasztott erős verseny következtében beállott jövedelmi források csökkenésében lel magyarázatot, arra nézve meg kell jegyeznünk, hogy ez a verseny csak látszólag van reájuk káros hatással, a mennyiben a bizottság ezt a körülményt az adókivetés megállapitásánál figyelembe vette.

Még egy figyelemre méltó dolog van az egykor hires budai borokra nézve, mely teljesen tönkre ment a filloxera által, melynek ma már csak hire van a mi Budának különösen a vendéglősökre nézve óriási kárt tett.

Nem hagyhatjuk figyelmen kivül a keserü viz forrásokat, ezeknek tulajdonosai Budának legtöbb adófizetői.

A mi a kerület vagyoni állapotát illeti, viziváros áll az első helyen, a legszegényebb Tabán, hol igen nagy elnézésel voltak az adónak kivetésénél.

De eltekintve mindettől, ajánlatos, hogy minden iparos és kereskedő könyvet vezessen, — egyszerü könyvvitel, — bevétel — kiadás, akkor egy hü képet fog mutatni jövedelme és ezekután az adóztatás mind a polgár, mind a kincstárnak előnyére fog válni, ennekfolytán meg fognak szünni azok a hirek, hogy ez az üzletember vagy iparos többet keres, mint amaz és mégis kevesebb adót fizet.

Általában constatáltatott, hogy Budának kereskedelme még mindig kezdetleges lábon van, a mi van az csak a vizivárosban dominál, de az épitendő két hid által remélhető, hogy Budának kereskedelme rohamosan emelkedni fog, különösen most a legszegényebb részén, a Tabánban.

Adja Isten, hogy Buda egykor a gazdaság, mint az ipar terén oly nivón álljon, hogy polgárai semmiben hiányt ne szenvedjenek.

Ácz Gyula.*)
bizotts. jegyző.

A III. kerületi községi polgári leányiskola.

Dr. Göőz József igazgató kitünő vezetése alatt álló községi polgári leányiskola 1892—93. tanévről szóló értesitőjében nagyon sok tanuságos dologgal találkozunk. Különös gyakorlati értékü a női ipartanfolyam, mely szintén igazolta azt, hogy az iskola vezetése milyen jó kezekben van.

De szóljon maga a jelentés:

„A fejlődés utján ismét tovább haladtunk egy lépéssel. Kerületünk egyik óhajtása teljesült, midőn a folyó iskolai év elején intézetünk III—IV-ik osztályával kapcsolatban nő-ipartanfolyam nyittatott meg.

A fő- és székvárosi törvényhatóság emez áldozatkészsége folytán a női ipar tanulásra a növendékek oly nagy számban jelentkeztek, hogy szeptember 15-én — belügyminister ur által jóváhagyott programm szerint megállapitott munkanemek közül egyéni hajlamaik és képességeik szerint választva — két csoportra kellett őket osztani.

A munkát a két ipartanitónő akként osztotta fel, hogy Tiborcz Idától kedden és pénteken délután 3—5-ig azok nyertek oktatást, kik a himzési, továbbá a varró- és kötőgéppel végzendő munkákat tanulták; mig ellenben Lengyel Margit a fehérvarrást, csipke- és keretmunkákat tanitotta. Ezen kivül még rendkivüli alkalmuk is volt tanitványainknak arra, hogy magukat a női ipar egyes ágaiban kiképezzék; nevezetesen május és junius havában Jakab Katalin külön dijért az aranyhimzést sajátittatta el az arra önként vállalkozó növendékekkel; márcziustól junius végeig pedig Bene Bertalan a művirág csinálásra tanitotta az erre önként jelentkezőket.

Növendékeink részére az iparmunkák öntudatossá tételét nagyban elősegitette rajztanárunk Sinkó József, ki hivatalos kötelezettségén felül nemes ambicióval és teljes odaadással fáradozott a szükséges előrajzok kombinálásában. Ekként lehetett igazán szervesen egybekapcsolnunk a női kézimunkát és rajzoktatást; igy juthattunk iskolánk szükségleteinek megfelelő speciális nőiparrajzmintákhoz, melyek egyelőre csakis intézetünkben használtattak.

Növendékeink nagy buzgalommal látogatták az ipartanfolyamot. Elvégzett munkáikból junius hó 28. és 29-én kiállitást rendeztünk.

Tanulóink létszáma a mult évihez képest annyival szaporodott, hogy szeptember közepén a III-ik osztályt is párhuzamositani kellett és igy intézetünk fennállásának 3-ik évében nemcsak első és második, hanem III-ik osztályunk is parallel volt.

Beiratott összesen 240 növendék, kik az egyes osztályok között a legkedvezőbb arányban oszlottak meg, úgy hogy sem tulnépes, sem nagyon csekély létszámu osztályaink nem voltak.

Tanári karunk kebelében ismét nagyobb mérvü személyváltozás történt, nevezetesen: Hortobágyi Antal és Tellér Gyula más intézetekhez helyeztettek át.

Ellenben Simkó József intézetünkhöz megválasztatott rajztanár állását nálunk elfoglalta; a nyelvészet és történelmi csoportban Göőzné Fellner Anna; továbbá Janecz Erzsébet okl. polg. iskolai tanitónők, a kézi munkára és női iparra Lengyel Margit alkalmaztattak. A személyváltozáshoz hozzájárult még az a körülmény is, hogy a róm. kath. hitoktatást évközben Szép Lajos távozása után Frohner Béla, az ortodox hitoktatás pedig szintén évközben Schwarz Ármin halála következtében Thebner Lipót vette

*) Közöltük e sorokat és a mi benne megnyugtató azt köszönettel vehetjük. A jogos felszólalásoknak azonban szivesen engedünk tért.

---

most már megromlott a vizvezető s a gyér nedv cseppenkint hull alá a czimerekről, a mik nem tartoznak Magyarországhoz többé, mintha siratná a gyönyörüséges multat s a szomoru jelent.

A csigakut mellett ott állt már a gyaloghintó, egy kisded egyszerü palankin, a minőkben a török világ idejében hordatták magukat a budai delnök. Csak egy hordár volt mellette, az is a gyaloghintó első rudjai között heverészett és kényére falatozott valami kenyeret és hagymát.

— Vársz valakire? kérdezé tőle Petneházy.

— Csak a muezzim második kiáltása után.

— Engedd meg, hogy én addig beülhessek a zsöllyeszékedbe; én is akkora várok valakit.

A hordár elfogadta a neki nyujtott fél tallért és megengedte Petneházynak, hogy addig üljön fedett hintajában. A kuruczvezér e helyen legjobban elrejtve érezheté magát; hogy jutna eszükbe üldözőinek őt ott keresgetni?

A várakozás ideje hosszu volt, Petneházy az alatt azt számlálgatá, hány könyet sir le ez alatt a csiga Magyarország czimere fölött.

Végre elkiáltá magát a muezzim a győzelemmecset minaretjéről: Lailla il allah! utána a többi tizenegy mecset toronyőre, mig az üvöltő hangok a viziváros tornyai felé enyésztek el; ez jelenté körülbelül az éjfélt.

Petneházy kitekinte a hintóból. — Még nem érkezett meg, a kire vársz?

— Még nem, felelt a hordár.

— Az sem, a kire én várok.

— De az már megérkezett;

— Hol van?

— Én vagyok az, szólt közelebb lépve s Petneházy most már bámulva ismerte fel benne Ihánzádét, ki nemcsak álköntöst viselt, de fehér szakállát is levágta s a helyett feketét kötött fel. Petneházy elgondolhatá, hogy ez mégis több mint tréfa, mikor egy imám saját szakállát levágja, hogy idegent kössön fel. Itt szakáll és fej között van választás.

— A kit várunk, nemsokára itt lesz; te addig, édes fiam, keresd meg a hintóban azt a csomagot, melyben számodra álruhák vannak s cseréld ki velük köntöseidet, hogy fel ne ismerjenek.

Petneházy szót fogadott, mint egy gyermek, a ki ujját elmetszette az orvosnak.

Valami kopott köntös volt az, a mit magára kellett vennie, nehéz a zsirtól és foghagymaszagtól. Azonfelül Ihánzáde egy ollóval hosszu fürteit is levagdalá, hogy a turbán alól ki ne csüngjenek.

Petneházy kábult volt, engedett mindent történni az öreg kedve szerint.

Alig voltak készen az átalakitással, midőn a várkastély felől egy szürke palástba burkolt alakolt láttak feléjük közeliteni; Ihánzáde megfogá Petneházy kezét.

— Most jól megnézd, ki ez?

Sötét volt az alak palástba burkolva, messze is volt még; de Petneházy már a járásról felismeré: — Ez Telli.

Ihánzáde megrántá kezét: — Ő az. Hallgass.

Az alak egyenesen a hintóhoz jött: ott megállt. A csillagfénynél jól lehetett arczát látni. Valóban ő volt.

— Te vagy itt, Ibrahim? kérdezé. Petneházy a hangot is jól ismeré.

— Én vagyok, asszonyom.

— Tehát siessetek. Tudod már, hová?

— Tudom.

A delnő beült a gyaloghintóba. Petneházy még kérdezni akart valamit az imámtól, de az inte neki, hogy hallgasson s maga elől emelve fel a hintó rudjait, Petneházyt hátra küldé.

A magyar ifju reszketett a lány miatt; hova viteti magát a leány ily késő éjjel, egyedül, ez alvó utczákon keresztül? Buda főutczáján még akkor szép tömött sorban álltak a házak, mint a királyok idejében, de a sok ostrom után össze-vissza lyukgatva már; a falak megrepedezve, a tetőzetek rongyosan az ablakok hártyával beragasztva; több helyen betömve szalmával; mostoha gyermek alakja, kinek gondnoka rabló!

Petneházynak soha sem jutott még eszébe, hogy ezek a házak milyen rutak, milyen nem laknivalók!

(Folyt. köv.)

át; továbbá külön tanácsi engedélylyel a zongora-oktatást előlegesen megszabott dijért Bonin Gizella vezette, a müvirágkészitésben Bene Bertalan nyujtott oktatást; az aranyhimzést pedig Jakabb Katalin rendkivüli minőségben és ideiglenesen alkalmazott ipartanitónő tanitotta. Egyébként ugyanazon tagjai voltak a tanári testületnek, mint az előző iskolai évben. Táncztanitónk ebben az évben is özv. Perrey Jánosné volt.

Tanári karunk a jótékonyczélu hangversenyek rendezésén a lefolyt iskolai évben is fáradozott. Ugyanazon törekvés vezette e tekintetben munkásságunkat, mint az előző években, t. i. egyrészről szegénysorsú tanitványaink helyzetén igyekeztünk ily módon alapitványi összegek előteremtésével segiteni, másrészről alkalmat kivántunk nyujtani kerületünk polgárságának, hogy csekély beléptidijért kiváló magyar nyelvü előadásokban találhasson szorakozást. Két ilyen előadást rendeztünk, mind a kettőt a szinészeti gyakorló isk. növendékeinek közremüködésével.“

A lipótmezei érdekeltek szövetkezetének alapszabályai.

III.

A szövetkezet üzletköre.

A szövetkezet üzletköre a következő:

1. A Budapest-Lipótmezői Mária-Remetei vasut épitése saját költségén kölcsön felvétele által s annak fen- és üzemben tartása. A menynyiben ezen vasut épitésére más valaki vállalkoznék s a szövetkezet a vállalkozónak kamatbiztositást nyujtana, az üzleti eredmények s számadások ellenőrzése.

2. A Lipótmezőn szálloda és vendéglő épitése és jövedelmének kezelése.

3. Ugyanott telkek s nyaralók vétele s eladása, nyaralók épitése s eladása.

IV.

Mérleg.

17. §. Minden üzletév végén az igazgatóság köteles a zárszámadást elkésziteni s azt a nyereség felosztása iránti inditványával a felügyelőbizottságnak felülvizsgálat végett előterjeszteni.

Az igazgatóság köteles a felülvizsgált mérleget az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentéseivel együtt legalább is 8 nappal a közgyülés előtt a szövetkezet helyiségében a tagok általi betekintés czéljából közszemlére kitenni, és a közgyülés által jóváhagyott mérleg egy példányát az illetékes birósághoz haladéktalanul bemutatni.

18. §. A mérlegnek magában kell foglalnia:

a) a könyvvezetés főrovatai szerinti összes nyereséget és veszteséget az utolsó üzletévről;

b) egy külön nyereség- és veszteség-számlát;

c) a mérleget a szövetkezett vagyonának az év végén való állásáról.

A mérlegben felsorolandók.

1. Mint tartozások:

a) a tagok üzlet-részei, a szövetkezeti adósságok, a tartalékalap, a fel nem vett osztalékok, ép ugy az átmenő kamatok és a nyereség- és veszteség-számlában kimutatott nyeremény.

2. Mint követelések:

a) a leltár értéke, a szövetkezet tulajdonát képező értékpapirok, pénztár állása, a jövő évre netán már teljesitett fizetések.

A nyereség- és veszteségszámla szerint eredményezett és mint ilyen a mérlegben is kimutatott nyereményösszeg, vonatkozással a következő szakaszra, képezi a tiszta nyereményt.

V.

A tiszta nyeremény felosztása.

19. §. A jóváhagyott mérlegben kimutatott tiszta nyeremény következőképen osztandó fel:

a) 50% az általános tartalékalap szaporitására fordittatik;

b) a fermaradó 50% osztalékként az igazgatóság és a felügyelő-bizottság javaslata után, a közgyülés határozatához képest, az összes részjegytulajdonosok közt felosztatik.

VI.

Szervezet és kezelés.

20. §. A szövetkezet ügyeit vezeti és ellenőrzi:

a) az igazgatóság;

b) a felügyelő-bizottság;

c) a közgyülés.

a) Az igazgatóság.

21. §. Az igazgatóság 20 tagból áll a kik viszonlagos szótöbbséggel 6 évre választatnak, az igazgatósági tagok fele minden 3-ik év végén kilép és a megüresedett helyek uj választás utján töltendők be. A kilépett igazgatósági tagok ujból választhatók.

Ha az igazgatósági tagok száma a választás után akár kilépés, akár bármely más okból 12-ön alól leszáll, 4 héten belül rendkivüli közgyülés hivandó össze, melynek egyedüli tárgya az igazgatóság tagjai számának kiegészitése lesz.

22. §. Minden igazgatósági tag köteles megválasztatásától számitandó 8 nap alatt 10 darab saját nevére szóló részjegyet müködési idejének tartamára a szövetkezet pénztáránál letéteményezni.

Ki ezen alapszabályi intézkedésnek meg nem felel, megszünik az igazgatóság tagja lenni.

23. §. Az igazgatóság az elnököt, a 2 alelnököt és a titkárt a maga kebeléből viszonylagos szótöbbséggel választja

24. §. Az igazgatóság közvetlenül vezeti a szövetkezet összes üzleteit, felügyel a könyvek gondos vezetésére, kinevezi és elbocsátja a hivatalnokokat, meghatározza mindezek fizetéseit, a biróságok és hatóságok előtti képviselet végett ügyvédet hatalmaz meg és megadja mindenkinek a maga hatáskörébe vágó teendők elvégzésére a megfelelő utasitást.

Az igazgatóság az időközönkénti pénzkészletek gyümölcsöztetéséről, valamint a szükséges üzemtőke beszerzéséről gondoskodik; ingatlan vételi és eladási szerződéseket jogérvényesen köt, ugyszintén megköti a vasut, valamint egyéb épitési vállalkozók és szállitókkal az épitési és anyagszállitási szerződéseket és a szövetkezetet a jelzett válalkozókkal szemben az azoknak nyujtandó előnyökre és hozzájárulásokra nézve jogérvényesen lekötik.

25. §. Az igazgatóság a szövetkezetet hatóságok és harmadik személyik irányában képviseli.

26. §. A szövetkezet czége az igazgatóság által jegyeztetik s ennek összes tagjai a budapesti kir. keresk. és váltótörvényszéknél bejegyzendők.

A czégjegyzés érvényességéhez a szövetkezet czégének czimbélyegzővel való előnyomása mellett az elnök vagy egyik alelnökön kivül 2 bejegyzett igazgatósági tag aláirása kivántatik meg.

28. §. Az igazgatóság annyiszor, ahányszor azt a elnök és 6 igazgatósági tag szükségesnek találja, ülést tart.

Határozatképességhez legalább is 6 igazgatósági tag jelenléte szükséges. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

Minden igazgatósági ülésről jegyzőkönyv veendő fel. mely az elnök és két igazgatósági tag által aláirandók.

29. §. Az igazgatósági tagok tisztségöket dijtalanul teljesitik s fizetésre a szövetkezet részéről igényt nem tarthatnak.

(Vége köv.)

Lóverseny Budán.

A magyar verseny napok ismét szaporodni fognak egygyel. A magyar lovaregylet tagjai körében annak a megbeszélése fordult elő, hogy Budán jó volna évenként egy vagy két lóversenyt rendezni.

Erre nézve legalkalmasabb talaj lenne a Lágymányos, a hol a lóverseny mindenesetre sikerülne is, mert a hely kedvező.

Mennyiben felelne meg ez a lovaregylet czéljainak azt ezuttal nem kutatjuk, bár első tekintetre is belátható ennek helyessége, mi csak Buda emelkedése szempontjából szólunk a dologhoz.

Egy városrész mindaddig el van hanyagolva, mig oda a szórakozás végett nem ránt dulnak ki. Buda természeti szépségein kivül alig nyujt egyéb szórakozást.

Évek mulasztása terheli az intéző köröket. Hiszen a ki figyelemmel kiséri a városok fejlődését, az tudni fogja, hogy az élvezet, a szórakozás fokozása a fejlődés legerősebb biztositéka. Mit tettek e tekintetben Budáért? Édes keveset. Elég csak a városmajorra mutatni, a hol alig van valami a mi figyelmet érdemelne.

Mennyit lehetne ezért is tenni?

Semmit nem tesznek.

Hát nem fizetné ki magát élelmes vállalkozónak itt legalább egy kisebbszerü gyermek Hippodrom Hökömszinházzal egybekötve?

De erről máskor. Most beszéljünk a lóversenyről. A „Buda és Vidéke“ már többször hangsulyozta azt, hogy egy-egy vidék emeléséhez semmi sem olyan erős emeltyü, mint ha a közönség figyelmét kellő szórakozásokkal erre irányitják.

Ilyenkor lehet annak a vidéknek előnyeit megismerni és ha a látogatók száma szaporodik, a közlekedési eszközök is szaporodnak.

Itt az ideje, hogy a Lágymányosra is tekintsenek. Eléggé hibáztak mikor az ezredéves kiállitás helyének kijelelésénél nem méltányolták a nagyobb birtokosok áldozatkész ajánlata daczára.

A lóverseny eszméjét mi budaiak a Lágymányos érdekében csak köszönettel veszszük, mert ebben egy nagyobb dolog csiráját látjuk.

Köztudomásu dolog, hogy a mostani lóversenytért nem sokára kénytelen lesz az igazgatóság máshová helyezni. Ha egynéhány időleges verseny sikerülne, a talajt jónak találnák nem-e lehetne az áthelyezésnél a Lágymányos előnyeit fontolóra venni.

Azonnal rohamosan fejlődnék ez a vidék és érdeme szerint vennék tekintetbe.

A tárgy fontossága azt kivánja, hogy a hivatottak szóljanak hozzá.

Sólymár.

Hidegkutról kissé kanyargós, de szépen fentartott megyei út vezet Sólymárra; az ujonnan ültetett csemeték zsenge koronái ugyan még nem vetnek nagy árnyékot a kedvesen elnyuló útra, melyet jobbról balról is hegyek öveznek, de a völgy ölében, sziklás mederben folydogáló kis hegyi patak csörgedező hüs vize meghivóan kinál enyhet az utasnak.

Már ezen az uton is idillikus, fenséges képe tárul elénk Buda eme egyik legregényesebb vidékének, melynek levegője páratlannl jó!

A Hidegkutról Solymárra vezető megyei utnak egy kiágazását képező közdülői mély-uton feljutunk az u. n. „Kopasz- vagy Kopár-hegy“-re, melynek tetején elfekvő óriási fensikról nézve nagyszerü kilátás nyilik a községbe és annak környékére.

A községet német ajku nép lakja; dolgos, munkás, szorgalmas nép ez, melynek eddigelé nem sikerült még kihasználni a természet által rájok pazarolt előnyöket!

Budavidékének kétségtelenül a legszebb falvak egyike Sólymár; tele van e község bájjal, tele van regényességgel, mégis csak néhány nyaraló keresi fel . . .

Pedig igazán szép ez a helység; — a köznép szájról szájra hagyományozott mesékkel őrzi meg a történetét, mely Corvin Mátyás idejére vonatkozik.

Akkor — úgy szól a monda — Mátyás királynak itt is volt egy hires vadaskertje, — sólyomvárral.

A sólyomvár kastélyszerü épület lehetett, a melynek földalatti maradványai még most is láthatók a Sólymár község alatt elterülő lapályban — ugy látszik — mesterségesen épitett u. n. Mátyás király dombján.

E sólyomvárról nyerte elnevezését a község is, állitólag akként, hogy Mátyás király

(udvarához tartozott) egyik kedvencz hölgye itt szeretett tartózkodni e vadregényes vadászlakban; történt pedig, hogy Mátyás király elhanyagolván a szépet, egy udvari vadászat alkalmával ismét felkeresni kivánta kedvenczét, de a büszkeségében megsértett nő hirül véve jöttét, a kastélyból elbujdosott s a közel fekvő tanyai pásztorlakba menekült. — Mátyás király sokáig keresgélt, mig rátalált a bujdosó szépre, s kérte, könyörgött, esdeklett: ne vegye zokon tőle, hogy oly sokáig feléje sem nézett, hisz őt csak uralkodói kötelessége tartotta távol, semmi más! — De a sértett nő még csak egy szavára sem méltatta az esdeklő királyt — szemei könyben állottak!

„Ne emészd magad, ne busulj, szép szemed könyét ne vesztegesd," szólott a szerelmes király, s miután a szép nő még mindig nem beszélt, térdre borulva kérte: „Szólj-már!"

És ebből lőn Sólmár, később pedig Sólymár . . .

A helység hivatalos pecsétje is hiven őrzi e tradicziót, mely egyébként az egyház-látogatási jegyzőkönyvben — a kánoni vizitáczióban — is meg van örökitve!

Ezen kivül van Solymár községnek még számos más mondája is, melyek közül a község legszebb kirándulás helyét képező „ördög pokla" és a „török kut" eredetéről és történelméről a keleti tündérmesék mistikus hangján szóló népregék valóban meghatóan naiv tartalmuak.

Térszűke miatt ugyan nem közölhetem ezeket a misztikus hagyományokat, de a kiváncsiaknak elmondják a solymáriak — odakint, a hol — akár négy korcsmában is — a legjobban lehet eltölteni egy-egy kedélyes vasár- vagy ünnepnapot.

* * *

A sólymári róm. kath. hitközség plebániatemploma, mely a boldogságos Szűz nevének tiszteletére van szentelve, 1716-ban lett alapitva, de az ez évtől kezdődő anyakönyvek, úgy a könyvek hivatalos iratai is, a 60-as években dult tüzvész alkalmával a lángok martalékává lettek.

Solymár — 1266-ban — Nána gróf, Pousa fia által a Mária-(nyul- vagy Margit-)szigeti Domonkos-rendű apáczáknak adományoztatott s ezt Béla király a fenti évben, kifogván az adományozó nejének hitbérét, jóváhagyta (Cod. Dipl. IV. III. 315. l.)

Hagyomány és irott emlék szerint Sólymáron túl állott hajdanában a bajoroknak egy vára, mely Mátyás király alatt Garay László nádor, később Thurzó Sándor tárnokmester és végre Bakics Pál birtoka volt; a Buda városától e várig kinyuló falmaradványok pedig, melyek még a XVIII-ik század elején láthatók voltak, jelölték ama hires vadaskertet, melyben Mátyás király rengeteg erdők között üres óráiban vadászni szokott. — E vidék, beleértve a lipótmezei hegyek alját, mely régente „Vas-kapu-hegy"-nek neveztetett, az 1686-ik év ostrom alatt ott tanyázott sváb, hadaktól Svábhegnek elnevezett vidéket is hajdanában „Nyék"-nek neveztetett (Bel. Not. Hung. Nov. III. 8. l.)

* * *

Az 1818 lelket számláló kedves községnek 320 lakóházában be sok nyaraló vendéget lehetne elszállásolni, még pedig uri módra; mert a községben levő 398 önálló háztartásra esik — átlag számitva — minden konyhára két és ennél is több lakszoba s ez mindenesetre nagy szó egy ily kis vidéki faluban!

Élelmi czikkekről és a házi szükségletekről pedig bőven gondoskodnak a termelő és kereskedő üzletemberek . . .

De itt is csak a közlekedés nehézkes volta okozza azt, hogy eddig még számottevő nyaraló közönsége nincsen!

Föl tehát módosabb gazdák! Szövetség utján kell előteremteni a szükséges pénz-menynyiséget, omnibusz-társaságot kell létesiteni; mert talán még nagyon messze van a tervbe vett budapest-esztergomi helyi érdekü vasut kiépitése és addig sem szabad összetett karokkal nézni a világ folyását!

Ha isten meg is vonta a szőllőktől nyert áldását, ott van még a föld mélyében elrejtett s aranynyal felérő munkát és keresetet nyujt... A mit a szőllők elpusztulása által elvesztettünk, azt megtéritheti az ipar áldásthozó munkája!

Nem kell tehát elcsüggedni, nem kell visszariadni, bár áldozatnak tetsző oly befektetésektől, melyek jobb jövőt teremteni hivatvák!

Ez a község, mely ezelőtt a jobb időben rengeteg adóságok közepette, csak bérházban intézhette saját közügyeit, most — az állitólagos rosz időben — kifizette a már régebbi keletü adóságait mind s a mellett még saját községházat is szerzett magának . . .

Az érdem oroszlánrésze itt is mindenesetre a község kitünő jegyzőjét illeti, de elismerés adandó különösen a legutóbbi évtizedben működött biráknak is egyenkint és összesen, kiknek tapintatos és helylyel-közel erélyes eljárása által sikerült a község közvagyonával üzött hagyományos garázdálkodást végre valahára megszüntetni.

Sólymárt jelenleg általában rendezett viszonyok között levő községnek mondhatjuk; czélszerü helyhatósági rendszabályok által gondoskodva van ugy a csend és rend állandó fentartásáról, mint a személy és vagyonbiztonság megőrzéséről is.

Az épitkezés és köztisztaság tekintetéből is kedves benyomásu e község, társadalmi viszonyai első tekintetre hátramaradást látszanak ugyan dokumentálni, de tényleg igen élénk tevékenységet fejt ki a helység csekély számu intelligenczija.

Említést érdemel a Schäffer Bernát, ottani földbirtokos vezetése alatt álló temetkezési egyesület, ugy a Stranb Béla, érdemdús községi jegyző kezdeményezésére alakult hitelszövetkezet működése; e két társulat jótékony hatása mindinkább szemmel is látható mérvet ölt.

A Glázer József, derék, 74 éves esperesplébános ur vezérigazgatósága alatti róm. kath. hitközségi népiskola két tanitója közül különös elismerést érdemel Róth József, kántortanitó, ki az iskolás gyermekekkel előadott à la oberammergaui passzió játékaival kellemes szórakozást nyujtott nemcsak a község, de a közeleső vidék lakosainak is.

A helység orvosa Szennyes Kálmán, ügyességénél fogva a vidék legkeresettebb orvosa.

. . . Készakarva hagytam utoljára, a mit tulajdonképen első sorban kellett volna megemliteni, t. i. az — óvódát!

Mert hát Solymárnak is van ám már óvódája, melyet a község (a magyar iskolaegyesület támogatásával) tart fenn; — vezetésével Mózes Ida, okl. óvónő van megbizva, ki alig két év alatt hihetetlen eredményt volt képes elérni.

Mily kellemesen jól esik, ha végig menve e tiszta község rendben fentartott uczáin, magyarul halljuk gagyogni a jövő nemzedékét!

Áldja is érte a magyarok istene ezt a derék óvónőt, ki a sok más egyéb hasznos dolgokon kivül a magyar nyelvet oly gyorsan tudta meghonositani Solymáron.

Pár év mulva már nem lesz hiány a rózsalányokul jelentkezőkben, mert eddig az volt a baj, hogy a magyar nyelv tudásának hiánya miatt sok tisztes hajadon ki volt zárva a pályázatból; tudva lévén, hogy boldogult trónörökösünk Stefánia herczegnővel történt egybekelése alkalmával beodrai gróf Karátsonyi Guidó sólymár-szent-iván-vörösvári kegyur, alapitványt tett, melynek 1000 frtos kamataiból évenként május havában a kegyurasága alá tartózó három község valamelyikében lakó tisztes hajadon „magyar" lány kiházasittatik oly formán, hogy az illető menyasszony 600 frtot kap nászajándékul, 400 frt pedig a nyilvános ünnepi lakoma költségeire fordittatik.

* * *

Ha tekintetbe vesszük, hogy Sólymárnak szépen befásitott utczáiban, bár kevés, de felette csinos uri lakó-házakat találunk, melyek közül említésre méltók a Dr. Walther-, Pórszász-, Petróthy-, Maár-, Kofler-, gróf Karátsonyi- és a Jakab-féle mondhatni villaszerü laképületek; ha tekintetbe veszszük továbdá, hogy a Dauner-, Gruber- és Milbich- féle korcsma helyiségekben főleg pedig a Gromon-féle nagyvendéglőnek szépen berendezett és felszerelt helyiségei- és termeiben a legnagyobb szabásu mulatságot is minden fennakadás nélkül meg lehet tartani. Ugyanakkor önként érthetőleg ki kell jelentenünk, hogy Sólymárnak meg van minden kelléke, mi lylyel egy kiránduló-helynek birnia kell és hogy Sólymár megérdemli, hogy a nyaralók tömegesebben felkeressék!

* * *

Ezeket tartottuk említésre méltóknak Sólymár községet illetőleg; hogy pedig igéretünket minél jobban betarthassuk, kérem a tollforgató olvasóközönséget, ha tud valamely budavidéki községre vonatkozó hagyomány, mese vagy rege létezéséről, annak kútforrását, vagy pedig magát a tradicziót a község egyéb viszonyainak rövid közlésével legalább levelező- apon nekem tudtul adni ne terheltessék, annyival inkább, mert a nép száján forgó szóbeli hagyományok mindegyike nemzeti kincsünk egy-egy csillogó ékszere, melyeket az utókor számára megőrizni erkölcsi kötelességünk.

Törökbalinton, 1893. évi aug. havában.

Navarra József.

IRODALOM.

Csillagok.

(Regény irta Pilisy Róza. Budapest, 1893. Nagel Ottó bizománya.)

Ez a könyv figyelemreméltó tünemény. Szerző a regényt az életből irta, a honnan a regényeket irni kellene. A mai irói nemzedék nem az életből ir, hanem feldolgozza olvasmányai impressióit, beleszőve néhány jól-rosszul megfigyelt episodot, a mi igy létre jön azt elnevezik regénynek. Fő gond a kicsiszolásra van helyezve. Nem csoda, ha ezek a mozaikok jobban sikerülnek, mint az eredeti festmény.

A „Csillagok"-at, a ki átolvassa az meg fog győződni arról, hogy ez a regény az életből van meritve s a ki irta az költői érzékkel tudja megfigyelni és átérezni az életet. Ezért jellemzi e sikerült művet benső közvetlenség, s van rajta az élet zománcza.

A szerző meghatva irja le egy nő sorsát, a ki eleget hányodott, szenvedett s a ki áldozata a körülményeknek, mik reá nézve kedvezőtlenül alakultak.

Hogy szerzőnő, kinek már Pitypalaty czimü első beszély kötete is szép sikert aratott milyen vonzóan tud irni, azt olvasóink tapasztalhatták „Az első fehér ruha" czimü szép rajzából mi lapunk egyik közelebbi számában jelent meg.

A regény meséje az életből van s kidolgozása nem mindennapi tehetséget árul el, s ha itt ott a működvelő merészségével találkozunk is, egészben véve drámai alakitó képességre vall.

A mese voltaképen csak azokat a tételeket és részleteket illusztrálja, mit szerzőnő megakar fejteni és meg is fejt.

A párbeszédekben lefolyó történet akarja megoldani a felvetett és tárgyalás alá vett thésiseket. Lélektani következetességgel mutatja be azt a gondolkodást, mely hősnője sorsát intézi. Sokszor bámulnunk kell azon a bölcselkedésen, mit szerzőnő hősnője ajkaira ád, a mi nő iróknál nagy ritkaság és oly kincs, mit sok iró megirigyelhetne tőle.

Alakjait hü jellemzésben mutatja be markáns találó vonásokkal, sok szerenczével rajzolja a mai társadalomnak azt a részét, melynek keretében regénye mozog. Sötét háttér, de a szinek igazak. Előadása művészetét senki nem vonhatja kétségbe. Egy őserő nyilatkozik még tévedéseiben is. Szóval a mit itt ir azt átérzi, s ha kidolgozása nem is mindenütt szabatos, de az eredetiség bája ott van. Ez pedig ma már fehér holló.

Szépek fejtegetései a szerelemről. Nem terjeng, nem áradozik, de egyszerüen felel erre a kérdésre: „Egy virág, melynek illata oly erős, hogy ha egyszer hozzá szagoltunk mindig érezzük" Ez a kiindulási alap, a melyből arra az eredményre jut, hogy a szerelem egy láthatlan erős hatalom, melyhez élénk fantázia kell.

A hangulat, mely regényén átvonul soha nem csökken sőt fokozódik s egy szép akkordban leli véget.

. . . Két világ az övé (t. i. a hősnőé) az Istennek világa, s a csillagok világa.

„Lesem. mikor esik le csillagom."

A kedves modorban irt regény után egy szép és szintén sikerült elbeszélés „Alba com-

tesse“ követi, mely szintén igazolja az iróné előnyeit, s bátorithatja arra, hogy az életből még többet is leirjon.

Bolygó.

— **A Nagyboldogasszonyról nevezett budavári főtemplom története és leirása,** irta Dr. Nemes Antal, budavári káplán, okleveles hittanár, 52 képpel és egy műmelléklettel. Budapest, 1893. E nagybecsű történelmi mű a Mátyás-templom felavatása ünnepélyére jelent meg. Magában foglalja a főtemplom történetét és leirását. Szerző egy valódi történetiró hivatottságával oldotta meg feladatát. Ritka szorgalommal gyüjtött adatait rendszeresen dolgozta fel. A legrégibb időkre megy vissza az ősidőktől kezdve IV. Béláig, innen Mátyásig, majd Mátyástól I. Lipótig, I. Lipóttól napjainkig. A mű számtalan eddig ismeretlen adatot tartalmaz. A templom történetén kivül érdekesen tárgyalja Buda közigazgatási multját is. Szerző egyik előnye az, — a mi történetirónak kiváló szerencséje — hogy ügyesen csoportosit, feleslegesről nem beszél, tárgyánál marad, az okokat nemcsak nyomozza, de el is birálja. Ajánljuk e kitünő munkát a történetkedvelők figyelmébe. Legközelebb mutatványt adunk belőle.

Budai fürdők és vizek.

Király-fürdő.

A Király-fürdő a II-ik kerületben, a főutcza és a kórház-utcza sarkán lévő ódon épületben van. 43·75° C. hőmérsékletü vizét egy 664 méter hosszu földalatti vas csövön át a Lukács-fürdőből kapja. Itt van a főutczára nyiló alsó kapu közelében a Királyfürdő forrása.

A Király-fürdő pár évvel ezelőtt dr. Vándor Jakab budapesti gyakorló orvos és Mandl I. Ignácz fővárosi háztulajdonos birtokába jutván, nagy átalakulásokon ment keresztül. Az uj birtokosok a fürdőszobákat kényelmes butorokkal, pompás márvány-kádakkal látták el, a gőzfürdőt, a hidegvizgyógyintézetet a tudomány legujabb vivmányainak megfelelően szerelték fel, ezenkivül a fürdőépületben kényelmes vendégszobákat rendeztek be.

A fürdővendégek rendelkezésére álló gyógyitó tényezők a következők: Egy ujonnan épült diszes gőz-fürdő, különböző hőmérsékletü vizzel telt kényelmes medenczékkel, zuhanyokkal. A kupolás medenczék a török világ maradványai. Öt első, 4 másodosztályu kőfürdő; a medenczék vörös és fehér márványlapokkal vannak kirakva. 6 első osztályu márvány, 6 másodosztályu zinkkád-fürdő. 3 nagy török-fürdő; a terjedelmes medenczék vize 21° R-ra van lehütve. Egy nagyobb és egy kisebb nép-fürdő. Egy a tudomány minden követelését kielégitő hidegviz-gyógyitóintézet.

A fürdők ára az első osztályu kő- és kádfürdőkben személyenkint 40 kr, a másod osztályuban 25 kr. Első osztályu kettős kád-fürdő 60 kr; első osztályu török-fürdő 40 kr. Gőzfürdő 50 kr. Közös-fürdő 5 kr. A vizgyógyitóintézet használata 60 kr. A szobák ára napjára 1 frt.

A fővárossal az összeköttetést a Pálfy-téri társas-kocsik, a fazekas-téri propellerek, a lánczhidfői, a Károly-kaszárnya-Zugligeti közuti vaspálya közvetiti.

Fürdőorvos: dr. Vándor Jakab.

Római fürdő.

Ó-Budától nem messze, az aquincumi ásatások területére esik a „római fürdő“. Mai elnevezésével tulajdonképen nem egyéb, mint természetes forrásvizzel ellátott uszó-fürdő.

A „római fürdő“-telep vasuti állomása a Szentendrei helyi érdekü vasutnak.

A régi római fürdőket meleg vizzel ellátó ugynevezett „öt forrástó“ a fürdőtelep nagy árnyékos parkjának közepén fekszik s mintegy másfél holdnyi területet foglal el. A forrástó fenekén 15—20 nagyobb tölcsér látható, a melyekből a kristálytiszta forrásviz nagy bőséggel buzog föl. Az összes források megközelitő számitások szerint naponta mintegy 160.000 hektoliter vizet adnak. A forrástóban összegyülemlett viz zsilipen keresztül 12 méter átmérőjü vizikerékre esve egy öt lóerejü dynamogépet hoz mozgásba, a melylyel 5000 normálgyertya erősségü villamos fényt állitanak elő. Ilyen módon esténként az egész fürdő-telep elektromos fényárban uszik.

A forrás vize 22° R. hőmérsékletü. Lengyel Béla egyetemi tanár vizsgálata szerint a forrás vize legközelebb áll a Császár-fürdő és Lukács-fürdő vizéhez.

A „római fürdő“ tulajdonképen két uszófürdőből áll, külön osztályokkal nők és férfiak számára. A két uszó-fürdő magában a forrástóban van; a viz a tó fenekétől fölszinéig folytonos áramlásban levén s a tó állandó kifolyással birván, vize mindig kristálytiszta. Az uszodák fenekén természetes fekete iszap van.

A telep ez idő szerint lakásokkal kellőleg ellátva még nincsen. Van ugyan a park közepén egy emeletes nagy épület, a melyben az éttermek és pihenő helyiségek vannak elhelyezve, mégis az állandó nyári lakások vagy fürdő-szálloda hiánya fölötte érezhető. E bajon a fürdő tulajdonosa Ringer Jakab már a közel jövőben segiteni fog, a mennyiben lépéseket tett az iránt, hogy a fürdő telepéből nyaralók épitésére alkalmas területek hasittassanak ki.

A mi a fürdővíz használatát illeti, az nem csupán mint kellemes hőmérsékletü uszoda-viz jöhet tekintetbe, hanem chemiai összetételénél fogva sikerrel használható mindazon betegségeknél, a melyeknél a Császár-fürdő és Lukácsfürdő gyógyvizei kitünő hatásuaknak bizonyultak. Igy nevezetesen hurutos és csuzos bántalmaknál, lobos izzadmányoknál, bőrbajoknál stb.

Az uszodában fürdésért személyenkint 20 krajczárt fizetnek. A helyi érd. vasut ó-budai állomásán váltott menet-térti jegy fürdő-jegygyel egybekötve csak 30 krajczárba kerül.

A közlekedés a szent-endrei helyi érdekü vasuttal történik, mely az ó-budai főtérről naponta többször indul s alig 20 percz alatt ér a „római fürdő“ állomáshoz.

Különfélék.

— **A Krisztinavárosi bucsú.** Nagy pezsgés, sürgés forgás volt a Krisztinavárosban 6-án. A templomi ájtatosságok, a remek egyházi beszédek lelki élvezete után következett a mulatság. Az ide sereglők megélénkitették a Krisztinavárost, bár a borus idő sokakat tartott vissza. A sok játékos bolt, ördögmalom, mézeskalácsos sátorok örömet okoztak a gyermekeknek. A nagyok benépesitették a vendéglőket. Csillogott a jó kedv, el is dőlt, fel is kelt a bujdosó pohár. A mulatság már magyarosabb szinezetü volt s e tekintetben haladást mutatott fel. Magánházakban is folyt a vendéglátás. Az utczán nagy tömegekben hullámzott a közönség, mely mindig jó emlékekkel távozik a Krisztinavárosi bucsuról, a mely talán a legkedélyesebb bucsuja a fővárosnak. Hej! még nem vették el a mulatságtól jussunkat.

— **Meghivó** a Nagyboldogasszonyról nevezett Budapest-vári plébániatemplom ünnepélyes megáldására, mely 1893. év augusztus 15-én Nagyboldogasszony napján a következő rendben fog megtartatni: a) D. e. 9½ órakor a templom megáldása. b) 10 órakor Magyarország biboros herczegprimásának fogadtatása. c) Ünnepi egyházi beszéd. d) Ünnepi nagymise. Délután 5 órakor ünnepélyes vecsernye áldással. Budapesten augusztus 10. 1893. A budavári plébánia-hivatal.

— **A budapesti I—III. ker. vegyes ipartestület** f. hó 7-én tartotta havi rendes előljárósági ülését. Tárgy a Miskolczon tartandó III-ik orsz. ipartestületi gyülésre kiküldött megválasztása és a tanonczerződtetés és felszabadulásra időpont meghatározása volt. Az testületi kongresszusra Jakab László elnök lett kiküldve képviselőül. Az előljárósági ülés a szerződtetés és szabaditásra vonatkozólag azt a határozatot hozta, hogy tanonczokat szerződtetni és szabaditani minden hónapban csak egyszer még pedig a hónap első hivatalos óráján, vagy ha akkor előljárósági ülés van az utána következő első hivatalos órán lehet. J. L.

— **Uj szemétrakodó.** Budán egyre szaporodnak a különlegességek és látványosságok. Valamennyinél többet észlel, a ki a Logody-utczán végig megy. Tessék csak megfigyelni ezt az elárvult utczát, mit a szemétbányászok figyelmébe ajánlunk. Van itt minden faju hulladék, rongy, kályhacsövek csizmatalp, kalap-darabok, ruhafoszlányok stb. A 47-ik szám felé éri el tetőpontját a szemét kiállitás. A lakók vallomása szerint tavasz óta nem öntöztek és julius 13-án söpörtek erre felé utoljára. A Szent István napra felsereglőknek ajánljuk ezt a látványosságot.

— **Összejövetelek.** Az I. kerületi nemzeti asztaltársaság folyó hó 14-én Kopper József vendéglőjében Szarvas utcza 4. sz. alatt tartja rendes összejövetelét, számos látogatást kér, az elnökség. — A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai folyó hó 16-án Schlaucher Ferencz vendéglőjében I. ker. Alagut-utcza 5. sz. alatt jönnek össze.

— **Uszóverseny.** A Margit-uszoda fürdőközönsége által augusztus 6-án d. e. 11 órakor tartott uszóverseny fényes közönség nagy érdeklődése mellett sikerrel folyt le. A versenyzők mindannyian elismerést érdemelnek, ugyszintén a buzgó rendező-bizottság és annak elnöksége. A verseny eredménye a következő: Megnyitó verseny, nyertes Reischl Ferencz. II. Gyermekverseny, nyertes Reischl Ágost. III. 12—15 évesek versenye, első Fodor Sándor, jó második Heisler János. IV. Gyorsuszás, első Gräfl Ödön. V. Kezdők versenye. Senki sem nyert. VI. Kisérleti verseny, első Kellner Gyula. VIII. Kitartó verseny, első Guttman Arnold. A jelenvolt sportférfiak, közöttük barátosi Porzsolt Gyula, az összes uszók ügyességét kiemelték.

— **Lakás-változtatás.** Dr. Szkalnitzky Henrik előnyösen ismert orvos f. évi augusztus hó 1-én lakását Krisztina-utcza 1. szám (első emelet) tette át.

— **Mulatság.** A nyári mulatságok egyik legdiszesebbje leszsz az, mit folyó hó 19-én a budai polgári lövészegylet összes helyiségeiben a budai ifjuság rendez. A budai előkelő körökből már is sokan készülnek erre a fényes sikert igérő mulatságra. A rendezőség — mely igen jól van összeállitva — fáradhatlanul buzgólkodik.

— **Esküvő.** Révay György, a fővárosi tanári kar egyik kiváló tagja, ki a kitünő hirü Fekete-félé főgymnásiumban is tanitott s a budai társaságoknak kedvelt tagja, oltárhoz vezette Gogola Gizella fővárosi polgári iskolai tanitónőt. Számos ismerős és barát csatlakozik a mi őszinte kivánságunkhoz, hogy: legyenek boldogok. A tanári pálya töviseit csakis a boldog házi tűzhely enyhitheti.

— **Hol a szemetes?** Az I. kerület tréfás előljárója a Pauler-utczai lakóknak ezt a talányt adta fel. Hiába kérdik ezek, a szemetes kocsi csak minden harmadik nap felel megjelenésével erre a kérdésre. (Beküldetett.)

— **Hirdetmény.** A Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei gazdasági egyesület f. évi szeptember hó 3-án Budakeszen szarvasmarha-dijazást rendez, mely dijazásra minden pest-vármegyei tenyésztő elővezetheti állatait. Dijaztatnak: I. Tehenek, melyek jó tenyészképességet igérnek: 1-ső dij 30 korona, 2-ik dij 10 korona. II. Jó tenyészképességet igérő, simmenthali jellegü pirostarka üszők. 1-ső dij 40 korona, 2-ik dij 10 korona. III. Simmenthali jellegü (pirostarka) községi bikák, melyek jó karban vannak tartva. 1-ső dij 20 korona. 2-ik dij 10 korona. Megjegyeztetik, hogy a községi bikákra adandó pénzdijak a bikák felügyeletével, illetőleg gondozásával megbizott egyént illetik, a tulajdonos község ezen kivül disz-oklevelet nyer. A fenti pénzdijakon kivül arany, ezüst és bronz disz oklevelek is adatnak ki. Felhivatnak mindazok, kik állataikat ezen dijazáson bemutatni kivánják, hogy azokat a dijazás napján d. e. 10 óráig okvetlenül vezessék elő s jelentsék be a községi

előljáróságnak. Az állatok elhelyezésére nézve Budakesz község előljárósága, s Szabadházy József budakeszi gazdaköri elnök ád felvilágositást. Budapest, 1893. julius 15-én. Az elnökség.

— **Budakeszi bucsu.** A fővárosi lakosok által is sürün látogatott Budakeszi bucsu mult vasárnapon ünnepeltetett meg a szokásos kedélyességgel a mikor is három nap egymásután egész reggelig folyt legvidámabban a mulatság, mindenféle zenekarok kisérete mellett. Nem csoda, hogy mámoros fő több volt a józannál, de csoda, hogy ilyen felhevült állapotban semmi komolyabb összekoczanás nem történt. Néhány izben attól tartottak a mulatók, hogy mulatságukat az időközi esőzés elrontja, minthogy csakis a szabadban lehet fesztelenül mulatni, különösen pedig érzékenyen hatott volna ez az improvizált zavar a vásárosokra, kik nagy számban jelentek meg, hogy olcsó áruikat jó drágán eladhassák, a mint tényleg majd mindent elárusitottak, mert itt annyira divó a kiritagi ajándékozás, hogy már pretenzivus kötelességnek tekintik és külömbeni apprehenzió terhe mellett követelik a kiritagi ajándékot.

— **Sikerült mulatság.** Az ó-budai önképző kör tevékeny és dicséretes szerepet játszik a társadalomban. Nemcsak szellemi működése jelentékeny, de mulatságai is azok. Mire e sorok napvilágot látnak a Császárfürdőben tartott tánczvigalmakról — mit diszes közönség tisztelt meg jelenlétével — mint fényesen sikerültről emlékezhetünk. A tánczokat a kitünő hirnek örvendő Redlich Márk rendezte s a tánczban sok szép hölgy vett részt.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

Elismeréssel emeljük ki Krecsányi Ignáczot, a miért Schiller örök szépségü szomorujátékát az „Orleansi szüz"-et szinre hozta. Ennek a darabnak nehézségeivel hirneves müvésznők és müvészek küzdöttek. Az ügyes rendezésnek és betanitásnak és a tagok buzgalmának tehetségének tudható be, hogy a darab sürü egymásutánban tisztességes házak mellett került előadásra. Tanuság ebből az, hogy a mi közönségünk müizlése kifejlett és a klaszikus szépen szivesen gyönyörködik.

Készséggel emeljük ki ezt a törekvést, miután minket csak is kizárólag az igazságosság vezet — s bár ha ez nem népszerü — látszatok után nem indulunk, a mint nem kendőzzük a tévedéseket, mulasztásokat és figyelmetlenséget, ugy nem hallgatjuk el az érdemet sem. Ezt e helyen szükségesnek tartottuk megmondani. mert ez a tárgyilagosság ez az igazság értelmezése.

Kellemetes meglepetés volt a mi kedvenczünknek Hentallerné Pauli Mariska aszszonynak a kiváló müvésznőnek viszontlátása is. Hentallerné nem tartozik a köznapi müvésznők közé, az ő müvészete valódi müvészet. Nem káprázatat ő külső bravourokkal, a mivel oly könnyü a felületesnek magát behizelegni, az ő müvészete igazi és a sziv és lélek bensejéből fakad. Valójában arra hat, kinek a dal szivéhez és nem csak füleihez szól. Könnyebb a falrengető sikert és a tetszés divatját elérni rikitóbb eszközökkel, de ő abból a müvész-családból származik, hol hivatottság és átérzett játék a tehetség és kitünő iskola alkotják a müvésznő egyéniségét. A mi énekét illeti kedves hangján kivül szabatosságban rejlik becse. Énekel és játszik.

Alakitásai müvésziesen kerekded és mindig szolid az izlés törvényei ellen nem vét és sikereit nem divatos mókákban keresi. Neki élete, lelkének szivének szükséglete a müvészet. Nem szinpadra tévedt, de szinpadra született, hatása ezért becsesebb és maradandóbb . . .

A mi fellépéseit illeti arról csak azt mondhatjuk, hogy a sikerrel meglehet elégedve. A közönségen meglátszott, hogy mennyire örül a viszontlátásnak és azt lelkes tapssal igyekezett az igazán diszes társaságból gyült nézőtér kimutatni . . . Fellépései az évad legszebb estvéi és diadalai az igaz müvészetnek, mely almi káprázatokra nem szorul. Jövő heti fellépéseire széles körben tekintenek várakozással.

Szerkesztő.

—

Az ó-budai szinkör heti müsora.

Hétfő: „Náni" (Kövessy Albert jutalomjátéka, Kövessy Albertné felléptével). Kedd: „Koldusdiák". Szerda: „Sabinnők elrablása". Csütörtök: „Girofle-Girofla". Péntek: „Diurnista". Szombat: „Primadonna." Vasárnap: „Herczegasszony".

Svábhegyi szinház.

Augusztus hó 10-én délután 4 órakor fél helyárakkal Keszthelyi Ilona és Mezei Péter vendégek felléptével szinre került: »Matrózok a fedélzeten«, melyben úgy a tagok, mint a vendégek jelesen tüntek ki. Estve „A végrehajtót« adták, Vedress Gyula Csaby Gáspár szerepében aratott tapsokat. Ezt követte a »Pajkos diákok« jó előadása. Szombaton Turi Elemér jutalmára, Keszthelyi Ilona felléptével »A szikra« és a »Varázshegedü« jött müsorra, melyben ugy a jutalmazott, mint a közreműködők előnyösen tüntek ki.

Magyar szinielőadások Budakeszin.

Valóságos nemzeti ünnepé tette a megnyitó előadást az a körülmény, hogy az idén a német szintársulat megszüntével először szólalt meg a magyar muzsa a sváb Budakeszin, mely tekintetben a legnagyobb elismerés illeti Bátosi Endre ismert erélyes szinigazgató és annak buzgó titkárát Kiss Ferenczet, kiknek köszönik az élvezetteljes estéket a Budakesziek.

Bemutató előadásul „Nebántsvirág"-ot adták elő. Az előadásról csak jót mondhatni, mely nemcsak anyagi, de rendkivüli erkölcsi sikerrel is járt. A jelenvolt szépszámu közönség eleinte tartózkodva, később mindinkább fokozódó lelkesedéssel hallgatta a jeles rendezésről (rendező Móori Sándor) tanuskodó előadást. Általános meglepetést keltett F. Hegyi Janka éneke és játéka ki igen szép hanganyaggal rendelkezik. Kitünő alakitásokat nyujtottak még az igazgató Bátosi E. Chatean őrnagy szerepében, Győrfiné mint fejedelemasszony, B. Polgár Fáni. mint Corina. Nem különben dicsérettel kell felemlitenünk Kiss Ferencz, Pálffy János, Pécsi Lajos és Kis Nándor urakat, kik mellékszerepeikben állták meg becsülettel helyüket.

Emlékezzünk meg röviden a többi előadásokról is: A második előadás alkalmával Almási Tihamér énekes szinmüve „Spitzer Régi" került szinre, mely alkalommal jeles alakitásokat nyujtottak: Kiss Ferencz (Makai sörügynök), Bátosi (Bernstein bérlő), Moóri Sándor (Diamant) és B. Polgár Fáni (Eszter). Sok tapsot aratott Kiss Nándor (Ispán), ki igen rutinirozott szinpadi tehetségnek mutatkozott. Szabó Mari (Spitzer Régi) énekszámait igen szépen adta elő és nagy tetszéssel fogadták azokat.

Harmadik előadásra a „Suhancz" került szinre.

A negyedik előadás alkalmával „Bolondokháza" (bohózat Fái I. Béla forditásában) jól adta Szabó Mari az irónő szerepét, Bátosi az utazóét, Móoriné pedig özv. Borbála szerepét. De legnagyobb tetszésben részesült Móori S. játéka, ki Ormai Gergely szerepében agyonkaczagtatta a hallgatókat.

Ötödik előadásra a „Fenelányok" kerültek szinre és az egész személyzet játékáról csak dicsérettel lehet mégemlékeznünk, különösen az öt fenelányok fess fellépésük által nagy tetszésben részesültek, nemkülönben Kiss Nándor (Mokány Berczi) eredeti alakitásával és Móori S. (Csurgós) szokott müvészi modorával.

Hatodik előadásra m. csütörtökön szinre került Follinusz Aurel pályamüve „Náni". Kitünően játszottak mindnyájan, különösen tetszésben részesültek F. Hegyi Janka (Náni), Moóri Sándor (Kreutzer Michel), Bátosi E. (Sándor), Győrfiné (korcsmárosné), Szabó Etel (Róza) és Kiss Nándor (Józsi) szerepében. Dicséretet érdemelnek még a mellékszereplők is: Kiss Pálffy J. (Szepi), Kiss Ferencz (Szilárd) és Pécsi (Lupi) szerepében. Dicsérőleg kell még felemlitenünk Fekete karmester működését, ki a legnagyobb preczizitással vezényli az összes énekszámokat zongora kiséret mellett, mely hangszer elegendőnek mutatkozik a szorult helyiség arányához képest.

Dani.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Tudomásul!

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a Krisztinavárosban, a casino-épületben a

krisztinavárosi

CASINO-SÖRCSARNOKOT

megnyitottam.

A legujabb kor igényeinek megfelelően, kényelemmel és fényesen berendezett vendéglői helyiségeimet tisztelettel ajánlva, számos látogatást kér

KLEINHACKEL J.

a »SÖRKOCSI« tulajdonosa.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 ft 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 0 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők

Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

MORGENSTEIN ENDRE

kályhás

Budapest, I., Krisztinaváros, Tábor-utcza 14. sz.

(saját házában.)

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát: **szabályozható-töltő- és ó-német cserépkályhák és takaréktüzhelyekből.**

Elvállal minden szakmájába vágó **javitásokat**, különösen saját módszere szerinti **füstszabályozásokat** pontos kivitel és jutányosárakon.

Tüzelő-anyag-raktár

HERZMANN FERENCZ

BUDAPEST,

I., Krisztina-körút 97. sz.

Raktár mindennemü **agyagcső, kémény-süvegek** (Zsolnay-féle gyártmány), **czement-lemezek, vizhatlan mész, Portland-czement, fedél-** és **épitő-téglák**, továbbá mindennemü **szárazfestékek, fedő- és elszigetelő kéreg, mész és homok** és minden az épitési szakmába vágó czikkekből.

Általánosan ismert jóságu **porosz Weidensteinsegen-féle darabos és koczka-szén**, valamint **Baglyasi-féle köszén, faszén és gyertyanfa a legjutányosabb árakon házhoz szállitva**

Gyors kivitelről és tökéletes mértékről biztositom.

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérsèke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmanyok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.

Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.

A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.

Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.

Massage és villamozási gyógymód.

Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.

Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünő közlekedés.

Geizler Kálmán

BÁDOGOS

légszesz- és vizvezeték-berendező

ajánlja magát mindennemü

DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,

BUDAPEST,

II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.

Nagy választék fürdőkádakban.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

„Budai kalauz" a neve annak a vállalkozásnak, mely célul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágosit minden ügyben. Kérdések **„Kalauz"** czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

Egy vegyészeti felfedezés terjesztésére társ kerestetik. A tárgyra a földmivelési miniszter már évekkel ezelőtt pályázatot hirdetett, mely azonban eddig eredményre nem vezetett. Ajánlatok »Földmivelés« czimen a szerkesztőségbe.

Nyári lakók figyelmébe!!

Szén- és fa-eladás.

ROSENTHAL GÉZA

Budapest, I., déli-vaspálya 8. sz.

A Trifaili-szénbányának

kizárólagos elárusitási főügynöksége

HÁZTARTÁSI SZÉN

2 m. mázsától kezdve házhoz szállitva kitünő minőségben **mérsékelt árak** mellett.

Nagy választék **tüzifában** hasábban és apritva.

Postailag feladott megrendelések pontosan teljesittetnek.

8. 8. 8.

Üzlet-megnyitás.

A **„Három nyolczas"**-hoz czimzett régi jó nevü vendéglőt f. évi aug. hó 5-én megnyitottam.

Izletes ételek délben és estve, valódi moóri borok állnak a közönség rendelkezésére, úgyszintén kitünő tekepálya a kellemes kerti helyiségben.

Vatter Vilmos,

vendéglős a **„Három nyolczas"**-hoz

I. ker., Iv-utcza 10. sz.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit

Bergl Sándor

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI., Andrássy-út 30. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlönyt**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához"

zimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához"** czimezve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel

Fukáts János.

Jáhn Ferencz József

szobafestő,

ÉPÜLET- és BUTORMÁZOLÓ és CZIMFESTŐ

BUDAPEST,

I. ker., Attila-utcza 19. szám.

VENDÉGLŐ

a

Szt.-Lukácsfürdő kertben.

Délelőtt czigányzene.

Délután és este katonazene.

Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.

Udvari sör a részvényserfőzdéből.

Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.

Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik **Bereczky Lajos** vendéglős.

Schranz Gottlieb

BÁDOGOS MESTER,

légszesz- és vizvezeték berendező

elvállal mindennemü

DISZMŰ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.

Nagy választék fürdőkádakban.

BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.

Telefon 90—46.

Novák Ignácz

KIÁLLITÁS 1891. KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI DILIGENTIAE ET ARTIBUS

Arany érem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

Aranyérem

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

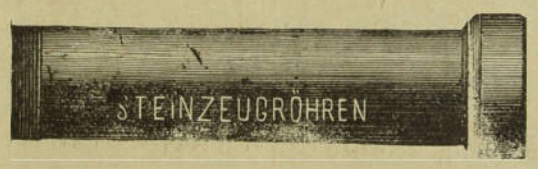
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Kősziklából fakadó kristálytiszta

VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize

Hathatós szer az emésztési zavaroknál.

Borral vegyítve kellemes savanykás izű üdítő és tiszta italt képez,

a bort nem festi,

a miért a nagyérdemü közönség **fröcs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

Azon tapasztalatra támaszkodva, melyet a **Vera-forrás** előnyére **chloroform altatás utáni hányásoknál tettünk,** több izben rendeltetett szövődményes gyomor- és bélhurutnál s ugy a **túlsavképződésnél** mint **atomiánál** és **puffadásnál kitünő eredménynyel,** ezenkivül **idült hólyaghurutnál,** mely nagyfoku nyákhártya fellazulással jár, **jó sikerrel használtatott,** a mennyiben egyrészt a medencze-szervekben levő pangást csökkenteni képes, másrészt **a szervezeti erőtlenség elháritására hat jótékonyan** s ennélfogva a helybeli gyógykezelésnek **kitünő segédeszközéül szolgál.**

Dr. Farkas László,
az Erzsébet-kórház főorvosa.

Alulirott a vezetésem alatt álló fővárosi Szent János-kórház különböző osztályán a rendelkezésemre küldött véghlesi **Vera-forrás** vizet használtattam és azon meggyőződésre jutottam, hogy ott, hol a **giesshübli** víznek **javalata** fenforog, azt **teljesen pótolni képes** és igy gyomor- és hugyszervi bántalmaknál jó sikerrel használható.

Kelt Budapesten, 1889. márczius 15-én

Dr Ludwigh Endre,
a Szent János-kórház igazgató orvosa.

Megkeresésre szivesen tudatom, miszerint intézetünk részére kisérletezés végett küldött **Vera-forrás** vizének használata **igen jónak bizonyult** a légzési és emésztési szervek hurutos bántalmainál, különösen **heveny hörg-hurutnál, gyomorizgatottságnál** stb.

Budapest, 1889. márczius 15. **Dr. Szeitl Szervácz,**
az irgalmasrend betegápoló-intézetnek főorvosa.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Rövid-, szövött-

és

DIVATÁRU-RAKTÁR

a

Krisztinavárosban.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a **Krisztinavárosban, Krisztina-tér 1/a.** szám alatt (Casino-épület) egy a legujabb kornak megfelelő **női- és férfi-divat, rövid- és kézműáru-üzletet** nyitottam. Főtörekvésem oda irányul, hogy a n. é. közönség teljes pártfogását kiérdemeljem.

Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

A várbeli 10 év óta fönnálló üzletemet továbbra is fenntartom.

Elbl és Pietsch

Józsefherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

Csak a verseny képes

kiegyenliteni a visszaéléseket. Ez szabadítja fel a közönséget egyesek önkénye alól és ez sarkalja a lelkiismeretes üzletembert, hogy kiszolgálása pontos és megbizható legyen,

Különösen fontos ez most, a midőn az emberek egészsége sok támadásnak van kitéve és **az élelmi szerek vásárlásánál különös elővigyázattal kell élni.**

Ezen okból én **húscsarnokomban** különös rendszabályokat alkalmaztam, melyekről mindenki meggyőződhetik, aki nálam vásárol húst. Főtörekvésem: a közönséget abba a helyzetbe juttatni, hogy **egészséges és friss hús kerüljön asztalára**

Tisztelettel **Záborszky János,** I., Krisztinatér 3. sz.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s piperéczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Hülyék és gyengeelméjüek

budapesti intézete

Budapesten, I. ker., Alkotás-utcza 2./b. sz.

hülyéket, gyengeelméjüeket és nehézkórosokat, (epilepticus) ellát, neveltet és ápoltat. — Az intézet 1875. óta áll fönn.

Hidegvizgyógymód be van hozva.

Az intézet fekvése a legegészségesebb.

Bővebbel szolgál

Dr. Frim J. igazgató.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., **Krisztinatér 4. szám.** — **Telephon 90—46.**

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 33. sz. Vasárnap, augusztus 20.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Szent István ünnepén.

Az első magyar apostoli király emlékét ünnepeli ma az egész nemzet. Ha ez a nap még mindig nem nemzeti ünnep is, de az egész nemzet ünnepe.

E napon büszkén, dobogó szivvel szentelünk ünnepet az alkotmányt adó szent király nevének és örökségének.

A megifjult Mátyás templomban a hivatalos Magyarország is ott van, hogy mostan uralkodó szeretett királyunk névünnepén csatolja össze a multat a jelennel, hálát adva honunk Istenének, hogy az első apostoli király hagyományainak hű őre koronáját most viselő királyunk.

Az ország minden részéről seregleneк Budavárába, hogy részesei legyenek a vallásos körmenetnek, a midőn a dicsőséges szent jobbkéz megjelenik a nép között.

A magyar társadalom, ha néha szunyadt is, de legtöbbnyire a kegyeletnek hű ápolója volt. Közéletünk végelpangását mindig a mult nagy alakjain és eszményein való rajongó mélázás előszeretete gátolta meg.

Ha van nemzet, mely előtt sok munka és nagy hivatás áll, ugy az a magyar nemzet. És hogy ezt a hivatást igyekszik betölteni, mutatja az a lázas haladás, mit az utóbbi évtizedek tanusitanak Sok idő mulasztását akarják helyre hozni. Türelmetlenség küzd az ósdisággal, közgazdasági okok harczolnak a szépészet igényeivel, nem csoda, ha itt és amott tévedések és hibák vannak és gyakran tapasztaljuk a fejlődésben az aránytalanságot.

Egyes vidékek és városrészek előnyben részesülnek, mások hátrányban vannak és mostoha sors sujtolja őket.

A ki az igazság mérlegét akarja kezében tartani, annak a kezének reszketni nem szabad. A ki városok fejlődését vezeti, az nem lehet rövidlátó, annak nemcsak a jelenbe, de a jövőbe is be kell hatni tekintetével.

Százezrek seregelnek ma Budára, hogy szivöket hazafias áhitattal töltsék meg. E százezer közül vajon hány látja meg, hány veszi észre, hogy ott, a hol király trónja van, hol az első apostoli király szent jobbkezét mutatják az utókornak, ott még mindig messze vagyunk a fő- és székvárostól. Sok mulasztás és helylyel közzel daczosság, nem törődés, egyesek befolyásai még nem hoztak oly közel, mint a milyen közel kellene lenni, még Buda és Pest, nem pedig Budapest. Hogy azzá legyen a jobbparti rész, rohamosabb és czélirányosabb emelésére van szükség. Szóval egyenlőségre.

A nemzet ünnepébe nem vegyitünk keserűséget, nem soroljuk fel panaszainkat, nem mutatjuk sebeinket, csak azt a tényt említjük fel, a mit mindenki láthat, hogy sok tekintetben el vagyunk hagyatva mi budaiak.

Nem akar ez szemrehányás lenni, csak utalás a tényekre és figyelmeztetés az intéző körökhöz, hogy a mi erejök szerint tehető, azt tegyék meg, hiszen Buda elhanyagolása visszahat Pest fejlődésére is.

A mit tettek és tesznek, avval közelebb érnek a czélhoz. Szavunk szól azokhoz is, kik a Duna másik partján laknak, hogy ők is működjenek közre ebben a munkában. Ez az ügy nemcsak a budaiak, de az egész fő- és székváros ügye . . .

A nemzet ünnepén győződjenek meg erről, midőn részt vesznek a körmenetben és Buda emeléséhez ki-ki tehetsé-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól**.

Végre egy emeletes ház elé értek a félreeső Abdallah-téren; annak a háznak a földszinti szobái lóistálókká voltak alakitva, az emeletében pedig Ozman bég lakott, a mutefellikák agája, egy fiatal afrikai, kivel nem egyszer ült együtt Petneházy egy palaczk tiltott nedv mellett s olyankor sokat eltréfálgattak szép asszonyokról, a kik olyan kedvencz tárgyai az ifjak beszélgetéseinek. Oh e tárgyban Ozman bég tapasztalt vitéz volt!

A ház emeletének két ablaka ki volt világitva és sárga függönyökkel bevonva, jeléül, hogy ott még ébren vannak.

A gyaloghintó e ház kapuja előtt állt meg. A delnő hirtelen könyedén kiszökött a hintóból, a kaput felnyitá egy nála levő kulcscsal s maga után ismét bezárta.

Petneházy nem kérdezett semmit, meg sem mozdult helyéből ott állt a gyaloghintó rudjai közt, — melyen saját maga hozta a jól ismert kéjencz lakáig szive szerelmesét.

Nem sokára élénk kaczagás, vidám enyelgő beszéd hangzott a kivilágitott szobákból; Petneházy jól felismerheté azokban Ozmán bég és Telli hangját. Azután mandolinjáték keveredett az enyelgő hangok közé s a kuruczvezér hallá azt a mézédes dalt, Hafiznak azt a szép dalát, mely lelkét annyiszor ábrándos álmokba ringatá, melynek minden hangjához egy-egy szépen álmodott rege volt kötve emlékében.

Azután félbeszakadt a dal, a vidám nevetés; Petneházy látott a sárga függönyökön páros árnyékokat megjelenni, mik karöltve járnak, fejeikkel egymáshoz hajolnak, karjaikat egymás válla körül fonják.

— Megöljem-e ezt a némbert? kérdé fagyosan reszkető hangon Ihánzádétól.

— Dehogy öld meg; szólt csendesen, térdeire könyökölve az öreg. Még most keveset tudsz felőle, mert még most gyülölöd. Többet kell megtudnod, hogy megvesd, elfelejtsd, hogy rá ne gondolj többet; várd el a muezzim harmadik kiáltását, addig nem oly nagy az idő. Mindenekfelett azonban arra gondolj, hogy Budavára kapui rád vannak zárva s első gondod most, hogy a kapukon kivül légy; a mire bizonynyal mondom, itt az alkalom.

Petneházy erre lázas dühvel ezt mondá az imámnak:

— Ha olyan öreg volnék is, mint te vagy ha olyan hideg volnék is, mint ez a kő itt lábam alatt, mégis meg kellene ölnöm szeretőmet, ha azt más karjai közt találom.

— Jól van, hát öld meg, hanem annyit tégy meg a kedvemért, ne öld meg most, hanem majd egy óra mulva. Veled van zsebórád.

Petneházy elővonta oldalzsebéből a turquoisval kirakott gömbölyded zsebórát, minőt főurak nagy fényüzés gyanánt hordoztak s a kivilágitott ablakok derüjénél megnézte, hányat mutat? éjfél után egy óra volt.

— Jól van; éjfél után két óráig tudok türni; de azután hiába szólsz többet, meghal ő és meghalok én. Nem kellett volna velem ezt tudatnod. Most már gyülölöm az életet, gyülölöm magamat, gyülölöm az egész világot.

— Ezt tudtam én előre; hanem azt is tudom, hogy egy óra mulva azt fogod mondani; most már megvetem az életet és magamat és az egész világot és hidd el kedves fiam, ilyen emberek azok, a kik első szoktak lenni ostromlott várak falain.

A dal ujra megcsendült, kétszer is abbamaradva, mintha csók szakitotta volna félbe; azután kialudtak a lámpák a szobában, a kapu ujra kinyilt s Telli gyorsan suhant ki rajta, hirtelen, mint kit lopáson kaptak, elbujva a gyaloghintó függönyei közé; onnan susogott ki az imámhoz: „tudod már hová?“

A két férfi felemelte a palankint s az imám ment ismét elől.

Lekerültek a bécsi kapunak, egész bátran lehaladtak az őrházig: ott az őrszem megállitotta őket: „kik vagytok?“

Telli kinyujtá kezét a függönyök közül, melyen Abdurrahman talizmán gyürüje ragyogott, az őr-basi a fáklyavilágnál megvizsgálta azt, ráismert s nem kérdezte a benlevő nevét; sokszor történhetett már ilyen eset.

A vastag kaput kinyiták előttük, félig elforditva nyikorgó sarkaiban; a palankin hordárjai kimenekültek a várból. Petneházy nem volt senki foglya többé. Szeretője által menekült meg, de azért most még inkább meg akarta azt ölni.

A vár alatt végig haladva, innen a malmos palánka felé tartottak, annak a tulsó partján állt, hol most a Horváth-kert terül, egy

géhez járuljon hozzá. Tér és idő határolják a végességet, a ki véges, az tökéletes nem lehet, de alkotásaiban nagyobb az, ki okulni és figyelni képes.

Az eskütéri hid.

Most, midőn az eskütéri hid épitése az 1893. XIX-ik törvényben biztositva van s most midőn a tervrajz készitésére a pályázatot is kihirdették, időszerünek látjuk e hid történetét rövid körvonalakban ismertetni, mintegy bebizonyitandó annak rendkivüli közgazdasági fontosságát, arra a két városrészre, melyekhez e hid beletorkolik.

Ha az eskütéri hid történetét alaposan akarjuk ismerni, vissza kell mennünk gondolatainkban azon időkre, mikor a két testvérvárost csak egy hajóhid kötötte össze, akkor, a mikor e két városrészbe, a jelenlegi Belváros és Ráczvárosba öszpontosult a főváros közgazdasági élete, mikor is a kereskedelem itt öszpontosult, helyesebben virágzott.

A Lánczhid megnyitása előtt, mint fentebb is jeleztem, Magyarország kereskedelmének góczpontja Buda és Pest testvérvárosokban létezett, a budai oldal a tul a dunai részeket elégitette ki, a pesti oldalon pedig a dunáninneni területek nyerték szükségleteik fedezetét. A Lánczhid megnyiltával csakhamar a kép megváltozott, mivel a jobboldalon a kereskedelem a Vizivárosba, a baloldalon pedig leginkább a Lipótvárosba tereltetett; műszakilag is e két városrész lendült fel, mig a Belváros és Ráczváros fokozatosan visszaesett a fejlődésben.

Mikor Magyarország 1867-ben visszanyerte önkormányzati jogát, az intéző körök jól látták a viszás állapotokat s azért a főváros szabályozására felvették az eléggé ismeretes 24 milliós kölcsönt s a terv kivitelére szervezték a közmunka-tanácsot; sőt hogy Buda elhanyagolt állapotánál fogva Pest testvérével aránylagosan haladjon, megalkották az 1872. egyesitesi törvényt, valamint a dunaparti épitkezésekhez a törvényhozás megadta a 30 évi adómentességet.

Daczára ezen jóakaratu törekvéseknek a budai rész sehogy sem akart fellendülni, különösen a Ráczváros; a pesti oldalon pedig a Belváros maradt hátra. A közmunkatanácsnak e két városrész felvirágzására nézve semmi gyökeres terve nem létezett; sőt az általa elfogadott tervrajz szerint, a két testvérvárost csak három állandó hiddal kontemplálta összekötni, de ezekre nézve is az emlitett városrészeket kihagyta a számitásból. Ide vihető vissza tehát a közmunkatanácsnak az a megmagyarázhatlan ellenszenve, melylyel kezdettől fogva az eskütéri hid eszméje iránt viseltetett s mint tudjuk, e terv kivitelét befolyásának teljes sulyával megakadályozni törekedett.

Ily körülmények között született meg Hubenay József bizottsági tag gondolatában az „Eskütéri hid“ eszméje, melyre nézve befolyásának teljes erejével a napi sajtóban, ugy a főváros törvényhatóságánál mint bizottsági tag meginditotta az erélyes mozgalmat, a mely mozgalom végeredményében meghozza az „Eskütéri hidat“.

Hubenay József bizottsági tag ez eszmét még 1884. évi szeptember havában a Fővárosi Egylet egyik ülésén vetette fel, ebben az időben még ez az eszme annyira uj s annyira önálló volt, hogy majd mindenki kételkedve fogadta, sőt sokan az eszme megpenditőjét feltünési viszketegséggel vádolták, valamint értelmiségét is kétségbe vonták.

A fővárosi egyletben felmerült szakértekezletek után kezdett a kérdés határozott alakot önteni, Hubenay József bizottsági tag a fentebbiek alapján 1885-ik évi február 18-án 12786/85. szám alatt nyujtotta be a törvényhatósághoz az eskütéri hidra vonatkozó inditványát, melyet a következő két pontban foglalt össze:

a) mondja ki közgyülés, hogy az eskütérről a Rudasfürdői térre egy hidnak épitése szükséges s

b) hasson oda a közgyülés, hogy e hid a közforgalomnak mielőbb átadassék.

Ez az inditvány a főváros törvényhatóságának összes forumain egyhangulag keresztül ment s a közgyülés is 1885. november 25-én 48,490/85. sz. alatt elfogadta s igy az eszmét magáévá tette.

A közgyülésnek ez a határozata jóváhagyás végett felküldetett a Belügyminiszterhez, ez pedig mielőtt azt cselekedné véleményes jelentés végett áttette az illetékes szakügyi hatósághoz, a közmunka tanácshoz. Mint már föntebb is emlitém, a közmunka tanács már kezdetben nagy ellenszenvvel fogadta a tervet azért, mert ennek létesitése az ő athmosféráján kivül esett, azért minden ürügy alatt a véleményadást kikerülte s addig huzta hallasztotta hét évig az ügyet, mig a parlamentben ez ügyre vonatkozólag egy interpelláczió nem tétetett, mire aztán a közmunka tanács kénytelen volt az 1892. évi május 29-iki ülésében szint vallani. De ez a szinvallás sem volt egyéb, mint e tervnek végleges megsemmisitésére való törekvés, daczára annak, hogy nevezett tanács a tervet nagyszerünek, fontosnak és kivihetőnek vallotta s épen azért, vagy huszonöt évi tárgyalástól tette függővé e terv keresztülvitelét. Ez a vélemény nem volt más, mint a nagy közönség szemébe való porhintés, valamint mézes madzag, melyen a kerület választóit akarták egy elérhetlen délibábszerü kép felé vezetni, melyet soha sem sikerült volna nekik elérnie. Szóval a közmunka tanács, az eskütéri hid tervét elakarta altatni.

Daczára azon mézes mákos szavaknak, melyet a közmunka tanács ellenséges szándékát eltakarni igyekezett az inditványozó meglátta a lepel alatt a lólábakat s a sajtó utján felrázta a közvéleményt s az ügy a közmunka tanácsra nézve ez időben oly fenyegetővé kezdett minősülni, hogy a pénzügyminiszter kénytelen kelletlen kijelentette miszerint csakis az eskütéri hidat fogja épiteni.

Kénytelen volt azt cselekednie azért, mert Buda és Pest városoknak az 1836-iki országgyülés kiküldöttségével egyetemben, báró Sina Györgyel 1838. szeptember 27-én kötött szerződés értelméhez képest a főváros közönségének megmaradt 89 éven belül az a joga, hogy az az esetleges hid épitésre kijelölheti a helyet oda, a hová azt legjobbnak tartja s ha azt a kormány nem cselekszi, mint a Lánczhid-Társulat jogutóda, szerződés szegést követett volna el. Tehát abban a pillanatban, melyben a miniszterium megtagadja az eskütéri hid épitését, a főváros törvényhatósága törvényadta jogánál fogva vagy még felebbezi a határozatot az országgyüléshez vagy pedig a polgári peres uton szerez jogainak érvényt, mely esetek bármelyikénél, a miniszterium huzta volna a rövidebbet s erkölcsileg is nagy csapást szenvedett volna hitelében, mely eshetőségnek azzal vette utját, miszerint megigérte az eskütéri hid épitését, melyet már eddig is, az 1893. XIV-iki törvényczikk alkotásával részben be is váltott.

(Folyt. köv.)

Budakeszről.

A Budakeszi népség sajátságaihoz tartozik kivalólag az érdekeltség, kik minden leglegcsekélyebb szolgálatokért már elismerésül ajándékot várnak és ha nem kapnak mindjárt, képesek nem egyszer a mulasztottra figyelmeztetni, hogy valahogy ki ne essenek a várt elismerés jele alól.

Mi az élelmi czikkeket illeti, az éppen a többi falusi élet módjától elágazik, a mennyiben itt nemcsak hogy olcsóbb lenne az élet, hanem sokkal drágább, mint a fővárosban, a honnan többnyire hozzák az árukat, miket természetesen jó haszon mellett el kell adniok és igy voltaképen oda jutunk, a hova az ismert egyébb nyaraló és fürdőhelyiségek jutotttak, azon öntudatban, hisz ha rászorultok, akkor csak fizessetek is!

A gyermekek szórakozásáról is van gondoskodva, a mennyiben a virágvölgyi kies mezőn késő estig mulatoznak mindennemü játékokkal és tornázással, azonkivül Engl A. tánczmester ügyes vezetése alatt a Finn-féle vendéglőben

---

erősen körülfalazott majorlak, kapuja és falai hegyes szegekkel kiverve; maga a ház teteje rongyos, a vakolat körül lehullt róla. Ebben a házban lakott egyedül a vén zsugori Sejtán bég: egy mohamedánná lett zsidó, közel hatvan esztendős már, rut, fertelmes arczu majom, gazdag, de piszkos hat lépésnyire nem lehetett mellette megállani.

Ennek a kapuja előtt tették le a palankint. Telli kiszállt a hordszékből és egy kavicsot véve fel a földről, azzal a zárt lak egyik vastáblás ablakát meghajitá. Erre a vastábla közepén egy kis kerek lyuk nyilt meg s azon kiszólt Sejtán bég ismeretes hangja: „Ki van alant?“

— Én vagyok itt, felelt rá Telli. Én, a shekerbuli.

Ez a szó keresztül nyilallott Petneházy szivén. Ezt a nevet ő adta szerelmesének, egy boldog önfeledés pillanatában, ő szokta igy nevezni: schekerbuli (czukorfalat).

A vén Sejtán nyájasan dörmögve jött le e szóra kapujáig, lánczra kötötte az ugató kutyákat, lekapcsolta a vasrudakat belülről, mikkel a kapu el volt reteszelve, kinyitotta a zárakat s akkora rést nyitva, a mekkorán Telli befért, kezét nyujtá elé s bevonta a házba. Vasrudak és lakatok ujra csörömpöltek utána.

Petneházy az ámulattól nem birt magához térni; nem szólt az imámnak semmit. Csak állt ott elmerevülten; eszméinek nem birva ura lenni.

Nehány percz mulva a majorlak belsejéből kihangzott a mandolin-pengés s az ismeretes szerelmi dal, mire az ifju oly jól emlékezett.

— Mit jelent ez? kérdezé el-elfuladó lélekzettel.

— Mit jelent? riadt rá Ihánzáde kemény, dorgáló hangon. Ez azt jelenti, hogy nyomorult bolond vagy; ki egy mindennapi rabnőt angyalként imádsz, ki egy háremhölgy miatt elfelejted hitedet, hazádat és eljegyzett mátkádat, ki téged mindennap megsirat.

Petneházy megdöbbenve tekinte az öregre, e hang nem az volt, melyen az imám szokott vele beszélni. Azt hivé valaki más áll előtte:

— Te vagy az, Ihánzáde?

— Helyén a kérdés! Én nem vagyok Ihánzáde, hanem Gábriel Péter barát; sok év óta Ihánzáde rabszolgája, annak holta után alakmása, ki téged gyermekkorod óta ismer, karjain hordozott, mikor még eszed nem jött meg s ujra karjára vesz, midőn nem tudod eszednek hasznát venni.

Petneházy szemeit elboritá a köny: erőtlenül borult az agg férfi keblére és sirt, mint egy gyermek.

— Most már érted a talányt. Tudod, mit jelent Abdi szava: „minden éjjel“. Tudod, hogy kire pazarlád szived szerelmét? Ilyen a török háremek leánya. Megcsal, midőn vőlegénye vagy, egy ifjuért, a kit szintén szeret s megcsal egy vén emberért, a kit utál, de a ki gazdagabb, mint te. Ugy-e szép dolog török férjnek lenni?

Petneházy szégyenlette, hogy sirt; letörlé könnyeit.

— Akarod-e megölni?

Petneházy nevetett.

— Azt nem, de küldeni fogok neki egy erszény aranyat; mert látom, hogy adósa vagyok s nem akarok az maradni. Most siessünk tova. Fojt a levegő Budavár körül.

A barát, kinek török nevével többé nem lesz találkozásunk, azt tanácslá Petneházynak, hogy menjen előre a Gellérthegy felé, a hol Mihály püspök sirköve az utfélre vetve áll; neki még maradnia kell, mintegy félóráig. Addig valami végezni valója van.

Petneházy szót fogadott, a láz gyötrötte azon ház közelében, a hol oly mélyen megaláztatott, mélyen, mert szivét érte a gyalázat. A barát egyedül maradt.

Azalatt a Sejtán házában folyt a dal, a dobverés, a csengetyüs nakara zörgése kihangzott az utczára. Telli a tánczhoz is értett, mint akármely utczai bayadér. A háremben ugy nevelték.

(Folyt. köv.)

egy állandó tánczisкola létesittetett, a hol is a nyaraló gyermekek nemcsak, hogy oktatást nyernek a tánczokban, de minden héten kétszer rendesen tánczmulatság is rendeztetik számukra, a hol nagyocskák is részt vesznek és jóizűen mulatnak.

Fürdőhely is létezik Budakeszin, mely a helyi igényeknek jótékonyan megfelel, csak az a baj, hogy átalán véve vizhiány éreztetik, mely az annyira szükségesé vált uti-öntözést gátolja, habár az itteni szépészeti bizottság komoly törekvése az annyira kellemetlen sőt kiálhatatlan utczai port öntözések által elnyomni, azonban a vizhiány miatt a legjobb akarat mellett sem sikerül, pedig ha ezen segiteni lehetne, — mely a legnagyobb árnyoldalát képezi eme külömben remek természetü nyaraló vidéknek — akkor alig lenne található egy felülmulható mása a regényesen fekvő ózonteljes üditő Budakesznek.

Rebesgetik ugyan itt és komoly hitelre is talál az a hir, hogy miután ez évben a fő- és székváros a budakeszi erdőnek délre eső részét a korona uradalomtól örök áron 300.000 frtért megvette és pedig oly czélból, hogy a székváros lakosai reszére ez erdőt a szokott üdités használatára fentartsa és a hasonló üditő más helyiségek niveaujára emelje, hogy most már méltán várható, mikép mind a vizhiány megszüntetésére, mind pedig a közlekedés könyebbitésére a kellő intézkedéseket a nyaralók érdekében a fő- és székváros tanácsa megtenni szives kötelességének tartandja. A vizre vonatkozólag — mely nemcsak hiányzik, de legtöbb helyen ivásra nem is alkalmas — legüdvösebb lenne, ha a budapesti vizvezeték ide Budakeszire vezettetnék, mi igen könnyen lenne eszközölhető, a mennyiben a vizvezeték amugy is már a Szép Juhásznéig van kiterjesztve, mely a mulatóhelyek legmagasbját képezi, a honnan t. i. az ottani vizmedenczéből folyton lejtőleg a vizvezetéki csatornák Budakeszire vezettethetnének, miáltal a Budakeszieknek legfőbb óhaja t. i. a vizhiány megszünése és az egészséges ivóvizzeli ellátása megvalósittatnék.

Mi a közlekedés könyebbitését a nyaralók kényelmére nézve illeti, az szintén a Budakeszieknek is előnyökre szolgálna, a mennyiben azáltal még több látogatója lenne eme gyönyörteljes vidéknek miáltal a filoxera pusztitásaiból elszegényedett bortermelők némi kárpótlást nyernének a nyaralók szaporodásával és csak akkor érnék el a Budakesziek régi óhajuk ne továbbját. Az hirlik t. i., hogy a fogaskerekü vasut, vagy egy villanyos vasut fogja a közlekedést megkönnyebbiteni.

Valóban irigylendő Budakesz kies fekvése, annak gyönyörü közeli kirándulása miatt is, a midőn a setálók rövid és folytonos árnyéklombók között elérnek Mária-Makkra, a Norma-fához, Mária-Remetére és a Pozsonyi-hegyre, annak leirhatatlan szépségü kilátásával, mely a Rigi és a Schafbergéval méltán vetekedik és minden turista által egekig magasztaltatik.

*

Budakeszin a Finn-féle teremben mult szombaton 12-én a hirlapirok nyugdijintézete és részben oly budakeszi szegény iskolás gyermekek javára, kik a magyar nyelv elsajátitásában a legjobb előmenetelt tanusitották, müvészi hangversenynyel egybekötött zártkörü tánczvigalom rendeztetett, a rendező bizottság buzgó elnöke, Meer Márton ur vezénylete alatt. Ez az élvezetteljes mulatság oly fényesen sikerült, hogy Budakeszin hasonlóra nem emlékezünk, nemcsak a kitünő müvészek remek előadásnál fogva, de a — magas beléptidijak mellett — nagyszámban meghivott és megjelent közönségnek válogatottsága miatt is. A müsor a következő volt:

1. Beethoven trio, előadva: zongorán Löffler Regina k. a. hegedün Lustig Jenő ur gordonkán Kálmán Arthur ur által, valódi müvészi sikerrel.

2. a) Lortzing „Czár és ács" operából b) Becker: „Frühlingslied" éneklé: Sondegg A. ur a bayreuthi és nürnbergi opera tagja, igen szép édesded hangzásu baritonjával riadó tapsot aratott.

3. Arditi l'estasi keringőt és magyar népdalokat énekelte Petrik Ágnes k. a. ki ezekenkivül közkivánatra még néhány dalokkal füszerezte kedves és zajos tapsokkal fogadott előadásait.

4. Verdi nagy áriáját az „Álarczosbál" czimü operából énekelte Mély Dávid ur a közkedveltségü m. kir. opera tagja, azonkivül Weber-től a „Büvös vadász" czimü operából, ugy tódásul még néhány remek dalokat a közönségnek szünni nem akaró kivánata és elismerő tapsai folytán.

5. Goldmark a) Air — b) Hubay „Danse diabolique" — c) „csárda jelenetek" és azonfelül közkivánatra még pótolta Berkovics Lajos ur m. kir. opera tagja hegedün előadott müvészi játékát.

6. a) Mascagni Románcza „Parasztbecsület cz. operából és b) Kovács A. dalt éneklé gyönyörü hangjával Györgyné Zsófia urnő m. kir. opera énekesnő és közkivánatra még megtoldotta énekeit ujabb előadással.

7. a) Moskovsky: „Valse brillante" (As dur) b) Liszt Ferencz: VIII. Rapsodia, előadva: Biermann Miksa zongoraművész úr által, valódi művészi készültséggel mint felfogásra, mint pedig technikai szempontból tekintve. Az énekeket Mayer és Biermann dicséretesen kisérték zongorán. A hangverseny után banket volt a művészek tiszteletére, ezután pedig a táncz következett, mely a legnagyobb hévvel és kitartással kora reggelig tartott. A művésznők gyönyörü virágcsokorral, a tánczosnők pedig emlékezetes legyezővel, rajta a tánczrenddel, ajándékoztattak meg, kik bizonyára nem fogják feledni a Budakeszin átélt ritka élvezetü mulatságot.

Dani.

Budai fürdők és vizek.

Sáros-fürdő.

Ott, a hol a Szent-Gellérthegy emeli fel roppant sziklafejét, a hegynek legvégső délkeleti meredek sziklacsúcsa tövében van a Sárosfürdő gazdag forrása. Maga a fürdőépület a Duna partjától mintegy 6 méternyi széles országut által van elválasztva. A ház sziklaalapra van épitve; innen kocsival, vagy pedig gyalogutakon könnyen lehet a Gellért-hegy ormára följutni.

A forrás vize sok iszapot vagy sarat választ ki, e nyulós, nyálkás sártól kapta a „Sárosfürdő" elnevezést.

Buda visszafoglalása után (1686-ban) a Sárosfürdő az állam tulajdonába ment át, de elhanyagolt állapotban maradt mindaddig mig I. Leopold császár a fürdő-házat testorvosának, wartenbergi dr. Ilmer Frigyesnek adományozta, ki a rozzant épület helyébe 1687-ben fürdőszobákkal berendezett csinosabb épületet állitott, s általában a fürdőre több gondot forditott. Halála után a fürdő vétel utján Buda város tulajdonába került, 1809-ben pedig nyilvános árverésen a Sagits-család vette meg, melynek törvényes leszármazottai maig is birtokukban tartják azt. A fürdő épületét 1832-ben nagyobbitották s csinositották; azóta azonban mit sem változtattak rajta, pedig a fürdőépületnek átalakitása, nagyobbitása a különben igen látogatott fürdő és a közönség érdekében nagyon is kivánatos volna.

A Sáros-fürdőnek nyolcz külön forrása van, melyek közül a legmelegebb és iszapban leggazdagabb a 40° R. hőmérséket jóval meghaladja; a viz a fürdőépület alatt a Gellért-hegy mély sziklacsoportjából fakad, s innen a nagy gyógyudvarban levő tartalék sziklamedenczébe ömlik, miből szivattyu segélyével a földszinti fürdőket látják el, fölöslegét pedig a nagy közös fürdőbe bocsátják. A források mindegyike czölöpökkel van körülvéve, mely czölöpök elkövesültek és minden forrás körül hármas sort képeznek. A czölöp-sorok közei mész, kavics és agyaggal vannak kitöltve. A források nagy mennyiségü vizet produkálnak; a napi vizmennyiség a Duna alacsony vagy magas vizállása szerint 8000—20000 köbláb közt váltakozik.

A viz kristálytiszta, átlátszó, szin és szag nélküli, kissé sós izü. A levegőn nyitott edényben állva, csakhamar zavarossá lesz és fehér korpaszerü üledéket képez; hideg helyen zárt edényben tartva minden csapadék nélkül hosszabb ideig eltartható.

„Az iszap — Molnár szerint — egy, a viz felületén uszó és kőfalakra, lépcsőkre tapadó, fehér szürke, mocskos, nyálkás, sikamlós, nyulékony, enyvhez hasonló váladék, mely két fő alkatrészből áll: a felső lágy kocsonyás gyurma, mely a fehérjéhez hasonlit; az alsó ellenben nem egyéb, mint a hegynek legfinomabb porrá feloszlott kőzete, mit górcső segélyével be lehet bizonyitani."

Molnár ezen albumin-féle anyagot minden budai forrásban föltalálta, s azt „thermoprotein" vagy „thermotein" névvel irta le. A Sáros-fürdőt a magas hőfoku égvényes hévvizek osztályába lehet sorozni.

A fürdő berendezése nem oly diszes és kényelmes, mint a hogy azt csodás hatásu vize megérdemelné. Mint emlitettük, épülete már meglehetősen régi, mindazonáltal jó karban tartott. Hasonlóképen jó karban vannak fürdői is, melyek egyszerüek ugyan, de tiszták. Az egyemeletes fürdőépületben 21 lakószoba van fürdővendégek számára. A szobák ára naponként 80 krtól 2 frt 50 krig váltakozik. Télen jutányosabb.

A fürdőépület folyosói üveggel födöttek, szél és por ellen védettek, mi által a téli hónapokban is lehetővé van téve a fürdők használata. Az épület tágas udvara „nagy gyógyudvar" nevet visel. Van a fürdőnek szép árnyékos parkja is csupán bennlakó fürdővendégek üdülésére és használatára fenntartva.

A földszinten van két porczellán, tizenkét kő- és két czink-kádfürdő.

A föld alatti helyiségekhez az ugynevezett „kis gyógyudvar"-on át juthatni, melybe tágas lépcső vezet. E kis gyógyudvarból jobbra a közös fürdőbe és a körülötte levő öt földalatti kőfürdőbe jutunk.

Fürdő-árak: a két porczellán fürdőben 45 kr, a márvány-kádfürdőben 30 kr, a tágas és tiszta kőfürdőben 20 kr, s a közös fürdőben személyenkint 6 kr.

A fürdő nagy forgalmu; számosan keresik azt fel a vidékről is, s a kádak csekély száma miatt gyakran kell várakozniok a látogatóknak. E bajon a tulajdonosok már a közel jövőben sagiteni kivánnak az által, hogy az épületet kibővitik s igy mintegy husz uj kád-fürdőt állitanak föl.

Közlekedés a fürdőhöz igen silány. Leszámitva a vámháztól öt perczenkint induló csavargőzösöket más direkt közlekedés nincs.

A Sáros-fürdő kiváló gyógyitó hatása leginkább érvényesül köszvényes és csuzos bántalmaknál. Akut és krónikus izületi és izom-rheumatismus, neuralgiák, lobos folyamatok után fönmaradó izzadmányok, izületi merevségek ankylosis hüdések, csontbántalmak, görvélyes megbetegedések, nyálka-hártyák hurutos bajai, némely bőrbetegség, azok a bajok, melyekkel leggyakrabban keresik föl a Sáros-fürdőt.

A fürdő orvosa dr. Vörös Richárd, jeles szakértelemmel vezeti a betegek gyógykezelését, valamint a fürdő egészségügyét.

A lipótmezei érdekeltek szövetkezetének alapszabályai.

b) A felügyelő-bizottság.

30. §. A felügyelő-bizottság a közgyülés által viszonylagos szótöbbséggel 1 évre választatik és 10 rendes tagból áll.

Ha a felügyelő-bizottság tagjainak száma akár kilépés akár bármely más okból 5 alá csökken, ez esetben 4 héten belül rendkivüli közgyülés hivandó egybe, melynek egyedüli tárgya a felügyelő-bizottság tagjai számának tökéletes kiegészitése lesz.

Minden felügyelő-bizottsági tag köteles megválasztatásától számitandó 8 nap alatt 5 drb saját nevére szóló részjegyet müködési idejének tartamára a szövetkezet pénztárnál letéteményezni.

Ki ezen alapszabályi intézkedésnek meg nem felel, megszünik a felügyelő-bizottság tagja lenni.

31. §. A felügyelő-bizottság ellenőrzi a szövetkezet üzletvezetését összes ágaiban; ehhez képest jogában áll az üzlet menetéről magának bármikor tudomást szerezni s a szövetkezet

könyveit, iratait s pénztárait bármikor megvizsgálni.

A felügyelő-bizottság köteles az évi zárszámadást, mérleget és a nyeremény felosztása iránti inditványokat megvizsgálni és ezekről a közgyülésnek minden évben jelentést tenni.

Ezen jelentés nélkül a közgyülés a nyeremény felosztása iránt nem határozhat.

32. §. Ha a felügyelő-bizottság törvény- vagy alapszabályellenes intézkedéseket, avagy a szövetkezetet károsító mulasztásokat észlel, köteles azonnal rendkivüli közgyülést egybehivni.

33. §. A felügyelő-bizottság tagjai tisztségöket dijtalanul teljesitik.

c) A közgyülés.

34. §. A rendes közgyülés minden évben Budapesten, illetve a szövetkezetnek lipótmezői helyiségeiben julius hó első felében összehivandó.

Rendkivüli közgyülés összehivható, ha azt az igazgatóság szótöbbsége szükségesnek tartja, vagy a felügyelő-bizottság legalább 5 tagja kivánja, vagy 30 tag, — kik legalább 300 drb oly részjegynek tulajdonosai, melyek legalább 3 hó óta a szövetkezet könyveiben azok neveire bevezetvék — összes részjegyeiket a szövetkezet pénztáránál letéteményezik és a czél irásbeli kijelölése mellett a közgyülés összehivását kivánják.

Az utolsó esetben a rendkivüli közgyülés a kérvény benyujtása után 4 hét mulva az igazgatóság által összehivandó.

35. §. Minden közgyülés tartása, legalább 14 nappal annak megtartása előtt, a hivatalos lapban, a közgyülés targyai, helye és ideje kijelölése mellett közzéteendő.

36. §. Oly tárgyak, melyeket az összehivó hirdetmény nem tartalmaz, vagy 14 nappal a közgyülés előtt az igazgatósággal nem közöltetek, a közgyülésen nem tárgyalhatók.

A szövetkezet feloszlása iránti inditvány az ezen alapszabályokban meghatározott idő előtt csak azon esetben tehető napirendre, ha az legalább is 60 tag által irásbelileg kivántatik és az inditvány benyujtásával egyidejűleg az összes érvényben levő részjegyek $^1/_2$-ét letéteményezik.

37. §. Ki a közgyülésben részt kiván venni, köteles a nevére szóló és a szövetkezet könyveiben legalább is 3 hónappal előbb nevére irott részjegyeket 2 nappal a közgyülés megtartása előtt a szövetkezet pénztárnál letenni.

A közgyülésen minden tag annyi szavazattal bir, a hány saját nevére irott részjegy tulajdonosa; azonban 20 szavazatnál többet egy tag sem gyakorolhat, tekintet nélkül részjegyeinek számára.

Csakis a szavazatképes szövetkezeti tag szavazhat más meghatalmazásából és csak akkor ha erre vonatkozó irásbeli közjegyző előtt hitelesitett meghatalmazását átadja.

38. §. A közgyülésen az igazgatóság elnöke, esetleg egyik vagy másik alelnöke és mindezek akadályoztatása esetén az igazgatóság által e czélra kijelölt igazgatósági tag elnököl.

39. §. A közgyülés határozatképes, ha legalább is a részjegyek egy 10-ede 30 tag által képviselve van.

Ha a közgyülés nem volna katározatképes, 15 nap alatt ujabb közgyülés hivandó össze, mely, tekintet nélkül a jelenlevők s azok által képviselt részjegyek számára, határozatképes, de csakis az első izben összehivott közgyülés napirendjére kitüzött tárgyak felett határozhat.

40. §. A szavazás viszonylagos szótöbbséggel történik, szavazategyenlőségnél az elnök szavazata dönt.

A választás titkos szavazás utján szavazati bárczákkal történik, mely czélra egy 4 tagból álló szavazatszedőbizottság bizatik meg.

A közgyülés tárgyai:

41. §. a) az évi zárszámadások és mérleg megvizsgálása és megállapitása, az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentéseinek meghallgatása, az osztalék megállapitása és a felmentvény megadása;

b) az igazgatóság és felügyelő-bizottság megválasztása;

c) az igazgatóság által a napirendre tett inditványok valamint azok, melyek a 36. §. szerint benyujtattak;

d) más társaságokkal való egyesülés, vagy a saját fennállásának az 1918. éven tuli meghosszabbitása;

e) az alapszabályok módositása, mihez a jelenlevők szavazatának $^3/_4$-e megkivántatik;

f) a szövetkezet feloszlatása, mi azonban csak akkor határozható el, ha a kibocsátott részjegyek legalább is $^1/_2$-e képviselve van és ezek $^2/_3$-a reá szavaz.

42. §. Minden közgyülésről jegyzőkönyv vezetendő, amelyben a jelenlevők nevei és az ezek általi képviselt részjegyek számai kitüntetendők és mely az elnökön kivül 3 a közgyülés által e czélra kijelölendő tag által hitelesittetik

A közgyülési jegyzőkönyv eredetben vagy hiteles másolatban a budapesti kir. keresk. és váltótörvényszéknek bemutatandó

VII.

A szövetkezet feloszlása.

43. §. A szövetkezet feloszlattatik:

1. az ezen alapszabályokban megállapitott idő lejártával, avagy közgyülési határozat folytán;

2. egy más társasággal való egyesülés folytán;

3. a szövetkezeti vagyon felett nyitott csőd folytán;

4. az illetékes bíróság jogerejü határozata következtében.

A szövetkezet felszámolása a kereskedelmi törvény rendeletei szerint történik.

VIII.

44. §. A szövetkezet hirdetései a szövetkezet helyiségeiben kifüggesztendő falragaszokkal közzététetnek.

A közgyülés összehivása valamint a szövetkezet feloszlására vonatkozó hirdetmények a „Budapesti Közlöny“-ben, egy budapesti lapban és a „Buda és Vidéké“-ben közzéteendők.

Pali.

Pali! . . . Pali! hangzik gunyoló kiáltása a gyermekeknek s az utcza végén megjelenik egy szánalmas alak. Ruhája tépett, haja rendetlen, arcza viharverte, kezeiben két botot is suhogtat. Irásokat szorongat hóna alatt és egy batyut, melyben tán minden vagyonát magával hordja.

Minden nap erre jár a szegény háborodott.

Majd lassan majd gyorsabban lépeget, meg-meg fordul, félénken körültekint mint akit üldöznek vagy mellére lóg feje mialatt nagyokat horkant. Rendesen csak dünnyög magában értelmetlen dolgokat, egyes szótagokat, de oly fájdalmas hörgések kiséretében, hogy megesik rajt szive, lelke annak aki hallja.

S miközben kemény tusákat vív a kuszált lélek önmagával. Pali, Pali, hangzik csufondárosan egy-két, tiz-husz torokból.

Mezitlábas, rongyos ruháju, mosdatlan képü gyerekek, a naphegyi utczagyerköczök java, csupa leendő naplopó veszi körül pár percz alatt a szerencsétlent.

Hátul kergetik, elől utját állják, szemébe nevetnek, mögötte tapsolnak, czigánykereket vetnek utjába; ujongás, üvöltés tölti be a léget, melyet most visitva hasit át egy pár kődarab. Az a nagy kamasz ott leghátul, a nyúlszáju, a kancsal szemü, aki már lopott is, az dobálja a magával tehetetlent.

Szegény Pali pedig hörög, kiált, ordit, üvölt, mindig fokozottabb fájdalom és kín kifejezésével hangjában, amely minduntalan megcsuklik. Nem motyogás már amit mivel, nem egyes szótagokat ismétel, valóságosan állati hangok szakadnak fel melléből. Fejét, melyről leráutották a virágbokrétás kalapot, magasan tartja, haját meglengeti a szellő, szemei ijedt, félő kifejezéssel néznek a semmiségbe, kezeivel öntudat nélkül hadonáz, majd kegyetlent üt botjával az utcza porára, majd öklével fenyegeti a hozzá kapkodó és tőle elfutó gyerekséget.

Pali! Pali!

Mind nagyobb lesz a zsivaj, nevetnek, vihognak az apró fenevadak; zihál és fájdalmas kiáltásaival mintegy segitségért könyörög a szegény üldözött.

Kigyülik kapualjba az utcza tétlen népe, tereferélő asszonyok, szájtátó kislányok, egyik-egyik rá is kiált a féktelen hadra, hogy takarodjék dolgára, de az eredmény csak ujabb élénkülése a zsivajnak.

Megered ujra a kőzápor, az asszonyok sajnálkoznak, a kutyák vonitanak s Pali fut, fut, a keresztútig, a hol végre elmarad tőle a kinzó gyermeksereg.

S Pali megy tovább. Még hörög, még üti botjával az út porát, hallat még egy-egy fájdalmas kiáltást midőn kiér a krisztinavárosi régi temető elé.

Leül megszokott helyére, megigazgatja kalapján a gyüjtött virágot, végig vizsgálja sárgult irományait, szól egyet-egyet magába, ha gyermekhangot hall, ijedten kap maga mellé fektetett botjához, a melylyel pedig sohasem üti az ingerlőt.

Elméláz hosszan, ki tudja mi felett.

Majd felkászalódik s megy vissza ugyanazon uton amelyen ujra megbámulják az emberek, kigunyolják a gyermekek és megugatják az ebek.

S ez igy megy nap nap után.

Utja csak a temetőig visz.

Mit keres ott, tudja-e hogy hol időz vagy öntudatlan huzza ide valami, emlék köti e helyhez vagy csak pihenőül szolgál neki, ki tudná megmondani. De szenved kinosan, az bizonyos; azt látja a gyermek, ki gyötri csufoló szavával, azt tudja a felnőtt, ki nem birja amattól megvédeni.

És akik segiteni tudnának a bajon, megvédeni a szellem nyomorultját, megfékezni a rakonczátlan gyermeket, ők nem járnak e vidéken.

Jertek erre ti férfiak és nők kik ápoltok galambot és verebet, lássátok hogy van a verébnél védtelenebb; jertek erre ti szülők, kiknek gyermekit az utcza neveli, lássátok mi vár saját aggságotokra.

A veréb veréb marad, de a gyermekből, ha felnő is, nem mindig válik ember.

Ujházy Irma

Iskolai hirdetmény.

A t. cz. szülők és gyámok ezennel értesittetnek, hogy a krisztinatéri, Istenhegyi, lipótmezei és zugligeti községi elemi népiskoláknál az 1893/94-iki tanévi beiratások, az illető iskolai épületekben f. é. szeptember hó öt első napján mindenkor reggeli 8-tól déli 11 óráig eszközölhetők.

A törvény értelmében minden 6-12 éves korban álló gyermek tönkötel s lévén, felhivatnak az iskolaszék területén lakó t. cz. szülők és gyámok, hogy ezen tanköteles korban álló gyermekeiket vagy gyámoltjaikat, a fentkitett napok egyikén okvetlenül irassák be, — megjegyeztetvén, hogy az I. osstályba csak azon gyermekek fognak felvétetni, kik 6-ik életévüket már betöltöttek s ezen körülményt hiteles okmánynyal igazolják.

Beiratáskor beiratási dij czimén minden gyermek után 40 krajczár fizetendő. Ezen dij fizetése alól csakis a fő- és székv. alkalmazottjainak gyermekei vannak felmentve. Tandij czimén egy évre, fél évi előzetes részletekben 3 frt 50 krajczár fizetendő, mely összeg esetleg havi részletekben is lefizethető. Tandijmentességre csak az tarthat igényt, ki a beiratásoknál jelenlevő iskolaszéki tag előtt kijelenti, hogy a 35 krajczárnyi havi tandijat nagyobb megterheltetése nélkül nem képes megfizetni.

A beiratásnál a gyermek beoltott volta is igazolandó lesz.

A rendes iskolai oktatás szeptember hó 6-án reggel 8 órakor kezdődik.

Minthogy a magántanulók a közoktatásról szóló törvény 7. §-a szerint évenkint tartoznak nyilvános vizsgálatot tenni, a fő- és székv. tanácsnak 42055/1887. számu határozata folytán felhivja az iskolaszék a t. cz. szülőket és gyámokat, hogy magán tanitásban részesülő gyermekeiket vagy gyámoltjaikat az iskolaszék kerületéhez tartozó valamelyik közs elemi népiskolánál annálinkább jelentsék be, mert ellen-

kező esetben azok csak az elmulasztot bejelentés igazolása után lesznek vizsgálatra bocsáthatók.

Ismétlő iskola látogatására azon gyermekek kötelezvék, kik 12-ik életvüket már betöltötték, de 15-ik életévüket még nem töltötték be s más tanintézetbe nem járnak és ipariskolába járni nem tartoznak. Az ismétlő iskolába való beiratások hetenkint kétszer, kedden és pénteken eszközöltetnek, mindenkor d. u. 4—5 óráig, de csakis a krisztinatéri-, istenhegyi- és zugligeti népiskolákban; a beiratás és tanitás teljesen dijmentes.

Felhivatnak tehát t cz. szülők, gyámok és munkaadók, hogy ismétlő iskola látogatására kötelezett gyermekeiket, gyámoltjaikat vagy alkalmazottjaikat az ismétlő iskolába annálinkább beiratni sziveskedjenek, mert ellenkező esetben a kerületi elöljáróság által fognak ebbeli kötelességük teljesitésére szoritatni; a mennyiben pedig ismétlő iskola látogatására kötelezett gyermekeiket, gyámoltjaikat vagy alkalmazottjaikat magánoktatásban ohajtják részesittetni: ezen körülményt az illető iskolák vezetőinél jelentsék be, mert a fő- és székv. tanácsnak 7793/1889. számu határozata értelmében ezen magántanulók — szabályszerü dijak lefizetése mellett — szintén kötelesek nyilvános vizsgálatot tenni.

Kelt Budapesten, 1893. évi aug. hó 10-én.

Az iskolaszék.

Különfélék.

— **A primás közöttünk.** Vaszary Kolos bibornok herczegprimás Budavári palotájában időzik. A palota vétel ügye, melyről a lapok emlékeztek még nem dőlt el. Annyi bizonyos, hogy a herczegprimás a jövő télen is hosszabb időt fog a fő- és székvárosban tölteni.

— **Új elemi iskola a Krisztinavárosban.** A Vérmező sarkán, az Aszalay-telken létesitendő el. iskola-ház épitési munkáira az árlejlés már rég ki van irva s a határidő e hó 22-én le is jár, s igy az épitkezés a közel jövőben minden bizonynyal kezdetét veszi. A fő- és székváros tanácsa ennélfogva az iskolaház épitésére felügyelő bizottmányt megalakitotta s annak tagjaiul Rózsavölgyi Gyula, tanügyi tanácsnok úr vagy helyettesének elnöklete alatt a következő főv. bizottsági tag urakat kérte fel: dr. Schwartzer Ottó, Osztoics Mihály, Perthl Géza, Rostaházy Kálmán, dr. Szénássy Sándor, Ujhelyi Sándor, Kertscher István, Eckermann Ede, Biscara Endre és Schmellhegger Nándor. A bizottmánynak hivatalból tagjai lesznek: Somlyay József, igazgató-tanitó és a kirendelendő művezető és ellenőrző mérnökök. A jegyzői teendők végzésével Kállay Jenő, tan. tollnok bizatott meg. — A krisztinavárosi iskolaszéknek ez új iskola érdekében évek hosszu során át folytatott küzdelme valahára mégis eredményre vezetett. A „Vérmezői iskola“ az épitési terv szerint igen diszes lesz s reméljük, hogy az 1894/5. tanévvel már meg is fog nyittatni.

— **Eredmény** Lapunkban többször sürgettük az Attila-utczának világitását. Örömmel tudatjuk olvasóinkkal, hogy a fő- és székvárosi tanács már a csövek lerakását megkezdette. A kültelkeken tartott rendőri razziát is a mi sokszoros felszólallásunknak tudjuk be valmint a tüzőrség szaporitását. A közönség nevében a tanács és főkapitányság figyelmét ezennel megköszönjük.

— **Uj magyar ballet.** Szabó Xavér, a kitünő zeneszerzőnek, kinek magas műbecsü darabjai a zeneirodalom kincseit képezik „Dárius kincse“ symphomikus balletje a magyar királyi operaházban október 4-én kerül szinre. A fényes diszletek és jelmezek már elkészültek. Az opera igazgatósága mindent elkövet, hogy a kiállitás a nagyszabásu darabhoz méltó legyen. Szabó Xavér egyike a budai társaság kedvelt tagjainak.

— **A magyar irók segélyegylete** tőkéje ez év első felében a következőkkel gyarapodott: gr. Károlyi Tibor alapitványa 3000 frt, a hazai első takarékpénztáré 400 forint, a jótékonyczélu állami sorsjátékból ujabb részesedés 900 frt, Wahrman Mór hagyománya 1000 frt, Királyi Pálé 100 frt, összesen 6300 forintot. Régi alapitványokat befizetek: Hamvay Antónia 200 frtot, néhai Károlyi Lászlóért 200 frt, összesen 400 frt. Adományokat küldtek: dr Kövér Károly orvosi jubileumakor 100 frtot a szabolcsmegyei takarékpénztár-egylet 20 frtot, néhai Királyi Pál hagyománnya utáni kamat 42 frt 37 kr., a "Budapesti Közlöny« utján valaki 2 forintot, Fröhlichné Móricz Paula 20 forintot, összesen 184 forint 37 kr. Segélyt nyujtott az egylet a második félévben, még pedig rendest — a kötségvetést szerint — 58 félnek 5470 forintot, rendkivülit: 17 félnek 445 frtot, összesen 5915 frtot. — Midőn a segélyegylet igazgatóbizottsága a fentebbi alapitványokért és adományokért hálát nyilványit, hazai irodalmunk e jótékony intézete iránt továbbra is kéri a társadalom nemes részvétét, hogy a munkára képtelen, elaggott irókat s az elhunytak szegény özvegyeit és árvait gyámolithassa. Vadnai Karoly s. k., a magyar irók segély-egyletének titkára.

— **Pályázati hirdetmény.** A földmivelési miniszterium a következő pályázati hirdetményt teszi közzé: A földmivelésügyi m. kir. miniszterium által Budapest fő- és székvárosban szervezett egy éves szőllő- és borgazdasági felsőbb tanfolyamra, mely mint ez intézmény második évfolyama folyó évi november hó 1-én kezdődik, ezennel pályázat nyittatik. Czélja ezen felsőbb tanfolyamnak, elméleti és gyakorlati alapon oly egyének kiképeztetését lehetővé tenni a kik a tanfolyam sikeres bevégeztével akár a saját czéljaikra akár uradalmak, nagyobb birtokosok, vagy egyesületek, szövetkezetek és vállalatok által létesitett, vagy létesitendő nagyobb kiterjedésü szőlők és pinczészetek önálló kezelésére, esetleg az állam szolgálatában való alkalmazásra képesitve legyenek. A tanfolyamra való felvétel kellékei: 1. A magyaróvári gazdasági akadémiának, vagy a hazai gazdasági tanintézetek valamelyikének kitünő sikerrel történt bevégzését igazoló végbizonyitvány 2. Egészségi és erős testalkatot igazoló orvosi bizonyitvány. A tanfolyam tandijmentes s a felvett hallgató csupán saját ellátásáról tartozik gondoskodni. Szegényebb sorsu és kitünő bizonyitványokkal rendelkező egyének részére tiz egyenként 600 frtig terjedhető ösztöndij rendszeresittetet, melyek havi előleges 59 frtnyi részletekben fognak kiszolgáltatni. Azon hallgatótól, a ki a tanfolyam tartama alatt kellő előmenetelt nem tanusit, az ösztöndij időközben is és azonnal elvonható. A tanfolyamon részt venni óhajtók 50 kros bélyeggel ellátott és tanulmányaikat igazoló bizonyitványaikkal felszerelt kérvényeiket a földmivelésügyi m. kir. miniszteriumhoz czimezve folyó évi augusztus hó 25-ig azon gazdasági tanintézet igazgatóságnál tartoznak benyujtani, a melytől végbizonyitványaikat nyerték.

— **Dr. Frederik Jenő uj könyve.** Ugy a sajtóban, mint a tudományos világban méltó feltünés keltett lapunk munkatársa dr. Frederik Jenőnek „A lét birálata“ czimü eredeti tételektől duzzadó könyve. A magyar bölcsészeti irodalom sokat nyert e müvel, mely önálló felfogásával emelkedik ki. Szerzőtől közelebb egy uj bölcsészeti munka jelent meg e czimen: Álláspontom és a divatos leszármazástan. Dr. Frederik alapgondolata az őstörvényeken nyugvó szervezeti haladásnak természetes uton való megfejtése. Czélja az is, hogy legyen az erény és értelmi haladás jogszerü gyümölcse: humanizmus és teljes felszabadulás. A tudós szerző e müvével is bebizonyitotta, hogy teljesen önálló és független.

— **Felhivás és kérelem.** Egy iparos létkérdéséről van szó s ezért fordulunk a közönséghez kérve szives támogatását. Az illető a nemzeti asztaltársaság czéljainak hasznos munkása a multban, mint a jövőben. Harmincz forint birságra büntette meg a rendőrség, a végtárgyalás tudomására nem hozatott (a fekete sárga zászló ügyben) s a zálogolást is megejtették. E birság enyhitéséhez a nemzeti asztaltársaság hozzá akar járulni és adakozásra hivja fel a közönséget. Roth Lajos elnök. (Az adakozás hozzám küldendő).

— **Budai szinkör.** Krecsányinak szerencsés és dicséretre méltó vállalkozása volt — s ezért a budaiak teljes elismesését érdemelte ki — hogy H.-Pauli Mariskát a kitünő müvésznőt felléptette. E figyelemért fogadja köszönetünket. A mi kedvelt müvésznőnk minden fellépése telt házat vonzott s a közönséget, a tetszés nyilvánitások a legzajosabb fokára ragadta. Nem is csoda, mert ugy játéka, mint éneke a müvészet magas niveauján állt. A müvésznő tapasztalhatta azt, hogy az igazi izlés milyen elismerésben részesithet. Mi nem tehetünk egyebet, minthogy az élvezetes vendégjátékok hatását konstatáljuk.

— **Értesités.** A budafoki zöldojtási tanfolyamon mintegy 60-an vettek részt, kik közül a legmagasabb eredési %-ot Wahr Ferencz budafoki lakos ért el, tekintve azonban, hogy nevezett már máskor is részt vett ojtási tanfolyamban, a kitűzött dijak nem neki, hanem az első dij, egy arany, az utána legmagasabb eredést elért munkásnak, Schmidt Antal budafoki lakosnak, a 4 ezüst forint Hauczman Kálmán szintén budafoki lakosnak javasoltatik kiadatni. A dijaknak t. cz. részére való kiutalványozását a miniszteriumtól kérelmeztem. Székesfehérvár, 1893. jul. 14. Rácz.

— **A hazai ipar- és termény-szövetkezeti társulat** aug. 15-én II. évi rendes közgyülését megtartotta. Az üzletév jelentékeny eredményeket mutat fel, a mennyiben 859 ezer koronát meghalad az alaptőke. A tiszta haszon 10%-tolit, a melyből 7%-ot kiosztani, 3%-ot a tartalékalaphoz rendelt csatolni a közgyülés. Igazgatósági tagokul Gunda Ferencz, dr. Vadászy Bertalan és Temesváry István választattak meg. A felügyelő bizottság Fülbier Nándorral egészittetett ki Az intézet helyisége Budapest Bombatér 2. sz. alatt van.

— **Egy dühöngő vadállat** teszi bátortalanná a budavári utczákat ujabb idő óta. Alakra nézve hosszu, nyurga, ki abban találja a m. kir. rendőrség által a világért meg nem zavart örömét, hogy védtelen kis gyermekeknek az utczán nekiront, rájuk ripakodik és miután agyba-főbe verte, hősileg eltünik. Ez a ficzkó verte ma délben össze-vissza kis fiamat a Szent-Háromság-téren, hátulról támadva és a halálra ijedt gyermeket az iskolatérig üzve. Arra haladó „urienberek“ természetesen nem találták érdemesnek e vadállat garázdálkodásának utját állani. Majd csak akkor fognak felocsudni, ha az ő gyereküket verte felholtra a dühöngő. Felkérek minden tisztességes embert legyen segitségemre e ficzkó nevének kideritésében, hogy azt emberségre meglehessen tanitani. Ruházata: Sötétkék öltöny, apró fehér virágokkal, sárga szalmakalap kék vagy fekete szalaggal. — Póra Ferencz, a várbeli polg. és felsőbb leányiskola igazgatója.

— **Összejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai folyó hó 23-án Wenzl Ferencz vendéglőjében II. ker. Donáti-utcza 20. sz. alatt jönnek össze.

— **Budakeszi szinészet.** Mult hét pénteken 11-én a „Madarász“, 12-én szombaton a „Diurnista“, 13-án vasárnap és 14-én hétfőn a „Próbaházasság“ került szinre, ez utóbbi közkedveltségü előadás telt ház előtt és oly nagy lelkesedészel folyt le, hogy a népszerüvé vált »K. L. azt üzente« nótáját a közönség zöme Szikorával (Móori) együtt énekelt és többször ismételte. Alig hihette az ember, hogy az elhirhedt sváb Budakeszin ily lelkesedés lehetséges legyen. Világos jele annak, hogy a derék igazgató Bátosi E. urnak kitüzött magyarositási czélja valósulását eredményezte, miért is elismeréssel tartozunk. 15-én „Az ingyenélők“, 16-án a „Szegény Jónathán“ és 17-én a „Kósza Jutka“ került szinre, ez utóbbi zónadijak t. i. félár mellett, hogy ezáltal könyebben megkedvelhessék. 18-án „Náni“ adatik és azonkívül még csak két előadás leszsz a Budakesziek nagy

sajnálatára, kik igen megkedvelték az élvezetteljes estéket, miket a derék színészek kitünő előadásaikkal szereztek a nyaralóknak. Jövő évre az előadások az évad elején kezdődnek, e czélra épült szinkörben.

Fekete József főgymnáziumában és nyilvános algymnáziumában a beiratások megkezdődtek. Ezzel az internatussal összekötött kitünő intézetnek az is előnye, hogy az ifjuság lelkiismeretes nevelésben és oktatásban részesül. A növendékek a tanárokkal vannak, kik azután könyebben ismerhetik fel szokásaikat és szellemi erejöket. A tanitás sikere igy biztosabb. Ajánljuk e jónevü intézetet olvasóinknak. A mely apa tanulmányaiban elmaradott fia sorsát szivén viseli, az mindenesetre ebbe az intézetbe fogja adni. Részletes programmal szolgál az igazgatóság (Attila-utcza 2.)

— **Kirándulás**. A magyar turistaegyesület budapesti osztálya f. hó 20-án a fővárosban időző vidéki tagtársak tiszteletére a Svábhegy, Normafa és János-hegyre rendez kirándulást. Indulás d. u. 3 órakor a fogaskerekü vasuttal. Vezető dr. Marinovich Imre.

— **Mulatsagok.** A budapesti mükedvelők köre ifju Mosolygó Ferencz jutalom-bucsu fellépése alkalmából a „Fáczán“ összes termeiben szeptember hó 17-én mükedvelői előadást rendez. Szinre kerül II. Rákóczy Ferencz fogságából a börtönjelenet és a Próbaházasság. — A budai ifjuság bálja szeptember hó 16-án lesz a besorozott ujonczok tiszteletére ugyancsak a „Fáczán“ összes termeiben.

*

A gondos háziasszonynak első és főerénye a tisztaság. A tisztaság csak ugy vihető keresztül, ha az óvszerek megbizhatók és hamisitatlanok. E tekintetben Bieber és Wirth (II. Főut 8. sz.) valóságos kiállitást találjuk itt a legkitünőbb olajlak festéket szobapadlónak, ugyszintén ruhafestékeket-képek és tükrök bearanyozására mind a legfrissebb szállitmány. Kolera elleni óvszerek intézetek, gyárak, üzletek, szállodák, községek és magánosok számára nagy mennyiségben vannak raktáron.

Egy jó házból való tanoncz azonnal felvétetik **Elbl és Pietsch** udvari fényképészeknél (II. ker. fő-utcza 18. sz.)

A kiadásért felelös:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztö:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Hová menjünk?

Kellemes szórakozási hely Budán
az
»Alagut kávéház«,
hol
a kirándulók jó italokat kapnak.

A kávéházat úgy rendeztem be, hogy azzal is emeljem az idegenek forgalmát.

A kiszolgálás pontos,
e mellett
a szinkör közvetlen szomszédságában
van.
KITÜNŐ ZENE.
Ajánlom a közönségnek

Wellisch Zsigmond,
kávés
I. ker. Alagut-utcza 1. szám.

Krisztinavárosi
Entreprise de pompes funébres
temetkezési vállalat
FISCHER FERENCZ
I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Tudomásul!

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a Krisztinavárosban, a casino-épületben a
krisztinavárosi
CASINO-SÖRCSARNOKOT
megnyitottam.

A legujabb kor igényeinek megfelelően, kényelemmel és fényesen berendezett vendéglői helyiségeimet tisztelettel ajánlva, számos látogatást kér

KLEINHACKEL J.
a »SÖRKOCSI« tulajdonosa.

Geizler Kálmán
BÁDOGOS
légszesz- és vizvezeték-berendező
ajánlja magát mindennemü
DISZMŰ- és ÉPÜLET-MUNKÁKRA,
BUDAPEST,
II. ker., fő-utcza 17. sz., gr. Andrássy ház.
Nagy választék fürdőkádakban.

8. 8. 8.

Üzlet-megnyitás.

A **„Három nyolczas“**-hoz czimzett régi jó nevü vendéglőt f. évi aug. hó 5-én megnyitottam.

Izletes ételek délben és estve, valódi moóri borok állnak a közönség rendelkezésére, úgyszintén kitünő tekepálya a kellemes kerti helyiségben.

Vatter Vilmos,
vendéglös a **„Három nyolczas“**-hoz
I. ker., Ív-utcza 10. sz.

Csak a verseny képes

kiegyenliteni a visszaéléseket. Ez szabadítja fel a közö séget egyesek önkénye alól és ez sarkalja a lelkiismeretes üzletembert, hogy kiszolgálása pontos és megbizható legyen,

Különösen fontos ez most, a midőn az emberek egészsége sok támadásnak van kitéve és **az élelmi szerek vásárlásánál különös elővigyázattal kell élni.**

Ezen okból én **húscsarnokomban** különös rendszabályokat alkalmaztam, melyekről mindenki meggyőződhetik, aki nálam vásárol húst. Főtörekvésem: a közönséget abba a helyzetbe juttatni, hogy **egészséges és friss hús kerüljön asztalára.** Tisztelettel

Záborszky János.
I. ker. Krisztina-tér 3. szám.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

Kősziklából fakadó kristálytiszta
VÉGHLESI

„Vera"-forrás.

Hazánk igen kedvelt szénsavdús savanyúvize
Hathatós szer az emésztési zavaroknál.
Borral vegyítve kellemes savanykás izű üdítő és tiszta italt képez,
a bort nem festi,
a miért a nagyérdemü közönség **fröcs** gyanánt nagyon kedveli, s e végből a vendéglős urak igen felkarolták.

Orvosi bizonylatok a VERA-FORRÁS-ról:

A véghlesi **VERA**-forrás vizét ugy a vezetésem alatt álló m. kir. belgyógyászati kórodán, valamint a magán-gyakorlatban, évek során át és folyvást növekedő kíterjedésben, sikerrel használom a **légzőszervek, gyomor-, ivarszervek és hólyagnak heveny és idült hurutos megbetegedésénél, sápkór és vérszegénység** eseteiben, ugyszintén **Brightkóros szívbetegek és diabetikus** betegeknél.

Ezen viznek teljes tisztasága, kitünő kezelése, szerencsés vegyi alkata és **sziklatalajból** való eredése teszik, hogy ez teljesen **fertőzetmentes**, egészséges italt képez, a mely kiválóan ajánlható ott, hol a **cholera, tiphus** és más az ivóviz által terjedő fertőzeti betegségek uralkodnak. Budapesten, 1893. márczius hó 1-én.

Dr. Korányi Frigyes,
a förendiház tagja, kir. tanácsos, egyet. tanár, az Orsz. közegészségügyi tanács elnöke stb.

A véghlesi **Vera-forrás** vizét, ugy a nyilvános gyermek-gyógyintézetemben, mint a magán-gyakorlatomban: az **emésztési** és **légzési szervek**, nemkülönben a **vizelési bántalmak**, ugyszintén az **angolkór** és **vérszegénységben** szenvedő gyermekeknél évek óta sikerrel használom. Általában a gyermekek e vizet szivesen iszszák, s minthogy az anyagcserét élénkiti, s igy a **szervezetet erősiti**, azt nemcsak beteg, de egészséges gyermekeknek és amennyiben, mint tisztán **forrásviz a trachyt-sziklából** nyeretik, tiszta ivóviz hiányában, vagy járvány alatt rendes használatra különösen ajánlom.

Budapesten, 1893. márczius hó 25-én. **Dr. Kövér Kálmán,**
gyermek-gyógyász.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár: **VII. Erzsébet-körút 56.**

Rövid-, szövött-
és
DIVATÁRU-RAKTÁR
a
Krisztinavárosban.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a **Krisztinavárosban, Krisztina-tér 1/a.** szám alatt (Casino-épület) egy a legujabb kornak megfelelő **női- és férfi-divat, rövid- és kézműáru-üzletet** nyitottam. Főtörekvésem oda irányul, hogy a n. é. közönség teljes pártfogását kiérdemeljem.

Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

A várbeli 10 év óta fönnálló üzletemet továbbra is fenntartom.

BURES HENRIK

keztyű- és sérvkötő-gyára
Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán
Weninger M. füszerkereskedése mellett.
Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.
Egy pár keztyü 1 frt.
Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Schranz Gottlieb

BÁDOGOS MESTER,
légszesz- és vizvezeték berendező
elvállal mindennemü
DISZMŰ- ÉS ÉPÜLET-MUNKÁT.
Nagy választék fürdőkádakban.
BUDAPEST I. ker. mészáros-utcza 2. sz.
Telefon 90—46.

VENDÉGLŐ
a
Szt.-Lukácsfürdő kertben.

Délelőtt czigányzene.
Délután és este katonazene.
Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.
Udvari sör a részvényserfőzdéből.
Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.
Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik **Bereczky Lajos**
vendéglős.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.
A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét
f. évi márczius hó 1-jétől
férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes
asztali savanyúviz
és
egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.
Telefon 90—97.
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hö- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.

Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.

A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.

Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.

Massage és villamozási gyógymód.

Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.

Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünö közlekedés.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához"

zimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához"** czimezve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel

Fukáts János.

Tüzelő-anyag-raktár

HERZMANN FERENCZ

BUDAPEST,

I., Krisztina-körút 97. sz.

Raktár mindennemü **agyagcső, kémény-süvegek** (Zsolnay-féle gyártmány). **czement-lemezek, vizhatlan mész, Portland-czement,** fedel- és **épitő-téglák,** továbbá mindennemü **szárazfestékek, fedő- és elszigetelő kéreg, mész és homok** és minden az épitési szakmába vágó czikkekből.

Általánosan ismert jóságu **porosz Weidensteinsegen-féle darabos és koczka-szén,** valamint **Baglyasi-féle kőszén, faszén és gyertyánfa a legjutányosabb árakon házhoz szállitva.**

Gyors kivitelről és tökéletes mértékről biztositom.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

DILIGENTIAE ET ARTIBUS — KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI EGYLET 1891

Arany érem

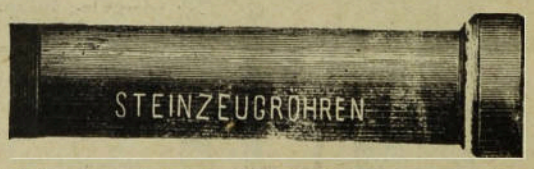
Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit

Bergl Sándor

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI., Andrássy-út 30. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlönyt**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könvomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 34. sz. Vasárnap, augusztus 27.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó. kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A budai régi bálok.

Irta: **Dr. Milassin Vilmos**

I.

Nem is oly rég volt, midőn még a hivatalos iratokon is igy irták: „Mi Buda főváros".

Megtörtént az egyesülés s ebben a mi kedves Budánknak ugyanolyan — ha ugyan nem még mostohább — szerep jutott, mint a dualizmusban Magyarországnak.

Ámde minek énekelnénk:

»Régi dalt régi dicsőségről«.

Azelőtt még a társadalmi téren is kiváló szerep jutott Budának.

Öregjeink lelkesülten emlékeznek ma is még az országházi hires bálokra, hol az ország legelső gavallérjai jöttek össze s hol országra szóló mulatságok folytak le.

Halvány emlékünk nekünk is maradt e bálokról. Egyszer tán leirjuk.

Sokkal közvetlenebb emlékeink vannak azonban a budai nyári bálokról, habár a mai ifju nemzedék ezekről is alig tud valamit, pedig a főváros társadalmi életének egy tizede történelmileg sokban összefügg e báloktól.

Az alkotmány ébredése korszakában a nyári bálokat a pesti oldalon a Széchenyi sétatéren kezdték meg, de nem sok szerencsével.

Szekrényessy fürdő-bérlő honositotta csak meg az elegáns nyári bálokat a budai Rudas-fürdő előtt elkeritett kis kertben.

Kedélyes, fesztelen s a mi fő: elegáns mulatságok voltak ezek, csak egy hibájuk volt: hogy a keret, e kis kert, igen szük lett csakhamar az elite nagy társaság befogadására.

E bálok helyébe léptek azután a 60-as években a Császárfürdő szerdai báljai, májustól kezdve őszig minden hét szerdáján s rövid idő alatt oly országos népszerüségre jutottak, hogy hazánk legszebb, legelőkelőbb hölgyei a legtávolibb vidékekről is örömmel jöttek fel ide bálozni s hozzá igen sokszor parthiet is csinálni.

Nem egy előkelő, boldog házasság regényének első fejezete az e korbeli költők és irók által megénekelt császárfürdői platánok alatt szövődik.

A Császárfürdő ez időben a főváros legkedveltebb helye lett. Reggelenként az előkelő világ átjött ide sétálni és zene mellett elcsevegni a platánok alatt.

Szerdán este azután a nagy gyógyudvar külön podiumával tánczteremmé lett átalakitva s a müvészi tükör-lámpák világa megtörve a rezgő zöld lombokon, tündéri fényt vetett a tánczoló párokra.

A fővárosban időző mágnások és mágnásnők sem maradtak el e bálokról, sőt egy izben Napoleon herczeg (a Plon-Plon herczeg), a nagy Napoleonnak azonban igazi hasonmása is megtisztelt egy császárfürdői bált jelenlétével.

E feledhetlen este megérdemelné hogy külön czikkben örökitsük meg.

Az esti 8 órai hajó zeneszó mellett szállitá ki a bálozó közönséget s éjfél után két órakor a katonai zenekar hangjai mellett hajóztunk haza, szép holdvilágos éjjeleken, midőn a Duna habjainak csevegése a mamák éber füleit is elnyomta, érthetlenné tevé a boldog párok még zengzetesebb csevegését . . .

Előkelőség s mégis fesztelenség jellemzé e bálokat, de csak ugy lehettek ily vigak ily fesztelenek, mert a legszigorubban zártkörüek voltak.

Azon időben a mulatságot sem keverték még oly elválaszthatlanul össze a jótékonyság majmolásával, mint ma, midőn egy bálra ezreket elköltenek s ebből juttatnak valamely jótékonyczélra is 9 frt 40 krt s hogy ezt is elérjék, meg kell nyitniok a bálterem ajtait boldognak boldogtalannak s ezzel megölik a bálok fesztelenségét, kedélyességét, egyöntetüségét.

A nemes szivek akkor sem zárkóztak el a jótékonyság gyakorlása elől, sőt tán tisztábban, önzetlenebbül gyakorolták, mint mai napság sok helyütt, példa reá ép azon időből a horvátországi inségesek javára rendezett szinházi nagy tab-

A „BUDA és VIDÉKE" TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Hanem az mégis szivtelenség volt tőle, hogy szeretője előtt elhallgatta, a mit atyjától megtudott, hogy annak csak egy napja van még élni.

A fukar ajtaján ismét zörögtek a lakatok és vasrudak; ő maga nyitotta azt Telli előtt, ő maga zárta be utána.

A leány kaftánja alatt egy erszényt rejtegetett: a fukar Sejtén bőkezü a bayadérok irányában. Midőn a gyaloghintóhoz ért sietséges hangon mondá az öregnek; „hol van társad, hivd gyorsan: a harmadik kiáltás előtt a vadaskert alatt kell lennem."

Az öreg tudta azt jól: Petneházy volt akkora odarendelve.

— Társam nincs itt, nem is jő elő hamar — viszonzá — az imént három tolumbadsi ment erre részegen, azok belékötöttek, összeveszett velük, az őrjárat aztán mind valamennyit bevitte a gömbölyü toronyba, onnan reggelig ki nem eresztik őket.

Az odaliszk nagyon megijedt e szóra.

— Mit tegyünk? Nem lehetne-e itt valakit találni, a ki helyette a palankinhoz állna?

— Ha sokáig keresgélünk, legfelebb tolvajokra akadhatunk, a kik bennünket kifosztanak. Nekem ugyan semmim sincsen de neked . . .

— Hogyan jussak igy be a várba vissza? nőruhában feltünök: mindent kitudnak.

— Tanácslok valamit, a hintó ülése alatt van egy csomagba kötve férfiruha; gazdája ott feledte; azt vedd magadra igy visszamehetsz a várba, ha a basa gyürüjét mutatod; azt hiszik, valami megbizott oglánja vagy, odáig majd én elkisérlek.

— De hol öltözzem fel itt az utczán?

— Hát eredje be a palankinba, ott senki sem lát meg.

Telli ugy tett; bement a palankinba és átöltözött. Nem is gyanitá, hogy azok Petneházy ruhái, a miket fölvesz. Mikor készen volt, az erszényt övébe rejté s ismét kilépett a palankinból.

Körülnézett: az öreg nem volt sehol. Kereste, suttogva hivta; nem felelt senki; egyedül volt az egész sötét utczában. Azalatt, mig átöltözött a barát ugy éltünt a hintó mellől, hogy léptei hangját sem hallhatá.

Látva, hogy magára van hagyva, elkezde futni a vár felé; azt hivé, valaki fut utána, pedig csak a viszhang volt az, a mit a magas várfalak adnak. Elfulladva ért a várkapuig; mutatá az őrnek Abdi gyürüjét; ha az őr kevésbé álmos, meg kellett volna ismernie remegéséből a nőt; igy szabadon hagyá a kapun bejöni.

Az ismerős utczákon már visszatért az odaliszk bátorsága; itt többé nem rabolták ki; minden utczaszegleten katona állt s az őrjáratok ellen megvéte Abdi gyürüje. Sietett a vadaskert felé. A muezzim épen akkor kiáltott harmadikat, a midőn az alacsony kertajtón belépett. Hátranézett: nem jö tán épen e perczben Petneházy? vagy már talán itt is van? Ő türelmetlen szokott lenni. Mint a kik igazan szeretnek. Milyen kár érte, hogy már holnap meghal. Olyan szép ifju és meg kell neki halni!..

De minek mondaná ezt meg neki? minek rontaná el vele a mai napot? Hadd legyen még reggelig öröm, szerelem és mámor. Reggel ugy is ketté szakitja azt Abdi basa.

. . . . . Abdi basa azonban mást gondolt. A mint a piláf-árus történetét hirül vette, rögtön átlátta, hogy Petneházyt sokáig szem elől bocsátani veszedelmes. Az ember ravasz, vagy legalább is ravasz tanácsadói vannak: jobb lesz vele gyorsabban elbánni.

Azt tudta, hisz kegyes elnézése volt rajta, hogy Telli a vadaskert kio-zkjában fog összejönni vélt férjével. Attól is tartott, hogy a nő elárulja férje előtt a veszélyt, mely feje fölött függ. Rosszul ismerte leányát. Azért ezuttal megparancsolá Telli anyjának, hogy ma este leányát sehova se bocsássa; két mutefellikát pedig kiküldött a vadaskertbe, hogy rejtőzzenek el a kioszk ajtajánál s a mint az éjjel egy fiatal férfi magyar köntösben az ajtón be akar menni, azt rögtön ragadják meg s vágják el a fejét.

Tellinek könnyen sikerült anyja tilalmát áthágni ki nem volt előtte egyéb, mint egy megvénült rabnő, ajándékokkal, édes itallal épen ugy megvesztegethető mint a többi. Ő ez éjjel is kiment szokott kalandjai után, mik Abdi basa előtt mind Petneházy rovására mentek. A muezzim két kiáltása között pedig nem Petneházyé voltak a gyönyör órái.

leau, vagy a Lloyd-beli nagy bazár stb. mely az igazi jótékony czélra tán tizszer többet jövedelmeztek, mint ma egy egész farsang ötven ugynevezett jótékonyczélu tánczvigalma.

De azon időben tudtunk még mulatni is . . . Ma még a jogászbálra is hirlapilag csődítik be a nagy közönséget, még pedig a jótékony czélra való tekintetből, minél nagyobb számu közönséget, akkor a báli belépti jegy még valódi kitüntetés volt s azt sokszor párbajjal kellett kierőszakolni. A gazdag Nemeshegyit egy báli meghivó megtagadásáért ölte meg párbajban Nyiry Józsa hirneves ügyvéd s azon időben kedvelt fővárosi gavallér.

Végig is tánczolták akkor a franczia négyes összes figuráit a legelőkelőbb delnők is s a hatodik figurában kezüket és nem (mint ma sokszor) zsebkendőik csücskét nyujták a szomszéd tánszosnőnek.

Szép a jótékonyság, de e miatt a bálokat sem szabad eredeti jellegükből kivetkőztetni.

A hatvanas évek Császárfürdői báljai országos hirnevüket, népszerüségüket mégis első sorban bálrendező-bizottságuknak köszönhetik, mert az a főváros legelső gavallérjait egyesité magában.

Az első évbeli bálbizottság elnöke az ünnepelt ifju gróf Széchenyi Ödön volt, ki ma is ünnepelt még — Konstantinápolyban, de mint török pasa ifjuságával, jókedvével ma már nem imponál.

A bálbizottságok tagjainak nagy része számot tett az irodalmi, vagy társadalmi téren.

Fájdalom, a jókedvü bálrendezők legtöbbje ma már a hideg hantok alatt pihen, hol a szivet nem bántja már semmi...

Többen megérdemlik, hogy nevüket e röpke pár sorban felemlitsük, hisz nevük összefügg azon évtized társadalmi történetével.

E bálbizottság legrokonszenvesebb tagja Reviczky Szevér volt.

Magas, sugár növésü, szép szőke ifju, értelmes, nagy homlokkal, ábrándos szemekkel. Lovagias nyilt jellem, a férfiak kedvencze, a nők bálványa. Igazi férfi szépség és jellem.

Szegény Szevér barátom! A te élettragédiád is a császárfürdői bálból eredt! Vagy tán itt lett megtalálva reá a keresett ok.

Reviczky Szevér a 60-as évek egyik legképzetttebb hirlapirója volt, az ekkor még nagyon elhanyagolt nemzetgazdaság és pénzügytan terén valódi szaktekintély, ifju korához képest nagyon is sok tudással, higgadtsággal, conzervativ volt, mentve minden forradalmi (azon időben nagyon gyakori) láztól. Ha élne ma már rég miniszter s hazánk ünnepelt disze lenne.

Az akkor legtekintélyesebb politikai napilapnak, a „Pesti Napló“-nak belmunkatársa volt, de irt máshová is, volt eset reá, hogy egy-egy czikkét ezer forinttal is dijazták, a mi akkoriban valódi ritkaság nemébe ment.

Még ma is élénk emlékemben él az a végzetes bál-este!

Délczegen tánczolta elől a cottilont az akkor nálunk is ünnepelt hirneves külföldi énekesnővel: Murszka Ilmával, kit azután levezetett vacsorázni a tánczterem oldalán levő kis asztalok egyikéhez.

A szomszéd asztalnál előkelő társaság közepette Elek Gusztáv, a ma is élő huszárezredes ült.

A bál egy kellemetlen epizódját birálgatták kissé tulerősen.

A szomszéd asztalnál Reviczky meghallva, hogy egyik rokona nevét bántólag emlitik, helyreigazitólag közbe szólt.

— Ön nem szólhat, mert önnek még van elintézetlen ügye: — vágott vissza Elek Gusztáv.

Valami rég feledett családi ügyre volt czélozva ezzel, a mit annak idején Reviczky — ugy látszik — nem ugy vett fel, mert nem oly jellem volt, ki bármi sértést zsebrerakott volna.

Reviczky szó nélkül emelkedett fel. A két férfi tekintete találkozott. A halál volt kifejezve e tekintetben.

Mi nehányan kik e végzetes jelenetnek tanui valánk, összeborzadtunk. Tudtuk, hogy itt nem oly párbajról van szó, a minők mai napság divatoznak, midőn csak a levegőn lődöznek lyukakat.

Sejtettük a párbaj valódi indokát s igy tudtuk, hogy e párbaj élet-halálra fog menni s hogy az egyik fél mulhatlanul ott marad s midőn arra gondoltunk, mily biztos a lövése Elek Gusztávnak, mély részvéttel tekintettünk szeretett barátunkra, ki pedig oly vigan koczintá össze pezsgős poharát a zöld ruhás szép énekesnővel, mintha mi sem történt volna.

A párbaj másnap megtörtént, pisztolyra. Borzalmasabb jeleneteket képzelni sem lehet.

Az első lövésre Reviczky Szevér, hazánk disze, reménye homlokon találva, holtan rogyott össze.

A szép diva éveken át eljött a legmesszebb országokból is e szomoru halál évfordulója napján a bálványozott férfi sirhalmához imádkozni.

Az eskütéri hid.

(Folytatás.)

Ezekután kérdjük, ha az inditványozó nem oly óvatos s hogy azt az inditványt nem azon jogi alapon veszi a kezébe, melyen azt valóban cselekedte, megkapja-e a jelen generáczió azt a hidat? véleményünk szerint bizonyára soha, mert mint föntebb jeleztem a legilletékesebb tényezőknek már kezdetben nem birta tetszését e terv, tehát a mit eddig is tettek s a mit még ezután tenni fognak tisztán a kényszer helyzet kifolyása, de jószántokból ezt nem cselekednék.

Hogy ez az inditvány az eskütéri hidra nézve helyes és jogosult volt, már az eddigiek-

---

A két mutefellika unhatta magát erősen a vadaskertben, rájuk levén parancsolva, hogy sem állóhelyükből megmozdulniok, sem egymással beszélgetniök nem szabad.

Mikor a muezzim harmadik kiáltása elhangzott; akkor hallatszott a kertajtó halk nyikorgása s utána közeledő léptek a kigyozó ut porondján. A két mutefellika jól figyelt arra.

Néhány percz mulva a kioszkig érkezett, a kire vártak. Egy karcsu ifju magyar öltözetben. Arczát a sötétség miatt nem lehetett felismerni — és nem is volt arra szükség.

A mint az ifju alak a kioszk ajtaja felé nyult, hogy a kulcsot a zárba belétegye, egyszerre előugrott két felől a két mutefellika egyik hirtelen hátraszoritotta az áldozat két karját, a másik épen olyan gyorsan lenyomta fejét, arczczal a föld felé, és egy handzsárvillanás alatt a fő hajfürtjeinél a zsoldos kezeiben maradt. A holttestet félretevék a bokrok közé, a levágott főt beletették az érte küldött bársony erszénybe s korán reggel felvivék azt Abdi basához; ki épen akkor kapott Belgrádból, a fekete nagyvezértől egy megdöbbentő izenetet, mely tudatá vele, hogy az ugynevezett Ihánzáde Mehemed dervis nem egyéb, mint Gabriel Péter gyaur szerzetes, a volt imám régi rabszolgája, ki mig Sztambulból számüzatése helyére Budára utaznék, egy kis faluhelyen meghalt; a rabszolga egyedüli kisérője, felvette ura köntösét, titkos iratait s most nem egyébért tartózkodik Budán, minthogy a vár gyöngéit kitanulva, arról a keresztyén tábornak tudomást adjon s a kurucz vezéreket, a kik még a portához hivek maradtak, elcsábitgassa. Vigyázzon Petneházyra s a kémet akasztassa fel.

Abdi basa övébe dugá a levelet s asztalára helyezé a bársony erszényt a levágott fővel.

— Már vigyáztam reá: — mondá, a levél szavaira felelve. — Ez nem árul el senkit.

Ezzel kifizetett a két mutefellikának kétszáz dinárt, megdicséré őket s rájuk bizá, hogy most meg menjenek el az imám szállására s a mint megkapják, minden szó nélköl vágják el a fejét.

Egy óra mulva jelenté a basa teskeredsije, hogy a mutefellikák visszatértek; az imámot nem találják sehol, hanem iróasztalán leltek egy levelet, az Abdi basának szól; tudja meg, mi van benne.

Abdi basa felszakgatá a levél zsinórjait s ezt olvasá belőle:

„Abdurrahman! Sem engem, sem Petneházyt többé ne keresd; majd megtalálsz bennünket, a midőn nem óhajtanád. Mire e levelet olvasod, mi mind a ketten a keresztyén táborban vagyunk. — Barátod Ihánzáde Mehemed“.

— De Petneházy nincs ott . . . suttogá Abdi, megdöbbenve a levél tartalmán és sietett az asztalhoz, melyen a poronddal töltött erszényben a levágott fő állt s felnyitva azt, kivette belőle a főt. — Telli feje volt az, szép borzas göndör fürteivel, — melyekkel ugy szeretett játszani a basa.

Abdi felorditott dühében és fájdalmában. Majd a levágott fő ajkait, szemeit csókolá, majd meg átkokat szórt a barát és a kurucz hadnagy ellen; hasztalan, a lecsukott szemek és ajkak semmi csókra fel nem nyilnak többé s a menekülteket török átok utol nem éri ott, a hol vannak.

A basa véráldozatokkal gyógyitá fájdalmát, a két mutefellika, ki e rossz szolgálatot tevé, mulhatott, midőn a jutalomnyerés után egy órával a vesztőkaróhoz hurczolák őket; az egész háremőrség féjével lakolt; Telli anyját zsákba kötötték, kigyók és patkányok közé, ugy hajiták a Dunába; hanem mindez hiába volt már a kedvencz leány meghalt elárult kedvese helyett s azt nem köté Budához egyéb többé, mint a megtorlás álomüző vágya.

* * *

Reszkettek-e Budavárnak falai, romlásuk előérzetében? hajladozott-e a lőfarkas zászló a palota ormán szélcsendes időben? nem égtek-e az aranyozott betük a szerály ajtaja fölött, valahányszor a szultán keresztül ment rajtuk? nem recscsent-e mindig egyet a trón, midőn fellépett rá? közelg a végveszély Budavára ellen?

Junius 3-án jött át a keresztyén sereg előcsapata a Dunán Esztergom alatt; azon szent hadsereg, melynek küldetése volt Budát, ezt a legszebb gyöngyöt kitörni az ozmán urak koronájából.

Kilenczvenkétezer és hatszázra ment a harczosok száma; a milyennel a török az ideig nem mérkőzött még Európában. Ezek között volt huszezer magyar s a birodalmi seregen kivül az egész keresztyén világ minden nemzetének önkéntesei, kik az uj keresztesháborura Magyarország földére sereglettek. Spanyol grandok, Escalona és Vexas herczegek, Valero marquis, gróf Zuniga; brit lordok, franczia lovagok, egyesiték zászlóikat, egy ügyért, egy lélekkel küzdve.

(Folyt. köv.)

ből is lehet következtetni: most mint látható ugy a Belvárost valamint a Ráczvárost tökéletesen átalakitja, müszakilag és közgazdaságilag; a telkek és házak értékét felszökteti s a városrészekbe nem egy polgár leend, kinek fekvősége után vagyona a legközelebbi jövőben meg fog kétszereződni.

Az a vonal, melyre az esküténi hid esik, Budapestnek legfontosabb életere. Valósággal tengelye a városnak, mely körül e nagy gépezet forog. E vonaltól jobbra és balra terül el a város fölfelé és lefelé a Duna mentén. E vonalat tehát szélesebbre kell épiteni, mint bármely más utját Budapestnek. E vonal: a központi pályaudvartól, a hatvani-utczán és esküténen át egész a Dunáig s innen a tervezett hidon át a budai uj körut torkolatáig vezet. Itt fog hömpölyögni a jövő század Budapestjének milliónyi népe gyalog, bérkocsikon, fogatokon, közuti és társaskocsikon sietve, versenyt futtatva, ki dolga, ki élvezete után. E vonal sokkal nagyobb jelentőséggel bir Budapestre nézve, mint bármely más világvárosnak hiressé vált főutjai. Ily központi fekvésü boulevárdja egyik városnak sincs. S a mellett e vonalba torkolnak Budapestnek több nagy vonalai is.

Kétséget nem szenved tehát, hogy az esküténi hidra sokkal fontosabb szerep vár, mint a minő szerepe volt eddigelé akár a Lánczhidnak, akár a Margithidnak s mint a milyen szerep a vámházköruti uj hidra is várhat. Egyik hid sem pótol oly nagy szükséget, mint az esküténi. S ebből az következik, hogy e hidat minden eddiginél nagyobb méretekben kell épiteni. Mert nem szabad a jelenlegi szükséget venni zsinórmértékül.

Azért nézetünk szerint nagy hibát követnének el azok, akik a budai Krisztina-körutat csak kisebbszabásu utvonallá épitenék, ha ezt cselekszik, a mi gyermekeink fogják megadni annak a tizszeres árát, mert a jövő században az itt kifejlődő forgalom szükségessé fogja tenni egy nagyobb szabásu ut épitését; természetesen azt sokkal jobb volna ma kevesebb költséggel eszközölni, mint később tizszeres árral megfizetni.

Meg kell még jegyeznünk, miszerint azon idő óta, a mióta az esküténi hid terve törvény utján is biztositva van találkoznak emberek, a kik azon eszmére nézve az egyéni érdemeket maguknak szeretnék vindikálni, habár egyébb joguk nem is lehet hozzá, mint legföljebb az, hogy hivatalos minőségükben az aktákkal érintkeztek. A főváros kultur történetéből nem tudunk egy oly mozzanatot felmutatni, melylyel igazolni lehetne, hogy a hid eszméjét az inditványozó Hubenay Józsefen kivül, valaki más már megpenditette volna; még kevésbbé volna igazolható az a körülmény, hogy valaki a tervet a Belváros és Ráczváros szabályozásával összekötötte volna. Daczára e körülménynek, a főváros törvényhatóságának közgyülési termében találkozhatott oly ember, a ki azt merte állitani, hogy a főváros egyik hivatalnoka már a hetvenes évek egyikén, ezt az eszmét megpenditette tehát az érdem is azon jó uré.

A Ráczváros közgazdasági hanyatlása a Lánczhid megyiltával rohamosan következett be, ugy hogy ma bátran mondhatjuk, miszerint a budai oldalon a jólét és vagyonosodás a vizivárosban öszpontosul, az első kerületnek értéke ez időszerint az ásványvizek gazdagságában s abban a hegycsoportozatban reljik, mely délnyugatról félkörben körülveszi, mely természeti kincsünket csak akkor tudjuk kellően kiaknázni, ha majd a már a kontemplált két hiddal a baloldal ossze lesz kötve.

Az első kerület elhagyatott állapotát, az I-sö kerületi polgári körnek 1885. év elején a főváros törvényhatóságához az esküténi hid érdemében beadott emlékiratnak egyik paszusa igen helyesen a következőkben apostrofálja:

„Mióta a török invázió vandalizmusa Mátyás király világra szóló nagy alkotásait rommá tevé, az ős magyar főváros hajdani nagyságáról csupán az itt-ott felállitott emléktáblák stereotyp adatai beszélnek s ott, hol előbb a magyar kultura ülte diadalait, az ország nagyjainak fényes palotái helyett, az uj Budapest benszülött munkás osztályának házikói szerénykednek.“

A Belváros közgazdasági hanyatlása intenzivebb alakban a hetvenes években következett be; ami abban nyilvánult, hogy a jobbmódu lakók, a kik ez ideig majdnem kizárólag a belvárosban iparkodtak habár drága házbér mellett is lakni; később mikor a külvárosok müszaki fejlődése fokozatosan bekövetkezett, ily mérvben ezek a jómódu lakók a külvárosokba költözködtek, hol olcsóbb házbér mellett kényelmet is többet élvezhettek.

Mint már jeleztem, a Belváros fellendülésére senki sem gondolt; sőt a legilletékesebb tényezők ugy vélekedtek, hogy a városrésznek sajátságos fekvésében van hanyatlásának oka, melyen csak az idők mulása segithet, emberi erő nem igen.

Ily véleményekkel szemben tehát nem eléggé méltányolhatjuk azok érdemeit, kik a helyzet megváltoztatására törekedtek. Nem lehet tagadni, hogy Hubenay Józsefnek mint kezdeményezőnek e téren elévülhetetlen érdemei vannak, — de az is bizonyos, hogyha ez a terv létrejön, a müvelt fővárosi polgárság is nagy mérvben hozzájárult ehhez. Mert, mig talán évtizedekkel előbb az eszme megpenditőjét megkövezték volna, addig a megpenditéskor a polgárság örömmel fogadta, ugy, hogy egyesek valamint testületek az eszme mellett sikra száltak s egész odaadással ez ügyet támogatták.

Ha tehát érdemek jutalmazásáról lehet szó, akkor nem lennénk igazságosak, ha azok neveit elhallgatnánk, akik arra valóban rászolgáltak. Első sorban Babarczi dr. Schwartzer Ottót kell kiemelni, ki tolnal és befolyásával szált sikra a hidak mellett, s nevét e téren is megörökitette.

Nem hallgathatjuk el Szelestey Géza érdemeit, ki az első percztől az eszmét melegen pártolta, a kezdeményezés pillanatában is jelenvolt, s ez időtől az ügynek nem volt nálánál rokonszenvesebb támogatója. Palóczi Antal fővárosi rajztanár szinte az elsők között volt, kik az eszmét támogatták, sőt az első konferenczián ő volt a tollvivő, kinek szakszerű jelentése alapján tétetett meg az inditvány; később ujságczikkekben, valamint felolvasásokkal iparkodott egész odaadással az eszmének propagandát szerezni, miáltal is ezen elismerésünkre méltán rászolgált.

Nagy érdemeket szerzett Dr. Heinrich Kálmán is ez ügy körül, ki nemcsak a közéletben iparkodott az eszmének niveket szerezni, hanem a megboldogult Baross Gábor kereskedelmi minisztert is ő nyerte meg az ügynek; sőt az által, hogy a hidra konczesszeiót kért, a kérdést aktuálissá tette, ami neki tetemes áldozatába is került.

Mint tudjuk számtalan testületek, mint az első kerületi polgári kör; a hatodik és hetedik kerületi társas körök; az országos iparegyesület meleg hangu tárgyilagos emlékiratokban járultak az eszme támogatásához. Különösen ki kell emelnünk gróf Zichy Jenő érdemeit, ki hatalmas befolyásával ugy fölfelé mint lefelé, egyéniségének teljes sulyával iparkodott az eszmét diadalra juttatni. Nem hagyhatjuk említés nélkül Kovács József országgyülési képviselő nevét sem ki a hidak érdekében az országgyülésen interpellált. Fel kell emliteni Scheich Károlyt is a ki ez időben Budának valódi tribunus plebise volt, ki ha kellett agitált, ha kellett vetoját hangoztatta.

A főváros törvényhatóságának hivatalos tényezői meglehetős hidegen fogadták az eszmét s ha ez ügy más oldalról nem támogattatik, ő miattuk sohasem jött volna létre; azért nem felel meg a valóságnak az a feltevés, mintha a fővárosnál az 1875. évben valaki ezt az eszmét megpenditette volna. Ha valakinek a fővárosnál az ügy létrehozása körül érdemei vannak, az Kammermayer Károly puritán jellemü polgármester, ki az eszmét kezdettől melegen pártolta s ki érdemeit nem szokta a nagydobra ütni, hanem szép csendesen cselekszik, annélkül, hogy azért kitüntetésért ásitozna; elismerésünkre rászolgált még Márkus József tanácsnok is, ki mint ez ügy referense teljes buzgalommal támogatta ez ügyet.

A főváros mérnöki hivatala ellenszenvvel fogadta ez eszmét, sőt a főmérnök határozott állást foglalt ellene; s ha valakinek a mérnöki hivatalban érdemei vannak, az Heufel József főmérnök-helyettes, ki terjedelmes véleményes jelentésben tette az ügyet magáévá s minden alkalommal iparkodott azt támogatni is.

A főváros törvényhatóságának termében csak egy bizottsági tag találkozott, ki az 1891. év folyamán ez ügybeu interpellált; ez alkalommal ugyan az ügynek mint jóbarátja mutatta be magát, tényleg azonban a közmunkatanácsnál befolyásának teljes sulyával iparkodott az eszmét elaltatni, — az interpellácziával tehát csak port hintett a jóhiszemü polgárok szemeibe.

A Belváros polgárai is eleinte meglehetős hideg vérrel fogadták ez eszmét, csak mikor fokozatosan meggyőződtek, hogy az a terv azonos az ő személyes érdekeikkel, kezdtek felmelegedni, ugy, hogy már később tűzbe is készek lettek volna érte menni.

A fentebbiek szerint kétséget nem szenved tehát, miszerint ha az esküténi hid eszméje megtestesül, ez tisztán azon polgároknak az érdeme, kikkel a magyar nemesi osztály megosztotta kiváltságos jogait. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy ha a volt nemesi osztály erényének méltó symboluma a Lánczhid, akkor bizonyára helyesen és jogosan az Esküténi-hid a polgári erények symbolumát fogja megtestesiteni.

Ezek után nem lehet okunk kételkedni abban, hogy most már meg lesz az esküténi hidunk. Mi, kik ez ügy menetét kezdettől a legnagyobb rokonszenvüukkel kisértük, mindaddig, mig az erre vonatkozó törvényjavaslatot nem láttuk, nem hittünk életében. Igen, mert mi láttuk azokat a pénzügyi és müszaki nehézségeket, melyek a tervnek kezdettől utjában állottak; és láttuk egyszersmind azon Mephistoalakokat, kik a miniszterelnök személyét körülvették, kik az állam, jobban mondva a közérdek rovására a magántermészetü kapzsiságnak szerettek volna hosszabb életet biztositani. A törvényjavaslat mellé csatolt indokolásból az is látható, miszerint a közmunkatanácsnak ez ügyben adott véleménye nem volt egyéb, mint a nagy közönség szemébe való porhintés, melynek minden passzusát az indokolás arczulüti, megsemmisiti.

Ha tehát ez a terv létrejön, az érdemekben az oroszlánrész Wekerle Sándor miniszterelnököt, egyszemélyben a pénzügyminisztert illeti meg, ki nem hagyta magát kicsinyes dolgokkal az állami érdekek rovására tévutra vezetni, hanem éleslátásu közgazdasági politikájával haladt azon az uton, a melyen a magyar nemzet nagysága és függetlensége előbb-utóbb elérhető.

Az esküténi hid jelentőségét és fontosságát a következőkben összegezzük: ha igaz az a hipothezis, miszerint az Aranyszarv Európa birtoklásának kulcsát képezi, akkor bizonyára örök igazság fog maradni az a thezis is, miszérint az „Esküténi-hid“ a magyar fővárosnak a világvárosok sorába való belépésének az aranyszarva leend.

* * *

Pócsmegyer és Leányfalu.

Azt terveztük ugyan, hogy földrajzi fekvésük szerint sorra veszszük a budavidéki községeket és Hidegkuton kezdve, Solymár, Szent-Iván, Vörösvár, Pilis-Csaba, Pilis-Szántó, Szent-Kereszt és Szent-László községek ismertetése után Borosjenő, Üröm, Békásmegyer, Budakalász, Pomáz, Csobánka, továbbá Szigetmonostor, Leányfalu-Pócsmegyer és Tahi-Tótfalun át Duna-Bogdány- és Visegrádra vezetjük a t. olvasóközönséget: de mivel az anyaggyüjtés nehéz munkájában az adatokat nem a kitüzött sorrendben kapjuk, kénytelenségből ugy veszszük sorra az egyes falvakat, miként erre nézve a

közlendő értesitéseket megkapjuk (alulirotthoz, Törökbálintra czimezve.)

Ez okból kerül tehát sorra Pócsmegyer-Leányfalu környékének ismertetése, melyhez az adatok lokális értékü java részét. Szenes József okl. jegyző úrnak köszönhetjük, kinek ez uton hálás köszönetünket nyilvánitjuk.

* * *

Pócsmegyer község a szentendrei szigeten van, s ennek átellenében, a budai oldalon fekszik Leányfalu, mély pusztajellegü lévén, mint ilyen közigazgatásilag Pócsmegyerrel egyesittetett.

Ezen egyesült nagyközség, mintegy 5000 holdnyi területü s circa 250 lakházat és majd 1200 tiszta magyarajku lakosságot számlál, melynek kétharmada református, egyharmad része pedig róm. kath. hitvallásu; ugy a reformátusok, mint a római katholikusok egyházilag a szigetmonostori hitközséghez tartoznak s az előbbenieknek Pócsmegyeren, utóbbiaknak pedig Leányfaluban van fiók-egyházuk.

A község és a hozzá csatolt puszta eredetéről netán létezett okmányokat és történelmi feljegyzéseket elsodorta a Duna vizének pusztitó árja, mely itt évtizedekkel ezelőtt, devastálva — romba döntött mindent!

Károlyi János és Nyirák Sándor állitása szerint Pócsmegyer és Leányfalu régente külön, önálló plebániát képeztek, s a plebánia-templom valószinüleg Leányfalun, talán a mai Szenes-féle teleknek a hegyekből lefutó patak és az országut mentén elterülő délkeleti részén állhatott, hol Hummer Nándor, öreg emberek tanuságára hivatkozó állitása szerint az eszközölt ásatások következtében a föld alatt talált régi falak omladékának széthordása alkalmával Jézus anyját és magát a karon ülő kis Jézust és egy csiszolt — feliratos — követ is találtak, melyre a katholikus egyház „ora pro nobis“ imája volt rávésve.

E vidék a XVI-ik századot megelőző időkben, századokon át a királyi családnak birtoka volt, a török-hóditás után pedig az Eszterházyaknak jutott osztályrészül, kiknek kastélyuk és urasági épületeik körül csoportosult később e festői ecsetre méltó, idylli ikerhelység, melynek lakossága a gyakori egymásutánban pusztitott árviz, — tüz, — fillokszéra, peronoszpóra stb. e vidéknek mindmegannyi egyiptomi csapása folytán szenvedett elemi károk által szemlátomást mindinkább elszegényedett olyannyira, hogy most már kevés kivétellel, csak uyomorúságban tengi életét . . . legfőbb jövedelmi forrása, szőlőtermelése, kiapadván!

A pócsmegyeri gazdák szőlei és a hegyek aljában elszórt présházai a budai oldalon levő kies fekvésü, regényes leányfalui pusztán voltak, igazán csak voltak, mert most e présházakból csinos nyári lakások lettek s a pusztából keresett, virágzó nyaraló-telep lőn!

Valóban megkapó látkép: — a falubeliek szerény kunyhói mellé, büszkén sorakozik a szebbnél szebb nyaraló-villák tekintélyes száma!

Csak valószinü, s a szóbeli hagyomány hitelességével birhat Szenes József, szives tudósitónk azon állitása, hogy a római „Portus-Móger“ Pócsmegyerrel azonositható, bár tagadhatatlan, hogy a szent-endrei (monostori) szigetet a nagy Duna tulsó (pesti) partjával összekötött óriási kőhidnak két oldalt megfelelő oszlop-maradványai virágzó római telepekre engednek következtetni.

Pócsmegyer község, a hozzá csatolt pusztában, a rohamosan fejlődő Leányfaluban birja a szebb jövő biztos reményeit . . .

A község épitő- és szépitő-bizottsága, mozgalmas, élénk kaszinója, melynek leányfalui termeiben időnként az ottani mükedvelők által sikerült előadások tartatnak, továbbá a szépen befásitott, árnyékos sétahelyek és a dunai uszoda, mind meg annyi biztositéka a község egészséges fejlődésének; hogy pedig e fejlődés tartós leszen és a jövőre nézve is eredménydús, arra nézve zálogát birja e vidék ama virágos szép koszoruban, melynek ellenállhatatlanul csodásan vonzó neve: a leányfalui hölgyközönség . . . Talán azért is „leány“-falu a helység neve? Éljen és viruljon, erőben és erényben e bájos telep!

* * *

A leányfalu-i hegyipatak hosszában, egészen az országutig leterjedő azon a kedves helyen, a hol a diófák árnyában sok-sok éveken át a vidám gyermeksereg játszadozott, most dr. Szitányi Ödön, miniszteri osztálytanácsos úr különösen Felekyne asszony buzgósága és a vidék lelkes közbirtokosainak áldozatkészsége által ujonnan emelt csinos kápolna áll, szent Anna tiszteletére szentelve; melynek rövid történetét, Hummer Nándor tanár úrnak e tárgyu értekezése nyomán alábbiakban adjuk.

1890-ben elhamvasztotta a tűz a pócsmegyeri u. n. urasági épületben beékelve volt s az Eszterházyak gondoskodásából épült kicsiny kápolnát, melyben a szigetmonostori plebános minden második vasárnapon szent misét mondott. Nyolcz napra a tűzeset után Leányfalu közbirtokosai egyhangulag elhatározták, hogy a Pócsmegyeren leégett kápolnát felépitik — Leányfalun, s a végzés most már megvalósult.

1891-ben szenteltetett be a kápolna karcsú csucsára helyezett és a Mindenható dicsőségét magasztosan hirdető kereszt s azóta égnek száll már e kápolnából is a hivek ájtatos imája és a harangok ércnyelveinek énekes zenéje százados csend után ujra dicsőiti az Egek urát!

* * *

A közlekedési viszonyok kedvezők.

Naponta jár a kis Dunán felfelé a Dunagőzhajózási-társaság egy hajója; indul a Petőfi-tér előtti kikötőből délután három órakor, érkezik Leányfalura este 5 órakor. Leányfaluról Budapestre indul reggeli hat óra után.

Azonkivül közlekedik vasár- és ünnepnapokon fölfelé az u. n. kirándulási hajó reggeli hét órakor; Leányfaluról Budapestre pedig esti nyolcz órakor; — többször napjában az óbuda—szentendrei vasuttal is lehet oda kirándulni, mivel Szent-Endre városától — per pedes apostolorum — csak egy órányira van Leányfalu.

Az ott lakó nyaralók diszes névsorát következőkben adjuk: Dr. Bradách Antal orvos, Bellaágh Imre ügyész, Eleőd József ügyvéd, Feleki Miklós veterán művész, dr. Gloósz Ferencz ügyvéd, Gyulai Pal költő és biráló, Hofhauser Antal műépitész, Hummer Nándor tanár, Komlódy Gyula főv. hivat., Latinovits László nagybirt., Dr. Sziklóssy orvos, Sütteő Rezső kuriai biró, Szendrey Ignácz Petőfi apósa, idb, Szenes Ede főv. nagykeresk., Szenes József okl. jegyző, Szentes Imre vállalati igazg., Szitányi Ödön min. tan., Schwetz Vilmos kir. tanf., Vámossy Mihály ref. gymn. igazg., stb. . . .

* * *

Jövő számunkban Visegrádról fogunk szólani, melyre nézve a szükséges adatokat Fay Aladár úrtól, a község segédjegyzőjétől vettük.

Navarra József.

Egy ártatlan elmélkedés.

Itt üldögélek a Normafa korhadozó ágai alatt és kissé fennhéjázó czégtáblája elolvasása után azon töprenkedem, mi módon csalhatnám ki a budai kis leányokat a Zuglige be. De ugy látszik, különös vonzó eszközök nem igen jutnak már eszembe. Jó levegőre, azt tudom, szükségük nincs, miután oly egészséges szinnek örvendenek, mintha csak viruló rózsabimbók lennének. Szép kilátás után sem vágyódhatnak, mert a bástyáról letekintve természetesen „minket“ látnak. Hüvös, árnyas sétányok hijját sem érezhetik, hiszen mire valók a Kis-Svábhegy vagy a Naphegy sürü lombjai? Ami pedig végtére a legvonzóbb tárgyakat, ugyanis a csinos hadnagyocskákat illeti, a kik jelenlétükben a saját maguknak kommandirozott „halb rechts“ vezényszót bámulatos precisitással végrehajtják, ezek a vérmezőnek mindennapi alakjai és ugy látom, előttük megszokott, igen olcsó portékákká kezdenek válni.

Be kell ismernem, filozófiám fogyatékán van és ha véletlenül te nem rántasz ki a bajból vénséges társam . . . de mi ez? . . . suggestio? . . . vagy talán, a miről eddig tudomásom nem volt, a hypnotismus alkalmas médiumai közé tartozom? de legalább e sóhajom perczében ugy rémlett, mintha mellettem már igen gyenge lábakon ágaskodó vén bükköm azt sugná füleimbe: hát én mi vagyok?

Ugyan hogyis feledkezhettem meg kiváló tulajdonságaidról, te az elmult dicső századoknak még élő tanuja! Te, a kinek emlékezőtehetsége, a mint mondják, profétai ihletével egyaránt vetélkedik! Te, a ki a téged megkereső szerelmes kis sziveket hüséges férjekkel halmozod el! Igazán restelem a dolgot, hogy tehetségeidre, habár tőszomszédságodban heverészek, nem gondoltam. Mert ha te nem vagy alkalmas arra, hogy a Zugliget népszerü legyen, akkor nyaraló bodéinkat nyugodtan bezárhatjuk.

Habár, a mi különben köztünk maradjon, abban a ki elrejtett képességeidet még nem ismeri, szánalomra méltó külsőd nagy bizalmat nem igen kelthet. Ágaid le vannak törve és üstököd ép oly kopasz, akár csak nagy gondokkal terhelt öreg ur lennél. Én részemről ugyan nem csodálkozom sanyaru testi állapodon. Neked, a mint látom, két hatalmas ellenséged támadt, u. i. a fergetegben, a mely hatalmas karjaidat lassankint apróra tördeli és mi több, a házasulandó kis leányokban, a kik már igen ritka lombodad rohamosan tépik.

De mivé is leszünk mi vénségünkre! Te, a kinek hire messze földre elterjedt — a ki körülötted élősködő törpe dédunokáidra megvetéssel letekinthetsz — a ki látta Mátyás királyt és hüsitő árnyékkal árasztottad el nagy királyunkat, te jelenleg nem csak testi, de egyszersmind lelki sülyedésedben jóslásokkal töröd vén fejedet! Mit is foglalkozol már annyira tisztességes korodban, az ily igazán hajszálakat ritkitó gondokkal? Talán a nagy Newtont utánzod, a ki agg napjaiban Zakkariás profétát lapozgatta? Ez már csak hallatlan nagyravágyás! Vagy feneketlen büszkeségedben azt képzeled magadról, hogy a „tudás“-fának törvényes utóda vagy, a melynek, ős Budának modern paradicsomába elhelyezve, más hivatása nem is lehet, mint az, hogy reménydus és az arany szabadságot élvező legényeket könnyedén lépre vezessed? Vagy végtére, a mi még a legnagyobb vakmerőséget árulná el, azt kivánod, hogy benned egy oly kiváltságos személyt: a prófétát lássuk, a kinek hangjára még saját hazájában is adnak valamit? Mert ha ez igaz lenne, bámulattelve meghajolnék végtelen hatalmad előtt. Hát nem vagyok-e én is boldogitó törekvéseimnek hálátlanságát elég nagy mértékben élvező egyéneknek egyike? Vagy talán mégis csak vén schwindler vagy? . . . Én legalább azt hiszem, hogy mi férfiak czigányfogásaidnak turpisságát már sejteni kezdjük, mert kérdlek: miről szokott a kisleány gyakrabban álmodozni, mint arról, a mit elérni leginkább óhajt és ki jelenhet édes álmaiban inkább, mint az, a kihez szive lágya forrón vonza?

Hidd el, mentséged előttem éppen csak házasságközvetitő törekvéseid lehetnek s igy az, hogy a főkötő alá jutni kivánók nem hiába folyamodnak bizalmasan hozzád. Mennyi és mennyi házasulandó árva pesti virágszálnak szereztél te már hüséges élettársat! De tudják is ezek, hogy mi módon tépjék le rólad, almák helyett, egyrészt csábitó, másrészt (a mi még a legeredetibb ebben az eredeti bünben) üdvözitő leveleidet és továbbá jól ismerik e három levélnek meglepő varázserejét, a mely (most figyeljetek kivált budai leányzók!) abban áll, hogy az nap éjjel párnák alá dugva, édes álomban a jövendőbeli vőlegényt minden kétséget kizáró positurában bemutatják.

Jó magam is már abba a hálátlan és féltékenységet nagy fokban ébresztő helyzetbe estem, hogy egy hiába ágaskodó, nyujtózkodó hölgyecskének levelek szedésére segédkezet kellett nyujtanom! Kiváncsi ártatlansággal azt kérdeztem tőle: Nagysám, szabad-e tudnom e levelek czélját? Ő bámulatos őszinteséggel persze azt felelte, hogy ezeket megőrzi tiszta kegyeletből mai kirándulása emlékeül. Ez, gondoltam magamban, manapság mégis csak szokatlan idealizmus, vagy talán a nagy gondolat bántja: hic fuit Mathias rex? De rátekintve a levelek számára, ezek mindent elárultak . . . három levélke a Normafától, ez mégis csak ominosus szám!

De hogy most e levelek által boldogitott férjek, mily arányban magasztalják avagy szid-

ják e vén kópénak családokat alapitó beavatkozásait, azt még a statisztika, mint ismeretes, az orrát mindenbe beleütő tudomány, sem derithette ki tisztán. Én tudom, de nem árulom el, mert ha ezt vigyázatlanságból tenném, be sok drága feleség megmosna érte!

Mindezek daczára és meggyőződve arról, hogy hatásos czikkem következtében ezentul egész leányözön lepi meg a Normafa „kies“ tájékát, arra figyelmeztetem az aspiráló budai hölgyeket (de csakis ezeket), hogy kijövetelük alkalmával az alkalmas és elegendő fokokkal ellátott lajtorjákat véletlenül otthon ne felejtsék. A Normafa levelei, mondhatom, már igen keresett portékák, a melyeket ez időben még a legmegtermettebb alakok sem érik el egykönnyen.

Megbecsülhetetlen különböző tulajdonságai miatt a zugligetiek már joggal kezdik félteni Normafájukat; de különösen féltékenyek a svábhegyiekre. Ezeknek határzavaró otthonosságuk és tekintetlen magaviselkedésük azt a következtetést hagyja vonni sok idegenben, mintha a Normafa jogos tulajdonokut képezné. Dehogy az övékké. A Normafa századok óta a mienk és egykoron bekövetkező szelid átszendergése után hült helye szintén a mienk lesz és a mienk marad . . . igenis.

Sajnálattal be kell vallanom, szerény költői tehetségeim nem igen engedik meg e dicső fának ódákban való különös megénekleését. De miután a Zugligetnek többi szépséges pontjai egyaránt szivemen fekszenek és azzal nem elégszem meg, hogy a kis leányok éppen csak hozzád ránduljanak ki vén bükköm, enged meg és nyugodjál belé, ha egyelőre más helyeket is boldogitok kétes élvezeteket nyujtó jelenlétemmel.

Dr. Frederik Jenő.

A zongora-tanitás bajai.

A zene müveli az ember lelkét. Klassikus müveltséget csakis zeneismeret mellett lehet képzelni. Alig van szülő, a ki gyermekét, habár nagy áldozattal is zenére ne oktatná. A legtöbb gyermeknél ez a fáradtság és áldozat hiában való, mert rendszerint rossz a zenetanárok módszere.

Pár évvel ezelőtt egy figyelemreméltó könyvecske jelent meg ily czimmel: A zene, de leginkább a zongoratanitás bajai és azok orvoslása. A zongoratanitás által érdekelt müvelt szülék és a zongorázók számára stb. irta: Szentesy Béla zenetanár és zeneintézet-tulajdonos.

A kis füzetet a lapok méltányolták annak idején és elismerték, hogy az a rendszer, mit szerző tárgyal, czélravezetőbb egyéb tanitási methodusoknál. Most, midőn az iskolai beiratások küszöbén állunk, időszerünek hiszszük, hogy ezt a módszert, mely egy budai intézet sikerét biztositja, olvasóinkkal megismertessük.

E zongoratanitási methodusnak egyrészt a psychologia, másrészt az anatomia képezi alapját, részleteiben a semmit szem elől nem tévesztő buvár paedagogus mélyre ható gondolkozása tünik fel: A zongoratanitást oly processzus előzi meg, mely nemcsak nagyot könnyit a tanuló nehéz feladatán, hanem szellemi ereje fejlődésének is egy hathatós emeltyűjévé válik.

Minden mozzanatban (a gépies felületesség helyett) csupán szellemi erő közreműködése viszi a szerepet; a minek az az eredménye, hogy a technikai nehézmények, — melyek legyőzése ez ideig a tanulónak sok idejét elrabolták, s nagy fáradságába kerültek — megszűnnek; de megszűnik ezáltal az az állapot is, mely a tanulóval s környezetével megutáltatta a zongorázást, t. i. a sok, kimeritő s idegizgató fáradságos gyakorlás.

E methodus, — mely a Várban létező Szentesy-féle zeneintézet methodusa — megdönti ezt az elvet, mely a sok gyakorlást tartja czélhoz vezetőnek; mert az ügyesbedést (eddig szokatlan) könnyü módon viszi véghez: Az ujjakat vezető agyszervek lesznek a gyermeknél egy bizonyos mód szerint véghez vitt akaraterővel erősbitve s képessé téve arra, hogy az elme az ujjakat önállóan, egymástól függetlenül képes oly mozgásokra is vezetni, mely elüt a megszokottól s már nem tartozik a reflexmozgások körébe.

Az akaraterőnek ama bizonyos módon való alkalmazásával, tehát az elme müködése, tevékenysége idéztetik elő, s evvel egyetemben — önkénytelenül is — a gyermek ébersége, valamint figyelő és gondolkozó képessége is erősbödik és fejlődik.

Az ész akaratával a zenei czélnak megfelelően mozgatható ujjak a játékosnak hatalmában vannak, azokkal tehát az aesthetikai követelményeknek eleget tehet, s érzelmét a hangszerével tolmácsolhatja.

E methodusnak már eleve is az a nagy előnye tünik ki, hogy a nagy ügyesség megszerzése végett sem kell többet gyakorolni, mint a mennyi ideig a lélek éber marad. Tehát nem úgy, mint általánosan szokássá vált: több órán keresztül, s e mellett szórakozottan, az észnek másfelé való kalandozásával; azaz, az ujjak gépies szoktatásával.

Figyelemreméltó mindenesetre már maga az a körülmény, mely az intézet e tanévi beiratási hirdetésében közzététetik, t. i.:

1. felületesség a játékban, — 2. rossz rhytmus, — 3. gyenge szellemi s akaraterő. (E miatt képtelen a tanuló figyelmét a zenélésnél egy időben véghezvendő feladatokra kiterjeszteni, s e mellett az aesthetikai követelményeket figyelembe venni.)

4. A gyenge szellemi — s a gyenge akaraterőből származó ügyetlenség a végtagokon s kiváltképen az ujjakban.

5. A természetellenes rosz kéztartásból származó ügyetlenség.

6. A kézbetegségek, (köztőcsontok gyulladása, kéz s az ujjak szállagainak dagadt s izgatott állapota) mely természetellenes merev kéztartással való sok gyakorlás következménye.

Az intézet hivatva van az 1—5. pontban felsorolt hibákat kijavitani s ezáltal a zenetanulásra olyanokat is képessé tenni, kiket akár zeneintézetek, akár magánoktatók (eredménytelen fáradozásuk miatt) a zenélésre képteleneknek jelentettek ki.

A 6. pontban felsorolt betegségek az intézet methodusa szerint tanulóknál egyátalában nem jöhetnek elő; a kik azonban már e bajokban szenvednek, — még ha orvosi gyógykezelés alatt is vannak, — folytathatják a zongorázást, mert a gyakorlás laza és anatomiailag természetes kéztartással történik; az ügyesség pedig nem a sok gépies gyakorlás, hanem ujjakra irányzott akaraterővel az agyban, (tehát kevesebb gyakorlással, rövidebb idő alatt) fejlesztetik; s igy a beteg testrész nem irritáltatik.

A hibák kijavitása, valamint a zenéléshez szükséges képességek oly fokban való megszerzése, hogy a tanuló a zenetanulást e megkezdett alapon, volt oktatója vezetése alatt folytathassa, 3 hónapot vesz igénybe.

Felkéretnek tehát a zeneoktatók, kiknek tanitványaik a tanulást a felsorolt hibák miatt kénytelenek volnának abbahagyni, (ha azokat a zenében mégis szivesen tovább oktatnák) tegyenek kisérletet. Felkéretnek egyuttal arra is, hogy tanitványuk gyengeségeinek megállapitásánál, a zenéléshez szükséges képességek, valamint az ügyesség fejlesztésénél jelen lenni szíveskedjenek, azt személyesen ellenőrizzék s bebizonyodjanak a dolog fokról-fokra való megtörténtéről.

A tandij a tanuló hibái nagysága szerint mérsékelten leend megállapitva, s csakis az esetben fizetendő, ha a szülő, zeneoktató, sőt a tanitvány is meggyőződnek arról, hogy a tanuló a zenéléshez szükséges képességeket elsajátithatja.

Mihelyt azonban az tünnék ki, hogy a tanuló renyhe gondolkozásu s nincs is akarata azt megváltoztatni; a tanulás beszüntettetik s előre befizetett tandij illetéktelen része visszafizettetik.

A hibák kideritésére szükséges felvételivizsgálatért rendes körülmények között 1 frt, ha azonban ez hosszabb időt igényelne, 2 frt fizetendő.

Az intézet azokat a tanulókat, kiket a zongoramesterek s intézetek absolute képtelennek tartanak s zenetanulásra, felveszi, s ezek hibáit a szülő s a volt mestere ellenőrzése mellett javitja ki s adja meg nekik a zene tanulásához szükséges képességet, anélkül, hogy az a szülőnek bármi költségébe is kerülne az esetben, ha annak megtörténhetése nem volna észrevehető s az a szülő, tanuló s a volt mestere által el nem ismertetik.

Közigazgatási botrány Buda-Kalászon.

Jóllehet, hogy a „Buda és Vidéke“ czimü hetilap már ily elnevezése és programmszerüleg kitüzött irányánál fogva is a legalkalmasabb arra, hogy Buda és vidéke egyes községeinek közigazgatasi beléletében előfordult nevezetesebb események abban megszellőztessenek, jóllehet továbbá, miként a nevezett lap t. szerkesztősége, az előfizetésekre vonatkozó felhivása alkalmával esetről-esetre megújítja az általa kitüzött és követendő irányt és a czélt, melyben haladni, illetőleg a melyet elérni törekszik; mindazáltal — sajnos — csak igen kevesen vannak olyanok, kik a lap hasznos irányú törekvését elősegitendő, támogatandó: arra is gondolnának, hogy az a vidéknek nem csupán társadalmi, — hanem egyszersmind hivatalos közlönye is lévén. — szivesen enged helyet a közügyeket érdeklő közleményeknek is.

Mindezek előrebocsátása után — példát mutatandó a többi községeknek — engedje meg tek. szerkesztő úr, hogy én — alulirott — egy a Budakalász község közigazgatási beléletében előfordult nevezetesebb eseményt, helyesebben kifejezve; botrányt, becses lapjában közzétehessek.

Az eset a következő:

A folyó évi april hó 29-én a szent-endrei téglagyár részvénytársaság képviseletében Szabó József budapesti lakos ajánlatot tett Budakalász községnek, hogy a község — mint erkölcsi testület tulajdonát képező — ugynevezett „dugenyive“-dülő 5 hold $^{461}/_{1600}$ □ öl területü földbirtokot hajlandó volna — holdankénti 300 frtért — a községtől megvásárolni. Felemlitendőnek tartom, hogy a kérdéses földterület — hitvány, agyagos talajánál fogva — a községnek csupán 76 frt 50 kr. évi haszonbért jövedelmez, s csak annyiban értékes a községnek, amennyiben azon földterületen van a község agyagbányája is, honnan a lakosság agyagszükségletét szokta beszerezni.

Az emlitett ajánlat folytán — a törvény rendelkezéséből kifolyólag — közgyülés hivatott össze, mely közgyülésen a község érdemes jegyzője, Scholtz Ferencz úr mint előadó utalva arra, hogy a kérdéses — s ez időszerint kisebb parczellákban haszonbérbe adott földterület — hitvány, agyagos talajánál fogva, a községnek évenkint csupán 76 frt 50 krt jövedelmez, holott ha az eladatik, a befolyó magas vételárból módjában leend a községnek akár három annyi és első osztályu földbirtokot vásárolhatni, utalva továbbá arra, hogy a földbirtokot a szentendrei téglaégető részvénytársaság ipari czélokra, és pedig téglaanyag kiaknázása czéljából óhajtván megvenni, ezáltal másrészről az ipar fejlesztése is előmozdittatnék s a községi lakosságnak egy ujabbi keresetforrás nyilnék, amennyiben ugy a kézi napszámosok, valamint a fuvarosok ott állandó alkalmazást nyernének, a tett vételi ajánlatot elfogadásra s az eladás elhatározását ajánlotta a közgyülésnek. A közgyülés — a törvény értelmében — f. évi május hó 29-re határozatilag kitüzte az ügy érdemleges tárgyalását. A most jelzett napra összehivott közgyülésen személyesen megjelent Szabó József ajánlattevő kijelentette, hogy miután előre sejti, miként a közgyülés keveselni fogja az általa igért vételárat, előbbi ajánlatát megváltoztatja s hajlandó a földterületért kataszt. holdankint 672 frtnyi vételárat adni, kijelentette továbbá, hogy a mi a közlakosság agyag szükségletét illeti, kötelezi magát azt bármikor és a szükséglendő mennyiségben a közlakosságnak ingyen kiszolgálni s megengedi, hogy ezen szolgalmi jog a község, illetve a közlakosság részére telekkönyvileg is biztosittassék.

Ezen közgyülésen a képviselő testületi tagok nem jelenvén meg határozatképes számban, a f. évi junius hó 30 án ujabb közgyülés hivatott egybe, mely közgyülésen Belagyi József rkath. plebános, mint özv. Krepat Györgyné

virilis községi képviselő megbizottja azon inditványt terjesztette elő, hogy a kérdéses földbirtok ne adassék el, minthogy az a község részére oly czélból lett kihasitva, hogy a lakosság onnan a bármikor szükséges agyagot beszerezhesse s arra nemcsak a jelenben, de a hosszu évek során át is szüksége lessz a lakosságnak. Az ügyből vita fejlődvén ki, a képviselő testületnek két tagja a gyülésből eltávozott, mely körülmény azt idézte elő, hogy a képviselők ismét nem voltak meg határozatképes számban a közgyülésen, miből kifolyólag a gyülés határozatképtelensége kimondatván, 15 napra egy harmadik közgyülés határoztatott összehivattatni.

A folyó évi julius hó 17-én egybehivott közgyülés, tekintettel az ez ügyben előzőleg tartott értekezletekre, a kérdéses földbirtok eladási árát □ ölenkint 50 krjával vagyis az összes 8461 □ ölet kitevő terület árát 4230 frt 50 krban állapitotta meg s felhivta Szabó József ajánlattevőt nyilatkozzék, hajlandó-e a megállapitott árat a birtokért megadni s az eladási feltételekbe belenyugodni, mire Szabó József annak felemlitése mellett, hogy a kérdéses földbirtokra a szent-endrei téglnégető részvény-társaságnak elódázhatlan szüksége lévén — ámbár ez már oly tulmagas és felcsigázott ár, hogy annyit soha és senki nem fogna igérni a községnek — az eladási feltételeket és szolgalmi jog kikötését elfogadva hajlandónak nyilatkozott 4230 fr- 50 krért is megvenni a birtokot, kijelentvén egyben, hogy már ennél egy krajczárral sem igér és ad többet.

Jóllehet, hogy a képviselő-testületi közgyülés csaknem egyhangulag elfogadta s helyeselte előadó községi jegyzőnek az eladás iránt tett előterjesztését és határozati javaslatát s a közgyülés többsége is az eladás mellett foglalt álláspontot. Belágyi József helybeli rkath plébános és képviselő megbizott — tisztán a községi jegyző személye ellen táplált bosszuból és ellenségeskedésből — a kérdéses birtok eladása ellen isoly agitácziót fejtett ki, hogy elnöklő biró kénytelen volt a névszerinti szavazást elrendelni, minek az lett az eredménye, hogy a közgyülés többsége 15-en, 5 ellenében az eladás mellett szavazott s ennek folytán határozatilag kimondta a közgyülés, hogy a kérdéses földbirtok 4230 frt 50 krnyi vételárért Szabó Józsefnek eladassék.

Belágyi József r. kath. plébános meggyőződvén arról, hogy leszavaztatott, fellebbezést adott be a megyei alispáni hivatalhoz, egy olyan fellebbezést, mely a mellett, hogy teljesen indokolatlan, unicum a maga nemében.

Azt kéri ugyanis a megyei alispántól fellebezésében, hogy semmisitse meg a közgyülés fentidézett határozatát, mert az eladatni szándékolt földbirtokra, mint sárga agyag bányára a közlakosságnak „évezredeken“ át szüksége van s a mi leglaicusabb, ez a fellebbezésnek azon része, a hol kijelenti, hogyha már a kérdéses anyagbánya-területet máskülönben meg nem tudják menteni a szent-endrei téglagyár részvénytársaságtól, megajánlják ő és három társa a Szabó József által igért vételárt, magukra vállalják a kikötött agyagkiszolgáltatási szolgalmi jogot és ugymond: „ezen felül az egészért 5 o. é. forinttal többet adunk.“ Felemlitendőnek tartom, hogy a fellebbezést összesen négyen és pedig Belágyi József rkath. plébános, Bader Sebestyén telkes és esküdt, Gröschl József telkes és törvénybiró végre egy Kosztka Mária nevü helybeli téglavetőnő irták alá, mely utóbbi a mellett, hogy se nem esküdt, se nem törvénybiró, még nem is községi képviselő.

Azt hiszem, hogy az ügyet körülményesen körülirván és ismertetvén, mindenki el fogja ismerni, hogy Belágyi József plébános urnak nagyon is furcsa fogalmai lehetnek a községi törvényekről és közigazgatásról és bárki is be fogja látni — az ügy komoly megfontolása után — hogy a mig a plébános ur fellebbezése egyrészről nevetséges és teljesen indokolatlan, másrészt határozottan a község megkárositására van irányozva.

Mert azt vagyok bátor kérdezni én a tisztelt képviselő megbizott urtól, vajjon zsibvásári portéka-e a községi vagyon, hogy azért a 4230 frt 50 krban megállapitott áron felül 5, mond öt forinttal többet igerhessen egy „képviselő megbizott“ a kinek egyébbként tudatában kellene lenni annak, hogy ha már érdekelve volt a kérdéses eladási ügy által, ha vétellel „gscheft“ et akart csinálni, nem lett volna joga mint képviselő megbizottnak az ügy tárgyalásában részt venni s plane az eladás ellen szavazni. És ha a tisztelt képviselő megbizott ur komoly vevő akart lenni — a mit eljárásából következtetve — határozottan kétségbe vonok — miért nem tett — éppen ugy mint Szabó József — vételi ajánlatot a községnek s miért vett részt az ügy tárgyalásán?

Nem sok mondani valóm van ezeken kivül még hátra, csak annyi, hogy nevezett képviselő megbizott úrnak nem ez az első s a község határozott megkárositására irányzott törekvése és agitácziója, s hogy mindezek daczára még ma is helyet foglal el a község képviselőtestületében, mely testületnek magasztos hivatását a község érdekeinek előmozditása képezi, azt hiszem, mindenki előtt érthetetlen.

Nem óda Buda! tisztelt képviselő megbizott úr! Ily és tisztán személyes boszura alapitott s a község határozott megkárositására irányzott törekvése mellett ön nem foglalhat helyet a községi képviselőtestületben, igy nem indulhatunk példája után, nem követhetjük nyomdokait, mert azok a mig egyrészről károsak, másrészről nagyon veszedelmesek is!

A község jól felfogott érdekei azt követelik, hogy annak élén egy oly testület álljon, melynek tagja egymással egyetértőleg, vállvetve és egy seivvel-lélekkel törekeejenek a község jólétének szellemi és anyagi felvirágoztatásának előmozditásán.

Kivánesian várjuk a fellebbezés eredményét mit is — ha megengedi tek. szerkesztő ur — annak idején becses lapjában szintén közzétenni fogom.

Budakalász, 1893. augusztus 25-én.

Hlávik János.

Iskolai értesitések.

A jövő tanévre a Tabánban lakó tankötelesek beiratása péntek, szeptember hó 1-től 6-ig (a közbeeső vasárnap kivételével) fog eszközöltetni; és pedig:

a szarvas-téri teljes hat osztályu fiu- és leányiskolában délelőtt 8—11-ig a fiuk, délután 2—4-ig a leányok,

a Bocskay-téri két osztályu iskolában délelőtt 8—11-ig csak leányok;

a Hadnagy-utczai három- és a fehérvári négy osztályu iskolában délelőtt 8—11-ig és délután 2—4-ig mindkét nembeli tanulók külömbség nélkül iratnak be;

a m. áll. vasut kelenföldi állomás kétemeletes laképületében elhelyezett négy osztályu fiu- és leányiskolában délelőtt 8—10-ig iratnak be.

Az I-sö osztályba csak oly gyermekek vétetnek fel, kik hatodik évüket már betöltötték, miről születési bizonyitvány mutatandó fel.

A többi osztályokba való felvétel a fővárosi iskolákban használatban levő havi értesitő vagy iskolai bizonyitván alapján történik.

Az alsó két osztályba való mindazon leányok, kik az Árok-utczában vagy azontúl a hegyoldal felé laknak, (a mennyiben a hadnagy-utczai iskola hozzájuk közelebb nem esik), a Bocskay-téri iskolába irandók be. Ezen tájékról 1-sö és 2-dik osztálybeli leányok a szarvas-téri iskolába nem fogadtatnak be.

A tanitás szeptember 9-én szombaton veszi kezdetét.

A beiratás alkalmával 40 krnyi dij fizetendő. A tandij félévenkint 1 frt 75 krt tesz, mely 35 krajczárjával havonkint is fizethető. Tandijmentességre csak az tarthat igényt, ki a beiratásoknál jelenlevő iskolaszéki tag előtt kijelenti, hogy a 35 krajczárnyi havi tandijat nagyobb megterheltetése nélkül nem képes megfizetni.

Minden tanuló tartozik himlő-oltási bizonyitványt előmutatni.

Végül figyelmeztetjük a t. cz. szülőket, hogy a kik tanköteles gyermeiket az iskolától elvonják, vagy annak szorgalmas látogatására nem szoritják, a hatóság által pénzbirsággal fognak büntettetni.

Magántanulók az iskolai év elején magukat valamelyik iskolánál jelenteni — az iskolai év végével pedig nyilványos vizsgálatot tenni tartoznak.

Kelt Budapesten, Tabánban, 1863. augusztus hó 24-én.

Eisdorfer Gusztáv
iskolaszéki alelnök.

*

A fő- és székváros I. kerületében az 1893—94. tanévben két polg. leányiskola fog fennállni; az egyik a Krisztinavárosban, egyelőre I. és II. osztálylyal, a másik pedig régi helyén, a várban, iskolatér 1. szám alatt, I., II., III. és IV. osztálylyal. Ezenkivül megnyilik a már fennállott V. felsőbb leányiskolai osztály mellett a VI. osztály is.

A várbeli iskolában a beiratások szeptember 1., 2. és 3. napján, 9—12 óráig fognak eszközöltetni; a felvételi, pót- és javitóvizsgálatok pedig ugyanezen napokon 4—5 óráig fognak tartatni.

A rendes tanitás szeptember 6-án kezdődik.

Budapesten, 1893. augusztus 23.

Póra Ferencz
a várbeli polg. és felsőbb leányiskola igazgatója.

*

Az I. ker. kir. kath. gymnaziumban az 1893—94. tanévre a beiratások szeptember 1—3-ig délelőtt 9—12 óráig lesznek. A javitó-, pótló- és magánvizsgálatok pedig augusztus 31-én d. e. 9 órakor. Az intézet helyiségeit a szünidőben a kivánalmaknak megfelelően alakitották át s ez iskola, tekintve fekvését, kiválóan alkalmas vidékről jövő tanulók elhelyezésére.

Az igazgatóság.

Budakesziről.

A Bátosi Endre derék igazgatósága alatt itt majd egy hónapig müködött szintársulata f. hó 26-án zárta be előadási cziklusát, mely előadások valódi müélvezetet nyujtottak nem csak a nyaralóknak de még a többi itt lakóknak is. Szinre került augusztus 19-én „Ne hagyd magad Schlesinger“, 20-án „Don Cäsar de Bazan“, 21-én „Jani és Juczi“, 22-én „Tyukodi Lőrincz familiája Budapesten“, 23-án „A suhancz“ közkivánatra és pedig a budakeszi szépitészeti egyesület javára, 24-én „Madarászt“ adták. Az előadók sikeréről már a mult tudósitásokban tettünk emlitést és jelenleg is csak azt ismételhetjük, hogy a müvészek közül mindenki derekasan felelt meg feladatának. Tetszésben részesültek különösen a főszereplők u. m. az igazgató, Bátosi Endre, F. Hegyi Janka, Moóri és neje, Szabó Mariska, B. Polgár F. Győrffyné, K. Pálffy I., Kiss Ferencz és Szabó Etel.

Ezuttal annak az óhajnak adunk kifejezést, hogy a jövő évadra az igazgató ur által czélba vett nyári szinkör felépitése létesülhessen. A fő- és székváros tanácsa befolyásos pártfogását nem fogja megvonni, a mennyiben a budakeszi erdőnek megvételével a nyaralók nagyobb kényelmére anyagi áldozattal járó javitásokat készül életbe léptetni.

A fő- és székváros tanácsa mindenesetre át fogja engedni ingyen azt a területet, mely a szinkör felépitéséhez szükséges. A főváros reméljük befolyásolni és támogatni fogja a budakeszi szépitészeti egyesületet is.

Hogy milyen szükséges lenne ez, azt a közvélemény legjobban igazolja, a mennyiben sok, igen sok teendők lennének, de müködésének nyoma alig látszik és tétlenül pang anélkül, hogy valakinek eszébe jutna az egyletet hivatásához képest nagyobb tevékenységre buzditani és oly konkrét javaslatokkal támogatni, a melyek gyakorlati kivitelüknél fogva üdvös és átalán kivánatossá vált reformokat képesek szülni. Azt mondják ugyan, hogy nincs pénzük! Ha ez nincs, e nélkül mit sem lehet kezdeményezni, akkor első sorban is arra kell törekedni, hogy pénz teremtessék, mi pedig nem oly nehéz, a mint azt képzelik. Vegyük például az egyebütt létező nyaralókat, mily gyönyörü utaik, sétáik és egyéb kényelmeik vannak, mi minden a tapintatos és erélyes rendezés eredménye, a

hol anyagi áldezatot nem kimélnek és egyedül a nyaralók kényelmét tartják szem előtt. Ha a fő- és székváros lakói arra törekednek, hogy világváros módjára élhessenek és közülök némelyek a nyári idényt Budakesz nyaralójában akarják tölteni, — mi csak jobbmóduaktól telik, — akkor ne legyenek szükkeblüek és zsugoriak egészségük fenntartására és kényelmük gyarapitására, hanem legyenek képesek egy csekély áldozatot is hozni, a minek gyümölcsét csakis maguk élvezik. Merjük állitani, hogy észszerü számitás és az előirányzandó kiadások után kivetendő fizetések helyes felosztása mellett igen sokat el lehet érni, mi alól senki sem fogja magát kivonni, sőt ezen kérdés megpenditésénél mindenki hajlandóságát fejezte ki, hogy szivesen hozzájárul a kivetendő költséghez. E tekintetben tehát egy alapos és czélnak megfelelő reformra nélkülözhetlen szükség van, mit a nyaraló közönség érdekében mielőbb életbe léptetni a legmelegebben ajánlunk.

Vannak ugyan hangversenynyel egybekötött tánczestélyek a szépitészeti egyesület javára, de ezek vajmi keveset lenditenek az üres pénztárra, mert a pazar kiadások majdnem felemésztik az egész jövedelmet és igy a résztvevők mulatságán kivül alig mutatkozott más haszon. Legnagyobb sajnálkozásra méltó az a közömbösség, mit ez az úgynevezett „szépitő egyesüle.“ tanúsit kitüzött érdeküek ellenére, u. i. a mult szerdai szinielőadásra — mely az egyesület javára volt rendezve, még pedig mérsékelten leszállitott helyárak mellett — a részvényes igazgatósági tagok nem tartották érdemesnek személyesen e jótékony előadáson megjelenni, mi általános rosszalást és megütközést idézett elő mind a szinészek, mind pedig a hallgatóság előtt, a mikor is közkivánatra az oly megkedvelt „Suhancz“-ot játszották. Eme sorainkkal a közvéleményt tolmácsoltuk és reméljük, hogy ezek útmutatóul fognak szolgálni a jövő teendők kifejlesztésére és a czélszerünek találandó reformok kidolgozására.

Augusztus hó 19-én rendezett a szépitő egyesület hangversenynyel egybekötött tánczvigalmat, mely a közreműködők által közmegelögedéssel tartatott meg a zsufolásig telt teremben (Finn vendéglőjében). A zongoraelőadásokat Ruwald Hermin asszony, a „Próféta“-ból Spitzer Anna k. a. énekelt, Ney Dávid, a m. k. opera tagja szokott bravouros áriát énekelt, Gyenes László úr, a nemzeti szinház tagja egy humorisztikus szavalattal mulattatta a hallgatóságot, „Jagdlied“, előadta egy 9 éves leányka, Ehrenstein Olga, zongorán kisérte az egyesületi igazgató leánya, Klein Irma k. a., — „Büvös vadász“, énekelte Leopold Francziska asszony opera-énekesnő és végre „Dinorah“-ból énekelt Maleczky Vilmosné asszony, a m. k. operaház tagja.

F. hó 23-án az itteni tánczmester, Engl A. úr rendezett egy búcsú-tánczestelyt a kicsinyek és nagyok számára, mely számos látogatókat vonzott és igen kedélyesen virradtig tartott.

Hétfőn, 28-án a Budakeszen jelenleg működő szintársulat titkára, Kiss Ferencz javára, annak jutalomjátékául Csiky Gergely vigjátéka, a „Nagymama“ fog szinre kerülni, mely alkalommal a felvonások között tartandó hangversenyen több előkelő művészek fognak a titkár iránti szives jó indulatból közreműködni. E helyütt kifejezést adunk ama érdemeinek, melyeket eme szintársulatnak Budakeszen tartott magyar szinelőadásaival a nyaralóknál szerzett. Felhivjuk ennek folytán a nyaraló közönséget, hogy héttői jutalomjátékára minél számosabban jelenjenek meg.

Dani.

Panaszok.

Tisztelt szerkesztő úr!

Tudva és tapasztalva azt, hogy becses lapjának czélja a budaiak érdekeinek és igy egészségüknek is megóvása, tisztelettel kérem jelen soraim szives közlését:

A Krisztina-téren. a templommal szemben van egy nyilvános kút s e kút előtt egy nagy csatornanyilás. E csatorna-nyilásba dobatik bele az ott levő piacz összes szemetje, romlott gyümölcse, a közeli mészárszékek hulladéka stb. Igen természetes, hogy a mostani meleg napokban e csatornanyilásból kijövő bűz kiállhatatlan nemcsak az ott lakóknak, de az arra járókelőknek is. És e cholerafészek tisztitására az előljáróság nem is gondol. Vagy tán azt gondolja, hogy a kútból lefolyó viz ellensulyozza, úgy nagyon csalódik! Én azt hiszem, azért nem intézkedik az előljáróság, mert a bűz még nem hatolt fel egészen a várba. Majdha itt leszsz a cholera, akkor későn lesz az intézkedés sbt.

Lehetne a nyitott csatorna helyett fedett csatornát alkalmazni stb. stb.

*

Emberkinzás. Ez a rovat nemcsak a „Buda és Vidéké“-ben, de az összes lapokban is állandó lehetne. Alig van óra, hol az állatkinzás ellen hozott rendőri szabályokat át ne hágnák. A rendőrök legéberebb figyelme sem tudja megzabolázni a rakonczátlan kocsisokat, a kik a hajtáson és állatkimélésen kivül mindenhez értenek. Az állatkinzás is megbotránkoztató hát még az emberkinzás. Ebből a fajtából fordult elő az elmult héten egy párját ritkitó eset. Ha egy kocsis a teherrel megbirkozni képtelen lovait ostorral üti, rögtön ott terem a rendőr, de arra senki sem ügyel fel, ha egy iparos gazda a nála alkalmazott 10—12 éves iparos tanonczokat kinozza. Folyó hó 22-én egy asztalos mester két lóra való terhet huzatott két inassal, a gyermekek a terhet nem birván többször elestek és jó szivü emberek emelték fel. Ezuttal csak figyelmeztetjük az illető iparost, hogy ezt az emberkinzást ne gyakorolja, de ha előfordulna a közönség megrovásának neve kiirásával szolgáltatjuk ki. A rendőrséget pedig felhivjuk hasonló esetek megátlására.

Különfélék.

— **A vérmezői iskola.** Az Aszalay-telken emelendő iskola épitésére kiküldött bizottság Rózsavölgyi Gyula tanácsos elnöklete alatt hosszu ülést tartott, melyen az épitésre beérkezett ajánlatokat tárgyalták. Jelen voltak: dr. babarczi Schwartzer Ottó iskolaszéki elnök, dr. Szénássy Sándor iskolaszéki alelnök, Perthl Géza gondnok, Biscara Endre, Schmelhegger Nándor fő- és székvárosi bizottsági tagok, Somlyay József igazgató. Sigray János és Éberling István mérnökök. Beható tárgyalás után a bizottság a következő ajánlatokat fogadta el: Kő és földmunkák Vavra és Pfeiffer 54.590 frttal és 7% felülfizetéssel. Kőfaragó: Csillaghegyi részvénytársaság 11.267 frttal 4½% felülfizetéssel. Ács: Czipauer János 10.635 frttal, 13% engedménynyel. Cserepes: Sandrovitz 4830 frt és 12% engedmeny. Vasmunka: Schlick-féle öntöde 7678 frt 3% engedmény. Asztalos: Szabó 5.967 frttal 5% felülfizetés. Lakatos: Márkus S. 7145 frttal és 14½% engedmény, Mázoló: Kahler 2784 frt 30½% elengedés. Üveges: Salfeter 1054 frt 28 8% engedménynyel. A tanács által vezető mérnökké Sigray János, ellenőrző mérnökké Éberling István küldettek ki. A bizottság azt a határozatot hozta, hogy az iskola még ez évben tető alá kerüljön, mit a mérnökök meg is igértek.

— **Diszülés.** A budapesti I. II. és III. ker. szállodások, vendéglőzök, bor- és sörmérők ipartársulata folyó 1893. évi szeptember hó 21 napján d. e. 10 órakor a várbeli Mátyás-templomban méltóságos Cselka Nándor püspök-vikárjus és tekintetes Barabás Józsefné urhölgy, mint zászlóanya szives közreműködése mellett társulati zászlajának felszentelésével egybekötött alakulási ünnepélyt rendez. Délután 1 órakor a medve-utcza 6. sz. alatti „Fáczán“ vendéglő termében diszülés, 2 órakor közös ebéd és ugyanott este 9 órakor zártkörü tánczvigalom leszsz. A bizottság élén Barabás József elnök. Ruthner József jegyző. Lindmayer Ferencz pénztárnok. Petz Károly elnökhelyettes. Zalder Venczel elnökhelyettes állanak. A budai szállodások és vendéglősöknek ez az ünnepélye igen fényes és sikerült leszsz. Biztositja ezt a rendező-bizottság, a társulat tekintélye ugyszintén az a tisztelet, melyben az elnök neje Barabás Józsefné urnő a zászlóanyja részesül.

— **Bajnáról irják lapunknak**: A jövő hó elején jön le szokott tartozkodásra herczeg Metternich Rikhárd és családja. A herczeg nagy kiterjedésü uradalma, hires mintagazdaság s a felügyelőség a herczeg intentiói szerint nagyon sok jóban részesiti a népet. A herczeghez több nagyhirü külföldi államférfiu fog eljönni vadászatra. A vidék mindig őszinte örömmel fogadja a herczeg megérkezését.

— **Ünnepély.** Kossuth Lajos névnapját Budán is sok helyütt megünnepelték. Igy az I. és II. kerületi nemzeti asztaltársaság is. A tabáni első magyar asztaltársaság augusztus hó 28-án Diwald József „Arad“ városához czimzett vendéglőjében társas és dijtekézéssel összekötött társas vacsorát rendez, melyen több kiváló egyéniség is részt vesz.

— **Állatkert.** Az állatkertet folytonosan nagy és diszes közönség látogatja. A buzgó igazgató Serék Károly mindent elkövet, hogy az állatkertet látogatók ki legyenek elégitve és tanuságosan szórakozzanak. Az iskolai tanév közeledtével ajánljuk, hogy az ifjuság e szép helynek látogatását el ne mulaszsza.

— **A mentőkért.** A várkertrakparton levő mentőszerek pénzgyüjtő szekrényét a napokban nyitották ki és abból a két hó óta összegyüjtött pénzt összesen 25 forintot ki is vették. Nem sok, de mégis tanujele annak, hogy a mi társadalmunk is kezdi már ezt az intézményt méltányolni. Reméljük, hogy e méltánylás mértéke fokozódni fog.

— **Mulatság** A báró Edelsheim Gyulai hadastyán egylet Budapesten és ennek női osztálya Vasárnap 1893. évi szeptember hó 3-án a »Fáczánhoz« czimzett vendéglő kerti- és teremhelyiségeiben (II. medve-utcza 6 sz. alatt) alakulási ünnepélyt tart. A tiszta jövedelem a betegsegélyző alap gyarapitására fordittatik. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és nyilvánosan nyugtáztatnak. Belépti-dij: Személyjegy a kerti ünnepélyhez 30 kr, a tánczvigalomhoz 60 kr, — előre váltott jegyek: a tánczvigalomhoz 50 kr, — a kertbe és terembe 70 kr. Család jegyek ugy a kertbe mint pedig a terembe egy ur és két hölgy részére előre váltva 1 frt 40 kr., a pénztárnál 1 frt 50 kr.

— **Müller Katicza** a magyar királyi opera balletprimadonnájá Olaszországban járt, hogy Szabó Xavér kitünő balletje a „Dárius kincsé“-hez tánczanulmányokat tegyen . . . Szabó Xavér darabja minden bizonynyal a külföldön is tesz hóditó utat, mert már több előkelő szinház fordult hozzá, hogy az előadás jogát megnyerje. A bécsi opera igazgatója jelen leszsz az október 4-iki bemutató előadáson, mely elé már is nagy várakozással tekintenek.

— **Kortársak.** Ez a czime dr. Körösy László tanár magyar, tót és német nyelven megjelenő vállalkozásának. Fejedelmek, főpapok, államférfiak, irók, müvészek, tudósok, külföld nagyjai és a jótevők életrajzait adja e modern Plutarch. A kortársak első öt füzete szeptemberben egyszere jelenik meg. Öt egymásután következő életrajz ára 1 frt minden önálló életrajz füzet 30 krajczár. A pénzek Andrássy-ut 25. sz. alá küldendők. A programm tervezet elég ügyes, de sajnos a pajtáskodás és irodalmi elrácsozás nyomai is észlelhetők.

— **Tánczestély.** A „Budai Ifjuság“ f. hó 19-én a „Budai Lövész-egyesület“ összes termeiben zártkörü tánczmulatságot rendezett. Az I-sö négyest 120 pár tánczolta. A hölgyek közül a következőket sikerült följegyezni: Leányok: Pfiszterer Elvira, Muchmayer Lujza, Szwierák Gizella és Margit, Menner Irma és Aranka, Roch Irma, Liebhardt Annuska, Klein Ilona, Schiller Mariska, Tellér Gizella, Jurmann Irma, Bauer Lina, Kobler Elza, Binder nővérek. Christián Margit, Wéber Hilda és Irma, Szalay Melánie, Károly Mariska, Helm Vilma, Csoltkó Mariska, Platz Ilona, Hermann Paula, Schwartz Irén, Tiszay Elza, Kruzlinszky Eugenia, Buesy Nina, Gottwald Irma, Héger nővérek, Fekete Malvin, Biegelbauer nővérek, Csiszér Ilonka, Láng Józsa. Asszonyok: Pfiszterer Miklósné, Szwierák Ágostonné. özv. Szalay Sándorné, özv. Binder Lőrinczné, Klein Györgyné, Hermann Vilmosné, Tellér Istvánné, Schiller Györgyné, özv. Nagy Károlyné, özv. Wéber Mihályné, Helm Károlyné, Christián Jánosné, özv. Bauer Vilmosné, özv. Csoltkó Lajosné, özv. Menner Antalné, özv. Strausz Ferenczné, Károly Jánosné, Kozma Gyuláné, Heisler Ferenczné.

— **Denevér.** Wellisch Zsigmond kávéházában, az alagut mellett, a mely zsufolásig volt diszes közönséggel megtelve, egy denevér tartott rendkivüli előadást. A magas röpülésben szereplő vendég ijedten repkedett a fényes teremben. A jó italokat élvező és fagylaltozó

közönség nyugalma angol módra volt behütve és érdekfeszitően várta, mikor és hogy hagyja el a helyiséget a denevér. Ezek izgatottan tették fel kalapjaikat, féltve göndör fürteiket. A denevér ezután nem sokára a „Denevér“ áriája mellett kirepült. Ki hitte volna, hogy ez a váratlan vendég egy bekövetkező és nem sejtett sötétséget érezett meg és az vonzotta ide? Pár nap mulva ugyanis a gáztársaság az Attila-utczai gázcsövek lerakása alkalmából a Wellisch-féle kávéházról elfeledkezett. Nem volt gáz, gyertya és petroleumlámpa mellett volt kénytelen szórakozni a társaság. Tizenöt font milligyertya fogyott el. Ez igen kedélyes, de jogi szempontból véve kárpótlást von maga után, a mit a gáztársaság — hiszszük — meg is fog tenni.

— **Miért?** Az a megdöbbentő hir futotta keresztül Buda tereit, hogy Osztoics Mihály kerületi előljáró úr marad, vagy legalább akar maradni. Ezt kapóra vette a „Pester Lloyd“ és czikket irt Osztoics mellett. Csodálatraméltó, hogy t. laptársunk a budai hangulatról ezuttal rosszul volt értesülve, mert tudnia kellett volna, hogy az I. kerület törvényhatósági bizottsági tagjai pártkülönbség nélkül állást foglaltak Szabó Károly mellett. Minek az üszköt eldobni és meggyujtani a hamu alatt lappangó parazsat. Még nem hevertük ki a politikai tusák sebeit, pedig ennek a kerületnek békére van szüksége, hogy alkothasson és emelkedhessék, Osztoics kandidálása egyenes hadüzenet és a „Pester Lloyd“ nem jó ügyet szolgál, ha Osztoics népszerütlen alakját karolja fel.

— **Fekete József** Attila-utczai főgymnáziumában és internatusában ez évben több ujitás eszközöltetett. A könyvtárt és muzeumot is gazdagitották. Az igazgatóság ugy intézkedett, hogy az ifjuság még nagyobb felügyelet alatt legyen. A tanári kart szaporitották és alkalmat fognak fognak nyujtani, hogy a nyelv és zenetanulás a leghelyesebb módszer mellett történjék. A jövő évben a menetgyakorlatokat is meghonositják s ugy a testi, mint szellemi nevelés körül a kor legujabb vivmányait érvényesitik s e mellett a családiasságra is nagy sulyt fektetnek.

— **Jogi tanácsadó** a czime a legujabban megjelent havilapnak, melynek Istóczy Győző köz- és váltó-ügyvéd a szerkesztője és kiadója. A lap hasznos és fontos tudnivalókat közöl, különösen azonban a kereskedelem és ipar terén hézagot pótoló, előfizetőinek azonkivül mindennemü városi, állami vagy bármily hatósági és magán jogügyi esetekben ingyen ad szóbeli vagy irásbeli utbaigazitó felvilágositást. Megjelenik minden hó 1-én. Előfizetési ára 1 frt.

— **A Lisznyai-utcza** csak fele szélességében és hosszának csak negyed részén történt ideiglenes rendezés az érdekeltek között nagy elégedetlenséget szült s ugy vagyunk értesülve, hogy három kérvény készül a beadásra a Lisznyai-utcza végleges rendzésének kérelmezése végett. Egyiket a naphegyi háztulajdonosok fogják beadni, hogy a Lisznyai-utcza régi utterülete, mely az uj szabályozás folytán a telkükhöz esik, mielőbb nekik méltányos áron átengedtessék s ezáltal düledező és életveszélyes keritésük az uj vonalba hozattathassék, a mi által az ottani bűzt terjesztő és sokszor dögöket tartalmazó nyitott vizfolyó árok is megszünnék. A másik két kérvényt a naphegyi telektulajdonosok adják be. az egyikben kisajátitásokat, mig a másikban szabályozást és rendezéss, csatornázást és légszesz-világitást kérelmeznek. Mindhárom jól indokolt kérvény megérdemli azt, hogy a fő- és székvárosi tanács méltányosan intézze el.

— **Figyelmeztetés.** Az 1893/94-iki tanév kezdete közeledvén, figyelmeztetnek az érdekeltek, hogy a védhimlő-oltásra vonatkozólag hozott 1887. évi XXII. t.-cz. 3. §-ában foglaltak szerint a népiskolába belépő tanulók felvételük alkalmával következőket kötelesek igazolni, nevezetesen: a) hogy jó sikerrel beoltattak, vagy b) hogy a legutóbbi 5 éven belül a himlőt kiállották, vagy c) hogy a beoltás kötelezettsége alól felmentettek. Szükséges tehát, hogy a szülők és gyámok iskolaköteles gyermekeiket az iskolai szünidő alatt beoltassák, hogy a midőn a tanév megnyittatik és az iskolába való beirás kezdetét veszi, a kellő bizonyitványok kezüknél legyenek, nehogy az ebbeli mulasztás gyermekeik előmenetelét gátolja. mert az előljelzett bizonyitványok nélkül senkit az iskolába nem vesznek fel. Figyelmeztetnek továbbá az érdekeltek, hogy a II. kerületi oltó-bizottság minden hét szerdai és szombati napján (ünnepnapok kivételével) délelőtt 8—11 óráig együtt van a II. ker. előljáróság hivatalos helyiségében (Viziváros, fő-utcza 3. sz.), hol a gyermekek ingyenes beoltása és a bizonyitványok kiszolgáltatása történik, valamint a szükséges felvilágositás nyujtatik. Végül még megjegyeztetik, hogy a beoltás magánorvosok által is foganatositható s ezek bizonyitványai szintén érvényesek. Budapesten, 1893. évi augusztus hó 19-én. A II. ker. előljáróság: Hampel Sándor s. k., előljáró. Józsa Mihály s. k., jegyző.

— **Az ó-budai szinkör** derék karmesterének kedden f. hó 29-én lesz a jutalomjátéka. Tombor Aladár, kinek a zeneszerzés terén is vannak érdemei ez alkalommal „A rezervisták“ előadását fogja dirigálni. A jutalmazandó iránti szivességből Redlich M. jó hirnevü bpesti táncztanitó az egész személyzettel egy magyar tánczot fog lejteni, mely iránt már most is nagy az erdeklődés.

— **Összejövetelek.** Az I. kerületi nemzeti asztaltársaság legközelebbi rendes összejövetelét kedden f. hó 29-én a hivatalos helyiségben Nosek Ignácznál Attila-utcza 19. sz. tartja. A tagok kéretnek minél nagyobb számban megjelenni, mert nagyon sok fontos tárgy megbeszélése kerül szőnyegre. — A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai folyó hó 30-án Diewald József vendéglőjében I. ker. Döbrentei-utcza 2. sz. alatt jönnek össze.

— **A Lágymányos jövője**. Lapunk egyik közelebbi számában a lágymányosi lóversenyről közöltünk czikket. Ennek megvolt a kellő visszhangja. Az urlovasok szövetkezete igazgatósága kedvezően fogadta az eszmét és érintkezésbe lép közelebb a lágymányosi birtokosokkal. E helyütt felemlitjük azt is, hogy a Lágymányoson 7240 négyszögöl szép terület eladó, a mely kitünő fekvésü. Bővebben e lap ezerkesztősége.

— **Budai szinkör.** Egy figyelemre méltó tehetség Zachariásné Kallós Ilona 4 felvonásos eredeti szinművét mutatta be Krecsányi, melyhez a zenét az e téren ismert nevü zeneszerző, Szentirmay Elemér irta. A darab sok leleményességre vall. Ügyes bonyodalom, jó alakok, helyzetek teszik jellemzetessé, az hiányzik belőle csak a mi minden modern darab legtöbbjéből hiányzik, a költészet. Ezzel a mi realizmusban dolgozó tollforgatóink haragban vannak, a költészet kerüli őket és ők a költészetet kerülik. — A vasálarczos romantikus históriája meglehetős sikert aratott, a mi érdeméül tudandó be a drámai személyzetnek. A drámai primadonnák jobban megállják helyöket. Ezzel az erővel szép lenne, ha Krecsányi magyar történelmi szinműveket is adna, mert nekünk elég gazdag erre a szinműirodalmunk vagy hiában élt volna Szigligeti? A szinkör igazgatója elfelejtkezett aug. 25-éről is, a mikor neki diszelőadást kellett volna rendezni. A szinpad egyik feladata, a kegyelet érzésének ápolása.

— **A Zellerin-féle gyári részvénytársaság** a napokban tartotta alakuló közgyülését Pucher József elnöklete alatt. Az elnök a közgyülést megnyitván, jelenti, hogy 51 részvényes 430 szavazattal van jelen 188 aláiró 624,100 frtnak 30 százalékát 187,230 frttal fizette be. Az alapszabályokat a közgyülés felolvasottnak tekinti. Székely, a belvárosi takarékpénztár vezérigazgatója, az alapszabályok 5. §-át a következőképp inditványozza módositani: „A társaság alaptőkéje 500,000 frt, 5000 névre szóló, egyenkint 100 frt = 200 korona névértékü részvényből áll; a részvények névértékéből egyelőre 30 százalék fizettetvén be, a további befizetés módozatainak elhatározása az igazgatóság jogkörébe tartozik. A befizetés módositásait az igazgatóság kihirdetni tartozik“. A közgyülés Székely inditványát elfogadta, mire az elnök a társaság megalakulását kijelentette. Az igazgatóság tagjai lettek: Del-Medico Ágoston, Engel Miksa, dr. Fried Adolf, Girardi József, Heszberg Alajos, Huzella Elek, Oetl Antal, Pucher József, Smal Henrik és Wágner Géza. A felügyelő bizottságba választattak: Barta Miksa, Fölsinger Rezső, Kanczer Kálmán, Kollarits Jenő, Schottola Ernő és dr. Spitz Manó.

— **Elzárt forrás.** A kies fekvésü Zugligetnek, mely méltán kedvelt kiránduló helye fővárosunk egész közönségének, valóságos jótéteménye a Disznófőről nevezett forrás. Ezért a kristálytiszta, kitünő hegyi vizért néha messze környékről fáradnak oda a kirándulók, elragadva, szomjasan . . . Egy idő óta azonban — nem érthető, miért — e forrást, mely bizonyára nem egy ember élvezetére fakadt, elzárták, boszuságára az embereknek s tagadhatatlanul hátrányára a zúgligetnek. Nemcsak a kirándulók, de az ott nyaralók érdekében is szólunk, midőn az illetékes helyen azt kivánjuk, hogy e kitünő s az egész környéknek egyetlen forrása a közönség élvezetére mielőbb megnyittassék.

— **Hasznos tudnivaló.** Bergl Sándor szabadalmi irodája a közönség számára uj találmányokról és müszaki leirásokról közlemenyeket ad ki, ebből átveszszük a következő érdekes dolgokat: Az enyv rothadásának megakadályozása. Mint tudjuk, az állati enyv azon kellemetlen tulajdonsággal bir, hogy megfőve rövid idő alatt rothadásnak indul és részben kötőerejét is elveszti. Ennek megakadályozására van egy egyszerü és biztos szer. Minden kg. enyvhez előzőleg 200 gr. vizben feloldott, 10 gr. szalyczilsavat adunk. Az enyv főzése alkalmával keverés közben kell a szalyczilsavat hozzáönteni. — Üveg-metszés. Üveget különösen pedig nagyon vastagot vagy üvegcsövet, gyorsan és biztosan ugy lehet metszeni, hogy az elmetszendő helyen terpentinnel megitatott kenderfonállal megfeszitjük, ezt azután meggyujtjuk és az üveget hideg vizzel befecskendezzük, — a mire az üveg csekély nyomással az eredetileg kifeszitett fonal irányában szétnyomható.

— **Az ó-budai szinkör heti müsora:** Hétfő: „Fenelányok“. Kedd: „Rezervisták“. (Tombor Aladár karnagy jutalomjátéka). Szerda: „Vasgyáros“. Csütörtök: „Boccaccio“. Péntek: „II. Rákóczy Ferencz fogsága“. (Félhelyárak). Szombat: „Velenczei kalmár“. Vasárnap: „Czigánybáró“.

*

— **Önkéntes árverési hirdetmény.** Az esztergomi érsekség jószágigazgatósága részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint a vallás- és közoktatási m. kir. miniszter urnak 20.262. szám alatt kiadott előleges engedélye folytán az Érsek-Ujvár városában fekvő ügyészi lak és melléképületei a hozzátartozó udvar és kerttel; inspektori lakás melléképületekkel és beltelekkel, két részben; mérnöki lakás melléképület és beltelekkel; pótkávégyár, mely jelenleg szénaraktárnak használtatik, továbbá a volt mérlegház, mérlegépület, hidmérleggel való felszerelés és sulyokkal; téglavetőház a benne található felszerelési tárgyakkal. Az egykori primacziális urilak, emeletes épület melléképitményekkel. A felügyelői kert, nemkülönben egyébb apróbb földrészletek, nyilvános árverésen a hélyszinén, Érsekujvárott a volt ügyészi lakban 1893. évi szeptember hó 12-én d. e. 10 órakor el fognak adatni. Venni szándékozók az árverés megkezdésekor a kikiáltási árnak 10%-át az uradalmi megbizott kezeihez készpénzben letenni tartoznak. Az ajánlattevők közül való szabad választást az uradalom magának fenntartja. Az árverés megkezdéséig megfelelő bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok is elfogadtatnak. Az adás-vétel főbb feltételei, valamint a kikiáltási árak az alulirt igazgatóságnál Esztergomban előre is betekinthetők. Kelt Esztergomban, 1893. augusztus hó. A primási érseki jószágigazgatóság.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Rövid-, szövött-

és

DIVATÁRU-RAKTÁR

a

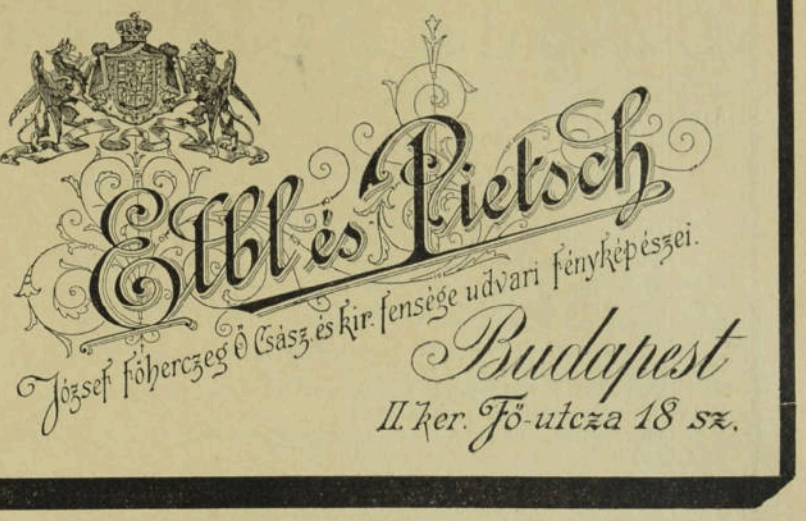
Krisztinavárosban.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a **Krisztinavárosban, Krisztina-tér I/a.** szám alatt (Casino-épület) egy a legujabb kornak megfelelő **női- és férfi-divat, rövid- és kézműáru-üzletet** nyitottam. Főtörekvésem oda irányul, hogy a n. é. közönség teljes pártfogását kiérdemeljem.

Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

A várbeli 10 év óta fönnálló üzletemet továbbra is fenntartom.

Egy vegyészeti felfedezés terjesztésére társ kerestetik. A tárgyra a földmivelési miniszter már évekkel ezelőtt pályázatot hirdetett, mely azonban eddig eredményre nem vezetett. Ajánlatok »Földmivelés« czimen a szerkesztőségbe.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti színház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel

GLÜCK FRIGYES,

szállodatulajdonos.

VENDÉGLŐ

a

Szt.-Lukácsfürdő kertben.

Délelőtt czigányzene.

Délután és este katonazene.

Egész nap meleg konyha. Saját termésü borok.

Udvari sör a részvényserfőzdéből.

Rosz idő esetére megfelelő fedett helyiségek.

Pontos és gyors kiszolgálatról gondoskodik **Bereczky Lajos** vendéglős.

Tisztán kölcsönös részényesei nincsenek.
A legnagyobb és leggazdagabb biztositó társaság a világon.

Biztositási alap 1893. január 1-én 907 millió frt.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztositó társaság
Alapittatott 1843.

Biztosit az ember életére minden módozat szerint.

Táblázatokkal és bővebb felvilágositásokkal szolgál a

Magyarországi vezérigazgatóság

Budapest, Bécsi utcza 5.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s piperecikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta hires: köszvényes és csúzos bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmérgezések ellen, a langyos fürdők mint erősitők általános gyöngeség eseteiben.

Az ivó-gyógymód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás eseteiben.

A belégző gyógymód (inhalatio): az orr- és szájüreg, a gége és a légcső hurutos bántalmai ellen.

Női bajok ellen a sós- és láplúg-fürdők kiváló sikerrel használtatnak.

Massage és villamozási gyógymód.

Állandó fürdőorvos: Dr. DIESCHER FERENCZ, specialista női orvos.

200 lakószoba (60 krtól — 3 frtig), — melyeknek nagy része zárt — télen fütött — folyosók által van a fürdőkkel összekötve, és igy **a téli gyógymód** veszély nélkül használható.

Kávéház, étterem, sik- és hegyi sétahely. Naponként kétszer katonazene. **Gyógy- és zenedij nincs.** A főváros minden pontjához kitünő közlekedés.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához"

zimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához"** czime zve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel

Fukáts János.

Köszönet-nyilvánitás.

Miután vendéglői üzletemet, melyet az **I. ker., Krisztina-tér 7. szám** alatti házban gyakoroltam, a mai napon átadtam, nem mulaszthatom el t. vendégeimnek ez uton szives pártfogásukért hálás köszönetemet nyilvánitani, arra kérve, miszerint a jövőre is kegyes pártfogásukban részesiteni kegyeskedjenek.

További jóindulatukba magamat ajánlva, maradtam kitünő tisztelettel

Bittner Alajos,

volt vendéglős a „Zöld fához."

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » .0 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők

Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

1891 KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI KIÁLLITÁS DILIGENTIAE ET ARTIBUS

Arany érem

Aranyérem

Elvállal min den e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI., Andrássy-út 30. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlönyt**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 35. sz. Vasárnap, szeptember 3.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A budai régi bálok.

Irta: **Dr. Milassin Vilmos.**

II.

Beniczky Emil a bálbizottság legvidorabb, legfáradhatlanabb tagja volt. Csupa tüz, élénkség, pezsgős humor, szellemesség.

A „Napkelet“, „Növilág“, „Divatcsarnok“, „Viszhang“ stb. az akkori szépirodalmi és divatlapok versenyeztek egymással novelákért, mert Beniczky Emil azon kor egyik legkedveltebb novellairója volt s ime a rohanó világ két évtized alatt jóformán még a nevét is elfeledte.

Fáradhatlan tánczos s vig mulató pajtás volt. De csakhamar megkomolyodott. Szerelmes lett egy kékszemü, igéző szép leányba, Frombach Bertába. Mint novellairó, mindjárt a végén kezdte a regény. Eszményképét nőül vette s a család levitte magával gazdálkodni.

Bucsuzóul még vig garçon vacsorát rendeztünk s Emil, ki ugy szerette a dalokat egyre csak azt énekelte:

›Soha se halunk meg‹.

Nem sok idő mulva a piros-pozsgás életerős ifju halálhirét vettük a Tisza vidékéről.

Keve József elegantiában szárnyalta tul tagtársait a bálbizottságban, melynek — Széchenyi Ödön távozása után — elnöke lett. Kevés szavu, de nyájas modoru ifju s e mellett szerfelett gavallér, párbaj-ügyekben valódi tekintély, kinek szava parancs volt a viszálykodó felek előtt, bár ő maga életében alig vivott párbajt, szelid, kedves modorával kit is bánthatott volna meg?

Csak a halál volt könyörtelen hozzá, nagyon korrán ragadta ki szerető körünkből.

Bulyovszky Gyula lett utóda a bálbizottságban. Ő is a csendes emberek közé tartozik ma már, pedig mily szellemes, élénk csevegő, finom modoru, ékes szavu udvarló volt s ebben nem volt nagyon exclusiv, egyszere hat nőnek is udvarolt s ezek közül legalább négy rajongott érte, mert mézédes szavaival nagyon értett a női szivek meghóditásához. Róla elmondhatni, hogy egész életében a nők lovagja volt.

Egy negyedszázad előtt (1867-ben) együtt voltam vele a párisi világkiállitáson s együtt beutaztuk nyugot-Európa nagy részét.

Engem, ki azon időben még fiatal ember vallék (s mellesleg megjegyzem: a bálbizottságnak mindvégig jegyzője) a müvelt külföld minden látványossága érdekelt s napokat tölték a muzeumokban, mialatt kisérő társam: Bulyovszky Gyula legszenvedélyesebben csak a nőket tanulmányozta mindenütt, az összes nemzetek nőit ismerni vágyott.

A müvelt nőkkel való eme folytonos foglalkozása finomitá meg izlését s tette a legszellemesebb csevegővé. Élcz, szellem szikrázott szavaiból s kétértelmü nem volt soha.

Mint irót már ismeri az ujabb nemzedék is. A „Nefelejts“-nek alapitója, egyideig a „Hölgyfutár“-nak s a hivatalos „Sürgöny“ napilapnak is szerkesztője volt.

A magyar tárczairók közt a legelső helyek egyikét foglalja el. Kortársai magyar Jules Janinnak nevezték.

Oly filigrammszerü. könnyed játszó irályu tárczákat ma alig olvashatni.

Egy akkori birálója azt jegyzé meg tárczáiról: a szellemességek mosaigne-ja.

Élő egyetlen fia, miniszteri magas hivatalnok, irodalmilag szintén igen müvelt férfiu, méltán megvárhatnánk tőle, hogy atyjának a lapokban elszórtan megjelent költői szép tárczáit pár kötetben összegyüjtve, kiadja.

Gyöngysorok lenének ezek irodalmunkban. Légrády Lászlót pár év előtt mint az egyesült fővárosi takarékpéntár budai komoly főpénztárnokát ismerte a főváros s ki kereste volna benne e komoly, beteges hivatalnokban a bálok legfáradhatlanabb tánczosát, a tánczosok

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Társzekerek, ágyuk beláthatlan sora követte a fényes hadsereget; roppant ostromszerek halmaza fogalmat ad a hadkészületekről, melylyel e nevezetes táborozás megindult.

Tizenkét öreg ágyu, réslövő, gördült nehéz hengereken előre; tiz ökör birta huzni mindegyiket; ötven kisebb faltörő ágyu, harminczöt más tizfontos golyókat lövő; harminczhat csatakigyó; nyolczvan csataágyu rézből; a többi vas volt mind; tizenkét kő-vető haubicz, tizenkét mozsár, két mázsás bombákat hajitó; nyolcz olyan, melyen három mázsás bombákra volt számitva, nyolcz pedig négy mázsányi lövegeket hajitott; kisebb bombákat hajitó üstöt hoztak tizenkettőt. Ezekhez kétezer gyujtógolyó volt felhalmozva, hatezer gránát, tizezer harminczfontos, hatvanezer huszfontos, harminczezr tizfontos faltörö golyó, harminczhatezer csataágyukba való, négyezer lánczos golyó, nyolczezer háromfontos szakállas gömb, tizenkétezer kartács: töltött bombák, két, három, négy mázsásak tizenháromezer, kisebb fajta ötezer; kézből hajitani való gránát nyolczvannégyezer; görögtüz ötven mázsára való, kétezer nyolczszáz mázsa ólomgalacsin a muskétákhoz; huszonnégyezer ásó és csákány tüzaknák vágásához, kétszázezer homokzsák az ostromsánczok készitéséhez, kétezer darab sánczkaró, falszoritó lánczok, kapukat berontó petárdák, ötszáz ostromhágcsó, ugyanannyi tüzdárda, akkor még legujabb találmány, a törökök sohasem kóstolták még; ötszáz keresztvasas kasza; ötvenezer csatacsillag, kétszázezer vashorog, kétezer szurokkoszoru, öt mázsa terpentin, husz mázsa olaj, gyujtószerekül, kétszáz mázsa salétrom, ugyánannyi kén; — egy egész pokol kiállitására elegendő készlet.

Hát a szultán mit csinált?

Őseinek nagy győzelmeit olvastatá fel magának a háremben. Konstantinápoly elfoglalását Mohammed által, a csaldirani ütközet leirását Szelim alatt, Rhodus meghóditását, Belgrád elestét, s midőn őseinek nagy tetteire vére felhevült: akkor előparancsolá lovait, szolákjait, csokodárjait; megfuvatta a trombitákat, talpra állitott hatvanezer gyalogot, tizer lovast, és megindult velük — vadászni. Szüntelen vadászott; ez volt egyetlen nagyravágyása.

Vadász-kisérete egész hadsereg volt, vadászata egész utazás, hajtóvadászatai valódi csaták, a csataldsei vadászaton csak ember elesett harmincz! képzelhetni ebből a vadak számát.

Egyszer havas tél derekán udvarával rendre hajtotta a kirkkilcsei, aidósi és karinabadi erdőket; a kényelmes basa urak, háremnöveltek fáztak nagyon, utoljára könyörögtek neki, hogy menjenek már haza Adrinápolyba. Akkor meg aztán egy lovaglásban hazavitte őket; husz óráig le nem szállt a lóról, sem, ő sem kisérői, fele az uton lehullott a fáradságtól. Ebben a vadászatban csak tizenkétezer embernek fagyott el a lába.

A magával hordott Dülbendagaszi jegyzete napról-napra, minő hőstetteket követett el a padisah e vadászatok alkalmával. Ezek foglalták el a török birodalom történetének lapjait. Voltak udvari költők, a kik versekben is megénekelték, ha a szultán nyolczvan lépésnyiről eltalálta a vadat nyilával,

A hajtóvadászatok kerületébe néha medvéken és farkasokon kivül bujdokló zsiványok is kerültek, azokat azután a vadászat végével különös gyönyörüségül szokták a szultán előtt karóba huzni; ez volt a legnemesebb vad.

Ez ilyen mulatság belekerült néha „egy egyiptomi kincs“-be. A képletes keleti nyelv ezzel a kifejezéssel nevez meg hatszázezer aranyra menő összeget. A hadsereg pedig félév óta nem kapott zsoldott és kenyeret.

Mohammed nem gondolt semmire a vadászaton kivül. A népmonda azt tartá felőle hogy valaha a trónról letaszitott Szelim átkozta őt meg azzal, hogy soha nyugta ne legyen, mindig lovon üljön, s még se legyen belőle semmi dicsősége. Az átoknak csodafoganattal kellett birni, mert Mohammed később sérvet kapott s fájdalmat okozott neki a lovonülés, mégis kénytelen volt vadászni s ujra vadászni, mialatt a nemesebb vadak egyenkint estek el a keresztyének csapási alatt.

Mikor az ozman birodalom minden oszlopa összeomlással fenyegetett, a szultán nem tett egyebet, mint vadászott. Hónapokat eltöltött Laissza környékén haszontalan olcsó vérontással; mig a harczmezőn egyik kudarcz a másikat érte. Mintha nem mint uralkodót, de még csak mint muzulmánt sem érdekelné a török birodalom sorsa. Ott az erdők között kellett őt felkeresni a külhatalmasságok követeinek, ott töltötte az

királyát, kinek csárdás tánczát maga Napoleon herczeg is elragadtatva nézte végig.

Légrády Laczi (mert mint bálrendező csak Laczi volt) is a föld alatt pihen már.

Gajáry Antal (a „Nemzet“ szerkesztőjének s a váczi polgármesternek édesatyja) szintén tagja volt a bálbizottságnak. Egyenes jellemü, szókimondó, lovagias jellem. Pestmegyének később oly közkedvelt, katonás rendet tartó főszolgabirójában ki gyanitotta volna a hajdani vig tánczost és bálrendezőt. Szegény jó Tónink pár év előtt hagyott itt bennünket!

De bálbizottságunknak sok komolyabb, nem tánczoló tagja is volt, kik azonban szintén élénken vettek részt a bálbizottság munkálataiban. Kecskeméthy Aurél a jeles tollu iró is ezek közé tartozott. Szellemes társalgásával füszerezve mulatságainkat.

Egy csevegéséről ismert asszonyka egyik bálon a szünóra felé neheztelve szólitá meg Kecskeméthyt, hogy csak ily későn veszi őt észre.

Kákay Aranyosnak (e név alatt sokat irt) finom élczczel felelte:

„Rég hallom már asszonyom, de látni csak most van szerencsém.“

Kempelen Győző, az akkor kedvelt novellairó s később vidéki lapszerkesztő is egy évig tagja volt bálbizottságunknak.

Szabó Richárd a „Divatcsarnok“ szerkesztője is velünk volt s lapjának munkatársa Rózsaági Antal is, ez utóbbi egyes manoevreivel tette nevét egyszerre ismertté az irói világban. Szabó Richárd pár hétre vidékre rándult, szivügyben s elegáns fényes képes divatlapjának vezetését távolléte idejére a kezdő Rózsaágira bizta.

Alig tette ki lábát a szerkesztő az élelmes Rózsaági első gondja volt saját arczképét lerajzoltatni s a „Divatcsarnok“ külön mellékleteként kiadni.

Képzelhetik a hazatért szerkesztő haragját.

Később azonban Rózsaági egy pár regényével is feltünt s egy ideig „Gombostü“ czim alatt szépirodalmi lapot is szerkesztett.

Toldy Pista, az oly korán elhunyt geniális iró is együtt rendezte velünk a bálokat s mint egyik legügyesebb keringő tánczos, a nők kedveltje vott.

Nem oly rég voltak e feledhetlen szép bálok s ime rövid időköz alatt is a vig bálrendezőkből hányan lettek már csendes emberekké.

De a többi még élő, akkor oly vig kedélyü bálrendezők: Rupp Imre (a miniszteri tanácsos), Kvassay Ede, Kormos Béla, dr. Mészáros Károly, Ágoston József stb, is, ma mind számottevő tagjai a társadalomnak s alig hinné el róluk, mai komolyságuk és komoly hivatalos szereplésük után, hogy azon időben tánczoló, vig bálrendezők voltak.

Talán csak az egy, még mindig ifju, Kvassayról hinnék el mindjárt; bár ez tán legkevésbbé szereti, ha megtudják róla, hogy ő a hatvanas évek elején már bálrendező volt.

A Döbrentey-téri vásárcsarnok szomoru ügye.

Ama szavakkal kezdem a mivel e lapok hasábjain legutóbb megjelent „Az eskütéri hid“ cz. kitünő és széles körökben feltünést keltett czikk irója sorait befejezé: „Ha igaz az a hypothesis, miszerint az Aranyszarv Európa birtoklásának kulcsát képezi, akkor bizonyára örök igazság fog maradni a thesis is, miszerint az Eskütéri hid a magyar fővárosnak a világvárosok sorába való belépésének Aranyszarva leend.“ Tény, ha a Lánczhid a volt nemesi osztály erényének méltó symboluma, méltán elmondhatjuk, hogy az Eskütéri hid ama önzetlen polgárok hazafias erényeinek — kik e hid megvalósitásáért küzdve küzdtek — symbolumát fogja megörökiteni.

Nincs azonban öröm, üröm nélkül. A közérdek rovására akad mindig itt is ott is egy-egy kerékkötő, mely megakasztja a haladást. Megdöbbenve értesülhetett mindenki arról, hogy a belügyminiszter ur ő méltósága, a Buda-tabáni vásárcsarnok számára kijelölt helyet — mindenesetre téves információk alapján — nem hagyta helyben és az Eskütéri hidnál netalán szükségessé váló szabályozási módositások végett, az ügyet a fővárosnál ujabban tárgyalni elrendelte. Pedig a közélelmezési-, középitési bizottság, tanács, közgyülés a hid-kérdés rendezése és a környék szabályozása után, hozta ajánlatba illetve egyhangulag elfogadta a Döbrentey-téri vásárcsarnokot, mint legalkalmasabbat. Erre nézve az a mi felfogásunk, hogy az érdekelt polgárok érdekében e határozatról a miniszter urat igy kellett volna informálnia a tanácsnak.

Megütközéssel értesültünk arról a mostoha atyai gondoskodásról is, hogy a fő- és székváros közönsége által a Döbrentey-térre kontemplált vásárcsarnokot az Iv-utczába vagy a Szt.-János-térre kivánják helyezni, mely azért volna alkalmas minthogy olcsóbb és a Krisztinaváros lakosai által is hozzáférhető. A tervezők ezzel a helyi viszonyokban való teljes tájékozatlanságukat árulják el. Az Iv-utcza és a Szt.-János-tér a Krisztinaváros és a Tabán határában fekszik, mely két városrész oly óriási kiterjedésü, hogy az uj vásárcsarnok a Tabán déli és a Krisztinaváros északi részén lakó közönség számára az óriási távolság miatt időpazarlással jár s igy ugyszólván megközelithetlen. E tekintetben több előrelátást tételeztünk volna fel bárki részéről. A Krisztinaváros fejlődésének ma ugyszólván kezdetén áll s egy évtized mulva e városrész oly népes lesz, hogy joggal fog követelni magának egy vásárcsarnokot. Van is éppen rá egy alkalmas telke, a Saitz-féle telek. Tartunk tőle, ha a fenti terv megvalósul, ezzel veszélyeztetni fogják e vásárcsarnok létérdekeit, a mennyiben nem lévén alkalmas helyen, nem is lesz közönsége. Van rá eset. Bécsben, az alkalmatlan, a központtól távol eső vásárcsarnokok, teljesen czéltvesztett intézménynek bizonyultak.

A székesfőváros csak ott állithat életképes vásárcsarnokot, hol eddig a helyi vásárok tartattak. A közönség csupa megszokásból csakis e helyek felé fog tartani. Ugy a Döbrentey-téren, mint a Krisztinavárosban pedig a templom környékén emberemlékezet óta tartattak a vásárok s az uj vásárcsarnokoknak is csak itt lehet a helye.

De menjünk tovább. A közélelmezési, középitési bizottságok, a tanács, a közgyülés egyhangu helyeslésével találkozott ama terv, hogy a Döbrentey-téren felállitandó vásárcsarnok pinczéit a borkereskedő és vásárló közönség ké-

---

időt csillagjósaival, a kik a legvastagabb neméwel a szemfényvesztésnek mulattaták kevéssel megelégedő lelkét.

Egy ilyen vadászat alkalmával egy livornói kalóz majd elfogta a szultánt kisérőivel együtt; a tengerparton vadászva meglátták a török urak a közeledő tengeri rablót, s dereglyékre kapva, rárohantak; ez azonban visszaverte őket s két napig ott maradt a part előtt, gunyolva a nagy Szolimán utódát, ki három világrészen uralkodott volna.

A Khazre kezelői beszedék a régi jó ezüst nyolczasokat, s a helyett elárasztá a fővárosokat értéktelen tartalmu pénzzel, mely miatt Stambul, Brussa és Smyrna folytonos lázongásban forrott. A szultán azért csak vadászott.

A tartományokban a nép fellázadt az adószedők ellen a rendkivüli adó miatt (avarif) s megkövezték a kiküldött kadikat, muftikat és a janicsárok ezredeseit; a kik a népből panaszra akartak menni a szultán elé, azokat a kajmakámok börtönre vettették, felakasztották, mint a drinápolyi öreg asszonyt, a Dsombaskizit, ki a szertelen ujonczozás ellen ment panaszt tenni; a szerencsétlen ráják maguk öldösték le saját gyermekeiket, hogy gályaszolgáknak ne vigyék őket; a kik merészebbek voltak, elszöktek a katonaság elől békés falvaikból, s megnépesiték az erdőket rablócsapatokkal; a szultán rájuk is vadászott. A kizsarolt nép parlagon hagyta földjeit, éhség, drágaság nyomorgatta az országot, egész puszták szántatlan, vetetlen maradtak. A szultán az üres ugarokon annál könnyebben vadászott.

Legjobb vezérei, legjobb státusférfiai elhaltak, elhullottak; irigység, vetélytársi cselszövény megbuktatá, számüzé őket, s kalandorokat, jöttmenteket ültetett helyükbe, közzsákmány volt a kincstár, senki sem gondolt a holnapi napra, nem az adósságokra, miket a jövő évnek kell fizetni. A szultán vadászott.

Szegény szövetségesek, magyarországi alattvalók jöttek bizadalmas könyörgéssel a nagyur köntöséhez folyamodni. A szultán kiajái, tolmácsai elárulták, kiszolgáltatták őket; néhány erszény pénzért, mit maguk eltettek, elveték maguktól azt a drága kincset, a mi egy emberéletben egyszer kinálkozik csak magától, kétszer soha: egy nemzet szövetkező bizodalmát, rokonszenvét. A török porta hivatalnokaitól elárult magyar nemesek veszte óta nem volt a magyarnak senkit olyan nagyon gyülölni oka, mint kegyelmes védurát, a szultánt! — Pedig hisz ez nem tett egyebet, mint vadászott.

Azon a téren, hol ő könnyelmü kiséretével, hiú mulatsággal üzé a napokat, hajdan nagy szellemek végzetes tusákat küzdöttek jó és balsors fordulóra. A pharsalusi mezők, a Cynocephale halmai, Ossa és Olymp havasai, mind férfilelkesitő emlékek viselői. Ott tölté Mardonius, Xerxes alvezére is egykor a telet, ott tanyázott Scipio a pharsalusi csata előtt; ott hajtá le Pompejus vesztett csata után balsorstól meg nem alázott nemes fejét; ott tört meg a persa uralom hatalma, s ott érte végét a római szabad köztársaság. Vérrel megszentelt föld, sóhajokkal terhelt levegő az ottan; — Mohammed nem tudott róluk semmit; a hősök hamvai fölött, a halhatatlan árnyakon keresztül, ő gyáva vadakat üldözött.

Ilyen uralkodója volt Törökországnak, a midőn Európa legnemesebb népei szövetkeztek, hogy Magyarország fővárosát, az egykor oly fényes, aztán oly szomoru Budát, másfél százados rabláncai közől kiszabaditsák.

Mielőtt a történet folyamát kisérnők, lássuk, mi történt Petneházyval és öreg védnökével, a baráttal?

Petneházy nagyon fiatal korában egy kassai főnemes leányába volt szerelmes, Kanizsay Borbálába. A nemes úr birtokai a Dunán tul feküdtek, a legnagyobb hadjárás utjában, ő maga gyöngén belekeverve a Zrinyiféle ügybe, ugy hogy okai voltak arra, hogy egy időre Kassára vonuljon félre, a mi kivül esett a török-járáson s a császári biztosoknak sem volt akkor kezük ügyében, s a honnan utoljára is üldöztetés esetére könnyebb volt akár Lengyelországba, akár Erdélybe átmenekülni.

Ilyenforma helyzetben sok főura volt akkor Magyarországnak, a ki birtoka jövedelmét évekig nem huzhatta, s azalatt távol menhelyen élt, s csak az akkori magyar világ, melyben tisztesség volt szegény embernek lenni, az általános olcsóság és a tártszivü vendégszeretet, és egymáson segiteni vágyás tevék lehetővé, hogy az ilyen földönfutók nem vesztek el nyomorban.

(Folyt. köv.)

nyelmére borpinczékül fogják kiadni. A Tabán közgazdasági érdekeinek teljes méltánylása ez. A budai borvásár mai stádiumában is nagy forgalmat tesz, a jövő pedig e tekintetben a legszebb reményekkel kecsegtet. Ha már most a vásárcsarnok az Iv-utczába vagy bárhova helyeztetik át, ezzel a borvásár úgy a budaiakra, mint a tabániakra veszve van. Ha a Tabán meg lesz fosztva a vásárcsarnoktól és ezáltal a borvásártól, meg lesz fosztva egyúttal egy oly keresetágtól, mely több száz tabáni embernek adja meg a mindennapi kenyerét.

Tudomásunkra jutott ugyan, hogy a közmunkák tanácsa a Hátsek-féle telkeken kiván külön épületet emelni. Eltekintve attól, hogy az ottani környék talajviszonyai alig teszik lehetővé a pinczeszerű épitkezést, utóvégre is oda konkludál a dolog, hogy ujra épitkezni kell és a székesfőváros közönségét ujabb kiadásokba kell belevinni.

Figyelembe ajánljuk még ama körülményt, hogy az Eskütéri-hid környékén lakó háztulajdonosok — a vásárcsarnok épitésének huzavonájával — teljesen meg van kötve. Az ingatlanok értéke ily akadékoskodások által ingadozóvá válik, az épitkezesi kedv, daczára a rövid terminusnak, mely a 30 évi adómentességet biztositja, hanyatlik. Az épités, mely már eddig is 30%-al drágult, még jobban drágulni fog s a háztulajdonosok az ily mesterkélt árhullámzások következtében mindinkább károsodnak. A kritikus házak lakói elhagyják lakásaikat, másutt keresve nyugalmas otthont, hol nem függ fejök felett Damokles kardjaként egy-egy ujabb terv, mely költözködésre s igy ujabb kiadásokra kényszeriti őket.

Ismételve felhivjuk úgy a fővárosi közönség, mint a belügyminiszter úr figyelmét arra az injuriára, mely a Tabán lakosságát fenyegeti. Ismételve kérjük, méltóztassék e kérdést fontosságához képest mérlegre venni, sérelmeinket lehetőleg gyorsan orvosolni. Örök hálára kötelezte úgy az áliam, mint a székesfőváros törvényhatósága az Eskütéri-hid létesitése által Tabán lakosságát, mert ennek megvalósulása egy szebb jövő reményével biztat, de ha megfosztják Tabán lakosságát az anyagi megélhetés leghatalmasabb tényezőitől, a vásárcsarnoktól és a borvásártól, csak úgy járunk, mint az egyszeri gazda, a ki azt mondta: „Adtál uram esőt, de nincs benne köszönet!“

Aliquis.

Szent Gellért története.

Igéretet tettünk olvasóinknak, hogy Dr. Nemes Antal nagy feltünést keltett kitünő munkájából — mit az egész sajtó osztatlan elismeréssel emelt ki — mutatványt adunk, ezt az igéretet ezuttal az alábbiakban váltjuk be:

„Midőn Péter király és a magyarok közt roppant visszavonás támadt, a magyarok ünnepélyes követséget küldének Vazul fiai, Endre, Béla és Levente után, kik Szent István király nemzetségéből valók valának, kérvén őket, hogy Lengyelországból jöjjenek be Magyarországba. Béla ott maradván, Endre és Levente Magyarországba jövének s a magyarok töméntelen sokasággal tódulnak vala hozzá Pest városába.

„Kik is (a lázadók) az ördög ösztönzésére felingerülve könyörgének, hogy engedjék meg az egész népnek pogány módra élni, a püspököket és papokat megölni, az egyházakat lerombolni, a keresztyén hitet levetni s bálványokat imádni. Mit hallván Szent Gellért s mások, kik a keresztyének sokaságával Székes-Fejérvárra gyültek vala, megindulának Fejérvárról Buda felé, hogy Endrét és Leventét tisztességesen fogadják.

„Utközben misézvén Szent Gellért, inté őket, hogy gyónják meg egymásnak vétkeiket és a mise meghallgatása után imádkozásba mélyedvén és az örök boldogságnak reménye felől vértanuságra jutva bizonyosak lévén, mindnyájan megvigasztalódva áldozának s azután a Duna réve felé indulának. S midőn Pest révéhez érkeztek, ime öt istentelen, Vata és czinkosai, ördöggel telten, kinek ajánlották volt magukat, rá rohanának a pöspökre és társaira és őket agyonkövezék.

„Következő napon a boldogságos Szűz egyházában Pesten nagy sirás közt eltemették, azon öltözetben, melyben vértanuságot szenvedett. Endre herczeget pedig Fejérvártt megkoronázták, ki is az egész nemzetnek megparancsolta, hogy a pogány szertartást letéve, Krisztus hitére térjen és Szent István király törvényei szerint éljen. Mi ugy is történt.“

A legendában azt találjuk tehát, hogy: Szent Gellért püspök a király elé ment Budára s midőn a pesti révhez ért, ott elfogták s megölték. Másodnap holttestét eltemették a Boldogasszonyról nevezett templomban Pesten.

Mindenek előtt megjegyzendő, hogy Buda és Pest elnevezések nem felelnek meg a mai fogalmaknak. Buda Ó-Budától délnek feküdt s összekötő kapocs volt Pest városa felé. Nagy Lajos egyik oklevelében külön kiemeli Ujvagy Nagy-Budát, megkülönböztetésül a vidék egyéb helyeitől. Pest városa nem ugy mint most a Duna folyamnak csak egyik oldalán terült el, hanem a Duna mindkét oldalán feküdt s hozzátartozott a „pesti rév“ vagyis a mai Tabán. A legrégibb okiratokban a várhegy nem is hivatik budainak, hanem a budai várhegy „pesti uj-hegy“-nek neveztetik: „Castrum novi montis Pestiensis“.

Már most ezekből érthetjük, hogy midőn Szent Gellért eltemetéséről ir e legenda, e temetői helyet a Duna budai oldalán is kereshetjük, vagy inkább csakis ide érthető. A mai pesti oldal semmi esetre sem vonható számitásba. — Nem pedig, mert nem lehet képzelni, hogy midőn a lázongók a Duna balpartján összesereglettek, hogy oda másnap elviszik a szent holt-tetemét a végből, hogy a gyilkosok közepette tisztességgel eltakaritsák. — De nem lehet azért sem gondolni a mai Pestre, mintha ott temettetett volna el Szent Gellért azon nagyon egyszerü okból, mert ott nem is volt keresztény templom. Anonymus szerint még Taksony vezér korában gyarmatosittatott Pest, még pedig pogány vallásá besenyökkel, kiket azonban csak Szent László téritett meg. A hol pedig nem volt keresztény község, ott nem is lehetett keresztény templom.

Igy nem marad más hátra, minthogy a Boldogasszonyasszonyról nevezett templomot a Duna jobb partján keressük. Itt csak két helyen lehetett: vagy lent a hegy lábán, Tabánban, vagy pedig a várhegyen. Arra nézve, hogy alól a pesti réven Mária-templom lett volna sehol semmi emlités nem történik, de arra nézve vannak bizonyitékok, hogy a mai várhegyen kezdettől fogva volt a szüz Mária tiszteletére szentelt templom.

Midőn a tatárdulás után ugyanis a XIII. században per támadt az idővel Budán épült különböző templomok elsőbbsége és tekintélye felett, az alkalommal perdöntés utján elismertetett, hógy azon templomot illeti meg az elsőbbség, mely a legrégibb t. i. a IV. Béla király által ujjáépitett s a Boldogasszonyról nevezett Mária-egyházat, melynek alapját a letelepitett német lakosok vetették meg s mélyet, mint az okirat szövege mondja, hogy: az emlitett, boldogságos szüz Máriáról nevezett templom eredetileg és kezdettől fogva a németek által alapittatott, épittetett és láttatott el javadalmakkal. „Dicta Ecclesia Beatae Mariae Virginis in sui origine et principio per solos Theutonicos fundata, erecta, constructa, constituta et dotata extitit. 1392.“

Kérdés már most, mikor történhetett e német betelepités s igy mikor épülhetett a betelepitett németek által a szüz Mária tiszteletére épült plébánia-templom. Ilyen nagymértékü s Béla király uralkodását megelőző betelepitést csak kettőt ismerünk: Az egyiket II. Géza alatt, a másikat Szent István alatt. A II. Géza (1141—1161) által betelepitett lakosok azonban sehol sem hivatnak németeknek, hanem nemzetiségük határozottabb megjelölésével mindig csak szászoknak hivatnak, Ily szász gyarmatositást találunk a Szepességben és Erdélyben. A Budán letelepitett bevándorlók sohasem hivattak szászoknak, hanem németeknek, vagyis egyáltalában a Németország különböző vidékéről jött egyének együttesen e kifejezéssel neveztetnek.

Ezen német telepités tehát csakis Szent István alatt történhetett, ki is, mint a történet bizonyitja a kereszténység behozatalával igen sok idegent, különösen a nyugoti országokból, a német birodalomból jött egyéneket fogadott s telepitett le az ország nevezetesebb városaiba. Ezen betelepitést megerősiti Kézai Simon mester magyar krónikája, ki ezt irja: I. fejezet. A jövevény nemesekről. „Szent István, nemzete megtéritése dolgában, a mit tehetett, nem mulasztotta el megtenni. Külde azért követeket a keresztyén tartományokba, hogy óhajtását mindenkinek hirescteljék. Miért is ennek hallatára sok gróf, vitéz és nemes jöve hozzá a keresztyénség országaiból. Némelyek ugyanis jövének Isten szerelméből, hogy a vezért a pogányok ellen, kik a hitet nem vennék föl, segitsék, mások pedig hogy a pogányoktól és üldözőktől szabaduljanak, mert ez a nemzet, mig pogányságban élt, kegyetlen üldözője vala a keresztyéneknek.

A következő fejezetekben Kézai Simon egész sorozatát adja elő azoknak, névleg őket felemlitvén, kik Szent István alatt az országba bejöttek s itt megtelepedtek.

Hogy a jövevények már Szent István alatt itt laktak Budán, azt igazolja végre a Gellért-legendában előforduló kifejezés, melylyel a mai Gellért-hegyet elnevezi: „Kreenfeld-hegy“-nek. Elmondja ugyanis a legenda irója, hogy Szent Gellértet a lázadók felvitték a Kreenfeld-hegyre s onnan letaszitottak. E szó nem más, mint németes kiejtése a magyar „Kelenföld“-nek. Midőn a legenda irója tehát, ki pedig a XI. században élt, a helyet „Kreenfeld-hegy“-nek nevezi, evvel csak azt bizonyitja, hogy az ő idejében a hegyet nem nevezték Gellért-hegynek, a hogyan csak Szent Gellért püspök tragikus halálá után neveztethetett el s másodszor, hogy a közélétben előforduló német kifejezések s elnevezések oly lakosságtól eredhetnek, mely maga is német, vagyis, hogy Buda lakosai az ő idejében jövevények voltak.

Péter mester remeklése.

Irta: **Dr. Kárffy Ede.**

A dicső emlékü Mátyás király korában élt jó Budavárán egy ötvös legény. Péternek hivták, ügyes, dologra való volt, de oly szegény, akár a templom egere. Vándorlása alatt bejárta Német- és Olaszországot, mindenütt tanulva, ellesve a hirneves mesterek müvészetét. A mint szülővárosába, Budára került, nem soká ült az atyamester házánál, de csakhamar elszegődött Illés mesterhez, a kinek műhelye a Szombat-kapunál volt.

Uj gazdájánál könnyen megszedhette volna iszákját, mert az öreg Illés mester, kit a száraz köhögés gyötört, az aranyverő-kalapácsot csak nagy ritkán fogta kézbe és látva legénye ügyességét, egész mühelyét rábizta. De hát Péter becsületes természete nem vette be még a legkisebb hamisságot is, és minden este emberül beszámolt gazdájának a legcsekélyebb aranymorzsáig.

Pedig szegény feje ugyan elbusult, ha elgondolta, hogy mindig idegen kenyeret kell ennie, és élte fogytáig se lesz a maga ura, — különösen a mióta megpillantotta a „szarvas“ kocsmáros Erzse leányát, kinek mosolygó eperajkát, hosszu pillás kökény szemét el sem tudta azóta felejteni.

Vidám, nótás kedve szomoruságra vált, sehol sem lelte helyét, de még a munka se hozta visssa régi jó kedvét, szive nyugalmát, mert akár merre járt is, bár mibe fogott, folyton a szépséges Erzse karcsu termetén járt az esze. — De, hiába, még álmában se merte hinni, hogy a gazdag kocsmáros, kinek két háza volt Budavárán, nagy szölleje a hegyekben, — épen ő hozzá adja egyetlen leányát, — ő hozzá, a kinek két kenyérkereső kezén kivül semmije sincs, a ki maga is egy napról a másikra él, tengődik, szük heti bérén kivül.

Egy vasárnap végre neki fohászkodott, felvette ünneplőjét és az öregmise után tisztességtudással megkérte Erzsét az apjától — A kocsmáros először csak ötölt-hatolt, majd nagy kerülő uton kimondta, hogy neki ugyan nincs ellenvetése, ha lánya is beléegyezik Péter tisztességes szándékába . . . De a dolog nem sietős, nem is jó ilyesmit elhamarkodni és határozott válasz-adás előtt mindenesetre megvárja,

mig Péter letéve remekét, annak módja szerint felvéteti magát a budai becsületes ötvös mesterek sorába.

Péter lehorgasztott fejjel bandukolt haza.. Hej, hiszen ha csak Erzsén mulnék, majd beszélne vele és oly szép, őszinte szókkal adná elé kérését, hogy — tudom istenem — megesnék a szive rajta . . . De hát honnan keritse elő a költséget, hogy régi szándékát megvalósitsa, a mesterek közé álljon? — A remeklés, czéhasztal, no, meg egy csinos, kis műhely berendezése, számitása szerint, minimo calculo, belékerül ötven magyar forintba, a mi még manap is nagy summa pénz, — különösen ha nincs.

Utolsó reménysége a Nyirő-utczai Ábrahám zsidó volt, a ki nagy uzsorás hirében állott, de bizony hiába kinálta keze irását, becsületét zálogul, még csak egy hitvány rézpénzt sem kapott.

Nagy elkeseredésében napról napra fogyott, sápadt, éjjel kerülte az álom, a forró láz majd leverte a lábáról, és ha halnal felé szive fájdalmától elcsigázva elszunnyadt, nyugtalan álmában folyton csak az Erzse kivánatos alakját látta.

Amikor pedig egypár aszonynéném este a kutnál azt ujságolta nagy fontoskodva, hogy Erzsét aligha el nem gyűrüzi valami pesti timármester, akit, ugy látszik, nem a kocsmáros karczosa csalogat minden nap Budára, — Péter ugy érezte, mintha éles kést forgatnának meg szivében. — Még az éjjel nagy dologra határozta magát, mely ha kitudódik, bizony könnyen a bitófán, vagy máglyán végzi életét: láztól hevült agygyal, mejy a gondolatokat csodás, beteges módon fonta-szőtte, s elvette józan eszét, — feltette magában, hogy ha az emberekben nincs annyi könyörület, hogy segitsenek nyomoruságában, — majd segit az ördög.

Hogy sorát ejtsem a dolognak, elmondom, hogy még a mikor Németországban vándorolt, egyszer a poros országuton elétalált egy rongyos, gyanus külsejü, kicsapott heidelbergi deákot, a ki nem nagy örömére hozzá csatlakozott. Éjjelre egy utszéli kocsmában szálltak meg és hajnalban, fizetésre kerülvén a dolog, a deák, kinek nem volt pénze, a szállásadónál hagyott egy régi, disznóbőrbe kötött könyvet, mely tele volt irva csodálatos ákom-bákomokkal, kacskaringós, titkos értelmü jegyekkel. A fogadós kelletlenül vette ezt a szokatlan fizetést és babonás félelmében alig mert hozzá nyulni, de még ugyan megörült, mikor Péter magához váltotta, nem azért, mert valami varázserőt sejtett benne, csak puszta kiváncsiságból, hogy megtudja tartalmát. — Sokáig hiába törte a fejét, mig a könyv két összeragasztott lapja között megtalálta a titok kulcsát, melynek segitségével elolvasva a könyvet, szinte megborzadt attól a sok istenkáromló, aranycsináló, ördögidéző praktikától, a mit valami régi német doktor jegyzett oda. Mert Péter becsületes, keresztény szülők gyermeke volt, kik, a mig éltek, jó erkölcsökben, istenfélelemben nevelték.

Ki tudja, tán jobban is tette volna, ha megmarad első szándékánál és azt a gonoszsággal teli könyvet rögtön tüzre veti, — de hát még se tette, mert egyrészt nem hitt a tömérdek babonában, melylyel az teli volt irva, — másrészt — ugy gondolta — ha egyszer nagyon megszorul, valami tudós majd csak ád érte egy pár garast.

Most, hogy ily nyomoruságos állapotra jutott, előkereste czók-mókjából és elkezdte lapozni, ami még jobban elvette eszét. Egy folytában hajnalig ott görnyedett felette, az nap el se ment a műhelybe és alig várta, hogy a Miasszonyunk templomában elálljon az esteli harangszó, észrevétlenül kiosont a csendes városból és a hegyek felé vette utját . . .

Már rég elhaladt az utolsó viskónál is és a messze városból alig hallattszott egy-egy komondor rekedt ugatása. — Százados tölgyek sürü árnyékában, a hova még napközt is alig ve tődött át egy verőfényes sugár, állott egy régi, omladékos épület, melynek molyos köveit be utotta az iszalag. A babonás néphit valami elátkozott urilaknak tartotta és minden ember, kit erre vitt az utja, messze elkerülte még a tájékát is.

Péter, aki gyerekkorában nem egyszer járta be mogyorót szedve, vagy rigófészket keresve a budai hegyeket és ismerte azok minden zegét-zugát, erre felé tartott. A sürü csipkebokor megtépte ruháját, megvérezte lábát, de ő mind evvel nem gondolva, beljebb hatolt a reketytyésben, mig a hold sápadt fényénél megpillantotta az omladékot. Itt aztán elővette hóna alól könyvét és meg-megijedve a saját hangjától, mely csodálatos módon visszhangzott a düledező falak között, háromszor elmondta az ördögidéző szavakat.

Alig hangzottak el harmadszor, máris ott állott előtte egy magas, sötét köpenyes alak, mely félelmes mély hangon szólt hozzá:

„Itt vagyok . . . Mit akarsz?“

Szegény Péter, a ki különben nem volt gyáva, és nem egy hamar ijedt meg a maga árnyékától, most az egyszer futni akart, de annyira megrettent, hogy lábát se birta mozditani, akár csak gyökeret vert volna álló helyében, a nagy ijedtség pedig még a szavát is elvette. A sötét alak, kérdését ismételve néhány lépéssel közeledett feléje, Péter pedig megemberelve magát, akadozva bár, de azért bele kezdett moodokájába. Elmondta mindazt a mi a szivét nyomta és minél tovább beszélt, annál inkább belemelegedett, ugy kogy mikor a végére ért, még mindig reszketve bár, de megkönnyebbülten sóhajtott fel. A sötét köpenyes pedig szó nélkül elévett egy telt erszényt és Péternek nyujtotta, a ki azt tétovázva vette magához, aztán nyomtalanul eltünt a sürü bozótban . . .

Másnap Péter törődött testtel ébred fel ágyában. Homályosan ugyan még visszaemlékezett éjjeli kalandjára, de nem vette egyébnek, mint egy rossz álomnak, mely megkinozta. De bizony nagyot bámult, a mikor párnája alatt találta az erszényt, mely csak ugy dagadt a sok uj veretü aranytól. Reszkető ujjakkal számolta meg, a kerek száznak biz ott egy hija se volt.

Péter nem tudta, örüljön-e vagy szomorkodjék váratlan kincsének, mellyel minden kivánságát, hosszu évek tervezgetését egyszerre megvalósithatta. Elgondolta, hogy most már leteheti remekét, elveheti Erzsit, műhelyt is nyithat és még tán marad is egy kis pénze . . . Az ám, de minden boldogsága mellett is ott marad háta megett a sötét köpenyes, a ki bizonyára nem adta ingyen azt a sok pénzt és akármely pillanatban eléállhat, hogy segitségének tudja Isten mily bérét követelje. Hiába igyekezett kiverni ezt a gondolatot fejéből, hiába akart menekülni emlékétől is, a száz arany, mely vigan csörögve verte zsebét, folyton eszébe juttatta, nem hagyta nyugtát egy perczig is.

Hogy legalább egy időre megnyugtassa lelkiismeretét és elfelejtse a fenyegető rémet, mely egy perczre sem távozott mellőle, de nappal folyton ott leselkedett a háta mögött, éjjel pedig vele virasztott ágya lábánál, kétszeres erőéel neki látott a munkának, naphosszat ki se mozdult a műhelyből, a hol minden szabad idejét remek müve tervelgetésével töltötte. Csak hamar el is készült vele és a mesterek ugyancsak megbámulták azt a pompás bilikomot, melynek rajzát Péter abbeli kérelmével adta kezökhöz, hogy tüzzenek ki határidőt a remeklésre. A kitüzött napra aztán olyan munkával állott elé, mely még a király asztalán is számot tett volna, melyre a legelső mesterek dolgoztak.

Egy szép napon aztán beállitott az atyamester a „szarvas“ korcsmároshoz és Péter nevében annak módja szifra beszédben megkérte Erzsit. Az öreg nagy zavarában alig tudott felelni és csak annyit mondott, hogy ha leánya is ugy akarja, ő egyszer adott szavának ura marad. A mikor pedig Erzsét fogták vallatóra, az simulva mondta az igent, mert a néném asszonyok jóvoltából rég tudta már Péter szándékát, no meg jobban is vonzotta szive a fiatal ötvös mesterhez, mind az elhizott pesti timarhoz, a ki gazdag volt ugyan, de első felesége után három gyermeke maradt, a kiknek nevelésével neki kellett volna vesződni.

Ennyiben tehát rendjén vot a Péter szénája és már az esküvő napját is meghatározták, de minél inkább közeledett az idő, hogy elérje boldogságát, annál jobban nyugtalanitotta az a tudat, hogy pénzét mily uton szerezte.

Majd minden éjjel rémes álmai voltak, rendesen megjelent előtte a sötét köpenyes, a ki lelkét követelte bérül. Szegény Péter nem is tudott tiszta szivvel örülni, hogy oly közel járt boldogságához, de még Erzse szerelmes suttogása se volt képes felviditani.

Elérkezett az esküvő napja. A „szarvas“ kocsmáros derekasan kitett magáért és olyan vendégséget csapott, hogy olyat jó Budavára még alig látott. A tágas udvaron, melyen görnyedezve állottak a viruló hársfák alatt az étel-ltallal megrakott kecskelábu asztalok, alig fért el a sok vendég, aki kiváncsi szemmel mind a jegyeseket nézte, ugy, hogy Erzse alig mert felpillantani tányérjáról és zavarában folyton a ruhája fehér selyemszalagját forgatta ujjai körül. — Hát a vőlegénynek ugyan mi a baja, hogy olyan nyugtalan és ahelyett, hogy a menyasszony szép szemét nézné, folyton a tornáczot lesi, mintha várna még valakit? . . . A vidám beszéd, poharazás egyszerre csak elhallgat, mert ime, felkel az atyamester, Péter kikérő násznagya és egyet rántva dolmányán, belé kezd ékes felköszöntőjébe, melynek végét alig győzte várni az asztal végén ülő fiatalság. Épen a házasság dicséretére fogott egy hosszu mondatba, a mint hirtelen elakadt a szó a torkán, mert a tornácz árnyékából nagy hirtelen előlépett egy hosszu fekete köpenyes alak, a ki szó nélkül egyenesen Péter felé tartott. Péter felé tartott. Péter rögtön megismerte, és ijedtében majd hogy hanyatt esett székéről. Az ijesztő alak pedig megállott mellette és kezét vállára téve igy szólt:

„Ismersz-e Péter mester?“

Péter, nem csoda, ha egy árva szót sem tudott szólni és rémülve nézett maga körül. Az ismeretlen pedig egy gyors mozdulatta levetette köpenyét és a szótalan, bámuló vendégsereg előtt ott állott aranysujtásos bibor ruhában a daliás király, a ki egy agancsosra cserkészve a budai hegnek között megleste Pétert és átadta erszényét.

Péter ijedtségéből felocsudva térdre borult a király pedig, miután egy telt kupát a menyasszonyra köszöntött e szókkal vigasztalta meg:

„Aztán jövő évre, reménylem, meghitok komának“.

Budakeszről.

Az itten működő nemzeti szintársulat közkivánatra kiterjesztette előadásait még e hó végeig és pedig következő sorozattal:

25-én „Madarasz“ került szinre: Peterdi Ilona k. a. Postás Milka szerepében igen kedves alakitás, szakavatott játékkal — kevésbé erős hangja daczára — nagy tetszésben részesült és többször kitapsolták. E mellett különösen kitüntette magát Kiss Nándor a madarász szerepében, úgy a többi szinészek is helyt állottak szerepükben.

26-án „A bolondokháza“ adatott, melyben kiváló sikerrel játszottak Bátosi E., Szabó M., és Kiss Nándor.

27-én a „A próbaházasság“ került szinre telt ház mellett és oly lelkesedéssel játszottak mindnyájan, hogy a „Kossuth Lajos azt üzente“ nótáját az egész hallgató közönség elragadtatással énekelte és többször ismételtette.

28-án Vidor Pál „Apja lánya“ népszinművét játszották, melyben Zsuzsikát Szabó Mariska, Pannit B. Polgár Fáni, Miklóst Kiss Nándor és Antal Pistát Pálffy J. kitünően jellemezték.

29-én „Nebántsvirág“ került szinre másodszor, melyben a czimszerepet Peterdi Ilona k. a. igen kedélyesen játszotta és többszöri kihivásokkal és tapsokkal tüntettetett ki. A többi szereplőkről már az első előadásnál dicsérőleg emlékeztünk meg.

30-án Kiss Ferencznek, a nemzeti szinészet derék titkárának jutalomjátékául Csiky Gergelynek „Nagymama“ czimü szinmüve került szinre s a jutalmazandó iránti figyelemből elegendő nézőközönség jelentkezett s az előadás nagy tetszésben részesült. Különösen kitüntették magukat: B. Polgár Fáni (Mártha), Győrffyné (Szerémi grófné), Moóri (Todorka), Moóriné (Szerafin) szerepében. A felvonások között Felberné Csillag Fáni urnő zongorakisérete mel-

lett a „Fegyverkovács“ operából a nagy áriát és a „Trapezunti herczegnő“ cz. operettéből a herczegnő nagy áriáját köztetszéssel énekelte.

31-én „Diurnista“ került szinre igen kedvező sikerrel, melyben az összes színészek a legnagyobb tetszést aratták. Különösen felemelitendőnek tartjuk azt a körülményt, hogy az ezen operettehez irt zenének szerzője, Rosner karnagy úr személyesen kisérte zongorán a kedélyes énekeket.

*

Mult héten egy 4 éves Pechtold nevü parasztfiút megharapott egy Komárommegyéből idetévedt veszett kutya, a fiut az itteni igen derék községi orvos, Molnár Ferencz úr, rögtön gyógykezelés alá vette és az első segélyt életének koczkáztatásával nyujtotta a szerencsétlen gyermegmentésére, a midőn felhivására a gyermeknek legközelebbi rokonai vonakodása után ő maga rögtön kiszitta a sebeket, melyek több helyen az arczán a veszett kutya marásaitól láthatók voltak. Ilyen hősies és emberbaráti cselekedet valóban ritkitja példáját és a leghálásabb köszönetet és elismerést érdemel. Ezen feláldozó tett után a Pasteur-féle gyógyintézetbe szállitották a fiút és mind őt, mind pedig az orvos urat ovatosság tekintetéből beoltották. A veszett kutyát Eszterle György budakeszi kőmüves lőtte agyon és egyúttal a főszolgabiró úr az itteni előljáróság által rögtön intézkedett, hogy valamennyi kutya vagy szájkosárral láttassék el, vagy a házban megköttessék.

Daczára az utóbbi időben kiderült és átmelegedett időnek, az itt itteni nyaralók már menekülnek az üditő légkörből és felkeresik városi lakhelyüket, hol megedzetten nézhetnek majd elébe a zordon téli idénynek.

Dani.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek előljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Jókai Mór koszorus költőnk „Az utolsó budai basa“ czimü nagyszabásu történeti elbeszélését megkezdtük s a jövő évnegyedben befejezzük. Feleslegesnek tartjuk nagy költőnknek ez elbeszélésére olvasó közönségünk becses figyelmét ez alkalommal különösen is felhivni.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **Érdekes jubileum.** Dr. Milassin Vilmos nagyérdekü visszaemlékezései — a régi budai bálok — élénk visszhangot keltettek oknál, kik ezekben résztvettek és többen resték fel a „Buda és Vidéke“ szerkesztőségét, hogy inditson kezdeményező mozgalmat egy mulstságra, mely a kedves emlékü bálok jubileumát képezné. A szerkesztőség az ujlaki magyar asztaltársasággal szövetkezve legközelebb megalakitja a rendező-bizottságot és pedig a régiekből és ujakból. A jubileumi bált hangverseny előzi meg, melyen a legkitünőbb művésznők és művészek fognak közreműködni.

— **Ó-budai szinkör.** Élénk és zajos eredményekben gazdag hete volt az ó-budai szinháznak. Aug. 27-én „Az eleven ördög“ került szinre, melyben Szende Anna, Benkő Etel és Hevér Julia tüntek ki kedves és preczis játékukkal.

Kedden volt a karmester Tombor Aladár jutalomjátéka, mely alkalommal a „Rezervisták“-at adták, szép számu közönség jelenlétében. Az előadás általában jó volt. Felvonásközben a jutalmazott iránti szivességből Redlich M. jó hirnevü pesti táncztanitó a szinházi karral egy magyar társastánczot mutatott be nagy tetszés mellett, a tánczmestert és a bájos előtánczos Benkő Etel kisasszonyt annyiszor tapsolták ki, hogy azután egy román tánczot lejtettek, a közönség annyira el volt ragadtatva, hogy kétszer kellett ezt megismételniök.

Szerdán a „Vasgyáros“ került szinre. A darab nagy szabásához méltó volt a kitünő játék, az alakitók kitünő jellemzéssel és valóban remek előadással ragadták el a közönséget. Teljes művészi élvezetet nyujtottak a közönségnek. Főkép Laczkó Aranka és Bihari, továbbá Füredi, Törökné és Kemény járultak hozzá az est sikeréhez.

Csütörtökön Fenyvessy Margit mint vendég énekelte „Madarász“ Postás Milkáját. Megtapsolták. Az összes szinházi jegyeket a Holzspach család tartotta meg. E műpártolás megérdemli azt, hogy kiemeljük.

Heti müsor: Hétfő: „Sárga csikó“. Kedd: „A remete csengetyüje“. (Hunfi Imre jutalomjátéka). Szerda: „A piros bugyiláris“. Csütörtök: „III. Richárd király“. Péntek: „Szép Darinka“. (Fél-helyárakkal). Szombat: „A szövetség“. Vasárnap: „Boccaccio“.

— **Ismét emberkinzás.** Lapunk legutóbbi számában említést tettünk arról a vandalizmusról, a melylyel egy asztalos-mester állattá alacsonyitja tanonczát. Ujabban megint ismétlődött, és pedig a Naphegy-utczában egy ilyen embertelen eset. Két gyermek a szakadásig erőlködött, hogy a butorokkal terhelt kocsit rendeltetése helyére vonszolja. A megrovásra érdemes gazda szintén asztalos. Ajánljuk a rendőrség figyelmébe. Ha igy halad, embervédő-egyesületet is kell alkotnunk.

— **A kolera.** Az emberirtó kór közeleg. Hazánk sok vidékén felütötte fejét, ovatosságra, szorgos megelőzésre inti a hatóságokat, ugy mint egyeseket. A járványbizottságok teljes szigoruséggal töltik be feladatokat. Megdöbbentő azonban, hogy a mig a polgárság készséggel felel meg a rendelkezéseknek, addig a hatóság mulasztásokat követ el. Elég, ha csak a nyilvános szükséghelyeket emlitjük fel, a melyektől sajnálják a fertőtlenitő szereket. Több figyelmet és ovatosságot kérünk.

— **Inog az erkölcs.** Az I. kerületben sajnálatraméltó erkölcsi állapot uralkodik. Több rendbeli panaszos sorokat kaptunk, a melyek mindannyian azt festik, hogy milyen lazán ügyelnek fel az arra hivatottak a közerkölcsiségre. A szemérmetlenség ütötte fel tanyáját a németvölgyi temetőben, hol utczagyerkőczökből alakult naplopó banda, a legnagyobb arczátlansággal elkövetett durvaságokkal készteti arczpirulásra az arra keresztül menő fiatal leányokat. — Az Attila-utcza 65. számu házban is laknak éjjeli lepkék, kik szégyeniparokat a legkendőzetlenebbü üzik jobbára az alagut-utczában. A járókelőknek nem hagynak békét, megszóllitanak mindenkit. Ideje volna, hogy a rendőrség ezt a rakonczátlan kinálgatást észrevenné és megszüntetné. A jégverem- és kapuczinus-utczákban is fordulnak elő ismét botrányos szemérmetlenségek. Kérdjük, mire való a rendőri razzia?

— **Utóhang.** Mult heti számunkban megjelent „Zongoratanitás bajai“ czimü közleményünkkel az olvasó figyelmét ohajtottuk a Verbőczy-utcza 12. szám alatt levő Szentesy-féle zenetanintézet különleges tanmódszerére irányitani. A zongora-tanulással sokat vesződők érdekében közöltünk is egy passzust az intézet ez évi beiratási hirdetményéből, azonban sajtóhiba folytán e passzus értelmet zavaróan, csonkitva jelent meg. Ezt jelen számunkban egészitjük ki. Ugyanis az intézet közzéteszi, hogy azon zongorázók, kik hosszas tanulás után sem voltak képesek eredményt elérni, továbbá azok, kiket akár zenetanintézetek, akár magánoktatók a zenetdnulásra képtelennek nyilvánitottak, felvétetnek az intézetbe hibáik kijavitása, illetőleg a zenéléshez szükséges képességek megszerzése végett: 3 hónapi tanfolyamra. Az intézet által kijavitandó azon hibákat, melyek a zongorázóknál leginkább észlelhetők, már a mult számunkban felsoroltuk, itt tehát mi csak arra ohajtjuk t. olvasóinkat figyelmeztetni, hogy a felsorolt kijavitható hibák között „a gyenge szellemi s gyenge akaraterőből származó ügyetlenség a végtagokban s legkivált az ujjakban; továbbá a rossz kéztartásból származó ügyetlenség“ is szerepel. E hibák a legsulyosabbak a zongorázóknál s épen e nagy hibák kijavitása képezi az intézet erős oldalát, mert rövid idő alatt (3 hónap) oda változtatja ez állapotot, hogy a tanuló a zenetanulás nehézségeit képes leend fáradság nélkül legyőzni s az ügyesbedés terén feltünően fejlődik.

— **Postl Ferencz,** a déli vasut titkárja és az I. kerületi polgári kör tagja, mint örömmel értesülünk, sulyos lábbajából felépült és már hivatalba jár s megjelenik azokban a társaságokban, melyeknek kedvelt és becsült tagja.

— **Olcsó árak.** Lapunk egy barátja Jankováczon (Bácsmegye időzik és onnan irt levelében hallatlan olcsóságról tudósit. A csibe ára páronkint 30—40, egy pár kacsa 60—70 kr. A szilva literje 1 krajczár és annyi van, hogy csak egy ember, Komáromi Ádám maga több ezer vékát képes eladni.

— **A Lágymányoson** 7240 □ öl terület eladó. A legszebb helyen fekszik s nagy jövője van. Alkalmas minden czélra, akár gyártelepnek, akár magános nagy urnak, vagy nyereségre is, mert tekintve a Lágymányos emelkedését, a telkek itt naponkint az árakban is emelkednek. Kérdésre válaszol a kiadóhivatal.

— **Herold-Holczer Hermin** énektanárnő — mint sajnálattal értesülünk — jóhirnévnek örvendő énektermét Budáról Pestre (gyár-utcza 4. I. em.) tette át. Amidőn ezt olvasóinknak tudomására hozzuk, egyuttal felhivjuk becses figyelmöket a jeles tanárnő szakképzett oktatására, ki már oly sok szép eredményt ért el tanitványainak kiképeztetésében. Személyes és irásbeli jelentkezések elfogadtatnak: gyár-utcza 4. szám I. emelet naponta d. u. 3—4 óra között. Az oktatás f. é. szeptember hó 15-én veszi kezdetét.

*

A gondos háziasszonynak első és főerénye a tisztaság. A tisztaság csak ugy vihető keresztül, ha az óvszerek megbizhatók és hamisitatlanok. E tekintetben Bieber és Wirth-nél (II. Főut 12. sz.) valóságos kiállitását találjuk a legkitünőbb olajlakfestékben szobapadlónak, ugyszintén ruhafestékeket, továbbá bronzfesték képek és tükrök bearanyozására, mind a legfrissebb szállitmány. Kolera elleni óvszerek intézetek, gyárak, üzletek, szállodák, községek és magánosok számára nagy mennyiségben vannak raktáron.

*

— **Grünwald Samu** fényesen berendezett divat-, rövid- és szövetáru-kereskedésének mai számunkban közölt hirdetését ajánljuk a közönség figyelmébe.

*

— Jó nevü vendéglőből vagy kávéházból nem hiányozhatik a Courvoisier & Curlier Fréres-féle cognac és a Duminy pezsgő.

*

— **Miután több oldalról fordultak biztositások körül előfordult visszaélések miatt hozzánk, utbaigazitunk, hogy hol és mi-**

ként kell biztositani tűz, élet, jég, szállitmány és baleset ellen. Részletes, sőt kimeritő tanácscsal is szolgálunk régi, szakszerü tapasztaiatok alapján olvasóinknak és pedig díjtalanul. És már legközelebb kezdjük meg az ajánlható biztositó intézetek ismertetését a biztositás nagy horderejét méltányló tárgyilagos cikkekben.

A világ legnagyobb pénzintézete.

A nagy Óceánon tul fekvő ugynevezett uj világrész hatalmas ipari és kereskedelmi alkotások tekintetében rég tulszárnyalta a vén Európát. A biztositási ügy terén is, mely különben nem csak a Közgazdaságnak, de a cziviliázciónak is immár egyik fontos tényezője, az amerikai kolosszális intézetek mellett az európaiak, legalább tőke és forgalom dolgában szinte eltörpülnek. A millió szám, mely nálunk már egymagába is csodálatos tiszteletet gerjeszt, odaát valóságos tömegekben van csoportositva egyes válalatoknál és intézeteknél. Magyar fülnek egészen csodálatosan hangozhatik az a hivatalosan konstatált tény, hogy például a Mutual életbiztositó társaságnak, mely különben valamennyi hasonló nemü intézet között a legóriásibb — mint egyik fővárosi lapban olvassuk — pénzalapja körülbelül 826 és fél millió frank.

A kuriózum kedveért megemlitjük, hogy a magyar állam ez évi költségvetésében az összkiadások körülbelül ugyanekkora összeggel vannak praeliminálva. Belé merészkedve az impozáns számok birodalmába, melyek a Mutual szervezetének ugyszólván várát alkotják, azt találjuk, még pedig szintén hivatalosan megerősitett adatok nyomán, hogy ez épen félszázad óta fennálló társaságnál egyedül a mult 1891-iki esztendőben mintegy 893 millió frankra rugó uj biztositásokat kötöttek, s ezzel együtt a Mutual összes biztositási állománya 1892. január 1-én 3,604.940 frankot tett ki. Csinos összeget képvisel a Mutual mult évi bevétele is, mely kerek számban 195 millió frc. volt. E mellet megjegyzendő, hogy e kápráztató adatok teljesen pontosak és hitelesek, mert tudvalevő dolog, hogy New-York államban a biztositó társaságok szigoru állami felügyelet alatt állnak, melynek gyakorlásával törvény által egybe hivott állami biztositási hatóság van megbizva, mely bizottság egyszersmind a tartalékok biztos befektetése fölött is örködni köteles. E bizottság pedig az emlitett adatokat mint valókat hitelesitette.

Egy kis öszehasonlitó statisztika kedveért nem érdektelen annak felemlitése, hogy mig az 1890. év végével a Magyarországon és Auszriában létező 18 életbiztositó társaság együttes biztositási állománya 750¼ millió forintot tett ki, addig a Mutual-é egyedül 1,595½ millió frt, a magyar és osztrák társaságok együttes biztositéki alapja 188½ millió, a Mutualé egyedül 367¾ millió frt, tehát még egyszer annyi volt. Sőt a Mutual pénzalapja az 1890-iki év végén 153 millió forinttal nagyobb volt, mint az angol banknak, a világ leggazdagabb bankintézetének összes vagyona. Mutual üzlete mikép öltheteti ily óriási arányokat ennek magyarázata egyrészt abban van, hogy ötven éves fennállása óta mindig a legtisztességesebb és a legbiztosabb intézetnek bizonyult, ugy hogy például a new-yorki osztrák-magyar főkonzul, Hildmayer A. Tivadar ur, midőn a saját magát és családja négy tagját e Mutualnál biztositotta, egyszeri dij fejében nem kevesebb, mint 3 milló francot fizetett a Mutual pénztárába a legnagyobb életbiztositás, melyet valaha kötöttek. Három milliót pedig az ember bizonyára csak teljesen biztos helyen fektet be. Második titka a Mutual kolosszalis sikereinek az intézet kölcsönösségében rejlik. A Mutual ugyanis nem részvénytársaság, hanem tisztán kölcsönösségen alapuló vállalat, melynek az arányoknál fogva óriási nyeresége, nem részvényesek zsebébe vándorol, hanem egyes-egyedül maguk a biztositottak közt osztatik szét.

A kiadásért felelös:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztö:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Hirdetések
a
BUDA ÉS VIDÉKE
részére felvétetnek
a kiadóhivatalban
I. Krisztina-utcza 14.

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely célul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett**. Felvilágosit minden ügyben. Kérdések „**Kalauz**“ czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

GRÜNWALD SAMU
divatáru-háza
Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a
szepes-iglói és kézsmárki
len-, vászon-, damaszt- és chiffon-áruk
egyedüli gyári raktára
nálam lévén, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy e
honi-ipar-áruczikkeket
gyári árakon bocsájthatom a t. közönség rendelkezésére.

Teljes tisztelettel
GRÜNWALD SAMU.

Tisztán kölcsönös részényesei nincsenek.
A legnagyobb és leggazdagabb biztositó társaság a világon.
Biztositási alap 1893. január 1-én 907 millió frt.
THE MUTUAL
new-yorki életbiztositó társaság
Alapittatott 1843.
Biztosit az ember életére minden módozat szerint.
Táblázatokkal és bővebb felvilágositásokkal szolgál a
Magyarországi vezérigazgatóság
Budapest, Bécsi utcza 5.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához“

zimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához“** czime zve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel
Fukáts János.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel
Löwenstein Antal,
cs. és kir udv. sütőmester.

— Egy **igen szép fekete-pedálos czimbalom felette jutányos áron** eladó. Közelebbi értesitést ad a szerkesztőség.

BURES HENRIK
keztyü- és sérvkötő-gyára
Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán
Weninger M. fűszerkereskedése mellett.
Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.
Egy pár keztyü 1 frt.
Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Tüzelő-anyag-raktár

HERZMANN FERENCZ

BUDAPEST,

I., Krisztina-körút 97. sz.

Raktár mindennemü **agyagcső, kémény-süvegek** (Zsolnay-féle gyártmány), **czement-lemezek, vízhatlan mész, Portland-czement, fedél- és épitő-téglák**, továbbá mindennemü **szárazfestékek, fedő- és elszigetelő kéreg, mész és homok** és minden az épitési szakmába vágó czikkekből.

Általánosan ismert jóságu **porosz Weidensteinsegen-féle darabos és koczka-szén**, valamint **Baglyasi-féle kőszén, faszén és gyertyánfa a legjutányosabb árakon házhoz szállitva.**

Gyors kivitelről és tökéletes mértékről biztositom.

MORGENSTEIN ENDRE

kályhás

Budapest, I., Krisztinaváros, Tábor-utcza 14. sz.

(saját házában.)

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát: **szabályozható-töltő- és ó-német cserépkályhák és takaréktűzhelyekből.**

Elvállal minden szakmájába vágó **javításokat**, különösen saját módszere szerinti **füstszabályozásokat** pontos kivitel és jutányosárakon.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit

Bergl Sándor

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI., Andrássy-út 30. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlöny**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-uteza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

A tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága, kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: 1/8 kilós doboz 30 kr.
1/4 » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében

IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.

KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.

ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.

A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.

Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

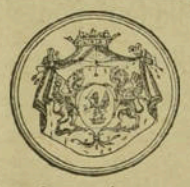
az árak előleges beküldése mellett.

Arany érem

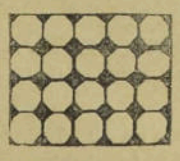
Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

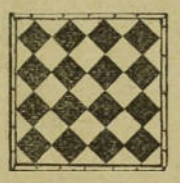
Aranyérem

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

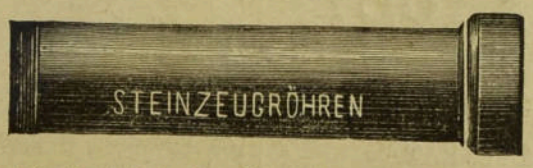
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

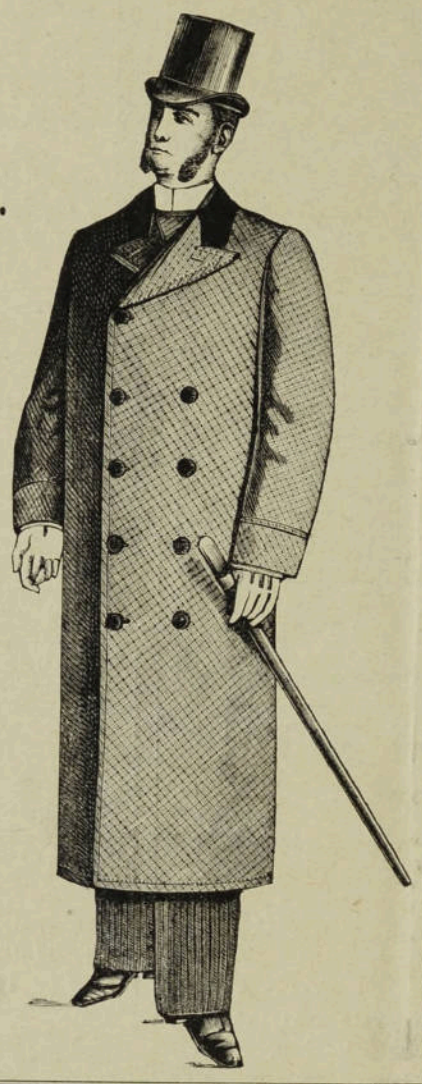
márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

ZIMERMAN FÜLÖP

vendéglős a „ZÖLD KERITÉSHEZ"

BUDA, I. KER., ALAGUT-UTCZA 2. SZ.

a n. érd. közönségnek becses figyelmébe ajánlja **magyar konyháját.** — Természetes **tolnavidéki schiller, fehér és vörös borait** s **Dréher-féle sörét.**

Minden pénteken szegedi halászlé.

Minden vasárnap duppla márczíusi (bajor sör).

Mindennap zeneestély.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám,

„Andrássy-palota."

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritók, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarók,** ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk részletfizetésre legolcsóbban adatnak el.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

Tabermann Gusztáv

bádogos-mester

Budapest, II. ker., Török-utcza 24. szám.

Vállalkozik:

Légszesz-, vizvezeték-, closet-, ugyszintén **suhany- és fürdő-szoba** berendezésre.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 36. sz. Vasárnap, szeptember 10.

BUDA ÉS VIDÉKE

KOZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Buda nem Pest.

Irta: **Dr. Németh Imre.**

Lázas sietséggel készült el a törvény mely hivatva van a magyar főváros pesti és budai részét ujabb kapcsokkal — hidakkal összekötni, hogy az eszme testet öltsön és a hidak mielőbb elkészüljenek egyformán hangoztatott óhaj a Dunának jobb és balpartján egyaránt. Nekünk budaiaknak e hidak mást is hoztak, mi nemcsak ujabb összeköttetést nyerünk a balparti részszel, de egyuttal megvalósulni látjuk az I. ker. Szarvas-tér leásását is.

Az eskütéri hid felépitése, a palota utcza és szarvas tér leásása, valamint a várhegy krisztinavárosi oldalán épitett és a várba vezető uj ut szoros összefüggésben állanak egymással, szinte látszik rajtuk, hogy egyik a másikért épült illetve épül, de a mint az eddigiekből következtetni lehet, ezek az épitkezések nem is annyira a budai részek emelése és szépitése érdekében történtek, mint inkább azért, hogy a pesti rész lakossága könnyebben és kényelmesebben jusson a várba, ha egyes ünnepélyes alkalmak, vagy látványosságok oda vonzák.

Hogy a részletekre térjünk lássuk csak először is az eskütéri hid kiépitésével kapcsolatos terveket és pedig ama terveket, melyeknek megvalósitását törvény biztositja.

A pesti rész emelése és szépitése érdekében és óriási áldozatokkal kiszélesittetik a hatvani utcza, a Sebestyén- és a Curia-utcza közt fekvő háztömb leromboltatik, a Duna-utcza és a városház-tér közt levő felépitmények ugy a plebánia-utcza és a rakpart közti plebánia épület és Porszász-féle ház leromboltatik, hogy igy a kerepesi ut — ehez hasonló szélességben a Dunáig — az épitendő eskütéri hidhoz vezetessék, miáltal nemcsak a nyitandó utvonal mentén megmaradó házak illetve telkek értéke fokoztatik, de a törvény kivételes adókedvezményt is biztosit azoknak, kik ezen nyitandó uj utvonal mentén épitkezni akarnak, hogy ez uj és nagyszabásu ut nyitása a Belvárost emeli, hogy általa a kereskedelem és ipar a pesti részen óriási lendületet nyer, hogy a hozott áldozatok és a nyujtott kedvezmények mind megtermék a maguk gyümölcsét — ezt bővebben fejtegetni nem kell, hogy ez jól van igy azt mindnyájan tudjuk és hogy igy lesz — annak pestiek és budaiak egyaránt örülünk, mert hiszen Budapest egy város, azonkivül a Magyar államnak székesfővárosa és igy fejlődésének, szépülésének és gyarapodásának nemcsak a főváros lakosai de a magyar állam összes polgárai méltán örülhetnek, de lássuk csak, hogy ugyancsak az eskütéri hid kiépitésével kapcsolatosan mi történik Budán? A felelet könnyü: egy pár háznak lerombolása és egy utczarész házainak betemetése. Ez az egész. Itt szó sincsen és nem is volt arról, hogy az eskütéri hid folytatásaként Budán is megfelelő széles közlekedési ut nyittassék, hogy ezen az utvonalon épitkezőknek adókeevezmény nyujtassék, hanem e helyett a járda mentén kőfalakat huznak, a kocsiutat majdnem emelet nagyságra feltöltik és nemcsak csökkentik az igy betemetett házak értékét, hanem azoknak jövedelmezőségét is tönkre teszik, mert ugyan milyen üzletember volna hajlandó ez eltemetett házaknak dohos földszintjén üzletett nyitni, vagy ipart folytatni? Hiszen a feltöltése helyiségek szellőztetését is lehetetlenné teszi, miáltal az azokban való tartózkodás egészségi okokból is kifogás alá esik. A pesti részen a pincze lakások hatósági beavatkozás következtében örvendetesen fogynak mig a budai részen ilyen helyiségek hatósági intézkedés következtében szaporodnak és szaporodnak azon az utvonalon, mely arra van szánva, hogy azon nemzeti ünnepek zajoljanak le és országos felvonulások történjenek a magyar király udvarába!

Eme nagyjelentőségü utvonal járhatóságának érdekében foganatositttatik a palota utczának részben való feltöltése — az alsó részen — és részben való leásatása — a felső részen — és az egész szarvastér leásatása, itt a feltöltésnél

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Petneházy maga sem volt gazdag ember s az ő birtokai is hasonló veszedelmes égalj alatt feküdtek, mely a legegészségesebb embert is meg tudta ölni, minden betegség nélkül.

Azonban fiatal ember előtt fényes pálya volt ekkor nyitva: a harczmező; Petneházy úgy vált el Borbálától, mint a ki hirt, nevet és vagyont szerezni indul, a mit hű kedvesével majdan megoszszon.

A hir, név és vagyon meg is termett; hanem az utóbbi ott maradt a török kezei között; a dalia egy teherhordó rongyos gunyájában szökve jött ki Budáról, nem maradt mit megoszszon régi kedvesével egyebe: mint a hir és név; mert az, mit szerelemnek hivnak, már akkor igen sok felé el volt osztva, török háremek festett szemöldökü virágai között.

Azonban megmaradt még a jó kard, s egy olyan kardot nagyra fognak becsülni a császári táborban is. Petneházynak csak meg kell nevezni magát a legelső tábornok előtt, kinek őrszemeivel összetalálkozik, hogy ismét azon a polczon álljon, a melyet másutt elhagyott.

Nem is csalatkozott; a lotharingi herczeg örömmel fogadta a hozzámenekülőket, s hosszasan értekezve velük a budai vár védeszközeiről, Petneházyt a magyar könnyű lovasság ezredeskapitányává nevezte ki. Gabriel barátot pedig megbizta, hogy menjen vele előre Komárom várába, s ott a mérnökkar főnökét, báró Mansfeldet, értesitse mindazokról, miket a budai vár erődítéseiről körülményesen kitanult; — azalatt Petneházy a megyékből odaérkező lovas banderiumokat fogja szervezni, minthogy Komárom környékén tul alig találna a lovasság számára elegendő szénakészletet.

Az áttért kuruczhadnagynak nagy meglepetésére szolgált, hogy eddigelé mindenütt oly szives fogadtatásban részesült: s ezt a kellemes érzést fokozta azon férfias bizalom, melylyel Mansfeld báró legelső találkozásukkor megtisztelé. A derék német úr igen józan, emelkedett nézetekkel birt, s értett más egyébhez is, nemcsak a hadmérnökséghez: belevegyültek a politikába is; Mansfelt lovagias őszinteséggel bevallá, hogy biz abból semmi jó sem származott eddig, hogy a magyar és német nemzetiségek örökös küzdelemben tartattak egymással, és hogy ennek bizonyára nem a két derék nemzet az oka, mert ha rájuk hagynák, ők egy óra alatt kiegyenlitenék egy század versenygéseit; hanem néhány fondor diplomata, kiknek önérdeke, nagyravágyása és gyülölete; mely képessé tevé a magyart, hogy innen a földről a holdba meneküljön. (Igy fejezé ki elmésen a török uralomhoz pártolást.) Hanem, hogy mind másképp lesz az ezután; csak egyszer Buda Magyarhon fővárosának neveztessék.

A bizalmas beszélgetés után ott marasztá Petneházyt és Gabrielt magánál ebéden a báró. Azalatt bemutatá őket családjának, átvezetve mindkettőt neje szobáiba.

Midőn Mansfeld Petneházyt a báróné elé vezette, á fiatal vezér egészen zavarba jött; e hölgy arcza annyira hasonlitott Kanizsayné arczához; bár az akkori franczia divatos viselet nem egyezett is az előbbi ős magyar főkötő és prémes mente emlékeivel. Nem merte ráfogni, hogy ő az; mig a hölgy meg nem szólitá magyarul:

— Petneházy régi ismerős. Sokszor járt hozzánk boldogult férjem idejében Kassán.

Tehát Kanizsay meghalt, az asszony visszatért birtokába s a legelső ezredeshez, ki megkérte, hozzá ment. Igaza volt; pártfogóra volt szüksége. Petneházy nagyot sóhajtott: hát a leányból mi lett?

Mansfeldné észrevevé a fürkésző tekintetből, hogy kit keres? s megelőzé:

— Barbara is itt van.

Tehát Barbara és nem Borbála többé.

E perczben a mellékszobából vidám beszélgetés közeledő hangjai vonák magukra Petneházy figyelmét. Ezek Borbála hangjai voltak; oh! de fájt, nagyon fájt azokat mégis igy hallani. — Idegen nyelven beszélt — idegen férfival.

Megnyilt az ajtó, a hölgy és egy fiatal katonatiszt beléptek rajta. A kisasszony szép hajfürtei, mik egykor oly szerényen voltak a gyöngyös párta körül csavarva, most bóbitás toronynyá fodrosultak fején, repkedő szalagokkal fellobogózva, s a hófehér kebelnek, mit egykor a szemérmes vállfüző gyöngysorai oly

ismét szaporitják a pincze helyiségeket mig a leásásoknál sok helyen emelet magasságban vonulnak a kőfallal megerősitett gyalogjárók a kocsi ut teste felett igy az előbb tetszetős külsejü nagyobbára egyemeletes házak részint a betemetés és részint az aláásás miatt üzleteknek teljesen hozzá férhetetlenek, lakásnak részint egészségtelenek, részint veszélyesek, az utóbbiak közé az aláásott házak tartoznak, melyekről nap-nap után hirlik, hogy repedeznek, mert az a kőfal, a mi a légjárda fenntartására talán elegendő, nem nyujt elegendő biztosságot arra nézve, hogy az aláásott házak egyszer össze nem roppannak.

A palota-utcza leásásánál a közegészségi kérdés is teljesen háttérbe szorult. Ebben az utczában a székes fővárosnak négy háza van — melyek közül három aláásatott — és pedig az 1. és 3. számu iskolai czélokra az 5. számu iskolai czélokra és a koronaőrök laktanyául szolgáló, mig a negyedik ezekkel szemben a plebánia épület, mely a leásás következtében bontakozott ki abból a sötét lyukból, melybe ezelőtt alig tiz évvel épittetett. E négy háznak a pinczéiben a Duna 0 pontja fölött 9 méter magasságban állandóan talajviz van, mely talajviz a szomszédos 7. sz. ház pinczéjébe is leszivárog, sőt a 9. sz. ház pinczéjét is csak a tulajdonos gondossága az általa foganatositott betoniroztatás tette szárazzá. Most az utcza leásásával nagyon könnyü lett volna ezt a talajvizet az utcza csatornájába levezetni, de a székes főváros ennek könnyebb módját lelte, mert az 5. sz. ház pinczéjét a viz által járt magasságban feltöltette, miáltal a 7. sz. ház pinczéjének viztartalmát növelte, az 1. és 3. sz. házak pinczéjében nem látta szükségét az intézkedésnek, mert itt a viz nem gyül össze, hanem csak csendesen szivárog, mely vizleszivárgás most a leásás következtében minden valószinüség szerint a magas járdát tartó kőfalat támadja meg és fogja előbb-utóbb átázatni, a plébánia épületnek vizzel telitett pinczéi pedig azért maradnak meg mai állapotukban, mert ez egy-két, de talán tiz év mulva lebontás alá kerül. Nevezetes e talajviz kérdésében, hogy a székesfőváros hatósága a 7. és 9. sz. házak tulajdonosaira ráirt, hogy a talajvizet most az utcza leáásás alkalmából vezettessék le telkeikről, de maga a hatóság saját ingatlanaira vonatkozólag — pedig az alantabb fekvők ezekből nyerik a kellemetlen pincze lakót — ezen levezetés szükségét nem látta fenforogni. Az egészségügy a székesfőváros hatósága alatt áll, hogy ezek az állapotok — különösen a mostani járványos időben — a közegészségnek ártalmára vannak: szakértelem nélkül is könnyü belátni, hogy megszüntetendők ezt főképen az a körülmény is követeli, hogy az épületek iskolai czélokra használtatnak.

Az utcza leásás és feltöltés most Budán divatban van. Az eskütéri hidról szóló törvény és a budai Duna partra még a jobb világban engedélyezett — legközelebb lejáró — adókedvezmény következményeképen a Dunasor házai a várkert kioszk és Döbrentey-tér közti részen lebontás alatt állanak, ezen és a jövő év folyamán itt egy diszes három emeletes palotasor emelkedik, leginkább oly czélból, hogy a fent emlitett betemetett és aláásott Tabán városrészt eltakarja, igy a Duna parti szemlélő nem látja, hogy mi van Budán, nem látja, hogy e palota sornak egyik homlokzata a Döbrentey-utczára néz és talán nem is sejti, hogy ezen utczában a palotasor gyalogjárója és a kocsiut egy vonalon áll ugyan, de a kocsi uton tul egy mély árok következik, mely mély árok a Döbrentey-utcza másik oldalán gyalogjáróul szolgál, hol ezen ároknak — pardon! gyalogjárónak egyik széléről házszerü felépitmények emelkednek ki. Ezen a földmélyébe rejtett falak egykor egy egyemeletes házsornak a falai voltak, hol a kereskedelem és ipar virágzott, ma a régi üzlet helyiségek sötét voltuknál és dohos levegőjüknél fogva semmire nem használhatók, kocsival meg nem közelithetők, azt hinné az ember, hogy a velük szemben épült palota sortól való szégyenükben bujtak a föld alá, pedig hát a hatóság keze semmisitette meg ezeket a volt házakat, de a tönk szélére juttatta a tulajdonosokat is, kiknek jövedelmező üzlethelyiségeit betemetve minden kárpótlás nélkül elvette kenyerük javarészét is.

Tehát épen abban rejlik a különbség Buda és Pest között, hogy itt ha a hatóság valamit elvesz, ad is érte valamit, mig Budán csak vesz, de nem ad és hagyja, hogy a lakosság kinlódjék a hogy tud és fejlessze saját városrészét ugy a hogy tudja. Itt volna az ideje, hogy az a bizonyos jobbparti érdekeket képviselő bizottság teljes erejével lásson hozzá megvalósitani azt, a mire megbizást nyert, legelső sorban pedig hasson oda, hogy az épülendő eskütéri hid budai torkolata és a várhegyi uj ut végpontja közt elvonuló uttesten és a vagyonukban megrongált Döbrentey utczai tulajdonosok érdekében a Döbrentey utczán az épitkezőknek ugyanaz az adókedvezmény biztosittassék, melyet a pesti rész kérelem nélkül már a hid kérdésének megoldásával kapcsolatosan megnyert, ez elő fogja segiteni a budaiakat és az eltemetett aláásott részen palota sorok emelkednek!

Ugy legyen!

Visegrád.

»Rossz időket érünk,
»Rossz csillagok járnak;
»Isten óvja nagy csapástól
»Mi magyar hazánkat!

Halhatatlan Arany Jánosunknak az 1330. évi tragédiáról irt megragadó költeményének ezen végsorait azért választjuk jeligéül, mivel e négy sorban nemcsak ezen, a magyar történelemben egyedül álló s a maga nemében az emberi érzést mélyen lesujtó esemény találja méltó elitéltetését, de ezek magára az egykor oly vi-

---

szűzen takartak, most a kivágott derék titkait csábitva árulgatá. Mikor Magyarországon e divatot először megláttak, megdöbbentek rajta, nem gyönyörködtek benne!

A lányka udvariasan meghajtá magát illendő távolból Petneházy előtt.

— Ah, Herr von Petneházy!

A kuruczvezér, ki másként képzelte egykori ujratalálkozásukat, le volt hűtve. A világ nagyot változott, a mióta ő odakinn járt. Hanem hiszen igaza van mindenkinek: ő csaknem törökké lett; török sorban csatázott, török lányért hevült, miért nem történhetett volt hasonló egy leánynyal, ki német családba, német környezetbe jutott. Hanem az mégis szomoru dolog, hogy a magyar olyan könnyen hajlott valaha ide és amoda:

A hölgygyel jött fiatal tisztet Funkensteini Funk lovag néven mutatták be Petneházynak. A bizalmasság, a melyet a család irányában tanusitott, éreztethette Petneházyval, hogy ez több, mint puszta látogató a háznál.

Jaj bizony, mikor valaki sokáig üresen hagyja a székét, mire eszébe jut visszatérni, elfoglalva találja azt.

Petneházynak nagyon rosszul esett ez a találkozás. A lovag ügyesebb udvarló, finomabb beszélő volt, mint ő, kiben a török basákkali érintkezés csak a nyers daczot erősitette meg; a török odaliszkok sem tanitották finom udvarlásra.

A mellet a társalgás németül folyt, a mit ő csak törve beszélt. Már ez hivatása volt a magyarnak, hogy ha vendég, a gazdája kedvéért, — ha gazda, a vendégeért beszéljen annak a nyelvén.

Ebéd allatt Petneházy több mérget evett, mint sültet. Mentől tovább nézte Borbálát, annál szebbnek kezdte találni: s mentől tovább nézte a lovagot, annál jobban megerősödött abban, hogy ezt az embert neki meg kell ölni, vagy ez öli meg őt.

Borbála egyenlően nyájas volt mindkettőjükhöz. Jó nevelésü leánykáknak nem volt szabad akkor sem észrevétetni, hogy két férfi közől melyiket tüntetik ki jobban.

Ebéd után Mansfeldné férjének négy szem között megsugta, mi viszony volt közöttük és Petneházy között első férje életében, s egyuttal azt is, hogy Petneházy igen szép vagyonnal bir s mint áttért vezér bizonyosan az udvarnál is nagy kegyben fog állani. — Ezért más szemmel kell reá nézni.

Mansfeld egyenes lelkü, becsületes katonaember volt, kinek apró cselszövények soha sem forogtak fejében. Azt igérte nejének, hogy majd elintézi ő azt a dolgot. Az látta, hogy a két ifju egész együttléte alatt folyvást kihivó pillanatokkal méregeti egymást, s bizonyos volt felőle, hogy mikor a hölgyek el akarnak távozni a teremből, annál a szokásos szertartásnál, hogy ki nyujtsa Borbálának a karját? s melyikét fogadja el a leány? a két vitéz között bizonyosan kitör a versengés. Ezt meg akarta előzni.

Midőn a hölgyek távozásra készültek, ő maga vette karjára nejét és mostohaleányát s a két ifjunak azt parancsolá, hogy maradjanak hátra.

Gabriel azalatt egy pilanatra sem hagyta el Petneházyt, attól tartva, nehogy valami balgaságot kövessen el, ismert heves természeténél fogva.

Néhány percz mulva a báró is visszatért. Nyilt arczával lépett a két fiatal közé s mindkettőt kézen fogva, mondá nekik:

— Kedves bajtársaim! Ti mind a ketten egy betegségben szenvedtek s szemeitek tekintetéből kitalálhatja az ember, hogy miben? Ti egy leányba vagytok szerelmesek, s mind a ketten jogot tartotok hozzá. Petneházy a leány meghalt atyjától kérte meg Barbara kezét, Funkenstein pedig tőlem, ki az előbbi igéretről semmit sem tudtam. Derék lovagoknak békességes rendes időkben bizony alig marad más választásuk ilyen esetben, mint kardhoz nyulni s egynek a kettő közül elhagyni a napvilágot; mert maga jószántából bizony az én időmben sem mondott le igaz lovag menyasszonya kezéről, senki jogáért. Mostani időkben azonban, midőn egy dicső hadjárat elején állunk, nem volna istenes dolog, hogy két derék jó keresztyén vitéz, kiknek karja sereget számit a hitetlenek ellenében, egymás vérét fogyassza asszonyos kérdésben. Azért én, mint Barbara gyámja, mint nektek jó barátotok és mint parancsoló vezértek, a mondó vagyok: hogy e percztől kezdve egyitek se szoljon Barbarával, mindaddig, mig Buda várában török ur parancsol: akkor pedig azé legyen a lány, a ki kettőtök közől előbb lesz az ostromlott várfokon. Tetszik az itélet? Ha tetszik, adjatok rá kezet.

(Folyt. köv.)

lághirü visegrádi vár és a királyi székhelyet képezett mezőváros történelmileg nevezetes multjával még csak a legkisebb arányban sem álló jelen viszonyaira is ráütik az elmaradottság bélyegét!

De mielőtt a jelenről beszélnék, nézzük a hajdani nagyságát fennen hirdető mult idők korszakalkotó eseményeit.

Nemzeti létunk ezredéves történetében sokszor és nem csekély jelentőségü esetekkel kapcsolatban találkozunk Visegrád várának hirnevével, melynek az elmult szebb idők iránt kötelezőleg táplált honfiui kegyelet által az utókor bámulatára fentartott romjai arról tanuskodnak, hogy e hajdani erőd egyes részei nem egy időből valók.

E vár, hol (báró Mednyánszky A. szavai szerint) európai fejedelmek és uralkodó herczegek nem egyszer gyültek egybe, fontos ügyeket elintéző tanácskozásokra, hol Magyarország koronája több századokon át őrizve tartatott, hol a pompa, fény és minden egyéb felhalmozva volt, mit a müvészet s müipar előállithatott és müizlés kieszelhetett és a melyet a külföldi látogatók az ó-kor világcsodái közé soroltak, nagyon régi eredetü s épitési ideje a 2-ik századba, illetőleg a népvándorlás idejére esik vissza.

A vár alsó része, mely az öreg (most Salamon) és a Pestmegye hatósága által a 30-as években lebontott vizi tornyot foglalja magában, a rómaiak által Traján császár és utódai uralkodása alatt épülhetett a 2-ik században, a felső részében volt hires fellegvár pedig csak a római uralom megdöntésével, a 4-ik század végével bekövetkezett népvándorlás idejében épült és pedig Viktorin József volt visegrádiplebános véleménye szerint a Kárpátok táján igen elszaporodott tótok által, kik a 7-ik században átkelvén a Dunán, elfoglalták a rómaiaktól fenmaradt visegrádi várat és annak környékét.

Az ide letelepült tótok az alsó vár felett és avval összeköttetésben épült felső várat magas fekvésénél fogva Visegrádnak, azaz Magas-várnak nevezték el, mely (Gettinger szerint) a régi oklevelekben, latin nyelven „altum-castrum“ név alatt fordul elő.

Hogy e fellegvár valóban tót eredetü-e, az szabatosan fel nem terithető, annyi azonban bizonyos, hogy ott, hol most csak némi maradványat látszanak egy hatalmas erődnek, már a magyarok bejövetelekor vár állott, mert a magyarok, mint a hunok ivadékai elfoglalván a mai hazánkat, Visegrád várát és vidékét is birtokba vették.

Mindazon nagy jelentőségek közül, melyekhez e vár később fokozatosan eljutott, legnevezetesebb az országos törvények meg nem tartása miatt trónjától és szabadságától is megfosztott Salamonnak az alsó vár régi tornyában volt rabsága (1082-ben), ki Szent László király nagylelküsége folytán egy évi fogság után (1083-ban, midőn István király és Imre vezér a szentek közé irattak) szabadlábra bocsájtatván, miután a moldvai kunok fegyveres csapatjával, Munkács táján 1086-ban kudarczot vallott, szőrcsuhát öltött magára és mint bünbánó remete Istria kopár bérczei között végezte be zaklatott életét. (Dr. Gőőz és Tóth magy. olv. I. rész.)

Onnan ered az alsó vár e régi tornyának mostani elnevezése: Salamon-tornya, melynek ujabb időben tetemesen kijavitott romja figyelemre és megtekintésre méltó.

A tatárjárás alatt (1241—1243.) elpusztult és romlásnak indult visegrádi várat IV. Béla király neje, Mária királyné épittete fel ujra, Róbert Károly pedig 1310-ben megkoronáztatván, székhelyét e regényes fekvésü és általa is restaurált visegrádi várba tette át.

1330-ban véres dráma szinhelye volt e vár. melyben már a bevezetésben tettünk említést.

Ez tudvalevőleg Zách Klára megbecstelenitése és ennek szomoru következménye, mely szerint a 20 éves, de már uős Kázmér lengyel herczeg, Erzsébet királyné fivére által erőszakkal meggyalázott ritka szépségü leány felbőszült apja, Zách Feliczián és szerencsétlen leánya, továbbá egyetlen fia és idősb leánya, úgy ennek férje (Kopai) hajmeresztő kiirtásán kivül a Zách-nemzedék minden fisarjadéka hamadizig hóhér által kivégeztetett, javaik elkoboztattak, a távolabbi rokonok pedig örök rabságra itéltettek.

Ezen borzadályt keltő s valóban hallatlan esemény szinhelyén a szeplőtlen ártatlansága miatt vértanuságot szenvedett Zách Klára emlékezetére 1869-ben Viktorin József volt visegrádi plébános vallásunk gyászjelével jelölte meg a magyarok történelmének e szomoru mozanatát s egy nagy mintegy 9 lábnyi vaskeresztet állittatott fel egy kiálló sziklacsucson nyugot felé a várromok alatt, a községből a várhoz, a kalvárián át pedig a rendes utat is csináltatván, e czélra egy beltelki szőllőjének az ujonnan épült uthoz kivánt részét dijtalanul engedte át.

És ugyancsak e derék plébános által a 70-es években a kultuszminiszteriumhoz benyujtott több rendbeli emlékiratok eredményezték a történetileg oly fontos, de az idők viszontagsága folytán mái a végpusztulás felé indult fejedelmi várromoknak a további pusztulástól való megóvását!

Róbert királynak 1342-ben bekövetkezett halála után nagy Lajos vette át az uralkodást, ki Visegrádon pompás királyi nyári lakot épittetett.

Utána kisebb-nagyobb fokban elhanyagoltatott e vidék, mely Mátyás király alatt érte fénykorát.

A Mátyás-kori időkre vonatkozólag maiglan is megőriztettek a nép ajkain egyes helyek elnevezései, mint a milyen a felsővártól a hegyeken át Bogdán felé velé vezető „Király-ut“, továbbá a Salamon tornyától keletre eső „várkert“ és az u. n. „Mátyás-forrás“.

Mátyás király halála után lehanyatlott Visegrád fényes csillaga, a mohácsi vész 1525.) után pedig nemcsak Visegrádra, hanem az országra is szomoru idők következtek, melyekben ez is, amaz is a török járom nyügét viselte.

A történelemből tudjuk, hogy az 1543-ik év tavaszán az egyesült budai és esztergomi basák Visegrádot is bekeritették s a derék Amade Péter vitéz ellenállása daczára május 10-én elfoglalták a várat, mire Nógrád és Hatvan megrémült német várőrsége be sem várva a törököt futásnak eredt; Buda ostroma alkalmával pedig az Esztergomnál nagy vereséget szenvedett s azért visszavonuló török seregek felgyujtván Váczot légberöpitették Visegrádot is. (Fényes Elek: Szigetvár ostroma).

A régi m. kir. rezidenczia akkor vált rommá!

A török hódoltság folytán tehát Visegrád gyönyörü vára is ép oly szomoru pusztulásnak esett áldozatául, mint Mátyás királynak a renaissance egyik legfényesebb budai palotája. (Dr. Marczali Henrik: Az ujkor tört.)

És azóta: „Pusztán áll, az enyészetnek szomoritó bus jele, hajdan büszke nemeseknek, most a baglyok lakhelye a vár, sötét falain most magas kórok lengenek s a falak moh-szakállában hangyák, férgek pezsgenek!“ (Kisfaludy Sándor).

* * *

Egyházilag véve nem kevésbé fontos a szent Andrásról elnevezett Visegrád melletti apátság, mely 1056 körül I. Endre király által alapittatott s valószinü, hogy ezen Visegrádhoz nyugatra eső monostor legelső lakói szent Vazul-rendü görög szerzetesek voltak.

Az apátság később a benczéseknek adatott, kik a szent László királytól már 1077—1095 táján nyert visegrádi vámszedési jog gyakorlatában IV. Béla által 1253- és illetőleg 1257-ben megerősitettek. mely vám-fizelezettsége alól Zsigmond királynak 1403-ban kelt rendelete szerint a budai kereskedők fölmentve voltak.

1386-ban e monostor is véres dráma szinhelye volt a történelemből ugyanis tudva van, hogy Erzsébet és Mária királynék a gyanutlan durazzói Kis Károly királyt országos ügyekbeni értekezés czimén meghivták Visegrádra, ki ott Forgács Balázs főpohárnokmester által halálosan megsebesittetvén. a monostorba záratott, midőn azonban sebei gyógyulni látszottak a királynék emberei által 1386. évi febr. 24-én megfojtatott. Holt teste pedig, miután majd négy évenát temetetlenül feküdt a monostor templomán kivüli udvaron, IX. Bonifácz pápa rendeletéből 1390-ben a templom sirboltjába temettetett el.

A benczések nem maradtak sokáig a monostor birtokában, mert alig egy század eltelte után a kolostor II. Ulászló által a pálosoknak adatott át, kik a 16-ik század második felében elhagyták e kolostort, mely később a pesti pálosok birtokába került (Károlyi és Nyirák: Emlékkönyve szerint).

* * *

Tudjuk továbbá, hogy hazánk képe Buda visszafoglalása után a legkétségbeejtőbb volt, mert vidékünk roppant módon elnéptelenittetett, miről maga Eszterházy az ország nádorának Bécsbe menesztett azon levele is tanuskodik, melyben többek között az mondatik, hogy ha viszonyok nem változnak, Lipót király puszta országban csak erdők és sziklák között fog uralkodni! (Dr. Gőőz: Tör. vil. Magy. orsz.)

E hirre népesité be a bécsi kormány Buda vidékét s igy keletkeztek Buda körül a most létező sváb és rácz falvak és ezek közül a jelenlegi Visegrád is, mely 1756-ban a korona tulajdonába kerülvén, attól kezdve, mint az ó-budai kamarai uradalomhoz tartozó „korona-mezőváros“ volt ismeretes.

* * *

Nagy-Marossal átellenében, a Dana jobbpartján, elragadóan szép tájon fekvő s minden oldalról magas, erdős hegyektől körülvett e község határa 5775 holdnyi kiterjedésü, melynek több mint fele része (3952 hold) tölgy- és bükkfa erdő, a többi szántóföld, kert, kevés rét és legelő, kopár szőllő és terméketlen területekben oszlik meg.

A talaj köves s már hegyes-halmos voltánál fogva sem igen alkalmas a földmivelésre, a szőllőket pedig tönkretette a fillokszera.

A község törzslakossága jobbadán német ajku, róm. kath. vallásu. E helyt meg kell jegyeznüuk, hogy a visegrádi várban 1342. évi julius hó 16-án, egy szerdai napon elhalt I. Károly hült teteme az általa — góth modorban — épitett szép plebánia-templomban volt felravatalozva, honnan előbb Budára, a Boldogságos Szüz-Mária templomába, majd Székesfejérvárra szállittatott, hol szent István és szent Imre tetemei nyugodtanak: ott temették el Károly királyt is a főoltár mellett ugy, a mint királyt temetni szokás. (Pór Antal tört. csevegés).

És most térjünk át ama szomoru tény konstatálására, melynél fogve jelgénknek dupla értelmet tulajdonitottunk, a község retrograd fejlődését illetőleg, a községnek az 1880. évi népszámlálás szerinti 252 lakházavál és 1331 lakosságával szemben az 1890. évi népszámlálás adatni csak 240 lakházat ós 1250 lelket tüntetnek fel.

A fentiek szerint a legutóbb lezajlott évtized alatt 81 lélekkel apadt lakosság a szőlő kipusztulása óta rossz anyagi viszonyok között él s egyrészről gyümölcs- és fatenyésztés, valamint kőfejtésből, másrészt pedig fa- és kőszállitásból tartja fenn magát, a legszegényebb néposztály pedig a régente hires jó borok eltartására szolgált sziklás pinczéket használja lakásul.

A község, modern stilben épült s cseréppel fedett csinos házaival, szépen befásitott, kőszegélyü, kikavicsozott járdáival valóban szépnek mondható és a nyugaton elfolyó hullámzó Duna folyam élénk képet nyujt a kirándulók vitorlás csónakjai, az átkelést közvetitő csavargőzösök s egyéb vizi járművek ide-oda usztatása által, melyekre nézve szinte bosszantó a felvidéki tótok lassujáratu tutajaik nehézkes lábatlankodása!

Szóval a község fekvése festőileg szép, a várhegyről látható panoráma pedig leirhatatlan . . .

A község levegője tiszta, ivóvize jó s ezért már évek óta számos fővárosi család nyaral ott, mint gyógyhely, különösen a tüdőbajban szenvedőknek ajánlható. Orvos és gyógyszertár helyben. Itt van dr. Bakody sanatoriuma is.

Visegrádra a székesfőváros Esküténi állomásától (hajóval) naponta talán kétszer is van alkalom eljuthatni, vasár- és ünnepnapokon pedig külön kirándulási hajó közlekedik.

Navarra József.

A Lágymányosért.

A Lágymányos egyik legszebb területe Budának. Megkapja az egész hegyi levegőt, e mellett előnye sik fekvése, a mi a településre sokkal alkalmasabb, mint a hegyek és dombok.

A hegyek villaterületekre vannak hivatva és itt egész villa módszer szerint kell épitkezni minden nagyobbszerü összeköttetés nélkül, ellenben a sik a főváros teéjeszkedését mozditja elő.

A hidak létesülése után a Lágymányos rohamosan fog emelkedni és pár évtized mulva összecsatolja a fővárost Albertfalvával és Budafokkal.

A közlekedés ide könnyebb és a közlekedési vonalak előállitása annyi költségbe nem kerül.

A budai vágóhid nem sokára meg leszsz, a mi a forgalmat és kereskedelmet élénkiteni fogja . . .

A Lágymányoson leszsz lóverseny terület is, mint ezt a Buda és Vidékéből olvastuk.

Nagy baj, hogy az országos milleniumi kiállitást ide nem hozták, mert nagy lendületet adott volna a Lágymányosnak.

Egy kis kárpótlás lenne az, ha az országos gazdasági egyesület itt időnkint kiállitást rendezne, a mire van is kilátás.

Arról is értesültünk, hogy a közuti vaspálya-társaság Budafokig helyi érdekü vasutat épitet, a mi bizony nagyon is szükséges volna és már itt az ideje.

Több országos épitkezés is várható, nehány közintézetet tervelnek ide, a mi ismét azt mutatja, hogy az intéző körök felismerik, milyen nagy szerepe van a főváros emelkedésében a Lágymányosnak.

Magánosok igyekeznek itt letelepülni azonban legczélszerübb lenne, ha itt egy házépitő szövetkezet alakulna. Ezt a tervet könnyen keresztül lehetne vinni.

Négy, öt csoport állhatna össze az épitkezésre. Mint hallottam már folynak az aláirások is és pedig szép eredménynyel.

Elvárható a fő- és székváros tanácsától, hogy e tervek megkönnyitéséhez hozzájáruljon és tegyen valamit Lágymányosért.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Jókai Mór koszorus költőnk „Az utolsó budai basa“ czimü nagyszabásu történeti elbeszélését megkezdtük s a jövő évnegyedben befejezzük. Feleslegesnek tartjuk nagy költőnknek ez elbeszélésére olvasó közönségünk becses figyelmét ez alkalommal különösen is felhivni.

Az októberi évnegyedben megkezdjük „A budai árny- és fényképek közlését“, melyben a budai köz- és társadalmi élet nevezetes egyéneit irjuk le, ugyszintén a vidékieket is.

Minden 5 előfizető után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkel fnrduljanak hozzánk, mi készségesen szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kis hirdetésekre is, mely eladás, vétel és minden ügylet elintézésére alkalmas . . .

Szerkesztői üzenetek is fognak ezután lapunkban megjelenni, ezekben minden közérdekü dologra felelünk.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Borvásár.

A „János fejvételi“ országos, vagy közönséges néven nevezett dinnye vásár immár végett ért.

Nekünk dunajobbparti lakosoknak is jutott belöle egy parányi t. i. a borvásár mi budaiak ebben látnánk mi kereskedelmünk csiráit, de sajnos ez is a helyett, hogy emelkednék inkább hanyatlik. Felkeresik ugyan az eladók abban a reményben, hogy üzletet csináljanak, de bizony ritka alkalommal sikerül nekik.

Most is jött öt hajó, hozott is mintegy háromezer hektl. bort és pálinkát, de vevőre alig talált, ebből több, mint kétharmad rész eladatlan maradt.

A borvétellel is ugy leszünk már maholnap, mint az élelmi szerekkel, hogy helyünkbe várunk mindent: hozzá szokott már a közönség ahoz, hogy az eladó mindent a helyébe vigyen. A mi korcsmárosaink is ugy tesznek maholnap, hogy csak azt a bort mérik ki üzletükbe a közönségnek, mit a helybeli kereskedők mindjárt a pinczéikbe is szállitanak, legyen az aztán akármilyen, ezt gyakorolják a pálinka-korcsmárosok, miért ne tehetnék ugyanazt a borkorcsmárosok is.

Ilyes valamit kell feltételeznünk, mert az a csekély bor a mi a vásárra hozatott, ha tiz husz — korcsmáros — ott fedezné a szükségletét, akkor a hozatal már elkelt volna. Ezek a borok, ha nem is kitünö, de legalább természetes borok. mig a korcsmákban igen sok helyen találhatunk műbort, mint legutóbb is több nevezetesebb korcsmában találtatott. Miért tartják ezt az emberölő mérget mikor olcsón és jó bort lehetne nekik beszerezni, ha arra egy kis időt és fáradságot vennének.

A felhozott borok ára igy alakult: fehér ó-bor egy hektl. adó nélkül 18—24 frt, uj bor 15—18 frt, vörös ó-bor 21—24 frt. vörös uj bor 15—20 frt, schiller bor 13—16 frt, szilvapálinka hekt. 55—60 frt, törköly 36—40 frt.

Budakesziről.

Az itt müködött nemzeti szinésztársulat csakugyan elbucsuzott tőlünk, a midőn még szombaton Peterdy Ilona jutalomjátékául „A parasztkisasszony“-t és vasárnap Moóri Sándor rendező javára „A falu rosszá“-t adták, mindkét előadás telt ház előtt folyt le és a legnagyobb tetszésben részesültek valamennyien az igen jól sikerült szinmüvészetükkel. Reményeljük hogy jövő évadra az ujonnan épitendő szinkörben ismét gyönyörködhetnek a nyaralók a most már eléggé ismeretes szintársulat müködésében.

A mult héten nagy zavart okozott a „Diurnista“ előadásakor a tüzriadal, midőn épen a szegény diurnista (Bátori E.) 25 éves koplaló jubileuma után a nászünnepen egyszer már jólakásra készülődött. A tüz, mely három ház melletti szürüskerten a felhalmozott többnyire kicsépelt szalmakazalokat érte, a közeli fészert és istálókat is elpusztitotta.

Szerencsére oly csendes idő volt, hogy még csak egy levél sem mozdult, mert ha oly szél fujt volna, mint másnap reája, akkor a nagy vizhiány miatt egy nagy része a falunak a tüz martalékává vált volna. Nem halgathatjuk el e helyütt sem azt az általános óhajt, hogy a fő- és székvárosi vizvezeték Budakeszire — mint legközelebb nyaraló helységbe — mielőbb kiterjesztessék, mi annál könnyebben eszközölhető már, mert a vizmennyiség csakugyan nagymérvü felesleget mutat fel, mely felesleg áldás lenne a vizszükében szenvedő Budakesznek, a hol legtöbbnyire a főváros lakói nyaralni és üdülni szoktak. E tényező által nem csak az igen kellemetlen utczai por megszüntetésén, de még az ivóviz nélkülözhetlen hiányán lenne gyökeresen segitve.

A tüz keletkezésére vonatkozólag alaposan feltehető, hogy az roszlelküleg alágyujtás által keletkezett és gyanuba vették a Martin Jánosnál — kinek házánál a tüz kigyulladt — az idei tavaszkor még szolgálatban volt Leyrer Jánost, kit be is fogtak, azonban alibijét tanukkal képes igazolni, nem hihető, hogy rásüljön ez a gonosz tett.

A gyann alapjául az a tény vétetik okul, hogy egy izben, midőn szántás közben a szolga urának lovát — miután ostora nem volt — az üszköt rádobva megsebesitette és azért ugy pofonütötte a gazdája, hogy máig is siket az egyik fülén, felteszik tehát felőle, hogy ezért bosszuból gyujtotta volna fel gazdája kazlát.

E feltevés azonban alaptalannak mutatkozik már azért is, mivel különben a szelid természetü és alig 17 éves fiú, másrészt ha ha bosszúálló akart volna lenni, akkor a süketre vert fülének kártéritése iránt a biróság segélyét vette volna igénybe, a hol okvellen igazságos elégtételt nyerhetett volna, a mit azonban mai napig nem szorgalmazott oly erélylyel, mint azt a sulyos testisértés maga után vonhatta volna.

*

F. hó 3-án, vasárnap volt Budakeszen a nagy szarvasmarha-kiállitás, melyen többnyire a Budakesziek nyerték el a dijakat, különösen a bika-dijakat a községiek nyerték el. Ez alkalommal az a komikum adta elő magát, hogy egy bika nekiment a biráló-bizottságnak, kik ijedtségükben alig tudtak menekülni a szilaj állat dühe elől, nem ismervén nagyobb urat nálánál és tenyleg bebizonyitván ezzel bikatermészetét.

Dani.

Különfélék.

— **Helyes intézkedés a kolera ellen.** A viz, ez a mindenféle baczilust magában rejlő elem egyik a legnagyobb terjesztője a járványos betegségeknek, különösen a kolerának. Ha a járványos betegségek fellépését figyelemmel kisérjük, azt tapasztaljuk, hogy ezek legelőbb is a hajósok közt lépnek fel nagyobb mértékben. Miért? Egyrészt azért, mert szük területre vannak szoritva másrészt pedig azért, hogy vagy hanyagságból vagy egyéb körülmények miatt nem látják el magokat kellő mennyiségü szürt vizzel. Ez ellen a II-ik kerületi előljáróság egy nagyon helyes intézkedést tett. A Lukács-fürdőtől le egészen a Várkert bazárig az alsó dunaparton a vizvezetékből kagylók, vizszürők alkalmaztattak oly czélból, hogy a hajósok és az ott foglalatoskodó munkások ne igyák a szüretlen, egészségtelen Duna vizét, hanem szükségletüket szürt vizvezetéki vizzel elégitsék ki, a mi tekintettel a mostani kedvezőtlen egészségi viszonyok közt nagyon czélszerü is.

— **Esküvő.** Ifju Halács János Károly zeneszerző a budai körökben általánosan kedvelt fiatal ember oltárhoz vezette Lobgesang Aranka kisasszonyt. Áldást és boldogságot kivánunk e szép frigyre.

— **Előléptetés.** Almássy György tiszteletbeli kapitányt a belügyminiszter valóságos kapitánynyá nevezte ki a magyar királyi fő- és székvárosi államrendőrséghez. Hogy kicsoda Almássy György, arról felesleges beszélnünk, mert mint kitünő hivatalnokot és szeretetre méltó

magánembert ismerik egész Budán. Hivatalát mindig lelkiismeretesen töltötte be s az első kerületi kapitányság kitünő vezetője és tisztviselőivel együtt a közönség tiszteletét érdemelte ki, ugy buzgalma, mint müvelt modoránál fogva. Kinevezése a budai körökben általános örömet okozott.

— **Közlekedési akadályok.** A ki a szépen rendezett naphegyet látja és nézi annak a szemébe ötlik a Naphegy-utcza sarkán az az elagott és mégis ujabban felállitott távirda oszlop, mely az utcza közepén lomháskodik és pedig egy hosszura eresztett támasztékkal akadályozva és veszélyeztetve a közlekedést. Ugy tudjuk, hogy nem ily éktelenséget terveztek ide, mert a Fuchs-féle házon már ki is mérték a távíró vas tartójának helyét. Sürgősen kérjük az intéző köröket, ennek az izléstelen és közlekedést veszélyeztető távirda oszlopnak eltávolitása. Közlekedési akadályokról lévén szó, fel kell emlitenünk Krausz Dávid liszt kereskedését a Krisztinavárosi templom tőszomszédságában. A kocsik egész tömege állja el az utat, ugy hogy sem a gyalog, sem a kocsiuton nem lehet közlekedni. Levetik a lovak istrángját felügyelet nélkül hagyják a kocsikat. A legnagyobb bajok származhatnak. Jó volna, ha a rendőrség kitanitaná Krausz urat, hogy ezt a kocsi kiállitást rendeztesse az udvarában nem pedig az utczán. Ezt az udvart pedig jó lenne tisztábban tartani.

— **A budapesti I—III. ker. bognár, fésüs stb. ipartestület** f. hó 4-én tartotta meg havi rendes elöljárósági ülését. Tárgy: az iparostanonczok sürgős bejelentése, tekintettel az iskolai év megkezdésére, a III. orsz. ipartestületi gyülés kiküldöttének költség átalány megszavazása és az 1872. VIII. t.-cz.-ben foglalt a szabad ipar gyakorlását tárgyaló §§-ok módositása mellett való álláspont elfoglalása volt, még pedig oly értelemben, hogy a kiküldött ipartestületi képviselő a kongresszuson odahasson, hogy az ipar gyakorlását csakis oly egyéneknek engedjék meg, kik az illető iparágban való képzettségüket igazolni tudják. Ifj. Jakab László, ipartestületi jegyző.

— **Nagy szüretelési ünnepély.** A Typographia dalegyesület október 1-én a Fáczán termeiben nagy szüretelési ünnepélyt rendez, a kedélyes hangulatu meghivót Nagy-Pityók-falva elöljárósága nevében Kupássy Lőrincz községi biró adta ki. Leszsz erőmüvészet, mulatságos produkcziók, fellép két erőmüvész, szerkesztenek ujságot is, kisorsolják a szöllőkoszorut. Belépdi-dij előre váltva 50, a pénztárnál 70 kr. Jegyek kaphatók az államnyomdában Kabakovich Gy. fodrász üzletében (Fő-utcza 33.) Kezdete 4 órakor. Meg vagyunk győződve, hogy ez a mulatság sikerülni fog, de az igen tisztelt elöljáróság jól tenné, ha meggondolná, hogy Magyarország fővárosában a hivatalos és társadalmi nyelv a magyar.

— **Jogos kivánság.** Megsürgettük már azt, hogy a kis svábhegyiek kedvéért a déli vasut állomásánál létesitsenek átjárót. Szép lenne, ha ezt megcsinálnák. E helyütt emlitjük fel azt is, hogy Budán mindenfelé olyan roszszak az utak, hogy parlagon hever a legtöbb föld, mert nem lehet oda jutni. Az utak oly keskenyek, hogy ha véletlenségből két kocsi jön egymással szemben nem lehet kitérni, mind a kettő ott fenekelne mig emelő gépeket nem hoznának. Kérjük az utak kijavitását.

— **Csokoládé mérés.** A napokban a Krisztinatéren kinyitották a vizcsapot és azon a járó kelők csodálkozására öt percznél tovább sürü csokoládé folyt. Talán ezzel akarják elijeszteni a kolerát.

— **Emberkinzás.** A márvány-utczában a vasuti hidon — ott a hol rendőr is áll — megint egy ásztalosnak inasgyerkőczei vonszolták a jól megterhelt kocsit, a két fiu az erőlködés közben felbukott. Ismételten ajánljuk a rendőrség figyelmébe.

— **Gróf Vay Lajos** vivótermében IV. ker. Zöldfa-utcza tömegesen jelentkeznek vivóleczkékre a főváros legelőkelőbb köreiből. Gróf Vay Lajos egyike legkitünőbb vivómestereinknek, kinek rendszere gyors és jó előmenetelt biztosit. Ajánljuk olvasó közönségünknek.

— **Jótékonyság.** Wellisch Zsigmond kávés a diszes alagut kávéházban játszó zenekartól szerződés áthágása miatt 3 frt 50 krt levont s ezt az összeget a krisztinavárosi szegény gyermekek felruházására küldte be szerkesztőségünkhöz. A jótékony adományért fogadja derék polgártársunk lapunk utján az elismerést és köszönetet. E helyen tudatjuk azt is, hogy Wellisch Zsigmond mostani zenekarát elbocsátotta és jobbat szerződtetett.

— **Dárius kincse.** Szabó Xavér már is nagyhirü balletjából a javitó próbák a magyar királyi operaházban megkezdődtek. Az igazgatóság a kitünő zeneköltőt meghivta, hogy a javitó próbákon legyen jelen. Az első javitó próba után megtörtént az a ritkaságba menő esemény, hogy az összes közremüködők a szerzőt megtapsolták. Az október 4-én szinre kerülő balletben 370 személy müködik közre.

— **Értesités.** Tisztelt tagtársak! Van szerencsénk értesiteni, hogy a rendszeres tornázás folyó évi szeptember hó 11-én (hétfőn) kezdődik és a tornázási gyakorlatok hétfőn, szerdán és pénteken esti 7 órától 8-ig tartatnak meg. Sziveskedjék ismerősei körében a tornázás ügyének hiveket szerezni és barátait figyelmeztetni, hogy az egylet tagjai közé való belépésre most, a rendszeres tornázás megkezdésével van a legalkalmasabb időpont. 1893. évi október hó 1-jétől 1894. évi márczius hó végeig minden kedden, csütörtökön és szombaton este 7 órától 8-ig Bély Mihály egyleti tornatanitó úr vezetése alatt vivási tanfolyamot rendezünk, melyben havonként 3 frt dij fizetése mellett, a melyért az egylet saját vivószereit bocsátja a tagok rendelkézésére, ugy az alapitó, mint a működő és pártoló tagok részt vehetnek. Az egyleti játék-tér (a Krisztina-körúton, a korcsolya-pálya területén) — a hol lawn-tennis és egyéb labda-játékok folynak — kedvező idő esetén naponként d. u. 3 órától kezdve egyletünk takjainak, azok családtagjainak vagy általuk bevezetett vendégeiknek rendelkezésére áll. A játékban résztvevők a szerek használatáért egy-egy délutánra 15 kr. dijat fizetnek. Szeptember hóra bérelni lehet 2 frtért. A várszinházban, a földszinten, jobbra az első sorban ez évadra is 8 zártszéket béreltünk, melyek a tagok, valamint családtagjaik által igénybe vehetők. A jegyek (egyenként 1 frtjával) köznapokon reggel 8 órától esti 7 óráig, vasár- és ünnepnapokon reggel 8 órától déli 12 óráig Toldy Lajos urnak viziváros, fő-utczai 2. sz. a. könyvkereskedésében (a régi Nagel-féle könyvkereskedésben a lánczhid mellett) adatnak ki; vasár- és ünnepnapokon déli 12 órától esti 7 óráig pedig az egyleti tornacsarnokban a szolgánál kaphatók. Budapest, 1893. évi szeptember hó 4-én. Kollár Lajos elnök. Dr. Ary Pál, jegyző.

— **Ünnepély.** A báró Edelsheim-Gyulai hadastyán egylet f. hó 3-án a medve-utczai Fáczánban alakulási ünnepélyt tartott. A mulatságot hangverseny nyitotta meg, mely az egyesület uj zenekarának volt bemutatója Hirth János karmester vezetése mellett, ezt követte a versenytekézés, tombolajáték és galambposta, este pedig megkezdődött a táncz s eltartett regelig. A négyest 80 pár járta. Tudósitónk a jelenvoltak közül következőket jegyezte fel: Asszonyok: Heska Jánosné, Laczina Ferenczné, Jaeger Albertné, Menczl Istvánné, Farb Károlyné, özv. Ambroschitzné, Schram Kázmérné, Gönnert Vinczéné, Albrechtné, Urigattoné, Schmalholzné, Lőcseyné, Zenolné, Testoryné; leányok: Zorn Anna, Karl Mari, Vörös Julia, Magdán nőv. Testory, Strasgirtl, Turzó Kati, Wagner Hermina, Greszler, Richter Lujza, Kempfner Gizella, Nebenführer Juliska, Kovács Paula, Hoffmann Giza, Schneidl Erzsi, Gabona Irma.

— **Mulatság.** Diwald József I. ker. Németvölgy Csend-utcza 12. sz., Novák villában levő vendéglőjében szeptember hó 16-án dijtekézés, tréfás sorsjáték, hangverseny és tánczvigalommal egybekötött szüretelési ünnepélyt rendez. Kedvezőtlen idő esetén az ünnepélyt a termekben tartják meg. A dijtekézés délután 4, a szüretelési ünnepély 7 órakor kezdődik. Izletes étkek valamint kitünő italokról Diwald József jó neve kezeskedik. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

— **Andreánszky vigjátéka.** Andreánszky Jenő irótársunk „Budai Hirlap“ volt szerkesztőjének egy felvonásos vigjátéka „Katonásan“, már az őszi évad elején szinre kerül a nemzeti szinházban. A birálók a darabról igen kedvezően nyilatkoztak és kijelentették, hogy Andreánszkyra a szinmüirás terén szép sikerek várnak. Szerző személyesen bajosan fog jelen lenni darabja előadásán, miután párbaj vétségért szenvedi büntetését a szegedi államfogházban, de reméljük, hogy budai barátai tömegesen mennek el a szinházba, hogy ezzel is buzditsák szép tehetségének érvényesitésére. Krecsányitól elvárnánk, hogy szerző iránti figyelemből előadatná a „Szalon betyárt“. Telt háza lenne.

— **El velök.** A „Buda és Vidéke“ 35-ik számában több budai polgár felkérésére megkerestük a kapitányságot, hogy az Attilla-utcza 65. számu házban tanyázó éji lepkéket zabolázza meg. A rendőrkapitányság mint értesülünk 4 napi elzárással büntette őket, ez azonban még nem elég, a lepkék eltávolitása volna a polgárok jogos kivánsága, erre kérjük a kapitányságot.

— **Teljesitését kérjük.** Laumann József a II-ik kerületi elöljáróság buzgó esküdtje és köztiszteletben részesülő polgártársunk érdektársaival egyetemben kérvény adott be a fő- és s-ékváros tanácsához, melyben a krisztina-körutnak rendes járdával való ellátását kéri. A kérvény kiemeli azt, hogy ez nemcsak szépészeti szempontból szükséges, hanem közlekedési okokból is. Meg vagyunk győződve, hogy a tanács ezt a kérelmet — melyhez az összes lakosság s a zöldbe ránduló egész főváros közönsége nevében magunk is hozzájárulunk — teljesiteni fogja.

Pályázat. Szent Endre rend. tan. városban az alorvosi állás végleg megürülvén, felhivatnak a pályázni óhajtók, hogy az 1883. évi I. t. c. 9. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket f. évi szeptember hó 15-ig a város polgármesteri hivatalához intézzék. Az alorvosi állás javadalmazása 300 frt évi fizetés, 8 köbméter erdei tüzelőfa, nappali 50 kr. éjjeli 1 frt látogatási dij, halottkémlési dij 40 kr. és kéjnők vizsgálati dija fejenkénti 50 kr. Igazolt szegények ingyen gyógykezelendők. Szent-Endrén, 1893. évi agusztus hó 5-én tartott közgyüléséből. Dumtsa Jenő, polgarmester. Panits jegyző.

— **Ünnepély.** Az I—III. kerületi vendéglősök, szálodások. bor- és sörmérők ipartársulata által f. hó 21-én rendezendő zászlószentelési és tiz éves alapitási ünnepélyére már megjelent az ünnepi sorrend. Az ünnepély sikere biztos, a tekintélyes ipartestület, melynek a magyarosodás körül is sok érdeme van, joggal ünnepelhet, mert szép multtal dicsekedhetik. Az ünnepi sorrend a következő: 1. Gyülekezés reggel ½8 órakor a II. ker. medve-utcza 6. szám alatti „Fáczán“ vendéglőben. 2. 8 órakor küldöttség menesztése a zászlóanyáért és a diszmenet rendezése. 3. 9 órakor a diszmenet elindul a medve-, iskola-, Batthyány- és fő-utcza, lánczhid-tér, Albrecht-ut, disz-tér, tárnok-utcza és a szt.-háromságtéren át a Mátyástemplomba. 4. 10 órakor Méltóságos Cselka Nándor püspök-vikárius ur által tartandó ünnepélyes isteni tisztelet, alkalmi beszéd és a zászló beszentelése, továbbá megkezdése a szegvérésnek a jelenlevő előkelőségek által. 5. Visszamenet szt.-háromságtér, uri utcza, a várból levezető uj uton, Attila-utcza, szarvas-tér, apród-utcza, várkert-rakpart, lánczhid-, fő-, Batthyányi-, iskola- és medve-utczákon a „Fáczán“ vendéglőbe. Forgalmi akadályok esetén a diszmenet az Attila-, árok-utcza, Döbrentey-tér és várkertrakparton át vonul a lánczhid-utczába stb. 5. Déli 1 órakor disz-közgyülés. Napirend: Jelentés a társulat 10 évi müködéséről. 7. 2 órakor ünnepi lakoma. 8. Szegverés 4 órától 9 óráig és hangverseny. 9. Este 9 órakor megkezdése a tánczmulatságnak. Megjegyzés. Azok a t. cz. vendégek és tagok, kik a közös lakomán vagy a tánczmulatságon részt venni óhajtanak, sziveskedjenek ebbeli szándékukat a társulati kézbesitőnél lévő iven előjegyezni. Előjegyzések különben szeptember hó 18-áig elfogadtatnak: Bojcsics Simon

(szarvas-tér 4.), Schlaucher Ferencz (I. alagut-utcza 5. sz.), Bauer János (I. disz-tér 9. sz.), Lerner Mihály (II. fő-utcza 61.), Tilly Károly (II. török-utcza 5.), Wickhardt Károly (III. Lajos-utcza 77.) és Zalder Venczel (III. Szt-Endrei-utcza 82.) társulati tag urak által is. Az ebédjegy ára ital nélkül személyenként 2 frt 50 kr., gyermekek részére 1 frt 25 kr. Belépti-jegy a tánczmulatságra 1 frt 20 kr, érvényes 1 ur és 2 hölgy részére. A szegverés az ünnepély napján s azonkivül szeptember hó 22. és 23-án, továbbá minden csütörtökön délutá 4-től 6 óráig a társulati irodában eszközölhető. A t. tagok felkéretnek, hogy a megküldött jelvényt az ünnepen feltüzve hordani sziveskedjenek.

— **A kelenföldi iskola** eddigi vezető tanitóját, Somlyay Józsefet igazgatóvá történt megválasztása alkalmából egyelőre a VI. ker. Bajnok-utczai leányiskola igazgatásával bizta meg a főv. tanács. Vezetőül a Kelenföldre Michalecz József, a várbeli iskola osztálytanitója lett kiküldve, ki azonban a beiratások alatt irásban leköszönt állásáról. Óhajtjuk, hogy a tanács e megüresedett állást oly tanférfiuval töltse be ki a budai viszonyokkal ismerős s kinek eddigi müködése garanczián nyujt arra nézve, hogy a szép fejlődésnek indult iskola a jövőben még nagyobb virágzásnak induljon. — Tudtunkkal Hajós Mihály tanitó kérte e megüresedett állást, részünkről melegen ajánljuk őt a tanács figyelmébe.

— **Összejövetelek.** Az I. kerületi nemzeti asztaltársaság folyó hó 18-án kedden tartja a legközelebbi összejövetelt a 8 8 8-hoz czimzet Vatter Vilmos-féle vendéglőben. Találkozás délután 4 órakor. A hivatalos helyiségben pedig minden csütörtökön. A tagok kéretnek minél nagyobb számban megjelenni. — A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai folyó hó 13-án Frischgesell F. vendéglőjében II. ker. Medve-utcza 6. sz. alatt jönnek össze.

— **Iskolaszéki választások.** Folyó hó 17-én lesznek az egész fő- és székváros területén az iskolaszéki tagok választása, már most felhivjuk a polgárok figyelmét a választásokra, mely nagy horderejü a közmüvelődésre és tanügyre nézve.

— **Rozoga zsidótemplom.** A Pomáz községben levő orth. zsidótemplom oly állapotban volt, hogy közbiztonsági tekinteteknél fogva Kontra Kálmán főszolgabiró, f. évi julius hó 18-án kelt alispáni rendelettel, kénytelen volt bezáratni s azóta a pomázi, buda-kalászi és csobánkai, különben igen hazafias jóérzelmü zsidópolgárok nélkülözik a malasztot. Most azonban folyamodtak a vallás- és közokt. miniszterhez segélyért, hogy uj templomot épithessenek. Kérvényüket Pestvármegye alispánja pártolólag terjesztette föl.

*

— **Levélben** rendelhet bárki **részletfizetésre** inga- és ébresztő órákat, függő lámpákat, képeket, tükröket, konyha eszközöket, porczellán és emaille edényeket Löfler Gerzonnál Budapest, III. ker. Tavasz-utcza 10.

*

A gondos háziasszonynak első és főerénye a tisztaság. A tisztaság csak ugy vihető keresztül, ha az óvszerek megbizhatók és hamisitatlanok. E tekintetben Bieber és Wirth-nél (II. Főut 12. sz.) valóságos kiállitását találjuk a legkitünőbb olajlakfestékben szobapadlónak, ugyszintén ruhafestékeket, továbbá bronzfesték képek és tükrök bearanyozására, mind a legfrissebb szállitmány. Kolera elleni óvszerek intézetek, gyárak, üzletek, szállodák, községek és magánosok számára nagy mennyiségben vannak raktáron.

*

— **Házak és telkek eladók. Telkek és házak eladásra kerestetnek. Azonnal eladható egy telek a Krisztinavárosi templom közelében leginkább a Karácsonyi-utczában . . . Értesitést a szerkesztőség ad.**

*

— **Herald-Holczer Hermin** énektanárnő — mint sajnálattal értesülünk — jóhirnévnek örvendő énektermét Budáról Pestre (gyár-utcza 4. I. em.) tette át. Amidőn ezt olvasóinknak tudomására hozzuk, egyuttal felhivjuk becses figyelmöket a jeles tanárnő szakképzett oktatására. ki már oly sok szép eredményt ért el tanitványainak kiképeztetésében. Személyes és irásbeli jelentkezések elfogadtatnak: gyár-utcza 4. szám I. emelet naponta d. u. 3—4 óra között. Az oktatás f. é. szeptember hó 15-én veszi kezdetét.

*

— **Miután több oldalról fordultak biztositások körül előfordult visszaélések miatt hozzánk, utbaigazitunk, hogy hol es miként kell biztositani tűz, élet, jég, szállitmány és baleset ellen. Részletes, sőt kimeritő tanácscsal is szolgálunk régi, szakszerü tapasztalatok alapján olvasóinknak és pedig dijtalanul. És már legközelebb ismét folytatjuk az ajánlható biztositó intézetek ismertetését a biztositás nagy horderejét méltányló tárgyilagos czikkekben.**

*

— Jónevü vendéglőből vagy kávéházból nem hiányozhatik a Courvoisier & Curlier Fréres-féle cognac és a Duminy pezsgő.

*

— **Grünwald Samu** fényesen berendezett divat-, rövid- és szövetáru-kereskedésének mai számunkban közölt hirdetését ajánljuk a közönség figyelmébe.

*

— **Értesités.** Ezennel van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására juttatni, hogy a III. ker., Mókus-utcza 6. szám alatti tánczintézetemet ez idényre f. évi szeptember 17-én megnyitom. A legdivatosabb tánczok naponta d. u. 4—6 óráig tanittatnak. 10 éven felüli gyermekek még előkelő modorban és illemben is oktattatnak. **Tanitványok ugy az intézet részére, valamint magán-oktatásra naponta felvétetnek.** Budapest, 1893. szeptember hóban. Redlich tánczmester.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

A szini évad végéhez közeledve Krecsányi Ignácz, mint minden évben a jótékonyságnak is hoz áldozatot. Szept. 4-én „Hoffmann meséi“-t adta Komáromi Mariska kisasszony vendégfelléptével. A kisasszony müvészete vonzó hatással van a közönségre, mely ezuttal is elismeresben részesitette és zajos tetszéseit tapsviharban nyilvánitotta. Az előadás jövedelme a vidéki szinészek menháza javára esett, melynek fontosságát a sajtóban nagyobb czikkben egyedül a „Buda és Vidéke“ méltatta.

Szombaton „A rózsa leány“ a hirlapirók nyugdijintézete javára került szinre. A darab tetszett a fiatal irói nemzedék egyik legszellemesebb tagja, Beöthy László irta, ki sok részben örökölte apja jó izlését, nagyapja mély gondolkodását, anyja szinpad ismeretét és nagybátyja feledhetetlen jó humorát. E darab arra jogositja fel, hogy tovább folytassa a szinmüirást.

Az előadás jövedelméből a hirlapirók nyugdij-egyesülete is részesült. Ehez van egy szavunk. Belátjuk mi azt, hogy a hirlapirás sok szolgálatot tesz a szinészetnek és illő is, hogy a szolgálatokat viszonozza, ámde ne hagyja figyelmen kivül soha egy igazgató sem az irói segélyegyletet sem. A hirlapirók nyugdij-intézete félig pénzintézet, hova a tagok elég magas dijakat fizetnek, mig az irói segélyegylet tisztán humánus intézet. mely a közönség támogatására jobban és méltóban rá van utalva. Adakozzanak erre is. A bálrendezők és szinigazgatók elfelejtkeznek a magyar irók segélyegyletéről, melynek áldásos müködését anynyi özvegy és árva, valamint elaggott iró élvezi. Szükségesnek tartottuk ennek kijelentését nem csak a jótékonyság, de az igazságos mérték érdekében is.

E hóban következnek a jutalomjátékok is. Krecsányi társulatának kitünő tagjai megérdemlik a közönség tüntető rokonszenvét.

Méltányosság szempontjából kivánatosnak tartanánk, hogy a derék titkár Somolik és a buzgó pénztárnok Óváry is részesüljenek jutalomjátékban, egyben pedig a karszemélyzet.

Ó-budai szinkör.

Sikerekben gazdag hete volt az ó-budai szinkörnek az elmult hét. A szinkör müsorán oly darabok voltak jelezve, melyek méltók arra a magas niveaura, melyen e szinkör, hála Rakodczai Pál igazgató nemes ambitiójának, változatlanul áll. A közönség és a direktor meg lehet elégedve egymással, mert a közönség mindinkább pártolni kezdi a társulatot, az igazgató pedig igyekezik minél változatosabb és élvezetesebb estéket szerezni a publikumnak.

Hétfőn e hó 4-én népszinmü volt jelezve „A sárga csikó“. Az előadás egészben véve kerekded volt. Emlitésre méltót csak egyet találunk ez előadásnál és ez az, hogy Bogár Imre szerepét Antal játszotta. Antal egyszerü kardalnok létére oly hangot mutatot, mely őt magasabbra jogositja, mint a kardalnokságra.

E hét fénye, úgyszólván dicsősége a keddi előadás volt. Operát adtak elő ez alkalommal Hunfi Imre jutalomjátékául. A valóban derék tenoristának becsületére válik, hogy jutalomjátéka alkalmával nem választott könnyebb szerepet, mint milyen „A remete csengettyüje“ Sylvain-je. A magánszereplők e darabot oly lelkesen és oly szépen játszották, hogy a közönség ezek kedvéért szivesen elnézte a zenekar hiányos voltát.

Hunfi Imre, kinek vidéki szinpadon ritkán található szép, erős és tisztán csengő tenorja van, méltónak bizonyult arra a sok elismerésre, tapsra, koszorura és ajándéktárgyra, melyben a közönség részéről kedveltsége jeléül részesült. A kitünő tenorista méltó partnere volt Bácskay Julcsa, ki páratlanul szépen oldotta meg feladatát. Kivették részüket az est sikeréből Juhász, a sikkes Szende Anna és Kövessy.

Csütörtökön e hó 7-én drámai előadás volt Az „Aranyember“, Jókai Mór e szép romantikus szinmüve ment szép ház előtt. Az előadás általánosságban jó volt, ámbár az egyes részletek több figyelmet és gondot érdemelnének.

Szép sikert aratott ez előadásnál Ábray Aranka k. a. Timea szerepében. E fehér asszonyt oly szépen kreálta, oly szivhez szóló modorban játszotta el, hogy őt. eltekintve még egyéniségének bájos voltától is, Rakodczay derék drámai erőinek legkiválóbb tehetségének nevezhetjük. Kitett magáért Bihari a czimszerepben és Laczkó Aranka a gőgös Athalia szerepében. Felemlithető még: Hahnel Aranka (Noemi), Kemény (Kristyán Tódor) és Liptai.

A látogatottság az egész héten át kielégitő volt.

Hetimüsor: Hétfő: „Bánk bán.“ Kedd: „Buzavirág“. (Aitner Ilka jutalomjátéka). Szerda: „Tudtán kivül kém“, „Szakács és Titkár“. Csütörtök: „Giroflé Girofla“. Péntek: „Lumpáczius vagabundus“. Szombat: „Macbeth“. Vasárnap: „Zampa“.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

Novák Ignácz

Arany érem — Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

BURES HENRIK

keztyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyű 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel

GLÜCK FRIGYES,

szállodatulajdonos.

SIPOSS ANTAL

m. zeneakadémiájában

(Kecskemét-utcza 14. szám alatt)

az 1893/94. tanévre a beiratkozás már folyamatban van. A tanszakok, a melyekre növendékek jelentkezhetnek, a következők: **zongora**, kezdettől a magas kimüvelésig; **zeneelmélet** és zeneszerzéstan, magán- és karének. Női osztályok: két óránkint 8 tanoncz, hétfő, szerda, péntek; ifjak: kedd, csütörtök, szombat 5—7-ig. A beiratás a délelőtti órákban eszközöltetik.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

„Budai kalauz" a neve annak a vállalkozásnak, mely célul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett**. Felvilágositt minden ügyben. Kérdések „**Kalauz**" czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkereséshez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

szepes-iglói és kézsmárki

len-, vászon-, damaszt- és chiffon-áruk

egyedüli gyári raktára

nálam lévén, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy e

honi-ipar-áruczikkeket

gyári árakon bocsájthatom a t. közönség rendelkezésére.

Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzómüvek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól.

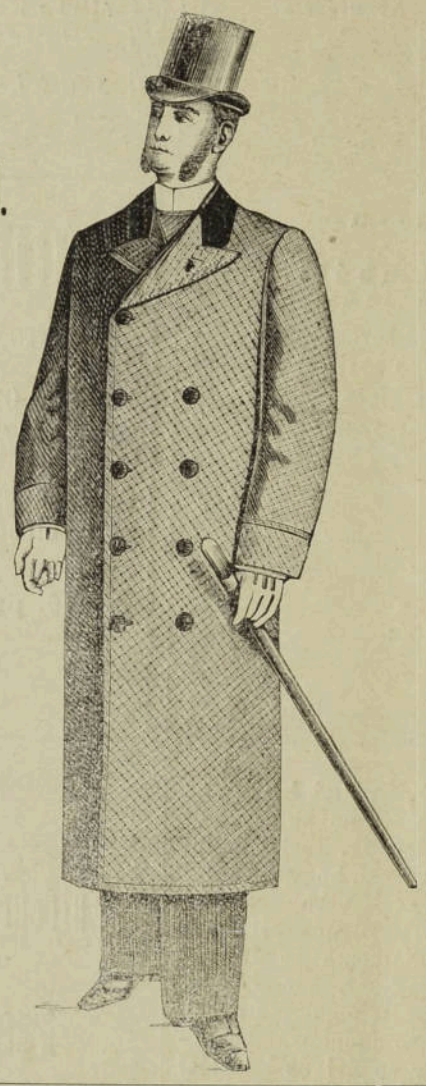
Zsilipek, csövezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához“

zimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához“** czimezve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel

Fukáts János.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,

cs. és kir udv. sütőmester.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI., Andrássy-út 30. szám.

Szerkeszti a **»Magyar Szabadalmi Közlönyt«**

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 37. sz. Vasárnap, szeptember 17.

BUDA ÉS VIDÉKE

KOZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Iskolaszéki választások.

Nagy nap zajlik le ma szeptember 17-én Budán. A polgároknak alkalma nyilik ismét legszebb alkotmányos jogukat gyakorolni. Hetek óta folynak mozgalmak, készülnek névsorok, a mi mind azt mutatja, hogy az iskolaszékben tagnak lenni diszes tisztesség.

Csalódik azonban az, ki ezt a tanügyre s általában a közügyre nézve oly fontos hivatást csak egy olcsó dicsőségnek tartja, nem pedig fáradtságot nem ismerő, ernyedetlenül lelkismeretes munkásságnak. Az iskolaszék tagjának sok idejébe kerül, hogy feladatát betölthesse.

Államunk és társadalmunk életének alapja a népnevelés. Leghatalmasabb az az ország, melynek népnevelése legmagasabb fokon áll. A fok magasságához nagy részben az iskolaszékek járulnak. Ezek nemcsak ellenőrei a tanitók önfeláldozó és terhes foglalkozásának, de segélői és biztatói is.

Jól fontolja tehát meg a választó polgár, kire adja szavát és számoljon le magával és lelkiismeretével az is, ki a tagságot elfogadja. Kárhozatot iszik az a pohárból, ki ide hivatatlanul jön. Meg van irva, sokan vannak a választottak, de kevesen a hivatottak.

A közigazgatás mai állapotában és a mint annak jövő alakulásai mutatják, minden polgár kiveheti a maga részét, de anélkül is segédkezet nyujthat a közmüvelődés és a társadalom minden részében. Maga a segélyezés ügye, az egyleti életben való buzgó részvétel és munkásság is kielégitheti az elfoglaltabb embert.

Az iskolaszék tagja, már sok terhet és nagy felelősséget visel vállain és teljesen a bizalom állása. Annak már más téren kellett tanusitani képességeit, buzgalmát, ki erre az állásra személyiségét jogosultnak véli.

Aki ide csak azért törekedik, mert hiuságát látja kielégitve, az bünt követ el, mert a közmüvelődésnek és tanügynek nem hogy hasznára, de kárára leszsz.

Birálják meg jelöltjeiket a választók, de birálják meg magokat a választandók is. A ki hiven betöltötte helyét, az továbbra is érdemes a bizalomra, ellenben az, a ki mulasztott és az iskolaszéknek sem tanácskozásaiban, sem ténykedésében részt nem vett, ez ne foglalja el helyét olyannak, a ki szivesebben tölti be kötelességeit . . .

A polgárság saját jól felfogott érdekei ellen cselekedik, ha felhagyja magát használtatni kicsinyes bosszúállásoknak, a szereplők féltékenységének. Erre magát fel ne használtassa senki. Azok, akik ilyen tévelygésre csábitják polgártársaikat, bünösök és észre sem kell őket venni. Arra sem érdemesek, hogy megrovásra méltassuk őket.

Kinek van joga arra, hogy e fontos választást politikai mozgalmak megtorlásának tekintse és korteskedjék az érdemesek ellen?

Senkinek, s aki megkisérti, az árt a nagy horderejü intézmény létezésének, melynek ugy is akadnak ellenségei.

Szent ügy a tanulás és tanitás ügye. Lépjen ki-ki a választási urnához teljes áhitattal és gondolja meg, hogy ha a személyek kellő ismerete az iskolaszék fontosságának tudata nélkül adja szavát, csak azért, hogy némely szerepre vágyók hiuságát elégitse ki, az vétkezik.

Isten őrizze polgártársainkat, hogy a keringő hamis névsorok ilyen vétek kiséretébe vigyék.

Lapunk más helyén közöljük az ajánlottak helyes névsorát.

Erdélyi Gyula.

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Hagyjátok békében nyugodni.

Mghalt — eltemették.

A színésznek nem fon koszorút az utókor, mondja egyik német klasszikus, és alkotásai sirba szállnak vele.

Ott pihen már az a szegény, zaklatott, sokat szenvedett sziv a kerepesi temető puha, sárga homokjában és égő, fájó sebeit begyógyitotta egyetlen egy seb — az utolsó.

Az önmagával és az élettel meghasonlott ember aluszsza már azt az álomtalan nagy álmot, a melyre nem következik többé ébredés, a mely megvált minden bútól, minden szenvedéstől.

Szivén egy medaillon pihen, abban egy csodálatosan szép madonna arczú nő képe és koporsóján, a nehéz hantok alatt egy piros rózsakoszorú fekete szalaggal, melyen nem volt fölirás . . . vért és gyászt jelképez ez a koszorú és ki tudja, nem-e két bűbájos, álmatag szem könyéből lett harmatos virága?

Meghalt — mert szeretett. Egy Romeó, a ki a tragédia utolsó fölvonásában Julia nélkül száll alá az árnyak birodalmába.

Szegény meghalt Romeo, szegény életben maradt Julia, miért kell titeket a napisajtónak a piaczra hurczolni, miért nyomdafestéket kenni annak a naplónak a kúsza soraira, melyet egy szerelmes, háborgó sziv, reszkető kézzel, az idegek fölkorbácsolt paroxismusában dobált papirra?

Mi szükség azt tudni a profán világnak, adott-e tápot vagy sem ennek az emberfeletti szenvedélynek az a két csillaglángú szempár, a melybe belenéznie soha sem lett volna szabad . . .

Ha valaki a napba néz és megvakul, nem oka annak a nap — és nem oka a láng, ha a bolondos, gondatlan pillangó eszeveszetten repülve belé, összehamvad, meghal, semmivé lesz.

Nem irok playdoyert . . a napi sajtó többsége azt is megtette; igaz, hogy olyanformán, hogy nem volt benne köszönete annak a szép asszonynak, a kinek a nevével összekötötték a véres tragédiát, mert a mit elhallgatott, azt sejtette, a mit pedig valótlannak nyilvánitott, annak épen az ellenkező szinezetet adta.

Der Schmerz um Liebe, wie die Liebe selbst, bleibt unheilbar und unendlich“ — irja Göthe egy helyen és ha a nagy tragikus, a ki a deszkákon mindennap játszotta a szerelmet, nem birta azt játéknak venni az életbe, ha véget vetett szenvedéseinek, ugy elég megrázó ez a tragédia arra, hogy a sajtó ne foglalkozzon vele botrányhajhászatból, ne csináljon belőle szenzáziót, épen ugy mintha az egy nagy sikkasztás volna, a melynek minden fázisára kiváncsi a hirszomjas publikum.

Pedig a publikum, a jóérzésü publikum nem kiváncsi.

A finomabb izlésü ember részint undorral, részint boszankodva dobja el az olyan lapot, a mely kiméletlen kezekkel nyul a család szentélyébe és dolgokat szellőztet, a melyek egyátalán nem türik a nyilvánosságot.

A kiváncsi, botrányhajhászó, idegizgalmakat váró publikumot csak a modern sajtó egy része nevelte, az a sajtó, a melynek semmi sem szent, ha senzációról van szó.

Ennek a sajtónak persze semmi egy aszszony hirneve, egy férj becsülete, mert mentől több botrányt tud összehalmozni, annál nagyobb kellendőségnek örvend a lapja.

Egy haldokló utolsó kivánsága, a melyet még a tisztességes érzésü ellenfél is tisztel, az apa emléke egy fölserdült, félig gyermek-leányka szivében — mind semmi előttük . . . Fölbolygatják kiméletlen vandalizmussal mind azt, a mi egy emberi lélekben szentség volt és oda hurczolják a pelengérre, mert ez nekik haszon és ezenkivül ugy sincs nemesebb, tisztább czél, a mely tollaikat vezetné.

Tudom én jól, hogy Don Quichottei harcz az a mit én most vivok, tudom én jól, hogy az elhunyt szegény müvész „imádott madonná“-járól egyetlen egy porszemet sem sikerült levennem, mert hiszen, ha az utczán megyek az ő neve csendül fülembe, azt hordja száján dandy, hivatalnok, kereskedő, fiakkerkocsis, kofa

Panasz a szék- és fővárosi tanács indolentiája ellen.

Hirlapokban és más helyeken is sokszor emeltek panaszt Budapest fő- és székváros tanácsának lassu, nehézkes, közönség érdekeit tekintetbe nem vevő eljárásai miatt. Már sokszor bebizonyitották, hogy a fő- és székváros fejlődését sok irányban mennyire hátráltatja a municzipiális adminisztrácziő nehézkessége, szembeszökő példák erre nézve a vizvezeték ügyének Hieronimy miniszter felléptéig való elhuzódása, a csatornázásnak még mindig stagnáló ügye stb. Valóban a székesfőváros fejlődése sok irányban csak a tisztelt tanács közreműködése ellenére nem pedig annak segitségével történhetik meg, természetesen az adófizető jámbor polgárság áldozatkészségével és csaknem erejét tulhaladó megterheltetésével.

Csak ily módon továbbá az állam támogatásával fejlődik a székesfőváros s történhetett meg az a különös eset is, hogy a főváros fejlődésében legalább is egy félszázaddal előzte meg a tisztelt magisztratust, a mely csak amugy csigamódra lassan czammog a gyorsan haladó kor után.

A tisztelt magisztratus buzgóságának egy kisebbszerü, de azért nem kevésbbé érdekes példájára mutathatunk rá e tisztelt lapok hasábjain is, mely főképpen a testvérváros budai része nagyon is elhanyagolt érdekeinek védelmére, azoknak szószólójává vállalkozott s ezt rövid pályafutása alatt eddig becsülettel teljesitette is. Az érdek, a mit ez alkalommal megszólaltatni kivánunk szintén budai érdek s kettős okból t. i. Budának hagyományos elhanyagoltságából, no meg aztán a magisztratus ismeretes jóakaratánál fogva nagyon is elhanyagolt érdek.

Áll pedig ez az ügy a következőkből. Van ugyanis a budai oldalon közel a Dunaparthoz, Margithidhoz és a budai köruthoz egy „Rózsadomb“ nevü kies dombos terület, levegője a pesti chaotikus gőzökkel szaturált levegőhöz képest páratlan, a kilátás róla az egész városra elragadó, közelségénél fogva könnyen hozzáférhető s ezen és még számos oknál fogva villaépitésre felette alkalmas terület ez, a melyet azonban — sajnos — a tisztelt magisztratus még mindeddig nem ismer s a jelekből itélve nem is akar megismerni. Ezen Rózsadomb nevezetü területnek van egy Rézmál-dülő nevü része, a mely meg éppen oly közel van — alig 10 percznyire — a budai köruttól, hogy már rövid idő kérdése (polgári észszel számitva . . . . .) hogy ugyszólván belterületté vagyis belső telkekké változzék. Ezen kis területen valami 15—16 telektulajdonosnak van mintegy 20—24 parczella telke, eddig már 7 telektulajdonos épitetett magának villaszerü, állandó lakházat és pedig 2 régebben 5—6 évvel ezelőtt, a többi pedig az utóbbi két évben. Ezen 7 háztulajdonosnak és lakóiknak azonban mind a mai napig sem utjok sem vizvezetékük nincs. Egy özönvizelőtti sáros dülő uton kénytelenek közlekedni és a vizet egy távolabbi kutból hordatni . . . A házbéradót s egyéb fővárosi illetékeket azonban tőlük pontosan beszedik . . . ennyire kiterjed rájuk a magisztratus gondja, de tovább aztán nem.

Azt hiszi talán a nyájas olvasó, hogy ezek az emberek (már mi rézmáliak) csak ugy várják a sült galambot a szájukba repülni. Korántsem. Megtettek ezek minden tőlük telhetőt, kérelmetkérelemre nyujtottak be ut és vizvezeték végett, van köztük olyan is, a kinek állitólag a térdéig kopott el a lába a hivatalból-hivatalig való sok utánjárásban, nyelvét pedig a megbénulás veszélye fenyegeti a sok kérés és beszélés miatt. A tisztelt magisztratus azonban megingathatlanul áll és nem tesz semmit. Nagy bajuk a szegény embereknek (t. i. rézmáliaknak), legalább ez a közhit van elterjedve közöttük, hogy területükön nem bir telekkel valamely fővárosi ismeretes és befolyásos bizottsági tag, vagy akár tanácsos is, mert eddig bizton volna utjok és vizvezetékük. Elcsüggedésük odáig terjedt, hogy állitólag mozgalom indult meg közöttük az iránt, hogy csekély területeikből négyszögölenként összeraknak egy villatelket s azt valamelyik befolyásos potentátnak ajándékozzák. Csak igy remélik, hogy uthoz és vizhez jntnak, mert eddig minden más eszközt kimeritettek. Némelyek azonban a fentebbiekből eltérőleg Hieronimy miniszter ur ő nagyméltóságához akarnak fordulni s ott remélik bajaik orvoslását.

A rézmál-dülői bimbó-dombuti vizvezeték ügyének még egy szatirikus oldala is van, t. i. az, hogy a székesfőváros igen tisztelt polgármestere a kiépitendő vizvezeték költségeknek 8%-os kamatja fejében a már házzal biró 7 telektulajdonos ingatlanaira a bpesti I—III. ker. kir. járásbiróság 4699/93. sz. végzése által Budapest székváros közönség részére 216 frt évenkénti viz dij erejéig betáblázlatást is eszközölt. Mert megjegyzendő a vizbevezetés kérdése eddig mindenik elképzelhető forum által tárgyaltatott és helyben is hagyatott. A vizmüigazgatóság daczára, hogy már a kiépitendő ut nivóját is megállapitotta a mérnöki hivatal, csak nem akar hozzáfogni a munkához, pedig közeledik a téli idő a mikor a messzünen való vizhordatás a rossz ut miatt ismét elképzelhetetlen terhet okoz a szegény lakóknak.

Csaknem hasonló állapotban van az ut kérdése is. Ezt is tárgyalta már mindenik forum. Az épitendő 6 öl széles uthoz 4 öl szélességü területet a magisztratus ingyen követel a telektulajdonosoktól — megjegyzendő, hogy nevezett területen a telkek □ ölének ára 10 frt körül s azon felül is áll — 3 hóval ezelőtt mintegy 14 telektulajdonos közös kérvényt adott be, melybe mindenik felajánlotta telkéből az uthoz szükséges területet, csakhogy mielőbb megkezdessék a munka. Két telektulajdonos van, a kik azonban nem csatlakoztak a közös kérvényhez, hanem a tanács álláspontjára helyezkedik t. i. arra az álláspontra, hogy ne legyen ut. Ezen telektulajdonosok közül egyiknek telke azonban beltelek régi épülettel ebből tehát a gyakorlat szerint a szükséges területet a főváros tartozik kisajátitani. A másik telektulajdonos telkeire nézve a többi telektulajdonosok közbenjárását, sőt még arra a hallatlan áldozatkészségre is vállalkoznának, hogy azon urnak, a ki makacsságból, vagy tudja a teremtő miféle okokból görditett akadályt az utépités ügye elé, ha már másképpen nem boldogulnak összeadott pénzeikből kifizetik a telkéből elvágandó terület árát. Ennyire érzik a rézmáliak az ut szükségességét, a tanács természetesen heverteti az ügyet, nem jön az érdekeltek segitségére heverteti azt a néhány ezer forintot is, a mely az épitendő utra már a főváros ez évi költségvetésébe fel volt véve. Pedig a közeledő tél ujból elfogja e lakókat hónapokig zárni a világtól . . .

Igy ápolja a tisztelt magisztratus azoknak fővárosi adózó polgároknak érdekeit, a kik egy fillokszéra által kipusztitott, de villaépitésre felette alkalmas területet felfedeztek. ott épitkezéseik és faültetéseik által már tetemes befektetéseket tettek a kiket már priori megadóztatott a vizért, a posteriori pedig adóztat évek óta házaikért. Ezért nem mer a többi tulajdonos épitésbe fogni, pedig volnának többen, de a bizonytalanság és hivatalos intézkedések tanusága, ki- és beszámithatatlan volta megbénit és megöl minden vállalkozási kedvet.

Ha a t. olvasóközönség közül valaki, talán kételkednék az előadott dolgok valóságában, ugy kérjük szépen, hogy nevezett területet, a mely a budai köruttól a régi téglagyár mellett haladva alig 10 percznyi távolságra van, sziveskedjék megtekinteni és ott személyes meggyőződést szerezni az előadott sérelmek alapos voltáról. A t. szerkesztő urat pedig arra kérjük, hogy ezen ügyünkben más alkalommal is felemelendő szavunknak sziveskedjék becses lapjában helyet adni, hogy igy e kérdést megoldásáig szőnyegen tarthassuk és a t. fővárosi hatóság további magatartásáról beszámolhassunk, okulására talán több más, hasonló bajok miatt szenvedő fővárosi polgártársunknak.

Több rézmáldülői ház- és telektulajdonos.

és sarki hordár egyaránt; kávéházban, vendéglőben, szinházakban nem hallok másról beszélni és az örök egyforma refrain mindig az:

— Mégis viszonya volt vele . . . hiszen lehetett sejteni abból, a mit a lapok irtak!

Igen, a sajtó, a hetedik nagyhatalom oda vitte a dolgot, hogy botrányt csinált egy halálosan szomorú tragédiából, a mely talán szomorúbb azoknak a szereplőknek, a kik életben maradtak, mint annak, a kit immár a csöndes elmulás jótékony nyugalma takar.

Csak az hibázott még, hogy valamelyik félkrajczáros ujság le nem rajzoltatta a gödöllei erdőt, az esengő Romeót, Juliát és a háttérben, a zsebében revolvert rejtegető férjet, a mint ezt a jelenetet olyan szépen kieszelte a riporter fantázia.

Ha nem volna olyan nagyon szomoru, kaczagni lehetne rajta . . . A sajtó, melynek hivatása lenne az eszményit szolgálni, sárba rántja magát az eszményt. De hát a Don Quichottok nem fogják a világ folyását megváltoztatni és minden jobb, nemesebb lélek összetörik abban a meddő tusában, a melyet a láthatatlan szélmalmok ellen folytat. Boldog az, a ki már az utolsó tusát is megvivta és az enyhet adó sir ölében álmodik boldogságról, szerelemről . . .

Levente.

Mayer Ferencz.

1838—1893.

A fővárosi tanitóságnak egy közszeretetben részesitett veterán, érdemes tagja húnyta le örökre szemeit s annak kedves, drága tetemét állotta körül f. hó 7-dikén az I-sső ker. várbeli iskolatéri közs. el. népiskola lombos fákkal koszorúzott tágas udvarán a fő- és székváros különböző hatóságainak képviselőiből, a budapesti tanitótestület tekintélyes nagy seregéből, a jó barátok, a hálás szülők s az ártatlan tanuló-ifjuságból álló impozáns gyülekezet.

Kegyeletök szent adóját jöttek leróni az iránt, kit földi életében megszerettek mint jellemes embert, mint fáradhatlanul munkás tanitót, mint hűséges barátot.

A bús arczok, a vonagló ajakak, a nehéz és fájdalmas könycseppeket hullató szemek voltak tanubizonyságai azoknak a szavakkal eléggé ki nem fejezhető érzelmeknek, melyek csupán a sziv világában honolnak s melyeknek ecsetelésére szegény a nyelvünk, kevés a szónk.

Megdöbbent lélekkel és kétkedve tekintett mindenki az egyszerű koporsóra: vajjon csakugyan az ő földi maradványait rejti-e kincsül?! Az övét, kit rövid néhány hóval előbb még ép erővel magunk közt láttunk, vele dolgoztunk, élveztük szeretetreméltó kedvességét s ünnepeltük őt, mint olyan egyént, ki a rég megérdemelt czélhoz eljutott!

A kegyetlen sors nagyon rövidke időt szabott számára, hogy hosszú, küzdelmes pályafutásának gyümölcsét élvezze. Harminczhét évi odaadó munkásságának eredménye csak annyi volt, hogy bánatos özvegye azt irhatja fejfájára: Itt nyugszik M. F., főv. igazgató tanító.

Nem észbontó, könyörtelen játéka-e ez a végzetnek? Szegény jó Barátunk! Választott pályád s az ösvény, melyen életed utolsó lehelletéig haladtál, tudjuk, nagyon tövises volt, mi azért, kik annyira szerettünk, elhullajtott vércseppjeidet könyüinkkel mossuk fel: hátrahagyott, bánatos özvegyed vigasztalói, gyámolitói, támaszai leszünk, mig élünk, a Te emléked pedig nem homokba irva, nem márványba vésve, hanem forrón szerető szivünkben marad örökké!

Életrajzi adatait itt, a magam tolla által, csak röviden, pár szóval sorolom fel, mert érezem, hogy annak az egyénnek a biografiáját, jellemzését, kit a szivjósága s az emberekben való szörnyü csalódás vitt a sir sötét éjébe, csak oly kiváló tehetség tudja kellően előadni, mint a ki őt elbucsúztatta: Szőke István.

Mielőtt közölném a szivet facsaró gyászbeszédet, igéretem kötelező parancsánál fogva, igen röviden im itt adom a megboldogultnak életrajzi vázlatát:

Mayer Ferencz született Tétényben 1838-ban, hol édes atyja kán-tor-tanitó volt. Elemi iskolai tanulmányait odahaza, szülőinek gondos és gyöngéd felügyelete alatt végezte. Még zsenge, serdülő gyermek korában veszitette el atyját, a midőn egyik jó rokona magához vette s a középiskolába járatta.

Alig végezte el annak négy alsó osztályát,

a vele született hajlam a tanítói pályára serkentette. 1855-ben a pesti képző-intézet hallgatójává lőn s a két évi kurzust jó sikerrel elvégezvén, 1857-ben mint okleveles tanító a saját szárnyaira kelt. 1858-ban már mint Buda-város tanitója szerepelt s részt vett kezdettől fogva abban a szizifusi nagy munkában, melyre mi fiatalabb nemzedék is büszkék vagyunk: a főváros magyarosításában.

Működött ő Buda-város minden kerületében s rokonszenves alakja, modora, megjelenése megnyitotta előtte a legelőkelőbb családok szalonjait. Szivesen látott, kedves egyén volt a nagyúri körökben, az igénytelen polgárcsaládban, a zöld- s a fehér asztalnál, igazi otthonában: az iskolában, az utczán, mindenhol!

Részt vett a társadalmi élet hullámzásában, a politikai harczok erős küzdelmeiben. Istenem! mily örömsugárzó arczczal beszélgette el sikereit, cselfogásait, győzelmeit, miket egy-egy választás alkalmával elért!

Csak a saját megválasztásában nem vehette ki az öröm mézédes gyönyörét, mert 37 évi odaadó tanítói működése után, egy meghülésből eredő betegség kioltotta azt az életet, mely még talán csak ezután szeretett volna élni! Meghalt! elhantoltuk örökre s e földön nem látjuk soha!

Mint minden embernek, neki is voltak gyöngéi, de a sir, a halál mindent feledtet, mit a gyarló ember eredendő bűnként magával hoz a földre.

Az őszinte, az igaz részvét hirdeti ezt legjobban, mely a végtiszteletadás alkalmával nyilvánult az által, hogy a temetésen megjelent a fővárosi hatóság részéről Rózsavölgyi Gyula tanácsos úr, a várbeli iskolaszék teljes számban Dr. Gombár Tivadar kir. tan. isk.-széki elnök úr élén, Schwetz Vilmos kir. segédtanfelügyelő a bpesti kir. tanfelügyelőség képviseletében stb. Ott volt az igazgató-, s az osztálytanítók nagy serege, a tanuló ifjuság, a szülők és polgárok óriási tömege, a különböző hitfelekezetek küldöttei, a „Budai Tanítóegyletnek", a „Budapesti Tanítók Segélyegyesületének", az „Eötvös-alap kezelő bizottságának", a „Népnevelők Egyesületének", a „Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának" stb. stb. képviselői.

A gyászszertartás végeztével, melyet Bogisich Mihály budavári prépost-plébános úr tartott, a dunajobbparti kartársakból álló daltársulat zengett el egy áhitatos, imaszerű, szivetlelket hasogató szép gyászéneket, mely után drága halottunknak Szőke István árvaházi-igazgató mondott az ő remek ékesszólásával utolsó istenhozzádot.

Remek s a gyászoló közönséget mélyen megindító beszédét ide iktatom:

„Egy szót még, egy fájó bucsú-szót s azután Isten veled!

Érdemekben elhunyt férfiú, ki közel negyven évet töltöttél el a legszentebb ügynek szolgálatában, becsülettel, kitartással, a magyarságra nézve áldásthozóan, nehéz szívvel álljuk körül ravatalod. Egy fejlődő kornak szolgálatában által, a tisztultabb érzés és finomuló nevelés korában, midőn a gyermek, az iskolás, mindnyájunknak édes, mondhatnám: egyetlen kincsét képezi. Te szerető nagy szivedre ölelted az iskolásokat, apjok, nevelő-tanítójuk voltál s ők háladatos szeretettel kisérik kihült poraidat.

Kartársaid, kiknek igazszivű barátja, az ifjabbaknak jóakaró tanácsadója, a gyengéknek sokszor erődön túlmenő támogatója valál, virággal övezik koporsódat, melynek levelét a köny harmatja boritja; ugyanazon könyek viszonzása, melyeket te oly gyakran hullattál, osztozkodván közös nehéz sorsunkon.

Előljáróid, a tevékenységed által támogatott emberbaráti intézetek képviselői, tisztelőid mind meghozták virágáldozatukat, meghozták tiszteletadójukat a nevelőtanítónak, az utolsó Istenhozzádot. Az irodalom és művészetek mestereinek homlokukra tűzik a koszorút, rózsákkal hintik utjokat, — a szerény iskolamesternek dicsősége az, hogy fejfáját megkoszorúzzák.

S oh, mig én itt dicsőségedet festem s glóriát rajzolok homlokod köré, csak mélyebbé, csak fájóbbá teszem gyászát annak, ki egy életen át volt hű kisérőd, osztályos társa jó és rosz napjaidnak, részese örömeidnek és fájdalmaidnak. Bánatos Asszony! A megosztott fájdalom félfájdalom s ime számosan jöttünk, hogy kivegyük részünket, hogy Néked ez által enyhületet szerezzünk. Jó Hitestárs! Ki ma megválsz attól, a ki legdrágább előtted, ne vess vigasztalatlan pillantást a jövőbe! Hidd el nekem, hogy történnek csudák ma is, csak emelkedett szivvel s hivő lélekkel kell felfognunk azokat s titkaikat keresnünk. Eljövend hozzád is a vigasztaló angyal, ki szivedre balzsamot hoz, ki azt fogja suttogni szüntelen: asszony! hitves! te ugyancsak nagyon szeretted élettársadat, de mi a te szereteted az örök Istenéhez képest, ki azért vette magához, mert ezáltal megváltotta az aggság gyötrelmeitől, a lelket ölő gondok észbontó terheitől. És az Isten végtelen bölcseségében való megnyugvás nyomán enyhület szálland szivedre és ez a belopodzó enyhület, ez a vigasztalódás, ez a megváltozhatlanba való belenyugvás, ez egyik legnagyobb csodája a Mindenhatónak, melyet a gyarló ember számára kegyelmesen tartogat.

Csak puhult korunk féli a halált s rajzolja azt ijesztő képekben. A klasszikus századokban, midőn még dicsőség vala a tettek mezején meghalni, szép ifju ábrázolta a halált, kezében leforditott kialvó fáklyával s mindenki bátran, erővel nézett a kikerülhetlen jövevény elé, mig ma a rémes arczú torztól mindenki borzad.

Ez a férfiú úgy halt meg, mint a klaszszikus idők harczosai a tett mezején, egy dicsőséges pályán küzdve, munka után epedve és tetteket szomjazva az utolsó lehelletig. Legyen azért emléke előttünk tisztelt. Legyen, oh drága halott, neked ott túl a te szent hited szerint, legyen neked ott lenn édes a pihenés, siratóidnak pedig könnyű a fájdalom, Amen!"

A daltársulat mégegyszer hallatta bánatos akkordjait s mikor nagy fájdalmunk szemeinkből az utolsó könycseppet is kiszáritotta, megindultunk a szeretett halottal s elkisértük oda, honnan nincs visszatérés!

A szeretet jóságos angyala viraszszon mindörökké hamvadó poraid fölött, legyen áldott emlékezeted s túlvilági életedet tegye boldogabbá, édesebbé az örök sir! Isten veled!

Farkas József.

Békásmegyer és környeke.

Még nincs száz éve annak, hogy Békásmegyer nagyközség „fehér"-birósága*) egy az ottani szőllők között barangolt uri ember felett itélkezett mert az illető nem tudta igazolni a nála talált nehány szőllőfürthez való jogos tulajdoni igényeit!

A lapok annak idején méltányolták e nagyközség igazságszolgáltató közegeinek tapintatos eljárását, tehát nekünk csak annak konstatálása jutott osztályrészül, hogy ilyesmi ott már elő nem fordulhat többé, mivel a szőllőket — és ez sajnos — tudvalevőleg elpusztitotta a fillokszera, meg a peranoszpóra!

De azóta jobb indulattal is van ám a békásmegyeri nép az u. n. „kabátos"-ok iránt, — hogyne, hiszen a Budapest-szent-endrei helyi érdekü vasut megszüntette már azt az alig egy órai távolságot, mely e falu és a főváros között volt s most potom áron gőzkocsikázhatik az ember: Békásmegyerre, hol a természet legféktelenebb eleme, a tüz — rombolva is — csodákat tett, épülvén az alig mult két év előtt földig leégett viskók helyébe oly csinos utczasor, mely most az egész község diszére szolgál.

A község a hivatalos adatok szerint 200-nál több lakóházban majd 1400 német ajku lakossal bir, kik talán egytől-egyig mindnyájan róm. kath. vallásuak s mint ilyenek a főváros III. kerületéből hozzájuk kikerült szeretett plébánosukban valódi „arany ember"-t birnak.

Plöchl Antal a neve e derék plébánosnak, ki a fentirt tüzeset alkalmával követni való példával járt el a lakosság érdekeinek megóvása és szilárditása körül s azért méltán megérdemli ama köztiszteletet, melylyel hivei kitüntetik.

Küzdő Gyula, a község érdemes jegyzője pedig, nem kevésbé küzdött, mig a községet s a hajdani handa-banda elvek szerinti kormányzatát, a mai kor szinvonalára emelte.

*) Das weisse Gericht, vagyis a gatya-biróság. — A szedő.

Békásmegyer község Ó-budán tul, a Duna jobbparti lapály szélén, hegyek alján fekszik; éghajlata kellemes.

A lakhatási viszonyok előnyösök s a lakások szárazak.

E községgel szemben, tul a Dunán, fekszik Káposztás-megyer, a fővárosi vizhiány sokat emlegetett megváltója . . .

A békásmegyeri köznép egyrészt földmiveléssel s baromtenyésztéssel, másrészt gyümölcs- és tejkereskedéssel is foglalkozik, régi szőllőtermelésének csak emléke él még a nép között s a homokba ültetett uj szőllők mit -em igérnek a jövőre nézve. Ugy látszik a község homoktalaja nem arra való!

A szőllők elpusztulása óta rosz sorsra jutott kapás napszámosok most kőfejtéssel és téglavetéssel keresik meg napi kenyerüket.

Most épül a község déli részén egy legujabb berendezésü gőztéglagyár két körkemenczével, melynek épitkezése körül 200—300 munkás dolgozik.

A községi határban levő két kőbánya közül az egyik — a nyugati — a község, mint jogi személy tulajdona, a másik — a déli — pedig a csillaghegyi kőbánya részvény társaság birtokában van.

A róm. kath. plébános és a községi jegyzőn kivül, van e községnek derék orvosa is, kinek ügyességéről a kintlakó nyaraló-közönség elismerőleg nyilatkozik . . .

Békásmegyer község mellett, az u. n. Goldberg (arany-hegy) tövében van egy bő forrásu (24 óra alatt 69,100 köblábnyi vizet szolgáltató) tó, melynek R 18 foknyi hévvize régente több malmot is hajtott.

A paranduki pusztán, Békásmegyer szomszédságában, az u. n. Nándorfoki (hévizi) patakmalmot, mint a királyi felséghez tartozót, II. Endre fia, Béla, mint ifju király a nyulszigeti prépostságnak ajándékozta 1220-ban, 1468-ban pedig a szent-léleki János-vitézek birták ugyanezt a malmot.

A kántorfoki patak környékének Thaly Kálmán és Öri G. György történeti nevezetességet tulajdonitanak, ott keresvén Árpád sirját, de e feltevés ép oly téves, mint az az állitás, hogy az Árpád sirja fölé a magyarok megtérése után a boldogságos szüz Mária tiszteletére épült Fehéregyházának romjai óbuda felett, a mai Kis-Czellnek is nevezett remete-hegy lejtőjén álló katonai kórház táján keresendő, mert a kórházi épületnek ugy a földalatti, mint a föld feletti részei néhai Tholt Titusz, vold buda-ujlaki ügyvéd, mint az országos régész társulat tagja által behatólag megvizsgáltatván, konstatáltatott, hogy ez az épület, miként azt a „C. N. Z." (Comes Nicolaus Zichy) jegyü téglák is igazolják, 1748-ban lett emelve Ó-buda város akkori földesura vásonkeői gróf Zichy Miklós által a Trinitárius rend számára s ezen eredetileg templom és zárdaépület falazatában valamely ó- vagy középkori épitmény alapjának vagy rom-maradványának felhasználása ismételt kutatások daczára sem volt eszközölhető.

Árpád sirjának és a Fehéregyház holfekvésének meghatározásának tekintetéből utalunk a Felki Antal által 1778-ban készitett s a Hidegkut és Ó-buda közötti határt jelző térképre, melynek szélén egy romokat ábrázoló rajz s alatta a következő megjegyzés is látható: „Vestigia ruderorum albae eccclessiae."

Ama hely tehát, hol a honalapitó Árpád porai már a haza földjével elvegyültek és a hol sirja felett a nemzet keresztény hitre való térésének első emleke Fehéregyháza állott, mely mellett Schier Sixtus, budai polgár jegyzetei szerint kolostor is volt, Ó-budán kivül, a mult században még Frankl-Mühl-nek nevezett Radl-malommal átellenében, a mai Victória-téglagyár területén keresendő, azon forrásul pedig, mely felett — Béla király névtelen jegyzőjének nagybecsü krónikája szerint — Árpád vezér ünnepélyesen eltemettetett, a mostani Radl-malom ajtaja előtt ma is fakadó és forrásától alig három lépésnyire már e malom kerekét hajtó bő- és hővizü patak tekintendő.

A Victória-téglagyár területén 1877-ben egy góthstilü templom maradványait, 1884-ben

pedig egy zárda romjait ásták ki s igy több, mint valószinü, hogy ezen leletek tekintendők a fehéregyházi templom és a hozzátartozott plébánia épület maradványaiul.

Eme — szent István király által felépitett — „Alba-Mária“ nevü templom kezdetben önálló plébánia, később az ó-budai plébániának fiók-egyháza volt, melynek melléképületében az ó-budai prépost két káplánja, majd a pálosok rendje lakott. (Tholt T: Fehéregyház stb.)

Hogy az Arpád sirja körül fekvő fehéregyházi zárdát tényleg a pálosok is birták, igazolják e rend évkönyvei, melyekben ezen, bár kicsinynek jelzett zárda bent foglaltatik. a pálosrend, mint tisztán magyar eredetü, Magyarhon szülte s kitünő hazafias rend, okvetlenül a rend legnevezetesebb zárdái közé számlálta e kis zárdát s büszke volt rá, hogy ő birhatja azt a helyet, a hol Arpád porai nyugszanak, annál inkább minthogy Fehéregyháza a maga idejében az Istenfélők kedvencz bucsujáró hetye is volt.

Hidegkut s a mai „Lust“-on még látható templom-rom táján létezett Gercse vagy Görcse (?) község lakói alacsony hegy nyergen át, a mostani (ó-budai) Donáti kápolnához és onnan a Victória téglagyár-felé a Radlmalom előtt a Vörösvárra szolgáló országutra levezető kocsi uton jártak Fehéregyházára . . .

* * *

E kis eltérés után térjünk vissza tárgyunkoz.

A Margitsziget történelmének irója (Őri Gy. tanár) állitása szerint Ó-budáról Békás-Megyerig nagy kiterjedésü tó volt hajdanában, melynek közepén az Ó-budáról Békás-Megyerre vezető főut méllett még most is látható s a régi aquincumi vizvezetéknek szétzuzhatatlan kőlábai állottak, e nagy tóból következteti Őri Megyer községnek Békás elönevét.

Midőn pedig a magyarok Árpád vezérlete alatt 903-ban visszatértek a morva határszélekig tett győzedelmes csatákból, 10 napi vadászat után elhagyták Csepel-szigetét és — állitólag — Békás-Megyer táján átkelvén a Dunán, Etele városában — Ó-budán — 20 napon át mulattak . . .

Ennyit tudunk Békásmegyerről, melytől délnyugatra (134 lakházzal) fekszik:

Üröm.

Lakosainak száma kerek egy ezer, kiknek legnagyobb része németajku és róm. kath. vallásu.

A szent György tiszteletére felszentelt plebánia-templom 1821-ben alapittatott s József főherczeg ő fenségének kegyurasága alá tartozik.

Van itt egy nagyszerü mausoleum, melyet boldogult József nádor épittetett első neje, született Alexandra Paulowna orosz nagyherczegnő hamvai részére.

E diszes siremlék kápolnaszerü épülete a görög hitvalásuak templomául szolgált s egy állandóan itt lakott orosz szertartásu lelkész teljesité az isteni tiszteletet, melynek emelése tekintetéből mindenkor negy énekes müködött, kik közül, ha valamelyik a hangját veszté, helyébe egy jobb hangu énekes küldetett az orosz czár udvarából.

Innen északnyugatra van az 1585 holdra kiterjedő:

Boros-Jenő.

Lakossága németajku és 1136 lélekből áll, melynek legnagyobb része róm kath.

A szent Vitus védnöksége alatt álló plébánia templom 1698-ban alapittatott, mely évtől kezdődnek anyakönyvei is.

Találunk itt egy csinos kápolnát is szent Rozália tiszteletére, a róm. kath. hitközség patronusa szintén Ő fensége, József főherczeg.

Borosjenő község határában az u. n. „Barátkazal“ nevü hegyen, Erzsébet királynénak a szent-lászlói pálosoktól vett szőllője volt, ki azt 1354-ben az ó-budai Clarissáknak adományozta, a községbeli közbirtokosságban pedig több részilletőséget birt a szent Mihály arkangyalról elnevezett nyulszigeti prépostság, mely a mohácsi vész után elpusztulván, birtokai előbb a fentirt apáczáknak adattak, e rend eltörlése után pedig a királyi patrónátusi joghoz csatoltattak, később csere utján József nádor tulajdonába kerültek, kitől István nádor, ennek magtalanul lett elhalálozásával pedig Jó főherczeg ő fensége örökölte.

Navarra József.

Bécsi levél.

A szeptemberi hüvös napok kellemes hatása alatt, a hosszu ut minden fáradalmaitól menten szállitott tova a robogó vonat Budapesttől Bécsig. A késés, mely a M. Á. V. vonalain ugylátszik rendessé vált, csak fokozta bennem a vágyat, hogy ujra lássam a világváros óriási sürgését-forgolódását, mely a nagyvárosi élethez szokott embernek mintegy életszükségletévé vált, mely egyedül alkalmas arra, hogy izgasson, hogy élvezetet nyujtson. Ugy is volt. A budapestiekkel tultömött vonat alig robogott a még most is „szab. osztrák-magyar államvasuttársaság“-nak nevezett vasuti társaságnak általában „magyar“-nak ismert bécsi pályaudvarába, egész embertömeg szorgos és bámuló tekintete lepi meg az érkezőt. Ez ugyan előttünk, a magyar székes főváros lakosai előtt sem ismeretlen és legkevésbbé sem alkalmas arra, hogy papirra vessük, de maga a kép, mely elém tárult, annyira elüt az otthonitól, hogy önkénytelenül is elmélkedésre ragadott. A „cziwil“ ember szinte elvész a társaságban. A perronon egyenruhás vasuti tisztviselők, egyformára öltöztetett vasuti szolgák és „Comissionär“- (hordár)ok fogadnak, az állomás telve van egyenruhás alakokkal, a kik közt szolgálattevő postahivatalnokokat és vendégeket váró állami és magántisztviselőket láthatunk. Oly városba értem, a hol az egyenruha dominál, a hol a rosettek és csillagok száma szerint mérik az embert. Első pillanatban azt hittem, hogy valami nevesebb betörőt várnak és a bécsi policzia alkalmazottjai azok, kik az utasokat kémlelve végignézik. De nem sokáig lehettem csalódásban, mert mindjárt értésemre adták, hogy ezek az aranygombos, nosszu kabátos, katonasipkás uri emberek nem a rend éber őrei, hanem cs. kir. osztrák államhivatalnokok, a kik egy idő óta a hivatalos tekintély megóvása végett (meg talán a saját énjök emelésére) egyenruhában parádéznak. Az összes bécsi államhivatalnokok azonos egyenruhát viselnek és csak egy vékony szines szegély mutatja, hogy ki-ki mily közigazgatási szakhoz, mily miniszteriumba tartozik. De a „Vorgesetzter“, a feljebbvaló könnyen felismernető. A csillagok száma mutatja, hogy ki követelhet hivataltársánál megkülönböztetett tiszteletet, ki a nagyobb ur. Egyszer egy birói tárgyaló teremben is voltam és kiváncsian vizsgáltam a biró ur csinos egyenruháján az ezüst rosettákat. A széles arany vállzsinóron két csillagot láttam. Valljon nincs-e feszélyezve a főhadnagygyal egyenrangu járásbiró ur, ha egy szabó panasza folytán egy pléhgalléros cs. kir. államhivatalnokra kell mondani, hogy fizess, mert tartozol?!

Rosszul állhatnak a dolgok a büszke Bécsben, ha a hivatalos tekintélyt, ha az állam supremátióját az egyenruha adja meg! A „monarchia első városa“ nem igen hódolhat a szabadelvüségnek, ha maga az állam a kezdeményezője annak, hogy az embereket külsőleg is elválaszszák, megkülönböztessék egymástól. — Ilyeneket látva, hazafias megelégedés töltötte el bensőmet és bár nem rajongok a mai honi szabadelvüségért, bár hazai állapotainkon igen sok kivánni és reformálni valót látok, mégis öröm fogott el, mert nálunk nem jutottunk még el a fejlődés oly magas fokára, hogy az emberi ellentéteket még a ruházat által is fokozzuk. Száz éve mult, hogy a franczia forradalom a „szabadság, testvériség és egyenlőség“ magasztos eszméit hirdette, száz éve mult, hogy az emberiség annak tudatára jutott, hogy minden ember egyenlő. S mit csinál Bécs? A század végén reformál — visszafelé. Államférfiaink sokat utánoznak, sokban követik Bécset. Vigyázzunk, hogy a földrajzi közelség az osztrák bölcseség ezt az eszméjét is ne származtassa át mihozzánk. Nincs szükségünk reá! A magyar mindig megadta az államnak a mi az államé, de a hivatalnokban is a polgártársat tiszteli. Ha megbecsüljük is a hivatalnokban az állam akaratának és hatalmának végrehajtóját, ha tudjuk is, hogy a hivatalokban nekik engedelmességgel és tisztelettel tartozunk, a mint kilép hivatalából, olyan polgár ő is, mint az iparos, a kereskedő, orvos stb. szabad és egyenlő.

Herman Gyula.

A fürdők és nyaralóhelyek emeléséről.

Lapunkban ismertetve volt a belügyminiszternek 44,404/893. sz. a. kiadott nagyfontosságu szabályrendelete, mely a fürdők és gyógyhelyek felügyeletére, a fürdők, gyógyhelyek és ásványvizek kimutatásaira, a források foglalására és az ásványvizek kezelésére nézve fennálló, a különböző belügyminiszteri rendeletekben szétszórtan lévő szabályok egybefoglalása mellett, egyuttal azoknak megfelelő módositását is tartalmazván, a fürdőügy rendezése tekintetében jelentős mozzanatot képez.

Nagy szükség volt ezen szabályrendelet kibocsátására, mivel a fürdőkre nézve fenálló rendelkezések egy része feledésbe ment, más része pedig elavult vagy gyakorlatilag elégtelennek vagy nem megfelelőnek mutatkozott és sem a hatóságok, sem a fürdő- és ásványvizforrások tulajdonosai nem voltak kellően tájékozva közegészségügyi és közrendészeti teendőik iránt, mely tájékozatlanság folyományaképp gyakran megesett, hogy a felügyeletre hivatott hatóságok egyfelől tullépték a törvények és rendeletekben alapuló hatáskörüket, másfelől — és ez volt a gyakoribb eset — nem gyakorolták azt a kellő mértékben, különösen pedig a fürdő- és ásványviztulajdonosokkal szemben nem érvényesitették kellően az előirt rendelkezések kivánalmait. Az uj szabályrendelet most részletesen és szabatosan megállapitja különösen a fürdőbiztos és a fürdőorvos jogait és kötelességeit, valamint a források foglalására és az ásványvizek kezelésére vonatkozó mód magában véve is sokat lendit a fürdők rendjén, megszüntetve sok olyan hiányosságot, a melyekkel még az elsőbb rendü hazai fürdőhelyeken is lépten-nyomon találkozunk.

De kihatásában legfontosabb a szabályrendeletnek az a része, mely a megbizható és kimeritő fürdőstatisztikának megalkotását, a fürdők törzskönyvének megteremtését czélozza. A fürdő, gyógyhely vagy ásványvizforrás természeti felszerelési, kezelési s egyéb viszonyairól a szabályrendelet függelékeként szétküldött kérdőpontok lelkiismeretes kitöltése utján fogunk teljesen megbizható képet nyerni hazai fürdőink állapotáról s az igy nyerendő adatok fogják a fürdőügy gyökeres rendezésének biztos alapját nyujtani. Ez adatok hiányában sem a kormány, sem a törvényhozás nem lehet azon helyzetben, hogy a fürdőügy rendezésének régóta megoldásra váró munkájához hozzáláthasson, az eredmény tehát nem csupán egy érdekes adathalmaz lesz, de az első positiv lépést képezi a fürdőreform felé.

Pedig a fürdőügynek törvényhozási uton való mielőbbi részletes szabályozása előkelő egészségügyi és közgazdasági érdeket képez, mert azon az egészségtelen állapoton valahára gyökeres segiteni kell, hogy a külföldi fürdőhelyeken egész magyar coloniák léteznek, hogy Magyarország határain kivül évenkint 50—60,000 magyar fürdőzik és nyaral s legalább is 5—6 millió forintot költ el külföldön, végül, hogy a külföldi ásványvizek legió számra lepik el az országot, holott Magyarország annyira bővelkedik mindennemü ásványvizekben, a természettől annyira el van halmozva a fürdőzésre és nyaralásra rendkivül alkalmas helyekkel, hogy tulajdonképen nincs az a betegség, melynek orvoslására szolgáló gyógyfürdő vagy ásványviz itt feltalálható ne lenne, hogy nincs az a kényes igény, mely hazánk istenáldotta szebbnél szebb vidékein nyaralás közben kielégitést ne nyerhetne, hogy a magyar publikumnak külföldi nyaraló helyek és fürdőkbe való állandó kivándorlása helyett megforditva éppen nagy idegen inváziónak kellene hazánk létező és létesitendő fürdőhelyeit és nyaraló telepeit ellepni s ásványvizeinknek a külföldi piaczokon tekintélyes pozicziót kellene elfoglalniok.

A fent jelzett s egyáltalán nem örvendetes állapot valódi és képzelt indokai számtalanszor meg voltak már beszélve illetékes és illetéktelen helyeken egyaránt. Sokan a fürdőtulajdonosok kapzsiságát és élhetetlen voltát, sokan a magyar közönség hazafiatlanságát, sokan az orvosok indolencziáját és hazai viszonyainkkal ismeretlen voltát, sokan a kormány és a törvény-

hozásnak a fürdőügygyel mitsem törődését állitották oda bünbak gyanánt.

Mindenik állitásban van valami.

Tény az, hogy a fürdő- és nyaralótulajdonosok egész a legujabb időkig általában véve édes keveset tettek a fürdő- és nyaralóhelyek megkedveltetésére. A legtöbb fürdő- és nyaralóhelyen ma is oly kevés kényelmet, olyan kevés rendet, ellenben oly sok egészségügyi és kényelmi hiányt és olyan aránytalan drágaságot találunk, hogy nem nagyon lehet csodálkozni, ha a magyar publikum ugy egészségügyi mint takarékossági szempontból még mindig előszeretettel kultiválja a külföldi fürdő- és nyaralóhelyeket.

Tény az is, hogy a magyar publikumnak meglehetősen vérében van a külföldieskedés. Régebben, midőn az utazás nehézkes és költséges volta csak a gazdagabb osztálynak tette lehetővé a külföldi fürdő- és nyaralóhelyekre juthatást, a dolog természete szerint kevesebb nemzetgazdasági hátrány rejlett ebben a külföldre vándorlásban. De ma a vasuti szállitásnak rendkivül jutányossága és gyorsasága idején, a vilamvasutak és zóna-tariffa korszakában megsokszorozódván a külföldi helyekre csábitás ereje, a nemzetgazdasági hátrány sokkal jelentékenyebb s a külföldi helyekre zarándoklók csoportja nagy arányokban növekedett. És bár a mai praktikus és önérdek által vezérelt világban az önfeláldozó hazafiságnak oly foka, hogy a külföldi jó és olcsó fürdőhelyek helyett mindenki a primitiv és drága hazai fürdőhelyeket látogassa, alig követelhető: abban a vádban, hogy a magyar publikum a külföldi helyek iránt való előszeretetében sokszor oly helyeket is felkeres, melyek a hazaiaknál sem nem jobbak, sem nem olcsóbbak, van valami igaz.

És hogy e rossz szokás előmozditásában a hazai orvosoknak is jelentékeny része van, szintén kétségtelen. Orvosaink egyrésze az előkelő vagy gazdag patiensek iránt való elengedhetlen kötelességének tartja, hogy azokat néha minél messzebb fekvő külföldi fürdő- vagy nyaralóhelyre expediálja el. Az orvosok eme tanácsadása a legtöbb esetben azonban nem is annyira a hazafiságnak, mint inkább a hazai fürdő- és nyaralóhelyek nem kellő ismerésének rovható fel, egy részüknek legkisebb gyakorlati ismeretük sem lévén arról, mennyi áldott gyógyitó erő rejlik hazai forrásvizeinkben, milyen remek üdülési helyeket kinálnak hazánk egyes vidékei!

Végül abban a szemrehányásban is van valami, hogy a kormány s a törvényhozás a multban nem tulajdonitott kellő sulyt a hazai fürdőügynek s nem gondozta azt oly mértékben, mint a minőt e nagyfontosságu ügy méltán megérdemel. Tény, hogy az eddigi kormányok nem igen gyakorolták kellő erélylyel a fürdők felett való felügyeletet s ezok emelése érdekében nem használták fel a rendelkezésükre szolgáló összes eszközöket. Még inkább tény az, hogy egészségügyi törvényünknek a fürdőügyre vonatkozó szükszavu és nem minden tekintetben megfelelő intézkedései semmiképen nem alkalmasok arra, hogy a hazai fürdőügy kedvező irányban fejlődésének enyhitőjéül szolgáljanak.

Tehát „Iliacos intra muros peccatur et extra“ mindenik vádolt tényezőben tényleg meg volt és részben megvan a hiba, bár tagadhatlan tény az is, hogy legujabb időben mindenik tényező részéről a haladásnak határozott jeleivel találkozunk.

A fürdőtulajdonosok és bérlők tudatára kezdenek ébredni, hogy abból circulus vitiosusból, midőn fürdőtulajdonosok és közönség kölcsönösen egymást vádolják, nekik kell a kibontakozást kezdeményezniök. Egy részök tudatára ébredt, hogy a publikumot csakis jelentékeny befektetések, a fürdői lakások, a konyha, a fürdők, sétányok stb. javitása moderné tétele, a külföldi hasonló helyeken szokásos intézmények megvalósitása. egyszóval a fürdőhelyeknek lakályossabbá, kényelmesebbé tétele által lehet odacsábitani és csak ugy lehet odacsábitani és csak ugy lehet állandó vendégül ott marasztani, ha nem a fürdővendégek kizsákmányolása képezi a főczélt. Az ujabb időkben váratlan mértékben fellendült és divatossá vált Tátra vagy Balaton vidék a mióta a sok tekintetben páratlan természeti szépségén felül más egyéb élvezetet is kinál, aránylag még mindig elég drága volta daczára is nem igen panaszkodhatik a látogatottság ellen, sőt még az a baj, hogy az odaérkezők egyrészét a saison derekán nem is képes befogadni. Viszont sok kisebb és kevésbé divatos hely a jutányosság tekintetében is kezd a külföldi helyekkel versenyezni, habár éppen a kisebb helyek nagyrésze az, mely az általa nyujtani képes kényelem és élvezethez képest aránylag a legdrágább. A fürdők jövőjét illetőleg nem kevés fontosság tulajdonitandó a pár éve megalakult balneológiai egyletnek, a mely a fürdőtulajdonosokat, orvosokat és a fürdőügy iránt érdeklődőket összehozván társadalmi uton már is sokat tett, a jövőben még sokkal többet tehet a hazai fürdőügy emelésére, ha t. i. a fürdőtulajdonosokat igazi érdekeik felől meggyőzni, azt az állapotot, midőn ezek egymást vetélytársnak és nem érdektársnak tekintik, megszüntetni, az orvosok és a nagy közönségnek a hazai fürdők iránti érdeklődését (ezeknek minél szélesebb körben való megismertetése utján) felkölteni és állandósitani, egyáltalán a fürdőügy érdekében minden üdvös akcziót kezdeményezni és eredményesen keresztülvinni képes leend.

Másfelől a kormánykörökben is ujabban igen örvendetes érdeklődés kezd mutatkozni a magyar fürdő-, illetőleg nyaralóügy iránt.

Földmivelésügyi miniszterünknek az az egészséges eszméje támadt, hogy az országnak állami tulajdont képező regényes és egészséges vidékeit igen jutányosan és örök tulajdonul magánosok rendelkezésére bocsátja nyaralók épitése czéljából, sőt az épitkezéseknél is a legmesszebb mend kedvezményeket nyujtja az illetőknek. Az egészséges eszme gyakorlatilag nagyon beválik s néhány év mulva több virágzó nyaralóteleppel lesznek benépesülve az ország egyes vidékei kényelmes, olcsó és egészséges nyári otthont nyujtva az eddigelé külföldre járóknak, sőt olyan embereknek is, kik eddig üdüléskeresésre nem is gondoltak, azontul biztos megélhetési módot nyujtva több szegény vidék lakosságának, mely a jobb módu publikumnak ott nyaralása által létérdekeiben igen közelről érintve van.

A belügyminiszternek a közegészségügy minden részlete iránt való nagy érdeklődése, valamint gyakorlatias érzéke, közelebbről pedig a most kibocsátott szabályrendelete azzal a reményel kiztat, hogy a belügyminiszter a meglehetősen elhanyagolt fürdőügy rendezését is kezébe veszi és részint kormányhalósági uton, részint a megfelelő törvényhozási munkálatok előkészitésével megtesz minden lehetőt, a mitől a magyar fürdők megérdemelt felvirágzása várható.

»M. K. I.«

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek előljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk, ugyszintén a családi életben előforduló eseményeket, eljegyzést, házasságot, halálozásokat közölni sziveskedjenek, hogy feladatunknak még több sikerrel felelhessünk meg. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Jókai Mór koszorus költőnk „Az utolsó budai basa“ czimü nagyszabásu történeti elbeszélését megkezdtük s a jövő évnegyedben befejezzük. Feleslegesnek tartjuk nagy költőnknek ez elbeszélésére olvasó közönségünk becses figyelmét ez alkalommal különösen is felhivni.

Az októberi évnegyedben megkezdjük „A budai árny- és fényképek közlését“, melyben a budai köz- és társadalmi élet nevezetes egyéneit irjuk le, ugyszintén a vidékieket is.

Minden 5 előfizető után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkel fnrduljanak hozzánk, mi készségesen szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kis hirdetésekre is, mely eladás, vétel és minden ügylet elintézésére alkalmas . . .

Szerkesztői üzenetek is fognak ezután lapunkban megjelenni, ezekben minden közérdekü dologra felelünk.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter** babarczi Schwartzer Ottó egyetemi tanárnak és Goszleth István fényképésznek az I. ker. állami tanitóképzővel kapcsolatos és siketnémák oktatására képesitő tanfolyam nehány növendéke élelmezési dijának a lefolyt tanévben történt szives elvállalásáért köszönetét fejezte ki. Reánk nézve az elismerésnek leginkább dr. babarczi Schwartzer Ottónak szóló része érdekes. Mi nem dicsérhetjük dr. babarczi Schwartzer Ottót, ki ugy is mint a krisztinavárosi iskolaszék, ugy is mint az I. kerületi polgári kör elnöke, mint tudós, iró és ember polgártársai tiszteletét, bizalmát, szeretetét és ragaszkodását kiérdemelte. A nemeslelkü emberbarátot jobban dicsérik tettei, mint a hogy szavakban kifejezni lehetne.

— **Ovácziό** Bakos Jánost a közmunka tanács főmérnökét és Ekerman Edét müszaki tanácsosoknak léptették elő. Bakos János és Ekerman Ede oly sokat tettek Budáért, hogy a polgárság körében ováczió eszméje merült fel. Bizottság alakult, mely a két kitünő szakembernek nyujtandó ováczió módját kidolgozza. Meg is érdemlik, hogy őket a budai polgárság kitüntesse.

— **Az elzüllött gyermekek részére „Otthont“** alapitó „Nagypénteki ref. társaság“-ba beléptek: 100 frttal örökös tagul: Szentesi ev. ref. egyház és Lónyay E., — 50 frttal alapitó tagul: Groedel Bernhardné és Groedel Hermanné (M.-Sziget); — 10 frttal rendes tagul: Dely Zsigmond, dr. Kerékgyártó Elek és Illyefalvi Vitéz Kálmán; — adományoztak: Komlóssy Mihály 3 frt, Hadics Illésné (N.-Várad) 5 frt, Török-szt.-miklósi confirm. 5 frt 36 kr., Imre Sándor és dr. Imre Lajos (H.-M.-Vásárhely) 1—1 frt, Moody András 5 frt, Tatai ref. gyülekezet 25 frt 04 kr., Németi Istvánné gy. Bogyiszlón 2 frt 10 kr., Sári Mátyás (Kaba) 1 frt 30 kr., Gáthy Dezső gy. (Munkácson) 5 frt 75 kr. — Budapesten, 1893. évi szeptember hó 11-én. Szőts Albert, pénztáros.

— **Jókai Mór** nagyérdekü regényét, „Az utolsó budai basát“ jövő számunkban folytatjuk.

— **Ünnepély.** Lapunk mult számában közöltük, hogy az I—III. kerületi vendéglősök, szállodások, bor- és sörmérők ipartársulatának tiz éves fennállása alkalmából f. hó 21-én rendezendő emlékünnepélyének programmját. Az alkalommal is elismeréssel emeltük ki a derék ipartársulatot, melynek kitünő elnöke, Barabás József, lapunk terjesztése körül is sokat tett. Tiz év az egylet életében, különösen, ha oly hasznos munkássággal telt el, mint az ipartársulatnak tiz éve telt el, fontos és jelentékeny idő. A budai vendéglősökre sulyos idők nehezedtek, az elpusztult szöllők megingatták helyzetöket és hogy mégis megállták a vészben, azt leginkább és első sorban az ipartársulat vezetőinek köszönhetik. Ezek a mellett, hogy a magyarosodásért is mindent elkövettek, megóvták mindig szaktársaik megtámadott érdekeit s ott voltak az egész ipartársulattal, hova őket a közügy és hazafiság hivta. Adja Isten, hogy az ipartársulat hasznos munkásságának sok idejét élje meg. A „Buda és Vidéke“ méltányos ügyeik előtt mindig nyitva áll.

— **Elfelejtették.** Jó ideje már annak, hogy a fő- és székváros a Karácsonyi-palota előtt éktelenkedő vizfogó rendezését 46,000 forint költséggel elhatározta. Ugy látszik ez a határozat a dunajobbparti részek hátrányára még mindig iratárban van elfelejtve. Had támadjon fel.

— **Összejövetelek.** Az I. kerületi nemzeti asztaltársaság folyó hó 19-én kedden tartja a legközelebbi összejövetelt a 8 8 8-hoz czimzet Vatter Vilmos-féle vendéglőben. Találkozás délután 4 órakor. A hivatalos helyiségben pedig minden csütörtökön. A tagok kéretnek minél nagyobb számban megjelenni. — A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai folyó hó 20-án Stoszmann Lőrincz vendéglőjében I. ker. Gellérthegy-utcza 1. sz. alatt jönnek össze.

— **A baczillusok költözése.** A budai barak-kórházat bontják és az anyagot, a ki megvásárolta, keresztül szállitja Budán, szabad terjeszkedést engedve a bacillusoknak. Ugy tudjuk, hogy annak idején ennek a baraknak elégetése volt megigérve, de az előljáró ur ezt is elfeledte mint a többi budai érdekeket, melyekben ugy látszik ő utol: — de nem elől jár.

— **Megvadult komfortáblis ló.** F. hó 11-én d. e. 12 óra tájban a várból lefelé jövő 859. számu comfortáble lova megvadult és a várba igyekvő 1923. számu bérkocsival az alagút táján összeütközött. Az előbbiben Mozlek Lugossy Ferencz, az utóbbiban pedig ifj. Mosolygó Ferencz és egy hölgy ült. Az összeütközés oly vehemensül történt, hogy mind a két kocsis leesett a bakról. A 859-es kocsisa a ló alá esett és a kocsi keresztül ment rajta. A szerencsétlen embernek jobblába bokában eltörött és fején szenvedett sulyos sérülést. Jobban járt az 1923-as kocsisa, ki csak a jobb karját ficzamitotta ki. Mindkettőt a mentők vették pártolás alá. A bent ülőknek az ijedtségen kivül egyéb bajuk nem történt. Nagyobb szerencsétlenség is lehetett volna, ha a lovat egy bátor férfi — kinek nevét nem tudjuk — el nem fogja és meg nem fékezi.

— **A fürdők és nyaralók** emeléséről szóló czikkünknek forrása a kitünően szerkesztett Magyar Közigazgatás. Ezt a sajtótisztesség érdekében nevezzük meg, mert nem illik az, ha a forrás megnevezése nélkül, mint p. o. a »Buda és Vidéké«-ből számtalanszor közleményeket vesznek át.

*

A gondos háziasszonynak első és főerénye a tisztaság. A tisztaság csak ugy vihető keresztül, ha az óvszerek megbizhatók és hamisitatlanok. E tekintetben Bieber és Wirth-nél (II. Főut 12. sz.) valóságos kiállitását találjuk a legkitünőbb olajlakfestékben szobapadlónak, ugyszintén ruhafestékeket, továbbá bronzfesték képek és tükrök bearanyozására, mind a legfrissebb szállitmány. Kolera elleni óvszerek intézetek, gyárak, üzletek, szállodák, községek és magánosok számára nagy mennyiségben vannak raktáron.

— **Itt van az ősz** a jó háziasszony már azon gondolkodik, hogy miként takaritson meg valamit a fütés költségeiből. Nem könnyü dolog ez, ha magát kiszolgáltatja azoknak a kereskedőknek, kiknek sem a mértékök, sem az áruczikkök nem igazi. Fennhangon porosz szenet hirdetnek és adnak e helyet holmi használhatlan szén alaku törmeléket. A háziasszonyok jól teszik, ha kipróbált és jónevü czégekhez fordulnak. Felhivjuk figyelmöket Seide József „első budai tüzelőanyag raktará“-nak (II. Fő-utcza 8. sz.) hirdetésére a jó nevü és szolid czég kezeskedik arról, hogy itt a legmagasabb igény is ki lesz elégitve.

— **Levélben** rendelhet bárki **részletfizetésre** inga- és ébresztő órákat, függő lámpákat, képeket, tükröket, konyha eszközöket, porczellán és emaille edényeket Löfler Gerzsonnál Budapest, III. ker. Tavasz-utcza 10.

— **Grünwald Samu** fényesen berendezett divat-, rövid- és szövetáru-kereskedésének mai számunkban közölt hirdetését ajánljuk a közönség figyelmébe.

Iskolaszéki tagoknak ajánltatnak

a polgárok különös figyelmébe: I. A várbeli iskolaszékhez. Rendes tagokul: Dr. Appl Lajos, Baróti Lajos, Dulovics Béla, Frey Alajos, Ghyczy Géza, Dr. Gombár Tivadar, Dr. Hegedüs János, Hirsch István, Huszár Adolf, Kárfiy Titusz, Dr. Kemény Ferencz, Dr. Klempa István, Dr. Keömley Nándor, Kossutány Géza, Dr. Lechner László, Márffy Ágost, Dr. Országh Sándor, Scheich Károly, Szeghő János, Walheim János. Póttagokul: Bachler Károly, Dr. Gyurmán Emil, Guckler Győző, Kleszner Albert, Kállay István, Kanócz István, Madarassy Gábor, Márffy Albin, Póra Ferencz, Tichtl János.

II. A krisztinavárosi iskolaszékhez. Rendes tagokul: Dr. Bányay Fülöp, Beiwinkler Károly, Bertsik József, Braidsver József, Csillag Benő, Dr. Fodor József, Fronyek Ferencz, Fekete József, Gyertyánffy István, Horn Ede, Dr. Jankovits János, Kállay Berlalan, Kertscher István, Dr. Kiss Áron, Kun Alajos, Dr. Mezey Sándor, Miklós Gergely, Muchmayer Ferencz, Dr. Niedermann Gyula, Payer Béla, Payr Vilmos, Perthl Géza, Dr. Romy Béla, Dr. Schwartzer Ottó, Stolz István, Dr. Szénássy Sándor, Szöllősy István, Terbocz István, Ujhelyi Sándor, Zsák Hugó. Póttagokul: Dr. Baló József, Erényi Antal, Fill Mihály, Filó Lajos, Goczigh József, Gürsch Ferencz, Kun Géza, Lakenbacher Antal, Löwenstein Antal, Ormay Ferencz, Dr. Szebenyi Antal, Dr. Thyrring Gusztáv, Vitál Sándor, Dr. Vladár Márton Weisz Antal.

III. A tabáni iskolaszékhez. Rendes tagokul: Adamaszky József, Eiszdorfer Gusztáv, György Aladár, Hauszmann Alajos, Havassy Ignácz, Dr. Heinrich Károly, Keller Ignász, Kerntler Ferencz, Dr. Kertész Aba, Dr. Kovács Gyula. Malmarics Ignácz, Manoilovics Viktor, Mauks János, Müller János, Nagy Jenő, Osztoics Mihály, Pozsonits István, Szelestey Géza, Wolf Márton. Póttagokul: Dr. Arányi Árpád, Ifj. Gamauf Károly, Haszmann János, Kun Márton, Molnár Norbert, Ott Antal, Oetl Fülöp, Radna József, Roth Lajos, Winkler József.

A viziárosi iskolaszék tagjaiul ajánltatnak: a) rendes tagokul: Dr. Axaméthy Lajos, Biskara Endre, Bozóky István, Dr. Buday József, Csepely Sándor, Dr. Csorba Ferencz, Dr. Darányi Ignácz, Depolt Lajos, Duma György, Eckermann Ede, Dr. Ernyei Mór, Frenreisz István, Gallner József Hampel Sándor, Kemény István, Dr. Kollár Lajos, Kozma Gyula, Lengyel Sándor, Mayer József, Mihalovits Antal, Moldoványi Antal, Dr. Petsits Márk, Dr. Perleberg Arthur, Rupp Zsigmond, Sártory Béla, Schiller György, Dr. Straub József, Tolnay Imre, Dr. Weineck József, M. Vörös Sándor; b) póttagokul: Trautmann Ottó, Koller Károly, Hochholtzer Károly, Dr. Hochstein Mór, Friedrich Károly, Brunner Alajos, Haselberger Imre, Beck Adolf, Ott Lajos, Lencz Ferencz, Kapsz József, Rosconi Lipót, Poósz Endre, Gallauner Károly, Kulicska Antal.

Az országuti iskolaszék tagjaiul ajánltatnak: a) rendes tagokul: Bauer József, Christián János, Dely Zsigmond, Deutsch János, Gondos Miksa, Hacker Vilmos, Harnischfeger József, Klemm Árpád, Kobzinek Frigyes, Laumann József, Lazarus István, Lehmayer Nándor, Lindenbach István, Lindenbach József, Ocsárd Károly, Prokesch Antal Reischel Károly Rétfalvy Gyula Trajtler Károly, Wimmertk Károly; b) póttagokul: Berner Pál, Breszlinger Márton, Faludi János, Kovács Ferencz, Mommer József, Niedermayer Ádám, Sárkány Ferencz, Schwarcz Ignácz, Schwalm Nándor, Tögl Róbert.

A III. kerületi iskolaszék tagjaiul ajánltatnak: a) rendes tagokul: Augenstein Samu, Birkl Károly, Belgrády Miklós, Benedek Sándor, Cristofoli Fortunató, Csilléry Dávid, Déry Izidor, Fölkl János, Gebhardt József, Gernedl Mihály, Gyárfás Sándor, Halász Gyula, id. Haszman József, Kriniczky Lajos, Kugler József, Lang György, ifj. Lenz Ferencz, Mihályi József, id. Molnár József, Müller Károly, dr. Reisz Mór, Sitz Károly, dr. Stern József, Számek Nándor, Szolnoky László, id. Schlosser József, dr. Tatay Adolf, Végh János, ifj. Weber József, ifj. Weisz István, b) póttagokul: Breitner József, Berger Ármin, dr. Fekete Mór. Guth Ferencz, Henszler Endre, ifj. Haszman József, Heuthaler Frigyes, ifj. Krén Pál, Kamocsay Endre, Kosár Lajos, Löwy Náthán, dr. Mittelmann Bernát, Nepp József, Schubert Sándor, Trebitzky József.

Az ügy fontosságát tekintve kérjük a polgárokat, hogy mindenki jelenjék meg a szavazásnál.

Budai szinházak.

Krisztinavárosi szinkör.

A szini évad vége felé jár. Más hazába, az az más városba költözik nem sokára Krecsányi jól igazgatott jeles társaságával. Krecsányi Ignáczknak és legtöbb esetben helyes izlésének sikerül az a mi másnak nem, hogy a szinkört szép közönség látogatja. Az utolsó hetekre különösen felhivjuk olvasóink figyelmét, hogy a tömeges látogatással biztositsa a budai szinügy sikerét és jövendő állandósitását.

A „Buda és Vidéke“ sohasem foglalt el ellenséges állást a szinügygyel szemben, de a tárgyilagosságtól sem tért el. Az igazat meg kellett mondani és a polgárság sérelmeit felsorolni. Őszintén óhajtjuk, hogy erre soha ne legyen ok a jövőben. A mi utunknak a közügy szab irányt.

Az elmult héten különben szinre került: „Párisi élet“, „Don Caesar de Basan“, „Nap és Hold“, „Csókon szerzett vőlegény“, „A fogadott leány“ és „Dunanan apó és fia utazása“ jó előadásban, a szereplők kitünő közreműködésével.

Ó-budai szinkör.

Meglátszik, hogy közeledik a hüvösebb idő, a szinészek lassan el-el szállingóznak, mostanság sok drámát játszanak és az ó-budai szinkört kezdik látogatni. Igen élvezetes volt az ó-budai szinkörben az elmult hét ugy a műsor változatossága, mint a szereplők igyekvése folytán. Szombaton klassikus est volt, a mi meg is látszott a nézőtér ürességén, pedig az előadás bizonyos tekintetben unikum sorba ment. Láttunk oly kiváló alakitásokat, melyek az ország első intézetében is párjukat ritkitanák, de ez előadásnak oly hiányait észleltük, melyeket komoly megrovásképp kell felemlitenünk. Első sorban áll ezek között némely szinész szerepnemtudása, szép szerepeknek hozzánemvaló emberek által való játszása és a mellékeseknek látszó dolgoknak feltünő mellőzése. Rakodczay Pálnak játéka a czimszerepben kiváló alakitás előnyében és hátrányában. Játékában a józan realismust radicalisan vitte keresztül, logikusan mellőzött minden trivialist, ugy hogy egészben önálló alakitást nyujtott. Emlithetők még Ábrai Aranka (Lady Anna) és Bihari (IV. Eduard).

Hétfőn félhelyárakkal zsufolt ház előtt Katona J. „Bánk-bán“-ja és kedden „Buzavirág“ ment.

Jövő héten lesz a szinkör sikkes primadonnájának Szende Annának jutalomjátéka, ki az „Eleven ördög“ czimszerepében lép föl.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Arany érem

Novák Ignácz

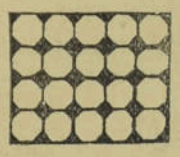
czementmunka-vállalkozó

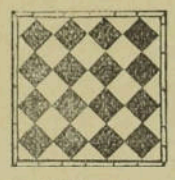
földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

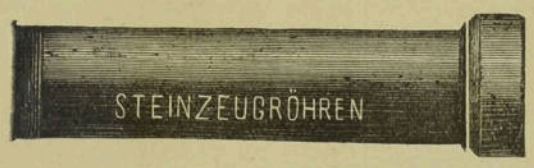
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüségiendö apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Ház- és villatelkek eladása.

A budapesti polgári lövészegyesület a II. ker. Rézmál dülőben, a Kis-Rókus-utcza és oszlop-utcza mentén 17 házhelyet bocsát eladásra:

a 2. számu	356 □ öl	kiterjedésben	□ ölenk.	2	frtjával
a 3. »	306 »	»	»	2	»
a 6. 7. 8. 9. sz. egyenkint	350 □ öl,	»	»	3	»
a 10. számu	266 □ öl	kiterjedésben	□ ölenk.	4	»
a 11. számu	$405\frac{2}{10}$ □ öl	kiterjed.	»	6	»
a 12. »	$322\frac{60}{100}$	»	»	3	»
a 13. »	$360\frac{ }{100}$	»	»	3	»
a 14. »	$36\frac{ }{100}$	»	»	3	»
a 15. »	$428\frac{28}{100}$	»	»	5	»
a 16. »	$407\frac{ }{10}$	»	»	4	»
a 17. »	$467\frac{76}{100}$	»	»	8	»
a 18. »	$400\frac{82}{100}$	»	»	5	»
a 19. »	$353\frac{60}{100}$	»	»	5	»
a 20. »	$318\frac{ }{100}$	»	»	5	»

A venni szándékozók tartoznak ajánlataikat, a becsérték 10%-át kitevő készpénzben fizetendő bánatpénzzel együtt Ott Lajos egyesületi pénztárnoknál (II. ker., fő-utcza 52.) legkésőbb f. é. szeptember 30-ig benyujtani s ajánlataikban kifejezni, hogy az eladási feltételeket ismerik s amennyiben ajánlatuk elfogadtatván, a szerződést a választmány által meghatározandó napon alá nem irják, bánatpénzüket elveszitik. Később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. — A vételár fele a szerződés aláirásakor, másik fele 6% kamataival 3 hó mulva fizetendő. — Ajánlatot mind a 17 telekre együtt véve, vagy mindegyikre külön-külön is lehet tenni. — Becsáron alul a telkek nem adatnak. — Bővebb felvilágositások, esetleg vázlatrajzok a pénztárnoknál, vagy az egyesületi ügyésznél (Kollár Lajos ügyvédnél, II., fő-utcza 9.) kaphatók.

SIPOSS ANTAL

m. zeneakadémiájában

(Kecskemét-utcza 14. szám alatt)

az 1893/94. tanévre a beiratkozás már folyamatban van. A tanszakok, a melyekre növendékek jelentkezhetnek, a következők: **zongora**, kezdettől a magas kimüvelésig; **zeneelmélet** és zeneszerzéstan, magán- és karének. Női osztályok: két óránkint 8 tanoncz, hétfő, szerda, péntek; ifjak: kedd, csütörtök, szombat 5—7-ig. A beiratás a délelőtti órákban eszközöltetik.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

„Budai kalauz"

a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositt minden ügyben. Kérdések „Kalauz" czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésshez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

szepes-iglói és kézsmárki

len-, vászon-, damaszt- és chiffon-áruk

egyedüli gyári raktára

nálam lévén, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy e

honi-ipar-áruczikkeket

gyári árakon bocsájthatom a t. közönség rendelkezésére.

Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

GANZ és TÁRSA

vasöntöde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

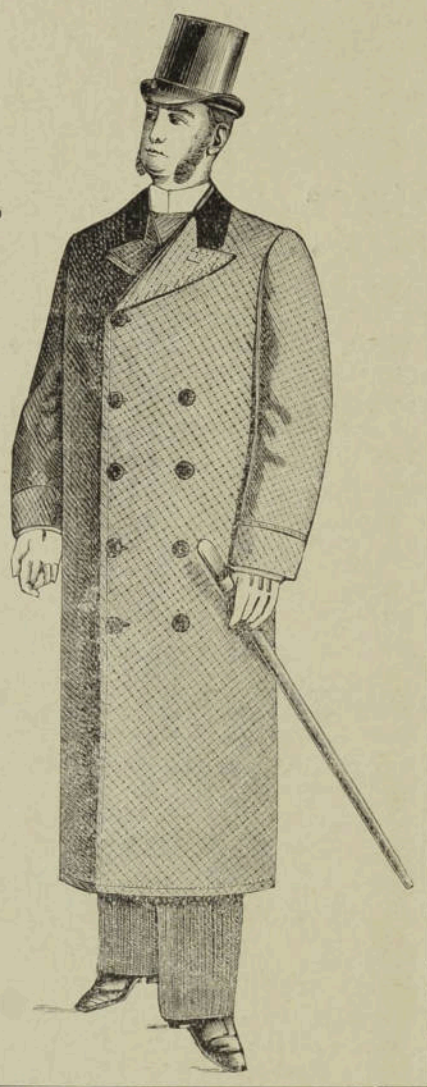
Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

Özv. Culmann Rezsőné élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállításuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltószer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer)

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

A háziasszonyok figyelmébe

ajánltatik az:

Első budai

tüzelőanyag-raktár.

ALAPITTATOTT 1878-ban.

II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll: A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet**, darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **PIRSZENET** (coaks) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett ez teljes mértékkel.**

Becses pártfogást kér

tisztelettel

SEIDE JÓZSEF.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához"

zimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához"** czimezve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel

Fukáts János.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,

es. és kir udv. sütőmester.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI., Andrássy-út 30. szám.

Szerkeszti a »Magyar Szabadalmi Közlönyt«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

8. 8. 8.

A **„Három nyolczas"**-hoz czimzett régi jónevü **vendéglőmben** izletes ételek és valodi moóri borok állnak a közönség rendelkezésére.

Tisztelettel

Vatter Vilmos,

I., Iv-utcza 10. sz.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 38. sz. Vasárnap, szeptember 24.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Harcz után.

Az iskolaszéki választások előtt felkerestem dr. babarczi Schwartzer Ottó barátomat, kinek ifju korom óta és ma is — mire megvénültem — a közügyek terén munkatársa vagyok, hogy vele az iskolaszéki választásokról és az azt megelőző teendőkről, tervekről szervezkedésről értekezzem.

Meg vagyok szokva, — évek hosszu során szoktam meg, hogy az én barátom a dolgokat, ügyeket lázas tevékenységgel intézi el s minden nemes, igaz, szép és nagy ügyet — a nagy lelkéhez méltóan energiával karolja fel . . .

Ezuttal csalódtam. Valóságosan angollá fagytam attól a hidegvértől, a mivel az én barátom a választásokat nézte.

Megye-életi praxisomból megtakaritottam elég képességet arra, hogy választás nem sikerülhet másként, mintha egy kicsit korteskedünk, szóval, alkotmányosan előkészülünk.

Barátom ideális eszmékkel zárkózott el szemrehányásaim elől is, pedig szemrehányásaim sürük és erősek voltak, hogy ha valakinek, neki kell ezt a mozgalmat is vezetni, ha csak azt nem akarja bekövetkezettnek látni, hogy a nagy apparátussal dolgozó budai kaszinópárt lisztája győzzön és ezáltal a valódi odavaló elemek szoruljanak ki.

Schwartzer Ottó megmaradt szilárdan elhatározása mellett e jelszóval: a polgárság akarata minden befolyás nélkül érvényesüljön, függetlenül, szabadon.

Belátva, hogy fiskális érvekkel nem boldogulok, a szívre az ő arany szivére akartam hatni s a legérzékenyebb oldalról támadtam meg:

— Gondolj feledhetlen atyádra, az ő nagy emléke, az ő hagyományai forognak koczkán, ha sikra nem szálsz.

— Barátom én már boldogult atyámmal már évekkel előre megcsináltam az iskolaszék munkaprogrammját. Az iskolaszék ma ugy áll, hogy bárki átveheti azt, a mi munkánkat el nem ronthatja.

Ez a kijelentés letétette velem a fegyvert. Be kellett látnom, hogy barátomnak igaza van. Ő és a vele küzdő lelkes barátok: Szénásy, Perthl, Romy stb. hivek maradtak a feledhetlen dr. Schwartzer Ferencz programmjához és megoldották feladatokat, ott van a krisztinavárosi elemi iskola palotája, a zugligeti, istenhegyi s az épülő Attila-utczai iskola.

Önmagamban is meghajoltam okai előtt és beismerem, hogy csak ez az idealizmus szép és nemes.

Teljesedjék a polgárok akarata szabadon és függetlenül. Ez volt a választási mozgalomra nézve dr. babarczi Schwartzer Ottó válasza és jelszava még balatonvidéki tuskulánumából is a hozzá intézett táviratra.

Mily óriási különbség van a krisztinavárosi kékgolyó-utczának lakója és ellenfele, Méltóságos Uram, Rupp Imre között, azt mindenki észreveszi, aki a Schwartzer Ottó és méltóságos uram eljárását összehasonlitja. A kaszinó kürtjei riadva szólaltak meg, küzdelemre hiva mindenkit, hogy romboljak össze az eddigi szellemet és eredményt. E mellett az őszinteséget is elkerültsék, nyomatva egészen olyan lisztákat, mint az első kerületi polgári kör által megállapitott hivatalos liszta volt.

Valljuk be, hogy ez ügyes kortesfogás, de egyuttal beismerése saját gyengeségöknek is, mert ezzel félrevezetni akarták a polgárokat, a mi azonban nem sikerül, hiába vonultak nagy apparátussal ős Buda várának ősi székházába.

Ez az ál lista nagyságos és méltóságos uraknak is kezeibe jutott és csak figyelmeztetés után vették észre ezt a szinpadi fogást s leszavaztak arra a pártra, a mely hiven állta meg helyét.

Köszönjük, nagyon köszönjük Rupp ő méltósága és társainak ezt az eljárást, mert teljesen elszámolhatunk most már erejökre nézve, most már tudjuk, hogy ez a küzdelmi párt nem egyéb, mint sok zaj semmiért. A lotás, futás a rábe-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Petneházy első volt, ki kezét nyujtá Mansfeldnek. Ragyogó orczával tevé azt. Az ilyen mondás volt neki kedvére.

— Ráállok vezérem. S most már ugy segéljen Isten, a hogy nem engedem másnak ezt a dicsőséget.

Durczásabb képpel nyujtá kezét Funk lovag, vállat vonitva.

— Én ezt sem bánom; de — szólt halk dörmögéssel, — elébb el tudtam volna én ezt tenni láb alól, azután is következhetett volna a török.

Petneházy egészen felvidulva hagyta el a báró lakását Gabriellel.

— No páterem! — mondá neki könnyű szivvel, — most szeretném már, ha még Ihánzáde volnál, hogy gyönyörködhetnél jóslatodban; mert azt én beteljesitem.

Az öreg barát jószivűen felelt rá:

— Én pedig segiteni fogom beteljesültét!

* * *

Érzik már a halálszag Abdi basa palotájában! Közelget a kezdetnek a vége. Egy láthatatlan kéz vonul végik Magyarország térein s letörli onnan a török hatalmat, mint avatag irást, melyet nem érdemes olvasni az uttókornak.

Pedig milyen mélyen hitték azt bevésni, midőn a nemzet szivéig bevágták a betüket! száznegyvenhét ensztendeig voltak rajtunk, volt idejük nevüket megörökiteni. Gazdagok, hatalmasok voltak, azt tehették, a mi nekik tetszett, épithettek, ronthattak, megölhették, rabságra vihették, a ki ellenük szólt, övék volt az ország! Mi maradt meg belőlük? A rossz emlékezet. — Tüzet hoztak reánk, megolvadtunk-e benne? Vérünkből tengert csináltak, belefulladtunk-e? Nem örlötte-e meg a belső féreg a nagy ozmán birodalmat, melynek birtokában ugy volt elátkozva a kis magyar nemzet, mint a mumia szájába tett búzaszem. Azt pedig tudjuk, hogy kikel, és kalászt hoz ezredév mulva is.

A nagyvezérek sűrű változása jelenté, hogy az ozman hatalom válságai egymást érik. Hogy akar fennálni egy ország, melyben nem nevelik a legelső erényt, a hazafiui becsületérzést? Minden főur, ki a kormány élén állott, csak saját kincstárára gondolt, csak palotái ragyogásáról, háremei gyönyöréről álmodozott. A nagyobbakról vettek példát a kicsinyebbek, a diván uraitól lefelé mindenkinek csak magához hajlott a keze, a roppant hadseregeket fizetni nem volt pénz, azok éheztek, zugtak; de azért a dsengelkői mellett egyik tündérpalota a másik után emelkedett s csalárd bizományosok elorzott milliókkal szökdöstek a határokon túl; s ha valaki panaszkodott, ha a nép siralmát a divánig merte vinni, azt lázadónak nevezték és ugy bántak vele. Igy aztán széthullott lassankint a hatalom alkotta épület; kedvedlen hadseregek futni tanultak megvetett ellenségek előtt, és összedugott kézzel nézték, hogy dül le egyik oszlop a másik után?

Vén ember már Abdurrahman basa, közel megvan hetven éves; látott már mindent a világon, a mit látni szép és kedves; élvezte, használta az életet; — vitéz volt, dicső nevet szerzett: minek élne már tovább? Ő is látja jól a közelgő zivatart, ő is tudja jól, hogy annak nem fog ellenállhatni; de hiszen már hetven éves. Jelen volt Kandia ostromában is, akkor mint janicsárok főagája, résztvett ama dicsteljes harczokban. Ilyen emlékekkel ki ne kivánna meghalni? Háremének örömei között csak leányának mosolygása volt már, a mi érdekelte; az pedig már nem mosolyog.

Egyik rosz hir hozója a másikat éri nyomban palotája küszöbénél; ő azokat mind nyugodt arczczal hallgatja ki és nem mond rá egyebet, mint „dicsőség annak, a ki soha nem változik!“

Van abban is valami szép, a hogy egy öreg katona szemközt megy a veszély ellen, melyet őrjöngő kormányférfiak könnyelmüen érleltek magasra; a hogy meghal egy zászlóért, melynek nincsenek hivei többé, csupán zsoldosai; a hogy eltemetkezik egy vár romjai alá, melyről császára megfeledkezék.

Midőn hirül hozták Abdurrahmannak, hogy a keresztyén hadsereg egyenesen Budának tart, mig a nagyvezér Belgrádba vonult vissza: Abdi összegyüjté háremét, kincseit, drága paripáit s átküldte azokat a Csepelszigetbe. Tudta, hogy soha sem fogja látni azokat többet. Három nap mulva Batthyány Ádám a könnyű lovassággal elfoglalta a szigetet; a vezéri hárem és kincsek prédára jutottak; a harczosok sisakkal mérték az elfoglalt aranyat, ezüstöt és koczkát vetettek a régi gazdájukat nem sirató szépségek birtoka felett. Azt irják, hogy a zsákmányul esett kincs kétszázezer forintra ment. Mikor Abdi basa ily tetemes összeget kihajitott a vár falán, akkor neki nagyon jól kellett tudni a végzetet, mely

szélések akna csatázásai, a lista utánzat nem vezetett czélhoz. Hosszura nyult arczok mutatták ezt, mikor Scheich bátyánk az eredményt kihirdette. Ők a kik teljes erővel, mindenféle segédcsapatokkal és mezei hadakkal, insurgensekkel toborzottak nagynehezen 85 szavazatot kaptak, a polgári kör ellenben 200-at.

Tehát a polgárság akarata szabadon függetlenül érvényesült az anyapárt győzött a kaszinóbeli urak aknamunkája és nem őszintessége kudarczot vallott, daczára Rupp Imre méltóságos uram ukázának, mit hogy azok is elolvashassanak kik annak még birtokába nem jutottak itt közlünk szószerint:

Tisztelt Polgártársak!

Folyó hó 17-én, vasárnap, a várbeli elöljárósági épületben lesz az iskolaszéki választás.

Az iskolaszék hivatásának fontossága megérdemli, hogy tagjainak választásánál a polgárság szakitson eddigi közönyével és élve a kinálkozó alkalommal, bizalmára azokat szemelje ki, a kik egyrészt közbecsülésnek örvendenek, másrészt értelmiséget buzgó érdeklődéssel párositván, az elemi oktatás menetének felügyeletét és ellenőrzését teljesiteni képesek is, akarják is.

Erre törekszünk, mikor a bennünket közelebbről érdeklő krisztinavárosi iskolaszék tagjaiul a mellékelt szavazó lapon nevezetteket bátorkodunk t. polgártársainknak ajánlani, kérve, hogy tisztán az ügy érdeke által sugalt törekvésünkben minket becses szavazatukkal és hathatós befolyásukkal támogatni kegyeskedjenek.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1893. szept. 16.

A budai casino választmányának megbizásából

Rupp Imre s. k.
elnök.

Vizsgáljuk most már ezt a Rupp-féle ukázt, oly időben jelent meg ez, midőn az anyapárt, vagyis világosság kedvéért mondjuk ki, a Schwartzer párt az ugynevezett hivatalos listát kejelölőbizottsága által megállapitotta. E kijelölő bizottság tagjai voltak Dr. babarczi Schwartzer Ottó elnöklete alatt Dr. Szénássy Sándor, Dr. Niedermann Gyula, Dr. Romy Béla, Perthl Géza, Miklós Gergely, Szöllősy István, Garay Antal stb.

Napnál világosabb, hogy a Rupp-féle fermán első sorban a kandidácziónális lista ellen tört. Az érdekesség kedvéért ide iktatjuk azok nevét és polgári foglalkozását, kik a többször emlitett ukáz szerint vagy „közbecsülésnek nem örvendenek, vagy az elemi oktatás menetének felügyeletére képtelenek stb.“

Ime a képtelenek névsora:

Beiwinkler Károly kultuszminiszteri tisztviselő, a fő- és székváros törvényhatóságának bizottsági tagja.

Braidsver József nyugalmazott királyi táblai biró, a jogász-világnak egyik disze.

Dr. Fodor József világhirü egészségügyi tudós, egyetemi tanár, közegészségügyi tanácsos, a magyar tudományos akademia tagja, kiket az angolok többre becsülnek, mint a kaszinó párt, mert e kiváló tudósunk vállait a cambridgei egyetem selyempalástja disziti.

Fronyek Ferencz közgazdasági szaktekintély és egyik legnagyobb állami intézetünk adminisztrátora.

Fekete József kir. főgymnáziumi nyugalmazott tanár, nevelő-intézeti igazgató Magyarországon az ifjusági irodalom uttörője.

Gyertyánffy István a pedagógium igazgatója, a közoktatási tanács tagja, a népnevelés vezére és iró.

Kállay Bertalan ügyvéd országgyülési gyorsiró, több lap munkatársa.

Miklós Gergely paedagógiumi tanár és iró.

Muchmayer Ferencz fővárosi számtanácsos.

Stolz István a vöröskereszt kórházak gondnoka.

Szöllősy István gyógyszerész és gyógyszertár tulajdonos, a közügyek kipróbált harczosa.

Terbócz István, osztálytanácsos a honvédelmi miniszteriumban, az elnöki ügyosztály vezetője, ki a publicisticai téren is müködik.

Ujhelyi Sándor főv. törvényhatósági bizottsági tag, községi szeretházi bizottsági alelnök, kit a közügyek terén szerzett érdemeiért csak imént diszitették fel a koronás arany érdemkereszttel, a mi a kaszinó-párt élénk emlékezetébe kell hogy legyen, hisz akkor ők fecerunt magnum áldomás.

A képtelen póttagok soraiból csak nehányat emlitünk.

Képtelen szerintök Dr. Baló József paed. tanár, Erényi Antal főv. tisztv., Filó Lajos állami tisztv., Goczigh József kir. törv. biró, Lackenbacher Károly déli vasuti titkár, Ormay Ferencz ny. községi jegyző, dr. Szebeni Antal titkár, Dr. Thyrring Gusztáv tudós és iró, Vitál Sándor állami tisztviselő.

És az „ellenőrzésre képtelenek vagy azt teljesiteni nem akarják, avagy pedig közbecsülésben nem részesülnek“, a kerületbeli polgárság két typikus alakja, Gürsch Ferencz és Weisz Antal?

És mikor Rupp Imre aknázásaival szembeállitotta az elővázolt tényálladékot, kinek ne jutna eszébe . . . risum teneatis amici.

Csak egy mentsége van Rupp Imrének és a kaszinó pártnak, hogy nem birtak tudomással az itt felsorolt férfiak egyéni értékéről, hiszen ezeknek legnagyobb része oly téren müködik, melynek csak az a neve: tudomány.

De bezeg ismeri értékét ezeknek az uraknak a polgárság javarésze, a polgárok közül azok, kik évtizedeken keresztül lelkesedéssel csatlakoztak egy Schwartzer Ferencz egy Budenz József mellé.

Ez a polgári józan ész, ez vezeti azt a polgárságot, mely világos nappal dolgozik, nem kerüli a napot, nem ámit, nem hiteget aknamunkát nem folytat, őszinte egyenes uton jár és nyiltszivü.

Szavazott saját belátása szerint függetlenül és szabadon, a miként ezt dr. Schwartzer Ottó óhajtotta. Ez a polgárság, a mi polgárságunk mindig megmutatta, mint ezuttal is, hogy tántorithatlan s hamis listák nem széditik el. Független és szabad gondolkozásában és tettében s nem szolgáltatja ki magát a kaszinóbeli urak pártoskodásának és egyéni czéljainak.

Ez a polgárság józanul és helyesen itél és nem fog sorakozni soha olyan zászló alá, melyen nem az igazságot, szép, jót és nemes elveit látja felirva.

Köszönjük a kaszinónak, hogy a polgárságnak alkalmat adott arra, hogy győzhessen.

Ohajtjuk, hogy e kerületben ez legyen az utolsó küzdelem.

Erdélyi Gyula.

---

rá és a vele levőkre azon vár falain belől várakozik.

Pestet és Ó-Budát nem is védelmezé, minden fegyveres csapatját magához vonta Budára. Tizenhatezren voltak, azoknak legnagyobb része janicsár. A várat nem lakta akkor magyar nép; a törökkel csak egy nemzet kötötte még össze sorsát, a zsidók; azok Pestről és Budáról kincseikkel együtt mind ide takarodtak. A zsidóknak mindig fatumok volt: a prófékat meg nem hallgatni, az idők jelenségeit meg nem érteni.

Abdi basa kitűzette a vár négy falára a vörös zászlókat; jeléül, hogy készen áll a harczra.

A körülfekvő hegyeket elfoglalták az egyesült seregek, a hegyoldalokban felállitották a nehéz lövegeket; roppant lovassági csapatok foglalták el a sikokat és mellékútakat; az erdők között mindenütt sátrak s lobogók látszottak.

A magyar hadsereg, a lotharingi herczeg Károly hadtestével a bécsi kapu előtti magaslatokat foglalta el, Miksa bajor választó-fejedelem seregei a Gellért- és várhegy közötti tért, a német birodalomi hadak vizivárost.

A magyar seregek vezérei voltak: Eszterházy János, Miklós és Zsigmond, Pálffy János, Miklós és Károly, Batthyány Adám, Draskovics Miklós, Nádasdy Tamás és Petneházy.

Petneházyt saját kértére Károly herczeg a gyalog hajduság vezérévé nevezte ki; örömest is engedték neki ezt a helyet: tudják azt régen, hogy a konvertita a legtüzesebb ostromló.

Gábor barát nagyra becsült férfiú lett a vezérek előtt; egy tudományos készültségü ember, mint ő, sokat ér az ostromló hadseregre nézve, mert ugy le tudta rajzolni a vár védműveit, hogy azon minden közkatona eligazodhatott volna; megmutatta, hol leggyöngébbek a védfalak, hol legkönnyebben hozzájárulható a sáncz? minő akadályokra találhatnak, ha az első erődítményeket elfoglalták.

Előadásából az derült ki, hogy a legkönnyebben megtámadható része a várnak a Duna felőli meredek, melynek védművei el vannak hanyagolva, s a hol az ágyuk nem sok kárt tehetnek, tűzaknáktól épen nem lehet tartani, leggonoszabb hely pedig a vérmező felőli nagy körfal (rondella), melyet a többi várszegletek ágyukeresztüze véd, s melynek előtere nagyon alkalmas tűzaknák készitésére. E felett van a lőporos torony is, melyről sokszor mondá Abdi basa, hogy ha már az ellenség a sánczon volna, kanóczot vetne bele s magával együtt a légbe röpitené. Ez tehát átkozott pont lesz az ostromlókra nézve.

Petneházyt épen nem lepte meg, midőn a haditanács után azt a rendeletet vevé, hogy hajdúival a nagy rondella ostromát fogja vezetni. Valamint az sem, midőn megtudta, hogy vetélytársa Funkenstein a bajor segédcsapatokhoz tétetett át, kik a viz felől fognak ostromolni. Kezdett már fatalista lenni s bizni a jóslatokban. „Ne busulj, én is ott leszek!“ biztatá őt Gábor barát; a mivel sok volt mondva, mert a tüzérség fővezére, Gonzales Antal, a ráczhegy felőli ütegek vezetését a leleményes eszű barátra bizta, kiben az első találkozás után olyan ismeretgazdagságot fedezett fel, a minőt csak egy hosszú élet és meghalni nem akaró bosszúvágy tanulmányai adhatnak egy férfiúnak.

(Folyt. köv.)

Budakeziről.

Az idén letelt a szépitő egyesületnek öt évi szervezésének fennállása, mely idő alatt ugyan nagy keveset lehetett tapasztalni működéséről! De nem csodáljuk, hisz ahoz — hogy látszatja legyen — a befolyt pénz elégtelennek mutatkozott, azért tehát minden módot el kell követni, hogy feladatának megfelelőleg több pénz gyüjtessék, a nélkül minden jóakarat mellett sem haladhatunk valamire is! Nem akarunk tehát pálczát törni a volt igazgatóság ellen, habár a vezetőség tevékenységének kellő kifejtése sok várni valót hagyott hátra, de reméljük, hogy jövőre az uj igazgatóság — lehetőleg több pénz rendelkezése mellett — erélyesebb működést fog tanusitani.

Az évi számadások jóváhagyása után rövid eszmecsere után az értekezlet a szépitő egyesületnek ujabb öt évre leendő szervezésébe állapodott meg. Ennélfogva ismét aláirások fognak gyüjtetni és ha 300 részvényes aláirása biztositva lesz, az egyesület konstituáltnak fog tekintetni és működését az összehivandó közgyülés által összehivandó igazgatóság és választmány megkezdendi.

Tekintve pedig, hogy az alapszabályok a változott körülményekhez képest alapos reformokat tesznek szükségessé, annálfogva azok kidolgozására egy bizottság fog kirendeltetni, mely hivatva lesz azokat a modern kivánalmaknak megfelelő módon kidolgozni, mit is azután a közgyülés jóváhagyása mellett a magas kir. belügyminiszteriumnak megerősitése végett fognak felterjesztetni.

Szóba került a többi között az a kérdés is, vajjon tekintettel a sokoldalu igényekre, melyek a nyaraló közönség élvezetének emelésére felmerülnek, hogy a szükséges kiadások fedezésére — mint más ilyféle nyaraló helyeken szokásos — szedhető-e az ugynevezett (kurtaxa) gyógydij gyanánt valamely csekély pénzösszeg? hogy azáltal a szépitő egyesületnek pénztára szaporodjék. Erre nézve az az inditvány tétetett, hogy e körülményre nézve a belügyminiszteriumnak beleegyezése szükséges lévén, az alapszabályok kidolgozásánál e pont érdemében is intézkedés tétessék. Nem kételkedünk, hogy a kormány eme méltányos kérelmet nem fogná helyeselni, a mennyiben a székes fővároshoz oly közeli üditő regényteljes nyaraló sehol sem létezik és természeti előnyeinél fogva hivatva van a több ilyféle üditő helyiségekkel versenyezni és ezáltal az üdülést kereső szenvedők mindon kitelhető módon lehessenek kielégitve, kik is az eddigi nyilvánulásaik szerint készséggel járulnának valamely adakozáshoz, ha látnák a javitásoknak és czélszerü berendezéseknek eredményeit.

Jelenleg a budakeszi erdőnek kelet-déli részét a székes főváros vette meg a korona uradalomtól kétségkivül oly czélból, hogy azon kies erdőt a nyaraló közönség kényelmére és élvezetére átengedje és jövőre is biztositsa, feltéve hogy a szükséges beruházásokról is gondoskodni fog, a miket eddig sajnosan nélkülözni kellett, különösen az igen primitiv utakra nézve, melyek a másutt észlelhető üditő helyiségekkel nagy ellentétben állanak és a sétálóknak nagy akadályul szolgálnak.

A főtényező, mi az egészségre nézve — különösen a Budakeszin többnyire időző melbetegekre káros hatásu kiállhatatlan nagy pornak eltávolitása, illetve enyhitése, mi ellen első sorban is az igen érzékeny vizhiány pótlása szükségeltetnék, miért is a vizvezetéknek Budakeszire leendő kiterjesztése iránt a székesfőváros tanácsa behatólag felkérendő lenne és pedig nemcsak a szépitő egyesület, hanem a község előljárósága által is már a tüzveszélyek elháritása és a közegészség előmozditása iránti tekintetből is!

E kérdelemnek annyival is hajlandó lehet már a székesfőváros tanácsa helyt adni, a mennyiben a káposztásmegyeri vizveték megnyitása alkalmával a jobbparti viz egészen a budaiak rendelkezésére áll, mely annyi vizet képes előállitani, hogy a budakesziek szükségletére megkivántató vizmennyiség könnyen nélkülözhető lenne, magától értetődvén, hogy a vizvezetéki költség a község, illetve a magán háztulajdonosok által lenne fedezendő, mely áldásos vállalatra mindenki kész leszsz ama csekély áldozatot meghozni, mibe a vizvezetéki költségek kerülnek. A vizvezeték kiterjesztése Budakeszire sem járna sok költséggel, a menynyiben a vizvezeték amugy is már a Szép juhásznéig van vezetve és innen folyton lejtőleg érvölgyben fekvő kies Budakeszire, a hol a vizhiány minden tekintetben érezhető.

A székesfőváros, mint jelenleg Budakesz községnek részbeni földesura bölcsen belátván a jelen előhaladott korral járó szükségleteket, melyek még hiányzanak ahoz, hogy Budakez versenyezhessen a többi üditő helyiségekkel bizonyára nem fogja megvonni segélyét a szépitő egyesületnek nyujtandó subvenciójával, ugy a mint azt kilátásba helyezte a község előljárósága a község szerény pénztárából.

Hogy pedig még igen sok kell oda, hogy Budakesz regényes fekvésénél fogva rendeltetéséhez képest azzá legyen, a minek lennie kellene, azt mindenki belátandja, épugy minthogy azt mindent egyszerre megteremteni és felfogni nem lehet! Mindamellett mégis most már egy előre jól átgondolt bizonyos irányu terv szerint kellene eljárni, hogy lassankint évről évre mindinkább közeledjék ahoz a czélhoz, melynek elérését a szépitő egyesület Budakesz szépitésére és a nyaralók kényelmére és igényeinek kielégitésére kitüzött.

Igen sok, de kivitelre nem lehetetlen berendezések lennének szükségesek; például: itt a primitiv kivilágitás! Alig látni imitt-amott egy piszkos lámpát, a házak melletti gyalogúnak oly botló egyenetlenséggel tündökölnek, hogy minden lépten vigyázatra intenek, mit tűrni nem lenne szükség. A vizvezetéknek egyes házakbani belejtése, hogy a nyomasztó szükségnek eleje vétessék, nemcsak a jó ivóvizhiánynak pótlása végett, de a járdáknak öntözése végett is. — A fürdőknek szaporitása, mely gőzfürdővel és esetleg kibővitendő lenne, mert az eddigiek csakugyan még a legcsekélyebb igényeknek sem felelnek meg, mi pedig egy ily üditő helyen nagyon érezhető hiányt képez; a fasoroknak kiegészitése, úgy az utczák és terekről a gaznak kiirtása és egyáltalán tisztántartása. Hiányzik továbbá egy kényelmes terem (Kursalon) az erdő szélén, hol frissitők kaphatók és a rossz időben fedett menhely található. A magyar szinkörről már megemlékeztünk és ezúttal újra hangsulyozzuk annak maradandóvá tételét azáltal, hogy egy állandó szinkör épittessék, hol egyszersmd hangversenyek és tánczmulatságok is rendeztethetnének. Ennek miképi felállitása iránt intézkedni és a szintársulatnak kellő fenntartására szükséges szubvenczionak kieszközlésére a kellő lépéseket megtenni, a szépitö egyesület feladatához tartozik és nem hiszszük, hogy a székes főváros segélyével ép úgy, mint a többi hatáskörében működő szintársulatokat, támogatni nem fogja.

Mindezek az óhajok teljesülése nem jár különös nehézséggel és ha lesz pénz és mellette jóakarat, akkor az ujonnan alakulandó szépitő egyesületnek feladata leend, minden módot czélszerüen felhasználni, hogy a kitüzött czél az előre kidolgozandó terv szerint eléressék. Haladjunk tehát és ne aludjunk!

Dani.

Budai szinügy.

Midőn 1883. év tavaszán Kreesányi Ignácz szintársulatával Budára jött, — a szinkör soha nem remélt aranynapokra virradt. A közönség és a sajtó osztatlan tetszéssel fogadta az igazgató vállalkozását, sőt már az állandó szinház terve mint befejezett tény, közbeszéd tárgyát képezte.

Azóta elmult tiz esztendő, az állandó szinház kiszemelt telke (a fazakas-tér) a kálvinista-templom czéljaira átengedtetett s ezzel egyszersmind a budai állandó szinház eszméje véglegesen elejtetett. Buda, lakosság tekintetében, a vidék bármely nagyobb városát fölülmulja; kulturális intézmények tekintetében azonban jóval azok mögé helyezhető Pozsony és Temesvár, mint azt a lapokban legutóbb olvashattuk, a millennium emlékére állandó magyar nemzeti szinház létesitésének eszméjével foglalkozik.

Budának a magyar színészet részére méltó helye sincs, ha csak a kezdetleges berendezésü s a czélnak legkevésbbé megfelelő várszinházat nem tekintjük a magyar múzsa otthonának.

Több izben szó volt arról, hogy a szinkör és a várszinházban egy és ugyanazon szintársulat tartana előadásokat s az állandó szinház ügye ily módon oldatnék meg. Az eszme mindenesetre méltó, hogy az irányadó körök különösen pedig a kormány komolyan foglalkoznék vele, annál is inkább, mert az operaház és a nemzeti szinház személyzete által rendezett előadások rendkivül költségesek s egy-egy előadás jövedelme a napi költségeket is aligha fedezi. Kifogástalan operaelőadást különben is a várszinház kis szinpadán produkálni aligha lehet.

Buda, Temesvár és Pozsony között három három évre kötött szerződése a jövő évben lejár. Ha már most Pozsony és Temesvár az állandó szinház eszméjét tényleg megvalósitaná, azt hiszem, a legkedvezőbb alkalom kinálkoznék, hogy Buda is a két város példáját követve, szinészetét önállósitaná s egyszersmind kivonná magát Pest gyámkodása alól.

Mindehhez természetesen a kormány, a közönség és a vállalkozó igazgató részéről több feltételre volna szükség.

A kormány részéről első sorban a várszinház átalakitása legalább is oly mértékben, a mennyiben azt a terület viszonyai megengedik. Másodsorban a müsor tekintetében függetlenné kell tenni a budai szinházat a nemzeti és a népszinháztól illetőleg megengedni mindazon darabok szinrehozatalát, melyeknek jogát az itt működő igazgató megszerezte. A budai szinkör igazgatója egyes darabokat csakis e két intézet igazgatójának beleegyezésével hozhat szinre az uj és nagy sikert aratott müvek bejárják az egész országot, sőt gyakran még a külföld is gyönyörködött bennök, midőn Budán szinre kerülhetnek.

Ez okozta Feleki bukását is, hiszen emlékezünk reá, hogy müsor hiányában csaknem az egész évadot az Eleven ördög és a Kékszakálu herczeg szinre hozatalával volt kénytelen kitölteni.

Az igazgató részéről jó és a főváros igényeinek megfelelő szintársulat szervezése a legfőbb feltétel, mert csak igy remélhető hazánkban virágzásnak indult szinmü irodalom részére, második müintézet létesitése.

A közönség különösen a budai közönség részéről főfeltétel az önállósitás eszméjének felkarolása. Buda emelése érdekében megindult mozgalom hatása már is észrevehető s mondhatjuk, hogy évtizedek óta vajudó kérdések a mozgalom már is észrevehető s mondhatjuk, hogy évtizedek óta vajudó kérdések a mozgalom hatása alatt megoldást nyertek. Az őszi idő beálltával. midőn a társadalmi élet intenzivebb alakot ölt, a társas körök termei megnépesednek, kivánatos volna, ha a budai szinügy is komoly megbeszélés tárgyát képezné. Meg kellene ugyan egyelőre elégednünk a várszinházzal és szinkörrel, az önállósitás eszméjének keresztülvitele azonban évek multán meghozná a maga gyümölcsét. Reményünk van, hogy Buda, mint hazánk fővárosának tekintélyes része megragadja az alkalmat és követve a vidék nagyobb városainak példáját a millenium esztendejében megveti állandó magyar szinházának alapját.

A honalapitó sirja.

Motto: Jam seges est, ubi Troja fuit.

Tizenkét esztendővel ezelőtt, midőn Ó-Buda határában az aquinkumi ásatások az egész ország de különösen a főváros közönségének érdeklődése mellett folytak, egy uj, mondhatni merész eszme került felszinre: a honalapitó sirjának felkutatása. — Ezer éves sir helyé rendelkezésünkre álló hiányos adatok után megtállapitani, nehéz feladat. Béla király névtelen jegyzője nagybecsü kronikájában elég világosan megmondja ugyan, hogy Árpád vezér az Úr igéjének megtestesülése utáni 907. esztendőben e világból elköltözvén egy kis folyamnak forrása fölött, mely kőmederen át száll alá Attila király városába, eltemettetett, hol is a magyarok megtérése

után a boldogságos Mária tiszteletére az ugynevezett fehér egyház épittetett.

A fehér egyház a török uralom korszakában teljesen elpusztult, létezését azonban néhány adománylevél, csere-okmány és Mátyás királynak Sixtus pápához irt levele kétségtelenül bizonyitják.

A török uralom után ránk maradt okmányokban a fehér egyház helye közelebbről is meg van határozva; ezekben felsorolt iránypontokat a mai helyrajzi viszonyokhoz alkalmazni azonban nehéz feladat s a vidék alapos ismeretét feltételezik. Tholt Titusz, dr. Wekerle László és Havas Sándor hosszabb időn át folytatott kutatásaik eredményéről önnálló röpiratokban beszámoltak s mint jól tudjuk, hogy Tholt és dr. Wekerle csaknem megegyező véleménye alapján megkezdett ásatások, valamint a Viktória tégla-gyár területén foganatositott épitkezés alkalmával felszinre került rommaradványok a fehér egyház alapfalainak bizonyultak.

Budapest főváros törvényhatósági bizottsága még 1882. évi 107. szám alatt kelt határozatával a sír felkutatásának eszméjét magáévá tette s egyszersmind az ásatások költségeit is magára vállalta; azóta immár 11 esztendő elmult s a sír felkutatásának kérdése teljesen feledésbe ment.

A millenium küszöbén nemcsak a kötelesség érzete, hanem a nemzet kegyelete is parancsolja a honalapitó emlékét méltó módon megünnepelni, fel kellene tárni a romokat, mint ezredéves multunk legbecsesebb emlékét; — ha másként nem, ugy a nagy közönség áldozatkészségéhez kell folyamodni, mely hasonló esetekben nagylelkűségének már nem egyszer adta méltó tanujelet.

Nem következés ugyan, hogy e keresztény szentegyház közvetlenül a pogány Árpád sirja fölé emeltetett volna; valószinü azonban, hogy a sirhely annak közvetlen szomszédságában illetőleg az egyházhoz tartozó területen fel volna található, — annál is inkább mert hisz őseink temetkezési szokásait ismerve föltételezhető, hogy jelen esetben nem csupán egy kisded sír felkutatásáról van szó. Árpád mint fővezér ősi szokás szerint fegyverzetével és számos értékes tárgygyal temettetett el, melyek, mint azt manapság feltárt húnsirokból következtetnünk lehet, még nem estek a mindent pusztitó enyészet áldozatául.

25 éves találkozó.

A budai főreáltanoda volt növendékei, a kik 1868-ban végezték tanulmányaikat e hó 16-án tartották 25 éves találkozási ünnepélyüket, mely minden tekintetben igen jól sikerült.

A gyülekezés a budai zeneakadémia disztermébe volt kitüzve hova reggeli 8 óra után érkeztek meg nagyrészt nejeikkel együtt a volt pályatársak, kiket az idő sorsa ugyancsak megváltoztatott 25 év alatt. Kevesen ismertek egymásra s csakis mikor nevét beléptekor mindenki megmondta, vette kezdetét a régi ismerősök között a baráti ölelkezés. Egy osztálymérnököt ki „Biharországból“ érkezett fel a találkozásra, zajosan megéljeneztek, a midőn nejét, leányát és leányának vőlegényét, egy deli huszárhadnagyot bemutatta volt pályatársainak. Egy pályatárs a ki tanuló korában czingár termettel birt, most poczakos termetével tünt ki. Egyszóval sok érdekes epizód volt a találkozás alkalmával. Fél kilenczkor nagy éljenzéssel fogadták a volt pályatársak az ünnepélyen megjelent és még életben lévő volt három tanárukat, nevezetesen: Hofer Károly főigazgatót, az V. ker. főreáltanoda igazgatóját, Majer Józsefet, a budai kir. főreáltanoda igazgatóját és Cseörgheő Aladárt, az intézet vallástanárát.

A találkozóra a volt pályatársak közül megjelentek: Bruck Ferencz állami kereskedelmi iskolaigazgató Ujvidékről; Fröhnert Károly cs. és kir. közös pénzügyminiszteri számtanácsos Bécsből; Hevesi Adolf magánmérnök Szegedről; Hort József, a „Bihar“ helyi érdekü vasut osztálymérnöke Nagyváradról; Jancsó Emil községi körjegyző Szombatságról; Krammer Samu uradalmi gazdasági intéző Tápiógyörgyéről; Rank Rezső miniszteri főmérnök Pozsonyból; Schleicher Antal épitési vállalkozó Bajáról; a fő- és székvárosból pedig: Ehmann Lajos igazgatósági titkár a déli vasutnál; Hászmann János főmérnök a magy. áll. vasutaknál; Isó Pál pósta- és távirda felügyelő; Kremmer főellenőr a magy. áll. vasutaknál; Münzberger Ferencz műszaki tanácsos a földmivelési miniszteriumban; Papp János főellenőr a magy. áll. vasutaknál; Plaveczky Aurél pénztárnok a központi állampénztárnál; Rosenbach Ferencz pósta- és távirda főtiszt; Singer Samu, az „Anker“ életbiztositó társaság főtisztviselője; Schmidt Gusztáv főmérnök a kassa-oderbergi vasutnál, dr. Schmitt Jenő igazságügyi irodatiszt és báró Tunkel Otto az angyalföldi elmegyógyintézet gondnoka.

Távolmaradásukat kimentették: Fitz Gyula kir. mérnök Pozsonyból; Felmayer Lajos földbirtokos Szegedről; budai Goldberger Samu festő és kartongyár tulajdonos Budapestről; rohonczi Molnár Attila dunagőzhajózási kapitány Orsováról; Vér László városi hivatalnok Czeglédről és Virágh Lajos városi főmérnök Aradról.

Az egybegyülteket Rosenbach Ferencz üdvözölte s felhivta a megjelenteket, hogy testületileg vonuljanak át a kapuczinusok templomában tartandó hálaadó isteni tiszteletre. A templom már ekkor zsufolásig megtelt előkelő közönséggel ugy annyira, hogy az ünnepeltek mindannyian kénytelenek voltak állva a szent misét végig hallgatni. A főoltárt ez alkalommal Szelnár Adolf udvari műkertész gyönyörüen diszitette fel déli növényekkel. A szent misét Cseörgheő Aladár olvasta s a ministransi teendőket két 25 év előtti tanitványa, Bruck Ferencz és Rosenbach Ferencz végezték. Mise alatt több működvelő — nagyrészt a budai zeneakadémia tagjai — Hoppe Rezső krisztinavárosi templomi karnagy vezetése alatt Horák D-dur miséjét adta elő szépen és szabatosan. Betétek voltak Könyves Károly orgona kisérete mellett: 1. „Ave Maria“ Saint-Saentől énekelte Rosenbach Ferenczné urnő; 2. „Intellige Clamoris“ Wolf Cyriltől, énekelte Schidt Gusztáv ur; 3. „A hazáért“ Rudnyánszky Józseftől, Schubert zenéjére énekelte Hormuth Ilona kisasszony, 4. „Miatyánk“, férfikar néhai Derlik Józseftől. Mise befejeztével a „Hymnuszt“ játszották orgonán Erkeltől, melyet a közönség állva hallgatott végig.

Mise után a zeneakadémia disztermében diszülés volt, melyen Hofer Károly főigazgató üdvözölte tanártársai nevében volt tanitványait, örömének adott kifejezést, hogy 25 év után ily szép számmal családjaikkal megjelenve, alkalmat adtak volt tanáraiknak e találkozás közös megünneplésére. Biztositja volt tanitványait, hogy a megjelent tanári kar a legnagyobb örömmel vesz részt az ünnepélyen, mely egyszersmind az ő ünnepélyük is. Hosszantartó zajos éljenzés követte a volt és feledhetetlen osztályfőnök szavait, mely után a volt tanitványok nevében Bruck Ferencz mondott köszönetet. Háláját fejezvén ki a volt tanitványok részéről a tanári karnak, a kiknek köszönhetik, hogy mindannyian a társadalom számot tevő tagjaivá és a haza derék polgáraivá lettek, végül volt pályatársaihoz fordult, őket üdvözölte megjelent családjaikkal együtt. Ezután Cseörgheő Aladár tanár üdvözölte még volt tanitványait, mely után Májer József igazgató felolvasta az 1868-ik évben végzettek névlajstromát. Az ülésnek utolsó tárgyát képezte Rosenbach Ferencz, az ünnepély kezdeményezőjének rövid felolvasása, melyben a volt pályatársak állásáról és az elhunytak létszámáról tesz jelentést. E szerint a budai főreáltanodát 1868-ban összesen 41-en végezték el. Ezek közül mérnöki pályára lépett 13; hivatalnokira 11; kereskedőire 3; gazdászatira 2; tanárira 1; meghalt 7 és végre azok száma a kiknek holléte feltalálható nem volt 4. Végül a jelenlévők egy kötelező nyilatkozatot irtak alá, melyben a legközelebbi találkozást 1898-ik évre tüzték ki. A diszülés után szives meghivás folytán a társaság a Ganz-gyár villamos osztályának telepeit tekintette meg azután pedig a Margitszigetre rándultak, hol Holfeld Lajos felügyelő ur és dr. Bauer Antal főherczed udvari és margitszigeti fürdőorvos szeretetreméltó kalauzolása mellett megtekintették a sziget nevezetességeit, mely után az egész társaság lefényképeztette magát s ezután a felső vendéglő helyiségeiben társasebédre gyültek össze.

A társasebéd a legjobb hangulatban folyt le. A menü hat fogásból állott s a jelenlévők Reinprecht konyhájával meg voltak elégedve. A felköszöntők sorát Fröhnert Károly nyitotta meg ki a tanárok és pályatársak egészségére üritette poharát; Bruck Ferencz Hofer Károly főigazgatót s később pedig a jelen volt hölgyeket éltette; Hofer volt tanitványait köszöntötte fel; Rank Rezső Majer József igazgatót, Rosenbach Ferencz pedig Cseörghő Aladár tanárt, továbbá mindazon urakat és hölgyeket kik a hálaadó misét zene- és ének-közremüködésükkel ezt művészeti szinvonalra emelték, ugyancsak felköszöntötte Szelnár Adolfot, a ki szivességből az oltárt oly szépen feldiszitette. Cseörghő tanár volt tanitványait éltette. Münzberger Ferencz a rendezők érdemeit méltatta. Volt még ezenkivül számos komoly és humoros felköszöntő. A vig kedvü társaság hat óra felé vett bucsut egymástól, többen a szinházba mentek s bucsura a krisztinavárosi kaszinó uj vendéglőjében gyültek össze, hol Hofer főigazgató és Bruck Ferencz bucsuszavai után élfélkor mondtak „Isten hozzádot“ egymásnak. Igy folyt le a szép ünnepély melyre a résztvevők mindenkor örömmel fognak visszaemlékezni.

Baki.

Iskolaszéki választások.

A dunajobbparti kerületekben nagy érdeklődés mellett folytak le a választások. Sokkal többen szavaztak le, mint az elmult években.

Különösen a várbeli városháza volt élénk. Jellemző és az események árnyékának előrevetését látjuk abban, hogy az I. kerületi előljáró ur nevét 70-en kihuzták a névsorból. És hogy végleg ki nem bukott Osztoics Mihály ur azt az I. kerületi polgári körnek a választásnál jelenlevő tagjainak köszönheti, kik a megállapodást nem akarták megszegni.

A szavazás reggel 8 órakor kezdődött és estve 8 órakor zárták be. Ekkor Scheich Károly elnök bevonult a scrutiniumba és $^1/_4$11 órakor hirdette ki az eredményt. 85 contra 200.

Az eredmény a következő mind a három kerületben.

Megválasztattak:

I. A várbeli iskolaszékhez. Rendes tagokul: Dr. Appl Lajos, Baróti Lajos, Dulovics Béla, Frey Alajos, Ghyczy Géza, Dr. Gombár Tivadar, Dr. Hegedüs János, Hirsch István, Huszár Adolf, Kárffy Titusz, Dr. Kemény Ferencz, Dr. Klempa István, Dr. Keömley Nándor, Kossutány Géza, Dr. Lechner László, Márffy Ágost, Dr. Országh Sándor, Scheich Károly, Szeghő János, Walheim János. Póttagokul: Bachler Károly, Dr. Gyurmán Emil, Guckler Győző, Kleszner Albert, Kállay István, Kanócz István, Madarassy Gábor, Márffy Albin, Póra Ferencz, Tichtl János.

II. A krisztinavárosi iskolaszékhez. Rendes tagokul: Dr. Bányay Fülöp, Beiwinkler Károly, Bertsik József, Braidsver József, Csillag Benő, Dr. Fodor József, Fronyek Ferencz, Fekete József, Gyertyánffy István, Horn Ede, Dr. Jankovits János, Kállay Bertalan, Kertscher István. Dr. Kiss Áron, Kun Alajos, Dr. Mezey Sándor, Miklós Gergely, Muchmayer Ferencz, Dr. Niedermann Gyula, Payer Béla, Payr Vilmos, Perthl Géza, Dr. Romy Béla, Dr. Schwartzer Ottó, Stolz István, Dr. Szénássy Sándor, Szőllősy István, Terbocz István, Ujhelyi Sándor, Zsák Hugó. Póttagokul: Dr. Baló József, Erényi Antal, Fill Mihály, Filó Lajos, Goczigh József, Gürsch Ferencz, Kun Géza, Lakenbacher Károly, Löwenstein Antal, Ormay Ferencz, Dr. Szebenyi Antal, Dr. Thyrring Gusztáv, Vitál Sándor, Dr. Vladár Márton Weisz Antal.

III. A tabáni iskolaszékhez. Rendes tagokul: Adamaszky József, Eiszdorfer Gusztáv, György Aladár, Hauszmann Alajos, Havassy Ignácz, Dr. Heinrich Károly, Keller Ignász, Kerntler Ferencz, Dr. Kertész Aba, Dr. Kovács Gyula. Malmarics Ignácz, Manoilovics Viktor, Mauks János, Müller János, Nagy Jenő, Osztoics Mihály, Pozsonits István, Szelestey Géza, Wolf Márton. Póttagokul: Dr. Arányi Árpád, Ifj.

Melléklet a „Buda és Vidéke“ 38. számához.

Budapest 1893 (1) BUDA és VIDÉKE Szeptember 24.

Tiz év.

Az I—III. kerületi szállodások bor- és sörmérők ipartársulata hasznos munkásságának tiz éves fennállását zászlószenteléssel ünnepelte meg.

Minden egyesület élénkiti a közszellemet, az embereket közelebb hozza egymáshoz s aczélozza az egyik legnagyobb erényt az egyetértést és összetartást, mely a társadalmat biztositó erőkhöz tartozik.

Régi mese de hatásában mindig uj marad a venyige kéve példája. Egyes szálait könnyen töri el a gyermek, mig a kötegen kudarczot vall az óriás is.

A mit magánosok el nem érhetnek azt eléri az egyesület, a szövetkezés egyesült erővel.

Ma napság minden érdekkörnek egyesülni kell, mert a nélkül czélt nem lehet érni. Meglehetős sulyos a helyzete minden foglalkozásnak. Az egyén akarata, reményei hajótörést szenvednek, ha nem egyesül. Egyetértve és vállt vetve, könnyebb a pálya és közelebb a czél.

De jaj az olyan egyesülésnek, hova a viszszavonás, a hiuság kicsinyeskedése férkőzik be és párttusák oldják szét a kévét.

Baj ha nincs az egyesületnek erőskezü vezére, ki az ügyek élén tapintattal áll és buzgalma jutalmául nem nyeri meg a tagok bizalmát és szeretetét.

Az I—III-ik kerületi vendéglősök, szállodások, bor- és sörmérők ipartársulatának egyesülete élén egyesülete élén egy olyan férfiu áll, mint Barabás József, kit szaktársai szeretnek, tisztelnek és bizalmukkal ajándékoztak meg s a kinek az egyesület fennállásában, virágzásában, magyar szellemében oroszlánrésze van.

Az ipartestület jól választott, midőn őt állitotta ügyei élére . . . Az ő férfiassága, értelmisége, ernyedetlen buzgalma, kitartása, tapintatos bánásmódja, erélye, biztositéka az egyesület felvirágzásának.

Midőn az egyesület zászlóanyjává köztiszteletben álló elnöke nejét kérte fel, ezzel nemcsak azt bizonyitotta, hogy jól választott, de elnökét is megtisztelte.

Az ipartestület tapasztalhatta tiz éves fennállásának ünnepén, hogy a társadalom minden rétegében nagy érdeklődéssel tekintik a társulat helyes irányu munkásságát.

Az az impozáns menet, minőt még budai társulat nem fejtett ki igazolja állitásnnkat. Az ünnepély lefolyása tanusitja, hogy az ipartestület közbecsülésben részesül.

E helyen kiemeljük az egyesület ügybuzgó derék titkárát Ruthner Józsefet, ki a sok teendőt odaadással önfeláldozóan végezi.

Kiemeljük ezenkivül a társaság alelnökét, pénztárnokát, választmányát és az összes tagokat, kik mind részesei az egylet felvirágzásának.

Isten áldása legyen tovább is munkásságukon.

A felvonulás.

Az ünnepélyhez reggel ½8 órakor gyülekeztek a II. kerületi Fáczán helyiségében. A zászlóanyáért a kiküldött urak vezetése alatt 12 tagból álló küldöttség ment, a kit megérkezésekor Petz Károly, a rendezőbizottság elnöke igy üdvözölt:

Mélyen tisztelt zászlóanya!

Nekem jutott a szerencse, Önt a mai napon társulatunk tagjai nevében üdvözölni s az Ön irányában érzett tiszteletünk s forró köszönetünknek kifejezést adni ama szivességért a melylyel mai ünnepünket emelni s mint zászlóanya köztünk megjelenni sziveskedett. Isten hozta!

Kilencz órakor megindult a diszmenet — mely valóban fényes volt — a medve-, iskola-Batthyányi- és fő-utcza, Albrecht-ut, lánczhid-tér, disztér, tárnok-utcza és a szt. háromságtéren át a Mátyás-templomba.

A zászlóanyát magyar ruhában öt fakó lóval Braun budapesti bérkocsis vitte, kit minden ilyen alkalommal igénybe vesznek. Hosszu kocsisorok mentek a diszfogat után, mellette fehérruhás leányok és elől a küldöttségek, igy a budapesti vendéglősök ipartársulata, a pinczér egylet, a hajó kovácsok egylete, a Cselka Nándor egylet, mindannyian zászlókkal. Az I—III. kerületi ipartársulat zászlaját, mely pompás és diszes kiállitásával közbámulatot keltett, Pesznecker József vitte. A zászló nagy luxussal selyemből készült a jónevü Kriszta és társa czégnél.

A mere a menet haladt a nézők az utczákat zsufolásig megtöltötték és tekintélyes társulat diszes felvonulását elragadtatással nézték, ezzel is elismerve a társnlat érdemeit. Több helyen meg is éljenezték. Sok ház volt fellobogózva. A társulat tagjai kék szalagon a köztiszteletben álló zászlóanya Barabás Józsefné urhölgy arczképét vizelték jelvény gyanánt. A zászlóanya pompás zöld bársony ruhába volt öltözve és alig győzte a kocsiból a sok köszöntést viszonozni.

A templomból a menet a szentháromságtér, uri utcza, a várból levezető uj uton az Attila-utczán, szarvastér, apród-utcza, várkert-rakpart, lánczhid-, fő-, Batthyányi-, iskola- és medve-utczákon jött vissza a Fáczánhoz. Az utczák annyira zsufoltak voltak, hogy a diszes menet alig tudott haladni, de ezért minden példás rendben és impozánsan folyt le, ½12 órakor értek a Fáczánhoz.

A zászlóanya bokrétája.

Barabás Józsefné urhölgy bokrétája selyem manchettában zöldszinü bársony szalaggal aranyhimzésü nyomással Lohr Irma virágtermében készült (II. Fő-utcza 1. sz.) Az izléses csokor valódi müremek volt. Örülünk rajta, hogy egy budai czégnek alkalma nyilt párját ritkitó művészetét bemutatni. Gazdag és helyes választékban voltak képviselve a virágok többek között Marchal de Niel, Thea, Theehybrid és Noiset faju rózsák, Tuba rózsa, Bouvardia bimbók és La franch, finom zöld Adreanthum Myrtus bimbók stb. A bokréta nagy feltünést keltett. Lohr Irma virágtermének dicséretére válik ez a szép bokréta, mit a zászlóanya kezeiben tartott. Ez is emelte az ünnepély fényét.

A templomban.

A diszes menet a templomban elhelyezkedett és itt Bogisich Mihály prépost esperesplébános fényes segédlettel misét szolgáltatott zenekar kisérettel. A mise után megáldotta a zászlót és áldását megelőző beszédjében fejtegette a zászló jelentőségét, hivatását. Szép beszéde nagy hatással volt a fényes közönségre, mely nem csak a templom belsejét töltötte meg zsufoltig, de még a teret is jórészt elfoglalta kivül.

Bogisich Mihály prépost esperes-plébános ezután Cselka Nándor püspök valamint a maga nevében beverte a zászlóba a szögeket. Ugyszintén Barabás József elnök és Barabás Józsefné urnő, a zászlóanya is.

Diszülés.

A diszülést Barabás József elnök következő beszéddel nyitotta meg:

Mélyen tisztelt vendégek és tagok!

A mai ünnepünk egyik lényeges pontja a most tartandó diszülés, melyet a mai napra azért hivtunk össze, hogy a lefolyt tiz év alatti működésünket röviden önök elé terjeszszük.

A midőn tehát önöket üdvözlöm, felkérem egyszersmind a társulati jegyző urat a napirend előterjesztésére s ezzel az ülést megnyitottnak nyilvánitom.

Ezután Ruthner József titkár felolvasta a jelentést, mely a tiz év történetét hűséggel, kimeritően és élénken megirva tárgyalja:

Mélyen tisztelt gyülekezet!

„A mely nemzet elfelejtette multját, nem érdemli a jövőt.“ E példabeszédbe foglalt nagyigazság, nem csak egy nemzetre, de minden szerves egészet képező egyletre, társulatra, s igy a mi társulatunkra is alkalmazható. Mert hiszen a mult tanuságai, tapasztalatai adják meg az utmutatást a jövő minden lépéséhez.

Mi is tehát — mielőtt a mai napirendre kitűzött tárgyra áttérnénk — mielőtt társulatunk 10 évi fennállásának évfordulóját megünnepelnők — szükségesnek tartjuk legalább röviden megemlékezni a társulatunk alakulására és fejlődésére vonatkozó nevezetesebb mozzanatokról.

Ezek előrebocsátása mellett tehát kérjük a tiszt. gyülekezetet, miszerint — szives figyelmüket hosszu időre igénybe nem vevő, jelentésünket figyelemre méltatni és tudomásul venni sziveskedjenek. Ugyanis: a főváros Tekintetes Tanácsa által az 1882. évben kiadott italmérési szabályzat 18. §. értelmében tartozott mindenki ki az italmérést a főváros területén gyakorolta a vendéglősök, szállodások, bor- és sörmérők ipartásulatának tagja lenni s mindaddig az maradni mig ezen üzletet gyakorolta.

Ezen § világos intézkedései folytán több I. II. és III. ker. vendéglős, élükön Prokesch Antal, Lindmayer Ferencz, id. Haszmann József urak stb. értekezletet hivtak össze, melyen egyhangulag elhatároztatott, hogy a főváros dunajobbparti vendéglősei a főváros I. II. és III. kerületére nézve egy társulatot alakitanak s e végből egy bizottság megbizatott az alapszabályok szerkesztésével.

Az e bizottság által kidolgozott alapszabályok még az 1882. évi november hó 2-án lettek a jóváhagyási záradékkal való ellátás végett a főv. Tekintetes Tanács utján az akkori földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. Ministerium elé terjesztve.

Ezen alapszabályok azonban csak az 1883. évi junius hó 26-án lettek jóváhagyva s igy társulatunk müködését csakis ezen időtől kezdhette meg.

Hogy társulatunk ezen időtől a mai napig nemcsak az alapszabályokban meghatározott feladatnak felelt meg, hanem minden alkalmat felhasznált arra, hogy tagjai érdekeit előmozditsa és megóvja, kitünik a következőből: társulatunk a Tekintetes Tanács által az 1884. évben az üzleti zárórák tárgyában kidolgozott szabályrendelet szerkesztése alkalmával a tagok érdekeit képviselte;

az 1884. évben 260.000 forintról 300.000 forintra felemelt regálé adó tárgyában kellő időben és helyen felszólamlott;

az 1885. évben a fővárosban volt országos kiállitáson társulatunk, az anyagi viszonyokra való tekintettel, részt nem vehetett;

az adómentes bornak külön pinczébeni kezelése tárgyában küldöttség volt a Nagyméltóságu m. k. Pénzügyiminiszter urnál s az átnyujtott kérvényben felsoroltak, ha nem is teljesültek mindenben, de azért mégis a törvény szigora a helybeli viszonyokra való tekintettel némileg enyhittetett;

a pinczeleirások benyujtása, az uj bor felvétele s a czefre-könyvek kiadása tárgyában benyujtott kérvény kedvezően lett elintézve;

a budapesti szállodások és vendéglősök ipartársulata által rendezett magyar országos vendéglős értekezleten társulatunk is képviselve volt;

a Nm. m. kir. Pénzügyministerum által a regále megváltása tárgyában az országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslat ellen megindult mozgalomhoz társulatunk is csatlakozott; e mozgalom több sérelmes pontot kérvénybe foglalva az akkori nm. m. k. Pénzügyminiszter urnak, egy küldöttség által, melyben társulatunk akkori elnöke Prokesch Antal ur tagjainak képviseletében részt vett, lett átadva;

az 1888. évi 35. t.-cz. életbe léptetése alkalmával azon §§. melyek tagjaink érdekeire vonatkoztak kellő időben körözvénynyel közöltettek s az uj italmérési engedély elnyeréséhez szükségelt kérvények társulatunk által szerkesztettek és be is nyujtattak;

Adamaszky József ur kezdeményezése folytán társulatunk kebelében egy temetkezési egylet létesittetett, mely müködését az 1889. év második felében kezdette meg s jelenleg 289 taggal és 1570 forint 30 krnyi vagyonnal bir;

hogy tagjaink esetleges ügyeikben a társulattal könyebben érintkezhessenek irodai helyiség béreltettett a hol minden csütörtökön hivatalos órák tartnak;

körözvény utján felhivattak a tagok, hogy az 1889. évi deczember hó 31-én fenmaradt italkészletüket utólagos megadóztatás végett bejenteni el nem mulasszák;

kérelmünk folytán 3 tag lett az 1890/92. évi italmérési illeték kivetése alkalmával szakértőként kinevezve;

társulatunk alapszabályai az 1890. évben egy a közgyülés által e czélra kiküldött bizottság által felülvizsgáltattak s átdolgozva jóváhagyás végett beterjesztettek;

a tagok közti gyakoribb érintkezés elömozditása czéljából behozattak a délutáni ozsonák; az ezen ozsonnákon befolyt összeg a ma beszentelt zászló kölségeinek fedezésére fordittatott;

bálok rendeztettek s az azokon befolyt összeg részben a temetkezési egylet vagyonának gyarapitására, részben pedig a zászló megvételére fordittatott;

körözvénynyel értesitettek a tagok, hogy a tulfizetett italmérési illetéket felvehetik, az ehhez szükségelt kérvények a társulat által szerkesztettek;

ugyancsak körözvénynyel felkérettek a tagok arra, hogy üzletükben a magyar nyelvet használják;

társulatunk Felséges királyunk 25 éves koronázási emlékünnepén testületileg részt vett;

a koronázási emlékünnep alkalmával kérvény nyujtatott be a fő- és székváros Tekintetes m. kir. államrendőrség főkapitányságához az iránt, hogy az ünnepély tartama alatt az üzletek a szükséghez képest a zárórán tul is nyitva lehessenek. Ezen kérvényünk kedvező elintézést nyert;

az 1892. évi kolera járvány alkalmával a zárórák korlátozása tárgyában kiadott rendelet enyhitése érdekében társulatunk sikeresen járt el;

kültelken lévő tagjaink kellő időben értesitettek arról, hogy kérvényeiket az italmérési engedély elnyerése véget nyujtsák be. E kérvények társulatunk által szerkesztettek s kérelmünk alapján az azok felszereléséhez szükségelt nagykorusági és illetőségi bizonyitvány csatolása elengedtetett;

az 1893/1895. évekre kivetett ilalmérési illeték tárgyalásánál, valamint a kivetett összeg ellen benyujtott kérvények elintézésénél társulatunk képviselve volt;

végre szükségesnek tartjuk felemliteni, hogy társulatunk az 1887. évben gyászzászló megvétele végett a tagok közt gyüjtést rendezett. E gyüjtés oly szép sikerel járt, hogy a gyászzászló még az 1888. évi szeptember hó 16-án Horváth Antalné urnő mint zászlóanya szives közremüködése mellett a krisztinavárosi templomban felszenteltetett.

A mi a társulatnak vagyoni viszonyát és a tagok létszámát illeti, arra nézve van szerencsénk a következő adatokat tisztelettel felsorolni és pedig:

Bevétel:

Év	Bekebelezési dijak frt	Tagsági dijak frt	Különféle frt	Összesen frt	A tagok létszáma
1883. aug. 6-tól	167.—	85.—	—.—	252.—	170
1884. » »	38.—	201.50	—.—	238.50	212
1885. » »	20.—	215.50	—.—	235.50	338
1886. » »	114.—	314.50	—.—	428.50	323
1887. » »	45.—	350.—	—.—	395.—	372
1888. » »	31.—	360.—	—.—	391.—	391
1889. » »	72.—	397.—	—.—	469.—	453
1890. » »	6.—	367.50	27.—	400.50	422
1891. » »	11.—	333.50	7.50	352.—	373
1892. » »	21.—	301.50	116.13	438.63	345
1893. jun. végéig	20.—	162.—	86.12	268.12	320
Összes bevétel	545.—	3088.—	236.75	3869.75	

Kiadások:

Év	Lakbér és fizetések frt	Kezelési költs. frt	Különféle frt	Összesen frt
1883. aug. hó 6-tól	50.—	114.42	7.42	171.84
1884. „ »	170.35	123.86	9.74	303.95
1885. » »	120.30	84.80	—.—	205.10
1886. » »	181.43	127.78	16.20	325.41
1887. » »	185.—	27.46	38.02	256.48
1888. » »	186.—	35.08	46.—	267.08
1889. » »	205.70	107.—	109.40	422.10
1890. » »	243.25	106.47	91.85	441.57
1891. » »	266.51	32.84	64.—	363.35
1892. » »	256.73	34.60	48.81	340.14
1893. junius végéig	150.72	14.50	72.16	237.38
Összes kiadások	2015.99	808.81	503.60	3328.40

ezek szerint társulatunk vagyona 1893. évi junius hó végeig 541 frt 35 kr.

Hogy társulatnak ezen befolyt 10 évi müködése alatt nagyobb vagyont nem szerzett, az részben abban találja magyarázatát, hogy az alakulás alkalmával kimondatott, miszerint társulatunk főczélja ne a vagyon szerzés, hanem a tagok illő módoni képviselése legyen s csak annyi jövedelem felet rendelkezzen, hogy a kitüzött czélt a rendelkezésre álló jövedelemmel elérje, miért is a társulatba való felvételi dij 1 forintban és az évi tagsági dij szintén 1 forintban állapitatott meg; részben pedig abban keresendő, hogy sem az 1884. évi 17. sem pedig az 1888. évi 35. t. c. nem intézkedik arról, hogy a ki iparunkat gyakorolja, köteles volna a fennálló társulatoknak tagja lenni.

Miután ezen kötelezettség különösen az utóbb nevezett törvény életbeléptetése óta megszünt, társulatunk jövedelme is kevesebb lett, mi különben abból is kitünik, hogy mig az 1889. évben még 72 uj tag lett felvéve addig az 1890. évben 6, az 1891. évben 11 és az 1892. évben 21 uj tag lépett társulatunk kötelékébe.

Daczára ezen csekély vagyon és jövedelemnek mégis sikerült a mai napot elérnünk és megünnepelnünk s reméljük, hogy társulatunk a tiszt. tagok pártfogása mellett a jövőben nem csak létezni, de virágozni is fog.

Ezen reményünk és óhajunk kifejezése mellett fogadják egyrészt hálás köszönetünket eddigi pártfogásukért, másrészt tisztelettel kérjük, miszerint ezen jelentésünket tudomásul venni s minket a jövőben is jó indulatukban részesitenni szikeskedjenek.

Budapest, 1893. szeptember hó 21-én.

Ruthner József, társ. jegyző. **Barabás József**, elnök.

A napirend után

Barabás József elnök következő szavakkal zárta be a diszülést:

Mint a most felsoroltakból kitünik, hogy társulatunk főtörekvése volt a tagok érdekeit óvni és előmozditani. Ebbeli törekvésünk azonban csak azáltal vált lehetségessé, hogy társulatunk t. tagjai bizalommal voltak ugy társulatunk, mint annak vezetősége irányában.

Fogadják tehát ezen bizalmukért hálás köszönetem nyilvánitása mellett azon igéretemet, hogy tagjaink érdekeit a jövőben is sziven hordva, azt minden tekintetben előmozditani legfőbb törekvésünk leend, s kérem önöket, miszerint sziveskedjenek társulatunkat a jövőben is bizalmukkal megtisztelni.

Ezzel a mai ülést köszönetem nyilvánitása mellett berekesztem.

A diszülésen mind a jelenvolt tagok, mind a vendégek nagy lelkesedéssel fogadták az elnök szavait, ugyszintén a titkári jelentést, melyért a titkár, Ruthner József úr, elismerést érdemel.

A diszülés alatt a zászlóanya, a koszorúleányok s a hölgyközönség lefényképeztették magukat igen sikerült csoportban.

Az ebéd.

Körülbelül $^1/_2$ 3 volt, mikor a diszebédre került a sor. A „Fáczán“ tágas kertjében minden asztal megtelt az ünneplő közönséggel és vendégekkel. A zászlóanya diszes baldachin alatt foglalt helyet s megkezdődött az ebéd, mit Berger Vilmos jó konyhája szolgáltatott és a következő fogásokból állt:

Tyuk-leves, Tok tartár mártással. Bélszin Kaunitzmódra. Pulyka — Jércze sülve. Saláta és befőtt. Bouding Chatóval. Fagylalt. Gyümölcs. Sajt.

Az ünnepi lakomán résztvettek: Barabás Józsefné zászlóanya, Bittner Alajosné, Bleier Gyuláné, Gürsch Ferenczné, özv. Gürsch Magdolna, Höltzl Józsefné, Wittreich Jánosné, özv. Zecher Pálné, Hötzel Irma és Fánni, Gürsch Emma, Buzik Irma, Zecher Matild, Bauer Gizella, Diewald Irma, Kertész Irma, Hubál Anna, Rajkai Ilona, Lerner Julcsa, Wickhardt Irma és Tonigold Gizella és Kleinhackel Józsefné.

Mátyus Arisztid, Szelestey Géza, Fenkl Gyula, Leth Lajos, Lobmayer M. K., Wagner Alajos, Werner Adolf, Müller János, Löwy Gusztáv, Pajcsics Gábor, Juhász Lajos, Bleyer Gyula, Tettl János, Löwenstein Mihály, Granichstädten Zsiga, Demeter Ferencz, a „Vera forrás“ képviselője.

A Budapesti szállódások, vendéglősök és korcsmárosok képviseletében: Gundel János elnök, id. Kammer Ernő tiszt. elnök, dr. Ács Károly ügyés, Wirth Ferencz alelnök, Hermann Ferencz pénztárnok, Kommer Ferencz, Marchal József, Blaschka István, Hausknecht János, Hell Ferencz, Koller Antal Mehringer Rezső, Schnell József, Stöckl Tamás, Schodits Adolf, Wohlfarth Vilmos, Pavelka Antal, Förster Konrád.

Budapesti pinczéregylet élükön Tomola Roland.

Budapesti pinczemesterek és pinczemunkások egylete, elnöke és számos tagja.

„Cselka“-féle temetkezési és betegsegélyző egyletének elnöke számos taggal.

A D. g. t. hajógyári hajókovácsok egyletének több tagja.

Az ünneplő társulat részéről, Barabás József elnök, Zalder Venczel és Petz Károly elnökhelyettesek, Lindmayer Ferencz pénztárnok, Ruthner József társ. jegyző, Albecker Antal, Bner János, Bittner Alajos, Buzik András, Bojnics Simon, Bosnyákovits Mátyás, Diewald József, Fürst Nándor, Gürsch Ferencz, Hötzel József Hauberl István, Hodosy Sándor, Hofbauer Illés, Hübner József, Kern Ferencz, Kapsz József, Kertész János, Kleinhackel József, Lerner Mihály, Malmarics Ignácz, May Gyula, Medicz János, Novák Ignácz. Prokesch Antal, Petz Nándor, Pesznecker József, Peier József, Rajkai Mihály, Schüller Jakab, Weisz Antal, Wenzl Ferencz, Wimmer Ferencz, Wittreich János, Wickhardt Károly, Hecker György és a sajtó képviseletében Holló Márton, a „Pesti Napló“ jeles munkatársa.

A pohárköszöntőket Petz Károly nyitotta meg, ki a zászlóanyát ezzel köszöntötte fel:

Mélyen tisztelt zászlóanya, vendégek és tagtársak!

A mai kettős ünnepélyünk diszesebb részéről a zászlószentelésről kivánok megemlékezni.

Maga a zászlószentelés be van fejezve, arról nem lehet más mondani valóm, mint kérném a tisztelt tagokat, hogy ha eddig jelvény nélkül ily szépen összetartottunk, most felszentelt zászlónk alatt kettőzött buzgalommal iparkodjunk társulatunk felvirágoztatásán.

Mostani szavaimat pedig mélyen tisztelt zászlóanyához óhajtom intézni, fogadja köszönetünk, ragaszkodásunk és ön iránt való tiszteletünknek kifejezését azon óhajjal, hogy a jó Isten a saját és kedves családja jóléte s annak a társulatnak diszére, melyet ma oly szépen képviselt — sokáig éltesse.

Utánna Barabás József szólt nagy lelkesedést keltve, pohárköszöntője igy hangzott:

Mélyen tisztelt vendégek, társulati tagok és barátaim!

Ugy a templomi beszéddel, valamint a most tartott diszülésen is felsoroltatott azon ok, melynél fogva a napot megünnepeljük.

Én tehát csak arra szoritkozom, hogy röviden megemlékezzem, miszerint társulatunk tisztelt tagjai ugy társulatunk létesitése alkalmával, valamint most, mikor annak 10 évi fennállását zászlószenteléssel egybekötve megünnepeljük, a legnagyobb áldozatkészséggel járultak ünnepélyünk fényének emeléséhez.

Ezen áldozatkészségből tisztelt tagjaink társulatunkhoz való ragaszkodásuk jelét látom.

A midőn tehát ezen ragaszkodás és eddigi támogatásukért hálás köszönetemet kifejezem, kérem önöket, sziveskedjenek társulatunkat a jövőben is ily lelkes odaadással támogatni, mert a ma felszentelt zászlót csakis ily buzgalom és összetartás mellett lehet tisztán fentartani.

Ezzel emelem poharamat s kivánom, hogy a Mindenható önöket ugy becses családjuk, valamint társulatunk javára sokáig éltesse. Éljenek!

Gundel János a budapesti vendéglősök elnöke ez a köztiszteletben álló férfiu, kinek érdemei maradandóak s a ki minden téren nevett vivott ki magának, egy igen szép beszédet mondott a testvéregyesületre, melynek minden szava szivbe vésődött. E beszéd

az ünnepély emelkedett hangulatát csak fokozta. A legnagyobb figyelemmel hallgaták a kitünő köszöntőt, mely a budai ipartestület tiz éves fenállását méltányolta.

Ezután Barabás József azokat az egyesületeket és vendégeket köszöntötte fel, kik az ünnepélyen résztvettek ezzel:

Mélyen tisztelt vendégek!

A társulatunk részéről kiküldött rendező bizottság ünnepélyünk fényének emelése és sikere érdekében fáradságot nem ismerő szorgalommal s teljes odaadással törekedett feladatának megfelelni.

Most már mondhatni, hogy e fáradság hiába való nem volt, mert látjuk ünnepünk szép sikerét.

E nem várt siker azonban nem egyedül a rendező bizottság érdeme, hanem érdeme a jelenlevő igen tisztelt társulatok és egyleteknek is, melyek kérelmünknek helyt adva testületileg zászlóval megjelenni szíveskedtek csak azért, hogy ünnepünk diszét és fényét emeljék.

Kedves kötelességemnek tartom társulatunk nevében ezen társulatok és egyletek tisztelt elnökei és tagjainak fáradságukért hálás köszönetem nyilvánitása mellett kivánni, hogy a Mindenható őket családjuk és barátaik javára sokáig éltesse. Éljenek.

Beszéltek még Tomola Roland, Kern és Szelestey Géza, a budai polgárság szószólója, ki a hol a polgárok érdekeiről van szó, mindig ott van és mindent meg tesz értök. Pohárköszöntőjét megéljenezték. Általában a hangulat lelkes volt.

A „Buda és Vidéke".

Mátyus Arisztid az első kerület volt nemzeti párti jelöltje a tőle megszokott szónoki erővel pohárköszöntőt mondott, melyben különösen kiemelte a vendéglős testület erkölcsi és közegészségügyi jelentőségét és feladatát s azt s tevékenységét, melyet az otthon pótlása körül fejt ki. Hangsulyozta az I—III. kerületi testület hazafiságát és jó szellemét, magyarosságát és e téren tanusitott érdemeit. Kiemelte munkásságukat Buda emelése körül. Utalt arra a hangulatra, mely most Búdáért minden budai ember szivében dobog éltette a „Buda és Vidéke" szerkesztőjét ajánlva a lapot minen jó érzésü vendéglős figyelmébe . . . .

E ritka szónoki hévvel előadott és mély tartalmu kitünő pohárköszöntőre Erdélyi Gyula, a „Buda és Vidéke" szerkesztője felelt.

Erdélyi Gyula, a „Buda és Vidéke" szerkesztője megköszönte a kiváló férfiu részéről jött elismerő kitüntetést és beszédje elején igéretet tett, hogy a lap programmjához hüen a budaiak érdekeit jogos óhajait tolmácsolni fogja. Viszzapillantott a multba, a mikor az „Arany Sas", a „Komló" az elnyomatás korszakában a hazafiak és költők gyülhelye volt. A nemzet a vendéglőkben sirva vigadott. A „Komló"-ban Vörösmarty Mihály a nagy költő is megjelent és együtt busult a nemzettel. A vendéglők társadalmi jelentőségét tolmácsolva magát és a lapját a jelenlevők figyelmébe ajánlva szavait azzal az óhajjal zárta be, hogy adja az Isten, hogy ujraa fakadjon Buda bérczeiből az aranynedv.

Táviratok

Ebéd alatt Ruthner József titkár felolvasta a számtalan üdvözlő táviratot. Nagy lelkesedést keltett babarczi dr. Schwartzer Ottónak Siófokról érkezett távirata, mely igy szól:

Barabás József elnök urnak. Akadályozva lévén az ünnepélyen való megjelenésben ez uton fejezem ki köszönetémet szives meghivásokért, szivemből kivánva, hogy hazafias egyletök ezen tul is példa legyen a nemesitő munka terén.

Szegbeverés.

Az I—III. kerületi vendéglősök, szállodások, bor- és sörmérők ipartestülete tiz éves jubileumának igazi látható emléke a remek zászló és az abba bevert szegek. A szegverés az ünnepély alatt is nagy részvéttel folyt, sőt még a következő napokra is. A szegverés a diszebéd után kezdődött és alig győzték a szegverők neveit beirni.

Még nem kaphatuk meg a teljes névsort, tehát e tekintetben hézagos a tudósitás. Nem is lehet ezen csodálkozni, hiszen két szem nem észlelhette tökéletesen az eseményekben gazdag nap történetét. Sok krónikás kellene ahoz, hogy hiven és ne vázlatokban legyen leirva, az a nap, mely mint a megelőző tiz év fényesen sikerült. A névsort máskor adjuk. Lapunkat is megtisztelte az ipartársulat egy szeggel.

A bál.

A diszebédet követő bálon, mely 9 órakor kezdődött, sok szép hölgy volt jelen. A mulatság kitartó jó kedélylyel folyt. „Három a táncz halálig!" ezt hangoztatta a fiatalság.

Jelen voltak: Munkhardt Józsa, Illenecz Anna, Hötzl Irma és Fáni, Gürsch Emma, Busik Irma, Hermann Anna és Irma, Haszmann Lenke, Kentzler Katalin, Axmann Irén, Ziegler Erzsébet, Barabás Aranka, Lorencz Ilka, Pink Ilona, Tomasko Erzsébet, Trim Teréz, Bauer Gizella, Kertész Irma, Schumy nővérek, Kugler Emma, Barabás Józsefné, Bruckner Alajosné, Radácsy Frigyesné, Bittner Alajosné, Szehr Gergelyné, Fritz Károlyné, Fischle Vilmosné, Korn Ferenczné, Tomola Rolandné, Schmitzberger Nándorné, Kleinhackel J.-né, Fürst Tivadarné, Wenzl Ferenczné, Hambach Kamilgé, Bauer Jánosné, Kubanek Venczelné, Wohlfarth Vilmosné, Hubner Józsefné, Hőtzl Józsefné, Hodosy Sándorné, Zalder Venczelné, Kertész Jánosné, Rotta Nándorné, Wohlfarth Ödönné, Gill Antalné, Sulczberger Józsefné, Tomaskó Károlyné, Tettl J.-né, Traversz L.-né, Weiss Antalné, Lerner Mihályné, Tilly Márolyné, Schlaucher Ferenczné, Welisch Zsigmondné, Mooré Imréné, Wittreich Jánosné, Bojcsics Simonné, Tilly Julcsa, Welisch Irén, Csuthy Zsófia és Zalka Anna, Silberer Róza, Wiesenberger Anna, Irma és Róza, Novák Anna stb.

A bál a legsikerültebb budai bálok közé tartozik. Szép emlékekkel távozott mindenki haza.

Vörösvár.

Ó-Budáról mintegy mintegy 2 órányira, Solymártól észak-nyugotra, a bécsi-út mentén van Vörösvár.

E 3000-nél több lelket számláló s circa 4300 katasztrális holdra terjedő svábközség, az átvonuló bécsi-út kiálhatatlan porfelhői következtében nem igen alkalmas a nyaralásra, bár Ujlakra, a fehér-lóhoz czimzett vendéglőig és vissza állandó omnibus közlekedik, melynek dijszabása eléggé mérsékelt.

A 456 házat számláló nagy kiterjedésü községnek, jobbadán fuvarozással foglalkozó lakossága, nagyobbrészt róm. kath. vallásu, de az izraelitáknak is van rendes imaházuk és iskolájuk.

A beodrai gróf Karátsonyi család kegyurasága alatt álló és a Nagyboldogasszonyról elnevezett itteni rom. kath. plébánia-templom 1692-ben alapittatott s ugyanazon évtől kezdve az anyakönyvek is mind megvannak.

Vörösvárról általában nincs sok mondani valónk s egyebek hiányában felemlithetjük, hogy fénykorát csak oly esztendőben éli, melyben a néhai gróf Karátsonyi Guidó úr által alpitott rózsa-ünnepélyt ott tartják meg, mert egyébként bizony nem valami élénk szinezetüek az ottani társadalmi viszonyok.

A körjegyző, orvos, állatorvos, a gyógyszerész, továbbá a plebános, a káplán és a felekezeti tanitók, valamint az állami tanitónők, meg az óvónő: képezik e valóban nagy község csekély számu intelligenciáját és még ezek között is csak nagyon laza az összetartás!

A grófi kastély üres, állandóan ott lakó nagybirtokos nincs és az urasági főbb épületek bérbe vannak adva . . .

Az egyikben a nagyvendéglő, a másikban az óvoda van elhelyezve!

Az állami leányiskolában és az óvodában évenként szépen sikerült vizsgákat tartanak s különösen kiemelendő, hogy az ifjuság, kivált a lánykák között nagymérvü magyarosodást észlelhetünk.

Eckhardt Géza ügyes szakember vezetése alatt a körjegyzői iroda hivatalos helyisége nevetséges kicsiny s az elöljáróság legterhesebb mnnkája bizonyára a toloncz-szállitás: lévén itt a Budapestről éjszaki irányba terelendő csavargó első átadó állomása.

A helységkivüli viskók czigány lakossága valóságos egyiptomi csapása az egész vidéknek és a vörösvári csendőr-őrségnek bizony van dolga ezen élősdi emberfaj minden roszra hajló törekvéseinek némileg is utját szegni.

A községben egy szövetkezeti alapon nyugvó hitelegylet és egy temetkezési egyesület is van; — legszebb része tagadhatlanul a templom körül van s maga a templomtér parkszerüleg van befásitva . . . .

És most egy tradiczióról kell megemlékeznünk, melyről állitólag irott emlék is van Pestvármegye levéltárában.

A saját udvarmestere által átnyujtott függékkel megmérgezett (?) Mátyás királynak tudvalevőleg sok titkos haragosa és irigye volt, kik uton utfélen a király élete ellen törtek; — egyizben Vörösváron hált a király az ottani vadász-kastélyban s ellenségei ez alkalommal is azon tanakodtak, hogy miként lehetne az alvó királyt láb alól eltenni. De az ottani kántormester meglesvén a tervezet részleteit s még idejekorán értesité a gyanutlan királyt a közelgő veszélyről. (?) **Navarra József.**

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke", mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk, ugyszintén a családi életben előforduló eseményeket, eljegyzést, házasságot, halálozásokat közölni szíveskedjenek, hogy feladatunknak még több sikerrel felelhessünk meg. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Jókai Mór koszorus költőnk „Az utolsó budai basa" czimü nagyszabásu történeti elbeszélését megkezdtük s a jövő évnegyedben befejezzük. Feleslegesnek tartjuk nagy költőnknek ez elbeszélésére olvasó közönségünk becses figyelmét ez alkalommal különösen is felhivni.

Az októberi évnegyedben megkezdjük „A budai árny- és fényképek közlését", melyben a budai köz- és társadalmi élet nevezetes egyéneit irjuk le, ugyszintén a vidékieket is.

Minden 5 előfizető után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkel forduljanak hozzánk, mi készségesen szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kis hirdetésekre is, mely eladás, vétel és minden ügylet elintézésére alkalmas . . .

Szerkesztői üzenetek is fognak ezután lapunkban megjelenni, ezekben minden közérdekü dologra felelünk.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **Elismerés.** Az iskolaszéki választásoknál Scheich Károly, a választás elnökének, tapintatos és pártatlan magatartása arra indit bennünket, hogy a polgárság köszönetét tolmácsolva neki, a magunk részéről is elismerést nyilvánitsunk . . .

— **Kinevezés.** Az I. ker. polgári kör lezajlott tánczmulatságairól, a hol egy alkalommal a szegény iskolás gyerekek felruházása javára rendezett jótékonyczélu szini előadásban is közreműködött s ott is feltünt Iványos Ilonka úrhölgyet a vallás- és közokt. miniszter a török-bálinti állami községi iskolához rendes tanitónővé nevezte ki, ki e hó 21-én a hivatalos esküt is letéve, nem sokára körünkből távozik, mi szerencsét kivánunk uj otthonához s egyuttal gratulálunk a török-bálintiaknak, mert kitünő és képzett tanitónőt nyertek benne.

— **Mulatság.** A régiek megkapták a három évvel kiérdemelt obsitot, s helyüket az ujonczok foglalják el. Az idén besorozottaknak azonban nehezebb életük lesz; háziezredünk tudvalevőleg Boszniába megy le, hol hosszabb ideig fog állomásozni. Ez alkalomból szép ünnepélylyel vett bucsút a budai ifjúság az eltávozó barátoktól s mi tagadás, ijjak — lányok — egyaránt . . . szeptember 16-án a medveutczai „Fáczán"-ban az ujonczok tiszteletére bucsu-ünnepélyt rendeztek, mely szépen sikerült. A nagyszámu közönség közül tudósitónknak a jelenvolt lányok közül a következőket sikerült feljegyezni: Windl Anna, Schmidt Emilia, Mianitz Mariska, Gabriel Francziska, Neubrandt Teréz, Schmidt Borbála, Rőszler Gizella, Schiller Józsa, Formindl Anna, Burián Anna, Paulics Katicza, Echten nővérek, Schiller Lujza, Mozsári Erzsébet, Kulcsák Mariska, Zach Lina, Noél Irmu, Haugh Mariska, Szupp Katicza, Gögler F., Bukovszky S., Prindl Aranka, Gonda nővérek, Krausz Mariska, Holicsovics Mariska, Muchmayer nőv., Geyer Anna, Majacsek Mariska, Litzse Matild, Merada Emma, Weigel Józsa, Illy Irma, Lorenz Erzsébet, Milmayr Francziska, Wimmer Irma, Axmann Eliza, Hoser Róza, Fill Józsa, Formihl Anna, Verda Juliska, Gögler F., Brosch Hermina, Kuhlmann Vilma, Schäfer nővérek, Tilly nővérek, Petrik Giza, Szeszich Irma. Ez alkalommal felemlitjük azt is, hogy a nagytermet tulajdonosa izlésesen ujra festette.

— **Dárius kincse.** Mint már lapunkban jeleztük, Szabó Xavérnak, az első kerületi polgári kör tagjának nagyhirü és kitünő 5 felvonásos balletja, a „Dárius kincse" október 4-én kerül szinre. Az opera igazgatósága mindent elkövet, hogy a fényes kiállitás a kitünő zenei tartalomhoz méltó legyen. Közelebb egyik legjobb zenebirálónk, Vavrinecz Mór karnagy és művész tollából ismertetést hozunk a darabról.

— **A hivatalos szabadalmi katalógus folytatásaként** megjelent II-ik füzet ép most hagyta el a sajtót. A keresk. miniszter, a kir. szabadalmi levéltár által összeállittatván a hivatalos szabadalmi katalógus ez idei évfolyamát, annak kibocsátásával, illetőleg terjesztésével, ugy mint a mult évben, Bergl Sándor mérnököt, a „Magyar Szabadalmi Közlöny" szerkesztőjét bizta meg olyképpen, hogy a nevezett lap előfizetői a katalógust ingyen kapják. A katalogus e most megjelent 32 nyomtatott ivre terjedő vaskos kötete az elsőnek kiegészitő részét képezi és az 1892. évben engedélyezett, érvénytelenné vált szabadalmakat (névjegyzék és tárgymutatóval) és a sommás áttekintést tartalmazza, melyek becses tájékoztatóul szolgálván az iparosoknak és általában mindazoknak, akik tanulmányi szabadalmakkal foglalkoznak, e mű, mint valóban szükséges kézikönyv, hasznos szolgálatokat tesz. A katalógus ezen, valamint első füzete kizárólag a „Magyar Szabadalm Közlöny" kiadóhivatalában (Erzsébet-körut 38. sz.) rendelhető meg.

— **A budafokiak elismerése.** Budafok község polgárságának a hazafiasságát dicséri a községi képviselő testület ama határozata, melyet legutolsó közgyülésén hozott. A budafokiak, ki akarván fejezni az elismerésüket azért a buzgóságért, melyet Tóth József tanfelügyelő a község megmagyarositása érdekében tanusit, a község legnagyobb utczáját Tóth József-utczának nevezték el. Az utcza sarkaira már fel is szegezték az uj jelzőtáblákat.

— **Szüreti mulatság.** Szombaton szept. 16-án Diewald József Krisztinaváros csendesutczai vendéglős kerti helyiségében igen sikerült szüreti mulatságot rendezett a környék fiatalsága, Bruckner Gyula förendező vezetése mellett. Az árnyas fák aljának folyondáros hálózatán festőileg csüngtek a még hireért termett sashegyi szőllőfürtök, tarkázva mindennemü gyümölcsökkel, de nem hiányzottak a szőllők kivesztét jelző gunyos kukoricza csövek sem. Nagyszámu és szép közönség jelent meg a kedvderitő mulatságon, nagy volt a tolvajlási hajlam és inger a sok szép tolval hölgyecskék nemcsak a jól őrzött bachusi diszitményeket, de a többféle nemzeti jelmezbe öltözött hegypásztor és hegymesterek rosszul őrzött szivét is meglopták. A nagy terem szinig telt tánczosokkal, a zenét Patsch Antal a kedvelt zongora tanár vezette talpcsiklandozó darabjaival. Általános jó kedv uralgott, a négyest 40 pár tánczolta, a „három a táncz" riadásu csárdások virradtig folytak. Részt vettek: Arbitsek Viktória, Berger Anna, Garkisch Róza, Lapasánczky Irma és Jozsa, Novák Anna, Pirx Ida, Smid Matild, Tamásy Ilona, Frier Teréz, Zombori Sárika kisasszonyok stb. Ott volt Pencz Andor százados ur és Zehner, Kopper, Walter, Togler, Taix, Jagena, Tamáskó, Genely, Sultr, Fritsh köztiszteletü családok. A tervezett tekeverseny közbetött akadályok miatt elmaradt.

— **Házépitő-egyesület.** Lapunk mult számában inditványoztuk a lágymányosi épitőszövetkezet létesitését. Ezikk megtette hatását. Mint tudjuk, a budai házépitő-egyesület több helyen képezi komoly megbeszélés tárgyát, sőt már aláirási iv is van körözve. Az érdeklődőknek a szerkesztőség szivesen szolgál bővebb felvilágositással.

— **Utak a hegyek között.** Emlitettük már, hogy milyen állapotban vannak az utak a hegyek között. Sok helyütt a legkitünőbb turista is visszariadna, ha csak a nyakát nem akarná koczkáztatni. A vizmosások és vizfogók nincsenek korláttal ellátva. Isten csodája, hogy ezek a balesetek rovatát állandóan nem gazdagitják. A dologból sötét estve hazatérő fuvarosok és munkások élete folytonos veszélynek van kitéve. A legnagyobb vigyázattal kerülhetjük csak ki. — A fő és székvárosi tanács figyelmét felhivjuk e közveszélyes állapotra.

— **Megint elodázás.** A Gellérthegyi vasut nem olyan hamar fog létesülni, mtnt azt hittük, mert ujra el lett odázva. Azt hiszszük, hogy az intéző körök nem jót cselekesznek ezekkel az elnapolásokkal. Minden percznyi késedelem bün, midőn egy szép vidék emeléséről van szó.

— **Összejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai f. hó 27-én Zalder Venczel vendéglőjében, III. ker., Szt.-Endrei-utcza 82. szám alatt jönnek össze.

— **Irók találkozása.** A beállt őszi évszak ismét alkalmas idő arra, hogy az összejövetelek élénküljenek. A budai irók és művészek összejöveteleiket ujra megkezdik. A felszólitás a napokban megy széjjel.

— **Az I. kerületi polgári kör** könyvtárnoka figyelmezteti a közönséget, hogy a könyvtári órákban könyveket vehet ki a szokott módon és feltételekkel.

— **Tanitók háza.** Lapunk annak idején méltatta a tanitók „Otthonának" fontosságát és hosszabb czikkben ajánlotta, hogy az „Otthont" Budán létesitsék. Örömmel tapasztaljuk, hogy a „Buda és Vidéke" tanácsát a tanitók meghallgatták s a telket a tanácstól a „Kereszttéren" kérik. Mi a magunk részéről szintén csatlakozunk e kérelemhez, mert ez az épület is hozzájárul Buda emelkedéséhez.

— **A „Magyar Szemle"** az az egyedüli magyar kritikai, társadalmi és szépirodalmi lap, mely léplezetlenül és bátran küzd az irodalmi visszaélések ellen és leálczázza a hamis nagyságokat. Mutatványszámmal szolgál a kiadóhivatal Budapest, VI. Uj-utcza 14. Ajánljuk a jó és helyes izlésü olvasó közönség figyelmébe.

— **Budai szinkör.** Nehány előadás és be van fejezve erre az évre Krecsányi Ignácz társulatának működésének közöttünk. A budai szinészet állandósitásáról lapunk más helyén emlékezünk meg, de itt is kifejezzük azt, hogy a szinészetnek Budán mielőbb állandósitva kell lenni.

— **Buda vármegye.** A „Buda és Vidéke" annak idején közölte, hogy mozgalom indul Buda vármegye létesitése érdekében. Az arendirozásnál is szóba került az „hogy visszaállitják az az kikerekitenek egy részt a dunajobbparti megyei területekből. Lapunkat arról tudósitják, hogy közölt czikkeinek alapján több megyei bizottsági tag tart e tárgyban értekezletet.

— **Uj vezető-tanító.** A főv. tanácsa a Mihalecz József lekösönése következtében megüresedett kelenföldi iskola vezetését Martinek Ágoston fő- és székv. osztálytanitóra bizta, kinek az I. ker. szarvastéri iskolában elfoglalt helyére Hangl József főv. tanitót helyezte át a III. ker. vörösvári-úti el. iskolából.

*

— **Kitüntetés.** Kovald Péter és fia (fióküzlet: II. ker. fő-utcza 10.) e hirneves czégünk ujdonságaiért, a kelme-festés, kelmetarkazás és vegy. tisztitás terén, a párisi „Academie des Inventeurs" által az arany éremmel kitüntettetett.

— **Oktatóul** ajánlkozik elemi és alsóreáliskolai tanulók mellé, irodalommal foglalkozó fiatal ember.

— **Levélben** rendelhet bárki **részletfizetésre** inga- és ébresztő órákat, függő lámpákat, képeket, tükröket, konyha eszközöket, porczellán és emaille edényeket Löfler Gerzsonnál Budapest, III. ker. Tavasz-utcza 10.

— **Budán,** Krisztinaváros közel az alaguthoz 2—3 szobás csendes lakás kiadó, Czim a szerkesztőségnél.

— **Miután több oldalról fordultak biztositások körül előfordult visszaélések miatt hozzánk, utbaigazitunk, hogy hol es miként kell biztositani tüz, elet, jég, szállitmány és baleset ellen. Részletes, sőt kimeritő tanácscsal is szolgálunk régi, szakszerü tapasztalatok alapján olvasóinknak és pedig dijtalanul. És már legközelebb ismét folytatjuk az ajánlható biztositó intézetek ismertetését a biztositás nagy horderejét méltányló tárgyilagos czikkekben.**

— Jónevü vendéglőből vagy kávéházból nem hiányozhatik a Courvoisier & Curlier Fréresféle cognac és a Duminy pezsgő.

— **Házak és telkek eladók. Telkek és házak eladásra kerestetnek. Azonnal eladható egy telek a Krisztinavárosi templom közelében leginkább a Karácsonyi-utczában . . . Értesitést a szerkesztőség ad.**

Szerkesztőségünkben megrendelhető

Erdélyi Gyula *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.

KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.

ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.

A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.

Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

Gamauf Károly, Haszmann János, Kun Márton, Molnár Norbert, Ott Antal, Oetl Fülöp, Radna József, Roth Lajos, Winkler József.

A vizivárosi iskolaszékhez rendes tagokul: Dr. Axaméthy Lajos, Biscara Endre, Bozóky István, Dr. Buday József, Csepely Sándor, Dr. Csorba Ferencz, Dr. Darányi Ignácz, Depold Lajos, Duma György, Eckermann Ede, Dr. Ernyei Mór, Frenreisz István, Gallner József, Hampel Sándor, Kemény István, Dr. Kollár Lajos, Kozma Gyula, Lengyel Sándor, Mayer József, Mihalovits Antal, Moldoványi Sándor, Dr. Petsits Márk, Dr. Perleberg Arthur, Rupp Zsigmond, Sártory Béla, Schiller György, Dr. Straub József, Tolnay Imre, Dr. Weineck József, M. Vörös Sándor. — Póttagokul: Trautmann Ottó, Koller Károly, Hochholtzer Károly, Dr. Hochstein Mór, Friedrich Károly, Brunner Alajos, Haselberger Imre, Beck Adolf, Ott Lajos, Lencz Ferencz, Kapsz József, Rosconi Lipót, Poósz Endre, Gallauner Károly, Kulicska Antal.

Az országuti iskolaszékhez rendes tagokul: Bauer József, Christián János, Dely Zsigmond, Deutsch János, Gondos Miksa, Hacker Vilmos, Harnischfeger József, Klemm Árpád, Kobzinek Frigyes, Laumann József, Lazarus István, Lehmayer Nándor, Lindenbach István, Lindenbach József, Ocsárd Károly, Prokesch Antal, Reischel Károly, Rétfalvy Gyula, Trajtler Károly, Wimmerth Károly. Póttagokul: Berner Pál, Breszlinger Márton, Faludi János, Kovács Ferencz, Mommer József, Niedermayer Ádám, Sárkány Ferencz, Schwarcz Ignácz, Schwalm Nándor, Tögl Róbert.

A III. ker, iskolaszékhez rendes tagokul: Augenstein Samu, Belgrády Miklós, Benedek Sándor, Berger Lipót dr., Bauer Mátyás, Birkl Károly, Cristofoli Fortunató, Csilléry Dávid, Déri Izidor, Fölkl János, Gebhardt József, Gernedl Mihály, Halász Gyula, Harrer Pál, id. Haszmann József, Kriniczky Lajos, Kugler József, Láng György, Mittelmann Bernát, id. Molnár József, Reisz Mór dr., Sitz Károly, Stern Mihály, Stern József dr, Számek Nándor, id. Schlosser József, Tatay Adolf dr., Unterberg Adolf, Végh János, Mészáros Béla. Póttagokul: Freund Jakab, Guth Ferencz, Henszler Endre, ifj. Haszman József, Heuthaler Frigyes, Kozáry László, Kamocsay Endre, Kosár Lajos, Löwy Náthán, Munkovits Károly, Hepp Ferencz, Mihályi József, Trebitzky József, Weber József és ifj. Krén Pál.

A budai remete.

Irta: **báró Horváth Miklós.**

Azt kérdeztem egyszer egy Magyarországra áttelepitett csángótól: meg van-e elégedve az uj helyzettel, mit a testvérhaza gondoskodása teremtett a székelyeknek.

„Megbarátkoznánk mi, uram, a rónával, — felelt, — ha az a róna bércz tetején volna.“

Éppen az ellenkezőt mondhatnám én Budáról: megbarátkoznám én e görbe-girbe várossal, ha a Duna nem választaná el Pesttől, s ha dombjain lapály volna. Fájdalom, ellenkezőleg áll a dolog, s ama táblabiró jut eszünkbe, ki azt mondta: Budának és környékének nincsenek egekre kimagasló bérczei, de éppen elég domb hátán a domb arra, hogy az ember a hegységet megunja.

Buda kevés speciálitást mutathat föl s a városnak bizonyos sablonszerü jelleget kölcsönzött a sok hivatalnok.

A várban minden második ember szemérmes vonakodással megtüri, hogy nagyságosnak czimezzék, a Krisztinavárosban minden harmadik ház korcsma, mely filiszteri élvezetekre csábitgat, értem alatta a preferance-t és sátoros ünnepeken a ferblit, oly kicsinybe játszva, hogy a rendőrség saját kompromissziója és nevetségessé tétele nélkül a kasszát le ne foglalhassa.

Ha valaki Buda topografikus ismertetéséhez ezt a nehány szót csatolná, azt hiszem a legjellemzőbbet elmondta volna.

Annyival inkább meglepett, midőn állandó budai lakos létemre, majdnem egy évtizeddel ezelőtt arról értesülék, hogy egy különcz is lakik köztünk, ki se nem preferanszozik, sem a maga négy pohár sörét délelőttenként szokott helyiségében és szokott orában nem fogyasztja sőt obligát pontossággal még a bástya sétányon sem jelenik meg s mi több kapuzárás előtt se siet haza, mert egész nap ki sem lépett szobájából.

A remete sajátságos életmódja következtében magára vonta a közfigyelmet.*)

Közfigyelem alatt persze inkább csak a szomszédok kiváncsisága értendő.

Mert hiszen Buda — Szent István s az első kerületi választások napját kivéve — annyira kihalt, csöndes és néptelen, mint Darmstadt, hol a példabeszéd szerint egy embertől hemzseg a Lajos-utcza.

Remeténk, kinek furcsaságairól itt egyetmást elakarok mondani, a Krisztinavárosban a jelenlegi Mikó-téren egy sarokházban lakott.

Elválva élt a feleségétől, asztaltól, ágytól, mely körülmények egyikét hetvennégy éves létére, nem vélte szükségesnek különösen hangsulyozni.

Azt állitják róla: nagyon szerette a hitvesét kezdetben, később csak módjával, mire rendesen katasztrófa szokott bekövetkezni. Mások szerint rajongott élete párjáért mindvégig — a távolban — a nélkül, hogy e szép viszony harmoniáját látogatások által zavartatni engedte volna, mit következőleg indokolt:

„Feleségem a legerényesebb nő volt s nincs veszélyesebb az erényes nőknél, ha megvénülnek — mert valódi házi zsarnokokká válnak — s erkölcs-uzsora kamatokat követelnek jó erkölcseik tőkéje felében.

Oly asszony, kinek soha sem voltak tört cserepei, nincs mit megbocsátasson magának férjével, miből kifolyólag nem is jár kedvében, nem veti alá magát szeszélyeinek s nem törődik szokásaival; legbölcsebb tehát, ha az ember erényes feleségét a távolból tiszteli és garçon életet folytat.“

Sajátságos észjárása remeténket különben is minden bevett szokás alól emancziválta.

Egy keskeny, szük ágyban hált, habár módjában állt volna szélesebbet venni. De nem tette, azzal az érveléssel: hogy bármilyen széles legyen is az ágy, az ember egyszerre ugyis csak egy oldalon fekszik.

Emberekről és dolgokról egyáltalán másokétól egészen elütő és eredeti fogalmai voltak.

A hivatalnoki foglalatosságról azt tartotta, hogy nem egyéb zabhegyezésnél, *másoknak számára miszerintekkel és meghagyatikkal dolgozni.*

Különben szerette a munkát mit az ember szabad akaratjából és hajlamai szerint végez.

Nyáron kertész volt, őszszel lakatos, télen asztalos s egész éven át különcz.

Sok oldaluságát valóban bámulatosnak nevezhetnők.

Deák Ferencz a haza bölcse egy saját kezüleg esztergályozott pálczával ajándékozta meg, az illendőség tehát ugy hozta volna magával, hogy a kitüntetett legalább esztergályozni ne tudjon, de utóbb kisült, hogy az esztergályozás is (habár be nem vallott) mesterségéhez tartozott.

Üres óráiban naplóirással foglalkozott. Egy másolóra lévén szüksége, aki naponként letisztázza a mit sietve a papirra vet, küldöttek neki e czélra egy fiatal embert, ki a várban lakott.

„Sorszámra honoráljam Önt?“ kérdé tőle a gróf.

„Nem, hanem *lépcső-számra*, két krajczárra számitva egy-egy lépcsőt“, felelt a fiatal ember.

A várból levezető lépcsők száma tudvalevőleg jóval meghaladja a százat.

A gróf néhány perczig gondolkozott a tiszteletdij fölött, mely ilyenformán kissé borsos lett volna.

„Jól van, — mondá végre, — ajánlatát elfogadom, jöjjön egy fél óra mulva.“

A fiatal ember sietett a kitüzött időre megjelenni, megbizója azonban egy óriási halom kéziratot nyujta át neki e szavakkal:

„Ezt másolja le és ha letisztázta, egy hónap mulva jöjjön a honorariumért, mely a kikötött összegnél kevesebb nem lesz, tudni illik ugyanannyi 2 krajczár, mint a hány lépcső a várból a Krisztinába levezet“.

A mi remeténk, kit a világ félbolondnak tartott, azzal boszulta meg magát, hogy a hol csak szerét ejthette kikapott az embereken.

A különcz világlátott ember beutazta volt Turkesztánt, még mielőtt Budán megtelepedett, s talán első volt, ki annak idején a hires turkesztán-dinnyefajból magvakat hozott hazánkba, miből kifolyólag ismerősei formaszerint ostromolták, hogy e kincsekből őket is részesitené. — De a nagy keresletnek nem tudván megfelelni s a turkesztán-mag nagyon hasonlitván az uborkáéhoz, arra az ötletre jött: hogy változtatva hasonló boriték alatt kedveskedjék ezekkel barátainak.

Minek aztán az a komikus eredménye lőn: hogy némelyek, kik azt vélték, hogy nagy gonddal és fáradsággal dinnyét tenyésztenek, tudtokon kivül uborkatermelők lettek.

A remete e csiny elkövetése után, félvén a látogatók szemrehányásaitól, még jókor, uborkaérés előtt, egy óriási komondorra tett szert, mely félemlitő mormogással az ajtó előtt őrködött olyképen, hogy a póruljárt tenyésztők nem mertek benyitni.

Bizalmas barátainak megsúgta, hogy az öreg kutyának nincsenek fogai.

De fogas élczei voltak ám a kutya gazdájának!

Egy alkalommal egy lengyel látogatta meg, ki alamizsnát kért tőle.

„Gróf-e ön?“

„Nem vagyok az, egyszerü nemesi családból származom“.

„Nem ismertem még szükölködő lengyelt, ki legalább is báró ne lett volna, ne vegye tehát zokon, ha nemzetiségére nézve némi kételyeim vannak“. Jegyzé meg.

A remete olykor heteken át csak tejjel élt és vékony ebédjére ilyenkor rendesen szenvedélyes borivókat hivott meg, kik borzadállyal emlegetik még most is tej-leveseit, melyekre nyomban a tejben főt rizskása következett.

A tréfából soha ki nem fogyott.

Volt egy kopott ócska kabátja és egy nagy értékü brillant gyürüje, mind a kettőt üvegharang alatt tartotta.

„Mikor öltöd magadra ezt a kopott, rongyos kabátot?“ kérdék barátai.

„Valahányszor készpénzért vásárlok“.

„Hát azt a nagy értékü brillant gyürüt mikor szoktad ujjadra tüzni?“

„Ha hitelre vásárlok“.

Ugyan ama gyürünek furcsa története van:

Egy élczeskedő reporter a franczia-német hadjárat alatt ugyanis azt a kacsát terjesztette a fukarság hirében álló grófról, a napilapokban, hogy habár politikai elveinél fogva inkább a németek barátja, a hadi szerencsétlenség által sujtott franczia nemzet sorsa annyira meghatotta hogy humanisztikus szempontból a nagy értékü gyürüt a franczia kormány rendelkezésére bocsátja, illetőleg ajándékkép annak szánta.

Ismerősei bámulták s talán egy kissé tulzottnak is tekintették áldozatkészségét, érdekelt vérrokonai pláne botránynak bélyegezték s leveleket irtak neki, melyekben kérték, hogy ha még nem késő, az istenért vonja vissza elhirtelenkedett igéretét, hisz itt vannak ők, a szeretetteljesek s egyszersmind szükölködők! kik a brillantnak egy-egy szilakjával is szerényen beérnék . . .

A remete késett, mind csak késett a hirlapi kacsa czáfolatával. Egyszer, midőn Páris városa rémuralom alá került s az anarchia ott tetőpontra hágott, azt a kérdést intéztette a Pesten székelő franczia konzulhoz: Óhajtja-e, hogy a nagy értékü brillantgyürüt a tényleges kormánynak, ez idő szerint a *petroleurök*nek ajándékozza?

A tréfás öreg uron tehát még egy reporter sem tudott kikapni.

Amaz időben, melyről szóltunk, a Duna balpartján az öreg gróf, a jobb parton az istenben boldogult Bernát Gazsi nevettette ötleteivel a közönséget.

De nagy különbség volt a két élczelő közt, emez gyakran ismételte inkább kalendáriumba illő adomáit, holott amaz talpraesett ötleteivel és satirájával hatott.

Ismeretes, hogy Bernát egy exekuczió alkalmával s a végrehajtó leirhatatlan megütkö-

*) Tudtunkkal gróf Bethlen Ferencz volt a remete. Nem követünk el discretiót a szerző ellen, ha a nevet eláruljuk. Szerk.

zésére ágyában a „Pesti Napló“-val takaródzott.

E bohózatos jelenet után meglátogatja a grófot s ennek első szava hozzá: „Hát van-e még abból a paplanszövetből, melylyel veszedelem idején takaródzott?“

„Van, méltóságos uram, még egy véggel“, s erre kiveszi a „Pesti Napló“-t oldalzsebéből.

„Félek rajta, — jegyzé meg a gróf, — erre másodszor már nem fizetnek elő a hitelezők.“

Az istenben boldogult Gazsi érezte ismerősének fölényét s ezért nem is igen áhitozta társaságát.

„Ezentul, ha még egyszer e házhoz jövök, — mondá — szunyoghálót hozok magammal.“

S Gazsinak igaza volt, mert az öreg remete élczei azt a hatást tették az illetőkre olykor, mint szunyogcsipés kánikula idején.

Tárczaczikkünk szűk keretében csak vázlatosan ismertettük a budai remetét, pedig a lélektani kérdés az volna: ha boldognak érezte-e magát ez a nevető Democrit?

Felületes birálók azt jegyezték meg róla, hogy játszi, tréfás kedélyével a komolyabb elmélkedés meg se fért volna.

De én hallottam őt följajdulni a gondviselés kegyetlen ironiáján, hogy girafot teremtett két aránytalanul hosszu s két aránytalanul rövid lábbal, továbbá efemer életü pillécskét azért, hogy a fecske fölfalja.

„Öcsém! — mondá nekem egy alkalommal, — az élet végnélkül komoly, csak a tréfa és munka enyhithetnek valamit rajta.“

S erre aztán elővette gyalujáit s oly tüzzel-lélekkel látott az önkéntes munkához, mintha vasvesszővel a czéhmester állt volna a háta mögött.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán:

1. A budai 2667. sz. tjkvben felvett, a Csatárkadülőben fskvő 650 □ öl kiterjedésü szőllő özv. Spitzl Adolfnéről: Hauser Ferenczre 40 frt vételárban;

2. az óbudai 2696. sz. tjkvben (999. 1000.) hrszám alatt felvett, Ó-Budán, Föld-utcza 34. sz. a. fekvő ház és kert Grollmusz Victoriáról: Bognár Zsuzsánnára 1800 frt vételárban;

3. a budai 5838, sz. tjkvben 9800/5. hrszám a. felvett, az I-ső kerületben, kisérberekben fekvő 1 hold kiterjedésü szántó Amster Vilmosnéről: Mórocz Ferencz ügyvédre 100 vételárban;

4. a budai 5380. szám tjkvben 6835. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, Kútvölgydülőben fekvő 750 □ öl kiterjedésü szőllő fele része Pinelli János és neje szül. Fellegi Irmára 625 frt vételárban;

5. a budai 8772. számu tjkvben A † 7739. hrszám alatt felvett, az I. kerületben Farkasréten fekvő 900 öl területü szőllő Vári Istvánról: Iván József és neje szül. Hollósy Juliannára 650 frt vételárban;

6. az óbudai 548. és 1649. számu tjkvekben foglalt 3888. és 3154/b. hrszámu ingatlanoknak, illetve a III. kerületben a Grünthal és Kapuzinerhut dülőben fekvő 600 □ és 1 hold területü szőllők $^1/_{12}$—$^1/_{12}$-ed részei öröklés jogczimén kiskoru Gittinger Magdolnáról: kiskoru Gittinger Annára, Máriára, Ferenczre, Rozáliára és Józsefre;

7. a budai 8382. számu tjkvben A † 2717. hrszám alatt felvett, a II. kerület Kacsa-utcza 29. sz. a. fekvő ház Dr. Dreiszker József és nejéről: dr. Semadam Sándorné szül. Kovács Szidonára 6400 frt vételárban;

8. a budai 6225. sz. tjkvben foglalt A † 5806. hrszámu rókushegyi szőllő Rothhammer Károlynéról, Laub Gyula nevére 2684 frt vételárban;

9. A budai 2417. sz. tjkvben foglalt A † 6037. hrzzámu törökvészi szőllő Scheich Károlynéról, — Eissen Sándor 2000 frt vételárban;

10. a budai 387. sz. tjkben foglalt A † 927. hrszámu krisztinaváros ház Fodor Józsefről, D'Ellevaux Frigyes és neje szül. Feldinger Mathild nevére 10,500 frt vételárban;

11. a buda 3379. sz. tjkben foglalt A † 6677. hrszámu zugligeti szőllő Varga Pál és neje szül. Tóth Mária nevéről özv. Wick Vinczéné szül. Hirschbock Juliannára 2850 frt vételárban;

12. a budai 6876. sz. tjkvben foglalt A † 2951. hrszámu ingatlan Höberling Károly és neve szül. Knell Gizelláról Helzer Mária nevére 5450 frt vételárban;

13. a budai 6437. sz. tjkben foglalt A † 10248/7. brsz. lágymányosi szőllenek Konrád Mátyást illető felerésze Siebreich Károly nevére 870 frt vételárban;

14. a budai 6437. sz. tjkvben foglalt A † 10648. hrsz. ingatlan Vikár Béláné szül. Krekács Julia nevére;

15. a budai 6458. sz. tjkvben foglalt A † 6069. hrsz. ingatlan Gábor István és neje sz. Behringer Terézről özv. Heinlein Alajosné sz. Schubka Alojsia nevére 300 frt vételárban;

16. a budai 2390. sz. tjkvben foglalt A † 5155. hrsz. grüngraben szőllő Jagosits Antalné fele része Hipri József és neje sz. Hartl Borbála nevére 180 frt vételárban;

17. a budai 5666. sz. tjkben foglalt A † 2765. hrsz. vizivárosi ház Nagy Ödönről Höberling Károly és neje sz. Knoll Gizella nevére 6250 frt vételárban;

18. a budai 5019. sz. tjkvben foglalt A † (6868. 6869.) hrsz. ingatlan Misztl Mária férj. Geiger Józsefnéről Pinelly János és neje szül. Nan Erzsébet nevére 600 frt vételárban;

19. az óbudai 2779. sz. tjkvben foglalt, Gernedl szül. Gröschl Teréz, Gröschl István és Gröschl Rozina nevén álló A † 5017. hrsz. legelő Gilitzer Márton és neje sz. Fessler Mária nevére 80 frt vételárban;

20. a budai 1107. sz. tjkvben foglalt A † 9854. hrsz. a budai 9447. sz. tjkvken foglalt A † (8610—8612.) hrsz., a budai 4033. sz. tjkvben foglalt A † 8713. hrsz., a budai 9430. sz. tjkvben foglalt A † 8859. hrsz., a budai 7194. sz. tjkvben foglalt A 8929. hrsz. ingatlanoknak Hauser Péterné szül. Ritter Teréz nevén álló $^1/_{20}$—$^1/_{20}$ része, továbbá a budai 4677. sz. tjkvben foglalt A † 9707. hrsz. és ugyanazon tjkvben foglalt A † 9711. hrsz. ingatlannak ugyanannak nevén álló $^1/_{10}$—$^1/_{10}$ részére és a budai 8306. sz. tjkvben foglalt (9195—9196/c) hrsz. ingatlannak kisk. Hauser Antal nevén álló $^1/_4$—$^1/_4$ része, 1. Hauser Lipótné sz. Hauser Katalin, 2. kisk. Hauser Mária, 3 kisk. Hauser Teréz javára osztályegyesség czimén; továbbá a budai 1107., 9447., 4033., 9430., 4194. sz. tjkvekben foglalt fent körülirt hrsz. ingatlanoknak Ritter Józsefet illető része 1. kisk. Ritter Teréz javára osztályegyesség czimén; továbbá ugyanezen ingatlanoknak Ritter Pétert illető részei: 1. Ritter Mária, 2. Mayer Istvánné, 3. kisk. Ritter Teréz, 4. Ritter Gergely, 5. Ritter Ferencz, 6. kisk. Ritter Antal, 7. kisk. Ritter Katalin, 8. egymásközt egyenlő arányban: a) Hauser Lipótné, b) kisk. Huser Mária, c) kisk. Hauser Teréz nevére szintén osztályegyezség czimén;

21. a budal 972. sz. tjkvben foglalt A † 1762. hrsz. ingatlan Schachinger Ferencz és Schachinger szül. Zubetz Máriáról Budapest főváros javára 2000 frt kisajátítási árban;

22. a budai 9671. sz. tjkvben foglalt A † 7015. hrsz. ingatlan Prokesch sz. Buzsán Adélról a »Pesti Mária Erzsébet egylet« részére 2778. frt vételárban;

23. a budai 3754. tjkvben foglalt A † 7862. hrszámu ingatlanbal Hirsch András illető fele részre 305 frt frt vételárban Árkay Kálmán részére a tulajdonjog;

24. a budai 701. számu tjkvben foglalt 10871. hrszámu 950 □ öl területü gellérthegzi szőllő Hötzel Józsefnéről: Dr. Iszlai József egyetemi magántanárra 5582 frt 40 kr. vételárban;

25. a budai 6160. sz. tjkvben foglalt 5649. hrszámu ferenczhegyi 800 □ ölnyi területü szőllő Zenkl Erzsébet és érdektársairól: Obermayer Lajosra 400 frt vételárban;

26. a budai 669. sz, tjkvben 1383. hrszám alatt foglalt 45 □ ölnyi tabáni ház Fehér Mihály és nejéről: Budapest főváros közönségére 2500 frt kisajátítási árban;

27. az óbudai 3858. sz. tjkvben foglalt 5349. hrszámu 479 □ öl kiterjedésü ürömhegyi legelő 150 frt vételárban Stadler Józsefről az ujlaki tégla- és mészégető részvény-társulatra;

28. a budai 5168. sz. tjkvben foglalt, a Gellérthegyn 10841. hrszámu, 1 hold 150 □ öl kiterjedésü szőllő Duka Achilles és társairól Novák Ferenczné szül. Raczenbeck Annára és Klözel-Koltay Aladárnéra 10,500 frt vételárban;

29. a budai 6153. sz. tjkvben 2869. hrsz. alatt felvett Horvát-utcza 5. számu vizivárosi ház Szalay Pálról Mayer Alojzia Borbálára 5000 frt vételárban;

30. a budai 9304. számu tjkvben foglalt 5287. hrszámu 1500 □ öl területü Józsefhegyi szőllő fele része Harrer férj. Kampach Juliannáról Schmidt János és neje Reichkert Annára 300 frt vételárban.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllősy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén díjmentesen a házhoz szállittatnak.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel
GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos.

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minőségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa
BUDAPEST, (BUDA)
I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr. . . . . frt 1.— kr.
» » ½ » . . . . . » —.55 »
» » ¼ » . . . . . » —.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója . . . . » —.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten díjmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczfavirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután az az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, elősegiti és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik s részben a testi melegség, részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nem eléggé melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint, t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hulláit, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

Tisztán kölcsönös részényesei nincsenek.
A legnagyobb és leggazdagabb biztositó társaság a világon.
Biztositási alap 1893. január 1-én 907 millió frt.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztositó társaság
Alapittatott 1843.

Biztosit az ember életére minden módozat szerint.

Áblázatokkal és bővebb felvilágositásokkal szolgál a
Magyarországi vezérigazgatóság
Budapest, Bécsi utcza 5.

PRAUDICH PÁL
ÓRÁS
Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

Novák Ignácz

DILIGENTIAE ET ARTIBUS 1891 KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI KIÁLLITÁS

Arany érem

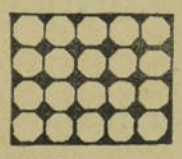
Aranyérem

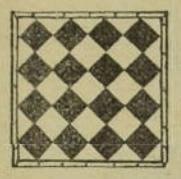
czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal min en e szakmába vágó munkákat úgymint:

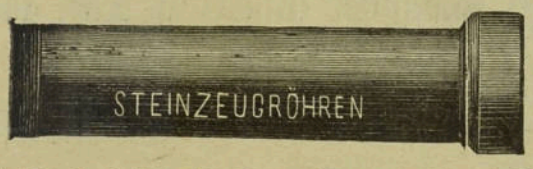
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag**; **tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Ház- és villatelkek eladása.

A budapesti polgári lövészegyesület a II. ker. Rézmál dülőben, a Kis-Rókus-utcza és oszlop-utcza mentén 17 házhelyet bocsát eladásra:

a 2. számu	356 □ öl	kiterjedésben	□ ölenk.	2 frtjával
a 3. »	306 »	»	»	2 »
a 6. 7. 8. 9. sz.	egyenkint 350 □ öl,	»	»	3 »
a 10. számu	266 □ öl	kiterjedésben	□ ölenk.	4 »
a 11. számu	405 $^{2}/_{100}$ □ öl	kiterjed.	»	6 »
a 12. »	322 $^{60}/_{100}$	»	»	3 »
a 13. »	360 $^{48}/_{100}$	»	»	3 »
a 14. »	364 $^{14}/_{100}$	»	»	3 »
a 15. »	428 $^{28}/_{100}$	»	»	5 »
a 16. »	407 $^{3}/_{100}$	»	»	4 »
a 17. »	467 $^{76}/_{100}$	»	»	8 »
a 18. »	400 $^{82}/_{100}$	»	»	5 »
a 19. »	353 $^{60}/_{100}$	»	»	5 »
a 20. »	318 $^{40}/_{100}$	»	»	5 »

A venni szándékozók tartoznak ajánlataikat, a becsérték 10%-át kitevő készpénzben fizetendő bánatpénzzel együtt Ott Lajos egyesületi pénztárnoknál (II. ker., fő-utcza 52.) legkésőbb f. é. szeptember 30-ig benyujtani s ajánlataikban kifejezni, hogy az eladási feltételeket ismerik s amennyiben ajánlatuk elfogadtatván, a szerződést a választmány által meghatározandó napon alá nem irják, bánatpénzüket elveszitik. Később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. — A vételár fele a szerződés aláirásakor, másik fele 6% kamataival 3 hó mulva fizetendő. — Ajánlatot mind a 17 telekre együtt véve, vagy mindegyikre külön-külön is lehet tenni. — Becsáron alul a telkek nem adatnak. — Bővebb felvilágositások, esetleg vázlatrajzok a pénztárnoknál, vagy az egyesületi ügyésznél (Kollár Lajos ügyvédnél, II., fő-utcza 9.) kaphatók.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek. Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csövezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositt minden ügyben. Kérdések **„Kalauz“** czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

SIPOSS ANTAL

m. zeneakadémiájában

(Kecskemét-utcza 14. szám alatt)

az 1893/94. tanévre a beiratkozás már folyamatban van. A tanszakok, a melyekre növendékek jelentkezhetnek, a következők: **zongora**, kezdettől a magas kimüvelésig; **zeneelmélet** és zeneszerzéstan, magán- és karének. Női osztályok: két óránkint 8 tanoncz, hétfő, szerda, péntek; ifjak: kedd, csütörtök, szombat 5—7-ig. A beiratás a délelőtti órákban eszközöltetik.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITOVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

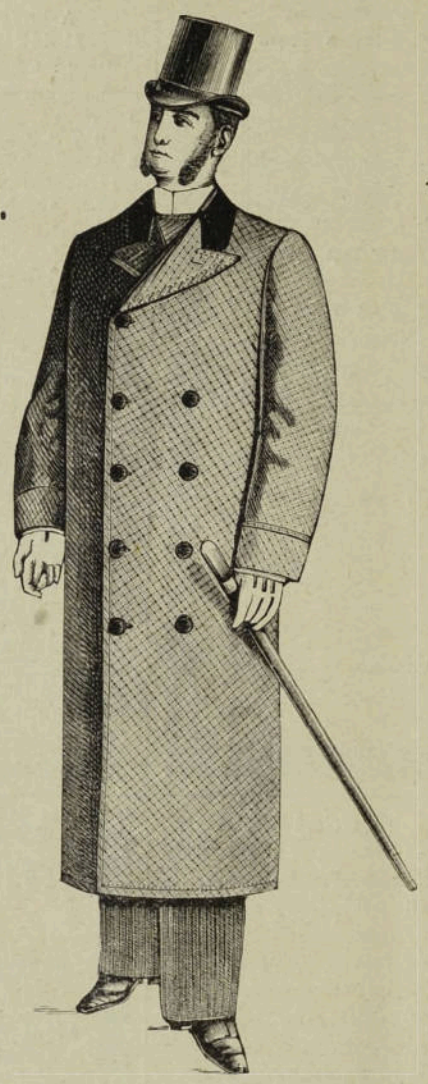
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

Özv. Culmann Rezsőné élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállításig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kívánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltószer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer)

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

A háziasszonyok figyelmébe

ajánltatik az:

Első budai

tüzelőanyag-raktár.

ALAPITTATOTT 1878-ban.

II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll:

A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet**, darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **budapesti légszes-gyári pirszenet** (**COAKSZ**) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett az teljes mértékkel** szállitom.

Becses pártfogást kér

tisztelettel

SEIDE JÓZSEF.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Krisztinaváros, Krisztina-téren 7. sz. a.** lévő, jó hirnévnek örvendő

„zöld fához"

czimzett Bittner Alajos-féle vendéglői helyiséget átvettem és azt továbbra is **„a zöld fához"** czimezve fogom vezetni.

Kérem a t. cz. közönséget, hogy ajándékozzon meg engemet is azzal a szives támogatással és pártfogással, melyben elődömet részesiteni szives volt; amit én pontos és gyors kiszolgálattal kiérdemelni igyekezni fogok.

Tisztelettel

Fukáts János.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,

cs. és kir udv. sütőmester.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit

Bergl Sándor

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a **»Magyar Szabadalmi Közlöny«**

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

PÉNZ,

sorsjegyekre, értékpapirokra, a legolcsóbb kamat mellett, majdnem a teljes értékig kapható

KORMOS GYULA és TÁRSA

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETÉBEN

BUDAPEST,

V. Dorottya-utcza 5. sz.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 39. sz. Vasárnap, október 1.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; **I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.**

Megjelenik minden vasárnap. **Előfizetési árak**: Egész évre **12 korona**, fél évre **6 korona**, évnegyedre **3 korona**. Egyes szám ára **24 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG, **I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó,** kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A székes főváros iskolaügye.

Irta **Dr. Kiss Áron.**

Tulajdonképen csak a népiskolaügyről akarok szólani, nem azért, mintha a közép- és felső oktatásról nem volna mit mondani, hanem hát a népiskolaügy égetőbb. Az oktatás közép és felsőbb rétege urak dolga s azok meglelik az utat szükségleteik orvoslására. A népiskolaügygyel máskép áll a dolog. Előre is kijelentem, hogy a főváros népiskolaügyét egész teljességében nem ismerem, csak a beteges tüneteket látom s ezek késztetnek felszólalásra.

Olvasom a lapokban, hogy az elemi iskolákba csoportosan iratkoznak a tanulók. A főváros siet elhatározni, hogy 31 uj osztály megnyitásáról gondoskodik stb. Tudom, hogy vannak fővárosi népiskolák, melyekben ugyanabba az osztályba egyik csoport gyermek délelőtt, másik meg délután jár. Hallottam oly iskolákról, melyekbe egyik csoport jár 8—10-ig, a másik 10—12-ig s délután ismét 2—4-ig és 4—6-ig. S mindemellett ott a megdöbbentő adat, hogy évente mintegy 8 ezer gyermek marad a fővárosban iskolázatlanul.

És aztán aki iskolába jár is, milyen isknlába jár? Kiállitásokra küldtük, végig dicsekedtünk vele Európa előtt, hogy nekünk ilyen meg amolyan kétemeletes iskoláink vannak. De arról elfeledtünk beszélni, hogy iskoláinknak udvara nincs. Arra sem emlékszem, hogy egyetlen fővárosi felszerelt játszóteret valamikor bemutattunk volna. Hasonlókép az is a szegény álmodozó paedagógusok ábrándvilágába tartozik, hogy az iskolákban szük lakásu szülék gyermekei számára az iskolai órákon kivüli tartózkodásra való termeket rendeztünk be. Hát még a népisk. gyermekek olcsó étkezéséről való gondoskodást tette-e valaha valaki tanulmánya tárgyává?

Végbe mentek az iskolaszéki választások. Szakasztott ugy, mint a fővárosi bizottsági tagok választása szokott. Programmot nem hallottunk sehol. Politikai pártok, néhol még egyes kaszinók is készitettek névsorokat s választottak embereket, kikről csak ezután fogjuk megtudni, mit akarnak.

A székes főváros pedig összedugott kézzel várja az iskolaszékeket. Tudja, hogy nem fognak sok bajt okozni. Ő pedig még annyira sem előzékeny irántuk, hogy a fővárosi népiskolaügyről egy használható kimutatást adna a kezükbe. Ugyan tudják-e ezek az érdemes kollega urak, hogy Budapesten hány óvó-, hány iskola-köteles gyermek van s ezek befogadására hány és mily képességü tanitó, igazgató stb.?

Vajjon gondoskodott-e a főváros, hogy a kormány könnyen megszerezhető iskolai rendeletei mellett a fővárosi tanügyi rendeleteket is összegyüjtesse, kinyomassa s az iskolaszéki tagok kezébe adja?

Vajjon a fővárosi tanügyi állapotok helyzeti térképének az előállitása kapható-e valahol?

Na hát én mint uj iskolaszéki tag, minderre kiváncsi vagyok s szeretném, ha a főváros, a haza szemefénye, kissé rendszeresebben látna tanügyi állapotai fejlesztéséhez.

Egy-két iskolaépités itt vagy amott szép dolog, de ennyi még nem elég.

Budapest tartozik iskoláztatni minden gyermeket; a gazdagot pénzért, a a szegényt ingyen, sőt úgy, hogy fizesse meg neki azt az összeget, a mire az iskoláztatás végett szüksége van. Vegyen neki ruhát, adjon enni, adjon könyvet. Ez kötelesség és nem áldozat, mint meggondolás nélkül mondani szoktuk, ha iskoláról s arra forditott kötelességről van szó.

És gondoskodjék annyi iskoláról, a mennyi az iskolakötelesek befogadására szükséges, Az a félnapos iskolázás, az a cserélgető rendszer csak arra való, hogy a szabadon hagyott félnapon a gyermek elcsavarogjon. Nem mindenki tarthat külön nevelőt a gyermeke mellett.

Budapest tartozik játszóterekről gondoskodni. Tartozik a szük otthonnal biró vagy otthontalan gyermekek számára tartózkodó helyeket állitani, azok felügyeletéről gondoskodni.

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Junius 19-én (1686.) sütötték el az első ágyut a város falai ellen.*)

27-én kezdtek el a nagy rondellán rést lőni. Előtte való nap jött át a keresztyén táborba három hajó budai rácz nép, kiket a német krónikairó „keresztyén magyarok“-nak nevez zárjel között, (ellenkezőleg a mostaniakkal, kik a jó óhitü magyarokból szerbeket csináltak nagy bölcsen); 23-án egy janicsár zászlótartó szökött át, ki felfedezte Gábor barát előtt a két tűzakna irányát, melyet Petneházy ellen ástak az ostromlottak; két ellenakna még azon éjjel megsemmisité az előbbiek hatását, a felfedezett földalatti folyosókban rövid viadal támadt, mely a törökök veszteségével végződött.

29-én a Pest felőli futóárokban vivtak a brandenburgi segédhadak: e napon Gábor tüzes golyói oly égést támasztottak a várban, melyet öt óra hosszat nem birtak eloltani a törökök. A hadsereg nem nevezte már a barátot máskép, mint „Tüzes Gábornak“, ez a név maradt rajta a történet lapjain is.

Augusztus 5-én már jókora rés volt lőve a nagy rondellán, ugyanakkor a két kisebb körsáncz is halomba omlott; e napnak éjjelén a a bajorok tármadást próbáltak a tört résen át, s sikerült egész a belső sánczkarókig hatolniok, a hol az elfoglalt helyet meg is tartották és rögtön eltorlaszolták; a csata folyama alatt azonban néhány vitéz vezértiszt is elesett; a mint Petneházy másnap hallá, azok között volt egy Funkensteini Funk lovag is. A becsület úgy hozta magával, hogy az elesett hős temetésén jelen legyen. A holtakat a Gellérthegy alatti temetőbe takarították; Petneházy hajdúi adták nekik a végtisztelgést, hármat lőve sirhalmaikba. Itt látta Petneházy saját szemeivel, hogy a koporsó valóban a sirba szállt le, melyre fel volt irva: „Funkensteini Funk lovag“ meghalt aug. 25-én; ő maga veté az első göröngyöt a koporsóra, nemes szivéből szánva a hőst, nem gondolva benne a vételytársra.

Ebben a perczben valaki vállára üt hátulról s a mint Petneházy visszafordult, megdöbbenve látja ott állani megholtnak vélt vetélytársát, ki gúnymosolylyal szóla hozzá:

— Ne hányja olyan jó kedvvel a földet arra a koporsóra, bajtárs uram; nem én fekszem abban, hanem a bátyám; megboldogult Funkenstein Henrik. — A keresztnevemet persze nem tudta ön.

— Annál jobb, viszonzá Petneházy, ha ön még él; Budavárát majd annál hamarább bevesszük.

A következő napok szüntelen csatározásokban folytak le; majd a törökök rohantak ki éjjel az ostomlók vi-árkaira s leöldösék az ott alvókat, beszegezék ágyuikat, majd a keresztyének lopóztak a sötétben a szélső védmüvekre s leronták az ellenfél sánczkaróit; közben egy-egy tűzakna lobbanása rázta meg a harczolók lábai alatt a földet. A törökök tűzaknái többnyire szerencsésebbek voltak; a keresztények által fúrtak rendesen visszafelé lobbantak el, és saját népükben tettek siralmas károkat. A harczban elesettek levágott fejeit azután a törökök a várfalakra tűzték ki, az ostromlók viszonzásul az ő halottaik fejeit tűzték fel lándzsákra s a vi-árkokat szegték be e rettentő jelvényekkel. A levágott fők mindkét részről egyre szaporodtak.

Különösen rosszul sikerültek a főrondella és a courtinafal ellen ásott aknák; e pontokon legtöbb veszteség volt, legkevesebb eredménynyel. Mint Gábor barát megjósolá: sokkal könnyebb munkájuk volt a bajoroknak, kik a Duna felöli meredek oldalt vivták, az ellenség ágyuitól és tűzaknáitól nem tarthatva.

(Folyt. köv.)

*) Kútfőim a napra nézve igen eltérnek, két egykorú krónika közül egyik: »Der siegreich geendigte etc. XV-jährige Türkenkrieg«, — kelt 1699-ben, junius 13-ra teszi az ostrom kezdetét; egy másik: »Johann Christoph Wegner's Christlich und Türkischer Staat- und Geschichtsspiegel«, mely az ostrom utáni évben adatott ki: junius 19-ét emliti. Azontul is minden egyes fegyverténYt, nevezetes férfiak elestét stb. hat nappal későbbre teszi, mint az előbbi. Hammer-Purgstall junius 28-ról kezdeti az ostromot. (Geschichte des osmanischen Reiches.) Palugyai szerint pedig junius 18-án érkeztek meg az összes seregek Buda alá. Igy ez legjobban megegyez a második könyvben idézett adattal. J. M.

Végre pedig legyen vége már egyszer a rendszertelen kapkodásnak, itt-ott egy iskola vagy osztály megnyitásának stb. stb.

Készíteni kell Budapestről egy oly térképet, mely grafikus előállitáskan mutassa fel a fővárosi tankötelesek számát s ezen a térképen más más szinnel jelölve tüntessük fel azokat az óvókat és népiskolákat, melyek már vannak s azokat, melyekre szükség van. Ne ide-oda kapkodva szoritsunk ki egy-egy iskolát, de tervszerint határozzuk meg a mutatkozó szükség alapján, hova s mennyi kell s akkép gondoskodjunk a felállitásukról, nem pedig akkor, mikor már „tömegesen beiratkoztak“ és tömegesen hely nélkül maradtak a gyermekek.

S az is szükséges talán, hogy az iskolaszéki tagok s talán a nagy közönség is tájékoztassék a fentebbi kérdések fejől.

Hanem mindez pénzzel járó dolog s most is „roskadozik a főváros a sok iskolaügyi teher alatt.“ Gondolom, ez a hivatalos kifejezés? Szerintem a roskadozás vagy akár rokkantság nem az iskolaügyi terhek miatt fenyegeti a fővárost.

Programm kellene s pénz volna. Hiszen ha millíókat tudunk kiadni hidakra, millenaris Potemkin-falukra. Dreher-palota lebontásra és a többi, és a többi, pénzünknek lenni kell. Mondja csak a fővárosi közönségnek a tanács, vagy az, a kit illet, hogy a főváros rohamos fejdése által szükségessé vált iskolaépitésekre s általában a népiskolaügy lábra állitására egy tiz milliós kölcsönt kell felvennünk. Tessék ezt az inditványt kellően megokolni. Meg vagyok győződve, nincs ember a föv. bizottság tagjai közt, aki annak ellene szóljon. Csak aztán jó legyen a programm s a kivitel ne sekélyesedjék el.

Ha szeretném a külföldi példákat, tudnék egy országot nevezni, mely egy irtózatos hadisarcz fizetési korszakában 200 millió frank felvételéről tudna beszélni avégből, hogy az iskolai épitkezéseket egy csapással a kellő szinvonalra emelje.

Ne legyünk nagyon kicsinyesek. Magyarország fővárosát eröteljes tettek jellemezzék. Az ily kölcsön igazán a jövőért van. De akad-e a fővárosnak igazi tanügyi politikusa, vagy csak maradunk az eddigi szatócskodás mellett, igazán nem tudom!...

Az első üllés.

A fő- és székváros többszörösen kitüntetett egyik minta iskolaszéke a krisztinavárosi iskolaszék folyó hó 25-én tartotta alakuló gyülését.

Scheich Károly választási elnök az üllést megnyitván előadja megbizatása czélját és emelkedett szavakban üdvözli az egybekelteket, szép beszédje végén az iskolaszék tagjait a hivatalos eskü letételére hivja fel, a jegyzőkönyv vezetésével Gottleb György istenhegyi vezető tanitót bizta meg. Eskü után Scheich Károly a tisztikar megalakitására szólitotta fel az iskolaszéket miután:

Niedermann Gyula többször éljenzéssel félbeszakitott beszédében hivatkozva a multak tapasztalataira és a tisztikarnak eredménydús munkálkodására, kérte az iskolaszéket, hogy bizalmának és elismerésének azzal adjon kifejezést, hogy a tisztikart közfelkiáltással válaszsza meg és pedig ajánlja elnöknek Dr. babarczi Schwartzer Ottót, alelnöknek Dr. Szénássy Sándort gazdának Perthl Gézát, első jegyzőnek dr. Romy Bélát, második jegyzőnek Garay Antalt, mit az iskolaszék lelkes éljenzéssel egyhangulag fogadott el. Ezután Scheich Károly választási elnök a választás eredményét határozattá emelte és szép beszédben üdvözölte a megválasztott elnököt és a tisztikart, örömének adva kifejezést afelett, hogy az iskolaszék egyhangulag bizta meg a vezetéssel azokat, a kik ezen a téren a tűzpróbát már kiállották, egyuttal megköszönte a szives fogadtatást, melyben itt részesült és felhivta az elnököt, hogy székét foglalja el.

Az iskolaszék nevében ugyancsak dr. Niedermann Gyula mondott köszönetet Scheich Károly választási elnöknek fáradozásaiért pártatlan és igazságos eljárásáért egyben biztositotta Scheich Károlyt a krisztinavárosi iskolaszék lelkes éljenekkel fogadta dr. Niedermann szavait, miközben elérzékenyüléssel a termet elhagyta.

Dr. babarczi Schwartzer Ottó az elnöki széket elfoglalván hosszabb beszédben vázolta a krisztinavárosi iskolának, valamint az iskolaszéknek történetét rámutatott arra, hogy programmot adni felesleges, mert hiszen ugyanazok az elvek szerint és abban a szellemben óhajtja az iskolaszéket tovább vezetni, mint ezt Istenben boldogult atyja vezette, mely irányt az iskolaszék minden egyes tagja elfogadott és helyeselt. Köszönetet mond az iskolaszéknek immár harmad évben történt elnökké választásáért és a tisztikar nevében is fogadja, hogy a legnagyobb ügybuzgalommal fogják szolgálni az iskola ügyét. Az éljenek elhangzása után felhivja az elnök a jelenvoltakat a rendes iskolaszéki gyülés megtartására.

Az elnöki előterjesztések, valamint az igazgató és vezető tanitók jelentései után megalakult a szegény gyermekeket felruházó bizottság, melynek tagjai: Dr. Szénásy Sándor elnöklete alatt Perthl Géza iskolaszéki gondnok, dr. Romy Béla iskolaszéki első, Garay Antal iskolaszéki másodjegyző, dr. Mezey Sándor, Ujhelyi Sándor, Szőllősy István rendes tagol.

Az első üllés után megkezdődik a munka s a Krisztinavárosi iskolaszék működése abban a mértékben, mint a multban és a sikerek egész lánczolata fog következni.

Szent-Iván.

Vörösvártól délnyugatra, circa 800 németajku lakossal és 130 lakházzal fekszik.

Kis község, mely egyházilag és politikailag véve is Vörösvárhoz tartozik.

Ha érzékeink kifáradtak a világváros zajától és pompájától s nyugalom és csend után vágyódunk, keressük fel e helységet, hol minden szórakozást kerülve, csendes visszavonultságban élhetünk; a község minden oldalról hegyekkel lévén körülvéve, hygienikailag véve is a legajánlatosabb helyek egyike.

Csak az a baj, hogy a község igen szegény az első életszükséglet, az ivóviz tekintetében; néhány közkuton kivül se forrást, se patakot, de még csak csermely sem találuuk közelében. Őslakói mesterséges vizvezeték által segitettek e régi bajon s valószinüleg csövezés utján nyerték az ivóvizet a solymári határban levő törökkutból.

Nagy záporesők után és szántás közben a nép — különös a solymári határ felé — még maiglan is a római (?) világól való vizvezetéki csöveket, cronz s ezüst érmeket és egyéb régiségeket talál.

Ugy a szentiváni, mint a solymári határban, ez utóbbinak különösen az u. n. papföldi s a királyhegynek is nevezett Mátyás domb körüli részében talált leletekkel még nem foglalkozott senki sem, tervszerü ásatások vagy kutatások pedig tudtommal itt még nem történtek.

E sorok irója is talált a solymári határ e vidékén egy bronzból való régiséget, mely nagyságra nézve egy eltörött patkó negyedrészének felel meg és talán valami „fokos“-szerü eszköz lehetett.

Egyik oldalán sürü erdőben egy lesben álló katonát láthatunk, a másik oldalon pedig a már inksbb banditához hasonló alak bizonyára „pénzt vagy életet“ követel az előtte összetett kezekkel térdepelőtől.

A lelet anyaga és a rajta levő dombormüvü ábrák primitiv volta régi eredetről tanuskodik.

Aluiirott arra is emlékszik, hogy Solymáron, egy odavaló telkes-gazda birtokában volt egy — eleinte ezüstnek vélt — régi fegyver fogójához, illetőleg nyeléhez hasonló lelet, melyet közelebbről megvizsgálva: kitünt, hogy az ezüst csak vékony czérna módjára volt a már nagyfoku rozsdásodásnak indult tárgyra fonalszerüen ráillesztve.

* * *

Szentiváutól kissé északnyugatra, jobbára magnéziát tartalmazó dolomit — s illetőleg Petters tanár szerint trachyt — és mésztuffhegyek által alkotott, de azért legkevésbbé sem cretin-vidékü szük völgy-katlanban fekszik:

Pilis-Csaba.

Lakossága vegyes, német, tót és magyar ajku, de mindnyájan róm. kath. vallásuak. A kevés izraelita egyházilag véve a vörösvári izr. hitközséghez tartozik.

Itt kevés nyaraló tartózkodhatik, mert a katonai tábor nem szokott ajánlatos lenn a polgár emberek számára és noha még nem került kenyértörésre a dolog a hadfiak és a „czibill“ között, mégis jobb kerülni a — veszedelmet!

Hogy Pilis-Csaba egy időben kriminális rémtett szinhelye is volt, arról tanuskodik a sóskuti róm. kath. hitközség egyházlátogatási jegyzőkönyve.

1746-ban ugyanis a pilis-csabai korcsmárosnál rabló-gyilkosság történvén a vendéglős cselédje által felismert egyik pomázi származásu tettes a sóskuti rácz pópára vallott, mint a kinek házi pinczéjében az összejövetelek tartattak, a pópát, kit később Uj-Vidék táján elfogtak, a gyilkosság szinhelyén: Pilis-Csabán végezték ki.

A község, mint katonai táborhely, rendezett viszonyok között s a jövőre való tekintettel okszerüen cselekedett, midőn a budapest-esztergomi helyi érdekü vasut segélyezése tárgyában meghozta az anyagi hozzájárulást kimondó határozatát és kivánatos lenne, ha a többi érdekelt község képviselő-testületei is hasonlólag járnának el.

Pilis-Csaba község multjáról csak annyit tudunk, hogy 1271-ben gróf Moyzes, országos nádorunk, tárnokmester s a kunok birája, domonkos-apácza lányainak a Nyulak-szigetén, Ceciliának és Judithnak, valamint az ottani összes apáczáknak adományozta Chaba (Csaba) nevü tanyai birtokát s az abban lakó Tenküs nevü szolgáját s ezt 1272ben V. István helyben hagyta, IV. László pedig 1274-ben elrendelte a birtok határának bejárását és körülirását.

A pilis-csabai uradalomnak a mostani birtokos tulajdonába kerülésének története azonos a hazánk méltóságteljes főfolyamának szemét s fővárosunk szemefényét képező Margit-sziget birtokviszonyaival, miért is ezeket röviden felemlitjük.

E kies fekvésü sziget, melyen több királyi palota és egy érseki várlak állott, hajdanában kedvencz tartózkodási helye volt fejedelmeinknek és nagyjainknak, a miért is az „Urak szigeté“-nek (Jusula Dominorum) s minthogy Prodháczky szerint hajdani időkben királyi vadaskertül és nevezetesen Beél szerint a nyulak tenyésztésére szolgált, „Nyulak szigeté“-nek is neveztetett.

Később, mert IV. Béla a boldogságos szüz Mária tiszteletére templomot és kolostort emelt: „Mária-sziget“-nek, IV. Béla király leányának, az egyház által később a szentek közé iktatott Margitnak az érintett kolostorban történt halála után pedig „Margit-sziget“-nek neveztetett el.

Ezen — nemcsak különféle szerzetesek, hanem királyaink által is lakott — gyönyörü helyen s virágzó város közelében, a fejedelmi

Duna folyam kellő közepén fekvő, csendes s az emberek zajától távoleső sziget, a természet szépségei iránt annyira fogékony rómaiak által temetőnek használtatott.

Itt virágzott később a cziszterciták szent Jakabról nevezett „Duna-szigeti“ és a premontreiek szent Mihály arkangyalról nevezett „Mária-szigeti“ apátsága, melyeknek czimei legfelsőbb helyről még ma is adományoztatnak, itt volt továbbá a II. (vak) Béla által (1131—1141-ig) szent Mihály tiszteletére létesitett s hihetőleg a mohácsi vész után elpusztult premontrei prépostsághoz tartozott templom és monostor, mely előbbinek épségben maradt falazati maradványaira a boldog emlékü József nádor által épült — mostani főherczeginyaraló — kastély áll.

A sziget legérdekesebb helye azonban kétségtelenül a IV. Béla által alapitott dömés-rendi apáczatemplom és monostor omladékai, melyek a sziget pesti partoldalán sürü bokrok által födve szomoru idők fenmaradt tanui.

A gyászos emlékü sajóparti ütközetben, a mohi puszta táján nagy vereséget szenvedett IV. Béla királyunk ezer veszély közötti szerencsés menekülése után fogadalmat tett, hogy ha születendő gyermeke leány lesz, azt Isten szolgálatára fogja szentelni.

A keresztségben Margit nevet nyert s már anyja méhében Istenek felajánlott király-leány tényleg még alig 12 éves korában vette fel a fátyolt s 20 éves korában tette le az örök fogadalmat az apja által részére a hajdani Nyulak-szigetén a Boldogasszony emlékére épitett monostorban. Margitot II. Ottokár cseh király kérte nőül (1261-ben) és szülei bele is egyeztek volna, de ö apácza marad s mint ilyen 1271-ben végezte be Istennek tetsző életét.

A történelmi hüség kedvéért legyen megjegyezve e helyen az is, hogy a kicsapongásairól jól ösmert Kun László királyunk, förtelmes életét féktelenebbül folytatandó, erényes nejét, Erzsébetet, Károly nápolyi király leányát az e szigetbeli kolostorba záratta s inséggel gyötörte, ő pedig a Kaczér Eduát, egy kun főnemes leányát vette ágyasául.

Margit idejében az oly szép virágzásnak indult kolostor domonkosrendü apáczai a török félholt uralma alatt elhagyták a szigetet és magukkal vivén szent Margit holttestét, előbb Kőszegre majd Nagy-Váradra és Nagy-Szombatra, végül pedig a pozsonyi klarisszákhoz költöztek (1567 táján) és a szintén e szigeten rendházzal is birt domonkos atyák pedig már 1460 körül hagyván el a szigetet, üres zárdájukat a pálosok rendje foglalta el, kik 1493-ban a premontreiek prépostsági templomát és monostorát is birtokba véve, a szigetbeli ferenczrendiek helyett ők végezték a nyilvános isteni tiszteletet és a plebánia szolgálatokat ugy a szigeten, mint a hozzá tartozott „Szent Pál“ falvában, hol a János-vitézeknek vár-házuk is volt.

A dömés-apáczák elköltözése után azok birtokai a budai Klarisszáknak adományoztattak s midőn 1782-ben ezek is eltöröltettek, a javak a Margitszigettel együtt a királyi patronátusi joghoz, illetőleg a kamarakincstári javadalmakhoz csatoltattak.

Ide tartoztak a mai két pilisi járásból a következő tanyai birtokok, u. m.: Békás-Magyar (Békás-Megyer), Chaba (Pilis-Csaba), Jenő, Kalár (Kaláz, Buda-Kalász), Kezekuty (Hidegkut). Pomáz, Solmak (Salomár, Solymár), Szent-Iván y, Theluki (Telki) és Tynnys (Tinnye).

A törökök által feldult Margit-sziget később, mint a pilis-csabai uradalom függeléke, buja fütermésénél fogva csak kaszálónak használtatott s utolsó bérlője (Mayer, óbudai lakos) abban szőlőt is ültetett 1790-ben; — később hosszu éveken át a budai irgalmasok birták haszonbérben.

Lipót királynak a pozsonyi országgyülésen nádorrá választott negyedik fia, Sándor főherczeg a király meghagyásából évenként 500 frtot fizetett a közalapitványok pénztárába a Margitszigetnek mulatóhelyül volt használatáért; — halála után pedig József nádor választá kedvencz tartózkodási helyéül ezen már-már az elvadulásnak indult szigetet, melyet ő maga, mint passionált kertész, rövid idő alatt gyönyörü parkká alakitott.

E regényes fekvésü hely kedvéért cserélte el boldog emlékü nádorunk püspök-ladányi uradalmát a vallás- és közoktatási alapitványokat illetett pilis-csabai uradalomért, melynek egyik tartozéka, a Margitsziget, mostani birtokosa, József főherczeg kezelése alatt az ikerfőváros diszére bübájos paradicsommá lőn!

Navarra József.

Egy katholikus papról.

Az emberiség kétségkivül egyikét a legszebb és legmagasztosabb feladatoknak teljesiti s egyszersmind nemes tulajdonságáról és áldozatkészségéről tesz bizonyságot akkor, a midőn a gondviselés által neki adott javakat nem csupán a saját czéljaira és kényelmének áldozza fel, hanem adózik e mellett abból több oly nemes czélra, mely egyrészről a népben a vallásos buzgóságot fejleszteni, másrészről pedig a jövő nemzedék iskolai kiképeztetését és közmüvelődésének alapját megvetni van hivatva.

Igen könnyen megszámlálhatjuk a mai napság már azoknak a számát, a kik a saját „én“-jükön kivül egyébbel is törődnek s jövedelmük feleslegéből közhasznu czélokra is áldoznak, a kik fennkölt szellemük és nemes gondolkozásuknál fogva a társadalomból mint egy kimagaslanak.

Ilyen tulajdonságainál fogva egy ritka kimagasló alakja a társadalomnak Zimándy Ignácz török-bálinti róm. kath. plebános és szentszéki ülnök, ki már számtalanszor tanubizonyságát adta nemes áldozatkészségének és jótékonyságának, ugyanazért egy ily fennkölt szellemü és jótékonyságairól széles körben ismert katholikus pap nagyon is megérdemli, hogy a nyilvánosság előtt is foglalkozzunk személyével és megismertessük őt a nagy közönséggel, mintegy rámutatván ezzel arra, hogy milyennek kell lennie tulajdonképen egy kath. papnak.

Zimándy Ignácz a katholikus papság dísze s Buda városnak adózó polgára, a fővároshoz közel fekvő s a fővárosi közönség egyik kedvencz nyaraló helyéül szolgáló Török-Bálint községben — mint katholikus pap — 21 év óta tölti be egyházi hivatását. Nagy idő ez egy ember életében és sok küzdelmeken, nehéz megpróbáltatásokon kellett ez idő alatt keresztül esnie, de kitartó ereje és igazságszeretete legyőzték elleneit s kedveltté, népszerüvé tudta magát tenni mint pap: hivei előtt, mint ember: a társadalomban.

A ma tekintélyes vagyon felett rendelkező pap hajdanában sok nélkülözéseket látott és élt át. Küzdött, nélkülözött mint a legszegényebb ember s nem restelli önként bevallani, hogy igen sokszor kényszerülve volt embertársainak segedelmét igénybe venni. De azért nem csüggedt, hivatalos funkcziójának buzgó teljesitése mellett irodalmi képzettségét és tevékenységét is érvényesitette, irt és kiadott több közhasznu, vallásos müveket, melyek közül felemlitésre méltó az „Ébresztő Hangok“ czimü műve, melyet az 1879—1889-ig, tehát 10 éven keresztül szerkesztett és a mely valóban ritka belbecsénél fogva különösen a katholikus körökben oly kiváló tetszéssel fogadtatott, hogy azon időtől fogva Zimándy Ignácz plébános az irodalom terén is előkelő hirnévre tett szert.

És ha már róla irok, röviden közlöm életrajzát is a következőkben:

Zimándy Ignácz az 1831. évi április hó 26-án született Radosóczon Nyitramegyében. Pappá szenteltetett 1856. augusztus 17-én.

Az 1856—1859-ig mostani székhelyén: Törökbálinton káplánoskodott, 1859—1862-ig reáltanodai hittanár, 1862—1869-ig pedig főgymnáziumi tanár volt Budán, 1869—1870-ig székesfehérvár egyházmegyei tanfelügyelő és szentszéki biró, az 1872—1876-ig mint helyettes, az 1876. év óta rendes plébános Törökbálinton.

1884—1887-ig mint országos képviselő, mérsékelt ellenzéki-antiszemita programmal a Nyitramegyei szeniczi választó kerületet képviselte, de nem látván továbbra is papi állásához méltónak a politikai küzdelmekben való részvételt, habár a kerület ujból őt kandidálta képviselőjének, választóinak benne helyezett bizalmát megköszönve a politikai harcztérről egyszersmindenkorra visszavonult egyházának csendes magányába, hogy minden idejét és igyekezetét annak javára és felvirágoztatására szentelhesse.

Jótékonyságainak és áldozatkészségének jeléül a sok közül csak néhány példát emlitek fel, hiszen e mellett nemes tettei minden dicsérő szavaknál fényesebben bizonyitanak.

1. Szakolcza város javára az 1888. évben iskolai ösztöndijakra 2000 frtos alapitványt tett.

2. Az 1889. évben Törökbálint községben, hol a lakosság számára és egyébb viszonyokra való tekintetből annak felállitása elkerülhetlenül szükségesnek mutatkozott egy, a mai kor követelményeinek mindenben megfelelő diszes kisdedóvódát épittetett és rendezett be a saját költségén, mely a felszereléssel együtt circa 5000 frt értéket képvisel. Saját költségén állitott fel és rendezett be továbbá a tankötelesek számára való tekintetből szintén szükségessé vált egy ötödik osztályu községi iskolát s kötelező nyilatkozatot tett a községnek, hogy az ott, valamint az általa létesitett kisdedóvódában alkalmazott tanitó, illetőleg óvónői fizetését, mindaddig, mig törökbálinti plébánosi hivatalát viselni fogja, a sajátjából fedezendi. S miután a magas kormány részéről ezen nemes áldozatkészségeiért kitüntető elismerésben részesült s feljogositttatott, hogy az általa létesitett óvódában és iskolában alkalmazott óvónőt, illetőleg tanitót a saját belátása szerint ő nevezhesse ki és azok fizetését megállapithassa a kisdedóvódában alkalmazott óvónő évi fizetését 500, a tanitóét pedig 400 frtban állapitotta meg, mely fizetéseket havi előleges részletekben az illetőknek pontosan kiszolgáltatja.

3. A közbiztonsági tekintetből már veszélyessé vált rozzant templomot és tornyot valamint a 2 kápolnát és kálváriát az 1891. évban a saját költségén renováltatta és diszesen felszereite s berendezte, mely esetekre tett költségek mintegy 1500 frtot képviselnek.

4. Az általa létesiteft kisdedóvoda czéljaira és katholikus jellegének örök időkön át való biztositására 20,000 forintos alapitványt tett, jelenben pedig egy apáczazárda létesitésén fáradozik.

Nagy érdemeket szerzett ezenkivül a még csak néhány év előtt teljesen német ajkú lakosság magyarositása körül, az iskolák és óvodában a megye érdemes tanfelügyelőjével egyetértőleg kötelezővé tette a magyar nyelven való előadást és oktatást és szigorúan ellenőrzi azt, úgyanyira, hogy úgy a tankötelesek, valamint az óvodába járó kisdedek ma már kivétel nélkül birják a szép magyar nyelvet s bizonyára ily haladás mellett nemzeti nyelvünk otthonos lessz abban a német ajku sváb kis községben, mely a katholikus papság egyik diszét: Zimándy Ignáczot lelkipásztorának szerencsés vallhatni.

E helyűtt el nem mulaszthatom felemliteni, hogy a magyarositás körül dicséretet és elismerést érdemel még az óvoda létesitése óta állandóan ott működő Metzker Anna ovónő, ki a kisdedekkel való tapintatos és szakavatott bánásmódja által, azok nyilvános vizsgálatai alkalmával, esetről esetre fényesen beigazolta, hogy a magyarositás körül reá háramló nehéz feladatot a legszebb sikerrel képes volt megoldani.

Adja Isten, hogy e derék papnak az országban sokan akadjanak követői és hogy nemes törekvése termékeny talajra találva, idővel megteremje a gyümölcsöket, neki pedig azt kivánjuk, hogy találja és lelje fel örömét azon elmaradhatatlan sikerben, mely közhasznu és magasztos törekvését bizton koronázni fogja, továbbá az elismerésben és hivei szeretetében, mely őt minden oldalról környezi és elárasztja!

Éltesse őt a mindenható igen sokáig, községe és egyházának diszére és felvirágoztatására!

Budakalászon, 1893. szept. 26.

Szlávik János,
birtokos, budakalászi segédjegyző.

Jogos kivánság.

Tudomásunkra jutott, hogy az I. kerület tekintélyesebb polgáraiból Szelestey Géza örökké mozgékony s minden szép és jó iránt buzgó s lelkesülő bizottsági tag elnöklete alatt egy küldöttség keresi fel Falk Miksa országgyülési képviselőnket a Döbrentei téri árucsarnok s több más napirenden levő ügyben.

E lapokban többször el lett mondva, hogy egy egy város fejlődésére mily hatalmas tényező a kereskedelem virágzása s ez nálunk a legnagyobb hiány. Kérjük tehát e bizottságot, hogy a dunajobbparti kereskedelem érdekében is emeljék fel szavukat képviselőnknél, sürgessék a Dunapart kiépitését.

Kérjük e bizottságot, hozza szóba azt is, hogy a budai oldalon, az összekötő hidtól az óbudai filatori-védgátig, mintegy hat kilométernyi hosszu Duna-parton a pénzügyigazgatóság a közönség megbotránykozására egyetlen egy fogyasztási adóhivatalt tart addig, mig a a budai oldalnak majdnem fele területen öt vagy hat olyan hivatal van, hol a közönség a a hajókon érkezett árut kiválthatja s az érte járó esetleges fogyasztási adót is megfizetheti.

Miért nem hozza a budai piaczokra a termelő az eladásra szánt áruit a hajón, p. o. csirkét, libát, borjut vagy más tárgyat? Azért, mert ha a Döbrentei-téren akarná kirakni itt megadózni nem lehetne, mert az adót tőle nem itt, hanem a II. kerületben, a Székely-utczában székelő pénzügyi hivatalnál kell lefizetni, mi nagy utánjárásba kerül. E hivatalnak kényelmes tisztviselői nagyuri módon a reggeli órákban a hivatalukat csak 9 óra felé keresik fel, délben pedig elég jókor elhagyják s csak három óra felé mennek ismét oda vissza.

Ha tehát valaki reggel érkezik meg a hajón, várni kell 9 óráig, ha 11 óra felé érkeznék, akkor még várni kell erre a hivatalra 3 óráig. Van-e itt méltányosság, lehet-e ilyen viszonyok közt kereskedésről és olcsó élelmezésről szó? bizony nehezen.

A napokban, mikor még nagy melegek voltak, szemtanuja voltam, hogy egy asszony valamelyik vidékről a tizenegy órai hajóval libákat és csirkéket hozott a fővárosba, a tabáni hajóállomásnál szállt ki s ha jól tudom, Óbudára ment. Az állomásnál levő pénzügyőr elküldte a föntebb emlitett hivatalba, honnét visszajött, hogy későn érkezett, majd csak délután adóztathatja meg a vele hozott baromfiakat, tehát azért, mert a hajóállomásnál nincs hivatal, annak a szegény családnak d. e. 11 órától d. u. 3 óráig kellett itt a fővárosban várakozni.

Mikor ilyen esetek napirenden vannak, nem volna-e tanácsos, hogy e helyen a pénzügyigazgatóság egy kirendeltséget tartana, hogy az adózó felek ne lennének ilyen s hasonló zaklatásoknak kitéve. A hajózás ugyan ez évre már rövid idő mulva megszünik, de mint aktuális dolgot jó lesz napirenden tartani. Kereskedelem és olcsó élelmezés tekintetében nagyon kivánatos lenne, ha az a lelkes bizottság, ki a Duna-jobbpart előmozditására irányuló törekvés szószólója s vezetője, alkalmas helyen ezt is szóba hozná.

Két kalvária.

Egy vértesalji kis faluban jártam a minap, künn nyaraló rokonok látogatására, akik mintha csak az övék volna, dicsekedve mutogattak erdőt, mezőt s egyéb látni valót.

Régi szokásomhoz hiven, el nem mulasztottam volna megnézni a temetőt. Egyszerü fakeresztek állanak őrt félig besüppedt vagy virággal fedett hantok felett. Igazi pihenőhely, sokkal valódibb mint a nagy város czifra emlékköves nagy temetője, amelyből annyi év elteltével kivetik a megbarnult csontokat, eladják a nagy márvány-emléket, ilyen módon vetve véget az „örök“ pihenésnek.

Ha már elkerülhetetlenül meg kell halni, falusi temetőbe temesetek.

A sirkertből kimenet vettem csak igazán szemügyre a falut s szép fekvését. Messze tulemelkedve a tisztes templom tornyán is, mered égnek a kalvária-hegy, tetején a három kőkereszttel.

Felmentünk, hogy lássuk a szép kilátást és nézzük a kalvária képeit, a melyektől ugyan, ösmerve a falusi müvészet efféle remekei, nem sokat vártam.

Megindultunk a szépen egyengetett serpentin uton, szaladt előre a gyereksereg felnyitni a stácziók ajtait. Hogy elértünk az elsőhöz, melepetéssel néztem az ügyes képecskét, a mely tiszta fehér kőoszlopba illesztve, gondosan festett pléh-ajtóval védhető az időjárás mostoha behatása ellen.

Felértünk a csucsra s elhaladva a helyben nyaralók sajátkezü névaláirásaival „ékesitett“ kápolna mellett, megálltunk a keresztrefeszitett Istenember kőalakja előtt. Fehér terméskőből jól, rosszul faragott feszület mellett jobbra-balra a két lator felfeszitett alakja. A déli nap vakitó fénye sugározta körül a töviskoszorus fejet. Egyszerü de tiszta és izléses, mint maga a nép, melynek áhitatát táplálni van hivatva, ilyen a kis falu kalváriája. Méltóságteljes és tiszteletet gerjesztő.

Leróva a kegyelet adóját egy pillantást vetettünk a messze lábaink alatt elterülő falura. Itt balra feketéllik a templom tornya, amott gömbölyü akáczival a plébánialak, nem messze tőle van a nagyvendéglő, kapuja felett viritó czimerrel. Amott a pék, itt az erdészlak s az ott a falu elején, zöld fák között az emeletes épület, vasuti állomás.

Majd távolabbra elkalandoz pillantásom, látok nagy körben erdőt, hegyet, három falunak tornya, három tónak tüköre csillámlik meg szememben s hogy teljes legyen a kép, kanyargó fehér uton most robog végig egy vonot.

Lefelé indulánk. Mindig elől a gyermekhad s mi lassabban utánok.

Nem volt beszélhetnékem s igy társ nélkül maradtam csakhamar. Nem láttam többé zöld erdőt, nem csillogó tavat, lelki szemem előtt feltünt a távol otthon kalváriája, döczögős vizmosás utja, szuette fatáblákon füstös képei, kék-zöldre festett megváltója, körötte a bozótnak tengerével, melyből csak alig virit ki a két Mária térdeplő kőalakja. Hogy teljes legyen az ellentét-okozta restelkedés még az egésznek koronája, a bokrok tövében trónoló töviskoszorus Ecce Homo képe is oly hiven furakodott emlékezetembe, hogy majdnem meghátráltam az álomkép előtt, melynek eredetije a kétegy fő- és székváros jobbik részének kalváriáján ijesztgeti inkább a sétálókat semmint ájtatosságra intené a hivőket.

Évtizedek (ha nem századok) óta vezekel itt kemény kőtronusán, kezéből a nádszál-jogart rég kisodorta bősz vihar, arczáról a vérkönnyeket lemosta a zápor, csak a kegyetlen veresziöldre pingált köpönyeg szine, mi elpusztithatatlan. Anyaga érdes, likacsos lett, tél fagya és nyár heve koptatják, vásitják, csak rettenetes szine ujul meg évenkint.

Hej! világvárosnak hiresztelt Budapest, mégis csak vallásos a te néped, hogy elfogadja ezt is Isten képmásaul, mégis csak van hited, hogy keresztet vetsz ha erre jársz.

És te idegen, vagy helyi fürdővendég, ki végigszuszakolva a nem tudom hány száz méteres utat — melyet gyógysétánnyá avatott a vörös-kék-sárga oszlopon kuczorgó tábla felirata — szivod a pompás levegőt és gyönyörködöl páratlan kilátásban; ha véletlenül erre viszen le utad, ne botránkozzál meg a látottakon, ne aggasszon, hogy a kegyeletes helytől egy kőhajitásnyira másvilágba, azaz hogy „ujvilágba“ érsz, hanem csusztasd be kesztyüpiszkitó új nickel garasodat a (csak ugy mint falun) feltört perzselybe, nem mintha igy gyült összegből akarnék uj kalváriát és Ecce Homát állittatni, hanem hogy ne fáradjanak fel hiába a főváros szegény páriái, kiknek halhatatlanságát a dunapart minden hajóállomásán, a nemzet három szinében, három nyelven irott emléktáblák hirdetik.

Csak megyünk lefelé, a ködkép mind halványabb lesz, először a rozzant stáczió-képek halványulnak meg, majd a felfeszitettnek alakja folyik össze a fejét övező dicsfénynyel, nem látom már, eltünt a czitadella, lőrésein kandikáló ágyuival, nyoma veszett az „ujvilágnak“ csak a vörös köpenyü Ecce Homo áll még, de im, az is ledölt s helyét csupán szállongó porfelhő jelöli.

S látok uj képeket. A büszke Gellért oldalán szép gondozott utak, ezeknek mentén diszes stácziók. A ledöntött Istenember uj, emberibb alakban támadott fel.

Leértünk a hegyről.

Vége. Eltüntek a képek, csak a rideg való marad helyén. Nem romboltak, nem épitettek, áll még a budai kalvária, szégyenére a hivők és pásztoroknak, csufjára országnak és világnak.

És állni fog ki tudja meddig.

Ujházy Irma.

»A Dárius kincse.«

— Szabó Xav. balletje. —

A hazai zeneszerzők közt aligha van, kinek fantáziája oly vakmerően s gazdagon tudna a hangok birodalmában ujat s megragadót találni, mint a hogyan Szabó Xav. teszi ezt. Minden művével nagyobb, fényesebb lesz, égő fantáziája csillogó szülötte. Ilyen a legujabb s eddigelé legterjedelmesebb műve is. A király születésnapján, október 4-én mutatja be az operaház s igy röviden előzőleg foglalkozunk vele.

A Dárius kincsének meséjét a következőkben adjuk:

Bálint, jómódu toroczkói fiatal parasztgazda Dárius kincséről olvasván régi varázskönyvekben, elhagyja menyasszonyát, Anikót, s viharos éjben zord sziklák közt barangolva keresi a kincset, csakhamar elfárad s elszunyad.

Kezdődik lázas álma, mely először is Roxana, Dárius leányának kéj-kertjeibe vezeti Bálintot. Roxana különben Anikó alakja. Bálintot megragadja Roxana szépsége. De a megjelenő király kiutasitja Bálintot. Dárius maga pedig a csatába siet, melyből leveretve s megsebesülten tér vissza. Babylonban nagy az izgalom. Dárius felajánlja összes kincseit s lányának kezét annak, ki visszaveri ellenségét. A kétségbeejtő csendet kürtök rivalgása szakitja meg. Bálint jelenik meg Dárius hadaival, melyeknek élére állt, midőn Dárius megsebesülve visszahátrált. Bálint leverte az ellenséget s igy megkapja Dárius kincsét és Roxanát. Bálint most kéjben és mámorban keres szórakozást, örömet s ezek közepette az ellenség utolsó erejét összeszedve megrohanja a királyi palotát s ott legyilkol mindent. Bálint agyon szúrja magát, miután nem menekülhet már. A szin átváltozik és Bálint ismét ott fekszik a sziklák közt, a hol gyötrelmes izgatott álmát alussza. Fölébred s örül, hogy csak álom amit kinosan átélt. Anikó jelenik meg anyjával s a falu papjával. Örvendetes viszontlátás s a pap áldását adva a fiatal párnak a függöny legördül.

Szabó Xav. Budapesten született 1848. április 20-án. A nemzeti zenedében tanult, Huber és Ridley voltak tanárai. 14 éves korában lépett a nemzeti szinházba mint hegedüs, melynek 17 éven át volt tagja, részint mint kartanitó is. Zeneszerzői hivatottsága kényszeritette arra, hogy a szinházi müködést abba hagyva csakis a komponálásnak éljen. Műveinek sikere következtében az orsz. zeneakadémia kinevezte tanárának.

A „Dárius kincse“ telistele van zenei kincsekkel. A ballet zenéjével érdemlegesen nem foglalkozhatván itt, csak a legragyogóbb s legimpozánsabb részleteket emlitjük meg. Ilyenek a „Perpetuum mobile“, az oláh táncz, a magyar rondo, a szimfonikus vihar, az abysziniai, nubiai, perzsa tánczok, a nagy harczi riadó, az amazonok fegyvertáncza, a szerecsenek vidám táncza, a győzelmi induló, a hatalmas keringő, az Evolutió, a görög kolinikosz énekkel és Babylon pusztulása. Ezek a zenekar kifejezési képességének legmagasabb fokán állanak s ritmikailag, valamint dallamilag és összhangilag kiváló fantáziával alkotottak.

A ballet szöveget Ábrányi Emil és Marcell Géza irták. Ritka szinszerüséggel, változatossággal és gazdag cselekvénynyel, Mazzantini ballet mester pedig oly kiváló buzgalommal tanitotta s szerzette az uj tánczokat, csoportositásokat, hogy a közönség bizonyára ki sem jön a csodálkozásból.

Az egésznek pedig legintenzivebb előmozgatója s párttogója gr. Zichy Géza volt, ki pazarul állitatta ki a szerző intencziőit. Nikisch Ártur igazgató szinte nagy odaadással kisérte

s valósitotta meg Szabó Xav. partiturájának sok kivánságait.

Óriási siker koronázza Szabónak művét. Ez a mi őszinte kivánságunk.

Vavinecz Mór.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden 5 előfizető után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkkel fnrduljanak hozzánk, mi készségesen szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kis hirdetésekre is, mely eladás, vétel és minden ügylet elintézésére alkalmas . . .

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

Dr. babarczi Schwartzer Ottót a belügyminiszter a tiszti orvosokat vizsgáló bizottság tagjává nevezte ki.

Kitüntetés. Kammermayer Károlyt, Budapest fő- és székváros polgármesterét ő felsége miniszteri tanácsossá nevezte ki. E kitüntetéshez az összes dunajobbparti polgárság nevében őszintén gratulálunk.

Meghivó. A budapesti polg. lövész-egyesület 1893. évi október hó 5-én csütörtökön délután 5 órakor saját egyesületi helyiségeiben (II. ker., nagy rókus-utcza végén) rendkivüli közgyülést tart, melyre a tisztelt tag urak ezennel meghivatnak. Tárgy: A budai telkek eladása ügyében beérkezett vételi ajánlatok elfogadása és az eladásokra nézve a választmány részére teljes felhatalmazás megadása. Ugyanezen alkalommal reggel 8 órakor zár és libalövészet lesz. A lövészet befejezte után Sigmund Sándor budai zeneakademiai tanár egyesületi tagtársunk szivességből disztermünkben zenehangversenyt rendez külön műsor szerint, melyre egyesületi tagjársaink igen tisztelt családtagjai is tisztelettel meghivatnak. A két tekepályán is versenytekézés tartatik, a hol a tekepálya-bizottság intézkedik megfelelő dijakról. Végül tudtul adjuk, hogy az ez idei szoba-lövészet kezdők számára ugyan ekkor nyilik meg, mely minden vásár- és ünnepnapon délutáni 3 órakor Reich Zoltán lövészmester ur felügyelete alatt veszi kezdetét. A 150 méter távolságú czéltáblán az egész téli idény alatt kedvező időben szintén gyakorló-lövészetek tartatnak Welsch Emil ur felügyelete alatt. Lakner János egyesületi jegyző, Havas Sándor főlövészmester.

— **Utóhang.** Az I—III. kerületi szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata zászlószentelésének ünnepélyéről közlött tudósitásunkból többek között kimaradt a jelenvoltak közül Judex Mátyás, Stoszman Lőrincz neve. A kik tévedésből kimaradtak, azok neveit szivesen közöljük. A zászló, mit a Kriszta és társa czég készitett 520 frtba került, az egyik oldalán ez van himezve: Budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata, 1893. A másik oldalon: kézfogás, alapittatott 1883. Felemlitjük még azt is, hogy Gürsch Emma k. a. a bokréta átnyujtásakor a következő beszéddel üdvözölte a zászlóanyát: Mélyen tisztelt zászlóanya! Örömmel ragadtam meg az alkalmat, hogy Önt a mai szép ünnepélyünk fénypontján én is üdvözölhessem. Fogadja nemcsak a társulatnak, melyet ma oly szépen képvisel, hanem az itt megjelent diszes vendégseregnek is és közöttünk nekünk a fiatalságnak hódoló üdvözletét és fogadja szivesen e csokrot, mely szeretetünk és ragaszkodásunk jelképe.

Uj gyártelep. A naphegy aljában elterülő és megsemmisitésre szánt barak-kórházak helyén Dávid Béla jónevü dobozgyára fog felépülni a modern kornak megfelelő igényekkel.

Látványosság. Az „Orient“-hajót, melynek villanyos világitását folytonosan nagy közönség nézte, Ó-Budára hajóztatták leszerelés végett.

Az ezeregyéj meséiből. A Szarvas-tér lakóinak bőven jut ki az ezeregyéj meséiből, a kik még tegnap földszinten laktak azok reggel emeleten ébrednek fel. A Pertl-féle kávéház egy éjjel több méter magasságot nőtt. A csodát nagy közönség bámulja.

— **Halálozás.** Idősb Holfeld Henrik köztiszteletben álló tekintélyes polgár, az I. ker. polgári körnek sok időn keresztül pénztárnoka, szeptember hó 26-án reggeli ½ 2 órakor 69 éves korában elhunyt. A megboldogult Zsák Hugó műszaki tanácsos apósa volt. Nagy részvét mellett temették el. A temetést Fischer Ferencz rendezte.

— **Összejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai f. hó 4-én Medicz János vendéglőjében, II. ker., Jégverem-utcza 2. szám alatt jönnek össze.

— **Meghivó.** A báró Edelsheim Gyulai hadastyán egylet és ennek női betegsegélyző osztálya, betegsegélyző pánztáruk javára vasárnap, f. évi október hó 1-én az egylet helyiségeiben II. ker. fő-utcza 74. sz. a. (Peier József úr vendéglőjében) tánczvigalommal egybekötött szüreti ünnepélyt rendez, melyre T. Uraságod becses családjával tisztelettel meghivatik, belépti dij személyenként 30 kr. Kezdete d. u. 3 órakor. — A tánczmulatság kezdete 8 órakor. A t. egyleti tag urak felkéretnek, minél számosabban egyenruhában megjelenni. Tisztelettel a rendezőség.

Helyreigazitás. Az iskolaszéki tagok névsorából Barabás József ur neve kimaradt, a mit ezennel helyreigazitunk.

— **Czigányzene.** Mint legutóbb emlitettük, Wellisch Zsiga kávés a nála huzamosb ideig játszó czigánybandát megbizhatlansága miatt elbocsájtotta. Több oldalról történt kérdezősködésre tudathatjuk t. olvasóinkkal, hogy jelenleg Wellisch Zsiga „alagut“ kévéházában Sárközy Andor jeles bandája játszik esténként a közönség teljes megelégedése mellett.

*

Közelednek a hüvös idők, ajánljuk ez alkalomból Biber és Wirth (II. Fő-utcza 12. szám) kipróbált és egyedüli szerét: Szent-Anna mell- és tüdő-teát köhögési, köhögési inger, rekedtség, náthaláz és hurutos mell- és torok bántalmak ellen.

Vidovits és Danzinger vendéglőjében II. ker. fő-utcza 8-ik szám, a hol izletes magyar konyha, jó hazai borok, friss csapolásu sörök, utczai kiméréssel állanak a közönség rendelkezésére, igen szép társaság szokott összegyülni. A budai közönség méltányolja azt az igyekezetet, mellyel minden várakozást kielégitenek a tulajdonosok. A kiszolgálat pontos, a modor előzékeny, az árak jutányosak. A hangulat olyan, hogy a művelt ember otthon érezheti magát e helyen, mit ajánlunk olvasóink figyelmébe.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. A budai 5462. sz. tjkvben foglalt (6871. 6872.) hrszámu 1 hold 336 □ öl területü kútvölgyi dülőbeli szöllő, a budai 3585. számu tjkvben foglalt 7259. hrszámu 4 hold 1400 □ ölnyi svábhegyi szöllő és a budai 6328. sz. tjkvben foglalt 7179. és (7203. 7204.) hrszámu 2 hold 1200 □ öl és 5 hold 1000 □ öl kiterjedésü svábhegyi szöllők Krenn Károlyról: Krenn Józsefre, Krenn Károlyra, Krenn Györgyre, Engler Józsefné szül. Krenn Rozáliára és Milhoffer Lipótné szül. Krenn Karolinára öröklés jogczimén;

2. az óbudai 3859. sz. tjkvben foglalt 3296/a. hrszámu 800 □ öl kiterjedésü, Mühlhut dülőbeli szöllő Kraft Istvánról vétel jogczimén: Deutsch Jakabr és Dr. Freund Mihsára 400 frt vételárban;

3. a budai 7343. számu tjkvben foglalt (6271. 6272. 1274a/3.) hrszámu 1100 □ öl kiterjedésü, a II. kerületben a kuruczles-dülőben fekvő szöllő 1200 frt vételárban Helmre Jánosról: Dr. Roth Pál budapesti ügyvédre;

4. a budai 594. számu tjkvben foglalt 1282. hrszámá 65 □ öl kiterjedésü, az I. ker. Tabán, Gellérthegy-utcza 56. sz. a. fekvő ház Noster szül. Glocker Annáról 3150 frt vételárban: Prokesch Adélra;

5. az óbudai 3860. sz. tjkvben 2073. hrszám a. foglalt, az Einsiedlerried dülőben fekvő 1525 □ öl kiterjedésü szántó Karl Józsefről 3000 frt vételárban: az ujlaki tégla- és mészégető-részvénytársulatra;

6. az óbudai 3861. számu tjkvben 2075/a. hrszám a. foglalt, az Einsiedlerried-dülőben fekvő 1525. □ öl kiterjedésü szántó Schlosser Gáspár és nejéről: az ujlaki tégla- és mészégető-részvénytársulatra 3000 frt vételárban;

7. a budai 3558. sz. tjkvben (7198—7200) hrszám a. felvett, az Istenhegyen fekvő 13 hold 73 □ öl kiterjedésü villa és diszkert Wahrmann Mórról örökség jogczimén: Dr. Krausz Izidorné szül. Wahrmann Rennére 12,224 frt becsértékben;

8. a budai 6744. sz. tjkvben 5959. hrsz. a. felvett, a Termékeny-dülőben fekvő 1 hold 800 □ öl kiterjedésü szöllő Manner Istvánról 2137 frt vételárban Lindner Károly és neje szül. Thaler Annára;

9. a budai 6897. sz. tjkvben 7978. hrsz. alatt foglalt, a Németvölgy-dülőben fekvő 1250 □ öl kiterjedésü szöllő fele része Heutelhauser Erzsébetről 425 frt vételárban Kertessi Ignáczra;

10. a budai 2909. és 3002. számu tjkvekben 5809. és 5808. hrszámok alatt foglalt, a Rókushegyen fekvő 650 □ öl és 1 hold 50 □ öl kiterjedésü szöllők Basching Sebestyén és nejéről 3445 frt vételárban Bruckner Alajosra;

11. a budai 9722. számu tjkvben 8737/1. hrsz. a. felvett, a Németvölgy-dülőben, a mozdony-utcza és alkotás-utcza sarkán fekvő, 1420 □ öl kiterjedésü szöllő özvegy Kovács Pálnéról: 17046 frt vételárban Graepl Hugó gépgyárosra;

12. a budai 8031. sz. tjkvben foglalt, a Mártonhegyen fekvő 7609. hrszámu 697 □ öl kiterjedésü szöllő Schwartzmayer István és nejéről: Máthé József és neje szül. Gyolcs Klárára 1400 frt vételárban;

13. a budai 8878. sz. tjkvben foglalt, a Krisztinavárosban Attila-utcza 77. sz. a. fekvő (512. 513.) hrszámu 372 □ öl kiterjedésü ház fele része Löwenstein Antalról 10,000 frt vételárban Löwenstein Antalné szül. Reichl Jankára;

14. a budai 8549. sz. tjkvben foglalt, a Gellérthegyen fekvő 10753. hrszámu 2 hold 100 □ öl kiterjedésü szöllő Müller Lipót és nejéről: 16,621 frt 65 kr. vételárban özv. Dötzer Lipótnéra, ifj. Orczy Gyulára, Rozinay Istvánra és Dr. Szádetzky Gyulára;

15. a budai 1725. sz. tjkvben (2908., 2909.) hrszám alatt felvett, a II. ker. vizivárosban, szegényház-utcza 42. sz. a. fekvő ház és a budai 3080. sz. tjkvben 6650 a. hrszám alatt felvett 1 hold 55 □ öl területü zugligeti szöllő özv. Wimmer Mátyásnéról 6340 frt és illetve 434 frt becsértékben öröklés jogczimén: Wimmer Ferencz vendéglősre;

16. a budai 2285. sz. tjkvben foglalt 4779. hrszámu, a Pálvölgyben fekvő 750 □ ölnyi szöllő ⅝-ad rész Till testvérekről: Lutz Gyulára 87 frt 50 kr. vételárban;

17. a budai 1755. számu tjkvben (2968. 3048.) hrszám alatt felvett, a Csalogány-utcza 44. és Hattyú-uteza 19. sz. a. fekvő 131 □ ölnyi területü vizivárosi ház, továbbá a budai 211. és 6422. számu tjkvekben 10928. és 10929. hrszámok alatt felvett 850 és 800 □ öl kiterjedésü gellérthegyi szöllők, 7638 frt, 280 frt és 340 frt becsértékben özv. Wimmer Mátyásnéról: Fritz Károlyné szül. Wimmer Rózára öröklés jogczimén;

18. a budai 2221. sz. tjkvben (3879. 3880.) hrszám alatt felvett, az Ujlakban, Zsigmond-utcza 118. sz. a. fekvő 557 □ öl területü ház fele része Wieser Pálról öröklss jogczimén: kiskoru Wieser Pálra;

19. a budai 2312. sz. tjkvben 4806. hrszámok alatt felvett, a Pálvölgy-dülőben fekvő 600 és 1 hold 1100 □ öl kiterjedésü szöllők fele részei öröklés jogczimén Wieser Pálról: özv. Wieser Pálné szül. Richter Irmára;

20. a budai 2525. számu tjkvben 4500 hrszám alatt felvett, a Mátáás-hegyen fekvő 1400 □ öl kiterjedésü szöllő Wieser Pálról öröklés utján: özv. Wieser Pálné szül. Richter Irmára, kisk. Wieser Pálra, Arankára és Irénre;

21. a budai 4606. számu tjkvben 9532. hrszám alatt felvett, a Lamaraerdő-dülőben fekvő 1 hold 1250 □ öl területü szántó Ritter szül. Skacol Máriáról öröklés jogczimén: Ritter Annára és Hesz, szül. Ritter Máriára;

22. a budai 5796. számu tjkvben (4053. 4054.) hrszám alatt felvett, az Ujlakban, Bécsi-út 22. sz. és Ürömi-utcza 21. sz. a. fekvő 680 □ öl területü ház fele része Wieser Pálról: özv. Wieser Pálné szül. Richter Irmára;

23. a budai 5945. sz. tjkvben 4830. hrszám a. felvett, a Pálvölgyi-dülőben fekvő 400 □ öl kiterjedésü szőllő Kunsztl Josefáról öröklés jogczimén: kiskoru Kunsztl Terézre;

24. a budai 6499. sz. tjkvben 9551. hrszám a. felvett, a Kőérberek-dülőben fekvő 1 hold 500 □ öl területü szántó Huber Antalról 1680 frt vételárban özv. Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára;

25. a budai 6525. sz. tjkvben 4499. hrszám a. felvett, a Mátyás-hegyen fekvő 1300 □ öl kiterjedésü szőllő fele része Wieser Pálról: kiskoru Wieser Pálra, Arankára és Irénre öröklés jogczimén;

26. a budai 9211. számu tjkvben 9552. hrszám alatt felvett, a Kőérberekben fekvő 1450 □ öl kiterjedésü szántó Herczeg Pál és társairól, 1160 frt vételárban özv. Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára;

27. a budai 9561. számu tjkvben 10386. hrszám alatt felvett, Lágymányos-dülőben fekvő 4 hold és 700 □ öl kiterjedésü szántó Záborszky János és nejéről 13500 frt vételárban: Eckert László és neje szül. Klánik Ilonára;

28. az óbudai 544. szám tjkvben (1065. 1066.) hrszám alatt felvett, a III. kerületben, szőllőköz 4. sz. a. fekvő ház Heller Albertnéről: Heller Albertre, öröklés jogczimén;

29. az óbudai 3132. számu tjkvben 5772. hrszám alatt felvett, a III. kerületben, a Filatori-dülőben fekő, 154 □ öl kiterjedésü legelőrészlet fele része Majta Ferenczről: Majta Katalinra és Marira öröklés jogczimén;

30. a budai 5619. számu tjkvben 4697. hrszám alatt felvett, III. kerületben, a Schönthal-dülőben fekvő 2 hold 850 □ ölnyi kiterjedésü szántó és ház $^7/_8$-ad része Füredi Nándor és nejéről: Becker Adolfra 1361 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén.

A kiadásért felelős:
Dévai Szőllősy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

szepes-iglói és kézsmárki

len-, vászon-, damaszt- és chiffon-áruk

egyedüli gyári raktára

nálam lévén, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy e

honi-ipar-áruczikkeket

gyári árakon bocsájthatom a t. közönség rendelkezésére.

Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat es vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-es ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszolashoz, papir- és czelluloza-gyartashoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

Laszlovszky Béla pomázi szőlőtelepéről őszi szállitásra több százezer **szőlővessző** adatik el és pedig:

		frt		frt
Riparia portális és Sauvage keverten	**sima**	8	**gyökeres**	25
Jaquez	„	8	„	30
Herbemont	„	8	„	30
York madeira . . .	„	14	„	35
Elvira	„	12	„	20
Hazai, nemes Kadarka, Juhfark, fehér dinka sima				5

A vesszők permetezve vannak, az árúk vászonzsákban, a pomázi vasutra szállitva értendők. Előleg 50%.

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

DILIGENTIAE ET ARTIBUS KIÁLLITÁS 1891 KOMÁROMI IPAR ÉS GAZDASÁGI

Arany érem

Aranyérem

Elvállal min en e szakmába vágó munkákat úgymint:

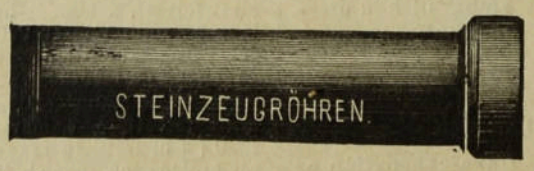
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornazásokat és nedves falak helyre allitását, továbbá szikkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Kovald Péter és fia

BUDAPEST.

Mű-selyem-festő

és

vegy. tisztitó-intézet

uri, női öltönyök,

diszitő- és butorszövetek, függönyök, szőnyegek, csipke- és végáruk számára.

FŐ-ÜZLET:

VII., Szövetség-utcza 37. sz.

FIÓK-ÜZLETEK:

II., Fő-utcza 10.
IV., Kecskeméti-utcza 5.
IV., Kis Korona-utcza 6.
VI., Andrássy-út 26.
VII., Akáczfa-utcza 42.
VIII., Rökk Szilárd-utcza 18.
IX., Soroksári-utcza 25.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Hónapos szobák,

valamint nagyobb szalonok a Dunára való gyönyörü kilátással bérelhetők **Budán (Láncz hid-utcza 12. szám a.) a „Corso“ szállodában.**

Fürdőszobák. — Gőzhajó-állomás.

Telephon. — Étterem.

SIPOSS ANTAL

m. zeneakadémiájában

(Kecskemét-utcza 14. szám alatt)

az 1893/94. tanévre a beiratkozás már folyamatban van. A tanszakok, a melyekre növendékek jelentkezhetnek, a következők: **zongora**, kezdettől a magas kiművelésig; **zeneelmélet** és zeneszerzéstan, magán- és karének. Női osztályok: két óránkint 8 tanoncz, hétfő, szerda, péntek; ifjak: kedd, csütörtök, szombat 5—7-ig. A beiratás a délelőtti órákban eszközöltetik.

ZIMERMAN FÜLÖP

vendéglős a „ZÖLD KERITÉSHEZ“

BUDA, I. KER., ALAGUT-UTCZA 2. SZ.

a n. érd. közönségnek becses figyelmébe ajánlja **magyar konyháját.** — Természetes **tolnavidéki schiller, fehér és vörös borait** s **Dréher-féle sörét.**

Minden pénteken szegedi halászlé.

Minden vasárnap duppla márcziusi (bajor sör).

Mindennap zeneestély

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minőségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa

BUDAPEST, (BUDA)

I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr.	frt	1.— kr.
» » ½ »	»	—.55 »
» » ¼ »	»	—.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója	»	—.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten dijmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczfavirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután az az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, elősegiti és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik s részben a testi melegség, részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nem eléggé melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint. t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hulláit, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

Tabermann Gusztáv

bádogos-mester

Budapest, II. ker., Török-utcza 24. szám.

Vállalkozik:

Légszesz-, vizvezeték-, closet-, ugyszintén **zuhany- és fürdő-szoba** berendezésre.

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám,

„Andrássy-palota.“

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritók, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarók,** ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk résztetfizetésre legolcsóbban adatnak el.

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

A tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága, kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: ⅛ kilós doboz 30 kr.
¼ » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében

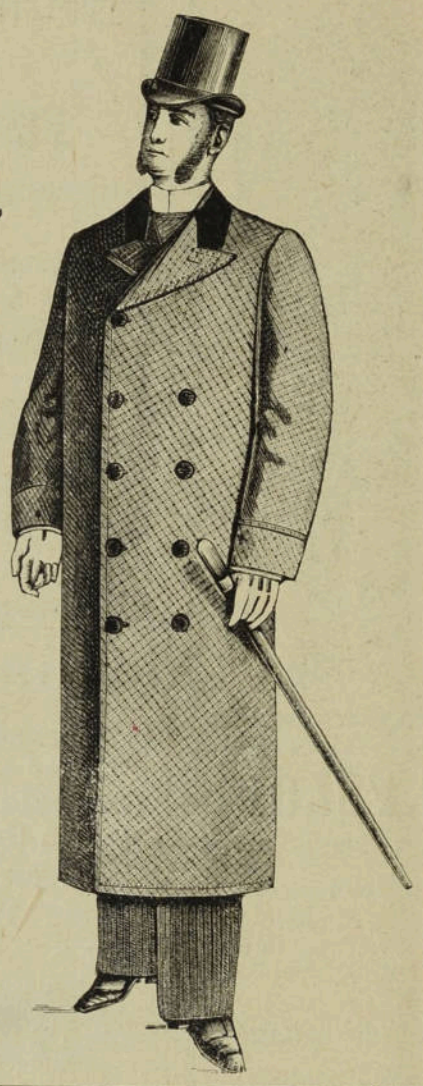
IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő. Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

Özv. Culmann Rezsőné élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállításig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltoszer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer)

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

A háziasszonyok figyelmébe

ajánltatik az:

Első budai

⚒ tüzelőanyag-raktár. ⚒

ALAPITTATOTT 1878-ban.

II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll:

A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet**, darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **budapesti légszes-gyári pirszenet** (**COAKSZ**) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett éz teljes mértékkel** szállitom.

Becses pártfogást kér

tisztelettel

SEIDE JÓZSEF.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,

cs. és kir udv. sütőmester.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a **»Magyar Szabadalmi Közlönyt«**

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

PÉNZ,

sorsjegyekre, értékpapirokra, a legolcsóbb kamat mellett, majdnem a teljes értékig kapható

KORMOS GYULA és TÁRSA

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETÉBEN

BUDAPEST,

V. Dorottya-utcza 5. sz.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 40. sz. Vasárnap, október 8.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A tabáni vásárcsarnok.

Midőn 1891-ben a székesfőváros törvényhatósága elhatározta, hogy a tabáni vásárcsarnokot a Döbrentei-téren és aként épiti fel, hogy annak pinczéi a borvásár befogadására szolgáljanak a Tabán városrész polgárai már teljesedésbe látták menni azt az óhajukat, hogy a borvásár a Tabánban állandósittatik. E jó reményben éltek a tabániak közel két éven keresztül t. i. addig mig az eskütéri hid kérdése a törvényhozás utján is megoldást nyert és ekkor is nem az eskütéri hid létesitése hatott nyugtalanitólag a polgárok kedélyére, mert hiszen ez örömüket csak növelte, hanem a belügyminiszternek az a határozata, mely szerint a vásárcsarnok ügye azzal adatott vissza a székesfőváros törvényhatóságának, hogy a tabáni vásárcsarnok kelyének kérdését az eskütéri hidra való tekintettel ujabb tanulmány tárgyává tegye és vegye fontolóra, hogy a budai oldalon épitendő hidfőre való tekintettel épithető-e a vásárcsarnok a Döbrentei-téren?

Ezen miniszteri határozatot csakhamar ujabb nyugtalanitó hirek követték, melyek szerint a tabáni vásárcsarnok nem a Döbrentei-téren, de sőt nem is Tabánban, hanem a Krisztinavárosban az ivutcza környékén, egy másik hir szerint a Tabántól még ettől is távolabb eső helyen a szent János-téren fog felépittetni, mi által Tabán nemcsak a vásárcsarnoktól esik el, de a mi talán a vásárcsarnoknál is jobban érdekli a tabániakat, a városrész részére még a borvásár ott maradása sem lesz biztositva.

E nyugtalanitó hirek a tabániakat nem hagyhatták tétlenségben és nem elégedtek meg az őket kellemetlenül érintő hirek tarthatatlanságának magyarázgatásával, hanem elhatározták, hogy a valót megtudandó küldöttségileg tisztelegnek a belügyminiszternél. A küldöttség az I. kerület orsz. gyül. képviselője Falk Miksa vezetése alatt folyó hó első napján tisztelgett Hieronymi belügyminiszternél, hol a küldöttség szónoka Dr. Kertész Aba a városrész érdekeit tolmácsolva egy memorandumot is átadott a belügyminiszternek, mely memorandumban kifejtették a tabániak, hogy a Döbrentei-tér fennállása óta állandóan vásártér és pedig ugy a Tabánnak. mint a Krisztinavárosnak legkeresettebb, legnépesebb vásártere, hogy a legjobo karban tartott közlekedési utak kötik össze nemcsak a budai részekkel, hanem a vidékkel is, e mellett a magyar államvasutak kelenföldi pályaházával könnyen összeköthető, de a Döbrentei-tér közvetlen a Dunaparton is van, igy a kereskedelem szempontjából főfő fontosságu viziut mentén fekszik, továbbá, hogy az I. kerületben a Döbrentei-tér környékén legsürübb a lakosság, az épitendő két hid a Döbrenteitérnek ujabb éltető ere lesz, szóval, hogy a Döbrentey-térrel a kerületnek egyetlen más helye sem kelhet versenyre a vásárcsarnok létesitésének kérdésében, a borvásár pedig tekintettel — arra, hogy az oda összehordott áru majdnem kivétel nélkül a Dunán szállittatik — a vásárcsarnokkal kapcsolatosan egyáltalán nem is helyezhető el a kerület belterületén más helyen, mint a Döbrentei-téren.

Mind oly előnyök ezek, melyek mellett szó sem lehet arról, hogy a vásárcsarnok a Döbrentei-tér helyett az ivutczába vagy a Szent János-téren épittessék.

A miniszter a küldöttséget nagyon szivesen fogadta, örmét fejezte ki a felett, hogy a tabániak saját városrészük fejlődése iránt a tapasztalt meleg érdeklődéssel viseltetnek és egyben ki is jelentette, hogy határozata a tabániak érdekeit nem sérti, hogy egyáltalán nem volt szándékában a Döbrentei-teret elejteni, de mert a székesfőváros hatósága határozatát 1891-ben hozta, mert továbbá a hidakról szóló törvény — mely a hidak betorkolásának helyét is megállapitja — csak a folyó évben hozatott, mert az eskütéri hid budai betorkolása a vásárcsarnok helyéül kijelölt terület közelében esik, szükségét látta a kérdés ujabb elbirálásának, de tett intézkedésével nem akarta azt mondani és nem is mondta azt, hogy azon esetre, ha a székesfőváros ujabban hozzandó határozata a Döbrentei-tér mellett marad — annak jóváhagyását megtagadandja.

A miniszter e kijelentését a küldöttség nagy örömmel fogadta és a legszivélyesebb bucsuvétel után jó reménységben

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Tizennegyedikén történt az első ostrom a rések ellen. Este hét órakor minden ostromágyút kilőttek egyszerre, s arra elhallgatott valamennyi. Már csaknem csatarendben állt minden csapat, a spanyol önkéntesek és a hajdúk kezdték is az ostromot, midőn egy, a császáriak által elobbantott akna oly szerencsétlenül csapott vissza, hogy kétszázötven embert eltemetett saját seregeik közül. Az erre támadt zavarban sok jó vitéz ott hagyta az életét; sebet kapott a bajor herczeg Bejár, az angol herczeg Zaimes és Piccolomini; csak Petneházy maradt sértetlen; pedig alig állt száz lépésnyire a boldogtalan tűzároktól. Elég baj volt ránézve a sikertelenség.

A tulsó oldalon következő ejjel a bajorok a kis rondellát s a hozzá tartozó kettős kőkeritést elfoglalták, Funkensteinnak csak egy lépés volt még hátra a várfalig: Petneházy még az első lépéstől is hátra volt vetve. Lehetetlenséggel volt határos, hogy őt megelőzze ezen az oldalon.

És a mi oly hihetetlen volt, az másnap megtörtént. Délután Tüzes Gábor barát bombái olyan szerencsével jártak, hogy egy közülök a nagy rondellán levő lőportorony boltozatán keresztül törve, azt levegőbe röpitette.

Szemtanuk azt irják a robbanásról, hogy az ég elsötétült bele, mintha rögtön éjszaka szállt volna a nap elé; süvöltő granátok, égő gerendák, széttépett hullák repkedtek mértföldnyi távolban szerteszét; s a képtelen erőszaktól a Duna hullámai tulcsaptak a pesti partra s elboritották egyszerre az egész várost. Azt hitte mindenki, hogy a föld szakadt be! Csak perczek mulva tértek az emberek magukhoz, s akkor látták, hogy a nagy rondella mily szörnyen elpusztult egy pillanat alatt; a mellékfalak húsz ölnyire le voltak döntve, kihányva alapjaikból; a sánczkarók összezúzva, az árkok betemetve. — Ötszáz török veszett el e robbanás miatt: Tüzes Gábor maga egy csatát nyert a török ellen.

E viadal után a lotharingi herezeg rögtön felszólittatá Abdi basát, hogy adja fel a várat, mit úgy sem védhet meg többé. A török vezér azt üzente vissza, hogy a mint az eddigi ostromok előtt nem szólittatott fel a vár feladására, úgy ezután se szólongassák, ő nem adja meg magát, nem is kénytelen vele. Az a vár az ottomán birodalom kulcsa, azt elhagynia nem is szabad. Bizonyosan tudja, hogy segitségére fognak jönni és felszabaditják s a keresztyének hiába rontják meg magukat, mint ezelőtt két évvel. Ő Mahomedre és a szultánra bizza magát, azok kisegitik. Inkább ajánl cserébe más várat, Egert vagy Sz.-Fehérvárt, de ezt nem adja.

24-én érkezett hire, hogy a nagyvezér ötvenezernyi sereggel átkelt Eszéknél a hidon, az ostromlott várat felszabaditani. A várban ez este nagy ágyuzás volt, s a törökök zászlókkal, énekelve jelentek meg a bástyákon; jeléül, hogy ők is megtudták kémeik által a nagyvezér közeledtét.

A fővezérek erre általános ostromot rendeltek, a huszárságot a nagyvezér csapatai elé küldve, ki hir szerint már székesfehérvár falai előtt állt.

Abdi basa vitézül védte magát, az ostrom vissza lőn verve; a keresztyényeket oly hevesen támadták meg, hogy ujra el kellett hagyniok az elfoglalt pontokat. Másnap, harmadnap csend volt a vivő felek között, negyednap visszaérkeztek a huszárok, jelentve, hogy a mi török seregek Székesfehérvár alatt vannak, többnyire csak felültetett néphadból állanak, mely a sokkal kisebb magyar sereggel sem birt megmérkőzni: hoztak belőle mutatványul foglyokat, hanem hogy a hegyek felől közelg sokkal nagyobb erővel maga a fővezér.

29-én reggel jelent meg a török sereg egyik csapata Vörösvár felől. A keresztyének előőrsei, kik aggodalom nélkül, elszórva tanyáztak ott, hirtelen zavarba jöttek, s a magyar lovasság nélkül még nagyobb is lett volna a veszély néhány levágott főnél, mit a rendetlen tatárhad diadaljelül vitt magával.

Augusztus 30-án délben tüntek fel a nagyvezér zászlói a budai hegyek között; épen a bajor, magyar és császári hadak ellenében . . .

A nagyvezér megjelenésének hirére az ostromlók heve zsibbadni kezde: a haditanács-

oszlott szét, hogy a tabáni érdekek biztositva vannak, hogy a vásárcsarnok mégis csak a Döbrentei-téren fog épülni és ez által örökre biztositva lesz a felől is, hogy a borvásár itt állandó, örökös otthonra talál, mi által pedig Tabán kereskedelme és forgalma óriási lendületet nyer, mert semmi kétség nem lehet az iránt, hogy ha a borvásár megfelelő elhelyezést, különösen alkalmas pinczehelyiségeket kap, akkor a vásárra felhozott áru csakhamar megtöbbszöröződik.

Minden jó oldala mellett egy nagyon nagy hiánya mégis van a Döbrentei-térnek mint vásártérnek t. i. az, hogy a rudasfürdői csavargőzös állomásnál felállitott pénzügyi kirendeltség csak a borvásár ideje alatt működik, jó volna a tabániaknak mozgalmat meginditani az iránt is, hogy a hetenként két napi ugynevezett konyha piaczok élénkebbé tétele érdekében ezen kirendeltség legalább a délelőtt tartamára állandósittassék, mint ez a pesti oldalon nem egy helyen és nem is csak a délelőtt tartamára, hanem egész napra állandósittatott.

Dr. Németh Imre.

A magyar hölgyek koszoruja.

A magyar hölgyek által a budavári honvédszoborra helyezendő bronz-koszoru kérdése immár befejezéséhez közeledik, a végrehajtó bizottság nehány tagja közelmultban Beschorner öntőczég váczi-uti telepén járva arról győződött meg, hogy az öntés nagy munkája befejezéséhez közeledik és a koszoru — mely a szobor leleplezése alkalmával csak gypszből mintázva volt a szobor alapzatára elhelyezve — ugyanoda bronzba öntve is rövid idő alatt elhelyezhető, minekfolytán a végrehajtó bizottság a hölgy-bizottságot ülésre hivta össze, hogy azon a koszoru ünnepélyes leleplezésének ideje és módozatai megállapittassanak.

Az eszme, hogy a magyar hölgyek a budavári honvédszoborra érczbe öntöt koszorut helyezzenek a budai hölgyek eszméje volt, kik a hazafias eszme felvetése után nem késtek Szelestey Gézáné elnöklete alatt bizottsággá alakulni és meginditani a mozgalmat, hogy az eszme testet öltsön. A gyüjtés meginditásával egyidőben Zala György hirneves szobrász művészünk kéretett fel a koszoru mintázására, ki feladatát művészetéhez méltóan oldotta meg és olyan koszorut alkotott, melyre minden más nagyobb alkotásai mellett is mindig büszke lehet.

A koszoru 6000 frtot meghaladó előállitási költségeit a magyar hölgyek gyüjtés utján szedték össze és pedig olyan eredménynyel, hogy a szükséglet már teljesen fedezve lévén — a gyüjtést hónapokkal ezelőtt beállitották, az adományozók közt minden rendű és rangu honleányok és hazafiak, ugy hatóságok is szerepelnek, de a legnagyobb adományt a hazafias czélra Egyezer forinttal Budapest székes főváros közönsége juttatta, mely áldozatkész adományt Szelestey Gézáné, a bizottság elnöke a következő tartalmu iratban köszönte meg:

„Tekintetes székes fővárosi törvényhatóság! A magyar hölgyek által a budavári honvédszoborra helyezendő érczkoszoru előállitása tárgyában meginditott hazafias mozgalom országszerte élénk lelkesedést és meleg érdeklődést keltett, a magyar hölgyek tőlük megszokott lelkesedéssel karolták fel az eszmét és mindenki igyekezett legszebb, de egyuttal legszentebb kötelességei egyikének teljesitésében a lehető áldozatot meghozni!

A megalakult végrehajtó bizottság a legelső percztől tisztában volt azzal, hogy a hazaszeretetet tanusitó eszme megvalósitása érdekében a honleányi érvényekben gazdag magyar hölgyek fáradhatatlanul tevékenykednek; — semmi kétség nem forog fenn aziránt, hogy a magyar székes főváros törvényhatósága is — ismerve a magyar hölgyek lángoló hazaszeretetét, a nemzeti alkotmányhoz való hű ragaszkodását — tiszta tudatában volt annak, hogy az eszme, mely a magyar nemzet szabadságáért vérét ontó névtelen hősöknek emlékét, — és ezzel kapcsolatosan a magyar hölgyeknek a nemzeti szabadság iránt való rajongó szeretetét akarja megörökiteni — a magyar hazában diadalra jut!

A magyar székes főváros törvényhatósága azonban — bár a hazafias eszme megvalósulását e nélkül is biztosnak tartotta — részese akart lenni a magyar hölgyek kegyeletének, az eszme megvalósitásában együtt érezve a magyar hölgyekkel együtt is akart menni és a hazaszeretet fáklyáját magasan lobogtatva, mint a Magyarhaza első törvényhatósága a legnagyobb összeget — Egyezer forintot — juttatta azon czélra, mely hivatva van a magyar hölgyek hazaszeretetét Ország-világ előtt hirdetni, megörökiteni!

A hölgykoszoru végrehajtó bizottsága e hazafias adományt a magyar székes főváros részéről lelkesen fogadja és mikor azért hálás köszönetét a jelen sorokban tolmácsolja — érzi, tudja, hogy e szép adomány nem a magyar hölgyek érdeme, hanem az általuk felkarolt eszme iránt való lelkesülés nyilvánulása — tanitván, hogy a hazaszeretetben testületek és egyes polgárok közt nincsen különbség. hogy az a láng mi az egyesben fellobog — fellobog a testületben is!

Az érzelmek ezen találkozása lelkesiti sziveinket és ajakunkra hozza érzelmeink azon kitörését, hogy a Magyarhaza és annak tündöklő fényes csillaga, minden magyarnak büszkesége Budapest székes főváros éljen, viruljon, fejlődjön és álljon örökkön örökké!“

A II. ker. népkönyvtár-egyesület közgyülése.

A Budapest II. ker. Népkönyvtár-Egyesület szeptember 30-án a Toldy Ferencz-utczai el. isk. nagytermében a tagok élénk részvétele mellett évi közgyülést tartott. Csak nem rég alakult meg az egyesület a kerület intelligencziájának élénk támogatása mellett s az eredmény, mit e rövid fenállása után felmutat gazdag sikerrel jutalmazza törekvő fáradozását.

Örömmel látjuk, hogy az egyesület tulemelkedve a népkönyvtárak szük hivatáskörén oly czél felé törekszik, mely nemcsak a kerület, de egész Buda érdekét szolgálja, egy régóta érzett hiányt pótlandó oly kultur intézmény létesitésén munkál, mely a nép kezdetleges igényeinek kielégitése mellett a müvelt osztály és az ifjuság tovább müvelődésére nyujtson alkalmat. Különösen ebből a szempontból üdvözöljük e derék egyesületet fenállása évfordulója alkalmából s kivánjuk, hogy kitartással és sikerrel haladjon tovább is a megkezdett uton.

Az elnöki jelentés szerint az egyesület a lefolyt évben érintkezésbe állott az orsz. magy. iskolaegyesülettel, mely 100 frttal alapitó tagjai sorába is lépett. Az egyesületnek jelenleg 38 alapitó és 170 rendes tagja van. A lefolyt évben hangversenynyel egybekötött tánczmulatságot is rendezett, mely méltán sorakozik a legszebb, legelőkelőbb tánczmulatságaink közé s 222 frt 04 kr tiszta jövedelmet eredményezett. Az egyesület évi bevétele 1229 frt 85 kr, kiadása 1031 frt 85 kr.

A könyvtárnak jelentéséből kivesszük a következő, felette érdekes adatokat:

A könyvtár jelenleg 1257 müvet tartalmaz 2119 drbban, miből a közkönyvtárra esik 571 mü 1045 drbban, a kézi könyvtárra 684 mü 1072 drbban. Az egyes szakcsoportok a következőképen oszlanak meg:

Közkönyvtár:

I. Hazai szépirodalom	311	mü	632	drbban
II. Külföldi „ (fordit.)	74	„	140	„
III. Ifjusági irodalom	86	„	124	„
IV. Népsz. tud. irodalom	102	„	151	„

ban a vezérek egy része, azok közt Stahremberg, az ostrom félbehagyását tanácsolák, hogy a császári sereg ennyi veszteség, ennyi küzdelem után ismét vonuljon el szégyennel a töröktől el nem vivható vár alól. A magyar vezérek és a két badeni herczeg leküzdték a megalázó inditványt. Badeni Lajos elég merész volt szemükbe mondani, hogy nem a vivók lanyhasága késlelteti ennyire a sikert, hanem az, hogy nincsen két napra való tervük soha.

Már ekkor a keresztyén tábor tizezer gyalogot és kétezer lovast vesztett fegyver, tűzaknák és betegségek miatt.

A lotharingi herczeg negyvenezer emberrel szemközt fordult a nagyvezérre s szeptember 13-án ágyulövésnyi távolban állt egymás előtt a két sereg. Vivók és ostromlottak várták a harczot, ettől függött a vár sorsa. A harcz azonban nem következett be; mindkét vezér jónak tartotta álláspontját s a másikat várta. Utoljára is, ha a török vezérnek volt mulatni való ideje, a herczegnek nagyon volt. A halogatás nem az ő kárát szaporitá.

Azon éjjel a törökök tüzhajókkal kisérlék meg a Pestet Budával összekötő hid elrombolását, de sikertelenül, mert az ó-budai bátor molnárok csónakaikkal a tüzdereglyék elé kerülve, azokat eleve elsülyesztették.

A nagyvezér ki akarta kerülni az elhatározó csatát, hanem e helyett minden áron friss csapatokat akart bevezetni a várba. 14-én reggel egy dandár, nyolczezer spahi és janicsárból álló Budakeszin és Szent-Pál völgyén keresztül a keresztyének jobb szárnyát megkerülte s a horvát gyalogokat oly zavarba hozta, hogy azok saját ezredesüket is összetaposták, midőn Dünewald vértesei és a Bercsényi huszárok szembejöttek rájuk. Erre dühös csata támadt; a horvátok a magyarokkal együtt visszafordultak a törökre, a lovasságot megszalasztták s a cserben hagyott gyalogokat az utolsó emberig lekaszabolták. Kétezer török hullott el, köztük két basa, nyolcz ágyu és zászlók maradtak a győztesek kezében. Ez a harcz a Nagy-Svábhegyen történt, a hol azok a szép szőlőkertek voltak. Az elfoglalt zászlókat a viárkokban tüzték ki, hogy láthasa Abdi basa a várból a törökök veszteségének tanujeleit. A leölt janicsárok mindegyikénél volt három kézi gránát és egy ásó. Valószinű, hogy hirtelenében sánczot akartak verni a Svábhegyen s ott helyett foglalni.

Tizenhetedikéig csak az ágyuk felelgettek egymásnak, az ellenség minden oldalon pihent és várt; az nap a törökök egy tüzaknát lobbantottak fel, de az csak saját maguknak tett kárt.

Abdi basa ezalatt megujult hévvel védte a várat, betömette a támadt réseket, új sánczokat ásatott, hadait lelkesité; mig az ostromlókat a fölmentő sereg csatározásai elvonták és csügeszték.

Agusztus 20-án, épen Szent-István napján, hirtelen egy csapat lovasság rohanta meg a keresztyén tábort; lóhátra ültetett janicsárok voltak azok. (Derék katona, a kinek mindegy, ha ma gyalogságnak használták s holnap lovasnak ültetik fel és ugy is verekszik.) Ugyanazon horvát ezredet találták utjokban, mely néhány nap előtt a Nagy-Svábhegyen segitett a diadalhoz. Ezuttal keresztültörték magukat rajta; vágtatva rohantak a tábort védő gátokig, ott leugráltak lovaikról, gyalog, fegyverrel kezükben áttörtek a védsánczokon, s mielőtt a keresztyén tabor zavarából magához térhetett volna, már benn voltak a Tabánban (igy nevezte el a török a hosszu külvárost), ott Heiszler vasas lovasai jöttek rájok szemközt, azokkal is megütköztek, azokat is elverték maguk elől, s már közel voltak a fehérvári kapuhoz, már jött Abdi basa segitségükre, midőn Petneházy előrohant hajduival s dühös viadalt kezde velük, mely azzal végződött, hogy kétezerötszáz janicsár közül nem jutott több a várba ötszáznál, annak is nagy része sebesülten.

Hanem ez mégis diadal volt: erkölcsi diadala a török katona önfeláldozó merészségének a keresztyén hadvezetők fontoskodása felett. Mi történhetett volna, ha ugyanekkor egy janicsárezred helyett az egész török sereg rohan a miénkre. Szerencsénk volt a nagyvezér tehetetlensége.

(Folyt. köv.)

Törzskönyvtár:

A) Vallástudomány	52 mü	60	drbban
B) Nyelvtud. és irodalom	168 „	257	„
C) Jog- és államtudomány	21 „	25	„
D) Történelem és földrajz	103 „	165	„
E) Orvostudomány	17 „	17	„
F) Természett. mennyiségt.	35 „	70	„
G) Gazd. Ipar és keresk.	14 „	15	„
H) Bölcsészet, szépészet, művészet	22 „	28	„
S) Nevelés-oktatás	157 „	286	„
K) Vegyes	83 „	101	„
L) Hirlapok és folyóiratok	12 „	48	„

A könyvtár részint vétel, részint adományozás utján gyarapodott; néhai Tóth. X. Ferencz plebános 369 drbból álló könyvtárát hagyományozta az egyesületnek; a Természettudom.-társulat 45 kötetet, a Budai tanitóegyesület 73 kötetet, Csiszár Sándor 55 kötetet, Löw György 37 kötetet stb. adományoztak.

A könyvtárt 1892. szept. 1-én nyitották meg s ez időtől kezdve f. év augusztus 31-éig 352-en használták. Foglalkozásra nézve:

Tisztviselő, ügyvéd, orvos, lelkész	48
Tanár, tanitó	22
Főiskolai hallgató	8
Tanitóképző-intézeti növendék	10
Középiskolai tanuló	127
Elemi iskolai tanuló	21
Iparos, önálló	6
„ segéd	16
„ tanuló	28
Kereskedő	7
Napszámos	4
Szolga, őr	9
Katona	2
Magánzó	52

Az egész évi kötetforgalom 5376 kötet volt. Ebből az első félévben 1624, a másodikban 3752 kötetet vettek ki, tehát több mint kétszer annyit mint az előző félévben, miből örvendetesen tapasztaljuk, hogy városrészünkben növekszik az olvasási hajlam s mind erősebb forr a közélethez ez intézmény, hogy annál biztosabban végezhesse kulturális, magasztos misszióját.

A közgyülést tisztujitás fejezte be; elnök lett: Róka József, alelnök: Almásy János, jegyző: Koncsek Lajos, könyvtárnokok: Jurmann Győző, Diószeghy Béla, pénztárnok: Hangl József, ellenőr: Gravatsch Rezső. — Választmányi tagok: Bauer József, Bély Mihály, Biscara Endre, dr. Darányi Ignácz, Del-Medico Ágoston, Duma György, Eckermann Ede, Gallner József, Hampel Sándor, Horn Ede, Juhász Ödön, Jurmann János, Kápolnai Gyula, Kollár Lajos, Lindmayer Ferencz, Mihálovits Antal, Mihálecz József, Priczel János, Rupp Zsigmond, Somlyay József, Tolnay Imre. — Póttagok: dr. Frommer Zsigmond, Szepessy Gyula, Tonigold Lajos, Gravatsch Tivadar. — Számvizsgáló bizottság: Kerékgyártó István, Sátory Béla. Póttagok: Fehér József, Zipszer Károly.

Jurmann Győző.

A pilisi hegyvidék.

A Duna jobb partján, nyugatról Esztergom- s részben Komárom-, délről Fehérvármegye, északról és keletről pedig a Duna által határolt, s a pilisi hegyektől elnevezett hajdani Pilismegyének Budán tuli részében kétségtelenül e vidék volt a legnevezetesebb, mert alig van vidék, melyen a kolostorok oly nagy számmal lettek volna, mint a pilisi hegyek között; ott állott Visegrád mellett a szent Andrásról, továbbá a boldogságos Szűzről nevezett pilisi apátság, valamint a pilis-szent-kereszti és pilis-szent-lászlói rendházak stb.

A pilisi hegyeket környező vidék túlnyomó része papi jószág lévén, hihetőleg nevét is onnan vette, mert pilis tudvalevőleg tonsurát, papi koszorut jelent.

Különös említést érdemel itt maga az u. n. Pilisi-hegy, melyen a boldogságos szűz Máriáról nevezett pilisi apátság állott, a szent Bernátról származó cziszterciták birtokában, 1184-ben dus javadalmazással III. Béla által létesitve.

Itt nyugszik II. Endre király neje, IV. Bélának anyja, a dicső Gertrud királyné hült tetemének egy része, (a másik Leleszen őriztetvén;) miről IV. Béla királynak 1254-ben kiadott pátense, sőt maga Endrének 1214-ben kelt rendelete is tanuskodik, mely szerint a „Mikuta“ puszta, dicső Gertrud királyné lelkenyugalmáért misézendő, örökre a pilisi egyháznak adományoztatott és pedig leginkább azért, mivel testének egyik része — a másik Leleszen őriztetvén — itt temettetett el.

A pilisi apátság a tatárjárás alatt porrá égett!

IV. Béla 1254-ben ujból helyreállittatta ezen apátságot, melynek létét több helység, köztük (Nagy-?) Kovácsi, (Békás-?) Megyer helységek és az utóbb irt helység határában három patakmalom adományozásával biztositotta is, de 1520-ban a törökök felgyujtván a kolostort, az apátság végleg elpusztult (Károly J. és Nyirák S.)

* * *

A pilisi hegyek több kisebb-nagyobb völgyet képeznek s ezekben találjuk Pilis-Szántó, Pilis-Szent-Kereszt és Pilis-Szent-László községeket.

E három község közül határbeli térségre nézve a legkisebb, de a népesség és a lakházak számarányára való tekintettel a legnagyobb

Pilis-Szántó.

A tulnyomólag tót-ajku s róm. kath. lakosságának száma megközeliti az 1400-at, lakóházainak száma pedig 225.

Mészkövének jóságát már Fényes Eleknek 1847-ben kiadott „Magyarország Leirásá“-ban találjuk dokumentálva.

A páduai szent Antalról nevezett ottani róm. kath. plébánia-templom 1772-ben alapittatott, anyakönyvei azonban már 1761-ből valók.

Innen északra fekszik:

Pilis-Szent-Kereszt.

Ez a két pilisi járás legmagasabban fekvő községe; határainak hegyrajzi viszonya pl. Budafok község fekvéséhez képest, Dr. Glatter szerint, a tenger felett több mint 122 foknak felel meg.

A hegy anyaga főleg homok-kőből, ez pedig leginkább kova- és jegeczes palakőből, továbbá vastartalmu kötszerekből áll.

A pilisi hegynek e falu határában levő részén egy barlangot találunk, melyet a nép „Ördög-lyuká“-nak nevez.

Az alig 3000 holdra terjedő kis község 156 lakházában békésen megfér a róm. kath. valláshoz tartozó 952 tótajku lakosság.

Szent-Kereszt és Pilis-Szántó közigazgatásilag körjegyzőséget képezvén, a körjegyző székhelye Szántón van.

A vallás-alap kegyurasága alatti plebániatemplom 1800-ban alapittatott, de a halottak anyakönyvei már 1762-től kezdődnek.

Fényes Eleknek fennebb idézett földrajza szerint Pilis-Szent-Kereszt község határában egy régi kolostor romjai láthatók.

E romok — Károly és Nyirák szerint — a pálosok azon rendházának maradványaiul tekintendők, melyet 1250-ben Özséb, a pálosok ősapja épittetett, közel a szántói határhoz.

A szent életü Özséb, volt esztergomi Vancha István (1242—1252) esztergomi érsek engedélye folytán 1246-ban remete lett s Szántóhoz nem messze, a pilisi határbeli erdőkben, a szent keresztről czimzett templomot és zárdát épitett (1250-ben).

Itt székelt ő, mint az egyetlen magyar eredetü pálosrend alapitója és első főnöke és a későbbi tartományi főnökök is, mindaddig, mig a Buda fölötti Szent-Lőrinczről elnevezett társház fel nem épült, a városon kivül, hol jelenjeg a „Szép Juhászné“-hoz czimzett vendéglő áll; — e kolostor falaiból — Öry szerint — a törökök a budai kül-erősségekhez szedték az anyagot.

A szent-kereszti monostor sirboltjában fekszik a pálosok első három tartományi főnöke: Özséb, Benedek és István.

A tatárjárás és illetőleg a török uralom alatti elpusztulása után: javai a pesti pálosok rendházának birtokába kerültek.

Pesthy Frigyesnek „Madyarország Helynevei“ czimü munkája I. kötetének 241-ik lapján olvasható és már fennebb emlitett „Ördög lnuka“ nevü barlang, mely e község határában, a Pilisi-hegy aljában van. Fényes Elek földrajzának figyelmes elolvasása után, természetes barlang alig lehet, mert Fényes azt állitja, hogy az e község határában levő számos üreg abbanhagyott kőbánya- és kőfejtő-telepnek tekintendő.

Navarra József.

Az én kurám.

Ne hogy azt higyjék kérem a czimből, hogy a Kneipp pater hires kurájának akarok reklámot csinálni!

Óh nem, sőt ha akarnám se tehetném azt meg, mert nekem is van egy kurám, melyet csupán ki kell próbálnom és — én leszek a jövő Kneipp patere.

Hogy ez eddigelé nem sikerült annak is megvan a maga oka, a mit ha szives figyelmüket rövid időre igénybe vehetem elő is fogok adni!

A dolog igy történt:

Doktor vagyok, betegem ugyan nincsen, de ezt beismerhetik önök, hogy nem az én hibám. Csodálatos pechem van a betegek körül. Felzörgetnek, csengetnek éjszakai nyugodalmamból s mire a hely szinére megérkezem a patiens magától meggyógyul. Persze, hogy igy jövedelmem sincs, miután pedig élnem csak kell, kigondoltam egy kurát, nem ugyan a difteritisznek a gyógyógyitását speciális szerrel, hanem az esőkurát vagy a hogy én azt műnyelven elneveztem „Pfekalonokurát“. Ennek kellene engem nagygyá tenni, ez egyedüli büszkeségem, örömöm, gyönyöröm!

Az eszmét a szinházak adták meg a mult évben mikor az eső-próbát tartották.

A népszinháznál van egy kulisszatoló ismerősöm, ki terhes foglalkozása daczára kitünően néz ki. Ezt az ismerősömet interjuholtam meg e tárgyban. Ő azt hitte angol vagyok s hajlandónak mutatkozott féltett titkát elárulni két pohár sörért és egy pár szaftos virstliért.

— Igen uram — mondá ő miközben a „Bányai“-ban fogyasztotta titkának árát — az eső csupán az eső! Ez tesz bennünket, művészeket képessé arra, hogy abban az ideges légkörben, melyben a szinháznál vagyunk, jól is nézzünk ki.

Én elhittem neki és kértem vezessen fel egy ilyen eső alkalmaval a szinpadra. Ujabb két pohár sör és szaftos virstli és felelesztett a szinpadra.

Mikor legjavában zuhogott az eső kiálltam a sugólyuk elé gummi köpönyegben és nem éreztem semmit, levetettem a köpönyegemet és átáztam tisztességesen.

Konfortáblin mentem haza és a lovak helyett is prüszköltem.

Másnap az operánál vesztegettem meg az őrt, aztán a nemzeti szinháznál.

Megpróbáltam volna az arenákban is, de ott nem a szinpadon, hanem a tetőzeten esik be az eső.

Mondanom sem kell, hogy egy hét leforgása alatt sikerült magamat alaposan megbetegiteni. De a kura alapelvei meg voltak vetve s álltak szilárdan mint a Sion hegye!

Mikor felépültem elhivattak egy bárónéhoz. Vén volt és csunya. Azt mondta, hogy láza van, én megnéztem a pulzusát és a nyelvét. A pulzusa vert, a nyelve nem vert, de fehér volt. Megcsóváltam a fejemet, mire ő komolyan rám nézett és azt kérdezte:

— Ugye veszélyes?

Én nem szóltam semmit, csak tovább csóváltam a fejemet, mire ő elkezdett izzadni . . .

A magam kuráját ajánlottam neki. Esőben járni a kura szabályai szerint. Ez áprilisban történt.

A báróné csak várt, várt, mikor lesz már eső, de csak nem akart esni. — Addig mindig járogattam hozzá és zsebre vágtam a busás honoráriumokat. Mikor már végképpen nem akart esni, azt mondtam:

— Önnek méltsád el kell utaznia!

— Hová az istenért?!

— Egy olyan helyre a hol eső esik.

— De hát hol esik?

Elővettem az ó-gyallai időjósló füzetet, a melyre prenumeráltam.

— A jövő héten Erdélyben fog esni. — Oda kell mennie!

— Velem jön?

— És a patienseim?

— Bizza őket másra.

— Hm . . . hm . . .

— Honoráriumal meg lesz elégedve.

Engedtem kérésének, de csak pusztán humanizmusból. Elvégre patienseim nincsenek, a kurámat pedig ki kell próbálnom! Elutaztam. — Megérkeztünk a báróné birtokára, vártunk, eső nem volt.

Megnéztem a kalendáriumban a százesztendős jövendőmondót, szárazságot jelzett, megnéztem a barometrumot, az is igy mutatott! Kurám kudarczot kezdett szenvedni, én boszankodtam, a báróné is!

Uj értesités jött Ó-Gyalláról és a budai meteorológiai intézetből, hogy nyugaton esőfelhők mutatkoznak. — Elutaztunk Sopronba. Eső csak nem volt! Ekkor aztán a földhöz vágtam a kalendáriumot is, a barometrumot is, az időjósló füzetet is, lerugtam a czipőimet és megkérdeztem a tyukszemeimet mikor lesz eső? A tyukszem megátalkodottan nem akart fájni!

Kétségbe voltam esve, fucscsba menendő volt az egész kurám, reputáczióm, jövőm, dicsőségem, szóval minden!

Felutaztunk ismét Pestre esőt várni! Mig az eső megjön addig patiensemnek a Vérmezőn és a budai utczákon kellett sétálgatni, mikor öntözték. Kisebb kaliberü csővel felért a mit ily alkalmakkor magára szedett! Én a sörcsarnokba jártam vacsorázni. Egy este a czigány egy fiatal urnak muzsikált! A primás a „Szultán"-ból a keringőt játszotta a fiatal ur pedig ezt énekelte hozzá:

Sötét felhök tornyosulnak az égen
Hull a zápor az alföldi térségen!

Zápor?! Felhő?! . . . Ez az én emberem! Oda mentem, bemutattam magamat.

— Dr. Scultetns! a „pfekalono-kura" feltalálója!

— Dögész?

— De uram!?

— Mit akar?

— Záport és felhőt tetszett emlegetni az imént; szabad tudnom, hol vannak azok?

— Mi köze hozzá?

— Szükségem van rá, miután, mint bátorkodtam volt mondani, én esőben utazom, illetve esővel gyógyitok!

— Ez már mégis csak sok, hogy mer hozzám ily frivol hangon beszélni?! Ez szemtelenség! Takarodjék innen!

— De uram . . .

— Semmi de . . . Egy, kettő!

— Szabad tudnom a lakását?

— Aranyremény-utcza 5.

— És a nevét?

— Héthársy Zoltán.

— Holnap elküldöm a segédeimet!

— Hát kereskedő, nem doktor?

Ekkor már felébredt bennem az alvó oroszlán, ezt az állatkertben tanultam, hogyan kell csinálni, még megboldogult Murád korában! Arczul ütöttem! Ő vissza ütött. — Én belékapaszkodtam, — ő meg belém . . . országos skandalum! A pinczérek rendőrt hivtak s mindkettőnket kidobtak . . .

Másnap elküldtem hozzá segédeimet. Mondják, hogy nagyon meg volt ijedve és kész volt bocsánatot kérni. Én gondolkoztam s arra a nézetre jutottam, hogy inkább vagyok egy élő kutya, mint egy döglött oroszlán. — Hajlandó voltam megbocsátani neki, ha megmondja, hogy hol hull az a zápor és hol vannak azok a bizonyos sötét felhők.

Másnap megjelentek nála segédeim s föltételes bocsánatomat tudatták vele.

Ő himezett, hámozott, végre kirukkolt, hogy majd utána néz a dolognak miután ő szintén foglalkozik a meteorologiával.

Harmad nap magam mentem hozzá! Szivem vert az örömtől, hiszen oly közel voltak vérmes reményeim, mit egy eső iránt táplháltam, a megvalósuláshoz.

A helyes ajtószám alatt csöngettem; vén anyóka nyitott ki s bambán kérdezte:

— Mi tetszik?

— Héthársy urat keresem.

— Még tegnap este elutazott!

Borzasztó gyanu vett erőt rajtam, hátha a gazember féltve őrzött titkommal szökött meg s most ő fogja aratni az én megérdemelt diadalaimat.

— Nem hagyott itt semmit dr. Scultetus czimre? kérdezém az anyókát.

— De egy levelet!

S kivett a százfiókos szekrény titkos részéből egy levelet!

Belenéztem. Igy hangzott:

„Tisztelt uram!

Az igazat megvallva én Falb Rudolf dr.-nak vagyok egyetlen tanitványa és követője. Nem élhettem vissza a mesteremtől rámbizott titokkal, hogy hol fog kritikus nap, vagy ha igy jobban tetszik, eső lenni, azért szököm . . . Isten önnel, még egyszer bocsánatot kérek sértéseimért!

Egyet fordultam a világgal, bukott nagyság lettem egyszerre. Ez az egy ember tudott volna az esős vidékre utasitani. Ez is megszökött, félt hogy jóslata nem teljesedik be!

Ez az én kurám szomoru története.

Soltész József.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. A budai 7690. számu tjkvben 5173. hrszám alatt felvett, a II. kerületben Zöldmál dülőben fekvő 1050 □ öl kiterjedésü szőllő 400 frt vételárpan Behringer Mátyásról: Vavrek Gusztáv és neje, szül. Szabadszállásy Zsuzsannára;

2. a budai 3436. számu tjkvben 6826. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, kútvölgydülőben fekvő 800 □ öl kiterjedésü szőllő Prökl Terézről öröklés jogczimén Krenn Lőrinczre;

3. áz óbudai 2106. sz. tjkvben (2023—2027/14.) hrszám alatt felvett, Óbudán az Einsiedlerriedben fekvő 275 □ öl kiterjedésü házhely Jagositz János és nejéről kisajátitás utján 1800 frt vételárban: Budapest fő- és székváros közönségére;

4. a budai 6336. számu tjkvben 6039/b. hrszám alatt felvett, a Termékeny-dülőben fekvő 800 □ öl kiterjedésü szőllő Szauer Lipót és nejééől Renő Ilonára 1500 frt vételárban;

5. a budai 7874 sz. tjkvben 8032/d. f. hrsz. a. felvett, a Németvölgy-dülőben fekvő 2 hold 70 □ öl kiterjedésü szőllő Bauer Ferencz és Társairól 4000 frt vételárban Berényi Sándorra;

6. a budai 1566. számu tjkvben 2688. hrszám alatt felvett, a Vizivárosban, Ganz-utcza 10. sz. a. fekvő 155 □ ölnyi ház, özv. Krantz Venczelnéről 7920 frt becsértékben, öröklés jogczimén Fitz Lipótra;

7. a budai 2885. számu tjkvben 5775. hrszám alatt felvett, a II-ik kerületben, a Rókus-hegyen fekvő 400 □ kiterjedésü szőllő Berger testvérekről 450 frt vételárban: Preszler István és neje szül. Czeisz Anná;

8. a budai 3480. sz. tjkvben 10767. hrszám a. felvett. az I. ker. Gellért-hegyen fekvő 800 □ öl területü szőllő fele része Bohn Józsefről 800 frt vételárban; Szántay Adolfra;

9. a budai 5581. számu tjkvben (617. 618./a. b. c. 2.) hrszám alatt folvett, az I. ker. Krisztina-utcza 4. 6. sz. ház $^1/_{26}$-od része Mitterdorfer Henrikről kiskoru Mitterdorfer Elzára és Ottóra öröklés jogczimén 3392 frt értékben;

10. a budai 9724. számu tjkvben 5799. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, a Törökvész-dülőben fekvő, 1550 □ öl kiterjedésü szőllő Sehr Julianna, Gergely és Rezsőről 3278 frt vételárban: a »Kőszénbánya és téglagyár-társulat Pesten« czégre;

11. a budai 4895. és 4211. számu tjkvekben 10248/b, 8953. 9464. és 9654. hrszámok alatt felvett, az I. kerületben a Lágymányos-dülőben fekvő ingatlanok $^1/_4$—$^1/_4$-ed részei Hauser Annáról örökösödés jogczimén: Mayer Jakabné szül. Hauser Máriára;

12. a budai 6611. számu tjkvben 11074—62/3. hrszám alatt felvett, az I. kerületben fekvő, 669 □ öl kiterjedésü krisztinavárosi vároreöditési telek Freund Zsigmondról 10,000 frt vételárban Deutsch Jakabra;

13. a budai 9725. sz. tjkvben (659/1—44a/42.) hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Városmajorban fekvő 233 □ öl kiterjedésü házhely Havas Sándorné és társáról: 4660 frt vételárbaz Hasza Ferencz kovácsmesterre;

14. a budai 5141. számu tjkvben 7105. hrsz. a. felvett, az I. ker.-ben, a Svábhegyen fekvő 500 □ öl kiterjedésü szőllő 500 frt vételárban Császnek Károlyról: Karner Andor és neje szül. Zier Idára;

15. a budai 4869. számu tjkvben 10248/5. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Lágymányosdülőben fekvő 1200 □ öl tereletü szőllő Winkler Mátyásról 2200 frt vételárban: Spalt Mátyás és neje szül. Straka Zsuzsánnára;

16. a budai 6471. számu tjkvban 6792. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, a Termékeny-dülőben fekvő 1050. □ öl kiterjedésü szőllő fele része Fischer Andrásrné szül. Gruber Katalinról öröklés jogczimén: Fischer Máriára, Katalinra, Erzeébetre, kiskoru Fischer Annára, Rozinára, Istvánra és Évára;

17. az óbudai 3862. sz. tjkvbéo 2074. hrszám alatt felvett, Óbudán az Einsiedlerried-dülőben fekvő 1525 □ öl területü szántó a Breitner testvérekről 3000 frt vételárban: az ujlaki tégla- és mészégetőrészvény-társulatra;

18. a budai 1673. sz. tjkvben A † 2845. 6611. 8399. 8453. 8479. 8537. (8877. 8878.) és (6485—6487/a) hrszámok alatt felvett, a II. kerületben, Kapás-utcza 41. sz. a. fekvő ház, — a sasadi dülőben fekvő 1691 □ öl, 1 hold 450 □ öl, 1 hold 1050 □ öl és 1 hold 250 □ öl, — valamint a Madárhegyen fekvő 3 hold kiterjedésü szőllők $^1/_4$-ed részei Czillich Albinról 5000 frt vételárban: Czillich Jánosra;

19. a budai 3828. sz. tjkvben 7036. hrszám a. felvett, az I. kerületben, az Istenhegyen fekvő 1200 □ öl kiterjedésü szőllő özv. Kimmerling szül. Lucz Magdolnáról 2000 frt vételárban: Karkis István és neje szül. Scipiades Borbálára;

20. a budai 6151. számu tjkvben 5851. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, a Rókushegyen fekvő 1200 □ öl területü szőllő $^1/_4$-ed része kiskoru Kunszt Józsefről és Terézről: Kautzmann János és neje szül. Vrbka Franciskára 200 frt vételárban.

Krecsányi Temesváron.

Krecsányi Ignácz már elfoglalta téli állomását. Temesvárról levelet intézett a „Buda és Vidéke" szerkesztőségéhez, melyben megköszöni a budai közönség műpártolását a mit ezennel tolmácsolunk.

Krecsányi Ignácz meglehetett győződve, hogy a budaiak lelkesednek a szinügyért és viszont a budaiak is meg érdemlik a figyelmet. Láthatta Krecsányi milyen ünnepélyes hangulat volt a bucsu-előadáson, melyen a közönség ugy az igazgatót, mint „Bánk bán" jeles előadóit kitüntette.

Ez alkalommal közöljük Krecsányi lendületes bucsuszavát, mit az utolsó előadason mondott:

Mélyen tisztelt és nagyrabecsült müpártoló közönség!

Az őszinte tisztelet, a köszönet, a hála érzelmeitől áthatva állok itt önök előtt.

E rám nézve megtisztelő, ünnepélyes pillanatokban eszembe jut a mult, eszembe jut az utóbb lezajlott tiz esztendő.

Most, szeptember hó huszonharmadikán mult tiz esztendeje annak, a midőn ebben az épületben, ezekről a deszkákról szerencsém volt önöknek a költő által személyemben a budai magyar szinészet kezébe adott koldusbotot kivirágoztatva fölmutatni.

A lefolyt évtized tapasztalatai örvendetesen bebizonyitották azt, hogy a Krisztinavárosban, a fővárosnak ezen bár kissé távol eső részében a magyar szinészet, a magyar muzsa mind mélyebb, mind erősebb gyökeret vert. A száraz, lombtalan koldusbot tiz esztendő lefolyása alatt virágzó, terebélyes fává növekedett.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Ezt a koldusbotot az önök önzetlen, áldozatkészsége virágoztatta ki. Az önök lángoló, hazafias érzelmeinek és a fővárosi mindkétajku sajtó jóindulatu támogatásának köszönhetjük azt, hegy a magyar szinészet itt évenkint öt hónapon keresztül édes otthont lel és áldozhat Thalia oltárán.

Köszönöm ezt önöknek szinészetünk nevében!

Szivem jobb feléből kivánom, legyenek önök boldogok, legyenek áldva örökre!

Részemről igérem azt, hogy a magyar szinészetnek, ennek a kivirágzott, immár lombosodó fának mind a multban, ugy a jövőben is fáradhatlan védője, munkása, kertésze leszek.

Az isten áldja meg önöket!

Kérem, tartsanak meg a távolban is nagyrabecsült jó emlékükben, a miként én önöket, a miként én a fővárosi közönséget, a miként én budai szinigazgatói pályafutásomat feledni nem tudnám soha, soha.

A legboldogabb viszontlátásig 1894. év május hó elsején!

Egy szó a közmunkák tanácsához.

A Szarvas-tér leásását még julius hóban megkezdték, melyet — sajnálattal kell felemlitenünk — eddig még nem fejeztek be.

Az iskolába járó gyermekek nevében kérjük a közmunkák tanácsát, sziveskedjék azt Holczspach uréknál sürgetni, mert ha ismét olyan esőzés találna lenni, mint a legutóbbi, gyermekeinket nem küldhetjük iskolába.

Tudtunkkal a vállalkozó czég a nyár folyamán, mikor az idő kedvező volt, a helyett, hogy kettőzött erővel látott volna a munkához, azért mert a tömeges épitkezés következtében pár hatossal a munkabér megdrágult, inkább elbo-

csátotta a napszámosokat, minthogy az épitkezést befejezte volna.

Az eső alkalmával a Szarvastéren a talaj annyira meglazult, hogy nemcsak gyermekek nem járhattak, de az emberek sem birtak arra járni.

Láttunk cselédeket s szegényebb sorsu anyákat, kik a hét elején, hogy az iskolába járó kis gyermekek el ne mulaszszák az óráikat, hátukon czipelték őket az iskolába. Vajjon megláttá-k-e ezt azok, kiknek első sorban kellene ilyen viszás állapotokról tudomással birniok?

Az épitkezésnél látni lehet akárhány bizottsági tagot, de tudom, hogy egynek se jut eszébe, hogy a gyermekek érdekében felszólaljon. Most, hogy az idő jobbra fordult, azon kellene lenni, hogy a munkákat gyors egymásutánban végeznék, de ez alkalommal is alig látni munkást; talán jó volna, ha a közmunkák tanácsától utána nézne valaki, hogy azt gyors tempóban, minél hamarább befejezné a vállalkozó.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden 5 előfizető után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkel fnrduljanak hozzánk, mi készségesen szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kis hirdetésekre is, mely eladás, vétel és minden ügylet elintézésére alkalmas . . .

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Mulatságok.

— **A Budai Dalárda** az 1893. év október hó 14-én szombaton a II. ker. Medve-utczai „Fázán“-hoz czimzett vendéglő helyiségben Mambriny Gyula és Valentin Lajos urak szives közreműködése mellett és Selley Gyula egyl. karnagy igazgatása alatt dalestélyt rendez. Müsor: 1. Mosonyi Mihály. Ébresztő; kar. 2. Sautner Károly. Reggeli ima; kar. 3. Hegedü hangverseny. Előad. Mambriny Gyula ur. 4. Huber Károly. Csatadal; kar. 5. Zichy Géza gróf. Serenad; kar, zongora kisérettel. 6. Goldmark. Magándal Sába királynő czimü operából; énekli Valentin Lajos ur. 7. Sellei Gyula. Bordal; kar. 8. Erkel Ferencz. Takarodó; kar, zongora kisérettel. 9. Huber Károly. Lehulott a rezgő nyárfa; kar. A zongora kiséretet Grimm Ferencz egyl. tag ur volt szives magára vállalni. Belépti jegy ára 1 frt. A dalestély kezdete esti pont fél 9 órakor. A nagyérdemü közönség pontos megjelenése kéretik.

— **A „Budai kath. legényegyesület“** 1893. évi október hó 15-én (vasárnap) a „Fázán“ összes ujonnan diszitett termeiben szinielőadással egybekötött tánczvigalmat rendez. A tánczhoz Lehota Kiss Bandi kedvelt nemzeti zenekara szolgáltatja a zenét. Egész éjen át világposta. Belépti dij: Személy-jegy 60 kr. Család-jegy 1 frt 50 kr. Karzat a szinielőadásra 30 kr. Jegyek válthatók: Az egyleti helyiségben II. ker., Iskola-utcza, továbbá Lebeda Ferencz ur üzletében, II. ker., Irma-tér, Culmann Rezsőné virágkereskedésében, II. ker., Fő-utcza, Cseh Janka urnő fodrász-üzletében I. ker., Egyháztér, Schachner J. A. fiók üzletében, Arany János-utcza 3. szám, az egyleti tagoknál és este a pénztárnál. Szinre kerül a „Válás után“.

— **A tabáni** I. magyar asztaltársaság folyó évi október hó 8-án vasárnapon, Diwald József I. Csend-utcza 12. sz. alatti „Arad városához“ czimzett vendéglőjében szüretelési ünnepélyt összekötve tánczvigalommal dijtekézéssel, tréfás tombolával és diszes tüzijátékkel rendez. Belépti dij 20 kr. A dijtekézés kezdete 4, a szüretelés kezdete 7 órakor. Felülfizetések köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtáztatnak. — A tiszta jövedelem a tabáni szegény iskolás gyermekek felruházására fordittatik.

Különfélék.

— **Az I. ker. polgári kör** könyvtár-bizottsága folyó hó 2-án ülést tartott, melyen több fontos ügy képezte a megbeszélés tárgyát. — Elhatározta, hogy a „Buda és Vidéke“ utján a polgárság felhivassék, hogy e több mint 10,000 kötetből álló könyvtárt minél nagyobb mértékben használja, a mit mindenki megtehet, mert az árak oly jutányosak. A könyvtár ebben az évben jelentékeny összegü beruházásokkal gyarapittatott. Ajánljuk a müvelt közönség figyelmébe.

— **A lövöldéből.** A budapesti polgári lövész-egyesület ma (október 8-án) tartja zárlövészetét, mely alkalommal, a lövészet befejeztével, Siegmund Lajos egyesületi tag úr szivességből zenehangversenyt rendez, a melyen csupán egyesületi tagok és egyesületi tagok által bevezetett vendégek jelenhetnek meg. A zeneelőadások kezdetüket már 5 óra után veszik, miért is felkéretnek az egyesületi tagok, hogy családjaikkal együtt idejekorán megjelenni sziveskedjenek. — A polg. lövészegylet telkéből ez idő szerint eladandók még a parczellázott telkekből a 8. 9. 11. 15. 17. 19. és 20. számuak, nemkülönben a lőtér oldalán levő 5228. hrsz. telek is. Felvilágositást bármely irányban készségesen ad bárkinek az egyesületi pénztáros, Ott Lajos úr, (divatárukereskedés, II. ker. fő-utcza.)

— **Fölhivás előfizetésre:** „Fölolvasás a hősökről“ czimü munkára. Irta Carlyle, angolból forditotta dr. Rácz Géza, ügyvéd. — Carlyle munkáiból szándékozom nehány kötetet leforditani, legelőbb a „Hősökről“ szólót. Hiszem, hogy e munka tárgyánál fogva is, nálunk magyaroknál, a hősök nemzeténél, a hol az örök béke álmodozóinak sohasem akadtak hivői, kedvező fogadtatásra fog találni. Magáról a munka értékéről fogalmat nyujthat, hogy szerzőjéről, Carlylről, e lánglelkü, erkölcsi mélységü iróról a mások fölényét oly nehezen elismerő francziák nézete, „hogy ez volt a legnagyobb angol, ki Shakespeare óta élt.“ A magyar közönségnél annál inkább is visszhangra remélek találni, mert egyik müvét, melyet az akadémia adott ki néhány éve, noha egyéb akadémiai kiadványokat halomszámra találhatni, ma drága aranyért sem kaphatni. Véleményem, hogy e kiadandó müve az, melyben a szerző leginkább „szivünkbe önti lelkét nyelve tüzével“, mely müvét midőn felolvasta, „az előkelők, a szépek, a bölcsek és egyrésze Anglia szine-javának“, csodálattal hallgatta és érte szerzőjének elismeréssel adózott. De indokolt is az ezeréves hősi dicsőség megülésekor e mű megjelenése, mert Kemény Zs. báró igazán fölösmerte, hogy „hol az elmék hánykodás után a történelem felé fordulnak, ott a közvélemény higgadtabb, nemesebb és gyakorlottabb lendületet nyer.“ — A szép alak- és nyomásban megjelenő ez első mű előfizetési ára 2 frt, mely dr. Rácz Géza ügyvédhez küldendő legkésőbb nov. 1-ig: Budapest, IV. Ujvilág-utcza 33.

— **Összejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai f. hó 11-én Bauer Jánosnál (I. ker. disztér) jönnek össze.

— **Dárius kincse.** Szabó Xavér műbecsü zenéjét a napilapok felületesen itélő szinházi tudósitói nem méltányolták teljes érdeme szerint. Szabó Xavér nem triviális és közönséges motivumok után indult. Ő teremtett és nem utánzott. Az alkotás napjainkban minden téren nagy merészség és a geniális uttörők sohasem találkoztak a köznapi izléssel. A ki reformokkal foglalkozik, annak szembe kell szállni a tövisekkel is. Melyik nagy eszme aratott azonnal diadalt. A mi fülünk akkor szereti a zenét, ha az csupa keringőkből áll, aki mélyebb érzésekre akar hatni, annak utja nehéz és csak nagy lélek vivhatja ki czélját, a kis lelkü elcsügged. Szabó Xavért a lapok kiemelték a tulérdes birálattal is, mert elismerték képességeit. Mi azt hiszszük, hogy a müértő közönség e darabban gyönyörködött és nem osztotta egészen a tendenciózus tudósitásokat. Meg vagyunk győződve, hogy Szabó Xavért a hivatottak már megértették és ebben lelje nagyszabásu müve elismerését. Tessék a darabot megnézni és belátják, hogy nekünk van igazunk.

— **Értesités.** Van szerencsém tisztelettelettel értesiteni, hogy ügyvédi irodámat Budapesten, II. ker., főhg. Albrecht-ut 7. sz. alatt megnyitottam és több évi pénzügyi szolgálatom alatt szerzett gyakorlati és elméleti szakképzettségemre való tekintettel főleg és különösen adó- és illeték-ügyekre fogom gyakorlatomat kiterjeszteni. Budapesten, 1893. október havában. Tisztelettel Dr. Bausznern Guidó, köz- és váltóügyvéd, országgyülési képviselő.

— **A farkasvölgyi** új temető-út a mult napok esőzése után, felületes útépitkezésének fényes bizonyitékát adta. Egyes helyeken, a hol az alap homokkal van megvetve, a viz kimosta és nagy gödrök képződtek. Ezen újból úgy segitettek, hogy ujra fehér homokkal megtömték, ha az őszi esőzés beáll, mi lesz akkor? Gratulálunk a vállalkozó Hirsch czégnek.

— **Eljegyzés.** Mezey Mihály, a déli vasut derék hivatalnoka eljegyezte Schönfeld Adolf budapesti lakos bájos leányát, Mariska kisasszonyt.

*

— **Nőtlen, erélyes kertész,** ki szakmájában teljesen jártas és jó bizonyitványokkal rendelkezik, október 15-től kezdve állást keres. Szives ajánlatok K. J. czim alatt a szerkesztőséghez küldendők.

Vidovits és Danzinger jó nevü vendéglősök hirdetésére felhivjuk a közönség figyelmét.

— **Az alagut** vagy a Krisztina-utcza táján egy nagyobb és a városmajor-utczában egy kisebb lakas pénzügyi laktanyának kerestetik. Bővebb felvilágositást ad a pénzügyőrbiztos, Krisztina-utcza 22. szám alatt.

— Jónevü vendéglőből vagy kávéházból nem hiányozhatik a Courvoisier & Curlier Fréres-féle cognac és a Duminy pezsgő.

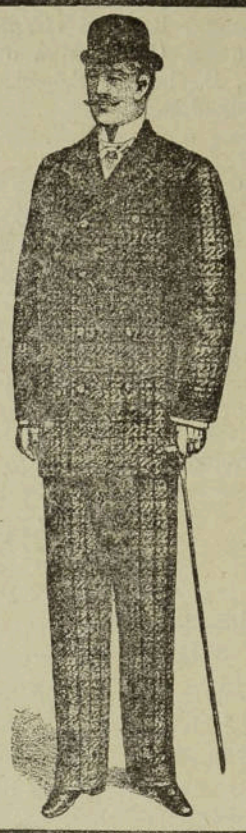
A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnevnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITOVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minőségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa

BUDAPEST, (BUDA)

I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr.	frt	1.— kr.
» » ½ »	»	—.55 »
» » ¼ »	»	—.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója	»	—.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten dijmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczfavirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután az az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, előségi és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik, s részben a testi melegség, részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nem eléggé melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint, t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hulláit, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

Vidovits és Dánczinger

VENDÉGLŐJÉBEN

(Buda), II. ker. fő-út 8. szám alatt,

mindenkor friss csapolásu

PILSENI SÖR a polg. serfőzdéből

és

DREHER-féle kőbányai sör,

!!! Izletes magyar konyha !!!

HAZAI BOROK

utczai kimérése, — 10 literen felül házhoz szállittatik.

Étkezési jegyek kiadatnak 20%-al, érvényesek déli és estebédre.

Számos látogatást kérnek

kiváló tisztelettel

Vidovits és Dánczinger,

vendéglősök.

Hónapos szobák,

valamint nagyobb szalonok a Dunára való gyönyörü kilátással bérelhetők **Budán (Lánczhid-utcza 12. szám a.) a „Corso“ szállodában.**

Fürdőszobák. — Gőzhajó-állomás.

Telephon. — Étterem.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel

GLÜCK FRIGYES,

szállodatulajdonos.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztositó-társaság.

Alapittatott 1843.

Tisztán kölcsönös. Részvényesei nincsenek.

A „Mutual“ bevételei 50 éves fennállása óta;

Dijak	2,355,186,512.— frank
Házbérek, kamatok és nyeremények	707,489.050.— »
Összesen	3,062,675,562.— frank

Ugyanezen időszakban visszafizetett a „Mutual“ biztositottjainak:

Esedékessé vált biztositások, életjaradékok, visszavásárlások fejében	1,351,464,277.— frankot
Nyereményekért	443.697,213.— »
Összesen	1.795,161,490.— frankot

Azonkivül

907 millió frankra rugó

biztositéki alapot gyüjtött biztositottjai javára, melynek egy részét a teljesen tehermentes

78 milló franknyi

különnyereménytartalék képezi.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG:

Budapest, Bécsi-utcza 5.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, kesztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s piperecziklkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

BURES HENRIK

kesztyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü kesztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár kesztyű 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

SIPOSS ANTAL

m. zeneakadémiájában

(Kecskemét-utcza 14. szám alatt)

az 1893/94. tanévre a beiratkozás már folyamatban van. A tanszakok, a melyekre növendékek jelentkezhetnek, a következők: **zongora**, kezdettől a magas kimüvelésig; **zeneelmélet** és zeneszerzéstan, magán- és karének. Női osztályok: két óránkint 8 tanoncz, hétfő, szerda, péntek; ifjak: kedd, csütörtök, szombat 5—7-ig. A beiratás a délelőtti órákban eszközöltetik.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer**, **Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

szepes-iglói és kézsmárki

len-, vászon-, damaszt- és chiffon-áruk

egyedüli gyári raktára

nálam lévén, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy e

honi-ipar-áruczikkeket

gyári árakon bocsájthatom a t. közönség rendelkezésére.

Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek. Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

Laszlovszky Béla pomázi szőlőtelepéről őszi szállitásra több százezer **szőlővessző** adatik el és pedig:

		frt		frt
Riparia portális és Sauvage keverten	**sima**	8	**gyökeres**	25
Jaquez	„	8	„	30
Herbemont	„	8	„	30
York madeira . . .	„	14	„	35
Elvira	„	12	„	20
Hazai, nemes Kadarka, Juhfark, fehér dinka sima				5

A vesszők permetezve vannak, az árúk vászonzsákban, a pomázi vasutra szállitva értendők. Előleg 50%.

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

DILIGENTIAE ET ARTIBUS — KOMÁROMI IPAR- ÉS GAZDASÁGI KIÁLLITÁS 1891

Arany érem

Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, köagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag**; **tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Kovald Péter és fia

BUDAPEST.

Mű-selyem-festő

és

vegy. tisztitó-intézet

uri, női öltönyök,

diszitő- és butorszövetek, függönyök, szőnyegek, csipke- és végáruk számára.

FŐ-ÜZLET:

VII., Szövetség-utcza 37. sz.

FIÓK-ÜZLETEK:

II., Fő-utcza 10.

IV., Kecskeméti-utcza 5.

IV., Kis Korona-utcza 6.

VI., Andrássy-út 26.

VII., Akáczfa-utcza 42.

VIII., Rökk Szilárd-utcza 18.

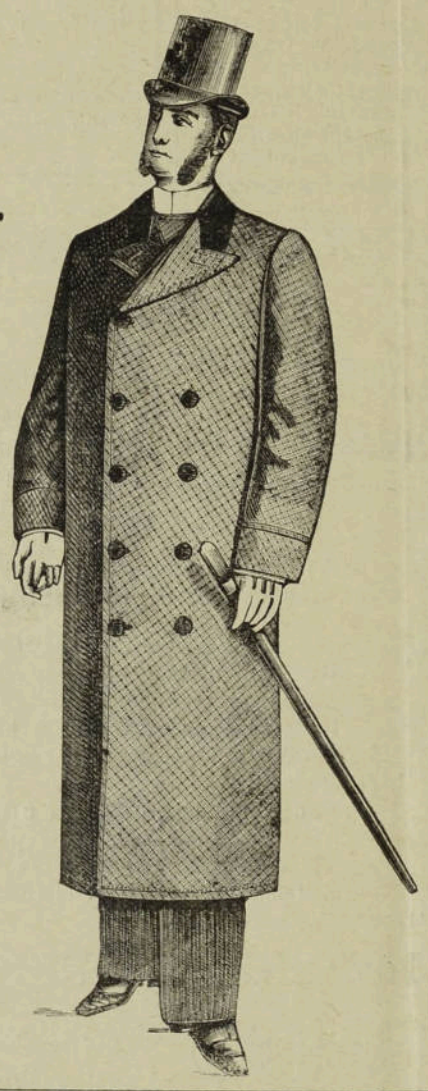
IX., Soroksári-utcza 25.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

Özv. Culmann Rezsőné élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállításig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltószer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer)

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

A háziasszonyok figyelmébe

ajánltatik az:

Első budai

tüzelőanyag-raktár.

ALAPITTATOTT 1878-ban.

II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll:

A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet**, darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **budapesti légszes-gyári pirszenet** (**COAKSZ**) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett éz teljes mértékkel** szállitom.

Becses pártfogást kér

tisztelettel

SEIDE JÓZSEF.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,

cs. és kir udv. sütőmester.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlönyt**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

PÉNZ,

sorsjegyekre, értékpapirokra, a legolcsóbb kamat mellett, majdnem a teljes értékig kapható

KORMOS GYULA és TÁRSA

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETÉBEN

BUDAPEST,

V. Dorottya-utcza 5. sz.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 41. sz. Vasárnap, október 15.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Évnegyed elején.

A folyó év utolsó évnegyedébe léptünk. A „Buda és Vidéke“ életében ez a nevezetes pont jelentőségteljes, mert ugy érte meg, hogy létjogosultságának nyomós tanúságát adta.

Nem akarjuk ismételni azt, a mit előző programmjainkban adtunk, működésünk eléggé bebizonyitotta, hogy kitűzött czélunkkal az összes érdekeltség rokonszenvez és annak megoldásában mindenki segédkezet nyujt.

Igazolja ezt a „Buda és Vidéke“ terjedése és munkatársainak naponkint szaporodó diszes sorozata. Ez teszi lehetővé, hogy lapunk arra a szinvonalra emelkedett, hogy Budát és vidékét sulylyal képviselheti.

A mi munkánkban az összes polgárság részt vesz és ezzel a részvéttel, érdeklődéssel lehetséges az, hogy szavunk, azaz a polgárság szava meghallgatásra talál a hatóságoknál, intéző köröknél. Ez az eredmény azt tanúsitja, hogy a polgárság jól felfogott és igazságos érdekeivel szemben nem közönyös többé, hanem fejlődését, boldogulását, erősödését helyes uton akarja előmozditani.

Buda és vidéke csak úgy haladhat, ha tovább is ezt az utat járja. Ébresszünk, lelkesitsünk, ismertessük meg egymással bajainkat, sebeinket.

A fővárosi sajtó legtekintélyesebb része lapunkat méltányolva, elismerte, hogy erre szükség van és azzal az elismeréssel, melylyel lapunkat kiemelte, Buda és vidékének polgárságát tüntette ki . . . .

Nem akarjuk mi magunkat ezzel dicsérni, de igenis a felemlités által azt akarjuk, hogy az a mozgalom, az az érdeklődés, mit lapunk hiven tolmácsol, ne aludjék el, hanem fokozódjék és a munkához, tettre hivunk mindenkit.

Visszatekintve a mi történetünkre, legyen szabad hangsulyozni azt, hogy az a kis csapat, mely megindulásunkkor körözött, ma már lelkes táborrá izmosodott. Nemcsak Budán, de a vidéken is kitünő erők támogatnak feladatunk megoldásában.

Most még csak a munka kezdetén vagyunk, még a lelkesedés mindig nyerhet terjedelmet és nagyobb tartalmat. Nehezen, de biztosan indult az érdeklődés, ez garantirozza a fokozódást.

Romanus sum civis. Római polgár vagyok, ez volt a semmiből nagygyá lett Róma jelszava. Ez legyen a mienk is. Kitartással, ernyedetlenül működjünk tovább. Ne legyenek lázas álmaink, de a jogainkból egy pontra valót se engedjünk.

Buda és vidékének emelkedése az összes főváros érdeke. A mi buzgóságunkat nem lehet helyi hazafisággal vádolni, ha a Duna balparti intéző körök is elismernék érdekeinket, ugy mint mi szeretnők, ugy Buda is Pest lenne.

De igy félünk, hogy a hidak sem hoznak elég közel egymáshoz. Mennyi hatalmas és befolyásos ember nyaral Budán és a vidéken és mégis a legtöbb dolog nem tud kivergődni a kezdetlegességből. Azok a hatalmas urak, bár budai és budavidéki birtokosok, nem egyesülnek velünk mindnyájan a küzdelemben, a fejlesztés törekvéseiben, pedig a hatóságnál ők is támogathatnák érdekeinket, a mi az ő érdekök.

Zörgessetek és megnyittatik. Ezt mondja az irás. Mi zörgetni fogunk. Szemeink előtt egy czél lebeg, Buda és vidékének emelése.

Ezek előre bocsátása után kérjük lapunk terjesztését ugy Budán, mint vidékén is. Hiszen ez a magyarosodásnak is tényezője, a miért minden hazafinak lelkesedni kell.

Minél jobban terjed lapunk, annál erősebb és nyomatékosabb leszsz szava és könnyebben oldhatja meg feladatát.

Nem kételkedünk, hogy munkánkban a polgárság java része velünk leszsz.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval mindenütt kérni.

Minden jogos panaszt és felszólalást dijtalanul közlünk, ha előfizetőink

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól**.

E siker örömére Abdi basa háromszor adatott sorlövést minden ágyujából s négy uj vörös zászlót tűzetett ki falaira: a keresztyének boszujára.

Augusztus 22-én reggel ostromot szinlettek a császáriak, melynek az volt a czélja, hogy ezalatt a kastélyt, mely a vár felett uralgott, véglegesen hatalmukba keritsék. A terv sikerült; háromszáz harczos felmászott a rommá lőtt torony magaslatára s onnan lehányta a törököt. Az ozmanok háromszor kisérlék meg elverni onnan elleneiket, mindig sikertelen, ekkor bevonultak a torony alsóbb emeleteibe és pinczéibe. A pinczeablakokon át folytonosan tüzeltek kifelé, ugy, hogy a toronyban levőknek lehetetlen volt segitségükre menni alulról, vagy akár azoknak onnan visszatérni s e mellett azon pokoli ötletük támadt, hogy az alsó emeletekben kénkövet halmoztak fel s azt meggyujták. A felettük levő ostromlóknak mind ott kellene fulladni. Azonban a terv meghiusult azon, hogy a torony boltozatain nem hatolt át a kénfüst, a helyett inkább lefelé terjedt s az oltalmazókat szoritá ki üregeikből, másnap egéssen a keresztyének birtokában volt a kastélytorony; ágyukat vontattak fel rá s onnan gyönyörken lőhették végig az egész várat.

Azon a napon az éjjeli vihar alkalmával Abdi basa egy törökké lett magyart s egy szerecsent küldött ki a várból, levelekkel a nagyvezérhez. A szerecsen jó uszó volt, a Dunán keresztül menekült s kétszer átuszta azt, hogy a nagyvezérhez juthasson; de a másikat elfogták a huszárok a Csepel csucsánál. Meglelték nála a levelet, melybe az volt irva:

„Lehetetlen tovább tartanom a várkastélyt, annak bukása pedig a várét is maga után vonja. Kérek minél gyorsabb segélyt, különben vége az ellenállásnak. Én nem mulasztottam el semmit. Én elkövettem mindent, a mi hatalmamban állott. Engem nem érhet vád. Huszadikán alig háromszáz ember érkezett be hozzám huszonkettedikén közülök száz elhullott a kastély oltalmában. Az ellenség minden törekvésem ellenére befészkelte magát a kastélyba; kiket ellene küldöttem, azok uincsenek többé. — Segélyt, gyors segélyt kérek a nagy Isten nevében.“*)

Még ugyan megkisérlé a kastélyt másnap, harmadnap viszafoglalni; de mindannyiszor sikertelen. A közelfekvő házakból puskatüzzet, granátokkal puszitá a torony omladékain levőket, kik ott el nem sánczolhatván magukat, azokat ismét égő szurkos nyilakkal gyujták fel a törökök ez a pont három napig folytonos harcz szinhelye volt, ember ember ellenében, a holtakat felrelökték s jöttek helyökbe uj élők; alig volt husz ölnyi tér a viadalra.

Jól lehetett tudni, hogy itt az idő, a melyben a nagyvezérnek végső csapást kell merészelni az ostromlók ellen, ha a várat fel akarja szabaditani.

Augusztus 29-én hajnalhasadta előtt az északi hegyek felől alászállottak a török hadcsapatok, 1000 spahi, 2000 janicsár és 15,000 tatár. Ezerötszáz lovas hirtelen Ó-budán termett s az előörsöket felriasztva, a dunai köröndre vetette magát. Itt a czölöpzetek mögött és a dunai sajkákon Apti vezérlete alatt a magyar hajduk és német czéllövészek csapatai álltak, azok visszaverték őket; arra a Rókushegynél épült nagy ágyutelepet rohanták meg, hol Mercy és Heiszler tábornokok fogadták a rohamot; a török elszántan harczolt, egy aga, ki már két sebből vérzett, még birt elég erővel Mercyt ugy sujtani vállon, hogy ez a pánczélon keresztülható vágásba belehalt. De az is hasztalan volt, a városba nem lehetett bejutniok; a vad rohem vissza lett verve; a szétbomlott hadtest egy része Pálffy Ferencz lovas ezrede által a Kis-Svábhegynek lőn szoritva; a rend felbomlott mind a két hadsereg között. A Pálffy által üldözött spahik viszont a lotharingi herczeget terelték maguk előtt. A fővezér közel volt hozzá, hogy foglyul essék, midőn egyszerre Schöning a brandenburgiakkal segitségére jött. A két tüz

*) Szalay László V. k. 329. Rödernél Vecchi levele.

küldik be, közérdekü közleményt a közigazgatási, a társadalmi és egyesületi életből szivesen veszünk, ugyszintén a családi életben előforduló eseményeket, eljegyzést, házasságot, halálozásokat közölni sziveskedjenek, hogy feladatunknak még több sikerrel felelhessünk meg. Kérjük legfeljebb péntek reggelig a közlemények beküldését.

Jókai Mór koszorus költőnk „Az utolsó budai basa“ czimü nagyszabásu történeti elbeszélését megkezdtük s azt már nem sokára befejezzük. Feleslegesnek tartjuk nagy költőnknek ez elbeszélésére olvasó közönségünk becses figyelmét ez alkalommal különösen is felhivni.

Az októberi évnegyedben megkezdjük „A budai árny- és fényképek közlését“, melyben a budai köz- és társadalmi élet nevezetes egyéneit irjuk le, ugyszintén a vidékieket is.

Szerkesztői üzenetek is fognak ezután lapunkban megjelenni, ezekben minden közérdekü dologra felelünk.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden 5 előfizető után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkkel fnrduljanak hozzánk, mi készségesen szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kis hirdetésekre is, mely eladás, vétel és minden ügylet elintézésére alkalmas . . .

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

I. kerületi polgári kör.

(Budapest, Krisztinaváros, alagút-utcza 1. szám, I. em., közvetlenül az alagút mellett.)

Van szerencsénk a tisztelt körtagok tudomására hozni, hogy körünknek jelentékenyen megnagyobbitott s teljes kényelmet nyujtó uj helyiségei is már megnyiltak és a tisztelt körtagok rendelkezésére állanak. Egyszersmind, különösen tekintettel a bekövetkező őszi és téli évadra, társas életünk élénkitése és kellemessé tétele czéljából, valamint a t. körtagok nagyobb kényelme szempontjából némely czélszerü ujitás történt, melyekről alább szintén tettünk említést.

1. A körhelyiségek. Van igen tág társalgó- és billiárd-terem két billiárddal, továbbá olvasó-szoba, kártyázó szoba, sakk-szoba, könyvtári szoba és egy külön tanácskozási szoba, mely értekezletek s egyéb közczélu összejövetelek tartása végett a t. körtagoknak szintén rendelkezésükre áll.

2. A kényelmes olvasó-szobában a következő hirlapok és folyóiratok találhatók: „Pesti Napló“, „Nemzet“, „Pester Lloyd“ (esti lapjaik 2—2 példányban), „Magyar Hirlap“, „Budapesti Hirlap“, „Egyetértés“, „Pesti Hirlap“, „Fővárosi Lapok“, „Neues Pester Journal“, „Neue Freie Presse“, „Buda és Vidéke“ (3 példányban), „Budapesti Szemle“, „Orvosi Hetilap“, „Néptanoda“, „Vasárnapi Ujság“, „Ország-Világ“, „Magyar Szalon“, „Osztrák-magyar monarchia“, „Illustration“ (franczia képes folyóirat), „Leipziger Illustrierte Zeitung“, „Borsszem Jankó“, „Bolond Istók“, „Üstökös“, „Uram bátyám“, „Fliegende Blätter“.

3. A körnek — saját helyiségeiben — kölcsön-könyvtára is van, mely 10.000 kötetből, túlnyomólag magyar és német nyelvü, szépirodalmi és mulattató olvasmányokból áll. A könyvek rendszerint minden hétköznapon, délutáni $^1/_2$4—5 óráig adatnak ki. E kölcsönkönyvtárt a választmány határozata értelmében körtagok 2 frtnyi, negyedévi részletekbon fizetendő dijért, nem körtagok pedig — 1 frt 05 krnyi biztositék letétele mellett — havonként 35 krnyi dijért használhatják.

4. A körben az esteli órákban buffet van felállitva, melyben hideg ételek és italok, théa, kávé cognac, likőrök stb. olcsó áron kaphatók. Szükség esetében, a mennyiben megfelelő számu körtag erre jelentkezik, rendes meleg étkezés is be volna rendezhető.

5. Minden szombaton estve 8 órakor társas vacsora van, melyre előjegyezni lehet szombat délután 5 óráig (akár szóval, akár irásban) a kör gondnokánál. A vacsoradij — ital nélkül — egy személyre 70 kr. Szombati borgazdának jelentkezni lehet a kör gondnokánál.

6. Felolvasások. Mulatságok. A körtagok és családjaik szellemi élvezetére és szórakoztatására a körben időnként közhasznu felolvasások és mulatságok tartatnak, melyekről a körtagok esetről-esetre külön meghivók által értesittetnek. A mulatságok részint hangversenyek, részint tánczmulatságok, álarczos és jelmezestélyek stb. A jótékonyczéluak kivételével belépti dij nélkül látogathatók. A t. körtagok egy-két vendéget is hozhatnak magukkal.

7. Közlekedés. Egy- és kétfogatu bérkocsik állomása a ház előtt van, hol nappal és éjjel kocsik kaphatók. Társaskocsik: 1. A vöröskereszt-omnibusz, közlekedik reggeli 7 órától esti 8 óráig félóránként, a Krisztinavárosi vöröskereszt-kórháztól a fürdőutczán, József- és Gizella-téren, Deák Ferencz- és bécsi-utczán, szervita-téren, koronaherczeg-utczán, ferenczieк-terén, egyetem-utcza és téren és Kecskeméti-utczán át a Kálvin-térig. 2. A városmajori omnibusz, közlekedik reggeli 8 órától esti 6 óráig félóránként, a városmajor-utcza végétől a József-térig, illetőleg Harminczad-utczáig.

4. Telefon. A házban rendes telefon-összeköttetés van. (91—66. számu.)

9. A telefon-hirmondó ujság rövid idő mulva be leszsz vezetve a kör helyiségeibe, mihelyt a vállalat vezetéke a Krisztinavárosra ki lesz terjesztve.

Budapesten, 1893. évi október havában.

Az I. kerületi polgári kör elnöksége.

Az oboluszok városa.

(Hid és alagut vám. Házmester adó, borravaló, nyilvános padok és más apróságok.

Az ó-kor népei tudvalevőleg elhunyt felebarátaikat utiköltséggel látták el, hogy tulvilági vándorlásukban Charónt a Styx folyó kérlelhetetlen réviszét megfizetni képesek legyenek. Ha e szokás még ma is divatoznék, a gazdagok aranyakkal a szegények pedig fillérekkel kenyereznék le a modern mithologia Charónját, hogy őket a purgatorium Styx folyóján átvitorlázni engedje.

Boldogok valának az ó-kor népei, kik csak holtuk után vesződtek Charón zaklatásaival, mi a büszke fő- és székváros lakói már életünkben hozzászoktunk a révpénzek számtalan nemével adózni a Charónok és Cerberusok számtalan fajának.

A főváros lakosságának régi óhajtása például a hidvám eltörlése. Emlékezünk azonban, hogy évtizedekbe került, mig a gyalogjárók vámja 2 krajczárra leszállittatott. Buda daczára ennek egy garassal kullog Pest mögött, fájdalom, hogy e csekély különbség Buda fejlődési viszonyaira óriási befolyással volt.

Azt hisszük, hogy kedvezően alakult állami háztartásunk mellett nem kerülne a kor-

---

közé szorult dandár kétségbeesve küzdött elől hátul tóduló ellenségei közepett; egy bőszült csapata hirtelen oldalt nyitva rést, egész a császári herczeg főhadiszállásáig tört utat s ott hagyta magát lekaszabolni veszet diadal közt. Abból a hadtestből, a mit hajnalban elküldött a nagyvezér, még csak hirmondó sem tért vissza hozzá a csatából.

Délre vége volt a harcznak.

Délután egy órakor csengő tábori zenével vonult át a hidon Scherfenberg rég várt segélyhada, Piccolomini vezénylete alatt; a nagyvezér látta ezt jól a hegytetőről s elvonult onnan érdi táborába.

Pár nap mulva még ezerkétszáz svéd is érkezett meg tável hazájából az ostromban részt venni; — a keresztyén had hatezerkétszáz emberrel szaporodott; a török felmentő sereg hátrább vonult. — Budavár sorsa el volt döntve.

Szeptember másodikán, délután három órakor hat ágyulövés a Gellérthegyen jelenté, hogy az eldöntő ostrom percze jelen van. A várban akkor énekelték a halálba menő hősök szuráját a Koránból. Abdurrahman tudta, hogy az ő ősz fejének s a budai félholdnak ez az utolsó napja.

Még egyszer kiküldé levéllel egy hirnököt a nagyvezérhez, melyben szemére veté, hogy a várban levő asszonyok több kárt tesznek az ostromló ellenséggel, mint ő az egész hadsereggel: de ezt a követet is elfogták; a nagyvezér nem hallotta meg a szemrehányást, segitségre ugy sem jött volna.

A jeladásra a Kis-Svábhegy tüztelepei tizenhat ágyuval kezdték szétrombolni a rést elzáró czölöpzetet, mialatt háromezer ember Spinola vezetése mellett nesztelen, észrevétlenül közeledett a várfalakhoz, a futóárkokban meglapulva.

A mint a tört rés közelébe értek, hirtelen megrohanták azt s tömegestül vetették magukat a védelmezőkre. A török nagyon jól harczolt; egy lábnyomnyi tért sem engedett át, nem hogy ingyen, de drága vérért sem; mig egy része a faltörés aljában harczolt, kard kard ellen, addig a többi égő granátokat és kanóczos lőporzsákot hajigált le az ostromlók legsürübb tömegei közé.

Hasonló dühös ellenállás fogadta a várkastély felől támadó bajorokat; ezeket kétszer verték vissza a várkastélyba s már halva volt ott a vezér Piccolomini, itt Tattenbach gróf és Zacco őrnagy; már csüggedni kezde az ostromlók erélye; midőn harczi zaj közül diadalorditás töri magát keresztül s a vivók a közép körönd remjein látják lobogni a keresztyén zászlót, Magyarhon védasszonya képével. A ki azt a zászlót oda tüzte, as volt Petneházy s a kik ott harczoltak mellette, azok voltak a magyar hajduk, kiket kereszttel és karddal kezében lelkesitett a köztük járó Gábor barát.

Abdurrahman basa látta a megjósolt ellenséget maga felé közeledni, látta emelkedni mindig közelebb, mindig magasabban azt a zászlót, melynek először kelle az ő bástyája szélébe furódni. Czéllövészei hiába irányozák feléje tölcséres fegyvereik csövét, a kézijakat, annak az egy embernek ott nem lehet elesni, nem lehet ellenállani. Istennél a kegyelem!

Kétségbeesett dühvel harczolnak spahik, janicsárok, szerácsiak, hajdukkal, granátosokkal, összekeveredve személyes viadalban, nincs segitség egyedül az Uristennél.

A lobogtatott zászló egyre közelebb jő, most Petneházy egyszerere felugrik egy bajtárs vállára és arról átszökve a bástya párkányára, merész kézzel tüzi ki reá a zászlót.

— Verjétek őt le onnan! ordit Abdurrahman; de ha nem szólna is, rohannának rá vitézei. Annak a zászlónak nem szabad ott lobogni; annak, a ki azt oda tüzte, nem szabad a napot látni többé.

Petneházy jól tudja védelmezni veszedelmes helyét; kettő három véres fővel bukik le a rátódulók közül, midőn egy fa tetejéről, mely a sánczon nőtt, egy kurd vitéz oly ügyesen hajitja felé a pányvát, hogy az a küzdő vitéz nyakára hurkolódik s a következő pillanatban lerántva lábáról ott függ a fa ágán: legdicsőbb pillanatában győzelmének a leggyalázatosabb halálnak kitéve.

Abdurrahman már örömében ordit, de a magyar vitézt e gonosz perczben sem hagyá el lélekjelenléte; hirtelen megragadá baljával a nyakára hurkolt kötelet s kardjával ketté szellé azt s ismét talpon állt a földön; abban a perczben értek oda hajdui is és kiszabaditák az ellenség kezéből.*)

*) Lásd Csereynél és Hammernál.

(Folyt. köv.)

mánynak nagy áldozatába, ha a testvér városok között a közlekedést legalább a gyalogjárókra nézve teljesen szabaddá tenné.

Másként áll a dolog a magán társulat tulajdonát képező alagutnál, mely az átjárás díját tetszés szerint állapithatja meg; tény azonban, hogy a gyalogjárók dija igen magas. Megérzik ezt különösen a Krisztinaváros lakói, kik naponkint kénytelenek az alagutat igénybe venni.

Az áruczikkek jóval drágábbak a Krisztinavárosban mint más városrészekben, hogy e különbözet a hid és alagut vámjának tulajdonitható kétséget nem szenved. Az alagut részvénytársaság a folytonosan növekedő forgalom s a Krisztinaváros szaporodó lakossága mellett azt hisszük nem szenvedne nagy rövidséget, ha a gyalogjárók díját leszállitaná.

Legutóbb olvastuk a napilapokban, hogy a házmesterek hatáskörének szabályozása komoly megbeszélés tárgyát képezte. Fájdalom azonban, hogy ez alkalommal a kapupénz kérdése szóba nem került. Páris lakossága ugyancsak elcsodálkoznék, ha drágán megfizetett lakásába csakis megfelelő dij lefizetése után juthatna be.

A házmesterek szabad lakást és különféle czimeken a lakóktól negyedévenkint megszabott dijakat huznak, a bécsiek azonban feltalálták a kapupénzt s mi természetesebb, hogy nekünk is a kapunyitás horribilis adóját acceptálnunk kellett. Éjjeli foglalkozzással biró egyének 36 frt házmester adót fizetnek évenkint, ha az éj nagyobb felét az Isten szabad ege alatt nem akarják tölteni.

Ehhez hasonló eldöntetlen kérdés a borravalók kérdése is, melynek pazar osztogatását a fővárosban immár az absurdumig fokozták. A vendéglőkben minden egyes pinczér megköveteli (jól értsük meg: megköveteli) a borravalót. Külön az ételhordó, a borfiu és végre a fizető pinczér. A vendéglősök természetesen felszolgáló személyzatüket a borravalókhoz mérten fizetik, sőt nagyobb vendéglőkben a fizető pinczér fizet gazdájának, ő maga a borravalókból többet keres, mint a mennyi egy miniszteri osztálytanácsos évi fizetése.

E kérdés megoldása pedig a közönség kezében van. Nagy baj mindenesetre, hogy a borravalók osztogatása ma már epidemiává nőtte ki magát, jó kedvü adakozókká lettünk, osztjuk filléreinket a korcsmában, borbélymühelyben, sőt ujabb időben még a lóvasuti konduktoroknak is. Hátha elgondoljuk, hogy ujév napján az utcza seprők, házmesterek, szemetesek inasok és verklisek diszes csapata kiván jó szerencsét, természetesen pénzért, mi meg fizetünk mint a köles.

Nyilvános kertjeinkben alig foglalunk helyet máris elébünk áll a modern Charón és követeli a maga obolusát. Én Istenem, valjon hová jutunk, ha a fővárosban minden ócska pad élelmes vállalkozók jövedelem forrásává lesz?

Sokat kellene még felsorolnunk, ha a fővárosban jó létnek örvendő Charónak minden faját bemutatni óhajtanók, hisz uton utfélen megsarczolnak minden képzelhető czimen, bennünk meg nincs annyi erő, hogy állást foglalnánk a sok tekintetben indokolatlan zaklatások ellen. A fővárosban amugy is oly drága az élet, az igények napról napról-napra nagyobbak, a jövedelem pedig egy és ugyanaz.

A napilapokban, szinpadokon ostorozzák korunk hasonló ferdeségeit, nevetünk, tapsolunk, jol mulatunk önmagunk gyengeségén, ellene azonban mit sem teszünk.

Talán majdan a jövő században találnak módot a házmesteradó és a borravalók megszüntetésére, mi meg ragadjunk meg minden eszközt, hogy a közut jellegével biró hidak vámját legalább a gyalogjárókra nézve megszüntessük az alaguton pedig a minimumra leszállitsuk. A szabad közlekedés ily mérvü korlátozása semmiképen sem illik a modern fővároshoz.

Wladár Róbert.

Pilis-Szent-László.

Szent-Kereszttől éjszak-nyugatra van Pilis-Szent-László.

Szintén szegényes tót község, alig 600 lélekkel és száznál csak nyolczczal több lakóházzal; határa 3084 kataszträlis holdra terjed.

A szent László királyról nevezett s 1778-ban alapitott plebánia-templom a községen kivül, szép magaslaton; bent a faluban pedig egy csinos kápolna is van.

Határában nyomai látszanak egy régi kolostornak és a hozzátartozott templomnak, mely a remetei szent Pálról nevezett Pálosrendé volt.

E templom művészetét, fényét és gazdagságát, az egykori szemtanu: Boguslaw, lengyel iró, elragadtatásában minden létezett mű-dicsőségek fölé magasztalt!

III. Endre király 1290 körül ott, hol hajdan a királyi vadászlak állott, szent László tiszteletére egy templomot épittetett s később e templomhoz monostor is épült, melynek lakói a Buda fölötti szent Lőrincz-kolostor helynöksége alá tartoztak.

E pálosoké volt maga a község is; a monostor pedig hihetőleg a török-dulások alatt pusztulhatott el.

* * *

Ha követ a nyájas olvasó, fölvezetem most magára az u. n. Pilisi hegy magas ormára, onnan szemlélendő a körülötte elterülő érdekes vidéket.

A természet — a kalobiotisták szerint — minden szépségnek bőséges tárháza, mert csak benne szemlélhetjük meg igazán az örökké bölcs Istenség titkon müködő kezének gyümölcsöző áldását!

Itt egy csörgedező hegyi patak csörtetve tör alá, kristálytiszta vizével s kanyargós folyásával lekötve a vándor figyelmét, meg nem nevezhető örömök és élvezetek özönébe ringatva; — ott pedig a barlangok ijesztő sötétségétől, a völgyek barátságos homályán át, a szomszédos hegyek kopár sziklacsucsáig, a legkisebb füszáltól a legterebélyesebb erdei fákig, ezer meg ezer neme tárul elénk a földi szépnek!

Kies vidékünk déli, talán inkább dél-keleti részében, kinálkozik a vándornak egy oly pont, hol szeme gyönyörrel legelészhet a természet szépségein.

E kiválóan érdekes pontja e kies vidéknek bizonyára:

Csobánka.

Ez a kis fészek, ama sok helységek közé tartozik, hová a fővárosiak a nyaralás kedvéért nagyon ritkán jönnek, mert biz itt nincs kényelem, csak természetes szépség van bőségben; de ezzel meg nem elégszik a jobb körökbe szokott fővárosi halandó.

Pedig tessék elhinni, hogy ugy a test, mint a lélek is könnyen elszokik a mesterkélt kényelemtől és helyette fáradhatatlanul élvezi a természet elbájoló látványosságait.

Csobánka pedig vadregényességekben ékeskedő vidékkel büszkélkedhetik és varázserővel köti le azt, a ki már egyszer arra járt.

Van e vidékben olyasvalami, a mi megbabonáz mindenkit, a mi elfelejteti velünk a nagy világot, összes kényelmével és finnyás embereivel együtt; — ez pedig gyönyörü hegyvidéke.

Bizony már ezekért a gyönyörüségekért is ott kell hagyni a főváros elegánciáját és felkeresni ezt az igénytelen községet, hol az 1600-at jóval meghaladó lakosságnak $^3/_5$ részét tevő németek a $^2/_5$ részt tevő szerb és tótajkuakkal legjobb egyetértésben van, noha az összlakosság $^1/_4$ része a görög egyház tanait követi.

A község határa 3924 kataszträlis hold; lakházainak száma 296.

A róm. kath. plébánia-templom 1808-ban alapittatott és szent Anna tiszteletére van szentelve. Van itt egy csinos kápolna is — az erdőben — a boldogságos Szűz tiszteletére.

Határához tartozik a vörösváriak által birt Garancs-puszta is, melynek táján a hajdani Kanda vagy Kande falu keresendő.

Kande falut a budai káptalan birta, mely azt 1248-ban eladta.

1362-ben Vörösvár és Csobánka közt fekvőnek mondatik; — 1368-ban Ürömmel együtt, mint az óbudai apáczák birtoka emlittetik.

Navarra József.

A magyar kertészet és a bolgár kertészek.

A konyhára és házi szükségre való zöldséget eddig nálunk házilag, városokban pedig hazai kertészek s a szomszédfalubeliek termesztették; azonban mintegy 32—35 év óta bolgárok jelentek meg, a kik mint egyszerű kertészek, városok és folyóvizek mellett, lapályokon, a hol könnyen jutni vizhez, televényes földeket béreltek s vagy egyszerü kutak készitésével, pár hámos lóval, tiz-tizenöt olcsó bolgár napszámossal, munkához fogtak, s termesztenek ugorkát, zöld paprikát, vörös hagymát és többé-kevésbé más zöldséget.

Hihetetlennek látszik, mennyire megkedvelte a városi munkásosztálybeli, különösen a faluból, holmi áruczikkekkel a városba jövő falusi nép az olcsónak látszó zöldpaprikát, ugorkát, vöröshagymát és különösen a tököt, s mily mohón veszi ezeket azon pénzen, a melyet áruczikkeiért kapott. A falusisk e mellett elhanyagolják saját kertjeikben a napi szükséglet termesztését és drága pénzen veszik meg azt, a mit olcsón, kevés munkával maguk is előállithatnának.

A bolgár kertészek olcsó munkásaikkal tönkre tették az eddigi városi kertészeket s tönkre teszik as ország népét. Példát mondok: a szigetvári piaczon 4—5 évvel ezelőtt dicsekedett és monda el két ilyen bolgár kertész, hogy ő — az egyik — 1000, a másik 1600 drb arany tiszta hasznot vitt egy év alatt haza Bulgáriába. Itt Pécsett 10 ilyen bolgár gazda müködik! hát még országszerte hány száz. Ki pótolja ezt a kárt a hazának? Ezek a kertészek földönfutokká teszik például a Pécs melletti falvakat, mint Kökény, Szalánta, Németi, Áta, Szőllős, Cserkut, mert ezek lakói a rendes kertekben termesztett édesebb és izletesebb zöldséget, a bolgárok nedves helyeken termesztett s ennélfogva rosszabb és iztelenebb terményeinél olcsóbban nem adhatják.

Erre figyelni kell a hatóságnak és törvényhozásnak, főkép a napilapok mozogjanak. Milyen kár ez hazánkra nézve! A nép elhanyagolta a konyhakertészetet, másfelől a külföldre adja a drága pénzt azért az említést is alig méltó élelmi czikkért, mint például zöld paprika, ugorka, vörös hagyma és tök, melyet maga is előállithatna.

Ha az egész országban folyó gazdálkodást szemügyre vesszük, csak hozzávetőleg s a legcsekélyebb számitást véve fel, mondhatni, hogy körülbelül 50.000, sőt 80.000, de 150.000 darab arany erejéig károsodik meg ezáltal az ország vagyona, ez a pénz többé sohasem jön vissza az országba, holott itt a 10.000-dik ember is alig látott életében aranypénzt. Az amerikaiak a pénzek ily kivitelét megtiltották a khinaiaknak, mert ebben a nemzeti vagyon megkárosodását látták, sőt 1882-ben törvényhozási uton megtiltották a khinaiknak 10 évre a bevándorlást s a bennlakók életviszonyára nézve megszoritó intézkedéseket tettek.

Czélszerünek látnám azért, hogy a bolgár kertészek necsak vendégképen és necsak aranypénz kihordása végett jöjjenek hozzánk, hanem telepedjenek le, szerezzenek polgárjogot, szerzeményüket költsék el itt s gyarapitsák az országos vagyont. Ha pedig nem: maradjanak otthon. Ugyis a városi kertészek, a kik pedig a piaczokat részben ellátták, nem állhatván ki a versenyt a majdnem ingyen dolgozó bolgár munkásokkal, kénytelenek voltak kizárólag a virágkertészetre adni magukat, a mi nem csoda, mert egészséges versenyről addig szó sem lehet, a mig a bolgárok nem köteleztetnek vagy a távolmaradásra, a mi kertészeinkkel egyenlő terhek viselésére.

E czikket ajánljuk olvasó közönségünk figyelmébe, hiszen ugy Budának, mint vidékének elég területe, munkáskeze és értelmisége van, hogy a konyhakertészet itt virágozzék.

Adná Isten, hogy azok, a kik tehetnek valamit tennének. A községi faiskoláb mellett, lehetne községi konyhakerteket és létesiteni.

Ébredjünk már e téren is.

F. A.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. A budai 9727. sz. tjkvben 302. hrszám alatt foglalt, a Várban, Bécsikapu-tér 9. szám alatt fekvő ház Szupp Józsefről: a m. kir. honvédelmi miniszteriumra 45000 frt vételárban;

2. az óbudai 8864. számu tjkvben 5307. hrszám alatt felvett, Óbudán a Viehtränk-dülőben fekvő 474 □ öl kiterjedésü legelő részlet 30 frt vételárban Weisz szül. Flesser Magdolnáról: Weisz Károlyra;

3. az óbudai 2742. sz. tjkvben 5308. hrszám a. felvett, Óbudán az Ürömberg-dülőben fekvő 474 □ öl területü legelő részlet Weiner Mórról 35 frt vételárban Weisz Károlyra;

4. a budai 2100. sz. tjkvben 3498. hrszám alatt felvett, az ország-uton, Török-utcza 2. sz. a. fekvő 254 □ öl kiterjedésü ház Wlaskalics szül. Kimmerling Magdolnára 32000 frt vételárban;

5. a budai 7847. számu tjkvben 6968. hrszám alatt felvett, a Svábhegyen fekvő 300 □ öl kiterjedésü szőllő Sohlosser Nándorról: Womasta Józsefre 230 frt vételárban;

6. a budai 4381. számá tfkvben 9158. hrszám alatt felvett, a föuti dülőben 1 hold 100 □ öl kiterjedésü szöllö Nagy Ferenczné szül. Bauer Rózáról: csereszerződés czimén; Takács László és neje szül. Tessák Annára;

7. az óbudai 3863. sz. tjkvben 5373. hrszám a. felvett, Óbudán az Ürömberg-dülőben fekvő 470 □ öl területü legelő részlet Flesser testvérekről 150 frt vételárban: az ujlaki tégla- és mészégető-részvénytársulatra;

8. az óbudai 718. 257. 2027. 1256. 1109. 3320. 3344. 3402. és 3473. sz. tjkvekben foglalt (1116. 1117.) 5558. 5627. 6438. 3846. 3845. 2834. 2761. 6236. 5429. 4748. 6086. 6243. és 6437. hrszámu ingatlanok fele részei Kunszt Józsefről örökösödés jogczimén és összesen 2016 frt 5 kr. becsértékben: Kunszt Ferenczre, Istvánra, Józsefre és kisk. Kunszt Juliannára, Jakabra és Rozinára;

9. a budai 9726. számu tjkvben fnglalt (7709/a. 7709/b. 3) hrszámu, az Istenhegyen fekvő $1239^{80}/_{100}$ □ öl kiterjedésü teleü a svábhegyi fogaskerekü vasutról 3500 frt vételárban Szente Lajosra;

10. a budai 915. sz. tjkvben 1703. hrszám alatt felvett, az I. kerület, alsó hegy-utcza 25. sz. a. fekvő tabáni ház Megiszker György és nejéről 1430 frt értékben öröklés jogczimén Ruppert Jánosné szül. Hartmann Katalinra;

11. a budai 581. és 3919. számu tjkvekben 1262. és 9431. hrszámok alatt felvett ingatlanok $^1/_4$-od része Némethy Jánosnéről öröklés jogczimén: kiskoru Némethy Arankára 249 fr becsértékben;

12. az óbudai 970. sz. tjkvben 222. hrszám a. felvett, Óbudán, Sárfőző-utcza 14. sz. a. fekvő ház Schödl szül. Ivanits Rozináról 5000 frt vételárban: Gärtner Lipót és neje szül. Mann Máriára;

13. a budai 4442. számu tjkvben 9247. hrszám alatt foglalt, az I. kerületben, a Bazini-majorban fekvő 950 □ öl kiterjedésü szöllő $^2/_3$-ad része Hartmayer Józsefről 200 frt vételárban: Windisch Imre mérnökre;

24. az óbudai 1865. sz. tjkvben (255. 256.) hrszám alatt felvett, a III. kerületben, Óbudán, a Szentendrei 41. sz. a. fekvő ház 3500 frt vételárban Zboray Béláról: Brajer György és neje szül. Zeiller Juliára;

15. a budai 6717. számu tjkvben 10189. hrszám a. felvett, az I. kerületben, az Ormezőn fekvő 1 hold 200 □ öl területü rét fele része Rucknich Katalinról 451 frt vételárban Bradl Terézre;

16. a budai 9728. számu tjkvben (7203. 7204.) hrszám alatt felvett, a Svábhegyen fekvő 5 hold 1000 □ öl kiterjedésü rét özv. Krenn Károlyné és gyermekeiről 14426 frt 50 kr. vételárban: Rötzer Ferencz takarékpénstári vezérigazgató és neje szül. Rubenfeld Ilonára;

17. a budai 9124. sz. tjkönyvben (6518—6523. a. 1/terv. 2.) hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Virányos-dülőben fekvő 1100 □ öl kiterjedésü telek Hegyessy Flóra és Zsófiáról 2750 frt vételárban: Békeffy Gézára;

18. a budai 8217. számu tjkvben 6265. hrsz. a. felvett, a Kuruczles-dülőben fekvő 1 hold kiterjedésü szöllő özv. Verderber Lajosnéről 4414 frt 5 kr. vételárban: Jerzsábek János és neje szül. Királyi Eleonára;

19. a budai 7315. számu tjkvben (6962. 6963/b.) hrszám alatt felvett, a Svábhegyen fekvő 1435 □ öl kiterjedésü szöllő Schleer Pál és nejéről 1375 frt vételárban: dr. Kajdácsi József és neje szül. Krausz Máriára;

20. a budai 5011. sz. tjkvben 6832. hrszám alatt felvett, a Kútvölgyi-dülőben fekvő 1000 □ öl területü szöllő fele része Schleer Márton és nejéről öröklés czimén: ifju Schleer Mártonra;

21. a budai 3438. sz. tjkvben 6829. hrszám a. felvett, a Kútvölgy-dülőben fekvő, 1000 □ öl kiterjedésü szöllő Pechtold szül. Krepsz. Magdolnáról öröklés jogczimén: kiskoru Pechtold Mártonra, Magdolnára, Ferenczre és Andrásra;

22. a budai 2744. sz. tjkvben 5332. hrszám a. felvett, a Józsefhegyen fekvő 650 □ öl kiterjedésü szöllő Ruscher Ferencz és nejéről 850 frt vételárban: Janda József és neje szül. Hirschmann Franciskára;

23. a budai 7851. sz. tjkvben (4429—4430.) hrszám alatt felvett, Ujlakon, Lajos-utcza 111. sz. a. fekvő, 285, □ öl kiterjedésü ház Müller József és társairól, 6900 frt vételárban: Kecskóczy Ödön és neje szül. Resch Bertára.

Különfélék.

— **A lovas ut.** Minthogy lapunkat a fővárosnak nemcsak innenső, hanem tulsó partján is olvassák, nem fog ártani egy kis magyarázat arra nézve: mi is ez a lovas ut. Ez egy lombos akáczfákkal beültetett s a Logódi-utczára lehajló partján vilákkal beépitett ut, melyen a várbeli közönség, mig a verő nap sugarai a bástyát elárasztják, korzóját tartja, illetőleg eddig tartotta, mert az utnak ujabb elhanyagoltsága ezt már lehetetlenné teszi. Ez utat eddig ugyanis nem igen kellett gondozni, mert kocsi alig, teherkocsi pedig épenséggel nem járta. Mialatt azonban a várba vezető uj utat épitették, a lovas uton vitték az épitkező anyagot. E teherkocsik az utat egészen fölszántották elannyira, hogy arasznyira áll rajta a por, eső után pedig a dágványos sár, de azért bölcs előljáróságunk semmiféle intézkedést sem tart szükségesnek, holott néhány utkaparó elégséges volna arra, hogy az ut régi állapotába visszahelyeztessék. Minthogy pedig föntebb aposztrofált hatóságunk semmit sem lát meg magától, fölhivjuk figyelmét a bástyáról leereszkedő part kopárságára is, mely már évek óta nem látott fümagot. Ennek vetésének ideje ép most van ősszel mert most tud gyökeret verni, mig a tavaszit a pörzsölő nap csakhamar kiégeti. E parti pázsitot nemcsak szépségi szempontok teszik szükségessé, hanem az is, hogy a part le ne omoljék a mi már is beállt.

— **A kilátás a várbástyáról.** Festőibb látványa alig van városnak, minő a keleti várbástyéról nyilik a budai hegyekre. Egy oldalt ott terepedik el a Gellérthegy széles háta bokros ültetvényeivel, szemben ott magaslanak a Sashegy zöld gyepes csucsai, más oldalt egymás tetejébe hányva a Mártonhegy, Orbánhegy, kis svábhegy, nagy svábhegy, Istenhegy, Széchenyihegy s éjszakon az erdőboritotta Jánoshegy s hárshegy. Ezt a kilátást azonban még most jó lesz élvezni, mert néhány év s a közmunkák tanácsa eltünedezteti, mintha soha se lett volna. Ez a veszélyes testület egy jó pillanatában kimondta, hogy a bástya alatti uton csak földszintes házak épülhetnek s azok is csak elökerttel. A telek-birtokosság meghajolt s ugy tett. Egy másik pillanatában, valószinüleg elhagyta bóna órája, engedélyeiből már elhagyta az előkert kötelezettségét. Jó van, ez a kilátásra még nem baj. De ime ujabban a zenepavillonos várfok alatt már egy kétemeletes ház épitését engedélyezte. Ez ellen valakik fölszólalhattak, mert utólag ezt visszavonta. De azért nem állt eredeti álláspontjára, azt engedélyezte, hogy egyemeletes lehet s ezzel utját nyitotta a kilátás beépitésének. Még most ideje volna, hogy képviselőink ez ellen lépéseket tegyenek.

— **Az uj ut.** Az Atilla-utczából s a Mikó-térből a várba vezető kigyódzó ut másfél millió költségen elkészült, de csak nappal használatra, éjjeli használatra most készitik elő azzal, hogy mit nagy költséggel jói megcsináltak, ismét fölbontják s lerakják a gázcsöveket. Ezen nincs mit nagyon csodálkozni, mert hatóságaink ezt a kettős hármas ujabb költekezését már megszokták, hisz van miből! Csodálkoznunk kell azonban azon, hogy e csöveket a gyalogösvénybe rakják, mely ösvénybe már most lehetetlen fákat ültetni s igy ez ut arra van kárhoztatva, hogy egyrészt örök időkre meg legyen fosztva a lombdisztől, másrészt, hogy a rajt kénytelen járóknak valóságos kalváriája legyen, mert az oda naphoszat tüző nap ellen sehol sem találhat enyhet. Igazán elmondhatni, hogy kevés bölcsességgál intézik városházi és közmunkáktanácsbeli uraink ügyeiket.

— **Szükség-lakások** E névvel azokat a futákolásokat illeti a fővárosi tanács, melyeket a város szélén emeltet az oly szegény családos lakosok számára, kiket valamely okból bérelt lakásukból kitelepit. Ily ok leginkább a fertőzöttség szokott lenni, miért is igen helyes, hogy e szükséglakásokat a varos külsőségein emelteti, nehogy a letelepitett család a netán magával czipelt fertőzöttséget a környékre átszármaztassa. Ez intézkedés helyességét azonban kár, hugy Budára nézve is nem követi. Itt egyenest a kies és egészségéről hires Krisztinaváros kellő közepére épitette a mérnöki hivatal a két szükséglakást pedig a szegényekháza szük kerti területére egy méternyi távolságra egymástól s épitette a várbástya sétánya alá, a várbeli lakosok egyetlen üdülő helyének közvetlen közelébe s száz-kétszáz lépésnyire a primási palotából. Vajjon helyes, czélszerü, tapintatos eljárás-e ez akkor, midőn a város urai nagyon jól tudják, mily nehézség volt a herczegprimást arra birni, hogy Esztergomból Budára tegye át állandó lakását? Minden áron semmivé akarják tenni ezt a nagy vivmányt, a melyért ünnepies küldöttségben mondtak annak idején köszönetet az egészségére külömben is nagy vigyázatra kénytelen Vaszarynak. Talán e tapintatlan intézkedéssel áll kapcsolatban a politikai lapok tegnapelőtti hire, hogy ő herczegsége alkuban van a korfui Achilleon megvételére nézve!! Korfu városától bizonyára nem várhat ily semmibe vevést.

— **A budai vár keringélő utját,** az elipszist, végre nagyobb munkaerővel rendezés alá fogták. Az avartól, burjántól gazos partokat végre valahára irtják, uj utakat vágnak rajta, fákat döntögetnek s mint Kammermayer polgármester Scheich Károly interpellációjára nem rég egy bizottsági tárgyalás alkalmával kijelentette, 1894. év tavaszán a fővároskoz méltó diszes parkban fog gyönyörködhetni a sétálásban üdülést kereső közönség. Volna ugyan okunk kételkedni a határidőre vonatkozó kijelentésben de elhallgatjuk ezuttal, a fő az, hogy a munka folyamatban s most már csak arra hivjuk föl városi képviselőinket, hogy éber figyelemmel kisérjék a munkálatokat, ne hogy a Buda iránt nem nagyon kegyes mérnöki hivatal valamely ürügy alatt, ideje korán abba hagyassa.

— **A budai női kereskedelmi tanfolyamba**, mely a II. ker. polgári leányiskolával kapcsolatosan áll fenn (II. ker. Batthyány-utcza 10. sz.) a f. 1893/4. tanévi beiratások f. hó 18-ig tartanak. Felvétetnek oly leánynövendékek, kik a polgári vagy a felsőbb leányiskola IV-ik osztályát sikerrel végezték. De beléphetnek oly leányok is, akik ha nem is végezték ezen iskolákat, felvételi vizsgálattal igazolják, hogy van kellő előképzettségük a tanfolyam sikere- elvégzéséhez. A felvételi vizsga tárgyai: magyar nyelvtan és fogalmazás, számtan és földrajz. Felhasználjuk az alkalmat arra, hogy a budai közönséget, mely a női kereskedelmi tanfoiyam ezéljával nem igen ismerős, némileg tájékozzuk. Az iskolát a budai érdekek előmozditására való tekintettel a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kiadott szervezet alapján a székesfővárosi tanács állitotta fel; a felügyeletet a vallás- és közokt. miniszterium és a kereskedelmi miniszterium közösen gyakorolják. A tanfolyam tananyaga és tanrendje egy iskolai évre van beosztva. Tehát aránylag rövid idő alatt elvégezhető. A tanfolyam czélja a nőknek kereskedelmi foglalkozásokra való szakszerű kiképzését, a kereskedelmi szakismeretek megszerzését lehetővé tenni s igy a nők számára egy ujabb keresetforrást biztositni. Feladata első sorban az, hogy oly kereskedelmi és ipari üzletekben, hol egyfelől a szakképzett vezető hiányzik, vagy az üzleti költségek szerényebb mértéke kivánja, másfelől a hol az ellenőrzés korlátolt volta kizárja a drága segédszemélyzet tartását: helyet biztositson a nőknek. A kereskedelmi szakismeretekkel biró nőknek nemcsak igényeik szerényebbek, de megbizhatóságuk, a vevő közönséggel szemben tapasztalt előzékeny modoruk részükre mindenütt helyet biztositnak, kiválóan pedig azon üzletekben, melyekben főkép női vásárlók szoktak megfordulni. A most emlitett szükséglet kielégitésén kivül jó szolgálatot fognak tenni a kereskedelmi tanfolyamok olyan nőknek, kik mint családtagok, helyzetüknél fogva vehetnek részt valamely üzleti tevékenységben s valamikor talán maguk is utalva lesznek arra, hogy üzletet vezessenek. De még a legegyszerűbb háztartásban is mindig sikerrel értékesithetők a szerzett szakismeretek. — A budai női kereskedelmi iskolát melegen ajánljuk részünkről is olvasó közönségünk figyelmébe, annyival is inkább, mert értesülésünk szerint a mult tanévben végzett növendékek legnagyobb része már is alkalmazást nyert.

— **A párbaj mellett.** A Kálmán József dr. halála fölvetette ujból mindazokat az

eszméket, a melyek a párbajok elitélése mellett szólanak. Sőt általános, szinte erotikus jellegü mozgalom indult meg a párbajozásnak végkép való kiirtása iránt. Valóságos irodalom keletkezett e részben s a társadalmi pozicziók igen nagy tekintélyü emberei látták szükségét annak, hogy sujtó nyilatkozataikkal lehetetlenné tegyék a gentlemannok között előforduló kiélesült affaireknek fegyveres elintézési módját. A sürü nyilatkozások és állásfoglalások azonban oly fogalmi zavart idéztek elő, a melyet tisztázni kell, mielőtt a törvényhozás a társadalomban megindított akczióhoz hozzájárulna. Ez a czélja annak a röpiratnak, a mely pár nap multán hagyja el a sajtót s a melyet Andreánszky Jenő drd. irt, a ki ez idő szerint a szegedi államfogház lakója éppen párbaj következtében. A röpirat tárgyalja mindazokat az érveket, a melyeket a párbaj eltörlése mellett egyesek és hirlapok fölhoztak s végre arra a konkluzióra jut, hogy a férfias párviadalok föntartandók, a párbaj-mánia megszüntetésére konkrét javaslatokat sorol föl. Andreánszky Jenő drd. neve a lovagias eljárás terén annyira ismeretes az egész országban, hogy fejtegetései méltán számithatnak a lehető legnagyobb érdeklődésre, már csak ama bátorságnál fogva is, a melylyel magát és felfogását ellentétbe helyezi a párbaj ellen föltámadt intenziv erejü mozgalmakkal. A könyv érdekességének jellemzésére elegendő lesz az egyes fejezeteinek fölsorolása. A tartalom jegyzék igy hangzik: I. A párbaj. 1. A párbaj eredete. 2. A párbaj lelki motivumai. 3. A párbaj jogosultsága. 4. „Társadalmi kényszer". 5. A párbaj és a nők. 6. Párbaj és büntető-jog. 7. A katonaság és párbaj. 8. Mozgalom a párbaj ellen. 9. Schlauch Lőrincz bibornok a párbaj ellen. 10. A sajtó a párbaj ellen. 11. Casinok és körök mozgalma. II. A párbaj-mánia. 12. A társadalom betegsége. 13. A párbaj-mánia ellen. III. Függelék. 14. A nagyváradi párbaj. A röpirat ára 60 kr, a mely összegnek Endrényi Imre könyvkiadó vállalata czimére (Szeged) való beküldése után, a megrendelő portó-mentesen kapja meg „A párbaj mellett" czimü könyvet.

— A **„Libapásztor"** Forrai és Lukácsi uj operette-jének legkedveltebb énekszámai fényes kiállitásban jelentek meg Rózsavölgyi és Társa cs. és kir. udv. zenemükereskedés kiadásában, egyelőre 2 füzetben. A dalok között van Komáromy Mariska által brillánsan énekelt „Szt. Lajos király" keringő és Hegyi Aranka pompás kupléja is. A füzetek ára egyenként 1 frt 80 kr.

— **Felhivás** Budapest fő- és székváros emberbarátaihoz! A kiktől a Teremtő megtagadta a képességet, hogy bajaikat elpanaszolni tudják, a kik emberek s még is félreismerve, megvetve s a társadalomból számkivetetten élnek: a kétszeresen szánandó siketnémák érdekében fordulunk az embarátokhoz. — Sanyaru a sorsuk e szerencsétleneknek, kiknek száma Budapesten közel 500, mert nagy részük tudatlanul nő fel, nem részesülhetve tanitásban, nem azért, mintha nem birna erre képességekkel, hanem a legszegényebb néposztályhoz tartozván, intézetet nem látogathat. — Ilyen szegénysorsu növendékei vannak a vallás és közoktatásügyi m. kir. Ministerium által a fő- és székváros nagylelkü támogatásával alig 2 év előtt létesitett siketnéma-intézetnek is s ezek felsegélyezését óhajtja az I. ker. polgári kör, remélve, hogy e nemes törekvésében támogatásra találand. E czélból 1893. évi november hó 5-én (vasárnap) délután 5 órakor az I. ker. polgári kör termeiben (Alagut-utcza I. sz. I. emelet) Scherer István, a budapesti siketnéma-intézet vezetője a „Siketnémákról" felolvasást tartott, egyuttal bemutatva a növendékkel a tanitási eljárást is. E felolvasásra Czimedet és b. családját tisztelettel meghivja a bizottság nevében Scherer István, Dévai Szöllősy István. Egy jegy ára 1 korona. Adományok a jótékony czélra köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek válthatók fentieknél, továbbá az I. k. polgári kör. gondnoki hivatalában, s az nap a pénztárnál.

— **Tilos az ócskakönyv.** A fővárosi iskolákban megkezdődtek a beiratások. Az iskolák igazgatói nyomtatott figyelmeztetésben hivják fel a szülőket és tanulókat, hogy az ócska iskolakönyvek vásárlásától óvakodjanak. Az iskolaorvosok ugyanis ugy nyilatkoztak, hogy a régi iskolakönyvek, melyekre több év szennye tapad, leginkább okai a gyermekek közt elterjedt ragadós betegségeknek. Hivatkoznak dr. Fodor József egyetemi tanárra is, a ki a „Közegészségügy" legutóbbi számában a következőket irja: „Azok a régi, kézről-kézre adott iskolakönyvek sokszor lehetnek a legveszedelmesebb betegség okozói. Ezek a szennyes könyvek nemcsak kedvét rontják, szemét bántják a tanulónak, hanem folytonos veszedelemmel is fenyegetik. Ki tudja, melyik lapra köhögött a a beteg reá és azután becsapták a könyvet, eladták s most a megvevő tanuló a könyvet kinyitva, fertőzést sziv magába. Alapos tehát az a felszólalás, mely a szülőket óva inti, hogy öreg és elhasznált iskolakönyveket ne vásároljanak gyermekeiknek. Ha pedig annyira szegény a szülő, hogy nem birja az uj könyv költségét, avagy ajándékba kapja a régi könyvet, akkor legalább annyit tegyen gyermeke védelmére, hogy ama könyvet tegye a takaréktüzhely sütőcsövébe s hagyja ott 1—2 órán át a forró levegőben. Ha megpörkölődik — annál jobb."

— **Budai hölgyek.** A budai hölgyek koszoru bizottsága kedden délután ülést tartott a lelkes Szelestey Gézáné elnöklete alatt, a kinek a szép eredmény köszönhető. Az ülésen elhatározták, hogy november 2-án helyezik el a bronzkoszorut. Az ünnepély a szózat elénekelésével kezdődik, ezután gróf Kreuth Béla a törvényhatóság képviselőinek átadja a koszorut. Bartók Lajos ünnepi ódát szaval, mit kinyomatva több ezer példányban osztanak szét. Az ünnepélyt a Hymnusz zárja. Jegyek az ünnepélyre a képviselőház elnökénél, a honvédsegélyző bizottságnál, a polgármesteri hivatalban kaphatók. A bizottság 100 frtot adott az ünnepélyen jelenlevő agg honvédeknek. Rendezéssel a budai ifjuság van megbizva.

— **Felolvasás a siketnémákról.** Vannak a teremtőnek olyan szerencsétlenei, a kik a hallástól megfosztva kénytelenek élni, a kik sohasem örülhetnek kis gyermekeik gyügyögésének, nem viditja fel őket a zene s érzéketlenek a jajveszékléssel szemben. Az utczán találkozva velük, bizalommal fordulunk hozzájuk utbaigazitást kérve, csak akkor ütődünk meg, a mikor látjuk, hogy elpirulva félre fordulnak. Udvariatlan ember, szóra sem érdemesit, mondjuk boszankodva, pedig szegény, milyen örömmel nyujtott volna utbaigazitást, sőt kalauzolt volna udvarias készséggel, ha . . . beszélni tudna. Nem hallotta kérdésünket, mert siket, nem tudott válaszolni, mert néma. — De csak addig néma, a mig nem tanitják, mert a tanitott siketnémák már tudnak beszélni. Budán is van egy intézet, a hol eredményesen tanitanak néhány ilyen szerencsétlent s ezek közül a szegénysorsuknak felsegélyezése ezéljából tart az intézet vezetője november hó 5-én délután 5 órakor felolvasást az I. ker. polgári kör termeiben, a melyen egyuttal be is mutatja néhány növendékkel a tanitási módot. Felhivjuk közönségünk figyelmét e jótékonyczélu felolvasásra, melyről lapunk más helyén is megemlékezünk

— **A Sir Montefiore** betegsegélyző egylet f. hó 13-án tartotta budai fiókegyletének alakuló közgyülését a Zimerman Fülöp (Alagut-utcza 2. sz.) vendéglő külön helyiségében. A gyülés főtárgyát a tisztviselők és választmány megválasztása képezte. Egyhangulag megválasztattak: elnöknek Wellisch Zsigmond, pénztárnok Zimerman Fülöp, ellenőr Kovács Pál urak és 6 választmányi tag. A legközelebbi ülés jövő héten hétfőn, 16-án este 7 órakor leszsz a Wellisch-kávéház külön helyiségében.

*

Egy 18 éves a középosztályhoz tartozó háziasan nevelt hajadon 4000 frt készpénz-hozománynyal, hivatalnokhoz, müveltebb iparos- vagy kereskedőhöz férjhez menni szándékozik. Nem névtelen levelek „Jó szándék" czimen a kiadóhivatalba.

Közelednek a hüvös idők, ajánljuk ez alkalomból Biber és Wirth (II Fő-utcza 12. szám) kipróbált és egyedüli szerét: Szent-Anna mell- és tüdő-teát kökögési, köhögési inger, rekedtség, náthaláz és hurutos mell- és torok bántalmak ellen.

— Rosenthal Géza 14 év óta fenálló trifaili szén főraktári hirdetésére t. cz. olvasóink becses figyelmét felhivjuk.

— Jónevü vendéglőből vagy kávéházból nem hiányozhatik a Courvoisier & Curlier Fréresféle cognac és a Duminy pezsgő.

Budakesz és környéke.

Megszüntek a nyári menetek a közuti lóvonaton a zugligetig és kezdődik a téli vonatrend a Szép Ilona kiinduló pontig, azonban a menetdijak megmaradtak ugy mint a nyári vonatoknál fennállottak. Vajjon miért történik ez igy és miért nem módositják egyuttal a vonatmegröviditéssel a menetdijakat is? Ez eljárásban nagy önkény rejlik és a lóvonatokat használó extravillán lakosainak érdekei egészen figyelmen kivül hagyatnak.

Már ha a nyári vonatoknál is nagy anomália rejlik a térség felosztása és a menetdij között, mennyivel inkább tünik ez fel a téli felosztásnál!

Eddig háromféle menetdijak vannak megállapitva a zugligeti vonalon és pedig: a Károlykaszárnyától a zugligetig 20 kr, annak fele utjáért azaz: a Szt. János kórházig 10 kr. Ebből azt kellene következtetni, hogy a másik fele utjáért szintén 10 kr lenne a menetdij egész a zugligetig, ez azonban nem áll, mert innen t. i. a Szt. János kórháztól a Zugligetig 16 kr és csak a fogaskerekü vasuttól a zugligetig 10 kr, e szerint a legcsekélyebb távolsági részre — mely 6 perczet képez — 6 kr számittatik. Igy megy ez viszont a zugligettől a fogaskerekü vasutig 10 kr, innen a budai részre 16, a pesti részre 15 kr van menetdijkép kiszabva.

Ha már most tekintetbe vesszük azt a körülményt, hogy télen a Szép Ilonától a zugligeti állomás végkép beszüntettetik, — mely 8 percznyi távolságot képez — a menetdijak még mindig azok maradtak, mint a nyári idényre megszabva voltak, méltánytalan anomáliának tekinthető azon menetdijaknak meghagvása a téli idényre nézve, minthogy csekélyebb távolság mellett ugyanazon menetdijakat hagyták meg, mint nyáron egy hosszabb vonal használatánál volt megszabva.

Szembeszökőleg evidens itt az aránytalanság nemcsak télen, de még a nyári idényre nézve is, mit számokkal könnyen illusztrálhatunk.

A zugligettől a Szép Ilonáig 8 percz, innen a fogaskerekü vasutig 8 percz, addig fizettettek 10 krt. Ha a zugliget Szép Ilonai vonal elesik, marad csak 8 percz a Szép Ilonától a fogaskerekig, tehát 8 percznyi utért annyit követelnek, mint a Szt. János kórháztól egész a Károlykaszárnyáig, mely ut többet félóránál tesz ki. Ez az aránytalanság csak ugy lenne némileg helyrehozható, ha mind télen mind nyáron a fele ut a Szt. János kórház vétetnék zsinór mértékül, mely megközelitőleg fél utját képezi a zugliget és Károlykaszárnya közötti vonalnak.

E kulcs szerint némely rész ki lenne egyenlitve az a megröviditès is, melyet a közönség a zugliget Szép Ilona közti vonat beszüntetése által szenved, mert nagy méltánytalanság rejlik azon tényben, hogy egy 8 percznyi ut megvonása mellett mégis ugyanazon fizetési arány tartatik fenn, a mint az a nyári idényre ki van szabva.

Ezt a méltánytalan aránytalanságot a közvasuti igazgató választmánynak komoly figyelmébe ajánljuk, miáltal a több oldalról eziránt felmerült panaszok a kivánt megoldást nyerhetnék. Ezt az ilyetén történendő kiegyenlitést minden józan gondolkozó ember belátandja és helyeselni fogja. És ha akarnak módositani, tegyék meg mindjárt, mielőtt még a tél bekövetkezik, nehogy késő legyen és a kézzelfogható blamage a közönséget továbbra is boszantsa.

Megjegyezzük még azt a panaszt is, hogy az esős és sáros időben a fogaskerekü megálló helyen bokáig érő sárba taposva kell leszállani, miért is télen ezzel az állomással végkép fel is lehetne hagyni, vagy a hely tisztitásáról gondoskodni.

Dani.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Arany érem — Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom és saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Hónapos szobák,

valamint nagyobb szalonok a Dunára való gyönyörű kilátással bérelhetők **Budán (Lánczhid-utcza 12. szám a.) a „Corso“ szállodában.**

Fürdőszobák. — Gőzhajó-állomás. Telephon. — Étterem.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a **›Magyar Szabadalmi Közlöny‹**

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek. Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csövezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositást minden ügyben. Kérdések **„Kalauz“** czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztositó-társaság.

Alapittatott 1843.

Tisztán kölcsönös. Részvényesei nincsenek.

A „Mutual“ bevételei 50 éves fennállása óta;

Dijak	2,355,186,512.— frank
Házbérek, kamatok és nyeremények	707,489.050.— »
Összesen .	3,062,675,562.— frank

Ugyanezen időszakban visszafizetett a „Mutual“ biztositottjainak:

Esedékessé vált biztositások, életjáradékok, visszavásárlások fejében	1,351,464,277.— frankot
Nyereményekért	443 697,213.— »
Összesen . .	1.795,161,490.— frankot

Azonkivül

907 millió frankra rugó

biztositéki alapot gyüjtött biztositottjai javára, melynek egy részét a teljesen tehermentes

78 milló franknyi

különnyereménytartalék képezi.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG:

Budapest, Bécsi-utcza 5.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.

KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.

ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.

A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.

Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

A háziasszonyok figyelmébe

ajánltatik az:

Első budai

tüzelőanyag-raktár.

ALAPITTATOTT 1878-ban.

II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll:

A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet**, darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **budapesti légszes-gyári pirszenet** (**COAKSZ**) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett éz teljes mértékkel** szállitom.

Becses pártfogást kér

tisztelettel

SEIDE JÓZSEF.

„Gyógyforrás-szálloda és vendéglő“

Budapest, Zsigmond-utcza 30.

Hónapos szobák, napi szobák

olcsó áron.

Vendéglő-helyiségeimet a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlva, maradok tisztelettel

Pavlicsek Adolf, vendéglős.

PÉNZ, sorsjegyekre, értékpapirokra, a legolcsóbb kamat mellett, majdnem a teljes értékig kapható

KORMOS GYULA és TÁRSA

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETÉBEN

BUDAPEST,

V. Dorottya-utcza 5. sz.

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Bocskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TÖRKÖLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

Legolcsóbb bevásárlási forrás élővirágokban!

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

Egyúttal bátorkodom a közelgő mindszent- és halottak napjára a t. cz. közönség figyelmét **Erfurti** és száritott virágokból készült

KOSZORÚ-RAKTÁROMRA

felhivni.

Erfurti és száritott virágokból készült koszorúk 3 frttól felfelé.

Élővirák-koszorúk 2 frttól felfelé.

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minöségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa

BUDAPEST, (BUDA)

I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr.	frt	1.— kr.
» » ½ »	»	—.55 »
» » ¼ »	»	—.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója	»	—.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten dijmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczfavirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután àz az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, elősegiti és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik s részben a testi melegség. részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nem eléggé melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint. t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hulláit, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

Vidovits és Dánczinger

VENDÉGLŐJÉBEN

(Buda), II. ker. fő-út 8. szám alatt,

mindenkor friss csapolásu

PILSENI SÖR a polg. serfőzdéből

és

DREHER-féle kőbányai sör,

!!! Izletes magyar konyha !!!

HAZAI BOROK

utczai kimérése, — 10 literen felül házhoz szállittatik.

Étkezési jegyek kiadatnak 20%-al, érvényesek déli és estebédre.

Számos látogatást kérnek

kiválló tisztelettel

Vidovits és Dánczinger,

vendéglősök.

A téli-idény

közeledtével alulirottak tisztelettel ajánlják a t. cz. közönség figyelmébe jól berendezett **tüzifa-raktáraikat,**

ugyszintén

légszesz- és gőzfavágóikat,

nevezetesen **Pesten**:

1. **Báthory-utcza 6. szám**, az uj épület mögött,
2. **Aradi- és Vörösmarty-utczák sarkán.**
3. **Kertész-uteza 32. szám.**
4. **József-körut 65. szám**

Budán: Szegényház-utcza 3. sz. (**Ország-ut 8. sz.**)

Luczenbacher Fál utódai.

TÁNCZ-INTÉZET

Mazzantini Lajos a m. kir. operahaz balletmestere

f. évi október 15-én megnyitja tánczintézetét.

Növendékek felvétetnek 4—6-ig délután.

Andrássy-út 25. sz. a., II em. 13.

(Bejárat dalszinház-utcza 1.)

A t. szülők kéretnek a beiratást idejekorán teljesiteni, hogy az előadásban akadály ne legyen. — **A gyermek-kurzus november hó 1-én kezdődik.**

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, Déli vaspálya 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli idényre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt stiriai szenet.

A főraktárhoz fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Mindenszentekre

művirág-, erfurti- és bőrkoszorúk izléses kötésekben, nagy választék.

SIRDISZITÉSEK

délszaki növény- és virágdiszszel a legolcsóbb árakban.

A koszorúknak dobozokban való szállitását vidékre bérmentesen eszközöljük.

Tölgyfa-sirkeresztek 2 frtól 8 frtig.

SIPOSS ANTAL

m. zeneakadémiájában

(Kecskemét-utcza 14. szám alatt)

az 1893/94. tanévre a beiratkozás már folyamatban van. A tanszakok, a melyekre növendékek jelentkezhetnek, a következők: **zongora**, kezdettől a magas kiművelésig; **zeneelmélet** és zeneszerzéstan, magán- és karének. Női osztályok: két óránkint 8 tanoncz, hétfő, szerda, péntek; ifjak: kedd, csütörtök, szombat 5—7-ig. A beiratás a délelőtti órákban eszközöltetik.

BURES HENRIK

keztyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyű 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltószer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer)

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

Kovald Péter és fia

BUDAPEST.

Mű-selyem-festő

és

vegy. tisztitó-intézet

uri, női öltönyök,

diszitő- és butorszövetek, függönyök, szőnyegek, csipke- és végáruk számára.

FŐ-ÜZLET.

VII., Szövetség-utcza 37. sz.

FIÓK-ÜZLETEK:

II., Fő-utcza 10.

IV., Kecskeméti-utcza 5.

IV., Kis Korona-utcza 6.

VI., Andrássy-út 26.

VII., Akáczfa-utcza 42.

VIII., Rökk Szilárd-utcza 18.

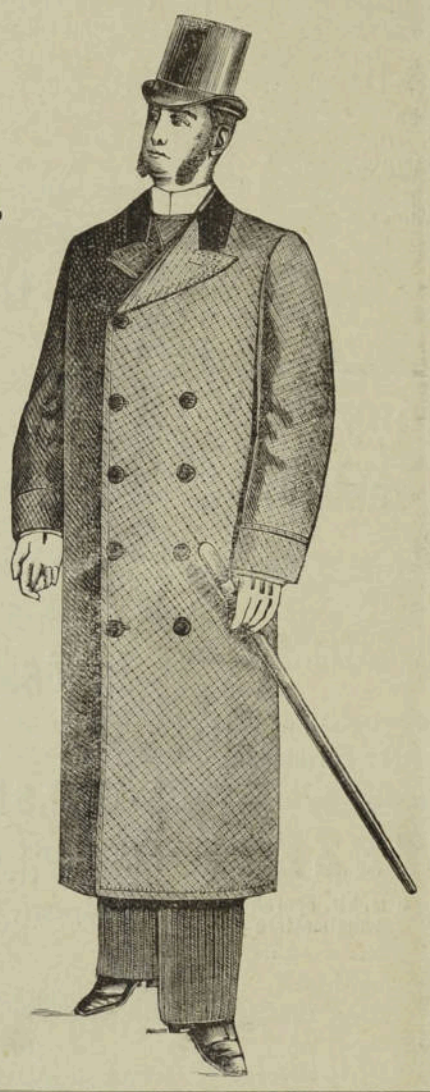
IX., Soroksári-utcza 25.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Kegyelet napjára!

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

(II. ker., Buda fő-utcza 10. sz.)

Koszorúk

a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Levélkoszorúk . . . . . **1 frttól** felfelé
Élővirág-koszorúk . . . . . **1.50 krtól** felfelé
Erfurti száritott virágkoszorúk **2.50 krtól** felfelé.

Erfurti száritott **virágvánkosok és keresztek** nagy választékban **olcsó árakon.**

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

szepes-iglói és kézsmárki

len-, vászon-, damaszt- és chiffon-áruk

egyedüli gyári raktára

nálam lévén, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy e

honi-ipar-áruczikkeket

gyári árakon bocsájthatom a t. közönség rendelkezésére.

Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 42. sz. Vasárnap, október 22.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Egy kis statisztika a 32-esekről.

Nem régibben került könyvpiaczra az évenkint megjelenő katonai statisztikai évkönyv 1890-diki folyama, 400 lapra terjedő nagy quart füzet, mely annak az évnek sorozási eseményeiről, az egyes hadcsapatok állományáról s a közös hadcsapatok állományáról s a közös hadsereg egészségügyi viszonyairól bőséges és igen kimerítő adatokat tartalmaz, számos stat. táblázattal világositván meg ezen adatokat.

E lapok t. olvasóit tán érdekelni fogja a fő- és székváros területéről s annak környékéről kiegészitett 32-ik házi-ezredre vonatkozó egynémely adat, melyek az emlitett munkából kijegyezve, ime itt következnek azon megjegyzéssel, hogy a mi ezredünkre vonatkozó számok után zárójelben következő négy további szám az ugyanazon dologra vonatkozó átlagszámait jelentik 1. a budapesti hadtestparancsnokság, 2. a magyarországi, 3. az ausztriai, 4. az összes monarchiabeli csapatok viszonyainak.

Az 1890. évben felhivott három korosztálybeliek minden 1000 hadkötelese közül nem jelent meg (s az első helyen álló számok mindenkor a 32-dik ezredre vonatkoznak) 68. (46. 85. 69. 76.) besoroytatott 216. (232. 208. 259. 232.) hadi szolgálatra alkalmatlan volt 149. (167. 181. 150. 163.) Minden 1000 hadköteles közül a 153 czm. testmagasságot el nem érte s ezért visszavettetett 56. (29. 35. 39. 37.) A kellő testmagasságot elért egyének közül visszautasittatott testi gyengesség miatt minden ezer közül 639. (564. 596. 486. 533.) s ezen átlag számok itt ezredünk abszolut számát igen feltünővé teszi.

Történt pedig a visszautasitás eskór miatt $0._2$ ($0._5$ $0._4$ $0._7$ $0._6$) siketnémasság miatt $0._4$ ($0._3$ $0._7$ $0._5$ $0._6$) rövidlátás miatt 3. ($1._8$ $3._4$ $0._9$ $2._3$) kancsalság miatt $2._4$ ($2._3$ $1._5$ $2._0$ $2._4$) fülbajok miatt 5. ($7._2$ $4._3$ $5._7$ $5._1$) golyva miatt 3. ($2._8$ $9._5$ $30._1$ $21._4$) sérv miatt $15._7$ ($18._4$ $11._2$ $12._1$ $11._7$) lőcslábuság miatt $2._2$ ($13._7$ $13._3$ $16._2$ $14._9$) lud-lábuság miatt 2_5 ($9._4$ 8_3 $11._4$ $10._1$) csetben minden 1000 közül, a mely abszolut számokat a szembe állitott átlag számokkal összehasonlitva, igen érdekes következésekre juthatunk.

1890. évben 47 hastifus fordult elő a budapesti helyőrségben (hét lethalis) s ezek közül 35 eset a főváros balparti részeiben fordult elő, mig a jobb parton csak 12.

Az sem érdektelen, hogy a szóban levő munka miként osztólyozza a betegeket nemzetiség szerint (s itt már eltekintünk házi ezredünkből) minden 1000 tényleg szolgáló katonára jutott ugyanis trahomás beteg $1._3$ román, 2. német, 2. horvát $10._2$ ruthén, $13._4$ cseh $16._3$ magyar és ez igen sajnálatos dolog, de még kellemetlenebb megtudnunk azt, hogy 1000 tényleges katona között volt syfilitikus 46. német, 49. horvát, $57._6$ ruthén, 59 cseh, $68._4$ román, $72._3$ lengyel és — 94 magyar.

Megtudható továbbá ezen érdekes mű egy másik táblázatából, hogy minden 1000 katonára $1._{22}$ öngyilkos jut. Házi ezredünkben 1890. évben 2 öngyilkosság, 3 öngyilk. kisérlet és 7 öncsonkitás fordult elő.

A budapesti (4-ik) hadtestparancsnokság területén minden 1000 tényleges katonára esik $907._3$ megbetegülés és $4._1$ haláleset (az egész hadsereg 1050 illetőleg $4._9$ átlagával szemben).

A 32-ik ezredben volt 1000 emberre 926 betegedési eset, $1._3$ haláleset. A 926 betegülés közül legtöbb esete volt a syphilisnek: 165, utána következett a bronchialis katarchus: 64, majd a bél katarohus és a lábbajok 58—58 esettel minden ezerre.

Az egész hadseregben betegség folytán elhalt 1389 tényleges szolgálatban álló és 4190 szabadságolt és tartalékos katona, házi ezredünkben 2 tényleges szolgálatban álló és 16 szab. vagy tart. egyén halt meg.

Az érdekes füzetet a monarchia 48 állomásáról felvett hydrometricus adatok zárják be, melyek a kutak vizéről, a talajviz állásáról s a folyóvizek magasságáról adnak számot s itt kiemelhetni véljük azon érdekes adatot, hogy a Krisztinavárosban levő 17-ik számu helyőrségi kórháznak kutja $19._{75}$ méter mély, melynél mélyebb kut még csak Bécsben $24._0$ és Josefstadtban $22._{22}$ van.

Dr. Romy Béla.

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Abdurrahman ezt látva, széthasitá köntösét és sarkantyuba kapva lovát, elnyargalt a körönd előli térről; a várkastély felé futtában szemközt találkozik szilihdárjával, a ki kérdezé tőle, hova fut.

— Istennél a segedelem! felelt neki a basa; a napok beteljesülnek, mi nem vagyunk itt többé urak! eredj vissza, rakj tüzet lakásomban s küldd szét az eunuchokat, hogy gyujtsanak fel sorban minden házat, s a futó tűzárkok kanoczait gyujtsák meg. A tubafa alatt találkozunk.

Az a tubafa pedig már a paradicsomban van.

Innen vágtatott a bécsi kapu felé, hogy legalább ne Petneházy és az ál Ihánzáde szemeláttára essék el.

A győzelem-téren (török elnevezés!) találkozott a recsinbtár agával és a tüzérparancsokkal.

— Vissza! vissza! csak a dicsőség még a miénk, az élet nem többé!

Azzal mind a hárman visszalovagoltak a bécsi kapuig; ott, a hogy a keresztyén vértesek tódultak elő a résen, leugráltak lovaikról, azokat ott leszúrták s meztelen karddal kezeikben, gyalog rohantak az ostromlók közé; néhány percz mulva vége volt mind a háromnak, a győztesek Abdurrahman testén keresztül rohantak a városba.

Már akkor itt általános volt a futás, Petneházy diadalával szétbomlott a török védelmi rend; elől, hátul meg voltak támadva; minden utczán szemközt jövő csapatok fogadták a futókat, itt térden állva esdtek kegyelemért, a mit nem kaptak meg; amott kétségbeesetten harczoltak utolsó emberig s e viadal közepett elkezdtek a felgyujtott házak égni, a miknek utolsó szobáiban még harczoltak az utolsó pillanatért.

Legtovább tartott a tusa a várkastélyban; ott kétezer férfi, asszony és gyermek, a janicsáragával és a főmuftival egy kerek toronyba elzárkozva, végső kétségbeeséssel védte magát, melyet a bajorok tulnyomó ereje nem birt lekűzdeni. Végre a vezérherczeg, hogy a harcznak végét vesse, kegyelmet adott nekik, s nem engedte őket bántani. A janicsáraga a bajor herczeg lábaihoz borulva, kebléből egy szelenczét vont elő s neki nyujtá, az tele volt Abdi basa utolsó gyémántjaival, miket a török vezér a harcz előtt dolmányáról letépett, elszórt és miket az előrelátó aga bölcs volt felszedni, hogy életét megváltsa rajtuk.

Az alvezér életét a Zerini ezrednek egyik magyar közvitéze mentő meg.

A várba vonult zsidók a végveszély alatt a vizvezető alagutján menekültek le a Dunára, azt remélve, hogy az általános zavarban ott hirtelen kincseikkel hajókra rakodhatnak s sikerül megmenekülniök. Azonban épen ez vált veszedelmükre, mert ott a kegyetlen tolpatsik kezeibe kerülének, kik őket nőstől, gyermekestől nyomorúan lemészárolák s kincseikben prédát ütének. Jobban jártak azok, kik benn a várban maradva, a zsinagógában és egy pinczeboltban elrejtőzének, s a győzelmesek kegyelmébe ajánlák magukat; azoknak élete meghagyatott, mivelhogy németül tudtak beszélni — ezer tallér váltságdijért. Elfogóik brandenburgiak voltak.

Ekkor mutatott a napóra Mátyás király templomának falán ötöt.

Két óráig tartott a véres szomorujáték.

S annak bizonyságául, hogy valóban vége van, földrengető ropogással sült el az Abdi által utczahosszat ásatott futóakna, mely romba dönté még a mit az ostrom épen hagyott is: Budavára nem volt más, mint egy romhalom, égő üszökkel fedve és vérrel befestve.

S a ki ezt a megrendítő tragédiát a tényi halmokról a legnagyobb léleknyugalommal nézte — az a török nagyvezér volt. A török hadsereg láttára esett el az ozman birodalom kulcsvára, büszkesége: Buda.

Petneházy pedig az első volt annak falain a végostrom alatt, s vágytársa az utolsók között volt, kiknek a körtorony vitézei legtovább ellenálltak.

Petneházy másnap reggel Gábor barát kiséretében összejárta Budavár romjait. Alig talált már rá az ismerős helyekre; fel volt dulva

Az elhagyatott Buda.

Sajátságos az élet, még sajátságosabbak az emberek, de legsajátságosabbak azok az emberek, a kik a többinek szolgálatára rendelvék és vállalkoztak, de a valóságban azoknak nyakán ülnek és rajtuk basáskodnak.

Ilyenek az állapotok Budapesten is, a hol még az a különös nevezetesség is szemlélhető: miként dédelgeti a tanács Pest kisasszonyt a mostoha Buda urfi hátrányára.

A Döbrentei-utczáról, az Attila-utczáról és általában a belső városrészekről, mint a városmajorról ki lett már mutatva részletesen, hogy mily mostoha elbánásban részesülnek ez utczák és területek az adókedvezmények tekintetében a Duna balparti területén elterülő utczák és terekkel szemben.

Ki lett mutatva az is, hogy a Naphegy telektulajdonosai miként turják évek óta a földet, hogy a megkezdett remek villa-sort ujabb és ujabb, szebbnél szebb villákból folytathassák. Ámde hasztalan, akár a falra hánynák a borsót: a Naphegyen se utczák nem nyittatnak, nemcsak, de sőt a régi szőllőtulajdonosok által nyitott egy szüreti közlekedési út se hozatik annyira helyre, hogy legalább az épitkezéshez szükséges anyagok könnyü felszállitása lehetővé tétessék.

De hát mit mondjunk a Naphegynek folytatását képező Német-völgyről és a vele határos paradicsom-kertről, az Orbánhegyről, mely keletnek, menedékes fekvésénél fogva és fedve a kis Svábhegy által az északi széltől, villaépitkezésre páratlan.

De hát hiába vannak meg az Orbánhegynek felsorolt előnyei, hiába fekszik oly közel az alaguthoz, hogy 20 percz alatt könnyü sétával beérhető, hiába uralja az Orbánhegy tündéri kilátásával Pestet, a felső és az egész alsó Dunai részeket: utjai ma is csak a régi dülő szőllő utak.

Kérdjük: miért van ez igy?

Felelet: azért mert a tekintetes Tanácsnak Buda mostoha gyermeke.

Állitásunkat be fogjuk bizonyitani. Valahányszor Pest kisasszonynak adandó kedvezményről volt szó, — nehogy Buda urfi megapprehendáljon valahogy — idő előtt (mert az apprehensiótól csak addig tartanak mig amott a kisasszonyt felcziczomázzák) aztán rá se hederitenek többé egy ideig Buda urfira, legalább addig nem, mig a kisasszonynak ismét uj ruha nem kell a jóravaló bizottság Buda urfinál is megjelent és illő leereszkedéssel megkérdezte: mi tetszenék?

Buda urfi a jóravaló bizottságot mindenkor nagy szivességgel fogadta és mint egyenes jellem, soha se tett kifogást azon tulnyomólag nagy számu rokonsági tagok ellen, a kiket a jóravaló bizottságban Pest kisasszony részéről felösmert. Érezte ugyan szükségét annak, hogy az ő atyafiai talán mégis hivatva lennének az ő házi bajait jobban ismerve, azokon segiteni, de mint gentleman nem sérthette meg szeretett kedves hugát, habár többszöri csalatkozása után a jóravaló bizottságban, sejtette, hogy drága, nagyon drága huga részéről csak mostoha testvérnek tekintetik.

Azonban a rosszat nem merte, nem tételezhette fel, mig végre megnyiltak szemei.

Történt ugyanis, hogy Pest kisasszony ismét uj ruhára vágyott, nehogy tehát az urfi apprehendáljon, esetleg kardot rántson — nem olyan drága, nagyon drága huga ellen. hanem a jóravaló bizottság ellen, mert hát itt az anyóst kell keresni — a jóravaló bizottság ismét bekopogtatott Buda urfinál, még pedig a polgármesterekkel az élén. Sőt ha jól emlékszünk vissza maga Ráth papa se hiányzott.

A szurok nem volt alaptalan, mert Buda urfi alig volt rábirható annyi csalódás és megcsalódtatás után, hogy legkedvesebb tagját. Orbánnak hegyét bemutassa a jóravaló bizottságnak s tőle irt kérjen. De hát annyi tisztesnek kinéző férfiu igéreteiben nem lehetett egészen reménytelen elvezette tehát őket Orbánhoz.

Ez történt négy évvel ezelőtt. A jóravaló bizottság mindent megigért, keresztmetszéseket helyezett kilátásba a Mártonhegyétől Isten hegyének ez útjáig; szerpentinákat fel a Jókai Mór-féle villáig; fogaskerekü vasutat a déli vasuttól kiindulólag fel Orbánnak egészen a feje tetejére; és hogy semmit ne hibázzanak el: a jóravaló bizottság látható feje kijelentette, hogy még mielőtt a munkához fognának, még egyszer kijönnek és meghányják vetik a dolgot. El kellett hinni mindent, mert ráadásul Ráth papa bajuszára megesküdött, hogy ugy lesz, a mint a jóravaló bizottság akarja, ugy is lett, a mint akarta!

Az igéret nem maradt el; mielőtt a jóravaló bizottság munkához látott volna, vizitre jelentkezett Buda urfinál. — Igaz, olyan alkalomkor ismét, mikor Pest kisasszonynak ismét kellett valami; a rosz nyelvek el is árulták, hogy valami uj divatu colé volt az a mire a foga fájt. Csakhogy az anyós megcsalta őt is szegényt, mert colé helyett colerát hozott neki, a mi azonban az anyósnak nagyon sokat jövedelmezett.

Hogy röviden befejezzem, a diagnósistól nem tért el a jóravaló bizottság; a mit négy évvel ezelőtt igért, azt most három évvel ezelőtt ujra megerősitette.

És mi lett az eredmény?

Az, hogy Orbán könnyes szemekkel nézi, hogy Mártonnak hegye mellett épittetett a jóravaló bizottság véleménye alapján a tekintetes Tanács az egyik polgármester kedves fia apósának bizonyos Rodofnak villájához egy pompás utat, a melynek mintájára talán a milleniumra elkészittetik majd a terveket, hogy tulajdonképen mire is volna hát szüksége Orbánnak.

Egyiptomi József.

---

minden. A vadaskert fái ki voltak vágva és feltüzelve, a regényes kioszknak s a rózsalugasoknak helyök sem látszott már. Csak egy kettétört kőlap emlékezteté még valamire, a mit a sánczmunkák közben félig eltakartak földdel. Annyit megtudott alakja felől, hogy az török halott sirköve, s annyit el tudott olvasni az arabb betükből, hogy azon a kövön Abdi basa egyetlen leányának, Tellinek neve van bevésve. Szinte jól esett azután, hogy a sárga házat, melyben őt legutoljára látta és meggyülölte, nem találta sehol; azt ugy szétrombolák a tüzgolyók, hogy fel nem lehetne ismerni a romhalmaz közől.

A szerzetes némán megszoritá az ifju kezét; tán kitalálta gondolatjait? A halott szerető emléke nehéz!

A mint a füstölgő romok közöl ismét alászálltak, szemközt találkozának Heiszlerrel; a tábornok sohasem szerette Petneházyt nagyon, annál kevésbbé a barátot; bántotta az, hogy a magyarnak miért van vitézsége — és esze? Mint később megtudá, Funkensteinnak sógora is volt; a mi elég ok lehetett a haragra a tegnapi hőstett után.

— Ne is menjen ezredes ur a főhadiszállásra, szólt hozzá szárazon, parancsot hozok önnek a főherczegtől; az egri basák Pest ellen jönnek, már Hatvanig értek és ott elsánczolják magukat: onnan ki kell őket ugratunk, mielőtt várat csinálnának belőle. Vegye ön át Pesten levő huszárezredét s induljon velem még ez órában, én az Aspremont vasasokat vezénylem. Tüzes Gábor ur pedig menjen a főherczeghez s várja ott további rendeletét.

Gábor barát azt sugá Petneházynak: őrizd magad ettől az embertől, a ki mindenkit úrnak nevez. Tudtomra a magyar eddig csak az Istent és fejedelmét hivta uramnak, és ha másnak mondta, gunyolódott vele.

Azzal elváltak.

Petneházyt átment Pestre és egy óra mulva csatlakozott Heiszlerhez huszárezredével, mely saját nevét viselte. Felötlött előtte, hogy ilyen hadi vállalathoz nem visznek ágyukat; de nem kérdezősködhetett, mert tudta a szokást, hogy felsőbb rangu tiszt az alsóbb fokunak ilyen kérdésre helyt nem áll.

Másnap szép rendben megérkeztek Hatvan alá; annak már akkor hevenyészett sánczai voltak, miknek szegletén a basa lófarkas holdja villogott.

Heiszler ott azt az utasitást adta Petneházynak, hogy a török hadsereg által összeterelt gulyát hajtassa el a város alól — fényes nappal.

A feladat a nevetségig lehetetlennek látszott; de Petneházy nem mondta rá, hogy lehetetlen. Hogy ne legyen senkinek kifogása személyes bátorsága ellen, kiválasztott ötven vitézt huszárai közül; s ő maga élükre állva, bátran belovagolt velük egész a török sánczok aljáig, a hol a gulya tanyázott.

Egy pár szakállas golyó elbúgott fejük felett, de kárt nem tett bennük; később sürüen tüzeltek rájok öreg puskákkal: Petneházy erre megritkitá a csapat hadsorát s sebesen neki nyargalt a gulyának; az őrtálló kurdok elszaladtak, ott hagyták a teheneket, a huszárok pedig kiszakitottak belőlük egy pár száz darabot s elkezdték hirtelen terelni maguk előtt.

A városban levő törökök előbb cselvetésnek hitték ezt a mozdulatot s nem jöttek ellene, most azonban maga az egri basa és alvezérei hatszáz spahival iramodtak a huszárok után, hogy ezt a csufot ne engedjék megtörténni.

Heiszler jól láthatta, hogy Petneházy milyen veszélyben forog; de azért nem mozdult meg helyéből. Ha elesik, azt lehet róla mondani: elvette vakmerő bolondságának diját; ha megmenekül, csak a parancs szerint cselekedett.

Azonban Petneházy nem gondolt a megmenekülésre, hanem a mint látta, hogy a török azonnal utoléri, hirtelen megállitá katonáit, s visszafordult maroknyi népével az üldüző ellenségre; annak egy része tovább rohant a nyargaló gulya után, más része akkor toppant meg, midőn a huszárok közéjük vágtak.

(Folyt. köv.)

Ismét a Naphegyről.

A naphegy fejlődéséről jobban mondva fejletlenségéről és annak okáról már több izben megemlékeztünk, igy a II-ik évfolyam 6-ik számában 1893. febr. 12-én, a II. évfolyam 8-ik számában 1893. febr. 26-án, a II. évfolyam 20-ik számában 1893. jun. 11-én, a II. évfolyam 25-ik számában 1893. jun 25-én, a II. évfolyam 26-ik számában 1893. julius 2 án különösen olvastuk pedig azokat a nehéz akadályokat, a melyek leküzdése nélkül fejlődés nem is várható (mint ut, viz, kanalizálás és világitáshiány)' örömmel tapasztaljuk, hogy e felszólalás nem maradt eredmény nélkül s egyes telektulajdonosok áldozata és tevékenysége folytán végre a főváros e legegészségesebb és szép kilátásu városi beltelke is rohamos fejlődésnek indult s a telkek értéke is ennek folytán jóval emelkedett. Különösen felemlitendő, hogy a Lisznyai-utcza egy része makadamiroztatott és kavicsos járdával látatott el, melynek folytatása és teljes keresztül vitele a jövő évben teljesitendő muukálatot képez. A vizvezetéki hálozatot egy jó részt már lefektették s ezt folytatják is. A naphegy különféle pontjain uj lámpákat állitottak fel. A Lisznyai-utczába nyuló kertek (naphegy-utczai házak) düledező keritései ujakkal látatnak el, valamint az üres telkek bekeritezései és beültetései is megkezdődtek. A tulajdonképeni fejlődés épitkezés is folyamatban van, igy pl. Bitterman István ur 33000 frtba kerülő csinos emeletes villája már tető alatt áll s nemsokára egészen elkészül. Tudomásunk szerint Szelestey Géza fővárosi bizottsági tag ur a Gellérthegyi házak kisajátitó bizottságának elnöke, valamint Lányi Ernő pedagógiumi tanár ur a tavaszszal szándékoznak épitkezni.

Kivánatos volna, hogy a fővárosi tanács, a közmunkák tanácsával együtt a naphegy fejlődését hathatósabban mozditaná elő. Kivánatos, hogy a barak-kórháznak a város közepéről való eltávolitási határozatát keresztül vitetné, valamint a mészáros-utczából a szent János-térre vezető és a naphegyet keresztül szelő utcza egészen kinyitatnék és evvel összefüggő a naphegy tetején rendezendő köztérséget is befásitaná, hogy a leendő millenium e kerületben is, de különösen a királyi palotával éppen szemközt fekvő helyen is fejlődési nyomot mutasson. Ismételten felhivjuk még a tanács figyelmét, hogy a mészáros-utczában a naphegy-utcza elején, annak közepén álló távirda oszlopra és ennek támoszlopára, mely a közlekedést különösen azonban ily meredek utczában télen nagyon is akadályozza eltávolitatná, de nem is ártana, ha ily élénk közlekedő fő utvonalon a távirda fenyőoszlopok helyett különösen azok helyett, melyek még támoszlopokkal is el vannak látva, vasoszlopok állitatnának.

Igazunk volt.

Annak idején a napi sajtó tendentiozus és fölületes itéletével szemben, mi határozott állást foglaltunk Szabó Xavér zenei gyöngye, a „Dárius kincse“ mellett. A darab igazolja állitásunkat, mert müsoron marad s diszelőadáson kerül szinre. Megemlitjük azt is, hogy a szaklapok komoly birálói nekünk adnak igazat. Közelebb dr. Gönczi Mór, a jól szerkesztett „Zene és szinművészeti lapok“ szerkesztője mond véleményt a darab felett.

Idézzük e komoly és számbavehető véleményből a következőket:

„A mű maga egészben véve igen sikerült. Számos és határozottan tulsulyban levő fényoldalai mellett, egyik árnyoldala e balletnek a nem helyesen választott szöveg. A tárgy alapeszméje magában véve igen szép gondolat, kivitelében azonban nem szerencsés; háládatlan feladatot teljesit különben minden zeneszerző, ki egy egész estét betöltő balletet ir. — Rutinejának és jó izlésének adta bizonyitékát, hogy érdeklődésünket az est folyamán nemcsak hogy ébren tudta tartani, de azt mindig fokozta is. Pedig zeneileg mindig komoly marad, formáiban egészen klasszikus. Zeneszerzési technikája igen elütő a modern iránytól, formái mindig szépek és kerekdedek, orchestere pedig hiven illusztrálja a szinpadon történteket. Mindjárt az expositioban előforduló oláh táncz üdeségével hat, kár hogy az expositio tánczaiban előforduló és a középső szólamoknak osztott tizenhatod figuratióknak gyorsitott tempóban lehetetlen kivitele akadályozza, hogy ezen tánczok még frissebben adassanak elő.

A ballet kiváló, kimagasló részei: a „Perpetuum mobile“ száguldozó hegedü futamok mesteri feltornyositása, merész rithmikai kabinet-kép; további az „offertorium“, mely lythurgiai szövegre irva áhitatos vallásossággal hangzik, vége felé a csendesen folyó harmóniák hatalmasan törnek föl az ég felé. Igaz hangulattal tudta zeneileg a szeretet hangjait eltalálni, épp ugy közvetlen melegséggel zengi Szabó a szerelem szózatát; s ugy a nagy szerelmi jelenet, valamint a későbbi intermezzo is, a ballet legszebb, legdalamosabb részei közé tartoznak, itt jutatja érvényre Szabó a vonósok gyöngéd behizelgően rezgető sóhajait; a szív emelkedett dobbanását lebegő, majd lázasabb, lüktetőbb rithmusokkal adva vissza; épp oly hatásos a szerelem szenvedélye, melyben a teljes zenekar fényével káprázik.

Kedvesség, gyöngédség tekintetében páratlanul áll a partiturában a „Kalinikus“, a görögök szerelmi bordala.

Ez az öt szám olyan kimagasló zenei fokon áll, hogy bármely nagy s komoly operában dicsőségesen válnának be; a ballettet pedig ugyszólván klasszikussá teszik válogatott nemességükkel, igazi valódi zenei szépségükkel. Ezek körül csoportosulnak a különféle tánczok, indulók. A tánczok nagy részénél Szabó eredeti arab, néger, abyssiniai, perzsa s más nemzeti motivumokat vett alapul zenei kidolgozásánál, a mi némileg megbénitotta eredeti fantáziáját. Ha tisztán képzelete szülötteivel dolgozott volna, ugy hisszük, még kiválóbbat alakitott volna.“

A kitünő zenebiráló azzal végezi czikkét, hogy Szabó Ferencz „Dárius kincse“ a világ zeneirodalmában előkelő helyet foglal el.

Mi részünkről örülünk, hogy budai polgártársunk remek műve igazolta itéletünket.

Az orbánhegyiek sérelme.

A kies és fejlődésre nagy mértékben jógosult Orbánhegy bizony elmaradott állapotban van. Nagy ott a vizszükség. Az érdekeltség még 1889-ben tett lépéseket, hogy a baj orvosolva legyen. Kérvényeztek a tanácshoz; de a kérvény elintézve még nincsen. Közöljük az ujabb kérvényt teljes szövegben remélve, hogy a fő- és székváros tanácsa ezt kedvezően és az érdekeltek javára intézi el, mert kézzel fogható hogy ez égető szükség:

„Tekintetes fő- és székvárosi Tanács!

Mély tisztelettel alólirottak már az 1889. évben 11.011 szám alatt beadott kérvényünkben az iránt folyamodtunk, hogy az Orbánhegyen levő telkeinkre a városi vizvezeték bevezetessék. Ezen kérvényünk folytán a tekintetes fővárosi Tanács felhivására a vizvezetéki Igazgatóság azt a véleményt terjesztette elő, hogy az Orbánhegynek vizzel való ellátása úgy volna eszközlendő, hogy a Svábhegy közepén egy uj vizvezetéki medencze volna létesitendő, a melyből azután a mi alantabb fekvő telkeink vizet kapnának. A vizvezetéki igazgatóság egyuttal egy tervet és költség előirányzatot készitett, a mely szerint a vizvezetéki medenczének előállitási költsége 7750 forintba, a csőhálozat pedig 11350 frtba kerülne.

Tisztelettel alólirottak erről értesülve még 1889. év végén beadott kérvényünkben bejelentettük a tekintetes fővárosi tanácsnak miszerint mi egyetemlegesen kötelezzük magunkat a csőhálózat előállitási költségeinek megfelelő 8% kamatot a főváros részére telkeinkre leendő bekeblezés mellett biztositani. Daczára ennek és daczára az összeg csekélységének, melybe az egész munkálat kerül négy egész esztendő telt el a nélkül, hogy ezen ügyben tovább csak egy lépés történt volna.

A tekintetes fővárosi tanács tudomással bir arról, hogy telkeink, melyek előbb virágzó szőllők voltak a phylloxera által teljesen elpusztitattak, s hogy a budai vizszegény hegyekben vizvezeték nélkül kulturát létesiteni teljesen lehetetlen. A fő- és székvároshoz nem méltó állapot az, hogy annak közvetlen közelében lévő azokon a helyeken, melyek egészségesebb fekvésüknél fogva kiválóan alkalmasak volnának nyaraló telepekül szolgálni, sem kerteket sem nyaralókat létesiteni nem lehet és hogy ott éppen az ujonnan épülő királyi lakkal szemközt nyomoruságos luczerna és kukoricza földek disztelenkednek. És milyen egyenlőtlenül bánik e tekintetben a tekintetes fő- és székvárosi tanács a budai hegység egyes részeivel! A Mártonhegy és a Széchenyihegy legtávolabbi részeibe, ott is hol emberlakta hely nincs, van vizvezeték, nálunk az Orbánhegyen és az Istenhegy alsóbb részeiben a hol a főváros közelségénél fogva egy nyaraló a másik után épül, nem kapunk vizet és kénytelenek vagyunk a városi közkutakból szamárháton a legszükségesebb vizet meredek lejtőkön felhordani. És ezen nagy nyomoruságon csekély 18000 frttal lehet segiteni, mely a főváros által csak mint 8%-ot kamatozó tőkebefektetés lenne előlegezendő. Nem kérünk sem kiváltságot, sem kegyelmet, csak egyenlő részesitést a főváros intézményeiben, nem is kérjük azt ingyen, hanem megakarjuk azt fizetni. Miután pedig most már az a kifogás is élét vesztette, hogy a budai részeken nem engedhető meg a vizvezeték kiterjesztése, mig a pesti oldal vizzel ellátva nincs és miután a tekintetes fő- és székvárosi tanács a 8106/92. számu végzésében is kilátásba helyezte, hogy a pesti vizmü kibővitése után az Orbánhegyen a vizmedenczét felállitani fogja, mély tisztelettel alulirottak ismételten aziránt esedezünk, miszerint ezen vizmedencze azonnali felállitását elrendelni és ezen munkálat költségeit már a jövő évi költségvetésbe felvenni méltóztassék.

Mély tisztelettel

Sztehlo Kornél s. k., Ziska József s. k., Galánfi Sándor s. k., Dr. Hegyesbalmy Lajos s. k., Rácz Ferencz s. k., Turkovits Gyula s. k., Király János s. k., Knapp F. s. k., Löwinger s. k., Mayer Krisztina s. k., Bernát Kálmán s. k., Holzwarth György s. k., Morelli Gusztáv és neje s. k., Szin Ede s. k., Schönfeld Károly s. k., Hochbaum István s. k., Hartman István s. k., Hang Nándor s. k., Hadig Magdolna s. k., Weiner Ferencz s. k., Kaiser Anton s. k., Zettl Ágostonné sz. Dörflinger s. k., Perey Peron Auguszta s. k., Hrehuss Pál és neje s. k., Diebl Károly s. k., Süttő Rudolf s. k., Jarmer Ignácz s. k., Szin Aloizia s. k., Dr. Lászy József kir. táblai tanácselnök s. k.“

K. P. szomszédom — az agyrémlátó.

Hölgyeim ne ijedjenek meg, K. P. nem olyan borzasztó alak, a mint esetleg rejtélyes lelki állapota és belérzéki fogyatkozásai az első pillanatban ezt sok félénk természetben következtetni hagyják, nem, szomszédom igen szelid, igen becsületes ember, aki kiváló helyzetében is ártatlan képzeleteiben, még a legyek veszedelmét sem képezheti. Ha épp csekélyebb hibái vannak, ezek csakis abban rejlenek, hogy ő reánk, mint hitvány földi halandókra, akik véleménye szerint, különös hivatásra érdemesitve nem lettünk, kissé megvetőleg tekint le, és továbbá, hogy megrögzött téritési szenvedélyében néha unalmassá kezd válni.

De a milyen egyszerü és érdeknélküli alak K. P., ha tekintjük közönséges modorát és elhanyagolt külsőjét, épp oly érdekesek és feltünőek beteges lelki állapotának titkos jelenségei és rendkivüli szemlélési csalódásokon alapuló agyrémes látványai. Ő ugyanaz, akinek kiváló individualitását és tévutakon koborló vallási rajongásait. „Az agyrémek és az álomlátó elragadtatások“-ról szóló értekezésemben tudományos alakban tárgyalom. De miután emlitett kis munkám, bizonyos elfogult körökre való tekintettel, csak egyes szakértők figyelmébe lett ajánlva és továbbá, e rendkivüli tünemények kezelése és magyarázata, a nagy közönség szemében igen száraz, sőt unalmas is lehet, attól nem tartok, hogy én, ha az erre vonatkozó tényeket a legszükebb körök közé szoritva ujra felsorolom, a haszontalan ismétlések vétkébe essem.

A mint mi emberek azt tapasztalatból tudjuk, léteznek rendes vagy rendkivüli (beteges)

külérzéki és rendes vagy rendkivüli (beteges) értelmi czalódások, a melyek külérzékein és agyvelőnk természetes hiányos állapotára, illetve fogyatkozására vezethetők vissza. Ilyenek pl. az optikai csalódás — a szinvakság, ilyenek továbbá, a rendes eszmei tévedések, illetőleg elmei képzelő tehetségünk zavart állapotára utaló beteges rögeszme. De ha mi külérzékeink megfelelő szervezése mellett és eszmei elvonó képességünk különben egészséges állapotában, abba a rendkivüli körülmények közt oly borzasztó helyzetbe jutunk, hogy titkos belérzéki fogyatkozások miatt, testi szemeinkkel és érzéki füleinkkel oly tüneményeket pillantunk meg és oly felszólalásokat tisztán hallunk, a melyek tényleg és tárgyilag véve nem léteznek, akkor az agyrémeknek és az álomlátó elragadtatások káprázatainak csodálatraméltó jelenségeivel és az álomlátó elragadtatások káprázatainak csodálatra méltó jelenségeivel állunk szemben. Ez egyuttal pedig ama rendkivüli és igen ritka betegség, a melyben szegény K. P. szomszédom is szenved.

K. P. egy a negyvenes években hozzánk Ausztriából bevándorolt, körülbelül 60 éves, elég erőteljes, különben épeszü és szorgalmas ember, akivel mi addig, mig ő minket rémes látványainak valódiságáról meg nem akar győzni, a közélet minden tárgyáról elég értelmesen társaloghatunk. Én munkámban ezen egyén józan elmélkedő képességét és rendes felfogási tehetségét különös módon kiemelem, mert agyvelői működésének rendkivüli kifakadásaiban nem elmezavartságot a szó szoros és közönséges értelmében látok, hanem szánalomra méltó helyzete valóságos érzéki látványok és közvetlenül szemlélt tünemények által előidézett téves meggyőződés — és a mely képeket és tüneményeket beteges belszervének egy titkos tevékenysége önkényüleg alkot és időközben egész függetlenül elővarázsol. Ilyen látnok nem hasonlitható össze az egyszerü hivővel, akit a rendes vallásos érzelem kielégithet — ez nem is együgyü, babonás és rögeszmés, akiket a fanatizmus vagy elméjüknek hiányosságai vallásos rajongásokra csábitanak. Nem, ezt a próféta, a sok hivatlan közül választott, a kit a boldogságos Szűz és a mennyországnak megdicsőült szentjei megjelenésükkel szerencséltettek meg — a ki testi füleivel hallhatja a mennyei felszólalások boldogságot árasztó hangjait; a ki testi szemeivel megpillanthatta a pokolnak irtózatos kinjait és tüzeit!

Ha K. P. szomszédom csodálatos élményeit mással közli, ő vallomásait rendesen következőképen vezeti be. Hogy az emberek engem őrültnek tartanak, azon nem csodálkozom. Ők épp ugy mint ön, nem érthetik meg látványaimat, mert még nem volt és körülbelül nem is lesz alkalmuk, hogy ezeket valaha szemlélhessék. Annak idejében, állitja ő, magam is abban a hiszemben voltam, hogy az általam megfigyelt tünemények csak egyszerü érzéki káprázatok és véletlen csalódások. De most már egészen tisztában vagyok magammal és higyjék el nekem uraim, hogy az, aki abba a szerencsés helyzetbe jut, hogy ezen látványokat egymásután ennyiszer ssemlélhesse mint én, az nem tévedhet többé, hanem készségesen meghajol a természet fölött éllő hatalmak végtelen magasztossága előtt.

Ebből is láthatjuk, hogy K. P. belérzéki káprázatait valóságos tüneményeknek tartja és a ki erre vonatkozó tapasztalatait nekünk épp ugy adja elő, amint ezeket a többi agyrémesek vagy álomlátó elragadtatásokban szenvedők rendesen mással közölni szokták. De melyik agyrémes ne érezné az előtte feltáruló képei által serkentve (feltéve, ha ezekben képzeletének legmagasztosabb tárgyai megvalósulnak) különös hivatásokra rendeltetést, és melyik viziókban szenvedő ne itélné sujtó mennyei csapásnak, ha látványaiban kényszeritve lesz, hogy átkozott démonokkal társalogjon? Mert oly önálló és elfogulatlan észtehetséggel, aki rémalakjainak természetét saját magán nyugodtan tanulmányozza és rendkivüli káprázatainak előidező okait, kellő önmegtagadással beteges izgatottságra vezesse vissza — egy oly önálló emberrel, a mint ilyen pl. Nicolai Fr. berlini könyvkereskedő és iró volt, nagyon ritkán lesz alkalmunk találkozni. K. P. első megjelenései után öngyilkossági gondolatokkal foglalkozott, csak később, a mikor szőlőjében a boldogságos Szűz alakja neki megjelent, érezte megában azt, hogy őt a mennyei hatalmak különös czélok elérése miatt kegyeletesen kiszemelték. A milyen szerencsétlen és szánalomraméltó az, a ki magát folytonosan ijesztő alakoktól üldözve látja, épp oly irigylendő lehet az egyén, aki kecsegtető látványokban legszebb eszméinek érvényesüléséről győződhetik meg.

A mint utóbbi időkben értesültem, K. P.-nak már gyermekkorában voltak agyrémek iránt való hajlamai. Ugyanis ő, állitása szerint, visszaemlékszik arra, hogy a mikor még Ausztriában éjjel erdőkben járkált, neki egy ijesztő szellem, az ördög maga jelent meg, aki szemtelenül utját állta. Elején természetesen megrémült, de miután a borzadalmas tünemény őt különben nem bántalmazta, maga támadta meg a szellemet botjával. De a mint az ütlegeket jobbról-balról méri, még nagyobb rémületére botja tisztán csak levegőt ért. A midőn pedig éppen a jelenség csodálatraméltóságáról elmélkedni kezdett, a phanton szemei elől egyszerre eltűnt. De miután, mondja szomszédom, huzamosabb időkön át viziói nem voltak többé, ezt közönséges érzéki káprázatnak tartotta és vele többé nem törődött.

Hozzánk letelepedve, több éveken át itt szintén ilyféle megjelenések nem zavarták addig, mig állitása szerint, 1881. év szept. havának egy napján, délután három óra tájban zugligeti szőlőjében kapálva, véletlenül feltekint, maga előtt egy pár lépésre a legbájosabb női alakot pillantja meg, aki karjaiban kis gyermeket tartott. K. P. ezen titokzatos nőt oly tisztán és minden kétséget kizáró módon látta maga előtt, hogy ezt utját tévesztett nyári lakó hölgynek tartotta. De abban a perczben, a mikor a nőt a legilledelmesebb szavakkal a rendes közlekedési mesgyére utasitja, a női alak szintén a legrejtélyesebb körülmény közt egy pillanatban eltűnt. K. P.-t ezen titokzatos eltünés oly annyira elrémitette, hogy eszméletét vesztve összerogyott. Magánkivüli állapota addig tartott, mig a miatta aggódó feleségétől felkeresve, általa eszméletére vissza nem térittetett.

Ettől az időponttól kezdve szomszédomnak több rendbeli megjelenései voltak és álomlátó elragadtatásokba többször esett. Ő ismeri a mennyei birodalmat és minden egyes megdicsőült személyét. Ő látta a poklot és ennek kimondhatatlan szenvedéseit. Szakálát nem nyirja többé és feleségéhez se nyul, mert ezt mennyei felszólalások egyenesen megtiltották neki. Az álmaiban elővarázsolt itéletnap lefolyására oly tisztán emlékszik, hogy ennek minden egyes pháziát a legkörülményesebben leirhatja. És a mi még a legcsodálatraméltóbb, bekövetkező halálának az esztendeje már közölve lett és mely órát a legbuzgóbb lelkesedéssel várja be. Ő 1899-ik évben hal meg, csakhogy halálának perczét egy megjelenő angyal előbb besugja neki.

K. P.-nak megjelenései és változatos tüneményei számtalanok, de azért a legérdekesebb előttem a következő, mert általa alkalmunk lesz, hogy mi a vizióknak legsajátságosabb, de egyuttal a legritkább alakjával megismerkedjünk. Mi, vagy talán jobban mondva én, eddig abban a véleményben voltam, hogy az agyrémes tünemények és az elragadtatás káprázatai, kizárólagosan szemlélési, legfeljebb hallási csalódásokra szoritkoznak. De jelen esetből azt látjuk, hogy a viziók néha még érzelési, illetve tapintási csalódásokra is vonatkozhatnak. — A mikor ugyanis szomszédom egy szombati napon, az általa termesztett és nagy gonddal ápolt rózsacsokrot, a boldogságos Szüz tiszteletére a szt. Anna kápolnának oltárára leteszi, imádságában annyira belemélyedett, hogy hazamenetéléről megfelejtkezve, szokatlan módon elkésett. Utja hazafelé, késő este sürü erdőségeken vezetett keresztül. De tiszta csillagos ég és holdvilág lévén, a kellő irányt nem tévesztheti el. Egyszerre, a mint az utját sietve folytatja, vallomása szerint, teljes sötétség fogta körül, ugy annyira, hogy szomszédom, aki előbb a hold világitása mellett elég tisztán tájékozhatta magát, még saját alakját sem láthatta meg többé. Ő ettől a szokatlan és hirtelen beálló változástól megdöbbenve állt meg. De amint később tapogatva utját folytatni akarja, nagy rémületére észreveszi, hogy az erdő közepén maga előtt utját elzáró kőfalba ütközik. És a mint minden irány felé menekülő kijárót keres, magát kőfalaktól környezve találja. Ez K. P. már igen gyötrött képzeletében az ördögi boszunak egy külön uj neme vala, aki őt szent élete miatt folytonosan megkisérti és üldözi. De szomszédom a kegyeletesen kiszemelt és oltalmazott, áldott fegyvereivel még az ördöggel is szembe szállhat. És amint éppen külömben borzadályos sorsába áhitatos buzgalommal belenyugszik és fohászait az egek felé küldi — ezek megnyilnak és ő a legtisztább módon következő mennyei hangokat hallja: P. meg lettél hallgatva és folytasd bátran utadat! Erre a hold ujra világitani kezdett, a kőfalak eltüntek és a rejtélyes tünemény véget ért.

Ha azt kérdezi az ember K. P.-tól, miért nem közli feltünő élményeit és látományait erre hivatott személyekkel, elég furcsán arról szeretne minket meggyőzni, hogy ezek rendesen hamis próféták, akik mást gondolnak és mást beszélnek. Ezek nem meggyőződésből, hanem csak hir és mese szerint tanitanak. De én, erősiti szavait, minden haszonlesés nélkül téritem az embereket az igaz utra és meg is keserülik azok egykoron, a kik intő szavaimra nem figyeltek.

Mindezek ellenében és eltekintve egyelőre egyes testi és szellemi fogyatkozásoktól K. P. erős buzgalmában nagyon irigylendő, szerencsés ember, a kinek lelki javadalmai ép oly megbecsülhetetlenek, egyes üdvözitő sugalmai épp oly kincsek, mint az igaz valiásosság tiszta és minden babonától ment érzelmei. Bárcsak sok olyan ember lenne, a milyen K. P., a kinek együgyüsége és egyes káprázatai a szabad felfogás hátrányára nem igen válhatnak, de azért az értelem alsóbb köreinek hasznos példát nyujtanak! A becsület és az erény, a melyek a társadalmi élet szilárdabb talpkövei rendkivüli lelki ösztönzések által épp ugy érvényesülhetnek, mint a józan felfogás lélekemelő független ösvényein, a becsület és az erény általuk bizonynyal semmiféle csorbitást nem szenvedhetnek. K. P. testi szemeivel látja az Istenét, kiváltságos helyzetében sőt társaloghat vele, az igaz vallásosság Istenét a szivében érzi és bölcs intézkedéseit szellemi szemeivel kisére Hogy közöttük melyik áll közelebb a mennyek trónusához, azt bizzuk nyugodtan az örök gondviselésre.

Dr. Frederik Jenő.

A budai dalárda.

A budai dalárda f. hó 24-én, kedden esti 7 órakor az egyleti helyiségben tart rendes közgyülést.

Tárgysorozat: 1. A lefolyt egyl. évről szerkesztett jelentés felolvasása. 2. Az évi számadás előterjesztése és a számvizsgálók eziránti jelentése. 3. Netaláni inditványok tárgyalása.*) 4. Az uj tisztikar megválasztása.

A közgyülés után társasvacsora lesz a Krisztinavárosi Kleinhackel casino-sörcsarnok pinczehelyiségben.

A tisztikar megválasztását illetőleg a kandidáló-bizottság következő jelölésekben állapodott meg:

Elnök: dr. Országh Sándor. Alelnökök; dr. Rózsavölgyi Gyula, Jáhl Nándor. Jegyzők: Fellner Ferencz, dr. Stockinger J. Pénztárnok: Kercser Károly. Ellenőr: Brédl Sándor. Karmester: Sellei Gyula. Gazda: Gál Samu. Zenemütárnok: Wichmann Ede. Választmányi tagok: Brtoun Ignácz, Gärtner Rezső, Gertsshl Ede, dr. Grimm Ferencz, dr. Gyomlay Gyula, Hermann J. Pintér Zsiga, Reinl József, Schmelhegger Nándor, Sternád Rezső. — Választmányi pót-tagok: Bela Péter, Ertl János. — Számvizsgáló bizottság: Moczár J., Rauch J.

*) Kivonat az alapszabályokból: Önálló vagyis a napirenden levő tárgyakkal össze nem függő, valamint minden oly inditvány azonban, mely az alapszabályok módositását vagy az egylet megterheltetését ezélozza a közgzülést legalább 8 nappal megelőzőleg nyujtandó be, hogy az a választmány által tárgyaltatván, a napirendre kitüzessék.

A II. ker. Népkönyvtár-Egyesületből.

Csak nemrég adtunk számot e közhasznu derék kulturális intézmény egy évi sikerdús működéséről, midőn legutóbbi közgyűlése lefolyását, vagyoni gyarapodását s tartalmas könyvtára használtatását főbb vonásaiban ismertettük. Ez alkalommal az ujonnan megválasztott tisztikar és választmány első, alakuló üléséről kivánnunk megemlékezni. A választmány alakuló ülését f. hó 14-én tartotta a Toldy Ferenczutczai elemi iskolában, melyet Róka József p. ü. min. titkár, mint elnök vezetett. Kivüle a választmány csaknem teljes számmal megjelent s hogy az érdeklődés e kiváló budai intézmény iránt mily intenzive, mutatja az is, hogy az alakuló ülésen a II. ker. orsz. képviselője: dr. Darányi Ignácz is jelenvolt. A napirend tárgyai közül leginkább kiemelkedett az egyesület uj elnökének megnyitó, illetve programmbeszéde, melyből közöljük a következőket:

Legelőször is az alapszabályok módositásának szükségességét hangsulyozta „mert habár az alapszabályok mostani szerkezete mellett is lehetett a czél felé törekedni: az elért siker inkább a bölcs vezetésnek és a közreműködők egyetértő jóakaratának tulajdonitható. De ha egyszer be fog állani azon kényszerhelyzet, hogy az alapszabályok mostani szerkezete mellett nagyon sok kérdés nem lesz megoldható.“

„Nem kevésbbé fogja igénybe venni a választmány idejét és fáradságát az alapszabályok rendelkezése folytán is megalkotandó ügyrendek elkészitése.“

„Szerencsénk leend továbbá a m. t. választmány elé oly inditványokat terjeszteni, melyek az egyesületnek kifelé való intenzivebb működését fogják lehetővé tenni. E czélból a taggyüjtés körül szándékozunk élénk mozgalmat meginditani és nemcsak nyilvános és névre szóló felhivások által buzditunk mindenkit az egyesületbe való belépésre, hanem a miniszter urakat is fel fogjuk kérni, hogy az alájok rendelt összes fővárosi tisztviselőket hivják fel és buzditsák e nemes czélu egyesület támogatására.“

„Ugyancsak az egyesületnek minél szélesebb körben való megismertetése czéljából a helybeli lapokban közzétenni fogjuk egyesületi életünk minden mozzanatát. Sőt évenkint évkönyv kiadása és lehető nagy számban való szétosztása által fogjuk nemcsak az eddigi érdeklődést felszinen tartani, hanem azt a közönség minden rétegénél minél szélesebb körben felébreszteni.“

„A mi az egyesület czéljának elérésére szolgáló eszközeink fejlesztését illeti: mindenek előtt a könyvtár gyarapitását tartjuk szemeink előtt. A megfelelő irodalmi müvek beszerzésén kivül oda fogunk törekedni, hogy a fővárosi napi és hetilapok kiadóit rábirjuk, hogy az egyesület magasztos czélját tekintve egy-egy ingyen-példány átengedésével segitsenek bennünket minél nagyobb siker elérésére.“

„A lehetőséghez képest mielőbb inditványozni fogjuk, hogy a könyvtár helyisége legalább vasárnap a tagok rendelkezésére bocsáttassék, hogy ott letelepedve könyveket és hirlapokat olvasgatni módjában legyen annak is, a kinek talán lakásán alkalma nem volna. Ezzel kapcsolatban mielőbb meg kell kezdenünk a vasárnapi népszerü felolvasások rendezését.“

„Mindezeken felül élénk érdeklődésünket fogja képezni ama törekvés, hogy a különböző közművelődési sőt tudományos egyesületekbe belépve, vagy más alkalmas módon velük összeköttetésbe jutva, egyesületünknek oly erkölcsi és anyagi haladást biztosithassunk, hogy elért sikereink alapkövét képezzék egy oly nyilvános köz- vagy népkönyvtárnak, minővel eddig még fővárosunk pesti oldala sem dicsekedhetik“.

Az élénk éljenzéssel fogadott elnöki megnyitó után a választmány megállapitotta még a tagok névjegyzékét, megválasztott egy könyvtári bizottságot, intézkedett az alapszabályok módositása iránt s Koncsek Lajos vál. tag amaz inditványát, hogy Csepely Sándor az egyesület volt elnöke az egyesület iránt tanusitott kiváló ügybuzgalmáért s igy szerzett bokros érdemeinél fogva tiszteletbeli elnökké választassék: egyhangu közhelyesléssel a legközelebbi közgyülés elé terjeszteni határozta.

Cunctator.

Törökbálint.

Folyó évi 29-ik számunkban megemlékezvén Törökbálintról, különösen a nyaralás szempontjából foglalkoztunk fekvésének és környékének ismertetésével; most pedig a község történetét és közelmult ünnepének lefolyását kivánjuk leirni.

E község hajdan Török Bálint hadvezér birtoka volt, Budavár bevétele után a török félhold alá került, Lipót király idejében pedig (1696-ban) a Jézus-társaságiak budai kollegiumának adományoztatott.

1733-ban a szerzet eltöröltetvén, székelyi Mayláth János, később pedig tolnai Festetits Antal birtokába került.

Mostani birtokosa Reitter Rudolf, ki gráczi származásu, s csak nem rég lett magyar állampolgárrá.

A község kellő közepén emelkedő és mesterségesen előállitottnak látszó kalvária-hegyet állitólag a jezsuiták létesitették.

Törökbálint község határa az 1890. évi népszámlálási és összeirási munkálatok eredményéhez képest 4500 kataszirális holdra terjed ki, lakházainak száma 400-nál jóval több; 2400 főnyi lakossága pedig jobbadán németajku és róm. kath. vallásu.

A róm. kath. hitközség temploma, 2 kápolnája, kalváriája, 3 osztályu elemi népiskolája és óvodája a helybeli plebános, Zimándy Ignácz, hittanár, szentszéki ülnök és volt országos képviselő által csinosan restauráltattak.

E derék plebános a fenti czélokra már eddig is horrens összegeket áldozott, ujabban pedig egy tanitórendü apáczamenhely létesitését tervezi, melyhez a maga részéről 30 (harmincz) ezer forinttal kiván hozzájárulni.

A községi leányiskolát 3 tanitónővel az állam tartja fenn.

* * *

Törökbálint község folyó hó 14-én nagyszerü ünnepély szinhelye volt.

Steiner püspök megbérmálta a törökbálinti ifjuságot, mely alkalomból a község fő- és templom-utczája nemzeti szinü lobogókkal és többrendbeli diadalivekkel volt diszitve.

A diszitést az ottani plebános saját költségén eszközölte a község némi hozzájárulásával.

Száz főből álló bandérium, a község előljárói és a kegyuri jogot gyakorló földes úr családja fogadta az érkező püspököt a község határánál, hol Horváth Mátyás községi jegyző válogatott szavakkal üdvözölte a kegyes főpásztort, ki bérmálás előtt „korszerü“ szent beszédet tartott a törökbálinti plebánia-templomban.

A bérmálás szentségeinek kiosztása után a püspök nagyszámu kiséretével a plebánialakba ment, hol a községi előljáróság és a róm. kath. iskolaszék tagjai testületileg tisztelegvén, Navarra József községi segédjegyző a megbérmáltak nevében köszönetet mondván, a hitközség egyeteme nevében ünnepélyes igéretet tett, hogy a törökbálinti hivek, miként a multban és jelenben, úgy a jövőben is tántorithatlan hivei lesznek az egyedül üdvözitő, szeretett róm kath. anyaszentegyháznak. Mire a püspök meghatva válaszolván, főpásztori áldásával illette a jelenvoltakat.

Az ebéden csak papok vettek részt, polgári állásu egy sem volt jelen.

Ebéd után a püspök a plebánia-lakból a kegyuri kastélyba s onnan rövid tartózkodás után az ovodába ment, hol a kisded gyermekek okos feleletein nagyon megörült.

Az ovodában a püspök életnagyságu olajban festett arczképe vonta magára mindenki figyelmét, melyet e magánalapitványi ovodának fenntartója: Zimándy Ignácz helybeli plebános készittetett külön ez alkalomra.

Távozásnál a latin dikcziót mondott plebános csinos bőrkötésü és ezüstbe foglalt emlékkönyvet nyujtott át a távozó főpásztornak, melynek két lapból álló tartalma a két fődiadalkapu föliratival volt azonos; — az egyik lapon:

„ADOLESCENTES ✳ TÖRÖKBÁLINTENSES ✳ SVB ✳ GVBERNIO ✳ BENIGNI ✳ PATRIS ✳ SVI ✳ PHILIPPI ✳ STEINER ✳ RITV ✳ FESTIVÓ ✳ CONFIRMANTVR.“ A másikon pedig: „AVE ✳ SALVE ✳ TV ✳ PIE ✳ ITINERANS ✳ PRAESVL ✳ NEOCONFIRMATI ✳ TIBI ✳ REVERENTER ✳ VALEDICVNT“ volt olvasható.

Ezen emlékvers kimagasló betüinek névértéke megadja az 1893-iki évszámot.

* * *

Folyó hó 15-én, az esti órákban a törökbálinti első magyar kaszinó-egyesület választmánya rendes ülést tartott, melyen több aprólékos ügy elintézése után az egyesület alapszabályait értelmező házszabályzat és ügyrend alkotásának szüksége elismertetvén, annak összeállitásával Navarra József, községi segédjegyző, mint ideiglenesen fölkért egyleti titkár bizatott meg azzal, hogy az ügyrendi tervezet a legközelebbi választmányi ülésben tárgyaltatván, az évi közgyülést megelőzőleg, egy hamarosan tartandó rendkivüli közgyülésben a házszabályok végleg megállapitandók, illetve megerősitendők.

Egyuttal határozatba ment, hogy az egyesület a jövő évre nézve a törökbálinti Bokorféle nagy sörcsarnok külön helyiségeiben fog tartózkodni s az ott berendezendő könyvtár kezelésével Gschöszer Ede, helybeli gyógyszerész, mint egyleti választmányi tag, bizatott meg.

* * *

És most egy szomoru eseményről kell hirt adnunk.

Folyó hó 16-án, este ½10 órakor, Török-Bálinton, Reitter Rudolf földesurnak kastélya melletti „béres-udvarában“ az istálló és kocsiszin ismeretlen módon kigyuladt s a tüz rettentő pusztitást vitt véghez.

Megégett a tető, a padlás, azon három kocsi széna, huszonöt ló (ebből tizenhat kincstári [honvéd] ló), tizenhat tinó, három fedeles kocsi, tizennégy pár ló-iga (komód), három pár disz-lószerszám, ekék, gazdasági gépek stb.

Az összes kár hozzávetőleges hecsértéke 12—16 ezer forintra becsülhető s biztositás folytán a kárvallott földesurnak részben megtérül.

A szél s az éjjeli idő befolyásolta ugyan az oltási igyekezetet, de az emberek otthonléte és az oltószerek gyors használata eléggé lokalizálta a tüzet s igy a tágas béres-udvarban elszigetelten állott istálló- és kocsi-szinen kivül más épület nem esett a lángok martalékává.

A budaeörsi tüzőrség dicséretre méltó részvéttel viselkedett.

A tüz éjfélkor már teljesen elfojtatott.

* * *

A hus-szállitás szabályozása tárgyában, miután sem törvény, sem pedig megyei szabályrendelet nem intézkedik aziránt, hogy a mészáros, ha idegen helyről hust szállit, köteles volna ennek eredetét és egészségi állapotát vágóbiztosi szemlejegygyel igazolni, ennélfogva Törökbálint község képviselőtestülete a közlakosság jó és egészséges hussal leendő ellátása végett szabályrendeletileg intézkedett aziránt, hogy az idegen helyről közfogyasztásra behozott husról az illető mészárosnak egészségi bizonyitványt kell bemutatnia; — és hogy csak olyan községekből engedtetik meg a behozatal, a mely község állatorvosi esetleg községi vagy körorvosi székhely, mert ez minden esetre nagyobb garanczát nyujt arra nézve, hogy csak egészséges hus fog szállittatni.

Törökbálint, 1893. október 17-én.

D'Artagnan.

A „Buda és Vidéke“ előfizetési árai:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **Üllj mellém.** Kisfaludy egy szép verse kezdődik igy, mely a felszitott kandallóhoz hivja az embert. Az őszre vált idő a kandalló melege köré vonz bennünket s addig is mig ennek lángja lobogna, a barátság a szeretet által szitott meleg, az embereket közelebb hozza. Az I. kerületi polgári kör, hol a barátság és összetartás virul, szombati estélyei már igen élénkek és kedélyesek. Nem csak a jó vacsorák, de a nemes szórakozás is és szellemi élvezetek sok tagot késztetnek a jelenlétre. A szombati vacsorák a könyvtár tőkéjét is szaporitják, tehát üllj mellém a kandallóhoz, fel van szitva melege. Legközelebb Malmarits Ignácz, fő- és székvárosi bizottsági tag volt a borgazda, aki kitünnő, saját termésü boraival villanyozta a kedélyes társaságot.

— **Hiu remény.** Az I. kerületi iskolaszéki választások megsemmisitésének hirére némelyek között nagy vigalmat keltett. Mi ugy hiszszük, hogy hiuk a remények és nem leszsz Csicsón vigadalom.

— **Párbaj mellett.** Andreánszky Jenő irótársunk, ki párbaj miatt ül a szegedi államfogházban, élénk tollal és sok érvvel száll sikra a párbaj mellett. A párbajt feltartandónak jelzi, de üldözni kivánja éretlen gyerkőczök párbaj-mániáját. Elitéli a társadalmi kényszert, helyes érveléssel és nyomós okokkal. Az egész csinos és jól megirt kis füzet hangulata a tárgyhoz mérten komoly. Megfigyelései éberek, bonczolásai sikerültek. Foglalkozik Schlauch Lőrincz bibornok beszédével is s erre azt jegyzi meg, hogy ha az egyház a párbajt emberölésnek minősiti, miért nem alkalmazza ezt a mértéket a háborura is? Elbirálja a nagyváradi esetet. Ehez hozzá lehetett volna tenni azt, hogy a komolyabb ügyekért komolyabb emberek estek már áldozatul és még ez a tendenciózus felháborodás és mozgalom, melynek gyökere nem általános, hanem specziális eredetü. Lapunk iránya nem engedi meg, hogy a gyermeket maga nevén nevezzük és determináljuk. — A füzet 60 krért kapható Endrényi Lajos könyvnyomdájában Szegeden.

— **Mulatság.** A „Budai Dalárda“ f. hó 14-én a „Fáczán“-hoz czimzett vendéglő helyiségeiben, Valentin Lajos, Mambrinyi Gyula, Kauders Manó és Stankovits István urak szives közremüködése mellett, tánczczal egybekötött dalestélyt rendezett. Az igen sikerült estély, csak a hajnali órákban ért véget. Jelen voltak: asszonyok: Lung Györgyné, Sopronyi Gedeonné, Zeitler Sándorné, Till Istvánné, Lutz Károlyné, Béla Péterné, Petzrik Istvánné, Pintér Zsigáné, Németh Istvánné, Reinl Józsefné, Muray Lajosné, Grimm Ferenczné, Mihálffy Győzőné, Sternád Rezsőné, Kápolnai Lajosné, Hayduh Gyuláné, Juhajda Györgyné, Ebner Károlyné, Molnár N. né, Kheim Jenőné, Lejthényi Dezsőné, Kovács Sándorné. — Leányok: Gangl Margit, Zimmerer Mariska, Kostersitz Emma, Straub Ilona, Wagner Róza, Wolfarth Anna, Takács nővérek, Tormássy Ilona, Bauer Linus, Kunszt nővérek, Szemler Jolán és Irén, Mambriny Lujza, Gretshl Adel, Schmelhegger Mariska, Mayer nővérek, Pichler Amália, Kovács Mariska, Egry Hermin (Vácz), Storch Margit, Schiller Marcsa, Rajkai Emma és Irén, Eitner-Storch Ludmilla, Schwach Etelka.

— **Az I. ker. Krisztina utczai** 4/6. sz. héz földszinti helyiségeiben leányiskolák vannak elhelyezve, s mikor a leánykák tanulnak, imádkoznak, avagy szt. énekeket zengenek, az udvaron a verklis ráhuzza a höher Pétert, a kankánt s más lélekemelő nótákat. Ha a háztulajdonzsnak nem jut eszébe az előadást minden esetre zavaró macskazenét kitiltani, talán az iskolaszék tagjai rendelhetnék azt el, a mi talán annál is inkább kivánatos volna, mivel a szomszéd ház kertje és udvarától csak egy közbeeső falazat képezi az elválasztó vonalat, — a szomszód ház pedig a fővárosi leány- és fiúiskolai épület.

Vasuti Lapok. Ezen a czimen jelenik meg dr. Balogh Arthur és Follinusz Emil szerkesztésében egy vasuti szakközlöny. Ez a lap nem csak szakavatottsággal, hanem tanuságosan, izléssel és jól van szerkesztve. Közleményei élénkek és nem köznapi értéküek. Ajánljuk a szakkörök figyelmébe. Előfizetési árak 1 évre 5 frt, félévre 2 frt 50, évnegyedre 1 frt 50. Egy hónapra 50 krajczár. Kiadóhivatal IX. ker. Ferencz-körut 22.

— **A nyomor.** Az Otthon irók és hirlapirók társulata meleghangu felhivást intézett a korán elhunyt szerkesztő László Elek nagy nyomorban hátrahagyott családja érdekében. A megboldogult szorgalmas munkása volt az irodalomnak ő alapitotta a Mátyás diák czimü élczlapot és tette virágzóvá a Kis Ujságot és családja nyomorban van. Az emberbarátok sietni fognak e nyomort enyhiteni és adományukat az Otthon elnökségéhez juttatni (Budapest, Kerepesi-ut) és ha ezt teszik igen nemes czélra adakoznak. Ajánljuk olvasóink szivének az elárvult családot. Reméljük, hogy a gazdag Wodianer czég, melynek az elhunyt nagy vagyont segitett szerezni szintén hozzájárul némi viszonzáskép a család ellátásához. Ezt a cselekedetet magyarul köteles illedelemnek hivják.

— **Uj iskola** A krisztinavárosi polg. leányiskola (Krisztina-u. 4—6. sz.) október elején megnyilt és pedig ez évre két osztálylyal. A székesfővárosi tanács a következő tanerőket bizta meg az okratással: Szabó József, okl. középisk. tanárt, ki egyuttal tgazgatoja az uj intézetnek Nowák Mária, Korzaleczky Ilona, Lengyel Margit, Igmándi Ilona polg. isk. tanítónőket és Hoppe Rezső okl. polg. isk. és tanitóképezdei ének és zenetanárt. Az uj iskola gondnokául Perthl Géza van kiszemelve. Örömmel emlitjük, hogy a tanitói karban négy budai van.

— **Köszönetnyilvánitás.** A Lampel R. (Wodianer F. és fiai) könykiadó czég az I. ker. lipótmezei iskola szegénysorsu tanulói számára husz (20) drb. „Magyarország térképé“-t ajándékozott, mely adományért fogadja nevezett czég e helyütt is az iskola részéről nyilvánitott legnagyobb köszönetet. Velősy Lipót fővárosi vezető tanitó.

— **Az állatkert** ügye visszakerült a tanácshoz, de reméljük, hogy ott kellően szerelik fel s a közgyülés elé kerülve, ez a társulat, mely ugyis áldozatokkal tartja fenn magát, nem fog rövidséget szenvedni. Ez is az a czél, melynél fukarkodni nem szabad.

— **Összejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai f. hó 25-én Rajkay Mihálynál (II ker. Iskola-utcza 16. sz.) jönnek össze. — Az I—III kerületi szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulatának zászlóanyját Barabás Józsefné urnőt Terézia napján Badovinszky Pál budai jó nevü fényképész, fényképekkel ellátott albummal lepte meg. A fényképek az ő sikerült készitményei.

— **Veszedelmes oszlop.** Megemlékeztünk már arról, hogy a Naphegy-utcza szegletén Fuchs Jenő derék polgártársunk háza előtt a támasztékra szorult távirda oszlop ugy van elhelyezve, hogy az a kocsin és gyalogjárók életbiztonságát fenyegeti. Azzal a kéréssel fordulunk a távirda igazgatósághoz, hogy ezt a veszedelmes oszlopot mielőbb távolitsa el és ugy állitsa fel, hogy az többé bajt ne okozzon. Egyuttal felhivják erre a rendőrség figyelmét is.

— **Nyilt levél.** Néhai Szigligeti Ede halhatatlan érdemü drámairónk összes müveinek előadatási engedélye és ezzel kapcsolatban a jogdijak megállapitásának és elszámolásának joga korlátlan hatáskörrel szerkesztőségemre bizatván, az érdekelteknek ezennel tisztelettel tudomására hozom, miszerint a szinigazgatók (a bpesti nemzeti, vár- és népszinházat kivéve) által előadandó darabok jogdijának évi bérletben vagy daradonkint való megállapitása iránti megkeresések f. hó végéig Bpest Aréna-ut 34/d, f. évi november 1-től kezdődőleg pedig Bpest Kerepesi-ut 81. szám hozzám csimzendők. Jogsértés elkerülése szempontjából köztudomásra hozom ezennel, hogy fenti jog érvényessége f. évi október hó 15-ével kezdődik, mely naptól kezdve ugy az előadások engedélyezése valamint a szerzői dijak felvétele, iránt intézkedtem. Bpest, 1893 X. 12. Dr. Váli Béla, a Zene és Szinmüvészeii lapok szerkesztője.

— **Ettyek (Fehér m.) községbe** betegen érkezett meg egy munkás s kitünt, hogy az illető ázsiai kolerában szenved

— **A lövöldéből.** A budapesti polgári lövészegyesület Budának a török iga alól pénteki napon történt felszabadulását tudvalevőleg a pénteki estélyek tartása által szokta megünnepelni. A pénteki estélyek eredetiségükből sokat veszitettek, a mennyiben a fillokszéra pusztitása óta a jó budaiak saját termésü boraikat vendégeiknek bemutatni többé nem képesek. — Évek hosszu sora óta f. hó 20-án eredeti jelentőségü pénteki estély tartatott, melyen a borgazda Hauszman Sándor épitész volt, ki saját termésü kitünő borait szolgáltatta ki. A sikerült estén jelen voltak: dr. Darányi Ignácz orsz. képviselő, Tabódy József cs. és kir. kamarás, székesfővárosi kir. adófelügyelő, Havas Sándor főlövészmester, Hampel Sándor előljáró, Freyberger Pál, Szabó M. Ferencz, Biscara Endre, Cseppely Sándor, Eckermann Ede, Gallner József főv. biz. tagok, Wossits Károly, Seide József, Józsa Mihály és Piperkovits Bátor tanácsjegyzők, Skrobanek Károly s Szepessy István főigazgatók stb. Az első felköszöntőt Havas Sándor mondotta, ki a régi magyar szokásnak megfelelve első sorban a vendégeket éltette, utána dr. Darányi Ignácz emelte poharát és hosszabb beszédben a borgazda érdemeit méltatta. Szólottak még Tabódy József, Cseppelyi Sándor, Rupp Zsigmond, kik mindannyian a borgazdát éltették. Havas Sándor másodszori felköszöntőjét az egyesület kitünő pénztárnokára Ott Lajosra mondotta, ki hosszabb beszédben köszönte ezt meg és poharát a polgárok állandó egyetértésére üritette. A vidám társaság csak a kora hajnalban oszlott szét.

— **A tánczról.** A tánctanulás az emberi müveltség kiegészitő része, mi a modort és kellemet idomitja. A kik tánczolni akarnak tanulni azok ezt legjobban tehetik Mazantini Lajos tánczfolyamában. A kitünő ballet-mester rendszere biztos és eredményes. Kiki igyekezzék megragadni ez alkalmat, hogy e tánczfolyamra beiratkozzék.

9254. sz.
II. k. e. 1893.

Árverési hirdetmény.

A székesfőváros tekintetes tanácsa f. évi 671/VI. sz. határozatával a II. ker. Csalogány-u. 41. sz. kisajátott ház telkének belsejében levő alacsony, rozzant épület lebontását s az ekként nyerendő anyag értékesitését elrendelvén; — ennek folytán ezen épület összes anyaga **f. évi október hó 28-án d. e. 11 órakor** a helyszinén nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek — az épület lebontása és az épitési anyagoknak saját költségén való elhordatása kötelezettsége mellett — el fog adatni.

Felhivatnak ennélfogva mindazok, kik ezen épület anyagát megvenni, illetve ezen munkára vállalkozni kivánnak, hogy a kitüzött időben az árverésen megjelenni s ottan igéreteiket megtenni sziveskedjenek.

Budapest, 1893. október 18-án.

A II. kerületi előljáróság:

Józsa Mihály, jegyző. **Hámpel Sándor,** előljáró.

Kegyelet napja. Közeledik a halottak ünnepe, a mikor kedves halottainkról koszoruval emlékezünk meg. Felhivjuk a budai közönséget arra, hogy a lapunk hirdetései között olvasható czégeket keresse fel vásárlás végett. A budai érdekek hiveinek támogatni kell a budai ipart.

*

Egy jelenleg is alkalmazásban levő tapasztalt és jó bizonyitványokkal ellátott ispán más állást keres hasonló minőségben. Felvilágositást a szerkesztőség ad.

*

Itt vannak a hüvös idők, ajánljuk ez alkalomból Biber és Wirth (II Fő-utcza 12. szám) kipróbált és egyedüli szerét: Szent-Anna mell- és tüdő-teát kökögési, köhögési inger, rekedtség, náthaláz és hurutos mell- és torok bántalmak ellen.

*

— Jónevü vendéglőből vagy kávéházból nem hiányozhatik a Courvoisier & Curlier Fréres-féle cognac és a Duminy pezsgő.

Pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. A budai 6561. sz. tjkvben A † 1470. hrszám alatt felvett, az I. kerület, Tabánban, Attila-utcza 24. sz. a. fekvő Dögler szül. Höbl Karolináról 22,000 frt vételárban: Bauer Miksa és neje szül. Hatsik Máriára;

2. a budai 7904. sz. tjkvben A † 5630. hrszám alatt felvett, az I. kerületben a Vérhalom-dülőben fekvő 1 hold 1350 □ öl kiterjedésü szöllő $^5/_{24}$-ed része 100 frt vételárban Gattein Izraelről: özv. Paduch Józsefné szül. Fickert Teréziára;

3. a budai 1338. számu tjkvben A † (294. 295.) hrszám a. felvett, az I. kerületben, Nándor-utcza 1. sz. a. fekvő ház Donaberger Józsefnéről 5700 frt vételárban Binder Lajos és neje sz. Reviczky Piroskára;

4. a budai 3670. sz. tjkvben 10855. hrszám a. felvett, a Gellért-hegyen fekvő, 900 □ öl kiterjedésü telek Weszely István és nejéről 400. frt vételárban Mössmer Józsefre;

5. az óbudai 2114. sz. tjkvben (2033—2027/22.) hrszám alatt felvett, a III. kerületben, az Einsiedlerried-dülőben fekvő, 275 □ öl kiterjedésü házhely $^1/_3$-aó része Schlögl Magdolnáról 50 frt vételárban Mrázek Károly és nejére;

6. az óbudai 694. sz. tjkvben 3862. hrszám a. felvett, a III. kerületben, a Grünthal-dülőben fekvő 900 □ öl kiterjedésü szöllő Pálffy Pálról 130 frt vételárban Csocsán Jenő és nejére;

7. a budai 8713. sz. tjkvben (6366. 6389. 6390/a.) hrsz. a. felvett, a II. kerületben, a Kuruczles-dülőben fekvő 1184 □ öl kiterjedésü szöllő Wolff Mártonról ajándék jogczimén: Wolff Mártonnéra;

8. a budai 8433. sz. tjkvben 7651. hrszám a. felvett, az I. ker. Mártonhegyen fekvő 1 hold 700 □ öl kiterjedésü szöllő özv. Stranszky Józsefnéről 2700 frt vételárban Steinhauszl Jánosnéra és Vidor Edénére;

9. a budai 9678. 9679. 2394. 260[illegible]. 2340. számu tjkvekben 4727. 5158. 4219. 4632. és 4740. hrsz. ingatlanok fele részei öröklés jogczimén özv. Domokos Jánosné szül. Lesch Terézről: Domokos Rozinára, Irmára, Györgyre és Ferenczre;

10. a budai 1809. számu tjkvben 3067. hrsz. a. felvett, a II. kerületben, az Ápolda-utczában 11. sz. a. fekvő ház Kabós Gergelynéről: Sarlós Emiliára 2500 frt vételárban;

11. a budai 8790. számu tjkvben A † 1116. hrszám alatt felvett, a Krisztinavárosban, Naphegy-utcza 70. sz. a. fekvő ház fele része Koller Imréről 2000 frt vételárban: Kövesi Jánosné szül. Csinos Áliczére;

12. a budai 223. sz. tjkvben 7998. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Németvölgyben fekvő 1 hold 150 □ öl területü telek és azon épült földszintes nyaraló, továbbá a budai 3986. sz. tjkvben 7936. hrszám alatt felvett, a németvölgyi dülőben fekvő 250 □ öl kiterjedésü telek Faludy Ágostonnéról 7500 frt együttes vételárban Bartsch Gyulára;

13. a budai 1370. számu tjkvben A † 2363. hrszám alatt felvett, a Vizivárosban, Fő-utcza 60. sz. a. fekvő ház és a budai 1768. sz. tjkvben 3000 hrszám alatt felvett, a Vizivárosban, Donáti-utcza 67. sz. a. fekvő ház $^1/_6$—$^1/_3$-ad részei Mialovits Mórnéról 15466 frt 66 kr. és 2833 frt 34 kr. becsértékben, öröklés jogczimén: Mialovits Mórra és Hirsch Istvánné szül. Kraft Annára;

14. a budai 2961: 7124. és 8657. számu tjkönyvekben A † 5652. 5651. 5650. hrszámok alatt felvett, a II. kerületben, a Vérhalom-dülőben fekvő 800 □ öl, 1 hold és 1 hold kiterjedésü szöllők Kriszanovits József és nejéről: Krausz Dávid lisztkereskedőre 1500 frt együttes vételárban;

15. a budai 274. számu tjkvben A † 563. hrszám alatt felvett, a Krisztinaváros, Szent János-utcza 12. szám a. fekvő ház özv. Gerzon Antalné szül. Gorove Annáról 4200 frt vételárban Hodányi Lajosra;

16. az óbudai 3618. és 3865. számu tjkönyvekben A † 2102./a. 19. 1060. 1789. 2114. 2290. 2504. hrszámok alatt felvett. Óbudán a Radlmühl-dülőben fekvő 125 □ öl, a Mühlried-dülőben fekvő 1375 □ öl, — az Inserlried dülőben fekvő 550 □ öl s a Türkensteinried dülőben fekvő 1520 □ öl kiterjedésü szántók Kellner Mihályné szül. Goldinger Annáról 5800 frt együttes vételárban Karl József és neje sz. Raab Borbálára;

17. a budai 5025. 2987. és 2897. számu tjkvekben A † 5775. hrszámok alatt felvett. a II. kerületben, a Rókus-hegyen fekvő 900 □ öl, 1 hold 450 □ öl, 2 hold 1050 □ öl és 600 □ öl kiterjedésü szőllők Szerencz Jánosné szül. Veres Lencz Erzsébetről: Lohr Alfréd Józsefre 2290 frt vételárban;

18. az óbudai 3866. sz. tjkvben A † 2010/3. hrszám alatt felvett, Óbudán az Einsiedlerried-dülőben fekvő 469 □ öl kiterjedésü szántó Queeki János és nejéről: Krayzell Ferencz és neje szül. Stacke Klárára 930 frt vételárban;

19. a budai 7188. sz. tjkvben A † 9875. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, Péterhegyen fekvő □ öl területü szöllő fele része Berger Burghardnéról öröklés jogczimén Berger Jánosra és Máriára:

20. a budai 646. számu tjkvben A 1350. hrsz. alatt felvett, az I. kerületben, Tabánban, Holdvilág-utcza 17. sz. a. fekvő ház Hanisch Józsefről öröklés jogczimén 2350 frt értékben kiskoru Ulrich-Hanisch Herminára;

21. a budai 4895. sz. tjkvben A † 10248/b. hrszám. alatt felvett, az I. kerület, Lágymányos-dülőben fekvő 1192 □ öl területü szöllő Hauser Simon és társairól 1100 frt vételárban Benedek Róbert és neje szül. Feldhoffer Aloysiára;

22. az óbudai 384. számu tjkvben A † 468. hrszám alatt felvett. a III. kerületben, Kis koronautcza 61. sz. a. fekvő ház Safrán József és társairól 3000 frt vételárban Jaeger Ferenczné szül. Hintz Erzsébetre;

23. az óbudai 3867. sz. tjkvben A † 2075/b. hrszám alatt fölvett, a III. kerületben, az Einsiedlerried-dülőben fekvő 1525 □ öl kiterjedésü szántó Lindmayer Antal és nejéről 3400 frt vételárban: az ujlaki tégla- és mészégető-részvénytársulatra;

24. az óbudai 3868. sz. tjkönyvben A † 5360. hrszám alatt felvett, a III. kerületben, az Ürömberg-dülőben fekvő 620 □ öl területü ingatlan Stäudl József és nejéről: 130 frt vételárban az ujlaki tégla- és mészégető-részvénytársulatra;

25. a budai 368. számu tjkvben A † (885. 886.) hrszám alatt felvett, a Krisztinavárosban, Mozdony-utcza 8. sz. a. fekvő ház és kert Lazarevits Juliáról 8300 frt vételárban: Stranszky Vilmos és neje szül. Kreyssig Annára.

Panasz.

A napokban egy alkalommal dolgom miatt a lánczhidfői csavargőzös átkelési vállalat állomásánál a hajóra vártam mikor is egy erős széláram velem együtt többen ott várakozó utasnak a szemét telehordta valami szuró anyaggal, midőn nagy meglepetésünkre a szemünket kitisztitottuk láttuk, hogy a lánczhidat söprögető napszámos ujra a Dunába önti az összesöprögetett szemetet, de a melytől a szél — miután a beöntés már a parttól távolabb volt — megkimélt bennünket. Kérjük a magy. kir. állami hidak tek. felügyelőségét ha ilyen melegben a hidon összegyülemlett trágyahulladékot összeszedik nem lehetne azt egy ládába gyüjteni, vagy esetleg a Dunába ott be dobni, hol a járó kelők szeme épségét kevésbé veszélyeztetné, ugy mint éppen a csavargőzös állomás előtt.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel
GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztositó-társaság.

Alapittatott 1843.

Tisztán kölcsönös. Részvényesei nincsenek.

A „Mutual" bevételei 50 éves fennállása óta;

Dijak	2,355,186,512.—	frank
Házbérek, kamatok és nyeremények	707,489,050.—	»
Összesen . .	3,062,675,562.—	frank

Ugyanezen időszakban visszafizetett a „Mutual" biztositottjainak:

Esedékessé vált biztositások, életjáradékok, visszavásárlások fejében	1,351,464,277.—	frankot
Nyereményekért	443,697,213.—	»
Összesen . .	1.795,161,490.—	frankot

Azonkivül

907 millió frankra rugó

biztositéki alapot gyüjtött biztositottjai javára, melynek egy részét a teljesen tehermentes

78 milló franknyi

különnyereménytartalék képezi.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG:

Budapest, Bécsi-utcza 5.

Szerkesztőségünkben megrendelhető Erdélyi Gyula következő regényei:

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli időnyre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

A **főraktárhoz** fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Legolcsóbb bevásárlási forrás élővirágokban!

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

Egyúttal bátorkodom a közelgő mindszent- és halottak napjára a t. cz. közönség figyelmét **Erfurti** és száritott virágokból készült

KOSZORÚ-RAKTÁROMRA

felhivni.

Erfurti és száritott virágokból készült koszorúk 3 frttól felfelé.

Élővirák-koszorúk 2 frttól felfelé.

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minöségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa

BUDAPEST, (BUDA)

I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr.	frt	1.— kr.
» » ½ »	»	—.55 »
» » ¼ »	»	—.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója	»	—.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten dijmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczfavirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután àz az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, elősegiti és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik s részben a testi melegség. részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nem eléggé melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint. t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hulláit, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

Vidovits és Dánczinger

VENDÉGLŐJÉBEN

(Buda), II. ker. fő-út 8. szám alatt,

mindenkor friss csapolásu

PILSENI SÖR a polg. serfőzdéből

és

DREHER-féle kőbányai sör,

!!! Izletes magyar konyha !!!

HAZAI BOROK

utczai kimérése, — 10 literen felül házhoz szállittatik.

Étkezési jegyek kiadatnak 20%-al, érvényesek déli és estebédre.

Számos látogatást kérnek

kiválló tisztelettel

Vidovits és Dánczinger,

vendéglősök.

A téli-idény

közeledtével alulirottak tisztelettel ajánlják a t. cz. közönség figyelmébe jól berendezett **tüzifa-raktáraikat,**

ugyszintén

légszesz- és gőzfavágóikat,

nevezetesen **Pesten**:

1. **Báthory-utcza 6. szám**, az uj épület mögött,
2. **Aradi- és Vörösmarty-utczák sarkán.**
3. **Kertész-uteza 32. szám.**
4. **József-körut 65. szám**

Budán: Szegényház-utcza 3. sz. (**Ország-ut 8. sz.**)

Luczenbacher Fál utódai.

TÁNCZ-INTÉZET

Mazzantini Lajos a m. kir. oporahaz balletmestere

f. évi október 15-én megnyitja tánczintézetét.

Növendékek felvétetnek 4—6-ig délután.

Andrássy-út 25. sz. a., II. em. 13.

(Bejárat dalszinház-utcza 1.)

A t. szülők kéretnek a beiratást idejekorán teljesiteni, hogy az előadásban akadály ne legyen. — **A gyermek-kurzus november hó 1-én kezdődik.**

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlönyt**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Mindenszentekre

müvirág-, erfurti- és bőrkoszorúk izléses kötésekben, nagy választék.

SIRDISZITÉSEK

délszaki növény- és virágdiszszel a legolcsóbb árakban.

A koszorúknak dobozokban való szállitását vidékre bérmentesen eszközöljük.

Tölgyfa-sirkeresztek 2 frtól 8 frtig.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer**, **Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltószer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer)

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

Kovald Péter és fia

BUDAPEST.

Mű-selyem-festő

és

vegy. tisztitó-intézet

uri, női öltönyök,

diszitő- és butorszövetek, függönyök, szőnyegek, csipke- és végáruk számára.

FŐ-ÜZLET.

VII., Szövetség-utcza 37. sz.

FIÓK-ÜZLETEK:

II., Fő-utcza 10.
IV., Kecskeméti-utcza 5.
IV., Kis Korona-utcza 6.
VI., Andrássy-út 26.
VII., Akáczfa-utcza 42.
VIII., Rökk Szilárd-utcza 18.
IX., Soroksári-utcza 25.

Novák Ignácz

KIÁLLITÁS 1891. KOMÁROM IPAR ÉS GAZDASÁGI DILIGENTIAE ET ARTIBUS

Arany érem

Aranyérem

czementmunka-vállalkozó

földtermék-készitő.

BUDAPESTEN,

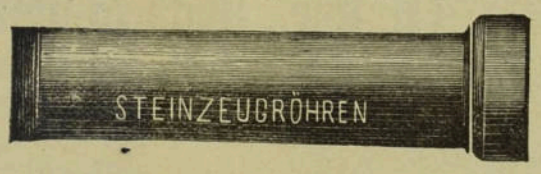
I. ker., Budaörsi-ut 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Bocskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TÖRKOLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

Hónapos szobák,

valamint nagyobb szalonok a Dunára való gyönyörü kilátással bérelhetők **Budán (Lánczhid-utcza 12. szám a.) a „Corso“ szállodában.**

Fürdőszobák. — Gőzhajó-állomás.

Telephon. — Étterem.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat es vasuti fölszereléseket, transmissiókat.

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek. Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntös.

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositt minden ügyben. Kérdések **„Kalauz“** czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésshez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

A háziasszonyok figyelmébe

ajánltatik az:

Első budai

⚒ tüzelőanyag-raktár. ⚒

ALAPITTATOTT 1878-ban.

II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll:

A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet,** darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **budapesti légszes-gyári pirszenet** (**COAKSZ**) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett éz teljes mértékkel** szállitom.

Becses pártfogást kér

tisztelettel

SEIDE JÓZSEF.

„Gyógyforrás-szálloda és vendéglő“

Budapest, Zsigmond-utcza 30.

Hónapos szobák, napi szobák

olcsó áron.

Vendéglő-helyiségeimet a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlva, maradok tisztelettel

Pavlicsek Adolf, vendéglős.

PÉNZ, sorsjegyekre, értékpapirokra, a legolcsóbb kamat mellett, majdnem a teljes értékig kapható

KORMOS GYULA és TÁRSA

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETÉBEN

BUDAPEST,

V. Dorottya-utcza 5. sz.

SZT.-MARGITSZIGETI ÜDITOVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

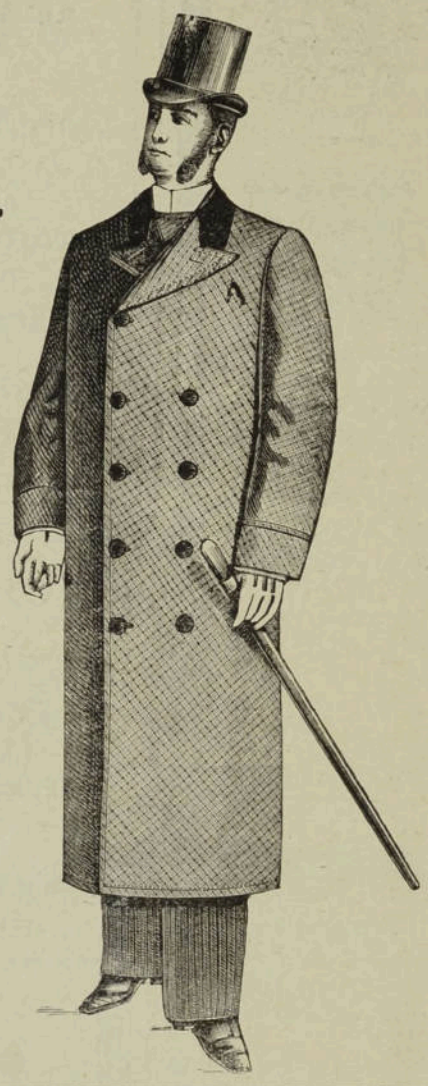
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Kegyelet napjára!

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

(II. ker., Buda fő-utcza 10. sz.)

Koszorúk

a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállításig.

Levélkoszorúk . . . . . **1 frttól** felfelé
Élővirág-koszorúk , ... **1.50 krtól** felfelé
Erfurti száritott virágkoszorúk **2.50 krtól** felfelé.

Erfurti száritott **virágvánkosok és keresztek** nagy választékban **olcsó árakon.**

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

szepes-iglói és kézsmárki

len-, vászon-, damaszt- és chiffon-áruk

egyedüli gyári raktára

nálam lévén, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy e

honi-ipar-áruczikkeket

gyári árakon bocsájthatom a t. közönség rendelkezésére.

Teljes tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

ISKOLAKÖNYVEK

a gymnásium, reáltanoda, középkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolák,

valamint magántanintézetek számára

a legujabb kiadásokban kaphatók

TOLDI LAJOS

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest (Buda) II. ker. fő-utcza 2. szám

a takarékpénztár épületében.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 43. sz. Vasárnap, október 29.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A „Buda és Vidéke“ előfizetési árai:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Helyreigazitás.

Lapunk szerkesztője az I. kerületi polgári kör elnökétől következő hivatalos átiratot vette:

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az I. kerületi polgári kör hivatalos lapjában „Buda és Vidéke“ 42. számában „Az elhagyatott Buda“ czime alatt megjelent czikk legvégső kikezdése, merőben ellenkezik azon tendentiával, mely e lap létesitésénél megálapittatott és melynek egyik sarkalatos pontja: a gyanusitások mellőzése. A Tekintetes szerkesztő urnak kötelessége a beküldött czikkeket legpontosabban revidiálni és azokból eliminálni mindazt a mi tendentiánkkal ellenkezik, mellőzni tehát első sorban egyeseknek és testületnek jogtalan megtámadását és alaptalan gyanusitását.

Konstatálom, hogy a jelzett czikk alaptalanul támadja meg és gyanusitja a székesfőváros érdemdus Tanácsát és támadja és gyanusitja a sorok között azt a férfiut, a ki a főváros felvirágzása körül szerzett hervadhatlan érdemei, páratlan ügybuzgalma és vasszorgalma, mély bölcsessége, igazságszeretete és jellemszilárdsága által, az ércnél is maradandóbb emléket emelt önmagának és ez: a székesfőváros összes lakosságának hálája és tisztelete.

A midőn tehát a jelzett czikk, általunk kifogásolt passzusának megjelenése fölött legőszintébb sajnálatomat fejezem ki, egyuttal felhivom a Tekintetes szerkesztő urat, hogy a legóberebb figyelemmel ügyeljen arra (és ezért különösen is felelőssé teszem) miszerint az I. ker. polgári kör hivatalos közlönyének hasábjain alaptalanul és jogtalanul támadó és gyanusitó czikkek vagy megjegyzések napvilágot ne lássanak.

Schwartzer Ottó tr.,
mint az »I. ker. Polgári Kör« elnöke.

Lapunk egyik közelebb számában körvonalaztam azt a viszonyt, mely közöttem és igen tisztelt barátom, Dr. babarczi Schwartzer Ottó között áll fenn. Ez az elnöki átirat nem volt nyilvánosságnak szánva, az teljesen bizalmas jellegü, de én közlöm, mint egyik adatát és bizonyitékát annak, hogy Dr. babarczi Schwartzer Ottó mennyire szivén viseli városrészünk érdekeit és milyen nemes féltékenységgel őrködik a felett, hogy programmunk, zászlónk semmi csorbát ne szenvedjen.

Sajnálom, hogy a mult szám összeállitását nem magam végezhettem, — betegségem miatt ezt egyik munkatársamra kellett bizni, — mert mindenesetre kihagytam volna az érdesebb kifejezéseket. Hozzám irt levelét annál is inkább sietek közölni, hogy elégtételt szolgáltassak annak a férfiúnak, a ki e lapban foglalt és hangsulyozott budai érdekek mellett sokszor sikra szállt.

A hiba elismerése férfiasság, és én e férfiasság ellen tudtommal negyedszázados irói pályámon soha sem vétettem.

A jövőre nézve munkatársaim tájékozásául azt is kijelentem, hogy álnevü czikkeket nem közölhetek.

A szerkesztő.

A Budai Dalárda közgyülése.

A Budai Dalárda, e derék és népszerü dalegyesület f. évi október hó 24-én tartotta meg saját egyleti helyiségében évi közgyülését Dr. Országh Sándor miniszteri tanácsos elnöklete alatt. Fellner Ferencz egyesületi első jegyzőnek igen érdekes évi jelentését, melyben a dalárda mult évi müködését s mai állását tárgyilagosan ismerteti a közgyülés éljenzéssel tudomásul vette. Utána Gärtner Rezső ellenőrnek és Kercser Károly pénztárosnak a felmentvény megadatott. Majd közfelkiáltással dr. Országh Sándort megválasztották elnökké s a tisztikart következőképen; alelnökök Rózsavölgyi Gyula és Jáhl Nándor, jegyzők Fellner Ferencz és Stockinger László dr., pénztáros Kercser Károly, karmester Sellei Gyula, ellenőr Bredl Sándor, gazda Gaal Samu. Végül az elnöknek tapintatos vezetésért köszöntettak s közöljük a „Budai Dalárda évi jelentését“, mit Fellner Ferencz egyesületi jegyző

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

— Ki-ki a maga kezére dolgozzék! — kiálta Petneházy s azzal ő maga egyenesen neki rohant az egri basának, s a mint az szép ezüstös pánczélba volt öltözve, ugy taszitotta keresztül kopjája vasával, hogy annak a hegye a nyeregkápában állt meg. Ugyanakkor egy másik huszár a török alvezérnek egy akkora darabot levágott a koponyájából, a mennyi annak épen elég volt arra, hogy a nélkül ne élhessen. Erre zavarba jött a törökség, rémület szállta meg vezérei elestén; lassankint egyes huszárok, dragonyosok száguldoztak társaik segitségére, a csata általános lett, a zavar még általánosabb. Mire kitisztultak belőle, kétszázötven török hevert a csatatéren; köztük a vezérek, nyolczvan foglyul esett; a többi meg sem állt Egerig, ott hagyta Hatvant és a gulyát, s a vezéri nagypecsétet, mit Petneházy diadala tanujeléül vitt Budára a herczegi vezérnek, az meg császárnak küldte.*)

Midőn innen visszatérve, Pesten találkozott Gábor baráttal; ez örvendve szoritá őt keblére.

— Elveszett embernek hittelek! már most ne tégy többet egy esztendeig; mert nem fog javadra szolgálni; eredj Komáromba menyasszonyodhoz; vidd oltárhoz, aztán ősi kastélyodba haza s iparkodjál boldog ember lenni. Ha szükségük lesz rád, hivatni fognak; ha utjokban lészsz, eltesznek láb alól. A császár grófnak nevezett ki s ezt nem szeretik azok, kik a hátad mögött maradtak.

Azonban Petneházy nem fogadta meg öreg Mentora jó tanácsát. Elragadta a hir, a dicsszomj; a helyett, hogy véres babéraival sietett volna Borbálához, kinek kezét a legdicsőségesebb uton érdemelte meg: hazája visszavivott fővárosának ormára tüzött zászló által; jobbnak találta a föhadiszálláson megjelenni. Ott sok mosolygó arcz fogadta: többek között Funkensteiné is; ki tréfálózva mondá neki:

— Bizonyára most már olyan nagy emberré lettél, hogy nem is kellene olyan közrangu leány keze után vágyódnod, mint Borbála; ha Bécsbe fölmégy, tuczatszámra találod a herczegasszonyokat, kik erővel nőül akarnak hozzád menni.

— Már csak hagyd te nekem azt, a kit megszolgáltam, s ne igen nevezgesd előttem Borbálának, mert az csak nekem Borbála, neked nem.

— Jól van, jól, azért ne légy olyan fenynyen; nem a te érdemed, hogy a hol te jártál, ott kevesebb volt a fal és a férfi, mint a hol nekem kellett verekednem.

Ebből tüzes vita kerekedett volna, ha a vitéz urak közbe nem vetik magukat, mire azután a két lovagnak kezet kellett nyujtani és kibékülni s minthogy Petneházy másnapra a herczegtől szabadságidőt kért Komáromba utazhatni arájához, Funkenstein azt inditványozá, hogy ezt egy bucsúlakomának kell megelőzni; a minthogy azután estve elkezdvén a nemes urak, egész kivilágos kivirradtig ittak és jó kedvben voltak; utoljára Funkenstein franczia borokat hozatott elő és azokból kényszerité Petneházyt inni, a kinek a pezsgőnedv nagyon tetszett.

Reggel, a hajnali trombitaszónál azután elkisérék jó barátai Petneházyt egész a török fürdőkig, ott bucsút vevének tőle s engedék utjára menni Komárom felé.

Petneházy mintegy 50 huszárt vitt magával kiséretül, még mindig megeshető lévén, hogy valahol száguldozó tatárcsapatokkal találkozzék Komáromig, azoknak hadnagyával bizalmas beszélgetésbe elegyedett az uton. Egyszer, Vörösvár táján elkezd panaszkodni, hogy iszonyu hőséget érez, a hadnagy pedig azt állitá, hogy igen is hűs szél lengedez. Petneházy apródonkint leveté mentéjét, dolmányát, egy ingbe maradt, mégis kiállhatatlan hőségről panaszkodott; az izzadtság csorgott halántékairól.

Kevés idő mulva azt mondá a hadnagynak, hogy a feje majd szétszakad. A hadnagy azt hivé, hogy ez az éjszakai mámortól van, s tanácsolá neki, hogy ha Vörösvárra beérnek, feküdjék le és pihenje ki magát.

Petneházy erre sebesen előre lovagolt, a hadnagynak úgy tetszék, mintha a vezér le akarna esni lováról. Utána kiáltott, arra Petneházy megállt és bevárta.

Arcza egészen ki volt kelve alakjából, szemei beesve és ajkai elkékülve.

— Bálint, monda a hadnagynak, én meg

*) Lásd: Der siegreich geendigte Türkenkrieg, 93. lap.

szerkesztett és felolvasott a budai dalárda közgyülésén:

Tisztelt közgyülés!

A Budai Dalárda a mai nappal fennállásának 30-ik évét tölti be s belép a 31-ik évbe. E válponton mi, mint az egyesület igazgató választmánya, kik a mélyen tisztelt közgyülés bizalmából szerencsések valánk a lefolyt évben is a legjobb tehetségünk szerint vezetni a budai dalárda szellemi és anyagi ügyeit: erkölcsi kötelességünknek tartjuk, hogy beszámoljunk a mélyen tisztelt közgyülésnek arról, miként törekedett elnökség és igazgató-választmány megfelelni ama bizodalomnak, melyet irányunkban t. cz. müködő tagok a mult évben tanusitottak. A minket pártoló s iránt unk mindig érdeklődött közönség iránti hódolatunk is kényszerit rámutatni, hogy fő- és székvárosunk ezen egyik legrégibb s kétségkivül hazafias szellemtől sugalt dalegyesülete, a Budai Dalárda, mily alkalmak, eszközök és módok felhasználásával buzgólkodott a magyar nóta és a müvészeti dal által a közizlésre hatni, a társas életet nemesebb fogékonyságra hangolni és mindenek felett a hazafias érzést minden irányban ápolni, hogy igy egymáshoz közeledve, egymást megértve támogatva, szeretett hazánk mivelődés ügyét és érdekeit ily módon előmozditva szolgálhassuk.

Ennek az eszmének szolgálatában kivánt az elnökség és igazgató-választmány a lefolyt 30-ik egyesületi évben is a legjobb akarattal s legjobb tehetsége szerint munkálkodni, e szép czél elérésére törekedett egyesületünk összes erejének felhasználásával. Hogy mennyire sikerült a feladat megoldása, a czélnak megközelitése azt a tisztelt közönség itélje meg, annak közelebbi elbirálását pedig a mélyen tisztelt közgyülésre bizzuk s ezzel áttérünk egyleti müködésünk részletes taglalására.

A lefolyt egyleti évben a budai dalárda 10-szer lépett fel a nyilvánosság terén, egyrészt dalestélyei, másrészt a közjótékonyság érdekében rendezett hangversenyekben való közremüködésével.

Az első dalestély 1892. október hó 8-án, a II. ker. vizivárosi „Fáczán“ helyiségében tartatott meg, melynek müsora a következő volt: 1. Tavaszi dal: Völck-től. 2. Magyar népdalok: Sellei-től. 3. Dalok: előadva, Witkovszky Antal egyleti tag által. 4. Falun: Schubert-től. 5. Ki az emberünk: Zollner-től. 6. Csárda jelenetek: Hubay-tól, hegedün előadva: Kladivkó V. által. 7. Czigány élet: Schumantel. 8. Nem nézek én: Huber-től.

1892. deczember hó 3-án ugyancsak a II. ker. „Fáczán“ helyiségében az egyesület fennállásának 29-ik évfordulóján Sellei Gyula karmester igazgatása és a „Károly román király“ nevét viselő 6-ik számu gyalogezred teljes zenekarának közremüködése mellett tánczczal egybekötött dalestély rendeztetett, melynek müsora következő volt.

1. Weber C. M.: Nyitány „Oberon“ czimü dalmühöz, előadva a katonai zenekar által. 2. Schubert F. Reggeli dal az erdőben, kar, zenekar kisérettel. 3. Rieger György: Tavaszi dal. 4. Erkel F.: „Elvennélek, ha adnának“ férfikar. 5. Mascagni P. „Intermezzó“, bordal és finále a „Parasztbecsület“ czimü dalmüből: előadva a katonai zenekar által. 6. a) Gall J. Marietta, olasz népdal. b) Weit: Bogár és virág: férfikar. 7. Hoppe R. „Magyar dalok“ bariton magán résszel. A magán részt Bárczy Andor egyleti tag énekelte. 8. Garnsheim-„Salamis“, a görögök diadaléneke, kar. bariton magánrésszel és zenekar kisérettel. A magán részt Fellner Ferencz egyleti tag énekelte.

Hangulatos bohóság, kedélyes mulatság okából a Budai dalárda 1893. február hó 4-én ugyancsak a „Fáczán“ helyiségében farsangi dalestélyt tartott. Ez alkalommal Titl István tiszleletbeli alelnök és Jahl Nándor egyleti alelnök leleményes fáradhatatlan és dicséretre méltó rendezése folytán, Hoppe Rezső egyleti tag forditásában Pál és Virginia czimü „Operette“ került előadásra igen nagy sikerrel.

Közremüködők voltak abban: Sellei Gyula karmester vezetésé alatt, Neuhold Ferencz, Hennefeld M. k. a., Kronstein Ferencz, Kiss Lajos, Brtoun Ignácz, Kercser Károly, Bagonyi Adolf, Bredl Sándor, Sternád Rezső egyleti tagok.

1893. ápril hó 15-én, a II. ker. Medveutczai „Fáczán“ helyiségében Sellei Gyula karmester vezetése alatt és Éberling Irma k. a. közremüködése mellett tartott dalestélyben a program ez volt: 1. Weinczirl: Dalavatás czimü kara. 2. Lányi E.: Reszket a bokor. 3. Esser H.: A kikelet erős vitéz, kar magán négyessel és zongora kisérettel. A magán négyesben: Kronstein Ferencz, Ebner K., Wichmann Ede és Barakovics müködő tagok vettek részt. 4. a) Schubert: Die böse Farbe, b) Marchesi: Johanna keringő, előadva Éberling I. k. a. által, 5. Dr. Szöllősy Attila: Rég veri már a magyart a teremtő. Kar bariton magánrészszel és zongora kisérettel. A magánrészt Jáhl Nándor egyleti tag énekelte. 6. Ádám: Éji dal. 7. Müller Vig zenészek. 8. Thern: Tihany ostroma. Kar, zenekar kisérettel adattak elő.

A budai dalárda Arany János lyrikus költőnk szobrának leleplezési ünnepélyén 1893. május hó 14-én Eötvös Loránt báró t. akad. elnök felszóllitására, igen nagy és előkelő közönség jelenlétében, testületileg vett részt s akkor a Hymnust és a Szózatot énekelt a magyar zenei dalszöveg és rythmus legnagyobb költőjének szobra előtt.

Az „Olthon“ hirlapirók és müvészek köre által a tüzkárosultak javára 1893. május hó 14-én a városligeti iparcsarnokban rendezett nagy müvészi hangversenyben, hol a fő- és székváros valamint a külföld elsőrendü müvészei vettek részt, a budai dalárda szintén közremüködött még pedig: Goldmarknak Tavasz csábja czimü poetikus karával, vadászkürt kisérettel és Rieger György: Alföldi legény czimü karának eléneklésével.

1893. május hó 21-én, jelen volt, testületi diszben vett részt továbbá a budai dalárda a hazafias emlékezés, a hősiség és dicsőség egy nagy nemzeti mozzanatában, a budai honvédszobor leleplezési ünnepélyén. A Hymnust, Szózatot és az Üdvözletet Selleitől énekelte a mély hazaszeretetnek csak érezhető, de ki nem mondható hangulatával.

A fővárosi gyermekvédő-egyesület javára 1893. junius hó 18-án a Margitszigeten tartott dalestély müsora következő volt: 1. Marscherer: Dalszabadság. 2. Abt: Üdvözlet az erdőhöz. 3. Dürner: Viharban. 4. Rieger: Alföldi legény. 5. Krecuzer: A kápolna. 6. Böhm: Buza közé.

1893. julius hó 1-én a II. ker. Medveutczai „Fáczán“ kertben Sellei Gyula egyleti karmester igazgatása és „Károly román király“ nevét viselő 6. számu gyalogezred teljes zenekarának közremüködése mellett nyári dalestély volt, a melyen akkor a következő férfi karok adattak elő: 1. Kunze: Vándor dala. 2. Trauwitz: Jó éjt. 3. Papp-Sellei: Iszogatok dalolgatok. 4. Hoppe Rezső: Ki a szabadba. 5. Storch: Erdőmágány. 6. Rieger: Alföldi legény. 7. Volkman: Erdei dal. 8. Storch: Csendes éj. 9. Böhm: Buza közé.

A fiumeiek egy nagy társasággal voltak a nyáron rövid ideig a fővárosban.

A fő és székváros törvényhatósága által a Margitszigeten ekkor, 1893. julius hó 3-án rendezett banketten a dalárdát Dr. Országh Sándor és Fellner Ferencz jegyző képviselték. Érdemes elnökünk a budai dalárda nevében olasz nyelven tartott lendületes beszédben köszöntötte fel Fiume város törvényhatóságát, annak jelenlevő fejét Ciotta podestát — visszapillantást vetve azon időkre, midőn a budai dalárda 1881 évben Fiumében időzött s ott oly fényes fogadtatásban részesült — mely mindenha felejthetlen lesssz az egyesület előtt. Elnökünknek eme beszéde nagy lelkesedést keltett az olaszok előtt. Ciotta podesta válaszában kiemelte, hogy a magyar dal hatásának varázsa alatt a budai dalárda ajkairól hallgatva még lelkesebb még odaadóbb fia lett hazánknak mint azelőtt volt és előre örvendez lelkében a tavaszon leendő viszontlátásnak, szemben a budai dalárdával. Ugyanaznap este a budai dalárda a Margitszigeti alsó vendéglő teraszán a Fiumeiek tiszteletére Rieger:

---

vagyok mérgezve; de visszamegyek és megölöm azt, a ki megölt!

Azzal tüzesen sarkantyuba kapta paripáját, és elkezdett vágtatni visszafelé Budának.

Huszárjai nem érték utol, oly bőszült nyargalást követett el, s elmaradoztak utána. Egyszer azután azt látták, hogy letér az útról, ki a sik mezőnek, mint a ki már eszméletét veszte s nem tudja kormányozni a lovat. A paripa nyargalt, szökelt árkon, bokron keresztül, néhol oly közel jött az ezredes kisérőihez, hogy azok láthaták annak feldult arczát, szederjes homlokát, égő szemeit, s hallhatták, mily szörnyen átkozza gyilkosát, vértől habzó szájjal; rettentő tünemény egy méregtől megőrült dalia, kit bőszült lova ragad berken és avaron keresztül!

El nem birták fogni, mindaddig, mig a halálra nyargalt ló össze nem roskadt, s lovagjával együtt a földre rogyott; mire odaértek, Petneházy meg volt halva.

Ki gyilkolta meg? azt ki keresné már most — százhetvennégy esztendő mulva? A jó öreg Cserei, ki e vele egykorú történetet ekként elbeszéli, azt veti utána: „Ha magyar vagy és sokáig akarsz élni: okos ne légy, vitéz ne légy, és pénzed se legyen sok“.*)

Budavár eleste gyásznap volt a török birodalomra nézve. A szultán felriadva könyelmű vadászataiból, bucsujáratot rendelt az egész országra. Mekkában a próféta sirjából előhozták a koporsót, ezüst ravatalra tették, melléje a csatában elesett emirek és hősök csontjaival megrakott 25 koporsót, hogy Allah lássa meg és elégelje meg a pusztulást. A bucsujárók seregei minden pénteken hétszer járják körül e ravatalokat; zene- és kürtszó nélkül, egyedül emberi jajszónak szabad hallatszani.

A bőjt utolsó napján húsz mérföldig menő bucsujárat rendeztessék; elől egy nagy szekrényt vigyenek tört kardok-, nyilak és csatában elhullt hősök csontmaradványaival; azt hatszáz zsákba öltözött katona kiésrje, mezitláb, hajadon fővel.

Azután jőjjön 3000 spahi gyalog, fekete turbánnal, tépett és vérrel bemocskolt ruhákban hátát tevefarkkal verve.

Utánuk hatezer dervis, övig mezetlen, testébe késeket és nyilakat szurkálva, hogy a vér szertefecskendezzék róluk.

Azután hozzák a próféta szekrényét; mely mellett háromszáz basa járdal kivont karddal, s a ki szemeit a szekrényhez fel meri elmelni, annak fejét leütik

Minden mérföldnél egy keresztyén rabszolgát és egy zsidót levágnak s vérében ott hagyják az úton meghalni.

Harminez előkelő vezér, fejét zsidó- és szamárvérbe mártotf kendőkkel bekötve, egyik keze övéhez hátrakötve, másikban kard helyett tevefark, a mit maga után vonszoljon a sárban.

Kövesse őket 7000 janicsár, fegyver helyett pálczával kezében; hátul jőjjön a nagyvezér, sánta szamár hátán, kezében nádszál, azzal fejét verve kiáltozza: „offát, millei, zaffai!„

Végül ismét keringő dervisek jőjjenek, testeiket felhasogatva; s egy szekrényből a legapróbb részpénzt szórják el az ut mentében. Minden mérföldnél megálljon az egész menet; felordítva: Allah boffai! Allah mitrei Kresztinnai! (Allah) verje meg a keresztényeket.*)

Allah azonban nem hallá meg a búcsújárók szavait.

Buda nem jutott többé török kézre.

Kicsinyben mult pedig. Az elfoglalt várat német őrséggel rakták meg, s a véráztatta falak között, miken Petneházy volt az első, Funkenstein lett a térparancsnok.

Kitüntetésnek szép volt, de helyzetnek nem igen kellemes. Egy feldult romhalmaz között, mérföldnyire elpusztitott, kizsarolt vidék közepett a nemes ur rendkivül unta magát. Kérte nehányszor, hogy tegyék onnan át máshová, de a főherczegek azt viszonzák, hogy jó neki ottan.

Időközben megtudta azt is, hogy Borbála Petneházy halála után felvette a fátyolt. A gazdag menyasszonyt tehát végkép elveszté. Pedig az ostrom után részére jutott osztalék a zsákmányból már fogyatékán járt s azok a zsidók, a kiknek tartozott, történetesen Bécsben és Prágában laktak, nem voltak a budai vizvezetőnél véghez ment mészárlás között.

---

*) Lásd Ujabb nemzeti könyvtár: Cserey Mihály históriája, 166. l.

*) Lásd: Kurze Beschreibung des ungar. Türkenkrieges. An. 1687.

(Vége köv.)

Alföldi legény. Böhm: Buza közé. Kremzer: Jo voglio bene czimü férfi kart adta elő. Marietta.

Végül a Bécsi „Wiener Männergesangverein“ 50 éves jubilleumán, mely 1893. október 6. 7. és 8-án tartatott meg, a budai dalárdát Dr. Országh Sándor elnök és Jáhl Nándor alelnök képviselték s ott az egyesület története felajánltatván, azt Dr. Országh Sándor elnökünk a Budai dalárdának volt szives ajándékozni.

A napisajtó a budai dalárda minden egyes nyilvános müködését elismeréssel, buzditással és dicsérettel emelte ki a napok krónikájában, miért a budapesti sajtónak hálásan mondunk köszönetet.

E siker tettleges előidézésében nagy része volt Sellei Gyula karmesterünk buzgó fáradozásának az egyesület kebelében, miért is ez uton adunk köszönetünknek kifejezést.

A lefolyt egyleti évben a budai dalárdának volt 92 müködő és 163 pártoló, összesen 255 tagja.

E pontnál kell megemlékeznünk azon sulyos veszteségről, mely egyesületünket Schäffer Endre kitünő tagtársunk halálával érte. A végtisztességnél sirja mellett testületileg jelentünk meg, énekelve Hoppe Rezső tagtársunk vezetése alatt Felennek gyászkarát.

A mi az egyesület vagyon-mérlegét illeti, arról a tisztelt közgyülés Kercser Károly pénztáros jelentéséből fog tájékozást szerezni magának.

Az igazgató választmány az egylet folyó ügyeinek elintézése érdekében 8 rendes ülést tartott.

Zenemütárunkban jelenleg 600 drb 100—100 szólamban többszörösitett és teljesen felszerelt dalmü van elhelyezve, a lefolyt egyleti évben pedig 18 dalmü ssereztetett be. E helyütt köszönettel és elismeréssel Hoppe Rezső egyleti tagtárs iránt, ki számos férfikar szöveget csinnal forditott magyarra.

Ime tisztelt közgyülés! a budai dalárda az előadottak szerint a lefolyt egyleti évben ugy a dalmüvészeti és a hazafias, mint a közjótékonyság terén a maga elé tüzött várakozásnak legjobb igyekezete szerint iparkodott megfelelni. És most, midőn egyesületünk müködésének 31-ik évébe lép, a jövőt illetőleg nem mutatkozik szükségtelennek a következő széjjelpillantás.

Tudvalévő dolog t. közgyülés, hogy egyesületünk a jövő 1894. év pünkösd napjaiban Fiume városában rendezendő országos dalárünnepélyen való testületi megjelenését mint versenyző, valamint a rendezendő müvészi diszhangversenyben való közremüködését a központi dalárszövetségnek már bejelentette. Ezen bejelentés után egyesületünk erkölcsi kötelezettséget vállalt magára, hogy t. i. az ünnepségekben impozáns számban fog megjelenni és a dalárda régi jó hirnevét fentartva a küzdő egyesületek sorában az első helyet igyekszik majdan biztositani magának.

Ez már annál is inkább feltétlenül szükséges t. közgyülés, mert azt hisszük, hogy müködő tagjaink nagyobb része által az 1881. évben Fiumében rendezett kirándulásnak fényes sikere és az ott tartott két jótékonyczélu hangversenynek — a melyben egyesületünk 96 müködő tagjánka valóban müvészi előadása bámulatra ragadta a fiumei közönséget — még élénk emlékezetébe van Fiumében.

Hogy tehát az egyesületünk Fiumében önmagához méltóképen, impozáns számba megjelenvén az elszhöz képest még fényesebb sikert arathasson másodikszor égető szükség van rá, hogy összes müködő tagjaink a próba gyakorlatokat az előadandó darabok müvészi előadhatása szempontjából kettőztetett szorgalommal látogassák s azokban részt vegyenek pontosan.

Mutassuk meg tehát t. közgyülés! hogy nemcsak a papiron vagyunk számosan látogassuk, jöjjünk el pontosan az énekgyakorlatokra, megmutatván, hogy a mikor kell, a mikor szükség van rá, a mennyiben tavaszra esik 31 éves fenállásunk jubileuma is. a budai dalárda tagjai együtt összetartva, kedvvel, kitartással és lelkesedéssel vesznek részt, törekednek megóvni, sőt fokozni iparkodnak a Budai dalárda hirnevét és a nemzeti nyelvü dal megragadó szépségét.

Ezekben van szerencsém t. k. jelentésemet megtenni. Budapest, 1893. október 25-én.

Fellner Ferencz, jegyző.

A „Budai Dalárda“ tagjai f. hó 24-én, kedden este, az egyleti közgyülés végeztével kedélyes társasvacsorára gyülekeztek össze a Kleinhackel-féle krisztinavárosi sörcsarnok helyiségében, az asztalfőn foglalt helyet a dalárda elnöke, dr. Országh Sándor, körülötte az egylet tisztikara s a működő tagok nagy csapatja. Ott voltak: Rózsavölgyi Gyula és Jáhl Nándor alelnökök, Titl István tiszt. alelnök nejével, Sellei Gyula karmester s a működő tagok közül a következők: Fellner Ferencz, Strasser Timót, dr. Stockinger László, Schmelhegger Nándor, Rauch József, Palkovics József, Király Béla, Hlavács Kornél, Kois Géza, Bárczy Andor, Pollák Gusztáv, Konrád Mór, Grimm Ferencz, Patka Kálmán, Zipser Károly, Ebner Károly, Kápolnay Gyula, Kercser Károly, Kann Géza, Pintér Zsiga, Sopronyi Gida, Brédl Sándor, Móczár Elemér, Gál Samu, Keller Antal, Bosnyákovics Antal, Gärtner Rezső, Reinl József, Béla Péter, Hajduk István, Heine Vilmos, Pillmeyer Károly, Wichmann Ede, Gretschl Ede, Neuhold Ferencz, Vlaszák István, Bagonyi Adolf és Hoppe Rezső.

Nagy éljenzéssel fogadták Bradicsics Beppo Flórenczben élő festőművész hazánkfiát, ki a hetvenes években tevékeny, buzgó tagja volt a dalárdának, s ki vendégként megjelent a régi daltársak körében. Csakhamar megeredt a felköszöntők sora: Rózsavölgyi alelnök lelkes szavakban éltette az egylet ujonnan megválasztott régi elnökét, dr. Országh Sándort, mire ez poharát a tiszt. alelnök, Titl István és neje egészségére üritette.

Móczár Elemér Rózsavölgyi alelnökre és Sellei karmesterre mondott toasztja után Fellner Ferencz egyl. jegyző a megjelent régi daltársat, Bradtcsics Beppot éltette, majd pedig a sajtónak a dalárda iránt mindig tanúsitott kitüntető figyelmét megemlitvén, lelkesen üdvözli a dalosok közt megjelent Erdélyi Gyulát, a „Buda és Vidéke“ szerkesztőjét. Erdélyi a maga részéről megköszönvén a kitüntetést, pohárköszöntőjében a magyar dal, az igazi magyar dal ápolására buzditja a dalosokot, s abban a büszke tudatban, hogy hazánk első dalos egylete épen a budai nevet hordja, ebben a büszke tudatban valóságos lelkesedéssel kivánja: Éljen a „Budai Dalárda“.

Brédl Sándor a másik alelnök, Jahl Nándor érdemeit méltatja; felemliti, hogy ha a működő tagok összesége az egylet teste, akkor Jáhl Nándorra bizvást rá lehet mondani, hogy ő az egylet lelke s azért élteti őt.

Természetes, hogy minden szónoklat után kitört az éljenzés, viharossá azonban akkor lett, midőn Bradicsics Beppo olasz nyelven (ő fiumei születesü) rövid, tüzzel előadott pohárköszöntőt mondott az egyletre s végül magyarul felkiáltott: „Éljen a Budai Dalárda!“

Közbe-közbe a dalosok elénekelték a következő karokat: Beethoven: Isten dicsősége. Thern: Nem tudom én. Knoll: Szerelmem. Storch: Éji báj. Lányi: Tavasz elmult. Abt: Az erdő ájtatossága. Kremser: Önémet alföldi dal. Böhm: Magyar népdalfüzér.

Derült jó kedvben, vig poharazgatás közt jóval éjfélen tul maradt együtt a lelkes társaság.

hr.

II. ker. polgári körből.

Az őszi évad beálltával a körökben az élet élénkülni kezdvén a II. ker. polgári kör rendezőbizottsága is a társas élet és szellem, a kölcsönös érintkezés és ismerkedés fejlesztésére s tagjainak mulattatására megállapitotta programmját:

1. Elhatározta, hogy október hó 1-étől kezdve minden hét szombatján társasvacsorát;

2. November 4-én, deczember 1-én, január 6-án február 10-én, márczius 3-án pedig a körtagok családjai és ismerősei, illetve bevezetett vendégei réstére rövid, de élvezetes, müvészi szinvonalon álló előadásokból összeállitott programmal egybekötött „családi estélyek“-et s végre

3. Február havában pedig egy hangversenynyel egybekötött tánczmulatságot fog rendezni, mely ezen körnek első nagyobb téli mulatsága lesz.

A társasvacsorák már eddig is igen látogatottak, a családi estélyek, melyeknek programmja zongora és hegedüjátékok, magán- és karénekek, komoly és vig szavalatok, dioramatikus mutatványok, bohózatos előadások stb.-ből lesz összeállitva, bizonyára — tekintettel arra, hogy a rendező-bizottság s különösen annak alelnöke Szabó Lajos arra törekszik, miszerint azokra minél jobb erőket és közéletünk kiválóbb müvészeit nyerje meg — igen nagy érdeklődést fognak kelteni.

A családi estélyeken a vacsora szintén a rendes 65 kros teritékü lesz belépti dij nélkül.

A téli tánczmulatságot illetőleg annak sikere érdekében már a közeljövőben actióba lép a rendező-bizottság s visszaemlékezne a nyáron rendezett ünnepély sikerére, biztos remélhető, hogy téli mulatsága is ép oly látogatottságnak és érdeklődésnek örvendeni.

Jakab Béla, rend.-bizotts. jegyző.

Mindörökké.

Dolgozott napról napra, estétől reggelig; az éjszakai álmait is arról himezte, hogyan kezdi, hol végzi a robotot másnap.

Hanem a mikor egyhangún kopogott előtte a gép és villogott kezében a tű, szelid, kék szemei a távolban révedeztek; ekkor álmodozott egyébről is: égbe vesző bérczekről, azoknak a lankáin alvó, soha föl nem ébredő ifjuról.

Ez volt az ő regénye, fájdalmas boldogsága .... Nem hamvadó szerelem porladó lovaggal.

Egy este aztán hirtelen fölugrott varróasztalkája mellől, arczát csodás, ragyogó halványság öntötte el, fehér keze a levegőbe mutatott, ajkai lázasan ejtették ki ezeket a szavakat: „Nézzétek! nézzétek!“

Karcsu termete megingott és mint a fehér, teljes rózsa, mely egyszerre hullatja le habszerü szirmait, lehunyt szemekkel, idvezült mosollyal rogyott a földre.

A holt vőlegény elvitte menyasszonyát.

Olyan szép halott volt . . .

A sirból sajátságos, enyhitő illat áradt szét, a mint koporsója legördült a mélységbe.

És azóta nem félem a halált, szeretem a temetőt, hiszem az életet a halálban, mert ez nem elmulás, csak megujulás . . . mindörökké.

*

Szeretem a temetőt, csöndjét, illatát, beszédes köveit, suhogó fáit, szeretem gyermekségem óta és boldog leszek ott majd a nagy éjszakán mindörökké.

A kiket elvesztettem ebben az életben, azok olykor-olykor hínak magukhoz és ellenállhatlanul űz a vágy ki a temetőbe.

Megsimogatom korhadó keresztjeiket, elandalgok emlékeiken és érzem, hogy ők is megvigasztalnak engem; béke, fölmagasztosultság fölti el a szivemet ott a temetőben.

*

A halottak élnek, én érzem őket.

Gyakran, a mikor kétség hajt, életundor nyügöz, az utczák zajában, a sivár kenyérmunkában, fülembe csendül egyik-másik hangja, biztató szóval, édes emlékezettel.

Érzem a halottakat, sejtem lényük halhatatlanságát, sejtem azokét, a kiket szerettem, sejtem azokét, a kikből nem ismertem egyebet hervadhatlan dicsőségüknél.

Döbrentey Gábor, ki nyelvünk szépségeit oltárra emelte, Virágh Benedek, históriánk alapja, Budavár névtelen hősei, szegény Balázs Gábor, a testvéri szeretet magasztos példányképe, Schwartzer Ferencz, Markovits Iván, Budenz József, Hunfalvy János, Érchegyi Ferencz, kik egy-egy kővel járultak nemzetünk nagyságához, mind ismerem őket, érzem, sejtem szellemüket, a mint él fönn, hat tovább ide lenn, közöttünk.

*

Halottak napján jusson minden sirra virág, világitson mindenütt az emlékezet mécse, mert ennek sugara fölhat a magasságba, föl végtelenig és melegét érzik az elköltözöttek — mindörökké.

Pongrácz Béla.

Társadalmi kényszer.*)

Mosolyognom kellene, ha nem boszantana, a mikor erről a csodabogárról is szólok.

Főleg most, a mikor a lapok oly behatóan foglalkoztak a párbaj-kérdéssel, ismét léptennyomon kisértett. „Lépj valakinek a tyukszemére, kihiv párbajra. Megjárod, ha a kihivást el nem fogadott a társadalom kitaszit, megvet...“ — igy az egyik. Vagy: „Beléd köt egy ripők, legazemberez, talán meg is üt — s jaj neked, ha párbajra nem hivod ki, ha meg nem vágatod magadat, le nem löveted magad! A társadalom elfelejti érdemeidet, becsületvesztett lész, a kit még a legjobb barátai is elkerülnek.“ Egész oldalakat nyomathatnék tele e citátumokkal; de undorit egyrészt, másrészt meg amugy is olvasta azokat hol ilyen, hol más formában mindenki.

Ez az ugynevezett: „társadalmi kényszer“.

Még a védőügyvédtől is, a ki párbaj miatt törvény elé állitott kliense mellett ezt hozza fel „mentő“, vagy „enyhitő“ körülmény gyanánt — el venném a diplomát.

Gyermekeknek való mese, üres fejeknek való frázis!

Hol van ez a társadalmi kényszer?

Sehol!

Tessék énnekem arra példát felhozni, hogy egy különben tisztességes, becsületes embert, csupán és egyedül csak azért, mert párbajra valakit ki nem hitt, hanem más uton szerzett elégtételt, — vagy mert párbajkihivást el nem fogadott hanem az általa megsértettnek más uton szolgáltatott elégtételt — mondom: tisztán e miatt a társadalom megvetéssel sujtott, kitaszitott volna.

Az ellenkezőre csak a magam tapasztalataiból is számos példát hozhatnék fel. Csak nem régen történt — vagy két évvel ezelőtt — a mikor egy jeles büntető biránkat egy kiadott könyvében foglalt czikkért párbajra hivta ki egy ur, a ki sértést látott a czikkben. A biró kijelentette, hogy esze-ágában sem volt sérteni, de különben is ő elvből nem viv párbajt. Ha jól emlékszem az illető ur erre „gyávának“ nyilatkoztatta ki a birót. A törvényszéki bíróból azóta királyi táblai biró lett s minthogy egy kaszinóban vagyunk, azt is mondhatom, hogy nemcsak e kaszinónak maradt tagja, hanem annak választmányában is benne van, mint volt ezelőtt. Jó barátai, tisztelői azóta nem fogytak meg sőt valószinüleg növekedett a számuk, mert hiszen mindenki, a ki ösmeri, tisztességes, becsületes embernek tudja. A kaszinó nem is a legutolsó a fővárosban, mert kétharmadrészben méltóságos és nagyságos urakból áll, van tagjai között több excellenczias ur is, még excellenczias katona is. Az igaz, hogy a szóban forgó kaszinónak nincsen szüksége arra a határozatra, melyet egyik „polgári kör“ hozott a „mozgalmas“ napokban, nagyképüsködve kijelentvén, hogy ezentul azt, a ki nem párbajozik, ezért nem dobják ki a „kör“-ből. (?)

Hasztalan is keresném a társadalom megvetését — az ugy látszik, ebben az esetben és más minden hasonló esetben is, elmaradt. Csak az emlitettem „polgári körben“ uralkodhatott a Kr. utáni 1893-ik év szeptember haváig ilyen „társadalmi kényszer“ — de ez esetben talán czélszerübb lett volna nem „országos mozgalmat“ inditani, hanem csupán az illető „kört“ reformálni!

Egy kitünő humoristánk, kit becsületes, tisztességes embernek ösmerünk, de a ki jó és rosz élczeit gyakran a mások rovására koczkáztatja meg, elvből nem párbajozik, pedig — ugymondják, sőt ki is irták és nyomtatták már róla — nincsen az az ütésre alkalmas eszköz, akár bot, akár esernyő legyen is annak a mit még a hátán össze nem törtek, le is piszkolták, „gyávának“ is mondták többek között. És daczára a „társadalmi kényszernek“ az illető épen oly kitünő helyet foglal el ma is a társadalomban, mint a milyent az irodalomban elfoglal: tisztelik, becsülik; tisztelem, becsülöm én is mind a két urat, ámbár más nézeteim vannak s most is a szegedi államfogházban ülök és pedig nem — sajtóvétség miatt.

Hanem arra is tudok példát, hogy egy másik jeles, elösmert tehetségü iró — Nomina sunt semper odiosa! — nemcsak a társadalomból van számüzve, de még az irodalomban sem képes a tehetségét megillető helyet elfoglalni azért mert pár évet fegyházban töltött. Pedig ez az utóbbi ur igen sok párbajt vivott, fog is még vivni, mert hiszen nincsen a homlokára sütve a fegyházintézet bélyege s igy akad mindig olyan, a kivel megverekedhetik; de ime! minden „becsületbeli“ afférjai sem adták vissza neki azt, a mit ő maga dobott el magától.

A ki nem akar párbajt vivni, a ki nem ilyen módon érzi szükségét az elégtétel-szerzésnek, a ki elvből, meggyőződésből nem ösmeri el jogosultságát a párbajnak — azt senki sem kényszeritheti arra: legkevésbé kényszeriti a társadalom. Az, hogy egyik másik ember, a ki nem ösmeri az illetőnek intenczióit, de őt magát sem: „gyávának“ fogja tartani, — az épen olyan kevéssé bánthatja az illetőt, ha csak némileg is okos ember, mint a hogy nem bánt engem az, ha olyanok, a kik nem ösmernek „Krakellernek“ tartanak; pedig nézetem szerint ez épen olyan sértő, mint amaz.

Felsorolhatná e kérdés taglalásánál valaki azon körülményt, hogy bizony tud rá esetet, a mikor egyik másik (főleg vidéki) kaszinóból kirekesztettek olyan embert, a ki nem párbajozott.

Nem akarom itt azt fejtegetni, hogy komoly emberre nézve sem életczél, sem hivatás nem lehet az, hogy bármelyik körnek vagy kaszinónak tagja lehessen. A ki ilyen ambiczióból életét, egészségét képes koczkáztatni, elve, meggyőződése ellen, képes párbajt vivni — az csak bolond és hitvány ember lehet!

Más oldalról akarok e kérdéssel rövidesen végezni.

Minden társaskörnek, kaszinónak czélja első sorban is az, hogy az egy gondolkodásu, egy érzelmü emberek érintkezési helye legyen.

Senkire nézve meggyalázó nem lehet, ha valamelyik kaszinó tagjai sorába fel nem veszi s nem lehet az sem meggyalázó, ha egy kaszinó valakit a maga köréből kirekeszt. Mindenkinek megvan az a joga, hogy olyan társaságot keressen, a milyent akar, — s viszont minden társaságnak megvan az a joga, hogy kebelében olyan embereket tür meg, a milyenek neki tetszenek. Hiszen jól tudjuk, hogy minden társaskör, minden kaszinó évenkint kirekeszt kebeléből olyan tagokat, a kik a tagsági dijakat nem fizetik meg. S ki merné állitani, hogy az igy kirekesztett emberek becstelenek, a társadalomból örökre számüzöttek lennének? Pedig a tagdij fizetésére a kaszinók e tagjai még kötelezettséget is vállaltak, melyet nem teljesitettek!

Ne is vesztegessünk több szót e tárgyra. Értelmes ember sohasem fogja a társadalmat a kaszinóval összetéveszteni. Emez szakkörü társaság, melynek meg vannak a maga követelései, jogos követelései, tagjaival szemben — amaz az emberek összesége s mindenkivel szemben, ki magát embernek nevezi, egyformák a követelései. Ezek közé a követelések közé pedig nem tartozik a párbaj jogosultságának elösmerése, a párbajra kihivás s a kihivás elfogadásának kötelezettségei! Hiszen a társadalomnak tulnyomó többsége nem párbajozik — lehetetlen tehát, hogy e többség önmagát megvetéssel sujtsa!

A társadalom hit, elv és meggyőződés dolgában a lelkiösmeretnek szabad tért biztosit, — szabad tért biztosit a párbajt illető meggyőződésnek is!

Egy jeles tárczairója*) a „Budapesti Hirlap“-nak igy kiállt fel a párbajról értekezve: „őrültségnek, butaságnak ösmerjük el mindnyájan s mégis megteszszük!“ Nos, a ki ilyennek ösmeri el a párbajt s a ki ilyen nézetek mellett párbajt viv, az önmagára mondja ki a szentenczíát! Meggyőződése elve igazán csak őrültség vagy butaság késztetheti az embert arra, hogy a bőrét vásárra vigye csak azért, mert egy másik embernek ugy teszik.

De hiszen épen a párbaj, mint az önérzetnek kifolyása, lehetetlen, hogy kényszernek legyen az okozatja! A férfiu önérzetének egyik sarkalatos, nélkülözhetlen kelléke, hogy soha meggyőződése, elve és hite ellen ne cselekedjék!

Nem! A „társadalmi kényszer“ a párbajt illetőleg nem létezik: agyrém az!

*) Mutatvány Andreánszky Jenő »A párbaj mellett« czimü müvéből. Ára 60 kr. Kapható Endrényi Imrénél Szegeden.

*) »Alfa.«

Budakesziről.

F. hó 25-én volt egy Budakeszin történt rémtett végtárgyalása, mely a főváros vidékét — úgy hiszszük — érdekelni fogja az eset története. mely dr. Rónay Kamil elnöksége és szegedi Kiss Gyula, úgy Verebélyi Ignácz törvényszéki birák képezte ülésben fordult elő. Az ügyészség részéről egresi Nagy László, a vádlott védőjéül dr. Steiner Béla ügyvéd jelentkezett.

A szenzácziós eset, mely Budakesz egész községét mai napig iszonyatos rémületben tartotta, röviden a következő:

F. évi márczius hó 24-én éjjel Pechtold István apósát, Koch Józsefet, miért is a btő tvk. 279. §-ban ütköző szándékos emberölés büntettében bünösnek mondatott ki és a 7 hónapig töltött vizsgálati fogság betudása nélkül 14 évi fegyházra, 10 évi hivatalvesztésre és a rabtartási költségek viselésére itéltetett el.

A vádló ügyészség által kideritett tényállás szerint Pechtold István és apósa, Koch József között különösen azért merült fel komoly surlódás, melynek ily gyászos következménye lőn, mivel Koch József még életében megosztotta vagyonát gyermekei között és Pechtold István és neje azt a házat, melyben lakott, 1500 frt vételárban átvették, magának szolgalmi kikötmény fejében 2 szobát és az udvart fentartotta. Pechtold István a szomszéd házban bérben birt egy szatócs-üzletet, melyet abba az utczai szobába szándéknzott áthelyezni, melyet apósa, Koch József birt, s miután azt semmi áron sem akarta neki átengedni, sőt a vételár fejében 50 frt fizetést is követelt, mi szintén bosszantotta vádlottat, s ekkép megérlelt benne a boszúvágy, hogy apósát meggyilkolja.

Történt ugyanis, hogy f. évi márczius 23-án este fivérével, Mártonnal, a pinczébe mentek, ott eleinte 7 hordóból bort kóstóltak, később pedig addig ittak, mig elegendőnek találták az ivást és késő éjszaka mindenki hazafelé vette útját. Pechtold István azonban állitólag még hazamenet pálinkát is ivott és úgy ment apósa lakására, kinek ablakát kinyitva, a párkányzaton rendesen tartott konyhakulcsot kivette, azzal halkkal bement és addig várt, mig apósa (állitólag esti imáját bevégezve) elaludt, s midőn a szobába bement és apósát alva találta, az asztalon (állitolag) talált, apósa késével a nyakán halálos sebet ejtett, s miután rögtön nem halt meg, még több, körülbelül 12 késszurást ejtett testébe, mig bekövetkezett hörgéséből annak haláláról meggyőződött. Ezekután ismét halkkal bezárta az ajtót, a kulcsot ismét helyére tette és hazament. Pechtold — neje állitssa szerint — ruhástul lefeküdt és nem szólott akkor semmit a történt gyilkosságról, csak másnap éjszaka vallotta be tettét, de annak inditó okát nem mondotta meg. Ez az iszonyatos eset csak 26-dikán, vasárnap reggel jött köztudomásra, midőn egyuttal a községi előljáróság erélyes közreműködésével, ugy a csendőrség előtt történt vallomásból kisült, hogy Pechtold István volt a gyilkos.

A végtárgyalás folyamán a kihallgatásra meghivott tanuk — mint rokonok — nagy része a vallomást megtagadták, egyébként a vizsgálat alatt azok vallomásai a fentiek értelmében alapul szolgáltak.

Vádlott a végtárgyaláson semmiféle szánalomramélto viseletet nem tanusitott és az itéletet egészen higgadtan hallgatta s midőn a felebbezésre kitanittatott, védőjéhez fordult tanácsadás végett. A vádló ügyész fól felfogván a tényállás valódiságát, a btők. 278. §-ában minősitett gyilkosság büntettében kérte a bünösséget vádlott ellenében kimondani, mivel az előre megfontolt szándék eléggé igazoltnak tekinthető és oly ittas nem volt, hogy ne tudta volna, mit tesz. A védőügyvéd, bár mikép igyekezett is az ügyészség fontos érveit meggyengiteni és lerontani, erősen állitván, hogy előre megfontolt szándék nem konstatálható és ekkép

csakis a 306. §. szerint lenne minősitendő a bűntett, t. i. hogy a sulyos testi sértés folytán következett be halála apósának, mindemellett a kir. törvényszék a btk. 279. §-a értelmében itélt, enyhitő körülményül vádlott büntetlen előéletét és ittas állapotát vevén alapul. Ezen itélet ellen mindnyájan fellebbezést jelentettek be.

Dani.

Különfélék.

† **Kun Géza** váratlan halálának hire széles körben okozott fájdalmas meglepetést. Az elhunyt általánosan tisztelt és szeretett előkelő polgára volt Budának, ki polgári, emberi és hazafias kötelességeit mindvégig hiven teljesitette. A megboldogult derék férfiu választmányi tagja volt az „I. ker. Polgári Kör"-nek, hol minden nemes ügyben közremunkált valódi lelkesedéssel és ahol szeretetreméltóságánál fogva nagyon kedvelték. Tagja volt az iskolaszéknek is és e tisztjének is pontosan megfelelt. A kereskedelmi testületben tekintélyes helyet foglalt el. A gyászlobogó. mely az „I. kerületi Polgári Kör"-ön lengett, valódi gyászt jelent, mert egy jó barát és kitünő tag halála felett érzett veszteséget jelképezi. A tagtársak őszinta szeretetük és becsülésöket azzal is kifejezték, hogy koszorut helyeztek ravatalára. Az elhunyt mélyen sujtott özvegye nagy fájdalmában enyhülést lelhet abban az általános részvétben, melylyel mindenfelől sietnek osztakozni bánatában. Testvére, Kun László temesvári préposton kivül özvegye, Sibreich Etelka úrnő és nagyszámu rokonság, tisztelők és barátok gyászolják az elhunytat, kinek emléke közöttünk feledhetetlen marad. Nugodjék békével!

— **Jótékonyczélu felolvasás.** Az „I. kerületi Polgári Kör"-ben (alagut-utcza 1. sz.) I. emelet, a kör kebelében, Dévai Szöllösy István elnöklete alatt alakult bizottság felkérésére Scherer István, a budapesti siketnéma intézet vezetője, november 5-én, vasárnap, délután 5 órakor az I. kerületi polgári kör termeiben a „Siketnémákról" felolvasást fog tartani. Belépőjegy ára egy korona. Jegyek válthatók a kör gondnoki hivatalában és estve a pénztárnál. Ajánljuk a közönség nemes szivének ezt az emberbaráti czélt. Reméljük, hogy a szerencsétlenek érdekében számosan fognak megjelenni.

— **Dárius kincse.** Szabó Xavér ily czimü balletje szombaton nagy és diszes közönség előtt került ötödször szinre, mely alkalommal szerzőt a zsufolt ház lelkes tapsokkal tüntette ki. Mint értesülünk, a ballet megszerzése érdekében több külföldi szinház igazgatósága lépett a zeneköltővel érintkezésbe.

A Budapest II. ker. alsó-vizivárosi plebánia-templomban nov. 2-án, halottak napján az ünnepélyes gyászistentisztelet d. e. 9 órakor fog tartatni.

Hymen. Budapest, II. ker. alsó-vizivárosi plebánia-templomban fényes esküvő volt folyó hó 25-én; ugyanis e napon vezette oltárhoz Wissinghoff Gyula pénzügyi fogalmazó Lucksche Fábry Mari kisasszonyt, Lucksche Fábry Béla mérnök és Thiering Gizella bájos leányát. Mint tanuk voltak Fábry Lajos nyug. honvéd-ezredes és Steffela Móricz nyug. százados. Az esküvés alatt, melyet Berger Márk hely. plebános végzett s a melyen fényes publikum vett részt, Witkowsky Antal karnagy énekelt gyönyörü szólót Mozárt-tól.

Hirdetmény. A budapesti csavargőzös-átkelési vállalat folyó évi november hó 1-től kezdve, a tanulók részére kedvezményes áru átkelési jegyeket ad ki. Ezen jegyeknek ára havonként 1 frt 50 krban állapittatott meg; azok az illető tanuló arczképével látandók el s az I. osztályon való átkelésre jogositanak. A jegyeket, melyek csakis az iskolai évben, vagyis szeptember 1-től junius végeig terjedő időben érvényesek, az illető tanintézet igazgatójának bélyegmentes igazolványa, vagy leczkekönyv (index) alapján és az arczkép bemutatása mellett a budapesti m. kir. állami hidak pénztára adja ki. (II. ker., Fő-utcza 1. sz. földszint.)

— **A budavári főegyház nagy orgonája.** Dangl Antal és fia Aradon 1836 óta fennálló műtermében készült s a főegyház ban már felszentelt orgonát folytonosan sokan hallgatják. Szakártők legkedvezőbben nyilatkoznak e remekműről.

— **A „Sir Montefiore Mózes"** betegsegélyző egylet folyó hó 26-án tartotta rendes havi közgyülését, melynek főtárgyát a megüresedett pénztárnoki állás betöltése és egy állandó pénzbeszedő választása képezte.

Miután a gyülés a volt pénztárnoknak — Zimerman Fülöp urnak — ezen állásában kifejtett, az egylet érdekeit nagyban előmozditó buzgalmáért elismerő köszönetet mondott s azt jegyzőkönyvbe foglalni elrendelte, Buzik András úr, köztekintélynek örvendő budai vendéglős az egylet pénztárnokává egyhangulag megválasztatott.

Egyszersmind, tekintettel az egylet fejlődésére, választmányi tagokul pótlólag megválasztattak: Záborszky János úr, általános kedveltségben álló krisztinavárosi és Kappel József úr, ráczvárosi mészárosok.

Végül egy állandó bénzbeszedőt alkalmazott az egylet, ki megbizatást nyert, az ellenőr ellenjegyzésével ellátott nyugtákra a tagsági illetékeket személyesen beszedni, továbbá felhatalmaztatott tagok felvételének közvetitésére.

Az egyleti iroda egyelőre a Wellisch-féle „Alagut"-kávéház külön helyiségében van, hol új tagok felvétele bármikor eszközöltetik.

Örömmel üdvözöljük ezen, a pesti oldalon már 28 év óta álldásosan működő jótékonyczélu egyletnek terjedését a budai oldalon, s óhajtjuk, valamint bizton reméljük is, hogy a vezetőséggel jelenleg megbizott, közbecsülésnek örvendő egyének erélyes működését nemsokára fényes eredmény fogja koszoruzni, melynél fogva el nem mulaszthatjuk budai polgártársaink érdeklődését ez irányban is felköltendő, ezen kizárólag a közjó előmozditására irányuló törekvést becses pártfogásukba ajánlani.

Táncztanfolyam. A Toldy Ferencz-utczai elemi iskola nagytermében november hó elején uj táncztanfolyam lesz. A tanfolyamra a Toldy-utczai iskolában lehet jelentkezni, ahol az erre vonatkozó egyéb felvilágositások is nyerhetők.

— **Követésre méltó példa.** Gróf Andrássy Gyula mauzolemát Tőke-Terebesen egész csendben állitották fel. Megemlitjük és ezt különös örvendetes tudomásul veszszük, hogy a család egy budai czégtől, Culmann Teréz virágtermétől (II. ker., fő-utcza 8. sz.) rendelt 3 szép koszorut, mely e nemben méltán versenyezhet. Kivánatos volna, hogy többi nagy uraink is, a kik Budán laknak, szintén pártolnák a budai ipart és kereskedelmet.

— **Összejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai f. hó 31-én Hecker György (I. ker. Döbrenteytér 4. sz.) jönnek össze.

*

Egy szép kézirással biró fiatal ember ki mint jogász már jobb ügyvédi irodákban volt alkalmazva s a könyvelési teendőkben is bir jártassággal, délutáni órákra ügyvédi irodában, vagy egyéb megfelelő alkalmazást keres. Szives ajánlatok a szerkesztőségbe küldendők.

*

— Felhivjuk olvasóink figyelmét a bor-vásár czimü hirdetésünkre.

*

— Egy jelenleg is alkalmazásban levő, tapasztalt és jó bizonyitványokkal ellátott ispán más állást keres hasonló minőségben. Felvilágositást a szerkesztőség ad.

Kath. Tanonczok Otthona.

A „Kath. Tanonczokat Védő Egyesület" 1893. november 5-én Budapesten, II. ker. Fő-utcza 89. sz. a., megnyitja a Kath. Tanonczok Otthonát.

A tanonczok itt vasárnaponkint délután 3 órától 7-ig kellemes elfoglalást találnak, amennyiben 1. rövid vallás-erkölcsi oktatást kapnak; 2. alkalom-adta vallási gyakorlatokban résztvesznek; 3. tanulságos könyveket olvashatnak; 4. alkalmas játékkal szórakozhatnak; 5. kedvező időben társas kirándulásokat tehetnek.

Az egyesület — amennyire eszközei engedik — időről-időre más jótéteményekben is szándékszik a jó magaviseletü tanonczokat részesiteni.

Mindez teljesen ingyenesen történik; önkéntes adományokat azonban hálásan fogad az egyesület.

A t. szülők és mester urak nyugodtan küldhetik a fiúkat a Kath. Tanonczok Otthonába, mert annak feladata őket a rossztól visszatartani s a vallási és honfiui kötelességek teljesitésére rávezetni. Kellő felügyeletről gondoskodva van.

Egyelőre csak kezdő tanonczok vehetők fel. Nem katholikus tanonczok csak szülőik, vagy azok helyetteseinek irásbeli kerelmére nyerhetnek felvételt.

A tanonczok, akik felvétetni óhajtanak, szülőik, illetőleg mesterök belleegyezése után vasárnap délután $^1/_2$3 és 3 óra között a Kath. Tanonczok Otthonában, vagy hétköznap az egyesület titkáránál, Pokorny Emánuel hittanárnál (II. Toldy Ferencs-utcza 46. sz. a.) jelentkezhetuek.

A Kath. Tanonczok Otthona szükség esetén szállást is nyújt a tanonczoknak előre fizetendő havi 1 frt 50 kros dij mellett.

Az egyesület ez alkalommal is bizalommal kéri az iparos ifjuság minden igazi barátját, hogy működésében akár a rendes (évi 60 kr.), akár az alapitó tagok (20 frt egyszerre, vagy 4 évi 5 frtos részletben), akár a jóltevők sorában bármily kegyes adománynyal résztvegyen s e szándékáról a föntnevezett titkárt értcsiteni sziveskedjék.

Budapest, 1893. okt. hóban.

A Kath Tanonczokat Védő Egyesület igazgató választmánya.

Pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

Pannonia szálloda

Kerepesi-ut, a nemzeti szinház mellett.

130 szoba és terem. Nagy étkező termek. Kávéház. Olvasó és társalgó terem. Elektrikus felhuzó. Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők. Telephon.

A legnagyobb kényelemmel berendezett, olcsó szálló. Az idegenek találkozási helye.

A ftő. papság kedvelt szállodája.

Kiváló tisztelettel
GLÜCK FRIGYES,
szállodatulajdonos.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,

cs. és kir. udv. sütőmester.

6000 darab 3 és 4 éves Bari mandolafa, darabonkint 15 és 20 kr., eladó Gulden Sándornál, Budapest, II. ker., kacsa-utcza 18.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztositó-társaság.

Alapittatott 1843.

Tisztán kölcsönös. Részvényesei nincsenek.

A „Mutual" bevételei 50 éves fennállása óta;

Dijak	2,355,186,512.—	frank
Házbérek, kamatok és nyeremények	707,489,050.—	»
Összesen .	3,062,675,562.—	frank

Ugyanezen időszakban visszafizetett a „Mutual" biztositottjainak:

Esedékessé vált biztositások, életjáradékok, visszavásárlások fejében	1,351,464,277.—	frankot
Nyereményekért	443 697,213.—	»
Összesen . .	1.795,161,490.—	frankot

Azonkivül

907 millió frankra rugó

biztositéki alapot gyüjtött biztositottjai javára, melynek egy részét a teljesen tehermentes

78 milló franknyi

különnyereménytartalék képezi.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG:

Budapest, Bécsi-utcza 5.

Borvásár.

Folyó hó 5-én kezdődik a **Rudas fürdő előtt** a borvásár, mely alkalomra a

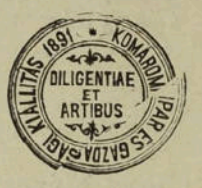
báttaszéki és szegszárdi borkereskedők

kitünő minőségü borokkal terhelt hajói megérkeznek.

Árak: **Vörös ó-bor** 18—24 frt. **Vörös uj** 16—22 frt. — **Fehér ó** 18—27 frt. **Fehér uj** 16—22 frt.

Legkisebb mennyiség 110—150 liter. Nagyobb kötéseknél árkedvezményben részesülnek a vevők.

Próbák és borkóstolás a helyszinén.

Arany érem

Novák Ignácz

czementmunka-vállalkozó

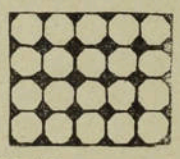
földtermék-készitő.

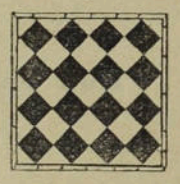
BUDAPESTEN,

I. ker., Budaörsi-ut 285.

Aranyérem

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

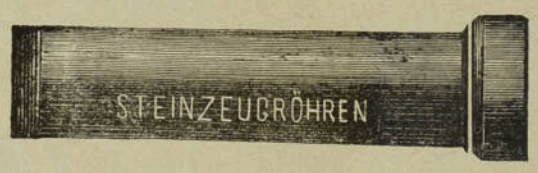
udvarfolyosói betonirozásokat, konyha granitterasso lerakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szikkőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyag-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Pertmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükségiendő), granit-terassohoz szüséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes anyag; tűzmentes tégla** minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban elfogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

A háziasszonyok figyelmébe

ajánltatik az:

Első budai

tüzelőanyag-raktár.

ALAPITTATOTT 1878-ban.

II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll:

A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet**, darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **budapesti légszesz-gyári pirszenet** (**COAKSZ**) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett éz teljes mértékkel** szállitom.

Becses pártfogást kér

tisztelettel

SEIDE JÓZSEF.

„Gyógyforrás-szálloda és vendéglő"

Budapest, Zsigmond-utcza 30.

Hónapos szobák, napi szobák

olcsó áron.

Vendéglő-helyiségeimet a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlva, maradok tisztelettel

Pavlicsek Adolf, vendéglős.

Hónapos szobák,

valamint nagyobb szalonok a Dunára való gyönyörü kilátással bérelhetők **Budán (Lánczhid-utcza 12. szám a.) a „Corso" szállodában.**

Fürdőszobák. — Gőzhajó-állomás.

Telephon. — Étterem.

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Bocskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TÖRKÖLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

Jelentés.

Van szerencsénk a t. cz. közönséggel tudatni, hogy

Mű-selyem-festő

és

vegytisztitó-intézetünk

budai fióküzletét,

mely eddig II. ker. fő-utcza 10. sz. a. létezett, **f. é. november hó 1-én** ugyancsak

II. ker., fő-utcza 17. sz.

alatti házba (gr. Andrássy-palota) helyezzük át.

Tisztelettel

Kovald Péter és fia.

Legolcsóbb bevásárlási forrás élővirágokban!

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

Egyúttal bátorkodom a közelgő mindszent- és halottak napjára a t. cz. közönség figyelmét **Erfurti** és szárított virágokból készült

KOSZORÚ-RAKTÁROMRA

felhivni.

Erfurti és szárított virágokból készült koszorúk 3 frttól felfelé.

Élővirák-koszorúk 2 frttól felfelé.

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minőségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa

BUDAPEST, (BUDA)

I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr.	frt	1.— kr.
» » 1/2 »	»	—.55 »
» » 1/4 »	»	—.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója	»	—.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten dijmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczfavirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, elősegiti és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik s részben a testi melegség. részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nem eléggé melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint. t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hulláit, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

Vidovits és Dánczinger

VENDÉGLŐJÉBEN

(Buda), II. ker. fő-út 8. szám alatt,

mindenkor friss csapolásu

PILSENI SÖR a polg. serfőzdéből

és

DREHER-féle kőbányai sör,

!!! Izletes magyar konyha !!!

HAZAI BOROK

utczai kimérése, — 10 literen felül házhoz szállittatik.

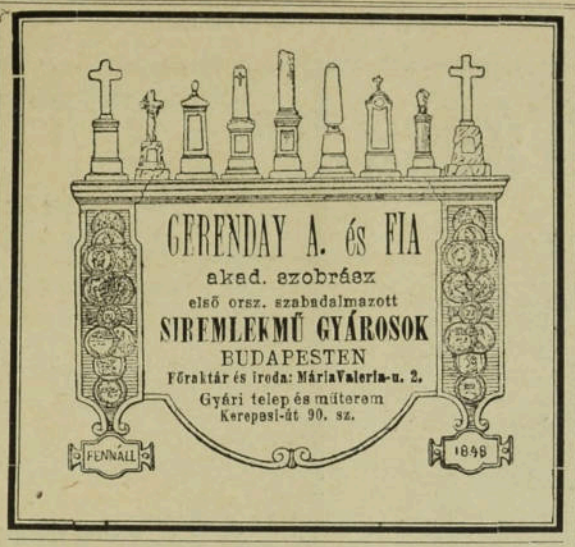
Étkezési jegyek kiadatnak 20%-al, érvényesek déli és estebédre.

Számos látogatást kérnek

kiválló tisztelettel

Vidovits és Dánczinger,

vendéglősök.

A téli-idény

közeledtével alulirottak tisztelettel ajánlják a t. cz. közönség figyelmébe jól berendezett **tüzifa-raktáraikat,**

ugyszintén

légszesz- és gőzfavágóikat,

nevezetesen **Pesten**:

1. **Báthory-utcza 6. szám**, az uj épület mögött,
2. **Aradi- és Vörösmarty-utczák sarkán.**
3. **Kertész-uteza 32. szám.**
4. **József-körut 65. szám**

Budán: Szegényház-utcza 3. sz. (**Ország-ut 8. sz.**)

Luczenbacher Fál utódai.

TÁNCZ-INTÉZET

Mazzantini Lajos a m. kir. oporahaz balletmestere

f. évi október 15-én megnyitja tánczintézetét.

Növendékek felvétetnek 4—6-ig délután.

Andrássy-út 25. sz. a., II. em. 13.

(Bejárat dalszinház-utcza 1.)

A t. szülők kéretnek a beiratást idejekorán teljesiteni, hogy az előadásban akadály ne legyen. — **A gyermek-kurzus november hó 1-én kezdődik.**

SZABADALMAT uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlönyt**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Mindenszentekre

müvirág-, erfurti- és bőrkoszorúk izléses kötésekben, nagy választék.

SIRDISZITÉSEK

délszaki növény- és virágdiszszel a legolcsóbb árakban.

A koszorúknak dobozokban való szállitását vidékre bérmentesen eszközöljük.

Tölgyfa-sirkeresztek 2 frtól 8 frtig.

BURES HENRIK

kesztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Wenluger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü kesztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár kesztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltószer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer)

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli időnyre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

A **főraktárhoz** fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

PÉNZ, sorsjegyekre, értékpapirokra, a legolcsóbb kamat mellett, majdnem a teljes értékig kapható

KORMOS GYULA és TÁRSA

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETÉBEN

BUDAPEST,

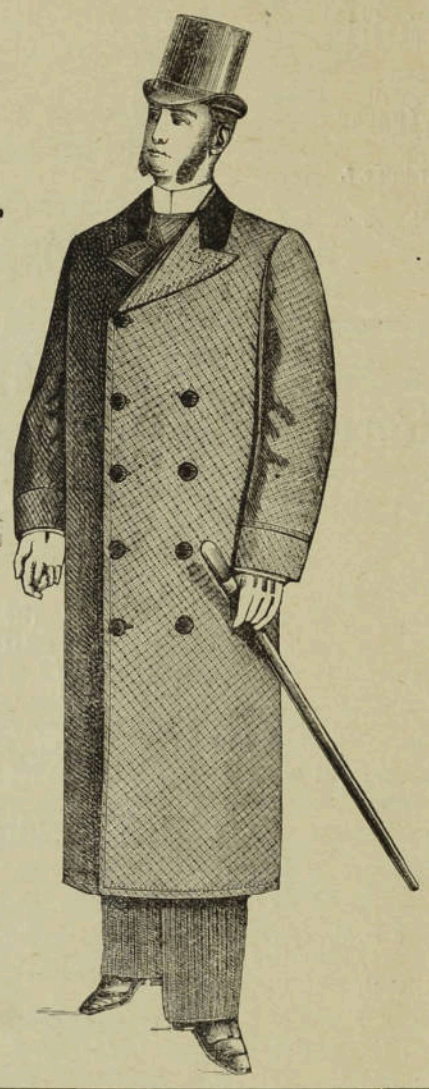
V. Dorottya-utcza 5. sz.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Halottak napjára!

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

(II. ker., Buda fő-utcza 10. sz.)

Koszorúk

a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Levélkoszorúk . . . . . **1 frttól** felfelé
Élővirág-koszorúk , ... **1.50 krtól** felfelé
Erfurti száritott virágkoszorúk **2.50 krtól** felfelé.

Erfurti száritott **virágvánkosok és keresztek** nagy választékban **olcsó árakon.**

Ebl és Pietsch

Józsel főherczeg ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Ajánlja jól berendezett raktárát az őszi és téli idényre.

Valódi angol ruhakelmék,

ISZLANDI FLANEL és PLISSE-BARCHETEK,

Jæger-féle alsóruházat,

saját készitésü uri- és női-fehérnemű Király-chiffonból.

Gallér, kézelő, nyakkendő és esernyő

valamint

futószőnyeg és **prágai bőrkesztyű** nagy választékban.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 44. sz. Vasárnap, november 5.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A cselédügy.

Ennek rendezése a társadalmi kérdések egy legégetőbbike a fő- és székvárosban, mert a jelenlegi állapot immár tarthatatlan és következéseiben egyiránt káros a szolgálatadók és a szolgálatra utalt egyedekre nézve. Káros a cseléd-tartókra azért, mert a cselédkönyvbe beirt csupa jó bizonyitványok alapján kénytelenek minden elzüllött népet befogadni, A cselédekre nézve pedig azért, mert azok elzüllését a legnagyobb mérvben — a hétről-hétre való változkodás által — előmozditja. Ilyenkor azután a szállásadó asszonyságok (igy neveztetik magukat) kamai közé kerülnek, a hol nemcsak a felvett havi bérük, hanem erkölcsiségük is áldozatul esik.

Egy szemünk láttára előfordult példát mondunk el. Egy két személyből álló uriházhoz — hol a nőcselédek eddigelé legtöbbnyire csak évek multán és leginkább férjhezmenetelök miatt váltakoztak — szakácsnő kelletett. A Zubringer ur csakhamar hozott is egyet, kinek olyan minősités volt könyvébe beirva, hogy akár igazgatónénak beillett volna valamely jámbor intézetbe. Szakácsné, hű, rendkivül ügyes, nagyon szorgalmas, erkölcsös és bárkinek a legjobb lelkiismerettel ajánltatik . . Az urnő kapott is rajta és csupán szokásból kérdé: Tud-e jól főzni? — Hogyne, mindent tudok, hisz látja asszonyom a könyvben is. — Mit kiván? — Tizenkét forintot. — Jól van felfogadom.

Másnap reggel pontosan beállit az uj szakácsné. — Itt van csokoládé, főzzön reggelit. A szakácsné tüzrakásához fog, de az csak nem akar égni. — Kérem asszonyom a sparherd rossz, nem lehet benne tüzet se gyujtani. — Hogy hogy, hisz en az kitünő uj patent sparherd, mondja csodálkozva az asszony, kimegy megnézni s látja hogy a tüzelőben fejnagyságnyi két darab kőszén van, melyet a gyufával próbált gyujtogatni. — Hát mért nem vett gyujtót, látja. hogy itt van a ládában. — Arra bizony nem gondoltam, nálunk nem volt ilyen masina. Végre égett a tűz. A szakácsné ismét bemegy és rántásra valót kér. — Minek most a rántás? — Hát hisz azt tetszett mondani, hogy csokoládát főzzek. A csokoládák már főnek a fazékban, hát csak be kell rántani. — De hisz maga nem szakácsné! szólt ingerülten az asszony és hogy mer szakácsnénak elszegődni. — Ott a hol én eddig szolgáltam, nem főztek ilyen izéket, de ha nem tetszik, tessék félhónapra kifizetni, azonnal elmegyek.

Jött egy másik, még jobb ajánlattal. A házi asszony már élt a gyanuperrel azért szegről-végről kikérdezte, hogy csakugyan tud-e főzni és szakácsné-e? — Mindent tudok. — Jól van, mit kér? — Tizennégy forintot. — Megadom, de csak egy heti próbaidő után. Fogja a kosarat, piaczra megyünk. Elmentek. Visszajövet megszólal a mindentudó cseléd: ha tudtam volna, hogy a nagysága maga jár bevásárolni, el se jöttem volna. Miből fog az én két gyermekem élni, ha nem én vásárlok be? Különben is, fáj a karom ettől a kosárczipeléstől . . . ha én azt tudtam volna, hogy ily messze kell a piaczra járni stb. stb. De az ebédet teljességgel nem tudta megfőzni — Hát mit főzött ott a hol két esztendeig szakácsné volt? kérdi az asszony. Ej ott csak a mészárszékből főztünk . . . ha tudtam volna, hogy itt ily borzasztó sok dolog van . . . — Szedje össze a holmiját és menjen azonnal. — Ugy-e? Csak tessék először a 7 forintot kifizetni . . . van nekem eszem! Arra a kérdésre pedig, hogy hol lakott az az uraság a hol néhány nap előtt szakácsnéskodott, se a városrészt, se az utczát megnevezni nem tudta.

Most már azt kérdjük: ki irja be ezeknek a könyvükbe azt a sok jó tulajdont és azt a hosszu időt, hogy ott szolgáltak? Néhány hatosért bizonyára akárki!

Ha az illetékes hatóság csak $^1/_{000}$-zad részben tenne annyit a türhetetlen cselédrendezési ügyben, mint a mily genialitást kifejt a szolgálatadók és a háztu-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés **Jókai Mórtól.**

Az alvezér háreméből két fiatal török leányt tartott meg magának, az egyik tizennégy, a másik tizenkét éves volt; az utóbbit Fatinizánának hitták.

A háremben növekedett gyermeknél egy dolog volt erősen kifejlődve: a cselszövény. Fiatalsága daczára olyan jól értett ahhoz, mint a szerály akármelyik kegyencz rabnője.

Midőn látta, hogy urának pénze elfogyott, adott neki jó tanácsot, hogyan szerezhetne az megint sokat s Funkenstein — követte a tanácsot.

Ezen időben Gábor barát Győrben lakott, s ugyanott volt főparancsnok Piszterczky ezredes, derék becsületes lengyel; kivel esténként együtt szoktak sakkozni.

Egy este Gábor barát ilyen különös dolgot regélt el az ezredesnek:

A napokban egy magyar fogoly, ki a székesfehérvári basánál volt szolgaságban, észrevevé, hogy egy parasztnak öltözött férfi érkezik már másodizben a basához, ki vele elzárkózva, órahosszat elbeszélget. A fogoly kiváncsi lett, s a kályhán át, a hol fütteni szokott, kihallgatá a párbeszédet. Arról volt szó, hogy a budai várat ismét visszajátszák a török kezére; kétezer arany az árulás dija. Mi neve az árulónak, azt meg nem tudhatá, de annyit hallott, hogy két török rabnő van nála. A foglyot másnap kicserélték török foglyokért s az rögtön sietett Gábor barátot értesiteni az árulásról. A veszély nagy. A basa előpénzt is adott már az árulásért s tanakodott vele a módszerek iránt; Budán pedig most az egész helyőrség alig megy kétezerre, s minden gyanu nélkül van az is.

Az ezredes rögtön sietett a tanuval Budára s tudatá a főparancsnokkal a hallottakat. Annak nem lévén egyéb eligazodási jegye a két rabnőnél, minthogy ezek Funkensteinnál voltak, őt hivatá s kérdezé tőle, hogy talán rabnőinek váltsága végett irt a fehérvári basának?

Funkenstein azonban megérzé az illatot, s mindennemü levelezést tagadott a basával.

Ekkor a rabnőket fogták vallatóra, s Fatinizza kivallá a küldött budai paraszt nevét; arra annak a fiát vették elő, az pedig kimondá, hogy apját már másodszor küldé Funkenstein Fehérvárra. E kettős tanusággal szemben nem védheté magát a lovag, térdre esett és kivalla mindent. Azzal mentette magát, hogy ő csak a pénzt akarta megkapni a basától s azután a várat nem játszani át a kezére. Könyörgött, hogy kegyelmezzenek életének.

— Micsoda excellentiádnak egy maroknyi vér?

— De micsoda te neked kétezer aranyért annyi ezer emberélet és egy országot eladni!

Pár nap mulva kézrekerült a paraszt is; a vizikapunál akart bemenni, ott elfogták. Tagadta, hogy nála levelek volnának; mig levetkőztették s meglelték azokat a harisnyákban. (A német krónikairó magyar pórnak állitja ezt, magyar pór pedig soha sem viselt harisnyát, azt tudjuk.) Erre kétszáz bottal jutalmazták meg hazugságáért; végre Funkensteinnal együtt a kinvallatás alá vetették, de a hüvelykszoritó alatt sem vallott többet egyik is, mint hogy a törököt akarták csupán kétezer aranyig megfejni.

Halálra itélték mind a kettőt.

Az itéletet az akkori idők irálya szerinti forditásban közlöm németből:

„Minekutána most uralkodó cs. kir. felsége I. Leopoldus az annyiszor ostromlott, annyi ember, vér- és költségbe került Buda várát a török hadsereg szemeláttára Isten segedelme és győzelmes fegyverei által recuperálta; minden császári hadi szolgálatban levőknek azon kellene lenniök, hogy annak conserválása és defendálása, nem pedig ismét török járom alá juttatása felől törjék fejüket, mindezt nem tekintve Funkensteini Funk Konrád főhadnagy az érdemes Salm-regementből, annyira megfeledkezék tartozó kötelességéről, hűségéről s keresztyén származásáról, hogy titokban a fehérvári basához külde egy parasztot s levélben offertumot tett neki, hogy a várat ujra kezébe szolgáltatja, csak egy pár száz embert küldjön is oda, mire a basa örömmel nyilatkozék, nem néhány százat, de nehány ezeret is küldeni. Ámbátor nevezett főhadnagy azt állitja, hogy ő nem akarta a várat elárulni, csupán az ellenségtől pénzt kicsikarni; mindazonáltal császári secretumokat tudatott vele, ugymint: hol lehet a várba legkönnyebben feljutni s hogy a nagy körönd fe-

lajdonosok megrendszabályozása, megbirságoltatása s egyéb ily üdvös szabályok megalkotása körül, nagy hálára kötelezné maga iránt a közönséget. De ha egyebet nem, annyit mégis megtehetne, hogy a cselédkönyv I-sö rovatába a cselédtartóknak lakhelyeik bejegyzését is szigoruan meghagyná. Igy volna mégis legalább egy kis ellenőrzés!

Királyfalvai G. György.

A székes főváros fejlődése uj megvilágitásban.*)

Az eskütéri hid, a vele kapcsolatos jobb- és balparti utczarendezések, a városháztéri hid, többé nem álom, hanem a közel jövő alkotása, s mindez fáradhatlan miniszterelnökünk érdeme. Legkésőbb két év mulva átadatnak az uj hidak a forgalomnak és akkor megszünik az a legnagyobb akadály, mely a főváros fejlődését a Duna jobb partján megkötötte. Nyitva az ut egész az Adriáig — azaz pardon a Dunáig — sőt még ezen is túl! Mily nagyszerüen terül elibénk a jövő képe: széles ut vezet pompás palotákkal, stylszerű házakkal szegélyezve egyenes vonalban a keleti pályaudvartól a Dunáig és az uj eskütéri hidon uj élet s uj pezsegés ömlik az öreg Buda elaggott ereibe.

Megnépesülnek a hangtalan utczák, eltünnek a girbegörbe utczákkal a keleti hanyagsággal gondozott düledező viskók, ledőlnek a csákány csapásaira és divatos villáknak, szellős tágas bérházaknak engednek helyet; pompás kanyarulatokban vezet fel mint egy gyöngysor a királynő fején az uj körút a várba, melynek drága koronája lesz az uj királyi várpalota.

A pezsgő, eleven, mondhatjuk lázas forgalom, mely a pesti oldalon uralkodik az uj vámháztéri hidon átomlik a jobboldalra s mig egyrészt a Gellérthegy alján a Rácz- és Krisztinavárosba viszi az uj erőteljes életet, másrészt a balra eső nagy szabad terület, mely eddig ugy áll ott, a hogy a természet alkotta, egészséges továbbfejlődést nyer.

És itt, e helyen a fővárosi adminisztrácziö számos ferde intézkedése, igen sok mulasztása fog majd végleges megoldást nyerni. Elementáris erővel nyomul majdan előtérbe ezen munkálatok sürgőssége, melyek szerves kapcsot képezzenek a IV. és IX. kerület és a szemközt fekvő Kelenföld között. Valóban eddig ugy látszott, hogy a nagyérdemü tanácsnak nincs is sejtelme Kelenföld létezéséről, mintha ezen csodás szép vidék nem is a főváros területén, hanem valahol a Bácskában feküdnék. Hogy is lehetne máskép, hogy 14 év óta, mióta a magyar államvasut Kelenföld állomást létesitette, még ezen állomáshoz, mely az összes Dunajobbparti vasutvonalak csomópontja, tehát első rangu forgalmi hely, hogy ezen állomáshoz még most sem vezet egyetlen tisztességes ut sem. A győri utról kétszer is át kell haladni a legélénkebb forgalmu vágányokon, hogy végre egy keskeny utczácskán hosszu kanyargások között az állomáshoz érjünk. A Dunától pedig és ez volna a fő — éppen nem vezet semmi ut sem, itt csak keskeny falusiasan idylli ösvények vannak, melyek esős időben épen nem járhatók. Pedig ezt az állomást ezer meg ezer ember keresi fel, a fehérvári és promontori ut lakói, a Gellértalja nyaralói s a keserü források koloniájának népessége; nem is szólván Mattoni sósfürdőjéről, hol nyaranta százával tanyázik a fürdővendég; sőt daczára a rossz utaknak Promontor, Ercsi, Tétény és más közel fekvő helységből a fiumei, trieszti és bécsi gyorsvonatokhoz rendkivül számos utas igyekszik ide. Mily forgalom volna még várható rendes karban tartott jó utak mellett!

És mégis daczára számos kérésnek a hatósághoz, daczára a sok és különféle balesetnek a járhatlan utakon, sőt daczára, hogy igen magas rangu sőt fenséges személyiségek is megbotránkozva nyilatkoztak a fővárosi utak ilyen hallatlan állapota felől, nem mozdult még egy kapa sem, elmulik év-év után és marad szépen a régiben minden.

Vajjon megszünik-e most ez a közöny, midőn a hidak felépitésével jó példával jár elől a kormány?

Elodázza-e most is a nagyérdemü tanács a jót, a hasznosat, a közjót előmozditót csak azért, mert az az örök mostoha gyermeket, a Duna jobbpartját érdekli leginkább?

A Duna, ez a fenséges vizi ut csak nem lehet az a gát, mely a fővárost természetes fejlődésében magakasztja, épp ellenkezőleg ő az összekötő kapocs, mely közel hozza a városhoz a szemben fekvő területet, azt a területet, a melyen az egészséges fejlődés minden előfeltétele együtt van és a melyen szabadon és akadálytalanul terjeszkedhetik.

Egy növekedésben levő testnek minden irányban egyenletesen kell kifejlődnie, a Duna, ez a hatalmas közlekedési eszköz mind a két oldalon kell hogy elevenséget és mozgást teremtsen, de e helyett azt találjuk, hogy a balparton minden erőt felemésztő lázas tevékenység uralkodik, a jobbparton ellenben — halálos csend.

Ezen abnormalis helyzet egészségtelen viszonyokat teremt, melyek sürgős gyógyitást követelnek. A balparti drága telek tömegépitkezést, toronymagasságu kaszárnyákat — a járványok meleg fészkeit teremti meg, mig a jobbparton: csak nehány száz méter távolságra, egészséges vidéken fekvő területek, az alacsony árak daczára parlagon hevernek.

Számoljanak végre uraim a székes főváros napról napra emelkedő fejlődésével; szük már neki a régi ködmen! Meg kell már nyitni a forgalomnak jó országutak, vizvezeték, csatornázás által Kelenföldet.

Itt a Lágymányoson — Uj-Budán — terjeszkedjék a főváros; egészséges, friss és fiatalos élet járja majdan által Budapest testét és a következő sürgős fővárosi kérdések is mielőbb megoldást nyernek általa.

*) Egy röpiratból.

lől besegiti őt seregeivel etc. Ezért a basa a vezérnek irt is népek végett, s az utolsó, a parasztnál lelt irásában jelenti, hogy népség és pénz már készen állanak, s ezek szerint a vár, a benlevőkkel egyben, az egész keresztyénség legnagyobb kárára és rémületére a legvégső veszélyben forgott, ennélfogva az ő vallomásai és levelei után a kirendelt hadi törvényszék azt judikálta: hogy ő a császári vér- és hadi törvény szerint crimen laesae majestatis és perduellionist követett el; azért megérdemlett büntetésül s másoknak is elijesztő exemplum gyanánt feje levágattassék, — teste négyfelé szelessék, négy része négy utczára kiszegeztessék, szive kiszakittassék s a szájához veressék s mindez a törvények értelmében.*) Itéltetett Budán, április 8-án 1687., mely itélet dito 9-én végre is hajtatott.

Még csak az sincs utána modva: „Isten legyen kegyelmes lelkének".

. . . Petneházy halála nem maradt boszulatlan.

*

Azóta sok viz és — sok vér lefolyt Buda alatt; a hatalmas török nemzetről úgy beszél a világ, mint egy nagy tüneményről, mely volt és mulni indul; a szegény, sokszor elfelejtett magyarról pedig úgy, mint egy becsületében halhatlan népről, mely megvan és meglesz. . .

* Das Herz herausgerissen und ihm umb das Maul geschlagen werden solle. (Ugyanott.)

(Vége.)

Siketnéma.

Isten teremtménye, a legszebb isteni adomány nélkül.

Fel van ruházva minden testi jóval, tagjai épek izmai edzettek a földi élet fáradalmainak legyőzésére, csak egy nagyon kicsiny helyen eltérő, szemmel nem látható fogyatkozása van, halló idegei bénultak meg, azok képtelenek a hangot közvetiteni a lélekkel, azok tagadják meg a szolgálatot.

Mily csekélység és mily óriási szerencsétlenség a következményekben. Az ember kis ujjával végig mérhetné azt a hiányt, mely őt a hallótól megkülönbözteti s megmérhetlen hosszu távolság választja el mégis tőle.

Az egyiknek nyitva áll a világ s ha nem is bir kitünő képességekkel, boldogul s szerencsés életet folytathat, a másik legyőzhetlen akadályt talál maga előtt s bárha a legszebb alkattal, a legfogékonyabb lélekkel áldotta is meg a teremtő, nyüg — nyüge szülőinek, nyüge önnönmagának.

Az egyiket istápolja a család, támogatja a társadalom, védi a törvény: a másikat szégyenének tartja az anya, számüzik maguk közül az emberek, de legkegyetlenebb hozzá maga az állam, a midőn azokat a jogokat sem biztositja számára, a mit a szerencsésebb hallóra rákényszerit.

Egyiknek tele marokkal nyujtják az eszközöket, s mikkel életét kellemessé teheti, a másik — pedig jobban rá van szorulva — maga kényszerül az eszközöket is megszerezni. Az ember igazságtalan általában, de a legnagyobb igazságtalanságot akkor követi el, mikor a szerencsétlent magára hagyja, mikor a bénát futásra kényszeriti, a vakot megfosztja vezetőjétől, a hülyét ápolójától s a siketnéma vágyakozó lelke előtt bezárja . . . az iskola ajtaját.

Mert a siketnémának csak erre van szüksége. Ez az eszköz, a melyre az élet megfutásához elkerülhetlen szüksége van, ez az eszköz, mely őt önállóvá teszi, a mely a munka nélkül futkosóból szorgalmas egyént nevel, a mely őt közelebb segiti szerencsésebb embertársához, bárha a távolság még ekkor is elég nagy lesz köztük.

Semmire sincs szüksége, csak erre az egyre, ki tudná vivni — a mint egy csekély százalék ki is vivja — társadalmi állását, szerény közt töltene be, de méltóan és ezt a keveset is megvonják tőle.

Ha valakinek ugy a siketnémának van joga igy kiáltani szerencsésebb embertársára „Fukar kezekkel mérsz, de hisz nagy ur vagy, olyan magasságban felettem, hogy el sem érhetlek."

Talán ez az oka, hogy észre sem veszik, hogy nyomoruságát nem látják, hogy segitő kezet oly kevesen nyujtanak feléje.

Te boldog halandó, ha az utcza sarkon egy szótlanul álló halandót látsz, ne várdd mig panaszra nyitja a száját, nézz a szemébe olvasdd ki belőle, hogy benne éppen olyan értelem honol, mint a tiedben, hogy az ép karokat nem a tunyaságra való hajlam nyujtatja alamizsnát kérve eléd, hanem a kényszerüség s a mig filléreiddel pillanatnyi nyomorát enyhited, ne restelj helyette szót emelni, segitsd őt ahhoz, hogy őt is embernek ismerjék el, maga nem védheti jogait hiszen . . . néma.

Scherer István.

Budakalász.

Az óbuda-szentendrei helyi-érdekü-vasut mentén fekvő ezen rohamosan fejlődő nyaraló község 300-nál több lakházában circa 1700 lelket számlál, kiknek java része német és szerb; vallásra nézve pedig a róm. kath. vallásbeliek még egyszer annyival felülmulják az 500-nál több gör. kel. hitfelekezetüeket.

Lakói előbb szőllőmiveléssel, most kőfejtéssel foglalkoznak, mire az 537 m. magas „Nagykevély" lejtőin levő kőbányák kiaknázhatatlan anyagot nyujtanak.

A szent kereszt felmagasztaltatásának tiszteletére szentelt róm. kath. plebánia-templom a „vallás-alap" által csak 1845-ben alapittatott, de a görög-keletiek lelkészsége és temploma már sokkal régibb eredetü.

Kalász vagy tán inkább még Békásmegyer község határában, közel a Dunához egy templom-rom van, melyet a nép „Puszta-templom"-nak nevez; — körülötte temető is lehetett, mit az ott talált sok emberi csont is bizonyit. Legvalószinübb, hogy e tájon valamikor külön község létezett: de, hogy mi volt e falu neve, arról tudomásunk nincsen!

Vagy talán Kalász avagy Békás-Megyer község volt régente nagyobb kiterjedésü?

Megjegyzendő, hogy ezen templom-omladékot némelyek tévesen a régi „Fehér-egyház"-zal azonositják.

Budakalász községét hajdan a Kalázi vagy Kalózi család birta, mely a török uralom alatt

elnéptelenedett s Lipót által szerbekkel betelepittetett.

Innen északnyugotra van:

Pomáz.

Ez a 8233 katasztrális holdra terjedő nagy község 664 lakházat és 3472 lelket számlál.

A lakosság magyar, német, szerb és tót ajku, de vannak itt oláhok és horvátok is.

Vallásra nézve tulsulyban vannak a róm. katholikusok és a görög-keletiek, csekélyebb számban vannak a reformátusok és az izraeliták.

E községet 1278-ban IV. László király Erzsébet nővérének adja, mit III. Endre 1300-ban megerősit. Mint plebánia pedig szintén már a 14-ik században emlittetik, midőn László pap 40 denár erejéig volt a pápa javára megadóztatva. A szent István király védnöksége alatt álló mostani róm. kath. plebánia-templom azonban csak 1770-ben alapittatott.

Pomáz községnek Csobánka felöli határában fekszik az u. n. „Lászlovszky-Liget“, melynél szebb és alkalmasabb vasárnapi kiránduló helyet még csak képzelni sem lehet.

A pilisi felsőjárás szolgabirói székhelyét képező Pomáz községtől északra van a régente boráról hires és soktornyu:

Szent-Endre.

Ezen 4200-nál több lelket számláló rendezett tanácsu városban a német, magyar, tót és szerb nyelvüek mellett csekély számban oláhokat, ruthénokat és horvátokat is találunk, kik vallásra nézve görög-keletiek, r. katholikusok, reformátusok, izraeliták, nemkülönben evangelisták és görög-katholikusok.

A lakházak száma a 760-at 5-tel meghaladja és a város határa 7241 katasztrális holdra terjed ki.

Szent-Endre város a görög-keleti egyház (karlóczai metropóla) budai püspökségének székhelye, hová 16 anyaegyház (hitközség) tartozik.

Ezen számos templomáról hires városban a „János“-lovagok 1294-ben csunyán garázdálkodtak, többek között az Orbán-egyházat is földig lerontották.

1346-ban ugyanezen János-vitézek itt malommal is birtak.

1358-ban Lajos király a pilis-szent-lászlói Pálos-remetéknek adta alamizsna fejében ezt a szent-endrei határon átfolyó u. n. „Kékes“ patakon létezett malmot, mely malom területe a visegrádi várnagy fenhatósága alá tartozott.

* * *

Szentendrétől az ut, a fürészmalmot hajtó csermely mellett az

Izbégh

nevü külvárosba vezet, mely voltaképen igénytelenül kis, de kies fekvésü helység, szerb templommal.

Innen a hármas-király-patak érdekes Anna-völgyén át a dömérkapui vizeséshez circa 1½ órai járás, — ha pedig már itt vagyunk, akkor bizonyára a Kapitány-hegyre is fölmászunk, honnan a kilátás leirhatatlan.

Navarra József.

Odescalchi Hugo márkiné találmányai.

A magyar arisztokráczia soraiból egy rendkivüli nő lakik Budán, rendkivülinek joggal nevezhetjük azon sajátságos irányoknál fogva, melyeket maga elébe tüzött. Láttunk ugyanis olyan nőket eleget, kik irodalommal, zenészettel, képirással stb. foglalkoztak, olyanokat is, kik dilettantizmusokkal türelmünket nehéz próbára tették, de olyat bizonynyal keveset, sőt hazánkban talán egyet sem, ki a technika terén tunt volna föl találmányaival.

A magyar névnek annyival inkább becsületére válik, hogy a márkiné mint uttörő a női tevékenységnek eddigelé szokatlan és egészen új irányokat mutatott s e tevékenysége külföldön is méltánylatot nyert, miután az illetőt nemcsak az „academie parisienne des inventeurs“ tisztelte meg találmányaiért oklevéllel és érmekkel, hanem az 1891-diki nemzetközi kiállitáson is méltányoltatott, az „exposition du travail“ dicsérő oklevéllel tüntette ki.

Első sorban két találmányát fogjuk röviden ismertetni, az első: egy ellenőrző elzárható káváfőző gép, melynek gyakorlati haszna és czélszerűsége nem szorul hosszas magyarázatra; mivel ugy hiszszük, minden takarékos háziasszony kétségkivül kivánatosnak fogja találni, hogy cselédjei — legalább tudtán kivül — ne reggelizhessenek kétszer, sőt annyiszor a hányszor ők, esetleg ismerőseik s látogatóik akarnának. E leleményes szerkezetü gépnek ezen felül még az az előnye is van, hogy a legzamatosabb izüvé lehet benne a kávét főzni.

Második találmánya az elsőnél is leleményesebb és a gyakorlati czélnak megfelelő: ez egy magára müködő sulymérővel ellátott börönd, vaspályán utazók számára, mely jelzi 50 kiló sulynál többel vagy kevesebbel terheltük-e meg utiládánkat. Zónatarifánk szerint tudvalevőleg 50 kiló sulyig terjed a szabad podgyász s ha csak ½ kilóval is felülhaladja ezt a sulyt, teljes 50 kilóért járó taxát ró az utas terhére. A leleményes láda megóv ugy e veszteség ellen, valamint pontosan tájékoz a felől is, mennyit rakhatunk esetleg még ládánkba e nélkül, hogy a meghatározott sulymennyiség ellen vétnénk.

A láda csinos külsőjénél fogva bár, mely szalonnak diszére válik és sajátszerü mechanizmussánál fogva alkalmas arra is, hogy akármit megmérhessünk vele, tehát házi ellenőrző egyszersmint bolti avagy más bevásárlások alkalmával, mert érzékeny ércz nyelvecskéje azonnal elárulja a pluszt vagy minuszt

Vannak a márkinénak ezenkivül még több és különböző találmányai, mint az ipar terén fontost ezuttal csak egyet emlitünk: a brilliánt utánzásnak azon korrekturáját, mely által a hamis brilliántok a valódiaktól ezentul nem lesznek megkülönböztethetők még „a jours“ foglalatban sem, mi a hazai iparnak egy igen jövedelmező forrást biztositathatna a külföldivel szemben.

Mint értesültünk a felfedező, ki gyorsan oldja meg olykor a legnehezebb problémákat is s kisérleteiben fáradhatlan, a napokban még egy más találmányára is folyamodott szabadalomért. Ha igy halad meglepőt várhatunk tőle. — Le a kalappal az uttörők előtt!

h.

Egy aktuális könyv.*)

„Számot akartam adni magamnak szerény tudásom criteriumai szerint ebben a tanulmányban arról, mit tartsak a nyelv, egyéniség, nemzetiség és a nemzet nagy problémáiban haladásnak, állami életnek és alakitó erőnek, és mit tartsak nemzetiségi, hitfelekezeti, demagogiai vagy hatalmi elfogultságnak, önzésnek, humbugnak.“ A szerző maga mondja ezeket. Ezek valóban nagy és nehéz problémák.

Tény, hogy irodalmunkban ezekről az éppen most aktuális kérdésekről a Balasyénál többoldalu szempontokkal irott és adatokban gazdagabb munka nem jelent meg idáig nálunk.

Csupán a fejezetek felsorolása is egy tárczát, czikkelyt tenne ki önmagában, azért csak a legfőbbekből idézünk: A nyelvek rangosztálya és természetes székhelyök. A magyar nyelvtan és szótár mint alkotmányos tényezők. A budapesti magyar nyelv történeti, néprajzi és társadalmi jellemzése. Nyelvtudományossági szempontok. Mobile perpetum: az egyéniség. A mit ma egyéniség alatt értünk, azzal nagyon kevés ember bir. Hogyan keletkezik a nemzetiség?

E különösen tanulságos fejezetből mint aktualist, az o l á h nemzetiségi kérdés historia-kritikai története kicsinben czimü részletet emeljük ki. Ez 8 lapon nagy tájékoztatásával és adatbőségével egy teljes kötettel ér föl egymagában. Következik ezután a Jelszavak és szempontok czimü valóban tudományos és európai látókörrel irt fejezet. Izleltetőül ebből a stil, a hangnem és a felfogás, valamint a nemzeti és a nemzetiségi eszme illusztrálása végett ide irunk egy kis részletet.

— Tiszteletre méltó mindenütt és mindenkiben az őseihez való ragaszkodás! Mint érzelem szent és drága kincs az, megérdemli a gyöngéd bánásmódot, főleg amaz egyének és népcsoportok szivében, kiknek hajdani szolgaságuk és jobbágyi állapotukból nem maradt semmi egyebök emléknek, mint a nyelvök és önérzetök, a melyeket most élelmes izgatók a saját czéljaikra iparkodnak kihasználni. Bizonyos kedvteléssel oltogatják beléjök a ragályt, hogy feltartóztathassák az országban a mivelődés és a kormányzás lehetőségét. A nyelv és nemzetiség jelszavaival, mint a madarász hangjával a védtelen madarat, be és vissza akarják csalni őket ama börtönbe, melybe a századok előitéletei, hit, erőszak és a saját tudatlanságuk nyelvszavai tartották és tartják még mindig fogva.

Befolyást engedni vagy befolyásolni valamely népcsoportot ilyetén módon és születő uj nemzedékek sorsa felett dönteni az ethnografia e fajta elveivel, az annyi, mint lelketlenül alárendelni akarni jelenlegi állapotukat rég elhalt őseik sorsának. És közönyös szemmel nézni a tudomány e fajta demokratikus alkalmazását, az annyit tesz mint nem törődni a szabadsággnak és az okosságnak tőkéjével, mely lassan-lassan most kezd gyülekezni ebben az országban.

Ugy van! Az izgatók és demagogok részint tudva, részint öntudatlanul nem annyira kiszabaditani, mint inkább belebonyolitani szokták az egyes népcsoportokat a tudatlanság ama bilincseibe, melyeket a természetnek zordon gyára, továbbá a szokás, babona, silány öröklés, a rendetlenség és lustaság, mint természeti pátenset és nem mint állampolgári érték-jelzőt, ő reájuk vert. Emberek, a kik okkal-móddal az ország és az állam nyelvét közöttük terjeszteni buzgólkodnak, bizonyára nem épen faji vagy nyelvi felsőbbségi érzetből teszik azt, hanem emberségből, hogy igy a jelen vagy legalább a jövő nemzedék ne kerüljön ősei sorsára, legyen hasonló, de egy kissé mégis különb apjánál, anyjánál és váljék tehetsége szerint részesévé mindenki a kultura áldásainak és az állami szabad intézmények jótéteményeinek,“

Mi a nemzet? czim alatt a magyar nemzet kulturpolitikai története dióhéjban van leirva a vezérek korától az 1867-ik kiegyezésig, különös tekintettel a nemzetiségi és a vallásügyi mozgalmakra a 40-es években.

E históriai részben Balásynak már előbb az egyéniségről, a nyelvről és a népjellemről kifejtett szempontjai vannak érvényesitve. Ugy látszik a nemzeti kérdésben való álláspontja is ebből a részből állapitható meg elméletileg, mert a H a l a d á s b a n már statisztikailag beszél és dedukál. Igenis, Balásy szerint a nemzet és ezek a politikai aspirátiók az osztrák politika történeti utóhatásai.

Végül H a l a d á s czim alatt következik „Magyarország kulturpolitikai jelen állapotának megvilágitása és jellemzése statisztikai adatokkal.“

A népszámlálás és foglalkozási nemek statisztikája, mely itt van először feldolgozva, itt teljesen érvényesül.

A költségvetések és kulturintézményeink hatásainak eredményei minden magyar publiczistát és politikust érdeklő kombináczióban van itt feldolgozva, még pedig ugy, hogy az eszmemenetét az olvasó a számok utvesztője nélkül is követheti minden tünődés nélkül és szemmel tarthatja.

Az elmélet, ismeret és a szaktudomány igazi virtuozitással dolgozik itt a szerző kezében. Oly rugókra és eredményekre mutat rá szigoruan tudományos módszerrel itt, a melyet alig gyanitanánk nemzeti életünkben.

„Nincs többféle csak egyféle phizika és mathematika a világban“ s valóban a számok, a tények és csoportositások oly erővel operálnak bennünk, ha ezt a fejezetet elolvastuk, hogy lehetetlen gondolkodóba ne esnünk és ne látnunk már előre a haza állapotának mai nyugtalanságait, bajait és tényleges kuszáltságainak csak a mélyebben nézők előtt feltáruló okait. Nincs abban semmi különös is aztán, ha

*) Nyelv, nemzetiség, nemzet. Kulturpolitikai tanulmány. Irta Balásy Dénes. Budapest, 1893. 210 lap. Kiadta Lampel Róbert (Wodianer és fiai).

a könyv végén bizonyos programszerü domborodik ki előttünk a teendőkre nézve.

Három pont az, a mi Balásy tanulmányából históriai és statisztikai adatokkal kimutatható. Szerző álláspontja mindenütt a historiai, az idő, mint az emberi dolgok merővnyi, mint pozitiv eredmény.

Az egyik pont szerint az irodalom (sajtó) a nemzetiségi eszme egyik éltető lelke. Ez a tantétel először elméletileg, mint az Magyarország különféle hirlapjainak statisztikájából tettleg van igazolva. A másik pont szerint nálunk a nemzetiségi kérdés lényegében hitfelekezeti kérdés. Ez is statisztikailag van igazolva.

A harmadik pont igy hangzik: „Elismerni az államban az állam nyelvével szemben valamely más nyelvre nézve politikai és iskolai tekintetben és a beligazgatásban az elvi dualizmust, a teljes egyenjoguságot, továbbá elősegiteni vagy támogatni államilag a külön nyelvi és hitfelekezeti alapon szervezkedő közjogi frakcziót a nemzetiséget: ez annyi mint az államfennség feladása, ez társadalmi fejetlenség, robbantó szer, ez annyi mint s nemzeti állam halála.“

Nem közönséges pozitiv eredmények és ráutalások ezek.

Az 1848-iki szabadságharcz rajzolását a nemzet fejezetből ideirjuk. Meglátszik ebből, mily erővel, tüzzel és históriai ecsetvonásokkal tudja Balásy a drámai mozzánatokat elénk varázsolni a dicsőséges mult időből!

— Akkor . . . a jog, törvény és igazság alapján álló nemzetre nézve mi látszott a hét oldalról támadó szorongattatás között lehetetlennek? Háborut kezdeni és viselni hadsereg, pénz, fegyver és vezénylet nélkül. E czélra 200 ezer katonát és 41 millió forintot micsoda erő hozott létre mintegy varázsütéssel? Áldozatkészség, hazafiuság, lelkesültség. Létrehozta azokat az értelmiség körében a nemzeti szabadság eszméje, a nép körében pedig a szabad birtok törvényes birhatása — és Kossuth Lajos.

Tettre, cselekvő erélyre ébredett a történeti pillanatban, ekkor, a Magyarország összes népeit magába fogadott rendi alkotmánynak ódon szelleme, vagyis II. András arany-bullájának azon 1687-ben eltörölt záradéka, mely zserint „valamikor a király az arany-bulla ellen cselekedett, az ország minden nemesének egyenkint és személyesen joga volt a királynak ellentállani“ — teljes jogerőre emelkedett ujból. Előtámadának népi alakban a földből és a levegőből Csaba vitézei, a hunok, a honfoglaló ősök, a Bánkbánok, a szentek, a törökverő daliák és a kuruczok. Eljöttek a névtelen hősök és a magyar bátorság legendaszerü többi hallhatatlanjai mindnyájan a haza területének és szabadságának védelmezésére. Együtt voltak nemzeti hadjáratra az évszázados testvéri kötelékben élő nemzetségek családfői a zászlók alatt és a csatasorban: Damjanics a hősök hőse, aki rácz volt. Knezich a horvát, Vukovics a szerb, Duschek a cseh, Leiningen, Pöltenberg a németek, Kis Ernő és Lázár, az örmények. Ott volt a főúr, a pór és jobbágy, a katholikus, a protestáns, az izraelita, a görög, mind együtt voltak a magyar nemzet táborában, mert ők maguk voltak a nemzet. Együtt küzdött anyák gyermekek és leányok imáitól és lelkesedésétől kisérve a magyarral a felvidéki tót, a hazafias zsidó, ruthén, a délvidéki német és oláh. És az a hallgatag sympathia, együttérzés, mely gyakran ép ugy találkozik különbségekből mint hasonlóságokból, szivbeli közös emlékei a jó és balszerencsének, azok, mik a nemzetet, az államot és a történetet alkotják, azután a szilárd és állhatatos eltökéltség — együtt élni, türni, boldogulni és halni meg, ha kell: mind emez erkölcsi és históriai dolgok az állami küldetés közösségének eszméje által széttörvén az apró érdekek elválasztó társadalmi sejtfalait, hihetetlen módon megaczélozták és csodálatosképpen felfokozták itt a vezető magyarság tettereje által sugallt nemzetségek életenergiáját, a kik ilyentén módon világtörténeti jelentőséget követelve maguknak, pusztitó orkán gyanánt tisztitották az országot és semmisitettek meg maguk előtt a fegyveres ellenséget diadalmas zászlókkal, és a kik önfeláldozásukkal, dicsőségükkel, a kard és a vér ősmagyar nyelvén beszélő hadi dolgaikkal bámulatba ejtettek mintegy a világszabadságért való rövid küzdelmükben a magyarokról és a magyarok vitézségéről már-már egészen megfeledkezett világot. Csinálni kezdettek folytatólag ujból azt, a mi a többi nemzetekével párhuzamba azt teszi: magyar história, Magyarország, magyar nemzet!

Van hát lélek! Létezik magyar alkotmány, van irodalmi géniusz mint egyik lelke a világosságot, fényt és szabadságot kereső emberiségnek, egyedül a lélek és a jog uralkodik a társadalmi világban, egyéb semmi!

— Im a nemzet!

Fellner Ferencz.

Birtokváltozások

Budapest lő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. A budai 3504. sz. tjkvben A † 6992. hrszám alatt felvett, a Svábhegyen fekvő 660 □ öl területü szöllő Hang Nándornéról öröklés jogczimén 507 frt értékben: kiskoru Hang Katalinra és Istvánra;

2. a budai 7188. számu tjkvben A † 9875. hrszám alatt felvett, a Péterhegyen fekvő 900 □ öl területü szöllő Berger Burghardt és társairól 330 frt vételárban: Csulics Györgyre;

3. a budai 5278. sz. tjkvben A † 6921. hrsz. ingatlannak $^1/_4$-ed része Weninger Edéről öröklés jogczimén ifj. Weninger Istvánra, — a budai 1631. 2677. 2665. 8551. és 2402. számu tjkvekben foglalt 4445. 4859. 4957. 5350. 4860. 4968. 4862. 5427/63. és 4229. hrszámu egész ingatlanok, — a budai 2584. sz. tjkvben foglalt 4843. hrsz. ingatlan $^3/_4$-ed része, végre a budai 5278. számu tjkvben foglalt 6921. hrszám ingatlan $^1/_4$-ed része Weninger Istvánról öröklés jogczimén: Tichy Károlyné ezelőtt özv. Weninger Istvánné szül. Schauner Karolinára egészben, — végül a budai 5278. számu tjkben foglalt 6921. hrszámu ingatlannak másik $^1/_4$-ed része Weninger Istvánról: ifj. Weninger Istvánra, kisk. Weninger Istvánra, kisk. Weninger Herminára;

4. a budai 2068. számu tjkvben foglalt 3611. és 5961. hrszámok alatt felvett ingatlanok Korinek Antalról öröklés jogczimén: Korinek Ignáczra, Korinek Erzsébetre, Korinek Katalinra, kisk. Korinek Antalra és kisk. Krausz Gyulára;

5. a budai 6682. sz. tjkvben A † (751. 752.) hrszám alatt felvett, a Krisztinavárosban, a Városmajor-utcza 30. sz. a. fekvő ház Prückler Istvánról 10,500 frt vételárban: Dubraviczky Elekre;

6. a budai 8551. számu tjkvben A † 5427/b. 3. hrszám alatt fekvő, a II. kerületben, Rézmál-dülőben levő 1417 □ öl területü szöllő Tichy Károlynéról 4253 frt 40 kr vételárban Illits Józsefre;

7. a budai 9729. sz. tjkvben A † 5350. hrsz. alatt felvett, a II. kerületben, Józsefhegyen fekvő 1 hold 800 □ öl terjedelmü szöllő Tichy Károlynéról 4426 frt 20 kr. vételárban Beck Adolfra;

8. a budai 3629. számu tjkvben A † 7431./b. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, Orbánhegyen fekvő 1 hold 550 □ öl területü szöllő Wiesenberger Venczel és nejéről 3000 frt vételárban Stettner Gézára;

9. a budai 1993. számu tjkvben A † 3456. hrszám alatt felvett, a II. kerületben Tégla-utcza 3. sz. a. fekvő ház Patschek Jakabról 3300 frt vételárban: Schwalm Nándor és neje Jetski Katalinra;

10. a budai 8963. sz. tjkvben A † 7165/3. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Svábhegyen fekvő 8 hold 300 □ öl kiterjedésü erdőtelek Weisz Miksa A.-ról 6500 frt vételárban: Lederer Ede és neje szül. Weiner Reginára;

11. a budai 5282. sz. tjkvben A † 6831. hrsz. alatt felvett, a II. kerületben, a Kútvölgyben fekvő 1 hold 800 □ öl területü szöllő fele része Dr. Fellegi Viktor és nejéről 2550 frt vételárban Horváth Sándorra;

12. a budai 9455. számu tjkvben A † 7411. hrszám alatt felvett, az I. kerület, Orbánhegyen fekvő 1244 □ öl kiterjedésü szöllő Hang István és nejéről: 4357 frt 15 kr. vételárban a pesti »Mária Erzsébet« egyletre;

13. a budai 9614. számu tjkvben A † (7154. 7155./13.) hrszám alatt felvett, az I. kerületben, Svábhegyen fekvő, 1132 öl kiterjedésü erdőtelek Egerváry Géza és nejéről 2600 frt vételárban: Tschögl Henrikre;

14. a budai 3473. sz. tjkvben A † 10778. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Gellérthegyen fekvő 1 hold 800 □ öl területü szöllő Molnár István és nejéről: 13,020 frt vételárban: a m. kir. államkincstárra;

15. a budai 2074. számu tjkvben A † 3608. hrszám alatt felvett, az Országuton, Zárda-utcza 3. sz. a. fekvő ház fele része Heidelmeyar Györgynéről: Heidelmeyer Józsefre öröklés jogczimén;

16. a budai 3264. sz. tjkvben A † 6394. hrsz. alatt foglalt, a II. kerületben, Kuruczles-dülőben fekvő 900 □ öl területü szöllő kisk. Merkl Katalinról 1565 frt vételárban; Heinrich Alajos és neje szül. Heinrich Flórára;

17. a budai 2157. sz. tjkvben A † (3750. 8750./a) hrszám alatt felvett, az Országuton, Niedermayer-utcza 14. sz. a. fekvő ház fele része özv. Mallin Magdolnáról öröklés jogczimén: Hofbauer Illésné szül. Mallin Stefániára és Kirnhauer Jánosné szül. Mallin Terézre;

18. a budai 350. sz. tjkvben A † (836. 837.) hrszám alatt felvett, az I. ker. Alkotás-utcza 21. sz. a. fekvő ház Layer Jánosról 12,000 frt vételárban: Bittner Alajos és neje szül. Hudács Johannára;

19. a budai 3431. és 5072. sz. tjkvekben A † 6817. és 6818. hrszám alat felvett, a II. kerületben, a Kútvölgy-dülőben fekvő 550 □ öl és 200 □ öl területü szöllők Krepsz Mátyás és nejéről öröklés jogczimén: Krepsz Magdolna férj. Schultz Györgynére;

20. a budai 3300. sz. tjkvben foglalt A † (6541—6542./a.) hrszámu, az I. kerületben, a Zúgligetben fekvő 1100 □ öl kiterjedésü szöllő Krebsz Mátyás és nejéről öröklés jogczimén: Krebsz Anna férj. Koch Ferenczné és Krebsz Sebőre;

21. az óbudai 3382. sz. tjkvben A † 4215. hrszám alatt felvett, Óbudán a Viehtränk-dülőben fekvő 590 □ öl területü lege.őrészlet Schenk Péter és nejéről: Schilk Jánosné szül. Schmidt Erzsébetre;

22. a budai 4724. számu tjkvben A † 10620. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Gellérthegyen fekvő 907 □ öl terjedésü szöllő dr. Vida Lajos és nejéről 12,500 frt vételárban: Weisz Jakabra;

23. a budai 1843. számu tjkvben A † (3183. 3184.) hrsz. a. felvett, a II. ker. Toldy-utcza 40. sz. a. fekvő ház Mattyasovszky Lajosné szül. Trimmel Rózáról; 10,500 frt vételárban gróf Andrássy Gézára;

24. a budai 6723. sz. tjkvben A † 2614. hrszám alatt felvett, a II. ker. Iskola-uteza 31. sz. fekvő ház $^3/_4$-ed része Tauészy János és nejéről öröklés jogczimén: Lövészy Károlyra, Rothermann Károlyné sz. Lövészy Máriára és Blahunka Kálmánné született Lövészy Mathildra;

25. a budai 6209. sz. tjkvben A † 5766/a. hrszám atatt felvett, a II. ker. Rókushegyen fekvő 859 □ öl területü szöllő 2251 frt vételárban Schönreiter Lajos hagyatékáról árverés utján: Kranz Alajosné szül. Federspiel Josefára;

26. a budai 6235. sz. tjkvben A † 5766./b(hrszám a. felvett, a III. ker. Rókushegyen fekvő 1 hold 600 □ öl területü szöllő Schönreiter Lajos hagyatékáról árveréseni vétel jogczimén 5000 frt vételárban: Lappert Antal és neje szül. Windhardt Paulára;

27. a budai 5011. sz. tjkben A † 6832. hrszám a. felvett, az I. ker. Kútvölgyben fekvő 1000 □ öl területü szöllő Schleer Mártonról: dr. Fellegi Viktor és neje Divald Ilonára 840 frt vételárban;

28. A budai 5240. sz. tjkvben A † 5717. hrsz. a. felvett, a II. ker. Rókushegyen fekvő 1 hold 200 □ öl területü szöllő Gallauner Annáról: dr. Weinek Józsefre 6000 frt vételárban;

29. a budai 4108. sz. tjkvben A † 8905/c. hrszám a. felvett, 850 □ öl kiterjedés I. ker. madárhegyi szöllő Drixler Jakab és nejéről öröklés czimén Drixler Lőrinczre és Györgyre;

30. a budai 9732. sz. tjkvben foglalt A † 1800—9801. hrszámu, az I. ker. Kőérberek-dülőben fekvő 1854. □ öl kiterjedésü telek Csulics János és érdektársairói: Takács Endre és neje szül. Riedl Erzsébetre 3000 frt vételárban.

Különfélék.

— **Kegyelet.** Az elmult hét a halottaké volt. A budai temetőket is szép és nagy közönség látogatta, hogy az emlékezés nemes érzésének áldozzék és a kedves halottak sirjánál könynyet ejtve imádkozzék abban a reményben, hogy feltámadunk, rebegve a viszontlátásig óhaját. E héten helyezték el a budavári honvéd-zoborra a magyar hölgyek érczkoszoruját is, mit a budai hölgyek kezdeményezése létesitett bizonyságául annak, hogy magyar hölgynek születni szép és nagy gondolat. Az ünnepély lelkesedéssel és legnagyobb rendben folyt le.

— **Verseghy Ferencz.** A régi vizivárosi temető egyik elhagyott zugában alussza örök álmát a magyar nyelv egyik uttörő apostola — Verseghy Ferencz. A düledező sirt nem ápolják kegyeletes kezek, ott áll az pusztán, kietlenül, csak a II. ker. polgári és középkereskedelmi iskola ifjusága koszoruzza meg minden évben egyszer — mindszentek napján. Az idén is kivonult az ifjuság Buzás tanár vezetése mellett. A sirnál az ifjusági dalárda Szamek iskolai karnagy vezetése mellett elénekelte a Hymnuszt és Szózatot. Szép emlékbeszédet mondott Ritter Géza III. oszt. tanuló, ki rövid szavakban ecsetelte Verseghy életrajzát és irodalmi működését. Az ünnepély után az ifjuság el akarta énekelni a „Marseilese“-t, mit Verseghy forditott francziából, de Buzás tanár eltiltotta. Nem tudjuk mi oka lehetett erre, de elitjük eljárását, mert ezzel az ifjuság tartozott volna Verseghy kegyeletének.

— **A siketnéma.** Ez alatt a czim alatt közlünk mai számunkban egy megkapó leirást Scherer István tollából. Alkalomszerünek véljük a csinos dolgozat közzétételét és hiszszük, hogy sokak szivét fogja meghatni és sietnek segiteni

e szerencsétlenek sorsán az által, hogy az I. kerületi polgári kör által javokra rendezett felolvasáson, ha minél számosabban jelennek meg. Ismételten ajánljuk e nemes ügyet olvasóink figyelmébe.

— **Halálozás.** Navarra József urat lapunk szorgalmas munkatársát sulyos csapás érte kis fia Rezső, Ignácz, Károly f. évi november hó 1-én hajnalban ½2 órakor meghalt Török-Bálinton. Áldás és béke lengjen hamvai felett.

— **A budai zeneakadémia** f. évi október hó 25-én tartotta saját egyleti helyiségében nagyszámu résztvevő müködő tag jelenlétében évi közgyülését. Csizik Károly elnök a közgyülést meleg szavakban megnyitottnak nyilvánitotta. Utánna Fellner Ferencz akadémiai titkár olvasta fel lendületes stilben szerkesztett jelentését, melyet a közgyülés éljenzéssel tudomásul vett. Hasonlókép tudomásul vette, illetve a vagyonkezelés iránti felmentvényt Halács János egyesületi pénztárosnak megadta. Majd inditványok nem létében az akadémiai tisztviselőknek 3 évre való választása következett. Elnök lett Csizik Károly, alelnök Pecz István, titkár Fellner Ferencz, zenekarnagy Saphir Knroly, énekkarnagy Liebscher Vilmos, pénztáros Halács János, hangszertáros Eberling István, zenemütáros Strasszer Timót, gazda Brtoun Adorján, Választmányi tagok: Goczigh József, Csizik Béla, Dr. Holfeld Henrik, Szabó Lajos, Könyves Károly, Almássy János, Kovács Jenő, Dr. Parodeiser János, Vecsey Lajos és Vladár József. A zeneakadémiának jelenleg 87 müködő, 54 pártoló és 55 alapitó tagja van. Zeneiskolájában pedig 146 növendék részesül zenei oktatásban.

— **Ságh József** „Zenelap"-jára (VIII. évf.) hivjuk fel. t. olvasóink figyelmét. Az érdekes zenészeti lap ugy van szerkesztve, hogy a szakzenész és zenekedvelő egyaránt hasznosan olvasgathatja. Irányczikkei, zenészeti tárczái, kritikai szemléle, operaházi- és hangversenytudósitásai felette érdekesek és tanulságosak. A szöveg mellett időnkint érdekes és értékes zenemümellékletekkél kedveskedik előfizetőinek. A „Zenelap" előfizetési ára: Egész évre 5 frt, (10 korona) félévre 2.10 (5 korona). Előfizethetni minden könyv- és zenemükereskedőnél, továbbá a szerkesztőségben Bpesten Váczi-körut 15. II. emelet 30.

— **Egy kis statisztika.** Érdekelni fogja t. olvasóinkat, hogy az 1892. évi közegészségi viszonyokról az országgyülés elé terjesztett belügyminiszteri jelentés szerint Budapesten 730 orvos-doktor, 27 sebész (összesen 747 orvos-sebész) volt 1892. évben s igy 491,938 lakost számltva 1000 lakosra $1._{49}$ orvos jut. Gyógyszerész 62, bába pedig 743 volt. Az orvosok létszámát tekintve a fő- és székváros nem áll első helyen, mert a 32.756 lakossal biró Kolozsvár 56 orvosával minden 1000 lélekre már $1._{7}$ orvost juttat.

— **Lopás Budakeszin.** Straub Mihály 18 éves budakeszi lakos jól kifundált módon akart pénzhez jutni, midőn az ablak rekeszeket Finn János korcsmájában előre kinyitotta és éjszaka az utczáról bemászva, gyertyát gyujtott es a pénzes ládát feltörve, a pénzt onnan kilopni akarta, a midőn a világosság által figyelmeztetve rá törtek és megcsipték. Midőn Straub M. azelőtt segédje volt a levélhordó nagybátyjának szabadon bemehetett reggel a községházában készen volt levelekért és most az is kisült reá, hogy ő lopta el az asztalokon talált pénzeket a 9 forintot, ugy az Eszterle istállójában eldugott 6 frt 80 krt és még több apró lopásokat maga vallntt be. Ilyen elvetemedett fiút, kinek ily korán tolvajlási hajlamai vannak, legczélszerübb lenne valami javitó intézetbe juttatni, mi több évi bebörtönzése után még jobban kitanitva szabadlábra bocsáttatnék.

— **Osszejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai f. hó 8-án Hübner József (I ker. Szt-György-utcza 2. sz.) jönnek össze. — A II. ker. Népkönyvtár-egyesület tagjai az ügy érdekében kivánatos érintkezés előmozditására f. hó 7-én, kedden a Petz-féle vendéglőben (Bomba-tér 3.) társas vacsorát rendeznek, melyre az egyesület tagjai és az általuk bevezetett vendégek ezuton meghivatnak. A vacsora este fél 8 órakor kezdődik; étkezés étlap szerint.

*

— Egy jelenleg is alkalmazásban levő, tapasztalt es jó bizonyitványokkal ellátott ispán más állást keres hasonló minőségben. Felvilágositást a szerkesztőség ad.

— **Gellérthegy alatt,** egy 10 holdas első rendü föld, szép gyümölcsfákkal, két szolid épülettel. melyben 9 szép szoba 2 konyha, verande, nagy üveg folyoso, nagy pincze, istáló stb. van, az egész birtok élő iharfa sövénynyel bekeritve, jelenleg a régi venyege iskolához czimzett vendéglő berendezéssel és 20 hekta borral együtt eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Kelenföld 909.

— **A tél közeledik,** lássa el mindenki magát olyan élelmi szerekkel, mik füszerezik az édes otthont. Nemcsak élvezetet nyujtó, de az egészségre nézve is fontos a jó thea és rum, a téli időben. Biber és Wirth II. ker. Főutcza 12. sz. a legjobb minőségü theával és rummal szerelték fel jó nevü üzletöket. Valóságos kiállitás ez a nagy gyüjtemény theából és rumból, melynek jóságáról és valódiságáról a vásárló közönség meggyőződést szerezhet. Tájékozás végett közöljük az árjegyzésnek erre vonatkozó részét: Rum. Valódi Jamaika, legfin. zamatos 0·2 ltr. 70 kr, 0.50 ltr. 1.60 kr, 1 literes palaczk 3 frt; Valódi Jamaika, legfin. erős 0·2 ltr. 50 kr, 0·50 ltr. 1.10 frt, 1 literes palaczk 2.20 frt; Valódi Jamaika, finom 0·2 ltr. 30 kr. 0·50 ltr. 75 kr, 1 literes palaczk 1.45 frt; Valódi braziliai finom 0·50 ltr. 50 kr, 1 literes palaczk 90 kr. Tea, orosz. Peccovirág tea kilo 14 frt, Császár-keverék kiló 10 frt, Souchong, legfin. kiló 10 frt, Souchong, finom kiló 8 frt, Congo kiló 6 frt, Törmelék-téa kiló 3 frt

Pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

Legujabb

divatu **czilinder-** és **nemez-kalapok** minden létező alakban, **saját készitményü férfi-fehérnemüek**, gallérok, kézelők és nyakkendők, esőernyő, nadrágtartó, sárczipő és mindennemü férfi-divatáruk a legolcsóbb árakon.

BUDAPEST (BUDÁN)
II., fő-utcza 7. sz., a láncshid közelében
Mechlovits Béla
kalap- és férfi-divatáruk gyári raktára.

Borvásár.

Folyó hó 5-én kezdődött meg a **Rudas fürdő előtt** a borvásár, mely alkalomra a

báttaszéki és szegszárdi borkereskedők

kitünő minőségü borokkal terhelt hajói megérkeztek.

Árak: **Vörös ó-bor** 18—24 frt. **Vörös uj** 16—22 frt. — **Fehér ó** 18—27 frt. **Fehér uj** 16—22 frt.

Legkisebb mennyiség 110—150 liter. Nagyobb kötéseknél árkedvezményben részesülnek a vevők.

Próbák és borkóstolás a helyszinén.

6000 darab 3 és 4 éves Bari mandolafa, darabonkint 1b és 20 kr., eladó Gulden Sándornál, Budapest, II. ker, kacsa-utcza 18.

A téli-idény

közeledtével alulirottak tisztelettel ajánlják a t. cz. közönség figyelmébe jól berendezett **tüzifa-raktáraikat,**

ugyszintén

légszesz- és gőzfavágóikat,

nevezetesen **Pesten:**

1. **Báthory-utcza 6. szám**, az uj épület mögött,
2. **Aradi- és Vörösmarty-utczák sarkán.**
3. **Kertész-uteza 32. szám.**
4. **József-körut 65. szám.**

Budán: Szegényház-utcza 3. sz. (**Ország-ut 8. sz.**)

Luczenbacher Pál utódai.

Jelentés.

Van szerencsénk a t. cz. közönséggel tudatni, hogy

Mű-selyem-festő

és

vegytisztitó-intézetünk budai fióküzletét,

mely eddig II. ker. fő-utcza 10. sz. a. létezett, **f. é. november hó 1-én** ugyancsak

II. ker., fő-utcza 17. sz.

alatti házba (gr. Andrássy-palota) helyeztük át.

Tisztelettel

Kovald Péter és fia.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, **melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.**

Nagyobb megrendelések a főváros területén díjmentesen a házhoz szállíttatnak.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállításig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s piperecikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,

cs. és kir. udv. sütőmester.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

A háziasszonyok figyelmébe

ajánltatik az:

Első budai

⚒ tüzelőanyag-raktár. ⚒

ALAPITTATOTT 1878-ban.

II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll:

A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet**, darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **budapesti légszesz-gyári pirszenet** (**COAKSZ**) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett éz teljes mértékkel** szállitom.

Becses pártfogást kér

tisztelettel

SEIDE JÓZSEF.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

Tabermann Gusztáv

bádogos-mester

Budapest, II. ker., Török-utcza 24. szám.

Vállalkozik:

Légszesz-, vizvezeték-, closet-, ugyszintén **suhany- és fürdő-szoba** berendezésre.

A tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága, kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: 1/8 kilós doboz 30 kr.
» 1/4 » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében

IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

Vidovits és Dánczinger

VENDÉGLŐJÉBEN

(Buda), II. ker. fő-út 8. szám alatt,

mindenkor friss csapolásu

PILSENI SÖR a polg. serfőzdéből

és

DREHER-féle kőbányai sör,

!!! Izletes magyar konyha !!!

HAZAI BOROK

utczai kimérése, — 10 literen felül házhoz szállittatik.

Étkezési jegyek kiadatnak 20%-al, érvényesek déli és estebédre.

Számos látogatást kérnek

kiváló tisztelettel

Vidovits és Dánczinger,

vendéglősök.

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Bocskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TÖRKÖLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

TÁNCZ-INTÉZET

Mazzantini Lajos a m. kir. oporahaz balletmestere

f. évi október 15-én megnyitja tánczintézetét.

Növendékek felvétetnek 4—6-ig délután.

Andrássy-út 25. sz. a., II. em. 13.

(Bejárat dalszinház-utcza 1.)

A t. szülők kéretnek a beiratást idejekorán teljesiteni, hogy az előadásban akadály ne legyen. — **A gyermek-kurzus november hó 1-én kezdődik.**

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám,

„Andrássy-palota."

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritók, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarók**, ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk résztetfizetésre legolcsóbban adatnak el.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővítette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltószer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer)

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minőségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa

BUDAPEST, (BUDA)

I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr.	frt	1.— kr.
» » ½ »	»	—.55 »
» » ¼ »	»	—.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója	»	—.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten dijmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczvirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután az az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, elősegiti és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik s részben a testi melegség, részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nem eléggé melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint, t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hulláit, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

REDLICH M. táncztanitó

(lakik **III., Kis-korona-utcza 56. sz.**) ajánlja magát a legdivatosabb tánczok tanitására.

BURES HENRIK

keztyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyű 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli időnyre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

A **főraktárhoz** fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a **»Magyar Szabadalmi Közlöny«**

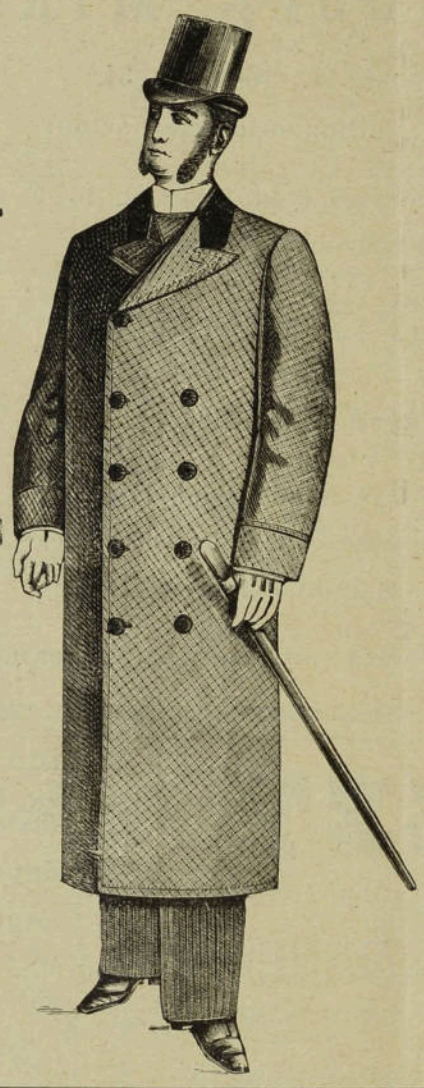
A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Ajánlja jól berendezett raktárát az őszi és téli idényre.

Valódi angol ruhakelmék,

ISZLANDI FLANEL és PLISSE-BARCHETEK,

Jæger-féle alsóruházat,

saját készitésü uri- és női-fehérnemű Király-chiffonból.

Gallér, kézelő, nyakkendő és esernyő

valamint

futószőnyeg és **prágai bőrkesztyű** nagy választékban.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

GANZ és TÁRSA

vasöntöde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és cellulóza-gyártáshoz való gépek. Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utbaigazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tanácshoz miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkel, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositást minden ügyben. Kérdések **„Kalauz“** czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

ZIMERMAN FÜLÖP

vendéglős a „ZÖLD KERITÉSHEZ“

BUDA, I. KER., ALAGUT-UTCZA 2. SZ.

a n. érd. közönségnek becses figyelmébe ajánlja **magyar konyháját.** — Természetes **tolnavidéki schiller, fehér és vörös borait** s **Dréher-féle sörét.**

Minden pénteken szegedi halászlé.

Minden vasárnap duppla márcziusi (bajor sör).

Mindennap zeneestély.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 45. sz. Vasárnap, november 12.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KOZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 14. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A jövő képe.

Pesten egy idő óta azt rebesgetik, hogy a mióta Buda emelése érdekében komolyabb mozgalom indult meg, azóta a budaiak rendkivül önzők lettek. Szent igaz, hogy a jó öreg spieszbürgerek kételkedve rázzák ősz fejüket, nem fér a fejükbe, hogy a „gemüthlich“ Budát a világvárosok sorában fontos tényezőként szerepelni lássák. Nap nap után ujabb tervek merülnek föl; a Krisztinavárosban és Tabánban száz meg száz munkás kiváncsiak tömegétől körül állva dolgozik, apró viskók eltűnnek a földszinéről, helyt engedve a fényes palotáknak. Ott, hol még néhány hónap előtt petróleumos pislogatók homályában botorkáltunk, ma már gáz és holnap talán villanyfény árasztja csillogó fényét.

Szinte jól esik, ha kissé irigykednek reánk; megtiszteltetésnek veszszük, melyben még eddig nem volt részünk.

A vén Gellérthegy hátáról eltünedeznek az apró viskók, — néha pedig mélységes morajjal gurul alá egy-egy szikla, mintha csak érezné e hegy a szebb jövőt, mintha értené, hogy gondos kezek által ültetett apró fácskák évtizedek mulva gyönyörű ligetekké fejlődnek.

Csak a czitadella áll rendületlenül és nincs hatalom, mely azt alapjában megingatná.

Pedig megérjük még azt az időt, midőn hegypálya kényelmes kocsijában ülve emelkedünk e hegy tetejére. A czitadella helyén remek pantheon hirdeti ezredéves multunk dicsőségét; a mohos sziklákon mesterséges vizesés hömpölygő árjában gyönyörködik szemünk s a fenyvesek árnyában szivjuk a balzsamos levegőt.

A pesszimisták mindezt puszta fantáziának gondolják; én elhiszem, sőt meg vagyok győződve, hogy e hegy lesz majdan a főváros legkeresettebb sétahelye és hogy a szegényes viskók helyén pazar pompával épült nyaralók és vizgyógyintézetek fognak emelkedni.

Ma a Krisztinaváros lakói csendes megadással tűrik az Erzsébet kórházi omnibusz kocsisának éktelen kürtölését. Nemsokára ez is a mult emlékei közé fog tartozni; a villamos vasut kanyarodik az Attila-körúton az ördögárok és vérmező mellett ki a fogaskerekü vasúthoz.

Pardon: ördögárok és vérmező.

Két ominozus név, valjon meddig kisért még?

Az ördögárok sorsa csak idő kérdése, sőt vannak alapos reményeink, hogy rövid idő mulva kedvezően fog megoldatni a Krisztinaváros hő vágya.

A vérmező tudj' Isten meddig marad meg jelenlegi állapotában; komoly értékesitésére gondolni a jó budaiak csak álmukban merészkednek.

A déli vasút egyszerű pályaudvara szerényen huzódik meg a hatalmas cziklopszfalak mögé. Micsoda czélszerűtlen alkotás a pályaudvar előtt e kőfallal megtámasztott földtömeg, — mily hátrányára van a forgalomnak, azt hiszem, bővebben fejtegetnem sem kell. Az öregek hibája, melynek helyreállitása a jelenkor feladatai közé tartozik.

A várba, másfél millió forint költséggel épült uj útnak, különösen ünnepnapok alkalmával igen sok nézője akad. Már most is impozáns látványt nyujt, hát még, ha majdan mentében kedves villák épülnek.

Torkolatánál, a régi „Kranzli“ helyén diszes palota és szemben véle József főherczeg által tervezett park előmunkálatai már javában folynak. Az evangelikus templom és iskolaépület napjai is meg vannak számlálva. Ott épül majd diszes otthonuk a csendes bécsikaputéren s ezzel egyszersmind e környék régóta tervezett szabályozása is kezdetét veszi.

Az elypsz-sétány rendezése végre valahára a megvalósulás stádiumába jutott s valóban csak örvendhetünk, hogy a város központjában fekvő és park czéljaira rendkivül alkalmas terület a főváros igényeinek megfelelőleg átalakittatik.

A viziárosról, fájdalom, kevés megjegyezni valónk van. Főutczája épp oly rendezetlen, szabálytalanul kiszögelő házai épp ugy akadályozzák a forgalmat, mint ezelőtt tiz esztendővel. A Duna-part szegényes ház-sora szégyenkezve rejtőzik el a szemben álló paloták elől, az épülő parlamentnek, tudja a jó ég meddig, a hitelbank gőzmalma lesz a vizavija.

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Volt, . . . nincs.

Irta: **Czike Imre.**

Nagyot rántott a gyeplőszáron, a két deres belefeküdt a hámba s előrenyujtott nyakkal prüszkölve röpitette a könnyü Sandlaufert.

— Nem fél hogy felborulunk?

Zalay Lenke apró keztyüs kezével szorosra fogta a gyeplőt s a két keményszájú deres kancza a zablánál fogva vitte a kocsit. Ez volt a felelet . . .

A hogy a fordulónál az országútról a megyei útra tértek, a rudas valami edényes tót emeletes fejétől megbokrosodott s neki vitte a Sandlaufert egy vad körte útra kihajló ágának.

Szirmay nem tudta hamarjában, hogy a leány derekát kapja-e át vagy a gyeplőt segitsen tartani.

A mig igy mérlegelte a bekövetkezhető eshetőségeket, a véletlen más irányt adott elhatározásának. A szemtelenül az útra kihajló ág lekapta Lenke kalapját s odalökte a kocsiútra a porba.

Szirmay aczélozott izmait nekifeszitve, macskamódra szökött le a bakról, egyet hengerkőzött, azután ugyancsak iparkodott a kalap után.

Lenke még csak hátra sem nézett, megvetette angol sarkos czipőjét a kocsi fenékben, hajlós ostorával végig huzott a rudason s fogai közt csak annyit mormolt: bolondos fiu.

A hogy Szirmay a kalapot felvette, tölcsért formált két tenyeréből s tele torokkal hahó-zott, de bizony a kocsi még csak nem is lassitotta menését, sőt időnként ugy tetszett, mintha csengő kaczagás hasitaná végig a levegőt.

Szirmay, a mennyire tudta, leverte a port ruhájáról, letért a poros útról a rétre s toronyiránt haladt a falunak.

Azt persze — ösmerte Lenkét — biztosan tudta, hogy neki most gyalog kell hazafáradnia.

Bolondos leány — gondolta Szirmay — s a könnyü csipke kalapot gyöngéden szoritotta magához; az ember valóban nem tudja, hányadán van vele . . .

A két deresről csak ugy szakadt a viz s tele voltak hányva tajtékkal. Lenke Szilágyi karjára támaszkodva ugrott le a bakról s gyors léptekkel szaladt fel a lépcsőn a terraszra, s a mint volt, ugy porosan, belevetette magát a hintaszékbe. Neró nagyot nyujtózott ott a sarokban, azután nagy lomhán felkelt s odasompolygott Lenkéhez s végig nyalogatta a kezefejét, egy nagyot ásitott, aztán odahasalt a lába alá.

Szilágyi is oda telepedett Neró mellé, egy ideig farkasszemet nézett a leánynyal, azután összebeszélt tücsköt-bogarat s egy roppant merész ugrással áttért, — illetőleg felsóhajtott, hogy nélküle nem bir meglenni. Lenke felbigyesztette vérvörös ajkát s ott hagyta Szilágyit szerelmével, meg a Neró kutyával együtt a terraszon.

No ez ugyan kurtán, furcsán bánt el velem, gondolta magában, de sebaj . . .

Valami opera-áriát dudolva tért be a kártyaszobába, csak ugy döngött odaben a zöld posztós asztal.

Eleinte csak kibiczelt, de hogy Bondéz Gyurka makaót emlegetett, összeverődtek egy asztal mellett s szórták a bankót, mint a polyvát. Szilágyi rettenetes disznóba volt, Bondéznak pénze, birtoka, ami volt, mind eluszott már s az utolsót, az irigyelt ötöst tette fel.

. . . Egy rosz osztás . . . s vége mindennek . . . Bondéz homlokán hideg veriték gyöngyözött s nyakerei ujnyi vastagra dagadtak, felkelt, egy üres asztal mellé ült, fejét két tenyerébe temette s mereven bámult maga elé.

Mikor beleszédült a bámulásba, benyitott az öreg Zalay szobáján keresztül az asszonyokhoz. Zsibbadt idegei itt egy kicsit felfrissültek, az a sok csicsergés úgy hatott rá, mint az égiháboru után a napsugár.

Egy cseppet sem látszott elfogódottnak, mintha letörölték volna lelkéről a kártyaszoba szomoru emlékeit . . . Csak egy valaki volt, a ki mégis talált ajkai körül egy meg-megjelenő fájó vonást . . . Lenke . . . Talán másnak nem

Nem épül itt, a kálvinisták templomán kivül semmi más, a vigadó és állandó szinház, az örökös függő kérdések egyike, melyről tárgyalni fogunk az emberi kor legvégső határáig.

Nem panaszkodunk azonban, sőt örömmel konstatáljuk, hogy az utóbbi három év alatt óriási átalakulások történtek és a tervbe vett munkálatok máris felébresztették Buda lakosságát mélységes álmából.

Wladár Róbert.

A Duna gőzhajózási társaság és a Tabán.

A Tabán lakossága is felébredt már lethargiájából, kezdi belátni, hogy létfenntartásához mulhatlanul szükséges a kereskedelem. Épp ebből a szempontból zokon vettük a fönt emlitett társaság forgalmi igazgatóságától, hogy ez évben, mikor az épitkezések folytán nálunk is felpezsdült uj élet kezdetén, ugy mint más évben, a személyforgalmat a tabáni állomásnál — a téli menetrend életbelépte előtt — beszüntette. E társaság ugy látszik abban a nézetben van velünk tabániakkal szemben, hogy nem ő van mi érettünk, hanem mi ő érette. S mivel e városrészből az ősz kezdetével hajóit százával nem veszik igénybe, a személyszállitó hajóinak a Tabánban való kikötését egyszerüen beszüntette. Itélje meg a nagy közönség, helyes logika-e ez?

Kerületünk, vagyis jobban mondva, a tabániaknak az a része, kik a jót a széppel és hasznossal mindig össze tudták egyeztetni, kiknek szeme előtt sohasem a magán-, hanem a közérdek forog, épp most arra a jó gondolatra jött, hogy a forgalom emelése tekintetében — mivel az épitkezések által e városrész a közel jövőben emelkedni fog — a forgalom, kereskedés és könnyebb hozzáférhetés tekintetében a Duna gőzhajózási társaság tabáni állomásánál egy pénzügyi kirendeltséget kérjen, melynek elnyerhetése végett elhatároztatott az, hogy ha kell elmennek a legmagasabb fórumig is, t. i. a pénzügyminiszterhez, a mit nagyon helyesen tesznek, mert jelszavuk „ora et labora . . .“

De minek előtte ezt megtennék, figyelmeztetjük őket, hogy ez ügyben a Duna gőzhajózási társaságot kell kényszeriteni arra, hogy a jelenlegi kikötő-helyet a régi tabáni állomásra vigye vissza. Ha a kikötő a jelenlegi helyén maradna, ugy Ttabán a forgalommal nem nyerne semmit s a kirendeltséget is mint szükségtelent, idő előtt megszüntetnék, de a személyforgalomnak is nagy előnyére válnék.

Ez a hely a tabáni piacztól most oly messze s olyan állapotban van, hogy azt teherforgalomra egyáltalán nem lehet használni.

Legyünk tisztában önmagunkkal s azt kérdezzük meg magunktól, hogy: vajjon ez a Duna gőzhajózási társaság, ki ugy látszik, semmibe sem veszi egy városrész érdekét, megérdemli-e azt, hogy a közönség annak az érdekében is tegyen valamit. Én nagy előnyt látok abban, ha a hajóállomásnál pénzügyi tisztviselő leszsz, tehát ha mást nem, azokat a hivatalnokokat kellene tekintetbe venni, kiknek e városrészből most, hogy a hajóközlekedés megszünt, naponként gyalog kell megtenni az utjokat a Lipót s más városrészekbe, hova hivatás parancsolta kötelességből kell menniök, de tekintetbe kellene venniök a saját alkalmazottaikat is, kik közül a legtöbben a Tabánban laknak, tehát ha másért nem, ezekért is fenn kellett volna tartani a forgalmat.

Egy városrész emelkedése vagy hanyatlása függ attól, hogy a hozzáférhetés könnyü legyen. Miért hanyatlott a Tabán eddig annyira? Azért, mert minden közlekedési eszköztől el volt eddig zárva.

Most tőkepénzes pesti urak jöttek át hozzánk, az egészséges levegőjü Dunaparton épitkezni kezdenek, vagyonukkal segitik emelni a mi városrészünket.

Az ezek által hozott áldozat ugy termi meg a gyümölcsét, ha a felépitett házak lakókat is kapnak. A mi elszegényedett tabáni városrészünk lakója e fényes palotákba valószinüleg nem keres lakást, ide uj elemeket kell hozni, kik valószinüleg jönnek is, de ezeknek a kényelméről is kell gondoskodnunk, mert ha nem találja azt meg, ugy a mint jött, itt is hagy bennünket, tehát kényelmes közlekedést kell nekik ugy szárazon, mint vizen biztositani, hogy a hozzánk pénzzel jövőket meg is tudjuk tartani.

Azt ne engedjük megtörténni, hogy egy vállalat csak addig tekintse a közönséget, mig attól busás jövedelmet remél, de mihelyt azt nem találja fel, azt egyszerüen a faképnél hagyja. Bizony elszomoritó dolog, hogy itt a fővárosban ilyen megtörténhet.

A napi sajtóban olvastuk, hogy a fogaskerekü vasut forgalmi igazgatósága, a kolerára való tekintettel, daczára, hogy a forgalma a napi szénfogyasztást sem fedezte, a hideg beálltáig sem szüntette meg a személyszállitást, miért a legnagyobb elismerés illeti őt. A Duna gőzhajózási társaság a forgalmat nem is szakította be, ennél csak egy percznyi megállásról volt szó, pedig ez sem egy kiló szenet, sem egy fetlen egy személyt sem takaritott meg s ezt sem tudta a mi közönségünknek előlegezni. Mikor a fővárostól helyet kér, akkor tudja emlegetni, hogy a fővárosnak nagy áldozatot hoz azzal, hogy a személyforgalmat közvetiti.

Ez a társaság a Tabánnal szemben már akkor nagy hálátlanságot követett el, mikor a kikötőjét a Tabánból a várkertrakpart alá helyezte el, de a főváros is szükkeblü volt, mikor ezt a kikötőt — a mit Tabán érdekében épp az előljáró ur követelt nagyon, hogy megmaradjon — a gőzhajózási társaság óhajára megengedte áthelyezni. De hiszszük, hogy ő is csalódott s talán most, ha egy más kezdeményező azt kérné tőle, ő is szivesen bele egyeznék. De maga, ha másból nem is, a csalódott hiuságból sem meri ezt kezdeményezni.

A tabániak sok szépet és jót kivittek már a városrészük érdekében, ne csüggedjenek, erős akarattal mindent meglehet tenni. A pénzügyi kirendeltség elkerülhetlen fökelléke a vizi forgalom emelésének s olcsóbb élelmezésnek, a hajóállomás közelebb hozása pedig a személy- és áruforgalomnak. Menjen egy küldöttség a forgalmi igazgatósághoz, indokolja a Tabán bajait s adja elő, hogy Tabán érdeke egyuttal a Duna gőzhajózási társaság érdeke is, vegye tőle szóval vagy irásban, hogy jövőre a kikötőt visszahelyezi a régi helyére s a személyforgalmat is csak akkor szünteti be, ha a pesti oldalon is be kell azt szüntetni.

Takács István.

Családi házak.

Nem tekinthetjük éppen fényüzésnek, ha a hivatalnok, a kereskedő vagy iparos nyári lakást fogad, akár a svábhegyen vagy a közeli falvakban. A város elviselhetlen hősége, a magas bérházak nyomott levegője, a folytonos épitkezések meszes homokja rákényszeritik a gondos családapát, ha körülményei valamikép is megengedik, hogy szeretteit üde légkörbe vigye. Számos család tehát kimegy megszokott otthonából, hogy legtöbbször megszeretett kényelme rovására falun töltse a nyarat. A családfő meg egész nap hivatásának él a városban egyedül, drága pénzen rossz vendéglői ebédet eszik, délután nem hajthatja hőségtől kábult fejét félórai alvásra, mert a megszokott pamlag zöldben van, a lakást pedig a molyirtó szerek nehéz szaga üli el; ha eljő az este, akkor utra kel, — még jó ha vasuton utazhatik — de a kit pl. Budakeszre vitt nyaralni végzete, két óráig rázatja fáradt tagjait a rossz bárkán, s alig ér övéi körébe, sóhajtva gondol a reggelre, a korai kelésre és az uj utazás kellemeire. És ez a dolog a mellett hogy fáradtságos és kényelmetlen, még nagyon költséges is. A tervezett családi házak igen megjavitanák a helyzetet.

A kivitel pedig csak a „cottage“ rendszer alapján történhetik, ha egy nagyobb, a város közelében fekvő, egészséges levegőjü terület kerestetik, és egyszersmind intézkedés történik az iránt, hogy kertektől körülzárt egyes vagy kettős házak épittessenek, melyek typusa izléses legyen, de a mellett kényelmes és nem drága. E czélra a lehető legalkalmasabb Kelenföld szélesen elterülő sikja, melynek kellő közepén Mattoni sósfürdője és a vasut állomás fekszik. E kettő támpontja leend a megkezdődő épitkezésnek.

Ez a terület kivül esik a város gőzkörén, bámulatos szép tájképpel övezi körül a Gellért, a Sashegy és a kamara erdő és az uralkodó nyugoti szelek ozóndús hegyi levegővel árasztják el. Talaja termékeny, a budai hegyek televényétől dus a humusa, melyet a viharok lemostak reája; e talaj kövérsége igazán alkalmas gazdag növényzet és buja faültetvények meghonositására.

És ez az áldott vidék, mihelyt a hidak, az uj utak és a közuti vasut elkészülnek, oly közel fekszik majd a város szivéhez, hogy az, ki itt családi házat épit, hivatalos helyiségéből vagy üzletéből 10—20, vagy a fekvés szerint legfeljebb 30 percz alatt elérheti otthonát.

Jelenleg még olcsó itt a telek, minden valamelyes rendezett viszonyok között élő családfő 1500—2000 frtért 3—400 négyszög öl parczellázott telekre tehet szert. A városi hatóság volna tehát — eltekintve a rendes adó kedvezménytől — annak, ki itt családi házat akar épiteni, a telkek összevásárlását közvetiteni saját árban, esetleg tovább adni és az épitési tőke 80%-ig amortizatióval törleszthető olcsó kölcsönt nyujtani. Azonban minden telekre rá kellene telekkönyvileg azon záradékot tábláztatni, vagy törvényileg máskép elrendelni: „a valódi „cottage“ rendszer, tiszta megóvása czéljából e telkeken semminemü zavaró ipari foglalkozás nem üzhető“.

Igy nem kell majd a fővárosi hatóságnak saját drága telkeit e czélra értéken alóli árban adnia, hanem minden hosszadalmas előzetes tárgyalások nélkül utakat, vizvezetéket, csatornázást létesit e helyen és a legfőbb, a kezdet minden nagyobb áldozat nélkül létesül, melyből csakis a fővárosnak lehet maradandó haszna.

A bekezdésben emlitett iparos, kereskedő és hivatalnok, ha megszerez egy parczellát és könyü kölcsönhöz juthat, a nyári és téli lakásainak béréből és azokból a kiadásokból, melyek ezt a kétlaki életet terhelik, könnyen födözheti majdan amortizacióját és a mellett még saját kerttel körülvett otthonában lakik, nem messze üzletétől, a saját egyéni izlése szerint megteremtett kényelmében, s e mellett még megtakarit is.

A pesti oldal kültelkei a gyárak és sürü népesség közelsége folytán még mindig a város gőzkörében feküsznek, sőt egyik része még a kőbányai szállások közelét is megsinyli, mint éppen a tisztviselő telep az üllői-ut végében. A Rákos felé még nem is terjed már Budapest saját területén, s e mellett ez kietlen homoksivatag, mely minden kellemet nélkülöz.

Ezen tájak tehát családi házak épitésére éppen nem alkalmasak. Legfeljebb a Lipótmező jöhetne még figyelembe, de mig nagy távolsága elriaszt, más részt meg télen igen is kietlen ez a völgy.

---

tünt fel, de az ő szemei más üvegen át nézték régen, nagyon régen Bondézt . . .

Mikor az uzsonnának a vége felé jártak s a pohárcsengés mind sürübb és zajosabb lett, mintha a föld alól termett volna sok fekete ördög elő, úgy sorakozott egymás mellé a küszöb előtt, az öreg Tena czigány bandája. Szirmay könyörögte őket össze, a munka mellől, ott valahol a falu végén a téglavetők körül.

Az öreg Tena álla alá szoritotta hegedüjét, keresztbe fektette rajta megtépett vonóját, egyet intett a háta mögé, azután rákezdte, tele érzéssel, hogy csak ugy nyögött bele a hegedü vén fája.

Lenke ajkáról eltünt a mosoly s mint mindég, mikor ezt a nótát huzták a fülébe, elkezdett sirni keservesen . . .

A hogy „ácsi“ mégegyszer megismételte s belevágot a banda a nótába, hogy:

„Volt nekem egy daruszőrü paripám“ . . .

. . . egy dördülés rázkódtatta meg a levegőt. Mindannyian felugráltak helyeikről és siettek az udvarra.

Az oszladozó füst megmutatta az irányt, hogy merre történt a lövés . . .

A hogy a vonagló testet körülállták, mindenki ereiben megfagyott a vér . . .

Lenke pedig egy nagyot sikoltva, ájultan rogyott össze . . .

Kelenföld volna tehát a legalkalmasabb és önkénytelenül is felmerül az emberben az az eszme, mintha épp ezen czélra lett volna mindeddig fenntartva! A főváros közvetlen közelében fekvő ezen szép termékeny föld jó levegőjével és nagy sikságával, jó talaja kinálva kinálkozik erre a czélra, hogy zöld ültetvények és üde kertek közül kikandikáló családi házak telepévé váljék, hol barátságos, szomszédos érintkezés által belopódzék a vidék kedélyessége a fővárosba.

Hein Lipót.

„Borvásár" vagy Buda speczialitása.

Az e hó 5-én kezdődött, ugynevezett „Lipót"-vásárra 5 boroshajó érkezett, melyeken mintegy harmadfélezer hektoliter bor és közel ötszáz hektoliter törköly és szilva-pálinka hozatott.

A felhozatal sokkal kevesebb, mint más években volt, de minőség és olcsóság tekintetében alig lehet a mostani vásárt az elmult évekhez hasonlitani.

Ha valaki üzlete, vagy akár házi szükséglete részére bort akar venni, ne mulaszsza el megtekinteni e vásárt s szükségletét addig, mig van elég válogatni való jó bor, itt szerezze be; itt igazán jó és élvezetes bort lehet olcsón venni.

A felhozott bor- és pálinka-árak hektoliterenként a következők: fehér óbor 18—24, uj 15—20, vörös óbor 18—24, uj 16—22, siller 14—20 frt, törkölypálinka 36—45, szilvorium 50—65 frt.

Olvasóink közül lesznek talán sokan, kiknek még tudomásuk sincs arról, hogy Budán évenként négyszer szokott tartatni borvásár. E speczialitását Budának már csak azért is érdemes megtekinteni, hogy láthassák, hogy Noe öregapánk az özönviz alkalmával miként járhatott bárkájával s hogyan kötött ki az Ararát hegyén.

A hajóslegények addig, mig gazdáik a bor eladásával vannak elfoglalva, ott a Duna szélén szabad tűzön főzik a jó gulyást és halászlét, nyársra tüzdelve sütik egyuttal a száraz halat is s az igy megfőtt ételekkel s megsült hallal szivesen meg is kinálnak néha-néha egy-egy vevőt is.

Ez azután az élvezet, fakanállal teritetlen asztalról jó paprikás gulyást vagy halászlét, vagy villa nélkül öt ujjal izletes jó szárazhalat enni s rá közvetlen a hordóból jó vörös vagy fehér bort inni; ennek már a látása is élvezetet nyujthat, hát aki oly szerencsés lehet, hogy a hajósokkal s borosgazdákkal együtt ehetik, — az, ha beteg, azonnal meggyógyul s ha esetleg gyomorbajos volna, a 10 éves gyomorbetegségtől is teljesen megszabadul.

Rajta tehát, ki teheti, vásároljon jó bort, mig e jó alkalom itt van, a vásár csak e hó 18-áig tart.

Duna-Bogdány.

A szent-endrei szigetet képező kis dunai ág jobbpartján fekvő ezen 452 házat s 2802 lelket számláló német-magyar nagyközség területe 4432 katasztrális holdra terjed.

A község népessége anyanyelv szerint $^3/_4$ részben német s $^1/_4$ részben magyar, vallásra nézve pedig a róm. katholikusok dominálnak, bár a csekély számban levő reformátusoknak is van saját templomuk.

A község emelkedett hegyoldalban, igen szép helyen fekszik, messze nyilt kilátással.

A lakosság főfoglalkozása a szőllőmivelés volt, de a 418 katasztrális holdat tett dézsmás szőllők legnagyobb részének kipusztulásával a bogdányi „dinká"-ból való kitünő asztali bor immár lekerült a versenypiaczról.

A virágzó gyümölcstermelés egyike a legjobban fizetett áruczikkének, a csemege-szőllő eladásának azóta szintén vége van, bár a korai cseresznyével és kajszinbaraczkkal a lakosság nyereményes kereskedést üz.

A község roppant szőllőhegyeinek tömege, kivált a Csódi hegy maga, mely 280 méternyi magasságu, számos bányaüregéből a legjobb trachytot szolgáltatja s a nép immár a kőfejtéssel keresi napi kenyerét.

A Duna-parton egészen magában álló s kupalakulag a magasba emelkedő Csódi (Schódy) hegy termette e község határában a legnemesebb bort, mely lábától, derekán felül volt szőllőkkel kiültetve s most, mert a jég már nem járhatja nemes termelvényeit, kinyitotta belsejét s a legjobb utczakövezeti trachytot szolgáltatja.

Bizony kevés kárpótlás ez a szenvedett veszteséghez képest, de elvégre mégis csak valami.

A mi e régi község történetét illeti, adjuk a következőket:

1609-ben Dóczy Orbán váczi őrkapitány biztokában emlittetik.

A török-hatalom alóli felszabadulás után, az 1690-iki összeirás szerint Bogdány népes helység volt, mely a Kecskeméten és Nagy-Kőrösön elszállásolt katonaság élelmezésére 1690-ben 7 mérő gabonával, 1691-ben 31 frt 25 krral, 1695-ben pedig a porták rektifikáczióját alkalmából $^2/_4$ portára volt megadóztatva.

Mint a Zichy grófok birtoka, Óbudához tartozott s később a korona tulajdonába ment át. — A nep. szt. János védnöksége alatti róm. kath. plebánia-templom 1724-ben alapittatott s jelenlegi kegyura a m. kir. kincstár.

1770-ben a Mária Terézia-féle urbárium szerint ezen első osztályu község $23^{12}/_{32}$ urbéri jobbágy-telekkel az óbudai kincstári uradalomhoz tartozott.

Hogy Bogdánynak később sem adománylyeles (donatarius), sem pedig fegyverleveles (armalis) nemessége nem volt, kitetszik az 1805-ben eszközölt procentuátióból, melyben e község elő nem fordul.

Az 1838-iki nagy dunai árvizkor itt 123 lakház és 75 istálló dült össze egészben, több más épület pedig kisebb-nagyobb fokban megrongáltatott, sőt a vetés is sokat szenvedett.

Ellenben az 1876-iki árviz alkalmából Bogdánynak a Dunapart hosszán végig nyuló kertjei és ugyancsak a Duna-soron 30 lakház és ezeknek melléképületei viz alatt voltak; — egy ház össze is omlott, a többi megrepedezett és megrongáltatott.

A község belrendezettsége kevésbé szabályos, utczái a hegyoldalon keskenyek, több helyen árkosak és zugosak; de a Dunapart hosszán végig nyuló fő-utczája eléggé rendes és jó épületeket mutat.

Itt már némi rendszabályt találunk az épitkezésben; helylyel-közzel igen csinos, szilárd falazatu és tüzmentes épületek láthatók.

E község a Dunán elterülő szigettel s a felette emelkedő magas hegyeket boritó erdejével kellemes nyaraló-helység, melynek nyáron át rendes hajó-közlekedése van Budapestre külön kikötő-állomással.

Hátra volna még a község eredetének és nevének meghatározása, melyről sem Fényes Elek „Magyarország geografiai szótárában", sem pedig Galgóczy Károly „Pestmegye monográfiájában" emlitést nem tesz.

Bogdán szlávul annyi, mint „isten adta" s a szlávoknál keresztnévül használják, igy nevezték Moesia és Moldva több régi keresztény fejedelmét.

Bogdán — Mikula fia — volt az a hires oláh vajda, a ki 1334/5-ben a balkáni hegyvidékről hazánkba költözvén, Máramarosban megtelepült, de nemsokára ujra felkerekedvén, I. Lajos király alatt népével együtt ismét a tatároktól néptelenül hagyott Moldvába vándorolt.

Ezek előre bocsájtása után és annak elfogadása mellett, hogy „Wissegrád" szláv eredetü vár volt és már a magyarok bejövetelekor fennállott, tán nem tévedünk, ha azt állitjuk, hogy Bogdány szintén szláv eredetü helység; mert hisz tudjuk, hogy a magyarok megtelepedése előtt hazánkban szerte-szélylyel szlávok laktak.

De ha tekintetbe veszszük, hogy Visegrád, mint királyi város már legelső királyaink korában nagyon nevezetes hely volt, és ha tekintetbe veszszük, hogy a Bogdán név az Árpádok korában nálunk is nagyon el volt terjedve, nyilván azon következtetés sem alaptalan, hogy Bogdány tiszta magyar eredetü, mert valószinü, hogy a török-világ előtt is sokkal erősebb lehetett, mint ma és mert az is valószinü, hogy a török-világ alatt a lakosság sokszor a szigetben keresett menedéket. Már pedig tudva van, hogy a szent-endrei szigetet azelőtt is, most is református magyarság lakja.

Különben a Bogdánfy, Bogdánovics és Bogdányi, mint családi név és a Bogdány, mint helységnév hazánkban igen gyakori.

Meg kell emlékeznünk az ezen község alatt, a Dunaparton elterülő u. n. váradi pusztáról, mely a török-világ előtt önálló község volt s az 1690-iki összeirásban, mint elpusztult helység emlittetik.

Várad hajdan római telep volt, hol még az ötvenes években sok feliratos római követ találtak; innen valamivel feljebb látható a Duna partján egy római hidfő romja, melynek párja a sziget tulsó oldalán, a Vácz és Verőcze közötti irányban látható, mellette most egy kereszt áll.

Navarra József,
okleveles jegyző
törökbálinti segédjegyző.

Még csak annyi hozzátenni valóm van, hogy e szép falu közigazgatásának rozzant szekere néhai Gyurkovics József, volt községi jegyző elhalálozása után bizony-bizony lassan döczög s noha három „volt" jegyző „szorgalmatoskodik", mégis jobb lenne már a bogdányiaknak is, meg a közszolgálatra nézve is, ha a jegyzőválasztás mielőbb megtartatnék, mert különben elvész a gyermek a sok — bába között!

A szerkesztő.

Rózsák atyja.

Nyolczszögletü szilárd épület az, melynek tetején az előzött mozlimhatalom félhold jelvénye még most is csillog és melyhez a távoli Keletről a jámbor dervisek zarándokolnak, hogy imájuk által enyhitő balzsamot csepegtessenek bűnös sziveikbe. Fanatikus bolyongók minden évben jelennek meg, „hogy Gül Baba szent sirjánál enyhülést szerezve imádkozzanek, kinek tetemei a szenvedések dombján nyugosznak."

Mesés köd boritja a világtól galambőszneb, hosszú szakállunak festett embert, kinek regényes életéről nehány szirt már századok óta regél.

Harcz és szerelemsovár lovagnak porhüvelyét fedi e magános sir, ki nem élt elvonultan a világi zajtól, hanem mint budai főbasa fényben, hatalomban uszva.

Ali korának legszebb férfia vala. Magas, délczeg, erős és hajlékony; fehér arcza ellentételül szénfekete göndörülő selymes bajusz és haj disziték. Sötétlő szemeiből a magasra törő sas vágya és az ábrándos költőnek heve világlott ki. Gyerkőcz korában is már alig volt nagyobb öröme, mint egy-egy lenge, játszi dalt irni és a kardjátékban győzni. Mint janicsár növendék ismerte meg verseiből Ali, hires költő, ki a szellemdus és harczedzett ifjunak megnyiotta az utat a hatalom polcza felé.

Az egyszerű janicsár-növendékből kevés idő mulva drinápolyi alkormányzó lett. Ha komoly teendőitől visszavonult, irta tovább rózsás költeményeit, melyek át vannak szőve izzó szerelmi hévvel, bűbájos képekkel és a nálunk nem ismert virágok bóditó balzsamával. Gyöngéd szelleme a rózsákhoz simulva ábrándozott és azok illatát szitták föl dalai, szerelmi versei. A hol lakott, gyönyürű rózsakerteket létesitett; azok virágai szegélyzék az utat és azok sugták Alinak az elboruló fantáziát.

Jött azonban idő, midőn egy szebb, gyöngédebb, boldogitóbb rózsa lőn a rózsák közé ültetve. Mohamed paradicsomát Ali itt a földön lelé fel és rózsái is rabnőkké változva áldoztak illatjukkal a választottnak, adózák széthullt kelyheiket bársony szőnyegül a piczike lábaknak.

Mily bűbájos lehetett a szerelem rózsás korszaka; mily osztatlanul birhatta Ali érzelmeit az a nő, ki csalódásában tünde testét sziklákon törte szét s mily nagyon szerethette őt az a férfi, ki a nagyravágyás által elvakitva: elhajolt tőle, hogy azután bánatos keserve, égő szenvedése „szent"-té tegye!? . . .

A szerelem édesen csattogtató pacsirtáját azonban az 1580. év elhalgattatta. Ali budai

főbasa lőn és a mint a vár fokán büszkeséggel eltelve szítta a balzsamos léget, fölébredt szivében a nagyravágyás démona és csábos képeivel csalogatta Alit Istambul felé. Örjitő zugás kisérté: „Légy nagyobb, hatalmasabb!“ Erre a lyra hangjai elnémultak, hervadás szállt a rózsákra és Zulejka, a bánkódó tündér gyöngytelt szemekkel bolyongott, bujdosott . . .

A démon nem pihent. Megfujta a hir tárogatóját és első hangja a ruméliai basaságot, második zugása Eszma zultána szivét hozta meg Alinak, kit a történet rútnak, púposnak és erkölcstelen nőnek bélyegez. Ezt azonban rangja és hatalma ellensulyozta és igéretei elkábiták a nagyravágyót. Megtagadta az új nőért, a szépet, szerető szivüt. Feledé Zulejkát...

Ali élt dusan kincsben, hatalomban; — elhagyott neje pedig őrülten bolyongott a budai hegyekben és tébolyában: boldog volt. Mindig Ali lebegett szemei előtt, ajkai őt vélték csókolni, karjai őt ölelni . . . . Egyszer azonban erősebb roham érte, kiszabadult és „Ali jő!“ kiáltással rohant a hegyekbe, hol a sziklák között tündér testével összetörött az ábránd és fájdalom.

Ez a halál törte meg a varázst. Eszma zultána más virágra szállott és Ali Budára küldetett, hol még az esti szellő is vádat sugott füleibe. Vádlólag rezgett minden falevél és a hütlenség saját fegyverével büntette rabját. A délczeg Ali most fájdalmasan érezte, mint csalta meg hűen szerető nejét. Zulejka sirja óriási hegygyé nőtt és a kínhegy oly teher volt Ali szivén, melynek nyomása a szomoru időt keservesebbé tette. Feltámadt benne még egyszer a büszkeség, de mécse már utolsót lobogott. Nehéz átok vette el kardja élét, harczi vállalatait siker nem koszoruzta többé és Ivánczsánál Erdődy Miklós győzelme törte össze végkép a dicsőséget. Ali futva menekült a harczból. Arczát verejtékes por födte és hófehér arabméne oldalán folyt le pirosló vére. Kardja, reménye eltört és az esti köd kisérteties képeket rajzolt a légbe, melyek kinosan nyöszörögve beszéltek eltünt terveiről. Legirtózatosabban zengett a lég Zulejkáról, pedig oly gyengéden, szeliden susogta: „Mint szerettelek! Miért is hagytál el? . . , .

Ali megsarkantyuzta lovát és száguldott Buda várába. Ott ledobta a megmaradt kardmarkolatot, a harczi mén pedig utolszor rázta még lengő sörényét, összerogyott és üvegesedő szemmel fájdalmasan nézett megtört lovagja után.

Ali palotájába zárkózott és soká nem jött onnan ki. A rózsakertet enyészet vonta be és ezzel a fekete szakállba is hullottak ősz, fehér szálak. Pusztán maradt a csillogó palota, hisz lakója sirbolt lakója lőn, ki homlokával érintve a hideg talajt, imádkozott Allahhoz és ahoz, kiért szenvedni is oly édes vala.

A szerelem büszke lovagja most vezekelt és midőn fehér szemfedő fedte a tájat, fehér lett szakálla, haja és szerelmi szenvedésektől tiszta — a lelke. Roppant vagyonát szétosztotta és magának csak a mecsetet és szerelmének fájó emlékét tartotta meg. Elfeledte a világot, de a világ emlékében tartá a szenvedőt. Irigyei és egykori neje, Eszma elkészültek bélyegző vádakkal a kegyelemdöfésre, de ő kiszámitotta a távolságot Stambultól Budáig és mikor a küldött a selyemzsinórral belepett — Ali már a megdicsőültek kifejezését ölté föl.

Mondják, hogy mérget vett be. Mindegy, ő meghalt; meghalt és él. Fentartották emlékét a szerelmesek között rózsás költeményei és kínos sorsa a szenvedés szentjévé avatta.

Egy könnyelmü, elporlott életnek rövid története ez, mely méla hangon rebegi: a szerelemért édes a szenvedés. Emléke itt közelünkben — a Lukácsfürdővel szemben — hirdeti a napkeleti regét. Egyszerü török imola ez. Mogorva falait a hosszu idő szürkére festette és kövei is méla hangon beszélnek szentjük életéről, kinek költeményeiben a rózsák oly nagy szerepet játszottak, hogy azután Gül-Baba „Rózsák-atyja“ nevét nyerte. A mecset körül díszlenek még egyes rózsafák és egy elvadult rózsatő — tán még a régiek közül való — merengve hajtja látogatója felé piros bimbóját, azt suttogva: szeress! szeress!

Ifj. Posztl Károly.

Népszerü előadások Budán.

A népszerü előadásokat rendező társulat mult vasárnap tartotta 19-ik évi közgyülését Póra Ferencz igazgató elnöklete alatt.

Az elnöki előterjesztésből kitünt, hogy az elmult télen a járvány miatt előadásokat nem tarthattak. A tagok száma ez idő szerint 258; a bevétel volt 332 frt 48 kr., kiadás 106 frt 78 kr. A közgyülés a titkár inditványára elhatározta, hogy ezentul az előadókat — előadásonkint 20 korona — tiszteletdijban részesiti, az előadások a publikum számára természetesen továbbra is ingyenesek maradnak. Ugyancsak elhatározták, hogy a társulat megkérje a főváros tanácsát, hogy a most épitendő budai redutban, egy ugy tudományos, mint népszerü előadások tartására egyaránt alkalmatos és a modern kivánalmaknak megfelelően fölszerelt teremnek létesitéséről gondoskodni szíveskedjék; a társulat befolyásos tagjait pedig ez uton is kérjük, hogy a társulat e kérését támogatni szíveskedjenek. Dr. Baróti Lajos inditványára a jövő évben próbát tesznek cziklusos előadások tartásával, az idén azonban még különböző tárgykörökből meritett előadások lesznek. Értesülésünk szerint a tél folyamán Balásy Dénes, Palágyi Menyhért, dr. Rupp Kornél, Schambach Gyula, Sajóhelyi Béla, Ekkert Antal tanárok, König Gusztáv lelkész és Dr. Berencsy György orvos tartanak előadást. Tisztviselőkül ismét a régieket választották; e szerint elnök Póra Ferencz, alelnökök dr. Gombár Tivadar és Csizik Károly, titkár Ekkert Antal, pénztárnok Sajóhelyi Béla.

*

Az első népszerü előadás f. hó 16-án, csütörtökön d. u. 5 órakor lesz a II. ker. főreáliskola disztermében. Előadó Balásy Dénes polgáriskolai tanár, a ki „régi magyar balladákról“ fog beszélni. E balladák zenei részét Petz István a „Budai dalkör“ tagja és Kaszner Károly czimbalommüvész urak voltak szivesek magukra vállalni.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval, mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden 5 előfizető után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkel forduljanak hozzánk, mi készséggel szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kishirdetésekre is, mely eladás, vétel és mindenféle ügyletek elintézésére alkalmas. . .

A „Buda és Vidéke“ előfizetési árai:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **Szegény gyermekek felruházása.** A tél kezdi mutogatni zimankós ábrázatát. Boldog, a ki megvédheti magát ruhával, meleg szobával, fagyos szeszélyei ellen. A szegényről is gondoskodik a jó Isten, a kinek feleslege van juttat a nélkülözőnek. Megkezdődött a jobbparton is a szegény gyermekek felruházása. Legelőször a II-ik kerületi asztaltársaság ruha-kiosztásáról értesültünk, mely Bruckner Alajos csalogány-utczai vendéglőjében folyt le csütörtökön, e hó 9-én. A Budenz József asztaltársaság november hó 19-én a krisztinavárosi Fukáts János „Zöld fához“ czimzett vendéglőben ruház fel több szegény gyermeket. Az asztaltársaság 8 éves kimutatásából kitünik, hogy 177 gyermeket ruházott fel 2337 forint költséggel.

— **Dürr Károly** pósta- és távirda-tanácsos és Dr. Hager Vilmos pósta- és távirdatitkár, kik Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter ur engedélyéből a chicagói kiállitáson és általán Amerikában a pósta- és távirda ügyeket tanulmányozták, közel négy havi távollétök után f. hó 6-án érkeztek vissza. Észak-Amerikának majdnem minden nagyobb városában időztek 1—2 napot és végállomásuk San-Francisco volt. Számos helyen találkoztak magyar hazánkfiainkkal, de legszivélyesebb fogadtatásra találtak a Minncsota állam fővárosában St.-Paulban, hol Argay József, továbbá Kádas, Lencsés és Ligday vendégszerető házánál négy igen kellemes napot töltöttek. A szerencsés visszaérkezés és a viszontlátás örömére Dürr Károly budai barátai és ismerősei sikerült társasvacsorát rendeztek, melyen Dürr igen érdekes részleteket beszélt el utazásából. Egyebek közt emlitette, mily nehéz viszonyok közt élnek most Amerika legtöbb részén a magyarok és sokan inkább jönnek vissza hazánkba, mintsem ott éhen haljanak. Ott, a hol kevés a magyar, ezek anyanyelvüket lassan elfelejtik, de örvendetes tény az, hogy a magyarok legtöbb helyen ugyszólván egy családdá tömörülnek és példás összetartásban élnek. A „St.-Pauli Baross Gábor társas és segélyegylet“ Dürr előtt azon kérelmet adta elő, hogy az egylet számára lehetőleg magyar olvasó könyveket gyüjtsön, mert az egylet tagjai még nincsenek oly anyagi helyzetben, hogy magyar munkákat vásárolhatnának és ily könyvek olvasása által óhajtanák elérni azt, hogy édes anyanyelvöket el ne felejtsék. A könyveket szivességből közvetiti St.-Paulba Argay János irodafőnök (IV. Koronaherczeg-utcza 2.) a ki ez ügyben a délelőtti órákban bárkinek készséggel ad felvilágositást.

— **Ó-Budán,** a Radwáner-féle vendéglőben székelő asztaltársaság, mint minden évben, úgy folyó hó 15-én is, szegény iskolás gyermekeket ruház fel, ugyanekkor 16 szegény család lesz ½—½ öl fával megajándékozva.

— **Lawn-tennis zárünnepély.** A tél felé hajló idő egy igen kellemes szórakozásnak vetett véget, melyet a budapesti (budai) tornaegylet a budai közönségnek azáltal nyujtott, hogy a sz. János-kórház közelében levő jégpálya helyén játékteret rendezett be és azon egyéb játékok mellett különösen a Lawn-tennist honositotta meg. A tornaegylet e téren uttörő volt és számos nehézséget kellett leküzdenie, mig ezen kitünően bevált intézményt azon fokra emelte, melyet az október hóban megtartott versenyek alkalmával tanusitott. Az érdeklődés a játékok iránt mindinkább nagyobbodott és ismételve voltak napok, a midőn a játéktér a látogatók nagy számánál fogva szüknek bizonyult. E kedvező eredményt méltóan betetőzték a játékban részt vett hölgyek és urak a f. hó 6-án rendezett ünnepély által, mely alkalommal a játékrendező-bizottság fáradhatlan elnökének, Krenedics Gyula úrnak diszes albumot nyujtottak át. Kollár Lajos tornaegyleti elnök lendületes szavakban mondott köszönetet az ünnepeltnek lelkes fáradozásáért és a megjelentek nagy számára mutatva, biztositotta őt az általános baráti ragaszkodásról és szeretetről, a mi abból is nyilvánul, hogy az albumot mindazon hölgyek és urak aláirták, a kik ez év folyamán a játékokban részt vettek. Élénk éljenzés után Krenedics Gyula meghatottan válaszolt. Röviden jelezte, hogy a játék 175 napon át folyt és

azokban 105 hölgy és 151 férfi vett részt. Az összes látogatók száma 3560 volt. Megköszönte a nem remélt megtiszteltetést és különösen a hölgyeknek fejezte ki hálaját a Lawn-tennisben tapasztalt kitartásért. Ujabbi éljenzés követte a választ és a társaság azzal bucsuzott el a játéktértől, hogy „Viszontlátásra a jövő évben.“ Az ünnepélyt a tornászok az Attila-utczai tornacsarnokban rendezett kedélyes vacsorával rekesztették be, melyen tósztokban nem volt hiány.

— **A vörös-kereszt egyleti Erzsébet-kórház** október havi betegforgalma volt: a belgyógyászati osztályon 34, a sebészetin 54, a nőgyógyászatin 23 és a szemészetin 10 beteg, összesen 121 beteg gyógykezeltetett 1988 napon át, vagyis átlag 64 beteg volt naponkint. Ezek közül elhagyta a kórházat gyógyulva 25, javulva 19, gyógyulatlanul 4 beteg és november hóra visszamaradt a kórházban 67 beteg. Nagyobb műtét 35 esetben végeztetett. Meghalt 3 férfi és 2 nő. A betegek gyógykezelésében résztvettek: Dr. Bartha Gábor, Dr. Dirner Gusztáv, Dr. Elischer Gyula. Dr. Goldzieher Vilmos, Dr. Puky Ákos és Dr. Takács Endre egyet. m. tanárok. Dr. Réczey Imre egyet. tanár és Dr. Farkas László főorvos. A bonczolásokat Dr. Pertik Ottó egyet. tanár végezte. Október hóban a vörös-kereszt egyleti igazgatóság vagyontalan betegek gyógykezelésére 560 frtot áldozott. Lázits János titkár saját kérelme folytán a szolgálat alól felmentetett és az egyleti igazgatóság helyébe Várady Gyula nyug. jegyzőt alkalmazta. — Dr. Longauer Lajos bejáró orvos elköltözés folytán a szolgálatból kilépett. A betegápolónői tanfolyamban az előadásokat október hóban Dr. Barakonyi Sándor, Dr. Liedemann Manó és Dr. Molnár János alorvosok tartották.

— **Nemzeti iskola** cz. alatt Benedek Elek szerkesztésében és kiadásában hetenként megjelenő tanügyi lap indul meg november végén. A lap — mint halljuk — első sorban a tanárok és tanitók (tanitónők) erkölcsi és anyagi érdekeinek lesz minden tekintetben független szószólója. Előfizetési ára 4 frt. Előre is ajánljuk a nemsokára megjelenő mutatványszámot a tanügy embereinek figyelmébe.

— **Felolvasás.** Az I. ker. polg. körben folyó hó 5-én tartott felolvasás a süketnémák javára, igen fényesen sikerült, ez alkalomra a nagy terem zsufolásig megtelt szép és diszes közönséggel. A felolvasó igen érdekes és tanulságos ismertetése után az intézet 6 növendékének bemutatása következett, a tanitási mód, a gyerekek kiejtése és beszédje mindenkit meglepett. A vonzalom, a ragaszkodás tanitójukhoz bámulatos volt, mit a közönség zajosan meg is tapsolt. — A jótékony czélra egyre jönnek még az adományok s igy a felülfizetéseket a jövő héten fogja összeállitva közölni a bizottság.

— **Folytassuk.** Az I. kerületi vásárfelügyelő, Takáts István úr, ki az élelmiszerek hamisitása ellen lapunkban is több érdekes czikket irt, nemcsak pennával küzd ez ellen, hanem a gyakorlatban is dicséretes szigorusággal. Közelebb több izben nagyobb mennyiségü hamisitott tejet koboztatott el faluról jövő majorosoktól és azt megsemmisitette. Arról is értesültünk, hogy hamisitott bort foglaltak le nehány vendéglősnél.

— **Sajnos eset.** A napilapok szellőztették már azt a sajnos esetet, mi a budai hölgyek koszoru-bizottsága egy tagjának állitólagos mulasztásaira vonatkoznék, a gyüjtőivek és bizonyos önkényes eljárás tekintetében. A hazafias ügyeknek csak ártanak, ha nem jó és hü informátiókból meritenek a tudósitók, mert ha sokszor ismétlődnek hasonló rendetlenségek, ugy végre is közönyös lesz a nemzet minden adakozási felhivásokkal szemben. A hölgybizottság elnöknője, Szelestey Gézáné urhölgy ma az összes napilapoknak egy nyilatkozatot küldött be, melyből kitünik, hogy a bizottságot semmi mulasztás nem terheli. Erről nem is volt szó, csak egy különitménybe vonult tag eljárása aggályos még mindig, a mit a bizottság nyilatkozata is kifejez.

— **Összejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai f. hó 15-én Lerner Mihály vendéglőjében (II ker. Fő-utcza 61. sz.) jönnek össze.

— **Járdakövek olvasztó-kemencze-salakból.** Angolország clevelandi kerületében jelenleg olvasztó-kemencze-salakból készitenek járdaköveket. E czélra nem minden salak alkalmas. Azon kemenczéknél, hol ezen eljárás alkalmaztatik, naponkénti termelés nem haladja a 2000-et felül. E kövek igen egyszerü módon állittatnak elő: a salak csatornán át egy vizszintes kerék kerületében levő öntöttvas mintákba lesz vezetve. Minden mintának könyökszerüen lecsapható feneke van. Az emlitett kerék lassu forgása közben a megtelt minták fenekei egyenként megnyilnak. A külső felületükben már megmerevedett, de belsejükben még puha vagy folyós kövek ekkor salakhomokra hullnak. Ezután a kemenczékbe helyezik, hol nyolcz órán keresztül hevitik. Ennek megtörténte után szétküldésre készen vannak.

— **Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegyében** a pesti felső járásban fekvő Kispest községnek elhalálozás folytán megüresedett I. jegyzői állására ezennel pályázat nyittatik. Ezen állás javadalmazása következő: 1. Készpénzfizetés évenkint 800 frt. 2. Fütési és világitási átalány 100 frt. 3. Természetbeni lakás, mely áll: három szobából, konyhából, éléskamarából és előszobából, a házhoz tartozó kerttel, gazdasági udvarral, ólakkal és istállóval. 4. A közigazgatási jegyző részére szabályrendeletileg megállapitott munkadijak élvezete. A választás határidejéül f. évi deczember 2-án d. e. 9 órája Kispest községházához tüzetik ki. Felhivatnak pályázni óhajtók, hogy az 1886. évi XXII. t.-czikk 74. §-a, illetve az 1883. évi 1. t.-cz. 6. §-a értelmében fölszerelt kérvényeiket f. évi deczember 1-sö napjának déli 12 órájáig annyival is inkább adják be alulirotthoz, mivel az ezen idő után beérkező kérvények figyelembe nem fognak vétetni. Monor, 1893. évi október hó 16-án. Ivánka, főszolgabiró.

— **Serly Lajos** a vigadó kis termében a mult napokban meghivott vendégek előtt mutatta be ügyesen és ujonnan megalakitott zenekarát, melynek tagjait a külföldről toborozta össze. Ez a zenekar itt nálunk azt a helyet igyekezik beltölteni, mint Bécsben és Németországban a „Bürger-Kapellek“; a zenekar előreláthatólag igen sikeresen fogja feladatát megoldani.

— **Meghivó.** A pest-pilis-solt-kiskunvármegyei gazdasági egyesület f. évi november hó 27-én d. u. 4 órakor a vármegyeház nagytermében tartja rendes őszi közgyülését, melyre az egyesület összes tagjai meghivatnak. Tárgyak: 1. Jelentés az egyesület nyári félévi müködéséről. 2. A számvizsgáló bizottság megválasztása. 3. Jelentés a halasi faiskola kezeléséről és a szerződés bemutatása. 4. A jövő évi működési programm megállapitása. 5. Inditványok. — Az igazgató választmány.

— **Közgyülés.** Az első magyar részvénysörfőzde f. hó 19-én d. e. 11 órakor a társaság VIII. ker. Eszterházy-utcza 6. sz. saját elsőemeleti helyiségében, XXVI-ik rendes közgyülését tartja. Ez a részvénytársaság fontos helyet foglal el a hazai iparvállalatok között. Temérdek munkásnak ád foglalkozást és forgalmával a kereskedelmet és ipart nagyban lendíti. Mai virágzásának legfőbb érdeme a derék igazgatóé, Natter úré, ki szakértelmével és buzgóságával emelte a gyárat és annak termékeit s hozzájárult külföldi származása daczára, hogy az intézés szelleme magyar legyen.

— **Budáért.** Városrészünk érdekében sokan és sok helyütt mozognak. Több röpirat jelent meg a közelebbi időben: „A székes főváros fejlődése“ H. L.-tól; „A Gellért-hegy jövője“ Novák és Palóczi mérnököktől; „Egy röpirat“ Mudrony Somától. Tóth Péter „Köztisztaság“ czimü röpirata is foglalkozik Buda köztisztasági ügyeivel. Mindezek hozzájárulnak a közszellem ébresztése és a lelkesedés felkölteséhez.

— Egy jelenleg is alkalmazásban levő, tapasztalt és jó bizonyitványokkal ellátott ispán más állást keres hasonló minőségben. Felvilágositást a szerkesztőség ad.

*

— **Gellérthegy alatt,** egy 10 holdas első rendü föld, szép gyümölcsfákkal, két szolid épülettel. melyben 9 szép szoba 2 konyha, verande, nagy üveg folyosó, nagy pincze, istáló stb. van, az egész birtok élő iharfa sövénynyel bekeritve, jelenleg a régi venyege iskolához czimzett vendéglő berendezéssel és 20 hekta borral együtt eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Kelenföld 909.

*

— Bormérés és borkezeléshez kerestetik egy megbizható, legalább 300 frt készpénzzel rendelkező egyén. Bővebben a szerkesztőség.

Komlótermelésünk.

Hazánkban nem akar ezen mezőgazdasági águnk virulásnak indulni. Eddig is panaszkodtak már azért, de most kétszeres okunk van bánkódni a fölött, hogy a komlótermelés pang. Megmondjuk miért? A komló egyik fő alkatrészét, sőt egyik főtényezőjét képezi a sörgyártásnak. Úgyde a sörgyártás, illetőleg sörfogyasztás jelenleg sohasem várt dimenziókat és arányokat vesz fel. A világ söripara a „Journal des Debats“ adatai szerint ez: 51,000 serfőzöde van a világon, melynek több mint a fele, 26240 Németországra esik, a hol évenként 47,500.000 hl. sört termelnek. Második helyen áll Anglia, 12,874 sörfőzdével, 26 millió hl. termeléssel. Ezután következnek: Észak-Amerika 2300 serfőzdével évi 35 millió hl., az Osztrák-Magyar-Monarchia 1·942 serfőzdével évi 13 millió hl., Belgium 1270 évi 10 millió hl., Franciaország 1044 évi 8 millió hl, sörtermeléssel stb. Az évi sörfogyasztás Bajorországban 221 litert tesz fejenkint, Berlinben 191, Belgiumban 169, Angliában 143 stb.

A fillokszerának szőllőinkben tett pusztitásai következtében nincs borunk, tehát nálunk is fogy a sör. E tekintetben nem akarunk nyilt ajtókon döngetni, hisz mindnki tudja, hogy már az előző években is folyton kevesbedett bortermelésünk, de az utolsó években már annyira csökkent, hogy bortermelő gazdáink valóságos kétségbeeső állapotba jutottak. Tény az, hogy kevés és drága a bor, melynek legalkalmasabb surogatuma a sör.

A sörgyártáshoz azonban komló kell és sok; nekünk komlónk nincs és igy azt be kell hozni, természetben vagy pedig mint feldolgozott iparczikket a kész sörben, melyből szinte nagyon sokat importálunk. Mindkét esetben károsodunk, mert akár természetben, akár feldolgozva hozzuk be a komlót, pénzünk érte külföldre vándorol, mi annál sajnosabb, mivelhogy ennek könnyen elejét vehetnők. Mondjuk könnyen, mert kétségtelenül be van igazolva, hogy hazánk éghajlata a komlótermelésre alkalmas, és hogy vele minden komlótermelő országgal a konkurrenciát kiálljuk, nem csak, hanem, hogy némely irányban fölöttük előnyben is vagyunk. Nincs szándékunkban a most állitott körülmény bebizonyitása tekintetéből hosszu fejtegetésekbe bocsátkozni, mert erre lesz még alkalmunk, ezuttal csupán gazdáink figyelmét óhajtjuk felhivni arra, hogy bátran foghatnak a komlótermeléshez, miután vevő okvetlen lesz rá.

Komlótermelő-szövetkezet szervezésén kellene dolgozni, Budapest központtal, melynek egyik főczélja lenne, kisebb mennyiségben termelők komlójának elárusitását és közvetitését eszközölni. Mi azt hiszszük, hogy ezen körülmény nagyban fogná a komló termelését előmozditani, mivelhogy eddig az is visszatartotta a komlótermelés elterjedését, hogy a kisebb termelő nem talált piaczot produktuma részére. Szóval, nincs komló után való kereslet; már pedig ha ez hiányzik, nincs miért produkálni.

Minthogy azonban a sörgyártás és fogyasztás napról napra nagyobb arányokat vesz fel és azt is látjuk, hogy nagyobb szabásu, sőt exportképes sörgyárak is folyton keletkeznek,

okszerüen egyrészt azt lehet következtetni, hogy még több sörgyár fog keletkezni, másrészt, hogy mindezek a komlóra vevők lesznek. Ezért kell nekünk fájlalni, hogy komlótermelésünk iránt oly csekély az általános érdeklődés.

Minden magyar gazda ajkán, ki eddig szőllőmiveléssel foglalkozott, most az a kérdés lebeg: mivel kárpótoljuk magunkat a kipusztitott szőllő helyett! Csodálatos! Annyi tanácsadója van a magyar gazdának és senki sem gondolt a legegyszerübb módra, hogy az elveszett szőllőt nem csak kárpótoljuk, hanem helylyel-móddal a szőllő jövedelmét általa fölülmuljuk. Értjük a „komlótermelést". Kétségtelenül áll, — mint már fönebb is emlitettük — hogy hazánkban a komlótermelést nagy előnynyel lehet üzni, mert klimánk a komlótenyésztésre határozottan alkalmas. A legujabb adatok szerint kerti gazdálkodás mellett egész 8 mázsa komlót nyerhetünk 1200 □ öl területi földről, melynek mázsánkénti, vagyis 50 kilogramonkénti ára 100 frttól egész 160 frtig, a minőség szerint, differál. Ezenfelül a komló-tobozok leszedése után, zöld indai és levelei kitünő és egészséges takarmányt szolgáltatnak, melytől a tehenek bőven tejelnek. A fillokszerapusztitotta szőllőföldön ültessünk tehát komlót, melylyel több dolgunk sincs, mint a szőllővel, sem több költségbe nem kerül. Sőt a mennyiben egy eljárás ismeretes, melynél fogva a nagyon magasra felnyuló komlót alacsony karókkal is lehet mivelni, a meglevő karókat is hasznosan felhasználhatjuk, melyek pedig a szőllő kipusztulásával szinte kárba mennek.

Legujabban Saazból, a cseh-osztrák komló termelés központjából kapott értesüléseink szerint, ott egyes komlókertekben már megkezdték a karók felallitását és ha jó kiadós esők lesznek, a már is métermagasságu tőkék szépen fognak fejlődni. Az ottani piaczon a forgalom nagyon élénk és különösen a forgalom jobb fajtákat, keresik. Az árak ennélfogva megszilárdultak és jobb minőségüekért 102—104 frtot fizetnek. Nürnbergában (Bajororország) szilárd árak mellett szintén élénk a kereslet és a jó minőségü áruk árai 100—120 frt között váltakoznak.

A komlóültetésre szánt talajt el kell készíteni, a mit nigolozásnak nevezünk. Ez előkészités abból áll, hogy a komlósföldet mélyen, 2 lábra porhanyós állapotba helyezzük és megtrágyázzuk. A filloxerás szőllőföldre nézve tanácsunk az, hogy vegyük ki a szőllőtöveket és az igy keletkezett gödröt 2 láb átmérőjü nagyságban 2—$2^1/_2$ lábra mélyitsük ki és trágyázzuk meg a földet. Megjegyzendő, hogy a komlótőkét egymástól 4—5 láb távolságra szoktuk ültetni.

Komló alá, katasztrális holdanként, 150 klgr. szuperfuszfát és 50 klgr. kálisó, mint legalkalmasabb műtrágya való; a talajnak különben jó trágyaerőben kell lenni (televényeseknek); száraz, szegény talajra a foszfát-trágyák mellett 50—100 klg. chili-salétrom, vagy más amoniák só alkalmaztassék.

M. J.

*

E közlemény budai szőlőtermelőink figyelmébe annál is inkább ajánlandó, mert e téreni humusértékesitésre nézve kompetens tényezők hozzájárulását jelezhetjük.

Stein Sz. Mór.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. Az óbudai 3762. 393. 1720. 1877. és 2348. sz. tjkvekben foglalt (874. 875.) 3468. 4451. 5369. 5723. 3221. 3365. és 3950. hrszámu ingatlanok Kner Lőrinczről öröklés jogczimén: Kner Jakabra;

2. a budai 9730. sz. tjkvben A † 7295 17. hrszám alatt felvett, a Svábhegyen fekvő 1003 □ öl területü ingatlan a fogaskerekü vasut társulatról 3500 frt vételárban özv. Jordán Viktorné szül. Etrich Máriára;

3. a budai 9731. sz. tjkvben A † (3079 3080.) hrszám alatt felvett, a viziárosban, Batthyány-utcza 36. sz. a. fekvő ház fele része Machik Józsefről öröklés utján Dr. Genersich Antalné szül. Machik Corneliára:

4. a budai 4941. 4940. 3588 és 1853 sz. tjkvekben A † (8670. 8675.) hrszámu, 2 hold 800 □ öl, 8669 hrszám 1000 □ öl, a 7264. hrsz. 4 hold 1400 □ öl és 8668. hrszam alatt felvett 600 □ öl kiterjedésü szőllők Machik Józsefről öröklés utján Machik Lászlóra;

5. a budai 8424. sz. tjkvben A † 7830. hrszám alatt felvett 900 □ öl területü németvölgyi szőllő Machik Józsefről öröklés utjan dr. Krämer Józsefné szül. Machik Máriára;

6. a budai 9363. számu tjkvben A † (716—718/19.) hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Havas-féle telken fekvő 139 □ öl területü telek Antony Tamás és nejéről Kovacsy János és nejére 4891 frt 25 kr. vételárban;

7. a budai 9743. számu tjkvben A † 8037/2. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Németvölgydülőben fekvő, 1472 □ öl területü szántó Keller Kálmánról: Dr. Országh Sándorra 14,725 frt vételárban;

8. a budai 1594. számu tjkvben A † 6413. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, Kuruczles-dülőben fekvő 1411 □ öl kiterjedésü szőllő Rothammer Károlynéról: Riedl Emiliára 5644 frt 88 kr. vételárban;

9. a budai 2848. számu tjkvben A † 5062. hrsz. a. fekvő, a Törökvész-dülőben levő 1000 □ öl területü szőllő 20 frt vételárban Löwi Áron Beerről: Löwi Izráelre;

10. a budai 9731. sz. tjkvben A † (3079. 3080.) hrsz. alatt felvett, a II. kerületben, Batthyány-utcza 36. sz. a. fekvő ház fele része Machik Józsefről 3500 frt vételárban: Genersich Antal kolozsvári egy. tanárra;

11. a budai 7613. számu tjkvben 1878. hrszám alatt felvett, az I. kerület, Hadnagy-utcza 50. sz. a. fekvő ház Pleskó Tamás és testvéreiről 1800 frt kisajátitási árban: Budapest fő- és székváros közönségére;

12. az óbudai 155 számu tjkvben (593. 594.) hrszám alatt felvett, a Majláth-utcza 32. sz. a. fekvő ház, 3371. és 3843 hrszámok alatt felvett 400 és 500 □ öl kiterjedésü szőllők özv. Fleszer Mártonnéről 2000 frt vételárban: Sauer Györgyné született Rettich Erzsébetre;

13. a budai 597. és 599 számu tjkvekben 1256 és (1288. 1289.) hrsz. a. felvett, az Iv-utcza 12. sz. a. fekvő két ház Szluha Ignácznéről csere utján Klemm Istvánnéra;

14. a budai 8282. 5408 és 2738. számu tjkönyvekben (7050. 7051/a) (7050. 7051/b.) és (7050. 7051/c.) hrszámok alatt felvett, a Svábhegyen fekvő 617. 671 és 699 □ öl kiterjedésü szőllők Löwi Dávid és fiai czégről: Árkay Sándor és neje szül. Eibelt Terézre 8000 frt együttes vételárban;

15. a budai 5044. számu tjkvben A † 5747. hrszám alatt felvett, a II. kerület Róchushegyen 1 hold 50 □ öl kiterjedésü szőllő kisk. Werner Annáról és Irénről 3000 frt vételárban: Dobl Miklós és neje szül. Schmidt Klárara;

16. a budai 8424. sz. tjkvben A † 7830. hrsz. alatt felvett, a Németvölgyben fekvő 900 □ öl területü szőllő fele része 217 frt 50 kr. vételárban Machik Józsefről: Dr. Krenner Józsefre;

17. a budai 3884. számu tjkvben A † 8360. hrszám alatt felvett, a Sasadi-dülőben fekvő 800 □ öl kiterjedésü szőllő fele része 140 frt vételárban Blédy Adolfról: Luncz György és nejére;

18. a budai 5207. számu tjkvben A † 4870. hrszám alatt felvett, a Csatárkai-dülőben fekvő 950 □ öl területü szőllő Komlóssy Béla és nejéről 375 frt frt vételárban: Sári Pálnéra;

19. a budai 2667. számu tjkvben A † 4942. hrszám alatt felvett, a Csatárka-hegyen fekvő 550 □ öl kiterjedésü szőllő Löwy Izraelről 60 frt vételárban Duchnovits Sebestyén és neje Wiesner Katalinra;

20. a budai 2157. számu tjkvben A † (3750. 3750/a.) hrszám alatt foglalt, az Országuton, Niedermayer utcza 14. sz. a. fekvő ház fele része Kirnbauer Jánosnéról Hofbauer Illésre;

21. az óbudai 1958. sz. tjkvben A † (2029—2033.) hrszám alatt felvett, az Einsiedlerried-dülőben fekvő 273 □ öl kiterjedésü szőllő Kiss Józsefről: Kiss Józsefné született Török Eszterre ajándékozás jogczimén;

22. a budai 4028. és 192. sz. tjkvben A † 5645. és 5646. hrszámok alatt felvett 1300 és 1000 □ öl kiterjedésü ingatlanok Kobzinek Frigyesnéről: 2200 frt vételárban Nagy Lajosra;

23. a budai 4984. számu tjkvben A † 5184. hrszám alatt felvett, 650 □ öl területü Grüngrabendülőbeli szőllő Schödl János és nejéről 190 frt vételárban: Kaspar József és nejére;

24. a budai 5873. számu tjkvben A † 4947/a. szám alatt felvett, a Csatárka-dülőben fekvő 789 □ öl kiterjedésü szőllő 180 frt vételárban Bresznyánszky István és nejéről: Müller Ferenczre;

25. a budai 6215. sz. tjkvben 2109. hrszám a. felvett, a Tabánban, kültelken fekvő háznak és a budai 8786. sz. tjkvben 10537. hrszámu 1 hold 300 □ öl területü lágymányosi rétnek fele részei: özv. Tagwerkshoffer Károlyné szül. Herzig Évaról 10.000 frt vételárban: özv. Jakovits Józsefné szül. Tagwerkshoffer Rozinára.

Pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllössy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztositó-társaság.
Alapittatott 1843.
Tisztán kölcsönös. Részvényesei nincsenek.

A „Mutual" bevételei 50 éves fennállása óta;

Dijak	2,355,186,512.—	frank
Házbérek, kamatok és nyeremények	707,489.050.—	»
Összesen .	3,062,675,562.—	frank

Ugyanezen időszakban visszafizetett a „Mutual" biztositottjainak:

Esedékessé vált biztositások, életjáradékok, visszavásárlások fejében	1,351,464,277.—	frankot
Nyereményekért	443 697,213.—	»
Összesen . .	1.795,161.490.—	frankot

Azonkivül

907 millió frankra rugó

biztositéki alapot gyüjtött biztositottjai javára, melynek egy részét a teljesen tehermentes

78 milló franknyi

különnyereménytartalék képezi.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG:
Budapest, Bécsi-utcza 5.

A háziasszonyok figyelmébe
ajánltatik az:
Első budai
tüzelőanyag-raktár.
ALAPITTATOTT 1878-ban.
II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll:

A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet**, darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **budapesti légszes-gyári pirszenet** (**COAKSZ**) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett éz teljes mértékkel** szállitom.

Becses pártfogást kér

tisztelettel
SEIDE JÓZSEF.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltoszer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer),

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

Legujabb

divatu **czilinder-** és **nemezkalapok** minden létező alakban, **saját készitményü férfifehérnemüek**, gallérok, kézelők és nyakkendők, esőernyő, nadrágtartó, sárczipő és mindennemü férfi-divatáruk a legolcsóbb árakon.

BUDAPEST (BUDÁN)

II., fő-utcza 7. sz., a lánczhid közelében

Mechlovits Béla

kalap- és férfi-divatáruk gyári raktára.

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minőségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa

BUDAPEST, (BUDA)

I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr.	frt	1.— kr.
» » ½ »	»	—.55 »
» » ¼ »	»	—.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója	»	—.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten dijmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczfavirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután az az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, elősegiti és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik s részben a testi melegség, részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nem eléggé melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint, t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hullái, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

Jelentés.

Van szerencsénk a t. cz. közönséggel tudatni, hogy

Mű-selyem-festő

és

vegytisztitó-intézetünk budai fióküzletét,

mely eddig II. ker. fő-utcza 10. sz. a. létezett, **f. é. november hó 1-én** ugyancsak

II. ker., fő-utcza 17. sz.

alatti házba (gr. Andrássy-palota) helyeztük át.

Tisztelettel

Kovald Péter és fia.

6000 darab 3 és 4 éves Bari mandolafa, darabonkint 1b és 20 kr., eladó Gulden Sándornál, Budapest, II. ker., kacsa-utcza 18.

A téli-idény

közeledtével alulirottak tisztelettel ajánlják a t. cz. közönség figyelmébe jól berendezett **tüzifa-raktáraikat,** ugyszintén

légszesz- és gőzfavágóikat,

nevezetesen **Pesten**:

1. **Báthory-utcza 6. szám**, az uj épület mögött,
2. **Aradi- és Vörösmarty-utczák sarkán**,
3. **Kertész-uteza 32. szám**,
4. **József-körut 65. szám**

Budán: Szegényház-utcza 3. sz. (Ország-ut 8. sz.)

Luczenbacher Pál utódai.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a **»Magyar Szabadalmi Közlönyt«**

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,

cs. és kir. udv. sütőmester.

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-uteza 11. sz. vagy Bocskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TÖRKÖLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

Vidovits és Dánczinger

VENDÉGLŐJÉBEN

(Buda), II. ker. fő-út 8. szám alatt,

mindenkor friss csapolásu

PILSENI SÖR a polg. serfőzdéből

és

DREHER-féle kőbányai sör,

!!! Izletes magyar konyha !!!

HAZAI BOROK

utczai kimérése, — 10 literen felül házhoz szállittatik.

Étkezési jegyek kiadatnak 20%-al, érvényesek déli és estebédre.

Számos látogatást kérnek

kiválló tisztelettel

Vidovits és Dánczinger,

vendéglősök.

TÁNCZ-INTÉZET

Mazzantini Lajos a m. kir. oporahaz balletmestere

f. évi október 15-én megnyitotta tánczintézetét.

Növendékek felvétetnek 4—6-ig délután.

Andrássy-út 25. sz. a., II. em. 13.

(Bejárat dalszinház-utcza 1.)

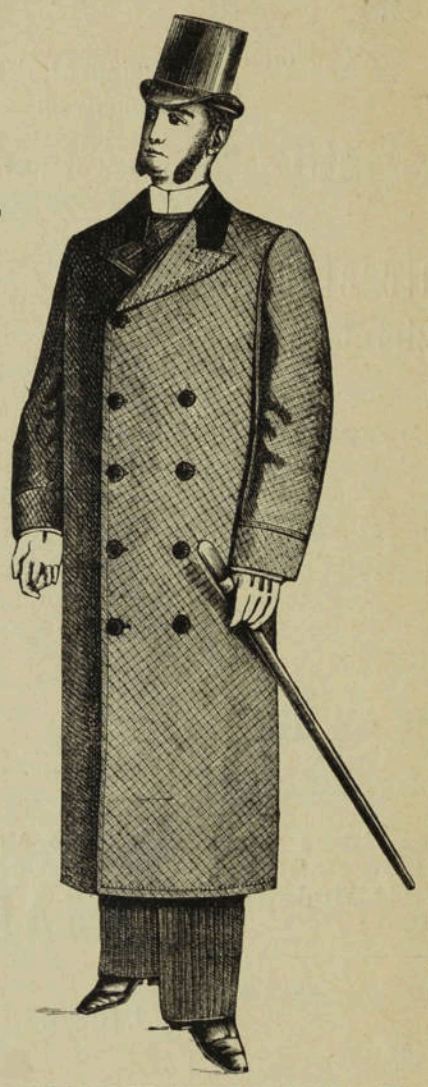
A t. szülők kéretnek a beiratást idejekorán teljesiteni, hogy az előadásban akadály ne legyen. — **A gyermek-kurzus november hó 1-én kezdődött.**

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Ajánlja jól berendezett raktárát az őszi és téli idényre.

Valódi angol ruhakelmék,

ISZLANDI FLANEL és PLISSE-BARCHETEK,

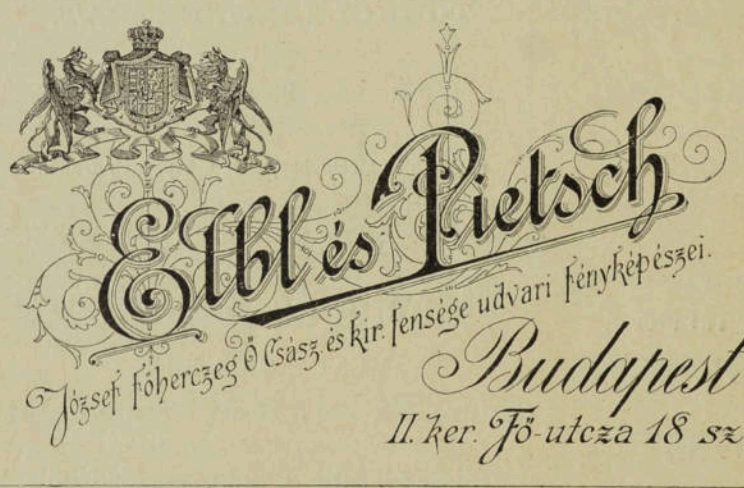
Jæger-féle alsóruházat,

saját készitésü uri- és női-fehérnemű Király-chiffonból.

Gallér, kézelő, nyakkendő és esernyő

valamint

futószőnyeg és **prágai bőrkesztyű** nagy választékban.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat es vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek. Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

„Budai kalauz" a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositást minden ügyben. Kérdések **„Kalauz"** czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbánya nak kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli idényre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

A **főraktárhoz** fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 46. sz. Vasárnap, november 19.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 31. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Az egyenes adók 1894. évre.

A m. kir. pénzügyminiszter f. évi 73,956. sz. a. részletes intézkedéseket tett az egyenes adóknak 1894. évre leendő kivetése iránt.

Mennyiben a házadó s a III. oszt. kereseti adó a mult évben három év időtartalmára lett kivetve s igy az 1894. év a három évi kivetési cyclusnak második évét képezi. A pénzügyminiszter az 1892. évben 73,094—78,806. s 88,961. számok a. kibocsátott körrendeleteire hivatkozik, melynek általános határozatai az 1894. évi kivetésnél is irányadók.

Kiváló sulyt fektet a pénzügyminiszter továbbá arra, hogy az általános jövedelmi pótadó megállapitásánál az adóssági kamatterhek az 1891. évi 41,187, s 1893. évi 28,058. sz. pénzügyminiszteri rendeletek értelmében vétessenek számitásba és a lajstrom ama tételei, melyek alatt több községbeli ingatlanokra bekebelezett kamatterhek vétettek számitásba, a többi községek megfelelő adókivetési lajstrom kivonataival fölszerelve és összhangzásban legyenek. Hasonlóan külön figyelmeztet a pénzügyminiszter a bányavállalatok igazgatósági tagjai és tisztviselői részére kifizetett jutalékok után járó III. oszt. kereseti adó kivetése tárgyában a f. évi 27,177. sz. a. kibocsátott körrendeletre.

Hangsulyozza a pénzügyminiszter úr, hogy a pénzügyigazgatóságok által az adókötelezettek és az adótárgyak összeirásának elrendelés iránt kiadandó rendeletben különösen figyelmeztessenek a városi hatóságok és községi előljárók arra, hogy az összeirást házról-házra járással és az 1883. évi XLIV. t.-cz. 14. §. első pontjában előirt módon eszközöljék és a megadóztatás alá eső targyakat és személyeket, ez utóbbiakat név szerint is és pontosan felvegyék, mert ha a felülvizsgálat alkalmával kiderülne, hogy az összeirásból akár adóköteles tárgyak, akár személyek kihagyattak, az összeirás nemcsak költségükön ujból fog elrendeltetni, hanem hivatalos állásukból való elmozditás iránt is intézkedés tétetik.

Teljesen uj s adminisztrativ szempontból is fontos a szóban forgó rendeletnek ama rendelkezése, hogy a pénzügyigazgatóságok az egyenes adók kivetése körül előforduló és a pénzügyigazgatóságok munkakörébe utalt mindennemü teendők ellátásával egy, esetleg két kir. adóhivatal kerületére nézve egy-egy szakképzett tisztviselőt kötelesek megbizni.

E tisztviselők teendői:

1. ellenőrzik az adókötelezettek és adótárgyak összeirását és az egyes adónemek kirovására szükséges bevallások gyüjtését;

2. beszerzik az egyenes adók kivetéséhez megkivántató egyéb adatokat;

3. kivetik tételenként és egyénenként a IV. osztályu kereseti adót és a hadmentességi dijat;

4. felülvizsgálják a házadónak, a föld- és házbirtok után járó általános jövedelmi pótadónak és a fegyveradónak, a községi (városi) közegek által teljesitett kivetését;

5. elkészitik az adókiszámitási javaslatokat a III. osztályu keresetadóra és a bányaadóra nézve; és

6. képviselik a kincstár, s mint előadók müködnek az egyenes adókivető bizottságok tárgyalásain.

E teendők mintkénti teljesitésére nézve a körrendelet részletes utasitásokat tartalmaz s abból a községi (városi) közegek által teljesitett egyenes adókivetések felülvizsgálására vonatkozó részt a következőkben ismertetjük:

1. Az I. és II. osztályu keresetadót illetőleg:

a) ama községekre (városokra) nézve, melyekben az összeirás az illető tisztviselő vagy más pénzügyi közeg közremüködése mellett eszközöltetett, a felülvizsgálás csak arra szoritkozik: vajjon e két adónem az összeirás eredményéhez képest helyesen vettetett-e ki;

b) ama községekre nézve, melyekben az összeirást csak a községi közegek teljesitették, az adókötelezettek és adótárgyak öszeirássa, illetve az I. és II. osztályu keresetadó kivetésére vonatkozó lajstromok behatóan megvizsgálandók és az azokban megállapitott adótételek szükséghez képest helyesbitendők; oly esetben pedig, a midőn a tisztviselő annak a nyomára jönne, hogy az adókötelezet-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Hogy lettem szerelmes.

— Csevegés. —

Irta: **László Rózsika.**

Boldog álmok, remények, ábrándok, melyek enyéim voltatok, hová tüntetek?! Elszálltatok, mint a virágillat . . . eltüntetek a ködbe, a nagy végtelen semmiségbe! Mily szép is volt veletek az élet, mily boldogitó az érzés, mely mennyországot varázsolt derengő hajnalom fölé. Hiába hivnálak vissza titeket . . . nem jöttök . . . nincs többé visszatérés. Már csak az emlék él, mely a mult ködén átragyog s mely örökké emlékezetes.

*

Hogy lettem szerelmes, ugyebár erre kiváncsiak? Hát ugy, mint minden leány . . .

Báloztam, sokat tánczoltam, még több bókot kaptam s végre egy szép napon egy virágcsokrot.

Jaj Istenem, beh boldog voltam. Az első csokor, mely alatt lappangott az első ideál. Tavaszodott a lelkemben. Felébredtek az alvó és szunnyadó érzelmek. Éreztem, hogy a sziv nemcsak azért van teremtve, hogy dobogjon, hanem, hogy szeressen is.

Éreztem, hogy nagy változáson ment egész lényem keresztül. Valami különös érzés csapott föl lelkemben kényurnak s a többi érzelmek, mint rabszolgák hódoltak neki. Később tudtam meg, hogy szerelmes vagyok, mikor a tarka-álmok ködképei valósultak.

Pünkösdi királyság volt az egész. A legnagyobb hatalom, — mely a papa szigoru, vaskalapos, antik elveiben nyert kifejezést — elvégre is romba döntött mindent. A fellegvárak, melyeket a rózsás ábrándok szőttek, szétfoszlottak, mint borongós köd a fényes napsugáron . .

Hogy visszatérjek a csokor történetére, hát az bizony sok galibát okozott a papának, no meg a mamának is (különös! én boldog voltam mellette). A rejtélyt nem tudták megfejteni. Vallatóra fogtak! A papa komolyan detektiveskedett a rejtélyes csokor bünügyében, a mama (mert hát a mama más, mint a papa) a decorum kedveért, szintén kifejezést adott megbotránkozásának.

Hiába volt minden érvelésem, hogy ártatlan vagyok s hogy magam is kérdőre szeretném vonni (dehogy vontam volna kérdőre! Még meg is köszöntem volna, hogy csokrot küldött) azt a végtelenül merész bünöst, ki a papa, meg a mama egyhangu nyugalmát megzavarta s engem (már ezt csak gondoltam) ábrándozóvá tett.

A hiába való detektiveskedésnek végre az lett az eredménye, hogy a dolog lejött a szőnyegről, — feledésbe ment a papa meg a mama részéről —: de nálam nem.

A képzelet lázas munkája tovább dolgozott lelkemben. Elképzeltem magamnak az én titkos ideálomat, mely azután álmaim középpontja lett.

A hányszor rápillantottam a virágcsokorra, (hát ez bizony igen gyakran megtörtént, sőt — mi tagadás benne — meg is csókoltam a hervadó virágokat) mindannyiszor éreztem, hogy szivem nagyot dobban s a vér arczomba szökik.

Elpirultam egy fonyadó virágcsokor hervatag képétől, reszketett kezem, midőn azt megérintettem.

Álmodtam s végre fölébredtem. — Virágvasárnapja volt — tisztán emlékezem vissza — mikor szokatlan jelenség tünt föl családi életünk látóhatárán. Egy fiatal ember tette első látogatását. Általános zavar keletkezett. A mama (nem csoda, hisz az első fiatal ember lépte át a küszöböt) bocsánatot kért s a papáért sietett. Jó magam is a papa után siettem s nagy szerencsére a nagymamával találkozva — ki épen akkor totyogott ki a verendára — azt küldöttem be a szalonba, mondván, hogy vendégünk van s nekem öltözködnöm kell. Még utolértem a mamát, ki a papa ajtaja előtt, ugy látszik, gondolkozott — mittevő legyen. Beállitottunk a papához. Nagy munkában volt s komoly gondolkozással kutatott a sárgult akták között. Szótlanul állottunk egy darab ideig, mig végre a mama nagy nehezen kibökte, hogy vendég van, ki a papát keresi.

A papa látszó haraggal kelt föl iróasztala

tek és adótárgyak összeirása e községekben a mult évi lajstromok egyszerű lemásolásával vagy hiányosan eszközöltetett, köteles az illető tisztviselő az iránt előterjesztést tenni a pénzügyigazgatóság főnökéhez, hogy az adóösszeirás a mulasztást elkövetett községi közeg költségére pénzügyi tisztviselő közreműködése mellett ujból elkészittessék.

2. A házadót illetőleg a tisztviselő meggyőződik arról: vajjon

a) az illető községben (városban) behozandó-e az 1868. évi XXII. t-cz. 4. §-ban körülirt általános házbéradó;

b) a házbéradó az 1883. évi XLVI. t.-cz. 5. és 6. §-aiban meghatározott százalékban vettetett-e ki;

c) a házosztályadó a megfelelő fokozat és osztály szerint állapittatott-e meg (1875. évi XXIII. t. cz. 5. §.);

d) a benyujtott bérvallomások és az összeirás alkalmával gyüjtött adatok közt netalán mutatkozó eltérések nem keltik-e fel azt a gyanut, hogy a háztulajdonosok bérvallomásai az államkincstár megkárositását czélozzák;

e) az adózók ellen az 1868. évi XXII. t.-cz. 22. §-a, az 1873. évi VI. t.-cz. 3. §-a, illetve az 1883. évi XLIV. t.-cz. 15. és 101. §-aiban meghatározott büntető eljárás neme alkalmazandó;

f) az adózatlanul maradt házaknak állandó, illetve ideiglenes adómentessége törvényben vagy az arra alapitott intézkedéseken alapszik-e.

3. A föld- és házbirtok után járó általános jövedelmi pótadót illetőleg a tisztviselő

a) gondoskodik arról, illetve megfelelő intézkedéseket tervez az iránt, hogy az ingatlanokra telekkönyvileg biztositott kölcsöntőkék kamatairól az adózók által az adó év január hó 1—31. közti időben benyujtott vallomások jegyzéke minden év február hó 1-én, valamint az adó év február hó 1—15. közötti időben igazolási kérelem mellett beadott hasontartalmu vallomások pótjegyzék kiséretében február hó 16-án a községi előljárók (városi adóhivatalok) által okvetlenül póstára adva beküldessenek;

b) készit kivonatokat eme jegyzékekből a magánkölcsönök kamatairól és bemutatja e kivonatokat a tőkekamatadó kivetése végett a pénzügyigazgatóság főnökének;

c) a kivetési lajstromok felülvizsgálásánál figyel arra, hogy az általános jövedelmi pótadó kivetése az adó-évben előirt föld- és házadó összege, valamint az ideiglenes adómentes és a tulajdonos által használt s igy adómentesség nem létében házosztály alá esendett házak és házrészek alkatrészeiről vezetett feljegyzések alapján eszközöltessék és hogy az általános jövedelmi pótadó megállapitásánál az adóssági kamatterhek a fennálló törvények és szabályrendeletek értelmében vétessenek számitásba és a lajstrom ama tételei, melyek alatt több községbeli ingatlanokra telekkönyvileg biztositott kamatterhek vétettek számitásba, a többi községek megfelelő adókivetési lajstrom kivonataival fölszerelve és ez utóbbi községek lajstromaival összhangzásban legyenek.

4. A fegyveradót illetőleg köteles a tisztviselő az ezen adó kivetését kitüntető lajstromok tételeit a fegyverek összeirására vonatkozó adatokkal egybevetni s arra figyelni, hogy

a) csak azon adóköteles lőfegyverek hagyassanak ki a fegyveradó kivetési lajstromból, melyek után a fegyveradó a vadászati adóval együtt a kir. adóhivatalnál fizettetik;

b) azok ellen, kik adóköteles lőfegyvereiket az adóztatás alól elvonják, a jövedéki vizsgálat indittassék meg.

Budai érdekek.

A budai városerdő.

Az az örök panasz, hogy egy nagy város sem oly szegény ültetvényekben, mint Budapest, nagyon is jogosult és az általános kivánság ez ügyben azért oly jogos, mert a székes főváros minden téren csodálatra méltóan halad. A körut, a főváros legujabb és igy legkedvesebb gyermeke és mégis a Lipót-körúttól a Ferencz-körut végeig nincs egyetlen nyilvános kert, a szem nem talál üdülő pontra a paloták ezen káprázató tengerén. Ezen mulasztás nem a Rákos homokján, hanem csakis Kelenföldön pótolható. A Gellérthegy déli lejtője melletti, a Dunától a győri utig terül el az a gyönyörü fekvésü sik, mely vagy ötszáz hold terjedelmében a körüt ivében fekvő nagyszerü uj városerdőnek kinálkozik, mig a szomszédos és északról egészen védett, a Gellérthegy lejtőjét képező terület a főváros legczélszerübb villanegyedévé fejlődhetik.

A IV. és IX. kerület közelsége, a Duna, az egészséges, üde hegyi levegő, sőt még az a kedvező körülmény is, hogy a földnek ára még most olcsó, elég ok arra, hogy főváros idejében hozzá lásson a megszerzéshez, a mig a mai olcsó áron megkapható, mert később, különösen a vámháztéri hid kiépitésével, jóval emelkedik az ára, eltekintve egészen a költséges kisajátitásoktól, melyek addig keletkező épitkezések révén felmerülhetnek.

Itt van az a térség is, melyet Gerlóczy polgármester ur által vezetett bizottság kiállitásai területnek ajánlott és elég kár, hogy az 1896-iki kiállitást nem ide tervezték. Bizonyára nem került volna az sem több költségbe és az országnak valami ujat, meglepőt és állandó dolgot mutathattunk volna be.

A keleti pályaudvar deczentralizacziója.

A kerepesi-ut túl élénk forgalma azon alapszik, hogy eltekintve az államositott osztrák-magyar államvasúttól, a magyar államvasút összes vonalai a kelleti pályaudvarra torkolnak, mely állomás idővel, különösen azonban a Mileniumi kiállitás idején, forgalmát nem lesz képes lebonyolitani. Hogy megszünjék a kerepesi-út túlterheléséről szóló örök panasz, először is a keleti pályaudvaron kellene könnyiteni. Ily nagy hálózat központja nem lehet hosszu ideig ez a pályaudvar. Ha avval mentesitjük, hogy kevesebb vonat érkezik és indul belőle, fogy a kocsiforgalom a kerepesi-úton is, kevesebb lesz a torlódás, simább a közlekedés.

Ez a kiegyenlités, ez a könnyités csak ugy állhat be, ha a vámháztéri hid kiépitésével a legrövidebb irányon át országut létesül Kelenföld állomásra.

A vámháztéri hidtól akkora a távolság a keleti pályaudvarba, mint Kelenföld állomásra és természetes tehát, hogy mihelyt kellő közúti közlekedés létesült, mindenki, a ki bruckbécsi, zágráb-fiumei és kanizsa-trieszti irányból jő vagy arra tart, csak Kelenföld állomást fogja érkező és kiinduló pontnak elismerni.

A vonat utja Kelenföldről a keleti pályaudvarra, beleértve az előbbi állomáson a tartózkodást, legalább is 25—30 perczbe kerül. Ha az utas tehát Kelenföldön elhagyja a vonatot és kocsira ül, ezalatt az idő alatt, mig a vonat a keleti pályaudvarba ér, már otthonában vagy szállodájában lesz. Tehát a bruckbécsi, zágráb-fiumei, s később a déli vasút államositásával, a kanizsa-trieszti vonatok Kelenföld állomásról volnának inditandók, és ebbe szakadnának be. Ez által elég könnyebbedést nyer a keleti palyaudvar és Kelenföldön a forgalom a lehető legkönnyebben bonyolitható le. A keleti és nyugoti pályaudvarok a balparti forgalom lebonyolitásával jelenlegi terjedelmüknél fogva eléggé igénybe volnának véve, a jobbparti forgalmat Kelenföld bonyolitsa le. A ferenczvárosi pályaudvar nem is vehető figyelembe e tervezetnél, mert nagy állatforgalma okozta kigőzölgések és a milliárdnyi légy nyáron minden utast elkergetnének.

Egyéb kérdések.

Az összekötő hidon alul, a Duna és a fehérvári út között egész Albertfalváig szintén szép tágas sikság terül el, mely a legalkalmasabb a Ferenczvárost elzáró dunaparti teherpályaudvar elhelyezésére, esetleg még a tervezett téli kikötő kiépitésére. A budai közvágóhid, mely a vasuti töltésen fölül létesüljön, tekintve a gellérthegyi villákat, a töltésen alul épitessék, sőt elég hely volna itt munkáslakások létesitésére is.

---

mellől s egyet sodorintva bajuszán — követett bennünket.

A bemutatás után nehezen indult meg a társalgás. A papa izgatottan törölte szemüvegét, a mama rám nézett, én meg természetesen a fiatal emberre, ki izgett-mozgott a fautillon küzködve zavarával.

Megsajnáltam szegény Soborsini Gyulát, (mert hisz annak hivták. Sokat báloztunk együtt, kitünő tánczos volt s még nyájasabb udvarló) ki a papa czipőjét nézte folyton öntudatlanul.

Elvégre is ő törte meg a csendet Bocsánatot kért a bátorságért, (szegény már negyedszer kért bocsánatot) hogy tiszteletét tette. Már régóta tisztelője — mondá kissé higgadtabban — e családnak, sőt komoly szándékkal óhajt ezután, ha megengedik, a házhoz járni.

A papa erre a dictióra föltette a szemüvegét s tetőtől-talpig végig mérte a maga elé bámuló fiatal embert, a mama jelentős pillantást tett felém (azt hiszem, ez a pillantás avatott nagy leánynyá) én heves szivdobogást kaptam. Arczom pirban égett, zavart fejemben a gondolatok kergették egymást. Öntudatlanul egy gondolat villant meg lelkemben: Soborsini Gyulában véltem feltalálni a rejtélyes csokor hősét. Ő lenne az — kérdém magamban — ki szivembe lopta a virágcsokorral, a fényt, a tavaszt, a boldogságot?! ő az, kihez ábrándjaim tarka lepkéi repültek, ki édes álmokat teremtett ébredő, lázas lelkemben, kit ismeretlenül, mint vándor az égi fényt, megszerettem?! Szivem felelelt e kérdésekre, az az érzés, mely Soborsini Gyula megpillantásával eltöltötte lelkemet. A csokor, melyhez lelkem legtisztább érzelmei füződtek, a már megtestesült ideálban összpontosultak.

Nem mertem e gondolatok után, melyek lelkemen imbolyogtak, tölpillantani Soborsinira, jóbár oly jól esett volna szemeibe tekinteni, azokba a szemekbe, melyek lelkem üdvösségét tükrözték vissza.

Szivszorongva vártam a papa feleletét — valljon megengedi-e, hogy Soborsini a házhoz járjon?

A válasz megsemmisitette, porba sujtotta legszebb reményeimet, kiméletlen kézzel tépték ki első virágát szivemnek. Az érzés gyökere még szivemben van, de virága többé talán nem lesz, nem lesz soha!

A papa ugyanis azt kérdezte a sápadozó Soborsinitől, hogy kitombolta-e már magát. Dadogva válaszolta, hogy ő mindig szolid ember volt s az efféle dolgokat csak hiréből ismeri.

Ezzel önmagára mondta ki az itéletet, mert a papa kijelentette, hogy addig egy fiatal ember se gondoljon a házasságra, mig ki nem tombolta magát s addig ő a leányát oda nem adja, mig e követelményeknek meg nem felel.

Azóta Soborsinit nem láttam. Talán még visszatér egykoron, ha igazán szeretett s ha a papa szerint előbb kitombolta magát, de addig bánatában a szivem megreped.

Jelen sorok irója az előbb elmondott dolgokkal a Lágymányos felhasználása tárgyában legbensőbb meggyőződésének adott kifejezést és még csak azt akarja kiemelni, hogy tökéletesen hamis azok felfogása, kik azt hangoztatják, hogy a főváros Kelenföld érdekében, azaz inkább annak birtokosai érdekében nagyobb szabásu munkálatokba fogjon. Ez a lehető leghamisabb irány. Nem a földbirtokosság, de igenis Budapest főváros összlakosságának, az egészséges általános fejlődés, a közegészségügy érdekében szükséges, igenis parancsoló szükség, hogy ez a közvetlen közelségben fekvő, nagy kiterjedésü, egészséges és lehető legtisztább levegővel biró terület a főváros lakossága számára megközelithetővé tétessék. Hisz a jelenlegi helyzet diktálja, hogy ez a belváros szomszédságában fekvő parlag terület a város kiterjedését elősegitse.

Minden nagyváros középpontjából egyenletesen fejlődik köralakban, csak Budapest kivétel e szabály alól. Itt látjuk ezt az annomáliát, hogy a körébe beleeső legszebb negyed ki nem használtatott, mi által természetesen a többi negyedek is szenvednek. Logjobb példa reá a IV. kerület. Ez nem képezi többé, mint a hogy kellene lenni, a város szivét, ma a központ a nagy köruton van és ha ez az egyenlőtlen fejlődés tovább tart, nemsokára a Rákoson lesz a főváros szivere, a IV.-kerület meg külvárossá hanyatlik. Ha a többi fővárost, igy legközelebb Bécset is tekintjük, látjuk, hogy a város körben fejlődött a belváros körül, a mi belvárosunknak azonban a Dunánál el van vágva ütere és az élettelen elhagyatott Kelenföld reá veti szomoru visszfényét a IV. és IX. kerület álomcsendes utcáira.

Ha azonban ez az eddig elhanyagolt Kelenföld szerves összeköttetést nyer a fővárossal, akkor ennek egészséges hatása nem csak az emlitett két kerületben, de még a Lipótvárosban is érezhető lesz.

Egyleti élet.

A „Buda és Vidéke“, mint lokális érdekü hetilap hivatva van azon vidék minden viszonyainak és sajátosságainak fölkarolására, mely vidék, mint érdek-kerület, ép e laptól várja a sajtóbani védelmét és képviseletét.

Mint ilyen lapunk már programmjánál fogva is, ugy a köz- mint a magánélet fontosabb és tanulságosabb mozzanatait nemcsak egyszerüen közölni, hanem azok jogosságát avagy téves voltát higgadtan mérlegelni, avagy a nagy közönség rostáló itélete alá bocsájtani s a netáni ellenbirálatokat szépitgetés nélkül nyilvánosságra hozni megigérte.

Hogy ezt eddig is tettük, arról tanuskodnak a már megjelent számaink, bár nem panaszként, mégis felemlitendő, hogy lapunkban eddigelé a budavidéki köz-, magán-, pénz-, tanvagy egyéb intézetek, egyletek és társulatok beléletéről, jó vagy balsorsáról, szóval azok müködéséről és tevékenységéről csak édes keveset közölhettünk, miért? mert nincs a ki bennünket e tárgyban tudósitásaival ellát; pedig ép ezen intézetek és egyesületek közegei lennének hivatva az egyleti élet mikéntiségéről hébekorba referálni.

Lapunk a fenti czim alatt szivesen nyit állandó rovatot — annál is inkább, mert az egyleti életnek tevékeny fejlődése mindenkori mérföldmutatója az illető vidék közmivelődési állapotának!

Igéretünket mindjárt az alábbiakban beérkezett tudósitás közlése által valósitjuk.

A török-bálinti első magyar kaszinó-egyesület folyó hó 12-én, Török-Bálinton, saját helyiségében rendkivüli közgyülést tartott, mely alkalommal id. Koritsánszky Gyula főv. tan. ur elnöklete alatt az egyesület egybegyült egyeteme titkárul Navarra Józsefet, községi segédjegyzőt választá, a ki eddig, mint ideiglenesen fölkért jegyzőkönyvvezető müködött a casinó érdekében. Ugyanezen közgyülés megerősité a titkár által kidolgozott és az egyleti választmány által már előzőleg elfogadott ügyrendet, mely immár az alapszabályok fontos kiegészitő részét képezi. — Jövőben a casinónak egy külön bizottsága is lesz, mely nyilvántartja a kiadó nyári lakásokat és igy a Törökbálinton nyaralni szándékozók megbizhatóbb módon fognak megfelelő lakáshoz jutni. Határozatba ment továbbá, hogy az ügyrendben irt előadások vagy mulatságok tiszta jövedelme mindenkor egyleti, iskolai vagy községi czélokra forditandó és hogy az egyesület fennebb emlitett lakásügyi bizottsága a község épitészeti és szépitészeti bizottmányát eljárásában gyámolitani és támogatni fogja.

Sziget-Monostor.

Szent-Endre felett, az ezen rendezett tanácsu városról Szent-András szigetének is nevezett monostori (hajdan rozs-) sziget legalsóbb részén találjuk Sziget-Monostor községet, melynek 237 házát 1182 magyar lakja, kiknek nagyobb fele református, kisebb fele pedig római katholikus.

E nagyközség határának kiterjedése 4077 katasztrális holdat tészen és egészben a szigetségen fekszik, hol a fekete homokos szántóföldeken a szép kukoriczán kivül még annál is szebb rozsot termesztenek, innen van e szigetség hajdani „Rozs“ neve.

A monostori „rozs“ kenyér, azt hiszem, eléggé ismeretes — Budapesten.

Ugy a sziget, mint különösen ezen régi nagyközség nevét a szűz Máriáról czimzett keresztes vitézek társházától vette, mely lovagrend 1216-ban e szigeten — ott, hol most e község fekszik — egy rég elpusztult monostorban helyezkedett el II. Endre adományozása s a püspök beleegyezése folytán. Ugyanezen (?) monostor később — I. Károly király korában — a szent Miklós védnöksége alatt álló s a szentendrei sziget partöbleinek csukákban bővelkedő ezen vidékétől „Chuchas“ valószinűleg „Csukás“-nak nevezett premontrei kanonokok prépostságáé volt, melynek czime Ő felsége a király által most is adományoztatik.

A megyebeli községeknek a török-járom alóli felszabadulászkor történt összeirása szerint 1690-ben Monostor népes helység volt, mely a Kecskeméten és Nagy-Körösön volt katonaság élelmezésére történt kivetéskor 1690-ben több, mint $^1/_3$ portára 38 mérő gabonával s 1 darab vágómarhával, 1695-ben a porták rektifikácziója alkalmából pedig 1 egész portára lett megterhelve.

A m. kir. kincstár kegyurasága alatt álló s a szent Háromság tiszteletére szentelt róm. kath. plebánia-templom 1768-ban alapittatott, a reformátusok szentegyháza azonban már 1567 előtt is fennállott s váltakozva hol anyaegyház (1723-ig), hol leány-egyház (1743-ig), majd ismét anyaegyház volt (1744-ben).

Anyakönyvei ez utóbbi időtől kezdődnek.

1770-ben a Mária Terézia-féle urbárium szerint ezen harmad osztályu község $24^7/_8$ urbéri jobbágy-telekkel az óbudai korona-uradalomhoz tartozott.

A Dunának emberi emlékezetet meghaladó mérvbeni kiáradása által 1838-ban itt összesen 193 épület, köztük 118 lakház és 75 istálló dült össze.

1848-ban ezen a VI. őrnagyi kerülethez tartozó községben 66 gyalog nemzetőr iratott össze, kik nem vonakodtak a véradó e német kötelességszerüleg leróvni, sőt minthogy a szentendrei szigetségi falvak „magyar“ lakosai aránylag a legnagyobb készséggel sereglettek a haza védelmére, egy izben panasz is tétetik a vármegyénél, hogy „Rozman János üzér, egy orvossal és egy kereskedővel szövetkezve, a kormánytól megbizott toborzónak adván ki magát, a toborzottakat felpénzzel ellátja, később pedig — Váczon és Szent-Endrén — a törvény értelmében sorsot huzottak és besorozás alá kerültek helyettesitőiül árulgatta.“

Az 1876-iki dunai árvizkor itt nagyon kevés ház maradt vizmentesen; 20 ház összeomlott és egy emberi élet is esett áldozatul. Az élelmiszer, butor, gabna és takarmány-készletbeni kár és veszteség mennyisége roppant nagy volt, de hasznos házi állat aránylag kevés — összesen csak 3 darab — veszett el.

A község szigetségi határában dézsmaköteles urbéri szőlők nincsenek, nem is voltak, a monostoriak birtokában levő, de a szigeten kivül a budai otdalon s a szentendrei határhoz tartozó majorsági dülőben fekvő szőlők pedig hasonlólag nem képezték a dézsmaváltság tárgyát.

E szőlők elpusztulása óta a községbeliek mezőgazdasági földmiveléssel, állattenyesztéssel, főleg azonban gyümölcstermeléssel foglalkoznak; termelvényeikkel Budapestre és a közeli Szent-Endrére piaczoznak.

A kis Dunán kevéssel Szent-Endre felett, a nagy Dunán pedig a falutól lefelé Duna-Keszi irányában rendes járatu rév-közlekedés van, Budapestre azonban gőzhajó jár.

A község határának alsó s a szigetnek a nagy Duna felőli részén romok nyoma látszik, melyek a római „Salve mansio Antonii“ nevű helység egy részének, mások szerint a fentérintett keresztes lovagok, illetőleg premontrei kanonokok prépostsági monostorának falmaradványai, de lehet, hogy ezen rom egy a mostani két révnél levő csárdához hasonló szigeti korcsma volt a vontató hajósok részére.

Avagy talán Szempcz helység nyomát őrzi e kis rommaradék? Mert a török hatalom alóli felszabadulás utáni állapotokat jelző 1690-iki összeirás szerint a szigetbeli községek határa nem csupán a szigeti területre, hanem a kis Dunán át a budai partra is átterjedt, mint azt Pócsmegyernél tapasztaltuk és miként látni fogjuk Tótfalu ismertetésénél.

A török-világ előtt itt tehát több, immár elpusztult község létezett, ilyenek Bulgár, Szent-Péter, Torda, Vácz-Rév és Szempcz, melyek a fenti összeirásban, mint elhagyott helyek Pócsmegyer és Tótfalu után sorra emlittetnek.

Bulgárt talán a mai Izbégh helyén kellene keresni, a szent-péteri templom emléke pedig Tótfalu felett romban hever.

Torda és Vácz-Rév nyomára nem akadunk sehol; utóbbi tán nem is volt egyéb egyszerü révnél, mely különben Tótfaluról Váczra ma is közlekedik.

Szempcz pedig vagy Monostor alatt a sziget alsó végében, vagy a kis Dunán innen a kalázi puszta-templom körül feküdhetett, mert Bél Mátyás szerint Szempcz Szent-Endrén alól volt.

Rupp Jakab „Buda-Pest és környékének helyrajzi története“ szerint a szent Péter apostolról nevezett ó-budai prépostság és káptalan itt (Szempczen) 1467-ben — királyi bizonyságlevél szerint — egy nemesi udvarházat és hat jobbágy-telket birt.

Megjegyzendő még, hogy az elpusztult községek közül Váradról, mintpusztáról Duna-Bogdány község ismertetésénél volt szó, a régi Tahi községről pedig Tótfalu község leirása alkalmával fogunk megemlékezni.

Navarra József.

A hirlapok magánérdekü levelezései.

A napilapok szorgalmas olvasói ritka esetben mulasztják el a szerkesztői üzenetek rovatát végig olvasni. — Ma napság immár divatba jött nemcsak a világ eseményeiről a lapokból tájékozást szerezni, hanem a közönség magánügyeinek elintézését vagy vitás kérdések megfejtését is a szerkesztőségektől követeli.

Ha elképzeljük, hogy gyakori esetben naiv vagy képtelen kérdésekkel ostromolják a szerkesztőséget, elgondolhatjuk, hogy ezekre helyesen vagy legalább is kielégitően válaszolni nem csekély feladat. Némely üzenet daczára ennek oly ritka bravurral és szellemességgel adja meg a kivánt választ, hogy valóban nincs mit csodálni, ha az olvasók, kik a föltett kérdésre csak a feleletből következtethetnek, érdeklődéssel és különös előszeretettel olvassák a szerkesztői üzenetek rovatát.

A lexikonok képezik a kérdések megfejtésének főforrását. Daczára azonban, hogy ezen művek a közönség kezében és nyilvános könyvtárakban ma már mindenhol feltalálhatók és az azokból nyert felvilágositás legtöbb esetben sokkal terjedelmesebb. mint a milyet a szerkesztőségtől kivánni lehet: mindazonáltal a szerkesztői üzenetek rovata ugyszólván napról-napra nagyobb tért követel a lapok hasábjain. Közérdekü kérdésekre, melyek megfejtéséhez segédkönyvek állanak rendelkezésre, megfelelni könnyü; ámde minduntalan akadnak kérdezős

ködők, kik a társadalmi élet különböző, legnagyobb részt jelentéktelen kérdésein fennakadnak és a szerkesztőségtől várják a helyes választ. Fiatal szerelmesek problemák megoldását kivánják, melyek gyakran nyilt kérdésekké fejlődnek és az olvasó közönség maga is részt vesz pro és contra véleményével a problema helyes megfejtésében.

Titkos drámairók és versfaragók a szerkesztőségeket boldogitják szellemi termékeikkel, onnan reménylik az üdvhozó igét, mely hivatva volna őket a hallhatatlanok sorába beiktatni. Pedig e művek legnagyobb része a papirkosár mélyében találja meg méltó nyugvóhelyét.

Nem csekély azok száma sem, kik orvosi tanácsért a szerkesztőséghez folyamodnak. Szeplő, májfoltok, vörös orr s ezekhez hasonló bajok ellen minden szerkesztőség készletben tart egynéhány reczeptet, sőt némely lap külön rovatba foglalja a gyógyászat keretébe tartozó üzeneteket.

Előfordulnak azután még oly kérdések is, melyeknek megfejtéséhez a szerkesztőség valamennyi tagja hozzájárul. Ezek valóságos rébuszok; a megfejtéshez minden képzelhető kulcs vagy tudományos támpont hiányzik, naiv dolgok, melyek a kérdezősködőt helyezik komikus világitásba és melyekre komolyan válaszolni ugyszólván nem is lehet. — Csak nemrég kérdezte valaki egy napilap szerkesztőségétől, valjon Jókai Mór okos ember-e? — Azt hiszem, e kérdésre az algymnasiumok középszerü tanulói is helyesen felelnének, mindazáltal van hazánkban egy kételkedő, ki koszorus regényirónk ország-világ által csodált tehetségéről, nyomtatott bizonyitványt követel. Jókai Mór e kérdésre különben humoros tárcza-czikkben maga is megfelelt; megelégedett-e a kérdezősködő a válaszszal, arról hallgat a krónika, de hogy a közönség örült Jókai szellemes czikkének, az kétséget nem szenved.

A rózsaszinü boritékban megjelenő lapok „Kérdések és feleletek“ czimü rovatában, az olvasó közönség egymás közt levelez. Nagyrészt hölgyek, poetikus álnevek alatt a háztartás keretébe tartozó dolgokról kérdeznek vagy adnak egymásnak felvilágositást és mondhatjuk, hogy a hölgyek rendkivül figyelmesek egymás irányában, a mennyiben egy kérdésre gyakran hárman-négyen is szolgálnak utbaigazitással. „Tiszaparti szőke“ és „Vágvölgyi barna“ ily módon szellemi barátságot kötnek és nincs kizárva, hogy ily levelezés a legbensőbb magánlevelezést is eredményezheti.

A hirlapoknak különben manapság a társadalmi életben rendkivüli szerep jutott osztályrészül. A kiadóhivatalok immár közvetitő irodák jellegével birnak, melyek révén minden képzelhető czikkhez juthatunk. A házasságok nem a menyország, hanem az apróhirdetések révén köttetnek és bizony igen sokan vannak, kik ezen „már nem szokatlan“ uton ölték magukra a himen lánczait.

A reklám leghatalmasabb eszköze a hirdetés, melynek legdivatosabb formája az apró hirdetés. Nincs e világon lap, e nagyrészt czim nélküli nyilt levelek közlését s az ezekre érkező ajánlatok közvetitését el ne vállalná.

A hirlapok különben a közönség nap nap után fokozódó igényei mellett hirdetések nélkül existálni nem volnának képesek. Hisz' tudjuk, hogy ujonnan keletkező hirlapok csábitó igéretekkel kecsegtetik az előfizetőket; igérnek könyveket, karácsonyi ajándékot, olcsóbb képes lapok havonkint ékszereket sorsolnak ki az előfizetők között. Mind e kedvezményeket tisztán az előfizetési pénzekből nyujtani lehetetlenség volna.

Magánérdekü levelezések sorába felemlitendők még „a közönség köréből“ és „nyilttér“ czimü rovatokban megjelent közlemények. Az előbbiben nagyrészt panaszok a kövezet, világitás, goromba konduktorok s más ezekhez hasonló dolgokról, az utóbbiban sokkal kényesebb természetü ügyek, melyekért a felelősség kizárólag a beküldőt illeti, látnak napvilágot. Nyilttéri nyilatkozatok előzik meg rendesen a párbajokat; e rovatban leplezik le egymást kölcsönösen a vérszomjas ellenfelek, azután párbajoznak, a párbaj után pedig kibékülnek. Ez a dolog rendje, melyet megváltoztatni talán még a napirenden lévő párbaj-ellenes akcziónak sem fog sikerülni.

Wladár Róbert.

Jókai jubileuma.

Mi budaiak teljesen magunkénak mondhatjuk Jókait. Eltekintve irodalmi babéraitól, nagyrabecsült személye reánk nézve különösen azért érdekes, mert ő az élők között a legrégibb svábhegyi polgár egyike.

Lapunk első számában tisztelt meg bennünket a költő király azzal, hogy egy szép visszaemlékezést közölt a svábhegyről. Az utóbbi számok egyikében fejeztük be egyik legszebb regényét, „Az utolsó budai basát.“

Azzal az előzékenységgel, a mit a „Buda és Vidéke“ irányában tanusitott, kimutatta azt, hogy ő érdeklődik Budáért.

Az év legnagyobb részét, még sokszor a téli zordon napokat is svábhegyi nyaralójában tölti, itt irja remek alkotásait, melyeknek minden darabjaival gazdagitja irodalmunkat.

Nem volna szép, ha a budai közönség, a budai egyesületek és társulatok, magánosok és az összesség impozáns részt nem venne a jubileumban.

A nemzet félszázados ragyogó irodalmi multtal szemben akarja leróni kegyeletét és háláját.

Jókai művei a magyar nemzet szivével össze vannak forrva. Ismerik ezeket a tróntól a kunyhóig.

Az összes világirodalomban nem találunk irót, ki annyit dolgozott volna, mint Jókai és e nagy termelés daczára művei nem veszték el azt a meglepő bübájt, fantáziát, mely őt különösen jellemzi.

Nem lehet, nincsen alkalom most arra, hogy a remekművek bonczolásába bocsátkozzunk, ez a kritikus feladata, de különben is olyan lángelme mint ő, ki annyit használt buban és örömben, birálaton kivül áll, hiszen a hatás, a siker sohasem marad el, a sikernek és hatásnak titkát ő nálánál jobban senki nem ismeri és mindig költő marad.

Mi budaiak nem hibázhatunk ebből az erkölcsi tüntetésből, ott kell lennünk még pedig ugy, hogy ez által megmutassuk azt is, hogy mi lelkesedni tudunk.

Szép alkalom kinálkozik ujon a budai hölgyeknek a nemzet ünnepélyén kitüntetni magokat. Első sorban az ő szivöknek, honleányi érzésöknek ajánljuk a jubileumot. Lépjenek munkába, szitsák a lelkesedés tüzét, mert megérdemli ezt legnagyobb mértékben Jókai.

Az ő példájok, kezdeményezésök helyes és sikerre vezeti, irányba fogja terelni ezt a mozgalmat.

Nem kételkedünk, hogy e sorok kellő viszhangra fognak találni a lelkes budai hölgyek körében.

Erdélyi Gyula.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval, mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden 5 előfizető után egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkel forduljanak hozzánk, mi készséggel szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kishirdetésekre is, mely eladás, vétel és mindenféle ügyletek elintézésére alkalmas. . .

A „Buda és Vidéke“ előfizetési árai:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Régi magyar balladák.

»Oh, szép magyar nyelv! A ki egyszer téged
Ajkára vőn, többé nem dobhat el;
Szentség gyanánt, hogy befogadja éked
Őrző oltárrá válik a kebel.«

Ábrányi Emil.

A költő eme szavai jutottak eszembe, hogy végighallgattam a „Budapesti népszerü felolvasásokat rendező társulat“ ezidei első felolvasó estélyét.

Beköszöntőül Ekkert Antal társulati titkár vázolta lelkesült szavakban az egyesület czélját, mely abban áll, hogy mentől több hivet szerezve a szép magyar szónak, terjessze, ápolja azt és vele együtt a nemzeti érzületet és kulturát. Utalt a társulat tizennyolcz évi működésének eredményeire és buzditotta a jelenlévőket a nemzeti szellem ápolására, megerősitésére, terjesztésére, hogy a nép, mely ezer éve él e hazában, ne csak a multban, de a jövőben is lelje büszkeségét.

Lelkesült szavai magával ragadták a hallgatóságot, mely többszörös taps és éljennel adott kifejezést elösmerésének.

Majd Balásy Dénes polg. isk. tanár lépett az emelvényre s olvasta fel „Régi magyar balladák“ czimü általános tetszést nyert tanulmányát.

Beszélt a régi magyar lantosok és hegedősökről, a magyar dal- és népköltés keletkezéséről és fejlődéséről; majd áttért magára a balladára és egész gyüjteményét mutatta be a régi magyar-, különösen a székelyföldi balladáknak. A magyar nép szivvilága a maga becsületes egyszerüségében és poetikus mélységében tárul elénk e régi dalokban, melyek egyszerüek és természetesek, mint maga a nép, amelynek ajkán keltek, de meghatók és igazak, mint maga az érzés, amelynek folytán létesültek. Egyikben másikban a gyengéd érzelmek helyett ott rezeg a bűn utálata, a kötelességszegés lenézése, mint például a „Rossz feleség“-ben, akit hiába hív fia a mulatságból:

»Jőjjön haza, édes anyám,
Kiterítve édes apám.«

csak az rá a felelete, hogy

»Had járjak még egy kis tánczot,
Had hörpintek egy pohár bort.«

Mélyen megható a „Szép Ilonka“ története. Álmot látott szép Ilonka: széles uton fehér bárány jött az égből, fején a napot s holdat hozta, a hány szál szőr csak volt rajta, annyi csillag rezgett róla. Szólt a bárány Ilonkához: hogy menyekben várnak rája, hajoljon a hivó szóra. Hajlott is rá és hiába keserg anyja, mert megholt a szép Ilonka.

A milyen naiv, gyermekded a „Szép Ilonka“ nyelvezete, olyan erőteljes drámaiságában szinte megdöbbentő a „Bogár Imre“ vagy „Gyenge Sándor“ történetének nyelvezete. Valóban:

»Mogorva bánat ünnepélyes hangja,
Ugy zendül benne mint egyház harangja,
Mely messze hinti mély, komor szavát;
Búg mint a gyászdal, mint sirfáklya lobban
S mint súlyos léptek kripta csarnokokban
Úgy dobban, úgy döng a kedélyen át.«

Hát még a dallama e régi balladáknak, milyen jellemző és érzésteljes.

A felolvasás folyamán fel-felzendült Petz István hatalmas hangja s szólt az ének, régi ének, Kaszner Károly discrét és művészi czimbalom kisérete mellett.

Csak hallgattuk, mint versengett Szilágyi és Hajmási a szép „császár“ Katalinért, gyönyörködtünk az álruhába bujt királyfi történetében, mig vége nem szakadt dalnak, regének és el nem hangzott az utolsó szó, az utolsó taps.

Ujházy Irma.

Különfélék.

— **Ottó napja.** Dr. babarczi Schwartzer Ottót névestéje és névnapja alkalmával a rokonok, barátok, tisztelők, körök és testületek nagy száma kereste fel, hogy jó kívánságaikat kifejezzék az önzetlen és lelkes férfiunak, a kiváló tudósnak, irónak és a páratlan emberbarátnak. A közélet és társadalom kitünőségei részéről is sokan üdvözölték. Legyen szabad a „Buda és Vidéke“ szerkesztőségének, munkatársainak és olvasóinak e jó kívánságokhoz szivből csatlakozni.

— **Szegény gyermekek felruházása.** A krisztina-téri elemi iskolában folyó hó 25-én száznál több gyermeket ruháznak fel. A kiosztás ünnepélyes beszéddel kezdődik.

— **Halálozás.** Bucsy Kálmán székes fővárosi számvevőségi számtiszt f. évi november hó 12-én rövid szenvedés után életének 41-ik évében meghalt. A megboldogult 20 éve szolgálta a székes főváros hatóságát, mely idő alatt, szerény állásában is, fölöttesei és kollégái tiszteletét ki tudta vívni oly mérvben, miszerint sirjába az osztatlan részvét-bánat könnyei kisérik. Nagy családot hagyott árván maga után, nején kivül 5 gyermeket, kik benne a mindenről gondoskodó családapát siratják. A mi részünkről benne a budai becsületes polgárt gyászoljuk, azon embert, kinek bármily jó dolga lett volna, az ő szeretett Krisztinavárosától el nem vált volna soha, kinek életében — hivatalán kivül — csak egy kötelességtudása volt: élni családjával itt közöttünk, ahol bár szegénynek, de annál boldogabbnak érezte magát. Legyen könnyű neki a hant, a mely eltakarja és siri álmai oly édesek, hogy a viszontlátáskor a Krisztinaváros ne csak névleg, de valójában is — az ő óhajához képest — I-sső kerülete legyen a székes fővárosnak.

— A **„Disznófő“** tulajdonosa, Haggenmacher Károly is kiadta vendéglőjét Héger József jónevü vendéglősnek, ki azelőtt a „Szép Juhásznéhoz“ czimzett vendéglőt birta. A vendéglő télen is nyitva van, a mi a touristáknak bizonyára előnyös lesz. Szánkapartiekra a Zugliget kiválóan alkalmas, kár azonban, hogy Haggenmacher úr a „Disznófő“-höz vezető utat elzárta a kocsiközlekedés elől.

— **Pályázati hirdetés.** A „Budai Dalárda“ 30 éves fennállásának emlékére s azon czélból, hogy a magyar férfikar irodalom fellendítéséhez ez alkalommal is hozzájáruljon pályázatot hirdet a következő feltételekkel: 1. Kivántatik egy 4 szólamu a capella férfikar (férfi-négyes) és pedig csak magyar irányban, kiváló gonddal a dallamosságra. 2. A férfikar szövege tetszés szerint ugyan, de csakis magyar költőtől választandó. 3. Magánrészek a pályaműben ne forduljanak elő. 4. Pályadij 100 korona aranyban, mely a viszonylag legjobb mű szerzőjének okvetetlenül kijár; ezért a pályanyertes mű a „Budai Dalárda“ kizárólagos tulajdona lesz az azzal járó minden jogokkal. 5. A pályamunkák idegen kézzel leirva s zárt jeligés levéllel ellátva 1894. évi január 15-ig benyujtandók, illetőleg beküldendők Jáhl Nándor úrhoz, mint a „Budai Dalárda“ alelnökéhez (Budapest, II. ker., Csalogány-utcza 22. sz.); később érkező művek nem vehetők figyelembe. A biráló-bizottság, mely áll a „Budai Dalárda“ állandó zenebizottságából és két e czélra felkért kiváló szakférfiuból, a beérkező műveket megbirálván, a pályázat eredményét legkésőbb 1894. február 10-ig ki fogja hirdetni. A dijkoszoruzott férfikar a „Budai Dalárda“ 30 évi jubileuma alkalmából a fővárosi Vigadó nagy termében 1894. évi márczius havában rendezendő nagy diszhangversenyen fog először előadásra kerülni s a „Budai Dalárda“ e mű szerzőjét felkérendi, hogy szerzeményét ezen alkalommal személyesen vezényelje. — Kelt Budapesten, 1893. november 15-én. A „Budai Dalárda“.

— **Budapesti (budai) tornaegylet** (I. kerület, Krisztinaváros, Attila-utcza.) Tisztelt tornász-társak! Egyletünk f. évi deczember hó 7-én — csütörtökön — esti ½ 7 órakor disztornázást rendez, a mely alkalommal a tornacsarnokba azon egyleti tagok, a kik a disztornázásban részt nem vesznek, valamint a vendégek csakis belépti-jegy méllett bocsáttatnak. Minden tag két jegyre tarthat igényt, mely f. hó 27-től kezdve, legkésőbb deczember hó 4-ig, hétfő, szerda és pénteki napokon a délutáni órákban az egyleti helyiségben átvehető, s minthogy csarnokunk túlnagy számu közönséget nem képes befogadni, az ülőhelyeket kizárólag a hölgyek részére tartottuk fenn. A müködő tagtársainkat kérjük, sziveskedjenek a tornaórákon pontosan résztvenni, hogy a gyakorlatok ssabatosan, összevágóan s az ünnepélyhez méltóan folyjanak; a disztornázás alkalmával pedig sziveskedjenek lehetőleg az elfogadott egyenruhában (vörös ing, kék öv, sötét szinü nadrág, egyleti jelvény) megjelenni. A tornázás után a torna-csarnokban társas-vacsorát rendezünk. Egy-egy teriték ára 1 frt 20 kr. A vacsorát házilag állittatjuk elő, s igy csak annyinak ellátásáról gondoskodunk, a hányan részvételüket már előre bejelentették. Kérjük tehát Önöket, hogy a társas-vacsorán résztvétel iránti szándékukat f. évi deczember hó 4-ig az egyleti helyiségben kitett iv aláirása által bejelenteni sziveskedjenek. Egyletünk iránt érdeklődő férfivendégeket szivesen látunk. Budapest, 1893. évi november hó 15-én. Kollár Lajos, elnök. Dr. Ary Pál, jegyző.

— **Meghivó.** A „Merkur“ tekéző társaság folyó hó 8-án tartott összejövetelén elhatároztatott, hogy a zárünnepély folyó hó 22-én, azaz szerdán, a „Sörkocsi“ szálloda első emeleti disztermében tartatik meg. Felkéretnek a t. tagtárs urak vendégeket a társaság nevében meghivni, de sziveskedjenek minden bizonynyal levelező lapon velem tudatni, hogy hány személyre számithatunk tájékozás végett, hogy a rendező bizottság minden tekintetben kötelezettségeinek eleget tehessen. Bátor vagyok egyszersmind tudomására hozni, hogy egy hordó sör és egy bizonyos mennyiség jó bor, a társaság pénztárából a jelenlévők rendelkezésére áll. Jó zenéről gondoskodva van. Kezdete ½ 9 órakor. Seide József, elnök.

— **A siketnémákért.** Az „I. ker. Polgári Kör“ termeiben f. évi november hó 5-én tartott felolvasásra a következő felülfizetések történtek: Báró Fehérváry Géza honv. miniszter 5 frt, Falk Miksa orsz. képviselő 5 frt, Saxlehner Andor 5 frt, Hoff Károly 5 frt, Édeskuty Lajos 4 frt, Wolheim János 2 frt 50 kr., Velisch Zsiga 2 frt, Harmos Gyula 1 frt, Dévai Szöllősy István 1 frt, Dr. Molnár Károly 1 frt, Thék Endre 1 frt, Harczy Antal 1 frt, Wladár Róbert 1 frt, Scherer Kálmán 50 kr., N. N. 31 kr. Azonfelül a felolvasás tartama alatt gyüjtetett 40 frt 92 kr., melyhez Dr. Schwartzer Ottó 10 frttal járult. A felülfizetések főösszege 75 frt 73 kr. Fogadják a nemesszivü adakozók a humanus czél előmozditásáért a rendezőbizottság hálás köszönetét. — Budapest, 1893. november hó 15-én. A felolvasást rendező bizottság.

— **Köszönet-nyilvánitás.** A magam, valamint azon szerencsétlen védenczeim nevében, a kiknek felsegélyezése czéljából tartott felolvasásra az „I. ker. Polgári Kör“ elnöksége a kör termeit nagylelküen átengedte, kedves kötelességemnek ismerem ugy a kör elnökségének, de különösen Dr. Schwartzer Ottó elnök, Muchmayer F. gondnok és Dévai Szöllősy István bizottsági tag uraknak, a kik anyagi és erkölcsi támogatásukkal a felolvasás sikerét biztositották, hálás köszönetemet ez uton is nyilvánitani. — Budapest, 1893. november hó 15-én. Scherer István, a budapesti siketnéma-intézet vezető-tanára.

— **Vizözön.** Szomoru, de való, hogy a Szarvastér leásását még ma sem fejezték be és ez a késedelmezés vizözönnel fenyeget. Tudomásunkra jutott, hogy a felső palota-utcza 8-ik számu ház pinczéi, valahányszor egy kis eső esik, mindig tele vannak vizzel. Nagy baj ez a szegény lakókra nézve, mert kimondhatlan sok miatt a káruk, ilyen alkalmakkor pinczéikbe nem mehetnek és az ott elhelyezett tárgyak egész a hasznavehetetlenségig elromlanak. Jó volna, ha a székes főváros tanácsa, valamint a közmunkatanács szakközegeivel megvizsgáltatná azt, valjon kit terhel itt hanyagság vagy mulasztás és esetleg a vállalkozót rászoritaná, hogy a munkálattal siessen és módot keressen a hatóság arra, hogy a szegény lakók kárpótlást nyerjenek.

— **Műterem.** Stoklasz József budai fiatal szobrász-művész Gellérthegy-utcza 15. szám alatt levő műtermében több általa készitett szobor van kiállitva, a mit a szobrászatkedvelőknek ezennel tudomására hozunk.

— **Felolvasás.** A budapesti népszerü felolvasásokat rendező társulat, a budai főreáliskola disztermében (II. kerület, bejárat a Toldy-utcza felől, II. emelet) november 19-én felolvasást rendez, ez alkalommal Palágyi Menyhért tart előadást, melynek tárgya: Petőfi és a nemzeti eszme. Az előadás délután 5 órakor kezdődik.

— **Mulatságok.** A budai mükedvelők 1893. november hó 19-én a „Fáczán“ termeiben szinielőadással egybekötött tánczvigalmat rendeznek. Kezdete este 7 órakor. Szinre kerül a „Próbaházasság“. — A fő- és székváros II. kerületében ujonnan alakult Budapesti iparossegédek egyesülete november hó 25-én a „Fáczán“ összes termeiben zártkörü tánczvigalmat rendez. Kezdete 8 órakor.

— **Összejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai f. hó 22-én Petz Nándor vendéglőjében (I. ker., a Ráczfürdő átellenében) jönnek össze.

*

— Egy jelenleg is alkalmazásban levő, tapasztalt és jó bizonyitványokkal ellátott ispán más állást keres hasonló minőségben. Felvilágositást a szerkesztőség ad.

*

— **Gellérthegy alatt,** egy 10 holdas első rendü föld, szép gyümölcsfákkal, két szolid épülettel. melyben 9 szép szoba 2 konyha, verande, nagy üveg folyosó, nagy pincze, istáló stb. van, az egész birtok élő iharfa sövénynyel bekeritve, jelenleg a régi venyege iskolához czimzett vendéglő berendezéssel és 20 hekta borral együtt eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Kelenföld 909.

*

— Bormérés és borkezeléshez kerestetik egy megbizható, legalább 300 frt készpénzzel rendelkező egyén. Bővebben a szerkesztőség.

*

— Dr. Rényi, Darvas és Finy gyógyszerész „Sanitas“ szikvizét, mely sterilizált szürt bacteriummentes vizből és vegytiszta folyékony szénsavból készül, a legmelegebben ajánljuk és egyszersmind értesitjük tisztelt olvasóinkat, hogy a főképviseletet és raktárt Budán: Szöllősy István gyógyszerész (Krisztina-utcza és Karácsonyi-utcza sarkán) vállalta el, a hol házhoz szállitásra, valamint mindennemü megrendelések elfogadtatnak. A sterilizált bacteriummentes „Sanitas“ szikviz diszes szines üvegekben készül és époly árban kapható, mint a közönséges szikviz. A „Sanitas“ szikvizabrüsszeli tudományos akadémián első rendü kitüntetést nyert és az orvosok egyedül ajánlott szikvize.

*

— **A tél közeledik,** lássa el mindenki magát olyan élelmi szerekkel, mik füszerezik az édes otthont. Nemcsak élvezetet nyujtó, de az egészségre nézve is fontos a jó thea és rum, a téli időben. Biber és Wirth II. ker. Főutcza 12. sz. a legjobb minőségü theával és rummal szerelték fel jó nevü üzletöket. Valóságos kiállitás ez a nagy gyüjtemény theából és rumból, melynek jóságáról és valódiságáról a vásárló közönség meggyőződést szerezhet. Tájékozás végett közöljük az árjegyzésnek erre vonatkozó részét: Rum. Valódi Jamaika, legfin. zamatos 0·2 ltr. 70 kr, 0.50 ltr. 1.60 kr, 1 literes palaczk 3 frt; Valódi Jamaika, legfin. erős 0.2 ltr. 50 kr, 0·50 ltr. 1.10 frt, 1 literes palaczk 2.20 frt; Valódi Jamaika, finom 0·2 ltr. 30 kr, 0·50 ltr. 75 kr, 1 literes palaczk 1.45

frt; Valódi braziliai finom 0·50 ltr. 50 kr, 1 literes palaczk 90 kr. Tea, orosz. Peccovirág-tea kilo 14 frt, Császár-keverék kiló 10 frt, Souchong, legfin. kiló 10 frt, Souchong, finom kiló 8 frt, Congo kiló 6 frt, Törmelék-téa kiló 3 frt.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. A budai 3081. számu tjkvben A † 6055/b. hrszám alatt felvett, a Termékeny-dülőben fekvő 800 □ öl kiterjedésü szöllő: Mayer C. Józsefről 300 frt vételárban özv. Fuszik Ignáczné szül. Klucsina Borbálára;

2. a budai 3072. számu tjkvben A † 6021. hrszám alatt felvett, az I. kerület, Termékeny-dülőben fekvő 1 hold területü ingatlan Grulich József és nejéről: Fürth Sándor és neje szül. Strasser Szidoniára 600 frt vételárban árveréseni vétel jogczimén;

3. a budai 4931. számu tjkvben A † 5369. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, a Józsefhegyen fekvő 500 □ öl tereletü ingatlan Non Nándorról 1900 frt vételárban Schäffer Sándor és neje Peszneker Rozinára;

4. a budai 6880. sz. tjkvben A † 1876. hrszám alatt foglalt, a Tabánban, Hadnagy-utcza 46. sz. a. fekvő ház Braun Sándor és társairól: árveréseni vétel jogczimén 2900 frt vételárban Budapest főváros közönségére:

5. a budai 902. számu tjkvben A † 1692. hrsz. alatt felvett, az I. kerületben, a Tabánban, Horgony-utcza 16. sz. a. fekvő ház Krausz Adolf és neje szül. Salzberger Katalinról: 13,000 frt vételárban Lázár Mihályné szül. Krausz Berta, azelőtt volt de Karrónéra;

6. a budai 2469. számu tjkvben A † (4383. 4384.) hrszám alatt felvett ingatlanhoz hozzácsatolt 153,20 □ öl fővárosi telekkönyvezetlen terjedék 2272 frt vételárban: a »Lujza gőzmalom« részvénytársaságra;

7. a budai 29. számu tjkvben A † 7270. hrszám alatt felvett, a Svábhegyen fekvő 3 hold 1200 □ öl kiterjedésü erdő Rupp Zsigmondról 2000 frt vételárban: Seereiner Nándorra;

8. a budai 5373. számu tjkvben A † (756. 757. 7071.) hrszám alatt foglalt, az I. kerületben, a Krisztinavárosban, Városmajor-utcza 26. sz. a. fekvő 3 hold 800 □ öl területü ház és kert $^1/_4$-ed része Lengyel Józsefné szül. bikafalvi Máthé Máriáról: özv. Máthé Domonkosnéra 14,000 frt vételárban;

9. a budai 4428. sz. tjkvben A † 9207. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, a Bazini-majorban fekvő 1200 □ öl területü szöllő Deigner Magdolnáról: Krausz Dávidra 650 frt vételárban, árveréseni vétel jogczimén;

10. az óbudai 1180. 210. 3203. 2972. 1575. számu tjkvekben foglalt, Óbudán fekvő (417. 448. 449. 450. 451.) 4763. 6201. 5209. 418. 419. 420. 5818. 446. 5467. és 447. hrszám alatt felvett igatlanoknak Goldberger Imre Róbertet megillető $^1/_8$-ad részei 94,340 frt vételárban: Goldberger Sám. F. és fiai czégre;

11. a budai 3366. sz. tjkvben 6642. hrszám a. felvett, a Zúgligetben fekvő 1000 □ öl területü szöllő Frankhauser Mártonnéról: 1000 frt vételárban özv. Székely Ferenczné szül. Broclíe Magdolnára;

12. a budai 7452. sz. tjkben A † 5958. hrszám alatt felvett, a Termékeny-dülőben fekvő 1200 öl területü szöllő Hoser testvérekről: 1100 frt vételárban Lindner Károly és nejére;

13. a budai 9616. 9617. 9618. számu tjkvekben A † 6144. 6145/4/1. 6144. 6145/4/2. és 6144. 6145/4/3. hrszám alatt foglalt, a II. kerületben a Vadaskert-dülőben fekvő 1000, 1483 és 1483 □ öl kiterjedésü ingatlanok, illetve telkek Cziczalek Jánosról vétel jogczimén és 13,000 frt együttes vételárban: Liebald Antal és neje Amáliára;

15. a budai 9746. számu tjkvben A † (10603. 10604. 10605/3.) és (10603. 10604. 10605/4.) hrszám a. felvett, a Gellérthegyen fekvő 913 és 62 □ öl területü szöllők Bogisits Mihály és nejéről: vétel jogczimén és 6831 frt vételárban Dózsa Zsigmondnéra;

15. az óbudai 3869. sz. tjkvben 5370. hrszám a. felvett, az Ürömberg-dülőben fekvő 492 □ öl területü legelő Schemadovics Annáról: az ujlaki tégla- és mészégető-részvénytársaságra 150 frt vételárban;

16. a budai 3019. és 8757. sz. tjkvekben 5921/a. és 5902. hrsz. a. felvett, a Termékeny-dülőben fekvő 375. és 1400 □ öl területü szöllők Grulich József és nejéről: árveréseni vétel jogczimén 800 frt és illetve 4000 frt vételárban Frankl Mór és Róza hitvesekre;

17. a budai 9733. sz. tjkvben 5478. 5479./3. hrszámu, 303 □ ölnyi ingatlan a bpesti lövészegyesületről 673 frt 20 kr. vételárban: Zsulla Sándorra;

18. a budai 9734. sz. tjkvben foglalt. 5478. 5479/4. és 5478. 5479/6. hrsz. 420 és 350 □ öl kiterjedésü telkek a budapesti polg. lövészegyesületről: Kossovits József és nejére 1532 frt 60 kr. összvételárban;

19. a budai 9735. sz. tjkvben 5478. 5479/7. hrszám a. foglalt, 350 □ öl kiterjedésü telek a budapesti polg. lövészegyesületről 1074 frt 50 kr. vételárban: Schussbeck Teréziára:

20. a budai 9736. számu tjkvben 5478. 5479/8. hrsz. a. foglalt 350 □ öl területü ingatlan a budapesti polg. lövészegyesületről özv. Wawra szül. Maurusz Herminára 1092 frt vételárban;

21. a budai 9737. számu tjkvben 5478. 5479/10. hrsz. a. foglalt 266 □ öl területü telek a budapesti polg. lövészegyesületről 1100 frt vételárban: Bayer Lajosra;

22. a budai 9738. sz. tjkvben 5478. 5479/12. hrszám a. foglalt 322 □ öl területü telek a bpesti polg. lövészegyesületről 1000 frt vételárban: Fömel Elek és nejére;

23. a budai 9739. sz. tjkvben 5478. 5479/14. hrszám a. foglalt 364 □ öl területü telek a budapesti polg. lövészegyesületről 1168 frt 88 kr. vételárban Porth Bélára;

24. a budai 9740. sz. tjkvben 5478. 5479/15. hrszám a. foglalt 428 □ ölnyi telek a bpesti polgári lövészegyesületről 2141 frt 40 kr. vételárban Mandl Rózára;

25. a budai 9741. sz. tjkvben 5478. 5479/16. hrszám a. foglalt 407 □ ölnyi telek a bpesti polgári lövészegyesületről 1731 frt 19 kr. vételárban Hirschberg Vilmos és nejére;

26. a budai 9742. sz. tjkvben 5478. 5479/18. hrszám alatt foglalt 400 □ öl területü telek a bpesti polg. lövészegyesületről 2130 frt vételárban: Jancsó Jenőre;

27. a budai 9747. sz. tjkvben 5478. 5479/19. hrsz. a. foglalt 353 □ öl területü telek a bpesti polg. lövészegyesületről 1768 frt vételárban Bendel Delisle Máriára;

28. a budai 6646. sz tjkvben A † 11133/120. és (11134 121. 11135/122. 11136/126. 11137/127. 11138/129.) hrszámok alatt felvett, a II. kerületben fekvő 125 □ öl és 1 hold 199 □ öl kiterjedésü vizivárosi várerődítési telkek gróf Andrássy Tivadarról és Gyuláról: 35,980 frt vételárban Widder Henrikre és Widder Péterre.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Tüzelőanyag-raktár
HERZMANN FERENCZ
BUDAPEST,
I., Krisztina-körút 97. sz.

Raktár mindennemü **agyagcső, kémény-süvegek** (Zsolnay-féle gyártmány), **czement-lemezek, vízhatlan mész, Portland-czement, fedél- és épitő-téglák,** továbbá mindennemü **szárazfestékek, fedő- és elszigetelő kéreg, mész és homok** és minden az épitési szakmába vágó czikkekből.

Általánosan ismert jóságu **porosz Weidensteinsegen-féle darabos és koczka-szén,** valamint **Baglyasi-féle kőszén, faszén és gyertyánfa a legjutányosabb árakon házhoz szállitva.**

Gyors kivitelről és tökéletes mértékről biztositom.

Jelentés.

Van szerencsénk a t. cz. közönséggel tudatni, hogy

Mű-selyem-festő

és

vegytisztitó-intézetünk

budai fióküzletét,

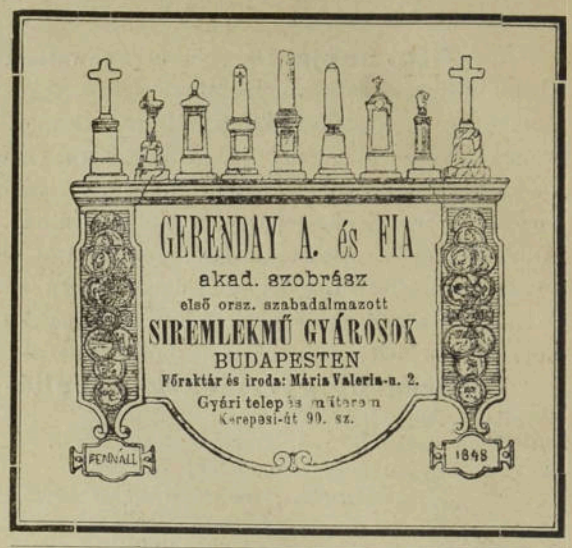
mely eddig II. ker. fő-utcza 10. sz. a. létezett, **f. é. november hó 1-én** ugyancsak

II. ker., fő-utcza 17. sz.

alatti házba (gr. Andrássy-palota) helyeztük át.

Tisztelettel

Kovald Péter és fia.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,
cs. és kir. udv. sütőmester.

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Bocskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TÖRKÖLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likór és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, **melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.**

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

Hatóságoknak fontos!!!

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ-féle

első magyar gép- és tüzoltószer-gyár, harang- és érczöntőde részvény-társaság

Budapest, VII. Rottenbiller-utcza 66.

egészségügyi osztálya szállit:

szabadalmazott gőzfertőtlenitő szerkezeteket

(Dr. Bukovszky-féle rendszer)

stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. a. a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott

fertőtlenitő szerkocsikat,

teljesen felszerelt

fertőtlenitő ládákat és fecskendőket,

szétszedhető

fertőtlenitő bódékat,

valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit.

Árjegyzékek s költségtervezetek bérmentesen küldetnek.

Legujabb

divatu **czilinder-** és **nemezkalapok** minden létező alakban, **saját készitményü férfifehérnemüek**, gallérok, kézelők és nyakkendők, esőernyő, nadrágtartó, sárczipő és mindennemü férfi-divatáruk a legolcsóbb árakon.

BUDAPEST (BUDÁN)

II., fő-utcza 7. sz., a lánczhid közelében

Mechlovits Béla

kalap- és férfi-divatáruk gyári raktara.

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minőségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa

BUDAPEST, (BUDA)

I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr.	frt 1.— kr.
» » ½ »	» —.55 »
» » ¼ »	» —.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója	» —.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten dijmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczfavirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután az az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, előségti és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik s részben a testi melegség, részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nem eléggé melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint, t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hulláit, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágosit minden ügyben. Kérdések **„Kalauz“** czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkereséshez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzómüvek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és cellulóza-gyártáshoz való gépek. Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitas nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

A téli-idény

közeledtével alulirottak tisztelettel ajánlják a t. cz. közönség figyelmébe jól berendezett **tüzifa-raktáraikat,**

ugyszintén

légszesz- és gőzfavágóikat,

nevezetesen **Pesten:**

1. **Báthory-utcza 6. szám**, az uj épület mögött,
2. **Aradi- és Vörösmarty-utczák sarkán.**
3. **Kertész-uteza 32. szám.**
4. **József-körut 65. szám.**

Budán: Szegényház-utcza 3. sz. (**Ország-ut 8. sz.**)

Luczenbacher Pál utódai.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit

Bergl Sándor

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a »**Magyar Szabadalmi Közlönyt**«

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és müvirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

BURES HENRIK

keztyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

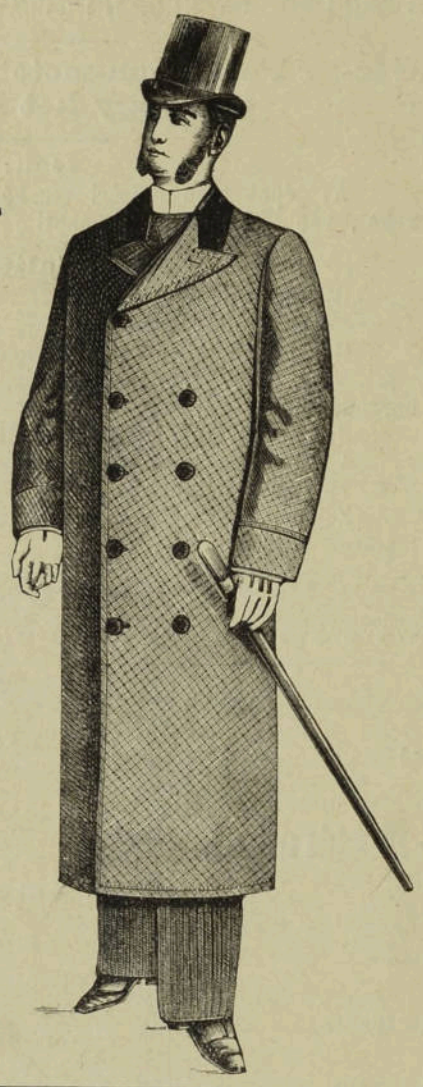
Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1.a és Szt.-Háromságtér 8.

Ajánlja jól berendezett raktárát az őszi és téli idényre.

Valódi angol ruhakelmék,

ISZLANDI FLANEL és PLISSE-BARCHETEK,

Jæger-féle alsóruházat,

saját készitésü uri- és női-fehérnemű Király-chiffonból.

Gallér, kézelő, nyakkendő és esernyő

valamint

futószőnyeg és **prágai bőrkesztyű** nagy választékban.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli idényre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

A **főraktárhoz** fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

A háziasszonyok figyelmébe

ajánltatik az:

Első budai

tüzelőanyag-raktár.

ALAPITTATOTT 1878-ban.

II. kerület, Fő-utcza 8. sz.

A téli szükséglet beszerzésére és fedezésére a legjobb forrás, most midőn a fütés ideje a küszöbön áll:

A legkitünőbb **porosz Wildenstein-Saegen szenet**, darabos, koczka és dió nagyságban, valamint **budapesti légszes-gyári pirszenet** (**COAKSZ**) gázgyári árakon; — legkitünőbb **HEGYI BÜKKFÁT** és **száraz puhafát** gyujtásnak, köbméter és métermázsánkint **házhoz szállitva pontos kiszolgálás mellett éz teljes mértékkel** szállitom.

Becses pártfogást kér

tisztelettel

SEIDE JÓZSEF.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer**, **Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 47. sz. Vasárnap, november 26.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 31. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Budai tűz.

Azt mondják, a budai hegyek — a meleg források székhelyei — tűzzel vannak tele. Természettanilag nem egészen igazolható tudományos hagyományok e tűztartalom kitörését helyezték kilátásba.

Nem tudjuk, mennyi tűz van a budai hegyekben? Mérjék ezt meg ahoz értő geologusok és számitsák ki, mikor lesz a Gellérthegyből Vezuv. Számitsák ki ők, mert mi nem a budai hegyek, de a budai szivek tűztartalmával akarunk ezuttal foglalkozni.

Több év óta tapasztaljuk, de a „Buda és Vidéke“ létezése, a közügyekért folytatott küzdelmes pályafutása óta látjuk, hogy a budai tűznek a budai szivekben van valami nyoma, mert itt s amott feldobja magát, jelezve a kincset, mely elrejtve van . . . Kápráztatva lobban fel a lelkesedés lángja, mit ujongva fogadnak, de csakhamar eloltja a kishitüség és mese sorba, mint felhőbe hanyatlik vissza a budai tűz.

Mennyi nagy kérdés, mennyi eszme kerül felszinre, czikkek, tanácskozások vagy pohárköszöntők képében, mely ha igazi tűz volna, a budai tűz valódi lángtengerrel csapna át a Dunán és ott is meggyujtaná a tüzet, a hol annak égni legjobban kellene.

A budai tűznek nincsen olyan ereje, hogy átcsapjon a Dunán, itt lappang ez közöttünk, itt bujdokol, hogy néha napján egyes kérdéseknél nagyobb területen égjen, de csak néha napján és majdnem ott vagyunk már, hogy fogyó félben van a budai tűz anyaga. Magára a tűz csekély tartalmára és isoláltságára „Közszellem“ czimü czikkünkben már rámutattunk.

Hónapok teltek el azóta és a budai tűz lappang, lappang fuldokolva a saját hamujában. A „Buda és Vidéke“ közleményei élesztik ezt a tüzet és miután annak terjedelmét ismerjük, el vagyunk határozva a vezértényezők hozzájárulásával, hogy e tűz közölve legyen minden budai polgár szivével, mert minél több szivben ég a budai tűz, annál biztosabb, hogy ügyeink, óhajaink teljesülését rohamosabban érjük el . . .

Nem fogjuk engedni a tűz elalvását, sőt a „Buda és Vidéke“ hasábjain mindig nagyobb és nagyobb erővel leszünk azon, hogy a tűznek tápláléka legyen.

Kisebb városok, mint a minő az I. II. III. kerület, sokkal többet képesek kivinni. Mi ennek az oka? A tűznek nagyobb terjedelme, mit lokál-patriótizmusnak is neveznek.

Mi fokozná ezt? A társadalmi érintkezés. Nem elég, ha a kongresszus csak tanácskozik és tanácskozik, de tovább nem jut.

Az I. II. és III-ik kerületnek a társadalmi sorakozások útján kell közeledni és a sorakozásokból a szeparatizmust jó lesz számüzni.

Szó volt a „Buda és Vidéke“ hasábjain az asztaltársaságok, humánus és közmüvelődési egyesületek közelebb hozásáról.

És? A kezdeményezés kezdeténél vagyunk még mindig, csak tárgyalunk, keressük az érintkezés pontját, hol a budai tüzet kellően felhasználhassuk a nagy ügyek motorában.

Buda társadalmának összejövetelét a fiatalság hozzájárulásával szintén inditványoztuk a „Buda és Vidéké“-ben. Egy alkalommal már e czélból rendeztünk is összejövetelt. Több levél érkezett hozzánk, melyekben a tél folyamán ismét egy nagyobb szabásu összejövetel tervezetét és programmját közlik.

Mi nem térhetünk ki előle, mert a mi jelszavunk, hogy mindent a közügyért. Ez az eljárás erősitette, izmositotta meg lapunkat és gyüjtött köré oly lelkes tábort.

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Miranda.*)

(Beszélyke.)

Irta: **Endrei Győző.** (Perjessy Gy.)

I.

Asszony volt Ő is, mint a többi és a többinél cseppet sem külömb. Korunk gyöngesége őt is magával sodorta.

Jó férje volt és kedves két gyermeke, a kiket a magáénak nevezhetett és a kik őt kimondhatlanul szerették.

Boldog egyetértésben éltek együtt, egészen odáig, amig a kicsiny falujokba egy század katonaság vetődött.

A — soha katonákat nem látott — fiatal asszony megbámulta őket, tetszett neki a csinos tiszti egyenruha és éppen nem tagadhatta, hogy egyik szőke tiszt mély benyomást tett valójára; még inkább oda lett akkor, midőn hozzájok szállásolták Pependi Géza tiszt urat.

Sietett is az Asszony — az ilyen urat még nem látott tisztnek — a kellő kényelmet megadni.

És a hogy Pependi hadnagy úr az asszony szemébe először mélyen benézett: felfordult azzal a világ; szivébe titkos édes érzelem lopódzott, a minőt eddig se nem érzett, se nem ismert. Önkéntelen csinositgatta magát, a régi mindennapi ruha helyett naponta mást váltott s egy napon, midőn a Keszegné (a falu javasasszonya) dicsekedett neki, hogy mennyire oda van a szép szőke tiszt utánna, hát ő maga is érezte átváltozását.

Férje közönyössé vált előtte, megunott mindennapivá, gyermekeit elhanyagolta; háza tájára meg éppen kevés gondot forditott.

Mig férje a hivatal napi terheit hordozá s távol volt a háztól, az alatt ő odahaza terveket szőtt, titkos érzelmektől dagadott kebele és érezte — életében először — elhagyatottságát.

Szemébe is vágta munkás férjének, hogy megunta teljesen a falusi életet és óhajtaná, ha férje nagyobb városban kaphatna hivatalt, mert hát ő — a falun született — nem birja tovább a falu levegője hatását.

Ugy mondta neki Pependi tiszt úr is, hogy a nagyobb városokban, milyen más az élet. Mondott sokat, sokat, a mik kellemesen hatottak Mirandára, festette az élvet, mit itt névből sem ismernek és a kis menyecske egy napon dult arczczal, megzavart lelki állapotban vallotta meg Pependi urnak vonzalmát.

Pependi tiszt ur rég várt erre a vallomásra és tudta előre az eredményt.

Az asszony elfeledkezett asszonyi kötelességéről, el arról, hogy neki férje s gyermekei vannak, arról meg fogalma sem volt, hogy a társadalom is megróvhatja őt; csak Pependi urért élt és halni volt kész.

A férj előtt neje különös magaviselete feltünt ugyan és bár nejét többször a tiszt társaságában találta, mégsem hitt rosszat felőle.

Olyan asszony, a kinek mindene van, szerető két gyermeke, odaadó hü férje; a mellett nem tudja, mi a napi gond: rosszá nem válhatik.

Kondor ur — a férj — csalódott feltevésében.

Egy szép tavaszi reggelen ugy vette észre, hogy az eltávozott század katonasággal az ő neje is elmarsirozott.

A szegény férjet összetörte ugyan a nem várt csapás, de azért volt annyi lelki ereje, hogy ne kürtölje ki keserves állapotát, hanem inkább csendes megadással várja be sorsa fejlődését.

Ha ő nem kürtölte is ki világgá, de azért tudta az egész környék, különösen pedig a falu népe, azok már rég észrevették Miranda asszony és a tiszt viszonyát, meg is mondták volna ebbeli észrevételeiket, de nem akarták agyonkeseriteni a szegény férjet.

A megcsalt férjet a kétségbeeséstől két apró gyermeke tartotta meg. Azoknak élt ő ezentul, házához jó öreg cseléd asszonyt fogadott s kicsiny gyermekeivel feledtette hütlen anyjokat és a hogy a napok multak, a hónapok teltek' ugy ment feledésbe Kondor ur előtt, a mi vele történt, bár az eset mély nyomokat hagyott szive, lelke egész kedélyvilágában.

II.

Ködös őszi nap délutánján két koldus érkezett a faluba, egy férfi és egy nő.

A férfinak két karja csonka volt, a nőnek jobbik lába hiányzott, fáztak, dideregtek rongyaikban.

Nem vették sorba a házakat, mint szokta az ilyen népség, csak Kondor úréhoz közeledtek.

Kint maradt az egyik, a kezetlen, a konyha ajtóig vánszorgott a másik, a féllábu asszony az elébe jövő cselédtől kért magának kevés déli maradékot.

Kondor ur kis öt éves fiacskája, a Károly

*) Pár évvel ezelőtt történt Budavidékén ez az eset.

A „Buda és Vidéke“ minden városrészt külön-külön fog felkeresni, hogy egy ponton összehozhassa a hivatott elemeket, a puszta szereplésre vágyó s tettben tétovázók kizárásával.

Alkalmat fogunk találni és nyujtani arra, hogy inditványaink, melyek eddig is kedvező talajon fejlődtek és érvényesültek, még nagyobb mértékben érjenek el sikert.

A lap terjedése mutatja hivatásunkat. E lap terjesztése táplálja a budai tüzet. A terjesztés munkájában minden budai és budavidéki embernek részt kell venni. Ez a hely, ez a pont, hol ki-ki beszélhet szive szerint s elmondhatja bajainkat.

Reméljük, bizton látjuk, hogy mielőbb el fog jönni az idő, mikor a „Buda és Vidéke“ egy budai család asztaláról sem fog hiányozni s ekkor a budai tűz megmutathatja erejét. Ez nem pusztitó tűz, de az a meleg, mely fenntartja a világot, a szeretet melege.

E meleg ápolásához kérjük olvasóink, munkatársaink lelkes közreműködését.

Erdélyi Gyula.

A Gellérthegy jövője

Novák Ferencz és **Palóczi Antal** építészektől.

I. Az uj dunai hidak.

Az eskü-térről, valamint a fővám-térről átvezetendő hidak a Duna jobbparti városrészének fellenditése tekintetében a legkihatóbb befolyással lesznek, s még inkább a Gellérthegy felkarolására nézve, minthogy mindkettő helyzete a Gellérthegyet a legközvetlenebbül érinti, e hegynek ma fennálló távolságát a Duna balparti városrészektől a minimumra szoritják, mintegy közvetlen a város czentrumával állandó kapcsolatba hozzák. Alig van rá példa, hogy valamely nagy város középpontjából néhány percznyi távolságban ily magas hegyplateau volna elérhető, melyről a kilátás annyira felséges. E két hid felépitése tehát oly közel s integrans részéve teszi a Gellérthegyet a fő- és székváros bélvárosával, zömével, hogy könnyen átgondolható, meg a térképről is bizonyossággal leolvasható, miszerint a belvárosi és ferenczvárosi lakóra nézve a városliget — ma a főváros egyetlen üdülő helye — sokkal távolabb fekszik és nehezebben megközelithető, mint a Gellérthegy lejtői; s hogy üdülési czélra való tekintettel a Gellérthegyet mennyivel magasabb fok illeti msg a városligeten felül, azt felemliteni is szükségtelen.

E szempont tehát a Gellérthegy jövő rendezésében okvetlen figyelmet kiván, s a fővárosi lakók üdülése és a város hygienikus viszonyainak javitása czéljából azt felette fontos szerep illeti meg.

A Gellérthegy jövő rendezésében tehát annak czentralis városi fekvésének ki kell domborodnia. Az ott lévő és ezentul mindenesetre kiterjeszteni szükséges sétányok a főváros intelligenciája számára szolgálandnak első sorban, s azért bizonyos előkelő elegancziával kell, hogy felruháztassanak, ott a müvészi alkotások és tekintetek, nagyszabásu perspektivák és magasabb foku luxus is határozottan kivánatos. Példákat erre nézve nyujtanak Genua és Nápoly városok magaslatai- és fensikjaiknak kiképzése, de különösen az utóbbi, hol a Castel St. Elmoval fedte Camaldoli bizonyos értelemben Gellérthegyünkkel analog képet alkot.

Az uj Duna-hidakkal azonban — a Gellérthegy, a magaslatok és a hegylejtők, csak a völgy mélyedéséből lévén elérhetők — a budai Tabán rendezése és kiépitése még közvetlenebbül áll kapcsolatban. Az uj hidakkal e városrész a belváros kiegészitő alkatrészévé válandés magában foglalván az ország uralkodójának székpalotáját, e momentum oly fontossággal tör elő az egyéb városrendezési követelményekhez, hogy ez ügyben másutt is már tejesztett nézeteinket itt is röviden taglalni indodoltnak találjuk.

II. A jobbparti városrészek szabályozása és rendezése.

Alig telt el két évtized, hogy az országgyülés Budapest főváros számára egy előkelő boulevard létesitését határozta el az okból, hogy a főváros sürün beépitett városrészeiből a város egyetlen üdülő helyére egy nagyméretü diszut álljon rendelkezésre. — Nem volt hiány akkor azokban, kik ez alkotást feleslegesnek, hiábavalónak, szükségtelennek declarálták. — S ma bizonyos, hogy az Andrássy-ut elégtelen arra, hogy a főváros óriásilag szaporodott lakosságának igényeit szolgálja. S már több izben terveztettek ide helyi vasutak, de azok nem létesithetők, mert az óriási mérvü személy- és kocsi-forgalom csak ujabb akadályt, sőt a személybiztonság veszélyeztetését látja azokban. Ezekből pedig világos az, hogy beállott annak a szüksége, hogy ujabb diszut teremtessék, mely a fővárosi lakosságot az üdülő helyekre vezesse; — ma már ujabb, előkellő diszut előllitása és pedig sokkal nagyobb mérvben szükséges, mint az első esetben ezelőtt 20 évvel. Annak megkezdését illetőleg pedig jobban hol volna az indokolt, mint ha a belvárosból indittattnék meg s vezetne azon valóságos üdülőhelyekre, melyekkel a budai kegyvidékben rendelkezünk!

Az eskü-téri hid létesitésével előállott annak lehetősége: a belvárosból vezetni ez uj disz-utat egyenesen a budai hegyek közé, és pedig a szaporodott lakosság számára való tekintettel, a felcsigázottabb igények szemmel tartásával. — S bizonyos, hogy e jogosult kivánság ellenzői, ma csak csekély töredékét képezik azoknak, kik annak idejében az Andrássy-utat is ellenezték. A fő és székvárosi lakosság, a nagyváros több százezerei számára nem képezheti már a csekély méretü városliget az egyetlen üdülőhelyet, ha eltekintünk is attól, hogy annak talaja nedves és mocsaras. De merő guny az, ha azon városligetbe, mely a 100,000-nyi városnak volt szentelve, hatszorosát a lakosságnak akarjuk beszoritani, midőn még azonfelül e terület is csaknem felényire lett redukálva.

Budapest nagyváros félmillió lakossága üdülőhelyeit a budai hegyek erdő-területeiben keresi, a melyeket igen helyesen a főváros közigazgatása nemrég területben is szaporitott, de a hozzáférhetést még a kellő mértékben nem létesittette. Az eskü-téri hid átvihetni fogja a lakosság zömét, s az ott kivánt előkelő disz-séta-ut az, melyen át a zöldbe, a hegyvidékbe jutnak a százezrek többszörösei. Lehet-e ily körülmények között a budai disz-ut méreteit, kiállitását alábbra, kisebbre szabni, mint az Andrássy-utéit? Nem lehet, s annál kevésbbé is szabadna azt tenni, miután ez ut nemcsak előkelő séta-ut, hanem egyszersmind a „király utjá“-t is képezi, mert azon uton fog a király jövőben az uj s nagyobbitott székpalotájába felvonulni.

Ez utóbbi körülmény is fokozottabb mértékben kivánja ennek az utnak előkelő és diszes voltát, nagyságát, s nem elégedhet meg a forgalom okvetlen szükségelte szélességgel, hanem a luxus benyomásával ható szélességet követeli. A belső Andrássy-ut 34 m. szélessége, a nagy körut 33. m. szélessége itt is alkalmazandó okvetlenül. E miatt a mai Attila-utczának 19 m.-re tervezett szélességével az az ut megteremtve nincsen, mely a fő- és székváros mai és legközelebbi jövő igényeiből veszi sarkalatos követelését. De az Attila-utcza többszöri irányváltozása, elhajlása és törései sem adhatják meg ez utnak azt az előkelő benyomást, mely kivánatos; helyzete sem megfelelő, minthogy a város sikterület határán vagyon. — Ide oly diszkörut kell, mely legalább 30. m. szélességben, enyhe iv alakban haladjon át a völgyterület közepén, diszesen kiképezve, — hisz a főváros intelligenciája sietend ide, sétáit végzendő, mert a völgykatlanban szelek ellen védve van; — a tán huzamosabban itt tartózkodó királynak mindennapi utját ez képezi, — miért is itt méltósággal, luxussal kell hatni — és nem szükkeblüséggel!

További követelménye az épülőfélben lévő kir. palota uj szárnyának még az, hogy magánházakat ne engedjük oly közel a kir. palota elé állittatni, hogy ott tér ne maradhasson arra, mint sajnos, minden nyilvánosan épületeinknél történt, hogy a kir. palota a szemlélő által egész impozánsságában legyen élvezhető. Egyrészt azért, hogy helyet lehessen találni a kir. várpalota előtt, a melyről az teljességében és akadálytalanul átnézhető és magas müvészetében élvezhető legyen, de másrészt a kir. várlak is megkivánja e szabad előteret, hogy a palotából a tekintet müvészi érzékkel rendezett előtérre, nem pedig apró házak piszkos udvaraiba vagy füst-csöveibe essék!

E két főmomentumhoz, sugár-ut és várpalota előtti tér, hoszájárul mint 3-ik, hogy az eskü-téri budai hidfőtől a Gellérthegy magaslatait elérendő, ujabb s szinte nagyobbszabásu ut épittessék ki. Ezen fő-utirányok megfelelő alosztályozással, mellékutakkal kapcsolódva, az egész Tabán regeneráczióját, illetőleg ujjáalkotását idézendik elő; miután kétséget nem szenved, hogy az itteni állapot hova-tovább tarthatatlan, s annak teljesen, gyökeresen átujulnia kell. Itt palliativ eszközök czélra nem vezetnek, toldozás, foldozás csak ujabb akadályokat támasztanak, pedig kétségtelen, hogy e területre a város intelligenciájának van szüksége és joga is; és nem ráczió, a város legszegényebb néposztályat a kir. palota körüli helyek birtokában hagyni.

Kétségtelen, hogy itt ujabbi tervezésekre mulhatlan szükség van, s részünkről kifejezést kell hogy adjunk abbeli meggyőződésünknek, hogy ama, a környék számára hivatalosan megszerkesztett szabályozási terv, miután az iment elősorolt igényeket teljesen figyelmenkivül hagyja, a fő- és székváros mai fejlett állapotának meg nem felel, s e miatt itt is indokoljuk és ajánljuk azon eszméinket, melyeket az orsz. iparegyesület aegeise alatt propagálunk, s melyekre nézve többszörösen terveket készitettünk. E szabályozást főbb vonásaiban mellékelve tüntetjük fel.

Csak a költségek tekintetében még felemlitendőnek véljük azt, hogy határozott s czéltudatos tettek- és intézkedésekkel — mihamarabb sietve, — alig számbavehető különbségtöbblet állna elő, mint azok a félmüvek igényelnek, melyek ma végrehajtás alatt állanak. Ez összes terület épitményeinek értéke, a tabula rasa esetén, a nyerendő épitési telek növekedett értékéből bőven compensáltatik.

Aligha képez kitérést, hogy a Gellérthegyet kiképző javaslatainkban annak tövében

---

és a három éves Irmácska hoztak ki pár krajczárt, az öreg cseléd pedig egy tányér meleg ételt a nyomorult falábu asszonynak.

S mig kis gyermeki sajnálkozással elcsevegett a két kicsiny, a koldus asszony szeméből omlott a könny, mint a patak. Az öreg cseléd nek azon biztatására, hogy ne sirjon, vannak jó emberek, a kik nem hagyják el az ilyen nyomorultakat: elmondta a koldus asszony, hogy sirhat ő és sir is, mikor ilyen kicsiny gyermekeket lát, mert eszébe jut, hogy neki is volt szép két gyermeke, jó férje, csendes családi élete, a kis gyermekek akkorák volnának most, mint ezek itten és olyan hasonlitott másai e két kis apróság, de férjétől elcsábitotta egy katona, a ki után midőn szökött és utjuk a vasuton vitte őket át, elgázolta őket egy vonat, a katonának ölelő két karját, neki sietö jobb lábát vágták el a robogó vonat kerekei és csak arra emlékszik még, mikor a kórházból ilyen nyomorultan bocsátották világgá. Sorsuk a nyomoruságban össze hozta őket, mert a katonát a becsületbiróság rangjától fosztotta meg s most életüket tengetik szánalmas koldulással.

A két kicsiny gyermeket behajszolta az öreg cseléd, a kik váltig hivták a falábu asszonyt: jöjjön el majd máskor is, ha erre járna, addig apjoktól kapott krajczárjaikat összegyüjtik neki, hogy keresse fel gyermekeit és vigye haza azoknak.

A szegény koldus asszony sirt és beszélt volna még sokat, de az öreg cseléd be csukta előtte az ajtót.

Megtompult fájdalmával sirva távozott a nyomorult asszony!

A két kis gyermek nem tudta soha se meg, hogy a falábu asszony az ő hütlen anyjok volt.

fekvő városrész szabályozását és rendezését felvettük, mert hisz ezek is azon eszmék lánczolatába tartoznak, amelyeket a fő- és székváros jövő fejlődésének sarkköveiül tekintjük.

A lövészegylet és a millenium.

Lukács Béla keresk. miniszter felhivása folytán elhatározta a budapesti polg. lövészegyesület választmánya, hogy az 1896-iki ezredéves kiállitás alkalmával:

I. Egy, 14 napig tartó országos lövészetet, egybekapcsolva nagy ünnepélyességekkel, rendez, melyre az ország összes lövészegyletei és lövészei meghivatnak.

II. Ekkor fog az országos magyar lövészegyesület kongresszust tartani, melyre az országos magyar lövészegyesület minden tagja meghivatik, ekkor fog eldőlni az egyesület sorsa is.

III. A kiállitás történelmi szakosztályában aktiv vesz az egyesület részt, kiállitja lövészeti tárgyait, nevezetesebb emlékeit és képeit.

E czélból az egyesület egy 19 tagu bizottságot küldött ki, mely már a jövő tavaszszal megkezdi ez iránybani működését.

E hó 17-én tartott választmányi ülésben megállapittattak azon módozatok, melyek szerint O cs. és kir. fensége József kir. herczegnek honvédfőparancsnoksága 25-ik évfordulója alkalmából országszerte megünneplendő jubileumát a lövészegyesület is — mint a melynek Ő fensége védnöke, 25 év óta tagja és örökös legfőbb lövészmestere — megtartja és pedig:

1-ször is egy diszes kivitelü felirat szerkesztetik, a mely az egyesület ezen 25 éves multjának történetét dióhéjba szoritva, magában foglalja. Ezt aláirja a lövészegyesület tisztikara és választmánya, kézbesiti egy 25 tagu küldöttség.

2-szor. Egy, még ezután meghatározandó napon diszlövészet rendeztetik, melyre Ő fensége meghivatik.

3-szor. A diszlövészettel egybekapcsolva nagy ünnepély rendeztetik, mely alkalommal Serly első magyar zenekara fogja a közönséget mulattatni; este diszbankett, ezután táncz.

Budapest, 1893. nov. 20.

Lakner János,
egy. jegyző.

Tóthfalu.

Minthogy a szentendrei szigeten, a Monostor község felett fekvő Pócsmegyer és az ahhoz tartozó Leányfaluról lapunk egy előző számában már megemlékeztünk, tehát Tótfalu község és az ide csatolt Tahi-puszta leirása következnek.

Ezen 486 házat s összesen 2250 lelket számláló nagy községnek határa, Tahi-puszta területével együtt 6703 katastrális holdra terjed.

Lakossága főleg magyar; az itt lakó német, tót, oláh és egyéb nyelvüek száma alig üti meg az 50-et.

Vallásra nézve az evang. református hitfelekezet dominál; de van itt 500-nál több róm. kath. vallásu, egynehány ág. evangelikus, gör. kath. és gör. keleti, valamint csekély számu zsidó is.

A róm. katholikusoknak és a reformátusoknak van itt saját anyaszentegyházuk, de az ágostaiak a váczi, az izraeliták pedig a pomázi hitközséghez tartoznak.

E régi nagyközség a török-világ után félig lakottnak, félig pedig lakatlannak találtatott; — 1690-ben több, mint 1 portára 113 komáromi mérő gabonával és 3 drb vágómarhával, 1691-ben 1 és $^1/_8$ portára 562 frt 50 krral, 1695-ben pedig már 2 portára volt megadóztatva.

Igy tehát e falu volt akkoriban Pestvármegye harmadik (pilisi) járásának legnagyobb, illetőleg leginkább megadóztatott és egyszersmind legmagyarabb községe!

De csak — volt . . . mert most nem ugy van már, mint volt régen!

E község, ugy látszik, visszafejlődik; — 1870-ben volt 2403 lelke, 1880-ban 2374, 1890-ben pedig már csak 2250. Vagyis 20 év alatt 153-mal apadt e derék magyar lakosság száma.

És ez annál elszomoritóbb, mert a rideg statisztika kérlelhetlen adatai szerint ezen körülmény 500—700 magyar lélek elvesztét jelenti, mivel a hasonló viszonyok közti Bogdány község német lakossága ugyanezen idő alatt 336, a szintén német-ajku Vörösvár község pedig 515 lélekkel szaporodott.

A Mária-Terézia-féle urbárium szerint ezen, az óbudai kincstári uradalomhoz tartozó első osztályu nagyközség 52 és $^3/_4$ urbéri jobbágytelekkel birt, melyeknek jobbára homokos talaja főleg rozsot termeszt.

A m. kir. kincstár kegyurasága és szent István király védnöksége alatti róm. kath. plebánia-templom 1801-ben alapittatott, de e reformátusok itt már 1629 előtt is birtak anyaszentegyházzal, mely másodszor 1758-ban, harmadszor pedig 1801 körül épittetett.

Az 1838-iki árviz alkalmával itt 102 istállón kivül 161 lakház dült össze egészben, 4 pedig csak részben; a vetések pedig nagyon sokat szenvedtek.

A VI-ik őrnagyi kerülethez tartozott ezen községben 190 gyalog nemzetőr iratott össze 1848-ban, tehát több, mint Pócsmegyer, Monostor Szent-László és Pilis-Szántó községekben együttvéve.

Az 1876-iki árviz alkalmával e község, ama dombgerincz kivételével, melyen a ref. és a róm. kath. templom, a paplakok és az iskolák állanak, ugy a két temető kivételével is, egészben viz alatt volt; úgy, hogy innen egyenesen Váczra lehetett hajókázni!

Ugyanakkor itt 18 ház dült össze; számtalan más épület pedig kisebb-nagyobb rongálást szenvedett.

Ezen csinos nagyközségben talán alig van ház, melynek udvarában vagy kertjében gyümölcsfa nem volna, — képezvén a gyümölcstenyésztés a lakosság főfoglalkozását; az ide telepedett bulgárok pedig az arra való földet kerti mivelés alá vetik.

A szentendrei szigeten fekvő Tótfalu község hajdan szép hirnévnek örvendett fehér bora, mely a bogdányival együtt már rég letünt a borpiacz versenyteréről, nem itt termett ám a község szigetségi határában, hanem a kis Dunán innen, a jó budai oldalon, azon a pusztai jellegü területen, melynek neve:

Tahi.

Ezen pusztai birtok az 1690-ben eszközölt megyei összeirásban, mint elnéptelenedett, elhagyott helység emlittettik s a török-világ előtti időben hihetőleg önálló község volt.

Az itt látható rommaradványokból Beél Mátyás azon következtetést vonja, hogy a nép által most is „váradi“ hegynek nevezett itteni hegység alján létezett kicsiny, de erős váracstól e helység neve régente „Várad“ lehetett, melynek egykori birtokosa a megyében ma is élő nemes Tahy család lévén, ettől nyerte mostani nevét. És noha a török iga utáni összeirásban ugy Tahi, mint Várad van elpusztult helyként megnevezve, mégis valószinübb, hogy e két hely, Tahy-váracs vagy „Tahi-Várad“ név alatt egy helység vala.

Galgóczy szerint Várad volt a terület, a hol a váracs állott s Tahy volt a család, a mely azt birta; szerinte is a puszta igazi neve Tahi-Várad.

* * *

A szentendrei sziget visegrádi, vagyis legfelsőbb csucsánál van

Kis-Oroszi.

Ezen a török-világ után, 1698-ban Nógrádmegyéhez és 1882-ben pedig ismét Pestmegyéhez csatolt község 185 lakházát és 1002 lelket számlál és pedig anyanyelv szerint 979 magyart, 22 németet és 1 tótot, vallás szerint pedig 549 róm. katholikust, 438 reformátust, 10 zsidót és 5 ágostait.

A róm. katholikusoknak és reformátusoknak van helyben templomuk, de az izraeliták a a szentendrei izr. hitközség kötelékébe tartoznak.

A községi határ 1925 katasztrális holdra terjed s minthogy maga a község homokdombok között, nagyon emelkedett helyen fekszik, nem szenvedett jóformán semmit az 1876-iki árviz alkalmából, csak határának laposabb része.

Fényes Elek „Magy. orsz. geografiai szótára“ szerint itt $29^3/_8$ urbéri jobbágy-telek és 52 hold majorsági birtok van, mely leginkább homokos és főleg rozst termeszt. Erdeje nincs, legelője pedig csekély. Földes ura a kir. kincstár.

Főfoglalkozása a népnek itt a szőlőmivelés és a gyümölcstermelés volt. Beél Mátyás szerint itt és egyáltalában Visegrád vidékén és a szentendrei szigeten mindenütt egész erdőket képeztek a legjelesebb gyümölcsfák.

Navarra József.

Egyesület megalakulása.

A „Budapesti Iparossegédek Egyesülete“, melynek alapszabályait a nagym. m. kir. belügyminiszterium a napokban hagyta jóvá, e hó 19-én (vasárnap) délután 4 órakor tartotta alakuló közgyülését a tagoknak, ugy a pártoló- mint a rendes-tagoknak nagy részvétele mellett.

A gyülésen, melyet Duma György, mint a volt szervező-bizottság elnöke nyitott meg, Del-Medico Ágost, Bauer József és Sárkány Ferencz a polgárság nevében tartottak beszédeket élénk szavakkal ecsetelvén az egyesület szükséges voltát s nemes czéljait, egyuttal buzditván az ifjuságot, hogy használja fel az eszközöket, melyeket az egyesület az ő müvelődésökre nyujt és iparkodásával járuljon hozzá e czélok megvalósitásához, akkor továbbra is számithat a polgárok támogatására.

Az ifjuság minden szónokot lelkesen megéljenzett.

A polgári pártoló tagok megjelenése általában ünnepi hangulatot keltett az ifjuságban, melynek önérzetét nagyban emelte az a tudat, hogy a polgárság is érdeklődik ügyük iránt s azt kellőleg méltányolja.

Az ülésen, melyet a Szózattal nyitottak meg s a Hymnuszszal rekesztettek be, többek között felolvasták az alapszabályokat és megválasztották ugy a polgári pártoló, mint az ifjusági rendes tagok tisztikarát és választmányát. Megválasztattak a következők:

a) a polgári pártoló tagok közül: elnöknek: Bauer J., alelnöknek: Jakab L., igazgatónak: Duma Gy., titkárnak: Hangl J., utóbbiak e tisztre meghivatnak, pénztárnoknak: Gaizler K., ellenőrnek: Hampl J., jegyzőnek: Gulyás K.; választmányi tagokul: Argay F., Bauer M., ifj. Beck A., Dely Zs., Dolánszky L., Kabakovits Gy., Kugler J., Lindenbach Károly, Sárkány F., Simon F., Szabó J., Stowasser J.; póttagokul: Barsy I., Illy J. és Weinstein S.

b) az ifjusági rendes tagok közül: elnöknek: Weigl Endre, alelnökül: Foller A., jegyzőnek: Honi F., gazdának: Gillner K.; választmányi tagokul: Berényi J., Beiger N., Bónis F., Cseh J., Haupt A., Hütter K., Kalmár S., Kreitschir A., Kulsitzky J., Kóczián Gy., Leibl F., Nagy K., Schinagel A., Schmitz K., Scheu K., Szentmihályi J., Terelmes L., Vargha J., Vásárkövy J. és Wellina F.; póttagoknak: Pillmeyer L., Tinagel Gy., Verner R., Viffinger N.

Hangl József.

A „Buda és Vidéke“ tekintetes szerkesztőségének, Budapesten.

Becses lapjának f. hó 12-én „A dunagőzhajózási társaság és a Tabán“ czim alatt s Takáts István aláirásával megjelent czikkére legyen szabad netáni szives fölhasználás, illetve közlés végett tiszteletteljes megjegyzéseinket a következőkben megtennünk:

Mindenek előtt arra kell hivatkoznunk, hogy a tabáni állomást nem saját akaratunkból, hanem számos tekintélyes budai lakos irásbeli kivánatára helyeztük át régi helyéről a mostanira, mégis szivesen azért, mert az utóbbi hely hajózási szempontból jobban felel meg, mint a régi, melyen igen élénk a csavargőzös-forgalom, a melyen helyi hajóink az esküténi állomás közelsége miatt csak fordulattal köthettek ki, tehát hajóforgalmunk ezen állomáson nemcsak tetemes időveszteséggel, hanem még veszélylyel is járt. Különben is a helyi forgalomban már négy más állomáson, ugyanis a Császárfürdő és Margitsziget, valamint a Bombatér és Lipótváros kö-

zött hasonló nehézségekkel kell küzdenünk, tehát már a közönség érdekében is, hogy gyorsabban érhessen rendeltetési helyére, czélszerü volt a budai polgárok fennt emlitett kérelmének eleget tennünk. Azt pedig, hogy ki képviseli jobban és illetékesebben az ottani helyi érdekeket, vajjon a hozzánk folyamodott urak, vagy pedig Takáts István úr-e, nagyon nehéz eldöntenünk.

A mi továbbá a tabáni állomásnak korai beszüntetését illeti, az abban leli magyarázatát, hogy a forgalom csökkentével nekünk is, mint valamennyi közlekedési vállalatnak, a járatokat természetszerüen kevesbbitenünk kellett, nevezetesen, hogy a jó részben üresen járó három helyi hajó helyett kettővel láthassuk el a helyi forgalmat, tehát veszteségeinket lehetőleg csökkentsük, kénytelenek voltunk a legcsekélyebb forgalmu Tabán-állomást beszüntetni és folytatólag, hogy a helyi meneteket egy gőzössel tarthassuk fenn, f. hó 6 ától kezdve már a vámházi állomást is feloszlatni.

Egy helyigőzös önkezelési költsége a hajó elhasználását nem számitva, naponta átlag 70 frt és miután a helyi forgalom fenntartására évente körülbelől 100,000 forintot reá kell fizetnünk, tehát ezen forgalomban busás jövedelemről — fájdalom — szó sem lehet, részvényeseink pedig tudvalevőleg osztalékot nem kapnak, kötelességeinket a nagy közönséggel, illetve egyes érdekeltekkel és társaságunkkal szemben másképen nem birjuk összeegyeztetni, minthogy a költséges és meddő helyijáratokat, a közeledő téli évadhoz képest, mindig szükebb és szükebb keretre szoritjuk. Nem vállalkozhatunk tehát arra, bármi sulyos áldozat legyen ez saját alkalmazottainknak is, hogy az elenyészően csekély forgalmu Tabán állomást a helyi forgalom részére ez évadban ujból megnyissuk; annak régi helyére visszahelyezése pedig, mint fenntebb emlitők, épen az ottani helyi érdekek s a hajózás műszaki követelményei folytán jövőre is tetemes, alig leküzdhető nehézségekbe fog ütközni.

Thaly Emil, igazgató.

Jó szivből.

Az I-sö ker. I-sö számu (várbeli) iskolaszék f. hó 6-dikán tartotta meg — dr. Gombár Tivadar kir. tanácsos elnöklete alatt — első érdemleges ülését az uj iskolaszéki választások sanctionálása után s a hónapokon át tartó szünidő alatt összehalmozódott nagy fontosságu ügyek elintézése közben szőnyegre hozta annak lelkes, fáradhatlan buzgalmat kifejtő elnöke azt a kérdést, mely minden nemesen érező emberben viszhangra, feleletre talál s mely cselekvésre készteti még a keményebb szivalkotásu egyéneket is.

A minden magasztos ügyért lángoló meleg szív javaslatba hozta, hogy, mint az előző években, ugy most is mozgalom indittassék az iránt, hogy az anyátlan apátlan árvák, a mindennapi kenyerüket véres veritékkel kereső özvegyek félárvái, a különböző családi viszonyok által gyermektartásra utalt aggok unokái, az édes szülői gondoskodást nélkülöző, vagy az igazi földhöz ragadt szánandóan szegény embertársak gyermekei, részesittessenek a közeledő zord tél küszöbén abban, a miben az anyatermészet még fenevadjaitól sem vonja meg áldó kezét. S mily nagy, mily magasztos eszme rejlik ez inditványban! A vándormadarak, az első őszi hűs szellő lengedezése után elköltöznek s enyhébb, talán még szebb, talán még jobb hazába szállanak; a kikelt őszi vetésre, meleg takaróul a hó szüztiszta takarója simul, bepólyázza azt s megóvja a haláltól, a nehéz röptü szárnyasak, a télre itt maradt emlősök, pelyhet, prémet kapnak ajándékul, a kényesebb honi növényeket is fütött üvegházba viszi a gondos kertész stb. S a mi a vetésre a hólepel, a gazdátlan vadra a pehely, a prém, vagyis a természet jósága, a mi az érzékeny virágra az ápoló kéz, az a szegény iskolás gyermekekre azok a fennkölt szellemek, kik az ő melegséget árasztó kandallójuk mellett sem feledkeznek meg szeretteikről, hogy őket igazi keresztény szeretetteljes vonzalomban, istápolásban részesitsék.

A magasztos tárgy előadásának meghallgatása után egyhangu határozattá emelte az iskolaszék, hogy a várbeli Tantestülettel egyetértőleg és karöltve a szent karácsony estéjén iskolai ünnepet rendez, mely alkalommal felruházza a szegénysorsu iskolás gyermekeket s egyuttal elfogadtatott a következő szivhez szóló felhivás kibocsátása, mely a gyüjtő ivek homlokzatán áll s mely megérdemli, hogy szórulszóra ide iktassuk.

„A közelgő karácsony-est a keresztény vallás hagyományos szokásaiban s a gyermekvilág örömeiben a családi élet legkegyeletteljesebb ünnepe.

A hit és reménység vigasztaló sugara sohase hat fénylőbben és magasztosabban, mint éppen e szent napon, mikor a legelhagyottabb szegény családok gyermekei is, kiktől a sors a szülői szeretetен kivül mindent megtagadott, az emberbaráti szeretet érzetétől várják jóviseletük megjutalmazását.

Szerezzük meg ez örömöket a szegények és elhagyottak jó gyermekeinek. Hadd lássanak mosolyt az ártatlan ajkakon, derüt az arczokon azok is, kik az egész hosszu éven át csak borut és könnyeket láthatának.

A gyertyák fényében, az ágak zöldjében a hit és reménység sugara fog vigasztalólag és erőtadólag bevilágitani a szegények és elhagyottak sötét jövőjébe.

A várbeli fiu- és leányiskola szegény tanulói részére óhajtunk ajándékot osztogatni.

Az e czélra szükségelt költségek beszerezhetése tekintetéből teljes bizalommal fordulunk mindazokhoz, kikben az emberszeretet és vallásos kegyelet érzelme buzog, hogy barátaik és ismerőseik körében szives gyüjtéseik által ez óhajt valósitani kegyeskedjenek.

Az ajándékok vásárlását és szétosztását az alulirt iskolaszék által kiküldött bizottság fogja ellenőrizni.

A kegyes adományok dr. Kemény Ferencz (lakik: I. Országház-utcza 7.) iskolaszéki gondnok úrnak, vagy Farkas József vezető-tanító úrnak adandók át és azok hirlapilag fognak nyugtattatni.

Kelt Budapesten, az 1893. évi november 7-én tartott várbeli iskolaszéki ülésből.

Dr. Gombár Tivadar, iskolaszéki elnök. **Kosutányi Géza**, iskolaszéki jegyző.“

E gyönyörüen megfogalmazott felhivás, a megindított nemes mozgalom, előre tudjuk, meghozza a kivánt eredményt, s azoknak lelkét, szivét, kik ezt kezdeményezték, kik jó szivük sulatát követve, ahhoz bármily csekély adakozással hozzájárultak, a szent karácsony ünnepén kimondhatlan boldogság tölti be s értük a segélyezésben részesült ártatlan gyermekek áhitatos, forró imája száll az Égbe.

Farkas József.

Budenz József emléke.

A Budenz József asztaltársaság f. hó 19-én Fukáts Jánosnak a „Zöld fához“ czimzett vendéglőjében 19 gyermeket ruházott fel teljesen. Az ünnepély egyuttal gyászünnepély is volt, mert az asztaltársaság feledhetlen elnökének, megboldogult Budenz József emlékének volt szentelve. A kitünő tudós és jó barát, a jótékony ember érdemeit, a gyermekek és a társaság előtt Venzel József a következő lendületes és emelkedett beszédben méltatta:

Tisztelt Társaság! Kedves gyermekeim! Meghatottan állok itten, a midőn az igen tisztelt elnök úr megbizásának megfelelve, titeket kedves gyermekeim az asztaltársaság nevében üdvözöllek, hozzátok intézek egynehány szót azon jeles férfiú helyett, aki még két évvel ezelőtt maga üdvözölte az akkor egybegyült kisdedeket; azon kitünő férffú helyett, aki ezen asztaltársaságot tulajdonkép alapitotta, a melynek ő éveken át elnöke volt és a kinek eme asztaltársaság majdnem tiz évi fennállását köszönheti. Ő meghalt. Nagy veszteség ért minket, az asztaltársaságot, de nagy veszteség ért titeket is, kedves gyermekeim, mert ő, ki mint tudor, mint tanár, mint hazafi egyaránt kimagaslott embertársai közül, nagy emberbarát is volt, de különösen kedvelte és szerette a kis gyermekeket és ha a sok szellemi munkától elfáradva, barátai körében letelepedett, soha sem feledkezett meg azokról a kis honfiakról, akiket mi a haza reményének mondunk és a kik hivatva vannak maholnap a szent hazát testtel-lélekkel, teljes erővel és odaadással szolgálni. O meghalt. Ott nyugszik kint a „németvölgyi“ temetőben és ha utatok egyszer arra vezet, álljatok meg ama sirkő előtt, a melyre rá van irva: „Itt nyugszik Dr. Budenz József tanár“, emlékezzetek meg róla kegyelettel és imádkozzatok érette egy „Miatyánkot“, mert ha ezt valaki valaha megérdemelte, akkor bizonyára ő, szeretett, elfelejthetetlen barátunk, Budenz József.

Áldás emlékére!

Az emberek meghalnak, de alkotásaik, ha jók, megmaradnak, megmaradnak különösen akkor, ha oly jó szellem által vannak áthatva, mint a mi asztaltársaságunk. Azért az akkori alelnök, mostani igen tisztelt elnökünk Kolumboff úr azon zászlót, mely a haldokló Budenz József kezéből kiesett és melyre az „Emberbaráti szeretet“ és a „Jótékonyság“ fel van irva, megragadta s fennenlobogtatta és mi, kik a jótékonyság szolgálatában állunk, eme zászlót örömest és lelkesen követtük.

S ime az eredmény nem maradt várakozásunk mögött, mert a tagok száma azóta növekedett, az egyleti vagyon gyarapodott és igyma azon szerencsés és kellemes helyzetben vagyunk, hogy Ő Felsége hőn szeretett királynénk nevenapján több gyermeket láthatunk el meleg téli ruhával, mint az előző két évben. Nem sokat adunk ugyan az egyeseknek, de a mit adunk, azt örömest és szivből adjuk. Nem is kivánunk ezért külön hálát, a mit azonban kivánunk, a mit óhajtunk és a mire titeket különösen kérünk, ez az, legyetek jók, legyetek szorgalmasak, legyetek engedelmesek és hálásak szülőitek, tanitóitok és jótevőitek iránt! Legyetek az emberi társadalom hasznos tagjai, de legyetek különösen szeretett szent hazánk derék, jóravaló és hü fiai. S hogy ez igy legyen, hogy ez mind beteljesüljön, arra adjon a kegyelmes Uristen egészséget, erőt és kitartást. A Mindenható áldása kisérjen titeket!

És most saját érdekeitekben emelem poharamat az asztaltársaság és minden egyes tagja egészségére, de emelem különösen Kolumboff elnök úr, Beranek alelnök úr, Hofhauser pénztárnok úr és Berka titkár úr egészségére, mert ők azok, kik a reájok ruházott és általuk szivesen elvállalt teendőket teljes odaadással teljesitették és kik ezáltal a mai est sikeréhez jó részt hozzájárultak.

Az Isten éltesse őket, az Isten éltessen titeket is!

A gyermekeket az asztaltársaság meg is vendégelte az ünnepély során, melyen többek között jelen voltak Kolumboff István elnök, Beranek József alelnök, Hofhauser Elek pénztárnok, Ginter Károly, Venczel József, Pyber Elek, Schödl Ferencz, Hönigschmidt József, Hartman István, Rajtsch Ferencz tagok és Berka Libor titkár. A gyermekek nevében Seiffert Jenő és Dinnyésy János mondottak köszönetet.

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval, mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden 5 előfizető után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkel forduljanak hozzánk, mi készséggel szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kishirdetésekre is, mely eladás, vétel és mindenféle ügyletek elintézésére alkalmas. . .

A „Buda és Vidéke" előfizetési árai:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Borvásár.

A lipótnapi országos vásárunk is befejeződött; minket budaiakat a pesti oldalon lefolyt vásár kevésbbé érdekel úgy, mint a nálunk megtartott budai borvásár, — e csekélynek látszó kiskereskedelmünk, ezen a pár héten, egy kis mozgalmas napokat hozott a mi elárvult budai városrészünkre.

Láttuk ez idő alatt, hogy jönnek-mennek az emberek, egyik itt, a másik ott költött, valamint a korcsmák és szállodák élénkültek, a mészárszékek, dohánytőzsdék és más eféle üzletekben ismeretlen arczok fordultak meg, hozva mireánk is egy kis pénzforgalmat, mely után úgy vágyunk, mint tikkasztó forró nyárkor egy kis kellemes, levegőt megtisztitó, csöndes esőre.

Ezzel a vásárral meg vannak elégedve úgy az eladók, mint a vevők is, — az eladók azért, mert áruikat jobban értékesithették, mint a legutóbbi vásárokon, — a vevők pedig azért, mivel most jobb minőségü árut nyertek, mint más alkalommal.

Ugy hiszszük, áldásthozóbb lenne reánk nézve is, ha a mi borvásárunk is, úgy mint a kőbányai sertéskereskedés s a pesti oldalon tartatni szokott posztó-, gyapju- s bőrvásár nemzetközivé fejlődhetne, — de ez még igen távol van; jöttek ugyan vidéki vevők is, de ezek száma alig vehető figyelembe; külföldre, Bécsbe és más vidékre is szállitottak az árusok egy kevés bort, de az alig tett 50—100 hektolitert ki; de hát végre ez is csak valami eredmény a még egész fiatal, kezdetleges borvásárunkon és érjük be vele a jövő jobb eredmény reményében.

A lefolyt vásár a következő volt, hozatott: 3890 htl. bor és 385 htl. pálinka, eladatott 2526 htl. bor és 365 htl. pálinka. Az árak következőleg alakultak: vörös ó bor 18—26 frt, vörös új bor 15—21 frt, fehér ó bor 18—28 frt, fehér új bor 14—18 frt, siller ó bor 16—18 frt, siller új bor 14—17 frt. Törkölypálinka 1 htl. 32—38 frt, szilvapálinka 50—56 frtig hektoliterenként.

A borvásár a kedvezőtleu idő következtében nyolcz nappal meghosszabbittatott, de csak négy napig tartott a folytatása, mivel az áruk nagyobb mennyisége elkelt, ez idő alatt különben a vásár eléggé élénk volt.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. Az óbudai 3369. és 3472. számu tjkvekben foglalt a Viehtränk-dülőben fekvő 4611. 4827. 4610. és 4826. hrszámok alatt felvett legelőrészletek fele részei: Pálinkás Jánosnéről öröklés jogczimén 130 frt becsárban kiskoru Pálinkás Mária, Borbála, Katalin, József, Ferencz, Lajos és Károlyra;

2. a budai 2773. számu tjkvben foglalt, a Zöldmáldülőben fekvő 450 □ öl területü szőllő fele része 70 frt becsértékben Haszmann Annáról kisk. Haszmann Terézre öröklés jogczimén;

3. a budai 2129. 6423. és 2891. számu tjkvekben foglalt 3693. hrsz. a., az országuton, Tölgyfa-utcza 18. sz. a. fekvő ház, 7093. hrszámu 800 □ öl területü svábhegyi szőllő és az 5742. hrszámu 800 □ öl területü rókushegyi szőllő Andraschek szül. Tilly Terézről öröklés utján és 7580 frt becsértékben: Deutsch Istvánné szül. Andracsek Erzsébetre, Miakovics Mátyásné szül, Andracsek Katalinra és Hauberl Józsefné szül. Andracsek Borbálára;

4. a budai 1886. számu tjkvben foglalt, (3212. 3213.) hrsz. a vizivárosban, Ilona-utcza 57. sz. a. fekvő háznak és a budai 8371. sz. tjkvben 6681. hrszám alatt foglalt 600 □ öl területü viziváresi szőllőnek fele részei öröklés utján és 1997 frt becsértékben Binder Jánosnéről: kiskoru Binder Saroltára és Jenőre;

5. a budai 4623. számu tjkvben 9549/a. hrszám alatt felvett, a Koronaerdőben fekvő 1 hold 800 □ öl kiterjedésü szántó fele része: Michlberger Józsefről 960 frt vételárban özv. Saxlehner Andrásnéra;

6. a budai 4612. sz. tjkvben A † 9534. hrsz. a. felvett, a kamaraerdőben fekvő 1200 □ öl területü szántó Deigner Józsefről 720 frt vételárban: özv. Saxlehner szül. Pelikán Emiliára;

7. a budai 9723. számu tjkvben foglalt 6978. hrszámu, az Istenhegyen fekvő 1 hold 200 □ öl területü szőllő Ternyei Farkasról 2940 frt vételárban Dr. H. Arányi Taksonyra:

8. a budai 8923. számu tjkvben (6700—6801/3.) hrszám alatt felvett, a Virányos-dülőben fekvő 812 □ öl területü szőllő Leipniker Gyula és nejéről 2000 frt vételárban Friedländer Jenő és nejére;

9. a budai 4961. 5968. 3006. és 6541. számu tjkvekben foglalt 5905. 5904. 5906. és 5920/a. hrszámok alatt felvett, a Termékeny-dülőben fekvő 1000. 850. 1100 és 1450 □ öl kiterjedésü telkek és azokon épült egy ház 13600 frt együttes vételárban Grulich József és nejéről árveréseni vétel jogczimén Gál Károlyra és Kertser Istvánra;

10. a budai 3082. számu tjkvben 6040. hrszám alatt foglalt, a Termékeny-dülőben fekvő 1350 □ öl területü szőllő Brenner Mátyásról 1500 frt vételárban Nagy Lipótra;

11. a budai 2236. számu tjkvben 5672. hrsz. a. foglalt, a Ferenczhalom-dülőben fekvő 500 □ öl területü szőllő Holzspach Péterné és társairól: Steinhausz Naftali és nejére 400 frt vételárban;

12. a budai 9744. számu tjkvben (6429—6432/b.) hrszám alatt felvett, 1600 □ öl területü, a Virányos-dülőben fekvő nyaraló Eberling Józsefről 17,000 frt vételárban Steinbach István kir. közjegyzőre és nejére lipcsei Fabricius Máriára;

13. az óbudai 1282. sz. tjkvben 3552. hrszám alatt felvett, a Rotheinsiedler-dülőben fekvő 600 □ öl területü szőllő kiskoru Máry Jolán és testvéreiről 150 frt vételárban Deutsch József és nejére;

14. a budai 1356. számu tjkvben 2310. hrszám alatt felvett, a II-ik kerület, fő-utcza 47. sz. ház $^1/_4$ része 8000 frt értékben Bukovszky Annáról ajándék jogczimén: Zenkl Lajosra;

15. a budai 9748. számu tjkvben 7295/14. hrszám alatt felvett, az I. kerületben, az Istenhegyen, 1047 □ öl területü erdőtelek a fogaskerekü vasuti társaságról 3600 frt vételárban Aigner Sándorra;

16. az óbudai 2076. sz. tjkvben 2023—2027 21. hrszám alatt felvett, a III. kerületben, Einsiedlerrieddülőben fekvő 275 □ öl területü házhely fele része Brachtl Miklós és nejéről öröklés jogczimén: Massauer Ferenczné szül. Brachtl Zsófiára;

17. a budai 1534. számu tjkvben 2662. hrszám alatt felvett, a vizivárosban, Kacsa-utcza 9. sz. a. fekvő ház fele része s a budai 6242. számu tjkvben foglalt 6144. 6145/5. 6144. 6145/6. és 6144. 6145/10. hrszámok alatt felvett, a vadaskert-dülőben fekvő 2 hold 400 □ öl, 2 hold 1076 □ öl és 2 hold 628 □ területü erdőtelkek Huber Antalról: Wagner Alajosné szül. Huber Máriára öröklés jogczimén;

18. a budai 6227. 6578. 5835. 3033. 3014. 3015. és 3011. számu tjkvekben foglalt 5949. (5950. 5951.) 5952. 5953. 5917/a. 5917. 5917/b. és 5910. hrszám, a Termékeny-dülőben fekvő, összesen 5850 □ öl területü szőllők 6280 frt együttes vételárban vb. Grulich József és nejéről: Mauthner Adolfra árveréseni jogczimén;

19. Az óbudai 339. számu tjkvekben A † 1672. hrszám alatt felvett, Óbudán a Filatori-dülőben fekvő 24 hold területü ingatlan báró Lipthay Béláné szül. Mack Amáliáról 30,000 frt vételárban Ringer Jakabra;

20. a budai 5826. számu tjkvben A † 5393. hrszám alatt felvett, a III. kerületben, a Józsefhegyen fekvő 650 □ öl területü szőllő Scherter Gyula és nejéről: Leister Ferencz és nejére 2800 frt vételárban;

21. a budai 9732. sz. tjkvben A † (9800—9801/a.) hrszám alatt felvett, az I. ker. Kőérberek-dülőben fekvő 1058 □ öl kiterjedésü szántó Weber György és nejéről 2000 frt vételárban: dr. Takács Endre és nejére;

22. a budai 4606. sz. tjkvben 9502. hrsz. a. foglalt, az I. kerületben, Koronaerdő-dülőben fekvő, 1 hold 1250 □ öl területü szántó $^3/_8$-ad része Ritter Anna és Mariáról 400 frt vételárban Hauser Györgyre;

23. az óbudai 1235. számu tjkvben A † 4115. és 4208. hrsz. a. felvett, a Viehtränk-dülőben fekvő 950. és 590. □ öl kiterjedésü legelőrészletek Ecker Teréziáról: Thaller István és neje szül. Karl Erzsébetre 108 frt vételárban;

24. az óbudai 3734. sz. tjkvben foglalt 1585. 1704/b. 1762. 2522. hrszámu, a III. kerületben, a Sandried-dülőben fekvő 1375, 1041, 550. 1525 □ öl kiterjedésü ingatlanok Haszmann Antal és nejéről 1600 frt vételárban Kren Pálra;

25. az óbudai 422. sz. tjkben foglalt (670. 671.) hrszám alatt felvett, budán, Kerék-utcza 33. sz. a. fekvő ház Massauer testvérekről 2600 frt vételárban Baranyai János és nejére;

26. a budai 6694. számu tjkvben 7427/b. hrszám alatt felvett, az Orbánhegyen 1649 □ öl kiterjedésü szőllő Schmidt Kristófról 4947 frt vételárban: Papp Károlyra, Laky Dánielre és Petri Elekre;

27. a budai 2885. számu tjkvben 5876. hrszám alatt foglalt 400 □ öl kiterjedésü Rókushegyi szőllő $^1/_{14}$-ed része kisk. Berger Erzsébetről: Berger Terézre, Józsefre, Magdolnára, Ferenczre és Annára;

28. a budai 3162. számu tjkvben 7218/b. hrsz. alat felvett 1200 □ öl kiterjedésü svábhegyi szántó Fill Mihályról 750 frt vételárban: Eszterle Mártonra és Antalra;

29. az óbudai 1149. sz. tjkvben (962. 963.) hrszámu, a Solmári-utcza 26. sz. a. fekvő ház Hatzala Mihályról 2000 frt vételárban: Prósz Józsefre;

Különfélék.

— **Budai irók és művészek összejövetele.** Felkéretnek azok a budai irók, művészek és szerkesztők, kik az alakulandó szövetségben résztvenni akarnak, hogy deczember hó 3-án az első kerületi polgári kör helyiségében d. u. 6 órakor megjelenni sziveskedjenek. — Az előkészitő-bizottság.

— **Felolvasások.** A népszerü felolvasásokat rendező társulat helyiségében II. kerület, főreáliskola II. emelet, november 30-án, délután 5 órakor König Gusztáv felolvasást tart, czime: A szép, jó és igaz. — A II. ker. Polgári Kör felolvasó estélyeit, melyeket minden vasárnap délután 6 órakor körhelyiségeiben tartand meg, 1893. évi deczember 3-án kezdi meg, a midőn Dr. Margalits Ede tanár fog „Gyakorlati életbölcsesség" czimén felolvasni. A felolvasni. A felolvasásra, mely nyilvános és ingyenes, a nagyérdemü közönség ez uton is meghivatik.

— **A „Mercur" tekéző társaság** a Kleinhackel-féle „Sörkocsi" szálloda I. emeleti disztermében f. hó 22-én fényesen sikerült hangversenynyel egybekötött tánczvigalmat rendezett. A hangverseny rendkivül fényesen folyt le, melyhez nagyban hozzájárult az igen jó kedély és a kitünő jó zene. A tánczvigalom, mely világos kivirradtig tartott, a legkedélyesebb hangulatban oszlott fel. Az első négyest 20 pár tánczolta. Jelen voltak: Hirschecker Tilda, Gürsch Emma, Buzik Anna, Wiesenberger Róza és Wiesenberger Irma kisasszonyok, továbbá Ludvig Lajosné, Seide Józsefné, Arnold Róbertné, Rotta Nándorné, Heisler J.-né, Stowasser Jánosné, Seide Emilné, Schwarz Sándorné, ifj. Sitz Károlyné, Heinz Jánosné, Kleinhackel Józsefné és Röszler Károlyné úrnők.

— **Budakesziről.** Nagy örömmel fogadták a budakesziek azt a hirt, hogy Fekete és társai a Krisztinavároson át Budakesziig egy villamos vasutra nyertek engedélyt. Az örömöt fokozza ezenkivül a telefon bevezetése, a mi azonban sok gátba ütközött. Az a különös eset történt, hogy mikor már a póznák fel voltak állitva és a sodronyt akarták kifeszitení, ekkor vették észre, hogy az uthoz közel levő élőfák elvonják az áram erejét s addig a huzalt hiába vonják, mig a fák kiirtására a hatóság engedélyét meg nem nyerik. Még egy kuriozumról kell megemlékezni és ez az, hogy mikor a telefon titkos közléseihez szükséges állványt kihozták, azt nem lehetett egy házba sem bevinni, mert nagyobbra szabták a budakeszi házaknál. Ezen a bajon is segitenek és nemsokára, süt vagy esik, telefonon szólhatunk Budakeszire.

— **Összejövetel.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata tagjai f. hó 29-én Schierer Károly vendéglőjében (I. ker., Hadnagy-utcza 2. sz. a.) jönnek össze.

— **Zenedarabok 1848-ból.** Kreith Béla gróf a szabadságharcz ereklye-muzeuma számára nagyon érdekes emlékeket gyüjtött össze. Fölkutatta és megszerezte és 1848—49-iki harczra vonatkozó összes zeneműveket. A zenetörténelmi szempontból is becses emlékek egyik legérdekesebbike a Haynau-galopp, melyet Londonban adott ki egy angol zeneszerző. Haynaut, magyarországi viselt dolgai miatt Londonban csaknem meglinchelték, ebből az alkalomból iródott a galopp, mely annak idején egész Angolországban nagyon népszerü volt. Ezeket a zeneműveket később Palotásy Gyula átirásában ki is fogják adni. — Midőn e hozánk beküldött közleményt a közönségnek ajánlanánk, érdekesnek találnánk, ha a budai polgári gárda indulóját valaki beküldené.

— **Családi estély.** A II. ker. Polgári Kör saját helyiségeiben (II. Bombatér 3. sz. I. em.) folyó évi deczember hó 2-án, szombaton, hangversenynyel, szavalatokkal és mulattató mutatványokkal egybekötött családi estélyt rendez, melyre nemcsak a kör tagjai, hanem az ezek által bevezetett férfi- és hölgy-vendégek is hivatalosak. A kör rendező bizottsága minden igyekezetét oda irányitotta, hogy változatos müsor által a kedélyességet és jókedvet fokozza és

tekintettel a már egy izben megtartott ily estély nagy sikerére — a midőn ugyanis tág helyiségeink a megjelenteket alig birták befogadni — és figyelembe véve a közös vacsora 65 kr. teritékárát, bizton remélhetni, hogy a minden téren ujitó kör ezen intézménye is csak azon közkedveltségben részesülend, mint többi, számos intézménye.

— **Hasznos könyv.** Dvorzsák János irótársunk befejezte két évtizedig tartó szorgalmas munka után nagybecsü és hasznos művét, melynek czime „Magyarország Helységnévtára, különös tekintettel a társadalmi viszonyokra és közlekedésre". Kiadja a „Havi Füzetek" kiadó-hivatala, II. kerület, Donáti-utcza 3. sz. A diszes kiállitásu vaskos két kötetre terjedő könyv ára 12 frt, a „Buda és Vidéke" előfizetői 3 frt kedvezményes árban kapják. Közelebb e derék dolgozatot bővebben méltatjuk, addig is ajánljuk előfizetőinknek.

— **Budai fotografiák.** E czim alatt fog a „Buda és Vidéke" a közéletben szereplő alakokról árny- és fényképeket közölni. A szerkesztőség ezennel felkéri mindazokat, kiknek tolla hegyére kinálkozik egy-egy alak leirása, hogy azzal mielőbb a szerkesztőséget felkeresni sziveskedjenek. A leirás humoros lehet, de sohasem sértő. Tréfa közé elvegyithető sok igazság is, de mindig keztyüsen. Kérjük munkatársainkat és olvasóinkat, hogy a budai fotografiák rovatunkat gazdagitani sziveskedjenek.

*

— **Ujdonság.** Wellisch Zsiga várbeli és krisztinavárosi kávés, ki az alaguti kávéházat — költséget nem kimélve — a lehető elegancziával és kényelemmel rendezte be, Marburgból meghozatta a ködfátyol-képek legujabb berendezésü gépszerkezetét s pár nap mulva a vendégek a hosszu téli estéket e szép és mulattató látványosságban gyönyörködve tölthetik el s ha még hozzá vesszük a kávésnak azt a szivélyes készségét, melylyel ugy a kiszolgálás, mint egyéb tekintetben is a magasabb kivánalmaknak igyekszik megfelelni, minden ajánlás felesleges, ajánlja e kedves szórakozó hely maga magát.

*

— Dr. Rényi, Darvas és Finy gyógyszerész „Sanitas" **szikvizét,** mely sterilizált szürt bacteriummentes vizből és vegytiszta folyékony szénsavból készül, a legmelegebben ajánljuk és egyszersmind értesitjük tisztelt olvasóinkat, hogy a főképviseletet és raktárt Budán: Szöllősy István gyógyszerész (Krisztina-utcza és Karácsonyi-utcza sarkán) vállalta el, a hol házhoz szállitásra, valamint mindennemü megrendelések elfogadtatnak. A sterilizált bacteriummentes „Sanitas" **szikviz** diszes szines üvegekben készül és époly árban kapható, mint a közönséges szikviz. A „Sanitas" szikvizabrüsszeli tudományos akademián első rendü kitüntetést nyert és az orvosok egyedül ajánlott szikvize.

*

— **Brindza Janó** a maga jóizü humorával hozzászóll a polgári házassághoz. Sikerült kis füzete Heisler J. kő- és könyvnyomdájában 20 krajczárért kapható.

*

— **Panasz.** Fuchs Jenő polgártársunk ma megjelent szerkesztőségünkben és felkért panaszának közlésére. Az ő istállóját, mely szerinte minden tekintetben megfelel a követelményeknek, az I. kerületi elöljáró ur kifogásolta és elrendelte 20 napos záros határidő alatt, hogy azt a kerületi elöljáró úr előirásai szerint hozassa rendbe. Nevezett polgártársunk ebben az intézkedésben személyes zaklatást lát, mert lakhelye környékén és szomszédságában vannak olyan istállók, melyek a közegészségi szakályoknak nem felelnek meg, mig az övé igen — és ezekre nem terjed ki az elöljáróság figyelme. Szivesen szolgál adatokkal, ugyszintén azokra a háziurakra is kér egy kis vizsgálatot, kik még mindig nem closetnek rendeztek be árnyékszékeiket. Az elöljáróság végzését jogtudatában különben fellebbezte.

A testi nevelés teendőiből mennyi tartozik az iskolára és mennyi a szülőre.

Vannak igazságok, melyeket csak az igazság kedveért szokás elmondani, gyakorlatilag a társadalom viszonyai miatt nemcsak hogy nem érvényesithetők, de a társadalomnak számtalan igényeit, számtalan rendelkezéseit ezen igényekkel ellentétben kell megvalósitania. Az állambölcs tudja, hogy ha mindenki kötelességét teljesitené, hogy akkor fölösleges a törvény, az államforma, a hadsereg, de jelenleg nem változtatható viszonyok miatt és rendbontó elemek fékentartása miatt a személyes szabadságot nagyban korlátozó hadseregnek hive. Az orvos tudja, hogy betegét élelmezési, ápolási és sok hygienikus szempontból legjobban kezelheti privát lakásán, melynek előnyeit a legtökéletesebb kórház sem közelitheti meg, melyet tehát ezen szempontokból elvet, de az emberek nyomora miatt a kórházat közegészségügyi intézménynek tartja. A paedagogus is ha elismeri, hogy a nyilvános iskoláztatásnak vannak előnyei az otthon tanittatás fölött, azt vallja, hogy legkifogástalanabbul növelni és tanitani otthon lehet, de az emberek viszonyai és hiányos képességei miatt a nyilvános iskoláztatás mellett szól. A theoriában való meggyőződés és a praxisban kénytelen cselekvés ilyen viszonya között volt e sorok irója is, midőn nem a tantervekbe lefektetett, hanem általában a jelenlegi generatio testi neveléséről gondolkodott. Semmi kétség, hogy ha az iskola külberendezése a szellőzés és épitkezés, taneszközök szempontjából nem esnének oly kiáltó kifogás alá, mint a fővárosban is az iskolák legnagyobb részében, a vidékről nem is szólva, még akkor is határozott orvosi meggyőződés, hogy hygienikusan nevelni, testi nevelésről gondoskodni legjobban tud az idejével rendelkező és ahhoz értő szülő. De ez theoria. A praxis az, hogy a testi nevelés helyes módjával kevés szülő van tisztában, idejével pedig alig rendelkezik közülök némelyik. Az iskolára van bizva minden. Az iskola tanitson, neveljen, az iskola adjon majd egyszer kenyeret. És midőn az iskola ugy ahogy ezen föladatnak megfelel, a testi nevelésről sem iskola, sem szülő nem gondoskodnak, mert a most divó heti két órát ne nevezze senki testi nevelésnek. És mit látunk ennek következményeképen. Egy gyermekvilágot, mely fölül áll annak a tündérvilágnak, melyet a kevésbbé „művelt" öregek érett észszel siratnak. Figyeljük meg gyermekeinket: azokból kiveszett a szineket szomjazó szem, a szineket szomjazó phantasia, kiveszett a kedélyes gyermeki lélek, látjuk megvalósulva azt, a mit banalisan szoktunk mondani, hogy nincsenek többé „gyermekek".

A semmi által nem korlátolt róna gyermeke játékai között tanulja meg a féktelen szabadságszeretetet és akadályokat nem ismerő szivósságot; a tiszta levegőben, tiszta patakokban és dús lombozatban bővelkedő hegyvidék gyermeke derült kedélyben és vig munkaszeretetben növelkedik föl, de a város a maga szük utczáival, szük lakásaival, iskoláival, melynek rossz padjai testet lelket ölők, a város egy ideges, egy elmebetegségekre hajlamos, egy öngyilkosság eszméjével telitett társadalmat produkál. Látunk benne egy új intelligens osztályt növekedni, törékeny akaraterővel, sivár kedélylyel, alkudozó meggyőződéssel. Ha a társadalon azon a lejtőn, melyre jutott, tovább haladna, akkor támadna az új ember, páratlanul raffinált, a természet legmélyebb titkaiba behatoló lélekkel, de omlatag, törékeny, labilis testben. Mert gondoskodva van a műveltség nagy központjaiban gyermekszinházakról, gyermekbálokról, gyermekkönyvtárakról, de nincs játék, s nincs annak nevezhető testi nevelés.

A gyermek magától is eleget ugrál, szoktuk nagy bölcsen mondani. Nem lehet föladat itt a czivilizácziónak a test szervezetére káros hatásáról elmélkedni. A mult század legjobbjai szóltak a kérdéshez. Az emberiség már döntött abban az értelemben, hogy dogmájává tette, hogy az emberi nagyság legidealistikusabb nyilvánulásaiból, a czivilizáczió termékeiből tabula rasat nem fog csinálni, de a test neveléséről hatványozott mértékben fog gondoskodni. De megtörtént-e az? Az iskola legalább hallgatag a szülő kötelességévé tette azt. De mintha nem igen bizott volna benne, órarendjébe fölvett heti két tornaórát. Hát ne áltassuk magunkat, mondjuk ki nyiltan, hogy valamint a szellemi nevelést, ugy a testi nevelést (értve alatta a gyermek aktivitásán alapuló részét) nem bizzuk többé a szülőre. Nemcsak azért, hogy a multban sem felelt meg ebbeli kötelességének, nemcsak azért, hogy az egy megbizhatatlan, ellenőrizhetetlen tényező, de legfőképen azért, mert a testi neveléshez a szelleminél jóval kevesebb érzéke van, a szellemi nevelésnek a czivilizált társadalomban a megélhetés szempontjából való fontosságát a legegyszerűbb szülő is meg tudván érteni. Hogy az államnak, vagy községnek, szóval a szellemi neveléssel foglalkozó tényező egyébként jogosult-e a testi nevelés közvetitésére, köteles-e a tagjainak ezen igényeiről is gondoskodni? Hát hiszen a test és lélek egy közös individium jelentkezései. Ha az állam vagy község ugy gondolta, hogy joga és kötelessége a kötelező szellemi nevelés, miért nem karolja épp ugy fel annak egyik leghatalmasabb bázisát, a test harmóniáját. Valamint joga és kötelessége a szellemi rész, úgy joga és kötetessége a testi igényeket is kielégiteni. Elcsenevészett polgárokban várna szellemi harmóniát, vagy elcsenevészett polgárokkal akara honvédelem kötelességének eleget tenni? Feleljen e kérdésre lelkiismerete szerint, s más feleletet nem képzelek, mint a testi nevelés oly nagy mérvü, iskolába való concentrálását, hogy valamint a tanrendszer terjedelmétől művelt polgárokat, ugy testi nevelésétől edzett polgárokat remélhessen, s a szülőre nem hagyni mást, mint a testi nevelésnek a gyermek passivitásán alapuló részét: u. m. táplálást, öltöztetést, életrendet s nagy részben a bőrápolást. A szülő ezen teendői körül oly elvek követésére volna utalandó, melyek az iskola intentióival s irányával összhangban vannak.

(Folyt. köv.)

Dr. Mittelmann Bernát.

Pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Alapittatott 1848 évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Bocskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TÖRKÖLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likör és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848 évben.

Eredeti magyar szalon-regények mélyen leszállitott áron:

Flóra. (Egy magyarországi pópa leánya.) — **A kicserélt feleség. — A Papách-család szerencséje.**

Irta Királyfalvai Gerhárt Gy.

Mind a három egy forintért

megrendelhető utánvét mellett a »Haladás« kiadóhivatalánál Budapesten, Mária Valeria-utcza 4. sz.

MÉZET

ajánl legfinomabb és feltétlen tiszta minőségben teljes garanczia mellett

KÜHNE FERENCZ

az első magyar kereskedelmi méhészet tulajdonosa

BUDAPEST, (BUDA)

I. (Krisztinaváros) Attila-utcza 151.

Hársfa vagy akáczfaméz

Palaczkokban à 1 kgr. . . . . frt 1.— kr.
» » 1/2 » . . . . . » —.55 »
» » 1/4 » . . . . . » —.30 »
Palaczk nélkül, mérve, kilója . . . . » —.80 »

Öt kilogrammtól felfelé Budapesten díjmentesen házhoz szállitva. 5 kilos postacsomagban, hársfa vagy akáczfavirágméz (pléhdobozban) vidékre bérmentve és csomagolással frt 3.80 kr.

A méz élvezése mindenkinek ajánlható, miután az az emésztést jobban mint bármely más élvezési szer, elősegiti és orvosi tekintélyek véleménye szerint, teljesen és minden másnemü anyag kiválasztása nélkül, vérré változik. A testnek nyujtott méz teljesen annak tulajdonává válik s részben a testi melegség, részben vérképződésre szolgál, miért is tiszta méz mint melléktáplálék különösen növésben levő gyermekeknek és öreg embereknek is nemcsak melegen ajánlható.

Minthogy azonban nem mindegy, mily mézet választunk élvezési szerül, másrészt a közönséges eljárás szerint, t. i. a méhrajnak kénnel való kiirtása által nyert méz, gyakran élettelen méhek hulláit, elhullt sarjadékot, viaszmolyt, virágport, penészes, piszkos viaszrészeket és más tisztátlanságokat tartalmaz, ez okból a t. cz. közönséget ezen határozottan egészségellenes anyag élvezésétől óva intjük és ajánlunk érette teljesen tiszta, a centrifugal szóró géppel a sejtekből nyert tiszta virágmézet és reméljük magunknak ezáltal t. vevőink teljes megelégedését kiérdemelni.

Legujabb

divatu **czilinder-** és **nemezkalapok** minden létező alakban, **saját készitményü férfifehérnemüek**, gallérok, kézelők és nyakkendők, esőernyő, nadrágtartó, sárczipő és mindennemü férfi-divatáruk a legolcsóbb árakon.

BUDAPEST (BUDÁN)

II., fő-utcza 7. sz., a lánczhid közelében

Mechlovits Béla

kalap- és férfi-divatáruk gyári raktára.

Tüzelőanyag-raktár

HERZMANN FERENCZ

BUDAPEST,

I., Krisztina-körút 97. sz.

Raktár mindennemü **agyagcső, kémény-süvegek** (Zsolnay-féle gyártmány), **czement-lemezek, vizhatlan mész, Portland-czement, fedél- és épitő-téglák**, továbbá mindennemü **szárazfestékek, fedő- és elszigetelő kéreg, mész és homok** és minden az épitési szakmába vágó czikkekből.

Általánosan ismert jóságu **porosz Weidensteinsegen-féle darabos és koczka-szén**, valamint **Baglyasi-féle köszén, faszén és gyertyánfa a legjutányosabb árakon házhoz szállitva.**

Gyors kivitelről és tökéletes mértékről biztositom.

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositást minden ügyben. Kérdések **„Kalauz“** czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkereséshez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

GANZ és TÁRSA

vasöntöde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Specziálitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzómüvek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

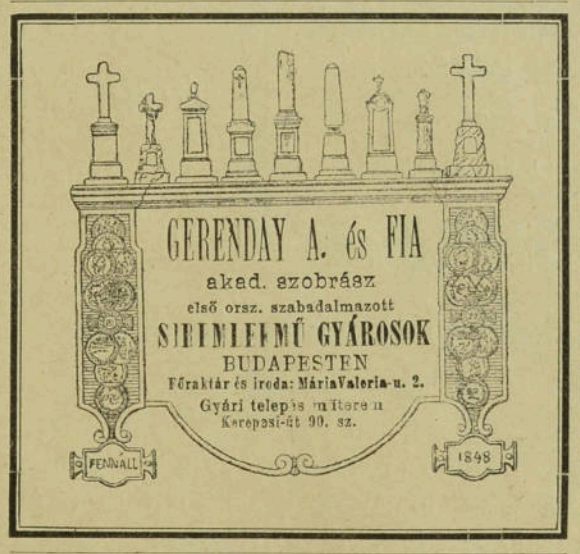
Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek. Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

PÉNZKÖLCSÖNÖK

a **„Budai Takarék- és Előleg-Egylet“** — szövetkezet korlátolt felelősséggel — II. kerület, plébánia-utcza 4. sz. (alapittatott 1880. évben) előnyös feltételek mellett **pénzkölcsönöket** nyujt egyleti tagok részére és pedig **személyhiteleket 800 frt erejéig kezességre** és **részletvisszafizetés mellett, magasabb összegeket** pedig **jelzálogi bekebelezésre vagy kézi zálogra és hosszabb részlettörlesztési** kedvezmény mellett. Elfogad továbbá egyleti tagok által **befizetendő és felmondás alapján visszafizethető törzsbetéteket** kedvező kamatozás mellett.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

MIKITY JÁNOS

fogorvos (Zahnarzt)

a 17. sz. katonai kórház volt assistense, végez mindenféle **szájmütéteket, fogtömeséket (plombirozás)**, készit **mü- és ék-fogakat.**

Rendel 9—12-ig, 2—5-ig.

I. ker., Vár, Tárnok-utcza 26. sz.

Szerkesztőségünkben megrendelhető ***Erdélyi Gyula*** *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

Jelentés.

Van szerencsénk a t. cz. közönséggel tudatni, hogy

Mű-selyem-festő

és

vegytisztitó-intézetünk budai fióküzletét,

mely eddig II. ker. fő-utcza 10. sz. a. létezett, **f. é. november hó 1-én** ugyancsak

II. ker., fő-utcza 17. sz.

alatti házba (gr. Andrássy-palota) helyeztük át.

Tisztelettel

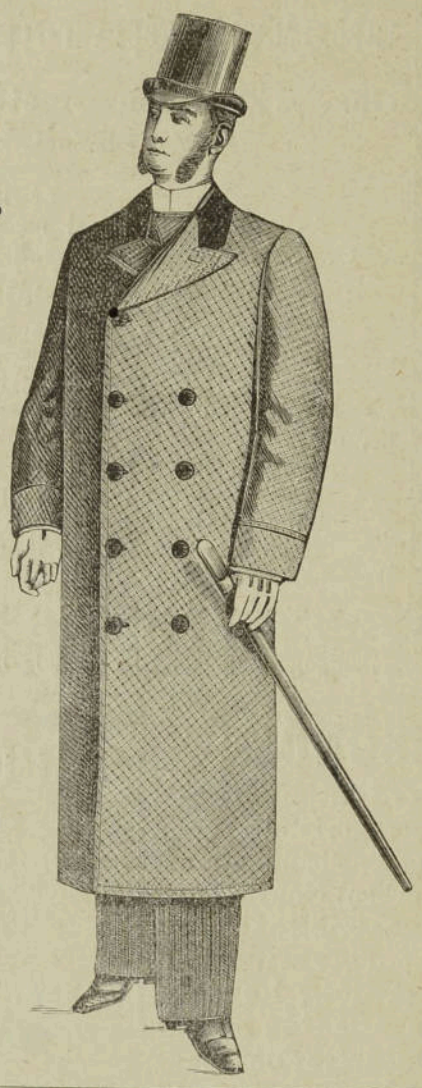
Kovald Péter és fia.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Ajánlja jól berendezett raktárát az őszi és téli idényre.

Valódi angol ruhakelmék,

ISZLANDI FLANEL és PLISSE-BARCHETEK,

Jæger-féle alsóruházat,

saját készitésü uri- és női-fehérnemű Király-chiffonból.

Gallér, kézelő, nyakkendő és esernyő

valamint

futószőnyeg és **prágai bőrkesztyű** nagy választékban.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli idényre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

A **főraktárhoz** fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

Ebl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. fensége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

Értesités.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Szerényi Béla úrnak a **Svábhegyen** ujonnan épült házában **a nap minden idejében** mindennemü **sütemény és pecsenye megsütésére alkalmas kemenczét** épitettem a mélyen tisztelt közönség kényelmére.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel

Löwenstein Antal,

cs. és kir. udv. sütőmester.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit **Bergl Sándor**

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a **»Magyar Szabadalmi Közlönyt«**

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

BURES HENRIK

keztyü- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyüket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 48. sz. Vasárnap, deczember 3.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 31. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Buda ujjászületése.

A mit egy pár évvel ezelőtt reménykedni nem is mertünk, ugy, látszik megvalósul, t. i. hogy a budai szöllő-hegyek mint szöllők ujjáteremtessenek. Ezen ujjáteremtés első sorban a budai bortermelők szivós akaraterejének köszönhető, mert nem tudták elfelejteni e földnek jó és sok szép tulajdonát, e földet, melyet az Isten csakis szöllőnek teremtett.

Hisz láttuk, még a laikus is, hogy az utolsó években, bármily kitünő a talajunk, valamint annak fekvése — buza, árpa stb. nem termett rajta oly kitünőségben, mint azt a régi szöllők kitünő állása után reménykedni lehetett.

Tehát ujjá lesznek teremtve a budai hegyek szöllei, az igaz, nem oly terjedelemmel, mint voltak valaha, de annál okszerübben, a mi minden esetre nem veszteség. Mert voltak sok szöllődülőink, melyek bizony annak nem valók voltak, — mert hiába, igazuk volt az öregeknek, midőn azt mondták: „ott, a hol az eke könnyen járhat, eke járjon, csak a hol nem járhat, oda való a kapa“ — tehát vesztünk a terjedelemben és pedig a fővárosnak valahára a budai oldalon való terjedése folytán.

Nem lehet eléggé hálát adni azért, hogy reménységünk megvalósul, mert nagy szót foglalnak magukban a budai hegyek, nem oly másod-harmadrangu bor terem ám rajtuk. Kár volna örökké, ha a természetadta kitünő talajt, fekvést, éghajlatot ki nem használnánk. Kevés reklám volt neki szánva, (a mi századunkban már nem áll az: „jó bornak czégér nem kell“), mindamellett az egész világ tudja, hogy a budai bor kiállhat versenyre sok névvel biró más vidék borainak termésével, melyet sok esetben nem jó voltának, hanem a reklámnak köszönhetett. Hisz nézzük a bordeauxit, ugyan nem egész más, mondjuk, tisztelettel emeljük ajkunkhoz a poharat, ha evvel a hires franczia borral van töltve, mintha budaival volna, pedig nincs külömbség e kettő közt, csak egy és pedig az, hogy e franczia bornak több hire van, a budait pedig nem hirleltük.

Valaki ugyan azt mondhatná, miért nem csináltatok ép oly reklámot, mint a francziák, hisz nektek annál könnyebb lett volna, miután hasonló fajta borral rendelkeztetek és tőlük az előnyt már tapasztalhattátok. Hát igaz, csak egy baj, az intelligenczia hiánya volt a fő-fő ok, csak hogy ennek kifejlesztésére az állam, valamint a másik érdekelt fél, a főváros, lett volna hivatva.

Mert a budai szöllőmüvelési intézet felállitásával nem tettek még eleget, annak a megkedveltetéséről is kellett volna gondoskodni, ez pedig nem történt. Most azonban, midőn a fillokszera pusztitásai folytán megtörtént, pomológiai intézetté lett, illetőleg jövő év elején át lesz alakitva; pedig ha valaha, ép most az egész országban, minden egyes szöllő-szakiskolára szükség van az oktatás, de főleg a kisérletezések tekintetében. Mert hiába, lehet valaki hires szakember, de megfigyeléseinek, tapasztalatainak nincsenek oly nyomatékai, mint egy szakintézet tantestületének vagy akár a tantestület egyeseinek kijelentései.

Elismerem, hogy az országnak szüksége van egy pomológiai intézetre, csakhogy akkor annak felállitása ne történjék másnak kárára.

A főváros, ez még kevesebbet tett a budai szöllők érdekében, mint az állam, pedig ez közelebbi érdekeltségi viszonyban állt. Most nyilik alkalom a régi nemtörődéssel szakitani és pedig nagyon kevés áldozattal. Itt az ideje, de halogatás nélkül, most lehetne olcsón helyes dülőutakkal, fordulókkal, vizlevezető árkokkal stb. ellátni a szöllőhegyeket, — most, midőn még kevés van kiültetve, midőn olcsón, vagy talán ingyen adnák az egyes tulajdonosok a kivánatos területet — nem pedig akkor, midőn óriási költséggel már kiültetve vannak a szöllők.

Hisz szerény igényekkel lépnek fel a termelők. Nem kérünk mi kamat nélküli kölcsönöket, nagyobbszerü adókedvezményeket stb.

Különben is nézzük ezen főbb kivánságokat közelebb meg:

A dülőutak ily rendszerben, mint most vannak, fenn nem tarthatók, mert részben helytelen irányban (sok teleknek

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZAJA.

Eljátszott élet.

(Rajz.)

Irta: **Ördögh Gyula.**

Még mint VI. osztályos gimnazista gyerekek jártunk együtt egy távol vidéki városkában.

Mikor megismertem őt, félénk, tartózkodó modora, igénytelen külseje alatt a legegyszerübb és jámborabb vidéki diákgyereket hittem benne, ki eme ugyancsak provinciális jellegü városkáján kivül még alig-alig ismert, látott és tudott valamit a nagy világból. S mig többi osztálytársaimmal, kik mint a fővárosból ideszakadt s igy „tapasztalt diák“-ot állandó érdeklődéssel rajzottak körül, mindegyikkel csakhamar megbarátkoztam, őt még látásból is alig ismertem. Összes, mit felőle hallomás után tudtam, hogy Tarsolyinak hivják, most közepes diák, az alsóbb osztályokban azonban a legszorgalmasabb tanulók egyike volt, különben valami költői véna is csergedeznek benne, jegyzék meg később társaim.

Ekkor már érdekelt is. Megismerkedtünk hát s megbarátkoztunk és lettünk — egy időre — „elválaszthatatlanok“-ká.

Volt valami benne, a mi lekötötte iránta érdeklődésemet, őt egész valójában, bensőleg megismerni, kitanulmányozni.

Hisz a sors már kora gyermekségemtől fogva hányt vetett; megismertem, kitanultam még gyermekészszel társaim körül sokféle érdekes alakot, jellemet, kiknek képei a gyermek képzelem mesés szineivel rajzolódtak lelkembe. És ha talán volt is közöttük, kivel lelkem is rokon lett volna, korán elszakadtunk egymástól. Kerestem hát ujra és folyton egy igaz barátot s azért próbáltam kiismerni társaim jellemeit.

Akkor is lekötött az ő őszintesége, szelid tekintete, csendessége. Igy ismertem meg őt barátságunk kezdetén.

Ezután az iskola padjain egymás mellé kerültünk, együtt jártunk-keltünk mindenütt az erdőn, a réten, együtt faragtunk verseket, együtt szőttünk merész, fényes álmokat. Ő a magas idealista, én inkább a fontolgató és számitó realista. S tán e magas idedbizmusának is tudható be, hogy ez anyag-, ez érdekvilággal különben oly keveset törődött. Tanulását egyre jobban elhanyagolta, külsejére, megjelenésére nem sokat adott, a pénzt — bárkitől jött légyen is — semmibe se vette, már tudniillik visszafizetés esetén. Ép ezen oldalról tapasztaltam benne intenzivebb ismeretségünk után csakhamar olyat, ami nem kevésbé meglepett erkölcsössége, sőt bizonyos alamuszisága mellett, mely miatt akkoriban még holmi deákcsinyekre sem használhattuk.

Olyan valami furcsa könnyelmüség, — hogy ugy mondjam — ledérség volt az, melylyel bármily kollegiálitási és baráti kötelezettséget saját énjét illetőleg semmibe sem vett, társaival szemben hova-tovább tulságig kihasznált.

De mindezt korántsem számitásból, avagy épen furfanggal, hanem mintegy kényszerült, őszinte fellépésével, egyszerü modorával tette, ugy hogy inkább megszánva, sajnálva őt, egyikünk sem tagadhatta meg azt, amiért hozzá fordult. Persze viszontszolgálat részéről, daczára a számtalan jóakaró, baráti figyelmeztetéseknek, legtöbbnyire ismeretlen maradt.

S ez a kezdetben kicsinyes jellemhanyagsága lett az a féreg, mely később rohamosan rágta alá jövőjét, ambicziójét; — mert volt benne, ha nem is talentum, de törekvés, igyekezet nemesebb és magasabb czélok után.

Ezalatt barátságunk lassan-lassan hült, hidegült egymás iránt; s midőn érettségi vizsga után, melyen ő elbukott, eliszéledt az osztály, mi is elváltunk, barátságunknak vége lett.

Itt fenn az egyetemen ugyan egy év multán ismét összejöttünk, de már a régi viszony közöttünk teljesen megszünt. Mert hisz ez a különben is könnyelmü, nagyvárosi élet következésképen csak szította, hatványozhatta benne ama lappangó jellemgyöngeséget, mely már annyi ifju éltet tönkre tett.

Az egyetemről fél év multán kimaradt, majd dijnokoskodott ügyvédeknél, irodákban, hivatalokban egy ideig, de csakhamar kikopva mindenünnen többnyire csavargott, kószált, vágyis rohant az örvény, az elzüllés utjára.

De nem, még ekkor nem züllött el egészen

nincs is utja) vannak vezetve, továbbá évenkint igen gyakran járatlanok a felfakadó talajviz vagy nagyobb esőzések folytán; forduló vagy kitérővel nem birnak elég számban, ha pedig birnak, oly oly pontokon vannak azok elhelyezve, hogy köszönet alig van bennök. Ha már pedig a dülőutak területével takarékoskodni akarunk, azt csak akkor tehetjük, ha megfelelő pontokon elegendő kitérőket csinálunk, hisz csak elképzelni is boszantós dolog, ha egy hosszu dülő uton egymással szemközt találkozik két terhelt kocsi, mily fáradságba és nagy idővesztő munkába kerül, mig az egyik-másik kocsit visszatolják, ha lehetséges, mert nagy esőzések alkalmával alig legyőzhető akadályokkal kell küzdeni

Másodsorban a vizlevezető árkok részbeni átalakitására, valamint javitásukról kellene gondoskodni.

A fő javitás szerintem abban állana, hogy az árok egyszersmint kocsiut nem lehet, ezáltal több helyütt kövekkel védgátakat lehetne felállitani, a mi elejét venné annak, hogy az árkok oly aránytalan mélységgel birnának, mint ma majdnem minden budai árok bir.

Ezen védgátak felállitásával továbbá biztositthatnának az árok mentén levő telektulajdonosok, hogy telkeikből nem vesztenek földcsuszamlások által, mint ez eddig minden évben történt. Továbbá helyes árkok huzása által egyik nagy bajnak elejét lehetne venni azáltal is, ha helyenként iszapfogókat állitanának fel, miáltal nemcsak a viznek rohamosabb lefolyása volna gátolva, hanem olcsóbb alkalmat adna arra a termelőnek, hogy nem a második, harmadik határból hordassa vissza a viz által lehordott földjét.

Harmadsorban felemlithető a felügyelet, az őrzés, mely ugyan ma is megvan, de oly botrányos állapotban, hogy nélküle sem lehetne rosszabb az állapot.

Ez ügyben annyi panaszt, annyi javitani valót hozhatnánk fel, hogy e lap keretébe nem is férne, de eltekintve ettől, azért sem sorlom fel, miután köztudomásu, hogy a képviselőház asztalán ez ügyben már is egy javaslat fekszik, mely ma-holnap életbe lép és ezáltal talán e nagy bajunkon segitve lesz. Tehát várjuk be annak fény- és árnyoldalát.

Felemlitendő továbbá az az ázsiai állapot, melyben a mezei kutak léteznek, nem is merem leirni azokat a tárgyakat, melyek ily kutból, melynek vize csakis ivásra használtatik — merittetnek.

Mig a fővárosban az egészségi viszonyok felügyeletét és elővigyázati óvintézkedéseit (nagyon helyesen) a legnagyobb fokra emelik, addig a főváros kültelkeire még a legkisebb gondot sem forditanak, pedig mibe kerülne e kutaknak minden évben, egyszeri kotrása és egy állandó tetőzet készitése?

A többi sok apró bajok közt felemlithető még az a nevetséges állatkimélés is, mit több izben tapasztalunk a főváros intézkedései által, mert az csak nevetséges, hogy a verebek és a többi, a gazdára kártékony állatok védelemben részesülnek; pedig miben és mikor hoznak nyulak, verebek stb. hasznot a fővárosnak? Vagy elegendő haszonnak tekinthető az a bérlet, a mit a főváros vadászterületéért kap, arányitva az óriási károkhoz, melyet ezek a gazdának, bortermelőnek, kertésznek évenkint okoznak.

Müller János.

A Gellérthegy jövője

Novák Ferencz és **Palóczi Antal** építészektől.

III. A Gellérthegynek mint üdülő- és sétahelynek parkozása.

Hygienikus viszonyaink tudvalevőleg nem igen kedvezők. Fás és ültetvényes terek tekintetében nagy nélkülözésben szenved fő- és székvárosunk. Pedig birjuk a nagy Dunát, a jobbparti hegyes, erdős vidéket, de az innen áradozó üde, pormentes levegő mivé válik, mire tömött házsorainkon végig terjed? Sürü, nehéz tömeggé sürüsödik az már, amikor még csak alig van érintkezésben a pesti parttal és annak utczai forgalmával.

A budai hegyoldal jó s egészséges levegőjét épségben kell, hogy tartsuk, s e miatt, ha már a városban terek alkotására nem jutott, különösen megmentendők azon levegőforrások, melyek a budai hegyekről fakadnak.

A Gellérthegy jó része s különösen plateauja mindenesetre nyilvános parkozásnak kell, hogy fenntartassék. A Gellérthegyen csak rövid idők előtt megkisérlett ültetvényezés, minden aggodalom és félelem daczára, szerencsés fejlődésnek indult. Ma is már kiváló szeretettel keresi fel a fővárosi lakó a szép és nagyszerü kilátást is nyujtó üde sétahelyeket, s csak akkor győződik meg arról, mily könnyü módon érhetett oda fel. Az eskü-téri hid épitése következtében e megkezdett parkozás tovább folytatandó egész a hidfő előtti térig, 1. azért, mert e hegylejtő meredekségénél fogva ujbóli beépitésre teljesen alkalmatlan, és 2. mert ezáltal a Gellérthegy alján lévő fürdők, mint a Rudas-, Sáros- és Rácz-fürdők alkalmassá tétetnek gyógyhatásukat intenzivebben kifejteni.

Ezáltal is már közelebb érnék azt, miszerint a gyógyforrásokban oly nagyon bővelkedő Budapest, azokat jobban fejleszsze, hogy idővel csak el lehetne érni, miszerint Budapest számos gyógyforrásaival is keresett fürdő-várost képezhessen. Ha a hegyi sétányt közvetlenül e fürdőkkel kapcsolatba hozzuk, ugy mulhatlanul annak keresettségét, látogatottságát fogjuk fokozni, s igy azok jövedelmezőbbekké is tétetnek. De nemcsak a finánczialis szempont esik itt latba, hanem az, miként gyógyforrásaink hirnevének terjedésével az idegenek látogatását annak minden előnyeivel elősmozditjuk.

De épp ugy, mint a mai ültetvények, a hegy lejtőin egész a hidfőig kiterjesztendők, ugy, hogy még a hid teréről közvetlen már a hegyi parkba lépni lehessen, ép ugy kivánatos, hogy a hegy magaslata, annak plateauja is megfelelően parkoztassék. E parkozást kivánja a felállitandó ezeréves emlék, mint közvetlen környezetet, de a fenntartózkodást is csakis ültetvényekkel lehet lehetővé tenni, ha a szelek ellen védő czitadella-falak eltávolittattak.

E parkozás eszközlése és fenntartása végett is

4. vizvezetéki medenczék felállitása válik szükségessé. De nemcsak e szempontból, hanem egyáltalában az itt és a környezetben való letelepedésre nézve szükséges, hogy magaslaton fekvő vizmedenczével birjon e környék.

A mai vizellátás a budai hegyeken azon természetes rendszeren alapul, hogy minden önálló hegyvidék a saját vizmedenczével bir. E rendszer a Gellérthegyre nézve is kell, hogy alkalmaztatást találjon, s miután a Gellérthegy a várhegy- és naphegyet magasságban jóval felülmulja, mindezen helyek vizellátás tekintetében ide csatolhatók; ugy a Gellérthegy magaslatán központos és terjedelmes vizmedenczék elhelyezendők lesznek. E vizmedenczéket lehetne a czitadella kő- és falazási anyagának egy részével kiépiteni. A viznek könnyebbi felhozatalára nézve egy közép-állomásra szükség lesz, hogy részben szivattyuzás, részben nyomás által a magas vizmedenczék megtölthetők legyenek.

Miután a vizszolgáltatás a Gellérthegyről az egész környezetre nézve nélkülözhetetlen, e hasznossági institutióval igyekeztük construálni azon nagyszabásu emlékmüvet, mely 1000 éves történetünk dicsőségét hirdetendő, itt a Gellérthegyen találandja legméltóbb, legszembetünőbb helyét.

IV. Ezredéves nagy emlék.

Hogy a Gellérthegy impozáns nemzeti emlék felállitására van prädestinálva, az többszörösen konstatált tény. Helyzete a fő- és székváros központjában, kimagasló koronája kiválóan alkalmassá teszik arra, hogy viselje — a bevezetésünkben felemlitett: magasztos jelképét — állami önállóságunknak — 1000 évet datáló dicsteljes multunknak!

Első tekintetre is mindenki előtt bizonyos, hogy ha a Gellérthegyen nemzeti emlékmü létesitendő, az csakis óriási dimenziókban történ-

---

Hiszen fiatal volt, ifju volt! Nyilni, virulnia kelletett hát szivének is!

Nos, igen, kinyilt, virult is és hajtott olyan virágokat, melyeknek mézét — mert hát melyik virágnak ne volna méze? — azok a szegény lepkék, kiket a véletlen arra hajtott, ugyancsak drágán fizettek meg . . .

Még akkor történt, mikor az egyetemről csak egy éve, hogy „kitanult“. Találkoztam is egyszer velök a Margitszigeten. Olyan szelid jóságos arczu kis lányka volt! a ki látta őket igy együtt, az első, az idealis szerelem boldogságának megtestesülését hitte bennök, pedig akkor már a bün utján lehettek. Sajnálattal tekintettem feléjök, ott ettek-ittak, ozsonnáztak fényesen, urasan.

Egy hó mulva azután véletlenül az utczán ismét találkoztam Tarsolyival. Hanyagul volt öltözve, kopottas, avult ruhában. — „Sétált“.

Első kérdésem ama kis lányka volt. S ő azzal a régi diákkori együgyü őszinteségével, majdnem bárgyuságával mondá el szerelme történetét:

„Szerettem őt; szerettük nagyon egymást. Dehát nem tudtam sehol egy rongyos dijnokságot se kapni. Nohát ő aztán apja üzletéből, mert hentes volt az apja, hát — — hisz ugyis az övé, Etelé lett volna minden, egyetlen gyermek volt, hát jogosan is nyulhatott a kasszához és — kisegitett engem. És az a barom hentes, a marha, mikor megtudta, szegény lányt elkergette a háztól, elment szolgálni, valahol szobalány. Igazán érzem, hogy nagyon szerettem . . . Egy kötetnyi versem is van, ki szeretném adni; mert már kell valami után néznem . . . Kérlek, ha talán . . .“

De már a többit nem hallottam, otthagytam . . .

Ez hát az első szerencsétlen áldozat?! . . . Hányadiknál tarthat azóta?! . . .

*

A napokban találkoztam vele ujra, de most már ő sem mert megismerni. Ott ült valami megvénhedt, helynélküli konyha-nympha társaságában egy dunaparti utolsó rendü korcsma fülkéjében. Ivott, mulatott, dőzsölt, — Dulcineája erszényéből kitelhetett.

Megdöbbenve néztem s nézett ő is, de csak egy pillanatig, — hölgye ölelési rohamai s csókjai sietének szertetüzni lelkének tán önkénytelenül feltüremlő boruját . . . Undor és szánalom! . . .

Ez hát az a csendes, szótalan vidéki kis diákgyerek, az az együgyü, alamuszi iskolatárs, az az „elválaszthatatlan“ jóbarát?! ez, a ki egyre mélyebbre és mélyebbre sülyedve, teljesen elzüllve most már ily utakon tengeti tovább, haszontalanul, apró könyelmüségekkel eljátszott életét a társadalom posványában, hogy szaporitsa a naplopók, a proletárok lebzselő tömegét . . .

És szülei?! . . . Oh, azok a szegény, egyszerü iparos szülők ott abban a vidéki kis városkában, mit tehetnének egyebet, — nagy áldozatokkal felnevelték, kitanittatták gyermeköket, most hát járjon a maga lábán — s várták, várják még egyre mindig nagy reményekkel elbocsátott fiuk dicső visszatértét.

hetik. Természetes, mikép ily terjedelmü műnek költségei is nagyok.

Hogy az előállitás lehetőségét e tekintetből is előmozditsuk, erre nézve következő javaslatot gondoltuk szemmel tarthatónak és ajánlandónak:

1. Az emlék alépitményéül a gyakorlati szükségnek megfelelő — és mindenkép megvalósitandó — vizmedenczéket gondoljuk felhasználhatóknak.

2. Gyakorlati, illetőleg tudományos czéloknak szolgáljon az emlék felső kimagasló része.

3. A czitadella épitési anyaga egész terjedelmében felhasználtassék, és

4. összegezni lehetne a különféle felállitani szándékolt emlékek pénzalapjait, hogy igy egyesitve az erőket, valóban nagyot lehessen produkálni.

Emigy főbb vonásokban jelezvén a szemeink előtt lebegő kivihetőség módozatait, a tervezett ezer éves emléknek tüzetes leirását kisérelјük meg.

Tervezett emlékművünk nagy alépitményen nyugszik, mely alépitményt a magas vizmedenczék képezik, a melyek együttesen félkörü és nagyterületü terraszt alkotnak. Kapcsolatosan evvel mesterséges vizesést kontemplálunk, hogy ünnepélyes alkalmakkor azokat müködésbe lehessen helyezni s avval a hatást — különösen villamfény hozzávonásával — a lehetőségig fokozni.

Erre való tekintettel a viz menetét kőfallal keritettük, az utakat az esésen át hidakon vezetjük át, hogy ezek is a látvány fokozására közremüködjenek. A vizesés alsó szakasza függélyesen esik le a természetes sziklákon és azért természethüséggel is fogna hatni!

A vizmedenczék által képezte félkörü sik s nagyméretü terraszon emelkedik a tevezett ezredéves nagy emlék.

A tervezésnél felmerült szempontokat egyenként taglaljuk s e miatt kiterjeszkedünk:

1. Az elhelyezésre. Az emlék kell, hogy ugy terveztessék, hogy az a Gellérthegy configuratiójának megfeleljen, alakja természetszerüleg kiváljék s lehető legelőnyösbb oldalát forditsa a város nagyobb központos területe felé. Nem alkalmas erre a Gellérthegy azon része, mely a város felé élben kiszökellik, mert ott csak keskeny nyereg vagyon, mely elég területet sem ád, de továbbá csakis egy álláspontból (a rakpart fővámtéri tájékáról) hatna. A város felé terülő egész széles plateauja jobban kinálkozik az elhelyezésre, azért emlékünk csaknem ugy, mint a czitadella van irányitva.

2. Alakjára. Itt a már felmerült eszmékkel is kellett foglalkozunk.

A legtöbb hiveket eddig a Pantheon eszméje tudta gyüjteni. És e magas eszmény mindenesetre a realizálását érdemli, de — minthogy az épp ugy részleteinek müvészi kiképzésével, mint általános összbenyomásával kell hogy hasson, kétségtelen előttünk, hogy erre a Gellérthegy fensikja nem alkalmas, miután a városról, valamint a közvetlenül előtte előforduló nézőpontok különösen magasságra nézve roppantul differálnak.

Ide, nézetünk szerint oly alaku emlék kell, mely a városról nézve — tehát igen messze és alacsonyan fekvő álláspontról is hasson, de hatása — el ne veszszen, lehetőleg azonos legyen avval, ha a néző az emlékhez felközeledik.

De kell, hogy mindenesetre oly méretekkel tünjék ki, mely a magasságnak, valamint a hegy kiterjedésének megfeleljen, s azért bizonyos, hogy nagy méretekkel kell itt jönni, nagy alakokkal s nem részletekkel. E miatt annak

3. Tárgyát kellett tüzetes megfontolás alá venni.

Az emléknek mindenesetre egy oly szentélyt kell magába foglalnia, mely méreteiben és alakitásával is méltó legyen arra, hogy a nemzet ezredévi történetének főbb momentumait képben vagy szobrászati műben megörökitse. Erre nézve 30 m. átmérőjü kupolával fedett szentélyt terveztünk, mely nyitva, ill. ajtóval lévén ellátva mind a 4 világtájék felé, jelképezvén, hogy az utókornak a nemzet dicsőségét mintegy nyiltan hirdeti. E csarnok a terraszon felül ismét lépcsőzetes alépitményen emelkedik ki.

Kiséri ez emlék zömét egy ives oszlopsor, mely kiváló emlékezetü férfiak szobrainak elhelyezésére van szánva. Ez a mint a távolságról csak konturjaival hat és azokkal az emlék hatását emeli, a közelből való megtekintésre müvészileg kidolgozott részletekkel lőn tervezve. Mindezekben és ezeket kisérően nemcsak az épitészetnek, hanem a festészet és szobrászatnak tág tért kivánunk nyujtani az alkotáshoz.

A mint alépitménye a tervezett ezredéves emlékünknek hasznos czéloknak szolgál, ép ugy kivántuk az emlék fölött magasan felnyuló oszlopos részt hasznos czélokra forditani. Mindenütt tapasztaljuk ama törekvést, hogy meteorologiai s fizikai megfigyelések szempontjából a magasságba törnek, mint az Eiffel-torony, a Prága melleti Lorenzhegyen emelt kilátó-torony, sőt Németországban mesterséges hegyek összehordását tanácsolják. E miatt van tervezetünkben a magas torony a kupolás szentély felett, mely tetejében observatoriumot tartalmaz. Ha a hegy 128 m. magasságához az emlék mintegy 130 m. magasságát hozzáveszszük, ugy az observatorium itt körölbelül 250 m. magasságban fekszik a Duna 0 pontja felett. Alig lehet ily magasságra feljönni bármily nagyméretü kupolás épülettel, de a hegynek silhouettjéből bizonyára csakis oly élesen felmeredező toronyalak emelkedik ki hatásosan, mig minden kupolás épitmény a hegy körvonalában elenyészik, azzal összefoly.

Csak nagy körvonalokban irtuk le a tervezett ezredévi történetünket megörökiteni rendelt emlékművet, a mely tervezésünkben kiváló gondot forditottunk a helyi körülményekre, a hegy-magasság-, alak- és körvonalaira, nemkülönben mérlegeltük elérhető hatását is.

Tervünkben a végrehajtás lehetőségével is számoltunk, a miért a különféle emlékalapok összegezésére még külön is reflektálunk. Több külön álló emlék felállitása van a fő- és székvárosban vajudásban, különösen a régi idők- és emberekre vonatkozólag, m. pl. Szt. István, Mátyás stb.-ek szobrai, szabadságszobor s egyebek.

Tervezett nagy emlékmü az ezeréves multunk emlékét kivánja azon kimagasló ponton megörökitni, s ebben a mult nagyságai, emlékezetességei mind helyet találandnak. Helyes volna tehát idézett különböző emlékmüvek alapitványait összefoglalni egy nagy közös emlékmü számára, hogy igy a lehető legnagyobb és leghatásosabbat teremtethessünk.

A fő- és székváros terein vagy egyebütt felállitott speciál emlékek csak a követlen környezetre vannak impressióval, mig itt a fő- és székvárosi Gellérthegy ormán felállitot emlékmüvel, mely messze a városon tul is volna látható, — a nemzet összeségére hatunk s nem csak annak egyes külön körei- vagy töredékeire.

A testi nevelés teendőiből mennyi tartozik az iskolára és mennyi a szülőre.

(Folytatás és vége.)

A gyökeres változásnak azonban egyik főfeltétele, hogy a testi neveléssel külön testi nevelő foglalkozzék. E kivánalmat az indokolja, hogy a testi nevelés kivánatos terjedelme napi 3—4 óra időt igényel, mi határozottan külön erőket involvál, mivel ennyi fölösleges idővel akár elemi, akár középiskolai tanitóink alig rendelkeznének. De az alapos képzés szempontjából is, a mi ugy a gyermekre, mint a testi nevelőre értendő. A tanitóra nézve áll ez oly értelemben, hogy a testi nevelés számtalan alakjainak teljes elsajátitása határozottan indokolttá teszi egy külön ily irányu képeztetést és foglalkoztatást, a mi lehetővé teszi, hogy az egyén egész müködése, egész ambicziója egy eszmének, a testi nevelésnek szolgálatába szegődjék. A gyermek szempontjából oly értelemben, hogy odaadó, szakképzett testi neveléssel főleg ilyenek részéről láttatnék el.

Mi legyen a testnevelés tárgya? A legnagyobb hiba volna itt jelszavak után indulni. A testnevelés öleljen föl mindent, a mi erre előnyös. Az egyoldaluság valamint káros a tudományban, ugy káros a testnevelésben.

Hogy vajjon játék-e, torna-e avagy athletikai versenyek? Mindegyiknek megvan a maga jelentősége. Hiába volna lemondani bármelyikről, midőn tudományosan bebizonyitott mindegyiknek bizonyos mértékben a saját czélszerüsége. Természetesen mindezek megfelelő helyiséget, megfelelő berendezést igényelnek.

Következőkben adnók a testnevelés egy órarendjét, tekintettel a délelőtt, délutáni tanitásra, nem mintha ezt helyeselnők, — mivel hygienikus szempontból a naponkint egyszeri tanitásnak vagyunk hivei, — de kénytelenek voltunk a testnevelés követelményeivel a legtöbb helyen divó órarendhez alkalmazkodni és kénytelenek voltunk tekintettel lenni erre azért is, mert társadalmunk táplálkozási idejét máról holnapra nem változtathatjuk. Figyelembe vettük először a melegebb hónapok délelőttjét. Tudvalevő a játékok földeritő, jókedvet csináló hatása, és czélszerü volna e hangulatot az egész nap folyamára állandósitani, azért reggel a 4 elemi iskolában a tanitás megelezőleg $^3/_4$ óráig tartó játékot, a tanitás végeztével a törődött testnek, a pettyhüdt tagoknak $^1/_2$-órai tornát tartunk szükségesnek. Elegendő helyiség hiányában a tanulók fele tornázhat, másik fele játszhatik. Délután a tanitás végeztével 1 óra játék volna, melyet az arra alkalmas hónapokban rövid idei fürdőzés követne a szabadban, rossz időjáráskor az iskolában berendezett fürdőben. A fürdőt azért tettük a játék után, hogy a test kellemes lehütésnek tétessék ki és mert tisztasági tekinteteknek is igy felel meg jobban. A téli órarend a nyáritól abban külömböznék, hogy elmarad a reggeli játék, de a délelőtti tornázást $^1/_2$-óra séta követné, a délutáni játék helyett pedig az elemi iskola két felső osztályában korcsolyázás gyakoroltatnék.

A középiskola alsó osztályaiban nyáron délelőtt a tanitás kezdete előtt egy órai játék, tanitás után $^3/_4$-órai torna. Délután a tanitás végeztével 1 órai játék, melyet fürdőzés követ. A téli órarend az elemi iskolákéhoz hasonlóan külömbözik a nyáritól, de az időtartam a fejlettebb szervezetnek megfelelőleg hosszabb lehet. A középiskola alsó osztályaiban szabad birkozással megszakitott táncz volna gyakorlandó.

Az órarendben nyilatkozó elv és berendezés a felső iskolákban is érvényesitendő, de még erősebb mértékben, az esteli órákban vivási gyakorlatokkal.

Az itt előrebocsátott órarend hygienikus szempontból nem kifogástalan. Ha mégis ezt bocsátottuk előre, annak oka az, hogy conservativ társadalmunk táplálkozási viszonyait, melyek a 12—2 órai időközre tették az ebédidőt, nem áll senkinek módjában máról holnapra megváltoztatni. Egy testnevelési rendszer, mely e helyett az egészségesebb, de practicus szempontból is czélszerübb, 5—6 órai ebédidővel volna csak megvalósitható, jó sokáig csak pium desiderium fog maradni. Az fog maradni, daczára, hogy jelenlegi ebédidőnk káros és czélszerütlen voltáról mindjobban meggyőződünk. Káros az emésztésre, melyet rossz irányban befolyásol egy délután akár testi, akár szellemi munka, de czélszerütlen practicus szempontból is, mert a legjobb munkaidő nemcsak hogy hosszasabban szakittatik meg a szünet által, de rosszabbul folytattatik is egy jelenleg divó ebéd anyagával megterhelt gyomor mellett. Egészségi és czélszerüségei szempontokból megfelelőbb egy 11 órai villásreggeli, azért, mert ez könnyen emésztődnék a később folytatandó akár testi, akár szellemi munka mellett, practicus szempontból azt az előnyt nyujtja másfelől, hogy körülbelül egy félórai idő e czélra elég. Az 5—6 órai ebéd után sem különösebb testi, sem szellemi munka nem volna végzendő. E 11 órai rövid ebéddel munkarendszerünk a nap egy nagyobb részére volna áttehető és intensivebben, nagyobb kedvvel gyakoroltatnék, mint most. Ugyanez áll az iskolai testi és szellemi nevelésre is, mely igy a d. e., d. u. rendszerről, melynél a d. u. tanitás nem lehet elég sikeres, csekély megszakitással a nap egy részében való nevelésre térhetne át.

Ilyen berendezés mellett testi és szellemi nevelési órarendünk a következő volna: A d. e. tanitást $^3/_4$-órai játék előzné meg, utána másfél órai szellemi munka, melyet $^1/_2$-óra torna követne. Következnék a villásreggelinek szánt 1 órai szünet. Ezután a gyermekek elemi iskolában 2, középiskolában 3 órán át szellemi munkával foglalkoznának, melyet közbe 10—10 percznyi szabad birkózás szakitana meg. Játék (a tanulók korához képest felváltva tánczczal

vagy vivással) és fürdőzéssel záratnék be napi gondozása a tanulóknak.

Ünnep- és vasárnapokon hosszabb kirándulások teendők. Ebben adtuk egy testnevelési rendszernek concrét alakját. Nem az órakijelölés formájában, nem is azok esetleges tartalmában látjuk a pamaceat a jövő nemzedék szervezeti regenerálására, de igen is napi 3—4 órai testi nevelés kötelező gyakorlásában. Ez van hivatva élénk vérmozgást, erős izmokat és mindenek fölött erős idegeket adni az uj nemzedéknek. És egy ilyen szervezetnek meg lesz a szellemiekre is a maga befolyása. Az erőben való bizalom elszántságot, bátorságot fog adni az uj nemzedéknek, de elő fogja segiteni a lélek moralis uralmát is a test fölött.*)

Dr. Mittelmann Bernát.

Babarczi Dr. Schwartzer Ferencz emlékezete.

Önmagunkat tiszteljük meg, ha a jóltevő elhunytak iránt lerójuk a kegyelet adóját, habár csak puszta szavakkal is, de mély érzéssel. Nemes jelleme, nemes szive és nemes gondolkozása oly mély nyomokat hagyott az emberi szivekben, hogy fájdalommal gondolunk az ő elhunytára. Vajjon van-e valaki, aki már nem emlékeznék arra a jóságos öreg úrra, kinek mindenkihez volt egy-egy szives, lekötelező szava, ki oly kedvvel állott az iskola kapui előtt, mikor az apróság tódult ki a — nekik szük — nagy kapun? S mily édes mosolylyal simogatta meg a kis kóczos szöszkét, meg a makranczos, bátor tekintetü ficzkó fejét! Boldogságát kifejezte akkor minden arczvonása, ha a szegényebb gyermekeknek adhatott 1—2 krt irkára, tollra, mellékelvén a krhoz rendesen egy-egy darabka czukrot s egy — téli baraczkot. S hogy érdeklődött az aprók minden apró-cseprő dolga iránt! Hogy eltudott beszélgetni azzal a szegény, nyomorult, rongyokba burkolt napszámos fiúval, kit majd megvett az Isten hidege?! A didergő fiú minden kérdésére szépen felelt az öreg úrnak, elmondta, mi az apja, hol dolgozik az anyja, hova járt a nyáron téglát hordani a bátyja, elmondta, hogy ő jobban szeret az iskolában lenni, mint otthon, mert otthon nincs miből befüteni! S e szegény fiúhoz alig pár nap mulva leszállt a jótékonyság angyala s didergő tagjait beburkolá szép ruhácskába. Vajjon ki küldte e nemtőt a gyermekhez. S ezután, mikor a fiú haza ment ringatni a kis bölcsőt, mintha kellemesebb lett volna a kis szobában a levegő s mintha az a tüzet régen nem látott kályha kezdene vörösödni? Vajjon ki melegité be e szobácskát?

A szenvedők jóakaró édesatyja, a szegények jótevő pártfogója, a gyermekek őrző angyala, a gyengébbek támasza, a szerencsétlenek vigasztalója és polgártársainak tanácsadó jó barátja volt. Fájdalom boritott el minden szivet, midőn értesültünk elhunytáról. De ő nem elégedett meg azzal, hogy életében annyi jót tett, még holta után is támogatója, láthatatlan vigasztalója akart lenni a szegény gyermekeknek, kiket ő úgy szeretett! Alapitványt tett ruhátlanok részére! 1000 frtot adott e czélra oly meghagyással, hogy annak kamataiból évenkint felruházandó néhány gyermek.

Babarczi Dr. Schwartzer Ferencz, kir. tanácsos eltávozott közülünk, de szelleme, de emléke sziveinkbe, mint pusztithatlan márványba van csillogó aranybetükkel bevésve!

Novemb. 25-én, Dr. Schwartzer Ferencz születésének évforduló napján ünnepély volt a krisztinatéri iskolában. Részt vett ez ünnepélyen az iskolaszék, a tantestület, néhány vendég és sok gyermek. S a gyermekek, neveiknek említésekor előléptek, átvették a tanitójuktól a nekik nyujtott ruhát, szépen meghajtva magukat, köszönték ezt meg s szép csendben távoztak örömmel, mosolylyal, boldogsággal. S az ott maradottak szemeiben felcsillámlott az a gyémánt, melyet az öröm könnyének nevezünk. 55 fiú és 66 leány, tehát összesen 121 gyermek lőn ellátva a szükséges téli ruhával. Kiosztottak 48 pár csizmát, 51 pár czipőt, 35 téli kabátot, 29 téli kendőt, 29 nadrágot, 50 ruhaszövetet és 9 mellényt. Mindennek az értéke meghaladja a 700 frtot.

Dr. Schwartzer Ferencz 1000 frtos alapitványa az idén, több mint 700 frtot kamatozott a hozzó hasonló jószivü emberek adománya segitségével. Az atyának méltó fia, Dr. Schwartzer Ottó, az iskolaszék elnöke minden évben kiegészíti az atyja által tett alapitvány kamatait 100 frtra. Isten áldása kisérje őt! Ez az igaz kivánságuk a felruházott gyermekeknek s a gyermekek őszinte fohászát a Mindenható mindenkor meghallgatja!

Az iskolaszék minden tőle telhető eszközt felhasznál a 100 frt megsokszorozására, tánczmulatságot rendez a szegény gyermekek felruházására, gyüjtőivetbocsát ki. S ime, az iskolaszék eljárásának helyességét fényesen bebizonyitotta a siker: 700 frt! Isten éltesse az iskolaszék minden tagját. A tánczmulatságok rendezése körül Szöllősy István és Muchmayer Ferencz, a gyüjtés körül a kiküldött albizottság dr. Szénássy Sándor, iskolaszéki alelnök elnöklete alatt serénykedett. Perthl Gézát, a gondnokot és Garay Antalt, az iskola igazgatóját illeti még elismerés fáradozásaikért a jó ügy terén.

Magának az ünnepélynek lefolyása a következő volt: dr. Szénássy Sándor az ünnepélyt megnyitván, az iskola IV. V. VI. osztályai elénekelték a szivhez szóló, magasztos éneknek, a Hymnusnak első versszakát, Garay Gizella, okl. tanitónő vezetése mellett, utána Garay Antal mondott alkalmi beszédet, kiemelvén a nap fontosságát, az alapitványozónak és nemeslelkü fiának érdemeit, buzditván, serkentvén a gyermekeket szorgalomra, jó magaviseletre — a tőle megszokott előadási modorban. Ezután az adományokat hálával telt beszédecskével megköszönte Pénzes Béla V. és Szkalka Janka VI. oszt. tanuló. A Hymnus második versszakának eléneklése után a gyermekek kikapták ruháikat s az ünnepély véget ért.

Jelen voltak az ünnepélyen: Bárány Zsigmondné, Garay Gizella, Mamuliti Irma, Payr Vilmosné, Stieberth Lotárné, Terbócz Istvánné és Szénássy Sándorné; az iskolaszék tagjai közül: Fekete József, Kertscher István, Miklós Gergely, Payr Vilmos, Perthl Géza, dr. Romy Béla, Stolcz István, Szénássy Sándor, Szöllősy István, Terbócz István és id. Ujhelyi Sándor; továbbá Bárány Zsigmond és Hoff Ferencz és a krisztinatéri iskola tantestülete teljes számban.

Hajós Mihály.

*) A »Tornaügy«-ből.

Válasz a Duna gőzhajózási-társaság tek. forgalmi igazgatóságának.

Mikor a „Tabán“ érdekében a Duna gőzhajózási-társaságról egyetmást megirtam, el voltam készülve arra, hogy felszólalásomra e lapokban feleletet kapok.

E válasz engem ugyan nem elégit ki, de — ugy hiszem — velem együtt a tabániakat sem. A megjelent sorok csak tájékozásul iratnak, avégből, hogy ha a tabániak elhanyagolt városrészük érdekében a Duna gőzhajózási-társasághoz küldöttségileg mennének, mit remélhetnek a társaságtól.

E válaszból meggyőződhetnek a tabániak, hogy mikor és mennyiben számithatnak a Duna gőzhajózási társaságra; azt a pénzügyi kirendeltséget, mit a Duna-partra kérnének a minisztertől, majd el lehet máshova is helyezni s ha a dunaparti kocsi-út esetleg makadamirozva lenne, majd a szállitást is csak valahogy eszközölhetik. A Tabánból az állomás elhelyezése állitólag azért történt, mivel részben azt többen kérelmezték és részben azért, mert a forgalmi akadályok azt felette kivánatossá tették.

Nem látom be, miért tették kivánatossá a felemlitett okok az áthelyezést, mert hisz akkor az áthelyezés ellen a kerületi előljáróság mint hatóság fel sem szólalt volna, pedig ezt csak irányadónak kell tekinteni; ezt az áthelyezést helyszini szemlével összekötött hatósági tárgyalásnak kellett volna megelőznie, melyben mindenik fél a saját nézeteit előadhatta volna, de a mi nem történt meg. Igy az előljáróság már mint bevégzett ténynyel állt szemben a Tabán érdekében történt felszólalásával.

Én azokat a forgalmi akadályokat sem látom — mi a feleletben irva van — fennforogni; a hajóforgalom ma sem nagyobb, mint a fönnebbi években volt, s ha a forgalmi akadályokkal több éveken át küzdött a társaság, elküzdhetett volna még néhány évig, mert hisz — mint maga is beismeri — ilyennel küzd máshol is, de meg ha az esküttéri hid épitése foganatba lesz véve, az ottani állomását vagy lejebb, vagy feljebb kell helyeznie, mikor a távolság ugyanaz lesz, mint volt a régi tabáni állomásnál. Mivel beismeri a forgalmi igazgatóság, hogy az állomás feljebbvitelével nem nyert semmit, én is tudtára adom, hogy ha ő nem nyert, a Tabán ellenben vesztett.

A tabániak — sajnos — abban a helyzetben vannak, hogy mindent a pesti oldalon kell bevásárolniok s ez reájuk nézve csak akkor előny, ha a szállitás nekik olcsó; mig a tabáni állomás a Döbrentei-téri piaczhoz közelebb volt, a vámháztéri központi olcsóbb piaczról látta el magát a Döbrentei-téri piaczra ismételadás végett megjelent budai piaczi árus, mert megvett portékáját a vámháznál a hajóra tette s azt 10 percz alatt a piaczhoz közel levő állomáson át szállitotta s majd alig került neki valamibe; mivel hogy ezt nem tehetik, a drágább városháztéri piaczot keresik fel s az ott megvásárolt árut persze drágábban adják el. Igy lesz drága a közélelmezés.

En mint egyes ember, csak személyemmel vehetek részt a közérdek előmozditásában s ezt meg is teszem, a hol lehet; a feltünést soha semmiben sem kerestem. A gőzhajózási társaságról irott czikkem is csak ebből a czélból történt.

Igaz, hogy én vettem észre, hogy a tabáni állomás áthelyezésével ez a vidék mennyire károsodott, de e nézetemben az irányadó egyének is osztoznak, mivel azóta a közélelmezés sokkal drágább, mint azelőtt volt.

A közélelmezés naponta fokozódó drágaságával szemben a főváros, illetve a Tabán lakosai közélelmezésének olcsóbbá tételét előmozditani, szolgálni, ugy az egyeseknek, mint a társaságoknak, ha arra módjuk van, nemcsak szép dolog, hanem morális kötelességök is.

Takács István.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. A budai 1700. számu tjkvben foglalt 2942. hrszámu, a Vizivárosban, Csapláros-ulcza 15. sz. a. fekvő ház Schwartz Miklós és nejéről: 5800 frt vételárban Buda Ferencz és neje Zimmer Máriára;

2. az óbudai 1909. sz. tjkvben 2968. hrszám alatt felvett, az Einsiedlerhuth-dülőben fekvő 700 □ öl területü szöllő Karl József és nejéről 2500 frt vételárban Gattein Jakab és nejére;

3. a budai 9749. számu tjkvben (2554. 2555/b.) hrszám alatt felvett, a II. kerületben, Donáti-utcza 28. sz. a. fekvő ház dr. Kocsis Alajos és nejéről: Száraz István és neje Hofbauer Annára s a budai 1468. sz. tjkvben (2554. 2555/a.) hrszám alatt felvett, a II. kerületben, az Ilona-utczában fekvő 176 □ öl területü kert ugyancsak dr. Kocsis Alajos és nejéről Ernszt Károlyra, mindkét ingatlanra értendő 13,000 frt együttes vételárban;

4. a budai 3614. sz. tjkvben A † 6637. hrszám alatt foglalt, a Zúgligetben fekvő 750 □ öl területü szöllő Koller férj. Merkl Annáról 750 frt vételárban Györffy N. Károly és neje szül. Dobrányi Alojziára;

5. a budai 1600 számu tjkvben 2732. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, Vitéz-utcza 16. sz. a. fekvő ház Tüll Jánosról 2670 frt vételárban Frindt Antalra és nejére;

6. a budai 391. 392. tjkvekben foglalt (935. 936.) és (937. 938.) hrszámu, a II. kerületben, Alma-utcza 5. sz. a. fekvő házak fele részei és a budai 763. sz. tjkvben 867/2. 867/4. hrszám alatt felvett, krisztinavárosi 201 és 969 □ öl kiterjedésü kert-telkek fele részei Lesch Károlyról öröklés jogczimén: elmebeteg Lesch Károlyra, Zboray Ábrisné szül. Lesch Lujzára és kisk. Zboray Blankára 28,455 frt becsértékben;

7. a budai 7399. számu tjkvben (5090. 5091/b.) hrszám alatt felvett, a II. kerület, Törökvész-dülőben fekvő 1190 □ öl területü szöllő Krenn András és nejéről 400 frt vételárban Dömök Borbálára;

8. a budai 3081. számu tjkvben foglalt 6055/b. hrsz. a. felvett, a II. kerület, Termékeny-dülőben fekvő 800 □ öl területü szöllő özv. Fuszik Ignácznéról: László Kálmán és nejére 450 frt vételárban;

9. a budai 9661. sz. tjkvben 9462. hrsz. alatt felvett, a Kamara-erdőben fekvő 2 hold 1100 □ öl területü szántó ½-ad részben 300 frt vételárban: Gazmann Flóris és neje szül. Wendler Rozinára;

10. a budai 7460. sz. tjkvben (5090. 5091/a.) hrszám alatt foglalt, a Törökvész-dülőben 1190 □ öl

kiterjedésü szöllő özv. Marbach Jakabnéról 300 frt vételárben Dömök Borbálára;

11. a budai 4991. sz. tjvben 7813. hrszám alatt felvett, a Németvölgy-dülőben fekvő 900 □ öl területü szöllő $^1/_{10}$-ed része kiskoru Schumy Rozáliáról: 36 frt becsértékben kiskoru Schumy Magdolnára öröklés jogczimén;

12. a budai 8778. sz. tjkben 3570. hrszám alatt foglalt 72 □ öl területü, az Ország-uton, Tudor-utcza 12. sz. a. fekvő ház $^1/_8$-ad része öröklés utján 520 frt becsértékben Schimmel Nándorról: Schimmel Jánosra és örökös társaira;

13. a budai 911. sz. tjkvben 1687. hrsz. a. foglalt, a Tabánban, Horgony-utcza 20. sz. a. fekvő ház 2474 frt becsértékben Stafanetz Gregorról: Stafanetz Györgyné szül. Weiszbarth Teréziára.

Különfélék.

— **Értesités.** Az „I-sö ker. Polgári Kör" jégpályáján az előmunkálatok már befejezve lévén, a vizet a mederbe beeresztették, ugy hogy ezen jégpálya, mely az előző években is mindig legkorábban volt használható s igy előreláthatólag ezen évadban is legelső leend, az első fagy beálltával a korcsolyázók rendelkezésére álland. Jegyek naponta esti 4—7 óráig az I-sö ker. Polgári Kör helyiségeiben: I. ker. alagut-utcza 1. sz. alatt válthatók és pedig a következő árakon: egész évadra szóló jegyek a budapesti tornaegylet s a „Budai Dalárda" tagjai részére 3 frt, ezek családtagjai részére, valamint a többi budai egyleteknek tagjai és családtagjai valamint a közös hadsereg és honvédség tiszti kara és azok családtagjai részére 4 frt. Garde des dames jegy 2 frt. Deczember hó 16-ike után váltott jegyekért még külön 1 frt beiratási dij fizetendő.

— **A III. ker. önképző-kör,** melynek működése általunk is több izben méltányoltatott, f. év deczember hó 2-án este 8 órakor felolvasással egybekötött thea-estélyt rendez. A felolvasást a kör buzgó titkára: Kaiser Sándor tartja. Szeretnők látni, hogy a kör intézőségének eme üdvös fáradozása egyszer már jutalmat is nyerne a tagoknak lehető teljes számban való megjelenése által.

— **Özv. Halász szül. Réz Magdolna,** a széles körben ismert és tisztelt derék tanférfiúnak, Halász Gyula székesfővárosi polgári iskolai igazgatónak édes anyja f. év nov. hó 28-án d. e. $11^1/_2$ órakor rövid szenvedés után életének 76-ik évében elhunyt. A derék agg urnő, kit általános tisztelet környezett, Réz Józsefnek, a hires orvosnak volt leánya, ki e század elején a nemzet politikai küzdelmeiben is szerepet játszott. Az elhunyt, mint módos úri asszony, áldott jó lelkénél fogva mindenkor gyámolitója volt a szegényeknek is. Férjével, Halász József uradalmi tiszttel husz évig élt boldog házasságban, melyből hét gyermeke származott, kik közül jelenleg három van életben: Gyula, Kálmán és Imre. Mi sem jellemezheti jobban az elhunyt urnőnek gyermekei iránt való rajongó szeretetét és mindenkivel megférő áldott természetét, mint az, hogy pl. Gyula fia, az igazgató, két évi házasélete kivételével, minden évét felejthetetlen édes anyja mellett töltė el. A legjobb nők és anyák mintaképe — ki egyike volt a szülők közül ama keveseknek, kik éltük fogytáig élvezhetik gyermekeik előrehaladásában és rajongó szeretetében úgyszólván a legtökéletesebb boldogságot — immár elköltözött, pótolhatatlan vesztességet okozva a szerető gyermekeknek és egyetlen unokának. Legyen áldott emléke! Leljenek megnyugvást a hátrahagyottak a kérlelhetetlen sors végzetességében. A haláleset az egész III. kerületben a legőszintébb részvétet keltette. A család gyászjelentése igy szól: Halász Gyula székes fővárosi polgári iskolai igazgató ugy saját, valamint alulirottak nevében mélyen szomorodott szivvel jelenti, hogy a hőn szeretett felejthetetlen anya és nagyanya özv. Halász szül. Réz Magdolna úrnő f. é. november hó 28-án délelőtt $11^1/_2$ órakor, rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, életének 76-ik évében az Úrban jobblétre szenderült. A boldogult hült tetemei f. é. november hó 30-án, délutáni 3 órakor fognak (III. ker., Kiskorona-utcza 10. sz.) a róm.-kath. hitv. szertartásai szerint beszenteltetni és a III. kerületi sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat f. évi deczember hó 2-án, reggeli 9 órakor fog az óbudai plébánia templomban az Urnak bemutattatni. Budapest-Óbudán, 1893. november hóban. Béke lengjen porai felett! Halász Gyula, Halász Kálmán, Halász Imre fiai. Ifj. Halász Gyula unokája.

— **Meghivó.** Az „I. ker. Polgári Kör" vigalmi bizottsága a kör saját helyiségeiben (I. Alagut-utcza 1. sz. I. emelet) 1893. évi deczemhó 7-én, (csütörtökön) társasvacsorával egybekötött tánczestélyt rendez. — A társasvacsorajegy személyenként 1 frt 50 kr, mely a belépésre is jogosit. — Étlap: 1. Borju pörkölt körözve. 2. Sültek salátával. 3. Sült és főtt tészták. 4. Sajtok. 2. Gyümölcs. — E vacsorához való előjegyzések a meghivó előmutatása mellett bezárólag 1893. évi deczember hó 5-éig eszközölhetők a kör gondnoki irodájában kitett iven, valamint a vigalmi bizottság tagjainál. — A vacsora kezdete este pont $^1/_2$9 órakor. — A t. hölgyek kéretnek egyszerü ruhában megjelenni. — A zenét Sárközy hirneves czigányzenéje szolgáltatja.

— **A „Budapesti iparos segédek egyesülete",** melynek e hó 19-én tartott közgyüléséről csak a mult számunkban adtunk hirt, e hó 25-én, a medve-utczai „Fáczán"-vendéglő termeiben tánczmulatságot rendezett. E fiatal egyesületnek, mely az iparossegédek elhanyagolt érdekeinek támogatását, szellemi és anyagi javainak előmozditását és társadalmi állásának emelését tüzte feladatául, szabad alapon, ez volt az első vállalkozása s az elért siker a legszebb reményekre jogosithatja tagjait, hogy nem állanak egyedül, hogy a társadalom, kivált az önálló iparosok hathatós támogatására számithatnak, mutatja az a körülmény is, hogy számosan jelentek meg az estélyen az egyesület müködő tanárai, valamint a pártoló tagjai közül; ott voltak: Bauer József elnök, Duma György igazgató, Baumgartner Alajos, Hackl Lajos tanárok, Hangl József titkár, Eckermann Ede, Delly Zsigmond, Sárkány Ferencz, Schaffer György, Paskievicz Ferencz, Rollinger Pál, Alnoch Ferencz, Illy János, Szerényi Ferencz, Fleckinger Károly, Heisler J. pártoló tagok. Az estély ilyetén való sikere a rendezőség érdeme, mely mindent elkövetett annak biztositása körül. Volt világposta, tombola is. A négyest 60 pár tánczolta. Tudósitónk a megjelentek közül a következőket jegyezte fel: Alnach Ferenczné, Bretl Mária, Barcz Gizella, Biró Jolán, Biró N.-né, Csech Gabriella, Császár Erzsébet, Cserni Róza, Csida Anna, Dromantik Juliska, Fleischmann N.-né, Fleischmann nővérek, Frindt Antalné, Frindt Juliska és Frindt Gizella nővérek, Fradik Mariska, Fuchs Józsa, Gander Szilárdné, Gander Juliska és Gander Hermina nővérek, Hütter Józsefné, Hütter Istvánka, Haug Mariska, Haupt Hermina, Illy Jánosné, Illy Mariska, Just Etelka és Just Irma nővérek, Kozlinszky Zseni, Kövesdi Juliska, Kulich Károlyné, Landberger Berta, Landberger N.-né, Matulay Jánosné, Matulay Irma, Mohos Józsefné, Mohos Gizella és Mohos Vilma nővérek, Meszera Károlyné, Non Borbála, Nehorovits Anna, Olicsek Lujza, Praxel Teréz, Petrók Istvánné, Petrók Etel, Ruzlinszky Zseni, Rohrbeck Istvánné, Radick Mária, Schaffer Györgyné, Schaffer Katalin és Schaffer Milli nővérek, Schneider Ferenczné, Schneider Gizella, Schmidt Gizella, Schäffer Irma, Schulczinger Julis és Schulzinger Gizella nőv., Wenninger Istvánné, Vaczula Eliz, Vásárkövy Albertné.

— **A „Budai Dalárda"** 1893. évi deczember 7-én, csütörtökön, a „Budai polgári casino" disztermében (I. ker. Krisztinaváros, Alagut-utcza és Krisztina-tér sarkán) Sellei Gyula egyleti karnagy igazgatása alatt dalestélyt rendez következő müsorral: 1. Thern: Dalünnepen. Férfikar. 2. Schmidt: Coradilla, Férfikar. 3. Grimm Ferencz egyleti tag: Ballada. Zongorán előadja a szerző. 4. Hoppe Rezső egyleti tag: Ki a szabadba. Férfikar. 5. Kücken: Bányászdal, Baryton magán, kar és zongora kisérettel. Énekli Fellner Ferencz egyleti tag. 6. a) Schumann Kl.: Biztatás. b) Kranert: A csók története. Dalok, énekli Jáhl Nándor egyleti tag. 7. Veith: Bogár és virág. Férfikar. 8. Dankó-Sellei: Vásárhelyi sétatéren (népdalfüzér). Férfikar. 9. a) dr. Paradeiser J.: Keserv, b) Shäffer: Utolsó kisérlet. Magán négyesek; éneklik: Witkovsky Antal, Ertl János, Hoppe Rezső és Grimm Ferencz egyleti tagok. 10. Gall J.: Marietta. Férfikar. 11. Egressy B.: Bordal. Férfikar. 12. Magyar dalok, énekli Móczár Elemér egyleti tag. 13. Schäffer: Bölcs Salamon. Férfikar. 14. Böhm: Buza közé (népdalfüzér). Férfikar. A zongorát Chmel J. és fiai czég szivességből engedte át. A müsor előadása pont $^1/_2$9 órakor kezdődik.

*

— **A tél közeledik,** lássa el mindenki magát olyan élelmi szerekkel, mik füszerezik az édes otthont. Nemcsak élvezetet nyujtó, de az egészségre nézve is fontos a jó thea és rum, a téli időben. Biber és Wirth II. ker. Főutcza 12. sz. a legjobb minőségü theával és rummal szerelték fel jó nevü üzletöket. Valóságos kiallitás ez a nagy gyüjtemény theából és rumból, melynek jóságáról és valódiságáról a vásárló közönség meggyőződést szerezhet. Tájékozás végett közöljük az árjegyzésnek erre vonatkozó részét: Rum. Valódi Jamaika, legfin. zamatos 0·2 ltr. 70 kr, 0.50 ltr. 1.60 kr, 1 literes palaczk 3 frt; valódi Jamaika, legfin. erős 0.2 ltr. 50 kr, 0·50 ltr. 1.10 frt, 1 literes palaczk 2.20 frt; valódi Jamaika, finom 0·2 ltr. 30 kr, 0·50 ltr. 75 kr, 1 literes palaczk 1.45 frt; valódi braziliai finom 0·50 ltr. 50 kr, 1 literes palaczk 90 kr. Tea, orosz. Peccovirágtea kiló 14 frt. Császár-keverék kiló 10 frt. Souchong, legfin. kiló 10 frt. Souchong, finom kiló 8 frt, Congo kiló 6 frt. Törmelék-tea kiló 3 frt.

*

— **A „Sir Montefiore Mózes"** betegsegélyző-egylet budai fiókja mult hó 27-én tartotta rendes havi gyülését uj helyiségében — a Buzik-féle Karácsonyi-utczai vendéglőben, — melyen tekintettel az egylet fejlődésére, egy második orvosi állás szervezése és betöltése képezte a főbb mozzanatot. Ezen állásra dr. Fischer Ignácz (Attila-utcza 87. sz.) lett egyhangulag megválasztva, kinek személyében az egylet egy igen jó hirnévnek örvendő kiváló erőt szerzett tagjai számára. Az egylet vezetősége áll a következő közbecsülésben álló budai polgárokból: Wellisch Zigmond elnök, Buzik András pénztárnok, Kovács Pál ellenőr, továbbá: Schäfer Károly, Záborszky János, Kappel József, Zehetner Elek, Gabányi Mór, Fuchs Jenő, Stern Ignácz, Berger Vilmos, Bullint György, Zettel Ferencz, Mächtler Antal választmányi tagokból. Egyleti orvosok: Dr. Doctor Henrik (Fő-utcza 11. sz.) és Dr. Fischer Ignácz (Attila-utcza 87. sz.) Uj tagok felvétetnek Wellisch Zsigmond elnök által saját kávéházi helyiségében, Buzik András pénztárnok által saját vendéglőjében a nap bármely órájában, továbbá Kovács Pál ellenőr által (Krisztina-tér 3. sz. II. em. 15. ajtó) a délutáni órákban, azonkivül az egyleti pénzbeszedő fel van hatalmazva az uj tagok felvételének közvetitésére.

*

— **Ujdonság a Krisztinavárosban és a várban.** A jónevü Wellisch Zsiga kávéházaiban láthatók ködfátyolképek, az alagut-utczai kávéházban: kedd, csütörtök és szombaton, — a várbeli kávéházban: szerdán és vasárnap. Első előadás e hó 5-én. A müsor magyarázatokkal lesz kisérve. Hideg buffet, jó italok, mérsékelt árak mellett. A közönség kényelméről gondoskodva van. Az előadások kezdete mindenkor este 9 órakor. A szünetek alatt egy jó hirnevü czigányzenekar játszik. Belépti dij nincs. Számos látogatásért esedez — Wellisch Zsiga.

*

— **Gellérthegy alatt,** egy 10 holdas első rendü föld, szép gyümölcsfákkal, két szolid épülettel, melyben 9 szép szoba, 2 konyha, veranda, nagy üveg folyosó, nagy pincze, istáló stb. van, az egész birtok élő iharfa sövénynyel bekeritve, jelenleg a régi venyege iskolához czimzett vendéglő berendezéssel és 20 kekta borral együtt eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Kelenföld 909.

Pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

Némethi Mátyás

Vendéglős az »Arany szarvashoz«

Buda, I. Attila-utcza 61.

Ajánlja ujon átalakitott helyiségeit, szobák, kocsiszin, istállók stb.

Szobák 60 krttól feljebb.

BURES HENRIK

keztyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Boeskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TÖRKÖLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli időnyre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

A **főraktárhoz** fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

„Budai kalauz" a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkel, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágosit minden ügyben. Kérdések „**Kalauz**" czimen a szerkesztőségbe intézendők, megkeresésshez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

GANZ és TÁRSA

vasöntöde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és cellulóza-gyártáshoz való gépek. Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

Elbl és Pietsch

József főherczeg Ő Cs. és kir. Felsége udvari fényképészei.

Budapest

II. ker. Fő-utcza 18 sz.

SZABADALMAT

uj találmányokra kieszközöl és értékesit

Bergl Sándor

szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. szám.

Szerkeszti a **»Magyar Szabadalmi Közlönyt«**

A hivatalos szabadalmi katalogus (54 nyomatott iv füzve) itt kapható.

MIKITY JÁNOS

fogorvos (Zahnarzt)

a 17. sz. katonai kórház volt assistense, végez mindenféle **szájműtéteket, fogtöméseket (plombirozás)**, készit **mű- és ék-fogakat.**

Rendel 9—12-ig, 2—5-ig.

I. ker., Vár, Tárnok-utcza 26. sz.

Danneberg Miksa

Budapest, II., fő-utcza 31.

A vörös rákhoz czimzett házban.

Tudatja az igen tisztelt közönséggel, hogy az évek óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

férfi- és női divatáru-üzletét

f. évi márczius hó 1-jétől

férfi-szabászattal

kibővitette és hogy úgy mindennemü kész férfi-, női- és gyermek-ruhákat, mint mindennemü divatczikkeket **csekély havi részletfizetésekre** is kiszolgáltat.

Mérték szerint pontosan és gyorsan.

Özv. Culmann Rezsőné
élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk száritott és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Czerkovicz Sándor

BUDAPEST,

II. kerület, Fő-utcza 11. szám,

„Andrássy-palota."

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemü **vásznak, kanavászok, chiffonok, asztalkendők, ágyteritők, függönyök, legujabb ruhaszövetek, kendők, női derékravalók, esőköpenyegek, takarók**, ugyszintén

uri- és női-ruhák

mérték szerint a legujabb kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi- és női fehérnemüek saját gyártmány.

Gyászruhák

24 óra alatt elkészittetnek.

Áruk résztetfizetésre legolcsóbban adatnak el.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, **melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.**

Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

LOHR IRMA

Budapest, II. k. fő-utcza 1. sz. a.

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevirágokból készithető czikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

Tüzelőanyag-raktár
HERZMANN FERENCZ

BUDAPEST,

I., Krisztina-körút 97. sz.

Raktár mindennemü **agyagcső, kémény-süvegek** (Zsolnay-féle gyártmány), **czement-lemezek, vizhatlan mész, Portland-czement,** fedél- és **épitő-téglák,** továbbá mindennemü **szárazfestékek, fedő- és elszigetelő kéreg, mész és homok** és minden az épitési szakmába vágó czikkekből.

Általánosan ismert jóságu **porosz Weidenstein-segen-féle darabos és koczka-szén,** valamint **Baglyasi-féle köszén, faszén és gyertyánfa a legjutányosabb árakon házhoz szállitva**

Gyors kivitelről és tökeletes mértékről biztositom.

SZT.-MARGITSZIGETI
ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

PRAUDICH PÁL
ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

Tabermann Gusztáv

bádogos-mester

Budapest, II. ker., Török-utcza 24. szám.

Vállalkozik:

Légszesz-, vizvezeték, closet-, ugyszintén **zuhany- és fürdő-szoba** berendezésre.

ZIMERMAN FÜLÖP

vendéglős a „ZÖLD KERITÉSHEZ"

BUDA, I. KER., ALAGUT-UTCZA 2. SZ.

a n. érd. közönségnek becses figyelmébe ajánlja **magyar konyháját.** — Természetes **tolnavidéki schiller, fehér és vörös borait** s **Dréher-féle sörét.**

Minden pénteken szegedi halászlé.

Minden vasárnap duppla márcziusi (bajor sör).

Mindennap zeneestély.

PÉNZKÖLCSÖNÖK

a **„Budai Takarék- és Előleg-Egylet"** — szövetkezet korlátolt felelősséggel — II. kerület, plébánia-utcza 4. sz. (alapittatott 1880. évben) előnyös feltételek mellett **pénzkölcsönöket** nyujt egyleti tagok részére és pedig **személyhiteleket 800 frt erejéig kezességre** és **részletvisszafizetés mellett, magasabb összegeket** pedig **jelzálogi bekebelezésre vagy kézi zálogra és hosszabb részlettörlesztési** kedvezmény mellett. Elfogad továbbá egyleti tagok által **befizetendő és felmondás alapján viszszafizethető törzsbetéteket** kedvező kamatozás mellett.

Legujabb

divatu **czilinder-** és **nemezkalapok** minden létező alakban, **saját készitményü férfifehérnemüek,** gallérok, kézelők és nyakkendők, esőernyő, nadrágtartó, sárczipő és mindennemü férfi-divatáruk a legolcsóbb árakon.

BUDAPEST (BUDÁN)

II., fő-utcza 7. sz., a lánczhid közelében

Mechlovits Béla

kalap- és férfi-divatáruk gyári raktára.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ"

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

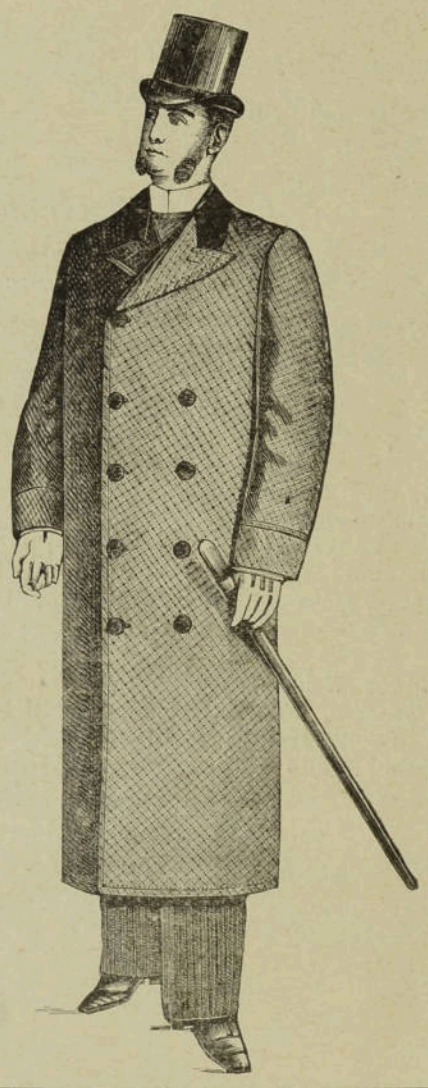
HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZERE.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Ajánlja jól berendezett raktárát az őszi és téli idényre.

Valódi angol ruhakelmék,

ISZLANDI FLANEL és PLISSE-BARCHETEK.

Jæger-féle alsóruházat,

saját készitésü uri- és női-fehérnemű Király-chiffonból.

Gallér, kézelő, nyakkendő és esernyő

valamint

futószőnyeg és **prágai bőrkesztyű** nagy választékban.

Mélyen leszállitott árak melletti elárusitás !!

MANDL ADOLF

Budapest, I. ker., Vár, Tárnok-utcza 15.

a magyar koronához

czimzett női- és férfi-divatáru házában

karácsonyi és ujévi ajándékul

nagymennyiségü ruhakelmék

I. csoport	6/4	divatkelme	azelőtt	60,	most csak	**30**	kr.	méterje
II.	„	„	„	70	„	**38**	„	„
III.	„	„	„	90	„	**45**	„	„

!! Mosó divat-barketek !! 29 35 kr. és plissé-barket 50 kr. méterje.

!! Finom franczia mosó perkálok !! 23 kr. mtrje.

Több ezer férfi divatnyakkendő csak 35 kr. darabja,

azonkivül dus választék eredeti **Benger Dr. Jäger-féle alsó ruházat,** fél és egész selyem **női-** és **férfi-esernyőkben,** eredeti **Schroll-féle siffonok** és **pamutáruk, czérna, kanavász,** azonkivül, ugy mint minden évben összeállitott dobozban **női szövet-ruhák** diszszel együtt **2.90** krtól **4** frtig; elegáns 8 méteres **női barket-ruhák 2.90** kr.

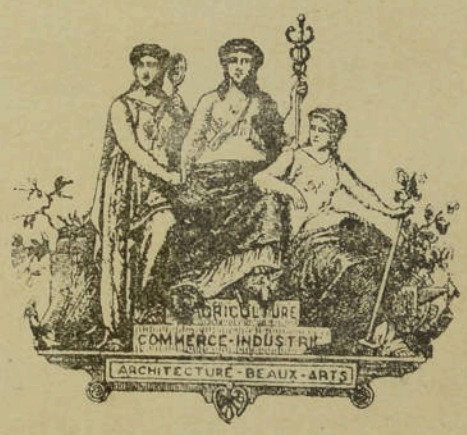
Kivánatra minták ingyen és bérmentesen.

Dr. RÉNYI, DARVAS és FINY gyógyszerész

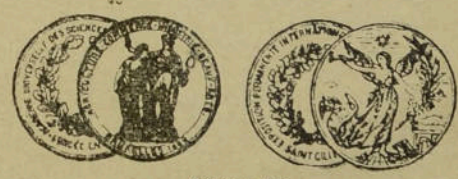
„SANITAS"

cs. és kir. szabadalmazott

STERALIZÁLT VEGYTISZTA SZÉNSAVVAL SZIKVIZGYÁRTÁSA

l'Académie Universelle Bruxelles

Belgium 1893.

steralizáló gépek berendezési vállalata.

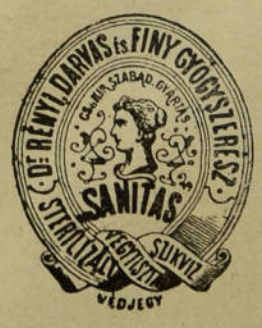
szabadalmazott

Gyümölcs-szörp és hűsitő italok gyára,

Kapható mindenütt ép oly árban, mint a közönséges szikviz.

GYÁR:

VII., Dob-utcza 107.

Főképviselet, raktár:

BUDÁN

Szöllősy István

gyógyszerésznél

Krisztina- és Karácsonyi-utcza sarok.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 49. sz. Vasárnap, deczember 10.

BUDA ÉS VIDÉKE

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 31. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A zugligetért.

A „Buda és Vidéke“ utján, mely a budai érdekek lankadatlan előharczosai közé sorakozott, bátor vagyok a hegyvidék mostohája, az annyira elhanyagolt zúgliget érdekében felszólalni és egyetmást az érdekelt köröknek megszivlelés végett ajánlatba hozni.

Elvitázhatlan tény, hogy a budai hegység gyöngyét képező zúgligeten, nemcsak, ha azt a svábhegy rendkivüli haladásával hasonlitjuk össze, hanem csak a rendes mértéket alkalmazzuk reá, bizonyos stagnácziót veszünk észre, mely a jelen század s különösen a mi közviszonyaink rohamos fejlődésének korában egy a hanyatlással!

Ha ezen jelenség okát keressük, úgy ez okok egész halmazára akadunk, a mikből azonban ezúttal csak egy lényeges kérdéssel, t. i. a közlekedésével fogunk foglalkozni.

Egy pillantás a térképre elegendő, hogy úgy találjuk, miszerint a közúti vasút-társaság jelenlegi iránya nem is a tulajdonképi zúgliget, vagyis nem azon vidék számára és érdekében állapittatott meg, mely a svábhegy és disznófő között, vagyis a „Fáczán“ mint góczpont körül terül el, — hanem csakis a Laszlovszky közelében s a felső és alsó Ferenczhalmán lakó nyaralókra voltak tekintettel akkor, a midőn a jelenlegi irányt elfogadták.

Ez állításunkat azon tény igazolja, mely szerint a közúti vasút vonala a vámházon túl egyenesen éjszaknak tart, holott a zúgliget jó nyugatra esik. Az eltérés oly nagy, hogy e vasút zúgligetinek nevezett végállomásától a tulajdonképi zúgligetet csak rendkivül fárasztó és a Laszlovszky nevezetű hegyet félkörben megkerülő uton s csak további fél óra alatt érheti el a vasút hiányában gyalogolni kénytelen zúgligeti nyaraló. Ezen félórai idő elegendő, hogy ugyanezen czélt a vámsorompótól gyalog is elérhessük, ha onnan balra tartva a régi köztemető mögött levő és nyáron sokak által használt, de azért jelenlegi rossz állapota miatt alig ajánlható szőllők közti gyalog-, vagyis az úgynevezett kútvölgyi-útat választjuk, tehát a zúgligeti azon idejét, a melyet a vámsorompótól a végállomásig lóvasúti kocsin tölt, hasztalanul fecsérli el. Ebből láthatni, hogy a zúgligetbe vezető út csak az esetben felelne meg a nyaraló és kiránduló közönségnek, ha az a kútvölgyön vezettetett volna, illetve vezettetnék át.

Ezen az úton a közúti vasút is sokkal kevesebb költséggel épült volna és ezen aránylag élénkebb forgalom is fejlődött volna, mint a jelenlegi vonalon. E merésznek látszó állitásaink beigazolására következő érveket adunk elő.

A közút epitési költségeit azon körülmény, hogy a zúgliget szivébe, t. i. a „Fáczán“-ig vezettetett volna, alig emelte volna, sőt tekintettel a kútvölgybe tervezendő út kedvezőbb emelkedési viszonyait, talán még le is szállitotta volna. Hasonlithatlanul több jövedelemre számithatott volna a közúti vasút pedig azért, mert egyszerüen több utasa lenne, miután tapasztalat szerint az utazó közönség mondhatni $^{9}/_{10}$-dg része a „Fáczán“-nál előbb, itt lelvén vendéglőt s több szórakozást, meg sem áll s sokan csak azért, nehogy a lóvasúti végállomástól hegynek kelljen menniök, a sokkal drágább fogaskerekü vasutat használják kimenet, hogy ekkép még időt is nyerve, lefelé haladva érjék el czéljukat.

De ne feszegessük azt, hogy minek kellett volna történnie, hanem foglalkozzunk inkább azzal, hogy mi lenne teendő, mert e viszásság megszüntetését nemcsak a nyaraló-, hanem a fővárosi nagy közönség érdeke kivánja.

Mindekelőtt a zúgligetet a várossal összekötő egyenes és rövid út, mely másképen nem is tracirozható, mint a kútvölgyön keresztül, volna létesitendő, melynek azonban a jövőben akár gőz-, akár villamosság alkalmazásával épitendő vasútra való tekintettel elég szélesnek kell lennie, volna létesitendő. A vasút másodrendü kérdés. Ez út a viziárosi köztemetőtől kezdődnék, mögötte majdnem a

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az én Kilián barátom.

Irta: **Dr. Kárffy Ödön.**

Hölgyeim van szerencsém bemutatni az én Kilián barátomat. (Kilián ülj le.) Pompás fiu, akár madarat fogathatnak vele, csak egy kissé — hogy is mondjam — félénk. (Kilián, ne nézd a czipőd hegyét és ne simogasd a czilindered visszájáról.) Kitünő tánczos, a négyesekben ő csinálja a legnagyobb konfuziót, a keringőnél pedig a világért se hág a tánczosnője lábára, legfeljebb a ruha fodrát tiporja le. (Kilián nevess.) Roppant udvarias és ha valamelyikök elejti a legyezőjét felveszi, — de el is töri. De legszebb tulajdonsága a jószivüség. (Kilián, ne pirulj el.) Ha a piarista konviktus kertjében baraczkot loptunk, a magokat ez inkvizicziő rendesen az ő zsebében találta meg. Az egész osztály számára ő csinálta a dolgozatokat s mi hálából tentával öntöttük le az övét. Az átellenes czukrászboltba ő vitte a szerelmes leveleinket, a miért persze őt dobták ki a kadétok. Ha valamelyikünk megszorult apró pénz dolgában, tőle vett kölcsön és hűségesen letagadta. Még most is tartozom hatvan krajczárjával, a melyen a pedellus lányának születése napjára bokrétát vettem. (Nem emlékszel rá Kilián? Annál jobb.) Mint első éves jogász, egy bál alkalmával táncz közben meglökték, a miért ő „pardont“ kért s ezért csunyául összekaszabolták a karját. Hónap vége felé rendesen kölcsön vettem a frakkját s egy zálogczédula alakjában adtam vissza. Legérdekesebb esete azonban csak most következik: (Kilián, hiába hágsz a tyukszememre, — elmondom, ha addig élek is.)

Hogy, hogy nem, egyszer csak az én Kilián barátom szerelmes lett. (Sohse szégyeld magad, megesik az a legjobb családokban.) Rajongása tárgya az állatkerti tejcsarnok ultramarin szemü pinczérnője volt. Ez idő ó a nem volt nálánál hivebb látogatója az állatkertnek; a medvével egy forint ára kiflin önzetlen barátságot kötött, a majomház vidám lakói pedig üdvrivalgással fogadták bőkezü Meczenásukat, a ki teli marokkal szórta közibök a mogyorót. Milike — ez volt neve a szőke fürtü földi angyalnak, — eleinte zavarban volt, mert nem tudta, hogy vajjon neki szólnak-e a mindennapi látogatások, vagy pedig az állatvédő egyesület egyik buzgó tagjával van-e dolga, Kilián pedig csak járt ki kozzá, ábrándozott és jobb ügyhöz méltó kitartással itta a tejet. Ez időben határozottan hizásnak indult, a mi nem illik ugyan egy szerelmes ifjuhoz, de tekintve, hogy mily állhatatos fogyasztója volt a központi tejcsarnoknak, némileg menthető.

Egy ragyogó juniusi délután elhatározta, hogy merész lépéssel közeledni fog Milikéhez. Felvette legigézőbb koczkás ruháját, felkötötte ellenállhatatlan szivárvány szinü nyakravalóját és igy fölkészülve megjelent ideálja előtt, a kit aznap először szólitott meg:

„Szokott a kisasszony regényeket olvasni?“

„Szoktam“.

„Olvasta már Monte Christot?“

„Nem“.

„Megengedi, hogy elhozzam?“

„Óh, kérem . . .“

E szellemes társalgás után, másnap Kilián hóna alá csapta Monte Christót és felolvasta Milikének, a ki e közben a platánok hüvös árnyékában rózsa szinü harisnyát kötött. Minthogy azonban minden dolognak e világon s igy Monte Christónak is vége akad, Kilián, mikor kifogytak belőle, hazavitte és nem kis meglepetésére lapjai között egy kötőtűt talált. Rögtön áttanulmányozta a „pesti müvelt társalkodót“ és a „keleti virágnyelvet“, de sehol sem talált felvilágositást a kötőtű jelentőségéről.

Hóna alá csapta tehát a „világ urát“ és átadta a kötőtűt bájos tulajdonosának.

„Óh, köszönöm, hogy visszahozta. Egy idő óta oly szórákozott vagyok . . .“

„Talán szerelmesnek tetszik lenni?“

Milike ez indiskrét kérdésre fenn dicsért szemeinek szemérmetes lesütésével felelt, Kilián pedig eddig nem ismert, önfeledt boldogsággal csókolta piros ajkait. E napon az állatkert összes kosztosai oly hallatlan, lucullusi ozsonnában részesültek, a milyent talán még a Serák bácsi nevenapján se kapnak. A maczkó megelégedett dörmögéssel egész halom mézeskalács-„puszerlit“ kebelezett be, a majomház korelnöke pedig — a szürke pávián — gyomor katarust kapott a sok édességtől. Kilián pedig még mindig önfeledten ölelte a Milike karcsu derekát és első szerelmének minden hevével csókolta piruló arczát.

mostani gyalogút irányában haladna és a zúgliget czentrumába, a Béla királyútnak azon pontjára szakadna, a mely közel a „Fáczán"-hoz fekszik. Ez minden zúgligetinek óhaja és nem képzelhetni kérdést, melynek kedvező megoldása oly általános megelégedettséget idézhetne elő náluk, mint a kútvölgyi út megteremtése.

A tudtunkkal nemsokára megalakuló zúgligeti egylet kiválóan volna hivatva arra, hogy sok más teendőn kivül e fontos kérdést a theoria mezejéről a valóságba vigye át és erélyes eljárással a czél megvalósitására mind az illetékes hatóság, mind az érdekelt tulajdonosoknál törekedjék.

Bizton reméljük azt is, hogy a kútvölgy azon telektulajdonosai, a kiknek a létesitendő új út vonalában vannak birtokaik, a közjó, de a'maguk jól felfogott érdekében is a nagy horderejü eszme megvalósitását kislelkü akadékoskodásokkal meghiusitani nem fogják.

Dr. Vajda Adolf.

A Gellérthegy jövője

Novák Ferencz és **Palóczi Antal** építészektől.

V. Közlekedés a Gellérthegyre.

A korábbiakban már érintettük 1. a parkozást, mely az eskü-téri hidfőnél venné kezdetét és a hegy plateaujába olvad, ennek következtében a szükséges gyalogutakról már is gondoskodva volna. — Megemlékeztünk 2. a Tabán szabályozásáról s ott a kivánatos kocsiutról, mely az eskü-téri hidtól kiindulva, e hegy északi oldalán a magaslatra enyhe emelkedéssel felvigyen. — A hegy déli oldalán felvezető kocsiutról már mint meglevő dologról teszünk említést — remélve annak egész a gerinczig való folytatását.

Ki kell emelnünk azt, miszerint a déli oldalon végrehajtott kocsiut is elég inger vala arra, hogy ott a lakosság villákat épitsen és a lejtőt benépesitse. Bizvást utalhatunk tehát arra, ha a fő- és székváros a megfelelő közlekedőeszközökről gondoskodand, a hegy északi oldala sem marad tovább parlagon, hanem azon arányban leend benépesitve, a mily arányban a közlekedés lehetősége ezt megengdi.

A Gellérthey lejtőinek benépesithetését, a sétányok látogatott ágát előidézendő, nemcsak terveztük a Gellérthegy keleti sziklafalán felkapaszkodó siklót, hanem annak elkészitésére is vállalkoztunk. A sikló a Rudasfürdő mögött, egyenes vonalban terveztük egy természetes sziklahasadékon át, ugy, hogy ellene aesthetikai szempontból miféle észrevételt tenni ne lehessen. Kiemelendőnek tartjuk, hogy illetékes körök kifejezték, miszerint általunk tervezett sikló, mind aesthetikai mind gyakorlati szempontból minden igényeknek teljesen megfelel. Czélja a sikl'ónak, e hegy területét a lakosság számára könnyebben hozzáférhetővé tenni, s igy a Gellérthegy és környékének beépitését és benépesitését előmozditani. — A fő- és székvárostól annak létesitésére nézve semmiféle áldozatot nem kivántunk, sem nem kivánunk, — sőt ellenkezőleg, ezen vállalatunkból a fő- és székvárosra nézve következő előnyök származnak:

1. Teljesen meddő s semmi czélra fel nem használható területet — sziklákat — közhasznuvá miveltetni át.

2. Megkiméli a város azokat a költségeket, a melyeket a sziklák mibenlétének kutatására szánt, miután a vállalat a kiépités esetén, ezt a kutatási műveletet ingyen teljesitendi.

3. Szaporitja Rudas-fürdőjének bevételeit, a mennyiben fürdővendégeinek a legszebb kirándulóhelyet közvetlen rendelkezésre bocsájtja.

4. Gazdagitja a fő- és székvárost oly alkotással, mely legszebb pontját könnyen hozzáférhetővé teszi, s igy az idegenek vonzerejének fokozására hat közre, ami régóta gondoskodását képezi.

5. Kiragadja a Gellérthegyet és magaslatait a tespedés hatása alól, s felvirágoztatása elé viszi, előmozditva az épitkezést és benépesitést, ujabb adóobjectumokat s gy ujabb jövedelmi forrásokat nyit meg. — És

6. a sikló felépitése — mielőtt az teljesen bevégeztetnék — a czitadella fölös anyaga eltávolitásánál már nagy szolgálatot tehet.

És e siklónak megépittetésével a jövőnek sem praejudikál a fő- és székváros, a mennyiben épp általa mozdittatván elő a Gellérthegy és lejtőinek kiépitése, csak ezáltal fog a környezet azon helyzetbe jutni, hogy helyi vagy városi vasutat, egyáltalában más közlekedesi eszközt is megkiván, illetve be lesz foglalható a városi vagy közuti vasuthálózatba.

Utalunk e tekintetben Salzburgra, metropolisunkat el nem érő kisebb város példájára, hol a Mönchsbergre már is 2 sikló viszen fel.

Általunk tervezett és felépiteni szándékolt siklónak részletei tekintetében a következőket emlitjük:

A sikló a Rudas-fürdő alatti kétemeletes házzal áttelenben levő pontból induland fel, elektromos erővel hajtva, fogaskerekű szerkezettel, 68%-nyi lejtőben és egyenes vonalban halad fel a Gellérthegy legkeletibb sziklaormáig, egy már természetesnek feltűnő sziklahasadékban.

Középmagasságban mesterséges vár-rom képezné az egyik állomást, mely gyaloguttal a vizesésen keresztül a nyilvános parkkal van összeköttetésben. A felső állomás vendéglővel, verandával kapcsolatos, a minthogy e vidék felelevenitésére ez okvetlen szükséges.

A sikló terhek, kül. épitési anyagok fel- és leszállitására is fogna szolgálni, még pedig csakis éjjel.

E siklónak kiépitésével a vállalkozók a Gellérthegy jövőjét hiszik előmozditani s engedélyezéseivé csak azért váltak, mert hitük az, hogy avval a közügynek szolgálatot tehetnek és a Gellérthegy oly előkelő s festői helyzetének felhasználását és megmentését a nagyvárosi lakosság számára előmozdithatják.

VI. Sanatorium a hegy alján levő gyógyforrások kiegeszitéseül.

A gellérthegyi plateau tervezet parkban nagyobbméretü sanatorium felállitását is hoztuk tervbe a mint az mindenütt a hegyek között szokásos.

Igy volna sikeresen egyesitve a hegy tövén bugyogó gyógyforrásokat nyujtó fürdők használata, a magaslaton levő pormentes ózondus hegyi levegőnek élvezetével, — melyet vagy a hegy lejtőjén végig nyuló sétány — vagy pedig a siklónak felhasználásával egyesithetni.

Ha e sanatorium, mint nyilvános intézmény, még külön szállodával is láttatnék el, ugy nemcsak lábbadozó betegek, de a tourista közönség is itt ütné fel szivesen tanyáját. Szóval itt minden egyesithető volna arra a czélra, hogy a Geliérthegy magas plateauja — mint levegő-gyógyhely is — a források nyujtotta áldásdus hatást bővitse s szaporitsa s fő- és székvárosunk hirnevét, mint fürdői világvárost messze világba kikürtölni segitené.

VII. Sáros-fürdő.

Minthogy a fővámtéri hid megépitése következtében e kitünő gyógyforrás — a maga nemében a legkitünőbb — helyét változtatni kénytelen leend, mert a hid-feljáratnak épp itt a Sáros-fürdő helyén kell kiképeztetnie, igy e fürdő expropriálására kerülne a sor.

Ha az épület le is romboltatik, de ugy véljük, hogy a források okvetlen megtartandók és megmentendők az által, hogy valamely szomszédos telekre vezettetnek. Magántőke is szivesen járul hozzá, hogy e forrásokat kiaknázza és ott megfelelő fürdőtelepet létesitsen, ha a főváros nem találná alkalmasabbnak azt a Rudas-fürdővel együtt házilag kezelni, hogy avval a Rudas-fürdő kibővitését eszközölje.

VIII. A Gellérthegy lejtőinek felosztása, beépitési módja.

Ha az egyes létesitendő intézmények leirása után, végre csak most a Gellérthegynek mint városi telepitésnek jelentőségére térünk át, evvel e kérdés fontosságából mitsem ohajtunk elengedni. Ugyan közczélokra kell hogy berendeztessék a hegy lejtőjén felhaladó s kellőleg kiterjesztendő nyilvános sétány, valamint közczélnak rendelendő alá a hegy felső plateauja a nagy nemzeti emlék felállitására, park, sanatorium, szálloda emelésére; a Gellérthegy területének nagyobb része — annak sziklamentes lejtői észak, nyugoti és déli irányban — a városi magántelepités czéljaira lesznek berendezendők. És e tekintetben már a beépités módja kell, hogy közvetlen vonatkozásba, illetőleg kapcsolatba hozza a lejtőket a kir. várpalotával és a hegy tövében elterülő városi épitkezéssel.

Az elsőre nézve véleményünk, hogy előkelőbb és a kir. udvarral szorosabb összeköttetésben álló főuri méltóságaink szebb telepedési helyet az egész fő- és székvárosban nem nyerhetnek, mint itt a magaslaton, a kir. várpalotával szemben. Itt a Gellérthegyen oly főuri paloták — a Villa d'Este, Palazzo Albano stb. római kertben álló paloták mintájára — emelkedhetnének. És evvel leghatásosabban domborodna ki a királyi székpalota, a főváros székvárosi jellege, fényt és előkelőséget árasztva az egész környezetre. Ez eszmének főuraink talán meg volnának nyerhetők.

Jó ideig zavartalanul élték e megható idillt. Már a „világ urának" is végére jártak, sőt a „holt kezet" is átolvasták s Kilián a „Rocambole ifjuságába" fogott, a mint szerelmük derült egén megjelent egy sötét felhő, a „borzas macska", a ki Carwer indián csapatjával átkelve a „sós vizen", az állatkertben ütötte fel wigwamját, hogy innen terjeszsze a nyugatamerikai erkölcsnemesitő kulturát. Minden délután előadták müsoruk leghatásosabb darabját, melyben a „borzas macska" a modern, realisztikus iskola szerint hajmeresztő hüséggel adta a skalp vadász vérszomjas szerepét. Előadás után pedig Milikénél oltotta szomjuságát, tekintélyes számu vörös palaczkok üritgetésével.

A tapasztalatlan Milike, a ki eddigelé csak indián-fánkot ösmert, nem csoda, ha belészeretett az első indián főnökbe, kivel életében találkozott, a rézbőrü Adónisz szive se volt vasból s igy történt, hogy Kilián skartba került. Hiába olvasott fel Milikének önfeláldozással, hiába járt kedvében, a csapodár rá sem hederitett, sőt Kilián nagy fájdalmára még a rózsaszin pamut gombolyag is a „borzas macska" ölébe került.

Kilián szivében a féltékenység zöldszemü szörnyetege dult, boszut esküdött, kegyetlen boszut . . .

Az állatkertben esti csend volt. A majomház napközt oly lármás tájéka, mintha kihalt volna, lakói nyugalomra tértek. A teli hold méla fénye alig képes áthatni a bokrok sürü lombján, melyek árnyékában meghuzódva állt lesben Kilián. Az utszélén álló padon nyugtalan várakozásban ül a csalfa Milike, várva borzas macskáját. Egyszerre, tul a tavon, a melyen egy magános vadlud himbálódzik, háromszori macskanyávogás hallatszik, — ez ő. Milike gyors léptekkel siet az ismert hang felé, Kilián pedig hősi elszántsággal rohant ki rejtekéből, hogy megboszulja elárult szivét.

A „borzas macska" a sioux indiánok lelkesitő csata-orditásával siet feléje, feje fölött villogtatva tomahawkját és az egész históriának vérfagyasztó befejezése lett volna, ha Kilián az utolsó pillanatban egy gyors fordulattal, mely akármelyik hadvezérnek is becsületére vált volna, át nem ugrik a keritésen és meg nem menti életét az utókor számára. Azóta messze elkerüli az állatkertet, tejet a világért sem iszik és holdvilágos estéken elővéve furulyáját, ezt a bánatos, közkedveltségü dalt fujja, hogy: „az asszony ingatag."

De az ármányos Milike megkapta méltó büntetését.

A „borzas macska" botrányos magaviselete miatt a rendőrség elé került, a hol kisült, hogy bölcsőjét nem az amerikai prairieken ringatták, de a száztornyu Prága egyik csendes külvárosában s a neve tulajdonképen — Zadricsek Venczel, foglalkozására nézve pedig egy elcsapott mázoló legény. Milike most busan, elhagyatva köti rózsaszin harisnyáit a platánok árnyában és fogadom, hogy többé semmiféle külföldi uralkodóba se szeret.

2. A hegy többi lejtős területei- és a további környékre pedig oly épitkezései rendszer volna meghatározandó, mely a családházak meghonositását itt par excellence lehetővé tenné. Ha az ujonnan szabályozott Tabán nagy sugárkörujára s közvetlen szomszédságára a sikterületen a rendes nagyobb bérházaink vagy divatos palotáink épitkezési rendszerét betartanók is, az emelkedésbe eső területek beépitésénél azon épitési rendszert találnánk helyesnek, melyet pl. Stuttgart követ. Az etage-házak s successive a családi házak rendszerét óhajtanánk ott alkalmazni, azon módon, hogy az egyes emeletenkint egy lakast tartalmazó házak vagy kettős házak teljes szabadon állónak épittessenek. E czélra a telkek felosztását is máskép kellene foganatositani, mint hogy az ott ma történik. Ha Stuttgartban 200—100□ méteres telkek is ily családi házak czéljaira elegendők — sehogy sem indokolt, hogy mi a Gellérthegy aránylag kevés kiterjedésü területén 400—600 vagy plane 1000□ öles ház-, illetőleg villatelkeket előirunk. Egy-egy etage-háznak a stuttgarti méret teljesen megfelelne itt is, valamint az egyes családi ház is 200□ m. telken már teljes elegancziával felállitható és a kertek egymásba való kapcsolásával kényelem-, levegőről minden tekintetben és elegendőképen lehet gondoskodva. Ha valahol, ugy bizonyára itt a budai hegyoldalokon kellene a nálunk meghonosult kaszárnyarendszer épitkezésével teljesen szakitani, s a modern lakás és lakóház külföldön is meghonosult intézményét elfogadni. Evvel fő- és székvárosunk ugy szépségben, mint kellemben, s hygienikus irányban nagyon sokat nyerhetne.

Tervezetünk leirásának és javaslataink felsorolásának végére érkeztünk.

A mint bennünket hazafiui lelkesedés késztetett a tervezésre — ugy visz azon buzgóság és igyekezet; fő- és székvárosunk javát előmozditani, arra, hogy eszméinket a nyilvánosság elé vigyük és méltányos kritika alá bocsássuk.

Intéző köreink jóakaró méltányosságába ajánljuk evvel munkálatainkat azon óhajjal; bár ha sikerült legyen nekünk hasznos és figyelemre valókat pordukálni, — de legyen bármiként, a legtisztább lelkiismereti ösztönzésből eredt tanulmányaink mindenesetre lelkesedésünk és a fő- és székváros jövője iránti érdeklődésünk bizonyságát szolgáltatják.

Változások a tanitói karban.

A székesfőváros tanácsa Szőke Istvánt, a Mayer-árvaház igazgatóját saját kérelmére áthelyezte a VI. ker. bajnok-u. elemi iskolába, megbizván őt az iskola igazgatásával. Kevesen vannak, kik nem ismernék a kiváló paedagógust, a jeles tanügyi irót és az elhagyatott árvák önfeláldozóan gondozó édes atyját. Mi igen sajnáljuk, hogy megválik ez intézettől, hol előljáróinak becsülését, növendékeinek szeretetét és polgártársainak tiszteletét 8 évi igazgatóskodása alatt magának kivivta. Kisérje áldás uj állásába!

Sajnáljuk Szőke István eltávozását, de vigasztal az a körülmény, hogy utódja méltó hozzá. A bajnok-u. iskola igazgatója, Somlyay József lőn megbizva az árvaház vezetésével. Somlyayt nem szükséges beajánlanunk, hisz 22 év folyton köztünk él. Tanitóskodott a krisztinavárosi, majd a medve-u. iskolában. 1888-ban a tanács felállitott Kelenföldön egy iskolát s annak vezetését Somlyayra bizta. Öt éven át járt ki a Kelenföldre, szélben, viharban és jó időben. Midőn a déli vasut a nagy hófuvás miatt nem közlekedhetett, Somlyay kiment gyalog. Az ez év junius havában megejtett igazgató választáson igazgatóvá lőn s a bajnok-u. iskolát bizták rá, de mivel az iskola mellett nincsen igazgatói lakás; ide át lakott közöttünk, nem akarván innen távozni.

Az Attila-utcza végén épitendő uj iskola igazgatójává szintén ő van kiszemelve. A reá bizott hivatalos teendők lelkiismeretes pontos elvégzése mellett nem mulasztotta el fényes tehetségével és éles előrelátásával a tanitók igaz ügyeinek elővitelében serényen munkálkodni.

Mint a „Tanitók Országos Bizottságának“ titkára, jelenleg pedig alelnöke, az ország összes tanitói előtt köztiszteletben részesül. Több tanitóegylet tiszteletbeli tagjává választotta a jeles tanügyi irót, lapszerkesztőt s a tanitók igaz, lelkes munkását és egyik vezérét. Működését hatósága mindig nagyrabecsülte s a miniszter is kitüntette őt azzal, hogy tanácskozmányára meghivta s véleményét kikérte.

Isten hozta őt vissza közénk!

A Szent Vincze-egylet.

Egy jelenleg még csak csirában rejlő- és magasztos czélt tüző budai egylet érdekében vagyok bátor a t. szerkesztőséget felkérni, jelen felhivásomat lapjának legközelebbi számában közzétenni.

A budai Páli szt. Vincze-egyesület, mely gr. Zichy Nándor Ő Excellenciája elnöklete alatt 1892. évi november hó 19-én, Szt. Erzsébet napján tartotta meg alakuló közgyülését, egy évi buzgó és fáradhatatlan működés után már is szép, fényes és áldásthozó sikert ért el nemcsak azáltal, hogy a kommunizmus és szoczializmus elveinek ellensulyozására a jót s az üdvöst iparkodott s sikerült előmozditani, hanem azáltal is, hogy a mindinkább elharapozó szegénység és nyomoruságnak utját állta s a szegények, elhagyatottak sivár puszta otthonában a reményt, az életkedvet s az igazi vallásosság csiráit honositá meg.

Miután pedig e szent és magasztos czél igaz pártolása minden nemeslelkü, buzgó emberbaráti szivben visszhangra talál s már is sok előkelő, tekintélyes emberbarátot csoportositott a maga zászlaja körül, vagyok bátor e nemeslelkü polgártársakat felkérni és felhivni, hogy most a kegyetlen tél s a szt. karácsony ünnepek közeledte alkalmával, kiváló buzgóságot s tevékenységet fejtsünk ki s törekedjünk az egylet szép és magasztos kötelékeibe ismerőseinket és jó barátainkat is bevonni, kikkel aztán vállt vetve támogassuk az egylet czélját akkor, midőn az legjobban reá szorul, hogy a szegényeknek s sinylődőknek nemcsak szellemi, hanem testi tápot s vigaszt nyujthasson.

Az egylet czélja és alapszabályai röviden a következőkben foglaltatnak:

Az egylet anyagi támogatását nyeri a nagyméltóságu püspöki kar s a világi előkelőség részéről.

Az egylet tagjai tagsági dijt nem fizetnek, hivatásuk egyedül a szegények bajait gondozni. Ez okból minden pénteken Bogisich Mihály prépost-esperes ur lakásán (I. ker. Vár, országház-u. 5. sz.) ülés tartatik, melyben a segélyérti folyamodványok tárgyaltatnak s ez alkalommal a tagok közül egyesek a szegények kéréseit átveszik, nemkülönben a kiutalványozott pénzbeli segélyt s igy az ügyet elintézik. Ülés végén pedig közös adakozás folyik a kitett perzselybe.

Adjuk tehát szerény filléreinket az egylet perzselyébe, hogy a tél nehézségeivel s követeléseivel szembeszállva megvédhessük szegényeinket az ez időben leginkább kitett inségtől és nyomortól.

F. év decz. hó 14-én délután 5 órakor rendkivüli gyülés tartatik, melyre tisztelettel meghivatnak az egyesületi tagok, nemkülönben a pártolók is.

Vendégeket szivesen lát s könyöradományokat is hálával fogad

a budai Páli Szt. Vincze egyesület.

Ledényi Károly.

A III. ker. Önképzőkör estélye.

Röviden regisztrálni akartam csak, hogy a III. ker. Önképzőkörnek e hó 2-án rendezett thea-estélye, melyet felolvasás előzött meg, igen szép sikerü volt; azonban a meghivón jelzett felolvasás, illetve egy tag saját szerzeményü monológjának elolvasása, oly körülmény, mely mintegy kényszerit bennünket az Önképzőkör estélyeinek objektiv birálatára, tekintve a rendezett estélyeket és a kör czimében elég eklatánsan kifejezett nemes czélt.

A III. ker. Önképzőkör egy oly erkölcsi testület, mely magában foglalja a kerületnek ugyszólván egész intelligens fiatalságát, mely a mai szocziális élet természetes követelményeképen fellépő minél nagyobb müveltség megszerzésének szándékával az önképzés komoly és nemes eszméjének hatása alatt igaz, őszinte lelkesedéssel tömörült. A mindennapi élet eléggé világos példákban adja kinek-kinek tudtára, hogy mennyire szükséges szellemi képességeink mind inkább való fejlesztése; és hogy daczára az ambicziózus lélek folytonos törekvéseinek, még mindenkor lesznek oly hiányok, melyek időről-időre csakis az általánosan ismert „Jó pap holtig tanul“ mondás alapján lehet pótolni.

Most már csak az a kérdés: melyek legyenek azon alkalmas eszközök és módok, melyek igénybevételével és szem előtt tartásával ki-ki önmüvelődését előmozdithatja; de a legfontosabb mindenekelőtt az: hogy ki-ki menynyiben érzi szükségét az önképzésnek a praktikus életre való tekintetből. Mert ámbár az ideális lélek magasabb szárnyalási vágygyal indul az önmüvelődés utjának, addig a praktikus ész azt kivánja, hogy mindenki annyiban képezze önmagát, a mennyiben ez anyagi boldogulását előmozditja.

A III. ker. Önképzőkör mindkettőből egyesit magában törekvő ifjakat, kik egy derék elnök vezetése alatt komolyan át vannak hatva az önképzés szükségességének érzetétől s a mód, melylyel ennek gyakorlati keresztülvitelét felolvasások rendezése által irányozzák, igen helyes, de alkalmazása oly ritka, miszerint ezek hatása nagyon, de nagyon csekély, sőt azt is merném állitani, hogy egy jól sikerült felolvasás komoly tárgyával szemben a vele egybekötött sikeres thea-estély „bon-mot“-jai maradandóbb emlékezetüek maradnak. És ez igen természetes. Gyakori és helyesen megválasztott felolvasásokkal s egyéb eszközök és módokkal az Önképzőkör minden mozdulatának magán kellene viselnie az önképzés jelleget. Az eszközök helyes megválasztásával biztositjuk a tagok érdeklődését, a többszöri alkalmazás által pedig az Önképzőkör fontos teladatának sikeres megoldását.

Munkálkodjanak közre maguk a tagok ifjui lelkesedésök egész hevével, hogy ily irányu nagyobb szabásu müködés lehetővé legyen, mert mig az önképzés körükben nem kultiváltatik nagyobb mértékben, mindaddig a III. ker. Önképzőkör nem igazi önképzőkör, hanem csak ifjusági társaskör leszen.

R. I

A Mechwart-féle gőzeke.

Mechwart András, a Ganz-féle gépgyár kiváló igazgatója, a magyar gépipart egy a technikai körökben nagy feltünést keltett géppel, a Mechwart-féle gőzekével gazdagitotta.

Ez az uj gép haladás a gépészet terén, mely a szántásnak az eddiginél tökéletesebb rendszerét valósitja meg.

Pomáz és Szent-Endrén tartott szántó próbákat maga a földmivelési miniszter államtitkárjával együtt megtekintette s arról nagy elismeréssel szólt, ép ugy, mint a munkát több izben megtekintő gazdák és mérnökök.

A Mechwart-féle gőzeke az eddigieknél sokkal mélyebbre képes szántani, a mi által a többi gőzeke felett nagy előnyt nyer, a mi elterjedését csak biztositja. Lapunk nem technikai lap, tehát ennek a gőzekének szakszerű ismertetésével nem foglalkozhatunk, de készséggel hozzuk tudomására olvasóinknak mint diadalát az ipar terén ama gyár igazgatójának, mely gyár itt Budán annyi sokakat foglalkoztat.

Maga a szabadalmazott igazgató egy köztiszteletben álló kitünő egyéniség, ki Buda érdekeinek lelkes harczosa és mindig ott van, a hova polgári kötelességei szólitják, tettel és áldozattal is. Buda sokat köszönhet minden tekintetben a Ganz-gyár érdemes igazgatójának, ki nagyszabásu tehetség és vezető erő azokban, melyekre hivatva van.

A gőzeke ugy van szerkesztve, hogy ez pontosan utánozza a kézi munkát. Szakemberek igen fontos ujitásnak tartják a munkának ezt a módját az ekék eddigi munkájával szemben. A Mechwart-féle eke teljesen felaprózza és keveri a rögöt. Hogy a hantok porhanyóssá váljanak, erre van alapitva a szerkezet.

A Pomázon megejtett próbákból kitünik, hogy átlagos mélység mellett és kötött kiszá-

radt talajban 50 indirekt lóerőt mutattak ki. — Egy 12 □-nyire porhanyitott szántóföldön teljes biztossággal jár ez a gép a nélkül, hogy besüppedne és oly keskeny szántatlanul maradt csikokat is felszánt, melyeknél a kerekeknek jobbról-balról szántott földön kell menniök. A lapátok a legkeményebb talajba is behatolnak és tény, hogy a próba kedvéért rávezetvén a gépet egy keményre taposott régi kocsiutra, azt is minden nehézség nélkül felszántotta.

A Mechwart-féle eke félannyiba kerül, mint egy kisebb fajtáju két rendszerü eke. A személyzet is kevesebb.

Előnye az is, hogy minden előkészület nélkül kezdheti meg munkáját és mihelyt egy táblát bevégzett, minden utómunka nélkül nyomban folytathatja másik táblán a szántást. Jó lámpával felszerelve éjjel is dolgozhatik a gép.

Üdvözöljük a találmányt és feltalálóját.

A budai tornaegylet disztornázása.

Évek hosszu sora óta nevezetes a budai tornaegylet müködésében a deczember 7-iki dátum; ez azon nagy nap, melyre egyaránt készülnek nemcsak derék tornászaink, lankadatlan kitartással és fáradhatlan szorgalommal, de a budai oldal elite közönsége is, mert tudja, hogy élvezetes estét szerez magának. E napon tartják ugyanis a disztornázást, melyen nemcsak az egyesek, a fiatalabbak mutatják be kiváló tehetségeiket, hanem a mi a legjellemzőbb, az egyletnek a közeletben előkelő állást elfoglaló java korbeli tagjai is felöltik a festői piros inget s végzik szabatosságban — az ifjakkal versenyezve — a szabadgyakorlatokat és a csapatban a szertornázást.

A kellemes illatot árasztó fenyőgalyakból készitett guirlanddal és zászlókkal pazarul diszitett csarnokot a közönség már 6 órakor teljesen betöltötte s a karzaton elhelyezett katonai zenekar által szolgáltatott zene hangja mellett várta a tornászokat.

Fél 7-kor vonultak be a Hunyady-indulóra a Karácsonyi Guidóné grófné által ajándékozott diszes egyleti zászló alatt az est hősei és sorakoztak csinos felvonulás után kettős sorban. A hosszabb idő óta beteg művezető, Zsingor Mihály helyett a szabadgyakorlatokat Bély Mihály tornatanár vezényelte, a kinek vezényszavára a legnagyobb szabatossággal végeztettek a pompás képet nyujtó szabad-gyakorlatok; feleslegesnek tartjuk bővebben ismertetni a budai tornászoknak minden alkalommal dicséretet arató pontos mozdulatait.

Ezt követte a szertornázás, melyben az első csapat Wein Dezső vezetése alatt a rohamdeszkán, a második csapat Zsingor Árpád előtornászkodása mellett a bakon vett részt, mig a Czike Imre vezetése alatt álló harmadik csapat a magas korláton, a negyedik pedig (az „öreg urak csapatja"), melynek Bély Mihály tornászott elő, a lovon mutatott be gyakorlatokat. Ugy a testtartás, mint a gyakorlatok kivitele egy csapatnál sem hagyott semmi kivánni valót hátra.

A szerek helyrevitele után alig egy percznyi idő alatt felállitották az amerikai nyujtót, melyen először a verseny folyt, majd pedig az iskolatornázás lőn bemutatva.

A versenyre hárman jelentkeztek: Wein Dezső, Papp Vilmos és Alkér Ernő; a feladat volt két előmutatott (egy erő s egy ügyességi), valamint egy szabadon választott gyakorlat bemutatása. — Bély Mihály tornatanár a közönség lelkes tapsaival kisért gyönyörü, valóban minta-testtartással mutatta elő a gyakorlatokat.

A Kollár Lajos egyl. elnök, Dürr Károly és Bély Mihályból álló jury az első dijat (nagy ezüst érem) Alkér Ernőnek, a másodikat (kis ezüst érem) Wein Dezsőnek itélte oda; — a győztesek a közönség jól kiérdemelt tapsaiban részesültek.

A műsor következő pontját képező iskolatornázás a magas nyujtón érdekelte a közönséget legjobban s méltán, mert a gyakorlatok kiváló összeállitása és kivitele teljesen megfelelt a várakozásnak. Különösen tetszést aratott Dr. Porteleky László, Dürr Károly, Dr. Ary Pál, Wein Dezső, Fleischer Károly, Piczek János, Zsingor Árpád, Alkér Ernő szabatos, gyönyörü gyakorlatai.

Majd előhozták az „ugró-asztalt", melyen nagy verve-vel, a közönség tapsai mellett végzett egy válogatott csapat szebbnél szebb gyakorlatokat.

A programm utolsó pontja: magas ugrásverseny volt, a melyben nyolcz tornász vett részt. Az első dijat Fleischer Károly nyerte el, a második dijért erős küzdelem fejlődött ki Stoffer József és Beranek József között, mig végre győztesnek utóbbi került ki a versenyből és a kis ezüst érmet ő kapta.

Kollár Lajos elnök buzditó szavak kiséretében adta át a győzteseknek dijaikat és köszönetet mondott a lelkes hölgyközönségnek érdeklődésükért.

A disztornázást nagy diszes közönség nézte végig. Ott láttuk: Dr. Darányi Ignácz országgyülési képviselőt, Rózsavölgyi Gyula tanácsnokot, La-Croix ezredest. Bedő Albertnét, Ábrányiné Wein Margitot, Kollár Lajosnét, Thaly Guidónét, Payr Vilmosnét, Terbócz Istvánnét, ifj. Sándy Gyulánét, Rose Heinrichnét, Biró Tamásnét, Wein Manónét, Kapus Bélánét, Eggler Oszkárnét, Andaházy Etelkát, Jenny Blankát, Iványos Margitot, Kollár Annát, Grulich Angyalkát, Bély Rózát és Hermint, Lukse-Fábry nővéreket, Hebentanz Nándornét, Piczek Jánosnét és még egy nagy seregét a szép asszonyoknak és leányoknak.

A hogy a vendégek a Rákóczy-induló hangjai mellett kivonultak, a pinczérek fekete serege asztalokat rögtönzött a cser fölé. A banketten a nemzeti torna-egylet, az Athletikai club, a testgyakorlók-körének képviselőivel együtt 120-an vettek részt. Az első felköszöntőt Kollár Lajos elnök mondotta kiemelvén azt a példás kötelességszeretetet és azt a testvéries érzést, a mely az egylet tagjait jellemzi, az egylet felvirágozására és a versenyben győztesek egészségére üritette poharát. Dr. Czölder János a testvéregyletek képviselőit éltette, a mit ezek nevében Dr. Vetsey István, a nemzeti tornaegylet alelnöke köszönvén meg, a budai tornaegylet beteg művezetőjének, Zsingor Mihálynak mielőbb felgyógyulására és egészségére ivott. Dr. Porteleky László Kollár Lajos egyesületi elnököt, Alkér Ernő Bély Mihály tornatanárt éltette, a mit még a felköszöntők egész serege követett, mert a vig társaság vidám czigány-zene mellett még éjfél után is jó darabig együtt mulatott.

A kitünő vacsorát a jó étvágyu tornászok legnagyobb megelégedésére Kleinhackel József jó hirnevü budai vendéglősünk szolgáltatta.

Iparosaink szükkeblüsége.

Schmitt, a hires angol nemzetgazdász a korszakot alkotó nemzetgazdászati müvében azt mondja, hogy: „az az ország lehet gazdag és boldog, melynek kifejlett gyáripara, nagy kereskedelme és elterjedt földmivelése van. De képzelhetünk-e kifejlett gyáripart és nagy kereskedelmet, ha iparosaink és kereskedőink az általános müveltség legalacsonyabb fokán állanak? Csakis az lehet jó iparos és kereskedő, ki nem csak az iparát érti, hanem a társadalomban is megállja a helyét. Már pedig iparosaink legnagyobb része olyan, ki alig végzett el 3—4 elemi osztályt. Magától értetődik, hogy az ilyen normális iskolázás nem felel meg a modern iparosoknak. A fogyatékos iskoláztatás hiányait vannak hivatva pótolni a legényegyletek. Budán a „Budapesti iparossegédek egyesülete" teljesiti ezt az üdvösséges missziót. A fent nevezett egyesület még csak alig néhány hetes, természetes tehát, hogy ennek még támogatásra, ápolgatásra van szüksége. És vajjon kiknek van érdekükben először is támogatni az ilyen egyesületeket, mint az iparosoknak, kiknek ugyancsak érdekükben áli az, hogy kellőleg képzett iparossegédek álljanak rendelkezésökre. De hogy a budai iparosok mennyire szükkeblüek, azt eléggé jellemzi az alábbi eset.

F. hó 4-én volt a budai vegyes ipartestület rendes havi előljárósági ülése. Az ülés folyamán id. Jakab László elnök kéri a választmányt, hogy az ipartestüet is járuljon hozzá valami segitséggel a „Budapesti iparossegédek egyesületé"-nek támogatásához. De a kérő szavak pusztán hangzottak el. Utóbb szavazás alá bocsátotta a kérdést, mikor kisült, hogy a választmányi tagok közül csakis Illy János és Lovas Sándor hajlandók egy bizonyos összeggel hozzájárulni az egyesület támogatásához. A választmányi tagok többi része — a legvéresebb szájuak — kik a burgois-tól mindent kövotelnek, az iparossegédek egyesületének hajlandók — 0 — mond: semmit, adományozni. —b—ó.

A választott Hetek.

Szép szerep jutott Velencze történetében a „hetek" tanácsának; — de örökös emléket képeznek a hires hét svábok, kik egy nyúl ellen lándzsával heten mentek. Talán ős mondákból kifolyólag intézkedett a „Budapest-I. ker. tabáni I-sö magyar asztaltársaság" a folyó hó 4-én a Divald-féle „Arad városához" czimzett vendéglő helyiségében aszerint, hogy ez évben gyüjtött filléreiből 7 árva, ruhátlan szégény fiút felöltöztetett.

Örömben uszott a szemlélő szeme, mikor látta, hogy ezen szegény fiúk mily gyönyörüséggel szemlélik a nekik szánt, a felállitott karácsonyfán levő ajándékokat.

Az ünnepély 7 órakor vette kezdetét, mikor is a meglehetős jó hangulatu közönség gyülekezni kezdett.

Az ünnepélyre ez alkalommal kissé korán felállitott diszes karácsonfa köré gyült közönséget épületes beszéddel üdvözölte Batta, asztaltársasági elnök, ki az egyesület ez évi viszontagságos müködését előadva, serkenté egyszersmind azokat, kik részint mások bujtogatásai folytán az asztaltársaságból kiléptek, hogy a jövő megalakuláskor ujolag jelentkezzenek, — tekintve a szép czélt, — s hozzanak maguknak, vagyis magukkal mennél több tagot; elrendelte ezután a gyermekek felöltöztetését. Megható jelenet volt az, mikor a választott 7 fiú a kiosztott ruhát saját szemeivel látta; némelyik sirt, némelyik kaczagott. Örömtől duzzadt arczczal állt valamennyi új ruhája mellett, köszönetet mondtak Palaczk Sándor szabómesternek, ki elősegitette, hogy oly csekély pénzért ily olcsó gunyával ajándékozhatták meg a gyermekeket.

Ezután Bakos Sándor műszerész élczczel füszerezett felköszöntővel éltette a társaságot, megemlékezvén egyszersmind az asztaltársaságnak ez évben elhunyt egyik alapitó tagjáról: Hochstädter Móriczról, ki éveken át oly sok kedélyes estét szerzett e társaságnak, — emlékükben megmaradjon és helye mihamarébb egy érdemes emberrel, — nézete szerint — Ternyey Farkassal, töltessék be. Eközben a fiatalság tánczra perdült és a késő hajnali órákban oszlott csak szét.

Különfélék.

— **Mulatság.** Az I. ker. Polgári Kör vigalmi bizottsága f. hó 7-én — mint már jeleztük — társasvacsorával egybekötött tánczmulatságot rendezett. Mint a kör mindegyik mulatságát, ugy ezt is pezső, fesztelen jókedv jellemezte, minek bizonyitására elég megjegyeznünk, hogy a jelenvoltak csak a késő reggeli órákban kezdett oszladozni, vigasztalásul igy bucsuzva egymástól: „Viszonlátásra a jövő estélyen". A négyeseket 60 pár tánczolta. Jelen voltak Payer Aranka, Payer Margit, Dankó Abigel, Novák Mária, Grabocsay Ilka, Knoll Lenke, Schiller Irma, Bauer Linuska, Záborszky Ilona, Muchmayer Lujza, Pfisterer Elvira, Zimmerer Mariska, Grenzó Paula, Grenzó Róza, Jaksa Irma, Szabó Ilonka, Némethy Ilonka, Gorzaleczky Ilona, Buchwald Flóra, Stubniczky Emma, és Jámbori Kornélia kisasszonyok. Dévai Szöllősy Istvánné, Bauer Józsefné, Jankó Jánosné, Rákos Ernőné, Záborszky Ferenczné, Pfistererné, Sopronyi Gedeonné, Zaitler Sándorné, özv. Grenzóné, Szabó Józsefné, Ócska Ignáczné, Grabocsay Adolfné, Szaib Lipótné, Jámbory Kálmánné, özv. Knoll Károlyné úrhölgyek.

— **A Jókai-jubileumhoz.** A „II. ker. Polgári Kör“ választmánya mult hó 25-én tartott ülésében dr. Németh Imre, a kör jogtanácsosának inditványára egyhangulag és általános tetszésnyilvánitás közt elhatározta, hogy a nagynevü költő összes müveinek jubiláris kiadását saját könyvtára javára megrendeli, mely határozat foganatositásával a pénztáros bizatott meg. Egyuttal tárgyalta a Jókai-jubileum rendezőbizottsága elnökének átiratát is és rövid vita után ugyancsak egyhangu határozattal kimondotta, hogy a Jókai-jubileumon háromtagu küldöttség által vesz részt és a birneves költőt üdvözlő iratban köszönti fel. Az üdvözlő irat szerkesztésével és a választmány elé jóváhagyás végetti terjesztésével a jegyzői kar lett megbizva, a küldöttség tagjaiul pedig Beck Adolf, E. Szabó Lajos és Dr. Szabolcsi Izidor körtagok lettek megválasztva.

— **A locomobil- és cséplőgépkezelők** tanfolyama, melyet az állami ipariskolánál a nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszterium évenként rendezni szokott, január hó 2-án nyilik meg s márczius hó végéig tart. — E tanfolyamon a gőzmozgony (locomobil) és a különböző cséplőgépek szerkezete és kezelése fog tanittatni. — Tanulókul felvétetnek a 18. életévöket betöltött irni és olvasni tudó önálló lakatosok, kovácsok, s a különböző gépgyárak főbb munkásai, továbbá gazdatisztek, birtokosok, géptulajdonosok. — A belépők erkölcsi bizonyitványt tartoznak előmutatni; a nem önálló munkások ezenkivül, ha munkában állanak, a munkaadótól kiállitandó munkabizonyitványt-, ha nem állanak munkában, munkakönyvüket tartoznak benyujtani. — A tandij 5 frt, a mit, előzetesen, a beiratkozás alkalmával kell lefizetni. — A beiratások f. évi deczember 15-től január 2-ig tartatnak az intézet helyiségében (Budapesten, VIII. ker. Népszinház-utcza 8. sz.) — Vidékiek a tandij beküldése mellett levélben is iratkozhatnak. — A vidékről jövő tanulóknak január 2-ig nem szükséges személyesen megjelenni az intézetben.

— **Halálozás.** Heinrich János nyugalmazott dunagőzhajózási hivatalnok élete 82-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. A köztiszteletben álló férfiu halála általános részvétet keltett, mely temetésén is tekintélyesen nyilvánult. Az elhunytban Dr. Heinrich Gusztáv egyetemi s Heinrich Károly kereskedelmi tanár, lapunk kitünő munkatársa édesatyját gyászolja. Áldás és béke hamvaira.

— **Köszönetnyilvánitás.** A humánus czélra való tekintetből a „Budapesti iparossegédek Egyesülete“ f. év nov. hó 25-én tartott mulatsága alkalmával tiszteletjegyöket kiváltani kegyesek voltak: Bauer J. 5 frttal, dr. Csorba F. 5 frt, Del-Medico Á. 5 frt, Palotai R. 5 frt, Saxlehner A. 5 frt, Schafter Gy. 5 frt, Csókás G. 3 frt, Sárkány F. 3 frt, Biscara E. 2 frt, Brukner A. 2 frt, Csepely S. 2 frt, Dely Zs. 2 frt, Eckermann E. 2 frt, Dr. Ernyei M. 2 frt, Hampl J. 2 frt, Heisler J. 2 frt, Moldoványi S. 2 frt, Oslányi M. 2 frt, Szabó J. 2 frt, Barsi J. 1 frt, Dr. Buday J. 1 frt, Kugler J. 1 frt és Simon F. 1 frttal; felülfizettek: Láng J. 1 frt, Hofbauer J. 1 frt és Krausz M. 50 krt. Fogadják érte az egyesület nevében legforróbb köszönetünket. — Az elnökség.

— **A II. ker. Népkönyvtár-Egyesület** ez idei farsangi mulatságát január 20-án tartja meg a medve-utczai „Fáczán“-ban. Fiatalságunknak bizonyára még élénk emlékezetében van ama szép siker, mely ez egyesületnek mult évben rendezett tánczestélyét kisérte; s csak örömmel fogja fogadni e hirt is, melylyel az egyesület életképességének ujabb jelét adja. A rendezőség már legközelebb alakul meg; intézkedéseiről, valamint a mulatság közelebbi részleteiről időnkint fogjuk értesiteni olvasóinkat.

— **Közös vacsora.** A budai Chewra-Kadischa-egylet folyó hó 7-én a „Fáczán“ helyiségeiben társas vacsorát rendezett, melyen számosan jelentek meg. Az étkezés 8 órakor kezdődött. Dr. Goldberg Rafael elnök betegsége miatt nem jelenhetett meg. Az első pohárköszöntőt dr. Ernyei mondotta a királyra, mint az összes felekezetek fővédnökére, lendületes beszédét az összes jelenvoltak állva hallgatták végig. Ezután dr. Goldberg Rafaelnek egy igen szép és tartalmas levelét a jelenvoltak nagy tetszésére dr. Bányai Fülöp olvasta fel. Sikerült pohárköszöntő volt Beck Lipóté, ki a szent egylet elnökének fáradalmas állását méltatva, őt és az egész elnökséget éltette. Dr. Krishaber ügyvéd, az egylet legfiatalabb tagja, emelkedett hangon fejtegette a zsidóság feladatát és tömörülésre hivta fel a jelenvoltakat. Beck Adolf, a szükebb körü bizottságot éltette, melynek tagjai Dr. Cohn Dávid, Danneberg Miksa, Redlich Mór, Schäffer Antal, Gaiduschek Mór. A jó ételeket és italokat Grünwald szolgáltatta. A társaság nagyon sokáig maradt együtt és lelkes hangulatban oszlott szét.

— **Budai Kerékpár Egylet.** Ez a rövid idő óta fennálló egyesület mar is virágzik. A közkedveltségü sportnak Budán is számos hive akadt, kiknek müködése már is elismerésre méltó. Az egyesület fejlődését, haladását, erősödését az is biztositja, hogy az egylet tiszteletbeli elnökévé Dr. babarczi Schwartzer Ottót választotta a deczember 5-én tartott rendkivüli közgyülésén, ki ezt el is fogadta. A rendkivüli közgyülés után a zöld asztalt elhagyva, a fehér abroszszal teritetthez telepedtek a nagy számban összegyült tagok s lelkes pohárköszöntőket mondtak az egylet tiszteletbeli elnökére, elnökére és magára az egyesületre. A kedélyes társaság a legjobb hangulatban csak a késő éjjeli órákban oszlott szét. . . . u . . . s.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharcz története czimü illusztrált munkából, melynek szövegét Gracza György irta, megjelent az első füzet a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) könyvkereskedő czég kiadásában. A füzet külső kiállitása igen diszes, az illusztrációk pedig müvészies kivitelüek. Nem kevesebb, mint 16 egykoru kép van benne, tehát majd mindegyik második lapra esik egy-egy illusztráczió. A füzethez egy szinnyomatu kép is van csatolva, a honvédtábort tüntetve fel. Petőfi nemzeti dalát nemcsak a költő kézirásában mutatja be a füzet, hanem abban az eredeti nyomtatásu alakban is, amint a »szabadsajtó első fecskéje« a Landerer és Heckenast nyomdából márczius 15-én kikerült. Jó ötlet az 1848-iki naptár közlése is, a melyből az olvasó mindjárt a dátumokra nézve is nyerhet tájékozást. E naptárból tudjuk meg, hogy márczius 15-ike 1848-ban szerda napra esett. Gracza György mindjárt a márcziusi mozgalmas napok leirásával kezdi el müvét; számos, eddig ismeretlen uj adatot használva fel a nagy napok leirásánál. A munka, amint az első füzetből megitélhető, úgy könnyed, vonzó modorban tartott szövegére nézve, mint dús illusztrációit tekintve, kétségtelenül előnyösen elüt az eddig megjelent hasonló tárgyu munkáktól s bizonyára kelendő lesz a közönség közt. A munka, mely 28—30 füzetre van tervezve, kéthetenkénti füzetekben jelenik meg s egy-egy füzet ára 30 kr.

*

— **Gellérthegy alatt,** egy 10 holdas első rendü föld, szép gyümölcsfákkal, két szolid épülettel, melyben 9 szép szoba, 2 konyha, veranda, nagy üveg folyosó, nagy pincze, istáló stb. van, az egész birtok élő iharfa sövénynyel bekeritve, jelenleg a régi venyege iskolához czimzett vendéglő berendezéssel és 20 kekta borral együtt eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Kelenföld 909.

— **Wellisch ködfátyolképei.** Kellemes szórakozást nyujtanak Wellisch ködfátyolképei ugy a várbeli, mint a krisztinavárosi kávéházában. Száznál több kép kerül egy estve bemutatásra. A közönség jól mulat az érdekes képeken, melyek több mulatságos jelenetre szolgáltatnak alkalmat. Wellisch arczképét megéljenezték. A ki jól akar mulatni nézze meg. Kezdete 9 órakor.

— **Sir Monteflori Mózes** betegsegélyző egyletbe tagok felvétetnek Wellisch Zsiga elnöknél (alagut-kávéház) és Buzik András pénztárnoknál (Karácsonyi-utcza).

Közeledik a karácsony! pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. az óbudai 160. 182. 183. 644. 806. 1026. 3335. 1403. 1423. 1692. 1694. 1696. 1698. 1709. 1729. 1775. 2278. 2286. 3859. és 379. sz. tjkvekben foglalt 1298. 3308. 3310. 3317. 3315. 3318. 3297. 3302. 3283. 3339. 3343. 3341. 3309. 3342. 3340. 3303. 3307. 3312. 3311. 3296/a. 3294. 3316. hrszámu, a Mühlhuth-dülöben fekvő, összesen 18,000 □ öl területü ingatlanok Deutsch Jakabról és dr. Freund Miksáról: 50,000 frt vételárban Barasch Gy., Marczellre és Schwartz Józsefre;

2. a budai 7793. sz. tjkvben 3075. hrszám a. felvett, a II. kerületben, a Batthyány-utczában fekvő ház 10,000 frt vételárban, Wein Jánosról: Mattyók Benczéné szül. Richter Antóniára;

3. a budai 2142. számu tjkvben 3712. hrszám alatt felvett, a II. kerületben, Országuton, Zsigmond-utcza 16. sz. a. fekvő ház fele része Balog Kálmán és Oszkárról 16,000 frt vételárban: Balogh Hugóra;

4. a budai 896. sz. tjkvben 2161. hrsz. alatt felvett, a Tabánban, Döbrentei-utcza 40. sz. a. fekvő ház özv. Cserny Józsefnéről 12,000 frt vételárban Enders Henrik Lajosra;

5. az óbudai 3870. számu tjkvben 6003. hrszámu, a Filatori-dülőben fekvő 193 □ öl területü legelő Goldinger Ignáczról 300 frt vételárban Biró József és nejére;

6. a budai 5593. sz. tjkvben 5469. hrszám a. foglalt, a Rézmál-dülőben fekvő egyemeletes ház fele része Tatay Bertalanról nejére született Bárczy Etelkára 14,250 frt értékben ajándék jogczimén;

7. az óbudai 3871. sz. tjkvben 5369. hrsz. a. foglalt, a Viehtränk-dülőben fekvő 583 □ öl területü legelő Knur Jakabról 130 frt vételárban Ney Edére;

8. a budai 7329. számu tjkvben 5018. hrsz. a. felvett, a Törökvész-dülőben fekvő, 450 □ öl területü szőllő Müller Lajosról 200 frt vételárban Kludák Antalra;

9. a budai 8972. számu tjkvben 5289. hrsz. a. felvett, 1400 □ öl területü józsefhegyi szőllő Horváth Mihályról 500 frt vételárban Kludák Antalra:

10. a budai 5583. sz. tjkvben 9553/a. hrszám a. felvett, a Koronaerdő-dülőben fekvő 1050 □ öl területü szántó Ritter Mátyásnéról: özv. Saxlehner Andrásnéra 1050 frt vételárban;

11. a budai 3761. számu tjkvben 10780. hrsz. a. felvett, a Gellérthegyen fekvő $1178^{80}/_{100}$ □ öl területü szőllő báró Kemény Gyuláról 8246 frt vételárban: a kir. kincstára;

12. a budai 9361. és 9361. számu tjkvekben (716—718/16.) és (716—718/17.) hrszámok alatt felvett, a Krisztinavárosban fekvő, 140 és 140 □ öl területü háztelek Hauszmann Sándornéról 6000 frt vételárban: Iványi Mihály és nejére;

13. a budai 9133. sz. tjkvben 10,842. hrszám a. felvett, a Gellérthegyen fekvő 900 □ öl terjedelmü szőllő özvegy Ascher Lajosnéról: dr. Lippich Elekre 5200 frt vételárban;

14. a budai 2312. sz. tjkvben 4804. és 4806. hrszámok alatt felvett, a Pálvölgy-dülőben fekvő 600 □ öl és 1 hold 1100 □ öl kiterjedésü szőllők özv. Wieser Pálnéról 1300 frt vételárban Péter Ede és nejére;

15. a budai 5334. sz. tjkvben 6055/a. hrszám a. felvett, a Termékeny-dülőben fekvő 800 □ öl területü szőllő Baumgartner Tamás és Károlyról 550 frt vételárban: Nagy Mihály és nejére;

16. a budai 4923. sz. tjkvben 6682. hrszám a. felvett, a Zugligetben fekvő 300 □ öl területü ingatlan Albrecht Mátyás ás társairól öröklés jogczimén: Eberhardt Máriára, Pálra és Péterre;

17. a budai 6423. sz. tjkvben 7093. hrszám a. felvett, a Svábhegyen fekvő 800 □ öl kiterjedésü szőllő Deutsch Istvánnéról 800 frt vételárban: Schárfi János és nejére.

18. a budai 66. és 147. számu tjkvben 135. és 268. hrszámok alatt felvett várbeli, az uri-utcza 26. sz. és Fortuna-utcza 5. sz. a. fekvő háznak két-két tized részei Fröhlich Jakabról és Striberny Sándorról 1680 frt és 3132 frt vételárban: dr. Paldt Lajosra, Paldt Sándorra, kisk. Paldt Jenőre és Wünscher Frigyesre árveréseni vétel jogczimén;

19. a budai 9753. számu tjkvben 8392. hrszám alatt felvett, a Sasadon fekvő 1500 □ öl területü szőllő Sinkás Judáról 1000 frt vételárban Kaiser Antal és nejére;

20. a budai 2735. számu tjkvben 5614. hrszám alatt felvett, a Ferenczhalmon fekvő 750 □ öl területü szőllő Dely Zsigmondról Zimmermann Antal és nejére 400 frt vételárban;

21. a budai 3102. sz. tjkvben 6090/a. hrszám alatt felvett, a Termékeny-dülőben fekvő 650 □ öl területü szőllő Skrobanek Károly és nejéről 150 frt vételárban Zimmermann Antal és nejére;

22. az óbudai 2132. sz. tjkvben (489.490) hrszám alatt felvett, a Flórián-utcza 7. 9. sz. a. fekvő ház fele része Drexler Rozáliáról ajándek jogczimén: Kasper Terézre;

23. a budai 2891. számu tjkvben 5742. hrszám alatt felvett, a Rókushegyen fekvő 800 □ öl területü szőllő Deutsch Istvánné és társairól 800 frt vételárban: Danczer Ferenczre;

24. a budai 9750. számu tjkvben (5478. 5479 11.) hrszám alatt foglalt, a Rézmál-dülőben fekvő $405^{25}/_{100}$ □ öl kiterjedésü szőllő a budapesti lövészegyesületről 2431 frt 68 kr vételárban Endlich József és neje szül. Huber Lujzára;

25. a budai 8790. számu tjkvben 1116. hrszám alatt felvett, a Krisztinavárosban Naphegy-utcza 70. sz. a. fekvő ház fele része kiskoru Koller Nándorról 2000 frt vételárban Kövessi Jánosné szül. Csinos Aliczere;

26. a budai 2901. számu tjkvben 5798. hrszám alatt foglalt, a Rókushegyen fekvő 800 □ öl területü szőllő fele része Rohrmann Péter és nejéről 1257 frt vételárban a »Kőszénbánya és Téglagyár társulat Pesten« czégre;

27. a budai 9751. számn tjkvben foglalt 9903. hrszám alatt foglalt, a Péterhegyen fekvő 500 □ öl kiterjedésü ingatlan Pfund Lőrincz és nejéről: Baumgartner Éva férj. Elsässer Andrásnéra ajándék jogczimén;

28. a budai 5713. számu tjkvben 3475. hrszám alatt foglalt, az Oszlop utcza 16. sz. a. fekvő ház

Nieszner Jánosról 4000 frt vételárban Balázs Keresztélyre és nejére Király Ágnesre;

29. a budai 9754. számu tjkvben 9552/a. hrszám alatt foglalt, a Kőérberekben fekvő 1450 □ öl kiterjedésü szántó Deigner Jánosról 1740 frt vételárban Saxlehner Andrásné szül. Pelikán Emiliára;

30. a budai 7651. számu tjkvben (10283. 10285. 10287/g) hrszám alatt foglalt, a Lágymányosban fekvő 2 hold területü szőllő $^2/_3$-ad része: Michlberger szül. Gozolics Franciskáról és Schultz szül. Gozolics Annáról 6000 frt vételárban Záborszky János és neje szül. Szabadházy Máriára;

31. a budai 991. számu tjkvben 1788. hrszám alatt foglalt, az I-ső kerületben, Tabánban, Felsőhegy-utcza 84. sz. a. fekvő ház fele része Till Ferenczről ajándék jogczimén Pier József és neje szül. Till Máriára;

32. a budai 3436. számu tjkben 6826. hrszám alatt felvett, a Kutvölgyben fekvő 800 □ öl területü szőllő Krenn Lőrinczről 400 frt vételárban Marcsek Bohuszlaura;

33. a budai 8065. számu tjkvben 7427/a. hrszám alatt felvett, az Orbánhegyen fekvő 1796 □ öl területü ingatlan Schmidt Istvánról 5390 frt 10 kr vételárban: Papp Károlyra, Laky Dánielre és Petri Elekre;

34. a budai 2357. számu tjkvben 4144. hrszám alatt felvett, az Ujlakban, Kecske-utcza 18. sz. a. fekvő ház özv. Hayek szül. Szaszana Terézről 1000 frt becsértékben Gusnek Andrásra örökösödés jogczimén;

35. a budai 5129. sz. tjkvben 1498. hrszám a. foglalt, az I. kr. Attila-utcza 7. sz. a. fekvő ház a budapesti tabáni görög keleti szerb egyházközségről: özv. August szül. Strebek Erzsébetre 13,300 frt vételárban;

36. a budai 9362. számu tjkvben (716—718/18) hrszám alatt felvett 140 □ ölnyi krisztinavárosi telek 4480 frt vételárban Antony Tamás és nejéről: Bürgermeister Ludmilla Ludovikára;

37. a budai 9300. sz. tjkvben (6451. 6452/a.) hrsz. alatt felvett 1931 □ öl virányosi erdőtelek Hoffmann Alfréd és Molnár Jánosról 5793 frt vételárban Quentzer Henrik és nejére;

38. a budsi 9756. számu tjkvben 6844. hrszám alatt felvett 800 □ öl területü kutvölgyi szőllő Herold Alajosról 600 frt vételárban: Schwartz Miklós és nejére;

39. a budai 1896. és 5467. számu tjkvekben 4846. és 4997. hrszámok alatt felvett, a Pálvölgyben fekvő 4 hold 200 □ öl területü szőllők fele-fele részei Felber Lipótról 5657 frt és 693 frt becsértékben öröklés jogczimén: kiskoru Felber Irmára és Lipótra;

40. a budai 9758. sz. tjkvben 9833/b. hrszám alatt felvett, a Kőérberekben fekvő 1 hold 875 □ öl területü rét Rinagl Vinczéről 500 frt vételárban: Deigner Jánosra;

41. a budai 9678. és 2340. sz. tjkönyvekben 4727. és 4740. hrszámok alatt felvett, a Pálvölgy-dülőben fekvő 1 hold 100 □ öl és 1 hold 200 □ öl területü szőllők a Domonkos testvérekről 2500 frt együttes vételárban: »Az egyesült tégla- és czementgyár részvény-társaság« czégre;

42. a budai 3873. számu tjkvben 2795. hrsz. a. felvett 1400 □ öl területü Péterhegyi szőllő Thaller István és társairól 600 frt vételárban: Thaller István és neje szül. Haszmann Annára;

43. a budai 6553. tjkvben (11151/151. 11152/152. 11153/153—160.) hrszám alatt foglalt, a II-ik kerületben, Főherczeg Albrecht-ut 2. sz. a. fekvő ház özv. Andorffy Károlynéről 40000 frt vételárban: geltei Guttmann Vilmos és neje szül. megyeri Krausz Rózára;

44. a budai 9509. sz. tjkvben 6644. hrszám a. felvett, a Virányos-dülőben fekvő 1200 □ öl kiterjedésü szőllő Prath Andrásnéról 1150 frt vételárban: Weégh Elek és neje szül. Élesdy Gizellára;

45. az óbudai 3874. sz. tjkvben 6316. hrszám alatt felvett, a Mühlried-dülőben fekvő 193 □ öl területü legelő Harrer Mihályról 30 frt vételárban Seger Antal és neje szül. Flesser Magdolnára;

46. a budai 1375. sz. tjkvben 2374. hrszám alatt foglalt, a II-ik kerületben, fő-utcza 48. sz. alatt fekvő ház $^1/_5$-öd része Gräfl Károlyról 4284 frt becsértékben, öröklés jogczimén kiskoru Gräfl Károlyra és Ödönre;

47. az óbudai 3875. sz. tjkvben 6313. hrszám a. felvett, a Mühlried-dülőben fekvő 193 □ öl területü legelő Harrer Mihályról 30 frt vételárban Seger Antal és nejére.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

A tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlom az általam előállitott s rövid idő alatt máris nagy kedveltségnek örvendő

MAKK-CACAOT,

mely jósága, tartóssága, kellemes ize által felülmul minden e nembe vágó külföldi készitményt.

Különösen ajánlva van gyenge gyomruaknál s mint gyermek tápszer.

Ára: $^1/_8$ kilós doboz 30 kr.
$^1/_4$ » » 50 »

Kapható NERUDA NÁNDOR gyógyfüszer üzletében
IV. ker., Hatvani-utcza 9. szám.

BURES HENRIK

keztyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. fűszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyű 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Ködfátyolképek

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy minden **kedden, csütörtök** és **szombaton**: I. ker. **alagut-utczai** (I. sz.) kávéházamban; **szerdán** és **vasárnap** a **várbeli** kávéházamban (**Tárnok-utcza 22.**) mutattatnak be

ködfátyolképek

magyarázatok kiséretében a legváltozatosabb műsorral. — A legnagyobb kényelemről gondoskodva van. Hideg buffet, kitünő italok — felemelt árak nélkül. **Belépti díj nincs.**

Kezdete 9 óraker este. Kitünő czigányzene.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri tisztelettel

Wellisch Zsiga, kávés.

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Boeskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TORKÖLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztositó-társaság.

A legujabb biztositási szerződés, melyet a a „Mutual“ a t. közönségnek ajánl, az

„5%-os kötelezvény“,

mely a biztositottat csekély dijfizetés mellett feljogositja, hogy a kedvezményezettnek egy a biztositott összeg után 20 éven át folyó

„évi 5%-ot tevő életjáradékot“

biztosithasson.

A tőke 20 év mulva szintén a kedvezményezettnek tulajdonába megy át, mig ellenben, ha az utóbbi időközben esetleg elhalálozna, úgy a tőke utódainak azonnal kifizettetik.

Közelebbi felvilágositásokkal és prospectusokkal szolgál, a

MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG:

Budapest, Bécsi-utcza 5.

MIKITY JÁNOS

fogorvos (Zahnarzt)

a 17. sz. katonai kórház volt assistense, végez mindenféle **szájműtéteket, fogtöméseket** (**plombirozás**), készit **mű- és ék-fogakat.**

Rendel 9—12-ig, 2—5-ig.

I. ker., Vár, Tárnok-utcza 26. sz.

PÉNZKÖLCSÖNÖK

a **„Budai Takarék- és Előleg-Egylet“** — szövetkezet korlátolt felelősséggel — II. kerület, plébánia-utcza 4. sz. (alapittatott 1880. évben) előnyös feltételek mellett **pénzkölcsönöket** nyujt egyleti tagok részére és pedig **személyhiteleket 800 frt erejéig kezességre** és **részletvisszafizetés mellett, magasabb összegeket** pedig **jelzálogi bekebelezésre vagy kézi zálogra és hosszabb részlettörlesztési** kedvezmény mellett. Elfogad továbbá egyleti tagok által **befizetendő és felmondás alapján visszafizethető törzsbetéteket** kedvező kamatozás mellett.

SCHIEN KÁROLY

mü- és épület-lakatos

Budapest, II., Batthyányi-utcza 1. sz.

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁT

ajánlja és ajánlja magát **telefonok, villámhárítók, szócsövek** és **szobai távirdák** berendezésére **legjutányosabb árakon.**

Özv. Culmann Rezsőné élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Kovald Péter és fia

BUDAPEST.

Mű-selyem-festő

és

vegytisztitó-intézet

uri, női öltönyök,

diszitő- és butorszövetek, függönyök, szőnyegek, csipke- és végáruk számára.

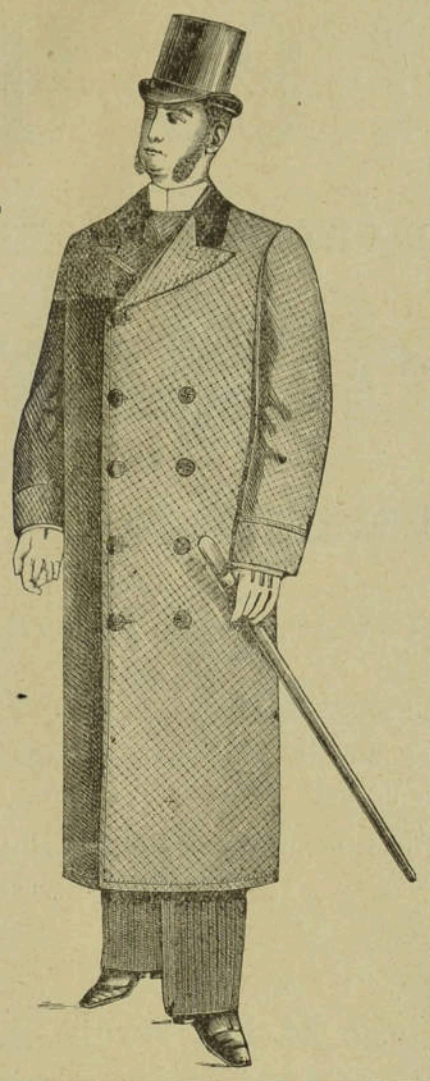
FŐ-ÜZLET:
VII., Szövetség-utcza 37. sz.
FIÓK ÜZLETEK:
II., Fő-utcza 17.
IV., Kecskeméti-utcza 5.
IV., Kis Korona-utcza 6.
VI., Andrássy-út 26.
VII., Akáczfa-utcza 42.
VIII. Rökk Szilárd-utcza 18.
IX. Soroksári-utcza 25.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

„Budai kalauz" a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkel, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositminden ügyben. Kérdések „**Kalauz**" czimen szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., **Krisztinatér 4. szám.** — **Telephon 90—46.**

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli idényre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

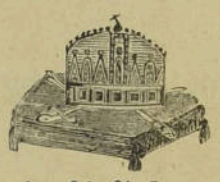
A **főraktárhoz** fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Mélyen leszállitott árak melletti elárusitás!!

MANDL ADOLF

Budapest, I. ker., Vár, Tárnok-utcza 15.

a magyar koronához

czimzett női- és férfi-divatáru házában

karácsonyi és ujévi ajándékul

nagymennyiségü ruhakelmék

I.	csoport	6/4	divatkelme	azelőtt	60,	most csak	**30**	kr.	méterje
II.	„	„	„	„	70	„ „	**38**	„	„
III.	„	„	„	„	90	„ „	**45**	„	„

!! Mosó divat-barketek !! 29, 35 kr. és plissébarket 50 kr. méterje.

!! Finom franczia mosó perkálok !! 23 kr. mtrje.

Több ezer férfi divatnyakkendő csakis 35 kr. darabja,

azonkivül dus választék eredeti **Benger Dr. Jäger-féle alsó ruházat,** fél és egész selyem **női- és férfi-esernyőkben,** eredeti **Schroll-féle siffonok** és **pamutáruk, czérna, kanavász,** azonkivül, ugy mint minden évben összeállitott dobozban **női szövet-ruhák** diszszel együtt **2.90** krtól **4** frtig; elegáns 8 méteres **női barket-ruhák 2.90** kr.

Kivánatra minták ingyen és bérmentesen.

Dr. RÉNYI, DARVAS és FINY gyógyszerész

„SANITAS"

cs. és kir. szabadalmazott

STERALIZÁLT VEGYTISZTA SZENSAVVALI SZIKVIZGYÁRTÁSA

Académie Universelle Bruxelles

Belgium 1893.

Gyümölcs-szörp és hűsitő italok gyára,

szabadalmazott

steralizáló gépek berendezési vállalata.

Kapható mindenütt ép oly árban, mint a közönséges szikviz.

GYÁR:

VII., Dob-utcza 107.

Főképviselet, raktár:

BUDÁN

Szöllősy István

gyógyszerésznél

Krisztina- és Karácsonyi-utcza sarok.

Karácsonyi és ujévi

alkalmi vétel minden konkurrenczia nélkül!

Grünwald Samu

úri- és női-divatáruháza

Budapest, I. ker., Krisztinatér 1|a. és Vár, Szt.-Háromságtér 8. sz.

Nagy választék

az alant felsorolt tárgyakból **mélyen leszállitott árak** mellett, különösen **ajándékoknak kiválóan alkalmasak**, u. m.:

I. 6/4 duplaszéles ruhakelme	mtrje **27** kr.	1 ruha, dobozban, csinosan kállitva	frt **2.25**
II. 6/4 nehéz téli szőr kelme	„ **35** „	1 „ „ diszszel együtt	„ **2.75**
III. 6/4 legujabb Moszkva-flanell	„ **40** „	1 „ „ „ „	„ **3.25**
IV. 6/4 finom női téli posztó	„ **55** „	1 „ „ „ „	„ **4.—**

Elegáns »Valéria« flanel-barket méterje **24** kr., 1 ruha **1.70** kr.

Divat-barket, legjobb minőségü és jól mosható, mtrje **32** kr.

PLISSE-BARKET csakis nálam kapható, méterje **48** kr.

Franczia mosó-sefier ezelőtt **65**, most **35** kr.

!! HONI GYÁRTMÁNY !!

késmárki lenvászon és damaszt-áruk, valamint szepes-iglói siffon-áruk **gyári főraktára Buda részére.**

Gyári árak **siffonból** méter ár / vég ár **40** 26/27 **50** 28/29 **60** 31/32 **70** 33/34 **80** 35/36 **90** 40/42 **100** 42/43.

1 vég 8/4 **lepedő-vászon**, varrás nélkül, frt **7.50** kr.

Dús választék abroszok, asztalkendők és törülközökben.

Vászon konyha-törlőruhák drbja **13** kr.

Saját gyártmányu uri és női fehérnemü Király-siffonból.

Dr. Jäger-féle alsó ruházat urak, nők és gyermekek részére gyári áron adatnak el.

Nippek és pipereczikkek nagy választékban.

Flanel-takarók frt **3.50—10** frtig. — **Szines és fehér selyemkendők, futószőnyegek, paplanok** és **függönyök minden áron.** Óriási választék **divatnyakkendőkben 30** krtol **2** frtig. — **Uri- és női-selyemernyök 2** frttól **10** frtig.

Gallér, kézelő, zsebbeli, harisnya és prágai bőrkeztyűk nagy választékban.

Uri-, női- és gyermek-gummiczipők (galoschni).

Barket- és posztó-blouseok, valamint fiú- és leány-ruhácskák.

A nagyérdemü közönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 50. sz. Vasárnap, deczember 17.

BUDA ÉS VIDÉKE

KOZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek;
I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG,
I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 31. ajtó,
kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Buda körútja.

Azt mindenki tudja, hogy Pestnek már vannak körútjai szépek, pompásak, mig Budán ez csak ohajtás — jámbor ohajtás. Pedig hogy milyen szükség van erre, azt napról napra mindinkább jobban érezzük nemcsak szépészeti, de forgalmi szempontból is.

Forgalmi szempontból azért jogos ez a kivánság, mert a budai körút a 30 évi adómentességgel kiépült pesti körútnak mintegy összekötő részét képezné, másrészt a budai körútnak kinyitása és végleges rendezése esetén a Krisztinaváros, Tabán és Városmajor is alkalmas közlekedési eszközökkel és villanyvonattal lenne ellátható.

Hogy ez nem sokára teljesedni fog, most már biztosan remélhetjük, mert a hatóságnak a budai körútra kellő módon kiterjedt a figyelme s azt a Margithidtól a Döbrentei-hidig rendezni fogja és a hogy Pesten történt, itt is kiterjeszti a 30 éves adókedvezményt.

A budai körútnak egy kis része a Krisztina-körúttól már is kiépült, de az állapotok szánalmasak és nem egy székes főváros emeléséhez és hirnevéhez illők.

Legelső és legfőbb baj az, hogy a Krisztina-körúton, mintha csak bakterházaknál volnánk, petroleumos lámpák pislogása rontja a járókelők látóképességét.

Mit szóljunk annak a járdának nevezett valamihez, melyen ép úgy, mint a kocsiúton, a közlekedésre az óriási sár miatt csakis egy elkeseredett jó uszó vállalkozhatik?

Mi lesz majd most, a mikor az elöljáróság a havat ide hordatja és alkottatja a havasokat, melyeknek elolvadása után vadkacsa-tenyésztésre alkalmas tavak szoktak képződni?

Az Aszalay-telken épülő új iskola előtt a sár már olyan rengeteg és olyan folyékony, hogy ha ennek elkaparásához nem látnak, a csavargőzös-vállalat itt is állomást nyithat.

Ilyen élénk közlekedési helyen járda nélkül nem lehet lenni. Kérjük a járda elkészitését a Krisztina-körút mindkét oldalán s az iskola előtt pedig lehetőleg faburkolatot. Arról sem volna felesleges rendelkezni, hogy a telektulajdonosok telkeiket az utczavonalban keritsék be . . .

Sok itt a baj. Majd meglátjuk, mikor kezdenek az orvosláshoz. Reméljük, mielőbb.

r. cz.

A kultura és könyvtáraink.

A nemzetnek ereje, annak műveltsége, boldogsága csak a műveltség által biztositható anyagi és erkölcsi jóléte. Műveltség ad tartalmat az egyesnek, hatalmat az összességnek. Ennek tudata vezeti a népeket, midőn korunk lázas versenyében a műveltség felsőbbségének elnyerésére törekednek.

A gyermekek oktatása az iskolára tartozik; a felnőttek ismereteiket azonban csak önmivelés által gyarapithatják, ennek pedig eszköze: a könyv. Egy német tudós szatirikus mondásával élve: Bücher regieren die Welt, die Tinte ist das fünfte Element, und die Presse die Artellerie der Gedanken. A könyveket kell tehát megkedveltetnünk, bárkinek hozzáférhetővé tennünk: nyilvános könyvtárakat kell létesitenünk.

A Dunántuli Közművelődési Egyesület mult héten értekezletre hivta egybe a különböző kulturegyesületek képviselőit, hogy tanácskozzanak az ez ügyben megindítandó országos mozgalom módozatai felett s a megjelent diszes társaság, a kormány képviselőjének igérete már magukban hordják a félsikert. Örvendünk a megindított mozgalomnak, mert ez alkalmat ad nekünk is, hogy Budának kulturális viszonyaival röviden foglalkozzunk.

Azt hangoztatta az értekezlet, hogy a mozgalomban a vidékre kell a fősulyt helyezni; részben osztjuk e kulturpolitikai nézetet, de ne feledjük, hogy Magyarország csak akkor lesz nemzeti nyelvben és érzésben erős, ha az ország szive minden izében az. Különösen Budára vár még e téren sok tenni való, mely Pest rohamos haladása közepette háttérbe szorult. Nagy hátrányára vannak a környező, túlnyomólag idegen ajku községek, melyek gyürüként veszik körül, elfojtják nyelvét s megakadályozzák, hogy a dunántuli magyarság zömével egyesülve, nyelvkincséből erőt meritsen.

Nem kérdjük, mennyit tett a D. K. E. a Dunántulnak ezen a részén; megnyugodtunk már abban, hogy itt csak saját erőnkre vagyunk utalva, de a sikernek előbb-utóbb megjönnie kell.

A könyvtárak létesitése ügyében megindított mozgalomnak két iránya lehet, miként a könyvtárak is két nagy czélt szolgálnak: a tudományos műveltség előmozditását és a nemzeti nyelv terjesztését.

Ebből a két szempontból vizsgálva fennálló viszonyainkat, az eredmény — megvalljuk — épen nem megnyugtató. Budának tudományos alapokon nyugvó könyvtára, az egy-két középiskolai könyvtárt kivéve, mely mint ilyen azonban csak az intézet tanárainak áll rendelkezésére, nincsen.

Ha valaki egy tudományos könyvhöz akar férni, idő és fáradság árán Pestnek valamely nyilvános könyvtárát kell felkeresnie; elképzelhető, hogy mily hátránynyal jár ez tudományos közéletünk kifejlődésére. Ami könyvtáraink másik czélját, a nemzeti nyelv terjesztését illeti, itt is visszás állapotokkal találkozunk. Immár a minden kerületben fennálló népkönyvtárainknak volna a feladata, hogy jelesebb irodalmi termékek s közhasznú, ismeretterjesztő munkák által a magyar nyelvnek tért hódítsanak. E helyett népkönyvtáraink — tisztelet a kivételnek — jórészt idegen nyelvü könyvekkel vannak tele, mivel a czélt megközeliteni természetesen nem lehet.

Budának legfontosabb kérdései közé tartozik, egy nyilvános közkönyvtár létesitése, a népkönyvtáraknak pedig reformálása. És ennek megvalósitása nem is járna oly nehézségekkel, melyek annak keresztülvitelét megakadályoznák.

A főváros Budán a vigadó és egy iskola czéljaira legközelebb nagyobbszabásu épületet emel. Ez épületet tartjuk középponti fekvésénél fogva a legalkalmasabbnak, hol csekély áldozatok árán a létesitendő könyvtár olvasótermet és szükséges könyvtári helyiséget lelhetne; az állam segélyével és a társadalom támogatásával pedig rövid idő alatt össze lehetne hozni azt a könyvanyagot, mely annak alapját megvetné.

Ha másként nem, társulás utján lehet, sőt kell az ügyet a megvalósuláshoz segiteni s ez volna Budának legméltóbb részvétele ezeréves fennállásunk ünnepén.

Jurmann Győző.

Ó-budai viszonyok.

Semmivel sem jellemezhetnők jobban Ó-Buda mostani viszonyait, mint e néhány szóval: — derék egy czirkuszi játék!

A komoly és önzetlen lelkes törekvések immár annyira devalválódtak a folytonos személyes, illetve pártharczok tusájában, hogy méltán csak egy czirkusz porondján produkáltatni szokott mérkőzés impresszióját keltik az objektiv szemlélőben, melyben rendesen nem az anyniszor hangoztatott közérdek, mint inkább csak a másik félnek legyürése a czél.

Mindenki előtt eléggé ismeretes, hogy a legutóbb lezajlott képviselői választások alkalmával jött létre a szakadás a III. kerület társadalmában s hogy azóta az irányadók az álta-

lunk is megjósolt ama tapasztalatra jöttek, hogy széthuzás által egyik sem bir magában véve életképességgel. A lét és nemlét kérdéseinek fölmerülésével tehát mindenki a kiegyezésre, az elkeseredés fegyvereivel egymás ellen küzdő felek — egymás kibékitésére gondoltak.

A kór nagyon is hamar fölismertetett és az azt megszüntető eljárásnak tudatában is voltak mindnyájan; de annak alkalmazásától mindenki visszariadt.

Konczessziót egyik sem akart tenni, mindenik csak kibékitett és nem kibékülő akart lenni.

Igy jöttek létre azután a kibékülés és kibékités komédiái, melyeknek egy-egy ujabb felvonását, az eddigiek szánalmas sikere után, ma már csak jóakaratu mosolylyal fogadják.

A kerület jövője iránt: komoly aggodalom szülte és érlelte meg az általános kibékülés eszméjét; és hogy ez nem sikerült s hosszas huzavonáival mindinkább a nevetség tárgya kezd lenni, arra nézve a felelősség mindazokat terheli, kik hatalmi pozicziójuk elvesztésének előérzetével meghiusitották az ebbeli törekvéseket.

Egy kerület érdeke nem végtelen alkudozásokat, de férfias gyors elhatározással végbevitt hathatós tetteket követel. Kik az önérdekkel kapcsolatban, vagy pláne ennek alárendelve akarják a közérdeket előmozditani, (?) azok nem oly férfiak, kiktől egy oly szegény kerület, mint Ó-Buda, sikeres munkálkodást várhat s az ilyeneknek csak a közügy kárára engedhető szereplési tér.

Eléggé hangoztattuk annak idején, hogy a III. kerületben a legőszintébb összetartás és megfeszitett erővel valósithatók csak meg a kerületre nézve nagy horderővel biró kérdések s még is hiányzik sokakban azon álszemérmet nem ismerő férfias, komoly elhatározás, mely ez áldástalan viszonyoknak varázsütéssel vetne véget.

Hová fajultak a régi jó erkölcsök? Ki merné kétségbe vonni, hogy, ha igy haladunk kibékülési tárgyalásainkkal, egyes kiválóbb férfiainkkal még az amphitheatrumbau is rendezhetünk mulattató kibékülési versenyeket!

A kerület érdekében több komolyságot uraim!

Rákos István.

Nagy-Kovácsi.

Földrajzi fekvésénél fogva közvetlenül Hidegkut község ismertetése után kellett volna megemlékeznünk Nagy-Kovácsiról, de krónikai időrendben csak most következhetik a leirása, mivel e község állitólag a pilisi felső járás legifjabb helysége.

Ezen 5428 katasztrális holdat tevő nagyközség 289 lakházában 1803 lélek van; — és pedig anyanyelv szerint: 1677 német, 81 magyar, 30 tót és 15 egyéb nyelvű; — vallásra nézve pedig 1768 róm. kath., 14 ref., 14 izr., 4 ág. és 3 görög katholikus.

E község, mint ilyen, sem az 1690-iki összeirásban, sem az 1805-iki procentuátióban nem fordul elő, jóllehet, hogy a Nagyboldogasszony tiszteletére szentelt róm. kath. plébániatemplom már 1715-ben alapittatott, mely évtől kezde az anyakönyvek is megvannak.

Galgóczy szerint a község a törökök kitakarodása után keletkezhetett, bár kétségtelen, hogy e község már 1254-ben a boldogságos szüz Máriáról nevezett pilisi apátság birtokában emlittetik, sőt Rupp Jakab „Budapest és környékének helyrajzi történetében“ még azt is olvassuk, hogy a szent Lőrincznek szentelt Buda-melléki Pálos-monostor 1475 körül a kovácsi határban e somlyó-hegyi erdőt is birta, melyet néhai Garay László, volt nádor, fia: Joób ajándékozott a zárdának.

1848-ban ezen, az V-ik őrnagyi kerületbez tartozott községben, 83 gyalog nemzetőr volt összeirva.

Az urbéri birtokrendezés, illetve a tagositás 1863-ban történt per utján, a szőlődézsma pedig 1869-ben lett egyezségileg megváltva.

Határa valamivel jobb a vörösvárinál s jó gabonatermő; gyümölcstermelése virágzó.

A község maga hegyek között, szép völgynek ölében fekszik; belrendezettsége szabályos és utczái eléggé szélesek.

Ezen csinos házak alkotta nagyközség Beél Mátyás szerint előbb a Vattay nemzetség, majd a gróf Teleki-család birtoka volt s most is Teleki jogon, anyja után Tisza Lajos birja.

Hegyei sok barna szenet és tüzálló anyagot rejtenek, mely utóbbi a sütőkemenczék kitapasztásánál kitünő szolgálatot tesz.

Itt plébánoskodott az 1816-iki évet megelőzőleg a „Codex dipl.“ nagyérdemü szerzője: Fehér György, kinek emlékét itt egy általa alapitott „segélypénztár“ tartja fenn.

* * *

És ezzel véget ért volna a pilisi felső járás községeinek ismertetése; mely — ha hézagos volt — nem én tehetek arról, mert ismételt kéréseim daczára sem kaptam még csak egy sornyi utbaigazitást.

A „Buda és Vidéke“ jövő évi folyamában pedig a pilisi alsó járás és a ráczkevi sziget összes községeiről fogunk a tek. szerk. úr kegyes engedélyével megemlékezni, sőt a vidékiek kedvéért a székesfőváros történetét is közölni fogom — dióhéjban!

Netáni adatokat czimemre kérem — Törökbálintra.

Navarra József.

A mübor-törvény végrehajtása.

A hivatalos lap egyik legutóbbi száma közölte a kereskedelmi miniszter rendeletét a mesterséges borok készitésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló és 1894. évi január 4-én életbe lépő törvény végrehajásáról.

A fontos rendelet nevezetesebb intézkedései ezek:

Mesterséges bor az, ha nem kizárólag szőllőből, illetőleg szőllőmustból készült; ha a borhoz tisztitott szeszen vagy konyakon kivül vizet, vagy bármely más anyagot kevernek. A törvény azonban megengedi a must okszerü javitását, valamint az okszerü borkezelést. Megengedtetik ennélfogva a must czukrozása tiszta czukornemüekkel, a must keverése tiszta, vagy legalább 95 százalékos szeszszel vagy konyakkal, a must süritése befőzés által, a must leányálkázasa mirenymentes kén alkalmazásával, a must savtalanitása tiszta szénsavas mészszel vagy kálival. Az okszerü borkezelésnél megengedtetik a bor szeszezésére tiszta vagy legalább 95%-os szeszszel vagy tiszta konyakkal savtalanitó szerek alkalmazása, hiányzó sav pótlása borkővel vagy borkősavval, vagy almasavval; a bor deritése szokásos szerekkel, mérsékelt mennyiségü kénezés, de csak mirenymentes kénnel; tiszta czukornemü vagy mazsola alkalmazása, a tokaji borvidék kivételével — élesztő használata az áterjesztéshez; — különféle természetes borok házasitása. — A külföldi mazsolaszőllővel készült bor tokaji, szomorodni, hegyaljai elnevezés alatt egyáltalán nem hozható forgalomba.

A pezsgő, ürmös stb. borok forgalma következőleg határoztatik meg: Pezsgő kizárólag szőllőnedvből készitett oly szénsavdus bor, a melyben a szénsav természetes uton fejlesztetett. Ürmös alatt értendő a főzés utján süritett mustból üröm hozzáadásával készitet borszerü ital. Törkölybor a friss szőllőtörkölyben maradt boralkatrészeknek czukros vizzel kivonás utján való áterjesztéssel állittatik elő. Csiger vagy lőre a szőllőtörkölyből természetes vizzel készitett ital. Gyümölcsbor a friss gyümölcs nedvéből természetes erjesztés utján készült ital. Ez italoknak forgalomba hozatal czéljából való készletben tartása csak külön raktározás mellett engedtetik meg.

A borseprő felhasználása csak két módon van megengedve és pedig: vagy akként, hogy a közönségesebb és gyengébb borok a jellegzetes bor seprüjére öntetvén, az által zamatosittassanak, vagy lepárlás után előállitandó szeszes ital (sebrüpálinka) készitésére.

Borok keverése. Meg van engedve különböző borvidéken termelt vagy különféle szőllőfajták mustjából eredt borok keverése s az összeházasitott bornak oly borvidék elnevezése, illetőleg oly szőllőfajta neve alatt forgalomba hozása, a mely vidék vagy fajbor jellegének a keverék tényleg megfelel.

Az ország 22 borvidékre osztatik és minden bort csak ama borvidék neve alatt szabad forgalomba hozni, a hol tényleg termett.

A rendelet másik része a kihágásokról és megtorlásokról szól. A kihágások büntetése 25 frttól 300 frtig terjed s a bor elkobzásával szigoritandó. Az eljáró hatóságok a következők: Első foku hatóság községekben a főszolgabiró, városokban a kapitány, vagy a tanács által e részben megbizott tisztviselő, Budapest mindenik kerületében az illető kerületi kapitány. Másodfoku hatóság: megyékben az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács, Budapesten a főkapitány. Mint harmadfoku bíróság a belügyminiszter jár el. Két egybehangzó itélet ellen is helye van a felebbezésnek.

Kérelem a siketnémák karácsonyfája érdekében.

A karácsony a gyermekek ünnepe. Örömmel várják ezt minden házban s bizalommal a kicsinyek, a kik remélik a Jézuska eljövetelét. Minden szülő meg akarja örvendeztetni ekkor gyermekeit s ha csak teheti, félre rakja a fillérekét, hogy számukra egy boldog estét szerezhessen.

A budapesti siketnéma-intézet szegény növendékeinek is szeretném e szent estét örömteljessé tenni. Azon kérelemmel fordulok tehát a nemeszivü emberbarátokhoz, segitsék elő ezen szándékomat. Tegyék boldoggá ez estére azokat a szerencsétleneket, a kiktől az isteni gondviselés a legszebb adományt: a hallást tagadta meg. Oly kevés öröm keresi fel e boldogtalanokat s oly kevéssel meg lehet nekik ezt szerezni. Ne sajnáljanak néhány fillért, vagy egyéb adományt e czélra, jó tettet cselekesznek vele.

Tájékozásul megjegyzem, hogy az intézetnek fiu- és leánynövendékei vannak, a kiknek nagy része olyan szegény sorsu, hogy bármiféle adomány (ruhaszövet, czipő kalap stb.) is jótéteménynek mondható. A pénzbeli adományok részint ajándék tárgyak vásárlására fordittatnak, részint tarakarékpénztárban helyeztetnek el, hogy a növendékek tanulmányaik befejeztével némi kis tőkével léphessenek ki az életbe.

Az adományokat kérem a siketnéma-intézet czimére (I. ker. Pálya-utcza 3. sz.) küldeni. Előleges szives értesités esetén az ajándékok elhozatásárol gondoskodom.

Midőn szerencsétlen védenczeim nevében kérő szómat ujból is felemelném, bátor vagyok a t. olvasót az intézet karácsonyfa-ünnepélyére, mely deczember hó 24-én délután 4 órakor az intézetben tartatik meg, tisztelettel meghivni.

Budapest, deczember hó.

Scherer István,
a siketnéma-intézet vezető-tanára.

Menetszabályok.

1. A „Budai kerékpár egyet“ által rendezett versenyeken, kerékpár-ünnepélyeken és kirándulásokon résztvevő tagoknak az egyleti egyenruhát és jelvényt kell viselniök. Kivételt csak az egyletnek azon tagjai képeznek, kik tényleges katonai szolgálatban állanak.

2. Az egylet egyenruhája a következő:
   a) Kék sipka.
   b) Kék szövetből készült kabát.
   c) Térdig érő nadrág ugyanoly szövetből.
   d) Fehér ing kék szegélylyel, vagy szürke tourista ing.
   e) Fekete harisnya, fekete félczipő.
   f) A jelvény a sipkára tüzendő fel.

3. Ha az egylet valamely tagja nem sporszerü ruhában kerékpároz, egyleti jelvényt fel nem tüzhet.

Az egyleti kirándulásokat a kapitány vezeti.

4. A kirándulásokat a kapitány a tagok együttes megbeszélése után tervezi, a melyet azután az egylet táblájára ir ki.

5. A kirándulásokon résztvevő tagok kötelesek a kapitánynak a menetrend betartására irányuló figyelmeztetéseit követni.

6. Azon tag, ki a kapitány többszöri figyelmeztetését fel nem veszi, a kapitány által a kiránduló csoportból kizárható.

7. A kapitány minden egyes kihágásról

a választmánynak jelentést tesz; viszont a tag is a választmánynál kereshet jogorvoslást.

8. Menetközben bárhol előre sietni csak a kapitány engedelmével szabad. Mind az, ki a kapitány engedelme nélkül előre siet, a segélypénztárba 10 kr. pénzbirságot fizet, melyet a kapitány szed be.

9. A kirándulásokról a kapitány naplót vezet, melyet a hó első ülésén tartozik bemutatni.

10. A kirándulások alkalmával az indulás helyét elhagyva, a kapitány rövid pihenőt rendel, mely idő alatt a tagok gépeiket megvizsgálhatják, kabátjaikat felcsatolhatják, stb. szükséges előkészületeiket megtehetik.

11. Nagyobb pihenők tartása után a kapitány az indulást 5 perczczel előbb jelzi, mely idő alatt minden tagnak az indulásra készen kell állnia.

12. A főváros utczáin a sebes hajtás, a kerékpározás kabát nélkül, vagy meztelen térdekkel, szóval mindaz, a mi közfeltünést, nevetséget, vagy megbotránkoztatást keltene, szigoruan tiltatik.

13. A fent irt és a kerékpárosokat illető fő- és székvárosi szabályrendeletek szigoruan szem előtt tartandók.

Nagykovácsi bucsujárásunk.

„Egy svábparasztnak álnok furfangja egyenértékü — száz közönséges magyar paraszturpisssággal.“ Ez mai szomoru beszédemnek „velős“ tartalma és hallgassatok meg több részvéttel, mint ájtatossággal!

Édes hölgyeim és igen tisztelt uraim! — én eddig avval a balvéleménynyel álmodoztam, hogyha mi Nápolyt megláthatjuk és könnyedén átszenderülünk, minden képzelhető élvezetek netovábbja. De most arról győződtem meg, hogy ez még mind semmi, hanem Nagykovácsit bucsunapján megjárni, ép testtel és vidám lélekkel ismét hazatérni és nyugodt kedélylyel tovább élni, szerintem sokkal, de sokkal nagyobb gyönyörüség.

A mint ezt minden buzgó kintornás és „szemes“ koldus tudja, Pest-Pilis és Solt egyesült megyék karjaiban heverésző, diszes Nagykovácsi község hires bucsuja, minden augusztus hó kellő közepére szokott esni.

1893-ik év augusztus hó 8-ik napján pedig éjjel (a dátumra fájdalom jól emlékszem, mert ez reám nézve igen nevezetes nap a kalendáriumban) nagy költséggel megtelt baromfiketreczünkből 5 drb bájos gyöngytyuk, 4 drb hizott liba és a legkedvesebb pecsenyém — 6 drb meglepően kövér kacsa, a legrejtélyesebb módon nyom nélkül eltünt. De ha én nyomokat emlitek, ezek természetesen csak azokra a lábnyomokra vonatkoznak, a melyeket a lelketlen tolvaj maga után gonddal és ritka ügyességgel elsimitott.

Tisztelt olvasóim (in parenthesi, ha véletlenül ilyenek akadnak) tőlem persze azt fogják kérdezni: minémü összeköttetés lehet egy méltán hires bucsunap és egy aljas lopás között? Bár csak ne is lészett volna soha ilyen!

De uraim, menjünk egygyel beljebb!

A mi rendes faszállitónk egy nagykovácsi parasztfirma. Vagyona: „Kincsem“ nevü vak gebéje, hozzá illő taligával. Üzletkedési szellemének a gyümölcse pedig az, hogy minket rendesen meg szokott csalni. Megtörtént, hogy ezen élelmes ember (ez időben még nem tudhattam azt, hogy lelkifurdalások vagy lényegtelenebb okok bántalmazása miatt) engem és családomat, ez áldott napnak nagy reményekkel kecsegtető dinum-dánumára, szokott frázisok közt a szives házigazda átszemélyesedésben, becses megjelenésével lepett meg.

Az általa megtisztelt személyek között voltam természetesen én (ezt az „én“-t különösen hangsulyozom és azért teszem első helyre, mert akkor szabad szárnyaknak örvendő szalmaözvegy voltam), utánam jött (horribile visu!) drága anyósom, leánysógornőm, sógorom, kis fiam és kis leányom, ezekre figyelő franczia bonnénk, hivatalos nyelven — a gouvernant és ha esetleg czukorral kináljuk „Misszi“ névre névre figyelő mops-kutyánk. Ebből láthatjuk, hogy a társaság, megengedem, kissé kevert, de éles szemekkel válogatott volt. Mindamellett vén szepesi szakácsnőnk és a parasztizlésnek körülbelül meg nem felelő szobalányunk, még most sem foghatják fel ez alkalommal történt, előttük egészen indokolatlan kiközösitésüket.

Emlitett vendégkoszoru avval untig biztatva, hogy enni-inni való a helyszinén quantum satis akad és hogy azonkivül, a minket szállitó „fogat“ kitüzött órában pontosan a kapu előtt lesz, teljes megelégedéssel nézett a jövőkbe.

A várva várt nap, a gyermekek, de kivált gouvernantunk kiváló örömére ugyan lassan, de mégis csak beérkezett és miután a kocsi megjelenése gazdánk által, alig két órára terjedő késéssel bejelentetett, a kert kapuja felé irányozhattuk induló lépéseinket.

De ide érkezvén, nagy meglepetésünkre a reánk váró „fogat“ a rendes faszállitó alkalmatosságnak bizonyult, a melynek rendkivüli személyhordó átalakulását, egy a kocsioldalokra zseniálisan fektetett és nagyon inogó, rövid deszkadarab fejezte ki. Háziurunk saját ülőhelyére még figyelmesebb lehetett, mert ezt legalább lepedőbe göngyölitett púpos szénacsomó képezte; de hogy én és a becses hozzámtartozók mi módon helyezkedjünk el, arról tudomásom e perczben persze még nem lehetett.

Szerencsénkre és egyszersmind „nagy“ fájdalmamra, anyósom e szörnyü látványtól megrémülve, elég rohamosan visszafelé vitorlázott. De mi, t. i. a társaságnak merészebb tagjai, nem számolva az ut szomorubb eshetőségeivel és amint ezt a körülmények kegyetlen szük volta megengedte, helyet is foglaltunk.

A diszfogat elsőrendü hátsó üléseit, természetesen és minden teketória nélkül sógornőmnek és saját személyemnek foglaltam le igen gyorsan. Sógorom, aki tizenöt éves korában még nem volt tisztában avval, hogy ő a kamaszok, avagy már az udvarló gavallérok közé sorolható, ez alkalommal még ügyesen az előbb emlitett és jelenleg igen hálásnak bizonyult szerepet választotta s házigazdánk mellé ült. A gyermekeket a kutyával együtt a saroglyába gyürtük, — gouvernantunknak pedig a szekéroldalokban a szabad választás jutott. Ily módon „felültetve“ és az engem illető „mehet“ kommandó szót fujva — utnak robogtunk.

Eddigelé abban a hiszemben dörzsöltem bántalmazott tagjaimat, hogy a fogaskerekü berendezés, a leglélek-„emelőbb“ és legkedély-„megrázóbb“ közlekedési eszköz és találmány. Mellesleg érintem, hogy ez alatt nem a svábhegyit érthetem, amely maga nemében kényelmes és élvezeteket nyujtó csusztató pálya. Nem, én itt csak az átkozott svájczit emlegethetem, a melyen ülve örül az ember, ha egyes testrészek ép megőrzése mellett az Adal — pardon! Rigi-Culm gyönyörü kilátást nyujtó állomásnál kiszállhat. De fájdalom, még ebben is tévedtem.

Kertünk előtt, tudniillik, a közlekedési ut vakmerő lejtőségnek engedi át magát. Kincsünk pedig, a mely a „féktelen“ taliga buzditó erejének ellentállani nem birván, kényszeritve érezte magát arra, hogy teljes nekiadással és szokatlan rohammal utját szabja. Mi pedig őrült sebességgel oly gyorsan haladhattunk előre, hogy minket Achilles még a III-ik potenczián sem érhetett volna utól oly könnyen. Szegény gouvernantunk legalább az egyensuly megőrzése tekintetéből annyira kénytelen volt előrehajolni, hogy arra majdnem a szekér fenekét érte. Ezt a szerencsétlen nőt ez alkalommal igazán megsajnáltam és mennyivel üdvösebb lett volna, gondoltam magamban, ha helyét most anyósom foglalná el! De az ördög az ördögnek segit, állitja a közmondás, a melynek meg nem czáfolható helyességéről minden jól nevelt vő, tudomásom szerint, tökéletesen meg van győződve. Ha pedig igaz, hogy minden bucsujárás lélektisztitó intézmény, akkor mi már most, a Szép Ilona bájos környéke felé repülve, oly tisztán és minden szennytől lemosva juthattunk, hogy az egek kapui csak ugy maguktól és minden instáló zörgetés nélkül készségesen feltárultak volna előttünk. De miután nyakunk ez egyszer annak az eredeti rendeltetésének némiképen megfelelt, hogy hitvány törzsünket méltó fonnakkel illedelmesen összekösse — kénytelenek voltunk gyarló földi pályánknak továbbterjedő sanyaru folytatására.

Ily gyönyörteljes módon a Szép Ilonához érve észrevettem, hogy Kincsünk tulajdonosát nagy gondok terhelik. Általam felbátoritva nagy nehezen és a sváb virágnyelv legturpissabb fondorlatai közt végtére kinyögte, hogy itt a korcsmával szemben egész „véletlenül“ eszébe jut, hogy nála ennivalót ugyan még eleget találunk, de az italkáról „megfoghatatlan“ módon egészen megfelejtkezett. De azért, folytatja beszédét, (ekkor már igen érthető és minden kétséget kizáró fogalmazásban), különös bajok még nem érhetnek, mert a Szép Ilonának mindent előre látó és jószivü korcsmárosa, még evvel az eshetőséggel is számolt és olyan szerencsétlenül járt utasok részére, mint pl. mi vagyunk, egész hordó sereket tart készleten. Az erre vonatkozó kiadás, végzi meggyőző szavakkal, alig rongyos tiz pengő és ami a fő az egész dologban, szegény franczián a hordón igen kényelmes ülőhelyre tesz szert.

Mit tevők legyünk, bölcselkedtem magamban, a helyzet kritikus és minthogy a kellemetlen bonyodalom megoldására kedvezőbb kibuvó nem igen nyilhatott meg előttünk, stoikus nyugodtsággal, de vérző szivvel átadtam svábunknak az emlitett tiz forintot a hordó beszerzésére.

Hogy házigazdánk meddig időzhetett e nevezetes korcsmában, azt nem tudom, mert a napsugarak borzasztó hatása minket minden józanabb elmélkedési képességtől megfosztott. Végtelennek tetsző idők lefolyása után láttam meg végtére gazdánk alakját, aki kissé bekaufolt állapotban a hordót hozzánk czipeli és minden még megmaradt ereje kifejtése mellett, ezt a szekér fenekébe csusztatja. Hogy a tetemesen kiálló vakcsap miért lett ez alkalommal felfelé irányozva, ennek okát, ugy hiszem, bölcs olvasóm előtt nem igen kell fejtegetnem. Elég az hozzá, gazdám a ki gouvernantunknak kényelmével mégis csak kevesebbet törődött, mint avval a veszedelemmel, hogy mi az utlocsolási vállalatnak drága cseppekkel segédkezet nyujthatnánk, emlitett óvatos eljárást szintén helyesebbnek tarthatta. Gouvernantunkat pedig az igen kényelmesnek igérkező helylyel megkinálva, lassan, de annál biztosabban betérhettünk a lipótmezei utra, de jobban mondva, a bolondok háza felé.

A mint „menünk, mendegélünk,“ (mert ugy fülbe sugva mégis csak el kell árulnom, hogy Kincsem nem igen felelt meg ambiczióz nevének) egyszerre csak azt látjuk, hogy szegény franczia bonnénknak az arcza minden képzelhető szinekben kezd játszadozni, t. i. az elkeseredettebb vérverestől a legdühösebb szilvakékig — és annyi francziául kiejtett feljajdulást egyidőben még nem hallottam soha, mint ekkor.

A dolog elején persze nem gyanithattuk, hogy mi bánthatta voltaképen kedélyét. De később elmélkedő feszegetések segedelmével az előidéző ok fenekén áthatolva, arra a közös kérdőgondolatra jöhettünk mindannyian: hátha az elvetemedett vakcsap kézd müködni egészen hivatlan irányban? Azonban a mint a baj indokát megértettük, arczkifejezésünk igen óvatosan sem tudomást, sem pedig részvétet nem árult el — itt minden felebaráti segédkezés ugyis ki van zárva, gondolhatta ki-ki magában és ha pedig gouvernantunk megsokalja ülőhelyének egyes kényelmetlenségeit, segitsen magán a mint tud.

De uraim, menjünk még egygyel beljebb!

A mint előre vánszorgunk és a nevezetes épület előtt (ezt persze ekkor figyelemre se méltatva elhaladunk, gouvernantunk minden „előrelátható“ előzmények nélkül régi illetékes helyét, bájos szemeit az impozans épületre szegezve, avval a minket kissé sértő, de bevallom, legalább találó kifakadással, foglalta el ujra: na itt benn' is sok okosabb ember ülhet, mint mi, a taligán! Ezt szintén francziául mormogta, a mihez mi officialiter nem konyitunk. Csakhogy mi megértettük volna sóhajának értelmét még kinai nyelven is — bájos arczkifejezése mindent elárult.

„De léteznek-e örömök fájdalmak nélkül?“ Ez ujra csak egy egyszerü közmondás, a melynek kegyetlen beválásáról ez alkalommal szegény

gouvernantunk győződhetett meg, a „legkegyetlenebb“ alakban. A jelenet pedig, a mely most következett be, lelkemre mondom, borzadályos volt. Uraim, szedjetek uj erőt, hölgyeim, tartsátok az ätherflacont kéznél! Még most, hosszu hónapok sora után se jöhettünk e rémületes látvány és álnok csapás tiszta nyomára. De ha meggondoljuk a dolgot nyugodtan, nem tagadhatjuk, hogy itt mégis csak két ellenkező irányban szétágozó „nyomok“ kellő felismerése vezethetett volna minket e rejtélyes tünemény kielégitő megoldására. Mert itt végtére mégis csak két eset képzelhető, u. i. az, hogy a felhevült ser lázitó ereje tulságig nyomta, vagy pedig a kedélyileg lehült gouvernantunknak testi sulya többé nem nyomta, t. i.: a vakcsapot. Mi e látvány szemtanui szótöbbséggel a második álláspont körül csoportosultunk, vagyis abból a feltevésből kiindulva téltük meg a rémséges eseményt, hogy gouvernantunknak „helytelen“ fészkelődése és hirtelen felugrása idézte elő, az őt a szó legszorosabb értelmében lesujtó, ördögi csinyt. És éppen abban a kedvező pillanatban, a mikor a bolondok házát szerencsésen elhagytuk, utunk, a mely ekkor szibériai pályának képzelt nagyzási mániában szenvedhetett, megint csak ijesztő módon „lejtőzött“. Gouvernantunk pedig ismét csak kénytelen volt, hogy az utnak ebbeli elbizakodottsága előtt, a gondolható legmerészebb görnyedések közt „hajladozzék“. Abban a perczben pedig, (a melynek tanusága: mily furfangos lehet olykor a végzet) a mikor is mathematikai preczizitással a dolgot előadva, testhajlási szöge körülbelül a negyvenöt fokot érhette el, a vakcsap legijesztőbb durranással és képzelhető legnagyobb erővel kilöveltetett — gouvernantunk pedig kis „a“-tól a nagy „Z“-ig, azaz tetőtől-talpig, habos serfürdőben ázott. Tisztelt olvasóim: a mi e jelenetet követő hatást illeti, az leirhatatlan és ne is kivánja senki, hogy gyenge, remegő tollam képesitést érezzen magában, ennek élethü és megfelelő szavakban kifejezett leecsetelésére! Némiképmagunkhoz térve, csak azt vettem észre, hogy a gyermekek sikoltoznak, a kutya a taligából kiugrott, Kincsünk, saját előnyeit szem előtt tartva, megállt, gazdánk káramkodott — és gouvernantunk pedig elájult.

(Vége köv.)

Kérelem

az árvák karácsonyfája érdekében.

Minden család kegyeletes szivvel ünnepli meg a Megváltó születése napját. Szegény és gazdag egyformán örül a karácsony ünnepének, mert e nap a béke és szeretet ünnepe. Csak az az árvák azok, kik aggódva várják szent karácsony napját: lesz-e, ki megemlékezik róluk e nagy ünnepen?

Nemes-szivü emberbarátok mindig segitettek az apátlan és anyátlan árvákon. A székes fővárosi Mayer Ferencz-árvaház 75 növendéke is az ily nemes-szivü emberbarátok gondoskodó jóságába helyezi minden bizalmát, minden reményét.

Őszinte bizalommal fordulunk azért az árvák nevében mindazokhoz, kiket az Isten áldozatkész, nemes szivvel, jó móddal áldott meg: tegyék vidámmá s örömteljessé nekik a közelgő szent karácsony napját.

Hálás szivvel fogadunk a karácsonyfára bármily csekély adományt is, s azt annak idején köszönettel nyugtázni is fogjuk. — Az adományokat a kijelölt czélra alulirottak fogadják el.

A karácsonyfa-ünnepélyt f. é. deczemb. hó 24-én d. u. 5 órakor tartjuk meg az intézet helyiségében (I. ker., Városmajor-utcza 31. sz.); erre úgy a kegyes-szivü adakozókat, mint a közönséget tisztelettel meghivjuk.

Az árvák sorsa iránt érdeklődő nemes emberbarátok pártfogását ismételten kérve, a legmélyebb tisztelettel maradunk

Budapesten, 1893. évi deczemb. hó 9-én.

A Mayer Ferencz-árvaház bizottmánya nevében:

Kertscher István, főv. biz. tag, másodelnök. I., Gellérthegy-u. 21.

Somlyay József, igazgató. I., Városmajor-u. 31.

*

E lelkes felhivásra már is többen küldtek be adományt a karácsonyfára, igy: Gschwindt Mihály, győri, 10 frtot; Gilly József, iparos, 5 frtot; Bátori György 2.50 krt; Dömötör Gedeon 2 frtot. — Az igazgatóság e helyen is hálás köszönetet mond az árvák nevében a szives adományokért. — Segitsünk az árvákon, velünk lesz Isten áldó szeretete!

Felhivás előfizetésre.

A „Buda és Vidéke“, mint azt tisztelt olvasóink láthatják, teljes igyekezettel törekedik megfelelni programmjának, a miért joggal várhatja azt, hogy egyesek és testületek előfizetői sorába léphessenek. Különösen a villatulajdonosokat kérjük ezuttal lapunk méltánylására, ugyszintén a közeli községek elöljáróságait és az egyesületeket. Kérjük lapunkat vendéglőkben, kávéházakban, szállodákban, szóval, mindenütt kérni.

Ha előfizetőink közül mindenki magán kivül még egy előfizetőt nyer, ugy lapunk olvasóköre nagy terjedelmü lesz és mi még gazdagabban állithatjuk össze a tartalmat.

Minden 5 előfizető után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.

Előfizetőinket kérjük, hogy minden ügyeikkel forduljanak hozzánk, mi készséggel szolgálunk utbaigazitással.

Ajánljuk hirdetési rovatunkat kishirdetésekre is, mely eladás, vétel és mindenféle ügyletek elintézésére alkalmas. . .

A „Buda és Vidéke“ előfizetési árai:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Különfélék.

— **Buda Budáért.** Közeledik karácsony ünnepe. Jó hét ez a kereskedők és iparosokra nézve. A legszegényebb szülő is vásárol valamit. Kivánatos volna, ha a budai közönség a budai kereskedőket és iparosokat tömegesebben keresné fel vásárlások végett, mint eddig. E részben is tegyen elegendőt Buda Budáért.

— **A „Budai Dalárda“** f. hó 7-én igen látogatott és kedélyes dalestélyt tartott a „Budai polgári Casino“ disztermében. A casino összes helyiségei megteltek. A hölgy-koszoru, mint ezt már megszoktuk, ez alkalommal is, igen szép volt. A müsor igen változatosan volt összeállitva. — A dalestély Thern egy kardalával kezdődött, melyet a számos tagu dalárda szépen adott elő. — Nagy tetszést aratott Dr. Grimm F. ur „Balladá“-ja, melyet a szerző zongorán maga adott elő igen szabatosan. A szerző eredeti borongása szép és eredeti formákban van kifejezve. — Hoppe R. ur férfinégyese „Ki a szabadba“ ismét tetszést aratott; ez alkalommal müvét a szerző maga dirigálta. — Igen tetszett a Jáhl N. egyl. t. ur által énekelt két magán dal: „Biztatás“ és „A csók története.“ Ez utóbbi nagyon jó hatásu vig, (tréfás) zeneszerzemény, melyet a közönség zajosan megtapsolt. — Nagy hatást tettek a Dr. Paradeiser „Keserv“ és Schäffer „Utolsó kisérlet“ czimü magánnégyesek, melyeket Witkovszky A., Ertl I., Hoppe R. és Grimm F. egyl. t. urak énekeltek. Utána következett még egynehány kardal, mely a dalárda karmesterének. Selleinek erélyességét s a tagok buzgalmát és képességét egyiránt tanusitja. P. K.

— **Zugligeti egylet.** A zugliget érdekeinek régóta tapasztalt elhanyagolása megszülvalahára a kivánatos mozgalmat, mert ugy érsülünk, hogy ezen érdekek nyomatékosabb előmozditása és különösen a zugligetieknek életkérdést képező kutvölgyi ut megépitése el-érése czéljából zugligeti egylet van alakulóban, a mely iránt általános érdeklődés észlelhető. Az aláirások már javában folynak. Aláirhatni Dr. Vajda Adolf ügyvédnél (IV. Egyetem-u. 1. szám alatt) és Eperjessy István zugligeti iskolaigazgatónál. Tagok háromfélék: alapitók, kik egyszersmindenkorra 60 frtot, — rendesek, kik évenként 3 évi kötelezettség mellett 3 frtot, — és pártolók, kik egy évi kötelezettség mellett 2 frtot fizetnek. — Nők is lehetnek tagjai.

— **A Bpest—II. ker. Népkönyvtár-Egyesület** választmánya f. hó 9-én Róka József elnöklete mellett látogatott ülést tartott, melyen — e derék intézmény iránti meleg érdeklődés jóleső jeleként — ismét mintegy 25 uj tagot vettek fel. A könyvtár gyarapitása czéljából megszavazta a választmány ez alkalommal a könyvtári bizottság részéről javasolt 280 frtot, melyen nagyobbrészt szépirodalmi müvek fognak beszereztetni, miáltal a könyvtár állománya nagyban gyarapodni fog. Az egyesület által a mult évben tartott farsangi mulatság fényes sikerén felbuzdulva, elhatározta a választmány, hogy farsangi vigalmat az idén is fog rendezni, még pedig január hó 20-án a „Fácán“ vendéglő termeiben s annak előkészitésére nagyobb rendező-bizottságot alakit. Hiszszük és reméljük, hogy az egyesületnek e derék vállalkozását ez idén is a legszebb siker fogja koronázni s e ténykedésével is igazolni fogja életképességét. Az egyesület különben más irányu müködésével is megnyerni igyekszik a társadalmi köröket, különféle kedvezményeket eszközöl ki, melyekben tagjait részesiti. Igy a képzőmüvészeti társulat téli tárlatának megtekintésére mérsékelt áru belépő jegyeket eszközölt ki tagjai számára. A választmány elhatározta még ez alkalommal, hogy a jövő télen népszerü felolvasásokat fog rendezni s ezek részletes programmjának elkészitésével az elnökséget bizta meg, továbbá hogy a Jókai Mór müveinek nemzeti diszkiadásából a fővr. Tanácsa által megrendelt 25 példány közül egyet a könyvtár számára leendő átengedés végett kérelmezni fog s végül, hogy érintkezésbe lép a Magyar Egyesület vezérlő tagjaival az általa felállitandó ingyenes népkönyvtár ügyének megbeszélése végett.

— **Eredmény.** Lapunkban többször szólaltunk fel a naphegy-utcza torkolatát a Fuchsféle ház előtt veszélyeztető távirda-oszlop ellen. A posta- és távirda-igazgatóság felszólalásaink következtében az oszlopot a veszélyes helyről eltávolitotta és azt a közbiztonságnak eleget téve állitotta fel. Ez az előzékeny eljárás minket köszönetre kötelez, mit ezennel ki is fejezünk.

— **Felhivás.** A munkások egy már rég óhajtott intézménye alakult meg az év elején, a Magyarországi munkások rokkant- és nyugdij-egyletében. A törvényhozás gondoskodott a munkásokról betegségök esetére, azonban a munkásoknak kötelességök magukat biztositani arról is, hogy öreg napjaikban biztositva legyenek, hogy családjukat megmenthessék a családfő munkaképtelensége esetén beálló nyomortól. A rokkant, munkában kifáradt munkásokat tisztességes heti segélylyel gyámolitani képezi czélját a Magyarországi munkások rokkant- és nyugdij-egyletének. Munkások! Ne legyetek szükkebljek, hanem gondoljatok a mán kivül a holnapra is, és gondoljatok főleg arra, hogy öreg napjaitokban ne kelljen a megélés nehézségével küzdeni. Alkalmat nyujt nektek a biztositásra a Magyarországi munkások rokkant- és nyugdij-egylete, mely egylet tisztán humanus czélt üzött maga elé s épen ezért a nyujtandó segélyek nagysága mellett is igen csekély illetéket szed. Magábavéve az, hogy minden tag már 1 év után, ha szakmájában munkaképtelen, egész életén át hetenkint segélyezve lesz, oly kedvezmény, a melyet eddig még nem nyujtott egy egylet sem. Különösen figyelmeztetjük munkástársakat, hogy folyó év végeig (deczember 31-ig) 50 kros beiratási dij mellett lehet mindenki tagja az egyletnek. Azontúl a beiratási dij 1 frt 50 krra emeltetik föl. Használjátok föl tehát munkástársak az alkalmat és lépjetek be minél tömegesebben abba az egyletbe, mely csak a ti javatokra lett alapitva és csak a ti érdekeiteket kivánja szolgálni. Fölvi-

lágositást kaphatni az egylet helyiségében: VIII. József-körut 68. sz. a. Ligeti Imre vendéglőjében, vasárnap d. e. 9—12-ig, hétfőn este 7—9 óráig. A választmány. — Kivonat az a apszabályokból: A 19. §. szerint az I. osztályba tartozó tag (hetenkint 10 kr illeték mellett) már tiz év után hetenkint 4 frt 20 kr. segélyt kap, s a rokkant-segély minden további tagsági év után hetenkint hat krral emelkedik s igy pl. a ki 20 évig tagja az egyletnek, már hetenkint 4 frt 80 krra, 30 év után pedig 5 frt 40 krra, 40 év után 6 frtra tarthat igényt. A II. osztály tagja (12 kr. tagdij mellett) tiz év után hetenkint 4 frt 90 krt, 20 év 5 frt 60 kr. 30 év után pedig 6 frt 30 kr, 40 év után 7 frt segélyre tarthatnak igényt Végre a III. osztály tagjai (15 kr. illetek mellett) 10 év után hetenkint 5 frt 95 kr., 20 év után 6 frt 80 kr, 30 év után 7 frt 65 kr. és 40 év után 8 frt 50 kr. segélyben részesülnek.

— **Megérdemlett kitüntetés.** A király Molnár Istvánt, a vinczellér-képezdék igazgatóját és felügyelőjét királyi tanácsosi méltósággal tüntette ki. Molnár István a legelső borászati, szőllőszeti és pomológiai szakiróink közé tartozik, a ki a szőllő és gyümölcsmüvelést hivatottan folytatja s itt hálára kötelező eredményeket ért el. A közös pénzügyminiszter megbizásából Bosznia szőllő- és kertkulturájának kormánybiztosa, hol szakértelme biztositja a két művelés fejlődését. Hazánk sokat köszönhet a filloxera ellen való védekezés terén is a kitünő szakembernek.

— **A budai farsang.** Buda régi jó hirnevéhez méltón az idén is ki fogja venni részét a vigasságból; vén városrészünk megfiatalodva, nagyban készülődik már a közelgő farsangi mulatásra. A „Fáczán“, budai mulatságaink eme, jóformán középpontján, egymást fogják érni a vigalmak, nagy részük az idei farsang rövidsége miatt pedig már a bőjtbe szorul. Nem lesz érdektelen, ha jelezzük a mulatságok sorrendjét: Január 6. ujonczok, 7-én budai kath. legényegylet, 8. mechanikusok, 14. Budai ifjusági kör, 20. II. ker. népkönyvtár-egyesület, febr. 1. Budai Dalárda, 4. Munkás Dalárda, 5. Edelsheim-Gyulai hadastyán-egyesület, 6. Budai betegsegélyző- és temetkezési-egyesület.

— **Halálozás.** Budának egy régi derék polgára halt meg: Henszler János, a II. kerület érdemes esküdtje. A megboldogult 78 évet élt, többnyire Budaváros érdekeit szolgálva. A régi lelkes polgárok typikus alakja volt. Halálát széles körü előkelő rokonság, közöttük mint vő Freyberger Pál, a budai ügyek egyik vezérférfia is gyászolja. Nagy részvét mellett temették el.

— **A III-ik ker. bizottsági tagok** f. évi deczember hó 11-én megtartott értekezletéből a szervezés alatt álló kerületi előljárói állásra -- a hosszabb idő óta köztük élő s a közügyek terén eddig is tevékeny részt vett, egyenes és szilárd jellemü s az előljárói állás betöltésére minden tekintetben méltó polgártársukat — Csillér y Dávid ügyvédet jelölték és megválasztásának támogatása czéljából a székes főváros többi kerületeinek elnökségeit, valamint az összes bizottsági tagokat meleghangu átiratban megkeresni szintén elhatározták.

— **Felolvasások.** A budapesti népszerü felolvasásokat rendező társulat helyiségében, a budai reáliskola dísztermében decz. hó 21-én Sajóhelyi Béla mutatványokkal egybekötött felolvasást tart „A férfiuról“. Kezdete 5 órakor. — A II. kerületi polgári körben decz. 17-én Pósa Lajos gyermekek számára rendez felolvasást. Kezdete 6 órakor.

— **Az „Első kerületi kelenföldi kisdedóvó egyesület“** a Kelenföldön (fehérvári-ut) általa fenntartott ovoda helyiségeiben 1893. évi deczember hó 20. napján délután fél 4 órakor az ovodát látogató szegénysorsu gyermekek felruházásával egybekötött karácsonyfa-ünnepet rendez.

— **Helyreigazitás.** Mult számunkban az „I. ker. Polgári Kör“ mulatságáról hozott hirünkben a jelenvoltak névsorából nyomdai tévedés folytán kimaradtak: Heltay nővérek, Karnisz Julcsa és Szehr Mariska. Egyben megemlitjük, hogy az estélyen a kitünő vacsorát és italokat Gürsch Ferencz krisztinavárosi vendéglős szolgáltatta ki a jelenvoltak nagy megelégedésere.

— A **Hazai Ipar- és Termény-Szövetkezet** f. hó 10-én, Bomba-tér 2. sz. a. Gunda Ferencz elnöklete alatt tartotta rendkivüli közgyülését A társulat örvendetes fejlődését a kezelésnél leginkább hangsulyozta az elnök s az ugyanott előforduló teendőket illetőleg oly annyira megszaporodottnak mondja, hogy a legnagyobb erőmegfeszitések mellett sem képesek a kezelési igényeknek megfelelni. E rendkivüli közgyülés czelja az igazgatósági tagok kellő számban való kiegészitése iránti intézkedés. Egyidejüleg örömmel jelenti és az üzlet jelenlegi menetét igen kielégitőnek mutatja be, a mennyiben a legutóbbi közgyülés idejétől fogva az alaptőke nevezetes összegben emelkedett, úgy hogy ez idő szerint 537.200 frt, vagyis 1074.400 koronát képvisel. Egyáltalában az összes üzletágak folyton jobban emelkednek, különösen a fogyasztási üzletág nagy lendületet nyert, jó sikerrel kezdődött meg a terményüzlet is — Igazgatósági tagokul egyhangulag megválasztattak: kápolnai Pauer István, nyugalmazott m. kir. honvédezredes, Halász Gyula, háztulajdonos és Fodor Kálmán, háztulajdonos.

— **Matinée.** A Ferencz József nevelőintézet f. é. decz. 10-én d. e. 11 órakor matinéet rendezett a II. kerületi főgymnázium dísztermében, még pedig fényes erkölcsi sikerrel. A matinée ujabb tanujelét adta annak, hogy az intézetben a nevelés minden téren a legjobb s az ifjak fejlődése szellemileg is a legkiválóbb, a mennyiben épp ugy a szavalatok, valamint a zenei előadások szinte kifogástalanok valának. Kitünt mindjárt a müsor első számának előadója, Perényi Péter báró, kit épp ugy mint Halász Gedeont, pompás játékukért lelkesen megtapsolta a nagyszámu közönség, kivált Szabó Xavérnak „Concert“-darabja után, mely elragadó szépségü hegedü darab. Ifj. Ábrányi Kornél, Pongrácz Ernő báró, Polyák István és Boné Rezső sok értelemmel szavaltak. Gyulay Pálnak „Éji látogatását“ szavalta Káldy Gyula melodrámai zenéje mellett ifj. Erődi Béla, az intézeti kormányzó fia. Az anyai szeretet megható hangját igen melegen és frappans érzelemmel s változatos hanglejtéssel adta vissza. Végül az intézet énekkara Vavrinecz Mór karnagy zongora-kisérete mellett Szabó Xavér „Hegytetőn egy kányafa“ s még két apróbb éneket adott elő pregnáns ritmussal és lelkes előadással. A matinéet, mely már a második ez évben, nagyszámu igen intelligens közönség nézte végig, minden számot tetszésnyilatkozással kisérve.

— **A budapest-esztergomi vasutat,** mely a budapesti nyugati pályaudvarból indul ki, Palotánál elágazik, Ujpestnél pedig átmegy a Duna jobb oldalára, a tavaszszal kezdik el épiteni. Az uj vasutvonal hossza 46 kilométer lesz és hatmillió kétszázötvenezer frtba fog kerülni az összes vasuti beruházásokkal együtt. Ujpestnél a dunai vasuti hid 1.750.000 frtba, Pilis-Csabánál pedig az alagut furása 420 ezer forintba fog kerülni.

— **Karácsonyfa-ünnepély.** A „Br. Edelsheim-Gyulai hadastyán-egylet“ Budapesten 1893. deczember hó 26-án, délután 4 órakor karácsonyi ünnepélyt tart a „Fáczán“ helyiségében, mely alkalommal 11 árvát fog felruházni.

— **Felruházás.** A II. ker. szegény gyermekeket felruházó egyesület f. hó 8-án tartotta ruhakiosztását a medve-u. iskola tornázó termében, mely alkalommal körülbelül 150 tanuló részesült az egyesület jótéteményeiben. Az ünnepélyt a II. ker. polgári leányiskola növendékeinek csinos éneke nyitotta meg, majd az egyesület elnöke a tanulókhoz intézett beszédben méltatta a nap jelentőségét; a tanulók nevében Könyves Károly, igazgató tanitó, köszönte meg az egyesület áldozatkészségét, mire megkezdődött a ruhakiosztás. Utána választmányi ülés volt, melyen több fontos ügyet intéztek el.

— **A siketnémák karácsonyfájára** eddig adakoztak: Walheim János 5 frt, Willinger Ferencz 2 frt, Horváth Béla 2 frt, Goszleth István 3 frt, Corvin Mátyás páholy 20 frt 50 krt, Klösz György fényképész 2 frtot; továbbá Rigler József Ede papirt és rajzeszközöket, Édeskuty Lajos diót, szilvát és sütéményt, Sziklai J. utóda gyermekjátékokat. — Fogadják e nemesszivü adakozók hálás köszönetemet. Budapest, 1893. deczember hó 15-én. Scherer István.

— **Megjelent** a dr. Toldy László által szerkesztett „Törvényhatósági Naptár“ 1894-iki folyama, az eddigi nagy terjedelemben, gazdag tartalommal. Ugy hiszszük mondanunk sem kell, hogy ez a legbővebb, legkimeritőbb valamennyi közigazgatási Naptár és Czimtár között. Az új évfolyam ismét bővült egy oly rovattal, a mely sehol, semmiféle más munkában fel nem található, értjük az ország összes iskoláinak jegyzékét. Ezek 31 csoportra vannak osztva, s nemcsak az összes fő-, szak- és középiskolák jegyzékét adják, de az elemi iskolákét is, sőt még a gyermekmenhelyekét is. E jegyzékek szigorúan betürendben vannak összeállitva a képzelhető legnagyobb pontossággal, mert nemcsak az iskolával biró helyeket közlik, de ki van mindenütt tüntetve a megye, a hely utolsó postája, meg van nevezve azon község, melyhez az utolsó tanyai iskola is tartozik, s az iskolák jellege, állami, községi, felekezeti stb. is fel van tüntetve. Érdekes tanulságokat is meritheünk e kimutatásokból, különösen azt, mily rengeteg nagy a szegény, elnyomott, s a magyar zsarnokság alatt nyögő oláhok iskoláinak száma! — A munka többi rovatai is bővek, pontosak, megbizhatók. — S mindezen előnyök mellett a könyv ára az eddiginél is olcsóbb, t. i. füzve 1 frt 50 kr., kötve 1 frt 80 kr. — A könyv Singer és Wolfner bizománya (Budapest, Andrássy-út) s általok minden könyvkereskedésben kapható.

*

— **Egy jó alkalom.** Ha végig megyünk a budai fő-utczán, bizony belátjuk, hogy Buda kereskedelme rohamosan emelkedik. A haladást minden oldalról tapasztaljuk. A többi karácsonyi vásárlásra alkalmas czégek között kitünik **Heincz János divatáru kereskedő** karácsonyi kiállitása. A ki ezt az izlésben, összeállitásban és szolidságban jó hirü, előkelő üzletet megtekinti, az egy jó alkalmat talált karácsonyi bevásárlásokra. Ez a czég teljesen kiállja a versenyt és képes kielégiteni a legmagasabb igényeket. Legszebb, legolcsóbb **karácsonyi és ujévi ajándékok** vannak itt dus választékban. Meglepő és izléses minden divatczikk, nyakkendők, esernyők, keztyük, zsebkendők, Jäger-alsóruhák, ingek, gallérok, kézelők, szóval a közönség megtalálhat itt mindent. **Heincz János divatcsarnokát (Budapest II., Fő-utcza 38. sz. Vám-utcza sarkán)** a legmelegebben ajánljuk a közelgő ünnepek alkalmából a közönségnek.

— **Kiadó lakás.** A krisztinavárosi templom mellett, Naphegy-utcza 1/b. sz. a. egy két szobából, előszobából, konyha, kamra és pinczéből álló lakás igen olcsó feltételek mellett azonnal kiadó. Bővebb értesités a házban kapható.

— **Gellérthegy alatt,** egy 10 holdas első rendü föld, szép gyümölcsfákkal, két szolid épülettel, melyben 9 szép szoba, 2 konyha, veranda, nagy üveg folyosó, nagy pincze, istáló stb. van, az egész birtok élő iharfa sövénynyel bekeritve, jelenleg a régi venyege iskolához czimzett vendéglő berendezéssel és 20 kekta borral együtt eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Kelenföld 909.

— **Sir Montefiori Mózes** betegsegélyző egyletbe tagok felvétetnek Wellisch Zsiga elnöknél (alagut-kávéház) és Buzik András pénztárnoknál (Karácsonyi-utcza).

— **Egy jelenleg** is alkalmazásban levő ispán, bármifele más állás elnyerhetését ohajtaná. Szives megkeresések e lap kiadóhivatalába kéretnek.

— **Grünwald Samu** lapunk mai számában levő hirdetésére különösen felhivjuk t. olvasóink figyelmét.

Közeledik a karácsony! pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, viziváros fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

PÉNZKÖLCSÖNÖK

a **„Budai Takarék- és Előleg-Egylet“** — szövetkezet korlátolt felelősséggel — II. kerület, plébánia-utcza 4. sz. (alapittatott 1880. évben) előnyös feltételek mellett **pénzkölcsönöket** nyujt egyleti tagok részére és pedig **személyhiteleket 800 frt erejéig kezességre** és **részletvisszafizetés mellett, magasabb összegeket** pedig **jelzálogi bekebelezésre vagy kézi zálogra és hosszabb részlettörlesztési** kedvezmény mellett. Elfogad továbbá egyleti tagok által **befizetendő és felmondás alapján visszszafizethető törzsbetéteket** kedvező kamatozás mellett.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és müvirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Kovald Péter és fia

BUDAPEST.

Mű-selyem-festő

és

vegytisztitó-intézet

uri, női öltönyök,

diszitő- és butorszövetek, függönyök, szőnyegek, csipke- és végáruk számára.

FŐ-ÜZLET:
VII., Szövetség-utcza 37. sz.
FIÓK-ÜZLETEK:
II., Fő-utcza 17.
IV., Kecskeméti-utcza 5.
IV., Kis Korona-utcza 6.
VI., Andrássy-út 26.
VII., Akáczfa-utcza 42.
VIII. Rökk Szilárd-utcza 18.
IX. Soroksári-utcza 25.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:
Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR
WERNER ADOLF-nál.
(FRUM ISTVÁN UTÓDA)
Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.
Telefon 90—97.
Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

MIKITY JÁNOS

fogorvos (Zahnarzt)

a 17. sz. katonai kórház volt assistense, végez mindenféle **szájműtéteket, fogtöméseket (plombirozás)**, készit **mű- és ék-fogakat.**

Rendel 9—12-ig, 2—5-ig.

I. ker., Vár, Tárnok-utcza 26. sz.

Alapittatott 1848 évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Boeskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TORKÖLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848 évben.

BURES HENRIK

keztyű- és sérvkötő-gyára

Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán

Weninger M. füszerkereskedése mellett.

Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.

Egy pár keztyü 1 frt.

Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

Ferdinánd testvérek

Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.

Telefon-összeköttetés 805.

Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.

Czukor, kavé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.

Gyarmatáruk raktára.

Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, **melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.**

Nagyobb megrendelések a főváros területén díjmentesen a házhoz szállittatnak.

Ködfátyolképek

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy minden **kedden, csütörtök** és **szombaton**: I. ker. **alagut-utczai** (I. sz.) kávéházamban; **szerdán** és **vasárnap** a **várbeli** kávéházamban (**Tárnok-utcza 22.**) mutattatnak be

ködfátyolképek

magyarázatok kiséretében a legváltozatosabb műsorral. — A legnagyobb kényelemről gondoskodva van. Hideg buffet, kitünő italok — felemelt árak nélkül. **Belépti díj nincs.**

Kezdete 9 órakor este. Kitünő czigányzene.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri tisztelettel

Wellisch Zsiga, kávés.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébania-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

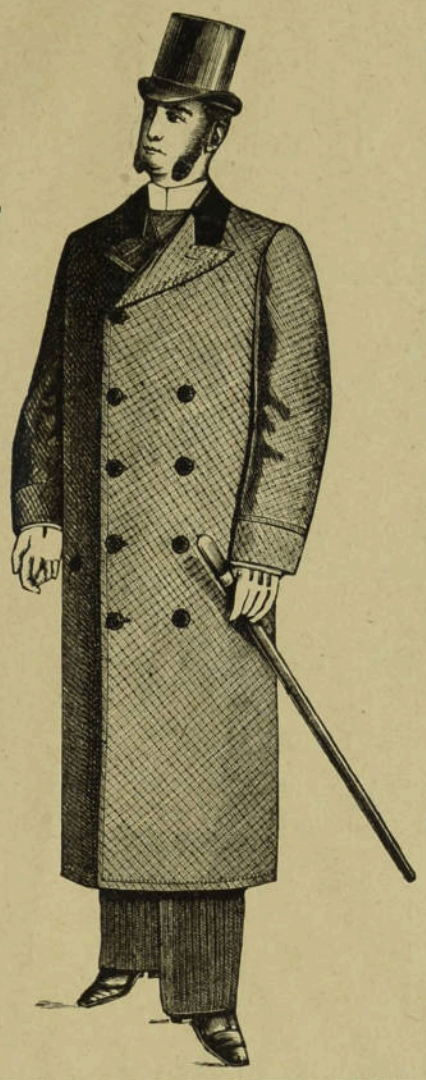
HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

I. Krisztina-utcza 14.

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nösülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkal, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett**. Felvilágosit minden ügyben. Kérdések „**Kalauz**“ czimen szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melleklendő.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. **Sirkőraktár,**

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli idényre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

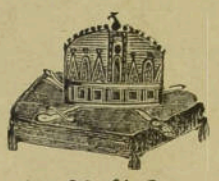
A **főraktárhoz** fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Mélyen leszállitott árak melletti elárusitás!!

MANDL ADOLF

Budapest, I. ker., Vár, Tárnok-utcza 15.

a magyar koronához

czimzett női- és férfi-divatáru házában

karácsonyi és ujévi ajándékul

nagymennyiségü ruhakelmék

I.	csoport	6/4	divatkelme	azelőtt	60,	most csak	**30**	kr.	méterje
II.	„	„	„	„	70	„ „	**38**	„	„
III.	„	„	„	„	90	„ „	**45**	„	„

!! Mosó divat-barketek !! 29, 35 kr. és plissébarket 50 kr. méterje.

!! Finom franczia mosó perkálok !! 23 kr. mtrje.

Több ezer férfi divatnyakkendő csakis 35 kr. darabja,

azonkivül dus választék eredeti **Benger Dr. Jäger-féle alsó ruházat,** fél és egész selyem **női- és férfi-esernyőkben**, eredeti **Schroll-féle siffonok** és **pamutáruk, czérna, kanavász,** azonkivül, ugy mint minden évben összeállitott dobozban **női szövet-ruhák** diszszel együtt **2.90** krtól **4** frtig; elegáns 8 méteres **női barket-ruhák 2.90** kr.

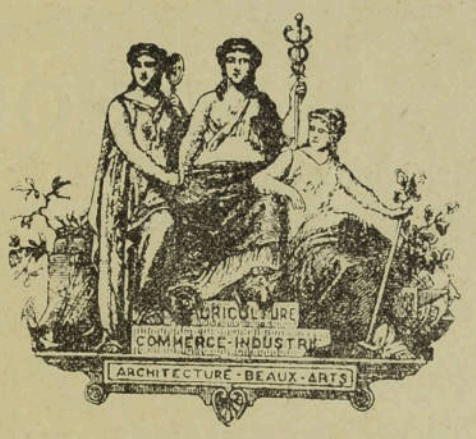
Kivánatra minták ingyen és bérmentesen.

Dr. RÉNYI, DARVAS és FINY gyógyszerész

„SANITAS“

cs. és kir. szabadalmazott

STERALIZÁLT VEGYTISZTA SZENSAVVALI SZIKVIZGYÁRTÁSA

Academie Universelle Bruxelles

Belgium 1893.

Gyümölcs-szörp és hüsitő italok gyára,

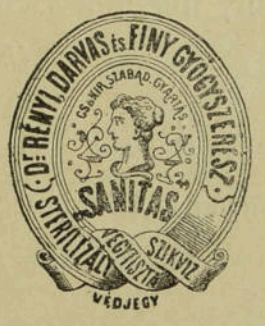
szabadalmazott

steralizáló gépek berendezési vállalata.

Kapható mindenütt ép oly árban, mint a közönséges szikviz.

GYÁR:

VII., Dob-utcza 107.

Főképviselet, raktár:

BUDÁN

Szöllősy István

gyógyszerésznél

Krisztina- és Karácsonyi-utcza sarok.

Karácsonyi és ujévi

alkalmi vétel minden konkurrenczia nélkül!

Grünwald Samu

úri- és női-divatáruháza

Budapest, I. ker., Krisztinatér 1|a. és Vár, Szt.-Háromságtér 8. sz.

Nagy választék

az alant felsorolt tárgyakból **mélyen leszállitott árak** mellett, különösen **ajándékoknak kiválóan alkalmasak**, u. m.:

I. 6/4	duplaszéles ruhakelme	mtrje **27** kr.	1 ruha, dobozban, csinosan kállitva	frt	**2.25**
II, 6/4	nehéz téli szőr kelme	„ **35** „	1 „ „ diszszel együtt	„	**2.75**
III. 6/4	legujabb Moszkva-flanell	„ **40** „	1 „ „ „ „	„	**3.25**
IV. 6/4	finom női téli posztó	„ **55** „	1 „ „ „ „	„	**4.—**

Elegáns »Valéria« flanel-barket méterje **24** kr., 1 ruha **1.70** kr.

Divat-barket, legjobb minőségü és jól mosható, mtrje **32** kr.

PLISSE-BARKET csakis nálam kapható, méterje **48** kr.

Franczia mosó-sefier ezelőtt **65**, most **35** kr.

!! HONI GYÁRTMÁNY !!

késmárki lenvászon és damaszt-áruk, valamint szepes-iglói siffon-áruk **gyári főraktára Buda részére.**

Gyári árak **siffonból** méter ár / vég ár **40** 26/27 **50** 28/29 **60** 31/32 **70** 33/34 **80** 35/36 **90** 40/42 **100** 42/43.

1 vég 8/4 **lepedő-vászon**, varrás nélkül, frt **7.50** kr.

Dús választék abroszok, asztalkendők és törülközökben.

Vászon konyha-törlőruhák drbja **13** kr.

Saját gyártmányu uri és női fehérnemü Király-siffonból.

Dr. Jäger-féle alsó ruházat urak, nők és gyermekek részére gyári áron adatnak el.

Nippek és piperecikkek nagy választékban.

Flanel-takarók frt **3.50—10** frtig. — **Szines és fehér selyemkendők, futószőnyegek, paplanok** és **függönyök minden áron.** Óriási választék **divatnyakkendőkben 30** krtol **2** frtig. — **Uri- és női-selyemernyök 2** frttól **10** frtig.

Gallér, kézelő, zsebbeli, harisnya és prágai bőrkeztyük nagy választékban.

Uri-, női- és gyermek-gummiczipők (galoschni).

Barket- és posztó-blouseok, valamint fiú- és leány-ruhácskák.

A nagyérdemü közönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel

GRÜNWALD SAMU.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

Budapest, 1893. II. évfolyam 51. sz. Vasárnap, deczember 24.

BUDA ÉS VIDÉKE

KOZIGAZGÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

A I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek
I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG,
I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 31. ajtó,
kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Boldog ünnepet!

Dicsőség a magasságban az Istenek, békesség a földön az emberekne E szóval üdvözlé az angyal Megváltó születése napján a világot, ezzel csepetetett balzsamot az emberiség szivé.

Közel két ezer év telt el az angyi szózat óta, s mikor az emberiség mváltásáért született Jézus emlékének tzteletére kigyulnak a karácsonyfár a gyertyácskák, minden hivő ablaka ött ma is ott hallja zsongani, zenge a harangszók és a zsolozsmák harmóiái között az angyal szózatát és vigasztlódik a beteg, remény tölti el a kétségbeesettet, erővé ujul a gyengeség.

Az emberiség megváltója születésének emlékünnepén a szeretet érzése rinti a világot, közeledünk egymáshoz, akik elváltunk, a szeretet enyhitésére siet a nélkülözésnek, a Lázároknak hiven jut a gazdagok lakomáinak nemcsak morzsáiból, de tartalmából is.

A sziv kienged, pihen a gyülölködés, még talán a bün is vesztegel, minden lélek áhitattal emelkedik az ég felé. Megnemesedik a nemtelenség is, megdöbben az irigység. Egy úr van a földön, a szeretet és annak a vallásban nyilatkozó magasztos kijelentése. Az egész világ békét köt egymással. Az év végső mesgyéjére eső ünnep alatt a sziv számol a lefolyt napokkal és megtelik jó szándékkal a jövőre nézve.

Ma született az, a ki meghalt bűneinkért. E lélekemelő tudat töltse el mindenki szivét és igyekezzék fogyatkozásait megbirálva, a szeretet által megszentelődni és életének irányát tisztább mederbe terelni.

E napon, midőn olvasóinknak s a „Buda és Vidéke“ minden jó barátjának, sőt ha volna, ellenségeinek is, boldog ünnepeket kivánunk, legyen szabad saját magunkról elmélkedni a szeretet szent ünnepén.

Ide s tova néhaivá válik az esztendő, elmulnak annak napjai és órái, ismét egy évre tekinthetünk vissza s ez az egy év mozgalma tanulságos eseményében, hullámzásában.

Egy lap életében egy év sok küzdelmet mutat fel. Hivatásához mérten hasábjain nem jelenhetnek meg olyan dolgok, melyek mindenkinek tetszenek. Az igazság, a méltányosság, a jog keresése, az azért való küzdelem nem lehet mindenkire nézve tetszetős. De nem is kivánunk mindenkinek tetszeni, mert a ki mindenkinek akar tetszeni, senkinek sem tetszhetik.

Visszatekintve a lefolyt évre, látva és tapasztalva a „Buda és Vidéke“ olvasó közönségének szaporodását, az érdeklődés fokozódását, közleményeirek hatásait, munkatársainak gyarapodását, e napon az a megelégedés tölt el, hogy még is sikerült általánosságban egy olyan irányvonalat tüzni ki, mely emberi fogalmak és emberi képességekhez mérten az igazság irányvonala.

És mégis, ha valahol tévedtünk, ha talán méltánytalanok voltunk akaratunkon kivül — feltéve, de meg nem engedve — feltünőbben hibáztunk, szives elnézést kérünk érte.

Minket egy szándék vezetett és vezet Buda és vidékének emelkedése, emelése minden véleménynek, felszóllalásnak helyet adtunk és hogy programmunktól el nem térve, ernyedetlenül, helyesen küzdöttünk a közügyekért, magánosok érdekeit nem szolgálva, mutatják azok a sikerek, melyeket felszóllalásaink elértek.

Nem foglalja le magának a szerkesztőség ezt az érdemet, hanem részesiti ezekben azokat, kik összes igyekezetökkel közreműködtek Buda és vidéke emeléseért.

Köszönetet mondunk a hatóságnak is, mert előzékenyen teljesitett, a mit teljesiteni lehetett, belátva, hogy a „Buda és Vidéke“ nem magáért, hanem az általa képviselt ügyekért szokott beszélni.

Nagyon sok szunnyadó ügy és kérdés felemlitésével adtunk alkalmat, hogy Buda és vidékének érdekei és az erre vonatkozó kérdések gyorsabb tempóban oldassanak meg.

E működés nehézségeit megkönnyitették lelkes munkatársaink, kik lapunkat munkáikkal megtisztelték, kiknek ezt megköszönve, kérjük, hogy tüzük ne lan-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Karácsony.

Irta: **Czike Imre.**

Szorosabbra fogta vállai körül azt a bolyhos nagy kendőt, azután megindult egyenesen előre.

A frissen esett hó ropogott lábai alatt s azok a hulló pelyhek meg odaszálltak arczára, ruhájára.

— Hess innen, ti csunya hideg pelyhe k, hess, hess!

De azok nem hallgattak rá és odacsapódtak éles tüskéikkel lángvörös arczáiba.

Mikor a házak közül kiért s előtte volt az a nagy, puszta ut, az erdő felé, hát megállt — tán gondolkozott . . .

De az a lángvörös arcz! Oh, hogy űzte, hajtotta — az messze, — el az emberek közül.

Az a kis teremtés meg ott, az alatt a bolyhos nagy kendő alatt, mintha megérezte volna az anyai szív habozását, elkezdett nyöszörögni.

— Csitt, csitt, csendesen, suttogták azok a remegő ajkak.

Azután megindult tétovázva, megint csak előre.

Már a házak körvonalai is elvesztek mögötte; csak mint valami vöröses párázat rezgett még a város felett, a lángok fénye. Ez a fény is bántotta, ugy tetszett neki, mintha bevilágitana sötét lelkiismeretébe. És ettől is ugy fázott, remegett.

És amint igy bámul abba a rezgő fénybe, megakad lelke, öreg édes atyja szelid vonásain, azután megeredtek könnyei s leperegtek arczáról a hóba.

Ugy égették arczát ezek a legördülő cseppek, mintha mindegyike vádoló lelkiismeretéből fakadna.

És amint nedves szempilláin át, csak bámul abba a rezgő fénybe, hát látja, mint bontakozik ki előtte és közeledik a friss hóba meglátszó lábnyoma utján egy fekete alak; ugyanaz, melylyel még mint kicsi gyermeket ijesztgették, hogy elviszi, — ha rossz lesz.

Nem folytak most már azok a vádoló könnyek, nem bántotta most már a frissen esett süppedő hó, sem az arczába csapkodó éles pelyhek, — csak ment egyenesen előre.

S az erdőben, ahogy meglátta a kis csőszház ablakából átszürődő gyertya halvány fényét, leszedte vállairól nagy bolyhos kendőjét, belegöngyölte azt a kis teremtést és lopva, — nehogy a ropogó hó elárulja, ment oda az ajtó elé. Azután letette a széles küszöbre nagy bünét, azt az ártatlan kis babát.

És, hogy ott félénken körültekintett, hát az a fekete alak ott állt mögötte és nézte.

Mint az őrült ugrott fel onnan a küszöb mellől s rohant a fák között előre. Az a fekete alak meg mint az árnyék, mindenütt nyomában.

Mikor már lábai nem birták, lélekzete meg elakadt, — összeesett.

Ott találták meg az erdőszélen csonttá fagyva . . .

Odabenn meg, abban a szegényes csőszházban, Dávid városáról beszéltek, meg arról a kisdedről, kit az Úr küldött e bűnös földre — Megváltónak.

S az öreg csősz, ahogy a nagy réz-csattos biblia bethlehemi képét lehajolt megcsókolni, ijedten kapta vissza kopaszodó fejét s az ajtó felé fülelt.

— Nem hallottál semmi neszt, kérdé élete párját?

S azután, hogy a hamvvévővel elkoppantotta a gyertya meggörbült füstölgő kanóczát, oda tartotta a küszöb elé s keresztet vetett magára.

Leverte a bolyhos nagy kendőről a havat s a pattogó kemencze mellett kibontotta a siró jószágot.

Az öreg csőszné meg felnyult a mestergerendára, levette a chamilla-theát s odaállitotta egy cserép-bögrébe a kemencze szélibe. Azután megrázta szörnyüködéssel a fejét s csak ugy a fogai között motyogta: szükség lesz erre, majd jobban életre hozza azt a didergő kisbabát.

kadjon, hanem továbbra is lobogjon a mi bajainkért, sérelmeinkért.

Lapunkat az elmult évben közleményekkel tisztelték meg:

Dr. Rácz István, Petz István, Jókai Mór, Kasics Péter, babarczi Dr. Schwartzer Ottó, Dr. Heinrich Károly (Badenzről), Aradi Antal, Szelestey Géza, Féry Nárcisz, Dr. Farkas László, gr. Vay Sándor, Rákos István, Eperjessy István, Stein Péter, Romy Béla, Fellner Ferencz, Willinger Ferencz, Hoppe Rezső, Bárczay Gyula, Zsák Hugó, Takáts István, Alm Károly, Muzslai János, Czike Imre, Papp István, királyfalvi Gerhart György, Somlyay József, Hermann Gyula, Dr. Varga Bálint, Dr. Országh Sándor, ifj. Halász Gyula, ifj. Jakab László, Dr. Fodor József, E. Szabó Lajos, Müller János, Dr. Németh Imre, Büttel János, Augenstein István, Hein Lipót, Schwartz Jenő, König Gusztáv, Bartos Gyula, Dr. Stein Mór, Dr. Toldy László, Wladár Róbert, Dr. Baróti Lajos, Hajós Irén, Andreánszky Jenő, Erényi Antal, Lakner János, Degré Alajos, Bartók Lajos, Dr. Szénássy Sándor, Spur János, Ördögh Gyula, Hajós Mihály, Kuncz József, Loósz István, Dr. Kis Áron, Dr. Szkalnitzky Henrik, Szőke István, Kühne Ferencz, Barthos Andor, Dr. Melly Béla, Dr. Szabó Sándor, Navarra József, Ács Gyula, Daniely György, Garay Antal, Dr. Milassin Vilmos, Ularik József, Dr. Frederic Jenő, Dr. Kárffy Ödön, Farkas József, Barabás József, Horváth Miklós, Ruthner József, Ujházy Irma, Jurmann Győző, Soltész József, Koncsek Lajos, d. Szöllősy István, Pongrácz Béla, Scherer István, Dr. Niedermann Gyula, ifj. Posztl Károly, Fodor Kálmán, Endrei Győző, Hangl József, Dr. Mittelmann Bernát, Novák Ferencz, Palóczi Antal, Dr. Vajda Adolf, Ledényi Károly, Kollár Lajos, Szombathy Kálmán, Del-Medico Ágoston stb.

A felölelt és elmélkedés, valamint intézkedésül lapunk hasábjaira került kérdések az elintézés stádiumában vannak, emlékeztetőül némelyeket felsorolunk:

Budai kongresszus. A Lipótmező jövője. Aszalai iskola. Kültelki fogyasztás. Naphegy. Árvizveszély elleni védekezés. Gellérthegyi egylet. Iparosok önképzése. A vidék emelése. Nyaralók kérdése. Hotel a várban. Jobbparti vigadó. Bástya sétány. A várból. Budai borvásár. Az ó-budai hid. Népkönyvtárak. A vár kiépitése. A krisztinavárosi gymnázium. A vérmező. Seprő és viz. Buda, Duna, Pest. Központi meteorológiai intézet. Zugligeti egylet. Körut. Buda vidékének ismertetése. Turista egyletek és a vidék fejlődése. Nagypénteki ref. társaság. Siketnémák. Orbánhegy. Katholikus tanonczok otthona. Családi házak kérdése. Iskolai játékok. Budai fürdők. Állandó szinház. Idegenek forgalma. Buda multja. Vizvezetéki bajok. Adókivetés. Lóverseny Budán. Gellérthegy jövője. Kelenföld jövője. Rézmálért. Fuzió Ó-Budán. Az eskütéri hid. Népkönyvtárak. Vérmező bajai stb.

Hü tükrét adtuk Buda és vidéke társadalmi és egyleti életének. Mindezt munkatársaink és olvasóink támogatásával a jövőben fokozni fogjuk.

Ügyekezetünk az, hogy a „Buda és Vidéke“-nek létjogosultságát még nagyobb mértékben igazoljuk és hogy visszapillantásunk a jövőben még eredménydusabb legyen. Erre kérjük az egész Budának és vidékének támogatását.

Ebben a reményben kivánunk boldog ünnepeket.

A szerkesztőség.

Bogisich Mihály jubileuma.

A budapesti egyházkerületnek érdemes esperese Bogisich Mihály, prépost, budavári plebános deczember 17-én ülte meg fővárosi papi müködésének negyedszázados jubileumát.

Délelőtt 10 órakor a Mátyás-templomban ünnepi istentisztelet volt, melyen maga a jubiláns misézett fényes segédlete mellett. A kóruson a zene- és énekkar Vavrinecz Mór karnagy vezetése alatt az ünnepeltnek Gregorián miséjét és két régi egyházi énekét adta elő.

Mise után a jubiláns a plébánia-lakba vonult, hol a tisztelgéseket fogadta. Először a budapesti lelkészkedő papságnak mintegy 10 tagja tisztelgett, a kiknek nevében Kurcz Vilmos ferenczvárosi plébános mondott üdvözlő beszédet. Ezután jött a polgári küldöttség, melyben az első kerületi bizottsági tagok és a jubiláns hivei közül Falk Miksa országos képviselő vezetése alatt sokan megjelentek.

A megjelentek nevében Falk Miksa országos képviselő mondott üdvözlő beszédet.

Bogisich prépost meghatva mondott köszönetet.

A polgári küldöttség távozása után a várbeli községi tanitóegyesület tisztelgett. Ennek nevében Farkas József igazgatótanító beszélt. A jubilánst ezeken kivül is sokan keresték föl személyesen, igy: Fejérváry Géza báró honvédminiszter, továbbá Zichy Géza gróf és Kohl Medárd dr., a herczegprimás titkárja, ki egyuttal a primás üdvözlő levelét is átnyujtotta a jubilánsnak.

Bogisich Mihály a boldogult „István bácsinak“, Mayer Istvánnak volt Kürthön (Komárommegyében) káplánja. A plébánosnak buzgósága, finom lelki müveltsége, szivjósága és hazafias érzülete a legjobb benyomást tették a fiatal papra, akinek lelkét erősen vonzotta szülőföldjének: a fővárosnak művészi és tudományos fejlődése. Simor János méltányolta e kivánságot és 1868. decz. 17. Bogisich Mihályt káplánі minőségben Budán a Tabánba, később a felsővizivárosi és 1870. deczember 15. a belvárosi plébániára disponálta ahol 12 évig tartott káplánі és magyar hitszónoki müködésével megnyerte a hiveknek becsülését és szeretetét. Hivatásbeli kötelességeinek buzgó teljesitése mellett Bogisich más téren is érvenyesítette szorgalmát és tehetségeit.

Mint káplán nyolcz éven át a budai egyházi zene egyesületnek és a budai ének és zeneakadémiának titkára és első magánénekese volt s mint belvárosi káplán hat éven át viselte a nemzeti zenedének titkári állását.

1878. szept. 17. a Szent-László-Társulat nagygyülésén nagy feltünést és lelkesedést keltett ezen értekezésével: „Melyik a valódi egyházi zene?“

Zenetörténeti tanulmányainak eredményét képezi a „Keresztény egyház ősi zenéje“ czimü nagy munkája (600 oldal), amely e téren uttörő. A magyar tudományos akadémia 1880. május hó 20. levelező tagjává választotta; megnyerte Haynald Lajos bibornok egyház zenészeti alapitványát 300 frtot; a m. tudományos egyetem hittani kara szintén 300 frttal jutalmazta meg.

1881. február 21.-én tartotta székfoglalóját a halhatatlanok csarnokába: „A magyar egyházi énekekről a XVIII. században“, oly nagy számu és előkelő közönség előtt, a milyent az akadémia nagyterme még alig látott.

1882. évi junius 29. budavári plébánossá lett.

1888. szept. hóban jelent meg magyar nyelv és zenei történeti imádságos és énekes könyve: „Őseink buzgósága“, amely most a magyar nyelv ujjászületése idején aktualis érdekkel is bir.

Müködése legmagasabb helyen is elismerésre talált. Ő felsége 1883. május 3-án prépostta, 4 év mulva Simor herczegprimás kerületi alesperessé nevezte ki.

Őszinte szivből hangoztatjuk mi is a jeles s tudós pap jubileumán: Éljen sokáig!

Budai érdekek.

Buda érdekeinek előmozditására alakult grehajtó-bizottság elnöksége közli velünk az yes albizottságok tagjainak névjegyzékét. Nem ndhatjuk azt, hogy a dolog rohamosan halna. Maga az alakulás elég hosszu időbe ket, kivánatos volna, hogy a megalakult biságok gyorsabb tempóban fognának a dolhoz és ne tennék magokat érdekessé a várahatás által.

Az elhanyagolt budai érdekek orvoslását cs erélyes fellépéstől várhatjuk, a mennyire hál az erélyes fellépés, ép annyira veszedelm a kényelmes hallogatás.

Szerettük volna, ha a végrehajtó-bizottság fel sitette volna magát azok által, kik a „B és Vidéke“ hasábjain olyan eszméket vetek fel, melyek méltók a megfigyelésre. A bizságnak ki kellene hivatalosan jelenteni azt, gy szivesen vesz bárminő előterjesztést és a kellő erővel támogatni fogja.

közönségnek tudomására hozzuk ezuttal a m alakult albizottságok tagjainak névjegyzékétnnak feltüntetésével, hogy milyen minőségbe vesz részt a bizottságban.

A közlekedésügyi bizottság: Augenein Soma mint III. ker. törvényhat. bizotts. g, Bauer József a II. ker. polgári kör küldötte, Beck Adolf a II. ker. polgári kör küldötte, Beimel Jakab a kelenföldi érdekeltek megbizottja, Benedek Sándor III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Biscara Endre II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Darányi Ignácz a II. kerület országos képviselője, Del Medico Ágost II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Domanitzky Béla a várbeli Casino küldöttje, Falk Miksa dr. az I. kerület országos képviselője, Freyberger Pál a budai keresk. társ. küldöttje, Gyulányi Adolf III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Harrer Pál III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Hausdorfer József a budai polgári Casino küldöttje, Havas Sándor a budapesti polg. lövész-egyesület küldöttje, Jankovics János dr. I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Kahn Gusztáv a kelenföldi érdekeltek megbizottja, Kertscher István a budai polgári Casino küldöttje, Kollár Lajos II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Kosutányi Géza a várbeli Casino küldöttje, Lakner János a budapesti polg. lövész-egyesület küldöttje, Láng György a III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Légrády Károly a kelenföldi érdekeltek megbizottja, Mihalovits Antal II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Nagy Sándor a várbeli Casino küldöttje, Palotay Rezső II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Peringer Ferencz I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Perthl Géza az I. ker. polg. kör küldöttje, Plachy Gyula a várbeli Casino küldöttje, Rácz Károly dr. II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Ribáry József II. k. törvényhat. bizott. tag, Rónay Károly dr. budai polg. kör küldöttje, Rostaházy Kálmán I. ker. törvényhat. bizottsági tag, Sárkány Ferencz a II. ker. polgári kör küldöttje, Tatay Adolf dr. III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Ujhelyi Sándor I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Unger Bernát dr. a kelenföldi érdekeltek megbizottja, Unterberg Adolf dr. a III. ker társaskör küldöttje, Weisz Dávid a budai polgári Casino küldöttje, Wieser Ferencz a III. ker. társaskör küldöttje.

II. Épitészeti és szépészeti bizottság: Andaházy László dr. mint II ker. törvényhat. bizotts. tag, Biscara Endre mint II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Bogisich Mihály mint I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Cristofoli Fortunato III. ker, törvényhat. bizotts. tag, Duma György a II. ker. polg. kör. küldöttje, Eckerman Ede II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Eisdorfer Károly I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Hegedüs János dr. I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Herz Ármin a kelenföldi érdekeltek megbizottja, Herzman Bertalan a kelenföldi érdekeltek megbizottja, Hofhauszer Elek a budapesti polg. lövész-egyesület küldöttje, Hyam Jakab az I—III. ker. ipartestület küldöttje, Jakab László az I—III. ker. ipartestület kül-

döttje, Kasics Péter az I. ker. polgári kör küldöttje, Kámeter Antal a III. ker. társaskör küldöttje, Kleszner Albert a várbeli Casino küldöttje, Lővy Náthán a III. ker. társaskör küldöttje, Lövinger Mór az I—III. ker. ipartestület küldöttje. Ludwig János a budai polgári kör küldöttje, Ludwik Endre dr. II. k. törvényhat. bizotts. tag, Muchmayer Ferencz az I. k. polg. kör küldöttje, Ott Lajos a budai keresked. társaskör küldöttje, Rácz Károly dr. II ker. törvényhat. bizotts. tag, Ribáry József II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Rónay Károly dr. a budai polgári kör küldöttje, Sárkány Ferencz a II. ker. polgári kör küldöttje, Scheich Károly I. ker. törvényhatósági bizotts. tag, Schifferdecker József az I—III. ker. ipartestület küldöttje, Schumy Rezső a budai polg, Casino küldöttje, Schwartzer Ottó dr. I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Stern József dr. III. ker. törvényhat bizotts. tag, Stowasser János az I—III. ker. ipartestület küldöttje, Szabó M. Ferencz a budapesti polg. lövész-egyesület küldöttje, Szénássy Sándor dr. az I. kerületi polg. kör küldöttje, Tatay Adolf dr. III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Toldy László dr. a budapesti polg. lövész-egyesület küldöttje, Unterberger Adolf dr. a III. ker. társaskör küldöttje, Varga Ignácz a III. ker. küldöttje, Végh János dr. III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Willinger Ferencz a budai keresked. társ. küldöttje, Wladár Tivadar dr. a III. ker polgári kör küldöttje, Wolf Márton a budai keresked. társ küldöttje.

III. Kültelki bizottság: Bauer József mint a II. ker. polgári Casino küldöttje, Beivinkler Károly I. kerületi törvényhat. bizotts. tag, Csepely Sándor II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Csorba Ferencz dr. II. ker. törvényhat. tag, Dulovics Béla dr. I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Frey Alajos a budai keresked. társ. küldöttje, Freyberger Pál a budai keresked. társ. küldöttje, Gombár Tivadar dr. I. ker. törvényhat. biz. tag, Gyárfás Sándor III. k. törvényhat. bizotts. tag, Hein Lipót a kelenföldi érdekeltek megbizottja, Horváth Gyula a III. ker. országos képviselője, Kámeter Antal III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Kugler József III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Lakner János a budapesti polg. lövész-egyesület küldöttje, Lánk György III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Lindmayer Ferencz a budai polg. kör küldöttje, Lintner Imre a budai polg kör. küldöttje, Osztoics Mihály I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Peringer Ferencz I. ker. törvényhat. bizotts. tag, Perthl Géza az I. ker. polgári. kör küldöttje, Rupp Zsigmond II. ker. törvényhat. bizotts. tag, Sitz Károly III. ker. törvényhat. bizotts. tag, Varga Ignácz a III. ker. társaskör küldöttje.

Mozgalom a »Buda és Vidéke« érdekében.

Az a családias kapocs, mely előfizetőink és közöttünk létezik, szükségessé teszi, hogy jelezzük azt a mozgalmat, mely lapunk terjesztése érdekében minden felülről megindult, úgy Budán, mint a vidéken.

Lapunkat tagjainak többek között előfizetésre és hirdetésre ajánlotta a **budai kereskedelmi társulat, a polgári lövészegylet, tornaegyesület, a gazdasági egyesület, nemzeti asztaltársaság, ipartársulatok, I—III. ker. vendéglősök ipartársulatának elnöksége, Montefiore-egylet, Budai Dalárda, Ó-budai önképzőkör, Törökbálinti kaszinó, a pilisi alsó járás szolgabirája** stb.

E megtisztelő érdeklődés csak fokozza bennünk azt a buzgalmat, melyet eddig tanúsítottunk és kifejtettünk.

Ezekhez az ajánlatokhoz csatoljuk a magunk kérését is, hogy lapunkat minél szélesebb körben méltóztassanak barátaink terjeszteni.

Egyúttal kérjük előfizetőinket s olvasóinkat úgy helyben, mint a vidéken, hogy bennünket mindenről tudósitani sziveskedjenek.

Különösen a vidék, a községek előljárói részére ajánljuk mi is saját jól felfogott érdekükben lapunkat és közöljük részökre az alábbi két felhivást.

Igen tisztelt Előljáróság!

A „Buda és Vidéke“ czimű lapot azért alapitottuk, hogy Budának és vidékének emelkedése, közgazdasági boldogulása rohamosabban fejlődjék. Minden alkalmat megragadtunk a községi élet lenditésére. Közöltük, a mennyire idő és tér megengedte, a községek történetét és annak leirását, hogy fekvésénél fogva egy-egy község mire alkalmas, mennyire lehetne annak viszonyait a község vagyonosodására felhasználni.

E mellett az a czél lebegett és lebeg előttünk, hogy a községek a „Buda és Vidéké“-ben egy olyan érintkezési pontot nyernek, mely által egymás dolgairól, ügyeiről értesülést nyerve, azt tanulságosan felhasználva, az értesüléseket saját czéljaikra érvényesithetik.

Buda vidékének községei jó részt tömörültek lapunk körül s reméljük, hogy a tisztelt Előljáróság sem vonja meg attól részvételét az által, hogy előfizet. Hiszen évi 6 frtot egy község a maga jóvoltáért mindenesetre áldozhat. Ha az értelmiség öt tagját előfizetőnek nyeri meg a község, úgy a saját részére a hatodik példányt ingyen kapja.

Felhasználhatják a lapot a község és a község lakói mindennemű hirdetésekre a legjutányosabb árak mellett, igy p. o. épitkezési ajánlatok, pályázatok, eladás, bérlet, körözések, pénzintézetek mérlege, közgyülési meghivók stb.

A „Buda és Vidéke“ alkalmas a községi élet minden közlésére, igy tanácsülések határozatai, változások az előljáróság kebelében, közgazdasági állapotok, sérelmek, temetkezési-, segélyző- és tűzoltó-egyletek értesitései, nyilvános számadások közadakozásokról, egyes polgárok érdemei, eljegyzések, halálozások stb. Egyházi élet. Bucsuk, templomi ünnepélyek stb.

Szóval, a „Buda és Vidéke“ a községi élet hű tükre akar lenni és annak emelése, élénkitése képezi feladatát.

A „Buda és Vidéke“ kéri az előljáró, különösen a jegyző urakat, hogy e tárgyakban tudósitani sziveskedjenek.

Azt hiszszük, hogy e lap megrendelése ellen a szolgabiró urak kifogást nem emelnek, sőt azt készek lesznek engedélyezni.

Kérjük a t. Előljáróságot saját jól felfogott érdekökben az előfizetésre, hirdetésre, gyüjtésre, terjesztésre és levelezésre.

A „Buda és Vidéke“ Buda és vidékének érdekei előmozdításáért alakult. E téren sikerrel fejezett be egy évet. Multjára hivatkozva, bátran fordul a vidék értelmiségéhez, hogy e lapra előfizessen. Már maga az a körülmény, hogy a magyarosodás ügyének is szolgál, elegendő a pártfogás kiérdemlésére. Ehez járul az a körülmény, hogy a vidéki élet és a gazdasági viszonyok fejlesztésére különösen alkalmas és találkozó pontja lehet a távolabb lakóknak.

Bizalommal fordulunk a vidék értelmiségéhez, birtokosaihoz, hogy előfizetni sziveskedjenek. Szivesen közöljük előfizetőink minden eladást és vételt, bérletet tartalmazó hirdetéseit, eljegyzés, halálozás, mulatságok stb. leirását és jogos felszólalásait, szóval mindent, mi a társadalmat, közgazdaságot, közigazgatást érinti, dijtalanul, de csakis előfizetőink tollából vagy ezek megbizására.

Előfizetőink minden dolgában eljárunk, sürgetünk, felvilágositást adunk, szóval szolgálatára vagyunk.

Meg vagyunk győződve, hogy a „Buda és Vidéke“ előfizetői sorába t. czimet is bejegyeztethetjük, e czélból mutatványszámot küldve, kérjük azt ismerősei között terjeszteni és bennünket tudósitásokkal megtisztelni.

Erdélyi Gyula,
megyei t. aljegyző,
a »Buda és Vidéke« felelős szerkesztője.

A „Buda és Vidéke“ előfizetési árai:

Egész évre . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Kérjük a vendéglő- és kávéház-tulajdonosokat, egyesületeket és magánosokat minden mulatság beküldésére, értve az előre tudósitást és a mulatság lefolyásának, műsorának és a felülfizetőknek közlését.

Nagykovácsi bucsujárásunk.

Hogy mi ezen esemény után, mi módon jutottunk Nagy-Kovácsiba, arról nem számolhatok be, de az bizonyos, hogy Titus Vespasian hires császárnak Rómába érkező diadala nem lehetett nagyobb, mint a mi elkeseredésünk, a mikor mégis csak „személyemhez“ közelédő grófi község égbekiabáló tornyát, a messze kék láthatárban pillantottam meg.

Végtére, nagy viszontagságok után gazdám szülői házához érvén, az öregektől elég szivélyesen lettünk fogadva. Az öreg sváb ugy nézett a világba, a mint az öreg svábok nézni szoktak, u. i.: meglehetős bután, az őseitől jocosan örökölt álnoksággal keverve. A mámi kedélyes mosolygásai pedig azt a benyomást tették rám, mintha hosszu életén át egész „csöndes“ czeánokat öntött volna, az általa a fővárosba küldött tejbe. Lelkűket ekkor éppen csak az bántotta, hogy váratlan módon elkéstünk és hogy a tiszteletünkre elkészitett ebéd kissé elpuhulhatott. A szép szobába utasitva, azonnal teritett asztal mellé vezettettünk. De mielőtt leültünk volna, az öregek előbb, ez ünnepélyre, ugy látszott, rezervált fohászkodó félébe mélyedtek. Lehetett ebben minden: paradicsom és pokol, nászágy és koporsó, deli alak és csontváz, földi gyönyörüség és halandóság; továbbá egy kérelem a ház patronusához, hogy lássa el őket még többször ilyféle jó ebéddel és a bezáró ima, körülbelül a szüz Leokádiához, hogy mentené meg őket minden bekövetkezhető utóbajoktól.

Nagy nehezen a leves be is érkezett. Csakhogy ezt meglátván, nem emlékszem, hogy teljes életemben kellemetlenebbül érintettem volna meg valamit, mint akkor ezt a levest. Ez ugyanis, képzeljék rémületemet, gyöngytyúk leves vala, a melyben a husféle abban az ismeretes, étvágyakat élénken gerjesztő sárgaságban uszkált, a mely a gyöngytyúk-levesek fő jellemvonását képezi. Miután erre kissé csodálatteljes szempillantással összenéztünk, vén házi asszonyunk ezt félremagyarázta. attól tartott, hogy a gyöngytyúk-levesektől esetleg irtózunk. Ha véletlenül ezt nem szeretjük, mondja részvétet elárulóhanggal, aggodalmakra éppen nincs okunk, mert fia a mai ebédről túlságig gondoskodott, — lesz ezenkivül, folytatja néni diszére váló csevegésben, kit nően elkészite t kacsatokánunk és gyönyörüen kisült libapecsenyénk. Nekünk nem kellett több és hogy bennem, ezek hallatára meghült a vér, úgy tudom, nem kell különös módon indokolnom. A mi pedig az egész dologban a legbosszantóbb, hogy a mellettünk ülő pimasz tolvaj részeges fővel oly együgyüen nézett ránk, mintha az egész eset őt legkevésbbé sem illetné. Hogy minden étvágyam egyszerre eltünt, az természetes és miután mi körülbelül abba a helyzetbe találtuk magunkat sodorva, a melyben Petőfi tanár ura saját füstölt kolbászaival szemben lehetett, összes vágyaink hazafelé irányultak. Hahar nevezett embernek sajnálatraméltó állapota, ez ami jelenlegi helyzetünkkel összehasonlí va, még tűrhetőnek mondható. Mert, ha mi közt valamelyik jóhirnevü, dalos költő szed rá ez

még csak egyhitő körülmény, de ha egy közönséges paraszt álnoksága csap be, ez határozottan szégyenitő körülmény. És legyenek arról meggyőződve becses olvasóim, hogy inkább le hagynám nyirni élő bajuszom felét, minthogy azt tenném, hogy jelen közleményem alá nevemet irjam. A mire különben sem volnék képes, mert attól félek, hogy a „Buda és Vidékének“ e „nevezetes“ száma, anyósom körmei közé juthat.

De a mikor gazdánknak hazameneteli vágyainkat illedelmesen értésére adtuk, akkor jártuk meg csak vele szemben legjobban. Ő majd a mi kedvünkre ilyenkor fog be, válaszolta mérges hangon. Ha száz pengőt nyomunk a markába, még akkor sem trécseli el drága idejét, a melyre egész éven át türelmesen várt, haszontalan fuvarozással. E nagy nap valóságos ünnepélye, véleménye szerint, még be se következett; ez csak a litánia után kezdődik a nagykorcsmában. Ha mi pedig elég oktalanul, ettől az élvezettől megkivánjuk magunkat fosztani, járjunk utána, talán akad szekeres, aki hajlandó minket hazavinni. Evvel hátat fordított és eltántorgott.

De most hölgyeim és uraim, hála a papnak aki a litániát elvégezte, menjünk egygyel kijebb!

Délután négy óra körül lehetett az idő, amikor minden közerőnk teljes kimerülése után, egy még feltünő józan állapotnak örvendő gazdaembert csiphettünk meg, aki minket hosszadalmas kérések után, fejenkint per 1 frt hazaszállitott.

Szerencsésen hazaérkezvén, első gondom az volt, hogy az egyszerü zárral ellátott baromüketreczet, még két Wertheim-lakattal erősitettem meg, a második pedig az erős fogadalom, hogy minket nagykovácsi nemcsak bucsunapján, de különben sem lát többé.

Szegény gouvernantunk még az nap felmondta szolgálatát avval az indokolással, hogy ő abban az országban nem marad, a melyben ennyi baj érheti az embert egyetlen napon . . .

Folytatása következik — ha jobb kedvem lesz.

Egy pórul járt munkatárs.

P. s. Ebből láthatja igen tisztelt olvasóm, hogy teljes igyekezettel törekedünk megfelelni kitüzött programm . . . de mit is beszélek?... azt akarom mondani: miután kárörvendő nem vagyok, különösen a villatulajdonosokat kérem fel e közleményem kellő méltánylására — hadd okuljanak első sorban ők rajtam.

A fent nevezett.

A Krisztinaváros 1854-ben.

Édesebb dolog nincs az emlékezésnél. Visszaringani a multba kedves élvezet. E mellett tanuságos is. Szedjünk össze minden emléket a jövő okulására.

E kis levél, mit alább közlünk, jellemzi a budai állapotokat s a ki elolvassa, összehasonlitást téve belátja, hogy menynyit fejlődtünk a magyarosodásban és egyéb közügyeinkben.

E levelet Balogh Zoltán költő intézte a közöttünk lakó kitünő veterán iróhoz, Berecz Károlyhoz, a ki szives volt azt lapunk számára átengedni.

Édes barátom!

„Mióta Budán lakom, kezdek megbolondulni, azaz: kezdek az arénába járni, hol is tegnap „Marthát“ oder „Der Markt von Richmond“-ot a legnagyobb agy-görcsök között kinlódtam végig. Hogyne is barátom!? mikor a karmester a trombitásnak int és a dobos üt bele. Hallatlan! Sernek itt hire sincs — t. i. a Krisztinavárosban. — Itt minden ember minerálvizet iszik. — Kirándulásokat teszek ugyan néha a Stadtmayerhofba, — mert itt mindennek német neve van, de akkor is csak vér csepeg a szivemből, látván a sok budai Burgert. Családi arczképemmel, hál' isten, már vége felé járok; megkinoz az a veszett fene sok Schmuck, a mit itt az asszonyok magukra raknak, alig győzöm azt a sok óralánczot, brochet, antique gyűrűket s tudja isten még miket festeni. Néhol ugyan segitek magamon, mint p. o. öt perzónát úgy csoportoztam el, hogy csak két keze látszik mind az ötnek.

Ti az alatt tudom jól élitek világtokat. Nézitek a divatból kiment „divathölgyeket“. Elmentek a Komlóba, hol Bessenyői Beöthy László szokott ágálni, s ott esztek kontóra döglött libát. Ah Pest, Pest! Kiárad keblem, ha rád gondolok, s elöntik érzeményeim Budát, mint hajdan a Vezuv lávája Herculánumot. O barátom, ha még soká itt kell lennem, bizonyosan tudom, hogy megrepeszti a lumpolási vágy szivemet. Kinomban már többször láttam szemeim előtt fityegni az örök üdvösség praenumeráczió-ivét, de nem akaródzik még aláirni.

Kedélyállapotom voila:

Reggel: borús.

Délelőtt: derűs borús.

Délben: éhes.

Délután: mennydörgős.

Estve: álmos.

Itt aréna végével, 7 órakor, minden ember lefekszik, de 5 órakor már felkel, s igy természetes, 7-ig ismét álmos lesz. E divat megjárta ugyan Noénak, kinek már hajnalban vigyázni kellett a bárkára, hogy az Ararát likat ne üssön rajta, de nekem még a pugillárisomra sem kell vigyáznom, még is felver egy kaptafa mellett felcseperedett goromba házmester, midőn a legszebbeket álmodnám rólatok.

Apropó, jobban vagy-e már?

Mit csinálnak Lisznyai Kálmán és Vadnai?

Tóth Kálmánnak mond meg kérlek, hogy itt Budán őszszel lehullnak a vadrózsák levelei szinte, nem tudod, hogy szokás-e ez a többi magyar országon is?

No már itt vannak a nyakamon, megint festenem kell.

Szervus édes pajtáskám!

Ölel barátod

Balogh Zoltán.

Gyermekestély.

A II. ker. Polgári Kör Budán eddig még nem volt estélyt rendezett, midőn mult vasárnap, f. hó 17-én tartott felolvasását a gyermekeknek szentelte. A kör tágas nagyterme alig birta befogadni a csoportonként gyülekező gyermeksereget és bár a rendező bizottság 250 egyén részére rendezte be a felolvasó helyiségeket, mégis az apró hallgatóság kisérőinek nagy része a melléktermekbe vonulni volt kénytelen, melyekből ugyan szinte hallani lehetett a felolvasókat, de ez is csak ugy volt elérhető, hogy a papák és a gyermekek férfikisérői a játéktermekbe huzódtak, hol az unalom kikerülése végett egymásután keletkeztek a tarokk- és kalabriaspartiek.

A közönség tekintélyes sereglése azonban nemcsak az ujdonságnak tulajdonitandó, nemcsak azért gyült a nevezett kör helyiségeibe a Budán ritkaság számba menő oly nagyszámu vendégsereg, mert gyermekestélyen akart résztvenni, hanem a napok óta kifüggesztett falragaszok érdekes estét igértek a megjelenőknek.

A kör rendező bizottságának ugyanis megnyernie sikerült az „Én Ujságom“ kiváló gyermeklap szerkesztőjét, P ó s a Lajos országos hirü gyermekmeseköltőt, továbbá az „Én Ujságom“ mesemondói közül R á k o s i Viktort és S e b ő k Zsigmondot, kiknek neve is elég arra, hogy a legnagyobb vonzerőt gyakorolják.

A felolvasók meséik és gyermekverseik gyöngyeit adták elő és élvezetes látványt nyujtott, a midőn a padokon és székecskéken szép sorban ülő, vidám arczu gyermekek vig hahotára fakadtak, vagy pedig tétszésöknek sans gêne adtak hangos kifejezést. A ritka élvezetü estély általános megelégedés közt végződött, de a gyermekek nem voltak távozásra birhatók, hanem csoportonként körülállták Pósa bácsit, ki az apró gyermekekkel élénk beszélgetésbe elegyedett és annyira megnyerte azok rokonszenvét, hogy sorra eléje álltak és — ők produkálták magokat. Költeményeket, versecskéket, meséket mondtak, ki-ki a mit tudott. Távozáskor a jelenvolt gyermekek élénken megéljenezték Pósa bácsit.

Herman Gyula.

A XXXVIII. 1868-iki t.-czikk 25 éves jubileuma.

A magyar tanitóság ünnepet ült Most ültük huszonöt éves évfordulóját azon nagyfontosságu törvényhozási aktusnak, a melyen egész kulturánk, nemzetünk egész jövője nyugszik.

A békés fejlődés segitett bennünket arra, hogy most számot teszünk az európai népcsaládok között és e békés fejlődés alapfeltételéül számithatjuk minden bizonynyal az 1868-ik XXXVIII. tczikk megalkotását. A nemzeti kultura közügygyé vált s ezzel beteljesedett báró Eötvös József ama mondása: „hogy nemzetünk, mely ezt a földet fegyverrel foglalta el, — csak értelmisége által tarthatja meg.“ Van tehát élesebb fegyver is a kardnál és minden egyébb öldöklő szerszámnál s ez — a kultura; a mely nép nem e fegyverrel akarja megvédeni jogait, — megmutatván, hogy érdemes az életre, a mely nép nem fegyverrel akarja kivivni szabadságát és nem ezen fegyverrel akarja magát emanczipálni bármi nyomás alól is, — az a nemzet eljátszotta kis játékait.

Eötvös láng elméje adott irányt és az ő példátlan buzgalma segitette megvalósulásra ama nevezetes 68-iki XXXVIII. tczikk megalkotását.

A népoktatási törvény megalkotásának negyedszázados emlékünnepén tehát nemcsak az eszme, de a nagy ember, a nagy elme emlékét is ünnepeltük. Mert eme törvény minden egyes betüjében az ő nagy, nemes előrelátó szelleme él és beszél.

Való ugyan az, hogy ez a törvény azóta sok, többé-kevésbbé lényeges kiegészitést nyert és módositáson ment keresztül, de ez a körülmény nem von le értékéből, de ezért nem tagadhatjuk meg tőle a megérdemelt elismerést, mert az elismerést, mint kezdeményező eszme, mint uttörő — nagyon is megérdemli.

Hisz még most is, — bár születése egy negyedszázaddal megettünk van már — még most is az ő nyomdokain haladunk. Nagy és kis törvényhozó alkotások dőltek azóta össze; kormányok jöttek, kormányok mentek, — a kijelölt uttól, a megmutatott iránytól, ma sem igen tértünk el . . .

Ösmerve az akkor uralkodó viszonyokat, egy cseppet sem csodálkozhatunk azon, hogy ezt a merészen liberális törvényt, még maga a megalkotója is, félve bocsájtotta szárnyra. Számitott azonban Eötvös a törvény végrehajtóira — a tanitókra. És számitásában, és várakozásában nem csalatkozott. Nekik köszönhető, hogy a feltámasztott és kifejezésre jutott eszme testet öltött, és e sokat hányatott nemzetet áthatotta ama tudat, hogy csak mint liberális állam állhat fenn.

Pedig ez idők tanitóinak ugyancsak kellett ám küzdeniök sok ellenséges áramlattal, — és csakis kitartásuknak, ellenállásuknak, lelkesedésüknek tudható be az eredmény, amidőn sikerekről beszélünk.

Mert az a fojtogató kéz, az a lidérczként reánk nehezedő idegen nyomás, mely megbénitani törekedett és útját vágni minden törekvéseinknek és haladásunknak, az az idegen nyomás mindig készen volt, hogy ránk szakadjon, hogy széttiporjon.

De hála a gondviselésnek, még élünk és őrködik felettünk a magyarok Istene, s ha az ezeret annyi viszály és oly sok balszerencse közt elértük, elérjük a következő ezeret is és adja a a mindenható, hogy az új ezerre is oly nyilt homlokkal, oly büszke önérzettel tekinthessünk vissza, mint e már megettünk lévőre.

I.

Légszeszrobbanás a Szarvas-téren.

Lapunkban többször felemlitettük a Szarvas-tér késedelmes leásásából keletkezett kellemetlenségeket.

Elmondtuk, hogy az iskolás gyermekeket, hogy a nagy sár miatt az iskolát el ne mulaszszák, szülőiknek az őszszel, cselédeik által,

vagy maguknak hátukon kellett az iskolába czipelniök.

Elmondottuk azt is, hogy a közelben levő házak pinczéi, az eső le nem folyása miatt, mennyire megteltek vizzel, a miből az ott lakó szegények mily sok kárt szenvedtek holmiaik elromlása miatt, melyért, ha panaszra mentek senkisem hallgatta meg őket.

Valószinü e felszólalásunk következtében a rossz idő beálltával kettőzött erővel dolgoztatott a vállalkozó: azóta éjjel-nappal dolgoztak.

De ennél a munkánál is bebizonyosodott az a jó magyar közmondás, hogy jó munkának idő kell, vagyis, hogy jó időben lehet csak jó munkát végezni.

A munkát gyorsan, de nem jól végezték a munkások, mert az éj sötétében a rosszul alkalmazott légszeszczsövekből most utólag légszeszkiömlés támadt s ebből f. hó 21-én, szerdán délután negyed 5 órakor légszeszrobbanás történt.

Szemtanúk elbeszélése folytán az eset — mely szerencsére ez alkalommal magánosoknak nem nagy kárt okozott — a következőleg történt. A még mindig dolgozó munkásoknak bizonyos Urs nevü felügyelője egész nap erős légszesz-szagot érzett s hogy arról meggyőződjön, hogy nem-e a munka alatt levő légszeszcsöveken ömlik ki a gáz, — úgy egynegyed öt óra felé az Apród- és felső Palota-utcza sarkán levő Magyar-féle ház előtt meggyujtott egy gyujtófát s erre rögtön oly erős, három egymás után ismétlődő durranás következett, hogy a legtávolabb levő lakók is félelemmel szaladtak ki az utczára megtudni, hogy hol robbant fel, a külföldön most oly divatossá lett pokolgép.

De szerencsére nem az, hanem a légszesz csövek s a mondott ház ablakai repedtek meg s az utczát, mintegy 15—20 méter hosszuságban szaggatta fel s a csatorna fedőlapjait dobta jó magasan a levegőbe.

Nem tudjuk, hogy egy magánvállalkozó czégnek avatatlan felügyelője jogositott-e arra, hogy ha légszeszkiömlést vesz észre, hogy azt gyujtófával keresgélhesse az utczán, hol ezer és ezer ember élete lehet veszélyeztetve.

Szerencse, hogy ez alkalommal nagy baj nem történt, de hasonló esetben, mint Párizs s más nagyobb városokban is már történt, egész városrész pusztulhatott volna el e vétkes gondatlanságból.

Felhivjuk az illetékes hatóságok figyelmét, hogy az illető vállalkozó alkalmazottját gondatlanságból könnyelmüen elkövetett kihágásért szigoruan felelősségre vonni el ne mulaszszák.

cs. n.

Birtokváltozások

Budapest fő- és székváros Dunajobbpartján az utóbbi hét folyamán.

— Közli: **Fodor Kálmán.** —

1. a budai 5527. sz. tjkvben 5272. hrszám alatt felvett, a Józsefhegyen fekvő 1550 □ öl területü szöllő Knapp Jakab és nejéről 1000 frt vételárban: Glogovátz Ferenczné szül. Haller Leopoldinára;

2. a budai 7318. számu tjkvben 6368. hrszám alatt felvett 2 hold 650 □ öl területü Kuruczles-dülőben fekvő szöllő Vuk Alajosról öröklés jogczimén 28,585 frt becsértékben: özv. Vuk Alajosné szül. Strobenz Adélra;

3. a budai 5122 számu tjkvben 6400. hrszám alatt felvett Kuruczles-dülőben fekvő 950 □ öl területü szöllő fele része Vuk Alajosról kiskoru Vuk Idára, Alajosra és Annára öröklés jogczimén;

4. a budai 2788. számu tjkvben 5211. hrszám a. felvett, a Grüngraben-dülőben fekvő szöllő Brunauer Antal és nejéről: kisk. Berlinger Károlyra és Istvánra övöklés jogczimén;

5. a budai 1924. számu tjkvben 3327. és 3327/a. hrszámok alatt felvett, a Retek-utcza 1. sz. a. fekvő ház özv. Culmann Rezsőnéről: Schäffer János és neje Juliannára 40,000 frt vételárban;

6. a budai 9752. számu tjkvben 9080/b. hrszám alatt felvett a Madárhegyen fekvő 1094 □ öl kiterjedésü szöllő Michlberger Annáról 226 frt vélelárban: Hauser János és nejére;

7. a budai 3368. és 3574. sz. tjkvekben foglalt, 6645. és 7242. hrszámu a Zugligetben fekvő 1200 és 1 hold 800 □ öl területü szöllők Gräfl Sebestyénről öröklés utján Gräfl Antalra;

8. az óbudai 3876. számu tjkvben 6479. hrszám alatt foglalt, a Mühlried-dülőben fekvő 193 □ öl terűletü legelő Prosz Katalin és társairól 90 frt vételárban Flesser Károly és nejére;

9. a budai 6897. sz. tjkvben 7978. hrszám alatt foglalt, a Németvölgyben fekvő 1250 □ öl területü szöllő fele része Kertesy Ignáczról 700 frt vételárban Boldog Gyulára;

10. a budai 5610. és 3869. sz. tjkvekben 2867. és 8319. hrszámok alatt felvett, a II. kerületben, Viziváros, Kapás-utcza 32. sz. a. fekvő ház fele része, — és az Ormező-dülöben fekvő 850 □ öl területü szöllőnek fele része öröklés jogczimén és 2600 frt értékben Herbst Annáró: Herbst Antóniára, Irmára, Terézre, Ziegler Annára és kisk. Ziegler Jánosra és Ferenczre;

11. a budai 2888. számu tjkvben 2638. hrszám alatt felvett, a Vizivárosban, Iskola-utcza 56. sz. a. fekvő ház Geidl Nándornéról 11,000 frt vételárban Schedel Jánosra;

12. az óbudai 3878. számu tjkvben 4245. hrsz. a. foglalt, a Viehtränk-dülőben fekvő 532 □ öl területü ingatlan 100 frt vételárban Zeller József és nejéről: Eckersammer Józsefre;

13. a budai 1324. számu tjkvben 2282. hrsz. a. foglalt, a Vizivárosban, Corvintér 3. sz. a. fekvő ház $^3/_6$-od része Halász Ferenczné szül. Dániel Brigittáról öröklés jogczimén: dr. Halász Ferenczre;

14. a budai 5402. sz. tjkvben (4099. 4100.) hrszám a. fekvő és az Ujlakban, Bécsi-ut 34. sz. a. fekvő ház 6500 frt becsértékben Pfeiffer Károlyról öröklés jogczimén: Pfeiffer Istvánra;

15. a budai 2325. 6872. 4474. számu tjkvekben 4090. (4184. 4185.) és 4861. hrszámok alatt foglalt, az Ujlakban, Szépvölgy-utcza 28. sz. a. és Bécsi-út 73. 75. sz. a. fekvő két ház és a Csatárka-dülőben fekvő 1 hold 555 □ öl területü szöllő 14,500 frt együttes becsértékben Pfeiffer Károlyról öröklés utján: özv. Pfeiffer Mihályné szül. Herb Annára;

16 a budai 3121. számu tjkvben 6125. hrszám alatt foglalt, a Zügligetben fekvő 4 hold 500 □ öl kiterjedésü rét 9250 frt vételárban vagyonbukott Grulich József és nejéről: dr. Bácskai Albert ügyvédre és ifj. Seifert Henrikre;

17. a budai 1428. sz. tjkvben 2442. hrszám alatt felvett a vizivárosban Pala-utcza 9. sz. a. fekvő ház $^1/_{10}$-ed része Berger Nándorról árveréseni vétel jogczimén és 502 frt vételárban Dr. Kasselik Gyulára;

18. a budai 7214. számu tjkvben (6443—6445/b.) hrszám alatt felvett, a Zugligetben fekvő nyaraló Krammer Rudolf és nejéről 17000 frt vételárban: Böke Károlyra és Hoffmann Mórra;

19. a budai 9762. sz. tjkvben 2389. hrszám alatt felvett, a Corvin-téren fekvő Tüzőrségi felszerelési raktár 55,400 frt vételárban a katonai kincstárról: Budapest fő- és székváros közönségére;

20. a budai 3480. sz. tjkvben 10767. hrszám a. felvett a Gellérthegyen fekvő 800 □ öl területü szöllő fele része Bohn Károlyról és Josefinról: 800 frt vételárban Szántay Adolfra;

21. a budai 2138. sz. tjkvben 3655. hrszám alatt foglalt, az országuton Mecset-utcza 17. sz. a. fekvő ház Móró Antalról 7000 frt kisajátitási árban: Budapest fő- és székváros közönségére;

22. a budai 4650. sz. tjkvben 9636. hrszám alatt foglalt a Kamaraerdő-dülőben fekvő 1474 □ öl területü szántó 1065 frt vételárban ifj. Wendler János és társairól: özv. Saxlehner Andrásnéra;

23. a budai 3384. és 4923. sz. tjkvekben 6682. és 6683. hrszám alatt foglalt, a Zugligetben fekvő összesen 600 □ öl területü szöllők Fritz Tamás és társairól 500 frt vételárban Binder Ivánra;

24. a budai 6599. számu tjkvben 11055/41. hr.-szám alatt foglalt krisztinavárosi várerőditési 313 □ öl területü várerőditési telek és ház dr. Mendtvich Károlyról 20,750 frt vételárban Kendeffy Sámuelné szül. báró Kemény Bertára;

25. a budai 7599. 6419. számu tjkvekben 5701. és 5710. hrszámok alatt foglalt, a Vérhalom-dülőben fekvő 1 hold 1291 □ öl és 2 hold 768 □ öl területü szöllők Wirker Rezsőről 5400 frt együttes vételárban: fehérgyarmati Tóth Ernőre;

26. a budai 3502. számu tjkvben 6986. hrszám a. foglalt, a Svábhegyen fekvő 1200 □ öl területü szöllő és ház Hladik szül. Straub Magdolnáról 3100 frt vételárban: Rosenstein Lipótra;

27. a budai 3432. számu tjkvben 10618. hrsz. a. foglalt, a Gellérthegyen fekvő 825 □ öl területü szöllő Stugel Miklós és nejéről: 8800 frt vételárban: Weisz Jakabra;

28. a budai 6367. számu tjkvben (9241—9243.) hrszám alatt foglalt, a Bazini-majorban fekvő 1 hold 1150 □ öl kiterjedésü szöllő Rekava János és nejéről 1180 frt vételárban Röszler Károly és neje szül. Bienotsch Emiliára;

29. a budai 7346. sz. tjkvben (6271. 6272. 6274a/b) hrszámok alatt foglalt, a Kuruczles-dülőben fekvő 1256 □ öl területü szántó Danczinger Józsefről 300 frt vételárban: özv. Danczinger Ignácznéra;

30. a budai 3021. számu tjkvben 5927. hrsz. a. foglalt, a Termékeny-dülőben fekvő 1000 □ öl területü szöllő Killmayer Terézről 480 frt vételárban: Millhoffer Mátyás és nejére;

31. a budai 2232. sz. tjkvben (3901. 3902.) hrszám alatt foglalt, a III-ik kerületben, Ujlakon, Ürömi-utcza 26. sz. a. fekvő ház özv. Ignatovits Jánosnéról 3850 frt vételárban: Lenarduzzi Jánosra;

32. a budai 1898. sz. tjkvben ($3291^1/_2$. $3292^1/_2$.) hrszám alatt foglalt, a II. kerületben, Retek-utcza 63. sz. a. fekvő ház Jahoda Irmáról: özv. Dögler Károlyné szül. Hübl Karolinára 11,000 frt vételárban;

33. az óbudai 3800. sz. tjkvben 2852. hrszám a. foglalt. 600 □ öl területü Péterhegyi szöllő $^2/_3$-ad része Gerstl Józsefnéről és Reszmann Ferenczről 30 frt vételárban: Skriván János és nejére;

34. az óbudai 105. számu tjkvben 739. hrszám a. fekvő, a III. kerületben, Flórián-utcza 2. sz. a. fekvő ház fele része Kosztenwein Katalinról 4800 frt vételárban: Sitz Károly és nejére.

Müének-oktatás.

Dévay Janka — a m. k. opera és a cs. k. bécsi opera volt tagja — szakszerü vezetése mellett a Szentesy-féle zenetanintézetben (Vár, Verbőczy-utcza 12.) 1894. év január 1-től kezdve müénektanfolyam nyittatik. (Kivánatra szinipályára való előkészitéssel is.)

Egyelőre két tanfolyam lesz.

Az I-ső tanfolyam tanulmányai: Lélekzetvételi gyakorlatok, száj- és testtartás, (Gracia iskola nyomán.) Hangfejlesztő gyakorlatok a mediumban, később a fejhangokban.

A hangserénységi előidézése végett: Vocaliseok, könnyü gyakorlatok. Trilla előkészületek; az egyszerü dur scálás megelőző melismák és staccato. (Káldy Gyula énekgyakorlatai nyomán.)

Solfeggiok Concone-tól s egyébb kisebb dalok.

Hangápoló szabályok megismertetése.

A II. tanfolyam tanulmányai: Hangterjedel- met előmozditó gyakorlatok; staccato, portamento, arpeggio; a scálák minden neme; ékesitési melismák dur és mollban, (Gracia és Káldy gyakorlatai szerint).

Nagyobb solfeggiok s dalok Mendelssohn, Schubert, Mozart, Schumann és Franztól; opera áriák, Duettek stb.

Hygienia, tekintettel a hangszerre s hangra.

Ez énektanfolyamban — mint a zongoratanfolyamoknál is bevezetve van — minden tanuló külön-külön oktatásban részesül ép úgy, mintha csak otthon, külön óráztatással nyerne kiképzést; csakhogy itt csupán azon időért kell mérsékelt tandijat fizetni, mely tényleg szükséges a tanuláshoz s kiképzéshez

Hetenkint háromszori oktatásért egy hóra 6 frtot.

Azon esetben, ha a tanuló hangszert is tanul, mindkét tantárgyért összesen csak 9 frtot fizet, mivel ez esetben az oktatás s a tanuló haladása megvan könnyitve.

Zeneelmélet s a szükséges öszhang dij nélkül.

Jó hangú, tehetséges s szorgalmas tanuló tandijmentességet élvezhet az esetben, ha azt körülményei kivánatossá teszik.

A felvételhez szükséges hangpróba s esetleg beiratás decz. 19-től kezdve, minden kedd, csütörtök és szombaton délelőtt 11—1, és délután 4—6 óra közt dij nélkül eszközöltetik.

Iroda-szerekért, naplóért stb. egy tanévre 50 krt kell fizetni.

Különfélék.

— **Boldog ünnepeket.** A világ megváltójának születése emlékét ünnepeljük. A szeretet és gyengédség örömünnepe ez. Nemcsak a gazdagok palotájában, de a szegények alacsony hajlékaiban is kigyulnak az apró gyertyácskák s még a nyomort is besugározza az emberi jótékonyság és derültté teszi egy perczre az inséget és aggodalmat. Hiszen ma született az emberiség megváltója, hozva örömet és békességet az embereknek. Áldott a ki jött az Urnak nevé-

ben! . . . . Boldog ünnepeket kivánunk az égi vendég megérkezésének emléknapján olvasóinknak.

— **Az I. kerületi polgári kör Szylveszter-estélye.** Az I. ker. polgári kör vigalmi bizottsága f. évi deczember hó 16-án tartott ülésében elhatározta, hogy az idei Szylveszter estét a kör méltóságához mérten fényesen fogja megünnepelni. Kimondatott ennélfogva, hogy a bizottság ez estén társasvacsorával és tréfás tombolával egybekötött tánczmulatságot rendez, melyen a körnek összes jelentékenyen megnagyobbitott termei a mulatók rendelkezésére fognak bocsáttatni. A mulatság kezdete este 8 órakor, vacsora 11 órakor, szünetközben egy fényes kiállitásu élőkép fog bemutattatni. Az estély családias jellegének megóvása végett elhatározta a bizottság, hogy ez alkalommal meghivókat nem bocsát ki, minélfogva felkéretnek a polgári kör t. tagjai, hogy a mennyiben az estélyen részt venni óhajtanak, ebeli szándékukat a kör gondnoki irodájában kitett iven jelentsék be. Megjegyeztetik, hogy az estélyen a körtagok által előre bejelentett idegenek is résztvehetnek. Vacsora jegy ára, mely egyszersmind a belépésre is jogosit, személyenkint 1 frt. A zenéről Sárközy Antal jeles czigányai fognak gondoskodni.

— **A III. kerületi előljáró választáshoz.** A III. kerületi polgarság f. évi deczember hó 17-én a laktanya-utczai Zellerféle helyiségben, az előljáróság szervezése ügyében, egy igen látogatott értekezletet tartott, a melyen azon kivanságoknak adtak kifejezést, hogy a kerületi előljárói állásra Belgrády Miklós tanácsjegyző, a városbiró állásra pedig Kugler József esküdt és főv. bizottsági tag jelöltessenek. — Schlosser József székesfőv. bizottsági tag, mint az értekezlet elnöke.

— **Farsangi hirek.** A Bpest—II. ker. Népkönyvtár-Egyesület január 20-án tartandó tánczmulatságának rendező bizottsága f. hó 16-án már megalakult. A fele részben hölgyekből is álló bizottság elnökévé Rupp Zsigmondné urhölgyet sikerült a rendezőségnek megnyernie, alelnökök lettek: Frommann István és Várady Aladár, jegyzők: Jurmann Győző és Ludvik Elemér, pénztáros: Hangl József, ellenőr: Grawátsch Rezső. A bizottság körülbelül 200 tagból áll. A meghivókat, melyek csinos kiállitásuk és csinükért mult évben is általános tetszésben részesülték, már legközelebb küldik szét.

— **Földalatti ügyek.** A Krisztinavárosban a templommal szemben levő közkutat áthelyezték a kis piaczra. A munka közben a Gellérthegy-utczai csővezeték fektetése közben a munkások egy kővel kirakott holt csatornára akadtak, mely nagyon régi időkből származhatik. Érdekes lenne eldönteni, mikor és ki épitette ezt a csatornát.

— **Gerő Károly felolvasása a III. ker. társaskörben.** A „Próbaházasság“ zseniális szerzője f. hó 6-án a III. ker. társaskör helyiségében összegyült diszes hallgatóságnak valóban feledhetetlen estét szerzett szellemes felolvasásával. A jelenvoltak mindvégig a legfeszültebb figyelemmel kisérték az érdekes felolvasást, melynek folyamán gyakran fölhangzott a jóizü kaczaj. Tárgya tulajdonképen a szerelem volt, melyről igen kellemes csevegést nyujtott, definiálva és bonczolgatva azt. A felolvasásnak mulattató, könnyed játszi voltát gyakran félbeszakitá azonban, kellemes változatképen, az elmélkedő ész józansága, mely a tulhajtott idealizmus és realizmus között az arany közép utat jelölte meg. A felolvasás végeztével a hallgatóság vaóságos tapsviharral köszönte meg a nyujtott élvezetet. — Az élvezetes estét az „Ó-budai Dalkoszoru“ néhány igen szépen előadott éneke fejezte be, mely után a jelen voltak a Schmidt-féle vendéglő külön helyiségében vacsorához ültek s a legjobb hangulatban késő éjtélig együtt maradtak. Hogy tosztok voltak, azt, ugy hiszem, fölösleges emlitenünk. — A felolvasason jelenvolt hölgyek névsora: Bauer Magdolna Bácskay Sarolta (Szarvas), Bleyer Károlyné, dr. Bleyer Vilmosné, Breitner Simonné, Breitner Kornél, Deutsch Margit (K.-Szt.-Miklós), Gartenfeld Mórné, Gyulányi A.-né, Klein Adolfné, Kunze Lajosné, Milde Józsefné, Milde Aranka, Minetti Paula, Münzberg Győzőné, Rákos Istvánné, Schubert Sándorné, Stöckelmacher Teréz, Tatay Adolfné, dr. Wéber Józsefné.

— **A siketnémák karácsonyfájára** a mai napig ujabban a következő adományok folytak be: Vaszary Kolos herczegprimás 5 frt, Dömötör F. plébános 1 frt, Scholz G. ev. lelkész 2 frt, Szultzberger J. 3 frt, Toldy Lajos 3 frt, Gilly József 5 frt, Régi hivek páholy 10 frt, Rökk István gőzkazán gyáros 5 frt, Perthl Géza 2 frt, Hungária páholy 10 frt, Popovics Jenő siketnéma Munkácsról 1 frt, Prager Jánosné Bokodról 1 frt, Wengritzky J. és Hank N. budaeörsi tanitók gyüjtése 5 frt, Galilei páholy 5 frt, Kurzweil N. 50 kr, Eötvös páholy 5 frt, Haladás páholy 5 frt. Adakoztak továbbá Mössmer József velezt, Késmárszky és Illés játékszereket, Egy felebarát inget, téli és nyári ruhát, Franklin társulat 15 drb könyvet, Szent-István-Társulat képes könyveket, Kollarits J. és fia különféle szöveteket, Kunz és Mössmer gyermekingeket, kendőket és különféle szöveteket, Csuka Ilona almát és szilvát, Müller J. L. szappant, Révai testvérek gyermekolvasmányokat, ifj. Nagel Ottó könyveket, Lampel Róbert képes és egyébb könyveket, Hermanetzi papirgyár papirnemüket. E jótékony adományokért a nemesszivü adakozóknak hálás szivvel mondok őszinte köszönetet. Budapest 1893. decz. hó 21-én, Scherer István.

— **Felolvasások.** A II. kerületi polgári körben január 7-én Boncz Ödön miniszteri titkár „Magyar élet a középkorban“ czim alatt felolvasást tart. A felolvasás este 6 órakor kezdődik. — A budapesti népszerü felolvasásokat rendező társulat a II. kerületi főreáliskola helyiségében Schambach Gyula főgimnáziumi tanár „O impia terén“ czim alatt mutatványos előadást tart. Kezdete 5 órakor.

— **Halálozás.** Kerületünk régi lakóját, Tomor Ferencz nyug. főgymn. tanárt, a kiváló irót és közszeretetben álló családját sulyos csapás érte. Vasárnap reggel kedves, szép leányukat, a 17 éves Mariskát, a csalogány-utczai tanitónőké ző IV. éves növendékét szerető karjaik közül kiragadta a halál. — Diszes temetése kedden, (19-én) d. u. 3 órakor volt. A gyászház (uri-u 64.) udvarán felállitott virágos ravatalt a korán elhunyt kedves halott rokonain és pályatársnőin — a csalogány-utczai tanitónőképző növendékein — és tanárain kivül, a kellemetlen idő daczára előkelő nagy közönség vette körül. A gyászszertartás alatt, a melyet Bogisich Mihály budavári prépost-plebános végzett, az egész gyülekezet együtt sirt a mélyen sujtott, zokogó szülőkkel. E közben apró esőcseppek hullottak alá sürün a gyászolók könnyeitől áztatott koszorukra. — Mintha az ég is siratta volna annak a sokak által szeretett kedves leánynak váratlan, korai halálát, a ki a virágos teritő alatt álmodta csendesen tovább gyermekálmait. — A szertartás végeztével megindult a gyászmenet. S rövid idő mulva a németvölgyi temető frissen hantolt sirjai között egy uj, virágos sirhalom emelkedett. Virraszszon fölötte a béke angyala! Vigasztalja meg a pótolhatlan veszteség által mélyen lesujtott szülőket az az igaz részvét, a mely kedves halottjukat örök nyughelyére kisérte és nyugtassa meg őket a tudat, hogy a mikor őket ily nagy veszteség érte, ugyanakkor az ég egy angyallal gazdagabb lett.

— **Felhivás.** A mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdij intézete, legutóbb tartott igazgatósági ülésén tett jelentés szerint, az előzetesen jelentkezett tagok közül, f. április havában történt megalakulás óta; befizetett 130, kiknek biztositott nyugdij összege 149,200 koronát képvisel, évi dijuk 27,690 kor. 16 fil. Eddig befolyt 20,293 kor. 93 fil. dij. Ebből értékpapirokba van fektetve 18,875 kor. 20 fil., melyek, valamint minden befolyt pénz a „Magyar országos központi takarékpénztárnál“ őriztetnek. Az elnökség jelenti, hogy a magas kormány egyes tagjainál tisztelgett, kérve a támogatást és segélyezést. A pénzügyminiszter úr kilátásba helyezte, hogy a következő állami jótékony sorsjáték jövedelmében részesiti az intézetet, adó- és illetékmentesség iránti kérvényét pedig méltányosan fogja elintézni. A földmivelési miniszter és államtitkár urak szintén további támogatásukat helyezték kilátásba. A belügy- és vallásügyi miniszter urak megigérték, hogy a fenhatóságuk alatt lévő testületeknek, alapitványi és egyházi uradalmaknak ajánlani fogják az intézet jótékony működésének igénybe vételét. A tagok gyüjtése és az alaptőke szaporitása érdekében az igazgatóság elénk akcziót fog kifejteni, mert lehetetlennek tartja, hogy mezőgazdasági államban ily üdvös intézmény felvirágzásra ne jusson. A földbirtokosoknak módot nyújt az intézet, hogy gazdatisztjeik jövőjéről, rokkantsági járadék, özvegyi dij és nyugdij biztositás által csekély évi hozzájárulással gondoskodhassanak. De maga a gazda és bérlő saját személyére sem köthet ennél előnyösebb és olcsóbb biztositást, miután az intézet tisztán önsegélyre lévén alapitva, a nyereszkedés teljesen ki van zárva, sőt a befizetett dijakból még a kezelési költségekre sem fordittatik semmi, mert ezek is más alapból fedeztetnek. Az országos Erdészeti Egyesület mostani közgyülésén melegen ajánlá tagjainak ez intézetbe való belépést. Alapszabályok és dijtáblázatok szivesen küldetnek az intézet irodájából, Budapest, Lónyay-u. 7.

— **Felruházás.** A tabáni iskolaszék kebeléből kiküldött felruházó bizottság f. hó 21-én a hatáskörébe eső iskolák szegénysorsu gyermekeit — gyüjtés által — a felruházás jótéteményében részesitette. Felruháztatott 170 gyermek.

— **Értesités.** Tudomásomra jutott, hogy egy szélhámos több jó ismerőseimet felkeresve, ott magát rokonomnak adta ki és pénzt kért kölcsön; tisztelettel felkérem ismerőseimet, hogy ha az illető egyén jövőben is megjelenne, őt mint közönséges csalót kérlelhetlenül a rendőrség kezeibe átadni sziveskedjenek. — Dévai Szöllősy István.

— **Emlékezzünk.** A budai irók és művészek legközelebbi összejövetele alkalmával szóba jött az, hogy az irodalom egy oly kitünőségének, mint Kecskeméthy Aurél, emlékét ujitsak fel. E czélból Kárffy Titusz miniszteri tanácsos elnöklete alatt bizottság fog alakulni, mely bizottság az elhunyt nagynevü férfiu egykori házát a mozdony-utczában (azelőtt Kresz, most Zimándy-féle ház), emléktáblával jeleli meg. A kegyeletes mozgalom széles körökben is elismerésre talált.

— **Hajtóvadászat.** Ma van a budai Nimródok legnagyobb napja. Ma tartják meg a budai hegyekben e nagy hajtóvadászatot. Találkozás reggel fél 8 óráig a lánczhid-káveházban. Délután négy órakor vadászebéd a „Szép Juhásznénál.“ A budai vadászok e napja nevezetes ugy a sport, mint a mulatságok történetében. Lefolyásáról jövő számunkban részletesen fogunk megemlékezni.

— **A „Magyar Szemle“** czimü szépirodalmi, kritikai és müvészeti hetilap, a hatodik évfolyamot járja már. Kiállitása izléses, előkelő, a figyelmet azonban nem külsejével, de belső tartalmával vonja magára, miért is azok, a kik szeretik a komoly és magvas olvasmányokat s szépirodalmi lapot nem csupán azért vesznek kezükbe, hogy futólag megtekintsék az illusztrációkat s egy-két üres szellemeskedést kiböngészszenek, — azok a „Magyar Szemle“-t régóta megszerették. Irói és müvészi körökben a modern naturalizmustól távol álló határozott, nemes irányzatával, alapos és pártatlan kritikájával szerezte meg tekintélyét, mely ma már számottevő az irodalomban, a családoknak pedig a közölt regények, elbeszélések s egyéb hasznos és mulattató olvasmányok révén nyerte meg rokonszenvét nagy mértékben. Czikkei egytőlegyig magas szintájon állanak s a szerkesztők (főszerkesztő Kaczvinszky Lajos, felelős szerkesztő Kaposi József) minden igyekezettel azon vannak, hogy a mulattatót a hasznossal párositva szolgálják a jóizlést és a magyar nemzeti müvelődést. A „Magyar Szemle“ munkatársai között a legjelesebb irókkal találkozunk s csak legutóbbi számában is költeményeket közölt Dalmady Győzőtől és Endrődi Sándortól, rajzokat és novellákat Mikszáth Kálmántól, Tolnai Lajostól, Murai Károlytól, Komócsy Józseftől és

G. Büttner Juliától, kritikai. esztétikai czikkeket Torkos Lászlótól, Horváth Cyrill drtól, Radó Antaltól stb. Szóval olyan szépirodalmi hetilap a „Magyar Szemle“, a mely a legmelegebben ajánlható. Előfizötési ára egész évre 6 frt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. uj-utcza 14. szám. E lap közelebb fejezett be egy regényt Erdélyi Gyula tollából, melynek czime: „Más sorsa“.

— **Hó lerakodó helyek.** Lapunk mult évi számában gyakran szólaltunk fel az ellen, hogy a hó lerakodó helyeknek nem a legalkalmasabb pontokat választják ki. A székes főváros tanácsának e tárgyban kiadott rendeletéből kitünik, hogy változtatott a tavalyi állapotokon, de csak részben. Sajnosan tapasztaljuk többek között, hogy a vérmező ujra hósivatagnak van kijelölve. Reméljük azonban, hogy a tanács előzékenységét e tekintetben is éreztetni fogja Budával.

— **Uj napilap.** A mai naptól kezdve egy uj napilap jelenik meg „Hazánk“ czimen, szerkesztője dr. Bernáth István, közgazdasági szaktudós, helyettes szerkesztője Jancsó Dezső, e kipróbált élénk tollu hirlapiró. A lap legkivált a közgazdasági kérdésekkel foglalkozik, de tartalmában felöleli mindazt, a mi a politikát és társadalmat érinti. Nemcsak azért kivánatos elterjedése, mert a közgazdaság javulását tüzte zászlajára, de azért is, mert a társadalmi kérdések megoldására vállalkozik . . . Mutatványszámokkal a kiadóhivatal szolgál: Üllői-út, Köztelek.

— **A farkasvölgyi temető.** A halálnak uj birodalmában az elköltözötteket már várják a kiásott sirhelyek. A minap egy temetés ment arra és azt hitték, hogy az első vendég érkezik, de csak egy a tájon elhaltat kisértek a németvölgyi temetőbe. Az uj temető még nincsen felszentelve.

— **A várszinházból.** Ugy értesülünk, hogy a várszinházba az udvarnak bejutása nem felel meg a loyalis követelményeknek. A tudósító különösen kiemeli az estetikai fogyatkozásokat. Meg vagyunk győződve, hogy illetékes helyen e bajon segiteni fognak.

— **Tudomásul.** A budapesti gyógyszerész-egyesület elhatározta, hogy a gyógyszertárak ezután reggeli 7 órától estve 9-ig lesznek nyitva. Sürgős esetekben azonban az éjjeli csengetyü a közönségnek rendelkezésére áll.

— **Figyelemreméltó a városok köztisztaságára nézve.** „Stingl és Neuman“ bécsi czég házi szemét elszállitására egy kihordó kocsit talált fel és erre a találmányra a világ minden nagy államában engedélyt szerzett. Ez a házi-szemét kihordó készülék kettős porzáróval és önműködő fertőtlenitő készülékkel van ellátva. Az egyszerü és minden tekintetben czélszerü kocsi a szaktekintélyek körében nagy tetszésre talált és közegészségügyi értéke feltétlen. Ragályok különösen kolera kitörése alkalmával áldásos közegészségügyi szolgálatokra van hivatva. A kocsi egyszerü berendezése lehetségessé teszi, hogy a szemét berakásánál por nem fejlődik és a rakományt azonnal fertőtleniti. E gyors fertőtlenités által a ragály csiráinak elhurczolása ki van zárva és e miatt a hatóságok különös figyelmére érdemes. Kivánatos volna, ha ezt a kocsit minden oly nagy városban, mely a közegészségi reformok elől elzárkózni nem akar meg kellene szerezni és a beszerzést hivatalosan elrendelni. A hatóságok figyelmét felhivjuk e fontos ujitásra annál is inkább, mert ennek használhatósága ki van próbálva. Mint értesülünk Decker F. W. és társa londoni czégtől a patenst már több állam megszerezte.

*

— **Szép tárgyak.** Lapunk mult számában kiemeltük a Heincz-féle divatüzletet. Több oldalról értesitenek, hogy a czég valóban meglepő tárgyakat tart raktáron. Sok karácsonyfára vásároltak az üzletben, hol a kiállitás legkivált ujévi ajándékok szempontjából tovább tart. — A ki ezt az izlésben, összeállitásban és szolidságban jó hirü, előkelő üzletet megtekinti, az egy jó alkalmat talált karácsonyi bevásárlásokra. Ez a czég teljesen kiállja a versenyt és képes kielégiteni a legmagasabb igényeket. Legszebb, legolcsóbb **ujévi ajándékok** vannak itt dus választékban. — Meglepő és izléses minden divatczikk, nyakkendők, esernyők, keztyük, zsebkendők, Jäger-alsóruhák, ingek, gallérok, kézelők, szóval a közönség megtalálhat itt mindent. **Heincz János divatcsarnokát (Budapest II., Fő-utcza 38. sz. Vám-utcza sarkán)** a legmelegebben ajánljuk a közönségnek.

— **Itt van a tél,** lássa el mindenki magát olyan élelmi szerekkel, mik füszerezik az édes otthont. Nemcsak élvezetet nyujtó, de az egészségre nézve is fontos a jó thea és rum, a téli időben. Biber és Wirth II. ker. Főutcza 12. sz. a legjobb minőségü theával és rummal szerelték fel jó nevü üzletöket. Valóságos kiállitás ez a nagy gyüjtemény theából és rumból, melynek jóságáról és valódiságáról a vásárló közönség meggyőződést szerezhet. Tájékozás végett közöljük az árjegyzésnek erre vonatkozó részét: Rum. Valódi Jamaika, legfin. zamatos 0·2 ltr. 70 kr, 0.50 ltr. 1·60 kr, 1 literes palaczk 3 frt; valódi Jamaika, legfin. erős 0·2 ltr. 50 kr, 0·50 ltr. 1.10 frt, 1 literes palaczk 2.20 frt; valódi Jamaika, finom 0·2 ltr. 30 kr, 0·50 ltr. 75 kr, 1 literes palaczk 1.45 frt; valódi braziliai finom 0·50 ltr. 50 kr, 1 literes palaczk 90 kr. Tea, orosz. Peccovirágtea kiló 14 frt. Császár-keverék kiló 10 frt. Souchong, legfin. kiló 10 frt. Souchong, finom kiló 8 frt, Congo kiló 6 frt. Törmelék-tea kiló 3 frt.

*

— **Gellérthegy alatt,** egy 10 holdas első rendü föld. szep gyümölcsfákkal, két szolid épülettel, melyben 9 szép szoba, 2 konyha, veranda, nagy üveg folyosó, nagy pincze, istáló stb. van, az egész birtok élő iharfa sövénynyel bekeritve, jelenleg a régi venyege iskolához czimzett vendéglő berendezéssel és 20 kekta borral együtt eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Kelenföld 909.

*

— **Sir Montefiori Mózes** betegsegélyző egyletbe tagok felvétetnek Wellisch Zsiga elnöknél (alagut-kávéház) és Buzik András pénztárnoknál (Karácsonyi-utcza).

— **Egy jelenleg** is alkalmazásban levő ispán, bármifele más állás elnyerhetését ohajtaná. Szives megkeresések e lap kiadóhivatalába kéretnek.

— Igyunk „Sanitas“-fröcscsöt!

Ragaszkodom a földi léthez.

Ragaszkodom a földi léthez,
Akarok boldog lenni még,
Van még erőm a küzdelemre,
Mig lelkem ifju, szivem ég.

Azért ha sorsom, osztályrészem
Eddig csak bu volt s veszteség,
Mig szivem dobogni érzem,
Nem ejt kétségbe szenvedés.

Nem bánt kudarcz, sikertelenség,
Mig életem egy czélt mutat
És gond, nyomor nem ijeszt meg,
Mig lelkemből dal fakad.

Mert változók a földi dolgok
Derü elüzi a borut,
Krözus sem volt egészen boldog,
Koldus se teljes nyomorult . . .

Eszti.

A szőlőtő legendája.

Irta: **Királyfalvai Gerhárt György.**

Nagy-Lajos, Magyarország nagy királya, aki 1342—1382-ig igazán dicsőségesen uralkodott és a magyar birodalom határait két tengerig kiterjesztette, midőn egy izben, András öcscsének a gonosz Johanna által történt meggyilkoltatását megboszulandó, hadait Nápoly elfoglalására Olaszországba vezette, Domokos jámbor szerzetest titkos üzenettel a királynéhoz hazaküldte.

Ámde Nápolyból akkorában Magyarhonba jutni nem volt könnyü dolog s annál inkább nem, mert Lajos király a velenczeiekkel ellenségeskedésben lévén, a tengeri ut el vala zárva. A követ tehát csak nagy kerülővel, a szárazföldön utazhatott.

Egy forró nyári nap a gyalogszerrel utazó szent atya Dalmácziába ért és fáradtan, szomjasan pihenni egy köszikla mellé ült. S amint ott üldögélt, nem messze tőle megpillant egy szőlőtőkét, melynek dus lombja közül csábitólag kandikált ki egy aranysárga fürt. Uczu, felugrik a jámbor barát, lemetszi bicskájával a szőlőt és jóizüen elfogyasztja. A finom gyümölcs szörnyen izlett neki, egyett csettentett nyelvével és kiszakitotta tövestől a venyigét, hogy hálából emlékül hazavigye.

Alig ment azonban néhány órát, a vessző fonyadni kezdett. Domokos, hogy az elszáradástól megóvja, beledugta egy éppen az utszélén fekvő madárcsontba. Ámde a nap még melegebben tüzött, az aggódó szerzetes tehát bedugta madárcsontostól együtt, egy vastagabb szarvascsontba, kitöltötte a hézagot nedves földdel és tovább ballagott. A venyege ily jó helyen azonban gyöket vert és kinőtt a csontból. A barát ezt látva, még egy vastagabb szamárcsontba tette mindenestől és csuhájába rejté. Végre Budára ért — mert akkor a magyar királyné természetesen Budán lakott — és elvégezvén dolgát a királyasszonynyal, hazament a Hegyaljára, hol a szőlővesszőt ugy a hogy volt: madár-, szamár-, szarvascsontostul együtt elültette.

A furmint venyege aztán csakhamar nagyra nőtt és gazdája nagy örömére sok gyümölcsöt hozott, abból a szent atya bort szürt és azt az embereknek inni adta. A barátok a bortól alőször énekeltek mint a madár, aztán midőn már többet ittak, bátrakká, erősekké lettek mint a szarvasbika, mig végre, midőn már nagyon sokat ittak, butákká lőnek, mint a szamár!

Itt van a karácsony! pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

MIKITY JÁNOS
fogorvos (Zahnarzt)
a 17. sz. katonai kórház volt assistense, végez mindenféle **szájműtéteket**, **fogtömeséket** (**plom birozás**), készit **mű- és ék-fogakat**.
Rendel 9—12-ig, 2—5-ig.
I. ker., Vár, Tárnok-utcza 26. sz.

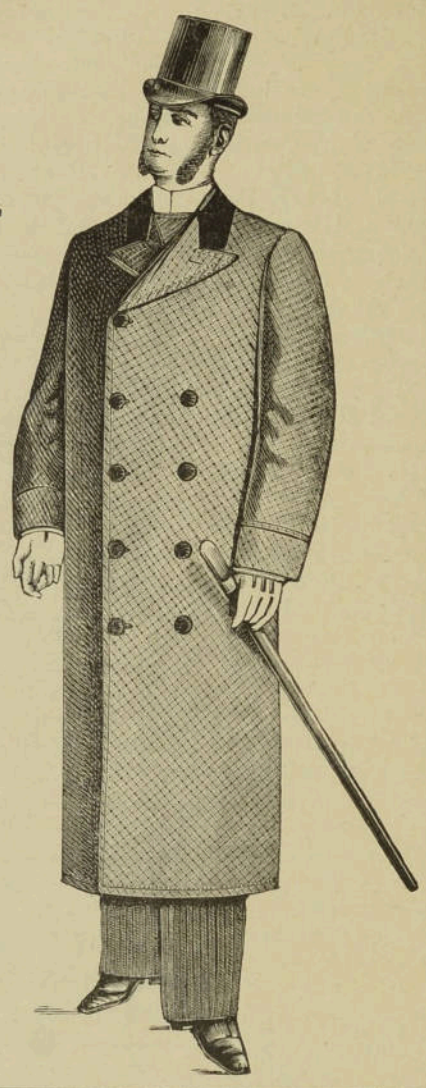
HEISLER J.
KÖNYV-
ÉS
KŐNYOMDAI INTÉZETE
BUDAPEST,
II., Várkert-rakpart 1. sz.
készit
mindenféle **könyomatu munkákat**: terveket, földabroszokat, diplomákat, részvényeket, táblázatokat, hangjegyeket, disz-okiratokat stb., ugyszintén a **könyvnyomdászat** összes tárgyait, hirlapokat, könyveket, röpiratokat, számlákat, nyugtákat, báli meghivókat, belépti jegyeket, esküvő- és gyászjelentéseket, árjegyzékeket, étlapokat, falragaszokat stb. legjutányosabb áron.
Nyomtatott látogatójegyek **40 krtól**, kőnyomatu látogatójegyek **1 frttól** kezdve **felfelé**.
Helybeli és vidéki megrendeléseket pontosan és jutányosan teljesit.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Ajánlja jól berendezett raktárát az őszi és téli idényre.

Valódi angol ruhakelmék,

ISZLANDI FLANEL és PLISSE-BARCHETEK,

Jæger-féle alsóruházat,

saját készitésü uri- és női-fehérnemű Király-chiffonból.

Gallér, kézelő, nyakkendő és esernyő

valamint

futószőnyeg és **prágai bőrkesztyű** nagy választékban.

1893. karácsony.

Minden verseny nélkül!

MANDL ADOLF

Budapest, I. ker., Vár, Tárnok-utcza 15.

a magyar koronához

czimzett női- és férfi-divatáru házában elárusitás

6/4 sz. divat	Vaigl és schottisch kelmék	30,	v. i. 1 ruhára való	1.80 kr.
6/4 „ „	női posztó	„ 38	„ 1 „	„ 2.30 „
6/4 „ „	Himalay divat	„ 45	„ 1 k	„ 2.70 „

!! Mosó divat-barketek !! 29 kr. méterje.

!! Finom franczia mosó perkálok !! 23 kr. mtrje.

Több ezer férfi divatnyakkendő kivétel nélkül csakis 35 kr. darabja,

azonkivül dus választék eredeti **Benger Dr. Jäger-féle alsó ruházat,** fél és egész selyem **női-** és **férfi-esernyők**-ben, eredeti **Schroll-féle siffonok** és **pamutáruk, czérna, kanavász,** azonkivül, ugy mint minden évben összeállitott dobozban **női szövet-ruhák** diszszel együtt **2.90** krtól **4** frtig; elegáns 8 méteres **női barket-ruhák 2.30** kr.

Kivánatra minták ingyen és bérmentesen.

Dr. RÉNYI, DARVAS és FINY gyógyszerész

„SANITAS"

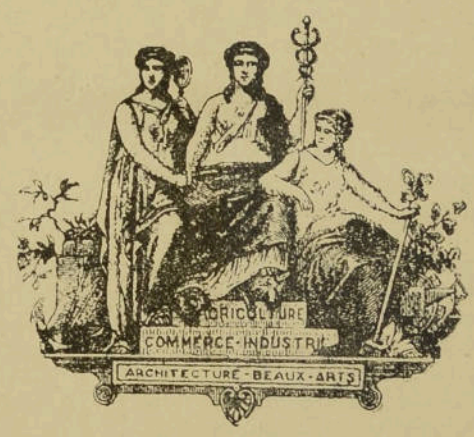
cs. és kir. szabadalmazott

STERALIZÁLT VEGYTISZTA" SZENSAVVAL DÚSÍTOTT SZIKVIZGYÁRTÁSA

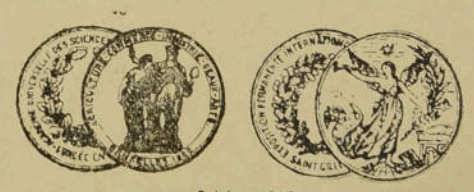
Gyümölcs-szörp és hűsitő italok gyára,

szabadalmazott

steralizáló gépek berendezési vállalata.

de l'Academie Universelle Bruxelles

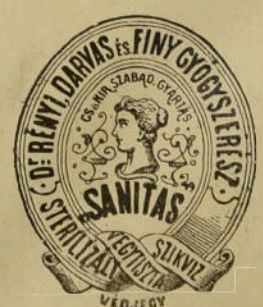

Belgium 1893.

Kapható mindenütt ép oly árban, mint a közönséges szikviz.

GYÁR:

VII., Dob-utcza 107.

Főképviselet, raktár:

BUDÁN

Szöllősy István

gyógyszerésznél

Krisztina- és Karácsonyi-uteza sarok.

Nyomatot Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)

A „Buda és Vidéke“ karácsonyi melléklete.

Hóvirág.

Hogy megjött az üzenet a mennyből:
„Megváltó született a világnak!“
És a csillag hinté fénysugárit
Ösvényére három szent királynak.

Betlehemben fölhangzott az éjben
Angyaloknak ajkán a karének:
„Üdv, bocsánat, megváltás, szabadság
A föld minden bünös gyermekének!“

És az akol, melynek jászolából
Fénysugár özönlék szerteszéllyel,
Bételék szent pásztorok s királyok
Ájtatos „Hozsánna“ énekével.

S mig akik jövének messze földről,
És borulva földre, hódolának:
Annak aki érkezett a mennyből,
Kincsel, drága irral áldozának.

Egy leányka lépett nesztelen be,
Áhitattal lesütött szemében,
Egyszerü, szegényes a ruhája,
Kis virágcsokor volt kezében.

Szikla mellett, hol a meleg forrás
Enyhe, a szél vad dühét legyőzte,
Ott találta, szedte a virágot
S ihszalaggal bokrétába füzte.

Szótlan tette le szerény adóját
A jászolban fekvőnek ölébe,
Hódolattal, ámulattal nézett
Kis Jézusnak csillagszép szemébe.

S távozott mint jött, oly észrevétlen,
Csak kis Jézus látta, tudta mit tett
S rámosolygott nyájasan s feléje
Kis kezével üdvözölve intett.

E mosoly volt a leány jutalma,
És vezérlé őt az éjszakában,
S merre lépett, hófedett mezőkön,
Hófehér virág kelt a nyomában.

Es azóta ezredévnél vénebb
A föld, emberek e kis világa,
S valahányszor haldoklik a vén év,
Felfakad a hó fehér virága.

Tavaszra és napsugárra nem vár,
Nyil ha jön karácsony éjszakája:
Jelképül a szeplőtlen erénynek.
Hóvirág-nak ez a legendája.

Nagy István.

A gólya.

Éléken emlékezem ama visszajöhetlenül elmult időkre, amidőn lepke után, virág után futkosva rá-rá fogtuk a mocsárszélen kelepelő egyik-másik gólyára, hogy „ni ez hozott engem, — ez meg engem!“

A dajkamesék eme megmaradt kedves emléke jóleső mosolyt csal most ajkainkra s varázs erővel ragadja meg lelkeinket s viszi-viszi messze ama világba, melynek elmosódott halvány, de mindenkor édes képei között visszaemlékezésünk ködébe tapogatózva járunk. Utána mintha mámor szállta volna meg lelkeinket, oly nehéz ébrednünk a valóra: oly nehéz elhinni azt, hogy ez mind csak egy ébren átélt álom. Ti édes visszaemlékezésem tündérei, gyertek, ragadjátok meg lelkemet s vigyétek el a multba, hogy éljem még egyszer át picziny ujjaitok szőtte képeit gyermekkorom tiszta ártatlan világának. Hadd csiklandozza zsibbadt idegeimet ama tiszta világnak most bűvösen ható levegője, hadd csókolhassa arczomat az isteni képű ártatlan pir, mely az igaz ártatlanságnak, mely az igaz szerelemnek futó rózsája.

*

E kis elbeszélés élére egy tisztelt és közbecsülésben álló kitünőségét a madárvilágnak — állitom a t. olvasó elé. Azonban korántsem abból a szándékból, mintha talán természetrajzi adatokat óhajtanék felsorolni róla, vagy épen valami ujat tudnék elmesélni életéből, hanem csupán egy, a gyermekkoromból fennmaradt képet állitok elő, melynek emléke mindnyájunkkal közös. És ez a közösség ad bátoritást a megirásához és talán — érdeket is ez ád . . .

Jól emlékszem, a tulsó felére hajlott már az égnek a nap s hosszabbra szabta a tárgyak árnyékát s mintha csak kedvét töltötte volna e mulatozásban, mert még az apró bokor árnyékát is óriássá növelte. Mégis oly meleget ontottak sugarai, hogy az apró virágok fáradtan hajtották le fejöket s kétségbe esetten könyörögtek a szomszéd cziprus lombokhoz, hogy csak egy piczi kis szellőt küldjenek csak rájok.

A kertbe néző szobácska egyik sarkában vontam meg magam s lestem, vártam a nagy pillanatot, a midőn a jó Isten elküldi az ő nagy madarát, hogy hozza meg nekem a várva-várt kis testvért, onnan valahol a szivárványon túlról, abból a kis tóból, melynek habjai tündérek és sok-sok kis baba tagjait locsolgatják.

Lestem csendesen, szó nélkül.

Előttem állott a kedves jelenet, kis lelkem tehetségének minden erejével kiszinezve . . .

Merően néztem a nyitott ablakon ki a kéklő messzeségbe s ha egy-egy madár rebbent el szemeim előtt, összerázkódtam, behunytam szemeimet s imádkoztam.

Félve nyitottam ujból fel, hogy ismét becsukjam s ez igy ismétlődött, óh de hányszor.

Boldog idők!!

Édes várakozásomban lepett meg atyám, boldogságtól sugárzó arczczal. Felcsigázott képzelődésem úgy tüntette őt fel, mintha a földből, vagy az égből termett volna ott; olyan megmagyarázhatlan, olyan névtelen remegéstől elfojtott hangon kérdeztem: „Itt van-e már a gólya?“

„Még nincs, édes fiam, de már jön!“

Szinte véltem hallani a szárnycsattogást, sőt a kopogását is hallottam már; s félelmemben mind közelebb huzódtam atyámhoz.

Megindult újból a látomás. Számtalan gólyát láttam, amint hosszú szájukban kis gyermekekkel közelednek házunk felé. Láttam, a mint egy kivált a többi közül s egyenesen ment be a mama szobájába s milyen szép kedves kis babát vitt.

És én ott elmerülve gyermeki félelmemben, nem is vettem észre, hogy apám eltávozott mellőlem.

Az utána nyitva maradt ajtónyiláson keresztül a beözönlő világosság oly különös, oly titokzatos volt. Egyszerre csak szokatlan kopogást, suhogást hallok és árny vetődik az ajtónyiláson át a padlóra és én látok; láttam, amint . . . távozott.

*

Mintha álomból riasztott volna fel a belépő cseléd: „No úrfi, látta-e a gólyát?“

Kipirult arczczal, szememben ülő lélekkel, kitörő örömmel feleltem: „Igen; de nem láttam az egészet, csak a . . . farkát . . .“

S ezt mind oly igazán, oly boldogan hittem, hogy nem tudott volna e hitemben megingatni semmi sem.

Oh boldog idők! . . .

A legszebb dal.

A dal, melyet lángoló honfiszív
Teremt csodásan — ihlett ajakkal;
Mely visszhangra kél ezrek lelkében,
S tespedőket ráz fel: . . . az a szép dal!

De a dal, melyet égő szerelem
Gyujt keblünkben titkos varázszsal;
Mit érzünk csak s leirni nem tudunk:
Oh mindenkor az . . . az a legszebb dal!!

Rákos István.

»Uj épitkezési rendszer«.

Egy csodálatos könyvet olvastam. Nem regény, nem biblia, nem bölcselmi mü, egyszerü prózai szakmunka, még pedig oly szakmáról, melyhez semmit sem értek, és e mü mégis egészen földeritette lelkemet, s egész kedélyemre oly felüditőleg, felbátoritólag hatott, mint ha csak a költészet, a vallás, a bölcselem valamely remekét tanulmányoztam volna.

Ennek a csodálatos könyvnek a czime: „Uj épitkezési rendszer,“ melyet még hozzá nem is valami szaktekintély, csak laikus, de gondolkodni tudó laikus irt.

Mikor a kezembe vettem, s a czimét olvastam, egykedvűleg tettem le. Nincs semmi unalmasabb és megszégyenitőbb, mint oly könyvet olvasni, melyet az ember megérteni és felfogni nem képes.

De mindamellett nem hagyott nyugton. Ingerelte kiváncsiságomat. Ismerem iróját, s igy okoskodása érdekel. Már csak azért is, mert engem is megajándékozott könyvével. Feltette felőlem, hogy átolvasom azt, hogy foglalkozom eszméivel, hogy érdeklődhetem czéljai iránt, sőt talán még véleményemet is ohajtaná ismerni:

Megakarom hálálni jó véleményét s azért leküzdtem hiuságomat s hozzá fogtam könyve olvasásához.

Már bevezetése megkapott. Kezdtem megérteni, s növekedő gyönyörűséggel s örömmel egyhuzamban átolvastam az utolsó pontjáig. Midőn bevégeztem, újból kezdtem s másodszor is keresztül olvastam s lelkem földerült s kedélyem felüdült és felbátorkodott.

A czél, melyet e munka magának kitűzött, oly nagyszerü, oly helyes, annyira mindannyiunk érdekében álló, s az eszközök, melyekkel czélját megvalósitani törekszik, annyira egyszerüek és mindenki által megszerezhetők, hogy azonnal be kelle látnom, hogy itt egy nagy, egy eredeti, uj eszme vettetett fel, mely az élet kellemetesebbé, kényelmesebbé, sőt boldogabbá tevését tüzte ki czéljául s melynek megvalósitása századunk egyik legnagyobb vivmányát s dicsőségét képezendi.

Mit akar-e könyv? Miről van szó? Arról van szó, hogy mindnyájunknak otthont adjon!

Igazi otthont, nem ideiglenes tartózkodást, nem talmi aranyat, nem a vendéglők, a bérházak hazug otthoniasságát, hanem a családi tüzhely igazi, valódi otthonát, megszokott bizalmas zugokat, szögleteket, melyekhez szent emlékek legyenek kötve s falakat, melyek benső világunk titkait őrzik s gyermekeinket járni tanulni látták.

Otthont, mely a miénk, melyet izlésünk, hajlamaink, tehetségünk szerint feldiszitsünk s melyekből sem háziuri önkény, sem önzés vagy szeszély nem üzhet ki bennünket, hol emlékeink megtapadhatnak s hol családunk tradicziói átvehetik gyermekeink, hogy átadhassák unokáinknak, a pásztorkunyhóknak költészete a nagyvárosi lakások kényelmével egyesül s a hol ott állithatják fel majdan ravatalunkat, a hol valaha bölcsőnk ringott.

Otthont, mely nem leend többé csupán a gazdagok és a falvak kiváltsága, melyet megszerezhet a szegény is, az igazi szegény, a legszegényebb, a nagyvárosok szegénye is. A kis hivatalnok, a kis iparos, a fel nem kapott ügyvéd, orvos, sőt a legegyszerübb munkás is.

Arról van szó, hogy mindenki, a legszegényebb is, örök áron megszerezhesse, megvehesse magának lakását!

És pedig nem csupán künn valamely távol külváros zug utczájában, hanem ott, hova őt hivatása utalja, a varos legelőkelőbb helyein, legkeresettebb központjain is!

Oly épitkezési rendszerről van szó, mely a bérházak fölépitésével a lakosok valódi szükségei és igényeinek kielégitését tekinti első feladatának s akként osztja be az egyes lakásokat és szobákat, hogy azok mindegyike egy magában egy-egy külön egészet képezzen s a kevésbé módosok, sőt szegények által is örök áron megszerezhető legyen!

Szóval, a szegényeknek a tőke zsarnoksága alól való megváltásáról van szó és pedig oly téren, mely az életnek a táplálék után legfontosabb és legelső szükségét képezi: a lakásban.

Dicső nagy gondolat! Megérdemli az elismerés tapsát, a tömeg háláját.

Hogy az épitkezési rendszerben, a beosztásokban van-e kifogásolni, javitani, átalakitani való, azt birálja meg Ybl és a többi szaktudósok.

Hogy birtokjogi tekintetben mind eleje van-e véve azon bonyodalmaknak, melyek a közös birtoklásból fejlődhetnek, azt itélik meg a jogászok.

Én csak magamra s a többi szegényre gondolok és felujjongok örömömben, hogy a miről eddig még csak ábrándozni sem mertem soha, nekem is lehet hát itt kedves Budapestemben állandó lakásom, melyet képes leszek örök áron megszerezni magamnak, melyből s e m h á z i u r, s e m h i t e l e z ő k ki nem üldözhetnek, mert Kreith Béla gróf okos ember és geniális rendszerében erről is gondoskodott.

És rendszerének minden más nagy előnyei mellett épen ez az előny az, mely meggyőződésem szerint annak nagy és gyors népszerüséget szerzend.

A házi urak és hitelezők ezért bizonyára meg fognak haragudni rá s talán akadályozni is fogják rendszere életbeléptetését, de vigasztalja őt az, hogy a szegények áldani fogják s ezeknek sóhajtásai bizonyosabban felhatnak a magas egekig.

Ime ezek a kedves, örvendetes benyomások, miket „Az uj épitkezési rendszer“ könyvéből nyertem, a melynek átolvasását nem ajánlhatom eléggé azoknak, kik igazi otthont akarnak szerezni maguknak.

Balázs Sándor.*)

Excelsior!

Jóságos Isten, ég és föld ura!
Talán magad vagy egyes-egyedül,
Kinek hódolva, még elismerik
Kis világunknak apró férgei:
Hogy bölcs, hatalmas s nagy vagy egyaránt.
De hát ezért ne bízd el még magad!
Csakis azért kegyelnek ennyire,
Mivel magasban, csillagok fölött,
Jó messze trónolsz, láthatlanul,
Közénk ha jönnél, s minden lépteden
Áldást fakasztva, azt a földi jót
A mit számunkra még föntartogatsz,
Az égi jókkal mind szétosztanád:
Kaján irigyek s hitvány kérkedők
Lármás csoportja venne majd körül,
És törpe voltod kürtölné világgá,
Mert mindent, a mi szemmel látható,
S a mit kezünkkel el is érhetünk,
Homályba burkol és posványba ránt
Az ember, — a ki fönnen hirdeti:
Hogy ten képedre alkotád meg őt!

Berecz Károly.

A három alma története.

(Arab rege.)

Harrun-Arrezid kalifa megparancsolta egy napon Dzsafár nagyvezirnek, hogy éjjel jöjjön palotájába, — Vezir, végig akarok menni, a városon, hadd halljam, mit beszélnek az emberek és meg vannak-e elégedve uralkodásommal? A vezir este pontosan megjelent a palotában s miután a kalifa- és Mezrur-, a heréltek főnökével együtt álruhát öltöttek volna, elindultak a városba. Egy szük sikátorba érvén, meglátott a kalifa a holdvilágnál egy embert, aki kosár- és bottal kezében busan álldogált ott. — Ki vagy barátom? kérdé tőle a kalifa. — A legszegényebb és a legnyomorultabb halász vagyok uram, felelte az. Egész nap halásztam, de mit sem fogtam; pedig nőm és gyermekeim kegyetlenül éheznek. — Jer vissza a folyóra és vesd ki még egyezer hálódat, száz zekinót kapsz fogásodért, biztatta Harrum Arrezid a halászt. — Visszamentek tehát a Tigris partjára, a halász kiveté hálóját és csakhamar beleakadt valami. — A hálóban egy zárt szekrény volt, melyet Mezrur ura parancsára vállára vetett és hazavitte. Otthon, égve a kiváncsiságtól felnyitották. A szekrényben egy kosarat, abban vászonrongyba varrva egy csomagott és a csomagban hónál fehérebb ifju nő darabokra vagdalt testrészeit találták. Nagyot nézett a kalifa és egy rettentő pillantást vetve a vezirre, kiáltott: — Szerencsétlen te, hát ugy őrködöl népen biztonsága felett, hogy kormányod alatt a folyóba dobják az orgyilkosok alattvalóim testét! Ha e nő gyilkosát három nap alatt meg nem boszulod, negyven rokonoddal együtt felakasztatlak. -- A vezir nagy zavarban volt, hogy oly nagy városban mint Bagdád, honnan keritse elő oly gyorsan a gyilkost. Azt pedig nem engedte lelkiismerete, hogy valami más nyomorult élete árán mentse meg magát. Megtett azonban mindent hivatalnokaival, de siker nélkül, a gyilkost caak nem tudták kinyomozni. Harmadnapra aztán kivezették őtet a palota udvarára, hogy kivégezzék.

A nép az egész teret betöltötte és fájdalmasan nézte a szegény vezirt, akit jósága és igazságossága miatt mindenki szeretett. Midőn már minden készen volt, egy jól öltözött előkelő fiatal ember tört magának utat a népen keresztül és a vezir elé lépvén kiáltott: — Fenséges vezir, én vagyok a bünös, én öltem meg a nőt és dobtam hulláját a vizbe! — Mig a vezir bámulva hallgatta az ifjut, egy másik ember furakodott melléjök és hangosan mondá: — Egy szót se higyj abból uram, mit ez a fiatal ember beszél. Én gyilkoltam meg a nőt s egyedül nekem kell bünhődnöm!

Az agg és az ifju beszéde következtében a vezir a kalifa elé kérte magát vezettetni. A kalifa elcsodálkozott a hallottakon és kérdé az önvádlóktól, hogy hát tulajdonkép melyikük a valódi gyilkos? De mivel mindketten magukra vallottak, haragjában mindkettőnek a kivégeztetését elrendelte. — Oh uram mondá erre a vezér, bünös csak egyik lehet, igazságtalanság lenne tehát mind a kettőt elemészteni.

— Esküszöm a nagy Istenre, hogy én vagyok a gyilkos! kiáltott az ifju. A kalifát meglepte az eskü és mivel a másik hallgatott, elhitte, hogy az ifju a bünös. — Szerencsétlen, mondd el tehát, mi inditott a szörnyü tettre? — Hivők ura, a meggyilkolt nő feleségem és ez aggnak itt leánya. Tizenkét éves volt mikor elvettem és boldogan éltünk. Történt azonban, hogy minapában megbetegedett és almát kért tőlem, hogy meggyógyuljon. Én mindent elkövettem, de almát sehol sem kaphattam; végre felséged kertjében vettem három aranyért három almát titokban. Sietve mentem haza és átadtam nőmnek az almákat. Ez azonban, mivel időközben elment a kedve az almaevéstől, félre tette őket. Aztán dolgom után láttam és boltomban ültem, midőn egy fekete rabszolga jött elém, aki kezében egy almát tartott. — Hol vetted az almát? kérdem tőle. — A galambomtól kaptam, felelte a fekete nevetve. Tőle jövök, de betegen találtam, három almája volt és a jó lélek az egyiket nekem adta szeretete jeléül. — Magamon kivül lettem, szaladtam haza és midőn csak két almát láttam, kérdem az asszonytól, hol van a harmadik? — Nem tudom hová lett, felelte nőm szórakozottan. — Hát igy vagyunk! kiálték a dühömben, mellébe döftem éles tőrömet, aztán szétvagdaltam és a Tigrisbe dobtam. Három kis fiam közül azonban az egyik nem volt otthon, midőn ez történt. Végre hazajött az is sirva. — Miért sirsz? kérdém tőle ingerülten. Kedves atyám, felelt a gyermek, ma reggel elvettem észrevétlenül azon három alma közül egyet, mit anyámnak hoztál és kiszaladtam vele az utczára; ott azonban egy arra menő rabszolga elvette tőlem és elszaladt vele. Én aztán hozzád futottam, hogy kérjelek, ne szólj anyámnak semmit, nehogy ismét megbetegedjék; de már nem találtalak a boltban. — Most felismertem bünöm nagyságát, de már későn volt a bánat, hogy a nyomorult rabszolga szavainak, aki a kis fiamtól hallottakból állitá össze aljas meséjét, elhirtelenkedve hitelt adtam. Ez az ember, ki itt áll és magára akarja a gyikosságot venni, szerencsétlen feleségem atyja. Neki, midőn iszonyu tettem elkövetése után leánya látogatása végett hozzám jött, bevallottam, mindent; aztán együtt siratók a boldogtalant. Ez a valódi tényállás, hivők ura. Kérlek parancsold meg megbüntettetésemet.

A kalifa elcsodálkozott a fiatal ember őszinte vallomásán és őszinte, mely bánatától meghatva, szólott: — fiatal ember tette Isten és ember előtt megbocsátható. A gaz rabszolga egyedül a megbüntetendő. Három napot engedek neked, folytatá a vezirhez fordulva, hogy előteremtsd őt, különben te halsz meg helyette.

A vezir, ki már veszélyen kivül hitte magát, elszomorodott és könyes szemekkel ment haza, meg lévén győződve, hogy három napnál tovább nem él. — Lehetetlen, ugymond, hogy e nagy városban a rengetek sok rabszolga között megtalálhassan a bünöst; tehát nem is kerestetem.

A két első elmult mély szomoruság- és bánatban. A harmadik napon jött a törvényszéki szolga: — A szultán igen türelmetlen, ugymond, hogy sem felőled, sem a rabszolga felől nem hallott hirt . . . Készülj tehát a halálra és kövess.

A szerencsétlen Dzsafar erre elbucsuzott feleségétől és gyermekeitől és éppen indulóban volt már, midőn legkisebb leánykáját hozta a dajka, hogy utoljára lássa szegény atyját. A vezir zokogva ölelte a kis lányt magához és mig csókolgatta, valami szagosat vett észre kebelében. — Mi van ma nálad oly szagos, kicsikém? — Egy alma édes atyám, melyen urunk, a kalifának neve van bevésve. Rihán, a rabszolgánktól vettem egy aranyon.

Elbámult a vezér és kivette leánykája kebeléből az almát. Aztán előhivatta a rabszolgát és igy szólt hozzá szigoruan: — Gazember, hol vetted az almát? — Uram. esküszöm, nem tőled és nem a hivők uralkodójától loptam, hanem az utczán egy játszadozó gyermektől vettem el.

Dzsafár magával vitte a rabszolgát a kalifa elé és elmondta neki az egész történetet.

No, rég nem volt ugy meglepetve Harrun-Arrezid kalifa. Mosolygott is, haragudott is és megparancsolta, hogy a rabszolga példásan büntettesék meg.

Ebből ismét az látszik, hogy nem szabad soha semmit elhirtelenkedve, meggondolatlanul cselekednünk.

Királyfalvai Gerhárt György.

Karácsonyom.

Budai családapa vagyok, még pedig a vizivárosból. A „Buda és Vidékét“ rendesen olvasom, eddig csak a Kleinhackel „Sörkocsijá“-ban, hol mi valódi és tiszteletbeli vizivárosiak összejövünk, hogy meghányjuk-vessük a dolgokat. Kleinhackel barátom figyelmeztetett a „B u d a é s V i d é k e“ felszóllitására, hogy pártoljuk a b u d a i i p a r t é s k e r e s k e d e l m e t, különösen most, mikor itt a k a r á c s o n y.

Hazafelé mentemben betértem Vidovics és Danzingerhez egy pohár pilsenire. Előhoztam neki miről beszéltünk, kérdeztem, hogy ugyan meglehetne-e mindezt Budán szerezni? Ő azt mondotta, hogy Rimaszombatban meglehet, hát miért ne lehetne Budán?

Én elhiszem, elhittem, de hát nem hiszi el az asszony. Az én feleségem igen derék nő, hanem hát mindenért Pestre ugrik át. Azt hiszi, hogy ott minden olcsóbb és jobb.

Ha én Budán vásárlok be, hallok olyan Kukliné prédikációkat, hogy a világ összes süketjei sebes hallók lesznek hozzám képest.

Még is Budán fogok vásárolni, akármit beszél is az asszony, legfelebb éjfélután megyek haza, akkor akármit beszél az asszony, ugy sem hallom.

Annyi pénzem nincs, hogy én minden budai jó czégtől vásároljak, a barátaimtól fogok és mert nevöket ideirom, kérem, hogy más e miatt ne sértődjék meg, jövőre másokat is felkeresek.

Először is Ludvigh mézeskalácsos barátomnál vettem gyertyácskákat, karácsonyfadiszt és süteményt, Weningernél különféle füszerekkel,

*) A szerencsétlen véget ért kitünő magyar beszélyiró hátrahagyott kéziratából.

jó cognaccal és csemegékkel láttam el magam, Fridl czukrásznál pompás tortát rendeltem egy remek kis angyal czukor szobrával, Seide parfümeket csomagolt be, Rottánál kárpitos dolgokat szereztem be, a gyermekkönyvekből Toldynál szép darabokat választottam, Frankendorf diszmüárukkal terhelt meg, Gamauf remek vésepecsenyét vágott ki, Roth Lajos kalácsokkal látott el, Stowassernál vettem egy szép czimbalmot, Berger, a szabó, egy szép téli bundát akasztott a nyakamba.

Olcsón és jól vásároltam, legalább 30 forinttal kevesebbet költöttem, mint a mult évben, a mikor mindent Pesten vettem meg.

Ha mindenki igy járna el, akkor bizony másként nézne ki a budai ipar és kereskedelem.

Kérem szerkesztő urat, továbbra is lelkesitsen a „Buda és Vidéké"-ben a budai iparért és kereskedelemért, ugy belátjuk azt, hogy Budán is van ipar és kereskedelem és az csak igy fejlődhetik.

Hátha egy ilyen karácsonykor valami vesztegzár miatt nem mehetnénk át Pestre, ugyan Bécsbe utaznánk-e a karácsonyi vagy ujévi ajándékokért?

A budai czégek pedig jól teszik, ha a „Buda és Vidéké"-ben minél többször ismertetik magukat.

Majd el is felejtem, a feleségem nagyon meg volt elégedve mindennel és ma sem hiszi el, pedig a vignettákat is látta, hogy Budán vásároltam.

Azt hiszi, hogy felültettem.

Egy családapa.

Buda jótevői.

Itt a karácsony, itt van ujra; — a tradicionális tülevelü karácsonyfa láttára örömés hálaköny lopódzik minden érző halandó szemébe!

Van-e oly szegény szivü, ki önmagát és gyermekeit ezen legszebb és legtisztább örömtől megfosztani akarva képes volna?

Nem . . . A karácsony mindenki ünnepe; ennek örvend gazdag és szegény egyaránt. Ki aranyon, ki filléren, de mindenkinek erős akarata, örömet okozni annak, a kit szive mélyéből szeret s a kiért ha kell, csakhogy örömet okozhasson, önmagától még a legszükségesebbet is megtagadná!

A karácsony tehát az önzetlenség és az igazi szeretet ünnepe, melyen az emberbaráti érzelem nemtője: Jézus Krisztus urunk születetett!

De nemcsak a szülő, hanem a jó felebarát is örömest kész e napon az inség és nyomor gyermekeivel jót tenni s ezen nemeslelküség a társadalom legerősebb összekötő kapcsa.

A nemes adomány azonban, mivel idő és helyhez kötve nincsen, mindenkor szép; a szép tett pedig megérdemli, hogy emléke a hála érzetével megörökitve, kegyeletben tartassék.

Minden egyesnek, de a nagy közönségnek is meg vannak a maga jótevői, kikről a jó példa okáért és a köteles elismerés végett is ép e napon megemlékezni legszentebb feladatunknak tartjuk.

„Él magyar, áll Buda még" mondta volt Kisfaludy Károly, s Budának fennállása fennen hirdeti a magyarok életben létét!

És bár Bartha László, Budát a németség ősi fészkének nevezi is, hol minden tiszti állás betöltésénél ki volt kötve, hogy az alkalmazandó hivatalnok nemcsak német születésü, de minden nemzetsége is német legyen; s bár azt hiszi is Bartha László úr, hogy a budai „nyárs"-polgárok, ha módjukban állana, ma is a szerint cselekednének, — bizony, mondhatom, hogy részünkről Buda ép oly joggal nevezhető a „magyarság" védbástyául, mint a hogy ő Czegléd, Kecskemét, vagy Kőrös városát tartja annak!

Igaz magyar az, a ki nyelvben magyar; de igazabb magyar, a ki elvben is magyar!

A magyarságért, fajunkért és nemzetiségünkért Aradon vértanui halált szenvedett Pöltenberg Ernő is azt mondotta önmagáról, hogy csak nyelve német, de szive magyar, mely a szabadságért és a felemelkedett nemzetiségért dobog!

Ilyenek ezek a budai „nyárs"-polgárok is, a kik ma már nemcsak elvben, hanem nyelvben is magyarok! még pedig nemes magyarok, kiknek nemessége nem a föld alatt porladozó ősökben, hanem a magyar nemzetet felette szerető szivökben van . . .

De erről talán máskor fogunk megemlékezni, most a hazafiasság azon neméről akarunk szóllani, melynek közönséges neve: jótékonyság!

A magyar nyelv terjesztése és a nyomorral küzdő emberiség inséges sorsának megkönnyitése iránti nemes törekvések apostolai nem hiányoznak Buda polgárai sorában.

A várost alapitó IV. Béla királytól kezdve különösen kiemelve a Róbert Károly, Zsigmond király és Hunyady Mátyás uralkodásának idejét, a dicsőségesen uralkodó, felséges királyunk idejéig, vagyis a mai napig, Budának jótevői közé elsősorban koronás fejedelmeinket kellene felsorolnunk, de erre gyönge lévén tollunk, e helyen csak azokról fogunk szóllani, a kik, miután a mindenható őket különös kegyében, vagy ritka szerencsében részesité, hálaadó szivök sugallata szerint, azt méltóbban meg nem örökithették, minthogy a segélyezendő szegények, az elaggott s törődött özvegyek és a vagyontalan árvák sorsáról a szenvedő emberiség bajairól, vagyoni viszonyaikhoz mért jótékonysággal, avagy a tanulási ösztön ébredése végett, iskolai czélokra, a szegénysorsu, szorgalmas tanulók segélyezése és jutalmazása tekintetéből tett alapitványokkal emlékeztek meg!

Ezeknek sorát gróf Koháry Istvánnal kell megkezdeni, a ki 1729-ben ma már 5836 frtot tevő alapitványt tett az árvák és szegények számára, melynek évi kamatja, évenként a Szentháromság vasárnapján négy budai apátlan-anyátlan árva, vagy más — a 12-ik életévét még be nem töltött — szegénysorsu gyermek között osztatik ki akként, hogy kiki az évi kamat $^1/_4$ részét kapja.

1798-ban Dimschütz János, volt Budavárosi tanácsnok, tett a budai szegények egy ma már 3255 frtot tevő alapitványt, melynek évi kamatja a fővr. I. és II. kerületében lakó teljesen vagyontalan, szükölködő s betegség vagy öregség folytán munka- és keresetképtelen, de becsületes életet élő szegényeknek és pedig felerészben római katholikusoknak, felében pedig görög keletieknek osztatik ki.

A budavizivárosi néptanitóknak tisztesegesebb ellátása és fizetésök javitása czéljából Hochen-Pichler Quirin által tétetett 1801-ben, egy 65 frt 25 krt tevő alapitvány, melynek évi kamatja a Vizivárosban levő valamelyik oly III-ad osztályu fizetéssel ellátott ideiglenes osztálytanitónak adatik ki, a ki szorgalmánál fogva legméltóbbnak és körülményeinél fogva leginkább rászorulónak itéltetik a vizivárosi iskolaszék által.

Muckenhuber Fülöp volt budai polgár 1804-ben tett 7560 frtból 9795 frtra szaporodott alapitványának évi kamatja a budai „Szent-János" kórházban kilencz beteg-ágy fentartására szolgál; — az ugyan ő általa a fenti évben tett 1680 frtos alapitvány évi kamatjából pedig 12 váltó forintnak megfelelőleg 5 frt 04 kr évenként márczius 12-én, mint a nemeslelkü alapitónak halála napján, a II. ker. vizivárosi plébánia-templomban tartandó halotti miséért a vizivárosi plébánosnak kifizettetvén, az évi kamatnak többi része a II. ker. előljáróság által szintén évenként márczius hó 12-én a vizivárosi szegények között osztatik ki.

1815-ben keletkezett néhai Marczibányi István emberbaráti és bőkezü alapitványából a budai irgalmasok kórháza.

Korompai Brunszvik-Majthényi Mária grófné által 1828-ban alapittatott az első kisdedóvóda Budán, az alapitónő saját házában, mely egyuttal az első ilynemü intézett volt egész Magyarországon.

Schurer-Waldheim Károlynak 1830-ban kelt s 1833-ban kihirdetett végrendelete szerint örökhagyó iskolai czélokra egy 168 frtos alapitványt tett, melynek 5%-os kamatjából a várbeli községi elemi leányiskola legfelsőbb osztályába járó egy s a medve-utczai vegyes népiskola legfelsőbb osztályába járó három legszorgalmasabb és legjobb erkölcsü tanulónak adandó kitüntetési ajándékok szereztetnek be.

Milde (szül. Richter) Magdolna 1839-ben egy ma már 1750 frtot tevő alapitványt tett, melynek évi kamatja a II. ker. buda-vizivárosi mindkét nembeli szegény, beteg özvegyek és árvák között osztatik ki; — Buda szab. kir. város tanácsa pedig ugyancsak 1839-ben 1000 pengő (1050 osztr. ért.) forintos alapitványt tett olyképen, hogy annak évi 6%-os kamatait, vagyis 63 frtot a városi pénztárból a budai jótékony nő-egyesület emberbaráti czéljaira, jelesül pedig egy betegségben vagy öregségben sinlő, szegény nőszemély segélyezésére és ápolására mindaddig folyósitani magát kötelezte, mig ezen az ő cs. és kir. fensége, boldogult Hermina főherczegnő és volt nádorné magas pártfogása, segélyezése és védnöksége alatt 1817-ben keletkezett budai nőegyesület fennáll s czélja az emberbaráti jótékonyság leszen.

Néhai Sieber (Pessiák) Károlynak 1850-ben kelt s 1863-ban kihirdetett végrendelete szerint örökhagyó egy immár 2100 frtot megérő alapitványt tett, mely tőkének évi kamatja egy oly róm. kath. vallásu nőcseléd kiházasitására fordittatik, a ki szolgálatában hüséget, szorgalmat, mindég erkölcsös magaviseletet tanusitott és hosszabb időn át egy gazda szolgálatában megmaradván, szolgálatából férjhez megy — föltéve, hogy esküvőjét lehetőleg junius hó 6-án a ferenczhalmi kápolnában igéri megtartani.

Néhai Szathmáry József, kapitány és hadbiró, 1855-ben egy majdnem 3000 frtos alapitványt tett, melynek évi kamatja $^2/_3$ részben a pesti, $^1/_3$ részben pedig a budai szegények között, kik öregség, betegség, vagy más okból származó munka- és keresetképtelenség miatt magukat vagy családjukat eltartani képesek nem lévén, segélyre szorulnak s becsületes életmódot folytatnak, valláskülönbség nélkül, minden év január havában tüzelő-fa beszerzésére osztatik ki ugy, hogy minden szegénynek „fejenként 30 váltó" forint jusson (12 frt 60 kr.)

Gróf Karátsonyi Guidó 1862-ben egy immár 3000 frtot tevő alapitványt tett, melynek évi kamatja az egyesitett székesfőváros Duna jobbparti (budai) részén levő szegényházban, egy elaggott szegény ellátására fordittatik.

A fővr. I. ker. krisztinavárosi községi elemi népiskola bármelyik osztályába járó, szegény, segélyre szoruló tanulók ruházattal és tanszerekkel leendő ellátása czéljából 1875-ben néhai Christen Mária egy 1000 frtos alapitványt tett, melynek évi kamatja a fenti czélokra a jelzett tanulók között vallás, nem és nyelvkülönbség nélkül — természetben — osztatik ki.

Ugyancsak ezen iskola javára, a tanuló ifjúság iránt érzett rokonszenvének maradandó jeléül Dr. Szénássy Sándor, volt krisztinavárosi iskolaszéki alelnök, 1884-ben egy 200 frtos iskolai ösztöndij-alapitványt tett, melynek évi kamatja két egyenlő részben a fenti népiskola legfelsőbb osztályába járó, szorgalom és magaviselet tekintetéből kifogástalannak talált, egy szegény fiú- és ugyanily leánygyermeknek, vallás és nemzetiségre való tekintet nélkül, évenként az iskolai zárvizsgálat alkalmával ösztöndijul akként osztatik ki, hogy az érdemességre nézve főleg a magyar irásban tapasztalt fokozottabb előmenetel dönt.

A buda-ujlaki róm. kath. szegények javára Eberling József volt buda-ujlaki, később budavári plebános tett 1884-ben egy 200 frtos alapitványt, melynek évi kamatja jan. 1-én osztatik ki.

Dr. Say Móricz, volt kir. tanácsos és a bpestvidéki tankerület főigazgatójának nővére: özv. Szákhy Dénesné, szül Say Tekla, 1885-ben 2000 frtos alapitványt tett, melynek évi kamatja két egyenlő részben évenként Móricz napján két, a fővr. II. kerületében levő állami főreáliskola bármely osztályába járó keresztény vallásu, jó előmenetelü és jó erkölcsü, vagyontalan, de magyar állampolgárságu, rendes tanuló között ösztöndijul adatik ki.

* * *

De hiába is akarom folytatni a megkezdett névsort, érzem — hogy teljességben ugy sem felelhetek meg kitüzött czélomnak; — azért csak egyszerüen annak konstatálására szoritkozom, hogy különösen a legutóbb lezajlott évtizedben volt Budának sok-sok oly jótevője

kik nevük és érdemük elhallgatása mellett, igazán mentő szerepet viseltek ezen már-már elhaló félben volt városrész társadalmi és közmivelődési ügyeit illetőleg.

E névtelen (?) hősök, mint a hazafiasság és a haladás előharczosairól megfeledkezni ez uttal, a véteknél is nagyobb bün lenne; s midőn az ismert jótéteményekről megemlékezünk, egyuttal kegyelettel vagyunk ismeretlen jótevőink irányában is; — mert a megemlékezés a kegyeletnek legszebb alakja és mert a költő is azt mondja:

„Emlékezzünk régiekről!“

Navarra József.

PÉNZKÖLCSÖNÖK

a **„Budai Takarék- és Előleg-Egylet“** — szövetkezet korlátolt felelősséggel — II. kerület, plébánia-utcza 4. sz. (alapittatott 1880. évben) előnyös feltételek mellett **pénzkölcsönöket** nyujt egyleti tagok részére és pedig **személyhiteleket 800 frt erejéig kezességre** és **részletvisszafizetés mellett, magasabb összegeket** pedig **jelzálogi bekebelezésre vagy kézi zálogra és hosszabb részlettörlesztési** kedvezmény mellett. Elfogad továbbá egyleti tagok által **befizetendő és felmondás alapján visszafizethető törzsbetéteket** kedvező kamatozás mellett.

Özv. Culmann Rezsőné
élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk száritott és müvirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Kovald Péter és fia
BUDAPEST.

Mű-selyem-festő
és
vegytisztitó-intézet

uri, női öltönyök,

diszitő- és butorszövetek, függönyök, szőnyegek, csipke- és végáruk számára.

FŐ-ÜZLET:
VII., Szövetség-utcza 37. sz.
FIÓK-ÜZLETEK:
II., Fő-utcza 17.
IV., Kecskeméti-utcza 5.
IV., Kis Korona-utcza 6.
VI., Andrássy-út 26.
VII., Akáczfa-utcza 42.
VIII. Rökk Szilárd-utcza 18.
IX. Soroksári-utcza 25.

„Budai kalauz“ a neve annak a vállalkozásnak, mely czélul tüzte ki, hogy a közönségnek utba igazitást és felvilágositást ad. A vállalkozás készit kérvényeket, tancsához miniszteriumok és egyéb hatóságokhoz, közbejár **épitési és nősülési engedélyekért** ugyszintén minden katona ügyekben, eszközöl vételt és eladást, átiratásokat, összeköttetésben áll tanfolyamokkal és vizsgákra előkészitőkkel, nyelvmesterekkel, vivómesterekkel, fordit minden nyelvből és nyelvre — **jutányos dijak mellett.** Felvilágositást minden ügyben. Kérdések „Kalauz“ czimena szerkesztőségbe intézendők, megkeresésekhez 3 db 5 kros bélyeg melléklendő.

GANZ és TÁRSA
vasöntöde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és cellulóza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

ROSENTHAL GÉZA
BUDAPEST,
I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli időnyre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

A főraktárhoz fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Szerkesztőségünkben megrendelhető

Erdélyi Gyula *következő regényei:*

HÁLÁS SZEREP. 1 kötet ára 60 kr.
KOVÁSZ NÉLKÜL. 1 kötet ára kötve 60 kr.
ZUG A MALOM. Füzve ára 1 frt.
A MULT. 1 kötet, kötve ára 50 kr.
Négy eredeti elbeszélés. Ára 30 kr.

az árak előleges beküldése mellett.

Krisztinavárosi
Entreprise de pompes funébres
temetkezési vállalat
FISCHER FERENCZ
I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztositó-társaság.

A legujabb biztositási szerződés, melyet a a „Mutual“ a t. közönségnek ajánl, az

„5%-os kötelezvény“,

mely a biztositottat csekély dijfizetés mellett feljogositja, hogy a kedvezményezettnek egy a biztositott összeg után 20 éven át folyó

„évi 5%-ot tevő életjáradékot“

biztosithasson.

A tőke 20 év mulva szintén a kedvezményezettnek tulajdonába megy át, mig ellenben, ha az utóbbi időközben esetleg elhalálozna, úgy a tőke utódainak azonnal kifizettetik.

Közelebbi felvilágositásokkal és prospectusokkal szolgál, a

MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG:
Budapest, Bécsi-utcza 5.

Ködfátyolképek

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy minden **kedden, csütörtök** és **szombaton**: I. ker. **alagut-utczai** (I. sz.) kávéházamban; **vasárnap a várbeli** kávéházamban (**Tárnok-utcza 22.**) mutattatnak be

ködfátyolképek

magyarázatok kiséretében a legváltozatosabb műsorral. — A legnagyobb kényelemről gondoskodva van. Hideg buffet, kitünő italok — felemelt árak nélkül. **Beléptidij nincs.**

Kitünő czigányzene FENKE PISTA társulata által.

Kezdete 9 órakor este.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri tisztelettel **Wellisch Zsiga,** kávés.

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.
BUDAPEST,
I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Boeskay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TORKOLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

Budapest, 1893. II. évfolyam 52. sz. Vasárnap, deczember 31.

BUDA ÉS VIDÉKE

KOZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Az I. kerületi polgári kör

és a II. ker. polgári kör, valamint a krisztinavárosi vöröskereszt fiók-egylet hivatalos közlönye.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek; I. ker., Krisztina-utcza 14. szám.

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér.

SZERKESZTŐSÉG, I. ker., Pálya-utcza 2. szám, 31. ajtó, kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Czéhek — ipartestületek.

Irta: **ifj. Jakab László.**

Voltak és vannak társulatok, egyesületek, melyek az ipar és kereskedelem érdekeinek előmozditására és védelmére alakultak. A régebbi időkben czéhek, mig jelenleg ipartestületek vannak. A viszonyok változtak és igy a czéhek is, mint minden régi intézmény, nem felelt meg a mostani kor kivánalmainak, eltöröltettek. Helyettök létesültek az ipartestületek. Ha behatóbban vizsgáljuk e két intézményt, ugy arra a felfedezésre jutunk, hogy mind a kettőnek van valami előnye a másik fölött és viszont vannak hátrányaik is. Mint például a czéhek hathatósan megvédték ugyan az ipar érdekeit, de egyuttal utját is állták minden nemesebb törekvésnek. Elnyomtak minden uj eszmét, mely az ipart kiragadta volna az apáról fiura szállt kezdetleges működéséből és vaskalaposságából. De ez jó volt az akkori kornak. Az iparosok akkor még majd nem mind jólétnek örvendtek, mig most a szabad ipar és a kontárkodás a tönk szélére juttatja különösen a kisiparosokat.

A czéhek korában nagy sulyt fektettek arra, hogy ipart csakis az gyakorolhasson, ki erre képesitett. Ki a kellő tanoncz- és segédidejét kitöltötte, végül, kinek remeke igazolta, hogy az illető iparág folytatására képes. És az ipartestületek korában üzhet ipart olyan is, kinek az illető iparczikk előállitásáról fogalma sincs. A ki például egész életében — a mint az tényleg meg is történt — a csizmadia ipart üzte, ha az iparigazolványért járó illetéket lefizeti és munkavezetőt állit, üzheti pl. a hentesmesterséget is. (Ipartörv. 48. §.) Ugyebár önök jó uraim, a kik az ipartörvényt készitették, nem gondoltak arra, hogy ez milyen visszás helyzetet fog szülni. Ha nagy bölcsen elhatározták, hogy egy oly egyén, ki világi életében valamely iparágot nem tanulta, mégis nyerhessen az ipar üzésre jogositványt, miért nem határozták el azt is, hogy pl. egy csizmadia, ha van hozzá elég pénze, ügyvédi irodát is nyithasson. Erre önök azt fogják felelni, hogy az ügyvédnek egész ifjusága tanulásból és az elérendő czélért való küzködésből áll, tehát nemcsak méltányos, hanem jogos is, hogy csakis az lehessen ügyvéd, a ki ezt tanulta és ehhez megkivántató qualificácziója is van. De hát az az iparos, a ki fiatal korában tanonczságon kezdte és nagy küzdelem után elérte azt, hogy mesterré lett, nem kivánhatja-e meg joggal azt, hogy a miért ő oly sok éven át fáradott és küzdött, abban here módjára az ne duskáljon, a ki nevetve nézi, hogy vannak olyan dőrék, kik éveken keresztül kinlódnak azon czél elérhetéséért, a mit ők néhány forinttal könnyü szerrel elérhetnek. Ez a czéhek korában nem volt.

Iparosaink rájöttek végre arra, hogy a mostani állapotok nem állanak épen fölötte a kritikának, sőt ellenkezőleg annak nagyon is sok grádussal alatta. Elhatározták, hogy ezen segitendő, iparkongresszusokat tartanak. Tartottak is eddig vagy hármat. Az utolsó nem régiben folyt le Miskolczon, a hol is programmra vették: az ipartörvény revizióját, a választási census leszállitását, a hatályosabb érdekképviseletet, az iparoktatás reformját, a mühely-oktatás reformját stb. A kongresszusokon az iparosok szép számmal össze is gyültek. Az ipartestületek többnél több és szebbnél szebb inditványokkal álltak elő, beszéltek is egy jó csomót, szépet és okosat, de parturiunt mautes . . . a kongresszusozásnál tovább nem jutottak. Maradt minden a régiben. Bezzeg a czéhek korában erre nem volt szükség. És az ipartestületeknek megvan kötve a kezük. Ők feliratozhatnak, kongresszusozhatnak, de egyebet nem tehetnek. Pedig nem kellene más, mint vissza állitani azt, hogy ipart csak az üzhet, a ki erre képesitett.

Mert nem a gyárak és a vasut teszik tönkre a kisiparosokat, hanem a — szabad ipar.

Buda és az országos kiállitás.

Sokszor hallottuk már azt a szót, hogy a partikularizmus veszélyes. Mit akar Buda? Talán különválni Pesttől. A világért sem. Ilyen bombamerényletet jó Buda türelemben edzett

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZAJA.

Az a rövid haj!

Irta: **Andrcánszky Jenő.**

Nincs is annál bájosabb, mint az a pajkos, játszi rövid haj egy szép hölgy fején!

Imádom a rövidhaju nőt! . . .

Hanem a mikor eltelek az ilyen aranyos fejecske nézésével, rendesen eszembe jut az a kérdés:

Miért visel rövid hajat?

Mert sok, igen sokféle oka lehet annak, hogy egy nő feláldozza hosszu haját az ollónak.

Némelyik kaczérságból teszi meg: tudja, hogy jó áll neki; némelyik kénytelen vele, betegségben megritkult haját levágja, hogy annál dusabban nőjjön ismét; némelyik szeszélyből adja rá a fejecskéjét; némelyik pedig . . . Nos némelyiknek más ok is lehet rá.

— — — — — — — — — — —

Béla annak daczára, hogy fején igen sok már az ősz hajszál, még javakora beli férfiu és sokan azt tartják, hogy az a szürke haj igen jól illik neki. Bizonyosan igy gondolkodott Ilonka is, a mikor Béla feleségévé lett. Gyakran simogatta végig puha kezecskéjével férjének deres fejét és olyankor mindig elragadó gyengédséggel szólt hozzá:

— Te édes szürke fejem te! . . .

A margitszigeti regatta-majálison együtt mulattam Béláékkal. Mert Béla jó ember volt; tudta, bogy a felesége szenvedélyes tánczosnő, hát szivesen vitte el egyik másik mulatságra.

A mi társaságunkban volt Czakó Gyuri is, egy világos attilás huszárezrednek legdélczegebb főhadnagya. Pompás tánczos, kifogástalan gavallér — szóval a társaságnak nélkülözhetetlen tagja.

A teremben a szupé előtti csárdást járták, én Bélával künn ültem a szabadban a részünkre lefoglalt asztalnál: beszélgettünk, kvaterkáztunk. Egyszerre eszébe jut valami:

— Ugyan kérlek, légy szives bemenni a terembe és szólj Ilonkának, hogy ne tánczoljon már. Nagyon felhevül, még meg talál hülni, ha majd leül idekünn a hüvös levegőn vacsorához.

Siettem a tánczterembe, hogy Béla kivánságának eleget tegyek.

Ilonkát nem láttam a tánczolók között. Pedig a csárdást megelőző négyest Czakó Gyurival tánczolta.

Hová lehettek!

Ujra kisiettem a lombos fák közé és kutattam.

Ah igen! Ott vannak. Felösmertem Ilonka halványkék toalettjét és Czakó ragyogó egyenruháját. Karonfogva sétáltak a terített asztalokon égő lámpák fénykörében.

Utolértem őket és átadtam Béla üzenetét:

— Jól van, Mondja meg kérem az én édes szürke férjemnek, hogy itt sétálunk körül . . . Nagyon melegem van, nem merek még leülni. Hiszen az asztalunktól ide látunk: ha majd hozzák a vacsorát, legyen szives szólni — addig lehülök egy kissé.

Visszamentem Bélához és elmondtam, a mit rám biztak. Béla körülnézett:

— Az ám! Látom őket! . . . Csinos pár igy együtt a kettő; mi? . . . Lásd barátom, más ember talán féltékeny is lenne. De én! . . . Igazán nevetséges is az a féltékenység. Nevelni kell az asszonyt, barátom, nevelni! Azért nem jó, ha az ember nagyon fiatalon nősül: az asszony akkor hamarább a fejére nő az embernek és az már mindig baj, ha a férjnek nincsen kellő auktoritása. Az én Ilonkám nemcsak szeret, de tisztel is — hidd el, olyan engedelmes, mint egy kis gyermek! Hiába, az asszonyt nevelni kell, azt pedig csak úgy lehet, ha az ember olyankor nősül meg, a mikor már vannak tapasztalatai, ösmeri a nőket. Haj! én úgy ösmerem a nőket, hogy minden gondolatjukat eltalálom. Pláne a feleségemet! Egy nyitott könyv! Mig mielőtt gondolna valamit, előre tudom, hogy mit fog gondolni: . . . Jegyezd meg barátom, nevelni kell magunknak az asszonyt, hogy boldogok lehessünk vele . . .

Igy filozofált, tanitott engem az én Béla barátom. Én pedig ez alatt tekintetemmel követtem a sétálókat.

Lassan járkáltak, nagyon el voltak mélyedve a beszélgetésbe: Csakó kezében tartotta legyezőjét.

Csak néha néha-néha hagyták el egy pár perczre a világosságot s eltüntek a hatalmas fák árnyékában . . . de csak pár perczre. Bizo-

lakói nem terveznek. Ez nem egyezik meg a mi csendes vérmérsékletünkkel.

Nem, és százszor nem! Mi nem külön válni, de közelebb akarunk jutni Pesthez, ezért hangoztatjuk annyiszor testvéri jogainkat.

Pest erősitse Budát, emelje, fejleszsze, mert különben gyenge és hátrányos a szövetség. Mi nemcsak a magunk, de Pest érdekében is szorgalmaskodunk . . .

Irva van. Zörgessetek és megnyittatik. Mi zörgetni fogunk. Árgusz szemekkel figyeljük meg bajainkat, sérelmeinket és fájdalmainkat.

Szolgálatot teszünk a hatóságnak is, mert alkalma nyilik érdekeinket megfigyelni és hangulatunkat kitapasztalni.

Budának jellegének kell lenni és e jellegben összetartva azt, mindenkora kinyilatkoztatni. Kisérjük csak a városok fejlődését figyelemmel és azonnal arra a tüneményre jövünk, hogy minden városrésznek van rendeltetése.

Nem akarjuk rajzolni Budának veszteségét, mit ezáltal szenvedett és szenvedni fog.

Ha egyik városrészt a másik rovására fejlesztünk, ez mindig káros hatásunak bizonyult. Az elmaradt városrészek az előbbre haladottakra vetnek árnyat. Arról már késő beszélni, hogy az országos kiállitásnak legalkalmasabb helye a Lágymányos lett volna. Szakemberek nyomatékosan nyilatkoztak e mellett. Ámde szavuk a pusztában hangzott el.

A kiállitás nem a Lágymányoson lesz.

Nem irjuk le milyen előnyös és helyes lett volna, ha itt leszsz a kiállitás és milyen rohamos fejlődésére szolgált volna Budának. Most is az a kérdés, hogy miként és milyen arányban vegyen részt Buda összeségében és egyesek a kiállitáson?

A világ soha nem hátra, hanem előre fejlődik és igy Budának villavárosi jellege és gazdasági jelentősége is.

Az országos kiállitásról nem hiányozhatik és pedig egy részben, mint a régi Buda és más részben az ujkor Budája, tehát multjában, jelenében és jövőjében.

Mi volt és mivé lehet?

Buda fejlődése nem helyi, de országos érdek, mert a fővárosok egyesülése daczára a magyar királynak tulajdonképeni székhelye, Buda fejlesztése a királyra nézve is kellemes.

A nemzet köteles azzal, hogy a pompás királyi palotának illő kerete legyen egy szép városrész.

Buda fejlődésképességét minden oldalról fel kell tüntetni az országos kiállitáson, még iparában és kereskedelmében is, mert ezen a részen is különösen sok még az ébreszteni való.

Ajánljuk a kiállitást rendező országos bizottság figyelmébe, hogy e tárgyról gondolkozzék.

Az előljáróság ujjászervezése O-Budán.

— **Csilléry Dávid kandidálása.** —

Csak gratulálnunk lehet a III. ker. törvényhatósági bizottsági tagok legutóbbi értekezletének ama határozatához, melyben kimondták, hogy az uj előljárói tisztség ügyében Csilléry Dávid ó-budai ügyvéd mellett foglalnak állást s inditanak széles körben mozgalmat megválasztatásának biztositása végett.

Az ujjászervezés foganatositásának közeledtével, az előljárói tisztség betöltése tekintetében, a szokás szerinti illetékes és illetéktelen kombinácziók sem maradtak el a kerületekben, mintegy előre jelezve már azt a küzdelmet, melyet a különböző pártok a maguk hivatalos jelöltjei mellett kifejteni készek, — azonban Ó-Budán, a bizottsági tagok értekezletének fentjelzett egyhangu elhatározásával, megszünt számbavehető komoly jelentősége minden további és más irányu kombinálásnak és nem egymás ellen, hanem egymással karöltve törekszenek az itteni pártok szolgálatot tenni a közügynek akkor, midőn ezen fontot állás betöltésére nézve egyhangulag egy oly általánosan ismert s kedvelt férfiut jelöltek, mint Csilléry Dávid.

Mindazok, kik az utolsó két évtizedben Ó-Buda kulturális és politikai mozgalmainak objektiv szemléliői voltak, egyszersmind tanui lehettek azon önzetlen s nem féktelen lelkesedéssel, de csendes és szivós kitartással párosult buzgó törekvésnek, melylyel Csilléry Dávid minden időben közremunkált a kerület érdekeinek előmozditásában.

Nem feladatunk, hogy ezen husz évi müködés érdemeit aprólékos részletességgel elősoroljuk s fölösleges fáradság is volna, mert az osztatlan tisztelet és szeretet, mely őt, a puritán jellemü férfiut, nemcsak a III. kerületben, de mindenütt övedzi, eléggé hirdetik e hosszu közpálya elvitázhatatlan érdemeit.

Csodálkozással párosult őszinte örömmel vettük tudomásul, hogy Ó-Budán, a kiegyenlithetetlennek hitt ellentétek hazájában, a közügy érdekében, feledve a multat ily egyhangu elhatározás jött létre s ezuttal még azt kivánjuk, miszerint a III. ker. törvényhatósági bizottsági tagok összessége annak idején érvényt is tudjon szerezni Csilléry Dávid jelöltségének.

A III. ker. bizottsági tagok értekezlete a következő sorokban fordult a székesfőváros többi bizottsági tagjaihoz Csilléry Dávid megválasztásának érdekében:

Mélyen tisztelt bizotts. Tagtárs Úr!

A székes főváros III. kerületének törvényh. bizottsági tagjai e kerület lakosságának közérzületét jól ismerve s e kerület javát és érdekét elősegitendők, a közügynek vélnek hasznos és lelkiismeretes szolgálatot tenni, midőn Csilléry Dávid h. ügyvéd urnak III. ker. előljáróvá leendő megválasztása ezéljából ezennel kijelentik, hogy ők nevezettet ezen állásra úgy általán ismert szigoru kötelességérzeténél, pártatlan igazságosságánál és ritka képzettségénél, mint a közügyek, — kivált pedig a közigazgatás és igazságszolgáltatás szolgálatában kifejtett tevékenységénél és szabadelvüségénél fogva méltónak és érdemesnek találják; annál is inkább, miután ő e kerület polgári és társadalmi életének több mint két évtized óta az értelmi erők és vezetőkkel vállvetve együttmüködő buzgó és számottevő tényezője, s mint ilyen a kerület lakosságának őszinte szeretetét és tiszteletét birja. S midőn ezekből kifolyólag a III. ker. előljárói állás elnyerésére nézve Csilléry Dávid úr mellett való sorakozásunkat párt- és vallás-különbség nélkül elhatároztuk, mélyen tisztelt bizotts. Tagtárs urat bizalommal és tisztelettel kérjük; hogy Csilléry Dávid előljáró-jelöltünk megválasztását hathatós befolyásával és szavazatával annak idején támogatni és elősegiteni kegyeskedjék. Kelt Budapesten, a székes főv. III. ker. törvényh. bizotts. tagoknak 1893. évi deczember hó 11-én tartott értekezletéből. — Végh János s. k. értekezleti elnök. Gyulányi Adolf s. k. értekezleti jegyző.

Felhivás előfizetésre.

Előfizetésre hivjuk fel a közönséget. A „Buda és Vidéke“ pályafutásával bebizonyitotta azt, hogy méltó a közönség figyelmére és támogatására. Joggal hivhatjuk fel előfizetésre a közönséget, mert létezésünk és küzdelmünk a közönség érdekeiért folyik, s a mi erősödésünk az általunk képviselt ügyek és érdekek erősödése.

Visszatekintve a lefolyt évre, látva és tapasztalva a „Buda és Vidéke“ olvasó közönségének szaporodását, az érdeklődés fokozódását, közleményeinek hatásait, munkatársainak gyarapodását, e napon az a megelégedés tölt el, hogy még is sikerült általánosságban egy olyan irányvonalat tüzni ki, mely emberi fogalmak

---

nyosan észre sem vették ők maguk sem, mikor igy el-el hagyták rendes pályájukat; a beszélgetés bevében történhetett az. Mikor észrevették, mindjárt vissza is tértek a világitásba.

Előhozták a vacsorát s én az asztalhoz hivtam Ilonkáékat. Ilonka még mindig fel volt kissé hevülve. Gyönyörü volt igy! Fényes, dús szőke haja oly jól illett a gyermeteg, kipirult arczhoz.

Ez a Béla irigylésre méltó ember: ezt kénytelen voltam önmagamnak bevallani.

Pompásan mulattunk a vacsora alatt. Különösen Czakó Gyurinak nagy kedve kerekedett, odaintette magához a czigányt. Gyönyörüen huzta!

A hajóállomáson csengettek, jelezték a félóra mulva induló hajót. Az asztaloknál mozgás keletkezett, a társaság egy része szedelőzködni kezdett. A fizető pinczérek alig győzték a sok munkát, mindenki sietett.

Béla is fizetni készült.

— Csak nem mentek még?

— Megyünk bizony édes barátom. Tudod, házas embereknek nem szabad annyira kirugni a hámból! Ugy-e Ilonkám?

Ilonkának arczán meglátszott, hogy egy csöpp kedve sincsen még a hazzmenetelre, de azért nyugodtan felelt:

— Ahogy kivánod . . . Igen, menjüuk.

Béla barátomnak igaza van: nevelni kell az asszonyt!

Béla felkelt, a pinczért maga kereste fel:

— Különben holnapig leshetjük.

— No bucsuzónak még egyszer az én nótámat — szólt Czakó a czigányhoz:

»Azért csillag, hogy ragyogjon,
Azért asszony, hogy megcsaljon«.

A czigány önmagát multa felül, oly hévvel játszott: mindnyájan el voltunk ragadtatva.

Ilonka gyönyörüséggel himbálta szép fejecskéjét, tekintete a főhadnagyon felejtkezett.

Czakó Gyuri pedig hátradőlve székén s fejét is hátrahajtván, hogy annál közelebb legyen a primás siró hegedüjéhez, dudolta az utolsó két stófát:

»Azért jöttem e világra,
Hogy bolonduljak utána, — utána!«

Félig lehunyt pillái daczára szinte perzselte nézésével az asszonykát.

A mint igy nézem a csinos embert elragadtatásában, szemem megakadt valamin; a világoskék attilla vastag aranyzsinórzatán vettem észre valamit.

Odanyultam s levettem az érdes aranyzsinórról: egy . . . kettő . . . három . . . négy — női hajszálat.

— Mit babrálsz rajtam? — szólt Czakó, mielőtt a czigány az ismétlésbe fogott, anélkül, hogy rám hederitett volna.

— Valami kis gaz, bizonyosan a fákról hulott rád, a mint sétáltatok.

Hanem Ilonka éles szemei meglátták, hogy micsoda gaz volt az! Arczának hirtelen pirulása elárulta.

Én pedig szép csendesen felcsavartam a kis ujjamra mind a négy hajszált. Gyönyörü, fényes, hosszu szőke szálak voltak — épen olyanok, mint az Ilonka haja . . .

Béláék hazamentek, mi még maradtunk. Bucsuzáskor megigértettük velük, hogy a pár nap mulva tartandó jurista-majálisra is kijönnek.

Akkor ujból találkoztunk.

Meglepetve bámultam Ilonkára: hosszu, szép haja rövidre volt levágva. Az igaz, hogy nagyszerüen állott neki!

Béla észrevette meglepetésemet:

— Csak bámulj! Eleget haragudtam miatta. Micsoda gondolat! Csak olyan gyermekes fejben támadhat, mint az övé. Ilyen a nők szeszélye, barátom! Hanem csunya ugy-e?

Siettem az ellenkezőről biztositani — tiszta meggyőződésből tettem.

Mikor később alkalmam volt rá, egyenesen megkérdeztem Ilonkától:

— Mondja meg őszintén: miért vágta le a haját.

Kissé habozott, azután egyszerre merészen a szemem közé nézett:

— Nem tudja? . . . Nos, azért tettem, mert nem szeretném, ha véletlenül a férjem tenne olyan felfedezést, mint maga a minap a Gyuri attilláján . . .

— — — — — — — — — — —

Rajongok a rövid hajért a szép nők fejecskéin, de azóta kiváncsi vagyok, hogy: — miért?

és emberi képességekhez mérten az igazság irányvonala.

És mégis, ha valahol tévedtünk, ha talán méltánytalanok voltunk akaratunkon kivül — feltéve, de meg nem engedve — feltünőben hibáztunk, szives elnézést kérünk érte.

Minket egy szándék vezetett és vezet Buda és vidékének emelkedése, emelése, minden véleménynek, felszóllalásnak helyet adtunk és hogy programmunktól el nem térve, ernyedetlenül, helyesen küzdöttünk a közügyekért, magánosok érdekeit nem szolgálva, mutatják azok a sikerek, melyeket felszóllalásaink elértek.

Nem foglalja le magának a szerkesztőség ezt az érdemet, hanem részesiti ezekben azokat, kik összes igyekezetökkel közreműködtek Buda és vidéke emeléséért.

Köszönetet mondunk a hatóságnak is, mert előzékenyen teljesitett, a mit teljesiteni lehetett, belátva, hogy a „Buda és Vidéke“ nem magáért, hanem az általa képviselt ügyekért szokott beszélni.

Nagyon sok szunnyadó ügy és kérdés felemlitésével adtunk alkalmat, hogy Buda és vidékének érdekei és az erre vonatkozú kérdések gyorsabb tempóban olvassanak meg.

E működés nehézségeit megkönnyitették lelkes munkatársaink, kik lapunkat munkáikkal megtisztelték, kiknek ezt megköszönve, kérjük, hogy tüzük ne lankadjon, hanem továbbra is lobogjon a mi bajainkért, sérelmeinkért.

Lapunkat az elmult évben közleményekkel tisztelték meg:

Dr. Rácz István, Petz István, Jókai Mór, Kasics Péter, babarczi Dr. Schwartzer Ottó, Dr. Heinrich Károly (Budenzről), Aradi Antal, Szelestey Géza, Féry Nárcisz, Dr. Farkas László, gr. Vay Sándor, Rákos István, Eperjessy István, Stein Péter, Romy Béla, Fellner Ferencz, Willinger Ferencz, Hoppe Rezső, Bárczay Gyula, Zsák Hugó, Takáts István, Alm Károly, Muzslai János, Czike Imre, Papp István, királyfalvi Gerhart György, Somlyay József, Hermann Gyula, Dr. Varga Bálint, Dr. Országh Sándor, ifj. Halász Gyula, ifj. Jakab László, Dr. Fodor József, E. Szabó Lajos, Müller János, Dr. Németh Imre, Büttel János, Augenstein István, Hein Lipót, Schwartz Jenő, König Gusztáv, Bartos Gyula, Dr. Stein Mór, Dr. Toldy László, Wladár Róbert, Dr. Baróti Lajos, Hajós Irén, Andreánszky Jenő, Erényi Antal, Lakner János, Degré Alajos, Bartók Lajos, Dr. Szénássy Sándor, Spur János, Ördögh Gyula, Hajós Mihály, Kuncz József, Loósz István, Dr. Kis Áron, Dr. Szkalnitzky Henrik, Szőke István, Kühne Ferencz, Barthos Andor, Dr. Melly Béla, Dr. Szabó Sándor, Navarra József, Ács Gyula, Daniely György, Garay Antal, Dr. Milassin Vilmos, Ularik József. Dr. Frederic Jenő, Dr. Kárffy Ödön, Farkas József, Barabás József, Horváth Miklós, Ruthner József, Ujházy Irma, Jurmann Győző, Soltész József, Koncsek Lajos, d. Szöllősy István, Pongrácz Béla, Scherer István, Dr. Niedermann Gyula, ifj. Posztl Károly, Fodor Kálmán, Endrei Győző, Hangl József, Dr. Mittelmann Bernát, Novák Ferencz, Palóczi Antal, Dr. Vajda Adolf, Ledényi Károly, Kollár Lajos, Szombathy Kálmán, Del-Medico Ágoston, Dr. Romy Béla, Laszlovszky Béla stb.

A felölelt és elmélkedés, valamint intézkedésül lapunk hasábjaira került kérdések az elintézés stádiumában vannak, emlékeztetőül némelyeket felsorolunk:

Budai kongresszus. A Lipótmező jövője. Aszalai iskola. Kültelki fogyasztás. Naphegy. Árvizveszély elleni védekezés. Gellérthegyi egylet. Iparosok önképzése. A vidék emelése. Nyaralók kérdése. Hotel a várban. Jobbparti vigadó. Bástya sétány. A várból. Budai borvásár. Az ó-budai hid. Népkönyvtárak. A vár kiépitése. A krisztinavárosi gymnázium. A vérmező. Seprő és viz. Buda, Duna, Pest. Központi meteorológiai intézet. Zugligeti egylet. Körut. Buda vidékének ismertetése. Turista egyletek és a vidék fejlődése. Nagypénteki ref. társaság. Siketnémák. Orbánhegy. Katholikus tanonczok otthona. Családi házak kérdése. Iskolai játékok. Budai fürdők. Állandó szinház. Idegenek forgalma. Buda multja. Vizvezetéki bajok. Adókivetés. Lóverseny Budán. Gellérthegy jövője. Kelenföld jövője. Rézmálért. Fuzió Ó-Budán. Az esküténi hid. Népkönyvtárak. Vérmező bajai stb.

Hü tükrét adtuk Buda és vidéke társadalmi és egyleti életének. Mindezt munkatársaink és olvasóink támogatásával a jövőben fokozni fogjuk.

Igyekezetünk az, hogy a „Buda és Vidéké“-nek létjogosultságát még nagyobb mértékben igazoljuk és hogy visszapillantásunk a jövőben még eredményesebb legyen. Erre kérjük az egész Budának és vidékének támogatását.

Az a családias kapocs, mely előfizetőink és közöttünk létezik, szükségessé teszi, hogy jelezzük azt a mozgalmat, mely lapunk terjesztése érdekében minden felülről megindult, úgy Budán, mint a vidéken.

Lapunkat tagjainak többek között előfizetésre és hirdetésre ajánlotta a **budai kereskedelmi társulat, a polgári lövészegylet, tornaegyesület, a gazdasági egyesület, nemzeti asztaltársaság, ipartársulatok, I—III. ker. vendéglősök ipartársulatának elnöksége, Montefiore-egylet, Budai Dalárda, Ó-budai önképzőkör, Török-bálinti kaszinó, a pilisi alsó járás szolgabirája** stb.

E megtisztelő érdeklődés csak fokozza bennünk azt a buzgalmat, melyet eddig tanúsitottunk és kifejtettünk.

Ezekhez az ajánlatokhoz csatoljuk a magunk kérését is, hogy lapunkat minél szélesebb körben méltóztassanak barátaink terjeszteni.

Egyúttal kérjük előfizetőinket s olvasóinkat úgy helyben, mint a vidéken, hogy bennünket mindenről tudósitani sziveskedjenek.

Különösen a vidék, a községek elöljárói részére ajánljuk mi is saját jól felfogott érdekükben lapunkat.

A „Buda és Vidéke“ czimü lapot azért alapitottuk, hogy Budának és vidékének emelkedése, közgazdasági boldogulása rohamosabban fejlődjék. Minden alkalmat megragadtunk a községi élet lenditésére. Közöltük, a mennyire idő és tér megengedte, a községek történetét és annak leirását, hogy fekvésénél fogva egy-egy község mire alkalmas, mennyire lehetne annak viszonyait a község vagyonosodására felhasználni.

E mellett az a czél lebegett és lebeg előttünk, hogy a községek a „Buda és Vidéké“-ben egy olyan érintkezési pontot nyernek, mely által egymás dolgairól, ügyeiről értesülést nyerve, azt tanulságosan felhasználva, az értesüléseket saját czéljaikra érvényesithetik.

Buda vidékének községei jó részt tömörültek lapunk körül s reméljük, hogy a tisztel Elöljáróság sem vonja meg attól részvételét az által, hogy előfizet. Hiszen évi 6 frtot egy község a maga jóvoltáért mindenesetre áldozhat. Ha az értelmiség öt tagját előfizetőnek nyeri meg a község, úgy a saját részére a hatodik példányt ingyen kapja.

Felhasználhatják a lapot a község és a község lakói mindennemü hirdetésekre a legjutányosabb árak mellett, igy p. o. épitkezési ajánlatok, pályázatok, eladás, bérlet, körözések, pénzintézetek mérlege, közgyülési meghivók stb.

A „Buda és Vidéke“ alkalmas a községi élet minden közlésére, igy tanácsülések határozatai, változások az elöljáróság kebelében, közgazdasági állapotok, sérelmek, temetkezési-, segélyző- és tüzoltó-egyletek értesitései, nyilvános számadások közadakozásokról, egyes polgárok érdemei, eljegyzések, halálozások stb. Egyházi élet. Bucsuk, templomi ünnepélyek stb.

Szóval, a „Buda és Vidéke“ a községi élet hü tükre akar lenni és annak emelése, élénkitése képezi feladatát.

A „Buda és Vidéke“ kéri az elöljáró, különösen a jegyző urakat, hogy e tárgyakban tudósitani sziveskedjenek.

Azt hiszszük, hogy e lap megrendelése ellen a szolgabiró urak kifogást nem emelnek, sőt azt készek lesznek engedélyezni.

Kérjük a t. Elöljáróságot saját jól felfogott érdekökben az előfizetésre, hirdetésre, gyüjtésre, terjesztésre és levelezésre.

A „Buda és Vidéke“ Buda és vidékének érdekei előmozdításáért alakult. E téren sikerrel fejezett be egy évet. Multjára hivatkozva, bátran fordul a vidék értelmiségéhez, hogy e lapra előfizessen. Már maga az a körülmény, hogy a magyarosodás ügyének is szolgál, elegendő a pártfogás kiérdemlésére. Ehez járul az a körülmény, hogy a vidéki élet és a gazdasági viszonyok fejlesztésére különösen alkalmas és találkozó pontja lehet a távolabb lakóknak.

Bizalommal fordulunk a vidék értelmiségéhez, birtokosaihoz, hogy előfizetni sziveskedjenek. Szivesen közöljük előfizetőink minden eladást és vételt, bérletet tartalmazó hirdetéseit, eljegyzés, halálozás, mulatságok stb. leirását és jogos felszólalásait, szóval mindent, mi a társadalmat, közgazdaságot, közigazgatást érinti, dijtalanul, de csakis előfizetőink tollából vagy ezek megbizására.

Előfizetőink minden dolgában eljárunk sürgetünk, felvilágositást adunk, szóval szolgálatára vagyunk.

Meg vagyunk győződve, hogy a „Buda és Vidéke“ előfizetői sorába t. czimet is bejegyeztethetjük, e czélból mutatványszámot küldve, kérjük azt ismerősei között terjeszteni és bennünket tudósitásokkal megtisztelni.

Erdélyi Gyula,
megyei t. aljegyző,
a »Buda és Vidéke« felelős szerkesztője.

A „Buda és Vidéke“ előfizetési árai:

Egész évre . . . . 12 korona.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „

Kiadó-hivatal: I. ker., Krisztina-utcza 14. sz.

Kérjük a vendéglő- és kávéház-tulajdonosokat, egyesületeket és magánosokat minden

mulatság beküldésére, értve az előre tudósitást és a mulatság lefolyásának, műsorának és a felülfizetőknek közlését.

Uj évi elmélkedés.

A mindenség és vele a parányi ember történetének uj fejezete kezdődik az uj évvel. Sok ezer fejezetből áll már a történelem és ki tudja, hány ezer uj fog még hozzá járulni, mielőtt be lenne fejezve. Lesz-e valamikor vége, volt-e kezdete?

Egyik fejezet sokban hasonlit a másikhoz, sok benne az ismétlődés és mégis mindig uj marad és mégis mindig bizalomtelt vagy félénk várakozással tekintünk az uj év elé. Kevés jót hozott tán az elmult és mégis többet reménylünk a jövendőtől. Szegény és boldogtalan, beteg és gyámoltalan mind jobbat vár, mint az elmult évben talált s ha nem teljesülne is hite, bizik ujra a jövendő évben.

E hit, ez évezredeken át megingathatlan bizalom, ez teszi elviselhetőkké az élet terheit, ennek segitségével birjuk az uj évet, mint egy jobb korszak kezdetét örömmel üdvözölni, még akkor is, ha elődei nem igazolták volna e bizalmat.

Hova lenne a gyarló ember e bizalom, ezen a jövőbe vetett hit nélkül? Nem látna mást az uj évben, mint ujabb fejezetét a nyomor és kétségbeesésnek, nem örülne jöttének, keserü szóval, keserü érzésekkel fogadná, nem örvendene, hogy a Mindenható megérni engedte a legnagyobb történelem ez uj fejezetének kezdetét, hanem csak az érezné, hogy minden felviruló uj évvel öregebb lesz, hogy minden évvel jobban közeledik a sir felé, hogy az uj év is csak folytatása a réginek nyomorban, kinban, elégedetlenségben és nem jutna eszébe, hogy az aggkor csak a gazemberre nem tisztesség, de a becsületes nemcsak éveiben, de erényeiben is folyton gyarapszik. Nem jutna eszébe végig gondolni, hogy az emberi történelem szereplő személyei vagyunk mindnyájan, jók és rosszak, szegények, gazdagok, kicsinyek és nagyok, erősek és gyengék. Szereplő személyek, kiknek élete, tettei, nemcsak a jelené, hanem a jövőé is. Szereplő személyek, kiknek emléke a szerint a mint éltek, fenn fog maradni soká, vagy elmerül nagyhamar a feledés tengerébe. Szereplők, a kiknek szép, jó és nemes példájára büszkén fognak rámutatni az utódok, a kiknek utánzására fogják serkenteni az ujabb nemzedéket; vagy szereplők, a kiknek gaztettei örökre fenntartják nevök emlékét s a kiknek emlékét soksok éven keresztül elrettentő például fogja az utókor fenntartani és önmagának ismét és ismét emlékezetébe idézni.

Mivé lenne a gyarló ember a jövőbe vetett remény nélkül. Mi sarkalná a jó cselekedetre, ha nem a remény, hogy fáradozásainak gyümölcseit ha ő nem is, de utódai élvezni fogják. E remény nélkül cselekedeteit nem korlátozná az erényes tartózkodás. Csupán magának és magáért élne. Nem tenne semmit a jövőért, megfeledkeznék tán még saját gyermekéről, erről a legközelebbi jövőről is gondoskodni. A mának élne, nem gondolna a holnappal, csak annyit keresne, a mennyit fogyaszt, készületlenül és védtelenül találná a legcsekélyebb szerencsétlenség is és sulya alatt összetörne menthetetlenül, mert csupán egy érzése volna kifejlődve a végtelenig, — a rut önzés, szemfedője minden nemes érzelemnek.

Nem jutna eszébe, hogy az emberiség egy nagy család, a melynek tagjait a messze multból, a jelenen keresztül, a távol jövőig egy érzés köti össze, az egyedül isteni, a nyomorult emberben: az igaz, önzetlen szeretet. Az a szeretet, a mely csodákat müvelt már a szent hajdankorban s fog müvelni az elfátyolozott jövőben; az a szeretet, a melynek létéhez oly erősen hozzá van forrva az ember léte, hogy nélküle nem tudna fennállani.

Mivé lenne az ember, ha nem tekintene szeretettel a távol multba s ha nem keresné szerető pillantással a messze jövőt. Önmagát löki a feledés tengerébe, ki nem szereti a multat, önmagát fosztaná meg, ki nem szereti a jövőt.

Ha a mi elődeink nem hittek volna a jövőben, mi sem tehetnénk azt, ha ők nem reméltek volna a jövőben, mi sem reménylenénk ma s ha ők nem fordultak vón szeretettel a jövő felé, mi sem tehetnénk azt.

Ne foszszuk meg mi sem magunkat s az utókort a boldogulás e hármas feltételétől.

Boldog uj évet!

Ujházy Irma.

A siketnémák karácsonya.

Ha láttátok volna az örömöt leragyogni arczaikról s kigyult nevető szemeiket, tapsoló kezecskéiket, s végül, ha hallottátok volna az első meglepetés pillanatai után az egyszerü kis imát elhangzani egyik siketnéma ajkairól, a mint hálát rebeg Istennek s a jószivü embereknek, a kik összeadták filléreiket, hogy nekik örömet szerezzenek, a ti szemeitek is megnedvesedtek volna, amint megnedvesedett az enyim az örömtől, mit az ő örömük okozott, s az ő boldogságuktól, a mi mindnyájunkat magával ragadott. A csillogó, fénylő karácsonyfa körül mind ott voltak, egy sem hiányzott közülök. A bentlakó növendékek egyszerü szürke ruhácskáikban, hótisztaságu köténykével. A fiúk egyforma barna ruhában. Ott voltak a bejáró növendékek is, ezek szülei és a siketnémák sorsát érdekkel kisérők közül többen. Üres kezekkel jöttek össze s megrakodva — hogy némelyik alig birta ajándéktárgyait — távoztak. Mindenik részesült jutalomban, künnt és bentlakók egyaránt, még azok is, a kik kedvező anyagi helyzetüknél fogva nem voltak rászorulva. Voltak, a kik egész rend ruhát, czipőt, kalapot kaptak, mások téli kabátot, a mint kinek-kinek szüksége volt rá. Mindenik kapott játékszereket, képes könyveket, gyümölcsöt, czukorkákat s egy-egy takarékpénztári könyvecskét 5—5 frtról, mik az egybegyült pénzajándékokból lettek elhelyezve a „budapesti egyesült takarékpénztár"-nál Fennmaradt közel 35 drb könyv, mi — a mennyiben a növendékek értelmi fejlettsége még nincs annyira előre haladva, hogy megtudnák érteni — vissza lett tartva egy létesitendő ifjusági könyvtár részére. Továbbá az iró- és rajzeszközök s annyi füzet, hogy az intézet égész évi szükségletét fedezni fogja. Végre fennmaradt a szépen és gazdagon diszitett karácsonyfa, mi a siketnémák új évi ajándékát fogja képezni.

Végig nézve a meghatóan szép ünnepélyen, önkénytelenül eszembe jutott az az önfeláldozó munka, mivel az intézet igazgatója, Scherer István s ügybuzgó segédtanára, Spuller András, fáradtságot nem ismerő odaadással, szakszeretettel s növendékeik sorsát lelkükön viselő atyai gondoskodással igyekeznek segiteni a szerencsétlenségükben is boldog helyzetü tanitványaik sorsán. Az ő örömük is megvolt s bizonyára a legnagyobb mindnyájunké között, mert munkájuk s fáradságuk eredménye: a gyermekek boldogsága, teljes volt.

Ez az ő jutalmuk. Hányan tehetnék ugyanezt növendékeikkel s hányan nem teszik? A közönség szivében, ha elrejtve is, a részvét ott van, csak érző hangot találj hozzá, ő adakozik s adakozásában bőkezü. Bőkezü volt most is.

Isten áldása legyen rajtuk s a szegény siketnémák sorsát igy keblükön viselő vezetők minden munkáján!

E. S.

Visszapillantás.

A „Buda és Vidéke" 1893-ik évfolyamában hirdettek a következők:

Anda György, kávés és vendéglős, I. ker., a Városmajorban.
Argauer és Unrein, a „Corso" szálloda tulajdonosai, II., Lánczhid-utcza 12.
Adria bizt. társaság, Váczi-utcza 9.
Baumholczer Ede, fűszerkereskedő, II. Corvin-tér 8. sz.
Bodrogi Lajos, az „első budai zónabazár" tulajdonosa, II., Lánczhid-utcza 4.
Berger J. és Társa, férfiszabók, II. ker., Fő-utcza 1.
Barabás József, vendéglős, I. Rudasfürdőtér 1.
Balanek Antal, vendéglős, I. Svábhegy, Eötvös-villa.
Bures Henrik, keztyű- és sérvkötő-gyáros, II. Ponty-utcza sarok.
Bieber és Wirth, gyógyfüszer-kereskedők, II. Fő-utcza 12.
Bereczky Lajos, vendéglős a Szt.-Lukácsfürdőkertben, II. ker.
Bergl Sándor, szab. és mérnöki irodája, Erzsébet-körút 38.
Bittner Alajos, vendéglős, I. Alkotás-utcza 21.
Budapesti polg. lövészegyesület, II. Rézmáldülő.
Báttaszéki és szegzárdi bornagykereskedők, I. Rudasfürdőtér.
Budai takarék- és előleg-egylet, II. Plébánia-utcza 4.
Czerkovicz Sándor, divatáru-kereskedő, II. Fő-utcza 7.
Cohn D. fogorvos, II. Fő-utcza 7.
Csaszárfürdő igazgatósága, II. Zsigmond-utcza.
Özv. Cullmann Rezsőné, élővirág-kereskedő, II. Fő-utcza 10.
Danneberg Miksa, divatáru-kereskedő és férfiszabó, II. Fő-utcza 31.
Egyesült bp. föv. takp. II. Fő-utcza 2
Első magyar ált. biztositó társ. Ferencz József-rakpart, saját palota.
Elbl es Pietsch, fényképészek, II. Fő-utcza 18.
Fischer Ferencz, temetkezési vállalkozó, I. k., Krisztinatér 4.
Friedländer Lajos, butorkereskedő, I. Döbrentei-utcza 6.
Ferdinand testv. gyarmatáru-kereskedők, I. Ferencz József-tér 5.
Dr. Frim J., a hülyék intézetének igazgatója, I. Alkotás-utcza 2.
Fukács János, vendéglős, I. Krisztinatér 7.
Grolig József, könyvkötő, II. Pala-utcza 1.
Gürsch Ferencz, vendéglős, I. Koronaőr-utcza 6.
Gaizler Béla, csemege-kereskedő, I. Vár.
Geizler Kalmán, bádogos, II. Fő-utcza 7.
Grünwald Samu, rövid-, szövet- és divatáru-kereskedő, I. ker. Krisztinatér 1/a. és I. Vár, Szentháromságtér 8.
Ganz és Társa vasöntőde- és gépgyár-részv.-társaság, II. Ganz-utcza.
Heincz János, férfiszabó és divatáru-kereskedő, II. Fő-utcza 38.
Herzmann Ferencz, tüzelő- és épitőanyag-kereskedő, I. Krisztina-tér 97.
Heintz Henrik Tivadar, mázoló II. Medve-u. 6.
Heisler J. kő- és könyvnyomdai intézete, II. Várkert-rakpart 1.
Jáhn Ferencz József, szoba- és czimfestő, I. k. Attila-utcza 19.
Judex Mátyás, vendéglős, I. Hidegkúti-út 12.
Kleinhackel J., a „Sörkocsi" szálloda és étterem tulajdonosa, II. Sikló-utcza.
Kubinszky György, fodrász, I. Mészáros-utcza 3.
Kern Venczel, fodrász, I. Krisztina-utcza 1.
Kisbirtokosok orsz. földh. int. Bálvány-utcza 19.
Kühne Ferencz, méhészet-tulajdonos, I. Attila-utcza 151.
Kormos Gyula és Társa, bank- és váltó-üzlet, Dorottya-utcza 5.
Kowald Péter és fia, selyemfestők, II. ker., Fő-utcza 17.
Lohr Irma, élővirág-kereskedő, II. Fő-utcza 1.
Ludwig Károly, bor-, füszer- és csemege-kereskedő, I. Krisztina-utcza 6.
Laudon és Baitek, kávés, II. Fő-utcza 9.
Löwenstein Antal. cs. k. udvari sütőmester, I. Attila-utcza és Svábhegy.
Laszlovszky Béla, szöllőtelep-tulajdonos, Pomáz.
Luczenbacher Pál utódai, fakereskedők, II. Szegényház-utcza 3.
Mechlovics Béla, kalapgyáros és férfidivat-kereskedő, II. Fő-utcza 7.
Morgenstein Endre, kályhás, I. Tábor-utcza 14.
Mindler István, vendéglős, I. Promontori-út.
Mandl Adolf, divatáru-kereskedő, I. Tárnok-utcza 15.
Méry Ferencz, vendéglős, I. Mozdony-út.
Magyar villanyossági részv. társaság, Váczi-út.
Malmarits J., szeszgyáros, I. Bocskay-tér.
Mazzantini Lajos, táncztanár, Andrássy-út 25.
Mikity János, fogorvos, I. Tárnok-utcza 26.
Novák Ignácz, czementmunka-vállalkozó és földtermék-készitő, I. Budaörsi-út 285.
Németh János, vendéglős, I. Attila-utcza 61.
Nagy István, padlófényesitőmáz-készitő, I. Fortuna-utcza 9.
Ott Lajos, divatáru-kereskedő, II. Bombatér.
Pesti könyvnyomda részv. társ. Hold-utcza 7.
Praudich Pál, órás, II. Fő-utcza 20.

Rotta Nándor, kárpitos és diszitő, II. Fő-u. 11.
Rozenthal Géza, szén- és fakereskedő, I. Déli vaspálya 8.
Stowasser J. hangszergyáros, II. k. Lánczhid-utcza 5.
Schien Károly, mű- és épület-lakatos, II. ker. Batthyány-utcza 1.
Staudhammer Ignácz, I. Mészáros-utcza és Németvölgyi-út.
Schlaucher Ferencz, vendéglős, I. Krisztinavárosi sörcsarnok.
Schranz Gottlieb, bádogos, I. Mészáros-u. 2.
Siposs Antal, zenetanár, Kecskeméti-utcza 17.
Seide József, fa- és szénkereskedő, II. Fő-u. 8.
Sir Montefiore Mózes betegsegélyző-egylet, I. Alagút-utcza 1.
„Sanitas" steralizált szikviz főelárusitója, I. Krisztina-utcza 14.
Tolcy Lajos, könyvkereskedő, II. Fő-utcza 2.
The Mutual biztositó intézet, Bécsi-utcza 5.
Tomasko Károly, vendéglős, I. Németvölgy.
Tabermann Gusztáv, bádogos, II. Török-utcza 24.
Vera-forrás főraktára, Erzsébetkörut 56.
Vidovics és Danzinger vendéglősök, II. Fő-u. 8.
Vaskovics-féle vizgyógyintézet, I. Városmajor-utcza.
Vallás- és közokt. ügyi m. kir. miniszterium.
Vatter Vilmos, vendéglős, I. Iv-utcza 10.
Weninger M., fűszerkereskedő, II. Fő-utcza 28.
Willinger Ferencz, fűszer- és vaskereskedő, I. Krisztinatér 7.
Werner Adolf, a szt.-margitszigeti viz főelárusitója, II. Batthyány-utcza 3.
Wellisch Zsigmond, kávés, I. Alagút-utcza 1. és Tárnok-utcza 22.
Weisz Antal, vendéglős, I. Márvány-utcza 6.
Weisz Adolf, sirkőraktáros, II. Lánczhid-utcza 4. és Fő-utcza 4. sz.
Zimerman Fülöp, vendéglős, I. Alagut-utcza 2.
Záborszky János, mészáros és hentes, I. ker. Krisztinatér 3.

Különfélék.

— **Az eltünt pilisi vármegye** ujra szervezése tekintetében lapunk egyes számaiban elvétve már szót emeltünk, de jövő évfolyamunkban tüzetesebben kivánunk foglalkozni ez ügy érdemében s minthogy erre nézve egyik munkatársunk igéretét birjuk, hogy az eszmét formába önteni fogja, már eleve is kérjük lapunk barátjait, hogy a felvetendő kérdéshez kiki nézetével támogatólag hozzájárulni ne terheltessék.

— **Ünnepély.** A Kath. Tanonczok Otthonában (II. Fő-u. 89.) f. hó 24-én igen szép karácsonyi ünnepélyt rendeztek. A mesterinasok vidáman elmulattak játszótermökben, midőn a szomszéd terem függönyét egyszerre félrevonták s a meglepett fiuk előtt dusan megrakott magas karácsonyfa, tek. Walther Ernő füszerkereskedő ur és neje szül. Keller Vilma gyönyörü adománya ragyogott teljes pompájában. Pokorny hittanár, mint az „Otthon" vezetője, rövid beszédben megmagyarázta az ünnep jelentőségét és két iparos-tanuló, Opprecht Adolf és Ascher Károly, alkalmi költeményt szavalt. Azután körülbelül ötven növendék között szebbnél-szebb értékes ajándékokat sorsoltak ki, a melyeket egy nemesszivü főuri hölgy nagylelküen adományozott. Voltak ez ajándéktárgyak között hangszerek, becses képek, diszkötésü könyvek, iró- és rajzeszközök, tárczák, festékes dobozok stb. A szegény fiuk, a kik még mindenféle süteményt is kaptak, örömtől sugárzó arczczal távoztak haza. Az ünnepséget nagyban emelte mélt. Pallavicini Edéné grófné és három gyermekének, valamint más szép számu vendégek jelenléte.

— **Olcsó lakások.** Egyesület van alakulóban olcsó lakházak épitésére. A tervet benyujtják a közmunkatanácshoz. Huszezer embernek lenne saját tulajdonu lakása és pedig a társadalom olyan rétegéből, kik hetenként 2—4 frtot vagy havonkint 10—25 frtot keresnek. A házak magassága 25—27 méter, kert és tisztitó helylyel ellátva 42 fél részére van tervezve. Az anyag a tervező Láng Lajos mérnök szerint olcsó terméskő a föld alatt és az első emeletig, középen és hátul vastag fa fallal lennének ellátva. A tető kátrányos papir fedélből volna. A házak teljesen fellennének szerelve a tisztitó kefétől kezdve, a szükséges tányérok és főzőedényekig.

— **Mulatság.** A kereskedelmi miniszteri központi számvevőség tagjai által alakitott „Arértis tekéző társaság" 1894. évi január hó 5-én az „Európa" szálló I. emeleti nagy termében rövid tánczczal összekötött zártkörü családi estélyt rendez. A rendező bizottság névsora: Ary László, Babocsay Béla, Depold Lajos, Elek Árpád, Fischer Alajos, Flórián Ambrus, Imovecz Lajos, Jung Antal, Krimner Norbert, Kullmann Géza. Lázár Imre, Maron Alajos, Mezey Béla, Miklós Dániel, Moser Sándor, Posgay Lajos, Rózsahegyi Aurél, Schiefner Károly, Schmidt Károly, Udvardy Lajos, Wittenberger Adolf, Zenovitz Gusztáv, Zubek Andor. — E névsor és Plach Frigyes vendéglős ismert kitünő konyhája biztositják az est sikerét.

— **Halálozás.** Muschál Imréné, szül. Müller Gizella, Muschál Imre székesfővárosi tanitó neje, f. hó 22-én d. u. fél 5 órakor, életének 27-ik s boldog házasságának 7-ik évében elhunyt. — Négy évi hosszas sorvasztó betegség gyötrő kinjai után a halál csak megváltás volt a megboldogultra, kiben a férj a legjobb feleséget, a hátramaradt két kiskoru árva a legjobb anyát siratja. Áldás és béke hamvaira! — A diszes ravatalra koszorukat helyeztek a következő felirásokkal: „A legjobb feleség és anyának a bánatos férj és gyermekei"; „Őszinte részvéte jeléül a III. ker. kis korona-utczai el. és ip. iskola tantestülete" és „Felejthetetlen egyetlen leányának a vigasztalhatatlan anya". — A temetés szertartása f. hó 24-én d. u. 3 órakor ment végbe. A beszentelést Kirschhofer Károly ó-budai plébános végezte Sagmüller és Jäck káplánok segédletével, mely után Ebner Károly, Hugl György, Weisz Gyula és Vaczula Mihály ó-budai tanitók egy szép, megható gyászdalt énekeltek. — A temetésen képviselve voltak ugy az iskolaszék, mint az egyes tantestületek. — A hátrahagyottak gyászjelentése a következő: Muschál Imre székesfővárosi tanitó, a maga és kiskoru gyermekei: Ilonka és Imre, valamint özv. Müller Árminné szül. Harák Magdolna, továbbá Wittenzeller Mihály, ugyszintén Muschál Ignácz és neje szül. Kovács Erzsébet nevében fájdalomtól megtört szivvel jelenti forrón szeretett, felejthetetlen nejének, a legjobb anyának, a szerető gyermek, unoka és sógornőnek: Muschál Imréné szül. Müller Gizellának f. é. deczember hó 22-én d. u. 1/25 órakor, életének 27-ik, boldog házasságának 7-ik évében bekövetkezett gyászos elhunytát. A drága halott hült tetemei f. hó 24-én d. u. 3 órakor fognak a gyászházban: III. ker., Kiskorona-utcza 82. sz. a. a róm.-kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és a III. ker. temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat 1894. január 2-án reggel 8 órakor az ó-budai plébánia-templomban fog az Mindenhatónak bemutattatni. Budapesten, 1893. deczember hó 22-én.

— **Törökbálint község** képviselőtestülete közbejött akadályok miatt csak most tárgyalta és állapitotta meg az 1894. évi költségvetést, mely szerint a bevételek összege 8429 frt 54 kr., a kiadásoké pedig 13025 frt 54 kr., fedezetlenül maradt tehát 4596 frt, melyet 9575 frt állami egyenes adóalap után 48% pótadóval fedez.

— **Temetés.** Zettl József budai polgárt, a Sir Montefiore Mózes betegsegélyző egylet választmányi tagját f. hó 25-én d. u. helyezték örök nyugalomra. A temetésen az egyleti zászlóval az egylet számos tagja jelent meg. Nyugodjék békével. — Nagy részvét mellett, előkelő gyászoló közönség jelenlétében kisérték örök nyugalomra a németvölgyi temetőbe özv. Mészáros Ferenczné urhölgyet, ki élete 58-ik évében halt meg. A megboldogult kitünő jó nő és anya halálát gyermekei és rokonai siratják. Áldás hamvaira.

— **Budai piaczok.** A karácsonyi ünnepekre Budára nagyon sok árut hoztak és pedig messzibb vidékekről is, mint rendesen szokás. Ebből azt láthatjuk, hogy a budai piacznak jelentősége van s Dunántulnak ma is legalkalmasabb eladó helye.

— **A siketnémák karácsonyfájára** még a következő adományok folytak be: Ismeretlen jótevő 1 frt, Deák Ferencz páholy 5 frt, Földmivelési miniszterium erdészeti főosztálya 10 frt 50 kr., Demokratia páholy 5 frt. Adakoztak továbbá: Trettina József 1 doboz süteményt. Zubek Bertalan és társa diót, szilvát, narancsot, fügét; Brázay Kálmán narancsot és fügét; Egy urnő csizmát, keztyüt, zsebkendőt, diót; Rónay Ferencz kis képes könyvet; Calderoni és társa laterna magikát, gőzgépet, földgömböt, elektromos csengetyüt. E jótékony adományokért fogadják az adakozók hálás köszönetemet. Budapest, 1893. deczember 28-án. — Scherer István.

— **Telefon Hirmondó.** A budai fodrászok körében azt határozták el, hogy üzleteikbe a Telefon Hirmondót befogják vezetni. Ez az ujitás mindenesetre érdemes a megemlitésre.

— **Az orosz zene.** Egy zenebiráló dicsérettel emlékezik meg az orosz zenéről s jelentése végén olyasmit ir, a mit nekünk is elkellene fogadni. Közöljük reflexióját: Még valamit kell különösen dicsérnem és irigyelnem az oroszok zenei dicsőségükből; a „nemzeti jelleget". Ők igazán nemzeti zenét csinálnak. Az ő müvükön meglátszik a nemzeti inspirátió. — Mért is, hogy minálunk csak készitik azon compositiókat, melyek hivatva vannak nemzetieknek lenni. Szegény nemzeti zenénk! Ha nálunk valamely tehetséges zeneszerzőnk rászánja magát magyar jellegü zenét szerezni — azonnal elalszik benne az inspirátió és müve meglátva a napfényt, mindjárt a másvilágra szenderül, vagy csak is nemzeti jellegéért és nem magáért a müért tartható nagynehezen életben. Nagy baj ez, igen nagy baj! Azonban nem teszünk le a reményről, hogy nálunk, a hol igazán sok a nagy zenei tehetség, fel fog tünni egyszer egy tündöklő csillag, a ki hivatva lesz a magyar nemzeti zenét nagygyá tenni, gyönyörüséges szépségeit az egész világgal megismertetni.

— **Rendkivüli közgyülés.** Az egyesült tégla- és czement-gyár részvénytársaság Országh Sándor elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott. A közgyülés főtárgyát a Bentum és társai nyergesujfalusi kőszénbánya és téglagyár és a hozzá való telek megvásárlása képezte. Erre nézve az igazgatóság azt javasolja, hogy a társaság részvénytőkéjét 1.500,000 frtról 2 millióra emeljék, 5000 darab 100 frt névértékü részvény kibocsátásával. Az ipartelepért a társaság 1250 darab részvényt és 225,000 forint készpénzt fizet. A fenmaradó 3750 darab részvényt pedig 136-os árfolyamon bocsátja ki. — A régi részvényeseknek minden 4 régi részvény után egy uj részvényre van joga. A 36 frtos felpénzből összesen 135,000 frtból a kibocsátási költségek és az adó levonása után fenmaradó összeg a tartalékalaphoz csatolandó. A 3750 drb uj részvény után befolyó 375,000 frt a dömösi és nyergesujfalusi épitmények és hajóraj vételarának fedezésére, a fővárosban, Lábatlanon és Dömösön eszközlendő beruházások fedezésére és nagyobb üzemi tőke alakitására forditandók. Az uj részvényeket javult pénzviszonyok mellett, egy későbbi időben fogják kiadni. A közgyülés az igazgatóság inditványait elfogadta és a leköszönt Haas Jakab helyébe Bentum Ignáczot választotta az igazgatóságba.

— **Épitő szövetkezet.** A „Hazai ipar- és terményszövetkezeti társulat" f. hó 26-án délután Budán II. ker. a Retek-utcza 36. számu házban, a Laumann József-féle „köruthoz" czimzet vendéglőben egy igen látogatott előértekezletet tartott, a családi és munkásházak csoport épitkezések tárgyában. Nagy érdeklődéssel fejtegették e ház épitkezésekből eredő előnyöket, a hol a legcsekélyebb tőkével rendelkező szövetkezeti tagoknak megadatik azon előnyös lehetőség, hogy egy csekély tőkével, vagyis a mostani házbéren felül, alig több pénzzel, azon előnyben részesülnek, hogy 15 év mulva saját házaikban fognak lakni. A közgyülés azt határozta, hogy a hazai ipar- és terményszövetkezet irodai helyiségében, Bomba-tér 2. sz. a. egy ivet tesz le, hol a jelentkező tagok f. hó 31-ig neveiket bejegyezhetik.

— **Toldi Lajos** jónevü könyvkereskedése (II. Fő-utcza 2. sz. alatt) folytonosan raktáron tartja a legjobb irodalmi müveket. Készletben vannak könyvek a magyar, franczia és

német irodalomból. Magyar, franczia és német költők összes műveiből nagy választék. Előfizetéseket elfogad az összes magyar, franczia és német szak- és divatlapokra. Árjegyzékek ingyen és bérmentve. Kapható minden ujdonság, mi megjelenik, azonnal.

— **A borhamisitási törvény végrehajtása.** A kereskedelmi miniszter a földmivelésügyi, pénzügyi és belügyi miniszterekkel egyetértőleg kiadta az 1893. évi XXIII. t.-cz. végrehajtásáról szóló rendeletet, melynek szövege kevés eltéréssel azonos a lapunkban közölt tervezet szövegével. Lényeges módositásként csupán azt emlithetjük meg, hogy a hegyaljai mustnak és bornak czukrozása eltiltatott, vagyis kivétetett az okszerü must és pinczekezelés érdekében a tervezetben tett engedmények alól, továbbá, hogy az ország bortermő vidékei a tervezetben foglalt 15 borvidék helyett a következő 22 borvidékre osztattak: 1. ruszt—sopron—pozsonyi, 2. pest—nógrádi, 3. buda—sashegyi, 4. somlyói, 5. neszmélyi, 6. eger—visontai, 7. abauj—miskolczi, 8. tokaji, 9. szerednye—vinnai, 10. munkács—nagyszöllősi, 11. érmelléki, 12. ménes—magyarádi, 13. versecz—fehértemplomi, 14. szegszárdi, 15. villány—pécsi, 16. badacsonyi, 17. balatonmelléki, 18. erdély—marosmenti, 19. erdély—küküllőmenti, 20. erdélyi, 21. alföldi, 22. fiumei borvidék.

— **Felolvasások.** A budapesti népszerü felolvasásokat rendező társulat helyiségében (II. ker. főreáliskola diszterme) január hó 4-én Berencsy György dr. értekezik „A meghülésről.“ Kezdete 5 órakor. — A „II. ker. Polgári Kör“-ben Dr. Bodnár Zsigmond tanár felolvasást tart: „Az ipar és kereskedelem. fejlődéséről.“

— **Az ipartestületek 1892-ben** Ipari közigazgatásunk ezen fontos tényezőinek a mult évben tapasztalt fejlődése és müködéséről a kereskedelmi miniszter jelentéséből a következő jellemző vonásokat veszszük ki. Föladataik közül, melyeket a törvény elébük tűzött s melyek abban állanak, hogy az iparosok között a törvény által megállapitott rendet fenntartsák s ezenkivül az iparosok érdekeit előmozditsák, őket haladásra serkentsék, főleg az első kategoriákba esőknek, sikerrel tettek eleget. A keblükben szervezett békéltető bizottságok müködését, a szerződéses tanviszony megkezdésére, folytatására, vagy megszünésére s ezekből származó kártéritési kötelezettségükre vonatkozó vitás ügyekben az iparos közönség igen sürün veszi igénybe, s az ügyek tekintélyes százaléka egyezségileg, de egyébként is röviden és helyesen intéztetett el. A föladatok másik kategoriájának megoldásában, hogy t. i. az ipartestületek hozzájáruljanak a kisiparos helyzetének javitásához, csak csekély eredményeket értek el. Nyers anyag beszerző, raktári vagy hitelszövetkezetek létesitése csak két helyen sikerült, ipari szakiskolát csak két budapesti ipartestület hozott létre. A miniszteri jelentés megjegyzi, hogy az iparos osztály közszelleme ezen és ehez hasonló föladatokra, egyes kivételektől eltekintve, még elég erősnek és érettnek nem mutatkozik. Az ipartestületek létesitése, az e tekintetben tett ösztönző lépések hatásaképen, gyorsabban haladt a mult évben. Mintegy 18 uj ipartestület alakult. Uj békéltető bizottság az ipartestületek kebelében 11 szerveztetett. Számos ipartestület, melynek hatásköre eddig csak egy községre terjedt ki, kerületi ipartestületté alakult ált. Az ipartestületi intézmény ezen átalakulások következtében szintén gyarapodott; azonban ezen utóbb jelzett gyarapodás az uj ipartestületek létszámának emelkedésében kifejezést nem talál.

— **A budai gazdasági hivatal.** A székesfőváros tanácsa előtt vannak a budai gazdasági hivatal főnökségére pályázók kérvényei. A pályázók között van Kulcsár Ferencz mérnök is, ki a gazdasági hivatalt most tényleg vezeti és a budaiak teljes megelégedését teljesen kiérdemelte. Kiváló, lelkiismeretes szakember, a ki a mellett, hogy a székesfőváros érdekeit hiven őrzi, a közönség minden méltányos óhaját is teljesiti. A budaiak kivánságának tenne akkor a tanács eleget, ha őt nevezné ki.

— **Eladó Gödöllőn** egy ház, mely 300 frt tiszta jövedelmet hoz, kedvező feltételek mellett. Bővebbet a szerkesztőség.

— **Szép tárgyak.** Lapunk mult számában kiemeltük a Heincz-féle divatüzletet. Több oldalról értesitenek, hogy a czég valóban meglepő tárgyakat tart raktáron. Sok karácsonyfára vásároltak az üzletben, hol a kiállitás legkivált ujévi ajándékok szempontjából tovább tart. — A ki ezt az izlésben, összeállitásban és szolidságban jó hirü, előkelő üzletet megtekinti, az egy jó alkalmat talált karácsonyi bevásárlásokra. Ez a czég teljesen kiállja a versenyt és képes kielégiteni a legmagasabb igényeket. Legszebb, legolcsóbb **ujévi ajándékok** vannak itt dus választékban. — Meglepő és izléses minden divatczikk, nyakkendők, esernyők, keztyük, zsebkendők, Jäger-alsóruhák, ingek, gallérok, kézelők, szóval a közönség megtalálhat itt mindent. **Heincz János divatcsarnokát (Budapest II., Fő-utcza 38. sz. Vam-utcza sarkán)** a legmelegebben ajánljuk a közönségnek.

*

— **Sir Montefiori Mózes** betegsegélyző egyletbe tagok felvétetnek Wellisch Zsiga elnöknél (alagut-kávéház) és Buzik András pénztárnoknál (Karácsonyi-utcza).

*

— **Egy jelenleg** is alkalmazásban levő ispán, bármifele más állás elnyerhetését ohajtaná. Szives megkeresések e lap kiadóhivatalába kéretnek.

*

— **A legnevezetesebb cselédelhelyező intézet** ez idő szerint az I—III. kerületben: Holczer József I. és II. ker. központi cselédelhelyező-iroda Corvin-tér 6. szám, ajánljuk a budai nagyérdemü közönségnek.

*

— Igyunk „Sanitas“-frücscsöt!

Záróra.

(Levél a szerkesztőhöz.)

T. Szerkesztő Úr!

A „Buda és Vidéke“ hasábjain nem egyszer olvastam az idegenek forgalmának emeléséről szóló közleményeket. A székesfőváros világvárossá emelését minden polgár szivéből óhajtja.

Közre kell müködni mindnyájunknak, sajtónak, hatóságnak, egyeseknek, intézeteknek, egyleteknek. Szükkeblüséggel nem megyünk semmire.

Remélem, hogy a budai érdekek emelésére alakult bizottság az idegenek forgalmának emelését és a világvárossá tétel munkáját is fel fogja venni programmjába.

Ajánlom a bizottság különös figyelmébe azt is, hogy a zárórák kérdésével is foglalkozzék.

Azt hiszem, az egész közönség előtt ismeretes az a méltánytalanság, melyet a zárórákra nézve a vendéglősök szenvednek.

Megokolt és jogos kérelmünkkel el lettünk utasitva.

Világvárosba nem illik be ez az eljárás, azt mindenki elbirálhatja. A zárórák szigoritása egy felől hátrányos a vendéglősökre, másfelől az egyéni szabadságot is határolja, mert a közönség az élvezetekben korlátozva van.

Az ilyen rendőri tilalmak nem emelik a nagyvárosi jelleget, sőt a hátramaradásba zökkentenek vissza.

Az erkölcsrendőri követelményeknek az lenne a czélja, hogy a korhelykedésnek elejét vegye és a polgárt arra kényszeritse, hogy egy órakor ne ihassék bort, hanem menjen haza az igazak álmát aludni.

Ezzel nincs elérve a czél, mert a ki mulatni akar, még mindig elmehet a kávéházakba, melyek a zárórának nincsenek alávetve.

Tehát a hatóság okoskodása félszeg, mert csak a vendéglősöket sujtja és kárositja vele, de a mulatásnak elejét nem vette.

Az sem következés, hogy csak az marad fenn, a kinek mulatni van kedve, mert nagyon sok foglalkozás van, a mit éjjel üznek . . . pl. a gyárak, hirlapok, nyomdászok, a kik a rendelet miatt, ha éheznek, sem ehetnek.

A székesfővárosnak a rendelet feloldásáért mindent el kell követni és odahatni, hogy a zárórák tilalma szünjék meg.

Kivánatos volna a berlini rendszer elfogadása, hol csekély dij fizetése mellett a zárórán tul is nyitva lehet a vendéglő, a tulajdonos ezt a dijt utólagosan fizeti, de ha elmulasztja, megbirságolják.

A budai érdekek előmozditására alakult bizottságnak alkalma lehetne a zárórák kérdését napirendre hozva, a jogtalan állapot megszüntetését eszközölni. A mit a vendéglősök el is várhatnak.

Kleinhackel József,
vendéglős.

☛ **Itt van az uj év! pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet.**

A kiadásért felelős:
Dévai Szöllösy István.
Felelős szerkesztő:
mindszenti Erdélyi Gyula.

BURES HENRIK
keztyű- és sérvkötő-gyára
Budapest, II., fő- és ponty-utcza sarkán
Weninger M. fűszerkereskedése mellett.
Ajánl mindennemü keztyűket, sérvkötőket, nadrágtartókat, szarvasbőr-párnákat stb.
Egy pár keztyű 1 frt.
Megrendelések és javitások pontosan eszközöltetnek.

SYLVESTER-ESTÉLY.

Az ó esztendő lassan-lassan lejár, helyébe lép az új. Menjünk, ünnepeljük vidáman a születését a **Wellisch kávéházakban** (Vár, Tárnok-utcza 22. és Krisztinaváros, Alagút-utcza 1. sz.), hol időn túl tartó vidám zene mellett, jó meleg borral és sorsjátékkal várják az év megujhodását.

A nyeremények:

1. Három palaczk ó francza pezsgő.
2. Egy sült malacz szépen felpántlikázva.
3. Harmincz darab fánk.
4. Öt üveg bor.
5. Öt üveg sör. — Három ingyen nyeremény. — Egy sorsjegy ára 10 kr.

Mindenkit érhet szerencse!

Jó czigányzenéről, kitünő italokról és hideg buffetről gondoskodik

tisztelettel
WELLISCH ZSIGA,
kávés.

Ferdinánd testvérek
Budapest, Ferencz József-tér 5. szám.
Telefon-összeköttetés 805.
Saját termésü szegszárdi veres és fehér ó-borok.
Czukor, kávé, rizs, gyertya, tea, rum, cognac, stb.
Gyarmatáruk raktára.
Petroleumot, illó-olajokat és savakat, továbbá festanyagokat — általában oly czikkeket, **melyek az élelmezési árukra károsan hatnak, nem tartunk.**
Nagyobb megrendelések a főváros területén dijmentesen a házhoz szállittatnak.

PRAUDICH PÁL

ÓRÁS

Budapest, II. ker., Fő-utcza 20. sz. alatt.

Elad és javit mindennemü órákat jótállás mellett.

Elvállalja a legkényesebb órajavitásokat u. m. **Chronometer, Repetition** stb. és különösen oly órákat, melyek többszöri javitás után sem felelnek meg czéljuknak.

PÉNZKÖLCSÖNÖK

a **„Budai Takarék- és Előleg-Egylet“** — szövetkezet korlátolt felelősséggel — II. kerület, plébánia-utcza 4. sz. (alapittatott 1880. évben) előnyös feltételek mellett **pénzkölcsönöket** nyujt egyleti tagok részére és pedig **személyhiteleket 800 frt erejéig kezességre** és **részletvisszafizetés mellett, magasabb összegeket** pedig **jelzálogi bekebelezésre vagy kézi zálogra és hosszabb részlettörlesztési** kedvezmény mellett. Elfogad továbbá egyleti tagok által **befizetendő és felmondás alapján visszafizethető törzsbetéteket** kedvező kamatozás mellett.

Özv. Culmann Rezsőné

élővirág-kereskedése

BUDAPESTEN,

II. ker. (Buda) fő-utcza 10. sz.

Koszoruk a legszerényebbektől a leggazdagabb kiállitásuig.

Mennyasszonyi csokrok . . . 2 frt 50 krtól 50 frtig.
Nyoszolyó, báli v. üdvözlő csokrok 1 » 50 » 40 »

Kivánat folytán a csokrok réztartókkal, valamint tüll, finom szallagokba burkolva, vagy legyező alakban, szóval mindig a legujabb divat szerint köthetők.

Legszebb koszoruk szárított és művirágokban mindig nagy készletben tartatnak.

Mindennemü diszitések kivitelre elfogadtatnak.

Kovald Péter és fia

BUDAPEST.

Mű-selyem-festő

és

vegytisztitó-intézet

uri, női öltönyök,

diszitő- és butorszövetek, függönyök, szőnyegek, csipke- és végáruk számára.

FŐ-ÜZLET:
VII., Szövetség-utcza 37. sz.
FIÓK-ÜZLETEK:
II., Fő-utcza 17.
IV., Kecskeméti-utcza 5.
IV., Kis Korona-utcza 6.
VI., Andrássy-út 26.
VII., Akáczfa-utcza 42.
VIII. Rökk Szilárd-utcza 18.
IX. Soroksári-utcza 25.

SZT.-MARGITSZIGETI

ÜDITŐVIZ

a legkiválóbb és legolcsóbb bakteriamentes

asztali savanyúviz

és

egészség-ápoló ital.

Kitünő eredménynyel használtatik:

Köszvény-, gyomor- és bélbajoknál, garat-, gége-, tüdő- és hólyaghurutnál.

Kapható: **Legtöbb gyógyszertárban, ásványviz-, füszerkereskedésben és vendéglőben.**

FŐRAKTÁR

WERNER ADOLF-nál.

(FRUM ISTVÁN UTÓDA)

Budapest, II., Batthyány-utcza 3. szám.

Telefon 90—97.

Főherczegi Szt.-Margitszigeti felügyelőség

Alapittatott 1848. évben.

MALMARITS I.

BUDAPEST,

I. kerület, kereszt-utcza 11. sz. vagy Boczkay-tér.

Ajánlja valódi, általa égetett

TORKOLY-PÁLINKÁJÁT,

valamint valódi

szilvorium, rum, mindennemü likőr és valódi boreczet gyári raktárát

nagyban és kicsinyben, a legjutányosabb árakon.

Alapittatott 1848. évben.

MIKITY JÁNOS

fogorvos (Zahnarzt)

a 17. sz. katonai kórház volt assistense, végez mindenféle **szájmütéteket, fogtömeséket (plombirozás)**, készit **mü- és ék-fogakat.**

Rendel 9—12-ig, 2—5-ig.

I. ker., Vár, Tárnok-utcza 26. sz.

MINDENNEMŰ KÉZI MUNKÁHOZ VALÓ KELLÉK.

OTT LAJOS

II., Bombatér és Plébánia-utcza sarkán,

„A ZÖLD VADÁSZHOZ“

ajánlja jól felszerelt raktárát divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb., továbbá

női divat s pipereczikkek.

Szövött és rövid áruk.

Függönyök és fehérnemük tisztitó intézete.

HOZZÁVALÓ FÉRFI S NŐI SZABÓK RÉSZÉRE.

Krisztinavárosi

Entreprise de pompes funébres

temetkezési vállalat

FISCHER FERENCZ

I., Krisztinatér 4. szám. — Telephon 90—46.

Egyszerü és disztemetések rendezése a legolcsóbb árak szerint.

Hullaszállitások légmentes kettős érczkoporsókban,

FA- ÉS ÉRCZKOPORSÓ-RAKTÁR.

Sirkoszoruk. Sirkőraktár,

márvány, granit, sienyt siremlékekből stb.

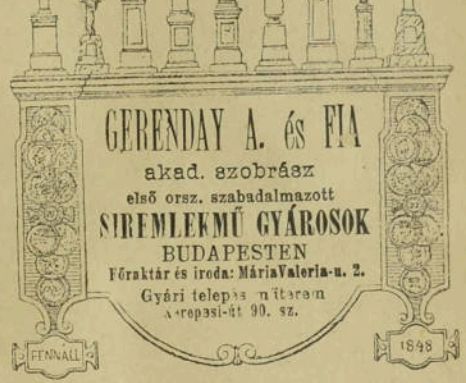
ROTTA NÁNDOR

Kárpitos és diszitő.

BUDAPEST,

II. kerület, vizivárcs fő-utcza 11. szám.

Elvállal ünnepségek alkalmával mindennemü diszitéseket.

GERENDAY A. és FIA

akad. szobrász

első orsz. szabadalmazott

SIREMLEKMŰ GYÁROSOK

BUDAPESTEN

Főraktár és iroda: MáriaValeria-u. 2.

Gyári telepek: műterem Lipótmező, Lerchenfeld-út 90. sz.

FENNÁLL 1848

HEISLER J.

KÖNYV-

ÉS

KŐNYOMDAI INTÉZETE

BUDAPEST,

II., Várkert-rakpart 1. sz.

készit

mindenféle **könyomatu munkákat**: terveket, földabroszokat, diplomakat, részvényeket, táblázatokat, hangjegyeket, disz-okiratokat stb., ugyszintén a **könyvnyomdászat** összes tárgyait, hirlapokat, könyveket, röpiratokat, számlákat, nyugtákat, báli meghivókat, belépti jegyeket, esküvő- és gyászjelentéseket, árjegyzékeket, étlapokat, falragaszokat stb. legjutányosabb árakon.

Nyomtatott látogatójegyek **40 krtól**, kőnyomatu látogatójegyek **1 frttól** kezdve **felfelé**.

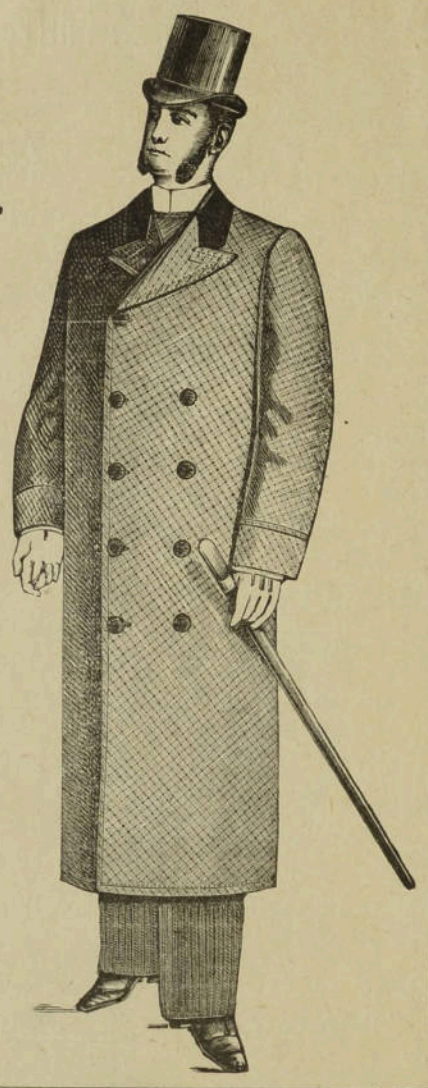
Helybeli és vidéki megrendeléseket pontosan és jutányosan teljesit.

BERGER J. és Társa

férfi-szabók

Budapest, II., fő-utcza 1.

Lánczhidpalota.

Ajánlják

legdivatosabb bel- és külföldi kelmékben dús raktárukat.

Megrendelések mérték szerint mérsékelt árak mellett és pontosan eszközöltetnek.

GRÜNWALD SAMU

divatáru-háza

Budapest, I. Krisztinatér 1a. és Szt.-Háromságtér 8.

Ajánlja jól berendezett raktárát az őszi és téli idényre.

Valódi angol ruhakelmék,

ISZLANDI FLANEL és PLISSE-BARCHETEK,

Jæger-féle alsóruházat,

saját készitésü uri- és női-fehérnemü Király-chiffonból.

Gallér, kézelő, nyakkendő és esernyő

valamint

futószőnyeg és **prágai bőrkesztyű** nagy választékban.

ROSENTHAL GÉZA

BUDAPEST,

I. ker., Mészáros-utcza, DÉLI VASPÁLYA 8. sz.

A Trifaili (stiriai) szénbányának kizárólagos elárusitási főraktára.

A közeledő téli idényre a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlja a budaiak által évek óta kedvelt

stiriai szenet.

A főraktárhoz fenti czim alatt akár postán, akár szóval intézett megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ugyanott jó minőségü tüzifa kapható ugy hasábban, mint apritva.

Hirdetések

a

BUDA ÉS VIDÉKE

részére felvétetnek

a kiadóhivatalban

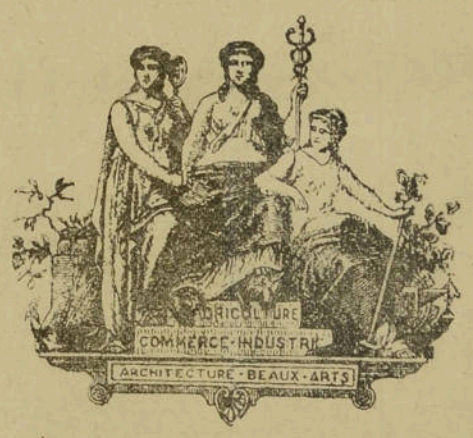
I. Krisztina-utcza 14.

Dr. RÉNYI, DARVAS és FINY gyógyszerész

„SANITAS"

cs. és kir. szabadalmazott

STERALIZÁLT VEGYTISZTA SZENSAVVAL SZIKVIZGYÁRTÁSA

Academie Universelle Bruxelles

Belgium 1893.

Gyümölcs-szörp és hűsitő italok gyára,

szabadalmazott

steralizáló gépek berendezési vállalata.

Kapható mindenütt ép oly árban, mint a közönséges szikviz.

GYÁR:

VII., Dob-utcza 107.

Főképviselet, raktár:

BUDÁN

Szöllősy István

gyógyszerésznél

Krisztina- és Karácsonyi-utcza sarok.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár-részvény-társ. Budapesten.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) **gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasutt kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speczialitásai:

B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek-és ágyúgolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

Nyomatot Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest. II., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féle ház.)